D. L.ⁿ D. D. NIC. RODRIGVEZ

# FERMOSINI

AVSTVRICENSIS

EPISCOPI.

# ALLEGATIONES

# FISCALES,

DE CONFISCATIONE BONORVM

In Sancto Officio Inquisitionis.

ILL.^MI D. D. NIC. RODRIGVEZ

# FERMOSINI,

## AVSTVRICENSIS EPISCOPI,

# ALLEGATIONES FISCALES,

## DE CONFISCATIONE BONORVM

In Sancto Officio Inquisitionis.

Est.e 44
And 6
Hol 8

ILL.^MI D. D. NIC. RODRIGVEZ

# FERMOSINI,

## AVSTVRICENSIS EPISCOPI,

# ALLEGATIONES FISCALES,

Ad Text. in cap. Vergentis X. de Hæret.

## DE CONFISCATIONE BONORVM

IN S. OFFICIO INQVISITIONIS;

## TRACTATVS PRIMVS;

*CVM INDICE MVLTIPLICI QVÆSTIONVM, Materiarum, & Verborum in hoc Volumine contentorum.*

EDITIO PRIMA.

LVGDVNI,

Sumptibus HORATII BOISSAT & GEORGII REMEVS.

M. DC. LXIII.

CVM PERMISSV SVPERIORVM.

BIBLIOTECA PROVINCIAL SORIA

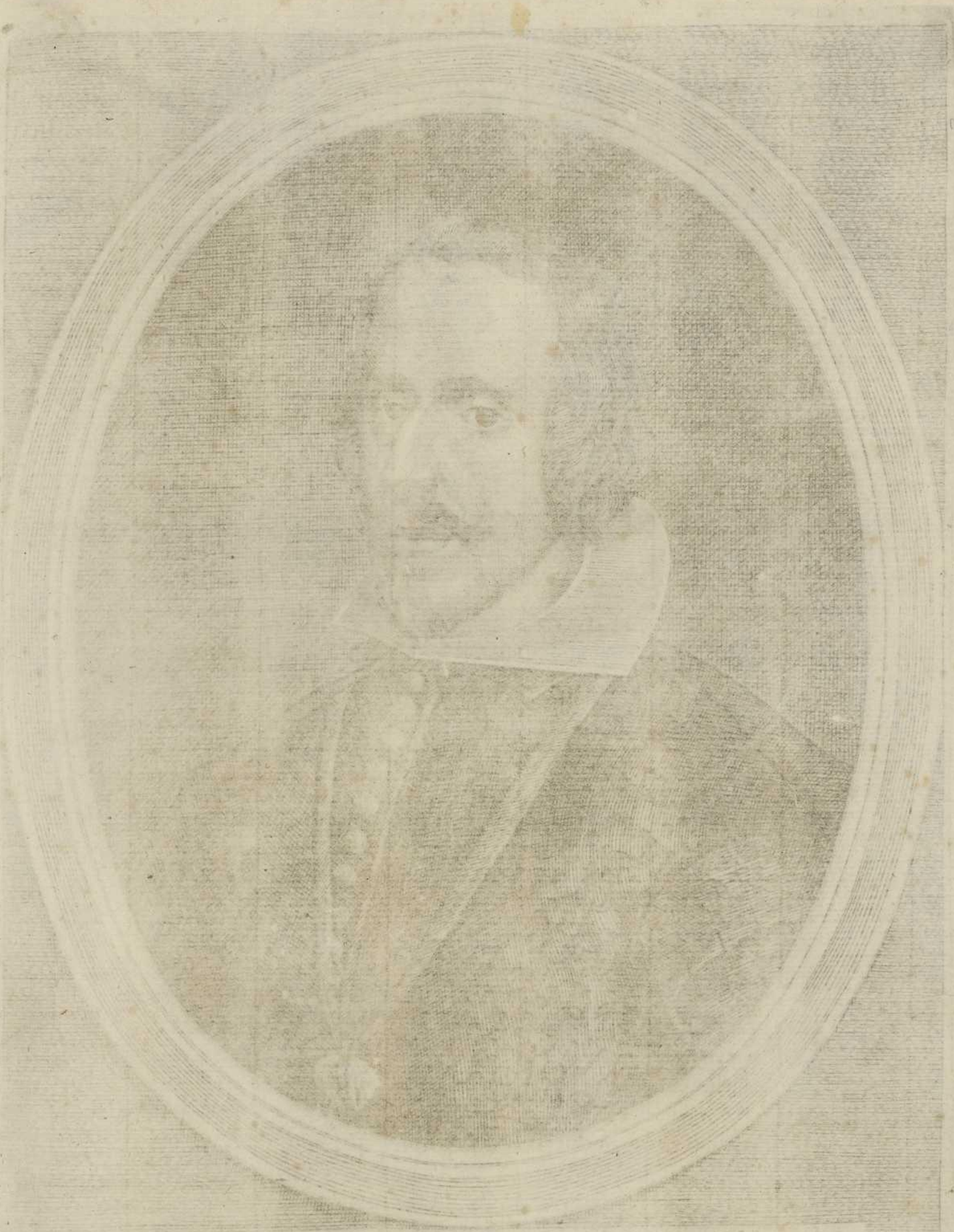

PHILIPPUS IV. HISPANIARUM
ET INDIARUM REX CATHOLICUS.

Pet. Aubry ex.

# PHILIPPO IV.

## MAGNO HISPANIARVM, & noui Orbis Regi Catholiciſſimo, Potentiſſimo, Piiſſimo, & in laboribus Tolerantiſſimo.

CVM noſtræ fidei Catholicæ feliciſſima ſortitio Dei Omnipotentis ſpecialiſſimâ voluntate in tot, tantiſque Regnis tuæ ditioni ſubiectis, ſine offendiculo infidelitatis Apoſtaticæ, aut ſchiſmatis permaneat, & firmiter Sanctiſſimæ Trinitatis myſterium, ſymbolum, & articulos fidei, aliáque Sacramenta, & ordinationes Eccleſiæ Romanæ homines in illis degentes profiteantur, non minùs, ac reliquarum nationum nomine Chriſtiano inſigniti, & hæc largitio Diuinæ miſericordiæ, in integro territorio tuarum tot Prouinciarum Solis ( nobiliſſimi Planetæ ) girum comitantium Cœlo, curâ, pugnâ indefensâ, inuocatione continua ſacratiſſimæ Virginis Mariæ, & Diui Iacobi Apoſtoli Tutelaris, aliorumque ſanctorum ſcuto, à proauis tuis fideliter laborantibus pro aſſequendo brabio, Mauris & Sarracenis extirpatis, & nationis Iudaicæ, aliiſque has Chriſtianitatis ſedes infeſtantibus, exulatis ſplendeſcat; Quæ tempore labente fortè obumbraretur, niſi clypeo, & muro inexpugnabili ſanctæ Inquiſitionis Tribunalium ab illis Catholiciſſimis Regibus. D. Ferdinando, & D. Elizabeta promotoribus inſtitutionis, in his Hiſpaniæ Regnis Pontificum aſſenſu, pluribuſque eorum diplomatibus fulcitorum, do nationibus, aliiſque munificentiis, priuilegiis, exemptionibus ſedis Apoſtolicæ, atque Caroli V. Illius inuictiſſimi Ducis, de quo problema (plus vltra) quod de nullo alio celebrarunt Hiſtoriæ, Proaui & Reginæ D. Ioannæ; item, & Philip. II. ſecundi Regis cognomento prudentiſſimi, aui tui Philip. III. Patris tui Religionis Chriſtianæ Cuſtodis integerrimi, vt manifeſtant clara plurimarum ſchedularum Regiarum verba; inter quæ de vno quoque, ne longè egerim, aliqua verba inſcribere, ſeu meliùs tranſcribere decreuerim in commendationem, ſiue ſtabili- 1.

mentum perpetuum,tam ſanctæ Inquiſitionis,quâ ſine dubio pax Chriſtiana conſeruatur, Religio Chriſti Domini noſtri fulcitur, & dilatatur ad longiſſimas infidelium gentium terras,quæ prędicatione ſacroſancti & Diuini Euangelij ad fidem Catholicam rediguntur, & Pontifici ſummo Chriſti Vicario pro tempore in orbe gubernanti,ſubiectantur, illum caput Eccleſiæ Catholicę Romanę,ore & corde clarè cõfitendo. Inde, ô Rex piiſſime, imitator exiſtens, & eos proſequutus, huc vſque ſperamus, & primogenitum filium recenter natum alterum Carolum tempora ſuccedentia fortiter curaturum,nec in atomo dilabi priuilegia, exemptiones,indulta, prærogatiuas ipſis tribunalibus ſanctæ Inquiſitionis Officialibus,Miniſtris, & familiaribus eorum impertitas,aliiſque indulgentiis ſuffragaturum, & ſequentes; vt ſic Dei, & Religionis Chriſtianæ causâ ab incurſu tempeſtatis abſconsâ,exemplar relinquas, quo edocta tui poſteritas, numquam ab animo Chriſtiano auerſa,humiliter, & deuotè infeſtatores oppugnet, etiam ob temporalem fructum conſideratum à progenitoribus.

---

## §. I.

# EX FERDINANDO ET ELIZABET.

2. VT de ipſis primis Promotoribus ab anno 1488. perpetuò decerpitur, vt patet, ex vna ſchedula rigore plena, die 8. Octobris dicti anni Proregi Valentiæ directa, in verbis illius idiomatis, quæ non referuntur; & ex alia, data hic Matriti 21. Martij 1499. directa etiam Gubernatori Regni Valentiæ, tenoris ſequentis, *Los Inquiſidores reſidentes en eſſa Ciudad nos han eſcrito, diciendo, que à cauſa de cierta declaracion, que ellos fecieron ſobre la confiſcaçion de Vazello ſe ajuntaron, los Iurados, è Racional, è Vos de el conſejo Real, faciendo, demaſiado ſentimiento, y con requerimientos, y actos, afrontando à los dichos Inquiſidores, y diciendo algunas palabras nò conuenientes à ſemejantes perſonas: de lo qual mucho nos mareuillamos, porque à los dichos Inquiſidores, es dado proueer lo que toca al deſcargo de ſus conciençias, è officio: è quando alguno ſe ſintieſe agrauiado, pues ellos tienen jueçes Superiores, deuen interpoſar ſu apelaçion para los Superiores; por los quales, ſerà deuidamente proueido, è dejar las otras formas de requerimientos, è congregaçiones, porque no ſe puede de ellas ſeguir, ſino eſcandalo, è inconueniente, en deſeruicio de Dios, y Nueſtro; y quando à Vos pareciеſe deueſe facer, deueis eſcriuirnos ſobre ello, y alla, no entender en otra coſa ſaluo, en ſiempre fauoreçer à los dichos Inquiſidores, quanto mas ſiendo ellos perſonas de ſciençia, y conciençia, y allegados è toda raçon, è juſticia. E porque faciendoſe*

Confiſcatio ex hæreſi eſt de iudicio Inquiſitorũ, & conſilij per appellationem.

*faciendoſe otra coſa, lo reciuiriamos en mucho deſeruiçio: Porende mandamos vos, que de aqui adelante euiteis ſemejantes ajuntamientos, y quanto en vos fuere, fauoreçais à los dichos Inquiſidores, en todo lo que huuieren de haçer: que como decimos, quando ellos hicieren algo, que no parezca conforme à derecho, apelando para los Superiores la parte, cuio es el intereſſe, ſerà con Iuſtiçia remediado, &c.*

Et ex alia data en el Real de Valençia 15. Martij dicti anni 1488. miſſa Infanti D. Henrico locum tenenti Generalatus Principatus Cataloniæ, in verbis ſequentibus. *Porque los Officiales, y otros Miniſtros de la Santa Inquiſiçion entiendan con ſumma diligençia, en la expediçion de los negoçios de ella ſin embaraço, y perturbaçion alguna, y ſin auerſe de diuertir à otros negocios, es Nueſtra Voluntad, que de las perſonas, y bienes de ellos, ninguno de vos otros, ſe entrometa. Por tanto vos decimos, encargamos, y mandamos, que de las perſonas, y bienes de los dichos Inquiſidores, y de los Miniſtros, y Officiales del Santo Officio de la Inquiſiçion, y Familiares ſuyos, en eſſe Principado, en alguna manera, ni por cauſa alguna os entrometais, ni conoſçais, ni permitais, que Official, ny perſona alguna ſe entrometa, ni conoſca, abdicandoos todo poder, de haçer, è atentar lo contrario, ſo decreto de nulidad, &c.* Et ex alia miſſa ad Inquiſitores Regni Valentiæ 8. *Decemb.* 1497. ibi: *Vimos vueſtra carta, y la de el Receptor, ſobre lo que los Iurados, è Maiorales de los Notarios intentaron contra Iuan Perez eſcriuano de eſſe Officio, de lo qual Ouimos enojo, è luego les auemos mandado eſcriuir, como conuiene. Fazeldes dar nueſtra carta, y ſi toda via, elles inſiſtieren, en perturbar los Notarios, en el exerciçio de ſus officios, procedereis, contra los que lo ficieren, como contra perturbadores de eſſe Santo Officio, ſegun que por Iuſtiçia en tal caſo ſe deue, è puede façer: lo qual ſea de entender por lo menos de impedimento indirecto, como ſu Mageſtad lo dijo tratando de el miſmo caſo, en ſu cedula dirijda al Virè de Valençia dada en el miſmo dia ibi: E porque ſià eſto, ſe dieſe lugar, ſeria impedir por indirecto, el exerciçio de el Sancto Officio, y en tal caſo, ſeria forçado à los Inquiſidores proceder, contra todos aquellos, que les darian impedimiento, &c.*

3. Bona Inquiſitorũ & eorum familiarium, item & Officialium ſanctæ Inquiſitionis gaudent fori priuilegio.

Et ex alia data per ipſum in Ciuitate Tauri die 4. Februarij anni 1505. directa, ad Deputatos Cataloniæ tenoris ſequentis ibi: *Reciuimos vueſtra letra ſobre las treinta y quatro libras, y treçe ſueldos, que decis que eran deuidas por caſa franca à eſſe General: y ciertamente nos marauillamos de lo que eſcriuis, que no ſe demandara por parte de eſſe General, ante el Inquiſidor, y juez de bienes por ſer ſu juriſdiçion contra Conſtitution de eſſe Principado: Porque eſto muchos dias à queſta viſto y determinado, y nò auemos depermitir al contrario: porque bien ſauemos, que de eſta juriſdiçion nò ſe a de traer conſequençia para en otras cauſas; porque la juriſdiçion de la fè, y execuçion de las ſentençias dadas por los Iueçes della, perteneçen à los Inquiſidores, y eſta juriſdiçion es principal à todas las otras, y nò ay fuero, ny ley, que lo impide, però por ſer eſto poca coſa, eſcriuimos al Receptor de los bienes*

4. Inquiſitorum & Iudicis cõfiſcatorum bonorum iuriſdictio à nulla alia turbariquit.

*confiſcados, que conſtandole legitimamente y nò ſe façe eſto, para queſ lo traigais vos otros en conſequençia, ſino que créemos es la deuda tan clara, como eſcriuis, que ſiendo de otra calidad nò ſe à de permitir, que ſe pague ſin pedirla ante los Inquiſidores, y Iuez, à quien perteneçe el conoçimiento de tales coſas, &c.*

5. Et ex alia eiuſdem data Hiſpali, ad Comitem de Velarcaçar die 5. Aprilis 1500. Vt faceret tradi Inquiſitoribus, quandam Puellam, ſcandalosè loquutam in Sanctum Officium Inquiſitionis; & quia cuſtos carceris illius parere noluit, expreſſa fuerunt in dicta ſchedula verba ſequentia. *Y porque fue deſobediente à los mandamientos de la Inquiſiçion, y nò quiſo entregar la moça, quando fue requirido, le mandeis, que luego parezca à qui ante los dichos Inquiſidores Generales para dar raçon de ſu raueldia, è contumaçia, ſegun que ellos lo amoneſtan por vn Monitorio, è non fagades en deal, &c.*

Loquentes ſcandalosè in ſanctum Officium fiũt de foro Inquiſitionis, & eorum defẽſores.

Et ex alia, ſchedula eiuſdem 1505. die 8. Iulij directa ad Inquiſitores Murciæ per quam exigit vt Inquiſitores faciant, quod Ioannes Martinez Miniſter eorum ſoluat præſidenti Caſtellæ Epiſcopo Cordubenſi certam quantitatem, quam ei debebat in verbis ſequentibus ibi: *Como Inquiſidores, y jueçes, que ſeis de las cauſas de los dichos Miniſtros, y Officiales de el ſancto Officio de la Inquiſiçion, y que teneis fundada vueſtra iuriſdiçion contra ellos, &c.*

6. Quorum iuriſdictionem clarè, & ſine dubio faſſus fuit idem Præſes, in ſua petitione, Coram Inquiſitoribus præſentata contra dictum debitorem, in verbis ſequentibus ibi: *Reuerendos, y muy virtuoſos Inquiſidores, en el crimen de la hereſia en eſte Reyno de Murçia, jueçes Apoſtolicos en las cauſas, y negoçios, y pleytos tocantes à los Miniſtros, miembros, Officiales, y fruentes de ſanto Officio de la Inquiſiçion, &c.*

Præſes quidam Caſtellę faſſus eſt cognitionẽ quã habẽt Inquiſitores etiam in Ciuilibus.

7. Et ex verbis alterius ſchedulæ, eiuſdem Regis D. Ferdinandi anni 1508. ad Proregem Siciliæ, vt ſequitur: *Virey, ya vedes quanta raçon, es que los Officiales, y Miniſtros de el ſanto Officio de la Inquiſiçion ſean bien tratados, y como en todas las partes de nueſtros Reynos goçan de las immunidades, exempçiones, que por la Sede Apoſtolica le ſon concedidas; y porque eſte Officio à ſeido, como vedes alla nueuamente introducido, y es raçon que ſean los Officiales tratados, como en eſtas otras partes de eſtos Reynos: Porende Mandamos vos, que anſi en el pagar de las dichas gabelas, è impoſiçiones, como en otras coſas quales quier proueais, que ſean tambien tratados, como ſon los otros Inquiſidores de nueſtros Reynos, certificandouos, que lo reciuiremos de vos en mũcho ſeruicio,* &c. Data in ciuitate Granatenſi die 10. *Septembris, anni ſupra citati.* Y por dos çedulas *de los años de* 1500. *y* 1505. que libro ſobre la coſas ciuiles de bienes confiſcados que ſin controuerſia ſon Reales, aunque dadas à la Inquiſiçion) declarò que no tienen fuerça los capitulos de cortes, ni fueros de el Reyno de Aragon, que pretendian ſe auian de admitir las firmas de Iuſtiçia, del Banco Regio, y que no tuuieron fuerça ny vigor, en las cauſas de la Inquiſiçion por ſer ſu Iuriſdiçion Eccleſiaſtica.

Officiales circa gabellas ſũt tractandi vt Inquiſitores. Vide infra ſub Philip. II.

8. Firmæ Aragon, in cauſis cõfiſcationis, non habent locum.

Y en caſo bien graue, el dicho Señor Rey D. Ferdinando en las cortes de Cataluña *del año de* 1512. en que auiendoſe formado ciertos Capitulos, ſobre el vſo, de la juriſdiçion temporal de la Inquiſiçion, y pedido los braço, que el dicho Rey, y el Inquiſidor General los juraſen auiendolo conſiderado mejor, y ſin embargo de auerlos jurado, y juzgando, que no conuenia obſeruar los dichos Capitulos, pidieron al Papa Leon X. relajaçion de el dicho juramento, que con efecto conſiquieron vn Breue deſpachado *en* 30. *de Abril de* 1513. 9. Relaxatio certi iuramenti.

Y es anſi, que aunque en la Corona de Aragon, ſe à pretendido con inſtançias en cortes, y fuera de ellas, que ſe moderaſſe la juriſdiçion de la Inquiſiçion ſobre los Familiares; y a pidiendo que ſe los quitaſe la ciuil, yaque la que vſauan ſe ſujetaſe alos fueros, y en eſpeçial à las firmas, y à las citaçiones del Banco Regio con otros poſtulados, que en diferentes tiempos propuſieron por ſeruiçios conſiderables, que auian echo: *Les fue reſpondido por el Señor Emperador Carlos Quintos, y Señor Rey Philipo II. Vnas veçes, que eſto depende de Roma, y que ſin Breues Apoſtolicos nò ſe puede haçer, Otras que depende de el Inquiſidor General, y que ſin ſu beneplaçito nò ſe puede intentar mudença nînguna en la juriſdiçion de la Inquiſiçion*; *Y aunque, en diuerſas ocaſiones los Reynos de la Corona de Aragon hiçieron recurſo à Roma, ſe opuſieron los dichos Señores Reyes, el dicho Señor Emperador en las cortes de Cataluña de* 1522. *lo miſmo en la cauſa de el Notario* Iuan Prat *infrà Mençionada) y el Señol Rey Philipo II. en cortes de Cataluña año de* 1599. *en la decretaçion que hiço de los Capitulos de cortes, eſcuſandoſe de confirmar los que perteneçian à la juriſdiçion de el ſanto Offiçio lo remitiò a sù Santitad*: Y deſpues en las cortes de Aragon hico lo miſmo diferentes veçes, y ſauiendo, que por parte de el Reyno, ſe haçian diligençias para conſequirlo, ſe oppusò mejor informado à la expediçion de los Breues, por medio de ſus Embajadores; y paraque ſi eſtuuieſen expedidos, ô en eſtado de deſpacharſe, ſe retuuieſen; ó recogieſen, obrandolo con la miſma fuerça, y valor, que el dicho Señor Emperador, lo auia echo en la cauſa del dicho Notario *Prat*. 10. Reges fatentur mutationem vllam, non admitti in rebus Inquiſitionis, niſi per Papam, aut Inquiſitorem generalem, & infra Philip. II. contradicendo Breuibus apoſt. 11.

Y que los buenos ſuceſſos de eſta Monarquia, en todos ſus Reynos dependen en ſu conſeruaçion y aumento, de el inſtituto de la Inquiſiçion lo ſignifica; *El dicho Señor Rey D. Ferdinando, el Catholico que hallandoſe, con exerçito grueſſo en la Ciudad de Girona para Oponerſe al Rey de Françia, que eſtaua ſobre Salſas con otro de igual poder: entre los cuydados majores que entonçes tenia, nò oluido, el de mirar por la authoridad de el ſanto Officio en las coſas, y cauſas menores que ſe le podian offreçer: y aſi deſde allà, eſcriuiò al Virey de Aragon, vna carta grauiſsima, del tenor ſeguiente, que es ajuſtada al caſo preſente. Lugar theniente, &c. Ya ſaueis como vos auemos encargado muchas veçes, que miraſe des tota via, en fauoreçer el Offiçio de la ſanta Inquiſiçion en eſſe Reyno, y los Miniſtros de el, y pareçe ſer que diz que alla, ſe los façen algunos malos tractamientos; y el Inquiſidor, nò es tambien fauoreçido de Vos, como ſeria raçon: antes diz, que vos poneis, en que* 12. Monarchia Hiſpaniæ in ſui conſeruatione dependet multum ab inſtituto tribunalium S. Inquiſitionis vt infra etiam circa finem, de titulis quibus honoratur.

el

*el Alguaçil no lleue vara, donde el Inquisidor nò esta presente, aunque deje substituto por el, y tambien diz, que aun Maestro Miguel que es Vecino de Alguer, por ser Ministro de la Inquisiçion sele à quitado, otraualja, dequitar çierto Officio, ô, salario, que tiene en la dicha Ciudad. Lo qual el Reuerendo Obispo de Palençia ha mucho sentido, y nò meños años desplace. Y porque aora semos venidos à esta Ciudad para salir en campo, contra los Françeses que estan sobre Salsas, nò es Nuestra Voluntad, que semejante Officio Santo, ni las cosas de la Iglesia, de la qual Nos principalmente semos Protector, y Defensor, sean por Nuestros Officiales molestados. Por ende Mandamos, que con mucha attençion mireis en fauoreçer las cosas del dicho Santo Officio, y en bien tratar las personas, y cosas Ecclesiasticas, è nò se diga, que se pone la foz, en mies agena, porque en tal tiempo, nò nos àya de pidir Dios quenta, antes lo fauoreçed todo, è bien tratad, è procurad, que se fagan Sacrificios, y Oraçiones por le conseruaçion de Nuestro estado, y exerçito, è no feçieseedes otra cosa, porque Nos deseais seruir, Dada en Girona, à ocho de Otubre de 1503.*

13. Y se vee mas claramente, pues es çierto, que el dicho Señor Rey Catholico D. Ferdinando dicia, que tenia por ganançia suia, y del estado de sus Reynos, todo lo que ganaua, y adqueria la Iurisdiçion de la Inquisiçion en ellos: *Pareçiẽdo le, que ninguna Iurisdiçion era tan suya, y ansi le diò à la Inquisiçion todo los Priuilegios que tiene, con vna calidad muy releuante, y es que nò solo seles conçediò, sino que la metiò en possession de ellos, contractando y vençiendo, todas las difficultades, que en su prinçipio, se ofreçieron, y la amparò, en las primeras costumbres que con el vsò, y exerciçio de sù Iurisdiçion iba ganando. Y siendo este gran Rey, el que mas bien entendiò la raçon de estado, haçia estudio particular, de que se entendiese, que no le deua el la Iurisdiçion à la Inquisiçion sinò que allà se la tenia, la espiritual por delegaçion de los summos Pontifices, y la temporal por la vnion con ella.*

Ferdinandus Rex Catholicus fuit S. Inquisitionis Protector fortis, cõdonans ei plura priuilegia, firmans in nullo subiici alij iurisdictioni limitando Regalem.

14. *Y se reconoçe, por que todas las cedulas, que en sù tiempo diò en fauor de el Santo Officio, nò son deçisiuas, sino declaratiuas, afirmando, que la dicha Iurisdiçion ansi en lo espiritual, como en lò temporal, nò estaua sujeta à los fueros, ni à los Capitulos de Cortes, ni à otras leies, ny priuilegios Muniçipales de sùs Reynos, por que era Superior à todas.*

15. *Y auiendo hallado el dicho Señor Rey, D. Ferdinando en los Prinçipios de sù Reynado la Iurisdiçion Real ordinaria, en summa altura, de manera, que todo corria por vna Madre, y nò auia mas fueros priuilegiados, que el de la miliçia en los exerçitos, y el de el estudio, en las vniuersidades: tubò por bien, de darle çinco sangrias muy copiosas à la Iurisdiçion Ordinaria, y fauoreçer la de la Inquisiçion con la exempçion de sus Officiales, y Familiares; la de la santa Hermendad para los delictos cometidos en el campo; la de la Illesta, y Cabaña Real para los Ganados, y pastos; la de el Consulado para las causas Mercantiles (que todas estas Iurisdiçiones las instituio, y fundò des de sus Prinçipios,) Y assi mesmo con la incorporaçion de los Maestrazgos en sù*

Corona,

*liò forma al fuero priuilegiado de los Caualleros de las tres Ordenes, que en sù tiempo eſtaua desvſado.*

## §. II.

# EX IMPERATORE CAROLO V.

ESTE tan grande Monarca Emperador del orbe hiçò grandes demonſtraçiones en sù vida, imitando à los Reyes Catholicos ſus Abuelos, como lò cuentan los Hiſtoriadores, refiriendo caſos diuerſos que mitidos muchos de ellos en cierta diferençia, que tuuò con la Sede Apoſtolica, que intentò dar vnos Breues, en detrimento de la juriſdiçion de el Santo Officio, eſcriuiò à sù Embajador, que ſe opuſieſe al deſpacho de ellos, y pidiendo audiençia al Papa, ô hablandole en el Conſiſtorio, le dijeſe, entre otras muchas la raçon ſiguiente: *Otro ſi de la dicha reuocaçion reſulterà alguna nota, è infamia contra la buena memoria de los Catholicos Reyes mis Señores, y Abuelos, que de eſte Santo Offiçio tuuieron eſpeçial cuydado, y lò procuraron poner, è introduçir en todos ſus Reynos, conoçiendo ſer muy neceſſariò para la conſeruaçion de la ſancta Fè Catholica, y ſe vsò en ſus Dias del dicho Santo Offiçio de la miſma forma, y menera, que haora ſe haçe, y por sù interçeſſion fuè ſiempre fauoreçida de los Summos Pontifices paſſados; y con eſte feruor, y zelo en ſus Teſtamentos, nos dejaron eſpeçialmente encomendado al dicho Santo Offiçio por donde ſe à de creer, que Dios Nueſtro Señor les diò en eſta vida tan grandes Victorias, y les dejò à cauar ſus dias tan Catholicamente. Y Nos teniendo el miſmo fin, y propoſito, vemos claramente, que Dios de sù mano endereçe nueſtras coſas, y de cadadia nos multiplica las merçedes, y Beneficios, y ſi dejaſemos de procurar la defenſion de sù Fè Catholica, vſaremos de mucha ingratitud, y dejariamos de haçer lo que ſemos obligados; Y aſsi nò auemos de conſentir, que en nueſtros tiempos, ſe haga, ni innoue, lò que viuiendo ellos, nò ſe fiço contra el dicho ſanto Offiçio, &c.* Y proſiguiendo el intento de nò admitir nouedad en lò vſado y practicado, en la Inquiſiçion, manda à sù Embajador, que pida à sù Santidad, que ſi la dicha Bulla eſtaua deſpachada, la mandaſſe reuocar por eſtas palabras: *Que sù Santidad mande luego reuocarla, y nò permitir, que en las coſas tocantes à la Inquiſiçion, ſe haga mudança, è innouaçion alguna, de como el preſente eſtà, y haſt aora ſe à practicado, &c.*

16. Pontifices Summi, ad inſtantiam Regis Ferdinandi, & Caroli Imperatoris, fauores conceſſerunt inſtituto S. Inquiſitionis.

*Y ſobre eſto, lò encarga la conçiençia, con raçones grauiſsimas, y le aduierte de la deſauthoridad, que le cauſaria lo contrario: Y la occaſion que daria de murmuraçion en toda la Igleſia. Y finalmente el dicho*

*Señor*

*Señor Emperador, lleuado del zelo de la Fè, y de la raçones, que le desobligauan para nò admitir la dicha Bulla, concluye diçiendo. Y le direis, si neçessario fuere, que suplicamos à sù Santidad, que nò quiera con esto ponernos en necessidad; ni darnos causa de vsar alguna manera de desobediençia agena de nuestra intençion. Porque nos tenemos de Consejo, y estamos determinados, à nò consentir, ni dar lugar, que tal forma de Bulla se publique en nuestros Reynos, y aun por mas descargo Nuestro, le suplicad en el dicho caso, que tenga por bien de dar nos audiença publica en Consistorio de Cardenales, porque lleuais Mandado, que en tal caso publicamente digeis, y expliqueis todo lò suso dicho, &c.*

*Desta manera este gran Monarcha sentia de la Inquisicion, y con este zelo, y empeño la defendia, para que nò se innouase nada en sus priuilegios, ni en sus estilos, y porque nò se escuse alguno diçiendo, que este empeño de el Señor Emperador fuè en la parte de la Iurisdicion, que toca à la Fè, però que en lò temporal sentia de diuersa manera.*

18. Y el mismo respondiendo à vna carta de los Deputados de Aragon, en que le pedian, que nò permetiesse, que la Inquisicion sacasse de aquel Reyno, vn preso de que arriua se haçe mençion, que lo estaua por causa temporal, y alegauan, que esta era contra sus fueros, y que la persona haçia gran falta para la cobrança de las rentas Reales, les diçe assi: *Deueis de entender, ô pensar, que por ningun interesse proprio nos auemos de oluidar de Nuestra anima, y conçiençia, y sede çierto que antes acordaremos perder parte de Nuestros Reynos, y estados, que permitir façerse en ellos contra la honra de Dios Nuestro Señor, y en diminucion y desauthoricadamiento del dicho Santo Officio que tanto los Catholicos Reyes mis Señores, y Abuelos en su Testemento y postrimera voluntad nos dejaron Caramente encomendado, &c.*

Y sobre estas palabras cerga muchas amenaças de castigos, à los que contrauenieren à este Orden suyo. Y en otra cedula, que librò sobre esto mismo, añade otras raçones dignas de toda estimaçion, ibi: *Mas por ser cosa de Inquisicion bauiendo sobre ello maduro consejo à pareçido, que años toca entender en ello, ni por los fueros de esse Reyno, se puede impedir lo proueido por el Inquisicion general, como à quellos no se entiendan, ni ayan lugar en causa Eccleſiastica tocante al dicho Santo Officio, y continuamente se à practicado lo contrario, en todos Nuestros Reynos y Señorias, &c.*

Y despues de hauerles propuesto otras raçones para que se apartasen de el intento, y pretension que tenian, concluye la dicha cedula, diciendo: *Demas de que el dicho Inquisidor General procederà por las çensuras Eccleſiasticas, y penas de el Derecho, contra los Conturbadores de el dicho Santo Officio, &c.*

19. Censuris Eccleſiasticis possunt defendi causæ S. Inquisitionis.

Y llegò este empeño de el Señor Emperador à tan gran demonstration que hauiendo entendido, que los braços, de el Reyno tractauan dejuntarse en Aragon, y que inuocaban el auxilio de los de Valençia, y Cataluña para nò dar lugar à este (que ellos llamauan contra fuero)

les

les amoneſtò, y requiriò con otra cedula grauiſſima, para que deſiſtieſen de ſu pretẽſion, la qual çierra cõ las palabras ſiguientes. *Ni nos podremos eſcuſar de proceder contra los culpados, y moſtrarnos Rey, y Señor poderoſo, para refrenar, y reprimir los deſordenes, y exçeſos de nueſtros ſubditos, &c.* Empeño que le reducia à tomar las Armas, y formar exercito contra los deſobedientes, en defenſa de la iuriſdiçion, del ſanto Officio ſi los Aragonezes no vbieran tomado mejor conſejo.

Todo lo qual lo confirmò el dicho Señor Emperador por otra sù cedula *de 17. de Mayo de 1519.* ibi *Lo echo es juſto y conforme à Derecho, y no ay ley ni fuero de eſſe Reyno, que de ello ſea contrario.* 20.

Y lo corrouora, en las cedulas ſiguientes, en vna *de 1523.* que hablando generalmente con todos los Gouernadores ſeglares, dice *que los Miniſtros de la Inquiſiçion ſon eſentos de ſu juridiçion* in verbis ſequentibus ibi: *hac noſtra authoritate Regia prouidemus, ordinamus, ac ſanamus, & prohibemus, vt nulli Conſiliarij iurati, vel Conſules, Officialeſve, ſeu Rectores, vel Adminiſtratores Reipublicæ, Vniuerſitatum quarumcumque, Ciuitatum, oppidorum, & locorum vbiuis Regnorum, & Dominorum noſtrorum, tam vigore Regiarum conceſſionum ſuper prouidendis, ſeu ordinandis rebus vniuerſitatis, Indultorum, quàm alias non audeant, ſeu præſumant, nec poſſunt ordinationes, & ſtatuta, ſeu edicta contra dictum ſanctum Officium Inquiſitionis, ſeu Officiales, Miniſtros, & Familiares præfatos, nunc, vel pro tempore exiſtentes, vel quempiam illorum ordinare, ac facere, nec illos à publicis officijs, ſeu regimine vniuerſitatum, ac beneficijs vllatenus ſegregare, vel eos, ac illis priuare, quinimo omnibus illis gratijs, honoribus, fauoribus, libertatibus, & immunitatibus à iure indultis, & diuturna conſuetudine ſpectantibus, liberè vti, & gaudere ſinant; & ſi quid contra præmiſſa, vel eorum aliqua attentauerint, ad priſtinum reducant, & reducere debeant ſtatũ. Nos enim illud quantũcũq; fuerit, & cenſeatur præiudiciale S. Officio, ac illius Officialibus, Miniſtris, & Familiaribus ſerie huiuſmodi irritum, nullumque decernimus, & inane.* 21. Miniſtri Inquiſitionis ſunt exempti à iuriſdictione Regia à qua debent defẽdi in libero vſu ſuorum officiorum, & exẽptionum.

Et ex alia ſchedula D. Caroli V. *die 10. Maij*, Valliſoleti *anni 1542.* ſcripta gubernatori Menorchæ, *diciendo eſtar informado, que no da el fauor al ſanto Officio neceſſario.* Proſequitur: *y por que Nueſtro Señor Dios es ſeruido, y nueſtra ſanta Fè Catholica enſalçada por el ſanto Officio de la Inquiſiçion: nueſtra voluntad, es, que à ſus Officiales, y Miniſtros de la Inquiſiçion de eſſe Reyno deis, y hagais dar todo el fauor, que fuere neçeſſario para que libremente, ſin impedimiento alguno, puedẽ vſar, y vſẽ de ſus cargos, y officios, y libertades, graçias, exẽpçiones preeminẽçias, y immunidades por derecho comun, e coſtũbre à ellos pertenençientes, que cumplir cõ lo que ſoys obligado, por el cargo que teneis, nos hareis en eſto muy acepto ſeruiçio, y de lo cõtrario ſeriamos deſeruido, &c.* 22. Fides exaltatur per S. Officium Inquiſitionis.

Et ex alia eiuſdem Imper. Maximi Caroli V. ſcripta ad D. Proregem Siciliæ, 25. *Sept.* 1549. tenoris ſequẽtis *el Rey Iluſtre Iuã de Vega, primo Virey, y Capitan General de el Reyno de Siçilia, y à ſaueis, que Dios nueſtro Señor es ſeruido, y nueſtra ſanta Fè enſalçada por el ſanto Officio de la Inquiſiçion, y como por eſte reſpecto Nos hauemos mandado, que los Inquiſidores, Miniſtros, y Familiares de el ſean*

23. *fauoreçidos; por lo qual os agradeçemos lo que Vos, acerça de esto en esse Reyno aueis echo, y fauor que al Reuerendo en Christo Padre Obispo de Pati, Inquisidor, aueis dado, en los negoçios que ay se a nofrecido tocantes al santo Officio; y encargamos vos que deaqui adelante no deis lugar à quelas cosas de el, y sus Ministros sean des fauoreçidos, ni perturbados, sino que antes se les guarden enteramente sus exempçiones, y libertades, dejando conoçer a los Inquisidores de las causas ciuiles, y criminales tocantes à los Officiales, y Familiares, y Creados de los Officiales como se à echo hasta aqui, y se haçe en todas las Inquisiçiones de la Corona de Aragon, pues en esso Reyno, no ay de ello menos neçesidad, por hauerse, como saueis de algunos dias à esta parte muerto, à herido à algunas personas por, ir à exercer cosas, y negoçios de el santo Officio, &c.*

Causæ officialium & eorum seruitorum item & familiariũ ciuiles & criminales in Regno Aragonæ erant deforo Inquisitorum.

24. Y no fueron pequeños los daños, que reçiuieron estos Reynos del menos fauor, que se hiço à la Inquisiçion en tiempo del Señor Rey Philippo I. que significò, y representò bien encareçidamente el Consejo de Castilla, en la carta que escriuio al Emperador quando estaua departida de los estados de Flandes para España, en que representandole, que en el poco tiempo que durò el Reynado del dicho Señor Rey Phelipo I. quando se hallaua algo desfauorida la Inquisiçion le dice las palabras siguientes: *Y crea V. M. que nonca se hiço mudança en el santo Officio que no la huuiese en este Reyno, General, y Particular, &c.* Y mas abajo proponiendo las conueniençias que ay en fauoreçer al santo Officio diçe: *Porque de esto naçe la paz perpetua, y prosperidad de estos Reynos, y de el Reynar, y poder de los Reyes, como por el contrario, que sino fauoreçiesse V. M. à las cosas de el santo Officio, el gouernar, y el Reynar, no le tendria seguro, y hauria muchas inquietudes, y alteraçiones, &c.* Raçones dignas de tan exçelso Tribunal, y que siendo consequençias de la experiençia de los tiempos pazados, fueron profeçia de los Venideros la qual consta se escriuiò al Emperador despues de la muerte de el dicho Señor Rey Phelipo I. quando amenaçauan la cumunidades en Castilla, por que en aquel tiempo, como lo refiere Lanuza en los Anales de Aragon en la opinion del pueblo, la muerte açelerada de el dicho Rey, se atribujò al poco fauor, que haçia al S. Officio aque aludiendo el dicho consejo de Castilla, le dijo al Emperador su hijo, las referidas, y graues palabras. *Como por el contrario, que sino fauoreçiere V. M. al S. Officio, el gouernar, y el Reynar no le tendra seguro, &c.*

Concilij supremi Castellę epistola missa ad Carolũ Imperatorem, qua significatur Regnare in pace pẽdere à cõseruatione S. Officij séperque in illis mutationem contegisse si & similiter in rebus S. Officij.

25. Lo que no fue otra cosa, que proponerle el escarmiento, y pronosticarle las cumunidades, que luego se siguieron, en estos Reynos. Y hombres muy atentos, y zelosos de la honra de Dios an echo obseruaçion muy particular, de que los casos aduersos que han tenido estos Reynos en ocasiones grandes, an sucedido en tiempos, en que la Inquisiçion à reçiuido alguna diminuçion, o, disfauor. Y añaden, que esto, no solo se à verificado en lo vniuersal de la Monarquia, sino en los particulares, sobre que haçen sus computos hystoriales, por los quales prueban, *Que ninguno se à mostrado aduerso, y oppuesto à la Inquisiçion con demonstraçiones grandes, que no aya experimentado algun castigo graue de Dios en la vida, en la honra, en la sucession, o en la haçienda, &c.*

Y de eſta opinion parece que era el Señor Emperador, el qual, en vna carta que eſcriuiò al que haçia entonçes offiçio de Embajador en Roma, para que ſupplicaſſe deçierto Breue, que ſe auia deſpachado en agrauio de Inquiſiçion le dice, y aduierte, *que el comiſſario, que publicò, y executo el dicho Breue, deſpues de poco, muriò de graue enfermedad, y que eſto ſe tuuò por manifieſto Iuiçio de Dios, &c.* Y anade que lo miſmo à ſuçeſſido muchas veçes a los que ſe opponen a la Inquiſiçion Hallaſe eſta carta, en el regiſtro, de çedulas de la Inquiſiçion, *lib.* 11. *fol.* 98. 26.

Y aunque pareçe, que eſte inuictiſſimo Emperador hiço exemplar pernicioſo, en la Inquiſiçion de Sicilia, a inſtançia de los Gouernadores de aquel Reyno, en que por dos Quinquenios, hiço çeſſar los Priuilegios de los Miniſtros, quitandola el conoçimiento de las cauſas capitales, auiendo experimentado grandes inconuenientes atreuimientos de el pueblo, y deſauthoridad de aquel Tribunal: luego que pasò el dicho plazo de los diez años, le boluiò doblada la Iuridiçion, con las prerogatiuas, que oy goça, que ſon las maiores de todas y conſta, que la prorogaçion de el ſegundo Quinquenio la hizo de conſentimiento del Inquiſidor General como ſe concluye en ella con eſtas palabras: *De lo qual mandamos haçer la preſente con nueſtro Sello ſecreto, y de la ſanta Inquiſiçion en el Dorſo ſellada, &c.* Y anſi tambien, ſe halla notado, en los Libros de aquella Inquiſiçion en las palabras ſeguientes ibi: *Notandum eſt, quod quando anno* 1535. *fuit limitata, ſiue ſuſpenſa Iuriſdictio temporalis huius ſancti Officij, in aliquibus caſibus per inuictiſſimum Imperatorem Carolum V. felicis memoriæ; Iuriſdictio Spiritualis cauſarum fidei fuit in ſuſpenſo, & quaſi mortua, quo infortunio cognito por illam Maieſtatem, reſtituta fuerunt priuilegia, & exemptiones Miniſtris illius Inquiſitionis.* 27. Inquiſitor Generalis debet interuenire, quando Rex velit in aliquo mutare ſtatuta Inquiſitionis.

Y auiendo renaçido tan inuicto Principe reparando ſemejantes daños en las ya referidas çedulas anteçedentes a eſte ſuçeſſo de Siçilia, y en las ſiguientes, pareçe, ſello la volontad de amparar el gremio de la Inquiſiçion en ſus prerogatiuas con vna carta que eſcriuiò à ſu Embajador en la Corte Romana, para que diſeſe al Papa, en Audiançia priuada, y ſiendo ne ceſario, e nel Conſiſtorio de los Cardenales, *que primero perdiria vna gran parte de ſus Reynos, que permitir en la Iuriſdiçion y Priuilegios de la Inquiſiçion ſe inouaſe nada* eſcriuiendole tambien otros encareçimiendos, ya referidos. 28.

Y bien lloro eſte inuictiſſimo Emperador, el diſcuydo de los dos quinquenios. Referidos, pues le durò, el cuydado haſta la hora del morir, en que por eſpeçi al clauſula de ſu teſtamento, encargò, aſu hijo Philipo II. quien le ſuçediò en todos ſus Reynos, la conſeruaçion, y aumento de el S. Officio dela Inquiſiçion como coſa de que tanto depẽde la conſeruaſaçion de ſus Reynos, ſegũdo refieren Paramo *de orig. Inquiſ. dict. l. 2. t. 3. c. 2.* Carena *de Officio Inquiſ. in ante ludio, n. 63.* en la clauſula ſiguiẽte, ibi: *pro eo quo omnipotenti Deo officio obſtrictus teneor, & pro quo erga Sereniſs. Princ. Philip. II. chariſsimũ filiũ meũ amore ſum accenſus, plus illum virtutũ præſidio munitũ, quàm diuitiarũ amplitudine cupiens, &* 29. Carolus V. in teſtamento ſuo nimis commendat filio ſuo Philippo II. protectionem S. Officij vt neceſſariſſimam conſeruationi ſuorum Regnorum.

*affectans hac, qua possum animi affectione in mandatis do, vt tanquam Catholicæ Religionis studiosissimus Princeps, & Diuinorũ mandatorum obseruantissimus omnium rerum ad eius decus, & honorem spectantium curam suscipiat ardentissimè, & Sanctæ Matris Ecclesiæ dictis, ac præceptis semper sit audiens, & inter alia hoc præcipuè, & obnixè illi commendo, vt Sanctæ Inquisitionis Officium contra hæreticam prauitatem diuinitùs institutum, illiusque Ministros, & Officiales omnibus fauoribus, & honoribus prosequatur; eo quod hoc vno remedio, grauissimis in Deum offensionibus obuiam itur; Item illi præcipio, vt omnibus Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis, suas immunitates seruandas curet.*

Y por sù codicillo selo pidiò y mandò con grande ansia, como pareçe de las palabras siguientes ibi: *ab ipso obnixè peto, & cum qua maxima possum contentione obtestor, & tanquam Pater amantissimus pro illius erga me obseruantia præcipio, vt huius rei in qua totius Hispaniæ salus agitur) ardentissimè curam suscipiat, vt scilicet omnes hæresis labe infectos, debita suis flagitiis pœna excipiat; ad cuius effectum Sanctæ Inquisitionis Officium omnibus fauoribus prosequatur, cuius vigilantia in his Regnis Catholica fides augetur, & Christiana religio conseruatur.*

---

## §. III.

# EX PHILIPPO II.

31. Philippus II. repetit ampliat & cõfirmat indulta S. Officij & suorum ministrorum recursum violenter ad Iudices Regios prohibens.

ESTE prudentissimo Rey abuelo de Vuestra Majestad, imitando à sus progenitores hiço con tanta atençion reparo por toda sù vida, en emparar, y engrandeçer tan Santo Instituto, que manifestandolo en muchas de sus çedulas, en vna, siendo Principe, prorumpit in verbis sequentibus: *Attente pensantes quantum Diuino Seruitio, ac sanctæ Catholicæ fidei augmento, ac propagationi conueniat sanctæ Inquisitionis Officium, eiusque Officiales, Ministros, ac Familiares fauoribus prosequi, atque ornare, Regiámque voluntatem, sic ita fieri postulare, cum ex eius exercitio, ac executione tanta in religionem nostram Christianam vtilitas emanet, ac ideo expediat dicti sancti Officij priuilegia, absque aliquo impedimento obseruari, & ad euitanda inconuenientia, quæ sequi possent, ac fortassis sequerentur, si contrarium fieret, &c.*

Et ex alia scripta die 10 Martij 1542. D. Philippo Cerbellon, Virrey de Malliorca in verbis sequentibus: *Espectable lugar teniente, y Capitan General, ya sabeis lo mucho que Dios es seruido, y Nuestra Santa Fè Catholica ensalcado por el S. Officio de la Inquisiçion assi es Nuestra voluntad, que à sus Officiales, y Ministros de la Inquisiçion de esse Reyno, deis siempre, y hagais dar todo el fauor que fuere menester, para*

que

*que libremente, y ſin impedimento alguno puedan vſar, y vſen de ſus cargos, y officios, y delas libertades, gracias, preeminencias, exempçiones, e immunitades a ellos, aſi por Derecho, como por coſtumbre pertenecientes, y en todo los ayas, de continuo, por muy encommendados, ſegun dejos bien confiamos, y guardando y haciendo guardar la prouiſion deſeguro, y ſalua guardia Real, que endias paſſados mandamos des pachar en fauor de el ho ſanto officio, y ſus Miniſtros, sò las penas en ella contenidas, que demas de Complir, con lo que ſois obligado, como Catholico Chriſtiano, y buen Cauallero, y por el cargo que teneis, en eſſe Reyno, Nos hareis en ello muy à çepto ſeruiçio*

Et idem Philippus II. prudentiæ exemplar in alia ſchedula hic Matriti 10. Martis 1553. cum eſſet Princeps poſt longam conferentiam inter ſuos Magiſtratus, referens ſe ſatis informatum multis ſchedulis prædeceſſorum ſuorum vt nullus Miniſter Iuſtitiæ ſæcularis ſe intromitteret directè, nec indirectè ad cognoſcendum de negotiis ſpectantibus ad Sanctum Officium Inquiſitionis, & bonorum confiſcatorum, & de aliis incidentibus, & dependentibus ciuilibus, aut criminalibus; decernens ſuper remiſſione ad Inquiſitores, & ne per viam recurſus cognoſcant Iudices ſæculares, poſt alia verba, & turbatione relata, in verbis ſequentibus alloquitur. *Por laqual, è por sù traſlado ſignado de Eſcriuano publico, Mando que de aqui adelante en ningun negoçio, ni negoçios, cauſa, ô cauſas çiuiles, ô criminales, de qualquier calidad, ô condiçion que ſean, que al preſente ſe traten, ô de à qui adelante ſe trataren ante los Inquiſidores, ô Iueçes de bienes de eſtos Reynos, y Señorios, è incidentes, y dependientes en alguna manera de los dichos negoçios, y cauſas vos, ni alguno de vos otros ſe entrometan por via de agrauio, ni por via de fuerça, ni por raçon de deçir nò auer ſido algun delito, en el Santo Officio ante los dichos Inquiſidores, ſufficientemente punido, ô que el conoçimiento del dicho negoçio nò las perteneçe, ni por otra via, cauſa, ni raçon alguna, à conoçer, ni conozca, ni dar mandamientos, cartas, çedulas, ô prouiſiones contra los dichos Inquiſidores, ô Iueçes de bienes, ſobre abſoluçion, ô alçamiento de cenſuras, ô entre dicho, ô por otra cauſa, ô raçon alguna, ſinò que dejeis, y cada vno de vos deje proçeder libremente à los dichos Inquiſidores, y Iueçes de bienes, à conoçer, y haçer Iuſtiçia, y nò les pongais impedimiento, ni eſtoruo en manera alguna; pues ſi alguna perſona, ô perſonas, pueblo, ô cummunidades ſe ſintieren agrauiados de los dichos Inquiſidores, ô Iueçes de bienes, ô de alguno de ellos, pueden tener, y tienen recurſo à los de el Nueſtro Conſejo de la Sancta, y general Inquiſiçion, que en la Nueſtra Corte reſide, para deshaçer, y quitar los agrauios, que los dichos Inquiſidores, y Iueçes de bienes, o alguno de ellos vbieſen fecho, y deſagrauiendo, à los que hallaren ſer agrauiados, y abſoluiendo, y alcando las çenſuras, y entre dichos conforme à Iuſtiçia, y conſultando con sù Majeſtad, y con migo los negoçios que conuenga, deſpachar para el buen expediente de ellos las prouiſiones, y çedulas Reales que ſean neceſſarias. A los quales de el dicho Nueſtro*

32. Appellatio à grauamine Inquiſitorum & Iudicis bonorũ confiſcatorũ interponitur coram Supremo Inquiſitionis Conſilio, auocando quãlibet cognitionem à Iudicibus Regiis.

*Consejo de la Santa, y General Inquisicion. nò à otro Tribunal alguno, se à de tener el dicho recurso; pues solos ellos tienen facultad en lo Apostolico de sù Sanctidad y Sede Apostolica, y en lo demas de sù Majestad, y de los Reyes Catholicos Nuestros Visabuelos de glorioſa Memoria, para conoçer, y deshaçer los agrauios, que los dichos Inquisidores, y Iueçes de Bienes, ô alguno de ellos hiçiere, ô hiçieren. Y asi misмo se guarde, y compla de à qui adelante en todo, y por todo, segun, y como dicho es; y que si sobre los dichos negoçios, de que los dichos Inquisidores, y Iueçes vbieren enpeçado à conoçer, oya que nò ayan empeçado à conoçer, pertenezca el conoçimiento de ellos à los dichos Inquisidores y Iuçes alguna persona, ô personas, Pueblos, y Cumunidades, ô alguno de Nuestros Fiscales à vos, ô alguno de vos recurriere, lò remitid, y remitais, sin entrometeros à conoçer de ellos, à los dichos Inquisidores, y Iueçes ô à los de el dicho Nuestro Consejo de la General Inquisicion, y si hastaora vbieredes en alguno de los dichos negoçios proçedido, ô echo autos algunos, ô dado mandamiento, ô mandamientos, prouision, ô prouisiones, los repongais, y dais por ningunos, y nò fagades, ni alguno de vos otros faga indeal, porque anſi conuiene al seruiçio de Nuestro Señor y de sù Majestad, y esta es sù voluntad, y mia, y de lò contrario nos tendremos por deseruiedos, y derogamos, y reuoçamos todas, y quales quier çedulas, que hastaqui ayan sido dadas, que sean en algo contrarias à lo sujo dicho, ô que contengan otro Orden, y forma de lo en esta Nuestra çedula contenido, &c.*

33. Et postea cum relatum esset Principi tanto præfatam schedulam 10. Martij non obseruari, vt conueniebat pro Santo Officio, & eorum Ministris, ad litteram illam narrando, iterum præcepit, vt obseruaretur alia sua schedula, die 2. Decembris 1568. in verbis sequentibus, *E haora soy informado, que lò contenido en la dicha mi çedula, nò se à complido, ni guardado; y porque Nuestra voluntad es, que el Santo Officio, y sus Officiales, y Ministros sean fauoreçidos, y honrados, y acatados como lo fueron, en tiempo de los Reyes Catholicos, y de el Emperador mi Señor, y en este es mas necessario, que anſi se haga. Yo vos mando que veais la dicha mi çedula, que suso, ha incorporada, y la guardeis, y cumplais, en todo, y por todo, como en ella se contiene, porque anſi conuiene al Seruiçio de Dios, y mio y de lo contrario me tendrè por deseruido. Dada en Aran Iuez*, vt supra.

34. Et ex alia 10. *Maj* ciusdem anni 1553. cum esset Princeps, ibi: *Sepades, que sù Majestad fue informado, que estando proueido, y mandando por muchas çedulas de los Reyes Catholicos de glorioſa Memoria, y otras de sù Majestad, que ningunas Iustiçias seglares, se entrometiesen directamente, ni indirectamente à conoçer de cosa, ni negoçios tocantes al Santo Officio de la Inquisicion, y bienes confiscados inçidentes, y dependientes de ellos, anſi çiuiles como criminales, pues por sù Santidad, y sù Majestad estan deputados Iueçes, que en todas instançias puedan conoçer y conozean de las dichas causas, y quejas que de ellos ante ellos viniessen las remitiessen con las partes à los Venerables Inquisidores*

*quiſidores, y Iueçes de bienes confiſcados, à los quales perteneçe el conoçimiẽto de ellas:* A quibus appellationem interponendam dicit ad Concilium hoc ſupremum Inquiſitionis in verbis ſequentibus, ibi: *A los quales del dicho Nueſtro Conſejo de la Santa, y general Inquiſiçion, y nò a otro Tribunal alguno à de tener el dicho recurſo, pues ſolos ellos tienen facultad, en lò Apoſtolico, de sù Sanctidad, y Sede Apoſtolica, y en lò de mas de sù Majeſtad.*

Y proſiguiendo en los fauores echos por ſus progenitores al Santo Offiçio, y a ſus Miniſtros, los confirmò con là exempçion de Tributos, y Gabelas expreſſados, en la çedula que ſiegue, que cumunicò à los Tribunales, anſi como lo hiço al de la Inquiſiçion de Vallençia, en las palabras ſiguientes: *El Rey; Porque Nueſtra Intençion ſiempre à ſido, y es de fauereçer las coſas de el Santo Offiçio, y las perſonas y Offiçiales del, por el bien que eſtos Reynos reçiuien, y el gran ſeruiçio, que à Dios Noſtro Señor, y à nos ſe haçe, quiero, y mando que por el tiempo que mi merçed, y voluntad fuere en la Inquiſiçion de Valladoli, y sù partido, ſean exemptos de pechar, en los pechos y ſiſas, y repartimientos los Inquiſidores, y Offiçiales ſiguientes, Los Inquiſidores, vn Fiſcal, vn Iuez de bienes confiſcados, quatro Notarios de el ſecreto, vn Notario de Sequeſtros, vn Reçeptor de bienes couſiſcados, vn Alguaçil, vn Alcayde de las Carçeles ſecretas, vn Contador, vn Aunçio, vn Portero, vu Alcayde de la Penitençia, vn Notario del Iuzgado, vn Abogado del Fiſco, dos Capellanos, vn Procurador del Fiſco, vn Medico, vn Cirujano, vn Barbero, vn Deſpenſero de los Pobres de la Inquiſiçion: Y mandamos à los del Noſtro Conſejo, Preſidentes, y Oydores de las Nueſtra Audiençias, y à todos los Corregidores, Aſsiſtentes, Gouernadores, y otros Iuezes, y Iuſtiçias qualeſquier de todas las Ciudades, Villas, y Lugares de los Nueſtros Reynos, y Señorios, y Perſonas, à cuyo Cargo fuere repartir, y en padronar, y cobrar, qualeſquier pechos, ſiſas, y repartimiento, y ſeruiçios à nos deuidos, y perteneçientes, y en otra qualquier manera haora, ni de aqui adelante no los repartan, pidan, ni cobren de los Inquiſidores, y Offiçiales ſuſo dichos, que reſidieren en la dicha Inquiſiçiones entre tanto, que tuuieren, y ſeruieren en los dichos Offiçios, y les guardien, y hagan guardar todas las honras, y exempciones, que haſtaqui les an ſido guardadas por raçon de los dichos Offiçios, y Cargas que eſta es Mi Voluntad, y los vnos, y los otros nò fagan en de al, ſo pena de la Nueſtra mrd. y de çinquenta milla marauedis para la Nueſtra Camara. Dada en Madrid è diez de Abril de 1568. fue notificada en 19. de Março de 1569.*

35. Tributorum & ſiſſarum exemptio quibus miniſtris S. Officij competat, videbis infr. p.2. alleg.14.& 15.

Quæ exemptio à Pontificibus originem habuiſſe, patet per verba *Bullæ Vrbani IV.* relata per Rymericum *in directorio Inquiſit. 3. p. q. 21.* vbi exemptionis priuilegium à juriſdictione ordinaria conceſſum Inquiſitoribus extendit Pontifex ad Notarios ibi: *Vel quatuor Notarios, ſiue ſcriptores veſtros ſuper his vobis fideliter obſequentes*, Vbi Pegna dicit hoc priuilegium extendi, ad cæteros Miniſtros, & Familiares; quia in eis concurrit eadem ratio miniſterij, ſcilicet ſancti Officij, in quo ver- 36.

ſantur, cum concurrant ſimiliter, & immediatè, idem exerceant munus, inſeruiendo ſecreto Sancti Officij ex principio illo Philoſophi; *propter quod vnum quodque tale, & illud magis* relato *in auth. & magis. Cod. de Sacroſanctis Eccleſ.* vt optimè docent Rojas *ſingul.* 201. ſi Manchas *de Cathol. inſtit. tit.* 14. *an.* 16. & 19. Amaya *in l. fin. Cod. de agricolis, & cenſitis, lib.* 10. *n.* 11. & 23. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *reſol.* 55. Giurba *conſ.* 96. Carlebal *de Iudiciis, & foro comp. diſp.* 2. *q.* 6. *à n.* 508. §. 6. *n.* 1. & 2. Tolozano *de Iure Indiarum lib.* 3. *cap.* 24. *n.* 59. Machado *de perfecto confeſ. tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 5. *tract.* 2. *docum.* 15. D. Dionyſius de Portocarrero *in ſua allegatione* 19. Barboſa *de Iure Eccleſ. lib.* 1. *c.* 39. §. 4. *n.* 25. & 26. Narbona *in l.* 20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recompil. gloſſa* 22. Et ego latè in *alleg.* quam feci Valliſoleti *anno* 1648. contra D. Hieronymum *de Tordeſillas*, poſita poſt indicem, *tract. de Iudiciis, & foro comp. ibi à n.* 43. ante, & poſt omnino legenda, de qua, & aliis *ſub p.* 2. noſtri tractatus *Allegat.* 13. 14. & 15.

37. Sententiæ latæ à quolibet Iudice Regio in cauſis S. Officij dicuntur nullæ.

Y el miſmo Señor Rey Philippo II. en çedula de 20. de Agoſto do 1570. para el Perù, manda que las ſentençias dadas por qualeſquier Iueçes ſeculares en cauſas, y negoçios tocantes al Santo Officio, directamente ô indirectamente ſean nullas.

Y imitando con el es fuerço, que el dicho Señor Emperador Carlos V. sù padre hiço reſiſtençias para que los de Aragon nò ganaſen Brebes, Pontificios (ſegun arriua ſe refiriò) anſi tam bien lo hiço en las Cortes de Aragon diferentes veçes, opponiendoſe à las grandes diligençias que el Reyno haçia para ganar los Brebes por que mejor informado, reconoçiò conuenir aſſi.

38. Verba quædam impetrari reſtitit Philip. 2. & ſup. ſub Ferdinando & Carolo.

En otras Cortes de Cataluña *del año de* 1599. en la decretaçion que hiço de los Capitulos de Cortes, y eſcuſandoſe de confirmar, los que perteneçian à la Iuriſdiçion del Santo Officio, ſe remitiò à sù Santidad, que es lò miſmo que auia echo el Señor Emperador en las Cortes, *del año de* 1522. Acuia imitaſion anſi tambien como el dicho Señor Emperador, en los dos quinquenios de Sicilia decreto juntamente con el Inquiſidor General eſte Principe prudente, incluſo el tenor de dicha concordata concluyò con la que tambien hiço en las palabras ſiguientes: *En teſtimonio de loqual Mandamos haçer las preſentes con el ſello Real, ſecreto, y de la Santa Inquiſiçion en el Dorſo ſellada, &c.*

39. Arma à familiaribus de nocte portata non auferebantur per Regios miniſtros qui eos remittebant ad Inquiſitores.

Y quisò conſeruar en tanta indemnidad, los Familiares, y Miniſtros de la Inquiſiçion, que aun en lò tocante el vſar de las armas, nò podeçieſen ofenſa por los Miniſtros Reales, como pareçe de la concordia con la Inquiſiçion de Sicilia, que refiere Paramo *de Origine Inquiſit. lib.* 2. *tit.* 2. *cap.* 11. *in* 14. ibi: *Quod ſi de noctè Capitanei, vel alij Regis Officiales eos cum armis poſt ſecundam noctis horam inuenerint, eis arma auferre non poſſint, attento, quod ea non geſtant delinquendi, ſed defendendi animo; ſed ſi frequenter aliquis portans arma inueniatur, debent prædicti Officiales Regis, prædicto reuerendo Inquiſitori denuntiare, qui eis arma prohibeat: Si autem aliqua eſſet ſcandaloſa ſuſpicio, vel prædicti Familiares, ſeu Officiales cum perſonis ſcandaloſis graderentur*

*rentur, poſſent, tali caſu Regij officiales ad inſtantiam Inquiſitoris, eos in Cuſtodiam tradere, dum tamen, nec arma, nec quidquam pro captura ab illis exigant.* Ye nel numero 24. hablando de la miſma concordia, y en los caſos pertenecientes a los dichos Officiales, Subſtitutos, y Familiares. Declaro Su Mageſtad perteneçia a los Inquiſidores defender los Conçenſuras, contra qualeſquier perſonas, Iueçes, y Magiſtrados. Que los perturben *in verbis ſequentibus*, ibi: *Item in commemoratis caſibus, & cauſis ciuilibus, criminalibus, & mixtis, ſpectantibus ad Juriſdictionem Officialium, & Locumtenentium, atque Familiarium ſancti Officij, poſſint Inquiſitores per cenſuras procedere aduerſus quaſcumque perſonas, Iudices & Magiſtratus, qui contraierint, ac perturbauerint illorum Iuriſdictionem*, &c.

Y entre los cuydados del morir, le tuuo tan grande; en fauoreçer eſte ſanto Miniſterio, que le encargò con palabras muy ſignificatiuas à ſu Virtuoſo hijo Philippo III. *Fauoreciete al ſanto Offiçio y aſus Miniſtros como lo confieſa el Señor Rey Philippo III. en el principio de ſu Reynar.* El qual imitò muy bien lo que como eſta referido le encargò en ſu teſtamento el dicho Señor Emperador ſu Padre, pues como refiere Firmian Eſtrad, *debello Belgico lib. 3. pag. 213.* En tiempo, *in quo multi de libertate Religionis admittenda poſtulabant* eſte prudente Rey poſtrado en tierra, *ante crucifixi imaginem*, hijo la proteſta ſiguiente: *Ego vero Diuinam Maieſtatem oro, hanc, vt mihi in mentem perpetuam velis, ne illorum, qui te Dominum reſpuerint, Vſpiam eſſe me, aut dici Dominum acquieſcant.* Y en caſo mas apretado, y enque auenturaua ſus Prouinçias hauiendole al principio, de las deſobediençias de Olanda offrecido los Olandeſes perpetua obediençia, ſi les permitieſe libertad de Conçiencia: reſpondiò eſte prudentiſſimo Rey, *que mas queria perder todos ſus Reynos que tenerlos con la heregia*, &c.

40. Proteſtatio facta à Rege Philippo II. in fidei fauorem.

---

## §. IV.

## EX REGE PHILIPPO III.

ET proſequutus Rex ille, virtutibus condecoratus Philippus III. Pater tuus inter alias ſchedulas, ſequentem mitti decreuit ad omnes proreges, *y en eſpeçial ſediò la carta ſiguente a Don Fernando Canoguera, que lo era en Mallorca, por el ano de 1603. en que ſignificò, de quanta importançia auia ſido, es, y era, mantener a la Inquiſiçion, y à todos ſus Miniſtros, y Familiares, en ſus Priuilegios, y Exempçiones*, como deella conſta en las palabras ſiguientes: *Eſpectable mi lugar Theniente y Capitan General, ya ſabeis lo mucho, que Dios nueſtro Señores ſeruido, y nueſtra ſanta Fé Catholica enſalcada por el ſanto Officio de la Inquiſiçion, y de quanto beneficio à ſido ala Vniuerſal Igleſia, à mis Reynos, y Senorios,*

41. S. Officium Inquiſitionis eſt res, ex principalioribus ad Regnorum cõſeruationem, & extirpationem infidelium & infeſtantium inf. in fine.

*Senorios, y naturales de ellos, despues que los Señores Reyes Catholicos, de glorioſa memoria, mis Reuiſabuelos lapuſieron, y plantaron en ellos, con que ſe an limpiado deinfinidad de hereges, que en ellos an venido, con el caſtigo que ſela à dado, en tantos grandes, e infinitos Autos de Inquiſiçion (come ſe han çelebrado) que les à cauſado gran temor, y confuſion, y alos Catholicos ſingular goço, quietud, y Conſiulo, de que como veis, por careçer de eſta graçia oſtros Reynos; han padeçido, y padeçen grandes diſturbios, inquietudes, y deſaſoſiegos, de que damos muchas graçias à nueſtro Señor que anſi lo à encaminado, haçiendo tan gran bien a eſtos. Yaſsi portodo eſto, como por hauermelo encomendado affectuoſamente el Rey nueſtro Señor, mi Padre que eſte en el Cielo, como*

42. Actus vulgo *Autos de Fé publicos* nimis profuerunt in his Regnis & proſunt vt infra in fine.

*por lo que yo la eſtimo, deuoçion, y affiçion, que letengo, y la obligaſion que a todos los Fieles, correde mirar por el, que ſea amparado, defendido, y honrando, maiormente en eſtos tiempos, que tanta neçeſidad ay, y ſer vna de las mas prinçipales coſas que ſe os pueden encomendar, demi eſtado Real, Os encargo mucho que aſsi a los venerables Inquiſidores Apoſtolicos de eſſe Reyno, come a todos los otros Officiales, Familiares, y Miniſtros de el dicho ſanto Officio, los honreis, y fauorezcais, dandoles de nueſtra parte todo el fauor, y aiuda, que os pidieren y fuere neçeſſario, guardandoles, y haçiendoles guardar todos los Priuilegios, Exempçiones y Libertades, que les eſtan conçedidas, aſsi por Derecho, Concordias, Cedulas Reales, como de vſo, y coſtumbre, y en otra qualquier manera, deſuerte que el dicho ſanto Officio, ſe vſe, y exerça con le libertad, y authoridad, que ſiempre à tenido, e yo deſeo tenga, y no hagays, ni permitais, que ſe haga coſa en otra manera alguna, que demas a que complireis con lo que ſois obligado, como Catholico Chriſtiano, y con el cargo, que teneis en eſſe Reyno, y que a vueſtro exemplo, haram otros lo miſmo, me tendrè de vos per muy ſeruido, y alò contrario no tengo de dar lugar, &c.*

43. Competétes cum Inquiſitoribus Valliſoleti prohibẽtur mouere ab Auditoribus illius Cãcellariæ, ſine aſſenſu Dominorum de Conſilio Caſtellæ.

Y ſu zelo ſe manifeſtò, en la çedula ſiguiente, eſcrita al Preſidente, y Oydores dela Ciudad de Valladolid, *año de* 1612. ocurriendo, alas competençias de Iuridiçion que ſe ſulen exçitar, y ataſando, los diſguſtos dellas, con el tenor dela que ſe ſigue: *Preſidente, y Oydores dela nueſtra Audiençia, y Chancilleria, que reſide en la Ciudad de Valladolid por algunas iuſtas cauſas, y conſideraçiones tocantes al ſeruiçio de Dios nueſtro Señor, y mio, y bien de los negoçios, y eſcuſar los inconuenientes, y daños, que reſultan de las competençias de Iuriſdiçion, Os Mandamos, que deaqui adelante no tengais con los Inquiſidores del Santo Officio de la Inquiſiçion deeſſa dicha Ciudad, ni ſus Miniſtros en cuentros, ni competençias algunas, ni procedais en ellas execuçion, priſion, ni embargo de bienes, y ſi ſe ofreçiere alguna que os parezca que no ſe puede, ni deue eſcuſar, no proçedais en ella, ſin conſultarlo primero con Nos, y los de el nueſtro conſejo para que viſto, ſe prouea lo que mas conuenga: De manera que en lo deadelante de ningun modo queremo que aya, ni pueda hauer enquentro entre eſſa Audiençia, y la dicha Inquiſiçion, ſin que primero, como eſta dicho ſe de quenta deel a Nos, y al*

*dicho*

*dicho nueſtro Conſejo, y prouеereis que eſta dicha nueſtra çedula, ſe ponga en el Archiuo de eſſa Audiençia, para que con efecto lo en ella contenido, ſe obſerue, y compla, y execute, y decomo anſi lo hiçieredes, nos dareis auiſo, &c.*

Et in alia ſchedula para la publicaçion de edictos de 16. *de Abril. de* 1618. à la Ciudad de los Reyes, que eſtà *en el lib.* 8. *n.* 2. *fol.* 175. *en la controuerſia:* con el Cauildo, y Regimiento de aquella Ciudad, deſpues de hauer mandado, que dos de el conſejo de Indias, y dos del de Inquiſicion ſe juntaſen, y vieſen los papeles, echo Su Mageſtad mandò lo ſiguiente, *que quando el Tribunal de la Inquiſiçion de la Ciudad de los Reyes fuere à publicar el edicto, y la anathema de la Fe, bayanlos Alcaldes ordinarios, y regidores de la dicha Ciudad en forme de Cauildo à compañando à los Inquiſidores immediatamente deſpues de el cuerpo de la Inquiſiçion, ſin que ſe mezclen con ellos ningunos Familiares, ni los prefieren otros que los Officiales aſalariados que tuuieren titulo del Inquiſidor General, y en llegando à la parte, donde ſe vuier de haçer, la dicha publicaçion, ſe aſienten en ſus aſientos ordinarios, en conformidad de la coſtumbre, que ſe à tenido haſta el año de* 1603. 44. Edita & Anathema S. fidei quando & Inquiſitoribus Regni Peru publicantur, committantur à principalioribus illius Ciuitatis.

Y en ſu tiempo *en el cap.* 4. *de la concordia de las Indias de* 1610. ſe halla diſpueſto que los Inquiſidores, y Fiſcal pueden lleuar quatro Eſclauos, con eſpadas, y los Officiales que tuuieren titulo del Señor Inquiſidor General dos, y no mas. 45. Annisquibus poſſunt vti famuli Inquiſitorum in die Comitantes eos.

Y al fin, eſte Catholiçiſſimo Rey fue ſiempre tan zeloſo del culto Diuino, moſtrandoſe hijo de la Yglesia Romana, ſiendo obediente à nueſtro muy Santo Padre que al tiempo, de caſar à la Mageſtad, que oyes de Françia Aña Reyna Madre, hermena de V. M. vno de los auiſos, y conſejos que la diò, ſegun refiere Gil Gonzales de Auila *in Hiſtoria Hiſpanica, lib.* 1. Rubrica, *auiſos que diò el Rey Philipo à la Infanta Dona Aña ſu hija Reyna de Françia, videndus fol.* 49. 80. 83. 87. 195. fue el ſiguiente: *ſiempre eſtareis en la deuoçion de la ſancta Yglesia Romana, y de el Summo Pontefice, teniendole por Padre Eſpiritual,* &c. 46. Monitum Regis Philip. III. datum Annæ Reginæ Francorũ eius filiæ quando diſceſſit ab his Hiſpaniæ Regnis.

---

## §. V.

# EX TE PHILIPPO IV.

VEMOS en los quaranta y dos años de tan felice Reynado, que imitando V. M. con ſu piadoſo, çelo à ſus progenitores; en diferentes reſoluçiones, por çedulas, y dicterios, ſe an atajado muchas, y diuerſas competençias, reſpondiendo en todas, à quellas, en que ha tenido raçon, y Iuſtiçia el ſanto Officio de la Inquiſiçion en fauor ſuio, y en eſpeçial, en aquel primer tiempo de hauerſe formado 47. Competentiæ cum S. Offic. non acceptãdæ, niſi in certis caſibus Familiarium, non cum Officialibus S. Officij vt infra ſæpe decernit Rex noſter.

formado la junta grande de competençias en cierto caso, y causa de Oficial, fue seruido de responder, *no ser su Real intençion, que se formasen ni aceptasen las competençias, mas que en los casos, que por costumbre se deuian formar, y aceptar*, y en otra, tocante à Familiar de la Inquisicion, en que por la concordia insertada en la recõpilazion se admiten, de declararle, en las palabras siguientes: *Mi voluntadno fue induir en esta junta, mas competençias de aquellas, sobre que auia estilo asentado*, Y ansi, en cierto caso, que sucedio en tiempo de el Inquisidor General, D. Andres Pacheco, fue seruido V. M. de mostrar su santo zelo contra vna consulta de el Consejo de Aragon; en que persuadia, se deuia vsar del Banco Regio contra la Inquisicion general, pues en presencia del dicho Patriarcha, V. M. por sus proprias manos rasgo la dicha consulta.

48. Y en otra competencia, que por los Alcaldes del erimen de la Vuestra Real Chancilleria de Valladolid contra vn Secretario de aquella Inquisicion, y en que sequejauan los dichos Alcaldes, de que los Inquisidores procedieron fulminando censuras, boluiò V.M. à responder, *que no era de su Real intençion que se formasen, y aceptasen las competençias, mas que en los casos, que por costumbre se deuian formar, y aceptar*, y imitando en todo à los Señores Reyes Phelipo II. y III. su Padre, y Abuelo, que se mostraron siempre por la Inquisicion, para no permitir mudança ni alteracion en sus Priuilegios, y Costumbres, como lo auian echo los otros sus progenitores, Señores Rey D. Fernando, y Emperador Carlos V. fue seruido V. M. de responder à otre consulta, echa por el Consejo de Inquisicion, en respuesta de vna de su Consejo en las palabras siguientes: *yo hè tenido, y tengo siempre particular cuydado de que à la Inquisiçion, se le conseruen en todas partes sus Priuilegios, muy cumplidamente, y asi lo puede entender el consejo, y asegurarse de que no se harà nouedad, en su perjuiçio, sino que siempre è de procurar su major aumento, como cosa que conuiene tanto al seruiçio de Dios, y mio, &c.*

49. Priuilegia conseruanda offert Philippus IV. Inquisitioni, & eius ministris & quare?

50. Y en otra que se hicho despues sobre el mismo intento continuando V.M. el fauor que haçe al S. Officio respondiò de la mañera siguiente: *Quedo con particular cuydado, de lo que representais; pues en el fauor à la Inquisicion, no doy Vantaja à ninguno de mis anteçessores.* Y pues, como se à dicho, el Señor Emperador Carlos V. en ocasion, que los bracos de el Reyno de Aragon tratauan de juntarse, inuocando el auxilio de los de Valencia, y Cataluña para no dar lugar à lo que llamauan contra fuero, cerrando su cedula que conclujo en las palabras siguientes: *ni nos podremos escusar de proceder contra los culpados, y mostrarnos Rey, y Señor poderoso, para refrenar, y reprimir los desordenes, y exçesos de nuestros subditos, &c.* De que se vee lo que obrarà Vuestra Magestad.

51. Y en otra cedula, del año passado de 1641. que en substancia contiene, lo que arriua queda referido, de lo que librò el Señor Rey Phelipo III. vuestro Padre el año passado de 1603. para este con maior calidad,

calidad, por ſer quaſi paccionada en remunerazion del ſeruicio que han echo el Conſejo, y Inquiſiçiones para las preſentes guerras, en que ſe les confirma todos los priuilegios, y exempçiones, que por derecho, concordia, y çedulas Reales los eſtan conçedidas, concluiendola en las palabras ſiguientes: *Y aſsi miſmo los que de qualquiera manera, les pertenezcan, y ſe deuen guardar por vſo, y coſtumbre, o de otra forma, &c.*

Y bien deſde los prinçipios de ſu Reynar lo à manifeſtado V. M. pueſto que en çedula del año de 1626. *Miſſa ad Comitias Cataloniæ Principatus, ne iura Tribunalis ſanctæ Inquiſitionis officerentur*, lo mando eſcriuir en las palabras ſiguientes: *yo è tenido, y tengo ſiempre particular Cuidado, de que à la Inquiſiçion ſe le conſeruen en todas las partes ſus Priuilegios muy cumplidamente: y aſsi ſe puede perſuadir el Conſejo, y aſegurarſe, que no ſe harà nouedad en ſu perjuiçio, ſino que ſiempre he de procurar ſu maior aumento, como coſa que conuiene tanto al ſeruiçio de Dios, & Mio.*

52. Rei, qui repetuntur per Inquiſitores Incarcerati à Iudicibus Laïcis, ſunt trahendi, & ſi tantũ petant illis tradi ob cauſam ſecreti.

Y por que en el *cap. 9. de la terçera concordia de Siçilia de 29. de Agoſto de 1635.* ſe dijo que quando los Inquiſidores vbiejen de repitir algun preſo, de las carçeles Reales, declaraſſen le *repitian para negoçio de Fè*, auiendo Vueſtra Mageſtad reconoçido el inconueniente por ſer contra el eſtilo, y ſecreto de el ſanto Oçio, y que puede cauſar nota, en el que fuere llamado, ſi ſe dijere *que los es para de Fè*, procediendo acuerdo de los Conſejos de Inquiſicion, y el de Ytalia, fue ſeruido, declarar, que baſtaſſe deçir los Inquiſidores, que auian meneſter los preſos para cauſas del ſecreto. Y en eſta conformidad, lo eſcriuiò el de Inquiſicion al Tribunal de Siçilia, en 27. de Septemhre de el dicho año en que ſe diçe auerlo tambien eſcrito Vueſtra Mageſtad, en dicha conformidad.

53. Typis mandari nonnullas ſchedulas Regum in fauorem iuriſdictionis S. Officij, & ſuorum Miniſtrorum ne obliuio abſconderet indulta mandatum fuit.

Y por que han ſido muchos, y diuerſos los Decretos de los Reyes, vueſtros Predeceſſores, con que en materia de Competençias intentadas, por los Conſejos, anſi de Iuriſdiçion ordinaria, como de priuilegiada por las Chançillerias, y Audiençias, e otras Iuſtiçias Reales inferiores, an defendido à los Miniſtros, Officiales, y Familiares, de todas las Inquiſiciones, que por hauer tiempo, que paſsò, y eſtar como oluidados, y por eſto, en los caſos, y crimines, que deſpues aca an aconteçido, imputandoſe à los dichos Miniſtros, y Familiares, y por ellos no deuer goçar de las exemçiones de tales Miniſtros, prendiendolos, y haciendolos extorſiones, fue ſeruido Vueſtra Mageſtad de reſponder à la conſulta, que le hiço el dicho Patriarcha Inquiſidor General Don Andrez Pacheco juntamente con el Conſejo de Inquiſicion echa en 21. de Mayo de 1622. en que para que vbieſe memoria, y ceſſaſen Competençias, ſe imprimieſen algunas çedulas de vueſtros Predeceſſores, y decretandolo de ſu propia mano, lo mandò en las palabras ſiguientes *aſsi lo e mandado.*

Y por que tambien en la concordia tomada, en tiempo de el Señor

54. Rey Phelipo II. contenida à la letra, en la Ley 20. tit. 1. lib. 4. recompil. de la impreſion antiqua, han pretendido las Iuſtiçias ſeglares en boluer las exempciones, indultos, y priuilegios, perteneçientes, y que han perteneçido ſiempre à los Miniſtros, Officiales de la Inquiſicion actu ſeruientes, ſin diferençiarlos de las que oy goçan los Familiares, que ſe aſignan por las Inquiſiciones de las Ciudades, Villas, y Lugares, de eſtos Reynos de Caſtilla, y Leon, con ocaſion de que en el Epigrafe, o, reſumen, que eſta ante el contexto de la dicha Ley, fueron mençionados, no ſolo los Familiares, pero tambien el nombre de Miniſtros, y Officiales, ſiendo aſſi que como pareçe de todo el contexto de la dicha concordia, en ſu original, y en la letra de la dicha Ley recompilada, ſolo ſe tratò de cerçenar los miſmos priuilegios, de que tambien goçauan los dichos Familiares, que por ſer y à muchos y menos neçeſſarios para el ſeruiçio de la Inquiſicion çedian ſus exempçiones, en per Iuiçio de lo Regio, entonçes por acuerdo del Inquiſidor general, que a la ſaçon era, ſe concordò, tan ſolamente reſpecto de los Familiares, reduçiendolos à numero determinado, y à que no goçaſſen del fuero en las cauſas mere çiuiles, pero ſi en las cauſas criminales, excepto algunos grauiſſimos delictos, que ſe mencionaron, en dicha Concordia, como conſta ibi: *Por que de aqui adelante ceſſen las Competençias, que à auido en los Tribunales de los Inquiſidores, y Iuſtiçias ſeglares, ſobre el numero, y calidad de los Familiares que ſon neçeſarios para el Sancto Officio, y los caſos, y delictos en que deuen eximirſe*, & ibi: *de las Iuſtiçias ſeglares los dichos Familiares, &c.* & ibi: *y que en tanto que ſe ve y haçe la remiſſion, el familiar delinquente eſte preſo ſin mas moleſtia, de la que conuiniere para ſu guarda, en la Cançeleria, que le vbiere pueſto, el que en la captura, vbiere preuenido, ſin que ſe proçeda contra el familiar, ni haga Auto alguno haſta la dicha remiſion, la qual luego que ſe hiçiere, y preſentare, el Inquiſidor, o, Iuez ſeglar, contra cuia Iuriſdiçion ſe huuiere declarado, remitta; el tal proçeſſo, y cauſa, y lo deje, à aquel, en cuyo fauor ſe huuiere echo la dicha remiſion, para que proçeda en el conoçimiento, y determinaçion de la cauſa libremente, y ſin impedimento alguno: lo qual todo ſe entienda, à ora, ſe proçeda de Officio, o denunçiaçion del Fiſcal, o, à inſtançia de parte, &c.* Lo qual tambien apareçe de otras clauſulas de la dicha concordia.

Concordata' l.20.aliàs18. tit. 1. lib. 4. Recompil. circa Competentias ſolum loquitur de Familiaribus ſancti Officij, nihil de Officialibus, cũ quibus nulla eſt vt ſæpius declarauit Rex noſter Philipus IV.

55. Y como quiera, que los Iueçes ſeglares pretendian deçir que la dicha concordia comprehendia no ſolo à los Familiares pero tambien à los Miniſtros, y Officiales que continuamente ſiruen à la Inquiſicion, de que, ſe ſentian, ofendidos, y menos cauados todos los Tribunales de la Inquiſicion en ſu miniſterio y que eſto naçia de tan leue fundamento, como el, en que eſtriuaban las Iuſtiçias ſeglares, que es el referido del dicho Epigrafe, o ante reſumen, entendido dello V.M. y que por incuria, y falta de notiçia que tenia el que hizo el d. Epig. de la diſtinçion que auia entre Familiares, y Miniſt. titul. o Officiales de la Inquiſ. fue ſeruido por el tiẽpo de hauer ſe de haçer la nueua recõpilaziõ de las Pragmaticas, y

Leies

Leies añadidas, à las que ſe recompilaron en tiempo de el Señor Phelipo II. ſequitaſe el dicho Auto reſumen; y anſi, el que ſe puſo por Epigrafe de la dicha Ley que oy eſta en la impreſion publicada en tiempo de V.M. año paſſado de 1640. es,el que ſe ſigue en la Ley 18. *dict.tit.1. lib.4. recomp.* ibi, *La Concordia, y orden, y los caſos y coſas, en que las Iuſticias ſeglares pueden, y deuen proceder contra los Familiares del S. Officio, y del numero, y calidades de los Familiares: y quando huuiere competencia ſobre la Iuriſdicion, lo que ſe ha de haçer.*

56. No han dejado deporfiar los Miniſtros Reales, por ſi pueden ganar exemplares contra los Familiares, ò Miniſtros, formando competençias aueçes con priſiones dilatadas, à caſo para rendir à los Miniſtros y Familiares, o, para enflaqueçer la voluntad, que algunos tuuieren de adjudicarſe à tan alto miniſterio, mas Vueſtra Mageſtad con ſu piadoſo zelo imitando, y aun auentajando, à ſus glorioſos progenitores (que como ſe à referido fueron conſtantiſſimos, en defender las immunidades del ſanto Officio de la Inquiſiçion, y de ſus Miniſtros, y Familiares) à reuatido ſemejantes intentos, en las ocaſiones, que ſe han ofreçido, que han ſido muy frequentes, en los 42. años de ſu Reynado; y por que deſde el año de 1657. à hauido algunas competençias, ſobre las quales como Fiſcal, que fuy de eſte Conſejo, y Conſejero, que al preſente ſoy he viſto practicar, y conferir en el, con relaçion de las conſultas echas, y dadas à Vueſtra Mageſtad por los de ſu conſejo, y el Real de Caſtilla y reſpueſtas, en otras conſultas dadas por eſte Vueſtro Conſejo ſupremo de Inquiſiçion, à que Vueſtra Mageſtad reſpondiò, en fauor anſi de los Miniſtros, Officiales como de los dichos Familiares, ſegun conſta, de algunas que ſe ſiguen.

57. Exempla quibus reſponſum eſt, Cõpetentias non eſſe formandas in cauſis Officialium S. Inquiſitionis

La primera, en el caſo de *D. Alonſo Muñoz de Caſtilla Blanque*, que por Cauallero del Orden de Calatraua pretendia conoçer de el conſejo de ordenes, y el Tribunal de la Inquiſiçion de Cuenca, donde eſtaua preuenido por ſer ſu Miniſtro Official Contador della, y el de Caſtilla, por deçir, que eſte auia cometido delito de aſſaſinato formal, que eſtaua prouado,y que à los agreſſores y los que le cometian, ſiendo deregos, los echaua deſi la Yglefia para que la Iuſtiçia ſeglar los caſtigaſſe, por la immunidad decrimen tan grande, que los Pontifices, y ſagrados Canones deteſtauan; y auiendo Vueſtra Mageſtad en ſus prinçipios reçiuido agriamente, que la Inquiſicion le amparaſe, y aun moſtrado animo, para que le ſacaſen de aquella priſion, y le traſladaſen à la Carçel Real, para que por aquella Iuſtiçia fueſe punido, en que durò algun tiempo; con todo eſo, deſpues de doçe años, y hauer muerto, el Delinquente, fue ſeruido, de que eſte caſo de aſſaſinato executado! en la perſona de el Liçenciado *Moſen Iaçinto Clerigo* por dos aſſaſinos, que ambos fueron teſtigos hauerlo executado con inſtrumentos de fuego por orden, paga, y induçimiento de el dicho *Don Alonſo* año paſſado de 1645. ſe confirieſe en ſu junta grande de competençias ſegunda vez formada dicho año paſſado de 1657. en el Mes de Mayo de el dicho año, y viſtos los Autos de que

hiçieron relaçion los Relatores de todos conſejos, y ſin embargo de las dilaçiones, con nuebas conſultas que pretendiò haçer vueſtro conſejo Real por medio de ſu Collega *Don Antonio de Baldes*, Letrado, el mayor de eſtos tiempos, Iuez, y vno de los demas que ſecriaron de cada conſejo para dicha junta, deſpues en 28. del Mes de Agoſto fue dado y pronunçiado el Auto ſiguiente: *Viſto por los Señores de la Iunta general de competençias la relaçion echa por el Licençiado Don Pedro de Sanmillan Relator de el Conſejo de Caſtilla, de las Conſultas, y Decretos de ſu Mageſtad, y otros papeles en raçon de la competençia, que ſe formò entre los conſejos de Caſtilla, Inquiſiçion, y ordenes, ſobre hauerſe acumulado à D. Alonſo Muñoz de Caſtil Blanque, Cauallero del ordẽ de Calatraua, Contador del Tribunal de la Inquiſiçion de Cuenca, la muerte que hiço de el Licençiado Moſen Iaçinto, Clerigo, como conſta y pareçe de los dichos Autos, conſultas, y demas papeles, de que ſe ha echo relaçion, para que ſe declare, aquien toca el conocimiento del dicho negoçio, y cauſa: Dïeron que declarauan, y declararon tocar el conoçimiento de el dicho negoçio, y cauſa al conſejo de la ſanta general Inquiſiçion aſi lo mandaron, y ſenalaron (como conſta, y pareçe de el dicho Auto, que queda en mi poder, à que me remito, y para que de ello conſte de pedimento de el Señor Fiſcal, de el dicho conſejo de la general Inquiſiçion, di eſta certificaçion, en Madrid à ſeis dias de el Mes de Septembre de 1657.)*

Y deſpues aca, en todos los caſos que ſe han ofreçidos de querer formar Competençias, el Conſejo Real, y otros con el de Inquiſiçion en caſos tocantes à Miniſtros Officiales, ò à ſus Mugeres viudas, ſiempre V.M. ſin admitir cõpetençias, ſe à ſeruido de diçir en ſus Decretos, *Que lo que toca à los Officiales, es lo priuilegiado, y que no à de ir à la junta de competençias*, ſiguiendo en eſto la declaraçion, que hiço en 10. de Nou. del año paſſado de 1634. en vn caſo de Official, como por otra ſu reſpueſta de 19. de Iullio de 1658. en cauſa tocante à vn Iayme Epejo, lo decretò, in verbis ſequentibus: *Por punto general tengo reſuelto, que lo que toca à los Officiales del ſanto Officio, es lo priuilegiado, y conforme à ello eſte negoçio no auia de ir à la junta de competençias, y anſi pertenece à eſſe conſejo à quien mando ſe remita, &c.*

Y aſi tambien en el caſo *de Iuan de Cuellar Aguaçil de Corte*, y que lo es tambien de el conſejo de Inquiſiçion aquier por hauerſele prouado que delinquiò con la mano de ſu Officio maltratando, y poniendo manos en *Maria de Sandobal*, mujer de *Matheo de Hermeſilla* la qual muriò en breue tiempo, pretendiendo los Alcaldes de eſta Corte hauian de conoçer de el, y Iuzgarle; deſpues de varias porfias conſultado V.M. fue ſeruido, de remitirle al del Inquiſicion por ſu Decreto de Marzo de 1662. años eſta cauſa deſpues de auerſido conſultado en las palabras ſiguientes: *Hè mandado remitir à eſſe conſejo eſta cauſa para que conozca de ella, &c.*

58. Y en cauſa ciuil tocante à la viuda de *Miguel de Aras*, Notario que fue de bienes ſequeſtrados de Inquiſicion de eſta Corte ſobre

ſobre el alquiler de vna ſienda, que de ſu caſa le auia echo *Franciſco Nieto*, y conuenidola, antelos Alcaldes, y reſiſtirſe *Diego Gutierrez* Eſcriuano de Prouincia ante quien paſauan los Autos, no quiriendo venir al conſejo de Inquiſicion à haçer relaçion de ellos, y dando cuenta à *D. Antonio Vidamia*, vueſtro fiſcal en el Real de Caſtilla que formò cõpetencia, ſin embargo de ſu petizion, y delo conſultado por aquel conſejo auiendo oydo las razones, que el de Inquiſicion repreſentò, en otra conſulta en que fundaua que las viudas de los Officiales de Inquiſiçion goçauan de aquel fuero, como ſus maridos, y que la dicha viuda perteneçia al miſmo fuero, de que goço ſu marido, V.M. la remitio à la Inquiſiçion con las palabras ſiguientes de ſu decreto de 9. de Agoſto de 1661. ibi: *eſta bien, y aſsi lo è mandado.*

Y aunque lo ordinario es formarſe eſtas competençias quando los delitos los cometen familiares, ſin embargo de achacarles, que ſe induian en los exceptuados, en la referida concordia recompilada en las dichas dos leyes Reales, con todo eſſo en algunos caſos de crimen enorme deſpues de conferençia, ſe han remitido los reos à la Inquiſicion de que por modernos ſolo ſe refieren los ſiguientes: El primero en el caſo *de D. Sancho Muñoz, y Lodeña* familiar de el S. Officio de la Inquiſicion de cuenca, à quien ſe le imputaua la muerte echa à *D. Iuan Zapata* Canonigo de aquella Yglesia Iuebes ſanto à las doçe de la noche del año paſſado de 1657. tirandole vn carauinaço, ſin embargo de los Autos, que contra el hiço *D. Thomas de Valdes* Alcalde de eſta Corte, que fue à la aueriguazion de eſte caſo, y à caſtigar culpados, viſto en junta de competencias de Otubre de el dicho año, *me Aduocato fiſcali pro dicto D. Sancho*, ſe declarò perteneçer ſu conoçimiento al S. Officio, y ſe le remitiò la cauſa. 59. Exẽpla nonnullorum caſuum recentiorum, in quibus poſt competentiam, familiares delinquentes remiſſi fuerũt ad Inquiſitores.

Y en el caſo de *D. Auguſtin Ponce de Leon* familiar, y vezino de eſta Corte, que auiendoſela imputado vn aſſaſinato, y pretendidolo prouar del contexto de vna carta ſuia, en que ſe incluia conato y mandato, y de otras preſumpçiones por las quales proçedian contra el vueſtros Alcaldes de Corte, y por hauerbe hallado vna Piſtola armada, deſpues de varias conſultas de ambos conſejos Real, y de Inquiſicion V. M. determinò año paſſado de 1660. el delito de aſſaſinato en las palabras ſiguientes *hè mandado, que lo que toca al delito del aſſaſinato por no eſtar baſtentemente probado, ſe remita à eſſe conſejo.* Y en el caſo de la Piſtola por las palabras ſiguientes: *Y en quanto à la Piſtola, aunque eſte caſo es de los exçeptuados, y en que los familiares no goçan del fuero de la Inquiſiçion, y tocaua el conoçimiento à la Iuſtiçia ordinaria; toda via por las cauſas de piedad, que concurren en el, orden amos que por via de graçia, ſe haga haora lo miſmo que ſe ha echo en otros ſemejantes confamiliares de la Inquiſiçion.* 60.

Y en el caſo de deſafio de *D. Gomez Miño* familiar, y veçino de la Ciudad de Luçena, que matò en el campo à *D. Martin de Guzman*, Cauallero, vezino de dicha Ciudad, Vueſtra Mageſtad deſpues de 61.

hauerſele conſultado por ambos conſejos,fue ſeruido de remitirle al fuero de la Inquiſiçion por ſu decreto de 4. de Nouembre del año paſſado de 1660. ſu tenor como ſe ſigue: *Entendidas las çircunſtançias de eſte echo è reſuelto que el proçeſſo ſe remita à la Inquiſiçion à qui en toca el conoſçimiento de la cauſa.*

62. Familiares S.Officij ſucceſſere in locum Cruce ſignatorum pro Terra ſancta vt infra in verſ. *De cuius probatur.*

Y pues el comun ſentir de los Doctores, probando lo en Derecho canonico, y de Bullas Pontificias es de auerſe ſucedido los Familiares, y Miniſtros de el ſanto Officio de la Inquiſicion en los Priuilegios y eſemçiones, de que goçauan à que llos hombres ſoldados cruce ſignati para la conquiſta de la Tierra ſanta, como abajo ſe pruiba, biene muy à propoſito, el eſtablecimiento de los cruce ſignatos que en tiempo de otro Phelipo Rey de Françia ſe concordò con vn Delegado de ſu Santidad,num.3.como lo refiere Andreas Fabin, Doctor Gallus, in tom.2. Theatro del honor y Cauallerias, lib. 9. fol. 1552. el qual es como ſe ſigue.

## *STABILIMENTVM CRVCE Signatorum.*

63. Philipus Rex Francorum pro Cruce ſignatis, quod ſtabilimentũ vnà cũ Legato Pontificis concordauit.

PHILIPVS Dei gratia Francorum Rex, ſemper Auguſtus. Noueritis, quod Nos per dilectos, & fideles noſtros P. Pariſienſem, & G. Giuanaſtenſem Epiſcopos, ex aſſenſu Domini Legati, fecimus diligenter inquiri, qualiter ſancta Eccleſia conſueuit defendere cruce ſignatos, & ipſorum cruce ſignatorum libertates, qui facta Inquiſitione pro bono pacis inter Regnum, & Sacerdotium vſque ad inſtans Concilium Romanum, iſta volumus obſeruari.

64. Primò, quod nullus cruce ſignatus, Burgenſis, vel Ruſticus, ſiue Mercator fuerit, ſiue non,primo anno quo crucem aſſumpſerit tallietur, niſi tallia fuerit impoſita, prius quam crucem aſſumet. Et ſi primo anno impoſita fuerit, immunis erit ſecundo anno, niſi aliquid accipiatur pro exercitu,tunc enim talliam eſſe impoſitam iutelligimus,quando denunciatum eſt alicui, vel Domus ſuæ, quantum debeat ſoluere, vel ponere in tallia.

Quia verò conſtat de Conſuetudine hactenus obtenta, in Regno Franciæ, quod cruce ſignati, debeant exercitum, niſi per ſpeciale priuilegiorum Domini Regis ſint exempti, dicimus quod in exercitu, quilibet cruce ſignitus, de prædictis dare tenentur, ſiue cruce ſignatur ante citationem, ſiue poſt, ſi tamen debeat exercitum.

65. Si Rex viderit expedire, quod villa mitat in exercitum ſeruientes, potius quam illi, qui ſunt de Villa, Vadant, poterit Rex accipere de exercitu, de cruce ſignatis competenter; ſed habebunt de cætero cruce ſignati electionem eundi in exercitum, ſi voluerint, vel ponendi portionem ſuam in priſcia pro redemptione exercitus facta,& ſignati fuerint de priſcia ad Diœceſanum Epiſcopum, vel eius Officialem habebunt recurſum.

66. Si verò cruce ſignatus habeat poſſeſſiones, quæ debeant talliam, reddet

reddet talliam, quaſi non eſſet cruce ſignatus, & ſi neget poſſeſſiones, deberet, talliam probetur coram Diœceſano Epiſcopo, vel eius Officiali.

67. De cruce ſignatis manentibus in communiis, dicimus, quod ſi à communia aliqui accipiant propter exercitum Regis, vel clauſuram villæ, vel defenſionem villæ ab inimicis obſeſſæ, vel communiæ debitum factum, & iuratum reddi, antequam crucem aſſumerent, partem ſuam ponent in priſſia, ſicut, & alij non cruce ſignati: De debito vero contracto à communia poſt crucis aſſumptionem, immunis erit cruce ſignatus, vſque ad præſentem moram, & quamdiù erit in peregrinatione.

68. Si Bailliui Domini Regis aliquem cruce ſignatum deprehenderint, ad præſens fore factum pro quo debeat membris mutilari, vel vitam amittere ſecundum conſuetudinem curiæ ſæcularis, Eccleſia non defendet eum, vel res eius; in aliis autem leuioribus fore factis, pro quibus non debeat membris mutilari, vel vitam amittere, Bailliuus non debet corpus cruce ſignati, vel res eius capere, vel captum retinere, quin reddat abſolutè ipſum, eſt res ſuas Eccleſiæ requirenti eum pro iure faciendo.

69. Si autem in fore facto, conuictus fuerit de tali fore facto, pro quo debeat iuxta Iudicum ſæcularium conſuetudinem, membris mutilari, vel vitam amittere: Eccleſia, nec ipſum, nec res eius amplius defendet: De alijs conuictus in foro Eccleſiæ ſecundum conſuetudinem villæ emendet læſo.

Quod ſi Dominus Rex alicui Burgo, Ciuitati, vel Caſtello conceſſerit immunitatem exercitus, ſi petat Rex aliquid de eis pro exercitu cruce ſignato, primo anno nihil ponent.

70. De feudis autem, & cenſiuis, reſpondeat cruce ſignatus coram Domino feudi, vel cenſiuæ, & ſi grauatas fuerit, retractat ſe ad Epiſcopum, vel eius officialem. Si vero cruce ſignatus conueniat quemcumque Chriſtianum ſuper debito, vel iniuria corporali ſibi illata, vel à Chriſtiano conueniatur, ſuper præmiſſa, electionem habeat conueniendi eum ſub iudice Sæculari, vel Eccleſiaſtico, ſub quo maluerit.

Nullus cruce ſignatus teneatur reſpondere in foro ſæculari, ſed in Eccleſiaſtico, exceptis feudis, & cenſiuis, de quibus litigabunt coram Dominis feudorum, & cenſiuarum.

71. De poſſeſſione, quam pacifice tenuerunt per diem, & annum, obſeruantur prædicta; donec cruce ſignati perfecerint peregrinationem ſuam: Si autem ſuper negotio cruce ſignatorum aliquæ nouæ dubitationes emerſerint, ad duos prædictos Epiſcopos recurratur.

72. Iſta pro bono pacis per totum Dominium Domini Regis de cruce ſignatis pro terra Hieroſolimitana vſque ad Concilium, volumus obſeruare, ſaluis iure, & conſuetudinis Regni Francorum, & authoritate ſacroſanctæ Eccleſiæ per omnia.

## *ACTVM PARISIIS IN PARLAMENTO anno Domini 1200. die 14. Martij.*

73. DE cuius Concordiæ contextura conſtat, quanta pro illis Cruce ſignatis ſtabilita fuerit exemptio, tam in iuriſdictione per Eccleſiaſticum Iudicem exercenda, & defendenda, etiam cenſuris, quàm in propulſandis diuerſorum Iudicum Competentijs; eo quod primo pro illis militibus à Pontificibus indulta ſit, vt patet ex Bullis Pontificum ac Conciliis, vt ab *Vrbano II. anno* 1094. *in Concilio de Claramonte*, & à *Calixto II. in Concilio Lateranenſi* 1. *anno* 1119. ab *Eugenio III.* in Bulla, quantum Prædeceſſores *anno* 1145.

Quam & etiam deriuatam, vel ad eius ſimilitudinem aliam ſtabilitam, & indultam pro Miniſtris, & Familiaribus ſancti Officij inquiſitionis contra propulſandos, extirpandos, atque profligandos hæreticos, conſtat ex *Alex. III. in Concilio Lateranenſe* 3. *anno* 1151. qui ſuſcitata in Gallia hæreſi Albigenſium, in qua fautores fuerunt nonnulli Regnorum Aragoniæ, & Nauarræ, conceſſit cruce ſignatis, qui eos hæreticos expugnarent, Inquiſitores adiuuando, & fauendo omnia priuilegia conceſſa antea cruce ſignatis, pro Terra ſancta conſtitutis.

Quam & confirmatam poſtea ab *Innocent. III. in Concilio Lateranenſe* 4. *anno* 1198. ex quo deſumptus fuit textus *in cap. Excommunicamus* 13. *§. Catholici de hæret.* & ab *Innocent. IV. in Concilio Lugdunenſi anno* 1243. Qui, & liberauit, & exemit à tributis cruce ſignatis pro Terra ſancta; imò extendit eadem anno 1254. in ſuis Bullis *militia* 1. *&* 2. cruce ſignatis aduerſus hæreticos, præſtans facultatem Inquiſitoribus, vt dicta priuilegia publicarent, poſſentque admittere, & matriculare cruce ſignantes, qui vellent ſe adſcribi huic Eccleſiaſticæ militiæ, ac poſtremo comprobauit in alia Bulla *vt nihil nobis*, eadem etiam approbauere priuilegia; deinde *Clem. VII.* in ſua Bulla *Cum ſicut anno* 1530. & *Pius V.* in Bulla *Sacroſanctæ anno* 1570.

Ex quibus, & aliis patet de antiquo origine Pontificio, quo tam cruce ſignati, ad debellandam contra Turchas occupantes Ciuitatem Hieruſalem, terram illam ſanctam, quàm ad extirpandos Hæreticos, vbique inter Chriſtianos degentes, & ſerpentes, Inquiſitores, Miniſtri, & Familiares ſancti Officij creati fuerunt ante concordatam *Philippi Francorum Regis relatam*; & quod ſicut per illam cruce ſignatorum in relatis Bullis Pontificiis, & Conciliis, moderata fuerunt, ſic, & conceſſa, & practicata ab antiquo pro Familiaribus ſancti Officij Inquiſitionis fuiſſe reſtricta per alias in noſtra Hiſpania concordatas, tam in Regnis Caſtellæ, quam Aragoniæ, Valentiæ, Sardaniæ, Siciliæ, & aliis, vbi ſunt conſtituta Tribunalia ſancti Officij, interuentione, & aſſenſu D. Inquiſitorum Generalium, qui pro bono pacis illum præſtiterunt, vt occurrerent, aliis inuentionibus profligantibus.

74. Et cum fidei defenſio imperium circumnalet temporale, vt faſſus fuit Imperator *Federicus* in quodam ſuo priuilegio conceſſo Sicilianæ Inquiſitioni,

quiſitioni, relato à *Paramo de origine Inquiſit. lib.2. tit.2. dict. cap.11. in verbis ſequentibus: Cum igitur fidei Orthodoxæ negotia ſint vndique omni penitus proſequenda fauore, pro eo quod ex eis ſalus peruenit vniuerſorum, ac hominis vtriuſque, quibus non dum contemptis, verum etiam neglectis parumper tendit ædificium*; quodlibet ingemnam, &c. quod & agnouit *Machiaueli impietas lib.1. cap.12.* etiam in ſequentibus: *Certius Iuditium Ruinæ alicuius Reipublicæ non eſt, quam ſi religio, & cultus Diuinus parui penditur.* Quâ ſententia relata ad veram Catholicæ fidei, quam profitemur dixerit *Conſtantinus Imperator in epiſtola ad Epiſcopos Paleſtinæ*, vt retulit *Cæſar Baronius tomo 3. annalium anno Domini 318.* aliam, vt ſubſequitur: *Omnes noſtras victorias in Deum, ac eius ſanctæ, ac veræ religionis cultum referendas eſſe teſtamur*, & publica pax conſeruetur; imò, & augeatur inter ſubditos Religionis vnitate, vt dixerunt *Cicero lib. 3. in Verrem actio 4.* ibi: *An tu maiores inimicitias putas eſſe, quam contrarias hominum ſententias, ac diſſimilitudines ſtudiorum, ac voluntatum*, & *Socrates de inſtitutione Principis* ibi: *Ne maiorum religionem, & ſacra mutet; propterea quod rerum humanarum inuerſiones ſolent, cum illa mutatur eſſe coniuncta*, vt latè proſequitur idem *Peremo dicto libro 2. capite 3. 4. 6. & 7.*

Fidei defenſione prouenit ſalus, vniuerſorum Ruina, ſi parui pendatur Religio, & Cultus Diuinus.

Y como eſto aya reſplandeçido tanto en los Reynos de V. M. con el cuidado de ſus progenitores, que no ſe de ventaja al que tienen, y aian tenido las demas Naçiones Catholicas en extirpar, inçendios, y errores contra el Chriſtianiſmo, como entre los Eſcritores, y Hiſtoriadores lo ponderan *Ioan Baſeo*, Belgan, in *Hiſtor. Hiſpan. cap. 9.* ibi, *Ne loqui quidem, niſi pia concedatur alibi errores forte iam nati extirpantur in Hiſpania ipſa, etiam errorum Seminaria, antequam pululent opprimuntur.* 75.

Hiſpania Illuſtrata inſtituto S. Inquiſitionis, & de Exomiis tanti Tribunalis.

Y lo ſignifican la *Gloſſa 1. de Gregorio Lopez, in l. 2. tit.18. part.2.* y por ella Hermoſilla gloſſa. Los Eſpagnoles *in prologo de la partida 5. num.40.* Valdeſius *de authoritate Reg. Hiſpan. cap. 18.* referentes verba ſequentia: *Quod ex quo Hiſpaniæ gentes, vſque adhæc ſæcula incognitas in Oceani ſinus, ac receſſus, ad Chriſti fidem vocant, merito in eorum Regnis viget Catholica religio contra omnes hæreſes in Alemaniæ, & Angliæ partibus Diaboli aſtutia ſeminatas* lo qual ſe à conſeguido por ſu tan ſanto zelo, y por el inſtituto, y creaçion del ſanto Tribunal de la Fè en Vueſtros Reynos; pues como refieren Cabrera *in hiſtoria Regis Philippi II. lib. 5. cap. 3.* y el Padre Ribadeneyra *in vita S. Ignatij lib. 3. cap. 7.* entre otras excelençias de tan loable eſtableçimiento, eſcriuen las clauſulas ſiguientes, Aquel diçiendo *que fue remedio del Cielo, Angel de la Guarda del Paradiſo, donde la Prouidençia Diuina aſsiſte, para caſtigar con buen orden, y conçierto en la execuçion de las penas:* Eſte poniendo otra en la ſiguiente Oraçion: *Que eſte Tribunal fue traça del Cielo por ſer prouechoſo à Roma, y ſalud à toda la Italia, y que Dios monio los coraçones de los Reyes Catholicos Don Fernando, y Doña Iſabella, por Medio de Varones ſantos, y inſignes,*

*que*

*que procuraſen la renouaçion de tan ſanto Tribunal, con maiores fuerças por el año de* 1483. *dos años antes que naçieſſe el perſido Luthero.*

77. Y el Miniſtro Freytas ad Rodericum de Acuña *de confeſſarijs ſolicitantibus quæſt.* 22. *num.* 40. llamò a eſte Tribunal fidei *Propugnaculum inexpugnabile, ob quod Hiſpania reperitur priuilegiata, non ſolum, vt monſtra hæreticorum non generet, ſed etiam aliunde adducta fuget, deterreat, ac igne extinguat.* Y el miſmo Rodrigo *dict. q.* 22. *num.* 15. lo encareçe en las palabras ſiguientes: *Sanctiſſima Inquiſitio eſt, quàm cælum in has miſit Hiſpaniarũ feliciores partes, tot virorum munitam cælo, litteris, integritate, nec plura, vt enim ineptè facit, qui ſolem commendat, & laudibus tollit, ſic, & Inquiſitionem:* Y no menos al Padre Mariana *in Hiſtoria Hiſpan. lib.* 24. *cap.* 17. *ad finem* ibi: *Remedium hoc Inquiſitionis, non ab humana prudentia, & conſilio proditum, ſed è cælo Hiſpanijs donatum ad præcauenda grauiſſima pericula, & mala, quibus aliæ prouinciæ vexantur, & perturbantur:* que en breves palabras lo encareçiò Iacobo Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 39. *n.* 5. vbi *feliciſſimam vocat Hiſpaniam ob tanti Tribunalis inſtitutionem vniuerſæ Chriſtianæ Reipublicæ ſummè neceſſariam.* Por lo qual pudo muy bien eſcriuir el Cardenal Ceſar Baronio *tomo* 7. *annal.* circa annum Domini 563. *num.* 17. la clauſula que ſe ſigue: *Hoc planè ſibi laudis vindicauit ſemper Eccleſia Catholica in Hiſpaniâ, vt non ab erroribus tantum, ſed & à ſuſpicionibus eſſe voluerit ſuos immunes, ipſo præcipuè Catholico Rege ſuper omnes in hoc opus nouiter incũbente.* Y Mario Cutello (Autor muy de la Regia Iuriſdiçion) ad leges Martini Regis Siciliæ, *cap.* 21. *verſic.* 21. *n.* 2. la que ſe ſigue: *Quapropter Hiſpani Reges pro cæteris piiſſimi cum omnibus ſtudijs, Catholicam religionem promouere ſtuderent, ſanctiſſimæ Inquiſitionis Tribunal in ſuis Regnis conſtitui curarunt, quo quidquid nouitatis germinaret è veſtigio è radicari poſſet.*

78. Y auiendo ſido todos los Reyes de Eſpaña Predeceſſores de V. M. tan obedientes à la Sede Apoſtolica, y deuotos à los Santos Apoſtolos, y tanto que por ello los Summos Pontifices los han enſalcado, con los renombres de Chriſtianiſſimos Orthodoxos, religioſiſſimos, piiſſimos, fideliſſimos, como ademas de Hermoſilla, vbi ſupra *num.* 39. y Valençuela *de ſtatus, & belli ratione p.* 2. *conſider.* 15. *num.* 11. Lo refieren otros Eſcritores eſtrangeros, como ſon Oldrado *conſil.* 62. *col. fin. verſ. ſed natione Hiſpanorum*, Thaſon *in pragm. del antiphato, verſ.* 1. *obſeruat.* 2. *num.* 21. *verſ. ſed maturius*, Cæſar Carena *de Officio Inquiſitor. in anteludio num.* 57. 58. *&* 59. *ad* 62. donde con muchos refiere las fondaçiones de las Yglesias Patriarchales, Metropolitanas, Abbaçiales, y otras ſin numero que hiçieron tan ſumtuoſas, ſin reparar en el deſapropio del patrimonio todo bien conſiderado; pues tan Catholicos Reyes deſde el principio de la reſtaurazion de Eſpaña perdida, reconoçieron bien claramente, conſiſtir en ſemejante ſupererogaçion el aumento, y eſtabilidad, de ſus Reynos, como con effecto ſe conſiguiò, conquiſtando tan remotas, y diuerſas Prouinçias, à que aluden los Cardena-

Pontifices variis nominibus honorificis honorarunt Reges Hiſpaniæ, quia defenſores ſunt fidei Catholicæ, quam propugnarũt inter remotiſſimas nationes nondum cultas.

les

les Tuſcho verbo *Hiſpani concluſ.*137.*num.*1. y Baronio *tomo.*8.*annal.* circa annum Domini 638. *n.*13.

Por lo qual la Sereniſſima Imperatrix, Dona Maria de Auſtria, quando paſsò à eſto Reynos, mandando, al entrar en ellos, que todos ſus Familiares, *reſicerentur ſacratiſsima Euchariſtia*, les dixo la oracion ſiguiente: *yo os aduierto, que vais à vn Reyno tan Catholico, que en agrauio de la Fè, no ſe permite vn pelo; por que la ſanta Inquiſiçion, tiene el poder que mereçe, y cuidado que deue à Dios, y no perdona anadie, el que no fuere muy Catholico, o no ſe reſoluiere à viuir como tal, bueluaſe, por que ſi algo le ſuçediere, ni podre defenderle, ni amararle:* aſſi lo refieren Gil Gonçalez, *en el tratado, de las grandeças de Madrid fol.* 147. *lib.* 1. Carena *in anteludio num.* 63. *in fine*, y con mucha racon, pues ſegun eſcriue con muchos Valencuela, *en todo ſu tratado de ſtatus, & belli ratione.* Las largas guerras prolixas, y porfiadas, que tan piadoſos Reyes an tenido con los Belgas, Prouincias de la inferior Germania, no han ſido con otro intento, que por defender la Religion Chriſtiana, y por ello haſta, que eſcriuiò dicho Author pocos años antes de quando eſtos eſcriuen *diſt.p.*2.*conſiderat.*15.*n.*11. nunca eſtos tan Catholicos Reyes concertaron paz, ni confederajion con los Ilereges antes bien fueron ſus perpetuos enemigos, como defenſores acerrimos de la Fè Catholica. 79. Imperatrix D. Maria de Auſtria, quã exhortationem fecit ſuis tranſeũtibus ad Hiſpaniæ Regna.

A cuia imitazion en tiempo de hallarſe Vueſtra Mageſtad bien apretado de ſus enemigos, y quanto para lo politico, y temporal, ſe pudian conſiderar no pequeñas conueniencias à todos ſus Reynos, ſe ſupo reſiſtir à la introducion, que haora en tiempo del Protector *Cromuel* intentaron los Ingleſes, reſpondiendolas por ſu decreto de 28. *de Iulio año de* 1655. que fue ſeruido de remitir al ſupremo Conſejo de Inquiſicion en las palabras ſiguientes ibi: *con ocaſion de hauerſe tratado por Don Alonſo de Cardenas mi Embajador en Inglaterra de la renunciaçion de la paz de eſta con aquella Corona, à pedido de nueuo el Protector Cromuel lo que ſe contiene en el articulo, de que và qui copia en materia de la Inquiſiçion, y de la conçiença. Y ſi bien yo eſtoy con animo deliuerado, y conſtante de arriegar antes todos mis Reynos, y derramar la vltima ſangre de mis venas, que çeder en coſa alguna, que ſea en deſeruiçio de Dios, ni en el menor perjuiçio de la pureça de nueſtra ſagrada Religion. Ordeno al conſejo, que con eſta inteligençia, y notiçia de mi determinaçion me conſulte luego, luego lo que pareçiere, y ſe offreçiere para la reſpueſta, que en eſte puncto ſe à de dar al Protector.* 80. Philipus IV. bellis oppreſſus reſtitit confederari cum Anglis.

Reſolucion digna de tan zeloſo Monarca, y que eſta olece con ella para ſiglos venideros, aquella ſentencia, o, problema, que entre otros pronunciaron diuerſas veçes vueſtros progenitores, Promotores del Tribunal del ſanto Officio, que en ſus cedulas Reales, que en ſus inſtituçiones, cartas, y recommendaciones de la Inquiſicion los Vireyes, y en ſus teſtamentos, y en todos los demas deſpachos, en que mandaron, y mandan, ſe le de fauor al Santo Officio, pronunciaron en las palabras 81.

Palabras siguientes: *La Inquisiçion, es vna de las mas prinçipales cosas que se pueden encomandar del estado Real, &c.*

82. Tribunal S. Inquisitionis facit Reges Hispaniæ Maximos.

Y pues entre otros de los muchos Authores, que escriuen de quan prouechoso, y necessario à sido tan santo instituto dijo Pedro Gregorio lib. 8. de Reipublica cap. 2. num. 13. *Que haçe à los Reyes de España cien veçes Maximos, dum enim Religionis vnitatem, & Ecclesiæ pacem custodit, & quia eorum Regna mirum in modum confirmat*, sigue-se (quanto quier que se pretendiese por algunos menos cauar) por cosa cierta, reconocida, y aprouada de todos los que bien sienten, que ninguna cosa ay en estos Reynos, en que se halle tan interessada las raçon de estado dellos como la santa Inquisicion como con muchos escriptores lo refiere Paramo *de origine sanctæ Inquisit. lib. 2. tit. 3. cap. 2. per totum*, que adiuban Thomas Bocio *de signis Ecclesiæ lib. 20. signo 87. cap. 6.* Rodericus Achna *in cap. Cum longa, dist. 63. num. 2.* Bobadilla *in polit. lib. 2. cap. 18. num. 217.* Baldesius *de Dignitate Regum Hispaniæ cap. 21.* que escriuiendo las hostentosas fundaçiones Eclesiasticas, que los Reyes de España hiçieron en remuneracion del ensalçamiento, en que Dios lesiba poniendo, & consequenter, confiesan, y afirman, que su perpetuidad consiste en el muro de la Inquisicion.

83. Quare cum ministerium secreti sancti Officij Inquisitionis, non rectè exerceri valeat, nisi cum defensione honorum, præeminentiarum, exemptionum, & priuilegiorum competentium suis Ministris, Officialibus, atque Familiaribus, sequitur iuxta antiquissimam illam sententiam Imperatorum, deberi eorum causas non ab aliis Iudicibus ordinariis, siue specialibus tractari, quàm à venerabilibus Inquisitoribus; vt patet ex præcitatis Regum tui prædecessorum schedulis, & ex multis aliis; quæ asseruantur in Archiuiis Consilij supremi Inquisitionis, & aliorum inferiorum Tribunalium sancti Officij, sicut de aliis antiquitatis exemptis narrant *l. fin. Cod. de Iurisd. omn. Iudic. l. in Officiales Cod. de Offic. Rectoris prouinc. l. cubicularios. Cod. de Præpositi. sacri cubicul. lib. 12. l. Ex eo, Cod. de agentibus in rebus, l. eos Cod. de apparitoribus mag. l. viros. Cod. de diuers. Official. l. fin. Cod. de apparitoribus, Præfecti Prætor. l. viros. Cod. de Palatin. l. fin. Cod. de Veteranis, l. Hac lege, Cod. de priuileg. scholar.* eodem lib. in tantum, vt prædictæ exemptiones concessæ fuerint, etiam officialium vxoribus, vt *in l. Ne ad diuersa, Cod. de silentiarijs, lib. 2.* & eorum filiis, vt *in l. Eos, Cod. de fabricensib. lib. 10. & in l. fin. Cod. de professorib. & medicis, lib. 12.* item, & matribus, vt *in l. fin. Cod. de castrensibus*, & ministerianis eodem *lib.* & insuper seruis, & colonis, atque adscriptitijs, vt *in l. in sacris. 2. Cod. de proxim. sacrorum scriniorum lib. 11.* & hoc siue agerent, aut se defenderent, vt *in l. Viros, Cod. de Comitibus Consistorianis lib. 12.* & omnium dictarum exemptionum per eam nempe rationem, quam expressserunt Imperatores Martianus, & Zenon, illa *in dicta l. 3. Cod. de Præpositis sacror. cubicul. lib. 12.* in verbis sequentibus: *Cubicularios tam sacri cubiculi mei, quàm venerabilis Augustæ, quos vtrosque certum est obsequijs occupatos, & Aulæ penetralibus inhærentes, diuersa*

*Iudicia*

*Iudicia obire non posse obseruatione aliorum Tribunalium liberantes*, Zenon *in l.4. Cod.de silentiariis eodem lib.* ibi, *ne ad diuersa tracti viri deuoti silentiarij iudicia, sacris abstrahi videantur obsequiis*,&c.

Y pues los Ministros, Officiales, y Familiares de la sancta Inquisicion son tan summamente necessarios, paraque caualmente los Inquisidores en cada Tribunal, y destricto exerçan, y cumplan con el cargo, que les pertenece en las causas defe, y dependientes de ellas, en que no podrian entender suficientemente si a sus dichos Ministros, Officiales, y Familiares, les molestassen, los dela Iusticia seglar como se deja entender delas prisiones,que en esto tiempos se han echo, de Reos de fè, executadas todas, por los dichos Ministros, especialmente diputados para ellas, y de los autos generales, y particulares tan numerosos que sehan Zelebrado en todas las Inquisiciones de estos Reynos de Castilla en el de Sicilia,en los dela corona de Aragon,y en los de las Indias de sucedido lomismo, desde los primeros tiempos que fue instituida la sancta Inquisicion en estos Reynos como lo testifican los glorioſos progenitores de V.Magesdad en sus Reales cedulas,y Decretos,que estan en los Archiuos del consejo de la S.ta gen. Inquisition,y de lo que V.M. en el tiempo de su Reynado â visto,y entendido.

Conque Justamente pue de tenerse por cierto à quel Dictorio tan comun del Senor Rey Philipo II. Abuelo de V.M. *que Veinte Clerigos* (diciendolo por los Inquisidores) *Mantenian sus Reynos en paz* &c.

Postrado à los pies de V.M. V.S.M.
sumas humilde Capellan.

NICOLAS OBISPO DE ASTORGA.

# AD LECTOREM.

QVIA per annos nonnullos, dum essem Inquisitor Vallisoletanus, exercuerim in ea Inquisitione, cum titulo Regio & Epistola D.M.D. Didaci de Arce, & Reynoso Episcopi Placentini, & Inquisitoris generalis in nostræ Hispaniæ Regni omnium Iudiciis Bonorum Confiscatorum sanctæ Inquisitionis, litigatores audiendo, litésque huiusce generis inter partes, & Fiscum definiendo: & insuper per aliquot annos fuissem Fiscalis in hoc supremo Inquisitionis consilio, & per tempus plures lites, me defendente, pro eodem Fisco omnium Inquisitionum sopitæ fuerint pro nostris loquendo aduersus aduocatos suarum partium litigantium; hinc inde iura, & opiniones Doctorum intelligendo, & ad praxim reducendo. In animum verti pro faciliori expeditione futurarum causarum tractatum conficere *de Confiscatione Bonorum, facta in Sancto Officio aduersus Hæreticos Inquisitionis* sub vmbra Innocentij III. Pontif. Maximi *in cap. Vergentis 10. de hæret. extra, comprehensum per plures quæstiones, & dubia,* quæ inter creditores, partes, & Fiscum, ventilata fuerunt, & discuti possunt, Vt sic faciliùs, quàm huc vsque contigit ad manus tractatum hunc trahendo, Iudices eligere valeant in proferendis sententiis, quidquid pro veritate difinitionis maluerint, addendo, siue minuendo huic nostræ curæ perdoctè, vt sæpiùs vidi post auditas partes, & Fiscum à coniudicibus nostris loquutum fuisse. Non ergo intendo Doctorem me dicere, sed potius discipulum, qui didici à sapientissimis Collegis meis, quæ nunc primò in medium proferuntur, ne obliuio eorum, thesaurum litterarum absconderet, &c.

*Omnia in hoc Tomo, & in aliis Scripta iterum atque iterum Iudicio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ corrigenda, & abolenda submitto.*

LICEN

LICENTIATVS

# D. NICOLAVS RODRIGVEZ A FERMOSINO

Insigni diui Æmiliani Collegij apud Salmantinos, Leonina chlamyde condecoratus, Canonicus & Archidiaconus Cathedralis Austuricensis, item & Vicarius Generalis eiusdem Episcopatus.

ILL.MO AC R.MO DOMINO, DOMINO

*PATRVOQVE SVO DOCTORI,*

## D. NICOLAO RODRIGVEZ FERMOSINO

AVSTVRICENSI ANTISTITI

IN OPERIS LAVDEM DICEBAT.

*Quid tibi quibo præstare*
*laudare*
*Dignè ne exequar vnquam,*
*nunquam*
*Et potero quid si audebo,*
*valebo.*
*Nec absque gloria manebo,*
*Tuas laudes decantando*
*Licet dignè celebrando*
*Laudare, nunquam, valebo.*

Ecclesiasticus 1. *Laudemus Viros præclaros, & quibus prognati sumus maiores nostros.* [1] Ecclesiasticus cap. 44.

2 S. Augustin. in Ioann.

S. Augustin. [2] *Laudare bonum non laudato, sed laudantibus prodest.*

QVIS non cogitarat (Illustrissime Antistes) post tanti temporis curricula in nauigando profundum illud Occeanum Pontificium, vbi nec Carybdis occupationes fuerunt, nec dignitates Scylla, nec negotia Syrtes, sed summa tranquillitate ad optatum portum delatum, quis nō cogitarat (Præsul meritissime) otium desiderasse; nam quies labori subsequitur. Aristoteles [3] *nam qui laboribus exercetur, alternam requiem desiderat:* ex motu deuenitur ad requiem, & ex hac, ad motum. Plato [4] *nostram omnem vitam in remissionem atque studium esse diuisam.* Dimicamus, vt in pace secura viuamus. Aristoteles [5] *bella gerimus, ob eam causam, vt in pace viuamus, & negotia suscipimus, vt in otio simus.* Ioannes Brancius [6] *qui diu Reipublicæ, id est* aliis *etiam aliquando sibi vacent.* Sed ô virtus nunquam satis laudanda! quanto ergò magis te in gurgitem detrahis, tanto te in altum prouehis, non alio fine, nisi vt honorem lucreris; cum si aliquo indigeres quàm quem habes: Cassiodorus [7] *sapientia est quæ honores meretur, totum aliud extrinsecè venit.* Idem [8] *dignum est vt qui est scientia præditus, reddatur honore reuerendus:* Sapientes etiam gloriantur. Cornel. Tacit. [9] *etiam sapientibus, gloriæ cupido nouissima exuitur.*

3 Aristotel. l. 6. l. 18. Politic. c. 3.

4 Plato de liber. educand. l. 20. 40. sp. 1.

5 Aristotel. l. 10. Ethic. cap. 7.

6 Ioann. Branc. de Senat. l. 12. cap. 23.

7 Cassiodorus l. 6. Epist. 10.

8 Cassiodor. l. 4. Epist. 7.

9 Cornel. Tacit. l. 6. 4. Historiæ.

Tuba canent, tot & tam docta opera, iam in lucem edita. (Sed quid miror, cum Volumina semper tam dulciora tibi fuere, quàm Propheta Ezechiel [10] significauit? *Comedi volumen & factum est in ore sicut mel*) Decem Tomi ad primum & secundum Gregorij I X. Decretalium librum. Primus & secundus intitulatus *de legibus Ecclesiasticis*, cōtinens quatuor primos libri titulos; alij duo, ad eundem librum, quorum nomen est *de Officiis & Sacris Ecclesiæ*; à titulo de Postulat. Prælatorum in titulum de Officio Vicarij. Secundus verò liber cinctus, in reliquos sex Tomos, quorum duo primi inscribuntur *de Iudiciis & Foro*, ad duos primos libri titulos, sequens à Titulo de libelli Oblatione vsq; ad titulum de Sequestratione Poss. & Fruct. & nominatur de *Ordinatione Iudicij*; alij duo à titulo de Confessis, ad titulum de Iureiurando, quorum inscriptio est *de Probationibus*; Vltimus ex titulo de Exceptionibus (& ita vocatus) in libri finem ita diuisum laudabile tuum Opus.

10 Ezechiel. q. 3.

Stylus singularis & nouus cùm nullum titulum nec textum obliuisceris; in Rubricis, in Capitibus extrahens tot quæstiones, quot à subtiliori & laborato ingenio scrutari possunt, siue theoricas, aut practicas, siue Theologicas, aut Morales, satis doctè ac enucleatè pertractatas, methodus iam à nemine obseruata, & à te solum cōsecuta. Plato [11] *à nemine intensatum, à nemine assequutum.* Cuius argumentum ignoro in nostro Iure excogitari posse vtilior professoribus magistris, Aduocatis, Iudicibus, ac Prælatis, nec in dignitate & grauitate illustrior, nec ad veram Iurium interpretationem aptior Quintilian [12] *studium quo non aliud in ciuitate nostra, vel ad vtilitatem fructuosius, vel ad dignitatem amplius, vel ad vrbis famam pulchrius, vel ad totius Imperij atque omnium*

11 Plato de Republica.

12 Quintil. in dialogo de Orat.

*nium gentium notitiam illustrius excogitari potest.* Erasmus [13] *illud opus & laudatissimum in quo simul & ars commendat materiam, & materia vicissim artem, ita liber est optimus, in quo & argumenti vtilitas commendat eloquentiam, & auctoris facundia commendat argumentum.*

13 Erasmus in similibus.

Hæc ac iam antea typis mandatis, sed quid de hoc nunc nouissem in publicum deductæ sub titulo *Allegationes fiscales pro Sancto Officio Inquisitionis* dicam quod Plin. Iun. [14] de libro Maximi aiebat *est opus pulchrum, validum, acre, sublime, varium, elegans, purum, figuratum, speciosum etiam, & cum magna tua laude diffusum*, & quod Sidon. Apollin. [15] de alio Claudiani sentiebat, *at quod, Deus magne, quantumcunque opus illud est materia clausum, declamatione conspicuum, propositione obstructum, disputatione reseratum, Vernantis eloquij flore molitum:* Cicero [16] *ita verbis aptum & pressum vt nescias vtrum res oratione an verba sententiis illustrentur* quanti fuisset laboris, quantæ est vtilitatis, & quantæ futurus auiditatis denotat inscriptio Plin. [17] *materiam ex titulo cognoscas cætera liber explicabit, quem iam nunc oportet ibi consuescere vt sine præfatione intelligatur.* Cuius eruditionem, doctrinam, elegantiam, subtilitatem, ingenuitatem, & eloquentiam ne ipse collaudare potes, si sinceræ tuæ modestiæ licet (liceat quia vt Tacitus [18] ait *ac plerique suam ipsi vitam narrare fiduciam potius morum, quàm arrogantiam arbitrati sunt*) & de illis dicere, quod Ouidius [19] de suis.

14 Plin. Iun. l. 6. epist. 20.

15 Sidon. Apollin. l. 6. 4. epist. 3.

16 Cicer. l. 2. de orat. num. 30.

17 Plin. 5. epist. ad Scaurum.

18 Tacitus in Vita Agricolæ.

19 Ouidius l. 15. Metamorph. in fin.

*Iam opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignes*
*Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.*
*Cum volet illa dies, quæ nil nisi corporis huius,*
*Ius habet, incerti spatium mihi finiet ævi*
*Parte tamen meliore mei super alta perennis*
*Astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum,*
*Quaque patet dominis Romana potentia terris*
*Ore legar populi, perque omnia sæcula fama*
*Si quid habent veri Vatum præsagia viuam.*

Non multitudo sed fœcunda eruditio plausibilitatem reddit Seneca [20] *non refert, quam multos sed quam bonos habeas libros* & agnoscitur doctrina, vt non est, qui capiat eos & à manu eiiciat Plin. Iun. [21] *ergo meus, per diem totum eundem antequam scribam, eundem cum scripsi, eundem etiam cum remitto non tanquam eundem lego.* Claudius Minoes [22] addidit, *id iudicium de optimo vtilissimóque libro, qui vel varietate, vel doctrina rara, vel eloquentiæ laude, aut dotibus aliis: quamquam sæpe reperitur, resumitur, placet, laudatur, amatur, non vt librorum quorundam vulgarium feces, quos vel semel vel pro parte legisse aut pigeat, aut etiam pœniteat.* Quid aptius tuis? ex hinc eorum gloria nascitur, ex hinc eorum fama oritur (Fermosine mi) canta de illis, quod de suis Martial [23]

20 Seneca epist. 45.

21 Plin. Iun. l. 1. Epist. 16.

22 Claudius Minoes in notis.

*Laudat amat, cantat, nostros mea Roma libellos*
*Meque sinus omnis, me manus omnis habet.*

Cognoscitur extrui humilitate quâ semper gloriaris Prou. [24] *vbi autem est humilitas ibi & sapientia.* Discernitur ex frequenti cum doctioribus & grauioribus nostræ Hispaniæ viribus societate. Prou. [25] *qui cum sapientibus graditur sapiens erit* Diuus Gregorius [26] *qui sanctis adhæret in assiduitate Visionis locutionis exemplo operis accipit vnde accendatur in Deum, vitia fugiat, minúsque sentiuntur labores virtutis.* Memoratus est sententiæ noster Hispanus Seneca [27] *nulla res magis animos honestos reuocat ad rectum, quàm bonorum conuersatio* ex felici prudentia, quâ ornatum intellectum habes colligitur Prou. [28] *Cor prudens possidebit scientiam, & auris sapientium quærit doctrinam* & cum vna altera vltimum accipit punctum Quintil [29] *& si prudentia quosdam impetus à natura sumat tamen perficienda doctrina est.* Cordis rectitudo in reddenda Iustitia denotat Prou. [30] *Cor autem rectum inquirit scientiam.* Valetudo & naturalis fortitudo, quâ fruebaris semper dicit Prouerb. [31] *Vir sapiens fortis est, & Vir doctus robustus & Validus* & ex Corporis pulchra forma non minus declaratur S. Ambros. [32] *Corporis species simulachrum est mentis figuráque probitatis :* demum ex plurimis Ingenij fœtibus rectè demonstratur Petronius Arbitrus [33] *neque enim concipere aut edere partum mens potest nisi ingenti literarum flumine inundata;* iustissimè dicam,

24 Prouerb. cap. 11.
25 Prouer. cap. 13.
26 Diuus Gregor. super Ezechiel.
27 Senec. ad Lucam epist. 7.
28 Prou. cap. 18.
29 Quintil. l. 12. ep. 12.
30 Prouer. cap. 27.
31 Prouer. cap. 24.
32 S. Ambros. l. 2. Virg.
33 Petron. Arbit. in Satyra.

*Sunt tres scientiæ micantes*
*elegantes*
*Et illas præstas dum mulces*
*dulces*
*Quæ sunt cum dantur vt mare*
*claræ*
*Viue felix non amare*
*In toto orbe fluentiæ*
*Vnicæ tibi sunt scientiæ*
*Elegantes, dulces, claræ.*

Nec tanta negotiorum copia, quæ tibi semper fuit commendata quidquam studio indefesso diuerticulum fecere quo Iurisprudentiæ labores indigent. Ouid. [34]

34 Ouid. l. 1. de Tristib. eleg. 1.

*Carmina secessum scribentis & otia quærunt.*

Cicero [35] *studium est vehemens applicatio animi cum magna voluntate ad agendum :* clarior Seneca [36] *nulla res bene exerceri potest, ab homine occupato* rationem tradit Iuuenal. [37]

35 Cicero l. 1. Rhetothoricæ.
36 Seneca de breuitate vitæ.
37 Iuuenal. Satyra 7.

*Pectora nostra duas, non admittentia curas.*

De hoc querebatur Plin. Iun. [38] ratiocinando cum Saturnico amico *te negotiis detineri ob hoc molestè fero quod deseruire studiis non potes.*

38 Plin. Iun. l. 7. epist. 7.

Sed quid non vincit labor, quid æs non mollit? quid aurum ad subtiles bracteas non redigit? quid adamantis stabilitas non subiicit? funiculus continuus rumpit marmorea putealium; indefesso sudore victor fuisti

fuisti dando libris quidquid somnio, ac litibus & occupationibus abolebas. Claudianus [38]

*Ingenj redeunt fructus, aliique labores*
*Et vitæ pars nulla periit, quodcunque recedit*
*Litibus incumbit studiis animúsque vicissim*
*Aut curam imponit populis aut otia Musis,*

38 Claudianus de Mallio Theod. in suo Panegyr.

Rectè tibi Cicero [39] *nullum tempus tibi vnquam vacat, aut à forensi dictione, aut â commentatione domestica aut à scribendo aut à cogitando*; Vigiliæ ita mixtæ tranquillitatis non fastidij inseruiebant. Plinius [40] *instar refectionis existimans mutationem laboris*, Statius Papin. [41] *omniáque animo complexus & omnibus auctor* nunquam te studia insudarunt incertam reddens auctoritatem. Seneca [42] *Scholastica studia leuiter tractata delectant, comesta, & proprius admota fastidij sunt* & certum est doctioribus defatisse Sidon. Apoll. [44] *qui tamen doctis personis non tam fonte quàm fronte sudantur:* Horatius [45]

*Et in versu faciendo sæpe caput, scamberet*
*Viuos & roderet vnguis, sæpe stylum vertas*
*Iterúmque digna legi sint, scripturus*, &c.

40 Cicer. in libro de claris Oratoribus qui inscribitur Butr. n. 147.
41 Plin. in Panegyr. ad Traianum.
42 Statio Papin. in Epist. Patr.
43 Seneca epist. 79.
44 Sidon. Apoll. l. 8. epist. 3.
45 Horatius l. 1. Sat. 10.

Præconizentur honores & dignitates, quas (quasi Athlas Olympum) humeris tuis sustinuisti, iamiam præconio declarat nostrum Salmantinum Diui Æmiliani Collegium (cuius vetustatem dicent schedulæ Regales in Collegij Chantophylacio custoditæ antiquitatis contra cuncta collegia minora & maiora huius Vniuersitatis acquisitæ occasione litis motæ ab aliquibus Collegiis desiderantibus primum obtinere locum, post quatuor collegia maiora, in exequiis ab Vniuersitate celebrari illius Hispaniæ nostræ Philippi II. Regis & Salomonis morti, & confirmatæ postea eadem lite mota funeribus ab Vniuersitate sancto Regi Philippo III. factis, quibus adesse nostrum Collegium nequiuit non alia causa nisi quia Magister Scholæ qui tunc Vniuersitati præerat competens ei locum non assignabat refert P. Angel. Manrique [46] cuius virtutem & literaturam satis referunt tot quot filij Ecclesiis, Inquisitionibus, Cancellariis, & cæteris Tribunalibus dedit, Vnum pro cūctis referrre sufficiat nostrum Illustrissimum Reuerendissimum admodum Dominum D. Nicolaum Rodriguez à Fermosino, cuius togam magis ornauit quam ipsa decorauit, quid amplius? Asturicensis Ecclesia exclamat cuius præbendam Doctoralem eximio applausu fuisti assecutus, Vallissoletana nos expectat cuius Pœnitentiariam Canonicam illustrasti, sanctum Inquisitionis officium te mœruit. Felix Pintiana quæ te fiscalem, Inquisitorem ac bonorum confiscatorum Iudicem te habuit semper Pœnitentiarius existens, vsque ad fisci patronum supremum consilium te arripuit vbi si muneri satisfecisti, solicitudine, cura, labore, ac Vigiliis non paruis requisitis, (cum Procuratoris fisci officium commune sit. Anton. Faber. [47] *semper, persona procuratoris generalis (id est fiscalis) est certa, quamuis non ideo dicatur generalis quob sit omnium procurator est enim, solius*

46 Fr. Angel. Manrrique ex relatione quam scripsi de exequiis his ep. 9.
47 Ant. Fab. in suo Codice l. 140. 2. definit. ep. 49 num. 7.

*Principis, ſed quia omnium rerum quæ ad Principis dignitatem & Reipublicæ vtilitatem pertinent curam gerit*) dicat liber iſte, loquatur hoc Volumen.

Primæ partis ſexaginta & duæ allegationes quomodo res fiſci patrocinatæ. Sexdecim ſecundæ partis ſi Senatus fuit tutus in competentiis. In quatuor tertiæ partis præter aſſignatas & in alia parte tractatas recordaris inſcrutabilium caſuum & qui vix aut raro accidere ſolent in quibus ſancta Inquiſitionis Iuriſdictio ineſſe debet; & poſtquam apulſus in Senatorem dicat dignitas hæc qualis rectitudo tua in iuſtitia gerenda, qualis tua clementia in temperando eius rigorem vtriuſque vnione effectus amabilis Tacitus [48] *mirumque amorem adſecutus erat effuſa clementia, modicus ſeueritate*, tali arte illas commiſcuiſti, talíque ingenio illas illaqueaſti vt cum vna amabaris & alia venerabaris, itaque nunquam in errorem labiſti, facta tua omnia ſcopum fuiſſe quis negauit? tam dulcem feciſti ex duabus concentum qualis ex ſubtili & graui reſultat, Certum eſt audiuiſſe Pſalmiſtam Regem [49] *miſericordiam & iudicium cantabo tibi domine*, & quia vt ait Salomon [50] *facere miſericordiam magis placet Deo, quàm victimæ*. Quidquid dediſti accipies & vitam æternam poſſidebis Prob. [51] *qui ſequitur iuſtitiam & miſericordiam inuenier vitam, Iuſtitiam & miſericordiam*. Oſeas [52] *miſericordiam & iuſtitiam cuſtodi & ſpera in Deo tuo ſemper*. Daniel [53] *qui autem docti fuerint fulgebunt quaſi ſplendor firmamenti, & qui ad iuſtitiam erudiunt multos quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates*. Tres ſunt naturæ dona quibus Regina auium exteris antecellit & his aſſimilauit Iudicem rectum. Saauedra [54] *perſpicacitas viſus ad inquirendum, celeritas pennæ ad executionem & vnguis fortitudo ad firmitatem*, hæc enim ſemper tibi inſunt, ne timeas mortem, quia in æternum viues. Prou. [55] *nihil proderunt theſauri impietatis, Iuſtitia verò liberabit à morte*. Viuendi fælicitas non eſt in viuendo, ſcire viuere eſt propriè viuere, non plus viuit qui magis viuit, ſed qui meliorem agit vitam, non tempus ſed virtus metitur vitam. Diuus Auguſtinus [56] *non eſt vera vita niſi vbi feliciter viuitur*. Saluſtius [57] *is mihi huic viuere demum atque frui anima videtur, qui in aliquo negotio intentus præclari facinoris aut artis bonæ famam quærit*. Seneca [58] *ſapiens cogitat ſemper qualis vita non quanta ſit, non enim viuere bonum eſt, ſed bene viuere*.

Poſt hæc omnia iterum ſe habet Auſturicenſis Eccleſia, gaude virtutis aſylum; ſanctitatis conſenſus gaude, exulta prudentiæ cœtus, ô felix? nam quem filium vberibus tuis aluiſti, patrem iam obtemperas, & quem ſocium ac condiſcipulum filij tui impertiebantur, iam Prælatum & Magiſtrum venerantur, ad cuius honoris verticem tanquam per ſcalas aſcendiſti de vna dignitate in aliam & de hac in alteram. Caſſiodorus [59] *non facili fragilitate fortunæ ad apicem faſcium euolauit. Sed ipſis dignitatum gradibus* ad maiorem vt ad cætera deueniſti, non humanis & extraneis ſubſidiis, ſed propriis viribus, ac laboribus, virtutibus, doctrinis literis, benignitatibus, ſolicitudinibus & vigiliis. Imperatores Arcad. & Honorius [60] *quia honoris augmentum non ambitione, ſed labore*

48 Tacitus l. 6. Annal.

49 Dabit Pſalm. 100. verſ. 1.

50 Salomon. Prou. cap. 21.

51 Prou. cap. 22.

52 Oſeas 1. 2.

53 Daniel cap. 12. verſ. 3.

54 Saauedra in politic. impreſſ. 22.

55 Prou. cap. 10.

56 S. Auguſtin. in quodam ſermone.

57 Saluſt. de Coniurat. Catil.

58 Seneca in Epiſtol.

59 Caſſiodorus l. 1. epiſt. 4.

60 Arcad. & Honor. in leg. contra publicum 14. C. de re militari.

*bore ad vnum quemque conuenit peruenire.* S. Leo Papa [61] *ad honores mundi ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent quos probatis documenta non adiuuant, hoc* ipſum laudat Claudianus [62] in Stylicon,

*Ipſa tibi trabeas vltro dedit ipſa Curulem*
*Obtulit hæc vltrò faſtos, ornare coegit.*

Vlpianus [63] *prout quiſque eorum in ordinem venit* rerum vſus calcaria fuerunt. Tacitus [64] *neque nunc proſperè, ſed per tot annos capto experimento.*

Omnes te patrem venerantur, Cuncti magiſtrum te obtemperant, ac Iuriſprudentiæ obſeruatores, æternum te patronum colunt & pro certis tua oracula firmant, egeni in te ſubſidium inueniunt, miſerabiles iuuamen, afflicti ſolatium, derelicti patrocinium, pauperes charitatem. Phyl. [65] *facultati Legiſlatoriæ, quatuor hæc ſunt coniunctiſſimæ charitas erga proximum, Iuſtitia, amor virtutum, & vitiorum odium,* non eſt dubium quin te vaticinabatur. Cicero [66] cum dixit *ita iuſtus, & bonus vir, vt natura non diſciplina conſultus eſſe videaris; ita peritus, ac prudens vt ex iure ciuili, non ſcientia ſolum quædam, verum etiam bonitas nata videatur, cuius tantum eſt ingenium, ita prompta fides, vt quidquid inde hauriatur, purum, liquidumque hauriri ſentiatur.* Idem Cicero [67] *elegans in dicendo, in exiſtimando admodum prudens, in omnibus perurbanus,* quis ergo iſte eſt niſi tu ipſe? Iuſt. Lipſ. [68] *tu is es, eximie patrue, quem virtus, eruditio, & eloquentia commendat,* quo fit nomen tuum immortale manere, pluſquàm in ære ſculptum à futurique æui deliritate liberum. Ouidius [69]

*Fama manet facti, poſito velamine currunt*
*Et memorem famam, qui bene geſſit, habet*

Et vt alter dixit.

*Semper honos, nomenque tuum laudéſque manebunt.*

Sed quid de tuorum Stemmatibus? de tui nobiliſſimi generis ſtirpe? nihil dicam cum laus in ore proprio ſordeſcat, & laudare ſe, ſit ſuperbiæ ſpecies. S. Auguſtinus [70] *eſſe humilem eſt nolle laudare ſe qui ergo in ſe laudare appetit, ſuperbus eſſe conuincitur,* ne ergo hâc efficiar nota & ſtultus videar,

*Nec te collaudes, nec te culpaueris ipſe*
*Hoc faciunt ſtulti, quos gloria vexat inanis.*

Nihil dicere decet, liceat aſſerere non eſſe maiorem nobilitatem, quam quæ propria virtute nactus fuiſti, hæc ſola nobilitas eſt & quæ cæteras antecellit. Seneca [71] *nobiles non ſunt mihi aui nec aliis inclytum titulis genus. Sed clara virtus, qui genus iactat ſuum, aliena iactat.* Amant. [72]

*Nobilis eſt ſolus virtute inſignis, & arte*
*Virtus nobilibus clarior vna viris*

Iuuenal. [73]

*Pulchrius eſt nobile virtute fieri, quàm ſanguine*

Ariſto

61 S. Leo Papa Epiſt. 85. alias 87. ad Epiſcop. African. relata in cap. miramur 5. in fin. de St. 61.

62 Claudianus l. 3. de laude Styliconis.

63 Vlpian. l. 3. de off. Proconſul. in leg. 1. ff. de albo ſcribendo.

64 Tacitus l. 3. Annal.

65 Phyl. lib. 2. de vita Miyſis.

66 Cicero in orat. pro Alæcin. num. 57.

67 Cicero vbi ſuprà num. 59.

68 Iuſt. Lipſius Cent. ad Ital. & Hiſp. epiſt. 51.

69 Ouid. 2. faſt.

70 S. Auguſtin. in Pſalm. 7.

71 Seneca in Hercule furente.

72 Amant. ad Raymundum Fugerum.

73 Iuuenal. Sat. 8.

Ariſtoteles [74] *nobiles iidem videntur eſſe, in quibus maiorum Virtus ineſt*, & commune axioma cecinit

*Virtus noblilitat, exaltátque genus.*

Alter dixit,

*Nulla ſpetioſior eſt victoria, quàm virtute vincere*

Claudat Eloquentia Demoſth.[75] *de nobilitate parum laudis prædicare poſſum, bonus enim vir, mihi nobilis videtur, qui vere non iuſtus eſt, licet à patre meliori, quàm Iupiter ſit, genus deducat, ignobilis mihi cenſetur.*

Accipe hæc (Clariſſime vir) in gratitudinis obſequium, in beneuolentiæ ſignum, & quidquid dignæ laudis deeſt, parce quia tam ponderoſum onus humeris meis ſuſtinere non valeo, quare in Horatij [76] repreheníionem cecidi,

*Sumite materiam veſtris qui ſcribitis æquam*
*Humeris*, &c.

Et quia proh dolor? vt ait Ouidius [77]

*Non ego ſum dignus ad tantæ præconia laudis,*
*Nec mala voce poterunt tua cuncta referri*
*Hora licet tribuas multiplicata mihi*

Accipe voluntatem, affectum, accipe, & amorem, quem erga te non tantum ſanguinis coniunctione, quantum ob beneficia à te prodiga manu accepta habeo, licet nulla ſit tanta gratia, quæ eorum magnitudinem aliqua ex parte æquari poſſit; Papinianus [78], *& quoniam cum patre meo ſemper fuiſti, & me eloquentia & diligentia tua meliorem reddidiſti* hoc paululum additiſſimi animi monumentum conſule. Seneca [79] *nec quantum, ſed à quali profectum ſit voluntate.* Idem Seneca [80] *facilius in amore finem impetres, quàm modum.* Caſſiodorus [81] *clementia non habet legem, nec debet ſub anguſtis terminis benigna ſequi, quem decet, ſine fide laudari.*

Viue felix (amantiſſime patrue) & incolumis. viue Virg.[82]

*Sis felix, noſtrúmque leues quemcunque laborem*
*Eóque ſub cælo tandem quibus orbis in oris*
*Iactamur, doceas*

Plinius [83] *Dies omnis, ſumma cum vtilitate noſtra & tua laude condatur, dent tibi ætatem Dij quam mereris, ſeruéntque animum, quem dederunt*

*Fermoſino aſsiſte opportuna*
*fortuna,*
*Et virtute fulgere tanta,*
*canta.*
*Da illi firmando glorias*
*victorias.*
*Confirma illius memorias*
*Da, da fauores veloces*
*Pronunciando dulces voces*
*Fortuna, canta, victorias.*

Vale; ex noſtro perilluſtri Salmantino Æmiliano Collegio.

A D

74 Ariſtotel. lib. 5. de Repub. cp. 1.

75 Demoſthenes 1. Olynt.

76 Horat. lib. 5. Epiſt. 10.

77 Ouidius inibi verſ. 203.

78 Papin. l. 29. quæſt. in leg. Aquilius Regulus 27. ff. de donat.

79 Seneca Epiſt. 81. circa prine.

80 Idem Seneca lib. 2. contr.

81 Caſſiodorus l. 2. var. epiſt. 30.

82 Virgilius lib. 1. Æneid.

83 Plinius in Panegyr. ad Trajanum.

AD ILLVST.MVM ET REVER.MVM D.D.

# NICOLAVM RODRIGVEZ FERMOSINVM.

## Auſturicenſem Epiſcopum huius Libri Authorem.

## *ANAGRAMMA*,

Nicolaus Rodrigués Fermoſinus
*Vt merus fons inſulas rigo corde.*

## EPIGRAMMA,

*Adeſte, iura quotquot, & fori leges*
*Per diſſipatos temerè queritis riuos*
*En illa, noſtris largiùs fluunt libris*
*Namque*, vt merus fons inſulas rigo corde.

INGENII tui ſplendoribus prodit in lucem opus præclarum (Præſul Illuſtriſſime) vnâ tecum & in Te vno poſt longas diſceptationum ambages placidè conquieſcit: in Te, inquam, qui diuinis plenus myſteriis, fundis tot oracula, quot profers verba, Deúmque non tam verbis exprimis, quàm factis; Quidquid in te eſt, Diuinum eſt, ea enim bona colligis quæ diuiſa bearent ſingulos. Nimirum doctrinam cum pietate coniungens, iis aſcendiſti gradibus ad honoris apicem, ad quem cum multos fortuna euehat, adrepant plurimi, hâc tamen vitiorum & errorum ætate aſſurgunt pauci. Patere igitur (Præſul Illuſtriſſime) vt de ingenij mei tenebris erutum amoris mei & obſeruantiæ monumentum tibi offeram, dedicémque; Vale & faue.

*Amplitudinis Veſtræ*

Seruus Obſequentiſſimus

THOMAS BLANC.

# APPROBATIO DOCTORVM.

ILluſtriſſimi D. D. FERMOSINI Auſturicenſis Epiſcopi *Allegationes fiſcales de Confiſcatione Bonorum in hoc Sancto Officio Inquiſitionis* legimus nos infra ſcripti Doctores Theologi facultatis Pariſienſis, nihílque in ipſis allegatum deprehendimus quod non ſapiat Epiſcopale lumen, fidem Orthodoxam ac probos mores in quorum fidem iis ſubſignauimus Lugduni die 16 Iulij 1663.

FR. CYRILLVS MOREL *Carmelitarum Lugdunenſium Prior.*

ELIAS VIAL *Carmelita.*

## PERMISSIO.

IMprimatur die 16. Iuliij 1663.

DE NEVF-VILLE VIC. GEN.

## CONSENSVS PROCVRATORIS REGIS.

NON intercedo Regis cauſa, ne liber cui Titulus eſt FERMOSINI Auſturicenſis Epiſcopi *Allegationes fiſcales de Confiſcatione Bonorum in hoc Sancto Officio Inquiſitionis* Imprimatur ab HORATIO BOISSAT & GEORGIO REMEVS huius Ciuitatis Bibliopolis cum prohibitionibus aliis omnibus huiuſce Ciuitatis Bibliopolis, in hoc caſu fieri ſolitis Lugduni, die 18. Iulij 1663.

VIDAVD.

FIat iuxta Conſenſum Procuratoris Regis, die 18. Iulij 1663.

SEVE.

D.D.

# INDEX.

## ALLEGATIONVM, QVÆ continentur in hac prima Parte de Confiſcatione Bonorum ad textum in Cap. Vergentis X. de Hæreticis.


ALLEG. I. CONFISCATIO bonorum, an abſque mandato principis poſſit procedere? & ex quibus delictis? Et an, vt exequatur debeat præcedere fiſcalis petitio in actis? Et quod ſit officium Patroni fiſcalis in id, quando primo creatus, qua dignitate potiatur? Et an poſſit aliquando incarcerare delinquentes, ſicut, & ipſi Iudices? p. 1.

ALLEG. II. An fiſci appellatione contineatur Patrimonium priuatum Principis? Vbi de differentia fiſci, & ærarij, eiuſque origine? Et vnde dicatur fiſcus? Et an poſt factam confiſcationem bonorum Rei ſancti officij, ſit cognoſcere Inquiſitorum, aut cognitio ſit alterius Iudicis Regij priuatiui? Et ad quos ſuperiores de illo appelletur? Et quid ſoleat practicari circa ſolutionem aliquibus creditoribus faciendam iam per Inquiſitores, quam conſilio ſupremo, dum agitur de cauſa fidei reo in ſecretis mancipato, & antequam eius bona confiſcentur, quæ tantum ſunt depoſitata, apud tertium inuentariata, & ſequæſtrata? p. 9.

ALLEG. III. An Iudex fiſci habeat cognoſcere, etiam inter priuatos, ſi non adeſt fumus cauſæ fiſcalis? Et de praxi vſitata in noſtro conſilio præcipiendi, vt Tabelliones huius Curiæ veniant coram Domino Inquiſitore Generali, & Dominis de conſilio, vt faciant relationem de proceſſu prætenſo ab aliqua ex partibus pertinere ad iudicaturam noſtri conſilij? & de compulſione ſtylata, vt veniant, item & de retentione, quæ ſolet practicari? Et an fiſcus pro re modici valoris, aut ſummæ moderatæ habeat nihilominus priuilegium trahendi ad inquiſitionis, quoſlibet alios creditores, magnarum ſummatum exactores? vbi & de alia praxi ſtylata? pagina decima ſexta.

ALLEG. IV. An ſi cauſa prima incœpta fuerit inter creditores coram vicario Epiſcopi, aut coram Nuncio Legato Apoſtolico in hac Curia Matritenſi, & eius Auditore, ſeu aliquo ex Prothonotariis illius Audientiæ, & Iudicaturæ, habeat fiſcus ſanctæ Inquiſitionis ius retrahendi cauſam ad Tribunal Inquiſitionis, illos Iudices inhibendo? Et an Iuriſdictio Iudicis bonorum confiſcatorum, Inquiſitorum, aut noſtri ſupremi Inquiſitionis conſilij, ſit prorogabilis inter perſonas priuatas ad cauſas non fiſcales? Et an ſi hæreticus, & alter cum eo obligantur, tanquam duo rei debendi in ſolidum, cum renunciatione legum, ſit priuatiuus Iudex confiſcatorum bonorum, cum excluſione aliorum Iudicum ordinariorum? p. 19.

ALLEGAT. V. An fiſcus poſſit rem communem vendere, inuito ſocio? Et num valeat deſtruere domum delinquentis, quamuis illa ſit communis cum alio non delinquente? Vbi quid de illius applicatione? Et quid ſi res commodam partitionem recipiat? Et qua ratione competat hoc priuilegium fiſco? pagina 24.

# Index Allegationum.


ALLEG. VI. Fiſcus an poſſit hipothecare rem communem, ſeu poſſit liberare eam rem, ſi obligatam habeat cum alio? Et an poſſit fiſcus ſibi obligare pro pretio abſque decreto, rem à ſe minori venditam, etiam poſt perfectum contractum, & dominium tranſlatum? Seu, an poſſit rem communem locare, empheudare, aut dare in emphiteuſim? An donare, ſeu permutare? Et an fiſcus, qui tantum eſt vſufructuarius partis rei, valeat rem diſtrahere? Etſi ſocius obligat, creditor, totam rem, inſcio de ſocietate fiſci, valeat fiſcus contradicere, non ſolum quoad partem ſibi contingentem, verum & quoad totum? Qua actione agat ſocius, vt recuperet à fiſco pretium partis ſibi continentis? Et quænam ſolemnitates debeant interuenire in venditione facienda à fiſco rei communis? pagina 28.

ALLEG. VII. Fiſcus creditor, an poſſit auocare pecuniam poſteriori ſolutam, etiam ſi poſterior titulum oneroſum habuerit? Et quid ſi per gratificationem, omnibus creditoribus inſtantibus, vni à debitore ſolutio facta ſit, ſeu ſi per extorſionem fuerit conſequuta pecunia? Et quid ſi pecunia conſumpta ſit, & quando dicatur extare adhoc vt fiſcus auocans admittatur, ſeu alius anterior creditor pagina 34.

ALLEG. VIII. Venditio, atque diſtractio rerum ad fiſcum ſpectantium, quibus ſolemnibus fieri debeat? Et an ſi minori pretio, quam res eſt aperta, fraude emptoris, vel gratia, queat fiſci procurator, venditionem reſcindere? Et intra quot tempus, & qualiter, ſi ſe offert alius licitator maior, liberetur ſecundus? Et num gratificationi ſit locus inter duos æqualiter licitantes? Et an fiſcus ante tempus, ſeu plus debito? vel an contra ſententiam reſtituatur? pagina quadrageſima.

ALLEG. IX. An fiſcus in integrum reſtituatur, ſicut & minores? ſeu an poſſit fiſcus vti in criminalibus remedio legis vnicæ C. de ſentent. aduerſus fiſc. latis, contra ſententiam, quæ reum abſoluit, vel in minorem condemnat pœnam, quam delictum expoſtulabat? Et an confiſcatio bonorum ob delictum, valeat aliquo temporis ſpatio per exceptionem elidi? Seu an actiones fiſcales per vſucapionem, aut præſcriptionem extinguantur? Et quare legibus ciuilibus per quadriennium, ſiue quinquennium tantum valuit, vt præſcriberentur contra fiſcum bona hæreticorum, cum in aliis non fiſcalibus deſideretur longum aliud tempus, ſiue longiſſimum? Et an vt procedi valeat contra hæreticum, facultas extinguatur aliqua præſcriptione? p. 45

ALLEG. X. Fiſco ſoluens, an vtatur fori priuilegio, tam in foro, quam in prælatioue? Contrahens cum fiſco, ſi deceptionem opponat, an audiatur, vel, vt reſcindatur contractus, vel vt reſtituatur in omni eo, in quo deceptus fuit, aut tantum in exceſſu ſuperante dimidiam iuſti pretij? Et an creditor, qui quotam portionem, ius, vel participium habet in re confiſcata, poſſit iure retractus præferri cæteris fiſci emptoribus? Et an fiſcus obligatus maneat ad ſolutionem vſurarum, & cambiorum illius, qui ante patratam hæreſim erat ad illas obligatus? Et an ſi is cuius bona ob crimen iuſtè ſunt confiſcanda, vel deripienda, ſi hoc fraude, aut mendaciis impediat, teneatur ad reſtitutionem? pagina quinquageſima.

ALLEG. XI. An ſuſceptor, vulgo *el Receptor*, dum tenetur de euictione, ſequatur forum rei vel cauſam trahat ad forum iudicis fiſci? Et an venditio à ſuſceptore facta rei, alienæ nomine fiſci valeat? Et an ſi ſuſceptor fiſci, emat rem aliquam ex pecunia fiſcali ſuo proprio nomine, & vt ſibi approprietur, nihilomiuus Dominium acquiratur fiſco? pagina quinquageſima quinta.

ALLEG. XII. An fiſcus poſſit conuenire debitorem ſui debitoris? Et an fiſcus præferatur denunciatori, aut accuſatori, in cuius gratiam Princeps aliquam bonorum partem applicat? Et an, ſi Princeps indulſiſſet reo, accuſato, atque delato, intelligatur, remiſſa pars, quæ delatori, aut accuſatori à lege applicatur? An fiſcus per partitas librorum rei, cuius bona confiſcata ſunt, poſſit habere ſuam intentionem fundatam in magnis, aut in paruis partitis, vt recuperet debita ab aliis rei debitoribus, qui opponunt de datis compenſationem, & ſolutionem?


Quid

# Index Allegationum.


Quid quando adeſt inveriſimilitudo; vbi quando & quomodo fiant ſequeſtratur & confiſcatio ab inquiſitoribus p.58.

ALLEG. XIII. An ceſſio facta alicuius magnæ quantitatis ab aliquo, qui poſtea fuit reus, incarceratus in ſancto Inquiſitionis Officio ex cauſa fidei, poſſit dici nulla ex defectu oppoſito contra inſtrumentum in publica forma factum à Tabellione, ſiue Notario publico coram teſtibus, & cum partium ſubſcriptionibus? pagina 64.

ALLEG. XIV. An inſtrumentum ceſſionis poſſit dici ſimulatum, & ſub confidentia fabricatum, vt defraudetur fiſcus intereſſe habens, aut prætendens in bonis ceſſis? & per quos caſus poſſit contingere? Vbi de lite in hoc ſupremo conſilio inquiſitionis in fauorem fiſci definita anno 1657. p.69.

ALLEG. XV. Inſtitutor quidam Maioratus in fundatione ponens clauſulas ſequentes, vt *hora præcedente, ante commiſſum hæreſis crimen à poſſeſſore, vel eodem inſtituente, tranſeat in ſequentem ſucceſſorem vacatum; ſeu prohibens, ne vſusfructus tranſeant in fiſcum, viuente poſſeſſore*, an defraudare intelligatur fiſcum ſanctæ inquiſitionis, Vel non. Vbi de alijs occaſione cuiuſdam litis controuerſæ in noſtro ſupremo conſilio inquiſitionis ab anno præterito 1656. & ante quid de emphiteuſi etiam Eccleſiaſtica, feudo, peculio profectitio, ſiue aduentitio, aut fideicommiſſo laconice, & remiſſiue. p. 74.

ALLEG. XVI. An confiſcatio certarum Vnciarum redditus cuiuſdam donationis, facta filio ſpurio pro matrimonio contrahendo, reſeruata fructuum fruitione ipſi donanti, dum viueret, & poſt conſolidatio ſuccederet cum proprietate, ac deinde acquireretur dicto filio ſpurio, ſuiſque deſcendentibus, qui poſt legitimationem fuit in ſancto officio reconciliatus procedat legitimè, non obſtante quod alij cognati donatoris intereſſe prætendentes contradicant. Et de illuſtratione textus in l. ſtatius florus. §. Cornelio felici ff. de jure fiſci, cum l. Imperator 12. ff. de fideicomiſ. libert. & de intellectu text in l. ex facto 17. §. ex facto 5. ad ſenat Conſul. Trebell. p 78.

ALLEG. XVII. An confeſſio facta, accedente hæretico, nondum denuntiato, de pecunia recepta, ſi non conſtet de numeratione, præiudicet fiſco Inquiſitionis? Et quid de dote confeſſionata tantum? Vel de ea quæ fit circa dotis augmentum? p.83.

ALLEG. XVIII. An confiſcatio impoſita ipſo iure operetur amiſſionem inſtantaneam Dominij, & poſſeſſionis? Et num vindicando teneatur fiſcus pretium reſtituere? Et quid de alienatione neceſſaria nimis? Et an fiſcus præferatur creditoribus rem ſuam perſequentibus ex bonis fiſco in pœnam applicatis, p. 88.

ALLEG. XIX. An quando creditor eodem modo, ac fiſcus agit de lucro captando, præferatur fiſco, vel è contra? Et an filij donatarij Patris, ſi probent citra fraudem, donationem factam prius, quam eorum pater fiſco obligaretur. Vbi an fiſcus præferatur anterioribus creditoribus. Et an in caſu leg. 1. cod. de jure fiſci, præferatur, aut non doti. p.93.

ALLEGAT. XX. An filij condemnatorum præferantur fiſco in pœnis parentibus inflictis? p.97.

ALLEG. XXI. An impenſæ factæ in funus, in curatione, & in aliis neceſſariis delinquentis, cuius bona confiſcata ſunt, debeant ex cumulo bonorum eius; ſic vt hæc funeralia, vel infirmitatis impenſæ præferantur fiſco? p.101.

ALLEGAT. XXII. An fiſcus teneatur alimenta, ſeu legitimam reſeruare filiis hæreticorum? Et num hæc obligatio tranſeat in tertium alium, ad quem bona hæretici deuenerunt? & num legitima loco alimentorum ſuccedat, ac legitimæ ſupplementum, patre hæretico, applicetur fiſco? & num debeatur legitima contra voluntatem teſtatoris ex neceſſitate? p.105.

ALLEG. XXIII. An fiſcus teneatur dotare filias hæreticorum, p.111.

ALLEG XXIV. An vxor ob hæreſim mariti, aut è contra, vir ob hæreſim vxoris, amittat medietatem bonorum lucratorum cuique contingentem, conſtante matrimonio? & an vxor amittat donationes propter nuptias, aliaſve factas à viro, aut à conſanguineis, aut ab aliis extraneis inter viuos, aut ex cauſa, mortis? Quid de ſponſalitia largitate, de arris, aut de veſtibus datis à viro vxori, ſeu de quarta bonorum parte debita vxori inopi? p.115.

# Index Allegationum.


ALLEG. XXV. An dos vxoris confiscetur propter hæresim mariti? seu an perdat dotem; eo quod virum hæreticum comitetur, aut si illum non denunciet? vel è contra vir Catholicus ducens hæreticam incurrat aliquam pœnam? Quid de aliis cuiusque bonis? Et an dicta vxor dotem amittat, si nupsit viro Catholico postea hæretico facto? vel si ipsa in hæresim incidat? Et quid cum peccatum interponitur de dote danti reddenda, aut marito relinquenda? pagina decima vigesima.

ALLEG. XXVI. Pactum de dote restituenda dotanti? vel suis absque dotantis stipulatione, an sufficiat; ita vt mulier non possit de dote ad libitum disponere? Et an pactum à dotante dotis restitutioni appositum, in casu, quo filius ex matrimonio procreandus decesserit infra certam ætatem operetur etiam quoad exclusionem patris, vel fisci, si pater fuisset hæreticus? p. 123.

ALLEG. XXVII. An si mulier, cui ex facultate nuptialibus in tabulis per dotantes, sibi attributa est facultas de certa parte dotis disponere, in hæresim incidat, dicatur nihilominus inuenientes ab intestato disposuisse ex voluntate donantis, seu an ea pars fisco acquiratur? Et an creditoribus mariti hæretici, possit esse consultum super fructibus dotalium rerum, quatenus debitam quantitatem onerum matrimonij excedat? Et an dotis retrotractio hypothecæ restituendæ fiat ad initium promissionis, vel contracti matrimonij in præjudicium fisci, aut creditorum medio tempore contrahentium? pagina centesima vigesima quinta.

ALLEG. XXVIII. Fiscus, an dum dotem vxori delinquentis non restituit, & si propter litem motam, legitimè differat, teneatur nihilominus ad præstandum illi dotis fructus, & vsuras à die incarcerationis mariti, & à sequæstratione bonorum, vel tantum à die litis contestatæ, seu sententiæ, qua condemnatur ad dotis restitutionem? An bona dotalia sint pro alimentis vxoris hypothecata cum prælatione ad fiscum? Et an, dote confiscata, vir possit conueniri vltra quam facere possit? Seu teneatur vxorem alere, ablata sibi dote propter mulieris hæresim? p. 129.

ALLEG. XXIX. Fisco an reseruentur bona quando donatio fit à patre de omnibus bonis præsentibus, & futuris, reseruata sibi facultate de certa quantitate disponendi; sic vt fiscus tunc præferatur, commisso à donatario delicto, confiscatione digno? vel an donatarius fisco præferatur? Et an confiscari possit ius adeundi hæreditatem, & si reus illud recusauerit, siue repudiauerit? Et quid in foro conscientiæ? pagina centesima trigesima secunda.

ALLEG. XXX. Bona futura, seu actiones, an comprehendatur ob delictum, confiscatione sequuta, etiam in causa hæresis? Et an si bona alicuius publicantur, statu integro manente, ex hoc prohibitus censeatur, alia bona acquirere, & ex testamento capere? Et an in confiscationem veniant bona post commissum delictum acquisita, nondum tamen sequuta condemnatione? Et bona præsentia, quæ confiscata dicuntur, dicantur illa, quæ reus tenuerit vsque ad sententiam criminis declaratoriam? pagina 135.

ALLEG. XXXI. An iura conditionalia, aliaque bona mobilia sub conditione debita, veniant in generali confiscatione bonorum? Et quid in aliis actionibus? An publicentur iura passiua conditionalia descendentia ex vltima voluntate, aut si sint ex contractu debita? Et quid si conditio sit de præterito, aut præsenti? Et an si delinquens sit alteri substitutus, bona per eam substitutionem comparanda publicentur? Et an si hæretico est relictum aliquod legatum conditionale, vel si fecit contractum conditionalem, & pendente conditione, decessit, transmittat legatum, siue contractum ad fiscum? p. 139.

ALLEG. XXXII. An iura personalia condemnati, transeant in fiscum? Et sic num ius patronatus Ecclesiasticum? Et ius reuocandi libertatem? Et an publicentur quæ hæreticus labore artificio, aut negociatione acquirit? Et an hæreticus sit donatorum capax, post quam ab Inquisitoribus reconciliatus est, aut ad fidem rediit? & an debitum hæretico, siue ex contractu, siue ex vltima volũtate in singulos annos publicetur? Quid de alimentis? Quid de iure


reuocandi

reuocandi donationem, aut dicendi de nullitate teſtamenti, aut de abſtentione, & de iure deliberandi, & aliis? pagina centeſima quadrageſima quarta.

Alleg. XXXIII. An bona, ſiue iura prohibita alienari, poſſeſſa, ſeu hæretico relicta, aut competentia tranſeant in fiſcum? Et an tranſeat ius ſuccedendi in feudo in emphiteuſi, in cenſibus, & in fructibus eorum bonorum, quæ ſunt prohibita alienari? Et quid in fideicommiſſis? Quid de commenda Indorum? ſiue Caſtellæ pagina 149.

Alleg. XXXIV. An fiſcus teneatur ſoluere Domino directi Dominij laudemium emphiteuſis confiſcatæ propter delictum hæreſis, quam fiſcus vendiderit alicui tertio ſub conditionibus requiſitis in alienatione ipſius? Et de aliis remiſſiuè, pag. centeſima quinquageſima ſexta.

Alleg. XXXV. Confiſcatis bonis filij-familias delinquentes, aut hæretici, an etiam confiſcetur peculium aduentitium? Et quid ſi in eo pater familias nullum habeat vſumfructum? Et quid de Caſtrenſi, & profectitio peculio? Et quid de legitima? Et an publicatis bonis ob delictum patris familias, publicetur vſusfructus, quem habet iure patriæ poteſtatis in bonis filij? Et quid de peculio profectitio, ſeu de alimentis? p 160.

Alleg XXXVI. An hæreditas delata hæretico, nondum tamen ab eo addita, veniat in bonorum confiſcatione? & an poſſit ab eo in fiſci fraudem renunciari? Et an fiſcus repudiata confiſcatione, poſſit mulctam acceptare? Et an fiſcus ſuccedat, cum fideicommiſſum eſt in caſu mortis, ſine prohibitione alienationis expreſſa? Et num ſi adſit expreſſa, etiam quoad vſumfructum, intelligatur commoditas fructuum? Et an ſi hæreticus, cui delata eſt hæreditas haberet filios, & poſt hæreſim patris, moriatur auus paternus illorum, ſuccedant Nepotes auo illi quamuis ſuus pater hæreticus viuat? Et in quas pœnas incurrant hæretici inſtituentes hæredes, aut illis donantes, & relinquentes legata? Et quo tempore incurrat excommunicationem inſtituens hæreticum? pag. centeſima ſexageſima octaua.

Allegat. XXXVII. Stante ſtatuto, quo pater tenetur ex delicto filij condemnati vſque ad legitimam portionem, an procedat cum filius in contumaciam condemnatus, eſt, etiam vt hæreticus? An filij hæreticorum capaces ſint ſuccedere auis Catholicis? an poſſeſſores bonorum alienatorum ab hæreticis, aut ab aliis alienare prohibitis cauſa delicti, alias confiſcandorum teneantur ad reſtitutionem eorum, etiam ſi ſint poſſeſſores bonæ fidei? Et an fructus percepti à tertio poſſeſſore, in quem hæretici, & alij, quorum bona publicantur ipſo iure poſt delictum alienarunt, confiſcentur? pagina centeſima ſeptuageſima quarta.

Allegat. XXXVIII. An filij nati ante hæreſim, non ſolum legitimi, verum, & naturales, ſpurij, vulgo, quæſiti, ſiue adoptiui, & alij illegitimi, incurrant non ſolum amiſſionem bonorum patrimonialium, verum, & Eccleſiaſticorum; item & beneficiorum, ſicut amittunt hæretici eorum parentes? & quando id contingat, vel num inhabiles reddantur ad obtinenda beneficia de nouo? item & ad penſiones? emancipationem? Et de aliis pœnis remiſſiuè, vt ſunt infamiæ, irregularitatis, & aliarum, de quibus laconicè, cum ſint extra intentum confiſcationis bonorum? Quid de filiis fautorum, ſiue receptatorum, aut teſtium falſorum? pagina centeſima ſeptuageſima ſeprima.

Allegat. XXXIX. An Inquiſitores poſſint punire pœnis contentis ſub allegatione præcedenti filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ ſæculari, eos pœnituit, & mortui ſunt Catholici? Et an filij hæreticorum ex præſumptione iuris incurrant eaſdem pœnas, ac illi, quorum parentes perſonaliter in carceribus detenti, in Sancto Officio reconciliati, aut combuſti fuerunt? Et an, vt incurrant pœnas Nepotes, oporteat, quod parentes in hæreſi deceſſiſſent? Et an incurrant pœnas filij, poſt hæreſim nati, qui parentum hæreſim reuelant? vel quando parentes non tanquam hæretici, ſed tanquam ſuſpecti de hæreſi damnati ſunt? pagina centeſima octuageſima quarta.

ALLEG. XL. An Inquisitores possint pœnas pecuniarias imponere,& alicui præter fiscum applicare? Et an possint condemnare ad triremes, & fustigationem?Et an exigatur sententia condemnans parentes hæreticos, vt filij, & nepotes incurrant pœnas irregularitatis, & inhabilitatis ad beneficia? Vbi quæ requiruntur in pœnis imponendis? Et an Inquisitores possint compellere hæredes fautorum hæreticorum, qui tamen hæretici non erant, ad adimplendam pœnitentiam iniustam in bonis temporalibus? p.187.

ALLEG.XLI. An bona Clericorum hæreticorum confiscentur ob hæresis crimen, non solum patrimonialia, verum, & omnia alia, quæ dependent à fructibus suorum beneficiorum? Et cui applicentur?Et an si hæreticus fuerit Monachus alicuius Ecclesiæ Prælatus, eius bona confiscari valeant? Et an bona Clerici hæretici habentis stipendia à pluribus Ecclesiis, diuidantur inter ipsas? Et an Iudex Ecclesiasticus confiscans bona Ecclesiæ ignoranter, nesciens scilicet bona esse Ecclesiæ,incurrat excommunicationem,de qua *in Clem. 2. de hæreticis*? p.191.

ALLEG.XLII.Confiscatio bonorum,an locum habeat contra eum,qui scit coniurationem contra Principem, vel Rempublicam,aut contra eum, qui hæreticos non reuelat? Et quid de fautoribus, & auxiliatoribus p.195.

ALLEG.XLIII. An bona maleficorum, & sortilegum veniant confiscanda? Et an Sodomitarum bona legibus Regiis confiscentur, etiam contra filios?Et in sancto Inquisitionis officio,vbi de tali delicto cognoscitur? p.198.

ALLEG.XLIV. Hæretici comparentes spõte ad se compurgandum coram Inquisitoribus, an nihilominus de iure patiantur bonorum confiscationem? Vel an gratia Principis, aut Domini Inquisitoris Generalis in his Regnis Hispaniæ,seu Inquisitorum tribunaliu m condonentur,non obstante iure fisci,Principibus sæcularibus quæsiro à die commissi delicti, vbi de certa Bulla Iulij Papæ Et an Inquisitoribus liceat bona confiscata delinquere hæreticis pœnitentibus? p.202.

ALLEG XLV. An bona hæreticorum confiscata, queant aliquando Inquisitoribus applicari? Et an bona hæretici sita in alterius Principis, seu Iudicis territorio, publicentur, & debeant restitui fisco illius inquisitionis, vbi apprehensus est reus? Et à quo fisco fiat horum executio? & an confusio in credito fisci procedat etiam si ipse debitor haberet bona in alia prouincia ad quæuis confiscationis non se extendit p.204.

ALLEG.XLVI. An apostatarum à fide,vulgo *renegatorum*,bona possint à Regibus Christianis, & Catholicis libera à confiscatione declarari, non impediendo punitionem subuersionis à fide Catholica? Vbi quid de quadam praxi, & responsione nostri Piissimi Regis Philipi IV. consulti à nostro Inquisitore Generali in casu nonnullorum grassantium per mare territorij Coronæ Aragoniæ? Et an Principes sæculares ineundo contractum cum subditis sub hoc pacto, *Vbi bona illorum, qui carcerati, vel damnati in posterum essent ab Inquisitoribus propter hæresim, aut aliud crimen Ecclesiasticum, præcipiendo, vt nec sequæstrari, & confiscari valeant*, ita offendant iura S. Officij Inquisitionis, vt in nihilo liberentur delinquentes. Vbi de praxi Portugaliæ Regni tempore tyrannico inuenta? p.207.

ALLEG.XLVII. An debitor hæretici, liberetur à debito, & ab omni alia obligatione propter hæresim creditoris, & illius, ad cuius fauorem se obligauit? Quid si iurauit obligationem?& an sibi retineat, aut teneatur nihilominus soluere fisco, cui bona hæretici confiscata applicantur? Et an filij liberentur à patria potestate? Et serui à Domini seruitute? Et omnes à fidelitate debita hæretico? Et quid de eo, qui iurauit se certa die soluturum, & antequam dies aduenias, is, in cuius fauorem est facta prouisio,incidit excommunicationem? p.213.

ALLEG.XLVIII. An hæreticus reuersus ad Catholicam fidem, & propterea plene restitutus, recuperet bona sua fisco incorporata? Et an hæreticus pœnitens in casibus, in quibus recuperat bona confiscata, recuperet etiam ius patronatus, aut recuperet beneficia,& honores integrè? Et an Inquisitores, siue Inquisitor Generalis possit restituere ad famam eum, qui de crimine hæresis infamatus est?p.217.

ALLEG. XLIX. An filius natus ex patre Catholico, qui postea in hæresim incidit,

dit, & in ea mortuus est, vel etiam si pœnituerit, brachio sæculari traditus est, incurrat irregularitatem? Et an filij paganorum sint irregulares? Et an si aliquis hæreticus deficit in compurgatione, puniatur tanquam conuictus, si probatur delictum, tempore, quo deficit in compurgatione? Et an in casibus, quibus pœnitens hæreticus non recuperat bona confiscata, valeat recuperare beneficia, patronatus, & honores, p 220.

Alleg. L. An qui tanquam de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant? An hæreticus occultus, per accidens, incurrat irregularitatem? Et an ficte negans fidem, ab ea apostando, siue sponte, siue timore ductus, incurrat irregularitatem? & quam? p. 222.

Alleg. LI. An Clerici, qui ob crimen hæresis, alióve enormi ad triremes perpetuos, immurationem, incarcerationem, aut exilium perpetuum condemnantur, veniant prius degradandi realiter, aut verbaliter, seu sufficiat sola depositio, aut suspensio ab ordinum exercitio & beneficio; ita vt si verberetur à Comite triremium, aut ab alio laico, nulla incurratur censura, etsi conseruetur eis exemptio fori, & canonis, aut alterius priuilegij? Et an possit Clericus, qui lapsus est in hæresim post pœnitentiam & abjurationem exercere susceptos ordines? p. 225.

Alleg. LII. An frangentes carceres S. Officij, aut alterius Iudicis, sint damnandi tanquam confitentes, vel ad mortem, aut ad alias pœnas? Et quid quando solum detenti sint in Palatio, hoc est carcere medio, aut latiori, si fugiant, ostio perfracto, Et an fugiens è carcere ibi pro pœnitentia assignatus habendus sit pro relapso? Et quid si se sub tali pœna obliget ad pœnitentiam peragendam? Et an sola fractura absque conspiratione sit pœna capitali coërcenda? p 228.

Alleg. LIII. An pœna fracti carceris teneatur is, qui iniustè fuit coniectus in carcerem? Et an Iudex, siue Inquisitores, quorum arbitrio pœna remissa est, possint imponere mortis pœnam? Et an eximens iniuste captum, vel in carceribus detentum, puniendus sit? Et an si fugiens, fractis carceribus, & statim se præsentans Iudicibus supremis, seu supremo tribunali, sit nihilominus puniendus? p. 232.

Alleg. LIV. An lictores, siue Ministri sancti Officij, qui ex mandato Iudicis, aut Inquisitorum, aliquem iuste capiunt, possint resistentem impune occidere. Seu, an possint vulnerare, vel occidere malefactorem, siue hæreticum fugientem, ne capiatur, si aliter eum capere nõ possint? Et quid de Familiaribus sancti Officij? Et an si ex petitione Episcopi, qui carcerem securum non habet, subditus incarceratus ab Inquisitoribus, frangendo carceres S. Officij, aufugeret, vel tentaret aufugere, sed non potuit, sit tantum ab Episcopo, cuius subditus est, vel ab Inquisitoribus puniendus? Et si incarceratus in S. Officio ex causa fidei, se occidere tentauit, aut inueniatur occisus, eius bona, vt cõfiscata applicentur fisco? Et in aliis iam adductis casibus de fugiẽtibus à carceribus S. officij? p. 234.

Alleg. LV. An Iudex possit reum subiacere torturæ, si fiscus petat ciuiliter aliquã rem mobilem confiscatam, & non habet, nisi indicia ex processu? Et an fiscus occupans bona delinquentis per executorem, & apparent creditores, qui prælationem contra fiscum prætendunt, debeat eis soluere debita summariè, sine strepitu, & figura iudicij, non spectata sententia? & an vt recuperet rem à possessore, cui donauit, aut alienauit, hæreticus sit audiendus summariè, aut in iudicio ordinario? Et num in aliis causis fiscalibus procedatur eodem metro, cum conuenitur à creditore rei, cuius bona confiscata sint p. 236.

Alleg. LVI An bona acquisita post reconciliationem ab hæretico adhuc in carcere pœnitentiæ detento, seu durante exilio, vel post, sint obligata creditoribus, quos habebat, antequam pro hæresi incarceraretur? Et quid si de bonis confiscatis plenè creditores à fisco non satisficiant? Et an bona illa aliquo modo valeant acquiri eidem fisco? Et quid si debitor hæreticus restitueretur ad bona? Et quid etiam si fiscus non acceptaret confiscationem? Et quid si reus debitor se obligasset sub iuramento soluere creditoribus? Et an fideiussor eiusdem debitoris hæretici liberetur à creditoribus, sicut & reus? p. 240.

Alleg. LVII. An si reus debitor restitutus ad omnia bona, vel per viam quotæ negligeret recuperare bona à fisco, teneatur hoc ipso de aliis bonis postea quæsitis, aut aliundè satisfacere creditoribus antiquis? Et an si debitor hæreticus conuentus esset in iudicio per cre-

ditores, debeat nihilominus fiſcus ſucceſſor in bonis eius per confiſcationem litigare coram iudice inſtantiæ cœptæ, aut ſit conueniendus coram iudice bonorum confiſcatorum? Et an vt creditores obtineant contra fiſcum, ſufficiat probare ſibi debitum eſſe, quod petunt? Et an expenſæ factæ per fiſcum publicantem bona, in lite, ſint præferendæ creditoribus condemnati? Et an fiſcus teneatur ad ſoluenda debita ab ipſo delinquente, ante, vel poſt commiſſum delictum, ſeu ad fundandam, vel dotandam Eccleſiam ad quam erat obligatus hæreticus? vel ad reſtituendam dotem hæretici vxori, ſicut idem hæreticus tenebatur? Et an in caſu allegat. 56. præcedentis, ſit ſummariè procedendum? ET an hypotheca per confiſcationem bonorum debitoris extinguatur, p. 246.

ALLEG. LVIII. Confiſcatio contra defunctos hæreticos, quare locum habeat, cum iuxta iuris regulas crimina morte delinquentis extinguantur? ET an filij eorum, alijve hæredes ex crimine defuncti teneãtur ET an vt hæredes delinquentis defuncti teneantur, requiratur, vt lis fuerit conteſtata cum illo, aut condemnatio? Et in quibus aliis caſibus de iure antiquo, confiſcatio bonorum fuerit admiſſa? *remiſſiuè* p. 249.

ALLEG. LIX. An ſit ſufficiens condemnatio in publicis iudiciis, vt contra hæredes actio detur, etiam ſi defunctus appellauerit? ET quid quando non erat condemnatio præſcripta, ſed tantum concluſum in cauſa? ET an quando reus eſt confeſſus, & conuictus, teneantur hæredes? & an quando pœna apponitur ipſo iure in delinquentem ſine litis conteſtatione ab hæredibus repeti poſſit? ET an ſit neceſſaria ſententia declaratoria? & an ſi fideiuſſores iudicum temporalium maioriantur ante ſententiam condemnatoriam, teneantur hæredes eorum? ET an hæredes teneantur exonerare cõſcientiam defuncti in his, quæ debet ex delicto? aut quatenus teneantur hæredes, ſi lis non ſit coteſtata? & quid, ſi non ad pœnam, ſed ad rei perſecutionem agatur? ET an contra hæredes in prælibatis, & aliis articulis agatur inſtantia veteri, aut noua? & quo modo ſententia formanda ſit? & qualiter prædicta in actore, vel accuſatore mortuo practicentur reſpectu hæredum? p. 254.

ALLEG. LX. Fiſcus an dubiis quæſtionibus poſtponatur creditoribus non ſolum quando verus eſt creditor ex contractu oneroſo, vel lucratiuo, ſed etiam pro pœnalibus? p. 261.

ALLEG. LXI. An ſi fiſcus litiget cum aliquo priuilegiato, vel priuilegio carente, & ambo virtute inſtrumenti, præferatur fiſcus, ſi conſtat de prioritate inſtrumenti? & ob id an fiſcus præferatur, ſeu poſtponatur creditoribus in ſemine, cuſtodia, refectione, conſeruatione, alimonia, vectura, aut ex cauſa ſtudij, vel patrocinij ſuper rebus alitibus redemptis? & quid quando conſtat de prioritate horæ appoſitæ in inſtrumento contractus? p. 266.

ALLEG. LXII. An fiſcus debeat inuentarium conficere; ſic vt eo non confecto, teneatur ad debita ſoluenda rei, cuius bona confiſcata fuerint vltra vires hæreditarias? & an fiſcus ſuccedens in bona vacantia, teneatur legata, & fideicommiſſa præſtare, teſtamento, vel codicillis relicta? & de illis inuentarium facere? & qui fiſcum excludant? & an ipſe excludatur præſcriptione à vindicatione huiuſmodi bonorum? An fiſcus inquiſitionis pro iſtis, aut aliis bonis, de quibus in hoc tractatu, ſi litigaturus ſit cum alio fiſco, aut perſona alias priuilegiata, habeat nihilominus potentius priuilegium ad trahendum quoſlibet intereſſe prætendentes coram iudicibus bonorum confiſcatorum, Inquiſitoribus, vel in conſilio ſupremo inquiſitionis? & de quodam placito Iudæorum proteſtantium Regni Receſuntho fidem Catholicam ſaluare ſub amiſſione libertatis, & bonorum, quodam requiſito excepto p. 269.

INDEX

# INDEX.

## CAPITVM, LEGVM, TAM

Romanorum, quam Hiſpanorum Alphabetico ordine, quæ in prima Parte Allegationum, de Confiſcatione bonorum explanantur ab Auctore methodo breui, & clariori pro materia text. in Cap. Vertis de hæreticis.

### *Ex Decretalibus.*


*Cap.1. & 2. de adulter.in alleg.58.à numero 38.p.260.*

A

*Cap.ad abolendam,§.præſenti de hæret. in alleg.48.n.18.& 21.& alleg.50 n.9. in verſ.* quicunque, p. 219.

C

*Cap. cum haberet de eo, qui duxit, quam pol.per adult.in alleg.23. n. 24. & 25.p.114.*

E

*Cap. excommunicamus §.credentes de hæreticis in aleg.36.n.14.p.171.*
*Cap.excommunicamus verſ.* bona *ibi in alleg. 41. n.5.p.193.*

F

*Cap. fin. de hæret.in alleg. 47.à num.3. p.214.*

I

*Cap. inter ſolicitationes de purgatione canonica in alleg.49.n.17.p.222.*

S

*Cap. ſalubriter de vſuris in alleg.28.n.16. & ſub n.18,p.131.*

V

*Cap.vergent.de hæret.in alleg.46. num.8. p.209.*


### *Ex lib. VI. Decretal.*


*Cap.1.de hæreticis in alleg.51.à n.4. lata p.225.*
*Cap.2.de præſcript.in alleg.9.n.12. & àn.27. p.47.*

A

*Cap. accuſatus,§.ſane de hær.in alleg.43. n.4.& 8.p.199.*

C

*Cap.contra Chriſtianos de hæret.in alleg. 48.à n.11.p.209.*
*Cap.cum contumac. de hæret.in alleg.49. n.16. p.220.*

D

*Cap. decreuit.14.de hæret.in alleg.25.latè,à n.1.& alleg.26.& 27.p.122.*

Q

*Cap.quicunque §.hæret.de hæret.in alleg. 49.à n.2.p.220.*

S

*Cap.ſi quis Epiſcop. de hæret.in alleg.36. n.15.& 26.& ibi cum cap.ſeq.p.171.*
*Cap.ſtatutum el.2.de hæret.in alleg.40. n.24. 25.&*

25. & 26. & in alleg 49. à n.1. p.190. & p.220.

V

CAp.vt inquisit.de hæret in alleg.46.n.8. p.209.

## Ex Clementinis.

CLem.2.de hæret.in alleg.41.à.n.1.& à n. 22.& in alleg.42.à n.1.p.192.& 195

## Ex Decreto.

P

CAP.Presbyt.d.50.in alleg.50.n.14.p.224

S

CAP.saluberrimum 1.q.3.in alleg.50.sub n.9.ibid.

## Ex Sacra Scriptura.

A

AMos cap.3.in alleg.20.n.32.33. ad 36. p.100.

D

DEuter.c.24.in alleg.20.n.31.ad 36.p.100

H

HIeremiæ, c.23. in alleg.20.n.22. & 23. p.100.

## Ex Conciliis.

COncil.Narbonense in alleg.40. num. 19. p.190

## Pontificiæ constitut.

MOtus Greg. 13. in alleg.34. n.22.p.159.
Const.Pij V. de beneficiis hæret.in alleg. 48.n.16.p.219.
Bullæ Vrbani VIII. in alleg.. 31. n.8. p.216

## Ex ff.

LEg.1.§.qui in perpetuum ff.si ager vectigalis in alleg.6.n.22.p.32.
L.1.ff.de pœnis in alleg.30.n.19.p.138
L.1.ff.de effractura carcer. in alleg. 52. à n.4. 12.& 13.& sub alleg.53.p.229.
L.1.§. offilius ff. ne quis eum,qui in ius vocat. in alleg.53. n.12. p.233
L.1.ff.de fideiussorib.in alleg.56.n.21.p.243
L.1.ff.de priuatis delict.in alleg.59.n.28.p.259
L.3.§.sed vtrum vers. magis, ff.de minor. in alleg.35. num.45. pag.166.
L.3.§ fin.ff.rer.amotar.in alleg.59 n.25.p.259
L.4.§.eadem constitut ff.de fideicommiss.libert. in alleg.62. à n.21.p.272.

A

LEg.apud Iulianum 4. alias cum seruus 39 §.fin.ff.de leg.1.in alleg.2.n.17.p.12
L.Argentarius §. edi.ff.de edendo, in allegat. 12.n.28.p.61.
L.à Diuo Pio §.sed illud ff. de re iudic. vers. quod si res,in alleg.55.sub n.20. p.240
L.ait prætor 10.§.si debitorem ff.quæ in fraud. credit.in alleg.60.n.35.p.265.
L.auxilium ff.de minorib.in alleg.9.n.7.& 8. p.47.

C

LEg.certum ff.familiæ erciscund.in alleg.35.n. 45.& 46.p.166.
L.cum petiero 48.ff.de verb.oblig.in alleg. 31. n.35.& 37.p.143
L.cum ratio §. fin.ff.de bonis damnat.in alleg. 30.à n.13.p.137
L.cum Tabernam §.idem quæsiuit. ff.de pignoribus, in alleg.12 n.27.p.61
L.cum idem 57.ff.de petit hæred.in alleg. 55. à n.28.p 240
L.cũ fisco ff.ad Syllen.in alleg.62.à n.18 p.271

D

LEg.dicitur ff.de iure fisci,in alleg 62. à n. 18.p.271.

E

LEg.ex pluribus ff.de administrat.tutor in alleg.10.n.3.5.& 9.p.51.& 52
L.ex facto 17.§. ex facto ff. ad senat.Consult. Trebel.in alleg.16. n.28.& sub alleg. 18. n.45.p.82. & 93.
L.ex facto 59.§. fiscus ff. de condit. & demonstrat.in alleg.31.n.10.p.140
L. ex Iudiciorum ff. de accusat. in allegat. 58. n.22.& 28.p.252.

F

LEg.fin.§.Lucius ff.de donat.in alleg.19. n. 18.p.96
L.filiusfam.ff.de verb.oblig.in all.37.n.1.p.174

I

LEg. Imperator. 12.ff.de fideicomm.libert. in alleg.16.n.27.p.82
L.impensa 45.ff.de relig.& sumpt.funer.in alleg.21.n.9. p.103
L.in fraudem ff.de iure fisci,in alleg.29.n.14. & 15.p.134
L.in suis ff.de liberis,& posthum. in alleg. 20. n.17.p.99
L.insulã ff.soluto matrim.in alleg.23.n.17.p.113
L.is à quo 57.ff.de rei vindic. in alleg. 55. sub n.28.p.240
L.in conditione 9.ff.de condit.furtiua,in alleg. 59.n.22.p.258.

# Index Capitum, Legum.


L

L Eg. Lucius ff. qui potiores in pignore habeantur, in alleg. 61. n. 28 p. 268.

N

L Eg. non puto 10. ff. de iure fisci, in alleg. 60. à n. 1. per totã, & sub all. 61. n. 9. p. 262

P

L Eg. post contractum ff. de donat. in alleg. 18. sub n. 16. p. 90

L. pro iure §. 2. ff. de condict. furtiua, in alleg. 59. n. 20. p. 259.

Q

L Eg. qui liberis §. hæc verba ff. de vulgari, in alleg. 62. à n. 40. p. 274.

L. quidam testamento §. quoties ff. de leg. 1. in alleg. 62. à n. 18. p. 271

L. quod placuit 37. ff. de iure fisci, in alleg. 55. n. 13. & alleg. 60. à n. 9. & 32. p. 238. & 262

L. quod Diuo ff. de manumis. testam. in alleg. 62. à n. 21. p. 272

R

L Eg rem in bonis §. 2. ff. de acquirendo rerum Dom. in alleg. 9. n. 19. p. 49

L. recusare §. si fisco ff. ad Trebel. in alleg. 62. à n. 19. p. 271

L. rescript. 20. ff. de pact. in alleg. 18. n. 34. p. 92

L. res 22. §. 1. ff. de iure fisci, in alleg. 60. n. 8. & alleg. 61. n. 27. p. 262

S

L Eg. sed an hoc ff. quod cum eo, in alleg. 7. n. 9. p. 36

L. si in metallum, ff. de his, quæ pro non script. hab. in alleg. 36. n. 2. & 10. p. 169

L. si ideo 55. ff. de euict. in alleg. 367. n. 3. p. 175

L. si marito ff. soluto matrim. in alleg. 23. n. 18. p. 113.

L. si mandauero tibi §. si is cuius ff. mandati, in alleg. 30. à n. 1. & 2. p. 135

L. si postulauerit ff. ad leg. Iul. de adult. in alleg. 35. p. 166

L. si pupillus ff. quæ in fraud. credit. in alleg. 7. n. 30. p. 39

L. si quis 28. ff. de iure fisci, in all. 60. n. 18. p. 265

L. si is qui, ff. de iure fisci, in alleg. 61. n. 5. p. 267

L. si fundum. C. qui potiores, in alleg. 61. ibid.

L. si ventri §. eorum ff. de priuileg. credit. in alleg. 10. n. 8. & 9. p. 52

L. sicut pœna ff. de reg. iur. in alleg. 59. sub n. 28. p. 259

L. statius florus §. Cornelio felici ff. de iure fisci in alleg. 16. à n. 22. latè, & sub all. n. 45. p. 82

V

L Eg. vendit. ff. de iudic. in alleg. 11. n. 7. p. 58

## Ex Codice.

L Eg. 1. C. de condict. ex l. in all. 8. n. 35. p. 43

L. 1. C. de conueniend. fisci debitor. lib. 10. in alleg. 12. n. 1 & 6. p. 58

L. 1. C. de iure fisci debitor lib. 10 in alleg. 18. n. 16. & à n. 24. & alleg. 19. à n. 8. & alleg. 60. n. 17. & 26. & alleg. 61. n 10. p. 90. & 95

L. 1. C. de pœnis fisc. lib. 10. in alleg. 19. n. 2. p. 94

L. 1. & 2. C. de priuil fisci, in alleg 61. n. 4. p. 266

L. 2. C. de rescindenda vendit. in alleg. 10. n. 13. 14. 15. & 16. p. 52

L. 2. C. de iure hastæ fisc lib. 10. in alleg. 10. n. 22. p. 53

L. 2. C. de bonis damnat. in alleg. 30. à n. 2. p. 135

L. 2. C de hæred. inst. in all. 36. n. 2. & 14. p. 169

L. 3. C. de iure fisci, lib. 10. in alleg, 10. n. 26. & 27. p. 53.

L. 3. C. de Apostat. in alleg. 46. n. 10. & 13. p. 209

C

L Eg. creditricem C de remissione pignor. in alleg. 6. n. 23. & 27. p. 268

D

L Eg. defensionis facultas C. de iure fisci, in alleg. 55. sub n. 13. p. 238

F

L Eg. filius familias 3. C. de bonor. proscript. in alleg. 35 à n. 24. p. 164.

L. fin C de priuil. fisci, in alleg. 10. n. 8. & 9. p. 52

L. fin. C. de hæret. in alleg. 47. n. 16.

L. fin. C. de iure fisci lib. 11. in alleg. 58. n. 15. p. 252

L. fin. C. si reus, vel accusator, in alleg. 59. n. 4. p. 255.

L. fin. C. rer. amotar, d. alleg. 59. n. 21. p. 258

I

L Eg. iustas C. de iure fisci, lib. 10. in alleg. 8. n. 36. & alleg. 9. n. 17. p. 44. & p. 49

L

L Eg. licet, C. qui potiores in pign. habeantur in alleg. 21. n. 11. p. 103

M

L Eg. Manich. C. de hæret. in alleg. 47. n. 26. p. 215

L. missi opinatores lib. 11. C. de exactorib. tribut. in alleg. 54. n. 29. p. 240

S

L Eg. si quid C. vbi causæ fiscales, lib. 10. in alleg. 3. n. 7. p. 17.

L si cui C. de non numerata pecunia, in alleg. 17. n. 26. 31. & 34. p. 87

L. si in metallum C. de iure fisci, in alleg. 36. n. 7. & 14. p. 169

L si seruus C. de his, qui ad Eccles. aufug. in alleg. 54. n. 1. & 3. p. 234

L. si nemo C. de testament. tutela, in alleg. 62. à n. 21. p. 272.

V

L. venditor p. 58

L. Vnica §. vlt. C. de caduc. tollend. in alleg. 61. n. 11. & sub alleg. 62. à n. 18. p. 267

## Ex Auth. & Nouell.


*AVth. sed iam necesse C. de donat. ante nuptias, in alleg. 17. n. 26. 31. & 34. p. 87*

*Auth. bona damnat. C. de bonis proscript. in alleg. 20. n. 13. p. 98.*

*Auth. credentes C. de hæret. in alleg. 36. n. 14. p. 171*

*Auth. vt nulli iudicum §. vltim. in alleg. 43. n. 6. p. 199*


## Nouella.


*NOuella Iustiniani 134. §. fin. de vicariis, & locum tenentibus, in alleg. 43. n. 5. p. 199*


## Ex Iustin. Instit.


*§. his autem verbis instit. de lege Aquilia in alleg. 59. n. 27. p. 259*

*§. non omnes instit. de perpetuis, & tempor. action. in alleg. 59. sub n. 28. p. 259*

*§. res fisci instit. de vsu c. in alleg. 9. n. 23. p. 49*


## Ex Partitis.


*LEg. tit. 25. p. 7. in alleg. 36. n. 5. & 14. p. 169*

*L. 9. tit. 3 p. 4. in alleg. 18. n. 41. p. 95.*

*L. 4. tit. 26 p. 7. in alleg. 36. n. 13. & 17. p. 169*

*L. 5. tit. 26. p. 7. in alleg. 5. n. 16. p. 26*

*L. 14. tit. 5. p. 2. in alleg. 60, n. 30. p. 265*

*L. fin. tit. 7. p. 6. in alleg. 36. n. 4. & 14. p. 169*


## Lib. Recompil.


*LEg. 1. tit. 21. lib. 8. recompil. in alleg. 43. n. 21. & 22. p. 199*

*L. 1. tit. 4. recomp. in alleg. 62 n. 29. p. 273*

*L. 2. tit. 26. lib. 8. recomp. in alleg. 19. n. 1. p. 94*

*L. 3. tit. 3. lib. 8. recomp. in alleg. 48. n. 6. p. 218*

*L. 8. tit. 23. lib. 8. recomp. in all. 58. n. 19. p 252*

*L. fin. tit. 6. lib. 5. recomp. in alleg. 20. n. 3. 17. & 18. p. 99*

*L. 12. tit. 8. lib. 5. recomp. in alleg. 62. n. 44. & 45. p. 274*

*L. 14. & 15. tit. 9. lib. 9. recompil. in alleg. 10. n. 16. p. 52*


## Tauri.


*LEg. 30 Tauri in all. 21. n. 3. 17. & 18. p. 104*

*L. 77 Tauri in alleg. 14. n. 1 & à n. 4 p. 115*


## Styli.


*LEg. styli 101. p. 94*


## Fori.


*LEg. 9. tit. 5. lib. 3 fori, in all. 22 n. 32. p. 109*

*Leg. 10. tit.* de las demandas *foro leg. in alleg. 26. n. 3. & 14. p. 169*


## Ordinamenti.


*LEg. 4. tit. 7. lib. 5. ordinam, in alleg. 10. n 14. p. 52*

*L. fin. tit. 4. lib. 5. ordinam, in alleg. 24. n. 10. p. 116.*


## Clausularum.


*CLausula, vt hora præcedente, quid sibi velit, in alleg. 15. numero 3. & 9. pagina 74*

D. D.

# NICOLAI RODRIGVEZ, FERMOSINI, HISPANI, EPISCOPI AVSTVRICENSIS.

# ALLEGATIONES FISCALES DE CONFISCATIONE BONORVM IN SANCTO OFFICIO

*Ad textum in cap. X. Vrgentis de Hæreticis.*

---

## ALLEGATIO I.

Confiscatio bonorum, an absque mandato Principis procedere possit? & ex quibus delictis? & an vt exequatur debeat præcedere fiscalis petitio in actis? & quod sit Officium Patroni Fiscalis in id, quando primo creatus, qua dignitate potiatur? & an possit aliquando incarcerare delinquentes sicut, & ipsi Iudices?

*SVMMARIVM.*

1 *Confiscatio bonorum hæretici multum frequens est in sancto officio Inquisitionis, cuius tractatus maximè necessarius Iudicatur ab authore longæua experientia.*

2 *D. Didacus de Arce Reynoso Episcopus Placentin, Inquisitor generalis, benefactor* D. Fermosin. de Confiscatione. *Authoris.*

3 *Confiscatio bonorum ex nullo delicto queit fieri, nisi imperata à Principe non recognoscente superiorem, & quare? seu quibus competat sub num.* 4.

4 *Fiscalia de regalibus censentur.*

5 *Fiscum haberi ab Episcopis consuetudine receptum est.*

6 *Confiscatio bonorum de jure antiquo* ff. contingebat ex pluribus delictis, & criminibus; *hodie tantum, ex crimine læsæ-Maiestatis Diuinæ, vel humanæ, vt sub n.*7. *non sic in delicto sodomiæ, vt n.*8.

8 *Confiscatio contra sibi mortem consciscentes, aut Agarenos ducentes per Regnum Granatense, procedit, vt ex causa fidei.*

9 *Confiscata bona sine additione transferuntur, & incorporantur Fisco, & quare? n.*10

11 *Fiscus non est propriè hæres bonorum confiscatorum, cùm succedat per anihilationem, & non per representationem, vt n.*12

13 *Fiscus occupans aliquando bona delinquentis ante declarationem confiscationis sustinetur, cum iudicare valeat bona post delictum commissum*

*missum, etiam antè sententiam declaratoriam, vt aliqui docent, alij contrà, vt n.14. & sub allegat.* 18

14 *Fiscalis sancti officij, siue Receptor bonorum, est qui solet petere, vt bona hæreticorum applicentur Fisco per Dominos Inquisitores, quæ non ante applicantur.*

15 *Ministri sanctæ Inquisitionis numquam sine mandato Inquisitorum procedunt ad sequestranda, & inuentarianda bona hæreticorum, & minus ad Confiscationem, & num, sequentib. & num.*17. *qui alias poterunt resisti vt num.*21.

16 *Executores non possunt capere aliquem sine Iudicis mandato.*

17 *Fiscalis quibus premissis petat suo libello fieri confiscationem bonorum hæretici incarcerati, aut mortui, siue fugitiui.*

18 *Inquisitores quibus diligentijs premissis declarant bona hæretici confiscari, & Fisco applicari.*

19 *Receptor inquisitionis, quando possit petere distractionem bonorum confiscatorum numero* 20.

20 *Sequestrantur, & inuentariantur bona hæreticorum per certos Ministros, quæ & depositantur interim, dum applicantur sententia Fisco: vbi quali forma practicetur.*

21 *Confiscata bona hæretici, & si aliquo modo dicantur à tempore patrati delicti, sed propriè non nisi à sententia declaratoria Inquisitorum.*

22 *Ministri iustitiæ non possunt aliquem sine mandato iudicis incarcerare, nisi repertum in fraganti delicto, & num.*23. *sub num.*24.

23 *Citandus quis non est, vt compareat in iudicio ab aliquo Ministro, nisi præcedente iudicis mandato.*

24 *Officiali, qui vtitur iudicis mandato, minimè resisti potest.*

25 *Ministri sanctæ inquisitionis se habere mandatum Inquisitorum ad eum capiendum, vel ad pignora exhibenda, falso dicentes, pœna falsi feriuntur. Vbi de pœna contra quendam Alguacellum Granatensis Cancellariæ num.*26.

27 *Mandatum captura, & sequestrationis in scriptis porrigitur Ministris iustitiæ quibus non alias creditur.*

28 *Petitionis facta à Fiscali Sancti officij, vt quis reus fidei capiatur, & bona illius confiscentur, debet in actis constare.*

29 *Fiscalis Sancti officij inquisitionis munus, & officium, in quibus præcipue consistat, narratur n.*30. *& sequentibus.*

30 *Fiscalis Sancti officij debet diligenter scrutari processus, & perquirere dicta testium, libros testificationum reuoluere, & petere, vt incarcerentur illi quos viderit reos.*

31 *Aduocatus fiscalis debet quantum in se sit tueri iurisdictionem Sancti officij.*

32 *Fiscales quare Promotores dicantur?*

33 *Fiscus potest omnia scelera inquirere, & vindicere.*

34 *Fiscalis quare possit se ingerere litibus, etiam partibus litigantibus.*

35 *Fiscales regulariter procedunt cum delatore, sæpius verò sine illo ex officio.*

36 *Fisci Aduocatus non semper debet admittere delationes.*

37 *Fiscalis primo creatus fuit ab Adriano Imperatore, nomine Aduocati Fisci, ad capitales reos perquirendos, non ab Alexandro Seuero, vt n.*38.

39 *Fisci Patronus multis indultis, & prærogatiuis gaudet, sicut consiliarij togati, numeris sequentib. qui & condecorantur varijs titulis, vt n.*40.41. *& alijs.*

41 *Strenas accipiebat Fiscalis, sicut & alij consiliarij, & quæ dicantur strenæ n.*42.

42 *Strenæ erant, quæ hodie solatia, siue* propinas extraordinarias.

43 *Fiscales in Tribunalibus, & functionibus sedent in numero iudicum supremorum.*

44 *Fiscales Sancti officij olim non gaudebant prærogatiuis, nec fruebantur salarijs, ac Inquisitores, hodie in omnibus coæquati à D. Inquisitore generali D. Didaco de Arçe Reynoso ab anno præterito* 1660. *& qua prouidentia fieret, fulcitur n.*45.

45 *Fiscales sunt æquales in ingressu, & introitu ad Regem. Vbi de Regijs Fiscalibus Cancellariarum Granatens. Vallisoletanæ, & Audientiarum.*

46 *Fiscales inducentur eadem toga, ac Auditores Regij, suntque socij iudicum, & Vnum corpus cum illis, quos aliquando Neapoli præcedunt, non apud nos, vt numero* 47.

48 *Fiscales iure Romano in biennium constituebantur, apud nos etiam in Sancto officio inquisitionis sunt perpetui.*

49 *Fiscalis facit formalem partem in defendenda authoritate, & iuribus Regijs, & ciuitatum.*

50 *Aduocantia Fisci facit Dignitatem.*

51 *Fiscalis præcipuum munus ab Imperatoribus concessum fuit à curijs homines arcere cum fuerit Fiscalis officium seminarium omnium Dignitatum, vt n.*52.

52 *Viri magni ab Aduocantiæ officio cœperunt tempore iuris consultorum à Papiniano.*

53 *Fiscales etiam Sancti officij, potius est, vt nequeant reos incarcerare, quorum industria est electa ad lites prosequendas, atque finiendas, vt numero* 54. 55. *& 56.*

55 *Fiscalium Regiorum cura in quibus incumbat?*

56 *Fiscales inquisitionis, quando valeant in reos accusationem præsentare.*

57 *Fiscales possunt capturare reos per modum prouisionis, non inquam iurisdictionis & in fraganti delicto, vel si iudices essent negligentes. n.*58.

58 *Fiscalium excellentia talis videtur, vt non distet à iudicibus.*

Via multum in vsu Confiscatio bonorum est ob hæresis delictum in sancto officio Inquisitionis, & hâc de causa plures quotidianas lites oriri; ideò in mentem venit inter alia, quæ scripsi, & scribenda promisimus super quinque libros Decretalium nonnulla recolligere, vt tractatum de hac re faciamus, experti necessitatem illius, tum tempore, in quo dum essemus Inquisitor Vallisoletanus, & insimul bonorum 1

rum

rum confiſcatorum iudex, cum titulo Regio; item & in hac curia Matriten. dum eſſemus huius conſilij ſupremæ inquiſitionis Fiſcalis fere per annos tres, præter vnum, in quo exercui iam
2 Conſiliarius creatus, interim quo. † Succeſſorem mihi præſtitit Dominus meus Dominus Didacus Arce Reynoſo Epiſcopus Placentinus, & Inquiſitor omnium Regnorum Hiſpaniæ Generalis, vir quidem iuſtitiæ dilector, prudentiæ clarioris ſelectus (litteris, & eruditione quaſi parem non habens in hac tempeſtate) non habentes delineamenta iuridica ex propoſito digeſta ad multiplices caſus difficiliores expurgandos, niſi illum libellum 25. quæſtionum laconicè tractatarum Gabrielis à Quemada, quondam Inquiſitionis Toletanæ Iudicis bonorum confiſcatorum, poſtquam nonnulla congregarunt Pater Thomas Sanchez *in ſumma lib. 2. a quæſt. 14. ad 24.* & Ricciulus *de iure perſonarum extra grem. Eccleſ. lib. 5.* & Farinac. *quæſt. 25. criminal. & ſub. tit. de hæreſi ſub. quæſt. 189.* qui & alios vſque ad hæc tempora nonnulla diſperſim ſcribentes, & recollegerunt; à quibus, & alijs faciſculum hunc compoſuimus.

3 Quo ſuppoſito, atque præmiſſo, iam eſt ſine controuerſia firmandum, nullam dari confiſcationem bonorum ex aliquo delicto, quantumuis enormi, niſi Principis iuſſu, eſt enim ius confiſcandi maximi imperij; ita vt non niſi ſummus Princeps, vel de eius mandato decerni poſſit, vt docent Caſſaneus *in conſuetudinib. Burgundiæ Rub. 2. de confiſcaçions in principio*, Iulius Clarus *lib. 3. receptar. ſententiar. § fin. q. 78. n. 5.* Capic. *deciſ. 130. num. 40. & l. 5. tit. 31. p. 7.* Regnicolæ inter quos Alfaro *de officio fiſcal. gloſſa 20. n. 149. & 152. in fine qui alios per totam illam gloſſam refert* cum Natta Roſen. Ceuallos, Rolando, Craueto, Boſio, Matienco,, Azeuedo, Ant. Gomez, Belluga, Borrello, Farin. Sixtino Petr. Gregor, Maſtrillo, Caliſto Ramirez, & alij D. Ioan. de Caſtillo *de tertiis cap. 41. n. 156. & 157.* & per textum *in C. vnico cui ſuum Argalia l. 5. Cod. ſine iuſſu Principis l. 5. à tit. 31. p. 7.*

4 Et præter quam quod hæc breuis, & nota reſolutio fulcitur ex his, quæ latè dico de mero imperio *in Rubrica lib. 1. Decretal. de officio iudicis*, fulcitur etiam ex eo, quia camera, ſeu Fiſcus non poſſunt contingere, niſi iure ſuperioritatis, cum fiſcalia de Regalibus cenſeantur, vt probant Auiles *in cap. 2. p. 1. præter*, verbo *camera*, & per plures relatos à Bobadilla *lib. 5. polit. cap. 6. num. 2.* qui benè declarat; Peregrin. *de iure fiſci tit. 2. num. 1.* ibi Petr. Gregor. *lib. 3. ſyntagm. cap. 2. n. 6. & 11. & lib. 31. cap. 31. num. 1.* Maſtrillus *de Magiſtrat. lib. 3. cap. 10. num. 2.* D. Franc de Amaya *in Rubrica cod. de iure fiſci num. 42.* vbi infert, & conſequenter ius confiſcandi habere non poſſe, niſi Principes, vel Ciuitates, qui non recognoſcunt ſuperiorem; vt ſunt Pontifex, qui *ſub tit. de hæreticis*, in Iudæos, & alios infideles ſanctæ Romanæ Eccleſiæ confiſcationem, de qua in hoc tractatu decreuerit, Reges, Reſpublica veneta, & Genuenſis, vt obſeruarunt Bald. Valenzuela, & alij *in dicta Rubr.* Bobadilla *ſupra litt. H.* cum alijs, & proximè adducti; & ob id prædictum ius confiſcandi non competere inferioribus niſi priuilegio, aut præſcriptione muniantur, vt poſt Plateam *in l. 1. cod. de bonis vacantibus*, probat cum Garcia *de expenſis cap. 21. num. 21.* & Maſtrillus *dicto cap. 10. n. 8.*

Vndè conſuetudine poſſe receptum eſſe, vt 5
Epiſcopus habeat Fiſcum, & quod eiſdem & priuilegijs gaudeat, quibus Fiſcus Regius, docent Bobadilla *in politica lib. 2. cap. 17. n. 196. & cum alijs ibi ſub gloſſa lit. F.* idem Amaya *in dicta Rub. cod. de iure fiſci lib. 10. n. 15.* Peregrinus *ſupra n. 104.* Petr. Gregor. *dict. cap. 31. n. 7.* Fuluius cum pluribus *in l. vnica cod. de pœnis fiſcal lib. dicto lib. 10. n. 47.* latè Barboſa legendus *in paſtorali* cum infinitis *allegat. 107. à n. 16.* idem Bobadilla dicit procedere de Dominis vaſſallorum *in politica dicto lib. 3. cap. 6. n. 110.*

Ad ſecundum ex quibus inquam delictis præ- 6
dicta bonorum confiſcatio procedat, in quo dubio diſtinguendum eſt, nam ſi loquamur de iure communi antiquo forte dicemus, pæne, impoſſibile eſſe enumerare caſus, in quibus prædicta bonorum confiſcatio infligebatur, plures enumerant Caſſaneus *in conſuetudinib. Burgund. dict. Rub. §. 1. à n. 20.* Iulius Clarus *dicto lib. 5. receptar. ſentent. §. fin. q. 78. & 79. n. 2. & 29. tom. 1.* & DD. *in l. bona 39. in princip. ff. de iure fiſci per textum ibi*, & Regnicolæ *per totum tit. 26. lib. 8. Recopil.* & ſic forſam Galli ſequendo ius commune deduxerunt, vt ſcilicet pœnam mortis ſemper bonorum publicatio, & confiſcatio commitentur, vt colligitur ex iure Francorum relato à Caſſaneo *ſupra dict. Rubr. de confiſcaçions*, iuxta nonnulla obiter dicta à nobis infrà *ſub alleg. 18.*

At ex nouo poſtea iure authent. Bona damnato- 7
rum ad duplex delictum læſæ Maieſtatis, Diuinæ ſcilicet, vel humanæ reſtringunt iam adducti DD. vt etiam explicimus *ſub dicta allegat. 18.* latè, & benè D. Franc. de Amaya *ſub l. 1. cod. de pœn. fiſcal lib.* atqui Hiſpanum ius profitemur, melius poſſemus dicere in tribus ſolummodo delictis confiſcationem induci ipſo iure, in proximè ſcilicet relatis Diuinæ, vel humanitatis læſæ, & in delicto ſodomiæ ei æquiparato ex pragmatica Catholicorum Regum bonæ memoriæ, quæ enumerat *gloſſa. 3. l. 16. tit. 1. p. 6. & l. 4. Tauri*, vbi Caſtill. verbo *ſuſbienes* Auendano de eorum æquiparatione *tract. 31.* Alfaro *de iure fiſci dicta gloſſa 20. ſub n. 151.* qui & *ſub n. 152.* non admittit *ius Francorum*; eo quod niſi propter dicta delicta ad mortem condemnatus, bona non admittit potius firmet, vt de eis, ſicut & alius quilibet poſſit liberè teſtari per *l. 3. tit. 4. lib. 5. recopilat.* & reuocare vnum, & facere aliud teſtamentum, ſicut teſtatur Tellus Fern. *in dicta l. 4. Tauri n. 2.*

Et quia non ſic communiter in delicto ſodo- 8
miæ admittitur talis confiſcatio, ſicut in duobus delictis commemoratis læſæ-Maieſtatis Diuinæ ſcilicet per textum *in cap. cum ſecundum leges de hæreticis*, Vbi communiter DD. & humanæ *per l. quiſquis ad leg. Iull. Maieſt. l. 4. tit. 2. p. 7.* & per alia iura, quæ ad vtrumque delictum adduxi ſub *dicta alleg. 18.* hic repetenda, & de delicto ſodomiæ, diſputem latè infrà ſub *alleg. 43. verſ. ad ſecundam* Ideo contra hanc reſtitutionem admiſſam in praxi, poſſem in fauorem iuris communis antiqui, alij obijcere prædictam pœnam adhuc in vſu eſſe contra illos, qui ſibi mortem conſciuerunt, aut de Agareno Granatenſi, qui Mauros ſecum per illud Regnum duxit, de quo loquitur *l. 16. tit. 16. lib. 3. recopil.* Sed hos quidem caſus facilè ad relatos duos læſæ-Maieſtatis reduci, & ſub illis includi, cum multis probat Alfaro *de officio fiſcal. ſub dicta gloſſa 23. per totam*, & in ſpecie ſub *dicto n. 151. in verſ. neque quis.*

9 Ad tertiam allegationis partem, an vt exequatur talis confiſcatio, præcedere debeat petitio Fiſcalis ? & videtur negandum, cum ipſo iure per hæreſis delictum amittat bona quilibet hæreticus ex multis, quæ dixi infrà *ſub dicta allegat.* 18. hic applicanda; & quia bona confiſcata ſine additione transferuntur, & incorporantur Fiſco, vt notant Bartol *in l.1. §. an bona ff. de iure fiſci*, Platea *in l.1. Cod. de bonis vacant ius*, Tyraquellus *tract. le mort.2. p. declarat.15.n.20.*

10 Et ratio poteſt eſſe, quia cum in his delictis confiſcatio, & incorporatio bonorum procedat à die commiſſi delicti, vt probant DD. per textum *in dicto cap. cum ſecundum leges, cap. vrgentis*, & alij adducti ſub *dicta allegat.* 18. Ioan. Andr. Ancharran, & Philippus Franc. *in dicto cap. cum ſecundum*, Alciatus *in cap.1. num.74. de officio ordinarij*, Cantera *quæſt. criminal.* de quæſtione tangente punitionem, & *cap.1. num.4. fol.373.* Montalu, *in repertor. verbo pœna*, ſeu *calumnia fol.83. Couarr. in 4. p.2. cap.6. §.8. num.7.* DD. etiam per textum in *l.inter claras Cod. de ſumma trinit. auth.* Gazaros *de hæret. l.2. tit.2. p.7. l.10. tit.9. lib.5. recompil. l.1. tit.21. lib.8. recompil.*

11 Et inſuper probatur; quia licet fiſcus in bonis reorum hæreticorum habeatur loco hæredis, Bartol. *in l. capitis num.2. ff. de fideiuſſorib.* & *in l. non intelligitur 3. §. cum ex cauſa ff. de iure fiſci num.1.* & actiones ipſo iure confundi exiſtimet Paulus *conſ.209. p.2.* tamen Fiſcum non eſſe propriè hæredem, nec per omnia loco hæredis haberi probant Bartol. *in l. ſi conſtante §. ſi bona num.2. ff. ſoluto matrim.* & *in l. inter eos §. boni damnati num.3. ff. de fideiuſſoribus*, Saluetus *in l. bona.1. num.1. Cod. de donat, inter virum* Tyraquel. tractat. *le mort. p.2. declarat.15 per totam, & n.17. & 18.* nam vt Caſſaneus *in conſuet. Burgundiæ dict. tit. de confiſcatione §.1. verbo & apparient. num.9.* Alfaro ſupra *dicta allegat.20. n.156.*

12 Fiſcus non ſuccedit in confiſcatione per repreſentionem, ſed per anihilationem perſonæ, ſequitur dicendum, vt non ſit neceſſaria petitio fiſcalis, vt dicta hæreticorum bona ipſo iure pertineant, & applicentur Fiſco ſanctæ inquiſitionis.

13 Etenim ſi ex aliqua cauſa ante condemnationem (ſiue vt melius loquamur) ante declarationem, Fiſcus bona talis delinquentis occupet, rectè detinebit, vt docent Caſtro de *lege pœnali, lib.2. cap.5. fol.137.* Alfaro, vbi ſupra *dicta gloſſa.20. de offic. fiſcal. ſub. num.157. per textum in l. defenſionis facultas 7. Cod. de iure fiſci lib.10.* in tantum, vt bona alienata poſt delictum commiſſum etiam ante ſententiam declaratoriam vindicare valeat etiam pretio nullo ſoluto, dixerunt Montalu *in dict. verſ. pœna, ſeu calumnia*, Couar. *in 4. p.2. cap.6. §.8. à num.7.* Tyraquel. *in tract. le mort. p.2. dict. declarat.15. à num.10.* Clarus *§. fin. quæſt.78. num.18.* Mieres *de Maiorib.4.p. q.23. num.71. & 72.* Gregor. Lopez *gloſſa 2. & 3. l.4. tit.2. p.7.*

14 Sed quia de hoc vltimo late dixi ſub dicta *allegat.18. verſ. ad ſecundam*, dum ago, *num Fiſcus vindicando teneatur pretium reſtituere ?* & plures teneant contrarium, quos refert Pinel. *in l.2. Cod. de reſcind. vendit. p.2. cap.4. num.73.* Quemada *in ſuis quæſtionib. huius materiæ ſub. quæſt.7.* & doceat Igneus *in l. neceſſario §. non alias ff. ad Syllan. num.594.* Fiſcum bona inuadere non poſſe, nec officiales capere, ſine licentia, & mandato Iudicis, vt per Caſtillum *in dicta l.4. tauri gloſſa de confiſcat.* Montalu vbi proxime, Peregrin. *de iure fiſci lib.5. tit.1. n.140. & lib.7. tit.3. n.9.* ad quod DD. *per l. prohibitum 5. Cod. de iure fiſci* in verbis ibi: *prohibitum eſt, cuiuſcumque bona, qui fiſco locum feciſſe exiſtimabitur capi prius quam nobis forma fuerit data*, alias, vt reſiſti valeat ab intereſſe habente niſi iſte agnoſcat legitime executores Cæſaris procedere, vt per alia verba Imperatores explanant ibi, videtur, vt talia bona, etſi vacantia ſint, capi nequeant à Miniſtris Sancti officij, ſine præſentata petitione Fiſcali, & Inquiſitorum mandato.

Et eſt ratio, quia cum certa forma ſoleat dari, 15
vt bona quæ Fiſco dicuntur delata, vel quia vacantia, vel ob aliam cauſam Fiſco vindicantur *ex l. fin. Cod. de bonis vacantib. nouell.1. & 8. cap.10. quæ eſt auhr. de collatoribus §. eos autem* neceſſarium eſt vt officiales executores, ſeu adminiſtratores demonſtrent, quo mandato id faciant aliàs inquam reſiſti poſſe docent DD. *per textum in l. quoniam 21. Cod. de appellat. l.1. Cod. quando liceat vnicuique, l. deuotum 5. Cod. de metallis, l. contra 5. Cod. de executoribus l. omnes 33. in fine cod. de decurion. l. toties 6. §. fin. ff. de pollicit, auth. quomodo oport. Epiſcop. §. fin. cap. ſi quando de officio deleg. l. fin. cod. de exhibendis reis, l.20. tit.9. p.2. l.2. tit.29. p.7. l.18. tit.13. l.1. & 8. tit.14. l.2. ordin.*

Non enim executores poſſunt abſque iudicis 16
mandato aliquem capere, bonavè aprehendere; quia abſque mandato, aut litteris talis officialis notus non eſt, cum alias per tales litteras notus fiat, & præcipue; quia formam legis non obſeruat, vt poſt infinitos reſoluit D. Franc. de Amaya omnino legendus ad plura iuridica, & curioſa *in dicta l.5. Cod. de iure fiſci*, & *ibi à num.4.* Vbi dicit, quod tandiù officialis, vel iudex dicitur iudex, quandiù iuſtus putatur, & iuris formam conſeruat.

Et ſic in praxi ſanctæ inquiſitionis, de qua ex- 17
pertus fui, vt Fiſcalis per annos ſeptem Valliſoleti, & in hoc ſupremo conſilio fere per alios quatuor, ac vt conſiliarius video quotidie, vt numquam Miniſtri ſanctæ inquiſitionis, abſque mandato Dominorum Inquiſitorum procedant, eantvè, nec ad apprehendendum reum ſanctæ inquiſitionis, nec ad inuentariandum, nec ſequeſtrandum, illius bona, & ſic minus ad confiſcandum, cum hoc vltimum nunquam fiat, ſine proceſſu formato, Iuxta terminos ſtyli, atque inſtructionum, ſiue procedatur in hæreticum in carceratum perſonaliter, ſiue contra defunctum, vel abſentem vocatum, vt moris eſt, Iuxta formulam tribunalium ſanctæ inquiſitionis, qua petit Fiſcalis cuiúſque, viſa ſummaria, vt Domini Inquiſitores reum carceri mancipent, & vt eius bona ſequeſtrent, & poſt primas audientias ſolitas cum reo haberi, iterum in libello accuſatorio poſt accuſationem de delicto petens, vt in reum irrogentur pœnæ iuris, & ordinationum, atque inſtructionum Sancti officij, petit vt eius bona confiſcentur, & applicentur Fiſco Regio, ſi reus ſit ſæculeris in noſtris Regnis Hiſpaniæ, & ſi reus ſit Clericus applicentur cui de Iure pertinent.

Iuxta quem, ſi ex actis proceſſus, & defenſio- 18
nes reum non releuent, & apparet de delicto legitime Inquiſitores ſua ſententia declaratoria pronunciando reum eſſe hæreticum à tanto tempore,

dignum

dignum que reconciliationis, aut relaxationis inſimul, in illa declarant eius bona à delicto patrato pertinere ad Fiſcum ſanctæ Inquiſitionis, in idque ex tunc confiſcari, Fiſcoque applicari.

19 A quo inquam tempore receptor cuiuſlibet inquiſitionis petit vt ſibi bona, vt de illis diſponat, ad hoc pecunia reſultans ex publica ſubhaſtatione talium bonorum conuertatur, vt moris eſt, in beneficium Fiſci ſanctæ inquiſitionis, & non antea.

20 Et ſi iam à mandato de capiendo, & de inuentariando, atque ſequeſtrando bona rei, extiterint depoſitata coram aliquo viro bono & fideli ad ſatisfactionem Miniſtrorum Sancti Officij, qui ſolent eſſe Alguacellus, Receptor, & Notarius appellatus *de Sequeſtros*, prius eodem reo requiſito, vt nominat, atque conſtituat aliquem virum, qui pro ſua parte aſſiſtat dicto inuentario, & ſequeſtro, quod debet continere ſpecialiſſime, & minutatim genera, bonitatem, ſpeciem, & æſtimationem quorumlibet bonorum, vt ſic omni tempore conſtet de quantitate; item & de qualitate, vt tam reus, & eius hæredes, quam Inquiſitores, & Fiſcus ſanctæ inquiſitionis accipiant integram ſatisfactionem de ſingulis partitis, & quod in hac parte obſeruati, atque ſequuti ſint formularium, inſtructionum S. officij inquiſitionis, in quibus, & epiſtolis vocatis *Acordadas* vſque ad vnguem cauetur, qualiter in dictis procedendum & de pœnis, quibus ſubijciuntur Miniſtri aliquid defraudantes, aut occultantes.

21 Ex quibus iam liquet, vt licet bona hæretici confiſcata dicantur a tempore primo in quo reus hæreſim perpetrauit, ſed nondum confiſcata ad vſum fiſci dici, quoúſque ſententia declaratoria Inquiſitorum dicatur reum hæreſim patraſſe formalem, per illa quæ longe dicimus infrà ſub *dicta allegat.* 18. & per conſequens, vt Miniſtri, qui ſine mandato Inquiſitorum (ſolito in ſcriptis, & in forma probanti dari) bona alicuius rei ceperint, excedant in officio, poſſint puniri ad inſtar nuncij, qui abſque litteris iudicis volens bona capere, potuit reſiſti cùm priuatus iudicetur, & nec talis Miniſter reputetur, cum eo deficiat iuſtitia, & ſimilis efficiatur brutis, quibus reſiſti valebit ex licentia à iure naturali permiſſa; eo quod non tam videtur reſiſtentia, quam iniuriæ, aut violentiæ propulſatio, vt docent Farinac, *tom.2. crim.q.32. n.29.* Narbona *in l.20. tit.1. lib.4.recopilat, gloſſa* 18. *n.42.* D. Franc. de Amaya *in dicta l.prohibitum.5. ſub. n.11. vbi n.12.* explicat, quando officialis dicatur excedere in officio; quando autem excedere officium.

22 Et confirmatur, quia, etſi reuera *per leg.7. tit. 23. lib.4. recop.* in verbis ſequent, *Saluo alque hallarem haciendo delicto*, poſſint Miniſtri iuſtitiæ procedere ad capturam alicuius reperti in fraganti delicto, ſicut & legibus ciuilibus cautum erat, vt conſtat ex traditis à Bart. *in l.fin. n.2. Cod. de reis exhibendis per l.in capite quinto* 25. Vbi DD. *ff.ad leg. Iull. de adulter. l.raptores* 54. *Cod. de Epiſcopis, & Clerici*, cum alijs, quæ obſeruant poſt Bald. *in dicta l.fin.* Caſſan. *in conſuet. Burg. Rubr.1.§.7. n.26.* Anton. Gomez *tom.3. variar. cap.9. n.3.* Vbi cum pluribus eius additionator Ahyllon *n.4.* tamen *ex dicta l.Regia, & dict.l.fin.* dum ait neminem in iudicio exhibendum eſſe, niſi de cuius exhibitione iudex pronunciauerit; id eſt, vt nullus perſonaliter capi poſſit, niſi talis captura fiat, de iudicis mandato, in ſcriptis ſcilicet *per l. Palatinos, Cod.de collat.fund.fiſcal.* vbi Bartol. *n.2. leg.defenſionis, & leg.miſſi, Cod. de exalt.tributor.* Platea *in dict.leg.prohibitum, Cod.de jure Fiſci, n.3.* vbi Valenzuela *num.9. & 25.* Amaya *n.16.* Bald. *in leg.conſentaneum, notat.7. C.quomodo, & quando Iudex, & in cap. comparati de appell.* Iaſon *in leg. cùm proponas, cap.1.num.7. cod.de pactis*, vbi Decius & Alciatus *num.3.* Caſſaneus *ſuprà num.26* ſicut & probatur de jure noſtro Regio *in l.3.tit.3 lib.4.recopil.*

Quod vlterius confirmatur: nam cum ad faciendam citationem etiam verbalem, vt quis in judicio compareat, debeat præcedere mandatum, & licentia Iudicis, *ex leg. ſed ſi hac* 10. *§. Prætor ait, ff. de in jus vocando*, ibi: *ſine permiſſu meo*: nam priuſquam fieret vocatio, adeundus erat Prætor libello dato (*vt vadari reum liceret*] id eſt, ita vocari, vt niſi vadibus ſatis daret, manum inijcere liceret, ſicut notarunt Bart.Bald. & alij *in leg.fin. cod. de exhibend.reis*, ſic illum textum intelligentes Iaſon *per textum ibi in §. quadrupli, verſ.ſed furti, inſtitut.de action.* Maranta *in praxi tit. de citation. num.51.* Palacios Rubios *in cap. per veſtras de donat. inter vir. & vxor. & ſtab.1. §.1. num.8.* Felinus *in cap.1. de libelli oblat.* Vbi nos aliqua conducibilia diximus, & *ſub Rubrica de judiciis*, Rebuf. *tom.3. ad leges Galic. tit. de citatione in princ.* Dueñas *regula* 97. Duarenus *lib.1. diſputat.cap.1.* & relati ab Oſualdo *lib.5.* Donelli *cap.2. littera 9.* intelligentes *dictam legem finalem* de ea vocatione in jus. Idem Amaya *in dicta l.5. ſub num.9.* qui *ſub num.14. in fine*, cum Baldo *in dict.l.fin.* Caſtrenſi *conſ.194.lib.2* Bologio *conſ.63* Felino *in cap.cum iuramento de homicidio.* 23

Dixit quod Officiali, qui vtitur mandato Iudicis minimè reſiſti poteſt; imò vt ipſe reſiſtentem valeat offendere. Verùm ſi ſine Prætoris licentia id fieret, actor qui in jus vocabat, actione iniuriarum tenebatur *ex l.ſi vero, §.qui pro rei, ff. qui ſatiſdare coganiur*; quæ ita eſt accipienda cum Roberto, *lib. 3. rerum iudicatarum, cap.1. littera A*, Auguſt. *lib.2. emendation. cap.1.* Reuardo, & aliis relatis ab Oſualdo, & Amaya, *vbi ſuprà.* 24

Vnde infertur quòd ſi Miniſtri ſanctæ Inquiſitionis ſine mandato Inquiſitorum aſſerant alicui ſe mandatum habere ad eum capiendum, vel ad pignora exhibenda, cùm tamen id falſum ſit, ſint pœna falſariorum puniendi, & acriter, ſi vt ne reus caperetur, & vt in carcerem detruderetur ab illo, aliquid extorſerint: quia ſi in Miniſtris Regiis Romanus *ſingul.317. per textum in l. qui nomine* 25. *ff. ad leg. Cornel. de falſis*, aſſerit teneri pœna falſi eum, qui ſic falsò citauit, licet ad arbitrium Iudicis hoc poſſit remitti, dicat Amaya *in dicta l.prohibitum 5.Cod.de jure fiſci num.18. in fine.* 25

Provt in caſu ſimili refert vidiſſe iudicatum Granatæ contra quemdam Alguacellum improbum in exilium ire iuſſum, & pœna pecuniaria mulctatum, eo tunc Fiſcali petente; ſic vt Alguacellus ſine mandato aliquem extans, & extorquens ne incarceretur aliquis, veniat etiam de iure puniendus, non ſolùm in pœna quadrupli, ſed etiam criminaliter ob delictum *dicti §. quadrupli Inſtit.de action.* vbi Angel. & Iaſon, idem & Bartol. per textum *in dicta l.Palatinos, Cod.de collat. fund. fiſcal.* Ripa *in cap.1. de iudiciis, n.87.* Alciatus *de præſumpt. reg.3.præſumpt.14.* Bald. & alij *in dicta l.fin. & in dicta l.qui nomine*, quanto plus 26

in Miniſtris tantorum Tribunalium, in quibus ſic cautè, & cum magna conſideratione, ac ſufficienti informatione ab Inquiſitoribus valdè ruminata, & reuiſa, incarcerationes, & apprehenſiones reorum fiunt; item & ſequeſtrationes ſuorum bonorum, ſi ſint rei Fidei Catholicæ, non aliàs, vt praxis obſeruat.

27 Et ſic ſi ad faciendam citationem, mandatum requiratur in ſcriptis, nonne multo magis requiretur in captura & ſequeſtratione, cum maiores rationes militent, aut ſaltem æquales? de quibus *in dicta l.3. tit.3. lib.4.recopilat.* vbi cauetur etiam de præfata citatione ſine mandato; & iuxta hanc explanationem Afflict. *in præludiis feudorum, num.11.* Amaya *in dicta l.5. Cod.de jure fiſci, ſub n.16.* vbi alij relati à Valenzuela *n.25.* docent accipiendam eſſe deciſionem Imperatorum *in dicta l.prohibitum 5. Cod.de jure fiſci,* quatenus requirit litteras interuenire debere, ita vt non credatur Nuntio Principis, niſi eiuſdem litteras demonſtret *per l.1.Cod.de mandat.Princip. l.ad probatorias 9. Cod. de diuerſ. offic.* & per ea quæ dixi *ſub cap.7.de probat.& alibi.*

28 Et quod de tali petitione Fiſcalis debeat in actis conſtare, teſtor de communi omnium Tribunalium praxi ſanctæ Inquiſitionis, & de quotidiana aduertentia miſſa ad quoſque Tribunalium Inquiſitores, & Fiſcales, ne in præfata forma deficiant, quantumuis ex officio viſa informatione, Domini Inquiſitores poſſent præſtare, & expedire mandata ad relatas capturas de perſonis reorum fidei faciendas; item, & de inuentariandis, atque ſequeſtrandis eorum bonis mobilibus, & immobilibus per illa, quæ dixi etiam ſub *queſt.1. cap.quoniam contra falſam, de probationib.* hic applicanda ad firmandam praxim ſancti Officij, vbi potius debeat conſtare in actis de mandato, de citatione, de captura, & aliis in ſcriptis.

29 Ad quartam allegat partem, quod ſit officium in id, quando primo creatus, qua dignitate polleat? Et vnde ſic dictus ſit. Breuiter reſpondebimus, nempè Fiſcalis officium, & eius munus conſiſtere in ſancto officio Inquiſitionis, in porrigenda accuſatione contra hæreticos poſt aſſumptas, in ſummario judicio contra eos informationes, Paramus *de origine ſanctæ Inquiſit.q.4.Rubr. de forma, & ordine, num.46. lib.3.* Carena *de officio Inquiſit.p.1. tit.9. à num.23. & 25.* vbi ait ex Azeuedo *in l.3.tit.13. lib.2.recopil.* Fiſcales accuſare non poſſe, niſi inquiſitione, vel delatore præcedente exclamante contra Epiſcopos permittentes in ſuis Curiis ſeruare contrarium.

30 Et quod debet proceſſus, qui contra reos ſancti Officij fulminantur diligenter ſcrutari, vt tempore relationis poſſit, tam in facto, quam in jure allegare, & coram Inquiſitoribus inſtare, vt edicta fidei promulgent ſæpius; item & exquirere dicta teſtium, libros denunciationum reuoluere, vt quos nec cognouerit, poſſit coram Inquiſitoribus inſtare, vt carceribus mancipentur, & debitis pœnis mulctentur, ſic Param. *ſupr. verſ. præcipuum tamen munus, num.20.& 39.* Simanch. *de Cathol.inſtit. tit.13. à num.39. & 10.* Carena *vbi ſuprà n.28.29.& 30.* alia congerentes de officio Fiſcalis ſancti Officij Inquiſitionis.

31 Qui omnes inter alia ſui muneris docent Aduocatum Fiſcalem obligatum eſſe ad tuendam quantum poſſibile fuerit jurisdictionem ſancti Officij, quæ ei cordi eſſe debet: nam ſicut Aduocatis Fiſcalibus Regiis, Regia jurisdictio commendatur, vt notat Bobadilla *in ſua Politica lib.2. cap.19. à num.4.* Maſtrill. *de Magiſtr.lib.5. cap.9. num.82.* Alfaro, *Gloſſa 11.* ita etiam commendare jurisdictionem ſancti Officij eiuſdem Tribunalis Aduocatis Fiſcalibus, vt diligentiſſimè illam defendant, etiam in aliis multis, quæ muneris ſui ſunt, de quibus non agimus: nam ſicut etiam Fiſcalis Regius in Cancellariis tenetur proſequi lites nobilitatis, vt palàm eſt, ac dicunt Alfaro, *de officio Fiſcal. gloſ.9.ſub num.34.* Otalora, *de nobilit.3.p. cap.1. num.12.*& alij; ſic,& Fiſcalis ſanctæ Inquiſitionis præuidere ad informationes puritatis ex regiſtris ſecreti Inquiſitionis recognoſcere, num prætenſores procedant à radice infecta, necne? imò, & videre informationes, ac contradicere quæ iuſtè impugnari conueniat.

Itaque quemadmodum aliis Regiis Fiſcalibus incumbit in ciuilibus agere, & in criminalibus accuſare, quod eſt petere condemnationem, *leg.in cauſis 16. Cod.de accuſationib. l.1.tit.1.p.7.* Alfaro *de offic. fiſcal. Gloſſa 17.* vbi dicens Fiſcales communiter ex hac agendi, & accuſandi neceſſitate appellari promotores; indeque Fiſcales dici eos, qui accuſandi officium habent, quaſi hoc Fiſcalis nomen importent. 32

Qui & *à num. 36.* ait poſſe Fiſcalem omnia ſcelera inquirere, & vindicare, vt docuerunt Luc.de Fiſco *1.p. n.113.* Bern. *in praxi cap.6. in fine*; quia etſi regulariter ſuperueniente accuſatore ceſſet inquiſitio, quæ fit per officium Iudicis, Auiles *in cap.4.Prætor Iudic.ſyndic.verb. perquiſſa, num.12.* quin regulariter non poſſet procedi ſine accuſatore, vt docent Iulius Clarus, *lib.5. recept.ſent. §.fin. q.3.* Anton. Gomez *tom.3 variar.cap.2. num.10.* vbi *num.11.* cum infinitis eius additionator Haillon. 33

Tamen vt quando velit ſe ingerere litibus, Fiſcalis valeat, vt referunt relati, & Aymon Craueta *conſ.120. num.8.* Dambouderius *in praxi rerum ciuil. cap.98. num.9.* per hoc non impediri proſequutionem litis per offenſum; quia æquè principaliter ex delicto actio quæritur, & damnum paſſo, & Reipublicæ ob publicam vindictam, vt etiam tradit Angel. *de maleficiis, verb. etiam veſtem, num.6.* etenim vt repetit Alfaro *de officio Fiſcalis, Gloſſa 9.à n.33.& ſub Gloſſa 2. ex l.1. tit.13. lib.2. recopilat. & ex l.8. eodem tit.* item *ex l.13.ibi, & per l.1. & l.6. eiuſdem tit. & ordinam.82.* tenetur Fiſcalis lites proſequi, quæ ad Patrimonium Regis pertinent, ſiue ad eius jurisdictionem; item & confinium *per l.25.tit.5.lib.2 recopil.*& petere mulctas Fiſco acquiſitas *ex dicta l.8. tit.13* 34

Et quamuis communis praxis omnium Tribunalium ſit, vt nec eorum Fiſcales procedant ſine delatore, aliquando verò contingit illos ſine delatore procedere, vt faciunt quando aliquibus modis habuerunt notitiam de delinquentibus, aduerſus quos nullus delator apparet, vel metu pœnæ, aliove reſpectu: ita idem Alfaro *de officio fiſcal. dicta Gloſſa 17. num.25.* vbi tradit *in ordinationibus Regalis Conſilij Indiarum datis 24. Septemb. anno 1571. cap.6.* vbi Conſiliariorum, & Fiſcalis arbitrio relinquitur, quando ſine delatore Fiſcalis procedat, addens hanc ordinationem conuenienter extendendam ad Cancellarias, vbi in Aula criminalium cauſarum audiuimus practicari. Alia inquam poſſent ad hanc primam partem congregari, quæ conſultò omittimus. 35

Vnum

36 Vnum tamen aduertunt Garcia *in tract. de nobilit. Gloſſa* 3. §.1. Alfaro *ſub Gloſſa* 11. Maſtrillo cum aliis *de Magiſtrat.lib.5.cap.9.num.84.* vt non ſemper Aduocatus Fiſci debeat admittere delatores, cum ſæpè, dolo, malignè, & ſpe lucri deferant; & ſic quod nec paſſim admittendi, nec paſſim repellendi, ſecundùm Cicer. pro Roſcio, Amer. & in prima Verrinici actione: nam vt dixit Cornel.Tacit. *lib.4. Annal.* hoc genus hominum publico exitio repertum, & pœnis nunquam ſatis coërcitum, *ad textum in l.ex varia, & l.omnes, Cod.de delator.lib.10.* Alia duo infra *ſub verſ. ad quintam.*

37 De ſecundo vero dubio, quando primò fuerit creatus Fiſcalis, breuiter dicendum eſt, Adrianum Imperatorem primò creaſſe Aduocatum, quem Fiſci Aduocatum nominauit, poſt ſequuti Imperatores fuere, vt docent Ioan.Garcia Gallec. *de Hiſpanor. nobilit. & exempt. Gloſſa 3. in princip. num.17.* Maſtril. *de Magiſtratib. lib.5.cap.8.n.64* Marcus Antonius Surgens *in Neapoli illuſtrata, lib.1. cap. 26.* Regens Tapia *in iure Regni Neapol. lib.2. tit. de officio Aduocati, & Procuratoris Fiſcalis in Rubr. num. 12.* Carena *de officio Inquiſit.p.1. dict.tit.9. num.2.* Elius Spartarius *in vita dicti Imperatoris.* Horoſcius *in Rubr. ff. de offic. procurator.* Cæſar Bude *in annot. tit. ff. de offic. Quæſtoris.* Octau. Veſtrius *de vſu Cur.Rom. lib.2 cap.9.* Peregrin. *de jure Fiſci, lib.7. tit.2. num.1* Alfaro *de jure fiſci, Gloſſa 9. num.30.* Pateui. *de verb. jur. verſ. Patronus.* Peregrin. *de jure Fiſci lib.7. tit. 2. num.1.* Qui & à Rege tantum creatur, vt notarunt Afflictis *deciſ.396. & in Rubr. quæ ſint Regalia*, Alfarus *de jure Fiſcali num.23.* Reſta *de Imperator. quæſt.510. caſu 247.* Calic. *de Fiſc. in princip. num.1.* Caued. *deciſ.118. n.4. p.2.* Peregrin. *ſupra lib.7. tit.2.num.5.* Maſtrillus *dict.cap.9.num.64.qui num.63.* & Alfar. *dict.Gloſſa 9. num.18.* Feſt. *lib.14. ſurg.de Neapol.illuſtr. cap 26. num.26.* Ioan.Caualcan. *l.ex juris in verb. quæſtor parricidij*, dixerunt Fiſci Patronum olim dictum fuiſſe quæſtorem parricidij, ex quo capitalibus rebus perquirendis præerat, *ad textum in l. 2. §. deinde cum ærarium, ff. de origine juris*, & cum Petro Gregor. *lib.49.ſyntagm. cap.7. num.5.* Cujacio *in recitat.ad textum in l.31.§. Diuus, ff.de jure Fiſci*, Domin.Ioan.de Scobar *de puritate ſanguin.2.p. quæſt.8. num.11.* & Briſonio *lib.3. antiquit.cap.21.* dixit D.Franc.de Amaya *in l.66.Cod. de Decurionib. num.4. cap.3.* Fiſcale officium inuentum fuiſſe à dicto Imperatore Adriano.

38 Et deceptum fuiſſe Leuin Torrent ad Suet. in Claud.cap.12. tribuentem hoc Alexandro Seuero. In ſancto verò Inquiſitionis officio Hiſpanis, Bullis Pontificiis creatur Fiſcalis à Domino Inquiſitore Generali.

39 De tertio inquam, qua dignitate potiatur Patronus Fiſci proſequuntur latè cum infinitis Alfaro *de officio Fiſcali dicta Gloſſa 9. à num.10. & Gloſſa 16.* Maſtrillus *de Magiſtrat. dicto lib. 5. cap.9. à num.65.* Peregrin. *de jure fiſci lib.7.tit.2 num.15.* Vexart. *in ſpeculo viſit.ſæcularis, cap.12.à num.1.* Carena *de officio Inquiſit. dicta p.1. tit.9. ex num.3.* D. Franc.de Amaya, cum aliis multis, *in dicta l.66.cap.3. Cod.de Decurionibus*; & quod dignitas Fiſcalis ſit maxima tradunt Alfaro *Gloſſa 31. de officio Fiſcal. & dicta Gloſſa 9.num.10. & 11. & dicta Gloſſa 16.* Idem Maſtrillus ſupra *dicto cap.9. num.65. in fine*, Lucas de Peña *in dicta l.1 Cod.de dignit. lib.12.* ſubdens, quod inter clariſſimos numeratur, vt & verum eſt, vbi ſupra, & Carena dixerunt: nam cum ad hoc officium aſſumerentur viri grauiſſimi, & qui litteris, & meritis pollerent, vt docemur *ex l.2.Cod.Theodoſ.de Aduocato Fiſci ibi: eum præponi cæteris, qui melior innocentia, potior, litteris pollentior, reliquis examinata fide eſſe noſcatur.*

Inde variis titulis condecorari oportuit, vt illuſtris, clariſſimus, ſpectabilis, eloquentiſſimus, & ſimilibus, *leg. laudabile 4. leg. reſtituenda 6. §.ad hæc, Cod.de diuerſ.Aduocat.judic. leg.in ſacris 12. §.modum, Cod. de proxim.ſacror. ſcrin. nouella 82.cap.1. quæ eſt auth.de judicibus, §.vetus in princ.* Lucas de Peña *in l.1. cod. de dignit.* qui non niſi magnis dignitatibus concedi ſolebant, ſcilicet Conſulibus, Præfectis, Præſidibus, Senatoribus, vt probant Panciroll. *lib.1. variar. cap.3.* Tyraquel. *de nobilit. cap.6. num. 22.* Bullenger. *lib.2. de Imperator. cap. 19.* Guttierr. *de officio domus Auguſtæ, lib.1. cap.4. in fine*, Marta *de Tribunali cap.7. num.2. & 10.* Berart. *de viſit.cap. 12. n.2.* Amaya longè loquens *in dicta l.66. cod. de Decurion. per totum cap.3.* omninò legendus, & ibi *à numero 9.* 40

Vbi expendit illam prærogatiuam, nempè vt cum magnis dignitatibus, & reliquis Conſiſtorij comitibus à manu Principis Kalendis Ianuarij extrenas accipiebant, de quibus *in dicta leg. laudabile 4. cod. de Aduocat. diuerſ.judic. in verbis ibi: Iubemus viros clariſſimos Fiſci pro tempore patronos fori tuæ celſitudinis, ſolemni die feſtiuitatis Kalendarum Ianuarij inter ſpectabiles ſacri Conſiſtorij comites diuina noſtræ ſerenitatis manu puncti conſequi ſolatia, l.11.cod.Theodoſ.de Palatin.ſacrar.largit.* ibi, *ſtatuimus, & vltrà definitas dignitates nullus, neque annonas, nec ſtrenas percipere*, & addit idem Amaya *ſtrenas* ab antiquo vocari, idem quod apud nos *Aguinaldo*, de cuius genere doni ipſe plura dicit, *ſub tit. cod.de auro coron. ad l.vnic. cod. de oblationib.* & ex Tacito, Caſſiodoro & alijs dicit, ac refert quæ fuerit illa feſtiuitas. 41

Et *num.14.* ſcribit ſolatia eſſe, *Propinas, dadiuas, Aguinaldos, y los demas percanges, que ſedan fuera del ſalario*, vbi & *num.15.* quod ſibi velit, verb. *manu puncti*, ſed non ſecurè, & licet referat ex Rebuffo *in concordata Rubrica de election. derog. verb.Regium Aduocatum, verſ.vigeſimum primum*, hoc genus ſtrenarum ſublatum fuiſſe propter ſuperſtitionem, *incip. non obſeruetis 26. q.fin.* tamen dicit reijciendum; eò quod Eccleſia non ſubſtulit ſtrenarum commercium, ſed ſuperſtitionem dici illius Kalendarum, à quo Ethnici omnia captabant, vt dicit *ibi num. 16.* & latè *ſub tit.cod.de oblationibus votorum.* 42

Item Fiſcales, vt quotidie in Tribunalibus, & functionibus videmus, ſedent in numero Iudicum ſupremorum, *DD. per textum in dicta leg. laudabile, cod.de Aduocatis diuerſ.judic.* Garcia *dicta Gloſſa 3.num.9.* Carena *dicto tit.9.n.6.* 43

Et quamuis olim Fiſcales ſancti Officij multò inferiores eſſent ipſis Inquiſitoribus in ſeſſionibus & prærogatiuis; ſed poſt per epiſtolam vulgò *Acordada 28. Martij* 1608. fuit præceptum, vt ſederent in ſella Chori juxta Inquiſitorem modernum, & quod ab Inquiſitoribus tractaretur, debito honore tali officio, & perſonæ, vt aſſueſcit, cum Fiſcalibus Regijs in Cancellarijs, & Audientijs. Sed deinde in alia epiſtola 1642. præceptum fuit, vt Fiſcales ſederent ſub *Doſel*, & in ſella ſerica, & quod gauderent cæteris alijs 44

honoribus, atque prærogatiuis, ac fruuntur Inquiſitores *excepto Almoada*, & *Borlas* in Gallero. Sed iam hodie per aliam epiſtolam miſſam à noſtro Reuerendiſſimo, Illuſtriſſimo, & ſapientiſſimo D.Didaco de Arce, & Reynoſo Inquiſitore Generali, Ianuarij anni proximi præteriti 1660. coæquatum eſt officium fiſcale omnium Inquiſitionum, tam in ſalarijs, quàm in alijs prærogatiuis ſeſſionum in Tribunali, quàm in alijs publicis ſeſſionibus; item & in *ſtrenis*, vulgò *Propinas* eiſdem Inquiſitoribus, in quibus inæquali ſtipendio, & multum inferiori ante participant.

45 Et hoc maxima prouidentia ſtabilitum fuiſſe patet per verba Plateæ, *in leg.peculiari, cod.de proxim.ſacror.ſcrution.* ibi: licet ergo iſti ſint minori dignitate, quàm Præpoſiti, ſunt æquales in ingreſſu, ſiue introitu ad Principem, & in honore ſedendi cum Iudicibus, ſicut obſeruant Garcia *de nobilitate, dicta Gloſſa* 3. *num.*9. Alfaro *de officio fiſcali, ſub Gloſſa* 31. & apertiùs probat Dom. Franc.de Amaya *in d.leg.*66. *cod.de Decurionibus, dict. cap.*3. *ſub n.*24. *&* 25. ex ordinationibus Regiæ Cancellariæ. Granat. *lib.*2. *tit.*13. *ſchedula* 8. *& ſequuti pag.* 268. ibi: *Teniendo riſpecto, a que conuiene mucho a nueſtro ſeruicio, que los nueſtros Fiſcales, que reſiden en la Audiencia tengan mucha authoridad, hauemos acordado que quando los nueſtros Fiſcales fueren a eſtrados a aſiſtir a algunos pleytos, o otra qualquiera coſa, ſe aſienten en el meſmo Banco de los Oydores,* & refert conſtare ex alijs etiam tribus ſchedulis, & Regijs diplomatibus, & patet ex his, quæ notant DD. *in l.Baliſta* 12 *ff.ad Senat.Conſult.Trebell.* cum notatis à Matienco *in l.*11. *tit.*8. *Gloſſa* 3. *num.*3. Barboſa plures congerente axiomate jur. verſ. *actus* 12. *n.*14. & verb. *geminatio* 105. quia ex ſeſſione, dignitas, & honor indicatur, cùm hoc beneficium ſedendi ſit beneficium Principis pleniſſimè interpretandum *per l.*3. *cod.de conſtit.Princip.cap.olim* 16. *de verbor. ſignific.* vbi *Gloſſa verb. largiſſimè* cum adductis per Amayam *in leg.*2. *cod.de bonis vacant. num.*3. Ofrecia, & Auendaño relati ab Apicilla *alleg.*13. *ex num.*1. *&* 9. Afflictis *conſtit.Regn. in prælud. quæſt.* 26. *num.*7. Alfaro *dicta Gloſſa* 31. *num.*6. Boërius *de authorit. magni Concil. num.*41 idem Amaya *in dicto cap.*3. qui addit *à num.*27. & conſequenter Fiſcali deberi eandem ſalutationem, & reuerentiam in aſſurgendo, & apertione capitis, vbi præſtat rationem firmam ex bonis authoribus, & juribus, & *à num.*31.

46 Quod Fiſcales induuntur inſignibus Regijs, ſicut, & Auditores, & Conſiliarij; etenim induuntur quadam toga vſitata in his Regnis, vulgò *Garnacha*, & in Regnis Neapol. & alijs, vt notant Regens Tapia *in jure Regni Neapolit. lib.*2. *tit. de offic. Aduocat. & Procurat. Fiſcal. in Rubr. num.*5. Maſtrillus *dicto lib.*5. *cap.*5. *de Magiſtrat.num.*72. Garcia *de nobilit. Gloſſa* 11. *&* 35. *à num.*42. vbi quod ſuper adeſt ordinatio potentiſſimi Regis noſtri; & quod Fiſcali ſubſternuntur puluinaria ſerica, ſicut, & Senatoribus, Garcia *dicta Gloſſa* 35. *num.*45. Carena *dicto tit.*9 *p.*1. §.1. *n.*11. & cum Rubeo *conſ.*86. *n.*1. Craueta *conſ.*168. *num.fin. vol.*1. Fiſcalem eſſe de corpore ipſius Senatus, & ſocium Iudicum; imò Præpoſitus *in cap.de accuſatione* 2. *q.*8. *n.* 90. addit Fiſcalem non eſſe cenſendum, vt pars, ſed tamquam Iudex; ita vt cum Iudicibus vnum corpus conficiat, vt in caſu præcedentiæ, cum Conſilium vnum cum altero concurrit, vt dixerunt D.Ioan. del Caſtillo *de tertijs cap.* 41. *num.*61. Franchis *deciſ.* 138. *num.*4. *&* 5. vbi Amendol *in edit. & deciſ.*365. *num.* 6. Ioannes Baptiſta Toro *in compendio deciſ.verb.Aduocatus Fiſci*, Aponte *de poteſtate Proregis, tit.*3. §.4. *num.fin.& in addit.*

Qui affirmant Aduocatum Fiſci debere præ- 47
cedere omnes Iudices eiuſdem dignitatis, quando agunt cauſas Regis (quod apud nos non vſitatur (Maſtrillus *deciſ.* 214. *lib.*3. Alfaro *d. Gloſſa* 17. *num.*40. Amaya *dicto cap.*3. *leg.*66. *de Decurionib. num.*30. cum alijs dicentibus, Fiſcalem eſſe de Conſilio Regis.

Alia multa videnda, & applicanda tradunt iam 48
adducti, quæ non repetuntur, ne durior allegatio fiat. Vnum tamen notabis; quod licet Fiſcales antiquitatis, ſic tot prærogatiuis honorati, non tamen gauiſi ſunt illa perpetuitate prærogatiuarum ſuæ dignitatis, ſicut Fiſcales Regij, & ſanctæ Inquiſitionis: nam illi jure Romano in biennio tantùm creabantur, *leg.binos* 10. *cod.de Aduocatis diuerſ. judic.* & notant Cajat, & Gothofred *in leg.cum aduocatio* 8. *cod.eodem tit.lib.* M ſed apud nos perpetua eſt dignitas, vt probant Alfaro *dicta Gloſſa* 31. *num.*9. Amaya *in dicta leg.*66 *cod.de Decurion.cap.*3. *à num.*21.

Vbi dicit Fiſcalem facere formalem partem in 49
defendendo authoritate, & juribus Regiæ Majeſtatis, & juriſdictionis, non ſolum in ſupremo Senatu, ſed & in alijs Audientijs, inſuper & in defendendis juribus Ciuitatum *ex leg.*25. *tit.*5 *lib.*2. *leg.*20. *tit.*20. *lib.*2. *recopil.* imò, & totius Regni, quod videtur repreſentare, vt cum Otalora, & Gutierrez probat Seſſe *deciſ.*4. *num fin.*

Etenim vt patet *ex leg.*12. *tit.*17. *p.*4. Aduo- 50
cantia facit dignitatem, & *ex dicta leg.binos* obſeruarunt Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.*7. *ex num.* 4. Alfaro *dicta Gloſſa* 31. *ex num.* 4. multis idem Amaya *num.*22. *&* 23. ex eo quia cùm hoc officium ſit beneficium Principis, qui eſt fons, & principium honorum, & dignitatum, Garcia *de nobilit. Gloſſa* 48. §.3. *num.*1. Tyraquel. *in eodem tract.cap.*6. *n.*1. *& cap.*30. *num.*7. Otalora *d.tract. p.*4. *cap.*1. *num.*1. Maſtrill. *lib.*3. *de Magiſtr.cap.*10 *ex num.*99. & *lib.*4. *cap.*13. *ex num.*1. & præcipuè *num.*99. Gratianus *diſcept.forenſ.cap.*284. *num.*4. Barboſa *de appell.verb.nobiles* 164. *num.*2. conſequens eſſe dicunt, & hoc officium eſſe dignitatem; & ſic apparet ex verb. *dictæ leg.*66. *cod. de Decurionibus.* Nam præcipuum munus, quod conceſſerunt Imperatores, fuit à Curijs homines arcere; eò quod in maximis dignitatibus conceſſum eſt, & ad Fiſci Patronos extenſum ibi fuiſſe, & maxima cum ratione.

Siquidem hoc officium fuerit ſeminarium om- 51
nium dignitatum, & quaſi mater & theſaurus earum, vt de aduocantia dixit *Nouella Theodoſij de poſtulando*, & de quæſtura Caſſiodor. *lib.* 6. *epiſt.* 5. idem Amaya *ſub num.* 19. *dicto cap.*3. *in leg.*56.

Vbi probat ab aduocatione Fiſci viros magnos 52
maiorum auſpicia cœpiſſe, & legi ab hac dignitate cœpiſſe maximum Iureconſultorum Papinianum, vt ſcriptum reliquit Spartianus *in caracallo*; idémque accidiſſe Imperatori Macrino, ſi credimus Iulio Capitolino in eo verba eorum referens.

Ad quintam allegationis partem an poſſint 53
Fiſcales incarcerare delinquentes, ſicut & Inquiſitores, aut alij Iudices faciunt? Videtur noua difficultas, & quaſi à nemine tacta, nec in

praxi

praxi aliquando visa, præcipuè in sancto officio Inquisitionis; imò & loquutus D. Franc. de Amaya *de Regijs Fiscalibus in leg. nemo carcerem 2. cod. de exactorib. tributor. lib. 10. num. 62. & 63.* dicit à nemine tractatam vidisse, nisi à solo Caualcano *in brachio Regio 4. p. à num. 325.* Et pro negatiua parte faciunt dicta hic, *sub vers. ad quartam*, quia dum ibi egimus de officio Fiscali, & quod Iudicibus coæquetur; non tamen diximus residere in Fiscalibus jurisdictionem vllam ad incarcerandum reos, illosve sententiandum; non enim plus habent, quàm vt lites prosequantur, & perficiant; & quatenus in eis sit, justitiam impetrent, & consequantur, vsque ad diffinitiuam sententiam, & (vt dicitur) extractionem executoriæ, vti cautum extat *in l. 2. tit. 13. lib. 2. recomp.*

54 Est enim eorum personæ industria electa, vt latè discutit Alfaro cum alijs *de officio Fiscali Glossa 21 & 28. sub num. 2.* vbi addit teneri illos allegationes, & probationes pro Fisco adducere *ex leg. eodem tit.* & instruere Iudices de jure Fisci, id est, jus pro Fisco eis allegare; præsertim in arduis causis *ex l. 10. eodem tit.* generaliter, & particulariter provt rei qualitas postulauerit.

55 Præterea, nam sicut Aduocatus Fiscalis Regius non potest quærelare, nec ipsemet denunciare, nec aperire viam inquisitioni, sed eius munus tantummodo sit instare apud Iudices de omnibus causis, in quibus de vtilitate, & jure Fisci agit; siue causæ ciuiles sint, siue criminales, & assistere denunciantibus; dummodo aliter sit aperta via Iudicibus, quam per instigationem ipsius Fiscalis, Clarus *vbi suprà in praxi, §. fin. q. 10. vers. fin.* Carena *de officio Inquisitor. dicta p. 1. tit. 9. n. 13. & 14* testatus de praxi status Mediolan.

56 Idem quoque procedat in Fiscalibus S. Inquisitionis Hispaniæ, qui non porrigunt accusationem contra reum coram Inquisitoribus, nisi postquam aperta est via Inquisitoribus ad procedendum contra reos, vt videre est ex Paulo Garcia *En la orden de proçesar del santo officio*, vulgò *en la Cartilla*, fol. 15. Idem Carena *suprà n. 15. & 16.* vbi & testatur etiam de Inquisitionibus Italiæ, per Pegnam *in 3. p. director. comment. 14. vers. sed cum hodie*, dicentem, vt soleat Fiscalis formare libellum, habitis testibus de crimine præcedenti debita in formatione, & inquisitione. Et sic nullo modo posse illos procedere ad incarcerandos reos, vt dixerunt Peregrin. *de jure Fisci lib. 1. tit. 1. n. 12.* Caualcan. *vbi suprà num. 5.* Farinac. *in praxi q. 17. ex num. 1.*

57 Sed quia Caualcanus distinxit inter capturam per modum prouisionis, vel per modum jurisdictionis, illa permissa, & si hæc denegata, nec negari possit, vt suprà in principio huius allegationis diximus, in fraganti delicto posse Ministros Iustitiæ capere delinquentes, illosque incarcerare, & similiter hanc facultatem præstare, etiam Fiscali; & sic D. Franc. de Amaya *suprà in dicta leg. 2. cod. de exact. trib. dicto num. 63. fin.* existimat, quod, etsi Fisci Patronus nullam habeat jurisdictionem, tamen ob institutum ministerij possit rectè delinquentem capere, & in carcerem mittere: nam cum natura officij illud habeat inter alia attendere, & diligenter prospicere, ne delicta remaneant impunita juxta ea, quæ de eo officio dixit idem Amaya *in dicta leg. 66. cap. 3. cod. de Decurion.* & nos suprà sub *dicto vers. ad quartam*, videri ait ei concessum totum illud, quod ad consequendum talem finem conduxerit, juxta notata *per textum ibi in dicta leg. 2. ff. de jurisd.* & per Canonistas *in cap. præterea de offic. deleg.* sic quidem, vt si occasio occurrerit rectè possit capere.

Et rursus, quia excellentia, & eminentia offi- 58
cij Fiscalium talis est, quod à Iudicibus nihil differat, vt obseruat idem Amaya ex Alfaro *de officio Fiscali dicta Glossa 17. num. 3. & 35. & dicta Glossa 31. num. 4. & 5.* & nos latè sub relato vers. *Ad quartam* à vers. *de tertio* inferens, vt quod Iudicibus licet, & licere possit, Fiscalibus, quod admitterem in fraganti, constito de delicto, vel quando Iudices essent negligentes in capiendo, non aliter, sicut nec audiui vnquam in sancto officio Inquisitionis practicatum.

---

## ALLEGATIO II.

An Fisci appellatione contineatur Patrimonium priuatum Principis? Vbi de differentia Fisci, & Ærarij, ciusque origine? Et vnde dicatur Fiscus? Et an post factam confiscationem bonorum rei sancti Officij, sit cognoscere Inquisitorum, aut cognitio sit alterius Iudicis Regij priuatiui? Et ad quos superiores de illo appelletur? Et quid soleat practicari circa solutionem aliquibus creditoribus faciendam, tam per Inquisitores, quàm in hoc Consilio supremo, dum agitur de causa Fidei, reo in secretis mancipato, & an equam eius bona confiscentur, quæ tantum sunt depositata apud tertium, inuentariata, & sequestrata?

### *SVMMARIVM.*

1 *Fiscus, & ærarium populi coniuncti sunt ab Augusto post adeptum Principatum.*

2 *Ærarium à tempore Augusti, non imperij publicum commodum, sed tantum ciuitatis Romanæ respiciebat.*

3 *Æraria duo ab Imperatoribus signata fuerunt, vnum publicum, alterum priuatum, & quale vtrumque, & ad quas pecunias. n. 4.*

5 *Fisci nomine verius est, vt contineatur Patrimonium priuatum Principis contra Toletan. & num. 6. sic vt ærary nomine deleto, Fisci nomine vtatur, vt n. 7. & 8.*

6 *Æraria, siue Patrimonia Regia gaudent eisdem priuilegijs, quibus Fiscus, & n. 17.*

7 *Ærara distincta iam hodie non habent Principes.*

8 *Fisco rediguntur iam omnes prouentus, Gabellæ, tributa, vectigalia, quæ in compendium veniunt Reipublicæ. n. 9.*

9 *Redditus, prouentus, & aliæ obuentiones Regi debitæ, solent prouenire ex varijs causis in Fiscum.*

10 *Hispanus Rex quamplures redditus habet de suis Regnis abundantius, quàm aly Reges.*

11 *Ærarium, & Fiscus ad quas pecunias fuerint creati, & de vtriusque olim differentia, n. 12. 13. 15. & 16.*

Ærarium

12 *Ærarium olim ab ære, & in æde Saturni collocatum*, Sacratiſſimum *fuit appellatum, & quare? & n.13.& 15.*

13 *Pecuniæ ſecundum antiquum morem priuatæ etiam ſeruabantur in templis.*

14 *Templa ob pecunias ibi depoſitas, à ſeruis cuſtodiebantur.*

15 *Ærarium quare poſt* ſacræ largitiones *diceretur?*

17 *L. apud Iulianum 4. aliàs l. cum ſeruus 39. §. fin. ff. de legat. 1.*

18 *Fiſcus à fiſcena, ſiue fiſcella dicitur, & quæ fiſcenæ, ſeu fiſcellæ dicantur, & de materia, qua fiebant n.19.& 21. Et quare Fiſcus illis vtitur n.20.*

19 *Pecunia Fiſcalis dicitur maioris ſummæ, quam priuata.*

20 *Marſupijs non ſufficientibus ad recolligendas pecunias Regi debitas, fiſcenæ ſiue fiſcellæ vſitatæ fuerunt.*

22 *Fiſcus quare ſic dictus à num 18. legitur.*

23 *Confiſcare, eſt ad Principis Fiſcum, ſeu Cameram deferre.*

24 Fiſcos *vocari quædam genera honorum, ſeu prædiorum conceſſa ſubditis ex Hythardo, & alijs refertur, vel quod ex rebus fiſci prouenirent, vt num.25.*

26 *Fiſcus etiam ſecundum alios dicitur quaſi fixum, vel firmum, aut quod ſit ſemper ſoluendo, & num.28.*

27 *Fiſcus aliquando ſignificat idem, quod prælum, ſeu qualum ad comprimendas oliuas, vt oleum exanietur, vel exudet.*

29 *Iudex bonorum confiſcatorum pro delicto hæreſis, deſignatione Domini Inquiſitoris Generalis, & titulo Regio ſolet exercere, atque controuerſias litigantium cum Fiſco terminare in prima inſtantia, vt n.37. ſoluta dimidia annata, & n.32.*

30 *Inquiſitor etiam ſolet nominari cum titulo Regio Iudex bonorum confiſcatorum: vbi de titulo, quem habuit author anno 1654. à Rege Philippo IV. & n.31. & qui ante authorē Valliſoleti fuerunt nominati ſub n.32.*

31 *Schedula Regia 1569. refertur, qua Inquiſitores Limæ apud Indos, ſunt etiam Iudices bonorum confiſcatorum.*

32 *Annatam dimidiam, etſi Clericus exoluit author, quando cum titulo Regio, iam Inquiſitor factus Valliſoleti, fuit nominatus Iudex bonorum confiſcatorum.*

33 *Iudices bonorum confiſcatorum ſolebant eſſe Valliſoleti Auditores illius Cancellariæ, aut Canonici illius Cathedralis, & qui ſint hodie Granatæ, & Hiſpali.*

34 *Iudicis bonorum confiſcatorum nominatio cum titulo, quare ſit propria Regum Hiſpaniæ in inquiſitionibus ſancti Officij ſuarum prouinciarum, & n.35.*

35 *Reges Hiſpani Patroni ſunt ſancti Officij inquiſitionis Tribunalium omnium ſuorum Regnorum, & quare?*

36 *Inquiſitores, vt tales, nunquam in prima inſtantia exercent jurisdictionem in bonis confiſcatis ex cauſa fidei.*

37 *Lites ortæ contra bona confiſcata alicuius rei fidei, ſolum ſunt agitandæ coram dicto Iudice bonorum confiſcatorum, & non coram alio, nec coram Inquiſitoribus, & quare?*

38 *Conſilium ſupremum inquiſitionis, etſi vt tale ſoleat retinere, ſeu auocare cauſas contra bona confiſcata motas, per ſæpius remittit illas tractandas coram Iudice confiſcatorum cuiuſque inquiſitionis. Et quare de nonnullis cognoſcat in prima inſtantia? n.39.*

39 *Inquiſitor vulgò dictus* Decorte, *reſidet hic Matriti, quaſi nomine omnium inquiſitionum.*

40 *Appellatio à ſententia Iudicum bonorum confiſcatorum interponitur ad noſtrum judicium ſupremum inquiſitionis, vbi lites finiuntur, & n.41. fallit, vt n.42.*

41 *Proceſſus fabricatus à Iudice confiſcatorum, appellatus à Fiſcali, remittitur originalis ad Conſilium ſupremum, non ſic ab Inquiſitoribus Indiarum, ob periculum, ne amittatur, ſi alius appellet, mittitur Tranſumptus.*

42 *Appellatio de Iudice bonorum confiſcatorum, interponitur ad Inquiſitores eiuſdem Tribunalis in cauſis vſque ad ſummam ducentorum ducatorum, non vltrà, vt cautum eſt quadam Regia ſchedula expedita anno 1626. Et in Indijs vſque ad mille ducatorum.*

43 *Auditores & Iudices Regij prohibiti ſunt ſchedulis Regijs cognoſcere de 43. cauſis confiſcatorum bonorum ſanctæ Inquiſitionis, qui nec poſſunt improbare Iudicem bonorum confiſcatorum, nec trahere Fiſcum, vt litiget coram illis.*

44 *Inquiſitores Tribunalium, dum cauſa fidei pendet; item & noſtrum Conſilium ſupremum inquiſitionis ſolent prouidere, vt creditoribus contra bona ſequeſtrata, ſiue depoſitata, & non dum inuentariata, ſoluantur, ſi debita ſint minoris quantitatis, aut priuilegiatis, & de illis conſtet, & n.44.& 46.*

44 *Lis quædam narratur creditorum petentium ſummas pecuniæ magnas contra bona cuiuſdam obligati in hac villa Matriti ad carnium prouiſionem.*

IAM ſuprà *ſub allegatione 1. à n.1.* dictum eſt confiſcationem bonorū delinquentis, juxta ibi dicta eſſe Fiſci Patrimonium. Nūc autem eſt, an Fiſci appellatione cōtineatur Patrimonium priuatum Principis? Cum ergo Auguſtus poſt adeptum Principatum inter alia, quæ commemorat Amaya *lib. 1. obſeruation. cap. 1. ſtatuerit*, vt ærarium populi, & Fiſcus coniungerentur, cum ærarium oneribus Reipublicæ non ſufficeret, diuiſis inter populum, & Principem prouincijs, teſte Suetonio *in Auguſto cap.47.* Strabone *lib. vlt. Dionyſ. lib. 53. & 54.* vt ad interpretationem titul. *de officio Præſidis*, notarunt Vveſembech. ibi, Alciatus *in l. ſpecioſas, ff. de verb. ſignif.* & alij, quos refert Barboſa *in l. 1. p. 7. n. 7. & 8. ff. ſolut. matrim.* 1

Et ex eo tempore ærarium iam non publicum Imperij commodum, ſed tantum Ciuitatis Romanæ reſpueret, vt colligit D. Franc. de Amaya *ex l. inter 17. §. fin. ff. de verb. ſign. in rub. C. de jur. Fiſci, n.14.* vbi addit, 2

Poſtea Imperatores veterem morem ſequentes duo æraria conſtituiſſe, vnum publicum, quod maius vocat Lamprid. *in Diadumeno*, in quo reponebantur pecuniæ principaliter pertinentes ad neceſſitates publicas; Alterum verò priuatum, in quo erant pecuniæ ad Principis vtilitatem ſpectantes, quod ſpeciali nomine dicebatur *Fiſcus*, vt apertè nos docent Spartianus *in Adrianum*: damnatorum bona in Fiſcum priuatum redigi 3

vetuit

vetuit omni ſumma in ærario publico recepta. Tacitus lib. 5. annal. *bona ærario ablata*, vt in Fiſcum *cogerentur*, & Suetonius *in Auguſt. cap. fin. in ærario, & Fiſcis*, Bullenger. *de Imperio Romano lib. 3. cap. 26.* Gutherius *de officijs domus Auguſtæ lib. 3. cap. 18.* verſ. *ærarium*, Salmas in Lamprid. *Diedum pag. 175. num. 19.* Barboſa *ſuprà*, & alij boni Authores.

4 Tamen quia ſubobſtare loquuntur; ſic vt nullus poſſit diſertè quid ſub eis contineretur cognoſcere. Ideò viſum eſt hoc diſtinguere alio clariori modo; nempè quod in ærarium publicum conſueuerit deferri aurum, & argentum, quod ex Prouinciarum tributis colligebatur, & alias publicas ſpecies, & vectigalia, *d. l. inter publica 17. §. fin. ff. de verb. ſignif.* vbi Cujacius. Priuatum verò ærarium comprehendiſſe vniuerſum Patrimonium Principis, *l. 1. & toto tit. C. de fund. patrim. cum ſeqq. titul.* Vt quidquid titulo donationis, hæreditatis, legati, vel caduci acquiſitum eſt, & quoduis aliud, quod tamquam priuatus Princeps haberet, veluti agri, qui in varijs Prouincijs erant ſaltus, emphyteutica prædia, coloni, & adſcriptitij, greges, armenta, & huiuſmodi alia priuati Patrimonij Principis, *ex d. l. 1. & alijs, C. de fund. patrim. cum ſeqq.* & hoc Patrimonium, res priuatæ, & dominicæ dicantur, vt docent Accurſ. & Bart. *n. 17.* Cujac. Amaya, & reliqui *ſub. d. Rub. C. de jure Fiſci*, Peregr. *de jure Fiſci, lib. 1. tit. 1. n. 6.* Bulleng. *d. lib. 2. cap. 16. & ſeq.* Panzirol. *ad not. Imperator Orient. c. 87. & ſeq.* Salmaſius, & Gutherin. *de offic. domus Auguſtæ c. 3. n. 18 variar.* plura alia addentes; ſic intelligendi in præcedenti adducti; item & Symmach. *lib. 1. epiſtola 42.* Trebellius *in Claudium in l. 2. judic. de locat. prad. ciui'.* & DD. *per leg. 3. cod. de exactor. tribut.* & per Nouellam Theodoſ. *de reſcind. vendit.* & vtriuſque ærarij Nouella 7. Valentiniani, & Nouella 4. Majorani *de indulgent. reliquor. leg. vnica, cod. de quæſtor.*

5 Nec enim ex hac diſtinctione procedit rectè quod communiter ſolitum erat accipi in ſcholis Salmanticen. & Toletan. *in dicta Rub. cod. de jure Fiſci*, aſſerente contra Cujacium Patrimonium priuatum Principis non contineri appellatione Fiſci, quia huic traditioni jura addicta repugnant, *& textus in l. bene à Lenone, cod. de quadriennij præſcript.* juxta explicationem Amaya *dict. lib. 1. obſeruat. cap. 1. n. 89. & ex dicta leg. inter publica 17. §. fin. ff. de verb. ſignif.* cui minima reſpondere potuit Barboſa *vbi ſupra num. 9. & 10.* dum ex Conano *lib. 9. commentarior. cap. 15. n. 5.* aſſerebat pecuniam ſcilicet Fiſci ad publicas vtilitates, publicam cauſam judicari; non vero quando Fiſcus pro priuato Patrimonio accipitur; quia tunc vtitur jure priuati, quam improbat rectè etiam D. Franc. de Amaya *in dicta Rubr. cod. de jure Fiſci, à num. 19. per textum etiam in l. 2. §. hoc interdictum ff. ne quis ex loco publico, l. fin. cod. ne rei dominicæ*, qui dicit huiuſmodi patrimonia confundi *per leg. fin. cod de vectigal. & l. fin. C. de bonis vacantibus, l. 1. & 2. cod. de offic. comit. rerum priuat.* vbi res priuata Principis dicitur *Fiſcalis*, ſicut, & notauit Parladorius *in ſexcent. differen. differ. 111. num. 5.*

6 Et ſit clarius, nam cum dicta æraria, ſeu Patrimonia ſine diſtinctione gaudeant priuilegijs, quibus, & Fiſcus, *leg. Fiſcus 6. in fine, ff. de jure Fiſci, dict. leg. 2. §. hoc interdictum, ff. ne quid in loco publico, leg. 1. & 2. cod. de offic. comit. rerum priuatarum*, juncta *lege 39. §. fin. de legat. 1.* vt notant etiam Cujacius *in dicta lege 6.* & ante eum Accurſius *in Rubrica, codice de priuileg. domus Auguſtæ, & in leg. Princeps, ff. de legibus.* Angelus *in §. edicto, num. 1. Inſtit. de vſucapion.* & Valenzuela *in dicta Rubrica, cod. de jure fiſci, à num. 34 & 43.*

Et idem Amaya *ibi ſub num. 19. & 21.* dicat magis hodie procedere, cùm Principes non ſoleant habere æraria diſtincta, ſed omnes redditus colligi ſimul, vt ipſe Barboſa agnouit *in dicta lege 11. num. 11.* ideò nulla diſtinctione adhibita, quo ad id, nempè, vt omnia illa bona, tam ærarij publici, quàm priuati res Fiſci appellentur, cum vertant in vtilitatem; ſic vt ærarij nomine deleto, tantum ſuperſit nomen Fiſci, qui apud nos quoque *Camera* dicitur, vt tradunt Accurſius, Bartolus, Platea, Rebuffus, & Valenzuela *in dicta Rubrica, num. 19. & 44.* Peregrin. *de jure fiſci, dicto titulo 1. in princip.* Gregor. Lopez *per illum textum in leg. 33. tit. 13. p. 5.* Bobadilla *lib. 5. politicæ, cap. 6. numero 1.* Alfarus *de officio fiſcal. Gloſſa 9. n. 4.* & alij. 7

Etenim iam rediguntur in fiſcum omnes prouentus, gabellæ, tributa, vectigalia, quæ in compendium veniunt Reipublicæ, vt obſeruant Franciſcus Lucan. *de fiſco 1. p. num. 6.* Petrus Gregor. *lib. 31. cap. 31. ſyntagmat. num. 3.* Parlador. *dicta differentia 111. num. 5.* Conſtant. & Cujac. *in dicta Rubrica, cod. de jure fiſci.* Gayto *de credito noniſſimè, cap. 4. quæſito 11.* qui poſtquam *num. 1708.* refert prædicta duo æraria, *num. 1709.* ait hodie, quidquid DD. dicant Principis in eorum ærario indiſtinctè ſimul reponi facere omnes pecunias, redditus, illoſque in vnum confundere, & dictas pecunias ſic repoſitas, illarumque ærarium dici Fiſcum: ita cum Barboſa *in dicta leg. 1. p. 7. ff. ſoluto matrim. num. 11.* videndus *à numero 7.* & Peregrino alia recolligente *de jure Fiſci* in ingreſſu tract. 8

Qui redditus, & prouentus ſolent prouenire ex alijs multiplicibus cauſis in Fiſcum, quales ſunt portoria, & pleraque alia quæ in ingreſſu, & egreſſu vrbium, & Regnorum, ſoluuntur, & in dictiones, quæ edicto Principis inducuntur, oblationes, donatiua, confiſcationes, bona vacantia, mulctæ, & ſimilia alia, quæ recenſet *leg. 1. ff. de jure fiſci*, Valenzuela *in Rubrica, codice eodem, num. 20.* Toletan. *num. 3.* Amaya *num. 22.* vbi *num. 23.* cum D. Ioanne de Solorzano *lib. 1. de jure Indiar. cap. 16. per tot.* 9

Maximè *à numero 44.* dicit conuenientius de Rege Hiſpano noſtro dici, cum tot gentibus, & vinctis ex omnibus orbis partibus, Aſia, Africa, Europa, & America, tot, ac tanta ditiſſima, & pulcherrima tributa pendantur, Petrus Gregor. *lib. 31 ſyntagm. cap. 31. n. 14.* Bullenger. *dicto lib. 3. cap. 26.* quodque ſignificare videtur illud Iuuenalis *Satyra 4.* 10

*Quidquid conſpicuum, pulchrúmque ex æquore toto,*
*Res Fiſci eſt, vbicumque natat.*

Ad ſecundum de differentia Fiſci, & ærarij, iam ex his ſatis recognoſci videtur ex eo, quia ſi ſequamur Gloſſam *l. in prouincijs*, verſ. *Fiſcalis, cod. de numer. & actuar. lib. 12.* dum dicit, quod antiquitus penes Romanos pecunia ex tributis habita, reponebatur in Marſupio, & cum Marſupium non ſufficeret, reponeretur in Fiſco, id eſt, in ſacco; quod, & Imperatores obſeruaſſe ſcribit Gayto *de credito dicto cap. 4. quæſtto 11. ex n. 1703.* addens, vt cum poſtea, nec ſacci ſufficerent, repoſitam fuiſſe pecuniam, in quadam domo, quæ vocabatur 11

vocabatur

cabatur ærarium ; quia ſcilicet æs , id eſt pecunia in ea reponebatur , vt probant omnes *in dicta leg. in Prouincijs*, & Salicetus *in Rubrica, num.1. cod. de priuileg.fiſci*, Platea *cod.de jure fiſci*, Alciatus,& alij relati per Boſſ. *de fiſco, & priuileg.eius in princip.* iam aperta eſt differentia , & clarius , quod Fiſcus dicatur propriè Principis Patrimonium, ærarium tamen ſit populi Romani ; vt notant Pyrrh. Valenzuela , & Amaya *in dicta Rubrica, cod.de jure fiſci , hic num.*10. ille 21. Alſarus *de officio fiſcal. Gloſſa* 9. *num.*4. cum multis legendus *à num.*1.

12 Ærarium quidem boni ex antiquitate Authores dictum eſſe ab ære profitentur , & in æde Saturni collocatum , ſacratiſſimumque appellatum , quod pecuniæ , quæ in eo recondebantur, dicebantur ſacræ , & publicæ , vt *in tot.tit. ff. & cod. ad leg. Iul.peculatus , leg. 2. cod. de quadrienij præſcriptione*, §. *fin. Inſtitut. de vſucap.* & ſacrum apud Symmach. *libro* 1. *epiſtola* 54. & *libro* 4. *epiſtola* 57. *& libro* 10. *epiſtola* 26. Lamprid. in Alex. & Salmeſius ad eum in Diadum , Alex. ab Alex. 2. *genial. cap.* 2. & ibi Tyraquel. Beroal. in Sueton. Auguſt. *cap.* 29. & 36. & in Claud. *cap.* 24. Bullenger. *de Imperio Roman. lib.* 3. *cap.* 23. verſ. *plura* , Reuard. *lib.* 4. *variar. cap.* 4. Demſter. ad Roſſinum *libro* 7. *antiquit. cap.*31.

13 Et cum moris fuerit in templis priuatorum pecunias , & res cuſtodire , vt notarunt Lipſius ad Tacitum, *libro* 1. *Annalium* , & Dorleans ibidem , ſicut & conſtat *ex leg.cum pater* 77. §.*donationis* 26. *ff. de legat.* 2. *leg.* 4. *in fine , cum ſequent. ff.familiæ erciſcund. leg.*1. §. *ſi pecunia* 36. *in fine , & leg.*5. *in fine, ff.depoſiti.*

14 Et ob id templa ob pecunias depoſitas à ſeruis, cuſtodita deſumit Amaya *in dicta Rubrica , codice de jure fiſci , numero* 11. *& lege ſeruos* 17. *ff. de alimentis legatis, l.ſeruos* 35. *ff.de liberali cauſa.*

15 Sed prædictum nomen ærarij ſacri quod poſteriorum Imperatorum immutatum fuiſſe , & pro ærario ſacro , vel publico , *ſacras largitiones* dixerunt, quarum Præfectus olim Comitem *ſacrarum largitionum* vocabant , & priuatum ærarium, atque priuatum Patrimonium , res priuatas , & Præfectum comitem rerum priuatarum , vt docemur *in lege* 1. *& ſequenti , cod. ne rei dominicæ , lege* 1. *& finali, cod. vt dignit. ordo , lege* 2. *cod. de locat. prædior. ciuilium, lege* 3. *cod. de bonis vacantibus.* Amaya latè *in Rubrica, cod. de canon. largition.* vbi DD. idem *in Rubrica , cod. de jure fiſci , num.* 18. ſic probans juncta inſcript. *lege* 9. *illius tituli* , vt explicaruut latè Bullenger. Panzirol.& Salmaſar ſuprà.

16 Præhabitam verò differentiam ærarij , & Fiſci notauit Plinius *in Panegyric.* cum ita Trajano dicat : *Et fortaſſe non eadem ſeueritate Fiſcum, qua ærarium cohibes ; imò tanto maiori , quanto plus tibi licere de tuo , quàm de publico credis ?* ad quod plura loca congeſſerunt etiam Reuard. *dicto libro* 4. *variar. cap.*4. Bullenger. *de Imperio Romano dicto libro* 3. *cap.*26. *in princip.* Dorleans ad Tacitum *libro* 6. *Annalium,pagina* 521. nec in libris noſtris deſiderari Iuriſconſultorum reſponſa , in quibus eadem differentia animaduertatur, cum DD. id tractent *per legem pacta conuenta* 72. §. *finali, ff de contrah.empt.lege vnica*, §. *cum autem* 13. *& ſequenti , codice de caducis toll. lege procurator* 7. *codice de edendo , lege* 3. §. *ſi in locis* 10. *ff.de jure fiſci, & inſcripto, lege* 1. *ff.de bonis damnator.* vbi addit Amaya *dicta Rubrica , codice de jure fiſci , ſub numero* 13. Legit. Caliſtratus *libro* 1. *de jure fiſci , & populi* , quaſi dixiſſet , *de jure fiſci , & ærarij*, vt explicauit Reuard. *ſuprà*, Lamprid. in Alex. *ibi , leges de jure populi , & fiſci* moderatas,& infinitas ſanxit.

Quibus non obſtat *l. apud Iulianum* 4. *alias, l.* 17
*cum ſeruus* 39. §. *fin. ff. de legat.*1. vt addiderunt explicationem cum *dicta lege pacta* , §. *fin.* notarunt DD. *in lege inter ſtipulantem*, §. *ſacram. ff. de verb. obligat.* Cujac. *libro* 10. *quæſtion.* Papiniani *in dicta lege inter ſtipulantem* , §. *fin.* Donellus *libro* 2. *commentar. cap.* 5. *& 6. & libro* 4. *cap.*2. aſſimilari verò , nam æraria relata , & Fiſcus , eiſdem gaudent priuilegijs juxta *legem Fiſcus* 6. *in fine , ff. de jure fiſci , lege* 1. *& 2. codice de offic. comit. rerum priuatarum* , vt cum alijs juribus, & Cujacio , Accurſio , Angel. & Valenzuela iam dixi.

Ad aliud vnde dicatur Fiſcus , iam facilis eſt 18
explanatio , & quod , teſte Varrone , Fiſcus dicatur à fiſcena , ſiue fiſcella , *lege* 4. *de lingua Latina* ex riminibus , aut palleis contexta ex Calep. in eo verbo , Budeo *in annotat. tit.de offic. quæſtor.pag.*340. Alfaro *de officio Fiſcali,Gloſſa* 9. *ſub num.*1. hoc eſt, à fiſcenis, vel fiſcellis ſporteis, vt anſilibus ad maiores ſummas pecuniæ capiendas deſtinatis.

Quia maior ſumma pecuniæ dicitur Fiſcalis, 19
quàm priuata , vt explicauit Aſconius Pedian *in comment.ad Cupſon in 2.Verrina*;vel quia eſt quoddam genus ciſti, aut cophini , vimenei, aut juncei , quo deferebantur , aut recipiebantur pecuniæ, vt ruſticæ, ſeu agricolæ , vtenſilia ruri ferebant , Columell. *de re ruſtica, cap.* 48. *tam diligenter mundatum protinus in torcular deferri , & integram in Fiſcis nouis includi* , Seneca *epiſt.*119. Iuuenal. *Satyra* 4.*verſ.*160. Vvolgan Lajues *lib.*2. *commentar. de Republica Romana, cap.*14. Petrus Gregor. *libro* 3. *Syntagmat. cap.*2. *num.*6. *&* 11. *& libro* 3. *cap.*31. *num.*1. Schard. Caluin.& alij, verſ. *Fiſcus* , Funger. *in ethymolog. eo verbo*, Gutherius *de officio domus Auguſtæ , lib.* 3. *cap.* 31. Gaſpar.Berthius *lib.*35. *aduerſatur, cap.*23. Pyrrhus *in dicta Rubrica de officio Fiſci* , vbi Valenzuela *num.*45. Amaya *num.*3. vbi *num.*4. dicit ita legi apud Hieronymum , quod de ſancto Hilario fiſcellas junco texens æmulabatur Ægyptiorum Monachorum diſciplinam , & in præfatione ad libr. Iob, ſicut fiſcellam junco texerem , aut palmarum filiam complicarem , in quo , vt mox erat Doctori maximo & eruditiſſimo imitatus eſt Virgil. *eleg.*10.*verſ.*71.

*Dum ſedet,& gracili fiſcellam texit hibiſco.*

Amaya *ſub num.* 4. *ſuprà* , vbi dicit tales eſſe in Bœtica vulgò *Andalunçia* ſportulas ex palmis confectas , quæ ſolent centum Regales capere , dicique *Eſpoſtillas de çien Reales.*

Iſtiſque fiſcellis fuiſſe cœptum vti à Fiſco , 20
quia cum Marſupia excreſcentibus pecunijs non ſufficerent , fuiſſe neceſſarium hoc vaſorum , ſeu ſportularum genus , in quibus pecuniæ publicæ ſolebant deferri , & quæ ad ærarium pertinebant; notarunt Platea *in dicta lege in prouincys , in fine cod. de numerarijs* , Beroſul. ad Sueton. Auguſt. *cap.*15. Bullenger. *de Imperio Romano dicto lib.* 3. *cap.*26. Dorleans ad Tacitum *lib.*1. *Annal.pag.*44 vti & probant D.Iſidor. *lib.*20.*orig. cap.*9. & Aſcon. 2. *in Verr.*

Sic *fiſci fiſcena*, & fiſcella ſpartea ſunt vtenſilia 21
ad

ad majoris summæ pecunias capiendas. Vnde quia maior summa est pecuniæ publicæ, quàm priuatæ, vt pro censu priuato loculos, & Arcam dicimus, sic pro publico thesauro ærarij dicitur Fiscus.

22 † Indéque *Fiscus* pro Principis Patrimonio accipi per inetonymiam, collata appellatione conti-
23 nentis in contentum. † Et confiscare, esse ad Principis Fiscum, seu Cameram deferre, vt ex varijs notant Pyrrhus, & Amaya *in d.Rubr. cod. de jure fisci, sub n.*16. Vvolfarg. Lazius *d.lib.*2. *commun. de Republica Romana, cap.*14. Barbosa *in d.l.*1. *ff. soluto matrim. p.*7. *n.*7. *&* 8. Gutherius *d.lib.*3. *cap.*31. Bobadilla *in politica cap.*6. *n.*1. Parlador. *in fexcent. different. different.*111. Gayto *d.c.*4. *de credito, quæsito* 11. *n.*1707.

24 Inde D. Franc. de Amaya *in d.Rubr. n.*7. credit natum sæculo Caroli Magni *Fiscos* vocari consueuisse quædam genera honorum, seu prædiorum concessa subditis ab Imperatore probans ex Nithardo. *lib.*5. *per Rhodanum vsque ad mare Tyrrenum omnes videlicet Episcopatus, Abbatias, Comitatus, Fiscos, cis Alpibus,* & ex Cangelliensi *lib.*1. *c.*16 ibi, *habeas fiscum illum Episcopatui tuo proximum, & omnes successores tui vsque ad sæculum.*

25 Et ex Hieronymo Bignonio in notis ad Marculphum tradit *Fiscos* eo æuo dictos, quod è rebus Fisci prouenirent, non admittens notulam Gaspa-
ris Burthij *dub.*45. *aduersarior. cap.*24. existimantis Germanicam esse vocem: Et contra Accurs. & Bartol. *in dict. Rubr. cod. de jure fisci, n.*10. Plateam *n.*17. & relatos à Valenzuela *à n.*45. Fuluio Con-
26 stantio *n.*12. † Existimantes Fiscum dictum quasi fixum, vel firmum, aut stabilem, quod Fiscus sit semper soluendo, & Diues *per l.*2. *ff. de fundo dotali,* sicut & senserant Alfaro *d. Glossa* 9. *n.*10. *& Glossa* 16. *n.*126. Afflictis *lib.*2. *feudor. tit. de fratribus de nouo benef. n.*49 Peregrin. *de jure fisci, lib.*1. *tit.*1. *n.*13.

27 Et aliquando *Fiscum* significare idem, quod prælum, seu qualum ad oliuas præmendas, vt oleum exanietur, vel exudet, notauit Alfaro *dicta Glossa* 9. *de officio fiscali, sub n.*1. *vers. aliquando,* ex Budeo in annotationibus prioribus ad Pandectas, Cotta *in memorabili. verb. fiscus,* qui ait ex alijs, vt Fiscus ad nostrum propositum sumatur pro *Camera,* seu pecunia publica Principis, ex Baldo, Platea, & alijs, *in d.Rub. cod. de jure fisci,* Ludouico, Monta, Corrasio, Zabarella, Pyrrh. Balbo, Afflictis Boërio, Gregorio, Lopez, Montolo, Peregrino, Castillo, Angelo, & alijs.

28 Vel vt *Fiscus* sumatur, quia fidelis pecuniæ custos dicitur, vel quasi fixus, & firmus, vt relatum est, & tradit Glossa *in d.Rub. cod. de jure fisci,* quod quia non admisit, *vbi sup. in d.Rub.* Amaya *sub n.*8. & nouissimè Gayto *de credito d.cap.*4. *quæsito* 11. *n.*1704. ideò ad relatas priores significationes referendam esse hanc vocem *fiscus,* existimamus.

29 Ad tertiam allegationis partem, an post factam confiscationem, sit cognoscere Inquisitorum Tribunalium, aut Iudicis bonorum confiscatorum, &
30 ad quos superiores de illo appelletur? In quo dubio communis praxis est, vt post factã confiscationem bonorum de quocumque reo sancti Officij, in quo locum habet, lites agitandas esse coram certo Iudice Regio communiter nuncupato *Iuez de bienes confiscados* assignato per D. Inquisitorem Generalem, sed cum titulo Regio, ratione cuius, etsi sit Ecclesiasticus; imò Fiscalis, aut Inquisitor cum titulo Regio, debet exoluere dimidiam annatam solitam exigi à Ministris Regijs, ratione suorum offi-



ciorum, sicut, & mihi accidit, qui dum Inquisitor essem Vallisoletanus, creatus fui priùs per epistolam D.M.D. Didaci de Arce, & Reynoso, Episcopi, Placent. Inquisitoris Generalis anno 1655. & quia deinde misit ad me titulum Regium tenoris sequentis: *D. Phelipe por la Gracia de Dios Rey, &c. A Vos el D.D. Nicolas Rodriguez Fermosino, Inquisidor de Valladolid, y su destrito, salud, y gracia. Sabed que nos hasido echa zelacion, que en la dicha Inquisicion y destrito, a causa de auerse echo execucion de justicia por el santo Officio de la Inquisicion, ay muchos pleytos, que estan començados, y se esperan mouer, y començar de aqui adelante, sobre bienes, que an sido, son, y seran confiscados a nuestra Camara, y fisco por el delito de la heregia, y apostasia, entre el Receptor de los dichos bienes, y otras personas, a quien lo suso dicho toca, y tocar pueda. Y confiando de vuestra letras, &c. Es nuestra voluntad, y merced de os en commendar la determinacion de ello, como por la presente es lo en commendamos, y cometemos, y mandamos, que tomeis, y leciuais los dichos pleytos en el estado, que los hallaredes, y los otros que començaren de aqui adelante sobre lo suso dicho. Yllamadas, y oidas las partes, a quien toca, breuemente determineis loque hallaredes por justicia & ibi y osdamos poder para lo executar en los que remissos, e inobedientes fueren* (señala los maraccedises de salario, y otras cosas) *y concluje, y ansi mesmo mandamos que de este titulo seteme la racon en los libros de la contaduria general de el Consejo de la santa, y general Inquisicion. Dada en Madrid. an.*12. *de Nob. de* 1656. *YO EL REY. Refrendada por D. Phelipe Antonio de Alosa, su Secretario. Teste titulo se firmo a las espaldas per su Illustriss.y Señores Dom.D. Andres Brauo, Dom.D. August. de Villauicensio, Dom. D. Ioan. Santos, Licen.D. Alonso Liaño de Buelna.*

Imò & in Secretaria, quæ dicitur *de Aragon,* no- 31
stri Consilij viderim quandam schedulam Regis Philippi II. qua die 7. Februarij anni 1569. commisit Inquisitoribus Ciuitatis Regum, vulgò *del Reyno de Lima* judicaturam bonorum confiscatorum ob crimen hæresis in verbis sequentibus, inter alia, *para que desde entonces, y para adelante librasen los pleytos, que se ofrecien,* & ibi, *Es nuestra merced de les cometer la determinacion de los pleytos, y causas que se mouieren en el dicho destrito, y prouincias de la dicha Inquisicion sobre los bienes, que son, y fueren confiscados a nuestra Camara, y fisco, y por el caso, y delito de la heregia, entre nuestro Receptor, que es, o fuere de aqui adelante en dicho destrito, e otras personas, a quien lo suso dicho toca, &c.* quæ inuenta est *in lib.*8. *schedularum Regiarum, fol.*19. *B, &* 20. in dicta Secretaria, quæ est etiam Indiarum, & accepi à Secretario Ioanne de Clauiso, perito quidem, & notitioso, hanc schedulam extendi ad alias duas Inquisitiones, Mexicanam scilicet, & Carthaginensem, nec aliud vidi, aut audiui per annos tres, in quibus fui Fiscalis, & alios duos, in quo sum Consiliarius, cum expertus sim lites huius generis liberatas fuisse in illis partibus ab Inquisitoribus, à quibus appellatæ, fuerunt finitæ nonnullæ, me Fiscali, & etiam conjudice. † Exolui dimidiam annatam correspon- 32
dentem salario, & in dicta eadem Inquisitione exercuerunt ante me, sola epistola D. D. Inquisitoris Generalis, D. Didacus de Inestares Marin. ibi Inquisitor, & creatus deindè Præses *de las Charcas* apud Indos, post illum Inquisitor D. Eldiphonsus Liaño Buelna, noster amicus, qui dum ageret in hoc Consilio, vt esset electus Episcopus Lemo-

xenſis,mortuus fuit hîc Matriti 2.die *Maij* 1658. dum & exerceret etiam, vt Cappellanus maior
33 Regij Cœnobij *de la Encarnaçion.* † Ante illud tempus ſemper Iudices bonorum confiſcatorum illius Valliſoletanæ Inquiſitionis fuerunt, aut Auditores illius Cancellariæ, aut Canonici illius Cathedralis, & in alijs Inquiſitionibus,aliæ perſonæ condecoratæ Eccleſiaſticæ,ſeu ſæculares cum communi ſalario 40. Marapetinorum, vt hodie videmus in Granatenſi Inquiſitione D. Ioannem de Herrera Diareja illius Cancellariæ litteratorum litteratiſſimus, & talis exempli, vt anno præterito 1658.renunciauerit nominationem de illo factam per noſtrum Regem Philippum IV. ad Fiſcaliam ſui Regij Conſilij *del Patrimonio*, & Hiſpali D. Iines Bernal. Carrillo in illa Audientia magnæ opinionis cauſarum Patronus,& expertiſſimus.

34 Et quod iſta nominatio directè ſpectet ad Regem, etſi proponere perſonam ſufficientem ſit D. Inquiſitoris Generalis, apparet ex verbis inſtructionis loquentis de Iudice bonorum confiſcatorũ anni 1485. à priori Hiſpali facta, §.1. *ibi: itenco moquier, que ſus Althecas notionen porbien de haçer graçia de los bienes a los herejes Apoſtatas,* & ibi, *y les pertinezcan todos los bienes de los herejes condenados reconciliados deſde el dia, que cometieron el delito ſegun derecho*, & ex alijs verbis aliarum inſtructionum, cum re vera per regaliam recitatam *hîc ſub allegat.*1. & in hac, item, & *in*
35 *d.allegatione* 18.*& alijs.*†Confiſcationes bonorum damnatorum applicentur Fiſco Regio, qualis, & Inquiſitionum dicitur, quibus Domini Reges ab initio talia bona applicarunt, & aſſignarunt pro Patrimonio expenſarum quarumlibet Inquiſitionum Hiſpaniæ, vbilibet exiſtentium, etiam Regnorum Siciliæ, Sardaniæ,Majoricæ,Aragon.Cathaloniæ, Valentiæ, Portugal; quam exiſtentium apud Indos ratione patronatus, vt quotidiana, & clara praxis obſeruat etiam in hoc noſtro Conſilio ſanctæ Inquiſitionis, de quo nunquam fuit dubium.

36 Et ſic à ratione ſpeciali prouenit, vt de litibus ortis contra illa bona confiſcata, nulla ſit cognitio Inquiſitorum in Tribunalibus exiſtentium in prima inſtantia, nec in alia (niſi vt mox dicemus.) eò quod illæ quæcumque ſint huius generis excitatæ à creditoribus, quantumuis priuilegiatis, debeant moueri, proſequi, atque ſententiari per Iudicem Regium, vocatum bonorum confiſcatorum,actuandæ coram Notario dicto *de bienes confiſcados*, & ſimiliter cum titulo Regio, creato ab
37 Inquiſitore Generali. † Et hoc non alio fundamento:nam cum Fiſcalia(vt iam dictum eſt)etiam *ſub allegat.*1 ſint de Regalibus, ſicut cum Abileſio,Maſtrillo,Bobadilla, Peregrino, Petro Gregorio, & Amaya *ibi dixi*, ſequitur optimo jure, vt cauſæ inde ortæ dicantur Fiſcales,taliter,vt perinde coram ſpeciali Iudice ſi ſit ventilandæ, juxta diſpoſitum ab Imperatoribus, *inſtit. cod.vbi cauſæ fiſcales:* argum. illorum ſpecialium Iudicum, de quibus dixi *ſub tit.de foro compet.* vt ſunt Inquiſitores reſpectu familiarium,& Miniſtrorum ſanctæ Inquiſitionis modo ibi dicto, & juxta quæ longè dixi ſub allegatione facta anno præterito 1648. contra Dom. Hieronymum de Tordeſillas Prætorem Valliſoletanum, in quadam competentia,me Fiſcali exiſtente,poſita *in fine dicti tituli de foro comp.* item ſcholaſticorum, militum, & aliorum exemptorum, quos retuli *ſub dicto titulo, & alibi.*

Et in tantum eſt firma cuiuſlibet Iudicis bono- 38
rum confiſcatorum juriſdictio, vt perſæpius, me Fiſcali,in hoc Conſilio ſupremo agente,& poſtulante contigerit, quam plures creditores petentes judicium radicari in noſtro Conſilio,vt coram judicibus ſupremis habentibus facultatem auocandi cauſas ab Inquiſitoribus, & à Iudicibus bonorum confiſcatorum, remiſſos fuiſſe ad proprios dictos Iudices bonorum confiſcatorum, vt ibi modo ſolito inſtantia prima formaretur, proſequeretur, ac finiretur; cum illi re vera ſint Iudices primæ inſtantiæ; & ſic praxim ordinariam,quam profeſſus fui, habitam à meis anteceſſoribus, & quam proſequitur D.Didacus de Valledares Sarmiento, vir conſpicuus, memoria ſtupenda florens, & quidem beneuolos noſtri ſucceſſor in officio Fiſcali, præcipuè, quando bona fuerunt confiſcata in diſtricto Inquiſitionis, vbi reus ſancti Officij, contra quos creditores exagitant, incarcerati fuerunt.
† Et licet in noſtro Conſilio ſoleant ſimiles cauſæ 39
retineri, & mandare, vt creditores juſtificent coram Inquiſitore vulgò dicto *de Corte*, qui eſt ſicut communis Inquiſitor officians pro omnibus Inquiſitionibus Hiſpaniæ. At hoc ſic continget, quando rei Inquiſitionis cum ſuis bonis hîc Matriti degentes, aut inuenti, apprehenſi, & incarcerati fuerunt, & illicò remiſſi, vt ſolet, vel ad carceres Toleti, aut Chonden, ſeu Valliſoleti, vt viciniores huic Curiæ; tunc enim perſpicua ratio militat,quare creditores hîc admittantur, liteſque eorum finiantur in noſtro Conſilio.

Quod ſi cauſæ fuerint controuerſæ apud ali- 40
quem ex dictis Iudicibus bonorum confiſcatorum in Tribunalibus cuiuſque Inquiſitionis commorantem, appellatio à ſententia illius poteſt interponi, vel à ſuſceptore Fiſci, vulgò *el Reçetor*, condemnato, vel à creditore quolibet ex litigantibus grauato coram D. Inquiſitore Generali, ac cum Iudicibus Conſiliarijs de noſtro Conſilio,vbi audito libello appellationis, & habito teſtimonio, litteræ prouidentur, & expediuntur inhibitoriæ, & compulſoriales, virtute quarum, † Iudex bo- 41
norum confiſcatorum, à cuius ſententia appellatur, remittit proceſſum originalem, ſcilicet ſi Fiſcalis appellet: (fallit in Inquiſitionibus Indiarum ob vitandum amiſſionis periculum) ſin autem ex creditoribus, non niſi copiatum, à cuius præſentatione, & collocato in Secretaria deſtricti, à quo venit, prouidetur partibus de illo copiam dari, vt pro ſecunda, & vlteriori inſtantia acta formando hinc, indeque audiantur, circa quæ debeant probari, & deduci, vſque ad ſententiam; qua prolata, eſt locus ſupplicationi, in qua ac videtur cum eiſdem actis, ac de nouo adiectis; & tunc taliter litem ſopiri, vt iam tunc inter omnes litigantes omnium inſtantiarum, nulla alia detur inſufflatio inſtantiæ, juxtà praxim, de qua dixi ſub *cap.Venerabilis* 19. *de judicijs,ſub Rubrica,& titulo de appellat.* latiſſimè, *& ibi, ſub cap.*4. *&* 5. vbi de fatalibus plurima ſcripſi.

Et quamuis à Iudice confiſcatorum directa 42
appellatio interponatur ad noſtrum Conſilium ſupremum; eò quòd Regium ſit, ſicut & alia Regia Conſilia noſtræ Curiæ Matritenſis, etſi prima eius radix ſit Apoſtolica (de quo, & qualiter nunc non agimus.) Nihilominus, vt cauſæ faciliùs finiantur ſine maiori partium moleſtia; item & vt excuſentur expenſæ exceſſiuæ, iuxta quæ longè diximus *in cap. finem litibus, de dolo, & contumacia*; hic applicanda, indulta, atque

expedita

expedita fuit quædam schedula Regia à nostro piissimo Rege Philippo IV. anno præterito *1626 die 2. Ianuarij*, per quam concessum fuit, vt in causis ventilatis coram quocumque ex Iudicibus bonorum confiscatorum, post sententiam ab illo prolatam, appellatio interponatur ad Inquisitores, & Tribunal illius Inquisitionis, quando causa, à qua appellatur, fuerit minoris summæ, quàm ducentorum ducatorum monetæ communis, quæ schedula fuit referendata à Secretario Anton. Alosa, & ad Inquisitiones nouæ Hispaniæ, vulgò *dellas Indias*. Alia quidem schedula Regia prouisum fuit, vt causæ quæ non excederent summam mille ducatorum, ibi apud Inquisitores finirentur, in quorum Inquisitionibus etiam alia schedula 7. Februarij 1569. Philippus II. Rex Hispaniarum decreuit, vt in Inquisitione vocata *de los Reges*, Regni *del Peru*, idem Inquisitores cognoscerent de bonis Hæreticorum confiscatis, tractando, & sententiando, atque soluendo lites, quæ se offerrent inter Fiscum, & creditores, ad illa confiscata bona, in verbis sequentibus: *Nuestra cura es de les cometer la determinacion de los pleytos, e causas que se mouieren en el dicho destrito y prouincia de la dicha Inquisicion sobre los bienes que se offerien confiscados a nuestra Camera y Fisco por el delitto de l'heresia enfra nuestro Reçettor que es o fuere & otras personas a quien to sus dicho toca*, &c. *lib.* 8. *de schedulis* 19. & 20. quæ schedula etiam practicatur in alijs Inquisitionibus, & locis Regni Mexicani.

43 Quam quidem praxim tam quoad Iudicem confiscatorum, quàm quoad Inquisitores, qui à Regibus nostris tam in Camera Aragoniæ & Insulis, quàm apud Inquisitiones Castellæ, pluribus schedulis Regijs vidi & legi commendatam fuisse ab anno 1497. quas in vnum habet idem Secretarius Iuames de Clauiso curioso compendio annotatas. Et insuper alias schedulas ac epistolas Regum, & vltimam nostri Philippi IV. anni præteriti 1641. quibus expeditiùs præceptum fuit ab anno 1508. per Reges primos fundatores Inquisitionis Hispanicæ, ne Auditores Regiarum Cancellariarum, atque aliarum Audientiarum, se intromitterent in cognoscendo de causis quouis modo pertinentibus ex aliquo interesse fiscali ad Inquisitores, aut ad Iudices bonorum confiscatorum, à quibus speciales causæ recensitæ in dictis schedulis eradicatæ fuerunt, & supplantatæ in dicto Foro Inquisitionis; imò legi in alia schedula reprehensos fuisse Auditores Granatenses, eò quod fecerunt apud se comparere quemdam Iudicem bonorum, quæ notabis ad Alfarum *Glossa* 9. & 11.

44 Ad vltimam allegationis partem, vt inquiritur de praxi circa soluenda nonnulla debita, ad quæ sunt obligati rei fidei, incarcerati in sancto Officio, antequam eorum bona confiscata, & applicata Fisco Inquisitionis declarentur, breuiter respondetur stylum tam Tribunalium Inquisitionum, quàm nostri Consilij supremi esse, vt quoties constat de aliquo debito paruo, quod tale existimatur centum Regalium, plus, minusve juxta arbitrium Iudicum, & secundum facultates, aut correspondentias incarceratorum, soluantur sine concursu creditorum, & faciliùs quando debitum procedit ex salarijs debitis famulis, seruitoribus, si de illis constet, aut per librum incarcerati, aut eius declaratione, & informatione prætensoris, quæ à quolibet postulante, siue exigente, solet in prima eius petitione offerri, & quod reus declaret; imò & sine formali concursu solent alia debita nonnullis creditoribus exolui in forma depositi cum obligatione & fidejussione reddendi sic relatum, si alius appareat creditor iuris melioris.

Item etiam solet mundari, vt bona mobilia, aut 45
immobilia inuenta, seu in domo hæretici incarcerati, aut sub eius administratione, si tamen legitimè constet illa esse creditoris petentis, nec fraus vlla suspicetur; & hoc quidem procedere iuxta regulas, quas ponunt scribentes *de priuilegijs creditorum in l. priu legia, ff. de reb. cred. & in l. 1. & tit. qui potiores in pignor. habeantur, & in cap. ex litteris de pignorib. & alijs*, & iuxta quæ sub nonnullis allegationibus infrà positis explanamus, & distinguimus.

Aliter inquam si creditores apparent diuersi, & 46
debita sibimet sint magnæ quantitatis, praxis quotidiana procedit apud Inquisitores omnium Inquisitionum, & in hoc Consilio supremo, vbi quantumuis instrumento constat de debito; item & de declaratione rei incarcerati, & informatione oblata à creditore petente, vt mandetur dari copia, vulgò *Traslado* cæteris creditoribus, & pro absentibus, edicta expediri, quibus venire vocentur; ita vt nullo modo ante judicium hinc inde ventilatum cum omnibus alicui soluatur, nisi cuique iuxta sui gradus prærogatiuam. Et in præsenti post proximam incarcerationem certi rei de fide, obligati ad prouisionem carnium faciendam vulgò *alabasto de las Carnicerias*, qui à diuersis negotiatoribus, tam hîc Matriti, quàm in Ciuitate *de Rioseco*; item in Regno Galletiæ habitantibus, supplex cum schedulis extorsit pecunias, vsque ad summam 1150. Regalium, quorum valore emit in dicto Regno Galleciæ 1300. capita boum ad prouisionem huius villæ translata nulli ex creditoribus chirographarijs exsolutum est de pecunia depositata procedente à consumptione dictorum boum; quantumvis allegarunt nonnulli empta fuisse ex dicta pecunia accommodata reo; tum quia sunt alij creditores ex alia causa, & fortè antiquiores; tum quia non omnes citati adhuc erant, vt ostenderent de proprio jure instrumenta. Et sic ad concursum omnium fuit remissus quidam *Martinus Fernandez Eguerra Riosejanus*, qui sibi petijt exolui duplicem quantitatem monetæ virtute schedularum, item & declaratione rei, oblata de omni informatione, qui nec auditus est, propalans multorum aliorum creditorum schedulas esse illius, & vt maior pars cumuli solueretur, illi fuisse cessas; nam præterquam, quod de hoc legitimè non constitit; & quod ipse reus fuit factus dominus pecuniæ, & quod nec capita boum remanerent illi specialiter obligata, & inde pecunia, quæ ex illis procederet, & alia quæ in mentem votantium venerunt, considerata fuit non minima simulationis species resultans in fraudem fisci, & aliorum creditorum; & sic depositione dicti Martini die 7. Iulij huius anni 1661. prouisum fuit, vt daretur copia cæteris alijs creditoribus nondum citatis. † Sed famulis transportanti- 47
bus dicta capita boum, & alijs, quos habuit ad emendum Galleciæ coadjutores satisfieri mandatum fuit illico sine concursu, & hoc per rationem adductam hîc *sub n.* 43. & 44.

## ALLEGATIO III.

An Iudex Fiſci habeat cognoſcere, etiam inter priuatos, ſi non adeſt fumus cauſæ Fiſcalis ? Et de praxi vſitata in noſtro Conſilio præcipiendi, vt Tabelliones huius Curiæ veniant coram Domino Inquiſitore Generali, & Dominis de Conſilio, vt faciant relationem de proceſſu prætenſo ab aliqua ex partibus pertinere ad judicaturam noſtri Conſilij, & de compulſione ſtylata, vt veniant ? Item & de retentione, quæ ſolet practicari ? Et an Fiſcus pro re modici valoris, aut ſummæ moderatæ, habeat nihilominus priuilegium trahendi ad Forum Inquiſitionis, quoſlibet alios creditores magnarum ſummarum exactores ? Vbi & de alia praxi ſtylata ?

*SVMMARIVM.*

1 *Emptor habens cauſam à Fiſco, ſubintrat litigaturus contra priuatum eius emptorem coram Iudice bonorum confiſcatorum, vt n.2.*
3 *Index bonorum confiſcatorum nequit cognoſcere inter priuatos, ſi Fiſcus nihil cum eis habeat: fallit, vt n.11*
4 *Index confiſcatorũ tunc cognoſcet inter priuatos, ſi Fiſcus compareat pro ſuo intereſſe, vt n.10 & 11*
5 *Fiſcus ſuccedens in re, poſt cœptam primam inſtantiam, habet priuilegium trahendi cauſam ad Iudicem bonorum confiſcatorum, ſiue reſpondens, ſiue agens, n.6*
7 *L. ſi quid, cod. vbi cauſæ Fiſcales, & n.8*
8 *Procurator Cæſaris, idem quod Aduocatus Fiſci dicitur.*
9 *Fiſcus aliquando agit in perſona alterius coram Præſide.*
10 *Fiſcus agens pro defendendo eius emptorem litigio alterius grauatum, potius eſt, vt trahat cauſam ad propriũ Iudicem Fiſci.*
11 *Fiſcus, re euicta, tenetur reſtituere emptori pretium illius.*
12 *Fiſci priuilegium eſt ceſſibile; ſic vt ceſſionarius habeat priuilegium prælationis, n.13.14*
14 *Fideiubens apud Fiſcũ, debet gaudere Foro Fiſci.*
15 *Fiſcalis cauſa quoties dependet coram Iudicibus Curiæ, qua praxi auocetur ad Concilium ſupremum Inquiſitionis? Refertur & n.16*
16 *Tabellio, coram quo pendet cauſa, quæ, vt Fiſci prætenditur, à Iudicibus Curiæ auocari, qualiter compellatur comparere in Conſilio ſupremo Inquiſitionis, vt faciat relationem de actis. Et qualiter retineantur, ſi appareat fiſcalem eſſe cauſam.*
17 *Lis refertur his diebus agitata, in qua formata eſt competentia ſuper taxa certa domus conductæ à Vidua Miniſtri ſancti Officij.*
18 *Fiſcus gaudet ſuo fori priuilegio, etiam ſi litigaturus compareat inter priuatos pro re modici valoris.*
19 *Magis, & minus, non variant ſpeciem, & n.21*
20 *Minima non eſſe in conſideratione, qualiter intelligantur ?*
22 *Iudices ſolent eſſe nimis ſoliti in conſeruando propriam juriſdictionem.*
23 *Creditores ſolent conſentire, vt portio debita fiſco ſoluatur de bonis debitorum, ne lis cœpta coram Iudicibus Curiæ Regalis auocetur ad Iudicem Fiſci, n.24*
24 *Fiſcus iniuſtam cauſam fouens, venit puniendus à jure, & à Iudice.*
25 *Inquiſitores, & Iudices bonorum confiſcatorum ſolent fiſcum condemnare, & crebriùs in noſtro Conſilio practicatur.*

AD primam allegationis partem videtur affirmandum : nam vt quemadmodum habet proprios Iudices ad ſe defendendum, vt *in l.1. cod. ſi aduerſus fiſcum*, *l. ſi conſtante* 35. *§. fin. ff. ſoluto matr.* ſic vt trahat ad proprium judicium cauſas omnes, in quibus interuenit *per titulum, C. vbi cauſæ fiſcales*, & fulcitur, quia etſi quoad forum emptor fiſci nihil ab illo habeat, quare priuilegio Fori valeat gaudere, cùm nihil emptori competat ſpeciale, vt ſentiunt Bald. *in l.3. C. de jure fiſci, n.2.* Couarr. *in 1.p. pract. c.8. n.3. verſ. idem*, Rebuf. & alij, quos ſequitur Barboſ. *in l. venditor, ff. de judicijs, n.153.* Valenz. *in d.l.3. n.10. verſ. verumtamen recepta hæc*, Amaya *ibi n.31.* † Nihilominus, quia emptor cauſam habet à Fiſco, ſi vendit alij, Fiſcus ſubintrat litigaturus in proprio foro inter priuatos collitigantes, quales ſunt, qui emit à Fiſco, & alter cui venditum eſt ab emptore Fiſci, juxta quæ dixerunt Farinac. *in 1.p. fragm. verb. fiſcus, à n.182.* Peregr. *de jur. fiſci, lib.7. tit.1. n.9.* & ambo cum pluribus, & ante illos Martin. Lauden. *de fiſco. q.27* Angel. *in §. actionum, n.19. inſt. de actionib.* Burgos de Paz *in c. fin. n.16. de emptione, & venditione.* 1 2

Adhuc dicendum eſt Iudicem bonorum confiſcatorum, non poſſe cognoſcere inter priuatos, niſi cauſa vertatur inter priuatum, & fiſcum, vt *per totum tit. cod. vbi cauſæ fiſcales*, & ſignanter *per textum in l. ad fiſcum, cod. eodem, tit. in terminis.* Quemada *in ſuis quæſt. fiſcal. q.1.* ex Saliceto, Paulo Caſtrenſi, & alijs ; ſic vt nec alius Iudex cognoſcere poſſit, Corneus *tom.2. conſ.30. n.3.* Euerardus *in centur. leg. cap.26. fol.62.* Alfarus *de officio fiſcali, Gloſſa 16 n.21. & 22. n.204.* cum alijs, & hoc, ſiue actor, ſiue reus ſit Fiſcus, vt docent Baldus *in l. ſi debitum, num.2. cod. quando fiſcus, vel priuatus*, Peregrin. *lib.7. tit.1. n.1. & tit.2. n.1. & 16.* Padilla *in l. manifeſta, cod. de ſeruit. & aqua, n.4.* Didacus Perez *in leg. 6. tit.4. lib. 2. ordinam. Gloſſa ſaluo en aquellos.* 3

Itaque quoties dicimus ſpecialiter Iudicem confiſcatorum cognoſcere, hoc euenire; eò quod fiſcus ſubintrat pro ſuo aliquo intereſſe, non aliter; quare quidem Fiſcus ad dictum confiſcatorum Iudicem cauſam habet, etiam cum propter ceſſionem, aut euictionem comparet, vt dixit Afflictis *dec.2 n.1.* & etiam vbi comparet pro ſuo intereſſe, *l. ſi minori, cod. de jure fiſci*, Peregrin. *vbi ſuprà*, & DD. *in dicta l. ſi minori 3.* de cuius materia nonnulla dicemus. 4

Et in tantum verum dici, quod Fiſcus ſuccedens poſt cœptam inſtantiam, non tenetur primum Iudicem ſequi, ſed poſſit ad ſuum Tribunal cauſam trahere, vt tenent Baldus *in l.1. cod. de hæredit. vel actione vendita, & in leg.1. ſiue Rubrica de rerum diuerſ. num.15.* Saliceto *in dicta lege ſi debitum,* 5

*debitum, cod. quando fiscus, vel priuatus, num.* 2. Afflictis *decisione* 2. *in princip.* Euerard. *in cent. dict. cap.* 26. *fol.* 92. etiam si succedat ex confiscatione, Alex. *in l. si constante, §. bona, ff. soluto matr. n.* 3. *per textum ibi.*

6 Sic vt vbicumque fiscalis causa interesse debet, siue respondens, siue agens causam ad suprema Tribunalia, vbi assistit, trahere possit, Peregrin. *dicto libro* 7. *titulo* 1. *numero* 9. *ex dicta lege si minori*, refert aliquos Ancharranus *in cap. ea quæ* 17. *de regul. juris, libro* 6. Paulus, & Cagnol. *in dicta lege venditor, ff. de judic.* Capicius *decisione* 179. Et sic in praxi testatur causas redactas esse, atque auocatas, Alfaro *dicta Glossa* 16. *sub num.* 25. *&* 26. vbi de suo patre Iudice bonorum confiscatorum Hispali, & alij, causas reassumptas, & ex aliis, quæ ipse Alfaro adduxit *sub dicto num.* 204. *& sub Glossa* 18. *priuileg.* 20. *num.* 31.

7 Nec obstat his *textus in leg. si quid, codice vbi causæ fiscales*, quatenus procurator Cæsaris, qui est Iudex Fisci, vt dicit Quemada, & post illum Alfaro *de officio fiscali, Glossa* 9. *numero* 23. cum Alciato *in leg. Præses, cod. de transact. num.* 12. dum ait, quod siue Aduocatum, siue Procuratorem Fisci, aut Cæsaris appelles, ille dicatur, qui in Curia gerit officium, Ludouic. Gomez *in proceff. Reg. Cancel. fol.* 7. res enim Fisci tractarunt, qui Procuratores Cæsaris appellantur, vt notarunt Causabon. ad Spartianum, & Petr. Gregor. *lib.* 47. *Syntagm. cap.* 7. Amaya *in l.* 66. *cod. de Decurion. cap.* 3. *n.* 4. *&* 5.

8 Cognoscit inter priuatos, quando ambo, vel alter eorum sunt conductores bonorum Cæsaris; quia respondetur hoc prouenire: nam talis causa non est absolutè inter priuatos; quin potiùs dependeat à Fiscali, vt videtur, ac comprobatur ex doctrina Capicij *dict. decis.* 197. Matheſiliani *in leg. cum eorum, Cod. de sent. et interlocut. n.* 9 *tomo* 1. *singul. fol.* 164. Alfar. *sub dicto num.* 26. qui etiam se citat *sub Glossa* 34. §. 1. *speciale* 20. *aliquid in dicta Glossa* 16. *sub numero* 22. dum ex Baldo, & Quemada *dicta quæstione fiscal.* 1. *&* 2.

9 † ait aliquando Fiscum, dum ex alterius persona agit, posse etiam agere coram Præside; & ob id dictus Quemada dixit ex Saliceto, & Paulo Castrense *in dicta lege cum vendente, cod. vbi causæ fiscal. per textum ibi*, licèt contrarium tenuerit Glossa, & ex Baldo, atque Angelo, dicentibus illam Glossam, diuinare etiam Iudicem bonorum confiscatione cognoscere inter priuatos in annexis, & connexis bonorum fiscalium.

10 Et sic iam non obstant adducta hìc *sub num.* 1. cum videamus, vt Fiscus accedat ad defendendum eius emptorem propter interesse, quod habet, ne emptor vincatur; imò si credimus Baldo, Paulo, Saliceto, & alijs *in leg. edicto* 3. *codice si aduersus fiscum per textum ibi*, Alfaro *dicta Glossa* 34 *speciale* 20. *num.* 69. *& Glossa* 16. *in priuileg.* 36. *num.* 147. *& Glossa* 18. *num.* 8. *cum alijs*; priuilegium fori, quod Fiscus habet, transit in emptorem.

11 Ita vt si priuatus litem moueat priuato super re à Fisco eiuendita, debeat esse Iudex Procurator Fisci, etiam inter ipsos priuatos; & sic vt agens contra amentem à Fisco, Fisci Iudicem habere debeat, vt dixit Lauden. *de fisco, q.* 192. Et est ratio; quoniam Fiscus, re euicta, emptori saltem tenetur restituere pretium, vt refert Amaya *in d. l. venditori* 3. *C. de jure fisci, n.* 30. addens inde succedere regulam, quæ habet, quod Fiscus comparans pro suo interesse, causam trahit ad suũ Iudicem, cum Capiccio *dict. dec.* 197. Cagnolo *in d. l. vendit.* 49. *n.* 17. Platea *in l. non iniusta, n. fin. C. de conuen. fisci debitoribus*: latè Guzman. *de euictione, q.* 8. *ex num.* 1.

Et fulcitur, quia etsi Fisci priuilegium, solus Fis- 12
cus habeat, vt docet Cynus *in l. in omnibus, n.* 10. *C. si quis jus dicenti non obtemperauerit*: Tamen Fisci priuilegium cessibile esse, nam cedi potest, docent Bartol. *per textum ibi* in *leg. si in te fin. C. de priuileg. fisci, & in leg.* 1. *codice de priuat. dotib.* Lauden. *q.* 22.

Sic vt talis cessionarius habeat priuilegium præ- 13
lationis, *d. l. fin.* Negusant. *de pignorib. membro* 4. *p.* 2 *n.* 107. Alfaro *d. Glos.* 16. *priuileg.* 36. *sub n.* 142. qui qui & habet priuilegium fori, Lauden. *d. quæst.* 223 Bart. *in d. l.* 1. *C. de priuat. dotib.* Lucas *n.* 72. nam vt dicunt Bald. *in l. per diuersas, n.* 21. *C. mandati*, Alex. *in l. si per diuortium, & in l. per dotem, ff. soluto matrim.* hoc priuilegium cessibile est, cedique potest, cum non cohæreat personę; Fiscus namque cedens, omnia priuilegia cessisse videtur, Lauden. *d. q.* 223. Alfaro *d. priuil.* 56. *n.* 147. vbi concludit *n.* 148. ex Baldo *in l. fin §. fin. C. de vsuris rei judicatæ*, Suarez *in lib.* 2. *Fori, l.* 2. *de los emplaçamientos, §. sed pone, n.* 24. † Vt etiam fideiubens apud Fiscum, reum 14
conueniat coram eodem Iudice, qui eum ad soluendum coegit, & hoc esse singulare in Fisco ex dicto Suarez.

Hinc diximus deuenisse ad agendum de praxi 15
quotidie vsitata in hoc nostro supremo Consilio Inquisitionis; nempè vt quoties ad instantiam Fiscalis, siue alicuius ex partibus litigantibus, prætenditur causam, & litem iam in alio Consilio huius Curiæ incœptam pertinere ad nostrum Consilium supremum, hoc petito, siue relato, præcipiatur in actis coram Secretario Consilij, vt aliquis ex Nuncijs Notum faciat Scribæ, seu Tabellioni Prouinciæ, Villæ, vel alterius Iudicaturæ, vt veniat cum actis ad narrandum Dominis de nostro Consilio, naturam causæ, quæ si inspicitur pertinere, retinetur in nostro Consilio, prouiso decreto judiciali, de quo datur Tabellioni fides, & ipse relinquit processum. Quod contingit quoties interesse Fiscus ex lite habeat, & si cæteri concutrentes creditores consensissent litigare coram Iudicibus laicis ordinarijs. Vel si interesse habeat aliquis ex Ministris, Officialibus sanctæ Inquisitionis, cum isti, tam in agendo, quàm in excipiendo in causis ciuilibus, & criminalibus, habeant Fori priuilegium, & trahendi causam ad Forum Inquisitionis; juxtà quæ dixi latissimè *in alleg. fiscali anni præteriti* 1648. facta Vallisoleti contra Prætorem D. Hieronym. de Tordesillas, tunc illius Ciuitatis Prætore posita post indicem *titulor. de jud. & foro comp.* Item si criminaliter procederetur contra aliquem ex Familiaribus, & casus, non esset ex exceptis, nec competentia formata: nam tunc per ibi dicta ad explicationem *l.* 20 *tit.* 1. *lib.* 4. *recop. à n.* 17 & ante; item & per dicta *sub c. Ecclesia sancta Mariæ, de constit. q.* 48. *&* 49. istorum Ministrorum Iudices proprij, sunt Inquisitores, aut Domini de Cõsilio, coram quibus plures similes causas retentas vidi, ac video. Solent namque prius ipsi Tabelliones requisiti ad tradendũ processus, referre suis proprijs Iudicibus laicis, requisitos fore, quos non audiui replicasse, nec negasse; quin dicti Tabelliones venirent ad referendum Dominis de Consilio Inquisitionis statum, & qualitatem processus, qui si non pertineat, remittitur primis Iudicibus de illis cognoscentibus.

Quod si contingat, vt Tabellio requisitus se ex- 16
cuset venire ad talem narrationem faciendã nostro

ſupremo Inquiſitionis conſilio, carceri mancipatur Familiariorum, Quoúſque mandatum adimpleat. Nec vidi vnquam cenſuris vti contra Tabellionem ſe excuſantem; aliter inquam, ſi judices ipſi Regij contradicerent, qui ſi formarent competentiam juriſdictionis, tunc recurri ad remedium conferentiæ, & inſuper ad determinationem magni conſilij competentiarum dicendum eſt, iuxta quæ latè dico *ſub tract. tertio hic.*

17 Et quia his diebus quidam ſe ſe obtulit caſus, de quodam tabellione requiſito reſpondenti, quod veniret ad narrandum proceſſum coram ipſo actuatum inter duos, quorum vnus petebat, vt periti taxatores, ſchedula Regia nominati reddituum Domus conductæ venirent vt reducantur ad pretium taxæ iuſtum, & moderatum, qui poſtquam partes litigantes conſenſerunt litigare in noſtro conſilio, ſecundo requiſitus idem tabellio reſpondit, competentiam eſſe formatam à D. Fiſcali conſilij ſupremi Caſtellæ; eo quod ratione cauſæ publicæ, œconomicæ, atque politicæ tales ſuper taxis cauſæ ſint de foro Regio, etiam inter Miniſtros, & officiales inquiſitionis, & ſuſpicio addiderit ipſum Tabellionem procuraſſe cum D. Fiſcali, vt competentiam formaret, ſicut fecit, ne à ſuo officio auocaretur ille proceſſus, nec amitteret expenſas ſibi ſoluendas à litigantibus, & ſuper hoc practicaretur, præſentibus, etiam Collegis de conſilio Regio Caſtellæ qui pro Rege ſolent aſſiſtere hora veſpertina, vt Conſiliarij noſtri conſilij inquiſitionis, viſum fuit vt infrà *alleg.4.refertur n.35.* vt Cuſtodes aſſignarentur dicto tabellioni vocato Didaco Gutierrez ſuis expenſis quoúſque traderet proceſſum cauſatum inter Franciſcum Meto conductorem dictæ domus & Dominam Eliſabet de Aras viduam Michaëlis de Aras notarius ſecreſtorum Sancti Officij in hac curia, cumque noluiſſet fuiſſetque formata competentia ad Antonio Vidamie Fiſcali Conſilij Caſtellæ ſupremi viſo in hoc noſtro conſilio quod hoc non erat cauſa competentiæ eo quod ſicut officiales miniſtri S. Officij ſemper ſine competentia ſunt de foro inquiſitionis tam in agendo, quàm in excipiendo, vt diuerſis ſchedulis & decretis Reges noſtri declararunt, & vt nouiſſimè Rex noſter Philippus 4. reſpondit certæ conſultationi ei factæ die 10. nouembr. 1634. in ſequentibus verbis. *Lo que toca à los officiales & lo priuilegiado y que no ha deir à la juncta de competençias* Vt patet in Secretario Caſtellæ & ex alio reſponſo dato die 19. Iullij 1658. in quadam cauſa Farini Eſpejo in verbis ſequentibus *per punto general tengo reſuelto, que lo que toca à los Officiales de el Sancto Officio & lo priuilegiado, y conformè à ello eſte negocio, no aura deir alla juncta de competençias, y anſi perteneçe à eſſe Conſejo à quien mando ſe remitate* vt patet ex ſecretaria Aragoniæ noſtri conſilij & ita nouiſſimè, quia viduæ fruuntur priuilegijs ſuorum maritorum vltimæ conſultationi 9. Auguſti anni 1661 D. Rex Philippus reſpondit in ſequentibus *eſta bien y anſi lo è mandado.*

18 Ad vltimam allegationis partem, an Fiſcus pro re modici valoris, aut ſummæ moderatæ, habeat nihilominus priuilegium trahendi ad forum jnquiſitionis quoſlibet alios creditores magnarum ſummarum exactores? In quo dubio, prælabitis, quæ hic dixi *ad alleg.1. & in noſtra allegat. à n.1. item & infrà in alijs* reſpondendum eſt, priuilegium Fiſco competens trahendi ad ſuum forum cauſas pendentes coram iudicibus ordinarijs, militare, ſiue intereſſe, quod habet in litè, paruum, aut magnum ſit.

Quia magis, & minus non variant priuilegij 19
naturam, & indultum iuxta regulam iuris, notam *magis, & minus non variant ſpeciem*, præcipuè, quando militat eadem ratio in minimo, ſicut in magno, & quando ſumus in formalibus: planè de eius *in cap. de appellationibus à n.11. de appell.* quem referunt Cardinalis Tuſch. *litt. M. concluſ.* 239. *n.39.* Barboſa *in axioma* 151. *verb. modica*, vbi limitat regulam, *modica non nocent*, de qua DD. *per cap. ſi proponente* 42. *Vbi gloſſa* 1. *de reſcript.*

Et regulam, *minima non ſunt in conſideratione*, 20
ſiue *de minimis non curat Prætor*, de qua DD. *per textum in l. ſcio ff. de in integr. reſtit. l.4. in fine ff. de edilitio edicto*, cum infinitis idem Barboſa *axioma* 150. *à num.1. vbi ſub num.5.* limitat.

† Et in terminis quod *magis, aut minus non variant ſpeciem, aut naturam*, DD. *per textum in l.fin.* 21
*ff. de fundo inſtructo*; idem Barboſa *axioma* 140. *n.6. verſ. maior.* cum multis fratres D. Alfonſus de Narbona *in l.15. gloſſa 1. n.13. in fine tit.21. lib.4. recompil.* D. Didacus de Narbona Auditor Cancellariæ Pintianæ *de ætate ad humanos actus requiſita anno* 14. *q.56. n.2.*

Quod euidentius in puncto iuriſdictionis pro- 22
cedit, ſuper qua conſeruanda iudices ſunt nimis ſoliciti, ac diligentiores, & ſi in alijs omiſſi, & negligentes reperiantur: ſic abunde demonſtraui *ſub tit. de iudicijs, & foro comp.* Vbi quam plures competentiarum ſpecies, & caſus narraui ortos ex prædicto fumo. Et in terminis applicabis quæ dico infrà *ſub alleg.5. à numero 1. & 2.* vbi dico competere Fiſco priuilegium vendendi rem communem, inuito ſocio, etiamſi in ea ſit tantùm Dominus rei paruæ *per l. vnicam Cod. de vendit. rerum Fiſcal. lib.10. & per dicta alleg.6.*

Itaque ne lites ſemel radicatæ coram iudicibus 23
laicis, aut alijs Eccleſiæ auocentur à proprijs iudicibus, quibus cognitio competit, ſolent creditores conſentire, vt intereſſe à fiſco petitum contra bona rei, ſoluatur per iudicem bonorum confiſcatorum, aut jnquiſitores, vt ſic cuiúſque creditoris ius, in tuto liquidandum, coram iudice ordinario permaneat. Imò & ſi primo lis mota ſit coram iudice bonorum confiſcatorum jnquiſitionis, idem ſolet practicari, vt ſoluto, & ſatisfacto fiſco, Sanctæ jnquiſitionis, cauſa deindè remitatur ad dictos iudices ordinarios, hoc aliquando practicatum audiui, quod ego, aut numquam faciendum, aut ſi ſemel, aut iterum; id raro, & tunc ſi creditores litigaturi in foro jnquiſitionis, facturi eſſent magnas expenſas propter incommoda itineris, aliavè.

† Ne aliàs poſſet dici abſque concurſu, fiſco ſolui 24
propter iniuſtitiam, hoc eſt potentiam ipſius, non quod iuſtam foueret cauſam, quam ſemper præ oculis habere debet, quoties in iudicio petierit, cum aliàs veniat puniendus in amiſſione cauſæ, ſi abuteretur priuilegijs ſibi conceſſis iuxta Bartoli, Baldi, & Ioannis de Plateæ doctrinam *in l. iuſtas Cod. de iure fiſci lib.10. per textum ibi*, qui & ad damna, & expenſas teneretur, ſi calumnioſas actiones intentans, calumniosè aduerſarium vexaret, vt docuerunt Guido Pap. *ſingul.821. tom.1. fol.254.* Peregrin. *de iure fiſci tom.1. lib.7. n.6.* Alfaro *de officio Fiſcali gloſſa 16. n.220. & 221.* DD. *in dicta l. iuſtas.*

Et

25 Et principalius ne ob id deſinat de tota cauſa inter cæteros etiam creditores, cum certum ſit, tam iudices bonorum confiſcatorum, quàm Inquiſitores eſſe nimis attentos ad non fauendum fiſco in præjudicium creditorum, & ſi fortè in hoc aliquando defeciſſe, litigantes quærelentur, ſine dubio, ſemper fiſcus condemnetur in noſtro conſilio ſupremo, quoties non probat clarè, & apertè de iure ſuo, cum, vt infrà dicemus, in dubijs cauſis ſemper contra fiſcum debeat pronunciari, applicando hic etiam quæ latè adduxi *ſub alleg.*20. Et videbis quæ dico *ſub alleg.*56. *verſ. ad ſecundam.*

## ALLEGATIO IV.

An Si cauſa prima incœpta fuerit inter creditores coram Vicario Epiſcopi, aut coram Nuncio, Legato Apoſtolico in hac curia Matritenſi exiſtenti, & eius Auditore, ſeu aliquo ex Prothonotarijs illius Audientiæ & iudicaturæ, habeat Fiſcus Sanctæ Inquiſitionis ius retrahendi cauſam ad Tribunal inquiſitionis, illos iudices inhibendo? Et an iuriſdictio iudicis bonorum confiſcatorum Inquiſitorum, aut noſtri ſupremi inquiſitionis Conſilij, ſit prorogabilis inter perſonas priuatas ad cauſas non Fiſcales? Et an ſi hæreticus, & alter cum eo obligantur, tanquam duo rei debendi inſolidum cum renunciatione legum, ſit priuatiuus iudex confiſcatorum bonorum cum excluſione aliorum iudicum ordinariorum?

### *SVMMARIVM.*

1 *Eccleſia vniuerſalis poteſt habere fiſcum vt numero* 2.
2 *Bona Clericorum hæreticorum applicantur fiſco Eccleſiæ.*
3 *Fiſcalis Cameræ Apoſtolicæ agit pro ſpolijs, & alijs debitis Papæ.*
4 *Fiſcus Eccleſiæ maior, ſiue dignior eſt fiſco Imperatoris.*
5 *Fiſcales Sancti Officij petunt bona hæreticorum laicorum, applicari fiſco Regio, Eccleſiaſticorum verò, Eccleſiæ fiſco. Vbi de formulario.*
6 *Fiſcus Sanctæ Inquiſitionis intereſſe habens, valet auocare cauſam concurſus ab Epiſcopo, & eius vicario, & n.*7.
7 *Inquiſitores funguntur primò poteſtate Pontificia.*
8 *Nuncij Apoſtolici in Regnis Hiſpaniæ facultas inſinuatur.*
11 *Legati de latere facultas æquiparatur in ſuis prouincijs illi, quàm habent Epiſcopi in proprijs Diœceſibus, inter quos eſt locus præuentioni, vt n.*12.
13 *Nuncij, ſiuè legati inferiores habent à Pontificibus litteras ſuæ commiſſionis, quàm tenentur oſtendere.*
14 *Nuncius, & eius Auditor nequit à iudicibus Inquiſitionis inhiberi, quando præuenit cognitionem de concurſu, in quo Fiſcus cameræ Apoſtolicæ habet intereſſe.*
15 *Fiſcus Sanctæ Inquiſitionis de iure poteſt inhibere Nuncium Hiſpanum, & eius Auditorem cognoſcentes inter priuatos, quando idem Fiſcus inquiſitionis habet intereſſe, & nullum camera Apoſtolica. Et quid fuit practicatum in quodam caſu n.*16.
17 *Iuriſdictio iudicis bonorum confiſcatorum, inquiſitorum, ac conſilij ſupremi inquiſitionis eſt prorogabilis inter priuatos litigantes tacitè, aut expreſsè conſentientes, etſi Fiſcus intereſſe non habeat, & à n.*18. *Vbi videtur impugnari, ſed verius primum à n.*22.
18 *Iuriſdictio iudicis limitata ad certum genus perſonarum, & ad certas cauſas, vt Mercatorum, pupillorum, viduarum, & defunctorum, videtur improrogabilis.*
19 *Limitata cauſa, limitatum producit effectum, Vbi de cauſis mercaturæ, & à n.*20.
20 *Iudex deputatus apud indos pro cauſis defunctorum improrogabilis dicitur.*
22 *Procuratoris Cæſaris, id eſt Fiſci iuriſdictio, quæ limitata eſt, valet prorogari, & quare n.*23.28.30.
23 *Prorogatio iuriſdictionis inducta eſt, vt litigatores facilius ſuccurrantur.*
24 *Prorogatio iuriſdictionis inter priuatos non admittitur, ſi iudex vellet ex vi ſuæ facultatis extendere primam iuriſdictionem, vel quando taliter eſſet limitata, aut cum Clauſula abdicatiua, vt n.*25. *vel ex coniectura vt num.*26.
25 *Iudices nonnulli Neapoli deſignati ad certas mercaturæ cauſas, ſunt improrogabiles, ne iuris Ordo confundatur.*
27 *Iudices Mercantiles, aut alij ſpeciales, ſi non prohibentur prorogari, verius eſt, vt à partibus eligi poſſint ad cauſas diuerſæ materiæ.*
28 *Iuriſdictio limitata ad certum genus cauſarum ſine limitatione perſonarum, eſt prorogabilis, præcipuè ſi eſt annexa alicui Dignitati, aut Officio, & n.*29.
29 *Prorogari valet iuriſdictio Conceſſa ad certam ſpeciem, & qualitatem cauſarum ex conſenſu partium*
31 *Fiſcus non valet prorogare iuriſdictionem iudicum extraneorum, quia habet iudices ſpeciales.*
32 *Fiſcus aſſiſtens liti, non ſolùm, vt actor & reus ſed tamquam actor laudatus, habet fori priuilegium. Et quare facilius priuati litigatores, facilius prorogant iudicem alienum num.*33.
34 *Prætor poteſt cauſas ciuium iudicare, errore ceſſante, & etiam per reconuentionem.*
35 *Competentia ſuper quadam taxa domus conductæ refertur ad fauorem inquiſitionis.*
36 *Fiſcus habet cognoſcere de cauſa correorum, ſi vnus ex illis hæreticus ſit, & quare n.*37.

SVb Allegatione præcedenti reſolutum eſt, eſt vt quoties Fiſcus ſanctæ Inquiſitionis habet intereſſe, poſſit in facultate quoſlibet alios iudices, Regios ordinarios inhibere. Nunc dubium eſt, & die 4. menſis Iullij huius anni 1661. excitatum occaſione certæ Confiſca- 1

tionis cuiuſdam rei fidei, qui habebat creditum contra certum debitorem Eccleſiaſticum, in cuius bona, concurſus formatus eſt, creditorum plurimorum in Tribunali illuſtriſſimi Nuncij. Et quia iam *ſupra ſub alleg.* 1. conſuetudine dixerim poſſe eſſe receptum, vt Epiſcopi habeant Fiſcum, & quod eiſdemmet priuilegijs gaudeat, quibus Fiſcus Regius, ſicut dixerunt Bobabilla *in polit. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 196. *litt. F.* Peregrin. *de iure Fiſci tit.* 2. *n.* 104. Petrus Gregor. *lib.* 31. *ſyntag. cap.* 31. *n.* 7. Fuluius cum pluribus *in l. vnica cod. de pœnis Fiſcal. n.* 47. Amaya *in Rubr. cod. de iure fiſci n.* 25. *latè* Barboſa *de Epiſcopo allegat.* 107. *à n.* 16. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 9. *n.* 11. Bellet *diſquiſit. Cleric.* §. 1. *n.* 21. Oldradus *conſ.* 302. *col.* 2. Pauinus *inter eius conſiliar. conſ.* 34. *verſ. circa* Chochier *de iuriſdict. ordinarior, in exemptor p.* 4. *q.* 112. *n.* 3. Riccius *in praxi aurea reſolut.* 387. *n.* 2. quidquid ſentiat Franc. Alfaro *de officio fiſcali gloſſa* 9. *n.* 9.

2 Dum fatetur Eccleſiam vniuerſalem habere Fiſcum, Epiſcopos, non, cum Bernardo Diez *in practica crim. canonica cap.* 124. Couar. *dict. lib.* 2. *variar. cap.* 9. *additio ad capell. Tolos. q.* 228. & alijs relatis à Iullio Claro *lib.* 5. *receptarum ſentent.* §. *fin. q.* 80. *n.* 5. niſi applicando monetas in vſus pios; cum potius iam ſit, vt verè Fiſcum habeat, cui applicantur bona Clericorum hæreticorum patrimonialia, pro vt cum multis, quos refert Farinac, conſtantiſſimè reſoluit de hæreſi *q.* 190. §. 11. *à n.* 154. Barboſa ſuprà *ſub dict. n.* 16. licet aliter obſeruet praxis Luſitaniæ, Caſtellæ, & Franciæ, vt atteſtantur Couarru. *dict. lib.* 2. *var. cap.* 9. *n.* 11. *&* 12. Azeuedus *in l.* 2. *n.* 200. *tit.* 3. *lib.* 8. *recopilat.* Salced. ad Bernard. Diez *in praxi cap.* 114. *verb. hæretici, litt. L.* Peregtin. *de iure fiſci, lib.* 4. *tit.* 5. *n.* 31. verſ. *Clericorum vero bona,* Bobadilla *in polit. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 201. *litt.* D. Thomas Sanchez *in præcepta decalogi, lib.* 2. *cap.* 20. Zeuedo cum pluribus ex antiquitatibus *ad decret. collect.* 55. *n.* 6. *& alij per textum in cap. ſi quis* 17. *q.* 4. *& in cap.* Quia diuerſitatem, vbi gloſſa verb. *præter* in fine, vbi Butr. ac Imola de conceſſione Præb. Sylueſter in ſumma, verb. *hæreticis* §. 1. *n.* 13. verſ. *ſi ſunt Clerici,* Burſatus *conſ.* 43. *n.* 37. Carrer. *in tract. de hæret. n.* 135. ante medium, verſ. *boua vero Clericorum* Barboſa *in dicta clem.* 2. *n.* 4. Deciano, & alijs reprobans cum Farinacio *dict.* §. 11. *n.* 159. contrarium tenentes.

3 Imo & ſine dubio ſummum Romanum Pontificem, hoc eſt vniuerſalem Eccleſiam iuxta *clem.* 2. *de hæret.* Abbas *in dict. cap. quia diuerſitatem n.* 14. & Nuncium legatum Papæ pro debitis ſpolijs, & alijs debitis Cameræ Apoſtolicæ compertum ſit Fiſcalem habere, qui petat nomine fiſci, ſeque opponat pro alijs tributis contra quoſlibet.

4 Et fiſcus Eccleſiæ maior ſit, ſiuè dignior Imperatore, Petr. Rebuff. *de priuileg. Scholar. priuileg.* 98. *n.* 4. Alfaro *dicta gloſſa* 9. *n.* 9. qui dicit ex Baldo relato à Lauden. *q.* 206. fiſcum Romanæ Eccleſiæ vbique eſſe. Ideò iam ſine ſcrupulo potuit dubitari de propoſitis dubijs in noſtra quæſtione.

5 Et hoc ſi conſideretur formularium, quo fiſcales Sancti Officij vtuntur, quando petunt bona hæreticorum fiſco applicari, qui loquuntur cum ea diſtinctione, vt ſi rei fidei ſint laici, vt frequenter accidit, applicationem petant bonorum fieri fiſco Regio, ac Receptori nomine eius in verbis ſequentib. *y en perdimiento de todos ſuſbienes des de el dia, y punto, que començò à cometer los dichos delitos, applicandolos à la Camara, y fiſco Real de ſu Mag. y à ſu Receptor en ſu nombre* (& quare ſic fiat; item ac de donatione facta per Reges noſtros, Fiſco Inquiſitionis iam *ſub. allegat.* 1. dictum reperies) quæ formaliter vſitatur, cũ Clericus hæreticus damnatur, ſiquidem Fiſcalis concludit, *declarando hauer Caidô, ê incurrido en confiſcaçion di todos ſuſbienes, applicandolos à quien, y con de derecho ſe deua haçer,* quorum applicatio, videtur prædicanda; iuxta terminos *dicta clem.* 2. *de hæreticis,* vbi bona Clerici à beneficio precedentia, Eccleſiæ applicantur; patrimonialia vero illius Fiſco Eccleſiæ, ſecundum plures relatos, & alios, quos adducit Barboſa *ibi n.* 2. *&* 3. de quo puncto infrà dico latè.

Quibus præhabitis, ad primam difficultatis partem, quatenus eſt dubium de Epiſcopo, & eius vicario Generali coram quo eſt lis per concurſum creditorum, & Fiſcus Sanctæ Inquiſitionis habet aliquos intereſſe; vidi aliquoties practicari, ſimiles cauſas auocari ad Tribunal Iudicis confiſcatorum Sanctæ Inquiſitionis, cùm priuilegium fiſci hic militet, non ſolùm propter fiſcalem cauſam priuilegiatam, vt diximus *allegat.* 2. *&* 3. ſed quia tales cauſæ confiſcationis bonorum propter delictum hæreſis, adhuc vt annexæ & connexæ dependent à tali crimine, cuius de cauſa Inquiſitores, & alij iudices, ſunt priuatiui iudices, non Epiſcopi, vt infrà dico *ſub tract.* 2. *hic allegationum cauſarum fidei.* 6

Et hoc præcipuè, ſi Inquiſitores fungantur officio iudicis bonorum Confiſcatorum, cum fungantur tunc primo poteſtate Pontificia; item, & Regia, quod videtur adſtrui, tam ratione legali per regulam generalem *l.* 2. *ff. de iuriſdict. om. iudicum,* quam *textus in cap. præterea de officio iudicis delegati,* quibus patet, vt conceſſa iuriſdictione, concedantur omnia, ſine quibus exerceri nequit; & ex verbis tituli Inquiſitorum, vbi poſtquam exprimitur facultas incipiendi, & proſequendi proceſſus fidei vſque ad ſententias relaxationis, adduntur verba ſequentia ibi: *para todo lo que dicho es, cada vna coſa, y parte de ello, os damos poder cumplido, con todas ſus inçidençias, y dependençias, anexidades, y Conexidades, y cometemos nueſtras voçes haſta que à Nos eſpeçial, y expreſſamente las auoquemos &c.* cum & debeat etiam conſiderari appellationem, tam cauſarum fidei, quàm bonorum confiſcatorum quotidiè tractari in hoc noſtro Supremo Conſilio Inquiſitionis. 7

Maius eſt dubium reſpectu Nuncij Apoſtolici in noſtris Regnis Hiſpaniæ exiſtentis, pro vt & ſolet in hac curia; & omiſſa diſtinctione legatorum in tres ſpecies, de qua dico cum communi DD. *in Rubr. & tit. de officio legati,* & omiſſo etiam quod eligi poteſt Apoſtolicæ ſedis legatus quicumque ſummo Pontifici viſus fuerit idoneus. 8

Et quod habent omnes legati, & omnes Nuncij priuilegium à iure communi, de quo *in cap. accedentes de præſcript.* quod ſcilicet ſint ab omnibus honorandi, ac dignè recipiendi, tamquam ſummi Pontificis Vicegerentes, & ineundo, ac redeundo in ſuis neceſſitatibus adiuuandi, *cap. cum inſtantia* 27. *cap. procurationes de cenſibus* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 42. *q. fin.* verſ. *ſecundo,* Surdus *de aliment. tit.* 4. *q.* 22. *n.* 10. Bellet *diſquiſit. Clerical. p.* 1. *tit. de bonis Cleric.* §. 11. *num.* 12. 9

Et præmiſſo etiam quod legatorum de latere eſt 10

est maxima authoritas, potestas, atque iurisdictio, vt dicunt communiter DD. & Barbosa *de iure Eccles.* 1. *p. cap.* 5. *& à n.* 25. nec minima reputetur, quàm habent legatus, Nuncius Hispaniæ, de qua latissimè cum infinitis egit Nicolaus Garcia *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. vbi exprimit casus, circa quos habet in iudicando, & dispensando, de quibus latissimè agimus *sub dict. tit. de officio legati.* Iam nunc ad propositum dubium videtur respondendum idem, quod de Episcopo, & eius Vicario Generali dictum est hic in vers. *quibus prahabitis* per ibi relata, cum & fisci priuilegium ratione interesse videatur potens ad aduocandas causas inceptas coram Illustrissimo Nuncio, & eius Auditore.

11 Deinde quia si consideretur potestas, quam habet, minor reperitur, quam illa, quæ est in legatis de latere, & nihilominus ista solum comparatur illi, quam habent Episcopi in suis Diæcesibus, cum non amplius possit in sua prouincia, quam Episcopi in suis Diæcesibus, Chuchus *instit. moral. lib.* 2. *tit.* 5. *n.* 83. Nicol. Garcia *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 28. Sanchez *de matrim. lib.* 8. *disp.* 9. *n.* 25. Mandos. *reg.* 34. *q.* 50. *n.* 5. Goncalez *ad regul.* 8. *Cancel. glossa* 25. *n.* 15. nec vltra videtur extendi, quam quod concurrat cum quolibet Ordinario, sicut Papa.

12 Ita vt inter eos sit locus præuentioni, *cap. si à Sede Apostolica de præb. lib.* 6. *glossa fin. in cap.* 1. *de offic. leg. lib.* 6. Petr. Gregor. *de re benefic. cap.* 38. *n.* 6. Quintana Dueñas *lib.* 1. *Eccles. cap.* 5. *n.* 3. Rebuff. *in tract. nomin. q.* 17. *n.* 16. *vers.* 2. Goncalez *ad regul.* 8. *Cancel. §.* 2. *præam. n.* 7. Nicol. Garcia *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *n.* 40. Azor. *lib.* 6. *moral. cap.* 25. *q.* 6. Piasecius *in praxi Episcop. p.* 2. *cap.* 5. *n.* 9. Erasmus à Chochier, & Scipio Rubeis, quos refert, & sequitur Barbosa *dict. cap.* 5. *de iure Eccles. n.* 24. *&* 29. qui per totum caput, & alij ab eo relati *n fin.* plura alia referunt de potestate horum; sed potestas Nunciorum de iure non ad plus se extendit; ergo sine dubio de illa debet dici idem, quod de Episcopo, & eius vicario, à quibus iudex bonorum confiscatorum, siue Inquisitores habent pro fisci interesse auocare causas ab illis.

13 Nihilominus, quia legati, siue Nuncij habent à Pontificibus litteras speciales legationis suæ, in quibus præcipua legationis causa apponitur, *cap. in primis.* 2. *q.* 1. sic vt sine litteris non debeant, ad legationem proficisci, vt eis fides adhibeatur, *cap. lectis.* 63. *dist. cap. Lugdunensis* 9. *q.* 2. quæ non est minime in nostris Hispaniæ Nuncijs, vt in Formulario, quod perlegi hoc in anno in cubiculo Fiscalis, ac Abreuiatoris reuerendæ Cameræ considerani attentè, atque perspicuè (& si limitata) sic vt per facultatem talium litterarum, alia nonnulla competant dispensanda inter subditos Episcoporum, quæ non habent ipsimet Episcopi.

14 Ideo in proposito de quo loquimur, cum se se obtulerit casus, in quo apparuit de interesse Fisci Inquisitionis, postquam concursus creditorum esset formatus ad bona cuiusdam Præbendati vita fũcti Canonici, ac Magistri scholæ Ecclesiæ Conchen. nomine *D. Matheus Deus* Reuerẽdæ cameræ Apostolicæ collectoris, & nonnulli creditorum prætendentes debita sibi exolui contracta ex mutuo illi dato ad expediendas Bullas suarum Præbendarum, & cognitio, vt dictum est de interesse resultante mille Ducatorum, quæ tali canonico mutuauit vnus, quorum bona fuerunt confiscata; eo quod apparuit reus conuictus fidei, mirum non fuit, vt ad oculos difficultas magistra sese obtulisset, num quid fisci priuilegium esset potens ad inhibendum Auditorem Nuncij tunc cognoscentem de illo concursu creditorum, & auocandam causam ad nostrum consilium supremum Inquisitionis, coram quo delatio de tali debito fuit habita; eo quod consideratum etiam fuit interesse, quod habebat Fiscus Reuerendæ Cameræ Apostolicæ; sic vt in concursu duorum æqualiter priuilegiatorum præferatur iudicium cœptum coram illo, qui causam præuenit ex vulgata regula, de qua disputaui latissime *sub cap.* 19. *de foro comp. in cap.* 1. *cap. ex litteris de restit. spoliator, & in cap. fin. de ordine iudiciorum*, vbi quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum, non vtitur priuilegio suo, iuxta declarationes, quas in dictis locis adduxi.

At si contingeret quod in causa per concursum 15
inceptæ, aut alio quouis modo coram Illustrissimo Nuncio, eiusvè Auditore esset inter priuatos litigantes orta, nec quidquam interesse in illa haberet Fiscus Reuerendæ Cameræ Apostolicæ, credo ex dictis de Episcopis, & eorum Vicarijs; item & de maximo priuilegio, quo potitur Fiscus Sanctæ Inquisitionis, de quo *ab allegat.* 1. *hic & in sequentibus* iudices bonorum Confiscatorum Sanctæ inquisitionis, & Inquisitores, & vberius nostrum consilium supremum Inquisitionis in puncto iuris, vtpote in hac parte iudices superiores habere ius inhibendi dictos Illustr. Nuncium, & illius Auditorem; item & auocandi ab illo causas medijs iuridicis; sed non censuris illos compellere, non est facilis resolutionis, si ipsi D. Illustrissim. Nuncius, & Auditor requisiti medijs Vrbanis, qui debent præcedere cum tantis iudicibus, si renuerent causam, & acta remittere iudicibus Sanctæ Inquisitionis.

Quapropter vidi in prædicta causa D. Inquisi- 16
torem Generalem D. Didacum de Arce, & Reynoso litteratissimum, prudentissimum, & integerrimum cum suis Consiliarijs equidem perdoctis hæc, & alia in puncto considerasse, credentes, & confidentes de D. Illustrissimo Nuncio, & eius Auditore, quod requisiti politicè, & vrbanicè illicò remittent causas si spectent cognitioni iudicum Inquisitionis quo ad bona confiscata. Indeque ex parte Dominorum de consilio Inquisitionis consideratum habere, etiam Fiscum Reuerendæ Cameræ Apostolicæ interesse in causa recitata, illamque præuentam habuisse; & sic noluisse accedere ad disceptandum de prælatione priuilegij fisci Inquisitionis concurrentis cum priuilegio fisci dictæ Reu. Camer. Apostol. & sic & si nunc causa pendeat, & certus sit fiscus Inquisitionis de relato suo interesse, non se adhuc monstrauit collitigator cum cæteris dicti concursus Creditoribus. Et poteris applicare alia, quæ generaliter dixi *infrà sub alleg.* 62. *à n.* 55.

Ad secundam allegationis partem an iurisdi- 17
ctio iudicis bonorum confiscatorum Inquisitorum, aut nostri consilij supremi Inquisitionis sit prorogabilis inter personas priuatas ad causas non Fiscales; & in terminis in nostro instituto de solo iudice bonorum Confiscatorum, video Quemadam disputasse in sua *quæst.* 2. *Fiscalium* Vbi resoluit ante *n.* 2. vsque ad finem dictam iurisdictionem prorogatam fuisse, & per appellationem sic confirmatum in nostro supremo consilio, in

quadam

quadam ardua causa ventilata coram se, vt iudice bonorum confiscatorum inter Marchionem de Villena & hæredes Ioannæ Gomez de Sant.Martin. in collæ villæ *de Escalona* referens id procedere etiam ex tacita prorogatione litigantium, intelligendo sic *textum in l.1. cod. de iurisdict. omn. iudicum* quem alij existimarunt loqui de expressa prorogatione, & quod ipse in dicta causa fuerit iudex ex tacita prorogatione inter easdem personas.

18 Verum quia assertio hæc videtur turbari ex sequentibus, nempè, vt non sit prorogabilis iurisdictio iudicis limitata ad certum genus personarum, vt ad causas Mercatorum, pupillorum, & viduarum, nec de consensu partium ad personas diuersæ qualitatis, videlicet ad causas eorum, qui non sint Mercatores, pupilli, aut viduæ, vt tenuerunt Bald. *in cap. de causis 4.n.48. & in cap.P, & G, 40. num.10. de officio, & potest. judicis deleg.* Felin. *ibi n.12.* Marianus *in cap. significasti n.30. vers. tertio probatur*, Vbi multa congerunt Canonistæ, Felicianus de Vega, & ego, Vbi Vantius *de nullit. ex defectu iurisdictionis ord. ex n.51. & 52.* Anton. de Matheis *de prorogatione iurisd. n.5.* post medium, vers. idem si est altera respectu causarum. Ergo cum causæ pertinentes ad Iudicem confiscatorum sint limitatæ; item & quæ spectant ad Inquisitores, & ad nostrum Consilium, & inter certas personas, sequitur, vt nullo modo illorum iurisdictio valeat prorogari inter priuatas personas, etiam de consensu earum expresso *ex regula l. in agris ff. de acquirendo rerum Dom.*

19 Vbi limitata causa limitatum producit effectum, & ex alijs principijs iuridicis: nam vt sicut dixit Abbas *in dicto cap. P, & G, col.5.n.19.* de vna specie iurisdictionis ad aliam nequit fieri prorogatio; & sic ait ibi iudicem deputatum ad mercantias, vel super maleficijs, non possit prorogari super ciuilibus; quia oportet, vt illam iurisdictionem habeat in subditos *per l. testamenta cod. de testam.* Vbi Zinus, & recentiores, Bald. *in dicto cap. de causis 4.n.25. de offic. deleg.* Iason *in dicta l. testamenta* Vbi dicit communem.

20 Et confirmatur: nam quemadmodum apud Indos iudex deputatus pro causis defunctorum vulgo dictus *juez maior de bienes de defunctos*, habita consideratione ad causas, & ad personas ipsorum defunctorum, nequit etiam ex partium consensu prorogari, nec se intromittere circa alias diuersas, vt in specie tradunt Monte Alegre *in praxi ciuili cap.9. n.342.* Felicianus de Vega *in dicto cap. significasti 18. de foro comp.n.23.* Vbi refert schedulam Regiam expeditam hic Matriti *Die 10. Decemb. 1618.* qua deciditur locum dari recursui ad regales Cancellarias contrectalem iudicem in hoc excedentem; idem etiam dicens procedere respectu Tribunalis dicti *del consulado*, in illis partibus respectu causarum Mercatorum, sic resoluens *ibi n.24. cum* Curia Philippica *2.p.lib.2. cap.15.* Abbas *in dicto cap. significasti* cum Cyno, Barbosa *in l.1. ff. de iudic. art.1. à n.121.* Monte alegre *in dicto cap.9. num.142.* † Sic etiam in præsenti casu, vbi Iudex confiscatorum, aut Inquisitores, se non possunt intromittere in cognitione aliarum causarum, quàm quæ fuerunt eiusdem qualitatis, confiscationis scilicet, in quibus pro suo interesse comparet Fiscus, alia ego *in dicto cap. significasti à n.16.*

21

22 Sed quia dixit Quemada dictam iurisdictionem tacitè suo tempore prorogatam fuisse, nec satis explanauerit quomodo id contegisset, ego pro clariori explanatione memoriam faciendo me de prorogatione tacita, aut expressa latè scripsisse *sub cap. 1. & dict. cap. significasti de foro com. & ibi sub quæst.1. à numero 13.* Vbi de dubio, *an Iurisdictio delegata queat prorogari, sicut ordinaria?* At affirmando, certis adiectis ibi vsque ad finem quæstionis ad propositum comprobo *ex decis. textus in l.1. cod. de Iurisd. omn. Iudic.* Vbi Iurisdictio Procuratoris Cæsaris, quæ limitata est, non ad causas, sed ad certas personas, qui cum fisco controuersiam habent, potest prorogari, Bartol. *in l.1. ff. de Iudic. n.8.* Vbi Barbosa *art.1. n.118.* idem Carlebal *dict. quæst.8. art.2. sect.4. n.1181.* Felicianus de Vega *in dict. cap. significasti n.22.* Confirmantes etiam; † quoniam si Iurisdictio limitata quoad personas, prorogationem non admitteret, nulla Iurisdictio prorogari posset; quippe cũ omnis Iurisdictio limitata sit ad personas subditorum ex traditis *in l. fin. ff. & Iurisd. omn. Iudic. & in cap. 2. de constit. lib.6.* Nec ex hoc accipere iniuriam alios proprios Iudices, cum hoc agere sit indultum litigatoribus, vt succurrentur in grauaminibus, quæ solent pati ex litibus: ita adducti ex regula *textus in cap. finem litibus de Dolo, & contum, cap. Vt debitus honor. de appell. l. properandum, cod. & Iudic.* at inde Felician. de Vega *in dicto cap. significasti à numero 13.* dixit posse litigantes quoties velint alienam Iurisdictionem prorogare, compromittendo causas in arbitros, proprium Iudicem deferendo. 23

Nec obstant in contrarium adducta hic. *Vers. Verum*: nam procedunt, quando Iudex vellet procedere ex vi suæ Iurisdictionis, & aduentus inuitos, & de aliis causis, quam in concessione contentis; aliter vero si procederet ex vi prorogationis factæ litigatorum, eorumque consensu, tunc enim poterit Iurisdictio limitata extendi ad alias personas, nisi speciali prohibitione interdiceretur, aut esset limitata Iurisdictio ad certas singulares personas, vt dixerunt Cabedus *decis. 22.n.2.p.1.* Carlebal. qui dixit communem *supra dicta sect.4. q.8. disp.2. de Iudicijs cum multis à numero 1162. & 1165. item & à 1184. Vbi & 1186. 1187. & aliis.* † Limitat cum aliis infinitis, si in concessione Iurisdictionis limitatæ ad causas vnius generis personarum adiiceretur clausula abdicatiua, & decreti irritantis, veluti si diceretur *talis Iudex cognoscat de causis viduarum, & in alias causas, vel causas aliarum personarum non se intromittat, nec se intromittere possit, sed eas remittat ad alios Iudices competentes, & quidquid factum fuerit & nullum, seu irritum, & inane*, & hac de causa ait idem Carlebal *ibi n.1188. in pragmatica 62. & 63. & officio procurato Cæsaris*, & clarius *in pragm. 37. de officio sacr. Rep. consil. in ciuitate Neapolitana*, Vbi diuersæ sunt Curiæ, & Iurisdictiones, viuentium de arte maris, & arte lanæ, de arte serici &c. ait non posse illorum Iurisdictionem prorogari; sic vt non permitantur litigatores prorogare Iurisdictionem tribunalis Regiæ Cameræ summariæ, & apud eum litigare, stante inhibitione facta, ne inquam Iuris ordo confundatur, & ne confusioni causarum, & tribunalium detur locus, & ne item inferiorum prorogatio superiorum Iurisdictioni præiudicio sit: iuxta quæ idem Carlebal adnotauit *in dicta quæst.8. sect. 4.n.1059. & 808.* † Idemque procedere, quando ex coniecturata mente percipitur denegatam esse prorogationem, vt specie *textus in dicto cap. P. & G. 40. & officio Iudic. delegat.* 24 25 26

*delegat.* Vt ibi ſignificauit plane Baldus, *n.*10. & Barboſa *in dicta l.*1.*art.*1.*n.*155.*ff.& Iudic.* Natta *conſ.*82.*n.*7.*&* 8.*&* 2. Baldum Saquttus, & Regens Filuius Conſtantius *in l. vnica n.* 78. *cod. de clarius lib.*11.

27 Et quamuis Iudices Mercantiles non prorogentur, vt dictum eſt *in dicto verſ. verum*, at dum non prohibita expreſsè illorum prorogatio, verius eſt, vt eorum Iuriſdictio, & aliorum limitata ad cauſas vnius materiæ, vt mercantiles, matrimoniales, beneficiales gabellarum, aut reſtitutitionis, nulla tamen facta limitatione ex ſe,& ex natura ſua expectata, poſſe prorogari ad cauſas diuerſæ materiæ, non ad cauſas diuerſæ ſpeciei; non enim diuerſæ materiæ cauſa, faciunt cauſas ſpecie diuerſas, nec inducunt inter Iuriſdictiones, diuerſitatem ſpecificam, ſed ſolum materialem, & accidentalem, vt plenè probat *dict l.*

28 1. *cod. de Iuriſd. omn. Iudicum.* † Vbi Procuratoris Cæſaris Iuriſdictio ad ſolas cauſas fiſcales data conſenſu partium, poteſt prærogari ad cauſas non fiſcales: ſic idem Carlebal explicat legendus omnino *dicta ſect.*4.*à numero* 1190.*&* 1192.qui confirmat ex multis, & præcipuè, quoniam Iuriſdictio etiam limitata ad certum genus cauſarum ſine limitatione perſonarum, præſertim, ſi eſt annexa alicui officio, aut à lege, vel ſtatuto delata, reuera eſt juriſdictio ordinaria, aut ſaltem delegata ad vniuerſitatem cauſarum, vt docuerunt Baldus *in l.*1.*ſelect.*16.*num.*2. Alex.*num.*9.*ff.de juriſdict.omn. Iudicum*, Socinus *in leg.more maiorum,num* 40.*ff. eodem*, Decius *in cap.cauſam matrimony, num.*43. *de officio delegati*, Barboſa *in leg. cum Prætor* 12.

29 §.1. *ff. de Iudic. num.*48. Vnde Paulus Caſtrenſis *in l. teſtamenta omnia* 18. *num.*5. Iaſon. *num.* 1.*ſe inclinans*, & Fulgoſius *num.*2. *cod.de teſtament.* Sapia *in l.*1. *num.*2. Ludouicus Burgeſius *num.*156. *ff.de Iudic.* Iſernia *in conſtitut. ſtatuimus, propè finem, verſ.ſed numquid,& §.ſed verius eſt*, quem ſequitur ibidem Afflictis *num.*43. Cabedus *deciſ.* 22. *num.* 5. dixerunt poſſe prorogari juriſdictionem conceſſam ad certam ſpeciem, & qualitatem cauſarum ex prorogatione partium, ſeu litigatorum, de aliis quidem cauſis diuerſæ qualitatis, & hoc per deciſionem *dictæ leg.*1. *cod. de juriſdict.omnium Iudic.*

30 Vbi etſi procurator Fiſci, qui limitatam juriſdictionem habet, ad cognoſcendum de cauſis, inter Fiſcum ſcilicet, & priuatos, *leg.*1. *cod. ſi aduerſus finem*; ſic vt ob eandem rationem inter priuatos non ſit Iudex competens, *ex leg.* 1. *cod. de pedan. Iudic.& ex dicta leg.* 1. *cod. de juriſd. omnium Iudicum:* Tamen de conſenſu partium, eſſe Iudicem competentem inter priuatos, etiam notarunt Surdus *conſ.*280. *num.*17.*volum.*2. Carlebal. longè diſtinguens, *de Iudic.dicta diſp.* 1. *quæſt.* 8. *ſect.*4. *ex n.*1162. videndus vſque *ad n.*1215.

31 Nec obſtat dicere è contrà, non poſſe Fiſcum prorogare juriſdictionem Iudicum extraneorum, nec conſentire, vt cauſas eum tangentes definiat ex ea ratione; quia habet Iudices ſpeciales cum juriſdictione abdicatiua, ſeu priuatiua, vt ſentiunt Baldus *in leg. cum eorum* 5. *num.*7. *cod. de ſentent.& interlocut. omn. Iudic.* Peregrin. *de jure fiſci lib.*7. *tit.*1. *num.*6. Farinac. *in fragment.crim. litt.F, num.*181. *in fine*, Nouarius *in praxi, ſect.*2. *q.*15. *num.*4. Carlebal. videndus agens latè *diſp.*1. *q.*9.*ſect.*9.*de foro fiſci,à num.*698.*&* *ibi à n.*672.

32 Vbi cum infinitis *num.* 673. probat vt ſi aſſiſtat liti; non ſolum tanquam actor, aut reus, ſed tamquam auctor laudatus trahat ad ſe quemque proceſſum: idem *dicta q.*8.*diſp.*2.*ſect.*4.*ſub n.*1187. nam in eo eſt ratio diuerſa; non enim conuenit, vt fiſcus, amittendo ſeu recedendo à proprio foro priuilegiato ratione cauſę publicæ corã diuerſis Iudicibus, pro intereſſe litiget, ſecus autem procedere 33
reſpectu priuatorum litigantium, & prorogantiũ; iſti inquam vtuntur facultate iuris ſibi conceſſa, ad prorogandam Iuriſdictionem Iudicis non ſui per illa quæ latiſſime dixi *in dicto cap.*1.*dict.cap.ſignificaſti* 18.*de foro comp.* & per fundamenta adducta hic *à verſ. ad ſecundam.*

Quare optime dixit *gloſſa* 1.*iuncto textu in l. ſi* 34
*per errorem* 15. *ff. de Iuriſdict. omn.Iudic.* Ceſſante errore, poſſe cauſas ciuium Iudicari à prætore, Peregrino,*&* *gloſſa verb. Iuriſdictionem in fine, in dicta l.*1.*cod.de iudic.* Paulus *in l.vlt.n.*16. *&* *ibi* Cagnolus *n.*46.*de Iuriſdict.omn,Iudic.* Idem Paul. *conſ.*2.*n.*3.*ad finem p.* 2. & Afflictis *deciſ.* 27.*n.*2. agentes de præfata prorogatione Iuriſdictionis,& etiam per reconuentionem,de qua dictus Afflictis expreſsè. Alia plura poſſunt hic aggregari,in quibus non inſiſtimus, cum ſufficienter ad noſtrum propoſitum maneat res explanata.

Et ſic in quadam competentia ſeſe oblata his 35
diebus, qua cura Fiſcalis Regius conſilij ſupremi Caſtellæ, non poſſe inhiberi à noſtro Conſilio Inquiſitionis Prouinciæ Iudices ſupremos, vulgo *los Alcaldes de Corte* cognoſcentes de cauſa *alleg. præced.* Mentionata ſuper quadam taxatione domus, quæ eſt cuiuſdam mulieris viduæ ſcilicet Miniſtri officialis ſancti officij,& inquilini, ſubiecti foro Regio,qui iam conſentit litigare in noſtro conſilio,præceptum fuit heri *die* 7.*Iulij* 1661. præſente D. Inquiſitore Generali, & D. Gartia de Porras, Conſiliario, etiam regio in ſupremo Caſtellæ,vt tabellio illius cauſæ intra biduum traderet proceſſum factum coram ſe, in ſecretaria noſtri Conſilij, vt ſolet in aliis cauſis, quæ retinentur in noſtro Conſilio, amouendo Iudices alios, qui incœperunt acta facere, quibus tranſactis ipſe Mancipatur pro carcere cum vno cuſtode in propria domo. Et quia poſt hæc formata fuit competentia ad fiſcali Conſilij ſupremi Caſtellæ ſuper hoc facta, & cauſa remiſſa ad noſtrum conſilium ſalua taxa dictæ domus faciẽda à peritis huius curiæ vulgo *Taſſadores*:vt adimpletum fuit & mandarum ſic exequi à noſtro Conſilio, nunc dum hæc ſcribo de cauſa principali cognoſcente vt retuli ſupra allegat.3.ſub num.17. vbi leges.

Ad textium allegatiouis partem de hæretico,& 36
altero cum eo obligatis, tanquam duobus reis debendi, breuiter dicendum eſt, & per illa, quæ latè dico infra *ſub q* 5. *ſequenti*, de quæſtione, an *ſi aliquis emit à fiſco aliquam rem nomine alicuius, poſſit eius mandato conuenire mandatorem coram Procuratore Cæſaris, vt reddat ſibi pecuniam?* de qua DD. latè agendo affirmant *per textum in l.cum vendente,cod vbi cauſæ fiſcales*,ſic & in puncto dubij dicendum eſt, quod licet creditor vellet conuenire conſocium hæretici coram alio Iudice, & non coram fiſco nihilominus repellatur, nec ſuſtineatur, cum reuera fiſcus, hoc eſt Iudex, confiſcatorum, Inquiſitores, ſiue noſtrum Conſilium ſupremum,vere ſint Iudices inter has perſonas priuatas,præcipuè cum hæreticus eſſet principaliter obligatus; eo quod ad eum peruenerit pecunia.

Tunc enim ratione annexionis, & connexionis 37
bonis confiſcatis Iudicẽ eſſe aperte conſtat propter

dictam

dictam annexionem, & connexionē bonorum fiscalium, quod dicit non esse parui momenti, dicit Quemada *quæst. 1. numero 2. in fine*, dicens sic illum multoties Iudicasse, & inhibuisse aliis Iudicibus volentibus de causa cognoscere.

## ALLEGATIO V.

An Fiscus possit rem communem vendere, inuito socio. Et num valeat destruere domum delinquentis, quamuis illa sit communis cum alio non delinquente. Vbi quidquid de illius applicatione? Et quid si res commodam partitionem recipiat? Et qua ratione competat hoc priuilegium Fisco?

### *SVMMARIVM.*

1 *Socius inuito altero, nihil potest.*
2 *Conditio iniqua alteri parti per alterum nequit fieri.*
3 *Socio, qui non vendidit, datur rei vendicatio contra rem vendentem pro parte.*
4 *Fiscus potest, inuito socio, vendere rem totam communem, quam habet cum altero, etiam si in ea habeat minimam tantum partem. Et quid si habeat res commodam partitionem num. 5. 17. 18. & 29.*
6 *Instrumenta communia fiscus habet, sic & debeantur communicari, & n. 7.*
7 *Notarij omnes possunt cogi exhibere omnia instrumenta fisco habenti interesse pro Inquisitione contractuum.*
8 *Fiscus potest destruere partem Domus alicuius, & etiam totam, si vendit, requisito socio.*
9 *Socius præfertur cuilibet emptori offerendo pretium, quando fiscus rem communem vendidit.*
10 *Domus hæretici dogmaticantis, solebat olim desolari, & sale conspergi: vbi de domo* Petri Cazalla Vallisoleti, *& ad quas hæreticorum Domos extenderetur dicta pœna sub num. 11. quod hodie practicetur à numero 12. 13. 14. 15. & 16.*
11 Petri Cazalla *Domus Vallisoleti anno 1558. fuit desolata per Inquisitores, saleque comperſa, vt lapis erectus cum rotulo ad tempora futura demonstrat.*
12 *Domus hæreticorum dogmaticantium hodie applicantur fisco Ecclesiæ, non dogmaticantium fisco Regio.*
13 *Fiscus valet destruere, aut vendere domum communem, quam hæreticus habebat cum socio. Non criminoso, ei parte satisfacta.*
14 *Lapides, & rudimenta domus destructa Hæresiarchæ applicantur fisco.*
15 *Conductor Domus, siue Dominus inscius congregationum, quæ ab hæreticis in eius domo fiunt, qua pœna feriantur.*
16 *Lex Regia 5. tit. 16. part. 7. ponderatur.*
17 *Fiscus habet priuilegium vendendi rem communem, etiam si commodam habeat partitionem contra Quemadam, num. 18.*
19 *Portio minima in re communi, præstat fisco priuilegium illam detrahendi etiam si res sit diuidua, vt n. 20.*
21 *Fiscus habet priuilegium alienandi rem communem, etiam si nulla ei subsistat vtilitas, nec causa.*
22 *Meum dici, quod commune intelligitur tantum, quoad partem, quod in fisco quoad alienandam totam rem, satisfacta parte socij fallit n. 23.*
24 *Fisco priuilegium competit, vt rem communem vendere possit contra Iuris regulas multis de causis, vt n. 25.*
25 *Fisci vtilitas quia publica præfertur priuatorum vtilitati.*
26 *Fiscus in commodum recipit si res communis diuidatur per partes & n. 27.*
28 *Fisci priuilegium competit etiam propter dignitatem.*
29 *Fiscus in re communi gaudet tantum superfluo satisfactis creditoribus.*
30 *Societas fisci & si videatur leonina nihil omnes socio non recipit præiudicium.*
31 *Fiscus debet requirere socium an velit emere rem communem.*
32 *Habens rem communem cum fisco non excluditur nisi eadem præscriptione quo fiscus.*
33 *Communio plures solet excitare discordias.*

AD primam difficultatis partem, videtur negandum; eo quod socius, inuito altero socio, nihil potest, *l. parietem 8. l. in re communi 26. ff. de seruit. vrbanor. iuncta l. 2. ff. de seruitut. l. vnius ex sociis 34. ff. de seruitut. rusticor. l. proprium §. fin. ff. communia prædiorum, l. Sabinus 28. ff. communi diuidundo?* Non enim debet alteri per alterum, iniqua conditio inferri, *l. non debet 75. ff. de regul. iuris*, Cum notatis à Felino *in cap. cum omnes à numero 15. de constit.* & per illa, quæ ego ibi dixi de regula quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari, Franc. Marcus *decis. 498. P.* de Vbaldis *in tract. de societ. q. 12.* Bohet. *cons. 6.* Bertazol. *cons. 57. & sequent. & cons. 111. lib. 1.* Dueñas *reg. 295.* Vital. *lib. 2. variar. c. 5.* 1 2

Et confirmari videtur, nam si socius vendiderit rem communem, tunc datur alteri socio, qui non vendidit rei vindicatio partis suæ in emptorem, etiam non oblato pretio, *l. 3. cod. de rei vindic. tot. tit. cod. de com. rer. alien.* Vbi ita post alios notauit Cujacius, & omnes *in l. 1. cod. de vendit. rerum fiscal. cum priuatis comm. lib. 10.* D. Franc. de Amaya cum multis *instit. cod. vt nemini liceat in empt. specier.* non enim rei Domini inuitus vendere, cogi debet, *l. nec emere, cod. de iure deliberandi l. inuitus cod. de contrah. empt.* nec possit quis plus Iuris in alium transferre, quam ipse habet, *l. nemo 54. ff. de reg. iur. l. traditio 20. ff. de acquirendo rer. dom.* non inquam, quod commune habeo, meum dici valet, nisi quoad dispositionem partis meæ *ex l. serui. 5. §. labeo ff. deleg. 1. l. nemo ex sociis 68. ff. pro socio, l. si socius. 16. ff. si certum petatur*, Vbi notat Iason *n. 3.* & Parnomit. *in cap. ratio 2. de præscript.* & huic resolutioni congruunt plura quæ ex multis nouissime congerit Gayto *de cred. c. 4. quæsito 7. à n. 377. §. res communis quando obligari possit.* 3

Sed hæc omnia limitantur in fisco, cui priuilegium speciale incumbit *per dict. leg. codic. de vendition. rerum fiscal.* in verbis sequentibus 4

tibus: *Forma est quoties ad fiscum, vel minima portio rei pertinet, vt vniuersa à procuratoribus meis distrahatur, sed pretium partis tantum in fiscum redigatur, reliquum domus partibus restituatur &c.* Etenim ei conceditur priuilegium, vt possit alienare rem, quam habet communem cum priuato, eo inuito, etiam si in ea quantumcumque minimam habeat portionem; sic vt dominium rei venditæ transeat in emptorem, parte tamen pretij socio conseruata, & ante Alex. *in dicta l.* 1. Vbi Amaya late explicat *à num.* 4. & ante eum cum infini-Hermosilla *in l.* 33. *tit.* 5. *p.* 5. *per textum ibi à numero* 1. & post omnes nouissime Gayto *de credito dicto cap.* 4 *quæsito* 7. *num.* 404. & 405. *per textum in dicta l.* 1. cum Baldo, & Saliceto *ia l. vnica cod. si communis res pign. data sit.* Negusant *de pignoribus p.* 2. *membro* 3. *n.* 36. quibus addit Gayto *l.* 2. *cod. de com. rer. alien.* quæ est Imperatoris Antonini & per illam idem Amaya *dicto n.* 4. Quemada *q.* 5. *fiscal.* per dicta iura, quod declarat procedere, quando dicta bona non recipiunt commodam partitionem, de quo hic dicemus iufra.

6 Non enim insolens est in iure circa res communes fisci, & priuatorum simile priuilegium: nam instrumenta communia fiscus habet *per l. procurator* 7. *cod. de addendo l. fin. cod. de fide instrum. l.* 4. *in fine ff. familiæ erciscundæ*, vt obseruant Gothofred. & alij *in dicta l.* 7. Amaya *in dicta l.* 1. *cod. de vendit. rer. fiscal. n.* 5. qui & *in l. defensionis.* 7. *C. de iure fisci*, Vbi Bartol. *n.* 10. Platea *n.* 3

7 Valenzuela *n.* 38. † docent quod quoties bona in fiscum deferuntur, cogi possunt omnes Notarij ad exhibenda instrumenta ad ea bona expectantia pro inquisitione contractuum, quod vtile esse probat *l.* 3. *tit.* 26. *lib.* 8. *recomp.* Refert Amaya sic Valenzuelam existimasse.

8 Ad secundam partem allegationis ex dictis breuiter respondeo, vt valeat fiscus destruere, non solum partem domus alicuius ob delictum, sed etiam totam domum, si illa communiter cum alijs teneatur: ita ex dictis videtur resoluendum, & in terminis docet Gayto *de credito dicto c.* 4. *quæsito* 7. *num.* 411. & 412. Vbi declarat procedere; dummodo fiscus vendat, requisito socio, & consorte.

9 Adhuc, vt si ille tantumdem det, ac offerat, quantum alius obtulit, præferatur, vt Bald. dixit *in dicta l.* 2. *C. de com. rer. alien.* quem sequuntur Tyraquel. *de retract. linag.* §. 1. *glossa* 18. *n.* 6. Filiucius *de societate cap.* 28. *à num.* 11. Vbi fideliter congerit plura ad propositum; & sic Quemada in puncto hoc *q.* 5. *in fine*, etiam cum Baldo *supra, & in l. fin. C. de iure emphiteutico*, & Iasone *ibi in* 3. *colum.* Dixit quod præfertur socius volens emere prædictam partem pertinentem fisco; & de veritate huius casus de destructione domus, videndi sunt Bartol. *in l. Atheniensis.* §. *de eo opere ff. de aqua pluuia arc.* Aretin. *cons.* 110. Petr. de Vuald. duobus fratribus *p.* 9. *n.* 26. Isernia *in cap.* 8. §. *de receptatoribus de pace Iuram. firm.* Afflictis *in const. nomen, & normam*, & sic non amplius insistimus.

10 Et hoc fortius cum inter pœnas hæretici dogmaticantis, ea in praxi inueniatur, quod eius domus desoletur, comburatur, & sale seminetur, sicut Vallisoleti anno præterito 1558. Contigit comburendo domum, in qua congregationes fiebant plurimorum alias nobilium ad audiendam falsam, calumniosam, captiosam, atque erroneam hæreticamque doctrinam, qua illos erudiebat ille peruersus *Doctor Petrus Cazalla* concrematus cum aliis, quorum culpæ fuerunt populo manifestatæ in publico actu fidei, illo inquam celeberrimo, numquam obliuioni commendandus, cuius domus lapis conscriptus in altum erectus, qui nunc stat à tergo domus Iesuitarum S. Ignatij sub Parrochia sancti Iuliani monet rotulo litterarum legibilium, dominium, & habitationem fuisse illius peruersi dogmaticantis.

Et sic voluerunt Domini Inquisitores destrui, atque comburi, nunquam reædificandam (Etsi 11
hodie in solo illius dicti Iesuitæ nonnullas domus suæ officinas construxerint) per doctrinam Calderini *in tract. de hær. rubr. de pœnis hæreticorum filiorum, & n.* 6. *& in rubr. de pœnis receptatorum, etiam num.* 6. *&* 7. Vbi ampliat ad domum, in qua hæreticus exemptus fuerit, è manibus Curiæ, quod & ampliat repertor inquisit. in verbo *confiscatio, vers. an quando domus*, & in verb. *domus.* vers. *secundo* ad domum etiam, in qua hæreticus se retraxit, ne à Curia caperetur, Zanchin. *in tract. de hæret. cap.* 39. *num.* 4. & ibi Campeg. *in addition. litt. A*, Pegna *in addit ad Eymeric. in director inquisit. p.* 3. *q.* 43. *comment.* 91. *in fine*, Vbi ex multis conciliis, & constitutionibus docet domum, in qua conuenticula celebrarunt, funditus dirui debere, & solo æquari sine vlla spe illam reædificandi, ad quod extat Federici Imperatoris constit. incipit *Chazaros* in fine, vbi dicitur quod domus hæreticorum, receptatorum, defensorum, in quibus docuerint, vel manus imposuerint, nullo vnquam tempore restituendæ, destruantur, quod prosequitur abundanter Farinac. omnino legendus *de hæresi q.* 190. *toto* §. 2. *à num.* 30. *ad* 42. Vbi ampliat regulam hanc sex modis *à n.* 32. *ad* 37. & limitat aliis tribus *à n.* 39. vsque ad finem, vbi sub *dicto n.* 30. *vers. de forma*, refert Zanchinum *in tract. de hæret. cap.* 41. *à n.* 5. & Franc. Pegnam, vbi proxime agentes de forma sententiæ super destructione domus, & quomodo potest sententiam ad hanc deuastationem & destructionem deueniri debeat.

Sed quia nostris temporibus, non multum in
praxi domus, quas inhabitant dogmaticantes, seu 12
defensores hæreticorum, videamus comburi, quin potius applicentur fisco, vt alia quæcumque bona hæreticorum, vt in terminis de confiscatione domus, in qua hæretici receptantur dixit Bonifac. de Vitalinis *in Rubr. de crim. hæres. n.* 22. Decianus, *in tract. criminal. lib.* 5. *cap.* 44. *num.* 13. *& cap.* 51. *n.* 50. Vbi quod domus, in qua hæretici conueniunt, applicanda est Ecclesiæ. Simanchas *de catholi. instit. tit.* 46. *Rubr. de pœnis n.* 88. 89. & 90. & in enchiridion violatæ religion. *tit.* 69. eadem *Rubr. de pœnis n.* 13. Vbi quod olim domus, in qua hæreticorum conuenticula fiebant, fisco vindicabatur, sed postea posterioribus legibus Eccl. Catholicæ adiudicatur, vt videtur colligi ex verbis *textus in l.* 3. *C. de hæreticis* ibi: *Cuncti hæretici proculdubio docuerint omnia sibi loca adimenda*, & ibi, *siue in priuatis ædibus, vel locis huiusmodi catibus copiã præbere videantur his ædibus, vel locis priuatis Eccl. Cath. vindicandis, vbi glossa, & communiter DD. & per textum Arriani* §. *cunctis, vers. siue priuatis ædificiis, & per l. quicumque* §. *vniuersi vers. quid si fecerint, & in l. hæretici la* 3. *in princip. C. eodem*, Azon. *in summa Rub. de hæret. n.* 10. *vers. item in aliquem locum*, Hostiensis *in eadem summa de hæreticis* §. *qua pœna feriatur numero* 8. *vers. in nullo autem loco*, & Petr. Gregor. *Syntagm. iuris lib.* 33. *capite* 9. *numero primo.* Vbi dixit, *per textum in dicta*

*l. cuncti* 3. & Barboſa *ibi hæreticorum conuenticula inhibenda eſſe*, quæ ſi facta comprobentur, loca fiſco adiudicanda, ſeu præſcribenda.

13 Ideo rectè quoad propoſitum noſtri dubij dicendum eſt, in quocumque euentu, ſiue domus deſtruatur, ſiue applicetur fiſco priuilegium illam deſtruendi in totum etiam, ſi ſocius non hæreticus partem in illa habuiſſet. Et eſto non deſtruatur, nec comburatur, competere vendendi priuilegium *iuxta dicta hic à num.* 1. ſatisfacta parte conſocio. Etenim etſi practicetur aliquando deſtructio, combuſtio, atque ſalis conſperſio domus, ſicut practicatum fuit cum domo relati *Cazella.*

14 Dicendum eſt iuxta ſecundum modum practicæ applicari fiſco lapides, & rudimenta deſtruendæ domus, cum illi pertineat confiſcatio bonorum hæretici per illa, quæ longe dicimus *in hoc tract. & infra ab allegat.* 18. in terminis repertor inquiſitor, in verb. *Confiſcatio* à verſ. *an quando domus*, verb. *domus*, verſ. *ſecundo*, & verſ. *item eo caſu*, Vmbertus locatus in Iudic. inquiſitor in verb. *Domus hæretici num.* 1. *&* 2. Lanchin. *in tract. de hæreſi cap.* 39. *num.* 5. Farinac.

15 *dict. quæſt.* 190. §. 2. *n.* 38. † Quia *à n.* 39. ponit limitationes adductæ regulæ, vbi de punitione conductoris, ſeu procuratoris domus Domini, in qua tales congregationes fierent, vel quando eius dominus eſt ignorans, vel quando ipſe hæreticũ curiæ reuelauit, in quibus domus non veniet deſtruenda, etiam quando vtebatur combuſtionis, ſiue deſtructionis praxis. Si enim, inſciis dominis, conductores loca, & domus conuenticulis præbuiſſent, venirent illi mulctis caſtigandi, vt dicunt ipſe Petr. Gregor. *dict. cap.* 9. *lib.* 33. *ſyntagm. n.* 1. Barboſa *in dict. Rub.* 3. *C. de hæret. num.* 2. *in fine.*

16 Hæc quidem omnia amplexa eſt lex Regia 5. *tit.* 26. *p.* 7. in verbis ibi: *eponende defendemos, que ninguno de ellos non ſea oſado de reçiuir à ſabiendas en ſu caſa à ningun hereje, nin conſienta que mueſtre nin predique à otros en ella, ninque ſe allo jenen ſu caſa los hereges para auer ſu fabla, nin ſu cauildo. E ſi alguno contra eſto fuere aſabiendas, mandamos, que pierda aquella caſa en que los aco iere para facer alguna coſa de eſtas, è que ſea de la Igleſia, que aquiſada coſa es, que aquel lugar doſea juntauan los enemigos contra la fe Catholica que ſerua ala Igleſia.* Et poſtea loquens de conductore ſine ſcientia Domini, punit enim mulcta applicanda fiſco Regio ibi: *Eporende mandamos, è tenemos por bien que elque los reçiuios peche porenda diez libras de oro à la Camara del Rey, è ſi non vbiere de las pecher, que lo açotem publicamente portoda la villa en el lugar do acaeçiere, pregonando el Pregonero ante de el por que lo azotan*, in quibus docetur praxis vſitata, & qua de cauſa talis domus Eccleſiæ applicetur, & non fiſco Regio, & perinde poterit honeſtari factum applicationis Domus de dicto *Cazalla* Ieſuitis Valliſoleti, contenti Inquiſitores cum ſolo lapide euecto in ſignum tam ſceleratiſſimorum ibi perpetratorum, docente, atque prædicante illo peruerſiſſimo dogmaticante.

17 Ad tertiam allegationis partem quid ſi res communis commodam partitionem recipiat; & licet Martinus, quem retulit Amaya *in dicta l.* 1. *Codice de vendit. rerum fiſcal ſub num.* 13. *in princip.* idem Quemada ſupra *dicta quæſt.* 5. *numero* 2. Intelligant priuilegium fiſci circa vendendam rem communem intelligendum fore, quoties res communis commode diuidi non poterat, vt afferat pars reſpectu partis tantam vtilitatem, quantam affert totum reſpectu totius, vt notarunt DD. *in l.* 4. §. *cato ff. de verb. oblig.* & declarat gloſſa, & Platea *in dicta lege vnica C. de vendit. rer. fiſcal comm. cum priuatis*, ad quod dicit Quemada eſſe quandam inſtructionem inquiſitionis factum in congreg. ſecunda *congreg. inſtruct. numero* 23.

Tamen in puncto iuris, & iuxta mentem *dictæ* 18
*legis vnicæ*, vbi abſoluta eſt reſolutio, verius eſt vt dictum priuilegium competat fiſco, etiam in re commodam diuiſionem recipiente nam cum ſocius reſpectu fiſci, ſemper per intellectum, & mentem in re communi partem habeat, nulla maior ratio euincere poterit, vt diſpoſitio *dictæ l. vnicæ* magis de re in diuiſibili acciperetur, quam de ea, quæ commode diuidi potuiſſet.

Et confirmatur ex diſpoſitione illius legis: nam 19
cum ibi dicatur poſſe fiſcum diſtrahere, quamtumuis minimam portionem habeat, aperte loqui viſa eſt de re, quæ commode diuidi poterat, vt probat deciſio *dictæ l.* 2. *C. de comm. rerum alien.* quæ loquitur de fundo, ſeu poſſeſſione (nam poſſeſſio pro fundo ſolet impleriſque iuris locis accipi, *l. fin. C. de locato cum aliis*) quæ tamen ſi communis eſſet fiſci, & ſocij diuidi poterat regionibus, & finibus, *vt in l. ſi partem* 25. *ff. de ſeruit. vrbanor. l. ſi quis duas* 6. §. *ſi quis partem ff. com. prædior. l.* 3. §. *fin. ff. qui potiores impignor. hab. l. Caius* 86. §. *titius ff. delegat. 2. l. 2. l. recte* 15. §. *fin. ff. de verb. ſignific.* elegantes Gothofred. *in dicto* § *ſi quis partem*, Matient *in l.* 13. *tit.* 1. *gloſſa* 3. *num.* 5. *l.* 6. 5. *recompil.* & cum aliis Amaya *in dicta l. vnica ſub n.* 18. cum aliis.

Vide idem Gothofred. *in dicta l. vnica* Bart. & re- 20
liqui antiquiores, Valenzuela *n.* 7. Fuluius *n.* 22. idem Amaya *n.* 15. Dueñas *reg.* 365. Peregrin. *lib.* 6. *de iure fiſci tit.* 4. *num.* 23. verſ. *amplia etiam*, Gregor. *in l.* 53. *tit.* 5. *p.* 5. verb. *vender.* & Accurſ. *in dicta l. vnica* verbo *diſtrahatur* contra Martinum, reſponderunt dicentes, quod etſi maior ſit ratio in caſu, quo res diuidi nequeat iuxta *l. ſi communem ff. quemadmod. ſeruit. cap. pertuas.* verſ. *quod autem de arbitr.* & quæ cumulat Iaſon. *in l.* 1. *C. de tranſact. & in l. ſi emancipati C. de Collat.* Vbi Decius *n.* 5. Marſilius *ſingul.* 180. Corſatus *ſing.* 71. *&* 288. Rebuff. *in auth. habita cod. ne filius pro patre in priuileg. ſcholar.* 106. Maranta *de ordine Iudicior* 4. *p. diſt.* 11. *n.* 22. *&* 24. Gregor. *in dict. l.* 5. *tit.* 3. *p.* 3. verb. *huerfano*, ſed addente tantam eſſe generalitatem *dictæ legis vnicæ*, vt omnem caſum contineat, ſiue ſit difficilioris, ſiue facilioris probationis argum. *l.* 1. §. *quod autem ff. de aleatorib.* & eorum, quæ notat Tyraquel. *de retractu linag. lib.* 1. §. 1. *gloſſa* 14. *n.* 105. *& in l. ſi vnquam in princ. numero* 116. Quibus concinunt Bart. & gloſſa *in dicta l. vnica*, ac alij quos probat Felinus *in cap. quæ in Eccleſiarum* 7. *& conſtit. numero* 73. Gayto *de credito dicto cap.* 4. *quæſito* 11. *num.* 406. firmantes procedere priuilegium fiſci, etiam ſi res ſit diuidua dummodo interſit fiſco totam rem obligare, aut vendere reſpectu forſan maioris pretij, quod etiam ſequitur cum Platea *in dicta lege vnica*, idem Quemada, *dicta quæſt.* 5. *n.* 3. iuxta allegatam inſtructionem.

Imo & quod dictum priuilegium proce- 21
dat in fiſco etiam ſi nulla ſubſiſtat vtilitatis cauſa, concludunt contra Accurſ. Salicet. *in dicta*

*cta l.2.* Bart.& Bald.*n.*7.& Plateam *n.*1.*in dicta l. vnica*, Valenzuola ibi *n.*5.*&* 8. Amaya *n.* 21. Legendus à numero 16. vbi ſubtiliter loquitur de diuiſione, iura difficillima explicans ex ea ratione: nam cum fiſco concedatur priuilegium, vt diſtrahere poſſit, tanquam ſi res tota ſua eſſet, non eſt quærendam de cauſa, cum alias, ſi illa adeſſet, nullum eſſet priuilegium; ſi quidem iuſta ſubſiſtente cauſa, Principi licita ſit venditio, etiam in re aliena, vt probant DD. *per textum in l. Lucius* 11. *ff. de euict.& in l.*2.*tit.*1.*p.*2.*l.*31. *tit.*18. *p.*3. cum aliis; & ſic quemadmodum in donatione, nulla requiritur cauſa *per textum in l.*1.*ff. de donat. l. donari* 83. *ff. de regul. iuris*; Sic vt vendat, ſeu diſtrahat fiſcus rem communem per regulam *textus in l.*4.*ff. de vulgari*, Valenzuola *in dicta, l. vnica, dicto n.* 8. ibi Amaya *dicto n.*21.*in fine*, legendus etiam *libro primo obſeruat capite* 1. *à numero* 58.

22 Et quamuis regula iuris *in l. illud* 46. *ff. de ritu nupt. l. merito* 51 *ff pro ſocio*, nempe meum eſſe quod commune eſt, de quo Decius *in l. id quod noſtrum ff. de reg. iur. num.* 4. Alciat. *per textum ibi in l. pupillus* 239. §. *fin. ff. de verb. ſignificat.* Forcatol. *in* 2.*n.*4. *ff. de ſeruit.* quam communiter intelligunt DD. non ſimpliciter, ſed ratione partis ita diuiſi one commode, vt de illa valeat diſponere, ſi de alieno nihil attingat *per textum in l. ad certam, l. nemo ex ſacris ff. pro ſocio, l. ſi ſocius* 18. *ff. certum petatur l. vnica C. ſi communis res, pig.* aliter inquam ſi in illa parte commode exerceri Dominum nequeat ſine læſione partes ſocij, tunc non licere rem communem à volente diſtrahi ſine conſocij voluntate, vt docuit Richard. *ad titul. C. de comm. res alien. numero* 2. idem Amaya *in dicta l. vnica ſub n.*20.

23 Tamen idem ibi ex communi reſolui hanc iuris regulam in fiſco non attendi, cum quomodolibet res attingatur vendi, & diſtrahi poſſit, vt diſponitur *in dicta 6. vnic. quod ego ſequor.* nam ſi prius diſcuti deberet de vtilitate fiſci probanda in venditione rei communis, contingeret forte diutius immorari; nec inde conſocius per iudicatur; quia vt iam hic diximus, ipſe præfertur omnibus aliis emptoribus, ſi velit ſoluere pretium partis fiſci contingentis, quod poteſt dialiud priuilegium non leue in fauorem conſocij, ratione & cuius res minus valeat, quam valeret, ſi quiſque emptorus accederet ſine metu, quod conſocius ſit præferendus, volens in adiudicatione totius rei, fundiuè communis fiſco diſtracti.

24 Ad quartam allegationis partem, qua ratione tale priuilegium competat fiſco contra iuris regulas *numero* 1.*&* 2. adductas, & num. præced. non leuis eſt inter Doctores diſquiſitio. Et omiſſis aliis à Doctoribus congeſtis *in dicta lege vnica codice de vendit. rerum fiſcal.* Et illa grauiſſima controuerſia inter Martinum, & vulgarum circa poteſtatem Principis in bonis ſubditorum, dicendum eſt priuilegium prædictum competens fiſco *per dictam lege vnic.* & per alias concordentes non fundari in aliqua ratione dominij, aut proprietatis, quam Princeps, vel fiſcus habeat in rebus ſubditorum, ſed conſiſtere in mero priuilegio, & ſingulari iure ratione partis, quæ cum conſocio ille per fiſcum habet in bonis damnati, vt præcenſerunt Bald. *in dicta l.* 2. *C. de comm. rer. alien.* Amaya *in dicta l. vnica numero* 7. qui ex dictis legibus ſic probat *à numero* 8. *& dict. l.*2. per verba ibi: *iuxta proprium priuilegium vendit.* & dict. *l. vnica*, Sic probans ex voce *forma*, quæ ſignificat priuilegium, vbi Valenzuela, *numero* 1.

Et quod dicti magni priuilegij vera & vberior 25
cauſa fuerit vtilitas fiſci, quæ cũ ſit publica, priuatæ debuit præferri, *ex lege* 3. *C. de principil.* quæ in eo conſiſtit, præcipue, quod res integra commodius vendatur, quam particulatim, *argum. textus in lege incommodato* 17. §. *duobus* §. *commodato ibi:* nam eum qui charrucham vel lecticam commodauit non recte arcturum de ſingulis partibus, *l. non eſt nouum* 10. *ff. de actionibus empti l.*3.§. *vbi duo ff. de duobus reis, l. ita tamen* 5.§. *ſi tamen ff. Iudicam ſolui ibi*: ne defenſio per plures ſciſſa in commodo aliquo afficiat actorum *l.& aucillariam* 227.§. *fin. ff. de peculio ibi:* eſt enim iniquum in plures aduerſarios deſtringi eum, qui cum vno contraxit.

Sic per ſimilitudinem horum iurium plu- 26
res dixerunt non eſſe admittendum debitorem qui velit, vt creditor inuitus cogatur accipere particularem ſolutionem; quia plurima incommoda habet partium ſolutio, & exactio, vt dixit Iuriſconſult. *in l.*3.*ff. familiæ exciſcundæ*, & ſicut poſt Bartol, *in dicto* §. *duobus*, Alex. *in l. cum quædam puella* §. *fin. in fine ff. de Iuriſdict.* Decius, Donellus, & alij *in lege quidem exiſtima uerunt ff. ſi certum petat.* Matheſil, & eius *addit. ſingul.* 11. Faquin. *lib. controuerſ. c.* 59. Morla *tit* 8. *q.* 8. Duaren. Cuiac.& Donellus *in l.*2.§. *harum ff. de verb. obligat.* Sarmiento *lib.*2. *ſelectar. cap.*16. Anton. Gomez *lib.*2. *variar. cap.*3. *numero* 23. Couarr. *lib.*3. *var. cap.* 18. *numero* 4. *verſ. & tamen*, D. Franc. de Amaya latè agens *in dicta l. vnica, vbi & numero* 10. Concludit, hoc ſic ſtabiliri, vt effugetur incommodum, quod prouenit, ſi res diuidatur per partes *per l, Meuius* 52. *in fine ff. famil erciſc.*

Non enim ait facile fiſcus inueniret empto- 27
rem, ſi res per partes venderet, ſicut inueniret, ſi integram detraheret, & emptor ſi tantum partem emeret, exiſtimeret ſe nihil habere, niſi integram aſſequeretur, iuxta diſpoſitionem *textus in l.*2.*C. quando & quibus quarta pars, & ex aliis,*† *addens* 28
*ibi num.* 13. dictum priuilegium fiſci etiam competere propter dignitatem, & maioritatem: *argum. l. ſancimus*, §. *ne autem C. de donat.* Cum Baldo, Bohexio, & Conſtantio ex regula quod magis dignum, trahit ad ſe minus dignum, quam ibi cum multis comprobat, de qua ego dixi *in cap.*3. *de Iudic.*& docent Canoniſtæ *per cap. perpetuas de arbitris*, legiſtæ *per l. quæ religioſis* 43. *ff. de rerum diuiſ. dict. l. ſi communem* 10. *ff. quemadmodum ſeruit.*

Et pro dicto priuilegio facit multum deciſio *tex-* 29
*tus in l.*21.§.1. *ff. iure fiſci*, Si fiſcus non impeditur vendere, etſi aliæ res ſint pignoratæ, cũ vendat cum ſua cauſa; id eſt ea lege, vt ſatisfaciat creditoribus prius ex pretio; ſicut fiſcus tantum ſibi ſuperfluum retineat, & ſi nihil habeat ſibi reſeruare; nihilominibus totum illud inſoluendo abſumat iuxta quæ late dixi infra *ſub allegat.* 20. quo nullum incommodum conſocios pati liquet ſatis, ſiquidem per hoc conſeruatur ius, quod habet in parte ſibi contingente ratione communionis: bene idem Amaya in dicta *lege vnica numero* 12. *&* 14. *argument. textus in lege in creditore* 28. *ff. de euict. ibi*, Cui enim non æquum videbitur, vel hoc ſaltem conſequi emptorem

rem, quod ſine diſpendio creditoris futurum eſt *l. cum in fundo* 78. §. *ipſius de iure dotium*, *iuncta l. in ſumma* § *item* Varus *ff. de aqua pluuiali.*

30 Et licet obiiciatur his omnibus ſocietatem, quam habet fiſcus in re communi, ſimilem videri *Leoninæ*, vt ait Hypolitus *ſingulari* 655. nihilominus per proxime dicta ſatis mederi conſociũ liquet, cui per incommodum, quod alleget fiſcum contra eius voluntatem diſtrahere, rem cum illo communem habet, (vt diximus) recipere æſtimationem partis ſibi contingentis; item iure congrui rem ſibi appropriare cum prælatione ad alium quemlibet emptorem, vt iam diximus.

31 Quem debet requirere fiſcus, an velit ipſe rem emere, Bald. *in dicta lege ſecunda codic. Comm. rerum alien.* Vbi omnes Fuluius *in dicta lege vnica numero* 69. Amaya *numero* 67. poſt Felinum *in cap. quæ in eccleſiarum numero decimo verſ. ſexto* declaro de conſtit. Hypolito *ſingulari* 441. Item & retrahere offerendo partem pretij fiſci emptori, ſi intra nouem dies offerat poſt celebratum contractum, ſicut poteſt conſanguineus, vt prius conſtitutum *erat ex l.* 73. *uxori*, *& l.* 55. *titul.* 5. *p.* 5. Anton. Gomer. *in lege* 72. *cum ſequent.* Matienco, & Azeuedo *per textum ibi in l.* 13. *titul.* 11. *lib.* 5. *recomp.* Hermoſilla *in dicta lege* 55. *part. gloſſa* 7. *numero* 10. Vbi Gregor. Lopez, cum multis D. Ioannes del Caſtillo *lib.* 3. *controuer. cap.* 6. *numero* 16. *&* 17. Vbi dicit non ſic eſſe expreſſum de iure communi, ac de Iure Regio *per dict. leg.* 55. *part. & ante numero* 13. vbi alqua inuoluit.

32 Præterea, quia habens rem communem cum fiſco non excluditur, niſi ex eadem præſcriptione; quia fiſcus, vt docent Fuluius *dicta l. Vnica C. de vend. rer. fiſcalium. lib.* 10. *numero* 14. *&* 15 idem Amaia ibi *ſub n.* 14. qui addit pro dicto incommodo ſocium alia commoda habere, quæ niſi cum fiſco ſocietatem haberet, non conſequeretur, *vt in dicta l. ſi communem ff. quemadmod. ſeruit. l.* 1. *&* 2. *C. ſi vnus ex pluribus*, Vt iam alibi diximus, & infra, habet gaudere priuilegio fori.

33 Ergo cum communio plures ſoleat excitare diſcordias *l. cum pater* 77. *§. duciſſimis* 20. *ff. delegat.* 2. *l. in re communi* 26. *ff. de ſeruit. vrbanor. dicta l. ſancimus* 34. *§. ne autem* 2. *C. de donation.* Nec in communione vllus ſtare compelletur *l.* 1. *& ſequent. C. communem diuid.* Vbi DD. recte concluditur fiſcum ſuo priuilegio vtentem, poſſe diſtrahere rem communem, intereſſe ſocio præſtando, etiam ſi res commodam diuiſionem haberet ex iam dictis.

---

## ALLEGATIO VI.

Fiſcus, an poſſit hypothecare rem communem, ſeu poſſit liberare eam rem, ſi obligatam habeat cum alio? Et an poſſit, fiſcus ſibi obligare pro pretio abſque decreto rem à ſe minori venditam, etiam poſt perfectum contractum, & Dominium tranſlatum? Seu an poſſit rem communem locare, emphiteuticare, aut dare in emphiteuſim? An donare, ſeu permutare? Et an fiſcus qui tantum eſt vſufructuarius partis rei, valeat rem diſtrahere? Etſi ſocius obliget creditor totam rem, inſcio de ſocietate fiſci, valeat fiſcus contradicere, non ſolum quoad partem ſibi contingentem, verum & quoad totum? Qua actione agat ſocius, vt recuperet à fiſco pretium partis ſibi contingentis. Et quænam ſolemnitates debeant interuenire in venditione facienda à fiſco rei communis?

### *SVMMARIVM.*

1 *Emptionis verbo videtur comprehenſa omnis alienatio leg.* 12. *tabularum.*

2 *Emptor non minus decipitur, quàm qui pignus accipit.*

3 *Alienatione prohibita, non minus emptio, quàm hypotheca, aut pignoris datio prohibita eſt, & contra n.* 6.

4 *Pignoratio alienationis verbo videtur comprehendi.*

5 *Fiſcus iuxta communem nequit pignorare partem, quam habet in re communi, & numeris ſequentibus ſed diſtinguitur, vt n.* 10.

7 *Fiſci priuilegium, quod eſt generale, eſt interpretandum ſtricte; ſic vt non extendatur in ſocij præiudicium.*

8 *Emptionis verbo veniunt ea tantum, quæ pretio acquiruntur.*

9 *Emere prohibitus, non inde prohibitus eſt in pignus dare, & è contra.*

10 *Fiſcus qui aliter ſuccurri nequit, quam dando in pignus rem communem, poteſt rem communem pignorare, ſicut, & vendere.*

11 *Res vendita minori cum affectione hypothecæ ante Dominium tranſlatum, non dicitur per minorem obligari cum obligatione hypothecæ, vel parti-fallit in fiſco, vt n.* 12.

12 *Fiſcus poteſt rem à ſe venditam minori ſibi obligare pro pretio abſque decreto, etiam poſt perfectum contractum, & tranſlatum dominium tacite, aut expreſsè obliget, vt n.* 14.

13 *Pupillaris obligatio ab initio contracta pro pretio rei venditæ, valida eſt contra pupillum ſine decreto.*

15 *Minor ſoluendo creditori debitum, pro quo erat res hypothecata de pecunia alterius, poteſt hic ſecundo mutuam rem illam hypothecare ſub eiſdem vſuris aut leuioribus.*

16 *Fiſcus vt nec locare, nec in feudum, aut emphiteuſim dare, communiter DD. negant, ſed verius eſt, vt polleat in his fiſci priuilegium, vt à n.* 17. 18. 19. 20. *& aliis, in quibus diſputatur longe, & reſoluitur ſub diſtinctione n.* 24.

21 *Emphiteuſis conceſſa à Principe, ſine dubio tranſfert Dominium, ratione cuius palam eſt, vt fiſcus valeat rem communem emphiteuticare.*

22 *L.* 1. *§ qui in perpetuum ff. ſi ager veſtigal.*

23 *Vindicatio vtilis competit pro locatione non directa.*

25 *Fiſcus*

25 *Fiſcus rem communem, quam cum ſocio habet, valet illam donare, non ſolum de iure Regio; imo, & de communi contra nonnullos num. 26. 27.*

26 *Donatio quoad tranſlationem Dominij æquiparatur venditioni, præſertim in datione facta in fiſco, vt n. 27.*

28 *Fiſcus valet rem communem cum alia permutare, exſoluto pretio ſocio, & n. 29.*

29 *Liberalitas eſt à Principe excercenda.*

30 *Fiſcus, qui tantum eſt Dominus vſusfructus, poteſt illum alienare ſimul cum proprietate, ſatisfacto de pretio Domino, contra aliam communem n. 31. 32. & 33. Vſusfructus dicitur ſeruitus.*

32 *Vſusfructus, qualiter dicatur pars Dominij.*

33 *Vſusfructuarius ſine proprietate non poteſt ſeruitutem imponere, nec adquirere, nec è contra proprietarius imponere, perquam deterior fiat vſusfructus.*

34 *Fiſcus, ſicut poteſt alienare partem vſusfructus, quam habet cum alio conſocio, ſic & alienare totum vſumfructum, & proprietatem, & ſi omnis proprietas reſideat in ſocio n. 35.*

36 *Socius obligans creditori, totam rem, inſcio conſocio, illi valeat officere quoad partem, ſed non fiſco, vt n. 37.*

37 *Fiſcus valet contradicere alienationem factam rei communis à conſocio ſuo.*

38 *Actione potiorum geſtorum competit ſocio contra fiſcum, vt exoluat ei pretium partis ſibi contingentis.*

39 *Ratishabitio, quæ requiritur inter priuatos, vt valeat alienatio ab vno ex conſociis, vt inde competat actio, non requiritur in alienatione, quæ fit à fiſco.*

40 *Fiſcus, cum vendit, alienat, diſtrahit ve rem communem, aliqua ſolemnia obſeruat, & qualiter n. 41.*

1

CASIONE eorum, quæ diximus *ſupra alleg. 5.* proxime præcedenti ratio dictat de his etiam difficultatibus inquirendum. Igitur ad primam allegationis partem lic et ſine diſputatione, atque controuerſia videatur reſpondendum idem, atque in diſtractione, atque in venditione ex identitate rationis *per textum in l. ſtatu liberi §. Quintus Mutius ff. de ſtatu liber.* ibi: *quoniam lex 12. tabularum emptionis verbo omnem alienationem complexa videtur, & l. ſi vſufructum 23. §. in ſumma ff. de liberali cauſa*, ibi: *quæ de venditis ſeruis dicta ſunt, etiam ad donatos referri poſſe, & ad eos, qui pignore ſe dari paſſi ſunt*, ergo etſi *l. vnica. cod. ne fiſcus rem, quam vendidit*, ſolum loquitur de diſtractione, ſeu venditione rei communis, videtur eius deciſionem extendendam, non, quia pignoris datio comprehendatur appellatione venditionis, ſed paritate

2 rationis; † quia non minus decipitur emptor, quàm qui pignus accipit; ſic vt non tam proprietas verbi in illa lege, quàm mens attendi debeat.

3 Et confirmatur, nam ſicut alienatione prohibita, non minus emptio, quam hypothecæ, aut pignoris datio prohibita eſt, *l. fin. cod. de reb. alien.* Vbi DD. & Accurſ. *in l. 2. cod. de vſu cap. pro emptore*, Vbi alij, & relati plures à Barboſa *de appellatina verborum*, verbo *alienatio* 14. *n. 9.* † Sic è

4 D. Fermoſin. de Confiſcatione.

contra pignoratio nomine alienationis contineatur, quæ cum ſit nomen generale, debeat comprehendere omnes alienandi ſpecies, *nouella, ſeu auth. de non alienandis rebus Eccleſiæ verſ. alienationis*, Vt late dico *per textum ibi in cap. nulli de rebus Eccleſ. alienand. vel non, cap. Abbatibus 12. q. 2. auth. hoc ius porrectum. Cod. de ſacroſanctis Eccleſ. auth. de alienatione & emphit. §.* & hoc ſiquidem ſuper his; non quidem ex proprietate verbi, ſed ex mente legis, ſcilicet, quia eſt actus proximus, per quem facile deuenitur ad alienationem, vt notarunt Bartol. *in l. inquorum de pignoribus*, & DD. *in dicto capite nulli*: quam Accurſ. *in l. 1. cod. ſi commun res pign.* verbo *præiudicium*, & Platea *in dicta l. vnica cod. ne fiſcus rem, quam vendidit in princ.* Poſſunt firmare, & alij fiſcum poſſe pignorare rem communem cum ſocio.

Aduerſus hanc ſententiam militant rationes fundamentales *ex dicta l. 2. C. comm. res alien.* ibi: 5
cum partibus eſſet, *& in dicta l. 1. de vendit. rerum fiscal.* cum priuato comm. ibi: *quoties ad fiſcum, vel minima portio rei pertinet*, & *in l. 53. tit. 13. p. 5* ibi: *que lapueda vender toda, ò dar, por raçon de aquella parte, que ha en ella*, Quibus verbis D. Ioan. del Caſtillo lib. 3. controuerſ. cap. 6. num. 26. Contra nonnullos defendit fiſcum ratione partis rei communis ſibi oppignoratæ, non poſſe totam rem pignorare, ſiue hypothecare, cum non habeat inde partis Dominium, ratione cuius in dictis legibus valet rem diſtrahere iuxta quæ diximus *ſupra alleg. 5. præc.* Sic præter citatos ab illo docuerunt Ripa. *in l. 1. ff. de pignorib. n. 16.* Valenzuela *in dicta l. 1. C. de vendit rer. fiſcal. n. 15. verſ. obdura tamen eſt*, Amaya, *ibi n. 38. 39. & 40.* contrariis reſpondent, *n. 41. 42. & 43.* † Non enim 6
certum ait venditionis appellatione contineri pignoris dationem ex doctrina Veroi, & *in dict. cap. de rebus Eccleſ. alien. vel non. Cob lib. 2. variar. c. 16. n. 7.* Pinelus *in l. 1. C. de bonis matern. p. 3. n. 18.* Molina *de primog. lib. 4. c. 5. n. 10.* Cum venditio ſit ſpecialis contractus à cæteris ſeparatus, quemadmodum à pignoris datione.

Secundo, quia priuilegium hoc, eſt ſtrictè in- 7
terpretandum, cum ſit generale *l. in fraudem 15. in fine ff. de militari teſtam. iuncto cap. cui denon. de preb. lib. 6. cap. ſuſceptum de reſcript.* quod non debet in ſocij præjudicium extendi. *l. 2. §. ſi quis à Principe, nequis in loco publico.* Sicut obſeruat Lucas de Peña *in dicta l. 1. num. 8.* Sed fiſcus non habet priuilegium, niſi ſpecialiter reperiatur priuilegiatus ex non multis adductis *ab alleg. 1. & infra ab alleg. 20.* Amaya *lib. 3. obſeru. cap. 1. num. 24.* ergo cum imperatores in relatis legibus, *n. præc. & lex part.* loquantur in venditione; † Eo quod em- 8
ptionis verbo veniant ea tantum, quæ prætio acquiruntur *iuxta l. ſciendum §. emptorem ff. de edilitio edicto*, ſequitur quod in datione hypothecæ verificari nequeat, ſine manifeſto damno ſocij, qui poſſit re propria priuari, ſi debiter non ſolueret, vt animaduertunt idem Amaya *in dicta lege 1. n. 40. in fine* Fuluius *n. 65.* qui vt componat, diſtinctione vtitur.

Et confirmatur, nam ſicut prohibitus eme- 9
re, non inde ſit prohibitus in pignus dare *lege in quorum. 24. ff. de pignoribus lege codicillis penult. §. inſtituto ff. de legat. 2.* Sic è contra ex dictis, vbi permittitur venditio, non inde cenſeatur permiſſa pignoratio *iuxta textum in l. ſi pupill. §. ſi prætor ff. de rebus creditis*, vbi tutor, qui

habet facultatem vendendi, non habet facultatem pignorandi, vt ex ea deduxerunt ibidem Baldus, Roman.& Alex.*num.*2. Iason *in leg.actionibus, ff. de in litem jur. num.*13. Decius *num.*7. Cagnolus 14. *in leg.non debet cui, ff. de reg. juris,* Gregor. *in leg.*6. *tit.*11. *p.*6. verbo *que la impidiese,*verſ.*& ſi data,*Molina *dicto lib.*4. *cap.*5. *num.*10. vbi Additionatores.

10 Tamen quia his omnibus obſtant adducta *numero* 1.*&* 2. item & *textus in leg.*1. §.*eam rem, ff. quæ res pignor.* vbi eam rem, quam quis amare non poteſt; quia commercium eius non eſt, jure pignoris accipere non poſſit; ſic vt aſſimilentur emptio, & pignus; ideò cum eodem D. Ioan. del Caſtillo, *dicto cap.*6. *lib.*3. *controuerſ. num.*26. *in fine*, & ex mente Peregrini, quem refert *lib.*6 *de jure fiſci, tit.*4. *num.*23. *in verſ. & ſecundùm regulam, fol.* 512. diſtinguendum putamus, vt ſi Fiſcus, pignus, & jus hypothecæ habens ſuccurri non poſſit, nec juuari, nec in alijs bonis eſſet diſpoſitio, vt ſuccurreretur; tunc quidem juxtà primam ſententiam, jus alienandi habeat totam hypothecam, ſi conſocio ſatisfiat, quod videtur de mente Fuluij, *num.præced. relati*, vel quoties per leges cautum eſſet, & ſi non expreſſè, ſaltem ex identitate rationis, & ex mente legis, vt ex legibus contrarijs *ſub dicto num.*1. *&* 2. dictum eſt, vel quoties argumentum de venditione ad pignus valet, vt expendunt Gothofredus *in dicta leg.*1. §.*eam rem,* Pinellus *in leg.*2. *cod.de reſcind.* 2.*p. cap.*1. *num.* 14. dicentes non valere pignorationem in re, cuius commercium non eſt, ſicut nec valet venditio; quia vbi nullum eſt commercium rei, minimè poteſt in contractum adduci, vt explicarunt Gothofredus *per textum in leg. ſed & quod* 9. *in fine, ff. de pignorib.* Morla *in emporio tit.*9. *in primis, num.*31.

11 Ad ſecundam allegationis partem, an Fiſcus poſſit rem obligare ſibi pro pretio rem à ſe minori venditam abſque decreto, etiam poſt perfectum contractum, & dominium tranſlatum? In quo dubio, & ſi cum alijs extra Fiſcum diuerſum debeat fieri per illa, quæ adducit Gayto cum alijs *de credito à num.* 484. & res vendita minori cum affectione hypothecæ ante dominium translatum non dicatur per minorem obligari cum obligatione hypothecæ, vel pacti, *juxta leg.* 1. §.*fin. cum l.ſequenti, ff. de rebus eorum* cum doctiſſimo Marchio de Ponte *deciſ. collat. conſ. deciſ.* 4. *à num.* 44. explicans textum *in dicta lege* 1. §.*fin. cum leg.ſequenti*, & alia jura, vſque ad *num.*492. *cap.*4.*quæſito* 11.

12 Tamen in caſu, de quo loquimur dicendum eſt poſſe Fiſcum rem à ſe venditam minori, ſibi obligare pro pretio abſque decreto, etiam poſt perfectum contractum, & tranſlatum dominium, & hoc per legalem obligationem, vt ad terminos, & ad regulam, *leg.* 2. *codice in quibus cauſis pignus*, declarat Barboſa *in leg.ſi conſtante, à num.*121. *ff.ſoluto matrimon.* & ſine dubitatione procedere ait cum Pal, idem Gayto *dicto quæſito* 11. *à num.* 493. *ad* 495. ſiue expreſſè, aut tacitè obligetur: nam ſi pactum hypothecarium obligat pupillum, vt DD. probant *per dict. l.* 1.

13 §.*fin. & leg.ſeq.* † Eò quod pupillaris obligatio ab initio contracta pro pretio rei venditæ valida ſit contra pupillum ſine decreto, quando obligatio prædicta inhæſit poſt quæſitum dominium, niſi ex interuallo tale pactum fuiſſet appoſitum: ſic intelligentes *dict.*§.*vltim.* idem Gayto ex communi *ſuprà num.*489. legendus, *& à num.*490. ideò meliùs concluditur id in Fiſco eſſe indubitabile: nam ſine dubitatione pactum hypothecarium ab initio poſitum obligabit minorem in beneficium Fiſci.

Et confirmatur, nam etſi id dubitabile foret 14
in priuato, in Fiſco eſſe indubitabile; eò quod Fiſcus expreſſim tacitè incontinenti, & ex internallo habebit rem ſuam venditam, pro pretio obligatam *ex regula textus in leg.* 2. *cod.ex quibus cauſ.pignus*, & probant Barboſa *in dicta leg.ſi conſtante, verſ.*122. *verſ.quia replicabitur*, Gayto *dicto num.*494. *& à num.*495. & Surdus *deciſ.*173. *num.*21. *in fine, & num.*22. & per alia, quæ iſti, & alij DD. adducunt etiam de hypotheca bonorum minoris pro dote neceſſitate legali, & ex conſequentia actus permiſſi, Petrus Zinus, Baldus, Ioannes Faber, Angelus, & Salicetus, Iacob. Aretin. Alberic. Roman. Alex. & alij, quos congerunt Tyraquel, *de legib.connub. in Gloſſis, Gloſſa* 8. *num.*188. Gayto *dicto quæſito* 7. *à num.*514. vbi *à num.*16. refert plures aliud dicentes, † Qui *n.*512 15
dicit, quod minor ſoluendo creditori debitum, pro quo orat res hypothecata, de pecunia alterius, poteſt huic ſecundo mutuanti rem illam hypothecare ſub eiſdem vſuris, aut leuioribus; quia minor jure communi vtitur, & per hoc decreto opus non eſſe: ita cum Montan. *in tract. de jur. tutel. & curat. cap.* 35. *num.* 187. applicando *textum in leg.*1. *cod. de his qui in prior. credit. hoc ſucced. dict.leg.ſi pupillorum,* §. *ſi obligauerit in* 2. *reſponſo, ff.de rebus eorum, leg.Ariſto, ff. quæ res pignor.poſſ. leg.ſi prior,* §.*à Titio, ff. qui potior in pignor.habeant*, qui etſi non loquantur quando minor eſt debitor, dicunt DD.eandem rationem concurrere.

Ad tertiam allegationis partem, an poſſit Fiſ- 16
cus rem communem locare, ſeu in emphyteuſim dare, In quo dubio videntur DD.reſpondere, vt Fiſcus valeat infeudare, & locare, & in emphyteuſim dare: nam ſi Fiſcus valet quod eſt plus, nempè rem communem totam alienare, & vendere; ſic quod eſt minus, data eius vtilitate, ſic licet in feudum, & emphyteuſim concedere, ſic Gayto *de credito dicto cap.*4. *quæſito* 7. *num.*407. *&* 408. ex doctrina Baldi *conſ.*336. incipiente *præmiſſo.* Sic contra Peregrin. *de jure fiſci lib.*6. *tit.*4. *num.*32. & hoc ex generalitate *textus in dicta leg. ſtatus liberi à cæteris,* §.*Quintus Mutius, ff.de ſtatu liber.* nam venditionis nomine venit omnis contractus, & omnis alienatio, ex qua dominium transfertur, ſeu perpetua vtilitas.

Sed quia D. Ioannes del Caſtillo, Sotomajor 17
*dicto lib.*3. *contr. cap.*6. *à num.*18. acerrimè defendit Peregrinum; quia durum eſſet quod Princeps, aut Fiſcus eum contractum celebrare poſſet in re communi, ex quo ſocius rem habens communem cum eo, integrum partis ſuæ pretium non acciperet, quod eſſet iniquum valdè, & contra intentionem jurium, de quibus *allegatione præcedenti*, & hîc, & contra verba *dicta leg.*53. *tit.*5. *p.*5. ibi: *mas comodo eſo debe dar la eſtimaçion a cada vno de los otros, ſegun la parte, que auian en aquella coſa*, & *per textum in leg.*4. §.*totiens, ff. de damno infecto*, vbi DD. *leg.ita autem, in princip. ff.de adminiſt.tutor. & in leg.hos accuſare,* §.*omnibus, ff.de accuſat.* quibus reſtrictiùs locatio, & emphyteuſis, ſeu feudus aſſumuntur, quàm venditio; ideò difficultatem hanc duxi latè tractare.

Igitur pro prima affirmatiua conducunt dicta 18
de

de venditione, & diſtractione, *dict. allegat. 5. à num. 1. & hîc à num. 1.* de pignoris datione; tum quia per locationem ad longum tempus transfertur poſſeſſio, & dominium vtile, *leg. 1. & 2. cod. ſi ager vectigal. leg. 1. §. quod autem, leg. fin ff. de ſuperficieb. leg. ſuperficiario 74.* alias incipit, *id eſt, de rei vindic.* cum alijs, quas refert D. Franciſc. de Amaya *in leg. 1. cod. de fide, & jure haſtæ fiſcal. num. 31.* & faciunt quæ DD. docent *in dicto cap. nulli*, vbi & nos latiſſimè; item & *per textum in Clem. 1. eodem tit. & cap. 2. de locato*, vbi ſub nomine alienationis continetur locatio ad longum tempus, *& in leg. 1. §. poſſeſſores 12. cod. de fund. patrim. l. 1. §. qui in perpetuum, ff. ſi ager vectigal. & de jure Regio leg. 73. tauri, quæ eſt l. 13. tit. 11. lib. 5. recopil.* vbi emphyteuſis dominus, dicitur dominus directi dominij; cum ergo per longam locationem, quaſi idem appareat reſpectu vtilis dominij, videtur à ſimilitudine rationis idem in iſtis, ac de venditione dictum eſt ſuprà *dicta allegat. 5.* & præter Baldum *ſuprà*, docent Boſius *in praxi, tit. de fiſco, & eius priuileg. num. 39.* & alij relati à Fuluio *in dicta lege vnica, cod. ne fiſcus rem quam vendidit, num. 58.* quia inter illos contractus nulla videtur conſtitui differentia, cum omnes comprehendantur appellatione alienationis *ex dicto cap. 2. de locato, dict. Clem. 1. de rebus Eccleſ. alien. vel non*, Molina *de juſtitia, & jure, tom. 2. diſputat. 445. verſ. hinc oritur*, & comprobat Morla *in titulo de locato in præmiſſo, num. 33.* dum aſſerit dominium transferri in emphyteuſin, & locatorem perpetuum per pleniſſimam detentionem.

19 At Peregrin. *ſub num. 1.* adductus, Fuluius, & D. Franc. de Amaya *a numero 46. in dicta lege vnica*, & alij acerrimè defendunt Fiſcum non poſſe communem rem locare ad longum tempus, nec item in emphyteuſim, ſeu feudum illam concedere, quia vt iam hîc in verſ. *ad primam*, priuilegium ſcilicet Fiſci eſt, vt poſſit vendere rem communem, & cum illa qualitate, de qua dictum eſt *dicta allegatione 5.* nempè, vt ſocius accipiat ſuæ partis pretium, & æſtimationem; quam per locationem ad longum tempus, & per emphyteuſim non conſequitur contra verba illius legis vnicæ, ibi: ſed & pretium partis tantum in Fiſcum redigatur, reliquum dominis partium reſtituatur, *& per dict. leg. 2. cod. comm. rer. alien.* ibi: *partem prety, qua tranſcripſit dict. leg. 55. tit. 5. p. 5.* ibi: *mas contodo eſo deber dar la eſtimacion ſegun la parte que auian en aquella coſa*; & ſic dicunt adducti, & illi in prædictis contractibus non ſatisfieri verbis dictarum legum, & nec valere contractus dictos *per legem 1. cod. de prædijs Decurion.* non enim nomen pretij ad alios contractus porrigitur præter venditionem, vt caueri videtur *in leg. fin. cod. de prædijs Decurionum*, ibi: *quoniam ſacræ Conſtitutiones de pretio loquutæ ſunt*, ſicut & Imperatores loquuti fuerunt *in dicta leg. vnica, proferendo verbum etiam diſtrahatur*, quod ſignificat tantum vendere, & diuidere, *juxtà leg. 1. cod. & ff. de diſtract. pignor. leg. cum mihi 7. §. ſi viri, ff. de tranſact.* & clarius *in dicta leg. 2. cod. de commun. rer. alien.* vbi adductum eſt verbum *vendidit*.

20 Vnde cum certum ſit in jure locationem, vel emphyteuſim celebrari poſſe ſine eo, quod domino aliquid præſtaretur pro introitu, aut ingreſſu, quod vocant, vt docent Molina *dicto tomo 1. de juſtitia, diſputat. 450.* Zeuallos *in praxi q. 571.* & alij, & priuilegium Fiſco competens ſolùm loquatur reſpectu venditionis, in qua pretium interuenit, *ex dicta lege vnica, cod. ne fiſcus rem, & dict. leg. 2. cod. de commun. rer. alien. & ex dicta leg. Regia 53. partita*, videtur, vt nullo modo locatio, feudum, & emphyteuſis trahi queant ad tale priuilegium; præſertim cum ex venditione dominium transferatur, *ex leg. claudius 74. leg. cum manu ſata 80. §. fin. ff. de contrahenda empt. §. vendita, inſtit. de rerum diuiſ.* ex locatione autem non transferatur, vt *in leg. conuenit 65. ff. de contrah. empt. leg. non ſolet, ff. locati*: nec item emphyteuſi, cum eius naturæ ſit, vt poſſit auocari, & auferri res; non enim quo ad ſubſtantiam differt emphyteuſis à locatione ad modicum tempus facta, vt firmant relati à Morla *titulo do locato*, in præmiſſo *num. 32.* videndus Schifordeger ad Fabr. *tract. 18. quæſt. 2.* & alij iam adducti, Donellus *lib. 9. Comment. cap. 13. & 14.* vbi Oſuald. qui ſimul cum Cujacio, & Schifordeg. explicant qui ſint vectigales fundi: idem Amaya *ſub num. 48. ſuprà, qui à num. 49.* reſpondendo fundamentis vſque ad *n. 58. dicit doctrinam, §. Quintus Mutius*, non procedere in locatione, nec emphyteuſi, cum non tranſeat dominium, ſemperque ſubſiſtet in primo domino dante in locationem, aut emphyteuſim, & *num. 52. dict. leg. fin. ff. ſi ager vectigal, & leg. fundi partem 79. ff. de contrah. empt. & ſub num. 36. & 57. dict. Clem. 1. de rebus Eccleſiæ alien. vel non, & cap. 2. de locato*, dicendo ibi non comprehendi propriè locationem in alienatione, ſed tantùm per extenſionem, & impropriè, *& dict. leg. 73. tauri, alias leg. 13. tit. 11. lib. 5. recopilat.* quæ loquuntur de emphyteuſi, ſimiliter reſpondet ibi longè ad alia videndus; dum conatur probare ſub *num. 50. & 51.* non conſtitui differentiam inter locationem ad breue, vel ad longum tempus.

So'um ergo in puncto emphyteuſis excipitur 21
caſus, *leg. poſſeſſores 12. in fine, cod de fund. patrimonial.* & aliarum, quas ſignat idem Amaya *ſuprà num. 53.* ac refert *in leg. 1. cod. de jure haſtæ fiſcalis, à num. 31.* quæ procedunt, quando conceſſio emphyteuſis fit à Principe, nam tunc habetur pro perfecta alienatione, cum ex liberalitate Principis conſtituantur domini illi, quibus gratia emphyteuſis, ſiue empheudationis conceſſa eſt, *iuxtà nouell. 7. ſeu auth. de non alien. §. alienationis*, ibi, & in perpetuum extenſam emphyteuſim, quæ non procul ab alienatione conſiſtit, *leg. 4. ibi, iure domini, dict. leg. poſſeſſores, ibi, cum fundorum ſint domini, leg. ſi qui, cod. de diuerſ. prad. vrban.* ibi, cùm ſufficiat poſſeſſoribus, quod apud eos dominium in perpetuum ex noſtra liberalitate permaneat, *leg. 1. cod. de fund. rei priuat.* in terminis cum Velaſco, Sarmiento, & aljjs, Pichard. *in §. adeo, inſtit. de locat. num. 31. & 35.* idem Amaya *in dicto num. 53.* concludens iſtum eſſe caſum ſpecialem, non trahendum ad alios.

† Qui *& num. 54. reſpondet legi 1. §. qui in per-* 22
*petuum, ff. ſi ager vectig.* dicens nihil ibi de dominio tradi, ſed tantùm de in rem actione, quæ ijs, qui agrum vectigalem in perpetuum conduxerunt, conceditur; nec inde deduci conductores eſſe dominos, cum ea actio in rem ſoleat competere ijs, qui domini non ſunt, vt vſufructuario creditori, & ei qui locum publicum conductum habet, *per leg. ei qui 16. ff. de ſeruit. leg. 1. §. item Iuliano, ff. de remiſſionib. leg. ne creditores, cod. de pignorat. actione, leg. 1. iuncta Gloſſa, verbo conduxerit, ff. de loc. publicfruend.* quam actionem dicit non eſſe directam

vindicationem , quæ domino competere ſolet,
23 *leg. in rem* 23. *ff. de rei vind.* † Sed actio , aut vindicatio vtilis, *dict.leg.ei qui, ff. de ſeruitut.ibi : fundi vtilis petitio dabitur* , idem ſeruari euenit, & in eo ad quem vectigalis fundus pertinet , & addit ibi ſub *num.*55. hanc etiam competete ſolere ſuperficiario *per textum in leg.*3. §. *penult. ff. de noui operis nunciat. leg. id eſt* 74. *& leg. ſequenti, ff. de rei vindic. leg.*1. §. *quod ait, &* § *fin. ff. de ſuperficiebus* , & accommodari quaſi dominis , obſeruant Anton.Faber *lib.*20. *coniecturarum cap.*11 Pichard. *ſuprà num.*36. legendus Cujacius *in dicta leg.*74. *ff. de rei vind.* Molina *de primog. lib.*1. *cap.*21. *num.* 17. vbi negat dari poſſe reſponſum *dictæ leg.*1. §. *qui in perpetuum* , §. *ſi ager vectigal* ; ſed leges pro vera intelligentia in Accurſium, *verſ. in perpetuum.*

24 Tamen adhuc in puncto juris conſiderando difficultatem hanc , & diſtinctionem , quam approbauit D. Ioannes del Caſtillo *dict. lib. 3. controuerſ. ad ornatum dicta leg.*2. *cod.comm.rei alien.* qui multa referens pro ſententia Amayæ , *à numero* 18. vt quando ratio legis extenſionem expoſtulat , idem conſideretur ſub nomine alienationis , ac diſtractionis in longa locatione , & emphyteuſi , ac in venditione , *per dicta hîc à numero* 1. Et licet hanc diſtinctionem non amplectatur idem Amaya ; imò & improperet quaſi inuentam ab Italis diſtinguere aſſuetis in caſibus difficillimis, ego propter difficultatem tot jurium, & ſi iſte caſus non comprehendatur expreſsè *in dicta leg.*2. *nec in dicta leg. cod.ne fiſcus rem, quam vendidit* , crediderim ad minus poſſe admitti, quando Fiſcus non conſequeretur alienare, & faciliùs admitteretur ad locationē longi temporis,& emphyteuſim, aut emphiteuſidationē ; tunc enim jam militante cauſa vtilitatis in Fiſco, ſatisfacta parte conſocij , aliquo modo, non eſt cur prohibendus veniat vti priuilegio ; alias inquam eueniret caſus , per quem eſſet melioris conditionis conſocius.

25 Ad quartam allegationis partem , an Fiſcus donare , ſeu permutare valeat rem communem, quam cum ſocio habet ? Et licet idem D.Franc. de Amaya exiſtimet non extendi ad donationem priuilegium , quod Fiſcus habet vendendi , ſeu diſtrahendi , *cum dicta lege* 1. *&* 2. loquantur in præciſa venditione , nec extendendas eſſe ad caſus diuerſos ex iam dictis. Tamen propter adductas rationes locationis , & emphyteuſis , exiſtimo etiam de jure communi poſſe Fiſcum donare, aut permutare , cum per hos contractus dominium transferat. Si tamen cum donat præſtet ſatisfactionem ſuæ partis conſocio , juxtà *dicta allegat. præced.* & hoc clarè demonſtratur *ex verbis legis* 53. *tit.* 5. *p.*5. vbi Gregor. Lopez rectè aduertit per verbum *toda* , *ò dar* in verbis *dictæ leg. ibi : que la pueda vender toda ò dar por raçon de aquella parte , que à en ella :* ſic videntur amplecti D.Ioan.del Caſtillo , *dict. lib.* 3. *cap.*2. *controuerſ. num.*14. *&* 15. Carolus de Tapia *in Rubrica, ff. de conſtit. cap.*1. *num.*73. *fol.*24. *& ſi non firmiter de jure communi.*

26 Nec obſtant Fuluius , Patian , qui *in dicta leg.* 2. *cod. comm. rer. alien. & in dicta leg. vnica, num.*66. vbi idem Amaya *à numero* 59. cum alijs negantes dictarum legum extenſionem ad donationem ; eò quod venditionis appellatione non continetur donatio, *per leg. ſi quis fundum* 37. *cum leg. ſequenti, ff. de contrah. empt.* vbi ſi fiat venditio fundi , quanti ab illo emptus eſt , & poſtea inueniatur donatus , non valet venditio *per leg. ſicut* 8. §. *ſed ſi permiſerit* 13. *ff. quibus modis pign.* vbi ſi permiſit creditor debitori pignus vendere , & donauit , non videtur adimpleuiſſe id , ad quod conſenſum aptauit creditor , & è contrà *per textum in leg. fin. C. de prædijs Decurion.* vbi prohibita venditione prædiorum , non eſt prohibita donatio , quod Zeno Imperator ex eo deduxit, quod lex pretij meminerit , *& per leg. ad res,*61. *ff. de edilitio edicto* , vbi edilitium edictum non comprehendit res donatas , quia vt inquit Modeſtinus, nullum pretium interuenit ; ſicque appellatione venditionis minimè venire donationem, vt tenuerunt Oſuald. ad Donell. *lib. 9. Comment. cap.*14. *litt. G, & A* , Anton.Faber *lib.*14. *coniecturarum, cap.*13. & alij relati ab Amaya *in leg. fin. C. de præd. Decurion.*

Quia reſpondetur reſpectu Fiſci , in quo magnum adeſt priuilegium æquiparari quoad hoc donationem venditioni , cum vtraque transferat dominium , ceſſetque inconueniens pretij , in quo fundantur contrariæ opinionis Doctores , facta æſtimatione partis , quæ competit ſocio , & ei ſolutæ , nullum ſocius patiatur rei propriæ detrimentum ; etenim leges contrariæ non aliud probant, ſed tantùm dicunt differri venditionem, permutationem , & donationem , quod & nos fatemur. Quod ſi adhuc dubium reſtaret pro contraria ſententia, ſatis in praxi diluitur, *per dict. leg.* 53. *partita* , quæ eſt declaratoria juris communis. 27

Et quoad permutationem per proximè dicta clarius euincitur ; item quia de jure ſimilis eſt emptioni , quæ à permutationibus cœpit , *leg.* 1. *ff. de contrab. emptione* , & quia multa hi duo contractus habent affinia , quæ obſeruant Vveſembech *in parathilt. ff. de rerum permutat. numero* 2. Hotoman. *lib.*19. *epitom. in pandect. tit.*4. *num.*7. Anton.Gomez *lib.*2. *variar. cap.* 8. *numero finali*, vbi Haillon , cum multis Cujacius *lib. 5. quæſt. Pauli, in leg. naturalis* , §. *& ſi quidem* , *ff. de præſcript. verb.* & quia ſic habetur *ex dicta lege* 53. *partit.* nam ſi per illam locum habet in donatione, vbi liberalitas exercetur ſine pretio , quid mirum, vt in permutatione procedat , in qua interuenit res pro re eiuſdem valoris ? Quod de re bonum cambium vocauit Gregorius Lopez *in dicta leg.*53 *partita* , juxtà verba ibi : *mas con todo eſo deue dar la eſtimaçion a cadauno de los otros* , vt refundatur ſcilicet , & exoluatur domino partis ſuæ pretium , & iuſtæ æſtimationis quantitas *per textum in leg. venditor* 13. §. *ſi conſtet, ff. communia prædior.* & ſic ſicut in donatione ſpeciali Fiſci fauore permiſſum eſſe dicit ex Caſtillo *dict. cap.*6. *numero* 14 *&* 15. Amaya *in dicta lege vnica , ſub numero* 63. potiùs in permutatione debuit admittere ; quia ſicut dicit hoc Fiſci priuilegium habet locum in donatione , quod videtur originem ſumpſiſſe , *ex leg.* 2. *leg. benè à Zenone* 3. *C. de quadrienny præſcript.* vbi dum Principi licuit rem donare , vel alienare in totum, multò magis debuit ei permitti permutatio , & vt in parte habeat , quod habet in toto. 28

Et ſicut decet Principi exercere liberalitatem, ſic & eius Fiſco : nam ſi qui donat , id non facit, niſi vt liberalitatem exerceat , & non ob cauſam vllam , *dicta lege* 1. *ff. de donat. dicta lege* 53. *partita* , quæ dictam cauſam non exigit , cur loquitur , vt in permutatione id procedat *ex regula* 29

*leg. 4. ff de vulgari*, quæ ait vnam determinationem respicientem, plura determinabilia pariformiter ea determinare; quod cum in venditione, & donatione admittatur, *per dictam legem Regiam* clarè ibi, *epasa el señor o de aquella cosa el quela vende, o & quela da*, & fortius ad illum, qui pro alia, illam permutat, cum in permutatione includatur vera rei communis æstimatio, ex qua de facili potest socio exsolui pretium suæ partis.

30 Ad quintam allegationis partem, an Fiscus, qui tantum est dominus vsusfructus, possit rem communem alienare, In quo dubio D. Ioannes del Castillo *in dicto cap. 6. lib. 3. var. num. 47. finali*, nonnulla adducens, vt explicet sententiam Baldi dicentis *in dicta lege 2. C. comm. rerum alien. num. 5.* vt non soleat scilicet Fiscus rem vendere, nisi pro jure suo, quem sequutus fuit Peregrin. *vbi supra tit. 4. de jure fisci, num. 23. vers. & secundo*, Alfaro *de officio fiscal. Glossa 34. num. 25.* Valenzuela *in dicta lege vnica, num. 12.* Fuluius *num. 42.* & alij ad vtramque disputantes negantium sententia, quia vsusfructuarius non est, affirmantium quod dominus sit; & ob id sicut potest vendere, & distrahere rem, in qua partem dominij habet, sic & in qua vsumfructum; & quadrispuando DD. concludant pro affirmativa, *ex leg. 4. ff de vsufructu, leg. in venditione, ff. de aur. hort. poss. leg. liber. homo 118. in princip. ff. de verb. obligat. leg. cum filius 76. §. dominus, ff. de legat. 2.* quibus domini appellatione, vsufructuarius contineatur; ita vt qui vsumfructum stipulatur, videatur partem fundi stipulari, *leg. qui vsumfructum 58. ff. de verbor. obligat.* & emolumentum rei contineat, *leg. Mœvius 66. §. fundo legato, ff. de leg. 2.* cùm non minùs caueatur vsufructuario damni infecti nomine; quam domino proprietatis, *per leg. Prætoris, §. fin. leg. qui bona fide 13. §. & superficiarium, ff. de damno infecto.*

31 Et pro negativa sententia *ex leg. rectè dicimus 25. ff. de verbor. significat. leg. si Titio 33. §. vsumfructum, ff. de vsufructu*, eò quod vsusfructus sit seruitus, *per leg. 1. ff. de seruitut. leg. 1. ff. de vsufruct. legat.* & seruitus sit quædam qualitas rei non substantialis; indè, & ex alijs concludentes etiam *per dictam leg. 53. Tauri, quæ est 13. tit. 11. lib. 5. recop.* vbi Matienc. *num. 11.* Fiscum tale priuilegium non habere ratione vsusfructus, quod habet ratione partis dominij, & quod habet in re communi ad illam distrahendam, aut vendendam, siue alienandam modo dicto *in hac allegat. & suprà dicta allegat. 5. præced.* vbi transfertur dominium, cuius translatio cessat in vsufructuario alienante, vt dixit latè legendus post Castillum, & alios proximè relatos, Amaya *in dicta lege vnica, C. de vendit. rerum fisc. à num. 22. ad 31.* vbi fundamentis contrarijs satisfacit cum Pinello, Tyraquello, Robetto, Cujacio, Cumino, Antonio Faber, Pichardo, Castillo, Osuald. Morla,
32 & alijs, †censentibus verius esse vsumfructum dici partem dominij; non quia vsusfructus sit dominium, sed dominij effectum habeat, & instar dominij sit, & similis sit parti dominij; quia omne emolumentum rei continet, & vsufructuarius illum percipit, sicut proprietarius perciperet, hoc totum impropriè, & abusiuè, & cum Couar. *lib. 1. var. cap. 17. num. 8.* præstat, & ex Donello *lib. 9. Comment. cap. 9.* & Cujacio *lib. 9. quæst.* Papinian. *in leg. 33. §. vsumfructum, ff. de vsufructu.*

Nihilominus quidquid inter priuatos consocios rei communis contingat; imò & inter illos 33
in jure, & in praxi vera sit sententia negativa per proximè dicta; & quia vsusfructuarius sine proprietario non potest seruitutem imponere, nec acquirere, nec è contra proprietarius imponere per quam deterior fiat vsusfructus, *leg. sed etsi 19 §. finali, cum lege sequenti. ff. de vsufruct. & ex alijs congestis*, cum alijs ab eodem Amaya *in dicta lege vnica, à numero 27. vsque ad 31.*

Tamen ipse *numero 32.* agnoscens Fisci priui- 34
legium procedere in eo casu, quando Fiscus vsumfructum haberet cum aliquo communem, vel aliquam seruitutem prædialem juxtà speciem *textus in leg. 2. ff. de seruitut. leg. vnus ex socijs 34 ff. de seruitut. rustic. leg. proprium 5. in fine, leg. si vnus duas 6. §. si tamen, leg. fin. ff. comm. præd. leg. 4. §. si fundus, ff. si seruit. vindic. leg. 10. tit. 31. p. 3.* per quæ jura, etsi socius nec acquirere, nec imponere seruitutem in re communi valeat, vt cum Bart. Paul. Alberio, Fulgos, Iason, Alciato, Duaren. Donello, Cumano Ditali, Valdum. Parlador. Vacon, & Eguinario; refert tamen ibi *num. 33.* dictus Amaya concludens posse Fiscum rectè vendere, & cedere tale jus, quod commune cum alio habebat; quia non minus rei appellatio comprehendit res corporales, quam incorporales *ex leg. 5. ff. de verb. signific.* ergo si respectu vsusfructus juxtà priuilegium *dictæ legis vnicæ C. de fisc. rem, quam vendidit*, hoc voluit Amaya etiam extendi ad vsumfructum, & consequenter debuit sentire casum *dictæ legis 1. & 2. C. si commun. res alien.* per similitudinem extendi ad alios casus relatos, & ad vsumfructum, de quo hìc.

Non enim implicat, vt Fiscus obliget pro- 35
prietarium ad vendendam rem, in qua ipse solum dominium habet, cùm & in vsufructuario sit illa pars dominij continens omne rei emolumentum, quæ sufficit, vt compellatur dominus consentire, satisfacto illi valore, dominij à Fisco vsufructuario, vt rem ipse Fiscus alienet, & distrahat, ac vendat rem, & vsumfructum simul, vt hac via consolidetur iuxtà juridicam dispositionem, *§. fin. instit. de vsufructu*, aliàs quidem nullum esset priuilegium Fisci vsufructuarij, si vti non possit illo, quando ipse solum esset vsufructuarius, & socius simpliciter dominus, qui si vellet cedere, hoc facturus esset in ipsum dominum, *per dict. §. fin. cum nihil ageret*, si in extraneum alienaret socio, manente domino proprietatis; quod etsi in socio vsufructuario, verum sit; non tamen in Fisco, cui priuilegium alienandi incumbit, satisfacto interesse partis, quam habet ipse socius in re communi, cuius taxatio, sicut habet locum in parte; item & in toto applicando huic casui dicta in alijs relatis, *hìc à num. 1* Et sic rectè admittendus venit Fulu. *in dicta lege vnica, à numero 42.* tenens in stricta disputatione Fisci priuilegium practicari, etiam, & quando habet fructum, sicut practicatur, quando habet dominij partem; ad quod conferunt quæ scribit D. Ioan. del Castillo *de vsufruct. cap. 54. à n. 2 tit. 5. p. 5. Glossa 5. n. 8*

Ad sextam allegationis partem, an si socius 36
obliget creditori, totam rem, inscio de societate Fisci, valeat Fiscus contradicere, non solum quoad partem sibi contingentem, verum & quoad totum? In quo dubio quod est magnum inter consocios, nullo eorum priuilegiato; sic vt juxtà Bartoli opinionem *in leg. nemo, ff. pro socio*,

socius

ſocius non valeat vltra ſuam partem alienare de re communi immobili, attento caſu *dicta legis nemo*; quia nullus ex ſocijs poteſt plus parte ſua alienare, etiam ſi fuerit omnium bonorum ſocius, *per dictam legem, & leg. 1. leg. portionem, ac toto tit. C. de comm. rer. alien.* vb Baldus, & Salicetus, ac reliqui, Franc. de Amicus *tit. de his, qui feud. dare poſſ. §. & hanc theoricam*, dicens ſic obtinuiſſe in ſacro Conſilio ratione incer udinis dominij, ſicut & refert Ioan. Baptiſta Toro *in compendio deciſion. Regni, verſ. frater, fol.* 242. quam non ſine magna contradictione admittit Gayto *de credito cap. 4. quæſito 7.* dubium expendens inter dictos priuatos conſocios, *à num.* 387. multipliciter modificans primam ſententiam, *à numero* 375.

37 Tamen vt jam ſuprà adduxi, quando Fiſcus eſt conſocius alterius ſocij vendentis, aut dantis, inſcio creditori, poteſt illam alienationem contradicere, non ſolùm quoad partem ſibi contingentem, ſed etiam quoad illam conſocij; eò quod totum alienandi, vendendi, ſeu diſtrahendi priuilegium competit ipſi ſoli, etiam inuito illo priuato ſocio vendente, per illa, quæ ipſe Gayto dicit ibi, *à numero* 404. quæ jam retuli ſuprà *dicta allegatione* 5. & per hic dicta; & ſic in hoc puncto non amplius inſiſtimus.

38 Ad ſeptimam allegationis partem qua actione agat ſocius, vt recuperet à fiſco pretium partis ſibi contingentis? In quo puncto conueniun omnes competere actionem negotiorum geſtorum, *ex leg. 3. . de rei vindict.* vbi ſi mater, inuita filia, rem vendidit, poterit venditionem ratam habere, & aduerſus venditricem actione negotiorum geſtorum agere, *juxta textum in leg. ab vno* 19 *C. de negot. geſt.*, *iuncta leg. Pomponius, ff. eodem*; ſic vt ſi ſocia non ſatisfiat, nec pars pretij ei ſoluatur, *iuxta dicta dictæ allegat. 5.* & hic detur illi rei vindicatio ad recuperandam partem ſuam, vt tenuit Baldus *conſil.* 336. *vol. 5.* quem & ſequuntur Fuluius *in dicta lege vnica, C. ne fiſc. rem, quam vendidit, num.* 74. Amaya *numero* 66. & ante illos Azon. *in ſumma tit. C. de rebus alien. non alien.* pro quo facit *l. 54. tit. 5 p. 5.*

39 Et licet idem Baldus, Azon. & Fuluius hoc dicant procedere, ſi ſocius ratam habeat venditionem à fiſco, non ſuo nomine: tamen vt aduertunt Valenzuela *in dicta lege vnica, numero* 17 *in fine*, idem Amaya *dicto num.* 66. *in fine*, hoc limitatur in dicto fiſco, cui priuilegium vendendi etiam competit, reluctante, vel ignorante ſocio, *per textum leg. qui poteſt inuitis* 26. *ff. de reg. jur.* cùm fiſcus ſine voluntate ſocij transferat rei communis totum dominium; & ſic explicant doctrinam Baldi, Azon. & Fuluij de ratificatione, procedere, quando ſocius, vel alius vendidit ſine voluntate domini rei communis, vt ſic videatur tranſlatum dominium, in emptorem per dicta de conſocijs priuatis, nullo interueniente fiſci intereſſe, *ſuprà num. 1. & 2. dicta allegatione 5.*

40 Ad vltimam allegationis partem, quænam ſolemnitates debeant interuenire in venditione rei communis à Fiſco facienda, quæ Inquiſitio confert huic tractationi; & dicendum eſt, quod quia fiſcus ſolùm in his, quibus reperitur priuilegiatus vtatur priuilegio ſuo, aliàs inquam jure priuati, vt latè dixi *infra ſub allegat.* 18. *&* 20. & aliquid *ab allegat.* 10. ideò exiſtimo, vt debeat primo fieri venditio per illum præſenti pecunia, cùm ſocius non ſit obligandus, vt habeat fidem de pretio; eo quod fiſco ſit ſtatim ſoluendum, & pars quoque ſocio danda iuxtà doctrinam Accurſij *in lege vnica*, verbo *neceſſitatem*, *. commun. ſeruor. manum.* quem ſequuntur poſt Baldum, & alios *in dicta lege vnica*, Tyraquel. *de retract. lignag. §. 3. Gloſſa 3. num. 1.* Fuluius *in dicta lege 1 C. ne fiſc. num.* 69. Amaya *ibi ſub num.* 64. *per textum in leg. Iulianus* 13. *§. offerri, ff. de actionibus empti*, & pretium dandum eſſe fiſco, à quo poſtea ſocius accipiat, *juxta verba dicta legis* 1. ibi, *redigatur*, & *reſtituatur*, quæ in id expenderunt ipſi, Accurſ. *dict. verb. redigatur*, Fulu. *num.* 72. idem Amaya *num.* 65. qui addit hoc non minus in fiſci, quam ipſius priuati fauorem inductum eſſe: nam fiſcus facilius exiget, & ab eo ſocius accipiet ſine labore, ſed vt debitor poſſit ſocio ſoluere ad eu tandum circuitum, præcipue ſi ipſe inſtet, admittunt *per textum in l. res* 22. *§. 1. ff. de jure fiſci.*

Verum quia ſub hac allegatione diximus *ſub verſ. ad quartam*, fiſcum poſſe donare rem communem, *& per dict. leg. 53. tit. 5. p. 5.* ibi adductam, in qua nullum interuenit pretium creditum requiſitum huius dubij de venditione, ſiue alienatione præſenti pecunia, & de illa ſatisfaciendo ſocio, non procedere abſolutè, & ſemper: nam etſi iuxta iuris regulas in præciſa venditione procedat: tamen ſi vellet fiſcus vendere, habita fide de pretio; cùm tamen de ſuo, aut alieno partem contingentem ſocio exoluat iuxtà legitimam taxam, *vt ſuprà dicta allegat. 5.* & hîc clare diximus; non eſt cur hic de relata doctrina curemus; quantumuis in ſe verum ſit, vt debeat ſolemnitas interuenire, quam adduxit idem Amaya *in leg. 1. . de fide, & iure haſtæ, & ſub dicta lege 2. dict. num.* 64. & ex Bartolo, *ibi*, & Fuluio, *num.* 69. eò quod fiſcus vendens rem communem, eam vendit, tamquam ſuam *ex dicta lege bene a Zenone, C. de quadrien. p. ſcript.* & transfert dominium ea de cauſa, etiam partis ſocij; quæ non implicant, vt vendens ſolùm, habita fide de pretio, & ex ſoluto ſocio, ſuſtineatur qualitercumque fiſcus alienans. 41

---

## ALLEGATIO VII.

Fiſcus creditor, an poſſit auocare pecuniam poſteriori ſolutam, etiam ſi poſterior titulum oneroſum habuerit? Et quid ſi per gratificationem omnibus creditoribus inſtantibus, vni à debitore ſolutio facta ſit, ſeu ſuper extorſionem fuerit conſequuta pecunia? Et quid ſi pecunia conſumpta ſit? Et quando dicatur extare ad hoc, vt Fiſcus auocans admittatur, ſeu alius anterior creditor?

### *SVMMARIVM.*

1 *Auocatio pecuniæ ſoluta poſteriori, num contingat, tam reſpectu anterioris, ac Fiſci, num. ſequentibus.*

2 *Hypotheca conſtituitur in pecunia ſoluta qualiter,*

*liter, vt prosit anteriori creditori, num. sequentibus, vbi distinguitur.*

3 *Creditor anterior personalis, nequit auocare pecuniam solutam posteriori creditori, & quare n. 4. nulla extante differentia, inter pecuniam consumptam, & extantem, n. 7*

4 *Creditores personales sunt pares.*

5 *Vigilantibus iura subueniunt, & n. 33*

6 *Creditor etiam sciens debitorem non esse soluendo, & quod habuerit alios creditores, non auocat pecuniam solutam posteriori.*

8 *Creditor personalis, & si priuilegiatus, habens personales actiones, nequit auocare pecuniam solutam posteriori; eò quod non valeat agere hypothecaria. Sed distingue, vt n. 10*

9 *L. sed an hoc, ff. quod cum eo.*

10 *Creditor posterior personalis retinet pecuniam sibi solutam à debitore, si bona fide accepit, nesciens de alijs primis creditoribus magis priuilegiatis; secus si sciuerit.*

11 *Creditor posterior, qui mala fide accepit actione reuocatoria, tenetur reddere pecuniam acceptam à debitore.*

12 *Auocatio pecuniæ solutæ denegatur posteriori, quando omnes creditores sunt pares priuilegio, & causa.*

13 *Differentia inter vigilantes, & desidentes.*

14 *Creditores anteriores hypothecarij possunt auocare pecuniam solutam posterioribus, etiam hypothecarijs, & quare numeris sequentibus, habita differentia inter pecuniam consumptam, aut extantem: & de modis distinguendi aliquorum, num. 17*

15 *Hypotheca jus est Reale.*

17 *Pecunia soluta posteriori aliquando auocatur, aliquando verò non à primis creditoribus iuxta casus resumptiuè collectos.*

18 *Fiscus habet priuilegium auocandi pecuniam, etiam bona fide consumptam creditori posteriori solutam, etiam contrà habentem titulum oneroſum, vt n. 19. 20. & n. 35*

21 *Fiscus priuato succedens non aliud priuilegium habet, vt auocet pecuniam posteriori solutam, quàm habitam à priuato.*

22 *Fiscus auocat pecuniam solutam Hebræis creditoribus.*

13 *Auocatio pecuniæ locum non habet, si per gratificationem vni ex creditoribus fiat: & si vnus tantum instet, n. 24. & 25. & quare, n. 26. & 27*

24 *Gratificatio pecuniæ fit quando plures instant, & vni soluitur.*

26 *Debitor gratificando censetur committere dolum, & colludere soluendo vni.*

27 *Gratificatio num obstet inter creditores hypothecarios instantes, aut non.*

28 *Gratificatio solutæ pecuniæ quando locum habeat inter creditores.*

29 *Pecunia soluta per extorsionem posterioris creditoris, auocatur ab illo, vbi distinguitur inter gratificationem, & extorsionem, & num. 30*

30 *L. si pupillus, quæ in fraudem creditor.*

31 *Pecunia dicitur extare, nec consumpta censetur ad effectum, vt auocetur soluta posteriori creditori modis nonnullis, vt sub num. 32. 33 34. 35*

33 *Pecunia depositata, seu sequestrata dicitur extare, vt in sacculo, & etiam consumpta mala fice, vt n. 34*

34 *Hypotheca stante creditore, virtutem illius reuocat, ac vindicat pecuniam solutam.*

36 *Creditor posterior nunquam habet auocare pecuniam solutam priori.*

37 *Auocatio pecuniæ inter Mercatores etiam personales creditores locum habet propter fidem inter illos constitutam.*

38 *Reuocatoria pecuniæ solutæ habet locum, quando contigit ex causa lucratiua.*

HANC quæstionem, seu articulum perdifficilem vocauit Peregrin. *de jure fisci, lib. 6. tit. 6. num. 8. vers. hoc perdifficili puncto*, & intricatum nuncupauit Vincent. Carrot. *decisione 109. in princ. arduum*, Gaspard. Thesaurus *quæstion. forens. 16. lib 2. num. 1. dubium existimauit*, Molina *Theolog. de contract. lib. disput. 536. num. 17.* & Flores de Mena *lib. 2. variar. q. 6. num. 1.* dicit confusè practicatum *per DD.* & nouissimè Antonius de Amato *variar. p. 2. res. 51.* intricatum appellat, *num. 1.* ex Bartolo, Angelo, Alberic. & aliis *in l. pupillus, ff. quæ in fraud. credit. & in leg. si non expedierit, §. 1. de bonis authorit. judic. possid.* In quo, vt ad primam, ac cæteras allegationis partes respondeamus, oportet videre, an prædicta auocatio procedat, tam respectu anterioris creditoris, quàm fisci. 1

Et loquendo de Creditore anteriori, videtur vt sit præferendus anterior creditor, etiam in pecunia, cum in illa constituatur hypotheca juribus, & authoritatibus relatis per Afflict. *dec. 190 num 4.* quem sequitur Ambrosin. *decis. 2. num. 15. Glossa*, & Bartol. quos citat idem Afflict. *vbi suprà num. 2. vers. in contrarium*, quod his, & aliis relatis probat Valenzuela *cons. 64. p. 1. num. 20. per textum in leg. idemque in fine, ff. qui potiores in pignore habeant, leg. si fundus, §. in venditione, ff. de pignorib.* Velasquez *in leg. 20. Tauri, Glossa 1. n. 8.* allegans Glossam, verb. *repellantur, in leg. fin. §. si præfatam, C. de jure deliberandi*, Paul. de Castro *cons. 169. in princip. volum. 2.* Fanuc. *de inuentario p. 5. num. 143.* Gayto cum eodem Valenzuela *de credito cap. 4. quæsito 11. num. 1296.* qui & refert eundem Gaytum *dicto num. 20.* addens *num. 21.* secundùm istam resolutionem obtentum in Regia Cancellaria, nec immeritò, cùm pro ea sit lex Regia, *9. tit. 3. p. 5.* & alia coniungens tenet sic; quia sequitur, & afficit rem ipsam hypothecaria, *per l. rescriptum, ff. de pact.* & cum Gregor. Lopez *in dict. l. 9. partita, Glossa 3.* 2

Sed quia adhuc sub hac generalissima assertione restat confusio iuxtà notata hîc *num. 1.* ideò apertiùs distinguendo, dubium diluemus tribus conclusionibus, & si adhuc pecunia exsoluta posteriori creditori non priuilegiato extet. Itaque erit prima conclusio, vt si creditor personalis sit, hoc est vt habeat tantùm obligatam personam, & non bona debitoris, vt qui solum Chirographum, vel testes de suo debito habet, non possit auocare solutum posteriori, etiam solam personalem habenti: † quia creditores personales non priuilegiati, sunt pares in solutione; sic vt nec vnus alteri præferatur, etiam si sit prior tempore; quare fit vt solutio facta posteriori diligentiori non retractetur per anteriorem, qui fuit negligens, † cùm vigilantibus, & non dormientibus iura subueniant, *per regul. textus in dicta lege pupillus in fine, vbi Glossa verb. non reuocet, dict. leg. si non expedierit, §. 1.* ibi, ne alterius, aut negligentia, aut cupiditas 3 5 6

cupiditas huic, qui diligens fuit noceat, *l. summa cum ratione*, §. *sed si cum suspicaretur in fine, ff. de peculio*, ibi, licet creditori vigilare ad suum consequendum, *Glossa in l. qui autem*, §. *apud Labeonem*, *ff. de his*, *quæ in fraudem credit.* quæ alia iura adducit, & Angelus dicit procedere sine scrupulo, quando solutio exigeretur per Iudicem, *in l. fin.* §. *licentia, num.* 2. *ff. de jure deliber.* Surd. *cons.* 4. *num.* 10. *in fine*, & *num.* 11. & 15. quod in actionibus personalibus non est dubium, Ioan. Baptista Costa *de ratione Rotæ, quæst.* 74. vbi disputat, & inferius *quæst.* 121. *num.* 4. ex Rota Auemon. *decis.* 146. Zephalus plura cumulans *cons.* 86. & cum eo Menoch. *cons.* 25. *num.* 2. ex magis recepta idem Zephal. *cons.* 555. *num.* 4. quod præfertur qui primo occupat ex Couarr. *cap.* 29. *pract. ex Glossa & aliis, in l. priuilegia, ff. de priuil. credit.* DD. *in l. pecunia, C. de jure fisci*, Afflict. *vulgata decis.* 190. Grammaticus *q.* 1. Capic. *decis.* 78. Surd. *decis.* 60. *num.* 9. Peregrin. *de jure fisci lib.* 6. *tit.* 6. Celsus Bargal. *de dolo. reg.* 43. *lib.* 6 *fol.* 183. Burg. *de laudemio inspect.* 39. *num.* 3 Menoch. *cons.* 107. *num.* 9. Trentacinq. *variar. lib.* 3. *tit. de solut. resol.* 23. *num.* 5. Ambros. *decis.* 2. *n.* 16 *p.* 1. Gutier. *pract. lib.* 3. *cap.* 101. *num.* 3. Fontanel. *de pactis nuptial. col.* 5. *Glossa* 7. & *seq. volum.* 2. Flores de Mena *dicta quæst.* 6. *lib.* 1. *art.* 1. §. 1. *num.* 2. *per textum*, & ibi *Glossa in l. inter eos, ff. de re judic.* & per expressum textum *in l. qui autem*, §. *sciendum, ff. quæ in fraudem creditor.* & ex iure Regio, *per l.* 11. *tit.* 14. *p.* 5. & *in l.* 9. *tit.* 15. *eadem part.*

6 Quæ conclusio primò ampliatur, etiam si creditor ipse tempore solutionis sciuerit debitorem habere alios creditores personales, & eum non esse soluendo omnibus, aut foro cedere velle, textus expressus *in dict.* §. *sciendum*, & *in dict. l. si pupillus*, sicut tenent Paul. de Castro *in l. in summa, in fine, ff. de peculio*, Iason. *in l.* 1. *C. de indicta viduitate*, Flores de Mena *suprà num.* 3. contra Baldum, quem sequitur Bursatus *cons.* 119. *lib.* 1 vbi docet quo in sensu accipiatur.

7 Ampliatur secundò, nulla extante differentia inter pecuniam consumptam, aut extantem, non obstante differentia, quam inter hæc duo ponunt alij, de qua infrà hic: sic Afflict. *dicta decis.* 190 Couarruu. *dict. cap.* 29. Castrens. *cons.* 447. *volum.* 1 Eugen. *cons.* 89. Asin. *de execut.* §. 7 *cap.* 3. Surd. *cons.* 4. Perusin. *decis.* 45. *num.* 20. Carroc. *decis.* 109 Costa benè *de facti scientia*, & *ignorant. cent.* 1 *dist.* 8. *num.* 5. benè Sesse *decis.* 206. *num.* 40. Capic. *decis.* 68. Zephal. *cons.* 86. & *dict. cons.* 555. Pereira de Castr. *decis. Portugal.* 16. *num.* 1. Honded. Menoch. *cons.* 25. Peregrin. *dicto tit.* 6. *num.* 8. Barbosa *in l.* 1. *part.* 6. *num.* 21. & 22. *ff. soluto matrimon.* Thesaur. *quæst. forens.* 16. *lib.* 2. Amato *dicta res.* 51 *variar. num.* 1. & 2. qui alia congerit dicentes omnes inter tales creditores non posse posteriorem, cui pecunia exsoluta sit, molestari, nec ab eo pecuniam auocari.

8 Imò multi dicunt procedere conclusionem in creditoribus habentibus personales, & si sint anteriores priuilegiati in ipsis actionibus personalibus; non enim poterit creditor priuilegiatus auocare soluta non priuilegiato habenti solùm actionem personalem, vel alio minùs priuilegiato; eò quod iste non habet hypothecam, nec possit agere hypothecaria contra tertium possessorem, qui bona fide processit: *argum. leg. si à debitore, ff. quæ in fraud. credit.* Couarruu. *in pract. dict. cap.* 29. *num.* 3. & 4. Flores de Mena *dicto art.* 1. *q.* 6. *sub numero* 6. vbi concludit contra Capiccium *decis.* 78. Zephal. *cons.* 86. *num.* 17. & 22. *lib.* 1. tenentes contrarium ex mente Bart. *in dicta lege si pupillus*, & *Glossa in dicta lege si pecunia, C. de jure fisci, per leg. ex facto*, §. *fin. ff. de peculio*, cui respondet Flores loqui tantùm de cura, quam debet habere debitor, vt priores creditores exsoluantur, vel vt cautio ab eis præstetur, sed nihil quod pecunia semel posteriori exsoluta ab eo per priuilegiatum valeat auocari.

Nec obstare *textum in l. sed an hic, ff. quod cum* 9
*eo*, quæ loquitur tantùm de habenda ratione priuilegiatorum à patre soluente de peculio.

Sed quia adhuc nouissimè Gayto *de credito dicto cap.* 4. *quæsito* 11. *num.* 1313. Marescot. *variar. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 5. Michaël Pastor *decis.* 206 *num.* 51. Zephal. *cons.* 448. *num.* 31. Pyrrhus Maur. *tract. de solut. cap.* 78. *num.* 12. *in* 3. *casu*, clariùs Carroc. *decis.* 109. *num.* 44. & *in Ecclesia Marta voto* 42. & *qualibet*, Pastor *in citata decis. num.* 52 constanter docent omnem priuilegiatum creditorem posse auocare pecuniam non solutam priuilegiato, vt senserunt etiam Mantica, Gratian. Thesaurus, & alij ex iam præcitatis; ideò existimamus sequenti distinctione componendos, nempè vt prima sententia procedat, quando posterior exigit bona fide, nesciens de alijs primis creditoribus magis priuilegiatis, aut si de eis sciebat, non tamen sciebat, an debitor esset inops, vel non, vel an volebat decoquere, vel non, alias enim si habebat malam fidem, vtpote quia hæc omnia sciebat, tunc non habere locum contrariam sententiam, vt sentit idem Flores *dict. quæst.* 6 *num.* 7. † concludens, vt tunc creditor teneatur 11
per actionem reuocatoriam reddere quod accepit, si extat, & si non extat, æstimationem, & si est pecunia, etiam reddere illam consumptam; quia genus numquam perit: *argum. textus in l. qui à debitore*, dicens non obstare axioma *textus in dicta lege, qui autem*, §. *apud Labeonem*, quod qui suum debitum recuperat, non committit fraudem; quia illud procedit, quando non erat certioratus de aliis creditoribus priuilegium habentibus, vel omnes creditores erant pares.

Et sic in hoc vltimo puncto, quando omnes 12
creditores sunt pares priuilegio, & causâ, tunc indistinctè negari auocationem per speciem *textus in dicta leg. si pupillus, quæ in fraud. credit. cum concord.* vt diligenti, & vigilanti in exigendo succurratur per dicta iam ex Amato, & alijs, cùm industria, vel diligentia alicuius non debeat ad pœnam trahi, *per leg. fin. C. de possess.* non enim negligentibus iura subueniunt, *leg. non enim, ff. ex quib. caus. maior*, de quo notaui *in cap. vigilanti de præscript.* nec subueniendum est negligentibus, aut agnoscentibus, *leg. veluti, ff. de edendo*, cum negligentia omnia lædat, §. *penult. in auth.* debet inquam creditor vigilare ad sibi debitum consequendum, *leg. summa*, §. 1. *ff. de peculio*, † eò quod inter vigilantes, & desidentes 13
sit differentia, *per leg. vt perfectus, C. de annal. except.* vt per alia iura in comprobationem dictæ regulæ comprobat Gailius *lib. obser.* 25. *num.* 14 & 15. in terminis Barbosa *in dicta lege* 1. *p.* 9. *numero* 21. *vers.* & *retenta hac opinione, ff. soluto matrim.* Gaspar. Thesaur. *dict. q.* 16. *num.* 6. *in* 3. *casu*, Gayto *dicto quæsito* 11. *num.* 1314. qui *num.* 1315. postquam dixit dictam declarationem procedere secundum decisionem *textus in dicta lege si non expedierit*,

*expedierit.* §. 1. *ff. de bonis auth. iud. poſſid.* limitat quando auocans pecuniam eſſet magis priuilegiatus cum Barb. & explicite cum Carocc. *d. dec.* 109. *n.* 18. poſt Iaſ. *in d. l. inter eas. n.* 7. *ff dare iud.* & cũ Valenz. *ſupra n.* 4. *&* 16. ſed ego non admitto cum inter creditores perſonales auocatio pecuniæ ſolutæ poſteriori, non detur anteriori, nec priuilegiato niſi iuxta declarationem, quam retulimus hic *in verſ. ſed quia.*

14 Aliud vero videtur reſpondendũ quando creditores eſſent hypothecarij habẽtes obligata, ſeu hypothecata bona debitoris, ſiue generaliter, ſiue ſpecialiter ſiue tacite, ſiue expreſſe, ſi eſt prior tẽpore, & aliàs potior, & magis priuilegiatus, talis inquam poterit reuocare res, aut pecunias ſolutas poſteriori creditori; ſic vt ſi extét, ſine dubio admittant communiter DD. *per tex. expreſſ. in d. l. fin.* §. *etſi præfatã verſ. ſi verò,* & *ibi,* Bart. Angel. Bald. Salic. & Paul. Iaſ. Alex. & alij *C. de iure deliber. & per tex. in l. ſi fund.* §. *in venditione ff. de pign. & per tex. meliorem,* vbi Bart. *in l.* 1. *ff. de diſtract. pign.* multis fundamentis comprobant Math. de Afflict. *d. dec.* 190. *per tot.* late Benuen. *in tract. de mercatura tit. de decoct. à n.* 28. Paul. de Caſt. *in d. l. ſi pecunia C. de iure fiſci, & in conſ.* 169. *lib.* 2. exiſtimantes ſecure pecuniam extantem cadere in obligatione generali bonorũ, Flores de Mena *var. d. q.* 6. *n.* 9. dicens de hoc non eſſe dubitandum, alia referens *ibi, & à n.* 10. qui *n.* 18. dicit quod creditor habens hypothecam, aut obligationem bonorum priorem, & priuilegium prælationis, non ſolum poteſt auocare res ſolutas priori creditori, ſi extant, ſed etiam pecuniam quantumvis conſumptam.

15 Et in hoc vltimo caſu, de quo dixit Amato *d. res* 51. *n.* 7. altam eſſe quæſtionem, video duas principales ſententias à Doctoribus referri. Prima quæ ſi firmat, ſi rei ſpecies, vel pecunia ſoluta extet, & poſſidetur, vel à creditore ſoluto, mala fide conſumpta fuerit, ſic Aretin. Bart. Alber. Ang. & alij *in d. l. pupil.* Ioan. And. Bald. Fabr. & alij per Surd. *conſ.* 4. *n.* 25. 42. *&* 43. *& conſ.* 436. *n.* 10. *&* 11. Pariſ. *conſ.* 69. *n.* 2. *lib.* 4. Zephal. *d. conſ.* 86. *n.* 6. vbi etiam ſi hypotecata ſit generalis, Stracca *de decoct. p.* 3. *n.* 28. *tom.* 6. *p.* 1. *fol.* 317. *& p. vlt. n.* 28. *fol.* 328. vbi etiam loquitur de creditore priuilegiato Caſtrenſ. *conſ.* 169. *viſo punct. l.* 2. vbi quod pro medietate reuocat loquens de Vantio Fallito Vimius *conſ.* 92. *n.* 21. Vbi agitur, an creditor hypothecarius, propter ius hypothecæ, quod eſt reale poſſit agere furti contra ſurripientem bona debitoris, Vrſilis ad Afflict. *d. dec.* 190. Vbi valde confuſe loquitur, Mareſcot. *lib.* 2. *var. res* 36. *in fine,* Scaccia *de comerc. & camb.* §. 2. *gloſ.* 5. *n.* 442. verſ. *quamuis,* Faquin. *lib.* 12. *contr. c.* 53. Fontan. *de pactis dotalib. claus.* 5. *gloſ.* 8. *p.* 2. *n.* 1. *& ſeq. & à n.* 21. Peguera *dec.* 271. *à n.* 58. Ambroſ. *dec.* 35. *n.* 26. *p.* 2. Theſaur. *d. q.* 16. *n.* 8. *p.* 2. Felician. *de cenſ. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 17. Gutierr. *pract. p.* 3. *dict. q.* 101. *n.* 10. Brunus *de ceſſione bonor. q.* 25. Matienz. *in l.* 7. *tit.* 16. *lib.* 5. *recõp. gloſ.* 5. *n.* 16. *ad fin.* Riccius *in praxi var. reſol. c.* 375. *n.* 3. Ioan. Andr. Georg. *alleg.* 39. *à n.* 9. & alij.

Secunda tamen opinio eſt, quod hypothecarius
16 creditor etiam anterior non reuocet ſolutionẽ factam poſteriori creditori, pecunia citra dolum, & bona fide conſumpta, vel cõmixta, idque ex æquitate, ne totus mundus in litibus inuolutus, quaſi ſubuerteretur, & hanc ſequantur Angel. *in l. tutores ff. de cond. in debiti,* Grammat. *q.* 1. Couar. *d. c.* 29. *pract. n.* 2. benè Eugen. *conſ.* 89. *n.* 56. *&* 7. Vbi de communi aqua in iudicando, non recedendũ dicit, ſubdens parum, aut nihil curandum eſſe de opinione Strac. aduerſus Afflict. ſentientis, quod & in foro conſcientiæ tutum dicunt idem Mareſcot. *var. lib.* 2. *c.* 36. *ſub n.* 7. Scaccia *de commerc. & camb. d.* §. 2. *gloſ.* 4. *n.* 442. Torus *in compend. deciſ.* verb. *cred. ſecundus,* & verb. *cred. primus,* Rota Romana *dec.* 548. *lib.* 3. *diuer.* Ponte *dec.* 34. *n.* 20. *& de poteſt. pro Regis tit.* 7. §. 9. *n.* 18. Rebell. *de oblig. & iuſt. lib.* 2. *q.* 19. *n.* 19. Molfeſius *in conſuet. Neapol. p.* 4. *q.* 26. *à n.* 16. Marta. *voto* 48. Trentac. *Var. reſol. lib.* 3. *tit. de ſolut. reſol.* 23. *n.* 7. *& lib.* 1. *tit. de iure fiſci reſol.* 7. *n.* 18. Seraph. *dec.* 1070. *n.* 3. Rota Romana apud Farin. *dec.* 595. *n.* 2. *p.* 2. *tom.* 4. Gratian. *diſcep. forenſ. c.* 304. *à n.* 1. vbi concludit id etiam procedere in fiſco Intrig. *ſingul.* 13. *n.* 2. *lib.* 2. Burg. *de laudem p.* 3. *inſp.* 39. *n.* 7. Coſta *de reintegr. diſt.* 46. *n.* 9. *& rem. ſubſid.* 37. *n.* 1. *& de ratione rata q.* 74. *n.* 7. Stat pacific. de Saluiano *interdicto. inſpect.* 3. *cap.* 2. *num.* 95. Tuſcus *concluſ.* 1066. *num.* 3. *littera C.* Peguera *deciſion.* 271. *n.* 53. Peregr. *de fiſco lib.* 6. *tit.* 6. *n.* 78. *fol.* 188. Vbi quod contraria opinio cõmunis, nõ eſt attendenda, quia ſententiæ, & iudicia manarunt pro ſecundo creditore, ſiue pecunia extet, ſiue non.

Quare video nonnullos curare has duas diuerſas opiniones ad concordiam reducere: nam Eu- 17
gen. *in dicto conſ.* 89. dum dicit opiniones eſſe, quando ſoluitur ſpecies, ſecus quando ſoluitur pecunia; quia tunc militat Afflictis deciſio, Charterius *dec.* 19. Vt quando datur in ſolutum nomen, eo ipſo nomen prædictum non dicatur amplius extare, vt ſuper eo potior creditor hypothecarius, poſſet crediti ſatisfactionem prætendere, & auocare, Zephalus *conſ.* 555. *n.* 13. ex Fulgoſ. Bald. & Couarr. ait quod opinio contraria procederet in rigore, quando ſolutio fit per hæredes, ſecus quando ſoluit idemmet debitor; quia tunc procedit opinio Afflict. & Ant. Theſauri. *vbi ſup.* alij concordãt diſtinguendo, quando ſolutio fit creditori ex cauſa onoroſa; ſic vt tunc non auocetur; ſecus ſi ex cauſa lucratiua conſumpta, aut non ſit pecunia, ſiue bona, vel mala fides extet; alij vero ſubſidiarie in pecunia conſumpta loquuntur, & alij in fiſco, de quibus hic, interim cum infinitis Amato *d. res* 51. *ex n.* 21. *ad* 25. & ad plures alios caſus legendus eſt nouiſſime Gayto *de credit. d. quæſ.* 11. vbi *à n.* 1325. de pecunia ſoluta poſteriori dilegentiori per debitorem decoctum, aut debitis implicatum, *& n.* 1328. de pecunia redacta ex ſocietate, vel negociatione quod auocetur, ſi ſoluatur vni ex creditoribus eiuſdem ſocietatis, vel de pecunia ſoluta poſteriori per amicum, vel deſoluta per executorem teſtamentarium, vbi de aliis caſibus, in quibus firmat cum multis auocari per primum, & potiorem creditorem, qui, & alios refert caſus, in quibus auocatio non fit. Vt *à n.* 2358. quod non auocatur pecunia mutuata carcerato, vt liberetionem procuret, ſi ſit ſoluta poſteriori pro excarceratione, & ſit bona fide cõſumpta; ſecus ſi adhuc extaret in depoſito, vt cum aliis *ibi n.* 344. ſecus ſi ſoluta iam fuerit in hanc cauſam, debitori carcerato, vt *ibi n.* 1346. legendus *ibi n.* 1350. Vbi quod talis pecunia promiſſa per amicum carcerati debitoris, vel conſumpta, vel extans non auocatur ad inſtantiam anteriorum creditorum, vel quando pecunia fuit exacta iudicis authoritate, *& n.* 1367. de pecunia ſoluta poſteriori per tutorem, *& ſub n.* 1356. quod pecunia redacta, & reuendita per debitorem, & poſteriori ſoluta, nequaquam auocabitur per anteriores, cum poterit moleſtari emptor: alios inquam caſus congerit ex multis dict. Gayto *d. quæſ.* 11. *ſub c.* 4. legendus omnino.

Vnde iam aliis omiſſis, & loquendo ſpecialiter 18

de fiſco, dicendum eſt vt licet bona fide pecunia cõſumpta ſit,ſoluta iam poſteriori creditori, nihilominus queat fiſcus auocare pecuniam creditori poſteriori ſolutam,qualitercumque conſumptam: ſic communiter præcitati authores, & alij, quos congerit idem Gayto,*d.quæſ.*11.*c.*4.legendus ex *n.* 1303.*per tex.in l.deferre §.fin.cum alius leg.ſeq.ff.de iure fiſci,l.pec.C.de priu.fiſci*,in ſpecieGaſp.Theſ.*in d.q.*16.*caſu* 1.qui de omniũ conſenſu teſtatur Cou. *d.c.*29.*pract.per tot.*Pereg.*de iure fiſci l.*6.*tit.*6.*n.*6. *&* 7.Gutier.*pract.q.l.*3.101.Ioan.And.Georg.*alleg.* 39.Menoch.*conſ.*25.*n.*3.Grat.*d.c.*304.*n.*3.*diſc.for.* Ponte *de pot.pro Reg.de aſſenſu Reg.tit.*7.§.9.*n.*18. Roder.*de annuis redd.l.*2.*q.*19.*n.*23. Card.Tuſch. *concl.*1066.*n.*4.*lit.C.*Fonta.*de pact.dotal.d.clauſ.*5. *gl.*8.*p.*7.*n.*63.*&* 64.*vol.*2.Carroc.*dec.*109. Trent. *var.reſ.l.*1.*tit.de iure fiſci reſol.*7.Barb.*in d.l.*1.*p.*6. *n.*21.*ff.ſolut.matr.*Amato *d.res* 51.*n.*24.quod aperte inſinuat *tex.in d.l.ſi pecunia C.de priuil. fiſci*,& melius *tex.in d.l.deferre §.fin.ff.de iure fiſci*, Flores de Mena *d.c.*6.*var.ſub n.*18.

19 Sed quia Faber *in §.ſi quis in fraud.n.*23.*inſt.de action.*Menoch.Zeph.& alij,quos probat Pereg.*d. l.*6.*de iure fiſci tit.*6.*n.*8.dicunt dictam ſententiam tantum procedere in pecunia ſoluta poſteriori lucratiuum titulum habenti, quia ſi ſolueretur habenti oneroſum, nequaquam Fiſcus auocaret pecuniam;imo & Accurſ. *in d.l.deferre d.§.fin.ff. de iure fiſci*,exiſtimet in caſu illius *tex.*neceſſariũ eſſe, quod fiſcus eſſet prior tempore;nam iura non diſtingunt,cui reſpõdet Flores *ſub d.n.*18.& per hoc dici dubiam quæſtionem,referat ex aliis Gayto *d. quæſ.*11.*ſub n.*1305.*&* 1306. conſequenter dicendo,vt non ſit inconueniens in hac dubia quęſtione ſequi opinionem contra fiſcum *ad tex.in l.non puto ff.de iure fiſci*,de cuius intellectu infra ago late *all.*

20 60.*&* 61.†Ideo poſſemus aliquãtũ immorari:tamẽ quia vt Card.Mant.*de tacit.& amb.conu.tom.*1.*l.*11. *tit.*25.*n.*22.exiſtimauerit caſũ *d.leg.*non puto procedete in pœnis fiſcalibus,de quibus latiſſime dixi *infr.ſub alleg.*20.inde relatus Gayto *ſup.n.*1308.& ego cum illo, tenui in praxi contra fiſcũ non obtineri,ſed procedere opinionem Couar.quã verioré dixerunt Gutier.& Abend.quos probat Barb.*in d.l.*1.*p.*16.*n.*24.& Carroc.*d.dec.*109.*n.*49.quidquid dicant alij,& ita Couar.ſequuti ſunt Valenz.*conſ.* 64.*n.*22.*&* 23.Steph.Grat.*diſc.forenſ. d.*304.*n.*5. *verſ.ſecundo*:videbis Mich.Paſtor.*d.dec.*206.*n.*51.

21 Limitant verò adductam aſſertionem de fiſco Bart.Bald.*ad tex.in l.fiſc.ff.de iure fiſci* per illũ Card. Ment.*de tacitis, & amb.d.l.*11.*tit.*18.*n.*20.Amat. Rodrig.*de prin.cred.p.*1.*art.*2.*n.*8.verſ.*verũ tamen*, idem Gayto *d.c.*4.*de cred.quæſ.*11.*n.*1309.quando fiſcus ſuccederet priuato, quod tunc non gaudeat illo auocationis priuilegio:nã vt dixi *ſub d.alleg.*20. & alibi,fiſcus tunc iure priuati vtetur;quod ſi priuatus ratione anterioritatis,& hypothecæ,ius auocandi habeat,pecuniam ſolutam poſteriori debitori,idẽ fiſco competere per dicta iam hic à verſ.*aliud reſoluendum eſt*,& idem Amato *d.res* 51.ex Neguſ. Zeph.Carroc.Coſta,& aliis docet omnia dicta ceſſare inter æquales creditores,etiam hypothecarios: ſic ex Alber.& Zeph.& procedere in creditoribus, etiam ex cauſa depoſiti, hoc eſt, quod non detur prior,nec poſterior *per tex.in l.ſi hominem §.quoties foro cedunt ff.depoſ.& tex.in l.fin.§.penult.C. depoſiti*,& in campſore decocto,Caſtr.*conſ.*197.*l.*2.*&* *in depoſitario fallit.*Bald.*ſingul.*42.Coſta *de ratione ratæ q.*121.& alij.

22 Et quia ſpectat ad punctũ noſtri dubij,quid dicendum ſit de pecunia ſoluta Hebręis,breuiter reſpondeo,ne dum fiſco competere auocationis remedium per dicta hic à verſ.vnde;imò,& alijs priuatis creditoribus anterioribus; eo quod in illos ſemper præſumatur ex cauſa lucratiua pecunias recepiſſe, cum ſoliti ſint extorquere cũ vſuris pecunias creditas,& inde non dici veros creditores;imò ſemper reputari titulo lucratiuo credere,& contrahere: ita in terminis idem Gayto *de credito.dicto c.*4.*quæſito* 11.*n.*1372.*&* 1373.& ante illum Cæſar.Menant. *deciſ.*45.*à n.*4.

Ad ſecundam allegationis partem, quid ſi per 23
gratificationem pecunia fuerit data poſteriori creditori,aut ſi per extorſionem fuerit conſequuta pecunia.In quibus dubiis quoad primum cauetur expreſsè *in d.l. ſi pupillus ff.quæ in fraudem*;ſic vt inter creditores perſonales detur anteriori auocatio pecuniæ ſolutæ, vt videtur velle Flores de Mena limitans illam concluſionem *d. quæſt. 6. variar.6.*

Vbi dicit fieri gratificationem,quando plures ſi- 24
mul inſtant pro ſolutione ſuorum debitorum, vel acceperunt poſſeſſionem ex primo decreto, & debitor vni ſoluerit,omiſſis aliis;tunc enim,vt declarant *gloſſa in dicta l.*& ibi Bart.Angel.Imola, Cumanus,& omnes,ſolutio cenſetur facta in fraudem creditorum, quæ reuocatur *per titul.ff.quæ in fraud. creditor.*Mareſcot.*variar.lib.*2.*cap.*36.*n.*3. Carroc. *dicta dec.* 109.*n.*26. Gayto *de credito dicto cap.* 4. *quæſito* 11.*num.*1326. dicentes pecuniam auocari, quamuis conſumptam, † aliàs ſecus quando vnus 25
tantum inſtat *d.l.ſi non expedierit §.2.ff.de reb.authorit.iudic.poſſid.* ibi: *quod ſi vtroque inſtante tibi gratificatus tutor ſoluerit æquum eſſe, aut prius eandem portionem mihi quæri,aut communicãdum, quod accepiſti*,& *gloſſa ibi* verbo *noceat*,gloſſa *in d.l.pupillus*, *gloſſa in d.l.ſumma §.ſed ſi quis* verbo *vigilare*,Angel. *in dicta l.ſi pupillus n.*2. Alberic. *n.*3. Zephalus *conſ.*555.*n.*5.*ex gloſſa in d.l.priuil.ff. de reb.creditis & n.*15. vbi intelligit ſtatutum.

Subdens quod tunc debitor gratificando, dici- 26
tur committere dolum,& Rota Auenion.146.*n.*7. quod præſumitur tunc colludere,ſi ſoluit vni, vel recognoſcit,& in campſore fallito,Bald. *conſ.*432. *in fine.*Caſtrenſ.*conſ.*449.*n.*3.*lib.*1.*&conſ.*171.*lib.* 2.Monter *dec.*2.Barb.*io d.l.*1.*ff.ſoluto matrim.ſub n.*22.*in p.*6.Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*767.*n.*62. *vol.*4.Greg.Lopez *in l.*9.*tit.*15.*p.*5.*gloſſa.*2.Trentac.*Variar.reſol.lib.*3.*tit.de ſolut.reſol.*23.*ſub n.*5. plene Cardinal.Seraphin. *dec.*2074.*n.*3. Matienz. *in l.*7.*tit.*16.*gloſſa* 5.*n.*15. *lib.*5. *recompil.* Riccius *collect.*1241. Cotta *conſ.*64. teſtans iudicatum per ſacrum Conſilium Fontan.*de pact.nuptial. d.clauſ.* 5.*gloſſa* 8.*p.*6.*ſub n.*27.*&p.*7.*n.*30.

Et Antoninus de Amato ſic docens,etiam *var.* 27
*reſol.p.*2.*res* 51.*n.*26.cum Alex.Theſaur.Rota Romana, Phanucio, Vrſilis,Sforc.Odd. Peguera,Cabedo,Staphileo,Pacifico,Pereira à Caſtro, & alijs *ſub n.*28.addit,prædictam diſtinctionem,an omnes creditores inſtent, vel ne,videri procedere in creditoribus, qui innituntur allegatione paupertatis, & inæqualitatis, & non ex hypotheca, vel priuilegio per Bartol, & Alberic *in dicta l. pupillus* ex ea ratione, quia hypotheca transfert jus reale; indéque Afflictis, & ſequaces loquendo de hypothecariis, non conſideraſſe iſtud,ſi omnes inſtent, vel non; & dicit etiam, vt quamvis ſecundum alios præmatura diligentia, & feſtinatio non debeat proficere creditori exigenti, quando non poteſt cæteris negligentia adſcribi, ſed non habere locum, ſi ex contraria probatione cæteri de negligentia communicantur, cum (vt iam diximus) Iura apertiſſimè ſuccurrant vigilantibus.

Quod

28 Quod ſi dubites quando ſit locus gratificationi, bene tradit idem Carroc. *dicta decis*, 109. *n.* 28. & colligitur ex dictis, tangit Gayto *de credito dicto quæſito* 11. *cap.* 4. *n.* 1328. & 2329. Vbi dum prædictam concluſionem admittit in creditoribus eiuſdem negotiationis, ac ſocietatis, videtur dicere vnius vigilantiam pro debiti exactione, vel à debitore gratificante, vel à iudicè ius ſic dicente, cæteris non præiudicare cum Michaël Paſtor. *deciſione* 206. *n.* 53. *in* 5. *concluſ.* niſi debitum inſolidum deberetur, quia vno exigente, tota diſſoluitur obligatio, & ſocietas, & credita exacta diuiduntur, cum eodem Paſtor. *n.* 55. & Carroc *n.* 31. intelligitur, vt dictum eſt ſub hoc dubio, & verba *dictæ leg. ſi pupillus*, dum aliter videatur ſignificare, vt *n. ſequenti* referuntur.

29 De ſecundo, membro pecuniæ, ſcilicèt extortæ per vim, communis eſt Doctorum doctrina præſtare anteriori creditori auocationem à poſteriore,

30 cui ſoluta fuerit per debitorem † *ita per textum in dicta l. ſi pupillus ff. quæ in fraudem credit*, quæ per verba clarè, loquitur in fine ibi, *Eſt an is obtulerit mihi, an ego illi extorſerim inuito, vt ſi extorſerim inuito reuocetur, ſi non extorſerim, non reuocetur; ſed ſi vigilaui, meam conditionem meliorem feci:* quæ non ſunt intelligenda, vt voluit ibi Accurs. dicendo procedere, vt omnibus inſtantibus creditoribus, non poſſit debitor vni gratificare, quando fit extorſio à debitore; & ſic illum non admittit Amato, *dicta reſ.* 51. *n.* 21. dicens Accurſium confundere terminos gratificationis, & extorſionis, qui pugnant interſe, & concludit *ibi n.* 30. *fin.* totam rei ſummam ad hoc redigi, an extorſerint, an ne, Carroc *dicta deciſ.* 109. *n.* 29. Vbi exponit verbum *extorquere*, & Angelus *in dicta l. ſi pupillus*, & Mainer. *Regula nihil dolo. n.* 4. & intelligũt, ſi debitor ſoluit coactus vi expulſiua ita intelligendi Flores de Mena, qui videtur æquiparaſſe *per dict. l. ſi pupillus* gratificationem, & extorſionem *dicta q.* 6. *ſub n.* 4. & ita accipiuntur etiam Gayto *dicto quæſito* 11. *de credito c.* 4. *n.* 1324. & Carrocius *dicta deciſ.* 109. *n.* 29. Theſaurus *dicta qu.* 16. *n.* 23. poſt Gutierr. Coſt, & Surd. dicentes dari reuocatoriam contra poſteriorem creditorem exigentem violenter, aut extorquentem, quod limitant Carroc. *n.* 30. niſi à debitore fugiente extorſerit.

31 Ad tertiam allegationis partem, quando dicatur pecunia extare ad effectum auocandi ſolutum poſteriori creditori, quoties id locum habuerit iuxta iam adducta reſumptiuè? Igitur dicendum eſt pecuniam extare, nec dici conſumptam, quando pendente lite, pecunia liberata eſt per iudicem, ne maneat otioſa, & ſi per creditorem nulla ſit præſtita cautio; donec alius prouideatur: ita ſingulariter Michaël Paſtor *d. deciſ.* 206. *inſerta in* 2. *volum. deciſ.* ſeſſe vbi ſuprà, *deciſ.* 106. *n.* 34. cum multis ſequentibus Gayto *de credito c.* 4. *quæſito.* 11. *n.* 1318.

32 Et dicetur etiam extare, ſi ſoluta ſit creditori poſteriori, data ab eo cautione de reſtituendo cui, quibus, & quãdo in forma, de Franch. *deciſ.* 75. *n.* 9. & *deciſ.* 200. *per textum in l. ex facto in fine ff. de peculio, l.* 1. & 2. *ff. de vſufructu earum rerum.* Stracca *de decoctione n.* 31. Clarius Couarru. *dict. c.* 29. *pract. n.* 1. *oculatis* Valenz. *dict. conſ.* 64. *n.* 24. Barboſa *in dicta l.* 1. *ff. ſoluto p.* 6. *n.* 23. Verſ. *ad perfectam*, Cæſar Manent. *dec.* 45. *n.* 10. Regens de Ponte *dec.* 34. *n.* 20. *in fine*, Gayto *ſupra, n.* 1317. cum Neapodano, Franch, Muſcatel, Gayl. & aliis: aliqua Flores *dict. c.* 6. *variar*, & *ibi à n.* 6. Amato cum infinitis *dicta res.* 51. *an.* 11. & ibi *n.* 15. loquutus de fideiuſſione, & cautione, quia tunc non dicitur ſoluta ſecundo creditori ſecundum Paulum de Caſtro *in conſ.* 289. *incip. viſis in princip. lib.* 1. Tuſch. *concluſ.* 10. 58. *n.* 12. *littera* C. Fontanella *de pactis nuptial gloſſa* 8. *dicta clauſula* 5. *p.* 7. *ſub n.* 35. *vol.* 2.

Et dicetur extare, veluti ſi extet in ſacculo ſub- 33
ſignato, vel ſub ſequæſtro, vel ſub cenſu, vel aliter modo iam dicto *ex dicta l.* 1. & 2. *ff. de vſufructu earum rerum*, Neapodan. *in conſuet.* verb. *quartam autem*, verſ. *fructus*, Franc *dicta deciſ.* 75. *n.* 9. & *dec.* 200. & 614. *n.* 2. & *dec.* 622. Lanar. *conſ.* 56. *n.* 4. Stracca *de mercatura tit. de decoctor. p. vltima n.* 35. Maſtrillus *dec.* 126. *lib.* 2. Gaylius *obſerv.* 47. *n.* 4. Camillus de Larata *conſ.* 4. *n.* 30. Vexal. *dec.* 150. *n.* 2. *p.* 3. Vrſilis ad Afflict. *dicta dec.* 190. *ſub n.* 5. Ponte *de poteſt. Pro-Regis de aſſenſu Reg.* §. 9. *n.* 16. & 9. Caſtill. *dec.* 120. *n.* 7. *lib.* 2. Fontanella *ſupra n.* 35. Tuſch. *n.* 12. Valenz. *dicto conſ.* 64. *n.* 24. Muſcatel. *in praxi tit. de fideiuſ. p.* 1. *nodo* 16. *à n.* 3. Hering. *de fideiuſſor. c.* 15. *n.* 127. Monter. *dec.* 4. *n.* 28. Trentacinq. *variar lib.* 1. *tit. de iure fiſci reſol.* 7. *n.* 10. Rota Rom. *diuerſ. dec.* 370. *n.* 2. *p.* 3. Perus *dec.* 45. Baeca *de inope debitore*, *c.* 4. *n.* 43. cum multis aliis. Amato *dicta reſ.* 51. *à n.* 11. † Reſoluentibus, quod 34
ſtante hypotheca, ſine dubio anterior virtute hypothecæ, reuocet illam pecuniam, ac vendicet, & amplificantibus, quot modis pecunia extet, quibus accedit Gayto *dicto quæſito* 11. *c.* 4. *n.* 1319. cum Surdo *conſ.* 4. *volum.* 1. *à n.* 43. Mareſcot. *variar. dicto c.* 76. *n.* 8. dicentibus pecuniam etiam extare, ſi illa dicatur conſumpta mala fide, nec eius transferri Dominium. Flores de Mena probat ex aliis *dict. q.* 6. *var. ex n.* 8. † Ex quibus iam liquet, quãdo dicatur 35
extare pecunia; ad hoc vt creditor anterior Valeat vindicare pecuniam poſteriori ſolutam in caſibus, in quibus auocatio locum habet, quod in fiſco facilius practicatur, etiam ſi pecunia conſumpta fuerit per dicta hic *in verſ. vnde.* † Et ſic pro comple- 36
mento, aliis multis omiſſis, quæ de hac allegatione adducunt præcitati DD. dicendum eſt, quod ſi à contrario ſolutio pecuniæ fiat anteriori, ſeu potiori creditori, tunc potior creditor, & inferior non poſſit aliquo modo prætendere reuocationẽ: ſic in ſeu minis Zephal. *conſ.* 85. *n.* 5. Rota Auenian. *dec.* 146. *n.* 6. *ex gloſſa in dicta l. priuilegia ff. de priuileg. credit. & in dict. l. ſi non expedierit* §. 1. cum aliis, iuribus, quæ adducunt Amato. *Var. dict. reſ.* 51. *n.* 6. Rodriguez *de annuis redditib. lib.* 2. *q.* 19. *n.* 23. *in fine*, & alij, hoc procedere ſine difficultate, & dubium fore, quando ſolutio fit poſteriori, atque inferiori creditori.

Et præfatam doctrinam, etiam in creditoribus, 37
perſonalibus, de quibus diximus *à n.* 1. limitauit Flores de Mena, *dicta quæſt.* 6. *variar. lib.* 1. *n.* 5. cum Paulo de Caſtro *in l. ſi procurator* §. *ſed ſi plures* cum duabus legibus ſequentibus, & expreſſis *ff. de tributoria*, actione, & cum Stacha *de mercatura tit. de decoctoribus n.* 34. in actione ſcilicet tributaria quæ datur Mercatoribus pro debitis mercium ſuarum apothecarum: nam ob priuilegium mercaturæ, & ob fidem inter Mercatores ſeruandam, & ne ceſſet commercium, non ſeruari adductam reſolutionem inter creditores perſonales, ſed quod creditor, qui debitum erexit teneatur communicare aliis creditoribus, concludit per dicta ſupra.

Vbi *à n.* 8. agit de reuocatoria, quando cre- 38
ditor accipiens fuit ex cauſa lucratiua, ſeu quando locupletior ſit factus iuxta quæ etiam reſoluit idẽ Gayto *ſub dicto quæſito.* 11. *ſub* §. *creditor anterior, an præferatur poſteriori creditori in pecunia? à numero* 1296. *ad* 1374. vbi plene de materia, caſus congeſſit, & ſic non amplius agimus.

## ALLEGATIO VIII.

Venditio, atque distractio rerum ad Fiscum spectantium, quibus solemnibus, fieri debeat? Et an si minori pretio, quàm res est aperta, fraude emptoris, vel gratia, queat Fisci Procurator venditionem rescindere. Et intra quot tempus, & qualiter, si se offert, alius licitator maior liberetur secundus? Et nũ gratificationi sit locus inter duos æqualiter licitãtes. Et an Fiscus ante tempus petens, rẽ amittat, seu in aliis puniatur, sicut alij priuati petentes ante tempus, seu plus debito? Vel an contra sententiam restituatur?

### SVMMARIVM.

1 *Fiscus potest vendere bona debitoris non soluentis ob cessationem solutionis, quæ est iudicis arbitrio, vt n.4. sed quibus solemnibus à n.2.*
2 *Venditio à fisco facienda bonorum non soluentis, requirit prius interpellationem, & quod bona vendantur in subhastatione, vt n.5. & iusto pretio, vt n.10. & quod pretium statuatur solui pecunia præsenti, vt n.16.*
3 *Colonus non soluens pensionem intra biennium, potest ab eo res auferri.*
5 *Bona vendenda in publica auctione; id est subhastatione plus offerenti, addicuntur, vt fraudes euitentur sub n. 6. & sub n.17.*
6 *Subhastatio publica quibus solemnibus fiat in venditionibus: vbi de præsentia procuratoris Cæsaris, vt n.7.*
7 *Cæsaris procurator fisci Iudex erat.*
8 *Auctio publica fiebat hasta in foro posita.*
9 *Hasta erat insigne Imperij apud Romanos, & aliàs nationes, quæ dicebatur domina, aut cruenta, hodie est locus, in quo plus licitanti res addicuntur.*
10 *Vendendæ sunt res sub hasta iusto pretio, & ad id prius æstimandæ, atque taxandæ, vt n.11. & sicut paterfamilias venderet, vt n.14.*
12 *Pignus à creditore potest vendi ob non solutum pretium à debitore, etiam in suo testamento, ne vendantur inhibente, vt n.13.*
15 *Pignoris venditio non valet, si solemnitas iuris nõ præcesserit, aliàs competat Domino actio pignorantia contra creditorẽ in rẽ, & sub n.19.*
16 *Pretium rei Vendendæ sub hasta debet statui de præsenti, nec sufficit fides de illo.*
17 *Citatio in vendendis debitoris bonis per fiscum requiritur.*
18 *Res fisci tractãtur per appellatos Cæsaris Procur.*
19 *Procurator fisci potest rescindere venditionẽ rei minori pretio venditæ aperta fraude, aut si gratia venditæ sit emptoris.*
20 *Fiscus alienans sine fraude rem, non rescindit, nec euincit.*
21 *Actio quæ de euictione, quem tenet eundem agentem exceptione repellit.*
22 *Licitator primus, quando liberetur à sua obligatione per licitatorẽ explicatur n.23.24.25.26. & 27. vbi quãdo etiã cẽseatur adhuc obligatus.*
25 *Regressus fit ad licitatorem primum in Regalibus subhastatis, quando secundus licitator non satisdat plene, nisi aliter cautum esset per officiales Principis, vt n.26.*
27 *Licitatur, vt dicatur plus offerre, debet esse idoneus ad soluendum.*
28 *Gratificatio locum habet, quando duo licitatores eodem tempore licitarunt, si non constet vter eorum prior; exemplificatur in duobus contendentibus se esse hæredes deponentis, vt n.29. & de alia praxi n.31.*
30 *Gratificare potest Index in paritate probationũ.*
31 Peregrini, & *Azeued. praxis.*
32 *Fiscus ante tempus petens rem amittit, aut aliis punitur de iure, vt n. 33. etsi contra hic & quibus hodie sub n.33.*
33 *Fiscus ante tempus petens, habetur vt quilibet priuatus ad incursionẽ pœnarũ plus petẽtiũ.*
34 *Fiscus ante diẽ patere nõ potest, etsi possit auferre debitũ à debitore sui debitoris: fallit. vt n.35.*
35 *L.1. C. de conditione ex lege.*
36 *L. iustas 6. C. de iure fisci & n.37.*
37 *Fiscus actiones suo tempore non proferens, exceptione præscriptionis excluditur.*
38 *Sententia ponit omnem finem controuersiæ, quæ denuo à iudice non immutatur.*
39 *Litigia non decet in immensum trahi.*
40 *Sententia lata contra fiscum ritè defensum non retractatur; secus si ab alio defenderetur, etiam agente fiscali, vt n.41.42.43.44.*
41 *Fiscus circa retractandas sententias censetur, vt alius priuatus.*
42 *Causa ex integro potest cognosci, & tractari, quando aduocatus fisci fuit absens.*
43 *Aduocatus fisci pars censetur iudicis fiscalis, cuius industria electa est à Principe, vt n.44.*
45 *Fiscus ad retractandam sententiam admittitur intra triennium, quando habet causam, cui necessaria nõ est in integrũ restitutio, & n.46.*
46 *Fisco grande priuilegium competit, cum retractat sententiã, non repetita ad id restitutione.*
47 *Retractatio sententiæ aliis extra fiscum non cõpetit, nisi petita ad id restitutione, & constituto de aliis, etsi sit minor, qui vult retractare, aut Ecclesia, siue Respublica.*

AD primam allegationis partem, quia aperta 1
est iuris dispositio, quod ob cessationem solutionis, potest fiscus debitoris bona non soluentis vendere, *l.1. & toto tit. C. si propt. pub. pensit. l. Titius 21. cũ l. seq. in princ. & §.1. ff. de iure fisci, l. vnica C. de vendit. rerum fiscal.*, euenit ad validitatem huius venditionis necessum esse, vt interueniant in ea aliquæ solẽnitates, sine quibus emptor, tãquã malę fidei possessor, rẽ cũ fructibus restituat.

Primum ergo requisitum est, vt debitum subsit, 2
in quo cessatũ debitori interpellatione, *l.2. C. si propter publ.* quod intelligitur, quando v.g. per biennĩ cessauit: nam cum aliud non est in lege decisũ, solemus similе aliud amplecti *per l. neque 10. l. non poss. 12. l. de quib. 32. ff. deleg.* sic ex Hugo, & Azon. nonnulli † & quia sic videtur statutum in colono 3
cessante à solutione pensionis per bienniũ, vt possit ei recte adimi res locata *per l. quaro 54. §. inter ff. locati, auth. qui rem C. de sacros. Eccl. auth. de nõ alien. reb. Eccl. §. scire, & §. Verũ, & auth. de alien. & emph. c.8. facit tex. in l. cum Domino 50. ff. de locato Sich. in d.l.1. C. si propter publ. pensit. n.2. & 3.* transcribens Acurs. glossã in verbo cessationem † At Donell. *in* 4
*d.l.2. C. si propt. publ. pensit. n.6.* Sich. *in tract. de mora à n.66.* D. Fr. de Amaya *in l.3. C. de fide, & iure hastæ fisc. n.4.* dicunt potius hoc consistere in indicis arbitrio, cũ cessare dicatur in solutione debitor, quando interpellatus vbicumq; & quomodocumq; non soluit, sicut Matien. respõdet *in l. mora 32. ff. de vsur. iuncta l. si ex leg. 23. ff. de verb. obl.* absq; eo quod obstat dictũ de locatione: de quo latissime agũt DD.

in

*in cap. fin. de locatione*, eo quod non ſemper ſit certum, vt ea reuocetur, non ſoluto canone intra biennium.

5 Secundum ergo requiſitum eſt, quod bona vendantur in publica auctione, id eſt, ſubhaſtatione, & plus offerenti addicantur, iuxta auth. hoc ius porrectum *C. de ſacroſan. Eccl. l. pœnes* 4. *C. de vectigal.* Auendaño *in c.* 12 *p.* 1. *Prætor. n.* 7. plura D. Franc. de Amaya *in Rub. C. de libellis* pro-
6 poſitis, †aut pro grammatibus, aut per præconem publicum denunciata *iuxta l.* 4. *C. de diſtract. pign.* quia cum plus licitanti debeat res addici, colluſio, quæ interuenire poterat, ita euitabitur; cum poſſet viliori pretio vendi, vel per gratiam emptoris *ex l.* 3. *ff. de iure fiſci, l.* 2. *C. de iure haſtæ fiſcal. l.* 3. *C. de præſcript.* 30. Vel ambitione, vel pacto non vendi, *l.* 3. *C. de execut. rei iudic.* Vel etiam aliæ fraudes committi, vel in damnum fiſci, aut debitoris, *l. ſi quos C. de reſcind. l. fin. C. ſi aduerſus fiſcum*, Veluti ſi ſcientibus, & colludentibus officialibus fiſci bona addicerentur emptoribus minimum pretium offerentibus; & hoc eſt; quod dicitur in *dicta l.* 2. *C. ſi propter public. penſ.* Vt res vendatur ſincerè, & bona fide, id & publica ſubhaſtatione, quod idem eſt, ac voce præconis.

7 Et ſub annotatione Procuratoris Cæſaris, id eſt, vt illi auctioni præſit Procurator Cæſaris, qui fiſci Iudex erat, vt dixit Amaya latè *in l.* 2. *. de iure fiſci n.* 3. *& in l.* 1. *C. de iure haſtæ fiſcal. ſub n.* 2. & 8. Vbi quod debeat fieri per tempus conſtitutum, & in populi conſpectu per apparitores magiſtratus.

8 Plura tradit idem Amaya ex bonis litteris *in dicta Rub. . de iure haſtæ fiſcal.* vbi *à n.* 2. quod au-
9 ctio publica fiebat haſta in foro poſita, † Quæ erat inſigne Imperij, non ſolum apud Romanos, ſed etiam apud alias nationes, alia commemorans de haſtæ origine: *& n.* 12. quare Domina dicatur haſta ab Iuuenali, & Cruenta à Cicerone, triſtis à Pompeio, *& n.* 3 quod hodie haſta intelligitur locus, in quo plus licitanti res addicuntur, apud nos *Almoneda* iuxta *l. ſi pignora* 50. *ff. de euict. l. qui erat* 49. *ff. familiæ erciſcund.*

10 Tertium requiſitum eſt, vt res iuſto pretio vendantur *iuxta l.* 3. *C. de iure fiſci*, Vbi late D. Franc. de Amaya *l. C. de fide, & iure haſtæ fiſcal. l.* 3. *§. diui ff. de iure fiſci, l. ſi quos, l.* 1. *C. de præſcript.* 30. *annor.* debent enim officiales conſiderare iuſtum rei pretium *ex dicta l.* 2. cum adductis iuribus hic *n.* 1. Sic vt quamuis plus offerenti debeat res addici; at additio debeat fieri, dum tamen non excedat iuſtum pretium, vt recte aduertunt Ioannes Damhud. *de ſubhaſtat. c.* 5. *n.* 21. Azened. *in l.* 2. *per textum ibi tit.* 11. *lib.* 6. *recomp.* Peregrin. *de iure fiſc. lib.* 6. *tit.* 4. *toto n.* 8. Donellus *in dicta l.* 2. *C. ſi propter public. penſ.* Hotoman. *conſ.* 24. *à n.* 4. Nouar. *in dicta l.* 1. 2. *& 3. C. de fide, & iure haſtæ fiſc.* Vbi alij, & Amaya *n.* 2. *& 9.* Accurſius verbo *omni ordine*, & cæteri ordinarij ibi Auendan. *in dictionario* verbo *almoneda.* Sichard. *in dicta l.* 1. *C. ſi propter public. penſit.* Parlador *lib.* 1. *quotid. cap. fin. p.* 5.
11 *§.* 13. *n.* 14. †Et inde neceſſar ũ eſſe, quod res æſtimetur, & taxetur, & ea æſtimatio debeat præcedere, vt ſic fraudes euitentur, quæ poſſent interuenire in præiudicium debitoris iuxta iuſtum pretium rei, alias ſit nulla ſubhaſtatio, vt tenent adducti Nouar. & Amaya *in dicta l.* 2. *ille n.* 8. *hic n.* 9. Paulus de Caſtro *in l. ſi quos C. de reſcind.* & relati à Gratiano, *diſcept. forenſ. tom.* 4. *cap.* 686. *n.* 3. & 4 Surdus *conſ.* 256. *lib.* 2.

Concinunt quæ de pignore vendendo à cre- 12
ditore, cui ſolutio facta non eſt, DD. dicunt etiam inuito debitore *per l.* 1. *& toto tit. C. debitor vendit. pign. l. ſi ceſſante* 7. *cum aliis illius tit. C. de diſtract. pign. l.* 3. *§.* 1. *C. de iure domin. impetr. l.* 4. *ff. de pignorat. act. l. ſi pupillorum* 7. *§.* 1. *ff. de rebus eorum.*

Etiamſi debitor inhibuerit in ſuo teſtamento 13
alienationem, cum ob id creditoris ius non lædatur, *l. filiusfamilias* 114. ibi *ſed hæc nec creditoribus ff. delegat.* 1. *dict. l.* 1. *C. debitorem vendit. pign. l. non eſt nouum* 43. *ff. de acquirendo rer. dom.* Cuiacius, *lib.* 5. *obſerv. c.* 16. *& in dicto tit. C. debit. vendit. pign.* Pinellus *in l.* 2. *C. de reſcind.* 2. *p. c.* 2. *à n.* 4. Donell. *in l.* 4. *C. de diſtract. pignor.* Gothofred. *in l.* 3 *§.* 1. *C. de iure dom.* Schiforegeir ad Anton. Fabr. *lib.* 2. *tract.* 19. *q.* 5. & alij relati ab Anton. Pichard. *in §. actionum q.* 24. *inſtit. de action.* qui & alij docent hanc diſtractionem faciendam eſſe ſinceriter, & bona fide, *dicta l.* 4. *dict. l. ſi ceſſante l. quæ ſpecialiter* 9. *cod. de diſtract. pign.*

Dicentes idem eſſe, ac ita vendere, vt bonus 14
pater familias faceret in re ſua, & omnia obſeruare, propter quæ res facile emptorem inueniret, & quam optimè vendi, *ex l. penult. cod ſi de vendit. pign. agat. iuncta l. ea* 14. *cod. de pign. act.* alia dicunt Accurſ. *in ſcolio* 1. Amaya *à n.* 3. *cod. de iure fiſci*, contra Cuiacium. Siphan. *in l.* 2. *C. de diſtract. pign.* Gothofred. Schifordegeir, Donell. & alij per Amayam videndum *à dicto n.* 3. *& in dicta l.* 1. 2 *& 3. cod. de iure haſtæ fiſcal.*

Et omnes firmantes pignoris venditionem, non 15
valere, ſi ſolemnitas iuris in ea non interuenerit; ita vt Dominus poſſit rem vendicare, non reddito pretio, per *l. in rem.* 25. *cum vulgatis ff. de rei vindic.* & addũt quod ſi fiat de creditore minori pretio, dolo, malo, & fraude; & ſi ſit obſeruata iuris forma, tunc competat debitori actio pignoratitia contra creditorem in rem, quod intereſt rem minoris venditam eſſe, quam valebat per *l.* 1. *in principio l.* 3. *cod. ſi vendit. pign.* in quo continetur res ipſa, vel iuſtum pretium, *l.* 4. *& 7. cod. de diſtract. pign.*

Quartum requiſitum eſt, quod pretium debet 16
ſtatim ſolui pecunia præſenti, & numerata, nec ſufficit habere fidem de pretio, obſeruant Accurſ. *in dict. l.* 1. 2. *& 3. cod. ne fiſc. rem, quam vend.* Hermoſilla *in l.* 52. *tit.* 5. *p.* 5. *gloſſa* 7. *à n.* 2. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.* 1. *c.* 7. *n.* 4. *&* 5. Giurba *deciſ.* 53. Farinac. *deciſ. & tit. in nouiſſ.* 464. à Ponte *de poteſt. Pro Regis tit.* 4. *§.* 6. Fontanella *de pact. clauſ.* 7. *gloſſa* 3. *p.* 6. *n.* 20. *tom.* 2. & DD. alij *per textum in l. à diuo Pio* 15. *§. ſed ſi ſemper ff. de re iudic.*

Et alia de citatione facienda tradit idem Ama- 17
ya cum infinitis, dicendo neceſſarium eſſe, vt citetur venditor, cuius bona venduntur; ſic vt aliter à dicto vulgo *el remate*, ſit nullius momenti, & conſequenter venditio, cum debeant citari in vnoquoque actu præiudiciali omnes ij, de quorum præiudicio tractatur, *l. nam ita diuus* 39. *ff. de opt. leg. l. de vnoquoque* 47. *ff. de re iudicata*, Faciendamque eſſe citationem, non ſolum à principio ſubhaſtationis, verum, & adiectionis vulgo *en el remate*, idem Amaya *in dicta l.* 1. *C. de iure haſtæ fiſcal num.* 12. *qui num.* 13. Præſtat rationem de mala fide, ac fraude præſumptis, non obſeruata forma legis ex pluribus iuribus, & DD. & ex Bald. Alberic. & aliis *in dict. l.* 4. *C. de diſtract. pign.* Granat. *diſcept.* 375. *&* 730. *à n.* 22. Azeu. *in l.* 19. *tit.* 21. *l.* 4. *recomp. n.* 69. Parlad. Gama, Rodrig. Rebufo,

Auendano, Celdas, & Franc.Leo,vbi traddit reciſſam fuiſſe in Cancellaria Granatenſi adiectionem factam, non premiſſa citatione debitoris.

Ad ſecundam allieg. partem, an ſi minori pretio, quam res eſt aperta fraude emptoris, vel gratia, queat fiſci Procurator venditionem reſcindere? Et intra quot tempus, vel qualiter, & alio licitatore maiori, liberetur primus? Et num gratificationi ſit locus inter duos æqualiter licitantes? Et cum iam *ſub alleg.* 1. *&* 2. dixerim res fiſci à principio tractatas fuiſſe per appellatos Cæſaris Procuratores, vt notauit Cauſabon. ad Spartian. Petr.Gregor. *lib.*49.*ſyntagm.cap.*7.*num.*2.

19 Ideo inquiritur de primo hoc dubio, & *per dictam alleg.*7.*& hic a num.*1. Breuiter reſpondetur poſſe fiſci Procuratorem reſcindere venditionem rei, factam minori pretio, ſi aderit aperta fraus, aut ſi gratia vendita fuit, & hoc potius, quia venditio facta à creditore ſecundum iuris formam, dolo tamen malo, & fraude minori pretio emptoris gratia diſtrahente, actione pignoratitia debitori competenti contra creditorem in id, quod intereſt rem minoris venditam quam valebat, diſtrahitur, iuxta plura, quæ congerit Amaya *in dicta l.*3.*C. de iure fiſci à n.*9. applicandus *ad n.*13.

20 Quod ſi ſine fraude fiſcus rem alienaſſet, aliter videtur dicendum *per textum in l.*2.*C. ne fiſcus rem quam vendidit euincat ibi* Honorius,& Theodoſ. in ſequentibus verbis ſententiam hanc manifeſtant ibi *retractare fiſcum, quod ſemel vendidit, æquitatis, honeſtatis què ratio non patitur*, nam cum fiſcus vnus, & idem ſit in hac, vel illa ſtatione, qui rem ſcilicet diſtraxit, & idem ſit qui nunc controuerſiam mouet,& omnes officiales fiſcum vniformiter repreſentent. *l.*1. *Cod. de compenſat.* improbè facit, qui rem à ſe diſtractam euincere procurat contra proprium factum, *l.poſt mortem* 25.*ff.de adoption.* ideoque repellendum, ſicut repellitur,qui alienauit: in terminis DD. *in dicta l.*2. Vbi cum multis Amaya, qui *à n.*1. explicat quid ſibi velit, vt fiſcus habeat plures ſta-
21 tiones vſque ad *n.*9. † Qui, *& n.*10. hanc docet doctrinam etenim dicit perpetuam eſſe illam iuris regulam, quem de euictione actio tenet eundem agentem exceptione repelli *per l.exceptiones* 11.*l. ſi ob cauſam* 13.*& ſeq. cod.de euict. l. vindicantem* 21.*l.ſeia* 75.*ff.eodem,l.*1.*ff.de except.rei iudic.* cum adductis à Caualino *de euiction* §.5.*n.*2.Pinello *in l.*1. *cod. de bonis matern.*3. *p. n.*72. *&* 83. & Roderic Suarez *in l.quoniam in prioribus ampliat.*7. *n.*6. Fanucius *de inuent. hæred.p.*7. *n.* 156. quibus fauet illa doctrina, de qua dixi *ſup. c.*1. *de probat. per textum ibi in* 2. *eius parte*, vt quamuis Princeps legibus ſolutus ſit, tamen ex honeſtate, & æquitate ei inuerecundum fore contra emptorem agere,qui eius fidem in contrahendo ſequutus eſt, optimè probat ex multis iuribus, & cum pluribus DD.idem D.Franc.de Amaya *in dicta l.* 1. *&* 2. *à num.*11.Legendus omnino vſque ad finem ad alia difficillima,quæ hic non repetimus, de quo etiam dicterio dixi *ſub tit.de conſtitutionibus*, Vbi abundè intelligitur, quod & ſi Rex ſit legibus ſolutus, & à pœna legis: tamen vi directiua tenetur ad obſeruantiam contractuũ initorum cum ſubditis.

Ad aliud allegationis dubium,an liberetur pri-
22 mus licitator per oblationem maioris pretij oblati à ſecundo licitatore in publica ſubhaſtatione, aut ſi fiat ſub meliori conditione? In quo dubio diuerſimodè dicendi animaduertuntur,cum quidam dixerint primum licitatorem, non liberari, ſi poſtea ſecundus domino, vel vectigalis locatori diſpliceat; imò poſſe venditorem ſpreto ſecundo licitatore acceptare primum,tenuerunt.Bartol.Alex. & alij *in l.licitatus ff.de public.* & à Pinello laudati *in l.*2.*cod.de reſcindenda vendit. per textum in l.Sabinus* 9.*cum l.ſequenti ff.de in diem adiectione, & per l.ſi ſeruum pluriũ* 50.§.*ſi quis ante ff.deleg.*1.

Sed quidam alij contrariam tenuerunt, inter 23
quos Bald. ſic conſulens, quem refert Caſtrenſis *in dict.l.licitatio n.*3.Alberic. *in l.ſi venditor ff. de in diem adiect.*Curtius *lib.*2.*coniectur.ad frat.c.*10. *ad finem,*Sichard. *in Rub.C.de vectigal.n.*5.*cenſenſ.* per oblationem ſecundi licitatoris receſſum eſſe ab oblatione primi; ita vt liber maneat: *argum.textus in l.ſtipulatus* 44.*ff. de fideiuſſoribus l.ſi præſes penult.aliàs* Valerianus *ff. de prætor ſtipulat. l. cum in plures*, 60.§.*lege dicta ff. locati.*

Eſt enim hæc inquiſitio praxi difficilis, quoties 24
interuenit fiſci intereſſe, quare video, vt quoties vnus licitator in publica ſubhaſtatione,pluris rem æſtimat, dicat quod liberetur à ſua licitatione, quoties ſecunda melior interponitur; Vt eo ipſo ſit liberatus à ſua licitatione vulgo *poſtura*, & hoc præcipuè,ſi ſecundus licitator æque ſoluendo non ſit, ac primus; eo quod iam tunc ſine dubio *per dict.l.Sabinus* primus licitator ſit rei venditæ vtilior ac ſecundus apparet, & ſi plus obſtulerit: *per l.*4.§. *fin. ff. de in diem adiect.* quæ doctrina in ſe vera eſt, niſi de ea re viguerit conſuetudo in contrarium eo in loco, vbi facta ſit ſubhaſtatio *per l. ſi publicanus* 4.§.*fin.l.locatio* 9.§.*earum* 6.*ff.de publican.* Cenſentur enim iuxta talem conſuetudinem contrahere partes *per l. quod ſi nolit* 31.§.*qui aſſidua ff.de edilitio edicto.*

Et clarius procedit concluſio in ſubhaſtatis iu- 25
ribus Regalibus & Vectigalibus Principis *per textum in l.*12.*tit.*11.*lib.*9.*recomp.& in l.*10.*& ſeq.*12. *eodem lib.* Nam ſi appareat quod is,in quem facta eſt addictio, non ſatis dat idoneè, debet fieri regreſſus ad præcedentes priores licitatotes, ita vt gradatim deueniendum ſit ad eum, qui idoneos præſtet fideiuſſotes,Gutierrez *de gabellis q.*155.*à num.*29.*& q.*134. Azeued. *in l.*4.*tit.*5.*lib.*7.*recompil.n.*26.Valenzuela *in l.*4.*C.de iure haſtæ fiſc.n.*16

Qui limitat dictas leges Regias, vt non pro- 26
cedant, quando officiales Principis iubent ſubhaſtationis præconium ita concipi, vt per oblationem ſecundi licitatoris, liberetur primus *per dict. l.Sabinus*, addens tum ſaluum manere fiſco ius aduerſus ipſos officiales, à quibus conſequentur damna,& intereſſe,ſi ex pacto, vel præconio arguatur dolus, ſeu culpa aliqua: *argum. l. periculum ff. ſi certum petatur, l. cum quæritur* 16. *ff.de adminiſtrat.tutor.*obſeruant Amaya *in dicta l.*1.*C. de iure haſtæ fiſcal.n.*45.*& per dicta ibi à num.*40. omnino legendus, & ante illum Baldus *conſ.*191. *in fine lib.* 3. quibus ſub breuitate concludimus, alias pro longa diſputatione ampliantes leges ſupra relatas,& inſuper Platea *in dict.l.*4. *C.de iure haſtæ fiſcal.n.*2.*in fine*, & ibi Bartol.& Valenz. *n.* 16.Cremen.*Singulari* 41.Chaſſan.*in conſuet Burg. Rub.*5.§.1.*n.*23.Angel.32.*conſ.*324.Strach.*de decoctoribus p.*5.*n.*8. Bohar.*deciſ.*248. relatos à Pinello,*in dicta l.C.de reſcind. dict.p.*2. *cap.*2. *n.*29. Auilas, verbo *pujar.n.*8. Gutierrez *de gabell. dicta quæſt.*134.*& dict.quæſt.*135. *n.* 29. Azeued. *in dict.l.*4.*tit.*5.*lib.*7.*recomp.n.*26. Hermoſilla *in dicta l.*52.*part.gloſſa,*7.*à n.*31.

Et ratio horũ eſt,quia vt dicatur plus offerri,re- 27
quiritur

quiritur quod ille, qui offert sit idoneus ad soluendum, quo deficiēte, tunc primus, etsi minori pretiō rem æstimauerit, intelligatur idonior, tamquam plus offerens, vt dixit Auiles *in cap. 32. prætor. dict. verb. pujar*, qui hodie apud nos aliter procedere docet: nam locatores gabellarum, vel rerum ciuitatum, si non præstent fideiussores idoneos, redditur res conducta ad primum locatorem, taliter, vt illud plus oblatum à secundo locatore, debeat primus soluere *ex dicta l. 11. cum l. sequenti tit. 11. lib. 9. recompil.* vbi docuit Azeued, & Gutierrez *de gabellis, lib. 7. dicta q. 155.* quod sibi videtur Amaya procedere tantùm quod non præstitos idoneos fideiussores, in alijs vero non procedere *in dicta l. 1. cod. de jure hastæ Fiscal* Legendus *à n. 33. ad 37.* & deinde *à n. 38.* Etenim si secundus non præstat fideiussores, aut sit homo malæ mentis & ad rixas, & lites paratus, nemini dubium erit expediri ciuitati, aut Fisco habere primum licitatorem, quam secundum *per dict. l. 4. in fine, & dict. l. Sabinus 9. cum l. sequenti ff. de in diem adict.* Bartol. *in dicta l. 4. dict. tit. cod. de iure hastæ Fiscal, n. 5.* vers. *item hoc*, Boerio *dicta decis. 248.* Bobadilla *in politica lib. 3. cap. 4. numer. 22.*

28 Ad aliam dubij partem, num gratificationi sit locus inter duos æqualiter licitantes? Et præmissis quæ de gratificata solutione dixi supra *sub alleg. præced. circa finem ad textum in l. si pupillus ff. quæ in fraud. credit*, iam breuiter respondetur ei locum esse, quando duo eodem tempore licitauerint; ita vt non constet quis eorum prior fuerit vti docent Bald. *in l. fin. cod. de testam. manumis*, Firmianus *de gabellis p. 2.* Zeuallos cum alijs *in pract. q. 248. ex n. 27.* Ripa *in l. quominus n. 61. ff. de fluminibus, glossa optima in l. 1. §. apud Iulianum ff. depositi.*

29 Quæ dicit, quod si duo contendant se esse hæredes in solidum deponentis, & vterque vult satisdare depositario, ille est præferendus, qui præuenit, & si simul veniat sit locus gratificationi,

30 comprobat idem Zeuallos multis alijs exemplis † *Vt in casu leg. de die ff. qui satisdare cogantur, l. si non sortem. §. sub ff. de cond. indebiti, l. si duas ff. de excusat tutor, l. duo Iudices dati ff. de re iudic*, Vbi iudex in peritate probationum potest gratificare, & in alijs multis casibus congestis ab eodem Zeuallos *à n. 30.* Amaya *in dicta l. cod. de iure hastæ Fisal. n. 36. & sub n. 54. per casum l. fin. ff. de religios, & sumptib. funer.* vt ibi adnotarunt Accursius, verb *gratificationi*, & Tyraquel. de primogenior *q. 2. à n. 1.* Peralta *in l. si quis seruum per textum ibi ff. à leg. 2.*

31 Peregrin. verò *de iure fisci lib. 6. tit. 5. n. 7.* arbitratur præferendum esse veterem conductorem, nec Azeuedus *in l. 1. tit. 13. lib. 9. recompil. num. 2.* asserens moris esse vt denuo res subhastetur, quod vltimum in praxi multum admissum videò; & sic cum eodem Amaya, qui inclinat dicto Azeuedo supra *dicto n. 36. in fine*, & ego sentio.

32 Ad tertiam allegationis partem, an fiscus ante tempus petens, rem amittat, seu in alijs puniatur, sicut alij priuati petentes antè tempus, vel plus debito? Et suppositis quæ dixi latissimè *sub tit. de plus petitionibus*, & de pœna plus petentium, iam nunc breuiter quoad Fiscum plus petentem, videtur dicendum, nec amittere causam, nec in alijs puniri *per textum in l. 1. cod. de condict. ex lege* quo loci, etsi ante tempus debitè exigi non possint; speciali tamen fauore Fiscus à debitoribus sui debitoris poterit petere; & sic posse magis debitorem suum antè tempus conuenire, sicut *per dict. l.* docuerunt Accurs. Bald. Alberic, Alex, & Iason *in l. pecuniam 9. ff. si certum petatur*, Lucan. *de fisco in princ. n. 7.* Martin *lauden de fisco q. 25.* Costa *lib. 2. selectar. cap. 15.* Valenz. *in Rub. cod. de iure fisci n. 55.* Peregrin. *de iure fisci lib. 6. tit. 7. à n. 23.* Alfaro *de officio Fisc. glossa 16. n. 36.* vti indicant verba *dictæ l. 1.* ibi: *commonebit tamen debitorem tuum, vt ante tempus definitum, debita re præsentet, vt fisco pecunia exsoluatur*, quæ coniuncta cum eiusdem legis principio, satis indicant dubitatum fuisse, an si debitor fisci haberet debitorem in diem, posset ante tempus petere? & Imperatores constituisse petere posse; quia ob necessitates publicas, fisci causa potior debet esse, vt regulariter procedere existimant Barbosa *in l. 1. p. 7. ex n. 1. ff. soluto matrim.* Gregor Lopez *in l. 45. tit. 2. p. 5.* & relati à Farinac 1 *p. fragm.* verb. *fiscus n. 104.* & Roderic Suarez *in l. post rem Iudicatam in declarat. leg. Regni, limit. 7. n. 7.* ob causam necessitatis publicæ, vel quando debitores principales fisci, idonei reperti non sunt *per l. 4. cod. quando fiscus vel priu.* & videtur si constitui *in l. iustas cod. de iure fisci.*

Verum quia regula iuris est rem amittere illum, 33
qui ante tempus, seu diem egerit, siue petierit ex dictis *sub dicto tit. de plus petition. & in §. si quis agens 33. instit. de actionib. l. si mandauero 22. in princip. ff. mandati l. eum qui 41. ff. de verb. oblig.* vbi communiter DD. nec fiscus reperiatur specialiter priuilegiatus quoad hunc casum; non enim priuilegio potitur, nisi vbi de illo constat per dicta supra *ab allegat. 1.* & in alijs infrà, veluti *sub alleg. 20.* Ergo quemadmodum quilibet priuatus ante tempus agens punitur; ita & fiscus, cum debeat vti in hoc iure priuati, vt notauit latè D. Franc. de Amaya *in l. 1. cod. de iure fisci* Legendus ex proposito scribens *in dicta l. iustas eodem*, Valenzuela *in Rubr. dicti tituli n. 3. & per l. de contract. cod. de rescind vend.* & probat idem Amaya ex vers. *dictæ legis iustas* ibi: *vt iam calumniæ priuatorum*, quibus fisci, & priuati adæquata videtur conditio, expendens etiam ille, *& quæ locum habent dictæ legis 6.* quæ de actione non extincta accipi debent, & cum postea adijciatur priuationis causa, seu crematonis supponitur habitus; id est actionis substantia; & iuxta hanc interpretationem autumant DD. huius sententiæ actionem perimi, & extingui, si fiscus aget ante tempus; quemadmodum perimeretur, si ageret priuatus *ex dicto §. si quis agens, & ex alijs Iuribus.*

Et confirmatur, nam etsi verum sit posse fiscum 34
auferre debitum à debitore sui debitoris *ex l. 3. C. quando fiscus, vel priuat.* negatur tamen posse petere ante diem, vt probatur expresè *in dicta l. 1.* ibi: *licèt ante tempus delicta exigi non possint*, quasi dicatur illæsam manere regulam, quæ etiam in fisco locum habet, vt ante diem suum debitorem exigere non possit, sicut nec priuatus ex doctrina relata *in dicto §. si quis agens*, item *ex §. sed hodie instit.* de exceptionib. quo autumant Accurs. Bartol. Bald. Platea, Pyrrhus, & Valent. *in dicta l. iustas 6 cod. de iure fisci*, Nouarius, & Amaya *n. 2. & 4.* iam non pœnam amissionis, sed duplicatas inducias spectare debere, cui consonat *l. 45. tit. 2. p. 3.* quasi idem, & in specie nostra sit admittendum; sic vt ante tempus petentes non puniantur in amissione causæ, sed in spectandis duplicatis inducijs.

Nec obstant verba *dictæ l. 1. cod. de condict. ex* 35

*lege*, quia loquitur in extraordinario scilicet remedio condictionis ex lege, vt dicemus scilicet fiscum ibi non intendere, nec proponere actionem ante diem, sed potius pecuniam, quam debitor fiscalis mutuam dedit, auferre, & auocare à debitore sui debitoris, nulla habita consideratione dilationis quam debitor Fiscalis dederat suo debitori ex pacto, vt in diem solueret; & inde reuocet fiscus pecuniam alienatam à o debitore, condictione ex lege, nulla spectata dilatione, eidem debitori præstita, & agit actione illa personali contra tertium possessorem; quia ad instar hypothecæ, res magis exigitur, quam persona, & res ipsa, hoc est pecunia euincitur *per l. deferre* 18. *§. fin. cum leg. seq. ff. de iure fisci, l. pecunia* 5. *cod. de priuileg. fisci*; & sic Amaya resoluit iuxta hæc iura procedere *dict. l.* 1. *legendus in dicta l. iustas n.* 10. sicut præsensit Accursius *in dicta l. pecuniam*, Verbo *extraordinario iure*, & Scholio antecedenti, & conferunt tradita Schiford. ad Fabr. *lib.* 1. *tract.* 8. *q.* 8. vbi Schifordeg. cum alijs à Gutierrez *lib.* 3. *pract. p.* 1. *q.* 108.

36 Nec obstat *dict. l. iustas. 6. cod. de iure fisci*, quæ non est accipienda de fisco ante tempus agente, sed de fisco, qui post præscriptionem impletam agebat, vt eo casu excludatur, si suo tempore actionem non proposuit, id est intra tempus legitimum, quo debuit agere, atque inde quemadmodum priuatorum actiones præscriptione excluduntur, ita Fiscales, vt agnouerunt Accurs. ibi verb. *vt iam*, vers. *potest*, Bartol. *n.* 3. Platea *n.* 2. vers. *post actionem*, Gothofredus, Cujac. & Amaya *à n.* 11. *vbi n.* 14. ait quod & si aduersus fiscum nulla vsucapio competere posset, *l. quamuis* 18. *l. vbi lex.* 24. *in fine ff. de vsucap. l.* 2. *cod. comm. de vsucapion, l.* 1. *& 2. cod. ne rei Dominicæ §. res fisci, instit. de vsucapion*, cum adductis à Conano *lib.* 3. *comment. cap.* 15. *n.* 5. Donellus *lib.* 5. *comm. cap.* 24.

37 † Sed ea non obstante, Constantinum *in dicta l. iustas constituisse*, quod si fiscus actiones suo tempore non protulit, tunc præscriptione temporis excludatur; quod idem Amaya colligit ex verbis *dictæ legis n.* 12. vers. *præcipimus concremari*, & ibi *silere*, quibus denotatur totaliter actiones Fiscales esse extinctas, nec debere suscitari, tamquam mortuas, & finitas: plura alia referunt videnda idem Amaya *ad n.* 12. Cujacius *de præscript. & term. cap.* 28. *&* 31. Pichard. *in dicto §. si quis agens instit. de action. n.* 54. Farinac. *in fragm.* verbo *fiscus p.* 2. *n.* 147. probantes *ex l.* 2. *&* 3. *ff. de requir. reis, vel absent. Dom. l.* 1. *§. diuus, ff. de jure fisci, l.* 1. *cod. de quadrien. præscript. l. omnes.* 4. *§. nullum, l. competit in fine cod. de præscript.* 30. *l. in omnibus* 13. *ff. de diuers. & tempor. præscription.* alia de præscript, dico infrà *allegatione* 9. *sequenti circa finem.*

38 Ad quartam allegationis partem, an sententia aduersus fiscum lata retractari valeat; licet sententia omnem imponat finem controuersiæ; sic vt à Iudice denuo immutari non possit *per l.* 1. *ff. de re Iudic. l. quod iussit* 14. *in fine*, *l. Paulus* 42. *l. acta* 45. *§.* 1. *l. Iudex* 55. *l. cum quærebatur* 62. *ff. eodem l.* 1. *cod. sentent. resc. l. moris* 19. *§. sed enim l. Diui.* 27. *ff. de pœnis, l.* 1. *§. fin. ff. de quæst. l.* 3. *cod. comminationes epistol. l.* 4. *cod. de except. l.* 19. *tit.* 22. *p.* 1. quia qui semel sententiam dixit, amplius Iudex non manet.

39 Non enim, vt Cassiodor ait *lib.* 1. *cap.* 5. *in immensum trahi non decet, finita litigia, quæ enim dabitur discordantibus pax, sic nec legitimis sententijs acquiescitur*, Sed in fisco retractationem accipere sententiam, videntur docere multi *per textum in l. Imperatores* 35. *ff. de re Iudicata l.* 4. *C. eodem*; *l. sub prætextu* 19. *C. de transact.* vbi habetur, quod prætextu nouorum instrumentorum, res Iudicata retractari prohibetur, nisi in negotio publico, vel fisci, sic in dictis Iuribus notant DD. & præcipuè Alex, & Iason *in dicta l. imperatores*, Riminald. Curt. & Alciatus *in dicta l. sub prætextu*, vbi etiam Menesses, Regnicolæ antiqui *per dict. l.* 19. *partita.*

Sed quia in praxi videmus difficulter id admitti, 40
cum alias periculosum esset ad modum litigare cum fisco; item & parum stabile contra rectam rationem; ideò in hoc dubio duximus sub breuitate resoluendum distinctione sequenti, vt si V.G. sententia contra fiscum rite, & recte late sit; quia legitimè fuit defensus, & personæ legitimæ interuenerunt, & omnia solemniter per acta fuere, quod valeat sententia; ita vt non possit retractari, nisi per appellationem dicendum est *per l. illud* 9. *ff. de appellat.*

Eo quod in hoc casu nullum maius ius habet 41
fiscus, quam quilibet alius priuatus, vt senserunt DD. *in tit. C. de sentent. aduersus fiscum latis retract.* vbi specialiter *in l. vnica* Accursius, & Platea *n.* 1. Amaya *n.* 4. quod si personæ necessariæ non interueniant ad defensionem causæ, tunc sententiam esse nullam, nec appellatione opus esse, docent adducti, & dare denotant verba *dictæ leg. vnicæ* ibi: *causas, in quibus contra fiscum Iudicatum est intra triennium retractari posse, & post id tempus, si præuaricatio arguatur, vel manifesta fraus probetur, notum est.*

Vnde euenit quod si fisci Aduocatus absens sit 42
in causa, & feratur sententia contra fiscum, causa ex integro cognosci oporteat; quia tanta est Patroni Fiscalis authoritas, & tantum, quod de eius athoritate, & præsentia leges sperant, vt minimè videatur defensus fiscus, si ille abfuerit, vel non assistat tali causæ: latè D. Franc. de Amaya *in l. fin. C. de Decurion. & in dict. l. vnic. à n.* 5. & conducit quod dixi *sub hac allegatione à n.* 1. vbi de præsentia Procuratoris Cæsaris, vt res subhasta ritè vendatur, docent plu a adducentes post Accurs. & antiquiores Garcia *de nobilit. glossa* 3. *à n.* 12. Peregrin. *de jure fisci lib.* 7. *tit.* 2. *n.* 2. *& tit.* 4. *n.* 2. Alfaro *de officio fiscali glossa* 16. *n.* 210. *& glossa* 18. *n.* 15. Cujacius *in l.* 3. *§. Diuus Ad iauus ff. de jure fisci*, Mastrill. *tom.* 3. *decis.* 213. *& seq. n.* 21. & alij *per textum in dicto §. Diuus*, & *in l. si fiscus* 7. *ff. eodem, l. fin. C. de Aduocatis fisci, l. omnes* 5. *C. de delatorib. l. fin. C. si aduersus fiscum.*

Et addit D. Franc. de Amaya omnino legendus 43
*à n.* 6. id confirmari, quod Aduocatus fisci pars censetur Iudicis Fiscalis; & sic sententiam videri quasi à non toto Iudice latam, sicut dicitur de Assessore esse portionem Iudicis *in l. omnes C. Theodos. de his, qui administr.* ita vt vbi moris est cum Assessore debere iudicem pronunciare, nulla sit sententia, si non adhibeatur, vt obseruauit Cujacius *in dicto §. Diuus*. Amaya *in dicta l. vnica n.* 6. *qui à n.* 7. *&* 10. refert casum Cancellariæ Granatæ *de retractata sententia lata cum præsentia fisci Aduocati Officialis*, Quia agitata fuit sine citatione eiusdemmet Fiscalis Regij, nec eo defendente. †

Eo quod vt diximus *supra sub. alleg.* 2. eius indu- 44
stria tantum est electa à Principe *per cap. fin. §. fin. de officio deleg. l. inter alios* 38. *ff. de solut. cum vulgatis*, cuius præsentiam personalissimam

non

non potuit supplere promotor ille, & Alfaro *de officio fiscal. glossa 9. n.7.* extendit vt sit nulla sententia, etiamsi sit præsens Officialis Fiscalis, qui dicitur *el Agente de el Fiscal* & ex alijs causis, de quibus dixi *sub cap. suborta 21. de re Iudic.* & iuxta quæ demonstrant verba *dicta leg.19. part.3. tit.22.* ibi *fueras en de si el Iuiçio fuese dado contra el Rey, ò contra su personero, O en pleytos, que perteneçies en à su Camara, ca estonçe si fuesen falladas tales pruebas bien pueden vsar de ellas para des façer el Iuiçio, que fuese dado contra el.*

45 Et ad praxim pro complemento adijciendum est fiscum specali priuilegio *dicta leg. vnica cod. de sentent. aduers. fiscum lata* admitti ad retractandam sententiam intra triennium, nec necessariam esse restitutionem in integrum, quæ cum sit remedium extraordinarium, cessare debet, quando remedium ordinarium adest, *argum. leg. in causa 16. ff. de minorib.* Nam eo ipso, quod allegetur contra sententiam fuisse latam sine præsentia Regij Fiscalis, vel quia non fuerunt producta instrumenta per illa, quæ dixi *sub dicto cap. suborta*, aut quia interuenerit corruptio testium, aut Iudicium, vel dolus, aut præuaricatio, Fraus, vel falsum instrumentum, vel alia legitima causa ad casus, quos latè tractaui *sub cap. fraternitatis 17. & cap.18. à testibus*, & *cap. cum Ioan. de fide instrum. & in alijs*, tunc sententia veniat retractanda sine in integrum restitutione, sed mera actione, D. Franc. de Amaya *in dicta l. vnica n.18. late in l.4. cod. de jure hastæ Fiscalis*, DD. *per textum in l. Lucius 21. §. fin. ff. ad municip. & in dicta l.1. cod. de jure hastæ Fisc.* sic tenent etiam Gullielmus de Cunneo, quem sequitur Ias. *in l. admonendi n.10. ff. de iureiur.* vers. *nunc necessarium est*, Bald. *in l.4. C. de Iudic. n.3.* Plat. *in dict. l. vnica n.1.* vers. *sed in hoc est*, Bosius *in prax. tit. si aduers. rem.* Iudic. Farin. *in praxi q.101. n.35.*

46 Amaya supra alia ex alijs congerens, qui *n.19.* existimat dictum priuilegium Fisci esse magni momenti, cum ex quo per simplicem actionem, seu quærelam contra sententiam agit Fiscus, statim de ea retractatione agatur.

47 Quod non sic in alijs procedit: Nam in illis prius restitutio impetranda erit, & de æquitate constare debeat, quam ad negotium principale perueniatur, sitque adeundus iudex coram quo sit allegandum de instrumentis repertis, probandumque prius ad suam notitiam non peruenisse vsque adhuc, & in tantum in alijs extra Fiscum procedere, vt si sit minor, qui vult retractare sententiam, teneatur restitutionem implorare prius ex traditis à Morla *in emporio tit.5. q.3.* & idem, in Ecclesia, & Respublica probat Amaya *in dicta l. vnica sub dicto n.18. in fine* ex communi DD. *in dicta l. admonendi 31. ff. de iure-iur.* de cuius intellectu sunt videndi Donell. *lib.24. comment. cap. 9.* & *ibi* Osuald. *cap.17. litt. A, & seq. & per l.1. & tot. tit. cod. si ex fals. instrum. l. si Prætor 73. §. Marcellus ff. de Iudic.* quod in fisco est aliter, vt probat etiam in terminis Valenzuela *in dicta l. vnica n.13. & 14.* vt videtur etiam comprobari *per l. 4. cod. de re Iudic. & dict. l. Imperatores* quæ loquuntur de iure ordinario priuatorum, vt minimè res iudicatæ iterum restaurentur, nisi in negotio publico, seu fiscali, quæ non excludunt æquitatem illam, quæ versatur in introducenda restitutione; & sic intelligit Amaya *sub dict. n.19 dict. l. Imperatores* Vtentem verbis *minime oporteat, & dict. l.4.* exemplo graue est. Aliqua infrà *dico allegat. 9. sequenti à n.1.*

## ALLEGATIO IX.

An Fiscus in integrum restituatur sicut, & Minores? seu, an possit Fiscus vti in Criminalibus remedio legis vnicæ Codice de sentent. aduersus Fiscum latis, contra sententiam quæ reum absoluit, vel in minorem condemnat pœnam, quàm delictum exposcebat? Et an confiscatio bonorum ob delictum valeat aliquo temporis spatio per exceptionē elidi? Seu an actiones Fiscales per vsucapionē, aut præscriptionem extinguantur? Et quare legibus ciuilibus per quadriennium, siue quinquennium tantum valuit, vt præscriberentur contra fiscum bona Hæreticorum cum in alijs non fiscalibus desideretur longum aliud tempus, siue longissimum? Et an vt procedi valeat contra hæreticum, facultas extinguatur aliqua præscriptione?

### *SVMMARIVM.*

1 *Minores, & Respublica restituuntur, si fuerint læsi in contractibus Curatorum, & administratorum.*

2 *Fiscus retractare potest sententias intra triennium, & vltra ex dolo latas contra se, non remedio restitutionis in integrum, vt n.3.*

3 *Fiscus non restituitur, vt minor, & Respublica læsus in sententia, quia in eo cessat titulus minoris ætatis.*

4 *Sententiæ aduersus fiscum latæ generaliter retractandæ, decidit in iure, etiam in criminalibus, in quo maius priuilegium fiscus habet, quàm minor, & n.5.*

6 *Minor in pœnalibus non restituitur, Et quare, in l. auxilium ff. de minorib. n.7. & 8.*

7 *L. auxilium ff. de minoribus, & n.8.*

9 *Præscriptio contra confiscationem à fisco faciendam quo tempore inducatur à n.10. & de veritate sub distinctione, cum differentia inter fiscum Inquisitionis, & Regis à n.12.*

12 *Cap.2. de præscript. lib.6. numeris sequent. & à numero 27.*

13 *Tempus quadragenarium, & non minus requiritur, vt bona hæretici valeant præscribi à morte illius, bona existente fide, iuxta dicta n.12. in alijs alterius fisci bonis quadriennio fit, & sub alijs temporibus, vt n.14. & à n.17. & 20. Et de praxi hodiè n.27.*

15 *Actiones fiscales quo tempore præscribantur n. 16.17. & à n.20.*

17 *L. Iustas cod. de jure fisci, & n.18.19.20.*

18 *Salaria non petita per famulos contra Herum, præscribuntur triennio.*

19 *L. rem in bonis §.2. ff. de acquirendo rerum Dominio.*

20 *Res fisci aliquando quadriennio, vel quinquennio, decennio, 20. annis, 30. præscribuntur, vt n.21.22. & 23.*

Bona

21 *Bona Vacantia ex lege iulia fisco delata, quo tempore præscribantur, & n.22.*

23 *§. Res fisci instit. de vsucapionibus.*

24 *Bona incorporata fisco dicuntur, quando eius nomine est apprehensa possessio.*

25 *Præscriptio quadriennij, siue quinquennij, quare admissa sit in rebus fiscalibus, cum in aliis maius tempus desideretur, & n.26.*

26 *Bona hæretici, eo viuente, nullo tempore præscribuntur.*

27 *Præscriptio quadragenaria adminus desideratur contra fiscum inquisitionis, & si alias dicatur Regius; vbi expenduntur aliquæ instructiones, & n.28.*

28 *Legum ciuilium sententiæ de præscriptione loquentes in bonis hæreticorum, sunt abrogatæ, & solum practicatur tempus iuris canonici.*

29 *Hæreticalis delicti punitio nullo vnquam tempore queit præscribi, etiam illo defuncto.*

1 DIcenda *sub hac allegatione* videntur connexionem nonnullam innectere cum dictis suprà *sub allegat.* 8. & videtur vt restituatur in cæteris, sicut Minores 25.annis; quia fiscus regitur per suos administratores, & curatores, quemadmodum Respublica, & Minores, 25. annis. Ergo sicut Minores, & Respublica restituuntur, si fuerint læsi in contractibus curatorum, & administratorum, *l. Respublica cod. ex quib caus. maior, l.2.3. & 5. cod. si tutor, vel curator interuenerit*; ita & fiscus, vt tenent citati per Sfortiam Odd. *de restitut. in integr. p.1.q.3. n.83.* Peregrin. *de iure fisci lib.6. tit.2. n.10.* Afflictis post Alberic. *decis. 340. n.3.* Celsus Vgo *cons. 48. n.5.* Bossius *de fisco, & priuilegiis eius n.21.* Guido Pap. quia firmat ex stylo *consuet. decisione 302. vtrum fiscus.*

2 Tamen ex dictis suprà *dicta q.8.* in fine huius tractatus cum Amaya, & aliis, potius est, vt fiscus læsus ipsa actione valeat retractare sententias contra se latas in causa intra triennium, & post triennium, si præuaricatio arguatur, vel manifesta fraus fortius probetur *per l. vnic. cod. de sentent contra fiscum latis, lib.10.* quam iam *dict alleg.8.* expendimus *in vers. ad quartam*, Faquin. *lib.9. contr. cap.* 80. & sic nec in integrum aduersus illas restitui, vt ibi dictum est ex ea ratione, quia non reperitur priuilegium in iure, quo tali priuilegio potiatur fiscus; & quia priuilegia non sunt extendenda, nec multiplicanda, vt cauetur *in l. ius singulare ff. de legibus, l. 1. ff. de constit Princip.* & quia quod contra iuris rationem in aliquo casu constitutum est, non debet ad alios produci casus *per l. quod vero ff. de legib.* Item quia, & si potuissent Imperatores fauere fisco, sicut minoribus, acommodando illis remedium restitutionis in integrum, iam manifeste videtur dicendum noluisse fisco accommodare prædictum priuilegium, vt considerarunt Petrus Hymnus, Paulus Castrens. & Alberic *in dicta l. Respublica, cod. ex quibus caus.* Fulgosius, & alij, quos citat idem Odd. *de restit. in integr. dict. p.1.q.3.* Faquin. *dicto cap.80. lib.9. contr.* Amaya, & alij citati *sub dicto vers. ad quartam in dicta alleg.8.*

3 Nec obstat prima sententia; quia & si prima facie inspiciatur remedium restitutionis competere fisco, quod in praxi video à Fiscalibus implorari, quoties se læsos esse existiment: tamen in puncto iuris; quia succurritur fiscus modo dicto in relata *alleg.8. dict. vers. ad quartam*, nec de restitutione curarunt Imperatores, nec Iurisconsulti, debet dici sufficienter succurri remedio *dictæ leg. vnicæ*, de qua ibi, & hic; imo militat, vt sic dispositum fuerit diuersitatis quædam ratio inter fiscum, eiusque administratores, & minores, vel Rempublicam; quia in Republica cum plures sint minores, & pupilli, quibus sicut, & minoribus per ætatis lubricum, debuit restitutionis beneficium impertiri *per l. 1. ff. de minorib*; quod non sic debuit acommodari fisco; eo quod Princeps dicitur maior, & fiscus habet suos, administratores, & curatores ætate maiores, & peritos, in quibus merito cessat titulus minoris ætatis, quo inductus est Prætor ad concedendum restitutionis auxilium minoribus, & Reipublicæ: ita relati, & Faquin. Morla *tit. 5. in emporio q. 3.* & alij, sed in aliis fiscum habere restitutionis remedium, sicut minores, & Respublica, sicut rectius consenserunt Alfaro *de officio fiscali, glossa 16. à n.181. & glossa 18. n.25.* Morla *in emporio tit. de restit. n.9. vers. duodecimo*, Osuald ad Donell *lib. 21. cap. 7. litt. H.* post Maurit. *de restit. cap. 220.* Amaya *in l. iustas 6. Cod. de iure fisci, & in tit. Cod. de iure Reipublic, & in dicta l. vnica Cod. de sententiis contra fisc. latis retr. n.fin.* Eò quod sicut competit Minori, & Reipublicæ, multò magis fisco; & de iure Regio videtur indubitatum *per l. 10. tit. 19. p.6.*

Ad secundam *alleg.* partem, an possit fiscus vti 4
in Criminalibus, siue pœnalibus restitutionis remedio? & in hac quæstione video duas diuersas sententias. Vna quæ affirmat *per textum in dicta l. Vnica. Cod. de sentent aduersus fiscum retract. lib.10.* Qua sancitum est, generaliter sententias aduersus fiscum fore retractandas; & sic tenuerunt multi, quos refert Gabriel *lib.7. comm. concluf. tit. de maleficiis conclus. 13.* Et fundamentum est; quia cum illa lex generaliter loquatur, nullam constituens differentiam inter criminales, & ciuiles, si in ciuilibus locum habet, non minus poterit retractare, & in criminalibus, & pœnalibus; & quia quo ad retractandam sententiam, maius habet priuilegium fiscus, quàm minor; & quia verb. *causas*, quo vtitur Imperator *in dicta l. vnica* non minus comprehendit ciuiles, quàm criminales, vt agnouit Thesaurus *lib.1. quæst. forens. q.59. n.4.* & quia in pœnalibus datur in integrum restitutio, vt probant *DD. per textum in l. 1. vers. qua lege ff. ad legem iul. de ambitu*, vbi si aliquis de ambitu damnatus alium conuicerit, in integrum restituitur.

Et confirmatur *ex l. Diui fratres 27. ff. de pœnis*, 5
Vbi dicens, quod si Iudex sententiam tulit in criminalibus, non potest quis illam rescindere, illico subiicit, quod si de se quis mentitus est, vel cum non haberet instrumenta probationum, quæ postea repererit, pœna affectus est nonnulla extare rescripta, quibus, vel pœna imminuitur, vel in integrum restitutio conceditur Decurioribus, de quibus ibi; & sic late expendens *lex Diui fratres, & cum l.1. §. fin. ff. de quæstion, in dicta l. vnica cod. de sent. aduersus fisc. latis à n.31. ad 36.* videndus, & *à n.27.* Vbi de quæstione nostra concludit, *sub dicto n.36.* Vt sicut Decuriones possunt restitui in criminalibus, & multò magis fiscus, qui Reipublicæ æquiparari solet; præcipuè cum à lege habeat priuilegium generale sententias contra se latas retractandi, & fiscalis, qui eius nomine petit, nullum commodum reportet, sed tantum intendat publicam criminis vindictam, quod Reipublicæ

blicæ vtile est *per leg. ita vulneratus cum vulg. ff. ad leg. Aquil*, sicut considerauit Thæsaurus *sup. numero 9.* & idem Amaya *sub dicto numero 31. in fine*, postquam alia adduxit, dicit se nescire, quare, sicut in ciuilibus, non retractauit fiscus sententias latas contra se in criminalibus, quod sic teneo.

6 Nec oberunt Faquin. *dict. libr. 9. controuers. cap. 81.* & alij existimantes *per textum in l. auxilium ff. de Minoribus* ibi: *auxilium in integrum restitutionibus in executionibus pœnarum, paratum non est; ideóque iniuriarum iudicium semel omissum repeti non potest* &c. quod sicut minor annis, 25. non restituitur in pœnalibus, nec fiscus, cum in hac re non habeat maius priuilegium, quàm minores; quia præterquam quod illum late explicat idem D. Franc. de Amaya, *dict. l. auxilium*, distinguens *in dicta 6. Vnica numero 30.* aliud esse dari restitutionem ad accusandum, vt agnouit Parlador. *lib. 2. quotid. cap. 11. n. 5. vers. postremo*, & Gutierrez *in auth. Sacramenta puberum numero 138.* aliud post accusationem interpositam, & litem iam contestatam, cum negari non possit, quod si minor in aliquo actu litis fuerit læsus, possit in integrum restitutionem postulare, *l. in causa 16. §. fin. ff. de minor*, quod minime denegat *dict. l. auxilium*; Imò testatur Amaya *de quotidiana praxi in ambabus Curiis*, Pintiana, & Granatensi expostulatas fuisse restitutiones, & concessas, sicut & Parlador dixit *dict. cap. 11. nu-*
7 *mero 6.* Et sic per dictam restitutionem posse fiscum retractare sententiam in criminalibus, concludit Amaya addens rationem, qua denegauit Triphonius Iurisconsultus *in dicta l. auxilium restitutionem minoribus*, teste Donello *lib. 21. comment. cap. 12.* & Osuald. *ibi littera l.* ideo denegatam fuisse restitutionem, cum accusatio, de qua ibi, fuerit actus pertinens ad vindictam publicam solum, nihilque intererit minori, cum accusatio alij noceat, & ei non prosit; siquidem pœnam ibi persequeretur ratione vindictæ, quod secus esset, si accusaret, & prosequutus esset litem; ita alia cumulans Amaya *in dicta l. Vnica num. 31.*

8 Quare, & si Faquineus conetur respondere doctrinæ *dictæ leg. vnicæ dict. lib. 9. controuers. cap. 81. in fine*, dicendo illam legem loqui generaliter de sententiis latis contra fiscum retractandis; at in casu huius dubij esse specialitatem de sententiis latis in causis pœnalibus, in quibus cum paratum auxilium in integrum restitutionis minoribus non sit; & ob id, id multo minus fisco paratum esse debeat, ex dictis manifeste impugnatur ab Amaya *in dicta l. vnica à numero 28. & 29.* Vbi dicit Faquineum non satisfacere generali decisioni illius legis; & sic & si Alfarus *de officio fisc. glossa 17. numero 45.* neget restitutionem in criminalibus, sed quo fundamento, non videmus, præcipuè si consideremus, *Vt suprà in dicta alleg. 8. sub vers. ad quartam* fiscum quo ad retractandas sententias non succurri remedio restitutionis, sed illo, de quo dictum est: quare & si *per dictam l. auxilium* denegetur restitutio, non est cur si casus contingeret in fisco, illi denegaretur, posse retractare sententiam in criminalibus, & pœnalibus latam, si Iudex reum absoluerit, aut condemnauerit in pœnam minorem quàm delictum expostulatit; & sic sunt accipiendi Peregrin. *de iure fisci libro 7. titulo 4. numero 1.* Garcia *de nobilit. glossa 3. §. 1. numero 18.* Thesaur. *dict. libro 1. quæstione 59.* Farinac. *in praxi quæstione 101. numero 35.* Riccius *in Curia Archiepiscop. 2. p. decisione 81. numero 2.* & alij per illos adducti.

Ad tertiam allegationis partem, an confisca- 9
tio bonorum ob delictum valeat aliquo temporis spatio per exceptionem elidi? & quia Quemada late disputauit *quæstione 16.* de illa, *hæ eticorum bona per quot tempus præscribantur*, & referat multa vsque *ad numer. 16.* & insuper viderim DD. maximè disputantes de prædicto tempore circa præscribendum aduersus fiscum ob delictum occupare volentem condemnati alicuius bona, cum aliqui spatium annorum quinque constituant *per l. 2. cod. de apostatis*, & quidem malè, quæ non de confiscatione loquitur, sed de actione intra quinquennium exercendam contra testamentum Apostatæ ibi: *eáque gratia testari minimè potuisse confirmat intra Iur. quinquen. &c. & per textum in l. 2. cod. de Vectigalib.* & commissis, sed non rectè; quia loquitur de rebus quæ in commissum inciderunt propter Vectigal non solutum, & *per textum in l. in cognitione ff. ad Syllan*, quæ non placet; quia loquitur de cognitione aperti aduersus Senatus Consultum, testamenti eius, qui à familia sua occisus dicatur.

Alij per annos 30. *ex regula textus in l. sicut,* 10
*l. omnes, cod. de præscript. 30. vel 40. annor.* quod impugnat Faquin. *dicto libr. 9. contr. sub cap. 54.* Quia in causis fiscalibus alio iure vtimur *per l. in omnibus ff. de iure fisci*, qui & similiter impugnat alios dicentes per quadraginta annos elidi fiscum *ex reg. textus in cap. 2. §. 1. depræscript. libr. 6.* quòd magis admittit, quod rectè in illa facti specie Pontifex responderit; nimirum cum de Confiscandis hæreticorum bonis agatur; nec amplecti desinit; imò laudat alios dicentes per annos 20. elidi fiscum per verba *dictæ l. in omnibus ff. de iure fisci* ibi: *in omnibus fisci quæstionibus, exceptis causis, in quibus minora tempora seruari specialiter constitutum est Viginti annorum præscriptio custodit.* Sed cum in casu dicto minora tempora constituta non sint, infert viginti annorum præscriptionem custodiendam esse, confirmans *ex l. querela cod. ad leg. Cornel. de falsis* in verb. illius *querela falsi temporalibus præscriptionibus non excluditur, nisi viginti annorum exceptione, sicut cætera quoque fere crimina.*

Et si Peregrinus de iure fisci relatus à Faqui- 11
neo *supra dicto cap. 54. in fine*, verbis sequentibus argumentatus fuit: *Si de delicto cognosci potest vsque ad annos viginti, quoad condemnationem in persona, multo magis, quoad condemnationem in rebus, quia condemnatio in rebus accessoria est; & quia personæ sunt digniores rebus*, quem refero *infra sub vers. quod si in aliis.*

Ego tamen crediderim distinguendum esse in- 12
ter præscriptionem bonorum fiscalium, quæ pertinent ad fiscum Ecclesiasticum, vel ad Regium sæcularem; dum ipse fuisset Dominium Consequuturus; sic vt si contingat applicatio bonorum faciendam fuisse fisco Ecclesiastico, vt practicatur in Inquisitionibus Italiæ; tunc reuera iuxta regulas iuris canonici desideretur spatium quadraginta annorum, veluti si applicaretur fisco Episcopi, aut Inquisitorum; & iuxta hoc intelligo doctrinam *dicti cap. 2. de præscript. libr. 6.* Vbi DD. Notant

*in vers.*

*in verſ.* ibi *ſi poſt mortem hæreticorum*, bona hæreticorum præſcribi per filios, vel hæredes, ſeu alios poſſeſſores ſpatio quadraginta annorum, vt cum multis probant Farinac. *in praxi criminali p.1.q.10.n.82.& q.27.à n.159.* Sanchez *in præcepta decalogi* videndus omninò *lib.2. cap.22. numero 40.& 41.* quem ſequitur Barboſa *in dicto cap.2.* dicentes ad præſcribendum bona hæretici vltra quadragenarium tempus, quo bona hæretici præſcribuntur, requiri vt iidem hæretici fuerint reputati Catholici tempore ſuæ vitæ, & etiam requiri, vt toto quadragennario tempore non detegatur hæreticus ſic explanantes *verba textus* ibi: *Nunc detegantur hæretici extitiſſe.* Quod ſi bona illa applicarentur Papæ, nonniſi per tempus centum annorum fuiſſe præſcribendam, videtur tenendum *ex regula eiuſdem textus, & cap. cum vobis extra de præſcript. & alijs ibi*, vbi dixi de præſcriptione centenaria requiſita contra Romanam Eccleſiam ſed de praxi inquiſitionis *n.27.*

13 Tamen ſi bona pertineant fiſco ſæculari, tunc præſcribi per quinquennium à tempore mortis hæretici, antè quam accuſetur; dum tamen præſcribentes ſint Catholici, & habeant bonam fidem, concludit Quemada *dicta quæſt.16. à n.18.* quod ego admito per leges ſuprà adductas *de quinquennali præſcriptione*, ſi duraſſet applicatio illorum bonorum Principi, hoc eſt Regi noſtro Hiſpano facienda; quod ſic tenuerunt *per textum in cap. fin. de præſcript.* DD. & Abbas *in dicto cap. cum nobis n.8. de præſcript.* & ibi Felin. *n.11.* Franc. *in dicto cap. fin. n.2.* Carrerius *de hæretic. §.expedito n.33.* Poncinus *in tract. de lanijs n.76.* Couarruu. *in 4. decret al.2. p.cap.6. §.8. n.16.* Vbi dicit hoc procedere, quando bona ſunt fiſco ſæculari applicanda, & ſi poſſeſſor habuerit ſcientiam hæreſis; & ſic malam fidem; vbi reddit rationem Gregor. Lopez *in l.7.verbo Deinde tit.25.p.3.* Anton. Gomez *tom.3.var.cap. fin. num.5.* At quia ab initio ſupplantatæ Inquiſitionis Hiſpanæ in omnibus ſuis Regnis talia hæreticorum bona condonata ſunt pro alimentis Inquiſitorum, cæterorumquè Miniſtrorum, vt iam dixi *ſupra ſub aglleg.1. & 2.* & tales Miniſtri gaudeant priuilegijs Eccleſiæ, vt DD. agnoſcunt *per clem.2. de hæretic.* & per alia plura jura, & conſtitutiones, Bullasque Pontificias, ac pateat ex his, quæ latè dixi *ſub tit. de foro comp.* & *in alleg. fiſcali*, quam ſcripſi anno præterito 1648. contra D.Hieronim. de Tordeſillas Prætorem Vallisolet. poſitam poſt indicem generalem illius tituli *de foro comp.* exiſtimo tempus Quadragennarium requiri, vt in noſtris inquiſitionibus valeant præſcribi bona hæreticorum ab illis, qui ea bona fide poſſederint cum requiſitis *num. præced.* adductis. Et hoc in caſu eſt admittenda doctrina *dicti cap. fin. de præſcript. lib.6. in verſ. ſi poſt mortem hæretici*; & quod ex multis dicit Thomas Sanchez *in præcepta decalogi p.2.cap.22. n.40.* cum Ioanne Andrea, & Dominico ibi, & cum Villadiego, *reportorio inquiſitor.* & cum Azor. Anton. Gomez, Roxas, Simanchas, Peña, Farinac. Molina, dicentibus hoc ſic procedere, quia crimen hæreſis eſt Eccleſiaſticum; & ſic in illo ad præſcribendum requiri tempus quadragenarium *iuxta dict. cap. fin.*

14 Quod ſi in alijs delictis bona deferantur fiſco præter hæreſim, vel quia ſunt vacantia, præſcribi quadriennio exiſtimo cum dicto Quemada *dicta quæſt.16. n.19. per l.1. cod.de quadrienny præſcript. l.intra 10. §.1. ff.de diuerſ. & tempor. l.quia autem.6. §. certè.6. ff.ſi quis omiſ. cauſ. in l.1. ff.de jure fiſci §. Diuus 2. & in l.quamuis 18. de vſucap.* etſi non ſint denunciata præſcribi decennio cum titulo, & bona fide, & ſine titulo per viginti annos, cum bona fide, & bona incorporata in fiſcum præſcribi 40. annis ſentio cum eodem Quemada *dicta quæſt.16. n.20. & 21.* & hoc per jura, & leges, quas *à n.1.* adducit, & per illa, quæ nos hic adducimus, & iuxta has diſtinctiones videntur intelligi Abbas, & Felinus *in cap. cum nobis de præſcript.* Boëſius, *tit. de bonorum public. n.78.* Tobias Nonius *conſ.105.* Peregrinus *de iure fiſci lib.6.tit.8.n.36.* Anton. Gomez *tit.de confiſcatione num.5.* & alij, quos refert eius additionator Haillon, Farinac. *de inquiſit. q.10. n.82. & tit. de delictis & pœnis q.25. à n.150.* & alij iam adducti cum infinitis, Bartol. *in dicta l.in omnibus*, Platea *in dicta l.6. C.de jure fiſci n.3.* Amaya ibi *à n.29.* Conan. *lib.3. comment. cap.15.* Pichard. *in §.res fiſci*, vbi alij *inſtit.de vſucap.* Cujac. *lib.13. reſponſ.* Papin. *in dicta l.intra, & in dicta l.1.§. Diuus*, & *§.præſcriptio ff.de iure fiſci*, Anton. Faber. *lib.7. coniect.cap.10.* Gilchenius *in auth.quas actiones cap.13. C.de Sacroſanctis Eccleſ.* Borrel. *de præſtantia Regis Catholici cap.14. n.61.* qui omnes explicant qualiter ſibimet poſſint habere locum modi practicandi contra fiſcum præſcriptionis, & vſucapionis, de quo *in verſ. ſequenti ad quartam ſub verſ. quod ſi dubites.*

Ad quartam allegationis partem cui ex dictis 15
reſponſum videtur præſtari, an actiones fiſcales per vſucapionem aut præſcriptionem extinguantur. Igitur, vt reſpondeatur exiſtimo conſtituendam eſſe differentiam inter res, & inter actiones fiſcales præſcriptione acquirendas vt ſic iura de rebus fiſcalibus intelligantur, in quibus locum non habet vſucapio; quia iniquum videbatur aduerſus fiſcum competere vſucapionem *per l.3. C.de primipilo, l.1. C.de condit. ex lege*, cum in conſeruando iura fiſci, publica vertatur vtilitas, hoc eſt reus fiſco iam applicatis, ſiue applicandis iuxta ſupra adductas diſtinctiones *in verſ. ad tertiam* & quas refert Quemada *ſub dicta quæſt.16.legendus.*

At in caſu *de actionibus præſcribendis*, dicen- 16
dum eſt actiones, quæ fiſco competunt præſcribi iuxta diſpoſitionem *textus in dicta l.iuſtas 6. C.de iure fiſci*, & *in l.in omnibus*, & *l.quamuis cod. de vſucap.* eo quod dictæ actiones, non adhuc poſſunt dici res fiſcales; quemadmodum *in dicta l.1. §.Diuus*, & *§.præſcriptio*, & *in dicta l.intra 10. §. fin.ff.de diuerſ. & temporalibus præſcript.iuncto §.res fiſci inſtit. de vſucap.* bona vacantia; nondum acquiſita (vel vt vulgo vocant) non incorporata præſcribuntur, quia hæres nondum fiſci poſſunt intelligi: *argum. textus in l.fin. cod. ne rei Dominicæ.*

Vndè non immeritò *in dicta l.iuſtas 6. cod. de* 17
*iure fiſci*, ſtatutum eſt, vt ſi negligens fuerit fiſcus in petendo; ita vt tempus legitimum tranſactum ſit, poſtea amouenda actione excludatur, cum in caſu illo minimè directo contra fiſcum, ſed ex ſola eius negligentia, nullo debitoris facto interueniente, debitor ſibi paret libertatem à fiſci petitione *exemplo leg. ſi partem 19. §.fin.ff.quemadmodum teſtam. aperiantur*, vbi ad hoc, vt ego libertatem prædij mei à ſeruitute acquiram, ſufficiet alterius negligentia in vtendo *& l.4. §.ſi viam ff.de vſucapion.* quam ſic, & alia intelligit Amaya videnda *in dicta l.iuſtas à n.14.* & 16. cum alijs, vbi *ſub numero 22.* dicit ſola negligentia aduerſariorum

præſcribi

18 præscribi actiones, quæ contra nos sunt. † exemplificans *à numero* 24. legem Regiam, qua cautum est famulum amittere salaria sibi ab Hero debita si per triennium illa non exigit ex eo fundamento, quia debitor, qui personali actione tenetur, licèt sciat se debere, si non soluat id, quod nec expressè, nec tacitè petitur, non peccat; quia non tenetur offerre, possitquè probabiliter credere creditorem consentire in dilatione solutionis; sicque opus esse interpellatione tacita, aut expressa, ad hoc, vt debitor non soluens dicatur morosus: ita *sub numero* 25. vbi etiam comprobat, eo quod actiones temporales præscribuntur, & extinguntur per lapsum temporis, non considerata bona, vel mala fide debitorum, & contra quos debentur, vt patè in actionibus prætorijs, in actione quanto minoris, redhibitoria, de dolo, restitutione in integrum, & similibus, *princip. instit. de perpet. & tempor. act. l. sciendum §. fin. ff. de ædilitio edicto l. fin. cod. de dolo, l. fin. cod. de temporib. in integr. restit. cap. 1. de in integr. restit. lib. 6.* Vbi DD. communiter.

19 Et quamuis distinctio adducta videatur impugnari *per textum in l. rem in bonis §. 2. ff. de acquirend. rer. Domin.* tamen eius decisio intelligitur loqui impropriè, vt indicat vox *intelligimur*, qua vtitur ibi iure consultus, quæ est de notatiua improprietatis *Iuxta textum in l. intelligendus 153. ff. de verb. signif. & l. penult. ff. de statu homin. cum alijs* sic explicat idem Amaya *in dicta l. Iustas sub numero* 17. *qui à numero* 27. præstando rationem, qua Imperator Constantinus fuit ibi motus, ait id fecisse, vt priuatis præstaret doctrinam, vt sic à calumnijs arceantur exemplo Principis, qui nec proprio fisco pepercit, cum actiones, quas contra alios habebat, & quæ iustè moueri poterant, nec debebant excludi; siquidem fisco competebant, etiam post lapsum temporis ardere Imperator constituerit, id comprobans ex verbis ibi, *Et quæ locum habent*, & illa *iustas fisci lites*, quæ id significant; vtitur ergo Imperator argumento de maiori ad minus; ita si enim fiscus excluditur præscriptione, cur & priuatus, quæretur, si ea etiam excludatur, vt Rebuffus animaduertit ibi, & amplius comprobat idem Amaya ex bonis litteris, & ex *verbis leg. 2. cod. Theodos. de indulgentijs debitorum* ibi *Cartes, & superfluæ descriptionis cremari censemus, & l. 3. eodem ibi: atque vt ipsa memoria reliquorum interdicat cartas omnes, quibus & debitorum nomina, & debita continentur vndique in medium congregatis palam flaminis Iubemus aboleri.*

20 Quod si dubites quanto tempore actiones præscribantur contra fiscum iuxta speciem *dictæ leg. iustas*, item & iuxta casus, de quo nos hic, supposita diuersitate quinquennij *in l. 2. de vectigal.* quadriennij *in dicta l. 1. cod. de quadriennij præscript.* decennij *in l. si cum fideicommissa 16. §. aristo ff. qui, & à quibus, l. 3. §. serius ff. de acquir. possess. &* Viginti annis *in dicta l. in omnibus 13. ff. de diuers. & tempor. præscript. & l. 4. §. 1. ff. de requirendis reis*, existimo dicendum diuersitatem dictorum iurium componi modo sequenti, vt res scilicet, quæ in patrimonio fisci sunt, & incorporatæ dicuntur minimè vsucapi queant vllo ex prædictis temporibus, *iuxta dict. §. res fisci instit. de vsucap. l. 2. cod. comm. de vsucapion.* cum alijs ibi adductis à Gothofredo; sed non est negandum præscribi 30. annis, *iuxta leg. cum notissimi 7. cod. de præscript. 30. annor.* vt notant plures, quos refert Gilchen. *in auth. quas actiones cod. de Sacrosanct. Eccles. cap. 8. à n. 1. & cap. 11. n. 17.*

Quod si fortè bona fuerint vacantia (quia defunctus sine successore decesserit) quæ ex lege Iulia Fisco deferuntur, *l. quidem 96. §. quoties ff. de legat. 1.* Vlpian. *in fragment. 18. §. 1. in fine DD. in titulo cod. de bonis vacantib.* latè Alfaro *de officio Fiscali glossa 34. sub §. 7. à numero 150.* tunc si quadriennium præterierit non esse ius fisco bonorum vacantium vindicandum, cum excludatur, qui post quadriennium nunciat fisco illa bona: indequè fiscus illa non vindicet *ex dicta l. 1. §. Diuus ff. de iure fisci, & dict. l. 1. cod. de quadriennij præscript.* 21

Sin autem cadant in commissum: quia id, quod vehebatur ob aliquam causam, publicatur præscriptione quinquennij, excluditur fiscus ab eo vectigali commisso vindicando, *dict. l. 2. cod. de vectigal. l. 6. in fine tit. 6. p. 7.* Azeued. *in l. 7. tit. 12. lib. 6. recompil. numero* 12. Amaya omninò Legendus *in dicta l. iustas à numero 29. vsque ad finem*, rem altius explanans, quod non repetimus, *qui sub numero* 31. dicit in alijs denunciationibus, quæ solent fisco fieri, fiscum excludi præscriptione Vicennij *iuxta dict. l. 1. §. præscriptio ff. de iure fisci, dicta l. in omnibus*, dum ait, *exceptis causis, in quibus minora tempora constitutum est* (scilicet causa commissi, & bonorum vacantium) *viginti annorum præscriptio custoditur*, vt expendunt iam adducti *in fine vers. quod si in alijs.* 22

Itaquè, vt ait Quemada *dicta quæst. 16. à numero 9.* cum multis ex antiquioribus loquutus de præscriptione contra fiscum Sanctæ Inquisitionis sententiam *dict. §. res fisci instit. de vsucap.* quatenus ibi Iustinianus docet res fisci non vsucapi, vel præscribi, loqui in præscriptione longi temporis (quod est decem, aut viginti annorum) quando bona sunt incorporata in fiscum, sed requiri præscriptionem annorum 40. *per textum in l. non comperit. de præscript. 30. vel 40. annorum, l. intra quatuor de diuers. & tempor. præscript.* qui loquens de quadriennio, intelligitur, quando bona vacantia, siuè delata, sunt nunciata fisco: nam lapso quadriennio post denunciationem, præscribuntur, qui & alia tradens, ac referens pro affigendis casibus dictarum legum, in quibus tanta fuit iuris diuersitas *ibi à numero 1.* & aliter rem expendens respectu dicti fisci Inquisitionis, & bonorum, atquè actionum hæreticorum; quod latè, & benè remanet explanatum *sub vers. ad tertiam hic.* 23

Docet ibi *à numero 16.* dici bona incorporata in fiscum, quando eius nomine est apprehensa possessio post declarationem iudicis declarantis dicta bona pertinere ad fiscum; sic vt non dicantur incorporata in fiscum, nisi præcedat declaratio, & possessionis apprehensio per iura, quæ dicit esse clara *in l. si quando, & l. si vacantia codice de bonis vacantibus*, vbi latè Platea, & Amaya cum infinitis, Alfaro *dicta glossa* Vbi latissimè, qui post Peregrinum, & post Plateam *in dicta l. iustas codice de iure fisci*, Angel. & alios *in dicto §. res fisci glossa 16. ex n. 165.* explanant quomodo hodiè procedat contra fiscum præscriptio, ibi Legendus & cum infinitis concordat videndus Farinac. *in practica crim. quæst. 25. à numero 158. ad 164.* vbi concludit ex Gomezio 24

quod quando fiscus petit à tertio possessore bona in ipsius fraudem alienata videtur quod debet peti infrà annum vtilem cuius loco dari hodiæ quadriennium quia tantò tempore tolluntur & præscribuntur actiones reuocatoriæ *per l.1.§.1.ff.quæ in fraud. creditor. §.item signif. in fraudem inst. de actionibus.*

25 Ad quintam allegationis partem, quare quadrienij, seu quinquenij præscriptio admissa sit in rebus fiscalibus contra tot regulas Iuris majus tempus expoſcentes? & Quemada *dicta quæst.16. numero 22. fin.* mouens, ac dicens à nemine tactam esse hanc difficultatem, respondit sibi videri specialitatem in eo consistere ob pietatem scilicet Catholicorum descendentium ex hæreticis, pro vt dixit Abdas *in dicto cap. cum nobis de præscrip.* & DD. *in dicto cap.fin. eodem tit. lib.6.* quod contra Ecclesiam Romanam hoc casu currit præscriptio 40. annorum, cum sit regula generalis, quod ad præscribenbum contra illam, est necessaria centennaria, & hoc quidem fieri propter possidentes
26 Catholicos, & in fauorem eorum. † Imò pergit aliam præstando rationem; quia in vita hæretici; licèt eius bona possideantur per multum tempus, non currit præscriptio; nimirum si post mortem hæretici, à mortè eius currat præscriptio per quinquennium, firmans quod si sibi casus occurreret, ita practicaret instructionem 21. qua sic cauetur, & *in alia* 1. lata post congregationem 2. quas refert ipse Quemada *dicta quæst.16. sub numero* 1. dum dicit illa, quod omnes instructiones seruentur *segun, que hasta qui se an guardado, saluo lo que toca a los bienes confiscados, loqual queda a la disposiçion de el derecho.*

27 Tamen quia vt iam suprà adduxi, Thomas Sanchez *in summa lib.2. cap.22. numero* 40 Ioan. Andreas, & alij Ordinarij *in dicto cap.fin.de præscript.lib.6.* Villadiego *de hæreticis q.22.n.3.* repertorium Inquisitor. *verb. præscriptio vers. sed super præscriptione*, Azor.*tom.1. instit. moral. lib.5.cap. 7.fin. & lib.8. cap.12. q.16.* Anton. Gomez sibi contrarius *tom.3. variar.cap.1.n.81.* Rojas *de hæreticis p.1. n.496.* Simanchas *de cathol. instit. tit.18. n.14.& tit.19.n.133.* absolutè petunt tempus quadragenarium ad præscribendum contra fiscum; imò idem Simanchas *n.134.* Pegna *in directorio Inquisitor.3. p.comm.92. col.2. à vers. hac tamen distinctione*, Farinac. *in practica crimin. in noua editione tomo 1.p.1. tit. de delictis, & pœnis q.25. n.163.& tit. de inquisit. q.10. n.82.* Molina *tom.1. de iustitia disp.73. colum. ante penult. vers. hinc infert.* dicentes iam in praxi inquisitionum obseruari dispositionem iuris canonici, in hoc relatam *in dicto cap. fin. de præscript. lib.6.* & Couarruu. dicat *suprà* in his Regnis Hispaniæ seruari dictum ius canonicum.

28 Etiam si bona fisco sæculari applicentur, cum fiscus sæcularis in hoc gerat vices Ecclesiastici, vt refert idem Sanchez *sub dicto n.40.*& vt habet *instructio 1. Hispalensis cap.20.* imò & si olim per instructionem quandam, qua meminit idem Simanchas, Pegna, & alij cautum fuisset, etiam transacto quadragenario tempore, integrum esse procedere ad publicanda ea bona, dicentes, & alij iam fuisse abrogatam, & ad ius canonicum redactam, & sententiam legum ciuilium petentem solùm quinquennij tempus iam esse à tribunalibus sanctæ Inquisitionis explosas; ideò & si Quemada adductas specialitates de iure probet, existimamus posse locum haberi respectu aliorum fiscalium; non tamen respectu fisci sanctæ inquisitionis, aduersus quem, vt præscriptio in bonis procedat requiritur tempus Quadragenarium, & hac praxi vidi Vallisoleti, & in hoc nostro supremo consilio, vti sicut frequenter obseruatur in cæteris omnibus Tribunalibus existentibus vbilibet Iurisdictione nostri magni Regis Philippi.4.

Ad vltimam allegationis partem breuiter res- 29
pondeo, quod & si ex dictis hic *vers. ad tertiam, ad quartam*, & *ad quintam* circa bona incorporata in fiscum: item circa vacantia, aut actiones præscribendas, admittatur vsucapio, & præscriptio; sic vt fiscus agens citra tempus stabilitum, excludatur, bonaque hæreticorum pertineant ad possessores illorum iuxta modos dicendi sub dictis versiculis, & quod dixi *infrà sub alleg.20.* tamen vt contra ipsos delinquentes, vllo vnquam tempore possit procedi, nullam dari præscriptionem dicendum est, cum & si hæreticus multis retro annis, defunctus fuisset, adhuc in ipsum procedere possint Inquisitores ad eius memoriam damnandam, & statuam comburendum; quia & si *textus in dicto cap. fin. de præscript. lib.6.* videatur admittere præscriptionem, ipse intelligitur quoad ipsa bona, vt explicant alijs citatis Couarruu. *in 4. decret. p.2. cap.6. §.8. numero 16.* Thomas Sanchez *in summa dicto cap.22. lib.2. numero 42.* Simanchas *de Cathol. instit. tit.18. numero 42.* Pegna *dict. comment.92. col.3.vers.* in qua difficultate & alij communiter vt dico *infrà sub alleg. 38. & 39.* latè vbi dixi nullo tempore præscribi quominus procedatur contra hæreticum defunctum & si aliter contingat circa eius bona vt ibi dictum est

## ALLEGATIO X.

Fisco soluens an vtatur fori priuilegio, tam in foro, quam in prælatione? Contrahens cum fisco, si deceptionem opponat an audiatur, vel vt rescindatur contractus, vel vt restituatur in omni eo, in quo deceptus fuit, aut tantum in excessu superantè dimidiam iusti pretij? Et an creditor, qui quotam portionem Ius, vel participium habet in re confiscata, possit iure retractus præferri cæteris fisci emptoribus? Et an fiscus obligatus maneat ad solutionem vsurarum, & cambiorum illius, qui antè patratam hæresim erat ad illas obligatus? Et an si is, cuius bona ob crimen iustè sunt confiscanda, vel deripienda, si hoc fraude, aut mendacijs impediat, teneatur ad restitutionem?

### *SVMMARIVM.*

1 *Fisco competit duplex remedium pro consequendo debito, executio personalis, & realis.*

2 *Soluens fisco, vtitur priuilegio fisci, tam in foro, quàm in prælatione secundum aliquos:*

*alij*

*alij contra numero 3. reſoluitur vt numero 4. & 10.*

3 *L. ex pluribus ff. de adminiſtrat. Tutor. numero 5. & 9.*

4 *Priuilegium prælationis conceſſum propter perſonam, non transfertur in ceſſionarium ſoluentem; ſecus ſi propter cauſam, vt n. 6.*

5 *Cauſa finali remota, remouetur effectus cauſæ quando vna eſt cauſa fiſcalis.*

6 *Cauſa, quæ contemplatur ipſa inſpicitur ad effectum priuilegij, & n. 7.*

7 *Dotis cauſa ceſſante, ceſſat eius priuilegium, cum illud non extendatur pro alijs bonis.*

8 *L. ſi ventri §. eorum ff. de priuileg. creditor, & n. 1. & 9.*
*L. fin. C. de priuileg. fiſci, & n. 1. & 9.*

9 *Fiſcus nequaquam priuilegiatur ob perſonam repreſentatam per fiſcum; ſed cauſam, ob quam fiſcus denominatur.*

10 *Soluens fiſco creditori, non ſuccedit in iuribus fiſci, niſi expreſsè de hoc cautum ſit.*

11 *Hypotheca in ſoluentem non tranſit, niſi de ea expreſsè cautum fuerit.*

12 *Soluens ſimpliciter creditori tantùm acquirit perſonalem actionem ei competentem.*

13 *L. 2. C. de reſcind. vendit. & numero 14. 15. 16. cum alijs.*

14 *L. 4. tit. 7. lib. 5. ordinam.*

15 *Fiſcus vtitur iure communi, dum non reperitur priuilegiatus.*

16 *L. 14. & 15. tit. 9. lib. 9. recompilat.*

17 *Venditiones fiſcales ſemper cum ſubhaſtatione in foro publico fient; eò quod ſic iuſtum pretium conſideretur.*

18 *Debitor, cuius pignus per fraudem minori pretio venditum eſt, non potuit intentare remedium leg. 2. C. de reſcind. vendit. & quare.*

19 *Venditarum rerum ſub haſta magna eſt authoritas, in quas euictio non præſtatur, cum nulla fraus præſumatur n. 20. Sed contra n. 21. 22. 23. 24. 25.*

20 *Subhaſtatio probat iuſtum pretium; eò quod res tantum valeat, quantum vendi poteſt.*

21 *Fraus in publica ſubhaſtatione, etiam præſumi valet.*

22 *L. 2. C. de iure haſtæ fiſcalis.*

23 *Subhaſtatio non impedit, quin venditio reſcindi poſſit, & ſi alias Iudicis decreto velata ſit. Et de diuerſitate rationis.*

24 *Læſio vltra dimidiam præſtat reſtitutionem læſo, etiam in venditione facta ſub haſta, & Iudicis decreto, ſecus ſi intra dimidiam, vt num. 26. & 27.*

25 *Læſionis vltra dimidiam remedium competit læſo de iure Regio per quadriennium.*

26 *L. 3. C. de iure fiſci, & numero 27.*

27 *Debitor agere non poteſt, niſi creditore non exiſtente ſoluendo contra emptorem.*

28 *Creditor, qui portionem, ſeu participium habet in re confiſcata, valet vti iure retractus contra cæteros emptores n. 29.*

29 *Proprietarius tenetur vendere proprietatem vſufructuario, aut illam ei locare. Quid in pluribus hæredibus n. 30.*

31 *Priuilegiatus pro ſorte talis cenſetur pro intereſſe, & vſuris, quando ſint licitæ.*

32 *Vſuræ recompenſatiuæ quare ſint licitæ.*

33 *Fiſcus tenetur ad ſolutionem vſurarum, & cambiorum illius, qui ante patratam hæreſim, erat ad illas obligatus, ſicut alij adminiſtratores.*

34 *Impediens iniuſtè pœnam applicandam fiſco, potius eſt, vt non teneatur illi reſtituere, & ſi peccet, vt n. 35. & n. 37.*

35 *Pœna non debetur ante ſententiam, ſaltem declaratoriam criminis.*

36 *Hæreticus, qui fraude, mendacijs, & falſis teſtibus ſe defendit, & impediuit ſententiam, aut confiſcationem bonorum, fieri, non tenetur ad reſtitutionem.*

37 *Impediens fraude aliquam denunciationem, delinquentem occultando, ne veniat ad manus Iuſtitiæ, ſeu faciens fugere officiales tempore Syndicatus, non tenetur ad reſtitutionem pœnæ imponendæ.*

AD primam difficultatis partem, ſuppoſitis quæ dixi ſuprà *ſub alleg. 7.* & ante an fiſci priuilegium ſit ceſſibile; item quod fiſco competit duplex remedium pro conſequendo debito, executio nempè perſonalis, & realis; itidem executio, vt ex Ioanne de Platea *in l. nemo carcerem C. de exactor. tributor.* referunt; & ſequuntur Abiles *in cap. 19. Iudic. Syndic. gloſſa cobrar. numero 2.* Alfaro *de officio Fiſcal. gloſſa 16. numero 61.* Vbi addit quod etiam competit & ſoluenti pro principali debitore, *l. in fraudem 45. §. qui pro alio ff. de iure fiſci.* † ideò videtur dicendum, vt fiſco ſoluens vtatur fori priuilegio, tam in foro, quam in prælatione; quia vt iam diximus *ſub dicta allegat.* & ante ſic contingit in fideiubente apud fiſcum, qui ſtatim reum conuenit coram eodem Iudice, qui eum ad ſoluendum coëgit, vt ibi dixi cum Alfaro *dicta gloſſa 16. numero 148.* ex Bald. *in l. fin. §. fin. cod. de vſuris rei Iudicat.* Item quia priuilegium prælationis transfertur in ceſſionarium ſoluentem fiſco ex doctrina *textus in l. fin. C. de priuileg. fiſci, & l. ſi ventri §. eorum ff. de priuileg. credit.* vbi expreſsè per Vlpianum conſultum ſtatuitur illos priuilegium antelationis habere, quorum pecunia ad creditores priuilegiatos peruenit: ſic Bart. *in dicta l. fin. C. de priuileg. fiſci.* 1 2

Sed quia Barboſa loquitur contra Bartol. *per diſpoſitionem textus in l. ex pluribus ff. de adminiſtr. Tutor.* vbi ceſſio facta fuit ex neceſſitate vtramque patrem reſpiciente; tamen prælationis beneficium, & priuilegium pupillo cedenti debitum, nequaquam tutori ceſſionario ſoluenti transfertur, qui vt reſpondeat *dict. l. fin. & dict. §. eorum*, quæ ſunt fundamentum Bartoli, dixit *dict. l. fin.* ex ſpeciali priuilegio fiſci loquutam fuiſſe in illo, ad hoc vt credita fiſcalia faciliùs per quemlibet ſoluantur, & hanc ſolutionem impugnat Gayto *de credito cap. 4. quæſito 11. numero 1691.* Legendus *à numero 1688.* & *dict. §. eorum*, loqui de priuilegijs cauſæ, & non perſonæ competentibus, quem etiam impugnat *ibi numero 1692.* 3

Ideò pro jurium dictorum conciliatione potiùs eſt, vt duo caſus conſiderentur: nam ſi priuilegium prælationis conceditur perſonæ propter perſonam, tunc priuilegium hoc nequaquam in ceſſionarium ſoluentem transferri, docet idem Gayto *ſupra à numero 1693.* ea ratione, quia finaliter contemplata eſt perſona, cui priuilegium conceditur. † Et quia finali cauſa remota remouetur effectus cauſæ, quando vna eſt cauſa finalis ad notata *in §. affinitatis inſtit. de nuptijs* & Papinianum conſultum *in dicta l. ex pluribus*, merito negaſſe priuilegij perſonalis tranſlationem in 4

ceſſionarium ex perſona pupilli cedentis, cum priuilegium illud concedatur per leges propter perſonam pupilli, cui leges ipſæ ſuccurrunt naturalem æquitatem ſequutæ ob fragilitatem, & infirmitatem conſilij pupillorum; minorumquè ætatis *ad textum in l.1. ff. de minorib.* & vt expreſſiùs idem Papinian. *in dicta l. ex pluribus* ſubſequitur; non enim cauſæ dicit, ſed perſonæ ſuccurritur, nec in tota lege illa inuenitur pupillaria bona propter ipſa eiſdem priuilegijs potiri, ſed propter pupillum, cui ſuccurritur pro quibuſcumque bonis recuperandis.

6 Quod ſi cauſa contempletur, non inquam perſona, quamuis priuilegium perſonæ concedatur; tunc quia cauſa, quæ contemplatur, ipſa inſpicitur ad notata per Bald. *in l. non verè ff. ex quibus cauſ.* vt patet in priuilegio dotis propter ipſam Dotem *iuxta l.1. ff. ſoluto matrim. l. aſſiduis, C. qui potiores in pignore habeantur, l. fin. C. ad ſe-*
7 *nat. conſult. vellcian.* † Ideò ſi cauſa dotis ceſſat, ceſſare priuilegium nam prælationis priuilegium ob dotes conceſſum, mulieri, nequaquam extenditur pro alijs bonis vltra dotes, quæ mulier haberet, *gloſſa in l. ſi ergo §. dotes* in verb. *condici ff. de jure dotium*, Innocent. *in cap. ex litteris de pignorib.* Salicet. *in dicta l. aſſiduis numero* 13. Alex. *conſ.* 46. *lib.* 6. Neguſant. *de pignorib. l.* 2. *memb.* 4. *numero* 62. verſ. *& per conſequenſ.* Couarruu. communem dicens poſt Cremens. Campeg. & alios *lib.* 1. *variar. reſol. cap.* 7. *numero* 1. Mantica *de tacitis lib.* 11. *tit.* 26. *numero* 48. Gayto cum alijs
8 *ſuprà à numero* 1697. † qui ſcribens priuilegium conceſſum prælationis mulieribus eſſe ob Dotis cauſam; non autem ob muliebrem perſonam; indequè cauſam fore inſpiciendam ex Baldo *in l. non verè ff. ex quibus cauſis*, & in terminis, inquibus perſonæ propter cauſas priuilegiantur, recipiendam eſſe diſpoſitionem *textus in dicto §. eorum, & l. ſi ventri.* iam adductarum, & recipiendam aliàm *dict. leg. fin. C. de priuileg. fiſci.*

9 Eo quod fiſcus nequaquam priuilegiatur ob perſonam repreſentatam per fiſcum, ſed cauſam, ob quam fiſcus denominatur: nam qualitercumquè fiſcus interpretetur, cauſam hanc ſignificat, aliter *in dicta l. ex pluribus*, vbi Papinian. priuilegij tranſlationem in ceſſionarium negauit, cum reſpectu pupilli cauſa non priuiliegiabitur, ſed ipſa perſona, vt dictum eſt; & ita concludit quod ſi priuilegium datum ſit perſonæ propter perſonam, illud in ceſſionarium non transferri, *ad textum in dicta l. ex pluribus* 12. *ff. de adminiſtr. Tutor*; ſi autem detur perſonæ ob cauſam, tunc transferri *ad textum in dicta l. ſi ventri. §. eorum ff. de priuilegijs creditor. dict. l. fin. C. de priuileg. fiſci*, alia adducens Gayto *dicto cap.* 4. *quæſito* 11. *à numero* 1712. & antè *ad numer.* 1693. quibus diluitur præſens dubium de priuilegio ſoluentis fiſco.

10 Ex quibus patet dicterium, quod fiſco creditori ſoluens, non ſuccedit in iuribus fiſci, niſi expreſsè de hoc cautum fuerit *per leg.* 4. *C. de priuileg. fiſci*, Hieronim. Gabriël. *conſ.* 62. *numero* 3. Cujacius *lib.* 18. *obſeruat. cap.* 40. Conſ. Georg. *alleg.* 32. *in princip.* Gayto *de credito cap.* 4. *quæſito*
11 11. *num.* 1677. † Nam vt ait Ripa *in l. ſi ventri. §. eorum numero* 2. *ff. de priuileg. credit.* hypotheca autem in ſoluentem non tranſit, niſi expreſsè de ea actum fuerit *ad textum in l. ariſto ff. quæ res pignori oblig. poſſ. l.* 4. *C. de his, qui prior creditor, & l.* 2. *C. de iure Reipub. lib.* 11. quia ſimpliciter ſoluens creditori tantum acquirit perſonalem actionem ei competentem *ad textum in l.* 3. *codice de priuileg. fiſci*: idem Gayto *dicto quæſito* 11. *cap.* 4. *numero* 675. *&* 676.

Ad ſecundam allegationis partem, an contra- 12
hens cum fiſco, ſi deceptionem opponat, audiatur, vel vt reſcindatur contractus vel vt reſtituatur in omne id, in quo deceptus fuit, aut tantum in exceſſu ſuperante dimidiam pretij partem? Et præmiſſis quæ DD. docent *per textum infrà in cap.* 3. *de empt. & vendit.* vbi & nos dicemus; item & quæ dixi *in cap. cum contingat* 28. *de Iure-iur. ſub quæſt.* 69. & alijs, vbi de læſione filiæ renunciantis Dotem, vt reſtituatur, iam in propoſito Quemada agens in ſuis fiſcalibus quæſtionibus *quæſt.* 14. de emente à fiſco, & decepto, an poſſit reſcindere contractum contra fiſ-
cum. † Vbi quamuis referat non dari locum *le-* 13
*gi.* 2. *cod. de reſcind. vendit. contra fiſcum*, quia venditio fit ſubhaſtatione, de qua dixi *ſub alleg.* 9. *præced.* & facit *l. ſtyli* 220. quæ idem diſponit, ſicut & determinauit Platea *in l.* 3. *C. de iure fiſci*, Vbi mouet quæſtionem: tamen ipſe Quemada contrarium ſequitur, vt verius *per gloſſam in l. fin. cod. ſi aduerſ. fiſc.* cum Bart. Baldo, Saliceto, & Angelo, & cum eodem Bart. *in l.* 1. *ff. de iure fiſci*, Loarte *in dicta l.* 3. ſic tenens contra Plateam.

Eo quod de iure noſtro Regio eſt lex expreſſa 14
4. *tit.* 7. *lib.* 5. *Ordinam.* per verba ſequentia *y eſto meſmo de veſer Guardado en las rentas, y en los cambios, y en los otros contractos ſemegables, que aya lugar eſta ley en todos los contractos ſobre dichos, aunque ſe haga por almoneda*; & ſic ait non habere locum fundamentum ſubhaſtationis, quo fundatur Platea, nec vt ſpeciale eſſe dicendum contra hoc in fiſco; † quia vt iam diximus *dict.* 15
*alleg.* 9. *& ab alleg.* 1. *item & ſub alleg.* 20. fiſcus dum non reperitur in iure priuilegiatus, vtitur iure communi, vt tenent Bald. *in l.* 1. *cod. de priuileg. fiſci*, Tyraquellus *in tract. de vtroque retractu fol.* 34. *numero* 100. Iuxta gloſſam *in l.* 2. *cod. de petit. hæredit. & in l. item veniunt ff. eodem. §. priuatorum* cum quibus tranſeunt ibi DD.

Lego tamen Alfarum acerrimè ex quampluri- 16
bus defendentem locum non dari remedio *dictæ leg.* 2. *C. de reſcind.* omninò Legendus *de officio fiſcali gloſſa* 34. *priuileg.* 8. *à numero* 50. *ad* 56. qui *per l.* 14. *&* 15. *tit.* 9. *lib.* 9. *recompil.* vbi in locationibus, & conductionibus redituum regalium remedio *dictæ l.* 2. non poſſint vti, nec pars fiſci, nec aduerſa extendens per legis comprehenſionem *à numero* 52. dictas leges Regias ad venditionem cum Tyraquello, Meneſio, Fabr. Pinello. & alijs, † cum venditiones fiſcales ſemper cum 17
ſubhaſtationibus in foro publico fiant; eo quod pretium dicatur iuſtum ex loco publico mercati *per cap.* 1. *de empt. & vendit.* ex Tyraquello plures referente *de retractu linag. §.* 1. *gloſſa* 18. *numero* 6. & ex alijs pluribus, quibus videtur accedere ſubtiliter explicans D. Franc. de Amaya *in dicta l.* 3. *cod. de iure fiſci*, etiam omninò Legendus *à numero* 39. vſque ad finem. † dum firmat 18
cum Accurſ. Platea, Valenz. Pinelo, & alijs, non potuiſsè debitorem, cuius pignus per fraudem minori pretio, quam valebat, venditum eſt intentare remedium *dict. leg.* 2. ex pluribus fundamentis; quia vt ſentit Pinel. *in dicta l.* 2. *pag.* 2. *cap.* 3. remedium *dict. l.* 2. nondum erat cognitum ante Dioclctianum & Maximian. eiuſdem legis authores, cum

multo

multo ante floruerit Gordianus author *dict. l.3.C. de iure fiſci*, vel quia imputari debet vẽditori, quod ea lege pignus tradidit, vt vendi poſſit; vel quia vt Platea conſiderauit, fiſcus non poteſt vendere pignus, niſi in publica ſubhaſtatione *per l.1. cod. de iure haſtæ Fiſcal.* de quo dixi *ſuprà alleg.*8.

19 Vnde non mirum, ſi contra Quemadam, & alios poſſint inſurgere alij DD. poſteriores, nam cum ſubhaſtationis authoritas rerum venditarum magna conſideretur *per l.quæ ſpecialiter 9. cod. de diſtr. pignor. l.ſi hypothecas.8. cod. de remiſ.pignor. l.quacumque.5. C.de fide, & iure haſtæ Fiſcal.* ita vt rerum quarundam, quæ ſub iure haſtæ fiſcalis euictio non præſtatur, quaſi Magiſtratus ipſe, cuius authoritate, atque præſentia euictio ſit, author ſit talis venditionis idoneus, *l.& ſi is 10.ff.de diſtract. pignor.l.1. C.credit. euict. pignor.* ſemperque præſumi pro Iudicis decreto *ex l.ab 5. in fine de prob. l.ingenuum 25. C.de ſtatu homin. l.1.* Vbi

20 latè Amaya *C.de pred. decur.* † Indeque videri in venditione ſubhaſta publica facta, nullam fraudem, aut læſionem conſiderandam fore, quæ inducat remedium *dictæ l.2. C.de reſcind. vendit.* ſi forte quis fuerit vltra dimidiam iuſti pretij damnificatus, cum ſubhaſtatio probet Iuſtum pretium, reſquè tantum valeat, quantum vendi poteſt *l. mortis.*18. *§.fin.ff.de donat. cauſa mort.* & Iuſtum pretium dicatur, quod quis licitando conſequi poteſt, *auth. hoc ius porrectum cod. de Sacroſanct. Eccleſ. l.fin. §.fin. C.de adminiſtr.Tutor, iuncta l.2. §.tutor ff. pro emptore*; & ſic ſentiunt Peregrin. de iure fiſci *lib.6. tit.4. n.8. in fine*, & relati à Morla *in emporio tit.9. quæſt.23. numero* 3. Oſuald. ad Donell. *lib.23. cap.13. litt.G*, Matienz. *in l.1. gloſſa 9. numero* 1. *tit.11.* poſt Angel. Fulgos. & alios, quos retulit, Faquin. *lib.2. controuerſ.cap.* 20. verſ. *caterum* Zeuallos *in pract. quæſt.* 536. Maſtrillus *deciſ. numero* 8. Valenzuela *in l.5. numero* 8. *C.de iure haſtæ Fiſcal.* & *in dicta lib.3.numero* 14. *C.de iure fiſci.*

21 Nihilominus non eſt diſcedendum à Quemada in praxi, tum ex dictis per illum hic in verſ. *ad ſecundam*; eo quod etiam in publica ſubhaſtatione poteſt interuenire Fraus, & dolus, vt probatur *in l.edicto C ſi aduerſ. Fiſc. & in l.ſi quos* 16. *C. de reſcind. vendit. l.ordo 3. cod. de execut. rei Iudicatæ l.1. cod. de pred. Decurion. in fine*, *l.1. cod.ſi ven-*

22 *dito pignore*, vt & expreſſum † videtur *in l.2.cod. de iure haſtæ Fiſcal.* in verbis ſequentibus. *Duplex ratio deſiderium tuum iuuat, & quod prætermiſſa haſtarum ſolemnitate poſſeſſiones tuas ex officio diſtractas ſuggeris* ( & ibi ) *Et quod pretij vtilitate ob exiguum debitum gratioſam emptionem in fraudem tuam, in vtilitatemque rationum mearum, aduerſarium commentum fuiſſe dicif. quapropter illicita iſta redargue tam indemnitati fiſci conſulturus, quàm tuæ ſecuritati operam laturus*, Facit *l.ſi quidem.11. cod. de pred. minor.* Vbi minor reſtituitur aduerſus venditionem, ſi fuerit læſus in pretio, & ſi cum decreto facta ſit venditio.

23 Et confirmatur; quia non ex eo quod ſubhaſtatio ritè, & ſolemniter facta, aut pro rei iudicatæ authoritate pro ritè facta habenda, impedit, ne reſcindi poſſit; ſi quidem non reſcinditur interpoſitio decreti, ſed venditio, cuius cauſa diuerſa eſt à decreto nam, & ſi certum ſit iudicis præſentiam excludere metum, & dolum, *l.non eſt veroſimile 23.ff.de eo, quod metus cauſa*, *l.nuptura* 57. *ad finem ff.de iure dotium.*

Sed cum præter dolum poſſit quis decipi in 24
pretio, inde erit quod remedium datum læſis vltra dimidiam, non excludatur per ſubhaſtationem; aliud enim erit de læſione in pretio agi, aut de iuſta vendendi cauſa cum iudiciali decreto, & ſolemnitate iuris, vt *in dicta l.1. cod. de pred. minor*, Vbi licet prætextu nullitatis non infirmabitur contractus, non negat poſſe infirmari prætextu læſionis, vt ratiocinantur Anton. Faber *de error. pragmat. decade* 10. *errore.7.* Morla *vbi ſuprà numero* 4. D.Franc.de Amaya *in l.1.2.& 3. cod. de iure haſtæ Fiſcal. ſub numero* 57. † qui 25
apud nos hodiè ſine difficultate procedere probat *per l.1. tit.11. lib.5. recompil.* quæ iubet competere dictum remedium intra quadriennium à tempore venditionis computandum, vt explicat Valenzuela *dicta l.5. cod. de iure haſtæ Fiſcal.* ex *numero* 8. Vbi multa conducibilia adducit ad eius exornationem, & docent etiam Pinellus, Gomez, & alij relati à Morla *vbi ſuprà numero* 2. Oſuald. *dicta litt. G*, Faquin. *dicto cap.*20. verſ. *altera eſt*, Maſtrill. *dicta deciſ.* 33. *numero* 10. Giurba *deciſ.*105. Azeued. *in dicta l.1.numero* 31. *& in dicta l.19. tit.25. a numero* 125. *lib.4. recompil.* Laſſarte *de decima vendit. cap.*18. *num.*82. Ioan. Gutierrez *pract. quæſt.*161. *numero* 5. *& de gabellis lib.7. q.*147.

Nec huic reſolutioni obſtat *dicta l.3. cod. de* 26
*iure fiſci*; quia vt ex eius verbis apparet, potius videtur Confirmari noſtra ſententia, vti etiam concludit idem Amaya *ſuprà numero* 34. Legendus, *in dicta l.3. a numero* 39. ibi *ſub numero* 42. & alijs, probans *dict. l.2. cod. de reſcind. vend.* fundari in læſione, quæ ex prætio reſultat, quando re ipſa deceptio interuenit, ſed in ſpecie *dictæ l.3.* dolum & fraudem interuenire, quæ ex qualitate facti, & non ex quantitate pretij æſtimatur, *l.dolus* 10. *cod. de reſcind. vendit.* multumque differri, an vendatur minori pretio propter dolum, an vero, quia ita contingit, *dict. l.dolus*, *l.ſi voluntate* 8. *cod. illo tit.* vt docent Cagnol. *in dicta l.2. cod.de reſcind. numero* 211. Caſtrenſ. *numero* 1.Pinell. *numero* 11. nec habere locum, quando dolus, & fraus interuenit.

Tum etiam facit, quia non conſtat *in dicta l.3.* 27
*cod. de iure fiſci* minoris pretij quantitatem eſſe vltra dimidiam, quod eſt neceſſarium *in dicta l.2. cod. de reſcind. vendit.* nec item venditionem factam fuiſſe à Domino, ipſoque venditore, & cum debitor, non poſſit agere, niſi creditore non exiſtente ſoluendo, inde eſſe, vt non poſſit contra emptorem agere *ex dicta l.2.* quia contra ipſum non agit, ſed *in dicta l.2. agitur* contra ipſum, vt patet ibi: *pretium te reſtituente emptoribus*; & quia *in dicta l.2.* datur electio emptori, an velit pretium ſupplere, vel rem reſtituere, quæ tamen denegatur *in dicta l.3.* vt explicant idem Amaya ibi: *numero* 44.& 45.item *numero* 50.& 51. cum Accurtio ibi, & expreſſiùs *in l.4. cod. ſi vendito pign.gloſſa fin.*Bald.*in dicta l.3.numero* 5. Platea *numero* 6. Valenzuela *numero* 11. Salicetus, & alij *in dicta l.4.* moti ex ea ratione, quod *in dicta l.2. C.de reſcind.* ideò juſtum pretium ſuppletur; quia contractus annullabitur ex modicitate pretij, quo ſuppleto, ceſſat nullitas; & ita poſſe ſuppleri pretium; ſed in caſu *dictæ leg.3. cod. de iure fiſci* non voluiſſe contractum propter fraudem, quam non tollit pretij ſupplementum alia expendit Amaya ibi *à numero* 46. *ad* 49. quæ turbare videntur hanc reſolutionem,

quæ ex dictis clara est ; & sic non amplius insistimus. Non enim Principes volunt prædictam restitutionem auferre, & rectè quidem per dicta de posponendo fisco alijs creditoribus *infrà sub alleg.*20.

28 Ad tertiam allegationis partem, an creditor, qui quotam portionem,ius, vel participium habet in re confiscata, possit iure retractus præferri cæteris fisci emptoribus ? & suppositis, quæ adduxi *supra sub alleg.*7. & 8. & præmisso etiam, quod concurrens iure retractus & habens communionem,quotam, participium, commixtionem, vnionem, connexitatem, vel ius aliquod in re vendita, cæteris emptoribus præfertur quandoquè vt disponitur de iure, Afflict. *de iure protomiseos notab.* 10. *vers. item quæro n.*38. & 39. circa finem, & §.2. *n.*6. Flauius Amedola *in addition.* ad Franc. *decis.*17.*n.*17.Anna *singul.*150. *in fine*, Capiblanc. de Bar. *pragm.*1. *n.*116. & 145. Prosper Rondel. *de iure protomiseos in extrauag.* Federici, Molina *de contract. disp.* 394. *numero* 7. Cancer. *variar. resolut. tom.*1. Boër. *decis.* 107. *n.*1. Caualcan. *de vsufruct. numero* 172.& 173.& *decis.*27. *sub n.*63. *lib.*3. Amato *res.*54. *num.*1. cum Sancimo, Franc. Marco, Carpen. Neapodan. Benedel. Gratiano, Florian. à S.Petro, & alijs ex antiquis, vt Socino, Ruino, Beroio, Ripa, & alijs, Surdus *cons.* 43.*numero* 12.*lib.*1.

29 Ideò iam ex alijs exemplis, quæ congerit idem Amato *à numero* 4. vbi proprietarius tenetur vendere proprietatem, vel locare vsufructuario potiùs quàm extraneo, & è contrà, & colonus potiùs vendere fructus Domino, quàm alteri, quod multis contra Caualcanum, & Carrocium vtrumquè tenentes scribit D.Ioannes del Castillo Sotomayor *p.*1. *contr. Iur.de vsufruct. cap.*14. non esse admittendum per illa, quæ etiam ex multis traddit idem Amato ; ad quod sunt applicanda, quæ latè scripsi *suprà sub dicta alleg.*8. videtur in casu nostri dubij dicendum quotam habentem, vel participium in re cæteris esse præferendum extraneis, Carpan.ad Stat. Mediolan. *cap.*417.*n.*547.& *numer.*558. & 560. vbi quod præferatur Agnato, & Vicino, Afflictis *suprà de iure protomis.*§.2. *numer.*6. vers. *sed iuxta hoc quæro*, Amato *dicta res.* 54.*à n.*15.ad alia plura legendus vsque ad finem.

30 Vbi *n.*16. addit cum Afflict. *notab. vlt. n.*46. *vers. item pone*, Carpan. *suprà cap.*419. & *cap.* 434. *lib.*1.*n.*184. Tyraquel. *de retract. linag.*§.10. *glossa.*10.*n.*2. *ad ius quotæ* si alicui competat, qui decedat cum pluribus hæredibus, eorum quemlibet admitti in solidum cum hoc ius sit indiuiduum, & idem Amato resoluit de habente quotam,etiam inter possessores rem pro indiuiso habentes *ibi n.*12. cum Ruino, Ant.de Alex.& Carp. qui addunt quod habens rem communem pro indiuiso; vti habens majora vincula, si concurrat cum quotam habente, ei præferatur.

31 Ad quartam allegationis partem an fiscus maneat obligatus ad solutionem vsurarum, & cambiorum illius, qui ante patratam hæresim erat ad illas obligatus ? Et suppositio, quod fiscus succedens tenetur ad onera, quæ tenebatur delinquens, cui successit ex dictis *infrà sub alleg.* 18. 19.20. & *sub alleg.*56.57.58. & quod fiscus regulariter non dicitur priuilegiatus, vt iam *ab allegat.*1. dixi, & *sub alleg.*18. & 20. nisi in certis casibus, dos vero aliter, vt dicit Gayto *de credito cap.*4. *quæstio* 11. *numero* 180. cum Menochio *de præsumpt. lib.*2. *præsumpt.* 72. *à n.*2. Et supposito etiam quod qui dicitur anterior pro sorte principali ; item dicatur anterior pro interesse, & vsuris, quando vsuræ sunt restauratoriæ, aut recompensatiuæ, quæ fraternicant cum vtræque dicantur interesse damni, aut lucri emergentis, vt singulariter dicunt Lupus *ad l.curabit. C.de actionib. empti, comment.*1.§.6. & §.7. & DD. *ad textum in l.Lucius Titius ff.qui potiores in pignore habeantur, & l.insulam ff.eodem*, sicut communem docent, Bart. *decis.*108. *à n.*5. respondens dicentibus *textum in dicta l.Lucius* loqui in mutuo dato sub vsuris, vbi expresè datum fuit mutuum, pro sortè, & vsuris, Gayto Legendus cum multis *de credito cap.*4. *quæsito.* 10. *à n.* 1167. Vbi & si dicat multum differre vsuras ab interesse, cum vsuræ sint omni iure prohibitæ.

Tamen quia hæc regula fallit in dictis vsuris re- 32
compensatiuis, & restauratorijs, quæ accessiones sunt ad sortem,*vt glossa,& DD.omnes in dicta l.Lucius notant*, probans Regens Aponte *cons.*67. *n.*12. Vrsil. ad Afflict. *decis.* 186. Mastrill. 119. *n.*11. *tom.*2. Felician. *de censib.tom.*1. *lib.*3.*cap.*5.*à n.*18. Vbi verius sic receptius testatur, & semper in sacro consist. fit practicatum, continuoque decisum, indubitabileque reputatum dicat Aponte *decis.*34.*à n.*53.exclamans aduersus quandam nouam decisionem in contrarium factam in eodem Sacro consist. pro vt etiam sequuntur Valenzuela *cons.* 56.*n.*31. latè D.Franc. del Castillo Siccul. *decis.* 17.*n.*28. *volum.*1. Mantica *de tacitis tit.*22. *lib.*11. *n.*32.& 33. Gratian. *discept.forens. tom.*4.*cap.*730. *n.*19. Paschal. *de viribus patriæ potest.p.*2. *cap.*17. *n.*40. & 41.

Ideò iam ad propositum dicendum est, vt quem- 33
admodum Socius accipiens pecuniam vtilitatis, aut necessitatis causa sub cambijs, obligat socium; item & institor vt negotia sui principalis agat, DD. *per textum in l.fin. ff.de institit. & ff.de exercit. act.in l.*1.§. quod autem, Mascard. *de probat conclus.* 116. *n.*9. *vol.*3. Farin. *decis.*18. *n.*5. *in fine in prima recollect.* per eum Amato cum alijs multis, exemplificans in tutore, in Prælato, & œconomo Ecclesiæ ; item & in Procuratore, & negotiorum gestore ; sic vt principales, quorum negotia gesta sint, tali facto teneantur ad solutionem sortis, & vsurarum, si sint ex permissis, & similiter fiscus succedens tenebitur ad earum solutionem, sicut ad sortem ex identitate rationis ; ad quod conducunt quæ congerit Alfaro *de officio fiscali glossa* 34. *à n.*101. *ad* 104.§.3. *de mutuo* qui & *si glossa* 20. §.10.*n.*241. dicat vt nec fiscus ad vsuras teneatur intelligitur de iniustis, & quod ibi dicit ad vsuras dotis applicat de quibus dixi *sub alleg.*18.

Ad vltimam allegationis partem, videtur res- 34
pondendum, vt teneatur ad restitutionem ; quia iniustè impedit pœnam fisco, vel alijs applicandam, & debitam per sententiam, cum iniuste impediens, vi, vel fraude, aut mendacijs rem non debitam, aut legatum, quo testator volebat alteri relinquere, teneatur restituere ; & sic magis teneatur, quando res est debita ; & ita Molina *de iustit. & iure tom.*1. *tract.* 2. *disp.*95. *numero* 36. infert integrum esse fisco, cui constaret reos iuridice interrogatos negasse verum crimen, vti compensatione occulta bonorum, quæ lata sententia erant sibi applicanda, aut esto pœna ipso iure non incurreretur, erant sibi in pœnam applicanda ; eo quod reus ius suum iniuste impedierit : hanc docent Castrus *de lege pœnali lib.* 3. *caput* 15. *paragrapho ex his*, Sotus *de iust. & iure lib.* 1. *quæstione* 6.

*art.*6.

*art.6.* Layman *in Theolog. morali lib.3.sect.5.tract. 2.cap.7.n.4.*

35 Tamen verior, & practicabilior sententia est, vt non teneatur restituere; quia huiusmodi occupatio bonorum constitute est in pœnam criminis, sed pœna non debetur ante sententiam, saltem declaratoriam criminis, vt communiter fatentur DD. & patet etiam in crimine hæresis per illa quæ dixi late *infra allegat.* 18. & 20. nec sit soluenda ante sententiam ex ibi dictis, & ex his, quæ adduxi *de lege pœnali, sub cap. ex litteris* 11. *de constit.* Ergo sententia non sequuta, non de-
36 bebitur pœna. † Et sic nec hæreticum teneri ad restitutionem, qui fraude, mendaciis, & falsis testibus se defendit, & impediuit sententiam, aut confiscationem bonorum, vt quotidie practicatur in omnibus Inquisitionibus, & practicamur in hoc supremo sanctæ Inquisitionis Consilio: quare rectè hanc sententiam sequuntur Diana *p. 3. tract. 2. miscel. resol. 35.* vbi *à vers. secundo* hoc dictum extendit ad alios quinque casus, Tannerus *in 22. D. Thomæ disp. 4. q. 7. dubio 2. numero 76.* Lessius *lib. 2. cap. 12. dubio 18. num. 134.* Azor. *tom. 1. lib. 5. instit. moral. cap. 8. q. 5.* Banez, Aragon, & Salonius *in* 22. D. Thom. *q. 62. art. 2. controuers.* Nauarr. *in man. cap. 18. n. 49.* Carbonius *de restit. q. 31. concluf. 5.* Gaspar Hurtado *de forens, disp. 4. dif. 6.* Vasquez *in 2. p. tom. 2. disp. 175. cap. 12. n. 13. & 14.* Sanchez, *in summa tom. 1. lib. 2. cap. 22. n. 22.*

37 Imo notant Petr. Nauarra. *de restit lib. 3. cap. 5. num. 13.* Diana *dicta res. 35. p. 3. tract. 6. in vers. notandum*, & cum Sanctarelo *de hæresi cap. 21. dubio 1. numero 10.* Gutierrez *canon. lib. 2. cap. 29. num. 13.* & aliis, quod impediens fraude aliquam denunciationem vel ne delinquens veniat ad manus iustitiæ, aut qui occultat, vel faciat fugere Officiales tempore Syndicatus, non teneatur ad restitutionem pœnæ suprà dictis imponendæ: Nam ante condemnationes fiscus, vel alius vllum ius non habet, & in tantum hoc verum esse, vt doceant nec soluendam esse pœnam conuentionalem inter partes positam in conscientia ante iudicis sententiam, de quo latè *in cap. suam de pœnis* Vbi DD.

## ALLEGATIO XI.

An Susceptor vulgo *el Recetor*, dum tenetur de euictione, sequatur forum rei, vel causam trahat ad forum iudicis fisci? Et an venditio à Susceptore facta rei alienæ nomine fisci, valeat? Et an si Susceptor fisci emat rem aliquam ex pecunia fiscali suo proprio nomine, & vt sibi aproprietur nihilominus Dominium acquiratur fisco?

### *SVMMARIVM.*

1 *Cura tributorum exigendorum erat apud Ciuem, qui Susceptor locabatur.*
2 *Susceptor creabatur ad recuperanda tributa fiscalia periculo Decurionum.*
3 *Receptores Inquisitionis, & Consilij supremi, quàm obligationem habeant pro recuperandis bonis.*
4 *Discussoris generalis Consilij Inquisitionis officium est pro discutiendis rationibus aliarum.*
5 *Susceptor sancti Officij dum tenetur de euictione, gaudet priuilegio fori, vt trahat aduersarium, vt dicitur numer. 6. & si alij contra hic.*
6 *Susceptor Inquisitionis agit nomine fisci, & defendit eius emptores in proprio Inquisitionis foro & n. 7. & 8.*
7 *L. Venditor ff. de Iudiciis.*
8 *Susceptor fisci non est distrahendus à cura proprij Officij.*
9 *Clerici priuilegium quoad forum non est in agendo, sicut susceptoris fisci.*
10 *Venditio à susceptore fisci, nomine illius facta qualiter valeat n. 11.*
11 *Venditor rei alienæ personaliter obligatur ad Venditionem adimplendem, sed qualiter cum Venditio rei alienæ non valeat n. 12.*
12 *Fiscus non obligatur ex Venditione rei alienæ per susceptorem factâ.*
13 *Administrator emens ex pecunia Domini ipsi acquirit.*
14 *Res empta ex pecunia aliena fit ementis, etiam si ex pecunia deposita n. 15.*
16 *Actus, qui geri potest nomine proprio, & alieno, in dubio intelligitur de proprio.*
17 *Emptor interpositus ad emendum illius, cuius est pecunia illi acquirit.*
18 *Res empta ex pecunia Militis, fit illius.*
19 *Res empta ex pecunia pupilli & minoris fit illius.*
20 *Susceptor emens ex pecunia fisci, vt sibi acquirat potius est, vt acquirat fisco.*

ET præmisso quod in exigendis tributis Decurionum fuerit cura, & quod ipsi ad id eligebant, vel ex suo ordine, vel ex ciuitate ciuem, qui tributa exigeret, † qui *susceptor* 2
vocabatur *l. exactores cod. de susceptorib. præpositis, & arcariis lib.* 10. qui & periculo Decurionum creabatur, *l. super creandis 9. cod. de iure fisci, l. prouidendum 23. de Decurionibus dicto lib.* 10. cuius officium erat ad tributa fiscalia, siue consisterent in speciebus, siue in auro, argento, vel pecunia, quæ accipiebat de manu Exactorum, in arca publica reponere, vt docent Cujacius *in Rub. cod. de susceptor*, vbi & Amaya *num.* 1. Bulenger *lib. 7. de imperio Rom. cap.* 10. iuxta quod leges illustrantes *dict. l. 9. cod. de iure fisci*, loquentem de creandis susceptoribus periculo procuratorum. *D. Laurent Ramirez de Prado*, amicus noster è consilio Regio Castellæ iam vita functus *ab anno* 1659. in sua Tessera legum, Ioan. Gutierrez *lib. 4. pract. q. 44. in fine, & conf. 31. n.* 23. Petr. Barbosa *ad leg. Portugal lib. 3. tit. 7 6. §. 3.* 1

Et suppositа etiam obligatione, quam habent, 3
tam Receptores Inquisitionis, quàm receptor generalis nostri Consilij recuperandi, atque administrandi bona fisco Inquisitionis pertinentia, & ad reddendam illorum rationem quot annis, coram discussoribus Vulgo *Los. Contadores* Cuiuslibet Inquisitionis, & obligationem, quam etiam isti discussores habent ad curam suorum officiorum, per illa quæ docent DD. *sub tit. cod. de Discussoribus lib.* 10. quorum officium est inquirere, & animaduertere qui sint in vno quoque populo, fisci debitores, & eos in matriculam scribere *iuxta l. 1. dict. tit. de discussorib.* aliàs dicti inspectores, & pe-

ræquatores *ad tit. cod. de censitorib. per æquat*, & quibus commissa est commissio, & disceptatio rationum fiscalium, vel publicarum, quæ ab aliis sunt dispunctæ, aut tractatæ quod proprium est discussoris generalis nostri Consilij respectu dispunctorum, qui sunt inferiorum Inquisitionum Vulgo *Reueedor de Quentas iuxta l. 2. cod. de apoch public, nouell Theodos. de his, qui sponte munus aliquod*, & ibi *discussionis ratiociniis obligentur*, Simach *lib.* 4. *cap.* 71. quem non designato loco adducunt Cujacius, & Gothofredus, vt refert D. Franc. de Amaya *in Rub. de susceptor. à n.* 1. *Vbi n.* 3. firmat illum dici rationalem *in l. cum post* 26. *cod. de appell. l.* 45. *cod. Theodos. eodem l. penult. cod. qui appell. l. à discussoribus* 21. *cod. Theodos. eod.* vt notant post alios ibi Cujac. & Gothofred. Bulenæ, *lib.* 3. *de imperio Rom. cap.* 29. de quibus omnibus de eorum officio, & diligentia præstanda, & sub quibus Cautionibus diserte cautum reperitur, tam instructionibus sancti officij Inquisitionis à prima eius erectione; item & post aliis epistolis, atque iussionibus Vulgo *por Cartas acordadas*, quos perlegi sæpius, ac video presticari.

4

5 Ideo iam ad primam allegationis partem, an susceptor sancti officij, dum tenetur de euictione sequatur forum rei, vel causam trahat ad forum Iudicis fisci. Et quamuis videatur, quod susceptor fisci Inquisitionis teneatur defendere emptorem, vel possessorem coram Iudice eiusdem emptoris *per textum in l. venditor ff. de iudiciis*, Vbi venditor quamtumcumque priuilegiatus, tenetur defendere emptorem coram suo Iudice, sicut clericus venditor tenetur defendere eius emptorem coram Iudice sæculari, vbi emptor Laicus conuenitur, vt tradiderunt Abbas, & DD. *in cap. fin. de empt, & venditione glossa in cap. Clericus nullus* 11. *q.* 1. Iuxta communem opinionem, & iuxta quæ latè scripsi *in cap. si Clericus laicum* 5. & *sub cap. penult. & aliis de foro comp.* applicanda hic, Florian. *in l. fin. ff. de noxalibus*, & *Iuxta l. part.* 57. *tit.* 6. *p.* 1. *in finalibus verbis*, quibus accedunt Bald. *in l.* 3. *cod. de iure fisci n.* 2. Rebuffus, & Valenzuella *ibi n.* 10. vers. *Verumtamen recepta hæc* Amaya *ibi à n.* 31. dicens esse veriorem sententiam cum Couarru. *in* 1. *p. de sponsal. cap.* 8. *n.* 3. *vers. idem*, & Barbosa legendus *in dicta l. venditor n.* 153. quia de tali priuilegio nullum est ius, quod illud inducat, & certum sit quod fiscus, vbi non reperitur specialiter priuilegiatus, vtatur priuilegio priuati, vt iam sæpe dictum est, & tenet idem Amaya *lib.* 6. *obseruat cap.* 2. *num.* 24. Vbi dicit ita cautum *per leg. vnic. ad fin. cum glossa cod. de vendit. rex fiscal.* & ex aliis.

6 Nihilominus aliter hoc obseruatur in praxi, dum videmus in hoc consilio supremo; item & in aliis Inquisitionibus fiscum, aut susceptorem nomine fisci agere, ac defendere eius emptores coram Dominis de Consilio, aut Inquisitoribus, seu coram iudice fisci; eo quod speciale est in fisco venditore (cuius nomine defendit susceptor) vt possit trahere actorem ad suum Iudicem; & sic cum emptor causam habeat à fisco, & si susceptor vendiderit, debet potiri foro ipsius fisci; quia in tali casu fiscus, re euicta, emptori saltem tenebitur restituere pretium; & inde in hoc casu inspici forum fisci vendentis, & non forum emptoris: sic probant Barbosa *in dicta l. venditor numero* 151. post alios antiquos Peregrin. *de iure fisci lib.* 7. *tit.* 1. *numero* 9. Farinac. *part.* 1. *fragon. verbo fiscus à numero* 182. ante eos Martin. Laudens. *de fisco quæstione* 27. Angelus *in §. actionum numero* 19. *instit. de action*, Burgos. *in dicto cap. fin. de empt, & vendit*, & in terminis. *Per textum in l.* 3. *cod. de iure fisci* per casum illius legis, de quo iam *suprà* latè dixi, vbi Bartol, & Clarius Platea, quem dicit vnicum Paulus de Castro *in dicta l. venditor*, Florianus *in dict. l. fin. §. fin.* Quemada. *quæstione* 3. vbi concludit sic practicari Quotidie, & multoties ipsum, vt Iudex Confiscatorum Toleti practicasse, † absque eo vt obstet *dict. l. venditor*, 7 qua si alius esset venditor, & non fiscus, inspiciendus esset forus emptoris conuenti *ex regula dicta l. venditor* 49. *refert.* Amaya *in dicta l.* 3. *cod. de iure fisci sub numero* 19. quia susceptor vendens, nomine fisci vendit, & sic si talis obseruet vendere; atque distrahare, obseruatis, quæ ad redactam venditionem rei fiscalis, iam suprà adduximus, & de licentia Inquisitorum publica subhastatione, vt adduxi *à numero* 1. *suprà sub alleg.* 8. Tunc reuera susceptor rectè defendet emptorem coram Iudice fisci; aliter vero procedere posset si ipse absque forma venderet, aut nomine suo, & esset soluendo absque fisci læsione † Sed ego semper practica- 8 ui, vt Iudex Confiscatorum Vallisoleti, atque defendi, vt Fiscalis in nostro Consilio susceptorem defendentem emptorem, cum esset iniquum, vt susceptor fisci hac de causa distraheretur à cura sui officij, cuius ratione in agendo, & defendendo, vt vnus ex officialibus S. Inquisitionis gaudeat priuilegio fori Inquisitionis, si ab aliis conueniatur, aut velit cum aliis contendere super rebus suis priuatis, vt quotidie practicatur sine controuersia, & applicatis dicta *suprà sub alleg.* 3. † Nec obest dictum de priuilegio Cle- 9 rici, quod difert, cum illud competat Clerico reo sed defendenti; non inquam actori, vt dixi *in dicto cap. si Clericus Laicum*; susceptori autem, & aliis officialibus Sanctæ Inquisitionis competit etiam in agendo, sicut & fisco, vt iam dixi *sub alleg.* 4. & alibi late, & *sub allegatione posita* contra Pretorem Vallisoleti anno 1648. Vbi de differentiæ ratione.

Ad secundam allegationis partem an vendi- 10 tio rei alienæ nomine fisci à susceptore facta valeat? de qua ex proposito Quemada *qu.* 22. videtur tenere, vt talis venditio valeat, sed quod fiscus tenetur reddere pretium Domino; dum tamen ab ipso Domino petatur infra quadriennium *per l. bene à Zenone cod. de quadrien. præscript. l. omnes eodem tit. & per l.* 53. *part.* 5. *tit.* 5. Addit verò Quemada prædicta iura habere plures limitationes, quas ponunt DD. *in dicta l. omnes*, quarum Corsetus ponit nouem, *in repertor.* Abbas *in verbo, lex* dicens principaliores esse, quod *prædicta lex*, non habet locum in Principe non possidente prædictam rem ex Bart. *in 6. fin. cod. si contra ius, vel vtilit. publicam*, vbi DD. Vel quando Princeps possideret cum mala fide; quia sciret rem esse alienam; nam hoc in casu, non haberet locum prædicta alienatio *ex glossa in l. vnica cod. de vendit rer. fiscal, libro* 10. *& in l.* 2. *cod. comm. rerum alien.* Vbi DD. Barthom. & Abbas *in capite* 2. *de rebus Ecclesiis non alien.*; item prædictam legem fallere in minore; quia minor potest petere restitutionem in integrum contra fiscum *per textum in libro* 1. *cod. si aduersus fiscum, secundum* Angellum *in l.* 1. *codic. de fide, & iure hastæ fiscal.*

*fiscal libro* 10. de quibus iam aliqua dixi.

11 Sed licèt hæc vera sint, & quod vendens rem alienam scienti obligetur, & propterea re per ipsum acquisita, confirmetur venditio *ad textum in l. si quis alienam ff. de actionib. empti. vbi* DD. Gayto *de credito, cap. 4. quæsito 7. n. 579.* Vbi dicit interesse venditori confirmari venditionem, & quod venditor rei alienæ personaliter obligetur ad venditionem adimplendam: idem Gayto *ibi num. 581.* qui alia videtur dicere *à n. 582.* legendus *à n. 572. ad 674.* vbi latè expendit, an obligatio valeat, & quando rei alienæ. Tamen quia regula generalis est, vt minimè valeat obligari, res prorsus aliena, qua debitor in illa non habet ius, nec in re, nec ad rem *ad textum in l. 1. §. 1. ff. de pignor. act.* plene Bart. *in dicta l. rem alienam*, Gaito *de credito suprà cum* Negusantio, & aliis *ad n.*

12 571. † Modificans in venditione sub conditione facta, aut si ipse consequeretur Dominium dictæ rei cum declarationibus, quas latè scripsit; ideo vt verius dicendum est fiscum illa venditione non obligari, cum fiscus agat Principis nomine, vt dixi *ab alleg. 1. & 2.* & ex dictis Princeps non possidens non obligetur, vel si possideret cum mala fide, cum ergo fiscus in casu proposito non vendat, sed susceptor, qui debuit vendere rem fisci cum solemnibus requisitis *sub allegat. 8.* quid mirum, vt per illam venditionem non obligetur fiscus? quia vendens rem alienam dicitur vendidisse nomine suo, & non nomine Domini, quando suum exprimit, vel si nullo expresso nomine simpliciter vendat; eo quod tunc etiam nomine suo dicatur vendidisse: sic Mantica *de tacit conuent lib. 4. tit. 22. num. 26. & 27.* & Hermosilla *in l. 54. tit. 5. p. 5. glossa 1. num. 4. per textum in l. & magis ff. de solut*; & licèt venditio à susceptore fieret in casu nostro nomine fisci; adhuc obstant illi hic recitata, & à Gayto adducta, quibus probat in tali venditione prærequiri Consensum Domini; & sic potius fisci, de cuius nocumento agitur, & quia vt ipse Hermosilla *ait in l. 50. dict. part. 5.* acceptans venditionem in fraudem fisci jam amisit rem.

13 Ad tertiam allegat. partem, an si susceptor fisci emat rem aliquam ex pecunia, fiscali suo proprio nomine, & vt sibi acquirat, nihilominus Dominium approprietur fisco: hanc quæstionem ad vtramque partem disputauit Quemada *quæst. 21.* quam sub distinctione concludit, dicendo quod administrator, seu quiuis alius, qui alterius negotia gerit, emens ex pecunia Domini, non sibi, sed Domino acquirit; sin autem qui emit ex tali pecunia extraneus sit; tunc sibi acquirat: nam vt ipse ibi ait *num. 4. fin.* ex Lupo quod extraneo emente ex pecunia priuilegiati, nec in subsidium res empta, erit minoris, vel fisci, vel Ecclesiæ, sed aget hypothecaria ad habendam suam pecuniam.

14 Sed quia video regulam generalem, & fere absolutam à Doctoribus conscribi, nempe rem emptam ex pecunia aliena effici mentis, & ei Dominium acquiri, & non Domino pecuniæ, vt *per glossam in l. ad probationem cod. de prob.* docent etiam Socinus *regula* 343. Tyraquellus *de retract. linag. §. 32. glossa vnica num. 16.* Gomez. *in l. 53. Tauri. num. 36.* Vbi dicit communem, sicut & iuribus probat Molina *de Hispanor. primogen. lib. 4. cap. 4. numero* 35. Vbi additionatores. Scobar. *de ratiocin. cap. 14. num. 35.* Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 51. numero* 43. Ludou. Cens. *post tract. de cens. decisione* 149. *num. 1.* Anton. Menoch. *decis. lucens. 25. num. 58.* Fontanela *Clausula, 7. glossa 3. p. 13. num. 27. tom. 1.* Vbi alios laudat Cardinal Tuscus latè amplians, & limitans verb. *emens concluf. 138. à num. 1.* Matienco *in l. 8. tit. 11. lib. 5. recompil. glossa. 4.* Marta *decis. seu, voto* 127. *numero 3.* Prosper Petr. *in addit. ad Grammat. decis. 103. num. 111.* Trentacinq. *variar resol, lib. 3. tit. de empt. & vendit. res. 1. num. 5.* etiam in re empta ex pecunia deposita ad emptionem prædiorum *per l. si pecunia cod. de rei vindic.* Vbi nonnullam actionem ad rem emptam Domino pecuniæ depositæ competere respondit Imperator Molina, *vbi suprà dict. cap. 4. num. 35. vers. nihil tamen*; Imo & in duobus præsumi pro emente empta, & non pro eo, cuius est pecunia † quia actus, qui potest geri nomine 16
proprio, & alieno, in dubio nomine proprio gestus censetur secundum Bart. *in l. gerit 13. quæst. princ. vers. secundo modo, ff. de acquirend. hæred.* docent Alex, *conf. 132. num. 8. & conf. 134. num. 6. lib. 5. decis. 213. num. 11. & conf. 446. num. 2. &* 3. Paris *conf. 84. num. 9. lib. 1.* Crueta *conf. 129. à num. 2.* Matienç. *in l. 2. tit. 9. glossa 1. num. 14. & 38. lib. 5. recomp.* Scobar *dict. cap. 14. de ratiocin. num. 33.* Hermosilla *ad l. 49. tit. 5. p. 5. glossa 1. à num. 1.* qui est legendus per aliàs quinque glossas, *& per l. Patruus cod. comm. Vtriusque iudicij, l. si ex ea cod. de rei vindic, & in l. 1. cod. si quis alteri, vel sibi.*

Et licèt prædicta regula solum videatur limita- 17
ri, quando emptor interpositus esset ad emendum ab eo, cuius est pecunia; quia tunc eius nomine emisse præsumitur vel quando simulate nomen mentis fuit appositum; tunc res empta ex pecunia aliena non fiat mentis *per l. 3. in princ. cod. si quis alteri, vel sibi*, Hermosilla *dicta glossa 1. num. 6. cum* Scobar *num. 33.* Caltr. *in l. multum, num. 3.* & cum Cencio *post tract. de consil. num. 2.* & 3. Vbi simulationem probari resoluit ex confessione partium, & recognitione bonæ fidei † At 18
quia *dicta lex 49. partita*, expresse dicit rem emptam ex pecunia militis, illius fieri, nisi maluerit agere ad pecuniam, *in l. Vt proponis cod. de rei vindic*, vbi *glossa ordinaria*, & communiter DD. & Gomez. *in l. 53. Tauri. num. 68. vers. primus.* Socinus *regula* 343. *limit. 1.* Ayala *de iure belli lib. 3. cap. 7. num. 7.* Trentacinq. *tit. de empt. res. 1. num. 4. vers. 1.* † Quod idem cum infinitis ampliat, 19
vt fiat res empta minoris, pupilli, aut prodigi, si ex pecunia eorum, tutor, siue administrator emat, vt cum infinitis idem Hermosilla *in dict. l. 49. glossa 3. 4. & 5.* si ex pecunia Ecclesiæ Prælatus rem emat † Ideo respectu fisci Inquisitionis, 20
si ex eius pecunia susceptor emat, vt sibimet acquirat, & non fisco, videtur magis dicendum fisco rem emptam acquiri: quare absolutè Franc. Lucanus *in suo tract. de fisco* ibi. *Vndecimus casus in 2. col.* dixit quod in fisco res succedit loco fisci, sicut in Ecclesia, Minore, & Milite.

ALLEGAT

## ALLEGATIO XII.

An fiscus possit conuenire debitorem sui debitoris antequam conueniat fideiussores sui debitoris? Et an fiscus præferatur denunciatori, aut accusatori, in cuius gratiam Princeps aliquam bonorum partem applicat? Et an si Princeps indulsisset reo accusato, atque delato, intelligatur remissa pars, quæ delatori, aut accusatori à lege applicatur? An fiscus per partitas librorum rei, cuius bona confiscata sunt, possit habere suam intentionem fundatam in magnis, aut in paruis partitis, vt recuperet debita ab aliis Rei debitoribus, qui opponunt de datis compensationem, & solutionem? Quid quando adest inuerisimilitudo? Vbi quando & quomodo fiat confiscatio ab Inquisitoribus.

### *SVMMARIVM.*

1 *L.1. cod.de conueniend.fisci debitoribus lib.10. num.sequentib.& n.6.de casu illius.*
2 *Fideiussor indemnitatis, id est in subsidium habet exceptionem excussionis,vt non conueniatur ante principalem.*
3 *Debitor debitoris fiscalis,non debet conueniri,nisi deficientibus principalibus, & si antiqui aliter sentirent n.4.& à n.5.*
5 *Fideiussor Conditionalis non conuenitur à fisco; donec cum principali sit actum.*
6 *Species l. 1. cod. de conueniend. fisci debitoribus ponitur.*
7 *Filius præfertur accusatori, & denunciatori in parte sibi contingenti de bonis Rei.*
8 *Princeps remittendo Reo culpam,quando censeatur remittere partem applicatam delatori, totamque pœnam applicari fisco, aut ab illa Reum liberari,num.sequentibus.*
9 *Fiscus,facta condemnatione,omnia Consequitur.*
10 *Fiscus quando non agratiet in præiudicium delatoris,& accusatoris,vel eis præiudicet, numeris sequentibus.*
11 *Princeps ius in specie Competenti alicui non tollit nec quærendum.*
12 *Accusator priuatus à parte pœnæ sibi applicatæ, & bonis Rei,videtur decipi, sed qualiter n.13.*
13 *Delator,qui defert de delinquente ad vindictam publicam tantum,non minuit totam pœnam fisci applicandam; secus si etiam agat ad præmium sibi assignatum.*
14 *Princeps agratians pro bono pacis, & publica Vtilitate, videtur remittere etiam pœnam delatori applicatam.*
15 *Libri rationum quoad executionem;item & alij quoad probãdum in diuersis casibus,*remissiuè.
16 *Liber rationum in genere sumptus,est vltro citroque dandi,& accipiendi, obligandi, ac soluendi sui gratia negotiatio.*
17 *Libri alij sunt eorũ,qui gerũt publica officia,alij mercatorũ,alij aliorũ priuatorum n.16.& n.19.*
21 *Librorum probatio requiritur, vel contra scribentẽ,aut pro ipso,aut pro tertio,aut cõtra tertiũ.*
22 *Mercatorum libri inspecto iure Communi pro scribente non probant quid in praxi à n.23.*
23 *Libri Mercatorum probant,pro ipsis in partitis minutis,si contineant titulum, & à parte data, & accepta;vt n.24. aliàs non probant, vt à n. 25. & quæ alià debeant continere, vt probent à n.26.& de ratione à n.31.*
25 *Libri Mercantiles, si non fiant secundum morem,& stylum,non probant.*
27 *L.cum Tabernã §.idem quæsiuit ff.de pignoribus.*
28 *L. Argentarius §. edi ff. de edendo.*
29 *Liber Mercatorum debet habere causam dati, & accepti;item & cartulationem,vt probet.*
30 *Liber,vt probet debet continere verisimilia.*
31 *Partitæ minutæ ideo probantur ex libro pro scribente viro fide digno,cum aliàs nõ credatur in exiguis fraudator.*
32 *Liber in vna partita falsus, non probat in aliis, nisi in contrarium veritas probaretur à fundante se in libro.*
33 *Fiscus ex libro Mercatoris hæretici petens ab illius debitoribus partitas minores, satis probat,si liber rectè confectus sit sed qualiter,n.34.*
34 *Liber reperti hæretici, quare pro fisco probet cũ infami, qualis est hæreticus,non sit credendum.*
35 *Inuerisimilitudo contra libri probationem, nonnullis modis inspicitur.*
36 *Liber Mercatorum regulariter in magnis partitis pro scribente non probat, nisi aliter statueretur, vt ex Iudicis arbitrio pendere, considerata qualitate scribentis,& causæ quantitate,& tunc non in vim libri, sed verosimilitudinis,& circunstantiarum n.37.*
38 *Inueroſimilia quando censeantur scripta per Mercatorem in libro,exemplificatur.*
39 *Certificatio adminiculata, de libro vocato* de casa *quando plenè aut semiplenè probet n.40.*
41 *Liber pro scribente non facit fidem aliter contra scribentem vt n.42.nisi vt n.43. & 45.*
45 *Liber non continens data & accepta per ordinem non probat efficaciter.*
45 *Fiscus sancti officij sæpius se ritè defendit contra prætendentes sibi solui partitas ex libris deductas contra reum fidei & n.46.*
46 *Sequestratio bonorum & confiscatio fit contra hæreticos formales dum præsumptos contra vinos etiã absentes nõ contra defunctas n.47.48.*

VIA latè agunt DD. *sub tit. cod. de conueniend. fisci debitorib.* & Osuald ad Donell. *lib.15. commentarior.cap.48.litt.L.& seq.* Mastrillus ad Capic,*decis.54.* Surdus *cons. 4.volum.1.*Peregrinus *de iure fisci,lib.6.tit.6.n.25.* Trentacinq. *lib.3.variar. tit. de solut, res.16. n.3.* & alij,ac difficultas sit in intellectu *leg. 1. dicti tit.* † Ideo pro parte,nempe vt valeat conuenire debitorem sui debitoris antequam ad fideiussores accedat,suadetur;quia quoties fideiussor est indemnitatis; id est in subsidium habet exceptionem excussionis, vt non conueniatur ante principalem; quia conditionalis est debitor, si principalis non soluerit *l.si decem 21.ff.de solutionib.l.si vnus 67.ff. pro socio,l.cogit 16.§.idem quærit.14.ff. ad Trebell. l. decem.116. ff. de verb.oblig.* Vt in specie docent Platea *in l.1.cod.de Decurion.* Valenzuela *ibi, & in dicta,l.1.cod.de conuen.fisci, debitor,* Hypolitus de Marsill. *de fideiussorib.a n. 314.* Hering. *in eodem tract.p.1.c.27.ex n.142.& c.4.n.61.*Gutier.*de iurã confirmat.1.p.c.23.ex n.19.*Gama *decis.380.seu 382.*

1

2

Vnde

3 Vnde cum antiquorum interpretum expositio *ad dict. l. 1. cod. de conueniendis fisci debitorib.* sit, vt nec de fideiussoribus fisci, nec de possessoribus rerum ei obligatarum loqueretur Gordianus Imperator ibi; sed de debitorum fiscalium debitoribus, qui non debent conueniri, nisi deficientibus principalibus, iuxta illa, quæ adduxit Amaya *in l. iustas 6. cod. de iure fisci*, vt probatur *ex l. 3. §. multa ff. eodem, iuncta l. 4. cod. quando fiscus, vel priuatus*, cum aliàs videretur fiscum remanere sine priuilegio, dicentes quidem antiqui speciale priuilegium in eo consistere, † vt non compellatur fiscus prius debitores proprios conuenire, quàm si debitores suorum debitorum eidem fisco indemnitatem repromitterent, hoc est vt suis sumptibus, seu expensis, suóque periculo debitores principales excutiant probantes *ex vers. ibi: repromissa indemnitate*, & sic cum fiscus in illa lege idoneum reum principalem non receperit, debitores sui debitoris reconueniebat, scilicèt Saturninum, & alios, qui quædam à reo mercati erant, qui è contra dicebant, atque opponebant prius esse conueniendos fideiussores, qui pro reo indemnitatem repromiserant, & è contra fideiussores Opponebant, quod ipsi in subsidium accipiuntur, & eo casu, quo reus soluendo non sit, atque habet debitores reus nondum videtur euenisse conditio, sub qua acceptus creditur, qui de indemnitate repromittit, & ab ipsis possit debitum exigi *iuxta leg. 4. cod. quando fiscus, vel priuatus*; & *argum leg. Moschis 47. ff. de iure fisci*, per quam Gothofred, & Cujac. cum Græcis sic intellexit.

5 Nihilominus in puncto difficultatis dicendum est prius fore principali debitore excusso fideiussorem indemnitatis à fisco conueniendum, quàm quod fiscus accedat ad exigendum contra debitorem sui debitoris, & si ab illo indemnitas fuerit repromissa; quia siue fideiussor simpliciter acceptus sic obligatus existat, vt possit conueniri, etiam non facta excussione in bonis rei principalis, etiam ante nouum beneficium *auth. præsente cod. de fideiussorib.* siue sit tantum indemnitatis, & in subsidium, id est debitor conditionalis, qui non ante valet conueniri, quàm fiat excussio in bonis rei principalis, vt iam DD. relati docent: videndi Azeued. *in l. 1. lib. 4. recompil tit. 21. n. 158.* Auiles *in c. 10. prætor*, verbo *executsion. n. 40. vers. quid in fideiussore*, explicite Gutierrez *dicto c. 23. de iuram. Confirm. n. 22. & 23.* Amaya *in l. 1. de Decurion à n. 7.* Sed non inde practicari, vt ante excussionem principalis, & talis fideiussoris conditionalis, valeat fiscus, nec vllus alius creditor exigere contra debitorem principalis debitoris, Quod non negatur, *in dicta l. 1. cod. de conueniend. fisci debitorib.* cuius speciem bene intellexit idem Amaya legendus in *dicta l. 1. cod. de Decurion. à n. 9. & 12.* Vbi explodens aliorum Opiniones *ibi n. 11.* dicit in ea lege non agi de aliquo priuilegio fisci quo ad debitorum debitores attinet, nec de eo fuisse Quæstionem inter eos, & fiscum, nec vnquam admittendum tales debitores repromissuros indemnitatem propter debitores fisci contra suam voluntatem, quod esset iniquissimum.

6 Nec aliud colligi ex contextu *dicta l. 1.* probat idem D. Franc. Amaya *suprà à n. 12. ad 14.* Vbi ponendo speciem illius textus, satis declarat, in qua Gordianus loqutus fuerit; nempe quod quidam contrahendo cum fisco, vt dicitur ibi: *reliqua contraxerunt*; id est se obligasse pensionibus, quas ob conductionem prædiorum fiscalium debebat, vt *in dicta l. Moschis*, dedisséque hunc principalem reum fideiussorem, non simpliciter, sed tantum de indemnitate, vt patet ibi: *repromissa indemnitate*, & rursus ponit Amaya dictum reum principalem prædia vendidisse, emptoréque adhuc debere eidem reo pretium, & facta contentione inter hunc debitorem principalis rei, & illius fideiussorem resoluit ex sententia Gordiani in ea lega fideiussorem indemnitatis principalem esse, nec fuisse iniustam eam allegationem, nec abhorrere à iuris dispositione; nec aliud suadent verba *dictæ leg. 1.* ibi: *non in iusta ratione desideratis* repromissa fisco indemnitate, eos priori loco conueniri, qui reliqua contraxerunt, mox ad duos peruenire, qui ab his quædam mercati estis, vbi Gothofred. *littera R.* sic. *in glossa*, etiam declarat dicens sententiam sequentem: *fiscus hoc ordine excutit debitores priori loco reum ipsum principalem, tum intercessorem; deinde possessorem hypothecarium* per *dict. l. 1. & per dict. l. Moschis.*

Ad secundam allegationis partem, an fiscus 7
præferatur denunciatori, vel accusatori? Et suppositis quæ longe dixi infra *sub allegat 18. à n. 39.* quod licèt fiscus non præferatur veris Rei creditoribus, cum ad fiscum nulla bona pertinere valeant, nisi deducto præ alieno *ex l. non possunt, 11. l. in summa 17. l. res quæst. 22. ff. de iure fisci*, de quo ibi latè DD. & Fuluius *in l. vnica. cod. de pœn. fiscal. à n. 110.* amplians, & limitans, sed vt dixi *sub ea allegatione*, si creditores concurrant tantum pro pœnis fiscum præferendum esse *ex L. non puto, ff. de iure fisci*, Couarr. *lib. 1. variar, c. 16. n. 8.* Valenzuel. *in dicta l. 1. cod. de pœn. fiscal. n. 6.* Amaya *à n. 68.* Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 8. n. 12.* Gutierrez *lib. 2. canon cap. 5. n. 57.* Cauallus *resol. criminal casu 202. n. 10.* Fuluius *in dicta l. vnica à n. 64.* Hermosilla cum aliis *in l. 9. tit. 4. p. 5. glossa 8. à n. 7.* quibus fauet *l. 105. Styli*, vbi annotauit D. Christophorus de Paz *fol. 2.* quare non longè agimus, cum & ex dictis num. sequenti pateat etiam.

Ad tertiam alleg. partem, an si Princeps indul- 8
sisset Reo accusato, atque delato, intelligatur remissa pars, quæ delatori, aut accusatori à lege applicatur? in quo dubio problematicè loquuntur DD. Nam sustinentes partem negatiuam, se fundant in eo, nempe, quod qui accusat non prosequendo suam iniuriam; sed quia Princeps, aut Respublica offenditur; tum remissio Principis operetur integram pœnæ indulgentiam, quæ ob satisfactionem eis debebatur. Deinde quia, & si lex ponat pœnam eius transgressoribus, accusatori, aut delatori; non inde fuit acquisita actio, aut ius aliquod ad consequendum illud interesse, quod propter accusationem ei lex defert † Tertio, quia facta 9
condemnatione, fiscus omnia consequitur, & delator habebit contra eum actionem, vt partem pœnæ consequatur, vt docent ex aliis Abiles. *in cap. 2. prætor verb camara n. 3.* Mathesilan *notab. 70.* Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 8. n. 32.* vbi Bartol, & ad nostrum propositum DD. *per textum in cap. cum secundum de hæret. lib. 6.* Cum notatis à Gonzalez *in regul. 8. Cancel glossa 15. n. 155* Mastrillus *ad indultum. cap. 22. n. 14.* Faquin. *lib. 1. controuers. cap. 93.* Gutierrez *cons. 43. n. 15.* & alij, quos refert, Amaya *in l. 1. ad finem cod. de iure fisci*, qui & alia cumulat *in dicta l. 1. cod. de pœnis fiscal. à n. 73.* omnino videndus pro ingenti quæstione castigata in Granatensi senatu pro generali agratiatione facta à nostro *Rege Philipp. 4.*

in

in natiuitate Principis Balthasaris intempeste vita functi, qui natus fuit 19. *Octob. anni* 1629. iuxta morem *l.*1. *titulo* 32. *p.*7. & ex alijs, quæ tradunt Tyberius Decian. *lib.*3. *crimin. cap.* 35. *in princip.* D. Ioan. de la Rea *decis. Granat.*25. per totam.

10 Fortiter alij contra dicentes relatæ sententiæ probant non agratiare Principem in preiudicium delatoris, atque accusatoris, quibus pars debetur. Ex pœna inquam incurrit reus delatus, siue accusatus *ex regula leg.*2. §.*si quis à Principe ff.ne quis in loco publico*, qua probatur in gratia generali semper attendere vtilitatem tertij; ita vt nihil cum eius damno velit statuere, nec ius alteri quæsitum tollere, etiam in indulto generali, vt docent Zeuallos *in pract. q.*2. *numero* 32. Guzman. *de euict. quæst.*52. *ex numero* 2. Giurba *cons.*57. *numero* 6.& 7. Mastrillus *suprà numer.*21. Amaya *latè lib.*1. *obseruat. cap.*1. *ex numero* 51.

11 † Sed ius hoc in specie competens nequit Princeps tollere; nec item ius quærendum *per l.si testamentum* 10. *cod. de testam.* & *l.si donationem* 5. *cod. de donation.* Aretin. *cons.*74. *numero* 10. Decius *cons.*107. *in fine*, Menchaca *de succes. creat.* §.1. *numero* 29. Roland. *cons.*45. *numero* 113. *volum.*4. Surd. *cons.*1. *numero* 29.& 317.*numer.*32. Menoch. *cons.* 158. *numero* 33.& *cons.*250. *numero* 75. Molina *de primogen. lib.*3. *cap.*3. *numero* 11. Vbi additionatores: latè Petra *de potest. Princip. cap.*30. & maximè *ex numero* 31. Ergo cum indulgentia Principis sit censenda, ne scilicet lædat aliquam, *l.rescripta* 7. *cod. de præc. impar. offerend.* vbi verba, *vel crimen supplicantibus indulget*; id est quoties citra criminis accusationem veniam indulget, vt ex Græca synopsi, quam refert ibi Gofredus: explicat idem Amaya Legendus omninò *in dicta l.vnica cod. de pœnis fiscal. à numero* 75.79.& 82. vsque ad 88. sequitur vt pars pœnæ, quæ delatori applicatur, nec detur fisco, nec ex indulgentia Principis remittatur, cum illi priuato pertineat ex legis ministerio, præstito præmio: sic idem Amaya amplectitur per multa alia videnda *in dicta l.vnica*, & *per l.*2. *cod. de in ius vocando*, & ex alijs, eo quod, vt

12 ait *sub numero* 84. *in fine.* † alioqui accusatorem videri deceptum à Principe, si suo indulto illum excluderet, quando spe præmij, quod ex pœna delicti lex proponit allectus processerit ad accusandum, grauemquè iniuriam priuato faceret, qui post varias expensas in lite factas, Dominus iam instantiæ factus excluderetur, vt DD. congregant *per leg.* 1.*C. de his quæ veniã*, & adducti à Giurb. *cõs.*57.*n.*2.

13 Et iuxta hæc respondens contrarijs fundamentis, etiam ponderatis à litteratis Cancel. Granatens. vt refert *in dicta l.vnica à numero* 74. *dict.* D. Franc. Amaya, & dicens sic in illo senatu acceptum, atquè à se obtentum, fisco patrono tunc agente, vt *sub numero* 86. addit tamen omnia pro se adducta esse intelligenda in eo delatore, qui agit, & ad vindictam publicam simul, & ad præmium, quod ex pœna ei lex defert; quia si tantum agit ad vindictam, tunc primam sententiam amplectitur; eo quod tota pœna applicanda sit fisco, quam integram potest remittere Princeps, qui tantum remittit pœnam corporalem, seu pecuniam sibi debitam, vel debendam; non tamen priuato, vt notarunt Accursius *in dict. l.*2. *cod. de in ius voc. verbo concedi*, vbi Bartol. *numero* 3. Fulgos. *fin.* Decius post Iason *n.*10. *& in l. Barbarius numero* 3. *ff. de offic. Prat.* Alex. *cons.*44. *numero* 8. *lib.*1. Paris. *de* Syndicatu verbo *compositio* vers. *nam dicit*; pro quo videtur lex Regia 3. *tit.*25. *lib.*8. *recomp.* ibi: *las certas de perdon, por las quales sequita el derecho a las partes, mandamos que no valan*, quod limitat ibi Amaya *n.*88. cum Menoch. Menchaca, Suarez, Valenzuela, Bart. Baldo, & alijs ex antiquis. † nisi id fieret pro causa iustis- 14
sima, & pro bono pacis, & publica vtilitate, quibus de causis indulgens posset disponere etiam de bonis priuatis; eo quod tunc etiam reluctante parte, valeat nihilominus Princeps indulgere *per textum in l.qui potest inuitis ff. de regul. iuris*, quod intelligit Amaya procedere, si ita Princeps declaret expresse; secus si dubia esset eius voluntas per alia, quæ ipse scribit *lib.*1. *obseruat. ex n.*51. & *in dicta l.vnica n.*87. & faciunt quæ ego latè scripsi *in cap. cum te* 23. *de sentent.& re iudic.* vbi de gratijs remissionibus, & restitutionibus factis à Principe.

Ad quartam allegationis partem, quæ spectat ad 15
fidem librorum Mercatorum, siue Bancheriorum delinquentium, negotia gerentium, quibus fiscus vult intentionem probare, aut se defendere; præmissis, quæ latè dixi de fide quæ libris rationum adhibetur, vt executio procedat; de quo *sub cap* 1. *& 2. de fide instrum.* item & *sub cap. causam* 13. *de probat. a quæst.*1. vbi per libros antiquos, qualiter Diæceses, & confines earum, ac alia probentur, & quæ dixi *sub cap. penult. de prob.& sub tit. de Archipræsbiter.* vbi de libris, & matriculis, quibus probantur Baptizatos quos esse; item nuptias contractas mortuaria, & alia; iam ad propositum, & quatenus dubia, de quibus nunc agimus, breuiter scribemus selectiora, & practicabiliora recolligentes, experientia fiscali in hoc supremo consilio, litibus assistendo, & alias post, vt consiliario vna cum coniudicibus definiendo.

Et supposito etiam quod liber rationum in ge- 16
nere sumptus, sit vltro, citroque dandi, accipiendi, obligandi, ac soluendi sui gratia negotiatio, *ad textum in l.si quis ex argentarijs* §.*rationem ff. de edendo*, vbi DD. ac breuius, quod liber est, in quo describuntur data, & accepta, Merc. *in l.*1. *ff. de edendo.*

† Et omissis quæ congerunt eruditè, & latè Al- 17
fan. *in l.*1. *cod. eodem* Genua *de script. priuata lib.*4. *tit.*1. *in principio.* Gayto *de credito p.*1. *cap.*2. *tit.*1. *& tit.*3. diuidens *dict. tit.*1. *ex n.*4. *cum Scocia de iudicijs causarum ciuil. cap.*11. *n.*104. *lib.*2. in libros scilicet eorum, qui habent publicum officium, publicaque authoritate constitutum, quales olim erant Argentarij, Numularij, tributorum exactores, ac Thesaurarij, *ad textum in l.quidam* §.*numularios ff. de edendo, l.illata, cod. de fide instrument.* pro vt sunt Regij Thesaurarij, Perceptores functionum fiscalium, Bancherij, seu officiales, præpositi in Banchis, qui publica, & Regia authoritate 18
administrant. † Secundo in libros, eorum, qui administrant bona alicuius, Quales sunt tutores, curatores, socij, fratres, & similes administratores. † 19
Tertio in libros priuatorum, qui ad arbitrium voluntatis, illos rationum conficiunt. † Quarto in li- 20
bros eorum, qui publicam artem, publicumque officium exercent, sed non authoritate publica, quales sunt mercatores, & campsores nostri temporis ad eorum arbitriũ, & libitum tale Offic. exercẽtes.

Et suppositis etiam tribus casibus, in quibus 21
desideratur ex libris probari. Primus, quando liber continet creditum pro scribente, secundus quando continet creditum contra scribentem. Tertius, quando liber continet creditum pro tertio, aut contra tertium. Et quod libri primæ Classis,

quales

*quales sunt* officialium,Regum, Massarij, Gabellarij,arrendatorum, aliorumque conductorum, præceptorum , Thesaurarij , scribæ portionis , liber Banchi probant non solum pro scribente , & contra scribentem,& contra tertium, vt cum infinitis probant relati ; item Gayto *dicto tit.* 1. *à n.* 17. iam quæstio erit desolito dubio inter nos agitato circa libros Mercatorum,aut aliorum priuatorum gerentium officia , aut commerciantes sine publica authoritate.

22 Igitur quoad mercatorum,& negociantium libros,dicendum est illos non probare, inspecto iure communi pro scribente , vt docent Iason *in l. admonendi in 2.repetit.n.*131.& Bursatus, Patian. Surdus,& alij relati per Genuam *lib.*4.*de scrip.priuata tit.de libr.mercatorum*, Mascard.*de probat.concluſ.*975.*n.*9.Scaccia *dict.cap.*11. *de iudic. cauſar. ciuil.n.*147.

23 Hæc tamen communis assertio limitatur in minutis partitis scriptis in talibus libris;ita vt si mercator sit fide dignus,plene pro eo probent,Craueta *de antiquit. tempor.* verbo *videmus abunde n.*2. Iason, Abbas,Aufrerius,Tyraquellus,& alij,quos sequitur Mascardus *d.concluſ.*975.*num.*13.& alij , quos citat Genua *supra.* Quod verum erit , si liber contineat titulum libri , seu inscriptionem declarantem ea , super quibus conficitur ; nempe si dicatur , liber talis &c. in quo &c. vt docent Bartol.& Bald.*in l.si patruus C.communia vtriusque iudic.* ac omnes relati per Menochium *in addition.* ad Bart. *ibi num.* 5. *&* 6.*littera G.*Stracha *de mercatura p.* 2.*num.* 13. Genua *dicto*
24 *lib.*4.Scaccia *supra cap.*11.*num.*267.Scobar. *de ratiociniys cap.* 2.*num.*41.

Secundo si aperte contineat, ac distinctè data , & accepta , vt nominatim scribatur,dicatur cui detur,& à quo accipitur,Craueta *de antiquit.tempor. dict.ver.*4.*limit.num.*44.Stracha *dicta p.*2.*num.*56. Rol. Menoch. Mascardus , & alij, quos congerit Scaccia *dict.cap.*11.*à n.*268. Ludou. Bursat.Turret.& alij per Genuam *supra n.*88. latius,& magis
25 distincte Scobar. *de ratiocin. dict. cap.*10. *à n*42.

Alias inquam si liber non esset factus secundum morem mercantilem,& loci consuetudinem, non probaret;quia sine requitis esset confectus,& per hoc rationes descriptæ faciliter, & probe consolidari,non valerent,Follerius *ad maraut.p.*6.*actu 6.num.*35. *in fine*, Bald.Iason,Stracha, & alij relati per Ludouicum *concluſ.* 29. *verſ. ſecundo requiritur* , Scaccia *dicto cap.*11.*n.*151.Gratian.*diſceptationum forenſium cap.* 171. *n.*6. *&* 7. pro ratione subdens , quod alias consuetudo esset indiscreta , per quam cuique scripturæ mercatoris crederetur pro scribente, quæ esset prona ad falsum committendum:sic cum aliis Gayto *dicta p.*1.*tit.*3. *de libro mercatorum à n.*99.*&* à *n.*155.Vbi addit cum eodem Scaccia,Craueta,Genua, Scobar.& cum Mascardo *dicta concluſ.*975.*n.*7.& Adriana Negusant *reſponſ.*423.*num.*8. *&* 23. vt si alias in libro tantum sit data scripta , liber non probet pro scribente, nec pro tertio,aut contra tertium,legendus ibi
26 *à n.*156. vbi bene declarat.

Item requiritur,quod liber contineat mensem, & diem secundum Marsil.*singulari* 429. Strach. *dict.p.*2.*n.*61. Craueta *supra num.*45. Mascard. 66. Roland.& alias quos citat Scaccia *dicto cap.*11.*n.*
27 281. Genua,*vbi supra.*

Sed quia contrarium patet *ex lege cum tabernam* §. *idem quæſiuit ff. de pignoribus* vbi habetur scripturam priuatam facere fidem , & probare de bitum sine die confectam.

Al alium textum *in l. argentarius* §. *edi.* vbi 28
Doctores *ff. de edendo,vt probarunt* Baldus,Abbas, Plot.Menoch.Ioannes Garcia , & Bobadilla relati per Scobar,*cap.*11. *de ratiociniis à n.*53.ideo idem Scob.*n* 57.& Gayto *d.tit.*3.*ex n.*166.*&* 169.dicũt vt si ex omissione temporis non resultaret partitarum incertitudo in libro scriptarum , nec emerserit ambiguitas , & de tempore implicitè constaret , vt puta , constito de anno , diceretur tempore vindemiarum , vel messium,aut alio simili modo, tunc procedere secundam opinionem è contra autem , si talis incertitudo resultaret , vt explicite rationes explicari non possent,procedat prima opinio,vt testatur Couarr. *cap.*20.*practic. n.*2.*verſ.*4.

Alia etiam quæcumque requisita cum infinitis 29
ponit Gayto *à n.*137 nempe quod liber contineat causam dati,& accepti,& quod habeat cartulationem ad effectum , vt inde aliqua cartula detrahi , aut addi non poterit , iuramentum super veritate scriptorum, quod hodiernis temporibus à mercatoribus non præstatur,Scaccia *dicto c.*11.*à n.*286. Gayto *dicto tit.*3.*à n.*188. qui *num.*193.*&* 194.

Addit, quod liber debet continere veresimilia , 30
& non repugnantia , vt num sequenti explicatur, & quod liber careat falsitate , & omni alia suspicione mala , ad tradita per nos *in cap.ex litteris* 3. *& cap. cum Ioannes de fideinſtrument.* hic applicanda.

Et ratio quare cum dictis requisitis pro scriben- 31
te probet in minimis liber,illa erit,quia satis prædicta requisita demonstrant in tam paruis,& exiguis partitis scribentem,de cuius fide integra,constat non curaturum,cum datis,& acceptis in libro scribere.

Nisi liber probaretur in aliqua partita defectuo- 32
sus,aut reprobatus ; eo quod sic in aliis censebitur: nam vtique in capitulis separatis , si vnum sit falsum,& reliqua falsa reputantur,ad pleniſſimè traddita per Mascardum *de probationibus concluſ.*7420. post Iason,& alios,respondent Scobar *dicto c.*11. *n.* 22. latissimè Scaccia *dicto cap.*11.*n.* 183. latè Gayto *dicto tit.*3.*cap.*2. *de credito à n.*141.& latè Legendus *à n.*903. *&* 904. cum pluribus sequentibus, qui *d.tit.*3. etiam extendit , quando debitor negasset vnam ex parcellis scriptis , & illa deinde fuisset verificata,& probata per scribentem ; quia tunc probaret , etiam quoad cæteras partitas,Farinac. *conſ.* 20.*n.*1. Genua *supra n.*49. Scaccia *dicto c.*11. *n.*186.cum aliis;& iuxta hæc sustinetur concluſio,quã latè comprobant adducti,& alij per eas.

Quare si fiscus se fundet in libro mercatoris de- 33
linquentis hæretici repetens debita ab aliis Rei debitoris in paruis summis,illi fauendum videtur ; quemadmodum dicta proxime fauent eidemmet scribenti , cum fiscus,vt iam supra diximus,& patet *ex dictis infra* , succedat in iuribus , & actionibus ipsius delinquentis,sicut distincte expendimus ; & sic licet debitor rei opponat compensationem , aut solutionem , si illam legitime non probauerit , veniet condemnandus ex sola libri partita faciente pro reo,si in libro,vt dictum est , procedant solemnia,& requisita libris mercatorum requisita.

Hæc tamen assertio parum subsistere videtur ; 34
ex eo , quod cum postea scribens in libro proprio expresse reperiatur reus sanctæ Inquisitionis , & inde infamis , eius liber non probat ex doctrina Baldi *in l. Cassius num.* 10. *ff. de senator.* Iason , Stract. Grammat. & alij , quos citat , &

ſequitur Maſcardus *de probationib. dicta concl.* 975. *num.* 30. Foller. *ſupra n.* 37. Craueta, Roland, & alij relati per Scacciam *d. cap.* 11. *n.* 186. eo quod hæc iam eſt infamia publica, etſi ſcriptus ſit ante talem publicitatem, niſi in caſu, quo infamia ſcribentis eſſet nota aduerſario; tunc enim, ex quo fides ſcribentis ab illo eſt appobata, & macula infamiæ remiſſa ob eius ſcientiam, dum, ea non obſtante, contraxit, exiſtimo locum dari fiſco, vbi eidem ſcribenti daretur, ſi ipſe ageret de recuperandis partitis ad tradita per Gaytum *ſupra dict. capite ſecundo titulo* 3. *à numero* 135. *ad* 138.

35 Ad aliud quando adeſt inueriſimilitudo, præmiſſis quæ adduxi latè *ſub cap. quia veroſimile de præſumpt.* & in propoſito explicant Scaccia *de iudic. cap.* 11. *à num.* 159. *&* *à num.* 167. & Gayto *dicto tit.* 3. *cap.* 2. *à n.* 10. *&* *à n.* 107. dicentes materiam eſſe vtilem, ac practicabilem ſingulariter, modis ſequentibus exemplificando, & diſtinguendo, dicunt veriſimile eſſe illud, quod conuenit iuri naturali, & communi; item quod conuenit rationi, cum valeat argumentum de ratione ad legem, aut è contra, vel quod aptius eſt ſubiectæ materiæ, ſeu quod vt plurimum ſolet euenire, & quod frequentius contingit, aut quod præteritorum experientia ſuadet, & cadit in communem intellectum, & opinionem hominum. Quibus conſideratis, docent alij DD. & Scaccia *n.* 175 & Gayto *n.* 119. poſſe Iudicem, cuius arbitrio, etiam relinquunt non effrenato, ſed conſiderato, iuxta iuris regulas, vt dicunt idem Scaccia *n.* 194. Gayto *n.* 109. Menoch. *de arbitrar. caſu* 93. qui iudicans veriſimiles, aut inueriſimiles libri partitas, vt tunc ſi non opponatur, potius pro veriſimilibus, applicet ſenſum, cum nemine opponente, ſemper veritas, & bonitas præſumatur per illa, quæ dixi longe *in cap. fin. de præſumpt.* ac tradunt Alciat. *regula* 3. *præſumpt.* 4. *num.* 2. & Menoch. *lib.* 5. *de præſumptionibus in* 4. adducens exemplum Redemptoris abſoluentis adulteram; quia nullus accuſabat.

36 Et in tantum procedere videtur, quod licet regula iuris ſit, nempe in magnis partitis, librum fidem non facere pro ſcribente, etiam ſtante dicta generali conſuetudine, Tyraquel. *de iudic. in rebus exigendis n.* 4. Maſcard. *dicta concluſ.* 975. *num.* 15. & innumeri quos ſequitur Scaccia *dicto cap.* 11. *num.* 175. etiam, ſi conſuetudo diſponeret, quod credatur libris mercatorum in magnis ſummis, vt ſi diceret, quod omnibus mercatorum libris credatur; quia hoc in caſu, eſſet indiſcreta, & prona ad malum, Bald. *in l. vnica C. de confeſſ.* Scaccia *num.* 196. Cranet. Maſcard. Tyraquel. quod limitant alij Doctores, quando conſuetudo excluderet, vel arctaret iudicis arbitrium ad omnino his libris credendum; quia ſi conſuetudo, aut ſtatutum ſe ſubmitterent iudicis arbitrio, vt eo accedente, mandarent credi libro, tunc libro credendum, iudice ſic arbitrante, inſpectis qualitate ſcribentis, & cauſæ quantitate, vt dicunt Iaſon in *dicta l. admonendi in* 2. *regul. numero* 120. *ff. de iure iur.* Foller. Tyraquel. & cum multis aliis Gayto, *dicto tit.* 3. *à n.* 125.

37 Qui *ad n.* 130. cum Scobar, Menochio, Scaccia *dict. cap.* 11. *à num.* 176. *&* 179. Maſcard. Craueta, & aliis, declarat quod quando concurrit arbitrium iudicis iudicantis magnam, aut modicam ſummam, data perſonarum qualitate, tunc inueriſimilia, vel veriſimilia non probare in vim libri, aut conſuetudinis, tanquam indiſcretæ, ſed in vim circunſtantiarum, aut veriſimilitudinis.

Quod ſi dubites quando dicantur inueriſimilia 38
ſcripta per mercatorem *in libro, exemplificabis*, veluti, ſi mercator ſcripſit in libro ſe in tali die, menſe, & anno dediſſe *N.* tot vlnas panni numero plures aſcendentes ad valoré *Ducat.* 200. *in circa* pro faciendis veſtibus eiuſdem *N.* in partitis, ne in libro receptorum ſcribat recepiſſe in partem pretij ab illo carella quinque, vel aliam modicam ſummam nam tunc liber contineret inueriſimile, tam reſpectu dati, quam accepti, Scaccia *dicto cap.* 11. *num.* 175. Gayto *dicto tit.* 3. *cap.* 2. *n.* 122. præcipue ſi N. vteretur veſtibus modicis, & fides Mercatoris non eſſet approbata.

Hinc poteſt dici quod certificatio admiculata 39
teſtibus, aliiſve præſumptionibus deducta ex libro, qui vocatur *de caja* alicuius hominis negotiorum, & comprobata cum manuali eiuſdem libri, facit præſumptionem ad probandum efficaciter, iuxta magis receptam Iaſonis opinionem *in l. admonendi* 131. *in fine ff. de iureiur.* & Canoniſtarum *in cap.* 2. *de fide inſtrument.* ſicut poſt alios plures docent Maſcard. *de prob. concluſ.* 976. *numero* 12. Surd. *deciſ.* 199. *numero* 1. Genua *de ſcriptura priuata libro* 4. Rubric. *an liber rationum mercatoris numero* 8. *&* 9. imo plenam probationem facere ſi ſit admiculata cum teſtibus, & ex partitis libri ſpeculator dixit, *tit. de inſtrument. edit. ſub Rub. quot ſunt ſpecies inſtrument. ſub numero* 5. Vbi voluit, quod liber negotiationis probat pro ſcribente cum adminiculo vnius teſtis, & Salicetus *in l. rationes C. de probat. & in l.* 1. *C. de edendo*, ſubdens etiam in arbitrio iudicis reſidere, conſiderata qualitate perſonæ, & quantitate rerum, quanta fides adhibenda ſit libris, vt ſequutus eſt poſt Barbatiam, & alios, Menochius *de arbitr. cent.* 11. *caſu* 91. *lib.* 2.

Et quod abſque prædicto adminiculo plena, 40
& efficax oriatur probatio, tenuit elegantiſſimè Scaccia *de iudic. cauſar. ciuil. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 129. *&* 130. ex eo fundamento; quia negociatores ipſi ſcribunt, & faciunt libros rationum quâdam ſui exercitij neceſſitate, & ex quodam tacito mandato, & voluntate eorum, cum quibus contrahunt, ſciunt quod mercatores neceſſarium debent facere, & tenere vnum Codicem ſuarum rationum cum ſæpe dent in credentiam, & recipiant creditum in diuerſis partitis, & contrahant cum tot, & diuerſis, vt nimis eis oneroſum eſſet de ſingulis parere probationes, aliter quam per ſcripturam proprij codicis rationum, ad cuius comprobationem refert Maſcardum, Ancharr. & alios.

Vnde etſi dubium ſæpe ſæpius controuerſum 41
ſit, an in partitis ſcriptis ad fauorem ſcribentis, ſit plena fides adhibenda libro mercatoris, aut alicuius alterius priuati, & regula iuris ſit generaliſſima, ac nota, nempe talem librum nullam pro ſcribente facere fidem, ex l. exemplo, *d. l. inſtrumenta, C. de prob.* vt Bart. Maſcard. Alfer. Honded. Rimin. Zephal. & aliis, quos ſequuntur Genua *lib.* 4. *de ſcriptura priuata*, Gayto *de credito p.* 2. *tit.* 5. *à n.* 895. Vbi extendit cum Scrade *in d. l. admonendi n.* 264. Genua *n.* 35. *&* 36. etiam ſi priuatus plures confeciſſet libros, & in omnibus creditum reperiatur ſcriptum, & etiam ſi aduerſarius produceret ipſe hunc librum contra ſcribentem, aut eo quomodolibet vtatur: Tamen fallit in

partitis

partitis minutis ; imo & magnis , concurrentibus adminiculis, seu verisimilibus , de quibus *supra*, ac breuiter repetit idem Gayto cum multis *d. cap. 2. tit. 5. à n. 899.* & hoc efficacius in libris Mercatorum , quibus plena detur fides, quam priuatorum; eo quod Mercatores videntur exercere officium , quasi publicum , vt docuit idem Gayto *supra n. 992. & 993.* ex Adrian. Negusant *resp. 417. n. 29.* & sic limitationes , seu declarationes supra relatas admittendas fore, vt admittuntur in praxi, dicendum est.

42 Itaque si petentes contra fiscum, vellent se adiuuari ex partitis librorum , quæ sonant scriptæ contra ipsummet scribentem aduersus quem alia est regula magis nota , nempe librum efficaciter probare contra scribentem *ex glossa in l. quidam numularios ff. de edendo*, vbi Bart. & alij, & notatur *in d. l. admonendi ff. de iure iur.* Vbi in specie Lantfranc. Curt. Iason, Ripa, Caccialup. & alij relati per Crauetam. *de antiquit. tempor. vers. vidimus n. 26.* Gabriel , *comm. concln. tit. de confes. concl. 1. à n. 57.* Couarr. *lib. 2. pract. n. 8.* Farinac. *cons. 12. n. 15.* Mascard. *concl. 976. à n. 4. & 1.* Scaccia *de indic. ciuil. cap. 11. n. 84. & 282.* Genua *de script. priuata , lib. 4. tit. de libr. Mercator. q. 2.* loquentes de libro Mercatorum , & fortius quia ita procedit in libro priuati , qui contra illum facit plenam fidem , & probationem ; sic Mascard. *supr. n. 4.* Gayto *dict. c. 2. tit. 1. n. 102.* qui *n. 103.* ex eodem Iasone *in dicta l. admonendi in 2. eius repet. n. 115.* & aliis relatis à Mascard. *n. 1.* Surd. *cons. 489. n. 20. vol. 4.* & per Scaccia *dict. cap. 11. n. 382. & n. 191.* per Genuam , *dict. lib. 4. tit. 1. n. 103. & q. 2. n. 5.* qui dicunt , vt liber probet, etiam si careat requisitis iam hic supra adductis, sicut, & facit contra tutorem, & administratorem scribentem, vt pro absoluto firmant Farinac. *decis. 110.* & additio ibi, & Marlian. *dec. 42.* idem Gayto *dict. cap. 2. tit. 4. à n. 873.* & sic procedere in omni librorum specie, docent Gratian. Riminald. Put. Honded. Caball. Masson. Phyrro, Alfan. Ioan. de Vicomercato , & infiniti consulentes , & repetentes, quos latissimè congerit Genua *dicto lib. 4. tit. 1. n. 95.* dicens rec[illegible]ssimam , & verissimam *n. 97.* nouissime Mon[illegible] *decis. lucen. 36. n. 5. & 6. per textum vbi glossa in l. quædam §. numularios ff. de edendo* Vbi notant omnes , & *in dicta l. admonendi* ex illa satis vulgata ratione , quod non est verisimile, vt quis contra se mendacium scribat, idem Gayto *d. cap. 2. de credito tit. 4. n. 969. vbi à n. 71.* ampliat cum Genua *supra à n. 98. 104. 106. 109. & 111.* etiam si liber scriptus sit præsente, siue absente aduersario , in cuius fauorem liber loquitur, & etiam si scriptus fuisset à tertia persona , mandante debitore, & etiam si tertius institor, factor. aut quilibet alius scribens de mandato , sit suspectæ vitæ, & etiam si partitæ reperirẽtur scriptæ in libro aduersarij ex Mascardo *sup. d. concl. 976. n. 10.* & quod procedat non solum contra scribentem, sed etiam contra eius successorem, tam vniuersalẽ, quã particularem, Mascard. *sup. n. 12.* Farin. *d. dec. 210.* alij relati per Genuam *d. n. 111.* & Monach. *d. dec. 36.* & etiam, vt dictum est, liber careret requisitis , Gayto *n. 979.* & contra quemlibet officialem publicum, cum multis Genua *d. lib. 4. de script. priuata, tit. de lib. rationum n. 10. & 35.* Gayto *d. c. 2. tit. 1. n. 19. & 20.*

43 Quod si talis liber non contineat causam dati, & accepti, *vt supra dixi* non probabit contra scribentem plene, sed tantum semiplene probant, Craueta *de antiquit. num. 46.* Mascard. *dicta concl. 975. n. 65.* Scaccia *d. cap. 11. num. 279.* Ludouic. *concl. 29. vers. quarto requirit.* Phyrr. Maur. *de fide instr. cap. 47. num. 13.* Gayto *dict. tit. 1. cap. 2. num. 204. & 205.* & in libro administratorum fortius procedere probant Scaccia *dict. cap. 11. n. 277.* Gayto *supra n. 173. & 876.* Vbi *n. 878.* limitat quando adessent aliquæ coniecturæ de causa debiti , cum tunc plene probaret : sic cum Mascardo *supra n. 18.* & aliis relatis à Genua *dicto lib. 4. à n. 118.* dummodo coniecturæ, & præsumptiones deducant causam necessariam , & vtilem modo, vt supponit Scaccia loco proxime allegato; vel si causa per alias probationes appareret, quæ numquam excluſa videatur, sic cum Mascardo *concl. 345. numero 69.* idem Gayto *n. 879.* videndus ad alias declarationes *a numero 880.* qui & *a num. 980.* dicit limitari relatam principalem conclusionem, quando liber confectus esset sine causa, vel quando scribens vellet probare partitas fuisse per eum scriptas per errorem , quia tunc errore probato , liber non probaret contra scribentem , vt dixerunt Iason *in l. error C. de iuris , & facti ignor.* & alij citati per Genuam *dicto tit. 1. num. 122.* & respectu illius, qui librum impugnauit , tunc enim libro impugnato , is non poterit iuuari , vt dixerunt Mascard. *dict. concl. 976. num. fin.* Bart. Abbas , Iason, Beutest. Schrader. & alij , quos probat Genua *num. 124.* Gayto, qui latius de veritate huius limitationis scribit *d. c. 2. tit. de apochis à n. 2633. & à n. 2704.*

Et quia DD. diuersè loquuntur de libro non 44
continente data, & accepta per ordinem, quia esset memorialis, aut schedula , aut talis informis scriptura; & sic non probaret contra scribentem, vt dixerunt Bart. Roman. Iason & alij, quos probat Mascard. *dicta concl. 976. n. 19.* Genua *dicto tit. 1. à n. 129.* cum Beust. Vicomercat Alex. Rauden. Rot. Romana , Butrigella, & Honded. & contra hoc dixerunt Decius *in cap. 2. de fide instrum. sub num. 19.* Schrader. *in dicta l. admonendi n. 266.* vers. *sexta conclusio*; eo quod confessio in qualibet carta facta probat, & ex aliis; ideo Gayto, *dicto tit. 4. n. 987. & 988.* sub distinctione composuit desidium , vt prima sententia procedat , quando illa cautela , seu talis liber absque requisito fuisset concepta , & conceptus , modo supra hic declarato , *à numero 29.* secus si contineret causam obligationis ; nam tunc probabit, & si die , & aliis requisitis careat , vt in Appocha per communes traditiones probat Genua *immemor. lib. 1. de scriptura priuata q. 4. à n. 124.*

At quia inter nos in causis fiscalibus, quas pro- 45
sequuti fuimus , vt fiscalis in hoc consilio supremo inquisitionis circiter per annos quatuor experti sumus reos sancti Officij, datas, & acceptas partitas in propriis libris scripsisse ante apprehensionem dolosè cum fraude, & simulatè , vt potius per proprios libros apparerent considerabilium partitarum aliis hominibus negotiorum gestoribus debitores.

Eo animo, & prætextu, vt velint potius confis- 46
cationem fisco applicandam defraudare ; ideo si iuxta considerationes hic adductas talis simulatio contingat probari , sicut contra instrumenta cessionum , & confessionata latè probamus multis de causis *infra in hoc tractatu sub alleg. seq. 13. & 14.* Ideo perspectis singulis illis simulandi modis, si ex aliquo satis appareat librũ dolosè fuisse scriptum, & vt fiscus defraudaretur, tunc librũ non facere cõtrà fiscũ, dicendũ est, vt sæpius in casibus diuersis obtinuimus; quod satis videtur confirmare Daniel *de Nobilib. disp. 66. à n. 13. 15. 16. & 20.* qui dum ege-

rit de coniecturis, quibus probatur simulatio, *à n.* 1. agit etiam de non præstanda fide libris, nisi probetur scribentem esse virum probum, & talem reputatum, veritatem scribere assuetum, & de aliis requisitis, quæ vt tales homines rei sancti officij, fiscum defraudent in bonis confiscatis, solent mutare contra veritatem debita falsa, scribendo in fauorem tertij suppositi, à quo facilius recuperabunt, & numquam à fisco, qui etiam vtuntur eodem colore, aliis simulatis cessionibus, de quibus *in seqq. alleg.* 13. 14. & 17. cum scribunt partitas sibi debitas, vt de ratione hic suprà iam dictum est.

46 Ad vltimam partem dubij, quæ est quasi fundamentum progressus allegationum, quæ subsequuntur, in materia confiscationis bonorum factæ ab Inquisitoribus. Respondetur breuiter, quod quando reus fidei comprehenditur, & mancipatur in carceribus S. Officij, statim fit bonorum eius sequæstratio, ne bona surripiantur, & abscondantur, & penes aliquam personam idoneam, coram Tabellione, & executore ponentur, vt habeat illorum custodiam, & curam, vt conseruet, quæ seruando, seruari possint. Alia autem Inquisitorum mandato vendantur per custodem; debet enim præcedere bonorum descriptio, id est inuentarium, quæ est ad confiscationem præparatoria iuxta praxim instructionis Toletanæ *anni* 1561. *n.* 6. in illis verbis: *el sequesto de bienes, se deue haçer quando la prision es por heregia formal, y no en otros casos, que los Inquisidores pueden prender, en el qual sequesto solamente se pondran los bienes, que se hallaren en poder de la persona, que se manda prender, y no los que estuuieren en poder de terçero opositor.* Deinde si reus resultet de hæresi confessus, aut legitimè conuictus, declarantur eius bona confiscata, & applicata fisco, vt petit Fiscalis. Ex aliis inquam delictis, non procedet confiscatio, nec descriptio, qualia sunt hæresis, suspicio, veluti contra blasphemos, sortilegos, secundò nubentes, aut similes, qui proprie non sunt hæretici.

47 Contra hæreticum verò absentem etiam fit, nam si hæreticus fugit tempore, quo ceptura exequenda erat, sequæstrantur bona pro delicto habita, vel quæ in potestate vxoris, & filiorum, reperiuntur. Quæ si discerni non possunt, sequæstrantur omnia, quæ in eius Domo reperiuntur; quia illa omnia esse fugitiui præsumuntur: ita Castro Palao *in opere mor, tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 8. *puncto* 16. *vers.* 3. *n.* 3. Diana, *p.* 4. *tract.* 8. *resol.* 86. addentes bona absentium in tertium possessorem inuenta, licet de rigore iuris sequæstrari non debeant, si paulò, ante citationem fuga præcessit probarique facile possunt quæ bona sint sequæstrari debent.

48 Contra hæreticum vero defunctum, non fit sequæstratio propter rationem iam adductæ *instruct. Toleti n.* 61. in verbis sequentibus: *aunque la probanca contra el defuncto sea bastante, no se ha de haçer, secresto de bienes, porque estan en poder de terçeros poseedores, los quales, nahan de ser, desposeridos hasta ser el defuncto declarado por harege, y ellos vencidos en iuicio:* videndi sunt Dian *vbi supra*, Tabiena verbo *hæreticus n.* 5. *reperitor inquint verbo confiscatio. Vers. item sciendum* Vmbertus Locatus *in praxi inquisit. verbo bona hæreticorum n.* 1. Zanchinus *tract. de hæresi c.* 25. *n.* 1. & *c.* 1. *n.* 8. Cantara *in quæst. crim. Rub. de hæret. c.* 1. *n.* 54. Rosas *de hæret. p.* 2. *n.* 46. Carena, & Bordon. ac alij scriptores S. Inquisitiones.

## ALLEGATIO XIII.

An cessio facta alicuius magnæ quantitatis ab aliquo, qui postea fuit reus incarceratus in Sancto Inquisitionis officio ex causa fidei, possit dici nulla ex defectu oppositio contrà instrumentum in publica formâ factum à Tabellione siue Notario publico coram testibus, & cum partium subscriptionibus? & an cessionarium ante litem contestatam vel executionis impedimentum & quindennam teneatur de cessionis instrumento docere parte petente, & an fiscus possit recipere cessionē à priuato.

*SVMMARIVM.*

1 *Instrumentum ex nonnullis dicitur nullum, numeris sequentibus.*

2 *Instrumentum redargutum de falso, transfert onus probandi, verum esse in creditorem prætendentem virtute ipsius, qualiter à n.* 26.

3 *Cessionis scriptura, quæ dicitur nulla, vacillare facit instrumentum, & qualiter.*

4 *Falsitatis suspicio in ciuilibus habetur pro verâ, & si resultet ex vero scriptore latente, & inuisibili; sicut graue, vt n.* 5. & 22.

6 *Præsumptiones duæ sufficiunt ad tollendam fidem suspecto instrumento, & n.* 7.

7 *Præsumptionum genera plura, quibus instrumentum redditur falsum, referuntur in à n.* 8.

8 *D. Antonius Anaya cessionarius Francisci Gomez Romani reconciliari, fuit victus anno* 1658. *me patrono Fisci, & à n.* 9.

9 *Cessionis instrumentum D. Antonij de Anaya testibus ipsis instrumentariis fuit improbatū ex simulatione, & à n.* 10. & *quali modo deponentibus n.* 12. & *ex defectibus prothocoli ipsius Tabellionis, vt n.* 14. & 20.

10 *Testes instrumentarij negantes se instrumento interfuisse, aut non recordari, reddunt instrumentum falsum, & n.* 13. & 14.

11 *Testis vnus ex instrumentariis, etsi alij non contradicant, sufficit ad reddendum instrumentū suspectū, si esset omni exceptione maior n.* 12.

14 *Instrumentum, vt falsum redditur testibus instrumentalibus quæ debeant probari?*

15 *Tabellionis variationes in suo prothocolo, reddunt ipsius instrumentum suspectum.*

16 *Instrumentū redditur nullū propter cartas extractas, aut intermissas in prothocolo, aliisue modis.*

17 *Testes instrumentarij, vt faciāt instrumentū vacillare, siue falsum reddi, quā distinctione debeāt deponere n.* 18. & 19. *Vbi num debeant narrare factum, & alia.*

19 *Testis dicens* non recordor, *sufficit ad reddendum suspectum instrumentum.*

21 *Testes dicentes* non recordari *plus significant, quam dicentes* non intellexisse *ad reddendum instrumentum falsum.*

22 *Suspicio, quæ in criminalibus facit indicium ad torturam, in ciuilibus plene probat.*

23 *Instrumentum ex multis modis deponendi testiū contra Tabellionē, redditur suspectū, ad falsum.*

24 *Testes reprobantes instrumentum, debent esse omni exceptione maiores. si sint extranei, non sic si fuissent instrumētarij n.* 21. *De ratione n.* 26.

27 *Testa*

27 *Teſtamentum, ſicut quodlibet aliud inſtrumentum teſtibus valet improbari, ſed quibus, & quot* ramiſſiuè.

28 *Arbitrium iudicis ad reddendum inſtrumentum falſum ex quibus eſt componendum ?*

29 *Ceſſionarius quando teneatur docere de inſtrumento ſibi ceſſo parte aduerſa opponente ſiue agat excluſiuè aut in Iudicio ordinario & num.* 30.

31 *Ceſſiones nequeunt inquiſitores nec fiſcus inquiſitores recipere à priuato factæ & de mandato contra inquiſitores Mexicanos.*

1 VIA *ſub cap. ex literis* 3. *& cap. cum Ioannes de fide inſtrum.* ſcripſi de nonnullis, quibus poteſt dici nullum inſtrumentum conficionatum in totum, vel in parte; ideo adiunctis hic ibi adductis.

2 Et quæ ſolent adduci ad praxim, quando inſtrumentum redarguitur falſum a parte, quæ ſonat in eo obligata criminaliter, aut ciuiliter, & quod onus probandi inſtrumentum ritè, & legitimè conceptum pertineat ad creditorem, & non ad debitorem, quod falſum ſit iuxta quæ practici Doctores docent *per textum in l.* 115. *tit.* 18. *p.* 3. *& per leg. iubemus C. de probationib.* Decius *in cap. porrecta de confirmat. vtili, vel inutili notab.* 3. *& conſ.* 189. *col.* Alex. *conſ.* 117. *vol.* 1. *col. penult.* Anania *conſ.* 491. Boſſius. *in pract. crim. tit. de falſ. n.* 5. & melius quãdo eſt redargutum, Parlad. *lib.* 2. *rer. quotid. c.* 1. *p.* 1. §. 11. *n.* 15. Pareja *de inſtrum. edit vniuerſali tit.* 1. *reſol.* 3. §. 2. *n.* 33. *tom.* 1. Noguerol. *alleg.* 25. *ex n.* 253. & quæ dixit *in Rub. de fide inſtrum. q.* 2.

3 Et nunc deſcendendo, reſpondetur, vt ſi ſcriptura ceſſionis nulla dicatur, iam tunc illius inſtrumentum vacillare dicetur, vtpote ſuſpectum, & ſi non dicatur omnino inualidum, applicando doctrinam Boherij *dec.* 118. *n.* 11. *&* 27. & cum aliis Gayto *de cred. c.* 3. *tit.* 1. *n.* 636. vt ſi teſtibus arguatur, non inſtrumentariis, aut ſupernumerariis, & præcipue quidem cum inter perſonas ſuſpectas conficitur iuxta dicenda *alleg. ſeqq.* vbi de ſimulata ceſſione; redditur enim inſtrumentum de falſo ſuſpectum

4 per præſumptiones, & coniecturas. † Eo quod falſitatis ſuſpicio in ciuilibus habetur pro veritate, & melius cum opponitur aduerſus illud ciuiliter, cum multis probant Farinac. *de falſit. q.* 152. *n.* 10. *&* 32. Vbi dicit id ſine contradictore procedere, Merlin *controuerſ. forenſ. cent.* 2. *c.* 78. *n.* 10. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 752. *n.* 5. *& c.* 877. *n.* 26. *& c.* 889. *n.* 18. Gayto *ſupra dict. c.* 3. *tit.* 1. *n.* 639. *&* 640. Gabriel. *commun. concl. de maleficiis lib.* 7. *concl.* 6. *n.* 12. Menochius *de præſumpt. q.* 99. *n.* 5. Maſcard. *de probat. concl.* 739. *n.* 4. *&* 5. & infiniti, quos, iſti citant:

5 iterum Gayto *de cred. c.* 2. *tit.* 5. *ex n.* 914. † Quod extendit Nata *conſ.* 633. *n.* 8. cum pluribus ſequentibus procedere etiam, ſi ſuſpicio falſitatis in ciuilibus reſultat ex vitio ſcripturæ latente & inuiſibili; dummodo vitium ſit graue, & non leue; etſi contrà hunc iuuehat Riminald. *conſ.* 59. *à n.* 9. *l.* 1. quem aliquando ſequuntur Menoch. *d. quæſt.* 99. *n.* 12. & ante hos Boſſius dicentes ſuſpicionem falſi in ciuilibus haberi pro veritate tantum ob vitium ſcripturæ viſibile, & manifeſtum: tamen Nattæ opinionem eſſe indubitatis rationibus fulcitam, docent cum multis Farinac. *de falſit. & ſimulat. d. q.* 152. *n.* 6. Maſcard. *concluſ.* 740. *à n.* 4. & eam ſeruari in practica dicũt idem Farin. *ſup. n.* 16. & Gayto *d. c.* 2. *n.* 116. *vbi à n.* 917. reſtringendo declarat, de quo articulo inferius, dum agemus de ſchedula, priuata, in caſu arduo ventilato in hoc noſtro ſupremo Inquiſitionis Conſilio anno præterito, 1658. in quo me Patrono pro Fiſco victum fuit.

Solent ergo dubitare DD. quando non clarè 6
conſtant de falſitate inſtrumenti numquid per præſumptiones ſufficienter ſuſpectum de falſo reddatur. In quo articulo duas præſumptiones ſufficere ad tollendum fidem inſtrumenro, quando ciuiliter agitur, præter adductos docens Anania *dicto conſ.* 49. *n.* 3. *verſ. cũ duæ præſumptiones* Conrrad. *in pract. Rub. de falſatoriis n.* 38. Craueta *conſ.* 134. *n.* 39. Chacheuant. *deciſ.* 117. Vbi falſitatis ſuſpicionem haberi pro veritate ad tollendam fidem inſtrumento, *n.* 7. *& n.* 12. *in fine* dicit ſufficere duas præſumptiones, Zephalus *conſ.* 287. *n.* 4. Gabriel. *de malefic. lib.* 7. *concl.* 6. *n.* 5. Vinius *dec.* 8. qui idem pluries deciſum refert, ſuſpicionem ſcilicet falſitatis ſufficere in Ciuilibus ad tollendum fidem inſtrumento, & *n.* 10. Baiard. *ad Clar. in* §. *falſum n.* 23. Ioſeph Ludouicus *concl.* 35. *ampliatione* 6. Bartazol. *conſ.* 91. *n.* 32. *& concluſione* 211. *n.* 2. *&* 14. Maſcard. *dicta concluſ.* 740. *n.* 45. Hypolit. Riminald. ac Decianus, quos congerunt idem Farinac. *de falſit. dicta quæſt.* 152. 8. *diſt. n.* 28. Gayto *dicto c.* 3. *tit.* 1. *de cred. ex n.* 641. Aymon *conſ.* 134. *n.* 39. & alij.

Et cum certum etiam ſit plures eſſe præſumptio- 7
nes, quibus tale inſtrumentum vacillare, & fidem perdere, ſtatutum ſit in iure, & ſi duæ ſufficiant, *n. præced.* dictum eſt, quas referre laborioſum eſſet, & excuſamus; quia ad longum eas ſcribunt Menoch *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 20. *per totam*, Neguzantius Iunior *conſ. aut quæſt.* 7. licet non ſit late, ſed Farinac. latiſſime *de falſit. q.* 153. *p.* 1. vbi de apoſtilla *p.* 2. & *de Cancell. n. p.* 3. & *de interlineatione p.* 4. vbi de abſtractione, & quomodo prædicta procedant, & de diuerſitate manus, & ſingularius ibi *p.* 5. *& n.* 9. Ioſeph Seſſe *deciſ. Aragoniæ* 118. *per totam tom.* 2. omiſſis aliis, Morot. *conſ.* 217. & Carr. *dec.* 66. & alij penes eas de quibus dixi aliqua *ſub d. cap. ex literis* 3. *de fide inſtrum.*

Ideo ad caſum ſpecialem ventilatum in hoc no- 8
ſtro Conſilio ſupremo *anno* 1658. deſcendamus, in quo fuit Victus *D. Antonius de Anaya*, qui prætendebat virtute ceſſionis cuiuſdam appochæ; id eſt librantiæ factæ ei *à Franciſco Gomez Romano* per ſcripturam publicam, 10. *Octob.* 1653. coram *Ioan. Mont.* dicto Regio Tabellione huius Curiæ Matriten. in qua refertur quantitatem illius, quæ erat octo millium argentorum dragmorum illi cedere; eò quod aliam eandem quantitatem accepiſſet in 36..... dragmis à Romano *Anaya* debitis ex cauſa mutui vſq; ad annũ 1653. & in 52.....235. dragmis numeratis, quos accepiſſe fatetur renuncians exceptionem non numeratæ pecuniæ, & illius probationis obligando ſe dictus Romanus ad euictionem, & expeditionem propriis expẽſis. Et quia Promoto fiſcalis anteceſſor noſter *DD. Didacus Eſcolanus* hodie Epiſcopus Taraconenſ. qui allegationem fecit iuridicam ſtudio, etiam *D. Ant. Zambrenæ*, tunc, & in tempore noſtro huius conſilij ſupremi generalis Agentis ad cauſas fiſcales, hodie Promotor fiſcalis ſanctæ Inquiſitionis Regni Gallatiæ tribus mediis illud inſtrumentum ceſſionis pugnantibus, quorum opera nonnullis additis, quãdo in hac lite loquutus fui obtinui, & primus fuerit propoſitus in ſuperficie huius allegationis. Ideo repetendo fundamenta primæ exceptionis hic addendo aliqua; poteris pro aliis duabus exceptionibus recurrere ad proximas duas allegationes

ſequentes.Nempe quod contractus ille celebratus, fuit ſimulatus, cui credi non debet;& quod dictus *Franciſcus Romanus*.Cedens,fuit reus ſancti officij à multo tempore,retro hæreticus;indeque,aut non potuiſſe alienare contra ius fiſci, aut eius contractum, annullandum,ſiue reſcindendum fuiſſe.

9 Etenim prædicti anteceſſores recte conſiderauerunt, inſpecto inſtrumento ceſſionis relatæ ex ſeptem præſumptionibus falſum reddi.Prima,quia examinati teſtes illius inſtrumentarij depoſuerunt *die* 12. *Octob.*1655. Sine diſcrepantia non recordari præſentes fuiſſe celebrationi talis ceſſionis,nec habere notitiam authoricationis illius,vulgo *de el otorgamiento*;& ſi recordentur tunc temporis ſolere adeſſe in officio Tabellionis nominati *Ioannis Montero*, & quod ab illo, vt teſtes inſcriberentur inquam plurimis ſcripturis, addentes duo ex teſtibus in dictâ ſcripturâ ſignatis,nempe *Franc.de Pinar*,& *Rochus Menoch*.non cognoſcere dictos *Romanum*,& *Anayam* contrahentes. Etenim quoties per teſtes inſtrumentarios dicitur aliter inſcriptum per Notarium,quàm dictum per contrahentes,aut negantes inſtrumenti celebrationem, aut contrahentes,vel aliquem eorum non fuiſſe præſentem, inſtrumentum reprobari communiter ſcribunt, ac docent Bartol.*in l.*1.§.*ſi quis neget ff.quemadmodum teſtamenta aperiantur*,Vbi alij.Innocent *in cap.cum Ioannes à num.*1. *de fide inſtrument.*vbi aliqua dico, alij à Maſcardo relati *de probat.q.*6.*in princip.n.*36. & alibi Menoch. *de arbitrar. caſu* 105. latiſſimè Farinac. *de falcitate* legendus omnino *q.*158.indubitatum dicit Seſſe *deciſione* 119.*tom.*2.*à num.*25. *quod ex ſequentibus fit fortius.*

10 Primo,nam ſi v.g. duo inſtrumentarij teſtes,aut omnes inſtrumentarij negant eos interfuiſſe celebrationi, inſtrumentum tunc illud dici ſuſpectum de falſo,ſatis probant Baiardus *ad Clarum in* §.*falſum n.*100.Menoch. *de arbitr. dicto caſu* 105. *n.*9.Caball. *reſolut.crim. tom.*1.*caſu* 183. *n.*1. Maſcardus *dicta q.*6.*in princ. de probat n.*7. Gayto *de credito* videndus *dicto c.*2.*tit.*1.*n.*520.*& à n.*517. cum multis aliis cum Hoſtienſe, Butrio, Ancarrano,Abbate,Felino,Bart.Bald.Ioanne,Sicardo,Lanfranc.Fulgoſ.Natta, Patian. cum quibus ante eum Farin.*de falſit.d.quæſt.*158.*p.*1.*n.*7.dicentes ex magis communi;& quidquid nonnulli in contrarium ſcripſerint talem depoſitionem vtique ſufficere ad reprobationem inſtrumenti, quod videtur proprium de caſu relato in inſtrumento Dicti *D. Antonij de Anaya*,& *Romani.*

11 Et confirmatur, quia id procedit,etiam,ſi vnus teſtis ex neceſſariis in inſtrumento eidem contradicat; quia & ſi tunc omnino falſum non reddatur, tamen eius fidem vacillare & nullam facere probationem, dixerunt Bellamera, Butr.Ancharran.Imol.Zabarel.Felin.& alij *in d.c. Cum Ioannes de fide inſtrument.*Vbi ego,Cinus, Iacob. & Salicetus *in l.in exercendis C.eodem*, Bart.Bard.& Fulgoſ.*in d.l.*1.§.*ſi quis fieret ff.quemadmodum teſtam. aperiantur*,& *in dicto* §.*ſi quis neget*, Vbi dicit Fulgoſius ſic ſequutum eſſe ab omnibus Doctoribus; quamuis ille contrarium firmet, qui reprobatur à Menochio *d.caſu* 105.*n.*13.*&* 15.Franc.Marc.*deciſ.*486.*n.*8.*p.*1.Boër.Curtio,Follerio, Alciato,Boſſio,Nata,Conrrad.Monticel.Mayner.Rondegal.& cum aliis Farinac.*d.quæſt.*158.*p.*1.*n.*13.Seſſe *dicta dec.*119.*n.*25.

12 Quæ aſſertio intelligenda venit, quando ille vnicus teſtis,qui inſtrumentum negaret;aut illi interfuiſſet, aut reprobaret, eſſet omni exceptione maior, cuius qualitas debet probari, vt dixerunt Craueta *conſ.* 56.*numero* 9.& *ſeqq.* Surdus *conſ.* 378.*verſ. quando teſtis & vnicus n.* 34. Gratianus *diſcept.forenſ.cap.*192. *n.*27. Maſcardus *d.quæſt.*6.*in princ.de probat.n.*59.Gayto *d. c.*2.*tit.* 1.*n.*564. *&* 521. Vbi & *n.* 22. extendit cum hoc ſuppoſito doctrinam *num.præced.*adductam,dicens nec probare inſtrumentum,ſi vnicus teſtis neceſſarius diceret ſe non interfuiſſe in inſtrumento; tunc enim pariter, quod inſtrumenti fides debilitetur, & quod vti ſuſpectum non probet, firmat ex Innocent. & aliis ſcribentibus *in dicto cap. cum Ioannes*, & legiſtis adductis *in dicta l. in exercendis ita probantis ex gloſſa in dicto* §.*ſi quis neget, dict.l.* 1.*ff.quemadmod.teſtam.aper.*

Vnde cum teſtes inſtrumentarij adducti inſtru- 13
menti *Anayæ* & *Romani*, quod inſtanter reprobamus ex dictis, dixerint in relato examine 12. *Octobr. dicti anni* 1655. ſe non recordari præſentes fuiſſe authoricationi vulgò *Al Otorgamiento* talis inſtrumenti, nec de illo notitiam habere. Et alij duo ex illis iam ſuprà cognominati addiderunt non cognoſcere contrahentes apparet optimo iure improbatum fuiſſe dictum inſtrumentum ceſſionis in omnibus ſententiis à Domino Inquiſitore Generali,cæteriſque Conſiliariis, præcipue attendendo ex doctrina Innocent.Hoſtienſis, Butrij,Ioan.Andr.Bellam,Socini, Maſcardi, quos ſequuntur Farinacius *dicta quæſt.*118. *de falſit. n.* 10.*&* 11.& Gayto *d.c.*2.*tit.*1.*n.*524. extenſionem eo fortius procedere, ſi aliqui ex inſtrumentariis dicerent eos non interfuiſſe tempore celebrationis inſtrumenti, addentes hoc in caſu vnum etiam teſtem ſufficere ad inualidandum inſtrumentum;cum ergo in caſu noſtro teſtes omnes concordent, vt retulimus, videtur ſine dubio iure optimo, vt falſum dictum inſtrumentum ceſſionis dictum fuiſſe inualidum.

Quod ſi obiiceretur cum Couarr. *lib.*2.*variar.* 14
*c.*13.*n.*12. neceſſum fore ad reprobandum aliquod inſtrumentum publicum, tanquam falſum, vt teſtes inſtrumentales deponant vniformiter contra illud, & quod ſint ſanæ, & bonæ opinionis, & quod tabellio careat opinione bona, & quod factum non ſit ex antiquioribus iuxta depoſitionem *dictæ leg.*115.*tit.*18.*p.*3.reſpondetur ſic in caſu noſtro inuentum, cum iam relatum ſit illos omnes depoſuiſſe vniformiter ſe non recordari interfuiſſe quando confectum fuit, paruo tempore ante; & quia facta diligentia cum dicto *Ioanne Montero* tabellione illius, vt exhiberet ſcripturarum à ſe confectarum illius *anni* 1655. prothocolum, illo recognito, & certificato inuenta fuit regiſtratio in eo anno *in fol.* 14.emendatio folij,qui antea erat 16. proſequuta vſque ad finem ipſius prothocoli. Item ex alia inſpectione dicti prothocoli, vbi primum inſtrumentum illius ſonat confectum *die* 2. *dicti menſis Octob.*in quo eſt, & aliud eiuſdem tenoris,& diei,& inde proxime inuenta fuiſſe inſtrumenta *diei* 4.*eiuſdem menſis*,& poſt in tertio,quinto,ſexto, nouem, decem etiam iterum nouem, decem,vndecim,duodecim, & decem ſex iuxta quæ inuenta fuerunt alia quatuor inſtrumenta confecta,& authoricata in die octaua dicti menſis; item quia inter folium 26.& 26.intromiſſa fuerunt reperta alia duo inſtrumenta in duobus foliis ſine numeratione, quæ aderat in antecedentibus, & ſubſequentibus, quæ ſonant confecta in die 15. eiuſdem menſis, quæ reperta fuere collocata poſt diem 16.dicti menſis;& quia iuxta numerationem

antiquam

antiquam foliorum quæ fuit emendata, deficiunt duo folio nam ibi vltimo poſitum pro primo, tunc erat tertium.

15 Ob quas tabellionis variationes, atque malas prothocoli collationes apparet vtique de falſitate talis inſtrumenti: nam præter quam quod ordo in collocandis inſtrumentis per tabellionem in ſuo prothocolorũ regiſtro, vt fidem faciant, eſt eſſentialis, & de ſubſtantialibus, quæ debet diſponi ſecundũ dies authoricationum vulgò *de ſus otorgamientos* iuxta diſpoſitionem §. *quibus ſpecialiter*, *C. de Iuſtinianeo C. confirmando*, vbi DD *per verba* ibi: *vt ordo temporum earum conſtitutionum, non ſolum ex adiectis diebus, conſulibuſque, ſed etiam ex ipſa compoſitione earum clareſcat; primis quidem in priori loco, poſterioribus vero in ſecundo*, per illa, quæ ſcripſi *infra de fide inſtrum. cap. imputari* 13. & *in Rub.* & *dict. cap. cum Ioannes* 10. *q.* 2. *in fine* hic repetenda, vbi de quæſtione illa: *An dicatur falſum inſtrumentum, ſi deficiat in ordine regiſtrationis cum cæteris inſtrumentis prothocoli?*

16 In terminis ſunt hic repetenda dicta Crauetæ *cõſ.* 28. *n.* 5. & Hypoliti Riminaldi *conſ.* 30. *n.* 37. *lib.* ille in verbis ſequẽtibus: quarto oritur ſuſpicio falſitatis ex ordine regiſtrationis, nam aſſertum teſtamentum factum dicitur die quartò menſis Martij anni prædicti 1512. & tamen reperiuntur plura alia inſtrumenta recepta de eodem anno, & de menſibus Septembris, & Nouembris; & ſic longe poſt aſſertum teſtamentum regiſtrata, & prothocolata litteris antiquis ante ipſum teſtamentum. Ideo veriſimile eſt, quod ſi ipſum teſtamentum veritatem contineret, ſeu ex veritate factum eſſet quod ſuo loco, & ordine collocatum, & regiſtratum fuiſſet, Hypoliti in aliis, quæ ſequuntur: ſecunda ratio eſt. per quam poſito, quod prothocolus eſſet, ei fides non eſt adhibenda, velut ſuſpectus, propter chartas quaſdam adiunctas, nonnullas vero extractas, & inciſas, quæ res validam inducit præſumptionem, & ſuſpicionem falſitatis prothocoli, qui in aliis verbis n. 38. proſequitur ibi: quanta ratio ſuccedit in chartis duplicatis eodem num. item, & præpoſteratis, vt quinquageſimæ ſeptimæ, quæ regiſtratio ſic inſolita arguit ſuſpicionem falſitatis iuxta quæ ſentiunt etiam Maſcardus *de probat. concluſ.* 40. *n.* 38. Menoch. *de arbitr. caſu.* 187. *n.* 48. & *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* ibi: *ſeptima coniectura eſt, non ſeruato ſtylo, & modo ſolito, vt ſi non debito loco eſt facta regiſtratio* Ioſeph Ludouiſio *deciſ. lucen.* 13. *n.* 23. Farinac. *lib.* 1. *conſil. deciſ.* 78. *in addit. lit. A, & B, & deciſ.* 128. *num.* 3. *in addit. littera A*, quia vt communiter Doctores notarunt cum Baldo *in d.* §. *quibus ſpecialiter*, prius tempore, prius debet eſſe in ordine ſituationis.

17 Imo & ſi deficerent hæc, & alia aduerſus tabellionem, nec inuenirentur implicati in ſuis declarationibus iudicialiter aſſumptis dicti *D. Antonius de Anaya*, & *Franc. Gomez Romano*, de quibus *alleg. ſeqq.* & opponerentur ab illis teſtes inſtrumentales ſupra relatos non contradicere expreſſe inſtrumento illi, nec affirmare abſoluta ſe non interfuiſſe illius confectionis vulgo *al otorgamiento* cum tantum deponant *ſe non recordari* & alij duo addant *ſe non cognoſcere otorgantes*; imo addere ſolitum fuiſſe dictum tabellionem cum ipſis authoricare inſtrumenta prothocolata, & ſic ob multiplicatos actus obſcuritatem accepiſſe ad deponendum *non recordari*; non enim per talia verba teſtes concludenter deponunt contra veritatem dicti inſtrumenti, quod neceſſarium videbatur: nam vt docent Boerius *dec.* 118. *n.* 7. *in fine*, Alex. Craueta, Iaſon, Decian. Ancharran. Rugien. Styatic. Iulius Scarlatin. Menochius *de arbitr. ſupra*, Maſcardus, Patianus, & Hieronymus Laurent. quos congerunt, & probant Farinac. *de falſit. d. q.* 158. *n.* 116. Gayto *d. c.* 2. *tit.* 1. *à n.* 337. & clariùs, & meliùs Surdus *conſ.* 578. *n.* 45. & 46. *volum.* 3. & Boſius *de falſitate n.* 9. Vbi exemplificat dicendo teſtis *non interfui*, vel *interfui, ſed non ita dictum per contrahentes*, addens, vt teneatur teſtis recitare, totum factum controuerſum, referre totum inſtrumenti tenorem, ſaltem ea quæ controuertuntur; ita vt ſi alias deficiat, minuatur teſtis fides ex ea ratione; quia ſi tenorem, aut facti memoriam non retinet veriſimile vtique eſſe, quod id, quod controuertitur, nec memoriæ retineatur, illud quæ nunc audeat affirmare, vt videntur etiam amplecti Craueta *conſ.* 75. *n.* 28. Maſcard. *d. q.* 6. *n.* 72. Surdus *d. conſ.* 378. *num.* 45. & 46. Ioan. Vinc. Honded. *conſ.* 99. *volum.* 2. *num.* 31. & 32. *ad tex. in l. cum gloſſa ibi in l. Lucius ff. de his, qui notantur infamia.*

Et in tantum dicta videantur procedere, quod 18
præter tenoris relationem inſtrumenti, & contractus, debent dicti teſtes reprobatorij addere inſuper deponendo de certo loco, & tempore, in quo fuit inſtrumentum celebratum, cum poſſit contingere duo fuiſſe confecta inſtrumenta diuerſis locis, & temporibus, vt Legiſtæ docent, & ibi Bart. *in d. l.* 1. §. *ſi quis neget*, & *d. l. in exercendis* Maſcardus *d. concl.* 9. 19. *n.* 4. Menochius *ſupra n.* 34. Baiardus *ad Clarum in d.* §. *falſum n.* 104. niſi appareat aliunde de loco, & tempore *per textum*, vbi alij Canoniſtæ *in d. cap. cum Ioannes* §. *ad hoc de fide inſtrument.* pro vt apparere debet, & de identitate teſtium inſtrumentalium reprobantium, vt illi proprij ſint, qui deſcripti ſunt in inſtrumento; quia multi eodem nomine, & cognomine vocati reperiuntur, Zabarella, & Belenc. *in dicto cap. cum Ioannes*, Boſſius, Foller. & alij, quos probant Menoch. *in d. caſu* 105. *n.* 4. Baiard. *ſupra n.* 107. & Farinac. *n.* 137. poſt quos Adrian. Neguſant *conſil. aut q.* 83. *n.* 10. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 292. *n.* 30. qui loquitur in expreſſione loci, & temporis, Gayto *d. c.* 2. *tit.* 3. *à num.* 588. qui *n.* 592. & 593. cum Farinacio *d. quæſt.* 158. de ſimulatione, & falſitate *n.* 151. explicat hoc vltimum circa identitatem teſtium dicens ſatis probari præſumptiue, & per hoc neganti eos eſſe illos, qui deſcripti apparent, incumbere onus probandi hanc negatiuam.

Nihilominus in caſu noſtro ſufficienter per reſ- 19
ponſionem teſtium inſtrumentalium eneruatam fuiſſe inſtrumenti ceſſionis fidem, patet ex Paulo Caſtrenſi *in d. l. in excrcendis* [illegible]. *de fide inſtrument. verſ. hoc tamen videtur intelligendum*, & ibidem Salicetus *n.* 5. Farinac. *dicta quæſt.* 158. *n.* 122. ibi: *ſed ſi non tantum tempus interceſſiſſet, ſitque veriſimile, quod ſi teſtes interfuiſſent recordarentur, tunc dicendo ſe non recordari, habentur, ac ſi dixiſſent ſe non interfuiſſe*; nam ſufficit teſtes deponere virtualiter de controuerſiis, nempe ſi factum non erit antiquum, & teſtis diceret *non recordor* quod hoc per contrahentes dictum ſit; quia ſi dictum fuiſſet ipſe recordaretur, aut ſi diceret *non recordor me interfuiſſe*, quia ſi interfuiſſem recordarer, ſic etiam alij, quos probant poſt Tyraquel. *ad leg. ſi vnquam C. de reuocandis donat in præfat. n.* 47. Menochius *d. caſu* 105. *n.* 3. *in fine*, Gayto *de credito d. cap.* 2. *tit.* 1. *ex n.* 542.

Itaque ex dictis, & aliis aperte apparuit ceſſio- 20
nem factam à dicto Franciſco Gomez Romano *d.*

*anno* 1653. in fauorem dicti *D. Anton. de Anaya* fuisse falso instrumento fabricatam; tum ex dictis per Farinacium in repert. iudic. q. 78. n. 8. ibi: *prothocolum, seu originale, quando est falsum, suspectum, vel nullum, tunc etiam instrumentum inde sumptum, & leuatum, similiter est falsum, de falso suspectum, ac nullum*, Pareja *de instrument. edit tit. 1. resol. 3. §. 1. n. 46.* Menochius *de arbitrariis casu* 187. *n.* 23. Ancharran. *cons.* 431. *vol.* 1. Beroius *cons.* 1. *n.* 12. Purpuratus *cons.* 172. *in fine lib.* 2.

21 Et similiter in nostro casu nimis suspectum illud instrumentum dici; siquidem omnes testes deponentes *non recordari* interfuisse confectioni, plus significare, quam si dicerent *non intellexisse*, cum ex hac responsione oriatur, non solùm aduersus Notarium magna suspicio ad torturam, vt dixerunt Boss. *d. tit. de falsit. num. 9. vers. si tamen omnes dicerent* Farinac. *supra n.* 130.

22 Verum & quod instrumentum non faciat probationem; eo quia in ciuilibus operatur veritatem, & plenam probationem quælibet suspicio, quæ in criminalibus faceret indicium ad torturam, cum multis Caball. *casu* 183. Farinacius *supra* & Gayto *dicto cap. 2. tit. 1. n.* 528. 551. *&* 552.

23 Qui à *n.* 544. ponit ex multis alios modos, quibus deponentes testes instrumentarij contra Tabellionem eius instrumentum satis improbare dicuntur; veluti si dicerent fuisse scriptum, quod ipsi nõ audierint dici per contrahentes, sed quædam diuersa audierint, vel si dixissent rem non fuisse gestam, prout illa apparet scripta instrumento, licet non recordentur, qualiter scripta fuit; dummodo sint ex descriptis in instrumento; & quo testes instrumentarij, tanquam vocati ad interessendum contractui, satis videntur concludere, dicendo simpliciter non interfuisse, vel non audiuisse cum Farinacio *d. q.* 158. *p. 1. n.* 128. & contra Bossium, Decianus, Patianus, & alij citati per Farinac. Mascard. *de probat. d. q. 6. n.* 40. & alij, quos ipsi referunt.

24 Vnde & si aliqui ex Doctoribus positis *supra sub vers. imo*, & *vers. & in tantum* requirantur aliqua specialia in testibus reprobantibus instrumentum, & quod sint idonei, ac omni exceptione maiores, nullam prorsus vel minimam patientes exceptionem, vt dixerunt Bart. Bald. Salicetus, Sicardus *in dicta l. in exercendis*, Bartol. *in dicta l. 1. §. si quis neget ff. quemadmod. testam. aperiantur n.* 12. Fulgosius ibi, Boer. *d. dec.* 118. Menoch. *de arbitrar. dicto casu* 105. *numero* 33. Mascard. *dicta quæst. 6. numero* 56. 68. *&* 70. & *dict. conclus.* 919. *numero* 5. *&* 6. Aretinus, Alex. Craueta, Curt. Iason, Cuman. Anania, Neuis. Natta, Lantfranc. Foller. Conrad. Monticell. Magner. Bertazol. Scarlatin. Tenn. & Osascus, quos omnes probat Farinac. *d. q.* 158. *p. 1. numero* 92. Surd. *cons.* 398. *numero* 33. *&* 34. *& latius cons.* 414. Hondendum *dicto cons.* 99. *numero* 26.

25 Tamen hæc intelligentia solum admittetur respectu testium extraneorum, qui non fuerunt descripti in instrumento per dicta à Patiano *de probat. lib. 1. cap.* 40. *numero* 22. *&* 23. *puncto numero* 30. *&* 31. à Surd. *dicto cons.* 414. *volum.* 3. *n.* 83. expressius Mascard. *dict. quæst. 6. numero* 40. Gayto *dicto cap. 6. tit. 1. n.* 540. *&* 556. Cum Curtio Sen. Natta, Conrad. Foller. Moncill. Ferr. Gargiar. & Ioanne Ronche Gall. quos ante illum probarunt Mascard. *dict. quæst. 6. n.* 56. 57. *&* 68. Menoch. *d. casu* 105. *à numero* 6. Farin. *supra n.* 106. *sublimit.* 3. dicentes aliter de testibus instrumentariis, qui etiã quod non sint omni exceptione maiores reprobabunt instrumentum, & modificationem, de qua supra procedere respectu testium non descriptorum in instrumento.

Quia respectu illorum diuersa est ratio; eò quod 26
instrumentum maiorem præsumptionem habet, quasi sustineatur ex testibus in eo descriptis, & ob id requiratur fortior probatio, cum adsit præsumptio pro instrumento contra partem, quod secus dicunt esse Farinac. *supra numero* 108. & more suo Stephanus Gratian. *discept. forens. dicto cap.* 192. *n.* 24. 25. *&* 26. *in reprobatione per testes descriptos*; quia tunc eliditur præsumptio, quæ pro instrumento faciebat. Et sic euinci de plano contra instrumentum cessionis fabricatum inter dictos *Anayam*, & *Romanum*, sufficienterque illius falsitatem, & Tabellionis fuisse à nobis probatam, & recte iudicatum. Cum quibus hæc allegatio pro aliis similibus videtur iuridica, & stabilis, & si ad alios casus desideras contra instrumenta opponere, & contra Tabelliones, leges quæ late præcitati Doctores adducunt.

Pro complemento notabis *ex d. c. cum Ioannes*, 27
vbi Ordinarij Canonistæ, *& ex dicta l. in exercendis de fide instrument.* Vbi Bartol. Castr. & Ioan. Sicar. *& per dict. l. 1. §. si quis neget, vbi glossa*, Odofredus, Albericus, Romanus, Folgosius, & omnes, quos sequitur Gayto *de credito dicto cap. 3. tit. 1. n.* 522. ex Nouizan. Bass. Mascard. Mayn. & aliis, quos refert Farin. *dicta q.* 158. *de falsit. num.* 15. *&* 16. dicta *in hac allegatione* de probanda falsitate instrumenti procedere, tam in testamento, quam in alio quolibet instrumento; sed quibus & quot testibus instrumentariis aut extraneis reprobari valeat, leges quæ dixi *in dicto cap. cum Ioannes de fide instrum. q. 1. &* 2.

Secundo etiam notabis dicta de instrumentis 28
falsis, & testibus ea improbantibus non excludere arbitrium iudicis iudicare debentis. Super qualitate testium, & Notarij, ac facti antiqui, vel recentis ex quibus idem Iudex laborare habeat, & nitatur indagare veritatem considerans præfatas iam adductas hic qualitates; nec non & considerare habeat numerum testium, omniaque alia de iure consideranda, vt docent Innocent. Butr. & alij *ex dicto cap. Cum Ioannes*, Boss. Monticell. Conrad. Angel. Socinus, & alij, quos probat Farinac. *de falsit. dicta q.* 158. *n.* 63. & post Menoch. *dicto casu* 105. arbitrarium iudici hoc esse respondit Surdus *d. cons.* 414. *n.* 100. & Cardinal. Tuschus, aliisque antiquis, & recentioribus allegatis, probat etiam Molfesius *tom. 2. ad consuet Neapol. p.* 10. *q.* 6. *à n.* 10. & benè Gregorius Lopez *in dicta l.* 115. *tit.* 18. *p. 3. glossa* verb. *Testigos* per verba illa *intellige quod per dispositionem huius legis, non existimo totaliter legis arbitrium tolli, quin possit ipse, attenta legalitate, & bona fama testium deponentium contra instrumentum, & aliis circunstantiis detrahere fidei instrumenti quantumcumque benefamatus sit Tabellio, & viua voce atteſtetur pro eo, quia lex ista se fundat in præsumptione oblitionis in testibus; verum si ex aliis præsumptionibus, & coniecturis ista tolleretur, non haberet locum huius legis dispositio; quia præsumptio recipit probationem in contrarium per aliam præsumptionem, & inferius, si enim aliter diceretur esset materia fabricandi falsa instrumenta, si locus non maneret eis impugnandis de falsitate, & quia ideo testes apponuntur in instrumentis, vt per eos adhibeatur fides instrumento.* Quæ verba retuli *infra sub dicto cap. cum Ioannes*, legendus cum aliis D. Ioan. de la Rea *in 2. p. allegat. fiscal. allegat. 95. n. 6.* & Gayto *de credito*

*dicto*

*dicto cap. 3. tit. 1. à n.* 534. vbi addit *n.* 536. dicens quod Iudex iudicabit benè consideratis in hac allegatione adductis, & aliis, quæ ipse repetit; quia eius arbitrium non debet esse effrenatum, sed semper limitatum secundum semper iuris regulas.

Ad secundam allegationis partem quia Amato
29 Res. 78. cum infinitis plenè discutit & distinguit, ideo ego eum sequendo respondeo, vt quemadmodum legitimatio personæ actoris, in quocumque iudicio, quantumuis summario, vel executiuo requiritur iuxta quæ dixi *sub Rub. de iudiciis* & ibi *sub cap. dilectus 6. quæst.* 11. *&* 12. item *& q. penult. & fin.* de quo DD. per illum textum in l. non omnes C. qui accusare non possint Muscatel. Peregr. Grass. Intrigl. Bolognet Scruder. Lancel. Erasmus & Vigilius ab eo relati. Ita & cessionarium de cessione docere dicit parte scilicet petente, si cessionis nomen in libello deductum sit, quæ ea tanquam libelli pars venit edenda adhoc vt constet quod Agentis interfit & deliberare debeat possit reus concedere, vel contendere, sic cum Menoch. Roderic. Bertrand. Tiraquel. & aliis etiam ex adductis qui etia num. 12. dicit quod cessionarius non tenetur cessionis instrumentum exhibere parte non petente ab initio recipiente de exhibitione cessionis & in causa cartarij Dec. 63. n. 22.

Dubitant verò DD. an si ab initio petente par-
30 te teneatur cessionarius statim docere de instrumento cessionis & vt resoluat, Amato etiam distinguit, nam si agat in Iudicio ordinario sufficit vt ostendat vt post litem contestatam, quando sola facti veritate inspecta proceditur & quandocumque ante conclusum in causa ibi *n.* 4. 5. 6. *&* 7. vbi exemplificat etiam in aliis casibus, quod si executiuè procedatur tunc quemadmodum agens executiuè tanquam hæres ante omnia de hæreditario, titulo & nomine docere debet, sic & cessionarius teneatur in executiuis ante omnia exhibere cessionem licet de ea in alio instrumento mentio fiat ita idem Amato à *n.* 9. *&* 11. cum Anchar. & Dec. iuxta *Auth. si quis in aliquo C. de edendo*, & faciunt quæ latè dixi *sub cap.* 1. *&* 2. *de fide instrum.* additque *n.* 13. *&* 14. quod fide cessionis viribus discutiendum sit id etiam in executiuis faciendum intra quindenam & non ante, nisi exceptio notoria ex parte ipsius instrumenti resultans admittatur contra tale iustrumentum vt concludit Amato *ibi n.* 14. *&* 15.

Ad vltimam allegat. partem respondetur de iure
31 prohibitum esse fisco recipere cessionem à priuato *gloss. in l. res* §. *lites ff. de iure fisci*, Et quamuis Alfar. *de offic. fisc. gloss.* 16. id non admittat, nisi quando pactum intercedit dando cedenti aliquam partem pæcuniæ *ex tit. C. ne fis. vel Resp.* & quod si absolutè cessio fieret vtique validè reciperetur à fisco, sicut ibi firmat aliquos recepisse legendus à n. 14. ad 17. tamen quia tali practicæ resistum *lex ab Anastasio & l. per diuersos C. mandati* ne vi potentiorem fiat alienatio & ex aliis cõsiderationibus noster inquisitor generalis vnâ cum Consilio Carpens inquisitores Mexicanos absolutè illis & aliis prohibuit cessionibus accipere hoc anno 1661. inter alia capitula mandata seruari reuisa, & iudicata contra illos visitatione quam fecit *D. Petrus de Medicina* Inquisitor Hispanensis illius Mexicanæ Inquisitionis visitator.

## ALLEGATIO XIV.

An instrumentum cessionis possit dici simulatum & sub confidentia fabricatum, vt defraudetur Fiscus interesse habens, aut prætendens in bonis cessis? & per quos casus possit contingere? Vbi debite in hoc supremo Consilio Inquisitionis in fauorem Fisci definita anno 1657.

### *SVMMARIVM.*

1 *Cessionis instrumentum variis de causis impugnari, aut nullum dici, probatur numeris sequentibus.*
2 *Simulatio quare vitiet contractus, etiam iuratos.*
3 *Simulatio licita est de contractu licito ad licitum; secus ad illicitum, vt à n.* 4.
4 *Falsa causa vitiat contractum, institutionem, rescriptum, gratiam, decretum, sententiam.*
5 *Hypotheca ex falsa causa corruit.*
6 *Falsa causa vitiat cessionem iurium.*
7 *Cessio quando subiaceat vitio nullitatis, est inspiciendus titulus, ex quo cessio actionum fuit facta.*
8 *Simulatio, etsi non præsumatur aduersus instrumentum probatur coniecturis, & præsumptionibus ad fauorem Fisci, aut alterius tertij, & n.* 13.
9 *Simulatio quot probetur presumptionibus.*
10 *Regula quod non valet vt agitur, valet vt valere poterit, qualiter in contractibus practicetur.*
11 *Dolosa machinatio solet areis præueniri in cessionibus ad defraudandum Fiscum & exemplificatur.*
12 *Regula, quod si non valet, quod ago, vt ago, non valere, vt valere poterit. In quo verificetur.*
13 *Cessio inter personas suspectas, atque dolosas non valet, quæ probari potest coniecturis.*
14 *Simulatio arguitur ex vicinitate actus ex his, quæ in continenti fiunt ex multiplicitate instrumentorum, & actuum, & ex aliis pluribus enumeratis hic, & ex aliis à n.* 15. 16. *& quibusmodis probetur sub d. numero* 14. *in fine.*
15 *Donatio quando dicatur facta in fraudem Fisci.*
16 *Cessio simulata dicitur ex repetita iactantia in cedente, & ex aliis pluribus causis hic relatis.*
17 *Simulatio vera dicitur, veluti cum fit contractus ad defensionem alicuius facti.*
18 *Simulatio in venditione iurium regalium pluribus modis probant Nogerol. contegisse* 20. *scilicet, vt hic.*
19 *Simulati contractus omnes solent celebrari vno ex tribus modis, ad quos referuntur relatæ species sub n.* 14. 15. 16. 17. *&* 18. *quæ sunt plus* 40. *& sub n.* 20. 21. 22. 23. 24. 25. *&* 26.

20 *Cessio*

20 *Cessio facta à Francisco Gomez Romano in D. Antonium de Anaya ex septem capitibus, fuit simulata, vt ex alienatione proxima ad delictum.*

21 *Simulatio oritur ex non facta fide à Tebellione demum è ratione, & solutione, & si fiat de confessione.*

22 *Simulatio arguitur ex eo quod cedens, se debitorem constituit.*

23 *Simulatio oritur, si cedens remaneat in possessione rei cessæ.*

24 *Probatio minus concludens sufficit in materia fraudis, & inter homines fraudulentes.*

25 *Simulationis exceptio qualiter excludatur? Et à n. renuntiari valeat*, remissiuè.

1 VARE variis de causis potest impugnari cessio, vel de nullitate argui, quarum nonnullas referunt Rebuff. *ad leg. Gallicas 2. tom. tract. de cession. glossa vltima*, Paulus Gallerutus *de renunciatione tom. 1. lib. 1. cap. 4.* longe præter alios Farinac. *de falsitate, & simulatione q. 162. & 168* legendus omnino diuersis in locis, nouissimè noster amicus Olea litteris, prudentia, ac virtute conspicuus *in suo perdocto tract. de cessione iurium, & actionum, & specialiter tit. 8. q. 1.* qui de puncto refert infinitos ibi *n. 3. & 4.*

2 Et dicentes ideo simulationem vitiare contractus, facereque nullos ipso iure, nec dominium per illos transferri; licet fuisset iuramento Vallati; quia sunt veluti Vmbra, & corpus sine anima cum Noguerol. *alleg. 10. num. 73.* D. Ioseph Vela *decis. 38. num. 58.* Alex. Trentacchin. *lib. 1. de simul. rer. 1.* Belono *cons. 20. num. 34.* Donsperg. *Symmat. iuris lib. 2. p. 2. cap. 40.* vers. *& hac exceptio*, Gratiano *discept. forens. p. 3. cap. 479. à n. 72.* & in terminis de nullitate cessionis cum eodem Fariuac. *dicta quæst. 162. à n. 36. & lib. 3. respon. criminal. cons. 20. a n. 40.* Hypolito Montaner. ad Oliban. *de action. p. 1. lib. 1. cap. 4. n. 39. & 40.* Mantica *de tacitis lib. 4. tit. 13. n. 16.* Menoch. *lib. 3. præsumpt. 129. per totam*, Iacob. Cancer. *1. p. variar. cap. 13. à n. 73.* Valascus *de priuileg. panperum 3. p. in præm. à n. 24.* & ex aliis pluribus, quibus adiungo nouissimè Daniel. *de nobilibus controuers. 46. & 60.* Vbi congerit causas nonnullas, quibus instrumentum cessionis inualidum redditur.

3 Quo præmisso, & si licita sit simulatio de contractu licito ad alium licitum, quando ex illa simulatione non resultat iniquitas, seu iniustitia; non enim fictio inficit contractum, sed iniustitia, quæ ex fictione palliatur; & sic quoties de veritate constat ex actibus; quia ex actu acquiritur ius veræ personæ, & non fictæ; ideo valet actus; eo quod non admittitur simulatio, quando de veritate actus constat, Bald. *in l. cum præcibus C. de probat.* Zepolla *cautela 143. incipit tres sunt species in 4. specie n. 2.* vers. *potest addi*; ibique additio, Scaccia Latius *de commerciis §. 1. q. 7. p. 2.* ampliat. 10. *num. 20.* vers. *primo*, & *§. 3. glossa 3. n. 34. & §. 6. glossa 1. n. 75.* Gayto *de credito cap. 2. tit. 7. à n. 1453.* qui exemplis in cambiis, mutuo, ac in aliis contractibus agens de regula iuris illa, *si non valet vt ago, valeat vt valere potest*, latè explicat *cap. 2. tit. 7. q. 3. ex n. 1773.* de qua aliquid infra. At quoties illa simulatio inficit ipsum Contractum, ac fallaciis inuoluitur ad decipiendum, vel præiudicandum interesse habentes, tunc cessionem, siue contractum simulatum esse nullum fatendum est.

Nam sicut falsa causa vitiat contractum, legatum, institutionem, rescriptum, gratiam, decretum, libellum, confessionem, excommunicationem, donationem, & alia, vt docent latè Amendola ad Franch. *decis. 1. à n. 20.* Bertachin. verbo *Causa fol. 192.* Thomas Sanchez *de matrim. cum multis lib. 8. disp. 21. q. 2.* Mieres *de Maioratibus 3. p. q. 75. à n. 149.* Gutierr. *Canonic. lib. 2. cap. 15. à n. 14.* Castillo *cap. 172. controuers. à n. 27.* Nogerol. *dicta alleg. 10. n. 54.* Faquin. *lib. 10. controuers. c. 84.* Cancer *2. p. Variar. cap. 18. n. 95.* Cyriacus *lib. 1. controuers. 64. numero 21.* Vbi quod falsa causa omnem vitiat dispositionem. 4

Et quod ex falsa causa corruat hypotheca, Mercurial Merlin. *de pignoribus, & hypothecis lib. 5. tit. 2. q. 52.* ita similiter. 5

Et quod vitiet causa falsa cessionem iurium, dicunt Amendola *sup. n. 25.* qui refert Cabalcan. & Bertazol. *clausula 27. glossa 2. n. 5.* Hypolit. Montaner. *in additionibus ad Oliuan. de action p. 2. lib. 1. cap. 4. n. 34.* Olea *dec. iur. supra num. 5. qui n. 2.* dicit, vt quoties dubium sit an cessio subiaceat vitio nullitatis, debet inspici, titulus. 6

Ex quo cessio actionum fuit facta: nam quando v. g. venditio, permutatio, transactio, aut donatio ex aliquo defectu, aut inhabilitate personarū, nullæ sunt, cessionem ex his titulis factam nullitatem pati scribit; debet enim constare de causa existente, qua mota fuit simulatio, & fraus, vt docent Farinac. *de falsitate, & simulat. dicta quæst. 162. num. 136. & 137.* Mantica *de tacitis, & ambiguis lib. 8. tit. 25. num. 33. & lib. 13. tit. 35. num. 6.* Mascardus *de probat concl. 439. post num. 12. & 13.* 7

Vnde dicendum est quod etsi simulatio non præsumatur aduersus instrumentum, verum illam probari coniecturis, & præsumptionibus ad fauorem Fisci, aut alterius tertij, in qua præiudicium machinatur: resoluunt cum multis Farin. *d. quæst. 162. p. 2. n. 94. & 99. & 133.* Valenzuela *cons. 163. num. 14. p. 2.* Menochius *lib. 1. de arbitrar. casu 147.* Mascard. *de probat. d. concl. 439.* Gratianus *discept. forens. cap. 479. n. 64.* Gutierrez *in l. nemo potest. n. 402. ff. de leg. 1.* Gregor. Lopez *in l. fin. tit. 1. p. 5. glossa fin.* 8

Sed quot, & quantæ debeant esse præsumptiones, aut coniecturæ, vt simulatio probetur. Et an sufficiant duæ, seu plures aliæ requirantur leues, aut vehementes; disputant latè Decius *cons. 1. n. 9. lib. 1. & cons. 62. numero 15. & 16. lib. 3.* Vbi dicit quod sufficit semiplena probatio, pro quo facit dictum supra allegat. præced. vbi diximus quod quando probatio sufficit ad torturam in criminalibus, probat plenè in ciuilibus: videndi etiam Menoch. *de præsumpt. lib. 3. præsumptiene 122. num. 5.* ad finem Mascard. *de probat. lib. 1. concluf. 438.* Guaccinus *de confiscat. bonorum concl. 29. n. 78.* Castill. *controuers. iuris cap. 25. n. 22.* cum multis Farinac. *dict. quæst. 162. num. 143.* & ob id arbitrio iudicum hoc relinqui dixerunt Menochius, *d. præs. 122. num. 7.* idem Farin. *d. quæst. 162. num. 105. & 108.* cum multis, Franc. Bossius *cons. 52. num. 52. ad finem, lib. 1.* vt iuxta qualitates, & suspiciones contractus, & personarum, in quas simulatio præsumitur, arbitrentur, & hoc iuxta arbitrium ad pronunciandum falsum aliquod aliud instrumentum, vt ex multis iam diximus allegatione præcedenti *n. fin.* vers. *secundo.* 9

Ex his enim dicendum venit quod quamuis regula iam adducta quod non valet vt agitur valebit 10

lebit, vt valere poterit in materia fauorabili, Iason. *in l.1.§.si quis ita de verb. obligat. num.19.* Cobar *variar lib.2.cap.16.num.5.verſ.deinde* & de ſponſalibus *cap.3.ſub n.2.* Scaccia *de iudiciis cauſ. ciuil. & crimin, lib.2.cap.8.& de commerciis, & cambiis p.2.q.7.ampliat.10.limit.7.à n.14.* Verum quando cederet in præiudicium, & contractus peccaret in forma, tunc non valere quod agitur, vt firmat Gayto *de credito dicto cap.2.tit.7.q.3. à n.1782.* & ante, quia vbi lex reſiſtit actui, tunc ex illo actu nulla oritur obligatio ciuilis, nec naturalis, exemplificans in caſu nempe, vt pallietur mutuum, quod vere contractum fuit inter contrahentes ſub nomine Cambij ſimulauerunt iidem contrahentes Cambium ſiccum, & fictum, quod forma veri Cambij caret, caretque debitis Cambij requiſitis in reali, & vero Cambio, iuxta quę ſcribunt Canoniſtæ in cap. ſalubriter de vſuris, Regnicolæ *per l.13.tit.18.lib.5.recomp.*

11 Quod reuera in ceſſionibus ad defraudandum Fiſcum ſolet areis Inquiſitionis præueniri doloſa machinatione, vt contingit in referenda infrà celebrata inter *D. Antonium de Anaya, & Franc. Gomez Romanum* reum Inquiſitionis, de quibus *alleg. præced.* taliter quod in ea nulliter facta, non potuit comprehendi contractus non geſtus, cuius ratione exiſteret præcitata regula, ſi non valet eo modo, quo factus fuit, valebit, vt fieri potius eſt, *de qua in l.ſi tam anguſti*, vbi Alber. Angel. Florian. & communiter alij *ff. de ſeruitut.* Couarruu. *in dicto cap.3. de ſponſ. verſus finem*, Gutierrez *de iuramento confirmat. cap.51. num.28.* & alij relati per Scacciam *d. limit.7.à n.12.*

12 Et ſic hic in caſu noſtro militare aliam regulam, quod ſi non valet quod ago, vt ago, non valet etiam, vt valere poterit, vbi agitur de obligatione contrahenda iuxta Bart. doctrinam *in d.l.1.§.ſi quis ita ff. de verborum obligat. num.2.* ac Iaſon *num.6. notab.6.* Couarr. *ſupra*, & cum Gutierrez Anton. Guber. Conſtan. & Marco Antonio Chuco relatis per Scacciam *dict. limit.7. num.5.* Gayto *dicto cap. 2. tit.7.q.3. à numero* 1780. ex adducta ratione; quia quoties defectus eſt in forma contractus ſimulati, & vbi lex reſiſtit actui, tunc nulla oriatur obligatio.

13 Quare etſi iam dictum ſit ſimulationem non præſumi contra inſtrumentum, at illam probari præſumptionibus, & coniecturis, à fortiori dicendum veniet, vt facta inter perſonas ſuſpectas, atque doloſas, eam poſſe probari nullam per coniecturas, præcipuè quando allegatur per tertium, in cuius fraudem commiſſa eſt, vt contingit in Fiſco, qui non contraxit: ita Farinac. *de ſimulat. d.quæſt. 162.num.99.* Cum Ambroſio Vignat *in d. cap. ſalubriter de vſuris n.120.* idem Farin. *ibi n.249.* ex doctrina Baldi *in l.emptione 9.col.1.in fine, & col. 2.verſ.quæro qualiter probatur ſimulatio C.plus valere, quod agitur*, & ibi Salicetus *num.2.verſ. quæro an per tertium*, Aretin. *inſtit. de action. in princ. n.56.* Ioan. de Imola *in cap. illo vos n.19.verſ. aduerte tamen extra de pignor.* & ibi etiam Abbas *num.5.* vbi declarat, Pariſius *in addit.* ad Bartol. *in l. poſt contractum n.6. littera E, in verbo ſed an venditor ff. de donat.* Vital. *de clauſulis, Rub. qualiter ſimulatio probatur num.5.* Rota *diuerſ. dec.116.num.15.p.2.* Peregrin. *de iure fiſci lib.5. tit.1. Rub. de public bonorum num.161.* Menoch. *de arbit. lib.2.caſu 39.n.26.* Maſcard. *de probat. lib.1. concluſ.439.à n.31.* Tuſcus *in pract. concl. in verb. ſimulatio concluſ.260.n.11.12. & 261. & 266.* Vbi declarat ſecus eſſe in hærede eius, qui ſimulata vendidit, Mantica', qui bene explicat materiam *de tacitis, & ambig. conuent. lib.13. tit.36.à n.9.*

Et quia latiſſimè Farinacius more ſuo, cum in- 14
finitis refert plures coniecturas, quibus ſimulatio arguitur, inter quas vicinitas actus, & temporis breuitas, quo plures celebrantur actus *ibi p.4. à n.* 146. & ex his, quæ in continenti fiunt, & ex multiplicitate inſtrumentorum, ſeu plurium actuum ſeparatorum, & ex clauſulis inſolitis, & quando apponuntur aliæ intricatæ in inſtrumento, paupertas venditoris, pacta inſtrumenti inæqualia, & reſpicientia ſolum commodum emptoris quando cum illa eſt conſuetudo fœnerandi, vel quando contrahens non curauit videre rem, quam emit, vel de ea, & perſona ignota, cum qua contrahit, noluit ſe informare, ſecundum plures; alij contra; & quando contractus eſt initus inter perſonas ſuſpectas, & prohibitas, & quando actus celebratur clam, & occulte, occultatio inſtrumenti per longum tempus, qualitas loci, vbi celebratur, veriſimilitudo præſumptionum, tractatus præcedens pignoratitij contractus, & eſt coniectura ſimulationis illa, quæ oritur ex præfatione inſtrumenti, & quæ deſumitur ex præcedentibus, & ſubſequentibus; item confeſſio de recepto non conſtito de reali numeratione, vt infrà dicetur, redemptio rei venditæ intra modicum tempus, modicitas pretij, venditio fundi melioris, vel domus, ad quam venditor haberet magnam affectionem, & quam veroſimiliter non venditurus eſſet cum haberet aliâ bona, quæ vendere poſſet, qui etiam *d. quæſt. 162. ex n.96. ad 114.* ponens quoſdam generales modos, præſumptiones, & coniecturas, quibus ſimulatio probatur; *& à n.105.* quod iudicis arbitrio relinquitur quæ ſunt coniecturæ ſufficientes ad probandam ſimulationem, illico *à n.112.* ponit ſimulationem probari per inſtrumenta, per literas, per publicam vocem, & famam, per partis confeſſionem, per teſtes conteſtes rationem reddentes, & quod debet probari in ſpecie, & quod ſimul cum coniecturis probetur cauſa ſimulationis, & quod talis adeſſet tempore celebrati contractus, & quod probetur coniecturis iuris, non hominis, & coniecturis vrgentibus, perſpicuis, & non leuibus, etſi ſecundum aliquas perleues etiam: vbi de aliis cum limitationibus, declarationibus, & ampliationibus.

Et præter alia plura, quæ congerit idem Farin. 15
omnino legendus, & ad propoſitum de ceſſionibus, & donationibus factis in fraudem Fiſci, *dict. tract. de ſimulat. & falſit. tota quæſt.64. vbi à n.1.* ſcribens quando donatio à delinquente facta in fraudem Fiſci dicatur, & ab eo reuocetur, *& per quinque §§. ſequentes*, ſuppoſito, vt diximus, ceſſiones in tertij præiudicium non valere, vt probant Afflictis *deciſ.370.n.14.* & in terminis *de emancipatione* Clemens *de patriæ poteſtate cap. fin. n.82.* Honded. *conſ.42.n.12. & n.48. & 51.* etiamſi Iudicis interfuerit decretum, vt cum eo ſequitur Daniel *de nobilib. dicta diſp.46.n.3. qui n.1. & 2.* cum pluribus ex princ. adductis hic, probat etiã ex Merlino *dec.70.n.16.* Alba *conſ.128. n.7.* Lancellott. Gallia. *conſ.88.n.18.* ex Rota Genuens. *dec.184.n.8.* Lepid. *dec.60.col.4.* & Rota Ianuar. *dec.184. n.21.* Pedraca *conſ.36.à n.82.* & ex aliis, ceſſiones, aut iurium tranſlationes in iuriſdictionis fraudem, aut tertij præiudicium factas, coniecturis, & præſumptionibus probari; & quarum ſingulæ ſi non ſufficiant, coniunctæ admittantur, duxi nonnulas alias

coniecturas

coniecturas referre, quibus etiam in practicâ lites contra cedentes fuerunt sopitæ.

16 Prima, quando v.g. accedit iactantia repetita incedente ideo fecisse cessionem, vt sese liberaret à lite, & causam esse practicandam in Curia Romana *ex socino conſ.* 264. *n.* 2. *&* 5. *verſ.* 6. Farinac. *d. quæſt.* 164. *n.* 164. Rota Ianuar. *d. dec.* 184. *n.* 18. Daniel. *d. diſp.* 44. *n.* 6. qui *à n.* 7. ponit alias de defectu causæ, & de non adhibitis solemnitatibus ex insolitis, & in verisimili, & ex præpositis, non veris, nec verificatis, vt multis probat legendus idem Daniel. *à dicto numero ſexto item & ibi à num.* 12. *&* 13. ponit sequentes, si res remanet penes cedentem, vel si cedens remanet in possessione, vel si fiat cessio in consanguineum, vel si fiat de maiori parte bonorum, vel in potentiorem; est enim alienatio legibus exosa, nequis cum duriore aduersario litigatore cogatur; item & nulla, vt docent Neuizan. *conſ.* 20. *n.* 10. Natta *conſ.* 474. *n.* 39. *&* 40. Socinus *conſ.* 264. *n.* 2. *verſ. quarto*, Menoch. *conſ.* 104. *lib.* 1. *n.* 58. idem Daniel. *n.* 18. vbi 19. cum infinitis probat tales quidem cessiones, siue alienationes esse etiam reprobatas de iure canonico; qui etiam legendus *diſp.* 66. Vbi cum multis aliis addit etiam probari ex pacto in fauorem promitentis, si non soluit, & etiam si cedat in præiudicium creditorum, & tertij; item & ex actu occulto, sicut & nullitas contractus celebrati à muliere.

17 Hæc enim de simulatione, quæ coniecturis, & præsumptionibus probatur, se non inde negari potest quandoque probari veram simulationem, vt quando v. g. fit contractus ad defensionem alicuius facti, veluti si quis timens Principem, vel commune, vel ad effugienda onera, vel timeat sibi moueri litem, vendat alicui, aliovè titulo transferat, cum in veritate agatur quod non sit alienatio, sed tantum pro conseruatione sui iuris, vt docent Riminald. Iunior *conſ.* 62. *n.* 9. *lib.* 1. Paris. *conſ.* 53. *n.* 10. *lib.* 1. Socin. Senior, *conſ.* 264. *n.* 1. *& verſ. ſexto arguitur, & ſub n.* 3. *verſ.* circa secundam quæstionem, vbi in puncto de donatione facta, filio, Honded. *conſ.* 46. *n.* 9. *&* 10. Becc. *conſ.* 52. *n.* 53. *&* 64. Graff. *de effectibus* Clerical. *effectu* 3. *à n.* 288. vbi de donatione facta Clerico ad euitandas Gabellas, & fraudem præsumi attenta causa, & personarum qualitate, & futuræ litis timore, vt post alias Valenzuela Velazquez considerauit *conſ.* 19. *n.* 35. idē Daniel *dicta diſp.* 46. *n.* 4. *qui n.* 23. cum Giurta *dec.* 196. *n.* 19. *&* Ruginel. *q.* 47. *n.* 20. Surdo *conſ.* 47. *à n.* 26. addit iure simulationem probari, si actor, & reus conuenirent de mutando forum, & quod non tenerent id superioris præiudicium; & sic videri quotidie vt *ſub. n.* 24. ait cū Franc. Marco *dec.* 300. *p.* 1. Farin. *de ſimul q.* 150. *n.* 48. *circa finem, & dicta quæſt.* 162. *n.* 12. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 924. *n.* 8. punibilem esse contractum in tertij præiudicium celebratum; & quod cedens etiam causa mutandi iudicium, sit ponendus scribit *in fine*, ex Afflict. *ſupra* Capiblanc. *in pragmat.* 8. *p.* 3. *n.* 87.

18 Et sic ex proposito; & ad partes nouissimè scribens D. Petr. Diez Noguerol. *dicta alleg.* 10. *ex n.* 5. in causa Caroli Strata prætensoris contra iura Regalia in hac Matritensi curia, vt probaret interuenisse simul actionem in venditione iurium Regalium, solumque actum fuisse, vt pro pignore, & hypotheca 200... scutorum, iuxta quæ ibi refert, ponit 20. *coniecturas*, quibus ille contractus videbatur simulatus; tum quia ex tractatu præcedenti inducitur præsumptio simulationis, ex vicinitate, actuum, pluralitateque scripturarum; & quia pretium iurium non fuit numeratum de præsenti, ex profusione, & excessu pretij, quod pro iuribus datum fuit; & quod Genuæ confessa fuit solutio pretij dictorum iurium, & ex pecuniæ computatione, quæ Genuæ est in scutis, & moneta argentea, hic Castellæ reductis *ad Marapetinos noſtros*; & sic talem scripturā fuse Genuæ insolitā, & ob id simulatam. Et quia alia secunda scriptura apparuit eadem die subscripta 13. *Nouemb.* 1622. & ex effectu, quem venditio iuris habuit, & ex eo, quod ad eius executionem factum fuit; quia *Carolus Strata* fruitionem dictorum iurium habuit; non verò emptores, cum quibus contraxit; & quia tales non acceperunt ad securitatem mutui 200.... *Scutorum*, cum eam petiissent, ad aliam paruulam partitam; & quia emptio dictorum iurium fuit pro indiuiso facta à *Sauli & Doria* contrahentibus cū dicto *Strata*, cum socij non essent; item ex eo quod isti per aliam scripturam subscriptam amiserunt redditui quantitatem considerabilem ponderatam ibi n. 31. Et quia dictus *Carolus Strata* exactum ex illis iuribus retinuit, tamquam verum patrimonium; & pro alia scriptura 17.... *Scutorum*, quæ pro interesse acceperunt *Sauli, & Doria* ad cambium *Carolo Strata* datorum. Et quia aliqua iura ex illis vendita fuerunt, tanquam bona *Caroli Strata*, & eius consensu; & quia *Carolo Strata*, in computum fuit acceptum pretium dictorum iurium; quia venditio facta, vt modico tempore duret, dicitur simulata, vt traddit *n.* 56. ex Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 122. *n.* 112. item ex protestationibus nomine *Caroli Strata* factis ex fama præterita, & præsenti, quod ille contractus simulatus fuit, & ex frequentia similium contractuum, quas recollegit ex Ludouico *concl.* 51. Menoch. *d. lib.* 3. *d. præſump.* 122. Farin. *d. q.* 162. *de ſimulat.* Belon de his, quæ fiunt incontinenti, *lib.* 1. *c.* 1. *in fine, & c.* 2. *&* 77. *&* 117. Matica *de tacitis conuent. lib.* 13. *tit.* 38. Ludouisio *dec.* 355. Festay *alleg.* 3. *n.* 126. *& alleg.* 6. *n.* 115. Gratian. *rom.* 2. *diſcept. forenſ. c.* 387. *à n.* 40. Bossio *ſub conſ.* 213. Honded. *conſ.* 33. Luppus *de vſur. Comment.* 2. §. 1. *n.* 37. Giurba *dec.* 22. *n.* 11. Cabalcan. *dec.* 2. *n.* 4. 5. *&* 6 *p.* 2. & ex diuersis decisionibus Rotæ, quas omnes simulationes exemplificant ad longum adducti Doctores ex verſ. *Et quia*. Ideo ne longus essem, quoties opus erit, recurres ad illos; nobis enim sufficit adductas congessisse forte alibi, non sit per Doctores congregatas.

Cumque omnes contractus simulati vno ex 19
tribus modis soleant celebrari. Primo cum rei veritate agitur quod vnus contractus, & alius simuletur, de quo genere simulationis loquitur *tit. C. plus valere quod agitur per totum, l. empti C. de contrah. emptione*, vel quando contractus quidem vere celebratur, sed breui est duraturus; quia forte debet emptor cito rem vendere *l.* 4. §. *ſi ab ignoto ff. de manumiſſis*, aut quando contractus extrinsecus quidem fit ex mente vera, & reuera agitur inter partes, vt nihil fiat; de qua simulatione loquitur textus *in l. nuda ff. de contrah. emptione*, *l. imaginaria ff. de reg. iuris*, *l. emptor ff. de aqua pluu. arcendo*, *l. ſimulata ff. de ritu nuptiar.* & hanc distinctionem magistralem vocent, ac tradant Bartol. *conſ.* 65. *libro primo* Bartol. & Salicet *in l. cum precibus C. de probat.* Beccio *conſ.* 52. *à numero* 29. *libro primo*, Hondedeo *conſ.* 46. *lib.* 1. idem Nogerol. *dicta alleg.* 10. *ex numero* 64. legendus, & omnes modos simulationis iam adductos sub distinctione harum

rum trium ſpecierum comprehendi. Ideo quia ſatis liquet de materia ſimulationis duxi ad ſpecialem litem controuerſam in hoc noſtro ſupremo Conſilio deſcendere, me agente fiſcali promotore dicto anno 1657. contra dictos D. Antonium de Amaya, & Franciſcum Gomez Romanum.

20 In ſcriptura ceſſionis à nobis Oppugnata contra dictos Amayam, & Romanum contrahentes in præiudicium fiſci, vt retulimus *alleg. præced.* 13. nonnullæ ſimulationes fuerunt ponderatæ. Prima quidem quod dicitur ſimulata, quoties fit alienatio proximè ad delictum, aut poſt illud, & ſi amiſſio bonorum ipſo iure non imponatur iuxta doctrinam Alberici *in dicta l. poſt contractum.* Verbo *capitale n. 5. ff. de donat.* verſ. *tertio* vbi Iacobus de Arena, Guazzin *de conſ. concluſ. 29. à n.60.* Farinac. *de falſit: dicta quæſtione 164. numero 60. & 61.* Natta *conſ. 212. numero 12.* verſ. *nam vbi crimen eſt tale*, Peregrin. *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. numero 178.* verſ. *aduerte quia* loquens generaliter in alienationibus factis poſt commiſſum delictum, Guazzin. *de confiſcat. concluſione 25. numero 9.* Farinac. *dicta quæſtione 162. numero 187. & de pœnis temper. q. 89. numero 101.* Tyraquell. *de iuram. conſt. p. 3. limit. 9. numero 5.* Maſcard. *de probat. concluſione 439. num. 33.* & ſic hanc legitimè oppoſitam; eo quod conſtitit D. Roman. cuius bona confiſcata fuere retro tempore multo iudicaſſe.

21 Secunda ſimulatio oppoſita fuit ex ventre ſcripturæ ceſſionis, in qua non præſtitit Tabellio fidem numerationis, & ſolutionis, niſi tantum de confeſſione facta à dicto Romano poſt delictum commiſſum, ſic deducta ex gloſſa *in l. qui teſtamentum in princip. ff. de probat, l. ſi quis poſt hac de bon. præſcriptor*, vbi Angel Craueta *conſilio 155. numero 7.* Maſcard. *de probat lib. 2. concluſione 815. numero 20.* Mantica *de tacitis, & ambiguis lib. 4. tit. 23. numero 31. in fine.* Anton. Gomez *in l. 9. tauri num. 36. & l. 45. num. 85.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 29.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 5. tit. 1. num. 54.* verſ. *creditores* ibi: *Et notandum eſt; quia conſtare debet de vero credito illius, alioquin Chartula confeſſionata inter aſſertum creditorem, & reum condemnatum non probaret; quia ſuſpecta, & ſimulata præſumeretur*, & repetens *in fine n. 183.* verbis loquitur ſequentibus: *confeſſionem de pretij numeratione inter emptorem, & venditorem reum criminis ſimulatam præſumo*, Guazzin. *de confiſcat. concluſione 22. num. 12. & dict. concluſione 29. num. 12.* Farinac. *de falſit. dicta quæſtione 162. num. 189. & 190. & dicta q. 164. numero 166.* ibi: *ſeptima erit fraudis coniectura, quando in venditione facta ante, vel poſt delictum pretium non eſt numeratum, ſed confeſſatum.*

22 Tertia; quia vt fraus, atque ſuppoſitio fortius appareret, non ſic, ſed ſub deſione vera debitorem ſe conſtituit dictus Romanus ad fauorem dicti Amaya 365. Regalium ex cauſa mutui à tempore retro in diuerſis partitis ad annum 1653. Vt retulimus, *ſub alleg. præcedenti 13.* quod incertum fuit, nec potuit verificari, vt apparuit ex declarationibus illorũ, in quibus varij extiterunt; non enim Amaya ſe informauit de illa librantia ceſſa à Romano pro ſolutione mutui, num benè eſſet expedita, & aſſecurata, quod inter homines negotiatores ad accipiendas pro ſolutione ſimiles datas, ſe ad vnguem informãt de illarum qualitatibus; & hoc in Amaya potius, cum non ſolum intenderet ſibi ſatisfieri dictos 360. Regales mutuatos, ſed etiam alios 520. 235. Regales in pecunia numerata Romano data ad negotiandum, cum quibus abſumebatur integra librantiæ ceſſæ partita; & ſic de debito antiquo confeſſionato, quod non probatur; ſiquidem præſumptionem ſimulationis oriri docent Roman. *in terminis ceſſionum conſ. 450. n. 1.* Fulgoſ. *conſ. 30. col. 1. in fine, & conſ. 95. in ſecundo dubio.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 130. n. 26. in verbis ibi: Quarta eſt coniectura ficta, ſimulatæ que ceſſionis, quando cedens finxit ceſſionarium eſſe ſuum creditorem, & deinde cauſa illius crediti ei ceſſit actiones*, & inferius, *idem eſſe quando pro parte finxit cedens illum ceſſionarium eſſe ſuum creditorem*, & ex defectu talis informationis in re ita magna, in quamuis Farinac. *dicta quæſt. 162. n. 180.* Noguerez *dicta alleg. 10. n. 28.* Zepola *de mulat. n. 64.* Pariſio *conſ. 54. n. 70. lib. 1. & conſ. 55. n. 52.* Menoch. *dict. præſumpt. 122. lib. 3. n. 85.* Maſcard. *de prob. concluſ. 444. n. 12.*

Quarta, nam conſtitit, quod dictus Franciſcus 23
Gomez Romanus manſit in poſſeſſione dictæ librantiæ, vt ex certis declarationibus proceſſus apparuit; & ſic ſuccedit ſimulationis præſumptio, de qua inter cæteras ſupra congeſtas loquimur, vt DD. tenent per textum *in l. ſicut. §. ſuper vacuum ff. quibus mod. pig. vel hypoteca, l. ſi qui ff. de acquirẽda hæreditate.* Bartol. *in dicta l. poſt contractum, n. 4. ff. de donat.* Farinac. *dicta qu. 162. à n. 228.* Menoch. *de arbitrar. lib. 2. caſu 39. num. 1. & de præſumpt. dicto lib. 3. præſ. 122. n. 10.* Maſcard. *de probationibus lib. 1. concluſ. 439. n. 1.* Anton. Gomez *lib. 3. variar c. 14. n. 4.* vbi Ayllon cũ aliis *n. 5.* Decius *conſ. 235. n. 2.* verſ. *tertia præſũptio*, Guazzin. *de confiſcat. dicta concluſ. 29. n. 12.* præcipuè conſiderando dictã ceſſionẽ in occulto remanſiſſe; quouſque Romanus voluit poſt ſolutionem à carceribus negotiari cum Rege; & ſic tale inſtrumentum fuiſſe ſuſpectum ſimulationis docẽt Farin. *dicta qu. 162. n. 205. & 206.* Carroſc *de locato, & conducto p. 5. Rub. de vſurariis n. 13.* Maſcard. *de probat lib. 1. concluſ. 445. n. 3.* Zepola tract *de ſimulat n. 66. & 67.* in verbis ſequentibus: *quod ſi inſtrumentum diu ſtetit occultum, tunc præſumitur ſimulatum*; Item quia ratiocinatio facta ſonat clam inter D. Anayam, & Roman. abſque interuentione alicuius perſonæ, quod in verſimilitudinem parit, atque ſimulationem, vt dixerunt Menochius *de præſumpt. dicto lib. 3. præſumpt. 122. à n. 90.* Mantica *de tacitis, & ambiguis lib. 13. tit. 35. n. 19. & lib. 3. tit. 10. n. 41.* Anton. Gomez *lib. 3. variar. c. 14. n. 4.* verſ. *quartus caſus eſt*, Tyraquel. *de retract conuent. in præfatione n. 1. & 14. &* ex aliis pluribus variationibus in proceſſu repetitis.

Et ſic iuſtè ſententiatum in fauorem Fiſci ap- 24
paret anno 1658. cum ſufficeret probatio nimis concludens, cum eſſemus in materia fraudis ſuſpecta, & inter homines nimis fraudulentos, vt conſiderauit Noguerol. *dicta alleg. 10. num. 71.* Caſtill. *deciſ. 243. à n. 42. tom. 3.* Surd. *conſil. 84. lib. 2.* Molfeſ. *tom. de contractib. cap. 7 n. 42.* Quare potuerunt iudices tanti Senatus pro Fiſco declarare; præcipuè, quia debuerunt, (vt debent) conſiderare iudices omnes, vt quoties tractatur de ſimulatione, & fraude, quibus eſt obuiandum, intrſdictionem, & poteſtatem interponere, etiam pœnali iudicio tuendo eam, & in eos animaduertendo, qui hæc molliuntur, Curando etiam, quod ab incæpto deſiſtant, vt patet ex traditis per Socin. *conſ. 99. n. 16. lib. 3.* Macerat. *variar. reſol. 9. n. 13.* Rugin. *pract. cap. 47. n. 24. 25. 47. & 55.* Farin. *qu. 114. n. 21. 24. 45. 57. & 131.* Daniel *de nobilibus diſp. 46. n. 24.*

25 Quod si pro complemento scire desideras quibus modis simulatio probetur, aut excludatur eius exceptio, præter adductos, leges D. Ioseph Vela *d. dec. 33.* Alex. Trentacinq. *res 1. per tot.* Bellon. *cons. 20.* Donsi. Perg. *symmata iuris lib. 2. p. 2. cap. 40. per totum*, Castillo *lib. 2. controuers. cap. 25.* Hermosilla *in l. 57. glossa 3. tit. 5. p. 5.* & ambo cum pluribus, Anton. Faber. *in tit. C. plus valere quod agitur*, D. Franc. Merlin. *cent. 2. cap. 17.* Ioan. Baptista Toro *voto 23. à n. 52.* Valenzuela, Velazquez *cons. 62. à num. 38.* apud quos veria inuenies de exceptione simulationis, & quæ eius species sint, & an renunciari possit, maxime cum iuramento, & an expediat executionem instrumenti, de quo vltimo vltra Noguerol. Farin. & relatos commendat videndos Olea, Camill. Borel. *in summa decis. tom. 2. cap. 19. n. 47.* Graff. *except. 12.* Costa *tract. de re integra dict. 45. lib. 3. cons. 201.* Marco Muta *dec. 26. n. 35.* Centius *de censibus q. 48. num. 32.* Carpan. *tom. 1. cap. 42. num. 35.* Rodrig. *de execut. cap. 6. n. 24.* Pareja *de vniuers. instrum. edit. tom. 1. tit. 1. res 3. §. 2. n. 70.* cum aliis.

---

## ALLEGATIO XV.

Institutor quidam Maioratus in fundatione ponens clausulas sequentes, vt hora præcedente ante commissum hæreticis crimen à possessore, vel eodem instituente transeat in sequentem successorem vocatum, seu prohibens, ne vsusfructus transeat in fiscum, viuente possessore, an defraudare intelligatur Fiscum Sanctæ Inquisitionis, vel non? Vbi de aliis occasione cuiusdam litis controuersæ in nostro supremo Consilio Inquisitionis ab anno præterito 1656.

### *SVMMARIVM.*

1 *Bona hæreticorum non vinculata, à quo tempore Fisco inquisitionis applicentur?* remissiuè.

2 *Maioris institutor distinguitur à possessore illius quoad applicanda bona illius Fisco ex causa hæresis.*

3 *Clausula, vt hora præcedente ante commissam hæresim Maioratus ad successorem possessoris, transeat, valet, etiam respectu institutoris, vt n. 9. securius in successore, possessore illius, vt n. 10. 13.*

4 *Maioratus bonis delictum prædecessoris nequit nocere successoribus quoad perpetuam confiscationem.*

5 *Bona prohibita alienari, non possunt transire in Fiscum ex confiscatione.*

6 *Alienare non valens in præiudicium alterius, non poterit ei præiudicare.*

7 *Maioratus institutor probatur eo, si in hæresim incidat, nisi filio tradidisset possessionem illius.*

9 *Clausula* vt hora præambula *ab hæresi intentata Maioratus ad successorem transeat, valet, quia dicitur posita causa conseruandæ familiæ vt n. 10.*

10 *Fiscus lædi non potest dici; eo quod disponens de bonis suis, dicat, vt non valeant in illum transire confiscatione.*

11 *Maioratus institutor disponens ex facultate Regia, quæ crebrius cauetur, vt hæretici, seu proditores in Maiestatem &c. amittant illa, non gaudet clausula horæ præambulæ, vt n. 14. secus si sine facultate illa instituatur, nisi fraus interuenisset, vt n. 12. & 13.*

14 *Maioratus Fisco applicatur, quoties institutor Maioratus deliquit in Maiestatem Diuinam, vel humanam, si ipse hanc clausulam opposuisset.*

15 *Vltimæ voluntates ex damnatione auctorum vitiantur.*

16 *Maioratus institutio in contractu, vel inter viuos qui ad fiscum applicandum ex hæresi commissa, numquid distinguatur.*

17 *Maioratus, fructus & commoditates, quo pacto transeant in fiscum inquisitionis, propter commissam hæresim à possessore n. 18.*

19 *Fructuum facultates, & commoditates Maioratus, in quo distinguantur quoad applicationem fisco facienda propter hæresim, & n. 20.*

20 *Vsusfructus formatus transit à commissa hæresi possessoris in successorem, & quare non sic transeant commoditates.*

21 *Dominium vtile eorum bonorum, quæ alienari prohita sunt, potest in fiscum transire.*

22 *Commoditates Maioratus non transibunt in fiscum, si transire prohibeantur in limine fundationis, vt n. 23. & 24.*

25 *Feuda in præiudicium Domini directi non confiscantur, & n. 30.*

26 *Fiscus, numquid succedat in bonis Maioratus, quæ à Rege donata sunt institutori, & n. 27.*

28 *Fideicommisso bona subiecta non cedunt in confiscationem.*

29 *Hæreticus delinquens potest fideicommissum retinere, quousque per sententiam declaretur.*

31 *Emphiteusis priuata transit ad fiscum cum suo onere; non sic Ecclesiastica.*

33 *Census res obligata defertur propter hæresim ad ficum cum suo onere.*

34 *Peculium profectitium, aduentitium, & quasi castrense non confiscantur ex hæresi paterna.*

VIA plura in cap. ex litteris 11. de constit. sub quæst. 3. à n. 24. dicta sunt de pœnis hæreticorum, quoad bona non vinculata, & à quo tẽpore confiscata, & applicata fisco intelligantur, & infra *sub alleg. 17. & 18.* quæ hic applicari valent, & casus sese obtulerit litigiosus de quodam institutore hæretico postea reperto, & in contumaciam absente, in statua combusto, qui dum instituit Maioratum, clausulã primo relatã inseruit. 1

Ideo nunc nonnulla præmittendo duxi repetere de præsentibus, & aliis dubiis, etiam circa fidei commissa, feuda, emphiteusim, aliaue bona prohibita alienari. In quo dubio solent DD. distinguere inter possessorem alium ab instituente, qui deliquit in fide, aut si ipse institutor hæreticasset. 2

In primo inquam casu sine dubio talem clausulam non dici in fraudem fisci appositam; primo *ex l. 3. ff. de interdict. & relegat.* Vbi dispositum est, quod ille qui commisit aliquod delictum, ex quo bona illius veniunt Fisco adiicienda, tantùm amittit bona sua propria, & libera, non autem illa, quę à genere, vel à maioribus habuit, generiq; restituẽda 3

sunt

sunt, vt probant etiam DD. per textum *in l. emancipatum §. fin. ff. de senatoribus, l. si dotem cum similibus C. de iure dotium*, Molina *de primog. lib. 4. cap. fin. num. 9.* videndus ad plura in toto illo capitulo, latè D. Ioannes del Castillo *lib. 2. controuers. c. 6. n. 63. vers. 3. & vltimo*, Simanchas *de cathol. institut. tit. 9. num. 212.* Sanchez *in præcepta decalogi* cum multis, *lib. 2. cap. 18.* Barbosa cum Azor. & Cantera *in cap. vergentis de hæreticis à n. 18.*

4 Deinde quia in bonis primogenio, vel maioratui subiectis delictum prædecessoris non potest nocere, vel præiudicare successoribus quoad perpetuam confiscationem, vt docent cum Hostiense Ioan. Andreas, & aliis ex antiquis *in cap. licet de voto*, & cum Baldo *in l. executorem C. de executione rei iudicatæ, num. 39. ad finem*, Socino *cons. 121. numero 22. lib. 3.* Boherio *decis. 278. num. 6.* Molina *d. cap. fin. n. 10. lib. 1.* & per alia, quæ adduxit *lib. 2. c. 12.* Anton. Gomez *in l. 40. Tauri n. 91.* Vbi latissimè prosequitur materiam, & Gregorius Lopez *in l. 6. tit. 11. p. 6.* verbo *que la non pudiese vender*, & idem Gomez *in l. 27. Tauri n. 59.* Tellus Fernand. *ibi n. 19.* Valazquez de Abendario *glos. 2. n. 9.* Antract. *de melior. lib. 2. gl. 1. n. 1. & glos. 4. n. 1. & glos. 5. n. 1. & glos. 9. & 11. n. 4.* Matien. *in lib. 6. tit. 6. glos. 4. n. 2. & 3. lib. 5. recomp.* Castil. *tom. 6. controu. c. 128. n. 17.* D. Christ. de Paz *ad tit. styli 200. quæst. ex n. 145. Addit ad* Molinam *in d. c. fin. lib. 4. n. 10. & d. c. 12. lib. 2.* firmantes sic vidisse obseruari.

5 Tertio, quia, vt docent DD. per textum *in l. Imper. ff. de fideicom. libert. vbi* Bart. bona prohibita alienari, non possunt transire in fiscum ex confiscatione, allegans textum *in l. si libertinum ff. de bonis libert.* & alia iura, quando prohibitio alienationis, facta fuit fauore aliorum, non ipsius delinquentis: idem Bartol. *in l. si quis in tantam C. vnde vi, & in l. si finita §. si vectigal. ff. de damno infecto n. 13.* Bald. *in l. legatarius ff. de excusationib. tutor.* Molina *de primog. d. cap. fin. lib. 4. n. 5.* cum Angelo, Iasone, Segura, Ripa, Dec. Cobar, Ruino, Roland. à Valle, Cassaneo, Bernardo Diez, Bossio, Tobias Nonio, & aliis, & hoc quia confiscatio est alienatio, vt docent Perez de Lara de vita *c. 22. n. 20.* & relata à Vinc. vsario *de iustit. quæst. 529. n. 6.* Molina *de iust. & iure tract. 2. disp. 656. ex n. 5.*

6 Quarto, & vltimo, nam qui non potest alienare contrahendo in præiudicum alterius, similiter, nec illi preiudicare delinquendo *ex l. filius ff. de bonor. præscriptor.* per quem textum id dixit Bartol. *in d. l. si finita dicto §. si vectigalibus n. 12.* Alex. *cons. 23. n. 2. lib. 1.* idem Molina *d. cap. fin. n. 3. & 8.* & aliis proximè dicendis.

Quare iam descendendo ad casum ipsiusmet in-
7 stitutoris maioratus, qui in hæresim incidit, in quo dubio, & si latissimè idem Molina prosequatur *in dicto cap. fin. lib. 4. ex n. 18.* ad partes agendo, & referendo sententiam Domini. Simanchas *ibi in vers. è conuerso* dicentis in cap. 9. *de bonis hæret. n. 256. de cathol. instit.* in confesso esse quod primogenij institutor hæreticus factus, priuabitur illis, & aliis bonis, nisi forte tradiderit filio possessionē bonorum, vel scripturam primogenij &c. vel id factum sit per contractum onerosum ante delictum commissum; item & *à n. 19. 20.* & cum aliis distinguendo, si instituisset Maioratum testamento, codicillis, aut ex donatione causa mortui vel si per donationem inter viuos, aut causa mortis, vt in hoc vltimo casu, & si reuocabilis fuerit Maioratus,
8 sed non ideo fisco applicetur.

Tamen vt cumque procedat certum esse vi-

dentur fateri Doctores, inter quos idem Molina *dicto cap. fin. n. 16. & dicto lib. 2. cap. 12. sub numero 36.* etsi non clarè Sanchez cum multis ad præcepta decalogi *lib. 2. cap. 30. numero 4. & cap. 28. numero 55.* Barbosa *in dicto cap. vergentis n. 20.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 103.* Gutierrez *in pract. lib. 2. q. 66.* alter Petr. Barbosa *in l. si ab hostibus §. fin. n. 21. ff. soluto matrimonio*, Cabed. *p. 2. iusit. decis. 96. numero 3.* Menoch. *de præcript. lib. 3. q. 224. numero 50. & cons. 91. numero 6.* Tellus Fernandez *in l. 37. Tauri à numero 16.* Gregor. *in dicta l. 6. p. 6. tit. 11. dicto* verbo *que la non pudiese*, & alij ex Baldo in l. parentes num. C. 1. de testibus, dicentes quod quando maioratus habet clausulam in institutione, vt hora præcedente ante commissum delictum transeat in sequentem, valeat huiusmodi institutio; sic vt nec dicatur clausula relata posita in fraudem fisci, licet in vita delinquentis priuetur commoditate.

Verum hæc si attentè considerentur procedunt 9
non in ipsa instituente, sed in alio possessore delinquēte, qui nō inde quod in hæresim incidit, amittit maioratum, vt colligitur expresse ex dictis, item ex latè adductis per eundem Molinam *dicto lib. 2. de primog. cap. 12. a n. 56. ad finem*, vbi non loquitur de ipso institutore delinquente, sed de institutore, qui ponit clausulam in fundatione, vtsi eiusdem maioratus successor commiserit delictum aliquod ex his, quæ in facultatibus excluduntur, veluti crimen læsæ-Majestatis diuinæ, vel humanæ, vel Sodomiæ, hora præambula delicti, vel cum delictum committere tentauerit, bona in sequentem successionem pertranseant, vt fiscus ab eius maioratus confiscatione excludatur.

Et licitum esse ex multis probat, cū non in frau- 10
dem fisci, sed potius ex causa conseruandæ familiæ factum esse censendum sit, colligens ex Baldi sententia *in dicta l. parentes num. 1. C. de testibus*; dum inquit non posse dici lædi fiscum ex eo quod quis de bonis suis sic disponat, vt non valeant in fiscum ex confiscatione deuenire; quia pœnæ non irrogatæ irrogatio duritiam continet *ex l. seruus ea lege ff. de seruis exportandis*, Alciatus, & Carolus Ruinus *notab. 4. in l. filius famil. §. Diui ff. de legat.* Socinus Iunior, *cons. 34. numero 7. & 8. lib. 3.*

Sed idem Molina referens Rolandum à Valle, 11
Natam, Nazarium, Dynum, Albericum, & alios *dicto num. 56. in fine* potius sub distinctione comprehendit difficultatem respectu successoris Maioratus, *n. 57. & 58* dicens, quod si Maioratus institutio fiat ex Regia facultate, quæ crebro continet clausulam sequentem, quod bona Maioratus non nisi ex dictis tribus criminibus fisco adiici valeant; & quod ex illis criminibus publicari possint, tum quia Maioratus institutor eius facultatis virture primogenium instituerit, & consequenter intelligi sub ea conditione illud instituisse, & si quando adest Regia facultas talem frequentem clausulam continens, non posse institutorem Maioratus relatam primam clausulam ponere; quod si apponat seruandam non esse cum in fraudem fisci, & Regiæ facultatis apposita censenda sit.

Tamen si primogenium absque Regia facultate, 12
sed solū ex legū facultate instituitur, tunc dictam clausulam apponi posse, cū in bonis suis vnusquisq; eam legem apponere, vt illa in fiscum non deueniant, & de primo casu docet cum Ripa *in d. l. fil. fam. §. diui n. 42.* dū in verbis ibi, *nec fisco fraud. esse.*

inquit quod quando constaret quod testator in fraudem fisci prohibitionem fecisset quod tunc bona prohibita alienari, venirent in fiscum propter fraudem; & sic additionatores ad Molinam *dicto n.56.* docent in specie cum Mieres *4.p.de Maiorat.q.23.* Angulo *tract.de melioratione,l.11.tit.6. lib.5.n.6.* Patre Molina *tract.de iustitia,& iure disp. 612.n.13.& tom.3.disp.660.* Thomas Sanchez *in summa lib.2.cap.18.n.38.* & ex omnibus probant hanc distinctionem.

14 Quod si contingeret, vt ipse Maioratus institutor talem apponendo clausulam, delinqueret contra Maiestatem Diuinam, vel humanam, in hoc casu sine distinctione dici potest ipsum à tali Maioratu priuari, Fiscoque applicari, non aliter, ac cætera bona, quæ libera tunc temperis possedisset. Primo, quia numquam poterit non præsumi institutorem in fraudem Fisci eam clausulam appositisse † 15 Deinde quia vltimæ voluntates ex damnatione auctorum vitiantur, sic vt si Maioratus institutor committat aliquod delictum ex quo sibi pœna mortis, deportationis, vel aquę, & ignis, interdictionis, bonorumque amissionis, imponatur; ipsa Maioratus institutio testamento, vel codicillis facta reuocetur, vt videtur probari *ex l. eius qui §.sicut ff. de testam* ibi, *nec illud testamentum valet, quod antefecit, nec id quod postea fecit,& ex l.15.tit.1.p.6.& ex l.3.tit.4.lib.5.recompil.* Vbi licèt prædictam doctrinam limitet, dum disponit, quod iam damnatus ad mortem potest testari de omnibus bonis suis; excipit vero quæ ex delicto fisco adiicienda sint, & sic non sustineri Maioratum in ea patte, quæ fisco adiicienda venit, vt ex doctrina Tell. Fernandez *in l.40. Tauro n.1.* aduersus Parisium dicit Molina *dicto lib.4.de primog. cap.fin.ex n.20.& 21.* qui ex Bart. *in l.ref.vxoris n.1.cod.de donat. inter virum*, dixit voluntates ex auctorum damnatione vitiari.

16 Et quamuis respectu Maioratus instituti in vita institutoris per modum contractus, aliter doceat idem Molina *a n.18. & n.23.* & sic videatur disponi *per textum in l.ref.vxoris cod. de donationibus inter virum, & vxorem*, vbi disponitur, quod donatio, quam maritus fecit vxori, constante matrimonio, non potest reuocari per fiscum, & si maritus sit condemnatus ex delicto, atque eius bona confiscata, & iuxta quod dixit Angelus *in dicta l. si filius col.2. cod. de bonis proscript.* nempe facultatem reuocandi, dispositionem non admitti ex delicto ab ipso disponente commisso. Tamen quia contra ipsum institutorem adest præsumptio iam in crimine hæresis deliquisse, & si occultus viueret; indeque colligi in fraudem Fisci Maioratum instituisse, vt hac via Fiscum ipsum defraudaret *per dicta supra* cum Ripa; semper enim ipse Maioratus institutor, vt Dominus possedit, non alius tertius, vel successor ius acquisitum habebat, nec de proximo acquirendum vsque ad eius mortem. In quo casu loquitur lex vxoris proxime allegata ex doctrina Simanchæ, quam *suprà* retulimus; dum in *dicto tit.9.de chathol instit.n.256.* quatenus dixit, quod primogenij institutor hæreticus factus, pribabitur illico illis, & aliis bonis, nisi forte filio tradiderit bonorum possessionem, vel scripturam primogenij, vel id factum sit per contractum onerosum ante delictum commissum (& quid si post, infra dicimus) videbis quæ prosequuntur Molina *de iust.& iure tract.2.dicta disp.654.n.4.* Angulo, Mieres, & Thomas Sanchez, quos iam retulimus, Nata *cons.528.n.15.* Tyberius Decianus *lib.3. cap. 33.n.48.* Alia leges apud eundem Molinam *de Maiorat.dicto lib.4.cap.fin.ex n.69.* & ante; & vt clariùs percipias, leges præter Molinam Iuristã, alium Molinam *de iustitia,& iure tom.3.disp.659.* Sanch. *dicto l.2.in præcepta Decalogi c.18.* & alios penes eos.

Ad aliud dubium, an si institutor prohibeat, ne 17
transeant vsusfructus, & commoditates in Fiscum, viuente possessore, Maioratus. In quo articulo video discordare DD. nã Clarus *in praxi cum §.fin.q.78. n.10.* Gabriel *lib.7.comm.opinion tit.de crim.concluf. 24.n.3.* Menoch. *consilio 4.n.42.* Farin. *in praxi crim. q.25.n.35.* Sanch. *dicto lib. 2. in præcepta decalogi c.18.n.15.* Mendez à Castro *in praxi Lusitana lib.1. c.2.n.11.* docent nec ipsius Maioratus fructus, vita possessoris durante, publicari, sed statim cum ipso Maioratu transire ad sequentem vocatum, sed contra hoc, nempe immo fructuum commoditates ad Fiscum, durãte vita possessoris trãsire, ac pertinere, tenent Molina *dicto lib.1.c.20.n.9.& lib.4 c.fin.n. 11.* cum infinitis Besard. ad Clarum *dicta qu.78.n. 29.* Peregrin. *de iure fisci lib.5.tit.1.n.101.* Sayrus *in Clavi Regia lib.9.c.7 n.7.in fine*, Molina Theolog. *de iustitia tract. 2. disp.470. vers. id præterea, & disp.656.n.8.*

Hanc ergo difficultatem ex proposito scribens, 18
Quemada *de confiscatione bonorum respectu Fisci inquisitionis in sua qu.17.* de illis, quæ solent videri in libello, quod inscripsit Rjoas *de hæreticis* post finem, postquam vocauerit arduam, quam disputauere Alex *cons.23.* in 1. volum, vbi concludit quod statim admittitur substitutus, non spectata morte naturali, idem *cons.97.volum.3.* Segura *in repet l.cohared.§.cum filia n.246.ff. de vulgari, & pupil.* & contrarium docuerit Angelus *in l.Papinianus §. meminisse ff. de inofficioso testam. col.2.* singulariter Albericus *in l. peto §.prædium ff.delegat.2.* Paulus de Castro *in l.ex facto §.ex facto ff.ad Trebell.* Speculator *de feudis vers.40.§.de homagis per textum in l.stat. florus §. Cornelio felici ff.de iure fisci*, qui videtur casus expressus, de hoc Platea *in l.1.de pœnis fiscalibus lib.10.* dicens ita practicari, quod durante vita condemnati, fiscus vtitur vsufructu. Tamen clariori intelligentia agere nemini dubium potest esse.

Igitur ego consideraui distinctionem fore con- 19
stituendam inter vsumfructum formatum, & facultatem fructuum, seu commoditatum percipiendarum in rebus Maioratus: Nam cum hæc facultas ab ipso iure vsusfructus diuersa sit, nec alienationem contineat, nec nouum sit penes aliquem esse ius vsusfructus, & penes alium facultatẽ fructuum percipiẽdorum ex *l.si vsusfructus ff.de iure dotium, l.vsusfructus ff.soluto matrim.* Oldrad. *cons.102.prope finem*, & ex ea fructuum percipiendorum facultate, seu commoditate, nullum ius in re constituatur, euenit vt per tempus vitæ Maioratus possessoris commoditates rerum Maioratus percipi possint, siue ex confiscatione, siue ex alia causa, non obstante alienationis expressa prohibitione: sic Bart. *per textum ibi in dicta l.codicillis §.institutio ff.de legatis 2.n.4.* Ioan. Faber. *in §.itẽ seruiana instit.de action. n.30.* Tyraquello, qui plura refert *de retractu linagier.§.1.glossa 7.à n.47.* Palacios Rubios *in cap.per vestras §.38.à n.4.* Pinel. *in l.1.cod.de bonis maternis 3.p.n.70.ad fin.* Ioan. Bar. de Scaramp. *in suis Cõsiliis feudalibus cons.111.n.2.* Chassaneus *in consuet. Burgũdiæ Rub.3.§.8.vers.en alienaciõ.n.4.* Matthæus de Afflictis *in const. Siciliæ incipit si quis post lite, 6.notab: & in const.incip. Cõstitutionẽ diuæ memoriæ, 2.q.* & hoc modo intelligẽdũ esse Bartol. & alios sequaces *in l. Imperat. n.1. ff. de fideic. libert*, quos refert idẽ

Molina

Molina *de primogen. dicto lib.* 1. *cap.* 20. *sub n.* 9. & 12. *in fine*, qui clarius hanc distinctionem admittit *in dicto lib.* 4. *cap. fin. ex n.* 11. *ad* 17. legendus.

20 Etenim de iure vsusfructus formati crebrior inquam est sententia, vt statim, possessore delinquente, transeat ad successorem, non in fiscum, & iuxta hoc intelligi quendam, & cæteros ad ductos Doctores *in vers. ad aliud dubium*, negantes vsumfructum Fisco applicari, commoditates vero non sic ex dictis num. præcedenti; nam quoad has, intantum verum est, quod etiam, si Maioratus institutor expresse prohibeat, quod, durante vita possessoris, Commoditas eiusdem Maioratus in fiscum non transeat, nihilominus in illum transire debeat, cum id solo fauore possessoris introductum sit, nec possit Maioratus institutor efficere, vt commoditates bonorum ipsius Maioratus possessoris, fisco non adiiciantur, cum ex hoc præiudicium aliquod Maioratui non inferatur; non enim in hoc de ipsius Maioratus obseruatione, sed de fisco defraudando; & possessore delinquente subueniendo absque aliqua alia ratione agatur, quod Maioratus institutori permissum non est: *ex dicta l. filius familiàs* §. *Diui* ibi *nec fisco fraudi posse*, cum non possit Maioratus institutor facere, ne leges in testamento suo locum habeant *per leg. nemo potest ff. delegat.* 1. vbi latissimè Ioannes Gutierrez præ-

21 ter alios ordinarios. † Imo in tantum procedere, quod licèt Dominium vtilè eorum bonorum, quæ alienari prohibita sunt, possit in vita possessoris in fiscum transire *ex dicto* §. *Cornelio felici*; sed fallere, quando institutor expressè prohibuit, hoc verum erit respectu Dominij dicti vsusfructus formati, non tamen respectu commoditatum ipsius Maioratus, vt idem Molina iterum concludit *sub dicto cap. fin. lib.* 4. *de primogen. n.* 15. ex Bartol. *ex l. si quis in tantam cod. Vnde vi*, & aliis, probant ibi quod quando prohibitio alienationis solum fauore prohibiti facta est, possunt bona illius ex delicto confiscari.

22 Quæ resolutio de commoditatibus Maioratus procedet, quando Maioratus institutor simpliciter dixit, quod non possent ex delicto fisco adiici commoditates bonorum Maioratus, durante vita possessoris, ipsas ab eodem possessore non auferendo, secus si dixisset, quod non possent confiscari commoditates, etiam in vita possessoris, nec per momentum, sed statim, dum tractatum fuerit de delicto committendo, in sequentem possessorem per-

23 transeant † Eo quod in hoc casu, non de sola delinquentis vtilitate, sed de familiæ conseruatione agatur, cum bona Maioratus ab ipso delinquente auferantur, & in non delinquentem transferantur, quod iuste fieri potuerit, resoluit Molina *dicto cap. fin. l.* 4. *n.* 16. ex Gomezio ita intelligendo *in l.* 40. *Tauri n.* 91. Et iuxta hæc sunt intelligẽdi DD. quos additionatores Molinæ retulerunt *in dicto cap. fin. sub n.* 5. *ad* 13. inter quos Pater Molina, Fusarius, Gaylus, D. Ioan. de Castillo, & Caruallo, quos supra retuli: iterum Fusarius videndus de fideicommis sub tit *tota quæst.* 527.

24 Sed non desinam aduersus prædictam distinctionem, quam amplectuntur vterque Molina in locis relatis, & Sayrus *in Clavi Regia lib.* 9. *cap.* 7. *n.* 7. & alij non admitti à Diana, qui idem de vsufructu sentiens, ac de illius commoditatibus, ait dictos fructus pertinere ad sequentes vocatos *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 60. *vers. verum mihi* cum Decio *cons.* 442. *volum.* 3. *n.* 27. & 28. Ruino *vol.* 2. *cons.* 193. *n.* 4. Alciatus *vol.* 3. *cons.* 67. *n.* 1. Panzirola *volum.* 1. *cons.* 181. Nata *cons.* 258. *n.* 19. *per textum in dicta l. Imperator. ff. de fideicommiss. libert.* ex ea ratione; quia commoditas illorum fructuum, quæ ex talibus bonis percipitur, est annexa Dominio bonorum illorum; & sic quemadmodum Dominium ob delictum possessoris non transit ad fiscum, sed aduocatos hæredes, ita nec etiam ad fiscum, sed ad vocatos, fructus pertinere, & prorsus hoc esse sequendum, quando testator, vel institutor vtitur his, vel similibus verbis, *vt eo ipso delinquens amittat bona cum omnibus commoditatibus*: Nam tunc non ad fiscum, sed ad hæredes vocatos pertinere scribit ex optima Doctrina Rolandi à Valle *volum.* 1. *cons.* 96. *n.* 11. Menochij *volum.* 1. *cons.* 91. *n.* 6. Tobias Nonio *vol.* 1. *cons.* 97. *n.* 2. Sfortia, *volum.* 1. *cons.* 50. *n.* 7. Hieronim. Gabriel. *vol.* 1. *cons.* 123. *n.* 14. & aliorum quos cum Bartol. *in dicta l. Imperator.* congessit Molina *dicto lib.* 1. *cap.* 2. *de primog. sub dicto n.* 9. inter quos Alex. Segura, Ripa, Hypolitus, Castel. Cotta, Socin. Iunior. Rubeus, Grammat. & Clarus; alia dico hic applicanda *infrà sub alleg.* 36. *vers. ad quartam* cum quibus hæc difficultas sufficienter apparet expedita.

Ex his breuiter venit breuiter dicendum non 25
confiscari feuda in præjudicium Domini directi vt docent Simanchas *de Cathol. instit. tit.* 9. *n.* 120. Gullielm. *in cap. Raynucius* verbo *& vxorem n.* 244. Viuian. *to.* 2. *commun. opinion l.* 9. *tit.* 81. *n.* 1. *vers. sextum*, Pegna *in direct. inquisit p.* 3. *q.* 112. *n.* 161. *vers. quid si Clericus bona feudalia habeat*, Menoch. *cons.* 304. *n.* 13. Azor. *p.* 1. *lib.* 8. *moral. c.* 12. *q.* 10. Farin. *in praxi crimin. q.* 25. *à n.* 62. *& in tract. de hæresi q.* 190. §. 4. *à n.* 59. cum aliis Barbosa *in dicto cap. vergentis de hæret. n.* 17. qui *n.* 21. *&* 22. cum infinitis idem dicit de iure Patronatus personali, & de per se principali, & distincto, & in dote vxoris chathoricæ nescientis quod vir eius esset hæreticus, quando cum eo nupsit, & de bonis paraphernalibus, ac de donatione propter nuptias, ac de rebus donatis à consanguineis viri dictæ vxori, nisi expressè fuerit tempore donationis dictum, quod donatur, marito acquiratur; ita cum Farin. *dicta qu.* 190. *à n.* 43. legendus cum multis, de quibus non repeto: & de aliis casibus longe Molina *sub dicto cap. fin. lib.* 4. *de primog.* ibi legendus, & eius additionatores: & ad feuda applicabis quæ dixi *in cap cæterum* 5. *de iudic.*

Pro complemento notandum duxi, quod & si 26
Doctores dissentiant, an per fiscum possint confiscari bona Maioratus, & fideicommissi, in quo affirmant Simanchas *de cathol. instit. tit.* 13. *à n.* 252. *ad* 273. Azorius *tom.* 1. *instit. moral. dicto lib.* 8. *cap.* 12. *quæst.* 13. & negent Ferdinand. à Castro Palao *in opere morali tom.* 1. *tract.* 4. *quæst.* 5. *puncto* 6. *n.* 8. Anton. Sanctarel. *de hæresi cap.* 18. *dubit.* 2. *n.* 8. Suarez *de fide disput.* 22. *sect.* 5. *num.* 12. Anton. Ricciulus *de iure personarum lib.* 5. *cap.* 32. *à n.* 65. † tamen quod in crimi- 27
ne hæresis non confiscentur Maioratus, quando institutus est, non solum ex propriis bonis, sed etiam ex bonis à Rege donatis; dummodo in facultate Regia, qua fuit Maioratus institutus, non caueatur, vt transeat ad fiscum, dixit Diana *dicta p.* 4. *tract.* 8. *res.* 60 *in principio*, qui secundo addit cum Vasquez *in* 12. *disput.* 169. *cap.* 4. Sanchez *in summa tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 30. † quod 28
bona fideicommisso subiecta, vel alienari prohibita non cadunt sub confiscatione, casu, quo testator prohibuerit alienationem in fauorem alterius à delinquente, & quando alienatio perpetua est, & non pro vita tantum delinquentis, nisi

testator etiam alienationem prohibuerit pro vita delinquentis.

29 Notant verò præter citatos Molina *dicto lib. 4. de primog,dicto cap.vltimo n. 31.* alter Theologus *dicto tom. 3. de justitia disp. 657. n. 3.* Mieres *de Maiorat.p.4.q.23.* & alij, quod hæreticus delinquens,potest fideicommissum retinere, quousque per sententiam declaretur, sed ad hoc applicabis quæ refero *infra allegatione sequenti.*

30 Circa emphiteusim,si respectu priuati inspiciatur,dicendum est,vt Fiscus succedat, sed cum aliis tamen conditionibus, quibus priuatus respectu Domini directi tenebat emphiteusim per regulam,is qui in ius alterius succedit tenetur vti eo iure, quo ille quia fiscus succedit loco priuati, *vt infra allegatione* 18. dicemus, & faciunt quæ dixi in diuersis locis *cap. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, & ibi q.57.* Vbi de re,quæ transit cum onexe suo de laico ad Ecclesiasticos: sic ex aliis docet Quemada *in suis quæstionibus fiscalibus, 11. ex textu in l. fin.*

31 *cod.de locat fundor fiscal. lib.11.* † Respectu vero emphiteusis Ecclesiasticæ ipse Quemada *ibi q. 12. per totam,* in quo casu, dicit emphiteusim Ecclesiæ, Monasterij, aut pij loci, non transire in fiscum; Quia hæc non transit perpetuo in hæredes extraneos,sed in descendentes emphiteutæ,probat cum multis etiam ex antiquis, & adducit *textum expressum in auth. de non alien.emphiteut col.9.§.1. vers.est nostrum*, & adducit instructionem quandam de hoc casu expresè loquentem, quam leges

32 *in instruct.* Ex his patet vt res censui obligatæ, etiam deferantur fisco, sed vt diximus de emphiteusi priuata, reseruato tamen iure,quod in eis habet Dominus census, vt docent Didacus Cantera *in quæstionibus crimin. cap.1.n.47.* Sanchez *lib. 2. in præcepta,cap.10.n. 18.* Farinacius *de hæresi dicta quæst.190. n. 18.* Barbosa *in dicto cap. vergentis n. 10,*& quia de his *à n.25. signatis* late dico infrà *sub q.533.*amplius non insistimus.

33 De peculio profectitio, aduentitio,ac quasi castrensi, vt non publicentur, sed filio reseruentur non obstante paterna hæresi latè dico *infra alleg. siue quæst.35.*vbi videbis.

## ALLEGATIO XVI.

An Confiscatio certarum vnciarum reditus cuiusdam donationis factæ filio spurio pro matrimonio contrahendo, reseruata fructuum fruitione ipsi Donanti, dum viueret, & post consolidatio succederet cum proprietate, ac deinde acquireretur dicto filio spurio, suisque descendentibus, qui post legitimationem fuit in Sancto Officio reconciliatus, procedat legitimè, non obstante quod alij cognati donatoris interesse prætendentes contradicant? Et de illustratione textus, *in l. Statius Florus §. Cornelio felici ff. de iure fisci, cum leg. Imperator 12. ff. de fideicommiss. libert.; & de intellectu textus in l. ex facto 7. §. ex facto 5. ff. ad Senat.Consult.Trebell.*

*SVMMARIVM.*

1 *Hieronymus Campus anno 1579. in Sicilia causa matrimonij dedit Octauio filio eius spurio 400. Vncias, reseruato sibi eorum vsufructu,dum viueret, & quo iure procedit à n. 10. quæ excessiua non fuerunt,vt à n.10.& 12.*

2 *Octauius Campius fuit legitimatus, deinde in sancto officio inquisitionis reconciliatus, qui mortuus fuit postea anno 1636.vt n.3.*

3 *Sententia sancti officij, & Iudicis bonorum confiscatorum circa confiscationem bonorum dicti Octauij Campij in solo vsufructu, & non in proprietate: quo fundamento n.14.*

4 *Spurio filio tenetur pater dare reditus annuos pro alimonia correspectiuè: quid in Castella, & aliis Prouinciis,& n.6.*

5 *Spurio filio mortuo alimenta ei pro vita assignata cessant,nisi aliter eis legentur.*

6 *Alimentorum quantitas, quæ spuriis assignetur de iure est transmisibilis, & quare n.7.& 8.*

9 *Alimenta possunt assignari à patre filio Spurio in pecunia æquiualentis summæ.*

10 *Vsusfructus est ius alienis rebus vtendi,qui Consolidatur cum proprietate, consolidatur certis modis.*

11 *Alimenta assignata spurio in quantitate excessiua valent tantum in parte iuridica.*

12 *Donatio à patre potest fieri spuriis propter nuptias de annuis reditibus alicuius fundi, aut de alio reditu.*

13 *Donatio propter nuptias facta filio spurio Octauio de Campis,quare in proprietate fuerit ei acquisita.*

15 *Spurius hæreticus,cui donatio fuit à patre facta num transferat ex delicto bona donata ad fiscum,vel ad hæredes,& n.16.*

16 *Fideicommissum relictum filio Spurio,num transeat ad fiscum ex delicto hæresis ab illo commissa,seu ad substitutos,& n.17.18.20.*

18 *Fideicommissum relictum sub conditione filiorum resoluitur, illis non obstantibus & n. 20. & à n.22.& à n.28.29.ad 32.*

19 *Fiscus Inquisitionis succedit in omni eo, quod acquirere valuit Octauius Spurius reconciliatus.*

20 *Conditio purificata quando dicatur in donatione, aut fideicommisso,vel non,& à n.22.ad finem.*

21 *Raphaël Campus, nepos Hieronimi donatoris non potest in fiscum prævalere ad vindicandas vncias 400.Octauio Spurio donatas.*

22 *L. Statius Florus, §. Cornelio felici ff. de iure fisci n.24.& 25.*

23 *Creditores præferuntur fisco petenti ex causa pœnali:fallit,vt n.24.25.26.27.28.*

24 *Confiscatio bonorum multoties fit sine deportatione.*

25 *Fiscus creditori præfertur,quando dies fideicommissi pendet à conditione incerta.*

26 *Fiscus bona habebit illius,qui grauatus restituere post mortem patitur bonorum Confiscationem propter delictum.*

27 *L. Imperator 12.ff.de fideicommiss.libert.*

28 *L. ex facto 17. §. ex facto ff. ad Senat.Consult. Trebellianum.*

29 *Fiscus quando fideicommissario præferatur.*

30 *Filij susceptí à deportato reputantur tanquam ab alio susceptí*

31 *Deportatus ex quo capite vt vinus reputatur, & ad quos effectus.*

32 *Restitutio non trahitur ad ea, quæ alteri sunt quæsita.*

1 DIfficultas hæc affinis videtur præcedentis allegationis 15. & quia casus in praxi in inquisitione siciliana fuit definitus, placuit, narrato facto, quasi ad litteram transcribere latino sermone, quod noster *D. Gundisalbus Brauo* vernaculo antea elaborauerat casus inquam fuit quod anno præterito 1579. Hieronimus Campus intendens matrimoniò iungere Octauium Campis proprium filium spurium cum *Costanca Iunico*, in contractu matrimoniali dedit ei via donationis propter nuptias, causa alimentorum, & alio meliori modo, vt Dotis 400. vncias dicto Octauio, ac eius filijs legitimis, & naturalibus cum reseruatione, posse emere ea quantitate aliquam proprietatem, siuè reditus; quod si ipse non viueret, vt possent etiam reditus emi dicto Octauio, quorum vsusfructuarius dictus Hieronimus donator pro tota sua vita, & quod ex mortuo consolidaretur vsusfructus cum proprietate, & adquireretur dicto
2 Octauio, filijsque suis. † Et constat legitimatum fuisse dictum Octauium anno 1584. ad petitionem dicti Hieronimi donatoris patris sui; qua diligentia dispensationis Octauius fuit capax factus ad succedendum in quibuslibet bonis, ac iuribus, de præterito, præsenti, aut futuro pertinentibus. Item constat quod dictus Octauius *anno sequenti* 1587. fuit reconciliatus in Sancto officio cum bonorum confiscatione; & tunc pro parte promotoris Fiscalis petitum fuit, vt sequestrarentur, ac confiscarentur *dictæ vnciæ* 400. & pro parte D. Hieronimi, ac Gasparis de Campis (eius filius) debitorum relatæ quantitatis fuerunt contradicta sequæstrum, & confiscatio, & sententia *Mai.* 31. *anni* 1589. fuit confirmatum sequæstrum, ac debita quantitate empta fuerunt 32. *duæ vnciæ* redituum, quos perciperet fiscus, dum viueret idem Octauius Campis; & quod posteà succederent in illis pleno iure ij, quibus ius causam dederit in futurum. *Et* 5. *Die Iunij* 1589. D. Gaspar. Campis debitor relatæ quantitatis hypothecam fecit suorum bonorum pro securitate dictarum 32. vnciarum obligans se illas soluere, quotannis S. officio iuxta tenorem relatæ sententiæ.

3 Post deinde D. Octauius reconciliatus mortuus fuit *anno sequenti* 1636. non relictis filijs, & prætendit Raphël Campis filius D. Gasparis iam liberum esse per mortem D. Octauij à solutione dictarum vnciarum, cum per solam Octauij vitam percepturus illas esset fiscus, non in posterum; & in quadam congregatione Vulgo *iusta de hacienda* Mensis Iulij 1639. fuit ordinatum, vt Raphaël solueret reditus decursus vsque ad mortem Octauij declarando liberum ad tempus futurum à morte illius Octauij. Et quia post à fisco recognitæ fuerunt scripturæ fabricatæ ad dictam donationem, & reditus & dubium ortum de non iustificata liberatione decreta in relata congregatione. In alia 1640. mandatum fuit, vt Receptor Inquisitionis prosequeretur ad recaudationem dictarum vnciarum pro singulis annis futuris; eo quod D. Hieronimus absolute dotauit relatum Octauium, filiosque suos in relatis 400. vncijs, & quoad eas pleno iure, & sine difficultate ex quo nit legitimatus, & quia sine filijs Octauius mortuus fuit, successit fiscus in proprietate, non obstante, quod dictus Raphaël instauerit pro liberatione iuxta relatam sententiam Inquisitorum; quia Hieronimus Campis Auunculus eius tantum dotauit, prædictum Octauium Campis eius filium spurium in vsufructu, non in proprietate dictarum 400. vnciarum, vt loco alimentorum eas perciperet ipse, filijsque eius. Et in casu, quo illi proprietatem Condonasset, id non potuisse; quia erat Spurius, ac inde incapax perceptionis; ideoque mortuo sine filijs, relato Octauio, rediit proprietas ad dotantem, eiusquè hæredes; & sic confiscari non valuisse.

## Pro Iure vtriusque partis.

Quamvis certum sit non posse patrem dare fi- 4
lio spurio, nisi reditus annuos pro alimo nia-
respectiua suæ quantitati, & bonis atque filij ne-
cessitati, vt agnoscunt *D D. per textum in cap. cum haberet in fine, de eo, qui duxit in matrimonium, quam per adult. poll.* & Baldo *in l. eam quam n.* 40. *cod. de fideicommissis*, Surdo *de alimentis lib.* 1. *q.* 10. *n.* 17. Valenzuela *cons.* 169. *p.* 2. *n.* 70. cum multis Legendus Pichardus *lib.* 3. *instit. tit.* 1. *de hæredit. quæ ab intestato deferuntur in principio toto* §. 7. & ibi *n.* 17. 18. *&* §. 8. vtrumquè latè disputans de illa successione, quam tales filij possint habere in bonis paternis aut matris, omni iure antiquo, moderniori, & ex iure Regio Castellæ *ad leg.* 9. *Tauri*; item Aragoniæ, & Portugalliæ, sic tamen, vt si excedatur in summa legitima, & præcisa possit, limitari ad petitionem hæredum, *argum. l. fin ff. de exercit actione*, Bald. & Valenzuela *vbi suprà* & Surdo *n.* 15. cum alijs, iuxta commensurationem, & praxim *leg. hæreditatum* 68. *ff. ad leg. falcid.* vt docent idem Surd. *supra n.* 16. Franch. *decis.* 283. *n.* 15. 16. *&* 17. de quo Doctores relatis in iuribus, & *in cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi, ex auth. ex complexu cod. de incestis nupt. & ex l.* 5. *tit.* 19. *p.* 4. *lib.* 2. *tit.* 7. *p.* 2. *& ex l.* 7. *tit.* 8. *lib.* 5. *recomp. l.* 11. *in fine tit.* 20. *in foro Cantabriæ*, quibus iam hodie spurijs filijs vltra quintam bonorum suorum partem relinquere non poterit pater, Iuxta quas pro alimentis assignandis eisdem videndi sunt Rojas, *in tract. de succes. ab intest. à cap.* 21. Paleoth. *lib. de nothis & spuris, ex cap.* 49. qui infinitos ex nostris, & ex exteris refert Lara de Cordoua *in l. si quis à liberis* 8. *idem rescripsit ex n.* 4. *ff. de liberis agnoscend.* Bald. cum alijs *in addit.* ad Suarez *in l.* 1. *toto tomo tit.* 6. *lib.* 3. *fori.* §. *secundum est*, Matunz. *in lib.* 7. *glossa* 4. *& in l.* 8. *glossa* 1. *tit.* 8. *lib.* 5. *recompil.* Gutierrez *lib.* 3. *practicar. q.* 55. *&* 93. Greg. Lopez Madera *lib. singulari animaduers. cap.* 32. *&* n. 1. omnes Tauristæ, maximè Auendaño, & Zeruantes *in dicta l.* 9. *Tauri*, Azeuedus, Spino, Anton. Gomez, Graff. Afflictis, & alij, quos sequitur Pichardus *suprà dicto* §. 7. *n.* 9. 15. *&* 16.

Item etiam, quod mortuo filio spurio alimen- 5
ta cessent, nec transmittantur ad hæredes *per l.* 3. *vers. debit. de alim.* nisi eo modo legatum, aut donatio fiat alimentorum; ita vt perueniat ad filios, transmittatur ad hæredes, vt dicit Suarez infrà referendus; sed veriùs est, vt casu, quo filius spurius alimentorum legatum accipiat, siuè à patre suo, eiusue hæredibus, & successoribus, siuè testamenti executoribus, posse postmodum, vel vinum, cui voluerit donare, vel testamento suo relinquere per verba *dictæ leg.* 9. *Tauri ibi: y de*

*la tal parte despues que obieron, puedan disponer en su vida, O al tiempo de su muerte las dichos hijos illegitimos, l. 7. tit. 8. lib. 5. recompilat.* nam, etsi antiquo Iure alimenta filijs legata, vel donata, seu tradita ad hæredes filiorum minimè pertineant ex Baldi doctrina *in l. eam quam n. 40. cod. de fideicommiss.* quam exornant statim referendi; iure tamen huius Regni ècontra practicari; quia sic expressè dispositum est in dictis legibus, vt notarunt plures, quos adducunt Rojas *in dicto cap. 21. n. 44.* Matienz. *in dicta l. 7. glossa 10. & in dicta l. 8. glossa 3.* Valdes *in addit.* ad Suarez *ad l. 1. tit. 6. lib. 3. fori §. secundum est, litt. F.* Pichardus *vbi suprà dicto n. 17. & 18.*

6 Vbi limitat quando expressa, vel tacita voluntate testatoris colligatur, noluisse quintum spurio legatum ad eius hæredes transmitti, vt si quid annuum legauit, quod vita finitur: *argum. textus in l. cum hi §. si vni*, & vult igitur, *vers. modus autem ff. de transactionib.* vel quando fructus alicuius prædij relictus est *ex l. Dominus 64. ff. de vsufructu*, qui videtur casus nostri dubij vel si pater filium suum spurium grauauit post mortem restituere, quod recte efficere potuit, notant Gomez *in dicta l. 9. Tauri*, Matienz. *dicta glossa 3. n. 5. vbi n. 6.* addit, quod spurius de alimentis, vel quinta parte pro alimentis relicta non disposuerit, ad eius, non ad patris pertinent hæredes, probans cum alijs.

7 Et sic fiet certum iuxta iuris dispositionem, quod quando pater conuenientius iudicet dare in vna vice & si ad id compelli non possit ex Franch. *doctrina suprà numero 3.* quantitatem relatam præcisam, quæ ratione alimentorum obtigere potuisset iuxta relatum computum, aut *dict. leg. hæreditatum*, seu legum Regni, poterit bene assignare spurio quodam prædium, seu proprietatem æquiualentem, quia hæc datio alimentorum præstat intelligi in hoc sensu, & si non exprimat, vt dixit Surdus de alimentis plures referens *tit. 1. q. 10. n. 10.* sic vt tale prædium, seu proprietas pleno iure acquiratur spurio, suisque hæredibus, sine regressu ad Patrem, nec ad suos hæredes, tenuerunt Castillo *decis. 18. n. 70.* Surdo *de alimentis tit. 5. q. 7. n. 54.* Franchis *decis. 283. n. 13. & 14.* Peregrin. *de iure fisci lib. 3. tit. 18. n. 77.* Cauedo *decis. 185. p. 1. n. 6. vers. secus vero*, Suarez *in tit. quicunque l. 1. tit. 6. lib. 3. n. 24. & 25.*

8 Et est ratio, nam cum in hac donatione, non datur plus, quam alimentorum quantitas fruenda à dicto spurio, non inciditur in incapacitate impeditoria ad Inquisitionem, nec interesse habentes posse consequi; quia datum ei de vna vice, quod recepturus esset vicibus repetitis, non causat damnum considerabile contra hæredes patris legitimos; item quia, vt ait Surdus potest ad æstimationem reduci Commodum anticipatæ solutionis: sic *suprà n. 15.* etenim vt scribit Intrigl. *singul. 97. lib. 3. n. 289.* legato fundo, ad alimenta intelligitur legata proprietas. Et adiunges quæ cum multis alijs nouissime recolligit D. Ioannes del Castillo, & Sotomayor *in tract. posthumo de alimentis cap. 36. §. 1. à n. 66. ad 77.* Vbi refert multorum opiniones in alimentis assignandis, filijs transmittendis, vel non ad hæredes, vbi quid de spurijs, & super quibus bonis, ea queant assignari.

9 Item certum est posse patrem illi dare certam nummorum Quantitatem alimentis æquiualentem, vt dixit ex Bart. *suprà* idem Surd. *dicto tit. 1. q. 10. n. 10.* quæ ex eadem ratione pleno iure acquiritur spurio, & si pater mandet, vt ex illa emantur reditus, vt in præsenti casu adduxit Castillo *suprà n. 70.* quia cum hic modus tendat ad commodum filij spurij, non restringit, nec limitat donationem, vt idem Surd. *de aliment. dicto tit. 2. q. 1. n. 35.* & alij docent *per textum in l. Titio centum ff. de condit. & demonstrat.* qui casus videtur idem, super quo scripsit noster D. Gundisalbus Brauo iam relatus, probans ex inspectione instrumenti iam relatæ donationis 400. Vnciarum, ac reditus earum, quæ pleno iure datæ fuerunt memorato Octauio Campis à Hieronimo patre, suo ex causâ alimentorum in verbis ibi: *Ex donatione, quæ dict. propter nuptias dedit. & dat dicto magnifico Octauio, eiusque filijs vncias* 400. Et ibi: *De quibus reditibus emendis ipse Hieronimus sit vsufructuarius eius perdurante vita, tantum. & dumtaxat, & eo mortuo, vsusfructus extinguatur, & consolidetur cum proprietate, & acquiratur prædicto magnifico Octauio.*

Ex quibus autem verbis euidenter induxit, D. 10
Gundisalb. donatam fuisse Octauio proprietatem dictarum vnciarum 400. vti ex primâ clausulâ expressè colligitur, ac videtur ibi, *dedit, & dat. vncias* 400. & magis ex secunda relata clausula legaliter intellecta, quia si proprietas remaneret in dict. Patre Hieronimo donatore, non valeret, idem esse ac dici vsusfructuarius, cum *vsusfructus sit ius alienis rebus vtendi* ex Iustiniano *in §. 1. instit. de vsufructu, & ex cons. in l. 1. ff. de vsufruct.* Vbi DD. quia qui habet proprietatem vtendi, fruendi, ius separatum non habet, vt dicunt scribentes *per leg. vti frui 5. ff. de vsufruct. per.* quod si proprietas non esset dicti Octauij per mortem sui patris, non posset consolidari dictus illius vsusfructus; placuit enim certis modis extingui vsumfructum, & ad proprietatem reuerti, vt agnoscitur *in dicto tit. instit. de vsufruct. §. fin. & in l. 3. cum alijs ff. de vsufructu*; indeque prædictas 400. vncias pleno iure donatas fuisse præfato Octauio tenendum est.

Et difficultas, quæ in præsenti casu posset ex- 11
citari, est, num dicta assignata quantitas vnciarum 400. pro principali, seu capitali alimentorum fuisset excessiua; ad quod per computationem bonorum D. Hieronimi donantis, & ætatem Octauij donatarij spurij sic minora fuisse, vt regularis dictis alimentis pro tempore annorum 30. & si vixerit annis 71. non restet assignatio in singulis annis magis, quam ad rationem 1 cutorum 33. nec minus habuisse potuerit, resoluit D. Gundisalbus iuxta computum *dictæ leg. hæreditatum* quæ practicari insinuat in illo Regno) indequè fuisse donatam ipsam proprietatem, vt docuit Franchis *decis. 183. n. 18. & 19.* Surdo *dicto tit. 1. q. 10. n. 10.* Et esto quod hæredes D. Hieronimi Campis intendant illam fuisse maiorem quantitatem, quàm quæ potuit habere Octauius, vt solum possent petere reuocationem in ea parte, quæ sit inofficiosa; quia si fundus, aut proprietas, quam dederit pater Spurio, excedat præcisam quantitatem, quam pater debebat illi assignare, valet nihilominus donatio in ea parte, quam potuit habere spurius, reuocata tantum in superfluo, ex Baldo *vbi suprà numero 41.* & ibi Barbatia *in notis litt. F.* Surdo *suprà dicto numero 10. & 15.* Mastrillo *decis. 141. n. 13.*

Et etiam D. Gundisalb. probat certum esse, vt 12
pater possit facere donationem propter nuptias

spurijs

ſpurijs de annuis reditibus alicuius fundi, aut de alio reditu; ſic vt licet in hoc caſu non ſonet donatio in plus, quàm in quantitate redituum, ſi iſti non ſatisfaciant plene ſummam dictorum alimentorum debitorum, aut proprietas non excedit illorum quatitatem, intelligi donatam, etſi de illa mentio facta non fuerit in ipſo contractu, vt dixerunt, Caſtillo *deciſ.18. n.30.* Franchis *dicta deciſ. 283. n.10. præcipuè n.15.* ibi: *Sed in caſu noſtro dicebatur quod hoc relictum pro Dote Ducatorum 300. non excedit ſummam alimentorum, pro tempore, quo iuxta formam leg. hæreditatum hæc filia viuere poſſet. Ergo legatum remanebit validum habita reſpectu ad hunc dubium euentum etiam in proprietate*, & cum Cauedo *deciſ. 145. p.1.* & hoc inquam dicit fuiſſe quod accidit in caſu noſtro, in quo donatum non potuit ſatisfacere alimenta debita ſecundum ætatem dicti Octauij etſi non attendatur ad ſuperuiuentiam ſiquidem cum vxorem duxit, nondum erat in ætate completa 14. annorum, vt confeſſus fuit pater illius in eodem inſtrumento matrimoniali; ſicque fuiſſe deciſum in relato dubio de Franchis, & quod ita ſenſerit iudex bonorum confiſcatorum illius Sicilianæ Inquiſitionis, quando ſententiauit cauſam. Nam ſi hæc dicta donatio ſolùm haberetur pro vt aſſignata in reditibus dictarum 400. vnciarum, non poſſet confiſcare illas; quia hæc alimenta quotannis cedunt. Et inde ſequi quod condemnatus ſit capax pro annis futuris, vt reſoluit cum Peregrino *de iure fiſci p.5. cap.1. n.123.* Guazzino *de confiſcatione concluſ.13. limitatione 20. fol.123.*

13 Et vt cumque procedat, firmat in capacitatem ſpureitatis non obſtare dicto Octauio Campis, vt proprietatem acquireret dictarum 400. vnciarum; & ſic dubium ceſſare; quia qualiscumque defectus habitus in eo, purgatus fuit *dicto anno præterito* 1584. legitimatione facta à Principe, ad inſtantiam, atque petitionem dicti Hieronimi patris ſui. Et ſic quia fuit natalibus reſtitutus, fuit capax factus, vt ſuccederet, ſicut legitimus, tam ex teſtamento, quàm ex donatione in quibuſlibet iuribus, & actionibus, quæ poſſent ad illum ſpectare ex præterito, præſenti, & futuro, vt docuerunt Merlin. *controuerſ. cap.1. præcipuè à n.20.* Menoch. *conſ. 306. n.17. & 18.* Peregrin. *de fideicommiſſ. art.23. à n.46. & 47.* Dominicus de Cauall. Siculus *conſ.6. n.9. inter conſilia diuerſor. Sicul.* Graſſis *de effectibus Cleric. effectu 1. n.1188.* Carolo Ialongo *recenat. 135.* & ſic illa incapacitate ſublata, dictum Octauium remanſiſſe verum Dominium illius donationis *dicto anno 1587.* in quo ex delicto in fidem fuit Eccleſiæ reconciliatus, cum iam pater eas vncias ſibi pleno iure conceſſiſſet, quando donauit iuxta formam memoratam *ſupra* & conſequenter Fiſcum ſucceſſiſſe in ius dicti Octauij, ſicut in alijs, quæ condemnatus habebat in illo tempore: ita ex Simanchas *de Cathol. inſtitit. tit.9.* Peregrin. *de iure fiſci lib.4. tit.5. à n.29. & lib.5. tit.1. à num.170.* & ex alijs, quos adduco *infrà allegatione ſequenti*, & in alijs antecedentibus.

14 Quod ſi ex parte hæredum D.Hieronimi replicaretur iuxta relatas conſiderationes, relatam donationem ſi eſſet in proprietate, dictus iudex bonorum confiſcatorum confiſcaſſet dictas 400. *vncias*, & non ſolùm vſumfructum, reſpondet Domin. Gundiſalb. id non fuiſſe, quia vocati erant ad ſucceſſionem filij dicti Octauij Campis. Et ſic propter contingentiam habendi illos non valuerit pro tunc aliam ſententiam proferre, relinquendo in deciſum omne plus, vt ſuccederent pleno iure, mortuo eodem Octauio ij, quibus ius cauſam dederit in futurum; & ſic hoc idem fuiſſe, ac relinquere diſpoſitioni Iuris *ex l. ſtatius florus §. cornelio felici* ibi: *repulſus eſt interim.* de quo aliquid dixi in præcedentibus duabus allegationibus, & melius in ſequenti. Et in confirmationem huius reſponſi adducto Pichard. *in dicto §.1. inſtit. de hæred. quæ abinteſtato deferuntur n.26. & 29.* vti ex multis *in relato §.7.*

Vnde infert D.Gundiſalb. dictum Octauium 15
grauatum cum fideicommiſſo relato, nec eius filios (quos fortè habuiſſet) potuiſſe Succedere in dictis 400. *vncijs*, quando ipſe fuit reconciliatus, quia nondum venit Dies dicto Cornelio felici ibi: *Repulſus eſt interim à petitione*, nec vt fiſcus potuerit pro tunc ſuccedere abſolutè, niſi tantum in vſufructu, ac Dominio vtili durante vita condemnati ex Simanchas *dicto tit.9. de Cathol. inſtitut. num.19.* Caſtro Palao *tit.1. tract.4. diſp.5. puncto 6. n.3.* Diana *p.4. tract.8. reſol.60. verſ. non deſinam*, Molina *de primogen. lib.1. cap.20. n.4.* Cæſar. Carena *p.2. de officio inquiſitor. tit.1. §.29. n.153.* Guazzin. *de confiſcat. concluſ.13. limit.26. n.5. & 9.* Farinac. *in praxi q.25. n.34. cum alijs.* Et mortuo Octauio, ſi filios reliquiſſet, fuiſſe reſtituendas illis dictas 400. *vnias*, Guazzin. *ubi ſuprà n.9.* & hoc fuiſſe, quod Iudex confiſcatorum præuenerat in ſuâ ſententiâ.

At ſi filij ſubſtituti mori contingeret, viuente 16
relato Octauio, ait Gundiſalb. deficere fideicommiſſum, & remanere in fiſco pleno iure relatas 400. vncias, veluti, ſi Confiſcatæ omnes eſſent a principio *ex dicto §. cornelio ibi, Quia poſſet ipſe prius mori, & gloſſa verbo ipſi* ibi, *& ſic deficit fideicommiſſum* ex Peregrino *de iure fiſci lib.3. tit.5. n.10. & lib.5. cap.1. n.69.* Guazzino *ſuprà n.6.* Farinac. *in praxi q.25. n.49.* Oratio Montano *de Regalibus §. bona Commitentium crimina num.9. & 10. fol.301.* addens, quod ſi illa non habuiſſet, vt accidit in præſenti caſu, inuentæ fuerunt liberæ in perſona dicti Octauij ipſæ *vncia* 400. inde que in illis fiſcum ſuccedere: ſic ex Guazzino reſoluens *ſuprà n.15.* ex Farinacio *dicta q.25. à n.49.*

Dubium tamen ait, quod aduerſus fiſcum va- 17
leret offerri, eſt nempè dictum Octauium tempore commiſſi delicti non fuiſſe pleno iure Dominium *dictarum 400. vnciarum*, eò quod pendebat fideicommiſſum, in quo erant vocati filij eius; indequè confiſcari non potuiſſe, vt factum fuit in eo ſolùm, quod tunc haberet in vſufructu, ſcilicet: non & ſi mortuis poſtea filijs, aut ipſis non habitis, aut natis, acquiſitæ fuerunt pleno iure relato Octauio noua acquiſitione, & futura non comprehenſa in dicta confiſcatione.

Tamen huic dubio ſatisfacit dicendo Octauium 18
Campis fuiſſe ſemper Dominum harum 400. *vnciarum*, cum ea tamen qualitate durationis fideicommiſſi, ſi filios habuiſſet; & ob id confiſcatas non fuiſſe abſolutè, quando fuit factus reus Sancti officij. Sed cum filios non habuiſſet, reſolutum dici fideicommiſſum, liberamque remanſiſſe donationem; Non quia noua acquiſitio admittatur, ſed tantum declaratio de non grauamine, & quod declaratio nihil noui dat, ſed datum ſignificat *ex leg. hæredes palam 21. §. Sed ſiquid. ff. de teſtam.* Itaque remanere in fiſco pleno iure *ex dicto §. cornelio felici*, vt Quemada explanauit *ſub quæſt.17.* de qua aliquid dixi *alleg. præced.*

Quod

19 Quod si aduersus dicta dici intendatur, adhuc fuisse adquisitionem, Quàm fecit Octauius, cum sine filijs mortuus fuit. Respondet Gundisalb. non fuisse adquisitionem formalem, nec nouam & licet purificatus fuerit modus, aut conditio, quibus relictæ fuerunt hanc purificationem, vel ad implementum conditionis non fuisse futuram acquisitionem, quæ negetur incidere in confiscatio-
20 ne. † Nam fiscus succedit in omni eo, quod acquirere valuit Octauius ex contractu, cuius conditio, siue purificatio facta fuit post confiscationem; probans sic Gundisalb. *ex § ex conditionali instit. de verbor. obligat.* Intriglil. *cons.* 29. *n.* 63. Peregrin. *de iure fisci p.* 5. *cap.* 1. *n.* 77. Alex. *in l.* 3. §. *illud n.* 2. *ff. quodquidque iuris*, Menoch. *cons.* 201. *n.* 26. quia in conditionibus, quæ proueniunt ex contractu, non attenditur ad acquisitionem purificationis modi, aut conditionis, sed solùm ad originem, & principium contractus; indeque euenire, vt fiscus succedat in dictis iuribus futuris habentibus tractum Successiuum, Intrigl. *supra num.* 10. Bald. *in l.* 1. *n.* 47. *cod. de hæred. instit.* aliud tamen fore ait, si essent iura conditionalia ex testamento, nam eo in casu non succedet fiscus: sic ex Menoch. *suprà numero* 24. *&* 25. & Alex. *dicto num.* 2.

21 Et vltimo concludit Gundisalb. non fuisse audiendum D. Raphaël Campis, nam si litigaturus venit, vt hæres relati Hieronimi, ex quo ille dedit prædictas 400. *vncias*, ac filium Octauium legitimauit, vt fieret capax, nullus alius nomine illius potest comparere in iudicio, vel si venit vt hæres dicti Octauij, etiam excluſus remanet per omnia illa, quæ dixit Gundisalb. & nos proxime retulimus de secundo puncto super confiscatione; indeque declarandum fuisse in fidei fauorem sensit: ita ille.

22 Ad secundam partem *de interpretatione textus in l. statius florus §. Cornelio felicili ff. de iure fisci*, de cuius intellectu dixi nonnulla *in allegatione proxima* 15. & de qua hic noster Gundisalbus, placuit hic vberius agere; eo quod occasione illius terminauit Quemada *quæstionem* 17. *de suis quæstionibus fiscalibus*, & non longe, sicut oportet,
23 & illius textus materia requirit. † Igitur cum *per leg.* 1. *cod. de pœnis fiscalib. lib.* 10. de qua infrà, decernatur communis regula, nempe vt creditores præferantur fisco, cui de bonis defuncti pœna aliqua sit applicata. Cui obstat acerrimè *dict. §. Cornelio felici*, vbi cum mater hæres instituta, rogata fuit restituere hæreditatem Cornelio filio post mortem suam, & postea condemnata, & à fisco bonis occupatis, Cornelius fideicommissarius aiebat se in ea hæreditate fisco posteriorem esse debere; quoniam bona pœnæ causa publicata fuerint, & constat creditorem in fiscalibus pœnis præferendum esse, quod magis videtur confirmare omnia iam dicta in relatis locis.

24 Tamen quia ab interpretibus huius legis difficultas in Pauli responso magna visa fuit semper, & Salmanticæ Doctoribus primarijs repetentibus *ad leg. Gallus §. & quid si tantum ff. de liberis, & posth.* vt aduertit eleganter D. Franc. Amaya *lib.* 1. *obseruat. cap.* 11. *per totum*, probans latè deceptos illos fuisse, in cuius explicatione ego cum eo *in dicta l.* 1. *cod. de pœnis fiscal. à n.* 24. *&* 27. existimo dicendum *in dicto §. Cornelio felici* matrem non fuisse deportatam, sed tantum bona eius confiscata, vt expressè probat littera ipsa, quæ tantum matrem damnatam fuisse ait; Et quia certum est confiscationem bonorum multoties fieri sine deportatione *per l.* 3. *cod. si pend. appellat. l. fin. cod. si reus, vel accusator. l. cum ratio* 7. *§. fin. ff. de bonis damnat. l. si fundus* 33. *ff. locati, l. si mandauero* 22. *§. in cuius bona ff. mandati*, addens quod si ibidem deportatio interueniret, mater non posset, dum viueret alias res acquirere, ex quibus fideicommissario posset satisfieri; siquidem fiscus sibi acquireret *per l.* 2. *cod de bonis præscriptor.* & sic cum acquirere posset, dici non debere deportationem interuenisse.

Quare in casu *dicti §. Cornelio felici* mirum non 25
esse ait, vt fiscus præferatur: nam cum non Dies fideicommissi venisset, pendente scilicet conditione, eius Dies, si sit incertus conditionem facit *ex l.* 1. *§. Dies, l. Dies.* 75. *ff. de conditionib. & demonstrat.* inde sequatur vt non potuerit admitti ad fideicommissum ante implementum conditionis *per textum in l. sed etsi ante* 10. *ff. ad Trebell.* & quia fieri poterat, vt viuente matre hærede, filius moreretur, & extingueretur in fideicommissum *iuxta leg. huiusmodi* 13. *ff. quando Dies legati cedat*; & sic consequi iam Cornelium eo tempore, quo mater viuebat non fuisse creditorem *per leg. is cui*, 42. *ff. de action. & obligation.* nec potuisse ante pœnam esse, id est iuxta terminos *dicta l.* 1. *cod. de pœnis fiscalibus*, præferri, cum sit præferendus ille, qui verè creditor est, non is, cuius ius pendet ex euentu conditionis, sicut ipse Amaya explicuit *in dict. l.* 1. *lib.* 1. *obseruat* Legendus.

Quo fit vt si aliquis grauatus de restituendo post 26
mortem suam, patiatur bonorum confiscationem propter delictum, eò casu, non fideicommissarius, sed fiscus bona sit habiturus vsquè ad mortem naturalem delinquentis, sicut notauit Platea *in dicta leg.* 1. *cod de pœnis fiscal. vers. quod autem*, Amaya ibi: *sub numer.* 27. *vers. Vnde descendit.*

† Qui nec obstare ait *textum in l. Imperator.* 12. 27
*ff. de fideicommissar.* libertatibus, vbi publicatis bonis Titiani, serui publicè manumittuntur, & ad fiscum non transeunt, cui respondet ibi Tragædos legatos adiectione, *ne cui seruiant*, & ita ne fisco seruiant contra voluntatem testatoris *per textum in leg. Reg.* 21. *l. generaliter § si petitum.* 7. *ff. de fideicommiss. libert.* non potuisse in illum transire: nam cum nec apud eum, cuius bona publicata sunt, manere potuissent, & ex S. C. Rubriano, cuius mentio est *in l. cum vero.* 26. *§. subuentum ff. de fideicommissarijs libertat.* data censeatur libertas eo seruo ex eo, quod dicatur *ne cui seruiat*, consequitur publicè esse manumittendos Tragædos publice: quia fiscus non potest, nec etiam legatarius ille, quia non est. Dominus hic, quia bonis publicatis esse desijt.

Ad tertiam partem de intellectu *textus in l. ex* 28
*facto* 17. *§. ex facto ff. ad senat-consult. Trebell.* Vbi si hæres sit grauatus restituere hæreditatem *si sine liberis decesserit*, & fuerit deportatus quærit Consultus, an fideicommissi conditio defecisset, liberis editis? & distinctione adhibita respondet, an filij nati, vel saltem concepti sint ante deportationem, vel postea, vt primo casu conditio deficiat, secundo vero non prosit susceptio liberorum, quia tamquam ab alio suscepti existimantur præcipuè cum bona fisco confiscantur. † atque ita fiscum 29
quocumque euentu fideicommissario, etiam in pœnalibus præferri, cum ciuiliter fuerit mortuus per deportationem; & sic fideicommissi Diem venisse eò tempore, quo sine liberis erat, & mortuus credebatur: sic late interpretatur videndus

D. Franc.

D.Franc. Amaya *in dicta leg.1. cod. de pœnis fiscal. à n.18. & dicto lib.1. obseruat. dict. cap.11. num.3. & 4. per textum in l.verum 63. §.fin.ff.pro socio, l.1. §.fin. ff.de bonorum possess. contra tabul. l.4. § si deportatus ff.de bonis libertor.* cum alijs relatis *in dicto cap.11. qui, & cap.12.* etiam Legendus insurgit contra Antonium Fabrum, *lib.17. coniect. cap.20.* curantem illum textum emendare, & inbuere Triboniano, magis quàm Vlpiano; concludit ergo mentem Iuris-consulti ibi fuisse fiscum admitti, dum viuit deportatus, & fideicommissarium excludi; quoniam potuit deportatus restitui, & alios liberos suscipere; & sic potuerit fideicommissum extingui, vt in specie *dicti §.Cornelij.*

30 Et quamvis fideicommissarij allegatio aduersus hæc pugnaret dicentis fratrem esse sine liberis mortuum ciuiliter; & sic euenisse tempus conditionis iuxta argumentum, quod de morte ciuili ad naturalem solet in iure habere locum *ex dicta l. Gallus §.& quid si tantum ff.de liberis, & posthum.* respondetur vero, vt quamvis in Insula liberos deportatos suscepissent, reputari tamquam ab alio homine susceptos; siquidem per deportationem alius homo creditur tali pœna effectus ab eo multum diuersus, qui antea erat, cum iam non sit ciues Romanus *ex Iustin. in §.minor. Instit. de capitis diminut. l.sunt quidam.17. ff. de pœnis* cum alijs; & sic cum illa conditio semper censeatur apposita in quacumque dispositione *leg. si hæres* in eadem causa manserit, idem *l.cum quidem 38. ff.de solut.* liberi suscepti in deportatione non proderunt, quia ab alio suscepti intelliguntur.

31 Nec etiam admitti ait Amaya *in dicta l.1.n.30. & 31.* fideicommissarium propter spem, quæ viget, quod deportatus potest restitui; quoniam deportatus ad illum tantum effectum mortuus creditur, vt non possit bonis fideicommissi frui, sed ex alio capite, cum possit restitui à Principe, & sua bona recuperare quoad illam spem, tunc viuus reputetur *ex l.intercedit, l.1. cod. de sentent. passis.* Vnde licet deportatus in multis casibus habeatur pro mortuo, non quidem quoad illam spem, quæ semper attenditur à Iure: nam si dependente deportatione fideicommissarius, ad illa bona admitteretur, cum eidem fuissent acquisita, postea re-

32 stitutus deportatus non potuisset ea auocare † Siquidem restitutio non trahitur ad ea, quæ alteri sunt quæsita *per textum in l.fin. cod. de sentent. passis, cap. quamvis de scriptis lib.6.* sic cum Costa *in dicto §.& quid si tantum 2. p.num.42.* idem Amaya, qui cum Pichardo *in lect. ad dict. leg. Gallus, cap.2. à num.140.* & DD.Ioanne Chumaçero Præside Castellæ *lib.singul.select. cap.10. num.9.* Cujacio *lib.11. resp.* Papin. *in dicto §.Insulam*, concludit ob has causas, & quia infringi potuit voluntas testantis, si deportatus restitutus liberos suscepisset, & nihilominus admitteretur fideicommissarius, tamquam si conditio extitisset, fideicommissarium non admitti, cui Dies non venerat, *argum. lex ex ea parte 121. dicto §.Insulam ff.de verbor. obligation.* nec etiam vt deportatus possit bona habere, tunc interim admitti fiscum, potioremque haberi fideicommissario; & sic bona à fisco occupari, vt cum sua causa vindicentur; id est, vt cum suo onere *dict. leg. §.fin.ff. eodem* scilicet, vt adueniente conditione, & mortuo deportato sine liberis ante, vel post deportationem, teneatur fiscus fideicommissario restituere omnia bona.

## ALLEGATIO XVII.

An confessio facta accedente hæretico nondum denunciato de pecuniâ receptâ, si non constet de numeratione, præjudicet fisco Inquisitionis? Et quid de Dote confessionata tantum. Vel de ea, quæ fit circa Dotis augmentum?

### *SVMMARIVM.*

1 *Instrumenta cessionis sæpe solent fieri sine narratiua, & fide Tabellionis de numerata, ac tradita pecunia.*

2 *Confessio de recepto, siue qualibet renunciatio dicitur alienatio.*

3 *Simulatio arguitur inter personas suspectas, quoties in instrumento tantum fit mentio confessionis de recepto, tacito, de numeratione.*

4 *Confessiones de recepto fidem non faciunt in materijs suspectis, & prohibitis.*

5 *Confessio patris, etiam iurata in venditionis, aut alienationis actu, non præjudicat filijs in legitima, etsi isti non habeant hypothecam.*

6 *Fiscus non tenetur satisfacere creditoribus ex bonis confiscatis, sola virtute instrumenti confessionati, nisi constiterit de verâ numeratione, & traditione.*

7 *Hæretici nondum denunciati per accidens occulti solent bona alienare.*

8 *Fiscus qualiter à Die commissi delicti habeat omnia bona hæretici sibi obligata, & de rescisione contractus.*

9 *Cessio ab hæretico non denunciato facta, annullatur, si deficit fides in instrumento de recepto, & num.10.*

10 *Alienatio hæretici rescinditur à tempore sententiæ declaratoriæ.*

11 *Dotes, quæ repetuntur ab vxoribus hæreticorum de bonis maritorum hæreticorum, qualiter debeant probari solutæ, vt repeti valeant, & à num.12.*

12 *Mulier pro Dote tantum confessata, si aliter non constet, non habet prælationem.*

13 *Dotis confessionatæ instrumento qualiter credatur, & num.14.*

14 *Dotis receptæ confessio, potius præjudicat marito, quàm alijs, sed qualiter eidem præjudicet à n.15. quid senserunt alij à n.17. sed sub distinctione componitur n.18.& 19.*

15 *Statutum loquens in Dote data, procedit etiam in Dote confessata, quatenus ad præjudicium pertinet confitentis, & respectu hæredum mariti, vt n.16.*

18 *Renunciatio facta ex interuallo, differt à facta incontinenti.*

19 *Dos promissa ante contractum matrimonium, num præjudicet confitenti, potius quàm promissa post ex n.20.*

20 *Dos promissa ante contractum non dicitur facta animo donandi, sed spe celebrandi matrimonium, vt n.21.*

22 *Vxores iam non ducuntur nisi cum magnis Dotibus.*

23 *Confessiones*

23 *Confessiones de Dotibus receptis sæpius solent fieri post matrimonium contractum.*

24 *Creditores solent noceri ex confessione à marito facta de dote recepta.*

25 *Creditores num gaudeant eodem tempore ad opponendam exceptionem non numeratæ Dotis, quod habet maritus; & non sic Commensurandum n.26.*

26 *Creditores possunt vti exceptione non numeratæ Dotis, qua vsus non fuit maritus intra legitima tempora.*

Auth. sed iam necesse cod. de donationib. antè nuptias, infrà sub n.31.& 34.

L.si cui cod. de non numerata pecunia, infrà sub n.31.34.

27 *Dos debet restitui à fisco constituta ante delictum mariti.*

28 *Fiscus potius habetur loco creditoris, quàm mariti.*

29 *Exceptio non numeratæ habet locum contra fiscum, & qualiter.*

30 *Dos præsumitur vere numerata, quando ante matrimonium præcessit promissio de Dote, etsi post tantum confessetur.*

31 *Confessio sola de recepto probat Dotem, si coniectura, & inditia commitentur de illius numeratione: vbi quæ ista inditia sint n.32. & 33.*

32 *Dos intelligitur recepta ab vxore, si maritus habet patrem in Domo, qui alit eosdem filios.*

33 *Dotis augmentum, contracto iam matrimonio, intelligitur suspectum.*

34 *Vxor pro Dote præfertur creditoribus, qui contraxerunt post illius promissionem.*

1 Via *in cap. ex litteris* 11. *de constitutionibus q.3.ex n.24.* latè egi de quæstione illa *An bona hæreticorum amittantur à Die commissi delicti, vel post sententiam,* Vbi expendimus leges ciuiles, & Regias; item & iura canonica; iam nunc quia sæpius contingit instrumenta cessionum, aut aliarum alienationum fieri sine narratiua, & fide Tabellionis de numerata, ac tradita pecunia coram eo, sed tantum confessio de pecunia recepta; ideo nunc de his duobus dubijs visum est agere, de quibus in pluribus litibusme Promotore fisci in hoc consilio supremo vindicante pro fisco, agitatum fuit.

2 Præmittitur namque quamcumque renunciationem, siue confessionem de recepto esse alienationem, vt agnoscunt communiter DD. *per verba textus in l.1. § quid si in lite, ff. quid in fraudem Patroni* ibi, *quid si in lite vici voluit? siquidem condemnatus est data opera, vel iure confessus, dicendum erit famam locum habere l.1. in fine ff. quæ in fraudem creditorum* ibi *quodcumque igitur fraudis causa factum est, videtur his verbis reuocari qualecumque fuerit: nam latè ista verba patent, siue ergo rem alienauit, siue acceptilatione, vel pacto aliquem liberauit,* inter alios Andreas Isernia *in constit. Regni Siciliæ lib.2. tit.36. col.2. pag.182. linea 8.* ibi, *qui enim confitetur, videtur alienare.*

3 Cum ergo supra dictum sit *alleg.13.& 14.* cessiones fraudulentas, atque dolosas, & simulatas nullas reddi, & inualidas per illa ibi dicta, simulationemque argui inter personas suspectas, quoties tantum in instrumento fit mentio confessionis de recepto tacito de numeratione, *per glossam, in l. qui testamentum in princip. ff. de probation. l. si quis post hac cod. de bonis præscript.* ex Peregrino *de iure fisci lib.5. tit.1. n.54. vers. creditores* ibi, *& notandum est, quia constare debet de vero credito illius, alioquin chartulla confessionata inter assertum creditorem, & reum condemnatum non probaret, quia suspecta, & simulata præsumiretur,* & per alia verba *n.183. in fine* ibi: *Confessionem de precij numeratione inter emptorem, & venditorem reum criminis sinulatam præsumo* ex Guazzino *de confiscatione concluf.22. n.18.& concluf.29. n.12.* cum alijs, & ex Farinacio, etiam alios referente *in tract. de falsitate, & simulat. q.162. n.189.& 190.& q.164. n.166.* ibi: *septima erit fraudis coniectura, quando in venditione facta ante, vel post delictum pretium non est numeratum, sed confessionatum,* vt iam suprà retuli *sub dicta allegat.* ex Angelo, Craueta, Mascardo Menochio, Mantica, & Gomezio.

Non enim in materijs suspectis, & prohibitis 4
fidem faciunt confessiones de recepto, si personæ in cuius fauorem fiunt non probauerint eas veras fuisse alijs medijs, cum alio quouis modo fieret fraus legi illas prohibenti *argum. leg. cum quis decedans 35. §. Titia ff. de leg.3. dict. l. qui testamentum 27. ff. de probation.* Iason *in l. si his qui ex bonis n.11. ff. de vulgari,* Pinel. *in l.1. p.3. n.23. ff. de bonis maternis,* Fontanell. *de pactis nuptial. clausula 3. glossa 1. n.74.* Vbi affirmat *quod in persona prohibita douare non valet confessio precij soluti, facta in fauorem illius, cui donare non poterat, nisi de veritate constet,* sic repetens *etiam n.75.& 76.* Mascard. *de probat, concluf.360. n.11.* Carlebal. *de iudic. tit.1. disp.3. n.5. & 29. & tit.3. disp.8. sect.6. n.96.* D. Ioannes del Castillo *lib.5. controuers. cap.111. per totum,* Ricciulus *de iure personar. lib.5. cap.24. n.27.* ibi, *secunda deductio sic extrema declaratur, vt procedat, dummodo de credito illius, qui agit contra fiscum legitime constaret, nec sufficit instrumentum confessionatum.*

Et confirmatur ex doctrina Iasonis *in leg.1. col.* 5
*2. cod. de eo,* per quam factum erit, Mascard. *de proabation. concluf.161.* Anton. Gomezij *lib.1. variar. cap.12. n.85. vers. item infertur,* Vbi *n.86.* eius additionator Haillon. *num.86.* & Hermosilla cum alijs pluribus, *glossa 5. & 6. in l.9. tit.1. l.5. n.39.* dicentium confessionem patris etiam iuratam in venditionis, aut alienationis actu, quam facit de suis bonis, non præjudicare filijs in legitima, etsi isti non habeant hypothecam in bonis sui patris, nisi tantum actionem personalem, sicut docent cum multis Fontanella *de pactis nuptial. clausula 5. glossa 8. p.2. n.52. & p.6. n.10.* Menochius *de arbitrar. casu 163. n.25* Gabriel. *commun. opinion. tit. de legit. concluf.5.* Peregrin. *decis.31. n.6. & ex eo* etiam, vt infrà dicemus, † quia fiscus 6
non tenetur satisfacere creditoribus ex bonis confiscatis sola virtute instrumenti confessionati, nisi constiterit de vera numeratione, & traditione effectiua, vt DD. agnoscunt *per doctrinam dicta leg. posthac.9. cod. de bonis præscriptor.* Vbi *glossa* Angelus verbo *dotalium,* Boss. *in tit. de debitor. cum delinq. soluere poss.* Vbi ait *quod si de debito constaret personam confessionem delinquentis, illa non nocet fisco,* Peregrin. *dicto lib.5. de iure fisci tit.1. n.54.* per verba proximè relata, sub dicto vers. *creditores,* & Guazzin. referens eadem Peregrin. vera dicta *concluf.22. de confisc. n.18.& concluf.29. n.12.*

Nec obstare dicendum est similes hæreticos non- 7
dum denunciatos, alias dictos occultos per accidens non esse prohibitos celebrare contractus venditionis, emptionis, aliosvè alienationis bonorum suorum, vt practicatur quotidie, ac in consilio nostro supremo sine vlla iam controuersia pluries definitum

tum est in contractibus onerosis, ne alij contrahentes cum illis nocumentum recipiant, si fiscus auocaret ab ipsis res alienatas per similes hæreticos,
8 de quo sub allegatione proxime sequenti. † Quia sicut confiscatio bonorum procedit ipso iura Die commissi delicti, *ex l. quis quis. §. emancipationes, l. fin. C. ad leg.* Iul. Maiestat. *l. 2. tit. 4. p. 5. l. 4. tit. 2. p. 7. cap. cum vergentis de hæret. cap. cum secundum leges. 19. eod. tit. lib. 6. ibi, bona hæreticor. ipso iure de fratrum nostrorum consilio decernimus confiscata,* vel ad minus in sententia aliorum à sententia declaratiua, quæ vtique retro trahit applicationem talium bonorum ad Diem commissi delicti. Quare Sanchez post infiitos *lib. 2. cap. 21. in præcepta Decalogi n.* 33. dicit, quod fiscus rescindit omnes contractus, siue titulo oneroso, siue lucratiuo, siue causa Dotis ab illa Die ab huiusmodi delinquentibus initos, & *ex verbis textus in l. quæ de samaritis* 18. *cod. ad leg. Iul. Maiestat.* ibi, *si vero etiam lateat non potest quid suarum rerum donare, aut aliter alienare hæretico, sed hæc, & hæreticam delatam ipsius successionem vindicat fiscus,* Ricc. *de iure personar. lib. 5. cap. 35. n. 1. 2. & 8.* Farinac. *de hæresi q. 190. §. 5. n. 75.* Sanctarelus *de hæresi cap. 14. dub. 2. n. 6.* Peregr. *de iure fisci. lib. 5. tit. 1. n. 170.* & Barbosa post antiquos cum infinitis *in dicto cap. vergentis, & cap. cum secundum leges,* & hoc licet contractus celebraretur cum bona fide, ac emptor particeps non sit personæ, quæ vendit, aut cessit bona, vt senserunt Farinac. *de hæresi dicta quæst. 190. dicto n. 76.* Sanchez *dicto lib. 2. cap. 21. n.* 36 Ricciulus *dicto cap. 38. n. 3.* Bursat. *cons. 43. n. 30.* vers. *primo quia si alienata,* Surd. *decis. 247. n. 11.* & idem Sanctarelus *de hæresi, cap. 24. dubio 3.* in verbis sequentibus, *Ergo cum fiscus à Die commissi criminis habeat dominium bonorum delinquentium, vel saltem habeat omnia bona illa sibi obligata, vt post sententiam declaratoriam criminis possit sibi vindicare illa bona, venditio postea illorum bonorum facta à delinquente non poterit in vlla re præjudicare fisco, nec fiscus tenebitur restituere pretium, alioqui venditio illi facta præjudicaret,* vti de hoc vltimo etiam post Bartol. *in l. si debitor. 7. in fine ff. quæ in fraudem, creditor.* & Andream *in dicto cap. cum secundum leges,* docent Gregor. Lopez *in dicta l. 4. tit. 2. p. 7.* vers. *non deue valer.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. n. 27. ad* 38. Pegna *in director. inquisit. 2. p. in glossa,* Peregrin. Sanchez, Farin. Surd. Ricciulus cum alijs, vbi supra, sed pro vera resolutione infrà *allegat. sequenti à n.* 1.

9 Euincitur ergo ex proxime dictis à fortiori dicendum esse in casu nostri dubij confessionem factam de recepto, vbi fides de numeratione, & vera traditione pecuniæ non fit, annullare cessionem ab hæretico non denunciato factam; tunc quia iste reuera iam alienare nequit, sicut nec acquirere iuxta quæ longe ex multis scribit Gabriel à Quemada, quondam iudex fisci inquisitionis Toletanæ Legendus *in sua quæst.* 18. agens de illa, *an hæreticus occultus fisco acquirat?* & expendens *l. 4. tit. 3. p. 6. l. 4. tit. 26. p. 7.* vtrobique in vers. *otro si deçimos,* quibus cauetur non acquiri fisco legatum, sed venientibus ab intestato, vt per *leg. si in metallum ff. de iure fisci, & l. 2. cod. de hæredib. instit.* & ratione textus *in cap. excommunicamus el grande §. creditores de hæreticis,* vbi dicitur quod hæreticus non solum est in capax acquisitionis actiue, sed etiam passiuè, nulla facta mentione, an sit ante declarationem, vel post, & per *l. fin. tit. 7. p. 7.* & ex verbis *dicta leg. 4. tit. 26.* sub relato vers. *otro si deçimos* ibi, *ni donaçion. ni vendida que la fuesse echa, ni la que el hiçiese à otro de lo suyo.*

Quod si dicatur eam alienationem tantum re- 10
probari, si fiat postquam hæreticus donans, cedens, vendens, seu alienans, est talis declaratus, non si adhuc occultus, & non denunciatus esset Dominis Inquisitoribus per vereba statim sequentia *dicta leg. 4. tit. 26. p. 6.* ibi, *de el dia que fuese juzgado por hereje en edelante,* & ex verbis *dictæ l. 4. tit. 3. p. 6.* in vers. ibi *otro si deçimos que el que juzgado por hereje no pueda ser heredero de otro;* nihilominus quoad nostrum dubium vt cumque de relata quæstione Quemadæ amplectaris semper resoluendum prædictam confessionem de recepto ab hæretico nondum denunciato, non facta narratiua de numeratione; & vera pecuniæ traditione per Tabellionem censeri simulatam, & per hoc fraudulentam, dolosam, & nullam; quia talis cessio iuxta iuris dispositiones non admittitur *ex dictis hic à n. 1.* & in relatis allegationibus 13. 14. & per illa, quæ latè adduxi *sub cap. si cautio 14. de fide instrum.* omnino legenda *à quæst. 1.* & applicanda hic; item ex proximè dicendis in vers. sequenti, & dicendis *allegat. sequenti.*

Ad secundam dubium, quod sæpius in consi- 11
lio nostro, & in quæstionibus, ac extra in alijs Tribunalibus sæcularibus inferioribus, & maioribus solet contingere; atque practicari; eo quod vxores hæreticorum, quorum bona confiscantur, actiones proponunt de Dotibus sibi restituendis, quas ad matrimonium traxerunt, sed illo tantum instrumento Dotis scilicet confessionatæ cum renunciatione non numeratæ Dotis, non probantes per testes, vel fidem Tabellionis, seu aliter de numeratione, & Iuxta dicta; & resoluta *a numer. 1.* videtur etiam in hoc dubio respondendum per verba expresse *legis si quis post hac cod. de bonis præscriptor* in verbis ibi: *Dos etiam non quæ aliquoties inaniter dotalium instrumentum tenore conscribitur, sed quam se corporaliter tradidisse docuerit repræsentetur,* vt in specie allegat Palaçios, Rubios, *in cap. per vestra de donat fol. 18.* de quo benè Quemada legendus *in suis quæstionibus fiscalib. tota quæst. 4.* dum agit de ea, *vxor hæretici qualiter probat Dotem, vel alia bona, quæ dicit tradidisse ad matrimonium.* † Et facit ea Doctorum resolutio, 12
vt mulier pro Dote tantum confessata, non habeat prælationem, si aliter de ea non constat, quam per mariti confessionem, sic Socinus *in l. 1. ff. soluto matrim. numero* 81. & innumeri, quos congerit Tyraquelus *de retractu conuent. §. 4. glossa 6. numero* 14. Iason, Cagnolus, Mascard. Gutierrez, & Velasc. quos citat Petr. Barbosa *in l. 1. ff. soluto matrimonio numero* 25. vers. *succedit igitur,* & alij innumeri, inter quos Meirer. *de pignor. n. 2. de priuileg. creditor. tit. 51. n. 38.* Amator Rodriguez *de priuileg. creditor. p. 1. art. 1. à n. 20.* Mynsing. qui dicit decisum *cent. 1. obseruat. 61.*

Sed quia ante alios Paulus Castrensis tenet *in l.* 13
*si marito ff. soluto matrimonio,* quod creditur instrumento Dotis confessionatæ in præjudicium fisci, si est lapsum tempus opponendi exceptionem non numeratæ Dotis, vel est renunciatum prædictæ exceptioni, nec aliud de hoc addiderit Quemada *dicta quæst. 4. n. 1.* Duxi antequam ad resolutionem descendam nostri dubij prælibare aliqua circa duo dubia, quæ solent à Doctoribus excitari, nempe an prædicta confessio præjudicet marito, seu an præjudicet creditoribus mariti? nunc si istis aliquando præjudicet, videtur vt potius

fiſco, qui non ſolet habere aduerſus anteriores creditores priuilegia, vt infrà dicam *allegat. ſeq. in fine.*

14 De primo caſu ea firmatur, ſcilicet concluſio, quod confeſſio de Dote recepta præjudicabit marito per regulam textus *in l. generaliter cod. de non numerata pecunia*, & vt in terminis ſentit gloſſa *in l. 1. cod. de dote cauſa non numerata*, cum confeſſio probat realem numerationem ad textum *in l. pecunia*, & ibi Bald. *ff. de ſolution.* & *l. fin. ff. de inſtitutoria actione*; Dos enim confeſſata reſpectu mariti, habet priuilegia Dotis numeratæ per gloſſam *in l. exigere Dotem* verbo *Dotale ff. de iudicijs*, vbi Angelus de communi teſtatur, *nouell. de Dote p. 10. numero 4. contr. Bald. in l. 1. cod. de priuat. Dotibus*, Bulgari *in l. 1. ff. ſoluto matrim.* Afflictis, *deciſ. 402. numero 12.* Neguſant. *de pignoribus*

15 *membro 4. p. 2. numero 76. in caſu. 1.* † adeo quod ſtatutum loquens in Dote data, procedit etiam in Dote confeſſata, quatenus ad præjudicium pertinet confitentis, vt dixerunt Bartol. *conſ. 132.* Cagnol. *in l. 2. numero 22. cod. de pactis inter emptor. & venditor.* Chacheran. *deciſ. 20. numero 10.* Legendus omnino Ioannes Dominicus Gaytus *de credito cap. 4. quæſito 11. à n. 1715. vſque ad 1816.*

16 vbi plura congerens attentè videnda. † ampliat *à n. 1721.* vt procedat etiam reſpectu hæredum mariti ad textum *in auth. quod obtinet cod. de probation.* cum Craueta Nouell. Neguſant. Bellon. & Menoch. quos cum alijs ſequitur Barboſa *in dicta leg. 1. ff. ſoluto matrim. p. 6. n. 26.*

17 Tamen quia alij DD. per gloſſam *in l. ſi in executione cod. de non numerata pecun.* Portius, & plures alij, quos refert Rebuffus, & Cauall. quos citat Barboſa *in dicta l. 1. ante n. 28.* referens etiam cum Speculatore, & Baldo confeſſionem Dotis per maritum factam eidem non nocere intra conſtituta tempora, etiam ſi faciat pactum de non opponendo exceptionem non numeratæ Dotis, vt etiam acerrime defendunt Cardinalis Mantica *lib. 11. tit. 27. n. 9.* venit tota noſtri dubij tractatio ſub diſtinctione intelligenda, ſicut, & de dicta Dote confeſſionata non numerata reſpectu fiſci videtur diſtinxiſſe eundem Quemadam, vt infrà dicemus.

18 Igitur Socinus *in dicta l. 1. ff. ſoluto matrim.* vbi Bolognet. *n. 252. nouell. vbi ſupra n. 25.* Anton Gomez *in l. 50. Tauri n. 52.* Valaſcus *conſult. 5. n. 12.* Petr. Barboſa *ſuprà n. 28.* relata, & alia congerens, Menoch. *lib. 3. de præſumpt.* latiſſime tractans, *præſumpt. 12. n. 17. & 18.* Cardinalis Mantica relatus, Muta Siculus *deciſ. 71. n. 18.* Carolus de Graſſ. *de except. except. 43.* docent primam opinionem intelligi, quando renunciatio facta fuerit ex interuallo iuxta ſententiam Bartoli *in dicta l. ex cautione* Secundam vero quando renunciatio fieret in continenti; & ſic in eodem inſtrumento, quia tunc renunciatio non noceret ex ratione *l. doli §. diuerſum de nouationib. & l. ſi mulier. 2. cod. ad velleian.*

19 Et iterum diſtinguunt nonnulli ex dictis, & alij DD. diſtinctionem faciendam eſſe inter Dotem promiſſam ante contractum matrimonium, vel poſt contractum iuxta conſiderationes Socini *in dicta l. 1. à numero 70.* Menoch. *dict. præſumpt. 12. in princip.* Gayto *dicta quæſt. 11. cap. 4. ex num. 17. 30. 31.* & alijs, vbi ex Ioanne Andrea Aretin. Angelo, Alex. Bart. Baldo, Saliceto, & Nouell. quos probat Couarruu. *variar. reſolut. cap. 7. numero 6.* verſ. *eſt item hoc*, Ruinus, Craueta, quos probat Menochius, *dicta præſ. 12. n. 7.* verſ. *ſecundus caſus, & num. 17.* dicentes, vt confeſſio de Dote recepta præjudicet marito confitenti recepiſſe ante contractum matrimonium, ſi exceptio non numeratæ Dotis intra legitima tempora non fuerit propoſita, quia hæc facta ante contractum, præſumitur facta ob cupiditatem contrahendi matrimonium; & cum in dubio facta præſumatur ſub ſpe numerationis, inde merito competere eidem marito exceptionem non numeratæ Dotis.

Quod ſi confeſſio de Dote recepta fieret poſt 20
contractum matrimonium, video diuerſos eſſe Doctores, quorum nonnulli, vt Nouell. Bulgar. & alij relati per Roland. *conſ. 74. n. 1. lib. 4.* & Valaſc. *dict. conſ. 5. n. 3. & 15.* vt adnotat, Barboſa *ſuprà n. 29.* omiſſis relatis per Menoch. *dict. præſumpt. 12. à n. 37.* nempe talem cofeſſionem indiſtincte non nocere, nec præjudicare marito, vllomod, quod in dubio non donandi animo factam eſſe præſumitur, vt ſenſerunt Ioan. Andr. Aretin. Alex. relati à Couar. Socin. Curt. Ruin. Bellon, Monterent. congeſti à Menoch. *ſupr. à n. 58.* Paleot. *deciſ. 131.* Mohedan. *deciſ. 2.* Caputaq. Creſcent. Zozadin. Natta, Mareſcot, *variar. reſolut. lib. 1. toto cap. 8.* Cappell. Tholoſana *deciſ. 171.* Alij vero probarunt verius poſt Bartol. loquentem *in l. aſſiduis, cod. qui potior. in pignore habeantur n. 11.* Alex. Aretin. Felin. Roland. Riminald. Purpurat. & Bolognet. quos probant, & ſequuntur Cou. *dict. cap. 7. variar. lib. 2. n. 4.* verſ. *ſed quid etiam.* † putans *n. 5.* prædictam confeſſionem 21
potius factam cenſeri ſub ſpe futuræ numerationis, quam animo donandi, & conſequenter omnia dicta de Dote confeſſionata ante contractum matrimonium, etiam hic procedere, & non animo donandi factam, vt poſt multos, & alia quæ refert concludere videtur Gaytus *dicto quæſito 11. c. 4. de credito ex n. 1737. alia adjunges quæ dixi in fine alleg. 7.* verſ. *quod ſi dotis.* † quæ procedunt eo quod iam 22
homines nequaquam vxores dicunt, niſi magnis Dotibus matrimonia perficiantur. † Et quod ſimi- 23
les confeſſiones frequentius ſolent fieri, & vt plurimum poſt contractum matrimonium; & ſic de his confeſſionibus intelligi Imperatores loquentes *in tit. cod. de dote cauta non numerata*; alia Congerit videnda idem Gayto ſupra *ex n. 1743. ad 1753.* quæ dum ad caſum de Dote confeſſionata, & non numerata reſpectu fiſci inquiſitionis breuiter repetemus.

Quare iam ad ſecundum caſum de Dote confeſ- 24
ſionata reſpectu creditorum, video etiam DD. diuerſos, cum alij *in dicta leg. aſſiduis* exiſtiment talem confeſſionem de recepto factam per maritum nocere etiam creditoribus mariti iuxta priuilegium dictæ legis, vt poſt gloſſam ibi, & Bart. *n. 11.* & poſt gloſſam *in l. neque cod. de compenſationib.* vbi Fulgos. *n. 7.* probarunt Barboſa *in dicta l. 1. ff. ſoluto matrim. n. 34.* verſ. *ſuccedit* Fulgoſius *conſ. 132. n. 1.* Anton. Gomez *in dicta l. 50. Tauri n. 52.* Rolandus *conſ. 74. lib. 4. n. 10.* Alex. Nouell. Socin. Rubeus, Afflictis, Iſernia, Mantica, & alij congeſti à Gayto ſupra *dicto quæſito 11. cap. 4. n. 1754.* & alij aduerſus hos, vt Surd. *conſ. 489. in princip.* Peruſinus Auditor *deciſ. 66. n. 1. & 2. p. 2.*

Et ſic etiam plures ſenſerunt primam ex his 25
opinionibus, declarantes procedere, vt creditores habeant idem tempus, quo ipſe maritus poteſt gaudere ad opponendam exceptionem non numeratæ Dotis, probarunt Bart. Angel. Salicet, *in dict. l. aſſiduis*, Aretin. Rub. Craueta, Afflict. & alij, quos refert Couarruu. *dicto lib. 1. variar. cap. 7.* verſ. *de creditoribus*, Rolandus *conſ. 74. lib. 4. ſub numero 10.* Cæſar Manent. *deciſ. 40. numero 2.* & quod hanc partem omnes Doctores

amplectuntur

amplectuntur, testatur Molina Thelog. *in tract. de*
26 *contract. disp.* 140. *n.* 3. † Verùm respectu creditorum crediderim tale tempus non esse sic commensurandum, cum præsumi valeat, vt maritus dolosè noluerit vti exceptione non numeratæ Dotis; quia decursis temporibus opponendæ exceptionis non numeratæ Dotis, poterunt creditores eadem vti aduersùs vxorem, quamvis ea vsus non fuerit maritus intra legitima tempora: sic Imola *in l. ita stipulatus*, §. Chrisogonus *ff. de verb. obligat. n.* 11. Roman. *cons.* 445. & idem Roman. Aretin. Angel. & Socin. *in dicta l.* 1. *ff. soluto matrim.* Iason *in* §. *fuerat instit. de action. n.* 75. & Felinus relatus à Couar. cum alijs suprà *dicto n.* 6. vers. *in contrarium*, Bulg. *in dicta l.* 1. *n.* 50. Valascus *cons.* 6. *à n.* 12. & Monachius, *dicta præs.* 12. *lib.* 3. *n.* 30. ex Ruino, & Bellon. Mantica *de tacitis, & ambiguis lib.* 11. *tit.* 27. *à n.* 10. dum dicit hanc esse ab omnibus receptam per textum *in auth. sed iam necesse cod. de donat.* ante nuptias, Vbi Dote constituta, mariti confessionem de augmento dotali in rebus mobilibus factam non nocere statuitur, quasi in fraudem creditorum iudicatam, & per textum *in l. si cui cod. de non numerata pecunia*, vbi cautum est alium creditorem, etiam si debitor ea vsus non fuerit; & sic Menochius *suprà n.* 31. Cou. in vers. *quamobrem breui* extendunt etiam procedere pro creditoribus, etiam si maritus renunciauerit exceptioni prædictæ, & etiam si tempora data ad exceptionem opponendam non numeratæ Dotis sint elapsa; quia maritus ea labi passus sit.

27 Quibus inquam suppositis, præter alia omnino Legenda à præcitatis Doctoribus iam in puncto quæstionis de Dote à marito confessionata respectu fisci, videtur etiam sub distinctione respondendum, nempe vt fiscus teneatur restituere Dotem constitutam ante delictum mariti, cuius bona confiscantur, sed non inquam in Dote postea confessata, vt cum alijs resoluunt Salicetus *in dicta l. post hac*, vbi dicit dispositionem talis legis habere locum, etiam in Dote confessata, quando ante reatum transiuerat tempus opponendæ exceptionis non numeratæ Dotis. Andreas Isernia *in constit. Reg. constit. causas, lib.* 1. Afflictis, *decis.* 402. *n.* 10. Rolando à Valle *cons.* 31. *à n.* 41. Acosta *de priuileg. creditor. reg.* 2. *ampliat. n.* 203. Fontanella *de pactis nuptial. tom.* 2. *claus.* 12. *glossa vnica à n.* 60. 72. *& 76.* Peregrin. *de iure fisci, lib.* 5. *num.* 184. Couarruu. *lib.* 1. *variar. dicto cap.* 7. *n.* 6. vers. *quod præterea apparet.* Cantera *quæst. crim. Rub. de hæret. cap.* 1. *n.* 26. Farinac. *de hæreticis dicta qæst.* 190. *n.* 48. *& in praxi dicta quæst.* 25. *n.* 122.

28 Nec obstat, quod dicat Paulus, nempe fiscum haberi loco mariti, cum potius habeatur loco creditoris iuxta glossam singularem *in dicta l. si quis post hac*, cum qua transeunt ibi DD. & Quemada *in suis quæstionibus dicta quæst.* 4. *n.* 4. Vbi dicit hoc confirmari, quia in delictis quasi contrahitur, vt *in l. Imperator. ff. de iure fisci, & in l. fin. cod. de fundis patrimonial.* qui prædictam distinctionem ex Angelo *in dicta leg. si quis post hac*, Andreas de Isernia §. 1. *in auth. de statu* vers. *diffidamus*, & ex notatis per Bartol. *in l. post contractum ff. de donat. per Decium cons.* 235. loquentem magistraliter de materia, amplectitur in verbis sequentibus: *sed in hoc est distinguendum, quod si instrumentum dotale est factum ante commissum delictum, cum interuallo temporis probatur Dos per instrumentum Dotale confessionatum; continens renuncationem exceptionis non numeratæ Dotis; sed si post commissum crimen, vel paruo tempore antequam committatur, non sufficit instrumentum confessionatum, nisi probetur vera numeratio*, quam sequuntur num præced. relati.

Et sub ea distinctione est intelligenda doctrina 29
*in dicta l. si quis post hac. 9. cod. de bonis prescriptor. & in dict. l. si post contractum*, & Sanchez ex Couar. suprà, Simanchas, & Vazquez dicens, *lib.* 2. *in decalog. cap.* 17. *n.* 6. exceptionem non numeratæ habere locum contra fiscum, si opposita non sit in tempore legitimo vnius anni, scilicet à morte, condemnatione mariti hæretici *ex l. vlt. cod. de dote cauta non numerata, dict. l. si cui cod. de non numerata pecunia, l.* 2. §. *ex his ff. de verb. obligation. l. quod id ff. de tribut. actione.*

Nec tamen dicta de Dote limitant Doctores, 30
vt quando præcessit promissio Dotis, siue fiat confessio ante matrimonium, siue post, eo constante, tunc præsumi vere fuisse numeratam, etsi non constet aliter quam ex eius confessione: ita Salicetus, & Paulus Castrens. *in l. ex contractibus* §. *sed quoniam cod. de non numerata pecunia* quem vocant mirabilem Quemada *dicta quæst.* 4. *in fine etiam ex Ioanne Andrea in additionib. ad Speculatorem de donationib. inter virum, & vxorem in rub. Roman. in cons.* 445. Paulo de Castro *in cons.* 383. *vol.* 2. Socino *in dicta l.* 1. *numero* 55. *ff. soluto matrim.* Alex. *in l. penult.* §. *si vir. ff. soluto matrim.* quam dixit etiam communem Couar. *dicto lib.* 1. *variar. cap.* 7. cumulans plura in proposito *dict. numero* 6. quibus addò cum Ancharrano Nouell. Afflictis, Antonio Rubeo, & alijs, Gayto *de credito*, dicens *dicto cap.* 4. *quæsito* 11. & cum Vrsilis ad Afflict. *in decis.* 402. *numero* 9. vers. *sed in contrarium numero* 6. plura de dote tractata modificari, quando promissio Dotis præcessit, confessionem de recepto subsequutam; quia tunc confessio receptæ Dotis arguit Dotem vere fuisse numeratam, & iam in præjudicium creditorum, & quod nec poterunt creditores in hoc casu exceptionem opponere non numeratæ Dotis aliquid idem Gayto *n.* 1733.

Item limitant etiam, vt si pro confessione ma- 31
riti, ante, vel post matrimonium emanata, concurrerent indicia, & coniecturæ probabiles; quia tunc confessio prædicta de recepto, vera præsumeretur, & etiam in præjudicium creditorum, veluti, si maritus vxori præstitisset alimenta, tamquam tali: nam ex hoc creditur verisimile Dotem recepisse, vt confessus est, cum aliàs credendum esset, quod illam à Domo expelleret, ad textum *in l. fin. cod. ad, Vellæian*, aut eidem denegaret alimenta, si absque Dote eam in vxorem duxisset ex glossa *in auth. de non eligendis secundo nubent.* verb. *onera col.* 1. si enim Dotem non habuisset, alimenta præstare maritus vxori non compelleretur, nec teneretur per gloss. *cin. & alios in l. quod in vxorem ff. de negot. gestis*, DD. *in* §. *per. dict. auth. de non eligend. Secundo nubent.*, Bald. *in l. vnica n.* 4. vers. *vnde quæritur cod. de priuileg. dot.* Emanuël Costa *in dicta l. si ex cautione cod. de non numerata pecun. fallent.* 7. *numero* 2. Menoch. *de præsumpt. lib.* 3. *præsumpt.* 13. *numero* 19. Marescot *variar. resolut. lib.* 1. *cap.* 8. *numero* 9. cum Craneta, Neuizan, Barbosa, Surdo, Mario Anton. Amato, Mohed. Baldo, Socin. Purpurar. Decio, Curtio Sen. Alex. & alijs, Decius *cons.* 536. *aut.* 537. *numero* 10. cum alijs Surdus *cons.* 489. Stephanus Gratianus *discept. forens. tom.* 2. *cap.* 362. *n.* 17. vers. *maxime*, cum alijs idem Gayto legendus *à n.* 1799. vbi referens *n.* 1805. Socin. *in dicta*

*l.1. ff. soluto matrim.* Felin. Crotum, Gozadinum, Couarruu. & alios cum Bellon. contrariam tenentes sententiam, hanc limitationem, siue declarationem amplectitur, dicens sic sæpe fuisse decisum, referens ibi *n.*1806. plures alios sic tenentes, qui & *n.*1808. cum Barbosa *in dicta l.1.n.*42. vers. *nec obstant.* & Marco Anton. de Amato, *in decis. Ferrar.*8. *n.*40. declarat, vt procedat, quando maritus non impugnauerit suam confessionem; eo quod talis tacita ratificatio cum præstatione alimentorum omnino præsumi facit veram confessionem, & consequenter nociuam creditoribus.

32 Et hæc potius procedent, si maritus habuerit patrem, cum quo habitasset vna cum Vxore; eo quod vsu recipitur patrem mariti non permittere eius filium indotatam vxorem ducere; nec per hoc verosimile fore Socerum alimenta præstare nurui indotatæ, vt singulariter docuit Surdus *dicto cons.*489.*n.*12. vers. *confirmatum*, & *n.*13. Gayto *suprà n.*1803. qui ex dictis ait confundi, quæ super hac coniectura scripsit Auditor Perusin. *decis.* 6.*n.*22. de decennio communiter teneri aliqua ex Ricciulo de dote confessionata adduco infrà breuiter *allegat.*57. vers. *ad vltimum*, quæ hic latè explanata sunt.

33 Vnde iam ad vltimum de confessione circa Dotis augmentum facilius DD. firmant fraudem, & dolum in ea interuenire, quam in Dote ipsa præcipua constituta, modo iam adducto, nisi in augmento solito constitui ex similitudine; & sic Couarruu. *dicto lib.1. variar. cap.7.n.6.* vers. *in contrarium*, dixit inter Dotem, & augmentum Dotis manifestam esse differentiam circa huiusmodi, cum à communiter accidentibus Dos soleat promitti, & solui; & ob id confessio de recepto, verosimilis dicatur ad textum *in cap. inspiciuur de regul. iuris lib.6.* nisi in casu, de quo scripsimus, nempe inter personas suspectas, quales sunt hæretici ad defraudãdum fiscum sæpius talia instrumenta fabricantes dolo, & simulatione ex dictis supra *allegat.*13. & 14. quod non sic procedit in Dote aucta contracto iam matrimonio, quæ secum habet semper fraudis suspicionem, cum in solitum sit tale augmentum, *argum. leg.3. cod. de nauic. lib.*11. ex quo facilius præsumitur fraus in tantum, vt procedat etiam in mobilibus, & si constet vxorem dedisse augmentum Dotis, ita cum infinitis alias rationes adducens, docet Gayto *de credito dicto quæsito* 11. Legendus om-

34 nino *à n.*1762. *vsque ad* 1770. † qui dum dicit creditores vxori præcedere hoc in casu aduersus maritum, limitat ibi *à n.*1769. explicans *dict. auth. sed iam necesse cod. de donat ante nuptias, & dict. l. si cui C. de non numer. pecunia, l. assiduis, cod. qui potior. in pignore habeantur, dict. l. in contractibus, C. de non numerata pecunia* §. *si autem collat.*7. *auth. de temp. non solutæ Dotis*, vt non procedant respectu creditorum, qui contraxerunt post emanatam confessionem de recepto augmento Dotis, quia tales creditores postponuntur vxori, nisi ex manifestis indicijs constet de fraudulenta confessione: ita ex Ioanne Fab. Iason, Aretin. Bald. Nouell. Campeg. adducti à Couarruu. *dict. lib.1. variar. cap.7. n.7.* Fulgos. Riminald. Gozadinus, & alij citati à Barbosa *in dicta l.1. ff. soluto matrim. n.*40. vers. *illud certum*, Cardinalis Mantica *de tacitis, & ambiguis lib.*11. *tit.*20. *à n.*37. vers. *etsi maritus* in fine, latè, & apertius demonstrantes, & omnes, quia *dict. auth. sed iam necesse*, & alia iura contra hanc limitationem loquentia loquuntur expresse de creditoribus anterioribus, non autem ex posterioribus.

## ALLEGATIO XVIII.

An confiscatio imposita ipso iure, operetur amissionem instantaneam Dominij, & possessionis? Et num vindicando teneatur fiscus pretium restituere? Et quid de alienatione nimis necessaria? Et an fiscus præferatur creditoribus rem suam persequentibus ex bonis fisco in pœnam applicatis.

### *SVMMARIVM.*

1 *Reus capitalis criminis, videtur, vt non amittat Dominium, aut administrationem bonorum suorum n.*2.3.4.5.

2 *Pœna priuationis Officij ob delictum commissum, in eo non incurritur ipso iure.*

3 *Reus capitalis criminis recte donare potest; sic vt donatio valeat, nisi fraus à fisco probetur n.*5.

4 *Libertas data in fisci fraudem non valet ipso iure.*

5 *Donationes factæ post contractum crimen capitale valent, & vide infrà sub n.*16. *de casu, in quo loquitur lex post contractum de donationibus.*

6 *Solutio legitime fit reo criminis postulato.*

7 *Pœna, quæ imponitur ipso iure ad transferendum bona videtur, vt transferat absque alia sententia bona delinquentis in fiscum, vt n.*8.9.10.

8 *Pœna hæredis indigni, qui neglexit vindicare necem defuncti, ipso iure ab ipso hærede recuperatur.*

9 *Secretarij, & officiales Regij, etiam Cancellariarum munera accipientes, & plus accipientes, quam per leges taxatum est, obligantur ipso iure ad damna soluenda, etiam in foro animæ.*

10 *Hæredes ipso iure tenentur exonerare conscientiam defuncti ipso iure in his, quæ debet ex delicto repetundarum, & varataria, aut similium absque alia condemnatione.*

11 *Alienationes factæ in fraudem fisci reuocantur; eo quod fiscus habet priuilegium, vt prosequi possit præterita bona, quæ antea habebat debitor.*

12 *Hæreticus non ipso iure amittit plene Dominium bonorum, sed secundum quid sub conditione, nempe, si feratur sententia.*

13 *Dominus sæpe dicitur, qui habet ius ad rem; & sic fiscus ad bona hæretici reputatur, sequuta scilicet rei vindicatione post condemnationem.*

14 *Sententia, per quam bona dicuntur esse fisci, non est condemnatoria, sed declaratoria.*

15 *Hæretici remanent possessores bonorum, nec amouentur ab illis ante sententiam declaratoriam.*

16 *L.1. cod. de iure fisci, & à numero* 24. *L. post contractum de donationibus aperte loquitur in crimine repetundarum.*

17 *Delinquens post condemnationem retro fingitur amisisse Dominium à tempore patrati delicti, & n.*18.

18 *Donationes ab hæretico factæ interim dum sententia declaratoria non accedit, valent.*

19 *Fiscus tenetur pretium restituere, cum vindicat res hæretici à possessore onerario, secus in donationibus, vt n.*20.21. & 22.

21 *Vtilitas*

21 *Vtilitas verſa in vtilitatem vindicantis qualiter probetur vt reſtituere teneatur.*
23 *Alienatio facta pro cauſa neceſſaria hæretici, aut delinquentis, non reuocatur à fiſco, niſi ſoluto pretio, vt n.23.*
25 *Fiſcus videtur habere hypothecam in omnibus cauſis, ſed non in pœnalibus, vt n.33.*
26 *Fiſcus prælationem non habet pro pœna ſibi applicata in creditores, etſi alias extra panalia, non ſic, vt n.26.27.& n.36.*
27 *Fiſcus agens ad proſequutionem pœnæ ratione delicti, agit vt lucrum captet, creditor. vt damnum euitet.*
28 *Pœnalia ſunt odioſa.*
29 *Publicatio bonorum, eo modo accipi, ſi es alienum deducatur n.34.*
30 *Confiſcatio, quam fiſcus facit, non debet eſſe alijs damnoſa.*
31 *Lucri, & damni cauſa non eſt par.*
32 *Fiſcus creditor ex pœna, non auocat pecuniam ſolutam creditori poſteriori.*
33 *Fiſcus pro pœnis non habet prælationis priuilegium reſpectu creditorum.*
34 *L. reſcriptum* 10. *ff. de pactis.*
35 *Fiſcus pro pœnalibus non anteponitur creditoribus, nec ante ſententiam, nec poſt.*
36 *Pignus in re propria non conſiſtit.*
37 *Cõtrahere aliud eſt, ac delinquere, quoad hypothecam reſpectu fiſci cum creditore, niſi ex contractu.*
39 *Fiſcus præfertur creditoribus, qui etiam pro pœna proſequenda concurrunt cum eo qui ob id auocare poteſt ſolutam pœnam creditori pœnali.*
30 *Creditores poſteriores, dummodo ſint hypothecarij præferuntur fiſco.*
41 *L.9. titulo 3. p.4.*
42 *Fiſcus præfertur debitori depoſiti, antequam depoſitum accepiſſet.*
43 *Funeraria actio omnes alias antecedebat de iure.*
44 *Priuilegia creditorum concurrentium ad bona debitoris ex cauſa æſtimantur.*
45 *L. Statius florus* §. *Cornelio felici ff. de iure fiſci. L. ex facto* 17. §. *ex facto* 5. *ff. ad ſenat conſult. Trebellian.* remiſſiuè.

1 Via ſupra ſub allegat. præcedenti dixi nonnulla ſub verſ. *nec obſtare*; item & *in cap. ex litteris* 11. *de conſtit. ſub. quæſt. à n.24.* & hic *alleg.* 15. & quia ex ibi dictis longe nunc diſceptari valet de hoc puncto, quod generale eſt ad materias fiſcales; ideo hic non ſic latè agemus vt expoſtulat difficultas diù in confiſcationibus Sancti Officij agitata, & nondum ſecure practicata. Et pro negatiua ſententia facit, quia videtur, vt reus capitalis criminis, non amittat Dominium, nec adminiſtrationem rerum ſuarum *ex l. aufertur* 46. §. *in reatu ff. de iure fiſci, l. ex iudiciorum ff. de accuſationibus.*

2 Et confirmatur ex eo, quod pœna priuationis Officij, quam quis propter delictum in Officio commiſſum incurrit, numquam ipſo iure incurritur, niſi ſit expreſsa ex cumulo allegatis per Tyraquel. *in l. ſi vnquam cod. de reuocandis donationib.* verbo *reuertatur n.*248. & alibi pluries; quia, vt ait Capicius *deciſ.*121. *n* 23. nullibi reperitur legem dicentem ipſo iure quendam Officio priuari, quod maximè patet ex his, quæ abundè ſcripſi *in cap. cum non ab homine à quæſt.* 26. Vbi nec propter enormiſſima delicta quis Officio, & beneficio priuatur ante ſententiam.

*D. Fermoſin. de Confiſcatione.*

Deinde quia adhuc reus capitalis criminis recte 3
donare poterit, in tantum, vt quæcumque donatio teneat, etiam in fraudem fiſci, donec non reuocetur iuxta *l. in fraudem* 45, *in principio ff. de iure fiſci*, & generaliter probant Doctores valere donationes factas à delinquente, niſi fraus à fiſco probetur; quia tunc reuocabuntur §. *item ſi quis in fraudem inſtit. de actionib.* Maceraten. *lib. 3. variar. reſolut.* 40. *n.*2. Giurba *conſ.* 54. *n.*20. D. Ioannes del Caſtillo *cum multis tom. 5. controuerſ. cap.* 112. *n.*43. Vbi agit de ea quæſtione an reus criminis ante ſententiam condemnatoriam poſſit repudiare legatum? & in alijs ſimilibus quæſtionibus. Gutierrez *lib. 2. canon. q. 5. numero* 63. Surdus *de aliment. tomo* 1. *q.* 32. *à numero* 6. Valenzuela Velazquez *tom.* 2. *conſ.* 128. *numero* 32. Amaya *in l. 1. cod. de iure fiſci lib.* 10. *n.*65. *in fine.* † Vbi Limi- 4
tat in libertate data, quæ in fraudem fiſci non valet ipſo iure *ex l. pœna ff. de manumiſſion.* quoniam, vt dixi *ſub tit. de ſeruis ordin. vel non* latè ſi ſemel competeret, non poſſet reſcindi *ex l. Iuſti* 9. *ff. de manumiſſis vindicta.*

Quarto, quia iuxta diſpoſitionem textus *in l.* 5
*poſt contractum* 15. *ff. de donationibus*, vulgo DD. probant donationes factas poſt contractum crimen capitale, cui ſcilicet, pœna eſt mors, aut deportatio, iuxta *l. edicto* 13. *ff. de bonorum poſſeſſ. l. 2. in princ. ff. de pœnis, l. licet* 103. *ff. de verbor. ſignif.* valent, ſicut legitur in vulgatibus codicibus ibi: *poſt contractum capitale crimen, donatines facta valent. niſi condemnatio ſequuta* ſit, & facit, quia conſtat de iure *in l. quæſitum* etiam poſt contractum crimen delinquentem Dominum manere; & eſt ratio fundamentalis, quia ſi poſt contractum crimen, donationes factæ, etiam ſequuta damnatione, nullæ iudicarentur in effectu, reo interdiceretur rerum ſuarum adminiſtratio, & conſequenter commercium, cum nullus eſſet, qui metu talis periculi, vellet cum eo contrahere, *argum. leg. ait Prator. alias eſt etſi ſine* 8. §. *quæſitum ff. de minoribus.*

Quinto ex regula *textus in l. reo* 41. *ff. de ſolu-* 6
*tion.* Vbi Papinianus *lib. 1. de adulteriis* in verbis ſequentibus affatur, *reo criminis poſtulato interim nihil vetabit recte pecuniam à debitoribus ſolui, alioqui plerique innocentium neceſſario ſumptu egebunt*, & *ex l. 45 idem l. 46. §. 6. ff. de iure fiſci*, Accurſ. & Gothofred. *in l* 15. *ff. de donat.*

Alij verò vt reſoluant difficultatem diſtinxe- 7
runt inter pœnam, quæ imponitur ipſo iure cuius virtute bona transferuntur in fiſcum ſtatim, ac quis delinquit, etſi ſententia non ſequatur, & de hoc in ſpecie loqui textum, *in auth. inceſtas, cod. de inceſtis nupt. l. fin. cod. ad legem Iul. Maieſt. l. cuius.* 22. *ff. ad ſenat. conſult. Syllan.* † Vbi pœna hæredis in- 8
digni, qui neglexit vindicare necem defuncti; quia eſt impoſita ipſo iure, ab hærede recuperatur, *l* 3. §. *quod autem ff. quod quiſque iuris*, Vbi pœna illius edicti, quia eſt impoſita ipſo iure, vt ibi aduertit Accurſ. tranſit ad hæredes, *cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Vbi pœna aſſaſſini *cap. accuſat.* 8 §. *in eo vero. cap. cum ſecundum leges* 19. *de hæred. eodem libro* vbi hæreticus ipſo iure amittit Dominium, & in fiſcum tranſit, *dict. l. ex Iudiciorum*, verb. *adeo* ibi *adeo, vt ex quo quis aliquod ex his cauſis crimen contraxit, nihil ex bonis ſuis alienare, aut manumittere eum poſſe*, Bartol. & alij antiquiores videndi *in dicta l.* 3. *ff. quod quiſque iuris*, Bald. *in l. quæ ſub conditione* §. *fin. ff. de condit. inſtitut. & in l. data opera cod. de his*, qui Accurſ. non poſſ. *& in Rub. cod. ſi pendente*

*appellat.* Barbatia *conſ.fin.vol.*1. Dueñas *regul.*13. *limit.*2. Tyraquel. *in dicta l.ſi vnquam n.*241.dict. verb. *reuertatur*, Farinac. *in praxi, q.*10. *n.*68.*&* *q.*19. *à n.*45. Giurba *conſ.*65.*n.*46. Nicolaus Garcia *de benefic. tom.*2. *p.*11. *cap.*1.*n.*11. Hermoſilla *in l.*2.*tit.*4.*p.*5. *gloſſa* 1.*&* 2.*ex n.*2. *&* *n.*10. Cabal. *in pract.q.*113.*n.*1.*&* *q.*687.Thomas Sanchez *tom.* 2.*moral. toto cap.*22. Gregor. Lopez *in l.*25.*tit.*1. *p.*7.verb.*aſi como*, Amaya *in l.fin. cod. de iure fiſci*, cum alijs, quos refert *n.*40. *idem in l.*1. *eodem tit. n.*58. referens etiam Cauall. D.Ioan.de el Caſtillo ſuprà Barboſam *in l.diuortio*, Surdum, Gutierrez, Maſtril. Couar. & alios.

9 Item probatur ex diſpoſitionibus legum Regiarum,& primo ex caſu *l.fin.tit.*3.*l.*2.*tit.*9. *lib.*2.*ordinam. & l.*1.*tit.*18. *lib.*2.*recompil.* Vbi cum tractatur de ſecretarijs Regijs, & alijs Miniſtris Regiarum Cancellariarum, qui munera accipiunt, & de Tabellionibus,aut Secretarijs,qui plus quam per leges eſt taxatum à partibus acceperint adijcitur ibi: *en las quales penas las condenamos des de agora por manera queſean obligados à las pagar in foro conſcientiæ ſin que mas ſean, nin eſperen ſer condenados en ellas*, ſicut & diſponitur *in l.*4.*tit.fin.lib.*2. *ordinamenti,& l.*4.*tit.*16.*lib.*6.*recompilat.in Gallinarijs ſcilicet Regijs.*

10 Item etiam probatur in delictis repetundarum & Varatoriæ, & ſimilium,in quibus hæredes tenentur exonerare conſcientiam defuncti in his, quæ ipſedebet ex ſuo delicto iuxta doctrinam textus in cap. fin.de ſepult. Vbi DD. *cap.in litteris de raptoribus, cap. tua, nos de vſuris* cum alijs, quæ coniungunt Anton. Gomez *lib.*2.*var.cap.*1. *n.*85. Couarruu. *lib.*3. *variar. cap.*3.*n.*7. Dueñas *reg.*13. *n.*12.Oſaſcus *deciſ. pedmont.*152.*n.*5. Gayl. *lib.*1. *de pace publica cap.*20. *n.*12. *&* 22. Barboſa *in l.ſi filius de Indicijs ex n.*188. Cald. *in l.vnica cod. ex delictis defunct.*4.*p.à n.*2. Faquin. *lib.*9. *controuerſ. cap.*5. quia vt inquit Tuſcus verbo *declaratio concluſ.*98.*n.*57.ex quo condemnatio non requiritur, debet intelligi pœna incurſa abſque aliqua declaratione: ſic Amaya *in dicta l.fin. cod. de iure fiſci, n.*43. *in fine*, Vbi infert ex prædictis caſibus non videri neceſſariam ſententiam declaratoriam ad hoc,vt hæredes teneantur propter rationem adductam à Tuſcho, adens recte etiam procedere in vtroque foro;eo quod conditiones dictarum legum præſtantur cum Iuramento, & ſunt quaſi leges contractuum, cum quibus acceptantur talia officia;& hoc ſic procedere, etſi Didacus Perez dubitaret *de praxi iam adducta l.*4.*tit.fin.l.*2.*ordinam.*

11 Verùm quia iuxta intellectum magis receptum *dictæ leg.*1. *cod. de iure fiſci*, ea nempè admittitur praxis, vt quamadmodum alienationes factæ in fraudem creditorum reuocantur, *dict. §.item ſiquis in fraudem inſtit. de action. toto tit.ff.quæ in fraudem creditorum, & cod.de reuocand. his,quæ in fraudem, l.videamus* 38.§.*in Fauana ff.de vſuris*,Vbi DD.ita ſimiliter actione Pauliana egiſſe fiſcum *in dicta l.*1. vt donata à patre filijs ibi reuocarentur, quaſi ab ipſo numquam fuiſſent alienata ex *l.quod autem* 6. §.*ſimilitudo* 10.*l.omnes* 17. §.*Lucius ff.quæ in fraudem creditor.* quaſi in fraudem facta donatio fuiſſet ex *dicta l.in fraudem* 45. *ff.de iure fiſci*, vt cum alijs dixit Flores de Mena *lib.*1. *variar.quæſt.*6. *per totam*; habet enim fiſcus priuilegium, vt præterita bona, quæ antea habebat, debito proſequi poſſit,vt notarunt, Accurſius *in dicta l.verbo obligaretur*,Valenz.*n.*23.Bart.*n.*6.*&* 7.Platea *n.*1.*&* 5.

12 Ideò rectius Doctores incidunt in aliam diſtinctionem, nempe, vt in puncto noſtræ difficultatis, non ſic hæreticum amittere bona, vt ipſo iure plenè acquirantur fiſco, & omnino alienari ab hæretico prohibeantur, ſed tantum, vt delinquens dicatur amittere Dominium ſecundum quid ſub conditione, nempe ſi feratur ſententia; indeque vt fiſcus acquirat etiam ſecundum quid Dominium illorum. † Nec obſtare, quod fiſcus eo ipſo 13
Dominus dicatur; quia reſpondetur ſæpe Dominum dici qui habet ius ad rem *per textum in l.rem* 52.*ff.de acquirendo rer. Dom. l.is qui actionem* 15. *ff.de regul. iuris*, Molina cum alijs *de inſt. & iure tract.*1.*diſp.*95. verſ. *dubium vero eſt*,& ſic docent Cujacius *in l.Imperator. & ex l.ex facto* 43. §.*Iulius ff.de vulgari*, Amaya *in dicto l.*1. *cod. de iure fiſci, à n.*61. idem alia referens iura *lib.*3. *obſeruat. cap.*2. *ex n.*85. per iura ibi, & alij, Dominium in fiſcum tranſire, vt competat rei vindicatio, ſequuta nempe condemnatione, quæ tunc competit ad eas res recuperandas, non antea *ex dicta l.ex facto* §.*Iulius*; & ſic procedere *l.fin.ff.ad leg.Iul.Maieſt. & textum in dicto cap. cum ſecundum leges,cap.excommunicamus, cap. ad abolendam, & alios ſub tit. de hæret. extra, & lib.*6. ad quod conferunt quæ refert Giurba *conſ.*65.*à n.*53. † & quæ adducit 14
Amaya Legendus *in l.Indices cod. de Dignit.* qui ait *in dicta l.*1.*ſub n.*62. non eſſe neceſſe, vt ſententia ſit condemnatoria, ſed declaratoria delicti *ex dicto cap.* cum ſecundum,vbi ad hanc rem plenius agendam commendat videndos relatos à Hermoſilla *in dicta gloſſa* 1.*ex n.*2.*&* *gloſſa* 6. *per totam*,Zeuallos *q.*687. Surdum *de aliment. quæſt.*32. Mantic. *de tacitis,& ambig. lib.*13.*tit.*39.*per tot.* Gutierrez *ſupra n.*14. Peregrin. *de iure fiſci, lib.*4. *tit.*5. Sanchez, Farin. & alios ſupra. † imo Go- 15
mezius *variar. tom.*2. *cap.fin. n.*3. Simanchas *de Cathol. inſtit. dicto cap.*9.*n.*161. Pegna *in direct. inquiſit.p.*3. *comment.*158. Molina *de inſt.tomo* 1. *diſp.*95. verſ. *contrariam ſententiam*, Zenedus *ad decretum collect.*2.*n.*3. Sanchez *in præcep. lib.*2.*cap.* 22. *cum alijs n.*6. Barboſa *in dicto cap. cum ſecundum à n.*1.*ad* 9. Vbi cum Azeuedo, Henriquez, Leſſio,Sa,& alijs, concludunt hæreticos, & alias, quorum bona ipſo iure publicantur, in quibus lex ipſo iure pœnam imponit, non amoueri ab ipſorum poſſeſſione,vſquequo lata ſit ſententia declaratoria; eo quod hæreticus habet rerum ſuarum poſſeſſionem antequam illa declaratoria feratur contra illum; ita vt ſi de facto occupentur, poſſit agi contra occupantem ad reſtitutionem, Vaſquez 12.*q.*96.*art.*1.Sanchez ſupra *n.*18.nec ante teneri hæreitos ea bona reſtituere fiſco, vt cum alijs reſoluit etiam Barboſa *n.*5.6.7.8.*&* 9. quia vt priuatio habeat ſemiplenarium effectum, requiritur ſententia declaratoria,vt ait ibi *dict.n.*5. ex Menochio Menchaca, Henriquez, Zerola,& alijs,& *in dicto cap.vergentis n.*3.*&* 4. cum multis.

Vnde infert idem Amaya,poſtquam latè egit de 16
vero caſu *dictæ l.*1. *cod. de iure fiſci à n.*33.*&* 34. cum alijs, qui alias difficilis videtur, de quo dico hic in verſ.*ad ſecundam,& allegat.ſeq.*quod ſi ipſo iure donationes factæ annullarentur, non erat neceſſaria conſtitutio Imperatoris Seueri, & Antonini in crimine Maieſtatis,vt docetur *in dicta l.fin.C. ad leg.Iul.Maieſt.& in crimine repetundarum ex dicta leg.ex iudic.*20:*ff.de accuſation.* in quibus aperte loquitur dicta lex poſt contractū:nam ibi fit mētio cōſtitutionis Imperatorū Seueri,& Antonini, qua introductū erat,vt in his criminib.laſæ-Maieſtat.& repetundarum, ſequuta condemnatione à tempore delicti

17 delicti, donationes factæ non valeant † quia & si Dominium rerum suarum reus adhuc retineat, sequuta tamen condemnatione retro fingitur Dominium non fuisse à tempore delicti, & quodammodo amisisse Dominium ex tunc delinquentem videri *ex dicta l. fin. cod. ad leg. Iuliam Maiest. l. donationes* 31. *§. fin. ff. de donation, dict. l. ex iudiciorum*; & sic sentire Bartol *in dicta l. commissa, & dict. l. post contractum.* Vbi etiam Castrens, Peregrin. *de iure fisci dicto lib. 5. tit. 1. num. 167.* Cujatius *lib. 12. respons.* Papin. *in dicta l. donationes* 31. *§. fin.*

18 Et sic dicendum videtur prædictas donationes à principio valere, etiam factas ab hæretico, interim, dum sententia declaratoria ad minus non accedit; quia tunc iam à principio nullæ retro fingunt ad effectum, vt fiscus vindicet à quocumque possessore, & pacto procedere dicta supra *ab allegat. 13.* cum aliis decisionibus factis, in quibus dolus, fraus, ac simulatio probantur iuxta explicatio-

19 nem ibi adductam. † Quare si inciditur in aliam quæstionem, an fiscus intentans rei vindicationem, petendo hæretici bona confiscata, teneatur pretium restituere? Et licèt pars negatiua suadeatur *ex dicto cap. cum secundum leges, l. quis quis, cod. ad leg. Iul. Maiest. l. 5. tit. 2. p. 7.* quia intentans rei vindicationem, non tenetur restituere pretium, *vt in l. si mancipium, & in l. mater cod. de rei vindicat. l. sciens cod. ad vellaian*: tamen contrarium pro affirmatiua probatur *in l. 3. cod. quod metus causa*, vbi resti-

20 tuitur pretium † ideo ex iam dictis mihi videtur dicendum, quod licèt in donationibus ad id non teneatur; eo quod nihil est in illis, quod satisfacere teneatur, cum respiciant ad lucratiuam causam; ob quam etiam, vt infrà dicemus, in pœnalibus fiscus postponitur creditoribus, quibus prius solui de-

21 bet ex doctrina *l. 1. cum vulg. cod. de pœn. fiscal.* † Tamen in aliis alienationibus respectiuis, & onerosis, in quibus damnum, & præiudicium tertij in voluitur lucrum autem fisci, aliter existimamus dicendum per glossam *in dict. l. 3. & dicta l. 1. cod. si vendito pignore agatur*: nam si pretium versum est in vtilitatem vindicantis, quæ probatur per emptorem, qui emit ab hæretico, argumento eius, qui cum Ecclesia, & ciuitate contraxit, *auth. hoc jus porrectum cod. de sacro Sanct. Eccles.* Ibi legistæ, & Canonistæ *in cap. quod quibusdam 4. de fideiussoribus*, vbi cum infinitis Barbosa *n. 1. 8. 9. 12. 14. 15. & 16.* ait fieri posse, non solum per veras probationes, veluti per visum euidentem, aut similem, sed etiam per coniecturas, & præsumptiones iure probatas ex glossa *in dict. auth. ita ille ibi num. 18.* cum Reduano, Menochio, Mascardo, & aliis, Quemada *in dict. quæst. fiscal. 7. num. 5. qui n. 4.* ex Ioanne Andrea, Ancharrano *in dicto cap. cum secundum*, & aliis, dicit probari sic versum, veluti si in venitur pretium in bonis hæretici venditoris, vel si hæreticus aliquid emit ex ea pecunia, quæ est in bonis hæretici, vel si eam conuertit in vtilitatem bonorum, & ea vtilitas venit ad fiscum; & multo magis si interuenit permutatio, & rem permutatam habet fiscus, sicut probatur à Doctoribus communiter suprà, & per *l. si cum dotem §. vltimo ff. soluto matrim. l. Imperator §. fin. cum leg. seq. ff. delegat. 2.* vel cum ex pecunia data hæretico, ille propriis debitoribus soluit, quibus soluere tenetur; quæ omnia explenat Simanch. *de chatel instit. dicto cap. 9. numero 21.* legendus, & alij post relatos moderniores, debet fiscus restituere pretium, vt in terminis de fisco tenent Bart. *in l. si debitor. ff. de his, quæ in fraudem creditor*, Bald. *in l. fin. cod. communia delegatis*, Ancharren. *in cap. fin. de præscript. notab. 2. lib. 6.* Iason. *in dicto §. item si quis in fraudem de actionib. numero 39.* Quemada *quæst. 7. fiscali.* † Quia non est iustum, quod vna parte 22
fiscus habeat pretium, cùm locupletaretur cum alterius iactura, vt dicunt D D. *in dicto cap. cum secundum leges.* Non enim ad fiscum pertinere possunt bona vlla, nisi, ea quæ supersunt, deducto pre alieno *ex dicta l. non possunt. 11. l. summa 17. l. res, quæ 22. §. 1. ff. de iure fisci*, quod erit vel soluendo de propria pecunia ipsius fisci, vel assignando bona delinquentis, vel dando propria bona fisci, vt docet Mandell. *cons. 531. n. 54.* & latissimè eum sequens Filiucius *in dicta l. 1. cod. de pœnis fiscal. à n. 110.* Amaya *n. fin.* Azeuedus *in l. 3. tit. 10. lib. 4. recompil. n. 60. & 61.* post Paz *in praxi tom. 1. p. 5. cap. 4.* qui tractant, an decisio *dictæ leg. 1. de pœnis fiscal.* habeat locum in his pœnis, quæ dicuntur *del despreg, y omecillo.*

Quare solent Doctores dubitare de alio puncto, 23
si hæreticus scilicèt alienauerit aliquid ex causa necessaria pro victu, vestitu, & medicinis, num talis alienatio sit licita; sic vt nequeat fiscus retractare eam? Et pro negatiua sententia videntur stare Couarru. *lib. 4. decreti de matrim. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 9.* vbi allegat Paulum de Monte Pico, Ioannem Anibal. *in dicta l. post contractum n. 4. ff. de donation.* Syluest, verb *hæresis 1. q. 8.* quod æquius videtur dicere Bartol. *in dicta l. post contractum*, Simanchas *de chathol instit. n. 25. cap. 9.* adhoc punctum notabis quæ infra refero de his sumptibus *sub alleg. 21.*

Sed idem Quemada videtur per nonnulla ex 24
dictis hic ex vers. *aliqui vero dict. quæst. 7.* in vers. *vnum ex n. 6.* contrarium de iure dicere verius; eo quod, vt ibi dictum est à die commissi criminis ipso iure confiscantur bona, & hæreticus amisit administrationem bonorum, ac transfertur Dominium in fiscum, vt *in dicto cap. cum secundum leges*, & alia iura concordantia; & sic de iure concludit *ibi n. 7.* quod cum non sint bona hæretici, sed fisci quod nec hæreticus valeat ex illis bonis se alimentare, nec consumere bona in suam necessitatem; & licèt ipse de æquitate, vt æquiorem admittat in praxi primam opinionem, nec admittat Couarru. suprà dicentem hanc alienationem manere firmam, quod sit contra *dict. cap.* cum secundum leges, & alia iura concordantia, cum post delictum commissum, non possit fiscus transferre Dominium in tertium. Tamen non est negandum ex tali causa illam alienationem valere, fatendum vero est posse nihilominus fiscum vindicare rem restituendo pretium, vt indubitatum sequuntur Simanchas supra *dicto cap. 9. n. 21.* Quemada *in dict. quæstione 7. in fine* sed ad resolutionem huius puncti applicabis quæ infra dico *allegat. 21. de prælatione causæ funeratiæ, & alimentorum, ac sumptuum pro infirmo*, num præferantur aliis priuilegiatis creditoribus ac fisco?

Ad aliam allegationis partem, an fiscus præ- 25
feratur creditoribus rem suam persequentibus ex bonis fisco in pœnam applicatis? & in fauorem fisci faciunt nonnulla. Primo quia fiscus videtur habere hypothecam in omnibus causis per textum *in l. auferetur 46. §. fiscus ff. de iure fisci, l. cod. in quibus causis pignus, vel hypotheca l. 2. & 3. cod. de priuilegiis fisci, l. 22. tit. 3. part. 5.*

& ſic etiam in pœnalibus idem priuilegium fiſco competere, vt habeat hypothecam dicendum videtur; vt etiam ſuadetur ex deciſione textus *in l. ſtatius florus §. Cornelio feliciſſ. de iure fiſci ex l. ex facto* 17. *§. ex facto* 5. *cod. ad Senat-conſult. Trebel*; & ex aliis, quæ recolligi valent ex adductis ſuprà in aliis allegationibus, & hic, cum iſte videatur habere à Die commiſſi delicti hypothecam ratione pœnæ contra delinquentes.

26 Tamen commune Doctorum placitum eſt, vt quoties aliquis fuerit condemnatus à iudice, certa pœna fiſco applicanda, quam poſtea fiſcus vindicare intendit, ſi condemnatus, creditores habuerit, tunc fiſcus prælationem non habeat, ſed priuatus ex ea quidem ratione, quia & ſi fiſcus inter creditores habeat ius prælationis, vt infra dicemus *totus cod. tit. de priuileg. fiſci, l. 2. cod. in quibus cauſis pign.* cum notatis à Doctoribus *in l. priuilegia ff. de priuileg. credit.* Anton. Faber. *in l. reſcriptum* 10. *ff. de pactis*, Gutierrez *lib. 5. pract. q. 99. &* 100. Couar-

27 ru. Barboſa, & alij referendi † Tamen in pœnalibus actionibus admiſſum non eſſe, vt fiſcus anterioribus creditoribus præferatur; ſic vt in pœna exigenda habeat priuilegium, quod aliàs haberet, ſi rem ſuam ex contractu ſuo, vel eius, qui ſucceſſit, ageret; quia fiſcus quando agit ad perſequutionem pœnæ ratione delicti, agit vt lucrum captet; inde que euenire, vt priuatus creditor potior eſſe dicatur, quia agit, vt damnum effugiat, & vt quod ei debetur ex contractu, & ſic ex ſua diligentia perſequatur, vt DD. docent *per l. fin. §. licentia cod. de iure deliberandi, l. fin. cod. de acquirēda poſſeſſ. l. apud Celſum.* 4. *§. authoris*, 31 *ff. de doli exceptione*, & clare probant iura *in l. non poſſunt* 11. *l. in ſumma* 17. *l. res* 22. *§.* 1. *l. quod placuit.* 37. *l. Arrianus* 42. *ff. de iure fiſci, l.* 105. *Styli l.* 9. *titul.* 3. *part.* 3. *l.* 1. *tit.* 15. *lib.* 8. *recompil.*, & faciunt textus *in l. fin. §. ſi quis vero cod. de codicillis* ibi *non enim par, eadémque ratio videtur amittere debita, & lucra non capere, l. ſi marito* 32. *&* 38. *ff. ſoluto matrim. l.* 2. *cod. in quib. cauſis pignus, vel hypoth. l.* 1. *cod. de petit. hæredit.*

28 Confirmatur, quia cum pœnalia ſint odioſa, *l. penult. cod. de pœnis, cap. odia. de reg. iuris* non

29 eſt mirum, vt contra fiſcum reſpondeatur, † cum publicatio bonorum debeat eo modo accipi, ſi æs alienum deducatur *ex dicta l. non poſſunt, l. mulier.* 72. *cum vulg. ff. de iure dot.* vt tradiderunt Rebuff. *n.* 1. & Ioan. de Platea, *n.* 3. Valenzuela. *n.* 3. *in dicta l.* 1. *per textū ibi cod. de pœnis fiſcalibus*, vbi Amaya. *ex n.* 1. cū infinitis, & ibi Filiucius Conſtant. *n.* 55. Gutier. *de iuram. confirmat.* 1. *p. cap.* 16. *n.* 68. Thomas Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 4. *n.* 9. & relati à Barboſa *in l. ſi conſtante* 25. *§. fin. ff ſoluto matrim. p.* 2. *n.* 14. Fornerio. *lib.* 3. *ſelection. cap.* 16. Oſuald ad Donel. *lib.* 23. *litera O*, Farinac. 1. *p. fragment*, verbo *fiſcus n.* 189. Amaya late *in cap.* 11. *obſeruat. iuris n.* 16. D. Anton. Cabreros *in eleganti tractatu de pœ-*

30 *na tripli cap.* 1. *ex n.* 1. † Eſt enim incongruum, vt confiſcatio, quam fiſcus facit, debeat eſſe aliis damnoſa, & quod pœna vnius alteri præiudicet *per l. Sancimus cod. de pœnis*: quare Iuris Conſultus *in l.*

31 *proculus* 26. *ff. de damno infecto* † dixit non eſſe parem cauſam lucri, & damni, vt abſens cauſa Reipublicæ reſtituatur contra pariter abſentem, qui agit de lucro captando *ex doctrina l. fin. ff. ex quibus cauſ. maior & Eccleſia contra Eccleſiam ex cap. auditis in fine de in integr. reſtit.* de quo dixi *ſub cap. fin. de ordine cognit., & ſub cap.* 1. *& aliis de reſtit. ſpoliat*, ac dixerunt Couarru. *in regula poſſeſſor* 2. *p. à n.* 4. Ty-raquel. *de retractu lib.* 1. *§.* 35. *gloſſa* 2. *n.* 7. Tuſchus *littera D. concluſ.* 14. & per gloſſam *in cap. dilecti in fine de exception.* & ex doctrina Accurſij, *in l. eleganter §. qui reprobos ff. de pignoratitia actione.*

32 Confirmatur ſecundo, quia fiſcus creditor ex pœna eidem fiſco de maleficio debita, non auocat pecuniam ſolutam creditori poſteriori, vt poſt Bartol. *in dicta l. poſt contractum ff. de donat., & in dicta l. aufertur §. fiſcus ff. de iure fiſci* dixerunt Cugliel. Decun. & Bald. *in l. reſcriptum ff. de pactis*, qui latè diſtinguit Neguſant. *de pignor. p.* 2. *membro* 4. *n.* 115. & clarius Cardinalis Mantica *de tacitis, & ambi-*

33 *guis Conuent. tom.* 1. *lib.* 11. *tit.* 18. *n.* 31. † Qui poſtquam dixit, vt indiſtinctè non habeat prælationis priuilegium pro pœnis reſpectu creditorū in fine *dicti num. & in princip. ſeq. n.* 32. ad textum *in dicta l. quod placuit ff. de iure fiſci* in terminis auocationis loquitur, ſicut etiam ex aliis probant Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 3. *cap.* 304. *n.* 9. *&* 10. & nouiſſimè Gayto *de credito ad alia videndus cap.* 4. *quæſito* 11. *n.* 13 10. & ex his, & aliis hanc communē concluſionē præter relatos docent Cujacius *in dictis ll. ff. de iure fiſci, in recitation. ad illum titul. & lib.* 10. *reſponſ. Papiniani, in dicta l. quod placuit, & lib.* 11. *reſponſ. eiuſdem in l.* 20. *& lib.* 6. *& in l.* 18. *§. fin. eodem* Bartol. *in dicta l.* 1. *§. ſeruus ff. ad Sylanian. & in l. Meuius* 66. *§. duorum n.* 24. *ff. delegat* 2. Syxtinus *de Regalibus lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 85. Peregr. *de iure fiſci lib.* 4 *tit.* 8. *n.* 12. Alfarus *de officio fiſcali gloſſa* 16. *priuileg.* 26. *n.* 117. late etiam D. Franc. Amaya *dicto cap.* 11. *obſeru. & ſeq.* Gregor. Lopez *in dicta l.* 9. *tit.* 3. *p.* 5. Azeued. *in dicta l.* 2. *tit.* 15. *lib.* 8. *recompil. & in l.* 3. *tit.* 10. *lib.* 4. *n.* 62. Paz. *in dicta l.* 105. *ſtyli, ſcolio* 2. Couarru. *lib.* 1. *Variar. cap.* 16. Anton. Gomez *in l.* 78. *Tauri n.* 5. *&* 6. Bobadilla *lib.* 5. *politicæ cap.* 6. *n.* 7. *&* 8.

Et ſic non obſtant contraria adducta in verſ. *ad* 34 *aliam*, quia & ſi maximè ſit controuerſum, cum indiſtinctè habeat fiſcus tacitam hypotecam in omnibus, & certius ſit, vt illam habeat in omnibus bonis ſui debitoris, iuxta quæ dixit Amaya *in dicta l.* 1. *cod. de iure fiſci ibi legenda*; ſed eam non habere in cauſis pœnalibus ex proximè dictis à verſ. *tamen*, quod voluit dicere Diuus Pius apud Vlpianum *in dicta l. reſcriptum* 10. *ff. de pactis, in quibuſdam cauſis fiſcum non habere hypotecam* † ex ea ra- 35 tione, quod publicatio bonorum, ſic accipitur, vt æs alienum deducatur per textum *in dicta l. mulier* 72. *ff. de iure dotium* † Indeque vt minimè poſſit 36 fiſcus creditoribus anteponi, nec ante ſententiam; quia nullum ius habet in bonis, vt diximus *n.* 1. *ex dicta l. ex indiciorum ff. de accuſationib.* cum aliis, nec poſt ſententiam; quia eſt effectus Dominus, *in dicta l. commiſſa* 14. *ff. de publicanis.* † Et quia in 37 re propria pignus non conſiſtit, vt *in l. nec pignus*, 45. *ff. de regul. iuris*; non enim de hypoteca reſpectu pœnæ in fauorem fiſci ſtat aliquod priuilegium tribuens prælationem, ſed tantum reſpectu contractus. † Nam aliud eſt contrahere, aliud delinque- 38 re, vt in contractu detur hypoteca, non in delicto ex dictis iuribus: ſic docent plures relati à Giurba *conſ.* 67. *n.* 14. idem Amaya *in dicta l.* 1. *cod. de pœnis fiſcal. legendus a n.* 1. *vbi n.* 16. *&* 17. reſpondet ad textū *in dicta l. aufertur §. fiſcus*: nam licèt ex verb ſemper exiſtiment nonnulli, vt fiſcus habeat ſemper ius pignoris, ſed hoc tantum procedere reſpectu contractus, non in pœnalibus; & ſic intelligi *dict. l. Imperatores* 34. *ff. de iure fiſci* in verbis ibi *tu te pœnæ ſubdidiſti*, vt in delictis quaſi contrahatur, & delinquens obligetur ad pœnam, ſed non in ea

præferatur

præferatur aliis creditoribus anterioribus.

39 Quod si fiscus concurreret cum creditore posteriore pro pœna, cui soluta fuerit pecunia, & consumpta, qui creditor etiam pro pœna esset, quia tũc in pari casu, existentibus creditoribus eiusdem generis, semper fiscus præfertur; fiet, vt consequenter auocare valeat pecuniam ab illo dicto creditore posteriori, cui soluta fuerat, vt dixerũt, & declararunt Mantica *de tacitis, & ambig. dicto tom. 1. lib. 11. tit. 18. n. 33.* Steph. Gratian. *suprà n. 10. dicto cap. 304.* Comprobant Merer. *lib. 2. de priuileg. creditor tit. 5. à n. 21.* Amator Rodrig. quem refert Gayto. *dicto quæsito 11. cap. 4. n. 311.* Vbi refert Cabell. *resolut. crim. 1. tom. 2. casu. 202. à n. 10.* testantem in praxi eam pœnam diuidi inter fiscum, & creditorem, pro quo facit, quia fiscus vtitur iure priuati, quoties non reperitur specialiter priuilegiatus, sicut ex aliis dixit Amaya *in dicta l. 1. sub n. 15. in fine, & lib. 3. obseruat. cap. 2.* qui non admittit dictum Couarru. *lib. 1. Variar. cap. 26. n. 8.* Manticæ *de tacitis, & ambig. lib. 11. tit. 18. n. 31.* Gratiani *dicto n. 10.* existimantium fiscum habere hoc priuilegium contra creditores, qui ex delicto commodum etiam reportant cum fisco, quia fiscus solum gaudet iure communi *ex dicta l. placuit*; & sic iure aliorum priuatorum vti debeat, nam non debet in pœna præferri anteriori creditori, sed de hoc sub alleg. sequenti & iuxta hanc resolutionem tenuit etiam Thomas Sanchez in summa lib. 2. cap. 22. n. 94. & 95. per dicta l. 1. cod. de pœnis fiscal. l. quod placuit ff. de iure fisc. & cum Farinacio alios referẽte vt de pœnis & delict. c. 25. num. 188. Claro in praxi lib. 5. cap. 78. num. 3. nisi ob id delictum quod bene publicanda veniunt & eadem sententia damnetur delinquens ad pœnam applicandam fisco & ad partis interesse & pro eodem damno illato idem Farinac. n. 189.

40 Etenim, vt diximus regulariter fiscus pro pœna non habet hypotecam; & sic euenit, vt etiam creditores, etsi posteriores; dummodo sint hypothecarij præferantur fisco pro pœna, ad textum *in dicta l. non possunt 11. ff. de iure fisci*, sicut, & notant DD. *in dicta l. 1. cod. de pœnis fiscalib.* cum infinitis: sequitur idem Gaytolegendus. *dicto cap. 4. quæsito 11.* ex Afflictis, Peregrino, Platea, Neguſantio, & aliis, in tantum quidem, vt procedat etiam, si fiscus haberet hypothecam, nam debet postponi omnibus aliis hypothecariis creditoribus; quamuis cõtra delinquentes; secus vt dixerunt Stephan. Gratian. *dicto cap. 304. à n. 9. & demum à n. 15.* & generaliter Farin. *q. 25. n. 189* Gaspar. Thesaur. *q. 3. lib. 4.* idem Gayto *dicto cap. 4. quæsito 7. à n. 1306. & dicto quæsito 11. n. 1861.* late Mantica prosequitur *de tacitis, & ambig. dicto tit. 18. à n. 31.* vsque ad finem tituli.

41 Nec his, & aliis obstat textus *de iure Regio in l. 9. tit. 3. p. 4.* Vbi conceditur fisco ius tacitæ hypothecæ in criminalibus, vt suadẽt ea verba, *O si obiese ante fecho con el Rey por que fuesen sus bienes Obligados, o por mal frecios que obiese ante fecho, por que obiese algo depechar, caestance las debdas se deben ante pagar que el con desijo:* quæ verba & si moueãt non-

42 nullos ad sentiendum aduersus dicta, † tamen verius est legem illam intelligendam esse in casu, quo debitor depositi, antequam depositum acciperet propter delictum, pœna fuisset affectus, & postea depositum accepisset; quia tunc iuxta rationem iuris firmant fiscum præferendum, non depositarium: sic Gregor Lopez *in dict. l. part.* Percia Tolatenus *in Lucerna Rubricar. ad titul cod. de pœnis fiscalib. n. 8.* vbi Valenzuela *à n. 17.* & Amaya *à n. 13. & 19.* contra Alfarum *de officio fiscali glossa 16. priuileg. 26. à n. 116.* legẽdus omnino pro vera intelligentia *dictæ legis ad alios casus, vbi n. 21.* † ait vt sicut actio 43
funeraria omnes alias antecedebat *ex l. penult. ff. de religios. & sumptib. funer. l. 30. tit. 13. p. 5.* ita, & iure Regio introductum, vt fisci debitum antecedat depositi causam, quamuis priuilegiatam, quando ante depositum condemnatio, hoc est sententia declaratoria delicti præcessit ex dictis, quasi ipse fiscus præuenerit causam prælationis *ex l. si quis mihi 28. ff. de iure fisci*: alia plura dicit Amaya cũ aliis pro vero intellectu *dict. l. partit. à n. 18. ad 23.* inclusiuè † qui & resoluit fiscum hypothecam non 44
habuisse ibi sub *n. 19.* dum ait Gregor Valenzuelam, & Garciam manifeste decipi existimantes ius tacitæ hypothecæ illæ Regia lege introduci in bonis delinquentis: nam lex illa loquitur de creditoribus priuilegiariis, qui quando ad bona communis debitoris concurrunt eorum priuilegia ex causa æstimãtur per *leg. priuilegia 32. ff. de priuileg. creditor*, Cujac. & omnes *in l. assiduis 12. cod. qui potiores in pignore habeantur*, Osualdus ad Donel. *lib. 23. comment. cap. 15.* vt qui potentius priuilegium habet, præferatur, vt docent Doctores *per leg. ex facto, 53. vers. plane*, & vers. *dos ff. de peculio; l. si hominẽ) §. quoties cum l. sequenti ff. depositi, l. si ventri 9. §. in bonis ff. de priuileg. creditor.* cum aliis congestis à Donello *in l. 2. cod. qui potior*, Gomez *in l. 55. Tauri*, Couarru. *pract. cap. 24.* Gutierrez *de iuram. confirm. 1. p. cap. 46. à n. 2. & allegat. 4.* Anton. Faber. *lib. 8. cõiectur. cap. 11. & de erroribus pragmaticor. decade 2. errore 1.* Forner. *lib. 8. select. cap. 8.* Dueren. *ad titul. ff. depositi, cap. 4.* vers. *aliud singulare*, D. Ioan. del Castillo *lib. 3. quotid. cap. 16.* Richard. *in §. quædem instit. de action, & ibi n. 21.* cum aliis per eum.

Ad textum vero statius florus *§. Cornelio felici ff.* 45
*de iure fisci, & l. ex facto 17. §. ex facto. 5. ff. ad Senat. Consult. Trebellianum*, quos adduxi in dicto vers. *ad aliam*, respondebis ex his, quæ dixi suprà allegat. *16. à n. 22. & 28.* & aliquid *sub allegat. 15.*

## ALLEGATIO XIX.

An quando creditor eodem modo, ac fiscus agit de lucro captando, præferatur fisco, vel è contra? Et an filij donatarij Patris, si probẽt citra fraudem donationem factam prius, quam eorum pater fisco obligaretur? Vbi an fiscus præferatur anterioribus creditoribus pro collectis, & tributis? Et an fiscus in casu in l. cod. de iure fisci præferatur, aut non Doti?

### *SVMMARIVM.*

1 *L. Styli 105, & n. 7. Vbi dicitur, vt non sit in vsu, l. 2. tit. 26. lib. 8. recompilat.*
2 *L. 1. cod. de pœnis fiscalibus lib. 10.*
3 *Fiscus rem suam repetens, omnibus præfertur, & n. 4.*
5 *Fiscus respectu denunciatoris præfertur in pœnis.*
6 *Fiscus respectu partis offensæ, cui applicetur aliquid in satisfactionem, & multam postponitur.*

8 *L. 1. cod.*

8 *L.1.cod. de iure fisci lib.10. & numeris sequentib. de cuius specie n.9.14.23.24.*

9 *Filij agentes cum fisco pro re sibi à patre donata, debent priùs probare donationem præcessisse, quàm quod fiscus agere posset, & num.10. & quid n. 14.*

10 *Filij possessores adhuc tenentur litigantes cum fisco prædia sibi donata, à patre donata fuisse probare.*

11 *Actoris partes debet obtinere, qui necesse habet probare.*

12 *Hæres probare tenetur de non data libertate seruo, quando præsumptio est testatorem eam dare voluisse.*

13 *Clericus, vt actor litigans cum fiscali Regio debet comparere coram iudice laico.*

14 *Fiscus non præfertur filiis donatariis Patris, quando ipsi probarunt donationem præcessisse.*

15 *Donatarius prior tempore, & si ex causa lucratiua præfertur aliis creditoribus posterioribus ex causa onerosa, sed quando n.17. & 18.*

16 *Creditor ex causa lucratiua, cæteris paribus, præfertur aliis posterioribus ex causa onerosa. Et quid de creditore, siue donatario hypothecario sub n.18.19. & 20.*

17 *Lucri ratio sæpè numero differt à ratione damni.*

18 *L. fin. §. Lucius ff. de donationibus.*

19 *Donatio nondum tradita, si habet hypothecæ nexum obligat donatarium ad tradendum.*

20 *Hypothecariæ naturæ est producere ius in re, etiam si per mille manus res hypothecata transierit.*

21 *Hypotheca prior præfertur posteriori.*

22 *Contractus à principio voluntatis postea fiunt necessitatis.*

24 *Fiscus pro tributis, & collectis præfertur omnibus creditoribus, & de ratione n.25.*

25 *Tributorum exactiones sunt onera realia; & ob id præferendæ creditoribus, etiam antiquioribus.*

26 *Bona cuiusuis Ciuis non exempti sunt onere functionum affecta, quæ consequenter transeunt cum onere.*

27 *Fiscus funerariam Causam quando præcedat* remissiuè.

28 *Fiscus in casu l.1. cod. de iure fisci non præfertur doti.*

1 AD primam dubij partem video discordantes Doctores, nam Valenzuela *in dicta l.1.cod. de pœnis fiscalib. n.6.* Couarru. *lib.1. Var. cap.16. n.8.* Peregrinus *lib. 4. de iure fisci tit. 8. n.12.* Gutierrez. *lib.2. canon. q.5. n.57.* Caballus *resolut. crim. casu 202. n.10.* Filiucius *in dicta l.1. omnino legendus à n.64.* Hermosilla cum aliis *in l.9. tit. 4. p.5. gl.8. à n.7.* existimant, vt quando creditores existunt ex delicto, vel si concurrat fiscus, & creditor reo pœna affecto v. g. in centum applicatis fisco, & centum offenso, vel denunciatori, & in Patrimonio condemnati non sint, nisi centum tantum, fiscus sit præferendus, & his fauere videtur *lex.105. Styli*, vbi adnotauit D. Christophorus de Paz *scolio 2.* ad quod videnda est *lex.2. tit.26. lib. 8. recompil.*

2 Alij inquam ex verbis *dictæ leg.1. cod. de pœnis fiscalibus* Verius existimant tenendum, præferendum esse creditorem fisco per verba ibi: *sicut itaque in sorte, quantitate, fisci persecutio potior est, ita in triplo, quod pœnæ nomine adiectum est, propria forma*
3 *seruanda est*, quorum sensum esse dicunt, † vt quemadmodum fiscus rem suam repetens omnibus præfertur, ita in eo, quod pœnæ nomine adiectum est, cedat creditoribus, nam id significat vox *forma propria*, docet Gothofredus *in l. unica cod. de vendit. rer. fiscal.* Amaya *in dicta l.1. cod. de pœnis fiscalib. à n.68. & 70.* qui exemplificat, veluti si aliquis ex fundo fiscali arbores pomiferas cedit, tenetur, facta rei æstimatione, in quadruplum *per l. in fraudē §. fin. ff. de iure fisci*, vel si Arcar. fœnebrem pecuniā sumpserit, quadrupli pœna afficitur *in l.1. cod. de his, qui ex public. ration. lib.10.* & fuerit interuersor, vel decoctor pecuniæ publicæ, *l. qui in contractibus 8. cod. de iure fisci lib.10. l. in his cod. de naucleris eodem lib.* † Et in his præferendum esse fiscum, & in aliis similibus casibus patet, quia est in simplo creditor, & quia rem suam persequitur, vtpote de sorte principali *ex l.3. cod. de priuileg. fisci cum notatis ibi ab Accursio, & ex l.33. tit.13. p.5.* sed in triplo, quod cōtinet pœnam, præferri illum, cui applicatur, notarunt *in dicta l.1. cod. de pœnis fiscalib.* Bartol. *num.1.* Bald. & Platea *num.1.* idem Bartol. *in dicta l. ab his*, & Bald. *in cap.1. §. duo de pace tenenda*, Didacus Perez *in Rub. tit. 9. lib. 9. ordinam.* vers. *quæri etiam potest* ex eo fundamento, quod triplum est pœna vt docet *in l. item si cum exceptione 14. §. quatenus 10. ff. de eo, quod metus causa*; Et ob id denunciatorem, seu alium quemlibet, qui contra delinquentem agit, præferri omnino fisco in ea parte, quæ ei applicatur pœnæ nomine; sic idem Amaya supra *n.72.* alij adducti ab Alfaro *de officio fiscali glossa 20. n.455.* alios casus referente; sed ego huic vltimæ adhærendo sententiæ, cum distinctione adhibita loquar, nec obstant *dicta allegat. præced. 18.* in vers. *quod si fiscus concurreret* pro pœna cum alio creditore, fiscus valeat auocare pœnam solutam creditori, quasi in his, quæ pœnæ nomine applicantur, potior sit fisci causa. Existimo aliam distinctionem esse adhibendam inter applicatam partem denunciatori, aut applicatam parti, sui delinquens nocuit: nam si causa esset inter solum denunciatorem, & fiscum, potius crediderim fiscum esse præferendum nisi, vt solet practicari in lege, caueretur, aut in dispositione iudicis, vt pro æqualibus partibus diuideretur, & hoc in sensu admittenda est alia tertia sententia Peregr. *dict. tit. 8. n.12.* vers. *mihi* Caball. *dicto casu 102. à n.10.* & Filiuci j: *in dicta l.1. cod. de pœnis fiscal à n.65.* late loquentis, & Hermosill. *dict. glos. 8. n. 8.* dicentium, quia cum fiscus, & creditor ex eodē delicto, & causa concurrit, nullibi in iure reperitur priuilegiatus; & vt sic fiscus vtatur iure priuati, sicut dixi supra alibi, ac docet late idem Amaya. *lib.3. obseruat. cap. 2. num.24.* & ita quemadmodum si contingat duos creditores concurrere sine prælatione, sed ex eadem causa, ambo æqualiter admittendos, iuxta aliqua, quæ dixi *sub cap. licèt 9. de probat, & ex l. 1. cod. si plures vna sententia iuncta l. reos 1. §. cum in tabulis ff. de duobus reis*, sic & in hoc casu.

Tamen quoties illud triplum, aut alia pars, 6
& si in pœnam applicetur parti læsæ, cum tamen inuoluat satisfactionem illati, tunc præferendam esse partem læsam, verius crediderim ex regula *dictæ leg.1. cod. de pœnis fiscal*, de qua latè dixi *supra alleg.18.* in toto vers. *ad aliā*, pro qua est textus *de iure Regio in l.2. tit.25. lib.8. recompil*, quæ loquens de fauentibus damnum in turbationibus publicis Rex sibi applicat, & parti læsæ, præcipiēs, vt prius parti applicetur, atque soluatur ibi:

*todos*

*todos los que fueren à la à ſonada, iendo, ò viniendo, hicieren daño, paguenlo à nos, con el quatro tanto, y el dolo à la parte, ò partes que reçiuieren, y de la pena à Nos parte neſciente, aya el Merino que façere la execution, la tercera parte, primero à la parte lo tomado conel doblo &c.* Etenim etſi Azeuedus *in l. 3. tit. 10. lib. 4. recomp.* dicta verba vltima accipiat, non de pœna applicata parti, ſed de reſtitutione damni dati, quod debet prius ſolui parti, quam fiſco, ſed verius eſt duplum illum continere damnum, & pœnam, & in vtroque partem eſſe præferendam fiſco.

7 Et iuxta hæc ſunt intelligenda alia verba *dictæ leg. 105 ſtyli* ibi: *en las calumnias el Rey por raçon de el ſenorio, deue primero ſex entregado que el querelloſo, y ſi el acuſado iuzgado no vbiere bienes para pagar la calumnia, deue primero ſea entregado al Rey ante que al querelloſo, que le ſirua, haſta que ſea entregado por ſu ſeruiçio de lo que à de hauer de la calumnia*, per quæ etſi contrariam ſententiam tueantur adducti pro prima opinione; tamen quia ibi Paz. *n. 2.* diſtinguit inter pœnam, & calumniam, quaſi hæc videatur reſpicere ad ſatisfactionem, & ad ſolutionem pecuniæ ex damno, mirum non eſſe, vt fiſcus in caſu illius legis ſtyli præferatur parti, quaſi primo damnificatus. Sed quia oppreſſus idem Paz *ſub n. 4.* abunde videtur amplecti mediam relatam viam de faciendo partes æquales inter fiſcum, & partem *per d. l. reos §. cum in tabulis ff. de duobus reis, l. 1. C. ſi plures vna ſententia ex* Couarr. & Peregr. *ſupra n. 12.* verſ. *ſed hic conguentur quæro*, quam ſequitur Caball *d. caſu 102. n. 11.* ideo ſubſiſtendo *in dicta l. 2. tit. 15. lib. 8. recomp.* reſpondendum credimus *leg. d. ſtyli* non eſſe obſeruandam, niſi vſu recepta ſit, cum leges illius libri in tantum authoritatem habeant, in quantum vſus, & conſuetudo recepit, non aliter, vt notarunt Burgos de Paz *in l. 1. Tauri ex n. 280.* Azeuedus *in l. 3. n. 8. & ſequenti tit. 1 lib. 2. recomp.* Amaya *in dicta l. C. de pœn. fiſcalibus n. 72.*

8 Ad ſecundum allegationis dubium, an filij donatarj, ſi probent citra fraudem, donationem prius factam à Patre, quam quod fiſco obligaretur, præferantur eidē? Et quia iſte caſus eſt *d. l. 1. C. de iure fiſci lib. 10.* in cuius deciſione Imperatores, ſiue, & Antonin. affirmare videntur per verba ibi: *ſi prius, quam fiſci rationibus pater veſter obligaretur perfectam prædictorum donationem fecciſſe fuerit probatus, quod citra fundam creditorum geſtum eſt non reſcindere*; Sed quia Doctores admodum diſcordant in deducenda vera reſolutione huius legis, quam ad vnguem, poſt antiquos, & Accurſium explanare curarunt Valeuzuela, Platea, Anton. Faber, Cujacius, Oſualdus ad Donel. Conanus, Guacin. Peregrin. & alij, cum quibus proſequitur D. Franc. Amaya *à n. 1.* cum Couarr. *lib. 1. variar. c. 16.* Donell. *de pignor. cap. 5.* Barboſa *in l. 1 ff. ſoluto matrim. n. 12.* Pichard. *in l. priuileg. credit. n. 72. in §. 20. inſtit. de actionib.* Scobar. *de raciociniis c. 39. n. 8. & 9.* Gutierrez *lib. 3. pract. p. 1. q. 100. & lib. 4. q. 99. & 100.* Faquin. *lib. 10. controuerſ. c. 33.* idem Cuiacius *in paraphraſi ad titul. C. in quib. cauſ. pignus, vel hypotheca & in l. 79. ff. de reg. iuris, & lib 12. obſeruat. cap. 5. & in dicta l. 1.* Vbi Gothofred. & Valenzuela etiam *n. 22.* quidam exiſtimantes fiſcum egiſſe ibi actione hypothecaria, alij actione in factum, & nonnulli actione Pauliana; Quod vt veriùs ſupra retulimus *allegat. 1. & 2.*.

9 Nec difficultas illius ſatis percipi, atque intelligi valeat, niſi ex relatione vera ſpeciei, & caſus illius; ideo breuiter poſitus facillimo negotio tot Doctorum diſſenſibus ſatisfaciemus; Igitur modo ſequenti contigit. Fiſcus egit contra bona patris debitoris, & prædia illa donata perſequebatur, tanquam adhuc paterna, ſed dicebant ab eo eſſe ſibi donata. At ficus inſtabat, & allegabat in fraudem ſuam talem donationem factam, atque ita eſſe reſcindendam. Filij autem excipiebant dicendo donationem præceſſiſſe rationem fiſcalem; & hoc in caſu conſtituerant Imperatores rectè hanc allegationem eſſe probandam à filijs, ex ea ratione; quia in hac ſpecie probare tenentur eò ipſo, quod ex confeſſione filiorum conſtat ea prædia fuiſſe patris: nam ſi patris aliquando fuerunt, conſequens eſt patris perpetuo quoque fuiſſe; quia qui ſemel probatur eſſe Dominus, ſemper præſumitur fu ſſe, niſi contrarium probetur, *l. in finalibus 11. ff. finium regund.* quemadmodum, & qui ſemel poſſedit, adhuc poſſidere intelligitur *l. 3. §. in amittenda ff. de acquirenda poſſeſſ.* cum adductis à Doctoribus communiter *in l. ſiue poſſidetis C. de probat.* Vbi poſt antiquos Gilchen. *n. 2. & fin.* Pichard. *n. 5.* Donel. *n. 2.*

Vnde mirum non eſt, quod cum filij donatarij 10
vtantur ea præſumptione, dicendo donationem præceſſiſſe debitum, & certum ſit poſſeſſorem, & reum in exceptione eſſe actorem, vt ipſi teneantur ad probationem *ex l. in exceptionibus 19. ff. de probationib.* ſicut apparet *ex textu in l. ſiue poſſidetis 15. C. de probation.* Vbi docent Imperatores, quod filij emancipati, qui aduerſus alios fratres prædia donata ſibi à patre dicebant, compelluntur in ea controuerſia probare, & ſi poſſeſſores ſint à patre donata ſibi eſſe prædia illa.

Et facit doctrina Bartoli *in l. ſi prius quam 15.* 11
*ff. de operis noui nunciat. per textum ibi n. 1.* dum ait illum pro actore eſſe habendum, & partes actoris obtinere, qui neceſſe habet probare de iure ſuo, & ſequuntur plures relati à D. Ioanne de el Caſtillo *de tertiis. cap. 12. n. 21. & cap. 7. n. 9.* D. Franc. de Amaya *in d. l. 1. C. de iure fiſci a n. 35.* Vbi *ſub n. 37.* dicit quod præſumptio iuris quæ, pro aliquo aſſiſtit, aliquando efficit, vt etſi aliquis tanquam poſſeſſor conueniatur, actoris partes habeat, & qui contendit, reus intelligatur, & procedit etiam *ex tex. in l. general. 24. §. ſed etſi 8. ff. de fideicomm liber.*

Vbi quia præſumptio eſt teſtatorem dare vo- 12
luiſſe libertatem, ſi eam petierit ab hærede, ſeruus cogetur hæres; ſi eam denegat, probare contrarium; quia præſumptio eſt dare voluiſſe libertatem *ex l. 1. C. de priuileg. fiſci*, alia congerit videnda ex Bobadilla Mieres, Auenedo, Mexia, Zeuallos, & alij *per leg. 1. tit. 21. lib. 9. recomp. l. 3. & 4. tit. 7. lib. 7. recomp.* † Vbi de Clerico conuento à Fiſcali 13
Regio, qui vt actor comparere debet coram iudice laico; de quo dixi plura *in cap. ſi Clericus laicum de foro comp.* Et hoc modo componuntur plures dicendi modi circa noſtræ legis intellectū *a n. 19. 24. & 33.* cū D. Ioan. de la Rea, *& in dec. Granat. 35. n. 45. & 46.* Donel. Farin. & alijs.

Sed probato per filios donationem perfectam ſi- 13
bi extitiſſe antequam pater cum fiſco contraheret, debuerunt ipſi filij præferri. Nec obſtare, quod fiſcus egerit de damno vitādo, hoc eſt de debito exigendo à debitore, qui reliqua ſoluere tenebatur; filij vero agebant de lucrō captando, id eſt de donatione, & hoc ob fiſcum eſſe filiis præferendū; quia reſpondetur *in dicta l. 1.* non agi, nec de damno euitando, nec de lucro captando, cum donatarij filij iam agerent de prædijs ſibi quæſitis; eò quod donatio perfecta refertur in textu noſtro.

Et

Et sic in eo casu; si prædia auferrentur à Fisco, magis dici deberet damnum, quàm lucrum amittere donatarium, vt notant relati à Iason *in l. reprehendenda n. fin. Cod. de institut.* Amaya *in dicta l. 1. sub num. 32.* & liquet ex dictis *sub allegat. præced.* quare prioritas temporis facit, vt filij donatarij præferantur fisco.

15 Et Confirmatur, quia etsi prior tempore sit ex causa lucrativa, veluti si fuerit donatarius, præfertur creditoribus posterioribus, quamtumuis hypothecariis, & ex causa onerosa: ita Gayto *de credito c. 4. quæsito 11. à n. 1235. ad textum in dicta l. 1. cod. de iure fisci* cum Hieronimo Gabriel. *cons. 82. vol. 1.* Feliciano *de censibus, lib. 1. c. 5. in fine*, & modernus Maurit appicell *in additionib. ad tutamen. pauper. de dilation, Quinquen. tit. 1.* Lucæ Matthæi Patris *n. 31. vers. creditor* Pichardus *contra alios in §. quædam actiones n. 70. instit. de actionib.* Amator Rodrig. *de priuileg. credit. p. 2. à n. 1. n. 19. & 20.* idem Gayto *sub n. 12. 45. & 46.* Vbi contra Gutierr. Castil. sicut, Molina Castillanc. & alios, quos
16 refert ibi contrariæ sententiæ *n. 236.* † Concludit cæteris paribus, creditoré ex causa lucratiua creditoribus posterioribus ex causa Onerosa præferendũ esse, ex ea ratione, quia & si causa lucratiua ex voluntate incipiat, tamen demũ fit necessaria *ad text. in l. 3. §. sicut ff. commod.* indeque vt non videatur ratio cur lucratiuus non præferatur ex generalitate *textus in dicta l. 2. cod. qui potior, in pign. habeantur*, & probatur etiam *per textũ in l. de rebus cod. de donation. ante nuptias.* Vbi Donatarius anterior præfertur creditori posteriori, vt etiam probat. Couarr. *dicto lib. 1. Variar cap. 16. vers. licèt priuatus*, idem etiam Gayto *per textũ*, qui Cauillationem non recipit *in l. siquidem in 2. responso cod. de donat. inter verum, & vxorem*, vbi Imperator decidit Vxorem donatariam præferri creditoribus posterioribus.

17 Nec negandum est sæpe numero rationem lucri differre à ratione damni *ad textum in l. si is, cui. §. fin. ff. de furtis*, cum aliis iuribus, quæ congerit Decius, *in l. in eo ff. de reg. iuris n. 1.* taliter quod tractans de lucro, non iuuabitur æquitate *leg. sime, & Titium ff. si certum petatur*; quia respondetur non per hoc inueniri legem aliquam particularem, quæ statuat. Creditorem ex causa Onerosa præferendum donatario anteriori: ita idem Gayto *dicto cap. 4. quæsito 11.* omnino legendus *à n. 1236.* & in terminis *1248. & à n. 1249.* Vbi respondet ad fundamenta contraria; quinimo vlterius probat contra illos hanc doctrinam procedere, etiam in rebus donatis, nondum traditis *ibi à n. 1259.*
18 *& 1261.* quia † & si *per textum in l. fin. §. lucius ff. de donationib. & per textum in dicta l. 1. cod. de iure fisci*, vbi Bart. & cæteri, quos congerunt Decius *cons. 251. n. 3. volum. 2. & cons. 159. n. 6.* Beroius *cons. 60. in princip.* Celsus *cons. 55. & 100.* id negent *per textum in dicto §. lucius*, vbi Scuola consultus statuit rem donãtem transire in donatarium cum onere hypothecæ contractæ per donantem post donationem factam, sed ante traditionem, eò quod Sceuola, & alij ibi loquantur in re donata, quæ non fuit affecta nexui hypothecario; tunc enim creditorem hypothecarium posteriorem præferri donatario anteriori, solam personalem habenti
19 secus vero, si etiam hypothecariam habuerit. Quia, & si donatio non sit tradita, adhuc donator ad tradendum est obnoxius, *ad textum si quis argentum, §. fin. cod. de donationib. & §. aliæ instit. eodem*; quia donatio inter viuos dicitur ante traditionem perfecta pariens ad id hypothecæ nexum, vt latè, & optimè explicat legendus omnino cum multis dict Gayto. *ad num. 249. & ad num. 260.* Vbi *num. 263.* reddit, rationem cum Iasone, Gomez, & cæteris *in §. omnium instit. de actionibus.* Quia natura hypothecariæ, est pro- 20
ducere ius in re, taliter, quod si per mille manus res hypothecata transierit, semper, & inseparabiliter transit nexu hypothecario affecta, vt eleganter expendit Regens de Ponte *decis. collator. cons. 34. n. 9.* & quasi per totam † Imo idem 21
Gaytus cum Negusantio retorquet decisionem *dicti §. lucius contra Doctores contrarios à n. 264.* fatendo inter duas hypothecas præferri tempore primam *ex regula qui prior de reg. iuris, l. qui balneum ff. qui potior. in pignore habeantur*; Eò quod hypotheca prior semel acquisita super rebus, non tollitur per subsequentem Constitutam consensu illius, cui prima acquisita fuit ad notata *in l. si debitor, & l. voluntate ff. quibus modis pignor, vel hypotheca solui.*

Quia contractus à principio sunt voluntatis, & 22
demum fiunt necessarij, *ad tex. in l. sicut ff. de actionib. & obligat.* ita Negusant. *de pignoribus p. 2. num. 143. membro 4.*

Quod si ex aduerso iterum dicatur pro nostra 23
sententia adducta iura loqui in donatario actualiter possidente bona donata; nihilominus non est in puncto iuris discedendum à proximè relata doctrina, quia & si id intelligatur respectu decisionis *dictæ l. 1. C. de iure fisci, & dict. l. de rebus*: tamen res est clarior considerata decisione *d. l. 1. C. de iure fisci, & responso, C. de donat. inter virum & vxor*, quia vt diximus, siue donatarij filij possideant ex donatione perfecta, *vt in dicta l. 1. & l. de rebus*, siue ex hypothecaria ante traditionem donatarium obnoxium habeant semper, vt creditores anteriores sunt præferendi posterioribus, etiam hypothecariis ex dictis, non si personalem tantum haberent, vt diximus: & adiunges quæ tradunt ipse Pichard. *supra in d. §. quædam actiones instit. de actionib. n. 87.* Amat. Rodrig. *de priuileg. credit. p. 2. art. 3. n. 2. vers. quam regulam*: idem Gayto *supra n. 1247.* qui loquuntur de solis personalibus concurrentibus, addens alia multa omnino legẽda per plures n. vsq; ad *n. 1296.*

Adhuc vero videtur pungere *textus in dicta l. 1.* 24
*C. de iure fisci*, quatenus ibi in primis verbis, *si prius, quam fisci rationibus pater vester &c.* Videtur ratione causæ publicæ præferendum esse fiscum, si præfertur anterioribus creditoribus pro tributis, vel collectis, vel pro quibusvis fiscalibus functionibus, etiam creditoribus priuilegiatis, & sic doti, ac quibuscunque aliis quovis prælationis priuilegio munitis, Gayto *de cred. d. c. 4. quæs. 11. n. 2053. & 2054.* & cum Cardinali Mantica; sed respondetur non ob obstare, quia fiscus in istis tributis fiscalibus est anterior tempore omnibus aliis creditoribus, qui fisco anteriores esse non possunt, cum tributorum præstatio omnem contractum temporis antiquitate præcedat, vt post Cin. annotat. Bald. *in l. 1. C. si propter publicas pensitationes*, Cum ergo fiscus in istis semper dicatur anterior tempore merito, & de iure potior erit etiam præferẽdus dicto posteriori *ad tex. in l. 2. C. de priu. fisci.*

Etenim hæc non militant in casu *dictæ l. 1. C. de* 25
*iure fisci*, Cum rationes, de quibus ibi, non ad hæc iura pertineant; eo quod exactiones tributorum fiscales, sunt onera realia, quæ imponuntur, personis propter bona, sũtque solo cohærentia, taliter quod ex bonis, & super bonis exiguntur, vt post Andr. *in c. 1. vers. extraord. & vers. de coll. n. 61. quæ sint Re-*

*galia*

galia, Afflictis *ibi*, Lucas de Pœna *in l. cod. de in dictis lib.* 10. Bald. *in dicto cap.* 1. Alex. *cons.* 51. *n.* 18. *vol.* 8. Decius *cons.* 694. *n.* 8. Iason *in l placet n.* 3. *in fine. cod. de sacro sanct. Eccles.* Gophred. *in paraphrasi, tit. quæ sint Regalia in fine*, Antibol. *de munerib. & honor.* §. 2. *primæ diuisionis n.* 18. *in fine* Salicet. *in l. fin. cod. sine cens.* Cassaneus *in consuet. Burgundiæ Rub.* 11. *tit. de cens.* §. 6. *in vers. contra l. assignal.* & alibi, post alios doctissime *ad pragmat. leg. de iur. & exaction. fiscal in princip. à n.* 68. Petra, Peregrin. & Belluga, & aliis adnotauit Capiblanc de Baron. *ad pragmat.* 10. *à n.* 10. idem Gayto, *dicto quæsito* 11. *n.* 2059. *vbi n.* 2060. concludi merito fiscum in huiusmodi exactionibus tamquam anteriorem hypothecarium præferri quibusuis creditoribus, cum notum sit fiscum habere duplex priuilegium, temporis scilicet, & causæ *ex dicta l.* 2. *cod. de priuileg. fisci*, vbi scribentes.

26 Et ex eo etiam cum Feliciano *de censibus l. c.* 3. *à n.* 10. *tom.* 2. idem Gayto *supra n.* 2061. quia bona cuiuslibet ciuis non exempti, sunt onere fiscalium functionum affecta, quæ consequenter transeunt cum onere eodem penes quempiam iure possessionis, crediti, aut Dominij ex vulgatis regulis, quas ad alium propositum adduxi *sub cap. Ecclesia sanctæ Mariæ* 10. *de constit. ibi sub quæst.* 2. 10. & aliis

27 ibi adnotatis † Sed restingit Gayto cum multis *ibi num.* 2062. & cum pluribus 1910. vt hęc fiscalium contributio, num antelatio non præcedat causam funerariam, quæ fiscum præcedit; quamuis anteriorem ex hac tacita hypotheca; nisi simus in Regno, & prouincia, vbi hæc funeraria causa restringitur respectu creditorum anteriorum expressam hypothecam habentium, & sic in fisco, si expresse de eo cautum esset, de quo latius *infra sub alleg.* 21.

28 Ad vltimum allegationis partem, suppositis quæ dixi supra hic à vers. *ad secundam pro intellectu textus in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci*: nam quoties non constet de prioritate fisci, aut è contra constet de priorit. fisci semper debet præferri Dos fisco in casu *dictæ leg.* 1. Nam & si constet, adhuc illud dotis anterius reputatur, vt *infra late* dicam, cum egero, num fiscus condamnetur, quoties agitur de dubiis quæstionibus? & in terminis Baldus in *l. Dotis tuæ. cod. de iure dotium*, Bossius *de fisco n.* 77. Couarr. *var. lib.* 1. *cap.* 16. *n.* 6. Socinus *in dicta l.* 1. *n.* 17. Parisius *n.* 16. Gutir. *in pract.* 3. *p. q.* 99. *n.* 14. & 15. Negusant. *de pignoribus p.* 2. *membro* 4. *n.* 109. Barbosa *in l.* 1. *ff. soluto matrimonio p.* 2. *n.* 21. & 22. Gayto *de credito cap.* 4. *quæsito* 11. *n.* 1885. cum aliis relatis *ibi à n.* 1882.

---

## ALLEGATIO XX.

### An filij condemnatorum præferantur fisco in pœnis parentibus inflictis.

*SVMMARIVM.*

1 *Filiis dimidia pars bonorum patris delinquentis reseruatur.*

2 *Puniri alius non debet pro delicto vnius, in corpore scilicet, vt n.* 30. & 38.

3 *Parentum votum est, vt filij superstites sint post mortem suam.*

4 *Filius potest reuocare donationem factam à patre delinquente; sicut potest reuocare factam iitulo lucratiuo in fraudem ipsius.*

5 *Debitum naturale competens filiis, non videtur auferendum ex delicto parentum explicatur à n.* 31. & 32.

6 *Alimentorum priuatio & genus tormentorum terribile.*

7 *Alimenta denegans, videtur necare.*

8 *Alimenta præstandi obligatio realis est, quæ transit in successorem.*

9 *Hæreditas transit in fiscum cum suo onere etiam in extraneum n.* 12.

10 *Fiscus tenetur ad præstandum onera, quæ solebat priuatus, & n.* 15.

12 *Fiscus quamuis ex delicto in locum patris succedit, hoc est, in eius obligationem alendi, & si succedat in fructu filij confiscato.*

13 *Auth. bona damnatorum* cod. de bonis præscript. *bona damnatorum re erua filiis, excepto crimine læsæ Majestatis.*

14 *Filius dicitur quasi Dominus bonorum patris, viuo adhuc patre, propter probabilem spem consequendæ hæreditatis post mortem, quæ habet effectum contra quemlibet tertium prætensorem, vt n.* 15. *Explicatur n.* 17.

16 *Filius, qui agit de damno vitando præfertur fisco agenti de lucrando.*

17 L. in suis ff. de liberis, & posthumis.

18 *Creditor dicitur non tantum qui pecuniam mutuam dedit, sed & hi, quibus ex quacumque causa debetur, vel in diem, vel sub conditione, aut pure.*

19 *Legitimæ debitio consistit in eo, quod pater tenetur relinquere.*

20 *Sanguinarium* ius l. quisquis ff. ad legem Iul. Majest. *non est extendendum in filiorum pertinentem.*

21 *Statuta imponentia confiscationem, sunt strictissime intelligenda, vt iuris correctoria.*

22 *Confiscatio bonorum patris hæretici in præiudicium filiorum, videtur prohibita, secus de iure canonico, vt n.* 24. & *quare n.* 28.

23 *Filij priuantur bonis parentum delinquentium, quando lex ita expressit, inhorrendo delicto, vt est proditio, & læsæ-Majestatis crimen, & hæresis, vt n.* 24.

24 *Bona hæreticorum confiscantur, siue hæretici habeant filios, vel non; non enim isti ad successionem peruenire valent. vt num.* 25. & *quare n* 28.

26 *Fiscus inquisitionis post confiscata bona, nullam habet obligationem pro filiis, etiam paupertibus.*

27 *Filij Catholici etiam priuantur hæreditate paterna propter paternam hæresim.*

28 *Hæresis crimen est modis omnibus extirpandum, etiam perterrefaciendo innocentes.*

29 *Hæresis delictum est mere Ecclesiasticum, de quo laicus non cognoscit.*

30 *Statutum non valet imponere pœnas corporales, aut infamias pro delictis alienis.*

31 *Deuteron. cap.* 14. *exodi* 13. & *exodi* 20. *vsque ad n.* 36.

34 *Hieremiæ cap.* 23. & *num.* 23. *Amos cap.* 3. & *num.* 33. *ad* 36.

34 *Deus solet ex causis nobis latentibus, & omnino incognitis ex culpa parentum innocentes filios punire. Et quo fine, exemplificatur in sacris litteris; & num.* 35. *vbi qua non infligat pœnas?*

35 *Filios, solet Deus facere gibbosos, puniendo in hoc patres delinquentes.*

37 *Filij numquam puniuntur pœna corporali ex delicto læsæ-Majestatis, aut hæresis patrato à parente, sed in sola bonorum amissione.*

38 *Puniri alius pro alio temporaliter potest.*

1 VIA *per l. 1. ff. de bonis damnatorũ*, sicut docet Anton. Faber *de errorib. pragmati decade 75. errore 1.* dispositum aparet, cum apparet, vt cum publicantur parentum bona propter aliquod crimen, & infiscum, coguntur, liberorum ratio haberetur; & ob id præstabatur illis dimidia bonorum pars, ex eâ ratione, ne alieno admisso 2 pœna afficerentur † cum pro vnius delicto alius non puniatur *ex l. cum ratio 7. vers. æquissimum, eodem titulo*, vbi filij condemnatorum præferuntur fisco; ideo consultus ibi videtur disponere, quod, filij condemnatorum præferuntur fisco in pœnis parentibus inflictis per verba sequentia *Æquissimum existimatum est eo quoque casu, quo propter pœnam parentis, aufert bona damnatio, ra-* 3 *tionem habeti liberorum* † Cum votum naturale sit omnium parentum, quod filij superstites sint post mortem suam, vt in suis bonis succedant, *ex dicta l. cum ratio, & l. nam & si parentibus ff. de inofficiso testam.* alias quidem eueniret, vt suis bonis, ad quæ iure naturali vocantur, defraudarentur; sunt enim filij tamquam parentum creditores.

4 Quare Pieus singulariter dixit *in l. post contractum n. 32. ff. de donation.* quem sequitur Rolandus à valle *in cons. 97. n. 28. tom. 2.* quod quemadmodum potest filius reuocare donationem à patre factam titulo lucratiuo in fraudem filij vsque ad metam legitimæ, ita & eodem modo reuocare possit illam, quæ per viam delicti à parente commissi, facta fuit; quia quoad fiscum lucratiua alienatio 5 iure optimo censetur † Et hoc quia debitum naturale à filiis Chatholicis ex delicto parentum auferri non posse videtur, ne alias contra legem Iustitiæ vnus pro alio priuetur, *iuxta l. 1. §. nullum ff. de Decurionibus, l. crimen ff. de pœnis l. sancimus cod. eodem l. 9. tit. 5. lib. 4. fori, l. 9. tit. 31. p. 7.* iuxta illud de vteronom. ibi: *Non occidentur patres pro filiis, nec filij pro parentibus, sed vnus quisque pro peccato suo morietur*, & ex illo Ezechiel. 18. *Nec filius portabit iniquitatem patris, nec pater iniquitatẽ filij, sed anima, quæ peccauerit ipsa morietur.*

Cum ergo nullum maius, aut horribile tormentorum genus sit, aut inueniri possit, quàm alimen- 6 torum priuatio *ex glossa ordinaria in l. item apud lebeonem. §. quæstionem verbo dicunt ff. de iniuriis*, similis glossa *in clem. 1. verbo tormentis de hæreticis*, sicut singulariter approbat Hypolitus *in l. 1. n. 28. ff. de quæstionibus* † Et necare videatur, qui denegat alimenta, *vt in l. si victum ff. de re iure, l. necare videtur ff. deliberis agnoscend, l. de pecoribus cod. ad leg. iul. l. 2. §. si publicanus, ff. de vj bonorum raptor, cap. pasce fame morientem 86. dist. cap. admonere 33. q. 2.* de qua materia, & quo iure debita, latissime Laxa, Surdus, & D. Ioan. deel Castillo ex proposito, & late scribentes, † sequitur 8 quod cum hæc obligatio alimenta præstandi realis sit, transeat per consequens in quemcumque bonorum præteritorum successorẽ, *vt in l. 1. §. si hæres præcepto fundo ff. ad Trebell. l. si fidei commissum ff. de Iudiciis*, Iason *in Rub. ff. si certum petatur. n. 3.* Quemada *in suis quæst. fiscal. 24. a n. 3* late agens, qui postquam refert distinctionem inter filios natos ante commissum delictum, quibus debentur alimenta ex bonis confiscatis patris hæretici, vel post delictum natos, quibus denegatur oppressus quadam Inquisitionis instructione relata *sub n. 11.* quæ est *n. 23.* aliter determinat contra quoscumque filios, & si in fine illam videatur amplecti iuxta præmissam distinctionem.

Deinde quia cum hæreditas transeat in fiscum 9 cum suo onere *ex dictis supra, & infra allegatione sequenti* † sequitur; vt fiscus teneatur ad præstan- 10 dum onera, quæ priuatus præstare solebat *ex l. fiscus ff. de iure fisci*, Alex. *cons. 23. volum. 1.* Chassan. *inconsuet. Burgundiæ, Rub. 8. §. 1. n. 2. vers. per hoc apparet.* † Proceditenim prædicta doctrina etiam, 11 si successor, aut hæres extraneus sit pro vt est fiscus, *vt in l. siquis à liberis §. item rescriptum ff. de liberis agnoscendis ibi glossa*, & Bartol. traddunt, & Paul. *in l. si maritus §. si voluntate ff. soluto matrim.* Hypolitus *cons. 125. col. 1.* Alex. *cons. 169. n. 2. lib. 7.* Decius *col. 379. n. 13. bonus textus de iure Regio in l. 8. tit. 13. p. 6.* vbi Gregor. Lop. † Fiscus enim 12 quamuis ex delicto in locum patris succedit, hoc est in eius obligationem alendi, & dotandi, *vt in l. sicut § super vacuum, ff. quibus modis pign. vel hypoth. soluit, l. si vt proponis cod. de bonis damnat*; Et ita quando vsus fructus in bonis filij debitus propter delictũ confiscatur resoluit Nicolaus Borius *ni dec. 7. n. 5.* cum tribus sequentibus, vbi attestatur ita fuisse iudicatum in curia Burdegalensi, & ex aliis multis, quæ considerantur *infra allegatione sequenti in 2. p. & in allegatione 22.* Vbi *de dote.*

Vlterius ad propositum nostri dubij facit melius 13 *auth. bona damnatorum cod. de bonis præscriptor*: nam cum iure Digestorum bona paterna à fisco consequebantur, sic hodie Imperator Iustin. constituit, vt bona non confiscentur, sed filiis reseruentur in omnibus criminibus, quæ confiscationis pœnam antea habebant, excepto crimine-Majestatis, in quo veteres leges obseruantur in præjudicium liberorum; *idque l. 5. tit. 31. p. 7.* est etiam statutum, vt exornant plures, quos refert Peregrin. *lib. 5. de iure fisci tit. 1. per totum*, Thesaurus *decis. pedemont. 41. 10. & 198.* Hondedeus *cons. 110.* Farinac. *in praxi q. 24.* Giurba. *ad consuet.* Messanensem *1. p. 4. glossa 5. n. 35.*

Vnde cum filius dicitur quasi Dominus *in dicta* 14 *l. cum ratio dict. l. nam & si parentibus ff. de inofficioso testam; l. in suis 11. ff. deliberis, posthum, l. scripto. 7. in fine ff. vnde liberi §. sui instit. de hæred. qualit.* Vbi Anton. Pichard. *num. 16.* Gutierrez *in dicto §. sui n. 89.* Doctores in dictis iuribus, Osuald. ad Donell. *lib. 7. c. 2. littera p. & q.* Spino *de testam. glossa 19. ex n. 22.* Viuo adhuc patre propter probabilem spem consequendæ hæreditatis post mortem patris † Quæ spes in iure effectus habet con- 15 tra tertium alium, qui ad bona paterna admitti desiderat titulo lucratiuo, veluti si in effectuosam donationem fecerit contra officiũ pietatis, ita vt nec legitima portio super sit filio de ea donatione possit filius conqueri, quasi de bonis suis debitis priuatus à Patre vt bene considararunt Duarenus *ad titul. de liber. & posthum. cap. 3. vers. moribus nostris*, Osuald. *supra littera* S. & ante eos Roland. à valle *cons 97. volum. 2. n. 20.* † Et consequenter vt contra 16 fiscum filius in bonis anteponatur, quemadmodum alius creditor, qui agit de damno vitando, vt dixi *sub allegat. 18. & 19.* Amaya *in l. 1. cod. de pœnis fiscalib. sub num. 36.* Vbi ponit hunc effectum, præter alios, quos referunt Fellus Fernandez *in l. 23. à* Tauri *num. 11.* Gutierrez *in dicto*

*&to* §. *fui à n.* 89. *& in cap. quamuis pactum in princ. n.* 11. alios refert Bald. in addit. ad Roder. Suarez *in l. quoniã in priorib. ampliat.* 1. *euidencial. lit. H.*

17 Hæc eneruãtur præfatæ considerationes, si opponatur filium non esse verè creditorem, sed quodammodo, vt *in d. l. in suis ff. de liberis, & posthum.* & sic Dominus ficte magis, quàm verè, & asserunt relati à Rolando *cons.* 97. *n.* 7. nam respondetur *d. l. in suis* loqui in dominio bonorum paternorum, quorum, viuo patre, quodammodo filij Domini
18 existimantur.† Cumque creditor dicatur non tantum, qui pecuniam mutuam dedit, sed & ij, quibus ex quacumque causa debetur, vel in diem, vel sub conditione, aut pure, etiã si natura tantum debeat, *l. credit ff. de verb. signif. l. quib.* 40. §. *Dominus de condit. & demonstrat.* ibi *naturale magis, quam ciuile debitum spectandum esse, iuncta l. cum illud* 25. §. *hæres ff. quando dies legati cedat*, ibi quia si verb. *debiti naturalem obligationẽ cogitauit, l. fideiuss.* 1. *ff. de fideiuss.* ideo potuerunt iura, & DD. firmare filium creditoris patris esse, & hæreditatem paternam filiis deberi, *vt per l. Papin.* §. *si quis impubes* 1. *ff. de inofficioso testam.* ibi *quasi as alienum*, *l. & quia* 10. *ff. pro socio* ibi *vel à parente, vel à liberto quasi debitum hæreditatis obuenit l.* 1. §. *Largius ff. de succes. edicto* ibi *ad propria bona veniunt, l. hac edictali* 6. *in principio, C. de secund. nupt.* ibi *: ita tamen, vt quarta pars, quæ eisdem liberis debetur ex legibus nullomodo minuatur*, *l.* 2. *C. de donat.* ibi *: vt sibi quartam partem debitæ ab intestato portionis, l. fin. verf. si quis vero C. de Codicill. l. penult.* §. *omnia igitur C. de adopt.* ibi *naturalia debita, l. vnica in princ. de imponend. luerat. descript. lib.* 10. *C.* ibi, *debitum naturale persoluitur, nouell.* 18. *quæ est auth. de triente, & semisse in præfatione*, Bart. & DD. *in l. fin. ff. de liberis* Chiflet. *de port. legit. c.* 2. Surd. & alij relati à Robles de Salcedo *de repræs. lib.* 2. *c.* 16. Thom. Sanchez *lib.* 2. *moral. c.* 16. *n.* 25. Pereg. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *ex n.* 34. Ant. Faber *de error. pragm. decade* 75. *n.* 5. Menoch. *de arbit. casu* 149. Spino *de testam. glos.* 20. *ex n.* 15. Tyraq. *in l. si vnquã verb. susceperit. n.* 113. Gutier. *lib.* 5. *quæst. pract. q.* 55. *a n.* 7. Fusar. *de substit. q.* 296. *n.* 37. 73. *&* 214. alios referens Osuald. ad Donel. *lib.* 19. *c.* 4. *litt. I*, Hermos. *in l.* 13. *tit.* 5. *p.* 5. *glos.* 1. *à n.* 8.

19 Nec obstat. Robles de Salcedo *de repræsent. lib. d. c.* 16. *à n.* 81. cum aliis, dicens filium nempe non posse esse patris creditorem, quoad legitimam; quia debitio, vt explanat Amaya *in d. l.* 1. *C. de pœn. fisc. n.* 45. *in fine* magis consistit in hoc, vt pater teneatur relinquere, quo attento, vere creditor sit filius quoad difficultatem propositam, & alios effectus, quos
20 considerant Tello, & Gutierrez relati.† Non enim tam odiosum, & sanguinarium ius in perniciem filiorum est extendendum, quare non immerito Ignens *in l. fin. n.* 44. *ff. ad syllan.* quẽ sequitur Zeballos *q.* 633. *in pract. à n.* 37. & relati à Farin. 4. *p. crim. q.* 116. *n.* 143. cẽsent *dispos. leg. quisquis ff. ad leg. Iul. Maiest.* odiosam, sanguinariam, iniuriosam, iniquã, & contra naturalem æquitatem iuris Diuini, compositam esse, non aliam ob causam, quã quod filios priuat paternis bonis; & est videndus Solorzanus *lib.* 2. *de parricid. c.* 20.

21 Quare statuta imponentia confiscationem bonorum, tanquã iuris communis correctoria, & pœnalia, sunt strictissimè intelligenda, vt minus semper quam sit possibile ius commune, de quo *in d. auth. bona damnat.* lædatur, vt tradiderunt in specie Rolãd. *d. cons.* 95. *à n.* 17. *vol.* 2. relati à Farin. *in praxi d. q.* 25. *n.* 21. ipse Amaya *sub n.* 41. *in d. l.* 1. cum odia sint restringenda, & extensiones cohibendæ *per cap. odia de regul. iur.* cum vulgatis, & cum cumulatis à Farin. *infr. agm. p.* 1. *litt. E. à n.* 115. Zeph. *cons.* 166. *n.* 17. *&* 18. *vol.* 2. & sic videtur dicendũ cum Baldo hanc doctrinam procedere, etiam in filiis hęreticorum, quorum bona confiscata sunt, quę etiam videntur sequi iuxta æquitatem canonicam Palacios Rubios *in cap. per vestras c.* 23. *n.* 16. *& in l.* 77. *Tauri in fin.* Ripa *in d. l.* 1. *n.* 78. *ff. solut. matrim.* Corrasius *in l. qui liber. n.* 110. Greg. Lopez *in l.* 20. *tit.* 2. *p.* 3. *in parte por denda que les deban*: idẽ Latius *in l.* 7. *tit.* 7. *p.* 6. *verbo Cathol. ad fin.* glossæ magnæ, qui tamen se remittit ad tradita per Palacios Rubios *in d.* §. 23. Bosius *in tract. crim. cap. de publicat. bonorum à n.* 9. Simanchas *de Cathol. instit. c.* 9. *in princ. de canon.* Segobiens. *in tract. de hæret. q.* 19. Didacus Perez *in l.* 3. *tit.* 9. *lib.* 4. *ordinam. veter. col.* 1495. *in prima editione vers. est tamen dubium*, Bacca *in tract. de non melior. filial. cap.* 15. *n.* 25. bene Ioan. Roxas. *singul.* 47. legendus, *& in epitome succes. c.* 2. *n.* 23. vbi dixit de hoc esse quandam instructionem S. Officij Inquisitionis: alia adducuntur *sub alleg. seq. ad secundam*, Socin. *lib.* 1. *cons.* 30. *n.* 3. Surd. *cons.* 386. *n.* 8. Plotus *inter consilia crim.* Zilleti *lib.* 1. *cons.* 130. Torreblanca *de Magia lib.* 3. *c.* 12. *n.* 46. *&* 47.

Sed omnia relata *à n.* 1. hic existimamus procedere sic de iure generaliter: nam licet caueatur in eo confiscatio bonorum in aliquibus delictis, tamen respectu filiorum, ea non procedit, vt est dictum, ac fulcitum tot fundamentis. Fallit vero quando aliter propter horrendum delictum voluit lex filios punire illos priuando parentum delinquentium bonis, vt expresse habetur in *dicta l. quisquis . ad leg. Iuliam Maiest.* in crimine scilicet læsæ-Maiestatis. Item, & crimen horrendum hæresis *per tex. in cap. cum secundum de hæreticis lib.* 6. cum multis, quos adducunt Farin. *de hæresi q.* 21. *à n.* 11. Alfaro *de officio fiscali glossa* 20. §. 10. *n.* 151. D. Franc. de Amaya *in d. l.* 1. *C. de pœnis fiscalibus n.* 46. DD. Legistæ *in dicta l. quisquis*, & Canonistæ *in dicto cap. cum secundum extra, & de ratione hic in vers. ad secundam*; item & *sub alleg. sequenti.* 22

Et præ maxime habetur *ex verbis cap. vergentis de hæret.* Vbi Pontifex subdit, *nec huiusmodi seueritatis censuram orthodoxorum, exhæredatio filiorum, quasi cuiusdam miserationis prætextu, debet vllatenus impendere*, vbi glossa dixit *in verb. exhæredatio illum tex. esse expressum* ad hoc, quod bona hæreticorum confiscentur, siue hæretici habeant filios, siue non; adeo, vt Catholicis filiis nihil debeat relinqui, sicut etiam apparet *ex auth. Gazaros C. de hæret.* Vbi ait Imperator, censentes, vt omnia bona talium confiscentur, nec ad eos vlterius reuerterentur.† Ita quod filij eorum ad successionem eo- 24
rum peruenire non possint: sic hanc praxim vsu receptam in tribunalibus S. Inquisitionis testantur Simanchas *de hæret. & Cathol. instit. dicto cap.* 9. *n.* 2. quem sequitur Iulius Clar *in pract. crimin.* §. *hæresis n.* 14. Carrerius *de hæret. fol.* 176. *n.* 5. Silua *resp.* 12. *sub n.* 11. *& vers. secunda sententia.* 23

Vbi concludit, vt nulla denique post confisca- 25
tionem factam à iure, remaneat fisco obligatio, filiis, aut filiabus Catholicis, etiam pauperibus, dotem, aut alimenta præstandi, nec ad id cogi possit.

Et sic quod ob paternam hæresim, filij etiam 26
Catholici priuantur hæreditate paterna dixerunt Couarr. *lib.* 2. *var. cap.* 18. *n.* 1. *vers. primum an ob crimen*, Iulius Clarius *in praxi d.* §. *hæresis n.* 12. *vers. & scias*, Simanchas *de cathol. instit. dict. cap.* 9. *à n.*

4. & tit. 29. à n. 1. Farin. cum pluribus *de hæresi q.* 191. *à n.* 1. *& in praxi q.* 24. *n.* 44. Thomas Sanchez cum aliis *in præcepta decalogi, lib.* 2. *cap.* 25. Menoch. *de arbitrar. casu* 546. *n.* 11. Rojas *de hæreticis p.* 2. *n.* 191. *& sing.* 64. Didacus Cantera *in quæstion. criminal. Rub. de hæret. cap.* 1. *n.* 20. Decianus *tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 45. *à n.* 5. Iacob. de Graff. *in decis. aureis lib.* 2. *cap.* 11. *à n.* 31. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 45. Anton. Ricciulus omnino videndus *de iure personarum lib.* 5. *ca.* 40. *n.* 1. Vbi optime tractat quæstionem num Inquisitores teneantur dare filiis hæreticorum ex bonis confiscatis Dotes, vel alimenta? Dixi aliqua *sub cap. ex litteris* 11. *de constit. quæst.* 3. *ex n.* 24. cum aliis, *& infra sub alleg.* 22. *&* 23. vbi de alimentis, & Dotibus.

28 Et sic non obstant fundamenta *à n.* 1. *relata*, cum in hoc delicto hæresis sic grauissimo, aduersus quod tot grauissimæ pœnæ, & accerbiores statutæ sunt, quàm in cæteris delictis, oportuit ad illud extirpandum pœnas priuationum, extendere ad filios hæreticorum, etiam orthodoxos, vt sic numquam decernant parentum perfidia commaculari, & fortius quam iura *in d. l. quisquis*, potuerunt decernere contra offendentes Regiam Majestatem humanam, quanto quidem superior est illa Diuina non offendenda? Et sic iam per ius Canonicum correcta esse iura ciuilia & Regia reseruantia filiis Catholicis hæreditatem, siue legitimam, & iustissimè *in d. cap. Vergentis, & dicto cap. cum secundum leges de hæretic.* & in aliis iuribus de hoc puncto loquentibus, quibus præcisè standum est.

29 Cum hoc delictum sit mere Ecclesiasticum, in quo nec iura Ciuilia, aut Regia possunt disponere, nec iudex laicus se intromittere ad cognoscendum *per textum in dicto cap. cum secundum vers. confiscationis, cap. vt officium* §. *statuimus de hæret. lib.* 6. & hoc, quia sunt incapaces per illa, quæ dixi *in toto tit. de iudiciis, & foro compet & sub cap. Ecclesia S. Mariæ de constit. & in specie in cap. cum non ab homine* 10. *à quæst.* 1. per plures sequentes, *& sub cap. fin. de iudiciis sub quæst.* 2. Vbi quod nec de facto hæresis ius contingente, vt ibi dixi, videndi Palacios Rubeos *in d. cap. per vestris d.* §. 23. *n.* 16. Gregor. Lopez *in d. l.* 7. *tit.* 7. *p.* 6. *Vers. Catholicos* Zifuentes *in l.* 4. *Tauri n.* 3. *vers. tertio limita*, Bernardus Diez *in regula* 163. *limit.* 3. Rojas *de succession. cap.* 7. *n.* 22. Carerius dicens communem de hæreticis *fol.* 276. *num.* 25. post Abbatem *in cap.* 1. *de officio ordin. n.* 12. Alciatum *ibi num.* 73. Longe Ignacius del Villar *in suæ Sylua resp.* 12. *à n.* 12. *& à n.* 17. Vbi respondet contrariis, Duenas *in regula* 145. *limit.* 2. Iulius Clarus *in dicto* §. *hæresis n.* 4. sicut. & iam nouissimè *de iure Regio* videtur cautum *in l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 8. *recompil.* in verbis sequentibus loquens de hæretico *y este tal después que por Juez Eccleſiaſtico fuere condenado por herege, pierda todos ſus bienes, y ſean para la nuestra Camara.*

30 Vnde ne immoremur in respondendo cæteris dubiis à principio adductis in fauorem filiorum, duxi ex quadam doctrina generali satisfacere: nam etsi Diuinis testimoniis, & iuribus aliis ciuilibus, & Regiis, cautum sit neminem ob alterius culpam puniri posse, & per consequens non filios ex culpa parentum. Quod attinet ad iura Ciuilia, respondeo, illa procedere respectu occasionis, aut alterius pœnæ corporalis, quà numquam humana lege alius pro alio puniri potest. Non enim valet statutum imponere pœnas corporales, aut infamias pro delictis alienis, quia est contra ius Diuinum, cum nec consensu fieri possit, vt notatur 24. *q.* 5. *c. cum homo, & in l. neq; ex præt. ff. de reg. iur.* sic Bald. *in l.* 1. *n.* 3. *C. ne filij pro patre*, vbi *addit. magna lit. G.* idem *in Rub. C. res inter alios acta n.* 4. & alij communiter DD. *per tex. in l. lib. homo ff. ad leg. Aquil.* vt resoluunt etiã Couarr. omnino legendus *lib.* 2. *var. resol. c.* 8. *& ibi n.* 7. vbi attestatur hanc esse communem, quem sequuntur Iulius Clarus *in pract. crim.* §. *fin. q.* 86. *n.* 4. Ign. de el Villar *d. resp.* 12. *n.* 19. & alij relati, & referendi *per verb. tex. in l.* 9. *tit.* 31. *p.* 7. ibi: *por yerro quel padre ficieſſe, no deben reciuir pena, ni eſcarmiento los hijos.* explicantes illud verb. *eſcarmiento* de pœna corporis afflictiua secundum idioma antiquum Hispaniæ.

Et consequenter impedimento non esse scrip- 31
turæ *loca sub n.* 5. *relata in dicto cap.* 24. *Deut ron. non occidentur patres pro filijs*, & Exodi 23. *infantem, & iustum non occides*; & alia verba *Exodi* 20. quæ passim adduci solent, ibi: *Ego sum Deus Zelotes visitans iniquitatem patris in filios, vsque ad tertiam, & quartam generationem*, quibus *huius cap.* verbis videtur aliud annui quam in verb. deuteron. & 23. exodi; siquidem illis significatur posse aliquando filios, & nepotes pro peccatis parentum puniri pœna etiam corporali, cum illud verbum *visitare* sæpe numero in Sacris litteris in malum *pro punire* accipi soleat iuxta illud *psalm.* 88. *si iustitias meas prophanauerint, & mandata mea non custodierint, visitabo in virgâ iniquitates eorum*, † & Hieremiæ 25. *Ego visitabo malitiam studiorum vestrorum*, & A- 32
mos. 3. *tantummodo cognoui vos ex omnibus cognationibus terræ; ideo visitabo super iniquitates vestras*, quibus contradicunt alia relata *d. c.* 18. *Ezech.* ibi: *anima quæ peccauerit ipsa morietur &c.*

Quare respondendũ est ex traditione D. Aug. 33
*in Iosue q.* 8. & ex D. Thom. *in* 2. 2. *q.* 108. *art.* 3. cũ eo Theologi communiter, Alex. de Ales. *in summa* 3. *p. q.* 41. *memb.* 4. *art.* 1. quos sequuntur Alfonsus à Castro *de iusta hær. punit. c.* 11. Couarr. *d. lib.* 2. *var. c.* 8. *n.* 11. Simanch. *de cath. instit. c.* 9. *n.* 7. Ioan. Granath. *de inst. Theol. c.* 18. *de l peccati, c.* 1. *vers.* 2. & aliorũ Theolog. illustrium, quos refert idem Conar. *d. c.* 8. *n.* 2. *vers. secunda*, dicta verba Exod. 20. Hieremiæ, Amos &c. referenda esse, non ad ius humanum, sed diuinum; ex sic intelligi illud Exod. c. 34. *qui reddis iniquitatem patrum filiis, & n.* 14. qui *visitas peccata parentum in filios.* † Et sic merito ac- 34
cipienda; quia solet Deus ex causis nobis latẽtibus, & omnino incognitis ex culpa parentum innocentes filios punire, sed aliquando vt ipsos filios à malo preseruet ne æternaliter damnentur, sicut patres, vt fuit cum paruulis, qui ante vsum rationis in diluuio fuerunt submersi: nam saltem illi, pro quibus oblata fuerũt sacrificia saluati sunt, qui si vixissent, damnati essent, sicut patres eorũ iuxta illud Dauid. *Ps.* 77. ibi *ne fiant, sicut patres eorum generatio prauа, & exasperans*, & ex illo Salom. *Sap.* 4. qui de iusto ante tẽpus ex hac vita sublato, sic ait *raptus est, ne malitia mutaret intellectũ eius*, & ex illo Luc. 23. *Beata* (inquit) *steriles, quæ non genuerunt*, cum videamus quod Deus vsurariorum filios, ac Meretricum filias è medio tollat, ne peccata parentum imitentur, sicut etiam aliquando punit eosdem filios ratione indebitæ generationis propter peccata, quæ patres ipsi in generatione commiserunt pro vt habetur 2. *Reg.* Vbi filius paruulus Dauid mortuus est; quia pater eius ipsũ ex adulterio genuerat. † Quare 35
D. Hier. prudentissime scripsit, quod quando parẽtes matrimonio abutũtur, punit Deus filios, & parẽtes simul in ipsis filiis, faciendo eos giboſos, claudos,

dos, monstruosos, & maculosos; & sic portantes in facie testimonium iniquitatis parentum, pro quo facit illud *Ioannis 9. Magister quis peccauit? hic, an parentes eius vt cæcus nasceretur*, sed quibus ex causis id faciat Deus nulli est inuestigare, cum sacratissima, & mirabilia sint opera eius, quæ si humana ratione percipi possent, vtique nec secreta, nec ineffabilia dicerentur: sic expendunt adducti, & moderniores Theologi, & Canonistæ dicendo loca adducta Deuteron. Ezechiel. *supra num. 2.* & alia illius metri; quia præterquam quod aliqui intelligunt, etiam de iudicio Diuino, iuxta illud *Matth. 3. Arbor, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur* pro vt est priuatio gratiæ Dei, seu amissio iuris ad Gloriam suscipiendam, quibus pœnis numquam punit Deus filios pro peccatis parentum, vt ex D. Augustino, & aliis resoluit Alfonsus à Castro *lib. 2. de de iusta hæreticorum punit. cap. 11.* quem, & alios in id sequitur, Couarr. *dicto lib. 2. var. cap. 8. vers. primum hinc conciliantur*, vt ex communi Theologorum firmat etiam Abbas *in dicto cap. vergentis de hæret. n. 3.* vbi alij.

56 Tamen alij dicunt verbo Deuteron. & Ezech. *in dicto n. 2.* relata posse, & deberi referri ad iudicium humanum, vt dictum est, ne pœna corporali filij pro peccatis parentum puniantur, cum verba ibi adducta ex D. Augustino, & aliis relatis à Couarr. *supra*, & Ignatio de el Villar *in dicto resp. 12. sub n. 19. 20. & n. 22. in fine, vers. si tamen*, sint intelligenda de morte Corporali, qua numquam humanus Iudex afficit filios ex culpa parentum.

57 Et ita etiam inuenitur dispositum in criminibus læsæ-Maiestatis Diuinæ, & humanæ, vt iam retulimus, in quibus numquam filij ex delictis parentum sicenormibus puniuntur pœnali corporali perpetua, sed tantum pœna tempora; non quidem corporis, sed amissionis bonorum paternorum, quæ etsi non ex culpa filiorum, at iustissimis de causis, puta vt hac via criminis grauitis declaretur omnibus, & filiis tam detestabile, vt sic metus incutiatur, ne illud perpetrentur.

58 Nam etsi *ex l. aliud est fraus 130. ff. de verbor. signific. l. sancimus C. de pœn. cap. sine culpa de regul. iuris in 6.* nemo debeat puniri pro alio ex l. punitiua iustitiæ, absque eo, quod præcedat in illo culpa: tamen non est negandum temporaliter aliquoties posse puniri modo dicto, & vt *in cap. mulier. 15. q. 1. l. 2. tit. 21. p. 7.* vbi animal irrationale non ex culpa, sed ex causa interficitur, vt ex aliis multis considerarunt Castro *supra lib. 1. de lege pœnali c. 7.* Ignatius de el Villar. *supra d. c. 12. 13.* qui & alij latè alia explanando argumenta, dicunt ex dicta priuatione bonorum, non offendi ius naturale per illam Triphonij sententiam *in l. bona fides ff. depositi*, ibi *si tantum naturale ius, & gentium intueamur ei, qui dedit, restituenda sunt, si ciuile ius, & legum ordinem magis in publicum offerenda sunt*; quibus etiam respondemus *infra dicta alleg. 21. & 22.*



## ALLEGATIO XXI.

An impensæ factæ in funus, in curatione, & in aliis necessariis delinquentis, cuius bona confiscata sunt, debeant deduci ex cumulo bonorum eius; sic, vt hæc funeralia, vel infirmitatis impensæ præferantur fisco?

### SVMMARIVM.

1 *Prælationis priuilegium non currit contra pariter priuilegiatos, sed temporis prioritas.*
2 *Funeraria, medicinalia, & aromataria præferuntur fisco, & aliis creditoribus, etiam hypothecam habentibus, vt n. 4.*
3 *Funeris impensa deducuntur ex quinto bonorum legibus Regiis, & n. 16. L. fin. tit. 6. lib. 5. recomp. & n. 17. & 18.*
5 *Retentio illius, quod impensum est in funere, datur hæredi quoad reliqua credita.*
6 *Funeraria impensa præfertur Doti habenti tacitam hypothecam: & quid si habeat expressam, & quare n. 7. & 8*
8 *Funeraria causa in communi, & in particulari, dicitur publica.*
9 L. impensa 45. ff. de Religios. & sumptibus funerum.
10 *Funeraria præcedit tacitis hypothecis, vt n. 13. contra tamen acerrime docent alij, quod solum tacitis, vt n. 11. & 12.*
11 L. licet C. qui potiores in pignore habeantur.
12 *Dos postponitur funeralibus, quia vxor tenetur ad impensas funerarias sui mariti defuncti.*
13 *Funeraria impensa priuilegio gaudent, si moderatæ sint iuxta leges, & qualitates defunctorum, ac qualitatem eorum.*
14 *Infirmitatis impensa sunt moderatè interpretandæ, vt priuilegio funeriæ gaudeant.*
15 *Pompa funeraria taxata est Regiis legibus.*
16 *Funeris impensa deducenda ex quinto bonorum, quando præcedat ari alieno aliorum creditorum.*
17 L. 30. Tauri, & supra n. 3. & n. 18.
18 *Infirmi curatio mala timeri poterit, si funeraria causa postponeretur ari alieno.*
19 *Impensa funeris non solum est deducenda cum prælatione ad Dotem, sed & ad fiscum.*
20 *Expensæ pro testamento, & inuentario factæ præferuntur fisco, & quæ factæ sunt pro defensione hæredis, vt n. 21.*
22 *Vestis lugubris, ac lectus maritalis, qualiter in fauorem reconciliati mariti in Consilio supremo inquisitionis æstimata sint in fauorem suæ vxoris innocentis.*

1 E prima huius allegationis parte iam *sup.* dixi nonnulla *alleg. 19. n. 27.* Sed vt radicitus cognoscatur, & discutiatur, duxi de illa differere, & si nō longius. Et respectu fisci consideramus illum potius creditorem ex aliqua causa ad bona illa confiscata, quàm creditorem ad pœnam sibi applicandam, in qua vt diximus *supra allegatione 18. vers. posterior.* censetur aliis creditoribus onerariis. Vnde potuerunt Doctores de hoc non

leui dubio disputare, siquidem existimarunt quam plures hanc funeris, & curationis causam non præferri fisco, nec doti, ex ea ratione, quod priuilegium prælationis numquam operatur contra pariter priuilegiatos, sicut probant omnes *per textum in l. assiduis* cum concordantibus. §. *exceptis C. qui potiores in pignore habeantur*; & sic inter illos seruari dispositionem iuris communis, *ad textum in l. sed etsi milites ff. de excusation. tutor.* vti etiam inducitur *ex l. 2. C. qui potiores in pignore habeantur*, Capicius *decis. 129. n. 12.* post Bartol. *in l. si is, qui ff. de iure fisci*, Cardinal. Mantica *tit. 25. ex lib. 11. de tacitis n. 10.* & ante eum Negusant. *de pignor. p. 5. membro 2. n. 42. vers. adde tamen*, sicut in terminis Dotis responderunt Socin. *in l. 1. ff. soluto matrim. n. 16. &* 17. Socin. Iunior. *cons. 10. à n. 27. lib. 3.* Barbosa *in dicta l. 1. p. 2. n. 23.* idem Mantica *lib. 11. tit 26. n. 11.* sed cum huic procedat fiscus, vt magis priuilegiatus sicut cum multis refert Gaytus *de credito cap. 4. quæsito 11. num. 1897.* per ea, quæ etiam refert *in restrict. 4. à n. 1597. & signanter à num. 1602.* cum pluribus, sed non clarè loquens; expeditius vero *dicto cap. 4. n. 1912. &* 1913. quatenus adducens, quod fiscus non postponitur doti *ad textum in l. 2. C. de priuileg. fisci*, videtur dicere ex Baldo Nobello *de dote p. 10. limit. 9. n. 29. & in dicta l. 1. n. 149 ff. soluto matrimonio*, quem sequitur Cardinalis Mantica *de tacitis, & ambig. dicto lib. 11. tit. 23. num. 24.* ideo quia in concursu attenditur temporis prioritas.

2 Verum quia communis est Doctorum sententia, quod creditum funerarium, vel ob expensas factum in vltima infirmitate, vt puta Medicorum, aut circa medicinalia, aromataria, per quæ in omnibus parificantur, præfertur omnibus creditoribus habentibus tacitam hypothecam; licet anterioribus, *vt post glossam in l. penult. ff. de sumptib. funer.* dixerunt Negusantius *de pignoribus p. 5. membro 1. n. 28. fall. 13.* Odofied. Angel. Zas. Bald. Nouell. Petr. de Bellapertica. Conan. Caualcan. Foller. & Greg. Lopez, & de Franch. qui iudicatum dixit *in regio collater. consil. decis. 51.* respondens iuribus pro contraria opinione facientibus, & signanter *dict. l. penult.* Viuius *dec. 307. lib. 2. in fine decis.* Gutierrez *in l. nemo potest 95. ff. deleg. 1.* & à prædicta decisione non esse recedendum dixit Fabannius *ad Patrem singul. 258. vers. impensa*, & Surdus refert *dec. 255. n. 4.* eandem opinionem probatam esse à Ripa, Asinio, Caualcan. & Sebastian. de Medic. quam dicit communem Ripa *in l. 2. n. 7. ff. de priuileg. creditor.* quamque videtur probare, Iacob. Nouell. *reg. 21. n. 7.* & nouissimè sequuntur Cardinalis Mantica *de tacitis, & ambig. lib. 11. tit. 23. à n. 23. &* Boccac. *ad constitut. Marc. vt minorum glossa 9. n. 17.*

3 Et confirmari videtur ex dispositione *leg. 30. Tauri, & l. fin. tit. 6. lib. 5. recomp.* qua cautum est funeris impensam ex quinto bonorum deducendum; & sic cum constet bona dici, deducto ære alieno, *ex l. subsignatum 39. §. bona ff. de verbor. signific. l. mulier 73. ff. de iure dotium* videtur vt æs alienum præeat, seu præferat funerariam actionem, vt Matienz. sequitur, & anxius Ioannes Gutierrez *in dicta l. nemo potest, & lib. 2. quæst. 71. num. 5.*

4 Sed quia funerariæ impensæ priuilegium, & prærogatiua primo ex iure diuino deducitur cum eo nomine laudatur Tobias, vt patet *c. 1. 2. &* 14. Tobiæ, *& lib. 2. Reg. c. 2. &* ex aliis, quæ congerit Albornoz. *lib. 1. artis contractuum tit. 9. c. 3.* quia interest religionis sepulchra extrui, curare, ne defunctorum corpora insepulta maneant, quod esse naturæ debitum probant Aristotel. *lib. 1. Rhetoricor. ad Theodectem cap. 13.* Plato *lib. 4. & 12. de legibus* Cicero *lib. 2. de legib. & lib. 1.* Tusc. *quæst. 1. & in l. 1. §. indictum ff. de mortuo inferendo, l. si quis 12. l. at si quis 4. §. sed interdum, l. sunt personæ 43. ff. de religios. & sumptib. funer.* Et propter hoc, & religionis ratione; item & publicæ vtilitatis causa, vt omnes referendi fatentur; sequitur quod hoc priuilegiũ actionis funerariæ antecellat, ac præferat omnes alios creditores, siue priuilegiatos. siue hypothecarios, tacitos, aut expressos, si cũ eo cõcurrãt, vt DD. intrepidè fatẽtur *per l. impensa 45.* ibi semper *& ibiomne credit. & per totũ ff. de relig. & sumptib. funer. & ex l. & si quis vers. fin. l. quod si nulla 28. l. si filius 51. ff. eodem, l. quæsitum 2. ff. de action. l. 12. tit. 13. p. 1.* omnino videnda ibi *en qualquier manera que les deba, & in l. 30. vers. fin. tit. 13. p. 5.* ibi *que otro debdo*, cuncta *l. 1. §. generaliter ff. delegat. præstand. & ex dict. l. 14. §. si colonus ff. de religios. & sumptibus funerum iuncto §. item seruiana instit. de actionibus* ibi *nihil interest.*

Et confirmatur *ex textu in l. fin. §. in computatione*, per quem etiam DD. referendi *C. de iure deliber.* quatenus ibi datur hæredi retentio eius, quod in funus defuncti impendit, & quo ad reliqua hæredis credita, hæres grauabitur cum cæteris creditoribus, & sic hæredem pro funeralibus præferri omnibus, & quamuis de Franch. supra adductus respondeat *textum illum loqui in hærede cum beneficio legis, & inuentarij*: Tamen ratio *textus* includitur etiam alium creditorem ex causa funeris; quod si respõsio, & replicatio patiantur controuersiam, mouentur denique Doctores nostræ communissimæ sententiæ *ex textu in l. penult. ff. de releg. & sumptibus funer.* vbi dicitur semper de hæreditate deducendum esse hoc creditum, quod omne aliud solet præcedere: ita in specie Stephan. Gratian. *discept. forens. tomo 1. cap. 94. à princip. & n. 10.* Gayto *de credito cap. 4. quæsito 11. n. 1294.* 5

Secundo confirmatur ex doctrina Bartoli loquentis contra Bald. Nouell. *in l. 1. n. 26. &* Negusant. *de pignorib. dicta p. 5. n. 28. membro 2. fall. 3.* Surd. *decis. 255. n. 18.* Castill. *decis. 303.* Caualcan. *tota dec. 32.* Thom. Actij *de infirmitate p. 2. vers. creditor.* Audit. Perusin *dec. 58. n. 22. lib. 2.* Adrian. Negusan. *toto respons. 182.* & aliorum *infra*, tenentium funerariam impensam præferri doti tacitam hypothecam habenti; in quo casu tacitæ hypothecæ nullus contradicit, excepto Nouello, & Mantica supra, vt refert Gayto *n. 1915.* 6

Addens, & supponere dictos vt habens funeralia præferatur etiam Doti habenti expressam hypothecam, sic etiam in dote docent Greg. Lopez, Azeued. & Mieres, quos sequitur Amator Rodriguez *de priuileg. creditor. p. 1. art. 1. n. 2.* Surdus *d. dec. 255. à n. 9.* Gayto *supra n. 2918.* quia publica vtilitas, quæ principaliter versatur in causa funeraria, debet præferri publicæ secundario, vt est causa Dotis, sicut communiter firmant DD. *in d. l. 1. ff. soluto matrim.* sequuti Bart. ibi, *d. n. 26.* 7

Dicitur enim vt diximus causa funeraria non solum publica in communi, sed etiam in quolibet particulari, cum non parum interfit homines sepeliri, & ne in infirmitate derelinquantur, & vt bestiæ, tamquam desperati moriantur: *sic ex l. Neratius ff. de religios. & sumptibus funer.* ibi, *quia pacto hoc publicum ius infringi non possit*, per quem Bart. & alij. 8

Dictio

9 Dictio enim *semper*, qua vtitur Consultus *in dicta l. impensa* continet vniuersalitatem affirmatubam, omne tẽpus,& casum,perpetuitatem,temporum continuationem, & alia, vt post contenta iura relata,centenosque authores,centenasque decisiones probant Augustin.Barbosa *de diction.verb. semper*,& per illam etiam DD.qua vsus fuit Consultus ibi *omne creditum*, cum ea sit etiam vniuersalis,quæ nihil excludit: sic idem Barbosa cum infinitis *dict.*207.*&* 310. idem Gayto *d.quæsito* 11. *c.*4.*de credito ex n.*1926. Vbi respondens Præsid. de Franch. dicenti modificari hoc ex verbo, *solet*, quod denotet *consueuit*,quasi non semper, ait non bene de Franch. cum in proposito nostro verbum illud sit regulandum secundum neutram dictionum *semper*,*& omne* positarum in eadem lege,nec mirum cum verbum *solet* prolatum à lege importet necessitatem, quando non incidimus in contrarietatem: nam in quolibet casu, cui adiicitur, habet rationem vniformem,vt magistraliter docuit Bartol.*in l.*1.*C.quorum*,*& quando iudex n.*8. quam & itidem habet funeraria causa ad præcedendum tam respectu tacitæ, quam expressæ, vt probant referendi,& in specie Surdus *d.dec.*255.*n.*23.idem Gayto *à n.*1927.*& n.*1930.

10 Et sic funerariam præferri tacitis, & expressis, etiam hypothecis, docent Anton. Gomez & cæteri *in d.l.*30.*Tauri n.*2.ex Bart.& aliis Gregor.& si tripulanter *in d.l.*12.*partita*, Constanter Caballin.*lib.*2.Meliloc.*cap.*677. & cum Rebuffo, Conrad.Azeued.Gutierrez,Ioan.Garcia Gallec.Anton. Gama,Ioseph.Ludou.Mascard.Ayora, Angul.Pichard.*in l.priuil.ff.de priu.credit.* legendus omnino *à n.*21.*vsque ad* 31.cum aliis pluribus addens *sub n.* 24. vt si non sit, qui pietate commotus funus defuncto faciat, spectet ad iudicem curare, vt sepulturæ tradatur *ex dicta l.*12. *part. vers.otro si* ibi *que el Iuzgado las ficiese tit.* 13.*p.*1. præcipuè ne mortuorum ossa verentur, aut sepultura commoda fraudentur, vt late præter alios multos exornant Menoch *de arbitr.casu* 387. Boer.*dec.*316.quibus addo Flores *in pract.lib.*1.*q.*9. Duenas *reg.*397.*vers. septimo*,Muta *ad consuet.Panormit.c.*38.Carpan.*ad constit.Mediolan.cap.*287.*à n.*10. Thesaur. *quæst. forens.*24.*lib.*4.& cum aliis Gayto *d. quæsito* 11.*c.* 4.*n.*1921.

11 Adhuc etiam pro prima sententiam vrget priuilegium *textus in l.licet*,*C. qui potiores in pignore habeantur*, per quem idem Gayto *de credito cap.* 4.*quæsito* 11.*n.*1952. concludit creditores ex priuilegio præferri causæ funerariæ, vel infirmitatis; eo quod nec iura, nec Doctores dicunt funeralia præferri creditoribus priuilegiatis, sed tantum dicunt præferri omni credito;& creditor ex priuilegio *d.l. licet* generalius procedit, cum Imperator ibi dicat omnibus creditoribus anteferri, & dictio illa *omnis* posita *in dicta l.penult. ff. de religios. & sumptib.funer.* modificetur per dictum verbum *solet* ibi positum, *at in dicta l. licet indistinctè*. Imperator statuit omnibus creditoribus hunc anteferri. Ergo cum ea prælatio non reperiatur data funeralibus,vt illa etiam priuilegiato anteriori præferatur, videtur vt respectu creditorum priuilegiatorum fallat doctrinâ secundæ sententiæ,vt ex aliis authoribus,quos probat,& refert Gratian. *tom.*4.*discept.forens.cap.*730. & Regens de Ponte *in decis.collateral. cons.* 34. *n.*10. & aliis adductis 1959. *&* 1961. infert idem Gayto non esse veram opinionem, quam ipse n. præcedenti relatus probauit *dict.n.*1947.*vers. concluditur*, nam postquam creditor *ex d. l. licet. dicitur* anterior,& expressam habens hypothecam, ac priuilegiatus, eo quod dos nequaquam præfertur, nec anteriori tacitam hypothecam habenti, nec expressam, non priuilegiatam anteriorem habenti, vt eleganter comprobat Barbosa *in l.* 1. *ff. soluto matrim. p.* 6.*n.*2.*&* 13. tenens ipse Gayto *à n.*1963. sic ab omnibus amplexum, tam in *dicta l.* 1. *quam in l. assiduis*, *C. qui potiores in pignore habeantur*,& sic in puncto iuris decisum esse in Regio Valli oletano senatu testatur ex Roderico Suarez *de annuis reditibus*, *lib.*2. *quæst.*20. *n.*6. & ob id *ex d. l.*30. *Tauri*,*quæ est l.fin.tit.*6.*lib.*5.*recomp.* potuit dicere Ioannes Matienzo *in l.fin.tit.*6.*lib.*5. *recomp.* hanc iuris impensam nullis creditoribus præferendam, *& ex l.eos* 9. *C. qui potiores*, *& dict. l. assiduis.*

Et ob hæc idem Gaytus, quasi oblitus adductæ 12
opinionis, quam, vt communiorem retulimus, quatenus probauerat cum communi Doctorum *n.* 1921. nempe funeralia præferri fisco, & doti, ostendendo satis fiscum in realibus non habere priuilegium, & dotem, diuersa ratione postponi,eo nempe quod vxor tenetur sepelire, & infirmum alere, verum quando alio modo his consuli non poterit, vt probat Mastrill. *dec.*103. *n.*7. *&* 8. post Duenas *regula* 397. *vers. sed mulier*, ac post Roman. Cassan. & Pappon citatos per dict. Mastrill. respondet *ex dictis n.præced.* Modificandam esse dictam secundam sententiam, vt non præcedat causa funeraria à creditoribus priuilegiatis anterioribus,nec expressam hypothecam habentibus, sed tantum illis,qui nullam,aut solam tacitam habẽt,ex eo etiam,quia etsi funeralia publico fauore nitantur; sed quia non semper publicus fauor præfertur priuato,vt latè docent Doctores *in d.l.*1. *ff.soluto matrim.* imo quilibet priuatus possit suum fauorem conseruare aduersus publicum, & dummodo sine dolo fiat, vt post alios, & Zasium probat idem Barbosa *in d.l.*1.*n.*21.*p.*3. ideo hanc opinionem vltimam,& adductam hic *sub n.*1. absque dubio concludit tenendam,dict.Gaytus, *vbi supra à n.*1950.*&* 1955. *ad* 1965. *per dict. l.licet*, per quam etiam adducit in illo Regno vigere,vt funeralia præferantur solummodo anterioribus habentibus tacitam hypothecam, non priuilegiatis, ac expressam,quæ semper reputatur anterior, etiã tempore nec de hoc dubitari posse,cum in his considerabitur anterioritas causæ, seu temporis acquisitionis; eo quod antequam res adquiratur debitoris afficitur illa speciali hypotheca,taliter, quod res illa, antequam obligetur aliis creditoribus emptoris, afficitur hypotheca illa speciali, & consequenter creditor illam specialem habens, dicatur anterior tempore, habito respectu ad tempus adquisitionis, vt eleganter refert dictum, & probatum ad Regem de Pont.*dicta dec.*34.*citata n.*8.*&* 10. & sic dictus Gayto dixit hanc veram omnino *supra ex n.*1958. & hoc quidquid in contrarium dixerint Pichardus *supra in §. quædam actiones de actionib.in fine*,Amator.Rodriguez *de priuileg.creditorum p.*1. *art.*3. cum dicat vtrumque sine lege, & generaliter loquutum fuisse.

Ego autem propter fundamenta legis diuinæ,& 13
naturalis adducta in fauorem communis opinionis existimo tenendum sine dubio causam funerariam præferri creditoribus, etiam hypothecam tacitam habentibus,priuilegiatis inquam, aut expressa gaudentibus,etiam sub ea distinctione in impensa tantum necessaria,habita ratione,& facultatum

tum defuncti *per l. si quis* 12. *vers. sumptus, d. l. at si quis* 14. *§. funeris causa, & §. hæc actio C. de religios. l.* 1. *§. fin. cum sequenti ff. ad legem Falcid. l. funeris* 37. *ff. de religios. & in dicta l.* 12. *part.* 1. *tit.* 13. ibi: *Aquestas de, pensas seán fechas mesuradamente catandola persona por quien son fechas*, & hoc pacto temperandam esse, & ad concordiam reducendam vtramque sententiam iudico, cum alia in aliquo casu contingeret, vt defunctorum ossa vexarentur, aut sepultura commoda fraudarentur, si timeretur defunctum grauatum fuisse creditoribus priuilegiatis, aut expressam anteriorem hypothecam habentibus, qui absumerent omnia debitoris defuncti bona.

14 Et iuxta hanc distinctionem etiam existimo terminandam esse aliam partem, quæ spectat ad sumptus infirmitatis, qui, etsi priuilegio funeratiæ causæ fruantur, sunt tamen cum moderatione deducendi ante æs alienum *iuxta text. in l. legatum* 3. vbi Accursius *C. de religios. l. instituend.* 4. *C. de petit. hæredit.* ex quibus; & aliis obseruant impensum deducendum esse, quod in defuncti morbum, & infirmitatem, ex qua decessit, expensum fuit: sic Iason *in d. l. fin. §. in computatione n.* 1. *C. de iure deliberandi*, Ludouic. Gomez *in reg. de infirmis resign. q.* 9. *priuileg.* 5. Anton. Gomez & alij *in d. l.* 30. *Tauri*, Ioan. Matienzo *in d. l. fin. tit.* 6. *lib.* 5. *recompil. glossa* 3. *n.* 4. Gutierrez alios plures referens *lib.* 2. *pract. q.* 72. melius Azeued. *in d. l. fin. n.* 4. Ayora *de partition.* 2. *p. q.* 12. *n.* 5.

15 Et videntur hæc fulciri cum in nostris legibus Regijs iam hodie modus impositus sit in his, quæ ad pompam spectant *in l.* 1. *tit.* 5. *lib.* 5. *recompil.* & alijs, quarum decisioni standum erit; habuit enim originem *a lege* 12. *tabularum*, cuius meminerunt Ioan. Garcia Gallec. *lib. de expensis cap.* 8. *n.* 10. Iacob. Rebard. ad easdem leges *cap.* 15. Bald. *cap.* 31. Anton. Augustin. *cap.* 44. iuxta quam dicit Pichard. *in dicta l. priuilegia de priuileg. credit. n.* 28. accipienda esse nunc iura *in dicta l. impensa*, cum relatis pro sententia communi, quam ipse (& nos sequimur adducto temperamento) *l.* 2. *in princip. ff. de priuileg. credit.. & l. Papinianus* 8. *§. quarta ff. de inofficioso testamento, in l. quod in vxorem* 13. *cod. de negoc. gestis in l. in restituenda* 4. *cod. de petit. hæredit. in dicta l. fin. §. in computatione cod. de iure deliberandi, & in §. fin. instit. deleg. falcid, & magis in dicta l.* 30. *Tauri, & dicta l. fin. tit.* 6. *lib.* 5. *recomp.* ibi *la çera, y gastos de el entierro.*

16 Et amplius nostra distinctio patet, nam, etsi *per d. l.* 30. *Tauri*, in qua fundatur Matienc. vt contrariam sequatur sententiam, cautum videatur funeris impensam deducendam esse ex quinto bonorum, & sic non præferri æri alieno, quod semper prius deducitur: tamen DD. pro intellectu duos distinxerunt casus. Nam aut defuncti bona soluendo sunt, & creditoribus omnibus, & filiis.

17 Et tunc procedere *dictam l.* 30. *Tauri*, ex quo non est dubium posse funeraria solui, ac satis fieri ex quinta bonorum parte, aut is, qui decessit soluendo non est, & eo casu ante omne æs alienum, deducendum esse funeris impensam, moderatam, scilicet, vt diximus (attenta persona defuncti, & qualitate bonorum) & deinde reliquum esse creditoribus aliis præstandum *ex dicta l. impensa*, ibi: *omne creditum solet præcedere cũ bona soluendo non sunt:* sic resoluunt, ac declarant Couarr. *in cap. Raynald. §.* 3. *n.* 2. *de testam.* & cum Azeuedo, & Angulo *in l. fin. tit.* 13. *de las mejoras lib.* 5. *recompil.* idem Richard. *in d. l. priuilegia n.* 27. Rojas *in epitome succes. cap.* 9. *num.* 23. Ioan. Garcia *dicto cap.* 8. *num.* 10. licet morosè Ioannes Gutierrez *d. q.* 72. *num.* 5.

Et quamuis hæc doctrina sic procedere debeat, 18
vt contraria diluantur fundamenta, clarior inquam fiet nostra distinctio, etsi aduersus nos illius opinionis DD. insurgant, si attendatur ad aliam distinctionem, quam præstant ad intellectum *dictæ leg.* 30. *Tauri* Ayora *de partition. dicta* 2. *p. q.* 12. Alphonsus de Azeuedo *in d. l. fin. recompil.* Pichard. *in d. l. priuilegia n.* 30. *in fine*, dum dicunt, quatenus spectat ad funeris impensam, ac ad infirmitatis sumptus; nempe quod licet hæc fruatur priuilegio actionis funerariæ, tamen non est deducenda ex quinto bonorum defuncti, ex quo expensa funeris omnino deducitur, sed ex corpore bonorum, vt debitum ab ipso testatore defuncto contractum, quod intelligerem sic procedere, quando bona sunt sufficientia, alias posset timeri mala in infirmo curatio, si medicinæ, & alij sumptus curationum deficerent.

Hæc vero impensa modo relato deducenda fo- 19
re, non solum ante dotem, sed etiam cum prælatione ad Fiscum existimamus, sicut *supra sub n.* 1. relatum est ex Thoma, Actio, Castill. Surdo, Mario Muta, & sicut ex aliis colligit idem Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 94. *n.* 7. qui si loquantur *de Dote*, eo fortius procedet in fisco, cum fauorabilior sit dos in puncto iuris (vt infra dicetur ab *alleg.* 22.) quam Fiscus.

Et iuxta distinctionem proxime positam intel- 20
ligerem etiam præferri Fisco expensas pro testamento, & inuentario factas, vt ex omnibus authoribus supra relatis colligit Gratian. *d. cap.* 94. *numero* 7.

Nec non, & in expensis factis per hæredem ad 21
ipsius defensionem contra alios prætendentes se hæredes; quia istæ expensæ veniunt appellatione funeralium, vt probarunt Adrian. Negusant. *responso* 98. Mastrillus *dec.* 203. Gayto *dicto quæsito* 11. *cap.* 4. *à n.* 1935. *qui ex n.* 1571. cum Corneo, Angelo, & Iasone *in dicta l. fin. §. fin. C. de iure deliberandi*, & Procella *de inuentar. q.* 7. *&* 8. *vtil. n.* 6. qui dicunt has prius detrahi, quam satisfiat omnibus aliis creditoribus; & sic decisum in Rota Romana Gratianus dicit *disceptat. forens. cap.* 275. *num.* 20.

In nostro tamen consilio in quadam lite his 22
diebus sopita inter fiscum, & descendentes cuiusdam defuncti in carceribus, nondum condemnati, quia vxor illius veste lugubri se ornauit, & retinere voluit lectum, siue talamum nuptiale, aut certam quantitatẽ pro ipsius valore. Et si ego in voto fuerim de iure deberi; quia nondum condemnatis permititur retentio, aut solutio; eo quod retinent bona; quæ etsi inuentariata, & sequestrata sint, nondum fuerint confiscata, imo restituenda, si causa suspendatur, vt solet fieri in causis illorum; qui in carceribus, aut extra defuncti fuerun, p r illa, quæ adduxi supra, *& dico infra sub. alleg.* 58. Et nihilominus ex horrendo exemplari delicto, in quo fuimus, denigrat nihil ratione vestis lugubris admissũ fuit, ne forte ex hoc gloriarentur vxor, & filij, aut alij descendentes, Patrem libertate, vt innoxium gauisum fuisse, & in Talamo aliter factum fuit, quasi debitum ab initio contractus matrimonialis; eo quod fuerat semper in vsu, & possessione vxoris.

ALLEGA

## ALLEGATIO XXII.

An fiscus teneatur alimenta, seu legitimam reseruare filiis hæreticorum? Et num hæc obligatio transeat in alium tertium, ad quem bona hæretici deuenerunt? Et num legitima loco alimentorum succedat, an legitimæ supplementum, patre hæretico, applicetur fisco? Et num debeatur legitima contra voluntatem testatoris ex necessitate?

### SVMMARIVM.

1 *Fundus manet hypothecatus pro alimentis legatis cum onere reali contra quemlibet possessorem, & n. 2.*
2 *Testator dicens ex certo fundo præstentur alimenta, & si non exprimat quod iure hypothecæ sit fundus obligatus, adhuc erit fundus obligatus, vide n. 3.*
3 *Hypotheca competit pro alimentis, quando certa corpora designantur, ex quibus præstentur, vt n. 18.*
4 *Bona paterna filiis sunt pro alimentis obligata.*
5 *Onus reale est illud, quod rem sequitur.*
6 *Hospes, Custos, laborator pro mercede, alimentarius pro alimentis tacitam habent hypothecam priuilegiatam aliis creditoribus.*
7 *Alimenta non habent, nec expressam, nec tacitam hypothecam contra bona patris; quia nulli in iure cauetur sentiunt multi, præstarique ex naturali charitate, vt num. 8. & sic creditores præferri dicunt alij, vt numero 9.*
9 *Alienata bona pro alimentis reuocantur remedio, quo alienata in fraudem creditorum.*
10 *Æs alienum est deducendum antequam alimenta filiis dentur, qui sentiant.*
11 *Alimentorum præstatio, vt sit in obligatione, vel non, octo casus distinguit D. Ioannes del Castillo, vel cum danda sunt parentibus, aliisve ascendentibus, à collateralibus, vel aliis, vt n. 12.*
18 *Hypothecaria competit pro alimentis assignatis ex fructibus super fructibus; aut de fructibus.*
19 *Alimenta filiis hæreticorum à Fisco S. Inquisitionis non præstantur.*
20 *Legitima priuantur filij orthodoxi propter parentum hæresim.*
21 *Alimenta, & legitima pari passu ambulant, si eadem ratio adest, secus si diuersa, vt n. 22. & 23.*
23 *Legitima, & alimenta, in quibus differant.*
24 *Legitima, vt præstetur, actio hypothecaria competit secundum plures sentientes procedere etiam contra tertios possessores, & n. 25. & pro supplemento legitimæ, vt n. 26. Alij hypothecariam dicunt non competere, vt n. 29. & 30.*
25 *Legatum, vt præstetur, competit actio hypothecaria.*
27 *Filij in legitima sibi debita sunt creditores iure naturali.*
28 *Legitima est filiis relinquenda, quoties bona patris confiscantur ex forma statuti.*
30 *Legitimæ filiorum creditores patris etiam chirographarios sentiunt communiter Doctores.*
31 *Legitima de iure Regio habet obligata omnia bona parentum, excepto quinto bonorum.*
32 L. 9. tit. 5. lib. 3. fori.
33 *Legitima si hypothecam non habet, deducitur prius æs alienum.*
34 *Conditio ex lege sicut datur pro legitima, ita & pro supplemento legitimæ, non ex testamento, vt sub n. 35.*
35 *Legitimæ supplementum est remedium extraordinarium, & quando relinquatur.*
36 *Retentio nulla, nec pro legitima, nec pro supplemento legitimæ conceditur filio ex bonis patris, & si Rota distinguat numero 37.*
38 *Legitimæ supplementum producit obligationem necessariam in bonis patris contra hæredem, & de ratione n. 39.*
40 *Debitum necessarium in persona defuncti, est tale in hærede.*
41 *Filij in crimine læsæ-Majestatis humanæ recursum non habent pro legitima contra bona patris confiscata, nec in crimine hæresis, vt n. 42. & 43.*
43 *Instructio Hispalens. prohibet legitimam, aut alimenta filiis hæreticorum præstari, nisi fiat ex benignitate.*

DE his dubiis cõnexe inquirere duxi propter dubium inter Doctores, an valeat argumentum de alimentis ad legitimam, vel è contra? de quo infra in vltimo dubio. Et sic quoad primum applicando hic quæ abundè dicta sunt supra *sub alleg.* 20. iam nunc breuiori calculo responsum præbebimus, cum ibi occasione illius dubij, *numquid filij condemnatorum præferantur fisco in pœnis parentibus inflictis?* quod est, ac interrogare, an filij puniantur propter delicta parentum in bonis sibimet, alias de iure debitis? Et pro affirmatiua sententia vltra dicta de iure naturali, & Diuino *sub dicta alleg.* 20. facit primo; quia si alimentis legatis prædium, aut fundus assignetur, ex quo alimenta ipsa præstanda sint, hypotheca tacita inducitur, & fundus hypothecatus, atque obligatus remanet, vt cum eo onere, quod reale reputatur, in quemcumque possessorem transeat, sicut deduci *solet ex l. 2. C. de aliment. & cibariis legatis, & ex l. codicillis §. instituto ff. deleg. 2.* sic tradit Lara *in l. si quis à liber. §. vtrum num. 33. §. si quis ex his n. 30.* vbi referens ex Bart. Ripa, Roman. Corneo, Guido Papa, Oroscio, & Rebuffo, communem sententiam ex Accursio. 1

Ibi recensет, quod si testator dicat *ex certo fundo præstentur alimenta*, quamuis non exprimat, quod iure hypothecæ sit fundus obligatus ad alimenta, nihilominus obligatus remaneat: sic post Bart. *cons. 3. n. 4. lib. 1.* Ludou. Roman. Franc. Marc. Vital. de Campan. Tyraquel. Rebuff. Hypolit. de Marsi. Ioan. Oros. Sebastian. Medic. Nicol. Euerard. Hieronym. Gigas, Nicol. Moron. & Boer. docent Cardinal. Tuscus *tomo 1. littera A. conclus. 286. n. 374.* Ioan. Baptista Laderchius *in cons. 163. num. 1.* 2

Amati

Amati *in conſ.*71.Philipus Paſchalis *de iuribus patriæ poteſt.2.p.cap.3.ſub num.28.in 1. edit.* Giurba *dec.5.n.13.& 43.ad conſuet.cap.7.gloſſa 12.p.1.n. 12.in fine*,Fontanela *de pactis nuptial.tom.2.clauſ. 5.gloſſa 1.p.1.n.119.* Hieronym. Leo *dec. valent. 27.n.2.p.1.& dec.159.n.21.p.2.* Caldas Pereira *de emphiteuſis extinctione cap.4.n.19.20.21.* Matienc. *in l.8.tit.8.gloſſa 1. num.22. lib.5. recomp.* Pacificus de Saluiano *interdict.inſp.3.cap.4.n.98.* Seſſe *dec. 16.n.17.* & poſt Didacum Couarr. Gratian. *diſcept.forenſ..tom.2.cap.366.n.6.& 7.& cap.413. n.38.& 39.& cap.683.ex n.15.& dec. 129.n.19.* Ioan.Baptiſta Pontan *de aliment. cap.17. num.30.* Ioan.Garcia *de expenſ.meliorat.cap.4.n.30.& 31. & 32.*Aluar.Valaſc.*de iure emphit.q.4.n.7.& q.32. num.20.*Zeuallos *in pract.q.692.n.3. & 4.* Matth. Colerus *de aliment.lib.3.cap.8.n.36.&38.*latè Pet. Surd.*de alimentis tit.8. priuilegio 51. à n. 3. & in fine regulariter igitur bona non ſunt.* Cardinalis Mantica *de tacitis,& ambig.conuent.lib.11.tit.3.n. 73.* Gaſpar. Anron. Theſaur.*forenſ. lib.2. q.67. n. 17.18.& 19.*Petr.Barboſa *in l.1. ff. ſoluto matrim. p.3.n.29.*& alij.

3 Secundo nam, etſi reſpondeatur proximè dicta intelligi quando ſpecialiter fundus deſignatus eſt pro alimentis,vt voluerunt relati,& cum multis idem Surdus vbi proximè dicens hypothecam tunc ſolum competere pro alimentis, quando certa corpora deſignantur, ex quibus præſtentur, & tunc quemlibet fundi poſſeſſorem poſſe conuenire ad illorum præſtationem, idque ſpeciali priuilegio, & fauore alimentorum: tamen generalirer eam hypothecam contrahi pro alimentis præſtandis, non ſolum filiis, ſed aliis etiam, quibus debentur, tam ex legis diſpoſitione,quam hominis, docent cum Paulo Caſtrenſe *in conſ.7. quia per ſupra ſcriptum col.*2.verſ.*illud autem conſtat.vol.*1. dicente tale onus alendi in hærere bonis, & ob id tranſire in quemcumque poſſeſſorem, Decius *in conſ.376.à num.3.* Palac.Rub.*in cap. per veſtras §. 23. à n.36.* Beccius *in conſ.8. Ioan.Delect. de arte teſtandi tit. 3. de liber. inſtit. cautel. 17. numero 7.*

4 Vbi explicite dicit,quod filiis obligata ſunt bona paterna pro alimentis; ob idque poſſint agere ad bona;quia onus illud ſequitur quemlibet poſſeſſorem, & omnes hi admittentes prædictum onus eſſe reale iniunctum bonis.

5 Nam realis actio eſt ea,quæ rem ſequitur *ex §. nam agit quis inſtit.de actionib.*Petrus Surdus refert hæc, & alia *de aliment.tit.8.priuileg.51.num.1.& 2.& priuileg.52.*& retulit Martin.Coller.*de alim. lib.3. cap.8. num.41.* & quod ea Competat hypotheca pro alimentis quocunque modo,& perſonæ cuicumque debitis, tenuit Nicol. Moron *de fide, treuga,& pace,cap.21.à n.6.*& per totum, quem refert Surd.*conſ.120.n.38. vol.1.* Laderchius Immolens.*in conſ.163.n.1.*Felician deSolis *de cenſibus tom.2.ad cap.5.lib.3.n.12.* Amator Rodriguez *de priuileg.credit.1.p.art.3.n.19.& 20.*

6 Qui etiam non dubitarunt poſt Decianum, & Cabalc.aſſerere hoſpitem,Cuſtodem, & laboratorem pro mercede, & alimentarium pro alimentis tacitam habere hypothecam priuilegiatam,præferrique omnibus creditoribus anterioribus, etiam expreſſam hypothecam habentibus; & ſic retulit Marius Giurba ad conſuet.Senat.Meſſan *c.7.gloſſa 12.p.1.n.9.*poſt Vincent. de Franch. Eutrard. Iunior,Molfeſium,Mareſcot. & Philippum Paſchalium: & faciunt quæ adduxi de hæreditate parentum delinquentium filiis,nec applicanda fiſco,*ſupra ſub dicta alleg.20.*pro quo faciunt *allegat.21.d. de prælatione cauſæ funerariæ.*

Pro contraria inquam ſententia nullo modo 7
pro alimentis, etiam filiis præſtandis hypothecariam, nec tacitam,nec expreſſam, voluerunt nonnulli adducti *ſub d.alleg.* 20.quia de tali nullibi cauetur, nec de iure ciuili,nec de iure noſtro Regio Partitarum,*& noua recopil.*voluerunt D.Ioan.de el Caſtil.*de alim.cap.35.& c.36.num.26.& à n.28.in verſ.ſuccedit* cum infinitis ab eo relatis,& cum Couarr. Surdo, Lara, Theſauro, Barboſa, Pontan. Coller. Mantica, Tuſcho, Seſſ. & aliis iam adductis dicens frequentiorem, & receptiorem eſſe ſententiam,vt non detur pro alimentis filiis præſtandis, aut aliis hypotheca vlla; ſic vt nec bona ipſa tacite ſint obligata,& vt maiori ratione ſeruetur etiam indiſtinctæ in omnibus alimentis, quæ quocumque modo debita ſint, & cuicumque perſonæ, ſiue ex legis diſpoſitione,aut hominis;& ſic Didacus Couarr. *in 4. de ſponſalib.p.2.cap.8.n.14.* dixit in alimentis à parente debitis nullum dari hypothecæ ius, nec pro his quæ maritus vxori, conſtante matrimonio, præſtare tenetur; & addit Martinus Collerus *de aliment.lib.3.cap.8. ex n.33. ad 43.* dum ait nullam hypothecariam competere pro alimentis ex legis, aut hominis diſpoſitione, aut miſerationis gratia debitis.

Eo quod fundamentum talis obligationis, non 8
conſiſtit in bonis ſed in naturali charitate tantum, & Laderchius Immolenſis *dicto conſ.*161.*n.*1.concludit,certum eſſe hypothecam non competere filio naturali pro alimentis, quidquid imprudenter aliqui dixerint, quod conſtanter tenere videntur Farinac.Ferrer.*ad conſtitut. Cataloniæ ſenat. temporis 2. declarat.1.n.29.*Doringio verb.*aliment.n.34.* & latè *n.*466.& antea *n.*452.

Quare Laderchius Immolenſis *in conſ.*163.*lib.* 9
*1.ex n.5.*dixit hypothecariam non dari, nec bonis ipſius parentis,vel alterius, qui alere tenetur onus reale in eſſe,quod bona ipſa inſequatur, ſed alio remedio agendum eſſe, quod ſcilicet alienata in fraudem reuocétur;& ſic Giurba ad conſuet. Meſſanens.*dicto cap.7.gloſſa 12.n.9.&* 10. & iam adducti, & alij plures relati à Caſtillo *ſupra ſub numero 28.& 31.* præſentiunt, ac volunt, vt creditores ſcilicet eius, qui alimenta præſtare tenetur, alimentis ipſis præferantur, & vt prius debeat ſolui æs alienum, quam alimenta, ſi ab eo petantur, qui ex lege alere teneatur, ſic ſane, vt melior ſit ac potior creditorum cauſa, quam alimentorum eorundem, provt etiam, & legitime cum Alex.& Barbatia ſcripſit Rolandus à Valle *conſ.22.n.29.volum.1.*vbi quod prius,& ante quam alimenta ſoluantur,debet detrahi æs alienum, ſi alimenta ipſa alicui teſtator reliquerit *per textum in l. vſufructu bonorum ff. de vſufructu legato*, qui, *& n.20.* idipſum ſtatuit in legitima, & Coſta *de ratione ratæ q.84.n.12.* quod alimentorũ legatũ non conſiſtit in præiudicium creditorum,& Stephanus Gratianus *diſcept.forenſ. tom.2.cap.366.n.1.*†Vbi quod creditor patris,præ- 10
fertur in bonis illius, non habita conſideratione alimentorum,quæ debentur filiis,& quod æqualiter procedit in quocumque alio, qui alimenta exhibere obnoxius ſit,vt etiam notarunt Menochius *de arbitrar.lib.2.caſu 169.num.4.*Alex.Trentacinquius *lib.1.variar.tit.de aliment.reſolut.1. num.20.* videndus etiam poſt Bartol. Præpoſitum, Alex. Ruin. & alias Petrus Surdus *de aliment. tit. 1.*

*q. 94. n. 14. qui & conf. 51. lib. 1.* Vt quamuis dicatur pro alimentis in testamento relictis pro vt aliis legatis hypothecam Competere, sed ita procedere, vt æs alienum priùs solui debeat, & creditores quicumque præferantur, qui, & alij deducunt periculosam esse sententiam Feliciani de solis, Amatoris Rodriguez, & aliorum, quos *à n. 1. adduxi*, asseuerantium non modo pro alimentis tacitam hypothecam contrahi, & competere, sed eam cum prælatione concedi; ita vt creditoribus etiam anterioribus, & hypothecam expressam habentibus, præferri debeant alimenta ipsa.

11 Oppressus inquam hac dificultate dict. D. Ioannes del Castillo post longam tractationem *de alimentis in dicto cap. 66.* Conatur sub distinctione octo casuum hanc difficultatem resoluere ibi: *à n. 34.* vel cum agitur de alimentis debitis filiis, & descendentibus à patre, à matre, & ascendentibus in casibus paupertatis, & necessitatis, & casibus à iure expressis, & sic ex legis dispositione; & in hoc primo casu, bona, nec tacite obligata esse, nec actione hypothecaria agi posse contra eos, & ipsorum bona, & minùs contratertios bonorum pos-
12 sessores † In secundo casu, cum agitur de alimentis ex legis quoque dispositione in casu paupertatis debitis à filiis, & descendentibus parentibus, & ascendentibus, & in his ipsummet ius obseruari.
13 †Tertio, cum fratres, & alij collaterales exigũt alimenta, & in hoc casu potiùs Non adesse hypothecam concluſit collerius *de alimentis lib. 3. cap. 8. n. 39. per dictam l. si quis a liberis §. Verum, & l. 1.*
14 *cod. de operis libertor* † In quarto casu de alimentis debitis ex hominis dispositione, sed ex testamento, aut vltima voluntate. Non designato fundo, aut re, ex qua soluatur, tunc idem dicendum, ac in præcedentibus casibus. Tamen Collerus *de aliment. dicto lib. 3. cap. 8. n. 38.* quem sequitur Doringius *Verbo. alimenta n. 452.* dixit pro legato alimentorum, nullo certo secundo designato, competere hypothecariam generalem ad bo-
15 na testatoris † In quinto autem casu, cum legatur super certo designato fundo, aut prædio, tunc competere hypothecariam, etiam contra quoslibet tertios possessores talis fundi; & in hoc sane sensu intelligendos esse DD. pro prima sententia adductos, aduertit Colerus post aliis *n. 30. & hoc per l. 2. ff. de aliment, & cibar. legat*, Vbi scripsit iure consultus in sequentibus verbis: *Et licet ad fiscum bona fuerint deuoluta, ex quibus alimenta debeantur præstanda sunt, sicuti si ad quemlibet successorem transissent*, Vbi Bartolus dixit bona transiere ad quemlibet cum onere alimentorum; sed hanc resolutionem ex multis explodit idem
16 Castillo *dicto c. 66. ex n. 36. à Vers. aduertendum.* † In sexto vero casu, ponit quando legata sunt, non modo alimenta; sed sunt alia in quam relicta ad pias causas; qui & si ex Gratiano *discept. forens. cap. 633.* per totum, referat, quod si quis mandet aliquid præstari, vel solui super bona, ista verba important hypothecam, & obligationem ipsorum bonorum, & quod sint obnoxia pro obseruatione promissionis, significando ius in re, cui adiiciuntur *ex l. codicillis 71. §. instituti. Vers. nec funerari super eas*, Vbi Castrensis *ff. de leg. 2.* sic vt procedat in testamentis, contractibus, & aliis quibus his dispositionibus; sed non sic amplectitur idem Castillo videndus in toto vers. *sextus*, dum denegat proexactione illorum hypothecam, quam & etiam negauit Gratianus. supra. n. 11. 12. & 13. cum aliis, quando quis mandasset aliquid solui *de fructibus sui fundi*, aut *ex fructibus*; nam tunc sola personalis actio competeret; non sic si dixisset *super fructibus*. In septimo, † & octauo casu, quos 17
ponit *à n. 42.* spectantibus ad pensionem, & designandam, & ad alimenta, quæ hæredes tenentur præstare, dixit vt deseruiant pro declaratione aliorum sex casuum, in quibus etiam negare videtur actionem hypothecariam per adducta in secunda sententia, & sic magis esse vt præsentiat nulli ex dictis casibus competere pro alimentis hypothecariam, sed tantum personalem.

Sed quo iura, præcipue, si considerentur quæ 18
adduxi *sub dicta alleg. 20.* præter fundamenta addicta hic *à n. 1.* D. Ioannes ab Castillo ita absolute moueatur, non est leuis dubij, cum ibi secundum plures, etiam aduersus hypothecam expressam, aut saltèm secundum alios aduersus illam habentes tacitam, filios præferri dictum sit in bonis confiscatis parentum, & sic videtur, vt debuisset complecti D. Ioannes del Castillo, vt quando alimenta designantur soluenda super certo fundo, aut prædio, aliisve designatis rebus immobilibus, tunc pertineat pro exactione hypotecaria actio, siue per verba *ex fructibus*, aut *defructibus*, aut *super fructibus*, vt præsenserunt. Ioan. Garcia *de expensis, & meliorat. cap. 4. à n. 31.* Aluar. Valascus *de iure emphit. q. 4. n. 6. at. 7. Latius q. 32. ex 11. 13.* Vbi plures adduxit *ad fin. §. lucius ff. de contrah. emptione n. 17.* Caldas Parcira *de emphiteus. extinctione cap. 4. ex n. 18. & 19.* Et sic post Laram *in dicta l. siquis à liberis. §. siquis ex his n. 43* dicentem *dict. l. 2. ff. de alimentis, cibar leg.* agere de bonis, de quibus præstanda sunt alimenta, & quando testator ipse, cui obligationi suppositi, tunc ipsa bona esse obligata pro onere alendi, furdus *de alimentis tit. 8. priuileg. 51. ex n. 2. in fine tituli*, sequentibus verbis loquutus est, *regulariter igitur bona non sunt pro alimentis obligata nisi quando alimenta ex certo fundo reliquuntur, vel quando super aliquo fundo constituuntur; quia tunc non denegatur hypotheca; erit tamen hoc speciale alimentorum priuilegio, quod datur hypotheca, quando relinquuntur ex certo fundo, quod secus est in eo, quod ex aliâ causa debetur*, quod sic ex infinitis amplexus videtur idem D. Ioan. del Castillo legendus *dicto cap. 66. de aliment. ad n. 26. qui ex n. 45.* vsque ad finem de aliis personis loquitur obligatus ad alimenta, vt sunt fratres, & alij cognati, ibi legendus, cum ad propositum non multum spectent.

Igitur pro resolutione in proposito dubio, & respectu Fisci S. Inquisitionis, si ad Ius naturale, ratione cuius parentes alere filios tenentur attendamus, reuerà videtur, vt in quocumque euentu bona confiscata maneant, obligata; & sic oppressus Quemada *in quæst. 24.* fiscali ex contrario stylo inquisitionis incidit indistinctionem filiorum, qui nati ante hæresim patris contractam, vt in hoc casu filiis teneatur fiscus alimenta præstare, secus filiis natis post illam, & hoc de Iure intelligendo *sic textum in dicto cap. cum secundum leges de hæreticis.* 19

Sed vt cumque sit tamen absoluta praxis styli, & Inquisitorum est, nempe quibuslibet filiis, ac descendentibus alimenta à fisco non præstari, iuxta quæ dixi *dicta alleg. 20.* ac tenent idem Lara *in dicta l. siquis à liberis. §. si mater. n. 16. ff. de liberis agnocend.* Baeja *de non minorand filiabus. cap. 15. à n. 25.* Caldas Pereira *in comment. ad l. vnicam cod. de delictis defunctorum. p. 5. num. 10.* Barbosa *in l. 1. p. 4. n. 34. & 35. ff. soluto matrimonio* Sanchez *in præcept. decalogi lib. 2. cap. 36. à num. 25.*

&

*& cap. 57. n. 16.* cum multis Pegna *in director.* inquisitor. p. 2. comment. 9. Cantera quæst. criminal. Rub. de hæresi cap. 1. n. 54. Decianus *tract. crim. lib. 5. cap. 45. n. 3. vers. amplia,* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. à n. 34.* Farinacius *de hæresi q. 191. n. 5. & 6.* Molina *de iust. & iure tract. 2. disp. 167. vers. observa,* Rebellus *de obligat. Iustitiæ p. 2. lib. 5. q. 4. n. 33.* Barbosa, & DD. antiqui *in cap. Vergentis de hæret.* & in *dicto cap. cum secundum eodem per textus*, ibi cum multis Zenedus *q. 16.* vbi de pœnis, quas incurrunt filij, & descendentes eorum qui commiserunt crimen læsæ-Majestatis, & diuinæ Ignatius de el Villar *responso 12.* vbi dixit rationem *ex n. 11. & 17.* quam retulimus *supra dicta allegat. 20.* idem Quemada, propter instructionem, quam refert *sub dicta quæst. 24. in fine*, & ex aliis *infra* referendis.

20 Ad secundam de legitima abunde etiam satis fit ex adductis *supra sub alleg. 19. & 20.* applicatis quoque de impensa funeris *sub allegatione 21.* Quibus suppositis, eo quod trita est conclusio in foro sanctæ inquisitionis, quod filij, etiam orthodoxi propter paternam hæresim priuantur legitima, vt docent, & adducunt cum aliis Farinac. *in praxi q. 24. n. 44. & 45. & de hæresi q. 191. n. 2.* Sanchez *dicto lib. 2. summæ cap. 16. à n. 26.* Deciano *in tract. crim. Rub. de hæret. cap. 1. num. 20.* Rojas *de hæreticis p. 2. n. 191. & singulari 64.* Menoch. *de arbit. casu 546. num. 11.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. à num. 4. & tit. 29. à num. 1.* Clarus *in praxi crim. num. 12. in vers. & scias,* Couarrub. *lib. 2. variar. cap. 18. n. 1. vers. primum an ob crimen*, & alij ex antiquis, quos isti referunt, quorum aliqui generaliter intermiscendo paternam hæreditatem cum alimentis, & legitima.

21 Et nos distinctius agendo *in dict. allegat.* diximus de confiscatione bonorum in genere, propter quam excluſi sunt filij hæreticorum, etiam Catholici, & hic *à num. 1.* de exclusione ab alimentis nunc de exclusione ab legitima, inter quæ, & si secundum aliquos nulla videatur constitui differentia; eo quod valet argumentum de vno ad aliud; sed num legitima sit potior alimentis met-ipsis? & quamuis Bartol. *in l. titio centum §. titio genero num. 26. ff. de condition. & demonstrat.* clare videatur docuisse argumentum ipsum procedere, vbi Angel. Castrēs. Imola & Menchaca *de succesion creat. lib. 2. §. 20. in requisito 42. num. 31. &* alij relati à Surdo *de aliment. tit. 9. q. 2. num. 1.* tenentes ex eo nempe, quia legitima substituitur in locum
22 alimentorum† Sed quia Martinus Collerius de alimentis *lib. 2. cap. 9. per totum,* idem Surdus *supra à num. 2.* Corduba de Lara *in dicta l. siquis à liberis §. idem Iudex num. 20. & 21.* cum Baroco, Tyraquello, Corrasio, & Roderico Suarez *in §. idem rescripsit. eiusdem legis num. 145.* Peregrinus *de fideicommiss. art. 36. num. 146.* Dauid Doringuis *in Bibliotheca iuris - consultorum, verbo alimenta num. 518. 519. & 520.*

23 Ideo sentiunt in multis differre, & si aliquando confundi ad prædictum effectum; differunt enim in eo, quod causa alimentorum est summaria; non autem causa legitimæ; pater enim non tenetur filio diuiti alimenta præbere *per dictam leg. siquis à liberis §. Sed si filius ff. de liberis agnoscend.* aliter vero in legitima, quam debet relinquere filio, quantumcumque ille diues sit; item quia pater viuens debet alimenta filio, legitimam vero non debet illi in vita, *l. 1. §. si impuberi ff. de collat. bonorum, quæ debet præstare filio spurio.* Sed non legitimam; & quia legitima est communis Rustico, & nobili iuueni, & puero, sed non alimenta, D. Ioan. de el Castillo nouissime *de alimentis cap. 18.* qui etiam ex dictis ita concludit *num. 51.* dicens, vt nec legitima sit fauorabilior alimentis, & si legitima sit admodum fauorabilis respectu eorum, quibus debetur; siquidem aliis etiam respectibus, etiam dicuntur alimenta potiora; & quia Euerard. in loco à dote ad alimenta *num. 3. fol. 401.* dicit procedere argumentum, si eadem militat ratio in vtroque, vel quando contrarium non reperitur expresse decisum in iure; inde est quod aliquando dici possit alimenta cedi loco legitimæ, quando legitima integra ex loco, statuto, aut ex Regia facultate, ad instituendum Maioratum non præstatur; tunc enim dicunt Molina *de primog. lib. 2. cap. 15. ex num. 2.* magistraliter loquens Surdus *de aliment. tit. 3. q. 1. à num. 29. & 76. & q. 3. in princip. & tit. 7. q. 15. ex n. 21.* Menoch. *lib. 4. præsumpt. 189. à num. 177.* Lara *in dicta l. siquis à liberis §. si mater à num. 55.* Barbosa *in l. 1. ff. soluto matrim. p. 4. num. 132.* Zeballos *in practicis q. 780. num. 11.* Fontanella State *de pactis nuptial tom. 2. à fol. 49.* Lortia *de fideicommiss. per prohibition. alien. fol. 39. q. 34.* per totam, & Additionatores Molin. *dict. lib. 2. cap. 15. sub num. 67. & 8. fol. 185.* alter Molina Theologus *tom. 3. de Iustitia d. 316.* D. Ioannes del Castillo *dict. cap. 17. ex num. 6.* Vbi cum hac limitatione sententiam dicentium non valere argumentum de alimentis ad legitimam, nisi quando remanendo omnia bona ex causa Majoratus penes primum filium, cæteris defraudaris, legitima loco eius debenttur alimenta: videndi idem Collerius *de aliment. lib. 2. cap. 9. ex num. 25.* dum agit de his alimentis, quæ loco legitimæ debentur filiis, aut filiabus in prædicto, & aliis casibus.

Quibus suppositis, iam est, vt ista disqui- 24
sitio exigat tractationem diuersam à relata de alimentis, & de vniuersa successione, aut priuatione bonorum, & qua actione filiis legitima debeatur? & numquid etiam si pro illa competat hypothecaria aduersus creditores, aut tertios possessores; nihilominus illa priuentur filij hæreticorum, quorum bona per S. officium Inquisitionis confiscata fuerint. In quo dubio, sicut relati hic à num. 1. voluerunt pro alimentis esse bona patris obligata, & hypothecata, saltim tacite, & *sub dicta alleg. 20.* pro hæreditate idem procedere, etiam in legitima, & voluerunt in specie Raphael Fulgos. *in cons. 84. incipit* Bonaccurs. *col. 2. dub. 2.* Rubeus *in cons. 156.* Puteus *decis. 37. lib. 2.* & alij relati à Petro Surdo *in cons. 54. num. 1.* Robles *de repræs. lib. 2. cap. 16. num. 35. & 36.* quorum fundamenta cumulauit; & disposuerunt Cardinalis Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 11. tit. 13. ex num. 1. ad 25.* Latissimè expendens omnia, quæ excogitari possunt, idem Surdus *dicto cons. 51. num. 4.* Peregrin. *de fideicommiss. art. 30. ex numer. 147.* Marta *in summa succes. legal. p. 1. q. 25. art. 9. n. 5. & 6. fol. 593.* & alij existimantes, atque firmantacite obligata, & hypothecata esse, sic vt hypothecaria quoque actione pro legitima ipsa agi possit contra tertios possessores, vt videtur Zeballos aduertere *in pract. q. 692. in initio argum l. fin. cod. sine censu, vel reliq; l. Imperatores ff. de public. & vectigal.* & omnes per Fulgosij rationem, nempe quia sicut prorelegata bona testatoris

sunt

sunt obligata, & multo magis pro legitima, cui lex magis fauet, quam legato; quia filius pro sua
25 legitima antefertur legatariis. † At pro legato, legatarius habet talem hypothecam, *l.1. cod. communia de legat. ergo* Camil. Borrel *in summa decis. tit. 16. de legitima n.87.* Merlinus *de legitim. lib.5. tit. 4. q.1. n.3.* Vt est etiam de mente Aretini *in cons. 156. incipit diligenter visis col. fin. vers. pro legiti-*
26 *ma* † Idemque pro supplumento legitimæ procedere voluerunt Rubeus *dicto cons. 56. n.2.* Picteus *dict. decis. 37.* Alex, Fulgosius, Picus, & Decian, pro vt eos refert idem Merlinus de legitima *dicto lib.5. tit.4. q.2. n.1.* imo Caualcan. *in decis. 21. p.2.* Riccius, *collect. 665. ad text. in l. si impuberi ff. de collat. bonorũ*, dixerunt filiũ Iudæi ad fidem conuersũ posse agere contra patrẽ, vt sibi legitimã præstet.
27 Quare Bald. *in cons. 171.* incipit *idem natus volum. 1.* potuit ad propositum, de quo est nostra tractatio dicere, quod publicatis bonis viri, vel patris, possunt vxor, & filij ratione hypothecæ retinere bona pro dote, & legitima; quis enim negabit refert, & tradit D. Franc. de Amaya *in l.1. cod. de pœnis fiscal. lib.10. n.42.* filios esse creditores in legitima sibi debita iure naturali; & inde creditores per illa, quæ adduxi *sub dicta allegatione* 10. & sic Iulius Clarus *in §. fin. q.38. n.26. in praxi*, Peregrin. *de iure fisci, lib.5. tit.11.* Anton. Faber. *de erroribus pragmat, decade 75. errore 5.* quos etiam adducit
28 idem Amaya *n.43. in fine* † dixerunt, quod si ex forma statuti confiscantur bona patris, est relinquenda filiis legitima; imo loquens idem Amaya *de pœnis Sodomitarum*, quæ videntur exequatæ pœnis delinquentium contra Maiestatem Diuinam, vel humanam in illo sodomiæ delicto, cuius pœna est, inter alias, combustio, adhuc filij, nec à bonis, nec à legitima sibi debita priuentur, vt latè expendit *ibi a n.32.* & nos dicemus infra, & faciunt Riccius *collect. 665.* & deuenit Rota Bonon. *decis. 89.* dum dixerunt in bonis confiscatis, vita patris durante, teneri fiscum filiis legitimam assignare.
29 Alij vero, & quidem fortissimis fundamentis docent pro legitima non concedi filiis hypothecariã, sicut nec pro alimentis, vt retulimus hic *ex vers. pro contraria*; & sic quod illis tantum competat condictio ex lege, hoc est actio personalis, etiam in supplemento legitimæ, Couarru. *in cap. Raymundus de testam. §.10. n.8. & de sponsalib. p.2. cap.8. §.6. n.* 14. Boerius *decis.* 20. Petr. Surd. *in dicto cons. 51. n.* 8. *ex vers. minus vero resistit* Gaspar Caullin. *millelochio* 811. Vincent de Franch. *decis. 374. n.17.* Luppus *de illeguimis comment. 2. §.1. n.29.* Petra *de fideicommiss. q.15. n.44.* Hypolit Ryminald. *in cons. 823. à n.18. lib.7.* Alex Rudensis *in cõs. 40. n.91. lib.* 1. Gratian. *discept. forens, cap.198. ex n.18. & 22. & cap.366. n.3. & 4. & c.634. n.11. & decis. 1. n.* 12. Ioseph Sesse *decis. 27. n.1.* Giurba *ad consuet. Messan. c.1. glossa.3. p.1. n.66.* ibi, *cum nec patris bona sint filio tacite obligata pro legitima, & c.4. glossa.4. n.12. & decis. 5. n.43.* Riccius *collect. 665.* & Laur. *in Rot. auenen. decis. 52.* Ioan. Baptista Costa *de remediis subsidiariis remedio 67.* Cardinal Tuschus *tom.5. littera l. conclus. 203. per tot. & conclus.* 192. D. Ioan. Franc. del Castillo *decis. 90. n. 32. &* 33. Magon. *decis. lucen. 66. n.1.* Hieronim. Laur. *decis. 52.* Menochius *de arbitr. casu 163. n.25. Statil. Pacific. de Saluiano interdicto inspect. 2. cap.2. à n.* 234 Cancerius *variar. resolut. 3. p. cap.21. de transmission. n.224.* Philip. Paschalis *de viribus patriæ potest cap.3. n.28. p.2. & cap.4. n.163.* Anton. Thesaur. *forens. lib. 3. q.27. n.11.* Angelus *de legitimo*



*contradict. q.13. n.14.* Mangilio *de imputationibus, & distract. q.13. n.14. &* 25. cum Alex. Decio, Crauetta, Negusant. Antonio Gabriel. & cum infinitis aliis D. Iason. del Castillo Legendus *de aliment. dicto cap.66. à n.6.* Afflictis, Grammatico Ruin. & alios ex antiquis, & cum eodem Zeuallos, Mãica, Fontanella, & aliis pro contraria relatis, dicentibus hanc esse communiorem sententiam, & omnes ex præcipua ratione, quia nullibi cautum est de iure bona patris esse tacite obligata, & hypochecata, & quia *ex §. cæterum in auth. vt cum de appellat.* cognoscitur pro consequenda legitima, datur conditio ex lege, quæ est actio in personam, sicut omnes profitentur *in §. sic itaque discretis in vers. appellamus instit. de actionibus.*

Et ob prædictam rationem, aliasquè causas, omnes creditores patris, etiam chirographarios præferri filiis petentibus legitimam, eorumque ius, potiùs esse, quàm ius filiorum docent *supra* relati, & Bart. *de succes. testat., & intestati lib.16. tit. de legitima n.6. &* 7. Merlin. *dict. tract. de legitima q.2. n.2. & n.4. latius lib.2. tit.1. q.16. à n.1.* Vbi cum multis aliis, dicit quod æs alienum, præcedit legitimam; quia legitima non est proprie æs alienum, cum dicatur quasi debita *in l. fin. §. fin. autem cod. de curat. filior.* cum infinitis idem D. Ioan. del Castillo *dicto cap.66. à n.17.* latè resoluens filios non esse verè, nec propriè creditores aduersus parentes pro legitima exigenda; & sic contrariorum sententiam, solùm habere posse locum, quando legitima fuisset in testamento relicta filio, *ibi à n.12* cum Marta, Giurba, Barr. Borrello, & alijs, eo quia in eo casu idem debet dici de illa, ac delegatis, & relictis, pro quibus competit non solùm actio personalis, sed etiam hypothecaria *ex dicta l.1. cod. communia de legat. §. sed nostra instit. eodem*, Vbi Doctores; non enim dicunt hoc in casu fauorabiliores futuros esse legatarios filiis.

Difficultas verò posset esse, nam cum de iure 31
Regio legitima sint signanter omnia bona parentum, excepto quinto bonorum, de quo libere parentes disponere possunt, etiam in fauorem extraneorum, *l.9. tit.5. lib.3. for.*, quæ communiter seruari solet, sicut ex ea deduxerunt, & aliàs etiam ponderarunt Anton. Gomez, Gaspar Boerius, Ludouicus Molina, Ioannes Gutierrez, & Azeuedo, quos retulit D. Ioannes del Castillo late ponderans *tract. de vsufructu cap.45. n.13. & de aliment. lib.8. cap.36. §.4. n.3* Gaspar Rodericus *de annuis reditibus lib.1. q.5. n.23.* & alij, potest dici, quod hoc iure pro legitima debita filiis, in his Regnis, debet pertinere, saltim tacita hypotheca; & sic notanter Zeuallos tenere *per leg.24. tit.2. lib.5.* qui tale non dicit, sed potius id tenere videtur Minchaca *de successionum creatione lib.2. §.20. n.313.* † Verùm post 32
plures, quos idem Zeuallos adducit *tota dict. quæst. 692.* tenentes, nec pro alimentis, nec pro bonis dotalibus hypothecariam esse constitutam, D. Ioann. del Castillo *lib.8. de aliment. dict. quæst.66. à n.15.* dicit in ea lege Regia, non illud probari, nec vt possit applicari ad casum præsentem, cum loquatur in longè diuerso, quæ solùm dicit, & notabiliter, quod licèt pater in bonis filij aduentitiis, & maternis habeat vsumfructum, & administrationem, si tamẽ ea alienauerit, remaneãt post eius mortẽ bona sua tacitè obligata, & hypothecata, & hoc, vt filio prospiceretur, in casu, quo bona alienasset, pater, vt intellexerũt Greg. *in dict. l.24. verb. entõce* Ayora *de partitionib. 1. q.32.* Cou. *lib.1. variar. c.8. n.5.* Aluar. Valasc. *cons.69.* Ant. Gom. *in l.48. Tauri n.15. &* 16.

Valenzuela Velasquez *in cons.* 86. *ex n.* 2. *ad.* 15. Ioan. Gutierrez *de tutel, & curator* 2. *p. cap.* 16 *n.* 15. Ludouicus Molina *de Iust. tom.* 2. *disp.* 536. *in vers. filius item* Amator Rodrig. *de priuileg. credit cap.* 4. *n.* 15. idem D. Ioan. del Castillo *de aliment cap.* 44. *n.* 7. vbi ponderat *eandem l. Partitæ*, Farinac. *decis.* 683. *p.* 2, *n.* 2. & *decis.* 124. *p.* 1. *tom.* 1. Faquin. *lib.* 12. *controuers. cap.* 58. Boer. *decis.* 23. *ex n.* 5. Mantica *de tacitis, & ambig. Conuent. lib.* 11. *tit.* 16. *num.* 19.

33 Et sic in hac consideratione cum infinitis scribit idem D. Ioan. del Castillo ex eo quidem, quod pro legigitima non adest hypotheca diuersos effectus produci nempe vt ea non deducatur ante æs alienum, & quod creditores præferuntur filio legitimam petenti; quia causa legitimæ est lucratiua, ad quam ante mortem patris filius actionem vllam non habet, & si sit in spe, & quod legitima debetur ex substantia, & corporibus hæreditariis in rebus legatis, & quod legitima peti possit vsque ad annos, 30. & non vltra, latè, & cũ multis explicat idem Cast. *dicto c.* 66. *à n.* 20. *&* 22.

34 Tota vero difficultas posset esse, num quid pro supplemento legitimæ hypothecaria, seu tacita obligatio pertineat, quando illa in testamento, vel alio modo relinquitur filio, aut super aliquibus prædiis; in quo dubio pro affirmatiua sententia faciunt adducta *supra de alimentis*, quæ hoc modo relinquuntur, & pro hac discordant DD. inter quos Gratianus, Borrellus *supra tit.* 16. *à n.* 92. Vbi plura tradunt Sesse, Giurba, Baptista, Costa, D. Franc del Castillo, Menochius, Cancerius, Fontanela, & alij, qui dicunt, vt quemadmodum pro legitima datur cõdictio ex lege, sic pro supplemẽto legitimę; quia & si hoc fallat, quãdo legitima constituitur ex testamento, hoc non procedere in dicto supplemento legitimæ, etiam ex testamento assignato.

35 Eo quod hoc remedium supplementum est extraordinarium, quod non actione ex testamento, quæ pro legatis, & relictis competit *ex dicta l.* 1. *cod. communia de legatis*, cum filius ad hoc supplementum agat, non ex voluntate testatoris, sed ex legis authoritate; sed ego crederem contrarium, quando illa ex testamento assignata patet, cum hic iam concurrat testatoris voluntas; & sic de supplemento idem iudicandum, ac de ipsa legitima in testamento assignata: quare Peregrinus *de fideicommissis art.* 36. *n.* 151. D. Ioannes del Castillo *dicto cap.* 66. *de aliment. sub n.* 12. *vers. sed an pro supplemento.* Giurba *ad consuet. Messam. cap.* 4. *glossa* 4. *p.* 1. *n.* 10. *in fine* improbantes eos, qui existimarunt, quod si pater in minus, quam sit legitima filium instituit, videatur reliquisse supplementum ad legitimam; ideo actione hypothecaria, & ex testamento agi possit, cum potius, sit contrarium; quod videatur supplementum denegasse; & sic condictione ex lege precisè agendum esse, & non ex testamento, aut hypothecaria: videndus Gratianus cum aliis *discept. forens cap.* 198. *ex n.* 15. *ad* 17. dum ex Saliceto, Ruino, Rota, Anna, Baldo, & Bartulo sic concludit.

36 At quia dubitari solet; num quid pro supplemento, aut legitima, filius possit aliqua bona patris retinere? vel an retentio ex lege concedatur? breuiter respondeo, vt nulla retentio competat, cum illa debeat capi de manu hæredis; debetur enim illa, vt diximus, deducto ære alieno, *ex l. Papinianus* §. 3. *ff. de inoffic testamento*; non enim potest constare, quanta sit legitima, & quid eius supplementum, nisi, citato hærede, & liquidato ære alieno, vltra quod etiam legitima est incerta ratione loci, tamquam portio pro indiuiso, & ratione quotæ fundi, cum nesciatur quota fundi pars debeatur; indeque propter incertitudinem nullam possessionem filio acquiri, qui propria authoritate non potest retinere, nec ingredi possessionem alicuius rei vacantis, aut sibi aliquo modo ius dicere, Bart. *in l.* 2. *cod. quãdo, & quibus quarta pars debeatur lib.* 10. lata, & in specie Alex. *cons.* 134. *attẽtis narratis n.* 2. & 3. & per tot ibi Natta *in addit, in verbo itẽ dicit*, Ias. *in l.* 3. §. *incerta col. penult. ff. de acquirẽda possess.*

Et quamuis Rota coram R.P.D. Lancelot. Romana Saluiani *interdicti* 3. *July* 1600. subdit pro legitima dari hypothecam, ac retentionem competere, antequam cætera bona filius grauatus restituat fideicommissario ex Castrensi *cons.* 292. *n.* 7. *lib.* 7. Gabriel *cons.* 36. *n.* 10. *vsque ad* 14. *lib.* 2. at aliud in supplemento dicendum; pro quo non dari actionem hypothecariam, nec peti actione ex testamento, sed condictione ex lege; & sic exceptionem, supplementi legitimæ non impedire immissionem ex Saluiano interdicto, vt recipientem altiorem indaginem, quæ in Saluiano non attenditur *per leg. fin. cod. quorum bonor.* Gratian. *discept. forens. cap.* 198. *ex n.* 18. vbi ex Peregrino *dicto art.* 36. *in fine n.* 149. Alex. *cons.* 78. *clarissimè lib.* 3. *n.* 3. Decio. *cons.* 235. *col. penult.* Rota Auenion. per Laurent. *decis.* 52. Ripa *in l. in quartam ff. ad. leg. Falcid. n.* 114. tradit nec pro legitima competere hypothecã, de quo est videdus bene expẽdens Petrus Surd. *in dicto cons.* 51. *n.* 8. *ad finem in vers. sed dicit quod filius potest paterna bona pro legitima retinere.* 37

Ex hoc duxi descendere ad aliud dubium, num legitima, & eius supplementum debeatur contra voluntatem testatoris? & quoad hæredem, an sit debitum necessarium; ita vt sit censendum relictum animo compensandi, quod per illud relinquitur ei, cui testator legauit. In quo dubio sunt etiã diuersæ opiniones; sed resoluendo breuiter potiùs est vt dicatur, quod cum agitur de supplemento legitimæ, obligatio producatur necessaria in hærede; eo quod illa obligatio descendit ab ipso testatore, qui minus reliquerat filio, ob quod tenebatur necessario ad illud supplementum *per l. omnimodo, & l. scimus cod. de inofficioso testam, l. cum ratio ff. de bonis damnat.* §. 1. *auth. de hæredib. & falcidia* † quæ nec in hærede potest considerari voluntaria ratione transfusionis à persona defuncti cum eisdem conditionibus, & qualitatibus, quasi ex persona hæredis non mutetur qualitas, & conditio obligationis *per textũ in l. cum fundus ff. de condit. & demonstrat*, vbi DD. & Bart. *in l.* 2. §. *ex his igitur ff. de verb. obligat* Gratian. *discept. forens dicto c.* 198. *ex n.* 2. *vbi à n.* 4. respondet Corneo *cons.* 192. *lib.* 1. & Chacherano *cons.* 55. *n.* 4. contrarium suadentibus *ex l. apud Iulianum* 3. §. *fin. ff. ex quibus causis in possess. eat*, & ibi *glossa in verbo contrahere, l. quæ legata ff. de reg. Iur. l. ex maleficiis*, §. *hæres ff. de action. & oblig.* quia illa procedunt in obligatione, quæ non erat in defuncto: alia in comprobationem adducit omnino videnda Gratian. *à n.* 1. *ad* 17. *vbi n.* 10. quod quia supplementũ legitimæ non debetur ex voluntate patris, sed ex sola legis dispositione, inde dicendũ sit hæredem quoad illud esse debitorẽ necessarium, & inde euenire, ait, quod si hæres aliquid legauerit, cui iã defunctus legauit, non sit cõpensandum cum legato, quasi tunc simus in debitore voluntario, pro vt in specie distingũt Gabr. *cons.* 106. *n.* 6. *l.* 1. idẽ Grat. *supra. sub n.* 4. & 5. & voluit Ancharranus *cons.* 26. *in* 2. *dubio* † Vbi quod debitũ necessariũ in persona hæredis; quãuis spõte adeũtis Castr. *cons.* 35. *col.* 2. 38 39 40

Aymon.

Aymon *conf.* 131. *n.* 14. *ad med. col.* 5. *vers. circa vltimum*, Surd. *Cons.* 112. *n.* 64. 67. *& 71. lib.* 1. Peregrin. *de fideicommiss. art.* 33. *num.* 41. *vers. & in proposito obiter* post Decium *in l. hæredem ff. de reg. Iuris* : alia Gratianus tradit.

41 Iam ergo concludimus, quod & si de iure ciuili, aut obligatione hypothecaria, vel conditione ex lege, possit filius damnati ratione alicuius criminis legitimam petere, aut supplementum ipsius, siue alimenta, per eadem, quæ adduxi *supra sub alleg.* 18. videnda, & applicanda. Tamen quoties per legem cautum est, vt filij recursum non habeant ad bona confiscata patris, vt specialiter Cauetur contra filios in crimine læsæ Majestatis humanæ *per leg. quisquis cod. ad leg. iul. Majest, & l.* 5. *tit.* 31. *p.* 7. *in verbis* ibi : *eaun decimos que ningun ome por, cerro que ome aya feho, non deuen ser tomados todos sus bienes, si vbiere parientes, que suben, O deciendan por linea derecha, fueras ende el que fuesse Iuzgado por traydor, O en otros casos señalados que son escritos en las leyas de este libro, enque señaladamente los mandas en tomar.*

42 *Et in crimine hæresis per textum in cap. Vergentis de hæret extra, cap. cum secundum leges eodem tit. lib.* 6. de cuius exceptionis ratione diximus, tum à *sub dicta alleg.* 18. tum etiam *in alleg. præcedenti* ; & sic non amplius immoramur.

43 Et sic solum referenda sunt verba instruct. Hispal. *cap.* 3. & Cordub, quas refert Rojas *de hæret. p.* 2. *sub n.* 191. dum dicens bona confiscari hæretici, etiam habentis filios Catholicos *per auth. Gazaros cod. de hæret, & glossam in dicto cap. Vergentis, & in dicto cap. cum secundum*, cum multis, quos ibi adducit, *& in singul.* 64. & quæ retulerunt Quemada *sub dicta quæst.* 24. *fiscal. n.* 11. 12. *& 13.* & Ignatius de Villar *responso* 12. *n.* 12. *quesi quedaren algunos hijos, o hijas demenor edad, que no sean Casador, los Inquisidores prouean, y den orden que los dichos guerfanos sean encomendados à personas honestas, y Christianos Viejos Catholicos, & a personas religiosas, quelos crien, y sostengan, y los informen cerca de nuestra santa fe, y que hagan vn memorial de los tales huerfanos, y de la condicion decada vno de ellos ; por que la merced de sus Altecas, es, de hacer merced, y limosna à aquellos, que Menester lo Vbieren, y fueren buenos Christianos, specialmente a las mocas huerfanas, Conque se casen, O entren en religion.* Oui bus nec alimenta, & minus legitimam, nec dotes deberi de iure, cum tantum ex gratia Principis, ac Inquisitorum, sic decernatur, quod iam tantum pendet à gratia Dominici Inquisitoris Generalis, qui adhoc solet aliqua ex bonis Confiscatis bona Condonare pro remedio educationis impuberum pauperum, vt dixi in cap. ex litteris de constit sub quæst. 3. in fine. Et ita tenendum cum DD. adductis supra hîc *in vers. ad* secundam, & aliis, quos ipsi referunt: aliqua dico infrà de legitima, & alimentis infra *sub alleg.* 35.

---

## ALLEGATIO XXIII.

**An fiscus teneatur dotare filias hæreticorum.**

*SVMMARIVM.*

1 *Dos, & alimenta quoad filios hæreticorum alendos, & filias dotandas, videntur equiparari, & suadetur sententia affirmantium respectu filiorum natorum ante n.* 2. *& 3. expenditur equiparatio à n.* 4.

2 *Filius natus ex superueniente patris Dignitate non consequitur honorem, & n.* 3.

4 *Dos, & alimenta differunt in quinque, & si aliquando valeat argui de vno ad aliud, vt à n.* 5. *& sub n.* 13. *exemplificatur.*

5 *Dotem priuilegiatam magis, quam alimenta dixerunt nonnulli, quia illa habet eorum etiam præstationem inclusam, vt n.* 6.

7 *Reficiens non præfertur doti secundum aliquos, quod non est certum.*

8 *Fiscus non præfertur doti anteriorem hypothecam habenti.*

9 *Dotis, & alimentorum argumentatio valet, si inter illa sit similitudo rationis, sicut si subsit diuersitas, & exemplificatur numeris sequentib, alias secus, vt n.* 13.

10 *Spureæ filiæ potest pater relinquere de iure canonico alimenta, & dotem.*

11 *Mater diues tenetur alere filiam inopem.*

12 *Pater naturalis tenetur alere filium naturalem inopem.*

14 *Dotis, aut alimentorum prærrogatiua desumitur à ratione potiori ex subiecta materia, vt num.* 15.

16 *Fiscus, & si secundum aliquos teneatur ad dotandum filias hæreticorum, secus verius est, etiam in filiis natis ante hæresim patris, vt n. seq. à n.* 19.

17 *L. insulam ff. soluto Matrimonio.*

18 *L. si marito ff. soluto Matrimonio.*

19 *Dotes non consequuntur filiæ hæreticorum parentum iuxta praxim communem sanctæ inquisitionis, & quare n.* 20. *& 21.*

21 *Hæreticus semper bona possidet, vsque ad sententiam condemnatoriam.*

22 *Dotare filias teneri Fiscum, ex æquitate Canonica aliqui dixerunt, sed non est verum, & si aliquando dat, aut dotet ex charitate filias miserabiles, vt numero* 27. *& quare numero* 28.

23 *Æquitas quando præferatur rigori ? remissiuè num.* 24.

24 *Cap. cum haberet de eo, qui duxit, quam polluit per adult. n.* 25.

25 *Filius Sacerdotis est incapax successionis patris Qui sine culpa pro patre potest puniri, vt per dicta n.* 26.

26 *Ius naturale, nec Diuinum læditur ; eo quod dotes, & alimenta filiabus hæreticorum denegentur.*

27 *Rex Ferdinandus dotauit filias hæreticorum, sed hoc ex commiseratione tantum de bonis Confiscatis parentum.*

29 *Dotes fil abus hæreticorum traditas, possunt à fisco reuocari.*

Coniunxit Quemada sub vnica tractatione præcedentem allegationem de alimentis, & hanc, an teneatur fiscus filias hæreticorum dotare, *quæstione* 24. Vbi in principio dicit, quod solus Bolognetus *determinat in l. fin. cod. de dotis promissione*, quod fiscus tenetur dotare filias, & hoc itidem ex Baldo, quem refert Palacios Rubios *in cap. per vestras fol.* 82. §. 23. *col. fin.* incipiens *sed pulchrum*, quia dos succedit loco alimentorum. 1

Qua de causa cum in puncto iuris resoluat idem Quemada alimentorum Quæstionem, etiam non obstante textu *in cap. cum secundum leges de hæreticis*, vt alimenta debeantur filiis natis ante hæresim patris, & per consequens obligationem dotandi, etiam adesse in fisco, saltem filias, quæ ante delictum parentum erant Natæ; eo quod pater ad alendum, & dotandum filias erat obnoxius iam, ante quam delictum committeret, vt *in dicta l. fin. cod. de dotis promiss. l. qui liberos ff. de ritu nuptiar. in l. obligamur, ff. de actionibus, & oblig.* quæ loquitur in dote, & in alimentis *l. si quis à liberis ff. de liberis agnoscend. l. emancipatũ ff. de senatoribus, l. si senator Cod. de dignit. l. 12. & l. filij senatorum ff. ad municipal.*

3 Vbi filius ante natus ex superueniente dignitate in personam patris, non consequitur honorem, & per consequens, si non honorem, nec pœnam, *vt in l. ex qua pœna ff. de reg. iu. is, & ex textu expresso de iure Regni in l. 6. tit. 27. p. 2. circa finem, & ex textu singulari*, qui ad id facit *in l. 2. cod. de libert. & eorum filius*, ex qua Bald. dixit delictum numquam nocere filio, qui ante patris delictum natus est: quam partem multis fundamentis ad vtramque disputans, amplectitur legendus Calderin. *sub tit. de hæreticis cons. 3.*

4 Sed quia id dictum videtur per æquiparatam obligationem de dote ad alimenta, vel è contra de alimentis ad dotem, non absre est, hanc similitudinem intelligere, vt sic faciliùs quoad iura ciuilia difficultas agnoscatur; video inquam DD. discordes; nam multi per glossam *in l. ob æs alienum cod. de prædiis minorum*, quam sequuntur plures, quos recensent Lara *in dicta l. si quis à liberis, §. idem iudex*, Euerardus *in loco de alimentis ad dotem* Tyraquelus *in tract. de priuileg. pia causa in præfatione col. 12. vers. item cum dos, & de primogenitura qu. 62. & alij* plures relati à Surdo. *de aliment tit. 9. q. 1. per totum, & tit. 1. q. 102. n. 5.* Menochius *lib. 4. præsumpt. 189. n. 29. & 66.* Fabius Turretus *in cons. 31. ex n. 1.* Martin. Colerius *de aliment. lib. 2. c. 10. n. 10. & dicta glossa* cum salicet, Bartol. Iason. Bertrando, Benincasio, Chacherano, Bursato, Ruino, Tetra. Deciano; & aliis, Roland. *cons. 74. à n. 42. volum. 1.* Chuchus *in l. quoties n. 92. cod. de præcibus imperat. Offerend.* Cauall. *in cons. 152. n. 17.* Bellonus *in cons. 88. à n. 7.* Giurba *decis. 5. n. 12.* Petr. Magdalen. *de numero testium in testamentis requisito 2. p. cap. 2. n. 55.* & alij dicentes æquiparationem, & argumentum procedere.

5 At alij etiam relati à Lara, vbi supra, & à Bellon. non procedere similitudinem, nec argumentum, & quod sic multum inter vtrumque interfit, recensente specificè *n. 25.* differentias quinque inter dotem, & alimenta, concludens esse admodum incertum, quæ sit receptior sententia, *Vbi n. 26.* aliorum placita recensent, Surdus *dicto tit. 9. q. 1. n. 3.* nonnullas adducit, tendentes ad id, quod is, qui alimẽta exhibere tenetur, multis in casibus præstare non debet, vt ostendit Lara exemplis supra.

6 At quia alij dotem esse alimentis fauorabiliorem, & magis priuilegiatam, interquos Mantica *lib. 13. de tacitis, & ambig. conuent. tit. 13. n. 3.* & alij per Collerium *dicto cap. 10. n. 3. & 4.* & per Surdum. *dicta quæst. 1. n. 2.* dicentes dotem continere causam alimentorum, & habere illorum præstationem adiunctam, *vt in l. pro oneribus cod. de iurè dotium*, continereque liberorum procreationem; & ob id continere causam publicam *ex l. 1. ff. soluto Matrim.*: Videndus idem Surdus *de aliment tit. 8.*

7 *priuileg. 1. n. 18. & 19.* † Ob quæ etiam potest dici, quod reficiens non præfertur doti, vt satis apertè statuit Imperator. *in §. his consequens, auth. de æqual. dot.* quamuis reficiens expressam haberet hypothecam, vt ex Socino. *cons. 10. n. 11. lib. 3.* Cardin. Mantic. *lib. 11. tit. 23. n. 7. & 8.* resoluit Gaito decredito *cap. 4. quæsito 11. n. 19. 80. & 81.* si tamen refectionis hypotheca sit posterior sic ex Morot *de cõmuni cons. 54. n. 8.* quod nõ est certũ vt ipse Gait. probat ibi *ex n. 1981.* Vt certũ tamẽ adducit Gaito *in dicto c. 4. qu. 11. à n. 1891. & à n. 1859.*

Quod & si fiscus habeat prælationem super bonis debitoris quæsitis post fisci hypothecam, *l. si is qui ff. de iure fisci*, sed non inde illum præferri doti habenti anteriorem hypothecam, illa ratione, quia priuilegiatus non vtitur priuilegio suo contra pariter priuilegiatum, cum in illis debeat seruari dispositio textus *in l. sed & si milites ff. de excusat. tutor. & per inductionem textus in l. 2. Cod. qui potior in pignore habeatur, & l. fin.* eodem, quasi hac instantia possit dici in proposito nostro dotandi obligationem, vt priùs natam obligare fiscum ad dotandum filias illius, quorum bona confiscata sint ex delicto hæresis. 8

Verum ego in hoc præmisso existimo aliquando contingere, vt valeat tale argumentum, talisque æquiparatio, si inter alimenta, & dotes militet eadem ratio; secus si subsit ratio diuersitatis, & sic rẽ hanc decidendã fore ex idẽtitate, vel diuersitate rationis, ex idẽtitate valere, nã sicut alimenta possũt denegari filiis ingratis, sic, & dotes, & generaliter ex omni causa, ex qua possent exhæredari. 9

Et sicut etiam filiæ spureæ hodie de iure canonico potest pater relinquere alimenta, ita, & dotem. 10

Et sicut Mater diues tenetur alere filiam inopẽ, quando pater est inops; ita etiam, & dotare filiam inopem, & si regulariter Mater ad id non teneatur. 11

Et sicut pater naturalis tenetur alere filium inopem, ita & hoc casu tenebitur filiã inopẽ dotare vsque ad congruã quantitatẽ; sic & aliter exẽplificat. Euerard. *dicto loco ab alimentis ad dotẽ ex n. 3. ad 8.* 12

At si non sit eadem ratio, non valere argumentum, dicit idem, vt sequitur etiam, & exemplificat cum Lara, Surdo, Collero, & aliis multis D. Ioan del Castillo legendus omnino, & late agens *de alim. cap. 16. per totum. vbi sub n. 9.* vers. *exempla autem*, refert ex dictis quinque instantias, quibus apparet non benè argui de vno ad aliud; nam pater filiam alere naturalem, sed non illam dotare, & quod pater non alit filium diuitem, sed dotat filiam, quæ habet aliunde, & quod frater alit sororem coniunctam ex vno tantum latere, sed eam non tenetur dotare, & quod qui negat alimenta, videtur necare, non qui negat dotem; sic & aliàs retulerunt Collerius, *dicto lib. 2. cap. 10. ex n. 11. ad 28.* Barbosa *in dicta l. 1. ff. soluto matrim. 4. p. n. 105.* Mantica *dicto lib. 13. tit. 13. n. 15.* idem Castillo, † *qui & n. 11.* constituit regulariter argumentum de alimentis ad dotem negatiue obtinere, alimenta scilicet non dantur, siue de iure non competunt hoc, vel illo casu; ergo nec dos datur, aut competit, qui postquam alia adducit, concludit dotis, & alimentorum præcedentiam, aut prærrogatiuam maiorem, aut minorem ex paritate, aut maioritate rationis, vel ex subiecta materia de iudicandum, & dotem aliquando superiorem, & fauorabiliorem, aliquando inferiorem, ex rerum, & causarum circunstantiis de iudicari, & inde circa ordinem Iudiciarum, & alia concessa esse nonnulla priuilegia alimentis, quæ non ita doti communicantur. 13 14

Sicut, & doti alia conceduntur; & tacitæ hypothecæ priuilegium maximum, quæ alimentis non dantur: sic ex Surdo; *dicto tit. 8. & 9.* Valen- 15

zuela Velasquez *Cons.* 10. *per totum*, de quo videndi, & de differentiis Math. Coller, Fabius Turretus, Martha *in l.* 1. *ff. soluto n.* 15. *&* 16. Monter. à Curba *decis.* 16. & alij ex iam adductis.

16 Ad primam ergo dubij partem, his præmissis, videtur dicendum iuxta iuris regulas fiscum teneri ad dotandum filiam condemnati, cuius bona confiscata fuerint, vt determinat expresse Bald. *in dicta l. fin. cod. de dotis promis. n.* 9. & secundum Nouissimam editionem, *n.* 11. *lectura* 1. in verbis sequentibus, *idem dico, si bona sunt confiscata ex forma statuti, quod fiscus tenetur dotare filiam ex bonis Confiscatis per dict. leg. & omnium istorum ratio pendet ex naturali vinculo, quo pater tenetur ad dotandum, vt in dicta l. obligamur* §. *lege ff.* de act, 17 & oblig. † Qui hoc probat *ex l. in insulam, ff. soluto matrim.* Vbi est casus, quod si pater post dotem filiæ promissam in insulam deportetur, eiusque bona publicentur, actio de dote ad filiam pertinet, tamquam ad veram, & propriam creditricem, ex quo textum ibidem Notabiliter deducit Paul. Castrens. *n.* 2. quod illa, quæ post mortem condemnati, deuentura sunt ad filios, vt filios, non transeunt in fiscum, quasi apertius Paulus dixerit, fiscum ad debitum naturale teneri filiis condemnati præstandum, ad quod pater ipse adstrictus erat, cum circa naturalia, semper firma, & immutabilia permaneant Iura, vt *in* §. *sed naturalia instit. de iure naturali, gent, & ciuil.*

18 Quæ Baldi sententia probari etiam valet *ex l. si marito ff. soluto matrim.* Vbi marito, eiusque bonis publicatis, fiscus bonorum successor creditoribus satisfacit, inter quos nullus certè germanior creditor dici potest, quam filius, cui pater ante condemnationem factam vinculo naturali tenebatur, & ad dotandum, & ad alimenta præstandum; & sic Baldi determinationem simpliciter sequuntur Paulus Castrens. *in l. si socer. n.* 4. *ff. soluto matrim*, Ripa *in dicta l.* 1. *n.* 78. eodem, Ioan Corrar. *in l. qui liberos n.* 110. *ff. de ritu Nuptiar. & in l. filium quem habentem, n.* 188. *cod. familiæ erciscundæ*, Socinus *cons.* 57. *n.* 23. *lib.* 4. Montalb. Baldo non relato) *in l.* 9. *tit.* 5. *lib.* 3. *fori in parte non pueda iuxta princip.* Quare in terminis, de quo loquimur Optimis fundamentis Cynus *in l. non omni, cod. de administr. tutor* idem Bald. *in dicta l. fin. cod. de dotis promiss. col.* 2. *& in l. fin. ff. de his quibus vt indignis diuerunt, atque tenuerunt*, vt refert Ignatius deel Villar *responso.* 12. *sub. n.* 5. *&* 6. fiscum teneri, atque cogi posse ad præstandam dotem filiabus pauperibus ex bonis paternis publicatis pro delicto hæresis, & hæc pars iuuatur ex multis adductis rationibus tam *sub allegat.* 18. *quam allegatione* 20. & in præcedenti, de legitima, & alimentis.

19 At quia communis tribunalium inquisitionum praxis est, & stylus inconcussus, & semper obseruatus, vt patre hæretico existente, nec filiæ ex eius bonis dotem consequi valeant, vt docent Simanchas *de Cathol instit. tit.* 9. *n.* 23. *&* 24. Peregrin. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 76. Surdus *de aliment. tit.* 6. *q.* 31. *n.* 16. Quemada *dicta quæst.* 24. *per institutionem*, cuius verba retulimus *in fine præcedentis allegat.* Cantera *in quæst. crimin. de hæresi cap.* 1. *sub n.* 20. Barbosa *in dicta l.* 1. *ff. soluto matrim.* 4. *p. n.* 83. *&* 85. Caldas Pereira *in l. vnica cod. ex delicto defunctor. p.* 5. *n.* 10. Farinac. *de hæresi q.* 191. *n.* 8. Ignac de el Villar. *dict. resp.* 12. *n.* 11. *&* 14. & alij communiter.

20 Et hoc per rationes, quibus, & bona, hæreditates, alimenta, atque legitima *ab eis* auferrtur, iuxta quæ diximus *dicta alleg.* 18. 20. & præced. hîc repetenda, & ex maiori vinculo, quanto maius est, quod militat in dictis præstationibus; & quidem, quia cum *ex cap. Vergentis de hæret*, extra, prædicta pœna priuationis expresse est cauta aduersus filios hæreticorum, sicut & *per leg. quisquis cod. ad leg. Iul. Maiest*, aduersus filios rebellium contra humanam Maiestatem, vt in prædictis locis retulimus, & consequenter ius naturale adductum proximè hîc à vers. *ad primam*, non sit in consideratione, quod seruari non debet, cum iam ex culpa parentis, filij censeantur male meriti; & sic exhæredatione, & priuatione alimentorum legitimæ, & dotis priuati, vt hac via alij deterreantur, sicut aliàs prudenter considerauit Triphonius Iure Consult. *in l. bona fides ff. depositi*; debet enim male meritus publicè laborare egestate, vt alij deterreantur à patrandis delictis *ex textu Optimo in cap. nouimus* §. *pro illo, de verb. significat.* ibi *pane doloris, & aqua angustiæ sustentandum.*

Ideo sine vlla distinctione tenendum, atque firmandum fiscum non teneri ad dotandas filias parentum hæreticorum ex bonis confiscatis eorum, siue natæ iam essent, aut post ex ea potiori ratione, nam vt supra dixi *sub allegat.* 18. Hæreticus semper possidet bona, vsque ad sententiam condemnatoriam, à quo ad fiscum ex delicto hæresis transeunt omnino absque onere alendi, & dotandi filiis, & filiabus, vt diximus *alleg. præced*; non enim ab eo, & ab eius generatione, quæ Christo suo nigra extitit, sperare potest aliquid boni, nec in filiis ante delictum patris natis, quia vtcumque nati sint, tandem hæreticorum filij sunt, qui non solum inde habentur suspecti circa ea, quæ ad religionem attinent Christianam, sed etiam circa cætera omnia, quæ Christianis veteranis, ac mundo sanguine natis officere possunt, iuxta illud sapientiæ 4. *ex iniquis* (inquit Salomon) *omnes filij, qui nascuntur testes sunt nequitiæ aduersus parentes in interrogatione sua*, iuxta illud etiam Virgil. egloga 2. ibi: *naturæ sequitur semina quisque suæ*, & ex aliis infra referendis *alleg.* 36. *&* 37. in terminis latè agens Ignatius de el Villar *dicto respons.* 12. *ex n.* 22. *ad* 32. & in aliis videndus textus *in dicta l. quisquis* §. *filius cod. ad leg. Iul. Maiest*, *l. quod si nolit.* §. *mancipia ff. de edilitio edicto*, ex quibus contra filios insurgit maxima continuationis criminum parentum suspicio, cuius imitatores futuros esse filios, valde ius suspicatur. 21

Et quamuis nonnulli existimarint saltim æquitate Canonica teneri fiscum ad dotandum filias hæreticorum ex bonis confiscatis, inter quos Rojas *singulari* 47. quod admittit Franc Pegna *in filia alicuius magni Principis hæretici in additionib. ad Eymeric. in directorio inquisit. p.* 2. *comment.* 9. *ad dict. cap. vergentis de hæret.* vers. fin. vbi ponit exemplũ Ferdinandi Regis Neapolitani, qui filias Principis Rossani rei læsæ Maiestatis ex illius bonis ditissimè dotauit ex Gigante in loco per eũm relato, de quo refert Farinac. *q.* 24. *in praxi à n.* 46. *&* 47. *de hæresi q.* 191. §. 1. *n.* 8. vers. *contrarium* Palacios Rubios *in cap. per vestras* §. 23. *n.* 16. *& in l.* 77. *Tauri, qui primus ex nostratibus sic tenuit.* Ripa in *dicta l.* 1. *n.* 78. *ff. soluto matr.* Corras, *in dicta l. qui liberos n.* 110. Greg. Lop. qui plura tetigit, *in l.* 20. *tit.* 2. *p.* 3. *in parte por denda que los deuan*, Latius *in l.* 7. *tit.* 7. *p.* 6. verbo *Catholicos* ad finem glossæ, qui tamen se remittit ad tradita per D. Palacios *in dicto* §. 2. 3 Ægid. Bosius *in tract. de causa crimin. cap. de public. bonorum à num.* 9. Simanchas de Cathol. *instit.* 22

*tit.19.in princ.*Decanus Segobien.*in tract.de hæret. q.19.* Didacus Perez *in l.3.tit.9. lib.4.ordinam.veter. col. 1495. in prima editione*, verſ. *eſt tamen dubium*, Baeza *in tract. de non meliorand. filiabus cap.15.n.25.*idem Rojas *in epithome ſucceſſion.num. 23. cap.7.* Vbi dixit de hoc eſſe quandam inſtructionem S.officij, dicentes etiam hanc æquitatem præferendam eſſe iuris rigori; ad quod adduci poſſunt quæ latè ſcripſi *ſunt cap.2. de ſent.& re iudic.*

23 † Vbi quando æquitas præferatur, aut rigor. putantes etiam eam deduci poſſe *ex cap. cum haberet*, & quæ ibi ab ſcribentibus traduntur de eo, qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulter. Vbi filius in capax ſucceſſionis paternæ, capax eſt alimentorum; & ſic dotis,poterunt dicere propter adducta hic *à numero* 1.

24 Tamen nec *ex dicto c.cum haberet*, nec alijs fundamentis traditis à connumeratis Doctoribus poteſt id colligi,quia,etſi vt dixi *in dicto cap.2.de ſent. & re iudic.* regulare ſit, æquitatem præferendam eſſe rigori, vti id videtur cautum ibi de iure canonico,& in iuribus,quæ ibi retuli,& *ex l.placuit C. de iudic. l.ſeruium §.ſequitur ff.de verb. obligat. l.in ſumma §.item varus ff.de aqua pluuia arcenda*; quia vt dixi *in dicto cap.2.* illud procedit, quando rigor. & æquitas pariter ſcripta ſunt,vt in cap.fin.de tranſact. vbi communiter ſcribentes reſoluunt, quod erit ſecus, quando rigor, aut ſeueritas ſcripta eſt, æquitas autem non ſic; tunc enim præferri debet omninò,omiſſa quacumque æquitate,vt in *l.proſpexit ff.qui, & à quibus declarant optime* Iaſon *in dict.l.placuit n.*8.Ignac.del Villar. *dicto reſponſo 12. videndus n.7.& 29.& ſcribentes communiter in l.1. C.de legibus*,vbi reſoluunt id procedere,licet æquitas ſit ſcripta in genere, rigor.vero in ſpecie.

25 Nec obſtat *dict.c.cum haberet diſpoſitio*,quia etſi verum ſit,quod ibidem filius ſacerdotis eſt incapax ſucceſſionis patris,non ex propria culpa,ſed ex culpa ipſius parentis; tamen illius capitis diſpoſitio extendi non debet,nec poteſt ad delictum hæreſis omnium grauiſſimum,in quo ſpecialiter in pœnam filiorum inducta eſt exhæredatio, vt iam *ſub alleg. 18.& allegat.*20.acalijs dixi,præſertim quod cauſæ, quæ militant in delicto hæreſis, ad hoc vt filij puniantur,longe grauiores ſunt,ac maioris ponderis,quam illæ,quæ militant in generatione damnata filiorum ſacerdotis, vt patet, quid mirum igitur ſi diuerſum ius ſtatui debeat; ita in ſpecie Ignacius de el villar *dicto reſponſo 12. ſub n.29.*

26 Vnde,quia vt ſupra diximus *ſub alleg.præced.*aliquoties alius pro alio abſque culpa puniri poteſt, vt etiam probatur præter ibi adducta ex illo deuteron.33. ibi *non egredietur mance, id eſt ex coito natus in Eccleſiam Domini*, & ex optimo textu in hac materia *in dicto cap.vergentis de hæret.*ibi *cum in multis caſibus, etiam ſecundum Dominum iudicium filij pro patribus temporaliter puniantur,& iuxta canonicas ſanctiones quandoque feratur vltio, non ſolum in actores ſcelerum, ſed etiam in progeniem damnatorum* textus,vbi Dynus *in cap. ſine culpa de regul.Iur.*Iulius Clarus *in pract.crim.q.86.* dum reſoluit humana lege poſſe ſtatui, vt propter publicam vtilitatem,filij,vel nepotes puniantur ex culpa parentum, pœna amiſſionis bonorum, vel alia ſimili,Bald.*in l.ſancimus C.de pœnis*,latè & bene Alfonſus de Caſtro *lib.2. de iuſta hæret. punit.cap.11. ad finem*,Cou.*lib.2. var.cap.*8.Zenedus *in canonicis q.16.*cum multis Molina *de iuſt.& iure tom.1. tr.2. à diſp.95.*vbi de pluribus,Vazquez *2.2.q.96.art.5. diſp.169.& 170.*Cutierrez Ganon *lib.2.cap.3.* Faquin.*lib.9.controuerſ.à cap.33.34.35.36.51.54.& 87.* Riccius applicandus *collect.303.568.572.525. 1071.*vbi an pater teneatur pro debito filij? 1558. & 1606.& alij,& in nulla criminis punitione,tam iuſte dicere poſſumus publicam vtilitatem verti, quam in punitione hæreſis,in cuius delicto Diuina offenditur Maieſtas, & per conſequens omnibus inferatur iniuria, *vt in l.manicheos, cod. de hæret*, quibus conferunt quæ in propoſito vtiliter ſcripſit Caſſaneus *in conſuetudinib. Burgundiæ, tit. deſtrict.Rub.4.§.1.n.1.*Ignac.de el Villar.*dicto reſp. 12.ſub n.24.& 25.* ſequitur contra Baldum dicentem in Rubr.cod. *reſ.inter alios acta n.4.*Non poſſe lege,aut ſtatuto pœnas infamiæ pro delictis imponi; quia eſſet contra ius diuinum, vt filij hæreticorum, non ſolum infames reddantur, verum & taliter bona Confiſcentur, quod nec iure naturæ teneatur fiſcus ad alendum, aut dotandas filias, etiam contra eundem Bald. *in dicta l. fin. cod. de dotis promiſſ.* cum ibi loquatur Bald.in aliis delictis, in quibus regulariter diſpoſitum eſt,quod paternis bonis confiſcatis, legitima filiis reſeruetur, non vero in delicto hæreſis omnium grauiſſimo, in quo ſpecialiter ex cauſis hic,& in aliis alleg. adductis contrarium diſponitur, vt *in dicto cap.vergentis*; & ſic quod generalitas Baldi,non eſt, cur extendatur ad id,in quo ſpecialis,& contraria eſt prouiſio iuribus vulgaribus, vt in terminis reſpondet idem Ignacius deel Villar. *dicto reſp.12.n.28.*

Nec obſtat factum adductum Regis Ferdinan- 27
di, qui dotauit filias illius Principis Roſſani; quia præterquam quod hoc emanauit à liberalitate, & ſuper erogatione illius Pij Regis,aliud potuit contingere in crimine leſæ Maieſtatis humanæ,de quo cum Roſſino actum fuerat, quod & ſi grauiſſimum,non ita ſicut hæreſis crimen,ſuper quo, nec Reges, nec leges aliquid diſponere valent, cum crimen hæreſis mere ſit Eccleſiaſticum, vt latè ſcripſi *ſub cap.cum non ab homine à q.1. de iudic.in c.fin.eodem ſub q.2.& in cap.debitum de bigamis ſub q.4.*& alibi ſæpius,& per textum *in c.vt inquiſitionis §.prohibemus,c.vt officium §.ſtatuim.c.cum ſecundum leges de hæret.lib.6.* in quibus non diſtinguitur inter filios natos ante hæreſim patris,vel poſt,iuxta quam diſtinctionem multi ſenſerunt,vt ſicut in alijs delictis filij,filiævè nati,non priuantur ab alimentis,& dotibus, ſic nec propter hæreſim patris, vti præſenſerunt etiam Couar.*dict.lib.2.var.cap.8. n.5.*Quemada *dict.q.24.*Tyraq.*de primog.q.31.n.4.* quam dixit communem Alciatus *in conſ.667.n.7.* & Simanchas *de Cathol.inſtit.dict.cap.29.n.4.& in enchirid. tit.63.n.19.* dicens hanc benigniorem,& veriorem,Iul.Clar.*in pract.crim.§.hæreſ.* verſ.*quæro nunc*,& rurſus *in §.Læſa-maieſtatis* verſ. *fuit etiam* Molina *de primog.in 2.p.lib.4.c.11.n.35.* Vbi quod hæc pars eſt ſequenda, quæ probari videtur *ex c.ſi quis.6.q.1.*ibi: *filij vero eius,quibus vitam imperiali ſpecialiter lenitate concedimus* (paterno enim debent perire ſupplicio,in quibus paterni,hoc eſt hæreditarij criminis exempla metuuntur) *à materna, vel auita omniũ,etiam proximorũ hæreditate,& ſucceſſione habeãtur,alieni teſtamẽtis extraneorũ nihil capiãt, ſint perpetuo egẽtes,& pauperes,infamia, eos paterna sẽper comitetur ad nullos vnquã honores,nulla ſacramẽta perueniãt,ſint poſtremò tales,vt his perpetua egeſtate ſordẽtib.ſit,& mors ſolatiũ,& vita ſuppliciũ,& in c.nõ imputẽtur.q.4.& ex l.6.tit.27.p.2.& ex l.3. lib.8.recõp.*ibi: *pero decimosque ningũ trayd.*omnes iſti DD.& leges non diſponũt de crimine hæreſis, nec dicti canones decreti,qui reuocati poſſunt dici,

ſi

ſi quid ex illis deprehenderetur, *per dict. cap. vergentis, cap. ſecundum leges.*

28 Negandum tamen non eſt cauſam piam militare: nam quemadmodum per verba inſtructionis relata *ſub fine allegat. præced.* cautum eſt, quod filij hæreticorum conſtituerentur apud perſonas religioſas, vt ibi inſtituantur in rebus fidei Catholicæ, & vt filiabus, ſic etiam conſtitutis, dotes aſſignarentur; tum ex gratia Principis, tum ex pietate, tum ne forte puellæ iſtæ inopia compulſæ, facilè in Corpus ſuum peccarent; quemadmodum peccare deſtinauerant, illæ, quibus S. Nicolaus per feneſtram pecunia in panniculo eiecta, piè ſubuenit, vt legitur in eius vita, & in lectionibus Breuiarij de eius feſto, quod totum fuit pium; non quidem obligatorium præcisè; & ſic cantera, quem refert Farin. infra *in quæſt. crimin. Rub. de heret cap. 1. ſub n. 20.* ſubdit aliquando vidiſſe per Inquiſitorem Generalem quaſdam hæretici filias fuiſſe dotatas ex miſericordia; & ego aliquoties vidi à noſtro Inquiſitore D. Didaco de Arce eleemoſinis ſubleuari largè quidē & piè, vt ſolet miſerendo cum aliis miniſtrorum orphanis.

29 Ex quibus infero cum Simanchas *de chathol. inſtitut. tit. 9. n. 23. & 24.* quod dotes ſic receptæ à filiabus poſt commiſſam à parentibus hæreſim, ſunt reſtituendæ, etiam ſi nuptui traditæ ſint, vel Sanctimoniales factæ, & hic etiam ſi ab occulto hæretico reciperentur, tales enim dotes à fiſco reuocari probat per *textum in l. quiſquis §. emancipatio ff. ad leg. Iuliam Maieſt. l. qui liberos ff. de ritu nuptiarum, l. hac in factum ff. quæ in fraudem creditorum*, ſecus ſi dotes datæ eſſent à patre ante quam in hæreſim incidiſſet: ſic etiam docent Azorius Ieſuita *inſtit. moral p. 1. lib. 8. cap. 12. Rub. de aliis hæreticorum pœnis quæſt. 6.* verſ. *imo dotes*, Farinac. *dicta quæſt. 191. §. 1. ſub n. 8.*

---

## ALLEGATIO XXIV.

**An vxor ob hæreſim mariti, aut è contra vir ob hæreſim vxoris, amittat medietatem bonorum lucratorum cuique contingentem. Conſtante matrimonio. Et an vxor amittat donationes propter nuptias, aliáſve factas à viro, aut à conſanguineis, aut ab aliis extraneis inter viuos, aut ex cauſa mortis. Quid de ſponſalitia largitate, de arris, aut de veſtibus datis à viro vxori, ſeu de quarta bonorum parte debita vxori inopi?**

### *SVMMARIVM.*

1 *L. 77. Tauri, & numeris ſequentibus, & à num. 4.*

2 *Bona adquiſita, conſtante matrimonio, ſunt obligata pro indiuiſo debitis mariti.*

3 *Maritus ſine conſenſu vxoris poteſt, conſtante matrimonio alienare, ſiue obligare ſine Licentia vxoris bona interim adquiſita, dolo ceſſante, & n. 9. & 11. aut titulo lucratiuo n. 13.*

4 *Vxor hæretica amittit ipſo iure bona ſibi obligata ex adquiſitis, conſtante matrimonio, & quare n. 5. 6. & 7.*

5 *Bonorum adquiſitorum, conſtante matrimonio, dimidia pars, tranſit ad vxorem ipſo iure.*

6 *Socius tenetur alteri ex Sociis partem adquiſitorum communicare, & ſoluere.*

7 *Creditores ex alterius delicto non ſunt damno afficiendi.*

8 *Vxor, non obſtante delicto hæreſis ſui mariti, adquirit medietatem bonorum adquiſitorum, Conſtante matrimonio.*

9 *Parentes poſſunt alienare bona propria in præiudicium alimentorum, & legitimæ filiorum.*

10 *L. fin. tit. 4. lib. 5. ordinamenti.*

11 *Vxor in quatuor Caſibus non lucratur medietatem bonorum lucratorum.*

12 *Quaſi contrahitur in delictis l. 105. ſtyli.*

14 *Donationes propter nuptias non confiſcantur hæreſi mariti, aliud n. 15.*

16 *Donationes factæ à conſanguineis non confiſcantur propter delictum viri, ſi adquirantur vxoribus, aliter ſi viro.*

17 *Donationes factæ cauſa mortis non confiſcantur delicto viri, & n. 18.*

19 *Sponſalitia largitas quæ dicatur?*

20 *Sponſalitia largitas non confiſcatur ob hæreſim mariti, ſi matrimonium perficitur.*

21 *Arræ dicuntur illæ donationes, quæ dantur in ſignum inter ſponſos.*

22 *Arra non confiſcantur ex delicto hæreſis à marito commiſſæ, niſi ſonent, vt pignora celebrandi matrimonij, vt n. 23.*

24 *Veſtes Ordinariæ datæ à viro non confiſcantur: quid de pretioſis & annulis, vt n. 25.*

26 *Veſtes quando dicantur pretioſæ, relinquitur Iudicis arbitrio.*

27 *Veſtes, quas ante Matrimonium vir mittit, cenſetur donaſſe vxori. Et quid ſi ſocer mittat num. 28.*

29 *Quarta bonorum pars debita vxori non publicatur ex viri delicto, & n. 30.*

30 *Paraphernalia bona ex delicto viri non Confiſcantur, vt n. 31.*

AD primam quæſtionis partim; quia ſunt aperta verba *leg. 77. Tauri ibi: por el delito que el marido cometiere, aunque ſea de heregia, ode otra Qualquier calidad, no pierda el vno por el delito de el otro ſus bienes nilamitad de las ganancias auidas, durante el matrimonio Mandamos que ſean hauidos por bienes de ganancia todo lo multiplicado, durante el matrimonio, faſta que por el tal delito de los bienes de qualquier de elles, ſean declarados por ſententia, aunque el delito ſea detal calidad, que imponga la pena ipſo iure:* quæ quidem clariſſima ſunt; imo coadiuuant poſita in verſ. *mandamos* reſolutionem adductam ſuprà *allegat. 18.* quatenus ibi dictum eſt, quod & ſi bona hæretici veniant confiſcanda à die commiſſi delicti, ſed non ante ſententiam, ſaltim declaratoriam Fiſco applicari. Quo ſuppoſito, & ſi hæc reſolutio poſſet impugnari *ex dictis ſub dictis alleg. 18. 22. & 23.* Quatenus filij ex delictis parentum, bonis priuari ſolent, alimentis, & legitima, & ſi iure naturali illa eis debeantur, & ob hoc non minus videri vxorem priuandam venire, relata medietate bonorum lucratorum, & potiùs, ſi conſideretur in iſtis, non eandem, nec tam arctam obligationem interuenire, cum hæc bona, ſicut conſtante Matrimonio, pro indiuiſo ſunt obligata creditoribus mariti, ſic obligata maneant in-

1

2

3 fortuniis contingentibus ex causa delicti † Potest enim de iure maritus, constante matrimonio, sine licentia, nec consensu vxoris liberè alienare prædicta lucra ad libitum suæ voluntatis, vt disponit *textus in l. fin. tit. 4 lib. 5. ordinam.*, & sic videri, vt simili modo per delictum mariti, hæc alienatio, siue Confiscatio procedat in delicto hæresis in dicta medietate bonorum vxori contingenti: *argum. textus in l. alienationis verbum. ff. de Verb. significat.*, cum similibus; præcipuè in tam horrendo delicto, quale est hæresis, omnibus modis vitando iuxta rationem adductam *sub allegat.* 20. 22. & 23. Quare, & contra ius naturæ filij in hoc delicto priuantur à bonis patris, ab alimentis, à legitima, & filiæ à dote constituenda.

4 Sed adhuc in praxi, vt quotidie in hoc supremo Consilio practicatur, & me Patrono Fiscali fere per quadriennium existente, actum in diuersis negotiis fuit definitum contra me, & hodie, vt Consiliarius vna cum aliis sentio, atque vt Iudex bonorum Confiscatorum vallisoleti practicaui, dum ibi Inquisitor elegi, existimo iuxta verba

5 *dictæ leg.* 77. *Tauri* rectè definitum † Primo, quia in bonis superlucratis, & adquisitis, constante Matrimonio, ipso iure transit Dominium, & possessio in vxorem pro medietate, vt *in l. 1. in fine cum lege sequenti ff. pro socio.* Deinde, quia sicut socius non potest disponere de bonis alterius socij, nec de parte eorum, *l. 2. ff. de seruitutibus*, de quo Amaya *in l. 2. cod. de vendit. rer. fiscal.* nec socius pro alterius delicto tenetur, *l. cum duobus* 52. §. *fin. alias l. si fratres §. fin. l. adeo* 59. *ff. pro socio.* †

6 & sicut hæres, & successor vnicus ex sociis tenetur alteri socio partem Communicare, & soluere; prout ipse principalis tenebatur; ita, & eodem modo Fiscus, qui reputatur hæres, & successor condemnati teneatur coniugi superstiti partem lucrorum, & sic medietatem soluere, & communicare: *argum. textus in l. 2. cod. ad leg. iuliam de vi, & in l. si marito ff. soluto matrimonio*, vbi DD. cum similibus.

7 Secundò, quia sicut creditores afficiendi damno non sunt ex alterius delicto ex dictis suprà *sub allegat.* 20. & vxor sit creditrix in bonis dotalibus, vt infra dico *allegat* 25. DD. *per dict. l. marito* 31. *in princip. ff. soluto matrim. l. 2. cod. eodem, l. 1. cod. ad le. Iul. de vi publica*, & sicut vxor in bonis dotalibus Domina est, *l. in rebus cod. de iure dotium*, & ita contingat in præfata medietate bonorum, vt sub vers. *sed adhuc*; sic etiam euenit, vt quamtumuis Fiscus ad bona ex delicto alicuius coniugis admittatur, nihilominus ei tamquam creditor præferatur alter, qui remanet liber *ex dicta l. 1. Cod. de pœnis fiscalibus*, vbi Amaya *sub n.* 67. cum mulier in hoc casu agat de damno vitando, Fiscus de lucro captando, iuxta quæ retuli respectu aliorum, etiam creditorum *ex dicta l. 1. sub dicta allegat.* 10. sic etiam docent Peregrin. *de iure Fisci tit. 1. lib. 5. à n.* 82. Alfaro *de officio fiscali glosa* 20. *à n.* 216. Regnicolæ, & Gomez, *in dicta l. 77. Tauri*, & *in l. 10. tit. 9. lib. 5. recomp.* optime Quemada *q. 6. fiscali per totam*, vbi *n.* 2. addit hodie non esse dubium per quandam declarationem Regis Chatholici Ferdin. quam fecit anno 1611. in Ciuitate Hispalēsi, quæ extendit leges Taurinas ad causas præteritas, nisi in legibus, in quibus dicitur de aqui *adelante*, & docent etiam Suarez *in l. 1. foro legum lib. 3. tit. de las ganancias fol.* 24. Palacios Rubios *in cap. per vestras de donat fol.* 39. & *melius fol.* 31. *col.* 4.

Et quamuis inter nonnullos Iudices bonorum Confiscatorum dubitaretur taliter, vt contrarium iudicarent, præcipue in bonis acquisitis, & lucratis ante *dict. leg.* 77. *Tauri*, sicut iudicauerunt Didacus Segura *in suo tractatu de bonis lucratis, constante matrimonio, fol.* 33. qui dum esset Iudex Confiscatorum in ciuitate Salmantina, iudicauit Contrarium, & Doctor Villarroel primus Iudex Fisci Toletanæ inquisitionis, & Decurio, seu Rector illius, & licentiatus Corral, qui fuit Iudex Fisci inquisitionis Abulensis, & omnes admodum litterati, & maximæ authoritatis, quorum sententias refert Quemada supra fuisse præsentatas in suo tribunali Toletano in processu fabricato inter Marchionem de Villena, & hæredes Ioannes Gomez de S. Martin. tamen ipse firmat intrepidè contra ipsos iudicasse, referendo, quod dictus Segura iam idem senserit *in dicto suo tract. fol.* 33. dicens de iure, hoc verius esse, & ex eo, quia sicut vxor non perdit dotem; vt hîc dicemus *ex cap. decreuit de hæret lib. 6. & in l. ob maritorum, cod. ne vxor pro marito*, sic nec potuisse Confiscari bona lucrata ex parte mulieris non committentis delictum. 8

Quare non obstant in contrarium adducta. Non primum ex relatis supra de bonis parentum hæreticorum, de alimentis, de legitima, quibus filij eorum priuantur, & de dotibus, quibus filiæ: nam præterquam quòd in prædictis allegationibus responsum præbuimus, non impediente iure naturali, quo filij priuantur in illis Casibus, & aliis similibus. Tamen vera differentiæ ratio, est, nam licèt filij, Viuente patre, sint quodammodo Domini bonorum patris, sed non verè, sicut idem parentes Domini sunt, qui possunt viuentes libere alienare, & contrahere, vt est de iure apertissimum; in nostro autem. Casu, non sic, quia in relatis bonis luctatis à die adquisitionis, dimidia pars transit in verum Dominium vxoris, & in eius præiudicium nequit vir alienare, quando adest dolus, aut fraus per textum notabilem *in l. creditor. §. lucius ff. mandati*, vbi in generali mandato, vel libera administratione non videtur concessa alienatio per dolum, vbi notant, & commendant Bart, Alberic, & communis Doctorum *in l. sic ff. de legat. 1.* idem Bartol, & alij, *in l. fin. ff. de prætor. stipulation.* Bald. *in l. 1. cod. de contrahenda empt, idem in l. 1. ff. de milit. testamento. & in cap.* Cum in iure peritus de officio *deleg. in col. penult.* Iason. *in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verb. oblig. num.* 75. 9

Itaque, & si secundo loco adductum *ex l. fin. tit. 4. lib. 5. ordinam per doctrinam textus in dicta l. alienationis verbum ff. de verb signif.* vt possit maritus libere alienare prædicta bona lucrata ad libitum suæ voluntatis, sed hoc procedit in alienationibus per contractum, cessante dolo, sicut etiam intelligenda est *l. 3. cod. de bonor. præscriptor.* Vbi habetur, quod licèt filius habeat peculium Castrense, & possit illud libere administrare, & alienare, inuito patre, sed id accipi, ac verum esse per viam contractus, in quo abest dolus, secus per delictum, cum tunc non possit patri præiudicare: sic Bald. ibi, qui ad hoc reputant illum textum singularem Ioan. de Imola *in l. si finita §. si de vectigalibus ff. de damno infecto, col. fin.* Iason. *in §. actiones instit. de actionib. col. 8. num.* 62. Anton. Gomez *in dicta l. 77. Tauri à n. 1. † & n. 4. & 5. & idem in l. 50. cum tribus sequentib. Tauri n. 72. in fine*, qui postquam in eo numero limitauit hanc doctrinam in specie, in casibus quatuor, in quibus 10 11

bus vxor non lucratur dictam medietatem lucratorum, vt inter ſponſos de præſenti ante ductionem ad domum, & ſimultaneam habitationem, vel quando illa bona ſuperlucrata ſunt, donata à Rege, vel alio particulari ex dictis legibus tauri, vel quando proueniunt ex ſucceſſione, ex teſtamento, vel ab inteſtato alicuius conſanguinei, vel extranei ex dictis legibus, vel quando bona ſuperlucrata, ſunt caſtrenſia, & proueniunt ex ſalario, vel ſtipendio militari per fundamenta, & DD. relata à dicto Gomezio, ipſe concludit caſum. 5. quando maritus, Conſtante matrimonio, vendit, vel alienat prædicta bona, vel partem, ceſſante dolo, vt dictum eſt.

12 Nec obſtat aliud adductum, quod etiam per delictum videtur alienari, cum in delictis quaſi contrahatur, vt *in dicta l. Imperator ff. de iure fiſci*, & *in l. fin. cod. de fundis patrim lib.* 11. nam reſpondetur ex dictis maritum poſſe alienare prædicta bona lucrata, conſtante matrimonio in caſu licito, & non dolosè, vt ex prædictis legibus colligitur: *en quanto dicemque lo prueda enagenar el marido, ceſſante fraude*, ſecus in caſu illicito delinquendo, quia delictum non committitur ſine dolo, vt notatur *in cap. 1. de præſumpt.* & *in l. ſi non conuicij cod. de iniuriis*, Bartol. *in l. Aurelius* §. *ſeia ff. de liberat. legata*: ita Quemada vbi ſupra, vbi ſic etiam intelligit *à n. 4. leg.* 205. qua probatur idem, *ac in l. 4. tit. 4. lib. 5. ordinam.* nempe, vt maritus valeat alienare bona acquiſita, durante Matrimonio: idem Gomezius *ſub dicto n. 4. in fine dict. leg.* 77. *Tauri*. Ex quibus infero cum eodem Palacios Rubios *in dict. repet. fol.* 33. *col.* 3. quod maritus non poteſt dotare filiam ſuam prioris matrimonij ex bonis acquiſitis, conſtante ſecundo matrimonio; ſic vt ſi dotauerit, mulier accipiet tantumdem ex bonis lucratis: ſic Quemada *dict. quæſt. 6. per doctrinam textus in l. ſocius pro filia ff. pro ſocio*, Alex *conſ.* 48. *col.* 1. *verſ.* 2. *in* 1. *parte*, *incipit diligenter*.

13 Item ſecundo infero ex eodem Quemada *dict. quæſt 6. ſub num. 6.* cum eodem Palacios ſupr. fol. 40. & ex doctrina Baldi *conſ.* 101. *p.* 1. Iaſonis *in l. contra iuris regulas ff. de pactis col.* 1. vt non ſolum non poſſit maritus alienare dolosè prædicta bona lucrata, acquiſita, conſtante matrimonio, ſed nec etiam ſi ſine dolo alienaſſet titulo lucratiuo, veluti ea maritus donando ſine licentia vxoris de aliis autem dubiis idem Gomezius *in l.* 50. *Tauri*, cum tribus ſequentibus, vbi cum eodem Rubios, Gregorio Lopez, Montaluo, & aliis *à n.* 70. probat in dubio intelligi bona lucrata conſtante matrimonio, & *n.* 72. recolligit caſus, in quibus medietas bonorum non acquiritur vxori, & *n.* 77. quod in matrimonio putatiuo communicantur bona acquiſita, durante matrimonio, qui *n.* 78. negat quod ſi proprietas, quæ pertinet ad maritum, conſtante matrimonio, conſolidetur cum vſufructu, qui ante matrimonium ſpectabat ad vxorem, tunc medietas non acquiratur *per leg.* 4. *ff. de iure dotium*.

14 Ad alia dubia ſecundæ allegationis partis, breuiter ex dictis ſatisfit ad primum, an vxor amittat donationes propter nuptias? aliaſue factas à viro? Et reſpondendum eſt prædictas donationes propter nuptias non confiſcari ob viri delictum ex eo, quod inter vxoris bona numerantur, ſicut de donatione, quæ verè dicitur propter nuptias, ſeu ante nuptias ad ſimilitudinem Dotis, quæ confertur viro per vxorem: nam ſicut hæc non confiſcatur ob delictum viri, ſic nec illa donatio ob delictum vxoris. Nam vt dos vxoris reddit ad vxorem, ſoluto matrimonio, ſic & prædicta donatio propter nuptias *ex cap. fin. de donat. inter virum, & vxorem*, & in terminis docent Simanchas *de chathol inſtit. tit. 9. n.* 72. Plotus *inter conſilia crimin. Zileti tom.* 1. *col.* 130. *n.* 48. Vaſquez 1. 2. *D. Thomæ q. 96. art. 5. diſp.* 169. *cap.* 2. *n.* 13. Azor. *inſtit. moral. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 8. verſ. *ex his perſpicitur*, Cantera *in ſuis quæſtionibus criminal. tangentibus punitionem delictorum cap.* 1. *n.* 30. Sanchez *lib.* 2. *ſummæ moral. cap.* 17. *n.* 10. qui referens ex his quæ dixit antea *lib.* 6. *de matrim. q.* 1. *num.* 1. eam donationem propter nuptias, dici etiam dotem à marito vxori conſtitutam, ſicut dos vxoris pro Matrimonij oneribus; & quod ſic appelletur dos *in* §. *eſt & aliud inſtit. de donat.*, *l. cum multæ ff. de donat ante nuptias* † dixit vtrobique prædictas do- 15
nationes iam non eſſe in vſu; quod ſi alicubi practicentur, concludit tunc eas ob delictum hæreſis maritorum confiſcari, ſicut & dotes venient confiſcandæ per delictum vxoris; ideo quod vxor ſemper eſt Domina ſuæ dotis: & idem Antonius Gomez benè agens cum multis *in l.* 50. *Tauri cum tribus ſequentibus n.* 9. 10. & 11. explicans naturam huius donationis, ponit differentias, & ſimilitudines, quæ inter iſtam, & ſponſalitiam largitatem interueniunt, legendus, & ad alia plura de dote, & arris. † Propter eandem rationem videtur reſpon- 16
dendum idem, quando à Conſanguineis factæ ſint prædictæ donationes; eo quod illæ ſemper remaneant in bonis vxoris; ſicut dos; ſed quia idem Thomas Sanchez *dicto lib.* 6. *de Matrimonio q.* 26. late agit de his donationibus, & *n.* 11. cum aliis reſoluit in dubio Dominium earum viro acquiri ad ſuſtentanda Matrimonij onera; & ob id ſi mariti in hæreſim incidant, eas fore publicandas, & confiſcandas: tamen quia alij contra tenent; eo quod ſunt, ac reputantur de bonis vxoris; ideo cum ipſe Sanchez *dicta diſp.* 26. ſufficienter cum infinitis explanat, quando tales donationes acquirantur viris, quando viro vxoribus, quibus à conſanguineis, aut aliis donatæ, ac factæ ſunt. Reſpondetur, vt quoties interpretatione, ſiue diſpoſitione iuris, aut voluntate donantium manent in poteſtate vxorum, eas non publicari propter delictum, ſeu hæreſim maritorum; ſecus ſi ad maritos tranſirent. Et in dubio exiſtimo tales donationes aſſimilari dotibus, quæ ſicut iſtæ non confiſcantur, niſi vxorum hæreſi, ſic nec prædictæ donationes; & ſic intelligendi contra ſentientes Simanchas *dicto tit. 9. n.* 76. Pegna *in directorio inquiſit p.* 3. *comment.* 160. *col. vlt.* verſ. *nec propter hæreſim*, Vaſquez *ſupra*, 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. *diſp.* 169. *dict. cap.* 2. *n.* 13. *fine*, Azebed. *in l.* 8. *tit. lib.* 1. *recompil. n.* 193. *qui in tit. 9. lib.* 5. *leg.* 11. *n.* 3. & Cantera *ſupra cap.* 1. *n.* 32. late tractant, quando hæ donationes adquirantur vxori, quando viro.

De aliis autem donationibus factis à viro, di- 17
ſtinguendum eſt, exploſis modis dicendi, nonnullorum, nempe, vt factæ inter viuos, quando per legem permittuntur, re vera, tunc tranſeant ad vxorem, eique adquirantur pleno iure, & tunc ſi factæ reperiantur, fraude, & dolo ceſſantibus (per dicta ſupra *allegat.* 13. & 14.) non confiſcentur ob hæreſim viri, vt in terminis de donatione cauſa mortis facta inter coniuges docent Plotus *infra conſ.* 130. *n.* 25. Barardi *infr. q.* 78. *n.* 76. & 77. idem Plotus hunc caſum extendit ad crimen læſæ Maieſtatis in primo capite contra perſonam Imperatoris

peratoris ibi *n.* 48. & de materia harum donationum, etiam inter extraneos est videndus cum infinitis late scribens Thomas Sanchez *lib. 6. de matrim. disp.* 10. *& ibi sub n.* 5. & sic videtur sequi idem Sanchez *in summa dicto cap.* 17. *sub n.* 15. vbi referens hanc rem esse satis dubiam, & sententiam Simanch. *dict. tit. 9. n.* 10. Vasquez *dicta quæst. 96. art. 5. disp. 169. cap. 1. n.* 4. Azorij *tit. 1. instit. moral. lib. 5. cap. 7. q.* 8. vers. *ex his*, qui sentiunt illas publicari; ipse tamen, vt verius contrarium sequitur, quod non in omnibus naturam vltimæ voluntatis sortiantur, sed in multis differant, vt probat *cap.* 18. sic cum Baldo *in l. executorem n.* 30. *cod. de execut. rei iudicatæ*, Angelo *in l. si filius* 3. *in fine cod. de bonis proscriptor.* Ploto *inter Consilia crimin. Zileti tom. 1. cons.* 130. *n.* 48. dicente id verum, quamuis sit crimen læsæ Majestatis in primo capite contra personam Imperatoris, Bacardus *in addit. ad Iulium Clarum lib. 5. receptarum q.* 78. *n.* 77. Cantera *supra n.* 31. & alij, quos hi referunt limitantes, nisi tales donationes factæ essent in fraudem Fisci

18 † sin autem donationes fuerint factæ causa mortis, verius est confiscari; eo quod inter vltimas voluntates reputantur, vt dixerunt Simanchas *n.* 9. & Vasquez, Sanchez *supra dicto cap.* 17. *n.* 16. Qui, vt comprobet adductam distinctionem, commendat videnda, quæ ipse congessit, *sub cap.* 18. ibi quatenus de primo casu dicit Maioratum non confiscari institutum contractu reuocabili ob delictum institutoris; secus autem, quando institutus fuit donatione causa mortis ob postea sequutum institutoris delictum.

19 Ad aliud difficultatis punctum de sponsalitia largitate, quæ dicitur, ea nempe donatio facta inter sponsos de futuro propter matrimonium contrahendum, & propter eius spem, & causam finalem, in qua de iure digestorum, & codic. ante Imperatorem Constantinum requirebatur expressio huius conditionis, vel causæ, aliàs censeretur donatio pura, & simplex, quæ post Constantinum iam sine vlla expressione habet ex tacita voluntate parentum, tacitam etiam conditionem, si matrimonium sequatur *ex textu in l. cum veterum cod. de donat ante nupt.* Vbi notant, & commendant glossa ordin. Odofred. Petr. Cin. Iacob. Butrig. Bartol. Bald. Angel. Salicetus, & communiter DD. *& textus in l. 3. tit. 11. p. 4.* cuius effectus est, vt si expresse inter partes agitur, nullo in casu reuertatur ad donatorem, sed statim pleno iure modo sequatur, modo non matrimonium *ex l. 1.* vers. *igitur ff. de donat, & in l. 2. l. si filia, & in l. 11. tibi cod. de donat. ante nuptias*; sin autem inter partes, nihil actum sit, vel expressum, tunc si matrimonium postea sequatur, valeat in totum, & perficiatur donatio, & nullo in casu reuertatur ad donantem *ex dicta l. cum veterum*, vel si matrimonium non sequatur culpa donantis, aut facta adhuc non reuocetur.

20 Tunc quidem ex iam dictis *à n.* 1. existimo resoluendum, quod si bona viri confiscentur ex delicto hæresis, aut alio confiscatione digno, talis sponsalitia largitas non includatur; eo quod vxor est Domina huius sponsalitiæ largitatis, vt in terminis, quod est intelligendum inter nos Hispanos, & apud omnes iuxta iuris regulas, quando pleno iure vxor facta est Domina, vel quia subsequutum est matrimonium; vel si ante illud celebratum, vir eam carnaliter cognouisset; secus autem si sine culpa viri, sed morte, aut casu, vel vtriusque voluntate fuisset non celebratum; quia si tunc inter illos virum, & mulierem non interuenit osculum, tota illa donatio sponsalitiæ largitatis pertinet ad virum, & sic veniet confiscanda cum aliis bonis viri, si osculum interceßisset, dimidia pars spectat ad sponsam, quæ non veniet confiscanda; sed si copula intercederet, totam amitteret vir, & lucraretur mulieri, vt diserte cum multis explicant Gomezius *in dicta l. 50. Tauri ex n.* 2. pleniſſimè Thomas Sanchez *dicto lib. 6. de matrim. ex disp.* 28. per plures aliàs congerens infinitos casus villalobos *in summa p. 2. tract. 27. de dote dif.* 22. Vbi dicit, quod hæc sponsalitia largitas inter nos Hispanos dicitur *donas*: vide num. seq. & in terminis, vt non confiscetur talis sponsalitia largitas, idem Sanchez *in summa dict. cap. 17. n. 3. & 4.*

De arris, quæ sunt, nempe alia donatio, ideſt 21
de iure communi quoddam signum, seu pignus, quod datur inter sponsos de futuro, vel inter parentes, vel consanguineos eorum, maximè quando sunt minores, & in signum matrimonij, & ad eius corroborationem, vt in quolibet alio contractu *ex textu in l. arris cod. de sponsal. lib. ibi arrhis sponsaliorum nomine datis, si interea sponsus, vel sponsa decesserit, quæ data sunt iubemus restitui, nisi causam, vt nuptiæ non celebrentur, defuncta persona, iam præbuit*, vbi glossa, & communis DD. *l. fin. eodem, l. vnica cod. si Rector prouinciæ, l. 1. tit. 11. p. 4.* & declarans idem Gomezius *in dicta l. 50. Tauri ex num.* 11. & longe Sanchez *de matrim. à disp.* 22. Couarru. *de sponsal. p. 2. cap. 3. §. 7. num. 6.* Molina *de iust. disp.* 431. Rebellus *de iustitia p. 2. lib. 6. quæst. 4. sect. 4. l. 2. 3. & 4. tit. 2. lib. 3. recompil. & sub dicta l. 50. 51. 52. & 53. Tauri.* Vbi Gomez. & Tauristæ *l. 4. ordinam lusitan. tit. 9. §. vltimo, & tit. 7. §. 40. & dict. l. 1. tit. 11. p.* 4. Villalobos *in summa dicta 2. p. tract. 27. de l. contracto de dote, à n.* 1. Vbi quod de iure antiquo, celebrato matrimonio, arrhæ restituebantur viro donanti, at hodie iuxta relatas leges Regias Castellæ, & Portugaliæ, dicit, arrhas, esse, quod sponsus promittit dare sponsæ contemplatione, & remuneratione dotis, aut virginitatis, siue honestatis, vt docent cæteri proximè adducti, siue nobilitatis, & dictis multis comprobat Sanchez *dicta disp. 22. lib. 6. de matrim. n.* 18. consummato matrimonio has vxori lucrari, sicut & sponsalitiam largitatem distinctione numeri præcedentis cum Gomez. Arrias *in l. 49. Tauri*, Castillo *in l. 51. n.* 1. nam vt habetur *in l. 5. tit. 2. de las ganancias lib. 3. fori* ibi: *si arras ledio, y no vbo que ver con ella, tornelas*; & sic econtra, consummato matrimonio, eas integras vxori acquiri.

Et sic iuxta hanc doctrinam arrhas non confis- 22
cari ex delicto hæresis commissæ à marito, fulcitur ex adductis supra hîc *à n.* 1. cum sint propria vxoris per Matrimonij consummationem iuxta praxim Castellæ & Portugaliæ.

Sin autem dictæ arrhæ sonent, vt pignora, quæ 23
pro securitate celebrandi illud matrimonium, sicut in cæteris contractibus celebrandis spondetur, ac datur, vulgo *dar señal*, tunc vbi sic tantum accipitur; quia talis datio remanet in Dominio dantis; ita, vt quemadmodum alio quolibet celebrato contractu eæ arrhæ computantur in sortem principalem; & non sequuto matrimonio, aut eo dissoluto, in virum, aut hæredes eius redeant per consequens, si vir deliquisset, & ob id eius bona confiscarentur, & similiter arrharum datio, cum semper fuerit Dominus illius, aut postea Dominus

minus dicitur pignoris alius quilibet, qui pignus simile constituit: sic per *dict. l. fin. cod. de sponsalibus*, probat idem Thomas Sanchez, *dicto cap. 17. lib. 2. summa moralis, n. 3. & 4.* Et vt distinguas harum arrharum naturam; itam paraphernalium bonorum, cum sponsalida largitate, leges hîc citatos, & iterum cum infinitis idem Thomas Sanch. omnino legendus *dicto lib. 6. à disp. 18. ad 22. & sub dicta disp. 26. cum aliis.*

24 De vestibus datis à viro vxori, suppositis, quæ breuiter dixi de vestibus lugubribus supra *alleg. 11. n. fin.* Visis quæ ex infinitis congerit Thomas Sanchez omnino legendus *dicto lib. 6. de matrim. tota disp. 25.* Vbi plenè agit de vestibus, tam pretiosis, quam ordinariis; item & de annulis, quæ pro perfecta cognitione hîc debent repeti; iam ad propositum respondemus cum Thomas Sanchez *dicto lib. 2. summæ dicto cap. 17. num. 14.* ob viri hæresim, aut crimen confiscatione dignum publicari vestes pretiosas, seu festiuas à viro ipso vxori datas, non autem viles, seu quotidianas, & è contra ob vxoris delictum publicari has, non illas; eo quod vestes pretiosæ sunt viri, at quotidianæ sunt vxoris: ita cum Bayardo ad Iulium Clarum *lib. 5. receptar. sententiar. dicta quæstione 78. num. 61.*

25 Quod ego intelligerem si nulla viri dantis vestes pretiosas, & annullos, aut alia inaurea appareat voluntas transferendi in vxorem Dominium: nam si apparet, aut sic in Regno, prouincia, aut loco subintelligeretur, aut sic consuetudine receptum foret, tunc omnes vestes, & alia in aurea transire in potestatem vxoris, ac propterea non confiscari, sicut nec vestes ordinarias dicendum est per Doctrinam adductam hîc *à num. 1.* Qua cæteri casus dissoluuntur. Etenim quoties constat de animo tradendi, ac transferendi in vxores vestes pretiosas, seu alia in aurea, non est dubitandum, vt illas vxor pleno Dominio acquirat, sicut ordinarias, vt docent Bartol. *in l. penult. §. Seruus vxoris n. 3.* vers. *non obstat ff. soluto matrim.* Vbi Ioan de Imola *num. 10.* Alex de Neuo *in cap. fin. de donation. inter virum, & vxorem*, Paulus *cons. 428. num. 2. lib. 2.* Roman. *cons. 146.* Afflictis *decis. 315. n. 9.* Ioannes Lupus *in dicto cap. per vestras §. 5. per totum*; Iulius Clar. *receptar. sentent. §. donatio qu. 10. in fine*, Anton. Gabriel *tom. 2. commun. lib. 9.* vers. *vestis*, Gama *decis. 71. n. 4.* Mascard. *de probat. conclus. 564. num. 3.* Gutierrez *tom. 2. pract. qu. 19. num. 5.* Barbosa *in l. quæ dotis 34. n. 78. ff. soluto matrim.* & alij nouissimi, qui & idē docent Afflictis *supra n. 14.* idem Gabriel *in dicto* vers. & vers. *iocalia* Quesada *in diuersis quæstion. iuris cap. 28.* Ioannes Lupus *in dicto cap. §. 11. n. 9.* & Thomas Sanchez *cum aliis dicta quæst. 25. n. 2. & n. 11. qui à n. 13.* extendit, & limitat cum multis, vbi *n. 16.* intelligit pretiosas donatas, quando in ea regione sic acciperetur, & idem ibi *n. 13.* quando sponsa donauit aliqua viro; quia tunc censetur vir in remunerationem donasse vestes pretiosas: *argum. leg. si vero non remunerandi §. inde Papinianus ff. mandati:* sic cum Romano relato à Barbosa *in l. quæ dotis ff. soluto matrim. n. 80.* Ioan. Lup. *in Rub. de donat. §. 10. initio.* Quesada *dicto cap. 28.* vel quando vir tradens vestes pretiosas, esset valdè diues, & nobilis, idem Sanchez cum infinitis Legendus *dicta disp. 25. num. 19.*

26 *Vbi numero 20.* cum aliis pluribus dicit iudicis arbitrio relinqui quando vestes dicantur pretiosæ, *& numero 21.* quod vestes sericæ inter Nobiles annumerantur quotidianis, quando attentis nobilitate, & diuitiis, hæ decent ipsos, non sic apud inferioris notæ personas, & quod omnes censentur quotidianæ, quæ vsui æstiui, & Hiernalis temporis solent accommodari & vestes honorificè sine quibus attenta Dignitate coniugum commode, & sine dedecore, vxor non posset exire in publicum, quamuis ex se pretiosæ essent: sic ex Baldo *in dicta l. penult. §. seruis numero 3. §. soluto matrim.* Ioan. Lup. *sup. §. 11. numero 9.* Gregor. Lopez *in l. 23. tit. 11. p. 4.* Abendano *de exequend. mandat. lib. 1. cap. 15. fin.* Azebed. *in l. 5. tit. 2. lib. 4. recom. n. 9.* Gutierrez *lib. 2. pract. cap. 19.* Barbosa *in dicta l. quæ dotis n. 13.* idem Sanchez legendus *dicta disp. 25. ex n. 21.* Vbi *ex n. 27. & n. 29. & ex n. 32.*

Dissoluit ea dubia, an attento iure communi, & Regio Castellæ censeantur donari omnes vestes, quas mittit sponsus ante matrimonium consummatum, vbi distinguit, vt distinximus? Et de ea, an vestes, & quæque alia missa per sponsum sponsæ de futuro, aut de præsenti, vel econtra, censeantur attento iure Castellæ sponsalitia largitas, & resoluit hodie *per l. 52. Tauri* reduci ad sponsalitiam largitatem iuxta distinctionem, quam fecimus sub hac alleg. de sponsalitia largitate. 27

Et de ea, an quando socer donat vestes nurui, eas acquirat sibi, censeaturque sponsalitia largitas, & resoluit, vt verius, quod quando non constat de mente soceri donātis, sit accipiendum iuxta distinctionem inter quotidianas, & pretiosas vestes: sic cum multis ad alios casus se extendens vsque ad num. 38. non repetendos. Quia pro nostro dubio non sunt necessarij. 28

De alio dubio scilicet, quid dicendum de quarta bonorum parte debita vxori inopi iuxta *auth. præterea, cod. vnde vir, & leg. Regiam, 7. tit. 23. p. 6.* & quamuis Peregrinus *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 46.* existimet publicari; nihilominus ex iam adductis *à n. 1.* sentio non publicari, nec confiscari propter delictum, ac hæresim viri; quia hæc quarta pars est debita vxori inopi ex testamento, & ab intestato, quæ tanquam æs alienum extrahitur ex toto hæreditatis corpore, minuitque filiorum legitimam, vt optimè tradunt Segura *in l. coheredi §. cum filiæ à n. 210. vsque ad 215. ff. de vulgari*, Gomez Arias *in l. 23. Tauri in fine*, Angulo *de meliorat. lib. 2. glossa 2. n. 57.* Scobar *de ratiociniis comput. 1. n. 25. & inclinat* Gregor. Lopez *in l. 7. verb. filios tit. 13. p. 6.* 29

Deinde quia, & si ob delictum paternum læsæ Maiestatis humanæ filij puniantur in legitima, & hæreditate; item & in alimentis, vt supra late dixi *alleg. 18. 20. 22. & 23. per l. quis quis §. filio cod. ad leg. iul. Maiest.* item per hæresim *ex cap. vergentis de hæreticis extra, cap. cum secundum leges eodem tit. lib. 6.* vt in prædictis locis expendi; sed nec ibi, nec alibi decerniturtur, vt dicta quarta pars vxori inopi assignata confiscetur ob talia viri delicta, & sic dicendum est, vt quemadmodum tenetur ad reliqua delinquentis debita, vt in relatis allegationibus abunde dixi, præcipuè *sub 20.* & sic etiam adhoc, eo, vel maxime quod sit contractum à tempore matrimonij ante viri lapsum in hæresim: sic in terminis docet, ac sequitur Sanchez *in summa lib. 2. dicto cap. 19. n. 11. & 12.* vbi intelligit, ita etiam sentire Peregrin. qui tantum dicit publicari, vel ex loci statuto, aut consuetudine, sed non de iure, vel quando mulier bis nubendo, nol- 30

let

let à priori viro dictam quartam partem exigere, vt dixit, ac limitarunt Bartol. Socinus *conſ.* 121. *à n.* 30. Plotus *inter conſilia crimin. Zyleti tom.* 1. *conſ.* 130. *n.* 46. id in propoſito firmant concluſionem Bartol. Socin. *conſ.* 108. *vol.* 1. & Rota *conſ.* 121. *volum.* 2. Andreas Gail. *in ſuis obſeruationib. pract. lib.* 2. *obſeruat.* 86. *n. fin.* Macollus *conſ.* 48. *n.* 11. Plotus *ſupra dict. conſ.* 130. *à n.* 41. *ad* 48. & omnes per textum *in auth. bona damnatorum cod. de bonis præſcriptor*; non enim in caſu hoc militant rationes *dictæ l. quiſquis nec dicti cap. vergentis*, & ſecundum leges, cum vt diximus nullibi caueatur ob delictum viri bona propria vxoris innocentis confiſcari, niſi ſit in culpa, vt alleg. ſeq. putabit. † Et ſic Farinac. *de hæreſi q.* 190. §. 3. *à num.* 44. dicit nec bona paraphernalia vxoris, nec donationem propter nuptias, nec res donatas vxori à conſanguineis viri confiſcari, niſi ex ſorte ſi tempore donationis fuerit dictum, vt quod donatur, marito acquiratur, refert Barboſa *in dicto cap. vergentis n.* 27. *in fine.*

## ALLEGATIO XXV.

An dos vxoris confiſcetur propter hæreſim mariti? ſeu an perdat dotem, eo quod virum hæreticum comitetur, aut ſi illum non denuntiet; vel contra vir catholicus ducens hæreticam, incurrat aliquam pœnam? Quid de aliis cuiuſque bonis? Et an dicta vxor dotem amittat, ſi nupſit vero catholico, poſtea hæretico facto, vel ſi ipſa in hæreſim incidat? Et quid cum pactum inter ponitur de Dote danti reddenda, aut marito relinquenda?

### *SVMMARIVM.*

1 Cap. decreuit. 14. de hæreticis lib. 6. & numeris ſequentibus.

2 *Vxor etſi amittat dotem ob matrimonium ſcienter contractum cum hæretico num.* 3. *dubium eſt, num alia bona amittat aliunde acquiſita, & videtur amittere, vt num.* 3. *aliter num.* 5.

3 *Paraphernalia, arræ, & alia donata potius eſt, vt vxor amittat contrahens ſcienter cum vero hæretico, & quare n.* 4.

5 *Pœnæ in iure ſunt reſtringendæ.*

6 *Donationes factas ante matrimonium ab aliquo vxori contrahenti ſcienter cum hæretico, vxor amittit, non ſic factas poſt matrimonium contractum, & quare n.* 7.

8 *Vxor ſi comitetur virum hæreticum, dotem amittit, quando eius hæreſim ſciebat, non alias ſi poſt contractum matrimonium illam ſciuit, vt n.* 24. *idem erit ſi illum non denunciet, vt n.* 9. *& n.* 10.

10 *Vxor, quæ denunciauit quam poſt contractum matrimonium, ſciuit eſſe hæreticum, nullam incurrit pœnam, & quare n.* 11.

11 *Leges punientes iniuſtas nuptias, locum tantum habent ſi ab initio ſcienter contractæ ſint, non ſi poſt.*

12 *Vir ſcienter ducens vxorem hæreticam, amitti bona contra Thomam Sanchez, & alios, & de ratione n.* 13.

13 *Subuerſionis periculum in hæreſim, ſicut patitur mulier Catholica, ita & è contra vir, ſi ducat hæreticam.*

14 *Vxor non amittit dotem, nec alia bona, ſi nubit Catholico viro, poſtea hæretico facto.*

15 *Probatio hæreſis viri, vt vxor illi nubens dotem, & alia amittat, incumbit fiſco petenti ob eam publicari dotem, & alia.*

16 *Dotes vxorum hæreticorum ſunt confiſcandæ, & ſi tantum ſint confeſſionatæ, vt n.* 21. *Limitatur, vt n.* 22. *& 23.*

17 *Maritus non eſt alendus ex dote vxoris hæreticæ confiſcata, & n.* 19.

18 *Fructus dotis conſtituendi marito pro oneribus matrimonij ſupportandis, ceſſant, cum dos ob hæreſim vxoris confiſcata fuit, & n.* 19. *Videtur limitari n.* 22.

21 *Dos data ab aliquo vxori, quæ apparet hæretica, reuertitur ad dotantem, ſi ſtipulatus eſt eam ſibi reddendum, ſoluto matrimonio.*

Onifacivs VIII. Pontifex maximus præbuit anſam huic allegationi per deciſionem ſuam relatam *in cap. decreuit.* 14. *de hæreticis libro ſexto* in verbis ſequentibus: *decreuit. felicis recordationis Innocent. Papa IV. quod propter hæreſim maritorũ, vxorum Catholicarum dotes non debeant confiſciari, quod intelligendum fore cenſemus, niſi forte mulieres ipſæ cum viris matrimonia contraxiſſent, quos hæreticos tunc ſciebant*: ita Bonifacius; & ſic præter ordinarios docent Farinac. *in praxi crimin. p.* 2. *quæſt.* 25. *à numero* 111. *& de hæreſi quæſtione* 190. §. 3. *numero* 43. Sanctarelus *de hæreſi capite nono dubio* 3. *numero* 11. Zenedus *ad ſextum decret. collect.* 13. *numero* 2. Decianus *in tract. crimin. libro* 5. *capite* 45. *numero decimo*, Cantera *in quæſtionibus crimin. capite primo, numero* 22. & omnes alij moderniores cum Zanchino *de hæreſi capite vigeſimo quinto, ad finem*, Vbi Campeg. *in addit. littera A*, Villadiego *de hæreticis quæſt.* 15. *numero nono*, *Repertor. Inquiſitorum*, verbo *dotes* Simanchas *de Cathol. inſtit. titulo* 9. *à numero* 66. *& titulo* 40. *numero* 24. *in director. Inquiſitor. p.* 3. *ſcholio* 153. Palaçio Rubios *in Rubr. de donat. inter virum, & vxorem* §. 66. *à numero* 23. Hieronimus Portoles *de conſortibus capite* 37. *à numero* 18. Lara *in l. ſi quis à liberis* §. *ſi quis ex his numero* 48. *ff. de liberis agnoſcendis*, Chaſſaneus *in conſuetudinibus Burgundiæ Rubric.* 2. §. 2. *in principio*, Didacus Perez *in l.* 1. verſ. *Vlterius dubitatur tit.* 1. *libro* 1. *ordinam, pagina* 22. Barboſa *in dicto cap. decreuit. cum aliis, & in cap. vergentis de hæret. extra num.* 22. Quibus fauent Suarez *de fide diſp.* 22. *n.* 8. Vazquez 1. 2. *D. Thomæ diſp.* 569. *cap.* 2. *num.* 13. † Sed quia idem Cantera in quæſtionibus criminalibus. *in tit. de quæſtionibus tangentibus punitionem delictorum capite* 1. *numero* 24. Dicit vt tunc tantum ob matrimonium, ſcienter initum cum hæretico, publicetur dos; quando ea dos eſſet apud virum, ſecus ſi eſſet apud cognatum, aut aliam perſonam, nec alij DD. ſic diſtinguant, & Thomas Sanchez *in ſumma moral. lib.*

*lib. 2. c. 17. sub n. 22.* obseruet non esse tutum extendere pœnam huius textus ad alia bona, cum in dote tantum agat, in qua est maior ratio; eo quod fuerit causa contrarendi, & cuius intuitu matrimonium cum hæretico celebratum est, indeque conueniens fuisse vxorem in illius amissione punire; non sic in aliis bonis paraphernalibus, quæ sunt extra dotem, & in aliis, quæ postea, constante Matrimonio ex accedenti acquisita sunt, nec fuerint causa matrimonij turpiter contracti, vt etiam sequitur Sanctarellus *de hæresi d. cap. 9. n. 14. dubio 3.* quod iuxta resoluta sub allegatione præced. videtur esse; ideo rem hanc intelligi oportere ex sequentibus existimamus in praxi.

3 Et præter quam quod *ex d. cap. decreuit.* liquet dotem vxoris scienter contrahentis matrimonium cum hæretico, confiscari, & fisco applicari, vt docent adducti, & Penia *in dicto director. Inquisitorum p. 3. comment. 160.* Soto *in 4. dist. 39. n. 4. art. fin. in princip.* Palacios *in d. cap. per vestras §. 9. à n. 11.* Sanchez *d. cap. 17. summæ à n. 17.* Barbosa *in d. cap. decreuit. n. 7.* cum Simanch. *dicto tit. 9. n. 73.* & similiter communis Doctorum eius occisionem extendat ad cætera alia bona relata à Thomas Sanchez *d. cap. 17. sub n. 18.* dicat limitationem Canteræ carere fundamento, & ex eodem capite, quo dos confiscatur; item & paraphernalia, aliaue aduentitia, ac lucrata, constante matrimonio confiscari, dicat etiam Cantara, vbi supra *dict. cap. 1. n. 23. fin. & 24.* dum asserit paraphernalia, & omnia alia vxoris bona tunc publicari, veluti ac has, aliasque quaslibet donationes factas à viro vxori, quas retulimus *dicta alleg. præced.* de quibus exprimit Vazquez *12. q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 1. n. 13.* & Simanchas addat medietatem illam bonorum confiscatorum vxori contingentem, de qua dixi *in dicta alleg. à n. 1.* publicari *in dicto tit. 9. de Cathol. instituit. n. 74.*

4 Eo fundamento, quia scilicet lucra turpia sunt, vtpote procedentia ex matrimonio contra Ecclesiæ interdictum initio, & ex eo, quia si dos confiscatur, quæ, amplioribus priuilegiis potitur, à fortiori sint publicanda alia omnia bona minori priuilegio fruentia, vt sensit idem Cantera; & sic Farin. *de hæresi dicta quæst. 190. §. 3. n. 44.* extendens pœnam *dicti cap. decreuit.* dixit illius pœnam porrigi ad bona paraphernalia vxoris ad donationes proter nuptias, adquisita ab vxore, constante matrimonio, & ad res donatas vxori à consanguineis viri & docet etiam Castro Palao *in opere morali tit. 1. tract. 4. disp. 169. c. 1. n. 13.*

5 At quia Bonifacius VIII. tantum de amissione dotis loquitur, & pœnæ in iure sunt restringendæ ex vulgata iuris regula, videtur, vt illius textus pœna non sit tam dure extendenda nam si Pontifex vellet omnia vxoris bona tunc publicari non sola dotalia exprimeret, sicut *in cap. cum secundum leges eodem tit.* volens ob hæresim idem Pontifex bona omnia publicari, vt expressit: ita in terminis docent Thomas Sanchez *dicto lib. 2. summæ cap. 17. n. 22.* quem & sequitur Sanctarellus iam relatus; eo nempe, quod durissimum, ac rationi dissonum videretur ea generali bonorum publicatione, qua hæreticus plectitur, punire vxorem Catholicam, quia nupserit ei, cum multum leuioris criminis hæc rea sit, nec textus sit aliquis eam generalem bonorum publicationem indicans, sed solius dotis; non enim in ea medietate bonorum adquirenda versatur aliquid turpitudinis, vt considerauit Sanchez; & sic nec in aliis bonis acquisitis donatione facta vxori Diana *p. 4. tract. 8. res. 62.* vers. *verum* cum Pegna *disp. 1. de creuit.* loquentis tantum in dote non sit extendenda.

Nec mihi displicet, etsi ex alio capite posset 6
etiam prima sententia iuuari ea consideratione, nempe quod Bonifacius VIII. solum declarando iam ante decisum de solis dotibus ab Innocentio IV. illum limitauit, quando vxor scienter contraxisset cum hæretico; & sic videri, vt si Bonifacius de aliis bonis interrogaretur, suam sententiam porrexisset ad cætera alia bona mentionata: tamen quia alia est ratio de vno ad aliud, fortis est Sanchez, & Sanctarelli sententia, & forte ea ratione priuari vxorem dote, & non aliis bonis acquisitis, seu donatis: nam ex quo dos maioribus iuuatur priuilegiis, grauior ei pœna imponeretur, nec obstare Azeuedum relatum ab eodem Sanchez *sub n. 17. in fine dicti cap. 17.* qui dum dicit *lib. 8. recompil. tit. 3. n. 19.* nec dotem, nec paraphernalia, nec alia vxoris bona publicari ob viri crimen, addidit, nisi sciens, nupsisset hæretico; & sic assimilare dotes, & paraphernalia, qui posset sub distinctione interpretari, nempe quando donationes factæ essent ipsi mulieri, antequam contraheret; secus si ei fierent ab ignorante extraneo post contractum matrimonium.

Quippe in primo casu melior futura vxor, ac- 7
quisiuit iam, sicut, & acquisierat sibi dotem, quam amittit, matrimonio cum hæretico postea scienter contracto; & sic non mirum si etiam puniatur in donatis antecedenter, non sic in donatis postea, quæ potius donator, si sciret virum hæreticum, ac vxorem donatariam scienter cum illa contraxisset, nec donaret; imo donatum retrahere vellet. De acquisitis vero absciente hæretico, constante iam matrimonio, vxorem hæresim scientem, ante, & post crederem propria sententia respondendum contra Sanchez, & Sanctarellum, quia, & si Pontifex Bonifac. non sit extendendus in sua decisione, at à similitudine rationis vrgentioris, veniet extendendus, vt ex infra dicendis patebit. Et sub hac distinctione componendos esse DD. dissentientes; præcipuè, si considerentur, & congregentur hic rationes, quare filij sine proprio delicto priuentur ob hæresim paternam bonis, alimentis, & legitima, aliàs sibimet iure naturali debitis iuxta quæ dixi *alleg. 18. 20. 22. & 23.*

Ad secundum dubium numquid vxor perdat 8
dotem si virum hæreticum comitetur, aut illum non denunciet, & in istis, & aliis sequentibus breuius agendo, respondeo sub distinctione, nam si vxor ante contractum matrimonium, sciuerit verum esse hæreticum in delicti pœnam, dotem etiã publicari per verba textus *in d. cap. decreuit.* ibi: *nisi mulieres ipsæ cum viris matrimonia contraxissent, quos hæreticos tunc esse sciebant*, cum ergo hoc in casu punia Bonifac. vxorem scienter cum hæretico contrahentem, & eodem modo perdat illam, si ipsa illum comitetur. † Aut illum non denunciet; quia 9
cum debuerit se abstinere à matrimonio tali contrahendo, & consequenter à comitando virum; imo debuisse illum ante contractum Inquisitoribus denunciare, vt se excusaret à pœnis constitutionum Pontificum mandantium, vt manifestentur, atque denuncientur hæretici, & demum per Bullam *si de protegendis* Pontif. & de vxore comitante, docet idẽ Sanchez *d. c. 17. summæ n. 24.* quia nullibi ea pœna imponitur, sicut in simili de vxore comitante virum Bannitum, dixerunt Peregrin. *de*

*iure fiſci lib.5.tit.1.n.83.*Boſius *tit.de publicat.Bannit.n.75.*Clarus *in pract.lib.5. recept. q.78. numero 15.*

10 Secus vero ſi vxor nuberet viro bona fide, quem agnouit, contracto iam matrimonio, hæreticum fuiſſe,& eſſe;quia nec præcipitur ei,vt illum non comitatur, nec vt illum Imquiſitoribus denunciet (etſi optime faceret) non enim tunc vxor deliquit contrahendo, nec enim alicuibi ſtatuta eſt pœna contra vxorem non denunciantem virum,quem agnouit,contracto iam matrimonio, eſſe hæreticum, vt conſiderarunt Pegna *in director.Inquiſitor.p.3.dict.comment.160.col.1.*verſ. *in hac tractatione,& col.2.*verſ. *plus tamen dubitationis habet gloſſa finalis in dicto cap. decreuit*, Vbi Archidian.*in initio*,Ioannes Andreas *in fine*,& alij, vt Franc.Bart.*n.9* Sanchez *dicto lib.2.ſum.c.17.n.17.*Farin.Lelius Zechius *in ſumma tit.de fide, Rub. de hæreſi cap.11.n.16.* verſ. *quarto ampliatur* Farinacius *de hæreſi dict.quæſt.190.§.3.n.52.*Sanctarelus *in eodem tract.c.19.n.16.*et omnes.

11 Quia leges punientes inceſtas nuptias,& etiam Canones,de quibus ſub tit. de ſecundis nuptiis locum habent, vbi ab initio ſcienter contractæ fuerunt; ſecus tamen ſi ab initio bona fide contractis nuptiis,poſtea detecto impedimento,vir,& fœmina in eodem contractu coniugali perſeuerant, vt per Duenas *reg.150.* verſ. *ſecundo limita* Couarr. *de ſponſalib.p.2.cap.6.§.8. n.19.* Barboſa *in d. cap. decreuit.n.9.&* 10. per gloſſam ibi in verſ.*tunc*, & in verbis ſequentibus,*ergo ſi tunc ignorabant; licet poſtea ſciuerint,non habet locum pœna*;& ſic in praxi quotidie video,ac vidi practicari,alias,ſi Inquiſitores de hoc curarent, vtique valent vxores moleſtari in repetitione ſuarum dotium; & ita ſententialiter definitum docet Alfaro *de offic. fiſcal. gloſſa 20.ex n.219* ex Claro ſic teſtante *lib.5.receptar.ſentent.§.fin.q.78.n.15.*

12 Quare deſcendendo ad aliud dubium de viro Catholico ducente hæreticam ſcienter, an incurrat aliquam pœnam amittendo ſcilicet bona? Et in hoc dubio, mihi ſub adducta diſtinctione exiſtimo reſpondendum; quia,etſi Thomas Sanchez *dict.cap.17.n.23.*& Sanctarellus *de hæreſi dicto cap. 19.dubio 3.n.15.* quos ſequi videtur Barboſa *in d. cap.decreuit n. 6.* excipiant in hoc caſu virum; eo quod non militat eadem ratio, nam cum vir dotem non afferat, nequit commode hæc pœna ad ipſum extendi; & quia mulier longe grauiori infectionis periculo hæretico nubens exponitur, quam vir hæreticam ducens; quippe vrgentior ratio eſt imponendi priori delicto pœnam, quam poſteriori,vt timore pœnæ id delictum caueatur: ita Sanchez, & Sanctarel. quorum fundamenta non concludunt,& hoc etiam amplectitur Diana *p.4.tract.8.ſub reſ.62.in verſ.vnde* addens eam rationem quia fœminæ rapientes viros non incurrunt eas pœnas quas incurrunt viri eas rapientes *per l.vnic.C.de rapt.virgin.*Et quia nec ipſæ incurrunt eaſdem pœnas viros occidentes quas incurrunt viri fœminas interficientes *ex cap.interfectores 34.q. 2.* & tenens in puncto cum Sanchez, Sanctarello & Barboſa *in d. cap. decreuit.* Addit etiam recentes Leſſium *in ſumma tom.1. tit.de fide cap.11.n.16.* Suarez *in eo tractat. diſp. 22. ſect.5.* Pegnam.*in directorio p.3.* Azorium *tom.1.inſtit.moral.lib.5.cap.7.*& alios penes eos.

13 Sed potius videmus eandem militare rationem quoad periculum ſubuerſionis in hæreſim;nam ſicut nubens mulier ſcienter hæretico ſubuerti valet à fide Catholica, ſic & vir ex peſte mulieris maculare valebit;indeque ſimilitudinem pararij;ita vt diſpoſitum in vno correlatiuorum, cenſeatur etiam in alio, cum in viro,& muliere quoad hoc, etiam militet eadem ratio per illa, quæ abunde refert idem,Thomas Sanchez *lib.7. de matrim. diſp. 10.n.24.& diſp.16.n.5.*Vbi de Doctoribus extendentibus pœnam ſtatutam viris raptoribus fœminarum,ad fœminas virorum raptrices,extendentibus etiam pœnas vxoricidij ad viricidium, cum ſimile delictum perpetrent; & ſic non obſtare quod viri dotes non habeant, cum habeant alia bona,ac poſſint habere donationes;item, & lucra, quæ iuxta diſtinctionem ſupra poſitam ſub verſ. *nec mihi*, debebunt amittere.

De muliere vero, quæ nubit viro Catholico, 14
an amittat dotem, ſi poſtea vir eius hæreticus factus ſit,ex dictis iam facilis eſt reſponſio, nempe, vt nec dos, nec alia bona confiſcentur vxoris, vti dixerunt Palatius *in repetit.Rubr.de donat.inter virum,& vxor.n.23.*Couarr.*lib.2.variar. c.8. n.2.& 7.*Clarus *in praxi §. fin. quæſt.78. numero 15.* Cabed.Luſitan.*dec.183.numero 8. p. 1.* Sanchez latè *ſub dicto cap. 17. ſummæ, vbi ſub dict. n. 17. cum gloſſa in dicto cap. decreuit.* verbo *tunc* exigi, vt vxor tempore contractus ſciat virum eſſe hæreticum.

Vbi addit hanc ſcientiam hæreſis viri non præ- 15
ſumi,ſed eius probationem incumbere fiſco petenti ob eam publicari dotem vxoris,vt tradunt etiam gloſſa Domin. & Franc. item & idem Pegna *dict. comment.160. p.3. in dicto* verſ. *in hac tractatione.* Quare plus non inſiſtimus, ſolum enim addimus ob ſimilitudinem rationis idem vtique procedere in viro ducente vxorem Catholicam, quæ poſtea in hæreſim incidit ex proxime dictis.

Ex quibus patet dicendum fortius ob hæreſes 16
earundem vxorum dotes, quas habent fore confiſcandas,cum tunc iam iſtæ directæ delinquendo, amiſſione dotium ſint plectendæ, item & aliarum donationum, ac bonorum lucratorum, conſtante matrimonio, ſicut & mariti omnibus ſuis bonis priuantur *per dicta ſupra allegat.18.20.&* 22.Sic vt dotis confiſcatio illico fiat.

Nec ſit relinquenda viro ad vitam vxoris 17
fruendam, ad ſuſtinenda onera matrimonij, vt docent antiqui *in dicto cap. decreuit.* Vbi Barboſa *n.4.*alter Petr.Barboſa *in l.ſi conſtante §.fin.in princip.ff.ſoluto matrim.*Couarr.*de ſponſalib.p.2.cap.7. §.5.num.5.*Simanchas *de Cathol.inſtit.tit.9.à n.87.* Gomezius *in l.78.Tauri in princip.* Clarus *in dicto §. fin.q.78.n.15.*

Nec contra hoc militat ratio fructuum dotis 18
conſtituendorum pro oneribus matrimonij ſuſtinendis, iuxta *l.pro oneribus C. de iure dot. l. dotis fructus ff.eodem tit.* ſicut præſenſit Ioan. Lupus *in dicta Rubr.de donation. inter virum,& vxor. §.66. n.23. ad finem*, & ibi Barahona *in addit littera H.* quatenus inclinant, vt ſola proprietas auferatur viro, deductis matrimonij oneribus;quia ſupra dictum eſt *ab allegat.18.20. 22. &* 23. filiis negari alimenta,& legitimam, & quamuis maritus dicatur Dominus rei dotalis *l. doce ancillam ff. de rei vindicat.* vnde Guido Papa *ſingul. 719. numero 3.* ex Gofred. *in l. ob maritorum, Codice ne vxor pro marito* exiſtimauerit pro crimine læſæ-Majeſtatis à viro commiſſo, vxoris dotem confiſcari. tamen cum maritus dotem alienare non poſſit, vt in princip. inſtit. quibus alienare licet, vel non, euenit, vt dos vxoris; ob mariti delictum non

confiſcetur

confiscetur, vt docent Bartol. *in d. l. marito n. 1. ff. soluto*, Bald. *nouell. in tract. de dote in p. 6. de priuileg. dotis, constit. matrim. priuileg. 17.* Simanchas *supra d. tit. 9. de Cath. instit. n. 10.* Cantera late supra *tract. quæst. crimin. tangent. punit. delictor. n. 20.* Alfaro *de officio fiscali glossa 20. à n. 216.* vbi reprobat Guidonem, nisi ipse intelligatur iuxta *d. cap. decreuit de hæret. lib. 6.* quando scilicet vxor scienter contraxit cum marito hæretico iuxta dicta hic *à n. 1.* & confirmat idem Alfaro videndus ad plures casus per totam illam glossam *n. 185.* ex eo etiam, quod ex tali delicto, non debet præiudicium tertio generari, vbi etiam *à n. 219.* firmat vxorem, quæ non denunciat virum hæreticum, aut eum insequitur, etsi teneatur illum denunciare ex Cantera, & aliis, sed tamen dotem non amittere, vt dixi iam hic sub vers. *ad secundum.*

19 Et minus obstat quod dicebatur de applicandis viro fructibus dotis ad sustinenda onera matrimonialia, quia, vt diximus de alimentis, & legitima, ibi maior ratio militat pro filiis; & nihilominus illis talia denegantur iuxta resoluta *sub alleg. 21. & 22.* Sanchez *in summa d. cap. 17. n. 31. qui n. 34. tangit*, & late agens *de matrim. lib. 9. disp. 5. n. 5.* videtur resoluere ex Castillo *in l. 78. Tauri*, & vltra DD. quos ibi refert, vt vir teneatur alere vxorem, ablata sibi dote ob eius crimen.

20 Hæc inquam de dote restituenda vxori ob delictum viri illam petenti, intelligenda sunt de vera dote, non tamen de confessionata tantum, aut simulata, iuxta quæ latè dixi *sub allegat. 13. & 14.* ac docent Palacios Rubios *in Rubr. de donation. inter §. 33. & in §. 51.* vers. *limita tertio*, *n. 3. & 4.* Afflictis *dec. 403. n. 11.* Mascard. *de probat. concluf. 362. n. 5.* Quemada *q. 4. fiscal.* Alfaro *de officio fiscal. dicta glossa 20. n. 21.* per illa, quæ latè scribit Couarr. *lib. 1. variar. c. 7. n. 6.* Vbi cum eodem Couarr. *c. 28. pract. n. 9.* addit, quod si dos ample æstimetur, excessum non consequitur mulier.

21 Et quoad propositum quod mulier hæretica perdit dotem per dicta hic, & vers. *ex quibus*, limitatur, quando qui ei dedit dotem, stipulatus fuit eam, soluto matrimonio sibi reddendam forte dissolueretur ex causa hæresis; tunc iterum rediret dos ad dantem per doctrinam textus *in l. si dotem C. de iure dotium*, & Zifuentes *in d. l. 78. Tauri n. vnico limit. 2.* Vbi Anton. Gomez in fine, Matiençó *in l. 11. glossa 2. tit. 9. lib. 5. recomp.* Vbi etiam Azeued. *n. 6.* Thomas Sanchez *supra, d. c. 17. summæ n. 33.*

22 Et addo quod si adhuc, vxore reconciliata cohabitaret cum viro, fructus dotis sub confiscatione comprehenderentur, donec matrimonium dissolueretur, & suadetur ex eo, quia si vir ex pacto, vel statuto, dotem, aut eius partem, soluto matrimonio quo accedente, teneretur Fiscus eam illi restituere; eo quod eo constante, eius fructibus potietur; ita similiter; arguendo ad casum donantis, aut dantis dotem cum relato pacto: ita ex eodem Zifuentes *in dicta l. 78. Tauri limit. 1.* Castillo *n. 2.* Gomez Arias *in l. 76. Tauri n. 3.* Sanchez *d. c. 17. n. 32.* Vbi referens distinctionem adductam à Barbosa *in l. si constante 25. §. fin. n. 1. ff. soluto matrim.* ex eo nempe, quod delictum vxoris, minime nocere valet viro, cui ex pacto, vel statuto, ius ad dotem est quæsitum *ex dicta l. si dotem C. de iure dotium*, & Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 83. & 118.* absolutè docuit, dote publicata vxoris, posse virum deducere lucrum, sibi pacto, aut statuto debitum; video tamen Baiardum *in addit ad Iulium Clarum lib. 5. recept. d. quæst. 78. n. 63.* alios referentem dixisse stante illo pacto, virum lucraturum dotem, nisi vxor ante id pactum esset hæretica, & bene ex dictis hic *à n. 1.*



## ALLEGATIO XXVI.

Pactum de dote restituenda dotanti, vel suis absque dotantis stipulatione, an sufficiat; ita vt mulier non possit de dote ad libitum disponere. Et an pactum à dotante dotis restitutioni appositum in casu, quo filius ex matrimonio procreandus decesserit infra certam ætatem, operetur etiam quoad exclusionem patris, vel Fisci, si pater fuisset hæreticus?

### SVMMARIVM.

1 *Pactum de dote restituenda dotanti appositum, non est custodiendum, si cederet in detrimentum legitimæ, quæ debetur filiæ, vt n. 2.*

2 *Filia potest de dote disponere, non obstante pacto de dote retardata, nisi eius pater superuiueret n. 3. qui & potest ei grauare, vt restituat n. 4. & n. 5. late.*

5 *Filia nequit de dote disponere, quando de propriis bonis dotatur à fratre, patre, vel extraneo.*

6 *Vxor hæretica amittit dotem à quacumque ei datam, quo remanet Domina illius.*

7 *Pacta seruari oportet vbi quid de pacto restituendæ dotis, si filius procreatus intra certam ætatem decesserit.*

8 *Dos semper restituenda est mulieri, non obstante quocumque pacto, matrimonio sequuto.*

9 *Vxor quæ in hæresim incidit, non amittet dotem quando pactum est appositum de illa dotanti restituenda.*

1 HÆ duæ allegationes difficultatis connexitatem nonnullam habent, cum adductis in fine præteritæ allegationis, an confiscetur dos mulieris hæreticæ, quando à dotante appositum est pactum de dote restituendi? Igitur quoad primum dubium, vt clarius dissoluam sub distinctione existimo rem disoluendam. Nam vel dos permittitur ex bonis ipsius mulieris, quæ dotatur, vel ex bonis ipsius qui dotat; & quamuis glossa, Bart. Bald. & Salicetus *per l. ex morte in fine C. de pactis conuent*, *l. fin. §. primo C. de iure dotium*, *l. vnica §. accedit, C. de rei vxoriæ actione*, Vbi etiam glossa, doceant posse dotantem conuenire de dote sibi restituenda, vel suis à principio, secus ex interuallo, vt docent etiam Negusantius *de pignorib. memb. 4. p. 2. n. 27.* Surdus *cons. 255. n. 10. & 23. vol. 2. & cons. 113. n. 123. & sequent.* Mantica *de tacitis, & ambig. conuention. lib. 12. tit. 32. n. 20. volum. 1.* Mascard. *de probat. concl. 521. cum infinitis*, D. Ioan. del Castillo, & Sotomay. *lib. 3. controu. iur. c. 10. n. 54. & 55.* & cum, Tusch. Suar. Mastrill. Honded. Paschal. Deciano, Thesauro, Fontanella, Molfesio, & alijs, Amato *forens. iur. resolut. res. 64. n. 1.*

2 Tamen locum non habet tale pactum, quando prætextu renunciationis dotis vel statuti dispositione

tione à paterna ſucceſſione excluderetur filia iuxta quæ latiſſime ſcripſi *ſub cap. cum contingat.* 28. *de iure iur.* quæ in præſenti caſu non debet dotem amittere, ſi dos ſuccedat loco legitimæ; poteſt enim filia nihilominus de dote diſponere, & pro libito teſtari, non obſtante ſtipulatione, vel pacto de dote reddenda patri, vel ſuis hæredibus, vel cui ius, & caſus dederit; eo quod filia effecta eſt Domina dotium: nam quando dos cum legitima concurreret, tenentur hæredes filiæ dotatæ dictam promiſſionem, & ſtipulationem remitere, vt originaliter dixit Iacob de Arena *in l. vxor.* §. *pater naturalis ff. deleg.* 3. quam refert, & commendat Bald. *in l. fin. col.* 11. verſ. *pone quod ſtatutum* C. de dotis prom. & ſic tenens cum multis ex antiquis, & modernioribus, ſcilicet Gratiano *diſcept.* 556. *n.* 6. Franc. Molino *de ritu nuptiar. lib.* 3. *q.* 31. *n.* 9. Philip. Paſchalio *in tract. de viribus patriæ poteſt. p.* 2. *cap.* 4. *n.* 190. Merlino *de legitima lib.* 3. *tit.* 1. *q.* 9. *n.* 9. 30. & ſequent. Spino, Seraphino, Surdo; Alciato, Vrſilis, Caualc. Theſauro, Roderico Suarez, Ferdinando Vazquez, Fontanella, Boſio, & aliis, Amato forenſium iuris reſol. *p.* 2. *reſ.* 64. *n.* 4. *declarat. n.* 5. ſi poſt mortem patris dotantis contingat dotis reſtitutio per mortem filiæ dotatæ, quo tempore filiæ incipit deberi legitima.

3 Secus ſi patre donante, adhuc viuente, decedat filia, nam ſuſtineretur ſtipulatio de ei reddenda dote, de qua prohiberetur tunc filia diſponere etiam infra quantitatem legitimæ, Vbi poſt Tuſchum, Gabriel Peregrin. *conſ.* 79. *n.* 21. *lib.* 1. Farin. *dec.* 708. Maſtrillo Canet. Neapodan. Alex. Ponte, & alijs pluribus, vbi etiam *n.* 6. & 7. reſtringit hanc limitationem cum aliis multis Doctoribus, ſi filia vltra legitimam fuerit dotata.

4 Poteſt enim pater illam grauare, vt dotem reſtituat, etſi contingat filiam decedere poſt patris obitum, vel niſi filia expreſſè conſenſerit pacto de reſtituenda dote, etiam quoad ſummam legitimæ: ſic cum Zino, Iacob. de Arena, Baldo, & Saliceto *in l. auia C. de iure dotium*, Barboſa *in l.* 1. *p.* 4. *n.* 136. *ff. ſoluto matrimonio*, Seraphino *dec.* 815. Aluaro Velaſco *dec.* 130. *n.* 34. & 5. Ramonio *conſil.* 1. *n.* 69. *in fine*, verſ. *quod ſi filia*, Georgio *allegat.* 26. *n.* 4. Merlino *de legitima d. lib.* 3. *q.* 9. *n.* 43. Milanenſ. *dec.* 10. *n.* 26. 27. & ſequent. *lib.* 1. & *deciſ.* 8. *à n.* 395. Menochius *conſ.* 1285. *n.* 9. Latius *in addition. ad præſumpt.* 96. *lib.* 4. & alij.

5 Secundo principalis concluſio limitatur: nam poteſt vxor de dote diſponere, non obſtante pacto de dote reſtituenda, quando de propriis bonis dotatur à fratre, patre, vel extraneo; hoc eſt de bonis propriis mulieris, vel ei quomodolibet debitis, & ſi pactum de dote eis, vel ſuis reſtituenda fuerit appoſitum, muliere ſine filiis decedente; quia tunc tale pactum mulieri non nocet, quin teſtari, & diſponere de ſuis dotibus poſſit; quatenus importat quantitatem dotium propriorum bonorum, ad quod tenentur hæredes remittere pactum, ſeu ius ſtipulationis, etiam quando à fratre de bonis maternis, vel dos à patre fuerit filiæ legata, vel ab extraneo, aut eſſet dos aduentitia, quam pater reddi ſibi, vel ſuis ſtipulari neque poteſt, vt dixerunt Lucas de Pæna *in l.* 1. verſ. *hæc faciunt ad quæſtionem C. de impon. lucr. deſcript. lib.* 10. Bald. *in d. l ſi à via n.* 10. Suarez *in l. quoniam in prioribus ampliat.* 12. *n.* 1. *C. de inofficioſ. teſtam.* Morot. *conſ.* 19. *à n.* 4. Maſtrillo *dec.* 25. *n.* 10 Fontanella *de pactis dotalib. clauſula* 5. *gloſſ.* 10. *p.* 1. *n.* 9. *vol.* 2. & cum Rota, Menochio, Viuio, Theſauro, Gratiano, Peregrin. Tucho, Molino, Gregor. Lopez, Barboſa, Anello de Amatis Manguil. Paſchalio, & aliis: idem Amato *d. reſ.* 66. *n.* 8. *qui cum aliis n.* 9. 10. & 11. declarat procedere ſimiliter, & quando frater teneretur ex forma ſtatuti dotare ſororem excluſam, vt in dote de Peragio. Et hanc concluſionem ait procedere, ſi mulier viuens de dicto grauamine conqueſta fuerit pacti ſcilicet dotis reſtituendæ, vel reclamauit, aut moriens ſine filiis de dotibus prædictis teſtaret, ſecus ſi ab inteſtato decederet, vel aliter conqueſta non ſit; quia tunc, videtur taliter dotata deceſſiſſe ſub huiuſmodi pacto, & onere appoſito ſuper eius bonis, vel niſi vt dixit Fontanella *de pact. dotal. clauſ.* 5. *gloſſa* 12. *p.* 11. *n.* 10. & 27. *vol.* 2. quando ſoror, etſi de bonis propriis dotata, pacto, & oneri à fratre adiecto, expreſſe conſenſerit ad dicta de Patre ſupra; quia tunc pactum ſuſtineretur ad ſororis præiudicium: ita idem Amato etiam cum Molino *de ritu nuptial. lib.* 3. *q.* 31. & aliis, *vbi d. n.* 11. cum ſequentibus explicat textum *in l. cum maritus* 29. §. *fin. ff. de pact. dotalib.* quem leges ad quæſitum, an *pactum de dote reſtituenda dotanti, vel ſuis in caſu de ſolutionis matrimonij abſque dotantis ſtipulatione, ſufficiet, vt mulier non poſſit ad libitum de dotibus diſponere.*

Ex his ergo, & aliis quoad noſtrum punctum, 6
reſoluendum eſt *per dicta allegat.* 25. *præced.* quod quoties vxor ſic dotata, non obſtante pacto, de dote reddenda, adhuc remanet Domina dotis, vt ad libitum de ea valeat diſponere, ſi in hæreſim incidat, amittere dotem, quia Fiſco applicatur ex doctrina latè adducta *ab allegat.* 13. Vnum tamen notant Bald. *in l Neſenius ff. de negot. geſtis*, Maſcard. *de probation. concluſ.* 333. *à n* 14. & *concluſ.* 571. *n.* 12. & *concluſ.* 813. *à n.* 3. Gratian. *diſcept. forenſ. d. c.* 556. *n.* 26. & 27. Mandello *conſ.* 12. *n.* 1. & *conſ.* 456. *n.* 2. *lib.* 4. Afflictis Cumia, Menoch. Surdus, Ancharr, & alij, quos refert Amato *d. reſ* 66. *n.* 10. præſumi fratrem, vel extraneum dotaſſe de bonis propriis ſororis, vel mulieris, ſi bona materna, vel paterna adhuc inter eos eſſent communia, vel eorum adminiſtratio penes eos exiſteret tempore dotationis *ex l. fin. C. de dotis promis.*

Ad partem ſecundam allegat. affirmatiue vide- 7
tur reſpondendum; quia opportet pacta ſeruari quę plus operantur, quam ſtatutum, cum nulla maior ſit iuſtitia, quam pacta ſerua *per l.* 1. *C. de pactis, c.* 1. & 2. *eod. tit.* & vtrobique DD. quod tamen explanandum exiſtimo, vt ſi pactum v.g. à dotante appoſitum ſit de dote reſtituenda, in caſu, quo filius ex matrimonio procreandus, infra certam ætatem deceſſerit, valeat, ſi contingat filios matri præmortuæ ſuperuiuere & inde ante ætatem in pacto conuentam decedere: nam tunc pater in maternis dotibus non ſuccedit, ſed tenetur dotantibus reſtituere, ſicut ſi ſine filiis deceſſiſſet vxor; ſecus tamen ſi aliquis ex filiis matri ſuperuixerit, & mortuus inde fuerit poſt tempus certæ, & completæ ætatis in pacto conuentæ: nam tunc maritus, aut pater eiuſdem ſuccederet, prout de iure, pacto incunſcripto patri inteſtati filij ſucceſſio pertinuiſſet: ſic Bald *conſ.* 89. *lib.* 2. & *conſ.* 2. *lib.* 3. Oldrad. *conſ.* 132. Tuſchus *concluſ.* 777. *n.* 5. *lit. D. vol.* 2. Seraphin. *dec.* 815. cum aliis Amato *reſ.* 48. *à n.* 7. qui & videtur *a n.* 1. id explanare aliis mediis, & fortius propter iuſtitiam pacti, & vim apertæ legis appoſitæ in inſtrumento dotali, qui dicto *n.* 1. & 2. materiam comprehendit ſub duplici concluſione, nempe, vt dos ſemper ſit reſtituenda mulieri, pacto aliquo non obſtante, ſoluto, matrimonio

per

per mortem viri. Et quod dos est restituenda donanti, moriente muliere sine filiis, si fuerit stipulata ei reddi: sic cum Mastrillo, Fontanella, Giurba, Gratian. Surdo, Menochio, Seraphino, & alijs.

9 Et iuxta prædictam dictinctionem, quoties dos venit reddenda dotanti per pactum appositum, ei restitui, aut illi, cui per pactum deductum est, non Fisco, in casu, quo etiam illa vxor incideret in hæresim eretione dictante, vt qui suã vindicat rem debet anteponi quibuscumque aliis creditoribus ex quacumque causa, & titulo venientibus, vt DD. agnoscunt *in l. si ventri* vers. *sitamen ff. de priuileg. creditor. cum aliis concordantibus*, & probant Pichard. *in §. quædam actiones instit. de actionib. n.* 88. Amator Rodrig. *de priuileg. credit. p.* 1. *art.* 6. *n.* 50. *& iterum n.* 126. quod dicit indubitabile inter nos Hispanos Gayto *de credito cap.* 4. *quæsit.* 11. *sub n.* 1878. applicandus per alios casus, quibus rem explicat de prælatione dotis ad fiscum, & econtra, item, & de aliis, qui præferuntur etiam doti: aliquid *d. quæsito* 11. *sub n.* 146. *vbi à n.* 1451. agit de dote, quando pretium succedit loco rei.

## ALLEGATIO XXVII.

An si mulier cui ex facultate nuptialibus in tabulis per dotantes, sibi attributa est facultas de certa parte dotis disponere, in hæresim incidat, dicatur nihilominus inuenientes ab intestato disposuisse ex voluntate donantis, seu an pars Fisco adquiratur? Et an creditoribus mariti hæretici possit esse consultum super fructibus dotalium rerum, quatenus debitam quantitatem onerum matrimonij excedat? Et an dotis retrotrahitio hypothecæ restitẽdæ fiat ad initium promissionis, vel contracti in præiudicium Fisci, aut creditorem medio tempore contrahentium.

### *SVMMARIVM.*

1 *Vxor, vt amittat dotem donatam, si in hæresim incidat iuxta casus octo distinctos, consideratur, vt à numero* 4.

2 Disponere *verbum refertur, tam ad contractus qam ad vltimas voluntates, maxime, si accedat verbum* libere, *vel* ad libitum, *vt n.* 4.

3 Disponere *verbum omni materiæ concernit.*

4 *Vxor potest de parte dotis disponere inter viuos, aut in testamento, si ei permittatur, & n.* 5. *sed videtur restringi, vt n.* 11.

5 *Dispositio per verba disponere, & testari, clare dat faculttem disponendi in omni euentu numero* 6.

6 *Copulæ natura, est potius ampliare, quam restringere inuenta in facultate disponendi.*

7 *Mulier tacite, quando deposuisse videatur inter venientes ab intestato ex facultate sibi disponendi concessa, nisi restricta sit vt n.* 8. *& 9.*

9 *Disponendi facultas concessa mulieri virtute pacti facultatiui, solum inter viuos operatur.*

10 *Descendens ab intestato censetur disponere per viam vltimæ voluntatis.*

12 *Mulier ex facultate sibi concessa limitatè, si tamen sit ad disponendum in pias causas valet inter viuos, & vltima voluntate disponere.*

13 *Vxor donataria alicuius summæ, illam in hæresim incidens amittit, nisi stipulatione fuerit obligata ad reddendam illam donanti, & extenditur, vt n.* 14. *& à n.* 15. *explicatur breuiter, & limitatur n.* 20.

14 *Creditores mariti vxoris donatariæ, quæ in hæresim incidit, potius est, vt contra Fiscum inquisitionis agendo, non repellantur, si maritus sit debitor, sustinendo onera matrimonij, vt n.* 15. 16. 17. 18.

17 *Dotis fructus vxori donatariæ competentes, & si maritus illis non fruatur, quia ad inopiam vergit, non sunt obnoxij creditoribus in modica quantitate consumpti pro oneribus matrimonij, vt n.* 18. *alias non item, vt n.* 19.

19 *Dominium transferri per quæ verba prolata à donante intelligantur.*

21 *Dotalis hypothecæ retrotrahitio, ne creditores defraudentur, verius, est vt fiat à tempore matrimonij perfecti, vt n.* 22. *& 23. contra Gamam. n.* 24. *Et qualiter consideretur si dotis promissio fieret post matrimonium initum* n. 25. & 26.

26 *Confessio mariti de dote recepta ante matrimoniũ contractum videtur nocere creditoribus, si constet de anticipata promissione.*

AD primam dubitationis partem, vt rem brebius, & clarius comprehendam, aliis interlocutionibus explosis, quibus vtuntur DD. existimo respondendum, facta appositione octo casuum. Primo, quando mulieri simpliciter de certa parte dotis, permissum est posse disponere. Secundo, cum mulieri dotatæ de certa summa permissum sit disponere, & testari. Tertio, quando data, seu reseruata est mulieri facultas disponendi in eum, quem ipsa nominauerit, vel elegerit. Quarto, quando verba pacti facultatiui disponendi mulieri concessi, essent concepta, vt possit in vita disponere. Quinto, cum mulieri conceditur de aliqua parte dotis posse testari. Sexto, quando permititur mulieri de parte dotis, seu aliqua eiusdem summa libere disponere, vel si dictum sit ad libitum suæ voluntatis. Septimo, quando facultas disponendi, & testandi mulieri conceditur restricte, & limitate, nempe pro anima, seu ad pias causas. Octauo, cum data est facultas disponendi, vel testandi, tam in vita, quam in morte, seu tam per actum inter viuos, quam per vltimam voluntatem. 1

Et quia per primum casum disputant latè Doctores, an verbum *disponere* propriè vltimæ voluntati conueniat? Seu verificetur, etiam tam in dispositione, quæ fit inter viuos? Et resolutiuè asserendo ad vtrumque casum referri per doctrinam *textus in §§. penult. & fin. instit. quibus alien. licet, & per cap.* 2. *cap. illis de præb. lib.* 6. Vbi DD. communiter, quibus accedunt Cardinalis Tuschus *concluf.* 495. *numero* 1. *& 2. litt. D.* Mantica *de coniectur. vltimar. volunt. libro primo titulo* 3. *numero* 9. Giurba *in consuetudinibus Messanens. cap.* 6. *glossa* 7. *p.* 1. 2

Nam verbum *disponere* omni materiæ conuenit, vt dixerunt Natta *consil.* 270. *numero sexto.* Socinus *cons.* 123. *sub numero tertio, volumine* 3. Decian. *cons.* 31. *numero* 133. *volumine* 1. Franc. Molin. *de ritu nupt. libro primo* 3

*q.*18.*n.*17.Fontanella *de pact.nupt.claus.*5.*glos.*10. *p.*1.*n.*71.*volum.*2. Gratian. *discept.forens.cap.*539. *sub n.*22.Amato *p.*2. *resol. iuris* 76.*n.*7. cum Hypolito Riminald.Bimi,Beccio, Alciato, & aliis ex antiquis,*qui n.*6.*refert* alios DD.sentientes in dubio ad actum vltimæ voluntatis referri ex Durando *de arte testandi*,Iasone,Afflictis,Franchis.Marta,& aliis *Ad textum in* §.*disponat in auth. de nuptiis*,§.*pen. & fin. instit. quibus ex causis manumit. non licet* §. *exhæredatos in anth. de hæredibus*, & *falcidia glossa in Rub.ff.soluto matrim.*Vbi Niconit. *n.*127.Cum aliis Alex.*n.*16.Alberic.*in addit verb. disponere.*

4 Quuæ assertio maxime procedit accedente verbo *libere*,vel ad *libitum*,vt tenuerunt in specie Roland.*cons.*62.*à n.*17. *vol.*1. Gabriel. *cons.*99.*n.*33. *lib.*2.Menoch.*lib.*4.*præsumpt.*168.*n.*2. Surd. *cons.* 357.*n.*10. *lib.*3. *& cons.* 572. *n.*66. *in fine*, *lib.*4. Amato *vbi supra n.*8.*& cons.*58. idem Surdus *dec.* 272.*n.*14.15.*&* 16.Vbi si sint geminata, Decius *cons.*70.*n.*12.*lib.*3. Bursatus *cons.*266. Gratian. *discept.forens.cap.*50.*n.*23. Antonius Monachus *dec. Bonon.*71.*n.*107. Cabalcan.*dec.*12. *lib.*4. Menoch. *cons.*210.*n.*50.*& lib.*4.*præsumpt.*188.*n.*8.dicentes, tunc licere mulieri , tam in vita,quam in morte, seu in vltimis disponere,& tam specialiter, & expresse , quam vniuersaliter per hæredis institutionem , vel vniuersalem donationem , ac diceretur etiam inuenientes ab intestato disposuisse ea sine testamento,vel alia dispositione,vita functa.Et sic expendi casum sextum ex relatis *hic sub n.*1. & iuxta hãc extensionem intelligit Amato octauum, & vltimum casum ex iam assignatis, addens *dicta res* 77. ea forma , vti passim contrahentes in nuptialibus tabulis,in quibus latissime, & libere nimis solet concedi ista facultas æque vnum,arque alium actum comprehendendo ; sic vt siue expresse, aut tacite,specialiter , aut vniuersaliter,etiam ex tacita voluntate dicatur mulierem disposuisse inuenientes etiam ab intestato.

5 Et iuxta hanc extensionem in casu secundo ex prædictis *supra assignatis* , verius respondendum est,cum loquatur dispositio per verba *disponere & testari* , vt sentiunt Surdus *cons.*272.*n.*35. *&* 36. idem Amato *d.res* 77. *n.* 43. *&* 44. referentes sic sensisse senatum Mantuanum , & concludit,quod si pactum conceptum fuisset verbis copulatiuis , nempe *possit testari,& disponere*, procedat dispositio *leg.conficiuntur ff. de iure Codicill.*nam quando duo copulantur per se, & non respectiue ad aliud, non requiritur concursus vtrinque secundum Bartol.*in l.*3.*ff.de instit. & iur.* post Butr. Imol. & Iasonem,quos refert Nata *cons.*626.*n.*17. Surd.*cons.* 207.*&* *dec.*272.*n.*36.

6 Vbi dicit eo in casu , naturam copulæ esse ampliare,non restringere, Roland. *cons.*79.*n.*23..*vol.* 3.& si Osascus *dec.*71.*n.*66.Bursat.*cons.*266.*n.*12. & alij,sentiant concursum copulatorum desiderari *per l.si hæredi plures ff.de cond. instit.*

7 Maius dubium habent casus tertius,quartus,& quintus:de his namque video Doctores discordes: nam de tertio casu dixit Gratianus *dicto cap.*50. *discept.for.n.*23. vt non sufficiat vniuersalis institutio,& dispositio , sed vt requiratur specialis personæ nominatio,Anton.Monach.*dec.Bon.*71.*n.*5. item Gratian.*cap.*221.*n.*7.*&* 15. Rota Roman. *dec.*262.*in fine p.*1. *diuers.* & alij contra Michaël. Ferrez *p.*3.*obseru.*319.Sesse *dec.*53.*n.*7. Fontanel. *de pactis nuptial. clausula* 4. *glos.*5. *n.*64. *&* 65. *&* *glossa* 9.*p.*5.*n.*14.Menoch.*cons.*1123. *n.*14. Peregrin.*de fideicom.art.*40.*sub.n.*59 testantes decisum sufficere vniuersalem institutionem sui hæredis ex Bartoli doctrina *per textum ibi in l.vnum ex familia* §. *si duas n.*3.*deleg.*3.

Et qualitercumque sit Menochius *cons.*322.*&* 8
*cons.*950.*lib.*10.& Amato *d.res* 77. *à n.*48.potius sentiunt, quod, etsi mulier facultate expressa vsa non sit,& abintestato decesserit , adhuc venientes ab intestato tacite disponendo elegisse , & nominasse videatur ex vi *dictæ l. conficiuntur* ; eo quod taciti,& expressi est par vis, ac virtus , nisi facultas disponendi , & eligendi, seu nominandi ad testameneum restricta sit.

Et iuxta hoc vltimum determinandus venit ca- 9
sus quartus ex adductis *sub n.* 1. nam quando per verba pacti facultatiui disponendi mulieri concederetur,vt possit in vita disponere,non posset quidem in vltima voluntate,sed tantum inter viuos , & tunc non censeri ipsam de cedendo tacite inuenientes ab intestato in vita disposuisse.

Quia decedens ab intestato,censeretur per viam 10
vltimæ voluntatis disponere,Peregrin.*supra d.art.* 40.*sub.n.*43.cum alijs Thesaurus *dec.*209.Cardin. Tusch. *concl.*482. *n.*12. *lit.D* , idem Amato cum Cagnolo,Bart.Parisio,Cobar.Alex.Socino, Claro, Trentacinq. Raudens , & aliis *d.res* 77.*à numero* 52.

Et licet de quinto casu referat Fontanella *de* 11
*pactis nuptial.dict.claus.*5.*glossa* 10.*p.*1.*n.*71. vers. *& vide etiam* , resolutum fuisse in senatu Cataloniæ , cum mulieri conceditur posse testari de aliqua pate dotis,datam non solum fuisse facultatem disponendi in vltima voluntate , verum & inter viuos , sed potius dicendum esse denegatam inter viuos disponendi,cum nihil commune habeat disponendi inter viuos, cum ea,quæ ex testamento , vel alia causa mortis vltima dispositione perficitur:ita Amato *d.res.*77.*sub n.*55.*qui n.*56.*&* 57.resoluit in specie huius 5.*casus*, vel quando de certa quantitate est data facultas testandi , si mulier intestata decedat , & venientes ab intestato in ea summa, vel portione succedant,& quod tunc sanguinis proximiores excludantur à dicta portione ; quia mulier decedendo ab intestato, expresse dicitur declarasse se noluisse testari , vel vti dicta facultate testandi , & ex industria omisisse testari , dum permisit,& voluit ab intestato decedere : sic cum Abbate *cons.*59. *sub n.*19. Cassan. *cons.*45.*n.* 25. Sola *ad nouas constit. Sabaudiæ de alien. bonor. min.glossa* 3.*sub n.*28.

De septimo vero casu , quando facultas dispo- 12
nendi, & testandi mulieri conceditur restricte , & limitate pro anima,nempe,seu ad pias causas, tunc non denegatur mulieri , vt disponat inter viuos , aut in testamento; dum tamen non discedat à modo limitate imposito : nam mulier tantum poterit disponere , aut testari ad pias causas : sic Bursatus *cons.*266.*n.*3.*vol.*3.Amato *d.res.*77. *n.*59. dicentes hoc in casu decedendo ab intestato eius sanguinis proximiores,in dicta portione non succedere;quia termini *d.l. conficiuntur* huic casui non adaptantur nec pia causa ab intestato succedit.

Ex dictis iam ad casum,de quo est nostrum in- 13
stitutum , an si mulier decederet intestata , nihilominus Fisco applicetur quantitas sibimet permissa in dispositione iuxta facultatem donantis?videtur respondendum , vt in casibus relatis , in quibus & si intestate decedat , alias ab intestato venientes adhuc succedent , non posse fiscum se introducere , cum ea facultas semper

per ſit reſpectiua ad donantem *per dicta ſupra alleg. præced.* Verum mihi potius eſt vt illa pars aſignata mulieri debeat applicari Fiſco omni euentu, ex quo poſt ſibi donationem factam, in hæreſim incidit, cum illa facta fuerit Domina, nec fuerit pacto, aut ſtipulatione obligata ad reddendam dotem donanta, alijve; & ſic licet ſub aliqua conditione non hæretici diſponere teneretur, vt in ſeptimo caſu, in quo poteſt eſſe maius dubium; nihilominus propter hæreſim, confiſcatione ſuccedat Fiſcus ex iam adductis *ab alleg.* 13. 18. 20. 22. & aliis, ſed an ſuccedat eum onere diſpoſitionis à donãte aſſignatæ mulieri, poſſet eſſe quæſtio: pro qua adiunges nonnulla *adducta ſup. alleg.* 19. *in fine, & in alleg.* 20. & 21.

14 Ad ſecundam allegationis partem, an creditoribus mariti ſuper fructibus dotalium poſſit eſſe conſultum, &c. & ſi ex regula generali *l. pro oneribus cod. de iure dot. & in l. dotis fructus ff. eodem.* Vbi DD. videatur affirmandum; quia maritus ſuſtinens onera matrimonij, fructus dotis lucratur; & ſic conſtante matrimonio executionem in dictis bonis fieri valere ad creditorum petitionem aduerſus obæratum maritum, niſi quando ad fructus dotis vxoris exequendos deuenitur, & non remaneret marito vnde alias ſuſteneat onera matrimonij, propter quæ dos datur: nam tunc pro concurrente onerum quantitate ſuper fructibus prædictis, nullatenus creditoribus viri conſultum eſſe poteſt; cum defraudaretur mulier, & defraudaretur familia, ſi creditores omnes fructus dotis caperent pro propriorum creditorum ſatisfactione, ſicut docent Gama *deciſ.* 200. Florez. Diaz. de Mena *in addit. ad Gom. deciſ.* 188. Anton. Faber. *cod. de iure dot. lib. 5. tit. 7. definit.* 38. verſ. *quia licet*, Alex. *in l. à Diuo Pio. §. in vendit. n.* 27. *ff. de re iudic.* Iaſon ibi. *n.* 107. & 20. Barboſa *in l. ſi conſtante n.* 47. *ff. ſoluto matrim.* Riccius *collect.* 358. *ad textum in l. vbi adhuc cod. de iure dot.* Fontanel. *de pact. dotal. clauſula 6. gloſſa 2. p. 2. num. 6. volum.* 2.

15 Nihilominus in caſu noſtri inſtituti, ſi vxor in hæreſim multo antequam maritus æs alienum contraheret, incideret, non videtur ex doctrina præcedenti, creditoribus ſatisfaciendum ex fructibus dotis cum ſemper mulier dotem per hæreſim amiſerit per dicta *ſup. alleg.* 24. & 25. circa finem, *nec contra hoc milit.*

16 Sed in propoſito dubij exiſtimo, vt verius dicendum, quod quia conſtante matrimonio, vir pro oneribus matrimonij gaudet dotis fructibus per dicta *hic ſub n.* 1. ad quæ tenetur cum vxore viuit, & pro ſuſtentatione, vel ad ſufferenda illa creditoribus, fiat obnoxius fructus Dotis teneri ad ſoluendum æs alienum ea de cauſa per maritum creditoribus cauſatum, & hoc à ratione illa, quam expendimus *ſub dicta alleg.* 20. de creditoribus præferendi Fiſco in pœnalibus, vbi plura iura addixi.

17 Eſt tamen difficultas, numquid hæc aſſertio, etiam procedat, quando Dotes ipſæ penes maritum non permanent; quia propter viri vergentiam, ad inopiam vxoris dotis fit reſtitutio, num ſi quid remaneat de fructibus dotis, quod vltra neceſſarium ad ſupportanda onera matrimonij cedat in beneficium creditorum viri, vel ad Fiſcum pertineant: Et quamuis ex doctrina Bartoli *in l. ſi conſtante num.* 104. *ff. ſoluto matrim.* Alex. ibi *col. pen. verſ. item in quantum* Campeg. *de dote ſub Rub. decret. dotis q.* 61. Vincent. de Franchiſ. *deciſ.* 615. *lib.* 4. Barboſa *in dicta l. ſi conſtante in princ. n.* 47. Catagn. *de beneficio deducto, ne egeat. q.* 1. *n.* 75. 76. 77. & ſequent. Surdus *de alimentis tit.* 1. *q.* 55. *n.* 5. & *q.* 36. 12. & 13. Fontanel. *de pactis nuptial. clauſ.* 6. *gloſſa* 2. *p.* 2. *n.* 20. *volum.* 2. Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 11. *tit.* 50. *num.* 25. Gratian. *deciſ.* 194. Anton. Faber. *de iure dot. l.* 5. *tit.* 7. *diff.* 38. Molfeſ. *in conſuet. Neapol. p.* 6. *de iure dot. q.* 5. *n.* 31. & *conſ.* 11. *n.* 42. & 43. ibidem in fin. impreſſo Giurba *deciſ.* 16. *n.* 18. & alij relati ab Amato *reſolut.* 83. *num.* 7. adhuc ipſe Amato *à n.* 8. & Crotus *in repetit. dict. l. ſi conſtante in* 2. *lect. colum.* 4. doceant, quod licet dos ex cauſa veræ indigentiæ viri vxori reſtituatur ex fructibus pro onerum matrimonij vxor poſſidens expendere ſit obnoxia; atqui ſuperſunt non eſſe obligatos pro ære à marito contracto; & ſic contra Bartol. docet etiam Imola *in dicta l. ſi conſtante allegans textum expreſſum in l. vbi adhuc in verſ. abutitur cod. de iure dotium*, qui cogitandum in de reliquit, & ibi Romanus *n.* 42. cogitandum reliquit *in dicta l. vbi adhuc*, articulo ad partes plene diſcuſſo.

Huius tamen reſolutionis contra Bartol. pluribus fundamentis comprobat Crotus; præcipue, quia caſibus, in quibus transfertur dominium in vxorem ex reſtitutione facta ob vergentiam in inopiam fructus ſunt vxoris, ſi ex vera cauſa vergentiæ ad inopiam, vel delapidationis fiat reſtitutio dotis, ea probata, licet ſufficiat minus planè probari, quando contra virum agereretur iuxta opinionem Bartoli *in dicta l. ſi conſtante*, Maſcard. *de probat. concluſ.* 575. Farinac. *deciſ.* 292. *n.* 1. *p.* 1. *tom.* 1. Morla *in emporio tit.* 12. *q.* 12. *num.* 6. Molina *de contract. diſp.* 429. *n.* 3. Anton. Gomez *in l.* 50. *Tauri n.* 33. *Peruſin. deciſ.* 22. Caſtagn. *de beneficio deducto ne egeat. q.* 1. *n.* 125. Tuſchus *litt. D. concluſ.* 762. *n.* 39. & 45. 18

Et in tantum procedit, licet tunc fructus, non libere in vxorem tranſeat, ſed cum onere ſuſtentationis familiæ, & onerũ matrimonij *ad textum in dicta l. vbi adhuc cod. de iure dot.* Gratian. *deciſ.* 194. *n.* 4. & 18. Barboſa *in dicta l. ſi conſtante in princ. ſub n.* 8. & 46. Fab. de Anna. *conſ.* 69. *n.* 5. Surd. *de aliment. tit.* 1. *q.* 36. *n.* 6. & 12. & *tit.* 7. *q.* 25. *n.* 18. & 19. Maſull. *ad Capicc. deciſ.* 46. *ſub n.* 4. Franchiſ. *deciſ.* 54. *n.* 23. Scobar *de ratiocin. lib.* 2. *comput.* 18. *n.* 12. Amato *deciſ.* 43. *ſub n.* 6. aliter Amato *dict. reſ.* 83. *num.* 9. & 11. bene Ponte *conſ.* 123. *ſub n.* 1. *lib.* 2. Marta *voto* 36. *n.* 13. Magon. *deciſ.* 125. *in Florent. n.* 5. Anton. Faber. *cod. de iure dotium lib.* 5. *tit.* 7. *definit.* 39. quod magis procedit ſtantibus clauſulis tranſlationis Dominij in vxorem operantibus, nempe *dimiſit, tranſtulit, conſignauit, relaxauit, dedit, ceſſit, reſtituit in integrum dotis*, & dotarij ſatisfactionem clauſula *ad habendam*, & ſimilibus, vt late Giurba dixit *deciſ.* 24. *à n.* 19 & *gloſſa in dicta l. vbi adhuc dicto verſ. abutitur*, eo in caſu vere permittit fructus in totum poſſe conſumi pro alimentis, vt ſplendide coniuges viuere poſſint; quod ego admitto, quoties ceſſat hæreſis cauſa, cum tunc ex relatis *ſub dict. allegat.* 24. & 25. erunt expendendi pro victu neceſſario: alia tradit hic applicanda Amato *dicta reſ.* 83. *ex n.* 14. *vſque ad finem*, vbi reſpondit Bartoli fundamento, nempe, vt non obſtante, quid vxor in dote reſtituta ob vergentiam viri, remanent fructus in Dominio viri, quod non admittit, quando fit vera reſtitutio propter illam cauſam, aut dilapidarionem; ſecus in caſu, quo bona remanerent in viro, vt contingit in aſecuratione, quam pro dote vir præſtat vxo-

ri, cum tunc idem vir Dominus remaneat dotis fructuum; & sit erit Dominus illorum, & ob id qui vltra sustentationem onerum matrimonij excedunt, erunt restituendi eius creditoribus, vt diximus in princ. vers. *ad secundam allegationis partem*, ac in terminis concludit ipse Amato *dict. res.* 83. *n.* 15. legendus ad alia.

20 Vnde in casu nostræ difficultatis existimamus dicendum, vt quoties fructus dotis excedentes, aut superstantes vltra expensos pro necessariis matrimonij oneribus, vsque ad applicationem Fisco factam ipsi Fisco pertinere, si mulier ob hæresim sit condemnata, non sic quando aliter remaneret vir Dominus dotis per dicta hic; eo quod in secundo casu debeat præberi satisfactio creditoribus mariti modo *supra dicto à n.* 1.

21 Ad tertiam *alleg.* partem de dotis retrotrahitione &c. & ad tempus capitulorum, dotisque promissionem, retrotrahitionem hypothecæ dotis fieri ad præjudicium creditorum medio tempore contrahentium, matrimonio tamen in desequto, docuerunt Bart. Bald. & alij *per textum, & gloss. ibi in l.* 1. *ff. qui potior in pignore habeantur*, Anton. Faber. *cod. de iure dot. lib.* 5. *tit.* 7. *definit.* 15. Franch. *decis.* 677. *p.* 4. Anton. Gomez. *in dicta l.* 50. *Tauri num.* 38. Gratian. *discept.* 53. *à n.* 1. Cobar. *lib.* 1. *variar. cap.* 7. *sub num.* 6. *vers. caterum*, Griuel. Late *decis.* 139. vbi contrarietatem quæ ipse dixerat, *decis.* 67. conatur euadere Zeballos *in pract. q.* 790. *n.* 35. Molfes. *in consuetud. Neapol. p.* 6. *de iure dot. q.* 2. *à n.* 15. *ad n.* 26. *& q.* 9. *n.* 15. Fontanell. *de pact. dotalib. clausula* 7. *glossa* 2. *p.* 1. *à n.* 35. Riccius *collect.* 1544. Surd. *de aliment. tit.* 8. *priuileg.* 49. *n.* 14. *&* 15.

22 Sed fauore creditorum à tempore contracti matrimonij id fore considerandum docuerunt Giurba *in consuetudin. Messanen. c.* 13. *glossa* 332. Socin. *cons.* 369. *n.* 4. *volum.* 1. Mantica *de tacit. & ambig. lib.* 11. *tit.* 19. *n.* 12. *& eodem lib. tit.* 26. *num.* 12. *&* 14. Bertrand. *cons.* 304. *lib.* . Paschal. *de virib. patr. potest p.* 1. *cap.* 4. *n.* 71. Trentacinq. *variar. resol. lib.* 1. *tit. de pignor. & hypoth. res.* 9. *num.* 29. Caualcan. *decis.* 15. *num.* 13. *&* 14. Thesaur. Tyraquel. & alij, quos pro vtraque sententia refert Amato legendus *res.* 5. *& ibi à n.* 11.

23 Et licet alij distinctionem præstent inter hypothecam dotis expressam, vel tacitam, vt in expressa ad tempus initorum capitulorum, retrotrahitio fiat non dotis soluti, & perfecti matrimonij, secus in tacita *per glossam in l. assiduis cod. qui potiores in pignor. habeantur*; sicut post Speculator, Bald. Nouell. Negusantio *de pignor. p.* 2. *memb.* 4. *num.* 80. Polidor. Ripa *obseruat.* 263. Reyger. Thesaur. *iuris verb. dos num.* 160. Pellic. *in consuet. à vers.* 9. *num.* 141. Thorus *in compendio decis. verbo hypotheca in dote promissa*, & magis est, vt sequamur secundam sententiam, nempe retrotrahitione hypothecæ dotalis ad perfecti matrimonij tempus fieri, & non promissionis dotis ad fauorem creditorum medio tempore post capitula, & ante matrimonium subsequutum contrahentium, & hypothecam acquirentiũ, non admissa differẽtia inter expressam, vel tacitam dotis hypothecam, vt decisum refert Amato *supra dict. res.* 5. *num.* 16. ostendens n. 17. procedere, ne dum quando dos ante matrimonium perfectum in nuptialibus tabulis per verba de futuro promissa viro fuisset, sed etiam si eo tempore eidem fuisset resoluta; ex quo tempore prædicto, & ante matrimonium dos non erat: sic cum Baldo, Nouello de dote *p.* 10. *sub n.* 59. Becc. *cons.* 114. *n.* 66. *lib.* 4. Franchis. *sub decis.* 667. *p.* 4. Fontanella *de pact. dotalib. clausula* 7. *glossa* 2. *p.* 1. *n.* 31. *vol.* 2. Et præter adductos, & sine distinctione Iacob de Azena, Raimez cum Bart. & Salicet *in dicta l. assiduis*. Negusant *de pignorib. dict. memb.* 4. *p.* 2. *sub num.* 80. *&* 81. *& membro* 1. *p.* 5. *n.* 14. Barbosa *in* 3. *p. l.* 1. *ff. soluto num.* 34. Boerius *decis.* 331. Zephalus *cons.* 448. *n.* 35. Fontanell. *de pactis dotal. clausula* 7. *glossa* 2. *num.* 37. *p.* 1. *in fine volum.* 2. Pancirola *cons.* 180. *num.* 6. *vers. sed posito.*

Et quamuis Gama *decis.* 555. ex Negusantio, 24
& aliis iam adductis, Franch. *decis.* 677. *sub n.* 7. *p.* 4. Thesaur. *lib.* 2. *quæstion. forens.* 34. *sub n.* 4. *&* 5. Amato *dict. res.* 5. *num.* 12. videantur tenere primam sententiam, quando scilicet Pontifex inter prohibitos, & coniunctos dispensat vt matrimonio iungantur; sic vt sequuta dispensatione, hypotheca oriatur die promissionis, non dispensationis, & matrimonij subsequuti; nihilominus respondendum est, etiam in hoc casu, iuxta secundæ sententiæ authoritates; pro quo adiunges alios infinitos, quos congerit ad vtramque partem idem Amato *supra dicta res.* 5. *n.* 2.

Quod si dotis promissio appareret facta, non 25
ante matrimonium contractum, sed post matrimonium, tunc hypothecam dotis trahi retro, non ad tempus contracti matrimonij, pro vt in casu promissæ dotis ante matrimonium subsequutum firmatum est, sed ad tempus promissionis ipsius dotis, docuerunt Bald. *Nouell. de dote p.* 10. *sub num.* 39. *vers. si vero*, & Amato *supra dicta res.* 83. *num.* 18. *qui num.* 19. resoluit adductam è nobis conclusionem procedere, etiam si post dotis promissionem, & matrimonium sequutum de dotis numeratione per solam mariti confessionem de recepto constaret, quia ea ad tempus contracti matrimonij retrotrahitur, sicut si de reali dotis numeratione appareret.

Cum etiam ad præjudicium creditorum eo ca- 26
su mariti confessio sufficiat, stante antecedenti dotis promissione, in capitulis nuptialibus per dotantes viro facta ante matrimonium perfectum, maxime post lapsa tempora, ad opponendum exceptionem non numeratæ dotis: sic Bald. *Nouell. de dota p.* 10. *sub num.* 39. *vers. vidi*, Fulgos. *cons.* 216. *num.* 2. Afflictis *decis.* 402. Griuell. *decis.* 133. *num.* 23. Perusin. *decis.* 66. *num.* 25. *&* 26. Molfes. *in consuetud. Neapolit. p.* 6. *q.* 9. *num.* 13. 14. *&* 15. Mascard. *de probat concluf.* 566. Cauall. *in pract. q.* 432. Anton. Faber. *de dote caut. non num. l.* 5. *tit.* 10. *diff.* 5. Cantonib. *in addition.* ad Farinac. *decis.* 45. *litt. A post tom.* 1. concil. *impref. Thesaur. decis.* 112. vbi Gaspar. *in addition.* Faquin. *lib.* 8. *controuers. c.* 87. Couar. *variar. resol. lib.* 1. *c.* 7. *sub n.* 6. *caterum*, Molina *de Iusta, & iur. disp.* 439. vbi agitat. *de contract.* Gratian. *decis.* 103. *num.* 7. *&* 8. *& decis.* 397. *num.* 4. 5. *&* 6. *& decis.* 55. *num.* 5. *& decis.* 116. *num.* 1. *&* 10. Castillo *decis.* 160. *num.* 36. *volum.* 2. Mulan. *decis.* 7. *n.* 44. *&* 52. *lib.* 1. Valasc. *decis.* 5. *num.* 9. *&* 11. Magon. *decis.* 68. *num.* 10. *in Florent.* Rota Romana apud Cardinal. Seraphin. *decis.* 795 & apud Statil. Racific. *post tract. de Saluiano interdicto decis.* 36. *num.* 4. *& decis.* 98. *num.* 7. *&* 145. apud Farin. *decis.* 124. *num.* 3. *p.* 2. *tom.* 3. *& tom.* 4. *diuers. decis.* 163. *& decis.* 269. Rota Auenion. *decis.* 25. Aufrer. ad Cappell. Tolos. *decis.* 340. *num.* 2. Gornacam *decis.* 130. Gabriel. *cons.* 163. *num.* 1. *lib.* 2. *& de iure dot. concluf.* 4. *num.* 1. Surd. *cons.* 117.

*num.* 23.

*num. 23. & conf. 322. n. 22. & conf. 397. n. 4.5. & 6. & decis. 55. n. 5. & decis. 116. n. 1. & 10.* Becc. *conf. 52. num. 10. lib. 1.* Menoch. *lib. 3. præsumpt. 12. & 13.* Fontanella *de pactis dotal. claus. 4. glossa 26. n. 32. claus. 14. glossa unica p. 1. n. 31. & à n. 32. vol. 2.* Petr. Barbosa *in 3. p. dictæ l. 1. ff. soluto matrim. n. 34. vers. denique, & in 6. p. eiusdem legis. 1. n. 52.* Maresc. *variar. resolut. lib. 1. cap. 8. n. 13.* Sanchez *de matrim. lib. 6. disp. 9. n. 10. & omnes* isti cum aliis, quæ deseruiunt pro maiori enodatione, atque explanatione illorum, quæ adduxi *supr. sub allegat. 17.* quibus facile est ad nostrum institutum cognoscere, quando hæ dotes ob hæresim vxoris applicentur Fisco; præcipue si considerentur adducta *supra dict. allegat. 24. 25. & 26.*

## ALLEGATIO XXVIII.

Fiscus an dum dotem vxori delinquentis non restituit, & si propter litem motam legitime differat, teneatur nihilominus ad præstandum illi dotis fructus, & vsuras à die incarcerationis mariti, & à sequestratione bonorum, vel tantum à die litis contestatæ, seu sententiæ, quia condemnatur ad dotis restitutionem? An bona dotalia sint pro alimentis vxoris hypothecata cum prælatione ad Fiscum? Et an Dote confiscata, vir possit conueniri vltra quam facere possit? Seu teneatur vxorem alere, ablata sibi dote, propter mulieris hæresim?

1 *Maritus propter retardatam sibi dotem, potest petere vsuras, dum ea non soluitur, & si per decennium tacuerit dotem non petens, cum distinctione n. 4.*

2 *Maritus Mercator interim, quo Dos ei non soluitur, potest deducere in pactum interesse, & si solitus non sit negotiari eius gener promittens, vt n. 3.*

3 *Onera matrimonij, tam sustinet, qui est Mercator, quam qui non est.*

4 *Vsuræ sine interesse retardatæ Dotis, vt marito non potenti debeantur, multum pendet ab arbitrio Iudicis.*

5 *Dotis non redditæ ab anno præterito, quo illam petiit vsuras, & interesse, deberi fulcitur num. 6. & 7. contraria sententia verior, vt num. 8.*

8 *Vsuræ dotis numquam vxori petenti datæ fuerunt in sancto officio, & si quid computari in sortem principalem, & quare n. 9. 10. 11. 14. & n. 19. & 21.*

9 *Pecunia ex se fructus non producit; sic vt quidquid eo nomine haberetur, vsura diceretur.*

10 *Dotis titulus extinctus dicitur, matrimonio soluto, cum iam tunc nequant solui fructus pro interesse matrimonij.*

11 *Dotis vsuræ non debentur, & si matrimonium dissolutum sit per mortem mariti, non vxoris. Et quid si per diuortium, superstitibus filiis, aut per sæuitiam n. 12.*

13 *Vxor, & si in pactum deducat, vt interesse sibi præstatur; interim dum retardata dos sibi non soluitur, verius est, vt non iungatur, & quare ex n. 14. & 18.*

14 *Vsuræ de iure canonico sunt prohibitæ; item, & Duino iure, & n. 25.*

15 *Vidua non habet sustinere onera matrimonij, sicut vir.*

16 Cap. salubriter de vsuris, *non habet locum in vxore, sed tantum in marito, vt sub num. 18. in fine.*

17 *Vidua quandoque valet Dotem repetare, & exigere.*

19 *Fructus, quos vidua perceperit ex fundo sibi pignorato, dum dos ei non soluitur, computantur in Dotem principalem ei soluendam.*

20 *Vsuræ recõpensatiuæ, siue restauratiuæ debentur.*

22 *Fiscus tenetur alimenta præstare vxori hæretici, dum ei non soluit Dotem; non sic filiis, & de differentiæ ratione n. 23. 24. & 25.*

23 *Praxis Concilij supremi inquisitionis in præstando alimenta vxori Dotem petenti, dum litigatur, & n. 24.*

26 *Vxor pro Dote habet hypothecam, non solum contra creditores, sed & contra Fiscum, & num. 27.*

27 *Vxor pro dote præfertur omnibus creditoribus anterioribus; imo & filius, atque aliis descendentibus.*

28 *Dotanti patri, & agenti nomine filij priuilegium hypothecarium, & prælationis datur.*

29 *Vir tenetur alere vxorem, Dote sibi confiscata, propter mulieris hæresim.*

QVIA proxime his Diebus quædam condemnati vxor prætendendo sibi restitui dotem, & interim quod Fiscus litigãs eam aleret; imò & quod sibi restitueret vsuras propter retardatam restitutionem; super quo nondum pronunciatum fuit; quia hæc fuit incidens petitio respectu alterius principalis, de quodam maioratu nondum definito; pro quo valent applicari adducta *sub allegat. 15. & 16.* Ideo nunc, & si nunquam viderim, dum fui Inquisitor Vallisoleti, & bonorum confiscatorum iudex, nec per quadriennium in hoc nostro supremo inquisitionis concilio, in quo quasi per trienniũ Promotor Fiscalis defendendo pugnans similem petitionem, nisi tantum nudam dotis restitutionem, volui de hoc pũcto, & relatis breuiter differere, & pro affirmatiua sententia facit; quia ratione retardatæ voluntatis potest maritus petere vsuras, vt dixerunt Bart. *in l. atque natura §. non tantum ff. denegot. gestis per textum in cap. salubriter de vsuris* Socinus *conf. 88. vol. 4. n. 16.* Alex. *conf. 31. vol. 6. & conf. 63. volum. 2.* Zeballos *in pract. q. 394. n princip.* 1

Secundo, quia potest maritus Mercator solitus negotiari, in pactum deducere interesse interim dum Dos ei non soluitur, siue fuerat Dos promissa à patre, siue ab extraneo, qui dotare non tenetur, Couar. *lib. 3. variar. cap. 1. n. 3. vers. hinc primo apparet.* Ioseph Ludouicus *decis. 21. n. 42.* Surd. *de alimentis q. 45. n. 30.* quos refert, & sequitur Franc. Molin. *de ritu nuptiar. lib. 3. q. 39. n. 13. vbi num. 12.* 2

Qui extendit, siue gener, qui in pactum deducit hoc interesse, sit Mercator solitus negotiari, aut non sit, sequitur Barbosa *in dicto cap. salubriter n. 5.* vbi dicit nihil referre, cum matrimonij onera sic sustineat is, qui non est Mercator, sicut 3

qui

qui ſolitus mercari: qui n. 7. cum Ozaſco *deciſ.* 152. Maſcord. *de probation. concluſ.* 1352. *n.* 98. Surdo, *conſ.* 290. *num.* 12. Menochio *de præſumpt. lib.* 3. *præſ.* 25. *n.* 2. *&* 3. Valaſco *conſult.* 8. *n.* 9. aliter Barboſa *in l. quæ dotis ff. ſoluto matrim. num.* 44. maritus per decennium tacuerit intereſſe Dotis non petendo, non enim illud cenſetur remiſiſſe; imo Fontanella *de pact. nuptialib. gloſſa p.* 6. *n.* 18. Gaſpar. Rodrig. *de annuis redit q.* 6. *n.* 66. *&* 69. extendunt, quamuis dum vixerit non petierit ſibi ſolui; & quamuis maritus receperit ipſam, nulla adhibita proteſtatione dependentis vſuris, ſi vſuræ debeantur iure actionis; quia promiſſæ fuerunt; Faquin. vero *lib.* 3. *controuerſ. cap. fin.* agens de ea quæſtione an vſuræ dotis longo tempore non exactæ, præſumantur remiſſæ? referens affirmatiuam Peruſini, Alex. Corneli, Alciati, & Tyraquelli *per l. cum quidam §. de vſur. & l. vir. vſuras ff. de donat. inter vir. & vxorem*, & alias remiſſas non videri ex Romano, Decio, Balbo, Grammatico, & aliis *per l. libertis* 18. §. 1. *ff. de alim. legat. & l. ſicut cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *annonum.* Et tertiam Ozaſci *deciſ.* 123. diſtinguentis, vt ſi maritus mortuus ſit, remiſſe videantur; aliter ſi adhuc viuens petat; ipſe tamen hoc totum relinquit iudicis arbitrio neutram amplectens; quia hoc ex facto pendet, & circunſtantiis, & reſpondet legibus relatis.

5 Et ſic in puncto noſtri dubij, Cynus, Dinus, Nauar. Panormit. Grammaticus, & alij, quos citat Ioannes Baptiſta Lup. *in l. curauit.* §. 4. *n.* 48. .... Rolandus, Conrrad. Vnciatus, & alij, quos refert Anton. *deciſ.* 43. *num.* 4. Burgos de Paz. *conſ.* 4. *n.* 28. vbi quod vxori viduæ ſoluto matrimonio, reſtitui debent dos, & arrhæ cum vſuris; & quod in Regio Pintiano prætorio ita ipſe pronunciatum vidit, Auendanus *de cenſibus cap.* 31. *num.* 9. Anton. Faber. *ad tit. cod. de rei vxoriæ actione definit.* 5. *&* 12. Marius Giurba *ad conſuet. Senat. Meſanenſ. cap.* 15. *gloſſa* 15. *p.* 2. *n.* 24. *fol.* 800. *&* *n.* 30. Vbi pro ſe citat. Baldum, Sotum, Menoch. Peregrin. Brun à Sola, Mareſcotum, Surd. Luppum, Rotam, Plotum, Farin. Vimium, Molſas, Carpanum, Franchis. Palacios Rub. Coller. Anton. Gomez. Rebellum, Bertachinum, Laram. Trentacinq. Menoch. Rodriguez, & alios, & Amato *reſ.* 49. *n.* 92. *&* *n.* 94. poſt nonnullos ex adductis citat Alberic. Bald. Fulgoſ. Alex. Caſtrenſ. Angel. Ponran. Affli&tis, Theſaurum. Pelic. Crauet. Torum, Caualcan, Campegium, Rotam Bononien. Molinam, Barboſam, Cumiam, Bolognet, Ioſeph. Ludouc. Tuſchum, Neuizan, Vgolinum, Zepolam, & alios omnes quidem firmantes, quod quando vidua elapſo tempore à lege, præfinito anno ſcilicet, Dotem repetiit, & interpellauit, aut quam potuit fecit diligentiam pro eius recuperatione, tunc ab eo tempore debeat ipſa conſequi vſuras, & intereſſe Dotis non reſtitutæ.

6 Quorum fundamenta iuris præcipua repetit videndus, ac legendus omnino Andreas Faquin. *l.* 3. *controuerſ. iuris, cap.* 101. 102. *&* 103. idem iterum *lib.* 10. *cap.* 7. Primo quia ſicut dos datur, vt ſuſtineat onera matrimonij maritus, cui ſi non ſoluatur, vſuræ debentur *ex dicto cap. ſalubriter*, & ſimiliter, & mulieri, ſi dos ei non reſtituatur, vt arguit Nauarr. *in cap. ſi fœneraueris* 14. *q.* 13. *num.* 67.

7 Et quia pleriſque in locis cautum eſt, vt vſuræ præſtentur vxori ſi Dos ei non reddatur, de quibus repetit Barboſa *in dicto cap. ſalubriter ſub n.* 9. legendus. Tertio quia in bonæ fidei iudiciis vſuræ poſt moram veniunt *l. mo a §. in bonæ fidei ff. de vſuris*, cuius generis eſt actio de dote, *vt in l. vnica §. ſed & ſi cod. rei vxoriæ actione*, & ex aliis pluribus reſpondens fundamentis contrariæ negatiuæ ſententiæ, dicendo illa loqui de vſuris lucratiuis; at reſpectu vxoris procedere aliter, cum agatur de vſuris compenſatiuis, & ſpecialiter legibus contrariis ſatisfaciens.

Sed contraria ſententia merito debet amplecti; tũ 8
quia nũquam aliquid de vſuris, & intereſſe retardatæ Dotis vxori viduæ reddendæ practicatum eſt in Sancto officio, ſic vt quamtumcumque vidua interpollaret poſt annum pro Dote, & vſuris conſequendis ab hæredibus mariti, nec intereſſe, nec vſuras ei præſtari deberi, nec aliquid exigi vltra ſortem; ſic vt quidquid perceptum habitumque fuerit in ſortem principalem, ſit imputandum

Quia pecunia ex ſe fructus non producit, & 9
quidquid eo nomine haberetur, vſura eſſet, quam recipere minime poteſt, *vt ex cap. ſuper eo de vſuris*; ſiquidem in eo probatur alimentorum, aut dotis fauore non permittere, nec pati aliquid vltra ſortem principalem recipi: ita communis DD. habet ex doctrina Bartoli *in l. inſulam §. vſuras ff. ſoluto matrim. poſt* Innocent. & Ioan Andream, & præſertim à Canoniſtis ita teneri dixit Affli&tis *deciſ.* 284. defendunt Roland. *in conſ.* 55. *lib.* 2. Neuizan. *in conſ.* 34. *n.* 3. Cotte, Villaguta, Cauallinus, Theſaur. Alex. Vrſilis, Gratianus, Ruinus, Socinus, Purpuratus, & alij plures, quos ſequitur nouiſſime D. Ioannes del Caſtillo *de aliment. cap.* 69. *ex n.* 28. legendus per totum *à n.* 1. *& ex num.* 19. etiam cum Abbate, Craueta, Seſſe, Gaſpar. Rodulfo, Tuſcho, Velaſcus *de priuileg. pauper.* & alij omnium, latiſſime Couar. *lib.* 3. *var. cap.* 1. *n.* 3. *in verſ. ſexto*, Petr. Barboſa *in l.* 2. *in princip. ff. ſoluto matrim.* 1. *p. ex n.* 40. Surdus *de alimentis q.* 45. *ex n.* 1. *ad* 13. & per totam fere quæſtionem, Collerius *de aliment. lib.* 1. *c.* 11. *ex n.* 17. Amato *reſol.* 49. *n.* 84. 87. *&* 88. Franc. Ferrer. *ad conſtit.* 1. *Chatalar. tempore* 3. *ex n.* 7.

Et eſt etiam ratio, quia titulus dotis in hoc ca- 10
ſu eſt extinctus, matrimonio ſoluto; non enim tunc poſſunt amplius ſolui fructus pro intereſſe matrimonij, ſed ſimpliciter pro vſura, vt præter plures ex proxime adductis dixerunt Sanchez cum aliis etiam *diſp.* 87. *n.* 30. *lib.* 7. idem D. Ioannes del Caſtillo alios adducens *lib.* 3. *controuerſ. cap.* 13. *num.* 58. Fontanella *de pactis nuptialib. clauſula* 6. *gloſſa* 2. *p.* 1. *à num.* 26. Hermoſilla *in l.* 10. *tit.* 1. *p.* 5. *n.* 213. *&* 214. cum aliis multis Auguſtinus Barboſa *in dicto c. ſalubriter n.* 8. Stephanus Gratianus *in decis. March.* 126. idem *diſcept. foren. cap.* 140. *n.* 3. *&* 4. *& cap.* 427. *n.* 11. *& cap.* 466. *n.* 11. Latius *tom.* 2. *cap.* 244. *ex n.* 1. vſque *ad* 9. in verbis ſequentibus, quæ etiam retulit D. Ioan. del. Caſtillo *dicto cap.* 69. *de aliment. n.* 18. in fine. *Negatiuam opinionem dixi veriorem eſſe in caſu propoſito, quod videlicet, ſoluto matrimonio, mulieri moram paſſæ in reſtitutione dotis, non debeatur illius vſufructus; quaſi nihil recipi poſſit ex pecunia ſine labe vſurarum, quæ omni iure ſunt prohibitæ; vnde nihil poteſt petere, nec recipere ob dictam ſolutionem retardatam; quia reſultat vſura prohibita, quæ nec fauore dotis, nec piæ cauſæ eſt permittenda, cum enim debeatur pecuniæ dotalis in genere à marito, & illius hæredibus, ſi quid recipitur, videtur accipi ob dictam retardatam ſolutionem, quod non eſt permiſſum; licet ſub ficto nomine alimentorum?* ita Gratian.

Quæ

12 Quæ procedent etiam si per mortem ipsius mariti dissoluatur matrimonium, vt dictum est, & docent Quesada *diuers. quæst. cap.* 25. *n.* 17. Alex. Trentacinq. *variar. resolut. lib.* 5. *de pignorib. res.* 2. *n.* 13. *in vers. hæc texta* Castillo, *dict. lib.* 2 3. *n.* 60. *& dict. cap.* 55. *de aliment. dict. n.* 28. cum infinitis, vbi *à n.* 30. respondet contrariis Fontanella, *dicta clauſ.* 5. *ſupra gloſſa* 8. *num.* 38. *p.* 2. *& dict. clauſ.* 6. *gloſſa* 2. *p.* 1. *num.* 28. Hermosilla *ſupra n.* 164. qui *num.* 165. extendit etiam si per diuortium dissoluatur matrimonium, *& n.* 166. etiam si supersint filij merito, mortua vxore, & contra, *sed n.* 169. limitat, quando diuortium & illius qualitatis, quod non annullat matrimonium, & non facit res dotales desinere esse dotales, *& n.* 170. idem esse dicendum ait: si diuortium fiat per sæuitiam mariti, & maritus seorsim vxori habitanti præstat alimenta, *& num.* 177. disputat vtrum cessionarius mariti possit consequi interesse de dote.

13 Et quamuis multi DD. docent posse tale interesse ob retardatam dotem in pactum deduci, quando scilicet vxor dotem repetit, vt certum quid soluatur, interim viduæ vxori, cui non soluitur dos, vel si fiat à principio dotis constitutæ, vt voluerunt relati nonnulli à Surdo *dict. q.* 45. *de aliment. tit.* 1. *n.* 18. Et relati à Franc. Molin. *de ritu nuptiar. & pact. matrim. l.* 3. *q.* 39. *n.* 25. 69. *&* 71. Gaspar. Rodrig. *lib.* 3. *de ann. redit q.* 7. *n.* 55. Ludouicus Molina *de Hispanor. primog. l.* 4. *cap.* 5. *n.* 6. Laurent. Rodulf. *de vsuris q.* 63. Tamen Zephalus *conſ.* 133. *n.* 130. *lib.* 1. Surd. *ſupr. & conſ.* 194. *n.* 14. *&* 15. idem Franc. Molin. *ſupra*, Barbosa *in dicto cap. ſalubriter de vsuris num.* 9. late agens, & præter consuetudinem professam in collectam, can, docent non posse mulierem in contractum matrimonij conuenire, vt soluto matrimonio, morte viri, donec Dos sibi soluatur, quid certum detur loco interesse, D. Ioan. del Castillo *ex n.* 29. *dict. cap.* 69. *de aliment. à n.* 29. *& dict. lib.* 3. *controuers.* latissime loquens, vbi improbat alias illationes, quas pro extensione primæ sententiæ ipse retulit. *dict. cap.* 69. *ex n.* 22. *ad* 27. veluti quando vxor non haberet vnde se aliter posset alere: idem Barbosa *in dicto c. ſalubriter dicto n.* 9. *à vers. declara, & à num.* 10. *ad* 12. vbi aliis multis improbat talia pacta.

14 Sed quo iure nostra procedat sententia, patet ex sequentibus; quia de iure canonico vsuræ sunt prohibitæ, quæ, etiam Diuino iure sunt prohibitæ & etiam pro redimendis Captiuis *dict. cap. ſuper eo de vsuris.*

15 Et quia in vidua cessat ratio *dicti cap. ſalubriter de vsuris*; & etiam hæc non habet sustinere onera matrimonij, sicut vir, vt bene expendit idem D. Ioan. del Castillo rationem differentiæ videndus, *dict. cap.* 69. *de aliment. à n.* 31. *per textum in cap. in ciuitate eodem tit.* Vt distingunt etiam Cobar. Petr. Barbosa, Surd. Velascus *in locis iam adductis*, Gratian. *dict. discept.* 244. *ex n.* 1. *ad* 7. & Martin. Collerius *de aliment. dict. lib.* 1. *c.* 12. *n.* 19.

16 Dicentes *dict. cap. ſalubriter* non habere locum in muliere, sed tantum in marito, qui onera matrimonij sustinet: bene Mantica *de tacitis, & ambiſ. conuent. lib.* 11. *tit.* 8. *num.* 9. *&* 20. Peregrin. *in conſ.* 100. *ſub n.* 5. *lib.* 1. Cæsar. Manenta *deciſ.* 76. *n.* 2. 3. *&* 4. *&* 16.

17 Deinde quia in potestate viduæ est dotem repetere, & exigere; & sic videri, vt vsuræ non debeantur, vt dicebat Papinian. *in l.* 1. *§.* 1. *ff. de vsuris*; quia si non exigat Dotem, cùm possit, videtur pecuniam hæredibus viri mutuare, & ex ea fructus percipere, quod vsura continet palliata, vt vulgo loquimur, quod argumentum non est forte, cum casus, de quo loquimur procedat, quando vidua instanter, & sine mora interpellat ab hæredibus sibi dotem reddi, sicut specifice respondens his fundamentis considerauit Faquin. *dicto lib.* 3. *controuers. ſub dict. cap.* 101. & *dict. lib.* 10. *ſub dict. cap.* 7. procedit vero ex prohibitione vsurarum omni iure, vt tenent Angelus *conſ.* 16. *n.* 2. *&* 5. *vers. ſic & ceſſante l.* 5. Molina *dict. q.* 39. *à n.* 14.

Sic vt si aliter fuisset conuentum, nulliter esset 18
conuentum, sicut considerarunt Anguisol. *dict. conſ.* 16. Gabriel. *conſ.* 152. *à n.* 3. Molin. *ad n.* 14. Surd. *conſ.* 194. *lib.* 2. Barbosa *in dicto cap. ſalubriter n.* 9. *in fine vers. declara*, etiam contra Rotam in Tiburtina dotis coram Dom. Nauarro, & Gratian. & in alia Romana fructuum dotis 12. *iunij* 1606. coram Bonæ memoriæ Pœnia contrarium resoluentem; quod penitus falsum est, & quia dicta decisio loquitur in vidua, quæ aliunde non habet vnde viuere possit; in quibus terminis addit Barbosa loqui aliam decis. in fruct. dotis 13. *iunij* 1603. & solum Barbosa contrariam sententiam sustinet *in dicto cap. ſalubriter n.* 11. quando post pactum initum de recipiendo aliquid pro interesse, maritus dilationem soluendæ dotis dedisset; quoniam data dilatione, in consequentiam videtur voluisse, vt interim conqueseceret interesse ex Cobar. Palac. Nauar. Surdo, Ripa, Fontan. & aliis; sed vt vides prædictæ limitationes loquuntur in materia *dicti cap. ſalubriter*, quando maritus alias habiturus interesse pro oneribus matrimonij sustinendis pacisc itur de non lucrando illud, & si dos non dum ei soluatur.

Vnde ne latius agam de hoc primo dubio, allegationem concludo fructus præceptos per viduam ex bonis pignori datis pro Dotis restitutione, siue si prædium ipsi assignetur, vt ex eo fructus percipiat; donec dos cum effectu soluta, & restituta in sortem principalem Dotis imputandos esse; quia alia vsuram committeret, vt cum aliis dixerunt Couar. *dict. cap.* 1. *lib.* 3. *var. vers.* sexto hinc etiam constat, Barbosa *dicta l.* 2. *ff. ſoluto matrim. num.* 40. Surd. *dict. conſ.* 194. *à n.* 3. Cæsar. Manente *dicta deciſ.* 76. *n.* 22. *&* 26 vbi inquit quod vidua percipiens fructus bonorum viri, etiam de consensu hæredum, tenetur illos in sortem suæ Dotis compensare, & quod ipso iure inducitur compensatio, *qui n.* 12. notabiliter dixit, quod vidua non agit ad interesse, si dixerit, quod vbi pecunias dotales habuisset, dedisset ad mercaturam, quando iure pignoris detinet bona viri; quia tenetur fructus in sortem computare, vt tenuerunt etiam Collerius *de aliment. dicto lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 19. Caualinus *meliloquio* 433. Giurba *ad conſuet. Maſſan. Senat. c.* 54. *gloſſa* 15. *p.* 1. *n.* 17. Anton. Amato *reſol.* 49. *n.* 90. vbi plures cumulat sic tenentes, & D. Ioan. del Castello *dict. cap.* 69. *de aliment. num.* 32. cui accedunt quæ ego dixi in cap. debitores de iur-iur. 19

Videndus Gayto *de credito c.* 4. *quæſito* 8. *n.* 1057. 20
quatenus cum Luppo late loquente *in cap. nauiganti de vsuris n.* 3. *§.* 6. *& in comment.* 1. *§.* 6. *&* 7. ex mente Doctorum resoluit vsuras recompensatiuas, siue restauratiuas deberi omni iure: nam, vt repetit *quæſito* 10. 1169. *&* 1170. cum eodem Ioanne Luppo, & Cæsare Barcio, interesse, & vsura restauratoria, ac recompensatiua totaliter fraternicant, quia vtraque dicitur interesse damni, aut lucri.

Ex

21 Ex quibus iam aperte constat quid sit respondendum ad dubium propositum de vxore hæretica amittente Dotem, & sic fructus illius; & quid si è contra vir factus Dominus Dotis in hæresim incidit, num Dos sola sit restituenda vxori sine vsuris, aliisve emolumentis? Ad secundam allegationis partem, etsi ex proxime dictis idem videatur resoluendum in alimentis, ac in vsuris per dicta hic *in* 1. *parte*. Item quia, nec filij hæreticorum habent hypothecam vllam, vt alimenta, seu legitimam sibimet reddat, aut eroget Fiscus per illa, quæ longe dixi *supra alleg.* 22. *per totam*, nec filiabus cõstituere dotem loco alimentorum per dicta *supra allegat.* 23. Tamen in dubio, de quo hic respondemus cum Bosio *in sua practica tit. de alimentis præstandis n.* 2. Peregrino *de iure fisci tit.* 1. *n.* 82. Thomas Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 8. & aliis teneri Fiscum alimenta præstari vxori, dum ipse non soluit dotem, sicut teneretur extraneus hæres.

22 Et si quæras differentiæ rationem, est, nempe, quia hæc alimenta computantur in sortem principalem; sic vt alimentis iam præstitis, computatis, & ratiocinatis cum integro cumulo dotis, compleatur integra dotis quantitas, super qua sibi restituenda litigat vxor cum Fisco. Et hæc est huius concilij praxis, vbi vidi vxoribus maritorum hæreticorum pro suis Dotibus litigantibus interim aliquam portionem pro vna vice assignari loco alimentorum si ipsæ pauperes sint, & de bono iure vxoris æstimatio fiat per instrumenta legitima, quibus inspectis, solet noster Inquisitor Generalis aliqua alimenta porrigere, ne pereant, & vt litigare sine dispendio valeant; sed non sic apud Iudices bonorum confiscatorum video practicari in cæteris inquisitionibus, nec ego, dum essem Inquisitor Vallisoletanus, & simul iudex bonorum practicaui forte, quia vxores hæreticorum litigantes solum petierunt Dotes non verò, durante lite, alimenta.

23 Iuxta hanc resolutionem videtur concludere Alfaro *de offic. fiscali, glossa* 20. *num.* 238. *ad* 240. cum aliis *per l. vnic. §. exactio cod. de rei vxor. act.* cum Alberico, Iason, & Gregorio Lopez. *in l.* 31. *tit.* 11. *p.* 4. item Alfaro *dict. gloss. n.* 156. ex eo quia licet Fiscus in confiscatione succedat delinquenti, vt probat *ibi n.* 155. *& in glossa* 31. id tamen respectu contractarum non contrahendarum obligationum; non enim nata erat talis obligatio tempore, quo bona confiscantur; & sic concludit numquam illa vidisse præstari, saltem post sententiam; licet forsam secus esset, lite pendente super delicto; & ex eo, quia Fiscus succedit non per respresentationem, sed per anhilationẽ; & sic fieri, vt licet hæres defuncti teneatur ad hæc alimenta præstanda vxori non sic Fiscus, si bona mariti confiscentur, vt iam *sub dicta alleg.* 22. late dixi: idem Alfaro *dict. n.* 156.

24 Nec obstant *dicta in* 1. *parte de vsuris* quia quoties istæ petuntur vltra sortem principalem, sunt prohibitæ ad dicta longè *in dicto cap. debitores de iure iur. per textum etiam in cap.* 1. *cap. conquestus de vsuris*, & in aliis, nisi sint restauratoriæ, vt diximus.

25 Nec quod filij hæreticorum nullam de iure habeant per alimentis hypotecham, vt dictum est ionge *sub dicta alleg.* 22. quia hic sumus in aduerso casu, in quo scilicet vxor est Domina suæ dotis, quæ dum ei non restituitur, habet in ea, dum Fiscus restitutionem contradicit, hypothecam ad alia alimenta, ne pereat, & cum sitetiam extra culpam incursam ab eius marito, & hoc ex natura ipsiusmet Dotis, in qua mulier habet hypothecam, non solum contra creditores, verum & contra Fiscum per illa, quæ adducit cum aliis Gayto *de credito* 2. *p. cap.* 4. *quæsito* 11. *n.* 1589. & 1570.

Vbi quod mulier pro Dotibus præfertur ominibus creditoribus anterioribus habentibus tacitam hypothecam, & etiam respectu filiorum, & aliorum descendentium mulieris *ad textum in l. assiduis vers. exceptis, vbi glossa, & in §. fuerat. vers. cum ipsa instit. de action.* Negusant. *de pignorib. p.* 2. *memb.* 4. *n.* 95. & cum Mantica post Bartol. *in dicta l. assiduis, & in l.* 1. *soluto matrim.* vbi Barbosa *p.* 6. *n.* 14. & 15. 26

Pro vt & patri dotanti agenti vero nomine filiæ priuilegium hypothecarium, & prælationis dab tur *ex glossa in dicto §. fuerat*, & Bart. *in l. post dotem ff. soluto matrim.* quam probant Mantica *l.* 21. *tit.* 26. cum aliis idem Gayto proxime *n.* 1591. ad alia etiam videndus. 27

Ad tertiam allegationis partem, an dote confiscata, vt possit conueniri vltra quam fecere possit, seu teneatur vxorem alere, ablata sibi dote propter mulieris hæresim? Et videtur affirmandum, quia vt docent Simanchas *de cath l. instit. tit.* 9. *n.* 12. Azeuedus *in l.* 11. *tit.* 9. *lib.* 5. *recopil.* & cum illis Thomas Sanchez *in summa dicto lib.* 2. *c.* 17. *n.* 28. vir habebit contra Fiscum publicantem dotem, vt in id dumtaxat, quod facere potest conueniatur, quod non possit maius ius habere Fiscus, quàm pars. 28

## ALLEGATIO XXIX.

Fisco an reseruentur bona, quando donatio fit à patre de omnibus bonis, præsentibus, & futuris, reseruata sibi facultate de certa quantitate disponendi; sicut Fiscus tunc præferatur, commissu à donatorio delicto confiscatione digno? vel an Donatarius Fisco præferatur? Et an confiscari possit ius adeundi hæreditatem, & si reus illud recusauerit, siue repudiauerit? Et quid in foro conscientiæ.

1 *Fiscus non acquirit ex donatione facta à patre filio de omnibus bonis præsentibus, & futuris, reseuata sibi facultate disponendi.*

2 *Donatarij numquam res videtur esse, si donans de illa disponat & quid in legatario.*

3 *Donatio facta cum facultate reuocandi non transit in Fiscum.*

4 *Spes tantum probabilis non transit in Fiscum.*

5 *Repudiationi locus num sit in delictis, in quibus ipso iure procedit confiscatio bonorum, & videtur affirmandum cum distinctione num.* 6. *sed negatur num.* 7. 8. 9. 10. *vbi referuntur DD. distinctiones de reuocante ante sententiam, vel post, & n.* 13. *de resolutione.*

5 *Repudiatio legati valet etiam in fraudem fisci: & de distinctione aliorum, n.* 8. 9. 10.

9 *Suitas in hæredibus nihil ponit in esse ad effectum repudiationis.*

10 *Hæreditas ex potentia suitatis, transit ipso iure*

*so iure in hæredem filium.*

11 *Dominium dicitur transire in legatarium, si agnoscatur ab ipso.*

12 *Ius quæsitum non datur ante acceptationem, nec venit in confiscatione.*

13. *Reus in quærendis potest repudiare in fraudem fisci; imo & creditorum.*

14 L. in fraudem ff. de iure fisci numero decimo quinto

15 *Fraus commissa in fiscum alienando bona publicata punitur.*

16 *Remissio debiti à reo nequit fieri in fraudem fisci, qui potest reuocare.*

17 *Repudians reus sibi relicta in fraudem fisci, aut creditorum peccat n.* 18. *Vbi sub distinctione, & n.* 19.

18 *Reus repudians sibi relictum in fraudem fisci, & creditorum in foro exteriori, absoluendus est, & quare peccet n.* 19.

1 TSI vt explicet Marius Muta *dec.* 49. nonnulla inuoluat, at in puncto quæstionis legendus *ibi ex n.* 9. dixit fuisse decisum contra fiscum, vt si donatio fiat à patre de omnibus bonis præsentibus, & futuris, reseruata sibi facultate de certa quantitate disponendi, si fiscus contra eum agat, commisso delicto in illa quantitate, non sit donatario præferendus; quoniam donans omnia sua bona conferens in donatarium nulla bona vere, realiter retinuit sibi, sed tantum ius disponendi, non enim facultas, & illa reseruatio præstant Dominium, nec retinent; imo omne illud quantum ad partem reseruatam iam est translatum; licet sub conditione *si non disposuero*, quæ si non fuerit adimpleta, nec disponat, donatarij iam à tempore donationis effecta videtur: ita sequitur aliis fundamentis, Mutæ omissis, D. Franc. Amaya *in d. l.* 1. *C. de iure fisci n.* 64. *fin. argum. textus in l. si tibi homo* §. *cum seruus ff. delegat.* 1. ibi: *si non repulerit ex die à dictæ hæreditatis eius fuisse intelligitur.*

2 Et vt confirmet Amaya adducit textum *in l. quædam* 16. *ff. de rebus dub. & l.* 1. §. *vtrum ff. si quid in fraudem pati*, Vbi dicitur, quod si res est dubia, cui competat dominium scilicet, ex post facto retroducitur, & apparet quid actum sit, veluti, si res sit lagata, & deliberante legatario, hæres alij tradiderit, si voluerit legatarius legatum habere traditio nulla sit; si vero repudiet, valeat: ita eodem modo, si donans disponat de re reseruata, nunquam donatarij fuisse videatur; si vero non disponat, eius semper fuisse intelligatur; ita vt fiscus nũquam rem talem possit præoccupare, nec item confiscare disponendi facultatem, quæ est personalissima, & pœna non admittitur *per l. cum pater* 77. §. *hæreditatem ff. de leg.* 2. *l. ex facto* 17. §. *si quis rogatus* 2. *ff. ad Trebell.*

3 Et iterum facit, nam si quis donat cum facultate, & potestate reuocandi, hæc non transit in fiscum, cum realiter pendeat solummodo à voluntate donatoris si vel nec velit donationem reuocare, ex ea ratione; quia omnia iura, quæ veniunt post publicationem bonorum, esto quod insurgent ex causa de præterito, non transeunt in ipsum fiscum iuxta legis regulam, *si tibi mandauero* §. *is cuius ff. mandati, l. actionem* §. *publicatio ff. pro socio*: nam ipse fiscus non habet successorium edictum: sic Ioffred. *cons.* 5. *à numero* 16. 19. & 20. Zephalus *cons.* 321. *n.* 52.

Vbi dicit quod istud ius disponendi dicitur ius ex ipsamet voluntate, & quod est tantum quædam spes probabilis, quæ non transit in fiscum, & docent Bald. *in l. in executione col.* 9. *vers. quæro C. de execut. rei iudicatæ*, Iason, *in l. stipulatus fuerim, col.* 3. *ff. de verb. oblig.* Vbi hoc valde notabile ait, adducentes *textum in l. sed si maior* §. 1. *ff. de donat. inter virum, & vxor. l. res vxoris C. eodem*; Sed pro maiori enodatione, & veriori resolutione adiunges quæ dico *infra allegat.* 30. de quæstione, *an bona futura, & conditionata transeant in fiscum.* 4

Ad secundam allegationis partem, an confiscari possit ius adeundi hæreditatem, & si reus illud recusauerit, seu repudiauerit? & videtur quod non; & suppositis quæ dixi *sub cap.* 1. *de præscriptionib.* & quæ referuntur allegatione sequenti, an bona futura, seu legata hæretico, acquirantur fisco? Videtur respondendum per dicta *supra alleg.* 18. & 20. non posse hæreditatem, aut legatum repudiari; quia in delictis, in quibus ipso iure procedit confiscatio bonorum esset interdicta, non est locus repudiationi, Peregrin. *de iure fisci lib.* 5. *n.* 190. & post Carpan. Gig. Guazzinus *in tract. de confiscat. concluf.* 27. *numero* 21. Marius Muta *dicta decis.* 49. *numero* 21. & facit *textus in l. in fraudem* 43. *ff. de iure fisci* in verbis sequentibus *in fraudem fisci non solum per donationem, sed a quocumque modo res alienatæ reuocantur; idemque iuris est, & si non quæratur aque enim in omnibus fraus punitur.* 5

Et licet distinctio sit aliquorum, vt hæc sententia absolutè locum habeat, quoties defertur hæreditas, aut relinquitur legatum hæretico post condemnationem fisco applicandum, secus si deferatur, aut relinquatur ante illam *per textum in dicta l. in fraudem, & l. cum quidam* 26. *ff. illo tit. de iure fisci*, quæ dicit contrarium in verbis sequentibus: *Cum quidam capitis reum emancipasset filium, vel hæreditatem adiret, rescriptum est non videri in fraudem fisci factum, quod acquisitum non est*, vt etiam distinguunt *glossa ibi*: verb. *hæreditatem*, Rainerius, Albericus, Zasius, quos refert Tello Fernandez *in l.* 4. *Tauri n.* 63. *ac tenent*, Bosius *in pract. tit. de bonorum confiscatione n.* 29. ad finem, Peregrin. alios referens *de iure fisci dict. libro quinto titulo* 1. *num.* 190. Cum duplici sequenti. 6

Tamen dicendum est nullo in hac re priuilegio gaudere fiscum, sed valere repudiationem in ipsius fraudem perinde, ac in aliorum creditorum, latè probat Thomas Sanchez cum multis *lib.* 6. *de matrim. disp.* 4. *n.* 6. *vers. tertio* alij temperant. vltra quos sic tenent Annibal *in l. post contractum n.* 284. *ff. de donat.* Plotus inter consilia crim. Zileti *tom.* 1. *cons.* 130 *n.* 57. Mieres *de Maiorat. in priori edit. n.* 45. & 53. Menoch. *cons.* 101. *num.* 4. *volum.* 1. Vasquez 12. *q.* 96. *art.* 5. *disp.* 172. *cap.* 3. *à n.* 13. qui etsi quæstionem moueat expressè de repudiatione post delictum commissum, sed ante sententiam, at rationes, quibus innititur id probant in vtroque tempore; sicut etiam expendit idem Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.* 14. *numero* 53. cum Tello Fern. *suprà dict. l.* 4. *Tauri numero* 63. & 64. & idem Vasquez *numero* 14. addit posse reum vti hac repudiatione post eius bona confiscata. † Video tamen alios tantum loqui de casu, quando post delictum commissum essent delatæ reo acquisitiones, dicentes 7 8

posse reum ante sententiam Fiscum excludere recusando, & repudiando dictas acquisitiones *per textum in dicta l.cum quidam*, inter quos præter Bosium,& Peregr.citatos additio ad Bertazol.*cons.* 510.*litt.C. volum.*3.Baiard. ad Clarum *q.*78.*n.*117. de quibus per Sebastian.Guarin.*supra n.*19.*&* 20. pulchre Surd.*cons.* 300. *à numero* 19. *volum.* ex Bart. *in dicta l. in fraudem*,Nellus *in tract.bannit. p.*1.*temporis* 2.*q.*30.Zephalus *cons.*300 *à num.*321. Natta *cons.*4 2.*num.*12. Decius *cons.* 436.*num.*6. *&* 10.*&* *cons.*445.*num.*651.Bertazolius *cons.*510. *numero* 16. Caualc. *de vsufructu relicto numero* 188.

9 Quare alij distinguunt cum Thesauro *in dec.* 97.*pedmont.* cum Cauallo casu 207. *censura* 3. *numero* 14. & cum aliis relatis à Mario Muta *dicta decisione* 49. legendos *à numero* 20. *&* *à* 23. *&* 26. inter hæredem suum, aut extraneum : nam ex quo hæreditas paterna non addita transmittitur ex potentia suitatis *per l.vnicam* §.*in nouissima,C.de caduc.toll.* Bonifac.de Roger.Iason. Alex. & alij hoc modo etiam procedere,vt deferatur Fisco,si suus hæres reus sit factus, vt dicit Carolus Ruin. cons. 23. n. 2. lib. 5. secus tamen in hærede extraneo, vt cum multis refert idem Marius Muta *dict. decis.* 49. *numero* 26. *&* 27. Legendus ad alia plura, vbi præstat rationem differentiæ.

10 Sed non bene, quia, & si verum sit ex potentia suitatis, nondum additam hæreditatem in filium, hæredem ve suum ipso iure transire;at non in fiscum; non enim filio conceditur illa prærogatiua ad commodum Fisci, qui non est loco hæredis, vt *supra dixi alleg.præced.*ex Alfaro,& aliis sub *vers. ad secundam* in fine, vbi dixi, quod Fiscus succedit in bonis hæretici, non per representationem, sed per an nihilationem. Nec quoad quædam alia Fiscus habet ius, vt Ruinus explicat *supra per l. quoties* §.*fin.ff.de nouation.l.inter eos* §. *fin.ff. de fideiussoribus*, & quia existentia suitatis operatur solum in his,quæ tendunt ad beneficium filij, & non ad damnum, *l. si filius* §. *qui patri ff. de vulgari,& pupill.* idem Marius Muta ex multis aliis *dicta decis.* 49.*sub numero* 23. *&* *à numero* 27.

11 Et sic additio ad Bertazol relatum, & Muta *numero trigesimo sexto*, *dicta decisione* 49. dixerunt quod & si Dominium transeat in legatarium, hoc subditur, sic agnoscatur ab ipso.

12 Et quod ante acceptionem non datur ius quæsitum; adeo, vt nec veniat in confiscatione pluribus aliis confirmat idem Muta *ex numero* 37. vsque ad finem, & ego ex his, quæ dixi *in cap. 1. de præscript. à numero* 17. *q.* 3. Vbi quod potest Prælatus non acceptare legatum suæ Ecclesiæ relictum, & illi præiudicare in quærendis.

13 Et fortius facit, nam etsi reus haberet creditores, quibus maiori vinculo tenetur, quam fisco ex delicto per illa, quæ dixi *supra sub allegat.* 20. & potest in quærendis non acquirere; non enim, & si inde creditoribus solutio non fiat, dicetur repudiationem in fraudem illorum factam esse, & de marito, qui potest lucrum dotis ex statuto sibi obueniens repudiare, vt per Barbatiam *cons.* 59. *volum.* 2.Socinus *cons.* 114. *numero* 8. *lib.* 1. Socinus Iunior. *cons.*109. *lib.* 3. Decius *cons.* 260. Rol. & Panut. *in tract. de lucro dotis ille quæst.*40. *iste glossa* 8. *numero* 16. Paris. *cons.* 127. *num.*18.*lib.*1. *l. qui autem ff. de his quæ in fraud. creditor.* & ita post multa iura, & Tyraquell. Caualc. Alberic. Azon. Cum.Cranet.Crot. & similes, dixit Surdus *cons.* 116. *à num.* 79. vsque ad finem, *volum.*1. *&* *cons.* 300. *à num.* 18. & ex eisdem quasi doctrinis Lambertengo *de contractibus eorum, qui sine solemn. glossa* 5. *vers. vel distracta n.* 3. Vbi infert dictum *n. præced.* de Prælato.

Et sic dicendum est non obstare *dict. l. in fraudem ff. de iure fisci*, ex quibus verbis videtur suaderi sententia contraria, vel saltim media iam relata; quia omissis variis solutionibus, quibus respondent Tello Fern. *in dicta l.* 4. *Tauri num.* 64. Vazquez 1.2.*q.*696. *art.*5.*disp.* 172. *cap.*3.*n.*22. Thomas Sanchez *dict.lib.*2. *sum. cap.*14. *num.*53. in fine vers. *nec obstat*, dico non esse in eo textu sermonem de renunciatione hæreditatis delatæ reo, cuius bona publicantur, nec id significari in verbis illis : *idemque iuris erit, & si non quæratur.* 14

Sed illam tantum loqui de punienda fraude, facta fisco, alienando bona publicata, eandemque fraudem putare modo puniendam, siue alienatio fiat; ita vt transferatur dominium in alterum, siue non transferatur; sicque prædicta verba fore intelligenda, nempe, *& si non quæratur*; id est, & si non quæratur ius ei, cui in fisci fraudem res donantur; sicut emphiteuta eodem modo punitur alienando emphiteusim, siue alienatio valeat, siue non. 15 16

Limitant,seu aliud dicunt Vazquez *supra dicta disp.*172.*cap.*3.*n.*19.Sanchez *dicto c.*14 *n.*55.in remissione debiti, dicendo ea à Fisco reuocari instar aliarum donationum, quia renunciare debitis, est ius iam acquisitum, atque propria bona remittere, ac donare, vt apparebit ex dictis *alleg.*30.31. & sequentibus. 17

Ad vltimam allegationis partem, an peccet hic repudians in fraudem fisci, quamuis valeat renunciatio? Et breuiter omissis, quæ ex multis refert Thomas Sanchez *de matrim.d.lib.*6.*disp.*4.*n.*9. & Vazquez 1.2.*d.q.*96.*art.*5.*d.disp.*172.*c.*3.*n.*15.dico cum illis illum reum renunciantem peccare contra iustitiam repudiando in aliorum creditorum fraudem,sequitur etiam Villalobos *in summa p.*2.*tract.* 19.*de los contractos d.f.* 8. *numero* 11. *&* 12. ex ea ratione; quia tenetur soluere, & ob id tenetur ad soluere curandum, omnibus modis adhibitis, nam & laborare tenetur, vt soluat qui officium habet. 18

Nec obstare ait Villalobos reum repudiantem in foro exteriori si sine dubio absoluendum esse à iudice *per textum in dicta l.qui autem ff. quæ in fraudem credit. l. non fraudantur ff. de reg. iuris* cum istæ leges non fundentur in falsa præsumptione,plures Iuristæ absolutè dixerũt posse reum absolute in vtroque foro hæreditatem, siue legatum renunciare. Sed respondet quod si Iudicis sententia fundatur in lege, rem aliquam approbante, vt iustam, in vtroque foro obligabit; non tamen, quando fundatur in lege actionem negante ad repetendum : nam etiam quando in emptione, & venditione adest dolus intra minorem iusti prætij, Iudex non obligabit ad restituendum,quod iuste faciet,iuxta quæ latè DD. docent *per textum*, vbi & ego, *in capite tertio, de emptor. & vendit.* & non nulla dixi *sub capite vigesimo octauo, de iure iurand.* At nihilominus

nus fraudans erit in conscientia obnoxius ad restituendum; concluditque DD. Iuristas loqui in foro exteriori.

19 Video tamen respectu Fisci distinguere eundem Thomam Sanchez *dict. lib. 2. summæ sub n. 54. in vers. sed sic*, censentem, vt si sola bonorum publicatio facta sit, non peccet repudians; quia Fiscus non est creditor, nisi respectu bonorum, quæ tunc habet; non enim tenebitur in eius commodum reus acquirere. Tamen si erat damnatus aliqua pœna soluenda Fisco, tunc resoluit peccare reum repudiando, si alias non esset soluendo illam pœnam, quod tunc iam Fiscus sit vere creditor, & reus teneatur lege iustitiæ eam pœnam inter aliorum debitorum soluere; sic Sanchez, cui & assentior: nam & licet creditores præferentur Fisco, iuxta quæ latè dixi *sub alleg.* 20. eo quod illi sint creditores ex contractu; Fiscus vero ratione pœnæ. Tamen non inde sequi reum excusari posse ad soluendam illam pœnam in foro conscientiæ, si poterit, non repudiando hæreditatem, aut legatum; ad quod poterunt etiam applicari nonnulla, quæ dixi *sub cap. ex litteris* 11. *de constit.* vbi latè dixi de lege pœnali obligante in conscientia, & non obligante.

---

## ALLEGATIO XXX.

**Bona futura, seu actiones, an comprehendantur ob delictum, confiscatione sequuta, etiam in causa hæresis? Et an si bona alicuius publicantur, statu integro manente, ex hoc prohibitus censeatur alia bona, acquirere, & ex testamento capere: Et an in confiscationem veniant bona post commissum delictum acquisita, nondum tamen sequuta condemnatione. Et bona præsentia, quæ confiscata dicuntur, dicantur illa, quæ Reus retinuerit vsque ad sententiam criminis declaratoriam.**

### *SVMMARIVM.*

1 L. si mandauero tibi §. si is cuius ff. mandati n. 2. & aliis.

2 L. 2. C. de bonis damnatorum.

3 *Confiscatio non datur in bonis futuris acquisitis ab hæretico post condemnationem, sed tantum in præsentibus, & ex causa de præterito n. 4. 5. & 6.*

5 *Confiscatio bonorum, & si ob grauissimum delictum hæresis fiat; non tamen punitur hæreticus aliter, quam relatione, & medicinaliter, vt à n. 6.*

6 *Vsurarum pœna statuta in Regno Neapoli, Vnde dicitur infra relegationem.*

7 *Deportatus distinguitur à relegato, ille capite minuitur, iste non, & n. 8.*

8 *Hæresis confiscatio punit in bonis vsque ad tempus reconciliationis, aut pœnitentiã hæretici.*

9 *Tellus Fernandez in l. 4. Tauri explicatur.*

11 *Legatum alimentorum factum bannito non transit in fiscum.*

12 *Confiscatio facta statu integro manente non prohibet vt condemnatus ex testamento capiat.*

13 *cum ratio §. fin. ff. de bonis damnator.*

15 *Confiscantur bona acquisita post commissum hæresis delictum, ante rei condemnationem; secus bona futura post condemnationem n. 16.*

16 *Testamentum, cuius bona confiscan ur habet locum in bonis futuris, in tutoribus constituendis filis in substitutione pupillari.*

17 *Bona acquisita post publicationem sententiæ non confiscantur.*

18 *Publicantur sola bona præsentia, quæ quis tenet tempore publicationis in crimine hæresis, & si in aliis delictis solum obtenta tempore delicti, & de differentiæ ratione n. 20. 21. & 22.*

19 L. 1. ff. de pœnis.

20 *Hæresis crimen habet errorem in intellectu; & sic præsumitur durare vsque ad sententiam reconciliationis.*

22 *Quam non meretur, & si externe pœniteat; dum tamen fassus non est hæreticus coram Inquisitoribus, & ab illis reconciliatus vt n. 22.*

*Delicta alia præter hæresim consistunt in facto, & inde dicuntur transitoria.*

AD primam allegationis partem videtur respondendum negatiue per verba *leg. si mandauero tibi §. is cuius* 1
*ff. mandati* in verbis sequentibus: *quia publicatis bonis, quicquid postea adquiritur, non sequitur fiscum.* Secundo ex verb. *leg. eius qui §. 1. ff. de testam.* ibi: *bona quoque, quæ tunc habuit, cum condemnaretur, publicabuntur*, & ex verb. *leg. certa forma 4. C. de iure fisci* ibi: *parentibus hæredes existere eos, non oportere, nulla legis sanctione statutum est*; & sic *glossa in l. nam adeo ff. de condit. & demonstrat.* dixit bona futura, & conditionalia, numquam confiscari, & *in cap. felicis. vers. cum talis de pœnis lib. 6.* ibi *de postmodum acquisitis, repetitio non denegetur, l. 1. ff. de pœnis* ibi: *sed eam causam sustinere, quam sustinuisset, si eo tempore esset sententiam passus, cum deliquisset.*

Quæ & alia iura satis impugnantur ex verb. *leg. 2. C. de bonis damnator.* in illis: *deportati, nec earum quidem rerum, quas post pœnam irrogatam habuerint, hæredem habere possunt, sed ea hæc publicabuntur.* Qua difficultate oppressi DD. in varias sententias, & opiniones, prolapsi fuerunt: nam *glos. in d. §. is cuius* tres solutiones referendo, primo dixit *d. §.* accipiendum esse de confiscatione facta ob illicitam negotiationẽ, & ad *d. l. 2. C. de bonis damnator.* respondendum esse, accipi de confiscatione ob delictum sequuta. Secundo respondet glossa ex Azone in vtroque casu condemnatum retinere, postea quæsita; sed in illis hæredem non habere, quia, eo mortuo, pertinent ad fiscum. Tertio soluit glossa leges Pandectarum correctas esse ab Imperatore, Alex. *in dicta l. 2.* 2

Sed quia idem in delicto hæresis iuxta primam sententiam respondent ex Baiardo ad Clarum §. *hæresis n. 19.* Farin. *de hæresi q. 190. §. 1. n. 25.* Sanchez cum multis *in summa lib. 14. à n. 7.* Barbosa *in c. vrgent. 10. de hæret. numero 11.* dicentes confiscationem non dari in bonis futuris, & acquisitis ab hæretico post condemnationem Riccinlus *de iure person. lib. 5. c. 32. n. 22.* Vbi dicens cum infinitis in hac confiscatione hæretici venire bona præsentia, quia in quacumq; confiscatione bonorũ, quæ fit ipso iure, veniunt bona præsentia, nõ autẽ 3

futura

futura *per dict. l. si mandauero §. is cuius, dict. l. eius qui §. 1. ff. de testam.* quæ loquitur de eo, cui est aqua, & igni interdictum, cum aliis *sub n. 1.* cum Curtio, Castro, Alex, Natta, Decio, Zephalo, Simanchas, Bosio, Locato, Bursato, Peregrino, Ascan. & Rota *in dec. 515. n. 4. p. 1. diuers.*

4 Addit ibi *sub n. 24.* cum Bart. Ruino, Natta, Angel. Baldo, & aliis, dictam conclusionem extendi, vt procedat, etiam si bona post confiscationem acquirantur ex causa de præterito, & ex modernis, etiam cum aliis tenuerunt Gratianus *discept. forens. tom. 2. cap. 309. n. 11.* Menoch. *cons. 101. n. 24. lib. 1.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. ante n. 132.*

5 Et quia hæc de hæretici confiscatione, quæ facta est ob grauissimum, & nimis horrendum delictum, vt iam supra dictum est, admodum turbetur ex doctrina Cuiacij, *lib. 6. obseruat. cap. 23.* dicente post deportationem acquisita, mortuo deportato, ad fiscum pertinere; quia deportatus est capite minutus, & hæredem habere non potest. Ideo cum hæretici crimen excedat, videtur ex doctrina *dicta l. 2. C. de bonis damnatorum* illi etiam confiscari bona, etiam futura post condemnationem acquisita.

6 Et quia hæc argumentatio prima facie obstat, mihi visum est supponere laconice quandam doctrinam generalem, vt quemadmodum in Regno Neapoli pœna publicationis bonorum statuta contra vsurarios *sub tit. de vsur. punien.* quæ dicitur *infra relegat.* vt adnotauit Maranta disp. 5. n. 25. vers. *tamen post*, Paridis de Puteo ab eo allegatus quam dicunt esse minorem modica pœna corporali, vt docet Ronitus *in comm. ad regias pragm. ad pragm. 1. de vsuris n. 31.* Gayto *de cred. cap. 2. tit. 7. n. 1555. 1556. & 1557.* & punitio, qua vtitur sanctum officium non sit corporalis, cum tantum agat de medicando hæreticos, vt reducantur ad gremium Ecclesiæ, post quorum reconciliationem, tantum illa pœna sit publicationis bonorum, debuit tantum intelligi de bonis præsentibus; non inquam de futuris, vt extra casum hæresis loquutus Cujacius, *vbi supra*, dixit post relegationem autem, & publicationem bonorum, quæsita in fiscum non transire; quia relegatus ex testamento, vel ab intestato hæredem habet.

7 Itaque Faquineus *lib. 9. controuers. cap. 51.* in fine concludit leges adductas *sub n. 1.* esse contrarias *dictæ legi 2. C. de bonis damnat.* nam dicta *l. si mandauero §. is cuius* non loquitur de deportato, quem constat, capite minui; quia ciuitatem amittit; & sic illam esse intelligendam de eius, cuius bona publicata sunt sine capitis diminutione, vt si quis relegatus sit cum bonorum publicatione iuxta quod est sancti officij, quotidiana praxis, cum non solum reconciliandos reos fidei conuersos in confiscatione bonorum condemnet, sed etiam exulet à locis, vbi commissum fuit delictum, & vbi degebant, & à propriis natiuitatis, & originis, item à loco, vbi per inquisitionē fuit damnatus, & pœnitentiatus, & ab hac curia Matritensi cum assignatione tot leucarum sub arbitrio Inquisitorum, & iuxta qualitatem delicti.

8 Vel si confiscatus sit reus ex causa administrationis, & muneris publici *ex l. 3. C. de sent. passis*, qui postquam retulit alia de Sodomita, de quo *infra*, ac de aliis delinquentium confiscationibus, concludit quod idem sequerentur Doctores, qui ita sequuntur in confiscatione aliorum delictorum, si etiam scriberent de hæresis crimine; quia cum fundentur in eo solo, nempe quod bona futura non publicantur docet hanc rationem æque militare in hæresi à tempore, quo hæreticus resipuit; item quia eodem momo publicantur bona Sodomitæ, ac hæretici, sed huic æquiparatur *l. 1. tit. 21. lib. Recompil.* Quæ loquitur eisdem verbis de bonorum Sodomitæ confiscatione quibus loquitur *textus cap. cum secundum leges de hæret. lib. 6.* Sed de hoc fusius *infra sub vers. ad quartam*, Vbi quæ differentia de delicto hæresis sit, ad alia.

Nec nostræ doctrinæ obstat Tellus Fernan- 9
dez *in l. 4. Tauri numero 48.* Qui negat procedere in hæresi; eo quod in ea perseueret, & non in Sodomita, cuius delictum est transiens. Quia respondetur nos loqui de hæretico recedente ab hæresi, cuius bona confiscata sunt, ac exulatur; alias inquam si duraret in illa, concremaretur, vt impœnitens, cui iam non esset tempus acquirendi de nouo: ita in specie videtur amplecti, & explanare D. Thomas Sanchez *supra dicto numero decimo*: in fine, adducens ad hoc doctrinam generalem Angeli *in l. quoties 14. fin. ff. de nouationibus*, in sequentibus verbis, *quoties confiscari debent bona delinquentis, intelligitur de illis, quæ habet tempore delicti*: nam qualitas iuncta verbo intelligitur iuxta tempus *verbi per textum in l. in delictis §. si extraneus ff. de noxalibus.*

Itaque iuxta prædictam distinctionem exi- 10
stimamus componendos infinitos in prædicta quæstione iuris ciuilis dessentientes quos ad vnguem retulerunt idem Faquin. *dict. cap. 51. & plenius* Zeballos *in pract. quæst. 329.* qui dicit primam esse veriorem, & magis receptam, & in praxi seruari: ita cum Decio *cons. 438. numero 10. & cons. 445. numero 66.* Chassaneo *in consuetud. Burg. Rub. 2. §. 2. numero 23. & 24.* communem esse dixerint Alex. *cons. 65. numero 12.* eodem vol. sequitur Peralta *in l. omnia §. fundum ff. delegat. 2.* Acosta *in l. Gallus §. quid si tantum in 2. p. numero 48. ff. de liberis, & posthum.* Mieres cum aliis, quos sequitur *de Maiorat. p. 1. quæst. 105.* Tellus Fernandez *in dicta l. quarta Tauri numero 63.* Azeued. *in l. 3. tit. 10. num. 141. lib. 4. recompil.* Iason. *in l. si quis arbitratu numero 29. ff. de verb. signif.* Bosius *in tit. de bonorum public. numero 14.* Nellus *de bannitis 1. p. 2. temp. numero 18.* quem refert Pract. Conrr. *fol. 430. numero 4. in fine*, Curtius Senior *cons. 59. num. 13.* idem Iason. *in l. si stipulatus fuerim §. cum stipulamur numero 7. ff. de verb.* Anton. Gomez *lib. 3. variar. tit. de confisc. bonor. numero 1.* Pinell. *ad Rubr. de bonis mater. numero 3.* Farinac. *de delictis, & pœnis quæst. 25. numero 138.* & ita tenendum; quantumuis Franc. Curtius ad Alex. *in l. 3. §. illud numero 2. ff. quod quisque iuris* contrariam sequatur, & comprobant relata *infra in vers. ad secundam.*

Vnde infertur, vt si alicui fuerint legata ali- 11
menta, & ille fuerit bannitus & bona confiscata, tale legatum non transeat in fiscum, durante vita ipsius condemnati; ita Iulius Clar. *lib. 5. receptar. sentent. §. fin. q. 88. n. 23. & 24.* referens ita Iudicatum secundum Bosium, Zeballos *supra dict. quæst. 330. numero 2.* & inde Faquin. *dict. lib. 9. cap. 51. in fine vers. quare.* aliis adductis deducit, quod si de eo agatur, qui in tempore præsenti fuerit bannitus cum publi-

catione

catione bonorum, quia ciuitatem Romanam amittit, teste Gayllio *lib. 2. de pace publica c. 12. n. 57* vel qui aliam pœnam loco deportationis passus sit, quando quidem deportationis pœna non est amplius in vsu, sed eius loco alia pœna Iudicis arbitrio imponitur, vt declarat Menoch. *de arbitr. casu 330.* Sic esse de tali condemnato statuendum, vt bona quæsita post condemnationem, retinere possit, sed in eis hæredem habere non posse; quia transeunt ad fiscum, eo defuncto; quod vltimum videtur non admittendum, vt dico hic in fine vers. *ad secundam* cum Amaya contra Valenzuelam, & alios.

12 Ad secundam allegationis partem, an si bona alicuius publicantur, statu integro manente, ex hoc prohibeatur alia bona acquirere, & ex testamento capere; & quod videatur prohibitus, probat *textus in dicta l. 2. C. de bonis præscript.* cuius decisione interpretes vexati sunt, vt testantur Osuald. *lib. 17. comment.* Donelli *cap. 4. litt. G.* cum aliis Genua *in eius antinom. pag. 156.* D. Franc. de Amaya *in d. l. forma 4. C. de iure fisci à n. 33. & 34.* Benedictus Pinell. *lib. 2. selectar. cap. 10. num. 20. & 25.*

12 At quia hæc quæstio eisdem fundamentis fulcitur, quibus responsum est ad primam huius allegationis *per d. l. si mandauero §. is cuius bona, d. l. eius qui §. 1. ff. de testam.* & ex aliis adductis; ideo dicendum est, vt ibi non censeatur prohibitus acquirere, atque ex testamento capere, vt docent idem Farin. *dicta quæst. 25. ex n. 138.* Gomecius *dicto lib. 3. Variar.* Vbi Haillon, *cap. 14. n. 1.* Alex. *consult. 75. n. 15. lib. 1.* Valenzuella *in dicta l. forma 4. num. 9.* Amaya *dicto n. 33. & 35.* quibus conferunt tradita à Cujacio *in l. 8. ff. de testam. & lib. 6. obseruat. cap. 23.* Anton. Faber *in iurisprud. tit. 11. princ. secundo.*

13 Et præter quam quod respondeat Amaya huic difficultati cum distinctione iam relata à Cujacio *dict. cap. 23.* Faquin. *dicto lib. 9. cont. cap. 51.* in fine, addimus illis Anton. Fabr. dict. princ. secundo, & Iulium Paulum elegantem proponentem relatam distinctionem, in *l. cum ratio 7. §. fin. ff. de bonis damnator.* in verbis sequent. *Post condemnationem acquisitis, si is, cuius bona publicata sunt, relegatus sit, ad hæredes eius pertinent, testamento scripto, vel hæredes ab intestato: nam relegatus in Insulam testamenti factionem habet, sicut reliqua iura. Quod si deportatus sit; quia ciuitatem amittit, hæreditatem habere non potest, & acquisita fiscus accipit,* quem locum ex Basilicis restitutum fuisse à Cujacio, *dicto lib. 6. cap. 23.* tradit Amaya alia iam dicta, congerens pro intellectu *dict. leg. 2. cum dicto §. is*, cuius bona, addens quod si aliquis locum Pauli non approbet, quasi sine authoritate sit: tamen comprobat iam relatam distinctionem à nobis sub vers. *ad primam hic ex l. 4. ff. de interdictis, & ex l. 3. C. si pendente appell. mors interu. & ex l. fin. C. si reus, vel accusator.*

14 Et quamuis Valenzuela *in dicta l. forma 4. C. de iure fisci à n. 12.* existimauerit bona post publicationem quæsita & bona futura, & si quoad præsentem statum, non venire in confiscationem, id est in continenti: tamen post mortem damnati talia bona applicari fisco dicit, non virtute confiscationis, sed quia damnatus nullum habet hæredem, accipiens eo modo *dict. leg. is cuius bona cum Aretino in l. 1. C. de hæret. instit.* Platea *in dicta l. forma*, Bart. *in l. ex facto §. ex facto ff. ad Trebell.* sed falsum esse concludit ipse Amaya *ibi n. 35.*

Ad tertiam alleg. partem, an in confiscationem veniant bona post commissum delictum acquisita, nondum tamen sequuta condemnatione? Et quia de crimine hæresis hoc expenditur *infra* hac alleg. vers. *ad quartam*, etiam per doctrinam generalem huius dubij, & per illa, quæ abundantius dixi *sub alleg. 18. & 20.* Ideo iam nunc breuiter dico, vt non veniant bona acquisita post commissum delictum, nondum tamen sequuta condemnatione, vt docent DD. & Regnicolæ *per l. 4. Tauri* in verbis sequentibus; *Puedan disponer de sus bienes, saluo de los que por el tal delito fueren confiscados.* Igitur *in l. illa, quæ est l. 3. tit. 4. lib. 5. recompil.* Cauetur, vt condemnatus ad mortem, ciuilem, vel naturalem, possit condere testamentum, & Codicillos facere, aliamque quamlibet vltimam voluntatem instituere, tamquam si non fuisset condemnatus; & sic docent Gomez de Leon *responso 68. num. 2.* Albarado *de coniectur. mente test. at. lib. 2. cap. 1. num. 15.* Pinell. *sub Rubr. 1. p. .... num. 3. C. de bonis matern.* Auiles *in capp. prætor. p. 1. in prœmio*, verbo *en los casos, num. 7. & 9.* Humada ad Gregor. Lopez *in l. 2. glossa 20. num. 3.* Carpan. *ad constit. Mediol. cap. omnium a numero 354.* Gutierrez *lib. ... pract. q. 39. num. 6.* Gironda *de priuileg. num. 1568.* Anton. Gomez legendus *in dicta l. 4. Tauri à num. 4. ad finem*, vbi plures congerit casus. 15

Imo & declarant Cornes in addit ad Gomez *in dicta l. 4.* cum multis Tellus Fernandez, Velazquez, & alij Tauristæ *in d. l.* & Azeuedus *in dicta l. 3. tit. 4 lib. 5. recomp.* Vbi Matienzo, D. Franc de Amaya *in dicta l. forma 4. C. de iure fisci num. 37. & 38.* Gutierrez *dicto lib. 2. pract. q. 38. & 39.* Molina. Mieres, Spino, & alij, quos refert D. Cornejo, doctrinam adductam procedere etiam in bonis, quæ post delictum commissum obuenerunt. Imo & si nulla bona habeat condemnatus, adhuc tamen eius testamentum tenere in aliis causis, veluti in bonis futuris, in tutoribus constituendis filiis suis, & in substitutione pupillari: *argum. textus in l. 1. & per totum ff. & C. de testam. tutel. & argum. textus in l. 2. & quasi per totum ff. de vulgari, & pupil. & in l. præcib. C. de impub. & aliis substit. & in §. 1. instit. de pupil. subst.* Vt etiam tenuerunt Bald. Alex. & Moderni *in Rubr. ff. de acquirenda hæred.* Hæc tamen omnia subuerti videntur ex dictis *infra sub vers. sequenti.* 16

Ad quartam allegat. partem, de qua agimus quoad delictum hæresis, & si videatur, respondendum, ac dictum est in vers. *ad tertiam* proxime præced. nihilominus video quosdam dicentes computari à tempore sententiæ per Iudicem latæ, & proinde sola post hanc sententiam acquisita non publicari, & probant ex verbis *dictæ leg. eius, qui §. 1. de testamentis* ibi: *bona quoque, quæ tunc habuit, cum damnaretur publicabuntur*, quod & probant etiam *ex l. 77. Tauri, quæ hodie est lex 10. titulo nono, libro quinto recompil.* Vbi cum ob hæresim, aut aliud alterius coniugis delictum, sunt bona publicanda, decernitur solam medietatem lucrorum coniugis delinquentis, quæ constante matrimonio, acquisita, sunt, publicanda esse, in cuius verbis declaratur dictam medietatem computari vsque ad tempus sententiæ: ibi *Mandamos que sean hauidos por bienes de gananças todo lo multiplicado, durante el matrimonio, hasta que por el tal delito, los bienes de qualquiera de ellos sean declarados por sentencia:* sic probant Bosius *in sua pract. tit. de bonor. public. n. 80.* 17

Iulius Clar. *lib. 5. recept. sentent. §. fin. q. 78. n. 24.* Azeued. *in d. l. dict. p. 5. lib. 9. recomp.* asserens bona ante, & post commissum delictum acquisita confiscari in crimine hæresis, & similibus, Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. n. 61.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 5. cap. 7. q. 8.* dicentes ea sola bona, quæ hæreticus habuit, dum damnaretur publicari, Tello Fern. *in dicta l. 4. Tauri*, in crimine hæresis sic tenet, Vazquez *12. q. 06. art. 5. disp. 169. cap. 1. numero* 7. Mieres *de maiorat. 1. p. q. 1. n. 17.* Curtius Senior *cons. 59. n. 13.*

Dum dixit sola bona præsentia confiscari, quæ
18 quis tenet tempore publicationis, quam sententiam communiter practicari in Iudæis reconciliatis in sancto Officio, etsi tantum simel hæreticassent, & multo antequam bona acquirerent, nec post illorum acquisitionem secundo hæreticassent: nam sub publicatione confiscationis facta in sententia, qua declaratur reum Inquisitionis fuisse hæreticum, comprehenduntur omnia bona acquisita vsque ad dictam sententiam reconciliationis; imo & illa etiam, quæ post rei incercerationem in secretis ex tali delicto per administratores fuerint acquisita.

Sed quia Thomas Sanchez *dicto lib. 2. moral.*
19 *cap. 14. sub num. 10.* acerrime defendit contrarium, non solum in crimine Sodomiæ, & in aliis, quorum pœna est confiscatio bonorum ipso iure, sed etiam in crimine hæresis; pro quo faciunt dicta hic sub vers. *ad tertiam*, & ipse probet *ex dicta l. 1. ff. de pœnis* ibi: *Sed eam causam sustinere, quam sustinuisset, si eo tempore esset sententiam passes, cum deliquisset*; eo quod in tali casu à lege est constitutũ, vt in eo puncto, quo delictum committitur, bona sint publicata; quia tunc eadem lex fert sententiam, nec iudex, qui sententiam pronunciat, nihil aliud efficit, quam declarare hos legis pœnam incurrisse; indeque in his criminibus solam pœnam criminis declaratoriam desiderari, vt ipse explicat *cap. 22. numero 27.* & ego in hæresi satis latè *dixi sub dict. alleg. 18.* & *20.* hic applicanda. Et sic publicari tantum bona tempore delicti commissi possessa, cum tunc sententiam ferat; sic etiam probans ex verbis Bursati plures adducentis, *cons. 289. n. 10. vol. 3.* ibi: *licet confiscatio non sortiatur effectum, nisi post sententiam, nihil tamen nouiter inducit, sed inductum prius ostendit, & confiscationem non facit, sed declarat iam inductam*; Qui etiam loquens de hæretico, docet idem Bursat. *cons. 14. n. 28. & cons. 43. numero 4. volumine 1. & dict. cons. 289. numero* 10. Baiard. *in addit* ad Iul Clarum *lib. 5. §. hæresis numero 19. & q. 78. numero* 212. Matienzo *in dicta l. 5. tit. 4. lib. 5. recomp.* & alij vt Baldes ad Suarez, Salced. ad Bernard. Diez, Gutierrez *dict. q. 36. numero 6.* Abendaño *in dicta l. 4. Tauri* tenentes idem de Sodomita, ac de aliis delinquentibus.

20 Ego tamen ne confundantur omnia dicta hic, tam à n. 1. quam in vers. *ad secundam, & ad tertiam*, existimo differentiam constituendam de crimine hæresis, & eius pœna confiscationis ad alia delicta, quæ ipso iure puniuntur, publicatione bonorum confiscatorum (nisi specialiter in alio delicto caueatur, nempe confiscationem comprehendere bona etiam acquisita vsque ad sententiam declaratoriam) quia hæresis crimen, quod habet errorem permanentem in intellectu, censetur durare vsque quo reus confessus, ab illo absoluitur per Inquisitores, ac Ecclesiæ reconciliatur forma vsitata in illis iustissimis tribunalibus.

In tantum vt licet idem reus fidei confessus sit 21
in Audientiis, quæ cum eo habentur, dum est in carceribus secretis, se pœnitentiam habuisse de tali delicto in foro interno, ac sic demonstrasset multis actibus deuotis, & Christianis, externe apparentibus; at dum desinit, ac defert accedere ad Dominos fidei Inquisitores suum crimen fatendo, & humiliter pœnitentiam flagitando, inde non gaudeat indulto reconciliationis sanctæ Ecclesiæ Catholicæ Romanæ; taliter vt vsque ad talem incorporationem Ecclesiæ semper dicatur impœnitens, & quod extra gremium Ecclesiæ extiterit; & sic in crimine hæresis perseuerasse; & ob id legitime subiectus pœnæ confiscationis bonorum, non tantum iam acquisitorum, quando primo patratus fuit illud hæresis crimen, sed etiam omnia alia bona quæ acquisierit toto alio tempore, deinde prolapso vsque ad sententiam, cum omnia illa idem permanens in sua obstinatione, nec comparuerit spontaneus, aut denunciatus expostularit, reconciliationis beneficium subiugarit pœnæ confiscationis; siquidem iste durare dicitur, in hæresi, & si non repeteret à primo actu Iudaico multo ante tempus implicatus ieiunia, nec alias Mosaicæ legis cæremonias.

Quo in aliis delictis non sic militat, quæ po- 22
tius in actu, & facto sunt transitoria, in quibus, & si pro commissis pœna confiscationis incurratur; præstat vero confiscatio super illis tantum bonis, quæ tempore commissi delicti criminosus possidebat. Et iuxta hanc declarationem loquutus fuit Tellus Fernandez *in dicta l. 4. Tauri n. 48.* qui inclinatus magis vt in Sodomia publicentur sola bona tempore delicti acquisita, quod Sodomia sit peccatum transiens; hæresis vero semper permaneat, refert idem Sanchez *dicto cap. 14. n. 9. in fine*, qui & in hæresi permanente videtur amplecti *sub d. n. 11.* ex Bursato, & aliis.

---

## ALLEGATIO XXXI.

**An iura conditionalia, aliaque iura mobilia sub conditione debita, veniant in generali confiscatione bonorum; Et quid in aliis actionibus? An publicentur iura passiua conditionalia descendentia ex vltima voluntate, aut si sint ex contractu debita? Et quid si conditio sit de præterito aut præsenti? Et an si delinquens sit alteri substitutus, bona per eam substitutionem comparanda publicetur? Et an si hærerico est relictum aliquod legatum conditionale, vel si fecit contractum conditionale, & pendente condi ione, decessit, transmittat legatum, siue contractum ad fiscum.**

### *SVMMARIVM.*

1 *Legatum conditionale ad legatarium non transit, vt n. 2. vide n. 34.*

2 *Actio ex contractu conditionali transit in fiscum, sicut transiret in hæredes.*

3 *Iura conditionalia, tam ex contractu, quam ex*

*ex testamento confiscantur secundum aliquos, etiam si conditio post; alij autem è contra, vt n. 5. alij sub distinctione inter contractus, & vltimas, voluntates n. 6. sed de veritate n. 8. 20. 21. & 26.*

4 *Confiscatio claudit omnia bona hæreditimobilia, immobilia, se mouentia, actiones, & iura sepulchrorum.*

6 *Contractus, & vltimæ voluntates sub conditione distinguuntur in modo obligationis conditionalis.*

7 *Conditionis implementum in vltimis voluntatibus non retro trahitur: vbi quæ dicatur potestatiua, casualis, aut mixta, & n. 9.*

8 *Relicta sub quacumque conditione, non transeunt in hæredes ante eius euentum.*

9 *Dispositio nulla, in vltimis voluntatibus transmittitur conditionalis ad hæredes, cum petat obitum instituti ante illius euentum.*

10 L. ex facto 59. §. fiscus ff. de conditionib. & demonstrationibus.

11 *Fiscus tenetur Grauamen legati confiscati implere, sicut illa, cui legabatur.*

12 *Fiscus succedit condemnato viuenti, qui dum viuit habere hæredem non valet; & sic tantum haberetur loco hæredis.*

13 *Fiscus ab hærede difert in sex casibus.*

14 *Regula, quæ docet quod non transit in hæredes extraneos, nec in fiscum, fallit aliquando affirmatiue concepta.*

15 *Conditionalia iura descendentia ex contractu, ex delicto, illico confiscatur; eo quod in contractibus implementum conditionis retrotrahitur. Et quæ differentia inter actiua, & passiua n. 18. 22. & 23.*

17 *Conditio potestatiua aliter operatur, ac casualis, seu mixta quoad transferenda iura conditionalia in fiscum, secundum aliquos, alij contra, vt sub n. 19.*

18 *Fiscus apprehendit bona rei, vt vniuersalis successor.*

20 *Confiscatio secundum plures non extenditur ad iura conditionalia; sed intelliguntur ante euentum conditionis, vt n. 21.*

22 *Passiua iura quoad confiscationem videntur non distingui ab actiuis, quæ transeunt in fiscum, vt in vniuersalem successorem num. 25. 39. & 42.*

23 *Fidei commissum passiuum transit in fiscum.*

24 *Fiscus tenetur soluere fideicommissum conditionale, vti delinquens tenebatur.*

26 *Conditionalia iura ex vltima voluntate descendentia, non transeunt in fiscum, non habita distinctione potestatiua, aut casualis, siue mixtæ conditionis sed vide à n. 36. & 39.*

27 *Dos ex pacto conditionali debita patri publicatur, vt hic, impleta conditione.*

28 *Actiones, & iura secundum plures non confiscantur, confiscatis bonis mobilibus, & immobilibus, quia sunt tertia species, aliter iuxta praxim Sancti officij, vt n. 30. & 32.*

29 *Publicatio bonorum dicitur stricti iuris, stricte que accipienda.*

31 *Nomine debitoris, iura, & actiones pertinent ad filium cui fit aliqua adiudicatio bonorum.*

33 *Passiua iura potius transeunt in fiscum, quam actiua.*

34 *Legata conditionalia non transeunt in fiscum. Et quare contractus non.*

35 L. cum petiero 48. ff. de verb. oblig. & n. 37.

36 *Casuales, & mixtæ conditiones, omnino transeunt ad hæredes, & exemplificatur.*

38 *Ius qualiscumque conditionis, quæ impleri valet, transmittitur ad hæredes.*

39 *Fiscus quando teneatur, cum ditior factus est.*

40 *Conditio de futuro non impedit, vt illico acquirantur bona, secus si de præterito, aut præsenti.*

41 *Delinquens substitutus, cuius bona publicantur, non subiicit confiscationi bona ex tali substitutione competentia vbi quid de iure passiuo num. 42.*

43 Iason in l. siquis arbitratu ff. de verbor. obligat. explicatur.

44 *Fideicommissum relictum post alterius mortem, est conditionale.*

45 *Conditio legati impleta ante condemnationem, non impedit confiscationem factam iure.*

46 *Substitutio pupillaris non transit per confiscationem.*

48 *Spes succedendi in emphiteust, vel feudo, non transit in fiscum.*

49 *Hæreticus tacens contractum conditionale, illud transmittit in fiscum; secus si ei relinquatur legatum, vt sub n. 51.*

50 *Spes futuræ obligationis quæ ex stipulatu descendit transit in fiscum.*

IVVS allegationis resolutio in- 1
uoluitur ab interpretibus principiis, & iuribus, quibus allegatio præcedens; & sic pro resolutione illius adducunt Amaya *in forma* 4. *cod. de iure fisci sub n.* 37. & Thomas Sanchez *lib.* 2. *summ. cap.* 14. *sub n.* 9. *Quemadam in sua quæst.* 10. *fiscali*, vbi agit de illa, an iura conditionalia transeant in fiscum per confiscationem bonorum, dicens hanc moueri *à glossa in l. nam ad ea ff. de condit. & demonstrat.* quæ dixit quod non, vt sequuntur ibi DD. & Bald. *in l. etiam §. fin. ad leg. falcid.* vbi illam glossam facit singularem, & vnicam idem Bald *in l.* 1. *in penult. col. cod. de hæred. instituend.* quod dicit verum Quemada *in actionibus competentibus pro legato* conditionali; & quod ita loquitur *dicta glossa* secundum *Alex. in l. si marito ff. soluto* matrim.

Nec mirum ait, quia legatum conditionale, si- 2
militer ad legatarium non trãsit, *vt in l. si ita legatum §. si volet ff. de leg.* 1. *& in l.* 1. *cod. de caducis toll. §. fin autem.* Tamen si actio transiret ex contractu conditionali, tunc in fiscum transire dicit, sicut transire in hæredes §. *ex conditionali instit. de verb.* iuxta Alex. allegantem textum notabilem, & expressum *n l. in socerum §. fin. ff. de pactis dotalib.* quem ad hoc allegat. Bald. *in l. cod. de operib. libert.* & si ipse teneat contrarium *in l. quoties ff. de nouat.* Imola *in dicta l. nam ad ea*, ipse Quemada.

Sed quia quidem censent omnia iura conditio- 3
nalia, siue ex vltima voluntate, siue ex contractu debita delinquenti, publicari, etiam si conditio post sententiam eueniat; eo quod tempore delicti habuerit ius quoddam ad illa, & si pendens à conditionis euentu, & ob id dixerint Simanchas *de chastol. instit. tit.* 9. *n.* 7. Vasquez 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. *disp.* 169. *n.* 3. *verb. & quidem.* Azor. *instit. moral. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 8. Azeued. *in l.* 1. *tit.* 3. *lit.* 8. *recompil. n.* 180.

Sub bonorum hæretici confiscatione claudi 4
bona mobilia immobilia, se mouentia, iura, &

actiones; item & iura sepulchrorum : in ternimis Gramat.*consil. crim. 7. num.* 3. quibus addo Cassaneum, Fulgosium, Corneum, Socinum, Nepotem. Zauarr. late loquentem *in cap. relatum, el.* 2. *de testament. n.* 1. & cum eis Zeballos *quæst.* 634. *pract.* dicentes in confiscatione bonorum mobilium comprehendi iura, & actiones *ex doctrina l. fin. cod. quæ res pignori*, vbi in obligatione bonorum comcomprehenduntur hæc.

5 Alij autem neutrum ius confiscari, sed sola absoluta delinquentis iura; quia bona post publicationem acquisita non confiscantur, vt dictum est *alleg.* 30. *præced.* sed huiusmodi dicunt esse conditionalia, quando post publicationem impletur conditio, cum deberi incipiant, impleta conditione, vt tradunt Angelus in tract. malefic. verb. *& eius bona publicamus n.* 12. Imola *in dicta l. quoties* 14. *n.* 3. *ff. de nouat.* Vbi Paul. *n.* 4. Angelus *n.* 4. Bald. ibi §. *sed si in fine*, Nellus *de bannitis* 1. *p. secundi tempor. n.* 31. qui refertur *in tom.* 11. *tract.* 18. *p.* 1. Plotus inter consilia criminalia, Zileti *tom.* 1. *cons.* 130. *num.* 97. indeque potuerint scribere cum communi Alex. *cons.* 31. *n.* 1. Deicus *cons.* 38. *n.* 5. & *cons.* 237. & Oldradus *cons.* 219. Pinell. *in Rubr. de bonis matrim. n.* 17. contra Cassaneum in cõfiscatione bonorum mobilium, & immobilium, non venire iura, & actiones.

6 Alij quidam pro resolutione huius non leuis difficultatis existimarunt respondendum per conclusiones distinctas vltimæ voluntatis, aut contractus iuxta distinctionem Quemadæ & aliorum *num.* 1. adductorum; sed in qualibet cum temperamento conditionis potestatiuæ casualis, aut mixtæ, dicentes quod si debita, aut iura conditionalia descendunt ex vltima voluntate, vt si sunt hæreditas, aut legata, aut fideicommissa conditionalia, nõ publicantur, quãdo conditio extat post condemnationem; † 7 quia in vltimis voluntatibus implementum conditionis non retrotrahitur, sed inspicitur tempus, quo illa impletur *per l.* 1. §. *serui ff. ad Syllan. l. cum hæres.* 4. *quando dies legati, regula quæ legata ff. de reg. iur.* Sed cum ea distinctione, vt hæc conclusio intelligatur; sic quando conditio est casualis illa nempe, quæ fortunæ euentu pendet, vt si Nauis ex Asia venerit,) secus quando est potestatiua quæ dicitur, quando ita facilis est, vt à sola eius, cui imponitur volũtate pẽdeat,) vel si sit mixta, ea scilicet, quæ partim ex voluntate eius, cui imponitur, & partim aliunde pendet vt si Bertam duxerit.) Hæc enim etiam ex Bertæ voluntate, & aliis euentibus pendet; vel si ita talem contractum cum aliquo inierit, vel si vltra mare, vel in alias longinquas partes ierit, aut nauigauerit, de quibus agunt late *D D. in l. vnica §. fin autem sub conditione. cod. de caducis tollend.* Anton. Gomez *tom.* 1. *variar. cap.* 12. *n.* 60. vbi cum infinitis *n.* 61. eius additionator Hayllon. nouissime, & in terminis dicti intellectus Roman. *sing.* 90. Cassaneus *in consuetudinib. Burgundiæ Rub.* 2. §. 2. *in princip. num.* 24. *limit.* 1. & 2. Horoscius *in l.* 3. *si quæ postea n.* 3. *ff. quod quisque iuris.*

8 Verum quia hæc declaratio displicet aliis; quia relicta sub quacumque conditione ex dictis non transeunt ad hæredes, defuncto instituto, ante conditionis euentum, vt expresse habetur *in dicta l. vnica §. fin autem aliquid sub conditione cod. de caducis toll. ac docent* Couarr. *pract. quæst. cap.* 39. *in fine*, Anton. Gomez 2. *tom. variar. cap.* 11. *num.* 36. vbi cum aliis multis Hayllon. *num.* 37. nec aliquo iure cautum sit; vt aliqua ex dicti conditionibus retrotrahatur; quia cum tempore impletæ conditionis, hoc est post condemnationem dicantur vere, ea bona acquiri, reputabuntur bona futura, quæ in confiscatione non comprehenduntur, vt dictum est *alleg. præced.*

Et quia in vltimis voluntatibus nulla dispositio 9
conditionalis trãsmittitur ad hæredes, sed petit obitum instituti ante conditionis euentum *per l. legata sub conditione ff. de condit. & demonstr. dict. l. vnica §. fin autem aliquid sub conditione cod. de caducis tollend. l.* 24. *tit.* 9. *p.* 6. & sic inferent nec ad fiscum transire, docent *glossa in l. non ad ea* 88. *vers. præsens ff. de condition., & demonstrat.* Bartol *in l. quod traditum* 86. *ad finem ff. eodem*, vbi Alex. *in addit. litt. B.* & ibi Imola *num.* 4. Roman. *in l. si marito ff. soluto matrim. num.* 24. *& cons.* 247. *n.* 1. *& 2. & dict sing.* 170. *in noua edit. & in antiqua* 168. Bald. *in l. etiam n.* 4. *cod. ad leg. Falcid.* Felin. *in cap. ad liberandum n.* 1. *notab.* 2. *de Iudæis*, Thomas Sanches *in summa lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 15. *cum* Angelo, Iacobino de Sancto Georgio, Heroscio supra, Cassaneo, & aliis, Azer. tom. 1. instit. mor. *lib.* 5. *c.* 7. *q.* 8. Vasquez 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. *disp.* 169. *cap.* 1. *num.* 7. Anton. Gomez *in l.* 4. *Tauri n.* 36. *& tom.* 3. *variar. cap fin. n.* 2. Vbi cum aliis Hayllon. *n.* 3. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 62. Pinellus *de bonis matern. in Rubr. p.* 1. *n.* 3. Decian. *cons.* 18. *n.* 337 Hondedæus *cons.* 95. *num.* 71. *volum.* Abendan. *in dicta l.* 4. *Tauri glossa* 6. *n.* 5. Azebed. *in l.* 3. *tit.* 10. *lib.* 4. *recompil. n.* 141. *&* 142. Farinac. de delictis cum aliis *in noua edit. tom.* 1. *p.* 1. *tit. de delictis, & pœn. q.* 25. *n.* 143. *&* 144. Barbosa *in l. si constante* 25. §. *fin. ff. soluto matrim.* Menoch. *cons.* 101. *n.* 25. *volum.* 1. Bosius *in pract. tit. de bonor. public. n.* 14. Peregrin. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 132.

Nec obstat hinc veræ conclusioni *textus in l. in* 10
*facto* 59. §. *fiscus ff. de conait. & demonstr.* in verbis ibi: *fiscus eisdem conditionibus parere debet, quibus persona a qua ad ipsum, quod relictum est peruenit*, quibus probant Roman. Cassan. & Horoscius distinctione de conditione casuali hic sub vers. *alij quidam.*

Quia ibi non deciditur vlla legata conditionalia 11
pertinere ad ipsum, nec de hoc ibi esse sermonem, sed tantum deciditur, cum legatur aliquid, cui aliquod onus, seu grauamen iniungitur, transit in fiscum teneri eum idem grauamen implere: tamen non exprimit, quando id legatum in fiscum transeat, & solum explicat *glossa fin.* ibi casum, in quo fiscus succedit, nempe si testator leget aliquid in capaci cum grauamine dandi decem Titio; tunc succedit fiscus in id legatum, qui tenebitur illa decem dare, vt etiam intelligit Thomas Sanchez *dicto lib.* 2. *sum. cap.* 14. *n.* 17. in fine, qui etiam *n.* 5. dixit pro fundamento dictæ conclusionis comprobatæ per illum *n.* 15. fundamentum esse, quia quæ ad hæredes non transeunt extraneos, nequeunt in fiscum transire; eo quod si in eos, qui vere, & proprie hæredes sunt non transeunt, à fortiori, nec in fiscum, vtpote qui non est proprie hæres, cum non representet personam condemnati.

Succedit enim condemnato viuenti, qui viuens 12
hæredem habere non valet; & sic fiscum tantum haberi loco hæredis, vt docent glossa fin. communiter à Bart. & ab aliis ibi recepta *in l. inter eos* 52. §. *fin. ff. de fideiussoribus*, Sanchez *supra n.* 4. & 5. Surdus cum aliis *de alim. tit.* 8. *p. priuileg.* 59. *à n.* 1. vsque ad 5. Peregrin. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 60.

Qui *à n.* 61. *vsque ad* 67. sex casus affert, in qui- 13
bus fiscus differt ab hærede, qui quamuis non sit

proprie

proprie hæres, & tamen proprie vniuersalis bonorum hæretici successor, vt cum Aretino *in l. siquis mihi bona bona §. si seruus mancipium col. fin. ff. de acquirenda hæred. tradunt.* Barbosa *in dicta l. si constante 25. §. fin. ff. soluto matrim. num. 7.* Bassius *in pract. tit. de bonor. public. n. 43.*

14 Notandum vero, est vt quamuis regula dicta procedat semper negatiue, non transit in hæredes extraneos, ergo nec in fiscum; non tamen procedet semper, affirmatiue transit in hæredes extraneos: ergo in fiscum; quia cum fiscus non sit vere, & proprie hæres, non recte ducitur argumentum ex vere, & proprie hæredibus ad ipsum, vt tradunt Ruin. *cons. 23. n. 24. volum. 5.* Sanchez *dict. cap. 14. n. 5. in fin.* Peregrin. *dict. tit. 1. de iure fisci lib. 5. n. 89.* & ob id minus bene vtroque modo dici regulam generalem, scripsit Iull. Clarus *lib. 5. receptar. sentent. §. fin. q. 78. n. 7.*

15 E contra tamen si prædicta iura, & debita conditionalia descendant ex contractu, & si impleatur conditio post condemnationem, illa ad fiscum pertinere dicunt ex ea ratione, quia in contractibus implementum conditionis retrotrahitur, ac est perinde, ac si tempore, quo apponitur, esset impleta *per textum in l. potior 11. in princ. ff. qui potior in pignore hab. l. si filius famil. in princip. ff. de verb. oblig.*

16 Dum tamen illa iura conditionalia sint actiua; id est quæ debentur delinquenti ratione alicuius contractus iuxta textum sic intelligendum *in l. inter socerum 26. ad fin. ff. de pactis dotalib.* secus de iuribus conditionalibus passiuis, id est de his, quæ ex contractu aliquo conditionali debet condemnatus: quæ dicunt non transire in fiscum, eueniente conditione, post condemnationem ducti per verba textus *in dicta l. quoties 14. in fine ff. de nouation.* ibi: *& ideo si forte persona promissoris, pendente conditione, fuerit deportata, Marcellus scribit, nec existente quidem conditione, vllam contingere nouationem; quoniam nunc, cum existit conditio, non est persona, quæ obligetur*; noc enim debet quid incipere eo casu, quo finem accipere debet, *l. Titio cum moritur ff. de vsufructu*; sed si tempore delicti Dies obligationis cæpisset, obligatio ipsa fuisset extincta in huius condemnati persona, *l. si debitori 48. ff. de fideiussorib.* Ergo in eo tempore nō debuit in eius persona initium assumere, vt ab eadem transferatur in fiscum: sic docent Bartol. *in dicta l. quoties n. 2. & in l. certa forma* de qua *alleg. præced. cod. de iure fisci lib. 10.* Alerin. *cons. 110. n. 3.* ad finem, Iason alios referens *in l. siquis arbitratu. n. penult. ff. de verb. obligat.* Iofred. *cons. 33. n. 5.* Azeued. *in l. 3. tit. 10. lib. 4. recompil.* Horosc. *in l. 3. dict. §. siquis postea n. 3. ff. quod quisque iuris,* Boer. *cons. 1. n. 8.* Iulius Clarus *lib. 5. receptarum sentent. q. 78. n. 23.* Peregrin. *de iure fisci dicto tit. 1. lib. 5. n. 87. 88. & 89.* & ex dictis supra; quia fiscus proprie hæres non est.

17 Et quidam alij dixerunt debita ex contractu conditionali, tunc transire in fiscum, impleta conditione, post sententiam, quando conditio est casualis, vel mixta; secus si est potestatiua: ita Bald. *in l. fin. n. 15. vers. ego autem cod. de contrah. empt.* Alex. *in dicta l. si merito ff. soluto matrim. n. 2.* Anton. Gomez *tom. 3. variar. dict. cap. fin. n. 2. ad fin.* vbi Haillon, cum aliis Emanuel Suarez *in thesauro receptar. sentent. verb. confiscatio n. 264. & 265.* Vasquez *1. 2. q. 98. art. 5. diff. 169. cap. 1. n. 5. & 6.* Farinac. cum multis *de delictis, & pœn. dict. quæst. 25. n. 147.* & omnes ex eo, quod conditio potestatiua non retrotrahitur, sed in ea inspicitur tempus impletæ conditionis *iuxta textum in l. qui balneum. 9. in princ. ff. qui potior in pignore hab.* Alia in confirmationem tradit Sanchez *n. 14. dict. cap. summa.*

18 Alij inquam dixerunt fiscum teneri ad iura passiua condemnati, quando conditio extitit post agnita à fisco bona condemnati; secus quando ante ea agnita: sic Rainerius de Forliuio, & alij relati à Sanchez *supra n. 26.* sed quia hanc limitationem improbant Bald. *in l. fin. n. 15. cod. de contrah. empt.* Vbi. salicet *n. 7.* Alex. *in dicta l. si marito 32. princip. ff. soluto matrim.* Barbosa *in dicta l. si constante 25. §. fin. n. 7. eodem tit.* quia nihil refert ad hoc, siue fiscus agnouerit bona, siue nō cum sit illa apprehensurus, tamquam vniuersalis successor, & prima limitatio displiceat eidem Sanchez per illa, quæ adducit *dict. cap. 14. sub n. 23.* dum existimat etiam passiua condemnati iura ex conditionali contractu ortu transire in fiscum ibi legendus pluribus comprobans.

19 Qui & refert *n. 25.* displicere aliis limitationem secundam ex differentia conditionis causalis, aut mixtæ, cum potestatiua; eo quod dicunt etiam transire in fiscum iura descendentia ex contractu sub conditione potestatiua inito; quia condemnatus non debet priuari ea potestate, quam ante sententiam habebat, secundum Cassam, Baiard. ad Clar. item *in dicto §. fin. n. 6.* & ex aliis fundamentis

20 †Ideo quia idem Thomas Sanchez dixit *dict. cap. 2. n. 26. & 27.* hanc partem esse confusam; & pro resolutione iterum voluerit hoc desidium componere multis exemplis ex Bart. Gomzeio, Simanchas, Vasquez, Azor. Couarr. & Barbosa ibi legendus. Ego cum aliis rem hanc sub laconica distinctione dissoluendam existimo; nempe, vt licet plures existiment iura conditionalia non venire in generali confiscatione, vt sunt Castrens. *in dicta l. quoties n. 3. per textum ibi ff. de nouat.* Iason, *in dicta l. siquis arbitratu n. 19. ff. de verb. obligat.* Bossius *in praxi tit. de public. bonor. n. 14.* Decius *cons. 135. n. 5.* Anton. Gomez *lib. 3. var. cap. 4. & n. 2.* vbi *n. 3.* plures adducit Hayllon. Rom. *sing. 170.* Iul. Clar. *dicto lib. 5. receptar. sentent. §. fin. q. 78.*

21 Tamen hanc doctrinam esse accipiendam, vt non possint confiscari ante euentū conditionis, sed conditione eueniente, cū retrotrahatur conditio ad tēpus contractus, & ab initio pure contractā videri obligationem, & tunc temporis cum confiscatio fieret, in bonis fuisse, dicendum esse, vt sentiunt DD. *per textum in l. si filius 76. ff. de verb. oblig.* vbi notant Pichard. Cuiac. Donell. & alij, quos sequitur Amaya, *in dicta l. forma 3. cod. de iure fisci n. 36.* Osuald. *lib. 9. comment. cap. 6. litt. D.*

22 † Et sic absolute esse respondendū iuxta doctrinam Quemadæ relati *supra n. 1. in dicta q. 10.* fiscali, vt procedat nulla habita distinctione, inter iura passiua, & actiua, cum perinde sit vtroque casu, ac si obligatio esset ante delictum contracta; indeque succedere regulam, *l. non possunt 11. ff. de iure fisci* ibi: *Non possunt illa bona ad fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus super futura sunt, id enim bonorum cuiusque esse intelligitur, quod ære alieno superest.* Ergo cum iure actiua ex contractu conditionali transeant in fiscum, à fortiori transeunt passiua; eo quod hæc multo facilius transeunt in illum, quam actiua.

23 Quippe passiuum fideicommissum conditionale transit in fiscum, vt constat *ex l. Statius Florus 48. §. fin. ff. de iure fisci, & ex l. ex facto §. ex facto ff. ad Trebell.*

Vbi

24 Vbi deciditur fiscum teneri soluere fideicommissum conditionale, ad quod delinquens tenebatur, Thomas Sanchez *dict. lib. 2. summæ q. 14. sub n. 19. & 23.*

25 Dicens ex conditionali contractu hæc passiua debita transire in fiscum, tamquam in vniuersalem successorem: sic Bald. *in l. fin. n. 15. cod. de contrahenda empt.*, ibi Salicet *n. 7. q. 5.* Romanus *in dicta l. si merito 32. in princip. n. 24. ff. soluto matrim.* Vbi Alex. *n. 2.* in addit ad Bartol. *in dicta l. quoties n. 2. litt. B ff. de nouat.* Barbosa *in dicta l. si constante 25. § fin. n. 5. ff. soluto matrim.* Vt etiam inclinare videtur Bossius *in pract. dict. tit. de public. bonor. n. 14.* sic tenentes, & ex eo etiam, quia creditores sub conditione, sunt veri creditores, *l. creditores ff. de verb. signif. l. is cui 41. ff. de actionib. & obligat.*, vt tradit. Bartol. communiter receptus *in l. 1. n. 32. ff. si certum petatur*; ita & fiscus tenebitur illis satisfacere, sicut creditoribus absolutis, cum vtrique sint veri creditores.

26 Et Iuxta hæc etiam existimo interpretandum nouissima Ricciulum *de iure personarũ extragrem. Eccles. lib. 5. cap. 32. à n. 36. & à n. 43.* qui loquitur, tam de bonis ex contractu, quam ex testamento, sub conditione amplexus distinctionem casualis, & potestatiuæ conditionis, *dict. n. 36.* dixit quod debitum conditionale, ex quo transit ad hæredes extraneos, *vt in §. ex conditionali instit. de verb. oblig.* ita & in fiscum *ex dicta l. inter socerum ff. de pact. dotal.* cum multis ex adductis, & cum Zephalo, & Natta, *& dict. n. 43.* è contra, quod iura conditionalia, quæ descendunt ex vltima voluntate, non transeunt in fiscum, comprobans textum *supra* adductis, & ex Zephalo *cons. 321. lib. 3. n. 51. & 52.* vbi nihil de conditione potestatiua, & casuali dixit, sicut in contractibus distinxit ibi *à num. 38.* in quibus ex dictis videtur nec distinctionem admittendam de conditione potestatiua, casuali, aut mixta per decisionem *dictæ l. inter socerum 26.*

27 In qua comprobari videtur nostra sententia; ibi enim pater filiam dotans, stipulatus est dotem sibi reddendam, si filia; durante eo matrimonio, obiret (iuxta pactum, de quo *supra sub allegat. 26. 27. & 28.*) atque, eo durante, sunt bona postea patris publicata; & decidit textus, filia postea obeunti, ante eius matrimonij solutionem; & sic impleta stipulationis conditione, post patris condemnationem, dotem ex ea stipulatione conditionali debitam patri, publicari; & sic iudicandum sine distinctione in hoc puncto, ac si à principio ante condemnationem fuisset id ius perfecte acquisitum condemato *ex l. perinde ff. si certum petatur*; & ita confiscari cum reliquis bonis per eum acquisitis ex Baldo, Deciano, Quemada, Simanchas, Horoscio, Peregrin. Menoch. Baiard. Barbosa, Bossio, Tello, Abendano, Pinello, Azeuedo, Vasquez, Azor & aliis iam adductis, & quos adduxit Sanchez *dict. cap. 14. summæ lib. 2. sub n. 21.* Quod si adhuc differentia conditionis potestatiuæ militet, eam admittes sub distinctione, de qua *sub vers. ad tertiam*; quæ omnia vno verbo cum multis ex adductis distinguit Barbosa *in cap. vergentis de hæret. num. 6.*

28 Ad secundam, quid in aliis actionibus, quia Ricciulus breuiter resoluit, quod confiscatis bonis mobilibus, & immobilibus, non includuntur iura, & actiones, quæ sunt tertia species *dicti lib. 5. de iure person. extra grem. Eccles. exit. dict. cap. 32. n. 14.* cum Fulgosio *in l. quam Tuberonis §. de peculio*, Alex. *in dicta l. si constante §. fin. num. 9. ff. soluto matrim. & cons. 224. lib. 6.*) de quo late Socin. Iunior *cons. 51. lib. 2. & cons. 59. num. 20. lib. 5.* extendens *n. 15.* vt etiam procedat si sit dictum de mobilibus, & immobilibus, & se mouentibus cum eodem Alex. *cons. 226. lib. 6.* Natta *cons. 146. n. 14.* Pinello *in Rubr. cod. de bonis matern. p. 1. n. 25.* Peregrin. *de iure fisci dicto lib. 5. tit. 1. n. 47. & 49.* † Eo fundamento quod, cum publicatio bonorum sit stricti iuris, ita sit stricte accipienda, vt quidquid reperiatur omissum in sententia, habeatur pro omisso ex Peregrino *dicto n. 49.* Baldo *in l. 1. cod. de hæred. instit. & in l. 2. cod. qui testam. facere poss.* Decius *cons. 445. n. 67.* Butr. *cons. 59.* quos nos sumus supra sequuti contra eosdem Dec. & Pinel. † Quos retulit Zeuallos *dicta quæst. 634.* in fine, probans cum multis in confiscatione bonorum mobilium venire, & comprehendi iura, & actiones, & idem *a num. 1.* hic amplexi simus; ideo dicendum est contra Ricciulum, & proxime adductos actiones etiam includi per supra relata. Et praxis sancti officij inquisitionis, sic obseruat: nam sub nomine talium bonorum, non per extensionem includuntur actiones, sed ex natura rei, & iuris ita disponentis *per dict. l. fin. cod. quæres pignor. oblig. poss.* Vbi, vt iam dictum est, in obligatione bonorum, comprehenduntur iura, & actiones. † Pro quo facit doctrina Fulgosij *in l. 1. in fine cod. si aduers. transact.* Vbi agens de quæstione, quæ erat inter duos fratres, quos pater instituit, alterum in mille, alterum in bonis mobilibus, & immobilibus, resoluit quod frater obtinebit nomine debitorum iura, & actiones, vt sequuntur Corneus *dict. cons. 104. lib. 4. n. 21.* Socinus nepos *dict. cons. 115. vol. 1.* & late prosequutus Couarr. *in dicto cap. relatum el. 2. de testam. n. 1.* quæ omnia procedere dicit Zeballos ex præsumpta mente testatoris; non autem ex significatione verborum: ita cum Pinello *supr. n. 27. & 28.* † Et quod in confiscatione bonorum hæretici veniant etiam actiones, & iura per dispositionem capituli, cum secundum leges, *l. si ad emptus cod. de sentent. passis*, Bart. *in l. quintus ff. de auro, & arg. legato.* Alberic. Cardinalis, Decius, & alij, quos adducit Ricciulus *de iure personar. dict. c. 32. n. 17.* Simanch. *de charhol. instit. tit. 9. n. 7.* Azebed. *in l. 1. tit. 3. l. 8. recompil. n. 180.* Azor. *tom. 1. instit. moral. l. 5. c. 7. q. 8.* Vasquez *dict. q. 96. art. 5. d. 169. vers. & quidem*, Sanchez *dict. l. 2. summ. cap. 14. n. 3.* Peregrin. *de iure fisci dicto lib. 5. tit. 1. n. 50.* Barbosa *in dicta l. si constante ff. soluto §. fin. n. 2.*

Ad tertiam allegationis partem, an per publicationem confiscentur iura passiua, & actiua conditionalia descendentia ex contractibus vel testamento? iam responsum est supra *supra vers. ad secundam*, & ibi *in vers. & sic absolute* vbi dictum est potius transire iura passiua, quam actiua. Solum potest esse dubium de distinctione dicta inter conditionem casualem, mixtam, aut potestatiuam. Et supposito, quod est validum argumentum de contractibus ad vltimas voluntates *l. seruum filij 46. §. eum qui chirographum ff. de leg. 1.* & *instit. de lege Fusia can. toll.* vt late exornant Euerardus *in topycis leg. 17.* Pichard. *in dicto §. ex conditionali instit. de verb. oblig. n. 2. & disp. de mora n. 203.* † Et per hoc videri, vt quemadmodum legata conditionalia non transmittantur ad hæredes *ex dict. l. is cui 41. l. legat. ff. de condit. & demonstrat. coniuncta dict. l. vnica § fin autem aliquid sub conditione cod. de caduc. toll.* sic nec debeant transire conditionales

contractus.

contractus. Tamen quia de differentia posita hic. Sub vers. *ad secundam*, patet istos conditionales contractus transire, & si non legata, vt recte expendit Pichard. *in dicto* §. *ex conditionali à num.* 7. *&* 8. Vbi explicat textum *in dicta l. filius familias* 78. *ff. de vers. oblig.* qui addens alia fundamenta ibi *n.* 10. vltimum ponit quia in contractibus interuenit factum, & persona debitoris, qui in dubio, suisque hæredibus, & prospicere, & cauere vult, *l. si pactum* 9. *in fine ff. de probat.* in legatis autem, hæreditatibus, cæterisque dispositionibus ab vltima voluntate prouenientibus, nullum legatarij, aut hæredis factum interuenire, sed solius testatoris voluntatem, qui amoris propositione ductus, hæreditatem, aut legatum relinquit, & propter hæredis, aut legatarij merita, *l. nec adiecit* 9. *ff. pro socio*, quam illustrat. Pinell. *in l.* 1. *p.* 3. *n.* 60. *vers. probatur* 2. *cod. de bonis matern.* quorum nulla in eorum hæredibus potest considerari ratio: alia congerens de conditione *si voluero*, aut *cum voluero ibi n.* 11. *&* 12. & de conditione *si volam.* ad explicationem textus *in l. sub hac* 7. *ff. de oblig. & actionibus.*

35 Ideo iam tota difficultas potuit esse in proposito, de quo loquimur in difficultate *leg. si decem cum petiero* 48. *ff. de verb. oblig.* vbi probatur stipulationem conceptam sub hac conditione, *si petiero*, transmitti ad hæredes; quia verba *si petiero* non fuerunt posita in modum conditionis, alias non transire ad hæredes, cui omissis variis opinionum fluctibus, quibus disputatur, an id, quod Iustinianus *de conditionali stipulatione refert in dicto* §. *ex conditionali* 6. generaliter sit admittendum, siue conditio sit fortuita, siue mixta, siue potestatiua, quod latissime examinauit Couarr. *dict. cap.* 39. *pract.* omnino legendus ad saturitatem; ipse tamen Anton. Pichard. *in dict.* §. *n.* 14. *fin.*

36 Vt dissoluat dicit omnino obseruandum conditiones fortuitas, siue casuales transmitti ad hæredes ex sententia Iustiniani *in dicto* §. *ex conditionali, & l. si quis Titius* 77. *cum similibus ff. de verb. oblig.* Sed in quantum attinet ad eam, Quæ in potestate nostra posita est arbitratur distinguendum esse; nam si ea promissoris propria est, eique adhærere, sine dubio ad hæredem transmitti non posse, firmat, exemplificans, veluti si consul fias, si Nauem ædifices, si tabulam pingas, si vxorem ducas, si filium emancipes, vel si decem petieris, cum hæc conditio in sola voluntatis declaratione consistat; Quod si ita potest ab hærede impleri, vt stipulatoris non interfit, contra dict. Pichard. putat, veluti, si decem Titio dederis, concludens iuxta hanc distinctionem, interpretanda fore iura *in l. si predio* 28. *ff. de in diem adiectione, l. vlt. ff. condit. instit. l. si quis* 57. *l. qui Romæ* 122. §. *aggerius ff. de verb. oblig. l.* 4. §. *si sub conditione ff. de fideicommis. libert.* videbis Gomezium *dict. lib.* 2. *var. cap.* 11. *n.* 38. Barbosam *in Rubr. ff. soluto matrim. p.* 1. *n.* 34. Farin. *in praxi dict. quæst.* 25. *num.* 147. Mantica *de tacitis couuent. lib.* 14. *cap.* 41. *num.* 10. Matienc. *in l.* 2. *tit.* 11. *glossa* 6. *lib.* 5. *recompil. n.* 39. Hayllon. ad Gomec. *dict. cap.* 11. *sub n.* 37.

37 Vnde potuit dict. Thomas Sanchez oppressus hac difficultate *in dicto cap.* 14. *sum. moralis n.* 26. alia commiscendo *n.* 26. *&* 27. assumens rationem dubitandi ex dicta *l. si decem cum petiero*, à contrario sensu, & excitatis per Anton. Gom. *dict. tom.* 2. *variar. cap.* 11. *n.* 36. & ex variis iuribus, quæ explanat Couarr. *dicto cap.* 39. *pract. n.* 1. *vers. obtinuit tandem*, dicentes non transire in fiscum illud ius; at ipse Sanchez *dict. n.* 26. *circa fidem*, cum Simanchas *de chathol. instit. tit.* 9. *n.* 11. Vasquez 1. 2. *dict. quæst.* 9. *art.* 5. *disp.* 169. *cap.* 1. *n.* 6. Alex. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 8. existimat transire, quando conditionem potest fiscus implere ad eundem effectum, quem contrahentes intenderunt, ex ea ratione, quia conditionis implendæ ius qualiscumque sit, illa transmittitur ad hæredes, quoties impleri per illos valet in forma expressa, aut æquipolenti ad eundem effectum à contrahentibus intentum, vt latissime multis citatis, ac contrariis respondens, probat Couarr. *in dicto cap.* 39. *à n.* 2. vsque in finem, & idem resoluit Sanchez adducens duas contrarias *dict. n.* 27. etiã in iure passiuo sub conditione potestatiua, si ex illius conditionis implemento sit fiscus factus ditior; vt quia inde in facultatibus delinquentis vtilitas redundauit. 38

Quia tunc tenetur fiscus, quatenus tunc ditior effectus est, sicut tenebitur ex omnibus contractibus post delictum à reo initis, in quantum ditior factus fuerit, vt ipse Sanchez latius explanat *cap.* 22. *summæ n.* 68. dicitur enim ius passiuum, vt si condemnatus ante delictum, & sub inde tempore habili inerat pactum cum aliquo tertio, veluti, si hoc feceris, dabo tibi centum, & post delictum, implet ille tertius conditionem, vt ponit Thomas Sanchez *dicto n.* 27. *in princ.* qui *sub n.* 19. explicat quid tenendum, si conditio eueniat ante condemnationem. 39 27

Ad quartam alleg. partem, quæ est præteritorum declaratiua, an scilicet procedant, si conditio sit de præterito, aut de præsenti? breuiter dicendum intelligi, quando conditio est de futuro, cum in hoc casu adquirantur statim bona, ac si contractus esset absolutus, *l. cum ad præsens ff. si certum petatur*; & sic fiscum succedere, tamquam in bona illi condemnato acquisita. Secus tamen procedere, quando conditio est de præterito, aut de præsenti; quia nihil acquisitum est delinquenti; & subinde nec fisco acquiri, vt tradunt Anton. Gomez *dict. lib.* 2. *variar. cap.* 11. *n.* 38. *corolario* 5. *& tom.* 3. *variar. cap. vltim.* vbi de conditione de præsenti, vel de præterito; item de necessaria, & impossibili, Mantica *de tacitis lib.* 14. *tit.* 40. Castillo *lib.* 4. *controuers. cap.* 25. Cancer. *variar.* 1. *p. resp.* 1. *ex num.* 58. Hayllon ad Gomec. plura congens *sub n.* 39. *in dicto cap.* 11. *lib.* 2. *var.* ex Hermosilla, Petro Greg. Richardo, Menochio, Costa, Fusarius *de fustit. q.* 454. *ex n.* 97. D. Franc. Salgado *in labyrint. credit. p.* 2. *cap. fin. ex n.* 46. explicans cum Pichardo, & reliquis post Cancer. 1. *p. variar. iur. ex n.* 56. *&* 3. *p. cap.* 7. *ex n.* 27. Basilius Pont. *de matrim. lib.* 3. *cap.* 1. *ex n.* 5. *& cap.* 3. videndi etiam Baiard, ad Iul. Clarum *lib.* 5. *receptar. sentent. q.* 78. *n.* 106. Vasquez 1. 2. *dicta quæst.* 96. *art.* 5. *disp.* 169. *cap.* 1. *n.* 6. Thomas Sanchez *in summa dict. cap.* 11. *lib.* 2. *n.* 29 post Farinac. *dicta quæst.* 25. *num.* 147. *in noua impress.* Azeued. *in l.* 3. *tit.* 10. *lib.* 4. *recomp.* dicens idem iure optimo de legatis sub conditione de præsenti, aut de præterito quem sequitur Sanchez, dicens quod confiscantur, existente ea conditione vera, quod eadem sit ratio. 40

Ad quintam allegationis partem, an si delinquens sit alteri substitutus, publicentur bona per eam substitutionem comparanda? & respondent negatiue Baldus *in dicta l. ex facto* §. *fin. num. vnico vers. 6. ff. de vulgari* Alberius *de statutis lib.* 3. *q.* 12. *n. vnico*, Gigas *de crimine læsæ-Majest. q. fin.* Peregrin. *de iure fisci, lib.* 5. *tom.* 1. *n.* 94. Farinac. *de delictis dicta quæst.* 25. *num.* 144. Bajard. ad Iul. Clar. 14

Clar. alias referens *lib. 5. receptar. sentent. dicta quæst. 78. n.* 107. quia talia bona reputantur fututa vt constat *ex l. substitutio 42. ff. de acquirendo rer. Domin.* ibi : *substitutio, quæ nondum competit,*
42 *extra bona nostra est.*† Tamen idem Thomas Sanchez *dicto lib. 2. sum. cap. 14. n. 18. & 19.* limitat, quando id ius conditionale, ex vltima voluntate descendens, sit passiuum, dicendo, quod transit in fiscum cum Alex. *in dicta l. si marito 32. in princip. ff. soluto matrim.* & ibi Barbosa *num. 5. & 6. per textum in dicta l. statius Florus* 48. *§. fin. ff. de iure fisci, dict. l. ex facto § ex facto ff. ad Trebell.* vbi decidit fiscum teneri soluere fideicommissum conditionale, ad quod delinquens tenebatur, & si conditio post condemnationem extiterit.

43 Nec oberit Iason *in dicta l. siquis arbitratu n. penult. ff. de verb. oblig.* dum dixit eos textus loqui de fideicommisso puro, & si id possit effici conditionale, si fideicommissarius decedat ante condemnatum,

44 Quia probat aperte textus *in l. hæres meus ff. de condit, & demonstrat.* fideicommissum relictum post alterius mortem, esse conditionale, vt optime explanat Barbosa *in dicta l. si constante §. fin. n. 5.* vbi dixit falsam esse interpretationem Iasonis : se-
45 quitur Sanchez *dict. n. 19.*† *Quia n. 20.* addit quod si conditio illa legati, aut hæreditatis impleatur ante condemnationem, confiscantur ea bona cum Vasquez *dicta q. 97. art. 5. disp. 169. cap. 1. n. 7.* Quod intelligit procedere, quando conditio euenit ante condemnationem iure factam, seu quando delictum nondum cessauit, non alias vel quando tempore euentus conditionis, delinquens erat capax succedendi per illa, quæ idem Sanchez *dixit dicto cap. 14. sum. n. 10.* de quibus late retuli *allegatione præcedenti.*

46 Et iuxta hanc distinctionem videtur amplectendum quod tradunt Alex. *cons. 23. lib. 1.* Roland. *cons. 29. n. 29. lib. 3.* Bossius *de public. bonor. n. 16. & 18.* dicentes non transire spem substitutionis fideicommissariæ in fiscum.

47 Item vt tradunt Zephal. *cons. 321. n. 36. lib. 3.* Natta *cons. 472. n. 6.* nec substitutionem pupillarem transire *per l. ex facto §. Iulius Longinus ff. de vulgari, & pulill.* vbi notant Bald. & reliqui; quia talis substitutio non egreditur personam substituti, vt de vtroque casu resoluit Ricciul. *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. num. 45. & 46.* vbi *n. 47.* cum Peregrin. *de iure fisci tit. 1. lib. 5. ante*
48 *num. 96.*† Etiam concludit in fiscum non transire spem succedendi in emphitensi, vel feudo per mortem alicuius viuentis, vt etiam tenuit Bossius *de public. bonor. dict. n. 16. & 18.*

49 Ad vltimam allegat. partem, an si hæretico est relictum aliquod legatum conditionale, vel si facit contractum conditionale, & pendente conditione decessit, transmittat legatum, siue contractum ad fiscum? Et respondetur adhoc vltimum ex iam dictis *sub vers. ad secundam,* nempe vt trãsmittatur contractus conditionalis ad fiscum, ex eo quia quæ sunt sub contractu firmiora, & validiora esse censentur, cum nitantur authoritate duorum, vt notatur *in l. 1. cod. de pact.* quæque facilius transmittuntur ad hæredem, *vt in dicto §. ex conditionali de verb. oblig.* vt declarant Faber. & Angel. ibi, & comprobatur *ex §. cum quis instit. de inutil. stipulat. l. necessario 8. §. quod si pendente cod. de periculo, & comm. rei vend. dict. l. is cui 41. ff. de obligat. & action. dict. l. siquis 57. dict. l. si filius eodem : l. veteris 13. cod. de contrah. & committ. stipulat. l. 14. tit. 11. p. 5.*† Dicentes spem 50
futuræ obligationis, quæ ex stipulatione conditionali nascitur, in hæredem transire, vt dicunt Anton. Gomec. *dict. tom. 2. variar. cap. 13. num. 13* vbi cum multis Hayllon. *n. 14.* cum Tusscho, Menochio, Castillo, Fusario, & aliis, Conan. *lib. 6. ca. 3. n. 11.* Petr. Greg. *3. p. Syntagm. lib. 34. tit. 1. n. 27.* Moyz. *lib. singul. de contract. tract. de stipul. §. de stipulatione pura ex n. 5.* Duaren. optime *ad titul. de stipul. seruor. cap. 6.* quibus modis fiat stipulatio *pag. 2. vers. sub conditione quoque*, Quemada *dict. quæst. 10. n. 4. in fine*, vbi cum Bart. *in dicta l. filius.*

Qui secus dicit procedere si moreretur hæres, 51
à quo esset legatum factum sub conditione; quia tale legatum conditionale transmittitur contra eius hæredem, probans sic *ex l. legato sub conditione ff. de condit. & demonstrat.* quæ apertius declarantur ex dictis iam hic, *& à n. 1.* & sub dicto vers. *ad secundam,* & vers. *ad quartam.*

---

## ALLEGATIO XXXII.

An iura personalia condemnati transeant in fiscum; & sic num ius Patronatus Ecclesiæ, ius reuocandi libertatem. Et an publicentur quæ hæreticus labore, artificio, aut negotiatione acquirit? Et an hæreticus sit donatorum capax, postquam ab inquisitoribus reconciliatus est, aut ad finem reddit? Et an debitum hæretico, siue ex contractu, siue ex vltima voluntate, in singulos annos publicetur? Quid de alimentis? Quid de iure reuocandi donationem, aut dicendi de nullitate testamenti, aut de abstensione, & de iure deliberandi, & aliis.

### *SVMMARIVM.*

1 *Personalia iura condemnati non transeunt in fiscum, nec ad hæredes.*

2 *Ius Patronatus Ecclesiasticum transit in emptorem, aut donatarium cum vniuersitate bonorum, vt n. 7. & n. 10.*

3 *Ius patronatus Ecclesiasticum separatum à bonis cui annectit, non confiscatur, nec transit in fiscum, sed manet penes delinquentem, donec illo priuetur à Iudice Ecclesiastico, & n. 4. & 5.*

5 *Iudex laicus nequit confiscare ius patronatus Ecclesiasticum ex defectu iurisdictionis, sed quando fallit n. 7.*

6 *Ecclesia liberatur à iure patronatus per delictum hæresis illud possidentis, & n. 13. & 15.*

8 *Confiscatio vniuersalis claudit etiam ius patronatus. Quid si esset tantum bonorum mobilium, & immobilium, vt n. 9.*

9 *Actiones condemnato competentes constituunt tertiam speciem diuersam à bonis mobilibus, & immobilibus.*

10 *Ius patronatus venditum cum castro, aut villa cui adhæret, transit etiam, si alia sint bona confiscata, quibus non adhæreat.*

11 *Sequester qui possidet patronatus ius Ecclesiasticum, potest eligere, & præsentare.*

12 *Ius*

12 *Ius patronatus Ecclesiasticum, non confiscatur, si fundator poneret clausulam, vt nec alienetur, & vt transeat ad agnatos, nisi tantum pro vita possessoris delinquentis quando non esset prohibita alienatio, numero* 15.

13 *Iure patronatus confiscatio, adhuc Ecclesia manet libera ab exercitio, quod prætenderet fiscus, nisi essent alij compatroni, numero* 14.

14 *Patroni non delinquentes non priuantur iure præsentandi; eo quod bona alterius compatroni sint confiscata.*

15 *Iuris patronatus confiscatio, quando institutor vocat alios successores, solum sonat pro vita condemnati.*

16 *Ius patronatus, etiam in Rege hæretico, potest à Pontifice amoueri.*

17 *Sententia Iudicis laici, qua confiscat bona delinquentis, posita dictione cum claudit ius patronatus; secus posita dictione & de differentia n* 18.

19 *Libertatis reuocandæ ius non transit in fiscum.*

20 *Publicantur quæ hæreticus labore, aut artificio acquirit.*

21 *Hæreticus occultus est incapax donatorum à die commissi delicti n.* 33. *etsi alij contra sentiant n.* 22. *&* 23.

24 *Hæreticus postquam reconciliatus est Ecclesiæ, est capax donatorum, & acquirendi, non vero, si tantum hæresim fassus fuerit, aut pœnituerit, vt n.* 25.

26 *Debitum hæretico in singulos annos procedens ex contractu, confiscatur, non si ex vltima voluntate intelligitur, vt n.* 28.

27 *Censu publicato, publicantur omnes census obuenturi.*

29 *Hæreticus est capax legato alimentorum, & numero* 31.

30 *Alimenta hæretico relicta, quia personalia sunt non publicantur, contra Albericum num.* 31. *qui expenditur n.* 32.

32 *Legatum alimentorum implicitum sub nomine vsusfructus, non publicatur.*

33 *Donationis reuocandæ ius non transit in fiscum, nec illud, quod est relatum ad voluntatem donantis num.* 34. *nec ex capite ingratitudinis numer.* 35.

36 *Testamenti annullandi ius, non transit in fiscum.*

37 *Abstensionis ius non transit in fiscum.*

38 *Bona, quæ non sunt transitoria ad hæredes extraneos, nec iura liberorum transeunt in fiscum.*

39 *Iura transmissiblia ad hæredes, transeunt in fiscum. Sed limitat Peregrin. vt n.*40.

41 *Ius agendi ad supplementum legitimæ, & petendi restitutionem in integrum, transit in fiscum.*

42 *Transmittitur in fiscum ius ex potentia suitatis competens.*

43 *Deliberandi ius num transeat in fiscum?*

44 *Contractus, qui dissoluuntur morte contrahentium, vt societas, compromissum, & alij, non transeunt in fiscum.*

45 *Exceptiones, quæ non transeunt in hæredes; non transeunt in fiscum; secus quæ transeunt vbi de exceptione non numeratæ dotis.*

D. Fermosin. de Confiscatione.

AD primam allegat. partem, ex adductis, *alleg.* 30. & 31. patet dicendum iura personalia condemnati non transire in fiscum, quod non egrediatur personam, Zephal. *cons.* 321. *n.* 35. *&* 36. Peregrin. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *à n.* 90. *ad* 97. Thomas Sanchez *in sum lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 6. Ricciulus *de iure pers. extra grem. Eccles. exist. lib.* 5. *cap.* 32. *n.* 50. quia nec hæc transeunt ad hæredes per textum *in l. pluribus ff. de suis, & legitimis, §. plene instit. de iure naturali, cap. si gratiose de rescript.* aliquid Trulenq. *in opere mor. lib.* 1. *cap.* 3. *dubio* 15. *sub n.* 4. & Tamburin. *in præcepta decalogi* nouissimè *præcepto* 1. *cap.* 1. *de fide, cap.* 1. *§.* 5. *sub n.* 16. plura laconice congerentes de bonis, quæ confiscantur hæreticorum. 1

Quare primo interrogatum est, an ius eligendi confiscetur? & suppositis quæ dixi *sub cap.* 3. *de iudicijs*, & quæ DD. tractant *sub cap. ex litteris cum alijs de iure patron.* videtur, vt talè ius patronatus confiscetur per dicta *supra*; tum quia certa est regula constituta, vt alienatis bonis, in quibus adest ius patronatus Ecclesiasticum, transeat in emptorem, aut donatarium simul cum vniuersitate bonorum; & sic *glossa* tenet *in cap. filijs, vel nepotibus* 16. *q.* 1. quam sequuntur Abbas *in dicto cap.* 3. *de iudicijs n.* 9. Vbi Decius *n.* 6. idem Abbas *in c. cum laici de iure patron. per textum in dicto cap. ex litteris eodem tit.* quod videtur amplecti Viuius *opinione* 72. inter communes 1. *tom.* vt refert Alfaro *de officio fiscali glossa* 20. *§.* 10. *a numero* 266. *ad* 271. 2

Verius tamen est ius patronatus Ecclesiasticum separatum à bonis quibus annectit, non transire in fiscum, nec confiscari, vt docent Lambertinus *lib.* 2. *q. princ.* 2. *part.* 29. *n.* 131. Archidiacon. *in dicto cap. filijs* 16. *q.* 7. Præpositus *in cap.* 1. *dict.* 10. Cardin. *in clem. si plures de iure patron.* Bart. *in extrauag. ad reprimendam* in verb. *relehando* Angel. *de malefic. in vers. & eius bona publicamus num.* 15. & alij quamplures relati à Viuio, quos sequitur Alfaro *de officio fiscali supr. à dict. n.* 266. *&* 267. Cantera *in tract. criminal.* in quæstionibus tangentibus punitionem delictor. *num.* 4. Barbosa *in dicto cap. ex litteris de iure patron. n.* 10. dicens cum Rota apud Farin. *decis.* 54. *n.* 5. *part.* 2. *recent.* eo in casu remanere penes delinquentem; donec per Iudicem Ecclesiasticum priuetur, tamquam indignus. Plura congerit Ricciul. *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 5. *toto cap.* 33. Legendus † eo quod ius patronatus non possidetur libere; & sic nec per sententiam alienatur, Rochus de Curte *de iure patronat. verb. ipse velis q.* 29. *n.* 69. Molina *de primog. lib.* 1. *cap.* 24. *n.* 16. Rojas *singul.* 117. *numer.* 4. Spino *de testam. glossa* 4. *princ. num.* 115. Surdus *de alment. tit.* 9. *q.* 22. *numer.* 28. Decian. *tract. criminal. lib.* 5. *cap.* 44. *numer.* 24. Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 9. cum aliis Nicolaus Garcia *de benef. p.* 5. *cap.* 6. *à numero* 25. cum aliis Sanchez *in præcepta decalogi lib.* 2. *cap.* 19. Anton. Ricciulus *de iure person. lib.* 5. *cap.* 34. *qui numero* 51. ait ius eligendi in personam alicuius collatum, non transire in fiscum *ex l. ex facto paragr. si quis rogatus ff. ad Trebell. l. cum pater paragrapho hæreditatem*, Vbi notatur *ff. de leg.* 2. Santarel *de hæresi cap.* 19. cum aliis Farin. *in praxi crim. p.* 1. *quæst.* 25. *numero* 151. *&* *in tract. de hæresi quæst.* 190. *paragrapho* 1. *numero* 24. & cum Claro, Costa, Didaco Perez, Gullelmo 3 4

Benedict. Sahagun. & aliis relatis à Zenedo *ad decretal. collect. 5. n. 3.* Barbosa *in cap. vergentis n. 21. de hæretic.* † Dicentes omnes, vt non includatur de per se principaliter, & separate in confiscatione bonorum, nec vt iudex laicus possit illud confiscare ex defectu iurisdictionis, & incapacitate, sed remanere penes delinquentem; donec per Iudicem Ecclesiasticum priuetur, tamquam indignus.

6 Et sic venit explodendus Viuius, vbi *supra* quatenus dixit ius hoc patronatus relinqui hæredibus; nam illum improbat, & quidem recte Alfaro *dicta glossa* 20. §. 10. *n.* 271. dum inclinat se opinioni Canteræ dicentis hoc casu ius patronatus amitti; & sic ab eo Ecclesiam liberari, vt voluit Bernard. Diez *in pract. crim. cap.* 124. præter quod ait Alfaro, si defendas nullum peculium posse confiscari, sed cum proprietate consolidari in casu
7 confiscationis, † & contrariam sententiam *num.* 1. adductam intelligi, quoties cum vniuersitate bonorum, transit ius Patronatus Ecclesiasticum, iuxta illa, quæ adduxi *sub dicto cap. quanto 3. de iudic.* applicanda hic pro ampliori disputatione, & late agens idem Thomas Sanchez *dicto cap. 19. à n. 5.* Vbi refert cum multis contrariam opinionem; resoluit tamen cum aliis pluribus *num.* 10. publicatis omnibus bonis, seu vniuersa delinquentis hæreditate, per iudicem laicum publicari quoque indirecte, & accessoriè bona, quibus est annexum; quod declarat procedere *n.* 11. cum Abbate, Molina, & Peregrino *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 72.* dummodo Iudex laicus in confiscatione, sententia non faciat mentionem iuris patronatus; sed in genere declarat omnia delinquentis bona ad fiscum pertinere, in quem transiet accessoriè vt in emptorem.

8 Quæ conclusio à nonnullis intelligitur, quando confiscatio esset vniuersalis; quia si tantum esset bonorum mobilium, & immobilium, non clauderetur ius patronatus; eo quod in tali casu non includantur iura, & actiones (quod videtur difficile ex dictis *allegat. 31. à n. 1.*) sed tradunt in specie Marian. Socin. Iunior. *cons. 51. n. 4. volum. 2.* Baiard. ad Clar. *dicto lib. 5. q. 78. n. 26.* Peregrin. *de iure fisci dicto lib. 5. tit. 1. n. 72.* in fine, Thomas Sanchez *dicto cap. 19. lib. 2. sum. n. 14.*
9 † eo quod actiones condemnato competentes, constituunt tertiam speciem diuersam à bonis mobilibus, & immobilibus per textum *in l. quam Tuberonis §. in peculio ff. de peculio, l. à Diuo Pio, §. in venditione ff. de re iudic.* Et quia in pœnis est facienda stricta interpretatio iusta regulam Tyraquel. *de retractu linag. §. 1. glossa 7. n. 9.* Clari *dicta quæst. 78. n. 9.* Baiard. *ibi n. 28.* Peregrin. *dicto tit. 1. n. 49.* Barbosa *in l. si constante 25. §. fin. n. 2. ff. soluto matrimonio*, Farin. *dict. p. 1. q. 25. n. 109.* Zeuallos *in pract. q. 320. n. 3. & 634.* qui videtur contrarium amplecti, vt retuli *dicta alleg. 31.* proximè præced. & sic idem dicendum præstat Sanchez *dict. lib. 2. summ. cap. 14. num. 2.* cum Alex. Natta, & Peregrin. quamuis in ea publicatione adderentur bona semouentia; & idem procedere addita dictione vniuersali; nempè, vt publicentur omnia bona mobilia, & immobilia; quod ea dictio, nequeat operari, vt comprehendantur bona diuersæ speciei à nominatis cum Tyraquel. *num. 9.* Claro *n. 9.* Barbosa *n. 3.* Farin. *n. 109.* contra Chassaneum, quem impugnant Pinell. Iul. Clar. & Barbosa dicentem sub mobilium publicatione contineri iura, & actiones; solum enim admittit Sanchez doctrinam, quando bona publicantur simpliciter, dicens manifestum esse tunc confiscari iura, & actiones per textum *in l. si ademptis 5. cod. de sentent. passis*; quia sub bonorum appellatione veniunt iura, & actiones *per l. bonorum ff. de bonor. signif.*

Quod non admittemus ex iam citatis, & quia 10
vendita vniuersitate bonorum, super quibus est ius patronatus, nemo dubitat transire in emptorem; & sic in fiscum; quamtumvis alia sint bona, quibus tale ius non adhæreat; sicut accidit in Castro publicato, seu villa ob delictum Patroni delinquentis, cui consistebat ius patronatus annexum, cum illud accessoriè publicetur, & indirectè Barbosa *in dicto cap. ex litteris n. 9. de iure patronat.* idem cum aliis *in pastorali alleg. 71. n. 45.* & faciat, quia Villa, Castro, vel bonis sequæstratis, in quibus consistit tale ius, si durante sequæstro vacauerit beneficium cuius electio, vel præsentatio ad sequæstratam villam, vel Castrum pertinebat. † Sequæstrum ad 11
illud beneficium vacans eligere, vel præsentare posse, Azor. *instit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 25. q. 17.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. n. 245.* Campanil. *in diuers. iuris canon. Rubr. 11. cap. 13. n. 360.* idem Barbosa *in dicto cap. ex litteris n. 8. & in dict. alleg. 71. n. 31.* idem *in cap. 1.* plures referens *n. 5. de sequæstr. possess.* cum declaratione, quam adduxit ad textum *in cap. examinata de iudic. & ad cap. cum Bertoldus de sent. & re iudic.* maximè, quando causa, & finis sequæstrationis suadet dare partium intentionem, vt illa transeat, sicut probant textus sic intelligendi *in l. licet 17. vers. rei depositæ ff. depositi*, textus optimus *in l. interesse 39. ff. de acquirenda possess. & in l. sequæster. 103. ff. de verbor. signif.* tradit glossa, verb. *beneficium in clem. 1. de sequæstr. possess.* ex ea ratione sic probantes; quia possessionem regulariter habet sequæster, sicut laconice dixi *sub dicto cap. examinata q. fin.*

Alij etiam intelligunt dictam conclusionem 12
procedere, nisi in fundatione iuris patronatus expressum esset, vt in id agnati succedere debeant, aut personæ conditionis certæ: nam cum tunc nec ad hæredes extraneos peruenire queat, sic nec ad ad fiscum: ita probant Socin. Iunior. *dict. cons. 51. n. 3.* Bernard. Diez *in pract. crimin. in noua edit. cap. 132. n. 5.* Cantera *in suis quæst. crimin. tit. de quæstionibus tangentibus punitionem delictorum cap. 1. n. 50.* qui hoc intelligere videtur de confiscatione perpetua; secus de temporali pro delinquentis vita; dicit enim de hoc idem iudicandum, ac de bonis onere restitutionis grauatis, quod approbat Thomas Sanchez *in sum. dict. cap. 19. n. 15.* nisi esset expressa alienationis prohibitio: nam hac existente, excluderetur etiam temporalis confiscatio, vt latè probauit *dicto lib. 2. cap. 18. n. 15.* Sed pro veritate huius declarationis applicabis quæ ego adduxi *sub alleg. 15.* de institutore cuiusdam Maioratus cum certis clausulis.

Pro complemento notarunt Ioan. Lupus *in Ru- 13*
*bric. de donat. inter vir. & vxor. §. 37. n. 7. vers. ad hoc quod notantur*, Rochus de Curte *de Iure patron.* quem refert, & sequitur Molina *lib. 1. de primog. cap. 24. n. 27.* Vbi additionatores Bernard. Diez, & Cantera iam relati, Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. n. 95. & 96.* Azor. *instit. moral. lib. 8. cap. 12. q. 9.* Vasquez *1. 2. q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 2. n. 19. vers. 11.* vt quoties ius patronatus publicatur, non transeat in fiscum exercitium illius, sed vt Ecclesia maneat libere sub Episcopi potestate, quod intelligit Thomas Sanchez *dicto cap. 19. numer. 16. & 17.*
† nisi essent alij compatroni, à quibus non debet 14
auferri ius præsentandi propter delictum alterius

ex

ex compatronis, alias Ecclesiam liberam remanere, quando nullus ad id ab institutore esset vocatus, sed solum, hæreditario esset ad Patroni hæredes transiturum, ac reliqua eius bona quibus est annexum.

15 Quod si institutor vocaret alios successores in id ius patronatus, non manere Ecclesiam liberam in perpetuum, sed durante tantum vita condemnati; quia tunc non fit confiscatio in perpetuum, ex dictis patet, ac docent Marian. Socin. Iunior. *dicto cons.* 51. *n.* 6. *volum.* 2. Gigas *de crimine læsæ-Maiest. lib.* 2. *tit. de pœnis committ. id crim. q.* 4. *n.* 4. Peregrin. *de iure fisci dicto lib.* 3. *tit.* 1. *n.* 72. Baiard. *in addit.* ad Iul. Clar. *dicto lib.* 5. *q.* 78. *n.* 26. & in terminis Sanchez *supra dicto cap.* 19. *sub n.* 17. vers. *at quando* cum Cantera iam citato, & reddunt differentiæ rationem; quia in primo casu nullum ius habent hæredes ad dictum ius patronatus, cum ad illud vocati non sint, sed solum se habere ad illud, sicut ad reliqua delinquentis bona, ac proinde sicut ob id Patroni delictum priuantur his, etiam illo priuari scribunt; in posteriori inquam casu, non sic, cum habeant ius succedendi post illius Patroni vitam ex institutoris vocatione; & sic vt tali iure non debeant priuari, nisi durante eius vita, sicut contingit in reliquis bonis subiectis fidei-

16 commisso. † & vt confiscatio procedat iuris patronatus in Rege hæretico, cuius Regnum potest per summum Pontificem amoueri. Quod si filij, cæterique propinquiores hæretici sint, pertinere ad ipsum ius eligendi, traddit Barbosa *in cap. vergentis de hæret num.* 9. cum Azor. *instit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 17. *& cap.* 27. *q.* 18.

17 Vltimo quibus clauditur hæc prima pars, si dubitaretur, an valeat confiscatio iuris patronatus cum hac propositione, siue dictione *cum*, aut dictione *&* vt si dicat sententia Iudicis laici sic: *publice vniuersa bona cum iure patronatus*, vel si dicat: *publico omnia bona*, *& ius patronatus*, & quamuis nonnulli nullam constituant differentiam inter hos duos modos, inter quos Ananias. *in cap. quærelam n.* 26. *de simonia* dicens explicari tunc dictionem *&* vt sumatur pro *cum*, & admittit Sanchez cum Syluestro verbo *simonia q.* 12. *n.* 5. si constat de intentione referendus infrà. Et nonnulli alij negent transire ius patronatus pro lata sententia dicta dictione *cum*, vt sunt Abbas *in cap. illud numer.* 4. *de iure patronat.* Felin. *in dicto cap. quærelam numer.* 3. Lambertin *de iure patron. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 5. *art.* 20. *à numer.* 19. Spino *in speculo testam. glossa* 4. *princ. numer.* 16. & videtur sentire

18 Gutierrez *de iuram.* 1. *p. cap.* 42. *numer.* 4. † Tamen verius est, vt si proferatur sententia, dicta propositione *cum* transeat ius patronatus; secus quando cum dictione *&* Decius *in dicto cap. quanto* 3. *de iudic. numer.* 40. Rochus *de iure patron.* verb. *ipse*, *vel is q.* 25. *numer.* 49. Gregor. Lopez *in l.* 8. verb. *debueltas tit.* 15. *p.* 1. Manuel Rodrig. *tom.* 2. *summ. cap.* 63. *in fine*, Nauarr. *lib.* 3. *consil. in priori edit. tit. de iure patronat. cons.* 3. *numero vnico* Angelus *in summa* verbo *ius patronatus numer.* 12. & ibi Syluester *q.* 5. *dict.* 4. Armilla *num.* 6. Tabiena *q.* 10. *numer.* 11. Aragon. 2. 2. *q.* 100. *art.* 4. *in fine*, Thomas Sanchez *in summa dict. lib.* 2. *cap.* 19. Legendus *numer.* 12. *&* 13. distinguentes ex doctrina Bartol. communiter recepta *in auth. ingressi cod. de Sacrosanct. Eccles. in noua edit. n.* 31. dicentes dictionem *&* denotare vtrumque principaliter venire, sed dictionem *cum* venire *accessorie.*

19 Ad alia, quæ subsequuntur in hac allegatione, breuiter duxi respondere ad primum de iure reuocandi libertatem, vt non transeat in fiscum: sic Castrens. *in l. penult. cod. de libert. & eorum liber.* Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. existent. lib.* 5. *cap.* 32. *n.* 32. de aliis hic in fine.

Ad secundam, an publicentur quæ hæreticus 20
labore, artificio, aut industria acquirit, breuiter respondeo pertinere lata sententia ad fiscum; eo quod sit huiusmodi acquisitionis Capax, vt in terminis docent Mieres *de Maiorat. in priori editione p.* 1. *q.* 1. *n.* 99. Thomas Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 37. & in Sancto officio inquisitionis confiscatio, atque publicatio contra bona hæreticorum, etiam hæc comprehendit, & recte per doctrinam textus *in cap. cum secundum leges* de qua dixi *dicta allegat. præced.* & sic non longe agimus.

Ad tertiam allegat. partem, an hæreticus sit do- 21
natorum Capax? & quia fusius agemus infra, dum tractemus quæstionem, an hæreticus occultus, acquirat fisco sibi relicta, aut donata ab aliquo? ideo nunc breuiter Quemada *in quæst.* 18. *suarum fiscalium*, Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 5. *cap.* 8. *q.* 1. *& lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 8. dicunt hæreticum esse incapacem à Die commissi delicti, atque ita res illi donatas, non ad fiscum pertinere, sed donanti reddendas esse, quod hæretico acquisitæ non fuerint: pro quo faciunt nonnulla, quæ dixi supra *sub allegat.* 26. 27. 28. *&* 29. de dotante sub pacto vxori hæreticæ occultæ † Tamen Thomas Sanchez *lib.* 2. *summæ cap.* 12. *n.* 36. existimat acquiri hæretico; sic 22
vt nec teneatur restituere ante sententiam, ac ea sequuta, res ad fiscum pertinere eo; quod nullus sit textus iuris communis hanc incapacitatem probans ex dictis ab eo ibi *n.* 31. nec etiam iuris Regij; quia duplex lex Regia, scilicet *l. fin. tit.* 7. *p.* 6. *ibi: e so mismo seria si algun Christiano estableçiese por su heredero a algun herege, Moro, ò indio, la tal heredad en que fuuese instituido alguno de estos, auerla ian los mas propinquos parientes de el testador, e non el Rey*, & *l.* 4. *tit.* 26. *p.* 7. ibi: *otro si decimos que non le pueda ser de a da manda en testamento de otro, non ser establecido por heredero, nin donaçion, nin vendida que le fuese, non la que el ficiese a otro de lo suio, des de el dia, que fuese iuzgado por herege en adelante*, & ex *l. Regia* 5. *tit.* 25. *eadem part.* ibi: *Apostata non pueda ser estableçi dos por heredero de otros en ninguna manera, e manda, ò donaçion, que le vbiesen fecho, ò que el fiziosa a otro, non valga res de aquel dia, quæ apostato:* nam eas explicando leges dicit, vt quando loquuntur de hæreditate, vtuntur verbo *non potest*, & *non possit*; sed quando loquuntur de hæreditate vtuntur verbo *non deue valer.* quæ dicto *non*, declarat sufficienter difficultatem: & hic adiunges quæ Peregrin. notat latè *lib.* 5. *tit.* 1. *de iure fisci à n.* 146. cum pluribus sequentibus; dum agit de donatione causa mortis, vel in donatione facta inter coniuges. † Sed 23
cum Quemada resoluitur negatiuè ex dictis infra *allegat.* 36. *à n.* 1. Vbi quod non confiscatur hæreditas relicta hæretico occulto, nondum addita; vbi explicantur adductæ leges Regiæ.

Ad quartam allegat partem, an hæreticus sit do- 24
natorum Capax postquam ab Inquisitoribus reconciliatus est, aut ad fidem rediit? Et suppositis quæ infra dico *alleg.* 56. vbi agitur de ea, *an bona acquisita post reconciliationem ab hæretico, obligata sint creditoribus, quos ante incarcerationem habebat?* nunc breuiter dicendum est, vt sit capax acquirendi, quia ex quo Ecclesiæ hæreticus reconciliatus est per Inquisitores, capax fit eorum, quæ in posterum obuenient: ita Gr. Lop. *in l.* 5. verb. *se arrepiente tit.* 25.

*p.7.* Mieres *de Maiorat. in* 1. *edit. p.*1.*q.*1. *n.*67. & facit doctrina Vasquez 1.2.*quæst.*96.*art.*5.*disp.*

25 166.*cap.*3.*n.*22. † Dicentis eum non capacem, quamuis iam sit hæresim fassus ante reconciliationem, Thomas Sanchez *dicto lib.*2. *sum. cap.*14. *n.*40. Vbi ait in foro conscientiæ illum hæreticum acquirere etiam ante reconciliationem, à tempore, quo constet de ipsius pœnitentia; quod in praxi admissum non video, etsi probabile existimarit Simanchas *de Cathol. instit. tit.*9. *n.*125. quando coram Inquisitoribus erat fassus hæresim; at non erat calculis Inquisitorum ad reconciliationem admissus, qui adhuc dubius manet.

26 Ad quintam allegat. partem, an dubitum hæretico in singulos annos, siue ex testamento, aut contractu publicetur? In quo dubio, etiam breuiter, & per dicta supra alleg.31. de distinctione inter contractus, & vltimas voluntates, videtur, vt si debeatur ex contractu, confiscetur, & publicetur etiam debitum, Quod post annos publicationis eueniet; quia tunc est vna, & perpetua

27 obligatio. † Sicut vt infrà dicemus, annuo censu publicato, publicantur omnes census, etiam in posterum obuenturi per textum *in l.stichum* 16. *ff.de verb. oblig. l.senatus* §. *vltim. ff.de donat. causa mortis.* In alio inquam priori casu de testamento, non publicari reditus futurorum annorum, etiam videtur respondendum iuxta dicta alleg. præced. quia sic contingit in alimentis legatis, vt infrà dicemus; eo quod censeantur plura legata iuxta distinctionem traditam à Sanchez *dict.cap.*14. *summ. lib.*2.*n.*43. & 46. cum Simanchas *de Cathol. instit. tit.*9. *num.*135. & 136.

28 Quod tamen intelligit idem Sanchez, quando hoc legatum annuum, non reputaretur, vnicum, sed plura legata iuxta distinctionem textus *in l.si cum præfinitione* 20. *ff.quando Dies leg. cedat.* quæ est, vt si pro alimentis relinquatur, censeatur multiplex. Si autem relinquens non reliquit pro alimentis; sed in plures pensiones diuisit, gratia exonerandi hæredis, esse vnicum legatum ait Sanchez; & sic in totum confiscari, quia est eadem ratio ita Sanchez.

29 Quare ad aliam difficultatis partem de alimentis legatis, suppositis quæ dixi supra alleg.22. an filij hæreticorum priuentur alimentis, & legitima de parentum bonis? Et quod hæreticus sit capax legati alimentorum, quamtumvis ad alia dicatur incapax, docent Speculator. *tit. de executione sentent.* sequitur videre *num.*11. vers. *præterea legatum alimentorum*, Surdus alios referens *de alimentis tit.*9. *q.*33. *num.*8.9. & 10. Molina *tom.*1. *de iustitia disp.*154. *col.*2. vers. *de iure ciuili*, & omnes per verba textus *in l.*3. *cod. de his, quæ pro non scriptis habentur* ibi, *si in metallum damnato, quid extra causam alimentorum relictum fuerit pro non scripto est*, Vbi glossa verbo *alimentorum* in eam causam relictum valere.

30 Tamen non inde publicari alimenta hæretico relicta, dicendum est; quia cum sint personalia nequeunt egredi personam; non enim, vt hic dictum est iura personalia transeunt in fiscum, sed in alimentis relictis, vt iam diximus, tot sunt legata, quot anni, & in principio cuiuslibet anni cedat legatum, *dict. l.si cum præfinitione*; ergo eueniet, vt confiscatio non impediat, vt legatarius capiat alimenta post confiscationem cedentia: sic docent Franc. Lucanus *de priuileg. fisci in* 2.*p. princip. tit. de public. bonor. n.*5. Simanchas *de Cathol. instit. dict. tit.*9. *n.*63. Iulius Clar. *lib.*5. *receptar. sentent. dicta quæst.*78. *n.*23. *fin.* Peregrin. cum aliis *de iure fisci lib.*5. *tit.*1. *n.*123. Bossius *in sua pract. de bonor. public. n.*72. Lara *in l.si quis à liberis*, §. *sed vtrum n.*6. *ff. de liberis agnoscend.* Surd. alios referens *de aliment. tit.*8. *priuileg.*59. *n.*14. & *tit.*9. *priuilegio* 33. *n.*1. Farin. *in sua pract. in noua edit. de delictis*, & *pœn. dict. q.*25. *n.*145. Thomas Sanchez *in sum. lib.*2. *dicto c.*14. *à n.*41. qui cum Bursato *cons.*14. *n.*28. *volum.*1. Surdo *dict. quæst.*33. *n.*2. dicit habere locum in crimine hæresis: idem tenent Salicetus *in l.si ademptis cod. de sent. passis* Franc. Marc. *decis.* 883. *p.*1. Onded. *cons.*95. *à n.*70. *lib.*3. Rota *decis.* 107 *sub n.*5. Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.*5. *dict. cap.*32. *n.*63. *per textum in dicta l. cum hi ff. de transact.* & *l. is cui ff. de aliment. legat.* eo quod obligatio de præstandis alimentis non egreditur personam alimentarij: latè idem Ricciul. *dicto lib.*5. *cap.*27.

Nec obstat Albericus *de statutis lib.*3. *q.*11. *n.*3. 31
*vnic.* dicens stricto iure ea esse publicanda, quia conuincitur ex dictis; item *ex l. is cui.* 1. *ff. de cibariis*, & *alim. legat.* ibi: *is cui annua alimenta relicta fuerant in metallum damnatus, indulgentia Principis restitutus est, respondi eum, & præcedentium annorum recte capisse alimenta, & sequentium ei deberi?* Et tandem, quia vt iam diximus hic, & *sub alleg.*30. & 31. bona acquisita post reconciliationem, atque publicationem non confiscantur; & solum poterit Albericus admitti in alimentis causatis pro tempore hæretici, nondum reconciliati, nec pœnitentis, iuxta dicta, vt explicat idem Sanchez *n.*43. cum Surdo *de aliment. tit.*8. *priuileg.*59. *n.*21. *fine*, & 22. qui ex Baldo *in l. corruptionem ff. de vsufructu n.*7. Peregrin. *dicto lib.*5. *de iure fisci n.*123. *tit.*1. Surdus sic *dict. priuileg.*59. *n.*14. ait contra Zinum *in dicta l. corruptionem n.*16. & Alberic. supra vers. *item facit.* † Nec publicari legatum alimentorum 32
implicitum sub nomine vsufructus relictum, vt cum aliis etiam tradit Surd. *dict. priuileg.*59. *n.*24. qui tamen ait *n.*25. & Caualcan. *de vsufructu mulieri relicto num.*339. & *dict.* Sanchez *dict. cap.*14. *n.*45. quod quando nec alimenta, nec vsusfructus legantur, sed alicuius prædij fructus, tunc confiscentur omninò; eo quod in hoc casu, cessant rationes adductæ hic in vers. *tamen*, & in vers. *nec obstat.* & licet nouissime D. Ioannes del Castillo materiam alimentorum tractet; nescio quo in loco suæ octauæ partis dicat aliquid ad propositum huius dubij, etsi loquutus fuerit *cap.* 37. *sub* §.1.

Ad aliud de iure reuocandi donationem, bre- 33
uiter dicimus cum Ricciulo *de iure personar. extra gremium Eccles. exist. numero* 52. *ad* 55. *lib.*5. *cap.* 32. vt non transeat in fiscum ius reuocandi donationem causa mortis *per l. sed si mors.* §.1. *ff. de donat. inter*, *l. res vxoris cod. eodem* Bald. & Iason. quos refert, & sequitur Zephal. *cons.*321. *numero* 45. vers. 8. *nam*, & *numero* 55. *lib.*3. † Sicut 34
etiam nec transit ius reuocandi donationem inter viuos competens ex pacto relato ad voluntatem donantis; quia cum voluntas sit personalis *l.*4. *ff. locati*, illa in fiscum transferri non poterit, vt in specie scribit Gofred. *cons.*5. *numero* 17. pro quo faciunt quæ adduxi suprà *ab alleg.*24. *ad* 29. † imò addunt Ripa *quæst.*61. Butrius, & reliqui 35
*in cap. fin. de donat.* Peregrin. *dicto lib.*5. *de iure fisci tit.*1. *numero* 92. Zephal. *dicto cons.* 321. *numero* 55. idem dicendum fore de iure reuocandi donationem ex capite ingratitudinis; quia & illud est personale, nec transit ad hæredes per textum

*in*

*in l. his solis col. fin. cod. de reuocand. donation.* vt inter alia clausit laconice Thomas Sanchez *in summa lib. 2. dict. cap. 14. n. 6.*

36 At aliud de testamenti nullitate; item & de abstensione ab hæreditate, idem dicendum est de primo vt docent Iason. *in l. cum mota numero 160. cod. de transact.* Bald. *in l. si qua pœna ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris;* Alciatus *cons. 67. col. 2. lib. 9.* Peregrin. *supra numer. 85.* Ricciulus *numero 56.* dicentes hoc ius competens liberis dicendi de nullitate aduersus parentum testamentum, nec transire in hæredes, nec in fiscum, quia est per-

37 sonale liberorum. † quod & de iure abstentionis dixerunt Alex, & Iason. *in l. qui se patris cod. vnde liberi*, Ricciul. suprà dicto *cap. 32. numer. 57.* dicentes ius reuocandi abstensionem ab hæreditate paterna, non transire in fiscum; quia est ius speciale liberorum ad alios non transmissibile: vide infrà in vers. *item porrigitur*, quod videtur

38 Hinc infertur, vt publicatis bonis, quæ non sunt transitoria ad extraneos, nec iura liberorum transire in fiscum, Alciatus *dicto cons. 67. lib. 9.* Peregrin. *dicto lib. 5. de iure fisci tit. 1. numero 67.* Ricciulus *dicto cap. 32. numero 59.* & inde euenire etiam, vt conditiones adiectæ per patrem ad onus filij in legitima, & à filio non repulsæ, confiscatis bonis, filij non possint reijci per fiscum, sicut docent, & testantur Iason *in l. filius-familias §. Dini in 1. lect. numero 116.* vers. *limita notabiliter ff. delegat. 1.* Piccus *in l. in quartam numer. 122. ff. ad leg. falcid.* Castro *cons. 77. lib. 1.* Decius *cons. 142. numero 28.* Roland. *cons. 31. numer. 30. lib. 1.* Socinus Iunior. *cons. 163. numero 35. lib. 2. & cons. 87. numero 5. lib. 3.* Alba *cons. 57. num. 10. & cons. 226. numero 31.* & testatur de communi, Viuius *comm. opinion.* verbo *legitime, nullum grauamen*, vers. *limitatur*, Ricciulus *de iure personar. dicto cap. 31. lib. 5. numero 58.* Vbi dicit hoc declarari, vt per Menochium *cons. 57. numero 9. & 15. lib. 1.* vers. *non obstat*, Boër. *q. 87. numer. 5.* Ferrara *cautel. 35.* Et ratio est, quia iura, quæ non transeunt in hæredes extraneos, nec in fiscum, vt iam diximus, & dicit Ricciul. *dict. cap. 32. n. 32.*

39 Tamen si iura fuerint transmissibilia, ad hæredes, & in fiscum transire patet ex dictis, & ipse Ricciulus docet cum communi *dicto numero 32.* inferens *à numero 33. ad 35.* transire in fiscum ius petendi legitimam, filio hæretico spectanti, quia transit ad hæredes extraneos talè ius petendi legitimam ex bonis parentis defuncti: sic in terminis etiam Bald. *cons. 8. lib. 4.* Natta *cons. 528. numero*

40 *26. & 27.* Peregrin. *dict. tit. 1. numero 79.* † qui dicit secus esse, si delictum esset commissum antè obitum *ibi numer. 97.* vers. *sed illud dictum*, Menoch. *dict. cons. 77. numero 26. & 27.* Ricciulus *numero 32.* & DD. per textum *in l. quamquam cod. ad leg. falcid.* per quam conclusionem probant. Sed an autem procedat, quando filius est prohibitus alienare intra certam ætatem; tractauit Bald. *cons. 31. lib. 1. n. 28 & 30.*

41 Et dicta proxime relata conclusio porrigitur ad ius agendi ad supplementum legitimæ, & petendi restitutionem in integrum, nec non, & detrahendi vtramque quartam, cum hæc etiam comprehendantur in confiscatione, Peregrin. *supra numero 84.* Ricciul. *numero 34. dicto cap. 32. lib. 5.* Natta *cons. 528. numero 33.* Aretinus *cons. 9. in 3. dubio, & de quarta*, DD. per textum *in l. 3. §. si quis rogatus ff. ad Trebell.* ad quæ applicabis quod dixi de legitima suprà *sub alleg. 22.*

*D. Fermosin. ac Confiscatione.*

Item porrigitur transmissio in fiscum ad illam, 42
quæ fit ex potentia Siuitatis, quæ cum transeat ad hæredes extraneos *l. apud hostes, cod. de suis, & legitim.* sic, & ad fiscum; idem Peregrin. *dicto tit. 1. lib. 5. de iure fisci numero 84.* Ricciulus, *dicto cap. 32. numero 35.* qui dicit, & sic hoc notabile videtur esse contra supradictum de abstensione cum Alex, Iasone, *ex dicto* Ricciulo *in dicto cap. 32. num. 57.*

Ad aliud, sed an ius deliberandi transeat in fis- 43
cum, tangit idem Ricciulus *de iure person. extra grem. Eccles. lib. 5. cap. 32. numero 19.* quod remittit ad resolutum per Nattam *cons. 472. sub numero 16.* & dict. Aretinum *in l. si quis mihi bona §. 1. ff. de acquirenda hered.* quod facilè ex dictis resoluitur.

Et sic iam pro complemento huius puncti di- 44
cendum est, vt quemadmodum contractus, qui contrahentium morte dissoluuntur, nec inter viuos ad alios protendi possunt vt compromissum, societas bonorum, sic nec in fiscum transire, cum hæc omnia sint personalia, sicut pluribus casibus exemplificauit Peregrin. *dicto tit. 1. de iure fisci à n. 90. ad 95.* quem & refert Sanchez *in summa dicto cap. 14. lib. 2. n. 6. in fine.*

Vnde iam pro complemento concludendum 45
est, vt omnes exceptiones, quæ non transeunt ad hæredes, nec transire possint in fiscum, & econtra, quæ transeunt ad hæredes extraneos, transeant in fiscum, sicut patet ex casibus supra hic iactis, & docent in terminis Salicetus *in l. si quis post hac cod. de bonis præscriptor.* Vbi quod fiscus potest opponere exceptionem non numeratæ dotis, sicut poterat opponere reus: sequentur Peregrin. *dicto tit. 1. lib. 5. n. 78. & 82.* Ricciulus *dicto cap. 34. n. 42.* & ante illos Roland. *cons. 31. n. 33. lib. 1.* Afflictis *decis. 402. n. 17.*

---

## ALLEGATIO XXXIII.

An bona siue iura prohibita alienari possessa, seu hæretico relicta, aut competentia, transeant in fiscum? Et an transeat ius succedendi in feudo in emphyteusi in censibus & in fructibus eorum bonorum, quæ sunt prohibita alienari? Et quid in fideicommissis? Et quid de commenda Indorum? Siuè Castellæ.

### *SVMMARIVM.*

1 *Bona prohibita alienari, quæ non transeunt in hæredes extraneos, neque in fiscum.*

2 *Alienationis prohibitio est duplex, expressa, aut tacita. Et quæ vtraque exemplis monstratur, & n. 3. & 4.*

5 *Alienatio potest interdici, vel in fauorem illius cui illa interdicitur, perpetua, aut temporalis n. 6.*

6 *Alienatio prohibita in fauorem, interdicit in perpetuo confiscationem rerum prohibitarum alienari. Sed qualiter, si sit à lege, aut ab homine n. 7. 8. & 9.*

8 *Lex interdicens minorum alienationes, non fauet eis in delictis.*

10 *Alienationis prohibitio in fauorem aliorum ſolum prohibet confiſcationem bonorum in perpetuum, non vſusfructus, & commoditatis.*

11 *Maioratus bona nequeunt in perpetuum confiſcari. Et quare? Vbi & in quibus permittatur?*

12 *Feuda quando, & qualiter ob delictum confiſcentur, n.13. & 14.*

13 *Feuda apud nos in Regno Galleciæ ſunt vſitata.*

14 *Feuda confiſcari in præjudicium directi Domini non poſſunt, cum ad agnatos deuoluantur; alij contra ſentiunt; & ſic ſub diſtinctione continget, vt n.15.*

15 *Feudum antiquum ex delicto poſſeſſoris non confiſcatur; ſecus ſi nouum ſit, & quibus pertineant, & de antiquo fallit vt n.16. & quid ſi ex pacto, n.17.*

18 *Feudum nouum de propria natura tranſitorium eſt ad fiſcum.*

19 *Feuda Eccleſiaſtica non veniunt in confiſcatione facta ab Eccleſiaſtico, etiam in caſu, quo confiſcari poſſent.*

20 *Feuda, vt veniant in confiſcatione debet fieri de illis mentio in ſententia.*

21 *Feudum antiquum, nec in fructibus, aut commoditatibus patitur confiſcationem, ſed non aquè in fructibus alij docent, numero 22.*

23 *Fellonia, qua feudum amittitur, ipſo iure ad hæredem tranſit.*

24 *Fiſcus num ſuccedat in emphyteuticis, quæ ab Eccleſia procedunt, etiamſi ſit in contrarium Principis decretum. Et quid ſi à Papa vt num.25.*

25 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica verius eſt, vt non tranſeat ad fiſcum, quando eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, ex pacto, conſuetudine, vel ex aliqua conſtitutione Pontificia aliqua contra n.26. & 30. & 31. practica Sancti officij refertur.*

27 *Emphyteuta Eccleſiæ factus hæreticus, facit vt Dominium vtile conſolidetur cum directo; ſed quod confiſcetur dixerunt aliqui, quando fit à iudice Eccleſiaſtico, vt numero 32.*

28 *Emphyteutica bona poſſeſſa ab hæretico priuato, confiſcatione tranſeunt in fiſcum, niſi ex pacto, aut aliter non tranſirent ad hæredes extraneos, vt num.29.*

31 *Emphyteuſis confiſcatio eſt prohibita in ſancto officio inquiſitionis, non ſic cenſualium, vt cauetur in certa prouiſione, cuius tenor repetitur.*

33 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica quoad commoditatem, & fructum, pertinet ad fiſcum pro vita delinquentis ſecundum aliquos. Verius contra, vt n.34.*

35 *Eccleſia intra biennium reuocare emphyteuſim à fiſco, quando poſſit?*

36 *Cenſus, & reditus veniunt in confiſcatione bonorum hæretici.*

37 *Fiſcus ſuccedens in cenſum confiſcatum, tenetur ſoluere reditus, ſicut ille hæreticus, qui erat poſſeſſor.*

38 *Fideicommiſſi bona alienari prohibita, non confiſcantur contra alios numero 39. Et quid ſi alienatio ſit pro vita. Item de differentia tacitæ, aut expreſſæ prohibitionis.*

39 *Bona prohibita alienari vſque ad certum tempus, quando veniant, in confiſcationem, num.40.*

41 *Fideicommiſſi confiſcatio habet locum pro vita poſſidentis delinquentis quoad vſumfructum, ſi alienationis prohibitio fuiſſet tacita, non ſi expreſſa.*

42 *Fideicommiſſum poteſt retineri ab hæretico, donec per ſententiam, talis declaretur.*

43 *Commenda Indiarum; imò & Caſtellæ alicui à Rege donata, qui ſit hæreticus damnatus, potius eſt vt non confiſcetur; ſed vt ſuccedant in ea filij, ſi ad vitas data ſit, aut incorporetur in Patrimonio Regis donantis, ſi delinquat in Regem, vt n.44.*

45 *Feudum ad Regem redit, ſi nouum ſit, aut ſi delinquat feudatarius in crimine læſæ-Maieſtatis.*

VT dicenda in hac allegatione facilius diſſoluantur, repetes quæ dicta ſunt ſuprà *ſub alleg.15. & 16.* Et quia communis Doctorum eſt ſententia, quod bona prohibita alienari, ex quo non tranſeunt ad hæredes extraneos, nec tranſeant in fiſcum per textum *in l. Imperator*, Vbi Bart. Angel. & reliqui *ff. de fideicommiſſ. libert. l. cum vero ff. eodem, l. iura ff. de iure patron.* Rota *deciſ.9. tom.1. in recent.* Oldradus *conſ.17.* Ioan. Andr. *in addit. ad Speculator. tit. de feudo verſ.4.* Natta *conſ.528.n.22.* Riccilus *de iure perſon. extra grem. Eccleſ. exiſt. n.64.* latiſſimè cum infinitis agit Thomas Sanchez *in ſumma lib.2. cap.18.* omninò Legendus. 1

Ad primam allegationis partem, quæ eſt generalis accedendo, præmittendum eſt duplicem eſſe alienationis prohibitionem, expreſſam vnam, aliam tacitam. Expreſſa, quando diſponens interdicit expreſſis verbis alienationem bonorum. Tacita vero quando non expreſſis verbis interdicit, ſed ex ea diſpoſitione ſequitur non poſſe ea bona alienari. † Sicut relinquens fideicommiſſum, V. G. interdicit eo tacitè alienationem; non autem expreſsè, cuius rationem tradit optimè Molina *lib.4. de primog. cap.1. n.3.* cum multis, cui accedunt alij per additionatores eius, Thomas Sanchez *in ſum. lib.2. c.18. n.1. & 2.* & idem exemplificans in inſtitutione Maioratus, reddit vtriuſquè diſcrimen, quod per tacitam cenſetur prohiberi ſola perpetua, Dominij illorum alienatio, quæ manet permiſſa ad poſſeſſoris vitam, aut quandiù bonis illis potiturus eſt; ſic vt, ſi alienet, nequeat talis alienatio reuocari, niſi aduenientè morte, vel die, qua tenebatur poſſeſſor ea bona reſtituere, vt notatur *in l. fin. cod. communia delegatis.* † In expreſſa inquam aliter, cum nec poſſint ea bona pro vita poſſeſſoris alienari; taliter, vt ſi alienentur, ſtatim à ſequenti vocato vindicari, non expectata morte poſſeſſoris, aut tempore, quo dies fideicommiſſi cedere debeat, vt docent etiam Farin. cum multis *in pract. crim. in noua edit. tom.1. p.1. tit. de delictis, & pœnis q.25. n.38. & 39.* Segura *in l. cohæredi §. cum filia n.268. ff. de vlgari*, Molina, *vbi ſuprà*, & latè alios allegans *dicto lib.1. c.16. n.33.* Peregrin. *de iure fiſci lib.5. tit.1. n.102.* 2 3 4

Et præmiſſo etiam dupliciter poſſe alienationem interdici, vel in fauorem illius, cui ea interdicitur, veluti quando interdicens neminem ſubſtituit. Vel in aliorum fauorem, vt quando in cauſam alienationis, aut mortis alium ſubſtituit, Farinac. *ſupra dicta quæſt.25. n.46.* Natta *conſ.528. num.12. volum.3.* Menoch. *de recuper. poſſeſſ. remed.9. numer.78.* Surdus *conſ.394. n.12. vol.3.* Cantera *in ſuis criminal. quæſtionibus tangentibus punitionem delictorum* 5

*delictorum cap.* 1 .*n.* 43. Thomas Sanchez *dict. cap.* 18.*n.* 3. addentes, & similiter dici in fauorem ipsius, cui ea interdicitur, quando interdictum est intra solam minorem ætatem timore fragilis iudicij ad alienandum : & addit idem Sanchez aliud præmissum *ibi n.* 4. dicendo posse agi de confiscatione rei prohibitæ alienari dupliciter, nempe aut de perpetua quo ad proprietatem, & fructus illius rei, aut de temporali, quoad fructus, dum durat vita, aut tempus, quo ille delinquens eis erat potiturus.

6 Quibus suppositis generalem conclusionem eliciunt DD. scilicet, vt quando prohibitio est alienandi in solius fauorem, cui alienatio interdicitur, confiscari in perpetuum res illas alienari prohibitas; quia ob eius delictum amittitur fauor ille. †

7 Quam limitant aliqui relati à Natta *cons.* 521. *fin.* & 21.*volum.* 3. quando huiusmodi prohibitio est à lege; secus quando est ab homine ex ea ratione, quia is, cui lex in ipsius fauorem interdicit, alienationem amittit, delinquendo beneficium legis auxilium *ff. de minorib. per cap.* quia frustra de re iudicata, quo cauetur frustra illud petere qui committit in legem; secus autem esse in prohibitione manante ab ipso homine, cum delinquens nihil in prohibentem agat.

8 Sed hanc limitationem impugnantes Natta, & Surd. *cons.* 394. *num.* 11. verl. *& tertio dici potest, volum.* 3. quos sequitur Thomas Sanchez *dict. cap.* 18. *numer.* 6. *in fine*, quia lex interdicens minoribus alienationem, non fauet eis in delictis iuxta *dict. l. auxilium*, & hoc in boni communis gratiam, ac delictorum odium; ideo adductam conclusionem plenè amplectuntur, & alij ex sententia Bart. *in l. si finita* §. *si de vectigalibus numer.* 13. *ff. de damno infecto*, & *l. si quis intentam* 7. *numero* 12. *cod. vnde vi* Socini *cons.* 266. *num.* 28. *vol.* 2. Alex. *cons.* 23. *numer.* 6. vers. *quarto*, Tello *in l.* 21. *Tauri numero* 19. Bossius *in praxi crimin. tit. de bonorum confiscatione numero* 41. Baiard. ad Iul. Clar. *lib.* 5. *quæst.* 78. *numer.* 42. Menochius *de recuperand. rem.* 9. *numero* 78. Gigas *tract. læsæ-Maiest. tit. de pœn. commit. id crimen quæst.* 3. *num.* 2. Anton. Gabriel. *comm. opinion. lib.* 7. *tit. de criminal. conclus.* 24. *numero* 4. Molina Theolog. *tom.* 3. *de iust. disp.* 656. *numero* 5. alter de Maiorat cum multis *cap. fin. lib.* 4. *numero* 5. Farinac. alios referens *dicta quæst.* 25. *numero* 46. Cantera *dicto cap.* 1. *numero* 43. imò addunt Natta *supra numer.* 14. Sanchez *numero* 7. Farin. cum aliis *in dict. quæstione* 25.

9 Quod si testator in ea prohibitione in fauorem solius delinquentis facta, prohiberet expresè transitum eorum bonorum in fiscum, nullo substituto dato ei delinquenti, non valere prohibitionem, vt pote quæ fauet delicto, vt latè declarat idem Sanchez *dicto cap.* 14. *n.* 28. Legendus.

10 At si prohibitio alienationis fuerit in fauorem aliorum, sitquè solum tacita, nequaquam ob possessoris delictum, qui institutor non est, confiscari ea bona in perpetuum, sed quoad solum vsufructus commoditatem, docent DD. dicentes tunc illis frui fiscum, durante tempore, quo delinquens erat illis potiturus; sic vt hoc tempore cessante, succedat sequens vocatus, quod probant *ex l. Statius Florus* 48. §. *Cornelio felici ff. de iure fisci*, de cuius intellectu dixi plene supra *sub allegat.* 16. & plura alia cumulans, & deducens Thomas Sanchez *ibi num.* 8.

11 9. & 10. *addit. num.* 11. † idem procedere in bonis Maioratus, quæ non possunt confiscari, vt in perpetuum apud fiscum permaneant, si alter, quam institutor sit delinquens, iuxta quæ dixit latè idem Sanchez *dicto cap.* 14. *legendus à n.* 34. Molina *de primog. dict. cap. fin. à n.* 1. *vsque ad* 10. vbi ipse pluribus comprobat, & eius additionatores eo ratione, de qua sub *dicta alleg.* 15. quia possessor Maioratus est tantum Dominus fructuum, dum viuit, & cum onere, vt post eius vitam succedant alij; & ob id fiscus solum gaudebit commoditatibus, & fructibus omnibus, ac emolumentis ex eo Maioratu consurgentibus, dum possessor ille viuit, quæ solum pertinebunt ad successorem à tempore mortis delinquentis possessoris: sic cum multis citatis à Sanchez *dict. cap.* 18. *n.* 14. & 15. *qui n.* 13. dictum intelligit cum Molina *dicto lib.* 4. *cap. fin. n.* 24. quando is delinquens possidebat tempore condemnationis Maioratuum; aliter si successio ad eum non esset adhuc delata, cum nondum delinquens compararit eius Dominium; & ipsum leges cum infinitis *dicto cap.* 18. *summa*, dum agit de illa grauissima quæstione, *an quando in quibuscumque bonis alienari vetitis, aut Maioratibus, est expressa alienationis prohibitio, hæc operetur, vt nec fructuum commoditates pertineant ad fiscum, durante possessoris delinquentis vita, sed statim pertineant ad sequentem vocatum?* qui *à n.* 15. videtur amplecti, vt transeant ad sequentem vocatum, de quo dices, vt iam suprà breuius resolui *sub dict. alleg.* 15. *à n.* 17. & *à n.* 22.

12 Ad secundam allegationis partem, an transeat ius succedendi in feudo? Et præmissis, quæ dicta sunt hic *à n.* 1. nec de hoc puncto voluerit Thomas Sanchez latè agere; eo quod hæc materia feudorum sit apud nos parum vsitata, sicut narrat *lib.* 2. *summæ cap.* 19. *n.* 39. *fin.* & sufficeret pro intellectu, vt applicarentur hic quæ dixi latè *sub cap. caterum* 5. *de iudic.* & quæ notantur *in tit. de feudis.* †

13 Tamen quia feuda sunt multum vsitata in Regno Galleciæ, cuius occasione DD. Franc. Salgado pro defendendo illo Regno, illius originarius, & filius condolens de tot feudalibus in præjudicium laicorum illius Regni in colarum, Typisque mandarit quandam celebrem allegationem; nec non in montanis Regni legionen. item & Burgen. nonnulla vsitentur, & possint casus confiscationis contingere in Sancto officio; ideo duxi de hoc dubio parum latè agere, etsi non tam longè, & confusè, sicut Farinacius scripsit Omninò Legendus *in dicta quæst.* 25 *lib.* 1. *praxis criminalis à n.* 62. *ad* 94. *& sub tit. de hæresi*, de quo infiniti ab eo relati scripsere.

14 Conueniunt ergo Doctores in ea communi conclusione, nempè non confiscari feuda in præjudicium Domini directi ita resoluunt prætor Bartol. *in l. si finita* §. *si de vectigalibus n.* 3. vers. *quærit glossa*, & ibi Alex. *ff. de damno infecto.* Alberic. *in auth. si vero Dominus temporalis cod. de hæret. & alios*, quos plena manu refert idem Farin. *sub dicto num.* 62. *& in dicto tract. de hæresi q.* 90. §. 4. *à n.* 59. Simanchas *de Cathol. instit. tract.* 9. *n.* 120. Gullielm. Benedict. *in cap. Raynucius*, verb. *& vxorem n.* 244. Viuian. *tom.* 2. *comm. opinion. lib.* 9. *tit.* 81. *n.* 1. vers. *sextum*, Peña *in director. p.* 3. *q.* 112. *n.* 161. vers. *quid si Clericus bona feudalia habeat*, Menochius *cons.* 344. *n.* 13. Azor. *p.* 1. *lib.* 8. *moral. cap.* 12. *q.* 10. cum aliis Barbosa *in dict. c. vergentis de hæret. n.* 17. quibus accedunt dicta aliorum, quos referunt Alfaro *de officio fiscali gloss.* 20. §. 10. *n.* 257. & cum aliis nouissimè Tamburin. *in præcepto* 1. *decalogi tit. de fide sub n.* 18. Trulenq. *in opere morali sub dubio* 15. *lib.* 3. & alij per eos, firmantes feudalia bona non confiscari, vbi alias de iure, vel vigore statuto-

tum bona delinquentis essent confiscanda, sed vel ad agnatos, vel ad Dominum deuoluj; sic vt si fiscus talia bona apprehendat, dicatur de facto capere, Castrens. *cons.* 154. *circa præsentem casum col.* 2. *in antiqua impress.* Alex, *cons.* 23. *col.* 3. *volum.* 1. *& cons.* 103. *videtur.* 1. Considerat. *col. fin. eo vol.* 1. *& cons.* 89. *vtrum emphyteusis* vers. *idem videmus in feudo*, Gigas *de crim. læsæ-Maiest. lib.* 2. *tit. de pœn. q.* 5. *n.* 1. *&* 2. Bosius *in tit. de bonor. public. n.* 5. Vbi quod ita seruatur in Magistratu Mediolan. Clarus *in* §. *feudum q.* 84. *in princ.* Boërius *decis.* 264. *n.* 7. Menoch. *de recuperanda possess. rem.* 9. *à n.* 169. & alij, quos isti referunt.

15 Sed quia nonnulli DD. contrarium firmare attentarunt, quos referunt Gigas *dicta quæst.* 5. *n.* 3. vers. *secunda vero opinio fuit*, Bosius *n.* 53. propè finem, vers. *contrarium tamen tenet* Nellus *in tract. de bannit in p.* 1. *temp.* 2. *q.* 23. vbi plura in materia; ideo existimauit sub distinctione resoluendam esse hanc difficultatem, nempe, vt conclusio procedat in feudo antiquo ex pacto & prouidentia; non tamen hæreditario, vt puta in suscepto pro se, filiis, & descendentibus; quia cum dicti filij, & descendentes non ex patris persona, nec tamquam patris hæredes, aut successores, sed iure proprio veniunt ad feudum; tunc inquam eiusdem patris delictum filiis non nocere, & propterea feudum in casu confiscationis bonorum, seu priuationis feudi, non Domino, sed dictis filiis, & descendentibus deuolui, vt responderunt Bart. *in l. eum qui ff. de interdict. & releg.* Cynus, & Salicet. *cod. de liber, & eorum lib.* Ioan. Andreas *in addit. ad Speculat. in tit. de feud.* §. *nunc dicamus*, Farinac. *dicta q.* 25. *n.* 81. *&* 87. cum Gazad. Alex. Iacob. de Sancto Georg. Rom. Castrens. Decio, Ruino, Gozadin. Roland. Afflictis,

16 Curtio, & aliis. † Contrarium resoluentes, quando licet sit antiquum, est tamen hæreditarium, vt puta concessum, non filiis, vt filiis, sed vt hæredibus; tunc enim dicunt ad istum feudum filios non venire iure proprio, sed tamquam patris successores; indeque licet sit antiquum in casu confiscationis bonorum, & priuationis, illud deuolui Domino, & non dictis filiis, aut descendentibus iuxta Bartoli distinctionem *in dicta l.* 1. *ff. de interdictis, & releg.* bene Roland. *cons.* 28. *n.* 11. *& cons.* 29. *nu.* 33. *volum.* 3. *& cons.* 78. *per totum, volum.* 4. *& cons.* 64. *à n.* 37. *volum.* 1.

17 Quare dici debet quod cum prædictum feudum antiquum ex pacto, & prouidentia non subiaceat liberæ Vasalli dispositioni, vt nec possit de illo libere disponere sine licentia Domini, & sine consensu agnatorum; & ob id nec sit transitorium ad extraneos hæredes; inde merito nec transire debeat in fiscum, qui in bonis confiscatis loco hæredis extranei habetur, & e contra *per l.* 2. *cod. ad leg. Iul. de vi publica, l. eorum ff. ad leg. Iull. Maiest. l. iura libertorum ff. de iure patron.* quam probat cum infinitis Farinac. *dicta quæst.* 25. *à n.* 51. *idem sub n.* 71. cum allegatis supra, & in specie vltra eos Socin. Iunior. *cons.* 68. *n.* 128. *volum.* 3. Alciat. *in cap.* 1. *n.* 42. *tit. an illo, qui inter fratr. Dom. & in c.* 1. *§. aut si libellario n.* 10. *quibus mod. feud. amitt.* Plot. *consil. crimin. diuers.* 130. *n.* 69. vers. *tamen in casu nostro vol.* 1. Roland. *cons.* 1. *num.* 31. *vol.* 3. vbi de magis communi Clarus *in feudo q.* 84. vers. *ego vero*, vbi propterea, dicit semper visum fuisse iniquum, & absurdum, quod Vassallus possit delinquendo præjudicare Domino ac agnatis in illo feudo, de quo sine eorum licentia, & consensu disponere valet.

18 At si feudum sit nouum, quod de propria natura transitorium est ad hæredes extraneos, reuera, publicatis bonis feudatarij in casu, in quo bona confiscari possunt, vna cum aliis bonis in fiscum transire, docent etiam communiter DD. adducti, & in specie Iacob. de Sancto Georg. *de feud. in sua inuestitura*, Gigas *de crimine læsæ-Maiest. lib.* 2. *tit. de pœn. q.* 5. *n.* 6. Roland. *dicto cons.* 29. *n.* 17. *vol.* 3. Plot. *cons. crim. diuers.* 130. *n.* 69. *vol.* 1. Menoch. *de recuper, rem.* 9. *à n.* 151. Vbi infert ad feuda Pedemontium, & sabaudiæ, quæ sunt redacta ad instar Patrimoniorum, Bossius *in tit. de public. bonor. n.* 20. *& n.* 53. vers. *quæ dicta* Alexand. *& n.* 54. Vbi infert ad feuda emphytitia, vel cum clausula, *& quibus dederit*, Farinac. Legend. *ad n.* 62. 71. 72. *&* 74. cum aliis, vbi quod si talè non fuerit transitorium ad hæredes extraneos, Domino consolidatur, si Domini personam respiciat. Alia plura congerit videnda pro exacta explanatione, distinctione, atque sub distinction bus, vbi leges, quando Domino acquiratur, quando vero agnatis, & quando nouum ad fiscum pertineat.

Vnum, & alterum notabis primo, quòd regula 29
proxime adducta plane procedit in feudis Ecclesiasticis, quæ in confiscatine facta per iudicem Ecclesiasticam, minimè veniunt, etiam quando pariter essemus in casu, in quo bona feudalia cõfiscari possent, ad textum *in clem. Pastoralis*, Vbi DD. *de sentent. & re indic.* Roland. *in l.* 1. *q.* 42. *ff. de rer. diuis.* Alic. *in c.* 1. *illud in fine, de prohib. feud. alien. per Federic. lauden. in tract. de crimine læsæ-Maiest. q.* 33. Gigas *suprà lib.* 2. *q.* 5. *n.* 8. idem Farinac. *dict. quæst.* 25. *n.* 66. qui cum aliis probat conclusionem in feudis ad primogenituram redactis; & probatur efficacius ex dicendis de emphyteusi Ecclesiastica hic in vers. *ad tertiam.*

Secundum, vt præfata regula non procedat etiam 20
in casu, in quo feudalia venirent de iure confiscanda, vt non aliter confiscentur, nisi in sententia confiscationis fiat de illis expressa mentio, cum natura bonorum feudalium sit separata, & diuersa ab aliis bonis; & sic non comprehendi sub generali sermone bonorum, nisi de eis fiat specialis, & expressa mentio, vt docent Zephal. *cons.* 26. *n.* 13. *vol.* 11. Roland. *dicto cons.* 29. *n.* 14. *vol.* post Bart. Alex. Decium, Marsil. & Ruin. Afflict. *decis.* 26. *in princ.* Gran. *decis.* 103. *n.* 110. latè prosequitur Roland. *dicto cons.* 29. *à n.* 8. cum aliis idem Farin. *dicta q.* 25. *à n.* 63. † *qui n.* 68. cum infinitis addit, vt in casu, quo feudalia bona non confiscantur (vt de antiquis feudis diximus,) non solum tunc non confiscari feudum quoad illius proprietatem, sed nec etiam quoad commoditatem, & vsufructum, durante vita feudatarij delinquentis ex ea ratione; quia fructus feudi pertinent ad eum, ad quem expectat feudum: sic in specie respondit idem Farin. cum Romano, Innocent. & Alex, *in dicta l. si finita* §. *si de vectigalibus ff. de damno infecto*, Vbi in specie respondet Bart. *ad l. statius florus* §. *Cornelio ff. de iure fisci.*

Quod est verum etsi non improbabiliter in hoc 21
vltimo teneant contrarium Alberic. Bald. Afflict. Isernia, Gigas, & alij, quos refert Farin. ea moti ratione, quod ex quo Vasallus potest ad sui libitum distrahere ad eius vitam fructum, & commoditatem; & sic deliquendo in fiscum alienare *per dicta hic à num.* 1. qui dicit intelligendos contrarium loquentes non feudo antiquo, quod numquam est transitorium, sed in eo, quod est transitorium ad extraneos, vt dictum est. Alia dicta per Doctores omittimus apud quos videbis. Alia adiunges hic, quæ dixi *sub alleg.* 5. *de confisc. commoditat. & fruct.*

Et

23 Et pro complemento notabis cum Alfaro *de officio fiscali glossa* 20. §. 10. *sub numer.* 172. quod felonia, qua feudum amittitur, ipso iure ad hæredem transit; quia secum trahit executionem ex Capic. *decis.* 130. *n.* 16. & sic ad fiscum, sicut & res, in quibus alius habet ius, vt de rebus venditis, & non traditis tenet Petr. Rabena *sing.* 122. cum fisco quæratur quidquid tempore delicti, est in bonis delinquentis, etsi non quoad quod postea euenit, vt iam dixi sæpius.

24 Ad tertiam allegationis partem, an transeat in fiscum ius succedendi in emphyteusi Ecclesiastica, aut sæculari? Et quia diuersa loquuntur Doctores, etiam quoad vtramque emphyteusim, mihi visum per duplicem conclusionem hanc difficultatem dissoluere. Prima, quod non succedit fiscus in rebus emphyteuticis, quæ ab Ecclesia procedunt; quia cum Ecclesiastica emphyteusis ad extraneos hæredes non transeat secundum magis Doctorum opinionem, sic nec ad fiscum, vt apertè voluerunt in specie Bartol. *in dicta l. si finita*, §. *si de vectigalibus n.* 6. *ff. de damno infecto*, Ruin. *cons.* 155. quantum ad casum *n.* 10. & 11. *vol.* 1. Gigas *de crim. læsæ-Maiest. lib. tit. de pœn. commit. crim. læsæ-Maiest. q.* 6. *n.* 1. & 2. Nellus *de bannit. in* 1. *p.* 2. *temporis q.* 24. Decius 442. *n.* 29. Martin. Lauden. *in tract. de fisco q.* 3. Cursen. *cons.* 59. *duxi n.* 18. vers. *est quoque*, Butrius *cons.* 61. incipit *stricte non reputo*, Plotus *cons. crim.* 130. *n.* 67. Ruin. *cons.* 24. *a n.* 11. & *cons.* 117. *col.* 2. *n.* 29. Farinac. cum Claro, Franc. Turza, Alex. Socin. Augusto de Angelo, & aliis *dict. quæst.* 25. *praxis n.* 52. & 53. Vbi cum Bonacos *in commun. opin. crim. p.* 1. *pag.* 37. *à tergo*, & *pag.* 14. † addit, quod nec in contrarium valet decretum, seu constitutio alicuius Principis secularis; & addit etiam Clarus verius videri, vt emphyteusis Ecclesiastica non transeat ad fiscum in casibus, inquibus, vel ex pacto, vel ex consuetudine, vel ex aliqua Pontificia constitutione, esset ad hæredes extraneos transitoria, optime comprobans *in* §. *emphyteusis q.* 29. vers. fin. dum dicit, quod si contra hoc diceretur, valde redderetur deterior conditio ipsius Ecclesiæ; tum quia fiscus est potentior difficilior ad conueniendum, & in pluribus magis priuilegiatus, quam priuatus. Tum quia si hæc emphyteusis in fiscum transiret, numquam amplius ipsa Ecclesia haberet spem caducitatis, cum semper non soluenti fisco detur restitutio, & num-

26 quam ipse fiscus moriatur. † Et sic concludit *supra n.* 55. cum Alex. *in dicta l. si finita n.* 30. *ex textu expresso in* §. 1. *auth. de alienand. emphyt.* vt etiam admissa contraria opinione, adhuc dubitandum non esse; quin Ecclesia possit infrà biennium emphyteusim à fisco repetere, quod Farinac. non admittit *vbi supra n.* 56. vers. *sed quod*, nec Bosius *tit. de bonis publicand. n.* 60. testatus secundum hoc fuisse iudicatum contra Monasterium S. Radegundæ Mediolani; & ita Quemada tenet cum Bart. Bald. Alex. Saliceto, & Ancharrano, & DD. per textum *in dicto* §. 1. *col.* 9. vers. *aut nostrum ærarium*, & textum *in*

27 *c. p. felicis de pœnis lib.* 6. *in sua quæst.* 12. *fiscali* † dicens quod si aliquis hæreticus, cuius bona confiscantur est emphyteuta Ecclesiæ, Monasterij, vel alicuius pij loci, consolidetur Dominium vtile cum directo, taliter, vt nihil remaneat penes fiscum; quia emphyteusis Ecclesiæ non transit perpetuo in hæredes extraneos, sed in descendentes emphyteutæ; addens etiam, quod præter ius commune, est quædam prouisio Regalis concessa Ecclesiæ Toletanæ per Reges Catholicos glorioſæ memoriæ, quæ vult, vt non confiscetur res emphyteusis Ecclesiastica; & sic practicari.

28 Tamen si bona emphyteutica proueniant à priuato, aliter dicendum est; quia cum hæc bona de sui natura transeant ad extraneos hæredes, secundum communem, de qua testantur Cald. *cons.* 6. *in Rubr. de hoc*, Alex. *in l. patroni in principio col. fin.* vers. *respondeo finaliter ff. ad Trebell.* Idcirco arguendo à ratione firmata in hac allegatione, necessario sequitur etiam transeat in fiscum secundum distinctionem Bart. *in dicta l. si finita* §. *si de vectigalibus n.* 6. *ff. de damno infecto*, Augustt. ad Angel. *de maleficiis* verb. *& eius bona publicamus n.* 16. Clar. *dicta quæst.* 29. *in princip.* & sub vers. *breuiter si emphyteusis.* Nell. *in* 1. *p.* 2. *temporis q.* 24. Gigas *de crim. læsæ-Maiest. lib.* 2. *tit. de pœn. commit. crim. læsæ-Maiest. q.* 6. *n.* 7. vers. *secundo vero casu*, Quemada vbi supra *num.* 3. cum D. Bart. Ludou. Roman. Farin. *in praxi tit. de pœn. q.* 25. *sub n.* 59. *qui n.* 60. cum relatis, & cum Oldrad. Decio, Aymon, Butrio, Roland. Ploto Turzon. Bonacosio, & aliis limitat. † vt non procedat 29 in emphyteusi priuata, quæ ex pacto, vel ex tenore inuestituræ non transit ad hæredes extraneos; dicens tunc valere argumentum negatiue, nec transire ad fiscum secundum dictam distinctionem Bart. *in dicta l. si finita*, & *aliorum.*

Quare etsi videam Ruinum *cons.* 23. *n.* 33. *lib.* 5. 30 quem etiam referunt Clar. *q.* 29. vers. *iudic. in fine*, Farin. *dicta quæst.* 25. *n.* 53. dicentem magis communem esse opinionem, quod emphyteusis Ecclesiastica transeat in fiscum; sed quod deinde sit in arbitrio ipsius Ecclesiæ, vel rem ipsam apud fiscum dimittere, vel eam à fisco auferre, qui & *cons.* 155. *quantum col. fin. volum.* 1. & Alex. *in l. etiam in princ. col. penult.* vers. *hæc tamen secunda*, & ibi Curt. *in Apostol. soluto matrim.* alij relati per Gig. *de crim. læsæ-Maiest. sup. tit.* 2. *q.* 6. *n.* 4. & 5. Bosius latè agens, & respondens contrariis *in tit. de bonor. public. n.* 6. Bonac. *in comm. opin. p.* 2. *pag.* 17. *col.* 2. *vers.* 3. incipit *confiscari nequeunt bona Ecclesiastica*, Socin. *cons.* 226. *col.* 11. vers. *tertio confirmatur*, & *col.* 12. vers. *ex quibus*, dicentes emphyteusim Ecclesiasticam transire in fiscum, quando, vel ex pacto, vel ex consuetudine, vel ex aliqua Pontificia constitutione esset ad extraneos hæredes transitoria; imo & Alfaro videatur æquiparare emphyteusim Ecclesiasticam, & priuatam *de officio fiscali glossa* 20 §. 10. *Legendus à n.* 258. *ad* 264. ex Cantera *in tract. quæst. crim.* in quæstionibus tangentibus delicti punitionem *n.* 62. sic vt in vtroque casu sit statuendum ex ea ratione, quia bona omnia eius, qui in quodlibet criminum incidit, illa amittit, & appellatione bonorum iura, & actiones continentur *per l. bonorum* 49. *l. mouentium* 93. *ff. de verb. signif.* & sic referat Cantera fisco acquiri; & ita mandatum iudici bonorum confiscatorum; etsi iterum in hoc non videatur amplecti idem Alfaro legendus *sub n.* 61. & 62. qui postea confusè resoluit *n.* 63. & 64. Tamen nos à iam adducta communi distinctione iudicamus non esse recedendum, vt communiorem, & æquiorem.

Et quia iam de hoc puncto habemus resolutio- 31 nem, & praxim cautam in quadam instructione Sancti officij, seu sub certis prouisionibus nostri consilij supremi respondentis cuidam susceptori Sancti officij inquisitionis Abulens. & Segobiens, qui nominabatur Alonso *Fernandez de Mojados* cum verbis sequentibus, aliis omissis, responsum nostrum consilium supremum præbuit ibi. *en quanto a los casos, que dacis que ay en esa Ziudad. de*

*Abila*

*Abila* (quas à fisco petebat Ecclesia Abulen.) *que son censales, aunque en poca suma a la Iglesia, y han echo grandes meioraçiones los que las teniam bien saueis la practica que se ha guardado, que es lo que el Derecho dispone, que si son contratos de emphyteusim, a ora sean poruida, o vidas de dos otres personas, o perpetuos, si tienen aquellas condiçiones, que tiene el contrato emphyteusim, que son, que no las puedam vender, o enagenar, sin requirir primero a la Iglesia, y quando diçem su consentimiento que lleuen, cierta parte del preçio, que dan por ellas, o el* Diezmo, *o la veintena; y que si cesaren de pagar por dos años, otres, que caigan en commisso &c.* (de quibus dico latè *sub cap. fin. de locato*, Vbi DD.) *estas tales condiçiones a vnque sean puestas en contrato que diga, que es deçenso perpetuo, non se entiende, sino emphyteusin. Y si la yglesia, o yglesias las quieren, o de mandan dentro de dos años de el tiempo que se confiscaron al tiempo de la declaraçion de el hereje, han se dedar con todas sus mejoras a la yglesia; por que a quellas condiçiones puestas a si, pareçe que el Dominio directo esta cerca de la Iglesia, y el vtil tiene el que las posca, y a quel vtile, bueluese al directo, quando el señor, que es la Iglesia loquiere de mandor. Pero si el contrato di jese que se lo da açenso perpetuo para siem prejamas, y que pueda vender, y en agenar, &c. contento que pague de çenso cadaño tanta quantia, so pena del doblo, y no pone otra condiçion alguna, entonçes es, de el Fisco, y no tiene que haçer la Iglesia, por que traspaso, a si el vtile, como el directo Dominio, y no puedo nada en su poder, saluo aquella pena, que à de lleuar; y est asi se à practicad, y guardado en los semegantes casos, que han occurrido en la Ynquisiçion* (Nostro Señor prospere vida, honrraz persona) Barçelona XIII. de Hæbrero. A lo que mandaredes el Dean de Toledo (Alonso Fernandez de Mojados) quam refert Quemada *supra post n.9.* vsque ad finem *in dicta quæst.12. fiscali*; quam per extensum lego certificatam *en las instruçiones, que tocam al Iuez de bienes confiscados fol.24.* B.incipit *dict. fol.24. §.3.* à vers. *y o Alonso Fernandez de Mojados.*

32 Et non obstante hac instructione, siue prouisione, ipse Quemada *dict. q.12. in fine*, ex doctrina Bart. *in dicto §. si* de vectigalibus, & Socin. *dict. cons. 266. n.32. vol.2.* late scribentis, atque altercantis, dicentium, quod quando de natura contractus res emphyteuta potest transire in extraneos hæredes, quod tunc potest transire in fiscum. Et quia communiter res emphyteuta Ecclesiæ potest transire in extraneos, & sic in fiscum, quibus assentire videtur Alfaro *dicta glossa 20. de officio fiscali n.263.* dum ait nulla lege emphyteutam impediri in quemcumque ius suum transferre; dummodo id prius notum faciat Domino directi Dominij, *ex l.3. C. de iure emphyteut.* & ob id consuetum esse à Notariis apponi clausulam consuetam in contractibus emphyteusis, vt scilicet dicant; ita vt in Regem, Ecclesiam, vel alium potentiorem, non transmittatur; indeque potuerunt dicere Bossius Vbi supra *in sua practica tit. de bonis public. n.60.* & Farin. *dict. quæst. 25. sub dicto n.36. dict.* vers. *quod imo*, vt quando emphyteusis Ecclesiastica transit in hæredes extraneos tunc quod etiam transeat irreuocabiliter in fiscum; & quod ab eo non possit infra biennium per Ecclesiam repeti; & inde etiam probatur ex doctrina Martin. & Laudens. *in tract. de fisco q.3.* Bald. *in l. fin. ff. de rer. diuis.* Alberic. *in l. cum duobus §. si. ff. pro socio*, Oldrad. *cons.17.* Gig. *de crim. læsæ-Maiest. lib.2. tit. de pœn. crim. læsæ-Maiest. a.6. n.6. videndi q.5. n.8.* Farinac. *dict. quæst.25. de pœnis, in praxi*, dicentium adductam conclusionem de emphyteusi Ecclesiastica, non procedere, quando confiscatio bonorum fit à Iudice Ecclesiastico; quia tunc in ea, venit etiam emphyteusis Ecclesiastica. Quod in praxi admissum in nostro Sancto officio numquam vidi; & sic videtur standum prædictæ declarationi, siue prouisioni nostri consilij, quam & amplecti videtur idem Quemada *in dicta quæst.12. sub. n.6. 7. & 8.* dicens non esse recedendum à praxi, & consuetudine fundata super priuilegio, quod est ampliandum in fauorem causæ piæ per textum *in cap. dilecti de donation. & l. beneficium ff. de constit. Princip.* nec sint mutanda, quæ certam habuerunt interpretationem, vt *in l. minime ff. de legib.* Et sic addo, quod cum ita declaratum est per verba relata adductæ prouisionis incorporatæ in instructionibus Sancti officij, non est ab ea recedendum, & potius cum fundetur in ratione iuridica.

Limitatio inquam dictæ conclusionis de em- 33
phyteusi Ecclesiastica, potest secundum aliquos sustineri; nempe vt etsi non transeat in fiscum emphyteusis Ecclesiastica; at non prohibeatur fiscus, durante vita emphyteutæ delinquentis percipere fructus, & commoditatem illius dominij, quod in emphyteusi habebat ipse emphyteuta delinquens; soluendo tamen annuum canonem directo Domino, & Ecclesiæ, cui postmodum, mortuo condemnato, res emphyteutica, deuoluitur, & reuertitur: ita docent Nell. *de bann. in 1. p.2. temp. q.24.* ad medium, verb. *& ideo* forte dici potest, Gig. *de crim. læsæ-Maiest. lib.2. tit. de pœn. commit. crim. læsæ-Maiest. q.6. n.9.* Et quamuis pro hac declaratione stetisset Farinac. *dict. quæst.25. de pœnis n.58. in princ. per dicta de fideicommiss. in dict. quæst. n.34.* † Tamen idem in vers. *verum sub dicto n.58.* recessit ab hac declaratione ex doctrina Gabriel. *in conclus.75. lib. commun. opinion.* docentis magis communem opinionem DD. esse, in emphiteusi Ecclesiastica ad hæredes extraneos non transitoria (etsi secus in transitoria) nec etiam in vita condemnati fructus rei emphyteuticæ transire in fiscum ex his, quæ latè scripsit idem Gabriel, cuius doctrina in casu occurrenti, & sibi opposita doctrina Gabriel, mutasse sententiam dicit. 34

Et iuxta hæc existimo intelligenda, quæ de hoc 35
emphyteusis puncto scripsit latè Thomas Sanchez *in summa lib.2. cap.19. à n.19. qui n.31.* verius existimauit dari optionem Ecclesiæ, vt intra biennium deliberet, an malit reuocare, quam fiscum habere emphyteutam: ipsum leges distinguentem, & quos adducunt Cassan. *in consuet. Burgundiæ Rubr.2. §.2. in princip. n.10.* Farin. supra Azor. *p.1. instit. moral. lib.8. cap.8. q.11.* Molina *de iust. disp.481. conclus.2.* Bernard. *in pract. crim. canon. cap.132. n.4.* Barbosa *in dicto cap. vergentis de hæret. n.8.* & nouissimè cum aliis Trulenq. & Tamburin. *ad 1. præcept. Decalogi sub iam signatis hic sub* vers. *ad secundam.* Quod si velis pro intellectu iura inter se pugnantia intelligere, leges Faquin. agentem *de quæstione lib.8. cap.63.* Vbi referens vtramque sententiam iam relatam, explicat nouellam Iustiniani de alienatione, & emphyteusi, *& in §. licentiam.*

Ad quartam allegationis partem, ex dictis, bre- 36
uiter dicendum est per verba dictæ instructionis, seu prouisionis consilij supremi in vers. *pero si el contrato dijere, que solo da açenso* ex delicto soluentis, & censum confiscari cum obligatione soluendi reditus census emptori, vt docent cum multis D.

Didacus

Didacus de Cantera *in quæstion crimin. cap.* 1. *n.* 47. Sanchez *dict. lib.* 2. *in summa c.* 10. *n.* 18. Farinac. *de hæresi q.* 190. §. 1. *n.* 18. & supra adducti, Alfaro *de officio fiscali, dicta glossa* 20. *n.* 205. Simancas fundamenta referens *de Cathol. instit. tit.* 9. *n.* 47. & 48. Barbosa *in dicto cap. vergentis n.* 10. & claram rationem reddit, etiam si census sit perpetuus, dicta instructio in supra adducto versiculo; quare non im-

37 moramur. † Solum enim dicimus cum dicto Alf. *sub dicto n.* 205. ex hac confiscatione parum vtilitatis causari fisco, cum ipse teneatur ad soluendum censum; quia qui censum accipit, vendit illud ius in suis rebus. At si emptor hæreticus foret, tunc maius emolumentum ad fiscum ex confiscatione venire certum est, cum reditus alias illi emptori reddendos, debeant præstari fisco, cui per confiscationem pertinent bona hæretici, census emptoris, vt suadetur ex *iam dictis hic, & sub alleg.* 20. cum aliis.

38 Ad quintam allegationis partem, quid in fideicommissis; suppositis quæ adduxi de Maioratibus Hispaniæ *sub alleg.* 15. iam in proposito huius dubij breuiter dicendum est, bona fideicommisso subiecta, vt alienari prohibita, non cadere sub confiscatione, etiam si prohibeatur alienari extra genus certum personarum, puta extra familiam, Bart. *in l. imperator. per illum textum ff. de fideicommissar. libert.* Alex. *cons.* 25. *vol.* 1. Farin. *de pœnis q.* 25. *n.* 32. cum Socin. Ruin. Ancharr. Achiles, Hypolit. Rimin. Gabriel. Antonio de August. Aluar. Mandello, Clar. *in pract. crim.* §. *fin. dict. quæst.* 78. sub vers. *item quæro*, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *casu* 496. *n.* 9. *cent.* 5. quod idem Farin. cum infinitis *à n.* 34. Legendus vsque *ad n.* 44. declarat late procedere, casu, quo testator prohibuerit alienationem in fauorem alterius à delinquente, & quando alienatio perpetua est, & non pro vita tantum delinquentis, nisi testator, etiam prohibuerit alienationem pro vita delinquentis, vel si prohibuerit, adiecta causa, vt conseruentur in agnatione, & familia; nam cum tunc dicatur inductum fideicommissum, non solum in causa mortis, sed etiam in causa alienationis; ideo, quia dicitur illico purificata conditio, succedet substitutus, & non fiscus in dictis bonis alienari prohibitis: ita cum Mandello, Emanuel Suarez, Alex. Rolando, Conrrado, & aliis optimè Farin. *dict. q.* 25. *n.* 35. vbi latè, & ante eum Iul. Clar. cuius sententiam refert *q.* 78. & Plot. *dict. cons. crim. diuers. cons.* 130. *n.* 46. vers. *quia*, dum fecit differentiam inter tacite alienari, & expressè prohibita, vt primo in casu alienatio facta ante euentum conditionis interim sit valida *ex l. seruo legato §. si seruum ff. de leg.* 1. sic vt tunc bona remaneant apud fiscum; donec veniat conditio mortis *per l. statius florus §. Cornelio ff. de iure fisci, & l. cum pater §. hæreditatem ff. de leg.* 2. In secundo autem casu expressè alienatione prohibita, à testatore statim facta alienatione per delictum conditio veniat; & sic excluso fisco, pariter succedat substitutus per textum *in l. imperato.* Vbi Bart. & alij.

39 Et licet contra primam conclusionem hic iactam de fideicommisso, tenuerint Imola *in dicta l. si finita §. si de vectigalibus ff. de damno infecto*, Alex. *in Apostill.* ad Bart. *in auth. ingressi cod. de Sacrosanct. Eccles.* Iason. *in l. si quis ita §. ea lege colum. penult. ff. de verber. oblig.* & Bossius dixerit hanc in puncto iuris posse sustineri *in tit. de bonor. public. n.* 31. Et de vltimo distinctionis puncto inter tacitum, & expressum, etiam tenuerint contrarium Marsil. *singulari* 314. *in fine.* Rub. Alexendrin. *cons.* 154. *n.* 2. Gigas *de crimine læsæ-Maiest. q.* 3. *n.* 4. *lib.* 2. *tit. de pœnis.* Alciatus; *cons.* 783. Oldrad. Paul. de Castro, Romanus, & alij relati per Peregrin. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. Rubr. *de public. bonis post n.* 102. pro quo facere videntur multæ rationes prima facie colatæ per Rolandum adductæ *cons.* 98. *n.* 6. & per Peregrin. *à n.* 99. respondentes contrariis, sed non per hoc est discedendum à prædictis *sub n.* antecedenti † Et Farinac. *n.* 51. porrigit adductam 40 doctrinam in bonis prohibitis diuidi vsque ad certum tempus & in aliis casibus de quarta Trebellianica legitima, exhæredatione &c. vsque ad *n.* 49. vbi leges.

Solum habere poterit confiscatio quoad vitam 41 delinquentis in vsufructu, etiam in præjudicium substituti; quod intelligo in prohibitione tacita; non sic in expressa, & quando prohibitio est pro conseruanda familia; sed tunc eadem bona confiscata per fiscum in casu quo, licet adueniente morte naturali, restituantur ab ipso, iuxta textum *in dicta l. statius florus §. Cornelio, dict. l. cum pater* 77. *§. hæreditatem ff. de legat.* 2. *& textum in l. ex facto §. ex facto*, Vbi Bartol. Imola, Castro Alex. & alij *ff. ad Trebell.* Farinac. cum Bossio, Curtio, Riminald. Clato, Franc. Turza, & aliis *dict. quæst.* 25. *numer.* 34. Vbi explicat; & tu admittes iuxta ea, quæ de vsufructu dixi suprà *sub dicta alleg.* 15. & nonnulla iam de feudo.

Quare, aliis omissis pro complemento addo, 42 quod hæreticus delinquens, potest fideicommissum retinere, quousque per sententiam declaretur, vt notarunt Vasquez *in* 1. 2. *D. Thoma disp.* 168. *cap.* 4. Sanchez *in sum. lib.* 2. *tom.* 1. *cap.* 18. *numer.* 30. cum multis, & Diana *p.* 4. *tract.* 8. *res* 60. vers. *duo secundo*, Vbi præter alios DD. commendat videndos ad hanc quæstionem citatos à Molina *de primog. lib.* 4. *cap. fin. numer.* 31. Vbi eius additionatores, & Molina Theolog. *de iustit. tom.* 3. *disp.* 657. *numero* 3. Mieres *de Maiorat. p.* 4. *q.* 23. quibus addo laconice loquentes Trullenq. *in Decalog.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 15. *sub numero* 4. Tamburin. *ad præcepta decalog. cap.* 1. *de fide* Vbi supra: alia docent videnda in præcitatis, & aliis Doctoribus, & Ausonius *in compend. ad Dian.* verb. *hæreticorum pœna n.* 3.

Ad quintam partem de commenda apud In- 43 dos, quæ solet dari à Regibus nostris pro benemeritis alicuius magni viri. Dubium est, an si iste delinqueret, & in læsam Maiestatem Diuinam, vel humanam, talis commenda applicetur fisco seu incorporetur in bonis Regis, aut transeat ad successores delinquentis. Et in hoc casu, si commenda fuit donata, non solum pro vita delinquentis, sed & filij eius, tunc videtur, vt ea commenda, nec applicetur fisco, nec deuoluatur ad Regem, sed ad filium successorem dicti commendatarij delinquentis, si mors eiusdem delinquentis succedat, quod sequitur sine dubio Alfaro *de officio fiscali glossa* 20. §. 10. *a numer.* 254. *ad* 256. cum iam ante patris delictum filius haberet ius ad prædictam commendam; quod admittit quando pater fieret hæreticus. † Secus si com- 44 misisset in Regem crimen læsæ-Maiestatis ad exemplum feudum possidentis; eo quod tunc videatur, vt cum proprietate consolidetur commenda, & sic dicit defendisse in facti contingentia apud Indos in ciuitate vulgo dicta *De la Plata* anno 1599. & obtinuisse per doctrinam textus *in cap.* 1. *de succes. feud. & tit. si Vasall. feudo priuetur*, cui deferatur in vsibus feudorum. † 45 addens in duobus casibus reddere ad Regem feu-

dum.

dum. Primo si feudum nouum sit. Secundo, si delictum contra Regem committatur. Est enim regulare, & certum feudum ad fiscum non venire; nisi, vt iam diximus. Alia dixit de filio commendatarij delinquente, idem Alfaro supra, *sub. dicto numer.* 254. quod idem procedere in commendis nostrorum Regnorum Castellæ, & aliorum huius coronæ ex eadem ratione fundamentali, videtur dicendum.

## ALLEGATIO XXXIV.

An fiscus teneatur soluere Domino directi Dominij laudemium emphyteusis confiscatæ, propter delictum hæresis, quam fiscus vendiderit alicui tertio sub conditionibus requisitis in alienatione ipsius? Et de aliis remissiuè.

### *SVMMARIVM.*

1 *Canonis perceptio ex emphyteusi, quid sibi velit?* remissiuè *alias laudemium, vt à numero* 2.

2 *Laudemium est lautitium dictum ab eo quod Dominus contractum laudat, quod est vel* 50. 30. 20. 16. 14. *vel* 13. *partis rei emphyteuticæ, quæ venditur pro quolibet centenario præij.*

3 *Laudemium, etiam dicitur quædam reuerentialis obsequij exhibitio, quæ numquam censetur remissa; quia debet semper solui pro inuestitura rei emphyteuticæ Domino directi Dominij.*

4 *D. Antonius Correa de Castro Dominus directus cuiusdam Domus confiscatæ, quam fiscus vendidit, petebat à fisco* 1800. *Dragmas ratione laudemij qui demum fuit condemnatus à nostro consilio supremo inquisitionis vt à numer.* 11. *contra fundamenta illius posita à n.* 7. 11. *&* 16.

5 *Laudemium debetur solui ex qualibet alienatione voluntaria, vt à numero* 18. *& quæ ista sit numeris sequentib. Quid de alienatione necessaria aliquid à num.* 6. 7. 8. 9. *&* 11.

7 *Laudemium de alienatione necessaria rei emphyteuticæ non debetur, & à num.* 8. *&* 11.

8 *Alienatio necessaria emphyteusis, qua non debetur laudemium, qualis dicatur, exemplis monstratur, & n.* 9. *&* 10.

9 *Alienatio ex causa publica dicitur necessaria.*

10 *Laudemium ex alienatione necessaria, non debetur, etiamsi emphyteuta promisisset cum iuramento illud soluere.*

11 *Fiscus sanctæ inquisitionis non soluit laudemium domus ab ipso venditæ, quia necessitate fecit, cogente Domino directi Dominij iuxta qualitates contractus.*

12 *Gabella, nec laudemium debetur, quoties est necessaria venditio in executionem actus præcedentis vigore pacti de retrouendendo.*

13 *Fiscus Dominus directi Dominij litigans pro laudemio sibi soluendo, fuit condemnatus in certa lite.*

14 *Fiscus in materia emphyteusis æquiparatur Ecclesiæ.*

15 *Fisci emphyteuta, potest donare rem emphyteutam, saluo iure fisci.*

16 *Ecclesia volens retinere emphyteusim, quando debeat, vel non soluere laudemium, & quando teneatur soluere duplex secundum aliquos num.* 17.

18 *Laudemium debetur ex contractu de retrouendendo, vt explicatur.*

19 *Alienatio emphyteusis prohibita fieri in manum mortuam, obligat fiscum, vt vendat illam.*

20 *Thesauri decisio* 139. *circa Laudemij solutionem, ex alienatione necessaria, qualiter intelligatur.*

21 *Laudemium debetur ex alienatione emphyteusis necessaria, si procedit ex facto debitoris, non sic si à lege, vt à n.* 22. 23. *&* 24. 25.

22 *Motus Gregorij XIII. circa solutionem laudemij in venditione facta per subhastationem.*

24 *Laudemium, vt non debeatur, debet esse causa vetusta, nec quod procedat ab ipso venditore, seu emphyteuta, & quando talis dicatur.*

26 *Laudemium non debetur ex emphyteusi constituta pro se, & suis hæredibus, sic nec ex reuocatione illius n.* 27.

27 *Laudemium non debetur stante facultate alienandi, quando institutio, vel legatum fieret illis, qui sunt comprehensi in inuestitura, & qui ab intestato succederent, non sic in extraneos.*

28 *Laudemij solutio, iuxta quod tempus debeat fieri ex causa lucratiua & qualiter ex causa oneroſa n.* 29.

30 *Laudemij aliquæ quæstiones insinuantur.*

31 *Relenium, siue peragium, quando debeatur fisco Regio?* remissiuè.

Occasione eorum, quæ dixi de emphyteusi *alleg. præced.* sub vers. *ad tertiam*, ex cuius alienatione solet Dominus percipere decimam pretij partem, vigesimam, trigesimam, aliamve iuxta pactum tempore contractus emphyteuticarij, quæ apud Nos dicitur *deçena, veintena, treintena*, aut *quindena* &c. † Et quæ apud omnes dicitur laudemium, quod nihil aliud est, quam laudatiuum dictum ab eo, quia Dominus contractum laudat, & approbat, præstando suum assensum, quod est apud alios quinquagesima pars pretij rei venditæ; id est, in quo debentur duo pro centenario pretij, vel æstimationis rei empyteuticæ, plus minusvè, iuxta consuetudinem regionis, quæ in aliquibus partibus est *treintena, vicena, siue treçena*, vt pluribus adductis docent Gratian. *discep. forens. q.* 180. *à n.* 1. de quo infinita congerunt Amod. *de laudemio q.* 41. *à numero* 10. *p.* 2. *fol.* 180. Vbi etiam loquitur de sexdecim pro centenario, qui debentur Domino directo ratione inuestituræ, & inductionis in possessionem, quam Dominus pro omni alienatione rei emphyteuticæ facit, videndus Alciatus *lib.* 1. *parerg. cap.* 45. Afflictis *in cap.* 1. §. *illud quoque, de prohibita feudi alienatione per Federic.* 1 2

Vel vt alij dicunt quod laudemium est quædam reuerentialis obsequij exhibitio, quæ numquam censetur remissa per quamcumque concessionem & facultatem alienandi, & aliam similem immunitatem; & quod talis 3

præstatio

præstatio sit de natura contractus ; adeo , vt non debeat fieri extensio , cum semper ipsius solutio videatur excepta : idem Gratian. *discept. forens; cap. 327. ex n. 21.* cum Menochio, & Alex. quibus addo cum pluribus legendus Amato *resol. 84.* vbi agens de illa quæstione quæ censeatur in inuestitura, & emphiteusi comprehensi, *num. 73.* dicens quod laudemiũ debetur Domino pro inuestitura, & possessionis ingressu emphiteusis, scripsit laudemium Domino deberi, etiam quod ab initio dederit licentiam alienandi emphiteusim in quemcumque hæredem, vel successorem ; imo, vt ipse addit ibi *n.* 38. probans cum aliis deberi etiam Domino, quando portio vnius ex emphiteusi in alium cohæredem, vel emphiteutam in antiqua inuestitura comprehensum alienatur cum Zephalo, Reduan. Anchar. Bursat. Capell. Tholos. Lamber. Salon. Tyraquello, practica Papien. Zuchardo Aymo publico, Molina, Bertrando, Maluasi, Riminald. Burg. Lancelloto, Macerat. Surd. Entrigl. Zealos, & aliis.

4 Ideo iam ad dubium propositum, quod occasione cuiusdam litis motæ à D. Antonio Correa de Castro exigente, & demandante à nostro fisco 1800. Dragmas ; eo quod fiscus vendiderit quandam Domum confiscatam inter bona cuiusdam rei fidei, qui ante delictum illam possidebat in calle maiori huius curiæ Matriten. D. Franc. de Castañeda per venditionem factam in eum à dicto fisco, à quo ratione dictæ alienationis, & venditionis instanter flagitabat D. Correa, sibi præstanda fore laudemij causa *dict.* 1800. *dragmas.* eo quod ab antiquo talis Domus esset emphiteusi grauata cum pacto non recadendi in manum mortuam, hoc est in communitatem, & ad soluendum laudemium, si alienaretur iuxta naturam dicti contractus. Et quia, ego Fiscalis huius nostri consilij anno præterito 1658. & 1659. impugnarem allegans contra iurta D. Antonij Correa, quem vici pleno votantium consilio per sententiam visionis, & reuisionis. Ob id vtile existimaui hic vtriusque partis fundamenta repetere, vt sic in re, quæ tunc apparebat difficilis, quoties casus similis occurrat, qui frequens poterit esse, iam clara pro fisco videatur, contra quoslibet alios præstensores.

5 Et licet non sic valida fundamenta Aduocati de Carrillo attulissent pro suo iure, sicut hic excitantur, volui quæ sese mihi obtulerunt in fauorem illius repetere, vt illis fatisfactis, & resolutis, sine nebula maneat in tempore quæstio hæc, & sine controuersia. Militant ergo pro D. Antonio sequentia, & alia infra referenda; nempe, vt ex dictis *hic num. 1. & 2.* deberetur ei dictum laudemium exolui per fiscum, cum ex quacumque alienatione, siue ex testamento inter extraneos, siue legato, donatione, contractu de retrouendendo ; imo & retractus, & iure congrui debeatur, vt plena manu defendit cum infinitis Anton. Niger. *in tract. de laudem.* per diuersas quæstiones, & resumptiue præter illos Riccius *collect.* 1942. vbi etiam addit, quod debetur de re data in dotem, præcedente æstimatione. Imo alij adducti à Gratiano supra dixerunt deberi per alienationem nullam, & inutilem *ibi num. 5.* Tyraquel. *de retractu linag. glossa 2. §. 1. num. 3.* & quando pater donat inter viuos rem emphiteuticam filio, quasi tunc non capiat, tamquam comprehensus in inuestitura, sed ex noua causa ; & noua acquisitione ; quemadmodum etiam in diuisione facta inter fratres, per quam vni assignatur tota res emphiteutica, Zuchard. *in l. fin. num. 38. ff. de edicto Diui Adriani toll.* Surdus *cons. 538. num. 5. lib. 4.* vbi etiam, quod donatio facta comprehensis in inuestitura non proximioribus, inducit caducitatem ; & quia illi non sunt vocati in illum, nec videntur inclusi, & res deuenit ad eos, non per inuestituram, sed per alienationem : ita Sola *in constit. Pedmont. tit. de iure emphit. p. 1. glossa 5. n. 19. in fine.*

Item faciunt pro D. Antonino Georgius Fan. *de laudemio cap. 16. à num. 15.* Anton. Faber. *de laudemio decade 3. errore 1.* Fontanel. *decis. 278. à num. 12.* dum dicunt etiam deberi laudemium ex alienatione necessaria, qualis videtur ea facta à fisco, iuxta dictam naturam contractus, nempe non recadendi in manum mortuam, qualis est fiscus ; eo quod in eo adsit perpetuitas, & alia quæ infra opponuntur aduersus nostram sententiam. 6

Tamen contraria sententia, nempe, vt non debeatur laudemium, quoties, necessitate cogente, res emphiteutica venditur, seu alienatur, tradunt DD. facientes regulam huius exceptionis contra proxime dicta ; sic primus omnium voluit Iason, *in l. fin. cod. de iure emphit. num. 48.* concludens in casu alienationis necessariæ, non esse debitum Domino quinquagesimam ; sic etiam Sylvester Oldrobad. cum 26. DD. *cons. 51. n. 5. lib. 2.* quibus addo Gratian. *dicta discept. 180. num. 13.* quando actus fit ex necessitate. Maynard. *decis. 43. lib. 4.* Riccius *in collect. 421.* ad textum *in dicta l. fin. cod. de iure emphit.* vbi etiam regulam contrariam de soluendo laudemio, limitat pluribus modis, & *collect. 32. ad dict. l. fin. § quinquagesima, & in dicta collect. 1942. in fine* ad quam explicandam ponit diuersos casus Anton. Niger. *lib. 1. de laudem. cap. 2. q. 4. ex n. 15.* & Laserte *in tract. de decima vendit. cap. 19. num. 98.* extendit ad cæteros casus, quo quis, lege cogente debet vendere. 7

Quod exemplicatur modis sequentibus, veluti, cum venditur Domus ad ampliandum Macellum, & quando Nauis Viuentorum contra Præpositum nauigantium defertur in portum à quo discesserat, vel alium in quem non erat sequendo certam viam, & quando aquarum penuria exteri accedunt ad Molendina aliena ; non enim dicunt DD. in his casibus deberi Vectigal. aliàs solitum solui *ex doctrina leg. Cæsar. & l. seq. §. si propter pter necessitatem ff. de publican. & Vectigal. l. 1. cod. de naufrag. lib. 10.* vbi D. Franc. de Amaya. Item quoties bona emphiteutica communi vtilitate omnium, & causa publica contingat vendi, vt iudicauit Senatus Parisienſ. teste Gerardo, Maynard. *dicta decis. 43. &* Senat. Tholos. teste eodem, *decis. 51.* 8

Et idem dixit cum infinitis Anton. Niger. *lib. 4. de laudemio quæst. 6. & dict. lib. 2. q. 4 sub num. 34.* de distractu contractus ex causa publica, *qui & in num. 39. ex l. si quando, l. omnes l. ædificia, cod. de operibus public. cum multis,* vt quamuis fit venditio ad extruendam Ecclesiam ad augenda publica ædificia, & de vendendo loco ad erectionem furcarum, ad propugnaculum pro defensione, & pace ciuitatis, ad ampliandam Plateam, referens, quod anno 1625. imperante Pontifice Romæ Memoriæ Vrbano VIII. dirui Domus plures ad reddendam tutiorem arcem S. Angeli, arcem dilatando, nihil exolutum fuerit præter im- 9

plicitum earum valorem, nihilque pro laudemio, aut futuro canone; imo & ampliant alij à Nigro relati *ibi n.* 41. quando alienatio est necessaria ex causa priuata cum publica; item & ex sola priuata, vt si socius cogeretur emere rem indiuisibilem.

10 Et in tantum est verum, quod alij Doctores extendunt, etiam si emphiteuta promisisset cũ iuramento in casu alienationis soluere laudemium, Surdus *decis.* 305. *n.* 30. Seraphin. *de priuileg. iuram. n.* 52. videndus *à num.* 5. idem Anton. Niger. *n.* 44. cum pluribus, dicens *n.* 45. procedere etiam si inter Dominum directum, & emphiteutam fuisset conuentum, vt in quibuscumque casibus contingeret vendi rem concessam in emphiteusim, soluendum esse laudemium, & etiam si in instrumento concessionis emphiteusis esset concessa, vel negata facultas alienandi, sine laudemio non deberi; quia pactum obligat hominis voluntatem, non necessitatem *ex l. pater in princip. ff. de leg. 3. cap. sicut de consecrat. dist. n.* 1.

11 Ex quibus sufficienter probatur fiscum nostrum numquam fuisse obligatum ad soluendum exactum laudemium dicto D. Antonio, præsertim, quia ipse fiscum obligauit iuxta conditionem illius emphiteuticæ Domus, vt eam venderet, sicut apparuit ex meritis processus; & sic militare doctrinam, quod quando, cogente Domino, siue causante ipso emphiteuta necessitatem vendendi, veluti cum acquisiuit de iure, vt accidit in casu nostro, in quo fiscus ex delicto hæretici possessoris illam demum confiscauit, & acquisiuit, vel quando ex pacto ex concessione emphiteutica conuenisset, ne in Ecclesiam, & simile, caput mortuum, seu verius numquam moriturum alienaret; nam tunc si Dominus nollit Ecclesiam, aliamve communitatem, sibimet emphiteutam, & obligatam ad canonis solutionem, & obliget, vt talis Ecclesia; siue communitas alienet, euacuando manus suas à re emphiteutica, ille Dominus obligans, & coërcens, non poterit consequi laudemium ex acquisitione facta ab Ecclesia, vel alia persona inhabili; quia in quantum ad personam, quæ vendere cogitur, idem est, ac si numquam fuisset venditum: nam non factum, & factum, non durare procedunt à pari, Decius *cons.* 380. nec dici factum, quod fuit reuocatum, vel suum non habuit effectum, Surdus *cons.* 380. Goncalez *ad regul.* 8. *cancel. glos.* 45. §. 3. *à n.* 5. & pluribus aliis rationibus Anton. Niger. videndus *dicta q.* 4. *p.* 2. *à n.* 54.

12 Vnde resultat, vt quoties est necessaria venditio, quia fit in executionem actus præcedentis, seu vigore pacti de retrouendendo, nec debeatur gabella, nec laudemium ex tali venditione, vt dixit Surdus cum aliis *decis.* 305. *à n.* 33. & eidem procedet, quando ex præcepto legis mortuæ nullo facto hominis intercedente, alienantur emphiteutica: nam cum tunc iam omnes teneantur legi parere, non sit mirum, vt alienans sit liber à solutione laudemij, & hoc, siue necessitas causata sit à principio, seu causa sit antiqua, siue noua, & superuenerit, Surd. *dict. decis.* 305. *n.* 33.

13 Et ita è contra in quodam casu, in quo fiscus erat Dominus directi Dominij, qui petebat propter quandam alienationem emphiteusis necessitatem necessariã sibi exolui laudemiũ, fuit illi denegatum in senatu Parisien. vt refert Papon. *arresto* 23. *l.* 3. *tit.* 2. *de iure Dom.* Roland. à Valle, Bursat, Anton. alij, quos sequitur, & refert Anton. Niger. *dict. quæst.* 4. *tom.* 2. *n.* 15. † Et quod in materia emphi-

14 teusis fiscus æquetur Ecclesiæ dixit Gratian. *discept. ferens. cap.* 377. *n.* 30. & 31. *ex regula cap.* 11. in verb. *iure minoris de in integr. restit.* † Et quod 15 emphiteuta fisci, possit donare rem emphiteutam, saluo iure fisci, *ex l.* 1. *cod. de fund. patrim. lib.* 11.

Et quamuis arguatur non procedere æquiparationem fisci ad Ecclesiam Dominam emphiteusis; 16 imo quod, & Ecclesia tenetur soluere laudemium, quoties vult retinere emphitheusim; hoc quidem posse sustineri tantum, quando Ecclesia per viam venditionis legati, alteriusve modi acquisitionis, hominis facto acquireret; non vero si retinuisset legis ministerio, vt accidit in nostro casu, in quo per delictum rei fidei, vocati *Raphaël*, fiscus fuit Dominus factus. Quo in casu, esto quod D. Anton. Correa consensisset retentioni, non poterat fiscum obligare, vt solueret laudemium, sicut multis adductis probat Anton. Niger. *de laudem. dicta p.* 2. *q.* 12. *art.* 3. *vbi à p.* 131. firmat, vt quoties expresse Pontificia lege, Ecclesia prohibita est adquirere emphiteusim, nequeat ipsa retinere emphiteusim, siue sæcularem, aut Ecclesiasticam, qui *à n.* 32. latè resoluit quæstionem, an Ecclesia teneatur ad solunem laudemij, quando est capax acquirendi, in qua pluribus etiam fundamentis resoluit, vt teneatur scilicet ad solutionem; quia est onus reale, & annexum bonis emphiteusis, Iason *in l.* 2. *cod. de iure emphit.* & quia successor vtitur iure sui authoris, & cum aliis Gratianus *dicto cap.* 327. *n.* 24. vers. *quinta conclusio*, vbi quod pro laudemiis præstandis competit hypotheca.

His obest idem Anton. Niger. contra fiscum, 17 dum *dict.* 2. *p. de laudem. q.* 2. *n.* 6. quod quando Ecclesia titulo venditionis, vel alio titulo oneroso vel lucratiuo ageret extra manus suas ponere rem emphiteuticam, debetur solui duplex laudemiũ, vnũ ab Ecclesia alterum ab acquirente ab Ecclesia; quia sicut dicunt multi à Nigr. relati *dicto lib.* 1. *q.* 21. *à n.* 27. ex omnibus contractibus celebratis in emphiteusi, debetur multiplicitas laudemij, & ne dum in pura, & simplici dispositione, sed etiam in conditionali, cum sufficiat semel fuisse adimpletum, & sit inde quæsita actio, eo adimpleto, *ex l. cum vxori cod. quando dies legati cedat*, *l. siquis hæredem ff. de instit. & substit. sub condit. l. ex facto* §. *si quis autem ff. ad Trebell.* quibus iuribus probat Oldrad. *cons.* 21. quod si grauatus fuerit hæres, si sine filiis moriatur, relicto filio, qui momento tantum patri superuiuat, excludi substitutum; & sic laudemium soluendum, si momento res fuit, apud Ecclesiam. † Et amplius facit pro D. Anton. nam 18 quemadmodum in contractu de retrouendendo debet solui laudemium, quo fieri videtur ex causa necessaria; & sic in casu, de quo est quæstio per doctrinam, quam refert Gratian. *dict. cap.* 180. sed neque dictum de Ecclesia, nec dictum de retrovendendo obstat, cum de hoc Gratianus amplecti videatur contrarium *à n.* 6. vbi cum Boërio idem dicit de retractu, & in retrouenditione facta vigore Dominij, reseruationis appositæ in venditione, in qua nec gabella, aut laudemium, debet solui; quia hæc veniunt quasi ex necessitate primi contractus, vt ample docuit Surdus *dict. decis.* 305. *per totam*, solumque habere locum, quando retrovenditio facta fuit ad placitum venditoris, appositio tantum pacto, vt si retrouenditio fieret, manetet obligatus ad præferendũ venditore prædij, primum cum in hoc casu conuentio, aut pactum, non coarctant retrouentionem; indeque oriri, vt talis venditio non sit necessaria, sed potius in se libera, & voluntaria, ex qua debebitur laudemium;

secus

secus in nostro casu ; & addit Grabanus *n.* 15. & 19. eo magis procedere, in casu, de quo fuit interrogatus ; quia conuentio , & pactum non fuerunt apposita in limine contractus, sed ex interuallo ab eodem emptore; & ob id resoluit ratione noui contractus laudemium tunc deberi ; nec dictum de duplici laudemio exsoluendo in vers. *his ob est*, cum ex dictis supra in casu necessariæ alienationis non
19 debeatur. † Cumque in dicta emphiteusi super relata Domo contineatur sub instrumento clausula prohibitiua , vt transferatur ad manum mortuam; & iuxta hanc considerationem D. Antonio petente, & litigante, nostrum consilium supremum condemnauerit fiscum , vt venderet talem Domum, vt facit ; sequitur quod quia necessitate coactus, vendidit liber remaneret fiscus ab onere prætenso de soluendo laudemium, cum solum correspondeat venditioni voluntariæ non inquam necessariæ ex doctrina textus *in l. cum fidei ff. de fideicommis. libert. l. cod. de fundo dotali* cum vulgatis.

20 His vero omnibus fortiter oppugnat *decis.* 139. *Thesauri* , & quod cum multis videtur Gratianus concludere *discept. forēs c.* 544. vbi postquā resoluit cū Tyraquello *de retractu* §. 1. *glossa* 14. *vsque ad* 8. Azebed. *in l.* 7. *tit.* 11. *lib.* 5. *recompil. à n.* 72. vt sit locus retractui in datione in solutum , quæ habetur loco venditionis, nec solum quando est voluntaria , quia fit ab ipso venditore creditori , sed etiam in necessaria facta à iudice per executione rei iudicatæ ex quo præcedit factum debitoris , qui prius sponte debitum creauit ; indeque censeri adjudicationem necessariam, quamuis fiat à iudice, cuius factum in hoc censetur factum patris , quasi ex præcedenti debitoris contractu hoc faciat , cum semper debeat attendi origo obligationis , quæ si est, voluntaria, operetur, vt quod deinde sequitur, sit voluntarium , sicut ex aliis rationibus , & fundamentis concludit Tyraquel. *in dicto* §. 1. *glossa* 14. *à n.* 13. *ad* 17. & sit magis communis opinio, vt sequuntur Matienzo *in dicta l.* 7. *glossa* 7. *tit.* 11. *lib.* 5. *recomp.* Gomez Arias , Peralta, Ioan Faber, & Albericus *in l. si prædiū cod. de euiction.* Zyfuentes , Anton. Gomez , idem Arias *in l.* 50. *Tauri*, Guttierr. *pract. quæst. lib.* 1. *q.* 157. vbi ampliat procedere etiam , si res immobilis adiudicetur alicui tertio per iudicem pro debito, Azebed. & alij, quos sequitur Gratian. *dict. cap.* 544. *ex n.* 17. vbi etiam resoluit cum Thesauro supra ex *n.* 19. laudemium deberi ex causa, & alienatione, quæ fit ex necessitate pro debito , & quando per iudicem dantur bona in solutum subhasta creditori , vel alteri tertio; eo quod alias aperirentur viæ fraudibus , dum homines , vt euitarent solutionem laudemij fingerent se debitores ex aliqua causa, patiendo sua bona subhastari.

21 Sed adhuc omissa, quod Speculator teneat contrariam in datione in solutum, *tit. de empt. & vendit.* §. *nunc dicendum* 2. vers. *sed pone statutum*, cum aliis per Roland. *cons.* 21. *lib.* 1. *in punct. est resoluendum*, vt ratio vera, propter quam laudemium tunc debetur; est quia ista alienatio procedit ex facto debitoris sic habita , vt si ipse debitor dedisset in solutum huiusmodi, quæ subhastantur, indeque deberi laudemium actione optima Franch. *decis.* 277. Ioseh Ludoc. *decis. Perus.* 60. Alciat. *cons.* 433. cum
22 aliis idem Gratianus *supra n.* 20. † At facit in proposito pro fisco motus Gregor. XIII. qui loquens de iure cōgrui in fundo solo, seu Domo vēdita à Domino volente sua spōte vendere videtur iusta communē intellectum DD. venditionem factam fuisse per subhastationem , mediante iudicis decreto, ad instantiam creditoris ; & sic adaptari ad nostrum casum, vt refert Gratian. *d. c.* 544. qui dicto *c.* 227. *a n.* 45. vsque ad finem præstat rationem, Rota corā *Orano Romana Domus* 11. Dec. 1587. & 22. Iunij 1588. & 13. May 1591. quam refert, & sequitur Card. Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. l.* 22. *tit.* 28. *n.* 10. late Alictis *decis.* 191. *n.* 1. Tyraquel. *dicto* §. 1. *glossa* 14. *n.* 10. resoluentes, quod ex alienatione facta per emphiteutam vigore motus proprij Greg. XIII. non inducitur aliqua deuolutio; quamuis non fuerit requisitus Dominus, cū dicatur actus necessarius, qui non comprehenditur in statutis loquentibus de alienationibus. † Indeque Tyraquel. quem 23
sequitur Gratianus non deberi laudemium, nec alia, quæ ex veris alienationibus; dum tamen non fiant à iudice, præcedente facto debitoris, cum iam tunc (vt dictum est supra) factum iudicis haberetur pro facto partis, & diceretur alienatio voluntatia.

Quare , vt non debeatur laudemium dicendum 24
est, debere causam esse vetustam, non procedentem ab ipso debitore, seu emphiteuta, vt declarāt Vrsilis ad Afflict. *dict. decis.* 192. *n.* 1. Tyraquel. *dicta glossa* 14. *n.* 14. *ad* 17. Gratiam *dict. cap.* 227. *n.* 46. cum Bald. & Aretino , concludens cum eodem Mantica *de tacitis & ambig. dict. lib.* 28. *n.* 11. quod quando venditio fuit facta ex necessitate æris alieni contracti per emphiteutam , Dominus est præferendus , qui debet acquiri , vt consentiat , quasi tunc dicatur alienatio voluntaria, quæ habuit initium voluntarium; licet effectus alienationis necessario subsequatur. † Imo addunt tunc fore neces- 25
sariam , cum quis sine facto suo obligatur lege; quod videtur esse propriissimum nostri casus , in quo iuxta decisionem *l. fin. cod. de iure emphit. in princ.* quæ disponit seruari in cōtractu emphiteusis pactiones partium; ita hic, cū ex clausula dictæ emphiteuticę Domus, numquā potuerit ipsa remanere apud Fiscum, nisi Domino consentiente, institutore scilicet emphiteusis. † Quæ distinctio amplius con- 26
firmatur; nam quemadmodum, quando emphiteusis constituitur pro se, suisque successoribus ex hac transmissione , non debetur laudemium , dum filij succedunt, cæterique, qui appellantur sui hæredes; eo quod hęc dicitur proprie noua acquisitio, ad hoc vt debeatur laudemium, in tantum, vt si fiat renouatio emphiteusis in persona filiorum , illud non soluatur , cum non acquirant de nouo , sed continuant Dominium *ex vulgata l. in suis ff. de liberis, & posth. l. cum miles in princ. ff. ex quibus caus. maiores* §. *serui instit. de hæredit.* quæ ab in test. deferuntur , & in specie docent Bald. *in c. quæ in Ecclesiarum col. penult. n.* 36. *de constit.* vers. *extra quæro quando fit renouatio*, Decian. *cons.* 330. *col.* 2. vers. *ex ista ratione*, vt refert Gratian. *dict. c.* 227. *ex n.* 6. *qui & si num.* 10. parum constans videatur, sed sub *n.* 35. cum Franch. *decis.* 347. post Amod. *de laudem. q.* 31. Rodean. *de reb. q.* 11. *in princ. tit. de laudemiis n.* 16. & 17. † Ait vt dum omnes DD. volunt non 27
esse soluendum laudemium , stante facultate alienandi , loquantur, quando legatum, vel institutio fieret illis, qui sunt comprehensi in inuestitura, & qui ab intestato succederent ; non autem quando relinqueretur penitus extraneo ; & sic non deberi à comprehenso in inuestitura , decisum negatiuè docent Anna *in alleg.* 106. Riccius *col.* 31. super dicta *l. fin.* vers. *quinquagesima cod. de iure emphit.*

Sub præhabita distinctione legis , & hominis, 28
etiam in alienatione necessaria ad effectum, vt debeatur , vel non laudemium ; item & alienationis

voluntariæ clarescit tota præfata ingens difficultas; & sic iam pro complemento, si dubitetur, quando sit facienda laudemij solutio; respondeo vt si sit ex causa lucratiua acquisitio emphiteusis, tunc facienda sit æstimatio secundum tempus, quo
29 transfertur.† Quidquid aliud sit, quando fieret ex causa onerosa; quia tunc inspicitur pretium illius temporis, quo fit venditio iuxta *dict. l. fin.* vers. *& ne auaritia cod. de iure emphit.* Sylvester *cons.* 54. *num. fin.* Gratian. *dicto cap.* 225. *n. fin.* & quomodo sit, qualiter soluendum dico attendendam esse loci
30 consuetudinem, Riccius *super dict. collect.* 31. *in fine* Franc. Marc. *decis.* 612.

Et ad nonnullas quæstiones de laudemio, præter longam tractationem, quam de hoc tractatu nouissimè fecerunt Amod. & Anton. Niger. leges,
31 quas bene cum multis scribit Amato *p.* 2. *res.* 23. *& res.* 67. *p.* 2. *& res.* 75. *&* 79. item resoluit. 84.

Vbi num. 49. cum multis ait, quod releuium debetur fisco Regio à refutatario feudi, & à refutante; item *num.* 50. *&* 51. quod vita, militia, & peragium, debetur per refutatarium feudi, & quando, & de quibus iam dixi *sub cap. Ecclesia sanctæ Mariæ de constit.* quæ quia ad propositum nostræ materiæ non faciunt, omittuntur.

---

## ALLEGATIO XXXV.

Confiscatis bonis filij-familias delinquentis, aut hæretici, an etiam confiscetur peculium aduentitium? Et quid si in eo pater familias nullum habeat vsumfructum? Et quid de Castrensi peculio, & profectitio? Et quid de legitima? Et an publicatis bonis ob delictum patrisfamilias, publicetur vsusfructus, quem habet iure patriæ potestatis in bonis filij? Et quid de peculio.

### *SVMMARIVM.*

1 *Peculium in vsu iuris significat pusillam pecuniam, siue pusillum patrimonium ex bonorum vniuersitate detractum, & est filij, aut serui, n.* 2. *& hoc quadruplex, vt n.* 4.

3 *Peculij ratione consistit naturalis obligatio inter patrem, & filium.*

4 *Aduentitium peculium est quidquid aliunde, quam à patre obuenit filio.*

5 *Peculium aduentitium filij ob hæresim patris, non confiscatur. Quid ob hæresim filij in proprietate, & vsufructu à n.* 6. *in quo triplex est sententia n.* 7. 8. 9. 10. 11. 12.

13 *Aduentitium peculium, in quo pater nullum habet vsumfructum, qualiter valeat ex delicto patris, aut filij confiscari n.* 14. *&* 15.

16 *Bona acquisita per filium post hæresim patris, ipsimet patri omnino acquiruntur.*

17 *Filius numquid de tertia parte bonorum patris, valeat disponere in hoc Regno, & n.* 18.

19 *Castrense peculium, seu quasi castrense ob hæresim patris, quando confiscetur, vel non n.* 20. *&* 21.

21 *Castrense peculium tale dicitur, quia procedit à militia.*

22 *Castrense peculium patri acquiri aliqui existimarunt.*

23 *Castrense peculium ob hæresim filij confiscatur in sancto officio inquisitionis explicatur à n.* 24.

*alij non confiscari, sed patri acquiri dicunt, excepto crimine læsæ-Majestatis humanæ, vt n.* 25.

24 L. filius familias 3. cod. de bonis præscriptor. n. 25. & 26.

27 *Peculium quasi castrense dicitur, quod ex aduocatia, & magisterio filio acquiritur, de quo libere disponit filius n.* 28.

29 *Peculium quasi castrense ob hæresim, & crimen læsæ-Majestatis potius est, vt confiscetur vt num.* 30.

31 *Profectitium Peculium dicitur quod ex operæ Patris comparauit filius, cuius est eadem causa inseruire filio vt n.* 32.

33 *Profectitium Peculium ex delicto filij etiamsi à patre habeat facultatem donandi quando confiscetur aut n.* 34. 35. *&* 46. 47. 48. 49.

34 *Peculij profectitij bona dicuntur Patris & n.* 35. *ibi explicatur. Quemada* 36.

35 *Legitima filio deferenda quando ex delicto Patris aut hæresi filij confiscetur Patre viuente quæ loco alimentorum datur à Patre filio Incarcerato, imo ad id cogi potest vt n.* 39. 46.

41 *Vsus-fructus num publicetur publicatis bonis Patrisfamilias cum competit Patri iure patriæ Potestatis n.* 42. 43. 44.

44 L. si postulauerit ff. ad leg. Iuliam de Adulter. 3. §. sed vtrum *vers.* magis ff. de minoribus l. certum ff. familiæ Erciscundæ n. 45. & 46.

50 *Filij ortodoxi de hæresi paterna priuantur legitima & alimentis aut si Pater delinquat in Principem & quid tutè retineant in foro conscientiæ n.* 53.

54 *Confiscatio bonorum non procedit contra filios ex delicto paterno extra hæresim & læsam-Majestatem humanam.*

SVPPOSITO quod peculium in 1
vsu iuris pecuniam pusillam significat, siue pusillum patrimonium ex bonorum vniuersitate detractam, & seorsum constitutum quod rei certæ vicem habeant, totius patrimonij intuitu, *l. depositi* 5. §. *peculium ff. de peculio*, quo sensu apud Celsum *in l. si chorus* 79. §. *his verbis ff. de legat.* 3. Proculus ait, *audiuisse se rusticos senes ita dicentes pecuniam sine peculio fragilem esse; peculium appellantes quod præsidij causa seponeretur in repentinos; quippe & extraordinarios vsus, & sumptus*; sed illud proprius, quod filius-familias ex bonis patris eius permissu possidebat solus, aut Dominus à sua pecunia, & rationibus superauerit, vt peculium serui sit, sicut accipiunt DD. explanantes Iustinianũ *in* §. *actiones* 10. *cum iuribus concordantibus instit. de action.* & sic dicunt *peculium dumtaxat esse eorum, qui in aliena potestate sunt*; pater enim fam. peculium habere non potest; quemadmodum nec seruus bona, *l. pater familias* 182. *ff. de verb. signific.* notat in alleganti quæstione Anton. Faber. *lib.* 10. *cap.* 8. † Et supposito etiam *peculium esse, quod pa-* 2
*ter, vel Dominus filium suum, vel seruum pro suo iure tractare patitur*, vt definiuit S. Isidor. *lib.* 5. *ethymologiar. cap.* 5. vel vt melius ex sententia Tuberonis definit. Vlpian. *in l. depositi* vers. *peculium ff. de peculio*, vt sit, *quod seruus Domini permissu separatum à rationibus Dominicis habet* deducto inde, *quod Domino debetur*; & sic de peculio filij-familias, cui, sicut seruus illud donatum habere censentur

censentur permissumque, & separatum à rationibus Dominicis; ita & peculio in filio haberetur.

3 Et supposito item quod peculij rationis naturalis obligatio inter patrem, & filium consistit *ex l. naturaliter 13. l. id quod l. frater à fratre 38. §. quæsitum ff. de condit. indebiti, l. depositi. 5.* vers. *peculium, l. nec seruus 41. ff. de peculio, l. serui 14. ff. de action. & obligat.* quod, & si efficacem actionē nō elargiatur, Domino tamen iure retentionis succurrit: *argum. leg. per retentionem ff. de vsuris* de quibus, & aliis Anton. Pichard. *in dicto §. actiones à num. 20. & 35.* plures cumulans ait *num. 31.* cum Franc. Cald. Pereira, Didaco, Spino, & Donello *lib. 9. comment. cap. 9.* vbi Illiger. D. Ioan. Chumacero *in decad. disp. 9.* cum aliis, quadruplex esse peculium, profectitium scilicet, aduentitium, castrense, & quasi castrense de quibus nos agere intendimus, iam ad punctum quæstionis loquamur.

4 Ad primam ergo allegationis partem, supposito inquam, quod aduentitium peculium est quidquid aliunde quam à patre, obuenit filio, siue ignorante patre, id factum sit, siue inuito. Et quod huius peculij proprietas, est filij ex constitutionibus, & vsusfructus patri quæratur, & hoc amplius possessio, & administratio patri concessa ad eum modum, qui constituitur, *vt in l. fin. §. vbi autem* cum sequentib. *cod. de bonis quæ liberis l. 3. tit. 6. p. 4.* vbi late Gregor. Lopez, *& in l. 7. glossa 1. tit. 2. p. 3. & in l. 5. tit. 17. p. 4.* Pinel. *in l. 1. p. 2. ex num. 66. cod. de bonis matern.* DD. *in*

5 *l. 1. §. 1. ff. pro donato* † De quo dixerunt, vt ob hæresim patris non confiscetur, nec quoad proprietatem nec quoad vsumfructum, viuente patre, Sanchez cum multis *lib. 2. sum. cap. 16. num. 9.* Azor. *inst. morali p. 1. lib. 8. cap. 12. quæst. 15.* Farin. cum aliis infinitis *de hæret. quæst. 190. §. 1. num. 27. & in praxi sub quæst. 24.* Barbosa cum Cantera, & Azebedo *in cap. vergentis de hæret. num. 13.* vbi cum Franc. Lucano *in tract. de fisco p. 2. princ. tit. de public. bonor. n. 3.* Menoch. *rem. 9. de recuper. n. 66.* Sanctarelo *in tract. de hæret. c. 18. n. 3.* Sanchez *dicto lib. 2. cap. 15. num. 9.* Mendez *à castro in l. cum oportet num. 85. & 92. cod. de bonis quæ liber.* Peregrin. *de fisco lib. 5. tit. 1. n. 128.* Ascanio, & Maranta, ait aduentitiorum proprietatem, etiam ob filijfamilias crimen non publicari, sed manere apud patrem consolidatam, cum ipsorum vsufructu ad patrem pertinente.

6 Sed quia lego alios DD. docentes, non solum publicari ob hæresim filij proprietatem peculij aduentitij, verum, & eius vsumfructum; eo quod cum filius ob crimen hæresis, non sit amplius sub patria potestate, & vsusfructus in bonis aduentitiis filiorum, pertinent ad patres ob potestatem, quam in illos habent, vt patet in *l si ex causa §. Papinianus ff. de minor.* inferunt confiscata proprietate, & etiam confiscari eius vsumfructum; quia consolidatur cum illa, ita inter alios Simanch. *de cathol. instit. tit. 9. n. 18.* Azor. *tom. 1. mor. lib. 5. c. 7.*

7 *q. 8. & lib. 8. cap. 12. q. 15.* † Alij vero tradita allegando in tract. de crim. læsæ-Majest. lib. 2. tit. de pœnis q. 13. n. 4. & ante Bald. *in l. 1. cod. de bonis quæ liber.* Corneus *cons. 208. ad fin. lib. 3.* aliter tenent per rationes traditas à Gomezio *variat. resol. tom. 2. de contract. cap. 15. tit. de seruit. n. 18. in princ.* inter quas, quod cum scilicet vsusfructus, quem pater habet in bonis filij non sit transmissibilis ad extraneos hæredes, consequēter etiam non sit trāsmissibilis in fiscū qui habetur loco hæredis, *l. 2. cod. ad leg. Iul. de vi, l. eorum ff. ad leg. Iul. Majest. l. 4. ff. de iure patron. l. 1. & ibi glossa*, & communiter DD. *ff. de bonis quæ liber. l. 3. & ibi etiam DD. ff. de interdictis, & releg.* & quia factum filij præjudicare non potest iuri acquisito patris, Sanctarel. *de hæresi cap. 18. dub. 1. n. 5.* Sayrus *in claui Regia l. 9. cap. 7. n. 5.* Ferd. à Castro *in opere morali tom. 1. tract. 4. disp. 5. punct. 10. n. 28.* de quo sunt videndi Azeued. *in l. 1. tit. 3. lib. 8. recompil. n. 12.* Molina *de iust. disp. 140. & 229.* Octauian. Chacheran. *decis. pedmont. 94. n. 9.* Sanchez *dicto cap. 5. n. 11.* cum aliis; ideo nobis visum est altius iuxta iuris regulas hoc dissoluere. † Et quod patri sint reseruādi vsusfructus 8 non tamen proprietas, præter adducta, probant multi relati à Menochio, & à multis aliis recentioribus *de recuper. possess. rem. 9. n. 65.* Petr. Paul Parisius *cons. 157. lib. 4.* Primo per textum *in l. si stipulauerit §. iubet lex ff. ad leg. Iul. de adulter.* ibi: *proinde in communi partem publicamus in proprio, cuius vsusfructus alienus est, nudam proprietatem,* & ex *l. quinque legibus, cum l. sequenti ff. de bonis damnator.* ibi: *& omnes omnino maritus actiones saluas habet contra fiscum,* & per hoc putant idem statuendum de patre, vt nimirum salua sit ei actio in vsufructu; item quia cō fiscantur propter delictū, etiam minoris ætatis 25. annis bona licet alienari non possint, *l. clarum cod. de authorit. præst.* ergo etiam filij familias bona confiscari posse; licet alienari nequeant sine patris consensu; deinde quia pater iudicati actione de peculio tenetur *l. 3. §. idem scribit ff. de pe ulio*; & ob id in nostro casu nō posse occupare filij peculium, sed fisco tradere teneri.

Alia Doctorum turba acerrimè defendit pro- 9 prietatem, & vsumfructum acquiri patri, nec confiscari, à fisco, & hoc *per l. 3. §. sed vtrum ff. de minor.* ibi: *licet aliquo casu peculium ad filium spectet, vt puta si patris eius bona à fisco propter debitum pecuniarium occupata sunt; nam peculium eius ex constit. Diui Claudij separatur*, inferentes quod si peculium profectitium reseruandum est filio, patris bonis à fisco occupatis; igitur, & è contra peculium aduentitium reseruandum patri, bonis filij occupatis à fisco. Secundo *ex l. 3. cod. de bonis damnator*; vbi rescriptum est non publicari peculium castrense; & sic multo minus peculium aduentitium publicandum fore; sed quod pater illud obtinebit, vt significauit Alex. Imper. in verbis ibi: *si filius tuus cum esset in potestate, in insulam deportari meruit, peculiū eius, nec quod in castris acquisiuit, vel quod ei militaturo donatū, auferri tibi debet.* Tertio probant *ex l. vlt. §. filiis cod. de bonis quæ liber. & l. 2. cod. de castr. pecul. l. 12.* vbi cautum est non licere filio fam. alienare, in quibus pater vsumfructum habet, & non licere alia bona, præterquam Castrensia alienare sine consensu patris; & sic nec posse illa in fiscum transferre, delictum committendo. Vltimo *ex l. cū ancillis cod. de incestis nupt.* in illis verbis: *omnibus bonis eius ciuitatis curialis fuerat mancipandis, si patria potestate fuerit liberatus, nullosque habeat liberos, vel parentes, vel etiam propinquos, qui secundū legum ordinem ad eius successionem vocentur.*

Hanc sententiam, vt communem acerrimè de- 10 fendunt Socin. Iunior. *cons. 77. num. 8. lib. 2.* Ruin. *in cons. 24. lib. 5.* Roland à Valle *cons. 56. num. 10. lib. 1.* Couarr. *l. 2. c. 8. n. 7. variar. resol.* Menoc. *supra n. 65.* Anton. Pereg. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 128.* Farin. *de delictis, & pœn. q. 24. n. 5.* vbi cum Bart. Paulo de Castro, Imola, Salycet, Diez. Cōrado, Bossio, Duenas, Abbate, Ploto, Nello, Gigant. Ruin. Parisio, & aliis, Capella Tholos. *decis. 120.* quæ dicit in hoc

casu sic iudicatum, Boher. *decis.* 7. *n.* 10. *clem. de patria potestate effectu* 2. *a n.* 35 Honded. *cons.* 91. *num.* 25. vbi aliis relatis testatur de communi, & propterea dixisse Bartol. *in l. siquis in tantam cod. vnde vi*, Menoch. *dict. rem.* 9. *n.* 65. Alciat. *respons.* 522. *n.* 3. & 4. Placa, *in epitome de delictis cap.* 23. *n.* 11. vers. *secundo concussuri*, Crot. Marsib. Tyraquel. & alij relati à Farinacio *sub dicto n.* 5. vers. *& propterea* constitutionem dictæ leg. siquis in tantam punientem inuasores bonorum suorum propria authoritate in amissione dictorum bonorum, non habere locum in filio, qui propria authoritate occupat bona sua aduentitia in præjudicium patris.

11 Et hanc Faquin *lib.* 9. *controuers. cap.* 47. admittit solum per fundamentum secundum *dicta leg.* 3. *cod. de bonis damnator:* nam priuilegium, quod filiis familias in castrēsi peculio constitutiones dederunt, capitis diminutione amittunt perinde, ac si moriantur intestati, parte superstite: quare ait patrem occupare iure suo, vt suum castrense peculium filj fam. capite minuti, vt adnotauit Cujac. *in cod. recitationib. ad titul. cod. de bonis damnator.* eandemque rationem esse dicit peculij aduentitij, hoc est extra castra quæsiti, quod olim pleno iure patris erat, & licet iam constitutionibus filiis fam. hoc iustissimum sit, vt proprietatē habeat *l.* 1. *cod. de bonis matern. l. eum oportet cod. de bonis quæ liber.* tamen si filius capite minutus fuerit propter delictum, & ob hoc priuilegium, tributum amittat, inde sequi, vt peculium, eius pater occupet iure suo tanquam suum; quemadmodum, si intestatur filius mortuus sit, iuxta *leg.* 2. *ff. de castrens. peculio.*

12 Et licet etiam contra hanc sententiam aperte senserint Iacob. de Arena Cyn. Alben. & Faber. *in dicta l. siquis in tantum*, Ripa *in cap. sæpe n.* 6. *de restit. spoliat.* Bart. sibi parum constans *in dicta l. si postulauerit* §. *iubet*, & ibi Angel. *ff. de adult.* idem Angel. in auth. bona damnator. col. 2. vers. *sed si* cod. de bon. damnator. Salicet. in l. in fine *cod. de bon. quæ liber.* Bald. *in tit. de contra inuestit.* §. *rursus col.* 2. vers. *pone ergo*, Paris. *cons.* 157. *lib.* 4. vbi consuluit in eodem casu contra Socin. iuniorem, & Ruin. & Sylu. in summa verb. *peculium*, sicut & refert Bonacos *in comm. opin. p.* 2. *pag.* 17. *col.* 1. vers. *confiscantur bona aduentitia.* Tamen acerrime idem Farin. vbi supra *dict. quæst.* 24. *sub num.* 5. verb. *& licet* cum Menoch. *dict. rem.* 9. *à n.* 65. Anton. Gomez *vbi supra dict. tom.* 2. *variar. cap.* 15. *à n.* 13. & in specie cum Bertazol. *cons.* 46. *à n.* 1. *lib.* 1. & inter alias probat cum Farin. *ex textu in l. fin.* §. *filiis autem cod. de bonis, quæ liberis*, vbi habetur, quod filius famil. nullo modo potest alienare proprietatem bonorū aduentitiorum per contractum, vel vltimam voluntatem sine consensu, & voluntate patris, nisi ipsi aliquod præjudicium fiat in suo vsufructu, & ne inquietetur ab extraneo proprietario, & ex eadem ratione, & maiori, vt non possit per delictum alienare. Et cum confiscatio per delictum dicatur vera alienatio, sicut illa, quæ fit per contractum, vel vltimam voluntatem, concludit ex Bartol. Doctrina per textum *in l. imperator ff. de fideicommissar. libert.* ita procedere: nam quemadmodum valet argumentum, iste non potest alienare per contractum, nec vltimam voluntatem; ergo nec per delictum. Et præter adductos tenent Suarez *in l. post rem. iudicatam notab.* 13. *num.* 5. Vbi Baldesius Clar. *lib.* 5. *receptar sentent. q.* 78. *num.* 12. Thomas Sanchez cum multis *dicto cap.* 15. *in summa n.* 9. 28

postquam ex pluribus *num.* 8. contrariam retulit opinionem; & ita de iure videtur tenendum, & sic in praxi videatur, vt reseruato patri vsufructu, proprietas aduentitia confiscetur ex delicto filij per fundamenta adducta contrariæ sententiæ, quibus non sequutus hanc praxim Faquin. vbi supra *dict. lib.* 9. *controuers. cap.* 57. in fine sigillatim respondit.

Ad secundam alleg. partem, si tale sit peculium aduentitium, quo pater nullum habeat vsumfructum, an veniat in confiscatione bonorum filij fam. & quod tunc confiscetur; plures DD. docent; quia cum de bonis aduentitiis filius disponere possit, vt in auth. vt liceat matri, & auiæ *coll.* 8. inde publicatis bonis filij; etiam huiusmodi peculium publicari censuerunt Gigas *de crim. læsæ-Majest. lib.* 2. *tit. de pœnis commit. cap. de crim. læsæ-Majest. q.* 11. vers. *in casibus autem*, Ruin *cons.* 24. *num.* 11. & 12. Socinus Iunior. *cons.* 77. *num.* 10. & alij, quos retulit Farinac. *in praxi dicta quæst.* 24. *n.* 6. *in princ.* & alij, quos retulit Peregrin. *de iure fisci lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 128. & refert Faquin. *dict. lib.* 9. *controuers.* dubium in hoc puncto fuisse, Menoch. *de recuperand. dicto remedio* 9. *à num.* 81. 13

Sed hoc non obstante, idem Farin. *dicto num.* 6. vers. *quibus non obstantibus*, Faquin. *dicto lib.* 9. *cap.* 48. accerrimè defendunt, etiam in hoc casu non confiscari, sed patri, etiam acquiri, quia & si filius sit prohibitus alienare, seu testari, sed prærogatiua à iure concessa patrię potestati; propter quā pater præfertur fisco; inde potius esse, vt patri acquiratur, & securius dicit Faquin *ibi n.* 7. cū Ruino, Socino, Menoh Tyraquello, & aliis, quando, & si pater in aduentitio peculio non habet vsumfructum, habet tamen spem futuri vsusfructus; quia tunc illud per delictum filij non confiscatur in præjudicium spei, quam in ea parte habet, & ex multis refert *n.* 8. & procedere in illo peculio aduentitio, cuius liberans administrationem filio concesserit ex Bart. & aliis dicentibus, hoc quidem peculium ob filij delictum confiscari, quoad proprietatem, patri vsufructu reseruato; sed hoc vltimum non admittit secure Farin *dicto n.* 8. in vers. *verum* per doctrinam Anton. Gomez *dict. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 15. vers. *tertia ratio.* 14

At idem Faquin. dicens *dicto cap.* 48. infirmum esse fundamentum adductæ conclusionis Farinacij, & aliorum, quos refert dicendo patriam potestatem non esse impedimento, quo minus filius bona sua ob delictum amittat, consurgit *ad dict. l.* 3. *cod. de bonis damnator.* de qua hic dictum est: nam si peculium castrense non venit in bonorum confiscationem, in quo certum est patrem nullum habere vsumfructum, & consequenter nec ad aliud peculium, quod castrense non est confiscationi, obnoxium esse; quia eadem est ratio, vt quia, vt dixit sub *dicto cap.* 47. & nos retulimus, pater iure suo occupat peculium filij, quando ob capitis diminutionem omne priuilegiū ei concessum amittit, quod & ad huiusmodi peculium, in quo pater nullum habet vsumfructum, recte accommodari posse, non esse ambigendum concludit; contraria tamen praxis arguitur ex dictis hic sub vers. *ad primam*; nam si proprietas confiscatur, reseruato patri fructu, qui illi competit; ergo quando in talibus aduentitiis vsumfructum non habet, videtur vt ipse, sicut & proprietas ex delicto filij, & sic ex hæresi confiscetur. 15

Et in quacumque opinione notandum est cum Sanctarello *de hæresi capite* 18. *dubio* 1. *num.* 5. 16

Diana

Diana *p. 4. tract. 8. res 61. in fine*, quod post hæresim filius acquirat bona aduentitia; tunc ea, non ad patrem, sed ad fiscum pertineant, sicut pertinebat proprietas, ex eo, quia illa bona acquiruntur fisco, constituto extra potestatem patris.

17 Alia notarunt Azeued. *in dicta l. 1. tit. 3. lib. 8. recompil. n. 112.* & Thomas Sanchez *dicto cap. 15. num. 10.* dum ampliat conclusionem iuris adductam *n. præced. etiam in 3.* parte bonorum, de qua libere potest filius in præiudicium patris disponere in hoc regno, dicens patri acquiri, nec confiscari talem tertiam partem; quia vt probauit *idem lib. 6. de matrim. disp. 36. n. 9.* verius est non esse integrum ei filio per viam contractus disponere de ea tertia bonorum parte absque licentia patris habentis in ea vsumfructum; sed aliqui ex *l. 6. Tauri*, hodie *l. 1 tit. 8. lib. 5 recompil.* vt refert idem Sanchez *dicto cap. 15. num. 7.* dicunt publicari dictam tertiam partem; eo quod per dictas leges Regni filius familias testari de proprietate dictæ tertiæ partis; & ob id dixisse Cald. Pereyra *in l. si curatorem*, verb. *Læsis num. 152.* vers. *licet si patris* ad finem posse quoque cum per contractum illam alienare, Valdes, & Cantera *in quæst. crim. de quæstionibus tangentibus punitionem delictorum, cap. 1. num. 39.* qui tenet contrariam sententiam in aliis duabus aduentitiorum partibus; & hæc vltima sententia mihi placet admodum.

18 Et alia tradunt videnda iuxta dicta idem Sanchez *num. 1.* Vbi explicat, quid dicendum sit *de crimine læsæ-Maiestatis*, Farinac. supr. *dict. quæst. 24. n. 9.* & idem Sanchez *n. 12.* ampliat, etiam si filius de consensu patris administret, & etiam, si compromisso facto, inter patrem, & filium arbitri iudicent, posse filium de eis bonis disponere, quod non videtur securum ex proxime dictis de tertia parte iuxta relatas leges Regias. Et iterum ampliat *n. 13.* idem Sanchez in relata spe, quam habet pater ad vsumfructum, vt si bona fuerint relicta filio reseruando vsumfructum alteri tertio, cum vsufructuario mortuo; vsusfructus ad patrem venire debet. Et dictam resolutionem procedere etiam si filius condemnatus habeat filios, docent idem Sanchez *dicto cap. 15. n. 5.* omnino videndus, refert Hayllon ad Anton. Gomez *d. cap. 11. num. 13* in fine: & sunt videndi D. Franc. Salgado *de Regia protect. p. 4. cap. 8. num. 236.* Carlebal. *de iudic. tom. 2. disp. 20. n. 6.*

19 Ad tertiam allegat. partem de peculio Castrensi, vel quasi video etiam discordes Doctores quosdam dicentes non confiscari ob delictum patris, sed deferri patri in patriæ potestatis solatium, vt præter antiquos docent Menoch. *de recuperand. dict. rem. 9. n. 70.* Clarus *dict. quæst. 78. n. 13.* Honded. *cons. 93. num. 37. volum. 1.* Emanuël. Suarez *in addit. ad* Anton. Gomez *dict. cap. 15. n. 15 litt. D.* Costa *in §. cum in bello* verb. *patris n. 11.* Peregrin. *de iure fisci dict. lib. 5. tit. 1. n. 124.* Mascard. *de prob. conclus. 1158. num. 10.* Mendez à Castro *in dicta l. cum oportet n. 84.* cum multis Farin. *in praxi crim. q. 23. num. 11. & 13.* & etiam Sanchez *dict. lib. 2. summæ cap. 15. à n. 4.* Sanctarelus *in tract. de hæresi dict. cap. 18. n. 1.* Barbosa *in dicto cap. vergentis de hæret. n. 16.* quam videtur sequi Diana *dict. p. 4. res. 61. tract. 8.* in vers. *sed contrariam.*

20 Alij vero dixerunt confiscari posse hoc peculium inter quos Anton. Gomez supra *dict. n. 15.* Cantera *cap. 11. n. 40.* Azeued. *in d. l. 1. n. 210.* Caldas Pereira *in dicta l. si curatorem.* verb. *læsis num. 112.* vers. *sed in oppositum*, Suarez *de fide disp. 22. sect. 5. n. 9.* Azor. *p. 1. lib. 5. moral. cap. 7. q. 8. & p. 2. lib. 2. c. 22. q. 8.* Simanch. *de Cath. instit. tit. 9. n. 13.* Vazquez *1. 2. disp. 169. cap. 1. n. 9.* Ferdinand. de Castro Palao *in opere mor. tom. 1. tract. 4. disp. 5. punct. 10. n. 23.* & alij penes ipsos, quos etiam plena manu referunt Sanchez, & Farinac. supra dicentes ideo confiscari; quia filius habet in illis plenam super bona Castrensia; & sic per filij hæresim, illud Castrense, & quasi Castrense in filium transire.

Sed quia vtraque opinio, est satis probabilis, 21
vt docent adducti DD. & idem Diana tenet sic de hac vltima; ideo etiam visum nobis est iuridicè de vtraque disputare, vt magis consona iuri admittatur; quod desumendum videtur à natura huius peculij, quod tale dicitur; quia procedit à militia; eo quod quidquid filius acquirit in hoc casu, tam quoad proprietatem, quam quoad vsumfructum sibimet filius acquirit, vt significatur in casibus *auth. excipitur item hæreditas, auth. idem est C. de bonis, quæ liber. l. 3. tit. 6. p. 6.* Greg. ibi, Anton. Gomez *tom. 2. variar. dicto cap. 15. num. 11.* Gullielm. *in cap. quamuis pactum.* vers. *nullum* ex *n. 18.* Iacob. Baldes *in addition. ad Roderic.* Suarez *in dicta l. quoniam in prioribus §. primo fallit n. 10. litt. D.* dicentes Castrense peculium esse quidquid miles in castris, vel extra castra per causam militiæ acquisiuit, vt sunt stipendia, vt præda ex hoste, itemque ad militiam proficiscenti, aut in castris versanti dantur à parentibus, aut amicis ad vsum militiæ necessaria, *l. castrense ff. de castrensi peculio*, Pichard. *in §. actiones sub numero 74. & 75.* Alfaro *de officio fisc. glossa 20. §. 10. numero 197. & 198.*

Quo supposito, qui existimant patri acquiri 22
tale peculium castrense fundamentum habent *in dicta l. 3. . de bonis damnator.* per quam Faquin. dicit hanc esse æquiorem, & communiorem; quia etsi circa successionem bonorum plura sint immutata: tamen firmat *dict. l. 3.* remanete incorrectam; & sic sæpe numero obseruasse antiquas leges in aliqua parte correctas fuisse posterioribus constitutionibus Imperatorum, & ibi aliis partibus suum vigorem retinere, vt Cuiacius notauit *lib. 6. obseruat. cap. 11.* & dixit idem Faquin. *lib. 6. controuers. cap. 8. circa fin. & in specie dict. lib. 9. cap. 49. in fine*, cum Couarr. *lib. 2. variar. cap. 8. n. 7.* Clar. dict. quæst. 78 vers. *quæro etiam quid in peculio castrensi*, Menoch. de recuperand. dict. rem 9. num. 69. & 70. Peregrin. de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 130. & Farinacio omnium latissime de delictis, & pœnis dicta quæst. 24. à n. 11. & per dictam leg. in verb. supra relatis ibi: *si filius tuus cum esset in potestate, in insulam deportari meruit, peculium eius, nec quod in castris acquisiuit, vel quod ei militaturo donasti, aufferri tibi debet*, per quam tenent etiam glossa in l. 1. verb. *supplicij* ff. de bonis damnator, & Thomas Sanchez cum speculatore, Azon. Zyno, Odofred. Bart. Bald. Alberic. Saliceto, Angel. Fulgos. Alex. Zasio, Imola, Decio, Platea, Iacobino de S. Georgio, Ioan. Fabr. Ruino, Parisio, Franc. Lucano, Ludouico Gomez, Boherio, Ioan. Lupo, Præpositio, Suarez Maranta, Costa, Bernando Diaz, Ploto, Emanuel Suarez ad Anton. Gomez, *dicta lib. 2. cap. 15. n. 15.* Bossio Riminald. Horoscio, Capella Tholos. Mieres, Ascanio, Dueñas, Conrrado, Mendez, Hondedeo cum aliis, & hoc per dicta de peculio aduentitio, cuius proprietas secundum aliquos non publicatur.

23 At quantumuis hæc doctrina de iure sit probabilis in puncto confiscationis in sancto Officio ex causa hæresis, dicendum est peculium castrense ex hæresi filij confiscari, quia filius fam. in castrensi peculio, pro patre familias habetur, ac potest illud alienare, sicut Dominus libere, & absolute *ex l. 2. C. ad Maced. dict. l. cum oportet.* vers. *exceptis C. de bonis, quæ liber. l. 2. C. de castrensi peculio lib. 12.* & sic delinquendo, posse ipsum illud amittere, fisco nimirum illud occupante, cum fisco quasi contrahatur, & bona in eum, quasi ex contractu alienentur, *l Imperatores 34. ff. de iure fisci*, ibi *ipse te huic pœnæ subdicti*, & quod alias nulla filij familias bona publicarentur, cum aduentitia, & profectitia; item & legitima non confiscentur, vt pro ratione sustinent Roman. *in dicta l. si finita 15. §. si de vectigalibus n. 15. ff. de damno infecto, & l. si filius familias 21. n. 3. ff. eod.* vbi Angel. *num. 3.* Decius *in l. 3 §. filius in noua edit. n. 4. ff. quod quisque iuris*, Crotus dicens forte hanc esse veriorem sententiam *in l. frater à fratre n. 34 ff. de condit. & demonstrat.* Nellus *in tract. de bannit. 1. p. 2. temporis n. 25.* Gigas *in tract. de crim. læsæ-Maiestat. lib. 2. tit. de pœnis commit.* hoc crim. q. 1 2. n. 2. Iacob. de Arenas, & Florian. quos refert Peregrin. *dict. lib. 5. tit. 1. n. 130.* & dicit hanc opinionem forte præualituram pro fisco, Anton. Gomez *dict. cap. 1. tom. 2. variar. n. 15. ad fin.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. n. 13. 14. & 15.* Caldas *in l. si curatorem* in verb. *læsis n. 112.* vers. *sed in oppositum*, C. de in integr. restit. Azeued. *in suis quæst. crim. tit. de quæstionibus tangent. punit. delict. d. c. 1. n. 40.* dicens hanc in puncto iuris esse veriorem, & se credere fore, vt in praxi seruetur; quamuis dicat in iudicando, & consulendo non esse recedendum à contraria sententia, quæ communis est, Azor. & Vazquez, quos etiam refert Sanchez *dicto cap. 15. n. 3.* in fine, & ante eum retulit huius sententiæ plures ex allegatis, Farin. *supra d. quæst. 24. n. 12.* Sed ambo *hic n. 11. & 13.* ille *d. cap. 11. n. 4.* acerrimè defendit hoc peculium non confiscari.

24 In hoc dubio grauiter se implicant DD. oppressi ex verbis *d. leg. filius familias 3. C. de bonis præscriptor.* cui post plures intellectus, quos refert, Alfaro *de officio fiscali* omnino legendus *dicta glossa 20. §. 10. ex n. 105. vsque ad 115.* dicit, quod etsi inquam pluribus casibus non fiat publicatio de tali peculio; in aliis autem recte, vt *in l. 1. C. quando de peculio actio annalis sit, & in l. quisquis C. ad leg. Iul. Maiest.* Vbi ex delicto læsæ-Maiestatis filij, confiscantur omnia ipsius bona; & sic peculium castrense, & quasi castrense cum Imperator *in d. l. quisquis §. filij* vero mandet filium familias propter tale delictum amittere omnia sua bona, non distinguendo inter bona, quæ sunt de iure speciali, & fraternaliter diceretur ait Franc. *dicta quæstione vigesima quarta, de delict. n. 14.* frustratoriam reddi dictæ legis dispositionem imponentem filio huius criminis reo pœnam confiscationis suorum bonorum, cum is, non alia habeat bona, quæ possint dici sua, quam castrensia, vel quasi. Itē quia si *in dict. crimine læsæ-Maiestatis* confiscatur peculium aduentitium, multo magis dicendum esse concludit Farinac. *d. n. 14. in fine, per d. n. 9. & 10.* cum Osasco latè loquente *in decis. 94. pedmont. per totam.* vt confiscatio procedat in peculio castrensi, vel quasi, in quo idem filius plus iuris habet, quam in aduentitio, vt patet ex dictis hic sub vers. *ad primam.*

25 Cumque Faquin. *d. cap. 49. lib. 9. controuers.* sequendo acerrime contrariam sententiam, nempe non confiscari, sed patri acquiri, excipiat *d. leg. quisquis C. ad leg. Iul. Maiest.* casum etiam cum D. Octauiano; & sic non minori ratione procedere in confiscatione, quæ procedit ex delicto hæresis, quod est contra Maiestatem Diuinam per textum *in cap. vergentis extra, & cap. cum secundum de hæret. lib. 6. cum ergo in d. l. 1.* vers. *sed etsi*, quando de peculio actio annalis, cautum sit fiscum vel hæredem de peculio teneri, legitime infertur id procedere, quia peculium peruenit ad fiscum, alias non teneri, & sic hoc argumento Fulgosius *in l. 3. §. sed vtrum ff. de minor.* Vigilius *in princ. quibus* non est permissum facere testamentum n. 21. & ibi Bald. dixerunt ex eo etiam profectitium peculium confiscari; & idem Alfaro post quem sub dicto n. 205. retulit fundamenta huius sententiæ iam relata; nempe, quod tale peculium sit filij proprium patrimonium, vt *in d. l. 3. §.* Pomponius *ff. de minor.* & quod in eo filius familias vice patris famil. fungitur, *l. 2. ff. ad Macedon.* quod nec alienare potest, *d. l. filius famil. 2. C. de castr. peculio lib. 12. l. 6. tit. 17. p. 4.* indeq; de eo possit testari per *l. 1 ff. de testam. milit. & princip. instit.* non est permis. facere testam. & sic vt à fortiori mortis causa possit donare, *l. hæc ratio 3. §. Videamus* vers. *quando* de donat. inter, & quod filius habeat præcipuum tale peculium, quod nec communicare teneatur fratribus, aut conferre, *l. 2. §. neque castrense de collat. bonor.* ac propterea eius ratione valeat in iudicio esse, & etiam cum patre litigare *l. lis nulla ff. de iudic.* ideo dict. Alfaro concludit ob delictum filij, tale peculium confiscari posse sine dubio videri.

Qui inuolutus cum verb. *d. l. 3. C. de bonis præscript. sub n. 109. & sub num. 115.* intelligit modo dicto cum distinctione casuum, improbando quendam intellectum Canteræ, qui *n. 40.* vbi supra tentauit dicere, vt textus ille non loquatur de confiscatione, sed quando solum deportatur filius; & cum ibi confiscatio non fieret, nihil mirum, si nec peculium auferatur, quem improbat ibi: *à n. 212.* & ibi *sub d. n. 215.* alium Saliceti ibi n. 2. distinguentis quoad occupandum peculium inter ascendentem, & descendentem: per descendentem vero secus. Et alium intellectum distinguentium, nempe, vt confiscentur quæ iure communi habet filius: non quæ ex priuilegio, quem improbat Alfaro *sub n. 9.* eo quod hic tale priuilegium iam est insertum in corpore iuris, & ex eo, quod filius nulla alia bona queit habere, & sic Quemada *in sua quæst. 19. n. 8.* resoluit sine distinctione in crimine hæresis confiscari hoc peculium castrense. 26

Ad Quartam allegat partem, de peculio quasi castrense, quod est filiorum familias, Magistratuum, Patronorum, Aduocatorum, professorum, & Magistrorum liberalium artium, nempe id omne, quod ex stipendiis publicis, aut ea opera, quam publicę Reipublicæ nauant, quæsierunt ex *l. vlt. C. de inofficioso testam.* dictum sic quasi castrense, quia forum, & Respublica superioribus quasi quædam castra sunt, eorumque opera quasi quædam militia, qua Reipublicæ militant, quo in persona aduocatorum declaratur egregio rescripto *in l. reuocati 14. C. de aduocat. diuers. iud. & ex summa textus in tit. 6. p. 3. & l. 2. tit. 2. p. 3. lib. 6. tit. 8. p. 5. l. 5. tit. 15. p. 6.* Vbique Gregor. Anton. Gomez *in l. fin. tit. 17. in l. 6. Tauri* Gutierrez *lib. 1. pract. à quæst. 21. ad 31.* Couar. *de sponsalib. 2. p. cap. 5. §. 4. n. 18.* Pichard. *in d. §. actiones n. 76.* 27

Dicentes

28 Dicentes vtrumque genus peculij Castrensis, & quasi totum esse proprium filiorum fam. *ex d. l.5.§.nec castrense ff.de collat. bonor.dict. l.fin. C. de inofficioso testam.* & quidem ita, vt huius peculij actionem, & persecutionem, atque adeo liberam alienationem inter viuos, filij fam. habeant, etiam inuito patre, *l.miles.4.§.1.ff.de castrensi peculio l.7. tit.17.p.4.* Caldas Pereira *in dicta l. si curatorem*, verb. *læsis ex n.* 91. & sic quod filij famil. in hoc genere, fungantur vice patris famil. *per l.* 1. §. *in filio ibi*: *nisi forte castrense*, iuncta *l.sequenti ff. ad Macedonian.l.12.tit.23.p.1.l.4.tit.1.p.5.* vbi Gregor. Ant. Gomez, *tom.2.d. c.15.n.15.* Vbi Hayllon cum aliis.

29 Vnde à paritate rationis idem resoluendum est de hoc quasi castrense peculio, ac resolutum est de castrensi. In quo & si communis DD. sit, quod ex delicto filij hoc non confiscetur, sed patri reseruetur, ob parentum solatium, & ex aliis adductis, vt docent præter congestos à Farinac. *dict. quæst.24.institit.de delictis, & pœnis n.11. & 13.* Sanchez *dicto cap.15.in summa*, cum infinitis, quos refert, *d.n.4.* Vbi ampliat contra Farin. etiam *in crimine læsæ-Maiestatis*, & etiam, si filius condemnatus habeat filios, nam adhuc pater occupabit peculium castrense iure peculij, & etiam quasi castrense; quia viuens, hæredem non habet, sed post mortem; quo tempore iam pater id filij peculium acquisiuit; de quo Costa *in l.qui duos* §. *cum bello* verbo *patris n.11.* quod & tenent Boërius *dec.7.n.fin.* Lupus *in Rubric. C. de donat.§.66. n.24.* Bernard. Diez *in pract. canon. cap.132. n.6.* Couarr. *lib.2.variar.cap.8.n.7.* Bossius *in pract. tit. de bonor.public.n.7.* Clar. *receptar.lib.5.§.78.n.13.* Menoch. *de recuper. remedio 9.n.70.* Duenas *reg. 275.limit.7.* Mendez à Castro *in d. l. cum oportet C. de bonis quæ liber n.84* Hayllon *in addit.ad Gomez d.cap.15.n.14.*

30 At vero in crimine hæresis, sicut in crimine læsæ-Maiestatis, dicendum est confiscari etiam hoc quasi castrense, sicut confiscatur castrense, vt præter adductos supra docent Simanchas *de Cathol. institit.tit.9.num.13.* Azeued. *in d.l.1.tit.3.lib.8.recompil.n.210.* Cantera *in dictis quæstion. c.1. n.40.* Caldas *in dicta l.si curatorem* verbo *læsis*, & relati à Valdesio *in addition.ad Suarez in d.l.post rem iudicatam notab.13.n.2.* & hoc per fundamenta iam adducta in confiscatione castrensis *ex delicto læsæ-Maiestatis diuinæ, aut humanæ*: quæ sequitur, ac refert Alfaro *in d.glossa 20.de officio fiscal.§.1. ad n.205.ad 215.* Legendus, sicut infra de omni peculio cum Quemada *quæst. 19.* resoluetur hic infra.

31 Ad quintam de peculio profectitio, de quo videtur loqui tantum Iustinian. *in dicto §.actiones 10. de actionib.* Pichard. *ibi n.33.* dum dicit, vt solum ea decisio, & totum prætorium edictum ibi pertineat adhoc peculium hoc est ad illud, quod opera, & industria sua non parauit filius, sed ex patris liberalitate accepit nam cum illud in patris potestate sit, si filio eius administration permittat, tacitè, & vi ipsa demonstret, se, quatenus in peculio est obligari velle; & cum ad ipsum emolumentum pertineat, æquum esse ex ipsius causa obligari, etiam si cum eo contrahi prohibuerit, *l.si quis 29. ff.de peculio.*

32 Nec dubitandum esse *profectitij peculij* filiorum famil. & peculij seruorum vnam, eandemque causam esse, ad ea, quæ illius §. sententiam referendam esse; imo nec dubitari posse; quin & aduersus patrem, & dominum de peculio actio detur ex filiorum, seruorumque contractu, de cuius intellectu ipse Pichardus *à num. 79.* ex Cuiacio, Iulio Pacio, Bercol. Donello, & Osualdo cum aliis, ideo iam ad propositum nostri dubij deueniendum est.

Igitur Doctores à natura huius profectitij pe- 33
culij communiter resoluunt ex delicto filij; illud non confiscari: sic supra relati DD. & in specie Boher. *decis.7.n.fin.* Lupus *in d. Rubrica de donat. inter* §.66.n.24. Couarr. *d.lib.2.variar. cap.8. n.7.* vers. *sic delinquente filio*, Bernard. Diez *in pract.d. cap.132.n.6.* Dueñas *reg.775.limit.7.* Menoch. *de recuper.dicto rem.9.n.97.* Cald. *in d.l. si curatorem*, verbo *læsis n.118.& 152.* Clar. *d. quæst.78. n.11.* Azeued. *in d.l.1.tit.3.lib.8.recomp.n.210.* cum pluribus ex antiquis Farinac. *d.quæst.24.de pœnis, & delict.n.3.* Thomas Sanchez *in summa d.l.2.cap.15. n.17.*

Vbi *n.18.* ampliat etiam si filius habeat à patre 34
facultatem donandi, seu dissipandi peculium; quia prædicta confiscatio ob delictum non comprehenditur in donandi, seu dispensandi facultate, vt dicunt Farin. Ioan Lupus, Caldas, & alij inter quos Angel. Imola, Alex. Crotus, Alban. Plotus, Gigas, Bossius, Curtius, Socin. Ruin. Alciat. Emanuel Suarez, Domin. Octau. Vulpei. Anton Gomez, *d.cap.1.lib.2.variar. n.15.* & omnes *per textum in l.certum C.famil. erciscundæ*, & *in d.l. cum oportet C.de bonis quæ lib.* & alij, *in l.si filius familias ff.de damno infecto*, & *in d.l.si finita § si de vecti. alibus ff. eodem*, Simanchas *de Cathol. institit.d.tit.9.numero 14.*

Quorum ea est ratio, quia cum tale peculium 35
fuerit proprium patris; ideo euenire; vt non debeat pater pro filio grauari, *auth. ne filius pro patre*; & ob id tale peculium non confiscari, vt sine difficultate multis resoluunt Clar. *d.quæst.78.n.11.* Suarez ad Gomez *n.51.* latè Cătera *vbi supra n.36.* cum tribus sequentib. *pag.394.* Alfaro *de officio fiscali d.glossa 20.§.10.à n.199.& n.203.* tum etiam, quia dos profectitia filiæ data, non confiscatur ex delicto patris, vt docuit Salicet. *in d.l.3. n.5. C.de bonor.proscriptor.* Sic etiam docent idem Gomez, *n.16.* Diana *d.p.4.tract. 8.resol.61.* vers. *vnde*, & alij.

Dicentes, quia bona profectitij peculij, dicun- 36
tur bona patris, tam quoad proprietatem, quam quoad vsumfructum *per textum in l.si plures* §. *& in arrogato ff. de vulgari, & pupillari substit.* vbi communiter Peregrin. *de iure fisci d. lib. 5. tit. 1. n.125.* Ascanius *de patria potest.cap.6.effectu 2. n. 37.* Azor. *institit.moral.p.1.lib.5.c.7.q.8.* Barbosa *in dicto cap.vergentis de hæret.* cum aliis *sub n.12.* Sanctarel. *de hæresi cap.18.n.6.* Lessius *de iust. lib.2.c. 4.dub.3.n.12.*

Et licet Quemada *in dicta sua quæst. 19. n. 8.* 37
contrarium videatur tenere per id quod dixi *ibi n.* 4. Sed consideratus *in d.n.4.* loquitur, quando pater deliquit, non quando filius, vt quo in casu cum amiserit ius patriæ potestatis per illa, quæ docent Doctores *in cap.2.de hæret.lib.6.* nihil mirum, vt tunc profectitium confiscetur, cum semper dictum fuerit patrimonium patris, non quando filius hæreticus fuit, cum filij delictum, non debeat parare patri innocenti amissionem talis peculij inter eius bona semper existimati.

Ad sextam allegationis partem, quid de legiti- 38
ma, & quod non veniat in confiscationem legitima, etiam quod post sententiam pater moriatur, sed illam venientibus ab intestato deferri; quia in

vita

vita patris,filio legitima non debetur , niſi conditionaliter in euentum futuræ mortis dicti eius patris,vt notatur *in l.in ſuis ff.de liberis , & poſthum.* docent Speculator *in tit.de executione ſent.§.ſequitur videre in quibus* , verſ. *quid ſi filius familias* , & verſ. *quidam tamen dicunt quod legitima* , Gigas *de crimine læſæ-Maieſt lib.2. tit. de pœn.commit.crim.læſæ-Maieſt. q.18.* Balb. *in l. ſi qua ff. de his,qui ſunt ſui,vel alieni iuris,* Alex.*conſ.37.col.antepenult.lib.1.* Socin.Iunior *conſ.57. lib.1.* Couarr. *d.lib.2.variar. cap.8.poſt n. 7.* verſ. *ſic delinquente filio,* ibi:*& his addendum,* Caſtra conſ.59.in princ. Curt.Senior conſ.95.latè Ludouicus Cato *in conſ. crim.diuerſ.103.tom.1.folio,* & alij:& cum hæc reſpiciat ad tempus futurum,& vt diximus *alleg.31. & 32.* confiſcatio bonorum non trahatur ad bona futura , & conditionalia, vt ibi dictum eſt cum Anton.Gomez *3.tom.var.tit.13.de confiſc.à n. 1.* Claro *dicta quæſt.78.*verſ.*item in fiſcum.*

38 Contrariis reſpondens Farinac.*d. q.24. de delictis,& pœn.n.19.& 20.*qui cum Bart. *conſ.489.per tot.lib.2.*ac præſertim *à n. 5.* & Claro contrarium admittit, quando filius deliquerit poſt mortem patris , & poſt eius mortem banniatur , dicendo tunc ius , quod filius habet ad patris legitimam , ſiue ab inteſtato , ſiue ex teſtamento , in fiſcum tranſire , eo quod tunc confiſcatio non dicitur trahi ad ius futurum , ſed ad ius iam acquiſitum.

39 Et ob eadem fundamenta,ſuppoſitis aliis, quæ dixi de amiſſione legitimæ propter hæreſim paternam *ſub allegat.22.* idem exiſtimo reſoluendum in crimine læſæ-Majeſtatis , & maiori ratione in crimine hæreſis *per textum in dicto cap. vergentis de hæret.*& per alia iura;non enim debet in confiſcationem bonorum venire legitima,patre viuente; quia filio reo læſæ-Majeſtatis , pater non ſolum viuens , ſed etiam moriens, tanquam patri proditori;non tenetur relinquere legitimam, nec teſtamentum rumpi , illum ex hæredando , aut prætereundo , Andr.de Iſern.*cap.1. §. præterea Vaſallus col.1.*verb.*audiui iudicatum,tit.quæ fuit prima cauſa benefic. amitt.* Bartol. *in l.hac edicta li.C. de ſecund. nupt.* Gigas vbi *ſupra in tract. de prodit. lib. 3.* Farinac. *dict.quæſt.24.n.16.*

40 Qui , *à n. 21. & 24.* reſoluit , quod licet non poſſit fiſcus cogere patrem ad ſoluendum legitimam pro filio delinquente, & condemnato;poterit tamen ipſe filius , ſi propter delictum teneatur in carceribus,qui ex illis euadere non valeat aliter patrem iudicis officio cogere , vt ipſi legitimam aſſignet,vt à dictis carceribus redimatur, ſicut poteſt cogi , vt aſſignet legitimam filiæ loco dotis ; item & alimenta,vt amplius ibi probat cum Dueñas *reg.536. in 5. fallent.* vbi adducit concordantes,& alij DD. *d. textum in d. l. Pomponius ff. famil. erciſc.l.qui liberos ff.de ritu nupt. l.fin. C. de dotis promiſ. & in dicta l.cum oportet §.cum autem C.de bonis quæ liber.*

41 Ad ſeptimam allegationis partem,an publicatis bonis , ob delictum patris famil. publicetur vſusfructus quem habet iure patriæ poteſtatis in bonis filij , & ſic peculia ? In quo puncto triplex eſt Doctorum ſententia, quæ affirmat publicari,fundatur in verbis *textus in l. ſi poſtulauerit ff. ad leg. Iul.de adulter.*ibi : *proinde in communi partem publicamus in proprio , cuius vſusfructus alienus eſt , nudam proprietatem , in quo tantum vſumfructum habuit reus,magis eſt , vt perceptio vſusfructus ad publicum incipiat pertinere,* Ex ea ratione,nam etſi vſusfructus alienari non poſſit , tamen ius comoditas , & fructuum perceptio alienari poteſt, *l.arboribus §.vſufructuarius ff.de vſufructu* ; & ſic confiſcari : *argum. dict. l.Imperatores ff.de iure fiſci;* pluribus rationibus in bonis aduentitiis comprobat Anton.Gomez *lib.2.var.cap.15.tit. de ſeruit.n.18.*in verſ.*ſed his non obſtantibus,* Bart.*in l.ſi quis in tantam C Vnde vi,* Paul.de Caſtro *in d. l. ſi finita §.ſi de vectigalibus,in vlt. quæſt. ff. de damno infecto,* Iaſon *in d §.actiones autem de peculio,inſtit. de action.n.65* .alij relati à Farin.*d.quæſt.24.numero 32.*

Alij inquam docent non confiſcari , quia vſus- 42
fructus morte vſufructuarij finitur, nec tranſit ad extraneos hæredes,& ſic nec ad fiſcum,qui eſt locoextranei hæredis:ſic Gigas *de crimine læſæ-Maieſt.lib.2.q.13.n.4.*Bald. *in l.1.C.de bonis quæ liber.* Corneus *conſ.208.ad fin.lib.3.* & alij , quos refert Farinac. *ſupra n 19.*

Sed alij tertiam ſententiam diſtinguentes , & 43
quidem meliorem adducunt opinionem , nam ſi pater propter delictum , & condemnationem amittit libertatem,vel ciuitatem; ideoque patiatur maximam , vel mediam capitis diminutionem ; quia tunc vſusfructus finitur & ad Dominum reuertitur, ſeu vt noſtri loquuntur conſolidatur cum proprietate,*§.finitur inſtit. de vſufructu , l. corruptionem C.eodem tit.* & conſequenter confiſcari non poſſe dicunt DD. referendi.

Quod ſi pater delinquens non patiatur talem 44
capitis diminutionem,tunc ad fiſcum transferri firmant : *argum.textus in d. l. ſi poſtulauerit §. iubet ff. de adulter.* ſic Baldus *in d.l.corruptionem n.7.* & alij, quos refert & ſequitur Peregrin. *de iure fiſci d.lib.5.tit.1.n.129.*Farinac. *d.quæſt.24. de delictis , & pœn. n.33.*cum Saliceto *in l. ſi quis poſthac §. ſi quid etiam in vltima quæſt.n.4.*verſ. *ſed nunc quæro C.de bonis præſcriptor.*Alex. poſt Roman.*in d.l. ſi finita §. ſi de vectigal.n.30.*verſ.*circa,*hæc quæ ponit Bart. *ff.de damno infecto,* Curt. Iunior , *conſ 4. n.19.*Petr.à Plaça *de delict.dict. cap.22.n.39.* fere in medio verſ.*ſed pro concilianda,pag.373. in fine,* Menoch.*d.rem 9.de recuper.n.244.*Plot.*conſ.crim. diuerſ.130.tom.1.in folio n.24.*quibus addo Faquin. *lib.9.controu.cap.50.in fine* , Vbi adiicit ſuum calculum dictæ diſtinctioni , dicendo ſic conſiliari opiniones,leges legibus concordari,& omnem difficultatem tollit.

Ad octauam alleg.partem , ſuppoſitis quæ iam 45
diximus in verſ. *ad quintam de peculio profectitio,* video etiam DD.diſcordantes,quoſdam aſſerentes, filio applicari, alios enim peculium illud cõfiſcari. Et quod non confiſcetur,probant *per text.in l.3.§. ſed vtrum* verſ.*magis enim ff.de minor.*Vbi proprie Bartol. *n.4.* verſ. *venio ad quartam* , Alban. *col.3.* verſ. *extra gloſſam* , ibi quam ponderant Imola *in d.l.ſi finita §.ſi de vectigalibus col. fin. num.6. ff. de damno infecto* , Angel. & idem Imola *in l.ſi filius familias ff.eodem tit.* Bald. *in l. penult.in fine C. qui bonis cedere poſſunt,*& *in l. executorem n.34. C. de execut. rei indic.* Aretin. *in d.§.actiones col. penult.* & ibi Iaſon *n.60. inſtit. de action.* Nellus *in tract. de bannit.1.p.2.temporis q.26.*Albericus *in tract.de ſtatutis in 3.p.q.12.* Dueñas *reg.275. in 7. fallent.* Conrrad. *in pract. de officio prator.in cauſis ciuilib. tit.de execut. ſent. n.14.* verſ. 4. *in peculio pag.212. col.2.*Menoch.*d.rem.9. de recuper n. 72.* Plotus *d. conſ.130.crim.n.23. tom.2. in fol.* Couarr. *variar. reſolut.lib.2.cap.8. n.7.* ſub verſ. *hinc apparet* , ibi *ſicut nec publicatis bonis,* Salicet.*in d. l. ſi quis poſt*

*hac*

*post hac 6.n.3. C.de bonis proscript.* Anton. Gomez, *variar. resol. lib. 2. cap. 15. de seruit. n. 16. post princ.* vers. *imo quod magis est*, Clarus *in pract. q. 78. vers. quæro numquid è contra*, nec recedit ab ea Gigas *de crimine læsæ-Maiest. q. 13. n. 4.* vers. *Ego vero circa peculium profectitium*, Farinac. *de pœnis d. quæst. 24. n. 26.* quibus adiungo Suarez *in l. post rem Iudicatam notab. 13. n. 6. & 9.* Thomas Sanchez *in summa d. cap. 10. lib. 2. n. 21.* qui doctrinam intelligit, modo filius famil. ex delicto patris efficiatur sui iuris, modo non; qui addit *n. 23.* prædictam conclusionem procedere etiam in crimine læsæ-Maiestatis, & *n. 24.* in hoc casu creditores patris præferendos esse filio in peculio profectitio si ex cæteris bonis patris, non possit eis solui, tradit Haillon *in addit ad* Anton. Gomez *d. cap. 15. de seruit. n. 15.* vers. *etiam ob delictum.*

46 Sed quod tale peculium profectitium confiscetur, probant DD. *per dict. l. certum ff. famil. erciscundæ, & per l. 1. §. quandiu seruus, qui solet citari §. sed si alio*, vers. *sed etsi morte ff. quando de peculio annal. sit*, ibi: *sed etsi morte patris, vel deportatione, sui iuris effectus fuerit, filius de peculio intra annum hæres patris, vel fiscus tenebuntur*, Vbi deportatione patris dicitur fiscum teneri soluere debita ex filij peculio; & inde inferunt esse publicatum; deinde *ex d. l. 3. §. sed vtrum in fine ff. de minor.* cui contraria sententia innititur, quam non probat; non enim ibi Iurisconsultus agit de publicatione bonorum, sed de occupatione bonorum ob debita, vt constat ex verbis illius ibi: *Propter debitum pecuniarium*, nec dicit fiscum tunc lucrari peculium, sed tantum id separandum, quod significat, postea discutiendum esse, an ad fiscum, an potius ad creditores pertineat: sic Bald. *in d. l. filius n. 2.* vers. *sed quid è contra ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris*, Azor. *instit. mol. al. lib. 5. cap. 6. q. 8.* Caldas *in l. si curatorem*, vers. *læsis n. 119. fine, C. de in integr. restitut.* Vigilius *instit. quibus non est permiss. facere testam.* in princ. *n. 21.* Baldum ibi vers. *neque*, Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. n. 17.* Vazquez *in 1. 2. q. 96. art. 5. disp. 169. cap. 1. n. 10.* & sic docere videtur Alfaro *de officio fiscali d. glossa 20. à n. 199.* ex Bosio *tract. de bonor. confiscat. n. 21. in fine*; dum dicit, ideo confiscari; quia hoc pleno iure ad patrem spectat, & quod est regulare, cum amittit ius patriæ potestatis.

47 At quia Quemada *in dicta quæst. 19. de bonis confiscatis n. 1.* vtramque sententiam refert cum aliquibus ex antiquis, qui limitat primam *n. 2.* nisi pater esset damnatus de crimine læsæ-Maiestatis, in quo dicit confiscari *per d. l. quisquis, C. ad l. Iul. Maiest.* qua cauetur propter tale paternum delictum, & filium puniri, vt patet ibi *ex §. filij vero*, sicut consentit Gigas *vbi supra*, nec dissentit Farin. *d. q. 24. de delictis, & pœn. n. 27.* Ideo quoad nostrum propositum ex hæresi paterna multo magis deberi confiscari tale peculium, in specie probauit idem Quemada *sub dicto n. 2. ex regula textus in dicto cap. vergentis de hæreticis*, maxime, quia ex quo pater commisit tale delictum, filius efficitur sui iuris ex decisione *d. cap. 2. §. filij de hæret. lib. 6.* Vbi probat Pontifex propter delictum hæresis commissum à Patre, Filium à patria potestate liberari, vt commendant ibi Ioan. Andr. Dominic. Ancharran. qui dicunt vnicum, & singularem Barbosa ibi *n. 29.* Molina *de iust. tract. 2. disp. 9.* vers. *ab hac regula*, Sanchez cum aliis, *d. cap. 16. sum. n. 18. & cap. 24. à n. 5.* Sanctarell. *de hæresi cap. 37.* Rebell. *& instit. p. 1. q. 7. sect. 2. n. 23.* Azor. *instit. mor. p. 2. lib. 2. cap. 3. dub. 5. n. 23.* Sayrus *in claui Regia lib. 3. cap. 9. n. 39. & lib. 9. c. 7. n. 7.* Alfaro *supra n. 100. & 101.* & sic ex vtroque capite tale peculium confiscari concludit idem Quemada *n. 3.* Vbi dicit *n. 4.* de aduentitio quoad vsumfructum non dubitari, Cantera vbi *supra n. 7.* Azeued. *vbi supra in d. l. 1. recompil.* quod est verum, etsi Sanchez non admittat *d. c. 16. sum. n. 23.* per resoluta ab illo cum infinitis, *sub n. 21.* Vbi fundamentis contrariæ sententiæ respondet.

Tamen his obstat dicere, vt de iure solum intel- 48
ligatur assertio relata sub vers. *sed quia tale* nempe quod confiscatio procedit quando pater sic deliquit, vt pro delicto ei imponatur pœna mortis naturalis, vel ciuilis, per quod tollitur patria potestas, & filius efficitur sui iuris, cum tunc veniat dictum peculium profectitium confiscandum; eo quod desinit esse peculium, *vt in l. fin. C. de inofficioso testam.* & sic confiscetur *ex textu in l. 1. §. sed etsi alio*, vers. *sed morte ff. quando actio de peculio est annalis* in verbis ibi: *sed etsi morte patris, vel deportatione sui iuris fuerit filius de peculio infra annum hæres patris, vel filius tenebitur*; secus si alia pœna mitiori puniatur pater delinquens, cum tunc procedat conclusio relata sub vers. *ad octauam*, vt tenent Cynus, & Bald. *in l. diximus §. si pater ff. de execut. tut.* Roman. *in dicta l. si finita §. si de vectigalibus col. 4. in 8. q. ff. de damno infecto*, vbi Alex. *n. 45.* imo ita practicari per fisci procuratores, resoluunt Clarus *in praxi dicta quæst. 78.* vers. *quæro numquid è contra*, Bosius *tit. de bonor. public. n. 71. in fine*, Farin *d. quæst. 4. de pœnis n. 28.* qui ad declarationem huius dict commendat videndos Cynum, & Alex. vbi supra, Gomezium *d. lib. 2. variar. cap. 15 n. 9.* prope finem, vers. *sed his non obstantibus*, Vbi respondet remissiu ad textum in dicta *l. 1. §. sed etsi alio.* Ergo cum hæreticus reconciliatus valeat priuari illo peculio profectitio, quod possidebat.

Tamen adhuc respondetur ex dictis hic sub vers. 49
*sed quia*, nempe ideo ex delicto hæresis paternæ illud peculium confiscari; quia & simili modo confiscantur alia bona patris, vt iam dictum est, *sub alleg. 18. 20. & aliis*; Et quia vt dictum est ius patriæ potestatis amittit; imo & apud omnes habetur dehonestatus, & exul à patria; ita vt licet Ecclesia hæreticum pœnitentem misericorditer reconciliet Ecclesiæ, sed non inde permittit, vt bona semel sequestrata recuperet; imo illa media confiscatione fisco applicat; ob quod non est mirum, quod tale peculium, etiam confiscetur, præcipue etiam si consideretur filios hæreticorum orthodoxos pœnis nonnullis subiici ob hæresim paternam per illa, quæ dixi sub dictis *alleg. 18. & 20.*

Et probat Alfaro *d. glossa 20. §. 10. sub n. 101.* 50
Vbi æquiparat hoc crimen delicto bannitionis, per quod amittitur ius patriæ potestatis ex Claro *in praxi q. 71. n. 12.* per rationem *leg. 1. & 2. tit. 18. lib. 8. recomp.* & sic etiam tacite confiscationem venire per decisionem *l. his solis C. de reuocand. donat.* ibi satis etiam tacite putamus, vt docet Tellus *in l. 6. Taur.* Et sic latius in his delictis intrepide dixit Simanch. *de Cathol. instit. tit. 9. n. 15.* & sic tenendum dicit Alfaro.

Ad vltimam allegationis partem, vt respondeas 51
plene adiunges hic quæ dixi *supra alleg. 22.* vbi de illa quæstione, an fiscus teneatur reseruare legitimam, siue alimenta filiis hæreticorum? & ibi *allegat. 23.* an teneatur dotare eorum filios? Vbi

*n. 19.*

*n.* 19. & 20. cum aliis probatum est nec alimenta, nec legitimam deberi filiis ortodoxis hæretici. Et ita tenendum existimo, non obstante varietate Doctorum, quos plena manu recolligit, atque sequitur Farinac. *de delictis, & pœn. dict. quæstione* 24. *numero trigesimo quarto, trigesimo quinto, trigesimo sexto*, & aliis omnino videndus, vbi cum infinitis; quia, & si in puncto iuris non admitterentur alij Doctores dicentes confiscari ex delicto paterno, nec filiis præstanda fore, inter quos aperte contra D D. docent Ioannes de Lignano, & Cardinal. *in clem. Pastoralis*, 7. *quæst. de re iudic.* quibus assentit Chassaneus *in consuetudinibus Burgund. folio* 89. *numero decimo sexto*, inquiens quod vbi ex aliqua lege, vel statuto bonorum confiscatio imponitur, censentur omnia delinquentis bona confiscata, nulla liberis, reseruata portione, & quod hodie ita practicatur, sicut & sequi etiam videntur Bossius, *in titulo de crimin. læs. Maiestat. numero* 134. Castr. Zephal. & Cassan. in locis relatis per Peregrin. *de iure fisci dicto libro quinto, titulo quinto, de public. bonor. numero* 34.

52 Tamen in nostro casu de delicto hæteſis, sicut in delicto læsæ-Maiestatis humanæ ex iam *supra* adductis aliter in specie dici debet; nempe vt in his delictis alimenta, & legitima filiis, alias debita à patre confiscentur, si pater sit hæresis reus, aut delinquat in Principem; & sic Thomas Sanchez *in summa libro secundo, dict. cap.* 16. *numero* 25. 26. & 27. aperte probat, vt licet extra hæc duo delicta, sit crebrior contraria sententia; at firmat cum multis legendus ob hæresim paternam, taliter bona confiscari, vt nec ad alimenta præstanda teneatur fiscus: Sic cum Gomez Arias, *in l.* 4. *Tauri*, Simanchas, *dicto titulo nono, numero duodecimo*, Roxas, Peña, Cantera, Bursato, Barbosa *in l.* 1. *p.* 4. *numero* 84. & 85. *ff. soluto matrim.* Peregrin. Bosio, & aliis, vt patet latè ex his, quæ dixi *sub dicta allegat.* 22. & 23. & patet ex instructione Hispalensi, quam retuli, *in dicta allegat.* 22. *numero penult.*

53 Vnum tamen notarunt Gullielm. Benedict. *in cap. Raynutius* verbo *vxorem*, *decisione* 5. *numero* 286. *de testament.* qui refert Gullelm. *de Mote Laudensi*, Imola *in dict. clem. pastoralis*, Ioan. Lupus *in cap. per vestras notab.* 3. §. 23. *numero* 16. & Thomas Sanchez *dicto capite decimo sexto, numero vigesimo septimo*, nempe quod etsi publicatis parentum bonis, non reseruentur legitima, & alimenta filiis; integrum tamen sit illis in foro conscientiæ, si pauperes sint occultè rapere, nec teneri sic rapta restituere.

## ALLEGATIO XXXVI.

An hæreditas delata hæretico, nondum tamen ab eo addita, veniat in bonorum confiscatione? Et an possit ab eo in fisci fraudem renunciari? Et an fiscus, repudiata confiscatione, possit mulctam acceptare. Et an fiscus succedat, cum fideicommissum est in casu mortis, sine prohibitione alienationis expressa? Et num si adsit expressa, etiam quoad vsumfructum, intelligatur commoditas fructuum? Et an si hæreticus, cui delata est hæreditas haberet filios, & post hæresim patris, moriatur Auus paternus illorum, succedant nepotes Auo illi, quamuis suus pater hæreticus viuat? Et in quas pœnas incurrant hærereticos instituentes hæredes, aut illis donantes, siue relinquentes legata? Et quo tempore incurrat excommunicationem instituens hæreticum?

### *SVMMARIVM.*

1 *Hæreticus occultus legatarius, seu hæres illius, qui ignorabat esse hæreticum, acquirit fisco secundum aliquos, & secundum alios non, vt n. sequentib.*

2 L. si in metallum ff. de his, quæ pro non scriptis & à n. 14.
L. 2. Cod. de hæred. instituend. & numero 14.

3 L. 10. tit. de las demandas foro leg. lib. 3. & n. 14.

4 L. fin. titulo septimo, p. 6. & numero 14.

5 L. 5. titulo 25. p. 7. & numero decimo quarto.

6 *Delinquens in Maiestatem eo ipso amittit dominum.*

7 L. si in metallum C. de iure fisci, & à numero 14.

8 *Hæreditas relicta in testamento non confiscatur, nec ad fiscum deuoluitur: idem si proueniat ab intestato n.* 10. & *ampliatur, vt numero* 11. & 12. & *alij contra à numero* 13.

9 *Maioratus, & melioratio in fauorem hæretici facta, non confiscantur, quia transeunt ad successores.*

13 *Hæreticus, vt dicatur incapax acquisitionis, videtur necessaria sententia declaratoria*, l. 4. tit. 26. p. 7. & n. 17.

14 *Cap. excommunicamus* §. *credentes, Auth. credentes de hæreticis.*

15 *Cap. si quis Episcopus de hæret. lib. 6. & n. 26. & cap. 6. ibi:*

17 *Hæreticus iam reconciliatus, acquirit hæreditatem, legata, & alia sibi relicta.*

18 *Damna*

18 *Damnatus ad metallum est incapax alimentorum.*

19 *Fiscus numquam tenetur vltra vires bonorum apprehensorum.*

20 *Mulcta censetur sublata, si confiscatio cessat, sed declaratur, & numero vigesimo primo.*

21 *Confiscatio dicitur sufficienter à fisco acceptata per taciturnitatem, & instantiam fisci, quod feratur sententia confiscationis.*

22 *Fideicommisso bona subiecta transeunt in fiscum, si non adest expressa alienationis prohibitio; aliter si prohiberetur expresse, vt num. 23.*

24 *Fructus, nec commoditates fideicommissi non transeunt in fiscum, quando etiam ipsa prohibentur ad fiscum transire.*

25 *Filij, & nepotes post mortem patris hæretici, succedunt auo superstiti.*

26 *Episcopus instituens hæredem hæreticum, incidit in excommunicationem, etiam si consanguineos instituat scienter, non si ignoranter.*

27 *Aduocatus debet esse cautus in concipiendo libellum contra instituentem hæredem hæreticum.*

28 *Episcopus, seu alius instituens hæredem hæreticum, potius est, vt ante mortem incurrat excommunicationem, vt explicatur numero vigesimo nono, & trigesimo, Vbi respondetur fundamentis hic numero vigesimo octauo, positis, & numero 31. & 32.*

29 *Institutio est perfecta statim, ac hæres institutus est, & testamentum solemnicatum.*

31 *Mutatio voluntatis testatoris non præsumitur.*

AD primam allegationis partem, an hæreditas delata hæretico, nondum tamen ab eo addita, veniat in bonorum confiscatione? quod idem est, ac interrogare, an hæreticus occultus fisco acquirat. Quam quæstionem dixit Quemada, *quæstione decima octaua, in princip. suarum fiscalium*, esse dubiam, & dubitatissimam, atque quotidianam, vt si verbi gratia, aliquis instituit hæredem hæreticum, vel ei donauit, aut legauit aliquid anteaquam sit declaratus hæreticus, ignorans illum esse hæreticum, qui ad vtramque partem plura congerit disputando *à numero primo*, tam per iura communia, vtriusque iuris etiam canonici, quam iuris Hispanici. 1

Et qui existimant illam hæreditatem non confiscari, fundantur, quia hæreticus occultus, est incapax ipso iure bonorum, & per consequens non acquirere fisco, adducunt pro hac parte *textum in l. si in metallum ff. de his, quæ pro non scriptis, & l. 2. C. de hæred. instit.* Vbi probatur, quod id quod relinquitur damnato in metallum, habetur pro non scripto, & venit ad substitutum, vel ad venientes ab intestato, *& ex cap. excommunicamus el grande §. credentes de hæret.* vbi hæreticus est incapax acquisitionis bonorum actiuè, & passiue nulla facta distinctione, an sit ante declarationem, vel post declarationem. 2

Et ex *l. 10. tit. de las demandas foro leg. lib. 3.* in illis verbis, *defendemos que ninguno pueda mandar de sus cosas à ningun hereje*; est enim necessarium, quod ille, cui aufertur hæreditas habeat nomen hæredis *per l. Papinianus §. meminisse ff. de inofficioso testam.* Ergo cum nihil fundetur in persona non capacis, qualis videtur hæreticus occultus, nihil erit, quod fiscus possit acquire: ita Anania *in dicto cap. excommunicamus numero septimo*, cuius sententiam refert Quemada *n. 6.* 3

Qui & ad probandum hoc signanter refert verba *leg. fin. tit. 7. p. 6.* & post alia ibi: *Esso mismo seria si algun Christiano estableçiese por sù heredero algun hereje, moro, ò Iudio, que la heredad, en que fuese establecido por heredero alguno de los sobre dichos, hauer la hayan los propinquos parientes de el testador, y no el Rey, maguer estos no la merecieſen haber?* † Et efficacissime facit *l. 5. tit. 25. p. 7.* in verbis ibi: *y aun demas de esto que lo que le vbieren echo, ò hiçiere el etro de aquel dia en adelante, que le entro en el coraçon de haçer lo, no queremos que vala*, & sic Menoch. *cons. 186.* per totum, Riccius *lib. 5. infrà referend. cap. 27. n. 16.* dixerunt relicta hæretico, esse nulla, siue sint hæretico manifesto, aut occulto relicta. 4 5

Et confirmant primo; num eo ipso quod quis committit crimen læsæ-Maiestatis, amittit Dominium ipso iure *per leg. penult. C. ad leg. Iul. Maiest. l. 5. tit. 2. p. 7.* ergo idem à fortiori de hæretico per *textum in cap. vergentis de hæret. & cap. cum secundum leges eodem lib. 6.* clare ergo docent esse illum inhabilem ad acquirendum, cum iam possessum, & acquisitum amittat à die commissi criminis: *argum. textus in cap. quemadmodum de iure iurand.* quia facilius scilicet aliquid retinetur, quam de nouo acquiritur *ex l. patre furioso ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuris, & in l. pluribus, §. etsi placeat ff. de verb. obligat.* 6

Confirmatur secundo ex casu *leg. si in metellum ff. de iure fisci*, quatenus dicit quod relictum damnato in metallum ante sententiam, ad fiscum non venit, *iuncta glossa* ibi; quæ dicit quod in relicto post sententiam, erat minus dubium; & sic probari quod ante sententiam non acquirebat fisco: quare per illam legem cum dicta glossa clare dicendum est, vt potius procedat in hæretico, cuius delictum est grauius, quatenus excedit Diuinam, & æternam Maiestatem offendere *ex dict. cap. vergentis.* 7

Et de hæreditate relicta in testamẽto, vt nec publicetur, nec ad fiscum deuoluatur, tradunt idem Quemada latè respondens argumentis contrariis, Simanchas *de Catholic. institution. titulo nono, numero centesimo vigesimo quinto*, Mieres *de Maiorat. pag. prima, quæstione prima, in priori edit. numero nonagesimo tertio, & nonagesimo nono*, dum dicit, *numero nonagesimo primo, nonagesimo secundo, & nonagesimo tertio*, hæreticum esse à die criminis ante declarationem incapacem legati, & hæreditatis ex testamento, vel ab intestato, atque in hæc succedere alios hæredes: qui & *numero nonagesimo quinto, nonagesimo sexto, & nonagesimo octauo*, ait Maioratum, & meliorationem in fauorem hæretici facta, etsi non fuerit declaratus esse inefficacia tamquam facta in gratiam incapacis & eius, cui 8

nihil acquiri potest à die criminis; indeque proximiorem successurum in eum Maioratum non esse, qui alias succedere deberet eo non delinquenti sed proximitatem spectandam respectu ctu illius, qui vltimo loco Matoratum obtinuit, cui delinquens succedere debeat, si capax esset; quippe hic tanquam incapax, nullum gradum fecerit; & sic etiam Auendaño *in l. 4. Tauri glossa 7. numero 11.* Menoch. *cons. 1128. numero 4. & 5. volum. 12.* Ceruantes *in dicta l. 4. Tauri numero 38. & 39.* dicunt hæreticum etiam occultum, esse incapacem hæreditatis ex testamento vel ab intestato vel ab intestato, ac succedere, venientes ab intestato.

10 Azor *tom. 1. instit. moral. lib. 5. cap. 8. q. 1.* dicendo hæreticos à die commissi criminis esse inhabiles ad aliquid acquirendum, nec posse cuiuscumque relicti in testamento dominium acquirere, & *lib. 12. q. 8.* vbi ait nequire à die commissi criminis acquirere sibi obuenientia testamento, legato, aut fideicommisso, eaque ad alios hæredes pertinere; indeque Azeued. *in l. 1. numero 164. tit. 3. lib. 8. recomp.* potuit dicere institutionem hæretici haberi pro non scripta, ac succedere alios hæredes, & Tello Fernand. *in dicta l. 4. Tauri numero 49.* relictum hæretico haberi tamquam non scriptum, Vazque *1. 2. quæst. 96. art. 5. disp. 169. cap. 3. num. 32.* dicens hæreticum esse inhabilem ad hæreditatem acquirendam; de hæreditate, & fideicommisso, etiam tradunt idem Vazquez, Menoch. Mieres, Auendaño, & Simanchas, etiam de legato, *dict. tit. 9. num. 124.* Faber *in §. legari numero 2. vers. in fine ea glossa instit. delegat.* Vbi ait, *si hæretico legetur, ille non potest capere, nec accipere, & ideo pro non scripto habetur &c.* Et sic docet cum aliis plerisque videndus Farinac *de hæresi q. 179. numero 94.* Rojas *singulari 79* Decian. *in tract. criminal. lib. 5. cap. 44. numero 17.* Barbosa *in dicto cap excommunicamus §. credentes numero 31.* per verba ibi: *nec ad hæreditatis successionem accedat,* & alij communiter, & omnes per illam regulam iuris, quod incapax habetur pro mortuo, de qua DD. *ex l. 3. ff. de his,* quæ pro non script. habent, ibi *pro non scripto est,* & *ex l. 1. C. de hæret. instit.* ibi, *sed hæreditas est in ea causa, ac si hæredes scripti non fuissent, & clare in l. 1. §. sed si patron. ff. de coniug. cum emancip.* ibi *pro mortuo habetur,* quam multis comprobat Sanchez *in summa cap. 14. lib. 2. sub numero 32.* qui de iure canonico, & ciuili contrariam probat *n. 34.* per fundamenta, quæ ipse retulit, *n. 31.* si aliter *de iure Regio* non disponeretur apud nos.

11 Et iuxta hanc sententiam ampliatur conclusio, vt procedat, siue successio illi feratur iure communi, siue iure fideicommissi, institutionis, aut legati particularis *per l. 1. C. de hæret.* Vbi Salycet. Alberic. Cassete, *de hæret. num. 151.* Petr. Gregor. Tholosan. *syntagm. iuris lib. 33. cap. 8. num. 11.* Farin. *supr. dict. quæst. 179. numero 94.* & Decian. *cap. 44. num. 17.* Faber. *in dicto §. legari q. 13.* Menoch. *cons. 185. n. 14.* vers. *vndecimo, & vltimo,* Simanch. *de Cathol. instit. tit. 14. n. 124.* Quemada *dict. q. 18.* Ricciulus *de iure personar. n. 3. & 4.* qui postquam *n. 1.* ex *l. Manicheos §. 1. in fine C. de hæret. l. Arriani, §. cunctos C. eodem tit. T. quæ de samaritanis dict. tit. dict. cap. excommunicamus §. credentes, Cap. si quis Episcopus eodem tit. de hæret.* glossa *in dicto §. legari instit. de leg.* dixit cum Bart. Faber. Simanch. Ros. Nicolao Arelato, Vilar. & aliis, regulariter hæreticos esse cuiuscumque successionis incapaces; sic vt successio illis delata sit ipso iure nulla, postea *n. 16.* probat hæreticum etiam occultum esse successionis incapacem, vt latè probat Menoch. *cons. 186.* per totum.

Et ampliatur etiam si successio deferatur per viam contractus inter viuos, vt docent Azor *lib. 5. cap. 8. p. 1. instit. moral. q. 1. & libro 8. cap. 12. q. 8.* Sanchez *dicto lib. 2. summæ cap. 14. num. 34.* Ricciulus *dict. cap. 27. num. 5.* cum Vitali, Socino, Butrigario, & aliis, vbi numero *6.* extendit etiam si successio, aut relictum deferatur vigore Maioratus, siue primogenituræ, vt cum dictis Mieres, & Sanchez iam citatis, Barbosa *in dicto §. credentes sub n. 32.* 12

Aliam communem tuentur aliqui Doctores dicentes, vt non sit prohibitus hæreticus habere per testamentum, alióue modo hæreditatem; sic vt nec illam restituere teneatur: *per textum in l. 4. tit. 13. p. 6.* Vbi requiritur sententia declaratoria ad hoc, vt hæreticus dicatur incapax acquisitionis in verbis ibi: *Otro si deçimos que el Inzgado por hereje no puede ser heredero de otro,* & *in l. tit. 26. p. 7.* ibi, *Otro si deçimos que no le puede ser dejada manda en testamento de otro, ni ser establecido por heredero de otro hombre. Y aun deçimos que no deue valer su testamento, ni donaçion ni vendida que le fuesse echa, ni la que el hiçiese à otro de lo suyo desde el dia que fuese Inzgado por hereje en adelente;* inde inferentes, quod ante illam diem, quia fuit declaratus hæreticus, potest hæreticus acquirere fisco; & sic quod valeat hæreditas relicta, aut legatum factum hæretico, antequam talis sit declaratus, & quod consequenter fisco acquirat, vt confirmari videtur ex doctrina Abbatis *in cap. nihil de elect.* vers. *quartus casus,* vbi tenet quod, si Prælatus fuit priuatus Prælatura, tenent omnia gesta per ipsum, & esse valida si fuit occultatum incidisse in hæresim antequam declaretur. Nam docent Lessius *de iust. lib. 2. cap. 19. dub. 5. numero 52.* Sanchez *dict. libro secundo, sum. capite 14. numero 34.* Sanctarellus *de hæresi cap. 15. numero 3.* quibus addo Imol. *in cap. 2. num. 44. de testam.* vbi ait *si hæreticus constituatur hæres, acquirit, & si postea bona illa confiscentur,* Molin. *tom. 3. de iust disp. 658. numero 19.* statim in princip. in sequentibus verbis: *hæretici, nec testari possunt, nec hæredes instituí, aut accipere fideicommissum, aut legatum ex testamento, etiam militis, quod si aliquid antequam de hæresi condemnentur obtinuerint, aut ad illud ius habuerint, id totum amittunt, fisco à puncto commissi delicti, secuta sententia condemnatoria:* qui & satis aperte indicat *tom. 3. de iust. disputatione 154. col. 3.* vers. *cap. felicis,* vbi postquam tota ea disputat. dixerat hæreticos, & alios multos non posse instituí, subdit sequentia: *quando autem in pœnam pro delicto imponitur, necessariam arbitror sententiam condemnatoriam, vt talis delinquens in conscientia foro ab hæreditate abstinere teneatur.* Quod & clare videtur sentire Azor. *dict. libro quinto, capite octauo, quæstione 1.* Vbi dicens hæreticum à die commissi criminis non posse rei sibi relictæ, aut donatæ dominium acquirere, subdit verba sequentia: *Post criminis vero declarationem id, quod testamento habet acceptum, pertinet in foro conscientiæ ad legitimos hæredes eius, qui ipsi legauit; quod vero donatione accepit, debet* 13

*quoque,*

*quoque, vt sit tuta conscientia restituere ei, qui donauit, vel eius hæredibus*: per quæ videtur clare sentire eum ante sententiam, non teneri restituere; imo etsi Rojas *dict. sing.* 79. & Decian. *dicto lib.* 5. *cap.* 44. dicant hæreticos non posse hæredes instituí: tamen ille *n.* 2. cum Bart. *in l.* 1. *ff. de iure fisci*, & Abbate *in cap. si quis Episcopus de hæret*, & Ludou. Carrero *de hærat.* §. *nunc de pœnis num.* 11. & Decian. *num.* 17. dixerunt fiscus vindicare relictum hæretici, fiscumque succedere in ei relictis, quod non contingere, si hæreticus esset incapax, vt ponderat Sanchez *supra numero* 31. *dict. cap.* 14. *in fine*; & pro hac faciunt plura, quæ dicta sunt *sub dict. alleg.* 18. 19. 20. & alibi, quibus videtur probari non esse prohibitos contractus factos à prædictis hæreticis occultis *ibi n.* 5. *de donatione.*

14 Et isti, alijque hanc partem fouentes, respondent iuribus, quibus fundatur prima sententia *ad textum in dicto cap. excommunicamus* §. *credentes, & auth. credentes de hæreticis*, ad rem non facere; eo quod ibi. Est tantum sermo de credentibus, defensoribus, receptatoribus, & fautoribus hæreticorum; & hoc quando excommunicatione notati fuerint, & contempserint intra annum satisfacere; quam solutionem, etsi *ex dicto textu* admittat Barbosa *in dicto* §. *credentes numero trigesimo primo* 1. *in fine* primam sequitur.

15 Et ad textum *in dicto cap. si quis Episcopus*, quod etiam ad rem non facit; quia ibi solum imponitur pœna Episcopis instituentibus hæreticos suos hæredes, vt infra hic in fine dicemus, cuius prohibitio cum non sit generalis, non debet extendi; eo quod ibi nullum verbum irritationis inuenitur factæ institutionis, & *l. Manicheos in illis* verbis ibi: *ipsos quoque volumus amoueri ab omni liberalitate, & successione quolibet titulo venienti*, non continere latam sententiam, sed ferendam, quia verbum *amoueri* non importat sententiam latam, vt verius contra alios docuit Tyraquel. *in l. si vnquam* verb. *reuertatur in noua editione numero* 172. *&* 173. *C. de reu. donat.* nec *textum in dicta l. fin. C. de hæret.* dicunt obstare; quia ibi solum extenditur prior illa lex, vt habeat locum, etiam si hæreditas, vel legatum, vel fideicommissum obueniant hæreticis ex testamento militis, vt scribit Sanchez *dicto cap.* 14. *numero in princ.* illis sic respondendo.

16 At quia communis, & crebrior est sententia, quæ negat hæreditatis legati, aut fideicommissi confiscationem propter incapacitatem hæretici, etiam occulti, videtur respondendum contrariis fundamentis allatis pro secunda sententia ex legibus Regiis, & doctrina Abbatis, Sanchez, Molinæ, & aliorum, dicendo generaliter prædictas leges probare à contrario sensu, quorum argumentum non habet locum, quando reperitur contrarium in iure, vt patet *ex dicta l. in metallum ff. de iure fisci*, ex *dicta l.* 5. *tit.* 25. *p.* 7. & *dict. l. fin. tit.* 16. *p.* 6. item quia illæ leges partitæ non negant quod hæreticus occultus, non acquirit fisco, maxime quod *dict. l.* 4. corrigitur *per textextum in cap. cum secundum leges de hæret. lib.* 6. cum in hoc standum est, vt dicunt Gregor. Lopez *in dicta lege* 4. Ioan. Faber *in princ. instit. quibus alien. licet, vel non*, dicens, & bene, quod si hoc sanxit *dicta l.* 4. *part.* in crimine læsæ-Maiest. & multo fortius procedere in crimine hæresis per *textum in cap. vergentis de hæret.* iuxta quæ adduxi de hac æquiparatione *sub allegatione præcedent.* & *sub dict. alleg.* 18. 19. *&* 20. aliis probat legendus Quemada *dict. quæst.* 18. *à numero* 1. vsque ad finem ex Paulo dicente *in auth. quas actiones*, quod in correlatiuis correctio facta in correlatiuo, censetur facta in alio; & quod licet *textus in dict. cap. cum secundum* solum loquatur in alienatione, intelligatur etiam de acquisitione, cum alienare, & acquirere sint correlatiua. Nec obstare ait doctrinam Abbatis *in dicto cap. nihil de elect. ex* vulgata doctrina *l. Barbarius*, de qua alibi dixi latè *ff. de officio prætor.* quia ea sustinetur in actionibus publicis, quarum reuocatio nocumentum graue pararet Reipublicæ, & gestis; secus, quando vertitur præiudicium contra vtilitatem priuatam, & firmat idem Quemada se iudicem bonorum confiscatorum Toleti bis pronunciasse in fauorem primæ, sententiæ, & confirmatum fuisse post multas alterationes in consilio nostro supremo inquisitionis.

Sed nostra sententia sic crebrior limitatur in 17
relictis hæretico, iam reconciliato; eo quod iste iam tum vt infra dicetur consequitur vtramque testamenti factionem, & in legato alimentorum facto hæretico occulto, si relinquantur pro necessariis alimentis sustentationis, vti disponitur in seruo, cui licet legari non possit, *l. seruus codice delegat.* potest tamen relinqui legatum alimentorum, *l. seruo ad custodiam templi ff. de alim. & cibar legat. l. seruo alieno* §. *si quis post deleg.* 1.

Et in damnato ad metallum, qui est capax 18
alimentorum, vt *in l. is cui* 11. *ff. de aliment. legat.* nisi forte alimenta fuissent legata ratione vsusfructus, qui cum finiatur capitis diminutione iuxta *dict. allegat. præcedent.* nec in alimentis præteritis, sed tantum in præsentibus, & futuris, vt iam alibi dixi, & declarat cum aliis Ricciulus *dicto capite vigesimo septimo, de iure personar. extra grem. Eccles. exist. à numero decimo septimo*, ad finem, idem confirmando, *numero vigesimo secundo*, eo quod fiscus præstat hæretico existenti in carceribus sancti officij victum, & alimenta, etiam post abiurationem, & relaxum, & sententiam latam, & postquam fuerit traditus curiæ sæculari nisi forsan iudex secularis fuerit in mora notabili ad exequendam sententiam: ita cum Bursato *cons.* 43. *numero nono, libro primo, & cons.* 289. *numero nono*, & 28. vers. *quartæ quæstioni libro tertio*, Soto *de iust. libro primo q.* 6. *art.* 6. Grilando *de hæret. quæst.* 4. *numero septimo.* & Annib. *in l. post contractum à numero* 165. & ibi Picus *a numero* 101. *ff. de donationib.* quæ praxis notissima est inter Inquisitores in prædictis alimentis ad sustentationem erogatis, secus in præteritis; quia ista non sunt illius qualitatis, vt dixi alibi, & *sub allegat.* 22. *&* 23. & quia consulto antequam iste tractatus de confiscatione à nobis inciperetur occasione cuiusdam negotij relati sup. q. 15. noster doctissimus Collega D. Didacus Sarmiento de Valladares dum esset fiscalis consilij iam num Consiliarius, longè scripserit de capacitate hæretici occulti ad adquirendum plura iura, expendens ideo hic quasi relatiuè agimus.

Ad secundam allegationis partem, an hæredi- 19
tas relacta hæretico, possit ab illo renunciari in fraudem fisci? quia iam abunde responsum præbui

præbui, etiam de donatione & legato *supra alleg.* 29. in verſ. *ad ſecundam allegationis partem* per totum. Ideo præmiſſis quæ ibi dixi laconicè ad propoſitum dubij noſtri, an data incorporatione bonorum, fiſcus poſſit renunciare ſimpliciter confiſcationi? & Regens Conſtantius *in l. 1. C. de pœnis fiſcalibus* affirmatiuè reſpondet *num.* 159. Sed Cæſar Carena *de offic. inquiſitor p. 2. tit. de hæret. §. 13. ſub n.* 166. dixit hanc eſſe inutilem quæſtionem; quia ſiue poſſit, ſiue non fiſcus repudiare, ait vt numquam fiſcus teneatur vltra vires bonorum apprehenſorum iuxta doctrinam Bartol, *in l. 1. §. an bona ff. de iure fiſci numero ſecundo*, niſi forte dicamus fiſcum ex repudiatioue in hoc eſſe melioris conditionis, quod non vrgetur litibus, & expenſis.

20 Ad tertiam allegationis partem, an fiſcus repudiata confiſcatione, poſſit mulctam acceptare, & ponens exemplum in eo, qui mulctam paſſus eſt, & poſtea abſens ex cauſa hæreſis damnatus in bonorum confiſcationem; & in hoc dubio ſub diſtinctione reſpondent DD. nam ſi fiſcus acceptauit confiſcationem bonorum, vtique intelligi creditum fiſci ex cauſa mulctæ confuſum, & confuſione ſublatum, ita latè iura, & leges allegans reſpondet Herman. vult eius Iuriſprudentiæ Romanæ *lib. 1. cap.* 57. per totum videndus; & ſic in hoc caſu non poſſe fiſcum, acceptata condemnatione ex cauſa mulctæ repudiare confiſcationem bonorum iam acceptatam, quia repudiata confiſcatione, intelligitur etiam ſublata condemnatio ex mulcta, vt dixit Heringius *de fideiuſſoribus cap. 20. §. 14. ex n. 10.* & in terminis terminantibus Craueta *conſ. 797. volum. 2.* per totam; & ſic iudicatum in ſenatu Mediol. in quadam cauſa mulctæ, & confiſcationis *die 2. February* 1558. *& in alia deciſ.* 1560. refert, ac ſequitur Cæſar Carena *dicto p. 2. tit. 1. de hæreſi, & hæreticis §. 13. n. 159. & 160.* qui *n.* 161. aliter loquitur, quando confiſcatio non fuit acceptata, dicens nihil repugnare repudiationem, acceptata mulcta; quia tunc ceſſat ratio confuſionis, & ſic extinctionis crediti fiſcalis ex memorata cauſa mulctæ. Et quia idem Carena ibi *dicto §. 13. à n. 162. ad* 165. ponens dibium, quando talis cõfiſcatio dicatur acceptata ad effectũ prædictum, refert cum Craueta ſupra *a n.* 8. ſufficienter dici acceptatam confiſcationem per taciturnitatem, & inſtantiam fiſci, quod ſententia confiſcationis feratur tranſiens *n.* 166. cum *dicta deciſ. ſenatus Mediol. dicto anno* 1558. in qua fuit dictum intelligi tantummodo acceptatam confiſcationem cum bona ad Cridas, poſita fuerunt, dicens etiam bene de hoc loqui Stephan. de Barberiis *in cõſ. 39. n. 17.* & quod ſcripſerit anno 1640. Matthæus Bimius teſtatus ex eo quod *anno* 1636. in cauſa D. Thomæ *de Odeſcalchi* contra fiſcum, fuit pro fiſco iudicatum, potuiſſe ſcilicet eum acceptare mulctam aureorum viginti mille, inquam fuerat condemnatus, & repudiare ſententiam confiſcationis in eundem latam; quia fiſcus nullum actum poſitiuum fecerat acceptationis dictæ confiſcationis. Tamen ipſe *n.* 164. *&* 165. ponit praxim pro S. Officio, ſi caſus ſimilis eueniat, dicendo, quod ipſe in deſcriptione bonorum hæretici ex cauſa confiſcationis expreſsè mentionem faceret de credito fiſci ex cauſa mulctæ, reſeruando iura fiſci in dicto caſu mulctæ, non ſolum in ſententia confiſcationis, ſed etiam in omnibus actibus ſubſequentibus, cum arbitretur in eo caſu, & confuſionem impediri, & fictam ſolutionem, & iura fiſci ſalua eſſe, iuxta ea, quæ dicunt DD. de creditore ſuccedente debitori, cuius creditum tollitur ficta ſolutione præſumpta, ſecundum Surdum *deciſ.* 237. *num.* 4. vel confuſione actionum iuxta *textum in l. deducta, & in l. debitor ff. ad Trebell.* quia ſi creditor in inuentario deſcribat creditum ſuum, & proteſtatur in omnibus actibus præiudicialibus de reſeruatione eiuſdem ſui crediti, vtique poſſe ſuum creditum exigere, ait Carena, non obſtante quacumque immixtione, additione, ſucceſſione, & præſumpta confuſione, vt tradiderunt quotquot de inuentario tractatus ſcripſerunt: nam præſumptio, & fictio cedit veritati: ita illa.

Ad quartam *alleg.* partem, an fiſcus ſuccedat, 21
cum fideicommiſſum eſt in caſu mortis ſine prohibitione alienationis expreſſa; Et num ſi adſit expreſſa etiam quoad vſumfructum? Præmiſſis, quæ de Maioratu dixi *ſupra ſub alleg.* 15. *&* 16. & de fideicommiſſo *ſupra ſub alleg.* 15. & alibi ſub diſtinctione breuiter nunc reſpondendum exiſtimamus; nempe, vt ſi ſumus in ſimplici fideicommiſſo, & ſic in prohibitione alienationis tacita, tunc non acquiri fiſco, niſi ſolum ius vſusfructus, durante vita grauati, iuxta adducta ſub relatis allegationibus: ita DD. *per textum in l. ſtatus, Florus §. Cornelio felici ff. de iure fiſci*, de cuius intellectu dixi latè in fine *dictæ alleg.* 16. Vbi leges: ita Molina *de Hiſpanor primog. lib. 4. cap. 11. numero* 11. Vbi eius additionatores, Marta *de ſucceſſione legali p. 4. q. 21. art. 18. numero* 47. Caldas *quæſt. foren. ſ. lib. 1. q. 23. numero* 43. verſ. *hanc ſententiam*, Cæſar Carena *dict. p. 2. de officio inquiſit, tit. de hæreſi* §. 29. *n.* 52. qui *n.* 53. dicit in hoc ſenſu intelligendum eſſe eius conciuem Paul. Emil. *vol. 1. ſuarum allegationum*, dicentem bona ſubiecta fideicommiſſo tranſire in fiſcum id eſt tranſire in fiſcum bona ſubiecta fideicommiſſo, nulla alienationis expreſſe prohibitione vallato, quoad ius vſusfructus, & commoditatis fructuum; non autem quoad proprietatem. Eſt enim aliud ius vſusfructus, aliud commoditas, & aliud proprietas, vt diſtinximus *ſub dict. alleg.* 15. *&* 16. & iuxta aliqua dicta hic *ſub alleg.* 34. 35. *&* 36. & vt diſtingunt Menoch. *conſ.* 1022. *numero* 7. & DD. per doctrinam Molinæ *lib. 1. de primog. capite decimo nono, numero trigeſimo tertio*, Faber *de Anna conſ.* 51. *numero decimo quinto*, Giurba *ad conſuet. ſenat. Meſſanen. ſ. cap. 1.* gloſſa 2. *numero* 109. ita quod ius proprietatis, & ius vſusfructus poſſit eſſe penes vnum, & ius præcipiendi commoditates fructuum penes alium, vt exemplificaui *ſub dicta alleg.* 15. ac docet etiam Giurba *dict. gloſſa* 2. verſ. *nec mirum numero* 111. & alij.

At ſi ſumus in fideicommiſſo, cui adiecta 22
ſit expreſſe alienandi prohibitio, etiam in caſu delicti, conueniunt Doctores non tranſire proprietatem, nec vſumfructum, ſed de commoditate fructuum contendunt cum Molina *dict. capite decimo nono, numero trigeſimo tertio*, & Caldas *dict. quæſt. vigeſima tertia, numero quadrageſimo quinto*, tenentes, vt tranſeat commoditas iuxta doctrinam Angeli *in §. igitur, numero decimo tertio, inſtit. per quas perſonas*, dicentis, quod in caſibus, in quibus patri vſusfructus non quæritur, ipſi tamen competit commoditas fructuum; ſed dictam commoditatem fructuum in fiſcum non tranſire, dixit cum pluribus Sanchez omnino legendus ad la-

tionem

tiorem tractationem *dict. lib. 2. sum. cap.* 18. *n.* 15. quibus addendi sunt Ferdinand. de Castro Palao *in opere morali* 1. *p. tract.* 4. *disp.* 5. *punct.* 6. *n.* 4. Marta *sup. n.* 4. Odd. *de fideicommiss. ex prohibita alien. resolut. q.* 6. *art.* 3. *n.* 42. Cæsar Carena *supra n.* 154. dum dixit hanc opinionem videri approbatam fuisse *anno* 1625. ab illustriss. Magistr. redit extra ordin. Mediolan. in causa quadam Cremonensi; dum iussit omnia bona N. tunc condemnato in confiscatione bonorum donata, cum sola prohibitione alienationis in fiscum relaxari vocatis in ea, quibus addo videndum cum multis ab eo relatis D. Ioannem del Castillo *de vsufructu cap.* 3. quatenus *n.* 58. *&* 59. quod vsufructu aduentitiorum, prohibito nec commoditate, pater habebit: & de quæstione, an vsusfructus, acquisitione prohibita per testatorem, censeatur etiam prohibita facultas administrandi.

24 Quod si non solum bona sunt prohibita alienari in fiscum, sed vlterius additur, quod in fiscum peruenire non possint, nec etiam ratione vsusfructus; in hoc quidem casu non posse in fiscum transire, nec etiam pro commoditate fructuum; quia appellatione vsusfructus, etiam commoditas venit, Azeuedus videndus *in l. 9. tit. 1. lib. 5. recompil. n.* 30. in glossa, *sin le quadar parte alguna del vsofructo*, cum Castillo, *in l.* 48. *Tauri n.* 5. & quia sufficienter videtur prohibitum transire in fiscum ius vsusfructus ex simplici prohibitione alienationis expressa ex dictis, & ex Farinac. *cons.* 135. *à num.* 20. & sic addendo prohibitionem transitus in fiscum, etiam vsusfructus vtique voluisse testatorem augere prohibitionem prædictam, quæ non potest intelligi aucta, nisi extendatur etiam ad commoditatem fructuum, vt sentiunt, ac docent in terminis Gregor. Lopez *in l.* 5. *tit.* 17. *p.* 4. in glossa *el vsufructo*, Molina *dicto cap.* 19. *num.* 33. vers. *ego vero*, Vbi D. Didacus de Lima *in addit.* Caldas *in l. si curatorem habens* in verb. *læsis num.* 145. *de in integr. restit.* Molfas *ad consuetud. Neapol. tom.* 1. *tit.* 4 *q.* 8. *n.* 8. Regens de Ponte, *cons.* 19. *n.* 20. cum multis Giurba *ad consuet. senat. Messan. cap.* 7. glossa 3. *n.* 27. vers. *contrariam* defendunt Carena *dicta p.* 2. *tit. & haret. n.* 15. *q.* 156. *&* 157. Vbi dicit DD. aliter loquentes, vere intelligi in terminis secundi casus, licet in illis terminis habeat etiam multos contradictores; & omnibus his pro resolutione adiunges quæ *supra* dixi *allegat.* 15. *à n.* 17. *ad* 24.

25 Ad quintam allegationis partem, an si hæreticus ille haberet filios, & post hæresim patris illorum, moriatur auus paternus, succedant nepotes auo illi, quamuis suus pater hæreticus viuat? & qui negant suadentur, quia superstite patre, non succedunt filij iure proprio; imo nec aliquo modo, sed pater debet succedere. Ergo cum in hoc casu pater sit incapax, nec ipsi filij succedere poterunt; & quia per *textum in dicto cap. vergentis de haret.* Vbi debent bonis temporibus spoliari ex adductis à Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.* 30 *n.* 3. vbi agit de illa quæstione, *an per hæresim possessoris qui non est institutor Maioratus, amittant filij, & nepotes, via masculina, & filij via fœminina Maioratum, qui caret Iurisdictione?* De quo dixi nonnulla *sub dicta alleg.* 15. *à numero* 1. *ad* 17. Sed quia quæstio nostra pendet ab illa, *an filij hæreticorum sint capaces succedendi auis Catholicis?* de qua dico *infra allegat.* 37. ideo hic non resoluitur plene; interim videbis Sanchez *dict. libro secundo, summa capite* 14. *numero* 35. *& cap.* 19. *numero* 13. cum multis.

Ad sextam allegationis partem, de illo, qui in- 26
stituit hæreticum hæredem, si loquamur de Episcopo instituente, est textus expressus *in cap. si quis Episcopus* 5. *de hæret.* desumptus ex consilio African. 48. in Conciliis Latinis, vbi habetur, quod Episcopus instituens in suo testamento hæreticos, aut paganos, incidit excommunicationem, vt referunt, ac sequuntur omnes antiqui relati à Barbosa ibi *numero* 1. quem textum intelligit Couarr. *in cap.* 1. *de testam. numero* 3. etiam eo Episcopo, qui hæreticos consanguineos, aut extraneos instituit hæredes cum Romano *sing.* 733. dicente idem esse in quocumque alio Christiano instituente, quod in Episcopo dicitur, dictam assertionem firmant etiam Sanctarellus *de hæresi cap.* 15. dubio 3. *numero* 8. Ricciulus *de iure personar. extra grem. Ecclesiæ* exist. cap. 27. num. 7. & 8. si scienter Episcopus instituat, secus si ignoranter, vt declarant recte Felin. ibi *in prin.* vers. *& limitabo hic numero*, vers. *quod verum* Ancharran. *num.* 2. Butr. *num.* 4. Cardinal. *in* 2. *opinione*, Anania *num.* 1. vers. *& intellige*, Socinus *num.* 9. & addit Ricciul. *n.* 7. nomen sacerdotis instituentis deleri ab albo sacerdotum, etiam si persona instituta sit sibi sanguine coniuncta.

Quare optime dicit Felinus *in dicto cap. si quis* 27
*Episcopus post glossam*, & alios sequitur Ricciulus *dict. capite* 27. *numero* 9. aduocatos partium debere esse cautos, quando libellos, vel articulos conceperunt contra instituentem hæreticum hæredem, aut ei aliquid relinquentem, vt includant ipsius instituentis scientiam, alias non concludere; quia in tali casu ad excludendum delictum ignorantia præsumitur, quousque probatur, scientia; ad quod facit doctrina generalis, quam doctores probant *per textum in cap.* 1. *de constit. lib.* 6.

Ad vltimam allegationis partem, quo tempore, 28
Episcopus, siue alius instituens hæreticum hæredem, aut ei in testamento relinquens, incurrat excommunicationis censuram, aut nominis deletionem ab albo sacerdotum? & videtur, vt non illico, ac instituit hæredem incurrat excommunicationem; eo quod potest quandoque mutare voluntatem, quod facere non posset si illico excommunicatus maneret; non enim delictum potest dici consummatum, nisi post mortem, vt patet *ad Hebr. cap* 9. imo dici potest, vt nullam contrahat censuram; quia si vsque ad vltimum vitæ punctum potest voluntatem mutare *ex l.* 1. *ff. de iniusto rupto, & irrito facto testam.* §. *posteriore instit. quibus modis testam. infirm.* Ergo si dum viuit non incurrit, & multo minus post mortem incurret, cum mortuus, non sit censuræ capax, vt patet *ex glossa cap. mulieris*, §. *fin.* verb. *autem*, & ibi Abbas *de sent. excommunic.* Ancharran. *in cap. cum quis n.* 9. *eodem tit. lib.* 6. Ioan. à Lignano *de censur.* §. 9. *n.* 2. *&* 3. Nauarr. *in cap.* 27. *n* 13. Couarr. *in cap. alma* §. 11. *n.* 8. Alfons. de Castro *de iusta haret. punit. c.* 19. *&* 20. Suarez plene dicens *disp.* 5. *sect.* 1. *à n.* 3. vbi diligenter declarat.

Verius tamen est incidere excommunicationem, 29
dum in testamento instituit hæredem; non enim aliud tempus valet assignari; maxime, quia institutio est perfecta statim, atque testamentum fuit confectum cum solemnitatibus à iure præscriptis; ac per consequens tunc consummatum delictum. Et est ratio, quia ex sola institutione facta

scienter de hæretico, instituens redditur de hæresi suspectus Abbas & Felin. *in d. cap. si quis Episcopus*, Carrer. *de hæret. c. 2. num.* 69. Menoch. *de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 6. num.* 3. deinde *ex dicto cap. si quis Episcopus de hæret.* in verbis ibi: *saltem post mortem et anathema dicitur*: nam si vult Pontifex, vt post mortem saltim possit anathema dici; proculdubio supponit censuram fuisse contractam ante mortem; quia dictio *saltim* est subsidiaria diminutiua Bald. *cons. 69. n. 2.* vers. nam dictio *saltim lib. 2.* Castrensis *cons. 79. num. 7.* vers. *contrarium lib. 1.* Paris. *cons. 34 num. 6. lib. 3.* cuius natura est, vt dispositio relata ad tempus semper verificetur in duplici tempore, Iason, *in l. rogasti §. fin. ff. si certum petat.* Vltimo, quia licet dispositio, & institutio sit reuocabilis, nihilominus quantum in se est dicitur perfecta statim, atque testamentum est solemnicatum *ex l. sancimus C. de testam.* sic docet præter relatos Ricciulus *supra de iure personar. extra grem. Eccles. existent. ex num.* 10. vers. *ego arbitror.* optime ponderat Sanctarel. *de hæresi c.* 15. Legendus *n.* 10. Barbosa *in d. cap. si quis Episcopus num.* 23.

30 Qua retenta opinione, non obstant fundamenta iacta hic sub vers. *ad vltimam*; quia vt docet Azor instit. moral. *p. 2. cap. 26. q. 2.* verba in dicto vers. *vel saltim post mortem* intelligi; id est potest post mortem declarari hunc, vel illum cum hæresi ex hac vita decessisse, ac proinde tanquam excommunicatum esse Ecclesiastica sepultura priuandum; & sic nec viuos posse pro eo Missarum sacrificia, aut præces offerre: ita Barbosa *in dicto cap. si quis dicto n. 3. in fine.*

31 Nec referre, quod mutata voluntate, possit alium hæredem scribere; quia cum hoc pendeat à simplici testatoris voluntate; cuius mutatio non præsumitur *ex l. eum, qui voluntatem ff. de probat. l. cum hic status ff. inter vir. & vxor.* & institutio semel facta habeatur, ac si futura sit perpetua; quia concessum ad beneplacitum, iudicatur, ac si esset perpetuum *ex glossa in cap. fin.* verb. *constitutionem de rescript. lib. 6.* Bartol. *in l. sufficit num. 2. ff. de condit. indebiti*, & *in l. de pupillo §. si quis, cap. si prætori q. 3.* & ibi Iason *ff. de noui operis nunciat.* Alex. *in l. principalibus n. 6. ff. si certum petatur*, Ricciulus *dict. cap. 27. n. 14.* ergo cum Pontifex prohibens hæreticum instituì consideret non solum emolumentum hæreditatis, sed etiam ipsam testamenti ordinationem; sequitur non esse honorem deferendum hæretico prouenientem ex institutione, iuxta *d. cap. si quis Episcopus*, qui ei deferi non debet iuxta *auth. credentes C. de hæret. l. iubemus C. de Episcop. aud.* iuxta quæ intelligitur *cap. 6. d. tit. de hær. lib. 6.* qui de simili materia loquitur.

32 Quare etsi aliqui oppressi fundamentis proxime responsis pro prima sententia, existimarint excommunicationem contrahi, tempore, quo vita testatoris est desperata; imo & ad alias responsiones transierit, Duard. ad Bullam Cœnæ *cap. 1. n. 100.* sed non est probandum, vt respondet Ricciul. *supr. d. c. 27. n. 12.* vers. *huius*, propterea quod in ipso actu, vel potest pœnitere, & delictum non dicitur consummatum, vel non potest, & æquiparatur mortuo, qui non est capax ex fundamentis pro nostra sententia adductis.

## ALLEGATIO XXXVII.

Stante statuto, quo pater tenetur ex delicto filij condemnati vsque ad legitimam portionem, an procedat cum filius in contumaciam condemnatus est, etiam vt hæreticus? An filij hæreticorum capaces sint succedere auis Catholicis? An possessores bonorum alienatorum ab hæreticis, aut ab aliis alienare prohibitis causa delicti alias confiscandorum, teneantur ad restitutionem, eorum etiam si sint possessores bonæ fidei? Et an fructus percepti à tertio possessore, in quem hæretici, & alij, quorum bona publicantur, ipso iure post delictum alienarunt, confiscentur?

### *SVMMARIVM.*

1 L. filius famil. ff. de verb. oblig.
2 *Statuti verba requirunt condemnationem.*
3 L. si ideo 55. ff. de euictionibus.
4 *Contumacia vnius de iure alteri non obest.*
5 *Pater ex hæresi filij, aut crimine læsæ-Maiestatis punitur, sicut è contra per dict. n. 1.*
6 *Filij hæreticorũ orthodoxi capaces sunt succedendi auis Catholicis, & quare n. 7. etiam si in crimine læsæ-Maiest. aliud practicatur, & n. 8.*
7 *Pœnæ in vno delicto positæ, videtur vt non extendantur ad aliud, & si grauius.*
8 *Læsæ-Maiestatis crimen priuat filios delinquentis à successione suorum auorum, qui sine delicto extiterunt.*
9 *Possessor malæ fidei ad quam restitutionem teneatur fisco laconicè.*
10 *Possessor bonæ fidei tenetur fisco fructus extantes restituere, non autem consumptos. Vbi quid si delictum ignorauit.*
11 *Bona fides quid operetur quoad acquirendum rem, aut fructus, vbi de titulo* remissiuè.
12 *Fructus pendentes tempore alienationis reuocantur, sicut proprietas, & fortius si fructus extent pendente lite n. 13.*
14 *Fructus percepti post sententiam, sunt restituendi, n. 15.*

AD primam allegationis partem, Bartol. *in l. filius famil. ff. de verb. oblig.* dixi quod si statuti verba respiciant condemnationem, puta si dicatur patrem pro filio condemnato cogẽdum esse legitimam soluere, & tunc fisco legitimam esse præstandam, licet filius in contumaciam condemnatus sit, † Ex ea ratione, quia verba statuti requirunt condemnationem; sed filius condemnatus est; ergo seruari debet statutum, quo pater legitimam soluere tenetur: ita docent etiam Bald. & Salicet. *in l. 1. C. ne filius pro patre*, & dicunt communem esse opinionem Alex. *in d. l. cum filius numero 6.* Clarus *in praxi q. 86.* vers. *intellige*, Bertazolus *cons. 83. lib. 1. num. 13.* dicentes nec referre quod in contumaciam condemnatus sit; quia satis est eum condemnatum esse, vt verba statuti

1

2

locum

locum habeant *per textum in l. 35. ff. de noxa lib.* vbi Vlpianus ſcribit, & ſi condemnatus filius, quem ſcilicet nemo defendit: etenim addunt ex cauſa delicti patrem de peculio teneri; ſed quando ratione peculij pater teneatur expendit legendus cum multis Pichard. *in §. actiones 10. inſtit. de action.*

3 Contrariam autem opinionem, quam plures docuerunt per verba *textus in l. 55. de euict.* vbi Vlpianus ſic loquitur *ſi ideo contra emptorem iudicatum eſt, quod defuit non committitur ſtipulatio; magis enim propter abſentiam euictus videtur, quam quod malam cauſam habuit*, & *ex l. ſi pro luſorio* §. vbi idē conſultus: *quoties hærede non reſpondente, ſecundum aduerſarium ſententia datur, reſcriptum nihil nocere, non legatis, nec libertatibus.* vltimo *ex l. vnica* §. *ſi procurator ff. ſi quis ius dicenti non obtemp.* ibi: *ſi procurator tuus, vel tutor, vel curator ius dicenti non obtemperauerit, ipſe punitur, non Dominus, vel pupillus.*

4 Quibus legibus probant verius contumaciam, alteri non obeſſe, nec ſententiam contra vnum latam, alteri obeſſe: ita Felinus *in cap. cum Bartol. n. 22. de re Iudic.* Tobias Nonius, *cauſa 4. n. 10. & 11.* Faquin *lib. 9. contr. cap. 54.* qui dicit hanc ſententiam æquiorem moderantem, non nihil ſtatuti ſummum rigorem, & continentem interpretationem iuri conſonam; & ſic merito præferendam eſſe primæ ſententiæ, quæ tantum nititur ſtatuti verbis: & contra dictam primam ſententiam etiam tenet Farinac. *in praxi crim. p. 1. q. 24. n. 174.* cum Iacob Butrig. Paulo de Eleaz, & Rayn. de forliis Bald. Socino, Ioāne de Anania, Bertoldo, Rolando, & aliis; quia quando concurrunt duæ opiniones, quarum vna ſit recepta, & communis, ſed rigoroſa; altera vero non ſit recepta, ſed æquior, iudex in iudicando accedere debet opinioni æquæ, & benigniori, potiuſquam rigoroſæ; quamuis communiori *argum. cap. ſi vir.* in verb. *humanis*, vbi notant Abbas, & alij de cognat. Spirituali cum aliis per Neuizan. *in ſylua nuptial. lib. 5. n. 68.* item quia contumacia vnius alteri non nocet ex ficta confeſſione inducta ex contumacia, quæ perſonam non egreditur: ita Farin. alia adducens *à num. 180.* vbi ponit quando locum habeat prima opinio applicando quæ dixi *in cap. 2. de ſent. & rejudicata, q. 1. & 2.* vbi quando æquitas præferatur rigori.

5 Sed quia ſæpius in delicto hæreſis conſideraui-mus ſpecialitatem, quare ex hæreſi patris filius punitur, & è contra pater ex hæreſi filij *per textum in cap. vergentis de hæreticis extra, cap. cum ſecundum eodem tit. lib. 6.* vbi *ſub alleg. 1820. 35. & 36.* item & in crimine læſæ-Majeſtatis; ideo per ibi dicta, etiam in hoc puncto, exiſtimo, quod licet in aliis delictis ſecunda opinio ſit admittenda, ſed prior practicanda in delictis hæreſis. & læſæ-Majeſtatis per ibi dicta; ſed an pater, citandus ſit in caſu ſtatuti volentis patrem teneri pro delicto filij: leges eundem Farinac. *ſupra à n. 133. & à n. 150. & à n. 171.* cum aliis, vbi de ſtatutis, quod vnus teneatur pro delicto alterius.

6 Ad ſecundam allegationis partem, an filij hæreticorum capaces ſint ſuccedere auis chatholicis? & dicendum videtur capaces eſſe ſuccedendi ex teſtamento, vel ab inteſtato, quibuſcumque aſcendentibus conſanguineis, & extraneis Catholicis; quia nullo iure canonico cauetur de tali prohibitione; & quia verius eſt legem pœnalem non extendi; & ſic nec illam, quæ punit in hoc filios illius, qui commiſit crimen læſæ-Majeſtatis, humanæ: arg. eorum, quæ dixi de lege pœnali *ſub cap. ex litteris 11. de conſtitutionib.* & quia reſpectu finis vtriuſque delicti Majeſtatis Diuinæ, aut humanæ, fuit differentia conſiderata, cum in crimine-Majeſtatis humanæ, potuerit lex conſiderare timoris audaciam reſpectu filiorum contra Regem, quam operis nixi facilius patrari valerent in eum *iuxta verba legis quiſquis* §. *ad filias cod. ad leg. Iud. Majeſt.* vbi poſtquam *in* §. *filij* vero priuaret hos filios capacitate cuiuſvis ſucceſſionis non plectit deſcendentes à filiis per rationem ibi: *mitior enim circa eas debet eſſe ſententia, quas pro infirmitate ſexus minus auſuras eſſe cōſidimus*, nec hanc rationem conueniri in crimine hæreſis, cum vt ea incurratur, nullis opibus indigeat, vt conſiderauit Anton. Concius *in l. 1. pag. 4.* verſ. *ideo videntur cod. ad leg. Iul. Majeſt.*

Quare non obſtante majoria delicti, quæ inue- 7
nirur in crimine hæreſis, ab illa, quæ inuenitur in crimine læſæ-Majeſtatis humanæ, debet induci argumentatio ad eandem, ſiue maiorem pœnam infligendam, vt late probat Thomas Sanchez *in ſum. lib. 2. cap. 28. n. 5.* vbi conſiderate probauit pœnas, præſertim illas, quæ filiis innocentibus ob parentum delicta irrogantur eſſe odioſas, & à regulis iuris communis Valde exorbitantes, nec extendendas vltra caſus expreſſos; & ſic nec pœnam infamiæ extendēdam. Et propter hæc, & alia hanc docuerunt ſententiam Bartol. *conſ. 118. n. 4.* verſ. *præterea ego video vol. 1.* Bald. *in l. Gallus* §. *quidam recte n. 2. col. 3.* verſ. *tertia ratio ff. de liber. & poſthum.* Iacob Butrig. *in l. 1.* §. *ad medium cod. de hæredibus inſtit.* Iaſon *in l. hæreditas n. 8. cod. de hic, quibus, vt indign.* Alex. *conſ. 74. n. 1.* verſ. *præterea naturalis vol. 3.* Segura *in l. 3.* §. *fin. n. 139. ff. de liber. & poſthum.* & *in l. cohæredi* §. *cum filiæ à n. 73. ff. de vulgari*, & ibi Perez. *in additionibus* Zephalus *conſ. 103. num. 18. vol. 1.* Menoch. *conſ. 805. n. 23. & 24.* & *conſ. 888. n. 24. vol. 9.* & *conſ. 1128. per tot. vol. 12.* Molina *tom. 3. de iuſt. p. 1. diſp. 658. n. 19.* verſ. *quod vero*, & *n. 25.* Decian. *in practica crim. lib. 5. tit. 45. n. 6. limit. 8.* Villalobos *in ſuis communib. opinion. litt. F*, verſ. *filius n. 191.* Villadiego *in foro Iuzgo in prologo lib. 11. n. 64. & 65.* Azebed. *in l. 8. recompil. tit. 3. n. 30. lib. 3.* Gomez Arias *in l. 4. Tauri n. 95.* Guido Papa *conſ. 170. n. 3. ad fin.* Chaſſaneus *in conſuet. Burg. Rub. 3.* §. *5. n. 99.* Gomez in Leon. *in ſuis centuriis toto reſponſ. 81.* Simanchas *de chathol. inſtit. tit. 9. n. 19. & in enchirid. Iudic. tit. 63. n. 8.* Cantera *in ſuis quæſtion. criminal. tit. de quæſtion. tangent.* punitionem delicti *cap. 2. n. 11.* Thomas Sanchez *dicto lib. 2. ſum. cap. 29. num. 13.* Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 2. num. 13.* & ſic quod in hoc mitius puniatur crimen læſæ-Majeſtatis Diuinæ, quam humanæ; & inde quod filij hæreticorum; licet non poſſint ſuccedere patri, vel aſcendenti, qui crimen commiſit: tamen, vt non prohibeantur ſuccedere aliis deſcendentibus, & collateralibus, & extraneis, præter relatos dixit Molina *de inſtitia tom. 3. diſp. 658. ex n. 19.* Haillon. *in addit. ad* Anton. Gomez *dict. p. 3. cap. 2. n. 13.* verſ. *quod mitius.*

Et ob id videtur etiam dicendum non obſtare 8
quæ dixi *ſub alleg. 18. & 20.* item & in aliis ſequentibus, *ac in alleg. 34. 35. & 36.* quatenus filij hæreticorum puniuntur in amiſſione bonorum, propter paternam hæreſim; quia iſte eſt caſus diuerſus ac de interrogato in hac quæſtione, vbi tantum agitur, an filij hæreticorum valeant ſuccedere

ſuis auis, aut aliis aſcendentibus? vnde & ſi Felinus dixerit *in cap. vergentis n. 4. de hæreticis*, non differre filios hæreticorum à filiis reorum læſæ-Majeſtatis, & Afflictis *in conſtitutionibus ſiciliæ l. 1. tit. de hæreticis n. 29.* verſ. 13. dum dixit eiſdem pœnis plecti vtrumque crimen; propter quod, *& ex dicta l. quisquis §. ff. filij vero cod. ad leg. Iul. Majeſt.* & *ex conſtit. Federici Imperatoris edita Paduæ anno 1252.* quam referunt Penia in litteris Apoſtolic. pro offic. Sanctæ inquiſit. poſitis à director. inquiſit. *num. 45.* & Thomas Sanchez *dict. cap. 29. ſummæ n. 12.* & *cap. excommunicamus §. credentes*, quam confirmarunt *Clem. 4.* in quadam Bulla relata à Penna *ibi fol. 44.* & Innocent. 4. & Alex. 4. & ex eo quod Paul. 3. Henricum Angliæ Regem, eiuſque fautores, & receptatores, ac eorum filios priuarit ſucceſſione parentum, & conſanguineorum, & extraneorum; & Sixt. 5. *anno 1585.* idem ſtatuerit contra Henricum prætendentem Nauarræ regnum; quia ſolum tales prohibitiones, & inhabilitates præſtant intelligi, vel in crimine læſæ-Majeſtatis ob adductam audaciam, vel quando ſic expreſſe inueniuntur in aliis delictis, & cum in hæreſis delicto à canonibus non ſint cautæ, niſi vt tantum inhabiles reddantur à ſuccedendo in bonis ipſorum hæreticorum; non autem aliorum aſcendentium, deſcendentium, aut collateralium, vel extraneorum; non eſt cur æquiparitio admiſſa de crimine-Majeſtatis ad crimin hæreſis quoad in fligendas pœnas, claudat noſtrum caſum diuerſum quidē ab ſpecialitatē Imperatoris *in dicta l. quiſquis §. filij*; & ob hæc non eſſe audiendos, Cyn. Angel. Iacob Vellouiiſſo, *repertor. inquſit.* Vmbert. Locat. & alios, quos refert Sanchez *dicto n. 22.* dicentes dictos nepotes inhabiles reddi ad ſuccedendum ſuis auis Chatholicis.

9 Ad tertiam allegationis partem, an poſſeſſores bonorum alienatorum ab hæreticis, aut ab aliis alienari prohibitis cauſa delicti confiſcandorum, teneantur ad reſtitutionem eorum, etiam ſi ſint poſſeſſores bonæ fidei? Et quia longiſſime diſputauit Thomas Sanchez omnino legendus *dicto lib. 2. ſum. cap. 23. à n. 40.* dum agit de illa quæſtione, qualiter poſſeſſores bonæ fidei, *& à n. 97.* qualiter poſſeſſor malæ fidei, *& à n. 108.* qualiter teneatur fructus reſtituere, qui in initio bona fide, & poſtea mala fide poſſedit, aut è contra prius fuit malæ fidei, & poſterius bonæ fidei, *& à num. 158.* quando quis cenſeatur poſſeſſor bonæ, vel malæ fidei, vſq; ad *n. 193.* quod eſt & hic longiſſimum repetere; imo & faſtidioſum, cum iam ad exactam cognitionem poſſeſſorum bonæ, vel malæ fidei; item & eorum circa reſtitutionem obligatione; iam ego latiſſime dixerim *ſub cap. grauis 11. de reſtit. ſpoliator.* & in aliis illius tituli iuribus; imo & *& ſub tit. de præſcript.* & ibi *cap. fin.* circa bonam, vel malam fidem ad præſcribendum; ideo nunc laconice ad præſcribendum reſpondendū iudicamus de poſſeſſore malæ fidei iuxta doctrinam, quam retuli *ſub dicto cap. grauis q. 2. & 3.* cum aliis; imo & *ſub quæſt. 1.*

10 Sed de poſſeſſore bonæ fidei, iuxta quæ ibi dixi *ſub quæſt. 6.* vbi late: quo ſuppoſito, idem Thomas Sanchez *dict. cap. 23. lib. 2. ſummæ*, & ſi Montepicus *in l. poſt contractum n. 192. ff. de donation.* Angelus *in ſumma* verbo *pœna n. 3.* & ibi Sylueſt. *q. 25.* abſolute docuerint fiſcum reuocare rem cum fructibus apud quemcumque poſſeſſorem exiſtat, dixit diſtinguendum, quod ſi delictum ignorauit adhuc teneri talem poſſeſſorem fructus quidem extantes reſtituere & ad conſumptos, quatenus ditior euaſit ille poſſeſſor; quia par eſt ratio de hoc, ac de aliis poſſidentibus bona fide, & hoc ſuſtineri vſque ad iudicium inchoatum; quaſi ex tunc teneatur etiam ad conſumptos propter malam fidem, quæ ex tunc ſuperuenit, ſicut agnouit Richard. & cæteri ſcriptores, dixerunt *in §. ſiquis à non Domino inſtit. de rer. diuiſ. & in §. 1. & de officio iudicis*, & agnouit in propoſito Simanchas *de cathol. inſtit. tit. 9. n. 59.* & iuxta hanc doctrinam debent intelligi Peregr. *de iure fiſci l. 5. tit. 1. n. 174.* qui loquens de illo tertio poſſeſſore, qui delictum alienantis ignorauit, dixit hunc non teneri reddere fructus: videndi Burſatus *conſ. 43. n. 8. & 9. vol. 1.* & Surd. *deciſ. 247. n. 11. p. 1.* dicentes idem procedere, quando fructus ſunt conſumpti. Quæ tamen in dicto poſſeſſore bonæ fidei diſtinguens, vt diſtinxi *in dicto c. grauis ſub dicta quæſt. 6.* & de malæ fidei; ſicut ibi *dixi n. 5.* & late ad *q. 1.* ibi, ſic interminis docuerunt Guil. *de hæret. q. 4. n. 7.* Soto *de iuſt. & iure lib. 1. q. 6. art. 6.* Ioan. Annib. *in dicta l. poſt contractum à n. 265. & 357.* Riccul. *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 5. cap. 37. n. 5.* & alij *per textum in l. 2. §. non ſolum ff. quæ in fraudem credit.*

Nec refert bona fides emptori, quoad acquirendum Dominium ex multis, quos allegauit idem Riccilus ibi *ſub cap. 32.* in ſexta extenſione, quia cum fructum acquiſitio ſit minoris præjudicij, quam acquiſitio rei, Bald. *in l. venditioni cod. de Vſucapioni pro emptor.* Caſtr. *in l. quod vxor ff. de acquirenda poſſeſſ.* Curt. Senen. *conſ. 71. num. 14.* verſ. *vel fuit ratio* cum aliis per Surd. conſ. 115. n. 5. vtiq; in illis acquirendis ſufficere titulum iuris errore quæſitum, & qualem occaſionem poſſidendi dixerunt DD. *ex l. ſed & ſi lege §. ſcire*, vbi Bartol. Bald. & Angel *ff. de petit. hæred. & in l. quod vxor.* vbi gloſſa, Roman. Alex. & alij *ff. de acquirenda poſſeſſ.* plene Bec. *conſ. 95. n. 15.* & Bald. *in l. celſus n. 19. ff. de vſucapion. & in l. irritam col. 2. cod. pro donato* Surd. *dict. deciſ. 247. ſub num. 11.* verſ. *& ſi dicatur*, Riccilus *ſupra n. 6. & 7.* qui *n. 8.* cū aliis dicit quod quando fit fructuum reſtitutio, & deductis expenſis; ſed de hoc ego late *ſub dicto c. grauis*, vbi *& à quæſt. 5.* & aliis dixi quid de deducendis melioramentis, & *quæſt. 7.* quid de expenſis factis cuſtodiæ cauſa. 11

Quod ſi fructus eſſent tempore alienationis, tunc quidem reuocari, ſicut proprietas reuocatur, tanquam pars rei alienatæ, docent idem Burſatus *dict. conſ. 43. num. 8.* Ricciulus *dict. cap. 37. lib. 5. n. 2.* & alij *per textum in l. fin. §. fructus ff. quæ in fraudem credit. l. fructus pendentes ff. de rei vindic.* 12

Et fortius procedere in fructibus collectis, pendente iudicio ſuper hæreſi, ſi fructus extant, ſiue ſint ab hæretico, ſiue ab emptore percepti dixerunt, interim idem Burſ. *ſupra n. 11.* Ricciul. *n. 3.* Caſtro *de iuſta hæret. punit. lib. 2. cap. 9.* & alij *123. per l. 2. §. non ſolum ff. quæ in fraudem*, Diaz, qui teſtatur de communi *in praxi crim. cap. 123.* Clar. *in §. fin. q. 73. in fine.* 13

Qui, & alij in dubitanter tenent procedere in fructibus perceptis poſt ſententiam declaratoriam: ita idem Burſatus *dicto conſ. 43. num. 1.* Ricciulus *dicto cap. 37. lib. 5. n. 4.* Locatus *in opere Iudic.* verb. *bona*, & alij ex doctrina Laſij *de feud. p. 10. n. 74.* 14

Ad vltimam allegationis partem plene, & ſufficienter reſpondetur ex proximè dictis hic in verſ. *ad tertiam* 51

ALLEGA

## ALLEGATIO XXXVIII.

An filij nati ante hæresim, non solum legitimi, verum, & naturales, Spurij, vulgo quæsiti, siue adoptiui, & alij illegitimi incurrant, non solum amissionem bonorum patrimonialium, verum & Ecclesiasticorum; item & beneficiorum sicut amittunt hæretici eorum parentes. Et quando id contingat? vel num inhabiles reddantur ad optinenda beneficia de nouo. Item & ad pensiones, & de mãcipatione, & de aliis pœnis remissiue, vt sunt infamiæ, irregularitatis, & aliarum de quibus laconice, cum sint extra intentum confiscationis bonorum? Quid de filiis fautorum, siue receptorum, aut testium falsorum?

### *SVMMARIVM.*

1 *Filij legitimi; item & alij naturales, siue spurij hæreticorum amittunt parentum bona, & legitimam, & n.2. & quare n.4. etiam nati ante delictum n. 5.6.7. & n.13.*

3 *Filia hæretici punitur in amissione iuris, quod posset prætendere in dote sibi assignanda.*

4 *Parentes hæretici acrius puniuntur in filiis, quam in se.*

7 *Filij hæreticorum nati ante parentum hæresim. sunt pœnis obnoxij, sicut nati post illam incursam, quoad amissionem bonorum, suorum parentum, & n.8.*

8 *Generationis appellatione comprehenduntur fœminæ, & n.9.*

10 *Inquisitores possunt prohibere, ne filij hæreticorum exerceant officia publica, & quæ talia dicantur n. 11.*

22 *Filij ex peccato parentum puniuntur, vt sic auertantur à peccato.*

13 *Pœnæ in filios hæreticorum stabilitæ, procedunt etiam contra quoslibet illegitimos, & n. 14.*

14 *Filij illegitima maiori odio prosequi debent, quam legitimi.*

15 *Filij puniuntur odio parentum hæreticorum num.23.*

16 *Parentes æque puniuntur in legitimis filiis, & in illegitimis.*

17 *Filius vulgo quæsitus non incurrit pœnas patris hæretici, nisi vt n.18.*

19 *Adoptiuus filius, quando ex hæresi patris adoptiui incutrat pœnas amissionis bonorum à iure statutas, sub distinctione, si adoptans est persona coniuncta, aut extranea, num.20. 21. 22. 23. 24. & n.29. & 30.*

21 *Filius adoptatus dicitur filius; sic vt adoptatus à senatore dicatur filius senatoris, & gaudeat liberorum priuilegio.*

24 *Filius arrogatur, quad amissionem bonorum ob hæresim patris arrogatoris, in quo differat à filio adoptiuo, & n.25. & 26.*

25 *Adoptiuus filius, extantibus legitimis, iure Hispano non succedit.*

29 *Legitima filiorum sunt omnia bona patris, quinta tantum parte excepta, quæ potest dari illegitimis, vt n.27.*

28 *Confiscationis pœna ex hæresi in filijs adoptinis, & arrogatis, solum habet locum, exclusis legitimis, & naturalibus.*

30 *Arrogationis, & adoptionis ius cessat emancipatione filij.*

31 *Filij hæreticorum verius est, vt priuati sint à beneficiis à die commissæ hæresis paternæ n.32. sed vt num.33.34. & à num.35. & sequentibus.*

32 *Beneficia quæque ob hæresim vacantia ex motu Pij V. reseruatur Papæ.*

34 *Beneficia num resignari valeant ab hæretico ante sententiam declarationis? remissiue, & sub n. 36. ad plura.*

35 *Hæreticus lata sententia priuatur à fructib. beneficiorum Ecclesiasticorum à die criminis commissi perceptis, & quare n.36.37.38.*

37 *Hæreticus non potest iuuari regulis de annali, & triennali vt retineat beneficia.*

38 *Priuatio beneficij, vt suum effectum habeat, requirit sententiam declaratoriam.*

39 *Inquisitores verius est, vt nequeant priuare beneficiis obtentis filios ante parentum hæresim, vt n. 40. & 41. non obstante formulario sententiæ Inquisitorum, vt n.42.*

42 *Filij hæreticorum, siue nati ante, vel post, non amittunt beneficia obtenta ante hæresim patris ex declaratione congregationis, & n.42.*

43 *Filius clericus iam factus, non redditur inhabilis ex delicto superuenienti patris, nec ad retinenda beneficia obtenta; nec vt consequatur de nouo.*

44 *Pensiones amittunt hæretici ipso iure, sicut beneficia; item & filij ac nepotes hæreticorum.*

45 *Irregularitatem incurrunt filij, ac nepotes hæreticorum illico ante sententiam declaratoriam.*

46 *Filij fiunt sui iuris statim, ac parentes hæretica-runt absque sententia declaratoria.*

47 *Filij hæreticorum incurrunt alias pœnas inhabilitatis, & infamiæ, remissiue, & patiuntur omnis Ecclesiastica Dignitatis priuationem num.48.*

49 *Hæreticus pœnitens punitur carcere perpetuo iuxta arbitrium Inquisitorum, & qualitatem confessionis n. 50.*

50 *Inquisitor generalis apud nos solum commutat, aut dispensat in pœnitentiis hæreticorum pœnitentium.*

51 *Hærtici in pœnitentes, & relapsi sunt, qui puniuntur vltimi supplicij pœna.*

52 *Filij, & nepotes hæreticorum, & si puniantur ex hæresi paterna in diuersis pœnis, & inhabilitatibus, tamen non puniuntur corporaliter.*

53 *Fautor es, & receptatores ita puniuntur in amissione beneficiorum, vt hic ad quos actus fiant inhabiles, etiam si clerici sint, vt num.54. & de ratione. n. 56. Et quid de filiis eorum sub n. 56.*

55 *Fautores hæreticorum sunt infames.*

56 *Hæretici fautores, receptatores, & credentes, repelluntur à testimonio.*

57 *Filij, & nepotes testium falsorum in causa hæresis, non amittunt beneficia, nec bona: vbi de praxi.*

1 SVPPOSITIS quæ dixi latè *ſub cap. 1. de filiis præsbiter.* vbi de differentia inter naturales ſpurios, & alios illegitimos, ſicut & ibi dixi etiam *ſub Rub.* item & *ſub illo tit.* ac *ſub cap. in præſentia de probat.* & aliqua dicta *allegat.* 22. iam breuiter per aſſignata *in hac tota allegat.* 38. Curremus.

2 Ad primam ergo allegationis partem, quia iam *ſub dicta allegat.* 22. dictum eſt filios legitimos hæreticorum, amittere non ſolum patentum bona per dicta *ſub allegat.* 18. & 20. verum, & legitimam, atque alimenta, *vt in dicta allegat.* 22. latè dictum eſt, vbi de ratione fundamentali.

3 Imo, & filia punitur in amiſſione iuris, quod ad dotem ſibi aſſignandam de bonis patris poſſet prætendere per dicta ibi *ab allegat.* 23. propter odium incurſum ex odio patris hæretici; *iuxta textum in cap. 2. §. credentes de hæret. lib. 6.* & rationem *textus in l. quiſquis cod. ad leg. Iul. Majeſt.* de quo *ſub dicta allegat.* 18. 20. 22. & alii

4 Cum in filiorum perſona acrius torqueantur, quam in propria; *l. iſti quidem in fine ff. de eo, quod metus cauſa, cap. afferte de præſumpt.*

5 Ob quod eſt etiam communis Doctorum ſententia, vt magis debeant hæ pœnæ habere locum in natis ante delictum, quam in aliis, cum maior ſit affectio videre filium adultum ſæpæ etiam bonis dotatum, & in gradu conſtitutum, gradu deiici, quam filios infantes; præſertim cum contingere poſſit, vt poſt delictum hæreticus filios non ſuſcipiat: ita Ricciulus *in tract. de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 5. n. 25. in fine*, & *n. 28.* cum Rota, quæ, & ſi aliquando viſa ſit fauere filiis, vt refertur apud Seraphin. *deciſ.* 830. dum (quamuis dixit obiter) pœnas criminis læſæ-Majeſtatis humanæ non habere locũ in filiis natis ante delictũ vero deinde perpenſo, & diſcuſſo diligenter tali articulo de ordine Pontificis, reſpondit ſecundum iuris cenſuram, & magis receptam Doctorum ſententiam habere locum in filiis natis, & naſcituris, vt in Chonchen. penſionis 6. *Martij* 1591. coram Peregrino, vbi argumentis contrariæ partis ſigillatim reſpondit: quam opinionem circa amiſſionem iuris ad bona patris hæretici ſine dubio amplectimur per dicta *ſub dicta allegat.* 18. & aliis.

6 Et quamuis inter alios Doctores plena manu congeſtos, Thomas Sanchez *in ſumma lib. 2. c. 27.* diſputet ad vtramque partem *à num. 6.* vſque *ad* 17. legendus omnino; quia nihil intactum reliquit, ac ſequatur illam opinionem; nempe quod filij geniti ante parentum crimen, non afficiuntur pœnis ſtatutis contra filios reorum læſæ-Majeſtatis Diuinæ, vel humanæ per quatuor fundamenta præambula, quæ ponit *à n.* 10. & illico per alias iuris rationes, quas ſequitur ibi *à n.* 14. qui *n.* 17. reſpondet ad argumenta contrariæ ſententiæ. Tamen, & ſi eius opinio ſit vera quoad alias pœnas, tamen quoad amiſſionem bonorum patris hæretici; ſic vt nullo modo illa conſequi valeant, iudico ſequendam eſſe Ricciuli, & Rotæ ſententiam *n. præced.* relatam, tum applicando ad hanc partem fundamenta, quæ repetit ſigillatim idem Thomas Sanchez *ad n. 6. ad* 10. vtique legendus; tum per illa, quæ adduxi ſub aſſignatis *alleg.* 18. 20. & aliis. Tum etiam talia patrimonialia bona remanent apud patrẽ, etiam hæreticum, quouſque ſententia declaratoria Inquiſitorum fiſco applicentur, vt ibi explanatum eſt; & compro-batur per illa, quæ adduxi *ſupra allegat.* 35. de confiſcandis, vel non peculiis caſtrenſibus, vel quaſi, aduentitiis, atque profectitiis

Quare in hac celeberrima quæſtione, 7
num dicti filij nati ante parentum hæreſim, ſint pœnis obnoxij, ſicut alij, qui poſt tale crimen naſcuntur, de qua in propoſito ſunt legendi Couarr. *lib. 2. variar. reſol. cap. 8.* Pegna *in addit. ad Eymeric. p. 3. q. 114.* verſ. *anceps.* Tamen fuſius Farinac. cum infinitis *de hæreſi q. 91. §. 2. n. 57. & 58.* & alii dicunt quod etiam includuntur filij nati ante hæreſim: ſic ampliantes *textum in cap. ſtatutum el. 2. 15. in ordine de hæret. lib. 6.* vt docuerunt Perez. *tit. 7. lib. 8. ordinam. pag. 197.* Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 33. n. 29.* quos recenſet Ricciulus *ſupra*, Et ſequitur Barboſa *in dicto cap. ſtatutum n. 3.* & in communi de dicto puncto diſputantes leges Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 2. n. 4.* cum multis, quos nouiſſime refert eius additionator Haillon. Decian. *tract. criminal. lib. 5. cap. 45. n. 5. in fine*, verſ. *& hoc intellige.* Molin. *de iuſtitia tom. 3. diſp. 658. n. 19.* verſ. *ſily: tamen* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 13. poſt quæſt. 8. in pœna 8. hæreticor. & p. 2. lib. 6. cap. 4. in princ.* Suarez *de cens. diſp. 43. ſect. 3. num. 1.* Farinac. *in fragment. crimin. p. 1. litt. C. n. 350.* & de hæreſi *dicta quæſt. 191. n. 51.* & alij infiniti, quos ipſi, & Sanchez, vbi *ſupra* coacerauarunt, loquentes etiam de crimine læſæ-Majeſtatis humanæ: idem Farinac. *tom. 2. deciſ. 87.* præter antiquos quos adducit Barboſa in dicto cap. ſtatutum n. 1. & alibi. Quibus addo Gibalinum poſt Caſtrum & Gregorium Lopez quos refert Leander *de irregularitate tract. 2. diſp. 29. q. 10. in princ.* cum Diana, Abila & Luiſio quitamen loquens num tales filij nati vel concepti liberentur ab irregularitate, tenet liberari *ibi d. q. 10. & 11.* cum Bonacina, Simanchas, Leſſio, Vgolino, Egidio, Sanchez, Hurtado, Caſtro, Palao, Villalobos, Pellizario de quo legatur Diana *p. 4. tract. 9. reſ. 45.* vbi vtramque opinionem approbat, & hoc quia rei læſæ-Majeſtatis humanæ natos ſeu conceptos filios iam non maculant, vt probat Sanchez *lib. 2. decalogi cap. 27. num. 14.* cum multis qui tamen debet intelligi vt *hic num. 6.* dictum eſt.

Et quod prædicta pœna amiſſionis debeat ha- 8
bere locum propter hæreſim matris docent *gloſſa in dicto cap. ſtatutum* Zanchinus *tract. de hæret. cap. 28. n. 8. & 10.* cum aliis per Dacianum *in tract. crim. lib. 5. cap. 45. n. 3. & 5.* Ricciulus *dicto cap. 30. lib. 5. n. 29.* Farinac. *de hæreſi dicta quæſt. 191. n. 63.* Barboſa *in dicto cap. ſtatutum num. 11.* quia in materia pœnali, & odioſa maſculinum concipit fœmininum, vt per Tyraquel. *de retractu linag. §. 1 gloſſa 9. num. 213.* Cardinalis Mantica *de coniectur. vltima volunt. lib. 6. tit. 7. n. 18.* Franc. Molina *de ritu nupt. lib. 3. q. 16.*

Et quia generationis appellatione comprehen- 9
duntur filiæ, fœminæ, & nepotes, Tyraquel. *ſupra n. 241.* Menoch. *de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. n. 26.* & *conſ. 321. n. 12.* Caldas Pereira de poteſt. eligendi *cap. 15. n. n. 28.* Aloyſius Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 227. n. 5.*

Vnde iam & ſi poſt Sanchez. *vbi ſupra dicto* 10
*lib. 2. ſum. cap. 27. n. 14.* Torreblanca *de Magia lib. 3. cap. 12. num. 48.* & Sanctarel. *de hæreſi cap. 34. dubio 1. num. 11. in fine* dixerint poſſe Inquiſitores prohibere, ne filij hæreticorum exerceant officia publica; qualia ſunt Magiſtratus, prætoriatus,

riatus, notariatus, &c. vt docent Suarez *de fide disp. 24. sect. vltima*, & alij *per textum in dicto cap. statutum*, & *cap. quicumque eodem tit.* extra iuxta instructionem Vallisoletan. *anno* 1488. *n.* 11. vbi sic habetur.

11 *Los Inquisidores en sus partidos, y lugares tengan mucha dilegentia, Manden, pongan grandas penas, çensuras, que los hijos, y nietos de los hereges condenados no tengan, ni vsen officios publicos, ni sean jueçes, Alcaydes, Regidores, jurados, Mayordomos, Mayordomos, Mayordomos

non currant iura naturalia, & ciuilia, vtique simul iuncta operabuntur, vt dissoluantur iura patris naturalis, & adoptatus, per omnia transeat in potestatem adoptantis, qui solus adoptati pater intelligitur; *dict. l. cum in adoptiuis §. si vero pater naturalis, & dict. §. sed hodie instit. de adoption.* vbi Anton. Faber. in Papin. Pichard. Mynsing. & cęteri institutarij.

21 Et suadetur primo, quia filius adoptatus, dicitur filius, *dict. l. cum adoptiuum cod. de Decurion.* adeo vt filius à senatore adoptatus dicatur filius senatoris, gaudeat liberorum priuilegio *dict. l. cum adoptiuum.* Secundo, quia succedit parentibus simul cum legitimis, & naturalibus, *l. si te parens C. de suis & leg. penul. §. & siquidem ff. de adopt.* sic vt in successionum concursu excludat ascendentes, & vxorem, *l. 1. §. liberi ff. ad Tertullian. l. aquissimum in princ. ff. eadem.* vbi DD. Tertio, quia excludunt naturales, impediunt bona à fisco publicari, reuocant alimenta in fraudem, rumpunt testamenta & alia multa habent filiorum priuilegia, de quibus Tyraquel. *in dicta l. si vnquam supra num. 20.*

22 Vltimo quia in filio adoptiuo militat eadem coniectura voluntatis, & affectionis testatoris, sicut in legitimo, & naturali, adeo vt eius fauore vsusfructus vxori relictus restringatur ad alimenta, sicuti restringitur fauore legitimorum, vt per multa probant Piccus *in l. Titia §. Titia n. 61. ff. de leg. 2.* Mantica *de coniectur. vltimar. volunt. lib. 9. tit. 7. n. 13.* Caual. *de vsufructu vxori relicto sub num. 34.* vers. *imo ego dico*, Gabriel. *concluf. 2. à num. 23.* Surd. cum aliis *de aliment. tit. 2. q. 15. num. 36.*

23 Cumque, vt iam hic in princ. diximus, *& sub dict. alleg. 18. 20. & 22.* filij hæreticorum pœnis affligantur propter odium paternum *dict. l. quisquis cod. ad leg. Iul. Majest. cap. vergentis de hæret.* & vtrobique DD. sequitur, vt quamuis in adoptiuis tale ius consideretur mero legis ministerio; sed quia lex innititur affectu naturali, quo aui, & proaui, nepotes, & pronepotes prosequuntur *l. penult. §. & is solus cod. de adoption. ibi auita, & pro auita affectione*, & isti odio parentum infligentur merito, vt in eis locum habeant dictæ pœnæ concludit Ricciul. *dicto cap. 3. lib. 5. à n. 7. & 14. in fine.*

24 In tertio autem casu, quando filius est arrogatus, & non leuis difficultas; eo quod in isto cessat affectus naturalis parentum, & sola remaneat legis operatio; sic vt tales dicantur filij ficti, & imaginarij, ad quos dispositio, præsertim exhorbitans, & rigorosa non extenditur, Socin. *in dicta l. adoptiuum ff. de in ius vocand.* cum iam adductis; & quamuis ex alia consideratione Ricciulus non determinat *sub dicto cap. 30. n. 15.* pendulus manens. Tu tamen sufficienter apprehendes resolutionem ex his, quæ adducit Pichard. *in Rubr. instit. de adopt.* explicant latè *textum in l. arrogator 32. ff. de adopt.* & ibi *à n. 5.* vbi in specie de arrogatione cum Reuardo, Cujacio, Balduino, & aliis, *& sub illo tit.* item, *& sub Rubr. instit. de hæred. quæ ab intestato deferuntur §. 4.* agens de legitima filiorum adoptiuorum, & arrogatorum successione, sufficienter demonstrat in dubio præsenti.

25 Et quia ibi *n. 4. & 6.* iam iure nouiori Hispano dispositum est, vt adoptiuus filius, extantibus legitimis, non succedat nec ab intestato *ex l. 5. tit. 6. lib. 3. fori, l. 1. tit. 22. lib. 4. fori*, quocumque tempore naturales ex iusto matrimonio nascantur, siue ante, siue post adoptionem.

Et cum omnia bona patris, quinta tantummodo parte excepta, legitima filiorum sit, *l. 9. lib. 3. fori*, eis in ea non poterit præjudicare, nec adoptionis figmento grauamen inferre *ex regula textus in l. quoniam in prioribus ff. de inoffic. testam.* iuncta dicta *l. si vnquam cod. de reuoc. donat. & ex l. 9. & 12. Tauri, l. 7. & 10. tit. 1. lib. noua recomp.* 26

Ex quibus constat, extantibus legitimis, & naturalibus liberis, nullum alium filium cuiuscumque conditionis, etiam per Principis rescriptum legitimatum admitti posse, nisi ad quintam tantummodo bonorum partem: idemque ex dictis legibus fori de filio arrogato respectu patris arrogatoris dicendum videri, & si seruus hæres efficeretur legibus, *ff. in l. 1. & 2. illius tit. & ex l. 12. Tabul.* quia sui, & naturales vocantur, admitterentur etiam arrogati. 27

Quare *supra* dicta de confiscationis pœna in filiis adoptiuis hæresim paternam, & in filiis arrogatis, videntur accipere alium sensum, nisi in casu, quod efficiant legitimi, & naturales filij, in quorum locum subintrent alij adoptiui, & arrogati; & sic poterit responderi ad alias quæstiones, quas tractat, & resoluit idem Ricciulus legendus *dicto cap. 30. à n. 17. & à n. 22.* † Vbi resoluit, sequentes primam, quod si filio dato in adoptionem coniunctæ personæ auo vel proauo materno, vel paterno, vel arrogato, pater naturalis incidit in hæresim; vel quid si adoptione durante, pater adoptiuus, vel arrogator incurrat in hæresim; deinde filium adoptatum emancipet? Et in prima verius dicit pœnas filium incurrere respectu patris naturalis, non adoptiui. Et licet in secunda quæstione sub distinctione loquatur n. 22. & 23. tamen n. 24. in fine, videtur concludere, vt non incurrat pœnas; quia adoptione cessante, debet cessare pœna; & sic in puncto iuris docet idem Ricciulus *dicto cap. 30. n. 16.* ex Aretino *in dicto §. sed hodie instit. de adop. n. 2.* & ex aliis. 28 29

Secundum, & tertium casum *supra* adductos de filio adoptato à coniuncto, vel arrogato limitari, quando post adoptionem, vel arrogationem esset sequuta emancipatio; quia cum per illam pœnitus iura adoptionis. Et arrogationis soluantur, est perinde, ac si nunquam adoptio, vel arrogatio facta fuisset. 30

Itaque iam ad propositum de admissione beneficiorum, aut de inhabilitate ad acquirenda alia de nouo; & supposito quod idem hæretici sunt priuandi per sententiam, vt sentiunt aliqui per *textum in cap. vt commissi* vers. *priuandi de hæret. lib. 6.* vt tenent Castro *lib. 2. de iust. hæreticor punit. c. 9.* Simanchas *de cathol. instit. tit. 46. n. 72.* Aragon. *q. 11. art. 3.* Henriquez *lib. 13. de excommunic. c. 56. n. 2.* Ludouic. Gomez, regula *de annali possess. q. 52.* Vasquez *1. 2. q. 96. art. 5 disp. 172. cap. 2. num. 11.* 31

Sed verius esse vt priuati sint ipso iure à die commissi delicti ab omnibus beneficiis obtentis ante incursam hæresim, vt docent Couarr. *lib. 2. var. cap. 8. n. 4.* Parisius *de resig. benefic. lib. 3. q. 1. n. 31. & 32.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib 8. cap. 13. q. 3. & 8. & p. 2. lib. 7. in princ.* Gonçalez *ad regul. 8. Cancell. gloss. 15. num. 65.* cum infinitis Thomas Sanchez *in præcepta decalogi, lib. 2. cap. 26. num. 5.* qui, & referendi explicantes cum aliis multis vers. *dicti cap. vt commissi.* referunt iam hodie esse sine dubio, attento proprio motu *Pij V.* incipiente *Cum ex Apostolatus*, vbi reseruat qualiacumque beneficia ob hæresim vacantia sedis Apostolicæ collationi. 32

Sed

33 Sed quia non concludit, ideo idem Sanchez, & si hanc opinionem tamquam probabilem amplectatur, existimat nihilominus primam sententiam esse probabilissimam, à qua ego non dissentio, attendendo ad ea quæ dixi *sub allegat.* 18. & 20. quando scilicet priuatio aliorum bonorum intelligatur incursa respectu aliorum bonorum patrimonialiũ hæreticorum; & sic iuxta ibi resoluta existimo intelligendam; & explanandam vtramque sententiam hic relatam; quamumuis Farinac. latè *tract. de hæresi q.* 189. §. 4. *à n.* 69. idem *in fragm. crim. p.* 1. *litt. C. à n.* 335. Anton. Ricciul. *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 5. *c.* 19. *n.* 8. Pegna *in directorio inquisitor p.* 3. Barbosa *in dicto c. vt commissi n.* 10. etiam cum F. Eman. Rodrig. *in summ. c.* 129. *n.* 3. Petro de Ledesma *in summa p.* 2. *tract.* 1. *c.* 4. *concluf.* 14. secundam opinionem acerrime defendant; & faciunt pro prima, quæ ego dixi *sub c. cum non ab homine* 10. *de iudic. q.* 28. 29. & 30. vbi an ipso iure periurus, homicida, aut falsificans litteras
34 Apostolicas priuentur beneficiis. † Et omisso, an requiratur sententia declaratoria criminis hæretici, vt beneficium ante hæresim obtentum dimittere teneatur? Et an requiratur sententiæ priuationis executio facta per iudicium? Et an interim, quo non declaratur hæreticus, possit valide illud beneficium renunciare, aut resignare? de quibus latè proxime adducti? Et quod potest alteri beneficium conferre, quoties vacat ipso iure ob crimen obtinentis, etiam eo non citato, vt DD. per doctrinam *textus in c. licet Episcopus de præb. lib.* 6. & in propriis hæretici terminis Decian. & Parisius, quos sequitur Thomas Sanches *supra num.* 12. legendus *à n.* 7. qui etiam dicit cum Lambertino, & Dominico posse similiter Patronum ad id beneficium præsentare, non citato possessore; quia id minus est, quam
35 conferre. † Tamen quoad amissionem fructuum beneficiorum, de quibus hic disputatur, certum esse priuari hæreticum lata sententia hæresis declaratoria à die hæresis admissæ perceptis; quia quoties pœna amissionis beneficij est ipso iure statuta id operatur, vt cum fuerit lata sententia priuetur delinquens beneficio cum fructibus à die commissi criminis perceptis, vt docuerunt optime Bernard. Diez. *in pract. canon. c.* 131. *n.* 5. Couarr. *in* 4. *decret. p.* 2. *c.* 6. §. 8. *n.* 8. Molina *de iustitia tom.* 1. *disp.* 96. *pag.* 590. Henriquez *dicto lib.* 13. *de excommunic. c.* 56. *n.* 2. Thomas Sanchez *dicto c.* 26.
36 *n.* 10. vbi idẽ tenet. † Eo vel maxime cum ij fructus sunt hæretici bona, ac eius omnia bona publicentur, & si ante sententiam declaratoriam rite adhuc possideat beneficium, & percipiat fructus à cuius pronunciatione retrotrahitur quoad amissionẽ ad diẽ hæresis cõmissæ per illa, quæ diximus *sub dict. alleg.* 18. & hoc cum aliis multis *ex n.* 8. & 9. Ricciulus *supra de iure personar. extra grem. Eccles. exist. dicto c.* 19. qui & si cum pluribus *n.* 11. 13. 14. 15. & 16. dicat beneficium hæretici posse impetrari ante sententiam declaratoriam, nec posse resignare ad fauorem tertij post hæresim contractam, sic vt nec amplius faciat fructus suos; quia titulus est iam resolutus; propterea que teneatur ab eorum restitutionẽ; & quod priuatio procedit; ne dum respectu petitorij, sed etiam possessorij; quia in hæretico reprobatur, nedum titulus, sed
37 etiam possessio ipso iure. † Et quod nec hæreticus possit defendi regulis *de triennali*, & *annali*, *de quarum* effectu dixi explicitè *sub Rubr. de causa possess.*
38 & *propriet.* † Sed quia idem Ricciulus *ibi n.* 12. cum aliis DD. *ex c. cum secundum leges de hæret. lib.* 6. probat, quod ad ad hoc, vt priuatio suum plenarium consequatur effectum, requiritur sententia declaratoria hæresis incursæ, nec ante possit hæreticus remoueri à possessione; Ideo existimo, tam quoad beneficia obtẽta, quam quoad fructus; posse illa hæreticum retinere, nec teneri ad fructuum restitutionem per dicta supra sub *alleg.* 15. & *sub alleg.* 75. donec per sententiam declaratoriam dicatur omnia amisisse à die commissi delicti; & quamtumuis ipse hæreticus Dominio priuatus sit, ipso iure remanet adhuc possessor. Cum ea qualitate retrotractionis per dicta *in dicta allegat.* 18. hic applicanda.

His ergo præmissis iam ad propositum nostri 39
dubij de filiis hæreticorum in amittendo fructus. & beneficia obtenta, vel quoad alia acquirenda; & licet Tabiena verb. *hæreticus num.* 6. Guttierez *canon, quæst. lib.* 2. *cap. fin. n.* 38. Caastldus *tract. de Imperatore q.* 118. *n.* 13. Greffius *in decis. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 11. Gaminian *in dicto cap. vt commissi* §. *priuandi de hæret. lib.* 6. Monach. *ante n.* 1. Franc. *in cap. felicis n.* 6. *de pœnis in* 6. Flamin. Paris. *de resign. benefic. lib.* 3. *q.* 1. *n.* 34. Peregrin. *de iure fisci lib.* 3. *tit.* 10. Nicol. Garcia *de benefic. tom.* 2. *p.* 11. *c.* 10. *à n.* 72. Decian. *in tract crim. lib.* 5. *c.* 20. *n.* 5. & *cap.* 45. Gundisalb. *de hæret. q.* 13 *n.* 2. & alij, penes ipsos dicant, vt inquisitores possint priuare filios hæreticorum beneficiis obtentis ante parentum hæresim.

Tamen verius esse, vt tantũ inquisitores valeãt 40
priuare hæreticorum filios beneficiis obtentis post pratratam eorum hæresim, non si illa obtinuisset ante quam parentes in illam inciderent; qui nullo iure habetur eos priuari talibus beneficiis obtentis ante paternam hæresim: ita docent Zechius *in sum. tom.* 1. *tit. de fide c.* 11. *n.* 16. Param. *de origine inquisit. lib.* 3. *q.* 8. *à n.* 203. Toletus *lib.* 6. *cap.* 6. *concluf.* 17. *difficult.* 2. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *q.* 8. Suarez *de fide disp.* 24. *sect.* 3. *n.* 5. Clarus *lib.* 5. §. *hæres. n.* 6. Otalora *de nobilit. p.* 4. *cap.* 9. *n.* 9. Ojeda *de incompatib. beneficior cap.* 13. *num.* 100. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 29. *n.* 20. & *in enchirid. tit.* 63. *n.* 6. Surdus *consil.* 786. † Imo & ita 41
testatur Ricciulus *de iure personar. lib.* 5. *c.* 29. *n.* 4. qui postquam & Anania *in cap. vergentis n.* 12. *de hæret.* Boich. ibi, etiam *n.* 12. Gigante *de crimine læsæ-Majest. lib.* 3. *de pœnis, quas filij incurrunt, q.* 11. retulit primam relatam sententiam, quam constit. Pontif. Rota *in Conchen. pensionis* 16. *Decemb.* 1594. coram *B. M. Iusto*, & iterum, ac latius eadem 6. *die Martij* 1598. coram *B. M Peregrino*, dixit commune; cæterũ referẽs secundam ibi ex Abbate, Rebufo, Carrer. Pegna, Lupo, dicit, vt cum hęc controuersia ex commissione Clem. VIII. discuteretur coram Cardinalibus Sancti officij, ab illis quidem declaratum fuisse, prædictos filios non amittere beneficia, siue nati sint ante, siue post hæresim patris; quia sacra illa congregatio semper sequitur benigniorem sententiam: videndus est Farin. *decis.* 87. & 90. † Imo & Diana *p.* 4. *tract.* 8. 42
*res.* 76. sequens secundam sententiam respectu beneficiorum ante hæresim paternam, respondet ad primam sententiam, & formularium, quo solent exprimere priuationem inquisitores, proferentes scilicet sententiã, condemnando hæreticos, & eorũ filios, & efficiendo eos inhabiles, ad habendũ, tenẽdũ, & possidendũ Dignitates, beneficia, & officia, tã Eccles. quã sæcularia; per quod contrarij Doctores cõprehendunt etiã beneficia obtẽta, solũ intelligendũ iuxta declarationem secundæ sententiæ, licet di-

cat remanere ſub diſpoſitione diſcutienda à Theologis, vt iuris peritis; & ſubdit etiam videndos circa præſentem quæſtionem, Rojas *ſingulari 24. & ſing. 66. num. 3.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de modis amitt. benefic. num. 25. repertor. inquiſitor.* verb. *filij*, verſ. *nunc quæritur*, Majol. *de irregularit. l. 5. c. 27. n. 6.* Azebed. *in l. 1. n. 204. tit. 3. lib. 8 recõpil.* Pegna *in director. dict. 3. p. com. 103.* Couarr. *l. 2. var. dicto c. 8. num. 4.* Sanchez qui dicto *lib. 2. ſummæ c. 28.* latè diſputans *à n. 18.* etiã *de crimine læſæ-Majeſtatis humanæ.* † Dicens, vt filius
43 clericus iam factus non redditur inhabilis, nec ad beneficia obtinenda per dictam *l. quiſquis §. filij cod. ad leg. Iul. Majeſt.* quæ non debet habere locum in foro Eccleſiæ, niſi ſit Canonicata, vt cum multis ibi reſoluit, quando commiſſum eſt tale crimen à parente in Principem ſæcularem, ſecus ſi in Pontificem ſummum, vel Cardinalem; quia tunc ſunt ipſo iure priuati beneficiis habitis, & inhabiles ad obtinenda de nouo *per textum in dicto c. felicis §. quod quis de pœnis lib. 6.* cum Henrico *in dicto c. vergentis* Turrecremata *in c. ſiquis 6. q. 1. n. 7.* Gigante, Deciano, Ruino, & Centunilo, *& à n. 27.* latè quoad noſtrum caſum refert pluribus fundamentis, & DD. primam ſententiam comprobari per *dict. c. felicis*, & verba *textus in c. vnico de ſchimatic. & ex conſt. Innocentij IV. quæ eſt 8. inter eius conſt.* & Alex. 4. §. *fin. quæ eſt 10.* inter eius conſtit. Nicolai 3. *in conſtit. in fine, quæ eſt 2.* in ordine ibi, *aliiſque Eccleſiaſticis, beneficiis per eos obtentis quomodolibet priuatos, & ad alia in poſterum obtinenda inhabiles; eo quod tales ſunt infames infamia iuris, c. penult. 6. q. 1. qui priuentur beneficiis, & officis obtentis, l. infamia cod. de Decurionib. lib. 10. l. 2. l. quoties 18. cod. de dignit. l. 12.* & quia ſic contingit, vt parentes acrius puniantur, vt iam dictum eſt hic *à n. 1.* & *ſub dicta allegat. 18.* tamen ipſe Sanchez *à n. 18.* acerrime defendit huiuſmodi filios, & nepotes non priuari beneficiis obtentis ante parentum delictum, ſed ſolis poſtea obtentis *ex textu in dicto c. 2. §. hæretici de hæret. l. 6.* vbi Pontifex ſolum reddit illos inhabiles ad beneficia obtinenda; ſic vt minime talis inhabilitas priuet iam obtentis, vt explicat ibi *à n. 19.* videndus *n. 37.* vbi reſpõdet iuxta diſtinctionem iactam, tam iuribus, quam conſtitutionibus Pontificum pro prima ſententia
44 iactis. † Ad aliud de penſionibus dicendum eſt, vt hæretici ipſas amittant ipſo iure iuxta doctrinam iactam, qua amittunt beneficia obtenta vel obtinẽda: ita docent Sanchez *in præcepta decalogi lib. 1. c. 28. n. 35. & 36.* vbi pluribus rationibus probat, Farinac. *de hæreſi dicta q. 191. §. 2. n. 9.* Sanctarel. *in ſimili tr. c. 34. dub. 2. n. 15.* Nico. Garcia *de benefic. p. 11. c. 10. §. 1. n. 74.* dicentes quod ſicut filij, & nepotes hæreticorum ad beneficia in poſterum obtinenda; ſic etiam ſunt inhabiles ad penſiones acquirendas; quia in materia hæreſis verbum *beneficium* accipitur largo sũpto vocabulo, vt docuit Ricciulus *de iure perſon. dicto lib. 5. c. 19. n. 7.* vbi dicit, quod licet in materia odioſa, & exhorbitanti appellatione beneficiorum, non veniant penſiones *ex cap. quamuis el. 1. de præb. lib. 6.* vbi Gemin. *n. 2.* Archid. *n. 3. notab.* Abbas *in c. ad audientiam el. 2. in 1. notab. deſcript.* vbi Felin. *num. 2.* Gigas *de penſion. q. 28.* per totum, *& q. 94. n. 3. & 4.* Rebuffus *in tract. nomin. n. 39* Gomez *in reg. de annali q. 22.* Creſcent. *deciſ. 14. de ſent. & re iudic.* ſubdens hoc etiam procedere, quando verba ſunt vniuerſalia, & geminata: tamen hoc non procedere in materia hæreſis, in cuius odium largo ſumpto vocabulo accipitur *beneficium*, vt tradit gloſſa *in c. quicumq; §. hæretici* verb. *beneficium de hæret. lib. 6.* Barboſa *ibi n. 23. & 24.* & conſequenter complecti penſiones, Abbas *in dicto c. ad audientiam el. 2. ſub n. 2.* verſ. *dicendum tanem*, & ibi Felin. *princip.* Gigas *dicta q. 94. n. 7* quia vt dicunt idem Nicolaus Garcia *p. 1. c. 5. de benefic. n. 121.* Zerola *in praxi Epiſcop. p. 2.* verb. *irregularitas §. 8.* & verbo *penſio*, Sanchez *de matrim. cum multis lib. 7. diſp. 44. n. 9.* in capaces beneficiorum, ſunt etiam incapaces penſionis; & ſic reſolutum fuit in Conchen. penſionis 24. Octob. 1594. coram Iuſto, *& 16. Decemb.* eiuſdem anni, coram Peregrin. vt reſoluit idem Ricciul. *ſupr. dict. cap. 19. n. 6.*

His ergo notanter eſt adiiciendum cum Sanctarello *de hæreſi c. 34. dub. 2. n. 13.* Suarez *de conſ. d. 43. ſect. 3. n. 2.* Sayro *de cenſur. lib. 6. c. 10. n. 40.* Sanch. *in ſumma tom. 1. lib. 2. c. 27. n. 28.* Diana *dicta p. 4. tract. 8. reſ. 76.* verſ. *notandum*, non exigi ſententiam condemnantẽ parẽtes hæreticos, vt filij, ac nepotes incurrant irregularitatis pœnam, & inhabilitatis ad beneficia obtinẽda, ſed ſatis eſſe, ſi vel per euidentiã facti, vel per propriã, confeſſionẽ parentũ in iudicio conſtet parentes fuiſſe hæreticos, vel fautores
45 defenſores, aut hæreticorum receptatores. † Itẽ notatur, quod emancipatio filiorum, quorũ parentes deteguntur fuiſſe hæreticos ante emancipationem, eſt nulla; quia ſtatim, ac pater eſt hæreticus, filij ſunt ſui iuris, nec indigent emancipatione, Barboſa *in dicto c. 2. de hæret. l. 6. n. 28.* dicens ſic ibi colligere DD. & quod filij propter hæreſim paternã eximũtur à patria poteſtate, & ſui iuris fiunt docent Molina *de iuſtit. tract. 2. diſp. 9.* verſ. *ab hac regula*, & *diſp. 229.* verſ. *tertius modus*, Sayrus *in claui Regia lib. 3. cap. 9. num. 30.* & *lib. 9. cap. 7. num. 7.* Læſſius *de iuſt. lib. 2. cap. 22. quæſt. 6.* Rebell. *de oblig. iuſt. p. 1. lib. 1. quæſt. 7. ſect. 2. num. 23.* Sanctarel. *de hæreſi cap. 37. nnm. 9.* cum multis Barboſa *in cap. fin. de hæretic. & in dicto cap. 2. num. 29.* vbi ex gloſſa verbo *deſierint* ibi, *etiam antequam per Eccleſiam fuerit declaratum*, notat cum Deciano *in tract. crim. lib. 5. cap. 44. num. 28.* verſ. *& nota*, Azor. *dicta p. 2. lib. 2. q. 6. cap. 22.* Leſſio *de iuſt. lib. 2. cap. 3. dubio 5. num. 23. in fine*, Molina *de iuſtitia tom. 1. diſp. 9.* dicto verſ. *ab hac regula*, & *dict. diſp. 229.* Sayro *in claui Regia dicto lib. 9. cap. 7. num. 7.* Sanchez omnino legendus *in præcepta decalogi cap. 16. num. 18.* & *cap. 24. à num. 5.* & ibi *num. 9.* Farinac. *de hæreſi quæſt. 197. num. 29.* quod vt filij fiant ſui iuris propter hæreſim paternam, non requiritur ſententia declaratoria, quos videbis longius agentes.

Ad ſecundam allegationis partem de aliis quidem pœnis, quibus feriuntur filij hæreticorum, nempe infamiæ, irregularitatis, aliarumve inhabilitatum, & cenſurarum, non eſt hic quidquam agendum, niſi tantum metiendum ex iam hic dictis, & quamuis ipſi hæretici ſint excommunicati, *cap. ad abolendam, cap. excommunicamus 1. & 2. de hæret. lib. 6. & in canone 1. cœnæ Domini*, ibi DD. 47

Item ſecundo patiatur priuationem omnis 48
Eccleſiaſticæ dignitatis, officij, & beneficij, & inhabilitatis ad ipſa *cap. dedicimus, cap. pudenda 24. quæſt. 1. cap. præter 32. dict. cap. quo iure dict. 6. dicto cap. ad abolendam cap. excommunicamus 1. dict. c. vt commuſſi de hæret. lib. 6.* item & irregularitatis *ex dicto c. ad abolendam*, & *c. ſaluberrimum 1. q. 3.* item & in perpetua infamia, *auth. Gazaros cod. de hæret. c. infamis 6. q. 1. cap. alieni 2. q. 7. c. infamibus de reg. iuris, dict. c. excommuni*

*communicamus* 1. *de hæret.& dict.c.*2.§.*hæretici eodem tit. lib* 6.& huic pœnæ sit annexa inhabilitas ad omnem honorem, dignitatem, officium, & actionem ciuilem, quæ infamibus prohibitæ sunt *in dicto cap. infamibus de regul. iuris lib.* 6. *l.* 2. *cod. de hæreticis*, nominatim hæresim, *l. quoniam cod.de hæret.l.si pupilli* §.*videamus ff.de negot.gestis, dict. cap. excommunicamus* 1. *de hæret.* dequo iam dictum est hic *à n.*1.

49 Et insuper puniatur hæreticus pœnitens carcere perpetuo *iuxta dict. cap. excommunicamus* 2. & *ex instruct. Toletana anni* 1561.*cap.*41.quam iustis de causis solent mitigare inquisitores iuxta modum cito aut sero confitendi per reum, imo & commutare ad tempus, & ad aliam extraordinariam pœnam, *vt in dict. commissi*, & *ex instruct. Hispalen. anni* 1484.§. 11. vt contingit respectu reorum nobilium,& hoc ante diffinitiuam sententiam inquisitorum, siue in illa, non post.† Quia
50 tunc vt praxis quotidiana docet, commutatio,mitigatio, siue aut remissio spectat ad D. Inquisitorem Generalem in nostra Hispania, qui solet, visis meritis cuiusque rei coram suis consiliariis ex voto illorum indulgere, vt noster sapientissimus, atque prudentissimus Episcopus Placen.inquisitor gene-
51 ralis quotidie in praxi demonstrat.† Vel in alia vltimi supplicij pœna ex iure ciuili *in l. Manich. l. Arriani, l.quicumque cod.de hæret.dicto c.ad abolendam, dict.cap. excommunicamus* 1. *de hæret.* & alibi, vbi DD. docent hac pœna plecti solum impœnitentes, & incorrigibiles,secus si pœnituerint,nam tunc mitius punientur iusta distinctionem, quam refert Rojas *de hæret. p.*2. *n.*197. distinguens inter confitentem in limine iudicij, aut ante accusationem, seu post illum, vel post testium publicationem, dequo Diana *p.* 4. *tract.*7. *res.* 24. cum aliis, *qui resol.* 25.*p.*6. *tract.*7. cum aliis, etiam hæreticum dicit puniri in diuortio:nam qui publice damnatus fuit, tamquam hæreticus formalis, si deinde reconciliatur,manet prohibitus iure cohabitandi cum coniuge, & debitum petendi, quod non multum in praxi video obseruari; imo potius con-
52 trarium. † Est ergo concludendum,vt licet quoad priuationem bonorum patrimonialium, alimentorum, & legitimæ, atque dotis priuentur filij filiæve;vt dictum est *supra sub alleg.* 18.20.22. & 23. & alibi; item fructuum, & beneficiorum, vt hic declaratum manet; imo & vt infames reputentur ad Dignitates filij, atque nepotes, & obtentis priuentur modo iam dicto hic *a n.*1. quia pœna infamiæ, & inhabilitatis extenditur ad filios, & nepotes hæreticorum vsque ad primam, & secundam generationem ex dicta *l. quisquis cod. ad leg. Iul. Majest.*& ex aliis iam relatis iuribus *dict.c.quicumque* 2. *c.statutum de hæret. lib.*6. Simanchas *tit.*29. *de cathol. instit.* Couarr. *lib.*2.*var. c.*8. Diana *p.*4. *tract.*7.*res.*1.vers.*quarta pœna*,& alij communiter; sed filij in aliis corporalibus carceris censurarum, aut aliis, veluti exilij, siue triremium, aut combustionis, vltimive supplicij, aut diuortij modo dicto puniuntur ex hæresi parentum, nisi alias idemmet filij,& nepotes dãnarentur,vt hæretici iuxta relata
53 *sub allegat.*37. *præcedenti.* † Ad vltimam allegationis partem,quid de filiis fautorum, siue receptatorum, aut testium falsorum,etiam laconice respondetur.Nam sicut beneficia suspectorum, aut diffamatorum de hæresi non vacant ipso iure, qui tantum possent illis priuari iuxta criminis qualitatem, vt dixerunt Pegna ad Eymeric. 3.*p.q.* 113. *comment.*162.Sanch.*in summa dict.lib.*2.*c.*26.*n.*14.sic,

& receptatores venient priuandi per sententiam beneficiis antea comparatis, *vt in dicto cap.excommunicamus el.*1. §. *credentes de hæret.* sicut docent idemSanch.*supra n.*15.Couarr.*dict.l.*2.*var.c.*8 *n.*4. Pegna *supra n.*13.sed diuerso modo intelligo,cum fautores defensores, & receptatores hæreticorum excommunicentur; sic vt si intra annum non satisfaciant,sint infames,nec admittantur ad publica officia, & consilia, vel ad eligendos alios ad huiusmodi, nec ad testificandum, nec possint testari,nec succedere in hæreditate; Imo nullus cogatur illis respondere in quocumque negotio,cum & ipsi teneantur aliis respondere, nec causæ sunt proferendæ ad illorum audientiam, nec sententiam ab illis latam valere, nec posse patrocinari,nec instrumenta conficere. † Quod si clerici sint, deponuntur ab 54
officio, & beneficio, & qui contemnunt tales vitare,postquam sunt ab Ecclesia notati,sunt excommunicati; donec satisfacerint, & nemo illis est administraturus sacramenta Ecclesiæ, nec traditurus eos Christianæ sepulturæ,nec accepturus Eleemos. aut oblationes eorum;ita vt qui secus fecerit priuatur suo officio,ad quod non veniet restituendus,sine speciali indulto sedis Apostolicæ nec seruanda sint priuilegia regularibus talia facientibus in illa Diæcesi existentibus.† Quorum est ratio,quia hæ- 55
reticorum fautores sunt infames, vt dicunt Grilland. *de hæreticis q.*3.*n.*2.Azor.*inst.moral.p.*1.*l.b.*8. *c.*13.*q.*8. vers.*septima* Saurez *de fide disp.*21.*sect.*5. *n.*2. Sanctarell. *de hæresi q.*25.*n.*1. Pegna *in director.inquisit. comment.* 4.*p.*1. imo etiam Azor. vbi proxime, Sanch. *in præcepta decalogi l.*2.*c.*26.*n.*1. Farin.*de hæresi q.*180.*n.*54. Sanctarel. *eodem tract. cap.*24.*n.*10.in medio Barbosa *in dicto c.excomm.*§. *credentes* legendus *n.*19. *in fine* vers.*receptatores*,& *n.*24.qui & *n.*27.vers. *ad testimonium*,æquiparans hæreticos, & fautores,dicit cum Farinac. *in praxi crim. q.*56.*n.*206. Sanctarel.*de hæresi d.c.*25.*n.*11. *prope finẽ*, Men.*cons.*149.*n.*28.Reb.*de reprob.test. n.*226.† Quod hæretici,eorumq; fautores,defenso- 56
res, receptatores,& credentes eorum repelluntur à testimonio ferendo, qui, & etiam ibi *num.* 20.21. & 22. & *in cap. sicut* 8. Laconice explicans qui sint credentes, & receptatores hæreticorum, dicit cum multis eisdem puniri pœnis; quod intelliges inxta distinctionem, quam latè expendit omnino legendus cum aliis *lib.* 2. *summæ cap.* 10. & ibi *num.* 4. & 5. & per totum *cap. dum agit de excommunicatione lata in credentes receptatores, defensores hæreticorum, & eorum libros legentes, tenentes, imprimentes, aut defendentes*; Et sic non amplius, *qui cap.* 27. *num.* 26. extendit doctrinam *textus in dicto cap.* 2.§. *hæretici d. lib.* 6. & *dict. cap. statutum el.*2.*eodem tit.*dum dicit filios, & nepotes via masculina,&solos filios via fœminea hæreticorum esse inhabiles ad beneficia imposterum acquirenda, sed non amittent bona sibi contingentia; quia tales fautores parentes non puniuntur, vt hæretici formales in confiscatione bonorum, cum vt plurimum dicantur tantum de hæresi suspecti, iuxta quæ dico *infra sub allegat.* 42. in vers.*sub quia hæreticorum fautores in fine*, vbi dictum est *ex constit. Pij V.* si de protegendis, posse aliquando pœnam confiscationis imponi aduersus fautores, receptatores, & credentes, sed non inde filios puniri sicut puniuntur, quando eorum parentes impœnitentes decedunt. Et ita hanc sententiam contra Sayrum. Toletum & Giballin. *de irregularit.cap.*5. *q.* 4. *consect.* 3. *n.* 22. docent etiam Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 19. *punct.* 3. Hurtad. Filiuc. Bo-

nac. Phliarch. Viuand. Villalob. & alij quos sequitur Leander de irregul. tract. 2. disp. 1. q. 8. & 9.

57 Tamen quoad vltimum punctum de filiis testiũ falsorum in causa hæresis, dicendum est istos, nec nepotes illorũ bona amittere beneficia, nec ad alia consequenda inhabiles reddi; quia contra istos non extenduntur pœnæ latæ *supra* contra filios hæreticorum, fautorum, & defensorum; nec in iure cauta est contra testes falsos in causa hæresis talionis pœna, quam numquam vidi practicari, nec Vallisoleti, vbi aliquando contra quendam testem petij, nec hic in nostro consilio, & hoc ne tali duritia testes futuri, & legitimi, alias retrahentur à testificando timore suffulti ne si delictum testificatum non probaretur, ipsi talioni subjacerent; sed non inde euadunt alias acerbas pœnas arbitrarias, vt ibi, & in nostro consilio vidi practicari contra testes de falso conuictos; & sic in specie, da quâ loquimur docent Sanchez *in summa sub dicto cap.* 27. *lib.* 2. *num.* 25. Simanchas *de cathol. instit tit.* 64. *num.* 92. Sousa *in aphorism. inquisit. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 31. Diana *p.* 4. *tract.* 7. *res.* 16. vers. *notandum est*, & eius compilator Ausonius verb. *hæreticorum filij n.* 31.

---

## ALLEGATIO XXXIX.

An inquisitores possint punire pœnis contentis sub allegatione præcedenti filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt catholici? Et an filij hæreticorum ex præsumptione iuris, incurrant easdem pœnas, ac illi, quorum parentes personaliter in carceribus detenti, in Sancto officio reconciliati, aut combusti fuerunt? Et an vt incurrant pœnas nepotes, oporteat quod parentes in hæresi decessissent? Et an incurrant pœnas filij post hæresim nati, qui parentum hæresim reuelant? Vel quando parentes, non tamquam hæretici, sed tamquam suspecti de hæresi damnati sunt.

*SVMMARIVM.*

1 *Inquisitores possunt punire assuetis pœnis filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt catholici. Et quid requiratur n.* 2.

3 *Statutũ inhabilitans filios hæreticorum ad beneficia, comprehendit filios hæretici etiam pœnitentis, & n.* 5.

4 *Hæreticis relapsis pœnitentibus sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ ministrantur.*

5 *Pœnitens, & reincorporatus Ecclesiæ, hæreticus dicitur, qui per absolutionem solemnem, & iuridicam reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam iuridice adimplendam.*

6 *Absolutio relapsi in sacramento confessionis tantum valet quoad forum internum, non in iudiciali, vt n.* 9.

7 *Indulgentia quoad relapsum non proficit, nisi quoad pœnam spiritualem; secus quoad temporalem.*

8 *Receptus ad gremiũ Ecclesiæ dicitur recipi ad pœnitentiam, qui recipitur ad perceptionem sacramentorum, dicitur recipi ad misericordiã.*

10 *Sacramentorum vsum legitime non habent existentes extra Ecclesiam ex parte sua, & si eorum ministratio non denegatur pœnitentibus.*

11 *Interpretatio, quæ fauet magis fidei, fit in materia hæresis.*

12 *Filij hæretici non relapsi, & pœnitentis non priuantur beneficiis obtentis, nec redduntur inhabiles ad alia obtinenda etiam si eorum parentes ante peractam pœnitentiam obierint de iure, sed quid in praxi infra sub allegat.* 47. vers. & in tantum.

13 *Filij comprehenduntur in statuto inhabilitante filios hæreticorum ad beneficia.*

14 *Filij hæreticorum, credentium, fautorum, defensorum, & receptatorum vsque ad secundam generationem, non possunt admitti ad aliquod beneficium Ecclesiasticum, vel officium publicum.*

15 *Sententia lata in contumaciam, numquam transit in rem iudicatam quoad pœnam corporalẽ.*

16 *Hæreticus quandocumq; cõparens venit audiendus, etiã si eius statua sit combusta, & n.* 21.

17 *Confessio facta contumacis, non nocet hæredibus, nisi vt n.* 19.

18 *Sententia lata in contumacia non infamat.*

19 *Confessio facta ex contumacia consurgens lædit hæredibus in crimine hæresis, & læsæ-Majest.*

20 *Contumax hæreticus, qui citatus non comparet ad se compurgandum intra annum, lædit filiis suis in bonis, etiam, si transacto anno, compareat, dum impedimenti excusationem non auferunt n.* 21.

22 *Contumax pater, ex quo iudicatus est hæreticus, amittit bona, & si post annum incussata contumaciæ compareat, & se compurget.*

23 *Filij hæretici, contumacis qui post annum comparuit, non inhabilitantur ad officia, & beneficia, nisi deficiat pater in compurgatione, quid in crimine læsæ-Majestatis n.* 24.

25 *Filij hæreticorum qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeunt, traduntur curiæ sæculari comburendi, qui pœnas incurrunt omnes, expenditur n.* 26.

26 *Hæresiarchæ comburuntur, & si relapsi non sint, qui nec admittuntur ad solemnem reconciliationem, & reincorporationem Ecclesiæ.*

27 *Filij sponte reuelantes hæresim parentum, liberãtur à pœnis, alias iure contra ipsos impositas.*

28 *Filij condemnatorum, non vt hæretici, sed vt tantum suspecti, non incurrunt pœnas in filios impositas, & quare n.* 29. & 30.

29 *Suspicio etiam vehemens non sufficit ad condemnandum de hæresi formali.*

30 *Confiscanda tantum sunt bona vere hæreticorum, non inquam de hæresi suspectorum contra Azor.*

AD primam, & cæteras huius allegationis partes breuiter respondebitur, præmissis, quæ in præcedenti, & aliis dicta sunt. Igitur ad primum dubium dicendum est, vt inquisitores possint punire relatis pœnis *in dicta allegatione præced.* filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ sæculari, eos pœnituit, & mortui sunt catholici, Sanctarellus, *de hæresi cap.* 34. *dub.* 2. *num.* 17. Pegna *in direct. p.* 3. *q.* 15. Simanchas

Simanchas *in cathol. instit. tit. 29. num. 17.* Decian. *in tract. crim. lib. 5. cap. 45. num. 3.* Paramo *de origine inquisit. lib. 3. q. 9. num. 209.* Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 13. q. 8. & tom. 2. lib. 6. cap. 4. q. 3.* Bursatus *lib. 3 cons. 289. à num. 16.* Auila *de cons. p. 7. disput. dubio 3.* Suarez *in 3. p. tom. 5. disp. 45. sect. 3. num. 4.* Sanchez *in præcepta decalogi lib. 2. cap. 27. num. 13. & 24.* Ricciulus cum aliis *lib. 5. de iure pers. extra gremium Eccles. exist. cap. 30. à num. 32. & DD. per textum in cap. statutum 2. de hæret. lib. 6. in §. hoc sane de filiis.*

2 Vbi ad istum effectum duo requirit copulatiue, nempe quod pater fuerit emendatus, & reincorporatus Ecclesiæ vnitati; sed relapsus supradictus, non potest dici reincorporatus Ecclesiæ vnitati, quia Ecclesia denegat illi audientiam, *cap. super eo eodem tit.* Ergo; & ita resoluit etiam Diana *tract. 7. p. 4. res. 75.* & Bursatus vbi proxime testatur ita fuisse practicatum *in Senatu Mantuano*; & ita communiter defendunt DD. antiqui *in dicto cap. statutum post glossam* verbo *quia lapsi*, Ioan. Andr. *num. 5.* Franc. *num. 4.* vers. *in glossa*, verb. *reincorporatus* Ancharran. *n. 1. in fine.*

3 Et confirmatur, quia statutum inhabilitans filios hæreticorum ad beneficia, comprehendit filios hæretici, etiam pœnitentis, & ad fidem redeuntis, Barbosa *in dicto cap. statutum num. 9.* post Farinac. multis probantem *de hæresi q. 191. §. 2. num. 64.* Et sic idem loquens de nostro casu, concludit cum relatis *num. 10. in fine*; qui & si referant contrariam sententiam Geminiani *in dicto cap. statutum §. hoc sane num. 2.* vers. *dicit* Ioan. Andr. *Rupertos inquisit.* verb. *filij §. nunc* Alphons. Montal. *ad leges Castellæ lib. 2. tit. 26. p. 7.* vers. *est ergo conclusio*, Lupi *de hæret. cap. 18.* Teolti *de instruct. sacerd. lib. 1. cap. 69. num. 4.* Surd. *cons. 146. num. 24.* Didaci Cantera *quæst. crim.* vbi refert secundum hanc opinionem fuisse practi-
4 catum in inquisitione Conchensi † ex eo quod hæreticis relapsis, si in eis pœnitentiæ manifesta signa appareant, sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ conceduntur, *dict. cap. super eo de hæret. lib. 6.* quæ non conceduntur existentibus extra Ecclesiam, *cap. extra catholicam, & cap. inter catholicam 191.* & quia ergo filios, qui puniuntur pro alieno crimen, est facienda benigna interpretatio *ex l. legem cod. de naturalibus liber.* vt etiam tenuerunt alij instructi per Sanctarel. *de hæresi cap. 34. dub. 2. num. 17. in princ.* Henriquez *lib. 14. Summæ cap. 5. num. 4.*

5 Tamen non est recedendum à prædicta prima opinione, cuius difficultas posset consistere in declarando, quando quis dicatur pœnitens, & reincorporatus Ecclesiæ, de quo præter alios nouissime expendit Ricciulus legendus vbi *supra à numero 34. dict. cap. 30. vsque ad num. 40.* & nos resumptiuè dicimus tales dici, cum per absolutionem solemnem, & iuridicam Ecclesiæ reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam iuridice implendam, & non traduntur brachio sæculari, vt docent Geminianus *in dicto cap. statutum num. 5.* Archidiacon. *in cap. accusatus eodem tit. lib. 6. n. 7.*

6 Et quamuis tales relapsi sint absoluti in sacramẽto confessionis, talis absolutio valebit tantum quoad forum internum, vt possint scilicet recipere sacramentum Eucharistiæ, vt notant *glossa in dicto cap. super eos dict. lib. 6.* vers. *deneganda*; Azor. *tom. 1. moral. lib. 8. cap. 14. quæst. 7.* Paramus *de origine inquisit. supra*, Decianus *lib. 5. crim. cap. 56. num. 7.* Diana *diction. res. 75.* vers. *Igitur.*

Etenim indulgentia erga relapsum, non pro- 7
ficit, nisi quoad pœnam spiritualem, secus quoad temporalem, vt cum Deciano, Ludouico, Azor. dicit Barbosa *in dicto cap. super eo num. 3.* quare optime dixit Farinac. *de hæret. quæst. 93. §. 2. num. 35.* quem & refert Ricciulus *dict. cap. 30. num. 37.* & Barbosa *supr. numero 4.* quod is, qui recipitur ad gremium Ecclesiæ, dicitur recipi ad pœnitentiam; qui vero recipitur ad perceptionem sacramentorum, dicitur recipi ad misericordiam; non enim relapsis, si postea pœniteant, & pœnitentiæ signa eis apparuerint manifesta, sacramenta pœnitentiæ & Eucharistiæ denegari debent, vt diximus, ac repetunt etiam Sanctarell. *de hæresi cap. 42. dubio vnico numero 17. in fine*, Schilac. *in tract. de fine catholica cap. 27. num. 4.* Sylvester *in summ.* verbo *hæreticus numero 14. & 17.*

Quia absolutio data relapsis in foro pœni- 8
tentiæ, proficit ad remissionem peccati in foro interiori, quæ nihil suffragatur in foro iudiciali vt per Thom. Treusan. *decis. 36. & 16. p. 2.* Barbosa *in dicto cap. super eo numero 5. & 6.* Ricciul. *dict. cap. 30. num. 36.* alia tradens *ad n. 3. 4. ad 39.*

Nec faciunt contra hæc fundamenta contra- 9
riæ sententiæ. Non primum quod extra Ecclesiam non sint sacramenta, quia illud accipitur, vt existentes extra Ecclesiam ex parte sua non habent legitimum vsum sacramentorum ex doctrina D. Thomæ *229. q. 39. art. 3. ad finem.*; non autem quod existentibus extra Ecclesiam, vt vere pœnitentibus non possit ab Ecclesia concedi, vt sacramenta accipiant ex misericordia.

Nec secundum, quia regula fallit in materia 10
hæresis, in qua fit illa interpretatio, quæ magis fauet fidei *ex cap. quicumque §. hæretici* verbo *beneficium* hoc tit. *lib. 6.* vbi Gemin. *num. 2.* vers. *Nota bene*, vbi Barbosa cum aliis Abbas *in cap. ad audientiam el. 2. sub num. 2.* vers. *dicerem tamen de rescript.* Gigas *de pension. q. 94. num. 7.* Ricciulus *dict. cap. 30. num. 39. & 40.* & alij Doctores *per textum in l. omnes §. hæreticorum autem cod. de hæret.* vbi alios cumulat Barbosa.

Quod si difficultas esset de filiis hæretici non 11
relapsi pœnitentis, tunc dicendum est istos filios non priuari beneficiis, nec ad alia obtinenda inhabiles reddi, etiam si eorum parentes ante peractam pœnitentiam obierint, dummodo tamen parati essent ad eam recipiendam, vt resoluunt Carrer. de hæret. n. 241. vers. *limita, nisi pater*, Gund. eodem tract. q. 23. Paris. cons. 2. n. 185. lib. 4. Surd. cons. 368. n. 14. Didac. Cantera in quæst. crimin. tit. de hæret. cap. 1. n. 11. Decian. dicto lib. 5. cap. 45. n. 5. vers. *limita tertio*, Sanchez *dicto lib. 2. c. 27. n. 26.* Ricciulus *dicto lib. 5. cap. 30. à n. 30.*

Vbi etiam post Verall. *decis. 96. num. 7. p. 2* 12
subdit illos tamen comprehendi in statuto inhabilitante filios hæreticorum ad beneficia, vt relatum est ex Farinacio *de hæresi dicta quæstion. 191. §. 2. numero 64.* Barbosa *in dicto cap. statutum numero 9.* quo iure ex statutis sanctæ Inquisitionis Hispanicæ vtimur in filiis reconciliatorum, & de communi testantur Roland. *cons. 63. num. 27.*

*numero* 27. *lib.* 3. Burſatus *conſ.* 14. *dict. num.* 33. & 34. *lib.* 1. & alij.

14 Et de Eccleſia Hiſpalenſi extat deciſio apud Verallum *deciſ.* 96. *num.* 7. *p.* 2. & *repert.* Ricciul. *ſup. d. cap.* 30. *num.* 41. *in fine*, aliter enim filij reconciliatorum pœnitentium non redduntur inhabiles, nec patiuntur confiſcationem vt dicam infra ſub alleg. 47. ſub verſ. & *in tantum*. Etenim, vt iam diximus *ſub alleg. præced.* & cum multis iterum repetit Barboſa *in dicto cap. quicumque* 2. verſ. *hæretici numero* 19. & 20. filij hæreticorum, credentium, fautorum, defenſorum, & receptatorum vſque ad ſecundam generationem non poſſunt admitti ad aliquod beneficium Eccleſiaſticum, vel officium publicum, ſic, vt ſi aliter fiat, factum, ſit irritum, & innane, de quod dixit alia videnda *in cap. ſatis peruerſum dict.* 56.

15 Ad ſecundam allegationis partem, an filij hæreticorum ex præſumptione iuris, incurrant eaſdem pœnas, ac illi quorum parentes perſonaliter in carceribus detenti, in ſancto Officio reconciliati ſunt, aut combuſti; quod idem eſt, quando verſamur in filiis condemnati de hæreſi in contumaciam. In quo dubio video diuersè loqui DD. nam qui exiſtimant filios non incidere dictas confiſcationis pœnas, & alias inhabilitates, fundantur; quia ſententia lata in contumaciam, nuſquam tranſit in rem iudicatam quoad pœnam corporalem.

16 Adeo, vt quandocumque hæreticus compareat, ſit audiendus, etiam ſi eius ſtatua ſit combuſta *ex gloſſa* communiter recepta *in cap. excommunicamus el* 1. §. *qui autem* verb. *condemnetur de hæret.* latè comprobat, ita ſequens Farin. *in praxi q.* 116. *n.* 130. cum multis Gigas *in tract. crim. læſæ-Maieſtatis lib.* 3. *tit.* 1. *de pœnis, quas incurrunt numero* 3. & in propoſito Ricciulus *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib.* 5. *cap.* 30. *n.* 42. & 43.

17 Et confirmatur; quia quamuis contumax reputetur tanquam confeſſus, at talis confeſſio ficta, non egreditur perſonam contumacis, nec nocet hæredibus, vt docent multi, *ex regula textus in l. eius, qui delatorem* 29. *ff. de iure fiſci*, in verbis ibi: *eius qui delatorem corrupit, ea conditio eſt, vt pro conuicto habeatur; ſed enim hæc pœna magis eſt, vt aduerſus ipſum locum habeat, qui delatorem redemit; cæterum aduerſus hæredem ipſius tranſire non debet*; & ſic Bartol. *in l. cum filius famil. in princ. n.* 4. *ff. de verb. oblig.* & Bald. *in l.* 2. *n.* 23. verſ. *ſecundo quæritur C. de edendo*, colligunt ſequentem regulam: *contumax habetur pro confeſſo in ſui ſolius præiudicium, nec ad hæredem damnum tranſit.*

18 Non enim ſententia lata in contumacia infamat, vt multis citatis tradit Surd. *conſ.* 173. *n.* 100. *vol.* 2. vt in crimine læſæ-Maieſtatis tradunt expreſsè Roland. *conſ.* 29. *n.* 21. & 22. *vol.* 3. & *conſ.* 13. *in fine*, *iuncto n.* 4. *vol.* 4. & Centunilus additione ad Farin. *dec.* 62. *litt. B. in limit.* 3. *p.* 1. pœnas parentis ob contumaciam damnati non nocere filiis, ſed ipſos omni pœna liberos eſſe.

19 Contrariam vero ſententiam ſequentes dicuntur; quia quamuis ficta confeſſio ex contumacia conſurgens, non ſi regulariter ſufficiens, vt pœna ad hæredes tranſeat, tamen id fallere in crimine læſæ-Maieſtatis Diuinæ, vel humanæ, tradunt Bartol. *in l.* 2. §. *ſi is n. vnico ff. de bonis eorum, qui ante ſententiam*; Maſcard. *de prob. concluſ.* 348. *n.* 55. Rojas *in ſingul. fidei, ſingul.* 69. *n. vnico*, Carrerius *de execut. ſent. contumatialis c.* 1. *n.* 345. Thomas Sanchez *in ſumma lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 19. & loquentes de filiis hæreticorum ſuſtinent, Pegna *in directorio inquiſit* 3. *p. comment.* 164. *col.* 3. verſ. *at in caſu noſtro*, Molina, *de iuſt. tom.* 3. *p.* 1. *diſp.* 658. *n.* 19. & loquens de crimine læſæ-Maieſtatis tenet Decianus *in pract. crim. lib.* 7. *c.* 41. *n.* 33. probantes etiam, ex eo quia iudicio Eccleſiæ, habetur contumax tanquam conuictus, & vere pertinax hæreticus, vt tradunt *gloſſa fin. in addit. cap. cum contumacia* ibi: *ex tunc velut hæreticus condemnetur*, ibi Ioan. Andreas Paulo ante finem, Franc. *n.* 2. Dominic. *n.* 11. Cæſar de Graſſ. *dec. vnica de hæret. n.* 2. quæ habetur *tom.* 4. *in nouiſſimis deciſionibus Rota*, vt refert Sanchez.

20 Sed quia ego latiſſime egi de condemnato abſente teſtificato de hæreſi formaliter in contumaciam, *infra, p.* 2. *ſub alleg.* 9. *de hæret. fugitiuis* contra quos proceditur. Vbi plene diſtinxi, exiſtimo applicando multa ex ibi adductis ad hanc reſolutionem, quod ſi damnatus, eſt vere, & propriè contumax, quale ius depingit, *in d. cap. cum contumacia*; id eſt ſi citatus vere, & in perſona non comparuit ad ſe compurgandum intra annum, vt tradit Simanch. *in enchirid. c.* 45. *n.* 6. & *c.* 46. *n.* 4. cum aliis, ſicut & ego expendi *in d. alleg.* tunc filij eius non ſolum incurrent pœnas amiſſionis bonorum, etiam ſi tranſacto anno comparuerit, ſi legitimam impoſſibilitatis cauſam non manifeſtet, vt quia elapſo anno, ob morbum, aut aliud legitimum impedimẽtum ad Inquiſitores accedere nequit, aut pro abſolutione inſtitit, aut ſatisfactionem obtulit; aut denique ea fecit, dixit aut præſtitit quæ ipſum vere Catholicum oſtenderint, vt ibi dixi, & dixerunt Ioan. Andreas, Dominic. & Franc. *in d. cap. cum contumacia*, & melius Pegna *d. comment.* 174. verſ. *cæterum col.* 4. & ſic reſoluunt etiam Molina, *tom.* 3. *de iuſt. p.* 1. *diſp.* 658. *n.* 19. Leander cum Pegna & Sanchez *de irregular. tract.* 2. *diſp.* 24. *q.* 16. Caſtr. Palao *diſp.* 16. *de cenſur. punct.* 19. §. 2. *n.* 6.

21 Cum ergo talis hæreticus contumax veniat audiendus quocumque tempore compareat, vt latè *in dicta alleg.* probaui, etiam ſi eius ſtatua combuſta ſit, nec ille ſe præſentet, ſed inuitus capiatur, vt bene tradit Simanchas dicens ſic contineri in quodam decreto Barcinon. *de Cathol. inſtit. tit.* 2. *n.* 20. Pegna *in comment.* 49. *p.* 3. *director, col.* 3. *ad finem* Flamin. *Cartar. in c.* 1. *n.* 280. *de execut. ſent. contumat.* Scaccia *de iudic. lib.* 1. *c.* 98. *n.* 25. ſi comparuerit poſt annum tantum amittat bona, in quibus & filij punientur;

22 Ex eo, nam ratione contumaciæ, bona pater contumax amittit, ex quo iudicatus ſit iuxta terminos dicti capituli cum contumacia, & iuxta illa, quæ dixi *ſub præcitata alleg.* 9. item & ex dictis *ſupra alleg.* 22. & 23. etſi poſt annum incuſſatæ contumaciæ, vt ſolet, in ſancto Officio compareat, & ſe conſurget ex dictis ibi.

23 Tamen quoad alias pœnas inhabilitatis ad beneficia, ad officia etiam ſæcularia, & honores, non puniri prædictos filios, niſi contingat, vt eorum pater, qui comparuit non ſe compurget, aut abſolutione, aut cauſæ ſuſpenſione ſecundum quod ſecunda ſententia erit vera per illa, quæ dixi *alleg. præced.* & ſic venit declarandus Gigas.

24 Qui *in d. tract. de crimine læſæ-Maieſt. tit.* 1. *de pœnis, quas incurr. filij commit. id crimen. q.* 3. cogitandum reliquit, loquens *de crimine læſæ Maieſtatis* ſub ſequenti diſtinct. videlicet, vt ſi ex proceſſu

cessu contra Patrẽ reum læsæ-Majestatis formato, cõstet probatũ esse crimen, tunc sententia lata contra illum afficiat filios; secus si crimen non erat probatum, & pater ob meram contumaciam damnatus sit.

25 Ad tertiam allegationis partẽ, an vt filij incurrant rãtp rædictas pœnas, oporteat vt parentes in hæresi decessissent? & repetitit quæ breuiter adduxi *sub alleg. præced.* & hic *à n.* 1. præcipue in vers. *quod si difficultas*; quamuis Thomas Sanch. difficultatẽ proposuerat per iura *in dicto cap. statutum el.* 2. *& dict. cap.* 2. §. *hæretici eodem tit.* & referat duplicem sententiam *in summ dict. cap.* 27. *à num.* 21. *ad* 26. at sub distinctine adducta hic *à n.* 1. vsque ad vers. *ad secundam allegationis partem*, aperte responsum manet) & sine scrupulo ibi *num.* 25. dicit pœnas incurrere filios, & nepotes eorum, qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeant, traduntur tamen brachio sæculari comburenti.

26 Eo quod hæresiarchæ fuerint; vel quia conuicti de hæresi, illam negant: nam cum isti non admittantur solemnem reconciliationem, & reincorporationem Ecclesiæ, debet in eis eadem militare ratio, & maxime in his negantibus, qui iudicio Ecclesiæ obeunt, in hæresi, da qua sunt conuicti; quidquid ipsi negent: ita docent multi per glossam *in dicto cap. statutum* 2. vers. *reincorporatos de hæret*, Ioan. And. Franc. Barbosa; & alij, Rojas *de hæret.* 2. *p.* 377. Simanchas *in enchirid. tit.* 63. *n.* 7. Pegna *in director.* 3. *p. comment.* 164. Decian. *in pract. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 3. vers. *amplia etiam*, Vmbertus locat. in praxi iudic. inquisit. verb. *hæreticorum filij*. vers. *in contrarium*, Azor. Læssius, Zechias, Abila, Paranco, & Molina, quos sequitur Sanchez *supra n.* 23. *&* 24. vbi cum Suarez contra Canteram, vbi dicit illum in alio loco esse eiusdem sententiæ aliqua repeto *infra sub alleg.* 48.

27 Ad quartam allegationis partem, respondetur adductas conclusiones primo limitari in filiis sponte reuelantibus hæresim parentum; tunc enim illi non incurrunt pœnas statutas contra filios hæreticorum, etiam si essent geniti post delictum patris, vt dicunt DD. *per textum in cap. vt inquisitionis de hæret lib.* 6. Pegna *in director. p.* 2. *comment.* 15. Rojas *singulari* 12. *n.* 5. Simanchas *de cathol. tit.* 29. *à n.* 46. Tabiena verbo *hæreticus n.* 6. Armilla verbo *hæresis num.* 5. Castrus *de iusta punit. lib.* 2. *cap.* 26. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 75. *in fine*; & ita referẽs quandam Federici constitutionem, & dicens esse à variis Pontificibus confirmatã, tenet Pegna *in directorio inquisit. dict. p.* 2. *cap.* 14. *comment.* 15. vers. *hoc addiderim*, & *in* 3. *p. comment.* 164. vers. *in filijs vero*, & cum aliis Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.* 27. *n.* 30. Leander *de irregularit. tract.* 2. *sub disp.* 24.

28 Secundo limitatur à fortiori, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tamquam hæretici, sed solum tamquam suspecti de hæresi, vt obseruant Vmbertus locatus in praxi hæreticor. verb. *filij n.* 4. Decian. *dicto lib.* 5. *crim. cap.* 45. *n.* 5. Diana vbi proxime, Zanchin. *de hæret. cap.* 28. *n.* 3. pro quo faciunt quæ dixi latissime *infra p.* 2. *sub alleg.* 8. Et est ratio.

29 Quia suspicio etiam vehemens non sufficit ad condemnandum de hæresi, vt docent Archidiacon. & alij *in cap. accusatus de hæret.* vbi Barbosa *n.* 4. Gemin. *n.* 1. *vers. nota quod propter vehementem*, Franc. *n.* 1. *&* 2. Paris. *cons.* 2. *n.* 91. *&* 99. *lib.* 4. Simanchas *de cathol. instit. tit.* 50. *num.* 3. Farinac. cum multis *de hæresi q.* 187. §. 3. *num.* 38. Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 5. *cap.* 11. *n.* 21. Menoch. *de præsumpt. lib.* 1. *præsumpt.* 100. *n.* 11. alioscumulantes *de quo infra alleg.* 49. *à n.* 1. †Nam vt idẽ Menochius *cons.* 159. *à n.* 16. 30 Barbosa *in dicto cap. accusatus n.* 29. in vers. *eius hæredibus*, dicunt bona vere hæreticorum; non autem de hæresi suspectorum sunt publicanda. Et quamuis Azor. *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 6. *cap.* 4. *q.* 3. vers. *si roges* dicat filios puniri, constet parentes obiisse de hæresi suspectos. Tamen dubitauit Sanchez *in summa lib.* 2. *c.* 22. *n.* 29. quia *textus in dicto cap. statutum loquitur* de solũ hæreticis sic decedentibus. Et dictam conclusionem intelligunt Diana *p.* 4. *tract.* 2. *de irregularit. res.* 48. Sanchez *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 25. *n.* 10. Filiucius *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 9. *n.* 235. Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 21. *difficultat.* 56. *n.* 7. cum aliis distinguentes quod si suspicio oritur ex eo quod fauent hæreticis vel illos defendunt aut recipiunt sicut irregulares solos si oritur ex alio crimine, nisi tantum ex infamia, si crimen fuerit notorium & non sit ablatum nec prius factum.

---

## ALLEGATIO XL.

An Inquisitores possint pecuniarias pœnas imponere, & alicui propter fiscum applicare? Et an possint condemnare ad triremes & fustigationem? Et an exigatur sententia condemnans parentes hæreticos, vt filij, & nepotes incurrant pœnas irregularitatis, & inhabilitatis ad beneficia? vbi quæ requirantur in pœnis imponendis? Et an inquisitores possint compellere hæredes fautorum hæreticorum, qui tamen hæretici non erant ad adimplendam pœnitentiam iniustam in bonis temporalibus?

### *SVMMARIVM.*

1 *Inquisitores possunt pœnam pecuniariam imponere suspectæ de hæresi; non vero confiscationem, quæ non imponitur, nisi in casibus à iure expressis, nec sibi applicare num.* 2. 3. *& num.* 10.

3 *Pecuniariæ pœnæ possunt etiam clericis suspectis de hæresi ab inquisitoribus infligi, si clerici habeant proprium patrimonium contra Cardinalem n.* 4. *&* 5.

4 *Pecuniariæ pœnæ quare inquisitionibus soleant applicari, & non inquisitoribus, & num.* 9. *ad sustentandos inquisitionis pauperes, & n.* 18. *& si aliter videatur dispositum in Narbonensi consilio, vt n.* 19

5 *Necessitas extrema non est spectanda, vt mulctarum fiat applicatio sancto officio inquisitionis.*

6 *Italiæ inquisitores non infligunt, nec applicant mulctas, nisi consultata congregatione.*

7 *Italiæ inquisitores facientes mulctas præstant de illis rationem inquisitioni Romæ.*

8 *Reus suspectus solet puniri arbitrariè ab inquisitoribus, & in consilio nostro augeri, minui, vel confirmari solent mulctæ.*

9 *Rei incarcerati pauperes aluntur mulctis aliorum, & fisci expensis.*

10 *Mulctæ ab Inquisitoribus possunt imponi suspectis de hæresi, pœnitentibus, & conuersis, & etiam fautoribus, & defensoribus hæretici, & pro hæresi iocosa, & simplicitate probata.*

11 *Mulcta pecuniaria aliquando debent puniri nonnulli rei inquisitionis, qui magis eam timent, quam corporales, vt sunt diuites, auari.*

12 *Inquisitores non leui motu sunt determinandi ad infligendas mulctas.*

13 *Inquisitores nequeunt sibi imbursare pœnas, & mulctas pecuniarias. Et num piis locis valeant applicare? Vbi quid de Episcopis n.15. & 16.*

14 *Inquisitores Itali vt plurimum sunt pauperes, qui à Summo Pontifice solent ali, vel à supremo Romæ tribunali.*

16 *Animæ salus in tribunalibus S. Officij tantum intenditur, & quod hæretici ad cor redeant; quæ non impugnatur eo, quod rei mulctentur pœna pecuniaria, & numero 17.*

17 *Inquisitores sancto Officio, pauperibus, & hospitalibus aliquas pœnas applicare valent.*

19 *Concilium Narbonense prohibet excessiuas pœnas pecuniarias imponi ab inquisitoribus non competentes.*

20 *Suspecti de hæresi, abiurantes tantum de leui, etsi ex mente aliquorum nequeant damnari ad triremes, & fustigationem, verius est posse, vt exemplificatur n.21.*

21 *Polygami, & blasfemi solent ad triremes, & fustigationem per Inquisitores damnari.*

22 *Filij, & nepotes incurrunt pœnas irregularitatis ad beneficia; etsi sententia in patrem hæreticum lata non sit, & esse satis si constet parentes esse fautores, defensores, aut receptatores numero 23. 24. fallit vt numero 25.*

24 Cap. statutum 2. de hæret. lib. 6. & n. 25. & 26.

25 *Pœnæ in filios, & nepotes cessant, si parentes sint reincorporati Ecclesiæ.*

26 *Hæreticus pœnitens adhuc manet irregularis; sed non sic eius filij, & nepotes.*

27 *Pœnæ ab inquisitoribus sunt infligendæ cum maxima prudentia, & cum consilio consultorum.*

28 *Inquisitores periculose in tribus casibus discedunt à voto consultorum, & potius si Inquisitores sint Theologi, vt n. 30. qui non excusantur ex malo consultorum Consilio à culpa vt d. n. 30. in fine.*

29 *Consultorum vota in nostris tribunalibus Hispanicis non sunt decisiua, & consultiua.*

31 *Hæres illius, qui ad pœnitentiam peragendam fuit condemnatus, quando sit obligatus, aut non adimplere sub distinctione inter fautores, & hæreticos numero 32.*

32 *Hæreticus potest accusari post mortem, vt eius ossa comburantur, & bona confiscentur, & memoria eius damnetur; non sic fautor, defensor, aut receptator.*

33 *Pœna pecuniaria ab inquisitoribus sub qua forma proferatur.*

AD primam allegationis partem, an possint Inquisitores pœnas pecuniarias imponere, & alicui præter fiscum applicare? Et quoad primum dubium Decianus *in tract. crim. lib. 5 4. cap. 4. num. 7. in fine princ.* Farinac. *de hæresi q. 193. §. 6. num. 23.* Zanchin. *in tract. de hæret. cap. 19. n. 2. in fine*, vers. *caueat tamen*, & *cap. 20. n. 2.* vers. *dum tamen illud non omittatur*, docet, vt licet pœnitentibus, seu de hæresi suspectis, non possit Inquisitor, vel Episcopus pœnam imponere confiscationis bonorum; quia illa non habet locum, nisi in casu à iure expresso; possit tamen pœnam pecuniariam imponere, & quod de iure ita procedat reperitur cautum in constit. Alex. 4. *incip. super extirpatione* inter litteras pro Sancto officio post *director, inquisit*, sicut manifesta tradunt longa manu cumulati à Simanchas *de Cathol. instit. tit. 27. num. 5.* Pegna *comment. 152. p. 3. per tot.* Farinac. *dicta q. 193. à n. 108.* Sousa *in aphorim. inquisit, lib. 3. c. 28.* Carena *de officio inquis. p. 3. tit. 13. de pœnis n. 80.* Camill. Campeg. *in addit* ad Zanchin. *cap. 16. n. 3. lit. A*, Diana *p. 10. tract. 10. res. 6.* dum dicit quod domini Inquisitores possunt reis imponere pœnam pecuniariam, sed non sibi applicare, vti etiam agnoscunt DD. *per glossam in clem. 2.* verb. *illicitis de hæret.* Vbi Cardinalis Zabarela *in §. Inquisitoribus n. 20.* vers. *secundo quæro*, Ioan. de Imola *n. 6. in princ.* & Bonifac. de Vitalin. *numero 57. & 58.* 1 2

Vbi quod ita practicatur, Ioan. Calderin. *in tract. de hæret. Rub. de execut. sentent. n. 2. & 3.* Armilla *in summa verbo hæresis n. 14. summa* Tabien, in verb. *hæreticus* n. 23. vbi quod non solum laicis, sed etiam Clericis possunt Inquisitores imponere has pœnas pecuniarias si ipsi Clerici habeant proprium patrimonium, alias secus, Vmbertus locatus in iudiciali inquisit in verb. *Inquisitor n. 37.* vers. *si autem alio prætextu*, & vers. *similiter non incurritur talis pœna*, & in verbo *mulcta*, Vbi loquitur tam de mulcta, quam de pœna, & in verbo *pœna n. 21.* vers. *item vltra pœnas prædictas*, & in verb. *pœnitentia*, vers. *item inditio, siue impositio pœnæ pecuniariæ*, & verb. *nota quod pœnitentia pecuniaria*, & vers. *& quod hæc potestas*, Gundisalb. *in tract. de hæret. q. 8. n. 6.* Bossius *in tit. de hæret. n. 17. in fine, & n. 36.* Eymeric. *in director inquisit. p. 3. q. 103.* Vbi Pegna *comment. 152.* testatur hanc conclusionem esse extra controuersiam, cum eam admittant DD. antiqui omnes, & moderni, Rojas *singulari 1 n. 22.* vers. *& Inquisitores*, Hypolitus Riminald. *cons. 150. n. 17.* Ignac. Lopez *in addit* ad Diez *in pract. crim. à n. 154. litt. A.* 3

Et in practica, verissima est, quam quotidie video practicari in nostro consilio iuxta communem praxim omnium Inquisitionum Hispaniæ; & licet contrarium possit suaderi ex traditis per dict. Cardinal. Zabarel. in dicta clem. 2. in dicto §. *Inquisitoribus* n. 2. vers. *dicit tamen* Matthæus *de hæret.* ea ratione; quia aut hæreticus est conuictus, & omnia bona confiscantur, aut non est conuictus, & absoluitur, aut est pœnitens, & relapsus, & cum eo non dispensatur, Ioan. de Imola *n. 9.* vers. *Matthæus vero* Bonifac. de Vitalin *supra à n. 52.* Vbi quo licet prima opinio seruetur in practica, ea sibi non placeat praxis. Tamen ex iam adductis non est recedendum à prima opinione; quia opportunum est, & fidei Catholicæ valde expedit Inquisitionis officium pecuniis abundare, 4

vt

vt quoties oportuerit absque incommodo cruce signatorum, seu familiarium fiet Inquisitio hæreticorum, captura, deductio, & punitio, vt docent Pegna *in director d.3.p.d.comment.*152. Bursatus *cons.*90. *n.*18. Salced. *in pract. crim. supra c.* 142. Vbi sic ait; *Pœnæ vero applicandæ sunt vsibus pijs, & sanctæ Inquisitionis, officio; quia nulla causa magis pia, & fauorabilis esse potest, quam causa inquisitionis cuius maximo, & singulari beneficio hæreses extirpantur; & illa summa ratio est, quæ pro religione facit, l. sunt personæ ff. de religios. & sumpt. funer. nec amplectenda est Ludouici Carrery opinio asseuerantis non alias pœnas pecuniarias S. Officio applicandas esse, quam si necessitas vrgeat; quia secluſa necessitate, id fieri potest, quia vtilissimum est* (ne dicam necessarium) *sanctum Inquisitionis officium pecuniis abundare, vt quoties oportuerit sine familiarium, & ministrorum incommodo fiat hæreticorum inquisitio, captura, & alia multa, quæ fieri contingunt*: Salced.

5 Nec enim vt Carrerius existimauit *tract. de hæret.*79. necessitas extrema, est spectanda, vt talis fiat applicatio sancto Inquisitionis officio, cum sufficiat quæcumque præsens, vel futura: ita Diana *p.*10. *tract.*10. *d. ref.*6. Vbi dicit hæc vera esse, & procedere de iure, quia & vt obseruat Carena *dict. p.*3. §.8. *n.*61.

6 Nunc Inquisitores Italiæ ex speciali decreto sacræ Congreg. Eminentiss. Cardinal. supremor. Inquisit. non possunt huiusmodi pœnis pecuniariis reos damnare, nisi consulta eadem sacra congregatione in vnoquoque casu particulari, quæ præcipere solet Inquisitoribus, quid postea agere debeant de illis pecuniis; Imo & notat idem Carena in annot. ad Guidonem Falcon. *q.*3. *n.*7. *post finem*, sui operis.

7 Quod vbi Inquisitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de eis reddere rationem tenentur supremo Romanæ vrbis Tribunali; sed vt videmus, & notat Diana *supra dict. ref.*6. *in fine*, apud nos in inquisitione Hispanica obseruatur id, quod licitum est per priuilegia Apostolica, & per aliquas vulgo *Cartas acordadas* nostri magni Consilij supremi Inquisitionis.

8 Et quamuis replicetur pro sententia contraria Zabarelæ, Imolæ, & aliorum, quos retuli hic n. 2. sub vers. *& in practica* non posse dari medium, quo veniat applicanda pœna pecuniaria. Tamen vt visio rationabiliter, & maxima consideratione, vissis, & perpensis pluribus quotidianis causis, quæ remittuntur ab inferioribus tribunalibus sub tali pœna pecuniaria definitis iustissime, vel confirmantur, minuuntur, aut augmentantur in nostro consilio; quia ex quo sufficienti probationis apparatu, reus fidei incarceratus fuit, si legitime non se compurget modo solito in sancto Officio; taliter vt adhuc contra illum persistat probationis fumus extraordinariè, punitur pecunialiter, & sæpius simul exulatione per aliquod tempus legitime arbitratum.

9 Et addo ad rationem nostræ assertionis prædictas condemnationes pecuniarias ex alio capite necessariissimas esse ad sustentationem aliorum plurimorum reorum fidei pauperrimorum, quorum sustentatio in esu, & vestitu à primo introitu carceris secreti, vsque ad egressum fit ex Thesauro fisci tam priuatarum Inquisitionum, quàm huius Consilij.

10 Et ita nostram sententiam tenet etiam Barbosa, *in d. clem.*2. *de hæret. n.*14. quam ampliat Farin. *d.q.* 193. §.6. *à n.*110. cum infinitis, declarans, vbi quod talis pœna potest imponi suspecto de hæresi; item & pœnitentibus, & conuersis, & etiam fautoribus, & defensoribus hæreticorum; imo & pro hæresi iocose, & pro simplicitate probata, aut ignorantia, qui aliis modis ampliat, & limitat declarando vsque *ad n.*122. & sic Pegna *in direct. d. comment.*152. vers. *rursus Inquisitores*, Sousa *in aphorismo d. lib.*3. *c.*28. alios allegans, & Carena *supra sub n.*80. vers. *hac pœna*, dicunt, dicta pœna pecuniaria puniri posse hæretica verba proferentes per iocum, vel iram.

Et quod ea debent puniri rei illi, qui aliquando magis eam timent, quam alias corporales, vt sunt quidem diuites, auari, additque nobiles blasfemos, hac potissimum pœna pecuniaria esse mulctandos, vt dixit Salcedo ad Bernard. Diaz *c.*110. *in praxi, sub dicta litt. A*, ibi: *si vero nobilis dicta pecuniaria pœna mulctatur*, Sousa *in aphorismo lib.*1. *c.*19. *n.*20. vers. *quod si nobilis sit*, Cantera *c.*3. *de blasfemis n.*4. vers. *quoad blasfemum laicum*; & hæc cum aliis dixit Farinac. *n.*113. Cum Gundisalno, & Deciano, *& numero* 116. qui *numero* 115. cum dicto Deciano, Zanchino, Pegna. 11

Et Vmbertus Locato, dicit quod Inquisitor non semper, & pro omni leui motu pœnam pecuniariam imponere debet, sed tantum quando videtur eam magis timeri, & magis reum purgare debent enim Inquisitores attendere in hoc ad qualitatem delicti, & personæ, vt dixerunt Pegna *supra* vers. *imponuntur*, Sousa, *n.*3. & Carena *sub d. n.*80. sub vers. *item & eadem puniri.* 12

Dubitant enim nonnulli an possint prædictæ pœnæ pecuniariæ imbursari ab inquisitoribus, aliisve Ministris, seu applicari aliis locis piis? Quoad primum respondetur non posse; tum ex dictis; tum quia esset extorsio, vt cum multis probat Farin. *d.q.*193. §.6. *n.*19. † Vbi post alia iam adducta concludit in Italia omnes fere Inquisitores esse pauperes, & nisi à summo Pontifice fuissent eisdem vnita beneficia Ecclesiastica, non vtique haberent, vnde sumptus necessarios sumerent; Imò sæpe sæpius à supremo tribunali, & siue etiam à summo Pontifice subministrari pecunias pro necessariis expensis Inquisitoribus egentibus. 13 14

Et sic Diana *supra d.p.*10. *tract.*10. postquam latè *ref.*5. dixit, qualiter applicandæ sint locis piis pœnæ per Episcopos impositæ, dixit postea dicta *ref.*6. *in princ.* in hoc esse inter Episcopos, & Inquisitores differentiam: nam Episcopi non possunt, nec Ecclesiæ, nec Sacristiæ, nec Ministris pœnas pecuniarias applicare; & Inquisitores posse illas pro necessitatibus officij Inquisitionis impendere iuxta rationem *supra* traditam, cum multis Farinacius *sub d.n.*19. applicabis *d. infra alleg.*44. *à n.*1. 15

Quoad secundum, quia Carena *d.p.*3. *de offic. inquisit. tit.*13. *n.*83. dubitauit, an Inquisitores Itali supposita adducta prohibitione fundata, in eo, quod nihil in sancto Tribunali à Iudicibus fidei est prætendendum, quàm animæ salutem; & quod hæretici, & de hæresi suspecti ad cor redeant, possint damnare reum, vt faciant eleemosinam tot pecuniarum alicui pio loco, arbitratur, id Inquisitionibus licere, tum vt minus corrigatur ius commune, quàm sit possibile ex Surdo *dec.*29. *n.*19. Pichard. *in princ. instit. de lege Falcid. n.*34. tum quia videtur in tali casu cessare 16

ratio

ratio prohibitionis, cum fideles vident pecuniam abipſis met reis erogari locis piis per *l. in omni*, Vbi Bartol. *ff. de adoptionibus*, Surd. *conſ.* 375. *numero* 34.

17 Et licet ſe remittat in eo declarationi ſanctæ congregationis, cui ſe, & omnia ſua ſubmittit, & ego quoque in omnibus meis ſcriptis, ſicut in illis; proteſtatus ſum, & vtique proteſtor, & proteſtabor. Tamen de iure, ſecluſa prohibitione negandum non eſt poſſe Inquiſitores, ſicut & ſancto Officio applicare etiam pœnas pecuniarias, pauperibus, vt hoſpitalibus, ac aliis piis: ita cum multis idem Farin. *d. quæſt.* 193. §. 6. *de hæreſi ſub d. n.* 19. & Pegna ad Eymeric. *d. comment.* 152. verſ. *primum* & verſ. *ſequenti.*

18 Vbi dixit quod dictæ pœnæ pecuniariæ poſſunt poſſunt applicari ſacræ inquiſitionis officio pro quacunque præſenti, vel etiam futura neceſſitate, etiam non extrema, qui quoad pios vſus ponit exemplum, quando applicantur ad ædificandas Eccleſias, vel ad alendos pauperes, & dotandas inopes virgines, & his ſimilia, ſicut & etiam dixit Decian. *in tract. crim. d. lib.* 5. *c.* 44. *ſub n.* 7. *in diſcurſu*, & alij.

19 Nec oberit his omnibus dicere, quod Narbonenſe Concilium prohibuit Inquiſitoribus pœnas pecuniarias imponere; quia vt docent idem Pegna *in addition.* ad Eymeric. *in directorium p.* 3. *comment.* 7. verſ. *at quamuis*: idem *in addit.* ad dict. Eymeric. *d. q.* 103. *d. comment.* 152. verſ. *hoc poſtremo admonebo*, Farinac. *d. q.* 193. §. 6. *n.* 121. dictum concilium ſolum prohibet exceſſiuas pœnas imponere, nec negare eam facultatem ſi Inquiſitores in illis imponendis ſint circumſpecti, & prudentes, ne auaritiæ cauſa eas imponere videantur; indeque vt debeant aduertere, ne pœnæ pecuniariæ excedant peccati qualitatem, & perſonarum conditionem; quapropter Decianus, *d. lib.* 5. *c.* 44. *n.* 7. *in fine princ.* dixit Inquiſitorem non debere imponere tantam pœnam pecuniariam, quam reus ſoluere non poſſit, & *infr.* declaratur ſub verſ. *ad quartam*, vbi prærequirantur in prædictis pœnis imponendis.

20 Ad ſecundam allegationis partem, an poſſint Inquiſitores condemnare ad triremes, & fuſtigationem abiurantes tantum de leui? in quo dubio breuiſſime duas contrarias opiniones referam, primam negantem ex Zenardo *in directorio theologiæ p.* 3. *cap.* 134. *in verbis ſequent. Qui de leui abiurant, grauibus pœnis non affliguntur, ſed pœnis pecuniariis, vel carceris per aliquot menſes, vel alterius publicæ pœnitentiæ, non multum grauis, ſed qui de vehementi abiurant, fuſtigari poſſunt trium ictuum funis pœna puniri per annos ad carcerem, & ad triremes, iuxta qualitatem perſonæ, aut delicti damnari*, Genuenſis in praxi Archiep. cap. 66. numero 8. *ibi leuiter ſuſpectis imponi poteſt pœnitentia ſalutaris, & vehementer ſuſpectis pœna triremium.*

21 At Diana *p.* 4. *tract.* 7. *reſ. in princ.* dicit iuxta praxim noſtræ inquiſitionis Hiſpanicæ aliquoties leuiter ſuſpectos de hæreſi ad triremes damnari, vt contingit in *Polygamo*, qui etſi tantum abiuret de leui, vt dixi latiſſime *ſub cap.* 4. *de bigamis q.* 4. tamen fuſtigatur, & damnetur ad triremes; item ſolicitans in confeſſione, qui etſi tantum abiuret de leui, tamen aliquando damnatur ad triremes; & ſic etiam blasfemi: quare Caſtrus Palao *in ſumma tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 7. *puncto* 1. *n.* 9. potuit hanc vltimam ſententiam in ſequentibus verbis declarare; ibi: *Infertur pro crimine inducente leuem ſuſpicionem condemnari poſſe ad aliquam pœnitentiam, vel pecuniariam, vel recluſionis pro aliquo tempore, vel fuſtigationis, vel triremis arbitrio Inquiſitorum, penſata qualitate perſonæ, & grauitate delicti, & malitia*, qui & ait *diſp.* 6. *punct.* 2. *n.* 1. in noſtro tribunali Hiſpanico acrius puniri ſuſpectos vehementer de hæreſi, ſicut & etiam dixit Rojas *de hæret. p.* 2. *à n.* 301. & ita videmus practicari aſſumendo rationem à qualitate perſonæ, & delicti.

Ad tertiam allegationis partem, an exigatur ſē- 22
tentia condemnas parentes hæreticos, vt filij, & nepotes incurrant irregularitatis, & inhabilitatis pœnam ad beneficia, & quod prærequiratur ſententia docent nonnulli, quos tacito nomine refert Azor *tom.* 2. *inſt. moral. lib.* 6. *c.* 4. *q.* 3. verſ. *alij vero*, quam ipſe non ſequitur: quæ comprobari videtur ex his, quæ dixi *ſub alleg.* 18. & 20. vbi quod amiſſio bonorum ex cauſa confiſcationis prærequirit ſententiã applicantẽ bona fiſco, ſaltim declaratoriã.

At dicendum eſt ex iam adductis *ſub alleg.* 39. *præced.* 23
ſatis eſſe ſi conſtet parentes hæreticos eſſe fautores, defenſores, aut receptatores hæreticorum per propriam parentum confeſſionem in iudicio, vel per euidentiam facti.

Quia id importat ea verba *textus in cap. ſtatut.* 2. *de har. lib.* 6. Vbi loquens de huius criminis qualitate in parentibus requiſita, ſic ait *qui tales eſſe, vel tales etiam deceſſiſſe probantur*, ibi verb. *probantur*, eſt verbum iuris, quaſi *textus* dicat filios eorum, quos in hæreſi deceſſiſſe notoriè conſtiterit, ſiue ſententia Iudicis, ſiue euidentia facti, ſiue propria in Iudicio confeſſione, itaque ſi hæreticus non fuit aliquo horum modo notorius filij, & nepotes eius, nec ſint irregulares, nec beneficij incapaces, vt tradunt Suarez *de cenſuris diſp.* 43. *n.* 2. Sayro *de cenſur. lib.* 6. *c.* 10. *n.* 40. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 8. *c.* 13. *poſt q.* 8. *in octaua pœna hæreticorum* verſ. *deinde quæres*, vbi bene addit ſatis eſſe ſi eorum parentes ſit manifeſtum tales eſſe in his locis, in quibus viuere, aut vixiſſe conſtat, & nouiſſimè ſic tenent Leander *de irregularit. tract.* 2. *diſp.* 24. *q.* 17. etiam cum Sanchez *lib.* 2. *moral. c.* 27. *n.* 28. cuius verba refert, dum explicauit verba relata dicti *cap. ſtatutum.* 24

Quamobrem Thomas Sanchez *in ſumma d. lib.* 25
2. *c.* 17. *ſub n.* 28. alia dicens *n.* 27. ſatis eſſe arbitratur, ſi nunc parentibus viuentibus notorium ſit eos hoc crimine affici, quia *text. in dicto c. ſtatut.* petit diſiunctiue, *qui tales eſſe, vel tales deceſſiſſe probantur*, vbi *gloſſa* verb. *eſſe* ait, *eſſe nunc quia viuunt.* Quod ſi poſtea parentes emendati ſint, ac Eccleſiæ vnitati reincorporati, ceſſare prædictam filiorum pœnam, patet ex dictis *ſub alleg. præced.* vbi de pœnitentibus, & reincorporatis; eo quod ceſſat cauſa, & dependenter debeat ceſſare prædicta filiorum pœna, quæ pendet ab ea conditione illam filiis imponente; nec credit Sanchez exigi, quando parentes ad iudicium non delati ſint, vt ſint Iudicum ſententia reincorporati Eccleſiæ, ſed ſatis eſſe ſi Conſtet iam eos Catholicos eſſe, & emendatos, quia ceſſat infamia, cui textus innititur.

Vnde optime voluit Suarez *d. ſect.* 3. *n.* 1. voluiſ- 26
ſe *textum* conſtituere diſcrimen inter ipſummet parentem criminis reum, & eius filios, vt ille quamuis Eccleſiæ reconcilietur, maneat adhuc irregularis; donec cum ipſo diſpenſetur, ij autem diſpenſatione non indigeant poſt parentum reconciliationem, nec incurrere has pœnas filios hæreticorum, qui tales publice deceſſere abſque infamiæ nota,

vt

vt si obiere in natione hæresib. infecta: sic Henriq. *lib. 14. de irregul. c. 5. n. 4.* Emmanuel Sa *in summa* verb. *hæresis n. 4* Sanch. *supra d. n. 28. in fine*; ex eo, quia dum parentes non sunt damnati, sed sola facti euidentia sunt hæretici, incurrunt has pœnas filij ratione infamiæ facti, ac propterea, cessante ea, non incurrant, de quibus ad nonnullos casus dico *infra* cum Diana, Leandro, Philiberto, Valentia, Facundez, & aliis *alleg. 48. à n. 1.* quæ leges pro ampliatione huius irregularitatis pœnæ.

27 Ad quartam allegationis partem, quæ requirantur in pœnis imponendis? & quia videtur iam declaratum *supra* hic in vers. *ad primam*, vbi de prudentia & temperamento, quo debent Inquisitores pœnas imponere iuxta qualitatem delicti, & personæ; nunc addimus, vt iustius procedant, debere consilium consultorum petere *iuxta textum in cap. fin. ad medium de hæret. in 6. cap. vt commissi §. auocandi de hæreticis eodem tit.* & *lib.* Vbi cum multis Barbosa: an hæc vota sint decisiua tantum, tum consultiua; & quamuis Sousa *in aphorismo inquisit. testatur lib 1. c. 1. n. 14.* & *lib. 2. c. 36. n. 9.* Albertin. *q. 26. concluf. 15.* Homobonus *de bonis tract. de statibus p. 1. c. 8.* & Michael. Zenardus *in directorio Theologiæ p. 2. princ. 1. c. 6. q. 24.*

28 Dum asserit esse periculosum, & reprehensione dignum Inquisitores in tribus casibus à voto Consultorum discordare. Primo, quando cum consultoribus consentit Episcopus. Secundo, quando omnes Consultores sunt in vno voto. Tertio, quando maior pars consentit in innocentiam inquisitissimo, & absolute Decianus teneat *lib. 5. crimin. c. 24. n. 10.* quod Inquisitores tenentur sequi peritorum consilia.

29 Tamen verius est iuxta praxim nostrorum Tribunalium Hispaniæ eorum vota esse tantum consultina, vt patet *ex verb. instruct. Tolet. anno 1561. n. 66.* vbi sic ait: *En todos los casos, que huuiere discrepançia de votos entre los Inquisidores, y ordinario, ò alguno de ellos en la definiçion de la causa, ò en qualquier otro voto, ò sentençia interlocutoria, se deue remitir la causa al consejo; pero donde los susodichos estuuieren conformes, aunque las consultores discrepen, y sean maior numero, se executen los votos de los Inquisidores, y ordinario*; & sic tenent DD. referendi, & communis vota peritorum esse tantum consultiua; inter quos Alphonsus Variola *in aphorismo litt. V.* verb. *vota consultorum*, Lucerna *inquisit.* verb. *aduocatus 4.* & *ibi* Pegna *in annot.* Zechius *in sum. tom. 1. tit. de hæret. c. 11. n. 14.* Rojas *de hæret. p. 1. n. 409.* & *p. 2. n. 166.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 41. n. 14.* cum aliis multis Barbosa, & Zenedus, quos sequitur Diana *p. 4. tract. 7. res.* 8. omnino videndus ad alia.

30 Vbi putat cum Pegna *in direct. inquisit. p. 3. comment. 127.* non esse tutum discedere à Consultorum suffragiis, si inquisitores sint Theologi. Ex quibus qualitercumque admittas, colliges maturo iudicio pœnas esse imponendas reis S. Officij, vt iam dictum est, cum pro suffragio aduocentur Patroni, & Consultores periti, vt vna cum eis videatur processus, plura alia, De Consultoribus congerit cum multis Carena *de offic. inquisitor. part. 1. tom. 8.* & §. 9 ostendit præfatum dubium an vota eorum sint decisiua *à n. 52.* cum Diana, Pegna, Castro Palao, & aliis vbi *n. 57.* cum Farin. *de hæresi q. 185.* & *194.* Rojas *1. parte de hæret. à n. 429.* Pegna *comm. 127. vers. postremo*, dicens quod mala Consultorum consilia non excusant inquisitorem à culpa.

Ad vltimam alleg. partem, an possint inquisitores compellere hæredes fautorum hæreticorū, qui tamen hæretici non erant ad adimplendam pœnitentiam iniustam in bonis temporalibus? Et quia hæc quæstio pendet ab illa, de qua *infra alleg. 58. An defuncto delinquente ante sententiam, confesso vel conuicto de crimine, possint contra successores bona eius confiscari?* Et ab illa, de qua latè dixi *in Rubr. de sent. & re iud. q. 2. An sententia lata pro mortuo, siue contra, sit nulla?* Iam breuiter in proposito respondetur ex doctrina Pontificis *in cap. accusatus §. si vero de hæret. lib. 6.* Et cum Barbosa ibi *n. 27.* & *28.* dicentium quod si fautor hæreticorum; non tamen hæreticus promisit Inquisitoribus, & obligauit sua bona ad faciendam pœnitentiam, quam Inquisitores iniungere vellent, moritur antequam iniungatur ei pœnitentia, non posse heredē mortui cogi ad satisfaciendum. Quod si antequam moreretur fuit pœnitentia iniuncta, non tamen peracta, & pœnitentia esset complenda in bonis temporalibus, tunc hæredem cogi debere ad explendam talem pœnitentiam; quia iam bona transierunt cum hoc onere. 31

Et de differentia de fautoribus &c. ad hæreticos, in hoc puncto ea potest esse, quia hæreticus potest accusari potest mortem vt eius ossa comburantur, & bona publicentur & memoria eius damnetur; quamuis bonæ existimationis esset per *d. cap. accusatus de hæret. lib. 6. §. in eo. cap. filij de hæret. lib. lib. 6. cap. vltim. 24. q. 1.* quod est diuersum in fautoribus, defensoribus, & receptatoribus hæreticorum, qui accusari nequeunt post mortem, nisi & ipsi hæretici forent *ex d. cap. accusatus §. porro*, Simanchas *de Cathol. instit. c. 4. n. 1.* & *5.* 32

Quod si interroges, quænam forma seruenda sit, quando Inquisitores imponunt pœnam pecuniariam, leges *repertor. inquisit.* in verbo *sententia* vers. *vel si Velis*, & vers. *item circa formam.* 33

## ALLEGATIO XLI.

An bona Clericorum hæreticorum confiscentur ob hæresis crimen, non solum patrimonialia, verùm, & omnia alia, quæ dependent à fructibus suorum beneficiorum? Et cui applicentur? Et an si hæreticus fuerit aliquis Monachus, alicuius Ecclesiæ Prælatus, eius bona confiscari valeant? Et an bona Clerici hæretici habentis stipendia à pluribus Ecclesiis, diuidantur inter ipsas Et an Iudex Ecclesiasticus confiscans bona Ecclesiæ ignoranter, nescienssicet bona esse Ecclesiæ, incurrat excommunicationem, de qua *in clem. 2. de hæreticis.*

### *SVMMARIVM.*

1 Clem. 2. de hæreticis, & num. sequentibus.

2 *Patrimonialia bona Clericorum quoad confiscationem ex delicto hæresis, distinguntur ab aliis bonis perceptis ex fructibus beneficiorum? Et quæ vtraque sint?*

3 *Confiscatio ex delicto hæresis Clerici porrigitur etiam*

*etiam ad bona quasi patrimonialia illius: vbi quæ talia dicantur.*

4 *Testari possunt Clerici de bonis patrimonialibus, & quasi, sed non de Ecclesiasticis, vt n. 6. aliter in Hispania de consuetudine, vt n. 11.*

5 Cap. excommunicamus 1. in vers. bona de hæret.

6 *Bona Ecclesiastica, quære non confiscentur ex delicto hæresis n. 7. 8. 9. & 10.*

8 *Bona Ecclesiastica, & si procedant à beneficio simplici non confiscantur de iure contra Pegnam, & n. 9. secus in Hispania si Clerici in hæresim incidant, vt n. 11. & 12.*

9 *Bona Clerici hæretici indistincte acquisita pertinent ad Ecclesiam.*

10 *Bona intuitu Ecclesiæ acquisita, quæ extraneos hæredes transire nequeunt, nec in fiscum.*

11 *Clerici sæculares in Regnis Castellæ ex longæuo vsu testari possunt, etiam de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, non sic Episcopi, vt n. 12.*

12 *Apostolica Camera succedit in bonis Episcopi mortui.*

14 *Bona Clericorum, qui in hæresim inciderunt, de iure applicantur fisco Ecclesiæ, & secundum alios fisco sæculari, quod in Hispania, & Gallia visitatur, vt n. 15.*

16 *Monachi Prælati incidentis in hæresim bona non confiscantur, sed applicantur Monasterio, & n. 18. nec Monachi Franciscani, vt n. 19.*

17 *Inquisitores confiscantes, seu applicantes bona aliter quam oportet incurrunt censuram.*

18 *Bona religiosorum, qui ordinis minorum non sunt ex delicto hæresis applicantur Monasterio.*

20 *Bona Clericorum propter hæresim confiscata applicantur Ecclesiæ, à qua stipendia acceperunt quod si à pluribus Ecclesiis percepta sint, omnibus applicantur pro rata, vt n. 21.*

22 *Iudex Ecclesiasticus confiscans bona ignorans esse Ecclesiæ, non incurrit censuram, de qua in clem. 2. de hæret. nisi ignoret affectatè. n. 23. & 24.*

24 *Iudex Ecclesiasticus confiscans bona Ecclesiæ, incurrit excommunicationem dictæ clem. de hæreticis; quid si applicet fisco sæculari, aut aliis n. 25.*

26 *Absolutio ab excommunicatione propter malam confiscationem, & applicationem bonorum Ecclesiæ, non est reseruata Papæ.*

1 VIA prima harum difficultatum pars videtur determinari per verba *Clem. 2. tit. de hæreticis:* ibi: *Inquisitoribus, & tam ipsorum, quam Episcoporum, seu capitulorum sede vacante super hoc disputatis commissariis quibuscumque districtius iniungentes, ne prætextu officij inquisitionis quibusvis modis illicitis ab aliquibus pecuniam extorqueant,* & ibi: *nec scienter attentent Ecclesiarum bona ob Clericorum delictum prædicti occasione officij, fisco etiam Ecclesiæ applicare; quod si secus in his, vel eorum altero fecerint, excommunicationis sententiæ eos subiacere decernimus ipso facto, à qua non possint absolui præterquam in mortis articulo; donec illis à quibus extorserint plene satisfacerint de pecunia sic extorta, nullis priuilegiis, pactis, aut remissionibus super hoc valituris;* item in cap. excommunicamus 1. sub §. damnati de hæreticis extra & in aliis iuribus.

2 Igitur quoad primam allegationis partem existimo constituendam esse differentiam inter patrimonalia Clerici bona, & illa, quæ habet ex fructibus, & reditibus Ecclesiasticis, aut eo titulo; & de patrimonialibus illis, nempe quæ ex proprio patrimonio habent Clerici, aut propria industria, intuituvè personæ, comparant, confiscationem procedere ex delicto hæresis, communiter docent Doctores; quia nullibi reperitur id interdictum non enim *textus* dicentes bona Clericorum applicanda esse Ecclesiis; de his loquuntur, cum de eis testari Clericis permissum sit *ex cap. quia nos de testam.* Vt DD. ibi loquuntur, & quia hæc transeunt ad quoslibet Clericorum successores, vt docent Couarruuias *lib. 2. var. cap. 9. numero 12. initio*, multis aliis citatis, Pegna *in directorio inquisit. 3. p. comment. 161.* Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. n. 92.* Thomas Sanchez *in summa lib. 2. capite vigesimo, numero 21. & 22.*

3 Et hanc confiscationem porrigunt DD. ad bona quasi patrimonialia Clericorum, illa nempe, quæ non sunt beneficij fructus, sed quæ ratione alicuius ministerij Ecclesiastici obtinentur, vt pro sacris faciendis concionibus ministerio sacramentorum sepeliendis defunctis, ministerio vicariæ, ad tempus concessæ, de quâ plenè dixi *sub Rub. & tit. de officio Vicarij.*

4 Et hoc, quia sicut de primis possunt testari Clerici, & ea ad quoscumque eorum successores transferre, vt multis citatis tradit Couarr. *in cap. 1. num. 11. de testam.* probans nullum esse in hoc discrimen inter Episcopos, & alios Clericos. Quare in specie nostri dubij resoluit Sanch. *supra dicto cap. 20. numero 1. & 23.* hæc etiam bona propter hæresim Clericorum confiscari, & transire in fiscum, & iuxta plene à nobis tradita de aliis laicorum hæreticorum bonis.

5 Sed difficultas est maior respectu bonorum Ecclesiasticorum, vel quasi, acquisitorum ratione beneficij per verba *textus in cap. excommunicamus* el *1. de hæret.* ibi: *Bona huiusmodi damnatorum si laici fuerint confiscentur; si vero Clerici, applicentur Ecclesiis, à quibus stipendia receperunt;* ex quibus videtur? vt horum confiscatio prohibeatur.

6 Et hoc per decisionem Pontificis in cap. relatum el 2. cap. quia nos, cap. requisisti de testament. vbi disponitur interdictum, vt Clerici valeant testari de prædictis bonis, cum ea post eorum obitum cedant Ecclesiis.

7 Et sic nec in fiscum transire per regulam sæpius traditam *in alleg. præced.* vt bona, quæ non transeunt in hæredes extraneos, nec in fiscum transire, de qua Thomas Sanchez *lib. 2. summæ cap. 145.* & alij iam adducti; eo quod bona Clerici hæretici, quæ ex Ecclesia, vel eius respectu acquisiuit, sunt restituenda eidem Ecclesiæ, vt dixerunt Couarr. *dicto lib. 2. var. cap. 9. num. 12.* Clarus *in praxi §. hæresis n. 13.* verbo *punctus est*, Simanchas *de Cathol. instit. c. 9. n. 89.* Anton. Scap. *de iure non scripto, lib. 5. c. 133.* Pegna *in directorio Inquisit. p. 3. Scholio 154.* plures refert Zened. *in collect. 55. ad decretal. n. 6.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 97. in fine*, Vazquez *1. 2. q. 96. art. 5. disp. 169. c. 2. n. 19. vers. 9.* Azor. *instit. moral. c. 12. q. 14.* Chaldas Pereira *in comment. ad leg. vnicam C. ex delictis defunctor p. 5. n. 5.* latè Sanctarel. *in tract. de hæresi c. 23. num. 2.* & alij. † Vnde etsi Pegna *d. comment. 161.* statuat discrimen inter acquisita ex beneficio simplici, vt illa omnino confiscentur, vbi ius commune non est vsu abrogatum; eo quod 8

Clerici

Clerici sint illorum Domini, & inter acquisita ex beneficiis curatis, aut Episcopatu, dicens hæc non confiscari, nec publicari, nisi quo ad portionem ad eorum substentationem necessariam; eo quod huius solius sint veri Domini. Tamen dicendum est, attento iure communi, nulla ex his bonis publicari; quia *textus in dicto cap. excommunicamus* & alij relati loquuntur indistincte de bonis intuitu Ecclesiæ à Clerico acquisitis, qualia sunt fructus beneficiorum, aut quæ intuitu Ecclesiæ ipsis donantur, vel Domus ipsius Ecclesiæ, prædia, & similia, ex quibus sæpe reditus beneficij percipiunt Clerici, vt explanat Sanchez *dicto cap.* 20. *summæ lib.* 2. Legendus *ibi n.* 24. 25. *&* 26. vbi de hoc puncto.

Itaque Couarruu. *dicto lib.* 2. *var. cap.* 9. *numero* 11. *in fine* indistinctè dixit, bona Clerici hæretici ex beneficio acquisita pertinere ad Ecclesiam, qui & *in cap. cum in officijs numero* 6. *de testam.* aliis multis citatis, contra alios, quos ibi refert, probat nullum esse inter hos Clericos beneficiarios discrimen, sed omnibus illis interdictum esse de huiusmodi bonis testari; atque ideo cum huiusmodi bona nequeant in hæredes extraneos, transire nequeunt quoque in fiscum iuxta præcitatam regulam, Sanchez *in dicto cap.* 14. *numero* 5. 9

Quare oprime Peregrin. *de iure fisci dicto lib.* 5. *tit.* 9. *numero* 97. *in fine*, & Sanchez *dict. cap.* 20. *numero* 24. *in fine*, dixerunt bona intuitu Ecclesiæ acquisita à Clericis, quæ in extraneos hæredes deuolui nequeunt, non transire in fiscum, nec confiscari, non ex defectu Dominij; siquidem vt sustinet communior DD. sententia quique Clerici, & Episcopi sunt veri Domini redituum suorum; sed quia de illis non possunt testari, Ecclesiaque succedat. 10

Hæc tamen iuris doctrina, & resolutio videtur fallere apud nos in Regnis Castellæ quoad Clericos sæculares, qui ex longæuo vsu valent de talibus bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis libere testari; sic vt in ea succedant quicumque hæredes, ac in alia patrimonialia Clericorum bona, vt docent Simanchas *de Cathol. instit. dicto tit.* 9. *numero* 90. Pegna relatus *dict. comment.* 161. Vasquez 1. 2. *dict. quæst.* 96. *art.* 5. *disp.* 169. *cap.* 2. *numero* 19. vers. 9. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 8. *cap.* 12. *quæst.* 14. Thomas Sanchez *dicto cap.* 20. *lib.* 2. *sum.* vbi dicit *n.* 25. hanc consuetudinem esse legitime præscriptam in hoc Castellæ Regno. 11

Etsi solis Episcopis interdicta remaneat potestas testandi de bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, 12
in quibus succedit Camera Apostolica. † Et quod reliqui beneficia habentes possint testari de acquisitis ex beneficiis; sic vt in ea bona non succedat Ecclesia, sed eorum hæredes, vt habetur *in l.* 15. *tit.* 8. *lib.* 5. *recomp.* ac testatur Couarruu. defendens cum aliis dictam consuetudinem *in dicto cap. cum in officijs de testamentum numero* 9. 13

Dubium vero restat cui applicentur talia Clericorum bona, qui inciderunt hæresim; & præmissis; quæ adduxi *supra alleg.* 18. videtur de iure bona patrimonialia confiscata Clericorum applicanda fore fisco Ecclesiæ Episc. vt dixerunt Zabarela *in dicta clem.* 2. *de hæret.* §. *Inquisitoribus numero* 3. Vbi Imola *numero* 7. Bernard. *in pract. cap.* 124. *numero* 4. Peregrin. *de iure fisci lib.* 4. *tit.* 5. *numero* 31. Bursatus *cons.* 43. *numero* 37. *&* 38. *lib.* 1. Sylvester verbo *hæreticus* 1. *numero* 13. Farin. *de hæresi q.* 190. §. 11. *à n.* 54. Sanctarelus *de hæresi dicto cap.* 23. 14

Alij autem nihilhominus volunt applicanda esse fisco sæculari, vt per Azeued. *in l.* 1. *numero* 200. *tit.* 3. *lib.* 8. *recomp.* Couarruu. *dicto cap.* 9. *lib.* 2. *var. numero* 12. referentes in Regno Castellæ bona Clericorum applicari fisco sæculari, & firmat Salced. & Bernard. Diaz *dicto cap.* 114. *litt. F.* dicens talem esse consuetudinem in Hispania, & Gallia, & de Gallia receptum esse affirmat Gulelm. Benedict. *in cap. Raynucius*, verb. *& vxorem de testam. à numero* 242. tradit Barbosa *in dicto cap. excommunicamus* 1. *numero* 8. *in fine*; & de dicta praxi testatur Sanchez *dicto cap.* 20. *lib.* 2. *sum. n.* 26. ex eodem Couarruu. approbante. Sed tu in praxi resoluas, sicut adduxi *sub dict. alleg.* 18. & alibi *infrà*. 15

Ad secundam allegationis partem, an si hæreticus fuerit aliquis Monachus alicuius Ecclesiæ Prælatus, eius bona confiscari valeant? in quo dubio respondetur non confiscari, cum ea acquirat, non sibi, sed Ecclesiæ, *iuxta glossam in dicta clem.* 2. *de hæret.* verb. *Ecclesiarum*, vbi Cardinalis Zabarela *in* §. *Inquisitoribus numero* 2. *in fine* vers. *quarto*, Ioan. de Imola *numero* 7. vers. *ex hoc* infert *glossa*, & Bonifac. de Vitalinis *numero* 71. Barbosa *numero* 23. *repertorium inquisitor.* in vers. *confiscata*, vers. *Sed confiscatio bonorum Monachi*, Vbi quod Monachus de iure nihil potest habere, sed tantum de facto Farin. *de hæresi q.* 190. §. 11. *num.* 161. 16

Et sic Thomas Sanchez *in præcepta decalogi lib.* 2. *cap.* 20. *numero* 13. postquam dixit applicantes Inquisitores seu confiscantes, aliter quàm oportet pecuniam, aut extorquentes, censuram incurrere de qua statim hic, & DD. *per dict. clem.* 2. ait locum esse excommunicationi dictæ clementinæ, si Inquisitores applicarent bona fisco acquisita à professo aliquo Præfecto alicui Ecclesiæ; etsi intuitu personæ ea comparasset ex eo, quia cum sibi ob professionem acquirere nequeat, Ecclesiæ acquirit, vt *in cap. vnico* 18. *quæst.* 1. 17

Ex quo videtur inferri idem resoluendum, si alia religiosorum bona qui ordinis minorum non sunt, & proinde Monasterio acquiruntur, publicarentur ob religiosi delictum, vt libri, vestes; quia cum ea bona sint Monasterij, publicarentur vtique bona Ecclesiæ, vt sentiunt clarè Simanchas *de Cathol. instit. tit.* 9. *numero* 88. Azor. *tom.* 1. *inst. moralium lib.* 8. *cap.* 12. *quæst.* 14. dicentes non esse locum prædictæ censuræ si ob fratris Franciscani delictum hæc eius bona publicarentur; quia cum Monasterium sit habendi proprij incapax, etiam in communi, hæc non sunt bona Ecclesiæ; & sic infert Azor. allegato Simanchas *dict. numer.* 88. dona huius Monachi esse ob eius hæresim publicanda. 18

Sed quia idem Sanchez *dicto cap.* 20. *sub num.* 14. *in fine*, nullatenus admittit, nec quod tale dicat Simanchas, qui tantum scribit publicantem non incurrere hanc censuram ob rationem traditam; ideo firmat nec Monachi illius Franciscani bona esse publicanda ex delicto, cum & similiter sit incapax proprij habendi; & post Sanchez admittit Farinac. *dicto paragrapho* 11. *dict. numero* 161. *in fine*. Ad alia leges quæ adduxi 19

*ſub cap. in præſentia* 8. *de probat. quæſt.* 9. Vbi egi de illa quæſtione, *an ſi Monachus crimen hæreſis committat, bona eius perueniant ad Monaſterium.*

20 Ad tertiam allegationis partem, an bona Clerici hæretici habentis ſtipendia à pluribus Eccleſiis diuidantur inter ipſas? Et ſuppoſito de iure, ſecluſa conſuetudine inquiſitionis Hiſpaniæ de qua ſub verſ. *ad ſecundam*, quod bona Clericorum propria propter hæreſim confiſcata, applicentur Eccleſiæ, à qua ſtipendia accipiunt, vt docuerunt etiam Albericus *in l. Manicheos n.* 1. *in fine*, verſ. *ſi autem Clerici, cod. de hæreticis*. Vbi cum multis Barboſa per verba *textus in dicto cap. excommunicamus* 1. verſ. *damnati* relata hic in verſ. *ſed difficultas* vbi Anton. de Butrio ante *n.* 1. in figuratione caſus verſ. *ſi vero Clerici*, & cum infinitis, inter quos Bruno, Vmberto, Locato, Simanchas, Iulio Claro, Sylueſtro, Burſato, Peregrino, Pegna, Eymerico, Deciano, Cantera, Læſſio Zech. & aliis, Farinac. *de hæreſi dicta quæſt.* 190. §. 11. *n.* 155. contra Couar. Gullielmo Benedicto, & Quintiliano, Mandos. ſuſtinendos quidem modo dicto in inquiſitione Hiſpanica per dicta *ſub* verſ. *ad ſecundam*, in verſ. *dubium vero.*

21 Iam ad difficultatem propoſitam reſpondetur, nempe, de iure bona Clerici hæretici habentis ſtipendia, à pluribus Eccleſiis, diuidi inter Eccleſias, à quibus ſtipendia recepit ſecundum gloſſam *in dicto cap. excommunicamus* 1. *dict.* §. *damnati in* verbo *ſtipendia de hæret.* vbi ſcripſerunt Hoſtienſ. *n.* 1. *in fine*, in eodem verb. *ſtipendia*, Anton. de Butrio *n.* 10. gloſſa *in dicta Clem.* 2. in verb. *applicare de hæret.* Vbi Anchar. *n.* 3. Bonifac. de Vitalin. *n.* 80. Hoſtienſ. *in ſumma de hæret.* §. *qua pœna feriatur. n.* 8. *ad finem* verſ. *quod ſi plures ſint Eccleſiæ*, Vbi quod inter plures Eccleſias, bona Clericorum diuiduntur, ſecundum quod Clericus hæreticus magis percipiebat ab vna, quam ab altera, & vtrobique Barboſa *in dicta Clem. n.* 14. *& in dicto* §. *damnati n.* 7. *in fine*, Diaz in praxi crim. canonic. in verbo *hæretici dict. cap.* 114. *n.* 4. Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 44. *n.* 2. verſ. *ſed quid ſi Clericus hæreticus*, Didacus Cantera *in quæſtion. criminal. Rubr. de hæret. apoſtatis cap.* 1. *n.* 41. verſ. *quod ſi a pluribus Eccleſiis*, Farin. *de hæreſi dict. quæſt.* 190. §. 11. *numero* 157. Sanctarel. *in tract. de hæreſi dict. cap.* 23. *num.* 2.

22 Ad quartam alleg. partem, an Iudex Eccleſiaſticus confiſcans bona Eccleſiæ, ignorans eſſe Eccleſiæ, incurrat excommunicationem, de qua *in dicta Clem.* 2. *de hæret.* in verbis ibi: *Nec ſcientes attentent Eccleſiarum bona ob Clericorum delictum prædicti occaſione officij, fiſci etiam Eccleſiæ applicare, quod ſi ſecus* &c. Et quod confiſcans, ignoranter neſciens bona eſſe Eccleſiæ non incurrat pœnam prædictam docent *gloſſa in dicta clem.* 2. *in* verb. *ſcienter*, Vbi Cardinal. Zabarella *in* §. *Inquiſitoribus ante n.* 1. *in* 3. *notabili* Ioan. de Imola *n.* 6. *in fine* in verſ. *nota ſcienter*, Barboſa ibi *n.* 22. Sanchez *dict.*

23 *cap.* 20. *lib.* 2. *ſum. n.* 11. † Vbi ſubdit quod quæcumque ignorantia excuſat; dummodo non ſit affectata, vel adeo craſſa, vt ingens temeritas dicatur, Farin. *de hæreſi dict. quæſt.* 190. §. 11. *n.* 163. quod fulcitur ex doctrina *textus in cap.* 2. *de conſtitution. lib.* 6. imo idem Sanchez *n.* 16. & Farinac. *ſuprà n.* 162. *in fine*, dicunt prædictam excommunicationem non incurri, niſi cum effectu bona Eccleſiæ applicentur fiſco.

His ergo deficientibus, talem incurrere excommunicationem, docet communis DD. *per dict. clem.* 24
quia etſi propter hæreſim bona patrimonialia Clericorum confiſcentur, & applicentur fiſco, vt dictum eſt, ſed non confiſcari bona Eccleſiæ iuxta iactam diſtinctionem & *iuxta gloſſam* 1. *dictæ clem.* 2. in figuratione caſus verſ. *nota quod pro delicto Prælati*, docent Anchar. *numero* 3. *in tertio notab.* Zabar. *in dicto* §. *Inquiſitoribus in ſummario*, & *numero* 1. *in notab.* 4. *& in* 7. *notab. & dict. num.* 1. *ante finem*, verſ. *quarto oppono*, & *n.* 5. verſ. *octauo quæro*, Imola *n.* 1. verſ. *item nota*, & verſ. *nota pœnam*, & *n.* 7. verſ. *gloſſa delictum*, & verſ. *gloſſa etiam Eccleſiæ*, Bonifac. de Vitalin. *gloſſa* 68. *& numer.* 93. Henrici Boich. *in cap. vergentis n.* 7. verſ. *& quod dictum eſt de hæret.* Ioan. Andr. *in dicto cap. excommunicamus el* 1. *numer.* 2. *de hæret.* Vbi Ioan. de Anania *n.* 3. verſ. *& procedit illa gloſſa*, & *n.* 4. *&* 5. Vbi infert ad nonnullas quæſtiones, Ioan. Andreas *in cap. accuſatus n.* 6. *in fine* in verbo *quam alias eodem tit. de hæret. lib.* 6. vbi Gemin. *in* §. *ſacerdotes n.* 3. verſ. *quæro an bona Eccleſiarum*, Franchis *in* §. *in eo vero n.* 1. *in fine gloſſa in cap. cum ſecundum* in verbo *bona hæreticorum de hæret. lib.* 6. Simanchas *Catholicar. inſtit. tit.* 9. *n.* 88. Repertor. Inquiſitor. *in* verb. *confiſcatio*, verſ. *an bona hæreticorum*, Vmbert. Locat. *in iudiciali iuquiſit.* in verb. *Inquiſitor. n.* 37. Squilarcen. *in tract. de fide Cathol. cap.* 35. Carrer. *in tract. de hæret. n.* 135. *ante finem* verſ. *limita tamen*, Eymeric. *in director. inquiſit. p.* 3. *quæſt.* 112. verſ. *eſt tamen conſiderandum*, & ibi Franciſc. Pegna *in addition. comment.* ibi verſ. *quo autem plenius*, Farinac. *dict. quæſt.* 190. §. 11. *num.* 162. etiam cum Armiila, Tabiena, & aliis, & multis aliis Barboſa *in dicta Clem.* 2. *n.* 3. 4. 5. *&* 6. etiam cum Zeuallos, Fr. Eman. Rodrig. Gundiſalbo, Peregrin. & aliis.

Quod ſi Iudex, non Eccleſiæ, ſed ſæculari fiſ- 25
co, aut ſibi, aut aliis prædicta bona applicet, incurrere excommunicationem dicendum eſt; & quamuis dubitari valeat, an excuſetur excommunicatio, ſi fiſco applicaretur aut aliis præter fiſcum ſæcularem, de quo videtur prohibitionem factam fuiſſe à Pontifice *in dicta Clem.* 2. quia Suarez *de cenſur. tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 23. *ſect.* 5. *numero* 26. Vbi ſi bona illa applicantur fiſco, non eſſe locum prædictæ cenſuræ; quia *textus* ſolum meminit applicationis fiſco; idque forſam, & frequentius, & maiori calore fieri poterat; verum idem Thomas Sanchez *dicto lib.* 2. *ſum. cap.* 20. *n.* 17. cum gloſſa *in dicta clem.* in verbo *Eccleſiæ*, Imola *numero* 7. Cardinal. *dict.* verb. *Inquiſitoribus numer.* 1. *notab.* 5. D. Antonio, Sylueſtr. Angelo, & Roſilla verbo *excommunicatio* 1. *caſu*, exiſtimat eſſe locum dictæ excommunicationi, ſiue vtriusvis fiſco, ſiue ſibi, ſiue aliis applicet; quia *textus in dicta clem.* 2. vtitur verbis ſequentibus, *Fiſco etiam Eccleſiæ applicare*, & hanc diſtinctionem implicatiuam, etiam implicare multo magis eam prohibitionem eſſe applicandam fiſco ſæculari, aut ſibi, au alijs. Et videbis cum multis qualiter dicta verba *fiſco etiam Eccleſiæ applicare n.* 3. dicens verba hæc, quæ de fiſco Eccleſiæ mentionem faciunt, non eſſe ad fiſcum Prælatorum, ſed ad fiſcum Romanæ Eccleſiæ, & Cathedralis referenda, vt aduertit Couar. *dicto lib.* 2. *var. cap.* 9. *n.* 11. *in fine*: ſed hoc cum declaratione accipit cum aliis Barb. nam bona Clerici hæretici habentis beneficium dicens Eccleſiaſtic. applicanda eſſe Eccleſiæ, in qua beneficium

obtinet,

obstinet, vel stipendia accipit, vt dictum est de iure.
26 Et tandem idem Thomas Sanchez explanando dictam *Clem.* 2. tam de absolutione à tali excommunicatione, quàm de restitutione vsque ad vltimum denarium pecuniæ extortæ à dictis Inquisitoribus ibi *à n.* 18. vsque *ad* 21. Legendus omnino, concludit *dict. n.* 21. quod absolutio ab hac excommunicatione non est reseruata Papæ, & quod nec ad eius absolutionem exigitur restitutio bonorum Ecclesiæ, sicut & tradit etiam Farinac. *de hæresi dicta quæst.* 190. §. 11. *n.* 162. *in fine*, vbi refert dictum à Repertor. inquisitor. *dict.* verb. *confiscatio*, vbi dixit res Ecclesiæ confiscari posse pro delicto Rectoris, quod est contra communem DD. iam adductam.

## ALLEGATIO XLII.

Confiscatio bonorum an locum habeat contra eum, qui scit conjurationem contra Principem, vel Rempublicam, aut contra eum, qui hæreticos non reuelat? Et quid de fautoribus & auxiliatoribus?

### *SVMMARIVM.*

1 Clem. 2. de hæreticis.
2 *Delictum quando probari posse dicatur ad effectum, vt Iudices procedant inquirendo, & sciens denunciare debeat num sequentib.*
3 *Reuelare desinens crimen quali pœna puniatur secundum Bart. cuius anima cruciari ob hoc, dictum est, vt numero* 4. *sed male vt infrà.*
4 *Accusare de crimine, etiam læsæ-Maiestatis nullus tenetur, quod probare non valet, sed denunciare tenetur, & dicere, vt testis vt n.* 5.
5 *Denunciare delictum tenetur illud sciens, etsi probare nequeat, etiam hæresis, vt n.* 6. *si dicit, vt testis, vt n.* 8.
6 *Hæreticus denunciandus ab sciente illum esse talem, etsi occultum, vt n.* 12.
7 *Denunciatio simplex delicti sufficit ad inquirendum.*
8 *Denunciatoris munus de iure est probare ad instar accusatoris, nisi dicat vt testis & n* 9.
9 *Denunciatores iuxta praxim Sancti officij veniunt vt testes.*
10 *Subditus quilibet, si tamquam testis auocetur, teneturocculta improbabilia reuelare n.* 11.
11 *Testes non ad proponendum iudicium instar accusatorum, sed potius ad detegendam veritatem adducuntur, & n.* 12.
12 *Hæresis denunciandа est Inquisitoribus, à quolibet sciente, etsi illam probare non valeat alijs testibus.*
13 *Confessarius solicitans in confessione, est reuelandus à quolibet sciente Inquisitoribus, & sic à muliere solicitata, quam de hoc munere debet alter confessarius.*
14 *Hæreticum reuelare, denunciare, & accusare tenetur quilibet sub pœna excommunicationis, etsi probare non possit etiam parentes, vt coniux, vt n.* 15. *etsi promissum sit, aut iuratum non reuelare, vt n.* 16.
17 *Fautores, defensores, & receptatores hæreticorum, debent reuelari à quocumque sciente illos esse tales, etsi probare nequeat. Et quibus pœnis subdantur n.* 18. 20. *&* 21.
18 *Confiscationis bonorum pœna de iure ciuili fautoribus, receptatoribus, & defensoribus hæreticorum imposita est, aliter iure canonico, nisi vt n.* 19. *&* 20.
19 *Fautores hæreticorum, & defensores, sunt tantum suspecti de hæresi, quibus tantum purgatio indicitur, dummodo non defendant, seu foueant eorum errores.*
20 *Fautores, & defensores hæreticorum ex constit Pij V. si de protegendis valent puniri diuersis vsque ad confiscationem.*
21 *Reuelare quis tenetur sub pœna peccati mortalis, non solum hæreticos formales, sed & etiam fautores, & alios tantum de hæresi suspectos, & n.* 22.
22 *Sortilegi, malefici, diuinantes, & hæreticalia dicentes, siue facientes debent denunciari.*
23 *Denunciatio de quolibet delicto hæreticali, debet fieri Inquisitoribus ab sciente, etsi probare nequeat contra aliquos: vbi de edictis ad reuelandum multum necessarijs, & practicandis.*
24 *Confiscationem bonorum non patiuntur, qui non reuelant hæreticos.*
25 *Reuelare desinens hæreticum non vehementem, incurrit suspicionem contra castrum, nisi concurreret nimia familiaritas n.* 26.

AD primam allegationis partem, quæ 1
celeberrima est inter DD. classicos, & nimis controuersa, inter Bartol. & Bald. an scilicet indistincte puniendus sit is, qui sciuit, & non reuelauit? an vero cum hac distinctione, si delictum probare potuit? Et pro distinctione relata afferunt DD. verba *Clem.* 2. de hæretic. iam *alleg.* 41. relatæ in illis verbis: *Quod si taliter ea sciuerint, vt ea probare valeant, si sit opus hac Prælatis Inquisitorum, & commissariorum eorundem, ad quos id pertinebit nunciare solicite debeant*; item *ex textu in l. nostris* 8. *C. de calumniatorib.* ibi: *Quod post hac singuli, vniuersi quæ cognoscant non licere in eo quod non possit ostendi iudicium animos commoueri.* Tertio *ex l.* 3. *cod. ad leg. Iul. Maiest.* ibi: *Si quis alicui Maiestatis crimen intenderit, si aliis manifestis inditiis accusationem suam non potuerit probare, cum eo, qui huiusmodi teneritatis reus deprehenditur, illum quoque tormentis subdi oportet:* & per hæc potuit dicere Bald. tunc puniendum fore, qui conscius est, cum probare potuit verum esse, quod sciebat.

Et iuxta hanc sententiam si dubitas, quando dicatur posse probari, respondebis cum Gutier. *canonicar. quæst. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 1. Nauar. *in manuali c.* 25. *n.* 33. *in fine*, & *in c. inter verba* 11. *q.* 3. *concluſ.* 6. *corolar.* 66. *n.* 284. Anton. Bernard. *in sum. c.* 31. *n.* 16. verb. *dicere*, Barbosa *in dicta clem.* 2. *n. fin.* dicentibus posse si habeat vnum testem integrum: nam boni viri tacent illud, quod probare non possunt. 2 3

Bartol. vero *in l. vtrum ff. ad leg. Pompeiam de parricid.* & alibi, docuit scientem, & non reuelantem crimen contra crimen commitẽdum puniri debere eadem pœna mortis; & hoc per regulam illam generalem deductam *ex l. quisquis* §. *id quod cod. ad leg. Iul. Maiest. l. si fortè ff. de pœnis* ibi: *Magisquè esse puniendos, qui tandiù conticuerunt, quod pro salute Principis habere se dicere iactant, l.* 2. & *dict. l. vtrum ff. ad leg. Pompei de parricid. l.* 1. §. *occisurum ff. ad Sylanian*, *l. vnica cod. de raptu virgin.* quibus probatur conscios puniri, nec in illis adijci, si probare potuerint, & non solum in crimine læsæ-Maiestatis, sed etiam in aliis criminibus atrocibus.

Sed licet plures dixerint animam Bartoli ob 4

hanc ſententiam in inferno cruciari, vt refert Faquin *lib. controuerſ. cap. 86. in primo*, & ipſe exiſtiſtimat non ſatis conſiderate, ac prudenter. Quare vtramque ſententiam ſub alia diſtictione ſubſtinendam fore exiſtimamus cum Alciat. *ad l. 4. §. cato in notab. ff. de verb. oblig.* Cagnol. *in l. culpa caret. n. 21. ff. de regul. iur.* eodem Faquin. *dict. c. 86. in fine*, diſtinguentes inter accuſationem, ac ſimplicem denunciationem. Non enim aliquis deb t accuſare de crimine læſæ-Maieſtatis alium, licèt ſciat illum reum eſſe, niſi id probare poſſit; & ita accipiendam eſſe *dict. l. 3. cod. ad leg. Iul. Maieſt.* quæ reuera de accuſatore loquitur; quemadmodum etiam loquitur *dict. l. noſtris cod. de calumniatorib.* & alia omnia ſimilia, ſi quæ afferuntur pro prima ſententia.

5 Tamen ſi agatur de denunciando tale delictum Principi, vel Reipublicæ, vt caueat, nec ſe ad probandum adſtringere inſtar accuſatoris omnes, qui ſciunt, teneri tunc procedere Bart. ſententiam, cum ratio iuſtitiæ id expoſtulet, tenent proximè relati, & pro hac quæſtione ſunt etiam legendi Anton. Gabriel. *lib. 7. commun. concluſ. tit. de maleficiis concluſ. 37.* Iul. Clar. *q. 87.* Menoch. *de arbitrar.* cum aliis *caſu 355.* & applicabis quæ dixi *in cap. nouit. de iudic. q. 29.* Vbi de illa, *an denunciare teneatur ille, qui ſcit alios conſpiraſſe contra Cardinales?* & ibi *q. 30. quid in delicto occulto, & ſub q. 31. & 33.*

6 Quoad propoſitum in materia hæreticorum, & fautorum, & ad delicta, pertinentia ad ſanctum Tribunal Inquiſitionis, etſi nonnulli negent, quando deficit probatio; quia tamen ego cum Barb. Bonac. Lazario, Suar. Hurtad. Zenedo, Scaccia, & Farinac. contrarium docui, etiam in denunciatore, *in dicto c. nouit. de iudic. q. 33. à n. 2.* & in ſpecie *de delicto hæreſis q. 31. à n. 2.* ideo quamuis Baunius *in theolog. morali p. 2. diſp. 4. tract. 3. q. 18.* negat in verbis ſequentibus *ſolent Iudices Eccleſiaſtici, ac Inquiſitores fidei, propoſita excommunicationis pœna edicere iis, qui hæreticum aliquem norunt vt apud ſe nomen eius edant, ac proferant, hic quæritur an ij denunciari debeant, ſi non eſt crimen eius cognitum, nec defectu teſtium probandum* Tamen quia in criminibus ad ſanctum Tribunal ſpectantibus, eſſe obligationem illa denunciandi, reſoluimus in dictis locis, ac in terminis docent Trulenq. *in decalog. tom. 1. lib. 1. c. 2. dub. 6. n. 19. & cap. 3. dub. 18. n. 20.* in verbis ſequentibus: *exiſtimo in caſibus pertinentibus ad Tribunal Sancti officij, denunciationem eſſe faciendam, etiamſi delator delictum probare non poſſit*; ex eo, quia etiam, ſi denunciator de iure teneretur ſuam denunciationem probare *ex l. Diuus, & ex l. ab accuſatore ff. ad ſenat. conſult. Turpil.* hodie tamen de conſuetudine contrarium ſeruari probant Eymericus *in director. inquiſitor. 3. p. Rubr. de ſecundo modo procedendi in cauſa fidei per denunciationem num. 68* quem inter alios ſequitur Farin. *tract. de hæreſi q. 185. §. 5. n. 71.* vbi aſſerit ita ſeruari in ſupremo totius Chriſtianæ

7 inquiſitionis Tribunali † Nam cum ſimplex denunciatio ſufficiat ad inquirendum; licet denunciator probare non poſſit delictum; per illam tamen denunciationem diligentia, & inquiſitione Dominorum Inquiſitorum, & forſam ex aliis reuelationibus, & denunciationibus probatur: ita Trulenq. etiam cum Diana.

8 Sed ne contraria fundamenta oppugnent pro declaratione exiſtimaui diſtinguere inter denunciatorem, & teſtem. Et dico in puncto iuris denunciatorem denunciare teneri quæ probare valet, vt docent Valentia *to. 3. diſp. 5. q. 14. punct. 1.* Filiuc. *tom. 2. tract. 40. c. 6. n. 185.* Sayrus *in claui Regia lib. 12. c. 20. n. 9.* & alij; quia cum proprium huius munus ſit à ſe crimen reuelatum inſtar actoris, ſeu accuſatoris probare *ex l. Diuus 2. iuncta gloſſa*, verb. *exequi ff. de cuſtodia reorum, l. ab accuſatione §. nunciatores, qui per notoria indicia produnt notoriis ſuis aſſiſtere lubenter ff. ad* Turpilian. vbi gloſſa verb. nunciatores ibi, *debent tamen probare*; quæ regula ita ſumpta generice non applicatur. † Tamen quia iuxta praxim Sancti officij inquiſitionis denunciatores venient loco teſtium, qui ſic vt teſtes teſtimonium ferant, illud probare non tenentur; ideo cum cauſa publica præponderet in extirpandis horrendis hæreticorum delictis, quæ ſolent ſerpere, factum eſt tales denunciatores accipi ſine obligatione probandi, vt ex eorum dictis, etiam tantum vnius ſit Inquiſitores inuigilant cura, & diligentia in profligatione eorum, aliis mediis inquirendo, vſque ad ſufficientem probationem delicti. 9

Etenim quilibet ſubditus tenetur, ſi tamquam teſtis aduocetur, Occulta etiam improbabilia reuelare, vt docuerunt Filiuc. *ſuprà n. 187.* Sot. *de iuſtit. lib. 5. q. 7. art. 1. in fine* Henrriq. *lib. 13. cap. 18. n. 5.* Diana *p. 7. tract. 12. miſcel. res. 21.* verſ. *vnde*, & verſ. *per contrarium.* † Ex eo, quia cum teſtes non ad promouendum iudicium inſtar accuſatorum, ſed potius ad detegendam veritatem, atque adeo ad faciendam Iudici fidem aduocentur, *l. 3. §. 1. ff. de teſtib. l. eos, iuncta gloſſa vltima C. eodem, c. teſtes 3. q. 9.* & propterea eorum officium non in inquirendis aliis teſtibus, quibus ſua teſtimonia confirment, ſed potius in eiſdem teſtimoniis pure, & ſincere ſecundum veritatem proferentis conſiſtat, *c. nihilominus, c. pura 3. q. 9.* inde fiet vt nequaquam illi ab onere & munere dicendi excuſentur, quantumcumque occulta, ſuper quibus interrogantur, ſint improbabilia. 10 11

Et ita hanc doctrinam in crimine hæreſis, & aliis ſpectantibus ad Sanctum officium inquiſitionis ex cauſa fidei, exiſtimo practicandum, ſicut & docent Cardinalis Lugo *de iuſt. tom. 2. diſp. 38. n. 24.* Carena *de officio inquiſit. p. 3. tit. 1. §. 3. n. 20.* dicens quod ex generaliſſima conſuetudine ſanctiſſima Inquiſitionis, denunciator in noſtro ſacro Tribunali habetur pro teſte, & inde ſequi neceſſario, vt teneatur denunciare etiam ſi alios non poſſet adducere teſtes ad probandum delictum, cum & ipſe pro teſte deſeruiat, quod & ſine nota temeritatis. † ſic pro- 13 bans deducit Diana vbi ſupra verſ. *quod*, ſtantibus Bullis Pontificiis Pij IV. & Greg. XV. in quibus præcipitur confeſſarios ſolicitantes, eſſe denunciandos, & tamen pœnitentes non poſſe tale delictum probare, vt quotidie practicatur in inferioribus inquiſitionibus, ac video in hoc noſtro conſilio ſupremo ſimiles ſolicitantium cauſas remitti; quæ etſi fortè nondum ad aures Inquiſitorum venirent; propterea, quod fœmina ſolicitata retraheretur denunciare ex defectu probationis; nihilominus monentur ſimiles mulieres cum aliis confitentur ſacramentaliter dicentes tale peccatum, vt Inquiſitoribus reuelent tales ſolicitationes. Ergo ſi in hoc delicto hæc praxis obſeuatur non minus debebit practicari in crimine hæreſis, & alterius cuiuſque contra Catholicam fidem. 12

Quare Farin. ex propoſito ſcribens quæſtionem reuelare hæreticum, & curiæ illum denunciare, an & quando quis teneatur, *tract. de hæreſi q. 197. §. 2. à n. 35. ad 53.* Legendus omnino, vbi ampliat, & limitat cum infinitis conſtituit regulam, vt quiſque teneatur hæreticum reuelare, denunciare, & accuſare ſub pœna excommunicationis *ex cap. 1.* 14

*cum*

*cum glossa* & DD. ibi *de hæret. & ex cap. quapropter 2. q.7.* & præter antiquos cum Pegna *in directorio inquisit.* Graffio, Calderino Mandosio, Vmberto locato, Simanchas, Rojas, Bruno, & aliis pluribus, vbi cum Nauarro ampliat *cons.5.a n.3. de hæret.* etiam quodquis sit complex. & particeps in crimine hæresis, vbi ponit modos, quibus quis alios reuelare possit, & etiam, quod illud probare non possit cum Rojas *singul.3. n.19. & 20.* Scaccia *de indiciis causar. ciuil. & crimin. cap. 56.* sic vt non reuelans sit de hæresi suspectus; sed quali suspicione notetur, *ibi disputat. sub n.38. & 39.* quod denunciare teneatur hæreticum, etiam non præcedente fraterna correctione, de quo dixi latè *sub dicto c. nouit. de iudic. & ibi n.40.* † Et ad id teneantur parentes contra filios, & vxor contra maritum. 15

16 † imo ille teneatur, qui promiserit, aut iurauerit reum reuelare, & ibi *à n.41.* Sed quando limitetur explanat *n.48. & à n.51.* qui ita sequitur, si referat contrarium sentientes *ex d. clem. 2. de hæret. ibi n.37.*

17 Et ita vt quis teneatur reuelare fautores, receptatores, & defensores hæreticorum, & eorum credentes, probatur, quia & isti eisdem pœnis puniuntur, ac hærerici, vt supra *sub alleg.36.* insinuatum est, de quibus latè cum infinitis scribit Farin. *de*

18 *hæresi q.182. §.7. à n.37.* † vbi de pœna excommunicationis, & pœna infamiæ, *vt n.43.* in priuatione Omnium officiorum publicorum, qui & sunt intestabiles, nec capaces institutionis ab intestato vt *à n.45.* nec vt testimonium ferant, qui & carent Ecclesiastica sepultura, & ab omni actu legitimo *ibi n.48. & 49.* & aliis arbitrariis pœnis; imo & quod talium bona confiscentur ipso iure secundum glossam in cap. aduersus in verb. *auxilium* de hæreticis, vers. *cum ipsorum bona debeant confiscari*, sicut aliorum hæreticorum, vbi Hostiens. *n.1.* de quo extat constitutio Federici Imperatoris incipit *patarenorum* relata per Pegnam inter litteras Apostolicas *fol.18.* vbi receptatoribus, & fautoribus hæreticorum imponitur pœna publicationis bonorum cum perpetua relegatione, Affl ctis *in const. Regni de hæret.* & Paterensis *Rub.2. n.25.* Decianus *in tract. crimin. lib.5. cap.51. n.79. in fine*, Farinac. *qui dict. quæst.182. §. n.51.* dicit hanc opinionem posse sustineri de iure ciuili; & amittere videtur ex dicto cap.2. in dicta glossa *auxilium*, Barbos. *n.6.* cum Deciano, & Hostiensi, item & Sanctarelo *de hæresi cap.11. n.28. in medio.*

19 Sed quia hæreticorum fautores, & defensores, dummodo non defendant, seu foueant eorum errores, sint tantum suspecti de hæresi, quibus indici potest purgatio secundum Canonistas *in cap. quicunque de hæret. lib.6.* maiori vehemens, vel leuiori, secundum quod in illis apparent, vel maiora indicia, vt cum multis idem Farin. *dict. quæst.182. §.3. n.55.* & supra iam diximus *sub alleg.38. & 40. vers. fin.* confiscationem bonorum hæretici, non habere locum, nisi in hæretico confesso, vel legitime conuicto, & vt idem Farinacius constituit *de hæresi q.190. §.1. n.26.* dum cum Tabiena, *Repertorio inquisitor.* Vmberto locato, Zanchino, & Ignatio Lopez *in addition. ad Diaz in suspecto de hæresi* illam non practicari; ideo de iure nostro canonico, & communi praxi Sanctæ inquisitionis, debet dici contra fautores, qui formaliter hæretici non probantur, denegari illam bonorum confiscationem contra veros hæreticos practicatam: ita idem Farin. *dicta quæst.182 §.3. n.52.* vbi ita sequitur cum Didaco de Cantera *in quæstionibus criminalibus Rubr. de hæret. cap.1. n.55.* sic amplectente in de-



fensoribus, & receptatoribus, ac etiam in credentibus eos esse bonos viros; quia si crederent eorum erroribus, eorum bona sine dubio confiscarentur.

† Et sic intelligo Dianam dicentem contra dict. 20
Farinac. & Canteram *p.4. tract.6. res.22.* vers. *hoc suppositio in fine*, stante constitutione Pij V. *si de protegendis* posse Inquisitores punire fautores, receptatores, & defensores pœnis diuersis, vt pecuniariis, exilij, fustigationis, trirremium, & aliarum corporalium pro qualitate delicti, etsi opus fuerit vsque ad confiscationem bonorum. Clare enim dicit Diana *in ea Bulla Pij V.* talem pœnam infligi, vt tenet Castrus Palao *in sum. tom.1. tract.4. disp.3. punct.6. n.4.* videndi; quia benè explicant præcipue Diana, quando dicantur verè, & formaliter fautores; quando vero non; vbi de filiis, & coniunctis: videndi etiam sunt Fagundez, Villalobos, Bonacina, Philibertus, Ægidius, Prepositus, & alij, quos nouissimè sequitur Leander de irregularitate *tract.2. disp.24. q.6.* dicentes prædictos irregulares fieri cõtra Henriq. Hurtadum, Cornez. Sa, & alios.

Verum non ob id excusabuntur scientes illos 21
esse fautores, defensores, credentes, aut receptatores à reuelando eos Sancto officio; quia vt dicunt Lælius Zechius *in summa p.1. tit. de fide*, Rub. *de hæresi cap.11. n.12.* & Farinac. *dicta q.197. n.35.* vers. *adde*, quis teneretur reuelare sub pœna peccati mortalis, non solum hæreticos, sed etiam suspectos de hæresi, hæreticorumque libros retinentes; & eorum fautores; item & proferentes verba hæreticalia, etiam ioco; at de libris latè Farin. *q.51.* imo & ampliant dictam regulam ipsi Zechius *supra n.13.* vers. *si tas tamen*, Farin. *dicto n.35.* vers. *Matin.* cum cel Rio *de disquisitionibus magicis lib.5. sect.4.* vers. *sexto.* † Dicentes, vt omnes etiam teneantur reue- 22
lare sortilegos, quando eorum sortilegia sunt coniuncta cum hæresi, addentes vix contingere istos maleficos, & sortilegos non habere hæresim coniunctam, & idem Zechius voluisse videtur, vt etiam teneantur reuelare sortilegos, quod sortilegia non sint hæreticalia: tamen hoc vltimum decides intellecta mente Pontificis *in c. accusatus §. sane de hæret. lib.6.* quatenus ibi ait, vt non se intromittant Inquisitores in diuinationibus, & sortilegiis, non sapientibus hæresim manifestam, vbi DD. explicant adducti à Barbosa ibi.

Itaque iam concludimus prædictam denuncia- 23
tionem esse faciendam; quamvis denunciator nequeat delictum probare Dominis Inquisitoribus, vt inuigilent tali scientia moti super probandis delictis relatis, ad Sanctum Tribunal spectantibus; quamtumvis contraria sententia de iure fulciatur in aliis delictis, per illa, quæ dixi *in c. ad nostram 21. de iure-iur.* vbi latissimè egi de reuelatione facienda, respondendo ad monitoria Ecclesiastica, vbi quando locum habeãt talia monitoria: vnde Diana *dict. p.7. tr.12. res.21.* in fine, optime optat, ne inposterum authores contrariam doctrinam doceant, videlicet quod quis non teneatur denunciare delicta pertinentia ad Sanctum officium, si non potest probare, putans talem doctrinam esse destructiuam Reipublicæ, & Tribunalis Sanctæ Inquisitionis, optans etiam, vt sancta congregatio Sanctæ Romanæ, & vniuersalis inquisitionis, & in nostris Hispaniæ Regnis noster Inquisitor Generalis cogitent quid faciendum, oportunum quærentes remedium, & non aliud aptum video, nisi edicta, quæ quotannis solent in Cathedralibus legi, & sæpius in aliis Ecclesiis oppidorum nobilium, qui sigillatim mentionatis delictis ad

ſanctum Tribunal. ſpectantibus, hortantur, monentur, & imperantur omnes audientes, & aliter ſcientes ſub cenſuris talia delicta denunciare Sancto officio inquiſitionis

24 Et quia adhuc ſatisfactum non eſt plene parti primæ noſtri dubij, an num reuelantes hæreticos patiantur confiſcationem bonorum? breuiter reſpondeo id ſumendum eſſe à proximè dictis in verſ. *verum*, & ab eo ſcilicet quod non reuelantes hæreticos, ſunt tantum de hæreſi ſuſpecti ex traditis in repertorio inquiſit. in verb. *fautores* verſ. *item indicatione*, Farinac. *de hæreſi dicta q.*197. §.2.*n.*38. Sed vt iam diximus ſuſpecti de hæreſi tantum, bona non confiſcantur; ergo non reuelantium hæreticorum bona non eſſe confiſcanda reſoluendum eſt.

25 Tota vero difficultas eſt in docendo, quam hæreſis ſuſpicionem iſti incurrant, leuem, vehementem, aut leuiſſimam; & Alphonſus de Caſtro *de iuſta hæreticor. punit. lib.*2.*cap.*25.*in princ.* dixit incurrere violentam de hæreſi ſuſpicionem: tamen Simancas *de Catholic. inſtit. cap.*18. *in fine*, illud dictum Caſtri non admittit, nec Ioannes Rojas *ſing.* 5.*n.*17. Vbi pariter dixit relatam Caſtri ſententiam ſibi videri nimis rigoroſam, nec locum habere

26 exiſtimat † niſi quando vltra non reuelantiam concurreret etiam nimia familiaritas, & amicitia cum hæretico, quem non denuntiat. Sed num quid ſaltim oriatur ex hac non reuelantia vehemens hæreſis ſuſpicio? Legendus eſt Pegna *in addition. ad Eymeric. in directorio inquiſit. p.*2.*q.*55.*comment.* 88. verſ. *poſtremo*, vbi ſimpliciter dixit non denunciantes hæreticos, ſiue publicæ perſonæ, ſiue priuatæ, ſint, de hæreſi ſuſpectos eſſe, & *dict. p.*2.*q.*56. *comment.*81. *litt. D.* verſ. *illis* ex Ioanne Rojas affirmatiuè reſpondet, quando non reuelans, aut nulla probabili cauſa poteſt ſe excuſare, aut in Iudicio interrogatus ſcienter negauerit; imo & ſententiam Alphonſi de Caſtro nimis crudelem reputat, eam omnino improbando. Decian. *in tract. criminal. lib.* 5.*c.*30.*n.*7. at Lælius Zech. *in ſumma p.*1. *tit. de fide Rubr. de hæreſi c.*11.*n.*5. verſ. *tertia ſuſpicio*, dixit contra non reuelantem, oriri vehementem hæreſis ſuſpicionem, ſicut refert ſupra Farin. *d.n.*38. *in fin.*

---

## ALLEGATIO XLIII.

**An bona maleficorum, & ſortilegum veniant confiſcanda? Et an Sodomitarum bona legibus Regijs confiſcentur, etiam contra filios, & in ſancto Inquiſitionis officio, vbi de tali delicto cognoſcitur?**

*SVMMARIVM.*

1 *Maleficorum bona confiſcantur, ſi hæreticaliter delinquendo non pœniteant, & n.*3.
2 *Confiſcatio bonorum olim in maleficos, & ſortilegos fuit impoſita certo modo, vt n.*5. *hodiè non niſi cum maleficia hæreſim ſapiunt manifeſtam n.*4.8. *& n.*10.
3 *Maleficorum crimen quandoque habet admixtam hæreſim.*
4 Cap. accuſatus §. ſane de hæret. lib.6. & n.8.
5 Nouella Iuſtin. 134. §. fin. de vicariis, & locum tenentibus.
6 Auth. vt nulli iudicum §. vltimo.
7 *Maleficia hæreticalia tantum non merentur confiſcationis pœnam.*
8 *Inquiſitores cognoſcunt de maleficio ſapiente hæreſim manifeſtam, & poſſunt procedere ad confiſcationem, etiam filiis extantibus, vt n.*9. *& à n.*29. *vbi de pœnis in Sancto officio.*
20 *Maleficia quando ſapiant hæreſim manifeſtam.*
11 *Sodomiæ crimen eſt de foro Inquiſitorum in inquiſitione Luſitana, Aragoniæ, Maioricen. & aliarum, non in Caſtella.*
12 *Sodomiæ crimen nefandiſſimum eſt; ita quod Diabolus fugit, quando illud committitur, dictum contra naturam per antonomaſiam.*
13 *Sodomitæ omnes in nocte, qua Chriſtus natus eſt mortui fuerunt.*
14 *Virgilius Poëta celebratiſſimus fertur fuiſſe ſodomitam.*
15 *Caluinus, Ariſtoteles, & alij Philoſophi gentiles multi fuerunt ſodomitæ.*
16 *Sodomiæ crimen olim pœna glady id eſt amputationis capitis puniebatur, hodie pœna ignis, & confiſcatione bonorum ſecundum plures vt n.*17. *& aliis pœnis vt n.*18.
17 *Sodomitæ amittunt nobilitatem, teſtandi facultatem, & alia.*
18 *Sodomiæ crimen punitur, etſi non conſtet de corpore delicti, & quilibet admittitur ad accuſandum, vt n.*19.
20 *Sodomiæ crimen lege Regia videtur exæquari hæreſi; & crimini læſæ-Maieſtatis, vt n.*21. *& 22. & ſuadetur maius, vt n.*23. *intelligitur n.*28.
21 L.1.tit.21.lib.8. recompil. & à n.22.
22 *Sodomita ipſomet facto ex lege Regia priuatur ſuis bonis.*
23 *Produor quali pœna puniatur?*
24 *Sodomiæ crimen videtur priuare etiam filios à bonis patris ſodomitici: aliter in praxi, vt n.*25.
25 *Granatenſis ſenatus declarauit filios ex delicto patris ſodomitæ non priuari alimentis, nec legitima, aut aliis, & n.*26. 27. 28.
26 *Filij ſodomitarum per legem Regiam exempti ſunt ab infamia, & de ratione n.*27.
28 *Confiſcantur bona ſodomitæ, ſed non ſuorum filiorum.*
29 *Sodomiæ rei in Sancto officio non abjurant, nec relaxantur, niſi ſint incorrigibiles.*
30 *Sodomia quando dicatur formaliter commiſſa?*
31 *Clerici ſodomitæ, quibus puniantur pœnis, & qualiter per conſtitutionem* 20. *Py. V. & in Sancto officio? n.*32.

DE his duabus allegationibus inter viros doctos fuit aliquando controuerſum, & de prima parte teſtatur Faquin. *lib.*9. *controuerſ. cap.*87. vbi poſtquam nonnulla iuridice ſcripſit, poſuit triplicem concluſionem, vt à puncto ſe expediret, dicendo maleficorum bona confiſcanda eſſe, ſi nullos aſcendentes, vel deſcendentes vſque ad tertium gradum relinquant, ſiue hæreſis admixta ſit, ſiue non. Secundam dicendo non eſſe confiſcanda, ſi reliquant aſcendentes, vel deſcendentes vſque ad tertium gradum, vbi maleficium hæreſim admixtam non habet. Tertiam quod vbi crimen habet hæreſim admixtam, eſt diſtinguendum, vtrùm malefici pœniteant, & abjurata hæreſi, ad fidem Catholicam reuertantur, congruamquè ſatisfactionem exhibeant; an vero obſtinati ſint, & non pœniteant, priori caſu pœnam confiſcationis, quæ tamquam hæreticis imponeretur, remittẽdam eſſe, ait, poſteriori caſu non item; licet aſcendentes, vel deſcendentes vſque ad tertium gradum extent.

Et

2 Et licet pro parte affirmatiua faciat, quod olim pœna confiscationis bonorum in maleficos imposita esset; quia malefici pœna mortis afficiebantur, *l.2.3.4.5.6. & fere tot. tit. cod. de maleficis, & mathemat. & ex illo exodi cap.22. maleficos non patieris viuere*, & in consequentiam pœnæ mortis bona confiscari solita doceat, *l.1. ff. de bonis damnat.* & sic in terminis post Grillandum diceret Menochius *de*
3 *arbitr. iudic. casu* 388. *n.*4. † eo quod inter omnes constat hoc crimen quandoque habere admixtam hæresim; & sic videri coërcendum eisdem pœnis, cum clarum sit *ex cap. cum secundum leges de hæret. lib.6. cap. vergentis extra* in vers. *cum secundum* iux-
4 ta *dicta supra alleg.*18. cum aliis † Tamen verius est in puncto iuris canonici, & ex practica S. officij, bona maleficorum, non confiscari, nisi quando maleficia manifestam hæresim continerent per verba *cap. accusatus de hæret. lib.6. in* §. *sane* Vbi Pontifex in sequentibus verbis mentem suam manifestat ibi: *sanè cum negotium fidei, quod summe priuilegiatum existit per occupationes alias, non debeat impediri pestis Inquisitores hæretica à sede Apostolica deputati de dilationibus, aut sortilegiis* (nisi hæresim saperent manifestam) *intromittere se non debent, nec punire talia excedentes, sed eos relinquere suis Iudicibus puniendos.* Si enim Pontifex hic denegat cognitionem Inquisitoribus, & multo magis negabit confiscationem, cum nec ea incurratur ex aliis delictis, puta suspectorum tantum de hæresi, nisi quando delictum est hæresis formalis, vt dictum est alleg. præced.

5 Imo Faquineus vbi supra putans cum Binsfeldio de confessionibus maleficorum *in præludio* 12. in hoc crimine, quod maleficium vocatur, locum non esse bonorum confiscationi *ex nonnulla Iustiniani* 134. §. *vltimo, tit. de vicariis, & locum tenentibus*
6 † vel secundum veterem translationem, *in auth. vt nulli Iudicum* §. *vlt.* ascendentibus, vel descendentibus, videlicet extantibus vsque ad tertium gradum, vel etiam fratribus, & collateralibus vsque ad eundem gradum, *vt in auth. bona damnatorum cod.* de bonis damnator. de quibus ex proposito agit idem Faquin. Legendus *lib.1. controuers. cap.*; 5. *qui dict. cap.*87. *ex dict. Iustiniani nouella* mouetur per verba ibi: *sancimus eos, qui in criminibus accusantur, in quibus leges, mortem, aut præscriptionem definiunt, si conuincantur, aut condemnentur, eorum substantias non fieri locum Iudicibus, aut eorum officiis, sed nec secundum veteres leges fisco eas applicare; sed siquidem habeant descendentes, & ascendentes vsque ad tertium gradum eos habere &c. in Maiestatis vero crimine condemnatis veteres leges seruari*
7 *iubemus.* † ipse Faquin. excipiens læsæ-Maiestatis crimen, dicit, non obstare supra relatum de hæresi, quandoque admixta maleficorum delictis: nam concedens sortilegia, ac maleficia nonnumquam hæreticalia esse, vt docet Pontifex *in dicto* §. *sane*; negat tamen idem esse statuendum quod de ipsa hæresi constitutum est; eo quod non sunt puniendamaleficia eodem modo, quo hæresis punitur, nec assentitur id asserentibus, donec id melius ostenderint.

8 Imo alia adducens de delicto maleficorum, & quod aliunde eorum bona confiscantur, nempe quia solent homicidia patrari, atquè *ex cap. ad abolendam de hæret.* pœnitentibus, & abjurantibus suam hæresim, congruam satisfactionem Ecclesiæ præstando, ac ad fidem reuertendo remittantur pœnæ quod admitto in sponte venientibus, vt infrà dico *sub allegat.*44. Tamen si maleficium sapiat hæresim manifestam, quo casu valent Inquisitores cognoscere *ex dicto* §. *sanè*; & maleficus non pœniteat, sed obstinatus perseueret in eo crimine, nec sacramenta Ecclesiæ velit recipere, nec peccata confiteri, tunc sicut viuus comburi debet, & vt hæretici comburuntur ex dictis supra alibi.
† ita etiam eorum bona confiscari posse, & ab 9
eis recte sua bona auferri, etiam filiis extantibus, vel descendentibus sicut & hæreticis auferuntur iuxta ea, quæ dixi *ab alleg.*1. *& sub alleg.* 18.20. & aliis: vt dicit Faquineus alia etiam referens cum Couarruu. *lib.2. var. cap.*10. *numero* 10. Binsfeld. *de confes. maleficor. in* 7. *conclus. dubio* 4. quo pacto potuit idem Faquineus ponere prædictas *sub numero* 1. tres illas conclusiones, quas & admitto.

Quod si dubites, quando hæc delicta sapient 10
hæresim manifestam, breuiter respondeo, si in maleficio, vel sortilegio adhibeantur sacramenta si adhibeatur Hostia non consecrata, sed super quam sit celebrata missa. Item quoties adhibentur sacramentalia, aut verba sacra, aut euangelium, Symbolum, Pater noster, Aue Maria, psalmus aliquis, aut alia verba sacræ scripturæ, seu aliæ sanctæ orationes, aut imagines cereæ, quas vocamus Agnus Dei, vestes Sacerdotales, & similes res sacræ, & Sanctorum reliquiæ ex eo, quia qui eas adhibent, significant se credere illas ad maleficiorum operationem vim habere. Item Dæmonis inuocatio, etsi à Dæmone petat, vt tentet alterius pudicitiam, vt inueniat Thesaurum, vt impediat, ne ignis filium comburat, transferat hominem vel rem aliquam de loco ad locum, inducat nebulas, & tempestates &c. cum multis Diana *p.4. tract.8. res.*13. *& tract.7. res.*10. *& tract.8. res.*14. *&* 15.

Ad secundam allegationis partem de turpissimo, 11
sodomiæ crimine; quia iam *sub dict. allegat.* 18. aliquid tetigimus, dum resoluimus confiscationes bonorum fieri propter delicta hæresis, & læsæ-Maiestatis humanæ, hoc delictum commemorando, & in inquisitionibus Portugaliæ; item & Coronæ Regni Aragoniæ de hoc delicto Inquisitores cognoscant; in dicto Regno Portugaliæ ex Bulla Pij IV. & Greg. XIII. & ex priuilegio Regis, vt notat Moura *de incantatione opusculo* 1. *sect.*3. *cap.*1. *n.*16. & in dicto Regno Aragoniæ, Valentiæ, & Barcinon. ex Bulla Clem. II. vt testantur Castro Palao *tom.1. tract.4. disp.8. puncto* 12. *n.*11. Diana *p.4. tr.7. res.*20. etiam cum Barbosa *de potestate Episcopi alleg.*40. *n.*45. Sousa *in aphorism. inquisit. lib.1. cap.* 59. *n.*10. Henrriquez *lib.*13. *summæ cap.*14. *num.*2. *in glossa* 8. *num.*3. Salcedo *in addition. ad pract. crimin.* Bernardi Diaz *cap.*86.

Cumque hoc delictum nefandi vitij nomen 12
sortitum sit; eo quod nec fari de eo liceat in tantum quod Diabolus fugit, quando illud committatur, vt asserit Afflictis *in constit. Neapol. lib.3. Rubr.*42. *n.*11. dictum contra naturam per antonomasiam; quia non solum est contra naturam hominum, sed etiam contra genericam, vt dixit Otero *ad textum in cap. fin. de consuet. n.*18. imo & sic horrendum, grauissimum, abominabile, & perexosum tale peccatum, sicut patet ex D. Paulo ad Rom. 1. vt puniatur omni iure grauissimis pœnis per ius ciuile *in l. cum vir. C. de adulter.* Vbi horribiliter, verbis tamen elegantibus Imperator loquitur, *& in auth. vt non luxurientur homines collat.* † Et enim vt D. 13
Hieronim. Scribit super Isaiam, & Iob. in illa nocte, in qua Christus Redemptor noster ex Virgine Maria natus est, omnes Sodomitæ nortui fuerunt.

14 † Et cum illis celebratissimus ille Poeta Virgilius, qui vt fertur illo morbo laborabat, Moura *de incant. & empsalmis sect. 3. cap. 4. n. 13. vbi n. 76* quod dictum de Virgilio, improbat legendus Lotterio *de re benefic. lib. . q. 31. n. 6* . † Et idem Moura addit, quod Caluinus, Aristoteles, & alij Philosophi totius naturalis, & moralis præcipui in gentilitate Magistri fuerunt sodomitæ, excepto Platone, qui amore veritatis contemplandæ abstuit ab omni delectatione venerea: videndi Zeuallos *in pract. q. 248. n. 10.* Salced. ad Bernard. Diaz *in pract. cap. 89. in princ. nouiss. edit.* Mar. Alter. *de censur. tit. 2. disp. 15. cap. 3.* vers. *tertio.*

16 Si hæc & alia horribilia de hoc delicto DD. scribunt, quid mirum, si ambigeretur, num confiscatio bonorum contra patrantem, posset in pœnam inter alias suaderi, eo præcipuè si consideretur quod etsi antiquitus *per dict. l. cum vir. cod. de adulter*, videatur imposita pœna gladij, id est amputationis capitis, iam consuetudo tali horribilitate absorta introduceret, vt sodomitæ igne comburantur; prout tenent Anton. Gomez *in l. 80. Tauri n. 32. ad fin.* Clar. *§. sodomia n. 2.* Menoch. *de arbitr. casu 286. à n. 2.* Farin. *in praxi crim. q. 148. n. 1. & 4.* Azor. *instit. moral. p. 3. lib. 3. cap. 19. in princ.* Marta *de iurisdict. p. 2. cap. 2. à n. 15.* Aloysius Riccius *in praxi fori Eccles. res. 302. n. 1.* Emanuel. de Valle de Moura *dict. sect. 3. de incantat. cap. 1. n. 10.* Salced. *in dicto cap. 80. addit. 1.* vers. *fuit primo*, de quo sunt leges Regiæ apud Nos Castellanos, & Lusitanos *in l. 1. tit. 21. lib. 8. recomp.* vbi Azeued. vbi ordinatio Lusitana *lib. 5. tit. 13. in princ. ibi Seia quem addo.*

17 Ac deinde vt omnia bona sua confiscentur, vt dixerunt D. Anton. Gomez *in dicta l. 80. Tauri n. 32. in fin.* Menoch. *dicto casu 206. n. 9.* Armendar. *in addit. ad recompil. leg. Nauarræ lib. 2. tit. 21. l. vnica num 31.* vbi cum Selcedo intelligit de bonis, quæ tempore commissi criminis habebat, & non de post acquisitis, Barbos. *in pastor. alleg. 44. p. 2. à n. 1. & 7.* vbi dicit etiam cum multis quod amittunt nobilitatem, testandi facultatem, & quod fiunt infames, in tantum, vt nec tenera
18 ætas excusetur à pœna criminis sodomiæ. † Et quod senatus Pedmontan. solet, tam agentes, quam patientes, quando excedunt viginti annos, ad mortem damnare, Riccius, Belloch. Graffius, quos refert idem Barbosa *num. 12. & 13.* Diana cum aliis *p. 1. tract. 15. res. 1.* & quod punitur etiam si non constet de corpore delicti, Plotus *cons. 152. num. 22. volum. 1. inter criminalia* Baiard. ad Clarum *§. Sodomia num. 12.* quos refert,
19 & sequitur Armendar. *vbi supra num. 29.* † ad quod accusandum crimen amitti quemlibet, vt Gregor. Lopez, & alij explanant *per l. 2. tit. 21. p. 7.* de quo etiam alia scripsi videnda, & applicanda *in cap. cum non ab homine de iudic. q. 21.*

20 Quare possumus inquirere, an sicut in crimine patris hæretici, filij amittunt parentum bona, legitimam, & alimenta, vt dictum est supra *sub dicta allegat. 18. 20. 22. & 23.* cum aliis, ita & in hoc practicetur delicto; & pro fisco Sanctæ inquisitionis, vbi de hoc crimine cognoscitur, fa-
21 ciunt sequentia † quia de iure nostro Regio *in dicta l. 1. tit. 21. lib. 8. recomp.* exequatur Sodomiæ crimen, criminibus hæresis, & læsæ-Maiestatis humanæ, in quibus, vt apertè probatum est *in dicta alleg. 18.* & in aliis, confiscatio procedit per textum *in l. quisquis cod. ad leg. Iul. Maiest. & in cap. cum secundum leges de hæret. lib. 6.* ob idque attenta spurcitate tam execrabilis sodomitici delicti, Reges Hispani, vt illud extirparent, in sequentibus verbis illud prosequuntur, *mandamos que qualquiera persona, que cometiere el delito nefando contra natura, seiendo en el conuençido por aquella manera de prueeba, que segun de recho es bastante para probar el delicto de hereja, O crimen læsæ-Maiestatis, sea quemado, y que a si mismo aya perdido por el mismo echo todos sus bienes:* ita in specie Gratian. *regula 55. n. 40.* Alfaro *glossa 20. §. 10. n. 151.* alij relati ab Hermosilla *in l. 2. tit. 4. p. 5. glossa 1. n. 17.* qui æquiparant pœnas huius criminis illis, quam hæretici, & Lædentes Maiestatem humanam perpetrant.

Secundo, nam cum supra dicta lex voluerit re- 22
soluere dubitationem illam, an huiusmodi delictum Sodomiæ, priuet ipso iure Dominio, vel an desideretur declaratoria sententia, sicut de hæresi dictum est *sub dicta alleg. 18.* & in puncto hoc scribent videndi Farin. *in praxi q. 148. à n. 1.* Azeued. *in dicta l. 1. tit. 21. lib. 8. recomp. n. 29. & 69.* & quæ scripsit D. Franc. de Amaya *in l. 1. & per. cod. de iure fisci lib. 10.* addit tamen prædicta lex Regia 1. vt ex tunc ex ipsomet facto, priuetur ipso iure suis bonis in dictis verbis ibi *y que aya perdido por esse mismo echo, y sin otra declaraçion alguna todos sus bienes* per doctrinam textus *in cap. vergentis de hæret. dict. cap. cum secundum leges eodem lib. 6.* iunctis traditis ab Anton. Gomez *tom. 1. var. cap. 2. n. 2. vbi n. 3.* cum aliis eius addition. Haillon, Molina *de primog. lib. 4. cap. fin. vbi addition.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 52.* Thomas Sanchez *lib. 2. moral. cap. 14. per totum*, Alfaro *de officio fiscalis glossa 20. §. 10. n. 135.* de quibus dixit idem Amaya *in dicta l. 1. de iure fisci n. 153.*

Sed sic est quod ex dictis verbis legis Regiæ, 23
videtur, vt pœna imposita sodomiæ crimini, non solum æqualis videatur, cum posita prædictis duobus delictis, læsæ-Maiestatis, & hæresis; imo & maior, quia si hæreticus non sit conuictus, vel dogmatarius, aut relapsus, adhuc ei solet indulgeri, vt patet ex textu *in dicto cap. ad abolendam*, & aliis de hæret, nec in proditore, hoc est peccantem in Regem, non inueniatur imposita combustionis, sed vt caudæ equi alligatus, & raptatus, furca suspendatur. Ergo si in duobus illis delictis contra filios habet locum confiscatio, & fortius in dicto crimine sodomiæ à parente perpetrato, cum parificentur hæc tria delicta quoad pœnas in illo vers. *dicta leg. Regia*, ibi: *que segun derecho es bastante para probar el delito de la heregia, ò læsa Mageſtad.*

Vnde cum per delictum pater abdicauerit à se 24
bona sua, sequitur, vt nec filij possint post patris mortem auferre à fisco ius quæsitum, quod à lege habet in bonis patris, nec quasi hæredes, quia viuentis, nulla est hæreditas, *l. cum superstitis ff. de acquirendis hared.* cum vult, neque quasi creditores; quia non sunt verè tales, nec quasi Domini, quia sunt Domini quodammodo, vt obseruat Anton. Faber *de erroribus pragmat. decade 75. errore 7.* & consequenter fieri, quod bonis patris sodomitici translatis legis ministerio in fiscum, si filij ad eam admitti velint, occupare illa non possint, cum iam non sint Patris: nam sententia solum declarat commissum esse crimen, & Dominium bonorum translatum fuisse, iam ex illo Die criminis in fiscum; sic vt sententia non transferat Dominium, sed iam translatum declaret, vt patet *ex l. ex diuerso 35. §. 1. ff. de rei vindic. l. Pomponius 40. §. sed & is ff. de procurator. l. sicuti 8. §. & siquidem ff. si seruitus vindic.* vbi notant DD. & post eos Socin.

Iunior

Iunior *consi.45.n.2.lib.2.* Garcia *de nobilit. gloſſa* 8. §.1. *n.2. & gloſſa 6. n.48.* Gratian. *diſcep. forenſ. tom.1. cap.37. n.11.* expreſsè *l.10. tit.9. lib.5. recompil.* vt & de crimine hæreſis dixi *dicta allegat.* 18. & de priuatione legitimæ, & alimentorum *ſub dicta allegat.22.*

25 At quia contra hoc poſt magnam diſputationem in granatenſi ſenatu pronunciatum fuit, vt refert DD. Franc. de Amaya Legendus etiam ad alia *in l.vnica cod. de pœnis fiſcal. lib.10. à n.46. &*
26 *à n.52.* † quia ex aliis verbis *dicta l.1.tit.21.lib.8. recomp.* poſtquam huic delicto impoſitam pœnam, vt flaminis, ſubdatur reus bonis fiſco applicatis in verſ. *otro ſi mandamos*, eximit filios, & omnes deſcendentes ſodomitarum ab omni infamia, & nota, quam ob delictum parentum poterant contrahere, vt conſtat ibi: *mandamos que los hijos, y deſçendientes de los tales culpados, aunque ſean condenados los delinquentes por ſentençia, no incurran en infamia, ni en otra macula alguna.* Quibus verbis ex doctrina Thomæ Sanchez *lib.2. moral. cap.30.n.1.* Molinæ *lib.4. de primogen. cap.11.n.50. & 54. cum addition.* idem D.Franc. de Amaya *ſupra à n.52.* infert noluiſſe legem illam, quæ filiorum famil. prouidit eos à ſubſtantia paterna remouere nam non ſatis caueret, ſi famam conſeruaret; non vero bona; ſiquidem infamia non carent, ſi bonis paternis expoliati exiſterent, ita argumentando *ex dicta l.quisquis cod. ad leg. Iul. Maieſt.* ibi: *ſint perpetuo egentes, & pauperes eos infamia ſemper paterna comitetur*, quaſi diceret ex paupertate infamiam naſci, cum valeat hoc argumentum priuantur bonis; ergo, & fama, & econtra facti quidem incapaces ſucceſſionis, vt relati videntur ſentire.

27 Et ita in puncto, de quo loquimur ſtrictim, & vno, vt aiunt verbo ſequuntur idem Molina *dicto lib.4. cap.11. n.51.* & ibi addition. Azeuedus *in l.2.tit.22.lib.8. recompilat.* Amaya vbi ſupra, qui de filiis hæreticorum, & proditorum agentes, an in Maioratu ſuccedere poſſint, adijciunt *de filiis namque illius, qui crimen nefandum commiſit, nulla dubitatio eſt, quin ſuccedant:* etenim, vt Amaya conſiderat *in dicta l.vnica ſub n.53.* ſi quis filios videret pauperes, vt pote priuatos bonis, nonne refricaret indignam facti memoriam & conſequenter notati & maculati eſſent contra legis intentionem, quæ non ſolum prouidet contra infamiam iuris, ſed & contra infamiam facti, colligens ex dictæ leg. Regiæ verbis ibi: *no incurran en infamia, ni en otra macula alguna*, hæc verba vtramque infamiam conprehendere, & ſic liquidiſſime apparere noluiſſe Reges noſtros filios priuare bonis, quos fama, & integritate non priuarunt.

28 Et vt non obſtent fundamenta contrariæ ſententiæ dicendum eſt quoad confiſcationem, vt ſodomitæ bona confiſcentur, exæquari prædicta tria delicta contra ipſoſmet delinquentes; non vero contra filios, qui etſi ex hæreſi, aut proditione parentum, etiam puniantur per rationem traditam *ſub dicta allegat. 18.20.22. & 23.* & hic, & æquiparentur quoad probationem delicti, & ordinem Iudiciarium *ex dicta l.Rgia* verſ. *ſciendo*, & ibi: *y que en el dicho delito:* tamen filij ex dictis à verſ. *& quia* non ſubiacent dictæ priuationi legitimæ, & patrem ſodomitam à die commiſſi delicti amittere ipſo iure propria bona, ſi filios non habeat, & fiſco acquiri; ſecus ſi filios haberet accommodando hic verba authenticarum, quas retuli *ſub alleg.42. præced.* alia plura vt reſpondeat adducit idem D.Franc. de Amaya cum multis explanan *in dicta l.vnica à numero 54. ad 66.* Vbi refers alia contrariæ fundamenta, & ſub *numero 51.* vbi leges.

Et pro confirmatione adduco ſequentia, quibus 29
probatur non æquis pœnis in Sancto officio inquiſitionis, vbi de ſodomitis cognoſcitur, puniri hoc delictum, ſicut in hæreticis; ſiquidem ſodomiæ rei non abjurant, nec deleui, vt docent, & teſtantur Moura *de incantatione opuſculo 1. ſect.3. cap.1. n.16.* Diana *dicta p.4. tract.7. dicta res.20.* alia adducens in verſ. *notandum* dicens cum Freitas *in nouiſſimis additionibus ad tract. de conſeſſ. ſolicit. q.24. n.136.* contra Mouram non poſſe Inquiſitores relaxare ſodomitas curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles; quod ſi fuerint conuicti, vel delictum fateantur, etiam curiæ ſæculari in actu publico relaxari probant Caſtrus Palao *in ſum. dict. tom.1. tract.4. diſp.8. puncto 12. numero 11.* Diana vbi ſupra cum aliis, vbi probat quod ſi tale delictum fuerit tantum attentatum, & non conſumatum, ſodomitas ſolum flegellis cædi, vel ad trirremes mitti.

Notant etiam Ioſeph. Seſſe *in deciſ. Regni Ara-* 30
*goniæ 475. n.5. tom.4.* quod ſi quis membrum poſuit intus manum, quamuis extra ſemem infundat, probabile ſit vt puniatur pœna ordinaria ſodomiæ, quod Souſa non intelligit *in aphoriſm. lib.1. cap. 59. numero 63.* pro vno actu, ſed pro actibus huiuſmodi repetitis; quia quod deficit ad complementum actus ſodomitici ſuppletur ex repetitione actuum in fraudem legis.

Quod ſi Clerici ſint qui hoc nefandum deli- 31
ctum committunt, vt incurrant pœnas ſequentes, vel quod ſint eijciendi, aut agendam pœnitentiam in Monaſteriis detrudendi, vt *in cap. Clerici 5. de exceſſibus Prælator*, latiſſimè Doctores dicunt, Bernard. & Salced. *in pract. cap.88.* Clar. *in §. ſodomia numero 5.* Marta *de iuriſd. p.2. cap.15. numero 4.* Marchin. *de ſacram. ordin. tract. 1. p.8. cap.4. numero 19.* cum Armendaro, Barboſa *dicta allegat.44. in paſtorali*, vbi ait rigidius puniri per conſtitutionem XX. Pij V. qui incipit *Horrendum* in illis verbis: *Omnes, & quoſcumque Præſbyteros, & alios Clericos ſæculares, & regulares cuiuſcumque gradus, & Dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio, Clericali, omnique officio, Dignitate, & beneficio Eccleſiaſtico præſentis canonis authoritate priuamus* &c. † Et 32
iuxta hoc ius canonicum exiſtimo tantum poſſe puniri Clericos ſodomitas in Sancto officio, non quidem iuxta pœnas ignis, & aliarum per leges ciuiles, & Regias practicatum contra delinquentes ſodomitas laicos. Alia *in dicto cap. Clerici* explanauimus.

---

## ALLEGATIO XLIV.

Hæretici comparentes ſponte ad ſe compurgandum coram Inquiſitoribus, an nihilominus de jure patiantur bonorum confiſcationem? vel an gratia Principis, vel Domini Inquiſitoris generalis in his Regnis Hiſpaniæ, ſeu Inquiſitorum Tribunalium condonentur, non obſtante Iure fiſci, Principibus ſæcularibus

sæcularibus quæsito à die commissi delicti? Et an Inquisitoribus liceat bona confiscata relinquere hæreticis pœnitentibus.

*SVMMARIVM.*

1 *Gratiæ tempore edictum in favorem sponte comparentium ad se compurgandum ab hæresi refertur, & n.12.*

2 *Sponte comparentibus hæreticis ante denunciationem remittitur confiscatio, & pœna perpetui carceris n.3. & aliæ pœnæ, si hæresis erat occulta, vt n.4.*

3 *Carceris perpetui pœnam non incurrunt hæretici sponte comparentes.*

5 *Sponte comparentibus ante denunciationem, possunt bona condonari, non sic si iam denunciati essent in Sancto officio, si nullo metu testificationis, aut probationis compareret, vt n.6.& 7.*

7 *Pœnitentia hæretici comparentis ad se compurgandum metu testificationis, non liberat illum à confessione, nisi condonatione id fiat, vt n.8 & 14.*

9 *Hæreticus manifestus sponte comparens antequam testificetur meretur remissionem confiscationis carceris, & aliarum pœnarum: tamen tenetur errores abjurare publice & refertur littera Bullæ Iulij III. anni 1554. expedita pro Regno Neapolitano.*

10 *Inquisitores possunt in Italia condonare bona hæreticis pœnitentibus, & n.15. non sic in inquisitione Hispanica, nec in puncto iuris, vt n.11.& n.13.*

11 *Confiscatio bonorum procedit de iure, etiam contra hæreticum pœnitentem.*

12 *Reges Catholici, D.Fernandus, & D. Elisabet promotores, institutionis tribunalis sanctæ inquisitionis Hispanicæ tempore gratiæ suo edicto comparentibus intra certum terminum condonarunt bona.*

13 *Inquisitores nequeunt hæreticis bona condonare in præiudicium fisci Regij in Hispania, cui ex concessione Apostolica, aut consuetudine*
01 *applicantur confiscationes contra* Carenam, & Ricciulum, *Sed quando possint in limine sententiæ n.20.*

14 *Bonorum hæretici dispositio spectat ad Pontificem.*

15 *Hæretici per pœnitentiam non euadunt pœnam confiscationis.*

16 *Confiscationis condonatio in inquisitione Hispanica, solum spectat ad Generalem Inquisitorem; qui si ut condonat pœnas corporales, sic & pecuniarias.*

17 *Condonatio à Principe facta bonorum confiscatorum, comprehendit acquisita etiam titulo lucrativo, & oneroso; dummodo pretium stet pœnes fiscum, vt n.18.*

19 *Condonatio facta, vt prosit hæretico, oportet, vt pœniteat, & consortium hæreticorum abneget.*

20 *Inquisitionis Sanctæ Tribunal. omnium solutam exoptat.*

AD primam allegationis partem, supposita dispositione edicti tempore gratiæ in illis primis temporibus, quo sanctum Tribunal Inquisitionis institutum fuit apud nos Hispanos ad profligandos hæreticos, & subuersores fidei Catholicæ, & ad protegendos eorum vere pœnitentes, & sponte comparentes ad se compurgandos à propriis erroribus contra fidem Christi; in quo inter alia à primo Inquisitore *fratre Thoma de Torquemada* cautum fuit *sub cap.3.* vt voluntariè comparẽtes proprios errores fatendo, charitatiue ab Inquisitoribus reciperentur sub pœnitentiis salutaribus absque confiscatione bonorum, aliisque pœnis in verbis sequentibus: *Que en fin del dicho sermon publiquen, y hagan publicarum termino de graçia contreinta, O quarenta dias, como mas vieren para que todas las personas, assi omes, como mujeres, que se hallen culpados, en qualquier pecado de heregia, o de apostasia, o de guarda, o haçer los ritos, o ceremonias de los iudios, ò otros qualesquier que sean contrarios a la religon Christiana, que vengan a manifestar sus errores ante ellos, durante el dicho termino, y hasta en fin de el, asegurando a que seran recinidos charitatiuemente, queriendo abjurar los dichos errores, e les sean dadas penitençias saludables a sus animas, y que no reçiuiran pena de muerte, ni de carcel perpetua, y que sus bienes no seran tomados, ni ocupados por los delitos que an si confessaren, por quanto a sus Alteças plaçe de vsar de clemençia con los, que an si viuieren a se reconçiliar verdaderamente en el dicho edicto de graçia y fueren reçiuidos a la vnion de la Santa Madre Iglesia, y que se los manda dejar, para que ninguno de los dichos bienes pierdan, saluo en quanto a algunas penitençias pecuniarias.* arbitrio Inquisitorum, attenta personarum qualitate, & delictorum confessatorum. 1

Ex quibus verbis videtur satis deduci ad inquirendum de nostro dubio, nempe post tale gratiæ edictum, & temporibus hisce, quando hæretici occulti, quorum delicta in foro exteriori, nec probari testibus valent, aut nondum delata sunt, ipsi sponte comparent ad se compurgandum; & in hoc casu confiscationi bonorum non dari locum probatur, quia pœnitens, & rediens ad Ecclesiam sponte, antequam sit curiæ denunciatus, meretur vt illi pœna confiscationis remittatur † Nam & huic pœnæ perpetui carceri remittitur, vt probat textus à contrario sensu *in cap. excommunicamus §.si qui autem de hæret.* & expressè cautum est etiam *in 1.instruct.Hispalen.cap.8.& 11.* vt testatur Simanchas *de Cathol.instit.tit.16.n.17.* Pegna ad Eymeric. *p.3.comment.142.* vers. *verumtamen in duobus*, & in specie, quod hic euadat pœnam confiscationis, idem Simanchas *tit.13. n.22.& tit.47. n.27.* Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. existentium, cap.42.n.11.* qui ambo ille *dict. tit.47.n.27.* iste *n.12. in cap.quis aliquando §.item illud Ioannis de sentent. dict.1.* cum Archidiac. *in cap.filij de hæret. lib.6.* † Docent quod si hæresis erat occulta, non solum remittitur redeunti sponte ad Ecclesiam confiscatio bonorum, sed etiam condonantur omnes aliæ pœnæ, & vt magis suæ existimationi consulatur, non imponitur illi publica abjuratio, nec pœnitentia publica, sed absoluitur secretè, imposita tantum pœnitentia salutari. 2 3 4

Quare Falcidius *in q.15.* suarum quas commentatus est Carena post finem *de officio inquisit. in* vers. *Ego autem huiusmodi non admitto*, distinguendo 5

do inter sponte comparentes, aut illos, qui indiciis præventi, aut probationibus fassi sunt se hæreticos fuisse, sed pœnitent; sic vt in primo casu possent eis bona condonari iuxta communem praxim inquisitionis Hispanicæ, vbi ex speciali gratia hæretico tantummodo sponte se deferenti condonantur bona prout venienti ante tempus gratiæ, sicut testantur Sousa *in aphorismo inquisit. lib. 3. cap. 21.* Diana *p. 4. tract. 8. res. 44.* vers. *Igitur in*
6 *sacro Tribunali.*† qui dicit constare sic ex sententia Inquisit. Hispan. contra hæreticum pœnitentem, cuius formam ponit Paul. Garcia *in praxi Sancti officij*; ait enim Diana nemini hæreticorum, effici remissionem bonorum, nisi tantum illi, qui sponte fatetur errores suos, quod tunc accidere firmat, quando nullo metu probationis, & testificationis ductus ad Inquisitores accedit, & misericordiam postulat, hæresim suam integre manifestando iuxta *l. quisquis cod. ad leg. Iul. Maiest.*

7 Quod si hæretici probationibus præventi, aut indiciis coram Inquisitoribus fassi sint propria delicta hæresis, quia tunc metu testificationis veniunt iam non est tempus remittendi confiscationem, nisi aliter placuerit (vt statim dicetur:) ita præcitati, & Carena *dicta quæst. 15.* Falcod. *sub nume o 10.* vbi in fine addit de generali consuetudine totius Italiæ receptum esse, vt hæretico ad cor reuertenti, bona condonentur, etiamsi contra eum probationes essent receptæ, vt dixit de modo procedendi in causis Sancti officij *tit. 2. §. 1. numero 9.* cum aliis, & cum Parisio, Carrer. Rebuffo, Claro, Zasio, Griland. Albano, Bart. Bursato, & Decio, Riccius *supra dicto cap. 42. n. 3.* cum aliis Farin. *de hæresi quæst. 190. numero 144.* quam consuetudinem in Hispania non admittit Diana *lib. 4. res. 44 tract. 8.* sub vers. *Qua in re*, vbi di-
8 cit seruari tantum dispositiones canonicas. † Quod ego existimo practicandum ex condonatione; quia licet sola pœnitentia hæretici non sufficiat ad remittendam pœnam confiscationis; nihilominus poterunt Principes, siue Ecclesiastici, siue temporales, quibus bona per confiscationem sunt quæsita ex misericordia hæretico pœnitenti bona confiscata condonare per doctrinam *textus in cap. vergentis de hæretic.* vbi *glossa* in verbo *misereri*, & ibi Ancharran. *numero 2.* Abbas *numero 2. in 3. notab.* Felin. *sub numero 2.* Imola *in clem. 1. n. 23. de hæret.* Cardin. *in clem. 2. §. Inquisitoribus numero 6.* vers. *vndecimo quæro de hæret.* Felin. *cons. 10.* Simanchas *de Cathol. instit. dict. tit. 47. n. 16.*

9 At si hæresis non esset occulta, hoc est, hæreticus esset manifestus, & sponte compareat, & antequam ab alio prodatur, ad Ecclesiam recurrat, licet illi remittatur confiscatio bonorum; & pœna carceris, necnon & delationis habitus pœnitentialis, tamen vt teneatur publicè errores abjurare, docent Simanchas *supra dicto tit. 47. numero 28.* Ricciul. *dicto cap. 42. numero 13.* qui *numero 14.* cum Felino *in cap. de hoc de Simonia*, & Tyraquello *de pœnis temper causa 30.* hoc idem præstat dicendum si metu imminentiæ probationum ad Inquisitores recurrit; quod ego admitterem, præsertim si complices prodant sed numquam vidi in hoc consilio hanc confiscationis pœnam remitti illi qui metu testificationis venit de qua iam constabat in Sancto officio Inquisitionis, quod & de publica videtur disposuisse Iulium Papam III. Scribens Petro Pacceco Præsbytero Cardinali S. Balbinæ locum tenenti generali in Regno neapolitano pro Cæsarea maiestate in Bulla quæ incipit dilectæ fili quæ prosequitur salutem & apostolicam, benedictionem Ex tuæ circunspectionis literis & ex sermone dilecti filij (*nobilis viri prudentissimique Hominis Iuanis Manrica Cæsareæ maiestatis apud nos Oratores intellexerimus quod sicut vniuersitates & homines istius nobilissimæ ciuitatis pro suo perpetuo religionis zelo in subditos suos Regni hæreticæ prauitatis reos cunctis Ecclesiasticis censuris & iuris pœnis animaduerti probant ita à bonorum confiscatione pro pace & quiete in ipsius regni regimine obtinere cupiunt. Quare nos in huiusmodi nefando crimine extirpando, nihil aliud spectamus aut nobis habemus propositum nisi Dei honorem & Sanctæ eius religionis incrementum atque vt per euasionem malorum boni piique ab huiusmodi pestis contagione illæsi conseruentur vestris precibus in hoc annuentis & tam istius vniuersitatis quam in visceribus charitatis geritur. Tunc ipsi Serenissimo Cæsari & tuæ quoque Circunspectioni gratum facere volentes si quæ in isto regno bonorum in toto vel in parte proscriptiones ex præfata causa huc vsque factæ fuerint eas gratiosè abolemus, cassamus, & annullamus, ita vt etiam post hoc nullos obsimiles causus in bonis plecti velimus quemadmodum & integerrimis Sanctæ romanæ Ecclesiæ Cardinalibus hinc salutari de hæretica prauitate iudicio præfectis iniunxerimus quod nec illos dubitamus pro eorum grauitate prudentiaque & erga nos studio esse absentaturos. Et nihilominus irritum decernimus & inane si quid a quopiam in contrarium contigerit attentari, datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die aprilis 1554. Pontificatus nostri anno.*) Paulus Sadoletus Carpen.

Ad secundam allegationis partem ex his iam 10
infertur, quod licet Parisius *lib. 4. cons. num. 184.* Vmbertus Locatus *in praxi inquisit.* verb. *inquisitor. numero 33.* Griland. *tract. de hæret. q. 1. numer. 1. 2. & 3.* Decian *tract. crimin. lib. 5. cap 44. num. 2.* Rolandus à Valle *lib. 3. cons. 92. numero 2.* Zanchin. *de hæret. cap. 25. numero 3.* Zasius *lib. 1. cons. 23.* teneant posse Inquisitores bona confiscata relinquere hæreticis pœnitentibus; & ita practicari in vniuersa Italia testentur Pegna *in directorio inquisit. p. 2. comment. 9.* & Bursatus *lib. 1. cons. 14. a numero 31.* dicat Inquisitores ad hoc teneri, de
quo est etiam videndus Surdus *cons. 386.* † Ta- 11
men in puncto iuris contrarium docent Didacus Cantera *in quæst. crimin. cap. 1. de hæret. num. 18.* Rojas *singul. 16. numero 4.* Conrad. Brun. *de hæret. lib. 5. cap. 6. numero 10.* Diana *dicta p. 4. tract. 8. res. 44.* vbi dicit ita seruari in nostra Hispania, quidquid sit de consuetudine aliorum locorum per verb. Simanch. *de Cathol. instit. dict. tit. 47. numero 15.* ibi: *non solum publicam pœnitentiam agunt heretici, qui ad Ecclesiam redeunt, sed etiam bona eorum publicantur, nec ea recuperare possunt, etsi Ecclesiæ gremio recipiantur*, & patet ex verbis instruct. Toletanæ anno 1561. *numero 41.* in verbis sequentibus, vt refert Diana: *si el reo estuuiere bien confitente, y su confession fuere con las calidades, que de derecho se Requieren, los Inquisidores, ordinario, y consultores, lo Reciuiran a Reconciliacion de biene* Pro quo vltra alia iura sunt verba *extrauag. inter communes de Hæreticis* vbi Benedictus
11. post alia narrata in verbis sequentibus concludit. *Verum quia nonnulli diœcesani partem partis prouentum de hæreticorum bonis Inquisitionis officio deputatæ propter expensas & ibi sed eam Cameræ nostræ vel alij cui nos vel successores nostri Romani Pontificij mandauerimus reddendam, reddatis quæ generaliter obseruari iubemus.*

Manet

12 Manet ergo dicendum, vt quia iuxta longe dicta in hoc tractatu *ab allegat.* 1. bona hæreticorum fisco Regio applicentur; imo ex verbis edicti gratiæ hic *sub numero* 1. relati, pateat Reges Catholicos condonasse bona hæreticis sponte venientibus ad se compurgandum intra tempus gratiæ; de iure solum Regibus Hispanicæ competere prædictam condonationem, remittendo c fiscationem hæreticis pœnitentibus; quia cum præfati, & alij sequentes dotauerint inquisitionem Hispanicam; inde ortum sit, vt bona hæreticorum confiscata fisco Regio confiscentur, & non Ecclesiæ

13 Et sic tenendum non posse Inquisitores condonare hæretico pœnitenti bona in præjudicium fisci Principis sæcularis, cui, vel ex consuetudine, vel ex Pontificia concessione bona pertinent, vel eorum pars per doctrinam Simanchas *de Cathol. instit. dict. tit.* 47. *dict. numero* 15. in verbis sequentibus: *Nec enim Inquisitoribus licere putamus, bona ipso iure confiscata relinquere pœnitentibus in damnum fisci*, cui videtur ius quæsitum *ex cap. super quibusdam de verbor. signific. cap. cum secundum, cap. vt commissi* §. *pruandi de hæretic. lib.* 6. & cum Parisio, & Rubuffo Et in nostra inquisitione Hispanica ita obseruari videmus, etsi Carena *in dicta quæst.* 15. Falcidij *numero* 12. *ex* Ricciulo *de iure personar. extra gremium Eccles. existentium dicto lib.* 5. *cap.* 42. *numero* 1. teneat vndequaque Inquisitoribus licere facere dictam remissionem, quia ipsi sunt Iudices, & Princeps sæcularis non possit se ingerere in bonis hæretici, nisi post sententiam Inquisitorum; & quia bona hæretici non spectant ad fiscum sæcularem, nisi ex Apostolica constitutione.

14 Et tandem, quia ad summum Pontificem spectat eorundem bonorum dispositio, sicut tenent Doctores allegati à dicto Ricciulo *dicto numero* 1. qui sunt Felin. Geminian. & Abbas *in cap. accusatus* §. *si vero numero* 5. *in cap. cum secundum leges numero* 4. *&* 5. *de hæret. lib.* 6. & ibi Franc. *numero* 2. Griland. *de hæret. quæst.* 6. Brun. *de hæret. lib.* 5. *cap.* 6. *in fine*, Rojas *de hæret. p.* 1. *numer.* 118. *& seqq.* vbi testatur de communi Felin. *cons.* 10. Simanchas *de Cathol. instit. tit.* 42. *numero* 17. *in fine*, & iterum *dict. tit.* 47. *numero* 15. Sanchez

15 *ad præcepta decalogi lib.* 2. *cap.* 14. *numero* 12. † Dicentes hæreticum per pœnitentiam non euadere pœnam confiscationis bonorum per verba *textus in dicto cap. vergentis* §. *nec ad eos extra de hæret.* ibi: *Nec ad eos bona eorum vlterius reuertantur, nisi eis ad cor reuertentibus, & abnegantibus hæreticorum consortium misereri aliquis voluerit.* cui, vt iam dictum est cum Ricciulo *numer.* 3. Bursato, Surdo, & aliis ex generali totius Italiæ consuetudine ad cor reuertenti bona confiscata condonantur.

16 Nam hæc in nostra Hispania, cessant per dicta; fatemur tamen iam Reges nostros non se ingerere in dictis confiscationibus, nec in aggratiando; eò quod hoc totum spectet in praxi ad nostrum Inquisitorem generalem, qui sicut pœnas corporales minuit, aut aufert, sic & condonat partem, siue totam pecuniariam ob pœnitentiam, siue merita verè pœnitentium, vtique videmus à nostro præstantissimo Inquisitore generali Episcopo Placent. practicari, quando aggratiat reos pœnitentes in pœnis extraordinarijs, sed non sic in hac confiscationis omnium bonorum.

17 Et iuxta hanc explicationem, Dico primo, vt facta condonatione per Principem, illa comprehendat etiam bona à fisco alienata titulo lucratiuo, nam & ista de consuetudine pœnitenti condonantur, Griland. *dicta quæst.* 6. *n.* 4. Decian *in tract crim. lib.* 5. *tit.* 4. *n.* 10. vers. *item recuperauit.* secundo, vt comprehendat etiam bona alienata titulo oneroso † Dummodo prætium extet penes fis- 18
cum, quia licet in tali casu hæreticus pœnitens, non habeat actionem contra emptorem, tamen poterit recuperare pretium à fisco, Griland. & Decian *supra* Ricciul *dict. cap.* 42. *n.* 4. *&* 5. qui *n.* 9. *&* 10. *ex dicto cap. vergentis* † Dicit quod vt hæretico 19
laudabiliter fiat remissio bonorum confiscatorum, non debet cuique pœnitenti fieri, sed requiri quod pœniteat, & consortium hæreticorum abneget † 20
Et ex Pegna ad Eymeric. *p.* 2. *in comment.* 158. *ad quæst.* 109. vers. *Tertio similiter concluso*, addit sacrum Inquisitionis Tribunal omnium salutem, sinceris exoptans affectibus, ac cupiens de verà pœnitentia certiorari ijs tantum consueuisse bona confiscata condonare, quibus pœnam perpetui carceris remittit. Sed ego expendens dico respectu Inquisitorum sustineri in limine sententiæ, non post latam, cum tunc iam ad Dominum Inquisitorem Generalem spectet, vt dixi *suprà alleg.* 39. *n.* 51. alia faciunt dicta *alleg.* 45. sequenti Et infrà *alleg.* 48. alia videbis cum Infinitis quos refert D. Ioan. del Castillo *de tertijs cap.* 41. *à numer.* 145. vbi tractat de remissione & aggratiatione delictorum & pœnarum à solis principibus faciendam & quando cùm eis liceat cum Chacher. Surdo, Farin. Neuio, Calixto, Ramyrez & aliis.

---

## ALLEGATIO XLV.

An bona hæreticorum confiscata queant aliquando Inquisitoribus applicari? Et an bona hæretici sita in alterius Principis seu iudicis territorio publicentur, & debeant restitui fisco illius Inquisitionis, vbi apprehensus est reus? Et à quo fisco fiat horum executio? Et an confusio in credito fisci procedat etiam si ipse debitor haberet bona in alia prouincia ad quæuis confiscationis non se extendit.

### *SVMMARIVM.*

1 *Confiscationes bonorum hæretici applicantur fisco Regio in omnibus Inquisitionibus adiacentibus coronæ Hispanicæ, & quare etiam si sint Clericorum vt n.* 2.

2 *Confiscationes bonorum hæretici, etsi de iure fisco Ecclesiæ spectent, numquam tamen Inquisitores eas sibi applicare valent.*

3 *Confiscatio bonorum existentium extra territorium hæretici, qualiter applicentur de iure communi? & qualiter de speciali? sub n.* 4. *&* 9. *vbi quid si simul concurrant.*

4 *Confiscatio ex differentia Bursæ fiscalis, quam mutationem recipiat circa applicationem illius, & sub numero* 5. *&* 6. *& vberius n.* 7. *& sub num.* 15.

6 *Confiscatio in Ducatu Mediolani, qualiter applicetur?*

7 *Confiscatio*

7 *Confiſcatio non trahitur ad bona ſita in diuerſis territotiis, quando diuerſi ſunt Domini, ſi fiat de iure ſpeciali, & quibus tunc fiat applicatio n.* 8. *& quid ſibi velit ius ſpeciale.*

8 *Confiſcatio mandata fieri omnium bonorum rei vbicumque exiſtentium, non extenditur vltra depoſitum de iure communi.*

9 *Confiſcatio bonorum delinquentis, quando Domino loci, quando iudici confiſcanti contingat? accipitur cum differentia bonorum immobilium, quæ applicantur Domino loci, & immobilium, quæ applicantur Iudicis fiſco cognoſcentis de reo n.* 10. *&* 11. *quid in Inquiſitione Hiſpanica n.* 17.

11 *Fiſci vbi diuerſi ſunt quælibet bona applicantur fiſco territory, vbi bona ſita ſunt.*

12 *Confiſcata bona reorum fidei in diuerſis tribunalibus, ſolent vendi mobilia, aut immobilia, & pecunia reſultans tranſportari Receptori generali ex mandato Inquiſitoris generalis, & conſilij, vt n.* 13.

13 *Inquiſitor generalis, & conſilium ſupremum ex ærario publico ſupremæ Inquiſitionis Hiſpanicæ ſolet mittere pecunias ad cæteras Inquiſitiones inferiores pro expenſis incarceratorum pauperum; imo & pro alimoniis Miniſtrorum, filiorumque ſuorum.*

14 *Confiſcatorum bonorum apprehenſio exiſtentium in diuerſo territorio, à quo Iudice fiat.*

15 *Fiſcus vt hæres delinquentis potius eſt vt non confundat ſuum creditum cum ſucceſſione eiuſdem quod ſcilicet tenet vt priuatus.*

16 *Princeps diſtinguitur à fiſco in iuribus, conſiderantur in eo duæ burſæ fiſcalis & patrimonialis & n.* 15.

16 *Fiſcus non poteſt opponere vt creditores faciant excuſſionem extra territorium.*

1 AD primam alllegationis partem ſufficienter reſpondetur per illa, quæ dixi *ſupra alleg.* 40. *ſub* verſ. *ad primam* in verſ. *dubitant*, cum ſequenti, dum actum eſt, an poſſint pœnæ pecuniariæ reis impoſitæ, ab inquiſitoribus imburſari? Et ſuppoſitis, quæ dixi *ab alleg.* 2. *&* 3. nempe confiſcata bona hæreticorum fiſco applicari Regio, dico ſic in noſtra Inquiſitione Hiſpanica, etiam in omnibus Regnis adiacentibus, &, apud Indos; quia Rex noſter (vt patet etiam ex relatis *alleg.* 44. *præced. à n.* 1.) Columna fidei Inquiſitoribus, & eorum Miniſtris abunde ſuppeditat, quidquid neceſſarium eſt ad conſeruationem ſanctæ Inquiſitionis, & ex ſuo patrimonio, quando opus eſt, erogat, ſicut ex Ignatio del Villar legendo *reſponſ.* 12. teſtantur Anton. Sanctarel. *de hæreſi cap.* 23. *dubio* 1. *numero* 3. Torreblanca *de Magia lib.* 3. *cap.* 11. *numero* 44. Lorca *in* 2. 2. *q.* 1. *art.* 4. *diſp.* 46. *membro* 1. *numero* 6. Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 9. *numero* 132. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *reſ.* 63. qui probat ex verbis inſtruct. Torquemada *anni* 1584. *num.* 10. in ſequentibus verbis: *Los hereges, y Apoſtatas pierdan todos ſus bienes des de el dia, que commetental delito, y los dichos ſus bienes, y la propriedad de ellos, ſon confiſcados y applicados à la Camara, y fiſco de ſus Alteças*; iuxta quæ dicta ſunt ab alleg. 1. & 2. item & alleg. 18. & *infra ſub alleg. ſequentibus.*

2 Et ſic quamuis per dicta *ſub alleg.* 44. *præced.* & alibi in hoc tractatu, hæc applicatio deberet fieri de iure Eccleſiæ, aut eius fiſco, ſiue Cameræ Apoſtolicæ; nunquam tamen Inquiſitoribus applicari, niſi per applicationem, ſiue condonationem Principis; ob quod apud nos Couarr. *lib.* 2. *variar. cap.* 9. *num.* 12. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 26. Lorca, & Diana, vbi *ſupra*, Barboſa *in cap.* 13. *de hæret. num.* 8. cum Zenedo, Azeuedo, & Salcedo, Hieronymus Rodrig. *in compend. quæſt. regular. reſ.* 73. *num.* 14. docent hanc conſuetudinem procedere ne dum quoad Laicos, ſed etiam quoad Clericos; ita vt licet iure canonico bona Clericorum publicata, ſint deferenda fiſco Eccleſiæ, vt probat Couarr. *ſupra*; pro quo faciunt quæ dixi *ſub alleg.* 41. *à n.* 1. Tamen in Hiſpania bona Clericorum, ſiue immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur, fiſco Regio applicari dicunt relati: & ſequeris iuxta diſtinctionem, quam poſui *ſub d. alleg.* 41. vbi leges.

3 Ad ſecundam allegationis partem, an bona hæretici ſita in alterius Principis, aut Iudicis territorio, publicentur, & debeant reſtitui fiſco illius Inquiſitionis, vbi apprehenſus eſt reus? Et applicatis quæ dixi *in cap. poſtulaſti* 14. *de foro comp.* vbi egi *q.* 11. de illa, *an hæreticus ſit remittendus ad locum delicti?* vbi *à n.* 5. quid in aliis delictis, applicando alias *à quæſt.* 5. & nonnullas, quæ adduxi *ſub cap. ſane* 3. *eodem tit.* iam in propoſito ſub diſtinctione ſequenti reſpondent DD. Nempe, quod ſi confiſcatio ſit iure communi, tunc extendatur ad bona ſita etiam extra territorium. Verum ſi fiat iure ſpeciali, ſeu municipali, aliter, vt ſubſequitur.

4 Igitur ſi confiſcatio bonorum fiat extra territorium exiſtentium, quando fit primo modo, hoc eſt vigore iuris communis, & Burſa fiſcalis eſt vna, & eadem; imo & trahatur ad bona ſita extra territorium; etiam quod iuriſdictiones, & Burſæ fiſcales ſint ſeparatæ, & diſtinctæ, quod procedit quando vnus eſt idem Dominus, vt DD. notant *per textum in l. ſi quando* ff. *de bonis vac. lib.* 11. & docent cum Bart. Gigante, Nouello, & aliis, Farinac. *in praxi crim. q.* 25. *à n.* 94. omnino legendus vſque ad *n.* 108. & ibi *n.* 100. cum Ploto, Claro, Angel. Nello, Boſio, Zepola, Zephalo, Conrrado, & aliis, qui dicit *n.* 95. in fine, quod ſicut in confiſcatione de iure communi omnia acquiruntur fiſco generali, ita etiam eadem ratione omnia poſita in eodem Dominio debeant quæri ſuperiori Iudicis confiſcantis: *argum. textus in l. ſi duo ff. de adminiſtratione tutor.* cum multis aliis Thomas Sanch. *in ſumma, lib.* 2. *c.* 20. *n.* 50. Pereg. *de iure fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 138. dicentes iure cõmuni fieri publicationem, non quod in vtroque territorio vigeat eadem lex à diuerſis Principibus lata, ſed quãdo lata eſt à ſuperiore vtriuſque territorij, vt in crimine hæreſis; indeque fieri vt fiſcus capiat illa bona, vbique ſita ſint. † In ſecundo autem caſu, quando 5 confiſcatio fit iure ſpeciali, ſub diſtinctione reſpondent allegati à Farin. *d. q.* 25. *à n.* 96. Nam ſi Burſa fiſcalis ſit vna, & eadem, & vnuſquiſq; & idẽ Dominus, licet territoria ſint diuerſa; tunc confiſcatio non trahatur ad bona ſita extra territoriũ confiſcãtis: nam conſtitutio, quæ localis eſt, non debet extendi extra territorium, vbi talis conſtitutio viget *per l. extra territorium ff. de iuriſdict. omn. iudicum, cap. vt animarum de conſtit. lib.* 6. non enim Iudex qui in confiſcatione bonorum fundat ſe in conſtitutione particulari ſuæ Iuriſdictionis; intendit vlterius progredi, quam ipſa conſtitutio extenditur *per l. libert.* §. *penult. ff. ad mun.* tamen ſi conſtaret quod militaret idem ius commune in alieno territorio eiuſdem Domini; tunc quidem extendi confiſca-

tionem ob bona ſita extra territorium, quantumuis iure ſpeciali vtatur Iudex confiſcans, docent Bartol.Gigas,Nell.Angel.Boſſius, & alij, quos ſequitur idem Farin.*ſup.d.q.25.n.98.*Vbi dicit quod in iſto caſu ceſſat ratio,de qua *in d.l.adigere §.quãuis ff.de iure patron.* cum vulgatis ; & iuxta hanc declarationem accipio Clarum, qui *in pract. q.78.* verſ. *ſed hic quæro in fine*, videtur ſentire quod quando ſumus ſub eodem preſide, tunc confiſcatio trahatur ad bona ſita extra territorium, etiam quod fiat de iure ſpeciali,non exiſtente in loco,vbi bona ſita ſunt.

6 Et quod ita in Ducatu Mediolani viderit plerumque obſeruari:limitant tamen Boſſius *in tit.de bonor.publicat.n.2.* verſ.*ſed quid in hac ciuitate*, & Farin.*d.n.98.in fine*,ſi burſa fiſcalis ſit diſtincta,& Dominia ſint diuerſa, docendo tunc confiſcationem factam de iure ſpeciali, non trahi, extra territorium, etiam quod dictum ius ſpeciale vigeat in loco,vbi bona ſita ſunt.

7 Quare ſi territoria fuerint diuerſa, ac diuerſi etiam Domini vniuſcuiuſque territorij burſæque fiſcales diſtinctæ,& ſeparatæ, confiſcationem non trahi ad bona ſita extra territorium confiſcantis, quando fit,non de iure communi,ſed de iure ſpeciali tenuerunt Nell. *in tract.de bannitis p.1. temp. 2.q.17.*verſ.*Si vero publicatio fit virtute iuris municipalis*, & paulo infra in verſ. *Si vero & iuriſdictiones ſint diſtinctæ*, & iterum *in* verſ. *quartum membrum &c.* inquiens poſt Nicolaum de Matarell.Ioan.Andr.Bart. & Albert. quod ſi publicatio fit virtute iuris municipalis tribuentis Iuriſdictionem,vel pœnam ſtatuentis, vel vtrumque facientis,tunc publicationem non extendi extra illa bona, quæ ſunt extra iuriſdictionem, & poteſtatem illius legis municipalis,cuius vigore fit confiſcatio: idem Boſius *d.n.62.*Plotus *conſ.crim.diuerſ.130.n.*
8 *12.13.& 14.lib.1.*† Dicens in iſto caſu bona non publicari fiſco,ſed condemnato,vel eius hæredibus, aut agnatis proximioribus venientibus ab inteſtato vſque ad tertium gradum iuxta diſpoſitionem *auth.damnatorum C. de bonis præſcriptor.* amplians hanc concluſionem procedere,etiam quod conſtitutio, ſeu lex municipalis diceret quod confiſcentur bona omnia vbique ſita, & reperta, cum verbum illud *vbique*,reſtringi debeat ad terminos habiles, videlicet ad dominium confiſcantis:Et hanc concluſionem cum Zephalo,& Claro dicit non ſolum communem Farin.vbi *ſupra ſub n.99. in fine*, Sed quod nullam habet difficultatem:nam ex quo dixit antea,& nos diximus ſub verſ.*in ſecundo autem caſu*, confiſcatio facta de iure ſpeciali non trahitur ab bona ſita extra territorium confiſcantis, quando Burſa fiſcalis eſt eadem, & vnus, & idem Dominus, multominus trahi debebit, quando dominia ſunt diſtincta,& Burſæ fiſcales ſeparatæ:de quo videndi ſunt etiam idem Clarus *lib.5. prax.d. q.78.n.27.*Peregrin.*de iure fiſci d.lib.5.tom.1.à n.* 134.& omnes *per textum in l.3.ff.de offic.Præſid.l. fin.ff.de offic.Præfect.vrb.l.denique C.qui tutores dare vos, l.ius ſingulare l.quod vero contra ff.de legib.* Et iuxta hæc dicta *à n.* 4. intelligo quæ docet nouiſſimè cum multis Merlinus *de pignor.lib.5.tit.1. q.51.à n.14.& 17.* quod quando ſunt territoria diſtincta & dominia diuerſorum Principum & Burſæ fiſcales ſeparatæ, ſententia condemnatoria lata in vno territorio non protrahit ſuum effectum ad aliud ob defectum Iuriſdictionis,etiam ſi in alio territorio vigeant ſimiles conſtitutiones,cum Bartulo,Boſſio,Claro,Bertaz.Peregrin.& Farinac. Alia videbis in verſ.*ad vltimam.* & addit idem Merlin. *n.17.& 18.* tunc dici de iure ſpeciali quando non ex iure communi vt ſunt caſus læſæ-Maieſtatis & hæreſis, cum Alberto, Claro & Farinac. qui addit *n.21.*cum Rota *dec.565.in fin.*eſſe in aliquibus locis ſtatuta diſponentia vt non poſſit creditor contra fiſcum agere pro bonis incorporatis non facta prius excuſſione extra territorium eſſéque tale ſtatutum Florentiæ vt meminit Rota vide *n.16.*

Quod ſi dubites cui Tribunali debeat talium bo- 9
norum confiſcatio, aut Domino applicari non videtur omnium Doctorum eadem ſententia, cum videam ex pluribus relatis à Farinacio *in praxi crimin.d.q.25.à n.101. ad* 108. ſequentes aſſertiones ſcribi,& latè comprobari, nempe, vt confiſcatio, quæ trahitur ad bona ſita extra territorium, non ſpectet ad Dominum confiſcantem,ſed ad Dominum loci,vbi bona confiſcata ſita ſunt,etiam quod is ſit feudatarius Domini confiſcantis ; in tantum vt confiſcata bona propter hæreſim applicentur Domino loci, vbi bona ſita, etiam quod ſit feudatarius Domini confiſcantis ; non autem Domino confiſcanti:ita cum multis d.Farin.*n.101.ad* 104.

Qui poſtquam alia adduxit de confiſcatione ap- 10
plicanda *n.105.106.& 107.*reſultante ex crimine læſæ-Maieſtatis humanæ,vbi *n.108.*videtur limitare has aſſertiones,quando bona confiſcata in alieno territorio ſunt mobilia, intelligens præfatas aſſertiones de bonis ſitis in alieno territorio intelligi de bonis immobilibus,quæ cum perſonam condemnati concernerent, nec territorio conſcribantur, applicentur Domino Iudicis confiſcantis, etiam ſi ſint extra illius territorium,vt docent Andreas Iſernia,Alb.Afflict Bald.Oldrad.Alex.Pech. Iacob.de S.Georgio,Socin.Gigas,Plotus, & multi alij,quos refert,& ſequitur D.Farin.probantes per verb.*textus in cap.1.§.ſi Iudex de pace tenenda in vſibus feudor.*ibi : *Dominus eius omnia bona mobilia ſub ſacramento Iudici repreſentet,& ex l. Mercatores C.de commerc.& mercimon.*vbi Bald.*n.1.*& alij, & ſequitur Thomas Sanchez *in ſumma d.c.20.lib. 2.n.34.in fine*,& etiam Peregrin.*d.tit.1.lib.5.de iure fiſci n.41.* † Poſtquam dixerunt generaliter ibi 11
quod, vbi diuerſi ſunt fiſci, quæ libet bona pertinent ad fiſcum,vbi ſunt ſita *per l.quicumque §.vniuerſi* verſ.*quod ſi fecerint*,ibi *in cuius territorio eſt C. de hæret.*intelligentes procedere ſic in bonis immobilibus, niſi Dominus ſecundi territorij habeat etiam ius confiſcandi,vt tenuerunt Farin.*ſub.n.10.* & Iulius Clar.*d.q.78.n.27.*

Propter quam incertitudinem, non adhuc vi- 12
deo in hoc noſtro conſilio ſtabilitam firmam concluſionem reſtituendi bona hæreticorum ſita in alio territorio mobilia, ſiue immobilia fiſco illius Inquiſitionis diuerſæ,vbi reus apprehenſus,& incarceratus ſententiatus fuit etiam in confiſcatione bonorum;quia etſi de iure debeat applicari modo dicto, tamen Dom. Inquiſitor generalis vna cum conſilio arbitratur cui fiſco applicentur, mandando,vt expenſæ à reis factæ in carcere ſoluantur de bonis alibi ſitis, reliqua relinquendo inquiſitioni, Vbi ſita ſunt. † Et aliquoties vidi compelli Inqui- 13
ſitores, vbi bona ſita ſunt, aut inueniuntur ad reſtitutionem fiſco illius Inquiſitionis, vbi rei fuerunt ſententiati in confiſcatione, præcipuè, cum fiſcus ille ſit pauper, & ſæpius vidi, vt illa bona D. Inquiſitor Generalis, & conſilium applicent fiſco generali,præcipiendo, vt Inquiſitores vbi libet bona inueniuntur mobilia, illa vendant, & quod tranſmittant pecuniam ex illis reſultantem

Receptori

Receptori generali huius consilij, desumpta ratione partitarum à calculatore generali nostri consilij, & hoc fundamento summo, cum ex hac bursa quotidie succurrantur alij incarcerati hæretici pauperiores, nulla, aut pauca bona habentes, quæ non suppetunt ad expensas in progressu causæ faciendas; item pro eleemosynis Ministrorum, & filiorum egenorum, qui propter tenuissimum salarium, quo inseruiunt continuo secreto S. Inquisitionis, egestate oppressi recurrunt ad Dominum Inquisitorem Generalem, vt misericorditer subueniantur, sicut per annos expertus quasi quotidie vidi recurrentes ad hanc Curiam.

14 Ad tertiam alleg. partem, à quo Iudice; siue fisco fiat horum executio? in quo breuiter dico cũ Bosio *tit de bon.public.d.n.62.* & Thom. Sanch. *d.lib.2.summæ c.20.n.33.* & ex communi DD. *in l. à Diuo Pio §.1.ff.de re iudic. & argum.text.in l.cum vnus §. fin.de bonis author. Iudic. possid.* vt quando bona, sunt in eodẽ Iudicis confiscantis territorio, ipsemet sit exequuturus, sed quando sunt in alieno territorio, quamuis sententia confiscationis ferenda sit à Iudice territorij, in quo delictum est commissum, apprehensio tamen bonorum, ac subinde confiscationis executio, debeat fieri à Iudice loci, vbi bona sita sunt, & hoc, requisito Iudice illius territorij per Iudicem, qui sententiam tulit; iuxta quam doctrinam est intelligendus Farinac. *d.q.25. in praxi crimen n.95. in fine*, dum ex *d.l.cum vnus §. fin. ff. de bonis authorit. iud possid.* loquens de casu iam adducto, quando confiscatio fit de iure communi, scribit in eo casu executionem fieri per officiales, vbi bona sita sunt; & ita video quotidie in hoc consilio mandari, quando inter Inquisitionum Iudices confiscatorum bonorum, siue Inquisitores, dubium sese offert, consulentes, & referentes dubia ad Dom. Inquisitorem generalẽ & consiliarios.

15 Ad vltimam partem satis apertè ex dictis hic *à n.* 4. & quamuis in terminis dubij consuluerit affirmatiuè Paulus de Castro *cons.209.* sub vers. *pro hoc etiam lib.2. & ibi n.1. in fine* quoniam nec fiscus posset solutionem petere primi sui crediti in bonis alieni territorij quæ non veniunt in confiscatione & quia per confiscationem fuit extincta fisco omnis obligatio & actio. Ipse Paulus *sup. n.1. in fine* vers. *& posito.* Tamen Imola *cons.35.n.23.* Guaccinus & Merlinus cum eis *de pign.lib.5.tit.1.q.50. à n.6. & 9.* negant quia in principe considerantur duæ bursæ, fiscalis scilicet & patrimonialis quasi si princeps est creditor, vt persona priuata vtatur iure creditoris distincto à iure fiscali nec confuso, & deducere possit suum creditum, addens *n.10.* Cum Guaccino *de confiscat.20.n.22.* adeo fieri causæ distinctionem vt si damnatus esset creditor Cameræ in aliqua summa non esset admittenda compensatio.

16 Pro complemento notandum est vt non possit fiscus quod creditores faciant excussionem extra territorium, non inquam potest debitor velle fieri bonorum excussionem contra fiscum in territorio & non agi contra bona alterius territorij quia liberas emo habenas habere dicendum, & creditores omissis bonis territorij confiscationis agere ad bona alterius territorij ad quod non se extendit condemnato, nam habere debet creditor eam electionem experiendi in quibus velit bonis quam dat sibi communis iuris dispositio *ad l. creditores ff. de dis. pignor. l. generaliter qui potiores in pignore habeantur*, Surd. *dec.44.* Rota *565.n.4.* Merlin. *d.lib. 5.tit.q.51.n.19. & 20.*

D. Fermosin. de Confiscatione.

## ALLEGATIO XLVI.

An Apostatarũ à bona fide vulgo *Renegatorum*, possint à Regibus Christianis, & Catholicis libera cõfiscatione declarari non impediendo punitionem subuersionis à fide Catholica? Vbi quid de quadam praxi, & responso nostri piissimi Regis Philippi IV. consulti à nostro Inquisitore generali in casu nonnullorum grassantium per mare territorij canonæ Aragon. Et an Principes sæculares ineundo contractum cum subditis sub hoc pacto, vt bona illorũ, qui carcerati, vel condemnati in posterum essent, ab Inquisitoribus propter hæresim, aut aliud crimen Ecclesiasticũ præcipiendo vt nec sequestrari, & confiscari valeant, ita offendant iura S. Officij Inquisitionis vbi in nihilo liberentur delinquentes? Vbi de praxi Portugaliæ Regni tempore tyrãnico inuenta.

*SVMMARIVM.*

1 *Compendiũ quæstionũ, quo fundamẽtatur allegat.*
2 *Consultationes factæ pro consilio Aragoniæ in causa Renegatorum redeuntium ad fidem, ne eorum bona confiscarẽtur ab Inquisit. & n.3.*
3 Regis Philippi IV. responsio consulti à supremo hoc consilio Inquisitionis n.4. & 5. & de eius decreto n.15.
6 *Confiscatio bonorum hæreticorum, & apostatarum suadetur, vt sit propria Regis, n.7. & 10.*
8 Cap. vergentis de hæret. decisio cassata n.9. Cap. vt Inquisitionis eodem lib.6.
10 L.3. C. de apostatis, & n.3.
11 Cap. contra Christianos de hæreticis lib.6. extenditur ad renegatos.
12 *Renegati pœnitentes recipiuntur per Inquisitores ad reconciliationem cum confiscatione bonorum de iure, & n.14.*
13 *Pontificiæ decisioni standum est in causis fidei Catholicæ, non ciuili, aut Imperatorum in pœnis contra aberrantes.*
14 *Apostatæ, Renegati tractandi sunt, vt hæretici in S. Officio inquisitionis.*
15 *Renegatorum pœnitentium confiscatio bonorum responso Regis Philippi IV. tota est Inquisitorum; commendat tamen benignitatem cum illis, vt libentius alliciantur.*
16 *Pactum nequeunt inire Principes sæculares cum subditis, ne bona hæreticorum ab inquisitoribus confiscentur, etiam prætextu causæ publicæ: n. sequent. & n.27. & 28.*
17 *Confiscata bona hæreticorum nequeunt pro libito Regum condonari ipsis hæreticis, & sub n.22.*
18 *Bona cõfiscata ex priuil. Apost. possunt applicari Princip. Christ. & non aliter, vt n.23. & 24.*
19 *Laicus Iudex nequit se intromittere ad cognoscendum contra hæreticos, sed valet illos incarcerare, vt n.20.*
20 *Carcerari possunt hæretici à laico Iudice, vt illos remittat ad Carceres S. Officij Inquisitionis.*
21 *Laicus Iudex requisitus ab Inquisitoribus, tenetur sub censuris hæreticum morti tradere.*

22 *Confiſcatorum bonorum applicatio pertinet ad ſolum Pontificem contra hæreticos.*

23 *Conſuetudo valet præſtari Regibus diſpoſitionem circa bona confiſcata, vt n.24.*

25 *Laici Iudices nullo modo poſſunt apprehendere bona confiſcata, niſi præcedat ſententia Inquiſitorum, qua declaret illa confiſcari n.26.*

27 *Confiſcata bona hæreticorum nullo pacto ex Principis ſæcularis facto applicantur ſine præcedenti ſententia Inquiſitorũ, aut Eccleſiæ.*

27 *Renegati, ſi pœnitentes ex condonatione Regia, non amitterent bona, plura inconuenientia experirentur.*

28 Prorex Sardaniæ intendens condonari bona renegatis, exploditur.

29 Luſitani Regni diploma circa hæreticorum bona expoſum eſt ab Alex. VII.

1 AD primam, & ſecundam allegationis partes, vt plene reſpondeatur, debent hic applicari quæ latè dixi *ſub cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ de conſtit.* dum egi de ſequentibus dubiis ibi: *An principibus laicis liceat concedere hæreticis libertatem conſcientiæ ſine conſenſu ſummi Pontificis? q.* 44. vbi etiam, *An eis liceat ſynagogas Iudæorum permittere? Et quid ſi in vtroque caſu inſtet periculum? Et an ſufficiat tacitus Papæ conſenſus?* Et ibi etiam de illo dubio: *An ad tempus licita ſint pacta cum hæreticis, eſto quod in perpetuum ea non liceant?* & *quæſt.* 41. vbi de illo: *An Reges condemnando legem, ſiue ſtatutum, vt famuli S. Officij non gaudeant priuilegio inquiſitionis, faciant contra libertatem Eccleſiaſticam?* & *in d. c. quæſt.* 42. *An Inquiſitores poſſint cogere Dominos, & Magiſtratus facientes aliqua ſtatuta, & decreta impedientia eorum iuriſdictionem; vt illa reuocent?* Et *quæſt.* 55. de illa, *An ſtatutum laicorum diſponens de crimine hæreſis, infligendo pœnas in illud commtitentes, ſit contra immunitatẽ Eccleſiæ?* & ibi etiam *d. quæſt.* 55. *An laicus poſſit condere ſtatuta, quibus præſcribatur modus procedendi, vel puniendi hoc crimen, diuerſus ab eo, quem Eccleſia præſcribit?* & ibi etiam de illa: *An Principes ſtatuentes, vt non poſſint familiares ſanctæ Inquiſitionis gaudere priuilegio fori in aliquo delicto, faciant contra libertatem Eccleſiaſticam?* & ibi *ſub quæſt.* 58. *an lex Regia, quæ mandat delictum Polygamiæ cognoſci à Iudicibus laicis, ſit contra libertatem S. Officij inquiſitionis? de qua late dixi in cap. nuper 4. de bigamis q.*4. Et ibi *q.* 59. *An forus Aragoniæ in fauorem Baronum, ſeu Dominorum de Vaſſallis, vt queant furca ſuſpendere lamias, ſagas, & ſtriges vulgo* (à las Brujas,) *eo quod illis imputantur infanticidia, deroget in aliquo foro S. Officij Inquiſitionis?* Et ſub d. quæſt. 59. ibi: *an forus, & concordata, quæ prohibet, vt rei S. Officij prius apprehenſi, & incarcerati à Iudicibus Regiis, non tradantur Inquiſitoribus, illos petentibus, vt reos inquiſitionis, niſi dicant expreſſe, illos petere ex cauſa fidei, offendant in aliquo modum procedendi cum ſecreto in tribunali S. Inquiſitionis? & q.*61. vbi de illa: *An principes ſæculares decernentes ſententias in prima inſtantia latas in cauſis ordinariis, illico executioni mandari; ſic vt appellatio tantum locum habeat, quoad deuolutiuum effectum, queant obligare tribunalia S. Inquiſitionis, vt in cauſis externis, & ciuilibus, & extra fidem, idem decretum practicetur ſine beneplacito Pontificis, aut Inquiſitorũ?* Et alia notata ſub diuerſis Capitulis *lib. 2. & 3. Decretal.* Typis madata huc vſque præter alia, quæ poterunt ex aliis ſcriptis applicari.

Quibus præhabitis ad primam partem excitatam occaſione cuiuſdam conſultationis à Conſilio Aragoniæ Regi noſtro *Philip. IV.* traditæ, quam idem Rex remiſit ad Dom. Inquiſitorem generalem, vt vna cum Conſilio alia ſignificaret, quid in oppoſitum ſentiret, cuius reſponſum commendauit vir noſter illuſtriſſimus *D. Gondiſaluo Brauo*, noſtri Conſilij Decano, prudenti, litterato, & ad hæc, & alia reſponſa admodum apto in hoc anno 1661. Cumque propoſitio, quam dictum Aragoniæ conſilium fundabat in fauorem Proregis inſularum Sardaniæ pro illo deſiderio, ne ſcilicet confiſcarent bona Chriſtianis, qui poſtquam renegarunt à fide, iterum ſponte à Barbaris recedunt ſe præſentando in S. Inquiſitionis officio flagitantes, abſolui à culpa renegationis ſponte. 2

Et ſub hac propoſitione longe conſulendo reſumpta tantæ ſpectationis, eſt vt ſequitur. Igitur decretũ Regis 18. Martij huius dicti anni miſſum ad noſtrum Inquiſitorem generalem, ſimul cum conſultatione relata, in quo fit etiam mentio, & narratiua de alia conſultatione ſuper eodem caſu porrecta à dicto Conſilio Aragoniæ Domino Regi *die 24. menſ. Nouemb. anni* 1659. in illis referendo noſtrum Regem decreuiſſe, vt per dictum Aragoniæ Conſilium reſcribiretur ad Proregem Sardaniæ (& factum fuit) vt præciperet, ſeu diſponeret ordinando legitime, id eſt *dando los ordenes neceſſarios*, vt Chriſtiani renegati, qui redirent à territorio Maurorum, & accederent ad limites, ſiue littora illius Regni, non auferantur ab illis per Iudices, & Miniſtros Regios ſerui, & merces, quas ſecum adducerent; imo potius, vt reciperentur animo grato, atque beneuolo, vt ſic animo valente, & conſtanti reducantur, ac reſtituantur ad fidem Catholicam, referendo, aut narrando, etiam quod illius Regni Prorex in quadam ſua epiſtola 26. *Iunij anni præteriti* 1660. proponit Domino Regi, quod, vt ordo à Prorege ſuper hoc præſtandus, valeat effectum ſortiri, expedit, vt Dominus Rex diſponat, vt per noſtrum Sanctæ Inquiſitionis ſupremum Conſilium reſcribatur ad Inquiſitores dicti Sardaniæ Regni idem; eò quod dicti Inquiſitores prætendunt ad ſe pertinere apprehenſionem facere dictorum renegatorum, confiſcando eorum bona vt ſemel antea curarunt exequi, quamuis non id aſſequuti fuerunt. Et quod dicto Conſilio idem placet, flagitando etiam, vt Dom. Rex imperet Domino Inquiſitori Generali, vt faciat, ac remittat, vt dictum Conſilium Aragoniæ poſſit decreta, & ordines decernere, ne inquiſitores dicti Regni Sardaniæ aliquo prætextu impediant caſus, ſiue materiam talis qualitatis, cum ſit de Regalibus, noſtri piiſſimi Regis.† Ad quod Dominus Rex decreuit, vt reuideretur per noſtrum Conſilium, & vt reſponſum conſuleretur cum eo conſultatione alia, vt factum fuit per fundamenta ſequentia, & alia hic proximè relata. 3 4

Et quia poſt reiteratam conferentiam, & ſæpius practicatũ in noſtro Conſilio, Dño Inquiſit. generali præſente, & perdoctè (vt ſẽper ſolet) loquente, deſiderante vna cum nobis de Conſilio adſtantibus aperire portas, aut iter, vt exoptatũ à tam ſupremo Aragoniæ Cõſilio, itẽ Proregi dicti Regni, ac Dño noſtro Regi, qui, vt patet; item videbatur appetere ſuo Catholiciſſimo cœlo, numquam in mentem ſeſe obtulit locus, vt ſalua conſcientia officij ſanctæ Inquiſitionis reſponderetur ad placitum prætenſæ petitionis, ſiue propoſitionis. 5

Primo

6 Primo, per verba *textus in cap. vergentis de hæretic. lib. 6.* Vbi in sequentibus verbis statuitur crimini hæresis confiscationem bonorum adhærere imperatam semper à Pontifice, etsi de permissu eius exequi valeat à Principibus laicis in suis territoriis ibi: *In terris vero temporali nostræ Iurisdictioni subiectis, bona hæreticorum statuimus publicari. In aliis idem præcipimus fieri per potestates, & Principes sæculares, quod ad id exequendum, si fortè negligentes extiterint, per censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compelli volumus & mandamus.*

7 Et quia per hæc verba potius ad Reges, & Principes supremos videtur pertinere confiscationem facere de bonis hæreticorum in suis prouinciis, sibimet, & proprio fisco illa bona confiscata applicando, vt cum Hostiense, Abbate, Anania, Collect. Zabarell. Ioan. Andrea, Hostiensi, Butrio, Ancharrano, Panormit. Felin. Marian. Socino, & Viuiano, cæterisque ordinariis, resoluit Barbosa *in dicto cap. vergentis n.* 1. qui cum multis *à n.* 2. probat hanc confiscationem propter hæresis crimen; ipso iure causari à die, quo quis incidit in hæresim sic *à n.* 2. 3. *&* 4. probans cum infinitis, de quo ego dixi latè *sub alleg.* 18. & aliis; & in nostro inquisitione Hispanica id concessum videatur, sicut apparet de edicto tempore gratiæ relato *supra alleg.* 44. *à n.* 1. Vbi Reges Catholici D. Ferdinandus, & Elisabet, hæreticis sponte venientibus ad se compurgendum, condonarunt bona confiscata, vt ibi relatum est. Ergo positio Proregis, & consultatio dicti Consilij Aragoniæ optime fundatas & consulto apparere videri necessum est.

8 Sed quia, ne sub nebula hoc remaneret per dicta verba *cap. vergentis*, postea statutum fuit à Pontificibus, vt declaratoria sententia, vbique feratur per iudicem Ecclesiasticum, Episcopum videlicet, aut Inquisitores, vbi tribunal Sanctæ Inquisitionis fuerit admissum, vt patet ex alia decisione Pontificia contenta *in cap. vt Inquisitionis* §. *prohibemus*, vbi probatur applicationem bonorum hæreticorum penes Pontificem esse; sic vt cognitio talis criminis, nullo pacto spectat ad Iudices seculares, etiam contra laicos, nisi à Iudice Ecclesiastico, laicus fuerit requisitus, ita vt alias se intromittat, ipso iure maneat excommunicatus; etsi incidenter se intromitteret, vt probat cum infinitis Barbosa ibi: *n.* 7. 8. *&* 9. Vbi nec in facto, nec in iure quia hoc crimen est mere Ecclesiasticm, sicut dixi *sub cap. cum non ab homine* 10. *de iudiciis, & sub cap. fin. eodem sub quæst.* 2. & Clarius in verbis *textus in cap. cum secundum leges de hæret. dicto lib.* 6. ibi: *confiscationis tamen huiusmodi executio, vel bonorum suorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales, antequam per Episcopum loci, vel aliam personam Ecclesiasticam, quæ super hoc habeat potestatem, sententia super eodem crimine fuerit promulgata.*

9 Ideo factum quidem fuisse, labentibus annis, statuere, & reuocare decretum *dicti cap. vergentis* ad vitanda aliqua in commoda quæ passim in hoc negotio, quæ inter vtrumque Iudicem oriebatur, resoluit Diana *p.* 12. *à fol.* 194. dum agit in quadam decisione de potestate Principum circa bona hæreticorum confiscata in vers. *Suppono secundo*; & quia de iure ad eosdem Iudices pœnarum executiones spectãt ad quos cognitio criminum spectat, addens instructionem Archiepiscopi Hispalens. Inquisitoris generalis *anni* 1578. *n.* 8. quæ in sequentibus loquitur verbis: *El Escriuano de seque-*

*stros asiente por menudo, y con las mas particularidades que pueda todas las cosas de el dicho sequestro paraque quando se entrare en los bienes por el Receptor, o sequestro se pueda tomar Cuenta de ellos çierta y vendadera, poniendo en la caueça dia, mes, y a no, y el secretador, ò secretadore lo firmen al pie de el secresto, iuntamente, con el Alguaçil, poniendo testigos y haçiendo el secretador obligaçion bastãte.* Quibus verbis patet hoc negotium sequestrationis in nostra Hispanica inquisitione esse integrum Inquisitorum, non Iudicum laicorum etenim ordinarij, quos adducit Barbosa *in d. c. cum secundum n.* 1. vbi firmant executione confiscationis bonorũ hæretici, aut occupationem non esse faciendam ante sententiam promulgatam ab Episcopo, vel à persona Ecclesiastica habente potestatem. Qua decisione patet, numquam laicos Principes, aut Iudices intrare, nisi præcedentibus iussionibus Inquisitorum, aut Iudicum Ecclesiasticorum.

Et quamuis adhuc dubitaretur, an Apostatæ 10
pœnitentes ad misericordiam sint recipiẽdi, & esto quod puniuntur ab Inquisitoribus, an sint eorum bona confiscanda; eo quod de primo dubio Matth. de Afflict. *in const. Regni Siciliæ tit.* 3. Nicol. de Arelat. *de hæret. notab.* 44. & alij nonnulli tenuerunt Apostatas, etiam conuersos, & pœnitentes, ab Ecclesia ad misericordiam recipiendos, non esse moti *ex dispositione in l.* 3. *C. de apost.* ibi: *nec horum flagitium obliterabitur pœnitentia*, & ibi: *lapsis etenim, & errantibus subuenitur, prædictus vero, hoc est sanctum Baptisma profanantibus, nullo remedio pœnitentiæ succurritur*: & de secundo, quia vt dicunt Genuens. *in praxi Archiep.* 6. *n.* 12. Aloysius Bariola *in aphorism. litt. P.* verbo *pueri*, Pegna, ample loquens *in directorio inquisit. p.* 2. *comment.* 59. Sesa *dec. Arag. tom.* 4. *dec.* 444. *n.* 8. quos refert Diana *p.* 4. *tract.* 7. *resol.* 3. tales, vulgo *Renegatos*, transeuntes ad Sarracenos post abiurationem, quam faciunt de leui, aut veheméti iuxta qualitatis delictum distinguendum, vt distinxit Ricciul. *de iure person. extra grem. Eccles. exist. lib.* 6. *cap.* 5. *n.* 7. cuius verba etiam refert idem Diana *supra* in vers. *sed quia*, de quo ante eos scripsit Pegna *supra p.* 1. *comment.* 24. solum puniendos pœnis arbitrariis extra abiurationẽ, videlicet pecunię, triremium, fustigationum &c. vt obseruat Castr. Palaus *in summa tom.* 1. *tract.* 4. *disp.* 7. *punct.* 1. *n.* 10. in verbis sequent. *Quæ omnia obseruata vidi in publicis actibus fidei, in quibus vehementer suspecti ob aliquos ritus Iudaicos publicè errores abiurarunt, & pœna pecuniaria S. Officij sumptibus applicanda, condemnati sunt; alij vero ad exilium; nec illis fuit impositus saccus pœnitentialis crucibus integre signatis, sed solum dimidiatis; qui tamen saccus, facta abiuratione, illis sublatus fuit.*

Nihilominus dicendum est tales quidem Apo- 11
statas, Renegatos ad quos extenditur decisio *textus in cap. contra Christ. de hæret. lib.* 6. vbi etsi Pontifex loquatur de istis Christianis transeuntibus ad Iudæorum ritus. † Idem intelligunt DD. de transeun- 12
tibus ad Sarracenos, Mauros, aliosve infideles, vt Turcanorum, vel Paganorum, vt post ordinarios, quos refert ibi Barbosa, & alios, notarunt Ricciul. *in praxi tom.* 1. *ref.* 423. verb. *renegati*, Zechius *in summa tom.* 1. *tit. de hæret. c.* 11. *n.* 13. Peirinus *in priuil. minimor. tit.* 2. *const.* 9. Paul. 5. §. 2. *n.* 15. Carrer. *de hæret. n.* 87. And. Valens. *in parathlit. ad tit. de hær. n.* 2. Sanctar. *de hær. c.* 2. *dubio vnico n.* 1. Diana *sup. d. resol.* 1. *in princ.* Filiuc. *t.* 2. *tract.* 12. *c.* 5. *n.* 145. dũ inquit: *Inquisitores habent ius inquirendi in eos, qui à Christianis transeunt ad Sarracenos ex d. cap. contra*

*Christianos de hæret. lib. 6.* Est enim eadem ratio, quæ de transeuntibus ad Iudæos, ad pœnitentiam, & reconciliationem recipiendi ex dictis hic *à n.* 1. & per dicta de hæreticis in aliis iam adductis *alleg.* vt in terminis docent Simanchas *de Cathol. instit. tit. 9. de apostatis n.* 3. & 4. Menoch. *de arbitr. casu* 546. *n.* 19. & 20. Ricciulus *de iure personar. dicto lib. 6. cap. 4. n.* 11. Sanctarel. *cap. 2. dubio* 5. *n.* 4. & 5. latissime Farinac. *de hæresi q.* 192. *à n.* 14. Christianeus *decis. suprema Curiæ Belgicæ volum. 2. dec.* 39. *n.* 4. vbi quod hæc opinio certa est, & omnes ex verbis Siriaci Papæ, *epistol. 1. cap.* 3. relatis per Pennam ad Eymeryc. *p. 2. comment.* 74. vers. *& hãc sententiam*, ibi idem atteſtatur ita in praxi obseruari.

13 Nec obstare *textum in d. l. 3. C. de Apostatis*, dicunt proximè adducti, & alij communiter; nam præterquam Rojas *de hæret. 1. p. n.* 496. allegans *gloſſam fin. cap. fin. dist.* 29. dixerit eos ineptos esse, qui canones, & leges concordasse dicunt; indéque Alfonsus à Castro *de iusta hæreticor. punit. lib. 1. cap.* 23. & Simanch. *d. tit.* 7. *n.* 4. voluerint dictum *textum* esse de iure canonico correctum. Ille textus nequaquam probat Arelaten. & Afflict. opinionem; non enim dicit quod apostatæ redeuntes vita mulctentur, sed tantum excludit pœnitentiam quoad alias pœnas *in eo textu* nominatas, vt senserunt Riminald. Iunior *inter consil. vltim. volunt. cons.* 83. *n.* 20. *lib.* 2. Ricciulus *de iure personar. dicto libro 6. cap.* 4. *n.* 12. & 13. Cæsar Carena *de officio inquisit. p. 2. de apostasia tit.* 3. §. 6. *à n.* 22. videndus ibi *à* §. 3. *n.* 10. Vbi de transeuntibus ad Sectam Iudæorum, vel Sarracenorum. Quod si verba *illius textus* relata interpreteris, vt voluerunt Rojas, & alij, item vt Christianus, vbi *supra*, dum dixit de iure canonico tenendam esse opinionem, quam practicamur; licet de iure ciuili contraria opinio Afflictis sit verior; quoniam Imperatores pœnas infligendo varias, vltimo concludunt, hæreticos ad pœnitentiam admittendos, sed non apostatas ob abnegatum sanctum Baptisma; quia multum ad hoc inclinant: tunc dices etiam in his decisionibus, standum esse dispositioni Pontificiæ, non Imperatorum per alia, quæ latè dixi *sub cap. Ecclesia S. Mariæ de constit. & toto tit. de iudic. & foro comp.* & præcipuè vt dixi ibi *sub cap.* 10. *& cap. fin. q.* 2. hæresis materia tota sit Ecclesiastica, circa quam nihil Principes laici valent disponere, vt *sub dicto cap. Ecclesia S. Mariæ* etiam dixi in fine; & licet variæ pœnæ contra hæreticos, & Apostatas ab Imperatoribus fuerunt decretæ, reuera non ab illis, vt Iudicibus, sed vti protectoribus Ecclesiæ stabilitas esse suis legibus, probant omnes, vt refert Carena *supra* §. 4. *tit.* 3. *p.* 2. *ex epistola Leonis* 75. cuius verba refert. *sub n.* 13.

14 Ob quæ etiam resoluendum est, ne obstet secundum dubium; quod si veri Apostatæ, & Renegati pœnitentes abiurent de formali, tunc etiam confiscentur eorum bona, vti cum hæreticis formalib. practicatur in S. Officio, vt in toto hoc tractatu dictum est, & *sub alleg.* 18. qui etiam sicut illi damnantur ab Inquisitoribus in carcerem perpetuum, & subiacent eisdem pœnis, quibus subduntur hæretici, sicut docent Innocent. *in c.* 1. *de Apostatis n.* 3. Vbi Hostiens. *n.* 2. Ioan. Andr. *n.* 4. Butr. 7. & alij relati à Barbosa ibi, Diana *d. p.* 4. *tract. 7. res.* 3. vers. *nota tandem*, Sanctarel. *de hæresi c. 2. dub. vnico n.* 6. qui & Lorca *in* 2. 2. *D. Thomæ, q.* 12. *art.* 1. *disp.* 50. *n.* 3. asserunt apostatam quoad pœnas, & omnem processum iudicialem, tractandum esse, vt hæreticum; & sic tenendo idem Carena *sub dicta p. 2. tit. 3. n.* 25. §. 8. cum Menoch. *de arbitr. cent.* 546. *à n.* 1. *ad* 24. latè agente, cum Farinac. *de hæresi q.* 582. *à n.* 34. *ad* 53. Locato, Comense, Layman, Scortia, & aliis ab istis relatis, dicit Apostatas esse irregulares, excommunicatos, omnis dignitatis incapaces, eorum bona confiscari, subditos, & Vassallos eorum liberari à iuramento fidelitatis, intestabiles reddi, hæredes esse non posse, à testimonio ferendo repelli, nec vllo modo contrahere posse.

Vnde iam quoad primam allegationis partem 15
satis aperte, & sine nebula clarè apparet optimo iure nostrum piissimum Regem *Philip. IV.* consultum, vt relatum est *sup. à n.* 1. non obstantibus fundamentis consultationum consilij supremi Aragon. instantis pro relato Pro-rege Sardaniæ respondisse pro iure, & foro Inquisitionis, in verbis sequentibus: *Hè mandado se escriua al Virrey de çerdana, que deje obrar libremente en estas materias al tribunal de la Inquisiçion. Y porque hauiendo remitido esta consulta al Consejo de Aragon, me à representado lo contenido, en la deque va aqui copia firmada de el secretario D. Pedro Fernandez de el campo, me à parecido imbiarla aese Consejo, para que tenga entendido lo que en ella dice, en cuia conformidad por los motiuos, que refiere (en cargo aese Consejo, que constando) echo por la Inquisiçion el deuido examen, de que los Renegados Vienen Verdaderamente arepantidos, y penitentes) leshaga todo buen passaje en quanto alos bienes, para que por este medio se facilite su conuersion, y se conuiden à restituirse al gremio de Iglesia.*

Ad secundam allegationis partem, an Principes 16
sæculares ineundo contractum cum subditis sub hoc pacto, vt bona illorum, qui carcerati, vel damnati in posterum essent ab Inquisitoribus &c. valeat in aliquo sustineri? & præmissis quæstionibus, quas hic *sub n.* 1. assignaui, & quod ab eodem *n.* 1. de Apostatis, Renegatis, clarè resolutum est. respondetur tale pactum non licere, antequam ab Inquisitoribus declaratum sit propria sententia, (vt relatum est *sub d. alleg.* 18. & aliis) incarceratum in S. Officio pro crimine hæresis, verè hæreticum resultare; & ob id bona eius, confiscari, fiscoque applicari iuxta praxim ordinariam sancti Officij Inquisitionis, quæ in Inquisit. Hispanica est, vt testatur Paulus Garcia *in suo libello ordinis procedendi* vulgo *Cartilla fol.* 54. in verbis sequent. *Y declaramos sus bienes, muebles, y raices, y semouientes ser confiscados, y pertenecer à la Camara, y fisco desu Mag. y por esta nuestra sentençia se los aplicamos, y a su Receptor en su nombre*, & fol. 67. col. 2. ibi: *Y declaramos todos sus bienes ser confiscados à la camara, y fisco de su Magestad, y si es neçessario se los applicamos, y a su Receptor en su nombre, desde el dia y tiempo, que cometio los dichos delitos, cuia declaraçion en nos reseruamos.*

Quibus verbis non probatur Regem Hispanum, 17
nec alios Principes sic Dominos esse dictorum bonorum confiscatorum, vt valeant pro libito illa ipsis hæreticis condonnare, nec sub prætextu causæ publicæ, qualem considerauit Iacobus à Castro Bonus, quem refert Diana, (nesciens, an nomen suppositum sit) *in sua p.* 12. *sub fol.* 194. *ad* 198. dum agit *de potestate Principum bona circa hæreticorum confiscata, & iura Sancti Officij defendit*, Carpens. præfectum Iurisconsultum existimantem licere Principibus cum Apostatis à fide Catholica

&

& hæreticis promittentibus, & in mare pactionantibus, sustentare certas Naues suis propriis expensis munitas, ac prouisas de militibus, & aliis necessariis ad bellandum, si opus esset, & ad alia pro vtilitate, & custodia Regni, Principis Christiani ex eo fundamento: si talis condonatio Principibus licita est, ex quo per inquisitores sententia fertur in hæreticos, & post applicata fisco sæculari bona eorum, & per consequens talem condonationem ex tali causa sustinendam, vt licitam propter causam publicam, ab initio cum illis hominibus, etiam nondum incarceratis ex delicto hæresis, pro tempore, quo essent ab inquisitoribus apprehensi, & sententia, vna cum relata confiscatione bonorum, & eorum applicatione. Cui non iuuat dicere ex consuetudine, vel priuilegio Apostolico posse aliquos Reges fisco suo applicare bona hæreticorum confiscata, vt testantur obseruari in Gallia, Guillielmus Benedictus *ad textum in cap. Raynucius*, vers. *& vxorem n.* 242. *de testamentis*, & Ioannes Impertus *in constit. Galliæ cap. 6. litt. B. fol.* 662. vt de Hispania testantur etiam Couarr. *lib. 2. var. cap. 9. n. 2.* Salced. *in practica*, & ibi Bernard. Diaz. *cap.* 114. *litt. F. fol.* 458. Sanctarellus *in tract. de hæresi cap.* 23. *dub.* 1. *n.* 3. & alij, quos refert Farin. *de hæres. q.* 190. §. 12. *n.* 188. quos etiam refert Diana *supra sub* vers. *suppono*, de quo dixi *supra sub alleg.* 44.

18 Quia respondetur, quod cum confiscatio bonorum hæreticorum, sit pœna præscripta à sacris Canonibus, quam imponunt crimini hæresis, quod merè Ecclesiasticum est, vt patet *ex textu in dicto cap. vt inquisitionis* §. *prohibemus de hæreticis lib. 6.* vt dixi *sub dicto cap.* 10. & *cap. fin. q. 2. de iudiciis*, & alibi *supra*; in terminis DD. *in dicto cap. vt inquisitionis*, Carrerius *in practica crim. n.* 71. Brunus *de hæret. lib. 4. cap.* 1. Clarus *in* §. *hæresis à num.* 4. *&* §. *fin. q.* 96. *num.* 7. Palatios *in repetit. cap. per vestras* §. 23. *num.* 16. Gregor. Lopez *in l.* 7. verb. *catholicos tit. 7. p. 6.* cum multis Farinac. *de hæresi q.* 180. §. 9. *à num.* 152. Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 5. num.* 92. vers. *huiusmodi vero crimen*, Ignatius de el. Villar. *in sylua respons. lib. 1. responso* 12. *num.* 18. Marta *de iurid. p. 1. cap.* 51. *à num.* 3. Azeued. *in l. 1. num.* 116. *tit. 3. lib. 8. recompil.* Didacus Perez *in l. 3. tit. 4. lib. 8. ordinam. pag.* 86. Dueñas *cap.* 145. *limit. 2.* Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap.* 53. Villalobos, *commun. opinion.* verb. *hæresis num.* 42. Petrus Gregor. *Syntagmat. lib.* 33. *cap. 7. num.* 2. Castro *de iusta hæreticor. punit. lib. 1. c. 23.* Paramo *de origine Sanctæ inquisit. lib. 3. quæst. 7. à num.* 30. idem Diana vers. *sed hanc sententiam*, Ca-
19 rena *dicta p. 2. tit. 2. &* 3. §. 4. † vbi de incapacitate laicorum cognoscendi contra hæreticos; sic vt si aliquo modo se intromittat laicus ad cognoscendum, ipso iure maneat excommunicatus, Castro *de iusta hæreticor. punit. lib. 1. cap. 23.* Simanchas *de cathol. instit. tit.* 36. *num.* 1. & *in enchirid. tit. 6. num. 1.* & *tit. 36. num.* 1. Albertin. *de agnoscendis assertion. q.* 25. *num.* 43. Zanchin. *de hæret. cap. 8. num. 1. &* 2. Gundisalu. *in tract. de hæret. quæst. 7. num.* 16. & *q.* 20. *num.* 3. Carrer. *in eodem tract. num.* 61. *&* 64. *& ante fin.* Clarus *in* §. *hæresis n. 4.* vers. *hoc crimen hæresis*, Petrus Gregor. *dict. lib. 33. syntagm. cap. 7. num. 1.* Decianus *dicto lib. 5. crim. cap.* 25. *num.* 1. & 2. Sigismund. Saccia *de iudic. cap.* 15. *num.* 2. Sanctarel. *de hæresi cap.* 40. *dubio 4. num.* 22. Farinac. *dict. q.* 186. *de hæresi* §. 9. *à num.* 153.

Vbi *n.* 158. subdit, quod licet Iudex sæcularis 20
non possit se intromittere in cognitione hæreticæ prauitatis; non tamen prohibetur hæreticos carcerare ad effectum, illos remittendi Iudici Ecclesiastico, Ludouic. à Paramo *de origine Sanctæ inquisit. lib. 7. q. 7. num.* 30. *in fin.* & alij vel nisi à Iudice Ecclesiastico fuerit requisitus, vt executor, scilicet, cum in causa hæresis, sit tantum merus executor de mandato Iudicis Ecclesiastici, ac inquisitorum; ita vt nec de mandato inquisitorum sæcularis iudex nequeat, nec de crimine hæresis, nec de processu, nec de sententia, etiam si mortis pœna imponenda sit hæretico; quia totum hoc inquisitorum prudentiæ relinquitur; in tantum, vt nec laico detur locus reuisioni, iuxta quæ dixi *sub cap. & si clerici* 4. *de iudic.* sicut docent Campeg. *in additionib.* ad Zanchin. *in tract. de hæret. cap.* 8. *litt.* A. Villadiego *in simili tract. q.* 19. vers. *an iudex sæcularis*, Simanch. *de cathol. instit. cap.* 36. *à num.* 4. Tuscus *de visitat. lib. 2. cap.* 21. *num.* 8. Rojas *de priuileg. inquisit. num.* 450. *in fine sui tract. de hæret. p.* 2. Luzerna inquisit. verbo *executio contra damnatos*, Farinac. *in pract. crimin. p.* 3. *q.* 97. *num.* 103. Sanctarellus *de hæresi cap.* 40. *dubio* 4. *num.* 24. Aloysius Riccius *in praxi rerum fori Ecclesiast. decis.* 330. *in* 1. *edit.* Zenedus ad Decretal. collect. 55. num. 2. & cum Belluga, Borrelo, Azebedo, Suarez de Pace F. Ludouic. Miranda, Curia Philipica, & Mendez à Castro, Barbosa *in dicto cap. vt inquisitionis n.* 4.

Qui *num.* 5. cum Farinac. *dict. q.* 97. *à n.* 105. 21
& *in tract. de hær. si dict. quæst.* 166. *num.* 162. plures referente, concludit laicum iudicem requisitum ab inquisitoribus, teneri, ac compelli posse censuris Ecclesiasticis, hæreticum punire, & morti tradere, ac comburere, quamuis dicat liquido sibi constare sententiam esse iniustam.

Ergo cum cognitio huius criminis Pontifici, 22
eiusque Ministris conueniat, & nullo modo potestatibus sæcularibus, vt habetur *in dicto cap. vt inquisitionis*, & patet ex dictis; optime arguit Diana vbi *supra sub* vers. *sed hanc sententiam*, applicationem bonorum hæreticorum pertinere ad solum Pontificem, & ad illos, quibus & ipse facultatem dederit, quia hæc accessoria est primæ cognitioni, vel potius condemnationi, firmans *in* vers. *his suppositis*, Principes laicos circa dictam pœnam, nihil sancire, nec contractus inire ex defectu iurisdictionis, nam statuerent contra sacros canones, & contra delictum prorsus spirituale, quod ad ipsos nullomodo potuit pertinere: etenim, vt ipse dixit in vers. *respondeo*, nihil Principes sæculares ante latam sententiam ab inquisitoribus, de dictis bonis possunt statuere, eò quod si id facerent procederent contra præscriptum à Sacris Canonibus in medicinam, & præuentionem hæresis, & ad hæreticos deterrendos, & vt frenum eis imponant, ne in hæresim timore confiscationis bonorum incidant, iuxta illud: *Oderunt peccare mali formidine pœnæ*, & *ex l. 1. cod. ad leg. Iud. cap. irrefragabili* §. *caterum*, vbi *glossa de officio ordin.* quare Innocent. IV. *in cap. excommunicamus* §. *damnati de hæret.* & in aliis iuribus Alex. IV. Clem. IV. & Eugen. IV. *in suis constit.* statuerunt, vt bona hæreticorum statim remaneant confiscata penes inquisitores.

Vnde quamuis dictus Castro Bonus instet pro 23
sua opinione; item ex eo quod in Italia, licita est relaxatio bonorum confiscatorum, & quod Pontifex non habet potestatem directam in tempora-

libus, ſed tantum indirectam in ordine ad bonum ſpirituale (per ea quæ latiſſime dixi *in cap. nouit. de iudiciis à quæſt.* 2. & aliis,) & ob id non poſſe poteſtate abſoluta annullare, & inualidare contractum, de quo agimus (per alia, quæ ibi dixi *ſub quæſt.* 11. & 12.) eo quod non ſolum non eſt in præjudicium animarum, & boni ſpiritualis, verum prodeſt bono communi, cedique in vtilitatem catholicæ religionis: eo quod quippe ipſo occurrebatur inuaſionibus hæreticorum, ac quantum humanitus poſſibile erat, ipſorum damna contra catholicos impedirentur.

24 Tamen reſpondemus fatendo, condonatione, & priuilegio Pontificis; item & conſuetudine, legitime introducta poſſe applicari Regibus, & Principibus bona hæreticorum confiſcata. Negamus tamen ipſos Reges, & Principes poſſe ante ſententiam, & confiſcationem à iudicibus Eccleſiaſticis, & inquiſitoribus latam, & factam, poſſe prædictos Principes de talibus bonis diſponere, vel in fauorem dictorum hæreticorum, aut aliorum quorumlibet, ſiquidem in tali caſu viderentur diſponere de re ſpirituali, & contra id, quod determinatum eſt à ſacris canonibus, & à tot Pontificibus; & enim, vt docent Ricciulus *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 5. cap. 41. num. 3.* Diana vbi *ſupra*, verſ. *Itaque dicendum eſt*, & verſ. *reſtat & reſpondeo* quod conceſſio, & priuilegium Apoſtolicum; item & conſuetudo præbent tantum Principibus ius percipiendi dicta bona confiſcata hæreticorum poſt latam ſententiam; non quidem vt poſſint ante latam ſententiam cum ſuis diplomatibus peruertere ordinationes ſacrorum Canonum, & Stylum S. officij circa modum procedendi, & condemnandi hæreticos, vt à ſummis Pontificibus præſcriptum, & confirmatum eſt.

25 Et latiſſimè agens de materia circa applicationem bonorum confiſcatorum hæreticorum Farin. omnino legendus *de hæreſi q.* 190. §. 12. reſoluens *à num.* 169. *per dict. cap. cum ſecundum §. confiſcationis de hæretic. lib.* 6. non poſſe iudicem ſæcularem, cuius fiſco hæretici bona applicantur, vllo pacto confiſcare, nec bonorum poſſeſſionem apprehendere, niſi poſt ſententiam iudicis Eccleſiaſtici, cum Deciano Schilacen. Oldrado, Grilando, Pegna, Soto, & aliis ex antiquis *in eo textu*, proſequutus *ibi à num.* 173. cum aliis docet idem quod dictum eſt *per dict. cap. vt inquiſitionis*, §. *prohibemus*, cum infinitis; addens, vt quia crimen hæreſis eſt mere Eccleſiaſticum, nihil poſſe de eo, nec circa applicationem bonorum confiſcatorum diſponere laicos, nihilque valere ſtatuta, conſtitutiones, & alia decreta Principum laicorum, ſtatuentia, atque diſponentia ſuper confiſcatione bonorum hæreticorum, & ſuper applicatione illorum; imo & poſſe puniri tamquam impedientes ſanctum inquiſitionis officium, *ad textum in cap. ſtatutum el.* 1. *de hæret. lib.* 6. ſic cum Pegna ad Eymeric. *in directorio inquiſit. p.* 3. *quæſt.* 109. *comment.* 158. & ibi *in* verſ. *poſtremo* cum Turrecramata, Pariſio, & aliis.

26 Quare optimo iure DD. relati; item & Calderinus *de hæret. cap.* 18. *num.* 4. & Souſa *in aphoriſmo inquiſit. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 10. Carena *in annotat.* ad Falcidium *q.* 15. *num.* 12. abſolutè docuerunt bona quorumcumque hæreticorum, quæ fiſco ſæculari applicantur, non pertinere ad illum, & ad diſpoſitionem Principum ſæcularium, niſi poſt latam ſententiam, & antequam ſententia proferatur, non valere ſæcularem poteſtatem de illis diſponere, nec circa illa quidquam ordinare; & ſic idem Souſa optime in verbis ſequentibus quo ad propoſitum noſtri dubij concludit. *ante latam contra hæreticos ſententiam, maxime ante eorum apprehenſionem, non licet Principibus ſæcularibus remittere alicui ſtatui, & qualitati perſonarum bona confiſcanda propter hæreſim, etiam pro eo tempore quoad iudicanda ſunt fiſco; quia confiſcatio eſt ordinata ab Eccleſia, & in pœnam delicti, & in medicinam, & præuentionem:* ſic cum Pegna *ad* 3. *p. director. q.* 95. *comment.* 144. verſ. *huiuſmodi autem*; addens alia fundamenta ex Apoſtolo à D. Thoma *cap.* 6. & ex Caſtro *de iuſta hæreticor. punit. lib.* 2. *cap.* 5. *Quia hæreſis ſcilicet plerumque à diuitiarum cupiditate procedit. Et quia hæretici maxime ſunt addicti diuitiis, qui per earum ablationem maxime deterrentur.* Itaque Souſa concludit in propoſito cum verbis ſequentibus: *ſi igitur ſint certi per liberalem Principum conceſſionem, aut ex vi alicuius peccati, quod quamuis in hæreſim prolabantur, non amittent bona ſua, audaciores efficientur, facilius hæreſim amplectentur, & in ea, quam habent perſiſtent imprudenter, quod proculdubio eſt hæreticis fauorem præſtare.*

Et ſic in conſultatione correcta noſtri Regi 27
piiſſimo relata *ſupra in princ. huius allegationis*, inter alia ponderatum fuit, quod ſi ex prædicto pacto, aut condonatione intentata à Prorege Sardaniæ Regni, renegati retinere adhuc valerent bona in eo ſtatu acquiſita, eueniret, quod ſi non omnes pœnitentiam monſtrantes ſui erroris apoſtaſiæ ſaltim nonnulli cupiditate acquirendi de nouo alia bona iterum, ac iterum ad Sarracenos apoſtatando, reuerterent, præſtando tali impiiſſimo exemplo, aliis catholicis chriſtianis anſam, & deſiderium renegandi cum ſpe, ſe non amiſſuros bona, ſi reuerſi ad fidem catholicam ſpectarent benignam reconciliationem ab Eccleſia illis impẽdendam, indeque ſequi pietatem conſideratam à Prorege illo ad talem condonationem permittendã potius in catholicam fidem, impietatem parturiri; imo & in ipſos renegatos pœnitentes, qui iterũ, atq; iterum fiſi in ea condonatione bonorum, apoſtatarent fide catholica, vt optime ponderauit idem Diana vbi ſupra in verſ. *at tandem* ex verbis Italicis Doctiſſimi Ferdinandi del Caſtello ordinis Prædicatorum in *Hiſtoria S. Dominici p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 41.

Dicens etiam illam rationem Caſtro Boni de 28
bono publco non concludere; Nam vt ipſe Diana *p.* 6. *tract.* 3. *reſolut.* 8. non eſt bona conſequentia, bonum, & neceſſitas publica hoc poſtulat. Ergo licitè efficitur. Etenim vt ego conſideraui *ſub cap. ſi diligenti de foro comp.* vbi de iure publico latè loquutus fui, non militat, quando potentius eſt aliud ius publicum faciens pro religione catholica, vt proxime conſideratum eſt; qui etiam Diana *in dicto* verſ. *reſpondeo* ſatisfaciens alio fundamento dicti Caſtro Boni *de praxi Italiæ* circa prædictam condonationem bonorum confiſcatorum, dicit in Italia prædicta bona in aliquibus tantum caſibus condonari, vt patet etiam in noſtra inſtructione compilata à Priore Sanctæ Crucis, *Hiſpali anno* 1484. §. 4. & apud Zanchin. *de hæreſi cap.* 25. Pariſio *conſ.* 2. *num.* 184. *lib.* 4. Rolando à Valle *conſ.* 92. *lib.* 3. *num.* 24. & ex aliis, quos adducit Farinac. *dicta quæſt.* 190. *dict.* §. 12. *num.* 133. & Caſtro Palao *in ſumma tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 5. *punct.* 24. *num.* 2. & 3. qui multo differunt à caſu, de quo prorex ille intendebat: & concludit ibi

Diana

Diana quod ſi ex aliqua cauſa facienda eſſet relaxatio, ſeu tranſactio circa bona hæreticorum confiſcata, adhuc ſpectaret, & eſſet facienda ab inquiſitoribus, & non à laicis.

29 Ex quibus omnibus, & aliis, quæ poſſent hic cumulari, rectiſſimè, & iuxta iuris Pontificij regulas, Pontif. Max. Innocent. X. *anno præterito* 1651. vt refert idem Dana *dicta p. 12. in fine* in relato dubio *de poteſtate Principum circa bona hæreticorum confiſcata à fol.* 194. *ad* 198. ſub verſ. *reſtat.* ſub verſ. *vnde in fine*, & ſub verſ. *at tandem in fine* illius diſputationis omnino improbauit, extirpauit in dicta ſua Bulla, ſeu Breui quodam Diploma Luſit. Regni in tẽpore turbido decreto, per quod nõ iudex Eccleſiaſticus, ſed laicus abſolute, & vniuerſaliter remittebat bona confiſcata hæreticis, & hoc ante latam ſententiam, non obſtantibus Sacris Canonibus, & conſtitutionibus Pontificiis in contrarium ſtantibus, & praxi S. officij Inquiſitionis illius Regni; quod vt audiuimus magnopere ab inquiſitoribus illius Regni fuit impugnatum. Et inde concludimus cum Diana, ſtant dicto Breui Innocent. X. proximè relato, iam numquam poſſe dubitari de prædicto caſu; imo firmiter tenendum quaſcumque condonationes, pacta, aut contractus facta à Principibus Chriſtianis cum hæreticis prætextu cauſæ publicæ dictantis, nulla eſſe, cum hoc totum negotium dependeat à ſummi Pontificis poteſtate, qui habet condonare, remittere, diſtribuere, & applicare bona hæreticorum confiſcata, ſicut in inquiſitione Hiſpanica fecit, ac fecit in Italia iuxta relata *ſupra ſub dict. alleg.* 40. 41. & hoc ſtando in latiori ſententia, quam non admittit Conradus, Brunus *lib. 5. de hæret. cap. 6. num. 9.* vbi refert Diana *ſupra in dicto* verſ. *vnde* dum negauit poſſe ex benignitate, & miſericordia remitti bona confiſcata hæreticis *ex dicto cap. cum ſecundum leges de hæret.* in quo pœna confiſcationis, delicto annexa eſt; pro quo faciunt iam hic conſiderata; nempe quod ex hac miſſione hæretici audaciores fierent in hęreſi, perſiſtendo, & alios atrahendo, vt hic in inquiſitione Hiſpanica.

---

## ALLEGATIO XLVII.

An debitor hæretici liberetur à debito, & ab omni alia obligatione propter hæreſim creditoris, & illius, ad cuius fauorem ſe obligauit? Quid ſi iurauit obligationem? Et an ſibi retineat, aut teneatur nihilominus ſoluere fiſco, cui bona hæretici confiſcata applicantur? Et an filij liberentur à patria poteſtate? Et ſerui à Domini ſeruitute? Et omnes à fidelitate debita hæretico? Et quid de eo, qui iurauit ſe certa die ſoluturum, & antequam dies aduenier, is, in cuius fauorem eſt facta prouiſio incidit excommunicationem?

### *SVMMARIVM.*

1 *Hæreticus occultus conſeruat, tam obligationes fidelitatis, quam alias ſibi debitas, cum maneat adhuc obligatus ad ſoluendum, niſi eius hæreſis poſſet probari, vt num. 6. 7. & 8.*

2 *Debitores hæretici manifeſti eo ipſo ſunt liberati à quocumque debito, & obligatione, etiam pœnata, & iurata, vt num. 4.*

3 Cap. fin. de hæreticis, & num ſequentibus.

5 *Debitor obligatus hæretico manifeſto, non ſibi retinet, ſed fiſco ſoluere tenetur.*

6 *Debitor hæretici, vt liberetur ab obligatione deſiratur ſententia condemnatoria, aliſ contra, vt n. 7.*

8 *Probatio hæreſis expoſtulatur ad hoc vt debitor hæretici occulti liberetur à debito, nec ſufficit probatio facti ſine ſententia, vt n. 9.*

9 *Sentẽtia declaratoria hæretici creditoris requiritur, vt eius debitor liberetur.*

10 *Hæreticus occultus in foro conſcientiæ nequit debita ſibi petere à debitoribus ſuis.*

12 *Serui catholici ob hæreſim Domini non confiſcantur, ſecus ſerui infideles, & qua ratione num. 13.*

13 *Liber ſemel factus ſeruus non recadit in poteſtatem Domini hæretici, & ſi aggratiaretur Dominus à Principe, & etiam ſi traditus in dotem vt n. 14.*

15 *Serui hæreticorum ſecundum aliquos non acquirunt libertatem, ſed fiſco applicantur, quod eſt verum ſi iidem ſint infideles, vt num. 16. & 17.*

16 L. Manichæos, & l. fin. cod. de hæreticis.

17 *Mancipia poſſeſſa ab hæretico, pagano, & infideli, ſi chriſtiana non ſunt, acquiruntur fiſco, niſi Dominum denunciarent Sancto officio catholicæ religionis ſtudio, vt num. 18. & 19.*

19 *Serui ludo, aut emptione acquiſiti, aut teſtamento, quando ob hæreſim Domini applicentur fiſco? cum diſtinctione de acquiſitis ante hæreſim, vel poſt, vt n. 20.*

21 *Seruo hæretici libertas competit, quando Dominus declaretur per ſententiam hæreticus, non ſic ſi Dominus tantum puniatur in aliqua pecuniaria pœna n. 22.*

23 *Seruo dotali quando ob hæreſim Domini Dominæve, eius libertas competatur? remiſſiuè.*

25 *Vaſalli ob hæreſim Domini, & omnes alij ſubiecti liberantur, à fidelitate, à iuramento, & homagio, & n. 26.*

26 *Obligati hæretico liberantur à qualibet obligatione, etiam iurata.*

27 *Soluere obligatus debitori, qui poſtea fuit excommunicatus, potius eſt, vt non inde liberetur ab obligatione ei ſoluendi, & ſi aliſ contra n. 28. & 29.*

29 *Debitor, quia creditor incidit excommunicationem, non debet ei ſolutionem deferre, & ſi aliſ contra, niſi creditor egeret, vel ſi ſolutio fieret ad euitandum inuaſionem territorij vt num. 30.*

AD primam allegationis partem ſuppoſitis quæ dixi, & diſtinxi ſupra inter hæreticum occultũ, aut manifeſtum *ſub allegat. 36. à num. 1.* video in propoſito Doctores agentes, diſtinguendo reſpondere, vt in hæretico occulto, cuius hæreſis non eſt probata; & ſic occulta debitor hæretici, adhuc maneat obligatus ad ſoluendum, quia in hæretico occulto, tam obligationes fidelitatis, quam aliæ quæcumque non extinguuntur: ſic docent Innocent. *in cap. fin.* in verbo *manifeſtè* de

de hæretic. vbi Hoſtiens. Ioan. Andr. *num.* 1. in eodem verbo, Anton. de Butrio *num.* 3. verſ. *quia ſi occulte*, Ioan. de Anania *num.* 3. verb. *nota in dicto* verbo. *manifeſte*, Felin. *ibi* verſ. *pondera.* verb. *manifeſte*, Cardinal. Zabarella *num.* 1. Burſatus *conſ.* 14. *num.* 26. verſ. *quarto principaliter*, & *num* 25. *lib.* 1. Pegna *in addit. ad Eymeric. in director. inquiſit. p.* 3. *q.* 129. *comment.* 167. verſ. *poſtremo illud*, Farin. *de hæreſ. cum aliis q.* 189. §. 5. *num.* 64. & 65. vbi contra *in cap. fin. de hæret. n.* 2. quem referunt ibi Marian. Socinus *poſt. num.* 11. & Ioan. Anania *num.* 3. verſ. *ſed Dominus Abbas videatur voluiſſe textum illum procedere etiam in occulto*, quod idem affirmauit Pegna *in addit. ad Eymeric. in director. dict. p* 3. *q.* 119. *comment.* 468. verſ. *equidem hoc veriſſimum*: tamen Farinac. *dicto num.* 65. aduettit dictum Abbatem reſtringere ſuam opinionem, quando ſcilicet hæreſis, licet occulta potuerit probari, & etiam fuerit probata, dequo Farinac. cum multis, qui diſputant *dict.* §. 5. *num.* 66. videndus.

2 Quod ſi loquamur de hæretico manifeſto, dicendum eſt, vt eo ipſo quod quis eſt hæreticus, ſint libera à quocũque debito, & obligatione omnes eius debitores, & obligati; ſic vt nec eos hæreticus amplius agere poſſit, vt probant DD. per
3 textum *ibi* † *in dicto cap. fin. de hæret extra*, qui licet loquatur in obligatione fidelitatis, communiter tamen canoniſtas extenditur ad omnia debita, & ad quaſcumque obligationes, vt ponit gloſſa ibi in figuratione caſus, verſ. *nota quod ipſo iure*, Anton. de Butrio, Abbas, Sicculus, Marian. Socin. Anania, Zabarella, & alij, quos referunt ibi Barboſa *num.* 1. & 6. Farinac. *dicto* §. 5. *q.* 189. *de hæreſi num.* 57. cum Armilla, Angelo, & Tabiena *in ſumma* verb. *hæreſis*, Ioannes Rojas *ſingulari* 43. *num.* 1. Simanchas *de cathol. inſt. tit.* 46. *Rubr. de pœnis num.* 57. Zanchinus *in tract. de hæret. cap.* 18. *num.* 2. Burſatus *conſ.* 14. *num.* 2. *lib.* 1. Eymeric. *in director. inquiſit. dicta p.* 3. *q.* 119. ibi Franc. Pegna *dict. comm.* 168. *col.* 2. *lib.* 1. vbi facit plures illationes Lelius Zech. *in ſumma p.* 1. *tit. de fide*, *Rub. de hæreſi cap.* 11. *num.* 16. verſ *quinta pœna*, & & Sanctarel. *de hæreſi cap.* 37. *n.* 4.

4 Et iuxta hunc caſum ſunt intelligendi Hoſtienſ. *in dicto cap. fin. iuxta gloſſam ibi* in verbo *aliquo pacto*, Anton. de Butrio *num.* 5. Armilla verb. *hæreſis num.* 1. Angel. *in ſum. dict. verb. num.* 15. Sylueſter §. 1. *num.* 14. verſ. *vnde ſiquis promiſiſſet.* Tabiena *in ſumma* verb. *hæreticus num.* 15. Ioannes Rojas *ſingul.* 43. *num.* 2. dicentes procedere etiam in obligatione pœnata, & iurata, quidquid videatur dicere Innocent. *in dicto cap. fin.* in verbo *teneantur* ibi, *ſecus ſi iuraſſet ei perſoluere debitum*, vt expreſſe ſequuntur, & declarant Farinac. *ſupra num.* 58. Sanctarellus *de hæreſi dict. cap.* 37. *num.* 4. vbi dicit hoc verum eſſe, quamuis debitor iuraſſet ſe ſuo tempore ſoluturum, Barboſa *in dict. cap. fin. ſub num.* 6.

5 Ad ſecundam allegationis partem, an ſibi retineat rem obligatam, aut teneatur debitor illam fiſco ſoluere? Et reſpondeo non ſibi debitorem obligatum acquirere, ſed fiſco quia vt dixi *ſub allegat.* 18. 20. & 22. *cum alis*, cum bona hæretici ſint confiſcata, ipſo iure iura, & actiones, vt expreſſum eſt ſupra *allegat.* 18. & 30. ſequitur, vt in præſenti caſu debitum acquiratur fiſco; & ita tenendum ex doctrina Abbatis antiqui *in dicto cap. fin. ante fin.* verſ. *ſed contra iſtam decretalem*, Panorm. *num.* 1. verſ. *& hodie clarum eſt*, Marian. Socin. *etiam num.* 1. verſ. *& maxime hoc procedit*, & *num.* 4. Ioan. de Anania *n.* 2. & Felin. *in princip.* verſ. *nec mirum*, conſiderantes, quod bona hæreticorum ipſo iure ſunt confiſcata, vt in ſpecie aduertunt Marian. Socin. *n.* 14. Farinac. *dict. quæſt.* 189. §. 5. *n.* 86. & ſentiunt Sanchez *in ſumma lib.* 2. *n.* 8. Becan. *de fide c.* 16. *q.* 2. *n.* 16. Sanctarel. *dicto cap.* 37. *n.* 5. Barboſa *dicto cap. fin. n.* 6. *in fine* dicentes quod liberatio debitorum ab obligatione ſoluendi debita creditoribus hæreticis, non ſic liberat ipſos debitores, cum non ibi acquirant, ſed vt teneantur ea ſoluere fiſco, cui eorum actiones omnes competunt, non tamen vt obnoxij ſint in aliquo creditoribus hæreticis.

Ex quibus notandum eſt Burſatum dixiſſe *conſ.* 6
14. legendum *à num.* 18. *lib.* 2. & cum multis requiri declaratoriam ſententiam adhuc, vt debitores ab obligatione facta ad fauorem hæretici ſint liberati, eique ſoluere non teneantur, vt videtur etiam tenere Azor. Ieſuita *inſtit. morali p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 13. *Rub.* 4. de quarta hæret. pœna, dum dixit debitorem hæretici non poſſe hæretico ſoluere poſt condemnationem; ſecus autem ante condemnationem, qui dixit cum eodem Azor. debentem aliquid hæretico, teneri ipſi ſoluere; donec condemnetur, quia poſſeſſionem, & adminiſtrationem ſuorum bonorum habet, ſed vt ſequuta condemnatione, nequeat hæretico ſoluere, ſed fiſco, ad quem vniuerſa hæretici bona pertinent.

Et quamuis Abbas, quem refert Azor. Caſtro 7
*de iuſta hæret. punit. c.* 7. *paulo poſt princip.* & Innoc. *in dicto c. fin. de hæret.* in verſ. *eſt etiam ibi argumentum*, Farinac. *dicto* §. 5. *de hæreſi q.* 189. *n.* 63. dicant prædictos debitores eſſe liberatos à tali ſolutione, etiam ante condemnationem; quamtumuis bona hæretici non confiſcentur ante condemnationem, quia dici poteſt nullum debitum poſſe hæretico ſolui.

Et quia ſufficit ad praxim *dicti cap. fin.* quod 8
hæreſis occulta potuerit probari ex multis congeſtis à Farinac. *dicta quæſt.* 189. §. 5. *num.* 66. legendus; eo quod Eymericus *in director. inquiſit. p.* 3. *q.* 119. *comment.* verſ. *poſtremo illud col.* 2. probat, vt adhoc quod hæreticus priuetur occultus ab omnibus obſequiis, & obligationibus ſufficiat poſſibilitas probandi quod quis ſit hæreticus; dequo etiam diſputat idem Azor. *p.* 1. *inſtit. moral. lib.* 8. *cap.* 13. *dict. Rubr.* 4. *q.* 1. vbi & ipſe, relatis Doctorum diuerſis ſententiis, concludere videtur, etiam debitores hæretici occulti liberari ab eorum obligatione: tamen potius eſt, vt expoſtuletur probatio, ſicut Azor. demonſtrat. per illa, quæ dixi *in dicta alleg.* 18. & 20. *ſupra*, vbi quod hæreticus non priuatur ab adminiſtratione bonorum, donec per ſententiam declaretur hæreticus, & bona applicentur fiſco.

Et ſic non obſtare Ioan. Andr. *in dicto cap. fin.* 9
*num.* 1. Butr. *num.* 3. Abbat. *num* 1. Socin. *num.* 10. *in fine*, Anan. *num.* 3. Cardinal. Zabarell. *num.* 1. Angel. *in ſumma* in verb. *hæreticus* §. 1. in verſ. *quod intellige*, vbi amplius, quod ſufficit ſola probatio facti, etiam ſine ſententia, Tabiena *in dicto verbo hæreticus num.* 15. Pegna *ad Eymeric. ſupr.* cum reuera ex dictis ſit neceſſaria ſententia. Quare optimè Sanctarel. *de hæreſi dicto cap.* 37. *n.* 4. Barboſa *in dicto cap. fin. n.* 6. *in medio* cum Burſato, Azor. & Sanchez relatis, addiderunt requiri ſententiam declaratoriam antequam creditores liberentur ab obligatione ſoluendi debita creditoribus
hæreticis. † Et ſolum limitarem noſtram reſolu- 10
tionem

tionem cum Felin. *in dicto cap. fin. in princ.* vers. *& pondera* verb. *manifeste*, Farinac. *dict.* §. 5. *n.* 67. in foro conscientiæ in quo occultus hæreticus non potest exigere obligationes, & nomina suorum delictorum, iuxta quæ iam supra dixi *sub alleg.* 36. *in fine.*

11 Ad tertiam allegationis partem, an filij liberentur à patria potestate per hæresim paternam? affirmatiue respondeo per illa quæ dixi *supra alleg.* 38. *num.* 46. vers. *item notabis*, vbi dixi etiam procedere ipso facto sine emancipatione, quæ effectum non habet, facta ab hæretico, vt ibi dixi.

12 Ad quartam allegationis partem, an serui, & mancipia liberentur à seruitute debita, si eius Dominus in hæresim incidit, consequendo libertatem planè, aut recadendo in fiscum? & quia in præteritis proxime diebus ad vnguem disputatum fuit, & resolutum in nostro consilio, præsente, atque resoluente nostro integerrimo, & Doctissimo inquisitore generali, allegante D. Didaco Sarmiento de Valladares Fiscali acriter contra serui libertatem prætensam in bonis confiscatis eiusdem absentis fugitiui Canarien. in statua relaxati, iuxta formam *cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* & post longam; imo & diutinam discussionem, vt quid firmum maneret in posterum pro hoc puncto omnibus tribunalibus, responsum fuit latum sub sequenti distinctione facta inter seruos Christianos, & infideles; ita vt prima casu sint liberati à potestate Domini, in tantum, vt nec Dominus resipiscens, ac pœnitens eos recuperet; & sic Decian. *in tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 28.* simpliciter dixit seruos liberari à potestate sui Domini hæretici, nec transire, Azor. *inst. moral. p. 1. lib. 8. cap. 12. Rub. de aliis hæreticor. pœnis in 7. quæst.* Pegna *ad Eymeric. in director. inquisit. dict. quæst. 119. dict. comment. 168. vers. sed & de seruis quæsitum est* cum allegatis per eum, Farinac. *de hæret. q. 197. num. 30.* Thomas Sanchez bene, & longe per casus, resoluens, & legendus *in summa dict. libro secundo, capite vigesimo quarto, à numero nono, ad 23. fin.*

13 Et est ratio, quia ex quo semel seruus fuit, consequatur libertatem, non potuit iterum cadere in nouam Domini alterius seruitutem; & sic nec in fiscum, cui alias omnia hæretici bona applicantur, & confiscantur; cum vero libertas ipso facto ob hæresim Domini seruo competat, sicut & filio, qui liberatur à patria potestate, vt dixi *dicta alleg. 36. num. 46.* absque emancipatione, & libertas semel acquisita, non debeat reuocari, vt docent DD. *per l. 1. & 2. cod. si aduersus libertatem*, Simanchas *de catholic. inst. tit. 69. n. 9.* Pegna, *vbi supra*, Molin, *de iust. & to. 1. disp 40.* qui latissimè hãc. ibertatẽ probat. † In tantum, vt hæreticus, cui intra gratiæ tem-

14 pus redeunti, bona beneficia Principis restituuntur, minimè seruorum Dominium recuperet, Sanchez *vbi supra dicto cap. 24. num. 12. & num. 16.* vbi etiam dixit effici seruum liberum siue vir, siue fœmina illum attulerit, etiam si hæc tradiderit illum in Dotem viro, quando post seruum acquisitum, & ante initum matrimonium Coniux, qui erat Dominus incidit hæresim; docent etiam Castro *lib. 2. de iusta hæret. punit. cap. 7.* Ioan. Rojas, *sing. 76.* quatenus scribit, quod hæretici, seu Iudæi, aut pagani seruos Christianos habere non possunt, & statim seruos liberos effici per textum *in l. fin. §. his itaque dispositis cod. de Episcop. & cleric. l. vnica cod. ne Christ. mancip. hæret. vel Iudæis habeat, l. Manicheos in fine cod. de hæret. cap. 1. & 2. & cap. iudæi in 2. de Iudæis. dict. cap. fin. de hæret. l. 13. tit. 3. lib. 8. ordinam, l. fin. tit. 21. p. 4. l. 13. tit. 9. p. 6. l. penult. tit. 24. p. 7.* Vasquez *1. 2. disp. 169. cap. 2. num. 19. & disp. 172. cap. 3. num. 15.* Azor. *instit. moral. p. 1. lib. 8. cap. 12. q. 7. & lib. 5. cap. 7. q. 8.* Paul. Commitol. *respons. moral. lib. 3. q 43. ad finem*, Sanctarel. *de hæresi dicto cap. 37. num. 3.* Valerius Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 17. num. 7. vers. secundum*, Barbosa *in dicto cap. fin. de hæret. num. 5. & in dicta l. Manicheos, cod. de hæret.* Thomas Sanchez *vbi supra num. 10.* & Pegna *dict. comment. 168. super dict. quæst. 119.* Eymeric. affert quãdam instructionem Hispalensem, vbi hoc deciditur; iuxta quam lectam, & recognitam, liber declaratus fuit, etiam ab apprehensione fisci per omnes de consilio sub die certa mansis Augusti huius anni 1661. & vt ego iam dixissem *in cap. 4. de seruis ordinandis, vel non q. 1.*

Nec huic resolutioni obstarunt Ioan. Andreas 15
*in cap. 2. num. 5. ad finem de hæret. lib. 6.* vbi Domin. & Anania *in dicto cap. fin. 4.* & ibi Marianus, nec quidam Iurisconsulti Lusitani, qui conuenire ad iudicium de hac referendum, vt retulit Molina citatus, censentes tales seruos non acquirere libertatem, sed ad fiscum pertinere, ac cum aliis hæreticorũ bonis publicari, quod satis probabile dicit Sanchez *dicto cap. 24. num. 9. in fine*, quia nullus reperitur textus donans illis libertatem.

Nec si dicatur *ex dicta l. Manicheos*, & eius 16
glossa verb. *extra nouam, & ex dicto cap. fin. de hæret.* tantum probant omnes obligatos hæretico, esse absolutos à fidelitatis, & Dominij debito, sed non quod serui liberentur: & sic ex illis, & aliis iuribus tantum colligi seruos liberos manere à Domini obsequio, non tamen absolute liberos, sed transire in fisci Dominium, sicut contingit in mancipiis infidelibus, quæ ab obsequio Domini liberantur; non tamen libera sunt; quia iuxta S. officij praxim nos non turbant; cum iniquum foret, vt seruus Christianus, qui nec emi, nec possideri ab hæretico valet, fieret pecoris inditionis, si applicaretur fisco; & sic non est recedendũ à praxi relata; pro qua faciunt pluta, quæ dixi sub *tit. & in cap. fin. de seruis ordin. vel non*, applicanda hic relata ibi in fauorem libertatis seruorum, qui post semel consequutam libertatem, illam non amittunt ex nouo alio casu.

Quod si mancipia possessa ab hæretico, pagano, 17
siue infideli christiana non sint, tunc minimè ex hæresi Domini, illa libertatem consequi, sed fisco applicari dicendum est vnà cum aliis hæretici bonis, quia nullo iure libertas illi conceditur: ita relati, Pegna, Molina, vbi supra, qui latè respondet sententiæ Ioannis Andreæ, & aliorum hoc idem firmantes, etiam in seruis christianis, quos ego recipio secundum hanc lecturam, si serui, scilicet sint infideles Azor. *dicto tom. 1. moral. lib. 8. cap. 12. quæst. 7. & dict. lib. 5. cap. 7. q. 8.* qui hoc intellexit.

† Nisi Catholicæ religionis studio Dominos hæ- 18
reticos denunciarint, vel nisi serui cathecumeni sint; quia in hoc duplici casu censet Azor manere seruos liberos, quos tamen consonos tantum vocat rationi, Pegna supr. & sic credit Thomas Sanchez *dicto cap. 24. lib. 2. sum. num. 11.* dicens non eo solum seruum consequi libertatem. Verum ego de primo casu crederem, vt liberetur seruus etiam infidelis, seu cathecumenus, qui telo christianæ religionis propalauit Dominum hæreticum, si eius dicto manifeste postmodum apparuit Dominum eius hæreticum esse, & vt talem in

Sancto

Sancto officio condemnatum per illa quæ dixi *supra alleg. 39. num. 27.* vbi quod alij manifestantes, & reuelantes Sancto officio parentes hæreticos liberantur à pœnis contra filios hæreticorum à iure impositis.

19 Præfatam à nobis traditam assertionem de libertate donata seruis christianis, intelligit Thomas Sanchez *dicto lib. 2. summæ cap. 24. num. 14.* si ante Domini hæresim possiderentur: nam si post hæresim, & iure hæreditario, aut legati, donationisve titulo, tunc dicendum, sicut dixit *cap. 23.* & sicut nos diximus *supra alleg. 10. & alibi*; sint autem ludo, emptione, aliove contractu, ad fiscum pertinere firmat, quia à tempore hæresis non acquisiuit hæreticus Dominium serui, sicut nec aliarum rerum; indeque iudicandum dicit de his seruis, sicut de aliis rebus post hæresim acquisitis, iuxta distinctionem, etiam quam fecimus *in dicta alleg. 18.* inter relicta seruo in testamento, aut acquisita per contractum: quæ hic debent applicari; addit tamen Sanchez.

20 Quod si serui acquisiti sint post hæresim; at tempore quo in se reuersus Dominus respuerat ab hæresi, catholicus erat, non acquirere libertatem; quia bona tunc acquisita, non perdit hæreticus, quod ego intelligo, si pœnituerit circunstantiis, de quibus dixi supra *alleg. 48.* vel si post reconciliationem Ecclesiæ factam, de nouo acquisiuisset seruum, sicut de aliis rebus de nouo acquirendis diximus iam, & dicitur infra *sub alleg. 57.*

21 Quod si dubitatur à quo tempore cum effectu acquirat seruus christianus libertatem ob Domini hæresim, respondet Thomas Sanchez illi competere cum effectu post declarationem hæretici à iudice factam, vt probatur ex iam adductis sub vers. *ad primam*, quando liberetur debitor ab obligatione debita hæretico; item quia vt ibi dictum est, *& sub alleg. 18.* & aliis, hæreticus incarceratus retinet administrationem suorum bonorum vsque ad sententiam, qua declaratur hæreticus formalis.

22 Quod si contingeret, vt causa illius suspendatur, aut extraordinariè puniatur in aliqua pœna pecuniaria, qui minuit testificationes defensionibus competentibus, tunc reuerà nullo iure, aut ratione, veniet priuandus à possessione serui etiam christiani, sicut priuatur cæteris bonis, soluta mulcta pecuniaria, sin autem condemnetur Dominus, vt hæreticus formalis, tunc Dominum, etiam seruorum, sicut, & aliorum bonorum à tempore commissæ hæresis, venire dicendum est, vt resolutum fuit *supra sub dicta alleg. 18.* indéque optimo iure procedere ex tali retrotractione numquam potuisse seruum catholicum applicari fisco.

23 Sed quia hanc applicare doctrinam singulis casibus, dubium est non leue; eo quod aliquando seruus est viri hæretici, qui Dotem, & reliqua vxoris bona, aut aliorum, debita soluendo non est, & aliquando fuit datus in dotem viro hæretico, quandoque sit constante matrimonio acquisitus, & aliquando sit multorum hæredum habentium hæreditatem indiuisam, & vnus solus est hæreticus, & dicat Sanchez *dicto lib. 2. sum. cap. 24. num. 15.* hanc rem totam pendere à cognitione veri Domini illius serui, ad iudicandum, fiat ne liber, aut non nam si coniux, cuius est Dominium incidit in hæresim, manet seruus liber, præter quam in vno, & altero casu, vt specialissimè, & sigillatim explicat omninò legendum idem Thomas Sanchez *dicto cap. 24. num. 16. ad 22.* ad illum te remitto, & ad paucos DD. quos citat.

Cumque idem Thomas Sanchez explicet *ibi num. 23.* fin, quid dicendum, quando ancilla hæretici parit ad discernendum, an partus sit liber; & dicat videndum, an mater, quam partus, quoad hoc sequitur, fuerit propria hæretici, & consequenter libera in casibus expressis *ad num. 16. ad 21.* & quid si mater non erat libera; existimo præter resoluta per ipsum, etiam posse resolui per illa, quæ latè scripsi *sub cap. fin. de seruis ordin. vel non*; & sic non latius agimus de hoc puncto, quod poterat longissimè repeti, cum satis pro praxi Sancti officij, explanatum maneat ex dictis. Et his omnibus adiunges aliam quæstionem, de qua dixi *in cap. 4. de seruis ordin. vel non*, vbi de illa, *an seruus hæreticus consequatur libertatem ex conuersione, ad fidem?* ibi *sub quæst. 1.* 24

Ad quintam allegationis partem, an omnes à fidelitate debita liberentur, si Dominus incidat in hæresim? Quia abundè de tali fidelitate præstanda Dominis Vassallorum, feudatariis, & aliis, iam abundè appareat ex his, quæ late scripsi *sub cap. cæterum de iudiciis, item & sub cap. 17. de iureiur.* dicendum est in proposito, vt sicut debitor quilibet quantitatis liberatur, liberari quidem cæteros fidelitatis debitores iuxta textus expressos *in cap. fin. de hæret. extra*, & alios concordantes, de quibus glossa ibi, cum ex ea ratione, fundamentisque ibi positis liberentur prædicti homines debitores & subditi, siue vassalli ab allegatione, siue fidelitatis, siue homagij siue iuramenti, vt colligunt ex illo textu Ordinarij Abb. antiq; Innoc. Collect. Zabarell. Ioan. Andr. Anania, Hostiens, Butr. Ancharr. Panormit. Felin. Marian. Socin. Barbosa, ibi, Zenedus Collect. ad decretal. 162. Viuiam *in rationali, lib. 5. iuris Pontificij pag. 83.* Alagon. *in comment. iuris canon. pag. 648.* Didacus Perez. *in l. 3.* vers. *vnde quam cito aliquis tit. 4. lib. 8. ordinam pag. 138.* Pegna *in direct. inquisit. p. 3. scholio 159.* alias *dict. comment. 168.* Simanchas *de cathol. instit. tit. 46. ex num. 73. & cap. 23. num. 11. & in enchiridion. tit. 29. num. 9.* Ioseph. Stephan. *in tract. de potest. coactiua Romani Pontif. cap. 12. num. 17.* Lælius Zech. *de priuileg. Ecclesiæ, priuileg. 143. num. 25.* Conrad. Brun. *de hæret. lib. 4. cap. 14.* Guttierez Canonic. *lib. 1. cap. 1. à num. 18.* Paulus Layman. *in theologia morali, lib. 2. tract. 1. cap. 10. num. 3.* vers. *sexto* Thomas Sanchez *in summa sub dict. cap. 24. lib. 2. num. 5. in fine.* 25

Vbi dixit omnes aliqua obligatione hæretico adstrictos, siue iurisjurandi, siue fidelitatis, siue obsequij, siue alterius pactionis, aut promissionis liberari; qui dubitans ibi in fine, *an coniux fidelis, possit debitum hæretico denegare, & ab eo diuertere?* remittit se ad illa, quæ late dixit *de matrim. lib. 10. disp. 15. & 16.* cum infinitis, de quo ego aliqua sub *cap. litteras de restit. spol.* 26

Ad vltimam allegationis partem, an quando quis iurauit se aliquod soluturum certa die, & antequam dies adueniat, is, in cuius fauorem est facta promissio, incidit in excommunicationem, debeat illi fieri solutio? Et applicatis, quæ diximus *sub cap. intelleximus de iudic. in cap. ad probandum de sent. & re iud. & in cap. pastoralis §. verum de appell.* vbi de prohibita cum excommunicato communicatione, tam in iudicialibus, quàm in aliis externis actis. Et quia in proposito Barbosa tres referens sententias *in dicto cap. fin. de hæret. n. fin.* Hostiensis vnam dicentis non esse faciendam *in c. veritatis de dolo*, vbi Butr. *num. 14.* Baldi *in dicto cap. intelligimus num. 3.* Vgolin. *de cens. tab. 2. cap. 20.* 27

*cap.* 20. §. 2. *num.* 2. Alteram Innocentij *in dicto cap. veritatis*, dicentis excommunicato esse faciendam solutionem, excommunicatione non obstante, cum Syluestro *in summa* verb. *excommunicatio* 5. *q.* 12. Suarez *de cens. disp.* 15. *sect.* 8. *n.* 5. Bonac. *eodem tract. disp.* 2. *q.* 2. *puncto* 6. §. 2. *n.* 15. vers. *ex quo patet.* Tertiam, nempe pecunias non esse soluendas excommunicato, sed deponendas apud ædem sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam ad effectum, vt excommunicato soluentur postquam beneficium absolutionis fuerit assequutus per glossam verb. *constricti in cap. nos sanctorum* 15. *q.* 6. Felin. *in dicto cap. fin. de hæret.* & *in cap. inter alia n.* 4. *de sent. excommunic.* Abbas *in cap. si vero n.* 6. *eodem tit.* & *in c. veritatis n.* 39. *de dolo, & contum.* Anania *in cap. fin. n.* 15. quam & ibi videatur sequi Barbosa *dicto n.* 6. *in fine.* Et quia Anton. Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. lib.* 4. *cap.* 56. *per totum* disputans de illa quæstione, *an ratione contractus celebrati ante excommunicationem liceat communicare excommunicato ?* & *à num.* 8. disputat de hoc puncto referens præ dictas tres opiniones, & ad quamlibet comprobandam plures Doctores, & fundamenta, concludit pro tertia sententia ex tribus numeris
28 præced. ibi *à n.* 12. † Dicens pecunias non esse soluendas excommunicato, sed deponenda apud ædem sacram, vel personam fide & facultatibus idoneam ad effectum, vt excommunicato soluantur postquam beneficium absolutionis fuerit assequutus ex ea ratione; quia quamuis promissio restringatur ad illicita *cap. quanto*, & cap. *quoniam de iure iur.* tamen iuris iurãdi religio obligat nos ad obseruantiam, saltem de facto, eo modo, quo seruari potest peccatum *per textum in cap. debitores de iure iur.* vbi ego late dixi, cum per depositum inducatur obseruantia, saltim per æquipollens, quod non requirit communicationem, vt etiam transcripsit Barbosa *in dicto cap. fin. de hæret. n. fin. in fine.*

29 Tamen quia ego *in dicto cap. intelleximus* 7. *de indic.* egi de eadem quæstione *sub n.* 38. dum scripsi de illa, *An debitor. quia creditor excommunicatus est, possit eidem solutionem deferre ?* Et postquam *num.* 1. pro affirmatiua est relatum ibi *à n.* 2. resolui non ideo deferendam esse solutionem dicto creditori excommunicato per fundamenta tradita ibi *num.* 3. & 4. vbi respondetur *dict. cap. fin. de hæret.* & aliis ibi *n.* 5. & 6. & comprobatur per limitationes, quas ponit idem Ricciulus cum Abbate *in dicto cap. veritatis num.* 40. & *cons.* 60. limitans suam conclusionem, quando excommunicatus egestate liberat: nam sicut possumus ei eleemosinam erogare, *cap. quoniam multos in fine* 11. *q.* 3. *dicto cap. inter alia in fine de sent. excommunic.* ita & possit ei debitum persolui in specie, vel quando solutio fit ad euitandam inuasionem territorij, quæ ab excommunicato timetur, & multo fortius quando excommunicato est dubia, & aliter tamen procedere in excommunicato hæretico dicendum est ex dictis *super* hic *à n.* 1. & vt respondi *in dicta quæst.* 38. *n.* 5. & 6.

D. Fermosin. de Confiscatione.

## ALLEGATIO XLVIII.

An hæreticus reuersus ad catholicam fidem, & propterea plenè restitutus recuperet bona sua fisco incorporata? Et an hæreticus pœnitens in casibus in quibus recuperat bona confiscata, recuperet etiam ius patronatus, aut recuperet beneficia, officia, & honores integrè? Et an inquisitores, siue Inquisitor generalis possit restituere ad famam eum, qui de crimine hæresis infamatus est?

*SVMMARIVM.*

1 *Hæreticus reuersus ad fidem, & plene restitutus, recuperat bona fisco incorporata, & ius primo genituræ n.* 2.
3 *Restitutio plenè facta hæretico pœnitenti extenditur ad honores, & Dignitates, & num.* 14.
4 *Patris pœnitentia facit cessare omnes pœnas inflictas contra filios, nisi pater, vt relapsus traderetur curiæ sæculari, vt n.* 5.
5 *Filij hæreticorum ex æquo non debent admitti ad officia sæcularia, vt sub n.* 6.
6 L. 3. tit. 3. lib. 8. recompil.
7 *Relapso hæretico, & si pœnitenti non remittitur bonorum confiscatio.*
8 *Patronatus iuris Ecclesiastici restitutio non venit in restitutione facta hæretico per Principem, & n.* 9. & 10.
9 *Princeps sæcularis nequit Ecclesiam liberam iterum in seruitutem redigere, nec remittere confiscationem in præjudicium tertij, vt n.* 11.
10 *Hæreticus restitutus à Papa non recuperat ius patronatus, nisi expresse condonetur, si fiat post latam sententiam non sic, si ante, vt n.* 11.
12 *Hæreticus ante sententiam declaratoriam vere pœnitens, qualiter amplius talis non dicatur?*
13 *Paria sunt* non esse, vel esse, & non posse apparere.
14 Abbas improbatur à Ricciulo.
15 *Benifacia vacantia propter hæresim, reseruantur Papæ n.* 16. & 17. *vbi de regressu.*
16 Constit. Pij V. de beneficiis hæreticorum, & num. sequentibus.
17 *Regressus ad beneficia vacantia propter hæresim in duobus casibus conceditur sine Papa & num.* 22.
18 Cap. ad abolendam §. præsenti de hæret. n. 21.
19 *Hæreticus proprie dicitur, qui suam opinionem pertinaciter tuetur.*
20 *Apostata proprie non dicitur Monachus, qui recedens à religione, redit.*
21 *Clerici debent citius, quàm laici reuerti ab errore.*
22 *Absolutus hæreticus à Papa, & si imposita abjuratione de vehementi, consequitur beneficia per regressum.*
23 *Hæreticus punitur iuxta modum suæ confessionis.*
24 *Statutum loquens de hæretico, non habet locum in suspecto, n.* 25.
25 *Hispalensis Ecclesia statutum non habet locum in filiis, & nepotibus illorum, qui sunt suspecti de hæresi.*
26 *Infamia facti, quæ solo Deo auferri potest, non*

*ob eſt reſtitutioni.*

27 *Infamia ſuſpectorum de hæreſi, ne offendat filios, ſolet auferri per gratiam inquiſitoris generalis, viſis meritis cauſæ cum conſilio, ſub eo decreto* no obſta, *aut* no obſte, *vt n.* 28. *vbi quæ differentia inter vtrumque.*

1 AD primam allegationis partem breuiter affirmatiuè reſpondetur ex his, quæ dixi *in cap. cum te* 23. *q.* 4. verſ. *ad tertiam*, & per dicta *ſupr. alleg.* 40. vbi dixi, quod poſſunt Principes, ſiue Eccleſiaſtici, ſiue temporales, quibus bona per confiſcationem ſunt quæſita, ex miſericordia hæretico pœnitenti, condonare *per textum in cap. vergentis de hæret.* & ſic ex generali conſuetudine totius Italiæ receptum eſſe, vt hæretico ad cor reuertenti bona confiſcata condonen-

2 tur. † Quibus addo, vt primogenitus hæreticus, & ad fidem conuerſus, recuperet etiam ius primogenituræ, vt docent Aſcan. Clem. *de patria poteſtate effectu* 7. *n.* 7. Burſatus *conſ.* 14. *n.* 34. verſ. *& eodem modo*, Ricciulus *lib.* 5. *de iure perſ. extra gremium Eccleſ. exiſt. n.* 8. *cap.* 4.

3 Et intantum verum eſſe dicunt Doctores, vt talis condonatio, ſiue reſtitutio operetur etiam quoad honores, & dignitates, vti ex communi, & æquiori ſcribunt Burſat *dicto conſ.* 14. *n.* 34. Pariſ. *conſ.* 2. *n.* 188. & 190. *lib.* 4. Roland. *conſ.* 63. *n.* 26. & 27. *lib.* 3. idem Ricciul. *ſupra dicto lib.* 5. *cap.* 42. *n.* 6. qui dicit *n.* 7. cum Pariſio, & Rolando *ſupra* hoc magis procedere quoad honores, & dignita-

4 tes filiorum. † Nam generaliter cautum eſt per patris pœnitentiam ceſſare omnes pœnas inflictas contra filios; dummodo parentes non ſint traditi ſæculari curiæ, vt tenent idem Ricciulus *dicto n.* 7. verſ. *generaliter.* D. Paſchalis *in tract. de patria poteſt p.* 4. *c.* 5. *n.* 51. Simanchas *de cathol. inſt. tit.* 29. *n.* 27. qui contra Lupum, & alios; item & in enchiridion cum Ioan. Andr. Philipo, Franc. Dominic. Ioanne Lupo, Decano Segobien. *tract. de hæreſi c.* 18. & cum DD. *per textum in c. ſtatutum, cap. ſuper eo de hæreticis lib.* 6. *c. Eccleſia cum ſequent.* 1.

5 *q.* 1. † Tenent filios, & nepotes prædictos puniri, ſi parentes eius, & ſi pœniteant, vt relapſi curiæ ſæculari traduntur; & ſic fieri, vt filij, & hæredes eorum, qui tantum reconciliati ſunt pœnitentes vnitati Eccleſiæ non puniantur, nec in confiſcatione, nec in amiſſione bonorum, officiorum, & beneficiorum ex dictis huc vſque alia tradit videnda

6 idem Simanch. *dicto c.* 29. *per totum.* † Quibus accedit Thomas Sanchez *in ſumma lib.* 2. *c.* 27. *n.* 26. *in fine*, qui poſtquam *ex l.* 3. *tit.* 3. *lib.* 8. *recopil.* ibi: *mandamos, que los hijos, y nietos delos quemados, y condenados por heregia haſta laſegunda generation por linea maſculina, y haſtala primera por linea femina no puedan ſeruir*, &c. vbi non non ſolum filios combuſtorum, ſed etiam damnatorum ob hæreſim, quales ſunt reconciliati, videtur excludere ab officiis publicis, & quod potuerit Princeps in ſuo regno extendere pœnas vltra ius canonicum quoad officia ſæcularia: tamen idem Sanchez declarat verba *dicta leg. Regiæ*, intelligi iuxta *dict. cap. ſtatum* 2. vt iurium correctio vitetur, nimirum, vt ea verba intelligantur copulatiue, ideſt quando parentes ita condemnati ſunt, vt ad pœnitentiam non admittantur, ſed traduntur brachio ſæculari, cum Molina *de inſt. tom.* 3. *p.* 1. *diſp.* 658. *n.* 19. *in fine*; & quamuis non ita clarè Azened. tenet *in dicta l.* 3. *n.* 28. *in praxi.* verum æquum eſt, vt non admittantur ad officia publica ſæcularia per *dict. leg.* imo & videmus nec admitti ad communitates ſtatutorum puritatis, vt Sanctæ inquiſitionis, collegiorum, Concilij ordinum, & Eccleſiarum, aliarumque confraternitatum tale ſtatutum habentium.

Indeq; oritur, vt quamuis relapſus in concernē- 7
tibus animā, admittatur ad pœnitentiam *ex dicto c. ſuper eo de hæret.* Tamen qui traditur ſæculari, non remittitur illi confiſcatio bonorum *ex gloſſa in c. ad abolendam.* verb. *ad audientiam* verſ. *ſed ſi audientia denegatur de hæret.* & ibi Hoſtienſ. *n.* 9. verſ. *ſine vlla audientia*, Butr. *in cap. accuſatus de hæret. dict. lib.* 6. *num.* 24. Boihc. *in dicto c. vergentis n.* 7. Decian. *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 54. *n.* 2. Ricciul. *dicto cap.* 42. *num.* 16. qui *n.* 15. dixit alia.

Ex quibus ad ſecundam allegationis partem, an 8
hæreticus pœnitens in caſibus, quibus recuperat bona confiſcata, recuperet etiam ius patronatus, aut recuperet beneficia, officia, & honores? in quo dubio & ſi Doctores varia loquantur *in c. quia diligentia de elect.* ſub ſequenti diſtinctione eſt reſpondendum, vt ſi reſtitutio, ſiue remiſſio confiſcationis fiat à Principe ſæculari, tunc indubitatè ius patronatus, nec reſtitui, nec recuperari, quia cum per confiſcationem Eccleſia acquiſierit libertatem, vel acreuerit cæteris compatronis per illa, quæ dixi *ſupra alleg. alia* præced. † Nec ſit in poteſtate Principis ſæcularis Eccleſiam liberam iterum in 9
ſeruitutem reuocare *per l. ſeruitutes* 14. *in fine ff. de ſeruitutib. l. caueri ff. communia prædior. gloſſa in c. piæ mentis* 16. *q.* 7. inde procedat, vt non reſtituatur ius patronatus hæretico pœnitenti, cum facultas concedenti, & reuocandi patronatus, non ſpectet ad laicum, ſed ad iudicem Eccleſiaſticum, vt patet *ex c. illud, c. conſuluit de iure patron.* & ex his, quæ dixi *ſub c. quanto* 3. *de iudiciis.*

Quod ſi reſtitutio fiat authoritate Papæ & poſt 10
ſententiam declaratoriam criminis, non recuperabit ius patronatus, niſi expreſsè hoc in reſtitutione dicat; quia cum ius compatronis quæſitum, vel Eccleſia acquiſierit ſtatum libertatis, non præſumitur, quod velit ius tertio quæſitum tollere, aut Eccleſiam iterum in ſeruitutem reuocare, vt dicunt Imola *in dicto c. quia diligentia n.* 5. Lambertin. *de iure patron. q.* 1. *p.* 1. *l.* 2. *q.* 6. *art.* 1. & *lib.* 3. *q.* 8. *art.* 2. *ſub n.* 2. Ricciulus *de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. c.* 42. *n.* 8. † Qui ante *n.* 5. videtur hoc cō- 11
firmare ex eo etiam, quod nec ſæcularis Princeps poteſt remittere pœnam confirmationis in præiudicium aliorum compatronorum, quibus fuit ius quæſitum; quia non præſumitur quod Princeps hoc in dubio facere velit, niſi clare loquatur *per textum in c. ſi poſtquam de præb. lib.* 6. *c. ſuper eo de offic. deleg. c. noſtram*, & *c. cum in noſtris de conceſſione præbendæ l.* 1. *cod. de natal. reſt.* Cardinal. *conſ.* 105. *& conſ.* 154. *&* 165.

Tamen ſi fieret ante latam ſententiam criminis 12
declaratoriam, tunc recuperare indubitate dictum ius patronatus, quia ſtatim, ac hæreticum pœnitet, ex quo ceſſat in eo pertinacia, non poteſt amplius dici hæreticus, vt dicunt Bellamera *deciſ.* 680. *col.* 7. verſ. *ad ſeptimum* Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *tit.* 54. *num.* 11. Ricciulus *dict. cap.* 42. *num.* 9. & 10. qui addit; ideo ſententiam, quæ fertur in hæreticos pœnitentes non eſſe pœnalem, nec hæreſis declaratoriam, ſed abſolutoriam tantum, & pœnitentialem ex Archidiac. *in cap. vt commiſſi de hæret. lib.* 6. vbi Ioan. Andr. & Gemin. Zanchinus *de hæret. tit. de hæreticis* redeunt. *n.* 2. Burſat. *dict. conſ.* 14. *n.* 35. & vt conſequenter recuperet ius patronatus;

tronatus; quia licet summo iure illud amiserit à die, qua hæresim consummauit *ex c. cum secundum leges de hæret. lib. 6.* vbi DD. & per dicta *supra alleg.* 18. & alibi sæpius. Tamen quia vlterius requiritur sententia declaratoria, vt ibi dixi; inde sequi, quod cum post pœnitentiam, declaratoria non feratur, & perinde fere, ac si hæreticus numquam
13 fuerit. † Ex regula, quod *paria sunt nnn, esse vel esse, & non posse apparere ex l. duo sunt Titij ff. de testam.* & ita in terminis tenuerunt etiam *glossa in c. maximum 1. q. 7.* Ioan. Andr. *in dict. c. quia diligentia de elect.* ibi Anchar. *n.* 4. Butr. *n.* 16. vers. *per prædicta*, Franch. Schilaniens *in tract. in fide catholica c.* 23. *in fine*, & *c.* 27. *n.* 40. Paris. *cons.* 2. *n.* 187. Roland.
14 *cons.* 63. *lib.* 3. *num.* 25. † Et ob hæc idem Ricciulus *dicto c.* 42. *n. fin.* improbauit distinctionem Abbatis *in dicto cap. quia diligentia num.* 9. vers. *dici melius*, dicentis quod vbi præcessit publicatio bonorum ab homine, vel à iure, non recuperat; quia vt patet ex adductis in crimine hæresis de tempore pœnitentiæ semper præcedit publicatio bonorum, cum illa præcedat, & inducatur in re ipso *in dicto cap cum secundum leges*, & aliis, quæ ipse allegauit.. *dicto lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 3. *& ego sub dicta alleg.* 18.
15 Ad tertiam allegationis partem, an pœnitens hæreticis recuperet beneficia, officia, & honores? præmissis, quæ dixi hic in princ. & hic in vers. *ad secundam*; quia longe agit Ricciulus *dicto lib.* 5. *de iure personar. extra grem. Eccles. exist.* refens diuersos modes dicendi, dicens *num.* 4. non rectè inferri à recuperatione bonorum temporalium, ad recu-
16 perationem beneficiorum. † Stante præcipue hodie constit. *Pij V.* vbi dicitur beneficia vacantia propter hæresim, reseruari dispositioni sedis Apostolicæ vt dixi, & retuli *supra sub alleg. alia* & sic hanc restitutionem iam esse extra aliam Episcoporum, & inquisitorum inferiorum, & referens posse dari causas, quibus sedes Apostolica, cui competit restituere beneficia, reddatur facilis ad restituendum plene, vt si beneficia sint simplicia, nec ab alio tertio possessa, credit nihilominus *n.* 9. 10. & 11. posse in his dari in duobus casibus regressum sine sedis Apostolicæ dispensatione.
17 Primo, cum hæreticus sponte, & statim ante omnem negotiationem reuocat errorem, & offert se abiurare arbitrio Episcopi, vel inquisitorum, apud nos (quibus priuatiue fit) iuxta dispositionem *textus in cap. ad abolendam de hæret*, §. *præsenti*; quia tunc vir, potest hæreticus dici, cum cesset pertinacia, & propterea nō possit dici inducta vocatio; hic enim hæretici pœnam euadit; adeo, vt illi, & beneficia Ecclesiastica, quæ obtinet relinquantur,
18 & bona, si quæ sunt illi ablata, restituantur. † Ex verbis *dicti* §. *præsenti*, ibi: *nisi continuò post deprehensionem erroris, ad fidei catholicæ vnitatem sponte recurreret, & errorem suum ad arbitrium Episcopi regionis, publicæ consenserit abiurare*, & in §. Laicus ibi: *nisi abiurata hæresi, confestim ad fidem confugerit* ex adducta ratione, & quia nec proprie
19 dici hæreticus possit, nisi suam erroneam. † Opinionem pertinaciter tueatur, *vbi glossa de pœnit. dict. l. l. præsens ff. de verb. alleg.* Turrecrem. *in cap. dixit Apostolus à n.* 5. 2. *q.* 3. post Archidiac. *in cap. hæresis num.* 1. vers. *ideo quicumque*, Ioan. Andreas *in dicto cap. statutum el.* 2. verb. *constiterit*, vbi Geminin. *in* §. *hoc sanè n.* 12. Ioan. Andreas *in dicto cap. ad abolendam*, vbi Anania, & reliqui, quos refert Barbosa, Rebuffus *in praxi de modo amit. beneficia à n.* 5. Ricciul. *de iure personar. extra gremium Eccles. exist. cap.* 19. *à n.* 20. vbi probat late vsque ad *n.* 27. † Ex eo etiam, quod Monachus à 20
religione recedens, si statim redit, non potest inter Apostatas numerari. Et ex eo quia qui constituit fraudare vectigal. & cœpit, si statim pœnituit, & reuertatur, non incidit pœnam pro vectigali fraudato, cum Ioan. Andr. ad Speculatorem, & Bertachino *de gabel. p.* 8. *n.* 18. *in fine*; idem Ricciul. *dict. cap.* 44. *n.* 10. † Quibus addit, quod dispositio 21
*dicti* §. *præsenti*, expresse loquitur de clericis in errore deprehensis, in quibus maiorem celeritatem in conuersione requirit, quam in laicis, vt aduertit, & recte, Simanchas *de cathol. instit. tit.* 47. *n.* 42.

Secundo, quādo quis fuit absolutus, licet imposita abiuratione, tamquā de vehementi; quia tum recuperat beneficia, licet alteri collata absque alia sedis Apostolicæ dispensatione Pegna ad Eymeric. *comment.* 162. vers. *beneficia vero eorum*, Nauarr. *cons.* 19. incipit, *an Bulla tit. de hæret.* vbi signanter, quod in istis non habet locum dicta constitutio *Pij V.* Rota apud Achill. *decis.* 1. *de hæreticis, & in Gadicens. canonicatus* 20. *Iullij* 1587. *coram P. P. D. Comitolo*, Ricciul. *dict. cap.* 44. *n.* 11. *qui dicto cap.* 19. *n.* 26. declarat dicta procedere in hæretico de hæresi planè, conuicto, vel confesso, secus in suspecto, vel diffamato tantum: Nam is, quamuis durante iudicio ab officiis, & beneficiis suspendatur: tamen si deinde se purgauit per abiurationem, recuperabit beneficia, etiam tertio collata. † Quas 23
pœnas intelligo incurri formaliter ab hæretico, si non continuò se corrigat, sed post tempus hoc est incarcerationis, & tractatus causæ in cuius discursu à principio fateatur mitius, si in medio acriter; si tamen hæreticus redeat post sententiam, vel factas probationes, vt tunc non possit obtinere beneficia, nisi ex Apostolicâ dispensatione dixerunt DD. *per textum in dicto c. quia diligentia* Geminian. *in dicto c. commissi* §. *priuandi sub n.* 6. *de hæret. lib.* 6. vbi cum aliis Barbosa, Ricciulus *dict. c.* 19. *n.* 25. *qui sub n.* 24. cum Abbate *in dicto cap. ad abolendam n.* 6. Rebuffo *sup. n.* 12. dixit ad effectum casus nostri dubij, continuò sponte radire hæreticum ad effectū, vt possit retinere beneficia, si errorem fateatur; antequam fiat aliqua probatio contra ipsum, accipiens in hoc sensum dict. Abbat. & Rebuff. vt iam supra dixi, *sub alleg.* 38. † Vnde 24
concludit dict. Ricciul. *dict. c.* 19. *n.* 27. *fin.* quod statutum loquens de hæretico, non habet locum in suspecto de hæresi. † Et sic dictum statutum Eccle- 25
siæ Hispalen. quo filij, & nepotes hæreticorum arcentur à beneficiis, non habet locum in filiis, & nepotibus suspectorum de hæresi cum Puteo *decis.* 400. *lib.* 2. & nec dictam const. *Pij V.* reseruantem sibi beneficia vacantia per hæresim, in eo, qui abiurauit de vehementi cum Nauarro *cons.* 6. *de hæret.* Sanchez *dict. lib.* 2. *decalog. c.* 25. *n.* 12. Parisio *de resignat. lib.* 4. *q.* 3. *n.* 12. † Et addit nihil re- 26
ferre, si dicatur infamiam facti, etiam post purgationem durare, cum eam solus Deus possit diluere. Hostiensis, & Henrich. Boich. *in c. tuarum extra depurgatione canonica*; quia respōdet cum Abbate, & Felino *in c. testimonium de testibus*, etiam dictam infamiam tolli, quoad illius effectus: ad quod applicabis quæ latissimè scripsi *in cap. testimonium* 51. *de testibus*, vbi explanaui quæ dicantur iuris, & canonica, & quæ sit facti, & de modo auferendi.

Ad vltimam quæstionis partem an inquisitor 27
generalis possit restituere ad famam eum, qui de hæresi infamatus est? Quia ex dictis patet, ac videam sæpius, considèratis meritis causarum quorumcumque petentium gratiam, restitutionem

arbitrariam fieri in mulctis,& pœnis extraordinariis, & aliquando peti ab hæredibus, & cognatis, aliquorum, qui pœnitentiati fuerunt, non ex hæresi formali,sed propter aliquas propositiones scãdalosas, aut verba iniuriosa, siue blasphamias, aut diuinationes,&c.à Domino Inquisitione generali, vel respondẽda,atq;formãdo decretum *no les obsta, o no les obste.*Quo formulario,vel fit declaratio culpam rei non offendisse filiis,aut descendentibus ad obtinẽdos, seu retinẽdos honores,officia,aut beneficia per dict. verbum *no les obsta*,aut dispensando cũ illis,vt si alias posset esse impedimẽto,cum dicit
28 *no les obste*,auferatur.† Et sic solent testimonia flagitantibus præstari,vt adipiscantur dictos honores, officia publica, & beneficia,non tantum in Sancto officio, verum, & in aliis communitatibus honorariis. Et quia simul iam in terminis, & iuridicè scripserim *in dicto cap.cum.te 23.sub dicta quæst.4.* vers. *ad quartam de sentent. & re iudic.* ideo ad ibi dicta recurres, vbi latè probaui per quæ verba Princeps restituendo,plene & integrè restituat,legendo omnia, quæ ibi dixi à *quæst.1. cum sequentibus.* ad propositũ leges quæ dico *infra sub part.2. alleg.12.*vbi de testimonio non obstãtiæ præstãdo.

## ALLEGATIO XLIX.

An filius natus ex patre Catholico, qui postea in hæresim incidit, & in ea mortuus est,vel etiam,si pœnituerit,brachio sæculari traditus est incurrat irregularitatem? Et an filij Paganorum sint irregulares? Et an, si aliquis hæreticus deficit in compurgatione, puniatnr, tamquam conuictus, si probetur delictum,tempore, quo testes deposueruut vel tempore,quo deficit in compurgatione? Et an in casibus, quibus pœnitens hæreticus non recuperat bona confiscata, valeat recuperare beneficia, patronatus,& honores?

*SVMMARIVM.*

1 Cap. statutum el. 2. de hæreticis lib. *6.* numeris sequenbus.
2 Cap. quicumque §. hæretici de hæret.lib.*6.*
3 *Filij & nepotes hæretici patris, qui, & si pœnituerit, brachio sæculari traditus est, verius est, vt incurrat irregularitatem,saltem ex infamia, vt num. 4. & 6.*
4 *Filij hæreticorum existentium in terris Paganorum, non incurrunt irregularitatem ex infamia, vt n.5.& 6.*
6 *Filij, & nepotes vt incurrant irregularitatem ex infamia: oportet quod parentes reputentur infames ob hæresim decessisse.*
7 *Filij Sarracenorum, Paganorum, & Iudæorum Baptizati ab infantia, nullam incurrunt irregularitatẽ,secus si in adultera atate,vt n.8.*
9 *Neophitus ne valeat, ordinari æstimatur arbitrio Episcopi. & n.10.* (*Episcopo, & n.11.*)
10 *Neophiti irregularitas, quando dispensetur ab*
12 *Purgationis remedium suspectis de hæresi vsitatum olim, iam non est in vsu; eo quod est periculosum; & sic nisi raro non admittitur,& cum magna cautela, vt n. 13.*
13 *Purgari cogendi sunt illi, quorum fama populo Christiano est necessaria; & sic sacerdotes prædicatores, non autem plebei,& alij infimi natu, qui potius torquentur, vt n.14.*
15 *Deficiens in purgatione punitur tamquam hæreticus, transacto anno, non a tempore, quo testes deposuerunt, vt n.16.*
16 Cap. cum contumatia de hæret. lib.*6.* (ca.)
17 Cap.inter solicitudines de purgatione canoni-
18 *Hæreticus pœnitens non recuperat beneficia in quibus nec bona temporalia, & n.19.*
19 *Hæretici pœnitentis incapacitas maior est quoad recuperenda beneficia, & ius patronatus, quam quoad bona temporalia.*

AD primam difficultatis partem sufficienter videtur responderi ex dictis *supra alleg.40.* in vers. *ad tertiam à n.22.* dum egi de illo dubio,*an exigatur sententia condemnans parentes hæreticos, & filij,& nepotes incurrant pœnas irregularitatis, & inhabilitatis ad beneficia? & alleg.39. in* vers.*ad primam*;& quamuis in proposito negent Simanchas, Nauarr. Martin.Ledesma, Alfonso de Castro, *Reportor. inquisit.* Imola, Toletus, Sa, & Valẽtia *to.4.disp.7.q.19.punct.3.*Rodrig.quos referunt Sanchez *in summa lib.7.cap.27.n.22.*Villalobos *in summa tract.21. dif.16.n.9.p.1.* Hurtado *de irregul. disp.2.dif.3.n.8.* ex eo quia, vt filij, & nepotes irregularitatem incurrant, exigit Bonifac. in c. statutum el.2.de hæret, lib.*6.*quod parentes eorum obeant, & decedant in hæresi, & à delicto non emendati, nec Ecclesiæ reincorporati, sed parentes,qui ob crimen hæresis traduntur brachio sæculari comburendi,ante mortem absoluuntur ab hæresi per dictam absolutionem, absoluuntur ab hæresi,& reincorporantur Ecclesiæ & sic reincorporati obeunt catholici. Ergo eorum filij per dictam constitutionem Bonifacij, non contrahent irregularitatem. † Quare voluerunt plures, quod vt filij, & nepotes hæreticorum incurrerent irregularitem latam contra filios *in dicto c.statutum*,vt non aliter incurrant;quia licet Alex. IV. *in c. quicumque* §. *hæretici de hæret.lib.6.* absolutè,& generaliter hac irregularitatis pœna punierit filios, & nepotes hæreticorum:tamen Bonific. *in dicto c.statutum*, restrinxit, & declarauit *dict.c. quicumq; citatum*, vt solum intelligatur de filiis,& nepotibus hæreticorum, qui non sunt emendati, & reincorporati Ecclesiæ, excipientes pœnitentiã ipsis impositam,aut parati illã suscipere,& exequi, refert Leander *de irregularit. tract.2. disp.249.12.*

1

2

At licet prædicta sententia sit satis probabilis, probabilius tamen est prædictorum filios,& nepotes vere incidere irregularitatem latam, seu moderatam *in dicto cap. statutum*; quia probabilius est, quod parentes hæretici, sic conuersi præsumuntur in hæresi decedere;& inde dictos filios, & nepotes irregulares remanere adhuc post dictam cõstit. Bonifac.*in dicto c.statutum*,vt patet ex eo, item quia hæretici relapsi,& brachio sæculari,quãuis de facto exterius ad fidem ante mortem conuertantur,tamẽ præsumuntur in hæresi decedere, & fictè omnino conuerti timore potius, ne viui comburantur, quam fidei amore; & ideo nec iuridicè admitti ad pœnitentiam, nec solemniter absolui, vt requiritur ex dictis iam hic *ab alleg.39.* cum aliis, ad hoc, vt ab Ecclesia iudicentur decedere ipsi reconciliati, & reincorporati; & sic non irregulares: ita docent glossa *in dict. cap.statutum* verb. *reincorporatos*,vbi Ioan. Andr. & Franch. Simanchas, qui mutauit

3

sententiam

sententiam *in enchiridion iudic. tit. 63. n. 7.* Rojas *de hæresi p. 2. num. 337.* Pegna *in direct. inquisit. 3. p. comment. 164.* Decian. *in pract. cap. 54. num. 3.* Abila *p. 7. disp. 4. dubio 3.* Azor. *tom. 1. lib. 8. moral. cap. 3. post quæst. 8. & tom. 2. lib. 6. cap. 4. q. 3.* Suarez *de cens. disp. 43. sect. 3. n. 4.* Molina *tom. 3. n. 3. instit. p. 1. disp. 158.* Vmbert. Locatus, Azebedus, Paramus, & Lelius Zechius, quos refert, ac sequitur Sanchez *dicto lib. 2. cap. 27. num. 23.* Luysius *de censuris, lib. 9. disp. 62. dub. 2.* Castr. Palao *disp. 6. de censur. puncto 19. §. 2. n. 5.* Filiucius *tract. 20. cap. 9. q. 4. n. 139.* Pellizarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. q. 3. num. 99.* Leander *de irregularit. dict. tract. 2. disp. 24. q. 13.* vers. *sed probabilius*, Diana *p. 4. tract. 2. ref. ref. 45.*

4 Qui licet primam sententiam existimet probabilem, adducens etiam Turrian. *de cens. lib. 9. disp. 62. dubio 2.* & Tannerum *in 3. p. disp. 6. q. 10. dub. 10. n. 201.* monet tamen lectorem dicendo sententiam negatiuam parum referre in nostris partibus; quia licet prædicti non incurrant irregularitatem inflictam *in dicto cap. statutum* contra filios hæreticorum; dicit posse facilè incurrere irregularitatem ortam ex infamia.

5 Et sic concludit sententiam negatiuam deseruire pro locis hæresi valde infectis, vbi hanc irregularitatem ex infamia, filij hæreticorum non incurrent, vt obseruat Tannerus supra; secus autem in nostris partibus, vt aduertunt Præpositus *in 3. p. q. 15. de irregularit. dub. 7. num. 2.* Ægidi Coninch. *de sacram disp. 18. sub 7. num. 51. in fine*; & idem Diana addit hoc esse valde notandum, cum multi in hoc possint errare ex authoritate DD. primæ scilicet sententiæ docendo prædictos non incurrere irregularitatem, qui nihil asserunt de irregularitate ex infamia, sed loqui tantum de irregularitate lata contra hæreticorum filios.

6 Quare ad hoc, vt prædicti filij, & nepotes hæreticorum irregularitatem incurrant ortam ex infamia, existimo necessum esse, vt eorum parentes decedentes in hæresi, etiam infames ob hæresim reputentur, alias si tales decessere absque infamiæ nota, vt si obiere in Anglia, Germania, aut alia Regione, hæresibus infecta, nõ incurrent filij dictam irregularitatem; quia dum parentes non sunt damnati, & in prædictis locis, cesset infamia, & consequenter cessabit irregularitas: sic notarunt etiam præter Dianam, Sanchez *supra n. 28.* Henriquez *lib. 14. cap. 5. num. 4.* Leander de irregularit. dicto tract. 2. disp. 24. q. 16. n. Ægidius *dicta disp. 18.* Gibalin. *cap. 5. de irregularit. q. 4. consect. 3. in fine.* Bonacina *q. 3. puncto 7. num. 9.* Pellizarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. num. 109.* Castro Palao *disp. 6. de censur. puncto 19. §. num. 7.* Tannerus *in 3. p. disp. 6. q. 10. dubio 10. n. 201.* Layman *lib. 1. Theolog. moral. tract. 5. p. 5. cap. 4. sub fine alia infra sub alleg. sequenti.*

7 Ad secundam allegationis partem, an filij Paganorum, Sarracenorum, & Iudæorum sint irregulares si sunt Baptizati? in quo dubio, & ex relata doctrina, sub distinctione respondetur, quod si dicti sunt Baptizati ab infantia, nullam incurrunt irregularitatem; quia non sunt filij hæreticorum contra quos lata est hæc irregularitas, vt docent DD. quos citat Bonacina *de censur. disp. 7. q. 3. punsp. 7. num. 11.*

8 Quod si conuersi sunt, & Baptizati in adultera ætate, tunc dicentur neophiti, & perinde irregulares, vt communiter tradunt DD. inter quos Diana *dicta p. 4. tract. 2. ref. 50.* Suarez *de censur. dict. 43. sect. 3. num. 8.* Filiuc. *tract. 20. cap. 9. q. 5. n. 241.* Bonacina *supra q. 3. punct. 7. n. 11.* Leander *de irregularit. dicto tract. 2. disp. 24. q. 21.* Auila *de cens. p. 7. disp. 4. dub. 4.* Sanchez *lib. 2. in decalog. cap. 28. q. 2. n. 11.* † Est tamen difficultas quanto tempore 9
sit iudicandus aliquis Neophitus, vt ratione irregulitatis non possit etiam minores ordines recipere, & placet sententia Filiuci *tom. 1. tract. 20. cap. 9. num. 240.* Suarez *de censur. dicta disp. 42. sect. 3. n. 6. & 7.* Dianæ & aliorum asserentium non posse vllum certum tempus assignari ad iudicandum aliquem pro Neophito, sed hoc remitti arbitrio Episcopi, qui potest eum promouere, quem post aliquam temporis dilationem à die suscepti Baptismi iudicat habilem, & idoneum ad ordines, iuxta quæ dixi *sub tit. de temporib. ordin. & de ætate ordin.*

Quare bene potuit Hurtado *disp. 2. de irregularit. difficult 19. a n. 61.* dicere, quod post decem annos à suo Baptismo Neophitus non est amplius irregularis, & dicere Diana *dicta ref. 50. in fine*, quod in tali casu Episcopus non dispensat in irregularitate, sed declarat irregularitatem cessasse; eo quod iura certum non præscribunt tempus; & Leander de dispensatione supra *dicto tract. 2. de irregular. q. 23.* quod solus Pontifex dispensat in irregularitate orta ex hæresi, aut alius, cui ipse concedat facultatem expressam. Quod si irregularitas orta est ex hæresi occulta exteriori; quamtumuis Majolus *de irregularit. cap. 46 sub num. 6.* Suarez *de cens. disp. 43. sect. 1. num. 7.* Bonacina *dicta quæst. 3. punct. 7. num. 11.* negant Episcopum posse dispensare. † Probabilius est, vt validè dispenset per Trid. 11
concil. *sess. 24. cap. 6. de reform.* concedentis Episcopis facultatem dispensandi in quacumque irregularitate orta ex quocumque delicto, etiam hæresis, vt docuit Sanchez *lib. 2. sum. cap. 25. n. 18.* vbi adhuc dato antecedenti contrariis, negat consequentiam, Philibertus *de ordine, tract. 1. p. 8. cap. 2. n. 11.* qui optime citat Filiuc. pro hac parte, nec non, & Garciam *de beneficiis p. 11. c. 16.* Dianam *p. 1. tr. 15. miscel. resol. 22.* vers. *sed nota difficultas* Bosius *tract. de iubileo sect. 1. casu 10. §. 12. n. 224.* Vgolin. *de irregularit. cap. 36. n. 5.* Viuald. *cap. 3. n. 21.* Leander *supra q. 24. in fine*, vbi signat responderi fundamentis contrariis ex his, quæ ipse docet *tom. 4. tract. 2. disp. 17. q. 45. & 46.* † Ad tertiam allegationis partem, 12
an si aliquis hæreticus deficit in compurgatione, puniatur tamquam conuictus, si probetur delictum tempore, quo testes deposuerunt, vel tempore, quo deficit in compurgatione; quia purgationis remediũ vnum quidem olim vitatum in praxi apud inquisitores, iam in vsu esse desierit in aliis criminibus, præter quam in crimine hæresis, vt pluribus docet Franc. Pegna *in addit. ad Eymeric. in directorio inquisitor. p. 3. Rubr. de secundo modo finiendi processum, & comment. 38.* vers. *& cum* in omnibus fere criminibus *col. 1. in fine*; imo, & iam hodie videam vllo modo vsitatum in inquisitione vniuersali; quia periculorum remedium est, & periculosissimum fragile fallax, & incertum, cum ab aliorum opinione, & voluntate dependeat, propterea illo non vtẽdum, nisi ratio, & cum magna cautela, vtiliusque, & salubrius esse ex sententia Simanch. *de cathol. inst. tit. 56. Rubr. de purgat. canonica num. 1. & n. 12.* † *Qui & n. 31.* reddendo rationes, concludit illos 13
tantum se purgare, cogendos esse, quorum fama populo Christiano valde necessaria est; provt sunt Episcopi, Sacerdotes, Prædicatores, & similes, & n. 12. ad purgationẽ dixerit non esse admittẽdos, eos qui ex parentib. Iudęis, aut Maometanis descendũt.

14 Qui etiam amplius *in encheridion dixit tit. 54. eadem Rubr. num. 8.* viles, & plebejos homines, & malo genere natos, non esse, ad purgationem damnandos, quia expurgatores non inuenient; propterea que melius esse eos torqueri iuxta praxim ordinariam Tribunal. Sanctæ inquisitionis, Franc. Pegna supra cum Eymeric. *p. 2. comment. 14. ad cap. inter solicitudines* vers. *cæterum* Farinac. *de hæresi q. 194. §. 3. num. 64. fin.* vbi addit in supremo vrbis, totiusque Christianæ Reipublicæ Sanctæ inquisitionis Generalis Tribunali, purgationem ab aula ferè recessisse, & nonnisi rarò indici solere, quam in nostris Tribunalibus nunquam indici vidi; ideo breuiter à difficultate præsenti me expediam, non alia de purgatione dicendo, & per quæ delicta imponatur.

15 Igitur ex quo aliquando ad praxim purgatio canonica reduceretur iuxta quæ late DD. tractant *in tit. de purgatione canon. & de purgat. vulgari*, nunc pro resolutione, quam dubiam vocauit Quemada *in suis quæst. fiscal. 8.* cui visum est inspiciendum esse tempus, quo deficit in compurgatione.

16 Ponderans textum *in cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* iuxta glossam ibi, quæ est singularis ad propositum, vbi dicit, quod post annum habetur pro confesso ille, qui responsurus est de fide; & sic attendi tempus præsens, vt habeatur pro conuicto, & non tempus, quo deposuerunt tales, ad idem citans textum *in cap. excommunicamus el grande in princp. §. quia autem*, loquendo in defectu compurgationis, dicit, quod tunc venit condemnandus, dum deficit in compurgatione, ponderans dictionem *tunc*, quæ denotat extremitatem temporis; *vt in l. 4. ff. de condition. & demonstrat.* quia in eo, quod dicit textus *tamquam hæreticus, tunc est condemnandus*, videtur quod tunc temporis sit probatum delictum, & non tempore, quo testes deposuerunt; & probans alio fundamento, in confirmationem consil. Calderini 5. *de hæret.* quod adhuc allegat Philip. Franch. *in dicto cap. cum contumacia*, vbi dicitur quod non censetur hæreticus, interim quia nondum est probatum delictum.

17 Ad quod refert textum in cap. cum inter solicitudines de purgat. canon. & glossam, addens nunquã Inquisitores petendo ab eis tempus delicti voluisse præbere, nisi sententiam deficientium in compurgatione post multas altercationes, & studia. Et concludit audiuisse, quod Archiepiscopus Granaten. Franc. de Herrera, qui fuit Præses illius Cancellariæ, noluerit dare Fiscali, dum esset inquisitor Toletanus, nisi sententiam deficientis in compurgatione, addendo prædictum Archiepiscopum fuisse magnum litteratum in vtroque iure, & collegialem collegij majoris Diui Bartholomei Salmanticens. Ciuitatis, & Cathedraticum illius vniuersitatis, & consiliarium huius consilij: alia applicanda tetigit Farinac. & latè *supra dicto §. 3. & §. 4.* legendus qui *dict. §. 3. vbi num. 48.* docet quæ requirantur, vt purgari se recusans, condemnetur vt hæreticus, *& num. 52.* quod priuentur officiis, & beneficiis, & in Monasterium detrudatur, & quod non indicitur purgatio, cum crimen hæresis, est notorium, nec illi, qui propter hæresis suspicionem tortus perstitit in tortura *n. 55. & 58.*

19 Ad vltimam allegationis partem, an in casibus, quibus pœnitens hæreticus, non recuperat bona confiscata, valeat recuperare beneficia, Patronatus, & honores? Et suppositis quæ adduxi *sub quæst. 47.* breuiter respondeo cum Riccíulo *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. dicta ibi*, & in aliis allegationibus de prædicta recuperatione intelligi de casibus in quibus hæreticus pœnitens recuperat bona temporalia confiscata; quia vbi talia bona non recuperantur, tanto minus recuperabuntur iuspatronatus, & beneficia; tunc quia illa recuperat ex gratia, vt ibi dictum est *ex cap. 3. de iure patronat*; quæ per hæresim extinguuntur.

† Tum quia maior est incapacitas hæretici quoad 19
patronatum, & beneficia, quam quoad bona temporalia, vt suadetur ex dictis *hic à num. 1. & supra sub dicta alleg. 39. & 40.* & in terminis Ioan. Andreas, & reliqui *in cap. nobis de iure patronat.* Lambertin. *lib. 3. q. 8. art. 2. sub n. 3.* Rochus *de iure patron.* vers. *competens q. 10.*

## ALLEGATIO L.

An qui tamquam de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi irregularitatem incurrant? An hæreticus occultus per accidens, incurrat irregularitatem? Et an fictè negans fidem ab ea apostatando, siue sponte, siue timore ductus, incurrat irregularitatem? Et quam?

### *SVMMARIVM.*

1 *Abiurantes, tamquam de hæresi suspecti, probabilius est, vt non contrahant irregularitatem, & de ratione n. 2. contra Azor, & alios n. 3.*
2 *Abiurantes suspicionem hæresis purgant infamiam, promouerique possunt.*
4 *Irregulares efficiuntur omnes hæretici exteri, quamtumuis occulti, etiam post obtentam absolutionem ab excommunicatione, & peccato, & num. 5. contra Henriquez, & alios negantes esse irregulares n. 6.*
7 *Hæreticus, omnis est infamis.*
8 *Pœna contra hæreticos quoad ordines, & beneficia facilius incurruntur, etiam si occulti sint, qui alias possunt hæredes instituí, & legatarij relinqui.*
9 *Hæreticus occultus post impetratam absolutionem sine dispensatione, num celebrare valeat?* cap. ad abolendam de hæreticis *vers.* quicumque.
Cap. 5. Saluberrimum 1. q. 3.
10 *Hæresim proferens sine assensu interno, non est irregularis vt n. 11. contra alios hic num. 10. quod est verum si crimen occultum sit, non si notorium, vt num. 12.* (n. 13.)
13 *Fidem negans fictè irregularitatem incurrit. & à*
14 Cap. Præsbiteros dist. 50.
15 *Idolis immolantes, num incurrant irregularitatem? & à n. 13.*

CCASIONE eorum, quæ tractant 1
Doctores de pœna irregularitatis, & inhabilitatis ad obtinenda, siue retinenda beneficia, qua hæreticus punitur iuxta quæ dicta sunt *ab alleg. 39.* vbi etiam de pœna hac contra fautores, receptatores, & defensores, item contra eorum filios,

filios, & *alleg.* 48. *à n.* 1. nobis visum est, & has adiicere quæstiones huic tractationi; quarum primæ respondetur probabilius esse, vt minimè contrahant prædictam irregularitatem sicut laconicè etiam dixi *d. alleg.* 39. *in fine n.* 29. quia in iure solum imponitur pœna irregularitatis hæreticis; non vero abiurantibus hæresim; eo quod huiusmodi, nec sunt hæretici, nec vt tales damnantur, sed tanquam de hæresi suspecti, vt dictum est *in d. alleg.* 39. *d. n.* 29. & *n.* 30. sic docent Coninch. *de censur. disp.* 18. *dub.* 7. *n.* 55. Sanctarel. *de hæresi c.* 25. *dubio* 1. *n.* 9. Sanchez cum alijs *in summa tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 25. *n.* 12. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 56. *num.* 1. Sousa *in aphorism. inquisit. lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 6. Farinac. *de hæresi q.* 192. §. 5. *n.* 80. Nauar. *lib.* 5. *tit. de hæreticis conf.* 16. *n.* 1. Portel. *in additionib. ad dubia regularia*, verb. *irregularitas n.* 2. Nicol. Garcia *de benef. tom.* 2. *p.* 11. *cap.* 10. *n.* 88. asserens ita fuisse resolutum in Rota Emmanuel Sa, verbo *hæresis n.* 5.

2 Et confirmatur; quia licet suspecti de hæresi notorij ratione infamiæ incurrant aliqualem irregularitatem (vt iam dixi *in fine n.* 30. *alleg.* 39.) dum non purgauerint suspicionem, tamen per abiurationem eam purgant; ac proinde purgata, & ablata infamia, liberi manent ab irregularitate; & sic absque vlla dispensatione ad ordines poterunt promoueri, vt sequitur Nauar. *de hæres. dicto lib.* 5. *conf.* 16. ibi: *dixi vero, quod mihi videbatur responsum Domini mei Doctissimi esse firmum, quatenus habet per solam abiurationem deleui, qui incurri vllam irregularitatem monet per abiurationem de vehementi, quod exercitum fuit in quodam Prælato, qui abiurauit de vehementi, & sequenti die sine vlla dispensatione celebrauit missam cum approbatione, & lau de Papæ, & totius Curiæ; & rectè; quoniam nullo iure id probari potest, & irregularitas non incurritur, nisi in casibus à iure expressis*: ita Nauar. & & post illum Villalobos *in summa tom.* 1. *tract.* 21. *dif.* 15. *n.* 2. Vti etiam referunt, & sequuntur Diana *p.* 4. *tract.* 2. *res.* 47. *in fin.* Leander *de irregularit. tract.* 2. *disp.* 24. *q.* 7. & præter iam relatos Suarez *de cens. disp.* 43. *sect.* 2. *n.* 9. & 10. Famin. *de resignat. benefic. lib.* 4. *q.* 3. *n.* 17. Fagundez *lib.* 1. *decalog. præcept. cap.* 17. *n.* 7. idem Diana *p.* 2. *tract.* 15. *res.* 24. *in fine* vers. *notent vero*, Filiucius *tract.* 20. *c.* 9. *n.* 135. Philibert. *de ordine tract.* 1. *p.* 8. *c.* 2. *n.* 8. Ægid. Trulenq. *lib.* 1. *decalog. cap.* 3. *dubio* 19. *n.* 3. *in fine*, Castrus Palao *de irreg. disp.* 16. *punct.* 19. §. 1. *n.* 6. & alij.

3 Et sic non obstant Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 8. *cap.* 21. *q.* 8. & Emmanuel de Moura *opusculo* 1. *de psalm. & incantationib. sect.* 3. *c.* 6. *n.* 21. & 22. dicentes post abiuratiotionem ob suspicionem vehementem apostasiæ, vel hæresis irregularitatem contrahere in delinquentem, aut saltem tanquã irregularem haberi, vt in sequentibus verbis respondit Azor. ibi: *quæres deinde quid si Titius, tamquã de apostasia suspect. abiurauit, hoc est iureiurãdo execratus fuerit, & damnauerit omnem hæresim, an eo ipso factus sit irregularis; ita vt nec ad ordines, nec ad beneficia possit promoueri? Respondeo idem iuris esse de huiusmodi apostata, quod est, de eo, qui vt suspecto iure iurando detestari in iudicio cogitur omnem hæresim vterque post abiurationem ob suspicionem vehementem apostasiæ, vel hæresis irregularitatem contrahit, aut saltem tanquam irregularis habetur*: ita ille, quibus iuuant Pesantius *in addit.* 3 *p. q.* 20. *disp.* 5. Turrian. *de cens. lib.* 6. *disp.* 62. *dubio* 2. affirmantes vt suspecti de hæresi, sint irregulares, quod non admititur vt dixi *sub d. alleg.* 39. *in fine.*

Ad secundam allegationis partem, an hæreticus occultus per accidens incurrat irregularitatem? Et præmissis, quæ dicta sunt latè supra *sub alleg.* 36. Vbi de distinctione *à n.* 1. inter hæreticum occultum, & manifestum ad capacitatem, de qua ibi. Iam nunc in præsenti dubio respondetur hæreticos omnes externos, quantumuis occultos, effici irregulares; & ideo minime posse etiam post obtentam absolutionem ab excommunicatione, & peccato hæresis, ordinibus initiari, nisi obtineant dispensationem ab irregularitate ob crimen hæresis contracta. Et probant DD. referendi; quia irregularitas per se annectit hæresi; & sic nihil interesse quod occulta, vel publica sit modo non mentalis, sed externa; item ex Concilio Eliberitano *cap.* 51. *& ex constit. Clem. VII. incip. cum sicut*, quam refert Pegna *in directorio inquisit.* Vbi summus Pontifex concedit Inquisitoribus facultatem dispensandi in irregularitate contracta ob hæresim occultam, cum supponere videatur irregularitatem hanc contrahi ex ipso delicto hæresis occultæ: ita docent Nauar. *in sum. cap.* 27. *n.* 206. vers. *tertio, & cons.* 19. *de hæreticis*, Angelus, verb. *irregularitas*, Vgolinus *de irregul. cap.* 36. *n.* 1. Felician. *de censur cap.* 7. Maiolus *lib.* 5. *c.* 46. *n.* 1. Lambertin. *de iure patronat. p.* 1. *lib.* 1. *q.* 7. Pegna *in directorio inquisit.* 3. *p. comment.* 162. *q.* 113. *& comment.* 175. *q.* 126. Valentia *tom.* 4. *disp.* 7. *q.* 19. *punct.* 3. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 8. *cap.* 12. *q.* 13. *& cap.* 21. *q.* 8. Suarez *de censur. dicta disp.* 42. *sect.* 1. *n.* 4. *& tract. de fide disp.* 21. Thomas Sanchez *dicto lib.* 2. *summæ c.* 25. *n.* 2 Farinac. *de hæresi q.* 189. *n.* 41. *& q.* 192. *à n.* 67. Mendoça *lib.* 3. *ad concil. Eliberit. c.* 18. *&* 29. Filiucius *tract.* 20. *cap.* 9. *n.* 228. Ægid. Coninch. *disp.* 18. *dubio* 7. *a n.* 50. Bonacina *disp.* 7. *de censuris q.* 3. *punct.* 7. *n.* 1. *&* 3. Tolet. *lib.* 1. *summ. c.* 28. *n.* 1. Pellizzarius *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 1. *q.* 2. *n.* 95. Philibertus *de ordine tract.* 1. *p.* 8. *c.* 2. *à n.* 3. Diana *p.* 2. *tract.* 15. *res.* 24. *& d. p.* 4. *tract.* 2. *res.* 46. Fagundez *lib.* 1. *in decalog. c.* 17. *n.* 2. Gordonus *lib.* 7. *q.* 8. *c.* 18. *n.* 110. Præpositus *q.* 3. *de irregular. dubio* 7. Luisius *de censur. lib.* 9. *disp.* 62. *dubio* 1. Sanctarel. *de hæresi c.* 25. *n.* 1.

Qui omnes alios referunt, & sequuntur doctri- 5
nam Sylvestri, verb. *irregularitas q.* 5. *& q.* 24. & clarius verbo *crimen q.* 2. iuribus, & tatione hanc probantes sententiam in verbis sequentibus, quæ etiam retulit Leander *de irregularit. tract.* 2. *disp.* 24. *q.* 3. ibi: *secundo quæritur de diuisione criminum in enormia, & mediocria, & minora, & dico quod secundum Hostiens. & glossam, & Ray. criminum, quædam sunt enormia, inter quæ sunt homicidium, scilicet voluntarium, & idem de casuali præcedente culpa, & simonia in ordine, & beneficio; & idem dicit Gothofred. addens vitium hæresis* 1. *q.* 2. (ventum;) *& hæc etiam post pœnitentiam impediunt promouendum, & iam promotum deiiciunt, etiam si sit occulta* 1. *q.* 1. (ventum est) *& de hæret. in cap. quicumque & in cap. statutum* 2. *eodem tit. lib.* 6. *& in cap. quæsitum de temporib. ordin. & in cap. tanta de simonia, & generaliter idem est de omni crimine inducente irregularitatem*: hæc Sluester: & faciunt plura, quæ dixi *sub dicto cap. quæsitum fin. de temporib. ordin. item sub cap. at si Clerici* 4. §. *de adulteriis*, vbi distinxi inter enormia, minora, & minima crimina ad dispensationem, de qua ibi; & quæ tradit nouissime Leander *de degradatione tract.* 4. *de censuris q.* 12. *&* 13. Vbi cum Nauarro, Molina, Henriquez, Pellizzario, & aliis ponit delicta, ob quæ solet poni degradatio verbalis, siue actualis, vt

repeto infra allegat. sequenti post vers. *ad vltimam.*

6 Vnde non obstant Henriquez *lib.*14. *sum. cap.* 4.*n.*6.ibi: *occultus hæreticus, aut apostata expresso iure non probatur esse irregularis*,Perez *lib.*3. *tit.*4. *lib.*8.*ordinam pag.*98. Ledesma, & Corduba negantes esse irregularem; quia irregularitas non incurritur, nisi in casibus à iure expressis, & ob nullum crimen occultum præter homicidium,Sayrus,*lib.*7.*de censur.c.*12. ibi: *quarto si sit hæreticus occultus,non est irregularis post pœnitentiam, & absolutionem ab excommunicatione; quia in iure non est expressum*,Sa verbo *irregularitas ex defectu animæ n.*2.Abila *p.*7.*disp.*4.*dubio* 2. *concl.*3. Layman. *de irregular.lib.*1.*tract.*5.*p.*5.*c.*4.*n.*12.Gaspar.Hurtado *disp.*2.*dif.*4.*n.*14.Garcia *de benefic.d.*11. *p.c.* 10.*n.*84.Reginald.*lib.*34.*tract.*2.*n.*193. Tannerus *in* 3.*p.disp.*6.*q.*10.*n.*200. Trulenq. *lib.*1. *in decal. c.*13.*dubio* 10.*n.*2.qui pro hac parte citat Azorium *lib.*8.*c.*15.*q.*13.Gibalin.*c.*5.*de irregularit.q.*3. *dubio* 1.*pag.*362.Diana *in p.*1.*tract.*11. *ref.*114. Cornejo *in* 3.*p.tract.*5. *disp.*6. *dubio vnico q.*4. Castrus Palaus *p.*6.*disp.*6.*puncto* 19.§.1.*n.*2.qui dicens horum sententiam valde probabilem illam sequitur, & præfati omnes ex eo putantes,solum hæreticos ab ordinibus repelli,vel ratione infamiæ.

7 Quia omnis hæreticus est infamis, vel ratione excommunicationis;nam ex dictis sub vers.*ad secundam*, satis respondetur; item & per dicta longè *sub cap.cum non ab homine de iudic.* vbi quod hoc crimen excedit alia, & *per d.in cap. nouit. de iudiciis à q.*30.cum aliis,vbi quod ad extirpandum hæreticorum crimen, edictis, & monitoriis vtimur, & *sub dicto §. de adulteriis in dicto cap.* 4. *de iudiciis.*

8 Nec obstant quæ dixi *sub d. alleg.* 36. dum ibi videtur expressum hæreticum occultum posse hæredem, & legatarium esse, iuxta ibi longè dicta; quia hæc non implicant;eo quod hic loquimur de pœnis hic infligendis hæretico quoad ordines, & beneficia,quæ facilius contrahuntur per illa, quæ iam dixi hic *ab alleg.*40. & ita relatam opinionem, postea se corrigens, amplectitur idem Diana *p.* 4. *tract.*2.*ref.*46. qui referens contrariam sententiam cum dicto Henriquez, & aliis in vers. *Vnde* hic affert.

9 Secundum est, hæreticum occultum post impetratam absolutionem posse sine vlla dispensatione, & metu irregularitatis celebrare; & quod respondent ad textum *in cap.ad abolendam, de hæret.* loqui in publico hæretico, vt apparet in illis verbis: *quicumque manifesta fuerit in hæresi deprehensus*, & similiter loqui textum *in cap.saluberrimum* 1.*q.*3.de hæretico publico, & de solemni abiuratione, quæ in scriptis fit.Quæ iura ego accipio,vt iam supra alibi,quoad alios effectus; imo & nonnulli dixerunt,vt tefero *sub dicta alleg.* 36. *à n.* 1. hæreticum occultum non sibi acquirere, sed fisco.

10 Ad tertiam allegationis partem,an fictè negans fidem, ab ea apostatando,siue timore,siue sponte incurrat irregularitatem? & quam? sunt qui existimant etiam in hoc casu contrahi irregularitatem inter quos Sanctarellus *tract.de hæresi cap.*25.*dub.* 1.*n.*4.Maiolus *de irregulatit.lib.*5.*c.*34.*n.*2.Sanch. *in summa lib.*2. *c.*25. *n.*3. Suarez *de censur. d. disp.* 43.*sect.*2.*n.*2. Farin.*de hæresi d.q.*92.*n.*73. & probat Sanchez *ex cap. Presbyteros dist.*50.quod de fictis apostatis videtur loqui; & secundum hanc visus est tenere Caietan. cum expressè dicat,quod ille, qui solo verbo *profert* hæresim,etiam si interius nullum assensum talis propositionis habeat hæreticæ, excommunicationem Bullæ incurrit: *ita* 2.2.*q.*12. *art.*1.*& q.*94.*art.*1. *ad* 1. de quo plane loquitur Leander *p.*4.*tract. disp.*8. *q.*6. *& tract.*1. *disp.*1.*q.*8.ac refert *tract.*2. *de irregular. disp.*24.*q.* 4.*in princ.*

Sed veritas est talem proferentem hæresim sine 11
assensu interno non fieri irregularem;quia est certum,quod ille,qui tantum ficte negat fidem exterius,sicut liberatur ab excommunicatione;eo quod vere non sit hæreticus, ita & liberetur ab irregularitate, quam hæresis parit,vt docent communiter DD. præcipue Sanchez *d.c.*25.*n.*5.*& 6.*Bonacina *q.*3.*puncto* 7. *n.* 2. Fagundez *lib.*1. *in decalog. c.*17.*n.*5.Filiucius *tract.*20.*c.*9.*q.*2.*n.*130.Leander *dict.q.*4.*in fine.*

Quod ego admitto si crimen occultum sit;quia 12
si crimen esset notorium, incurreret irregularitatem ex infamia, non autem irregularitatem peculiarem; quia talis irregularitas non videtur inflicta contra tales in nullo canone: sic cum Diana *d.tract.*2.*de irregularit.p.*4.*ref.*39. vbi primam vocat probabiliorem cum Bonacina, & Filiucio;item cum Azorio *tom.*1.*lib.*8.*instit. moral. capite* 11. *q. fin. & cap.*21. *q.*8. & Filiuc. respondet addit *cap. Presbyteros.*

Et quia ex hac distinctione dubitant Doctores, 13
an ficte negans externis fidem, contrahat irregularitatem propriam latam contra eos, qui fictè negant fidem. Existimo respondendum dictam irregularitatem contrahi à negante qui dici occultus iam nequit.

Et sic in eam incurri per doctrinam *textus in* 14
*d. cap. Presbiteros d.*50. quod desumptum fuit ex concilio Ancerano *c.*1. & 2. Vbi etsi tantum loquutio sit de offerente sacrificium Idolis, tamen idem voluisset dicere de fictè negantibus fidem quocumque signo externo; quia postquam dixit *textus* ille, immolantes Idolis ex graui timore, arcendos esse ab ordinibus ait; secus esse de laicis, qui cum clamarent se Christianos esse, vi præcisa coacti sunt immolare, quos ab hac pœna ait eximi; eo quod culpæ immunes sint, & textum illum comprehendere fictos Apostatas ob timorem, qui non sunt à culpa hac, & peccato liberi: ita latè Fagundez *dicto cap.* 17. *n.* 2. Sequutus Thomam Sanchez *d. cap.*25. *lib.*25. *lib.*2. *summ. n.*6.Suarium *de censuris dicta disp.*43.*sect.* 2.*n.* 2. Maiolum *dicto lib.*5. *de irregularit.cap.*34.*n.*2.Viuald. *irregularit. n.*38. quibus addo Leandr. *supra q.* 6. *in fine*, & Farinacium *de hæresi q.* 92. *num.* 73. Sanctarell. *dicto c.*25. *dubio* 1. *n.* 2. & sic tenendū.† Etsi Nauar.*lib.*5.*tit.de hær.in* 1.*edit.conf.* 15
3. *in fine*, & *in* 2. *edit. toto conf.* 8. Castrus Palao *disp.*60. *de censuris puncto* 19.§. 1.*n.*4. & alij pro prima sententia negent,eò quod *in dicto cap. Presbyteros d.* 50. tantum est sermo de immolantibus Idola; vbi etiam fit sola mentio, non de ficte, sed ex metu immolantibus; tamen vere ex animo; & sic de illo textu non posse præfatam irregularitatem desumi.

## ALLEGATIO LI.

An Clerici, qui ob crimen hæresis, aliove enormi ad triremes perpetuos, immurationem, incarcerationem, aut exilium perpetuum condemnantur, veniant prius degradandi realiter, aut verbaliter, seu sufficiat sola depositio, aut suspensio ab ordinum exercitio, & beneficio; ita vt si verberetur à Comite triremium, aut ab alio laico, nulla incurratur censura, & si conferuetur eis exemptio fori, & canonis, aut alterius priuilegij? Et an possit Clericus qui lapsus est in hæresim post pœnitentiam, & abiurationem, exercere suspectos ordines.

### *SVMMARIVM*

1 *Degradatio actualis, & verbalis, quæ? & quid depositio? n.2.*
3 *Clericus formaliter hæreticus antequam tradatur Curiæ sæculari, degradatur, & numero* 4.
4 Cap. 1. de hæret. lib. 6. & num. sequentibus.
5 *Immurandus, seu carcerandus perpetuo Clericus, cur esset prius degradandus? & qua degradatione hodie practicetur num. 6.7.8. & 9.*
7 *Clericus hæreticus, qui non condemnatur ad mortem, sed ad perpetuos carceres, vel triremes, verbaliter tantum degradatur num.* 8. *& 9.*
8 Vrbani IV. Bulla circa degradandos Clericos hæreticos, detrudendos in carcerem perpetuum.
9 *Dispensari solet sæpe cum hæreticis condemnatis ad perpetuos carceres, & in aliis pœnis, vt sub n.10.27. & n.28.*
10 *Casus de facto, in quo Clericus suspensus fuit tantum ab ordinibus, etsi damnatus ad perpetuum carcerem, & triremes.*
11 *Dom. Inquisitor Generalis quibus temporibus agratiet reis S. Officij abreuiando tempus carceris, aut exilij.*
12 *Inquisitores ex praxi nostræ Inquisitionis Hispanicæ nunquam ad triremes damnant hæreticos.*
13 *Degradationis realis, & verbalis effectus differunt, vt n.14.15.16. & 17.*
17 *Degradationis formalis forma* remissiuè, *& n.18.*
19 *Comiter verberans Clericum in triremibus existentem, non incurrit excommunicationem, vt n.20. etsi a ij verberantes excommunicentur, vt hic.*
21 *Hæreticus in absentia condemnatus, Clericus verbaliter degradatus, sit realiter degradandus, si tradatur Curiæ seculari.*
22 *Clericus hæreticus, & si pœniteat, nequit in susceptis ordinibus ministrare sine dispensatione, vt n.23.*
24 *Inquisitor generalis nequit cum Sacerdotibus punitis in S. Officio dispensare, vt missam celebrent; quia sic prohibitum fuit* à Pio V. *anno* 1567.
25 *Degradatio verbalis ob quæ crimina soleat infligi, & ob quæ actualis, & n.26.*
27 *Pœnitentiatorum in sancto officio dispensatio in pœnis, quando fiat? consistit in arbitrio, & n.28.*

AD primam allegationis partem, quæ diu in nostro Consilio ventilata fuit hoc anno 1661. occasione cuiusdam Apostatæ religiosi, qui & si in ordine sacro, nondum tamen Præsbyter celebrauit missas, quique vt confessarius peccata pœnitentium absoluerat aliquoties; fuit quidem dubitatum, numquid damnatus ad triremes perpetuos, carcerem, siue immurationem, veniret degradandus actualiter; vt sic exutus ab omni priuilegio Clericali, nulla ex parte in eum exequentis rigorem, contrahatur inhabilitas, aut censura. 1

Et quia occasione huius dubij solent DD. tractare de differentia inter degradationem actualem, aut verbalem; item depositionem, aut suspensioné à beneficio, aut officio Ecclesiastico; & quod actualis fiat, quando Clericus per sententiam, non solum deponitur, & sic priuatur ordinibus Clericalibus, sed etiam actualiter, & personaliter degradatur, exuitur, & spoliatur ordinibus Ecclesiasticis, vt Albertinus docet *in cap. 1. de hæret. lib. 6. q.14. à n.1.* & quod verbalis degradatio, idem sit, quod depositio, quæ duplex dicitur. Vna terminis pœnæ; & sic idem esse dicatur, ac verbalis depositio. Altera vero quæ non respicit pœnam personaliter, sed est præparatoria ad traditionem Curiæ sæcularis, vt bene declarant idem Albertin. *Repertorium inquisit.* in verb. *degradatio*, vers. *degradatio autem est duplex* Farinac. *de hæresi q.*189. §.2. *à n.*1. videndus idem cum aliis *in praxi q.*8. *n.*72. *& in tit. de delictis q.*19. *n.*49. 2

Et suppositò, quod Clericus hæreticus ante quam tradatur Curiæ sæculari, degradandus est iuxta *textum in cap. ad abolendam de hæreticis* ibi: *Totius Ecclesiastici ordinis prærogatiua nudetur*, vbi glossa, Abbas *antiq. n.*2. Hostiens. *n.*6. Ioan. Andreas. Henrich. Boich. *n.*20. vers. *Clerici*, Ancharran. *n.*4. & *in summario* Anton. de Butrio *n.*1. vers. *si Clericus est degradandus*, Farinac. cum infinitis *d.* §.2. *n.*12. etiam *per textum in cap. excommunicamus* 1. §. *damnati eodem tit.* ibi: *Clericus prius à suis ordinibus degradandus, & in cap. excommunicamus el* 2. §. *damnati* in aliis similibus, & *per textum in dicto c.*1. *de hæret. lib.*6. & per constit. Innocentij IV. editam *anno* 1254. quæ incipit. *Nouerit vniuersitas.* vers. *damnati*, relata per Franc. Pegna inter litteras Apostolicas, & aliam Nicolai III. editam anno 1281. quæ etiam incipit *nouerit vniuersitas*, vers. *damnati vero*, aliam Martini V. editam *anno* 1418. quæ incipit *inter cunctas*, vers. *similiter Clerici*, vt refert Pegna, vbi *supra* cum aliis; inter quos Sanctarellus, Couarr. & Bobadilla, atque idem Farinac. Barbosa *in dicto cap. ad abolendam n.*4. 3

Et in tantum procedere dicant præcitati, & alij, quod si hæreticus pœnitens perpetuo carceri damnatur ante quam illic conducatur, sit degradandus per *textum expressum in d. c.*1. *de hæret. lib.*6. Vbi ponitur forma degradationis, quando Clericus in sacris 4

sacris constitutus pro hæresi, sæculari Curiæ relinquendus est, aut perpetuo immorandus, vt præter ordinarios ibi, & *in d.cap.excommunicamus* tenent Paul, Gharland. *de hæret.q.7.n.1.* vers. *& nota quod Clericus*, Gundisalb. *in eodem tract.q.19.n.3* Rojas *singul.49.n.1.* Decian. *in tract.crim.lib.5. c.42. n.8.* Franc. Pegna *in addit.* ad Eymeric. *in directorio inquisit.p.3.comuent.46.n.220.litt.F.* in verb. *& consequenter.*

5 Vbi dicit quod quidquid alias fuerit de hoc dubitatum, dubitatio fuit sublata ex rescripto *Vrbani IV.* ibi per eum relato, & ibidem in vers. *quod si quis quærat*, vbi ponit rationem, cur perpetuo immorandus, sit prius degradandus, Eymeric. vbi *supra in eodem directorio inquisit.p.3.q.94.* Decian. *d.lib.5.q.43.n.7.§.degradatio*, Farinac. *d.q.* 189.§. 2.*n.*13. cum aliis idem Pegna ita probans, etiam ex const. *Alex. IV.* anni 1258. incipit *quod super* vers. *quæstioni vero*, vt refert inter alias Bullas Apostolicas, *& Repertor.inquisitor.* in verbo *degradatio*, vers. *primo*, & *secundo*, qui & alij per dict. *textum cap.1.de hæretic.lib.6.* ampliant procedere, si pro crimine hæresis Clericus damnetur ad perpetuos carceres, & pro aliis tradit Farinac. *d.q.*189. *n.*14. *&* 15. & cum Campegio contra Franc. qui *in d.c.1.n.2.* vers. *& videtur*, qui tantum admisit in hæretico ad perpetuos carceres damnato.

6 Quibus præmissis, tota difficultas in proposito nostro, an Clericus hæreticus, qui damnatur ad perpetuum carcerem, triremes, aut immurationem, veniat degradandus actualiter, & realiter, sicut degradatur formaliter hæreticus, qui impœnitens traditur Curiæ sæculari? Et ego obiter tangens antequam materias sanctæ Inquisitionis tractarem laconicè *in cap.cum non ab homine de iudiciis q.21. n.9.* in sequentib. verbis rem explanaui ibi: *verum regula, sit, quod Clericus tradatur Curiæ sæculari post factam realem, & actualem degradationem: tamen quando damnatur ad triremes, vel ad perpetuos carceres, & non damnatur ad mortem, tunc practica est, quod non degradetur actualiter, & laudabiliter, sicque ex consuetudine supremi totius Christianæ Reipublicæ, & generalis Inquisitionis Romæ tribunalis, non actualiter, sed verbaliter, tantum degradatur*, vt cum multis comprobat Farinac. *de hæresi d.q.*189. *ni*16. hæc ego.

7 Et confirmatur ex doctrina Vmberti Locati *in iudiciali inquisitor.* in verb. *Clericus n.*4. & in verbo *degradatio n.*3. Campegij *in additionib.* ad Zanchinum *tract.de hæreticis c.*20. *lit.G.* in verbo *pœnas*, vers. *obserua denique*, vbi dicit quod ex benignitate, quando Clericus non condemnatur ad mortem, sed vel ad perpetuos carceres, vel ad triremes, non degradatur realiter, & actualiter, sed verbaliter, vt etiam docet Franc. Pegna *in addition.* ad Eymeric. *in direct.inquisit.p.3.comment.46. num.* 202. vers. *nequis autem putat, & col.2.* vers. *tametsi vero*, vbi dixit, quod licet de iure talis degradatio deberet esse actualis, & non verbalis; quia tamen regulariter solet cum illis dispensari, qui vel in perpetuum ad triremes condemnantur; hoc ideo condemnati ad has pœnas ex benignitate tribunalis, actualiter degradari non solent, sed tantum verbaliter; & testatur ita laudabiliter introductum esse: sequitur Farinac. *supra*, qui addens hodie ad perpetuos carceres damnatos ex consuetudine supremi totius Christianæ Reipublicæ, & generalis Inquisitionis Romæ tribunalis, non actualiter, sed verbaliter tantum degradari, regulariter, referens, quandoque etiam actualiter degradatos fuisse arbitrio sacrę congregationis, quod arbitrabitur. Iuxta delicti acerbitatem.

Et ante illum hoc punctum tractans Salcedo *in* 8
*sua practica crimin. Eccleſiast.* verb. *hæret. c.*114. *in additione lit.D.* verbo *debet degradari*, notando, quod apud antiquos valde dubitatum, & controuersum fuit, an sacerdos, qui ob crimen hæresis in perpetuum carcerem erat detrudendus, prius foret à suis ordinibus actualiter degradandus; & in sequentibus verbis ipse Salcedo ponit decisionem ibi: *sed iam rem definiuit Vrban. IV. summus Ecclesiæ Præsul. rescripto incipit* (consultus) §. *quæstio, vt refert Franc. Pegna ad director. inquisitor. scholio 65.fol.*185. in sequentibus verbis, quæstioni vero qua *quæritur, vtrum constitutus in sacris deprehensus in hæresi, & propter hoc immurandus perpetuo, prius sit ab ordinibus à suo Episcopo degradandus, antequam tradatur huiusmodi pœnitentiæ? Respondemus, quod talis, qui est est perpetuo immurandus prius debet à suis ordinibus degradari; quæ sane degradatio realis, & actualis debet esse, director inquisit. 3.p. in decimo modo terminandi processum fidei fol.*333. Albertinus *in cap.quoniam de hæret. lib.6. in princ. n.* 55. Campeg. apud Zanchin. *in tract. de hæret. c.* 20. *vers. obserua denique. Et licet hæc de iure verissima sint, cum tamen dispensari soleat cum illis, qui in perpetuum carcerem solent condemnari; ideo non realiter, sed verbaliter tantum declarari solent, quod S. Officij benignitas laudabiliter introduxit, vt testatur* Franc. Pegna *dicto scholio* 65. ita Salced.

Quam praxim etiam nouissime confirmat Cæ- 9
sar Carena *de officio Inquisit.2.p.tit.1.de hæresi*, & *hæreticis* §.32 de pœna *Carceris n.*179. *&* 180. ibi: & an Clericus immurandus, sit prius degradandus? Et qualiter? Non leuis est inter DD. controuersia. *Sed breuiter in hac re dicendum talem Clericum perpetuo immurandum, esse prius degradandum, non realiter, sed verbaliter: ita Pegna comment.*46. vers. *& consequitur* p.3. Vbi *quod licet de iure talis Clericus esset realiter degradandus; attamen quia sæpe cum condemnatis ad perpetuos carceres solet, & benignitate S. Officij dispensari; ideo in praxi seruatur, vt degradetur solum verbaliter, sic cum* Sanctarello *de hæresi c.26.à n.2.* & cum dicto Farinacio relata *q.*189. *de hæresi à n.*13. *&* 16. *Vbi de stylo supremi tribunalis*, & cum Zenardo *in summa c.*86. §. *Sed hic nota*, hæc Carena, cuius, & præcitatorum doctrinam propriis verbis volui adscribere, vt liquide iam constet de praxi vsitata vltra dispositum *in dicto capite primo, de hæretic. libro 6.* Vbi de actuali degradatione, sermo habetur.

Verum quia ita in quodam casu antiquo sic pra- 10
cticatum fuisse in nostro consilio, in præsentia nostra lectus fuit casus per quendam secretarium, & in præsẽti dubio Monachi Apostatæ hic relato, etsi damnato ad treremes per annos decẽ, qui dicũtur perpetui, cũ priuatione vocis actiuæ, & passiuæ, etiã perpetua & carcere etiam perpetuo in vno Cænobio suæ religionis, post adimplerũ triremium tempus; nihilominus ad partes, dubio discusso, nec degradandum actualiter, nec verbaliter resolutum sit, sed tantum suspensum manere ab Officio, & ordinibus; sic vt postquam redierit à triremibus, ac dispensatus, ipso iure habilis recuperet honores antea possessos, & in sancto Officio carcer perpetuus, sit tantum trium annorum, & irremissibilis non porrigatur vltra decem.

Et hoc pacto immuratio perpetua accipiatur 11
iuxta

iuxta quotidianã praxim,vt quotidie in hac noſtra Hiſpania D. Inquiſitor generalis diſpenſat abbreuiando tempus ; imo & in totum ſæpius auferendo cum relatione meritorum proceſſus cuiuſque damnati , illis etiam exilia dimittendo, aut minorando,conſulens Conſiliariis in conclaue cunctis ; præcipuè tempore Paſchali vltima die , vacationum in diebus,qui vocantur *gratiarum*,& remiſſionũ.Et Eccleſia,hæretico ad pœnitentiã recepto, ſoleat illum condemnare ad pœnam immurationis,ſeu perpetui carceris, vt colligitur ex Concilio Tholoſano *c.*10.§.*hæretici autem*, cuius verba referuntur à Pegna *p.3.d.comment.46.ſub lit.E.* vbi etiam refert illum inſignem locum Concilij Narbonenſ. *c.*9.verſ.*quamquam vero*, vbi ex Concilio Biterenſi ponit ritum olim ſeruari ſolitum in hac immuratione ; & latiſſime de hac immuratione Pegna , Farinac. *de hæreſi q.*193.*à n.*101. Carena cum Azeuedo *ſupra d.*§.32.*tit.*1. *p.*2. *à n.*173. & iam Rojas allegatus per Dianam *p.*4.*reſ.*24. *tract.* 7. & Carena *ſup. ſub n.* 174. atteſtentur hodie in Hiſpania pœnam carceris perpetui non obſeruari, ſed loco ipſius ſucceſſiuè pœna triremium.

12 Ideo propter dictam varietatem, & quod Inquiſitores poſſint , vbi viſitatur pœnam perpetui carceris mitigare iuxta *textum in cap. vt commiſſi de hæret.lib.6.* Pegna *comment.* 145. *p.* 3. Farinac. cum aliis pluribus *d.q.*193. *n.*104. imo & mutare cum Pegna *comm.* 108. Carena *ſupra n.* 176. niſi ſententia perpetui carceris fuiſſet lata à ſupremo tribunali Cardinalium ſupremorum Inquiſitorum abſque illorum aſſenſu , & licentia , vt notarunt cum Zenardo *in ſumma diuinorum præceptorum tom.*2.*c.*86.*de carcerib. ſancti Officij* §. *quinto noto* , verſ.*dum modo ſententia non fuiſſet lata* , & Cantera atteſtatur *in dicto c.*1.*de hæret.n.*17.in verſ.*& de hoc eſt breue indultum*,ſicut refert , & ſequitur idem Carena *d.*§.32.*d.n.*134.*in fine*,in noſtra Hiſpania fieri ex ſpeciali reſcripto Papæ,quo Inquiſitoribus conceditur facultas , vt poſſint conuerſos ad triremem damnare , quod nunquam vidi in praxi , nec Valliſoleti , nec in conſilio noſtro , ad quod mittũtur frequenter ex aliis Inquiſitionibus proceſſus hæreticorum ex ſola cauſa hæreſis ad remum damnatorum,ſed vel ad ignem , ſi impœnitentes extent,vel ſi conuerſi ad carcerem cum ſacco Benedicto, ſiue irremiſſibilem, aut perpetuum trium annorum ſcilicet , vel pro minori tempore iuxta qualitatem rei pœnitentis,vt iam alibi dixi, quorum pœnæ mitigantur , vt dictum eſt ſæpius à noſtro Inquiſitore Generali, & non ab aliis Inquiſitoribus inferioribus per dicta etiam *ſupra ſub alleg.* 48. ideo legitimè dicitur introducta praxis adducti dubij *in præſenti alleg.à n.* 1. in cuius reſolutione tot difficultates inter interpretes,viſæ,iam ſedatæ manent.

13 Ad ſecundam allegationis partem, an ſi degradatus ſiue depoſitus verberetur in triremibus à Comite,verberans incurrat aliquam cenſuram,ſeu pœnam ; quia imponit manus in Clericum, illum percutiendo , aut verberando ? Et ſuppoſita differentia ſupra inſinuata in principio huius dubij inter degradationem actualem , & verbalem.

14 Primo ſcilicet, quod verbaliter depoſitus , non traditur Curiæ ſæculari , bene tamen degradatus
15 realiter. † Secundo,quod degradatio realis , priuat priuilegio Clericali, non vero degradatio verbalis.
16 † Tertio, quod actualis , ſeu realis fit cum maiori prorſus ſolemnitate, quam verbalis,de qua & forma DD. *in c.*2.*de pœnit.lib.6.* Vbi dicitur in ablatione vltimi veſtimenti proferendum eſſe ita : *authoritate Dei omnipotentis &c. Auferimus tibi habitum Clericalem;& exuimus te omni ordine,beneficio,ac priuilegio Clericali.* † Quarto in eo quod de- 17
gradatio verbalis poteſt ferri in abſentem incorrigibilem , ſeu contumacem , realem verò minime ; nam hæc præſentiã requirit *ex cap.nouit*,vbi DD. *de verb.ſignif.* de quibus differentiis DD. quos refert Barboſa *in dictis iuribus* , Suarez. *de cenſ. diſp.* 30.Alterius *diſp.*2.*de ſuſpenſ.* Abila *p.*4. *diſp. vnic.* Bonac.*de cenſ. diſp.*4. *puncto vnico* , Leander cum aliis de cenſur.*tract.*4.*de degrad.q.*3.qui *q.*2.ex definitionibus vtriuſque ſatis diſtinguit, ſicut & diſtingunt Sayrus,Filiuc.Caſtrus Palao,Pellizz.Villalob.& alij.*vbi q.*18.dicit duobus modis poſſe fieri degradationem;vno modo iuxta *c.degrad.de pœnis lib.6.*per relata verba. Alio modo,præſente videlicet Iudice laico ; ita vt Iudex Eccleſiaſticus coram eo militem cœleſtem inſigniis propriis ordinum exutum tradat conſequenter Iudici ſæculari cum proteſtatione , quod reſpiciat eum in forum ſuum; efficaciter tamen pro eo intercedendo , ne capitalem pœnam in eum exerceat,vt dixit etiam Sayr. *lib.*5.*c.*22.*n.*13. & alij penes ipſum. † Et formam 18
degradandi verbaliter præter citatos ponunt Eymeric.*in direct.Inquiſ.p.*3.*n.*215.vbi Franc.Pegna *in addit.comm.*49.*lit.D.*Decian.*in tract.crim.lib.*5. *c.*38.*n.*22.inſinuat Farin.*de hær.q.*189.*d.*§.2.*n.*20. qui *n.*22. ponit formam degradationis actualis, & cum quibus Epiſcopis,& Abbatibus cum Pegna , Eymeric.Decian.Albertino, Zanch. Carrer.Gundiſalbo.Rojas,& ex Trid.*ſeſſ.*13.*de reform.c.*4.

Quare poteſt dubitari in propoſito de Comite ; 19
quia etſi reuera percutiens degradatum realiter,aut actualiter, vel depoſitum incorrigibilem , non incurrat excommunicationẽ canonis,*ſi quis ſuadente* 17.*q.* 4. quia degradatio realis , aufert à gradato priuilegium clericale , & priuilegium fori ; ſic vt poſſit talis à Iudice ſæculari capi , & puniri , vt tenent præcitati,& alij DD.ſecus tamen vt incurrat ſcilicet ille , qui degradatum ſolum verbaliter percutit; quia iſte adhuc fruitur priuilegio Canonis; imo & fori,vt docent Suar.*d.diſp.*30.*ſect.*2.*n.*7. Abila *d.p.*4.*diſp.vnica dubio* 2.Leand. *d.tract.*4. *q.*7.Bonac.*d.diſp.*4.*punct.*7.Filiuc.*tract.*18.*c.*8.*q.*13. *n.*193.contra Sylueſt. verbo *degradatio* , qui clarè lectus,& viſus nobiſcum ſentit per gloſſam *in d.c. degradatio*,ſed cum limitatione quã affert Panorm. *in c.ad abolendã de hæret.* ibi Barb.cum aliis *n.*23. & 24.niſi poſt verbalem ſequatur incorrigibilitas; quia tunc etiam perdit priuilegium , vt ſequitur etiam ipſe Leander *d.q.*5.

Tamen in puncto de Comite dicto, Comes Ma- 20
giſtri triremis, Hiſpanicè *Comite de galera*,reſpondeo, vt non incurrat , ſi percutiat Clericum illum verbaliter depoſitum, ſicut percutit cæteros remigantes ex eo fundamento ; quia comiter fungitur ſuo munere,item quia Clericus damnatus ad triremes,cenſetur damnatus ad pœnas,& onera conſequentia ; ſecus ſi percuteret illum ob alias cauſas ; quia tunc incurreret dictam excommunicationem, ſicuti alius quilibet,qui rixando cum illo,percuteret:ita idẽ Leander *ſup.d.tract.*4.*de degrad.* Abil.& Bonac.iam citati,Villalob.*in ſumma tom.*1.*tract.*18. *dif.*12.*n.*6.*de degradat.* in verbis ſequent. ſic tenet ibi,*de lo dicho ſe infiere, que quando el comitre de la galera à cota aun clerigo degradado verbalmente queſta condenado à galeras , no incurre la cenſura ſi le caſtiga, como à los demas remeros,que eneſto haçe ſu officio , y ſolo es executor del Prelado que le con-*

*deno*

*deno que por el miſmo caſo que le condeno à galeras, le condeno al caſtigo, conqueſuelen caſtigar alos remeros,&c.*

21 Quod ſi dubitetur, an hæreticus condemnatus abſens,& in contumaciã,& verbaliter degradatus, (ſicut dictum eſt in differentia fin.) ſi ad manus curiæ ſæcularis deuenerit,poſſit abſque alia actuali degradatione morti tradi: leges Franc. Pegnam *in additionibus* ad Eymeric.*in directorio inquiſit. p. 3.comment.49.n.215.*verſ.*in his verbis*,& pluribus ſequentibus inſinuat Farin.*q.q.189.de hæreſi d.§.2. n.21.*

22 Ad vltimam allegationis partem, cuius tractatio ex dictis infertur, an ſcilicet poſſit Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim poſt pœnitentiam, & abiurationem exercere ſuſceptos ordines? Et quod non poſſit ante ſuſceptam legitimam diſpenſationem, ſaltem ab Epiſcopo docent Præpoſitus *in 3. p.q.5.de irregularit.dubio 7.n.42.* Coninch.*de cenſuris,diſp.10. dubio 7.n.57.* & in verbis ſequentibus Hurtado *diſp.2.de irregularit.dif.3.n.1.*ibi:*Clerici conuerſi ab hæreſi,non poſſunt tamen abſque diſpenſatione aliqua ſuis ordinibus vti, quidquid nonnulli dicent,vt ex eodẽ canone deducitur,* & videtur ſuaderi ex doctrina Suarez *de cenſ.diſp.43ſect.1.n 6.*

23 Vbi aſſerit cum ſupra dictis hæreticis pœnitentibus poſſe Epiſcopos diſpenſare circa vſum ordinum vſque ad Diaconatum incluſiuè;ſecus autem quoad diſpenſationem ſacerdotij.

24 At vero in puncto dubij Diana *p.4. tract.2. de irregularit.reſol.48.*ſub verſ.*notandum*, tenet cum Pegna *in directorio inquiſit. p.3.comment.* 175. & cum Sanctarello *in tract.de hæreſi c.25. dub.1.n.3. & 6.*aſſerentibus Pium V.anno 1567. prohibuiſſe Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, quod non poſſit cum ſacerdotibus hæreticis diſpenſare, vt miſſam celebrent; & ſic monet Diana negatiuam ſententiam eſſe tenendam;& ſunt videndi Suarez *d.diſp.30.de cenſur.ſect.1.n.22.*Palaus *diſp.4.decenſ. puncto vltimo n. vltimo*,Pellizz.& alij, quos refert Leander *de cenſ.d.tract.4.q.17.* dum agunt de illo dubio,*An degradatum. actualiter, & realiter poſſit Epiſcopus in ſuum priſtinum ſtatum reſtituere.*

25 Igitur,quia poteſt ex dictis dubitari pro quibus criminibus degradatio actualis,ſiue realis, aut verbalis poteſt imponi;de quo aliquid *ſub alleg.49.in fine.* Iam nunc dicendum eſt cum Nauarro *in manuali c.27.n.248.*Hẽriq.*lib.3.ſumm.c.45.n.5.*Abila de cenſ. *dubio 3.ſupra p.4.diſp.vnica*,Molina *de iuſt.tom.4.diſp.49.tract.3.n.14.*Bonac.*diſp.4.punct. vnico n.6.*Pellizz.*tom.2.man.regul.tract.7. c.3.ſect. 4.n.124.*Leand.*de cenſ.tract.4. de degradat. q.12.* crimina, ob quæ ſolet infligi verbalis degradatio eſſe adulterium, concubinatum diu continuatum, & notorium poſt monitionem, ſimoniam notoriam, ſtuprum furtum,periurium, homicidium,&

26 alia huiuſmodi.† Sed crimina,quæ degradationem actualem merentur, eſſe homicidium qualificatũ, crimen hæreſis, Sodomiam ſæpius exercitatam, falſationem literarum Pontificis, contumeliam, vel iniuriam in proprium Epiſcopum, vel alia ſimilia, de quibus præcitati,& Leander *q.131.*Sayrus *lib.5.c.vlt.n.26.*

27 Quod ſi pro complemento primæ partis alleg. iterum dubites intra quantum tempus ſoleat diſpenſari in carcere perpetuo,ſiue ab Inquiſitoribus, vbi practicatur,aut in inquiſitione generali Romana,aut apud nos Hiſpanos à D.Inquiſitore Generali. Reſpondetur certam non dari regulam,ſolum tamen eſſe relictum arbitrio prædictorum ex doctrina Simanch. *de Cathol.inſtit.tit.16.n.20.* quem ſequitur Pegna videndus *in addit.*ad Eymer. *comment.108.p.3.*verſ.*quæſitum ſcio*,Zanard.*in ſumma ſupra §.ſexto noto*, qui dixit ſolere poſt triennium Inquiſitores cum ordinariis diſpenſare. Poſt octauum vero annum cum condemnatis ad carcerem perpetuum irremiſſibiliter, & facilius cum vltramontanis,quam cum Italis ſolere diſpenſari, tradunt Farin.*de hæreſi q.193. n.107.* & cum Azeuedo Cæſar Carena *p.2.de offic.inquiſ. tract.1. de hæreſi d.§.32.n.178.* † Qui cum eodem Zenardo § *ſexto* 29 *dico in fine*,Addit.Inquiſitores non debere diſpenſare in carcere perpetuo cum comdemnatis ad illũ poſt grãdem pertinaciam, & diſputationes longas, niſi conſulto prius ſenatu Romanæ Inquiſitionis, quod apud nos ſolum pertinet ad dictum Inquiſitorem generalem,qui,conſilio conſulto, ſolet diſpenſare in primo caſu facilius, hoc eſt, vt carceres irremiſſibiles reducat in primo anno ad perpetuum, qui eſt annorum trium, & hunc tranſacto anno,ad breuius tempus. In ſecundo autem caſu difficulter moderat carcerem,aliaſue pœnas,& aliquando vidi plene irremiſſibilem pœnitentiam à quodam pœnitente fuiſſe impletam Valliſolati vocato *Carrion.* Alia tradit Carena videndus *ſub d.n. 174.181.& 182.*

## ALLEGATIO LII.

An frangentes carceres S.Officij, aut alterius Iudicis, ſint damnandi, tanquam confitentes,vel ad mortem, aut ad alias pœnas? Et quid quando ſolum detenti ſunt in Palatio, hoc eſt carcere medio, aut latiori,ſi fugiant, hoſtio perfracto? Et an fugiens à carcere, ibi pro pœnitentia aſſignato habendus ſit pro relapſo? Et quid, ſi ſe ſub tali pœna obliget ad pœnitentiam peragendam?Et an ſola fractura, abſque conſpiratione, ſit pœna capitali coërcenda?

### *SVMMARIVM.*

1 Præmiſſum ad quæſtionem.
2 *Carceris effractio à reo facta aliquando grauat magis,quã delictũ, ob quod eſt incarceratus.*
3 *Carceris effractio pœna de iure aliquando eſt capitalis,& n.4.Sed qualiter intelligatur talis pœna capitalis à n.6.*
4 L.1.ff.de effractor. carcer à n.5.& n.12.& 13. L. in eos C.de cuſtodia reorum,& à n.5.& 6. & 12.& 20.& infra ſub alleg. 53.
5 *Carcerem frangens, qualiter habeatur pro confeſſo in delicto,& à n.6.& de praxi S.Officij à n.7.& n.9.*
7 *Hæreticus frangendo carceres S.Officij,& ab eis fugiendo, quare tantum extraordinarie puniatur, vt n.8. & non capitaliter; & n.11.*
8 *Fugientes è carcere S.Officij, aut frangentes illos,ſolent flagellari,etiam ſi ſint nobiles, dum fiat intra eoſdem carceres,& n.10.& 11.*
9 *Confeſſus delictum intelligitur reus ſancti officij, qui fugit è carcere, ſed non qui non fugiendo cœpit tantum carceres frangere,vt n.10.contra* Dianam, *n.11.& n.15.*
12 *Fugientes è carcere fracto, ſed iterum ſe præſentantes,*

*tantes, benignius sunt puniendi.*

13 *Fugiens è carcere medio, hoc est è Domo Prætoris, aut è carcerare latiori S. Officij, non secreto, potius est vt extraordinariè puniatur, vt n.* 14.

14 *Pœnæ molendæ sunt potius quàm exasperandæ.*

15 *Frangens, (& fugiens) carceres vocatos* de la penitençia, *vbi reconciliati hæretici instruũtur in fide, & purgant, tantum arbitrariè puniuntur ab Inquisitoribus, habita distinctione inter vilem, & nobilem, & de ratione n.* 16. *&* 17.

17 *Impœnitentes potius dicuntur fugientes è carcere pœnitentiæ, quam Relapsi fallit, vt numero* 19.

18 Dominus nullus membrorum suorum est.

19 *Reconciliatus non obseruans, nec adimplens pœnitentiam sibi iniunctam ab Inquisitoribus, aut illud faciens, an habendus sit, vt relapsus qui vt liberetur debet probare pœnitentiam impleuisse, ibi.*

29 *Carcerem effrangens cum conspiratione aliorum acrius punitur, quàm sine tali conspiratione, vt n.* 21.

1 DVBIA hæc, & alia explananda *alleg. seq.* ad materiam, de qua loquimur, non sunt difformia, & si non multum apta; sed quia conducunt ad pœnam carceris, de qua *alleg. præced.* imo rei semel incarcerati teneãtur, vt mancipia persistere, donec eorum delicta examinentur, vt docent DD. ac apparet ex sequentibus. Ideo præmissis dubijs, an fugiẽs è carcere fracto, videatur fateri delictum, & tanquam confessus, sit damnandus; item & effrangens carceres, mortis pœnam incurrat, descendam ad fugientes è carceribus S. Inquisitionis.

2 Ad primum igitur dubium, non est eadem Doctorum in iure sententia: Nam plures existimant capitalem esse pœnam eorum, qui carcerem effringunt, & euadunt, *vt in l.* 1. *ff. de effract.* quia ex sententia iuris consulti, puniendi sunt amplius illi, qui effractis carceribus, effugiunt, hoc est grauius, quam causa exposcit, ob quam in carcerem missi fuerunt; quia licet ob leuẽ forte causam, carceri essent inclusi: tamen effracturæ carceris crimen, & fugæ, graui pœna coërcendum esse, cum per se tale delictum effracti carceris pœnam mereatur; & sic pro secundo dubio, quod pœna infligenda sit capitalis; hoc est mortis, & vltimi supplicij docent Marsilius *in* §. *attingant. n.* 36. Bosius *tit. de carcerato n.* 5. ibi: *maxime quia leges loquuntur de capite naturali*,, Plaza *in epitome delictorum c.* 10. *num.* 36. Duarenus *ad titul. de effractoribus*, & alij, quos refert Farin. *tit. de carceribus, & carceratis q.* 30. *n.* 3. probantes ex verbo *suplicium*, & verb. *capite puniendos in d. l. ff. de effractorib. l. limites* §. *eius fugam ff. de re militari l. si quis* 38. §. *miles de pœnis.*

3 Et Faquineus *lib.* 9. *controuers. c.* 64. *in fine*, his adstipulatur; eo quod qui carceres effringunt; Maiestatem ipsius Magistratus contemnunt; & quia plerumque constitutionibus cauetur hoc crimen mortis pœna mulctandum.

4 Qui etiam videndus *cap.* 65. *& cap.* 65. Vbi agit de conciliandis *d. l. in eos tantum* vult puniendos esse eos, qui carceri mancipati conspirant, vt ruptis vinculis, & effracto carcere, aufugiant; & vt sic habeatur pro confesso.

5 Quare quoad nos tractantes materias sanctæ



Inquisitionis poterit dici cum Zanchino *de hæret. c.* 10. *n.* 8. & cum eius additionatore Campegio *in addit. lit. D.* & Mascardo *de probationib. conclus.* 820. carceratum scilicet pro hæresi, fugientem, pro conuicto habendum, & tanquam hæreticum damnandum, vt refert Diana *p.* 4. *tract.* 7. *res.* 15. *in principio.*

Sed quia in puncto etiam iuris per *dict. l. in eos* 13. *ff. de cust. reor.* vbi *glossa* in verbo *puniendi* non appareat; videaturque referendum fugientem ad pœnam eius criminis pro quo erat carceratus, vt sic habeatur tantum pro confesso, vt sequuti sunt Bart. ibi, *& in tract. de carcere*, Angel. *de maleficiis* in verbo *quod fama publica n.* 82. Marsil. *in d.* §. *attingam. n.* 44. Grammat. *con* 57. *n.* 3. Menoch. *de arbitr. casu* 301. *n.* 5 *& de præsumpt. lib.* 1. *præsumpt.* 89. *n.* 45. Rolandus à Valle *conf.* 7. *n.* 8. *lib.* 1. Mascard. *de probat. conclus.* 266. *n.* 1. *& conclus.* 498. *n.* 16. Franc. Beccius *conf.* 70. *n.* 13. imo & dictam pœnam capitalem, de qua *in d. l.* 1. *ff. de effractorib.* de mitiori accipiendam esse puta exilij, seu amissionis ciuitatis scripserint Petrus Dueñas *reg.* 393. *in* 9. *limit.* Vrsil. ad Afflict. *dec.* 404. *n.* 16. Bursatus *conf.* 346. *n.* 32. *lib.* 4. & alij, quos sequitur Farinacius vbi *supra n.* 4. Ludouic. Peguera *dec.* 1. *concilij Cathalon*, probantes etiam *ex textu in l. interpretatione ff. de pœnis*, & ex vulgari doctrina *glossa in l.* 1. *C. ne Christianum mancipium*, & dicentes etiam non obstare verbum *supplicium d. l.* 1. *ff. de effractorib.* quod mortem tunc significat, cum adiicitur *vltimum*, vt *in l. vltimum ff. de pœnis*, vel *summum*, vt *in l. capitalium ff. eodem*, & sic etiam *ex auth. de collat.* §. *prohibeamus, & facit* §. *fin. d. l.* 1. *ff. de effractorib.* in illis verbis tenuioribus ex hac causa: *non vltra operis publici pœnam honestioribus, non vltra relegationis irrogandam esse*: quæ verba etsi vt contrarij sentiunt, non de carcerum effractoribus sumantur, sed de furibus, qui effringunt, vt latrocinentur, sicut patet ex verbis antecedentibus; nihilominus à proposito non deuiant.

Vbi infertur ad praxim Sancti Officij, vt fugiens, siue effringens carceres, non veniat puniendus capitaliter in vltimo, aut summo supplicio per hoc factum, sed extraordinariè & arbitrariè; quia in tali casu præsumitur reum fugisse carceris tædio, aut metu falsorum testium, vel ob timorem tormentorum, & non quia haberet errorem in intellectu ita docent Simanchas *de Cathol. instit. tit.* 16. *n.* 23. Ioan. Rojas *de hæret. p.* 2. *assert.* 15. Sousa *in aphorism. Inquisit. lib.* 2. *cap.* 26. *n.* 37. qui *num.* 32. dicit arbitraria pœna puniendum; & sic Pegna refert practicari in verbis sequentibus: *Qui dum custodiretur pro hæresi, è carceribus effugit, consuetudine potius, quam lege aliqua receptum est; præsertim in Hispania, vt si honestior is, qui fugit, vt si nobilis, Doctor, religiosus, aut alias honorabilis, ciuis custodiatur artius, & durius puniatur; quod si vilis sit, publice verberibus flagellandus, & causa hæresis in suo statu permanens tractatur, quamquam, & aliis pœnis arbitrariis puniri possunt, in quo mitius est agendum cum illis, qui custodis negligentia euaserunt*: ita Pegna, & post illum Paramus, *lib.* 3. *q.* 4. *à numero* 72. Sesse *tom.* 4. *decisione* 471. *numero sexto*, Diana *dicta p.* 4. *tract.* 7. *res.* 15. Ioseph Aldrete *de disciplina tuenda lib.* 2. *capite octauo, numero vigesimo quinto*, Cantera *in suis quæstionibus crimin. capite*, 9. *de furtis numero trigesimo septimo.* † Vbi quod viles personæ flagellantur, & in vers. in Officio S. Inquisitionis,

addit quod in hoc casu crederet, etiam nobiles personas esse, saltem in carcere flagellandas; & quod ipse vidit Clericum flagellari publicè per viam; licet honestius sit, quod hoc fiat in carcere, vt dicunt P. Massin. *in praxi Sancti officij p. 9 assert. 25.* Cæsar Carena *de officio inquisit. p. 2. tit. 17. de diuersis delictis §. 21. de frangente carcerem n. 75.* Legendus *à n. 79.*

9 Et sic etiam in sancto officio practicatur, quod fugientes, fracto carcere, habentur in iure pro confessis de criminibus, ob quæ detinenbatur; & absentes in eorum pœnas condemnantur, vt dixerunt fere omnes DD. qui de hac materia tractarunt, inter quos Godofred. ab Auo *in praxi, & theorica crim. §. fuga, carceribus effractis à n. 2. & in praxi reatuum q. 13.* & sequent. Grammat. *vot. crim. 37. n. 1.* Viuius *lib. 1. commun. opinion. 119. & seq.* Clarus *§. fin. q. 12.* vers. *tertio autem modo,* Portoles ad Repertorium Molin. super ritibus, & obseruantiis Regni Aragon. in verbo *fractor. à n. 8. p. 2.* Vbi id ampliat, vt procedat etiam in carceratis, qui cœperunt frangere carceres, sed non potuerunt aufugere.

10 Quod in hoc secundo casu non crederem ita practicandum, cum potius praxis sit, vt flagelletur intra carceres, aut aliter extraordinariè puniatur, incipiens frangere, vt aliquando vidi Vallisoleti, vbi fui Fiscalis, & Inquisitor, vt sentit Carena, vbi *supra numero 71.* & in primo scilicet casu, quando reus aufugit, & absens est, procedere existimo iuxta formam *cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* procedendum ad puniendos reos aufugientes in pœna ordinaria delicti, ob quod carcerati forent, nempe, vt hæreticus ob hæresim mancipatus, carceribus, si fractis illis, aufugiat, absens non statim, vt hæreticus sit condemnandus, nisi de hæresi esset in processu conuictus, sed citatur, & vbi non compareat, excommunicatur, & per annum insordescens, hæreticus declaratur, & eius statua comburitur: quam praxim probant Sousa *in aphorismo inquisitor. lib. 1. dicto c. 20. dict. n. 37.* vbi plures allegat, & mirifice declarauit Paulus Garcia *in suo tract.* vulgo *orden. de processar. fol. 63.* in vers. *base de aduertir* vsque ad illud: *y restituieron los bienes que por ella se le auian confiscado,* vt refert integre Carena *sup. dict. tit. 17. §. 21. n. 72.* Vbi addit quod quamuis D. Garcia videatur loqui de eo, qui aufugit è carcere sibi assignato, ad adimplendas pœnitentias (de quo infra) attamen eandem rationem dicit militare, in aufugiente è carcere sibi dato ad custodiam. † Et sic Diana *dict. resol. 15. tract. 7. p. 4.* in vers. *notandum* cum Sousa *dicto num. 36.* Rojas *n. 185.* Pegna, & aliis vbi *supra,* scribit quod licet detentus in carcere pro crimine hæresis, si aufugiat, nec pro confesso, nec pro conuicto habeatur; tamen; vt resultet contra ipsum, non solum indicium ad torturam, sed si non compareat ex tali indicio cum aliis adiuncto, possit citari ad comparendum, etsi non compareat, possit condemnari, notat etiam cum Sesse, vbi *supra,* & Carena *dicto §. 21. n. 73.* præstat rationem cum Paramo *de origine inquisit. dicto lib. 3. q. 4. numero 72. & 73.* ex benignitate sancti Tribunalis Inquisitionis, quod non statim præsumit fugientem hæreticum formalem, cum possit esse, quod aufugerit (vt iam dictum est,) vel tædio carceris, vel metu tormentorum, vel ex similibus causis.

11

12 Itaque si contigerit, quod fugientes è carceribus, eis fractis, iterum à Ministris capiantur, tunc tantum sit extraordinariè puniendi, & regulariter ictibus funis, vt de praxi *Domini Mediolani* testatur Clarus *dicto §. fin. quæst. 12.* vers. *tertio,* quem sequitur Carena, *dicto §. 21. p. 2. tit. 13. numero 74.* Vbi addit quod si aufugientes sponte redierint, posse esse locum benignitati ius dicentium, & hos sic aufugientes in potestate iustitiæ reuersos puniri posse extraordinaria pœna sic cum Ferdinando de Otero *in diuers. iuris quæst. p. 3. q. 119.* vers. *ego vero,* Cantera *dicto numero 37.* vbi quod viles personæ flagellantur; Farinac *in praxi dicta quæst. 30. à num. 8.* Sousa *supra num. 32.* & Carena, qui *addit numero 76.* Refert ex Farinacio *de hæresi q. 193. §. 2. numero 138.* vers. *& rursus vide Bullam Pij V. si de protegendis* fugientem ligari etiam dicta Bulla, & ex doctrina Bossij *in tit. de captura à num. 17.* & iuxta distinctionem relatam, possunt intelligi conciliationem legum *in dicta l. 1. ff. de carcerib.* cum *dicta l. in eos ff. de custodia reorum,* quatenus contra fugientes, ruptis carceribus, duplex pœna statuitur, nimirum capitis iuxta Vlpianum *in dicta l. 1. & alia,* quod pro confessis habeantur; etsi Fachineus nec hanc, nec aliam admittat, *d. cap. 66. lib. 9.* cum Alberico, Bossio, Angelo, Bertazolo, Menochio, Mascardo, Farin. & Marsil.

Ad secundam allegationis partem, quando 13
quis non in carceribus detinetur, sed in prætorio, vel alio honestiori, loco, & inde aufugit, foribus perfractis, non desunt qui existiment, vt plectendus sit, quemadmodum; qui effracto carcere, euadit iuxta tenorem *dictæ l. 1. ff. de effractorib.* ex iusta quidem iuris interpretatione, cum nihil referat, an frangentur carceris fores, vel Prætorij, aut alterius Domus, quæ pro carcere assignata est; siquidem eadem inter vtrumque casum videatur militare ratio; & sic idem ius; sed cum domus Prætorium, Iudicis, loco carceris habeatur, vt lex imposita sit rebus, & non verbis, videtur vt effugiens, capitaliter puniendus veniat, & per consequens in sancto Officio cum aliquis reus aufugit à carcere medio, hoc latiori, vel à carcere pœnitentiæ, sit pœna ordinaria puniendus ex iam supra adductis.

Sed quia in pœnalibus non fit extensio, cum 14
odia restringenda sint, & interpretatione moliendæ sint pœnæ potius quam exasperandæ ex vulgatis iuribus, & lex quæ acriorem pœnam capitis imponit, solum loquatur contra illos, qui carceres effringunt publicos euadendo: sequitur, vt in hoc dubio, veniat puniendus effugiens arbitrarie, nec rigidè, vt post alios tenuit Iason *in repet. leg. admonendi numero 174. ff. de iure iurando,* Boher. *decisione 215. numero decimo quinto,* Menoch. *de arbitr. casu 301. numero nono,* Dueña *regula 392. in 4. ampliat.* Farinacius cum pluribus aliis *de carceribus, & carceratis dict. quæstione 30. numero quinquagesimo,* Fachin. *dicto libro 9. controuers. cap. 67.* qui contrariam sententiam sequutus in primo huius allegat. casu, hic hanc mitiorem amplectitur; & sic per eadem fundamenta, & Clarius per suprà hic adducta in difficiliori casu, debet in sancto Officio practicari cum illo, qui aufugit de carcere, qui vocatur *de la penitençia,* vbi solent rei sancti Officij iam reconciliati adimplere pœnitentias, de quo in vers. *ad tertiam* statim sequenti, & aliquid *supra hic sub n. 10. 11. & 12.*

Ad

15 Ad tertiam alleg. partem, an fugiens è carcere sibi pro pœnitentia assignato, habendus sit pro relapso? Et quamuis Aucharran. *in cap. vt commissi §. nec non de hæret. lib. 6.* & ibi Archidiac. Ioan. Andr. & Dominic. pro relapso habendũ esse respondeant, quorum sententia potest vallari ex fundamentis acrioris sententiæ positæ *hic à n.* 1. & in vers. *ad secundã*. Tamen etiã ex dictis pro benigniori, & arbitraria pœna de frangẽtibus carceres, & ab illis euadentibus, in isto casu superiori ratione tenendum est, vt non nisi arbitrariè veniat puniendus, sicut qui fugit de carcere sibi assignato ad custodiam, qui vt diximus, si fugiat, pendente processũ, si honestior sit, diligentius custoditur, & durius punitur; si vero sit vilis, fustibus cæditur, vti in praxi attestantur Simanchas *de Cathol. instit. tit. 6. n.* 23. Farinac. *de hæresi q.* 193. *n.* 138. *qui & n.* 138. & Simanchas *n.* 24. Pegna *comment.* 146. *in Eymeric.* vers. *verumtamen contraria*, Cæsa Carena *de officio inquisit. p.* 2. *de hæret. pœnit. tit.* 2. §. 4. *n.* 18. *& 20.* docent
16 ex eo. † Quia relapsus non est, nisi qui in hæresim labitur, quod non contingit in fugiente è carcere, qui nullam hæresim fuga committit; & quod ita in tribunali Sanctæ Inquisitionis Romanæ seruatur in praxi, & apud nos etiam video.

17 Nec obstat dicere ex iam dictis, quod fugiens è carcere S. Officij, in quo erat ex delicto hæresis, est habendus pro hæretico impœnitenti, quandiu in fuga permanserit. Tamen, quia hoc procedit iuxta terminos *d. cap. cum cum contumacia*; sic vt si compareat, possit ad pœnitentiam admitti, Pegna, vbi supra vers. *itaque quandiu*, Riminald. Iunior *cons.* 150. *n.* 25. Menoch. *cons.* 82. *n.* 127. *&* 132. Farinac. *supra n.* 136. in fine, Carena *dicto* §. 4. *n.* 19. de quo infra latissimè *p.* 2. *alleg.* 9. vbi latissime, aduersus quem si comprehendi, nequeat procedi vti contra confessum, & impœnitentem, suadetur ex dictis, & tenent Simanch. *supra, & in enchirid. tit.* 26. *n.* 5. *& in annot. ad Zanchin. c.* 8. Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 185. Ludouicus à Paramo *de origine sancti officij lib.* 3. *q.* 4. *de ordine procedendi n.* 72. idem Carena *n.* 21. vbi commendat de hac re *dict. const. Pij V. de protegendis*, vers. *quique carcerem*, qui n. 22. cum Pegna, Farin. & Simanch. supra addit proximè dicta de fugiente ex carcere sibi ad pœnitentiã dato extendenda esse ad omnes, qui alias quascumque pœnitentias non obseruant: nam magis hi impœnitentes dicendi sunt, quam relapsi.

18 Quare si contingat, vt quis sub pœna relapsi se obliget ad pœnitentiam peragendam, adhuc non incurret fugiendo è carcere in eam ob non obseruantiam pœnitentiæ; eo quod nullus est Dominus membrorum suorum, nisi quatenus leges permittunt per illa, quæ dixi *sub cap. ex rescripto 9. de iure iur.* & DD. per textum *in l. liber homo ff. ad leg. Aquil. in terminis* Pegna *dicto comment.* 146. vers. *& quamuis*, Cæsar Carena *dicto titulo* 2. *p.* 2. §. 4. *numero* 24. Vbi addit Doctores Placentin *in casu Placentino post iudiciale locati* vers. *at hoc nihil est fol.* 460. Menoch. *cons.* 82. *numero* 113. *lib.* 1. vbi adducit plura in terminis huius materiæ.

19 Notat vero Carena supra numero 23. ex sententia Calderini in cap. litteras de præsumpt. quem sequitur Repertor. in verbo *pœnitentia*, vers. *sed posset queri*, & Pegnæ *dict. comment.* 146. vers. *sed Calderinus*, quod vbi non est obseruantia pœnitentiæ iniunctæ, siue deinde illa non obseruantia consistit in omittendo, siue in committendo, oritur vehemens hæresis suspicio, vt si iniunctum fuerit reo, quod communicet bis in anno, & ipse per plures annos non communicauerit, vel iniunctum fuerit, ne hæreticos amplius receptet, & ipse aliquos postea receptauerit; tum tales habendos esse, vti relapsos secundum distinctionem Calderini; & postremo *numero* 25. ex doctrina *leg. in bello §. factæ ff. de captiu. & postlim. reuers. & cap. cum in iure de officio deleg.* docet quod alleganti se adimpleuisse pœnitentias sibi iniunctas, incumbit probatio; quoniam implementum pœnitentiæ est quid facti nec facta præsumi, nisi probentur, vt alibi dixi, & practicatur quotidie in hoc Consilio, ad quod mittunt Inquisitores testimoniale, quo constat de pœnitentia ab incarcerato impleta, vt liber incidere valeat per alia loca, & oppidos.

Ad vltimam allegationis partem, an sola 20
fractura absque conspiratione, sit pœna capitali coërcenda? & causa dubitandi oritur ex eo quod aliqui senserunt non esse locum pœnæ legibus constitutæ, nisi conspirauerit effugiens cum aliis, qui sunt in carcere ex verbis illis Callistrati *in dicta l. in eos ff. de custodia reor.* ibi: *in eos, qui cum recepti essent, in carcerem conspirauerunt*; quos alij reprehendunt; eo quod Vlpian. *in dicta l. 1. ff. de effractoribus carcer.* in illis verbis: *de his qui carcere effracto euaserint, sumendum supplicium Diui fratres Æmilio Tyroni rescripserunt*, in quibus nulla conspirationis mentio fit: & secundum Vlpian. responderunt Faquin. *dict. lib. 9. contr. cap. 72.* & Bald. *in cons. 32. numero 1. libro tertio*, Marsilius *in dicto §. attingam post numero 46.* de quo videndi Boërius *decisione 215. numero 22.* Dueñas *reg. 192. in limit. 6.* Clar. *q. 21.* vers. *tertio modo*, Roland. à Valle *cons. 7. numero 46. lib. 1.* Menoch. *de præsumpt. lib. 1. præsumpt. 89. numero 45.* cum aliis Farin. *dicta quæst. 30. de carceribus n.* 16. ad vtramque partem agentes, qui veniunt interpretandi ex doctrina mitiori supra adducta.

Sic vt effrangens carcerem cum conspiratione 21
aliorum, acrius puniatur, quam puniretur, deficiente conspiratione, & iuxta hunc intellectum, esse interpretandos Faquin. Bald. Marsil. & Boërium, dicentes etiam capitaliter puniendos, qui solum cum conspiratione, & si carcer effractus non sit per verba sequentia *dicta leg. 1. ff. de carceribus* ibi, *Saturnius etiam probat eos, qui de carcere eruperunt, siue effractis foribus, siue conspiratione cum cæteris, qui in eadem custodia erant, capite puniendos.* Quæ verba etsi admittas disiunctiue, quasi vnum sufficiat, adhuc debeant interpretari de pœna exilij, triremium, & vapulationis, vt supra explanata est *dicta lex 1.* aut quod dictio *vel*, non sonet, nisi vt dictio *&*, coniunctiuè, vt explanant Farin. & alij, ac refert idem Faquin. nec ex tali facto, tantum vnquam visum fuit reum concitantem fugam cum aliis punitum esse pœna mortis.

## ALLEGATIO LIII.

An pœna fracti carceris teneatur is, qui iniuste fuit coniectus incarcerem? Et an Iudex siue Inquisitores, quorum arbi-

trio pœna remissa est, possint imponere mortis pœnã? Et an eximens iniustè captum, vel in carceribus detentum puniendus sit? Et an si fugiens, fractis carceribus, & statim se præsentans Iudicibus supremis, seu supremo Tribunali, sit nihilominus puniendus?

*SVMMARIVM.*

1 *Carcerem frangens, iniuste incarceratus, solet nihilominus puniri, vt n. 2. sed quando non puniatur n. 6.*
3 *Cives debent esse prompti ad obedientiam præstandam, sed vt n. 5.*
4 *Iudici de facto resistenti solet licite, vt n. 16. & 17.*
5 *Resistentia quæ vt priuato sit Iudici, aut officiali, non censetur facta in contumeliam eiusdem Magistratus, & n. 16.*
6 *Innocentes pœnam effracti carceris non incurrunt, si non seruato iuris ordine, incarcerãtur, vel si probabiliter metuant morti damnandos quid in sancto officio n. 7.*
8 *Pœnæ arbitrium positum in Iudicibus, potest extendi vsque ad mortem, iuxta acerbitatem criminis & n. 9. Quid de Inquisitoribus n. 10. Vbi plures leges intelliguntur*, remissiuè.
11 *Eximens de carcere iniuste captum, non punitur: num. sequentibus, & de casu speciali n. 13. aliter si iuste, vt n. 14. 15. & 16. vbi explanatur.*
12 L. 1. §. offilius ff. ne quis eum qui in ius vocatus est.
13 *Salmanticæ visum fuit non incurrere censuras frangentes carceres Iudicis scholastici, & eximentes quendum incarceratum familiarem Collegij Conchen.*
16 *Resisti potest Iudici solum quando notoriè iniuste aliquid facit, aut tentat, & n. 17.*
17 *Carcerem frangere licet quando notoria iniustitia constat, non tantum incarcerato, verum & cognatis, vicinis, amicis, & extraneis.*
18 *Frangens carceres, & præsentans se corporaliter coram supremis Iudicibus, non punitur: idem in sancto officio Inquisitionis n. 19.*

1 AD primam alleg. partem, an pœna fracti carceris teneatur is qui iniustè fuit coniectus in carcerem? Et quia in hoc puncto potius est obscuritas, quam contrarietas Doctorum: nam cum pro affirmatiua sententia adduci soleat, *l. in eos ff. de custodia, & exhibit. reorum*, de qua sub alleg. præced. latè, quatenus ibi Callistratus scribit eos esse puniendos, qui cum in carcerem recepti essent, coniurationem cum aliis fecerunt, vt fracto carcere, euaderent, vt explicaui d. alleg. vers.
2 *ad vltimam.* † Tamen addit Callistratus puniendos esse, licet innocentes fuerint, & perinde mala docere eos, qui dicunt iniustè coniectum in carcerem, impune posse carceres frangere, & aufugere: sic Marsilius *in §. diligenter n. 50. & §. attingam. n. 37.* Clarus *q. 21. vers. tertio autem modo*, Menoch. *de arbitr. casu 301. n. 14. & de præsumpt. lib. 1. præs. 89. n. 43. & 49.* plures relati à Farinac. *in praxi tit. de carceribus & carceratis q. 30. n. 120.* Grammat. *cons. 51. n. 6.* quorum sententia potest fulciri, eo quod semel captus, existimari debet proprie reus; & sic non posse è carcere fugere; donec à Iudice liberetur: argum. eorum, quæ latissime dixi *sub cap. olim 12. de restit. spoliator.* Vbi de Domino propulsante iniuriam, etiam cum armis. Legendus Amaya cum aliis, vt extendatur *in l. 5. C. de iure fisci à n. 1.*

Et quia cives ad obedientiam præstandam Ma- 3
gistratibus, debẽt esse prompti ex l. veluti ff. de iustitia, & iure c. 2. de maiorit. & obedientia, vbi DD. & Amaya supra pluribus fundamentis à n. 6.

Verum in puncto, quia Iudici de facto proce- 4
denti, licet resistere ex ibi notatis *in d. cap. olim, & per d. l. 5. prohibitum C. de iure fisci lib. 10. l. 10.* Vbi DD. & Amaya cum aliis neothericis aliquid probat ibi *n. 10.* qui cum *à n. 1. & 5.* dicat, vt tandiu officialis, vel Iudex dicatur veretrilis, quandiu iustus putatur, & iuris formam seruat; quia & si verum sit Iudicibus esse parendum, vt ex argumento constat: tamen quando ipsi iustitiæ modum excedunt, aut quando Ministri absque eorum mandato procedunt, cum priuati tunc censeantur, non debeat resistentia, quæ priuato fit, censeri facta in contumeliam eiusdem Magistratus, vt probant Bobadilla *in politica lib. 1. c. 13. n. 16. litt. A*, cum multis Azeued. *in l. 7. tit. 23. lib. 4. recomp.* Farin. *in praxi q. 32. à n. 86.* † Ideo dicendum est ex doctrina Co- 5
uarr. *lib. 1. variar. c. 2. n. 12.* Farin. *de carcerib. n. 12.* Farinac. *de carcerib. n. 131. & 132.* Ripæ *in l. admonendi n. 117. ff. de iure iur.* Dueñas *reg. 393. n. 4.* Faquinei *lib. 9. controuers. c. 71.* & rectius innocentes pœnam effracti carceris euadere, duobus tamen concurrentibus. Primum, si non seruato iuris ordine, fuerint in carcerem coniecti. Alterum, si mortem probabiliter metuant; quia ignoscendum est ei, qui quoquo modo conatur sanguinem suum redimere *per l. 1. ff. de bonis eorum, qui sibi mortem consciu.* Nec Callistratum contrarium dixisse, benè intellectus probant relati: nam quoties liquet de iniusto processu Iudicis, quid mirum, vt ei non pariatur? aliter inquam in dubio; quo in sensu contraria accipiuntur.

Et sic per dicta alleg. 51. poterit dici de incarce- 6
ratis iniuste in S. Officio, aduersus quos non est facile præsumendum, iniustè Inquisitores processisse, qui si ita fuissent, teneri pœna, & peccato: facile suadetur ex adductis in dicta alleg. vbi probatum est, debere illos ad pœnas infligendas reis sancti Officij nimis considerate, & prudenter procedere, illas proportionate imponendo.

Ad secundam alleg. partem, an Iudex, siue In- 7
quisitores, quorum arbitrio pœna remissa est: possint imponere mortis pœnam? In quo dubio, quia sunt nonnulli negantes, & nonnulli affirmantes, & res quidem non sit obscurior. Ego existimo arbitrium Iudicis, aut Inquisitorum esse sumendum ab atrocitate, & acerbitate delicti; ita vt si grauitas postulauerit, arbitrium valeat extendi vsque ad mortem; quia vt patet ex verb. *leg. hodie ff. de pœnis*, valet extendi: *hodie licere ei, qui extra ordinem de crimine cognoscit, quam vult sententiam ferre, vel grauiorem, vel leuiorem; ita tamen, vt in vtroque moderationem non excedat*; & per verba textus *in l. aut facta ff. eodem, & in l. respiciendum d. tit. ibi; respiciendũ esse iudicanti, ne quid durius, aut remissius constituatur, quã causa deposcit, l. & seuer. C. ex quib. caus. infamia irrog. l. quid ergo §. pœna grauior ff. eod. l. nõ omnes ff. de re milit.* quare Iurecõsultus, dũ proposuit delicta *in d. l. aut facta* per verba ibi: *aut facta puniuntur, vt furta cædes q; aut d. & cõuitia, & in fide aduocationes, aut scripta, vt falsa & famosi libelli, aut*

*aut consilia, vt coniurationes, & latronum conscientia, quosque alios suadendo iniisse sceleris, & instar*, postea explanando, qua consideratione ad punitionem esse procedendum, addit, dicta quatuor genera considerandi esse septem modis, scilicet *causa, persona, loco, tempore, qualitate, quantitate, euentu*, quibus satis arbitrij porrectio vsque ad mortem conceditur.

9 Et sic potuerunt iure consulti dictum arbitrium vsque ad mortem extendere; quia delicti grauitas id postulabat *in l. saccularij §. sunt quædam ff. de extraordinar. crim. l. 1. & 2. C. de his, qui latrone occulta, l. lex Iulia §. hodie ff. ad leg. Iul. repetundar.* Quod si grauitas delicti non sit talis, non posse Iudices arbitrari punitionem vsque ad mortem; suadetur ex adductis *alleg.* 51. ob quod iure consulti restrinxerunt Iudicis arbitrium *in l. 1. ff. de iurib. balneariis, & in l. 1. §. expilatores ff. de effractorib.* qui qualitas criminis sic exigebat. Quo temperamento veniunt intelligendi DD. à Maranta relati *disp.* 13. & à Gomecio *lib. 3. var. c. 6. de iniuria*, vbi alios adducit eius additionator Haillon, & à Farinac. *in praxi tit. de delictis, & pœn. q.* 17. *a n.* 34. differtè, & clarè Faquin *lib 9. controu. c.* 65. vbi resoluit præfata, adhibita distinctione, omnē sedari contentionē posse, nec aliter accipiendas esse leges, quæ, vel in hanc,

10 vel illam sententiam afferri solent † Et iuxta præfatam doctrinam D. Inquisitores non procedunt ad relaxandū hæreticum, nisi probato delicto testibus, aut ipsius impœnitentia, & proternitate. Sin autem pœnitentiā egerit, ac demonstret hæresim fatendo, reconciliatur Ecclesiæ, vel si non plene probetur delictum, mitius punietur arbitrarie iuxta dicta hęc *in tract. sæpius ab alleg.* 18. *& alleg.* 39. cū sequentib.

11 Ad tertiam alleg. partē, an eximens iniustè cautū, vel in carceribus detentum, puniendus sit? Et quia DD. sunt varij, & possunt ad vtramq; partē applicari fundamenta relata hic sub vers. *ad primā*; ideo iam proprius, & resolutiuè respondendo existimo distinguendum esse sub forma sequenti; quod vel quis eximit eum, qui capi, vel in carcerem duci non potuit; quia scilicet Iudex non est competens, vel aliam ob causam, & tunc illum, nullā pœnā incur-

12 rere. † Et in hoc casu accipiendum esse Vlpian. *in l. 1. §. Offilius ff. ne quis eum, qui in ius vocatus est ibi: Officilius putat locum huic edicto non esse, si persona, quæ in ius vocari non potuit, excepta est, veluti parens, Patronus, cæteraque personæ; quæ sententia vere mihi videtur, & sane si deliquit, qui vocat, non deliquit qui patronum vi eximit*; quia vt dictū est supra iudici de facto, id est inique aliquid facienti, & cōtra ius permissum, videtur resistere: argum. text. *in d. l. prohibitū*, de qua iam *sub hac alleg. & l. defensionis C. de iure fisci lib.* 10. & quasi vim vi repellere, *l. vt vim ff. de iust. & iure*; & in hoc casu accipiendos esse iudico Bosium *tit. de capt. reorū n.* 4. *& 5.* & ante eum Alex. *in l. sed eximendi ff. ne quis eum, qui in ius vocatus est vi eximat*, Iason *ad l. 1. §. quod Prætor. n.* 12. *ff. eodem tit.* Clar. *q.* 29. *§. sed quid si ille.* Menoch. *de arbit. casu* 301. *n.* 24. Roland. *cons.* 40. *n.* 13. *lib.* 4. Farin. *de carcerib. & carcer. in praxi d. q.* 30. *n.* 113. & licet Vlp. *in d. l. 1. §. offilius* loquatur de ciuili actione ex edicto: tamen eandem esse rationem, quoad criminalium accusationem, docet Fachin. *lib. 9. contr. c.* 0. vers. *& licet*; quia scilicet talis eximens, *non delinquit*; & quia permissum est resistere in hoc casu iudici facienti de facto vim.

13 Et iuxta hanc doctrinam potest accipi doctrina D. Franciscī de Amaya, *qui in d. l. prohibitum à n.* 19. *& à n.* 16. *vsque ad* 40. latissime excusat scholasticos Salmantinos, qui è carceribus Iudicis scholastici eximerunt quendam Familiarem incarceratum absque grauissima causa, quem celeriter condemnauit ad triremes, & ictus spreta supplicatione facta ab omnibus de collegiis maioribus cum promissione detrudendi, exauthoricandi, & exulandi dictum illum Familiarē incarceratum anno 1617. ita vt non incurrerent censuras Bullæ cœnæ, nec Tridentini, nec iuris Canonici, cum adhuc absentem posset condemnare dictus Iudex scholasticus illum Familiarem ex Bulla cœnæ *c.* 16. *& Trid. sess.* 25. *c.* 20. *de reform. & cap. quoniam de immunit. Eccles. lib.* 6. Quibus probatur tales censuras incurri, quando in totum aufertur à Iudicibus Ecclesiasticis posse procedere in delinquentes iuxta verba *cap. non minus* 4. *de immunitate Ecclesiar.* extra ibi: *iurisdictionem etiam, & authoritatem Prælatorum ita euanuant, vt nihil potestatis videatur reliquisse.* Non enim in illo casu impeditam fuisse iurisdictionem Ecclesiasticam Salmantini Iudicis, sed tantum publico carceri illatam fuisse violentiam, & vincula fracta, quod longe diuersum dicit Amaya *n.* 30. nam Iudici non est impeditus vsus Iurisdictionis, & causæ cognitio, nec sententiæ prolatio in casu contumaciæ, & absentiæ, sed tantum fuerit ei materia subtracta, in qua Iurisdictionem exerceret cum excessu; non vero vsus impeditus: nam executio sententiæ, non est Iurisdictio sed extremum Iurisdictionis *ex l. vnica §. is videtur ff. si quis ius dic non obtem.* Diaren. *lib. disp. cap.* 50. Cujacius *lib.* 24. *obseruation. cap.* 25. & ex aliis Amaya.

Vel quis eximit in carcere detentum absque 14
fractione carceris eum, qui poterat quidem in carcerem detrudi, sed per calumniam detrusus est, & tunc potius est, vt pœnam incidat iuxta sententiam Pauli *in l. 4. ff. ne quis eum, qui in ius voc. est vi eximat* in verbis illis: *item si quis eum, qui per calumniam vocabatur, exemerit, constat eum hoc edicto teneri*; quia non est officium eximentis iudicare de iusta, vel iniusta detrusione in carcerem, sed Iudicis, qui calumniatorem puniet, aut si ipse absque accusatore id fecerit, ex officio punietur: ita Faquineus, vbi supra in fine, pro quo faciunt dicta supra.

Et maiori cum fundamento; quando scilicet 15
quis eximit captum iniustè, effringendo carceres: nam si permissum cuiquam non est, etiam innocenti, ruptis carceribus, effugere, vt docent DD. per textum *in dicta l. in eos ff. de custodia, & exhibitione reor.* multominus aliis eximere, sic frangendo carceres permissum censeri debet; & in his duobus vltimis casibus accipiendi sunt Alex. *cons.* 35. *n.* 5. *lib.* 2. Alberic. *in l. 1. ff. ne quis in eum, qui in ius vocatus est*; eo quod eximens, Maxistratus Iurisdictionem contemnit, & vim facit: sequitur Faquin. *supr. sub dicto cap.* 70. Etenim vt contra Iudicis factum possit ab aliquo excarcerato intentari, debuit vtique constare de iniustitia Iudicis incarcerantis; secus quando fuit incarceratio iusta, aut saltem dubia, vt vno verbo ad plura respondit iura D. Francisc. de Amaya.

Quare si notoriè constiterit aliquem iniuste, & 16
indebite fuisse incarceratum, at condemnatum, tunc posse Iudici resisti, cum, vt iam diximus ille de facto procedat, & vt priuatus, præcipue cum agitur de damno irreparabili, vt si forte Iudex tentaret vapulationem infligere, torturam, vel ignominiam aliam homini alias honesto,

aut nobili: nam cum honor,& dignitas ipsa periclitetur, cuius metus viris bonis maior est, quam mortis, vt in l.isti quidem ff.de eo,quod met. caus. l.in eadem ff.ex quibus caus.maior.l.si adulterium, §.fin.ff.ad leg.Iul.de adulter.l.5.& 6.l. fin. in fine tit.13.p.2.l.1.tit.14.eadem part.Eccles. c.20.cum adductis à Bobadilla,lib.2.polit.c.14. n.44.Trentacinq.resol.lib.tit.de defens.resolut.1. n.5.Frehero de existimatio.lib.2.cap.8. ex num.10. Amaya in dicta l.prohibitum n.20.& 21.vbi ob hoc excusat Iudici resistentiam factam, cum Iudex ita procedens dicatur hostili,& tyrannico modo procedere; quia talis executio est similis violentiæ latronum, iuxta ea,quæ tradit Hortens.Caualcan. de brachio Regio 2.p.n.& 66.& 67.

17 Itaque quoties de notoria iniustitia, & iniquitate sententiæ constet,tum licitum esse,non solum, vt incarceratus carcerem infringat, vt dictum est hic,& alleg.51.sed cognatis licere,vicinis, amicis, & extraneis:nam cum alicui se defendere licet, & tertio idem quoque permitti probant DD. per l.3. in princip.l.si quis in seruitute 7. §. fin. ff. de furtis ibi:*parumque referre putat Dominus, an vicinus, an quilibet transiens apprehendat* cap. non in inferenda 13.q.3.ibi: *qui enim non repellit à socio iniuriam,si potest,tam est in vitio, quam ille, qui facit*, vt docent glossa per textum ibi in cap.vltim n.23. q.3.Lucas in dicta l. prohibitum n.12. & Amaya n.39.C.de iure fisci,Farin.in praxi q. 32.n.30.& à n.66. Bobadilla d.lib.2. polit. cap.17.n.176. & cum multis aliis Narbona in l.80. tit.5. lib.2. recomp.glossa 18.à n.57.

18 Ad vltimam allegationis partem, an si fugiens, fractis carceribus, statim se præsentauit supremis iudicibus,sit nihilominus puniendus? & existimo nulla pœna esse puniendum: argum.eorum, quæ dixi sub cap.15.de appellat,& late sub tit.de Clericis Peregrin. quia qui vadit ad superiores non dicitur frangere carceres,vt docent Iacob. de sancto Georgio in l.1.n.9.C.de seruis fugitiuis:latissime alios cumulans Giurba in cons.decis.69.n.19. Fernandez de Otero d.q.19.n.fin.qui allegat Grilland in tract.de hæret. & sortileg. tit. de fuga carcerat, Auiles in suis comment. cap.18. prætor, in glossa *carcel.* n.50. bene loquens, & comprobans cum multis,qu in n fin. vers.*sed ego*, bene declarat quando fugiens dicatur illico ad superiores Iudices confugisse, concludens hoc totum remissum
19 esse prudenti arbitrio Iudicis. † Et Cæsar Carena hanc doctrinam practicari in sancto Inquisitionis officio, si fugiens incarceratus in inferiore Inquisitione, se præsentet nostro supremo Consilio, & D. Inquisitori Generali; & ego practicatum aliquando in eo audiui.

---

## ALLEGATIO LIV.

**An lictores, siue Ministri S. Officij, ex mandato Iudicis,aut Inquisitorum aliquem iustè capiunt,possint resistentem, impune occidere? Seu, an possint vulnerare, vel occidere malefactorem, siue hæreticum fugientem, ne capiatur, si aliter eum capere non possint? Et quid de familiaribus Sancti Officij? Et an si expetitione Episcopi, qui carcerem securum non habet, subditus incarceratus ab Inquisitoribus, frangendo carceres S. Officij, aufugeret, vel tentaret aufugere, sed non potuit, sit tantum ab Episcopo, cuius subditus est, vel ab Inquisitoribus puniendus? Etsi incarceratus in S. Officio ex causa fidei, se occidere tentauit aut inueniatur occisus, eius bona, vt confiscata applicentur fisco? Et in aliis iam adductis casibus de fugientibus à carceribus S. Officij.**

### *SVMMARIVM.*

1 *Officiales iustitiæ non possunt malefactores se resistentes ne capiantur occidere,nisi vt n. 2. 3.5.& 6.l.si seruus C. de his qui, ad Eccles. confug. & n.3.*

2 *Vim vi repellere non licet, nisi seruato moderamine inculpatæ tutelæ.*

3 *Lictores, vulgo Alguacelli non possunt occidere malefactorem aufugientem,contra aliquos n. 5.& 6.Vbi nec vulnerare.*

4 *Aufugiens non dicitur armis se resistere.*

7 *Ministri S. Officij Inquisitionis volentes cum mandato Inquisitorum aliquem incarcerare delinquentem, resistentem,aut fugientem,nec occidere valent,nec vulnerare.*

8 *Hæretici mandati incarcerari numquam se restiterunt voci Ministrorum.*

9 *Familiaris S.Officij incarcerari iniuste mandatus, licite potest, & impune resistere lictoribus,si notoria sit iniustitia,non aliter, aut si esset sub dubio,vt n.10.*

11 *Subditus Episcopi incarceratus de licentia ipsius ob securiorem custodiam in carceribus S. Officij,quos fregerit, valet ab Inquisitoribus puniri & n.12.*

12 *Baronis subditus incarceratus in Regia Audientia,frangendo carceres,valet puniri pœna imposita in tali Audientia aduersus effractores.*

13 *Confiscatio bonorum procedit contra se tentantem occidere incarceratum ex causa fidei, de quo cognoscunt Inquisitores,vt n. 14.& 16. fallit n.15.& quando procederet ex delictis tangentibus fracturam carceris n.17.*

15 *Occidens incarceratus in S.Officio tantum doloris impatientia,aut aliter, non punitur confiscatione, nec si se vulneretur ex conscientia criminis vt n.16.*

AD primam allegationis partem, 1
quamuis Bartol. Bald. Salicetus, & omnes *in l.si seruus C. de his qui ad Ecclesiam confugerũt*,Clarus *in praxi q.39.*& alij relati plena manu à Farin.*in praxi de carcer.& carceratis à n.40.*doceãt officiales publicos posse malefactorem resistentem, ne capiatur, impune occidere summendo argumentum à verbis *d.leg.ibi:sed si armorum fiducia, resistendi animum,insania impellente,conceperit,abripiendi,extrahendique eum Domino, quibus id potest efficere, viribus concedatur; quod si illum etiam confugi in concertatione, pugnaque contigerit, nulla erit eius noxa.*

Tamen,quia, non est efficax fundamentum ad - 2
ductum,

ductum, & in contrarium pugnet iuris ratio; quia non licet vim vi repellere, nisi seruato moderamine inculpatæ tutelæ, de quo *in l.* 1. C. Vnde vi, cum omni iure permissum sit aliquem aggressorem occidere, *l. vt vim ff. de iust. & iu. e, l.* 2. C. *ad leg. Cornel. de sicar.* & DD. per textum *in c.* 2. *de homicidio*, vbi ob quæ talis occisio exculpetur, sequitur nullo modo licere officialibus aliquem resistentem occidere, nisi cum dicto moderamine inculpatæ tutelæ, vt docent Imola *in l. ex consensu* §. *cum qui ff. de appell.* Boher. *dec.* 170. *in fine* Iudocus *in practica crim. c.* 15. *tit. de citat. reali n.* 28. Farinac. *cum aliis d. q.* 32. *n.* 41. Faquin. *lib.* 9. *controuers. c.* 74. Vbi impugnat Amedeum *tract. syndicatus n.* 10. Grammat. *dec.* 41. Bossium *tit. de captura n.* 12. docentes Bartoli, & Baldi sententiam habere locum, licet officiales modum inculpatæ tutelæ excedant.

3 Ad secundum allegationis casum, facilius respondetur; quia cum DD. appetentes excusare lictores, Ministrosque iustitiæ insequentes reos in proxime præcedenti casu quando cum effectu ipsimet malefactores se resistunt, non est occidendi facultas permissa, nec ipsa suadetur *in d. l. si seruus*, in qua fundantur; inde sine dubio respondendum præstat, nec iuri consentaneum esse, nec rationi, vt dicti lictores, seu vigiles, possint, vel occidere malefactorem fugientem.

4 Quia qui aufugit, non dicitur armis resistere, sed pedibus; nõ enim pugnat cum lictore, sed fuga, sibi salutem quærit. Quare cum dicti litores in hoc casu non sint in discrimine vitæ constituti, eueniet vt si fugientem occidant, non videantur seruare moderamen inculpatæ tutelæ, ac per consequens, vt debeant puniri.

5 Vnde licet Bald. *in l. vltim. n.* 5. *C. de exibend. reis*, August. *ad Angelum de malef.* in verbo *fama publica præcedente n.* 54. Grammat. *dec.* 41. Boher. *dec.* 179. *n.* 7. Anton. Gomez *tit. de delictis c.* 9. *n.* 6. *qui ex dicta l. si seruus*, cum Alberic. Bart. Fab. Salyc. & cum aliis dicunt quod in casibus, in quibus Iudex, vel officialis potest capere delinquentem, potest etiam eum occidere, vel vulnerare, si telo se defendat, vel fuga, vel alio modo: sic etiam cum Hypolito de Marsil. Angelo de Aretin. Floro *in l.* 3. *ff. ad leg. Aquil.* & aliis, quibus accedunt Bossius *in tit. de captura n.* 12. & sequent. Plaza, *in epitome delict. lib.* 1. *c.* 38. *n.* 6. Clarus *in* §. *fin. d. q.* 29.

6 Tamen quia ex doctrina proxime adducta, Farinacij longe *ad n.* 62. & aliorum, etiam sub vers. *ad primam* hic, & Suarez tit. *de los emplaçamientos*, verb. *sed attende* n. 26. Faquin. *d. lib.* 9. *controu. c.* 74. Castil. *in l.* 66. *Tauri*, *Nabona in concordia Famil. S. Inquisitionis*, *glossa* 18. *à n.* 34. *ad* 80. qui alios plures refert, Hailion in addit. ad Gomez *d. c.* 9. *n.* 6. illorum sententia non admittitur, nisi seruato moderamine inculpatæ tutelæ, quod in præsenti casu nunquam militare valet; ideo debet hæc secunda sententia explodi, solumque posse admitti, nisi fugiens talis sit, qui possit impune offendi, sicut plerumque banniti possunt, vel mandatum, lictores, aut vigiles habuerint à Iudice, & Magistratu reum capiendi, & ad carceres ducendi, vel viuum, vel mortuum: ita idem Farinac. cum multis *supra n.* 44. Faquin. *d. c.* 74. in fine, & Haillon. vbi supra.

7 Ex prædictis, iam ad Ministros qui cum mandato Inquisitorũ pergunt ad incarcerandũ aliquem reum fidei, infertur minus posse occidere illum resistentem, nec vllo modo fugientem vulnerare, aut interficere; tum quia ipsi sunt Ministri Iudicum Ecclesiasticorum, in quibus lenitas potius, quam seueritas est inspicienda per illa, quæ adduxi *in cap. cum non ab homine de iudiciis*, & alibi; tum quia numquam ad occidendum malefactorem se resistentem, aut fugientem Inquisitores licentiam præstant suis Ministris ad incarcerationem nominatis. Sint autem in aliquo casu eis liceret, forte esset, quando iustificato inculpatæ tutelæ moderamine, nullo modo possent se liberare à resistentia mortem minantis armis sulfureis, alióve telo periculosiori, nisi illum occidendo, aut vulnerando.

Tamen diuina Maiestas, cuius causa tam præ- 8
cipue in S. Inquisitionis officio peragitur, huc vsque ita disposuit, vt nunquam auditum sit in tot, ac ita repetitis incarcerationibus, quæ quotidie fiunt, vllum quidem reum restitisse voci Ministrorum *que sede preso al sancto Officio*, qua sola voce, quasi perterrefactus quisq; reorum, & quasi inermis se subiicit apprehensioni talium S. Inquisitionis Ministrorum.

Ex quibus infero quod si familiaris sancti offi- 9
cij iniuste tradatur torturæ, licite per se, vel per alios defendi possit; sic vt nec per hoc resistentia iudicibus irrogetur, vt si, nulla iusta causa præcedente, vel indiciis, vel criminis suspicione: sic expresse scripserunt Decius *in cap. si quando de officio ordin. n.* 5. Farin. cum multis *in praxi d. q.* 32. *n.* 94. Vbi ampliat pluribus modis Narbona *in l.* 20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recomp. de concordia familiar. glossa* 18. *n.* 61. *vbi n.* 63. admonet familiarem, vt id non intendant pro qualibet vexatione, sibi visa, sed pro illa tantum, quæ manifestè iniusta sit notorietate certa, & indubitabili; ita vt contra leges, constitutiones, vel contra iuris præscripta, captura, vel quæstio, vel mortis executio fieri præcipiatur, vel executioni mandari curetur: DD. per textum *in l.* 1. *ff. ne quis eum, qui in ius vocatus*, Lucas de Pegna *in l. quoties n.* 6. vers. *secundo casu*, & vers. *tertio casu C. de exactorib. tributor. lib.* 10. Cagnol. *in l.* 1. *ff. si quis ius dicenti non obtemper. n.* 18. Tiber Decian. *tom.* 2. *crim. lib.* 7. *c.* 11. *n.* 15. ad finem, qui existimat, & ego cum eo id verum esse, quando casus celeritatem requirebat, nec ad Principem recursus haberi poterat, omnesque alias vias tentasset, vt iniuste detentus à vinculis relaxaretur, vel pœna eximeretur.

Tamen si dubitaretur de iusta, vel iniusta exe- 10
cutione, seu captura à Ministris, & officialibus iuste facta, tunc non licere familiari S. Officij Inquisitionis, nec alio cuilibet resistere, constito prius de mandato Iudicis, qui capturam fieri præcepit, vel pœnam aliquam executioni mandari, vel etiam si deficiente mandato, officiales illos publice ad id fieri deputatos, sciat, cum, vt dictum est, pro Iudice stet iuris præsumptio, de quo existimant semper iustitiam fouere: sic DD. relati, & Narbona *d. glossa* 18. *n.* 64. *& 65. per l.* 1. *in fine ff. de officio præfect. Prætor. l. seruo inuito* §. *cum Prætor. ff. ad Trebell. l. fin. ff. ne quid in loco publico cap. bona memoriæ* 23. *de elect. cap. pastoralis* §. *pen. de offic. deleg.* cum multis idem Farinac. *d. q.* 32. *n.* 91. dicens tunc non licere priuato cuilibet examinare processum, si iniustitia manifestissime non deprehendatur ex ipsa facti euidentia: idem Narb. & Farin. n. 58. & 118.

Ad tertiam allegationis partem, quamuis vi- 11
deatur dicendum subditum Episcopi de ipsius licentia incarceratum pro maiori custodia in carcere Inquisitionis, ob fracturam carceris potius plectendum ab Episcopo, de cuius mandato incarceratus fuit; eo quod tantum illius iurisdictio fuit læsa: tamen adhuc posse ab Inquisitoribus puniri non est improbabile, cum ex tali effractionis facto, ipsi

Inquisitores offendantur ; siquidem effractura est carcerum S.Officij,quorum fractio est speciale delictum,speciali pœna punibili : ita in terminis Carena *de offic.inquisit.p.2.tit.17.n.78.* Quod confirmare videtur Capibl.*de Baron.Regni,pragmat.8.§.*

12 *1.n.225.*† Vbi ait quod subditus Baronis carceratus in Regia audientia ob carcerum violationem, efficitur de foro Regiæ Audientiæ, nec in hoc casu talem remitti ad Baronem, nisi cum delictum; pro quo Baro petit remissionem, Maiorem pœnã, quam violatio carceris mereatur; & sic cum clausula,quod restituatur ad carceres Regiæ Audiẽtiæ, vbi remaneat locus pœnæ ob violationem carceris. Et ita tenendum existimo, quidquid Elisęus Danza *in suo tract.de pugna Doctorum*, dixerit *tit. de carcerato,& carcerib.à n.*14.quod intelligo procedere,si Inquisitores super sola fractura procederent,facta,non in odium S.Officij, sed tantum fugiendi causa, per illa, quæ dixi *sub cap. Ecclesia S. Mariæ de constit.q.59.& sub c.4.de Bigamis sub q.* 4.quatenus dictum est teneri Inquisitores postquã puniuerint reos auocatos à carcere laico ex causa secreti S.Officij,remittere illos ad primum Iudicũ, vt ab illo puniantur condigne, de illo delicto, ob quod incarcerati essent à laico;& ita in præsenti, cum reuera subditus Episcopi delinquens extra fidem, subditus illi sit, & non Inquisitorum, nisi tantum ratione fracturæ ; quæ declaratio procedit ex iurisprudentiæ riuulis.

13 Ad quartam allegationis partem, an si incarceratus in S.Officio ex causa fidei,se occidere tentauit,aut inueniatur occisus,eius bona,vt confiscata, applicentur fisco? Et in aliis iã adductis casibus defugientibus è carceribus S.Officij *in alleg.præc.*igitur vt laconicè respondeamus,cum hoc punctũ ex aliis iã relatis valeat vestiri,respõdeo,quod vt prædicta bona locũ habeant,requiritur de necessitate, vt delictum,ob quod qui se occidit in carcere,sit à iure punitũ confiscatione bonorum,quale est illud, quod est contra fidem Catholicam,iuxta quæ dicta sunt *ab alleg.*18.& sæpius in aliis,ac docẽt Cantera *in suis quæst.crimin.tit.de homic.n.*54.§.1. *casu*, vbi addit quod vlterius requiritur, vt cõfiscatio habeat locum,vt delictum sit saltem semiplenè probatum; imo & memoria eius damnetur,ac si plene testibus, esset probata hæresis,Simanch.*tit.*18.*n.*31.Farin.*de hær.q.*197.*n.*9. Pegna *comment.*92.Carena.*p.*2.*tit.* 17.*n.*8.§.4.

14 Quare Cæs.Carena *de offic.inquis.p.2.d.tit.*17.§. 22.*à n.*82.dicens prædictũ casum accidisse in S.Officio Inquisit.Siciliæ iã supra annos 60.vt patet ex votis D.Amidani,*voto* 3.*vol.*2.& firmans *n.*86.Inquisitores hæreticæ prauitatis esse iudices competentes aduersus hosce carceratos in S.Officio se ipsos occidentes,vel animo occidendi vulnerantes,cũ id faciunt ex conscientia patrati criminis ad S. Officiũ spectantis,tunc quidem confiscationẽ procedere in tãtum,vt *n.*85.cũ Carena iam relato dicat, vt si dubium sit num se occiderit ex conscientia criminis patrati,vel tædio vitæ,tũc,si carceratus se occidit,postquam contra eũ in iudicio facta est semiplena probatio delicti,& ipse sciat se in carcerẽ cõiectũ ob illud delictũ,certè præsumi,se occidisse ad fauorem fisci ex conscientia criminis.Et quia faciunt,quæ congerit Amaya *in l.fin.C.de iure fisci à n.*72.illum applicabis,de quo *infra sub alleg.*58.

15 E contra vero si incarceratus,nondũ sciuerit causam, & se ipsum occiderit tædio vitæ, vel doloris impatientia,vel etiam ex impatientia carceris constiterit,tunc talem non puniri illa pœna,docent Farin.cum multis legendus *de homic.q.*128.*per totam* & DD.*per textum in l.fin.§.si quis autem ff.de bonis eorum qui sibi mortem*,&c.ibi,*nisi tædio vitæ,vel impatientia alicuius doloris coactus est hoc facere*, Vbi Gothof.*in suis votis* plura exempla refert eorũ,qui ex huiusmodi tædio vitæ,vel doloris impatientia, vel alio modo,sibi mortem conscisuerunt, Farinac. vbi supra n.39. Clarus in praxi d.§.fin.q.68. vers. *seipsum occidens* ibi:*cæterum si quis tædio vitæ*,Carena supra n.84.qui n.87. refert, an talis occisionis, aut vulneris spectet punitio ad Iudicem ordinariũ delinquentes,vt existimauit Amidan.supra,aut ad Inquisitores per iam adducta sub vers.*ad tertiã*, in quo se remittit ad practicam nostri Consilij supremi.† Solum enim firmat quod in dubio non tædio 16
vitæ se occiderit, nec reus certus sit puniendus in confiscatione bonorum,vt ipse firmat *sub d. n.*85. *in fine*,qui & *n.*83.vers.*si vero*,etiam declarat dictã confiscationem non procedere, si incarceratus, se tantum vulnerauerit ex conscientia criminis, sed tantum puniendum pœna extraordinaria;non autẽ mortis,vt bene cum multis,plures casus distinguẽtes tradunt Farin.*d.q.*128 *in praxi à n.*35. & Anton.Gomez,quem citat ibi Carena,& alij relati ab Haillon, eius additionatore. Et quia hanc distinctionem *de iure regio* non admitti probat Amaya *in l.fin.C.de iure fisci n.*75. *&* 76.legendus *à n.*72. ideo leges dicta *infra alleg.*58.vers. *ad secundam.*

Et sic quoad confiscationem paractam ex delic- 27
tis tangentibus fracturam carceris, videtur tantum procedere,quando ex causa fidei procederetur iuxta terminos *cap.cum contumacia de hæretic. lib. 6.de quo aliquid supra*,diximus & plenius *infra*.

---

## ALLEGATIO LV.

An iudex possit reum subiacere torturæ,si fiscus petat ciuiliter aliquam rem nobilem confiscatam,& non habet nisi indicia ex processu? Et an fiscus occupans bona delinquentis per executorem, & apparent creditores ; qui prælationem contra fiscum prætendunt, debeat eis soluere debita summarie sine strepitu, & figura, iudicij, non spectata sententia?Et an,vt recuperet rem à possessore, cui donauit, aut alienauit, hæreticus sit audiendus summariè,aut in iudicio ordanario?Et num in aliis causis fiscalibus procedatur eodẽ metro, cũ conueniatur à creditore rei, cuius bona cõfiscata sint.

*SVMMARIVM.*

1 *Iudex bonorum confiscatorum S. Officij Inquisitionis verius est vt non possit torquere debitores debita negantes,si aliter non cõstet,&n.sequen.*

3 *Tortura tantum in delictis atrocibus imponitur, non pro leuibus, nec pro causa pecuniaria, etiam magna, & quare n.4.5.& 6.*

4 *Tortura locum habet vbi est imponenda pœna fustigationis.*

5 *Torqueri nequit testis,vel delinquens pro delicto, in quo non inponitur pœna corporalis.*

6 *Infamia imponitur pro pacto de quota litis, quæ sola non operatur effectum torturæ,& si oriatur ex dolo depositi,& mandati, & n.*10.

7 *Pœna est tantum pecuniaria, siue agatur de*

*de quota litis, aut litigiosi.*

8 *Pœna omnis corporalis, etsi minima, est maior qualibet pecuniaria.*

9 *Tortura est maior pœna, quam vtriusque manus abscisio.*

11 *Debitum fisci liquidum exigitur summario iudicio; sin autem liquidum non sit, ordinario iudicio, vt sub qua differentia à priuatis liquidum petentibus n.12.& de praxi n.20.*

13 L.quod placuit 37.ff.de iure fisci.
L. defensionis facultas C. de iure fisci lib.10.

14 *Descriptio bonorum contra fiscum, priuato petente, potest fieri, etsi illico ab eo non auocentur.*

15 *Fiscus, creditoribus petentibus, & clarè ius suum deducentibus, debet res detentas restituere sũmarie, & sine strepitu iudiciali, n.16.17. vt num.20.*

16 *Dictio* mox, *& statim celerem restitutionem faciendam à fisco vxori petenti dotem demonstrant* in l. si quis post hac C. de bonis proscriptor.

17 *Inquisitores, aut Iudex bonorum confiscatorum, quibus liquet de veritate debitorum exactorum à creditoribus, debent illis dare celarem satisfactionem, & de praxi Consily supremi, authore Fisci Patrono* n.18.

19 *Solutio posteriori creditori facta, non auocatur, quando suppetunt bona rei debitoris.*

20 *Summaria cognitio creditoris petentis procedit quãdo euidẽter cõstat de debito facto, aut instrumento authẽtico, vel alia clara probatione.*

21 *Dictorium nunquam contra fiscum pronunciandũ iudicio ordinario, sed summario intelligitur, vt à n.1.& n.20.*

22 *Fiscus pro debitis fiscalibus nimis summarie procedit contra debitores fiscales, vt fulcitur* in praxi sub n.23.

24 *Fiscus quando agit contra debitores hæretici, cuius bona confiscata sunt, verius est, vt non alio iure speciali vtatur in iudicio, quam quod competeret eidem hæretico creditori.*

25 *Executiua via non proceditur contra tertium possessorem.*

26 *Tertius se opponens executioni per alterum intentatæ, facit eam cessare, & interdum agitur inter creditores via ordinaria, vt exemplificatur contra nonnullos dicentes prosequendam esse viam executiuam,* vt n.28.

27 Stylus processandi in multis est idem in iudicio Ecclesiastico, ac in sæculari.

28 L.cum idem 57.ff.de petit hæredit.
L.is à quo 57.ff. de rei vindicat.
L.à Diuo Pio §.sed illud ff.de re iudicata vers. quod si res remissiuè.

29 L.missi opinator.C.de exactor.tributor.lib.11.

30 *Fiscus conueniens electorem debitoris fiscalis, non habet priuilegium.*

31 *Fiscus cum conuenitur à creditore fiscali, num summariè fiat remissiuè.*

1 AD primam allegationis partem, cuius disquisitio ex adductis in proxime præcedentibus, inducitur, an Iudex scilicet possit subiacere torturæ reum, si fiscus petat ciuiliter aliquam rem mobilem confiscatam, & non habet, nisi indicia ex processu. Et quia ego in praxi nondum viderim, nec audiuerim hoc torturæ remedio vsum fuisse, nec in hoc consilio; nec ab aliquo Iudice bonorum confiscatorum, aut ab vllo ex Inquisitoribus; ita vt si deficiat alia iuridica probatio, absoluatur reus, nisi contra eum militent simulationis, & fraudis suspiciones, de quibus abunde dixi *in alleg.* 13.& 14. & econtra legerim Quemadã disputantem *in suis fiscalibus quæstionibus q.* 15. qui postquam signat rationem, ob quam hoc casu, non est locus torturæ, in fine firmat posse Iudicem subiicere torturæ pro eruenda veritate, quando resultant contra reum indicia ex processu, ex textu, quẽ dicit singularem *in l.1.C. de natur. liber.* & quem ad hoc allegat Bald. *in l.1. C. de hæred.* vel actione vendita, vbi accumulat aliqua fisci priuilegia, referens Angelum *in l.vacantia, C. de bonis vacant. lib.* 20.& ibi, Bartol.& Bald. *in* [illegible].2. §. *si Titius de controuers. inter Domin. & Vassal.* & Franciscum Lucanum *de fisco in principio* ibi: *quartus casus*, dicentes hoc esse speciale in fisco; ideo visum est radicitus disputare.† Et in terminis inter priuilegia, quæ 2
competunt fisco, posuerunt hoc Alfaro *de officio fiscal. glossa 16.n.62.& 63* qui postquam dicit *n.61.* secundum, quæ iam supra adduxi *sub primis alleg.* duplex remedium competere fisco pro consequendo debito, executio scilicet personalis, & realis, & dixerit inquisitionem locum non habere in ciuilibus, sed dixit *d.n.62.& 63.* id fallere in fiscali causa *per l. vacantia in fine C. de bonis vacant. lib.10.* cum Angelo; Bart.& Baldo, Lucas de Peña; item & per tormenta huiusmodi indagationem fieri posse refert ex Quemada *in d.q.15.* adducendo Afflictum *dec.* 252. & Peregr. alios adducentem *de iure fisci lib.2.tit.3.n.8.per l. defensionis facult.* de qua infra.

Et pro negatiua sententia, nam & pro mero de- 3
licto, nec semper, nec pro omni causa criminali debet imponi tortura, nisi tantum in delicto atroci, & graui, ex quo veniat imponenda pœna mortis, vel saltem corporalis, non tantum pœna exilij, vel pecuniaria, cum tunc maior pœna esset tortura, quam illa, quæ speratur imponi pro delicto, vt probat *textus* notabilis *in l.edictum* vers. *primo ff.de quæst.* in verbis ibi: *quæstiones nec semper in omni causa, & persona desiderari debere arbitror.* Vbi communiter DD. *& in l. fin. C. eodem*, & præter antiquos cum Puteo, Gandino, Franc.Bruno, Paulo Griland. Anton.Gomez; *lib.3.variar.c.13.de tortura n.2.& præcedentibus indiciis legitim.* Bossius *tit.de indiciis, & confider.4.p.tract.6.resol.1.& 6.* aduertentes solum torturam infligi in grauioribus criminibus, quæ pœna corporali mortis, vel mutilationis puniri debent; non tamen, si pœna exilij, aut pecuniaria: idem Sanchez *n.3.* Clar. *in pract.§.fin.q.64.* vers. *præterea debet*, Tuschus *litt.T.conclus.326.* Carrer. *in pract. in 2.tract.de indiciis, & tortura §.circa secundum n.27.in fine*, Peguera decis.crim.16.n.61.† Vbi etiam 4
addit, quod vbi venit imponenda pœna fustigationis, locum habere potest tortura, Paz *in praxi tom.1.p.5.à n.32. Curia Philipica 3.p.§ tormento n.3.* latissime, & cum infinitis Farinac. *in praxi q.42. à n.3.per totam.*† Qui & tangens, imo disputans 5
quæstionem, *an in causis pecuniariis, liceat aliquando torturam imponere?* qui postquam *cons.22.n.22.* cum infinitis probauit torqueri non posse testem, aut reum pro delicto, pro quo non imponitur pœna corporalis *per leg.1.in princ.ff.de quæst. l. ex libero* 21.§.1. eodem & ibi *l.vnius §.in causa*, & nec pro ciuili dixit.

Nec obstat dicere, quod pro pacto de quota litis 6
imponitur infamia: Nam etsi actio iniuriarum, etiam quod iniuria sit leuis, condemnato infamiam irroget, vt agnoscunt DD. *in cap.Cum te 23.de rè iudic.* Vbi Butr. Abbas, Zabarella, & relati à Farin. *cons.70.n.32.* tamen negat cum infinitis ibi *n.33.*

&

& 54. *in fine*, & *à n.* 36. tantum pro relatis delictis, imponi torturam, addens quod infamia sola, non operatur effectum torturæ; nec vt causa, seu actio dicatur criminalis: nam vt optime aduertit Mynsing. *obseru.* 98. *in fine, cent.* 2. & *conf.* 7. *n.* 18. actio depositi, mandati, & de dolo, sine dubio infamat, & tamen, non criminalis, sed ciuilis reputatur. † Et quia, vt idem Farin. *probat n.* 52. cũ Marsil. *in l. Diuus ff. de quæst.* cum aliis, quos idem Farinac. cumulat *d. q.* 42. *n.* 14. siue agatur de pœna litigiosi, siue etiam de pœna pacti, de quota litis, pœna non est nisi pecuniaria, in qua minime valet inferri tortura. † Primo, quia omnis corporalis pœna, quamuis minima maior est qualibet pecuniaria pœna, quamuis magna; vt *in l. in seruorum ff. de pœnis.* Secundo, quia si aliter diceremus, sequeretur absurdum, quod ex modo probandi, reus grauius puniretur, quam ex modo condemnandi, cum tortura sit maior pœna quam vtriusque manus abscisio, ad tradita per Marsil. *supra n.* 2. & 3. Alia dicit videnda *de pœna falsi*, quæ ex tali pacto deduxit. † Virgil. vocat *in tract. de pactis p.* 3. *n.* 42. Vbi alios allegat indicens facientes pactum de quota litis incurrere crimen falsi, quibus satisfacit Farinac. nam vltra quod ad inferendam torturam, non attenditur qualitas criminis, sed qualitas pœnæ, nec in iure cautum reperiatur, quod pro crimine falsi, possit imponi tortura, quando, non nisi pœna pecuniaria imponitur, videtur iuxta hoc respondendum.

Ad secundam allegationis partem, suppositа Doctrina, quam sequitur Quemada *in suis quæst. fiscal. q.* 25. *fin.* qui interrogando, qualiter procedatur in causis fiscalibus ordinarie, vel summarie, respondet sub distinctione, illa scilicet, quod vbicumque debitum fisci est liquidum, sit procedendum summariè *per textum in l. sacrilegij* §. *fin. ff. ad leg. Iul. peculatus, & l. quoniam nonnulli C. de appellat*, vbi Alberic. *& in l. Paulo* §. *fin. ff. de leg.* 3. & ex *textu optimo in l. missi opinatores, C. de exactorib. lib.* 10. secus si debitum non est liquidum; quia tunc requiritur iuris ordo iudicialis *per l. defensionis facultas C. de iure fisci lib.* 10. vt Plat. dixi *in d. l. defensionis*, Bald. *in l.* 2. *C. quando fiscus, vel priuatus*, Vbi dicit quod ius fisci est speciale; quod si debitum est liquidum, proceditur summariè. † Et per dicta iura, quod nõ requiritur ordo, & sententia, aliter in causis priuatorum, in quibus, etsi debitũ sit liquidum, sententiam desiderari dixerit idem Bald. ac sequuti sunt Salicet. & alij: *per text. in l. fin. C. de compensat.* Bart. & Plat. *in l. si qui C. de conueniendis fisci debitoribus*, iam aliqua addenda erunt pro clariori huius doctrinæ methodo.

Etenim in fauorem priuati, & contra fiscum facit, quia debet cõcedi plena defensio iudicialis reis, etsi conueniantur à persona priuilegiata, qualis est fiscus, *l. quod placuit* 37 *ff. de iure fisci*: DD. *per textũ in d. l. defens. facult.* vbi fatetur D. Franc. de Amaya illam loqui *de defensione iudic.* de qua est elegans locus Pauli *in l. vnius* 18. §. *cogniturum ff. de quæstionib. clem. pastor. de re iud.* D. Ioan. de la Rea latè 1. *tom. decis. Granat. dec.* 4. *n.* 10. *& dec.* 20. *n.* 43. non enim dicit Amaya denegatio illicitæ defensionis dandæ potest licitum facere priuilegium, personæ *per l. si à milite* 30. vers. *edictum ff. de militari testam.*

Quare potuerunt Accurs. *in d. l. defens.* Bart. *n.* 4. Valenz. *n.* 30. post Plat. Rebuff. & Phyrr. quos sequitur Amaya *sup. n.* 3. Molina *de Hispan. primog. lib.* 1. *c.* 15. *n.* 32. cum aliis, & vbi eius addit. dicere facultates eorum, quibus aliquam controuersiam fiscus infert, nõ posse, ea pendente, describi; quod intelligunt, de descriptione occupatoria bonorũ, quæ continet incorporationem in fiscum, de qua agit idem Amaya *in l.* 3. *C. de bonis vacant.* non vero de nuda, & simplici descriptione, quæ fit ad effectum, ne res delabetur, seu occultatur, quæ lite pendente fieri non est prohibita, vt patet *ex l. fin. C. d. tit. de bonis vacant.*

Vnde iam licet Romanus *in l.* 1. §. 1. *ff. de verb. oblig.* dixerit non illico, hoc est summariè reddendam esse à fisco rem creditori petenti: tamen aliter videntur etiam recentiones loqui post Bart. *in l. res, quæ* §. *ref. autem ff. de iure fisci*, dicentes, quod vbi fiscus occupat bona delinquentis per executorem, & apparent creditores, qui prælationem contra fiscum prætendant, tunc debeat fiscus eis soluere debita sua summariè sine strepitu, & figura iudicij, non spectata sententia: ita etiã Valenz. *in l.* 1. *n.* 18. *C. de iure fisci* Fulu. *n.* 83. D. Franc. de Amaya *n.* 89.

Probantes Bart. sententiam *per text. in l. si quis post hac* 9. *C. de bonis præscriptor.* quæ agens de fisco occupante res vxoris propter confiscationem bonorum mariti, addit, vt vxor debeat statim res suas recipere, & veluti manu iniecta, vindicare: Nam cum vindicationem concedat lex, sequitur, vt protinus vxor res suas sit recuperatura per illa, quæ latè dixi *in c.* 1. de ordine cognit. & per dictionem dictæ legis ibi: *statim*, quæ denotat summariam cognitionem, præcipue adiiciendo illam vocem *mox*, quæ celerem vindicationem sine dilatione significat, vt aduertũt de his dictionibus scribentes, quos refert Barbosa *in d. verbo statim n.* 5. *& in d. verbo mox*, & ante illum Zenedus *de dictionibus.*

Quam ergo sententiam intelligunt relati, & ego cum illis procedere, quando creditor, siue creditores petentes contra fiscum, euidenter probent, aut Iudici bonorum confiscatorum, aut inquisitoribus apparet de iure proprio, & quod res sint eorum aut sibimet ipsis debitæ; & ita sæpius in nostro Consilio supremo vidi pacticari, dum essem Fiscalis *ab anno* 1657. aduersus me petentem Iudicio ordinario disceptari, per illa, quæ lata dixi de simulationibus oppositis aduersus prætensiones reorum, aut suorum creditorum supra *in hoc tract. ab alleg.* 13. hic applicanda. † Et sic solet Dom. Inquisitor generalis vnã cum suis consiliariis, quoties, confessione rei adminiculata, instrumento guarentigio, aut priuato, legitimæ recognito, siue comprobato, aut per informationem testium apparet de debito à fisco persoluendo ex bonis confiscatis rei debitoris, mandare, vt creditoribus ita de iure suo indubitanter monstrantes, solutio fiat, non obstante contradictione fiscali. Et in hoc *anno* 1661. semel, ac iterum iudicatum est ad petitionem *Martini Fernandez Ezguerra* Familiaris S. Officij ciuitatis *de Riosseco* petentis in mense Augusti sibi tradi centum, & viginti millia Dragmarum, quas accommodauerat cuidam, nunc reo fidei in carceribus, adhuc detento, obligato ad prouisionem carnium faciendam, vulgo *al abasto de las carnicerias* huius Curiæ Matritensis, vt cum illis nummis per litteras cambij soluendis à correspõsalibus dicti *Ezguerræ*, quos habebat in Regno Galliæ, vbi reus emptis 1300. capita boum, quæ in mente Aprilis transtulit, & in mense Maij, ad hoc territorium, vti factum est, fideiussore præstito à dicto *Ezguerra* secum principaliter obligato de restituendo tot Dragmas sibi restitutas, si aliquando appareret non sibi debitas, aut competere aliis creditoribus melius ius habentibus; & in hunc modum illi tradi, etiam vt coniudex in voto fui, & in aliis casibus

ante

antecedentibus præcipuè, quando apparent bona rei in copia sufficienti ad soluendum cæteris creditoribus,etiam anterioribus,vt D.Gabriel de la Calle,& Heredia,iam nunc Collega,& amicus noster, vt Inquisitor vocatus *de Corte* tunc agens,& nũc adhuc exercens,informauit huic consilio supremo, & amplius,quia constitit, dictum *Ezguerra* creditorem esse virum probum,& sine suspicione fraudulentiæ,& simulationis contra fiscum;item & nimis diuitẽ.Quæ praxis fundamẽtũ habet indoctrina Iurisconsulti,*in l.ex facto ff.de peculio*cum alijs.

19 Et facit à contrario sensu, nempe, nam si reus est idoneus, & soluendo omnibus creditoribus agentibus contra ipsum via executiua, executionem non impediri, nec in hoc casu necessum esse opponi vnum creditorem alteri,cum,neuter alterũ impediat,ne exigat creditum à debitore communi, qui habet bona,ex quibus possit vtrique satisfacere,atque adeo,cum non interfit vnius,ne alius recuperet,vnius recuperatio non obstat recuperationi alterius,vt notarunt Paz *in praxi tom.*1. 4. *p.c.* 4.*n.*5.Chaherran.*dec.*65.*n.*6.Carlebal.*p.*2.*de iudic. execut.disp.* 11.*n.*4.quia talis oppositio est euidenter calumniosa, aliter si debitor idoneus non est, nec bona sufficiant:idem Carlebal *à n.*15.cũ multis.

20 Itaque dictam summariam cognitionem sufficere,quando notoriè constat de iure creditoris per euidentiam facti, vel per instrumentum authenticum,vel aliam claram probationem, vel allegationes,aut confessiones,concludit D.Franc.de Amaya *in d.l.*1.*C.de iure fisci n.*90. considerans in proposito speciem *textus in c.*1.*de restit.spoliator*(vbi ego latè,& in aliis iuribus illius tituli egi,*& in d.c.*1.*c.* 2.*& cap.fin. de ordine cognit.*) quod etsi agenti remedio recuperandæ possessionis, non obstat Dominij exceptio,etsi incontinenti illud probet. Sin autem de tali exceptione constet notorie,tunc statim Iudex pronunciat, sicut ibi dixi, & docent Franc.*in c.ad decimas de restit.spoliator lib.*6.*n.*11. quem sequuntur Gratianus *discept. forens. c.* 740. *n.*47.Menoch.*in recuper.rem.*10.*n.*26.ita,& in nostro casu,vt Iudex sit cogniturus summariè,quando euidenter constat de debito, & iure creditoris componens desidia, Bart. & Roman. cum Valenzuela,& Fuluio,vbi *supra* explanantibus Romani & aliorum sententiam locum habere,nempe,vt in iudicio ordinario procedatur cum terminis illius, quando scilicet parritio creditorum delinquentis confessati requirit altiorem indaginem,& examen ordinarij Iudicij per illa,quæ dixi *in d.c.*1.2.*& fin. de ordine cognit.& sub d.tit.de rest.spoliator*, & ibi, *sub cap.litteras*,cum in re dubia, quam impugnare potest Fiscalis,quia valet legitime controuerti, & impugnari remediis,de quibus *sub d.alleg.*13.*&* 14. cum aliis; tunc enim non est, cur creditorum ius debeat summariè finiri, sed auditis in forma exceptionibus fisci in Iudicio ordinario per illa, quæ docent etiam DD.*in l.vnica C.de conductor,& pro-*
21 *curator d.lib.*10.† Et in hoc sensu accipitur dicterium solitum numquam contra fiscum procedendum iudicio summario,sed ordinario,nec obstat,*tit. C.de sent.*aduersus fiscum latis retractandis,& illa, quæ dicta sunt *sup.sub alleg.*9.quę intelliguntur nisi notorie constet de fisci iniustitia, & de euidenti iustitia creditorum petentium,applicabis alia, quæ dico *infra sub alleg.*57.& addit Alfaro *de offic. fisc. glossa*16.*primil.*12.*n.*79.quod cum aliquid debetur ex bonis proscriptor.fisco acquisitis, vt summarie satisfactio fiat *per d.l.si quis post hac* 9.*in princ. C. de bonis proscriptor*, per quam ita tenet Bartolus *in l.res,quæ §.res autem ff.de iure fisci*,sed tu conclude, vt dico *infra sub n.*24.*&* 25.

Ad tertiam allegationis partem,an,vt fiscus recuperet rem à possessore,cui donauit,aut alienauit hæreticus,sit fiscus audiendus summariè,aut in iudicio ordinario ? & adiunctis hic,quæ *supra* scripsi *alleg.*7.& ibi *à n.*18.item & *alleg.*8.videtur dicendum contra fiscales debitores via executiua esse procedendum per *textum in d. l. missi opinatores C. de exactionib.tribut.lib.*10.virtute cuiuslibet instrumenti,vt commendant Bald.& Salicet.*in l.*1.*C.de condit.ex lege*:Deinde quia si in iure communi sũt casus,in quibus proceditur via executiua,quos numerat Iason *in l.*1.*C.de edicto Diui Adriani toll.*& fiscus tot fruatur priuilegiis, vt commemoratum est *supra ab alleg.*1.vsque ad 12.ac referunt Alfaro *de offic.fiscali sub glossa* 16.cum aliis, & *sub glossa* 20.*&* 30.Peregrin.*de iure fisci*, Amaya *sub tit.C.de iure fisci,de pœnis fiscalibus*, & de iure hastæ fiscali, & alibi *lib.*10. & DD. *sub tit.C.de conuenient. fisci debitoribus d.lib.* 10. sequitur dicendum, vt quoad propositum dubium via executiua, & summaria procedendum à Iudice confiscatorum bonorum contra fisci debitores,præcipuè hodie de iure Regio, quando pro fisco militat instrumentum guarentigium iuxta illa,quæ latissime dixi *sub c.*1.*de fide instrum.*per diuersas quæstiones. 22

Et iuuatur ex sequentibus,nam forma communis seruanda est,quæ in causis summariis seruatur, vt refert Peregrin.*lib.*7.cum aliis *tit.*3.*num.* 3. sed apud nos quid seruandum sit,exprimit *tit.*7. *lib.*9. *recompilat.* vbi facilè apparet fiscales causas breuiores esse priuatorum breuibus causis, dilationesque in eis abbreuiari, & in multis aliis priuilegia obtinere:Nam licet alias primo mobilia;deinde immobilia bona sumi debeant *l.à Diuo Pio §.si super rebus ff.de re iudic.*tamen in executione,quæ fit pro fiscalibus rebus,id nõ seruari probat Alfaro *de offic. fiscali glossa*16.*a n.*69. cũ Bald.*per l.si quis fundum. C.si prop.publ.pensit.& ex l.*18.*tit.*19.*d.tit.*7.*lib.*9. *recompil.* vbi meliora bona sumuntur, & omnia subhastentur, & quæ facilius prosunt, venduntur; & probat etiam ex eo; quia securitas data à Principe, ad debita fiscalia non extenditur : *argum.textus in §.publicorum in auth.mandata coll.*3. & quia debitoribus fiscalibus, dilatio denegatur *in l.*13.*tit.*16.*d.lib.*9.*recompil.* aduertit tamen vidisse datam, vt commodius soluant, non expresè, sed dissimulando,dicens hoc esse sæpe vtilissimum publicæ pecuniæ,si fiat cum causa; & quod in eo casu gratificatio periculosa nimis est; & adducit ad talem dilationem iustificandam *textum in l.in fraudem* 45.*§. qui pro alio ff. de iure fisci.* 23

Nihilominus ex proxime dictis sub vers. *ad secundam*, & quia fiscus, non alio priuilegiato iure recuperare valet bona, iura, & actiones sibi competentia propter hæresim rei creditoris, quam quod eidem creditori hæretico de iure, aut priuilegio competeret per dicta in relatis *alleg.* 7. *&* 8. & in aliis. Vnde cum fiscus in hoc casu non reperiatur in hoc priuilegiatus, & de iure communi numquam procederetur via executiua, etiam, si actor haberet reum obligatum per scripturam publicam iuxta textum singularem *in l.minor* 25.*annis §. cui fideicommissum ff. de minor.* quem commendat Iason *in d. l. fin.* & Rodericus Suarez *in l.post rem ff.de re iudic.fol.*120.sic vt requiratur libellus, & processus iudicarius de iure communi iuxta text.*in l.* 3.*C.de except.rei iudic.& in l.*4.*§.*cõdemn. *ff.de re iud.* & in terminis Anch.singulariter *in c.fin.præscr.lib.*6.*col.fin.*doceat,sicut,& refert,ac sequitur Quemada *in suis fisc.qu.sub q.*49.*n.*5. vbi 24

refert

refert illius doctrinã,& determinatione posuisse silentium cuidam maximo Aduocato Consistoriali Toleti,qui tenebat contrarium in casu arduo, qui pendebat in crimine læsæ-Maiestatis coram eodem Quemada,& adducebat text.*in d.l.opinatores.*

25 Et confirmatur hæc doctrina,quia cũ donatarius, seu ille,in quem hæreticus alienauit,sit tertius possessor,& contra tertiũ possessorem non procedatur via executiua,vt docent Bald.*in l.1.in princ.C.communia de leg.*idẽ *in l.2.C.si aduers.cred.*Alex.*in l.1.§. si har.ff.ad Trebell.*per *text.*ibi,qui dicit, quod fatui essent creditores,qui peterent executionem contra tertios possessores,Bened.de Burzis *in tract.de instr.*

26 *guarent.q.9.col.fin.*†In tantum,nã si vnus creditor superueniẽs,opponit se executioni iã per alterũ intẽtatæ,aut factæ,vt ens actione personali,& hypothecaria sibi cõpetẽte,& petẽs se præferri in pretio redacto ex vẽditione bonorũ debitoris,aut actione personali priuilegiata,vt si v.g.vxor (vt sæpe solet contra fiscũ in S.Officio litigãs corã iudice confiscatore,aut in hoc consilio)se opponeret executioni factę in bonis mariti ob instantiã alterius creditoris, supersedẽdũ est in executione, in quocũq; statu sit processus executiuus tempore oppositionis,qui silere debet interim,dũ inter ipsos creditores agitur via ordinaria,& examinatur, quis sit prior, & potior,& cui sit prius satisfaciẽdũ de bonis debitoris, vt sentiunt Bart.*in l.à Diuo Pio* 15.*§.si super reb.n.* 3.ex vers.*si vero fit missio in alia re ff.de re iud.*Abb. *in c.vt veniens* 38.*n.*1.*&* 6.*de testib.& in c.cũ super* 17. *n.*7. *de sent.& re iud.*(Vbi plene ego dixi de tertio contradictore,seu oppositore ad iudiciũ veniẽti) Carleb.*de iud.d.*2.*p.disp.*11.*n.*5.cum Greg.Lopez, Paulo Castr. Natta,Gozad. Mynsing. Barb. Grat. *reg.*418.cum multis,cum Iosepho Ludou.Cancer. Tusc.Paz,Scac.qui *de commerc.*§.2.*glos.*5.*n.*408.*&* §.7.*glos.*6.*n.*84.dicit esse communẽ conclusionẽ,& in praxi seruari Phræca *de præsent.instrum.p.*9.*q.*11. Surd.*dec.*335.*n.*6.*&* 22.Bobad.*lib.*2.*polit. c.*20.*n.* 50.Abend.*de cens.c.*109.*ex n.*1.Regnic. per text. ibi:*in l.*41.*tit.*4.*lib.*3.*recomp.*vbi Azeu.& Gutierr. *in l.nemo potest n.* 191.*ff. deleg.*1. Rodrig. *de execut.c.*8.*ex n.*2.D.Franc.Salgado *de Regia protect.p.* 4.*c.*8.*n.*65.idẽ Carleb.*d.*2.*p.de iudic.tit.*2.*disp.*8.*n.* 10.vbi dixit Doctores nostros Hispanios prædictã *leg.recomp.*extẽdere,ad omnia tribunalia;& sic vsu

27 esse receptã.†Et quidem iure optimo per illa,quæ dixi *in c.quod si Clerici* 9.*de foro comp.*vbi dictũ est in multis processari in iudicio Eccles.sicut in laico.

28 Et multis fundamentis prosequendo Carleb.*d.*2. *p.tit.*3.*d.disp.*11.*à n.*7.*&* 13.respondet fundamentis contrariæ opinionis;nempe prosequendam esse viã executiuam, non obstante tertio opositore *per l.cũ idẽ* 27.*ff.de petit.hared.& l.is à quo* 57.*ff.de rei vind.* vbi sententia lata pro primo litigatore, si superueniat tertius oppositor,executioni mandatur,præstita cautione per eum, pro quo sententia lata est de restituendo secundo litigatori in casu succũbentię, & *d.l.à.diuo Pio §.sed & illud* vers.*quod si res.* Vbi concurrentibus duobus creditoribus super eodem pignore,non impeditur executio,sed pignus venditur emptori cum onere soluendi debitum anterius priori creditori, & reliquum conuertendi pretium in re iudicata *cum l.*38.*tit.*13.*p.*5.

29 Et ob id,& ex aliis,quæ hic valent applicari adducta per Carleb.vbi *sup.d.disp.*11.*n.*7.8.*&* 9.optimo iure potuit idem Quemada adductã sententiã sequi *sub d.q.*9.*in fine* qui *n.*6.respondens ad text. *d.l.missi opinat.C.de exact.tribut.lib.*11.ait illum intelligi modis duobus Primo si debitum sit liquidũ per confessionem,vel in eo,in quo non cadit probabilis negatio, vt in tributis, vt *in §. coges in auth. de mandat. Princip.* & tenent Bald. & Salicet. *in dicta l.* 1.*ff de condit. ex lege*, sicut intellexit Suarez *in dicta l.post rem*, vel dum se opponit tertius contradictor, vt diximus, & in casu distinctionis adducta *supra* hic sub dicto vers. *ad secundam.*

Quibus omnibus addo dicta *sub n.*22.*&* 23. de 30 summaria cognitione,& executione procedere cũ fiscus fiscalem debitorem cõuenit secus debitorem debitoris,vt eleganter tenent Suar.*in l.post rem casu* 7.Pereg.*lib.*6.*tit.*7.*n.*19.Alfaro *sup.n.*88.*&* 89.

Ad vltimam allegationis partem, num in aliis causis fiscalibus procedatur eodem metro cum cõuenitur fiscus à creditore rei,cuius bona confiscata sunt?satis respondio liquet ex dictis hic in relatis vers.*ad secundam & ad tertiam*,& ex doctrina Rolandi *cons.*31.*n.*36.*vol.*1.Dueñas *reg.*277.*ampliat.* 4.Parlador *rerum quotid. lib.*2.*cap.fin.p.*4.§.2.*n.*2. Sanchez *lib.*2. *summæ c.*22. *num.*80.dicentium vt quoties viæ executiuæ esset locus aduersus condemnatum, sit quique eidem locus contra fiscum bona occupantem, & sic *n.* 81. *ex d.l.si quis post hac, & l. rei momentaneæ C. unde vi*, cum Bart. Bald Saliceto,& Paulo,addit, quod debet quoque fiscus creditoribus illis,præuio solo debitorum examine,& sola veritate inspecta,nec spectata diffinitiua soluere,& cum Gomez,Arias *in l.*76.*Tauri n.* 3.Clar.*in pract.lib.*5.*q.*78.*n.*28.vbi Bart.*n.*162.Pereg.*d.lib.*5.*tit.*1.*n.*54.vers.*credit.autẽ* Farin.*in praxi in noua edit.tom.*1.*p.*1. *tit.de delictis & pœnis q.*25. *n.*176.Ioannes de Amicis *cons.*68.*n.*8.

## ALLEGATIO LVI.

An bona adquisita post reconciliationẽ ab hæretico adhuc in carcere pœnitentiæ detento,seu durante exilio,vel post sint obligata creditoribus,quos habebat,antequam pro hæresi incarceraretur? Et quid si de bonis cõfiscatis, plenè creditores à fisco non satisfiant? Et an bona illa aliquo modo valeant acquiri eidem fisco?Et quid si debitor hæreticus restitueretur ad bona?Et quid etiam si fiscus non acceptaret confiscationem?Et quid si reus debitor, se obligasset sub iuramento soluere creditoribus?Et an fideiussor eiusdem debitoris hæretici, liberetur à creditoribus,sicut,& reus?

1 *Hæreticus,cuius bona confiscata sunt,non tenetur soluere creditoribus de bonis post recõciliationẽ acquisitis,si confiscata sufficiunt pro soluẽdis creditoribus anteriorib. & à n.*14.*&* 26.

2 *Cessio bonorum concessa debitori pauperi incarcerato,non liberat illum à debito,si ad pinguiorem fortunam deuenerit.*

3 *Fiscus, cui bona confiscata applicantur, tenetur soluere creditoribus rei,in cuius locum succedit reo,debitore liberato.Et quare n.sequentibus,& à n.*14.*&* 26.

4 *Debitor,cuius bona per delictum confiscata sunt, habetur pro mortuo, & liberatur etiam ab obligatione personali,vt n.*17.

5 *Mors ciuilis,sicut naturalis dissoluit obligationes, & n.*11.

6 *Amittens bona, quodammodo dicitur amittere personam,cum reputetur pro mortuo.*

7 *Deporta*

7 *Deportationis nomen, est spoliatio omnium rerum.*
8 *Actio iniquè datur in eum, cui bona sunt ablata.*
9 *Condemnatus in confiscatione, non potest personaliter conuenirì, quia cessat in eo funditus omnis obligatio; eo quod transit in fiscum.*
10 *Debitor, cuius bona confiscata sunt, siue obligationes extinctæ sint, siue transfusæ in fiscum, liberatur à creditoribus, & à n.14.*
11 *Naturalia iura transeunt etiam in fiscum.*
12 *Deportatus pro obligationibus de præterito, liberatur ab obligatione naturali, & ciuili, quæ transit in fiscum, & n.13. & sub n.27.*
14 *Actiones, & iura, quæ stabant contra debitorem hæreticum, eius bona confiscata transeunt contra fiscum, & n.26.*
15 *Confiscatio bonorum delinquentis facta, omnino liberat debitorem à suis creditoribus, & ab omni obligatione, etiam naturali. Et etiam in foro conscientiæ, vt n.16.*
16 *Debitor hæreticus liberatus est à creditoribus, etiam in foro conscientiæ, etsi fiscus illis non soluat.*
17 *Condemnatus suis bonis publicatis, priuatur actione aduersus suos debitores.*
18 *Debitores hæretici condemnati liberantur ab eo, soluendo fisco.*
19 *Curatoris, & tutoris bonorum confiscatorum ratio, item & tutelæ, ac curæ, est in fisco.*
20 *Fideiussor datus ad satisfaciendum creditoribus, non tenetur; donec excusso fisco pro bonis confiscatis, explicatur, vt n.21. & n.46.*
21 L.1. ff. de fideiussoribus.
22 *Fiscus tenetur præstare factum condemnati, cessante fraude, si velit acceptare bona confiscata rei, alias idem condemnatus poterit agere, & conueniri.*
23 *Fiscus promonendus est, an velit acceptare confiscationem, vt valeat à creditoribus rei conueniri in confiscatis.*
24 *Fiscus, si tantum pars bonorum condemnati, confiscatur, tenebitur pro ea parte creditoribus, reus vero in reliquum, & nec vltra vires, etsi non confecerit inuentarium.*
25 *Creditores damnati omittentes à fisco petere debitum, amittunt, actionem, fecus si non potuerunt.*
26 *Debitor hæreticus, cuius bona confiscata sunt à tempore publicationis, liberatur, à suis creditoribus antiquis, etiam si integrè de confiscatis bonis non satisfiant dicti creditores.*
27 *Hæreticus debitor reconciliatus tenetur de bonis postea acquisitis soluere nouis creditoribus; secus si ex causa de præterito.*
28 *Reconciliatus in Sancto officio non est prohibendus de nouo acquirere.*
29 *Hæreticus debitor tenetur de bonis satisfacere, quæ fuerunt translata in tertium, secus si ex dispositione legali, vt n.30.*
33 *Reconciliatus plene restitutus per Principem, & ad bona, tenetur soluere suis creditoribus, si bona ei restituat fiscus.*
34 *Restitutio simplex à Principe facta, nec restituit bona, & iura actiua, nec passiua, & num.25. 26. & 27.*
35 *Obligatio antiqua non reuiuiscit ex restitutione gratiosa Principis, si bona non restituantur aggratiato delinquenti.*
36 *Deportatus, restitutus à Principe, tantum recuperat Dignitatem, non tamen bona; & sic liber manet à creditoribus anterioribus, etsi ad pinguiorem fortunam veniat.*
37 *Actio personalis nequit dari contra delinquentem aggratiatum non restitutum ad bona.*
38 *Actiones personales procedunt ab ipsis obligationibus, quæ si extinctæ fuerunt; nec ipsa reuiuiscit contra ipsum debitorem semel liberatum confiscat.*
39 *Reus restitutus per viam iustitiæ, quia recuperat omnia, tenetur soluere suis creditoribus.*
40 *Hæreticus damnatus restitutus ad partem, seu quotam bonorum, tenetur pro ea parte suis antiquis creditoribus.*
41 *Passiuæ actiones, vt intelligantur reuersa ad damnatum, requiritur plenaria restitutio quoad omnia.*
43 *Hæreticus damnatus, cuius bona confiscata fuerunt, liberatur à creditoribus, etsi iuramento promisisset eis soluere, quilibet debitor ab obligatione camerali, vt n.45.*
44 *Pensionem iurans soluere, liberatur, si non potuit habere possess. beneficij vltra duos vel tres annos.*

ALLEGATIONIS huius dubium in hoc *anno* 1661. post discussionem longam in nostro consilio, & ad partes plene disputatum, singuli de consilio loquentes, litteratissimi quidem, & in praxi S. officij, & circa bona confiscata versatissimi; inter quos noster prudentissimus, ac litteratissimus *D. Didacus de Arçe, & Reynoso*, Generalis Inquisitor. & *D. Garcia de Porras* etiam è consilio supremo Castellæ, & pro liberatione omnimodo rei, quamtumvis fiscus de bonis rei confiscatis, planè satisfacere, ac persoluere non valeat creditoribus reconciliati, stiterunt, & hoc licet nonnulli scriptores contrarium in hoc casu respondissent, quos sequitur Quemada *in suis fiscalib. q. 20. in fine*, qui dum. dixit, vt quando bona confiscata sufficiunt pro satisfaciendis creditoribus anterioribus, prædictæ confiscationi reus debitor in bonis postea quæsitis, nullomodo maneat creditoribus obligatus; eò quod creditores debent sibi imputare, si non petierunt, & intentarunt suas actiones contra fiscum. Sed si non fuerunt sufficientia, tunc in eo, quod defuerunt, reconciliatum in bonis, quæsitis, post reconciliationem, obnoxium manere creditoribus scribit: argum. *textus in l.1. C. de fideiussorib.* & quia creditores propter debitoris hæretici delictum, non debent sine culpa sua, amittere sua debita, nec delinquens reportare commodum ex suo dolo, contra quæ dixi *sub cap. super litteris 20. de rescript.* 1

Quæ iuuantur, quia in paupere debitore, & incarcerato bonis cedente, beneficio iuris, vt *in toto tit. ff. & eod. de cessione bonorum*, & qui bonis cedere possint, & *in §. fin. instit. de action. cap. Oduardus de solutionib.* vbi latè DD. illud cessionis priuilegium, solum prodest, vt debitor oppressus, liberetur à carcere, & ab aliis iniuriis creditorum; non autem à debito, *l.1. l. cum & filij 7. cod. qui bonis cedere possint, l.1. & 2. tit.15. p.5.* non enim cessio impedit substantiam obligationis, sed effectum, durante inopia; cum tantum actio creditoris suspendatur, donec ad pinguiorem venerit fortunam debitor, qui iuratoriam cautionem de debitis soluendis, cum ad pinguiorem fortunam deuenerit præstare, tenebitur iuxta glossam, & antiquiores *in dicto cap. Oduardus*, cum multis: videndi Pichardus *sub §.40. instit. de action.* & ibi *n.30. & 31.* Iacob. Menoch. *lib.2. de arbitr. cent.2. casu 183. n.20.* & alij. 2

Tamen quia Bosius *in tit. de proclamat. quod fit bon. publicat. n.14. ad finem* vers. *aduerte tamen per textum in l. tutor. filiorum 4. cod. de sententijs passis*, & alij firmant conclusionem quod quando bona 3

publicantur, ſtatim liberatur debitor & fiſcus ſolus eſt obligatus, qui ſubintrat in obligationibus debitoris,& eo iure tenetur, quo tenebatur priuatus; indeque licet poſtea bona quærantur; tamen dicunt non quæri per obligatum priuato, qui iam eſt exemptus, ſed quæri per hominem nouum, qui nihil amplius negotij habet cum ſuis creditoribus. Et quia obligatio ſemel extincta per mortem ciuilem ſæpe adæquatam naturali, amplius non reuiuiſcit *ex l.qui res.9. §.aream ff.de ſolutionib. l.eius qui §.fin. ff.de iure fiſci, gloſſa in l.ſi eum quis* 42. §. *fin.ff.de furtis*, quando præſertim ius fuit funditus extinctum, vt dixit Bald. *in l.1. n.2. cod. qui non poſſunt*, ad libertatem peruenire.

4 Cumque debitor facta publicatione bonorum habeatur pro mortuo §.*publicatione inſtit. de ſocietate*, Azon.*in l.1 poſt.princip. cod.de fideiuſſor.* Gratian.*diſcept.forenſ.* fusè loquens *toto cap.423.n.7.&*

5 31. † Et ſicut mors naturalis diſſoluit obligationes §.*deinceps, in auth.de nuptiis*, ſic & mors ciuilis, Alberic.*in l.actione 66. §.publicatione poſt. princip. ff.pro ſocio*, Gail.*obſeruat.*86.*n.*10.*lib.*2. Bald.*in l.2. ad finem* verſ. *ſi deferuntur cod.ad leg. Iul.de vi pu-*

6 *blica* † Adeo vt amittens bona, dicatur quodam modo, amittere perſonam cum reputetur pro mortuo,& tota obligatio extinguatur, ſi deportatio vna debitori irrogetur, *l.ſi debitor* 47. *ff.de fideiuſſorib.*

7 *l.fin.de duobus reis, l.fin. cod.de ſentent. paſſis* † Vbi quod ipſum nomen deportationis eſt ſpoliatio omnium rerum, Alberic.*ſuprà* & Gratian.*à n.8.*

8 Concludens *n.*12. iniquum eſſe dari actionem in eum, cui omnia ſua bona ſunt ablata, *ex l.vltim.§. fin.ff.quæ in fraud. credit.* ideo optimo iure venire, vt creditores debeant agere contra fiſcum; non autem contra bannitum; idem Gratian.*dict.n.*31. cum Alberic. *in dicta l.actione §.publicatione poſt prin-*

9 *cip.ff.pro ſocio*, addens *n.*32. † Adeo verum eſſe, vt nec talis condemnatus poſſit perſonaliter conueniri; quia omnis obligatio eſt funditus ſublata,& ceſſat tam ciuilis, quam naturalis obligatio, non quod dicta obligatio tollatur, ſed quod transferatur in fiſcum tamquam ſucceſſorem vniuerſalem per illa, quæ iam ſupra dixi, & *ſub alleg.*18. & aliis *ab alleg.*1. & probans cum infinitis hoc vltimum *à n.*14. dicit *dict. n.*32. ex doctrina Bartoli *in l.poſt medium* verſ. *veritas eſt*, vbi Salicet. *n.*2. ad medium *oppoſit.*1. *in fine*,& Angel.*ad med. cod.de fideiuſſorib.* Imola *in l.ſi debitori deportatio* 48.*in princ. ff.eodem tit.* ſolum eximi perſonam debitoris delinquentis, obligatione firma manente apud fiſcum.

10 Quare omiſſis aliis fundamentis, firmant DD. relati, & referendi, ſemper verum eſſe, quod ſiue ſint obligationes extinctæ, ſiue transfuſæ in fiſcum; non teneatur amplius debitor, publicatis bonis, ſed liberetur à ſuis creditoribus, à quibus non poteſt amplius moleſtari per textum *in dicta l.ſi debitori deportatio* 48. & ibi *gloſſa* in verbo *fideiuſſorem accipi ff.de fideiuſſorib.* Bartol. *in l.vbicumque* 61.*n.*5.*ff.eodem*, Calcan.*conſ.*68.*n.*5.*in fine*, Surdus *de alimen. tit.*8. *priuileg.* 59. *n.*10. † Eo quod, vt

11 dictum eſt, non tantum obligatio ciuilis, dicitur extincta, ſed etiam naturalis, à qua debitor dicitur liberatus poſt condemnationem, cum iura naturalia tranſeant etiam in fiſcum: idem Surd. *de aliment. tit.*1.*q.*31.*n.*5.*&* 6.*& tit.*8.*priuileg.*59.*n.*10. Calcan.*n.*4.*ſuprà*, & cum Saliceto, Imola, Caſtro, Cino, Alberic.Baldo, Salicet.& Dyno, idem Gra-

12 tian. vbi *ſuprà* 423. *à n.*25. † qui *n.*29. declarat dicendo pro obligationibus de præterito contractis, deportatum liberari à ciuili,& naturali obligatione; quæ in fiſcum transfunduntur, prout etiam in obligationibus de nouo perficiendis, ex cauſa tamen de præterito, quibus nullomodo remanet obligatus: videndus Peregrin. *de iure fiſci tit.*1. *lib.* 5.*n.*55.*fol.*236. & ante eos gloſſa, *in dicta l.ſi debitori deportatio* 48. in verbo *fideiuſſorem accipi in princ.* Vbi DD.antiqui, & Imola *ff. de Iure-iur.* de quo diffusè nouiſſime cum multis ſunt legendi Rotes Salmantinus *in ſuo libello de interdictis, & relegatis*, & D.Nicolaus Anton. hodie Procurator agens in Romana curia pro noſtro Rege Philip. IV. *in ſuo quæſtionum tractatu de exilio* plura curioſa, & legenda ſcribens, quæ non ſunt huius loci fiſcus enim vt hæres delinquentis confundit ſuum creditum cum ſucceſſione eiuſdem delinquentis vt cum aliis dixit Merlinus *de pignor. lib.*5.*tit.*1551. *à n.*3. legendus omnino pro ea quæſtione an hypotheca per confiſcationem bonorum debitoris extinguatur de qua hoc tractu *alleg.*57. *numero* 15. *&* 16.

Quamobrem loquentes de confiſcatis bonis de- 13
linquentis deportati, docent per iura adducta; item & per textum *in l.*2. Vbi Salicet *in princ.cod.alleg. Iuliam de vi publica,& in l.ſi debitor.*3. Vbi Angel. *n.*2.verſ.*& attende cod.de ſent.paſſis in l.deportationis* 12. *cod.eodem tit.& in l.ſi vt proponis cod. de bonor.præſcriptor.l.*2.*cod.ſoluto matrim.l.inter eos §.fin. ff.de fideiuſſorib. l.*2.§.1.*ff.de aliment. legat. l.res ff. de iure fiſci, l.ſi tutor.*9. *§.fin.ff.de tutelis, & ration. diſtrahend.l.in facto* 60.*§.fin.ff.de condition. & demonſtrat. l.cum de in rem verſo §.1. ff.de vſuris, l. marito* 32. *in princ.* vbi gloſſa in verbo *aliqua* & in verbo *neceſſe*,& ibi Alex.*n.*4. Bald.*in fine princ.* verſ.*ſed pone ff.ſoluto matrim. l.ſi maritus* 36. *ff.eodem tit.* Chaſſaneus *in conſuetudinib. Burgundiæ, Rub.de confiſcacions*, §.1. *in fine n.*34. *fol.*378. Gigas *de crim.læſæ-Maieſt. tit.de pœnis commit. crim. læſæ-Maieſt. q.*24. *in fine n.*7.*tom.*11.*fol.*71. Corn. *conſ.*190. *ad finem lib.*1. *n.*4. Ioan. de Amic. *conſ.* 68.*n.*3. Plot. *inter conſil. crimin. diuerſ. lib.*2. *conſ.* 130.*n.*83. *ad med.* Raphaël. Commenſ.*inter dicta conſilia crimin.*36.*n.*14. *eodem lib.*1. Aymon. *conſ.* 263.*n.*7. late Honded.*conſ.*38.*n.*44.*lib.*2. Peregrin. *de iure fiſci lib.*5. *tit.*2.*n.*17.*poſt med.fol.*284. Surdus *de aliment.tit.*8.*priuileg.*59.*n.*9.*&* 10. Hering. *de fideiuſſorib.cap.*20 § 14.*n.*8. Becc.*conſ.*57.*n.*4.*&* 5. Menoch. *de arbitrar.caſu* 137.*n.*3.*&* 4. Rebuff. *in l. Princeps* 21. *col.*1. *ad fin. & col.*2. *ff.de verb. ſignific.* cum aliis Farin. *quæſt. crim.*25. *num.*177. Rotes, & D.Nicol. Anton. *ſuprà.*

Et in terminis de debitore hæretico per eadem 14
iura, & DD.quod ſcilicet hæreticus ſtatim remaneat bonis ſuis confiſcatis, liberatus ab obligatione; adeo vt nequeat amplius pro debito conueniri, ſed omnis actio dirigatur in fiſcum; Eo quod actiones quæ competebant hæretico; item & iura tranſeunt in fiſcum, non ſolum actiuè, ſed etiam paſſiuè *ex l.*2.*cod.ad leg. Iul. de vi publica, l. cum fiſco ff.ad Syllarian dict.l.ſi marito in princ.* vbi Alex;& ſic fiſcum teneri ad omnia illa, ad quæ tenebatur hæreticus ex dictis legibus, *& l.tutelas §. fin.ff.de capit. diminut.* docent nouiſſimè Ricciul. *l.tract. de iure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib.*5. *cap.*34. *a numero* 1. latè & ad plures diſtinctiones cum Bartol. Alberico, Becc. Surdo, Honded. & cum Rota *numero* 1. *&* 2. Simancha *de Cathol. inſtit. tit.*9. *numero* 33. *&* 34. Peregrin. *de iure fiſci dicto lib.*5. *tit.*1. *numero* 54. verſ. *ſic etiam*, Calcan.*conſ.*66.*n.*5. Guillielm.Benedict.*in c.Raynuc.* verbo *vxorem n.*850.*de teſtam.* Honded.

*conſ.*

15 *consf.38. n.44. lib.2.* & cum aliis *n.4.* † Et videtur amplecti Thom. Sanchez *lib.2. summæ cap.22. n.74. vsque ad 95.* omnino Legendus, & *n.86. & 87.* cum infinitis, dum firmat, facta confiscatione, nullam superesse actionem contra debitorem rei creditoribus; ad eo vt quamvis damnatus postea pinguiorem fortunam adipiscatur, non teneatur ad ea debita per verba *textus in dicta l.1.ff. de fideiussorib.* ibi: *si lypsias adempta parte bonorum, exulare iussus est, nonnisi pro parte quam, retinuit, creditoribus obligatus est, & dict.l.si debitori 48. de fideiussorib.* cum eisdem Bosio, Casan. Ploto, Peregrino *suprà n.55.* Farin. *dict.q.25. n.177.* Simanchas *dicto tit.9. n.122.* & Vasquez 1.2. D.Thomæ *disp. 169.cap.2.n.20.* & ab omni obligatione, etiam na-
16 turali † taliter, vt in vtroque foro hoc sit seruandum, cum nec in pœnam leges id statuant, nec falsæ præsumptioni innitantur, Ricciulus *dicto c.34. n.5.6. & 8.* etsi postea sit factus locupletior *n.9.* & in tantum etiam, quod si fiscus non soluat debita ab hæreticis contractæ, non teneatur debitor ea soluere, quamvis ad pinguiorem fortunam postea deuenerit; quia tota obligatio fuit translata in fiscum, vt docent in terminis Diana *p.4. tract.8. res. 53.in fine*, Surdus *de aliment.tit.8.priuileg.59.n.10.* Simanchas *de Cathol.instit.tit.9.n.35.* Vasquez 1.2. *disp.169.cap.2.n.20.* Chassaneus *in consuetudinib. Burg. Rub.2.§.1.n.33.*

17 Et in tantum DD. dictam doctrinam extendunt, ac ampliant, vt publicatione bonorum sequuta, remaneat hæreticus liberatus, etiam ab obligatione personali, vt dictum est in aliis casibus relatis à Ricciulo; imo quod è contra condemnatus, publicatis eius bonis, priuetur actione aduersus suos debitores: quippe cum in omnia sua iura actiua succedat fiscus, cui competit aduersus debitores actio: DD. *per textum in dicta l.2. cod. ad leg. Iul. de vi publica, dict. l.si debitori deportatio ff. de fideiussor.* & perinde similiter, quia passiua condemnati iura, transeunt in fiscum iuxta quæ dixi *sub alleg.*
18 *31.32.* † inde debitores condemnati liberari, soluendo fisco, vt cum Bartol. Decio, & aliis, sustinet Peregrin. *lib.5. de iure fisci tit.1. n.54.* Bosius *in pract. crimin. tit. debitores, an delinquenti soluere? n.3.* Sanchez *dicto lib.2. cap.22. n.85.* & facit dictum à Ricciulo *suprà dicto n.4. cap.34. lib.5.* cum multis, vt iam retulimus.

19 Et amplius facit, nam si bona tutoris, vel curatoris confiscentur, sit exigenda ratio tutelæ & curæ à fisco, qui debet hæc onera, sicut, & alia sustinere damnati, vt dicitur expressè *in l.si tutor. Reipublicæ 9. ad fin.ff. de tutelis, & rationib. distrahend.* Simanchas *de Cathol. instit. dicto tit.9. num.123.* Vasquez 1.2. *dict.quæst.98. art.5.disp.169. cap.2. n.21.* Thom. Sanchez *dicto lib.2. cap.22. num.84.* non enim debitor reus potest tunc conueniri ratione tutelæ vel curæ administratæ, vt *per l.qui neque, & leg.prædia ff. de rebus, eorum* docet Ricciulus nouissimè *dicto lib.5.cap.34.n.12.*

20 Et vsque adeo procedit doctrina in fideiussore rei condemnati: nam sicut fideiussori conuento à creditore, est integrum recipere, nondum principalis bona excussa esse *iuxta auth. præsenti cod. de pignorib.* ita vt eadem exceptio competat fideiussoribus illius condemnati, aduersus fiscum, qui possunt petere exequuti prius bona à fisco publicata, quia cum succedat in bona principalis debitoris, succedit etiam in id onus, quo affecta sunt, cum multis Farinac. *de delictis, & pœnis dicta quæst.25. numero 171.* quem sequuntur Sanchez *dict. cap*



*22. lib.2. summæ num.79.* Ricciulus *dicto cap.34. numero 13.* cum Zillato *tom.2. consf.36. per totum* plene probante, præsertim *num.12. & 13.* & cum Stephano de Barbens. inter eadem consilia *consf.9.* Anton. Hering. *in tract. de fideiussorib. cap.20. §.1. num.10.*

Cui resolutioni videntur obstare idem Farinac. 21
*dict. q.25. n.178.* cum multis, quos citat Thomas Sanchez *dict.cap.22. lib.2. summæ n.92.* quatenus probant ex verbis *textus in dicta l.1. ff. de fideiussorib.* ibi: *verum qui pro eo fidem suam astrinxerunt conueniri possunt, & l.sententia 12. cod. eodem tit.* ibi: *sententia bonorum omnium ademptionem continente rei damnati principalis intercessores eligendi, creditori potestas non admittitur*, quibus patet, vt quamvis damnatus hic obligatione soluendi sui creditoribus liberetur; si tamen obligationi fideiussor accesserat, poterat fideiussor conueniri: sed reuera vtrumque verum est, cum in primo casu sit in facultate, fideiussori conuento à creditoribus opponere exceptionem sibi competentem, vel sicut explicat Ricciulus *dict. cap.34. lib.5. de iure personar.n.21.* quando, vel certa res, vel quota bonorum fuisset confiscata; prout loquitur *textus in dicta l.1.* nam si vniuersa bona confiscata essent, tunc quamvis possit conueniri fideiussor, esse tamen prius discutiendum fiscum, probat *ex glossa in dicta l.sententia*, & cum Bart. Decio, Baldo, Corneo, Romano, Peregrin. Menoch. Cremen. Heringio, & Costa, referens Ancharran. & Socin. contrarium sentientes, quorum argumentis respondet Faquin. *lib.8. contr. cap.75.* Legendus.

Quare etiam dicendum est, vt fiscus teneatur 22
præstare factum condemnati, cessante tamen fraude, vt dicunt Alciatus *consf.24. num.8. lib.3. tom.8.* Gratian. *dict. cap.423.n.17.* vbi *n.18.* declarat; dum tamen fiscus, velit acceptare bona confiscata; quia non sequuta ista acceptatione, non tenebitur creditoribus, sed condemnatus poterit agere, & conueniri, cum paria sint factum non esse, & non acceptatum, vt in specie notarunt Bald. *in l.si vero in 1. lect. ante finem princ.* vers. *secundo quæro ff. qui satisdare cogantur.*

Vbi tamen requirit præmonititionem fisci, an 23
velit agere, ac acceptare: argum. *textus in l.necessè ff. de in diem adiect.l.ergo, §.si bona ff. de fidecommiss.libert.* quia ampliat *n.31.* in casu, quando creditores agunt contra fiscum, qui bannito successit: sic D. Gratian. cum relato Alberic. *in dicta l.actione 66. §.publicatione ff. pro Socio*, aut via supplicationis, Principem adeundo, venia petita, ac si filius partem conueniret, vt dixit Guillelm. Benedict. *in dicto cap. Raynucius de testam.n.289.* in verb. *vxorem*, qui summatim faciet, vt procurator fisci soluat sicut Bartol. dixit *in dict. l.res autem ff. de iure fisci.*

Quod fit, vt si non omnia bona publicentur de- 24
linquentis, aut hæretici damnati, sed tantum dimidia, aliave pars, reliqua in Dominio rei remanendo, tunc fiscus solum teneatur quoad partem bonorum sibi applicatam, & pro alia rata bonorum, quæ reus condemnatus retinet, teneatur satisfacere creditoribus; debitor reus; ita probant DD. *per textum in dicta l.1. cod. de fideiussor.* Plotus *dicto consf.130. numero 83.* Simanchas *dict.tit.9.n.122.* cum multis Farin. *in dict.q.25. n.178.* Sanchez *dict.cap.22. lib.2. sum.n.90.* & ante *sub n.74.* & *ex l.fin. cod. de debitorib. ciuitatis* vers. *pro rata*, sic etiam docet Diana, colligens *ex textu in l.fin. cod. de debitorib. ciuit. p.4. tract.8. sub res. 59.*

Vbi quod, nec fiscus tenetur soluere vltra vires bonorum confiscatorum, si non confecerit inuentarium: sic cum Zeuallos *pract. tom. 3. cap. 822. n. 13.* Iulio Claro *lib. 5. q. 78. n. 30.* de quo
25 latè *infrà alleg. 62.* † Qui *num. 1.* limitat vt dictum est quando potuere creditores à fisco recuperare, & non recuperarunt; secus autem quando non potuere, aut quia defectu probationis causa cecidere; aut quia magnis expensis opus erat; non enim æquitas patitur creditores illos, re sua absque omni culpa priuari.

26 Et ex omnibus his, & aliis sequitur quod si omnia bona hæretici fuerunt confiscata, iura, & actiones, nullomodo talis hæreticus à tempore confiscationis, & publicationis suorum bonorum, teneatur satisfacere antiquis creditoribus, quibus erat obligatus antequam apprehenderetur ab Inquisitoribus, & reconciliaretur Ecclesiæ vnitati, non alia ratione, nisi quia talis hæreticus reconciliatus, fit vt homo nouus, sopita omni obligatione antiqua debita quibusvis creditoribus, etiam naturali, vt dictum est, & iuxta *à n. 2.* hic dicta, responsum fuit in nostro consilio in casu cuiusdam reconciliati, cuius bona confiscata fuerunt prætendentis, vt declararet consilium supremum, quod actiones dirigerentur contra fiscum, taliter vt quamuis bona confiscata non sufficerent ad satisfaciendum creditoribus, non molestarentur ab illis, nec coram fisco inquisitionis, nec coram aliis Iudicibus ordinariis, confirmantes votum ex di-
27 ctis, & dicendis infrà † Solumque admiserunt talem reum debitorem fore obligatum ratione contractus, aut facti de futuro orti, vt dixerunt Bartol. *in l. quoties ad fin.* vers. *ideo numero 3. ff. de nouationib.* Gratian. *discep. forens. dict. cap. 423. numero 29.* qui postquam retulit ibi veriorem esse opinionem, vt pro obligationibus de præterito contractis, liberetur deportatus à ciuili, & naturali obligatione, quæ in fiscum transfunditur; pro vt etiam in obligationibus de nouo perficiendis, ex causa tamen de præterito, in quibus nullomodo remanet obligatus, limitat ibi *n. 30.* cum D. Bart. *in obligationibus de nouo contrahendis*, in quibus deportatus obligabitur naturaliter, quasi retinens ea, quæ sunt iuris gentium.

28 Et sic obligari reconciliatum in Sancto officio efficaciori fundamento, cum non sit prohibitus de nouo acquirere, nec vt obligetur ciuiliter, vt senserunt Iudices integerrimi, & in terminis sequutus est Ricciul. *de iure person. extra grem. Eccl. exist. dict. lib. 5. c. 34. n. 6.* & sub hac distinctione intelliguntur Angel. Oddus, & Rota quos sequitur Merlin. *de pign. lib. 5. tit. 1. q. 51. n. 13.* dicentes reum non teneri etiam si perueniat ad pinguiorem fortunam.

29 Negari tamen non potest pugnare admodum contra hanc resolutionem contrariam, quam fuit sequutus Quemada *dict. quæst. 20. in fine, relatus hic n. 1.* quem postea sequuti sunt Vasquez *1. 2. dict. quæst. 96. art. 5. disp. 169. cap. 5. n. 21.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 55.* vers. *contra, & n. 57.* nouissimè Ricciulus *dict. cap. 34. n. 23.* intelligentes conclusionem relatam, vt non teneatur condemnatus amplius ad ea debita, quando illa bona publicata satisfuerint ad debita soluenda; sed vt non teneatur ad id, quod defuit; quia obligatio illa, quatenus donorum confiscatorum, valorem excessit, non potuit in fiscum transferri cum detrimento creditorum, vt loquitur Sanchez *lib. 2. summæ dict. cap. 22. numero 89.* & cum hac limitatione intelligi *suprà* adductum, fiscum scilicet teneri ad soluenda omnia debita, ad quæ tenebatur hæreticus *ex l. cum fisco ff. ad Syllanian, dict. lib. 2. cod. ad leg. Iul. de vi publica*, Vbi DD. dicentes ad fiscum non spectare, nisi quæ creditoribus superfutura sunt, *ex l. non possunt ff. de iure fisci, l. eius §. 1. ff. de testam.* Vbi Accurs. in verb. *lucrosa*, Ricciul. *suprà dict. c. 34. n. 24.* pro quo faciunt *dicta n. 2. de bonis cedente*, qui si ad pinguiorem fortunam deuenerit, non inde liber manet ab integro per soluendo in quantum facere possit; etsi Accursius dixerit *in l. vlicumque 61.* verb. *fideiussorem ff. de fideiussorib.* & nonnulli alij scripserint, vt refert Pichard. eos impugnantes *in dicto §. fin. inst. de actionib.* non bonis cedentem, à ciuili obligatione liberari: Quæ & ibi dicta non obstant, cum cessio potius à facto hominis, hoc est ipsius debitoris procedat per dicta hic *n. 10.*

Quam quidem sententiam, vt verissimam ad- 30
mittimus, quando bona, scilicet alicuius transferuntur in tertium ex contractu, cum tunc non sit in voluntate debitoris liberare creditores ab obligatione per textum *in l. 2. ff. de hæredit. vel actione vend. & in l. pacto succession. cod. de pactis*; quia si aliquis habet creditores, & vendidit hæreditatem suam, vel omnia bona remanet obligatus ad soluenda debita sua, secus quando sua bona transeunt ex dispositione legali; quia lex bene potest liberare aliquem, & transferre suam obligationem in alium: ita Paulus Castrens. distinxit *in dicta l. si marito 29. ff. soluto matrim. n. 4.* & hoc esse quod contingit in casu confiscationis bonorum hæretici, aut proditoris *per textum in cap. vergentis de hæret. cap. cum secundum leges eodem, & ex l. quisquis cod. ad leg. Iul. Maiest.* iuxta quæ scripta sunt suprà *ab alleg. 18.* & ante referunt Alex. & Salicetus *per textum in dicta l. si debitori ff. de fideiussorib. quæ* etsi nihil faciat, vt sentit Quemada *dicta q. 20. n. 3.* dicit efficacius hoc probari *in dicta l. si debitori*, quam vocat expressum *cod. de sent. passis* Vbi dict. Salicet. & Angel. qui id etiam probat per textum ibi, *& per dict. l. tutor. cod. eodem*, in quamtum dicit *textus*, quamquam locupletior. sit, quod intellexit Quemada, quando scilicet bona confiscata sufficiunt ad soluenda debita delinquentis: quæ fundamenta corroborata lege naturali, & æquitate, non parum faciunt pro doctrina ipsius Quemadæ, Sanchez, Ricciuli, Peregrini, & aliorum; est tamen fortior contraria, dum lex disponit, vt in hac disputatione contingit.

Ad secundam allegationis partem, quid si de 31
bonis confiscatis plene non valeant creditoribus satisfieri; respondetur iam ex dictis *à n. 2. & num. præced.* & in vers. *negari.*

Ad tertiam allegationis partem, an bona ab 32
hæretico reconciliato, postea acquisita valeant aliquo modo acquiri, seu applicari fisco? & iuxta dicta hic *à numero 5.* nonnisi ex nouo delicto.

Ad quartam, quid si debitor hæreticus restitue- 33
retur ad bona? in quo dubio, quod valet explanari ex dictis *suprà sub alleg. 48.* Et ex his quæ dixi *sub c. cum te 23. de sent. & re iudic.* vbi latè scriptum est de aggratiatis à Principe delinquentibus, & de plene restitutis ad eo, etiam quoad bona, & per quæ verba sic intelligatur. Quibus suppositis, est in proposito distinguendum; quia etsi ex beneficio Principis, reconciliatus restituatur ad pristinum statum; si tamen ei non restituantur bona, reuera ipse adhuc liber maneat ab obligatione soluendi antiquis creditoribus; quia actiones passiuæ debitoris, vt dictum est hic, & supra *sub alleg. 30. 31. 32.*

transierunt

transierunt in fiscum per confiscationem; & sic bona illa vsurpari à fisco, quæ dum non restituuntur condemnato, manet eadem obligatio apud fiscum per dicta hic *à n.1.* & in terminis cum Baldo *in dicta l.si marito 32. ff.soluto matrim.* & Angel. ibi: *n.1.* Alex. *n.4.* probat Sanchez *dict.lib.2.sum. cap.22. n.88.* Bosius *in pract. tit. de proclamatione n.15. in princ. & in fine*, Sfortia Oddus *de restit. in integr.p.2.q.97.art.2.n.13.* Farin. *de delictis, & pœnis, dict. quæst.25. n.179.*

34 Simplex enim restitutio gratiosa Principis, sicut non tribuit bona, & iura actiua; ita nec restituit passiua per textum *in l.3. ff.de sentent. passis, & restit. l.3. & 4.cod.eodem lib.11.* Vbi DD. & Ricciulus *dict.cap.34. lib.5.numero 10.* Et sub distinctione intelliguntur relati à Merlino *de pignorib. tit. 1551.* Bosius & Farinacius cum Rota *quatenus numer.12.* dicit quod restitutus in gratiam non restituitur ad bona aliter si plenarie restitutus, à Principe.

35 Et confirmatur, quia restitutio facta à Principe quoad gratiam tantum, & non quoad bona, non facit, vt reuiuiscet obligatio, ex qua prius tenebatur aggratiatus, vt antiquis creditoribus obligatus existat; sic vt nec ab illis valeat conueniri: nam sicut nudus exulauit, ita nudus reuertitur, vt docent DD. *per textum in l.tutelas 7. §.fin.ff.de capitis diminut.* Angel. *in dicta l.si marito ante medium* vers. *& licet confiscatio*, & ibi Bald. *in fine ff.soluto matrim.* Imola *in dicta l.si debitori deportatio 48. in princ. ff.de fideiussorib.* Ioannes de Amico *conf.68. n.3.* Gratian. *dicto cap.423.n.34. & 35. qui à n.36.* cum Peregrino *dicto tit.1. lib.5. n.14. de iure fisci*, Heringio *de fideiussor.cap.20.§.14.n.1. & 2.* Calca-

36 no *conf.68.n.5.* † Addit, si deportatus restituatur, tantum recuperat ex indulgentia Principis Dignitatem, sed quod nihil de suis bonis consequitur, qui alia adducens videnda *à n.37. 38. & 39.* dicit vt in omnibus casibus, in quibus talis debitor est liberatus ob confiscationem bonorum, censeatur quoque exemptus, ne conueniri possit à suis creditoribus, quamvis restitutus, & habens gratiam de delicto, ad meliorem fortunam deuenerit *ex dicta l.tutor. filiorum*, & ibi *glossa* in dicto verbo *locupletior. cod. de sent. passis* Oddus *de restit.in integr. p.2.q.97.art.2.n.13.* Angel. *in dicta l.si debitor. eodem n.4.* Fulgos. *in l.in insulam in princ. dict. tit.de sent.passis*, Menoch. *conf.103.n.20.litt.1.* Bosius *de proclamat, quod fit.bon. pub.n.14. in fine*, Peregrin. *de iure fisci dicto lib.5. tit.1. n.55. post princ.* vers. *nec pro postea quæsitis fol.236.*

37 Et omnes sic tenent inter quos cum pluribus ipse Odd. *de restit.in integr.2. p.dict.q.97. art.2.n.13.* & Farinac. *de delictis dict.q.25. n.179.* Gratian. *dict.cap.423.n.41. & 42.* quia omnes actiones, & obligationes passiuæ debitoris, semel sunt transfusæ, & transferunt in fiscum, qui semel cœpit esse debitor; & cum per restitutionem, & gratiam debitoris factam de crimine, non fuerint reuersæ ad debitorem, sequi quod quemadmodum creditores ante dictam gratiam, & restitutionem, non poterant nisi fiscum conuenire, non autem debitorem, ita etiam neque hoc possit facere post gratiam, & restitutionem, quia non superueniente obligatione, nec ad debitorem reuertente, nequit dari actio per-

38 sonalis contra non obligatum † Cum actiones personales procedant ab ipsis obligationibus, vt apparet *ex l.licet §.ea obligatio ff.de procurator.* Iason. *in §.omnium instit. de action. in princ.* Rebuff. *in l.Princeps 21. col.2. in fine* vers. *& licet hic non exprimat ff.de verb. signif.* & idem Gratian. *qui n.33. in fine* probans extinctam esse obligationem respectu debitoris obligati, cuius bona confiscata fuerunt; quia non est conueniens, quod remaneat obligatus ille qui nudus exulat, *l.2. ff.de capt.diminut.* concludit actionem remanere creditoribus aduersus fiscum.

Tamen si debitor reus, & condemnatus in con- 39
fiscatione bonorum, restitueretur per viam iustitiæ, quia hæc retrotrahitur, & operatur perinde, ac si nusquam bona fuissent confiscata, vt docent Crot. *cons.127.lib.1.* Beroius *cons.76.lib.1.* Peregrin. *de iure fisci, lib.5.tit.2.n.44.* Vincent. de Franch. *decis. 213.* Ioan. Franc. *à Ponte cons.96.* Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccles. exist. dict.lib.5.cap.34. n.22.* cum Costa; & de hac plena restitutione, etiam quoad bona dixerim late *sub dicto cap.cum te 23. in quæstionib. finalib.* ideo in hoc casu eundem debitorem hæreticum esse adhuc in obligatione satisfaciendi suis creditoribus antiquis, ac si numquam confiscatio facta esset, probant omnes adducti DD. Thomas Sanchez *dicto cap.27. lib.2.* Laconice, *sub dicto n.88.*

Quare relati, & idem Farinac. cum multis *dict.* 40
*quæst.25. prax.tit.de pœnis, & delictis n.180.* probant idem dicendum esse, si restituatur ad aliquam quotam, & partem bonorum, nam tunc damnatus hæreticus tenebitur pro rata ad illa debita priora; secus tamen si ad rem solam, vel summam particularem restitueretur, vt dicunt etiam idem Sanchez *dicto n.88. in fine*, Simanchas *de Cathol. instit. tit.9. n.122.* ac probant Salicetus, Angel. & Bald. *per textum in l.3. cod.de sent. pass.* per verba ibi: *non totam substantiam, sed aliquid* Bald. *in dicta l.si marito ff. soluto matrim.* Ricciulus *dicto lib.5. cap.34. n.13.* & multi quos adducit Farinac. *dict.quæst.25. n.177.* 41
*& 180.* † Et hanc diuisionem plenius probant idem Gratian. *discept. forens. dict.cap.423. à n.49. ad 51.* etiam cum Nello, Sfortia, Oddo, D. Farinac. & aliis, dicentibus, quod, vt intelligantur reuersæ actiones passiuæ per restitutionem, requiritur quod restitutio sit plenaria quoad omnia, vel per viam quotæ, vt bannitus restitutus debeat soluere antiquis creditoribus, secus si restitueretur quoad rem particularem, reddens vtrisque dicti differentiam.

Ad quintam allegationis partem, quid si fiscus 42
non acceptaret, responsum est iam *suprà hic n.23.* debitorem ipsum manere adhuc obligatum de bonis illis satisfacere creditoribus antiquis.

Ad sextam alleg. part. quid si reus debitor se 43
obligaret sub iuramento, soluere creditoribus? Et suppositis quæ dixi *supra sub alleg.47.* nunc breuiter respondetur debitorem illum esse liberatum ab obligatione soluendi creditoribus antiquis iuxta conclusionem supra corroboratam, exceptis limitationibus adductis; quia vbi lex tollit actum, promittens, non dicitur contrauenire iuramento, iuxta plura, quæ adduxi *per textum* ibi *in cap. quemadmodum de iure-iur.* Vbi DD. ac docuerunt in specie legistæ *per l.fin.ff.qui satisdare cogantur*, quorum iurium authoritate, tradunt Imola *in cap. 2. numero 24.* vers. *an autem de ordine, cognit.* Ricciulus *de iure personar. extra grem. Eccl. exist. dicto lib.5. cap.34. numero 14.* non enim iuramentum potest operari, vt debitor teneatur post spolium subsequutum de suis bonis per fiscum occupatis, quidquid aliud sit ante Ius-iurandum, vt etiam sequuntur Grammat. *decis.5. numero 3. post Socin. in reg.225.* Francus *in cap.*

*frequens ad hoc in princ. de restit. spoliat. lib. 6.* Marchesan. *in comm. relax. p. 1. cap. 1. n. 36.* Gratian. *discep. forens. dict. cap. 423. n. 43. & 44. qui n. 45.* maxime procedere ait; quia iuramentum tollitur secundum naturam principalis obligationis, vt *in l. fin. cod. de non numerata pecun.* Paris. *cons. 92. num. 14. lib. 4. Lapus alleg. 21. n. 2.* Rota *diuers. decis. 128. n. 3.*

44 Qui & alij confirmant in eo qui iurauit soluere pensionem, habita, vel non habita possessione quia si vltra duos, vel tres annos nequit habere dictam possessionem, liberari dicunt non obstante iuramento, & obligatione camerali, explicat idem Gratian. Legendus ad dictam obligationem cameralem *dicto cap. 423. à n. 45. ad* 48. Ricciulus, *dicto cap. 34. n. 14.* in vers. *qua ratione*, dicens cum Socino *cons. 28. sub n. 3.* vers. *secundum probation.*

45 *lib. 3.* & cum Grammat. *decis. 85.* † & cum D. Gratian. idem vindicare sibi locum in obligatione in forma guarentigiæ, & in forma cameræ, de quibus latè scripsi *sub cap. 1. de fide instrum.* ac resoluit in specie idem Gratian. *dicto cap. 423. n. 60.* qui dicendo liberari debitorem in casu, de quo actum est, tam ab obligatione ciuili, quam naturali, addit, nec posse contra eum agi actione personali, non obstante iuramento, obligatione Camerali, & aliis clausulis, etiam guarentigiatis, cum, restitutio non sit planaria, sed solum, quoad pœnam, quæ non restituit bona, nec obligationes contra reuersum, etiam in postea quæsitis; & quod ob id non teneatur prioribus creditoribus; & quod nec ipse aget contra debitores suos confiscatos, cum omnia iura sua actiua, & passiua, vt dictum est, fuerint translata in fiscum, qui ad huiusmodi debita tenebitur ex longe iam relatis *à n. 1. per textum in dicta l. 2. & l. tutor. cod. de sentent passis* & ex Peregrin. *dicto lib. 5. de iure fisci. tit. 1. n. 53. ad* 56. & docent plene DD. adducti *in tota hac alleg.*

4 Ad vltimam allegationis partem, an fideiussor eiusdem creditoris hæretici, liberetur à creditoribus, sicut & reus. & quia iam hic plene, seu sufficienter explenatum relinquitur sub vers. *& vsque n.* 20. ideo non addimus alia nisi quod liberetur fideiussor ad ratam semper bonorum quæ transeunt in fiscum & non vltra, nam in plus non tenetur, sic cum Peregrino Ripa & Guaccino declarat Merlin. *de pignorib. lib. 5. tit. 1. q. 51. n. 11.*

---

## ALLEGATIO LVII.

An si reus debitor restitutus ad omnia bona vel per viam quotæ, negligeret recuperare bona à fisco, teneatur hoc ipso de aliis bonis postea quæsitis, aut aliunde satisfacere creditoribus antiquis? Et an si debitor hæreticus conuentus esset in iudicio per creditores, debeat nihilominus fiscus successor in bonis eius per confiscationem litigare coram iudice instantiæ cæptæ, aut sit conueniendus coram iudice bonorum confiscatorum? Et an vt creditores obtineant contra fiscum, sufficiat probare sibi debitum esse, quod petunt? Et an expensæ factæ per fiscum publicantem bona in lite sint præferendæ creditoribus condemnati? Et an fiscus teneatur ad soluenda debita ab ipso delinquente ante, vel post commissum delictum, seu ad fundandam, vel dotandam Ecclesiam, ad quam erat obligatus hæreticus? vel ad restituendam dotem hæretici vxori, sicut idem tenebatur hæreticus? Et an in casu alleg. 56. præcedentis sit summarie procedendum? Vbi hypotheca per confiscationem bonorum debitoris extinguatur.

### *SVMMARIVM.*

1 *Hæreticus vel bannitus restitutus ad bona per viam Iustitiæ si negligit bona recuperare, tenetur de aliis bonis soluere suis antiquis creditoribus, etsi verecundia, timore, aut vt non litigaret cum fisco noluisset petere vt num. 7. aliter si diligentia facta à fisco, non potuit recuperare, vt n. 11.*

2 Paria sunt amittere possessionem, vel actionem competentem pro ea.

3 *Subueniendum non esi, ei qui non impetrauit, quod facile obtinuisset.*

4 *Recuperare rem desinens ab alio cum potest, non excusatur.*

5 *Statutum loquens de possessione, trahitur etiam ad illum, qui dolo desiit possidere.*

6 *Impeditum se dicens, non auditur, si potuit reclamare.*

8 *Impedimentum infirmitatis non excusat eum, qui potuit actionem mandare per alium.*

9 *Episcopus retardans consecrari, amittit beneficia obtenta.*

10 *Emphyteuta negligens in auocando possessionem ab illo, cui fuit res adiudicata malitiosè tacendo, aut negligendo, nocetur.*

12 *Fiscus successor non tenetur litigare coram iudice diuerso, qui ad instantiam hæretici incœpit cognoscere, vt n. 13.*

14 *Fiscus debet probare post crimen esse contractum ab hæretico, aut delinquente, & n. 15. idem in dubio n. 16.*

15 *Confessio sola delinquentis non probat debita fuisse contracta post hæresim.*

17 *Expensarum ratione in lite factarum, fiscus non præfertur creditoribus antiquis hæretici numero* 18.

19 *Fiscus tenetur ad debita contracta ante delictum hæresis; item & post delictum, si inde vtilitatem recepit.*

20 *Fiscus tenetur dotem constituere pro Ecclesia fundata ab hæretico, antequam delinqueret.*

21 *Fiscus dotem vxori mariti hæretici, non secus tenetur restituere, ac eius maritus, etiam si instrumento Dotis confessatæ fuisset renunciatum exceptioni non numeratæ Dotis.*

22 *Vxor pro Dote sibi restituenda potest injicere manus in bonis confiscatis, & potius retinere possessionem ratione suæ hypothecæ, & pro bonis paraphernalibus, & non donatione propter nuptias, dummodo constet, vt numero 23. & 23.*

25 *Creditores contra fiscum agentes obtinebunt, si solum summariè, doceant de vero titulo, & n. 26.*

26 *Executiua*

26 *Executiua via agi potest contra fiscum sicut agere poterant creditores contra hæreticum.*
27 *Hipotheca extinguitur per confiscationem bonorum debitoris.*

1 AD primam alleg. partem, suppositis, quæ dixi in alleg. præced. vers. *ad quartam*, vbi quod recuperans omnia bona, aut quotam, tenetur creditoribus satisfacere, vt ibi dictum est à vers. *tamen*, perinde fiat, vt si debitor, aut bannitus restitutus per viam iustitiæ, negligeret recuperare bona à fisco, tunc reuera ipse restitutus, teneatur etiam de bonis post restitutionem acquisitis, creditoribus antiquis satisfacere per doctrinam longe scriptam ibi *in dicta alleg. præced. à num.* 2. quia cum talis haberet contra fiscum, & ius reparandi, vt perinde dicatur habere ipsam rem, *l. qui actionem* 25. *ff. de regul. iur.* & perinde sit in obligatione soluendi dictis creditoribus, cui condonasse videtur illa bona confiscata, ex quo restitutus, noluit ab illo recuperare, vt in specie restitutionis notant Angel. *in l. si debitor n. fin. cod. de sent. passis*, & alij per glossam *in l.* 4. in verbo *recuperauit eodem tit.* & sequuntur Sfortia Oddus *de restit. in integr. p.* 2. *q.* 95. *art.* 2. *n.* 12. cum aliis Gratianus *discept. forens. p.* 2. *c.* 423. *ex n.* 52. nam quando actio competit ad rem recuperandam, talis res dicitur esse in bonis *per l. bonorum appellatione ff. de verb. signif.*

2 Et quia paria sunt amittere possessionem, vel actionem competentem pro ea, vt dixit Bartol. *in l. si prius* 14. *quam repetit post leg. non solum* 9. *col. ante pen.* in fine, vers. *veniamus ad quæstiones n.* 20. *ff. de noui oper. nonciat.* & quia idem iudicatur de actione, sicut de re, adeo, vt illud, quod debitum est, meum appelletur, glossa *in l. si tibi pecuniam* 20. in vers. *meum ff. certum petatur, & in l. eius qui in prouintia* 41. in vers. *defuncti in fine, & ibi Bart. n.* 3. *ff. eodem tit.* vbi DD.

3 Quæ consarsertio potest etiam ex sequentibus confirmari primo, quia non est subueniendum ei, qui non impetrauit, quod facile obtinuisset *per l.* 1. *§. impeditum ff. de aqua quotid. & æstiua*, & per glossam *in l. sed & si per prætorem* in vers. *permittere ff. ex quibus caus.*

4 Secundo quia non recuperans rem ab alio, cum posset recuperare, non excusatur, vt dixit Innocent. *in cap.* 1. *de feud.* & Præposit. Alex. *in cap.* 1. *n.* 2. *in fine*; quo tempore miles, & sic Cagnol. *in l. qui dolo* 174. *n.* 1. *de reg. iur. num.* 3. ampliauit etiam ad eum qui dolo desiit possidere per *l. si culpa ff. de rei*
5 *vend.* † Adeo vt statutum loquens de possessione, trahatur etiam ad illum, qui dolo desiit possidere, cum interpretationem extensiuam, vel prorogatiuam recipiat, & intellegi possit secundum ius commune, & multis aliis exemplis confirmans idem Gratian. omninò legendus *discept. forens.*
6 *cap.* 223. † *à num.* 14. probat cum multis posse licite opponi contra alium, qui se allegat impeditum, si potuit contra impedimentum reclamare, & non fecit ex doctrina Bartoli *in l. quibus diebus* 40. *in princ. n.* 3. *ff. de de condit, & demonstr.* Zinius *in l. ea quæ in fine* vers. *breuiter circa hoc num.* 5. *cod. de temporib. in integr. restit.*

7 Quare etsi contingeret, quod debitor restitutus noluisset à fisco petere sua bona confiscata, aut desidia, negligentia, siue timore, verecundia, aut quia nollet cum eo litigare, ne indignaretur, dicendum est adhuc, vt de bonis postea acquisitis, reus debitor soluat dictis debitoribus antiquis quia cum debuisset facere diligentiam ad recuperenda bona sibi restitui mandata, quam non congruefecit, remanet in obligatione satisfaciendi de suo.

8 Eo quod nec excusatur propter impedimentum valetudinis, quando potuit mandare actionem mouendam per alium, vt DD. agnoscunt *per l.* 1. *§. plane ff. de diuers. & temporal. præscript.* Gratianus *n.* 22. qui cum Ancharran. Corbulo, Rolando, Angelo, Ruino, Præposito, Paril. & Zephalo, addit, vt non faciens diligentiam pro recuperanda possessione priuetur feudo, quamuis rem possideat.

9 Qui & per alios casus de emphiteuta moroso, *à numero* 16. confirmat, & *à numero* 32. de Episcopo electo, qui propter retardatam consecrationem priuatur beneficiis obtentis, qui *n.* 20. & 21.

10 † Addit, quod quando emphiteuta nullam facit diligentiam in auocando possessionem ab illo, cui fuit res adiudicata, malitiosè tacendo, aut negligendo, tunc illa negligentia ei nocet, quia videtur fuisse in possessione, ex quo fetit per eum quominus in ea esset, quasi æquiparetur possidens cum illo, qui dolo nolit possessionem acquirere, aut recuperare, *l. etiam §. in eo ff. de petit. hæred.* Cagnol. *in dicta l. qui dolo p.* 2. post Decium, & in indiuiduo dixit Castr. *cons.* 46. *n.* 1. *ad fin. lib.* 2. *per glossam in cap. fin.* in verb. *turrit.* ad medium de elect.

11 Quæ omnia vera existimamus, nisi quando sufficienti diligentia facta, non valeret restitutus ob fisci potentiam effectum consequi dictæ restitutionis plenariè, & hoc probaret per dicta hic in vers. *ad quartam*; & ita etiam in puncto nostro tenuerunt Farinac. *in praxi tit. de delictis, & pœn. q.* 28. *n.* 180. Costa *de petitione ratæ q.* 20. *n.* 9. & cū aliis Ricciulus *de iure personar. extra frem. Eccles. existit. lib.* 5. *cap.* 34. *num.* 15. & 16. cum Angelo & aliis.

12 Ad secundam allegationis partem, an si debitor hæreticus conuentus esset in iudicio per creditores, debeat nihilominus fiscus in bonis eius successor per confiscationem litigare coram Iudice instantiæ cœptæ, aut sit conueniendus coram Iudice bonorum confiscatorum, aut inquisitoribus, aut in nostro Consilio, si hic moueretur quæstio? Et aggregatis quæ adduxi *in hoc tract. sub alleg.* 2. *& sub alleg.* 3. *& ibi* in vers. *ad vltimam à n.* 18. dum egi de illo puncto, *an fiscus pro re modici valoris, aut summæ moderatæ, habeat nihilominus priuilegium trahendi ad forum inquisitionis quoslibet alios creditores, magnorum summarum exactores?* Et ibi à vers. *itaque* de quadam praxi, quando lis est radicata coram aliis iudicibus, & tunc subintrat. fiscus; iam nunc breuiter cum Barbosa latissimè *in l. si constante* 27. *§. fin. à n.* 15. *ff. solut. matrim.* & cum Thom. Sanchez *lib.* 2. *summæ cap.* 22. *n.* 82. dicente hanc esse quæstionem difficilem; & aliis pluribus quæ dixi *sub cap. penult. de foro comp. per diuersas quæstiones à quæst.* 16. *applicandas*, & alibi sub eo tit.

13 Breuiter respondetur veriorem sententiam esse cū instantiā, minime prosequendā esse contra fiscum, sed prorsus pereunti nouā contra illum inchoandā coram eius Iudice, quia quoad hoc est speciali simū fisci priuilegium; & quia cum fiscus non sit proprie hæres, & subinde nec proprie repræsentet personam condemnati, vt sæpè *ab alleg.* 2. & 3. & 62. cum aliis dictum est; inde proueniat, vt instantia noua sit contra fiscum inchoanda, tamquam contra nouum reum; aliterque esse in hærede, qui

repreſentat omnino defuncti perſonam, non ſic in fiſco ſucceſſore, qui nec proprie repreſentat perſonam condemnati.

14 Ad tertiam allegationis partem, an vt creditores obtineant contra fiſcum, ſufficiat probare ſibi debitum eſſe quod potuit, aut fiſco incumbat hæc probatio? Et licet Cantera quondam Collega Diui Æmiliani apud Salmantinos, vbi & nos poſtea *in ſuis quæſtion. crim. tangentibus punitionem delictorum cap.* 1. *n.* 21. diſtinguat, quod ſi fiſcus apponat creditoribus, eſſe obligationē contractam poſt crimen, incumbat creditoribus probare eam antea contractam eſſe. Si vero creditores opponant contractam ante crimen, incumbat fiſco probare contractam eſſe poſt illud per mota hic infra ſub verſ. *ad quintam.* Tamen Thomas Sanchez *dicto lib.* 2. *ſum. cap.* 22. *n.* 77. & Simanch. *de cathol. inſt. tit.* 9. *num.* 60. quos ſequor, melius reſoluunt dicendo incumbere fiſco ſemper probare ea debita poſt crimen eſſe contracta, quia cum conſtat de debito, creditor habet fundatam ſuam intentionem, vt ſibi ſoluatur à debitore, & à quocūque in eius bona ſuccedente; & quod exceptio fiſci, qua ſe ab hac obligatione liberet, ſit, ea debita contracta eſſe poſt crimen, & in ſimili probauit late loquens de arris cum multis idem Thomas Sanchez *lib.* 6. *de matrim. diſp.* 53. *num.* 4.

15 Sed non ſufficiet debita fuiſſe contracta poſt crimen, ſola delinquentis confeſſio, vt relati dicunt; pro quo faciunt plura, quæ adduxi ſupra *ab alleg.* 13. & 14. cum aliis, vbi late probatum eſt reorum confeſſionibus, & declarationibus vocatis *de hacienda*, quæ ſolent fieri per eos, aut ad petitionem creditorum exigentium debita ſibi ſoluenda de bonis rei confiſcatis, nihil efficaciter probare, cum generaliter ſimulatæ, & fictæ intelligantur, vt defraudetur fiſcus per illa, quæ latiſſime in dictis alleg. ſcripta ſunt vbi aliæ probationes requiruntur, quæ ſicut non probat in fauorem creditorum, nec in eorum præjudicium, niſi ſit adminiculata aliis teſtibus, aut inſtrumentis; & ſic intelligunt idem Sanchez *dicto num.* 77. *in fine*, Simanchas *dicto n.* 60. & ſi non explicite vt nos dicimus, & explicuimus *ſub dicta alleg.* 13. & 14. & alibi.

16 Quod ſi dubium ſit, an debita fuerint contracta ante, vel poſt commiſſum delictum, vt ad fiſcum pertineat probationem facere, & non ad creditores, ea fuiſſe contracta poſt delictum probant Torreblanca, Zechius, Simanch. infra relati, ſub verſ. *ad quintam* in fine, & Diana p. 4. tract. 8. ſub reſ. 59. in verſ. ſi vero.

17 Ad quartam allegationis partem, an expenſæ factæ in lite per fiſcum publicantem bona, ſunt præferendæ creditoribus condemnati? Et quia de vindicatione ratione expenſarum, late dixi *ſub cap. grauis de præſtit. ſpoliat.* & de expenſis factis in lite, latiſſimè *in cap. finem litibus de dolo & contumac.* iam ad dubium præſens, ſuppoſitis, quæ etiam latiſſimè dixi *ſub alleg.* 20. vbi quod creditores ratione contractus, aut alterius debiti præferuntur fiſco ratione confiſcationis, & ſic ob pœnam litiganti.

18 Ideo nunc breuiter reſpondetur, minime fiſcum præferri, etiam ratione dictarum expenſarum; quia Princeps ad perſequutionem delinquentis, tenetur ſuis expenſis; ſic vt omnes expenſæ factæ ad criminis punitionem, incumbant fiſco, vt tradunt DD. in *l.* 1. *cod. de mulier. quæ ſe public. comm.* latè, & in ſpecie docent Hieronimus Laurent. *in deciſ.* 121. *Rotæ Auenionenſis n.* 4. Bajard. *in addit. ad Iul. Clar. in pract. lib.* 5. *q.* 78. *n.* 169. Laconice Thomas Sanchez, ſed in puncto hoc *dict. lib.* 2. *ſum. cap.* 22. *n.* 93. quod eſt verum, & ſi Matthæus de Afflictis. *cap.* 1. §. *& bona comitantium n.* 119. *tit. quæ ſint Regalia in vſib. feudor.* Pereg. *de iure fiſci lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 193. dixerint dictas expenſas præferri creditoribus, eo quod in hoc fiſcus agat vtiliter negotium creditorum.

Ad quintam allegationis partem, an fiſcus te- 19
neatur ad ſoluenda debita contracta ab ipſo hæretico poſt delictum, vel ante? In quo puncto Congregatis, quæ dicta ſunt *ſub alleg.* 18. & in aliis, breuiter reſpondetur, vt teneatur ad omnia debita ante delictum contracta per verba textus *in l. non poſſunt de iure fiſci* ibi: *non poſſunt vlla bona ad fiſcum pertinere, niſi, quæ creditoribus ſuper futura ſunt; id enim bonorum cuiuſque eſſe intelligitur, quod æri alieno ſupereſt.* ſed non ad contracta poſt delictum, niſi quatenus in ſuam vtilitatem ceſſerit; eo quod reperiatur in bonis delinquentis, vel aliquod loco eorum, in terminis Sanchez *in ſumma dict. cap.* 22. *n.* 74. & 76. & late *n.* 65. & 66. legendus, vbi de ratione, Ricciulus *de iure perſonar. dicto lib.* 5. *cap.* 34. *n.* 17. qui limitat in caſibus, de quibus loquitur, *ibi cap.* dum agit: de illo dubio, an alienationes factæ per hæreticum poſt delictum admiſſum, valeant? De quo reſolues, iuxta quæ adduxi ſupra *ſub alleg.* 18. & 33. hic applicanda; & ob id non longe agimus, & in terminis ſub adducta diſtinctione Torreblanca *de Magia lib.* 3. *c.* 11. *n.* 45. Simanchas *de cathol. inſtit. tit.* 9. *n.* 35. Lælius Zechius *in ſum. tom.* 1. *tit. de fide cap.* 11. *n.* 16. & alij dicentes *per dict. leg. non poſſunt.* teneri fiſcum, aut Inquiſitores ſoluere debita contracta ab hæretico ante delictum hæreſis.

Ad ſextam allegationis partem, ſuppoſitis quæ 20
dicta ſunt ſupra ſub alleg. ſupra vbi de amiſſione iuris patronatus Eccleſiaſtici ex delicto hæreſis, iam in puncto hoc breuiter reſpondetur, & hic verſ. *ad quintam*, quod ſi hæreticus ante hæreſim contractam fundet Eccleſiam, teneatur fiſcus illi dotem conſtituere, ſicuti tenebatur ipſe fundator per textum *in cap. nemo de conſecrat. dict.* 1. *cap. placuit* 1. *q.* 2. *cap. piæ mentis* 16. *q.* 7. *cap. cum ſicut de conſecrat. Eccleſ. vel altaris, & in ſpecie* tradunt Farinac. & alij ab eo relati *q.* 190. §. 6. *n.* 86. Ricciulus *dicto cap.* 34. *n. fin.* vbi addit ſi ſit fundata ante hæreſim, quaſi eſſet fundata poſt hæreſim, aliter eſſe dicendum per notata *num. præced. & in dict. alleg.* 18. & 33.

Ad ſeptimam allegationis partem, reſpondetur 21
fiſcum teneri ad reſtitutionem Dotis vxori hæretici, non ſecus, ac tenebatur ipſe hæreticus *per l. ſi marito ff. ſoluto matrim. l.* 2. *eodem tit. l. ſiquis poſt hac cod. de bonis præſcript.* etiam in Dote confeſſata; dummodo ſit lapſum tempus præfixum ad recipiendum de dote non numeranda iuxta textum *in l. fin. cum auth. ſequenti cod. de dote. contra*, & non numerata: cum infinitis Ricciul. *dicto cap.* 34. *n.* 30. & 31. *qui à n.* 32. *ad* 36. extendit, vt procedat, vbi in inſtrumento dotis confeſſatæ fuiſſet renuntiatum exceptioni non numeratæ dotis; quia cum talis renunciatio præjudicat creditoribus, præjudicat etiam fiſco *per dict. l. ſiquis poſt hac.*

Et quod vxor pro reſtitutione Dotium poſſit 22
propria authoritate iniicere manus in bonis confiſcatis, & potius retinere poſſeſſionem bonorum ratione ſuæ hypothecæ, & quod prædicta non ſolum procedunt in Dote, ſed etiam in bonis paraphernalibus

phernalibus per dict. leg. & in donatione propter nuptias, ac lucro dotali, *in auth. bona damnatorum §. vxore cod. de bonis proscript.* & in specie de condemnato ex hæresi Albertin. *in tract. de statut. p. 3. q. 5.* Roland. *de lucro dict. q. 59. à n. 4.* & in quarta seruata coniugi inopi aduersus hæredes coniugis defuncti ex dispositione *auth. præterea cod. vnde* vir & vxor: nam hæc etiam detrahitur aduersus fiscum Socin. *cons. 121. n. 1.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 71.* Ricciulus *supra a n. 34. 35.*

23 *36. & 37.* cum aliis. † Qui omnia *n. 27.* & cum Peregrino *n. 27.* ait procedere; dummodo de credito illius, qui agit contra fiscum legitimè constat; sic, vt non sufficiat solum instrumentum confirmatum, vbi versamur inter tempus præfixum ad opponendum; & dummodo confessio aliis adjuuetur adminiculis, quibus verisimilis probatur.

24 Et quia hæc de dote amplissime manent explanata per dicta supra *sub alleg. 13. 14. & 17.* item per illa, quæ dixi *sub alleg. 23. ad 27.* ideo amplius non insistimus, cum necessario pro vero intellectu iuridico sit recurrendum ad ibi assignata.

52 Ad octauam allegat, partem, an casibus *alleg. 56.* præcedentis, & huius, sit summariè procedendum? Et suppositis quæ dixi supra *sub alleg. 55.* à vers. *ad secundam*, vsque ad finem, respondetur, vt ad effectum, quod creditores agentes contra fiscum pro solutione sibi facienda de bonis confiscatis hæretici debitoris ipsorum, non cogantur obtinere sententiam contra fiscum, sed sufficit, si summariè doceant de proprio credito, vt DD. sentiunt per textum *in dict. l. siquis post hac 9. cod. de bonis proscript.* de qua late dictum est, *sub dicta alleg. 56.* ex verbis illis *statim recipiat*, quorum dictio *statim* importat summariam cognitionem *per leg. rei momentaneæ cod. vnde vi*; tradunt Bartol. *in l. res, quæ §. res autem n. 1. ff. de iure fisci*, Platea *in l. 1. cod. de pœnis fiscal.* Bald. *in cap. quoniam contra de prob. num. 27.* Castro *in l. si marito 32. in princ. ff. soluto matrim.* Salycetus *in dict. l. siquis post hac in princ. n. 1. in fine*, Ioan. de Amicis *cons. 68. n. 8.* Peregrin. *de iure fisci lib. 5. tit. 1. sub n. 54.* vers. *creditores autem*, Clarus *in §. fin. q. 78. num. 27.* & ibi addentes cum aliis per Farinac. *tom. 1. crim. dict. quæst. 25. num. 176.* Roland. *cons. 31. n. 36. lib. 1.* Anton. Gomez *in l. 76. Tauri n. 3.* & confirmant Alberic. *de statutis p. 3. q. 5.* Iason. *cons. 88.* Roland. *dict. cons. 31. n. 36. lib. 1.* Duenas *reg. 277. n. 5.* Parlador. *rerum quotid. cap. fin. p. 4. §. 2. n. 2.* idem Rolandus *de lucro dotis q. 59. n. 4.*

26 Dicentes contra fiscum, & eius cessionarium agendum esse via executiua, non secus, ac agi poterat contra hæreticum, vt colligunt *ex l. 1. cod. de hæredit. vel actione vendita*, *l. eum qui bona ff. de iure fisci*, *l. quinque legibus ff. de bonis damnator*, Ricciulus *dicto cap. 34. lib. 5. de iure person. num. 26. qui n. 27.* cum Peregrino *supra sub n. 54.* vers. *creditores autem*, & cum aliis per textum *in dicta l. siquis post hac*, dicit hoc procedere; dummodo de credito illius, qui agit contra fiscum legitime constet; sic vt non sufficiat instrumentum confessionatum, vt iam est dictum, vers. *ad septimam*, & per dicta *sub dicta alleg. 17.*

27 Ad vltimam allegationis partem an Hypotheca per confiscationem bonorum Debitoris extinguatur, suppositis quæ dixi hic & alleg. 56. & quod ibi de fideiussore *n. 20. 26.* & fin. breuiter respondeo extingui hypothocam quoad ipsum Debitorem, quoniam fiscus tenetur satisfacere ipsis creditoribus qui non amplius molestiam facere possunt ipsi Debitori eo quod in fiscum translata fuerunt iura omnia actiuè atque passiuè per dicta supra ab alleg. 30. hic repetenda sic DD. *per l. 2. cod. ad leg. Iul. de vi publica*, vbi Baldus & Salicetus *in l. si marito ff. soluto matrimonio l. si Debita de portat. in princ. ff. de fideiussoribus l. fin. ff. de duobus reis l. tutor. cod. de sent. passis* Bartol. *in l. creditor ff. de solut.* Castrensis *cons. 209. q. 1. n. 1.* vbi scribit quod obligatio etiam naturalis cessat & transit in fiscum qui tenetur defendere debitorem aduersus omnes creditores, vt etiam sequuntur Farinac. *in praxi q. 25. n. 179.* Rota *decis. 565. n. 1.* Peregrinus *de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 54. n. 55.* Rota *in ferrar. pecun. 29. Ianuarij 1627.* Merlin. legendus *de pignorib. lib. 5. tit. 1. q. 51. à n. 1. vbi à n. 2.* probat cum multis quod reputatur fiscus successor & extraneus hæres non per representationem defuncti sed per eius annihilationem cum Castrensi, Ioanne Anibal. Carpa, Maldero, Faquineo & Guaccino de quo dixi supra sub alleg. 18. & aliis seqq.

---

## ALLEGATIO LVIII.

Confiscatio contra defunctos hæreticos, quare locum habeat, cum iuxta iuris regulas crimina morte delinquẽtis extinguantur? Et an filij eorum, alij ve, hæredes ex crimine defuncti? Et an vt hæredes delinquentis defuncti, teneantur, requiratur, vt lis fuerit contestata cum illo, aut condemnatio? Et in quibus aliis casibus de iure antiquo confiscatio bonorum fuerit amissa? Remissiuè.

### SVMMARIVM.

1 *Crimina morte extingui fallit quoad bona confiscanda in Sancto officio num. sequentib. & num. 4.*

2 *Defuncti hæretici, etiam in Sancto officio solent puniri, & n. 3. & quare n. 10. & 21.*

3 *Inquiritur in hæreticos post mortem.*

4 *Pecuniarias pœnas, etiam cessare quando delicti morte extinguuntur, generaliter traditur, & quare n. 6. 7. 8. 9.*

6 *Pœnarum finis est, vt reus puniatur n. 7.*

8 *Pœna conuenit esse vbi est noxia, & quod est introducta, non tam, quia peccatum est, sed ne peccetur.*

11 *Defuncti hæretici memoria damnanda, perpetuo durat, non sic confiscatio de bonis suis facienda, cum valeat in eam præscribi, & n. 13. 14.*

12 *Confiscatio bonorum procedit etiam contra defunctum hæreticum.*

13 *Hæretici defuncti statua ponitur in publico Patibulo, quando illius memoria damnatur: vbi de praxi.*

16 *L. fin. cod. de iure fisci.*

16 *Hæredes ex delicto defuncti puniuntur in amissione bonorum aliquoties, vt hic, & n. 17. 18.*

18 *Occidentis se bona fisco applicantur de iure Regio, si non habet hæredes.*

19 L. 8. tit. 23. lib. 8. recompilationis.

20 *Crimina publica, aut priuata, qua, vt bonorum confiscatio procedat. Et de differentia inter*

ea

*ea quoad confiſcationem num. 23.*

21 *Confiſcatio vt procedat ex delicto defuncti in hæredes, regulariter requirit litis conteſtationem cum defuncto, & condemnationem. Fallit in hæreſi num. 22. & in aliis criminibus maioribus, vt n. 24.*

22 L. ex Iudiciorum ff. de accuſat, & verſ. fin. num. 28.

24 *Repetundarum crimen vulgo* barateria coëcho *grauat hæredes defuncti delinquentis, & in aliis vt num. 25. 26. 27. & 28.*

25 *Majeſtatis læſæ crimen punit hæredes delinquentis.*

26 *Militiæ deſertores puniuntur confiſcatione.*

27 *Regalium Iudices vſurpatores puniuntur, & eius hæredes.*

28 *Crimina defunctorum, vt grauent eorum hæredes, non requirunt litis conteſtationem.*

28 *Confiſcatio bonorum in quibus delictis de iure antiquitus procederet, ſub compendio refertur.*

1 SVPPOSITIS quæ dixi latè *in Rub. de ſent. & re iud. q.* 2. in verſ. *ad primam*, vbi quod ſententia lata pro mortuo, ſine contra mortuum ſit nulla. Et ibi verſ. *ad ſecundam*, an in corpus mortuum queat animaduerti? Vbi *à num.* 14. verſ. *ſed quod*, dictum eſt, morte alicuius delinquentis non obſtante, poſſe procedi contra eius bona confiſcata in eius ſucceſſoribus, vt in crimine-læſæ Majeſtatis, & hæreſis? † Et ibi *n.* 15. quod hæretici defuncti etſi mortui fuerint ante incarcerationem puniuntur in Sancto officio inquiſitionis. Et ibi *n.* 20. quod generaliter actiones pœnales poſt litem conteſtatam, tranſeunt contra hæredes. Et regula ſit, quod etſi in omnibus communiter criminibus extinguantur morte delicta, vt inquit Vlpian. *in l. vltima ff. ad leg. Iul. Majeſt.* & Modeſtin. *in l. ex Iudiciorum ff. de accuſ.* cum aliis referendis; quia mortui Diuino Iudicio, ſubjecti, ab humano ſunt exempti, vt dicitur *in cap. quorundam dict. 23. & cap. ex epiſtola* ibidem, ſunt enim præuenti à ſummo Iudice Deo, & vocati ad maius Tribunal. vt latè hæc exornantes probant Simanch. *in enchirid. iud. viol. relig. tit. 62. n. 1.* Decian. *tract. crimin. lib. 5. cap. 67. n. 1.*

2

3 Et hæc aſſertio in crimine hæreſis ob eius immunitatem aliter procedat; ſiquidem in hæreticos poſt mortem, inquiritur, vt docent idem Simanch. *de cathol. tit. 18. à n. 1.* Decian. *ſupra*, Pegna *p. 3. n. 92.* Ludouicus à Paramo *de origine Sanctæ inquiſit. lib. 3. q. 4. à n.* 78. cum infinitis, Farin. *de hæreſi q. 197. n. 86.* quibus accedunt nouiſſime Cæſar Carena *de officio inquiſitor. p. 2. tit. 29. §. 1. n. 1. & 2.*

4 Et conſequenter ex quo fuerint legitimè conuicti de hæreſi, bona eorum confiſcari dicendum eſt per latè *dicta ab alleg. 1. & ſub allegat. 18.* cum aliis, ſicut praxis obſeruat ſine dubio aliquo, nec controuerſia.

5 Et confirmatur contrario correlatiuo, nam ſi vt dictum eſt, omnia crimina, morte extingui per adductam rationem, & inde ſequi pœnas corporales, & pecuniarias ceſſare, vt probant Bartol. Platea, Valenzuela, & D. Franc. de Amaya *in l. fin. cod de iure fiſci n. 3.* Cabat. *reſ. crim. caſu 398. n. 3.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 4. tit. 5.* Farin. *tract. crim. q. 10. n. 36.* Medices *in tract. mors omnia ſoluit. p. 2. concluſ. 32.* Barboſa *in l. filius. 15. ff. de iudic.* Gal. *lib. 1. de pace publica cap. 20.* Tiberius Decian. *lib. 5. crim. cap. 57. ex num. 1.* Sichar. Donell. & Cujac. *in l. vnica cod. ex delictis defunctor.* vbi etiam Caldas Pereira *3. p. ex num. 1.* Menoch. *conſ. 99. lib. 1.* Phebus *deciſ. 131. tom. 2.* Bertazol. *conſ. crim. 35. lib. 7.* Anton. Gomez *var. reſol. cap. 1. à n. 78. & 85.* vbi cum aliis nouiſſime eius Additionator Haillon. Robertus *lib. 1. rerum iudicatar. cap. 10.* Griuell. *deciſ. 6.* Anton. Pichard. cum aliis *in §. non autem ex n. 1. de perpet. & temporal. action.* Schifordegeir. *lib. 1. ad Anton. Fabrum, toto tract. 10. & lib. 2. tract. 1. q. 9. & 10.* & omnes alij per textum *in l. defuncto 6. ff. de public. iudic. dict. l. ex Iudiciorum 20. accuſat. l. ſi pœna 20. ff. de pœnis delictis l. conſtitutionibus 33. ff. de obligat. & action, l. ſicuti 38. l. pupillum 111. ff. de reg. iuris l. pœnales 32. ff. ad leg. Falcid. l. 1. & 2. cod. ſi reus, vel accuſator; dict. §. non autem inſtit. de perpetuis, & temporalib. act. cap. admonere 32. q. 2. dict. cap. quorundam dict. 23. cap. cauſam quæ el. 2. qui filij ſint legitimi, cap. à nobis el. 2. de ſent. excommunic. l. 7.* verſ. *etſi per auentura tit. 8. p. 3. l. 7. & 23. tit. 1. p. 7.*

Et præter rationem adductam alias fundamentales adducunt DD. relati, & alij, vel quia inter mortuos, & viuos nullum eſt commercium, ſitque aliena conuerſatio, ab animabus à corporibus ſeparatis, vt docent Abulen in Matth. *cap. 25. n. 295.* & ex ſacris Patribus Auguſtino, Athanaſio, Mendoza *in quodlibet q. 5. pag. 351.* M. Anton. del Rio *diſquiſit. Magicarum, lib. 2. q. 26. ſect. 1.* Et aliam tertiam, quam iuri conſonam iudicamus, & propoſuit Iulius Paul. *in dicta l. ſi pœna 20. ff. de pœnis* in verbis ſequent. *quia pœna conſtituitur in commendationem hominum, quæ mortuo eo, quem conſtitui videtur, deſinit.* 6

Nam cum Scopus, & finis pœnarum ſit, vt reus puniatur, & pœna attentior fiat, & correctior, & vt cæteri deterreantur, vt ſcripſit Plato in Gorgia, & Diuus Auguſtin. & alij relati à Tyraquello *in l. 9. connubial. n. 224.* ac probauerit Vlpian. *in l. 1. ff. de Iuſt. & iure*, & DD. per textum *in cap. de his 33. q. 2.* ſicut cum multis notant Anton. Pichard. *in Rubrica de public. iud. ex n. 1.* Solorzan. *lib. 1. de parricidio cap. 1. & 2.* D. Franc. de Amaya *lib. 2. obſeruat. cap. 4. num. 1.* & ex alia Donelli *in dicta l. vnica cod. ex delictis defunct. num. 10.* ſcilicet quod cum omnis pœna ſit delicti correctio *l. aliud 135. ff. de verſ. ſignif.* 7

Conueniens eſſe, vt ibi ſit pœna, vbi noxa eſt, & vt ea ſuos ſequatur authores, nec vlterius progrediatur metus, quam progrediatur delictum, ne alioqui ſi mortui delinquentis hæredes, tenerentur innocentes, pro nocentibus pœnas luerent, quod eſſet iniquiſſimum *per l. crimen. 26. ff. de pœnis l. fin. ff. de bonis damnat. l. 1. ff. de priuat. delictis, l. ſancimus 22. cod. de pœnis:* etenim vt obſeruat Othoman. *in dicto §. non autem inſtit. de perpetuis, & temporal. action.* pœna introducta eſt, non tam quia peccatum eſt, ſed ne peccetur impoſterum, quod in mortuo ceſſaſſe omnino videtur; indeque expediens viſum fuiſſe morte extingui delicta. 8

De qua regula, præter relatos latiſſimè Guttierez *lib. 2. canon. cap. 18. ex n. 43. & cap. 3. n. 22.* Suarez *in Theſauro receptar.* verb. *hæres.* Zeballos *in pract. q. 464.* Barboſa *in collect. cap. fin. de ſepultur.* Hermoſilla *in l. 5. tit. 3. p. 5. gloſſa 1. & l. 10. tit. 4. gloſſa 8. n. 13. & in l. 56. tit. 5. gloſſa: à n. 39. & 49.* idem Barboſa *in cap. 2. de ſtatu Monach. n. 5. & 15.* Pichardus etiam *in relect. ad tit. ff. de acquirenda hæredit. cap. 5. n. 21.* Scaccia *de iudic. lib. 2. c. p. 9. n. 277. & à n. 281.* D. Ioſeph Vela 9

*diſſertat.*

*dissertat.* 14. *ex n.* 21. idem Pichard. *in* §. *pœna instit. de obligat. & action. quæ ex delicto nascuntur num.* 25. *& in* §. *is autem instit. ad leg. aquil. ex n.* 42. *idem in manuduct. ad praxim.* 4. *p.* §. 4. *à num.* 4. vbi etiam benè explicat, quid si pendente appellatione, mortuus fuerit reus? Latè omnes casus distinguens Pareja *de instrum. edit. tom.* 2. *tit.* 6. *res* 7. *ex num.* 42. vsque ad finem plene, & Noguerol. *allegat.* 12. *n.* 157. vbi quod etiam, si confiscatio bonorum ipso iure incurratur, cesset, si reus moriatur ante declarationem; quod falllit in hæretico relapso, conuicto, aut in pœnitenti, vt hoc, & in hoc tractatu.

10 Et quia hæ fundamentales rationes, & iura adducta militare videntur in defunctis hæreticis, aduersus quos nec valeret procedi, & contraria sit praxis aliis fortissimis inconcussis, ac iuridicis dispositionibus stabilita in Sancto officio, quæ confirmatur, & apparet ex his quæ adduxi latissimè sub *dicta alleg.* 18. *& latè ab alleg.* 22. *&* 23. vbi cum aliis probatum est, filios, & nepotes hæreticorum puniri, & si non corporaliter, in amissione tamen bonorum, alimentorum, & legitimæ; item & honorum; qui & si innocentes extiterint, adhuc propter peccatum parentum iustè puniri doctum est ibi; & sic non nimirum, vt in hoc hæresis delicto procedatur aduersus defunctos hæreticos, ad condemnandam eorum famam, Comburendo eos in statua, vt praxis Sancti officij obseruat quotidiana; item & in amissione bonorum per confiscationem fisco applicatam; quæ debet filiis suis nocere.

11 Quare cum dubitarent DD. intra quantum tempus possit contra defunctos hæreticos agi: & applicatis hic, quæ de præscriptione dixi supra *sub alleg.* 9. *& ibi n.* 29. & sit sequenda distinctio Pegnæ ad Eymeric. *comment.* 92. vers. *his positis*, quam cum multis, & plura cumulans videndus, sequitur Thomas Sanchez *tom.* 1. *sum. lib.* 2. *cap.* 22. *à n.* 38. nempe, vt si agitur contra defunctum hæreticum ad effectum eius memoriam damnandi, semper actio in eum procedendi duret, non sic si ad effectū bona eius confiscandi; quia tunc non durat actio, nisi per annos 40. sicut & tenent Simanc. *de cathol. instit. tit.* 18. *n.* 147. *& in enchirid. tit.* 62. *n.* 7. Ludouic. de Paramo *de prig. Sanctæ inquisit. q.* 4. *n.* 83. Sanchez *super* Carena *supra* §. 2. *à n.* 3. *ad* 6. respondens Deciano *crimin. cap.* 57. *num.* 12. dicenti quo ad alias pœnas actionem quinquennio finiri per textum *in l.* 2. *cod. de apostatis* dicendo *dict. leg.* 2. procedere de iure ciuili, secus de iure canonico, vt respondit Pegna, & nos latè *vbi supra sub dicta alleg.* 18.

12 Et sic ex dictis legitimè infertur confiscationem bonorum sequi contra defunctum hæreticum, qua necessario filij, & hæredes plectantur; & ob id regulam supradictam de extinctione delictorum, delinquentis morte amitti in aliis delictis, & cum distinctionibus, de quibus infra, non in crimine hæresis, cuius punitio durat, iudicialiter procedendo aduersus eum ad petitionem Promotoris Fiscalis, cuius libellus præsentatus, intimatur omnibus, quorum interest, memoriam defuncti non damnari, & inquisitores mandant edictum proponi, quo quiuis admittatur ad defuncti defensionem, statuto in termino competenti 30. vel 40. Dierum, qui si in termino præfixo, comparente nullo, ex officio Procuratorum, defensorum, Aduocatum constituunt; & si nullo modo defuncti memoria defendi valet deueniunt ad sententiam contra eum, cuius formula habetur *in concil. constantin. sess.* 8 in sententia damnationis Ioan. Vbi cleph. *apud repertor. inquisit.* verb. *sententia*; Decian. *dict. cap.* 57. Pegna *dict. comment.* 92. vers. *nequis autem*, Carena *dicto tit.* 19. §. 6. Paramo *dict. lib.* 3. *quæst.* 4. *à numero* 87. Sanchez *in summa lib.* 7. *capite* 27. & seq. Zanard. *in summ. Diuinor. præcept. p.* 2. *cap.* 142. vers. *post bene*, Farinac. *dicta q.* 197. *de hæret. n.* 160. & alij.

† Dicentes in publico Patibulo ponendam esse 13
statuam representantem defunctum; ita in altum, vt ab omnibus videatur. Qua præsente, sententiam in defunctum per secretarium legendam voce alta, & clara in quibus; quæ relaxanda, & ab igne comburenda, traditur brachio sæculari, simul cum ossibus ipsius hæretici defūcti, si exhumari valeāt, & secerni ab ossibus aliorum fidelium defunctorum; & insuper in sententia declarantur eius bona confiscata esse, & declarantur hæretici filij inhabiles iuxta iura, quæ congerimus de hac materia latissimè *à dicta alleg.* 18. vsque ad hanc allegationem, vt sub pluribus compertè apparet.

Et iuxta hanc praxim sunt intelligendæ opinio- 14
nes dicentium, quo in casibus reus potest accusari post mortem, intelligitur infra quinquennium, præterquam in crimine hæresis, in quo intra 40. annos posse procedi, docent cum multis Anton. Gomez *lib.* 3. *variar. cap.* 1. *num.* 81. Suarez *in commun. opinion.* vers. *mors n.* 220. Clarus *in* §. *fin. q.* 51. vers. *scias tamen, & in* §. *læsæ Maiestatis* vers. *item licet*, Peregrin. *de iure fisci lib.* 4. *tit.* 5. *num.* 33. Couarruu. *in reg. possessor* 2. *p.* §. 2. *num.* 6. Thomas Sanchez *in sum. lib.* 2. *cap.* 22. *ex num.* 38. alij, & plures in vnum Congesti à Barbosa *in l. Manicheos cod. de hæret. & Manich. n* 44. Farinac. *in praxi p.* 1. *q.* 10. *ex n.* 81. *& dict. quæst.* 25. *ex n.* 158. *& in tract. de hæreticis q.* 197. *à num.* 112. qui ex multis contrarias opiniones conciliat circa condemnationem memoriæ hæretici mortui, Molina *de iust. tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 43. *num.* 8. *& tom.* 1. *tract.* 2. *disp.* 73. *ex n.* 5. Noguerol. *alleg.* 12. *n.* 156. videndus; & idem Farinac. *de hæresi q.* 185. *n.* 200. cum multis vbi an si memoria defuncti semel fuerit absoluta, ob non probatum delictum, possit iterum accusari.

Ad secundam allegationis partem, an filij eo- 15
rum, aliive hæredes ex crimine defuncti delinquentis puniantur? Quia in proposito de filiis hæreticorum apparet ex proxime dictis, & ex aliis *alleg.* 38. 39. 46. & aliis, circa quod non est dubium, tota difficultas remanet, quando filij vel hæredes ex patris delicto puniuntur in amissione, & confiscatione bonorum patris, à quibus, & ipse pater priuaretur si viueret. Et quia hæc disquisitio dependet à vero intellectu *dictæ leg. fin. cod. de iure fisci*, vbi Imperatores in verbis sequentibus loquuntur ibi: *eorum patrimonia mortuorum, qui vitæ suæ tempore diuersis conscientiam suam dicuntur polluisse criminibus, fisci rationibus, nequaquam competere, vel ab eo alienari censemus, nisi post publicam accusationem eos constiterit fuisse conuictos.* Et hæc verba difficultatem afferunt talem, vt non sint DD. in eodem sensu; siquidem quidam dicunt accipi de eo, qui crimen commisit, quod ad hæredes non transit, nisi viuo delinquente, condamnatio interceserit; ita vt necesse sit adhoc, vt hæredes teneantur quod viuus prædecessor sit conuictus, & condemnatus, sicut videntur iuuare illa verba: *nisi post publicam accusationem eos constiterit fuisse conuictos*; quam lecturam post duas relatas

ab

ab Accurſio, congruentiorem authumant Amaya *in dicta l.* 1. ſecundum quam dicemus aliqua *hic*, & *quæſt. ſeq.* ſecundo modo per verba illa: *qui vitæ ſuæ tempore conſcientiam ſuam polluiſſe criminibus*, quaſi velit lex in tali caſu, non aliter ad fiſcum pertinere, aut deferenda eſſe, quam ſi conſtet ipſum mortem ſibi intuliſſe propter crimen: non vero tædio vitæ; quod crimen debet probari poſt mortem, *l. in fraudem* 46. §. *eius ff. de iure fiſci*, *l.* 1. *cod. de bonis damnator*, refert Accurſius hic, & Amaya *à num.* 72. ex Pileo, & Ioanne.

16 Sed quia idem Amaya exiſtimat iuxta tertium modum rem eſſet explanandam; nempe ſi aliquis reus poſtulatus de crimine aliquo, mortem ſibi conſciuerit, quæretur quomodo contra hæredē debeat procedi. Et dicit quod ſi tædio vitæ, vel dolore, vel ob aliam cauſam, aut morbū ſibi manus intulerit, tunc hæredem habere poſſit *per l. ſiquis filio* §. *eius qui* 7. *ff. de iniuſto rupto l. fin.* §. *ſiquis* 4. *cod. de bonis eorum*, *qui ante ſent. l.* 2. *cod. qui teſtamenta facere poſſ.* & tunc vt controuerſia ſuper eis fiat, neceſſario admittendum eſſe, quod de criminibus publicis, aut priuatis dictum eſt. Si vero conſcientia criminis, & occaſione pœnæ, quam eſſet reus ſubiturus, ſe occidit, ſi crimen, de quo accuſabatur erat publicum, quod memoriam eius damnat, tunc hæredem habere non poſſe; & ſic in fiſcum bona transferri, quia pro confeſſo habetur *per* §. *per contrarium* 1. *de hæret. quæ ab inteſtato deferuntur*, *l. fin. in princ. ff. de bon. eor. qui ante ſent.* †

17 Sin autem delictum eſſet tale, quod bona non adimeret, vt furtum, & ſimilia, eam diſtinctionem habendam, quam de crimine priuato, ſolēt DD. ſcribere, vt ſcilicet morte extinguatur crimen, ſed accuſari de crimine ſecundo, ſcilicet de morte ſibi illata; tuncque poſſe ab hærede defendi innocentiā rei, ſicut dixit Bald. *in dicta l.* 2. *cod. qui teſtā. facere poſſ.* de qua ſi non conſtat tunc ſententiā non eſſe condemnatoriam, ſed declaratoriā ſcilicet illum ſe occidiſſe, vt ait Platea, *in dicta l. fin. n.* 3. Farinac. *quæſt.* 128. *crim. ex num.* 45. ac docent relati ab Azeuedo *in l.* 8. *in tit.* 23. *lib.* 8. *recompil. n.* 3. idem Amaya *in dicta l. fin. n.* 74. & per illa, quæ adduxit cum multis *n.* 40. *vbi per l.* 3. §. *quod autem ff. quod quisque iuris*, *pœna illius edicti*, vt ibi aduertit Accurſ. tranſit ad hæredes, *& per auth. de inceſtis nupt. in primo*; *per cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. *accuſatus* 8. §. *in eo vero*, *cap. cum ſecundum* 19. *de hæret. eodem lib.* per verba textus *in dicta l. ex iudiciorum*, verſ. *adeo* ibi: *adeo vt ex quo quis aliquod ex his cauſis crimen contraxit, nihil ex bonis ſuis alienare, aut manumittere eum poſſe.*

18 Præfatam inquam diſtinctionem de iure Regio *per dict. l.* 8. *tit.* 23. *lib.* 8. *recomp.* non fore neceſſariam, concludit Amaya *n.* 75. eo quod bona eius, qui ſe occiderit, fiſco applicantur, ſi non habeat hæredes deſcendentes, nec attendi an tædio vitæ, vel dolore, aut morbo, vel conſcientia ſceleris ſe occidat, ſed indiſtincte, quomodocumque ſe occidat bona fiſco applicari, & rectiſſime ait, quia deſperatio quacumque ratione accidat, grauiſſimū crimē eſt, & odioſum peccatū, vtpote quod auferat Deo, quod pulchrius, & tanto Domino piiſſimo dignius eſt; id eſt miſericordiam, & eius pietatis confidentiam denegat; non minus caſus tædij, quam doloris, vel conſcientiæ; & ob id iure canonico talibus ſepulturam denegari Eccleſiaſticam, & pro eis non orandum, vt cauetur *in cap. placuit* 23. *q.* 5. *cap. ex parte el.* 2. *de ſepult. l.* 1. *&* 2. *tit.* 27. *p.* 7. *l.* 24.

19 *tit.* 1. *eadem part.* † Et quod vult *dict. l.* 8. *recompil. ad* fiſcum bona ſe occidentis non pertinere, *ſi hæredes relinquat deſcendentes*, cum effectu accipi debere dicunt Amaya ex Azeuedo *ibi n.* 22. & Valenzuela *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci n.* 12. & voluiſſe *dict leg.* deſcendentes admitti, non aſcendentes, aut collaterales. Et hanc praxim debes applicare pro declaratione his, quæ dixi ſupra de ſe occidente in carceribus *alleg.* 54. verſ. *ad quartam.*

At quia quoad confiſcationem bonorum faciendam aliquid dictum eſt, deferre publica iudicia à priuatis; ideo, vt diſtinguatur, breuiter dico, publica crimina, ſeu iudicia eſſe, in quibus crimina illata, cenſentur illata Reipublicæ, & priuata, quando homini priuato inferuntur, & publica dici, quia accuſatio cuilibet de populo competit vel quia quilibet de populo læſus eſt: ita Gofred. *in Rub. ff. de public. iudiciis* Hothoman. & Caluin. verb. *iudicia priuata*, Pichard. & alij inſtitutarij, *tit. de public. iudiciis*, *& in eodem tit. ff.* vbi plenè ordinarij; ob quam diſtinctionem, quia nos loquimur de hæreticis, quorum delicta sūt nociuiſſima Reipublicæ, quæque à quocumq; de populo, debent præcisè denūciari inquiſitoribus fidei catholicæ, vt puniantur, & extirpentur hæreſes, bona hæreticorum, & per conſequens, confiſcari etiam defunctorum, & ſi iam in poteſtate filiorum, aut hæredum eſſent, palam eſt reſpondendum per allegata à Doctoribus *in cap. vergentis*, *cap. excommunicamus & 1. & 2. de hæreticis extra*, *& in dicto cap. cum ſecundum leges* cum aliis *eodem tit. lib.* 6. 20

Ad tertiam allegationis partem, an vt hæredes delinquentis defuncti teneantur, requiratur, vt lis fuerit conteſtata cum illo, ſeu requiratur condemnatio? Et quia dictum eſt ſupra hic *à n.* 1. aliqua eſſe crimina, in quibus etiam accuſationem mortuis reis intenditur; inter quæ crimen hæreſis, de quo ibi, & in toto hoc tractatu, & quod in cæteris aliis criminibus (præter læſam Majeſtatem humanam, de quo delicto plura ſunt dicta circa confiſcationem applicādam fiſco *ſub dicta alleg.* 18. & in aliis ſequentibus) regulariter in cæteris criminibus publicis, non exceptis, neceſſarium eſſe, vt contra hæredes pœnæ pecuniariæ locū habeāt, non ſolum, quod lis ſit cum ipſis Reis conteſtata, ſed etiam quod condemnatio ſequuta ſit, iuxta *dict. leg. ex iudiciorum ff. de accuſat.*, *iuncta dict. l. fin. cod. de iure fiſci* ibi: *fuiſſe conuictos*, quod de condemnatis accipiendum eſſe exiſtimarunt Cujacius, & Gothofred. ibi, & ſecurè obſeruarunt Bart. *in dicta l. ex iudiciorum*, Alberieus, & alij, *in dicta l. defuncto ff. de public. iudic.* Medices, & Anton. Gomez, quos refert Amaya *in dicta l. fin. à n.* 27. Peregrin. *de iure fiſci lib.* 4. *tit.* 5. *num.* 38. Farinac *q.* 10. *n.* 45. Barboſa *in l. filius ff. de iudic. num.* 155. Griuell. *deciſ.* 6. *n.* 8. & alij relati ab Hermoſilla *in l.* 5. *tit.* 3. *p.* 5. *gloſſa* 1. *ex n.* 14. 21

Quare rectè Petrus Faber. *in l. nemo enim* 88. *ff. de regul. iuris* Græcos interpretes reprehendit, quod *in dicta l. ex iudiciorum*, exiſtimaſſent litis conteſtatione omnia publica iudicia perpetuari, & & in hæredes tranſire, corrumpentes perperam verba illa: *quam ſi lis conteſtata*, & condonatio fuerit ſequuta loco *&* ponendo dictionem *aut*, quæ longe abeſt à mente Modeſtini, qui cum in principio dixiſſet ex iudiciorum publicorum admiſſis, actiones pœnales in hæredes tranſire, non aliter, quam ſi & conteſtatio, & condemnatio mortem rei præceſſerit; & deinde in verſ. *excepto.* à ſuperiori regula crimen repetundarum, & Majeſtatis exceperit, in quibus etſi nec litis conteſtatio, nec 22

condemnatio

( condemnatio facta fuerit , hæredes coguntur actiones pœnales subire vti etiam nos sequimur in delicto hæresis , quod est sine controuersia , ) postremo iure consultus *in dicta l. ex iudiciorum.* in vers. *fin.* ad priuata delicta se conuertens , adiici pœnam ab hærede , peti posse , si viuo reo , accusatio mota sit, licet condemnatio sequuta non sit.

23 Itaque oportet expendere quæ sit vtriusque differentia , cur in priuatis delictis sufficiat litis contestatio , vt actio pœnalis , transeat in hæredes ; in publicis in quam requiratur , & condemnatio ? Et eam ponunt Doctores relati sub vers. *ad tertiam* , Cujacius instit. cod. ex delict. defunctor. Anton. Faber. *lib. 7. coniectar. cap.* 20. vers. *sane priuatorum* , quod publica iudicia sunt grauiora , & irrogant pœnam corporalem , quando principaliter de illis agitur , & in consequentia agatur de bonis , iuxta *l. 3. cod. si pend. appell. l. fin. cod. si reus , vel accusat.* & sic licet non agatur , nisi de pœnis pecuniariis , cùm iam per mortem extincta sit pœna corporalis , censeatur quoque extincta causa bonorum ; hoc est confiscationis , quæ non principaliter veniebat sed in consequentiam *per l. 3. ff. de seruit. rusticor. præd. l, cum principalis ff. de reg. iur.* & ideo quoad bona non transire pœnas illas, nisi iam fuerit lata sententia contra defunctum ; quia tunc in bonis fit executio ratione sententiæ condemnatoriæ ; quod explicatur per decisionem *cap. dilecti , & quæ ibi de dolo, & contum.* vbi deficiente vno de requisitis duobus , indurante verificatur decisio ; in priuatis inquam delictis , quia igitur contra hæredes de mitiori pœna ; ideo sufficere litis contestationem , adducti firmant. Alia tradit hic applicanda , & videnda D. Franc. de Amaya , *in dicta l. fin. à num. 16. vbi à n.* 20. 21. & 22.

24 Agens , quod in crimine repetundarum, vulgo coëcho aliud vocatum *barateria* , quod solet confundi cum illo repetundarum, cum illud sit, quando aliquid directè contra iustitiam *barateria* , cum prætextu officij aliquid recipitur, vt iudex iustam sententiam ferat , vel negotium aliquod citius, & maturius , quam speratur fiat , vel quando fiunt pactiones ante sententiam super pœnis imponendis , vel si pœnas à lege impositam temperauit, vt condemnatus sententiæ acquiesceret, vel si à subditis vilius aliquid emerit, vel carius venderet, & in aliis casibus *in l. 1. & toto tit. cod. & ff. ad leg. Iuliam*

25 *repetund.* † Item & in criminibus sequentib. vt sunt crimen Majestatis , quando scilicet hostili animo aduersus Principem , vel Rempublicam animatus sit , *l. fin. ff. ad leg. Iul. Majestat.* & in criminibus similibus , in quibus principaliter attenditur con-

26 fiscatio, † vt sunt crimen defertionis militiæ *l. 4. cod. de re militari , & hæresis l. Apostatarum* cum aliis assignatis est Accursio *in dicta l. ex iudiciorum.*

27 Et in illo , qui cum in publica esset administratione , vel officio , aliquid ceperit , vel vsurpauerit ex Regalibus reditibus , vel publicis , aut sacris rebus ; qui etsi iam mortuus propter eius grauitatem criminis , conueniuntur hæredes , non solum propter interesse , sed & propter pœnas *ex l. fin. ff. ad leg. Iul. pecul. l. 2. cod. eodem l. 7. tit. 1. p. 2.* & idem quando iudex , vel alius Regius Minister , qui potest Syndicari , defraudauit vectigalia , vel commissa , vel vt sibi retineret , vel vt alij raperent dissimulauerint manifestari , cum potuisset apprehendere *l. fraudati 8. l. commissa 14. ff. de publican. l. 2. tit. 4. l. 5. tit. 7. p. 5.*

28 Inquibus omnibus ex doctrina *dictæ l. ex indico-*



*rum* , vers. *fin.* singulari ratione , etsi mortuus iam fuerit reus, nec lis incepta, siue contestata cum eo, adhuc permittitur accusatio ; eo quod sunt crimina publica maiora , ob quæ hæredes tenentur , vt de dictis criminibus repetundarum , vulgo *Barateria, o Coecho* , pœnam iudicis corrupti transire ad hæredes ipsius , vel Baratarij , non solum ad interesse partium in male recepto, verum etiam, & ad pœnas pecuniarias, quam ob delictum ipsum contraxerit, & si lis cum defuncto non sit contestata, nec accusatio proposita, docent Puteus *de Syndicatu*, verbo *hæres* , & verb. *mulcta* , Abiles *in cap. 4. prætor.* verb. *integrare numero 12. & in 1. Syndicat glossa 1. numero 16.* Matienzo , *in dialogo relator 3. p. cap. 25. numero 1.* Iulius Clar. *quæst. 51.* Farinac. cum aliis *in praxi quæst. 10. numero 75.* Auendan. *responso 3. numero 1.* Herod. *libro 9. rerum iudic. tit. 3. cap. 10.* Menoch. *de arbitr. quæst. 36. numero 21.* Bobadilla. *lib. 5. polit. cap. 1. numero 83. ex numero 228.* Berat. *de visit. cap. 1. numero 21.* D. Franc. de Amaya cum aliis *in dicta l. fin.* vbi refert , sic practicatum probans ex Solorzano , & ex Plinio , & Quintiliano ibi *numero 23. & 24.* Et de supra relatis criminibus hæresis, læsæ Majestatis , desertionis militiæ, &c. *ibi numero 19.* cum Greg. per textum *ibi in l. 7. tit. 1. p. 7.* cum aliis Farinac. *dict. quæst. 10. à numero 37. & numero 42.* Donello , Caldas , & Auendano : & de administratore vsurpante in officio , Auendan. *dict. resp. 3. numero 2.* vers. *secunda conclusio* ; Farinac. *dicta quæst. 10. numero 74.* Bobadilla *dicto cap. 1. numero 88.* Berat. *dicto cap. 1. numero 21.* Decian. *lib. 8. crim. cap. 29. & 30.* Amaya *in dicta l. fin. numero 25.* & de Iudice defraudante vectigalia ; post Bartol. & Castr. *in l. fraudati , & in dicta l. commissa , & dicta l. ex iudiciorum* , Bartachin. *de Gabell. 4. p. numero 31.* Farinac. *dict. quæst. 10. numer 76.* Tuschus *littera D. Conclus. 256. numero 5. & 39.* Rosanthal. *de feudis cap. 5. conclus. 39. numero 2. & 3.* Borchiten. *in cap. vnico de Regalibus numero 48.* Roland. *cons. 42. numero 3. lib. 3.* Collerus *de processu execut. punct. 1. cap. 3. num. 84.*

Ad vltimam allegationis partem , in quibus aliis 29
casibus , & delictis confiscatio bonorum procederet. Resolutiuè dico illos numerari nouissimè ab Alfaro *de officio fiscali glossa 20. à numero 356. ad 392.* vbi congerit 32. illos comprobando iuribus, & Doctoribus , vbi leges quos & congerunt Dueñas reg. 150. & alij per Didacum Perez *in l. 20. tit. 19. lib. 8. ordinam*, vt in falsa moneta; & contra facientem Collegia illicita , in alienante in fraudem , ne bona confiscentur , in interficiente iudices , aut personas summas, in falsificante litteras Regias , in officialibus , monopolium facientibus , vel quando collegium destruitur , aut reprobatur , & in transgredientibus ciuitates publicas, vel negotiationes prohibitas in maledicente Principem , in scribente instrumentum immunitatis concessæ , fraude , ambitu, vel potestate alicuius. Cum officiales rusticanum ad obsequia afferunt , contra tutorem , qui carnaliter cognouit pupillam, contra vxorem scientem maritum hæreticum esse, vt alleg. 27. in se ipsum interficiente, vt alleg. præcedenti, in excommunicato per annũ ex causa fidei, vt dixi iã in iudice recipiente aliquid à litigante in causa criminali, contra partẽ dicentẽ dedisse iudici, nec probauerit, in hæretico defũcto, vt alleg. præc. in cõmittente falsum, qui publicum triticũ in priuatam vtilitatem vsurpat , in occidente iudicem Reginm, vel officialem salariatũ, qui stipendia à Rege

recipit, in extrahente monetam à Regno, & in aliis casibus dictis ab Alfaro *numero* 381. Salicet *in Bastardo moriente, & in casibus leg.* 16. *tit.* 26. *lib.* 8. *recompilat. l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 5. *l.* 15. *tit.* 26. *lib.* 8. *recompil. & in aliis numero* 383. vbi limitat, & declarat, qualiter emendati, sint in praxi, dict. Alfaro.

## ALLEGATIO LIX.

An sit sufficiens condemnatio in publicis iudiciis, vt contra hæredes actio detur, etiam si defunctus appellauerit? Et quid quando non erat condemnatio præscripta, sed tantum concluſum? Et an quando reus est confessus, & conuictus, teneantur hæredes? Et an quando pœna apponitur ipso iure in delinquentem, sine litis conteſtatione ab hæredibus repeti possit? Et an sit neceſſaria ſententia declaratoria? Et an si fideiussores iudicum temporalium moriantur ante ſententiam condemnatoriam, teneantur hæredes eorum? An hæredes teneantur exonerare conſcientiam defuncti in his, quæ debet ex delicto? Aut quatenus teneantur hæredes, si his non sit conteſtata? Et quid si non ad pœnam, ſed ad rei perſecutionem agatur? Et an contra hæredes in prælibatis, & aliis articulis, agatur inſtantia veteri aut noua? Et quomodo ſententia formanda sit? Et qualiter prædita in actore, vel accuſatore mortuo practicentur reſpectu hæredum?

### *SVMMARIVM.*

1 *Confiſcatio, ſiue applicatio bonorum contra defunctum hæreticum, eget ſententia declaratoria. Et vide n.* 12.
2 *Confiſcatio ſuſpenditur, ſi defunctus delinquens viuando appellauit, expenditur numero* 3. 4. *& 5.*
3 *Bona defuncti, cuius delicta morte extinctum fuit, adhuc manere ſolent ſub lite, & examine.*
4 L. fin. cod. ſi reus vel accuſator.
5 *Confiſcationis pœna non tranſit ad hæredes, ſi reus mortuus fuit intra tempus appellandum, cum venit in conſequentiam, ſecus ſi principaliter.*
6 *Cauſa incepta cum defuncto, poteſt ab accuſatore proſequi in hærede ad effectum intereſſe, & expenſarum.*
7 *Morte delicta non extingui, quando erat concluſum in cauſa ſentiunt aliqui, ſed contra alij n.* 8.
9 *Confeſſionem habere æqualem vim, ac ſententiam, fallit dum agitur de ſimulatione, & in aliis, n.* 10. *&* 11.
10 *Probatio confeſſionis aliquando non admittitur ex ſuſpicione, aut ſimulatione confitentis.*
11 *Sententia, & confeſſio partis ad probandum, non habent per omnia eundem effectum.*
12 *Pœna impoſita, ipſo iure requirit nihilominus ſententiam declaratoriam.*
13 *Hæredes fideiuſſorum delinquentis, remanent obligati, ſicut ipſi fideiuſſores, non ex delicto, ſed tantum ex contractu, vt n.* 14.
15 *Conſcientiæ defuncti exoneratio metitur potius iuxta deciſiones, vt n.* 17. *& ſi aliqui admittant ius ciuile, vt n.* 16.
17 *Hæres in conſcientia tenetur ex delicto defuncti, ſi inde locupletior fuit factus num.* 18. 19. 20. 21.
18 *Hæres in pœnalibus non tenetur ex delicto defuncti, niſi lis fuerit conteſtata cum eo. Et quare n.* 19.
20 *Hæredes excepta actione furtiua, non tenentur ex cauſa defuncti vltra quam ad eos peruenerit, vt n.* 21. *&* 23.
21 *L. fin. cod. rerum amotarum, & n.* 23.
22 L. in conditione 9. ff. de conditione furtiua, & num. 19.
24 *Actio rerum amotarum, & conditionis furtiuæ, qualiter parificentur, ſeu differant.*
25 L. 3. fin. ff. rerum amotarum.
26 L. pro iure §. 2. ff. de condict. furtiua.
27 §. his autem verbis inſtit. de lege Aquilia.
28 L. 1. ff. de priuatis delictis. L. ſicut pœna ff. de regul. iuris. §. non omnes inſtit. de perpetuis, & temporalibus.
29 *Inſtantia tranſit in hæredes, etiam priuilegiata, ſi cum defuncto fuit conteſtata, etiam contra Procuratorem nominatum à defuncto n.* 30.
31 *Hæredes, aut fideiuſſores defuncti ſunt citandi, quando fiſcus ex delicto defuncti in eos vult agere & ex quibus delictis n.* 32.
33 *Defenſor conſtituitur ad bona defuncti defendenda, quando hæredes non comparent.*
34 *Sententia qualiter concipiatur contra defunctum delinquentem, bona eius, & hæredes n.* 35.
36 *Accuſatore, vel actore mortuo, quando contra delinquentes eius hæredes peragant iudicium, num. ſequentibus.*
37 *Virginis corruptæ pœna, vel ad nubendum, aut ad dotandum, qualiter intelligatur in praxi quando virgo mortua fuit, ſi hæredes ipſius agant n.* 38.
38 Cap. 1. & 2. de adulteriis n. 39. & 40.
39 *Dotem prætenſam ab hæredibus ſtupratæ prædefunctæ contra ſtupratorem, nihil aliud ſignificare, quam intereſſe.*
41 *Accuſatore defuncto intra* 30. *Dies, queit alius proſequi accuſationem, & poſt, accuſare de nouo & in defectum iudex.*
42 *Defunctum non deliquiſſe poteſt ab hærede peti, & ab extraneo, vt memoria eius purgetur, præcedenti informatione, vt n.* 43.

X præcecedenti alleg. 58. in qua ex delicto defuncti venit confiſcatio bonorum, aut pœna imponenda, vt contingit in crimine hæreſis formalis, aut ſuſpectæ; item iuxta diſtinctionem criminum, de quibus in verſ. *ad tertiam*, & ex verſ. *itaque*, deducuntur dubia hic aſſignata, quibus intellectis, intelligetur materia mota *in dicta alleg. à numero* 1. & in verſ. *ad ſecundam*. Et cum de condemnatione nihil 1

nihil agatur *in l. ex iudiciorum ff. de accuſat.* quã ibi expendimus reſpectu criminũ maiorũ, quibus imponitur pro pœna confiſcatio bonorum contra defunctum delinquentem, & per hoc contra eius filios, & hæredes, adhuc per illa, quæ latè dixi *in alleg.* 18. cum aliis, ſaltim neceſſaria eſt ſententia declaratoria delicti, ad hoc, vt applicatio bonorum publicatorum fiat fiſco, ſicut de crimine hæreſis; item & læſæ Majeſtatis humanæ; latè dictum eſt.

2 Quare iam quoad cætera delicta publica, in quibus, vt dictum eſt, in dicto verſ. *ad tertiam allegat.* 58. *proxime ex dicta l. ex iudiciorum*, requiritur, non tantum litis conteſtatio, verum, & in aliis priuatis litis conteſtatio, vt Filij, & hæredes teneantur defuncti. Ideo iam ad primum allegationis dubium, an ſit ſufficiens condemnatio in publicis iudiciis, vt contra hæredes actio detur, etiam ſi defunctus appellauerit à ſententia condemnationis, vel ipſi hæredes exiſtunt intra tempora appellationis, vel condemnatio iam tranſierit in rem iudicatam, ita vt appellatio cenſeatur extincta. Et quia hæc diſquiſitio pendet multum ab his, quæ latiſſimè ſcripſi *in Rub. & tit. de appellat. & ſub cap. quoad conſultationem de ſententia, & re iud.* ideo ſequendo ibi doctrinam per extenſum adductam, nunc breuiter quidquid alij dixerint infra referendi num ſeq. reſpondetur appellationem interpoſitam à defuncto operari ſuſpenſionem dictæ condemnatoriæ ſententiæ; donec proſequuta cum hærede, actio effectum ſortiatur per textum *in l. fin. cod. ſi reus, vel accuſator*; ex qua conſtat, quod aut in delicto capitali condemnatio corporalis fuit impoſita ſolum, aut cum condemnatione corporali, ſententia etiam ad bona ſe extendit, vt plerumque fit, cum rei ob delicta ſoleant corporali pœna affici, & in tantum in bonis condemnari, applicata aliqua parte eorum accuſatori, vel cameræ Regiæ.

3 Et in primo caſu ex dictis *ſub dicta alleg.* 58. præced. & aliis, delicta morte extingui dicendum eſt ex relatis, vt ibi eſt per plura iura deciſum, & per quatuor rationes fundamentales. In ſecundo autem caſu quoad bona, ſcilicet adhuc remaneat examen poſt mortem rei, vt agnouerunt antiquiores *per l. 3. eod. ſi pendente appellat, l. vnica ff. eodem*; *cum multis* Farinac. *in praxi quæſt.* 10. *numero* 47. *&* 57. Tuſchus *littera M. concluſ.* 577. *numero* 5. Peregrin. *de iure fiſci libro* 4. *tit.* 5. *numero* 38. Donall. *in l. vnica cod. ex delicto defunctor*, Caldas *ibi punct.* 3. *numero* 4. *& punct.* 5. *numero* 44. Caball. *caſu* 298. Barboſa *in l. filius ff. de iudic. numero* 107. qui latè tractant, quando pœna pecuniaria in conſequentiam delicti, vel principaliter, & tenerunt Accurſ. vt verius, Bartol. *in dicta l. ex iudiciorum ff. de accuſat. & in l. ſi qua pœna ff. de verb. ſignific.* & alij, quos refert, & ſequitur Peregrin. *dicto tit.* 5. *numero* 38. & probant *ex dicta l. ex iudiciorum*, quæ cum dicat, *& condemnatio fuerit ſequuta*, verificari in prima vice ex doctrina *leg. mortuo Boue* 89. *paragrapho hoc ſermone ff. de de verb. ſignif.* præcipuè cum generaliter loquatur ſine diſtinctione aliqua, an ſit appellatum, vel intra tempus appellandi; & ita generaliter fore intelligendum iuxta leg. *de pretio ff. de Publician.*

4 Nec obſtant Accurſ. *in dicta l. ex iudiciorum*, quem ſequuntur Farinac. *dicta quæſt.* 10. *numero* 46. Cald. *in dicta l. vnica 3. punct. numero* 5. *& 5. p. numero* 44. Donell. *ibi numero* 65. Griuell. *deciſ. 6. numero* 9. Hermoſilla *in l. 5. tit. 3. p. 5. gloſſa* 1. *numero* 19. cum aliis, exiſtimantes neceſſarium eſſe, vt ſententia tranſeat in rem iudicatam, extincta iam appellandi facultate, quia appellatio operatur, vt iudicatum extinguatur reuocenturque omnia ad terminos conſtitutionis *leg. furti 6. §. 1. de furtis l. 1. §. fin. ff. ad Turpil. l. ſciendum* 15. *§. ſi fundum ff. qui ſatisdare cogantur.* cum aliis, quæ tradit D. Franc. de Amaya *lib. 2. obſeruat. cap.* 15. *ex numero* 12. & ex verbis textus *in dicta l. fin. cod. ſi reus, vel accuſator ibi: ſiquis capitali pœna, vel deportatione damnatus, appellatione interpoſita, & in ſuſpenſo conſtituta, fati diem functus eſt, crimen morte finitum eſt*; quia reſpondetur ex generali doctrina, quam adduxi *ſub dicto tit. de appell. & ſub dicto cap. quoad conſultationem*; vbi quod appellatio non finit cauſam, ſed ſuſpendit executionem ſententiæ quouſque coram iudice ad quem terminetur contra hæredes iuxta diſtinctionem num. præced. poſitam ſuper intellectu *dictæ leg. fin.* cuius verba hic relata, ſatis apertè manent perſpicua.

Et quod pœna confiſcationis bonorum non 5
tranſeat ad hæredes, ſi reus mortuus fuerit poſt ſententiam, ſed inter tempus ad appellandum conſtituturn, docent Medices *in tract. mors omnia ſoluit 2. p. concluſ. 32. numero* 37. Menchac. *quæſt. illuſtr. cap. 96. ex numero* 17. Peregrin. *de iure fiſci lib. 4. tit. 5. numero* 38. & Farinac. *in praxi* omnino legendus pro relata regula *in alleg. præced. dict. quæſt.* 10. *numero* 47. dictam reſolutionem procedere, quando pœna confiſcationis bonorum, ſeu pecuniaria, venit in conſequentiam delicti, ſecus ſi principaliter in ſententia fuerit impoſita pœna bonorum; quia tunc indiſtincte illa poſt mortem rei tranſit ad hæredem, etiam ſi à defuncto fuerit appellatum, vel tempus ad aplandum non tranſierit; qui num. ſequentibus ponit exempla: benè Pichardus *in manuduct. ad praxim 4. p. §. 4. à numero* 4. vbi benè explicat ſi pendente appellatione mortuus fuerit reus.

Et in tantum pro pœna ciuili ab hæredi- 6
bus proſequenda eſt cauſa, cum fit contra principalem viuentem condemnatio; quod etiam ſi nulla pœna pecuniaria inflicta fuiſſet per iudicem à quo contra reum, qui appellauit, poſtea defunctum; ſed tantum corporalis; & ſic extingueretur iudicium morte rei; nihilominus accuſator, mortuo reo, potuiſſet petere, vt lis finiretur ad effectum expenſarum, & intereſſe, quod à defuncto poſſet obtinere, vt definitum apud Antonium Fabr. *libro 4. iudic. tit. 12. definit. 1.* ſequitur D. Franc. de Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci libro* 10. *numero* 32.

Ad ſecundam allegationis partem, quid quan- 7
do non erat condemnatio præſcripta, ſed concluſum tantum in cauſa? In quo dubio eſt communis Doctorum reſolutio, morte rei, non impediri proſequutionem cauſæ, etiam in delictis publicis, quando non interuenit condemnatio, ſed erat tantum concluſum in cauſa, & delicta erant iam certa, & liquidè de eis conſtabat, ex eo, quod paria ſunt eſſe concluſum in cauſa, vel latam ſententiam, *l. qui pœnæ 8. §. Diuus ff. de manumiſs, cum adductis* à Tyraquell. *poſt leg. connub. gloſſa 2. numero 6. &* à Gailio *lib. 2. de pace cap. 20. numero* 25.

*mero* 25. & in ſpecie Farinac. *in praxi dict. quæſt.* 10. *numero* 52. cum Mandell. *conſ.* 99. *numero* 2. *volum.* 1. Iulius Clarus *quæſt.* 51. verſ. *ſcias etiam*, Sichard. *in dicta l. vnica numero* 20. Griuell. *dicta deciſ.* 6. *num.* 11. Gregor. Lopez *in l.* 23. *tit.* 1. *p.* 7. verb. *el. acuſado.*

8 Quorum reſolutionem difficilem eſſe dicit D. Franch. de Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci*, attentis verbis dictæ leg. ex iudiciorum, vbi iure conſultus expreſsè in publicis delictis præter litis conteſtationem, expoſcit condemnationem iuxta dicta iam *ſub dict. alleg. præced.* & admittens relatam doctrinam, per quam concluſio in cauſa, & ſententia æquiparantur ad prædictum effectum, dicit veram in eo ſcilicet: caſu, quando idem effectus reſultat ex vno, atque ex alio, & non requiritur ſententia pro forma *in dicta l.* deſideretur pro ſolemnitate, & forma, quod lata ſit ſententia condemnatoria. Ideo optimè pugnando, potuit dicere in præſenti caſu concluſionem non habere eandem vim, & effectum, quem habet condemnatio ipſa; & ſic non poſſe parificari, cum diuerſus effectus reſultat ex cauſæ concluſione, aut ex condemnatione: nam ſi concluſa cauſa, moriatur, hæredes non teneri; ſi vero ſententia ſit lata, teneri, iuxta quod intelliges, quod dixi de concluſione, & ſententia quoad parificationem *ſub tit. de ſent. & re iudic.*

9 Ad tertiam alleg. partem, an quando reus eſt confeſſus, & conuictus, teneantur hæredes? Et ſuppoſitis, quæ dixi de hæretico, & conuicto apud inquiſitores, ſed nondum condemnato, nec publicatis eius bonis, & fiſco applicatis ſub alleg. alia, iam nunc breuiter, & pro generali circa alia delicta publica. Et quamuis per adducta proximè fundamenta, affirment Doctores, hæredes teneri; ex eo, quod paria ſunt, ſententiam eſſe latam, vel reum eſſe confeſſum, & conuictum: nam confeſſus in iure pro condemnato habetur *ex l. vnica cod. de confeſſis*, *l. perinde* 25. *in fine ff. ad leg. Aquil. vol. ſi crimen ſit notorium l. qui ſententiam* 16. *cod. de pœnis*, *l. ictus fuſtium ff. de his*, *qui notantur infamia*, cum aliis adductis ab Anton. Eugenio, *conſ.* 21. *numero* 8. & 24. Oſaſco *deciſ. pedmont.* 149. *numero* 9. & ex eo, quia confeſſio ſuperat omnem probationem, & eſt Regina earum, vt probant Reginald. Iunior. *conſ.* 503. *numero* 3. *lib.* 5. Surd. *conſ.* 60. *num.* 1. *volum.* 1. & *conſ.* 540. *numero* 24. *volum.* 4. Ludouicus *deciſ.* 357. *numero* 3. & ex aliis, quæ plenè dixi *ſub Rub. & tit. de confeſ.* item *ſub cap. & ſi Clerici* 4. *de iudiciis*, & *ſub cap. ſi cautio* 14. *de fide inſtrum.* & alibi.

10 Tamen quia hæc probatio aliquando non admittitur ex ſuſpectione confitentis, ex adductis ſupra ſub alleg. 13. 14. & 17. & in dicta l. ex iudiciorum pro forma exigatur *condemnatio*; ideo fortiori fundamento exploſa concluſione in cauſa, debet explodi confeſſio: nam ſicut illa in terminis dictæ leg. ex iudiciorum diuerſum prodit effectum ab illo, quem ſententia producit; ita & confeſſio diuerſum producit, ac producitur in condemnatione pro forma requiſita *in dicta l.* Quare etſi, vt dictum eſt, confeſſio in iure tantam probationem afferat, quod pro iudicato habeatur confeſſus, & conuictus, vt pluribus probat Farinac. *in praxi q.* 8. *ex num.* 1.

11 Tamen non habere per omnia eundem effectum, quem habet res iudicata, concludit Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci à numero* 35. & 38. cum etiam hæres poſſit reuocare confeſſionem defuncti, tamquam erroneam, vt tradit idem Farinac. *vbi proxime numero* 19. quod poſt ſententiam non admitteretur, per multa etiam, quæ dixi *ſub cap. fin. de confeſſis*, *vbi* de reuocanda confeſſione per errorem; Et quia poteſt appellare hæres, vt dixit idem Farinac. *in praxi quæſt.* 101. *à numero* 131. & ſequitur Amaya *dicto numero* 38. *qui numero* 37. contra eundem Farinac. & alios per eum, *d. quæſt.* 10. *numero* 58. & Æneum Robertum *rerum iudicatarum cap.* 10. dicantur ſufficere fictam confeſſionem; id eſt illam, quæ reſultat ex contumacia rei; præcipue cum ſententia iudicis, iam contumax fuit declaratus, & in pœnis legalibus incurriſſe, quod adiuuant quæ dixi *ſub cap.* 1. *de iudic. & ſub Rub. de litis conteſt. quæſt.* 13. & 14. vbi de his fictis confeſſionibus: tamen hanc confeſſionem non admittendam; imo fortius explanandam *per dict. leg. ex iudiciorum*, dixit idem Amaya; quod videtur verum, etiam ex reſolutis ſupra hic ſub dicto verſ. *ad ſecundam.* Et his applicabis quod dixi *in cap.* 1. *de confeſſis quæſt.* 2. verſ. *vltimam*, vt an confeſſio facta à delinquente mortuo ante ſententiam, præiudicet ſucceſſoribus.

Ad quartam allegationis partem, an quando 12
pœna apponitur ipſo iure ſine litis conteſtatione, ab hæredibus repeti poſſit? Et an ſit neceſſaria ſententia declaratoria? In qua quia iam latè fuit dictum *ſub alleg.* 18. & *alibi* vt requiratur ſaltim ſententia declaratoria: argum. textus *in cap. cum ſecundum leges de hæret. lib.* 6. & *l. eius, qui delatorem* 29. *ff. de iure fiſci*, vt tradunt Alexand. Curt. Menoch. Mynſing. Cauall. Beccius, Scaccia, Nicol. Garcia, D. Franc. de Amaya omnino legendus ſentientes, referens *in dicta l. fin. cod. de iure fiſci à numero* 39. pro quibus faciunt nonnulla, quæ dixi *ſub cap.* 3. *quæſt. fin. de appell.* vbi de non appellando à pœna per legem impoſita; ideo dicendum eſt ipſam pœnæ impoſitionem non turbare formam expoſtulatam *in dicta l. ex iudiciorum*, *per l. Gaius* 22. *ff. ad ſen. conſul. Syllan. l.* 3. §. *quod autem ff. quod quisque iuris*, & *auth. de inceſtis nupt. in princ. cap.* 1. *de homic. in* 6. *cap. accuſatus* §. *in eo vero dict. cap. cum ſecundum de hæret. lib.* 6. quibus, & ſi ipſo iure pœnæ delinquentis tranſeant ad hæredes, tamen ex ſpecie *dictæ leg. ex iudiciorum* deſideratur litis conteſtatio, cum defuncto in delictis minoribus, & priuatis, & in publicis etiam condemnatio, vt hæredes teneantur; & iuxta hoc intelliguntur verba *dictæ leg. ex iudiciorum.* verſ. *adeo*, Amaya cum multis *dict. l. fin. ſub numero* 39. 40. & 41. & *in l.* 1. *cod. de iure fiſci.*

Ad quintam allegationis partem; an ſi fideiuſ- 13
ſores iudicum temporalium moriantur ante ſententiam, teneantur hæredes eorum? Et applicatis hic, quæ adduxi ſupra alleg. 56. in hoc dubio, & ſi multi dicant, quod & ſi fideiuſſores teneantur ratione delicti per alium commiſſi hæredes eorum non remanere obligatos, mortuis eis, *vt argum. l. ſi cum* §. *qui iniuriarum*, *ff. ſi quis cautionib.* Medices *in tract. mors omnia ſoluit* 2. *p. concluſ.* 45. *num.* 124. Menchaca *lib.* 3. *controuerſ. illuſtr. cap.* 9. *n.* 23. Caldas *ſupra* 4. *p. n.* 17. Decianus *conſ.* 72. *n.* 7. *lib.* 2. Mantica *de ambiguis conuent.* 2. *p. lib.* 16. *tit.* 20. *nnmero* 5. & relatis à Farin. *in tract. de carceribus quæſt.* 34. *numero* 12. Pyrrhus Maurus *de fideiuſſorib.*

*fideiussoribus cap.* 17. Griuell. *dicta decis. 6. numero* 12. ante quos tetigere Accurs. *in §. fideiussor. el.* 1. verb. *relinquit instit. de fideiussor.* vbi Ioan. Fab. Angel. & alij.

14 Tamen quoad dubium nostrum potius, est vt teneantur dicti hæredes fideiussoris mortui; non quidem ex delicto, sed ex contractu, nondum extincta, nec alterata obligatio morte fideiussoris, quod intelligunt, quando viuo adhuc reo, mortuus fuerit fideiussor. *ex doctrina leg. si seruum* 91. §. *nunc ff. de verb. signif. l.* 3. §. 1. *l.* 4. *cum aliis ff. de fideiussor. per quas, & per l. fideiussoris cod. eodem*, sic docent Heringius *de fideiussor. cap.* 20. §. 10. *à numero* 21. Farinac. *in praxi quæst.* 34. *numero* 12. Pyrrhus *supra dict. cap.* 17. *numero* 3. D. Franc. de Amaya *in dicta l. fin. numero* 44. *& 45. per dict. §. fideiussor. & per l.* 1. §. *fideiussor. ff. de fideiussor. l. ex contractibus ff. de oblig. l.* 2. §. *ex his ff. de verb. oblig.* secus sicut ante fideiussorem mortuum, reus principalis decessisset; tunc enim resoluunt in hæredes fideiussoris cessasse actionem; quod an verum sit, videtur cogitandum ex doctrina aduersa.

15 Ad sextam alleg. partem, an hæredes teneantur exonerare conscientiam defuncti in his, quæ debet ex delicto? Et præhabitis, quæ dixi *in cap.* 1. *de confessis quæst.* 6. vers. *fin.* vbi de confitente pro exoneratione conscientiæ. Et quia iam aliquid tactum est, qualiter scilicet teneantur hæredes exonerare conscientiam defuncti in his, quæ ipse debet ex suo delicto, vt in delictis Barateriæ, repetundarum, & similium, vt DD. agnoscunt. *in cap. fin. de sepult. cap. in litteris de aptoribus cap. tua nos de vsuris*, de quo late, & bene DD. ibi, & Couuar. *lib.* 3. *var. cap.* 3. *numero* 7. Duenas *cap.* 13. *numero* 12. Osascus *decis. pedmont.* 152. *numero* 11. *&* 22. Barbosa *in dicta l. filius ff. de iudic. ex numero* 138. Caldas *in dicta l. vnica cod. ex delictis defunctor.* 4. *p. à numero* 2. Faquin. *lib.* 9. *controuers. cap.* 5. & occasione eorum, quæ dicta sunt hic, & alleg. præced. scribat Amaya *in dicta l. fin. numero* 42. vbi dicit, in hoc, quod pertinet ad animæ salutem, ius canonicum obseruari in quocumque loco, & foro, iuxta communem resolutionem, quam tradunt Roland. *cons.* 99. *numero* 23. *vol.* 3. Barbosa *in l. Iulianus* 16. *numero* 138. *ff. de iudic.* Couarruu. *supra* Farinac. *in praxi dicta quæst.* 10. *numero* 68. Bertazol. *cons.* 362. *lib.* 2. Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg.* 48. *numero* 10. *& priuleg.* 66. *numero* 2. & 3. quod est verum iuxta *doctrinam cap. fin. de præscription. cap.* 7. 10. *&* 11. *de sent. & re iudic. & cap. litteras de restit. spoliator*, vbi latè adduxi, quare in concernentibus animæ salutem, & eius periculum, nec præscriptio procedat sine bona fide omni tempore, nec sententia super matrimonio transeat in rem iudicatam, nec separatus ab vxore adultera, si excommunicetur, vt cum ea habitet, excusetur.

16 Et quamuis in dictione hac plures conentur defendere ius ciuile obseruandum esse, & ius canonicum in foro Ecclesiastico, vel etiam in foro cæsareo, coram tamen iudice Ecclesiastico per denunciationem Ecclesiasticam iuxta *cap. nouit de iudic.* vbi latè dixi *à quæst.* 17. vt dicunt dict. Cacharen. *decis.* 152. *num.* 6. Farinac. *dicta quæst.* 10. *post numero* 64. vers. *limitando*, vt refert Fachin. *supra* vers. *tertio*, nec placuerit differentia lata inter ius canonicum, & cæsareum, Panormit. *in dicto cap. fin. de sepultur.* tamen vt Fachineus ex-



planat. in vers. *etsi dict. cap.* 5. vir tamen dissentire videtur, cum fateatur iure canonico teneri hæredem ad satisfactionem damni, & læsionis illatæ per defunctum; quia defunctus tacite hoc hæredi iniungit; sed eius ratio confutatur à Couar. recte, vbi supra: Etenim concludit Fachin. *ex dicto cap. fin. dict. cap. in litteris, & dict. cap. tua nos*, & ex aliis locis congestis ab Anton. Gomez *lib.* 3. *var. tit. de delictis cap.* 1. *numero* 85. vbi plures alios congerit nouissime Haillon. Couar. *lib.* 2. *variar. cap.* 3. *numero* 7. Vaschio *controuersiar. illustr. cap.* 96. *numero* 27. nimirum, vt licet actiones pœnales in hæredem non competant, nisi quatenus ad eum peruenerit, vel cum defuncto lis fuerit contestata, si expectemus ciuile ius iuxta *leg.* 1. *ff. de priuatis delictis, l. quod diximus §. fin. ff. quod metus causa l. in hæredem ff. de calumniator, l. in hæredem ff. de dolo, l. fin. cod. rerum amotar. l. inde Neratius §. hanc ff. ad leg. Aquil. l. constitutionibus ff. de actionibus & oblig. l. sicut pœna ff. de reg. iur. dict. l. vnica cod. ex delict. defunctor.* vbi DD.

Sed de iure canonico aliter inter omnes conue- 17
niri constitutum esse, nimirum hæredem teneri pro viribus hæreditatis ad exonerandam conscientiam defuncti; licet nec aliquid ad eum ex delicto peruenerit, nec cum defuncto lis contestata fuerit; & sic Haillon *in addit. ad Gomez. lib.* 3. *variar. cap.* 1. *numero* 84. vers. *secus tamen* si delictum sit priuatum, postquam cum alio etiam Gomezio *in dicta l. vnica, cod. ex delictis defunctor.* cum dict. Pichardo, Guttierez, Borbosa, Hermosilla, Farin. Bela, Amaya, Couarruu. Dueñas, Manchaca, & Claro dicit, reo defuncto ante litem contestatam, in priuatis delictis extingui delictum, secus si post; quia tunc pœna transit contra hæredes; quod etiam tenetur hæres ante litem contestatam de eo, quod ad ipsum peruenit, vel in quo factus est locupletior ampliando ad hæredem hæredis cum Farinacio *in praxi dicta q.* 10. *ex numero* 50. *& ibi numero* 59. resoluit tamen cum Claro, & aliis, de iure canonico hæredem teneri ex delicto defuncti, etiam quod ex eo, nihil ad eum peruenerit, & etiam si lis non fuerit contestata: sic etiam Guttierez *cap.* 18. *lib.* 2. *canonic.* Molina *de iust. dicta quæst.* 45. *tom.* 4. *numero* 3. & 4. Zeuallos *in tract. quæst.* 464. Pichard. *in dicto §. non autem, instit. de perpetuis, & temporalibus*, latè præcipue *numero* 55. Clar. *in §. fin. quæst.* 51. qui declarat. & explicat vsque ad *n.* 69. omnino videndus.

Ad septimam allegationis partem, quatenus te- 18
neantur hæredes, si lis non sit contestata cum defuncto. In quo dubio sub distinctione loquuntur DD. nam si agatur ad exactionem pœnæ, conuenit inter omnes; Quod si lis non sit contestata cum defuncto, non detur aduersus hæredes actio ex delicto descendens, nisi tantum in id, quod ad eos ex delicto peruenerit ex iuribus num. præced. relatis, ciuilibus scilicet, & vltra interpretes ibi relatos, docent Cujac, Petr. Faber. & alij *in l. sicut ff. de regul. iuris*; idem Cujac *lib.* 7. *obseruat cap.* 37. *& lib.* 13. *cap.* 37. *& in dicta l. vnica cod. ex delictis defunctor.* alij; quos sequitur Pichard. *in dicto §. non autem à numero* 35. *instit. de perpetuis, & temporalibus action.* Anton. Faber. *libro.* 4. *coniecturar. capite* 1. *& in rationali ad leg.* 5. *ff. de calumniator, & in dicta l. quod diximus ff. de eo, quod metus causa*, Donell. *in dicta l. vnica numero* 30. Farinac. *in praxi dicta quæst.* 10. *numero* 64 cum aliis, & cum pluribus Hermosilla *in dicta l.* 5. *tit.* 3. *p.* 5. glossa 1. *n.* 22.

19 Ex eo quidem æquissima ratione, quia quod turpiter, & scelere quæsitum est ad compendium hæredis non debet pertinere; indeque turpia lucra esse hæredibus extorquenda, licet crimina extinguantur, ne alieno delicto ditentur, vt considerarunt Pomponius *in dicta l. sicuti*, & Vlpianus *in hæredem 5. ff. de calumniat. & in dicta l. quod diximus*, & Imper. *in dicta l. vnica*, & addit Amaya *in fin. cod. de iure fisci n. 47. in fine*, adeo verum esse hæredem scilicet in id, quod ad eum peruenerit, vel factus est locupletior, teneri, vt sufficiat exiguo temporis spatio, id est in instanti, seu atomo temporis apud hæredem fuisse, vt possit conueniri per textum *in l. cum Prætor 127. ff. de reg. iuris*, si cum effectu peruenisset, quod continet duraturum per textum *in l. vtrum 23. ff. de petit. hæredit.* videndus Schifordeg. *lib. 10. tract. 10. q. 1. & lib. 2. toto tract. 1.*

20 In secundo autem casu, an detur in hæredes actio ex delicto descendens, cum non pœnæ, sed meram rei persecutionem continet, & an in solidum scilicet teneatur, an in id tantum, quod ad eos peruenerit? Ideo maximè controuersum inter DD. Classicos, & affirmantes in solidum plures inter quos Couar. *supr.* Anton. Faber. *dict. lib. 4. coniectur.* Iur. *cap. 1. non procul. à fine*, Petr. Faber. *in dicta l. sicuti ff. de reg. iur.* & alij per textum *in l. si pro iure §. 2. ff. de condit furtiua* ibi: *conditio furtiua, quia rei habet persecutionem, hæredem quoque furis obligat in solidum*, scilicet probante ex textu *in l. 9. ibi*, vbi Vlpian. loquitur in sequentibus verbis: *in condictione furtiua non pro parte, quæ peruenit, sed in solidum tenendum soli hæredes sumus*, & ex Iustiniano *in §. is autem verbis instit. de lege Aquil.* ibi; *adeoque constat. in hæredem eam actionem non transire, quæ transitura fuisset, si vltra damnum numquam lis æstimaretur.* Vltimo, quia leges, quibus dicitur actiones in hæredes non transiere loquuntur de pœnalibus actionibus, vt patet *ex dicta l. 1. de priuatis delictis, dict. l. sicut pœna ff. de regul. iuris, & ex §. non omnes instit. de perpetuis, & temporalibus actionibus*, & aliis similibus.

21 Verum in puncto iuris; imo & in praxi ordinarij interpretes dicunt non in plus teneri hæredes (excepta actione furtiua) quam in id, quod ad eos peruenerit: sic per textum *in l. vltima cod. rerum amot.* vbi Diocletianus: *de rebus, quas diuortij causa quondam vxorem tuam abstulisse proponis, rerum amotarum actione contra successores eius, non in solidum, sed in quantum ad ea peruenit.* Sed rerum amatorum actio continet rei persecutionem; licet ex delicto nascatur, *l si mulier §. hæc actio ff. de actionib. rerum amot.* Ergo actio, quæ ex delicto nascitur, & rei persecutionem continet, non datur in hæredem, nisi in quantum ad eum peruenit? Quæ etsi Anton. Faber cauillet dicendo illa: *contra successores eius, non insolidum*, illum dicens habere sensum singulos hæredes insolidum non teneri.

22 Sed vnumquemque pro ea dumtaxat parte, quæ ad eum peruenit; atque ita Vlpianum loquutum esse *in dict. l. 9. ff. de cond. furtiua*, dum dixit *in solidum teneamur, dum soli hæredes sumus*; sed non rectè ait Fachin. omnino legendus, quia Vlpiani sententia *in dicta l. 9. illa est*; nempe hæredes furis pro parte hæreditaria teneri, non pro eo, quod ad singulos peruenerit; licet alias cum agitur ex maleficio hæredes teneantur in quantum ad eos peruenit *ex dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor.* & sic Vlpian. loquitur: *insolidum teneamur, dum soli hæredes sumus pro parte vero hæres pro ea parte, pro qua hæres est, tenetur*; & sic communi calculo admissum regulariter actiones non transire in hæredes in solidum; licet rei persequutionem contineat, probant DD. *ex dicta l. fin. cod. rerum amotar, & ex l. 3. §. fin. ff. eodem. ex l. si neminem 7. §. 1. & l. de eo 18. ff. depositi, ex dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor. ex l. ait Prætor. §. fin. cum legib. sequent. ff. de rebus authorit. iudic. possid.* inter quos Anton. Gomez *dicto lib. 3. var. cap. 1. de delictis n. 85.* vbi addit alios plures eius Additionator Haillan. Phanuc. *de inuentario hæredis p. 7. num. 70.* cum pluribus Farinac. *dict. q. 10. n. 64.* Hart. Maun. Pistoris, *quæst. iuris lib. 15. q. 25.* Fachin. *sub dicto cap. 5.* à vers. *contrariam*, Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fisci à n. 48. ad 60.* qui ambo defendunt præter alios respondendo sigillatim argumentis, & fundamentis contrariæ sententiæ.

23 Et ego hanc sustinendo sententiam; licet fatear rem esse difficilem, & de apicibus iuris, ac viderim Cujacium *lib. 7. obseruat. 37.* etiam de conditione furtiua dubitasse an transierit in hæredem, cuius argumentis respondet Anton. Faber. *dicto lib. 4. cap. 1. coniecturar*, & Fachin. *supra* vers. *scio*, dicat se vidisse eundem Cujacium cum communi iam sententem circa condictionem furtiuam *in recitationem ad titul. cod. ex delictis defunctorum*, vbi recitatam communem sententiam sequutus fuit, & cum dicto Cujacio *dicto cap. 37. dicto lib. 7.* Vulteius *in §. plane odio. n. 11. instit. de action.* & Gothofred. *in l. fin. cod. rerum amot.* contendentes dictam condictionem furtiuam non dari in solidum contra hæredes, sed in id tantum, quod ad hæredes peruenerit; quibus non desunt multa argumenta, quibus suam adstruant opinionem, vt textus *in dicta l. fin. cod. rerum amotar. l. contra 6. §. item hæres. ff. cod. l. 3. §. fin. eodem*, quibus, nec satisfacere ait Amaya *in dicta l. fin. cod. de iure fisci* post Fabr. *in dicto cap. 1.* Schifordeg. *dicto lib. 1. tract. 10. q. 3.* dicens multum differre, si quis dicat hæredem non teneri actione rerum amotarum in solidum, quod falsum, dicit. Aliud vero hæredes non teneri in solidum, sed in quatenus ad eos peruenerit, de quo plura cumulans, pro explicatione legendus omninò idem Amaya *à n. 54. in dicta l. fin.* & pro explicatione *dictæ leg. in condictione à n. 49. ad 53.* qui post multa concludit *à num. 58. difficultatem dictæ leg. fin. cod. rerum amator.* tolli dicendo speciali iure admissum esse, vt eius, qui rem amouit hæredes non teneantur, nisi quatenus ad eos peruenit, quia in eo casu non committitur furtum, vt Nerua, & Cassius existimarunt *in dicta l. 1. ff. rerum amotarum.* Item etiam, quia cum filius, aut vxor ita sint viro, aut patri coniuncti, vt minimè in eos furti actio competat, non debuisse in plus teneri, quam ipse, qui rem amouit; & similiter, & lenius agendum esse cum eius hæredibus, vt in solidum non teneantur *l. 3. §. penult. ff. de peculio.*

24 Nec obstare, ait Amaya *in dicto l. fin. num. 59. & 60.* primo, quod actio rerum amotarum, & conditio furtiua parificentur, *& in l. contra §. item hæredes, l. Simliter 24. §. hæc actio ff. rerum amotar. & dict. l. 3. §. fin. ff. eodem*; quia in primo casu æquiparatio non procedit quoad omnia, sed quoad ea, quæ iure exprimuntur. Et quantum ad hanc partem ait Amaya non constare eas actiones esse æquiparatas, cum conditio insolidum; actio vero rerum amotarum in quantum ad hæredem peruenerit, competant.

Et

25 *Et ad dict. l. 3. §. fin.* respondit non inquam obstare, quia pater ibi non fuit conuentus actione rerum amotarum, quasi hæres filiæ; sed cum pater agat de dote, adiuncta filia, non aliter agere posse firmat, nisi satisdet se insolidum soluturum quod filia amouerit; & quod iudicatum fuerit, quia ex persona filiæ agit; & sic insolidum defendit, vt notauit ibi Accursius verb. *insolidum*, quod etiam cum mortua filia est, teneatur pater in quantum est locupletior.

26 Quare etsi *in dicta l. pro iure §. 2. ff. de condit. furtiua*, ita verè constitutum responderit Vlpianus, nempe hæredes insolidum teneri ex ea ratione, quod rei persecutionem continent; sed non licet inde nobis colligere generalem regulam, actiones quæ rei persecutionem continent, etiam ex delicto orientes in hæredes dari; quia obstant huic regulæ leges, quas retulimus pro contraria sententia; & sic Fachin. *dicto lib. 9. controuers. cap. 5.* vers. *ad primum*, respondet eam legem esse specialem odio furum, vt & alia sunt specialiter constituta teste Iustiniano *in §. sic itaque discretis instit. de actionib.*

27 Qui etiam in vers. *ad secundum*, & *ad tertium* respondet ad duo fundamenta, ex Iustiniano scilicet *in §. his autem verbis de lege Aquilia*, illud dictum de actione legis Aquilæ accipiendum esse, eam scilicet in hæredes transituram fuisse, si vltra damnum lis æstimaretur, vel quia leuissima culpa venit *in lege Aquila, l. in lege Aquilia 45. ff. eodem*; vel quia eadem ratio esset, quæ in conditione furtiua. † Et ad aliud deductum *ex dicta l. 1. ff. de priuatis delictis*, & *dict. l. sicut pœna ff. de reg. iur.* & *dict. §. non omnes instit. de perpetuis, & temporalibus actionib.* respondet Fachin. quod etsi fiat mentio pœnalis actionis in aliquibus legibus, in aliis tamen, quas retulit *sub dicto cap. 5.* mentionem fieri actionis, quæ ex delicto oritur, & negari eam in hæredem dari, nisi, vel lis cum defuncto contestata fuerit, vel hæredes ex delicto locupletiores facti sint: ita ille post alia apud eum videnda, & multa apud Anton. Faber. Schiffordegeir; & D. Franc. de Amaya in locis iam recitatis plene loquentes.

28

29 Ad octauam allegationis partem, an contra hæredes in prælibatis, & aliis articulis agatur instantia veteri, aut noua? Et prælibatis, quæ dixi *sub cap. 19. penult. de foro comp. à quæst. 10.* vbi de instantia cum antecessore incæpta prosequenda, vel non à successore, & de priuilegiatis successoribus, *& in cap. fin. eodem tit.* iam nunc breuiter in proposito respondetur sub vulgari distinctione, quod si, viuentibus reis, contestata est lis, in hæredem transeat instantia per textum *in l. hæres absens 19. l. si petitur 30. l. si is qui 31. ff. de iudic.* vbi notat Barbosa, *& in l. si constante §. fin. ff. soluto matrim.* Sichard. *n. 20. in dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor.* vbi Caldas *4. p. num. 25. & p. 5. n. 5.* Gregor. Lopez *in l. 45. tit. 1. p. 7.* dicentes esse agendum eadem instantia veteri, non noua; ita vt hæredes

30 teneantur in eo statu litem suscipere. † Et ita etiam vt contra Procuratorem nominatum à defuncto absque citatione hæredum, sententia ferenda sit, quæ hæredibus causabit præiudicium, eo quod Procurator dicitur tunc instantiæ Dominus; secus si Procurator non erat nominatus; quia tunc debent hæredes citari, vel officio iudicis, vel ad petitionē partis, & si reus mortuus esset, cum ignoraretur eius mors à iudice, ipse ferret sententiā diffinitiuam, alteram interlocutoriā ferre teneatur, qua transferat in hæredem causam illā, & iubere, vt de statu certiorentur, & de sententia, vt eis præiudicet, & contra ipsos possit executioni mandari; quia iam cōtra defunctum reddita est inefficax: sic DD. per textum *in l. 2. ff. quæ sent. sine appell. l. si eum 33. ff. fideiussorib.* vbi Castrens. *& in l. in summa ff. de re iud.* Bartol. *in l. postulante ff. ad Trebell.* Panormit. & Decius *in cap. quia v. 11. de iud.* vbi & ego *sub quæst. 8. & 9.* Gama *decis. 324.* Mastril. *decis. 137. num. 13.* Gail. *obseru. 109. ex n. 4.* vbi Greueus *in addition. considerat. 2.* Cauedus *decis. 197. n. 6. p. 1.* Caldas *supra dict. 4. p. n. 24.* Valascus *consult. 38.* D. Franc. de Amaya, qui ita determinat, & congerit *in dict. l. fin. cod. de iure fisci num. 61.* ex Couar. *1. p. pract. cap. 13. & seq.* Ioseph Ludouic. *decis. 26.* Perus. & cum eodem Gailio *obseruat. 69.* & ita, & de Procuratore, cum quo instantia prosequenda est, Gail. *dict. obseru. 109. n. 7.* Franch. *decis. 241. sub cons. 99. & n. 72. & decis. 98. n. 17.* ad quæ adiunges alia quæ dixi *sub cap. 9. de iudic. à quæst. 1.* cum nonnullis sequentib. *& in cap. pastoralis 14. eod. a q. 1.* vbi aliqua de Procuratoribus in iudicio comparentibus, *& sub tit. de iuram. calum. & aliquid sub Rub. de iudiciis.* Item applicabis quæ late dixi de instantia perempta, siue non *in cap. 20. de iudiciis.*

Tamen si lis cum defuncto non fuerit contesta- 31
ta, nec incæpta controuersia, & contra sua bona, vel hæredes, aut fideiussores, fiscus, aut alij pro suo interesse agere intenderent ex eo, quod delicta aliqua commmiserit, quę morte non extinguuntur, tunc hæredes, aut fideiussores citandos esse, vt cum illis causa agatur, & defuncti memoriam, & bona, & innocentiam defendant, vt in crimine hæresis, de quo in toto nostro tract. alleg. alleg. fiscal. actum est, & in crimine læsæ Majestatis, de quo *sub alleg. 18.* & in aliis pluribus mentio facta est, obseruant Farinac. cum multis *in praxi p. 1. dicta q. 10. n. 83.* Caldas *in dict. l. vnic. cod. ex delict. defunctor. dict. 5. p. n. 5.* Caball. *casu 398. à n. 29.* Cabed. *supra n. 6.* Osascus, *decis. 149. in princ. & 106. n. 2.* imo & in aliis casibus exequendam esse sententiam, vt scilicet in delicto contra naturam, & in aliis atrocissimis, vel si quis se ipsum occidat, in cadauere, possit exequi sententia, resoluit ex multis iuribus Anton. Gomez *dict. cap. 1. lib. 3. var. n. 79.* & post Carrer. *in pr. tr. de hæret. §. expedito proæstu hæreticorum n. 11.* Clarus *in §. hæres. vers.* vers. *item de crimine, & in §. fin. q. 51.* vers. *sunt tamen aliqua crimina*, Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 5. num. 29.* Bossius *in tit. de pœnis, & tit. de hæret. à num. 30.* omnium latissimè legendus Farin. *de hæresi cum multis q. 197. à n. 89. & q. 185. n. 200.* Molina *de iust. tom. 4. tract. 3. disp. 43. n. 6.* † Vbi enu- 32
merant septem crimina in quibus morte delinquentis non extinguitur delictum quoad ad pœnam, & accusationem, vt sunt relata; item crimen peculatus, repetundarum, & in milite desertore militiæ, & in muliere suspecta, quod operata fuit ad mortem viri. Zenedus *in collect. cap. 2. de hæret. lib. 6.* & sex ex præfatis enumerat Gomez *supra num. 80.* & post eum, Farin. & Molin. Bobadilla *in polit. lib. 3. cap. 15. n. 143.* Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 5. per totum*, maxime *ex n. 6.* vbi docem, & septem casus congerit D. Ioan. de Solorzano *lib. 6. de pœna parricidij cap. 2.* & alij per eos; de quibus, & aliis laconicè dictum est supra alleg. præced. vers. *ad vltimam.*

At si hæredes apparerent, vel quia ignoraretur, 33
vbi essent, vel in longinquis partibus degerent, tunc sufficere bonis constituere defensorem, cum

quo lis possit peragi, docent idem Caued. *supra n.* 8. *& 9.* Gregor. *in l.*10. *tit.*5. *p.*5. glossa penult, Garcia *de expensis cap.*20. *n.*3. D.Franc. de Amaya *in dicta l.fin. cod. de iure fisci sub n.*62. Vbi addit cum Panormit. *in cap. expositum n.*9. *de dilationibus*, & Azeued. *in l.*3. *tit.*8. *lib.*4. *recomp.n.* 24. dicto defensori non deberi dari terminum ad consultandos hæredes, vel fideiussores; quia ita fieret lis immortalis.

34 Ad nonam alleg. partem, qualiter super his sententia formanda sit; in quo ad praxim cum Mandello *cons.*90. *n.*5. vers. *puto tamen*, Follero *in praxi crim. p.*6. *in princ.n.*12. Caball. *casu* 298. *n.*37. Peregrin. *de iure fisci lib.*4. *tit.*5. *n.*34. Farin. *in praxi dict. q.*10. *n.*83. D. Franc. de Amaya *in dicta l.fin. cod. de iure fisci*, docendum est contra Griuell. *decis. Dolam.*6. *à n.*8. sententiam non esse ferendam, nec concipiendam, nec contra defunctum, nec contra defuncti memoriam, sed declarare defunctum pro tali excessu pœnam à lege impositam incurrisse, & ita bona sua, aut hæredes obligatos manere ad soluendum, quoad id compellantur.

35 Excipiunt tamen Doctores relati, & quidem bene crimen hæresis, de quo in toto hoc tract. & crimen læsæ-Maiestatis; quia propter hæc crimina, memoria defuncti damnatur imo & in crimine hæresis progrediuntur Iudices ad concremanda ossa hæreticorum, illa exhumando, vt docent Fachin. *lib.*12. *controuers. cap.*17. omnium latissimè, cum infinitis Farin. *in praxi dicta q.*10. *à n.*37. *ad* 83. vbi de criminibus exceptis, fusissimè disputat per ampliationes Tusch. *litt. M. concluf.* 396. per totam, & alij fere infiniti penes ipsos, & Bobadilla *in polit. lib.*3. *cap.*15. *n.*143. congerit plures alios additionator Haillon. ad Gomez *dicto lib.*3. *var. cap.*1. *à n.*78. *ad* 89.

36 Ad decimam, & vltimam alleg. partem, qualiter actore, vel accusatore mortuo practicentur respectu hæredum suorum. Et quia huc vsque actum est de reo defuncto, quando ante, vel post litem contestatam morietur; & vice versa dubium se se offerri quotidie possit quid practicandum, quando actor, vel accusator moritur, qualiter intrent eius hæredes litigaturi contra ipsummet reum, aut hæredes illius; & quod actio ciuilis pecuniaria transeat ad eius hæredes modo decedat ante litem contestatam, modo postea cum tendet ad damnum, vel interesse consequendum; secus si accusatio tantum tendat ad vindictam, vt in delicto iniuriæ, vel alio simili; quia tunc non transit ad hæredem, nisi post litem contestatam; docent pluribus fundamentis de iure Anton. Gomez, *dicto lib.*1. *var. cap.*1. *n.*85. Anton. Pichard. *in dicto §.non autem* cum multis instit. de perpetuis, & temporalib. actionib. vbi bene explicat Suarez *receptar.* verb. *hæres*, Caldas *in l.si curatorem §.hæresis n.*26. vbi de actione pro adulterio ad dotis priuationem, Molina latè explicans *tom.*4. *de iust. disp.*43. *ex n.*15. *tract. in §.fin. q.*51. *n.*9. vbi additionator Baiard. *ex n.*30. Gregor. Lopez *in l.*28. *& 29. tit.*23. *p.*3. Villadiego *in polit. cap.*3. *ex n.*180. Fachin. *dicto lib.*9. *contr. sub dicto cap.*5. Cancerius *variar.*3. *p. cap.*11. *ex n.*132. vbi de Virgine deflorata descendente, an transmittat ad hæredes ius petendi dotem.

37 Quare ex relatis insinuationibus, erit etiam exemplum in eo scilicet casu, si aliquis reus fuerit postulatus, quæ virginem corripuerit, quæ ab eo expostulat, vt honorem amissum resarciat, & pendente lite, mulier decesserit. Quæritur, an vir adhuc teneatur ad dotem persoluendam, vel instantia sit perempta morte ipsius mulieris? *In qua quæst.* Borguin. Caual. *decis.* 10. *in repertorio decision.* verbo *matrimonium sine denunciatione n.*7. & Claudius *in addit. ad cons.*96. Bertazol. *litt. B.* docent non transire ad hæredes; eo quod lex compellit stupratorem ad dotandum; & cum dotis nomen non sit sine matrimonio *l.fin. cod. de donat ante nupt. l.*3. *ff. de iure dot.* cum notatis ab Anton. Fabro *in ration. ad leg. nec vllam* 13. *§.fin.* vers. *item pro dote* per textum *ibi de petit. hæredit.* quo argumento sic insultat Caualcan. vt reprehendens quandam declarationem Iudicis, qui mortua muliere corrupta, stupratorem ad dotandum condemnauerat, ait hoc fuisse capite proprio, & Iudicatum contra omnes leges, & prophetas.

Tamen dicendum est, vt stuprator teneatur 38
dotem præstare hæredibus mulieris stupratæ loco interesse, etiam si talis mulier esset mortua, pendente lite, quia eo ipso quod mulier de stupro quæritur, videtur se conformare cum legis dispositione, quæ est, quod aut cum ea nubat vir, vel Dotem præstet iuxta textum *in cap.*1. *& 2. de adulteriis*, vbi Canonistæ, & cum multis Barbosa; & hanc pœnam transferri à muliere in hæredes suos, qui ex suo capite capiunt, tum propter interesse, tum, & propter stupri delictum; & ob injuriam factam, non solum ipsi virgini, sed etiam eius patribus, aut cognationi *ex dicto cap.*2. notant Molina *de iust. disp.*104. *n.*9. *in fine, & n.*12. Cancer. *dict.*3. *p. cap.*11. *n.*144. Fontanella 2. *tom. de pactis nuptial. clausula* 5. *glos.*5. *p.*1. *à n.*86. & alij relati à Farin. *in praxi q.*147. *n.*108. *& 119.* D. Franc. de Amaya, bene expendens *in dicta l.fin. cod. de iure fisci à num.*64. *ad* 71. vbi *n.*68. *& 69.* reprehendens Borguin. Caualcan. scribit quod si sequeretur illius doctrina, alias sequeretur, vt si non posset nubere stuprator, vel quia esset sacerdos, aut alias vxoratus, vel quia est illi valde dispar coniugium, vel alia ratione, tunc non teneretur dotem dare, cum matrimonium non esset; quod tamen, vt falsum reijcit, & impugnat Amaya, & omnes post Panormit. *in dicto cap.*1. *de adulter.* & obseruant Molina, *dicta disp.* 104. *tom.*4. *n.*9. Gutierrez *lib.*1. *canon. cap.*37. *n.*3. † qui omnes, 39
& alij dotem vocant lucra respectu matrimonij, quod contrahere potest, vt mediante dotatione, & interesse contrahat, quæ alias non ita congrue, ob violatam virginitatem nubere non potest; & hoc sensu dotem dici esse sine matrimonio etiam (id est interesse loco dotis ad satisfaciendam iniuriam) colligunt ex textu *in l.quæsitum* 17. *§.fin. ff. de rebus authorit. Iudic. possid. l.si sponsa* 74. *ff. de iure dotium*, & talem dotis obligationem in hoc casu esse verum interesse partis, post Panormitan. Butrium, & Ananiam tenent Gregor. *in l.*2. *tit.* 19. *p.*7. D. Franc. de Amaya *dict. n.*60. † *qui n.*7. 40
explicans *dict. cap.*1. *& 2. de adulter. & ibi n.*65. vbi quod etsi alternatiue illa iura loquantur, nempe vt stuprator dotet, aut ducat illam in vxorem, concludit hoc esse in voluntate mulieris, quæ si renuat stupratori nubere dotanda est, & per consequens sui hæredes modo dicto, vt latè dicetur *in dicto cap.*1. *& 2.* ob quod non repetuntur dicta ab Amaya cum multis, quos refert *dicto n.*65. *66. & 70.* & sic esse intelligendos relatam quæstionem mouentes, resoluendum est, inter quos mouerunt præter relatos Caualcan. *decis.* 10. *p.*3. *n.* 38. Claud. *in addition. ad Bertazol. cons.*96. Ioan. Baptista

Baptista Lupp. *de illegitim. comment.* 1. §. 5. *n.* 5. Nauarra *de restit. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 435. Bonacina *tom.* 1. *tract. de matrim. q.* 4. *puncto* 1. *propos.* 3. *numero* 10. & alij citati à Barbosa *in dicto cap.* 1. *&* 2.

41 Pro complemento addimus cum Claro *in dicto §. fin. q.* 51. *à n.* 10. Molina *de iustitia tom.* 4. *dicta disp.* 43. *n.* 16. Villadiego *in politica cap.* 3. *n.* 142. Sebastiano Medices *in tractatu mors omnia soluit* 2. *p. conclus.* 2. *n.* 5. Haillon ad Gomezium bene agentem, & resoluentem *dicto lib.* 3. *variar. cap.* 1. *n.* 82. vers. *item adde, quod defuncto accusatore*, dicentibus, defuncto accusatore, posse quemlibet alium prosequi accusationem intra 30. Dies, & post eos accusare de nouo; & quod in eius defectum Iudex possit ex officio prosequi; imo & Medices, & Azon addunt hæredes accusatoris, vt tales prosequi non posse accusationem, cum ad eos hoc ius non transeat.

42 Item ad materiam, tam allegationis præcedentis, quam huius 59. addes cum Antonio Gomezio iuribus comprobante, *dict. lib.* 3. *variar. cap.* 1. *n.* 83. vers. *vnum tamen est*, quod quamvis morte rei extinguatur delictum; poterit tamen eius hæres, petere, vt declaretur defunctum non deliquisse, ob infamiam vitandam, quod & sequuntur post antiquos relatos à dicto Gomezio, Menchaca *illustr. quæst. cap.* 96. *n.* 15. vbi hoc commendat tamquam singulare, Peregrin. *de iure fisci, lib.* 4. *tit.* 5. *n.* 35. & eos referens, & laudans nostrum Gomezium

43 Farinac. *in praxi dicta quæst.* 10. *n.* 74. † Vbi etiam refert Carrillum *in summa crim.* dicentem quod etiam extranei non hæredes admitti debent ad purgandum memoriam defuncti, vt refert Haillon ad Gomez. *dicto cap.* 1. *n.* 83. de quo cum aliis est videndus Carleual. *de iudic. tom.* 2. *tit.* 2. *disp.* 3. *ex n.* 5. & hoc sic procedere, habita, & recepta super hoc informatione, & probatione vera, & iuridica; & quod ad id faciendum, teneatur Iudex, resoluit idem Gomezius per textum singularem *in l. filio §. seia ff. de adimentis legat.* quem ad hoc ibi summè notat Alberic. & vnicum reputat Bald. *in dicta l. vnica cod. ex delict. defunctor. col.* 2. & est verum, quamvis Salicetus *in l.* 1. *cod. si reus, vel accusator. mort. fuerit, col.* 1. teneat contrarium, ea ratione, ne iudicium claudat. & quia respondet Gomez. quod fauor liberationis hoc operatur, sicut & alios plures effectus propter libertatem; & quod hoc procedit in delictis priuatis; Saliceti tamen opinionem in delictis publicis, in quibus venit imponenda pœna corporalis, & confiscatio bonorum: & prosequitur alia hic applicanda Gomezius videndus.

---

## ALLEGATIO LX.

Fiscus, an in dubiis quæstionibus postponatur creditoribus, non solum quando verus est creditor ex contractu oneroso, vel lucratiuo, sed etiam pro pœnalibus?

### *SVMMARIVM.*

1 *L. non puto* 10. *ff. de iure fisci, & à n.* 11. *cum aliis, vbi de variis intellectibus, & de vera intellectu à n.* 25.

2 *Fiscus postponitur creditoribus ex contractu; præfertur tamen, si sint creditores pro pœna contra Alfarum, n.* 3.

3 L. quod placuit 37. ff. de iure fisci, & num. 4. 9. & 32.

4 *Fiscus potest ex contractu nouiori præferri creditoribus anterioribus.*

5 *Alfaro laudatur de optimo fiscali, & carpitur ab Amaya etiam fiscali.*

6 *Fiscus non debet plus faueri, quam quod voluerunt Principes, qui & à Iustiniano æquiparatur priuatis creditoribus, sed non bene, vt numer.* 8.

7 *Fisci compendium semper apud bonos Principes contemnitur.*

8 L. Res. 22. §. 1. ff. de iure fisci.

9 *Fiscus ius commune non habet sicut priuatus & sub n.* 10.

10 *Priuatus agendo ex causa furti antiquiori, præfertur creditoribus posterioribus. Et quid de fisco ex causa lucratiua aduersus posteriores creditores ex causa onerosa, & n.* 17.

11 *Fiscus in dubiis quæstionibus pœnalibus venit condemnandus litigans cum aliis creditoribus si veniat ex contractu secundum plures, vt n.* 12. *&* 13. *aliter à n.* 14.

13 *Lex loquens generaliter, debet intelligi secundum tit. sub quo sita est.*

16 *Fiscus inter creditores habet ius prælationis, si veniat ex causa onerosa, non in pœnalibus n.* 36. *nisi forsam creditor ageret ad pœnam, vt n.* 17. *quid in creditore hypothecario, si posterior sit, aut anterior. n.* 18.

17 L. 1. cod. de iure fisci, & n. 26.

18 L. si quis 28. ff. de iure fisci.

19 *Fisci causa est fauorabilis, sicut matrimonialis.*

20 *Dos, & fiscus æquiparantur.*

21 *Instrumentum priuati esse præferendum instrumento fisci dixerunt aliqui.*

22 *Reo fauendum est potius quam actori, cum sint partium iura obscura.*

23 *Fiscus aliquando deterioris conditionis est, quam priuatus, cuius ius facilius tollitur.*

24 *Fiscus, & priuatus mutuo se impedientes, neuter præualet secundum aliquos.*

25 *Fiscus in dubiis quæstionibus cum aliis creditoribus fiscalibus, aut condemnatur, aut obtinet iuxta Iudicis arbitrium, considerata simulatione, aut veritate contractus, & numero* 30.

26 *Fiscus in re donata præfertur filio donatarij, si fraus interuenit.*

27 *Iudices non peccant sententiando pro priuato, de cuius veritate constat litigante cum fisco.*

28 *Iudex in causis dubiis contra fiscum Iudicando, non delinquit.*

29 *Fiscus olim, quasi semper vincebat lites contra priuatos; quod medicatum est in l. non puto ff. de iure fisci, & ab Imperatoribus probis.*

30 L. 14. tit. 15. part. 2.

31 *Iudex in causis dubiis debet potius se inclinare ad iudicandum contra fiscum, sed non peccabit, si pro fisco iudicet, & n.* 39.

33 L. ait Prætor §. si fugitiuum ff. de priuilegiis creditor. alias ff. quæ in fraudem credit. numer. 35.

34 *Pœna solutio facta fisco antiquiori, non repetitur à posteriori creditore; & n.* 35. *&* 36.

35 L. ait Prætor. 10. §. si debitorem ff. quæ in fraudem creditor.

36 *Fiscus contra legem facit, si velit, quod alij debitum erat sibi pro pœna vsurpare.*

37 *Fiscus recipiens damnum in re familiari, præfertur cæteris creditoribus contra bona delinquentis, flagitantibus, non sic si contra tertium delinquat.*

1 ANxiè laborant interpretes in assequenda ratione textus *in l. non puto* 10. *ff. de iure fisci*, per cuius verba significauit Modestinus libro singulari de præscriptionibus sententiam dubiam ibi: *non puto delinquere eum, qui in dubiis quæstionibus contra fiscum facilè responderit.* Et quia præter ordinarios de eorum intellectu agunt Balduin. *in auth. de non alienandis*, si minus Mathesilianus *notab.* 70. & 71. incipit *nota vnam mirabilem*, Negusantius *de pignoribus membro* 4. 2. *partis n.* 17. Nouellus *in tract. de dote p.* 9. *principali priuileg.* 1. Pomates Schardius, Puteus, & Albanus *in additionib. ad Bart. in præsenti*, Costa *in pract. de quota*, & Rata *q.* 47. *n.* 6. Cagnolus *in l.* 5. *cod. de edendo n.* 66. Alphonsi. *in reportatus, n.* 157. Natta *cons.* 314. *n.* 13. *volum.* 2. Peregrin. *de iure fisci, lib.* 6. *cap.* 6. *n.* 13. Couar. *lib.* 1. *variar. resol. lib.* 1. *cap.* 16. *n.* 1. Menoch. *de presumpt. lib.* 2. *præsump.* 72. *ex n.* 1. Barbosa *in l.* 1. *p.* 2. *infrà*, Gutierrez *de iuramento confirm.* 1. *p. cap.* 16. *n.* 68. Farinac. 1. *p. fragm.* verbo *fiscus n.* 87. D. Franc. de Amaya *sub leg.* 1. *cod. de iure fisci à n.* 39. *& sub leg. vnica cod. de pœnis fiscalib.* & alij infrà referendi, inter quos
2 Quemada *in suis quæstion. fiscalibus.* † qui in proposito de materia nostra loquutus fuit, præstans intellectum *ad dictam l. non puto*, iuxta distinctionem quam posui *suprà tota alleg.* 20. vbi resolui, quod fiscus postponitur creditoribus rei, cuius bona confiscata fuerunt in Sancto officio, si illi sint creditores ex contractu; secus si sint creditores ad pœnam prouenientem ex delicto rei, sicut late ibi explanatum est.

3 Ideo nunc ad primam difficultatis partem potuerunt interpretes hanc excitando quæstionem laborare in eius resolutione, quoties quæstiones, super quibus litigant fiscus, & priuati, dubiæ sunt de iure, aut de facto. Et quia difficiliorem reddit distinctionem præfatam D. Franc. de Alfaro *de officio fiscal. glossa* 16. *priuileg.* 26. *à n.* 116. dum dixit etiam creditoribus petentibus ex contractu contra fiscum, non esse respondendum; quia solum dicta lex non puto statuere vellet, vt fiscus priuilegio careat; & ita, quod si solutio facta sit fisco de causa pœnali, priuatus debitum prætendens, non potuerit reuocare *per l. ait Prætor §. si fugitiuum ff. de priuileg. creditor.* qui post alia *ibi n.* 118. *&* 119. non sine iure dicendum firmat, vt quando fiscus pœnam prætendat; priuatus autem debitum, & illud priuatus consequatur, nec in tributum veniat fiscus, *l.* 1. *cod. de pœnis fiscalib.* Berthachin. *de gabell.* 9. *p. princ. n.* 30. non esse respondendum contra fiscum, cum solum id fiat vt fiscus hoc casu priuilegio careat, vt intendit probare *ex l. quod placuit* 37. *ff. de iure fisci*, dum inquit, *quod placuit fisco pœnam non esse petendam, nisi creditores*
4 *suum recuperauerint* † eo pertinere, vt priuilegium in pœna aduersus creditores non exerceatur, non vt ius commune priuatorum fiscus amittat, & probans ex hoc textu fiscum in hoc casu æquiparari priuatis, dicit non dubitare, quin si solutio fisco facta fuerit pœnæ priuatus debitum prætendens, id non possit reuocare *ex dicta l. ait Prætor §. si fugitiuum*: nam licet fiscus non vtatur priuilegio in bonis occupandis, vt voluit Curt. Senior. *cons.* 59. *n.* 11. *& ex l. non possunt ff. de iure fisci*; & quatenus sine priuilegio id licet, fiscum efficere; sic vt nec dubitet, quin fiscus antiquiorem pœnam prætendens, possit, & debeat præferri nouiori ex contractu, de quo latius idem Alfaro scribit *in dicto tract. glossa* 34. §. 5. *à n.* 130. cum aliis.

Sed quia D. Franc. de Amaya falsam vocauit 5
hanc Alfari sententiam, illum laudando de optimo fiscali, & etiam Carpens. *in l. vnica cod. de pœnis fiscal. creditor. præfer. à n.* 10. Legendus *à n.* 5. qui recensendo gradus suæ litteraturæ apud Salmantinos, & Dignitatem fiscalem, qua potiebatur in Granatensi Senatu, referens eodem officio fiscali similiter pro defendendo fisco adstrictum esse † 6
tamen non inde contra iuris regulas aliquid loquendum fore; non enim ait fisco facere debemus plus quam ipsi Principes voluerunt; qui ita moderarè se gesserunt, vt in hac causa rectius esse vinci, fiscum non priuatum existimauerint, quod vt refert ibi *sub n.* 11. in Trajano Hispano nostro laudauit Plinius, & in Marco Antonio Capitolinus, de quare Alciat. *emblema* 146. & DD. per textum *in l. Diui* 6. *§. fin. ff. de iure codicillor. l.* 3. *§. si quis palam ff. de iure fisci, l. vnica §. fin. cod. de caducis tollendis.*

Et confirmatur, eo quod fisci compendium 7
semper apud bonos Principes contemnitur, vt eleganter ait Cassiodorus *lib.* 1. *epist.* 22. *& lib.* 4. *epistol.* 38. ibi: *cum omnes Reipublicæ partes desideremus augeri, crementa tamen fiscalium tributorum iustissimo sunt pensanda iudicio, quia seruientium imminutio est huius illationis accessio, quantumcumque pars illa proficit, tantum se hac à firmitate subducit, sed à nobis, qui fisci vilitatem stabiliri volumus diuturnitate consistere, excludenda est dispendiosa semper enormitas, ne augmento suo tumens summa deficiat, incipiatque deesse; quia immaniter visa est accreuisse:* hæc Cassiodorus, quod idem est, ac illud Trajani nostri Scomma, qui fiscum lieni comparabat, quia crescente eo, reliqui artus tabescant; de quo Alciatus vbi supra, vt iterum refert Amaya *in l. certa forma* 4. *sub n.* 14. *cod. de iure fisci lib.* 10. adducens textum *de iure Regio, in l.* 14. *tit.* 14. *p.* 2. & illud, quod de fisco dicebat Iustinus minor. apud Corrippum. *lib.* 2. *n.* 7. de eius laudibus in versu sequenti.

*Quæ sua sunt, capiat, quæ sunt priuata, relinquat,*
*Nec patimur quemquam sacratum ladere fiscum,*
*Nec ladi quemquam sinimus sub nomine fisci.*

Et licet Iustinus æquiparare videatur fisco, priuatis creditoribus, vel è contra, tamen quia iure consultus *in l. res.* 22. §. 1. *ff. de iure fisci* aliter sentit contra fiscum in verbis sequentibus ibi: *permittitur Procuratori vendere ea lege, vt in primis creditoribus satisfiat, etsi quid superfluum est fisco inferatur, aut si acceperit, totum fiscus soluat ipse, vel simpliciter, si vendit, Procurator iubebit pecuniam, quam deberi creditori priuato fuerit probatum exsolui ei* &c. Ex quibus patet statutum, vt fiscus exoluat etiam, si debitum ante accepisset, & hoc maxima cum ratione fieri dicit Amaya contra Alfarum *in dicta l. vnica cod. de pœnis fiscalib. dicto n.* 11. *in fine*, nam aliter facilè eluderetur illius leg. vnicæ decisio, & similes si priuatus non potuisset reuocare solutionem fisco factam † qui *à num.* 12. 9

respondens

respondens Alfaro fundanti se *in dicta l. quod placuit*, ait verba illius legis, *non vt ius commune priuatorum fiscus amittat* non probare fiscum in hoc casu priuatis æquiparari, sed tantum significare, quod si fiscus in actione pœnali sit antiquior priuato creditore; non quia creditores fisco præferantur in actione pœnali, hinc sequi eius causam esse debere deteriorem in eo casu, cum priuatus quilibet præferretur, & æquum sit ius commune fisco non denegari.

10 Sed quia concludit Amaya *sub dicto numero* 12. quod sicut priuatus agendo furti ex causa antiquiori, præfertur creditoribus posterioribus, ita etiam fiscus: sicque fuisse Papiniani mentem; quod si pœnæ debitio sit antiquior credito, non auferatur fisco ius commune priuatorum, quamvis certet de lucro, nam quod placuit, post creditores, esse pœnam fiscalem, ita procedere ait, si creditores fuerint anteriores, non posteriores: nam etsi ius pœnale sit, quod competit: fisco, recte erit præferendns, vt ante illum Cujacius scripsit ad dictas leges; ideo videtur, vt aliquando fiscus, qui venit ad pœnam per confiscationem, & ex lucratiua causa, veniat præferendus, si prior sit suis creditoribus posterioribus; ita vt deficiat in hoc casu regula *leg. fin. §. si quis vero cod. de codicillis* ibi: *non enim par, eademque ratio videtur amittere debita, & lucra non captare*, & Iuris consultum *in l. Paulus* 16. *ff. de damno infecto* vbi habetur non esse parem causam lucri, & damni, cum incongruum sit, vt confiscatio, quam fiscus facit, debeat aliis esse damnosa, & pœna vnius alteri præjudicare *per l. sancimus* 22. *cod. de pœnis*; item & regula *leg. non possunt* 11. *ff. de iure fisci, l. mulier.* 72. *cum vulg. ff. de iure dotium*, quæ docet respondendum esse contra fiscum, cum publicatio bonorum, ita accipiatur, si æs alienum deducatur.

11 Imo & deficiat communis intellectus Doctorum dicentium speciem textus *in dicta l. non puto* 10. *ff. de iure fisci*, quatenus dicitur in ea, in dubiis quæstionibus, & causis contra fiscum esse pronunciandum procedere, & accipiendam esse in pœnalibus, vti docuerunt plures relati à Barbosa *in l.* 1. *p.* 2. *n.* 14. à Farin. 1. *p. fragment.* verbo *fiscus numero* 189. à Bobadilla *lib.* 5. *polit. cap.* 6. *numero* 8. *in fine*, Alfaro *de officio fiscali glossa* 16. *dicto priuileg.* 26. *numero* 117. cuius sententiam retulimus, cum aliis idem D. Franc. de Amaya *in dicta l. vnica numero* 6. *& ante sub l.* 1. *cod. de iure fisci*, Fuluio *in dicta l. vnica numer.* 57. & sic claudicare etiam sententiam Iasonis, qui in *l.* 1. *ff. soluto matrim. numero* 37. de quo scribit idem Quemada *dict. quæst. fiscal.* 23. *à numero* 2. mirabiliter intellexisse dictam leg. non puto, illumque esse sequendum in legendo, & consulendo, scilicet, vt quotiescumque fiscus venit ex causa lucratiua, vt puta quia aliquis est indignus, vel ratione alicuius delicti sunt confiscata bona, tunc in his casibus, & similibus sit iudicandum contra fiscum;

12 in hocque casu loqui *dict. leg. non puto* † Secus tamen si fiscus ageret iure proprio ratione contractus; quia tunc potius fauendum sit fisco, quam priuato per textum *in l.* 1 *§. fin.* vbi Iacob. de Vellapartica *cod. de caduc. tollend.* quia in hoc casu habet fiscus plura priuilegia quæ enumerantur per Bald. *in l.* 1. *cod. de hæredit. vel actione vend.*

13 Et in tantum prosequitur Quemada, quod si diceretur, prout dicit Alexander *in dicta l.* 1. *ff. soluto matrim.* quod hæc solutio est diuinatoria, refert solutionem Iasonis dicentis, quod non est diuinare, sed potius esse naturam illius legis, si consideratur titulus, sub quo est situata: nam quoties lex loquitur, generaliter, debet intelligi secundum titulum, sub quo sita est iuxta textum *in l. Imperator. ff. de in diem addict.* additque Quemada istum intellectum *ad dictam leg. non puto*, fuisse etiam Cumani *in dicta l.* 1. *ff. soluto matrim.* quem sequutus fuit Angel. *in l. sciendum in princ. ff. de appell. recip.* addens cum Iasone *in dicta l.* 1. hanc esse veritatem; & quod à nemine ita est declaratum; & quod postea vidisset Couarruu. *in cap.* 16. *lib.* 1. *pract.* singulariter loquentem, sed concordatum cum dicto Iasone.

Hæc tamen distincto de præferendo fisco in 14
contractibus, postponendo in pœnalibus respectu creditorum delinquentis venientibus ex causa onerosa ad recuperandum damnum, videtur impugnari post Alex. ab Alciato *in dicta l.* 1. *ff. soluto matrim.* ex eo, nam præter quam quod restringit generalitatem *dictæ leg. non puto* vt ex amplis illius verbis apparet, loquitur non solum in bonis fisco ex delicto alicuius delatis, sed etiam ex contractibus, successionibus, vel aliis causarum figuris, ex quibus ius fisco descendat per textum *in l.* 1. *&* 3. *paragrapho cum quinquennium l.* 6. *§. si is qui* 28. *ff. de iure fisci.*

Quare exploso etiam intellectu Alberici, qui 15
ita dictæ legis verba reponebat, *non puto facilè delinquere*, quia est contra omnium codicum fidem, vt aduertit Antonius Augustinus *lib.* 1. *emendation. cap.* 3. & aliis Accursij legentis, loqui textum illum de his, à quorum sententiis, vel responso recedere non licet, vt instit. de iure naturali *paragrapho responsa*, & forte ex ea ratione; quia dies est, *vt in auth. de non alienandis paragrapho si minus col.* 2. *& in l.* 2. *ff. de fundo dotali*, & quod posset intelligi *dicta lex in iudice*, & *Doctore* qui & ipsi interpretantur; dicendum est *in dicta l. non puto*, Modestinum decreuisse in dubiis causis, si Iudex contra fiscum facilè iudicauit, non ob id committere delictum, & si semper videatur fiscus priuilegiatus, vt D. Franc. de Amaya intelligit *in dicta l. vnica cod. de pœnis fiscalib. lib.* 10. *numero* 8. argum. textus *in l.* 1. *§. in causa ff. de quæst. nam* vt addit glossa parua *in dicta l. non puto in nouioribus Codicibus, contra fiscum in dubio Aduocati prudentes Iudices, & Doctores, atque ita omnes respondere debere; est enim fiscus post omnes.*

Qui glossiunculæ intellectus admittitur, si lo- 16
quatur de fisco agente ad pœnam consequendam, quia agit, vt lucrum captet, & priuatus cum eo litigans petat ex contractu, aliovè titulo oneroso, vt damnum effugiat, & vt quod ei debetur ex contractu persequatur ex sua diligentia iuxta textum *in l. fin. paragrapho licentia cod. de iure deliberandi, l. fin. cod. de acquirenda possess. l. apud celsum* 4. *paragrapho authoris ff. de doli except.* quia etsi fiscus inter creditores habeat ius prælationis *toto tit. cod. de priuileg. fisc. l. auferur* 46. *paragrapho fiscus ff. de iure fisci l.* 2. *cod. in quibus causis pign.* cum notatis à Doctoribus *in l. priuilegia ff. de priuileg. credit.* Couarruuias *dicto lib.* 1. *var. pap.* 6. Barbosa *in dicta l.* 1. *p.* 2. *numero* 13. Anton. Faber. *in l. rescriptum* 10. *ff. de pactis* Gutierrez *lib.* 5. *pract. quæst.* 99. *&* 100. Tamen in pœnalibus actionibus admissum non esse, vt fiscus anterioribus creditoribus præferatur, & vt in

pœna

pœna exigenda haberet priuilegium, quod alias haberet, si rem suam ex contractu, vel eius, qui successit, ageret iuxta quæ longè dicta sunt *suprà sub tota alleg.* 20.

17 Et sic quia de pœnalibus nullum dubium excitari queat *per dictam leg. non puto*, nisi etiam fortè creditor ad pœnam ageret iuxta distinctionem, de qua *sub dicta alleg.* 20. scriptum relinquitur, euenit ad verum intellectum dictæ leg. dicendum totam eius difficultatem consistere in determinando, atque resoluendo, quando ipse, & creditores concurrunt æquales in probationibus per instrumenta, aut testes, aliisvè titulis, qui eorum præferatur, & quod in dubio pro fisco lex præsumat, vt patet *ex l.* 1. *cod. de iure fisci, lib.* 10. vbi Imperatores præsumunt instrumentum, de quo ibi in fauorem fisci prius esse, quam instru-
18 mentum priuati † Secundo *ex l. si quis* 28. *ff. de iure fisci*, vbi si fiscus concurrat cum priuato creditore hypothecario ad bona communis debitoris, præfertur in re postea acquisita, etiam si priuatus anterior sit, de cuius legis interpretatione cum *l. fin. in princ. ff. qui potior. in pignore habeantur* sunt videndi Anton. Faber. *lib.* 2. *coniecturar. cap.* 10. Forner. *lib.* 2. *selectar. cap.* 24. Cujacius *lib.* 10. *obseruat. cap.* 22. & pro hac sententia aliis adductis loquuntur Couarruu. *dicto lib.* 1. *var. cap.* 16. *numero* 7. Peregrin. *de iure fisci lib.* 6. *tit.* 6. *à numero* 21. Matienc. *in l.* 3. *tit.* 7. *glossa* 2. *numero* 2. Valenzuela *in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci numero* 20. Barbosa *in dicta l.* 1. *p.* 2. *numero* 12. & 13. Farinacius 1. *p. fragm.* verbo *fiscus numero* 106. Menoch. *lib.* 2. *de præsumptionib. præsumpt.* 72. *numero* 12. & confert Molina *de Hispanor. primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *numero* 51. additionatores, & relati à Fachin. *lib.* 10. *contr. cap.* 33. *in principio.*

19 Et confirmatur, quia etsi Repertorium inquisit. in parte fiscus in fine, scribat quod in dubio iudicandum est potius contra fiscum, intelligens siue sit dubium in probationibus, quia sunt pares probationes, siue sit dubium in iure; sed quia idem dicit, quod Ioan. Andreas, & Anton. videntur tenere contrarium, videlicet quod causa fisci est fauorabilis, sicut causa matrimonialis, allegando Anton. *in cap. in nostra de testibus*, & Ioan. Andreas *in addit. ad Speculatorem tit. de test. paragrapho qualiter* & Math. Mathesilian. *notab.* 72. vt refert Quemada *dicta quæst.* 23. *sub num.* 1. extendat generaliter procedere *dictam leg. non puto*, siue sit dubium in iure, siue in sententiis, quia duo Iudices protulerunt duas sententias, siue sit dubium in probationibus, vt dictum est.

20 Et amplius ex eo quia dos, & fiscus æquiparantur, (vt dicemus infrà hic in vers. *ad secundam*) *l.* 2. *cod. de priuileg. fisc.* vt notat Barbosa *in dicta l.* 1. *p.* 2. & dotis instrumentum, si cum priuato concurrat, veniat præferendum, vt tradunt post Bartol. & alios antiquos Anton. Gomez *in l.* 50. *Tauri*, vers. *vnum tamen*, & Barbosa vbi proximè *numero* 1. & 2. *ex l. in ambiguis* 70. *ff. de iure dot.* ergo ratione clara, fisci instrumentum in dubio nostro, & *in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci*, debuit præferri, præcipue si consideres, & adiungas, quæ notaui *in cap. fin. de sent. & re iud.* per textum ibi.

21 Et quia pro priuato alij scripserunt firmantes instrumentum priuati esse præferendum, vt post Dynum scripserunt Bart. *in dicta l. non puto*, Alex. *in l.* 1. *numero* 2. *ff. soluto matrim.* & relati à Gabriele Sarayna *in addition. ad Matheſil. sing.* 71. à Barbosa *in dicta l.* 1. *p.* 2. *numero* 11. verb. *ad complementum*, à Farin. & Fachin. *suprà illa numero* 195. hic *dict. cap.* 33. *alias* 34. vers. *altera est* † ea ratione moti, quod cum sint partium 22
iura obscura, fauendum est potius reo, quam actori ex *l. inter* 38. *ff. de re iud. l. Arrianus* 46. *ff. de actionib. & obligat. l. fauorabiliores* 45. *ff. de reg. iuris*, de quo dicterio plene dixi *sub cap.* 1. *paragrapho* 1. *de Iure-iur.* & ex doctrina, quam posui latè *sub cap. si Clericus laicum* 5. *cum aliis de foro comp. & ex dicta l. non puto*, qua cauetur in dubio iudicandum contra fiscum.

Et quia vt aduertit Alfaro *de officio fiscali di-* 23
*cta glossa* 16. *numero* 14. aliquando deterioris conditionis est fiscus, quam priuatus, & per illa, quæ dicit *priuileg.* 26. *sub numero* 113. & 114. vbi quod ius fisci facilius, quam priuati tollitur, cum & pœnam fisco applicatam Princeps remittat, & non sic parti assignatam, vtrobique cum multis, casus insinuando diuersos, adducens, *dict. leg. non puto.*

Et quia etiam alij existimant nullum esse pri- 24
uilegium, nec reo, aut fisco prærogatiuam præstant, sed aiunt esse admittendum quod inter duos priuatos, qui cum mutuò se impediant propter nimiam incertitudinem, neuter præualet, *argum. leg. si fuerit* 10. *ff. de reb. dubiis l. duo sunt* 30. *ff. de testam. tutel.* vt post Salycet. docuit Barbosa *numero* 16. & in alio eleganti casu, Peregrin. *lib.* 3. *de iure fisci tit.* 8. *numero* 1. vers. *mihi*, Valenzuela *in dicta l.* 1. *numero* 21. ita vt ambo litigatores admittantur pro parte, quibus fauet *l. si fundus* 16. §. *si duo ff. de pignorib.* & Fachin. *num.* 1.

Ideo in hac dubia disquisitione, & quoad ma- 25
teriam *dictæ leg. non puto*, quæ generalissima est in suo metro, potius assentior aliis Doctoribus iudicantibus materiam *dictæ leg. non puto*, quoad diuersos casus, qui quotidie se se offerunt inter priuatos creditores, & fiscum cuiusque senatus, aut Tribunalis laici, aut Ecclesiastici, arbitrariam esse, vt existimauit Menoch. *de arbitr.* & alij ab eo relati, *dicto lib.* 2. *de præsumptionibus præsump.* 72. *à numero* 17. & iuxta hoc arbitrium vidi per quinquennium, me Fiscali; imo & iam coniudice in hoc supremo senatu inquisitionis sæpius iudicatum, assumendo arbitrium iuxta iuris regulas è suspicione fraudis, aut simulationis, instrumentorum, aut probationum, quæ faciunt pro litigantibus, vel à veritate eorum, ac carentia talis suspicionis, & moueor, † quia ratio ob 26
quam Imperatores *in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci*, de qua dixi alibi sub verbis sequentibus, *si prius, quam fisci rationibus pater vester obligaretur, perfectam prædiorum donationem feciſſe fuerit probatus, quod citra fraudem creditorum gestum est, non rescinditur*, fisco prælationem præstant pro illo iudicando est, nam in specie illa fraudis fuit maxima suspicio contra patrem in fraudem fecisse donationem tam coniunctæ personæ; & quia filij illam fraudis suspicionem non possent eneruare, nam eadem die confectum instrumentum demonstrarunt, & per consequens tamquam per fraudem factum censuisse posterius, & merito fiscum præferendum in re donata, & hoc non aliquo priuilegio, sed iure communi: sic D. Franc. de Amaya omnino Legendus *in dicta l.* 1. *cod. de iure fisci à numero* 39. & *ibi numero* 50. *qui à numero* 47. sigillatim aliarum sententiarum fundamentis

mentis reſpondit; pro quo faciunt plura, quæ dixi *ſuprà totæ alleg.* 13. 14. *&* 17. vbi de ſimulationibus oppoſitis per fiſcum contra priuatos creditores ratione quarum fiſcus vincit.

27 Quod ſi de veritate creditorum conſtet, etſi nondum de prioritate, tunc reuera pro priuatis creditoribus, Iudices ſententiando, atque pronunciando, non peccare, Doctores docent ſaluando verba *dicta leg. non puto*; non enim in ea ſcribitur in cauſis dubiis contra fiſcum iudicandum eſſe, quia hoc dicere eſſet abſurdum, ſuppoſita
28 doctrina relata, quæ pro fiſco facit † Sed iudicem non delinquere, ſi in cauſis dubiis contra
29 fiſcum iudicauerit † Nam cum olim fiſco tantum apud malos Principes deferri conſueuiſſet, vt non ſolum in cauſis dubiis, ſed fere ſemper fiſcus vinceret; quam ob cauſam Plinius Trajanum commendaret, quod fiſcus numquam ſuis temporibus vinceret, ſed vinceretur, *cuius cauſa* inquit mala non eſt, *niſi ſub bono Principe*, quem imitatus fuit Caſſiodor. *dict. lib. 1. epiſt. 22.* dum dixit: *qua propter ſi interdum cauſa mala fiſci, vt bonus Princeps eſſe videatur, maiori quippe victoria perdimus, quam ſi nobis indebitè victoria ſuffragetur*, quibus conferunt *l. fin. §. fin. cod. de caduc. toll.* & quæ ibi cumulant Gothofredus *de inſt. lib. 7. antiquit*, Roſin. *cap. 36.* Claudius Minoes ad Alciat. *dict. emblemate 146.* Petrus Gregor. *lib. 31. ſyntagm. cap. 31. numer. 13.* Valenzuela *in dicta l. 1. cod. de iure fiſci à numero 30.* idem D.
30 Franc. de Amaya *ſub numer. 49.* † vbi commendat legi *l. 14. tit. 15. p. 2.* Iuxta quod ponit dixiſſe conſultum *in dicta l. non puto* ſe non putare delictum eſſe, quaſi male iudicauerit Iudex, ſi in cauſa dubia contra fiſcum iudicauerit, nec inde ſequi contra fiſcum præcisè eſſe iudicandum; quia etſi re vera, vt dictum eſt, fiſcus ſit poſtponendus pro pœnis agens creditoribus anterioribus *ex dicta l. vnica cod. de pœnis fiſcal.* iuxta quæ latiſſimè diximus *ſub alleg. 20.* vt etiam docent verba *leg. in ſummæ 27. ff. de iure fiſci* ibi: *ſciendum eſt omnium fiſcalium pœnarum petitionem creditoribus*
31 *poſtponi* † Sed non hoc ſic ſequendum in dubiis præfatis cauſis, quando æquali titulo fiſcus, & creditores petunt, cum tunc iam ſit in arbitrio Iudicis, pro fiſco, aut creditoribus iudicare, etſi potius debeat ſe inclinare ad iudicandum contra fiſcum iuxta aduertentiam Caſſiodori, Plinij, & aliorum, quos retulimus. Secundum quam video expertiſſimum noſtrum D. Didacum de Arçe Reynoſo, Inquiſitorem generalem, cæterosque conſiliarios in dubiis quæſtionibus contra fiſcum pronunciare.

32 Nec aliud conſiderauit Pomponius *in dicta l. quod placuit 37. lib. 10.* reſponſorum in ſequentibus verbis, quæ & retulit etiam Alfaro *dicta gloſſa 16. priuileg. 26. numero 118.* ibi: *quod placuit fiſco, non eſſe pœnam petendam, niſi creditores ſuum recuperauerint, eo pertinet, vt priuilegium in pœna contra creditores, non exerceatur, non vt ius commune priuatorum fiſcus amittat*, per quem tex-
33 tum, † & textum *in dicta l. ait prætor §. ſi fugitiuum ff. de priuileg. creditor.* arguit Alfaro, quod ſi ſolutio pœnæ facta fuerit fiſco, priuatus debi-
34 tum prætendens; id non poſſit reuocare † Etenim, vt diximus iam hoc habebit locum in ſolutione pœnæ, cuius obligatio erat antiquior, quam debiti creditoribus, quod non contradicit relato *tit. cod. de pœnis fiſcalibus*, nec euaneſcit, quod latè diximus *ſub dicta alleg. 20.* ſecus ſi debitum eſſet antiquius, vt ibi, & hic explanatum eſt. Et ita ſatisfaciens Alfaro dict. D. Franc. de Amaya *in dicta l. vnica cod. de pœnis fiſcalib. numero 13.* dicit ſe non inueniſſe *ſub dict. tit. de priuileg. credit. dict. leg. ait Prætor cum §. ſi fugitiuum*, credens voluiſſe ab Alfaro allegari † *l. ait Prætor* 35
10. *§. ſi debitorem ff. quæ in fraudem creditor.* Vbi iuris conſultus ſcribit, quod ſi debitorem meum, & complurium fugientem, conſequutus ſim, & abſtulero ei, quod mihi debebat, multum intereſſe, an hoc factum ſit, antequam mitterentur creditores in poſſeſſionem bonorum, an poſtea; vt primo caſu non datur actio in factum, quæ competit contra ſolum nudum factum alienationis. Secundo vero detur, quod ita ait procedere, quia primo illo caſu nullam videtur fraudem feciſſe creditor, qui ſuum recuperat; quamuis ſciat debitorem non omnibus eſſe ſoluendum, quia ſibi inuigilauit, recepitque ſuum, ad quod ſoluendum authoritate iudiciali, potuit debitor cogi *per leg. quod autem §. apud Labeonem; ff. quæ in fraudem credit.* † Sed in alio caſu fiſcum contra 36
leges facere ſi velit, quod alij debitum erat, ſibi pro pœna vſurpare; ſiquidem poſt creditores, tunc admittitur, non antea, *ex dicta l. vnica, & ſimilib. cod. de pœnis fiſcalibus.*

Et vt ibi in relata alleg. 20. dictum eſt, quod 37
hic refertur de fiſco prætendente pœnam; intelligitur, cum ex delicto contra tertium commiſſo procedit: nam ſi contra rem fiſcalem, vel in ea damnum fiat, potius dicetur rem proſequi familiarem; & ſic licet fiſcus in delictis non habeat bona delinquentis obligata ante inchoatum iudicium, vt tradit Neguſantius *de pignorib. in 2. p. numero 115.* de quo, quando verum ſit tractat Alfaro gloſſa 20. verbo *patrimonio numero 178. & gloſſa 34. à numero 116.* tamen in delicto aduerſus fiſcum bona damnum dantis, ſtatim obligata eſſe, reſoluunt idem Neguſant. proximè *numero 116.* Alfaro *dicta gloſſa 16. numero 121.* † 38
& ita in hoc caſu, ſi dubia eſſet quæſtio inter fiſcum, & creditores, exiſtimo recurrendum eſſe ad praxim in hac integra quæſtione *à numero 1.* relata; ex quibus radicitus videtur intellecta, & fortè non alibi è Claſſicis, perpenſa Doctoribus.

Et iuxta diſtinctiones propoſitas venit intelli- 39
gendus Gayto *de credito cap. 4. quæſito 11.* qui agens *à numero 1296. vſque ad 1364.* an creditor anterior præferatur poſteriori creditori in pecunia, ſi iſti ſoluta ſit; ſic vt ab eo valeat auocari (de qua auocatione dixi latè ſupra *ſub alleg. 7. à numero 1.*) *à numero 1304. ad 1308.* in pœna contra fiſcum, reſpondit cum Cardinali Mantica *de tacitis, & ambiguis conuent. tom. 1. lib. 11. tit. 25. numero 22.* plures referente, & aliis ibi *numero 1308. qui numero 6.* abſolutè *per dictam leg. non puto ff. de iure fiſci*, ait non eſſe inconueniens in illa auocationis dubia quæſtione, ſequi opinionem contra fiſcum. Videnda ſunt etiam addu&ta *alleg. 61.* ſequenti.

## ALLEGATIO LXI.

An si fiscus litiget cum aliquo priuilegiato, vel priuilegio carente, & ambo virtute instrumenti, præferatur fiscus, si constat de prioritate instrumenti? Et ob id, an fiscus præferatur, seu postponatur creditoribus in semine, custodia, refectione, conseruatione, alimonia, vectura, vel patrocinij super rebus à litibus redemptis, Et aliis vt quid quando constat de prioritate horæ appositæ in instrumento contractus.

### *SVMMARIVM.*

1 *Fiscus litigans cum æquali instrumento secundum aliquos præfertur priuato cum alio æquali litiganti. Alij existimant priuatum fisco præferri, vt numero 2. Alij neutrum præferri, vt numero 3.*
4 L. 1. & 2. cod. de priuileg. fisci.
5 L. si is qui ff. de iure fisci.
6 L. si fundum cod. qui potiores in pignore hab.
7 Fisci hypotheca à lege creata præfertur priuato.
8 L. 1. cod. de iure fisci.
9 L. non puto ff. de iure fisci.
10 L. 1. cod. de secundis nuptiis.
11 L. vnica §. vltimo cod. de caduc. tollendis.
12 *Fiscus agens vt reus cum priuato actore, videtur gaudere regula iuris* faciendum esse potius reo, quam actori.
13 *Dos in concursu cum fisco, præfertur in dubiis fallit, vt n. 25*
14 *Fiscus etsi præferatur in exactionibus Regalibus; postponitur tamen priuato in sumptibus ab eo factis pro conseruanda re vectigali & redituali, vt n. 15. 16. 17. & 18.*
16 *Reditus, & bona dicuntur, deductis expensis.*
17 *Creditores pro Custodia animalium, fructuum, seminis, & aliarum, præferuntur fisco, vt num. 19.*
18 *Impensæ necessariæ semper minuunt valorem rei, & sic quæ fiunt pro colligendis fructibus, vt num. 19.*
20 *Creditores posteriores in pluribus casibus solent præferri anterioribus.*
21 *Priuatus præfertur fisco, quando de prioritate sui instrumenti constat, & numero 31. vbi fallit.*
22 *Anterioritas temporis regulariter suffragatur primis creditoribus num. 23. quod inter chirographarios, & instrumentarios, sub n. 23. & 24.*
23 L. creditricem cod. de remissione pignor. & num. 27.
25 *Fiscus præfertur primis creditoribus in bonis quæsitis post contractam hypothecam, nisi vt numero 27. fallit num. 29. & 30.*
27 L. res quæ §. 1. ff. de iure fisci.
28 L. lucius ff. qui potiores in pignore habeantur.
29 *Venditor cum speciali hypotheca rei venditæ præfertur fisco in bonis postea quæsitis, etiam ex causa dotis, aut ex altera numero 30.*
31 *Fiscus numquam præfertur priuato de cuius temporis prioritate constat, nisi specialiter fiat priuilegiatus.*

Via dubia huius allegationis dependent à resolutis in alleg. præcedenti; ideo nunc pro qualibet laconicè agemus quoad primam, & secundam, suppositis quæ dixi latissimè *in cap. imputari 13. de fide instrum. quæst. 2.* Vbi de duobus instrumentis eodem die confectis, cui stetur, existimant plures si quæstio sit inter fiscum, & priuatum, præferendum esse fiscum per textum *in l. 1. & 2. cod. de priuileg. fisci*, Vbi quod fiscus, & priuatus à pari procedunt, & per textum *in l. si is qui ff. de iure fisci, & ex l. 1. cod. de iure fisci*; & quia si probationes sunt pares in causa vertente inter fiscum, & priuatum, sententia est ferenda pro fisco, vt dixerunt relati iam suprà secundum Speculatorem *tit. de teste §. postquam numero 7.* Alex. *in l. 1. ff. soluto matrim.* nam etsi etiam duæ sint sententiæ, præfertur eà, quæ fisco fauet, Speculator, vbi suprà, Iason. *in dicta l. 1. numero 37. ff. soluto*, huius sententiæ fuerunt Bald. *in l. si debitor. ff. de priuileg. fisci*, Socin. Senior. *in dicta l. 1. ff. soluto matrim.* vbi Iason. *numero 4.* Ripa *numero 4.* Bald. *nouell. de dote part. 9. in priuileg.* Negusanz. *de pignor. in 2. p. 2. membro, numero 17.* qui communem testatur Couarruu. *lib. 1. variar. cap. 16. numero 2.* Peregrin. *de iure fisci lib. 16. tit. 6. numero 2.* & aliis. 1

Alij vero sunt pro priuato dicentes illum esse præferendum fisco, inter quos Bartolus *in l. non puto 10. ff. de iure fisci*, de cuius intellectu plene dictum est *in dicta alleg. 60. præced.* Mathesiliani *sing. 71.* Alex. *in dicta l. 1. numero 2. ff. soluto matrim.* Iasonis *cons. 99. lib. 1.* Alciati *reg. 3. præsumpt. 41.* & alij citati à Socino *in dicta l. 1. numero 17.* tum *per dict. leg. non puto*, tum *per leg. 1. cod. de secundis nupt. & per leg. vnic. paragrapho vltimo cod. de caducis tollend.* quibus omnibus; imo, & fundamentis relatæ sententiæ respondens Fachin. *lib. 10. contr. cap. 33.* 2

Ipse tamen dicit in dubiis quæstionibus neutri prærrogatiuam esse concedendam, sed idem seruandum, sicut quando inter duos priuatos res agitur; nam & tunc quid sit de iure constitutum habetur, per *l. si fundus paragrapho si ano ff. de pignoribus* quia cum in hoc casu priuilegium nullum habere videatur fiscus, consequens esse dicit, vt iure communi priuatorum vtatur; & sic etiam non admisit sententiam Menochij, *dicta præsumpt. 72. numero 2.* de qua suprà *sub dicta alleg. 60.* quam sequuti sumus in arbitrio, nempe Iudicis esse pronunciare pro fisco, vel pro priuato, assumendo hoc ex natura, & qualitate negotij, causæ, & dubij. 3

Vnde ad texum *in dicta l. 1. & 2. cod. de priuileg. fisci*, respondet procedere priuilegium in fisco, in casibus à iure expressis, vt ibi cum alias regulariter vtatur iure priuati per textum *in l. quod placuit. 37. ff. de iure fisci*, & per glossam *in l. item veniunt paragrapho in priuatorum ff. de petit. hæredit.* & sicut Fachineus addit, etiam D. Francus de Amaya *in dicta l. 1. codice de iure fisci* 4

*fiſci, ſub n.* 57. dum dicit has leges ſolum æquiparere fiſcum doti quoad priuilegium prælationis, de quo aliqua *ſuprà ſub alleg.* 13. 14. *&* 17. item *& ab alleg.* 23. non vero quoad præſumendum de prioritate, in quo fiſcus non æquiparatur doti, vt ſub verſ. *ad tertiam.*

5 Et ad textum *in dicta l ſi is qui ff. de iure fiſci*, reſponderi ex verbis ibi *præuenit enim cauſa pignoris fiſcus*, dicendo illius ſententiam eſſe, nempe, fiſcum præueniſſe cauſam pignoris, quia antequam contractus priuati perficeretur, cui hypotheca accedit, fiſcus iam abſolutè, & ſimpliciter hypothecam acquiſiuit contrahendo; qui & oppreſſus ex Antonio Fabro iterum reſpondet magis hoc fauore fiſci conſtitutum eſſe, vt nimirum fiſcus præferatur anterioribus creditoribus in bonis poſtea quæſitis, quaſi dicatur fiſcum præuenire ſolere in eiuſmodi bonis poſtea quæſitis pignoris cauſa, ſicut rectè explicat Bartol.

6 ibi, † ſecus in antea quæſitis *ex l. ſi fundum, cod. qui*

7 *potiores in pignore hab.* † Ex ea ratione, quia fiſci hypotheca, eſt legalis, hypotheca vero priuati eſt conuentionalis; Et quia prius quam bona poſtea quæſita eſſent, hypotheca priuati non erat creata; & ſic in eo quidem momento temporis, quo bona acquiruntur, deduci in eſſe hypothecã, tam priuati, quam fiſci, ſed cum ea differentia, quod præferatur fiſci hypotheca, cum ſit à lege creata; priuati vero hypotheca ab homine: etenim lex potentius operatur, quam homo; & ſic laconicè intellexit D. Franc. de Amaya *in dicta l. 1. cod. de iure fiſci ſub numero* 47. vbi etiam reſpondit, *vſque ad numero* 50.

8 Et ad textum *in dicta l. 1. cod. de iure fici*, reſpondet loqui, quando priuatus, habet cauſam lucratiuam ex donatione; fiſcus autem cauſam oneroſam. Et ſecundo reſpondet ibi fiſcum intentionem habuiſſe recte fundatam, quia probauit ſuam obligationem, non ſic priuatus, qui dicebat ſibi donatum fuiſſe, de quo amplius dixi ſuprà *ſub dicta alleg.* 60. & alibi in hoc tract. Et ad vltimum de præferendo fiſcum priuato, cum probationes ſunt pares, reſpondet hoc legibus non probari; & quod alij docuerunt contrarium; inter quos Menoch. *de præſumpt. dicto lib.* 2. *præſump.* 72. *n.* 13. *&* 14.

9 Fundamentis vero ſententiæ quæ facit pro priuato, reſpondet Fachineus, quatenus attinet *ad dict. leg. non puto*, non aliud ibi velle Modeſtinum, quam illum non delinquere, qui in dubiis quæſtionibus contra fiſcum pronunciaret: nam olim ſub malis principibus grande piaculum habebatur, fiſco non fauere, vt patet ex Plinij Panegyrico ad Trajanum iam in dicta alleg. 60. relato ibi: *quæ præcipua tua gloria eſt, ſæpius vincitur fiſcus, cuius mala cauſa numquam eſt, niſi ſub bono*

10 *Principe.* † & ad dictam *leg. 1. cod. de ſecundis nupt.*

11 † *& dict. l. vltim. §. vlt. cod. de caducis toll.* reſpondet Imperatores ibi nihil aliud velle, niſi Principem non inhiare lucris fiſcalibus, nec eorum rationem habere in legibus condendis pro Reipublicæ vtilitate, vt confirmatur ex adductis *ſub dict. alleg.* 60.

12 Et ſic quamuis ſit alia regula, quoties partium iura ſunt obſcura, fauendum eſſe inſtrumento rei, & ſic inſtrumento priuati, per regul. textus *in l. inter* 38. *ff. de reg. iur. l. Arrianus* 46. *ff. de verb. oblig. l. fauorabiliores ff. de reg. iuris*, per quam ad fauorem priuati reſponderunt Bartol. poſt Dynum *in dicta l. non puto*, Alex. *in dicta l. 1. numero* 2. *ff. ſoluto matrim.* & relati à Gabriele Sarayma *in addition. ad Methaſil. dict. ſingul.* 71. Barboſa *in dicta l. 1.* Farinac. cum multis *p. 1. fragm.* verb. *fiſcus numero* 195. non implicare ait D. Franc. de Amaya *ſub dicta l. 1. cod. de iure fiſci, lib.* 10. *numero* 48. dum dicit dictam ſententiam, & doctrinam, *l. inter pares cum ſimilibus*, non minus procedere in fiſco, quam in priuato, ſi reus ille ſit, iuxta quæ latè de illa regula dixi *ſub cap. fin. §. 1. de iure iur. & ſub cap. ſi Clericus laicum 5. de foro comp.* de qua nunc agimus, cum ſolum agamus V. G. de fiſco, & priuato actore, venientibus litigare ambo cum diuerſis inſtrumentis, & dubium eſt, quod eorum præferatur, quando non conſtat de prioritate vtriuſque.

De quo etiam eſt videndus Alfaro *de officio* 13 *fiſc. à numero* 108. *priuileg.* 15. *legendus à numero* 89. Vbi ſi fiſcus agit cum muliere, dote petente, præferatur dos, ſecus ſi cum priuato, cum Neguſantio, Couarruu. & aliis, de quo puncto Faquin. qui adducens duas pugnantes ſententias à pluribus corroboratas *dicto lib.* 10. *contr. cap.* 36. dum agit de illa quæſtione, quid iuris cum inter mulierem de dotis hypotheca agitur, & inter fiſcum; & pro dote reſoluit, quando non conſtat de prioritate inſtrumenti, dicens prius præſumi confectum inſtrumentum mulieris, vbi leges, & eundem Alfarum cum aliis, *dicta gloſſa* 16. *priuileg.* 26. *à n.* 112. *ad* 120.

Ad ſecundum illatum, an fiſcus poſtponatur, 14 ſeu præferatur priuatis creditoribus in ſemine, cuſtodia, & aliis? quia totum dependet à vera intelligentia quæſtionis inter creditores perſonalem tantum habentes, quando ſeruetur æqualitas, & quando fiſcus præferatur, de quo poſt Doctores *in l. priuilegia ff. de priuilegiis creditor.* plura nouiſſimè congerit Gayto, *de credito* cum infinitis *p. 2. cap. 4. queſito* 11. *à n.* 2044. *ad* 2159. videndus per totum illum quæſitum etiam *a n.* 1. iam in propoſito noſtro. Nam etſi verum ſit fiſcum habere expreſſam hypothecam ſuper bonis ſubditorum pro functionibus fiſcalibus, vt iam dixi *ſub alleg.* 18. *& in aliis.* † Tamen ea ſententia limitatur, & 15 fallit quando ſcilicet creditor ageret ſuper rebus, ad quarum conſeruationem neceſſariam, ipſe etſi priuatus impendit, vt puta pro ſemine, pro cuſtodia, pro refectione, pro alimonia, & pro vectura, ſicut pro creditore contra fiſcum petentem collectas, probarunt Bald. Angel. Cuman, Afflictis, Tyraquel. Vrſil. & alij, quos citat, & ſequitur Maſtrillus, *deciſ.* 112. *à n.* 28. † ex illa ratione, quia 16 bona, & reditus, dicuntur, deductis expenſis, pro vt non procedit reſpectu rerum è litibus liberatarum per defenſores pro matrocinio, & ſportulis, Gayto vbi *ſuprà n.* 2066. *&* 2067. ipſe plenius *dicto queſito* 11. *a n.* 2015. Legendus omninò *à num.* 1878. vbi latiſſimè per plures caſus reſoluit quis creditorum præferatur inter creditores priuilegiatos, ſi ſimul concurrant † qui & *à n.* 2010. firmat 17 creditores pro cuſtodia, animalium, fructuum, aut aliarum rerum, cuſtodia indigentium, ſeu pro alimonia animali pignorato, vel cuſtodito, data præferri doti, fiſco, funeralibus, & quibusvis creditoribus anterioribus concurentibus ſuper rebus cuſtoditis, quia vt ibi *à n.* 2011. probat *ad n.* 2014. † impenſæ neceſſariæ ſemper minuunt valorem 18 rei, eaſque proinde deduci; & ſic impenſas factas neceſſarias in cultura præferri, † ſicut & 19 præferuntur impendentes pro colligandis fructibus, non ſolum omnibus priuilegiatis, ſed etiam Domino fundi, & mutuanti ad ſeminandum, cum

fructus, ſine his non dicantur ; & idem *ſub numero* 2013. probat procedere in ſalariis famulorum; *& numero* 2014. quod præferuntur, etiam omnibus priuilegiatis vendentes fænum, aut herbam pro animalibus, cum valor animalium æſtimetur, deductis expenſis. Quæ & alia eo magis procedunt, quoties eſſet dubia cauſa inter priua-
20 tum, & fiſcum, † cum iuxta iuris regulas in relatis caſibus, & in aliis pluribus, certum ſit etiam creditores poſteriores præferri, ex pluribus cauſis anterioribus, vt ſigillatim explicarunt DD. *in dicta l. priuilegia*, & idem Gayto, *dicto quæſito* 11. Legendus cum infinitis *à n.* 1555. *ad* 1714.

21 Ad ſecundam allegationis partem, perpenſis adductis, *ſub dicta alleg.* 60. *& hic à numero* 1. quid dicendum ſit, quando conſtet de prioritate horæ, tunc per doctrinam textus *in cap. capitulum Sanctæ crucis de reſcript. & cap. ſane de officio, & poteſt. Iudicis de leg.* vbi quale reſcriptum præferatur prius in data, an prius in præſentatione ? & hic quæ adduxi *ſub dicto c. imputari* 13. *de fide inſtrum. q.* 1. *&* 2. & ſuppoſita doctrina, & diſtinctione relata *ſub dicta alleg.* 60. videtur reſpondendum pro priuato, ſi de prioritate ſui inſtrumenti conſtat : nam ſi, vt dictum eſt modo ibi explanato, in dubiis quæſtionibus inter fiſcum, & priuatum, Iudices pro priuato iudicare iam in propoſito, ſine vllo dubio videtur tenen-
22 dum pro prælatione priuati † eo quod anterioritas temporis, ſic petenti ſuffragatur, vt ſi prior creditor in tempore petat contra debitorem virtute ſcripturæ priuatæ, iuxta formam *leg. ſcripturas cod. qui potiores in pignore hab.* præferatur creditori poſteriori, etiam inſtrumentario, cuius prælatio datur à die celebratæ ſcripturæ taliter, quod etſi recognitio ſcripturæ fiat tempore concurſus creditorum, illa priuata ſcriptura retrotrahatur ad tempus ſuæ confectionis, vt receptius probauerunt Anton. liberi *de errorib. pragmat. decade* 1.
23 *errore* 3. † & alij, quos retulit Gayto *de credito p.* 1. *tit.* 8. *à n.* 1396. eo præcipue, quia quo tempore celebratus fuit contractus, & apocha, conſcripta, contractam quoque fuiſſe obligationem, nec eam ſuorum, ſed etiam apocham vires habuiſſe, & conſequenter hypothecam, quæ in apocha contineretur ad textum *in l. creditricem. cod. de remiſſione pignor.* plura alia in comprobationem videnda congerit idem Gayto *dicto tit.* 8. in aliis ſequentibus numeris, & docent Rebuffus *de chirographo* §. *Schedula recognita in præfat. à n.* 81. Gutierrez *pract. quæſt. lib.* 1. *q.* 125. *n.* 3. *&* 4. Rota Genuens. *deciſ.* 188. Decian. *conſ.* 109. *num.* 19. *volum.* 2. Borning. *deciſ.* 27. *à n.* 29. *p.* 2. Neguſant. & Pappan. quos ad id probandum citat Coſta *de ratione ratæ q.* 121. *n.* 5. Stephan. Gratian. *in appendice ſuper prætermiſſis ad tom.* 3. *diſceptat. forenſ. cap.* 301. ſe ipſum reformando, Amator. Rodrig. *de priuileg. credit. p.* 2. *art.* 5. *numero* 15. Gayto iterum *p.* 2. *cap.* 4. *quæſito* 11. Videndus *à numer.* 1331. *vſque ad* 1554. quatenus agit, *vbi à à numer.* 135. limitat, & explicat regulam, & improbat *à num.* 1332. Couar. Franc. Gratianum, Angel. Didacum Perez, Suarez de Paz. & Rotam auenion *deciſ.* 146. *num.* 2. & Barbatum *in tract.*
24 *de aſſiſt. pract. gloſſa* 12. *num.* 52. † dicentes præferendum eſſe inſtrumentarium, etſi poſteriorem, quorum ſententia poterit ſuſtineri in caſu, quo ante recognitionem Schedulæ, tertius creditor inſtrumentarius iam acquiſiuiſſet ius, qui debet in recognitione omninò citari, vt dixerunt Rota Florent. penes Magon. *deciſ.* 122. *n.* 13. Surd. *conſ.* 82. *n.* 21. *vol.* 1. Borgnin. *dicta deciſ.* 27. *n.* 6. Maur. Afflict. Pariſ. & Natta, quos probat Coſta, *de ratione ratæ q.* 121. *n.* 6. alia idem Gayto *ſupra à num.* 1335. Et quibus ex cauſis poſterior præferatur primo creditori, & in quibus caſibus recenſet † 25
nouiſſimè ex multis Doctoribus idem Gayto *de credito cap.* 4. *p.* 2. *dicto quæſito* 11. *à num.* 1555. *ad* 1714. *& à n.* 1817. *ad* 1877. Vbi plene per caſus diuerſos ; ex quibus patet, quod etſi verum ſit, vt mulier pro dotè ſit poſterior in priuilegio reſpectu fiſci, ſed etiam in hoc caſu ſæpius fiſcum ei præferri pro ſuo intereſſe, per ſimulationes, quæ ſolent intercedere inſtrumentis dotalibus, de quibus dixi *ſub alleg.* 13. 14. *&* 17.

Et iuxta hanc declarationem, etiam fiſcus poſte- 26
rior in credito præfertur primo creditori vt iam diximus in bonis ſcilicet quæſitis poſt contractam hypothecam ſecundi creditoris præfertur fiſcus ſpeciali priuilegio fiſci, ad textum *in dicta l. ſi is qui*, vbi Bartol. *ff. de iure fiſci*, Neguſant. *ſuprà in n.* 42. Cardin. Mantic. *de tacitis lib.* 11. *tit.* 22. *n.* 29. verſ. *quod tamen*, Gayto vbi *ſuprà n.* 1542. poſtquam ampliauit regulam adductam inter cæteros creditores non priuilegiatos *ibi à num.* 1538. ex eodem Mantica *n.* 20. & Neguſant. *n.* 5. ad textum *in l. ſi prior* §. *fin. ff. qui potiores in pignore habeant*, vbi Bart. & eum eodem Mantica *n.* 26. ad textum *in l. fin. eod.* 27
*quæres pig. oblig. poſſ.* † quod de fiſco fallit militans contra eum relata regula : nam vt idem Neguſant. *ſupra n.* 11. & Gayto *n.* 1540. *&* 47. dicunt anterior creditor, præfertur etiam fiſco poſteriori, ad textum *in l. res quæ* §. 1. *ff. de iure fiſci*, declarans procedere tamen in creditore anteriori per generalem, aut ſpecialem, quam per tacitam hypothecam; quia ſemper in bonis quæſitis ante fiſci obligationem, præfertur fiſco poſteriori, Neguſant. poſt Dynum. Bart. & alios *n.* 42. Mantica *de tacitis, dicto lib.* 11. *tit.* 25. *n.* 3. dicens improbatam eſſe gloſſam *in l. ſi pignus ff. qui potior. in pignor. hab.* quidquid ipſe loquatur confuſè *in dict. tit.* 22. *n.* 29. eo quod Clarius loquitur *tit.* 25. imo & ipſe Gayto addit *n.* 1551. quod extendatur regula pro creditore anteriori
aduerſus creditricem mulierem ex cauſa dotis † 28
ad textum *in l. qui res*, vbi DD. *ff. ſoluto matrim.* amplians procedere pro principali ſorte, & pro vſuris, ad textum *in l. lucius*, vbi gloſſa, Bart. & alij *ff. qui potiores in pignore hab.* cum Neguſant. *numer.* 9. Mantic. *dicto tit.* 22. *n.* 32. alia adducens ibi *à num.* 1552. *& in quæſito* 10. verſ. *ad ſecundam cauſam ex n.* 1176. & concludunt idem Gayto *dicto quæſito* 11. *n.* 1510. quod agens ſuper dictis bonis, poſtea quæſitis, tenetur id probare, ſicut & dixerunt Neguſant. *ſuprà n.* 13. & Mantica *dict. tit.* 25. *de tacitis à n.* 14. † *qui & n.* 12. dixit præferri fiſco in eiſdem 29
bonis poſtea quæſitis venditorem cum ſpeciali rei venditæ obligatione, ac mutuantem ad emendum cum eodem ſpeciali pacto, de quibus idem Gayto latè dicit *in dicto quæſito* 11. † qui ſub *n.* 1548. & 30
Mantica *n.* 10. *&* 11. *dict. tit.* 25. etiam dixerunt in eiſdem bonis poſtea quæſitis creditorem ex cauſa dotis, aut ex altera alia priuilegiata cauſa circa prælationem, præferri anteriorem fiſco poſteriori, etiam in bonis poſtea quæſitis.

Itaque vltimam imponendo manum reſoluimus fiſcum, vbi de anterioritate conſtat priua- 31
ti creditoris numquam præferri, niſi ſpecialiter, & expreſsè priuilegiatus exiſtat, alias autem fiſcum iure priuato vti, vt quilibet alius creditor ; & ſic eius ius metiendum fore ex

cauſa

causa, ex tempore, aut ex priuilegio, ad hoc, vt cæteris concurrẽtibus, præferatur, alias inquã semper in dubiis quæstionibus deberet responderi, & iudicari pro fisco, numquamque habere locum *dictam leg. non puto ff. de* iure fisci, si iuxta hic dicta, & sub relata alleg. 60. omnia scripta non distinguantur.

## ALLEGATIO LXII.

An fiscus debeat inuentarium conficere, sic vt eo non confecto, teneatur ad debita soluenda rei, cuius bona confiscata fuerint vltra vires hæreditarias? Et an fiscus succedens in bona vacantia, teneatur legata, & fideicommmissa præstare, testamento, vel codicillis relicta, & de illis inuentarium facere? Et qui fiscum excludant? Et an ipse excludatur præscriptione à vindicatione huiusmodi bonorum? Et an fiscus inquisitionis, pro istis, aut aliis bonis, (de quibus in hoc tractatu) si litigaturus sit cum alio fisco, aut persona alias priuilegiata, habeat nihilominus potentius priuilegium ad trahendum quaslibet interesse prætendentes coram Iudicibus bonorum confiscatorum, Inquisitoribus, vel in consilio supremo inquisitionis?

### *SVMMARIVM.*

1 Nouella de hæred. falcid. num. 2. 34. & aliis.

2 *Fiscus in materia stricta, & præjudiciali, non venit appellatione personæ.*

3 *Fiscus hæres inuentarium non faciens, tenetur creditoribus defuncti vltra vires hereditarias, & n. 11. & 37.*

4 *Princeps hæres institutus inuentarium non faciens, tenetur vltra vires hæreditarias.*

5 *Fiscus succedens ex delicto in bonis delinquentis, aut in bonis vacantibus, non vt hæres, non tenetur vltra vires hæreditarias, si inuentarium non confecerit, & quare à num. 6. 7. 12. & 37.*

6 *Fiscus succedens ex delicto, vt auferendo hæreditatem alicui, tamquam indigno, non dicitur hæres, sed tantum possessor, qui vt talis conuenitur à creditoribus defuncti.*

7 *Priuatus quilibet hæreditatem occupans vindictæ causa, non vltra vires hæreditarias, & si inuentarium non fecerit.*

8 *Fiscus in casu confiscationis non tenetur ad conficiendum inuentarium secundum Alfarum, qui idem dixit, & si hæres fuerit institutus, vt non conficiendo, non teneatur vltra vires hæreditarias, vt num. 9. quod vltimum non admittitur, & num. 11.*

10 *Inuentarium Ecclesia non conficiens, non tenetur vltra vires hæreditarias.*

13 *Fiscus tenetur soluere legata, & fidei commissa, si succedit iure hæreditario. n. 14. 15. 16. secus si succedat ex delicto, & exemplificatur n. 17. sed qualiter intelligatur dubium à n. 18. vbi de duabus opinionibus, pluribus iuribus vallatis.*

15 *Petitio hæreditatis competit fisco pro bonis vacantibus.*

17 *Fiscus succedens ex delicto, subintrat ad reportanda defuncti onera non ex sua persona, sed ex rebus ipsis, & per anihilationem personæ, vt n. 19. & 20.*

17 L. cum fisco ff. ad Syllanian. l. recusare §. si fisco ff. ad Trebellian. l. dicitur ff. de iure fisci l. vltima § penult. cod. de caducis tollend. l. quidam testamento § quoties ff. de legat. 1. pugnant cum legibus infra sub n. 22.

20 *Delinquens, à quo fiscus, tamquam ab indigno aufert hæreditatem, adhuc manet hæres.*

21 *Hæreditatem adiens, nihil, quod scriptum est in testamento debetur, nec libertas, & quare n. 22. 23. & 24.*
L. si nemo cod. de testament. tutela l. quod dico ff. de manumis. testam.
L. 4. §. eadem constitutio ff. de fideicommiss. libert. & aliæ infra pugnant. *cum relatis supra sub num. 18. quas explicant adducti infra n. 26. & 27.*

22 *Substitutio pupillaris, euanescet, hæreditate non addita.*

24 *Relicta in testamento eam habent conditionem, si adeatur hæreditas. Quid de iure Regio num. 29.*

27 *Legata, & fideicommissa relicta ab hæretico, fiscus inquisitionis non præstat & quare n. 28.*

29 L. 1. tit. 4. lib. 4. recompilationis.

30 *Vacantia bona dicuntur, quæ omni Domino, omnique iure vacua sunt, vel ab omni spe additionis, exemplificatur n. 31.*

32 *Fiscus succedit in bonis vacantibus, deficientibus legitimis hæredibus iure Regali, vt n. 33.*

33 *Principis persona quoad successionem vacantium solet esse post omnes, & n. 34.*

35 *Vacantia bona, etiam quando nullus existat hæres, manent obnoxia æri alieno, quorum successio dicitur magis occupatio.*

36 *Hæreditas iacens, & bona vacantia, in quibus differant?*

38 *Fiscus grauatus generaliter ex voluntate defuncti, dicitur successor potius vt hæres, sic vt, non facto inuentario, teneatur vltra vires hæreditarias, & quare n. 39.*

39 L. qui liberis §. hæc verba ff. de vulgari.

40 *Filij, & cognati vsque ad lineam decimam, excludunt fiscum à successione bonorum vacantium; & quæ personæ sub hoc numero includantur? Quæ vero non? Et iuxta quod ius computatio fiat.? n. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50.*

43 *Vacantia bona, non dicuntur, quæ certum habent iudicium defuncti, & sub n. 45.*

44 L. 12. tit. 8. lib. 5. recompil. l. 20. tit. 18. ordinam num. 45.

45 *Maritus, & vxor sibi inuicem ab intestato succedunt, excludendo fiscum.*

46 *Affines, nec tutores non excludunt fiscum à successione bonorum vacantium, & n. 47.*

47 *Tutores ex magno affectu in nutritios gaudent priuilegiis in iure.*

48 *Ciuitates ad Decurionis intestati bona de iure vocantur.*

49 *Ciuitates fiscum non habent, nec ius Regale, nisi eis fuerit à Principe concessum, aut sint Respublicæ,*

*Respublica, vt ciuitas Genuens. & Venetiæ vt n. 50. & 51.*

25 *Domini Vasallorum, & si habeant Dignitatem Regalem ex concessione Regis, non tamen succedere in bonis vacantibus, fallit n. 54.*

53 *Fiscus licet habeat ius vindicandi bona vacantia, excludi tamen valet præscriptione.*

54 *Ciuitates, & Barones præscriptione, & consuedine possunt acquirere ius succedendi in bonis vacantibus.*

55 *Fisci inquisitionis priuilegium est geminatum Pontificium & Reale.*

56 *Geminatio denotat magis enixam voluntatem.*

57 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio suo contra pariter priuilegiatum & n. 60. & 65.*

58 *Militum priuilegia sunt singularia quæ amittuntur in aliquibus casibus vt 59. & 61.*

62 *Hæresis causa facit silere iudicem alium cognoscentem de alio quocumque non alias vt numero 63.*

64 *Fiscus litigans ex causa onerosa præfertur litiganti ex lucratiua, aut si potentius habeat priuilegium vt n. 66. & 67.*

65 *Reus præfertur actori æqualiter priuilegiato.*

68 *Priuilegiatus in specie præfertur habenti priuilegium in genere quod non exerceat in illa specie.*

69 *Iudæi scripserunt Regi consui meo quoddam placitum de fide Christi profitenda subiiciendo amissioni libertatis & bonorum.*

1 AD primam alleg. partem Laconicè iam supra responsum est alleg. 56. sub num. 24. & ante. Tamen quia difficultas hæc fuit sine controuersia inter magnos Doctores, præcipue, an fiscus præcisè inuentarium confiscere, cum quidam per nouell. de hæredibus & falcid. ex Iustiniano sentiant, non esse dubitandum, quin fiscus hæres, teneatur inuentarium facere, per verba *ibi: in omni persona, siue priuata, siue militari, siue etiam imperiali:* nam imperator non se excludit, & multominus excludetur fiscus; è contra vero, inter alios Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 1. n. 3.* responderit fiscum etiam hæredem institutum non teneri ad inuentarij confectionem; eo

2 quod verbum personæ, † quo Imperator Iustin. vtitur in dicta nouella, comprehendit fiscum; quia in materia stricta, & præjudiciali appellatione personæ, non venit fiscus ex Butrio *in cap. graue in notab. 4. de prabend.* item *ex l. 1. §. an bona ff. de iure fisci*, de quo dubio latè Fachineus cum Rolando à Valle, & à Doctoribus *in Rub. ff. de acquirenda hæredit.* de quo aliquid plus hic sub vers. *ad secundam.*

3 Tamen in puncto nostri dubij, nunquid non faciens inuentarium, teneatur vltra vires hæreditarias soluere creditoribus illius, cuius est hæres, aut bona ex debito illius confiscata sunt, & quod vltra vires teneatur ad soluendum creditoribus, suadetur.

4 Nam si Princeps v. g. hæres institutus est, & hæreditatem adiicit, certum est eum sequi commoda, & incommoda *per l. 1. ff. de bonor. poss.* & consequenter eum creditoribus hæreditariis satisfacere, & si inuentarium non fecerit, teneri insolidum; licet bona soluendo non sint, quia sic statuit ipse Imperator habere locum dict. nouell. in omni persona, etiam *imperiali*, per dicta verba ibi: *in omni persona, siue priuata, siue militari, siue Sacerdotali, siue imperiali, siue alterius cuiuslibet*, taliter, vt hæc vltima verba, *siue alterius cuiuslibet*, sic generaliter esse, vt neminem excludant, ob quod Faquineus sibi videri sanè improbabile, vbi supra, *lib. 6. contr. cap. 21.* sub vers. *caterum*, quod fiscus melioris sit conditionis, quam Imperator hæres scriptus; imo, & Peregrin. vbi supra fatetur constitutionem in dicta nouella, locum habere, cum Imperator vti priuatus successit ab intestato, vel ex testamento.

Veritas tamen est fiscum in bona succedentem, 5
vel ex delicto, vel propter ea, quod sint vacantia, & nullus hæres reperiatur, non posse conueniri, vltra vires bonorum: nam præterquam quod fiscus non est hæres, sed possessor, illa ratione accedit euidentissima, quod cum id intelligatur ex bonis, esse, quod deducto æri alieno supereſt. *l. subsignatum §. bona ff. de verb. signif.* & consequenter dici non posse ad fiscum aliqua bona peruenisse vacantia, nisi ea quæ deducto æri alieno supersunt. Quare videri posse, nihil etiam bonorum ad fiscum peruenisse; indeque superuacaneam esse quæstionem, an vltra vires bonorum fiscus tunc obligetur, & conueniri possit: sic docet ex communi Faquineus *in princ.* sub alio vers. *caterum*, dicens hoc esse, quod dixit Calistratus in dicta l. 1. §. an bona ff. de iure fisci ibi: *an bona, quæ soluendo non sunt, ipso iure ad fiscum pertineant quæsitum est, Labeo scribit, etiam ea, quæ soluendo non sunt, ad fiscum pertinere, sed contra sententiam, eius edictum perpetuum est, quod ita bona veniunt, si ex his fisco nihil acquiri possit*, & clarius *per l. 11. cod. eodem ibi: non possunt vlla bona ad fiscum pertinere, nisi quæ creditoribus super futura sunt; id enim bonorum Cuiusque esse intelligitur, quod æri alieno supereſt.*

Et confirmatur fortius, quia quoties fiscus suc- 6
cedit, vel ex delicto, vt auferendo hæreditatem alicui, tamquam indigno, tunc quidem eum non hæredem, sed possessorem & tamquam possessorem conueniri debere, licet bona vindicet cum suo onere, & eisdem conditionibus parere debeat, quibus persona à qua ad illum peruenit *l. in facto §. fiscus ff. de conditionibus, & demonstr.* Faquin. *dict. quæst. 21. in fine* sub vers. *non obstat.*

Et in terminis si agitur de confiscatione, vt in 7
nostra materia, quod nec fiscus teneatur inuentarium conficere; nec sit obligatus soluere vltra vires confiscationis, cum in quolibet etiam priuato, qui vindictæ causa hæreditatem occupat, idem sit, qui nec vltra vires hæreditarias teneatur, per textum *in l. non solum in fine* cum sequentibus *de in integr. restit.* tenent Bald. *ibi num. 4. & in l. scimus num 3. cod. de iure deliberandi*, Bartol. *in l. variæ cod. de iure fisci num. 3.* Bald. *in l. etiam n. 5. ff. ad leg. falcid.* Iason *in l. scimus iam num. 1. cod. de iure deliber. gloſſa 1. tit. 6. l. 5. p. 6.*

Et ita Alfaro *de officio fiscali sub gloſſa 34. n. 283.* 8
*& 284. priuileg. 14.* dum testatur à plerisque sic scribi, nempe vt in casu confiscationis fiscus non teneatur ad confectionem inuentarij; alias teneatur, vt docuerunt Lucanus *de fisco 1. p. num. 92.* Berthachinus *de Episcopo §. supereſt. num. 40. gloſſa 4. l. 16. tit. 7. p. 7.* Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 1. num. 2. & lib. 5. tit. 1. num. 94.* & ita in hoc casu, cum aufert ab indigno; imo refert etiam extra casum confiscationis fiscum non teneri inuentarium conficere, aliis pluribus videri, & in bonis vacantibus, cum hæres non sit, certum esse non teneri ex iam dictis, & cum Baldo *in dicta l. scimus n. 7. cod. de iure delib.*

Imo

9 Imo & etiam refert *dicto num.* 284. quod si fiscus expresse hæres fuerit institutus, adhuc non teneatur ad inuentarij confectionem, & non conficiendo, nec teneatur, vltra vires hæreditarias, sicut vltra relatos tenuerunt Guido Papa *decis.* 333. Paul. *in l. fin. num.* 2. *cod. de iure deliber.* Euerard. *in cent. legali cap.* 26. *fol.* 93. *litt. f.* & quod ita videntur sentire Iulius Clarus *lib.* 5. *receptar. sent.* §. *fin. q.* 78. *num.* 30. Tyraquell. *tract. le mort.* 2. *p. declarat.* 15. *num.* 14. & 20. & inter communes ex Iulio Claro 1. *tom. comm. pag.* 539. verbo *fiscus* 4. Peregrin. *supra lib.* 5. *tit.* 10. *n.* 67.

10 Sicut nec Ecclesia inuentarium non conficiens, non tenetur vltra vires hæreditarias, vt dixerunt Guido Papæ supra, & Bertachin. *in dicto* §. *superest. num.* 4. Faquin. legendus, *dicto lib.* 6. *contr. cap.* 20. de qua quæstione, quoad Ecclesiam cum infinitis triplicem sententiam referens, & quoad dubium nostrum probantes etiam, quia iuxta regulam generalem non tenetur vltra quam ad eum peruenit.

11 Tamen in hoc vltimo casu, quando fiscus non aufert ab indigno, nec succedit in vacantibus, sed expresse factus hæres est, vt teneatur inuentarium conficere, & perinde plenè satisfacere creditoribus, sicut & Princeps tenetur, & sicut quilibet alius priuatus, verius per verba *dicta nouell. de hæredit. & falcidia*, dici debet ex communi iam adducta, & cum eodem Faquineo *dicto lib.* 6. *contr. sub dicto cap. cap.* 21. per textum *in dicta l.* 1. §. *an bona*, quo videlicet Princeps hæres institutus lege prædicta inuentarij nequaquam exemptus sit, si hæreditatem adierit.

12 Ex quibus doctrina, quam Laconicè exposuimus *supra sub dicta alleg.* 56. *num.* 24. *in fine*, nempe, vt non teneatur fiscus soluere vltra vires bonorum publicatorum, etsi non confecerit inuentarium, vt ibi cum Claro, Zeuallos, & Diana *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 59. vers. *non tamen dictum fuit* intelligitur, quoties per confiscationem ex delicto succedit fiscus, qui tunc tantum possessor est, non tamen hæres.

13 Ad secundam allegationis partem, an fiscus succedens in bona vacantia, teneatur legata, & fideicommissa præstare, testamento, vel codicillis relicta? Et sedata illa difficili quæstione, *an quando fiscus succedit in bonis vacantibus, succedat iure hæredis, vel ipso iure fisco bona acquirantur?* Et de hac difficultate controuersa admodum pro parte, quod *succedat ipso iure*, scribant Peregrin. *de iure fisci lib.* 4. *tit.* 3. *num.* 22. Barbosa *in l. si constante* §. *fin. ff. soluto matrim.* Zeuallos *in pract. dict. quæst.* 822. *à num.* 1. Pichard. *in tract. de acquirenda hæredit. cap.* 5. *num.* 14. vers. *contraria, & in princ. instit. de eo cui liber. can. num.* 56. Valenzuela *in Rub. cod. de bonis vacant. lib.* 10. *& in l.* 11. *num.* 3. Fuluius Cõstant. *in l. vnica cod. de pœn. fiscal. n.* 134. Farinac. *in fragm.* verbo *fiscus num.* 116. per textum *in l.* 4. §. *eadem constitutio ff. de fideicommissar. libert. ex l.* 4. *cod. de bonis vacant, l. quidem* 96. §. *quoties ff. de leg.* 1. *l.* 2. *cod. ad leg. Iul. de vi priuata, & dict. l. si constante* 24. §. *fin.*

14 Et contra, vt succedat sicut hæres per textum *in auth. de iure iur. in mort. præstando in princ. ex dicta l.* 1. §. *bona ff. de iure fisci l. vnica* §. *fin. cod. de caducis toll. l. filius familias* 114. §. *qui intestato* 2.

15 *ff. de leg.* 1. † *Et ex l. item veniunt.* §. *ait senatus ff. depetit. hæred.* ex qua constat pro bonis vacantibus, fisco competere petitionem hæreditatis; per hoc, & alia fundamenta tenuerunt Bartol. *in dicta l.* 4. *& in l. facultas num.* 6. *de iure fisci*, Baldus, *in l. eam quam num.* 5. *cod. de fidecommiss.* Castrensis, & Alex. *in l. ex facto* §. *fin. num.* 7. *ff. ad* Trebell. post Accurs. Gothofrid. *in l.* 128. §. *fin. ff. reg. Iuris* Cujacius *in l. dicitur ff. de iure fisci*, Osuald. ad Donell. *lib.* 9. *cap.* 1. *litt.* S. Surdus *de alimentis tit.* 8. *priuileg.* 59. relati à Peregrin. *dicto tit.* 3. *num.* 22. & à Fuluio *in dicta l. vnica cod. de pœn. ex num.* 135. Tyraquell. *in dicto tractatu le mort. 2. p. declarat.* 15. *n.* 20.

Tamen quia hæc difficultas sub iam relata di- 16
stinctione sub vers. *ad primam* in fine, clare componitur; ideo respondetur quod si fisco deferantur bona iure hæreditario, tunc nulla sit dubitatio, vt rectè docuit Pichard. vbi supra, *dicto capite quinto numero decimo sexto* cum pluribus probans.

† Sin autem bona deferantur ex aliquo delicto 17
confiscata, sicut in crimine Majestatis diuinæ, aut humanæ, vi dixi *sub alleg.* 18. & alibi sæpè, vel à restitutione facienda incapaci, vel ex multa morte defuncti, vt in Syllainano, tunc cum referet ab hærede, tamquam ab indigno, *l. cum sequentib. ff. quibus vt indign. l. ex facto* 43. §. *Iulius ff. de vulgari, l. si sequens gradus cod. ad senat. consult. Syllan.* tunc non esse dicendum fiscum esse hæredem, sed quendam successorem, & ea ratione teneri ad onera, quia subintrat in omne ius condemnati *l.* 2. *cod. alleg. Iull. de vi l. ademptis, cod. sentent. pass. l. si vt proponis cod. de bonis damnator. l. si debitori* 47. *in l. inter eos* 51. *de fideiussoribus*; & sic fiscum non teneri ex sua persona, sed ex rebus ipsis; quia talia bona transeunt cum sua causa, docent post Peregrin. & Zeuallos vbi supra *à n.* 12. & Plateam *in l.* 1. *cod. de bonis vacantib. ante, n.* 1. de Franc. de Amaya *in dicta l.* 1. *à num.* 7. *&* 9. *ex* Fontanela *de pactis nuptialibus tom.* 2. *clausula* 5. *glossa* 4. *à num.* 63. legendus ad plures quæstiones.

Quibus suppositis, iam nunc ad dubium pro- 18
positum lego, etiam multum distantes DD. ac longè loquentes, & qui docent fiscum teneri ad præstationem, fundantur *in l. cum fisco ff. ad Syllanian.* ibi: *cum fisco caduca bona defuncti adducuntur, propter inultam mortem, in eum legatorum actio datur ex l. recusare* §. *si fisco ff. ad Trebel. ibi: si fisco, vacante bona, deferantur, nec velit bona agnoscere, & fideicommissario restituere, æquissimum erit, quasi vindicauerit, sic fiscum restitutionem facere ex dicta l. dicitur ff. de iure fisci, ex dicta l. vnica* §. *penult. cod. de caduc. tollend.* & ex aliis; eo quod bona ad fiscum transeunt cum suo onere, vt sæpe dictum est *ex l. ex facto* §. 1. *ff. de conditionib. & demonstr. ex l. etiam cod. ad leg. facild. l. quidam testamento* §. *quoties ff. de legat.* 1. ibi: *quoties lege Iulia bona vacantia ad fiscum pertinent, & legata, & fideicommissa præstantur quæ præstare cogeretur hæres, à quo relicta erant.*

Cum ergo, vt dictum est, licet fiscus non ve- 19
niat ad bona vacantia, vt hæres, sed subintret in omne ius condemnati, tamquam successor, & ea ratione teneatur ad onera, non ex persona, sed ex ipsis rebus, quia talia bona trenseunt cum sua causa; & licet fiscus successor dicatur tantum per annichilationem personæ, vt dixi iam suprà, ac doceant in terminis Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib.* 12. *tit.* 18. *num.* 18. Trentacinq. *lib.* 1. *resol. variar. tit. de iure fisci, resol.* 2. *num.* 2. Fontanela *de pactis nupt. dicto tom.* 2. *clausula* 4. *n.* 64.

Quia & si hæreditatem reportet, aufert ab hæ- 20
rede, tamquam ab indigno, qui hæres adhuc ma-

net, *l. ex facto §. Iulius ff. de vulgari*; indeque non repreſentet perſonam defuncti, nec perſonam condemnati, ſed tantum in eis bonis ſuccedat, tamquam vniuerſalis ſucceſſor bonorum iuxta ea, quæ obſeruant Bartol. in Rub. de acquirenda hæred. num. 4. & alij DD. poſt eum Platea *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant*, Barboſa *in dicta l. ſi conſtante §. fin. num. 7.* in fine, & relati à Sanchez, *lib. 2. moral. cap. 14. n. 4.* & ſic non teneatur ex ſua perſona, vt relatum eſt; quia tamen tenetur ex rebus ipſis; quia talia bona tranſeunt cum ſua cauſa; ſequitur ſine admiratione dicendum, vt ex quo fiſcus, quamuis non ſit hæres, tenetur ad omnia commoda, & incommoda, quibus affecta ſunt illa bona ex dictis hic ſub verſ. *ad primam*; item & ex dictis *ſupra ſub alleg. 56. & 57.* & ſimiliter per leges, corolario præcedenti adductas, teneatur ad præſtandum legata, per textum *in l. ſi ſeruus 50. §. ſiquis ante ff. delegat. 1. l. cum tabalis 16. §. fin. ff. de his, quibus vt indign.* cum bona ſint ſubiecta æri alieno, *l. fideicommiſſum 50. §. tractatum ff. de iudic.* docent in ſpecie Bald. *in dicta l. eam quam cod. de fideicommiſ. num. 5.* Salicet *ad dictam leg. vnic. §. penult. num. 39. cod. de caducis toll.* Meneſes, *in dicta l. eam quam num. 58.* relati à Farinacio *in dicto §. fiſcus*, Richard. *in dicto c. 5.* à Faquin. *dicto lib. 6. controuerſ. cap. 12.* ſub verſ. *cæterum*, Zeuallos, *in pract. quæſt. 144. in fine*, Donellus *lib. 8. comment. cap. 29.* quorum ſententiam comprobat Vlpiani locus difficilis *in l. 2. §. fin. ff. deſuis, & legitim.* Vbi ſi hæres fideicommiſſo grauatus, repudiauerit hæreditatem, ea tranſit ad legitimum cum eo onere fideicommiſſi; & ſic eodem modo tranſire cum eo onere, & in fiſcum.

21 Qui vero negant, fundamentum habent; eo quod ſi nemo hæreditatem adierit, nihil, quod in teſtamento ſcriptum eſt debetur, *l. ſi nemo ff. de teſtam. tutel. l. ſi nemo, ff. de reg. iuris.* Secundo *ex l. quod Diuo ff. de manumiſſis teſtam.* in verbis Papiniani ſequentibus: *quod Diuo Marco pro libertatibus conſeruandis placuit, locum habet, irrito teſtamento facto, ſi bona ventura ſunt, alioqui vacantibus, fiſco vindicatis, non habere conſtitutionem locum aperte cauetur.* Tertio *ex l. 4. §. eadem conſtitutio ff. de fideicommiſ. libert.* in illis verbis; *eadem conſtitutio proſpexit, & ſi fiſco bona admiſerat æquè libertates competunt. Ergo ſiue iaceant, bona, fiſco ſpernente, ſiue agnouerit, conſtitutio locum habet, cæterum ſi alia ratione agnoſcat, apparet ceſſare debere conſtitutionem, quare etſi caducis legibus bona delata ſint, idem erit probandum*; per quæ iura ita docent Ripa *in l. ex facto num. 6. ff. ad Trebell.* Clarus *in §. fin. quæſt. 78.* verſ. *ſed an teneatur fiſcus*, Marcus Anton. Peregrin. cum aliis *de iure fiſci lib. 4. tit. 3. num. 26.* Farinac. *variar. quæſt. criminal. lib. 1. q. 25. num. 186.* & relati à Picardo *in princ. inſtit. de eo, cui libert. num. 55.* Valenzuela *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. à n. 3.* latè, & doctè D. Franc. de Amaya ibi legendus *à n. 14. ad 28. & ante.*

22 Et confirmatur, quia ex quo hæreditate non adita, omnia, quæ in teſtamento ſunt, corruunt, re ad inteſtati cauſa deuoluta, & pupillaris ſubſtitutio euaneſcet; ſic, vt nec legata præſtentur.

23 Nec libertates competant, *princip. inſtit. de hæred. quæ ab inteſtato, l. Titius §. ſed verum. 31. ff. de excuſat. l. 1. ff. de iniuſto rupto, l. 2. §. adeo ff. de vulgari, l. 1. §. ſed ſi filius ff. de legat. 3. Patrimus 12. §. ex teſtamento ff. de bonis libert. l. 1. §. 1. ff. quis ordo in bonor. poſſeſ. l. 1. in princ. ff. de ſuis, & legitimis, l. 2. de teſtam. manumis. l. inteſtatus 64. ff. de verb. ſignif. dicta l. vnica §. libertatibus cod. de caducis. tollend.* † Etenim quæ in teſta- 24
mento relinquuntur, etiam habent tacitam conditionem, ſi adeatur hæreditas *l. 3. ff. de legat. 3.* cum nequeat quidquam ex teſtamento valere, niſi aut tamquam ex teſtamento, aut tamquam ex codicillis, quæ duæ ſpecies ſunt ſupremarum voluntatum, *l. ſi idem. 7. l. fin. §. fin. cod. de codicillis.* † Sed ſi teſtamentum irritum fiat, non poteſt 25
valere, vt teſtamentum, nec etiam iure codicillorum, cum teſtator, non cauerit, vt tamquam codicilli valerent *l. cohæredi 41. §. quod ſi hæredem 3. ff. de vulgari, l. 1. ff. de iure codicillor.* cum traditis à Sichardo *in l. ex teſtamento 29. cod. de fideicommiſ. ex num. 1.* Ergo non erit, cur fiſcus teneatur re ad inteſtati cauſa deuoluta, nulloque hærede exiſtente, ſuccedens, legata præſtare, cum capiet ea bona, vt vacantia, non vt hæreditaria, *dict. l. 1. cod. de bonis vacant. l. 1. §. illud certe ff. de leg. 3.* vbi, ſi aliquis inteſtatus decedens grauauerit aliquem iuxta §. *præterea inſtit. de fideicommiſ. libert.* qui primo gradu ſucceſſurus eſt, ſi iſte repudiet, ad ſequentem gradum deuoluitur ſucceſſio, qui ex fideicommiſſo non tenetur, de cuius explicatione poſt Gofrid agunt Anton. Faber. *lib. 18. coniecturar. cap. 14.* Oſualdus *lib. 8.* Donelli *cap. 8. lit. B.*

Quacumque tamen ex his ſententiis admiſſa, & 26
viſis Faquin. *dict. lib. 6. controuerſ. cap. 22.* accerrimè defendente primam ſententiam, & ſigillatim reſpondente fundamentis contrariæ, & contra hunc, & alios pugnante eodem Amaya *in dicta l. 1. cod. de bon. vacant. leg. à dict. num. 14.* & acutè ac ſigillatim reſpondente legibus, iuribus, & fundamentis primæ relatæ ſententiæ, in quo non immuramur, cum ad verum intellectum præter illos, poſſint etiam legi, & conſiderari de hac difficile quæſtiones agentes DD. relati ab Antonio Pichard. *in dicta Rub. ff. de requirend. hæred.* & alij *ibi c. 5. n. 23. & in princ. inſtit. de eo, cui lib. cauſa n. 52.* Chaſſaneus *de iure fideicommiſ. lib. 4. cap. 1.* Conan. *lib. 3. comment. cap. vltimo num. 7.* Menchaca *de ſucceſſ. progreſ. §. 27. num. 15.* Farinac. *in fragm. dicto* verb. *fiſcus num. 120. & in praxi dicta quæſt. 25. num. 186.* Oſuald ad Donell. *lib. 7. comment. cap. 20. litt. G.* Syrtinus *de Regalibus lib. 2. cap. 9. à num. 42.* Fuluius *in dicta l. vnica cod. de pen. fiſcalibus à num. 133.* Valenzuela *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. à num. 3.* Nouar. *in l. 4. eo tit. à num. 16.* & alij. † Quoad caſum, de quo agimus 27
reſpectu fiſci inquiſitionis ſuccedentis ex delicto hæreſis à teſtatore commiſſo, potius eſt, vt amplectamur ſecundam ſententiam negantem à fiſco non eſſe præſtanda legata, aut fideicommiſſa; tum quia caſu non ſic claro, Amaya, & alij acerrimè ſic defendunt. Sed cum in caſu noſtro, qui hæreſis crimine infectus eſt, ipſo iure amittat actiuam teſtandi facultatem, vt iam ſupra latè dictum eſt inter alias pœnas, quas hæreticus incurrit, cum eius bona immobilia; mobilia, iura, & actiones fiſco applicentur à fortiori non adeſt cauſa, qua ad fideicommiſſa, & legata ab hæretico in teſtamento, vel codicillis relicta, præſtanda fiſcus teneatur.

Nec huic reſolutioni obſtant ſæpius dicta, & 28
*hic à num. 1. ſub dicta alleg. 56. & 57.* nempe fiſcum, etiam inquiſitionis teneri ex bonis confiſcatis ſatisfacere creditoribus anterioribus hæretici, quia intelligitur de debitis ex cauſa oneroſa, vt ex contractu? & aliis reſpectibus obligationibus; non

inquam,

inquam, si ex lucratiua causa, *per dicta sub alleg. 19. & 20.* Sed cum hæreticus testamento, aut codicillis legata, & fideicommissa relinquit, præterquam quod eius testamentum nullum est, tractat de minuendo proprio Patrimonio, quod cadit in fraudem fisci inquisitionis. Ergo nullo vnquam modo tenebitur talia legata, & fideicommissa præstare, & si alias ad debita legitimè contracta per hæreticum, (vt diximus in relatis locis) teneatur fiscus.

29 Quæ resolutio fulcitur in quocumque fisco: nam etsi *per l. 1. tit. 4. lib. 4. recompil.* caueatur legata esse conseruanda, & si nullus sit scriptus hæres, vel is qui scriptus est hæreditatem non adeat, & videantur sentire pro ea obligatione præstandi legata fiscum, Azeued. & relati à Pichardo *in dicto princip. instit. de eo, cui libert. causa num. 54.* Sed Amaya *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant, lib. 10. num. 27.* eos carpens dicit, parum attente hoc considerasse: nam, vt sæpius dictum est, fiscus non succedit vt hæres, nec in bona succedit, vt hæreditaria, sed vt vacantia; & quod quamuis *in dicta l. 1. Recompil.* dicatur destituto testamento legata præstanda, hoc ait in eo casu statui, quando non fecit testamentum, & adiicit: *entonces hærede à quel, que segun derecho, y costumbre de la tierra de auia hæredar, an caso que el testador no hiciera testamẽto,* cũ tunc de hærede grauando agat, non de fisco, quẽ grauare non potest, qui numquam vt hæres succedit in bonis delinquentis, vt iã supra explanatũ est.

30 Ad tertiam allegationis partem, an fiscus de prædictis bonis vacantibus, inuentarium facere debeat? Quia plenè respondetur ex dictis hic *à num. 1. per totum* vers. *ad primam,* & bona vacantia dicantur, quæ omni Domino, omnique iure vacua sunt, & ab omni spe additionis, quæ ab aliquo fieri possit aliena, *dict. l. filius familias 114. in princ. ff. de leg. 1. l. 2. §. fin. ff. ad senat. Consult.* Tertullian. *l. si bona 5. cod. de bobis authorit. iudic. possidendis, l. 1. cod. de donat. inter, l. 6. ad fin. tit.*

31 *13. p. 6. l. 12. tit. 8. lib. 5. recompil.* † Veluti si aliquis decedit intestatus, nullis relictis descendentibus, ascentibus, collateralibus, vel alioqui ei possit succedere, vel ius ad ea bona habere, vt perspicuè demonstrant verba textus *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant, & breuis dict. l. 4.* ibi in sequentibus verbis *vacantia mortuorum bona tunc ad fiscum iubemus transferri, si nullum ex qualibet sanguinis linea, vel iuris titulo, legitimum reliquerit intestatus hæredem,* vt post Plateam, & reliquos omnibus iuribus docent Valenzuela *in Rubr. illius tit. num. 2. & 3.* Peregrin. *de iure fisci lib. 4. tit. 3. à num. 2.* & cum multis post Alfaro *de officio fiscali glossa 20. §. 9.* Pichard. *de requirend. dict. cap. 5. à num. 1.* Mastrill. *de Magistrat. lib. 3. cap. 10. numero 365.* Anton. Faber. *lib. 17. coniecturar. cap. 2.* Borrell. *de præstantia Regis cap. 14.* Cabedo *p. 2. decis. 50.* Sixtin. *de Regalib. lib. 3. cap. 9. à n. 1.* Azeued. & Matienz. *in dicta l. 12. Recompil.* Fari-

32 rinac. *p. 1. fragm. dicto* verb. *fiscus num. 111.* † Dicentes in his quidem bonis, deficientibus legitimis hæredibus, succedere fiscum, ex lege Iulia caducaria, vt testatur Vlpian. *in fragm. tit. 28.* vers. *intestati.* vt meminit Iulianus, *in dicta l. quidam 96. §. quoties ff. de leg. 1.* & constituitur in *l. si hæredem 10. cod. de inofficioso testam. l. penult. cod. de præposit. sacr. Cubicul. lib. 10. l. fin. §. fiquis in furore cod. de curatore furioso, dict. l. recusare §. sed si fisco ff. ad Trebell. l. 1. in princ. ff. de successorio edicto l. 4. §. eadem ff. de fideicommissar. libert. l. 1. & 2. ff. de iure fisci,* Cassiodor. *lib. 5. epistol. 24.* †

33 Quod iure Regalium ad Principem pertinere ex cap. vnico, quæ sint Regal. vbi notarunt feudistæ, & Mastrill. *supra num. 359.* Alfaro, *dicta glossa 20. num. 6.* ad finem, Syxtin. *dict. lib. 2. cap. 9. num. 31.* Ioan. Anton. Nouar. *in scholis ad dict. l. vacantia 4. hot tit. num. 1.* vbi Amaya *n. 3.* D. Ioan. de el Castillo *de tertiis cum multis c. 41. num. 150.* † Ex eo, quia Principis persona debet

34 esse post omnes, quæ neque optare solet & acquirere, dummodo sint, qui relicta debeant possidere, ne fisci sui videantur habere rationem, quem vltimum ad caducorum vindicationem vocarunt Imperatores in dictis legibus, *& in l. 2. cod. de secundis nupt. & in l. vnica §. hæc autem fin. cod. de caducis tollend.* Cassidor. *lib. 6. epistola 8.* per similia relata scripsit; & quod ad Reges iure maioriæ, & supremæ potestatis, & per eos ad fiscum Regium, docet D. Ioan. de el Castillo *de tertiis c. 4. à num. 150.* legendus cum Seraphino, Rojas, Petr. Gregor. Lauden. Boffio, Peregrin. Syxtino, Borrello, Rosentalis, Petro Surdo, Mastrillo, Deciano, Cauallo, Collerio, Farinac. Azor. Rebello, & aliis.

35 Et supposito etiam, quod bona vacantia, quando nullus existit hæres, etiam remanent obnoxia æri aliena; sic vt fiscus teneatur soluere, vt dictum est *à num. 1. hic, & sub dicta alleg. 56. & 57.* & ante, etsi eius successio dicatur fieri magis per occupationem, quam ipso iure *per l. fin. cod. de bonis vacant lib. 10. ibi vt iussu nostro nomine occupantur erarij* taliter, vt occupatio minimè possit esse additio illa quæ solet fieri ab hærede, sed ipso iure Dominum rerum vacantium, cum iam sit in fiscum translatum, subsequatur occupatio, vt innuit Iustinian. *in §. res fisci instit. de vsu cap.* quatenus dicit vacantia bona fisco non nunciata vsucapi posse, Amaya *in dicta l. 1. & 4. cod. de bonis vacantibus num. 11.* amplius expendens.

36 Et supposito etiam, quod inter bona vacantia, & hæreditatem adiacentem est differentia, cum hæreditas, quatenus Domina est, multum differat à bonis vacantibus; eo quod hæreditas est quid iuris, & quæ absque bonis potest consistere, dummodo aliqua esse possint; continet enim sub suo Dominio omnes res, quæ defuncti fuerunt, *l. non minus 31. ff. de hæredib.* D. Thom. de Amaya cum pluribus *lib. 1. obseruat. cap. 1. nuu. 39. & lib. 3. cap. 2. num. 4.* & Pichard. cum aliis *in dicta Rub. ff. de acquirenda hæredit. dict. cap. 5.* Bona tamen sint quid corporale, quæ quando non reperiuntur, nihil sunt, nec sint in consideratione. Item quod hæreditas repræsentet defunctum, bona non repræsentent. Item quod hæreditas dicitur repræsentare defunctum, ne bona, quæ erant hæreditaria, fiant vacantia; mortuo enim aliquo sine hæredis spe, fient vacantia, non iure hæreditario, aut successorio, sed singulari. Et sic distinguendo communiter DD. antiqui, & Platea *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant.* D. Franc. de Amaya, *ibi, & in l. 4. num. 28.* qui dixit aliquid *num. 6.* arguendo, Valenzuela *ibi num. 1. & 2.* Anton. Faber. *de errorib. pragmat. decade 3. errore 3. à num. 6.* Spino *de testam. glossa 33. num. 13. & 14.* concludentes, vt cum spes sit, quod hæreditas potest adiri, detur hæreditas, spe tamen illa deficiente, euanescat, & fiant bona vacantia, sicut satis innuit Vlpianus *in l. 1. ff. de successorio edicto,* vbi cum spes est successionis, constituitur hæreditas, eo tamen, quod ea spes deficit, constituatur, separata bonorum natura.

Et

37 Et ſuppoſito etiam *per dicta hic à num. 1. per dict. leg. non poſſunt 11. ff. de iure fiſci*, quod fiſcus ſuccedens in bonis vacantibus, tenentur creditoribus defuncti, ſed non vltra vires hæreditarias, ſicut tenetur, ſi vt hæres ſuccederet; quia non datur illa identitas perſonarum, quam ius inducit inter hæredem, & defunctum, vt docuerunt poſt Bartol. *in dicta Rub. ff. de acquirenda hæredit. num. 4. & in dicta l. 1. §. an bona ff. de iure fiſci*, Roman. *in l. vnica, cod. quando non per part.* Corneus *in l. 1. num. 2. cod. vnde vir. & vxor. & conſ. 324. n. 3. lib. 4.* Coſta *in l. qui duos §. cum in bello.* verbo *mater ff. de reb. dubiis*, Farinac. *in praxi dict. quæſt. 25. num. 133. & in fragm. dicto* verbo *fiſcus n. 116. & 118.* Zeuall. *in pract. dict. tota quæſt. 822.* alios referens Pichard. *in dicta Rub. ff. de acquirend. cap. 5. num. 6.* Fuluius *in dicta l. vnica cod. de pœnis fiſcalibus num. 157.*

38 Iam nunc ad propoſitum de inuentario conficiendo, nec ne, à fiſco exiſtimo reſpondendum clarè ſub diſtinctione adducta hic ſub verſ. *ad primam*; quia etſi proxime relati docendo, fiſcum vltra vires hæreditarias, hoc eſt bonorum vacantium, in quæ ſucceſſit, non teneri creditoribus defuncti, nec ad conficiendum inuentarium bonorum ſibi delatorum vacantium, quia non conuenitur tamquam hæres, ſed tamquam poſſeſſor, & obligatio non deſcendat ex perſona, ſed ex rebus, vt ibi dictum eſt, ac docuerunt etiam Valenzuela *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. n. 10.* Nouar. *in dicta l. 4. eodem num. 15.* item per illa, quæ dixi hic ſub verſ. *ad ſecundam*, facta diſtinctione illa ſcilicet inter fiſcum ſuccedentem, vt talem, vel ſuccedentem, vt hæredem; & in primo caſu veram eſſe doctrinam relatam; ſecus autem, quando ſuccedit vt hæres *per dicta à num. 1.* hic, & in dicto verſ. *ad primam*, quia ſi teſtator ſpecialiter, & non generaliter grauet fiſcum, vt ſoluat legata, ac fideicommiſſa, vt in ſpecie *dictæ leg. ſi filius 114. §. qui inteſtato ff. de leg. 1.* tunc quidem, quia ſuccedit quaſi hæres, hoc eſt ex voluntate ipſius defuncti ab inteſtato, & non quaſi in bonis vacantibus ſucceſſerit, ſed in hæreditariis.† Cum ex iudi-
39 cio defuncti conſequatur hæreditatem *per leg. qui liberis §. hæc verba ff. de vulgari ibi: quia non ex Iudicio veniunt, l. ſed etſi 6. §. fin. ff. de leg. 3. ibi quam qui fortuito non iudicio teſtatoris conſequitur hæreditatem, non debet onerari*, teneri eundem fiſcum ad conficiendum inuentarium, aliàs teneatur vltra vires hæreditarias ad ſoluenda defuncti debita, vt videtur concludere D. Franc. de Amaya *in dicta l. 1. & 4. cod. de bonor. vacant num. 13.* legendus *à num. 11.* dicens etiam cum Accurſio *in l. qui filio 38.* verb. *liber. in fine ff. de hæredibus inſtituend.* Caſtrenſis *in dicta l. eam quam num. 5. cod. de fideicommiſſ.* Corneo *conſil. 324. num. 1. lib. 4.* & Minchaca *de ſucceſſ. §. 3. n. 38.* ſcribente contra Cumanum *in l. 1. num. 3. cod. de iure codicillor.* & ea Valenz. *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. num. 7.* precisè grauandum eſſe fiſcum ſpecialiter: nam tantum per verba generalia grauaret, vt per verba ſequentia *quiſquis mihi hæres erit reſtituat*, non comprehendi fiſcum; quia in bonis vacantibus non ſuccedit vt hæres ſed iure proprio.

40 Ad quartam alleg. partem, qui fiſcum excludant, videtur de iure, vt quilibet, qui eſt ex qualibet linea ſanguinis vſque ad decimum gradum, vel habet aliquam cognationem, vel alium iuris titulum, quia, à iure prius vocantur, vt ſunt vxor, vir, & Patronus *l. 1. cod. vnde vir & vxor. princip. inſtit. de ſucceſſ. lib. & de ſucceſſ. cognat. l. 1. cod. vnde cognati, & dict. l. 4. dict. tit. cod. de bonis vacant.* quam ita explicant Gothofred. ibi Amaya *in dicta l. 1. cod. de bonis vacantib. num. 3. in fine*, vbi *n. 4.* cum Pichardo, & Antonio Fabro diſſoluit difficilem nodum textus *in l. ſi hæredem 10. cod. de in. officioſo teſtam.* vbi vacantia bona dicuntur ea, quæ ad filium poterant pertinere, & tamen ad fiſcum deferuntur. † Et quo fiſcus per relatas perſonas 41
excludatur; item & per vxorem in bonis mariti, & è contra, probant præter relata iura textus *in l. 2. cod. de petit. bonor. in l. fin. cod. Theodoſ. de legitimis hæredib.* ibi: *niſi ille caſus emerſerit, vt nemo de propinquis ſucceſſionem mortui vindicare poſſet ex lege, cum fiſco noſtro qualiacumque iura matrimonij præponamus l. 23. tit. 11. p. 4. l. 1. & 6. tit. 13. p. 6.* ſicque iure antiquo cautum fuiſſe conſtat ex *dicta l. 1. cod. vnde vir. & vxor* ibi: *maritus, & vxor ab inteſtato inuicem ſibi in ſolidum pro antiquo iure ſuccedant*, vbi ius antiquum ait Gothofred. Cujacium ſequutus *lib. 3. obſeruat. cap. 12.* dici habita ratione conſtitutionis nouæ latæ ab eiſdem Imperatoribus Theodoſio, & Valentiniano, quæ eſt *dict. l. fin. cod. Theodoſ. de legitimis hæredib.* & referendo D. Ioan. de el Caſtillo *dict. cap. 41. de tertiis num. 153.* ſententiam dicentium de iure Regio vltra quartum gradum conſanguineorum ſuccedere fiſcum, ex communi reſoluit *in §. cæterum*, cum Rojas, & aliis, etiam de iure Regio extendi ad decimum gradum *per leg. 6. tit. 13. p. 6.*

Tamen potius ius antiquum dici in hoc propo- 42
ſito ius duodecim tabularum, quo vxor viro, vel vir vxori hæredes inuicem erant ab inteſtato, vt ex Dioniſio Alicarnaſſæo *lib. 2.* colligunt Balduin. *ad ll. Romuli cap. 14.* Oſuald. cum aliis ad Donell. *lib. 9. comment. cap. 1. litt. K* Anton. Gomez *in l. 8. Tauri*, vbi rationem aſſignat. *n. 20.* Farinac. *in fragm. dicto* verbo *fiſcus num. 131.* Cujac. & alij *in dicta l. 1. vnde vir, & in dicta l. 1. & 4. cod. de bonis, vacant.* Bart. Platea, & Amaya *num. 32. & 33. & in dicta l. 4. eodem*, Valenzuela *num. 31.* Nouar. *n. 9.* Peregrin. *de iure fiſci lib. 6. tit. 3. n. 4.* Borrell. *de præſtant. Regis, cap. 14. à num. 19.* D. Ioannes del Caſtillo *de tertiis cap. 41. num. 154. & de iure Regio nouiori*, probant etiam Matienco *in l. 12. tit. 8. lib. 5. recompil.* & relati ibi ab Azeuedo & Caſtillo ſuprà, & Valenzuela *dicto n. 31.* verſ. *hodie tamen.*

Cum ergo vt iam diximus bona non dicantur 43
vacantia, quæ certum habent iudicium defuncti, & omninò validum, *l. 1. tit. 4. lib. 5. recompil.* etiam dicendum ſupplendum eſſe ius quoad alios caſus omiſſos patroni, ſcilicet ſpurij, adoptiui, collegij, Doctoris, confraternitatis, militis, expoſiti, qui fiſco ſolent præferri, vt proſequuntur Borrell. Farinac. & Amaya, Maſtrillus *de Magiſtrat. lib. 3. cap. 10. ex num. 368.* Thom. Valaſco, *alleg. 37.* poſt Peregrin. & alios, Tyraquell. *in tract. le mort. p. 1. declarat. 15.* dicens hos caſus omiſſos remanere in diſpoſitione iuris communis, & Regij, Partitarum: argum. textus *in l. commodiſſime ff. de liberis, & poſthumis.*

Et quamuis per textum *in dicta l. 12. tit. 8. lib. 5.* 44
*recompil. & l. 20. tit. 18. lib. 8. ordinam.* dubitauerint de hac extenſione, & de viro, atque vxore inuicem ſibi ſuccedentibus, Palacios Rubios *in l. 32. Tauri num. 12.* & ibi Tellus Fernand. *num. 4. & in l. 3. Tauri p. 3. num. 13.*† Tamen Matienz. Azeued. 45
& alij proxime adducti verius reſoluunt, vxorem, & maritum ſibi inuicem ſuccedere, fiſcumque excludere;

cludere; nec obstare verba *dictæ leg. 12. recompil. vbi, no huuiere testamento, en que establezca heredero:* nam præterquam credendum non est simplici sermoni, & generalitate illius legis, omnem iuris communis, & Partitarum decisionem funditus euerti voluisse *per l. si quando cod. de inoffic. testam.* & sic multis in casibus agere suppletione, vt ratiocinatur optime Valenz. *in dicta l. 4. cod. de bon. vac. dict. num. 31.* vers. *hodie tamen*, relata verba veniunt supplenda, ne excludant casum, in quo defunctus, nullo instituto hærede, disposuit de rebus suis, vel legando, vel alia relicta particularia faciendo: nam etsi tunc ab intestato hæredes non succedant, tamen adhuc fiscum excludi, nec bona dici vacantia, quæ certum habent iudicium defuncti, & omnino validum per iam supra dicta probatur, & probat idem Amaya *dict. num. 33.* circa finem *per l. 1. tit. 4. lib. 5. recomp.* addens dictam *leg. 12. recompil.* suppleri quoque deberi in casu successorum transuersalium, quo inspecto sono verborum, videtur generaliter comprehendere in quocumque gradu existentes, sic vt sit accipienda ciuiliter, vt ad solum decimum gradum inclusiuè referatur *per l. 6. tit. 13. p. 6.* & iuxta hanc sententiam cum Antonio Pichardo *in §. sunt autem 3. instit. de bonor. possess. num. 27.* Rojas, Gutierrez, Azeuedo, Alfaro, & aliis docet D. Ioan. de el Castillo *de tertiis dicto cap. 41. num. 154.*

46 Ex quibus non est difficilis inspectionis recognoscere quæ personæ quantumuis prætendant excludere fiscum, potius ipsæ excludantur à fisco; inter quas primo excluduntur affines, quia iure affinitatis successio non est, *l. affinitatis 7. cod. comm. de succes.* & sic socer, priuignus, & similes excluduntur *in l. 3. & 5. cod. illo tit.* vt docent relati, à Farin. *1. p. fragm. dicto* verbo *fisco num. 121.* Osuald. *lib. Donell. cap. 1. litt. v.*

47 Item etiam excluduntur tutores, vt contra fiscum in bonis vacantibus pupilli succedant; quia etsi propter magnum nutritionis affectum, de quo dixit D. Franc. de Amaya *lib. 3. obseruat. cap. 1. §. 3. num. 11. & 12.* dubitauerint Accurs. *in l. quo tutela ff. de reg. iuris glossa 1. ad fin.* & Bald. *in dicta l. 1. cod. vnde vir, & vxor, & in l. siquis filio, §. eius qui ff. de iniusto rupto, & in l. si qua illustris cod. ad Orphitian.* Alberic. & Corneus *in dicta l. 1. cod. vnde vir.* Afflictis *in cap. 1.* verbo *bona, tit. quæ sent. Regalia*, & Platea *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant:* tamen quia non debet ille affectus tanti æstimari quod tutores fisco anteponat, vt tradunt Camil. Borrel. *de præstant Reg. cap. 14. à num. 37.* Amaya *in dicta l. 1. & 4. cod. de bon. vacant. num. 29. & 30.* ideo optimè ipsi, & Bartol. *in dicta l. qui tutela*, & alij antiquiores, quos refert Anton. Gomez *in dicta l. 8. Tauri num. 24.* Spino *de testam. glossa 1. num. 38.* Farinac. dicto verbo *fiscus à num. 122.* Osuald. *dict. cap. 1.* Donell. *litt. X.* fiscum præferendum esse tutoribus dixerunt.

48 Quod si dubitatur, an ciuitates excludant fiscum per dicta de confraternitate; & quia ciuitates ad Decurionis intestati bona vocantur, *l. 4. cod. de hæredit. Decurion. l. vnica cod. Theodos. de bonis Decurionum*, ibid: *si Decurio sine liberis intestatus diem vitæ soluerit, cui nec voluntas postrema legibus fulta, nec aliquo iure gradu proximo hæres extiterit,*

49 *bona eius curiæ suæ commodis cedant.* † Nihilominus dicendum est, fiscum ciuitates excludere; primo, quod eis nõ potest competere ius confiscandi, cum ciuitates fiscum non habeant per illa quæ dixi hoc tract. *sub. alleg. 1. & 2.* hic applicanda. Secundo, quia cum hoc ius succedendi in bonis vacantibus, sit de Regalibus, & competat respectu Regiæ potestatis, & dignitatis, non possunt illud habere ciuitates, quæ priuatæ censentur, vt probant Doctores per verba textus *in l. 2. cod. de iure Reipublic.* ibi: *causa eius non separatur à cæteris creditoribus, l. bona 15. ff. de verb. signif. cum leg. seq. l. simile 10. ff. ad municipal. l. nihil 15. ff. ad senat. consult. Macedon.* Molina *de primogen. lib. 1. cap. 25. num. 21.* Bald. *tit. de allodiis num. 10. in feud.* Alex. *in addit ad Bart. in dicta l. 1. cod. de bon. vacant. num. 4. & 11.* Pyrrhus, & Platea *num. 11.* Amaya *num. 34. & 35.* Valenzuela. *num. 13.*

Quæ doctrina limitatur, quando à Principe tale ius sit eisdem ciuitatibus concessum, vt probatur *in cap. cum secundum de hæret. lib. 6.* ibi: *per Principes, & alios Dominos temporales* l. si quis Præsbiter 20. cod. de Episcop. & Cleric. vel notauit Bald. *& in l. siquis cod. de hæredit. Decurion.* Molina *dicto cap. 35. num. 21.* Valenzuela, *dict. num. 13.* vt confirmatur ex postulatione, quam faciebant Nicenses à Tajano, petendo, vt priuilegium, quo bona suorum ciuium intestatorum concedebantur, ab Augusto confirmaret, vt constat ex Plinio *lib. 10. epist. 88.* ac docent relati à Farinac. dict. verbo *fiscus 1. p. fragm. num. 113.* Lucas de Pegna *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. num. 7.* vbi Amaya, *sub dicto num. 34. & 35.* Nouar. *num. 1.* & Valenz. *num. 13.* ibi Mantica *de tacitis, & ambig. conuent. lib. 11. tit. 18. ex num. 18.* 50

Limitatur secundo in ciuitatibus, & Reipublicis, non recognoscentibus superiorem, vt Respublica venetorum, & Genuentium, nam cum istæ habeant ius imperij, supremamque potestatem; inde euinici, vt ipsæ succedant in bonis vacantibus, & per consequens eorum fiscum, quem habent, aut habere valent, sicut cæteri Reges, ac Principes supremi: ita docent Borell. *de præstantia Reg. dicto cap. 14. num. 6.* Mastrill. *de Magistrat. lib. 3. cap. 10. num. 391.* & ante eos antiqui *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant.* præcipuè Lucas des Pegna *num. 7.* & tenet nouissimè Amaya *sub dicto n. 35. in fine*, Bartol. *in l. ex quibusdam num. 2. ff. de iure fisci, & in l. item veniunt. 22. §. ait Senatus ff. de petit. hæredit.* Alex. *cons. 6. num. 7. lib. 1.* Afflictis *de succes. ab intestato p. 1. num. 83.* 51

Sed an relata procedant in Dominis Vasallorum, de quo disputant Nouar. *in dicta l. 1. cod. de bonis vacant. n. 3.* Valenz. *n. 11.* Bobadilla, *lib. 2. polit. c. 61. n. 216. litt. B. & C.* plures alios referentes, qui tenent, quod etsi Domino Vassallorum à Rege sint concessæ Dignitatis Regalis præeminentiæ; non tamen possint occupare bona vacantia, quia hoc ius non est effectus iurisdictionis, sed tantum Dignitatis; ob quæ concludunt Amaya *in dicta l. 1. num. 38.* & Sixtinus *de Regal. cap. 9. num. 34.* contra Ioan. Bobini, *lib. 1. de Republica cap. 18.* asserentem iure Romano cuique licuisse occupare bona vacantia, & confundentem in aliis res pro derelicto habitas, & bona vacantia, deferri fisco illa; ita vt nullum ius priuatis, eorum vindicandorum competere possit, sicut, & liquet sub hac alleg. ex relatis *à num. 1.* & sub hoc vers. *ad quartam.* 52

Ad quintam alleg. partem, num fiscus in bonis vacantibus valeat præscriptione excludi? quia latè, non solum de fisco inquisitionis, sed de alio quocumque fisco supra resolutum est sub alleg. 9. iuxta differentias ibi positas; iam nunc breuiter respon- 53

demus,

demus, quod etsi fiscus pro vindicandis bonis vacantibus habeat ius in tota hac alleg. assignatum, tamen fatendū est, vt soleat excludi præscriptione per textū *in l. intra* 10. *ff. de diuers. & tẽpor. præscrit.* vt aduertunt Platea *in dicta l.* 1. *cod. de bonis vacant. num.* 5. Amaya *num.* 39. ipse latè *in l.* 6. *cod. de iure fisci lib.* 10. vbi latè Syxtinus *de Reg. dict.* 54 *cap.* 9. *à num.* 54. † Et sic D. Franc. de Alfaro *de officio fiscali glossa* 20. §. 9. *num.* 147. *fol.* 150. quem videtur sequi D. Ioan. de el Castillo, vbi *supra dicto cap.* 41. *de tertiis num.* 155. dicit, quod fiscus excluditur à petitione bonorum vacantium post denunciationem quatuor annis, & ante denunciationem, quod viginti annis præscribatur, *ex l.* 1. §. *Diuus*, & §. *præscribitur ff. de iure fisci.* Et comprobatur, nam ciuitates, & Barones, quibus in proximis duobus versiculis denegata est successio in vacantibus bonis, præscriptione, & consuetudine, hoc ius acquirere possunt in bonis vacantibus, sicut priuilegio possent, vt ex Bart. *in dicta l.* 1. *cod. eo tit.* & ex aliis ibi scribentibus, dixerunt Alex. *cons.* 13. *num.* 18. *lib.* 8. Bossius *in praxi cap. de fisco num.* 7. Decian. *resp.* 35. *num.* 63. & 64. *lib.* 2. Valenzuela *in dicta l.* 1. *num.* 14. & alios referens Nouar. *ibi n.* 6.

55 Ad vltimam allegationis partem, an fiscus Sancti officij, si litiget contra alium fiscum habeat potentius priuilegium, & tale, vt virtute eius trahat semper causas ad proprium inquisitionis, seu Iudicis bonorum confiscatorum tribunal? Et videtur affirmatiuè respondendum ex dictis in toto hoc tractatu. Deinde quia fisci S. inquisitionis priuilegium est geminatum Pontificium, & Regale per dicta in hoc tractatu, & quæ adduxi sub alleg. fiscali contra D. Hieronymum de Tordesillas Prætorem Vallisoletanum anno præterito 1646. posita in fine dictionarij *titul. de iudiciis*, & *foro comp.*

56 † Et iuxta vulgatum axioma *l. balista* 32. *ff. ad senat. consult. Trebell.* quatenus per illam docent DD. geminationem denotare magis enixam voluntatem. Ergo quoties accidat concursus fisci inquisitionis, cum alio quocumque fisco Ecclesiastico, aut sæculari, videtur illum esse præferendum, vt potentiorem, ex regula alia, de qua dixi *sub cap.* 1. *de restit. spoliat. q.* 2. *à num.* 33. & 36. vers. *tertio*, nempe, vt quoties duo priuilegiati in specie concurrunt, quorum alter habet potentius priuilegium iste venit præferendus.

57 E contra vero videtur dicendum non esse præferendum fiscum Sanctæ inquisitionis ex aliis iuris vtriusque regulis. Prima, ex Baldo *in cap. fin. de ordine cognit. num.* 5. Ancharrano *num.* 2. Butrio, 5. Abbas *num.* 2. Imola *num.* 3. per textum ibi, priuilegiatum scilicet non vbi priuilegio suo contra 58 pariter priuilegiatum. † Secundo, quia nemini dubium est militum priuilegia esse maiora aliis, præcipuè, quando milites armati sunt à maiore, vt longè tradit Georg. Acacius Enenkelius, *de priuileg. milit. lib.* 1. *cap.* 10. & *lib.* 2. *cap.* 5. per multa, quæ dixi *in cap. proposuisti* 19. *sub quæst.* 5. vbi egi de priuilegio militum quoad forum, & ibi *in cap. ex parte* 15. *eodem tit. q.* 15. vbi cum multis probo milites gaudere priuilegio militum, vt non conueniantur, nisi coram iudice militum per textum *in l. Magistrariæ*, vbi DD. *cod. de iurisdict. omn. Iudic.* † Sed respectu militum casus multi 59 dantur, in quibus ipsimet delinquentes, aut in ciuilibus coram diuerso iudice litigare compelluntur, veluti in causa feudali, in qua coram Domino feudi, vel paribus curiæ etiam rei conueniuntur, vt docent Schadrerus *in tract. feud. p.* 10. *sect.* 1. *num.* 3. idem Accac. *dicto lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 17. de quo latissimè dixi etiam *de clericis, sub cap. cæterum.* 5. *de iudiciis*, & per delicta, quæ continentur *sub l. militares* 16. *cod. de re militari lib.* 12. quia militem de medio tollunt, hoc est nomen ipsi, vt iura militaria adimunt, & in casu *leg. nemo* §. *vlt. dict. tit.* & *in l. qui cum vno* §. *non omnis ff. de re militari*; imo in concursu cum aliis idem priuilegium aliquando cedere, etiam in contractibus, ciuilibus, aut publicis secundum Vbesembech. *in parathl. cod. in quibus caus. mil. fori præscript. vti non poss.* ergo si in tam priuilegiato fisco, qualis est militaris, hæc sic procedunt, quid mirum, vt sæpius in concursu fiscalium causarum fiscus inquisitionis cedat alij fisco Regio, siue Pontificio.

Quare cum certum sit etiam de iure, quando 60 duo sunt æqualiter priuilegiati in specie, & agitur de concursu priuilegiorum actualium, neuter queat vti suo priuilegio, sed sit standum iuri communi per regulam *dicti cap. fin. de ordine cognit.* vbi tam agens, quam reconueniens de spolio priuilegiatus est in specie; indeque vtrumque priuilegium impediat alterius effectum, vt notant DD. per textum *in l. assiduis* vers. *duabus cod. qui potior*; *in l.* 2. *ff. de priuileg. fisci*, Cobar. *in pract. cap.* 7. *num.* 3. Bart. & Ripa *in l. priuilegia ff. de priuileg. credit.* in quibus, & aliis iuribus alij neotherici interpretes. † Ideo quemadmodum relatus Georg. Accac. 61 *dicto lib.* 2. *cap.* 5. sensit militare priuilegium quoad concursum cum aliis, nihil in specie determinatum inuenire, addens ibi *à num.* 14. excepta militari causa, in cæteris pro natura causæ, & grauitate rei illum forum præualere, ad quod causa illa propius attingere videtur argum. textus *in l.* 1. *cod. de offic. vic.* sic, vt si miles crimen commune, & grauius admisit eum pœna, ibi plecti debere, vbi facinus admissum est, vt rescripserunt Diui Seuer. & Anton. *in l. desertorem* 3. *in princ.* & *in l. fin. cod. de accusat.* & *inscript.* ergo, & in casibus, de quibus in hoc tractatu agimus, dici debet, vt quoties fiscus inquisitionis procedit ad confiscationem bonorum hæretici, tunc sine controuersia sit præferendus cuicumque alio fisco Regio, aut Ecclesiastico habenti etiam causam contra eandem personam; quia in delicto hæresis ratione cuius procedit Tribunal. S. inquisitionis nullum alium habet iudicem, aut fiscum concurrentem cum priuatiua causa hæresis, & confiscationis propter illam, sit tota fori inquisitionis, & iudicis confiscatorum vtroque iure Pontificio, & Regio in nostra inquisitionis Hispanica per dicta in integro *hoc tract.* & *sub alleg.* 18. & aliis, & quia maior causa facit dormire minorem *per dicta à nobis cap. tuam* 3. *de ord. cognit. q.* 3. ibi actum est de ea an *minor causa præiudicet maiori.*

Vnde, etsi contingat, quod iudex ordinarius, 62 Ecclesiasticus, aut sæcularis supremus procedat aduersus aliquem reum capitaliter; & ob id ad confiscationem suorum bonorum, veluti si reus esset læsæ Majestatis humanæ, ob quam etiam bona delinquentis veniunt confiscanda; & de facto prius illum reum apprehendisset, eiusque bona sequestraret, nihilominus si idem, etiam hæreticus appareret, est in potestate inquisitorum quemlibet alium iudicem prænenientem realiter censuris inhibere, aggrauando, & reaggrauando illas, donec agitata causa hæresis, & absoluta per inquisitores, ipse restituatur carceri sæculari, aut alterius iudicis Ecclesiastici, à quo extractus fuit per inquisitores,

si

ſi forte, aut non appareat formaliter hæreticus, vel pœnitens reconcilietur Eccleſiæ cum confiſcatione bonorum, cum tunc iam in hoc vltimo caſu bona maneant ſub Dominio fiſci inquiſitionis quamtumuis à iudice laïco, qui præuenit, etiam in confiſcatione, capitaliter puniatur ob crimen vere probatum læſæ-Majeſtatis humanæ, cum cauſa hæreſis ſemper dicatur priuilegiata, etiam quoad confiſcationem, quando reus vere de hæreſi conuictus eſt, taliter, vt nullam aliam cauſam, quamtumuis grauem ad concurſum admittat; tum per illa quæ ſcripſi *in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtit. ſub quæſt. 59, à num. 29. ad 59.* vbi latiſſime probaui iuxta Bullam Pij V. reos fidei tradendos eſſe Inquiſitoribus per iudices laïcos præuenientes, non ſolum cum petuntur dicendo *ex cauſa fidei*, verum etſi tantum dicerent ex cauſa ſecreta, vt ibi dixi *à num. 51.* imo & ex cauſa Polygamiæ, vt ibi dictum eſt, & late dixi *in cap. 4. de Bigamis ſub quæſt. 4.* taliter, vt quilibet iudices Eccleſiaſtici, aut laïci debeant ſilere in cauſa præuenta; donec decernatur hæreſis quæſtio. Et in puncto confiſcationis ita praxis admiſſa eſt, & optimo iure ex regula acceſſorium de reg. iur. nam ex quo reus per Inquiſitores auocatus fuit, & hæticus declaratus, & conſequenter exiſtit priuilegiata cauſa confiſcationis facta ab Inquiſitoribus per textum *in cap. cum ſecundum leges, cap. Vergentis, & alios de hæret extra, & lib. 6.*

63 Iuxta quam doctrinam procedunt adducta *ſupra ſub alleg. 3. à num. 1. & dicta lata ſub allegat. 4.* Aliter enim ſi ex alia cauſa vellet concurrere fiſcus inquiſitionis cum alio fiſco Eccleſiaſtico, aut Regio in ſpecie priuilegiato; tunc reuerà, vt priuilegium militare ſolet ſilere, & cedere; ita & priuilegium fiſci Sanctæ inquiſitionis: argumento eorum, quæ dicta ſunt *ſub alleg. 19. & 20.* & in aliis, in quibus probatum eſt fiſcum S. inquiſitionis poſtponi priuatis colligantibus in applicatione bonorum, non tamen in foro.

64 Iota tamen difficultas poſſet eſſe quando inter fiſcum Sanctæ inquiſitionis, & alterum fiſcum Eccleſiaſticum, aut Regium excitaretur lis ſuper re aliqua mobili, aut ſoli, quolibet fiſco prætendente ſuam eſſe titulo aliquo legitimo, vt emptionis, donationis, legati, alteriuſve onerarij, aut lucratiui; ſic vt ratione tituli, vterque fiſcus eſſet æqualis, & priuilegiatus. † Et in hoc caſu exiſtimo recurrendum ad alias iuris regulas. Prima, vt quando concurrunt duo pariter priuilegiati; ſic vt reliqua paria ſint, tunc præferendus veniat reus cum eius cauſa fauorabilior ſit in iure *per l. fauorabiliores ff. de reg. iur. l. verum §. fin. ff. de minor. dict. l. 2. ff. de priuileg. fiſci.* vbi DD. de qua dixi *latiſſimè in cap. fin. §. 1. de iureiur.*

65 Ita vt ſi duo minores v. g. ſimul agant, vel de damno vitando, vel lucro captando, præferatur reus, vt dixi cum Balboa *in dicto cap. 1. de reſtit. ſpoliat. dict. quæſt. 2. num. 37. & 38.* Indeque, ſi fiſcus inquiſitionis ſit poſſeſſor, aut conueniatur ab altero fiſco, debeat lis agitari in tribunali Sanctæ inquiſitionis, vt quotidie accidit per illa etiam, quæ lata ſcripſi *in cap. ſi clericus laicum 5. & in cap. cum ſit generale de foro comp.* Quod ſi nec reus, nec poſſeſſor eſſet, ageret tamen de damno vitando, aliter vero fiſcus de lucro captando, tunc



reuera fiſcus inquiſitionis vteretur ſuo priuilegio fori aduerſus priuilegium cuiuſlibet alterius fiſci per doctrinam Vlpiani *in l. virum 12. §. item quæritur ff. de minoribus*, & Bartol. *in auth. quas actiones cod. de ſacro Sanct. Eccleſia*, Menochij *de præſumpt. lib. 4. cap. 124.* & iuxta quæ ſcripſi *ſupra alleg. 19.* & ſæpius *in alleg. 59. 60. & 61.* & in aliis, vbi quod creditores ex contractu præferuntur fiſco Sanctæ inquiſitionis agenti ex pœna hæreſis ad bona confiſcata. † Et vltimo recurrendum eſt ad aliam regulam, qua docemur priuilegium, in ſpecie illa, de qua agitur, ſemper vti priuilegio ſuo contra illum, qui ſimile priuilegium habet in genere, quod non exercet in illa ſpecie, de qua agitur, vt ſcripſi *in dicto cap. 1. de reſtit. ſpoliat. dicta quæſt. 2. ſub num. 34.* ex Doctoribus, *in dicto cap. fin. de reſtit. ſpoliator*; ſic diſtinguentibus. Cum quibus laconicè abſoluitur hoc vltimum dubium; quod ſi ad partes agitaretur, forte expoſceret longos commentarios, & cum eo tractatus iſte de confiſcatione bonorum.

Et pro complemento huius tractatus de confiſcatione bonorum in Iudæos, fidem receptam in Baptiſmo abnegantes, ac de eius antiquitate; imo, & de voluntaria ſubiectione Iudæorum in his Regnis facta per ſuplicem libellum Reſicnintho Regi à iudæis oblatum tempore Conſilij Toletani 9. libuit hic inſerere, qui conſtat ex formula ſequenti. *Clementiſſimo, ac Sereniſſimo Domino noſtro Receſuindo Regi omnes nos Hebræi Toletanæ ciuitatis, atque Hiſpaniæ, Gloriæ veſtræ, qui infra ſubſcripturi, vel ſigna facturi ſumus. Bene quidem ac iuſte nos meminimus compulſos fuiſſe, vt placitum in nomine Diuæ memoriæ Chinthilanis Regis pro conſeruanda fide Catholica conſcribere deberemus, ſicut, & fecimus. Sed quia perfidia veſtræ obſtinationis, & vetuſtas parentalis erroris, non ita detinuit, vt nec veraciter in Ieſum Chriſtum Dominum crederemus, nec Catholicæ fidei ſinceriter hæreremus: idcirco nunc libenter, ac placide ſpondimus Gloriæ veſtræ, tam pro nobis, quam pro vxoribus, & filiis noſtris per hoc placitum noſtrum, vt deinceps in multis obſeruationibus, in nullis inceſtiuis vſibus miſceamur: Iudæis autem non Baptizatis nullo pœnitus execrando conſortio ſociemur, non more noſtro propinquitatem ſanguinis, vſque ad ſextum gradum inceſtiua commiſtione, vel fornicatione iungamus, non coniugia ex genere noſtro, aut filij noſtri, vel noſtra poſteritas vllatanus ſortiamur: ſed in vtroque ſexu deinceps Chriſtianis iugali copulatione nectemur. Non circunciſionem carnis operemur, non Paſcha, & Sabbata, cæteroſque dies feſtos iuxta ritum iudaicæ obſeruantiæ celebremus, non eſcarum diſcretionem, vel conſuetudinem teneamus, non ex omnibus, quæ Iudæorum vſus, & abominanda conſuetudo, vel conuerſatio agit, aliquatenus faciamus, ſed ſincera fide, grato animo plena deuotione in Chriſtum filium Dei viui, ſecundum quod Euangelica, & Apoſtolica traditio habet, credamus, atque hunc confiteamur, ac veneremur, omnes etiam vſus Sanctæ Chriſtianæ Religionis, tam in feſtis Diebus, quam in coniugiis, & eſcis, quam in obſeruationibus vniuerſis, veraciter teneamus, & ſinceriter amplectamur, nullo reſeruato apud nos, aut oppoſitionis obiectu,* 66

*aut fallatiæ argumento, per quod, aut illa, quæ facere denegamus, iterum faciamus, aut hæc, quæ facere promittimus, minime, vel non ſinceriter compleamus. De ſuilis vero carnibus id obſeruare promittimus, vt ſi eas pro conſuetudine, minime percipere poterimus, ea tamen, quæ cum ipſis decocta ſunt, abſque faſtidio, & honere ſumemus. Quod ſi in his omnibus, quæ ſupra taxata ſunt, in quocumque, vel minimo, tranſgreſſores inuenti fuerimus, aut contra Chriſtianam fidem agere præſumpſerimus, aut quæ congrua Catholicæ Religionis promiſimus, verbis, aut factis implere, diſtulerimus: iuramus per eundem Patrem, & filiũ, & Spiritũ Sanctũ, qui eſt vnus in Trinitate, & verus Deus, quia ſi ex nobis, omnibus, vel vnus trangreſſor inuentus fuerit, aut à nobis ignibus, aut lapidibus perimatur: aut ſi hunc ad vitam Gloriæ veſtræ ſeruauerit, pietas, vox amiſſa libertate, tam eum, quam omnem ipſius facultatem, cui elegeritis, perenniter ſeruiendam donatis, vel quidquid ex eo, vel ex rebus facere iuſſeritis, non ſolum ex Regni veſtri potentia ſed etiam ex huius placiti noſtri ſponſione, poteſtatem liberam habeatis. Factum placitum ſub die XII. Kalen. Martias anno fœliciter ſexto gloriæ veſtræ. In Dei nomine Toleto.* Ita referunt Loayſa ex M. S. codice antiquiſſimo, qui libellus inſertus fuit ex legibus Vviſgothorum, & extat inter eas libri 12. *tit. 2. l. 16. ſub tit. præfixi de attributis honorariis*, quibus antiqui Reges Hiſpani Vtebantur. Et ex illo tranſcripſit P. Franciſcus Vicarius Ciſtercienſis ordinis in Hiſtoria Marci Maximi *fol. mihi* 69. *num.* 15. ſub ſequenti inſcriptione.

## *Placitum Iudæorum in nomine Principis factum.*

# INDEX

# INDEX.

## RERVM ET MATERIARVM Quæ continentur in hac parte Allegationum fiſcalium de confiſcatione Bonorum.


A

*Abſolutio.*

ABSOLVTIO ab excommunicatione propter malam confiſcationem, & explicationem bonorum Eccleſiæ, non eſt reſeruata Papæ. p. 193. n.26.

Abſolutio relapſi in ſacramento confeſſionis tantum valet quoad forum internum, non in iudiciali, p.9.n.6. & 9

*Abiurantes.*

Abiurantes, tamquam de hæreſi ſuſpecti, probabilius eſt, vt non contrahant irregularitatem, & de ratione p.222. num.1.& 2. contra Azor, & alios. p. 223

Abiuranrantes ſuſpicionem hæreſis purgant infamiam, promouerique poſſunt. pagina 223. num. 2

*Actio.*

Actio perſonalis nequit dari conttra delinquentem aggratiatum non reſtitutum ab bona pag. 245.n.37

Actio ex contractu conditionali tranſit in fiſcum ſicut tranſiret in hæredes. p.139.n.2

Actio inique datur in eum, cui bona ſunt ablata. p.242.n.8

Actio rerum amotarum, & conditionis furtiuæ, qualiter parificentur, ſeu differant. pag. 259. num.24

Actiones condemnato competentes conſtituunt tertiam ſpeciem diuerſam à bonis mobilibus, & immobilibus. p.146. n.9

Actiones, & iura, quæ ſtabant contra debitorem hæreticum, eius bona confiſcata tranſeunt contra fiſcum, p.243.n.14. & 26

Actiones perſonales procedunt ab ipſis obligationibus, quæ ſi extinctæ fuerunt; nec ipſa reuiuiſcit contra ipſum debitorem liberatum confiſcat. p.245.n.38

Actiones fiſcales quo tempore præſcribantur p.48. n.15.16.17.& n.20

Actiones, & iura ſecundum plures non confiſcantur, confiſcatis bonis mobilibus, & immobilibus, quia ſunt tertia ſpecies, aliter iuxta praxim Sancti officij, p.142. n.28

Paſſiuæ Actiones, vt intelligantur reuerſa ad damnatum, requritur plenaria reſtitutio quoad omnia. p.245.n.41

*Actor.*

Actoris partes debet obtinere, qui neceſſe habet probare. p.95.n.11

*Actus.*

Actus, qui geri poteſt nomine proprio,& alieno, in dubio intelligitur de proprio. p.57. n.15

*Accuſare.*

Accuſare de crimine, etiam læſæ-Majeſtatis nullus tenetur, quod probare non valet, ſed denunciare tenetur, & dicere vt teſtis pag. 195. n.4.& 5

Accuſatore, vel actore mortuo, quando contra delinquentes eius hæredes peragant iudicium, p.260.n.36

*Accuſator.*

Accuſator priuatus à parte pœnæ ſibi applicatæ,& bonis Rei, videtur decipi, ſed qualiter p. 60. n.21

Accuſatore defuncto intra 30. Dies, quit alius proſequi Accuſationem, & poſt, Accuſare de nouo & in defectum iudex. p.261.n.41

*Adminiſtrator.*

Adminiſtrator emens ex pecunia Domini ipſi acquirit. p.57.n.13

*Aduocatus.*

Aduocatus debet eſſe cautus in concipiendo libellum contra inſtituentem hæredem hæreticum. p.173 n.27

*Æquitas.*

Æquitas quando præferatur rigori ? remiſſiuè p.114.n.23& 24

*Ærarium.*

Ærarium & fiſcus ad quas pecunias fuerint creati & de vtriuſque olim differentia p.11.n.11.12. & p.12.n.13.15. & 16

Ærarium olim ab ære,& in æde Saturni collocatum, *Sacratiſſimum* fuit appellatum, & quare? & p.12.n.13.& 15

Ærarium quare post *sacra largitiores*, diceretur, p. 12. n. 15
Æraria siue patrimonia regia gaudent eisdem priuilegiis quibus fiscus p. 11. n. 6. & 17
Æraria distincta iam hodie non habent principes ibid. n. 7
Ærarium à tempore Augusti non imperij publicum commodum sed tantum ciuitatis romanæ respiciebat p. 10. n. 2
Æraria duo ab Imperatoribus signata fuerunt, vnum publicum; alterum priuatum & quale vtrumque & ad quas pecunias ibidem num. 3. & 4

*Affines.*

Affines, nec tutores non excludunt fiscum à successione bonorum vacantium, p. 275. n. 46. & 47

*Alienatio.*

Alienatio emphiteusis prohibita fieri in manum mortuam, obligat fiscum, vt vendat illam. pag. 159. n. 19
Alienatio facta pro causa necessaria hæretici, aut delinquentis, non reuocatur à fisco, nisi soluto, p. 91. n. 23. & 24
Alienatio hæretici rescinditur à tempore sententiæ declaratoriæ. p. 85. n. 10
Alienatio necessaria emphyteusis, qua non debetur laudemium, qualis dicatur, exemplis monstratur, p. 157. n. 8. 9. & 10
Alienatio ex causa publica dicitur necessaria. ibid. num. 9
Alienationes factæ in fraudem fisci reuocantur; eo quod fiscus habet priuilegium, vt prosequi possit præterita bona, quæ antea habebat debitor. p. 90. n. 11
Alienationis prohibitio est duplex expressa aut tacita. Et quæ quæ vtraque exemplis monstratur p. 150. n. 2. 3. & 4
Alienatio potest interdici vel in fauorem illius cui illa interdicitur perpetua aut temporalis ibidem. num. 6
Lex interdicens minorum Alienationes non fauet in delictis ibid. n. 8
Bona prohibita Alienari quæ non transeunt in heredes extraneos neque in fiscum pagina 150. num. 1
Alienare non valens in præiudicium alterius; non poterit ei præiudicare. p. 75. n. 6
Alienationis prohibitio in fauorem aliorum solum prohibet confiscationem bonorum in perpetuum, non vsusfructus, & commoditatis. p. 151. num. 10
Alienatione prohibita, non minus emptio, quàm hypothecæ, aut pignoris datio prohibita est, p. 29. n. 3. & 6
Pignoratio Alienationis verbo videtur comprehendi. ibid. n. 4

*Alimenta.*

Alimenta assignata spurio in quantitate excessiua valent tantum in parte iuridica. pagina 80. num. 11
Alimenta non habent, nec expressam, nec tacitam hypotecam contra bona patris; quia nulli in iure cauetur sentiunt multi, præstarique ex naturali charitate, p. 106. num. 7. 8. & sic creditores præferri dicunt alij, ibid. n. 9
Alienata bona pro alimentis reuocantur remedio, quo alienata in fraudem creditorum. ibid. num. 9
Æs alienum est deducendum antequam Alimenta filiis dentur, qui sentiant. ibid. n. 10
Alimentorum præstatio, vt sit in obligatione, vel non, octo casus distinguit D. Ioannes del Castillo, vel cum danda sunt parentibus, aliisve ascendentibus, à collateralibus, vel aliis, p. 107. num. 11. & 12
Hypothecaria competit pro Alimentis assignatis ex fructibus super fructibus; aut de fructibus. ibid. n. 18
Alimenta filiis hæreticorum à Fisco S. Inquisitionis non præstantur. ibid. n. 19
Alimentorum priuatio & genus tormentorum terribile. p. 98. n. 6
Alimenta denegans, videtur necare. ibidem numero 7
Alimenta præstandi obligatio realis est, quæ transit in successorem. ibid. n. 8
Alimentorum quantitas, quæ spuriis assignetur de iure est transmissibilis, & quare p. 79. n. 6. 7. & 8.
Alimenta possunt assignari à patre filio Spurio in pecunia æquiualentis summæ. p. 80. n. 9

*Anima.*

Animæ salus in tribunalibus S. Officij tantum intenditur, & quod hæretici ad cor redeant; quæ non impugnatur eo quod rei mulctentur pœna pecuniaria, pagina 189. num. 16. & 17

*Annata.*

Annatam dimidiam, etsi Clericus exoluit author, quando cum titulo Regio, iam Inquisitor factus Vallisoleti, fuit nominatus Iudex bonorum confiscatorum. p. 13. n. 32

*Anterioritas.*

Anterioritas temporis regulariter suffragatur primis creditoribus p. 268. n. 22. & 23. quod inter chirographarios, & instrumentarios, ibid. n. 23. & 4

*Apostata.*

Apostata proprie non dicitur Monachus, qui recedens à religione, redit. p. 219. n. 20
Apostatæ, Renegati tractandi sunt, vt hæretici in S. Officio inquisitionis. pagina 210. num. 14

*Appellatio.*

Appellatio de Iudice bonorum confiscatorum, interponitur ad Inquisitores eiusdem Tribunalis in causis vsque ad summam ducentorum ducatorum, non vltrà, vt cautum est quadam Regia schedula expedita anno 1626. Et in Indiis vsque ad mille ducatorum. pagina 14. num. 42
Appellatio à sententia Iudicum bonorum confiscatorum interponitur ad nostrum iudicium supremum inquisitionis, vbi lites finiuntur, pag. 14. n. 14. fallit, ibid. n. 42

*Arræ.*

Arræ dicuntur illæ donationes, quæ dantur in signum inter sponsos. p. 118. n. 21
Arræ non confiscantur ex delicto hæresis à marito commissæ, nisi sonent, vt pignora celebrandi matrimonij, ibid. n. 22. & 23

*Auditores.*

Auditores & Iudices Regij prohibiti sunt schedulis Regiis cognoscere de 43. causis confiscatorum bonorum sanctæ Inquisitionis, qui nec possunt improbare iudicem bonorum confiscatorum, nec trahere Fiscum, vt litiget coram illis. p. 15. n. 43

*Aufugiens*

*Aufugiens.*

Aufugiens non dicitur armis se resistere. pag. 235. num. 4

*Auocatio.*

Auocatio pecuniæ solutæ posteriori, num contingat, tam respectu anterioris, ac Fisci, & p. 35. n. 1. & num. seqq.

Auocatio pecnia locum non habet, si per gratificationem vni ex creditoribus fiat: & si vnus tantum instet. p. 38. n. 13. 24. & 25. & quare, ibid. n. 26. & 27

Auocatio pecuniæ solutæ denegatur posteriori, quando omnes creditores sunt pares priuilegio, & causa. p. 35. num. 12

B

*Baro.*

BAronis subditus incarceratus in Regia Audientia, frangendo carceres, valet puniri pœna imposita in tali Audientia aduersus effractores. p. 236. n. 12

*Beneficia.*

Beneficia quæque ob hæresim vacantia ex motu Pij V. reseruatur Papæ. p. 180. n. 32

Beneficia num resignari valeant ab hæretico ante sententiam declarationis? remissiuè, p. 181. num. 34. & 36. ad plura.

Beneficia vacantia propter hæresim, reseruantur, Papæ pag. 219. num. 15. 16. & 17. vbi de regressu.

*Bona.*

Bona Vacantia ex lege Iulia fisco delata, quo tempore præscribantur, p. 49. n. 21. & 22

Bona incorporata fisco dicuntur, quando eius nomine apprehensa possessio. ibid. n. 24

Bona prohibita alienari, non possunt transire in Fiscum ex confiscatione. p. 75. n. 5

Confiscantur Bona acquisi tapost commissum hæresis delictum, ante rei condemnationem; secus bona futura post condemnationem p. 137. num. 15. & 16

Testamentum, cuius Bona conficantur habet locum in bonis futuris, in tutoribus constituendis filiis in substitutione pupillari. pag. 137. num. 16

Bona acquisita post publicationem sententiæ non confiscantur. p. 137. n. 17

Publicantur sola Bona præsentia, quæ quis tenet tempore publicationis in crimine hæresis, etsi in aliis delictis solum obtenta tempore delicti, & de differentiæ ratione. p. 138. n. 18. 20. 21. & 22

Bona prohibita alienari vsque ad certum tempus, quando veniant, in confiscationem, pag. 155. num. 39. & 40

Bonorum adquisitorum, constante matrimonio, dimidia pars transit ad vxorem ipso iure. p. 116. num. 5

Bona adquisita, constante matrimonio, sunt obligata pro indiuiso debitis mariti. pagina 115. num. 2

Patrimonialia Bona Clericorum quoad confiscationem ex delicto hæresis, distinguntur ab aliis bonis perceptis ex fructibus beneficiorum? Et quæ vtraque sint? p. 192. n. 2

Bona cuiusvis Ciuis non exempti sunt onere functionum affecta, quæ consequenter transeunt cum onere. p. 97. n. 26

Bona confiscata ex priuil. Apost. possunt applicari princip. Christ. & non aliter, p. 211. n. 18. 23. & 24

Bona defuncti, cuius delicta morte extinctum fuit, adhuc manere solent sub lite, & examine. p. 255. n. 3

Vacantia Bona dicuntur, quæ omni Domino, omnique iure vacua sunt, vel ab omni spe additionis, exemplificatur. pagina 273. numero 30. & 31

Vacantia Bona, non dicuntur, quæ certum habeut iudicium defuncti, ibid. sub n. 43. & 45,

Vacantia bona, etiam quando nullus existat hæres manent obnoxia æri alieno, quorum successio dicitur magis occupatio, p. 273. n. 35

Bona hæreticorum confiscantur, siue hæretici habeant filios, vel non; non enim isti ad successionem peruenire valent. p. 49. n. 24. & 25 & quare ibidem n. 29

Bona vendenda in publica auctione; id est subhastatione plus offerenti, addicuntur, vt fraudes euitentur pag. 41. n 5. & 6. & sub num. 17

Bona hæreticorum non vinculata, à quo tempore Fisco inquisitionis applicentur? *remissiuè*, p. 74. num. 1.

Bona acquisita per filium post hæresim patris, ipsimet patri omnino acquiruntur, pag. 162. num. 16

Bona Clericorum hæreticorum applicantur fisco Ecclesiæ, p. 20. n. 2

Amittens bona, quodammodo dicitur amittere personam, cum reputetur pro mortuo p. 242. num. 6

Bona paterna filiis sunt pro alimentis obligata, p. 106. n. 4

Testari possunt Clerici de Bonis patrimonialibus, & quasi, sed non de Ecclesiasticis, pag. 192. n. 4. & 6. aliter in Hispania de consuetudine, ibidem n. 11.

*Cap. excommunicamus 1. in vers. bona de hæret. num. 5. ibid.*

Bona Ecclesiastica, quare non confiscentur ex delicto hæresis ibid. n. 6. 7. 8. 9. & 10.

Bona Ecclesiastica, & si procedant à beneficio simplici non confiscantur de iure contra Pegnam, ibidem numer. 8. & 9. secus in Hispania si Clerici in hæresim incidant p. 193. numero 11. & 12

Bona Clerici hæretici indistincte acquisita pertinent ad Ecclesiam. p. 193. n. 9

Bona intuitu Ecclesiæ acquisita, quæ ad extraneos hæredes transire nequeunt, nec in fiscum. ibid. num. 10

Clerici sæculares in Regnis Castellæ ex longæuo vsu testari possunt, etiam de Bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis, non sic Episcopi, ibidem num. 11

Apostolica Camera succedit in Bonis Episcopi mortui. ibid. n. 12

Bona Clericum, qui in hæresim inciderunt, de iure applicantur fisco Ecclesiæ, & secundum alios fisco sæculari, quod in Hispania, & Gallia vsitatur, ibid. n. 14. & 15

Monachi Prælati incidentis in hæresim Bona non confiscantur, sed applicantur Monasterio, ibid. num. 16. & n. 18. nec Monachi Franciscani, ibid. n. 19

Inquisitores confiscantes, seu applicantes Bona aliter quam oportet incurrunt censuram. ibid. num. 17

Bona religioſorum, qui ordinis minorum non ſunt ex delicto hæreſis applicantur Monaſterio. ibid. n. 18

Bona Clericorum propter hæreſim confiſcata applicantur Eccleſiæ, à qua ſtipendia acceperunt quod ſi à pluribus Eccleſiis perpetua ſint, omnibus applicantur pro rata, pag. 194. num. 20. & 21

C

*Carcer.*

CArceris effractio à reo facta aliquando grauat magis, quam delictum, ob quod eſt incarceratus. p. 229. num. 2

Carceris effractio pœna de iure aliquando eſt capitalis, p. 229. num. 3 & 4. Sed qualiter intelligatur talis pœna capitalis ibid. n. 6

Eximens de carcere iniuſtè captum, non punitur: num. ſequentibus, & de caſu ſpeciali pag. 233. n. 13. aliter ſi iuſte, ibi n. 11. 14. 15. & 16. vbi explanatur.

Salmanticæ viſum fuit non incurrere cenſuras frangentes carceres Iudicis ſcholaſtici, & eximentes quendam incarceratum familiarem Collegij Conchen. ibid. n. 13

Reſiſti poteſt Iudici ſolum quando notoriè iniuſte aliquid facit, aut tentat, ibid. num. 16. & 17

Carcerem frangere licet quando notaria iniuſtitia conſtat, non tantum incarcerato, verum & cognatis, vicinis, amicis, & extraneis. p. 234. num. 17

Frangens carceres, præſentans ſe corporaliter coram ſupremis Iudicibus, non punitur: idem in ſancto officio Inquiſitionis ibidem num. 18. & 19

Carcerem frangens, qualiter habeatur pro confeſſo in delicto, p. 229. num. 5. & 6. & de praxi Sancti officij pag. 229. num. 7. & num. 9

Hereticus frangendo carceres S. Officij, ab eis fugiendo, quare tantum extraordinarie puniatur, pag. 229. num. 7. & 8. & non capitaliter; & num. 11

Fugientes è carcere S. Officij, aut frangentes illos, ſolent flagellari, etiam ſi ſint nobiles, dum fiat intra eoſdem carceres. ibid. num. 8. n. 10. & 11

Confeſſus delictum intelligitur reus ſancti officij, qui fugit è carcere, ſed non qui non fugiendo cœpit tantum carceres frangere pag. 230. n. 10. contra, *Dianam*, ibid. num. 9. 11. & numro 15

Fugientes è carcere facto, ſed iterum ſe præſentantes benignius ſunt puniendi ibid. n. 12

Sponte comparentibus hæreticis ante denunciationem remittitur confiſcatio, & pœna perpetui carceris pag. 202. n. 2. & aliæ pœnæ, ſi hæreſis erat occulta, ibid n. 4

Carceris perpetui pœnam non incurrunt hæretici ſponte comparentes. p. 202. n. 3

Sponte comparentibus ante denunciationem, poſſunt bona condonari, non ſic ſi iam denuntiati eſſent in Sancto officio, ſi nullo metu teſtificationis, aut probationis compareret, p. 201. & p. 203. n. 5. 6. & 7

Carcerem frangens, iniuſte incarceratus, ſolet nihilominus puniri, p. 232. num. 1. & n. 2. ſed quando non puniatur ibid. n. 6.

Fugiens è carcere medio, hoc eſt è Domo Prætoris, aut è carcere latiori S. officij, non ſecreto, potius eſt vt extraordinariè puniatur, p. 230. num. 13. & 14

Pœnæ moliendæ ſunt potius quàm exaſperandæ. ibid. n. 14

Frangens, (& fugiens) carceres vocatos *de la penitençia*, vbi reconciliati hæretici inſtituuntur in fide, & purgant, tantum arbitrariè puniuntur ab Inquiſitoribus, habita diſtinctione inter vilem, & nobilem, & de ratione p. 250. n. 15. & 16. p. 231. n. 17

Impenitentes potius dicuntur fugientes è carcere pœnitentiæ, quam Relapſi fallit, p. 231. n. 17. & 19

*Dominus nullus membrorum ſuorum eſt. pag.* 231. *num.* 18

Reconciliatus non obſeruans, nec adimplens pœnitentiam ſibi iniunctum ab Inquiſitoribus, aut illud faciens, an habendus ſit, vt relapſus qui vt liberetur debet probare pœnitentiam impleuiſſe, ibi. p. 231. n. 19

Carcerem effrangens cum conſpiratione aliorum acrius punitur, quàm ſine tali conſpiratione, p. 231. n. 21. & 29

Carcerari poſſunt hæretici à laico Iudice, vt illos remittat ad Carceres S. Officij Inquiſitionis. p. 211. n. 20.

*Cauſa.*

Cauſa incæptâ cum defuncto, poteſt ab accuſatore proſequi in hærede ad effectum inter eſſe, & expenſarum. p. 255. n. 6

Cauſa finali remota, remouetur effectus cauſæ quando vna eſt cauſa fiſcalis. p. 52. n. 5

Cauſa, quæ contemplatur ipſa inſpicitur ad effectum priuilegij, ibid. n. 6. & 7

Dotis cauſa ceſſante, ceſſat eius priuilegium, cum illud non extendatur pro aliis bonis. ibid. n. 7

Falſa cauſa vitiat contractum, inſtitutionem, reſcriptum, gratiam, decretum, ſententiam. p. 70. num. 4

Hypotheca ex falſa cauſa corruit. ibid. n. 5

Falſa cauſa vitiat ceſſionem iurium. ibid. n. 6

*Cenſus.*

Cenſus, & reditus veniunt in confiſcatione bonorum hæretici. p. 154. n. 36

Cenſus res obligata defertur propter hæreſim cum ſuo onere. p. 78. n. 33

*Ceſſio.*

Ceſſio bonorum conceſſa debitori pauperi incarcerato, non liberat illum à debito, ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit. p. 241. n. 2

Ceſſio ab hæretico non denunciato facta, annullatur, ſi deficit fides in inſtrumento de recepto, p. 85. n. 9. & n. 10

Ceſſio inter perſonas ſuſpectas, atque doloſas non valet, quæ probari poteſt coniecturis. pag. 71. num. 13

Ceſſio ſimulata dicitur ex repetita iactantia in cedente, & ex aliis pluribus cauſis hic relatis. p. 72. n. 16

Ceſſio quando ſubiaceat vitio nullitatis, eſt inſpiciendus titulus, ex quo ceſſio actionum fuit facta. p. 70. n. 7.

Ceſſio facta à Franciſco Gomez Romano in D. Antonium de Anaya ex ſeptem capitibus, fuit ſimulata, vt ex alienatione proxima ad delictum. p. 73. n. 20

Ceſſionarius quando teneatur docere de inſtrumento ſibi ceſſo parte aduerſa opponente ſiue agat

agat excluſiuè aut in Iudicio ordinario p. 69. n.29.&30.

Ceſſiones nequeunt inquiſitores nec fiſcus inquiſitores recipere à priuato factæ & de mandato contra inquiſitores Mexicanos. ibid. n.31

Ceſſionis inſtrumentum variis de cauſis impugnari, aut nullum dici, probatur p.70. n. 2. & num. ſeqq.

D. Antonius Anaya ceſſionarius Franciſci Gomez Romani reconciliati, fuit victus anno 1658. me patrono Fiſci, p.65.n.8

Ceſſionis inſtrumentum D. Antonij de Anaya teſtibus ipſis inſtrumentariis fuit improbatum ex ſimulatione, p.66. n.9.& 10. & quali modo deponentibus, ibid. n. 12. & ex defectibus prothocoli ipſius Tabellionis, ibid. n.14.&.20

*Ciuitas.*

Ciuitates ad Decurionis inteſtati bona de iure vocantur. p. 275. n.48

Ciuitates fiſcum non habent, nec ius Regale, niſi eis fuerit à Principe conceſſum, aut ſint reſpublica vt ciuitas Genuens. & venetæ pag. 275. num.49

Ciuitates, & Barones præſcriptione, & conſuedine poſſunt acquirere ius ſuccedendi in bonis vacantibus. p. 276. n. 54

Ciues debent eſſe prompti ad obedientiam præſtandam, p.232.n.3.& 5

*Clauſula.*

Clauſula, vt hora præcedente ante commiſſam hæreſim Maioratus ad ſucceſſorem poſſeſſoris, tranſeat, valet, etiam reſpectu inſtitutoris; p. 74 & p.75.n.3.& n.9. ſecurius in ſucceſſore, poſſeſſore illius, ibid n.10.& 13

Clauſula *vt hora præambula*, ab hæreſi intentata Maioratus ad ſucceſſorem tranſeat valet, quia dicitur poſita cauſa conſeruandæ familiæ p. 75. n. 9. & 10

*Clericus.*

Clericus, vt actor litigans cum fiſcali Regio debet comparere coram iudice laïco. p.95.n.13

Clerici debent citius, quàm laïci reuerti ab errore. p 219.n.21

Clerici priuilegium quoad forum non eſt in agendo, ſicut ſuſceptoris fiſci. p.56.n.9

Comiter verberans Clericum in triremibus exiſtentem, non incurrit excommunicationem, p.227. n.19.& 20.niſi alij verberantes excommunicentur, vt hic.

Hæreticus in abſentia condemnatus, Clericus verbaliter degradatus ſit realiter degradandus ſi tradatur Curiæ ſæculari. p228.n.21

Clericus hæreticus, & ſi pœniteat, nequit in ſuſceptis ordinibus miniſtrare ſine diſpenſatione, ibid.n. 22. & 23

Clericus formaliter hæreticus antequam tradatur Curiæ ſæculari, degradatur, p. 225. n. 3.& 4

Immurandus, ſeu carcerandus perpetuo Clericus, cur eſſet prius degradandus? & qua degradatione hodie practicetur. p.226. n.5.6.7.8.& 9

Clericus hæreticus, qui non condemnatur ad mortem, ſed ad perpetuos carceres, vel triremes, verbaliter tantum degradatur ibid. n.7.8.& 9

*Vrbani I V. Bulla circa degradandos Clericos hæreticos, detrudendos in carcerem perpetuum. ibid. num.* 8

Diſpenſari ſolet ſæpe cum hæreticis condemnatis ad perpetuos carceres, & in aliis pœnis, ibid. n.9.10.27.&n.28

Caſus de facto, in quo Clericus ſuſpenſus fuit tantum ab ordinibus, etſi damnatus ad perpetuum carcerem, & triremes. ibid.n. 10.

*Cognitio.*

Summaria Cognitio creditoris petentis procedit quando euidenter conſtat de debito facto, aut inſtrumento authentico, vel alia clara probatione. p.239.n. 20

*Commenda.*

Commenda Indiarum; imo & Caſtellæ alicui à Rege donata, qui ſit hæreticus damnatus, potius eſt vt non confiſcetur, ſed vt ſuccedant in ea filij, ſi ad vitas data ſit, aut incorporetur in Patrimonio Regis donantis, ſi delinquat in Regem, p.155.n.43.& 44

*Commoditates.*

Commoditates Maioratus non tranſibunt in fiſcum, ſi tranſire prohibeantur in limine fundationis, p.77.n.22.23.& 24

*Competentia.*

Competentia ſuper quadam taxa domus conductæ refertur ad fauorem inquiſitionis. pag. 23. num.35

*Concilium.*

Concilium Narbonenſe prohibet exceſſiuas pœnas pecuniarias imponi ab inquiſitoribus non competentes. p. 190.n.19

*Conditio.*

Conditio de futuro non impedit, vt illico acquirantur bona, ſecus ſi de præterito, aut præſenti. p. 143. n.40

Conditio poteſtatiua aliter operatur, ac caſualis, ſeu mixta quoad transferenda iura conditionalia in fiſcum, ſecundum aliquos, alij contra, ibid. p. 141. n.17.19

Conditio iniqua alteri parti per alterum nequit fieri p.24. n.2

Conditio purificata quando dicatur in donatione, aut fideicommiſſo, vel non, p.82. n. 20.& 22. ad finem.

Conditio legati impleta ante condemnationem, non impedit confiſcationem factam iure.p. 144. num.45

Conditionis implementum in vltimis voluntatibus non retrotrahitur; vbi quæ dicatur poteſtatiua, caſualis, aut mixta, p.140. n. 7.& 9

Relicta ſub quacumque Conditione, non tranſeunt in hæredes ante eius euentum. ibid.n.8

Caſuales, & mixtæ Conditiones, omnino tranſeunt ad hæredes, & exemplificatur. p.143.num.36

*Condonatio.*

Condonatio à Principe facta bonorum confiſcatorum, comprehendit acquiſita etiam titulo lucratiuo, & oneroſo; dummodo pretium ſtet penes fiſcum, p.204.n.17. & 18

Condonatio facta, vt proſit hæretico, oportet, vt pœniteat, & conſortium hæreticorum abneget. ibid.n.19

*Confeſſio.*

Confeſſio mariti de dote recepta ante matrimonium contractum videtur nocere creditoribus, ſi conſtet de anticipata promiſſione. pag. 128. num. 26

Confeſſio de recepto, ſine quælibet renuntiatio dicitur alienatio. p.84.n. 2

Confeſſiones de recepto fidem non faciunt in materiis ſuſpectis, & prohibitis. p.84. n.4

Confeſſio patris, etiam iurata in venditionis, aut alienationis actu, non præjudicat filiis in legitima, etſi iſti non habeant hypothecam. ibidem num. 5

Confessionē habere æqualem, vim ac sententiam; fallit dum agitur de simulatione, & in aliis, p. 256. n.9.10.& 11

Confessiones de Dotibus receptis sæpius solent fieri post matrimonium contractum. pag. 86. num. 23

Confessio facta ex contumacia consurgens lædit hæredibus in crimine hæresis, & læsæ-Majest. p. 186. n. 19

*Confessarius.*

Confessarius solicitans in Confessione, est reuelandus à quolibet sciente Inquisitoribus, & sic à muliere solicitata, quam de hoc munere debet alter confessarius. p. 196. n.13

*Confiscatio.*

Confiscatio bonorum non procedit contra filios delicto paterno extra hæresim & læsam-Majestatem humanam. p. 168.n.54

Confiscatio bonorum de iure antiquo *ff. contingebat ex pluribus delictis & criminibus*, hodie tantum ex crimine læsæ-Majestatis Diuinæ, vel humanæ p.3. n. 6.& 7. non sic in delicto Sodomiæ ibid.n.8

Confiscata bona sibi mortem consciscentes aut Agarenos ducentes per regnum Granatense procedit vt ex causa fidei ibid.n.9

Confiscatio bonorum ex nullo delicto queit fieri nisi imperata à principio non recognoscente superiorem & quare seu quibus competat pag. 3. n.3.& 4

Confiscationes bonorum hæretici applicantur fisco Regio in omnibus Inquisitionibus adiacentibus coronæ Hispanicæ, & quare etiam si sint Clericorum p. 205. n. 1. & 2

Confiscationes bonorum hæretici, etsi de iure fisco Ecclesiæ spectent, nunquam tamen Inquisitores eas sibi applicare valent. ibid. n.2

Confiscatio bonorum existentium extra territorium hæretici, qualiter applicentur de iure communi? & qualiter de speciali? ibid. n.3. 4. & p.206.n. 9. vbi quid si simul concurrant.

Confiscatio ex differentia Bursæ fiscalis, quam mutationem recipiat circa applicationem illius, ibid. n. 4.5.& 6. & vberius ibid.n.7.& p.207. num.15

Confiscatio in Ducatu Mediolani, qualiter applicetur? p.206.n.6

Confiscatio non datur in bonis futuris acquisitis ab hæretico post condemnationem, sed tantum in præsentibus,& ex causa de præterito p.136. n.3. 4.5. & 6

Confiscatio bonorum, & si ob grauissimum delictum hæresis fiat; non tamen punitur hæreticus aliter, quam relatione, & medicinaliter, ibid. n.5. & 6

Confiscatio vniuersalis claudit etiam ius patronatus. Quid si esset tantum bonorum mobilium, & immobilium, p. 146. n.8.& 9

Confiscatio bonorum multoties fit sine deportatione. p.82. n. 24

Confiscationis bonorum pœna de iure ciuili fautoribus, receptatoribus, & defensoribus hæreticorum imposita est, aliter iure canonico, p.147. n.19. & 20

Confiscatio non trahitur ad bona sita in diuersis territoriis, quando diuersi sunt Domini, si fiat de iure speciali, & quibus tunc fiat applicatio p. 206.num.7.& 8. quid sibi velit ius speciale.

Confiscatio mandata fieri omnium bonorum rei vbicumque existentium, non extenditur vltra depositum de iure communi. ibid. n. 8

Confiscatio bonorum delinquentis, quando Domino loci, quando iudici confiscanti contingat? accipitur cum differentia bonorum immobilium, quæ appellantur Domino loci, & immobilium, quæ applicantur Iudicis fisco cognoscentis de reo ibid. n. 9. 10. & 11. quid in Inquisitione Hispanica ibid. n.17

Confiscationis condonatio in inquisitione Hispanica, solum spectat ad Generalem Inquisitorem; qui si vt condonat pœnas corporales, sic & pecuniarias.p.204.n.16

Confiscatio bonorum delinquentis facta, omnino liberat debitorem à suis creditoribus, & ab omni obligatione, etiam naturali. Et etiam in foro conscientiæ, p.243.n.15.& 16

Confiscatio bonorum procedit de iure, etiam contra hæreticum pœnitentem. p.203.n.11

Confiscatio bonorum patris hæretici in præiudicium filiorum, videtur prohibita, secus de iure canonico, p.49. n.22.24.& quare ibid.n.28

Confiscatio bonorum hæreticorum, & apostatarum suadetur, vt sit propria Regis, p.209.n.6. 7.& 10

Confiscata bona hæretici,& si aliquo modo dicantur à tempore patrati delicti, sed propriè non nisi à sententia declaratoria Inquisitorum. p. 5. n.21

Confiscatio vt procedat ex delicto defuncti in hæredes, regulariter requirit litis contestationem cum defuncto, & condemnationem. Fallit in hæresi p. 252. n. 21. 22. & in aliis criminibus maioribus, p.253. n.24

Confiscata bona hæreticorum nullo pacto ex Principis sæculari facto applicantur sine præcedenti sententia Inquisitorum, aut Ecclesiæ. p. 212. n.27

Confiscatio, siue applicatio bonorum contra defunctum hæreticum, eget sententia declaratoria p. 254. n.1

Confiscatio suspenditur, si defunctus delinquens viuendo appellauit, expenditur p.255.n.2.3.4. & 5

Confiscatio dicitur sufficienter à fisco acceptata per taciturnitatem, & instantiam fisci, quod feratur sententia confiscationis. p.127. n.21

Confiscata bona reorum fidei in diuersis tribunalibus, solent vendi mobilia, aut immobilia, & pecunia resultans transportari Receptori generali ex mandato Inquisitoris generalis, & consilij, p.206. n.12.& 13

Confiscationis pœna non transit ad hæredes, si reus mortuus fuit intra tempus appellandum, cum venit in consequentiam, secus si principaliter. p.255.n.5

Confiscata bona hæreticorum nequeunt pro libito Regum condonari ipsis hæreticis, p.210. n.17. & 22.

Confiscatio bonorum in quibus delictis de iure antiquitus procederet, sub compendio refertur. p.253. n.29

Confiscatio bonorum olim in maleficos, & sortilegos fuit imposita certo modo, p.199. num.2. & 5. hodie non nisi cum maleficia hæresim sapiunt manifestam ibid. n. 4.8. & 10.

Confiscatio secundum plures non extenditur ad iura conditionalia; sed intelliguntur ante euentum conditionis,p.141.n.21

Passiua iura quoad Confiscationem videntur non distingui ab actiuis,quæ transeunt in fiscum,vt

vt in vniuerſalem ſucceſſorem ibid. num. 25. 39. & 42

Confiſcatio bonorum procedit contra ſe tentantem occidere incarceratum ex cauſa fidei, de quo cognoſcunt Inquiſitores p.236. num. 13. 14. & 16. fallit ibid. n. 15. & quando procederet de delictis tangentibus fracturam carceris n.17

Confiſcatio ex delicto hæreſis Clerici porrigitur etiam ab bona quaſi patrimonialia illius vbi quæ talia dicantur p. 192.n.3

Confiſcationem bonorum non patiuntur, qui non reuelant hæreticos. p.198 n. 24

Confiſcatio claudit omnia bona hæretici mobilia, immobilia, ſe mouentia, actiones, & iura ſepulchrorum.p.140.n.4

Confiſcatio bonorum hæretici multum frequens eſt in ſancto officio Inquiſitionis, cuius tractatus maximè neceſſarius iudicatur ab authore longæua experientia. p. 2.n.1

Confiſcatorum bonorum applicatio pertinet ad ſolum Pontificem contra hæreticos. pag. 211. num.22

Confiſcatorum bonorum apprehenſio exiſtentium in diuerſo territorio, à quo Iudice fiat. p. 207. num. 14

*Colonus.*

Colonus non ſoluens penſionem intra biennium, poteſt ab eo res auferri. p.40.n.3

*Conſcientia.*

Conſcientiæ defuncti exoneratio metitur potius iuxta deciſiones, p.257.n.15.& 17. & ſi aliqui admittant ius ciuile, ibid.n.16

*Conſilium.*

Conſilium ſupremum inquiſitionis etſi vt tale ſoleat retinere, ſeu auocare cauſas contra bona confiſcata motas, perſæpius remittit illas tractandas coram Iudice confiſcatorum cuiuſque inquiſitionis. Et quare de nonnullis cognoſcat in prima inſtantia? p. 14.n.39

Conſultationes factæ pro Conſilio Aragoniæ in cauſa Renegatorum redeuntium ad fidem, ne eorum bona confiſcarentur ab inquiſit. pag. 208.n.2.& 3

*Conſultus.*

Conſultorum vota in noſtris tribunalibus Hiſpanicis non ſunt deciſiua, & conſultiua. p. 141. num. 29

*Conſuetudo.*

Conſuetudo valet præſtari Regibus diſpoſitionem circa bona confiſcata, p.211.n.23.& 24

*Contractus.*

Contractus, qui diſſoluuntur morte contrahentium, vt ſocietas, compromiſſum, & alij, non tranſeunt in fiſcum. p. 149.n.44

Contractus, & vltimæ voluntates ſub conditione diſtinguuntur in modo obligationis conditionalis. p.140.n.6

Contractus à principio voluntatis poſtea fiunt neceſſitatis. p.96. n.22

*Contumacia, Contumax.*

Contumacia vnius de iure alteri non obeſt p.175. num.4

Contumax hæreticus, qui citatus non comparet ad ſe compurgandum intra annum, lædit filiis ſuis in bonis, etiam, ſi tranſacto anno, compareat, dum impedimenti excuſationem non auferunt p.186.n.20.& 21

Contumax pater, ex quo iudicatus eſt hæreticus, amittit bona, & ſi poſt annum incuſſatæ contumaciæ compareat, & ſe compurget. ibidem num.22

*Creditor.*

Creditor, qui portionem, ſeu participium habet in re confiſcata, valet vti iure retractus contra cæteros emptores p.54.n.28.& 29

Creditor dicitur non tantum qui pecuniam mutuam dedit, ſed & hi, quibus ex quacumque cauſa debetur, vel in diem, vel ſub conditione, aut pure. p.99.n.18

Creditor ex cauſa lucratiua, cæteris partibus, præfertur aliis poſterioribus ex cauſa oneroſa. Et quid de creditore, ſiue donatario hypothecario p.96. n.16.18.& 20

Lucri ratio ſæpè numero differt à ratione damni. ibid. n.17

Creditor poſterior nunquam habet auocare pecuniam ſolutam priori. p.54.n.36

Creditores Mariti vxoris donatariæ, quæ in hæreſim incidit, potius eſt, vt contra Fiſcum inquiſitionis agendo, non repellantur, ſi maritus ſit debitor, ſuſtinendo onera matrimonij, p. 127. n. 14.15.16.17.& 18

Creditores ſolent noceri ex conceſſione à marito facta de dotis recepta. p. 86.24

Creditores num gaudeant eodem tempore ad opponendam exceptionem non numeratæ Dotis, quod habet maritus; & non ſic commenſurandum ibid.n.25. & 26

Creditores poſſunt vti exceptione non numeratæ Dotis, qua vſus non fuit maritus intra legitima tempora. p.87.n.26

Creditores anterioris hypothecarij poſſunt auocare pecuniam ſolutam poſterioribus, etiam hypothecariis, & quare habita differentia inter pecuniam conſumptam, aut extantem: & de modis diſtinguendi aliquorum, p.37.num.14. & 17

Hypothecæ ius eſt Reale. ibid. n.15

Creditores ſolent conſentire, vt portio debita fiſco ſoluatur de bonis debitorum, ne lis cœpta coram Iudicibus Curiæ Regalis auocetur ad Iudicem Fiſci, p.18.n.23.& 24

Conditores damnati omittentes à fiſco petere debitum, amittunt actionem, ſecus ſi non potuerunt. p.244.n.25

Creditores pro Cuſtodia animalium, fructuum, ſeminis, & aliarum, præferunt fiſco, pag.267. n.17. & 19

Creditores alterius delicto non ſunt damno afficiendi. p.116.n.7

Creditores præferuntur fiſco petenti ex cauſa pœnali: fallit, p. 82. num. 23. 24. 25. 26. 27. & 28

Creditores poſteriores in pluribus caſibus ſolent præferri anterioribus. p.268.n.20

Creditor anterior perſonalis, nequit auocare pecuniam ſolutam poſteriori creditori, & quare nulla extante differentia, inter pecuniam conſumptam,& extantem,p.35.n.3.& 7

Creditores perſonales ſunt pares. ibid. n. 4

Vigilantibus iura ſubueniunt, ibid. n.5. & 33

Creditor etiam ſciens debitorem non eſſe ſoluendo, & quod habuerit alios creditores, non auocat pecuniam ſolutam poſteriori. ibid. n.6

Creditor perſonalis, etſi priuilegiatus, habens perſonales actiones, nequit auocare pecuniam ſolutam poſteriori; eò quod non valeat agere hypothecaria. Sed diſtingue, pag. 36. num. 8. & 10

Creditor posterior personalis retinet pecuniam sibi solutam à debitore, si bona fide accepit, nesciés de aliis primis creditoribus magis priui-
Crlegiatis;secus si sciuerit. ibid. 10
editor posterior qui mala fide accepit actione reuocatoria, tenetur reddere pecuniam acceptam à debitore. ibid. n. 11

*Crimen.*

Læsę-Majestatis Crimen priuat filios delinquentis à successione suorum auorum, qui sine delicto extiterunt. p. 176. n. 8
Hæresis Crimen habet errorem in intellectu;& sic præsumitur durare vsque ad sententiam reconciliationis. p. 138. n 20
Quam non meretur, & si externe pœniteat; dum tamen fassus non est hæreticus coram Inquisitoribus,& ab illis reconciliatus ibidem num. 22. & 23
Crimina publica, aut priuata, quæ, vt bonorum confiscatio procedat. Et de differentia inter ea quoad confiscationem p. 252. n. 20
Repetundarum Crimen vulgo *barateria coëcho*, grauat hæredes defuncti delinquentis, in aliis p. 253. n. 24. 25. 26. 27. & 28
Majestatis lęsæ-Crimen punit hęredes delinquentis. ibid. n. 25
Crimina defunctorum, vt grauet eorum hæredes, non requirunt litis contestationem. pag. 253. num. 20
Crimina morte extingui fallit quoad bona confiscanda in Sancto officio p. 250. n. 1. & 4

*Curator.*

Curatoris, & tutoris bonorum confiscatorum ratio, item & tutelæ, ac curæ, est in fisco. p. 243. num. 19

D

*Damnatus.*

DAmnatus ad metallum est incapax alimentorum. p. 171. n. 19

*Debitor.*

Debitor, quia creditor incidit excommunicationem, non debet ei solutionem deferre, & si alij contra, nisi creditor egeret, vel si solutio fieret ad euitandum inuasionem territorij p. 217. num. 29
Debitor, cuius bona per delictum confiscata sunt, habetur pro mortuo,& liberator etiam ab obligatione personali, p. 242. n. 4
Debitor, cuius pignus per fraudem minori pretio venditum est, non potuit intentare remedium leg. 2. C. de rescind. vendit. & quare. pagina 52. n. 18
Debitor hæreticus liberatus est à creditoribus, etiam in foro conscientiæ, etsi fiscus illis non soluat. p. 243. n. 16
Condemnatus suis bonis publicatis, priuatur actione aduersus suos Debitores. ibid. n. 17
Debitores hæretici condemnati liberantur ab eo, soluendo fisco. ibid. n. 18
Debitor Debitoris fiscalis, non debet conueniri, nisi deficientibus, & si antiqui aliter sentirent p. 59. n. 3
Debitor agere non potest, nisi creditore non existente soluendo contra emptorem. pagina 53. num. 27
Debitores hæretici manifesti eo ipso sunt liberati à quocumque debito, & obligatione, etiam pœnata, & iurata, pagina 214. num. 2
Debitor obligatus hæretico manifesto, non sibi retinet, sed fisco soluere tenetur. ibid. n. 5
Debitor hæretici, vt liberetur ab obligatione desideratur sententia condemnatoria, alij contra, ibid. n. 6. & 7

*Debitum.*

Debitum naturale competens filiis, non videtur auferendum ex delicto parentum, explicatur p. 98. n. 5
Debitum fisci liquidum exigitur summario iudicio; sin autem liquidum non sit, ordinario iudicio, vt sub qua differentia à priuatis liquidum petentibus p. 238. num. 11. 12. & de praxi ibid. num. 20

*Decisio.*

Pontificiæ Decisioni standum est in causis fidei Catholicæ, non ciuili, aut Imperatorum in pœnis contra aberrantes. p. 210. n. 13

*Deus.*

Deus solet ex causis nobis latentibus, & omnino incognitis ex culpa parentum innocentes filios punire. Et quo fine, exemplicatur in sacris litteris; p. 100. n. 34. & 35. vbi qua non infligat pœnas?

*Defensor.*

Defensor constituitur ad bona defuncti defendenda, quando hæredes non comparent. pag. 259. num. 33

*Deficiens.*

Deficiens in purgatione punitur tamquam hæreticus, transacto anno, non à tempore, quo testes deposuerunt, p. 222. n. 15

*Defunctus.*

Defunctum non deliquisse potest ab hærede peti, ab extraneo, vt memoria eius purgetur, præcedenti informatione, p. 261. n. 42. & 43

*Degradatio.*

Degradatio verbalis ob quæ crimina soleat infligi, & ob quæ actualis, p. 228. n. 25
Degradatio actualis, & verbalis, quæ? & quid depositio? p. 225. n. 1. & 2
Degradationis realis, & verbalis effectus differunt, p. 227. n. 13. 14. 15. 16. & 17.
Degradationis formalis forma *remissiuè*, ibidem num. 17. & 18

*Delator.*

Delator, qui defert de delinquente ad vindictam publicam tantum, non minuit totam pœnam fisci applicandam; secus si etiam agat ad præmium sibi assignatum. p. 60. n. 13

*Delictum.*

Delictum quando probari posse dicatur ad effectum, vt Iudices procedant inquirendo, & sciens denunciare debeat p. 195. n. 2
Delicta alia præter hæresim consistunt in facto,& inde dicuntur transitoria. p. 138.

*Delinquens.*

Delinquens post condemnationem retro fingitur amisisse Dominum à tempore patrati delicti, p. 91. n. 17. & 18
Delinquens substitutus, cuius bona publicantur, non subiicit confiscationi bona ex tali substitutione competentia vbi quid de iure passiuo pag. 144. n. 41. & 42
Delinquens in Majestatem eo ipso amittit dominium. p. 169. n. 6

*Denunciatio.*

Denunciatio in quolibet delicto hæreticali, debet fieri Inquisitoribus ab sciente, etsi probare nequea-

queat contra aliquos : vbi de edictis ad reuelandum multum neceſſariis , & practicandis. pag. 197.n.23

Denunciare delictum tenetur illud ſciens , etſi nequeat , etiam hæreſis , p.196. n. 5. & 6. ſi dicit , vt teſtis, ibid.n.8

Hæreticus Denunciandus ab ſciente illum eſſe talem, etſi occultum, p.196. n.6.& 12

Denunciato ſimplex delicti ſufficit ad inquirendum. ibid. n.7

Denunciatoris munus de iure eſt probare ad inſtar accuſatoris , niſi dicat vt teſtis ibid. num.8. & 9

Denunciatores iuxta praxim Sancti officij veniunt vt teſtes. ibid. n.9

*Deportatio , Deportatus.*

Deportationis nomen , eſt ſpoliatio omnium rerum. p.242. n.7

Deportatus pro obligationibus de præterito , liberatur ab obligatione naturali , & ciuili , quæ tranſit in fiſcum , p.240. n.12.13.& 27

Deportatus diſtinguitur à relegato , ille capite minuitur, iſte non, p.136.n.7.& 8

Deportatus reſtitutus à Principe , tantum recuperat Dignitatem,non tamen bona ; & ſic liber manet à creditoribus anterioribus , etſi ad pinguiorem fortunam veniat. p. 245. n. 36

*Deſcriptio.*

Deſcriptio bonorum contra fiſcum , priuato petente , poteſt fieri , etſi illico ab eo non auocentur. p. 238. n. 14

*Dictio.*

Dictio *mox* , & *ſtatim*, celerem reſtitutionem faciendam à fiſco vxori petenti dotem demonſtrant *in l. ſi quis poſt hac C. de bonis proſcriptor.* p. 238. n.16

*Dictorium.*

Dictorium nunquam contra fiſcum pronunciandum iudicio ordinario , ſed ſummario intelligitur. p. 239.n.19.20. & 21.

*Differentia.*

Differentia inter vigilantes, & deſidentes.pag.36. num. 13

*Diſcuſſor.*

Diſcuſſoris generalis Conſilij Inquiſitionis officium eſt pro Diſcutiendis rationibus aliarum. p. 56.n. 4

Diſpoſitio.

Diſpoſitio nulla, in vltimis voluntatibus tranſmittitur conditionalis ad hæredes , cum petat obitum inſtituti ante illius euentum. pagina 149. num. 9

*Diſponere* verbum refertur , tam ad contractus quam ad vltimas voluntates , maxime,ſi accedat verbum *libere* , vel *ad libitum* , p.125.n.2

*Diſponere* verbum omni materiæ concernit. ibid. num.3

Vxor poteſt de parte dotis Diſponere inter viuos, aut in teſtamento , ſi ei permittatur, pag. 126. num. 4. & 5. ſed videtur reſtringi , ibidem num. 11

Diſpoſitio per verba Diſponere , & teſtari , clare dat facultatem diſponendi in omni euentu ibid. num.5. & 6

Copulæ natura , eſt potius ampliare , quam reſtringere inuenta in facultate diſponendi. ibid. num. 6

Mulier tacite , quando depoſuiſſe videatur inter venientes ab inteſtato ex facultate ſibi Diſponendi conceſſa.niſi reſtricta ſit ibid. n.7.8.& 9

Diſponendi facultas conceſſa mulieri virtute pacti facultatiui, ſolum inter viuos operatur.ibid. num.9

Deſcendens ab inteſtato cenſetur Diſponere per viam vltimæ voluntatis ibid. n.10

*Dominus.*

Dominus ſæpe dicitur , qui habet ius ad rem , & ſic fiſcus ad bona hæretici reputatur , ſequuta ſcilicet rei vindicatione poſt condemnationem. p.90. n.13

Domini Vaſallorum , & ſi habeant Dignitatem Regalem ex conceſſione Regis , non tamen ſuccedere in bonis vacantibus , fallit pag. 275. num. 25. & 54

*Dominium.*

Dominium vtile eorum bonorum , quæ alienari prohibita ſunt , poteſt in fiſcum tranſire. pag. 77.n.21

Dominium transferri per quæ verba prolata à donante intelligantur. p. 127. n. 19

Dominium dicitur tranſire in legatarium,ſi agnoſcatur ab ipſo. p.134.n.11

*Domus.*

Domus hæretici dogmaticantis , ſolebat olim deſolari , & ſale conſpergi : vbi de domo *Petri Cazalla Valliſoleti* , & ad quas hæreticorum Domos extenderetur dicta pœna pag.25.n.10. 11. quod hodie practicetur p.12. num.13. 14. 15.16.& 20

*Petri Cazalla* Domus Valliſoleti anno 1558. fuit deſolata per Inquiſitores, ſaleque compersa, vt lapis erectus cum rotulo cum ad tempora futura demonſtrat. p.25.n.11

Domus hæreticorum dogmaticantium hodie applicantur fiſco Eccleſiæ , non dogmaticantium fiſco Regio. ibid.n.12

Fiſcus valet deſtruere , aut vendere Domum communem , quam hæreticus habebat cum ſocio. Non criminoſo , ei parte ſatisfacta. pagina 26. num. 13

Lapides , & rudimenta Domus deſtructæ Hæreſiarchæ applicantur fiſco. ibid. n.14

Conductor Domus , ſiue Dominus inſcius congregationum , quæ ab hæreticis in eius Domo fiunt , qua pœna feriantur. ibid. n. 15

Fiſcus habet priuilegium vendendi rem communem , etiam ſi commodam habeat partitionem contra Quemadam , p.26.n.17.& 18

*Donatio.*

Donatio quoad tranſiationem Dominij æquiparatur venditioni , præſertim in datione facta in fiſco , p.32.n. 26.& 27

Donatio nondum tradita , ſi habet hypothecæ nexum obligat Donatarium ad tradendum. p.96. num. 19

Donatio quando dicatur facta in fraudem Fiſci. p.91. n.15

Donatio à patre poteſt fieri ſpuriis propter nuptias de annuis reditibus alicuius fundi , aut de alio reditu. p.80.n.12

Donatio propter nuptias facta filio ſpurio Octauio de Campis , quare in proprietate fuerit ei acquiſita. p. 81. n. 13

Donationes ab hæretico factæ interim dum ſententia declaratoria non accidit, valent. pag. 91. num. 18

Donationis reuocandæ ius non tranſit in fiſcum, nec illud, quod eſt relatum ad voluntatem Donantis p. 148. n.33.& 34.nec ex capite ingratitudinis n.35.

Donationes factæ post contractum crimen capitale valent p.89. n. 5. & vide infrà p. 90. n. 16. de casu, in quo loquitur lex post contractum de donationibus.

Donationes factas ante matrimonium ab aliquo vxori contrahenti scienter cum hæretico, vxor amittit, non sic factas post matrimonium contractum, & quare. p.121. n.6. & 7

Donationes propter nuptias non confiscantur hæresi mariti, aliud p.117.n.14.& 15

Donationes factæ à consanguineis non confiscantur propter delictum viri, si adquirantur vxoribus, aliter si viro. ibid. n. 16

Donationes factæ causa mortis non confiscantur delicto viri, ibid.n.17.& 18

Donatarij numquam res videtur esse, si Donans de illa disponat & quid in legatario. pag. 133. num.2

Donatio facta cum facultate reuocandi non transit in Fiscum. ibid.n.3

Donatarius prior tempore, & si ex causa lucrativa præfertur aliis creditoribus posterioribus ex causa onerosa, sed quando.pagina 96.num.15. 17.& 18

*Dos.*

Dos, & alimenta quoad filios hæreticorum alendos, & filias dotandas, videntur æquiparari & suadetur sententia affirmantium respectu filiorum natorum ante. p.111.n.1.& p.112.num.2. & 3. expenditur æquiparatio ibid. n.4

Dos, & alimenta differunt in quinque, & si aliquando valeat argui de vno ad aliud, pag.112. n.4.5. & 13. exemplificatur.

Dotem priuilegiatam magis, quam alimenta dixerunt nonnulli, quia illa habet eorum etiam præstationem inclusum, ibid.n 5

Reficiens non præfertur Doti secundum aliquos, quod non est certum. ibid.n.7

Fiscus non præfertur Doti anteriorem hypothecam habenti. ibid.n.8

Dotis, & alimentorum argumentatio valet si inter illa sit similitudo rationis, sicut si subsit diuersitas,& exemplificatur, aliàs secus, ibidem n.9. & 13

Spureæ filiæ potest pater relinquere de iure canonico alimenta, & Dotem. ibidem n.10

Dotes, quæ repetuntur ab vxoribus hæreticorum de bonis maritorum hæreticorum, qualiter debeant probari solutæ, vt repeti valeant, p.85. num.11.& 12

Mulier pro Dote tantum confessata, si aliter non constet, non habet prælationem. ibid. n.12

Dotis confessionatæ instrumento qualiter credatur, ibid. n.13.& 14

Dotis receptæ confessio,optius præjudicat marito, quàm aliis, sed qualiter eidem præjudicet pag. 86.num.14.& 15. quod senserunt alij n.17.sed sub distinctione componitur n.18. & 19

Dotare filias teneri Fiscum, ex æquitate Canonica aliqui dixerunt, sed non est verum, etsi aliquando alat, aut Dotet ex charitate filias miserabiles, pag. 131. num.22. & 27. quare ibid. num. 28

Dos data ab aliquo vxori, quæ apparet hæretica, reuertitur ad Dotantem, si stipulatus est eam sibi reddendum, soluto matrimonio. pag. 123. num. 21

Dos promissa ante contractum matrimonium, num præjudicet confitenti, potius quàm promissa post p.86. n.19.& 20

Dos promissa ante contractum non dicitur facta animo donandi, sed spe celebrandi matrimonium, ibid. n.20.& 21

Dotis, aut alimentorum prærogatiua desumitur à ratione potiori ex subiecta materia, pag.112. num.14.& 15

Dotes filiabus hæreticorum traditas, possunt à fisco reuocari. p.115.n. 19

Dotis titulus extinctus dicitur, matrimonio soluto, cum iam tunc nequeant solui fructus pro interesse matrimonij. p.130. n.10

Dotis vsuræ non debentur, etsi matrimonium dissolutum sit per mortem mariti non vxoris. Et quid si per diuortium, superstitibus filiis,aut per sæuitiam. p.131. n.11. & 12

Dotem prætensam ab hæredibus stupratæ prædefunctæ contra stupratorem, nihil aliud significare, quam interesse. p.260.n 39

Dos semper restituenda est mulieri, non obstante quocumque pacto, matrimonio sequuto. p.124.n. 8

Dotis non redditæ ab anno præterito, quo illam petiit vsuras, & interesse, deberi fulcitur pag. 130.n.5.6.& 7. contraria sententia verior,ibid. num. 8

Dos ex pacto conditionali debita patri publicatur, vt hic impleta conditione. p.142.n.27

Dotes non sequuntur filiæ hæreticorum parentum iuxta praxim communem sanctæ inquisitionis, & quare p. 113.n.19

Dotis fructus vxori donatariæ competentes, & si maritus illis non fruatur, quia ad inopiam vergit, non sunt obnoxij creditoribus in modica quantitate consumpti pro oneribus matrimonij, p. 127. num. 17. 18. alias non item, ibidem num.19

Dotes vxorum hæreticorum sunt confiscandæ, & si tantum sint confessionatæ,ibid.n.16.& p.123. n. 21. Limitatur, ibid. n.22.& 23

Dotanti patri, & agenti nomine filij priuilegium hypothecarium, & prælationis datur, pag.132. num. 28

E

*Ecclesia.*

Ecclesia vniuersalis potest habere fiscum p.19. n.1. & p.20.n.2.

Ecclesia intra biennium reuocare emphyteusim à fisco, quando possit ? p.254.n.35

Ecclesia volens retinere emphyteusim, quando debeat, vel non soluere laudemium, & quando teneatur soluere duplex secundum aliquos pag. 158 num.16.& 17

Ecclesia liberatur à iure patronatus per delictum hæresis illud possidentis, pag. 146. num.6.13. & 15

Hispalensis Ecclesiæ statutum non habet locum in filiis, & nepotibus illorum, qui sunt suspecti de hæresi. p.219.n.25

*Emphyteusis Emphyteuta.*

Emphyteusis Ecclesiastica verius est, vt non transeat ad fiscum, quando est transitoria ad hæredes extraneos, ex pacto, consuetudine, vel ex aliqua constitutione Pontificia aliqua contra p.153. num.25. 26. & 30. 31. practica Sancti officij refertur.

Emphyteuta Ecclesiæ factus hæreticus, facit vt Dominium vtile consolidetur cum directo; sed quod

quod confiſcetur dixerunt aliqui, quando fit à iudice Eccleſiaſtico. ibid. n. 27.& 32

Emphyteutica bona poſſeſſa ab hæretico priuato, confiſcatione tranſeunt in fiſcum, niſi ex pacto, aut aliter non tranſirent ad hæredes extraneos. ibid.n.28.& 29

Emphyteuſis confiſcatio eſt prohibita in Sancto officio inquiſitionis, non ſic cenſualium, vt cauetur in certa prouiſione, cuius tenor repetitur. ibid. n.31

Emphyteuſis Eccleſiaſtica quoad commoditatem, & fructum, pertinet ad fiſcum pro vita delinquentis ſecundum aliquos. Veriùs contra, pagina 154. numero 33. & numero 34

Emphyteuſis conceſſa à Principe, ſine dubio transfert Dominum, ratione cuius palam eſt, vt fiſcus valeat rem communem emphiteuticare. p.31.n.21

Emphyteuſis priuata tranſit ad fiſcum cum ſuo onere; non ſic Eccleſiaſtica. p.78.n.31

*Emptio, Emptor.*

Emptionis verbo veniunt ea tantum, quæ pretio acquiruntur. p.29.n.8

Emere prohibitus, non inde prohibitus eſt in pignus dare, & è contra. ibid. n.9

Emptionis verbo videtur comprehenſa omnis alienatio leg. 12. tabularum.pagina 29. nnm.1

Emptor non minus decipitur, quàm qui pignus decipit. ibid. n.2

Emptor interpoſitus ad emendum illius, cuius eſt pecunia illi acquirit. p.57.n.17

Res Empta ex pecunia Militis, fit illius. ibid. n.18

Res Empta ex pecunia pupilli & minoris fit illius. ibid.n.19

Emptor habens cauſam à Fiſco, ſubintrat litigaturus contra priuatum eius emptorem coram Iudice bonorum confiſcatorum. pagina 16. numero 1. & 2

*Epiſcopus.*

Epiſcopus, ſeu alius inſtituens hæredem hæreticum, potius eſt, vt ante mortem incurrat excommunicationem, vt explicatur. pagina 173. num. 28. vigeſimo nono, & trigeſimo, Vbi reſpondetur fundamentis hic numero vigeſimo octauo, poſitis, ibid.num.31.& 32

Epiſcopus inſtituens hæredem hæreticum, incidit in excommunicationem, etiam ſi conſanguineos inſtituat ſcienter, non ſi ignoranter. p.173.n.26

*Executio, Executor.*

Executores non poſſunt capere aliquem ſine Iudicis mandato. p.4.n.16

Executiua via non proceditur contra tertium poſſeſſorem. p. 240.n.25

Tertius ſe opponens Executioni per alterum intentatæ, facit eam ceſſare, & interdum agitur inter creditores via ordinaria, vt exemplificatur contra nonnullos dicentes proſequendam eſſe viam executiuam. p.240. n.26. & 28

*Exceptio.*

Exceptiones, quæ non tranſeunt in hæredes; non tranſeunt in fiſcum; ſecus quæ tranſeunt vbi de exceptione non numeratæ dotis. pagina 149. num.45.

F

*Familiaris.*

FAmiliaris S. Officij incarcerari iniuſtè mandatus, licite poteſt, & impunè reſiſtere lictoribus, ſi notoria ſit iniuſtitia, non aliter, aut ſi eſſet ſub dubio. pagina 233. num. 9. & 10

*Falſitas.*

Falſitatis ſuſpicio in ciuilibus habetur pro verâ, etſi reſultet ex vero ſcriptore latente, & inuiſibili; ſicut graue. p.65.n.4.5. & 22

*Fautor.*

Fautores, & receptatores ita puniuntur in amiſſione beneficiorum, vt ad quos actus fiant inhabiles, etiam ſi clerici ſint. p.183. n.53. 54. & de ratione. ibid.num.56. Et quid de filiis eorum ibid. n.56

Fautores hæreticorum ſunt infames. ibid. n.55

Hæretici Fautores, receptatores, & credentes, repelluntur à teſtimonio. ibid.n.56

Fautores hæreticorum, & defenſores, ſunt tantum ſuſpecti de hæreſi, quibus tantum purgatio indicitur, dummodo non defendant, ſeu foueant eorum errores. p.197.n.19

Fautores, & defenſores hæreticorum ex conſtit. Pij V. ſi de protegendis valent puniri diuerſis vſque ad confiſcationem. ibid.n.20

*Feudum.*

Feudum ad Regem rediit, ſi nouum ſit, aut ſi delinquat feudatarius in crimine læſæ-Majeſtatis. pagina 155. n.45

Feuda in præiudicium Domini directi non confiſcantur. p.77. n.25. & 30

Fauda quando, & qualiter ob delictum confiſcentur. p.151.n.12.13.& 14

Feuda apud nos in Regno Galleciæ ſunt vſitata. num.13

Feuda confiſcari in præjudicium directi Domini non poſſunt, cum ad agnatos deuoluantur; alij contra ſentiunt; & ſic ſub diſtinctione continget. ibidem n. 14.& 15

Feudum antiquum ex delicto poſſeſſoris confiſcatur; ſecus ſi nouum ſit, & quibus pertineant, & de antiquo fallit. p.152.n.15. & 16. quid ſi ex pacto. ibidem n.17

Feudum nouum de propria natura tranſitorium eſt ad fiſcum. ibidem n. 18

Feuda Eccleſiaſtica non veniunt in confiſcatione facta ab Eccleſiaſtico, etiam in caſu, quo confiſcari poſſent. ibidem n. 19

Feuda, vt veniant in confiſcatione debet fieri de illis mentio in ſententia. ibid. n. 20

Feudum antiquum, nec in fructibus, aut commoditatibus patitur confiſcationem, ſed non æquè in fructibus alij docent. ibidem numero 21. & 22

Fellonia, qua Feudum amittitur, ipſo iure ad hæredem tranſit. p.153.n.23

*Fideicommiſſum.*

Fideicommiſſum relictum filio Spurio, num tranſeat ad fiſcum ex delicto hæreſis ab illo commiſſa, ſeu ad ſubſtitutos. p.81.n.16.17.18.& 20

Fideicommiſſum relictum ſub conditione filiorum reſoluitur, illis non obſtantibus. ibidem n. 18. 20.22.28.29.& 32.

Fideicommiſſum relictum poſt alterius mortem, eſt conditionale. p. 144.n.44

Fideicommiſſi bona alienari prohibita, non confiſcantur contra alios p.155. num. 38. Et quid ſi alienatio ſit pro vita. Item de differentia tacitæ, aut expreſſæ prohibitionis. ibidem numero 33

Fideicommiſſi confiſcatio habet locum pro vita poſſidentis delinquentis quoad vſumfructum, ſi alienationis prohibitio fuiſſet tacita, non ſi expreſſa. p.155.n.41

Fideicommiſſum poteſt retineri ab hæretico, donec per ſententiam, talis declaretur. ibidem num. 52
Fideicommiſſo bona ſubiecta tranſeunt in fiſcum, ſi non adeſt expreſſa alienationis prohibitio; aliter ſi prohiberetur expreſſe. pag. 172. n. 22. & 23
Fideicommiſſo bona ſubiecta non cedunt in confiſcationem. p. 77. n. 28

*Fideiuſſor.*

Fideiuſſor datus ad ſatisfaciendum creditoribus, non tenetur; donec excuſſo fiſco pro bonis confiſcatis, explicatur. p. 243. n. 20. 21. & 46
Fideiuſſor Conditionalis non conuenitur à fiſco; donec cum principali ſit actum. pagina 59. num. 5
Species l. 1. cod. de conueniend. fiſci debitoribus ponitur. ibid. n. 6
Fideiuſſor indemnitatis, id eſt in ſubſidium habet exceptionem excuſſionis, vt non conueniatur ante principalem. p. 58. n. 2

*Fides.*

Fidem negans fictè irregularitatem incurrit. pag. 224. n. 13. & 14

*Filius.*

Filius præfertur accuſatori, & denunciatori in parte ſibi contingenti de bonis Rei. pagina 59. num. 7
Filius Sacerdotis eſt incapax ſucceſſionis patris Qui ſine culpa pro patre poteſt puniri. p. 114. num. 25
Filij ortodoxi de hæreſi paterna pruantur legitima & alimentis aut ſi Pater delinquat in Principem & quid tutè retineant in foro conſcientiæ. p. 167. n. 50. & 53
Confiſcationis pœna ex hæreſi in Filiis adoptiuis, & arrogatis, & naturalibus. p. 180. n. 20
Arrogationis, & adoptionis ius ceſſat emancipatione Filij. ibid. n. 30
Filij hæreticorum verius eſt, vt priuati ſint à beneficiis à die commiſſæ hæreſis paternæ. ibid. num. 31. 32. 33. 34. & pagina 181. num. 35
Filius natus ex ſuperueniente patris Dignitate non conſequitur honorem. p. 112. n. 2. & 3
Filiis dimidia pars bonorum patris delinquentis reſeruatur. p. 98. n. 1
Puniri alius non debet pro delicto vnius, in corpore ſcilicet. ibid. n. 2
Parentum votum eſt, vt Filij ſuperſtites ſint poſt mortem ſuam. ibid. n. 3
Filius poteſt reuocare donationem factam à patre delinquente; ſicut poteſt reuocare factam titulo lucratiuo in fraudem ipſius. ibidem numero 4
Filij priuantur bonis parentum delinquentium, quando lex ita expreſſit, in horrendo delicto, vt eſt proditio, & læſæ-Majeſtatis crimen, & hæreſis. p. 99. n. 23. & 24
Filij & nepotes hæretici patris, qui, & ſi pœnituerit, brachio ſæculari traditus eſt, verius eſt, vt incurrat irregularitatem, ſaltem ex infamia. p. 220. n. 3
Filij hæreticorum exiſtentium in terris Paganorum, non incurrunt irregularitatem ex infamia. p. 221. n. 4. 5. & 6
Filij, & nepotes vt incurrant irregularitatem ex infamia: oportet quod parentes reputentur infames ob hæreſim deceſſiſſe. ibid. n. 6
Filij Sacramentorum, Paganorum, & Iudæorum Baptizati ab infantia, nullam incurrunt irregularitatem; ſecus ſi in adultera ætate. ibidem numero 7. & 8
Filij Catholici etiam priuantur hæreditate paterna propter paternam hæreſim. p. 99. n. 27
Filij, & nepotes teſtium falſorum in cauſa hæreſis, non amittunt beneficia, nec bona: vbi de praxi. p. 184. n. 57
Debitum neceſſarium in perſona defuncti, eſt tale in hærede. p. 110. n. 40
Filij in crimine læſæ-Majeſtatis humanæ recurſum non habent pro legitima contra bona patris confiſcata, nec in crimine hæreſis. pagina 111. n. 41. 42. & 43
Inſtructio Hiſpalenſ. prohibet legitimam, aut alimenta Filiis hæteticorum præſtari, niſi fiat ex benignitate. p. 111. n. 43
Filij, & nepotes hæreticorum, & ſi puniantur ex hæreſi paterna in diuerſis pœnis, & inhabilitatibus, tamen non puniuntur corporaliter. p. 183. n. 52
Filios, ſolet Deus facere gibboſos, puniendo in hoc patres delinquentis. p. 100. n. 35
Filius dicitur quaſi Dominus bonorum patris, viuo adhuc patre, propter probabilem ſpem conſequendæ hæreditatis poſt mortem, quæ habet effectum contra quemlibet tertium prætenſorem. pagina 98. numero 14. 15. Explicatur. ibid. 17
Filius, qui agit de damno vitando præfertur fiſco agenti de lucrando. p. 218. n. 5. & 6
Filij, & cognati vſque ad lineam decimam, excludunt fiſcum à ſucceſſione bonorum vacantium; & quæ perſonæ ſub hoc numero includantur? Quæ vero non? Et iuxta quod ius computatio fiat. p. 274. n. 40. 41. 42. 43. 44. 45. & 46. & p. 275. n. 48. 49. & 50
Filij hæreticorum, ſiue nati ante, vel poſt, non amittunt beneficia obtenta ante hæreſim patris ex declaratione congregationis. pagina 181. num. 42. & 43
Filius clericus iam factus, non redditur inhabilis ex delicto ſuperuenienti patris, nec ad retinenda beneficia obtenta; nec vt conſequatur de nouo. p. 182. n. 43
Penſiones amittunt hæretici ipſo iure, ſicut beneficia, item & Filij ac nepotes hæreticorum. ibid. num. 44
Irregularitatem incurrunt Filij, ac nepotes hæreticorum illico ante ſententiam declaratoriam. ibid. n. 45
Filij fiunt ſui iuris ſtatim, ac parentes hæreticarunt abſque ſententia declaratoria. ibid. n. 46
Filij hæreticorum incurrunt alias pœnas inhabitatis, & infamiæ, *remiſſime*, & patiuntur omnis Eccleſiaſticæ Dignitatis priuationem. ibidem num. 47. 48
Filij hæretici non relapſi, & pœnitentis non priuantur beneficiis obtentis, nec redduntur inhabiles ad alia obtinenda etiam ſi eorum parentes ante peractam pœnitentiam obierint de iure, ſed quid in praxi pag. 185. n. 12. 47. ſub allegat. verſ. & in tantum.
Filij comprehenduntur in ſtatuto inhabilitante filios hæreticorum ad beneficia. ibidem numero 13
Filis hæreticorum, credentium, fautorum, defenſorum,

fensorum, & receptatorum vsque ad secundam generationem, non possunt admitti ad aliquod beneficium Ecclesiasticum, vel officium publicum. p. 186 n. 14

Filij legitimi; item & alij naturales, siue spurij hæreticorum amittunt parentum bona, & legitimam. pagina 178. numero 1. & 2. quare num 4. etiam nati ante delictum. ibid. num. 5. 6. 7. & 13

Filia hæretici punitur in amissione iuris, quod posset prætendere in dote sibi assignanda. ibid. num. 3

Parentes hæretici arcius puniuntur in filiis, quam in se. ibid. n. 4

Filij hæreticorum nati ante parentem hæresim, sunt pœnis obnoxij, sicut nati post illam incursam, quoad amissionem bonorum suorum parentum. ibid. n. 7. & 8

Generationis appellatione comprehenduntur fœminæ. p. 178. n. 8. & 9

Inquisitores possunt prohibere, ne filij hæreticorum exerceant officia publica, & quæ talia dicantur. p. 179. n. 10. & 11

Filij ex peccato parentum puniuntur, vt sic auertantur à peccato. ibid. n. 22

Pœnæ in filios hæreticorum stabilitæ, procedunt etiam contra quoslibet illegitimos. ibidem n. 13. & 14

Filij illegitimi maiori odio prosequi debent, quam legitimi. ibid. n. 14

Filij puniuntur odio parentum hæreticorum ibid. num. 15. & 23

Parentes æque puniuntur in legitimis filiis, & in illegitimis. ibid. n. 16

Filius vulgo quæsitus non incurrit pœnas patris hæretici, nisi. ibid. n. 17. & 18

Adoptiuus filius, quando ex hæresi patris adoptiui incurrat pœnas amissionis bonorum à iure statutas, sub distinctione, si adoptans est persona coniuncta, aut extranea. ibid. num. 19. & 20. & p. 180. n 21. 22. 23. 24. & n. 29. & 30

Filius adoptatus dicitur filius; sic vt adoptatus à senatore dicatur filius senatoris, & gaudeat liberorum priuilegio. p. 180. n. 21

Filius arrogatur, quoad amissionem bonorum ob hæresim patris arrogatoris, in quo differat à filio adoptiuo, ibid. n. 24. 25. & 26

Adoptiuus filius, extantibus legitimis, iure Hispano non succedit. ibid. n. 25

Legitima filiorum sunt omnia bona patris, quinta tantum parte excepta quæ potest dari illegitimis. ibid. n. 29

Filij hæretici contumacis qui post annum comparuit, non inhabilitantur ad officia, & beneficia, nisi deficiat pater in compurgatione, quid in crimine læsæ-Majestatis. pag. 186.

Filij hæreticorum qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeunt, traduntur curiæ sæculari comburendi, qui pœnas incurrunt omnes, expenditur. p. 187. n. 25. & 26

Filij suscepti à deportato reputantur tamquam ab alio suscepti. p. 83. n. 30

Filij, & nepotes incurrunt pœnas irregularitatis ad beneficia; etsi sententia in patrem hæreticum lata non sit, & esse satis si constet parentes esse fautores, defensores, aut receptatores. pagina 190. num. 22. 23. & 24. fallit. ibidem num. 25

Filij hæreticorum orthodoxi capaces sunt succedendi auis Catholicis, & quare. p. 176. n. 6. & 7

etiam si in crimine læsæ-Majest. aliud practicatur. ibid. n. 7.

Filij agentes cum fisco pro re sibi à patre donata, debent priùs probare donationem præcessisse, quàm quod fiscus agere posset pag. 95 num. 9. 10. & 14

Filij possessores adhuc tenentur litigantes cum fisco prædia sibi donata, à patre donata fuisse probare. ibid. n. 10

Filij sponte reuelantes hæresim parentum, liberantur à pœnis, alias iure contra ipsos impositas. ibid. n. 27

Filij condemnatorum, non vt hæretici, sed vt tantum suspecti, non incurrunt pœnas in filios impositas, & quare. ibid. n. 29. & 30.

Filius numquid de tertia parte bonorum patris, valeat disponere in hoc Regno. pagina 163. num. 17. & 18

Filij, & nepotes post mortem patris hæretici, succedunt auo superstiti. p. 173. n. 25

*Filia*

Filia potest de dote disponere, non obstante pacto de dote retardata, nisi eius pater superuiueret. pagina 124. num. 2. & 3. qui potest ei grauare, vt restituat late. ibidem numero 4. & 5

Filia nequit de dote disponere, quando de propriis bonis dotatur à fratre, patre, vel extraneo. ibid. n. 5

*Fiscus, Fiscalis.*

Fiscus, cui bona confiscata applicantur, tenetur soluere creditoribus rei, in cuius locum succedit reo, debitore liberto. Et quare. pagina 242. num. 3. 14. & 26

Fiscus, & si secundum aliquos teneatur ad dotandum filias hæreticorum, secus verus est, etiam in filiis natis ante hæresim patris. pagina 113. n. 16. & 19. & n. seqq.

Fiscus non præfertur filiis donatariis Patris, quando ipsi probarunt donationem præcessisse. pag. 95. n. 14

Fiscus funerariam causam quando præcedat *remissiuè. p.* 97. n. 27

Fiscus in casu l. 1. cod. de iure fisci non præfertur doti. ibid. n. 28

Fiscus num succedat in emphyteuticis, quæ ab Ecclesia procedunt, etiamsi sit in contrarium Principis decretum. Et quid sit à Papa. p. 153. num. 24. & 25

Fiscus inquisitionis post confiscata bona, nullam habet obligationem pro filiis, etiam pauperibus. p. 99. n. 26

Fiscus tenetur prætium restituere, cum vindicat res hæretici à possessore onerario, secus in donationibus. p. 91. n. 19. 20. 21. & 22

Fiscus tenetur ad præstandum onera, quæ solebat priuatus. p. 98. n. 10. & 15

Fiscus quamuis ex delicto in locum patris succedit, hoc est, in eius obligationem alendi, & si succedat in fructu filij confiscato. ibid. n. 12

Fiscus apprehendit bona rei, vtuniuersalis successor. p. 141. n. 18

Fiscus tenetur Grauamen legati confiscati implere, sicut illa, cui legabatur. p. 140. n. 11

Fiscus succedit condemnato viuenti, qui dum vinit habere hæredem non valet; & sic tantum haberetur loco hæredis. ibid. n. 12

Fiscus ab hærede differt in sex casibus. ibid. num. 3

Fiscus tenetur alimenta præstare vxori hæretici, dum ei non soluit Dotem; non sic filiis, & de

differentiæ ratione pag. 132. num. 22. 23. 24. & 25
Fiſcus habet cognoſcere de cauſa correorum, ſi vnus ex illis hæreticus ſit, & quare pagina 23. num. 36. & 37
Fiſcus poſtponitur creditoribus ex contractu; præfertur tamen, ſi ſint creditores pro pœna contra Alfarum, p. 261. n. 2. & 3
Fiſcus poteſt ex contractu nouiori præferri creditoribus anterioribus. ibid. n. 4
Alforo laudatur de optimo Fiſcali, & carpitur ab Amaya etiam Fiſcali. ibid. n. 5
Fiſcus non debet plus faueri, quam quod voluerunt Principes, qui & à Iuſtiniano æquiparatur priuatis creditoribus, ſed non bene, ibidem num. 6. & 8
Fiſci compendium ſemper apud bonos Principes contemnitur. ibid. n. 7
Fiſcus ius commune non habet ſicut priuatus ibid. n. 9. & 10
Priuatus agendo ex cauſa furti antiquiori, præfortur creditoribus poſterioribus. Et quid de Fiſco ex cauſa lucratiua aduerſus poſteriores creditores ex cauſa onerosa, pagina 262. numero 10. & 17
Fiſcus in dubiis quæſtionibus pœnalibus venit condemnantus litigans cum aliis creditoribus ſi veniat ex contractu ſecundum plures, ibidem n. 11. 12. & 13. aliter ibid. n. 14
Lex loquens generaliter, debet intelligi ſecundum tit. ſub quo ſita eſt. p. 263. n. 13
Fiſcus inter creditores habet ius prælationis, ſi veniat ex cauſa onerosa, non in pœnalibus pag. 263. n. 16. & 36. niſi forſam creditor ageret ad pœnam, pagina 264. num. 17. quid in creditore hypothecario, ſi poſterior ſit, aut anterior. num. 18
Fiſci cauſa eſt fauorabilis, ſicut matrimonialis. p. 264. n. 19
Dos, & Fiſcus æquiparantur. ibid. n. 20
Inſtrumentum priuati eſſe præferendum inſtrumento Fiſci dixerunt aliqui. ibid. n. 21
Reo fauendum eſt potius quam actori, cum ſunt partium iura obſcura. ibid. n. 22
Fiſcus aliquando detorioris conditionis eſt, quam priuatus, cuius ius facilius tollitur. ibidem numero 23
Fiſcus in dubiis quæſtionibus cum aliis creditoribus Fiſcalibus, aut condemnatur, aut obtinet iuxta Iudicis arbitrium, conſiderata ſimulatione, aut veritate contractus. ibidem num. 25. & 30
Fiſcus in re donata profertur filio donatarij, ſi fraus interuenit. ibid. n. 26
Fiſcus contra legem, ſi velit quod alij debitum erat ſibi pro pœna vſurpare p. 265. n. 36
Fiſcus recipiens damnum in re familiari præfertur cæteris creditoribus contra bona delinquentis flagitantibus, non ſic contra tertium delinqueat p. 265. n. 36
Fiſcus retractare poteſt ſententias intra triennium, & vltra ex dolo latas contra ſe, non remedio reſtitutionis in integrum. pagina 46. numero 2. & 3
Fiſcus non reſtituitur, vt minor, & Reſpublica læſus in ſententia, quia in eo ceſſat titulus minoris ætatis. ibid. n. 3
Fiſcus litigans cum æquali inſtrumento ſecundum aliquos præfertur priuato cum alio æquali litiganti. Alij exiſtmant priuatum Fiſco præferri. p. 266. num. 1. & 2. Alij neutrum præferri, ibid. n. 3
Fiſcus poteſt vendere bona debitoris non ſoluentis ob ceſſationem ſolutionis, quæ eſt iudicis arbitrio. p. 40. n. 1. & 4. ſed quibus ſolemnibus ibid. n. 2
Fiſcus agens vt reus cum priuato actore, videtur gaudere regula iuris, *faciendum eſſe potius reo, quam actori. p. 267. n. 12*
Dos in concurſu cum Fiſco, præfertur in dubiis fallit, ibid. n. 13. & 25
Fiſcus etſi præferatur in exactionibus Regalibus; poſtponitur tamen priuato in ſumptibus ab eo factis pro conſeruanda re vectigali & redituali. ibidem numero 14. 15. 16. 17. & 18
Fiſcus ſuccedit in bonis vacantibus, deficientibus legitimis hæredibus iure Regali. pagina 273. num. 32. & 33
Fiſcus præfertur primis creditoribus in bonis quæſitis poſt contractam hypothecam, niſi ibidem num. 25. & 27. fallit ibidem n. 29. & 30
Fiſcus grauatus generaliter ex voluntate defuncti, dicitur ſucceſſor potius vt hæres, ſic vt, non facto inuentario, teneatur vltra vires hæreditarias, & quare. pagina 274. numero 38. & 39
Fiſcus in materia ſtricta, & præjudiciali, non venit appellatione perſonæ. p. 270. n. 2
Fiſcus hæres inuentarium non faciens, tenetur creditoribus defuncti vltra vires hæreditarias. ibid. n. 3
Fiſcus, facta condemnatione, omnia conſequitur. p. 50. n. 9
Fiſcus quando non agratiet in præiudicium delatoris, & accuſatoris, vel eis præjudicet, p. 60. num. 10. & ſeqq.
Fiſcus Sancti officij ſæpius ſe ritè defendit contra prætendentes ſibi ſolui partitas ex libris deductas contra reum fidei. pagina 63. n. 45. & 46
Fiſci commiſſum paſſiuum tranſit in Fiſcum. pagina 14. n. 23
Fiſcus tenetur ſoluere fideicommiſſum conditionale, vti delinquens tenebatur. pagina 142. num. 24
Citatio in vendendis debitoris bonis per Fiſcum requiritur. p. 41. n. 17
Res Fiſci tractantur per appellatos Cæſaris Procur. ibid. n. 18
Procurator Fiſci poteſt reſcindere venditionem rei minori pretio venditæ aperta fraude, aut ſi gratia ſit emptoris. pagina 41. n. 19
Fiſcus alienans ſine fraude rem, non reſcindit, nec euincit. ibid. n. 20
Actio quæ de euictione, quem tenet eundem agentem exceptione pellit. p. 42. n. 21
Fiſci emphyteuta, poteſt donare rem emphyteutam, ſaluo iure Fiſci. p. 158. n. 15
Fiſcus pro tributis, & collectis præfertur omnibus creditoribus, & de ratione p. 96. n. 24. & 25
Paſſiua iura potius tranſeunt in Fiſcum, quam actiua. p. 14. n. 33
Legata conditionata non tranſeunt in Fiſcum. Et quare contractus non. ibid. n. 34
Doloſa machinatio ſolet areis præueniri in ceſſionibus ad defraudandum Fiſcum & exemplificatur. p. 71. n. 11
Fiſcus in caſu confiſcationis nõ tenetur ad conficiẽdum inuentarium ſecundum Alfarum, qui idem dixit, & ſi hæres fuerit inſtitutus, vt nõ cõficiẽdo non teneatur vltra vires hæreditarias. p. 270. n. 8.

& p.271. n.9. quod vltimum non admittitur, ibid. n. 11
Fiſcus ex libro Mercatoris hæretici petens ab illius debitoribus partitas minores, ſatis probat, ſi liber rectè confectus ſit ſed qualiter, pag. 61. num. 33. & 34
Fiſcus non obligatur ex Venditione rei alienæ per ſuſceptorem factâ. p. 57. n. 12
Fiſco competit duplex remedium pro conſequendo debito, executio perſonalis, & realis. p.51. num. 1
Soluens Fiſco, vtitur priuilegio Fiſci, tam in foro, quàm in prælatione ſecundum aliquos: alij contra ibid. n.2. reſoluitur ibid. n.4
Fiſcus olim, quaſi ſemper vincebat lites contra priuatos; quod medicatum eſt in l. non puto ff. de iure Fiſci, & ab Imperatoribus probis. pag. 265. n.29
Fiſcus vt hæres delinquentis potius eſt vt non confundat ſuum creditum cum ſucceſſione eiuſdem quod ſcilicet tenet vt priuatus. p.207. num.15
Princeps diſtinguitur à Fiſco in iuribus, conſiderantur in eo duæ burſæ Fiſcalis & patrimonialis ibid.n.16.& 15
Fiſcus non poteſt opponere vt creditores faciant excuſſionem extra territorium. ibidem numero 16
Fiſcus non tenetur ſatisfacere creditoribus ex bonis confiſcatis, ſola virtute inſtrumenti confeſſionati, niſi conſtiterit de verâ numeratione, & traditione. p. 84. n.6
Fiſcus non acquirit ex donatione facta à patre filio de omnibus bonis præſentibus, & futuris, reſeruata ſibi facultate diſponendi. pagina 133. num. 1
Fiſcus numquam tenetur vltra vires bonorum apprehenſorum. p. 171. n. 19
Fiſcus Sanctæ inquiſitionis non ſoluit laudemium domus ab ipſo venditæ, quia neceſſitate fecit, cogente Domino directi Dominij iuxta qualitates contractus. p.158.n.11
Fiſcus Dominus directi Dominij litigans pro laudemio ſibi ſoluendo, fuit condemnatus in certa lite. p.158.n.13
Fiſcus in materia emphyteuſis æquiparatur Eccleſiæ. ibid. n.14
Fiſcus qualiter à Die commiſſi delicti habeat omnia bona hæretici ſibi obligata, & de reſciſione contractus. p 85.n.8
Fiſcus quando fideicommiſſario præferatur. p. 82. num. 29
Fiſcus actiones ſuo tempore non proferens, exceptione præſcriptionis excluditur. pagina 44. num.37
Fiſcus lædi non poteſt dici; eo quod diſponens de bonis ſuis dicat vt non valeant in illum tranſire confiſcatione p.75.n.10
Confiſcatio, quam Fiſcus facit, non debet eſſe aliis damnoſa. p.92.n.30
Lucri, & damni cauſa non eſt par. ibidem numero 31
Fiſcus creditor ex pœna, non auocat pecuniam ſolutam creditori poſteriori. pagina .62.numero 32
Fiſcus pro pœnis non habet prælationis priuilegium reſpectu creditorum. ibid.n.33
Fiſcus pro pœnalibus non anteponitur creditoribus, nec ante ſententiam, nec poſt ibidem. num.35
Pignus in re propria non conſiſtit. ibidem numero 36
Contrahere aliud eſt, ac delinquere, quoad hypothecam reſpectu Fiſci cum creditore, niſi ex contractu. ibid.n.37
Fiſcus præfertur creditoribus, qui etiam pro pœna proſequenda concurrunt cum eo qui ob id auocare poteſt ſolutam pœnam creditori pœnali. p 95. n.39
Creditores poſteriores, dummodo ſint hypothecarij præferuntur Fiſco. ibid. n.30
Fiſcus præfertur debitori depoſiti, antequàm depoſitum accepiſſet. ibid. n. 42
Funeraria actio omnes alias antecedebat de iure. ibid.n.43
Priuilegia creditorum concurrentium ad bona debitoris ex cauſa æſtimantur. p. 93. n. 44
Fiſcus ſuccedens ex delicto in bonis delinquentis, aut in bonis vacantibus, non vt hæres, non tenetur vltra vires hæreditarias, ſi inuentarium non confecerit, & quare pagina 270. num. 5. 6.7.12.& 37
Fiſcus ſuccedens ex delicto, vt auferendo hæreditatem alicui, tamquam indigno, non dicitur hæres, ſed tantum poſſeſſor. qui vt talis conuenitur à creditoribus defuncti. ibid. n.6
Fiſcus videtur habere hypothecam in omnibus cauſis, ſed non in pœnalibus, pagina 91. numero 25. & 33
Fiſcus prælationem non habet pro pœna ſibi applicata in creditores, etſi alias extra pœnalia, non ſic, pagina 92. num. 16. 17. & numero 36
Fiſcus agens ad proſequutionem pœnæ ratione delicti, agit vt locum captet, creditor, vt damnum euitet. ibid. n.27
Pœnalia ſunt odioſa. ibid. n.28
Fiſcus rem ſuam repetens, omnibus præfertur, p. 4.n.3. & 4
Fiſcus reſpectu denunciatoris præfertur in pœnis. ibid. n.5
Fiſcus reſpectu patris offenſæ, cui applicetur aliquid in ſatisfactionem, & mulctum poſtponitur. ibid. n. 6
Fiſcus creditori præfertur, quando dies fideicommiſſi pendet à conditione incerta. pagina 32. num. 25
Fiſcus bona habebit illius, qui grauatus reſtituere poſt mortem patitur bonorum Confiſcationem propter delictum. ibid. n.26
Fiſcus Inquiſitionis ſuccedit in omni eo, quod acquirere valuit Octauius Spurius reconciliatus. p.82. n.19
Fiſcus habet priuilegium auocandi pecuniam, etiam bona fide conſumptam creditori poſteriori ſolutam, etiam contra habentem titulum oneroſum, pagina 37. num. 18. 19. 20. & n.35
Fiſcus priuato ſuccedens non aliud priuilegium habet, vt auocet pecuniam poſteriori ſolutam, quàm habitam à priuato. pagina 38. numero 21
Fiſcus auocat pecuniam ſolutam Hebræis creditoribus. ibid.n. 12
Fiſcus nequaquam priuilegiatur ob perſonam repreſentatam per Fiſcum; ſed cauſam, ob quam Fiſcus denominatur. pagina 52. numero 9
Soluens Fiſco creditori, non ſuccedit in iuribus Fiſci, niſi expreſsè de hoc cautum ſit. ibid.n.10

Fiſcus poteſt rem à ſe venditam minori ſibi obligare pro pretio abſque decreto, etiã poſt perfectum contractum, & tranſlatum dominium tacite, aut expreſsè obliget, p. 50. n. 12. & 14
Fiſcus non valet prorogare iuriſdictionem iudicum extraneorum, quia habet iudices ſpeciales. pag. 23. n. 31
Fiſcus aſſiſtens liti, non ſolùm, vt actor & reus ſed tamquam actor laudatus, habet fori priuilegium. Et quare facilius priuati litigatores, facilius prorogant iudicem alienum ibid. num. 32. & 33
Fiſcus aliquando agit in perſona alterius coram Præſide. p. 17. n. 9
Fiſcus agens pro defendendo eius emptorem litigio alterius grauatum, potius eſt, vt trahat cauſam ad proprium iudicem Fiſci. ibid. n. 10
Fiſcus, re euicta, tenetur reſtituere emptori pretium illius. ibid. n. 11
Fiſci priuilegium eſt ceſſibile; ſic vt ceſſionarius, habeat priuilegium prælationis, ibid. num. 12. 13. & 14
Fideiubens apud Fiſcum, debet gaudere Foro Fiſci. ibid. n. 14
Fiſcalis cauſa quoties dependet coram iudicibus Curiæ, qua praxi auocetur ad Concilium ſupremum inquiſitionis? Refertur, ibid. n. 15. & 16
Fiſcus ſuccedens in re, poſt cœptam primam inſtantiam, habet priuilegium trahendi cauſam ad iudicem bonorum confiſcatorum, ſiue reſpondens, ſiue agens, p. 16. n. 5. & 6
Fiſcus vt nec locare, nec in feudum, aut emphyteuſim dare, communiter DD. negant, ſed verius eſt, vt polleat in his fiſci priuilegium pag. 30. num. 16. 17. 18. 19. 20. & aliis, in quibus diſputatur longe, & reſoluitur ſub diſtinctione ibid. num. 24
Fiſcus valet contradicere alienationem factam rei communis à conſocio ſuo. p. 34. n. 37
Actione potiorum geſtorum competit ſocio contra Fiſcum, vt exſoluat ei pretium partis ſibi contingentis. ibid. n. 38
Fiſcus tenetur ad ſolutionem vſurarum, & cambiorum illius, qui ante patratam hæreſim, erat ad illas obligatus, ſicut alij adminiſtratores. p. 54. n. 33
Fiſcus vtitur iure communi, dum non reperitur priuilegiatus. p. 52. n. 15
Fiſcus, cum vendit, alienat, diſtrahit ve rem communem, aliqua ſolemnia obſeruat, & qualiter p. 34. n. 40. & 41
Fiſcus ſuccedens in cenſum confiſcatum, tenetur ſoluere reditus, ſicut ille hæreticus, qui erat poſſeſſor. p. 155. n. 37
Sequeſtrantur, & inuentariantur bona hæreticorum per certos Miniſtros, quæ & depoſitantur interim, dum applicantur ſententia Fiſco: vbi quali forma practicetur. p. 5. n. 20
Fiſcus ante tempus petens rem amittit, aut aliis punitur de iure, p. 43. n. 33. etſi contra hic & quibus hodie ibid. n. 32. & 33
Fiſcus ante tempus petens, habetur vt quilibet priuatus ad incurſionem pœnarum plus petentium. ibid. n. 33
Fiſcus ante diem patere non poteſt, etſi poſſit auferre debitum à debitore ſui debitoris: ibidem num. 34. & 35
Fiſcus numquam præfertur priuato de cuius temporis prioritate conſtat, niſi ſpecialiter ſiſtat priuilegiatus. p. 268. n. 31
Fiſcus iniuſtam cauſam fouens, venit puniendus à iure, & à Iudice. p. 18. n. 24
Fiſcales in Tribunalibus, & functionibus ſedent in numero iudicum ſupremorum. pagina 7. num. 43
Fiſcales Sancti officij olim non gaudebant prærogatiuis, nec fruebantur ſalariis, ac inquiſitores, hodie in omnibus coœquati à D. Inquiſitore generali D. Didaco de Arçe Reynoſo ab anno præterito 1660. & qua prouidentia fieret, fulcitur. ibid. 44
Fiſcales ſunt æquales in ingreſſu, & introitu ad Regem. Vbi de Regiis Fiſcalibus Cancellariarum Granatens. Valliſoletanæ, & Audientiarum. p. 8. n. 45
Fiſcales induuntur eadem toga, ac Auditores Regij, ſuntque ſocij iudicum, & Vnum corpus cum illis, quos aliquando Neapoli præcedunt, non apud nos, ibid. num. 46. & 47
Fiſcales iure Romano in biennium conſtituebãtur, apud nos etiam in Sancto officio inquiſitionis ſunt perpetui. ibid. n. 48
Fiſcalis facit formalem partem in defendenda authoritate, & iuribus Regiis, & ciuitatum. ibid. num. 49
Aduocantia Fiſci facit Dignitatem. ibid. n. 50
Fiſcalis præcipuum munus ab Imperatoribus conceſſum fuit à curiis homines arcere cum fuerit Fiſcalis officium ſeminarium omnium Dignitatum, ibid. n. 51. & 52
Viri magni ab Aduocantiæ officio cœperunt tempore iuris conſultorum à Papiniano ibid. n. 52
Fiſcales etiam Sancti officij, potius eſt, vt nequeant reos incarcerare, quorum induſtria eſt electa ad lites proſequendas, atque finiendas, p. 9. n. 53. 54. 55. & 56
Fiſcalium Regiorum cura in quibus incumbat? ibid. n. 55
Fiſcales inquiſitionis, quando valeant in reos accuſationem præſentare. ibid. n. 56
Fiſcales poſſunt capturare reos per modum prouiſionis, non inquam iuriſdictionis & in fraganti delicto, vel ſi iudices eſſent negligentes. ibid. num. 57. & 58
Fiſcalium excellentia talis videtur, vt non diſtet à iudicibus. ibid. n. 58
Fiſci inquiſitionis priuilegium eſt geminatum Ponficium & Reale. p. 276. n. 55
Geminatio denotat magis enixam voluntatem. ibid. n. 56
Fiſcus conueniens electorem debitoris fiſcalis, non habet priuilegium. p. 240. n. 30
Fiſcus cum conuenitur à creditore fiſcali, num ſummariè fiat? remiſſiuè. ibid. n. 31
Fiſcus pro debitis fiſcalibus nimis ſummarie procedit contra debitores fiſcales, vt fulcitur *in praxi p. 239. n. 22. & 23*
Fiſcus quando agit contra debitores hæretici, cuius bona confiſcata ſunt, verius eſt, vt non alio iure ſpeciali vtatur in iudicio, quam quod competeret eidem hæretico creditori. ibid. n. 24
Fiſcus litigans ex cauſa oneroſa præfertur litiganti ex lucratiua, aut ſi potentius habeat priuilegium p. 277. n. 64. 66. & 67
Fiſcus qui aliter ſuccurri nequit, quam dando in pignus rem communem, poteſt rem communem pignorare, ſicut, & vendere. p. 30. n. 10
Fiſcus licet habeat ius vindicandi bona vacantia, excludi tamen valet præſcriptione. pagina 275. num. 53

Petitio hæreditatis competit fiſco pro bonis vacantibus p. 271. n. 15
Fiſcus ſuccedens ex delicto, ſubintrat ad reportanda defuncti onera non ex ſua perſona ſed ex rebus ipſis & per anhilationem perſonæ ibid. n. 17. 19. & 20
Delinquens à quo Fiſcus tanquam ab indigno aufert hæreditatem adhuc manet hæres pag. 271. num. 20
Fiſcus quare ſic dictus legitur pag. 15. num. 22
Confiſcare, eſt ad Principis Fiſcum, ſeu Cameram deferre. ibid. n. 23
*Fiſcos* vocari quædam genera honorum, ſeu prædiorum conceſſa ſubditis ex Hythardo, & aliis refertur, vel quod ex rebus fiſco proueniret, ibid. n. 24
Fiſcus etiam ſecundum alios dicitur quaſi fixum, vel firmum, aut quod ſit ſemper ſoluendo, ibid. n. 26. & 28
Fiſcus aliquando ſignificat idem, quod prælum, ſeu qualum ad comprimendas oliuas, vt oleum exanietur, vel exudet. ibid. n. 27
Condemnatus in confiſcatione, non poteſt perſonaliter conueniri, quia ceſſat in eo funditus omnis obligatio; eo quod tranſit in fiſcum. p. 242. n. 9
Debitor, cuius bona confiſcata ſunt, ſiue obligationes extinctæ ſint, ſiue transfuſæ in Fiſcum, liberatur à creditoribus, p. 242. n. 10. & 14
Naturalia iura tranſeunt etiam in Fiſcum. ibidem num. 11
Fiſcus circa retractandas ſententias cenſetur, vt alias priuatus. p. 44. n. 41
Cauſa ex integro poteſt cognoſci, & tractari, quando aduocatus Fiſci fuit abſens. p. 44. n. 42
Aduocatus Fiſci pars cenſetur iudicis fiſcalis, cuius inductria electa eſt à Principe, p. 44. num. 43. & 44
Fiſcus ad retractandam ſententiam admittitur intra triennium, quando habet cauſam, cui neceſſaria non eſt in integrum reſtitutio, pag. 44. num. 45
Fiſco grande priuilegium competit, cum retractat ſententiam, non repetita ad id reſtitutione. ibid. num. 46
Petitionis factæ à Fiſcali Sancti officij, vt quis reus fidei capiatur, & bona illius confiſcentur, debet in actis conſtare. p. 6. n. 28
Fiſcalis Sancti officij inquiſitionis munus, & officium, in quibus præcipue conſiſtat, narratur p. 6. n. 29. & 30
Fiſcali Sancti officij debet diligenter ſcrutari proceſſus, & perquirere dicta teſtium, libros teſtificationum reuoluere, & petere, vt incarcerentur illi quos viderit reos. p. 6. n. 30
Aduocatus fiſcalis debet quantum in ſe ſit tueri iuriſdictionem Sancti officij. p. 6. n. 31
Fiſcales quare Promotores dicantur? p. 6. n. 32
Fiſcus poteſt omnia ſcelera inquirere, & vindicare ibid. n. 33
Fiſcalis quare poſſit ſe ingerere litibus, etiam partibus litigantibus. ibid. n. 34
Fiſcales regulariter procedunt cum delatore, ſæpius verò ſine illo ex officio. ibid. n. 35
Fiſcalia de regularibus cenſentur p. 3. n. 4
Fiſcum haberi ab Epiſcopis, conſuetudine receptum eſt ibid. n. 5
Fiſcus gaudet ſuo fori priuilegio, etiam ſi litigaturus compareat inter priuatos pro re modici valoris. p. 18 num. 18
Magis, & minus, non variant ſpeciem, ibidem num. 19
Fiſcus non eſt propriè hæres bonorum confiſcatorum cùm ſuccedat per anhilationem & per repræſentationem p. 4. n. 11. & 12
Fiſcus occupans aliquando bona delinquentis ante declarationem confiſcationis ſuſtinetur cum iudicare valeat bona poſt delictum commiſſum etiam ante ſententiam declaratoriam vt aliqui docent, alij contra p. 4. n. 13. & 14
Fiſco rediguntur iam om e prouenẽtus Gabellæ, tributa, vectigalia quæ in compendium veniunt eipublicæ p. 11. n. 8. & 9
Fiſci nomine verius eſt vt contineatur patrimonium priuatum principis contra Toletan. p. 11. n. 5. & 6. ſic vt ærarij nomine deleto, fiſci nomine vtatur ibid. n. 7. & 8
Fiſcus, creditoribus petentibus, & clarè ius ſuum deducentibus, debet res detentas reſtituere ſummarie, & ſine ſtrepitu iudiciali, pag. 238. n. 15. 16. 17. & 20
Fiſcus tenetur ſoluere legata, & fideicommiſſa, ſi ſuccedit iure hæreditario p. 271. num. 14. 15. & 16. ſecus ſi ſuccedat ex delicto, & exemplificatur ibid num. 17. ſed qualiter intelligatur dubium ibid. n. 18. vbi de duabus opinionibus pluribus iuribus vallatis.
Fiſcalis Sancti officij, ſiue Receptor bonorum, eſt qui ſolet petere, vt bona hæreticorum applicentur Fiſco per Dominos inquiſitores, quæ non ante applicantur. p. 4. n. 14
Fiſcalis quibus præmiſſis petat ſuo libello fieri confiſcationem bonorum hæretici incarcerati, aut mortui, ſiue fugitiui. p. 4. n. 17
Fiſci Aduocatus non ſemper debet admittere delationes. p. 7. n. 36
Fiſcalis primo creatus fuit ab Adriano Imperatore, nomine Aduocati Fiſci, ad capitales reos perquirendos, non ab Alexandro Seuero, ibidem num. 37
Fiſci Patronus multis indultis, prærogatiuis gaudet, ſicut conſiliarij togati, qui & condecorantur variis titulis, ibidem num. 39. 40. 41. & aliis.
Fiſcus & Ærarium populi coniuncti ſunt ab Auguſto poſt adeptum principatum p. 10 num. 1
Fiſcus poteſt, inuito ſocio, vendere rem totam communem, quam habet cum altero, etiam ſi in ea habet minimam tantum partem. Et quid ſi habeat res commodam partitionem pag. 25. n. 4. & 5
Fiſcus, qui tantum eſt Dominus vſusfructus, poteſt illum alienare ſimul cum proprietate, ſatisfacto de pretio Domino, contra aliam communem p. 33. num. 30. 31. 32. & 33. Vſusfructus dicitur ſeruitus.
Fiſcalis Cameræ Apoſtolicæ agit pro ſpoliis, & aliis debitis Papæ. p. 20. n. 3
Fiſcus Eccleſiæ maior, ſiue dignior eſt fiſco Imperatoris. ibid. n. 4
Fiſcales Sancti officij petunt bona hæreticorum laïcorum, applicari Fiſco Regio, Eccleſiaſticorum verò, Eccleſiæ fiſco. Vbi de formulario, ibid. n. 5
Fiſcus Sanctæ inquiſitionis intereſſe habens, valet auocare cauſam concurſus ab Epiſcopo, & eius vicario, ibid. n. 6. & 7
Fiſcus Sanctæ Inquiſitionis de iure poteſt inhibere Nuncium Hiſpanum, & eius Auditorem cognoſcentes inter priuatos, quando idem Fiſcus

inquisitionis habet interesse, & nullum camera Apostolica Et quid fuit practicatum in quodam casu p. 21. n. 15. & 16
Fiscus iuxta communem nequit pignorare partem, quam habet in re communi, sed distinguitur, p. 29. n. 5. & 10
Fisci priuilegium, quod est generale, est interpretandum stricte; sic vt non extendatur in socij præiudicium. ibid. n. 7
Fiscus à Fiscena, siue fiscella dicitur, & quæ fiscenæ, seu fiscellæ dicantur, & de materia, qua fiebant p. 12. n. 18. 19. & 21. Et quare Fiscus illis vtitur ibid. n. 20
Fiscus valet rem communem cum alia permutare, ex soluto pretio socio, p. 332. n. 28. & 29
Fiscus tenetur præstare factum condemnati, cessante fraude, si velit acceptare bona confiscata rei, alia idem condemnatus poterit agere, & conueniri. p. 243. n. 22
Fiscus promouendus est, an velit acceptare confiscationem, vt valeat à creditoribus rei conueniri in confiscatis. ibid. n. 23
Fiscus, si tantum pars bonorum condemnati, confiscatur, tenetur pro ea parte creditoribus, reus vero in reliquum, & nec vltra vires, etsi non confecerit inuentarium. ibid. n. 24
Fiscus habet priuilegium alienandi rem communem, etiamsi nulla ei subsistat vtilitas, nec causa. p. 26. n. 21
Meum dici, quod commune intelligitur tantum, quoad partem, quod in Fisco quoad alienandam totam rem, satisfacta parte socij fallit pag. 27. n. 22. & 23
Fisco priuilegium competit, vt rem communem vendere possit contra Iuris regulas multis de causis, ibid. n. 24. & 25
Fisci vtilitas quia publica præfertur priuatorum vtilitati. ibid. n. 25
Fiscus in commodum recipit si res communis diuidatur per partes ibid. n. 26. & 27
Fisci priuilegium competit etiam propter dignitatem. ibid. n. 28
Fiscus in re communi gaudet tantum superfluo satisfactis creditoribus. ibid. n. 29
Societas Fisci & si videatur leonina nihilominus socio non recipit præiudicium. ibid. n. 30
Fiscus debet requirere socium an velit emere rem communem. ibid n. 31
Habens rem communem cum Fisco non excluditur nisi eadem præscriptione quo Fiscus. ibid. num. 32
Communio plures solet excitare discordias. ibid. num. 33
Fiscus, sicut potest alienare partem vsusfructus, quam habet cum alio consocio, sic & alienare totum vsumfructum, & proprietatem, etsi omnis proprietas resideat in socio p. 33. n. 34. & 35
Fiscus potest destruere partem Domus alicuius, & etiam totam, si vendit, requisito socio pag. 25. num. 8
Fisci vbi diuersi sunt quælibet bona applicantur Fisco territorij, vbi bona sita sunt. pagina 206. num. 11
Fiscus rem communem, quam cum socio habet, valet illam donare, non solum de iure Regio; imo, & de communi contra nonnullos pag. 32. num. 25. 26. & 27

*Fraus.*

Fraus commissa in Fiscum alienando bona publicata punitur. pag. 134. num. 15

*Fructus.*

Fructus, nec commoditates fideicommissi non transeunt in Fiscum, quando etiam ipsa prohibentur ad fiscum transire. p. 173. n. 24
Fructus dotis constituendi marito pro oneribus matrimonii supportandis, cessant, cum dos ob hæresim vxoris confiscata fuit, p. 122. num. 18. & p. 123. n. 19. Videtur limitari n. 22
Fructus, quos vidua perceperit ex fundo sibi pignorato, dum dos ei non soluitur, computantur in Dotem principalem ei soluendam. p. 131. num. 19
Bona fides quid operetur quoad acquirendum rem, aut fructus, vbi de titulo *remissiuè*. pagina 176. num. 11
Fructus pendentes tempore alienationis reuocantur, sicut proprietas, & fortius si fructus extent pendente lite ibid. n. 12. & 13.
Fructus percepti post sententiam, sunt restituendi, ibid. n. 14. & 15
Fructuum facultates, & commoditates Maioratus, in quo distinguantur quoad applicationem Fisco facienda propter hæresim, ibidem num. 19. & 20

*Fundus.*

Fundus manet hypothecatus pro alimentis legatis cum onere reali contra quemlibet possessorem, p. 105. n. 1. & 2

*Funus.*

Funeraria, medicina, & aromataria præferuntur Fisco, & aliis creditoribus, etiam hypothecam habentibus, p. 102. n. 2. & 4
Funeris impensæ deducuntur ex quinto bonorum legibus Regiis, ibid. n. 3. & 16
Retentio illius, quod impensum est in Funere, datur hæredi quoad reliqua credita. ibidem numero 5
Funeraria impensa præfertur Doti habenti tacitam hypothecam: & quid si habeat expressam, & quare ibid. n. 7. & 8
Funeraria causa in communi, & in particulari, dicitur publica. ibid. n. 8
Funeraria præcedit tacitis hypothecis, pag. 102. num. 10. & n. 13. contra tamen acerrime docent alij, quod solum tacitis, ibidem num. 11. & 12
Dos postponitur funeralibus, quia vxor tenetur ad impensas funerarias sui mariti defuncti. ibid. num. 12
Funeratiæ impensæ priuilegio gaudent, si moderatæ sint iuxta leges, & qualitates defunctorum, ac qualitatem eorum. ibid. n. 13
Infirmitatis impensæ sunt moderatè interpretandæ, vt priuilegio funeratiæ gaudeant. pag. 104 num. 14
Pompa funeraria taxata est Regiis legibus. ibidem num. 15
Funeris impensa deducenda ex quinto bonorum, quando præcedat æri alieno aliorum creditorum ibid. n. 16
Infirmi curatio mala timeri poterit, si funeraria causa postponeretur æri alieno. ibid. n. 18
Impensa funeris non solum est deducenda cum prælatione ad Dotem, sed & ad Fiscum. ibid num. 19
Expensæ pro testamento, & inuentario factæ præferuntur Fisco, & quæ factæ sunt pro defensione hæredis, ibid. n. 20. & 21
Vestis lugubris, ac lectus maritalis, qualiter in fauorem

fauorem reconciliati mariti in Consilio supremo inquisitionis æstimata sint in fauorem suæ vxoris innocentis. ibid. n.22

G

*Gabella.*

GAbella, nec laudemium debetur, quoties est necessaria venditio in executionem actus præcedentis vigore pacti de retrouendendo. pag. 158.n. 12

*Gratificatio.*

Gratificatio locum habet, quando licitatores eodem tempore licitarunt, si non constet vter eorum prior; exemplificatur in duobus contendentibus se esse hæredes deponentis, pag. 43. n.28. & 29. de alia praxi ibid. n.31

Gratificare potest Iudex in paritate probationum. ibid n. 30

Peregrini, & Azeued. praxis. ibid. n.31

Gratificatio pecuniæ fit quando plures instant, & vni soluitur. p. 38.n.24

Debitor Gratificando censetur committere dolum, & colludere soluendo vni. ibid.n.26

Gratificatio num obstet inter creditores hypothecarios instantes, aut non. ibid.n.27

Gratificatio solutæ pecuniæ quando locum habeat inter creditores. p.39.n.28

*Gratia.*

Gratiæ tempore edictum in fauorem sponte comparentium ad se conpurgandum ab hæresi refertur, p.202.n.1. & 2

*Hasta.*

Actio publica fiebat Hasta in foro posita. pag.41. num. 8

Hasta erat insigne Imperij apud Romanos, & alias nationes, quæ dicebatur domina, aut cruẽta, hodie est locus, in quo plus licitanti res addicuntur. ibid. n.9

Vendendæ sunt res sub Hasta iusto pretio, & ad id prius æstimandæ, atque taxandæ, ibidem num. 10. & 11. sicut paterfamilias venderet, ibid.n.14

*Hæres.*

Hæres in conscientia tenetur ex delicto defuncti, si inde locupletior fuit factus p. 257. num.17. 18. 19.20.& 21

Hæres in pœnalibus non tenetur ex delicto defuncti, nisi lis fuerit contestata cum eo. Et quare ibid. n.18.& 19

Hæredes excepta actione furtiua, non tenentur ex causa defuncti vltra quam ad eos peruenerit, p.258.n.20.21. & 23

Hæres probare tenetur de non data libertate seruo, quando præsumptio est testatorem eam dare voluisse. p.95.n.12

Hæres illius, qui ad pœnitentiam peragendam fuit condemnatus, quando sit obligatus, aut non adimplere sub distinctione inter fautores, & hæreticos p. 192.n.31.& 32

Hæredes ipso iure tenentur exonerare conscientiã defuncti ipso iure in his, quæ debet ex delicto repetundarum, & barataríæ, aut similium absque alia condemnatione. p.90. n.10

Hæredes, aut fideiussores defuncti sunt citandi, quando Fiscus ex delicto defuncti in eos vult agere & ex quibus delictis pagina 259. numero 31.& 32

Heredes fideiussorum delinquentis, remanent obligati, sicut ipsi fideiussores, non ex delicto, sed tantum ex contractu, pagina 250.numero 13. & 14

Hæredes ex delicto defuncti puniuntur in amissione bonorum aliquoties, p. 252.num.16.17. & 18

Occidentis se bona Fisco applicantur de iure Regio, si non habet Hæredes. ibid.n.18

*Hæreditas.*

Hæreditas transit in Fiscum cum suo onere, etiam in extraneum.p.98.n.9. & 12

Hæreditas ex potentia suitatis, transit ipso iure in Hæredem filium. p.134.n.10

Hæreditas iacens, & bona vacantia, in quibus differant.p.273. n.36

Hæreditas relicta in testamento non confiscatur, nec ad Fiscum deuoluitur: idem si proueniat ab intestato.pag.169.num.8. & 10. ampliatur, pagina 170. num. 11. & 12. & alij contra à num. 13

Hæreditatem adiens nihil quod scriptum est in testamento debetur, nec libertas & quare. p.272. n.21.22.23.& 24

*Hæresiarchæ.*

Hæresiarchæ comburuntur, & si relapsi non sint, qui nec admittuntur ad solemnem roconciliationem,& reincorporationem Ecclesiæ. p.187. num.26

*Hæresis, Hæreticus.*

Hæreticus potest accusari post mortem, vt eius ossa comburantur, & bona confiscentur, & memoria eius damnetur; non sic fautor, defensor, aut receptator. p.191. n.32

Hæreticus pœnitẽs punitur carcere perpetuo iuxta arbitrium Inquisitorum, & qualitatem confessionis p.183.n.49.& 50

Hæreticus non ipso iure amittit plene Dominium bonorum, sed secundum quid sub conditione, nempe, si feratur sententia. p. 90. n.12

Hæretici remanent possessores bonorum, nec amouentur ab illis ante sententiam declaratoriam. p.90. n.15

Hæreticus, cuius bona confiscata sunt, non tenetur soluere creditoribus de bonis post reconciliationem acquisitis, si confiscata sufficiunt pro soluendis creditoribus anterioribus p. 241. num.1. & p.242.n 14.& 26

Hæreticus semper bona possidet, vsque ad sententiam condemnatoriam. p.113.n.21

Hæreticus manifestus sponte comparens antequam testificetur meretur remissionẽ confiscationis carceris, & aliarum pœnarum: tamen tenetur errores abjurare publice & refertur littera Bullæ Iulij III. anni 1554. expedita pro Regno Neapolitano.p.203.n.9

Debitor Hæreticus, cuius bona confiscata sunt à tempore publicationis, liberatur à suis creditoribus antiquis, etiam si integrè de confiscatis bonis non satisfiant dicti creditores. p. 244. num.26

Hæreticus debitor reconciliatus tenetur de bonis postea acquisitis soluere nouis creditoribus; secus si ex causa de præterito. ibid. n.27

Reconciliatus in Sancto officio non est prohibendus de nouo acquirere. ibid.n.28

Hæreticus debitor tenetur de bonis satisfacere, quæ fuerunt translata in tertium, secus si ex dispositione legali, ibid. n.29.& 30

Reconciliatus plene restitutus per Principem, & ad bona, tenetur soluere suis creditoribus, si

bona ei reſtituat Fiſcus. ibidem num. 33
Hæreticus occultus eſt incapax donatorum à die commiſſi delicti p. 147.num.21.& 33.etſi alij contra ſentiant ibid.n.22. & 23
Hæreticus poſtquam reconciliatus eſt Eccleſiæ, eſt capax donatorum, & acquirendi, non vero, ſi tantum hæreſim faſſus fuerit, aut pœnituerit, p.148.n.24.&25
Debitum Hæretico in ſingulos annos procedens ex contractu, confiſcatur, non ſi ex vltima voluntate intelligitur, ibid.n.26. & 28
Cenſu publicato, publicantur omnes cenſus obuenturi. ibid. n.27
Hæreticus eſt capax legato alimentorum, ibidem n.29. & 31
Alimenta Hæretico relicta, quia perſonalia ſunt non publicantur, contra Albericum ibid.n.30. & 31. qui expenditur ibid. n. 32
Hæreticus, omnis eſt infamis. p.224. n.7
Pœnæ contra Hæreticos quoad ordines, & beneficia facilius incurruntur, etiam ſi occulti ſint, qui alias poſſunt hæredes inſtitui, & legatarij relinqui. ibid. n. 8
Hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem ſine diſpenſatione, num celebrare valeat? *cap. ad abolendam de Hæreticis* verſ.*quicumque. ibid. n.9*
*Cap. 5. Saluberrimum 1.q.3.ibid.*
Hæreſim proferens ſine aſſenſu interno, non eſt irregularis ibid. n. 10.11. contra alios hic ibid. num. 10. quod eſt verum ſi crimen occultum ſit, non ſi notorium, ibid. n.12
Irregulares efficiuntur omnes Hæretici exteri, quamtumuis occulti, etiam poſt obtentam abſolutionem ab excommunicatione, & peccato, p.223.n. 4.& 5.contra Henriquez,& alios negantes eſſe irregulares p. 224.n.6
Hæretici nondum denunciati per accidens occulti ſolent bona alienare. p.84.n.7
Abſolutus Hæreticus à Papa, & ſi impoſita abjuratione de vehementi, conſequitur beneficia per regreſſum. p. 219. n.22
Hæreticus punitur iuxta modum ſuæ confeſſionis p.219. n.23
Hæreticus iam reconciliatus, acquirit hæreditatem, legata, & alia ſibi relicta. pagina 171. num. 17
Hæreticus, vt dicatur incapax acquiſitionis, videtur neceſſaria ſententia declaratoria, *p.170.l. 4. tit.26. p.7. & n.17*
Hæreticum reuelare, denunciare, & accuſare tenetur quilibet ſub pœna excommunicatis, etſi probare non poſſit etiam parentes, vt coniux p. 197. n.14.15. etſi promiſſum ſit, aut iuratum non reuelare, ibid. n.16
Hæreticus reuerſus ad fidem, & plene reſtitutus, recuperat bona Fiſco incorporata,& ius primogenituræ p.218.n. 1.& 2
Defuncti Hæretici memoria damnanda, perpetuo durat, non ſic confiſcatio de bonis ſuis facienda, cum valeat in eam præſcribi, pagina 251.n.11. 13.& 14
Confiſcatio bonorum procedit etiam contra defunctum Hæreticum. ibid. n.12
Hæretici defuncti ſtatua ponitur in publico Patibulo, quando illius memoria damnatur: vbi de praxi. ibid. n.13
Hæreticus damnatus, cuius bona confiſcata fuerunt, liberatur à creditoribus, etſi iuramento promiſiſſet ei ſoluere, quilibet debitor ab obligatione camerali, pag.245. num.43. & 45
Suſpecti de hæreſi, abiurantes tantum de leui, etſi ex mente aliquorum nequeant damnari ad triremes, & fuſtigationem, verius eſt poſſe, vt exemplificatur p.190.n. 20.& 21
Hæreſis denuncianda eſt Inquiſitoribus, à quolibet ſciente, etſi illam probare non valeat aliis teſtibus. p.196. n.12
Hæreſis confiſcatio punit in bonis vſque ad tempus reconciliationis, aut pœnitentiam Hæretici. p.136.n.8
Hæreſis crimen eſt modis omnibus extirpandum, etiam perterrefaciendo innocentes. pagina 100. num.28
Hæreſis delictum eſt mere Eccleſiaſticum, de quo laïcus non cognoſcit. ibid. n. 29
Hæreticus pœnitens adhuc manet irregularis; ſed non ſic eius filij,& nepotes. p.190.n.26
Hæreticus occultus in foro conſcientiæ nequit debita ſibi petere à debitoribus ſuis. pagina 214. num.10
Hæreticus proprie dicitur, qui ſuam opinionem pertinaciter tuetur. p. 219.n.19
Hæreticus quandocumque comparens venit audiendus, etiam ſi eius ſtatua ſit combuſta, pag. 186.n.16. & 21
Defuncti Hæretici, etiam in Sancto officio ſolent puniri, pag.250. num.2. 3. & quare num. 10. & 21
Inquiritur in hæreticos poſt mortem. ibidem numero 3.
Hæreticus reſtitutus à Papa non recuperat ius patronatus, niſi expreſſè condonetur, ſi fiat poſt latam ſententiam non ſic, ſi ante, pap.218. n.10.& 11
Hæreticus ante ſententiam declaratoriam vere pœnitens, qualiter amplius talis non dicatur, ibid. n. 12
Hæreſis cauſa facit ſilere iudicem alium cognoſcentem de alio quocumque non alias pag. 277. num.62. & 63
Hæreticus pœnitens non recuperat beneficia in quibus nec bona temporalia, pagina 222. numero 18.& 19
Hæretici pœnitentis incapacitas maior eſt quoad recuperenda beneficia, & ius patronatus, quam quoad bona temporalia. ibid. n.19
Hæretici mandati incarcerari numquam ſe reſtiterunt voci Miniſtrorum. p.235.n.8
Hæreticus occultus conſeruat, tam obligationes fidelitatis, quam alias ſibi debitas, cum maneat adhuc obligatus ad ſoluendum, niſi eius hæreſis poſſet probari p. 213.num.1. & p.214.n.6. 7. & 8
Hæreticus damnatus reſtitutus ad partem, ſeu quotam bonorum, tenetur pro ea parte ſuis antiquis creditoribus. p.245.n.40
Fautores, defenſores, & receptatores hæreticorum, debent reuelari à quocumque ſciente illos eſſe tales, etſi probare nequeat. Et quibus pœnis ſubdantur pagina. 197. num. 17. 18.20. & 21
Relapſo Hæretico, & ſi pœnitenti non remittitur bonorum confiſcatio. p. 218.n.7
Hæreticis relapſis pœnitentibus ſacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ miniſtrantur. pag. 185. num. 4
Hæreticus, qui fraude, mendaciis, & falſis teſtibus ſe defendit, & impediuit ſententiam, aut confiſcationem bonorum, fieri, non tenetur ad reſtitutionem.

reſtitutionem. pagina 57. numero 39
Bonorum Hætetici diſpoſitio ſpectat ad Pontifi- p. 204. n. 14
Hæretici per pœnitentiam non euadunt pœnam confiſcationis. p. 204. n. 15
Hæreticu slata ſententia priuatur à fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorum à die criminis commiſſi perceptis, & quare. pagina 181. num. 35. 36. 37. & 38
Hæreticus non poteſt iuuari regulis de annali, & triennali vt retineat beneficia. ibidem numero 37
Hæreticus delinquens poteſt fideicommiſſum retinere, quouſque per ſententiam declaretur. p 78. n. 29
Hæretici impœnitentes, & relapſi, ſunt qui puniuntur vltimi ſupplicij pœna. pagina 183. numero 51
Hæreticus occultus legatarius, ſeu hæres illius, qui ignorabat eſſe hæreticum, acquirit fiſci ſecundum aliquos, & ſecundum alios non pag. 169. num. 1. & num. ſeqq.
Hæreticus tacens contractum conditionale, illud tranſmittit in fiſcum; ſecus ſi ei relinquatur legatum. p. 144. n. 49. & 41

*Hoſpes.*

Hoſpes, Cuſtos, laborator pro mercede, alimentarius pro alimentis tacitam habent hypothecam priuilegiatam aliis creditoribus. pag. 106. num. 6

*Hypotheca.*

Hypotheca ſtante creditore, virtutem illius reuocat, ac vindicat pecuniam ſolutam. pagina 39. num. 54
Hypotheca in ſoluentem non tranſit, niſi de ea expreſsè cautum fuerit. p. 52. n. 11
Soluens ſimpliciter creditori tantùm acquirit perſonalem actionem ei competentem. ibid. n. 21
Dotalis Hypothecæ retrotrhabitio, ne creditores defraudentur, verius, eſt vt fiat à tempore matrimonij perfecti. p. 128. n. 21. 22. & 23. contra Gamam. ibid. n. 42. Et qualiter conſideretur ſi dotis promiſſio fieret poſt matrimonium initum. ibid. n. 25. & 26
Hypothecariæ naturæ eſt producere ius in re, etiam ſi per mille manus res hypothecata tranſierit. p. 96. n. 20
Hypotheca prior præferrur poſteriori. ibidem numero 21
Hypotheca conſtituitur in pecunia ſoluta qualiter vt proſit anteriori creditori. pagina 75. numero 2. vbi diſtinguitur. ibidem num. ſequentibus.
Hypotheca competit pro alimentis, quando certa corpora deſignantur, ex quibus præſtentur. p. 10. 6 n. 3. & 18

I

*Idola.*

IDolis immolantes, num incurrant irregularitatem. p. 224. n. 15. & 13

*Impediens.*

Impediens fraude aliquam denunciationem, delinquentem occultando, ne veniat ad manus Iuſtitiæ, ſeu faciens fugere officiales tempore Syndicatus, non tenetur ad reſtitutionem pœna imponenda. p. 55. n 37
Impediens iniuſtè pœnam applicandam fiſco, potius eſt, vt non teneatur illi reſtituere, & ſi peccet. p. 54. n. 34. 35. & 37

*Impenſæ.*

Impenſæ neceſſariæ ſemper minuunt valorem rei, & ſic quæ fiunt pro colligendis fructibus. pag. 267. n. 18. & 19

*Indulgentia.*

Infamia ſuſpectorum de hæreſi, ne offendat filios, ſolet auferri per gratiam inquiſitoris generalis, viſis meritis cauſæ cum conſilio, ſub eo decreto *no obſta*, aut *no obſte*. p. 220. num 27. 28. qui differentia inter vtrumque.
Infamia facti, quæ ſolo Deo auferri poteſt, non obeſt reſtitioni. p. 219. n. 26
Infamia imponitur pro pacto de quota litis, quæ ſola non operatur effectum torturæ, & ſi oriatur ex dolo depoſiti, & mandati. pagina 237. num. 6. & 10

*Innocentes.*

Innocentes pœnam effecti carceris non incurrunt, ſi non ſeruato iuris ordine, incarcerantur, vel ſi probabiliter metuant morti damnandos quid in ſancto officio. p. 232. n. 6. & 7

*Inquiſitor.*

Inquiſitor generalis, & conſilium ſupremum ex ærario publico ſupremæ Inquiſitionis Hiſpanicæ ſolet mittere pecunias ad cæteras Inquiſitionis inferiores pro expenſis incarceratorum pauperum; imo & pro alimoniis Miniſtrorum, filiorumque ſuorum p. 266. n. 13
Inquiſitor generalis nequit cum Sacerdotibus punitis; quia ſic prohibitum fuit *à Pio V.* anno 1576. p. 228. n. 24
Inquiſitor vulgo dictus *Decorte*, reſidet hic Matriti, quaſi nomine omnium inquiſitionum. p. 14. n. 39
Inquiſitores poſſunt punire aſſuetis pœnis filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint curiæ ſæculari, eos pœnituit, & mortui ſunt catholici. Et quid requiratur. p. 184. n. 39
Inquiſitores funguntur primò poteſtate Pontificia. p. 10. n. 7
Inquiſitores nequeunt hæreticis bona condonare in præjudicium fiſci Regij in Hiſpania, cui ex conceſſione Apoſtolica, aut conſuetudine applicantur confiſcationes contra *Carenam*, & *Ricciulum*, Sed quando poſſint in limine ſententiæ. p. 204. n. 13. & 20
Inquiſitores Tribunalium, dum cauſa fidei pendet; item noſtrum Conſilium ſupremum inquiſitionis ſolent prouidere, vt creditoribus contra bona ſequeſtrata, ſiue depoſita, & non dum inuentariata, ſoluantur, ſi debita ſint minoris quantitatis, aut priuilegiatis, & de illis conſtet. p. 15. n. 44. 45. & 46
D. Didacus de Arce Reynoſo Epiſcopus Placentin, Inquiſitor generalis, benefactor Auctoris. p. 3. n. 2

Inquisitores periculose in tribus casibus discedunt à voto consultorum, & potius si Inquisitores sint Theologi p.191.n.28.& 30.qui non excusantur ex malo consultorum Consilio à culpa. ibid. n.30.in fine.

Inquisitores quibus diligentiis premissis declarant bona hæretici confiscari, & Fisco applicari. p.4.n.18

Inquisitor generalis apud nos solum commutat, aut dispensat in pœnitentiis hæreticorum pœnitentiam. p.183.n.50

Inquisitores possunt pœnam pecuniariam imponere suspectis de hæresi, non vero confiscationem quæ non imponitur nisi in casibus à iure expressis nec sibi applicare. p.188 n.1. 2.3.& p.189.n.10.

Inquisitores, & Iudices bonorum confiscatorum solent fiscum condemnare, & crebriùs in nostro Consilio practicatur. p.19.n.25

Inquisitores cognoscunt de maleficio sapiente hæresim manifestam, & possunt procedere ad confiscationem, etiam filiis extantibus. p.190. n.9.9. & p.201. n.29. vbi de pœnis in Sancto officio.

Inquisitores non leui motu sunt determinandi ad infligendas mulctas. p.189.n.12

Inquisitores nequeunt sibi imbursare pœnas, & mulctas pecuniarias. Et num piis locis valeant applicare? Vbi quid de Episcopis. ibid. n.13. 15.& 16

Inquisitores Itali vt plurimum sunt pauperes, qui à Summo Pontifice solent ali, vel à supremo Romæ tribunali. ibid. n.14

Inquisitores, aut Iudex bonorum confiscatorum, quibus liquet de veritate debitorum exactorum à creditoribus, debent illis dare celerem satisfactionem, & de praxi Consilij supremi, authore Fisci Patrono. p.238. n.17.18

Inquisitores Italiæ non infligunt nec applicant mulctas nisi concultata congregatione. p.189. num.6

Inquisitores Italiæ facientes mulctas præstant de illis rationem Inquisitioni Romæ. ibid.n.7

Dom. Inquisitor Generalis quibus temporibus agratiet reis S.Officij abreuiando tempus carceris, aut exilij. p.226.n.11

Inquisitores, vt tales, nunquam in prima instantia exercent iurisdictionem in bonis confiscatis ex causa fidei. p.14.n.36

Inquisitor etiam solet nominari cum titulo Regio Iudex bonorum confiscatorum: vbi de titulo, quem habuit author anno 1654. à Rege Philippo IV. p. 13. n. 30.31. & 32. qui ante authorem Vallisoleti fuerunt nominati.

Inquisitores ex praxi nostræ Inquisitionis Hispanicæ nunquam ad triremes damnant hæreticos. p.227. n.12

Inquisitores Sancto Officio, pauperibus,& hospitalibus aliquas pœnas applicare valent. p. 190. num.17

Inquisitores possunt in Italia condonare bona hæreticis pœnitentibus.p.203.n.10.& 15 non sic in inquisitione Hispanica nec in puncto iuris. ibid. n.11.& 12

Inquisitores verius est, vt nequeant priuare beneficiis obtentis filios ante parentum hæresim. p.181. n. 39. 40. 41. non obstante formulario sententiæ Inquisitorum.ibid. n.42

Inquisitionis Sanctæ Tribunal. omnium solutam exoptat. p.204.n.20

*Institutio.*

Institutio est perfecta statim, ac hæres institutus est, & testamentum solemnicatum. pag. 173. num.29

*Instrumentum.*

Instrumentum ex nonnullis dicitur nullum. p.65. n.1. num.seqq.

Instrumentum redargutum de falso,ttranfert onus probandi, verum esse in creditorem prætendentem virtute ipsius, qualiter. ibid. n.2. & 26

Cessionis scriptura, quæ dicitur nulla, vacillare facit Instrumentum,& qualiter. ibid.n.3

Testamentum, sicut quodlibet aliud Instrumentum testibus valet improbari, sed quibus, & quot *remissiuè. p.68.* n.27

Arbitrium iudicis ad reddendum Instrumentum falsum ex quibus est componendum. ibid.n.28

Instrumentum ex multis modis deponendi testium contra Tabellionem, redditur suspectum, ad falsum. p.68. n. 23

Instrumentum, vt falsum redditur testibus instrumentalibus quæ debeant probari. p.66.n.14

Instrumenta communia fiscus habet, sic & debeantur communicari. p.25. n.6

Instrumenta cessionis sæpe solent fieri sine narratiua, & fide Tabellionis denumerata, ac tradita pecunia. p.84.n.1

*Instantia.*

Instantia transit in hæredes, etiam priuilegiata, si cum defuncto fuit contestata, etiam contra Procuratorem nominatum à defuncto pag.259. n.29.30

*Interpretatio.*

Interpretatio, quæ fauet magis fidei, fit in materia hæresis. p.185.n.11

*Inuentarium.*

Inuentarium Ecclesia non conficiens, non tenetur vltra vires hæreditarias. p. 271. n.10

*Index.*

Iudex bonorum confiscatorum nequit cognoscere inter priuatos, si Fiscus nihil cum eis habeat: fallit. p.16.n.3. & p.17.n.11

Iudex confiscatorum tũc cognoscet inter priuatos, si Fiscus compareat pro suo interesse. ibid. n.4. 10. & 11

Iudex bonorum confiscatorum pro delicto hæresis,designatione Domini Inquisitoris Generalis, & titulo Regio solet exercere,atque controuersias litigantium cum Fisco terminare in prima instantia. p.13. n.29. & 37. soluta dimidia annata. ibid.n.32

Iudem bonorum confiscatorum S. officij Inquisitionis verius est vt non possit torquere debitores debita negantes,si aliter non constet.p.237. n.1.& num. seqq.

Iudex deputatus apud indos pro causis defunctorum improrogabilis dicitur. p.22.n.20

Iudex laïcus nequit confiscare ius patronatus Ecclesiasticum ex defectu iurisdictionis,sed quando fallit. p.146.n.5.& 7

Iudex in causis dubiis debet potius se inclinare ad iudicandum contra fiscum, sed non peccabit, si pro fisco iudicet. p.265. n.31.& 39

Iudices nonnulli Neapoli designati ad certas mercaturæ causas, sunt improrogabiles, ne iuris Ordo confundatur. p.22. n.23

Iudices Mercantiles, aut alij speciales, si non prohibentur prorogari, verius est, vt à partibus eligi possint ad causas diuersæ materiæ. p. 23. num.27

Iudices bonorum confiſcatorum ſolebant eſſe Valliſoleti Auditores illius Cancellariæ, aut Canonci illius Cathedralis, & qui ſint hodie Granatæ, & Hiſpali. p.14.n.33

Iudicis bonorum confiſcatorum nominatio, cum titulo, quare ſit propria Regum Hiſpaniæ in inquiſitionibus Sancti officij ſuarum prouinciarum. ibid.n.34.& 35

Iudex Eccleſiaſticus confiſcans bona ignorans eſſe Eccleſiæ, non incurrit cenſuram, de qua in clem. 2. de hæret. niſi ignoret affectate p.491. n.22.23,& 24

Iudex Eccleſiaſticus confiſcans bona Eccleſiæ, incurrit excommunicationem dictæ clem. de hæreticis; quid ſi applicet fiſco ſæculari, aut aliis.ibid.n.24.& 25

Iudici de facto reſiſtenti ſolet licite. pagina 232. num.4

Reſiſtentia quæ vt priuato fit Iudice, aut officiali, non cenſetur facta in contumeliam eiuſdem Magiſtratus. p.232.n.5.& 16

Laici Iudicis nullo modo poſſunt apprehendere bona confiſcata, niſi præcedat ſententia Inquiſitorum, qua declaret illa confiſcari. pag. 212. n.25.& 26

Iudices non peccant ſententiando pro priuato, de cuius veritate conſtat litigante cum fiſco. pagina 265.n.27

Iudex in cauſis dubiis contra fiſcum Iudicando, non delinquit. ibid.n.28

Laïcus Iudex requiſitus ab Inquiſitoribus tenetur ſub cenſuris hæreticum morti tradere.pag.211. num.21

Minima non eſſe in conſideratione, qualiter intelligantur. p.18.n.20

Iudices ſolent eſſe nimis ſoliti in conſeruandi propriam iuriſdictionem.p.18.n.22

Regalium Iudices vſurpatores puniuntur, & eius hæredes. p.253.n.27

Laïcus Iudex inquit ſe intromittere ad cognoſcendum contra hæreticos, ſed valet illos incarcerare. p.211.n.19

*Iudæi.*

Iudæi ſcripſerunt Regi cenſui meo quoddam placitum de fide Chriſti profitenda ſubiiciendo amiſſioni libertatis & bonorum. pagina 278. num.69

*Ius.*

Ius Patronatus Eccleſiaſticum tranſit in emptorem, aut donatarium cum vniuerſitate bonorum. p.145.n.2.7.& 10

Ius patronatus Eccleſiaſticum ſeparatum à bonis cui annectit, non confiſcatur, nec tranſit in fiſcum, ſed manet penes delinquentem, donec illo priuetur à Iudice Eccleſiaſtico. p. 145. n.3. 4.& 5

Ius patronatus Eccleſiaſticum, non confiſcatur, ſi fundator poneret clauſulam, vt nec alienetur, & vt tranſeat ad agnatos, niſi tantam pro vita poſſeſſoris delinquentis quando non eſſet prohibita alienatio. p.146.n.12

Iure patronatus confiſcatio, adhuc Eccleſia manet libera ab exercitio, quod prætenderet fiſcus niſi eſſent alij compatroni. ibidem numero 13. & 14

Patroni non delinquentes non priuantur iure præſentandi; quod bona alterius compatroni ſint confiſcata. ibidem numero 14

Iuris patronatus confiſcatio, quando inſtitutor vocat alios ſucceſſores, ſolum ſonat pro vita condemnati. pagina 147. numero 15

Ius patronatus, etiam in Rege hæretico, poteſt à Pontifice amoueri. ibid.n.16

Sententia Iudicis laïci, qua confiſcat bona delinquentis, poſita dictione cum claudit Ius patronatus; ſecus poſita dictione & de differentia. p. 147.n.17

Libertatis reuocandæ Ius non tranſit in fiſcum. p.147.n.19

Publicantur quæ hæreticus labore, aut artificio acquirit. ibid.n.20

Iura conditionalia tam ex contractu quam ex teſtamento confiſcantur ſecundum aliquos, etiam ſi conditio poſt; alij autem è contra.pag. 140. n. 4.5. alij ſub diſtinctione inter contractus, & vltimas, voluntates. ibidem numero 6. ſed de veritate. pagina 141. n.8.20.21. & 26

Teſtamenti annullandi Ius, non tranſit in fiſcum. p.149 n.36

Abſtenſionis Ius non tranſit in fiſcum. ibidem numero 37

Bona, quæ non ſunt tranſitoria ad hæredes extraneos, nec Iura liberorum tranſeunt in fiſcum. ibid. n.38

Iura tranſmiſſibilia ad hæredes, tranſeunt in fiſcum. Sed limitat Peregrin. ibidem numero 39. & 40

Ius agendi ad ſupplementum legitimæ, & petendi reſtitutionem in integrum, tranſit in fiſcum. ibid. n.41

Tranſmittitur in fiſcum Ius ex potentia ſuitatis competens. ibid.n.42

Deliberendi Ius num tranſeat in fiſcum. ibidem num.43

Ius quæſitum non datur ante acceptationem, nec venit in confiſcatione. pagina 142. numero 12

Ius patronatus venditum cum caſtro, aut villa cui adhæret, tranſit etiam, ſi alia ſint bona confiſcata, quibus non adhæreat. pagina 146. num.10

Conditionalia Iura ex vltima voluntate deſcendentia, non tranſeunt in fiſcum, non habita diſtinctione poteſtatiuæ, aut caſualis, ſiue mixtæ conditionis. p. 142. num. 26. ſed vide. p.143. n.36.& 39

Conditionalia Iura deſcendentia ex contractu, ex delicto, illico confiſcatur; eo quod in contractibus implementum conditionis retrotrahitur. Et quæ differentia inter actiua, & paſſiua. pagina 141. numero 15. 18. 22. & 23

Patronatus Iuris Eccleſiaſtici reſtitutio non venit in reſtitutione facta hæretico per Principem. p.218.n.8.9.& 10

Perſonalia Iura condemnati non tranſeunt in fiſcum, nec ad hæredes. p. 145.n.1

Ius qualiſcumque conditionis, quæ impleri valet, tranſmittitur ad hæredes. pagina 143. num.38

Sanguinarium, *Ius l. quiſquis ff. ad legem Iul. Majeſt.* non eſt extendendum in filium pertinentem. p.99.n.20

Ius naturale, nec Diuinum læditur; eo quod dotes, alimenta filiabus hæreticorum denegentur. p.112.n.26

*Iurisdictio.*

Iurisdictio limitata ad certum genus causarum sine limitatione personarum, est prorogabilis, præcipuè si est annexa alicui Dignitati, aut Officio. p.23.n.28.& 19

Prorogari valet Iurisdictio Concessa ad certam speciem, & qualitatem causarum ex consensu partium. ibid. n.29

Iurisdictio iudicis bonorum confiscatorum, inquisitorum, ac consilij supremi inquisitionis est prorogabilis inter priuatos litigantes tacitè, aut expresè consentientes, etsi Fiscus interesse non habeat. p. 21. n. 17. 18. Vbi videtur impugnari, sed verius primum. pagina 22. num. 22

Iurisdictio iudicis limitata ad certum genus personarum, & ad certas causas, vt Mercatorum, pupillorum, viduarum, & defunctorum, videtur improrogabilis pagina 22. numero 18

Limitata causa, limitatum producit effectum. Vbi de causis mercaturæ. ibidem numero 19. & 20

L

*Laudemium.*

LAudemium debetur ex contractu de retrouendendo, vt explicatur. pagina 158. numero 18

Laudemium ex alienatione necessaria, non debetur, etiamsi emphyteuta promisisset cum iuramento illud soluere. p.158.n.10

Thesauri decisio 139.circa Laudemij solutionem, ex alienatione necessaria, qualiter intelligitur. p.159.n.20

Laudemium debetur ex alienatione emphyteusis necessaria, si procedit ex facto debitoris, non sic si à lege. ibidem numero 21. 22. 23. 24. & 25

Motus Gregarij XIII. circa solutionem Laudemij in venditione facta per subhastationem. ibid.n.22

Laudemium, vt non debeatur, debet esse causa vetusta, nec quod procedat ab ipso venditore, seu emphyteuta, & quando talis dicatur. ibid. num.24

Laudemium non debetur ex emphyteusi constituta pro se, & suis hæredibus, sic nec ex reuocatione illius. ibid.n.26.& 27

Laudemium non debetur stante facultate alienandi, quando institutio, vel legatum fieret illis, qui sunt comprehensi in inuestitura, & qui ab intestato succederent, non sic in extraneos. ibid.n.27

Laudemij solutio, iuxta quod tempus debeat fieri ex causa lucratiua & qualiter ex causa onerosa. p.160.n.28.& 29

Laudemij aliquæ quæstiones insinuantur. ibid. num.30

Canonis perceptio ex emphyteusi, quid sibi velit? *remissiuè*, alias Laudemium. pagina 156. num.1.& 2

Laudemium est lautitium dictum ab eo quod Dominus contractum Laudat, quod est vel 50. 30. 20.16.14. vel 13. partis rei emphyteuticæ, quæ venditur pro quolibet centenario prætij. ibid.n.2

Laudemium, etiam dicitur quædam reuerentialis obsequij exhibitio, quæ numquam censetur remissa; quia debet semper solui pro inuestitura rei emphyteuticæ Domino directi Dominij. ibid. n.3

D. Antonius Correa de Castro Dominus directus cuiusdam Domus confiscatæ, quam fiscus vendidit, petebat à fisco 1800. Dragmas ratione Laudemij qui demum fuit condemnatus à nostro consilio supremo inquisitionis. pag. 157. num. 4. & 11. contra fundamenta illius posita ibid. n.7. 11. & 16

Laudemium debetur solui ex qualibet alienatione voluntaria. ibidem num. 5. & 18. & quæ ista sit num. seqq. Quid de alienatione necessaria aliquid ibid. n.6.7.8.9. & 11

Laudemium de alienatione necessaria rei empyteuticæ non debetur. ibid. n.7.8.& 11

*Legatum.*

Legatum, vt præstetur, competit actio hypothecaria. p.109.n. 25

Legatum alimentorum factum bannis non transit in fiscum. p.137.n.11

Confiscatio facta statu integro manente non prohibet vt condemnatio ex testamento capiat. p.137.n.12

Legatum alimentorum implicitum sub nomine vsusfructus, non publicatur. pagina 148. numero 32

Legati de latere facultas æquiparatur in suis prouinciis illi, quàm habent Episcopi in propriis Diœcesibus, inter quos est locus præuentioni. p.21.n.11.& 12

Legatum conditionale ad Legatarium non transit. p.139.n.1.& 2

Legata & fideicommissa relicta ab Hæretico fiscus inquisitionis non præstat & quare.p.272.n.27. & 28

*Legitima.*

Legitima priuantur filij orthodoxi propter parentum hæresim. p.108.n.20

Alimenta, & Legitima pari passu ambulant, si eadem ratio adest, secus si diuersa. ibidem.n.21. 22.& 23

Legitima, & alimenta, in quibus differant. ibid. num.23

Legitima, vt præstetur, actio hypothecaria competit secundum plures sentientes, procedere etiam contra tertios possessores. ibid. n. 24.25. & pro supplemento Legitimæ.p.109.num.26. Alij hypothecariam dicunt non competere. ibid.n.29.& 30

Octauius Campius fuit Legitimatus, deinde in Sancto officio inquisitionis reconciliatus, qui mortuus fuit postea anno 1636. p. 79. num. 2. &.3

Filij in Legitima sibi debita sunt creditores iure naturali. p.109. n.27

Legitima est filiis relinquenda, quoties bona patris confiscantur ex forma statuti. ibid. n.28

Legitimæ filiorum creditores patris etiam chirographarios sentiunt communiter Doctores. ibid. n.30

*L.9. tit.5.lib.3.fori. ibid.n.32*

Legitima si hypothecam non habet, deducitur prius æs alienum. p.110. n.33

Conditio ex lege sicut datur pro Legitima, ita

& pro ſupplemento legitimæ, non ex teſtamento. ibid.n.34.& 95
Legitimæ ſupplementum eſt remedium extraordinarium, & quando relinquatur.ibidem numero 35
Retentio nulla, nec pro Legitima, nec pro ſupplemento legitimæ conceditur filio ex bonis patris, & ſi Rota diſtinguat. ibid. n.36. & 37
Legitimæ ſupplementum producit obligationem neceſſariam in bonis patris contra hæredem, & de ratione. ibid.n.38.& 39
Legitimæ debitio conſiſtit in eo, quod pater tenetur relinquere. p.99.n.19
Legitima filio deferenda quando ex delicto Patris aut hæreſi filij confiſcetur Patre viuente quæ loco alimentorum datur à Patre filio Incarcerato, imo ad id cogi poteſt. p.166.num.35.39. & 46

*Leges.*

Leges punientes iniuſtas nuptias, locum tantum habent ſi ab initio ſcienter contractæ ſint, non ſi poſt. p.122. n.11

*Læſio.*

Læſio vltra dimidiam præſtat reſtitutionem læſo, etiam in venditione facta ſub haſta, & Iudicis decreto, ſecus ſi intra dimidium. pag. 53. n.26.& 27
Læſionis vltra dimidiam remedium competit læſo de iure Regio per quadriennium. ibid.n.25

*Liberalitas.*

Liberalitas eſt à Principe excercenda. p. 32. n.29

*Liber.*

Liber reperti hæretici, quare pro fiſco probet cum infami, qualis eſt hæreticus, non ſit credendum. p.61.n.34
Inueriſimilitudo contra Libri probationem, nonnullis modis inſpicitur. p.62.n.35
Liber Mercatorum regulariter in magnis partitis pro ſcribente non probat, niſi aliter ſtatueretur, vt ex Iudicis arbitrio pendere, conſiderata qualitate ſcribentis, & cauſæ quantitate, & tunc non in vim libri, ſed vero ſimilitudinis, & circunſtantiarum. ibid.n.36.& 37
Inueroſimilia quando cenſeantur ſcripta per Mercatorem in Libro, exemplificatur.ibid. n.38
Certificatio adminiculata,de Libro vocato *de caſa* quando plenè aut ſemiplenè probet. ibid.n.39. & 40
Liber pro ſcribente non facit fidem aliter contra ſcribentem.p.62.num.41.42. & p.63.num.43. & 45
Liber non continens data & accepta per ordinem, non probat efficaciter. p.63.n.45
Libri rationum quoad executionem, item & alij quoad probandum in diuerſis caſibus, *remiſſiuè*. p.60.n.15
Liber rationum in genere ſumptus, eſt vltro citroque dandi, & accipiendi, obligandi, ac ſoluendi ſui gratia negotiatio. ibid. n.16
Libri alij ſunt eorum, qui gerunt publica officia, alij mercatorum, alij aliorum priuatorum.ibid. n.17.16. & 19
Librorum probatio requiritur, vel contra ſcribentem, aut pro ipſo, aut pro tertio,aut contra tertium. ibid. n.21
Mercatorum Libri inſpecto iure Communi pro ſcribente non probant: quid in praxi. pag.61. num.22
Libri Mercatorum probant, pro ipſis in partitis minutis, ſi contineant titulum, & à parte data, & accepta. ibid. n.23.& 24. aliàs non probant. ibid. n.25. & quæ alià debeant continere, vt probent. ibid.n.26. & de ratione. ibid.31
Libri Mercantiles, ſi non fiant ſecundum morem, & ſtylum, non probant. ibid.n.25
L. cum Tabernam §. idem quæſiuit ff. de pignoribus. ibid n.27
L. Argentarius §. edi ff. de edendo.ibid.
Liber Mercatorum debet habere cauſam dati, & accepti;item & cartulationem, vt probet. ibid. num.29
Liber, vt probet debet continere veriſimilia.ibid. num.30
Partitæ minutæ ideo probantur ex Libro pro ſcribente viro fide digno, cum aliàs non credatur in exiguis fraudator. ibid.n.31
Liber in vna partita falſus, non probat in aliis, niſi in contrarium veritas probaretur à fundante ſe in libro. ibid.n.32

*Libertas.*

Libertas data in fiſci fraudem non valet ipſo iure p.89.n.4

*Licitator.*

Licitator primus, quando liberetur à ſua obligatione per Licitatorem:explicatur. p.42.num.22. 23. 24. 25. 26. & 27. vbi quando etiam cenſeatur adhuc obligatus.
Licitator, vt dicatur plus offerre, debet eſſet idoneus ad ſoluendum. ibid.n.27

*Lictores.*

Lictores, vulgo Alguacelli non poſſunt occidere malefactorem aufugientem, contra aliquos. p.235.n.3.5.& 6. Vbi nec vulnerare.

*Lis.*

Lis quædam narratur creditorum petentium ſummas pecuniæ magnas contra bona cuiuſdam obligati in hac villa Matriti ad carnium prouiſionem. p.15.n.44
Lis refertur his diebus agitata, in qua formata eſt competentia ſuper taxa certæ domus conductæ à vidua Miniſtri Sancti officij. pagina 18. num.17
Lites ortæ contra bona confiſcata alicuius Rei fidei, ſolum ſunt agitandæ coram dicto Iudice bonorum confiſcatorum, & non coram alio, nec coram Inquiſitoribus, & quare. pag.14. num.37

*Litigia.*

Litigia non decet in immenſum trahi. pagina 44. num.39

M

*Maior.*

MAjoris inſtitutor diſtinguitur à poſſeſſore illius quoad applicanda bona illius Fiſco ex cauſa hæreſis. p.74.n.2

*Maioratus.*

Maioratus bonis delictum prædeceſſoris nequit nocere ſucceſſoribus quoad perpetuam confiſcationem. p. 75. n. 4

Maioratus bona nequeunt in perpetuum confiſcari. Et quare? Vbi in quibus permittatur. p. 151. n. 11

Maioratus inſtitutor probatur eo, ſi in hæreſim incidat, niſi filio tradidiſſet poſſeſſionem illius. p. 759. n. 7

Maioratus, & melioratio in fauorem hæretici facta, non confiſcantur, quia tranſeunt ad ſucceſſores. p. 170. n. 9

Maioratus inſtitutor diſponens ex facultate Regia, quæ crebrius cauetur, vt hæretici, ſeu proditores in Majeſtatem, &c. amittant illa, non gaudet clauſula horæ præambulæ. p. 75. n. 11. & 14. ſecus ſi ſine facultate illa inſtituatur, niſi fraus interueniſſet. ibid. n. 11. 12. & 13

Maioratus Fiſco applicatur, quoties inſtitutor Maioratus deliquit in Majeſtatem Diuinam, vel humanam, ſi ipſe hanc clauſulam oppoſuiſſet. p. 76. n. 14

Vltimæ voluntates ex damnatione auctorum vitiantur. ibid. n. 15

Maioratus inſtitutio in contractu, vel inter viuos qui ad fiſcum applicandum ex hæreſi commiſſa, numquid diſtinguatur. ibid. n. 16

Maioratus, fructus & commoditates, quo pacto tranſeant in fiſcum inquiſitionis, propter commiſſam hæreſim à poſſeſſore. ibid. n. 17. & 18

*Malefici.*

Maleficorum bona confiſcantur, ſi hæreticaliter delinquendo non pœniteant. p. 198. n. 1

Maleficorum crimen quandoque habet admixtam hæreſim. p. 199. n. 3

*Maleficia.*

Maleficia hæreticalia tantum non merentur confiſcationis pœnam. p. 199. n. 7

Maleficia quando ſapiant hæreſim manifeſtam. p. 199. n. 20

*Mancipia.*

Mancipia poſſeſſa ab hæretico, pagano, & infideli, ſi Chriſtiana non ſunt, acquiruntur fiſco, niſi Dominum denunciarent Sancto officio Catholicæ religionis ſtudio. p. 215. n. 18. & 19

*Mandatum.*

Mandatum capturæ, & ſequeſtrationis in ſcriptis porrigitur Miniſtris iuſtitiæ quibus non aliàs creditur. p. 6. n. 27

*Maritus.*

Maritus propter retardatam ſibi dotem, poteſt petere vſuras, dum ea non ſoluitur, & ſi per decennium tacuerit dotem non petens, cum diſtinctione. p. 129. n. 1. & 4

Maritus Mercator interim, quo Dos ei non ſoluitur, poteſt deducere in pactum intereſſe, & ſi ſolitus non ſit negotiari eius gener promittens. ibid. n. 2

Maritus ſine conſenſu vxoris poteſt, conſtante matrimonio alienare, ſiue obligare ſine Licentia vxoris bona interim adquiſita, dolo ceſſante. p. 116. num. 3. 9. & 11. aut titulo lucratiuo num. 13

Maritus, & vxor ſibi inuicem ab inteſtato ſuccedunt, excludendo fiſcum. p. 274. n. 45

Maritus non eſt alendus ex dote vxoris hæreticæ confiſcata. p. 122. n. 17. & 19

*Marſupium.*

Marſupiis non ſufficientibus ad recolligendas pecunias Regi debitas, fiſcenæ ſiue fiſcellæ vſitatæ fuerunt. p. 12. n. 20

*Mater.*

Mater diues tenetur alere filiam inopem. pag. 112. num. 11

*Milites.*

Militum priuilegia ſunt ſingularia quæ amittuntur in aliquibus caſibus. pagina 276. num. 50. 59. & 61

*Militia.*

Militiæ deſertores puniuntur confiſcatione. p. 253. num. 26

*Miniſter.*

Miniſtri iuſtitiæ non poſſunt aliquem ſine mandato iudicis incarcerare, niſi repertum in fraganti delicto. p. 5. n. 22. 23. & 24

Miniſtri Sanctæ Inquiſitionis numquam ſine mandato Inquiſitorum procedunt ad ſequeſtranda, & inuentarianda bona hæreticorum & minus ad confiſcationem. p. 4. num. 15. qui alias poterunt reſiſti. ibid. n. 21. & num. ſeqq.

Miniſtri Sancti officij inquiſitionis volentes cum mandato Inquiſitorum aliquem incarcerare delinquentem, reſiſtentem, aut fugientem, nec occidere valent, nec vulnerare. pagina 235. num. 7

Miniſtri Sanctæ inquiſitionis ſe habere mandatum inquiſitorum ad eum capiendum, vel ad pignora exhibenda, falſo dicentes, pœna falſi feriuntur. Vbi de pœna contra quendam Alguacellum Granatenſis Cancellariæ. p. 5. n. 25. & 26

Citandus quis non eſt, vt compareat in iudicio ab aliquo Miniſtro, niſi procedente iudicis mandato. p. 5. n. 23

*Minor.*

Minor ſoluendo creditori debitum, pro quo erat res hypothecata de pecunia alterius, poteſt hic ſecundo mutuam rem illam hypothecare ſub eiſdem vſuris aut leuioribus. p. 30. n. 15

Minor in pœnalibus non reſtituitur, Et quare, in l. auxilium ff. de minoribus. pag. 47. num. 6. 7. & 8

Minores, & Reſpublica reſtituuntur, ſi fuerint læſi in contractibus Curatorum, & adminiſtratorum. p. 46. n. 1

*Mors.*

Mors ciuilis, ſicut naturalis diſſoluit obligationes. p. 242. n. 5. & 11

Morte delicta non extingui, quando erat concluſum in cauſa ſentiunt aliqui, ſed contra alij. p. 255. n. 7. & 8

*Mulcta.*

Mulcta cenſetur ſublata, ſi confiſcatio ceſſat, ſed declaratur, pag. 172. num. 20. & 21

Mulcta ab Inquiſitoribus poſſunt imponi ſuſpectis de hæreſi, pœnitentibus, & conuerſis, & etiam fautoribus, & defenſoribus hæretici, & pro hæreſi incoſa, & ſimplicitate probata. pag. 189. n. 10

Mulcta pecuniaria aliquando debent puniri nonnulli rei inquiſitionis, qui magis eam timent, quam corporales, vt ſunt diuites, auari. ibid. num. 11

*Mulier.*

Mulier ex facultate ſibi conceſſa limitatè, ſi tamen ſit ad diſponendum in pias cauſas valet inter viuos, & vltima voluntate diſponere. pag. 126. n. 12

*Mutatio.*

Mutatio voluntatis teſtatoris non præſumitur. p.174 n.31

N

*Neceſſitas.*

NEceſſitas extrema non eſt ſpectanda vt mulctarum fiat applicatio Sancto officio inquiſitionis. p.189.n.5

*Neophitus.*

Neophitus ne valeat, ordinari æſtimatur arbitrio Epiſcopi.p.221.n.9.& 10

Neophiti irregularitas, quando diſpenſetur ab Epiſcopo. ibid.n. 9.& 11

*Nomen.*

Nomine debitoris,iura,& actiones pertinent ad filium cui fit aliqua adiudicatio bonorum.p.142. num.31

*Notarij.*

Notarij omnes poſſunt cogi exhibere omnia inſtrumenta fiſco habẽti intereſſe pro Inquiſitione contractuum. p. 25. n.7

*Nuncius.*

Nuncius, & eius Auditor nequit à iudicibus Inquiſitionis inhiberi, quando præuenit cognitionem de concurſu, in quo Fiſcus cameræ Apoſtolicæ habet interreſſe. p.21.n.14

Nuncij Apoſtolici in Regnis Hiſpaniæ facultas inſinuatur. p.20.n.8

*Obligatio, Obligatus.*

Obligatio antiqua non reuiuiſcit ex reſtitutione gratioſa Principis, ſi bona non reſtituantur aggratiato delinquenti. p.245. n.35

Obligati hæretico liberantur à qualibet obligatione, etiam iurata. p.216.n.26

Soluere Obligatus debitori, qui poſtea fuit excommunicatus, potius eſt, vt non inde liberetur ab obligatione ei ſoluendi, & ſi alij contra. ibid.n.27.28.& 29

*Occidens.*

Occidens incarceratus in S. Officio tantum doloris impatientia, aut aliter, non punitur confiſcatione, nec ſi ſe vulneretur ex conſcientia criminis. p.236. n.15.& 16

*Officialis.*

Officiali, qui vtitur iudicis mandato, minimè reſiſti poteſt. p.5. n.24

Officiales iuſtitiæ non poſſunt malefactores ſe reſiſtentes ne capiantur, occidere, pag. 234. n.1.2. & p.235.n.3.5.& 6.l.ſi ſeruus C.de his qui ad Eccleſ. confug. ibid.n.3

*Onera.*

Onera matrimonij, tam ſuſtinet, qui eſt Mercator, quam qui non eſt. p.129.n.3

P

*Pactum.*

PActum de dote reſtituenda dotanti appoſitum, non eſt cuſtodiendum, ſi cederet in detrimentum legitimæ, quæ debetur filiæ. p.123. n.1.& 2

Pactum nequeunt inire Principes ſæculares cum ſubditis, ne bona hæreticorum ab Inquiſitoribus confiſcentur, etiam prætextu cauſæ publicæ. p. 210. n.26.27 & 28.& num. ſeqq.

Pacta ſeruari oportet vbi quid de Pacto reſtituendæ dotis, ſi filius procreatus intra certam ætatem deceſſerit. p.124.n.7

*Paria.*

Paria ſunt *non eſſe, vel eſſe, & non poſſe apparere.* p.192.n.13

*Parentes.*

Parentes poſſunt alienare bona propria in præiudicium alimentorum, & legitimæ filiorum. p.116.n.9

*Paraphernalia.*

Paraphernalia, arræ, & alia donata potius eſt, vt vxor amittat contrahens ſcienter cum vero hæretico, & quare. p.121 n.3.& 4

Pœna in iure ſunt reſtringendæ. ibid. n 5

Paraphernalia bona ex delicto viri non Confiſcantur.p.119.n.30.& 31

*Pater.*

Pater naturalis tenetur alere filium naturalem inopem. p.112.n.12

Pater ex hæreſi filij, aut crimine læſæ-Majeſtatis punitur, ſicut è contra. pagina 175.num.5

Patris pœnitentia facit ceſſare omnes pœnas inflictas contra filios, niſi pater, vt relapſus traderetur curiæ ſæculari. p.218.n.4

*Peculium.*

Peculium in vſu iuris ſignificat puſillam pecuniam, ſiue puſillum patrimonium ex bonorum vniuerſitate detractum, & eſt filij, aut ſerui. p.160. n.1.& 2. hoc quadruplex. p.161. n.4

Peculij ratione conſiſtit naturalis obligatio inter patrem, & filium. p. 161. n.3

Aduentitium Peculium eſt quidquid aliunde, quam à patre obuenit filio. n.4

Peculium aduentitium filij ob hæreſim patris,non confiſcatur. Quid ob hæreſim filij in proprietate, & vſufructu. ibid. n 5.6. in quo triplex eſt ſententia. ibid. n.7. 8.9.10.11.& 12

Aduentitium Peculium, in quo pater nullum habet vſumfructum, qualiter valeat ex delicto patris, aut filij confiſcari. p.162.n.13.14.& 15

Peculium profectitium, aduentitium, & quaſi caſtrenſe non confiſcantur ex hæreſi paterna. p. 78.n.34

Peculium quaſi caſtrenſe dicitur,quod ex aduocantia, & magiſterio filio acquiritur, de quo libere diſponit filius. p.165. n.27.& 28

Peculium quaſi caſtrenſe ob hæreſim, & crimen læſæ-Majeſtatis potius eſt, vt confiſcetur. ibid. n.29.& 30

Profectitium Peculium dicitur quod ex opera Patris comparauit filius, cuius eſt eadem cauſa inſeruire fiſco. ibid.n.31.& 32

Profectitium Peculium ex delicto filij etiamſi à patre habeat facultatem donandi, quando confiſcetur. ibid. num. 33.34.35. & p.167.n.46. 47.48.& 49

Peculij profectitij bona dicuntur Patris,ibid.n.34. 35. ibi explicatur. Quemada 26

Caſtrenſe Peculium, ſeu quaſi caſtrenſe ob hæreſim patris, quando confiſcetur,vel non. p.163. n.19.20.& 21

Caſtrenſe Peculium tale dicitur, quia procedit à militia. ibid. n.21

Caſtrenſe Peculium patri acquiri aliqui exiſtimarunt. ibid.n.22

Caſtrenſe Peculium ob hæreſim filij confiſcatur Sancto officio inquiſitionis: explicatur.p.164. n. 23. 24. alij non confiſcari; ſed Patri acquiri dicunt, excepto crimine læſæ-Majeſtatis humanæ. ibid.n.25

*Pecunia.*

Pecunia soluta per extorsionem posterioris creditoris, auocatur ab illo, vbi distinguitur inter gratificationem, & extorsionem. p.39.n.30

Pecunia dicitur extare, nec consumpta censetur ad effectum, vt auocetur soluta posteriori creatiori modis nonnullis. ibid. num.31.32.33.34. & 35

Pecunia deposita, seu sequestrata dicitur extare, vt in sæculo, & etiam consumpta mala fide. ibid. n.33. & 34

Pecunia ex se fructus non producit; sic vt quidquid eo nomine haberetur, vsura diceretur. p.130.n.9

Pecunia soluta posteriori aliquando auocatur, aliquando verò non à primis creditoribus iuxta casus resumptiuè collectos. p. 37.n. 17

Pecunia Fiscalis dicitur maioris summæ, quam priuata. p. 12. n.12

Pecuniæ secundum antiquum morem priuatæ etiam seruabantur in templis. p. 12.n.13

Auocatio Pecuniæ inter Mercatores etiam personales creditores locum habet propter fidem inter illos constitutam. p.39.n.37

Reuocatoria Pecuniæ solutæ habet locum, quando contigit ex causa lucratiua. ibid. n.38

*Pensio.*

Pensionem iurans soluere, liberatur, si non potuit habere possess. beneficij vltra duos vel tres annos. p.246. n.44

*Pignus.*

Pignus à creditore potest vendi ob non solutum pretium à debitore, etiam in suo testamento, ne vendantur inhibente. p.41. n.12.& 13

Pignoris venditio non valet, si solemnitas iuris non præcesserit, aliàs competat Domino actio Pignorantia contra creditorem in rem ibidem n.15. & 19

*Pœna.*

Pœna, quæ imponitur ipso iure ad transferendum bona videtur, vt transferat absque alia sententia bona delinquentis in fiscum. p.89. n.7.8.9. & 10

Pœna hæredis indigni, qui neglexit vindicare necem defuncti, ipso iure ab ipso hærede recuperatur. ibid. n.8

Pœna est tantum pecuniaria, siue agatur quota litis aut litigiosi. p.238.n.7

Pœnæ in vno delicto positæ, videtur vt non extendantur ad aliud, & si grauius. p.176.n.7

Pœnæ pecuniariæ possunt etiam Clericis suspectis de hæresi ab Inquisitoribus infligi si clerici habeant proprium patrimonium contra Cardinalem. p.188. n.3.4.& 5

Pœnæ pecuniariæ quare Inquisitionibus soleant applicari & non Inquisitoribus. p.189.num.4. & 9. ad substentandos Inquisitionis pauperes. p.190. n. 18. etsi aliter videatur dispositum in Narbonensi Consilio. ibid.n.19

Pecuniarias pœnas, etiam cessare quando delicti morte extinguuntur, generaliter traditur, & quare. p.250.n.4.6.7.8.& 9

Pœnarum finis est, vt reus puniatur. ibid. n.6.& 7

Pœna conuenit esse vbi est noxia, & quod est introducta, non tam, quia peccatum est, sed ne peccetur. ibid.8

Pœna imposita, ipso iure requirit nihilominus sententiam declaratoriam. p.256.n.12

Pœna priuationis Officij ob delictum commissum, in eo non incurritur ipso iure. p.89.n.2

Pœnæ arbitrium positum in Iudicibus, potest extendi vsque ad mortem, iuxta acerbitatem criminis. p.233. n.8. & 9. Quid de Inquisitoribus n. 10. Vbi plures leges intelliguntur, *remissiuè.*

Pœnæ in filios, & nepotes cessant, si parentes sint reincorporati Ecclesiæ. p.190.n.25

Pœna pecuniaria ab inquisitoribus sub qua forma proferatur. p.191.n.33

Pœnæ solutio facta fisco antiquiori, non repetitur à posteriori creditore. p.265.n.34.35.& 36

Pœnæ ab inquisitoribus sunt infligendæ cum maxima prudentia, & cum consilio consultorum. p.191.n.27.

Pœna omnis corporalis, etsi minima, est maior qualibet pecuniaria. p. 238.n.8

Pœna non debetur ante sententiam, saltem declaratoriam criminis. p.55.n.35

*Pœnitentia.*

Pœnitentia hæretici comparentis ad se compurgandum metu testificationis, non liberat illum à confessione, nisi condonatione id fiat. p.203. n. 7.8.& 14

*Pœnitens.*

Pœnitens, & reincorporatus Ecclesiæ, hæreticus dicitur, qui per absolutionem solemnem, & iuridicam reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam iuridice adimplendam. pag. 185. num. 5

*Pœnitentiati.*

Pœnitentiatorum in Sancto officio dispensatio in pœnis, quando fiat? consistit in arbitrio. p.228. n.27.& 28

*Polygami.*

Polygami, & blasphemi solent ad triremes, & fustigationem per Inquisitores damnari. p.190. num.21

*Portio.*

Portio minima in re communi præstat fisco priuilegium illam detrahendi etiam si res sit diuidua. p.26.n.19.& 20

*Possessor.*

Possessor malæ fidei ad quam restitutionem teneatur fisco laconice. p. 176. n.9

Possessor bonæ fidei tenetur fisco fructus extantes restituere, non autem consumptos. Vbi quid si delictum ignorauit. ibid. n.10

*Praxis,*

Praxis Consilij supremi inquisitionis in præstando alimenta vxori Dotem petenti, dum litigatur. p.132.n.23.& 24

*Prælatio.*

Prælationis priuilegium non currit contra paritet priuilegiatos, sed temporis prioritas. p. 102. n.1

*Præscriptio.*

Præcriptio contra confiscationem à fisco faciendam quæ tempore inducatur. p.47. n.9. & 10. de veritate sub distinctione, cum differentia inter fiscum Inquisitionis, & Regis. ibid.n.12

Præscriptio quadriennij, siue quinquennij, quare admissa sit in rebus fiscalibus, cum in aliis maius tempus desideretur. p.50.n.25.& 26

Bona hæretici, eo viuente, nullo tempore Præscribuntur. ibid. n.26

Præscriptio quadragenaria adminus desideratur contra fiscum inquisitionis, & si alias dicatur Regius; vbi expenduntur aliquæ instructiones. ibid.n.27. & 28

Legum ciuilium sententiæ de Præscriptione loquentes in bonis hæreticorum, sunt abrogatæ, & solum practicatur tempus iuris canonici. pagina 50.n.28

Hæreticalis delicti punitio nullo vnquam tempore queit Præscribi, etiã illo defuncto. p.50.n.29

*Præsumptio.*

*Præsumptio.*

Præsumptiones duæ sufficiunt ad tollendam fidem supecto instrumento. p.65. n.6.& 7

Præsumptionum genera plura, quibus instrumentum redditur falsum, referuntur. ibid.n.7.& 8

*Prætor.*

Prætor potest causas ciuium iudicare, errore cessante, & etiam per reconuentionem. p.23.n34

*Prætium.*

Prætium rei Vendendæ sub hasta debet statui de præsenti, nec sufficit fides de illo. p.41.n.16

*Princeps.*

Princeps sæcularis nequit Ecclesiam liberam iterum in seruitutem redigere, nec remittere confiscationem in præjudicium tertij.pag.218.n.9. & 11

Princeps remittendo Reo culpam,quando censeatur remittere partem applicatam delatori, totamque pœnam applicari fisco, aut ab illa Reum liberari. p.59.n.8. & num.seqq.

Princeps agratians pro bono pacis, & publica Vtilitate, videtur remittere etiam pœnam delatori applicatam. p.60.n.14

Princeps hæres institutus inuentarium non faciens, tenetur vltra vires hæreditarias. p. 270. num.4

Princeps ius in specieCompetenti alicui non tollit nec quærendum. p.60.n.11

Principis persona quoad successionem vacantium solet esse post omnes. p.273. n.33.& 34

*Priuilegium.*

Priuilegium prælationis concessum propter personam, non transfertur in cessionarium soluentem; secus si propter causam. p.52. n.4

Priuilegiatus pro sorte talis censetur pro interesse, & vsuris, quando sint licitæ. p 54. n.31

Vsuræ recompensatiuæ quare sint licitæ. ibid n.32

Priuilegiatus non vtitur priuilegio suo contra pariter priuilegiatum. p.276.n.57.60.& 65

Reus præfertur actori æqualiter priuilegiato pag. 277.num.65

Priuilegiatus in specie præfertur habenti priuilegium in genere quod non exerceat in illa specie. p.278.n.68

*Priuatus.*

Priuatus quolibet hæreditatem occupans vindictæ causa, non vltra vires hæreditarias, & si inuentarium non fecerit. p.270. n.7

Priuatus præfertur fisco, quando de prioritate sui instrumenti constat. p.268.num.21. & 31. vbi fallit.

Priuatio beneficij, vt suum effectum habeat, requirit sententiam declaratorium. p. 181. n.38

*Probatio.*

Probatio confessionis aliquando non admittitur ex suspicione aut simulatione confitentis. p. 256. num. 10

Probatio hæresis expostulatur ad hoc vt debitor hæretici occulti liberetur à debito, nec sufficit probatio facti sine sententia. p.214. n 8.& 9

Probatio hæresis viri, vt vxor illi nubens dotem, & alia amittat, incumbat fisco patenti ob eam publicari dotem. p. 122.n.15

Probatio minus concludens sufficit in materia fraudis,& inter homines fraudulentos. pag.73. num.24

*Processus.*

Processus fabricatus à Iudice confiscatorum, appellatus à Fiscali, remittitur originalis ad Consilium supremum, non sic ab Inquisitoribus Indiarum, ob periculum, ne amittatur, si aliùs appellet, mittitur Transumptus. p.14.num.41

*Procurator.*

Procurator Cæsaris, idem quod Aduocatus Fisci dicitur. p. 17.n.8

Procuratoris Cæsaris, id est Fisci iurisdictio, quæ limitata est, vt valet prorogari, & quare. p.22. num.22. 23.28.& 30

*Prorogatio.*

Prorogatio iurisdictionis inducta est, vt litigatores facilius succurrantur. p. 22. n.23

Prorogatio iurisdictionis inter priuatos non admittitur, si iudex vellet ex vi suæ facultatis extendere primam iurisdictionem, vel quando taliter esset limitata, aut cum Clausula abdicatiua. ibid. n.24. & 25. vel ex coniectura. n.26

*Proprietarius.*

Proprietarius tenetur vendere proprietatem vsufructuario, aut illam ei locare. Quid in pluribus hæredibus. p.54.n.29. & 30

*Publicatio.*

Publicatio bonorum dicitur stricti iuris, strictæque accipienda. p.142.n.29

Publicatio bonorum, eo modo accipi, si æs alienum deducatur. p.92.n. 29.& 34

*Pupillaris.*

Pupillaris obligatio ab initio contracta pro pretio rei venditæ, valida est contra pupillum sine decreto. p.30.n.13

*Purgatio.*

Purgationis remedium suspectis de hæresi vsitatum olim, iam non est in vsu; eo quod est periculosum; & sic nisi raro non amittitur, & cum magna cautela. p.221.n.12.& 13

Purgari cogendi sunt illi quorum fama populo Christiano est necessaria; & sic sacerdotes prædicatores; non autem plebei, & alij infirmi natu, qui potius torquentur. p.222.n.13.& 14

*Ratihabitio.*

Ratihabitio, quæ requiritur inter priuatos, vt valeat alienatio ab vno ex consociis, vt inde competat actio, non requiritur in alienatione, quæ fit à fisco. p. 34.n.39

*Receptor.*

Receptor inquisitionis, quando possit petere distractionem bonorum confiscatorum.p.5.n.19. & 20

Receptores Inquisitionis, & Consilij supremi, quàm obligationem habeant pro recuperandis bonis. p.55. n.3

*Redditus.*

Redditus prouentus & aliæ obuentionesRegi debitæ solent prouenire ex variis causis in fiscum p. 11.n.1

Redditus, & bona dicuntur, deductis expensis. p.267.n.16

*Regula.*

Regula, quæ docet quod non transit in hæredes extraneos, nec in fiscum, fallit aliquando affirmatiue concepta. p.141.n.14

Regula, quod si non valet, quod ago, vt ago,non valere, vt valere poterit. In quo verificetur. p.71.n.12

Regula quod non valet vt agitur, valet vt valere poterit, qualiter in contractibus practicetur. p.70.n.10

*Regressus.*

Regressus fit ad licitatorem primum in Regalibus subhastatis, quando secundus licitator non satisdat plene, nisi aliter cautum esset per officia-

les Principis. pagina 42.num.25.& 26
Regreſſus ad benficia vacantia propter hæreſim in duobus caſibus conceditur ſine Papa. p. 219. num.17. & 22

*Releuium.*

Releuium, ſiue peragium, quando debeatur fiſco Regio? *remiſſiue.* p. 160. n. 31

*Remiſſio.*

Remiſſio debiti à reo nequit fieri in fraudem fiſci qui poteſt reuocari. p. 134.n.16

*Renegati.*

Renegati pœnitentes recipiuntur per Inquiſitores ad reconciliationem cum confiſcatione bonorum de iure. p.209.n.12.& 24
Renegati, ſi pœnitentes ex condonatione Regia, non amitterent bona, plura inconuenientia experirentur. p. 212.n.27
Renegatorum pœnitentium confiſcatio bonorum reſponſo Regis Philippi I V. tota eſt Inquiſitorum; commendat tamen benignitatem cum illis, vt libentius alliciantur. p.210.n.15

*Renunciatio.*

Renunciatio facta ex interuallo, differt à facta incontinenti p.86.n.18

*Repudiatio.*

Repudiationi locus num ſit in delictis, in quibus ipſo iure procedit confiſcatio bonorum, & videtur affirmandum diſtinctione p. 133.n. 5.6. ſed negatur.ibid. n. 7.8. 9. & 10. vbi referuntur DD. diſtinctiones de repudiante ante ſententiam, vel poſt, ibid. n.13. de reſolutione.
Repudiatio legati valet etiam in fraudem fiſci: & de diſtinctione aliorum. ibid. n.5.8.9. & 10

*Res.*

Res vendita minori cum affectione hypotheca ante Dominium tranſlatum, non dicitur per minorem obligari cum obligatione hypothecæ, vel parti-fallit in fiſco. p.30. n.11.& 12
Res empta ex pecunia aliena fit mentis, etiam ſi ex pecunia depoſita. p. 57. n.14.& 15
Res fiſci aliquando quadriennio, quinquennio, decennio. 20. annis 30. præſcribuntur. p. 49. n.20.21.22.& 23

*Reſtitutio.*

Reſtitutio ſimplex à Principe facta, nec reſtituit bona, & iura actiua, nec paſſiua. p.245. n.24. 25.26.& 27
Reſtitutio plenè facta hæretico pœnitẽti extenditur ad honores, & Dignitates. p.218.n.3.& 14
Reſtitutio non trahitur ad ea, quæ alteri ſunt quæſita. p.83.n.12

*Retractatio.*

Retractatio ſententiæ aliis extra fiſcum non competit, niſi petita ad id reſtitutióne, & conſtituto de aliis, etſi ſit minor, qui vult retractare, aut Eccleſia, ſiue Republica. p.44.n.47

*Reuelare.*

Reuelare deſinens hæreticum non vehementem, incurrit ſuſpicionem contra caſtrum, niſi concurreret nimia familiaritas. p. 198. n.25. & 26
Reuelere quis tenetur ſub pœna peccati mortalis, non ſolum hæreticos formales, ſed & etiam fautores, & alios tantum de hæreſi ſuſpectos. p.197. n.21. & 22

*Reus.*

Reus ſuſpectus ſolet puniri arbitrariè ab Inquiſitoribus & in conſilio noſtro augeri. minui, vel confirmari ſolent mulctæ. p. 189. n.8
Rei Incarcerati pauperes aluntur mulctis aliorum & fiſci expenſis. ibid.n.9
Reus in quærendis poteſt repudiare in fraudem fiſci; imo & creditorum. p.134.n.13
Repudians Reus ſibi relicta in fraudem fiſci, aut creditorum peccat. p.134.n.17. & 18. Vbi ſub diſtinctione, p.135.n.19
Reus repudians ſibi relictum in fraudem fiſci, & creditorum in foro exteriori, abſoluendus eſt, & quare. ibid.n.18.& 19
Reus capitalis criminis, videtur, vt non amittat Dominium, aut adminiſtrationem bonorum ſuorum. p.89.n.1.2.3.4.& 5
Reus reſtitutus per viam iuſtitiæ, quia recuperat omnia, tenetur ſoluere ſuis creditoribus p.245. num. 39
Reus capitalis criminis recte donare poteſt; ſic vt donatio valeat, niſi fraus à fiſco probetur. p.89.n.3.& 5

*Rex.*

Rex Ferdinandus dotauit filias hæreticorum, ſed hoc ex commiſeratione tantum de bonis Confiſcatis parentum. p.114. n.27
Hiſpanus Rex quamplures redditus habet de ſuis regnis abundantius quam alij Reges.p.11.n.10
Reges Hiſpani Patroni ſunt Sancti officij inquiſitionis Tribunalium omnium ſuorum Regnorum, & quare. p. 14.n.35
Reges Catholici, D.Fernandus, & D. Eliſabet promotores, inſtitutionis tribunalis Sanctæ inquiſitionis Hiſpanicæ tempore gratiæ ſuo edicto comparentibus intra certum terminum condonarunt bona. p. 204.n.12

*Sortilegi.*

Sortilegi, malefici, diuinantes, & hæreticalia dicentes, ſiue facientes debent denunciari. p.197. num.22

*Sacramentum.*

Receptus ad gremium Eccleſiæ dicitur recipi ad pœnitentiam, qui recipitur ad perceptionem Sacaramentorum, dicitur recipi ad miſericordiam. p.185.n.8
Sacramentorum vſum legitime non habent exiſtentes extra Eccleſiam ex parte ſua, & ſi eorum miniſtratio non denegatur pœnitentibus. p. 185.n.10

*Salaria.*

Salaria non petita per famulos contra Herum, præſcribuntur triennio. p.49.n.18

*Secretarij.*

Secretarij, & officiales Regij, etiam Cancellariarum munera accipientes, & plus accipientes, quam per leges taxatum eſt, obligantur ipſo iure ad damna ſoluenda, etiam in foro animæ. p.90. n.9

*Sententia.*

Sententia Sancti officij, & Iudicis bonorum confiſcatorum circa confiſcationem bonorum dicti Octauij Campij in ſolo vſufructu, & non in proprietate. p.79. n.3. quo fundamento. p.81. num.14
Sententia, & confeſſio partis ad probandum, non habent per omnia eundem effectum. pag. 256. num.11
Sententia qualiter concipiatur contra defunctum delinquentem, bona eius, & hæredes. p.260. num.34.& 35
Sententia, per quam bona dicuntur eſſe fiſci, non eſt condemnatoria, ſed declaratoria. pagina 90. num.14
Sententia declaratoria hæretici creditoris requiritur, vt eius debitor liberetur. p.214.n.9

Sententia

Sententia lata in contumacia non infamat. p. 187. num. 18

Sententia lata in contumaciam, numquam transit in rem iudicatam quoad pœnam corporalem. p. 186. n. 15

Sententia lata contra fiscum ritè defensum non retractatur; secus si ab alio defenderetur, etiam agente fiscali. p. 44. n. 40. 41. 42. 43. & 44

Sententiæ aduersus, fiscum latæ generaliter retractandæ, decidituir in iure, etiam in criminalibus, in quo maius priuilegium fiscus habet, quàm minor. p. 46. n. 4. & 5

*Sequester, Sequestratio.*

Sequestratio bonorum & confiscatio fit contra hæreticos formales dum præsumptos contra vinos etiam absentes, non contra defunctos. p. 64. num. 46

Sequester qui possidet patronatus ius Ecclesiasticum, potest eligere, & præsentare. p. 146. n. 11

*Seruus.*

Serui ludo, aut emptione acquisiti, aut testamento, quando ob hæresim Domini applicentur fisco? cum distinctione de acquisitis ante hæresim, vel post. p. 216. n. 19. & 20

Seruo hæretici libertas competit, quando Dominus declaretur per sententiam hæreticus, non sic si Dominus tantum puniatur in aliqua pecuniaria pœna. ibid. n. 21. & 22

Seruo dotali quãdo ob hæresim Domini Dominęve, eius libertas competatur? remissiuè. ib n. 32

Serui Catholici ob hæresim Domini non confiscantur, secus serui infideles, & qua ratione. p. 215. n. 12. & 13

Liber semel factus seruus non recadit in potestatem Domini hæretici, & si aggratiaretur Dominus à Principe, & etiam si traditus in dotem. ibidem num. 13. & 14

Serui hæreticorum secundum aliquos non acquirunt libertatẽ, sed fisco applicantur, quod est verum si iidem sint infideles. p. 215. n. 15. 16. & 17

*Schedula.*

Schedula Regia 1569. refertur, qua Inquisitores Limæ apud Indos, sunt etiam Iudices bonorum confiscatorum. p. 13. n. 31

Simulatio.

Simulatio vera dicitur, veluti cum fit contractus ad defensionem alicuius facti. p. 72. n. 17

Simulatio in venditione iurium regalium pluribus modis probant Nogerol. contigisse 20. scilicet, hic. ibid. n. 18

Simulati contractus omnes solent celebrari vno ex tribus modis, ad quos referuntur relatæ species. ibid. num. 19. 14. 15. 16. 17. & 18. quæ sunt plus 40. ibid. num. 20. 21. 22. 23. 24. 25. & 26

Simulatio quare vitiet contractus, etiam iuratos. p. 70. n. 2

Simulatio licita est de contractu licito ad licitum; secus ad illicitum. ibid. n. 3. 4

Simulatio oritur ex non facta fide à Tebellione demum è ratione, & solutione, & si fiat de confessione. p. 73. n. 21

Simulatio arguitur ex eo quod cedens, se debitorem constituit. ibid. n. 22

Simulatio oritur, si cedens remaneat in possessione cessæ. ibid. n. 23

Simulatio arguitur inter personas suspectas, quoties in instrumento tantum fit mentio confessionis de recepto, tacito, de numeratione. p. 84. num. 3

Simulatio, etsi non præsumatur aduersus instrumentum probatur coniecturis, & præsumptionibus ad fauorem Fisci, aut alterius tertij. p. 70. n. 8. & p. 71. n. 13

Simulatio quot probetur præsumptionibus. p. 70. num. 9

Simulatio arguitur ex vicinitate actus ex his, quæ in continenti fiunt ex multiplicitate instrumentorum, & actuum, & ex aliis pluribus enumeratis hic, & ex aliis. p. 71. n. 14. 15. 16. & quibusmodis probetur. ibid. n. 14. in fine.

Simulationis exceptio qualiter excludatur? Et renuntiari valeat, remissiuè. p. 71. n. 25

*Socius.*

Socius tenetur ex Sociis partem adquisitorum communicare, & soluere. p. 116. n. 6

Socius obligans creditori, totam rem, inscio consocio, illi valeat officere quoad partem, sed non fisco. p. 33. n. 36

Socius inuito altero, nihil potest. p. 24. n. 1

Socius præfertur cuilicet emptori offerendo pretium, quando fiscus rem communem vendidit. p. 25. n. 9

Socio, qui non vendidit datur rei vendicatio contra rem vendentem pro parte. p. 24. n. 3

*Solutio.*

Solutio posteriori creditori facta, non auocatur, quando suppetunt bona rei debitoris. pag. 239. num. 16

Solutio legitime fit reo criminis postulato. pag. 89. num. 6

*Sodomia, Sodomita.*

Sodomiæ crimen est de foro Inquisitorum in inquisitione Lusitana, Aragoniæ, Maioricen. & aliarum, non in Castella. p. 19. n. 11

Sodomiæ crimen nefandissimum est; ita quod Diabolus fugit, quando illud committitur, dictum contra naturam per antonomasiam. ibid. n. 12

Sodomitæ omnes in nocte, qua Christus natus est mortui fuerunt. ibid. n. 13

Virgilius Poëta celebratissimus fertur fuisse Sodomitam. p. 200. n. 14

Caluinus, Aristoteles, & alij Philosophi gentiles multi fuerunt Sodomitæ. ibid. n. 15

Sodomiæ crimen olim pœna gladij id est amputationis capitis puniebatur, hodie pœna ignis, & confiscatione bonorum secundum plures. ibid. n. 16. 17. & aliis pœnis. n. 18

Sodomitæ amittunt nobilitatem, testandi facultatem, & alia. ibid. n. 17

Sodomiæ crimen punitur, etsi non constet de corpore delicti, & quilibet admittitur ad accusandum. ibid. n. 18. & 19

Sodomiæ crimen lege Regia videtur exæquari hæresi; & crimini læsæ-Majestatis. ibid. n. 20. 21. & 22. suadetur maius. ibid. n. 20. 23. intelligitur. n. 28

Sodomita ipsomet facto ex lege Regia priuatur suis bonis. ibid. n. 22

Proditor quali pœna puniatur. p. 200. n. 23

Sodomiæ crimen videtur priuare etiam filios à bonis patris sodomitici: aliter in praxi. pag. 200. n. 24. 25

Grauatensis senatus declarauit filios ex delicto patris Sodomitæ non priuari alimentis, nec legitima, aut aliis. p. 201. n. 25. 26. 27. & 28

Filij Sodomitarum per legem Regiam exempti sunt ab infamia, & de ratione. ibid. n. 26. & 27

Confiscantur bona Sodomitæ, sed non suorum filiorum. ibid. n. 26

Sodomiæ rei in Sancto officio non abjurant, nec relaxantur, niſi ſint incorrigibiles. ibid.n.29
Sodomiæ quando dicatur formaliter commiſſa? ibid.n.30
Clerici Sodomitæ, quibus puniantur pœnis, & qualiter per conſtitutionem. 20. Pij V. & in Sancto officio. ibid.n.31.& 32

*Spes.*

Spes futura obligationis quæ ex ſtipulatu deſcendit tranſit in fiſcum. p.144. n.50
Spes tantum probabilis non tranſit in Fiſcum. p.133.n.4
Spes ſuccedendi in emphiteuſi, vel feudo, non tranſit in fiſcum. p.164.n.48

*Sponſalitia.*

Sponſalitia largitas quæ dicatur. p.118. n.19
Sponſalitia largitas non confiſcatur ob hæreſim mariti, ſi matrimonium perficitur.ibid.n.20

*Spurius.*

Spurius hæreticus, cui donatio fuit à patre facta num transferat ex delicto bona donata ad fiſcum,vel ad hæredes. p. 81. n. 15
Spurio filio tenetur pater dare redditus annuos pro alimonia correſpectiuè: quid in Caſtella, & aliis Prouinciis. p.79.n.4.& 6
Spurio filio mortuo alimenta ei pro vita aſſignata ceſſant, niſi aliter eis legentur. ibid. n.5
Raphaël Campus, nepos Hieronymi donatoris non poteſt in fiſſum prævalere ad vindicandas vncias 400. Octauio Spurio donatas.p.82.n.21
Hieronymus Campus anno 1579. in Sicilia cauſa matrimonij deditOctauio filio eius ſpurio 400. Vncias, reſeruato ſibi eo vſufructu, dum viueret, & quo iure procedit. pag.79.n.1.& p.80. n.10. quæ exceſſiua non fuerant. ibid.num.10. & 12

*Statutum.*

Statutum loquens in Dote data, procedit etiam in Dote confeſſata, quatenus ad præjudicium pertinet confitentis, & reſpectu hæredum mariti. p.86.n.15. & 16
Statutum loquens de hæretico, non habet locum in ſuſpecto.p.219 n.24.& 25
Statutum inhabitans filios hæreticorum ad beneficicia, comprehendit filios hæretici etiam pœnitentis. p.185. n.3. & 5
Statutum non valet imponere pœnas corporales, aut infamias pro delictis alienis. p.100.n.30
Statuta imponentia confiſcationem, ſunt ſtrictiſſime intelligenda, vt iuris correctoria. pag.99. num.21

*Strenæ.*

Strenas accipiebat Fiſcales, ſicut & alij conſiliarij, & quæ dicantur ſtrenæ. p.7.n.41.& 42
Stremæ erant, quæ hodie ſolatia, ſiue *propinas extraordinarias. ibid. n.42*

*Subditus.*

Subditus Epiſcopi incarceratus de licentia ipſius ob ſecuriorem cuſtodiam in carceribus S. officij, quos fregerit, valet ab Inquiſitoribus puniri. p,233.n.11.& 12
Subditus quilibet, ſi tamquam teſtis auocetur, tenetur occulta improbabilia reuelare. p. 196. num.10.& 11

*Subhaſtatio.*

Subhaſtatio publica quibus ſolemnibus fiat in venditionibus: vbi de præſentia procuratoris Cæſaris. p.41.n.6. & 7
Cæſaris procurator fiſci Iudex erat. ibid.n.7
Subhaſtatio probat iuſtum pretium, eò quod res tantum valeat, quantum vendi poteſt. pag.53. num. 20
Fraus in publica Subhaſtatione, etiam præſumi valet. ibid.n. 21
L.2. C.de iure haſtæ fiſcalis.ibid.
Subhaſtatio non impedit, quin venditio reſcindi poſſit, & ſi alias Iudicis decreto velata ſit. Et de diuerſitate rationis. ibid. n.23

*Subſtitutio.*

Subſtitutio pupillaris euaneſcit hæreditate non addita. p.272.n.22
Relicta in teſtamento eam habent conditionem *ſi adeatur hæreditas*, quid de iure regio. p.272. n.24.& 29

*Subuerſio.*

Subuerſionis periculum in hæreſim, ſicut patitur mulier Catholica, ita & è contra vir, ſi ducat hæreticam. p.122.n.13

*Suſceptor.*

Suſceptor Sancti officij dum tenetur de euictione, gaudet priuilegio fori vt trahat Aduerſarium, vt dicitur. p.56.n.5. & 6. ſi alij contra hic.
Suſpetor Inquiſitionis agit nomine fiſci, & defendit eius emptores in proprio Inquiſitionis foro. ibid.n.6.7.& 8
L. Venditor ff.de Iudiciis.ibid.n.7
Suſceptor fiſci non eſt diſtrahendus à cura proprij Officij. ibid.n.8
Suſceptor emens ex pecunia fiſci, vt ſibi acquirat potius eſt, vt acquirat fiſco. p.57.n.20

*Suſpicio.*

Suſpicio, quæ in criminalibus facit iudicium ad torturam, in ciuilibus plene probat. p.68.n.22
Suſpicio etiam vehemens non ſufficit ad condemnandum de hæreſi formali. p.187.n.29
Confiſcanda tantum ſunt bona verè hæreticorum. non inquam de hæreſi Suſpectorum contra Azor. ibid.n.30

T

*Tabellio.*

TAbellio, coram quo pendet cauſa, quæ, vt Fiſci prætenditur, à Iudicibus Curiæ auocari, qualiter compellatur comparare in Conſilio ſupremo Inquiſitionis, vt faciat relationem de actis. Et qualiter retineantur, ſi appareat fiſcalem eſſe cauſam. p.17. & 18.n.16
Tabellionis variationes in ſuo prothocolo,reddunt ipſius inſtrumentum ſuſpectum. p. 67. n.15

*Templa.*

Templa ob pecunias ibi depoſitas, à ſeruis cuſtodiebantur. p. 12. n.14

*Tempus.*

Tempus quadragenarium, & non minus requiritur, vt bona hæretici valeant præſcribi à morte illius, bona exiſtente fide, iuxta dicta. p. 48. n.12.& 13.in aliis alterius fiſci bonis quadriennio fit, & ſub aliis temporibus. ibid.num.14.& p.45.n.17.& 20. Et de praxi hodie. ibid. n.27

*Teſtis.*

Teſtes inſtrumentarij negantes ſe inſtrumento interfuiſſe, aut non recordari,reddunt inſtrumentum falſum. p.66.n.10.13.& 14
Teſtis vnus ex inſtrumentariis, etſi alij non contradicant, ſufficit ad reddendum inſtrumentum ſuſpectum, ſi eſſet omni exceptione maior.ibid. num.11.& 12
Teſtes inſtrumentarij, vt faciant inſtrumentum vacillare,

vacillare, siue falsum reddi, quâ distinctione debeant deponere. p.68. n. 17. 18. & 19. Vbi num debeant narrare factum, & alia.

Testis dicens *non recordor*, sufficit ad reddendum suspectum instrumentum. ibid. n.19

Testes dicentes *non recordari*, plus significant, quam dicentes *non intellexisse*, ad reddendum instrumentum falsum. p.68. n.21

Testes reprobantes instrumentum, debent esse omni exceptione maiores, si sint extranei, non sic si fuissent instrumenrarij. p.68.num.21.24. De ratione. ibid. n.26

Testes non ad proponendum iudicium instar accusatorum, sed potius ad detegendam veritatem adducuntur. p.196. n.11.& 12

*Testator.*

Testator dicens ex certo fundo præstentur alimenta, etsi non exprimat quodiure hypothecæ sit fundus obligatus, adhuc erit fundus obligatus. p.105.n.2

*Torqueri.*

Torqueri nequit testis, vel deliquens pro delicto, in quo non imponitur pœna corporalis. p. 237. num. 5

*Tortura.*

Tortura tantum in delictis atrocibus imponitur, non pro leuibus, nec pro causa pecuniaria, etiam magna. p. 237.n.3.4.5.& 6

Tortura locum habet vbi est imponenda pœna fustigationis. ibid.n.4

Tortura est maior pœna, quam vtriusque manus abscisio. p.238.n.9

*Tributum.*

Tributorum exactiones sunt onera relia; & ob id præferendæ creditoribus, etiam antiquioribus. p.96.n.25

Cura tributorum exigendorum erat apud Ciuem, qui Susceptor locabatur. p. 55. n.1

Susceptor creabatur ad recuperanda tributa fiscalia periculo Decurionum. ibid.n.2

*Tutores.*

Tutores ex magno affectu in nutritios gaudent priuilegiis in iure. p.275.n.47

V

*Vasalli.*

VAsalli ob hæresim Domini, & omnes alij subjecti liberantur à fidelitate, à iuramento, & homagio. p.216.n.25. & 26

*Venditor.*

Venditor cum speciali hypotheca rei venditæ præfertur fisco in bonis postea quæsitis, etiam ex causa dotis, aut ex altera. p.268. n.29.& 30

Venditio à fisco facienda bonorum non soluentis, requirit prius interpellationem, & quid bona vendantur in subhastatione. p.40.n.2. & 5 iusto pretio. p.41.n.10. & quod pretium statuatur solui pecunia præsenti. ibid.n.16

Venditio à susceptore fisci, nomine illius facta qualiter valeat. p.56.n.10.& 11

Vendiror rei alienæ personaliter obligatur ad Venditionem adimplendem, sed qualiter cum Venditio rei alienæ non valeat. p.57.n.11.& 12

Venditiones fiscales semper cum subhastatione in foro publico fient; eò quod sic iustum pretium consideretur. p.52.n.17

Venditarum rerum sub hasta magna est authoritas, in quas euictio non præstatur, cum nulla fraus præsumatur. p.53.n.19.20.21.22.23.24.& 25

*Vestis.*

Vestes Ordinariæ datæ à viro non confiscantur: quid de pretiosis & annulis. p.11.n.24.& 25

Vestes quando dicantur pretiosæ, relinquitur Iudicis arbitrio. ibid.n.26

Vestes, quas ante Matrimonium vir mittit, censentur donasse vxori. Et quid si socer mittat. ibid. n.27.& 28

Quarta bonorum pars debita vxori non publicatur ex viri delicto. ibid.29.& 30

*Vidua.*

Vidua non habet sustinere onera matrimonij, sicut vir. p.131.n.15

Vidua quandoque valet Dotem repetere, & exigere. p.131.n.17

*Vis.*

Vim vi repellere non licet, nisi seruato moderamine inculpatæ tutelæ. p.234.n.2

*Vindicatio.*

Vindicatio vtilis competit pro locatione non directa. p.32.n.23

*Virgo.*

Virginis corruptæ pœna, vel ad nubendum, aut ad dotandum, qualiter intelligatur in praxi quando virgo mortua fuit, si hæredes ipsius agant. p.260. n.37. & 38

*Vir.*

Vir scienter ducens vxorem hæreticam, amittit bona contra Thomam Sanchez & alios & de ratione. p. 122.n.12

Vir tenetur alere vxorem, Dote sibi confiscata, propter mulieris hæresim. p.132.n.29

*Vsura.*

Vsuræ dotis numquam vxori petenti datæ fuerunt in Sancto officio, etsi quid computari in sortem principalem, & quare. p. 130. n. 8. 9. 10.11. & 14. & p.131.n.19. & 21

Vsuræ sine interesse retardatæ Dotis, vt marito non potenti debeantur, multum pendet ab arbitrio Iudicis. p.130.n.4

Vsurarum pœna statuta in Regno Neapoli, Vnde dicitur infra relegationem. p.131.n.6

Vsuræ recompensatiuæ, siue restauratiuæ debentur. p.131. n.20

*Vsusfructus.*

Vsusfructus num publicetur publicatis bonis Patris familias cùm competit Patri iure patriæ Potestatis. p.161.n.41.42.43.& 44

Vsusfructus formatus transit à commissa hæresi possessoris in successorem, & quare non sic transeant commoditates. p.77. n.20

Vsusfructus, qualiter dicatur pars Dominij. p.33. num.32

Vsusfructuarius sine proprietate non potest seruitutem imponere, nec adquirere, nec è contra proprietarius imponere, per quam deterior fiat Vsusfructus. ibid. n.33

Vsusfructus est ius alienis rebus vtendi, qui consolidatur cum proprietate, consolidatur certis modis. p.80.n.10

*Vtilitas.*

Vtilitas versa in Vtilitatem vindicantis qualiter probetur vt restituere teneatur. p.91.n.21

*Vxor.*

Vxor, non obstante delicto hæresis sui mariti; adquirit medietatem bonorum adquisitorum, constante matrimonio. p.116.n.8

Vxor donaria alicuius summæ, illam in hæresim incidens amittit, nisi stipulatione fuerit obligata

ad

ad reddendum illam donanti, & extenditur. p.126.n.13.14.& 15. explicatur breuiter, & limitatur. ibid.n.20

Vxor si comitetur virum hæreticum,dotem amittit, quando eius hæresim sciebat, non alias si post contractum matrimonium illam sciuit. p.121.n.8.24. idem erit si illum non denunciet. ibid. n.9. & 10

Vxor, quæ denunciauit quam post contractum matrimonium, sciuit esse hæreticum, nullam incurrit pœnam, & quare. p.122.n.10. & 11

Vxor hæreca amittit ipso iure bona sibi obligata ex adquisitis, constante matrimonio, & quare. p.116.n.4.5.6.& 7

Vxor pro Dote habet hypothecam, non solum contra creditores, sed & contra Fiscum. ibid. num.26. & 27

Vxor pro dote profertur omnibus creditoribus anterioribus, imo & filiis, atque aliis descendentibus. ibid.n.27

Vxor quæ in hæresim incidit, non amittet dotem quando pactum est appositum de illa dotanti restituenda. p.125. n.9

Vxor etsi amittatdotem ob matrimonium scienter contractum cum hæretico. p.120. num.2.3. dubium est, num alia bona amittat aliunde acquisita, & videtur amittere. p.121. n.3. aliter num.5

*Cap. salubriter de vsuris*, non habet locum in Vxore, sed tantum in marito. pag. 131.n.16.&18. in fine.

Vxor, vt amittat dotem donatam, si in hæresim incidat iuxta casus octo distinctos, consideratur. p.125.n1.& 4

Vxor non amittit dotem, nec alia bona, si nubit Catholico viro, postea hæretico facto. p. 122. num.14

Vxor hæretica amittit dotem à quacumque ei data, quo remanet Domina illius. p.124.n.6

Vxor in quatuor casibus non lucratur medietatem bonorum lucratorum.p.116.n.11

Vxor, etsi in pactum deducat, vt interesse sibi præstatur; interim dum retardata, dos sibi non soluitur, verius est vt non iuuetur & quare. p.131.n.13

*Finis primæ Partis.*

D.D.

D. D.

# NICOLAI RODRIGVEZ FERMOSINI, HISPANI, EPISCOPI AVSTVRICENSIS.

# PARS SECVNDA

## ALLEGATIONVM DIVERSARVM PRO SANCTO OFFICIO INQVISITIONIS.

*INDEX QVÆSTIONVM, QVÆ SVB Allegationibus ſequentibus continentur.*


ALLEG. I. AN priuilegia officio ſanctæ Inquiſitionis conceſſa à Pontificibus, extendantur ad alios caſus, præter illos, qui ſunt contra fidem Catholicam & eorum dependentes, ſub alleg. 1. Vicarij Maioricen. à n. 1. p. 5. & à n. 22. & 25. p. 3 An Vicarius Iudex Epiſcopi ordinarius poſſit cenſuris inhibere Inquiſitores, etiam quando ſe ingerunt ad cognoſcendum de caſibus priuatiuè ſpectantibus ad eius Epiſcopum ibi à num. 6. pagina 4. Et qualiter Bullis Apoſtolicis veniat feriendus, ſi Inquiſitores excommunicaret, ibi, & num. 34. & 39. & in aliis Inquiſitores, an poſſint cenſuris procedere aduerſus moleſtantes eorum iuriſdictionem? ibi num. 4. 9. & 31. p. 6. Et quid de aliis Iudicibus Eccleſiaſticis? ibi à numero decimo ſexto, pag. 5 Inquiſitor, an dignior dicatur Vicario Epiſcopi? ibi à numero quadrageſimo

gesimo tertio, pagina octaua. Auocatio generalis à Pontificibus decreta, an procedat aduersus iurisdictionem, quam habent Inquisitores, ibi à numero quadragesimo quarto, ibidem. Reus vocatus super eodem negotio ab Inquisitore, aut à Vicario Episcopi an debeat comparere coram Inquisitore? Bullæ reconditæ in Archiuio Inquisitionis, an debeant pareri, sicut aliæ extrauagantes pro sancto officio clausæ in corpore iuris? ibi à numero quinquagesimo, pagina 9. Vicarius Episcopi, an valeat procedere virtute litterarum Apostolicarum directarum à Pontifice, eidem Episcopo, illa exequendo, ibi à numero quinquagesimo sexto, ibid. Vel è contra Episcopus de litteris directis suo Vicario in causa cum Inquisitoribus peragenda ibi à numero sexagesimo, pagina decima. Breuia Pontificum, an valeant interpretari vltra rigorem litteræ? Et quid in Breuibus expeditis in fauorem canonicorum, & Cleri Maioricen. ne ab Inquisitoribus molestentur, ibi à numero sexagesimo quarto, ibidem. Et num obreptitia, siue subreptitia fuerit? ibi à numero octuagesimo, & nonagesimo sexto, pagina decima tertia. Recensentur plura exemplaria pro iurisdictione Inquisitorum? & qua citatione tertij egeant, vt legitimè dicantur impetrata? ibi à numero centesimo vigesimo secundo, pagina decima sexta. Et clausula Breuium, *non obstantibus*, quid velit numero septuagesimo octauo, & septuagesimo nono. p. 12. Clerici Ministri Sanctæ Inquisitionis, an gaudeant foro in delictis patratis contra officium Clericatus? ibi numero septuagesimo tertio, pagina vndecima. Et quid de aliis Ministris, & familiaribus renunciantibus dicto Inquisitionis foro? ibi numero septuagesimo, primo, & septuagesimo secundo ibidem. Officiales Cameræ Apostolicæ an gaudeant ne valeant excommunicari ab inquisitoribus? ibi pagina quarta, numero octauo. Procurator generalis, dictus *agens* pro negotiis sancti officij in Curia Romana an sine procura speciali, valeat valide respondere in negotiis arduis, quæ possunt offendere iudicaturam inquisitionis? ibid.

Alleg. II. Edicta sanctæ inquisitionis solita legi quotannis in Cathedrali per secretarium an ageant prærequisita licentia Episcopi Decani, aut vtriusque simul? pagina vigesima, numero nono & pagina vigesima sexta, & sexagesima septima, siue neutrius? & an aliquis eorum possit prius re videre ipsa edicta, antequam publice legantur, & ad id compellere secretarium? Inquisitores, an possint cognoscere de causa beneficiali proprij Ministri, aut de lite super redditibus soluendis rei beneficialis ab aliquo Ministro sancti Officij, conductore, arrendatario, seu de Capellaniis sine Episcopi authoritate erectis, & fundatis? ibi pagina vigesima, à numero decimo, & à pagina vigesima tertia, numero trigesimo octauo.

Alleg. III. Inquisitores, an exempti sint ab ordinario Ecclesiastico, quando Patroni sunt alicuius hospitalitatis, non solum laicæ, sed etiam Ecclesiasticæ, etiam super iure visitandi, & rationes exigendi? vbi quid si expressè à fundatore prohiberetur? pagina vigesima octaua.

Alleg. IV. Inquisitores in semel acquisitis obsequiis, cum pergunt ad Cathedralem contra Canonicos, aut Decuriones Ciuitatum, an valeant aliquo prætextu facultatiuo dimoueri, seu impugnari? pagina trigesima quinta. Et an huius desidij cognitio sit Inquisitorum, cum quibus est quæstio, aut consilij supremi inquisitionis? vel an Episcopi, seu Nuncij Apostolici pagina trigesima quarta numero primo, & pagina trigesima sexta numero decimo sexto.

Alleg. V. Assassinatus, siue diffidationis crimen quamtumuis exceptuatum videatur, quia nimis horrendum, & abominabile, an si committatur à Ministris S. Officij, debeat tractari coram Dominis Inquisitoribus, priuatiue ad omnes alios iudices ordinarios, aut priuilegiatos? Vbi de casu inquisitionis Conchen. Et alleuosus quis dicatur? ibi pagina quadragesima prima, numero vndecimo, & sub alleg. 6. sequenti. Et an assassinatus crimen sit mixti fori, ita vt laicus assassinus valeat puniri ab Ecclesiastico? & è contra Clericus à laico? ibi à pagina quadragesima secunda, numero decimo sexto, ad alia sub allegat. sexta

ſexta & ſeptima.

ALLEG. VI. Homicidium proditoriè per incidias, aut alleuoſiam commiſſum, ſi ſufficienter probatũ non ſit, fuiſſe patratum à Familiari ſanctæ Inquiſitionis, ſed tantum præſumptiuè an ſit tractandum in foro S. Officij Inquiſitionis, cum inhibitione cuiuſque iudicis Regij? pagina quadrageſima ſexta. Et an mandatum de delicto committendo probetur ſufficienter indiciis, aut fama? ibi pagina quadrageſima ſeptima, à num. 6. & ſub alleg. 7. pagina quinquageſima à numero vndecimo, vbi de alio caſu dictæ Inquiſitionis Conchen.

ALLEG. VII. Conatus per epiſtolam explicatus, an ſufficiat, vt familiaris ſancti officij amittat ſpeciale priuilegium Inquiſitionis? pagina quadrageſima nona. Et an cogitationis delictum habeat pœnam ſtabilitam in iure ibi pagina quinquageſima, à numero ſeptimo.

ALLEG. VIII. An in ſancto Officio valeat pronunciari ſententia diffinitiua aduerſus aliquem defunctum, qui ante quam conuictus de hæreſi formali, nec confeſſus, mortuus fuit, poſt concluſum in cauſa, ſuſpectus de hæreſi per depoſitionem aliquorum teſtium, aut per alias præſumptiones, condemnando eum in abiuratione de leui, ſiue vehementi, aut in aliqua mulcta pecuniaria? pagina 52.

ALLEG. IX. Teſtificatus ab vno tantum teſte, quod iudaicauerat cum dicto teſtificato, ab aliis teſtibus de auditu ſine expreſſione aliqua cæremoniarum legis Iudaicæ, an ſi fugerit ad prouincias remotas, poſſit defendi à filiis, & cognatis, non obſtante quod Inquiſitores illum ſententiaſſent comburi in ſtatua, iuxta terminos cap cum contumacia, allegando teſtificatum exercuiſſe opera pia, qualia Chriſtiani exercent? pagina quinquageſima ſexta. Filij, an valeant defendere parentes de hereſi teſtificatos, quando ex violenta præſumptione conſtat? numero 4. ibid. Contumax pro hæreſi condemnatus, an ſi quandoque poſtea compareat, ſiue ſponte, aut captus, audiatur etiam, ſi ſint ſtatuta in contrarium? ibi à numero decimo octauo, pagina quinquageſima ſeptima, Inquiſitores, an ex officio debeant defendere reos nolentes defendi? ibi à pagina quinquageſima nona, numero trigeſimo ſecundo, appelatio ab interlocutoria ſententia an concedatur hæretico damnato? ibidem à numero trigeſimo ſecundo, Filij hæreticorum damnatorum propter contumaciam, an incurrant eaſdem pœnas? ibi pagina ſexageſima, numero quadrageſimo quarto, Et quando admittantur appellantes pro patre damnato? vſque ad quod tempus? ibi pagina ſexageſima ſecunda, numero ſexageſimo ſecundo, latè, alleg. 9. Et an ſi non admittantur, poſſint nihilominus vti ſupplicationis, recurſus, nullitatis, reuiſionis, aut quærelæ remedio, vel iudicis officio? ibi pagina ſexageſima tertia à numero ſexageſimo ſexto. Sententiæ in cauſis fidei, an ſic tranſeant in rem iudicatam, vt excommunicatus, qui per annum inſorduit, nequeat admitti ad ſe compurgandum? ibi pagina ſexageſima ſexta, numero 87. 88. & 89. ex quibus valet dubium reſolui. Et alia plura dubia explanantur ſub hac allegatione.

ALLEG. X. An nepotes alicuius pœnitentiati in S. Officio, qui conſenſit ſententiæ, nec ab ea appellauit, poſſint poſt centum, aut quinginta annos, plus minuſve appellere ſeu ſolicitare, vt reuideatur proceſſus adhoc vt ſi ex actis appareat innocentia pœnitentiati ob non iuſtam, & minus Theologicam, cenſuram aliquarum propoſitionum, memoria defuncti abſoluatur, & conſequenter obtineant ab Inquiſitore Generali, vna cum Conciliariis teſtimonium non obſtantiæ, quominus dicti nepotes, alijve deſcendentes adipiſcentur honores puritatis, & nobilitatis, qui ſolent impertiri in communitatibus, Eccleſiis, Collegiis, confraternitatibus, in conſilio ordinum, ac tribunalibus ſanctæ Inquiſitionis? pagina ſexageſima ſeptima.

ALLEG. XI. Hæretici nationales, an audiri debeant paciſcentes ſuper ſepulchris conſtituendis cum Tumulis, inſcriptionibus lapideis, aliiſve pompis in Regnis Catholicorum? Vbi alia laconicè reſoluuntur, pagina ſexageſima nona.

ALLEG. XII. Teſtimonium non obſtantiæ, an denegari valeat filijs, aut hæredibus, illius, qui fuit incarceratus in ſancto Officio, ſi illud petit, ne impediatur conſequi honores nobilitatis, aut puritatis? quod aſſequi intenderint in aliis communitatibus, talia ex ſtatuto expoſcentibus? Appellationis praxis admittendæ, vel non in cauſa hæreſis, ibi recollecta, lex collega noſtro D. Gundiſalbo Brauo, vt adnotatur, pagina ſeptuageſima quarta à numero decimo quarto.

ALLEG. XIII. An officiales Miniſtri ſanctæ Inquiſitionis immediatè inſeruientes ſancto Officio, poſſint incarcerari, & puniri ex aliquo crimine ſcandaloſo, aut facto tributorum, Regi iniurioſo, vel neceſſario, remittendi ſint vt puniantur ab Inquiſitoribus? pagina ſeptuageſima octaua latè à numero primo, vſque ad ſexageſimum quartum. An viduæ miniſtrorum officialium, aut Familiarium S. Officij Inquiſitionis, defunctorum, gaudeant nihilominus foro inquiſitionis, ſicut, ſi eorum mariti viuerent? Dixi n dicta allegat. fiſcali contra prætorem Valliſoleti pagina nonageſima prima, numero ſexageſimo quinto, & per dicta *in cap. ex tenore* 11. *de foro comp. quæſt. quinta, à numero primo*, dum egi de illa, *an viduæ maritorum ſuorum prænortuorum, fungantur priuilegiis?* An ſi aliquis iudex laicus cenſura excommunicationis innodatur ab inquiſitoribus; quia negauit reſtituere carceri inquiſitionis Miniſtrum, & officialem S. Officij, quam ex aliquo delicto, in ſuo carcere detinebat, appellauit à cenſuris, poſſit appellatione interpoſita defendi, & liberari, ſeu ſuſpendere incarcerati reſtitutionem? Dixi *in dicta alltgat. articulo tertio, ex numero ſeptuageſimo.* An proceſſus factus per iudicem ſæcularem contra Miniſtrum officialem S. Inquiſitionis, debeat originaliter reſtitui Dominis Inquiſitoribus, vna cum officiali? Dixi, *in dicta allegat. articulo quarto, & fin. à numero ſeptuageſimo nono*, pagina nonageſima quarta. An Inquiſitorum Iuriſdictio, & poteſtas in cognoſcendo de ſubditis, ſit omnino Apoſtolica, & Eccleſiaſtica? & quid quando cognoſcunt de Miniſtris, officialibus, aut Familiaribus ſancti officij? Dixi *in dicta allegat. ex numero tertio, à verſ. tertio, & à numero quinto, & ſexto*, pagina ſeptuageſima octaua. Et à quo ius habeant in examinandis cauſis ſubditorum? ibi à numero trigeſima verſ. *ſupra dicta*, pagina octuageſimo quatra. Officiales Miniſtri S. Inquiſitionis, quare ſubſint Inquiſitoribus, & non aliis iudicibus? Dixi *in dicta allegat. ſub articulo primo, ex numero ſeptimo*, à verſ. *& cum plus*, & *à numero trigeſimo quinto*, verſ. *& cum adeo*, & ante, pagina octuageſima quarta, *ex numero trigeſimo primo*, Vbi ex qua cauſa ſic oporteat. Familiares S. Officij, quare in enormiſſimis delictis, non gaudeant priuilegio fori Inquiſitionis, ſicut Miniſtri officiales? Dixi in dicta allegat. ex numero decimo ſexto, & decimo nono, & vberius *ex dictis ſupra allegat. quinta, ſexta, & ſeptima.* Inquiſitores an poſſint defendere ſubditos ſuos per cenſuras Eccleſiaſticas? Dixi *in dicta allegat. pagina octuageſima, ex numero decimo quarto*, verſ. *ſed cum indubitatem*, & ibi articulo tertio, pagina nonageſima ſecunda, à numero ſeptuageſimo, vbi *de intellectu legis Regiæ* 20. *titulo primo, libro quarto, recompil.* An iuriſdictio Inquiſitorum reſpectu Miniſtrorum officialium S. Officij, ſit priuatiua? ibidem, Et an in aliquo caſu ſit cumulatiua? Et quid reſpectu Familiarium delinquentium? Dixi in dicta allegatione vigeſima, & ſub dicta allegatione quinta, ex numero benè. Reges noſtri Hiſpaniæ, an poſſint auferre priuilegia, quæ ſemel conceſſerunt Inquiſitioni ſancti Officij, & Inquiſitoribus? Dixi *in dicta allegat. ſub pagina octuageſima tertia, articulo primo, à numero vigeſimo quarto, vigeſimo quinto, & vigeſimo ſexto*, cum aliis. Iuriſdictio temporalis, qua iuuatur Inquiſitorum Pontificia Iuriſdictio, an aſſumat naturam Pontificiæ; ſic vt aliquo modo ſpiritualicetur? Dixi *in dicta allegat. pagina nonageſima, à numero quinquageſimo octauo.* verſ. *ſolent*, vbi ibidem, *ex numero ſexageſimo primo*, verſ. *& ſi hæc?* Et qualiter Rex concedat Inquiſitoribus ſuam Iuriſdictionem? Inquiſitores, an conſuetudine, vel præſcriptione poſſint

sint iudicandi potestatem acquirere in subditos alterius iudicis Ecclesiastici, aut laici? Dixi *in dicta alleg.* & plene *per dicta in cap.* 8. *de iudic. & cap.* 13. *de foro foro comp.* Reuersus per viam violentiæ, quare non concedatur ad Cancellarias, & Consilium supremum Castellæ, à causis fidei, seu Ministrorum Officialium, aut familiarium Sanctæ Inquisitionis? Dixi *in dicta allegat. pagina octuagesima nona, articulo primo, numero quinquagesimo quarto*, vers. *nequibunt.* Et quare idem practicetur in causis Bullarum subdirorum, & aliarum causarum spectantium ad consilium sanctæ cruciatæ, & iudicum subdelegatorum eius, existentibus in Cathedralibus, & Collegiatis? ibi pagina octuagesima sexta, ex numero trigesimo nono, vbi *de lege* 2. *titulo* 10. *libro primo, recompil.*

ALLEG. XIV. An Ministri titulati S. Inquisitionis actu seruientes in suis officiis exempti sint à gabellis, vulgo *alcaualas*, sicut ab aliis, quales sunt sissæ, & milliones, aut aliæ collectæ? pagina nonagesima quinta. Et an Ministri S. Inquisitionis actu seruientes, liberi reddi possint, è contributione tributorum vulgo *alcaualas* respectu Regis, non obstante dispositione *in l.* 1. *titulo decimo octauo, libro nono, recompil.* quam sublata consuetudine immemoriali, ad illa soluenda, omnes *exempti* tenentur?

ALLEG XV. Ministri S. Inquisitionis, an sola virtute priuilegiorum suorum, sint exempti, à tributis vulgo *Alcaualas*, sicut à sissis, millionibus, & aliis collectis, quando illa Rex condonauit Ducibus, Marchionibus, & comitibus, aut alliis, Vasallorum Dominis? pagina centesima tertia.

ALLEG. XVI. Officialis salariatus sancti Officij Inquisitionis, an possit per viam exceptionis prouocari remedio legis si contendat ff. de fideiussoribus? Et quid si sit arrendatarius Regius, remissiuè, pagina 106.

*Hæ quatuor sequentes Allegationes insinuantur tantum, neque sub stylo, iuridicè tamen expediuntur in Consilio supremo & in Inquisitionibus conculcantur.*

ALLEG. XVII. Secretarij vulgo *de actos positiuos*, qui à nostro Rege cum consensu Domini Inquisitoris generalis, emerunt officia propria pecunia, an ex eo, quod eorum officia cessarunt, sed non reddi eis pretio frui debeant, etsi non inseruiant indultis, & exemptionibus, quibus gaudent alij Ministri officiales Sanctæ Inquisitionis actu seruientes? Et an Ministri officiales S. Officij, qui ob bene merita, aut senectutem iubilati, & aggratiati à D. Generali Inquisitore, seu per Regem occupantur in alio ministerio, nihilominus maneant sub protectione S. Officij, non solum quoad iurisdictionalia, verum & quoad gabellas, Regalias, & statutarias?

ALLEG. XVIII. Familiares, & Notarij laici oppidorum, an fruantur priuilegio exemptionis, quoad alia tributa Realia, aut militiæ? Et an teneantur contribuere incollectis municipalibus cum aliis vicinis? Seu, an obligati sint ad pœnas Pasquorum, & ad alias, sicut cæteri? Et filij nati, antequam parentes eorum fuerint recepti in numerum ciuium, gaudeant priuilegiis eorundem? Et an Fimiliares S. Officij, aliique Notarij, qui obtinuerunt titulum officialis sine exercitio, præferendi sint in sessionibus publicis, Ministris iustitiæ oppidorum? Aut debeant gaudere aliis honoribus debitis officialibus salariatis, aut iubilatis?

ALLEG. XIX. Commissarij, & Notarij Ecclesiastici oppidorum, an in omnibus delictis, eximi valeant à iurisdictione suorum iudicum Ecclesiasticorum, etiam si spectent ad officium Clericatus?

ALLEG. XX. Salaria, an debeant persolui Inquisitorib. aliisve Ministris, ex quo iter arripiunt ad inseruiendum in suis ministeriis, præcipuè, quãdo transmare currunt, nulla mora intercepta, & si aliqua

inopinata

inopinata ex maris, aut itineris periculo, vel à die possessionis? Et quid quando transferuntur de vna Inquisitione ad aliam, in qua maiori salario, veniunt alendi, quam quod eis solebatur in tribunali, à quo discedunt, aut ratione minoris salarij ibi assignati pro simili officio, aut quia promouentur de vno officio minori, ad aliud maioris dignitatis?

D.D.

# INDEX
# CANONVM, LEGVM, ET

locorum, quæ in hac Parte II. Diuersarum Allegationum pro Sancto Officio Inquisitionis explanantur obiter.

## *Ex Decretalibus.*


A

CAp. *accedentes de præscript. in alleg.* 3. *n.*28.*p.*32.

*Cap.auditis de præscript.in alleg.* 3. *n.*28.*ibid.*

C

CAp. *cum tempore de arbitris, in alleg.* 1. *n.*72.*p.*11.

*Cap.cum non liceat* 12.*de præscript.in alleg.*3. *n.*28.*p.*32.

D

CAp. *dilectus filius de procurator. in alleg.* 1.*n.*127.*p.*17

O

CAp. *Officij* 16.*de præscr. in alleg.*3. *n.*28. *p.*32.

*Cap.olim eodem d.alleg.*3. *n.*28.*ibid.*

T

CAp. *tua nobis de testam. in alleg.*3. *n.*17. 21.*&* 27.*p.*31.


## *Ex lib.6. Decretal.*


CAp.1.*de homicidio alleg.*5. *per totum, & ibi n.*19 *p.*43.

C

CAp.*cum contumacia de hæret.in alleg.*9.*à n.*21.*&* 77.*p.*58

F

CAp.*fin.de hæret.in alleg.* 9. *n.*23. *&* 30. *p.*58

*Cap filij, vel nepotes de hæret. in d.alleg.* 9. *n.* 36. *p.* 59.*& in alleg.*10.*à n.*2. *p.*67. *& alleg.*12.*à n.*28.*p.*74.

*Cap.fin.de verb.signif.in alleg.*13.*n.*8.


## *Ex Trid. Concil.*


CAp. 3.*sess.*25.*de reform alleg.*1.*n.*35 *p.*7

*Cap.*20.*sess*24 *alleg.*1.*n.*41 *p.*8.

*Cap* 8.*&* 9.*sess.*22.*in alleg.* 2. *n.*28. *&* 29.*& in alleg.*3.*à n.* 4.*p.*22.*&p.*30


## *Bullæ.*


A *Lex. IV. in alleg,*9.*n.*22.*vbi de hæreticis,p.*58


## *Ex ff.*


C

LEg.*cum quædam puella* §. *fin.ff.de iurisd. omn.Iudicum in alleg.*7.*n.*20.*p.*51


## *Ex Codice.*


C

LEg.*cum vendente C.vbi causæ fiscales,in alleg.*16.*n.*23.

D

LEg.*diffamari, C. de ingenuis, & manumissis in alleg.*1.*n.*86.*& alleg.*16.*à n.* 1.*p.*13.

Q

LEg.*quando C.de appell.in alleg.*13. *n.*60. *p.*90


*Leg.*

S

*Leg. si quis litigantium C. de Episcop. & Cleric. in alleg.* 13. *n.* 60. *p.* 90

## *Ex Recompil.*

*Leg.* 20. *tit.* 4. *lib.* 4. *recompil. alleg.* 1. *n.* 17. *p.* 6
*L.* 20. *tit.* 26. *lib.* 8. *recompil. p.* 47
*L.* 15. *tit.* 93 *lib.* 8. *recompil. p.* 48
*L.* 20. *alias* 18. *tit.* 1. *lib.* 4. *recomp. in alleg.* 13. *à n.* 17. *p.* 81
*L.* 2. *tit.* 10. *lib.* 1. *recomp. in d. alleg.* 13. *n.* 39. & 46. *p.* 80
*L.* 6. *tit.* 1. *lib.* 4. *recomp. d. alleg.* 13. *n.* 49. *p.* 88
*L.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *recomp. in alleg.* 14. *latè à n.* 15. & *alleg.* 15. *n.* 23. *p.* 98
*L.* 16. *tit.* 27. *lib.* 9. *recomp. in alleg.* 14. *n.* 35. & 36. *p.* 101

## *Clausulæ.*

NOn obstantibus constitutionibus, *ordinationibus, consuetudinibus breuium, quid sibi velit, alleg.* 1. *n.* 78. *p.* 12.
Decreti irritatis, *qualiter se habeat? in alleg.* 3 *n.* 22. *p.* 31.
*Clausula posita sub vna oratione, quid amplectatur? in alleg.* 3. *n.* 38. *p.* 33
*Clausulæ* appellatione remota, *aut* non obstantibus appellationibus, *in alleg.* 9. *n.* 55. & *à* 56. *p.* 61

D. D.

# NICOLAI RODRIGVEZ FERMOSINI, HISPANI, EPISCOPI AVSTVRICENSIS.

## *PARS SECVNDA*

## ALLEGATIONVM DIVERSARVM PRO S. OFFICIO INQVISITIONIS.

PLACVIT pro ſecunda noſtri tractatus parte addere ſequentes Allegationes, quas confecimus pro Iuriſdictione Sancti Officij, dum ageremus in hoc ſupremo Conſilio Sanctæ Inquiſitionis ab anno præterito 1657. vt Fiſci Patronus, præter alias, quas inſerui in tractatu *de Legibus tam ſub titulo de ſumma Trinit. quam ſub cap. Sanctæ Mariæ* 10. *de Conſtitutionibus*, *& alias*, quas etiam poſui ſub *cap. nuper* 4. *& eos de Bigamis ſub titulis de iudiciis & foro comp.* & inſuper alias ſub *tit. de probat & de ſent. & re iudicata & in cap. litteras*, *& cap. penult. & fin de Præſumptionibus*, vbi leges.

### ALLEGATIO I.

Contra D. Iacint. de Allue Vicarium generalem Epiſcopatus Maioricens. & illius Fiſcalem, qui inſtanter petierit, & inurbanè, quod ipſe Vicarius inhiberet Inquiſitores illius Inſulæ ad effectum, & remitterent Licent. Gregorium Calefat Clericum, & miniſtrum S. Officij Iuriſdictioni dicti Vicarij, qui inſuper proceſſit monitis, & cenſuris & vſque ad comminationem anathematis eo quod Calephat delinquens in actu proceſſionali die 4. Iunij 1658. indutus ſuperpelliceo, pueros quoſdam rixantes, alapis ceſerit, hacque de cauſa dictum Vicarium eſſe legitimum, & priuatiuum Iudicem quantumuis diceretur exemptus, qui deliquit, & cauſa præuenta eſſet incarceratione ab Inquiſitoribus.

*SVMMARIVM.*

1 *Priuilegia S. Inquiſitionis conceſſa ſunt pro cauſis fidei, & ab illis dependentibus.*

2 *Proceſſionalis actus, eſt de iuriſdictione ordinarij Eccleſiaſtici.*

3 *Breuia duo expedita anno 1642. pro Canonicis, & Clero Maioricen. & pro tuendis illis in iuriſdictione, n. 65. explicantur eorum verba n. 75. 76. 77. & à n. 78.*

4 *Inquiſitor Maioricen. impeditur de iactantia cognoſcendi contra canonicos, & alios.*

5 *Vicarius Allue Epiſcopi Maioricen. non potuit cognoſcere de licentiato Calefat miniſtro Sancti officij, & numeris ſequentibus à numero 6.*

6 *Vicarius generalis Maioricen. non potuit inhibere, nec cenſuris procedere contra Inquiſitorem, & n. 34.*

7 *Extrauagans cum Matthæus de hæreticis.*

8 *Officiales Cameræ Apoſtolicæ gaudent, vt non excommunicentur ab Inquiſitoribus, & aliis Iudicibus.*

9 *Inquiſitores poſſunt procedere cenſuris aduerſus moleſtantes in ſuis priuilegiis, & numero 31.*

10 *Iudicis ordinarij Iuriſdictio eſt ſtabilis, & ſi nuncius Apoſtolicus eam impugnet.*

11 *Epiſcopus debet manuteneri in poſſeſſione exercendi ſuam Iuriſdictionem quoad omnes ſubditos in tota ſua Diœceſi.*

12 *Iuriſdictio Epiſcopi, & ſui Vicarij generalis, ceſſat in omnibus caſibus, & negotiis, quæ ſpecialiter ſunt aliis Iudicibus reſeruata, & commiſſa per Papam.*

13 *Commiſſiones, ſeu auocationes datæ à ſummis Pontificibus debent ſubſcribi propria ſanctiſſimi manu, non ſic breuia.*

14 *Iudices ſpeciales ſolent cognoſcere de duodecim caſibus, qui alias pertinerent ad ordinarium.*

15 *Magiſtratus quilibet poteſt, ac debet defendere ſuam Iuriſdictionem pœnali Iudicio.*

16 *Epiſcopi, ac Prælati poſſunt excommunicare, eos, qui iniuriam inferendo ſuam iuriſdictionem turbarent.*

17 *Iudices, qui ordinarij non ſunt, habent etiam de iure fundatam Iuriſdictionem, & quare numero 18.*

19 *Cenſurarum ferendarum poteſtas acquiritur vſu, & præſcriptione.*

20 *Inquiſitores Maioricens. ab auo tempore ſunt in poſſeſſione cognoſcendi de omnibus cauſis ſuorum Miniſtrorum, & n. 21. & 25.*

22 *Inquiſitionis S. Tribunalia vſu, & præſcriptione, habent cognoſcere de pluribus caſibus extra caſus fidei.*

23 *Inquiſitorum Iuriſdictio, etiam in temporalibus eſt Eccleſiaſtica, & numero 24.*

24 *Iuriſdictio habita ab Inquiſitoribus in ſuos ſubditos eſt priuatiua n. 25. & 65.*

25 *Inquiſitores habent cognoſcere de ſuis miniſtris, etiam extra caſus fidei.*

26 *Officiales de ſecreto ſanctæ Inquiſitionis in multis differunt circa exemptionem Iuriſdictionis à familiaribus S. Officij.*

27 *L. 20. tit. 4. lib. 4. recompil. circa concordiam inter Regios Iudices, & Inquiſitores, intelligitur, quæ limitauit exemptionem, quam familiares Inquiſitionis habebant.*

28 *Clerici miniſtri, Notarij, aut commiſſarij Sancti officij, facilius eximuntur à iuriſdictione Epiſcopi, quam laici familiares à ſuo Iudice laico.*

29 *Clericus miniſter Sanctæ Inquiſitionis valet per Inquiſitores auocari à carcere Epiſcopi.*

30 *Inquiſitores valent vti conſuetudinibus, aliiſque vſibus Pontificia, ac Regia confirmatione.*

31 *Inquiſitores poſſunt reſiſtere quoſlibet ſe intrantes in propriam iuriſdictionem etiam cenſuris.*

32 *Inquiſitor Maioricen. potuit procedere contra Vicarium Allue, vt impedientem illius iuriſdictionem, & numero 33. 38. 39. & 40.*

34 *Proceſſionalis actus, etſi ſit iuriſdictionis ordinarij Eccleſiaſtici in caſu* Calefat *miniſtri inquiſitionis non procedit, & de ratione numero 35.*

35 *Cap. 13. Trid. ſeſſ. 23. de reform. circa proceſſiones, procedit de plano, vt n. 36. & 37.*

37 *Iudex de minimis curare non debet.*

38 *Vicarius Allue promulgando cenſuras proceſſit contra Bullas Pontificias in fauorem inquiſitionis, & n. 39.*

39 *Facit quis in contemptum iudicis, quando voluntas in id dirigitur, vt nolit obedire.*

40 *Impedientes dicuntur ſancti officij illi, qui impediunt Inquiſitores, & eius miniſtros operari in miniſterio.*

41 *Cap. 20. Trid. ſeſſ. 24. & n. 44.*

42 *Inquiſitorum iuriſdictio extenditur ad illos, qui ſpecialiter exempti non ſunt.*

43 *Inquiſitor dicitur dignior Vicario Epiſcopi, & n. 44. 45. & 46.*

44 *Auocatio generalis non procedit aduerſus Iuriſdictionem, quam habent inquiſitores.*

45 *Delegatus à Principe eſt ſuperior iudice ordinario in cauſa delegata.*

46 *Reus vocatus ſuper eodem negotio ab inquiſitore, aut à vicario Epiſcopi, debet comparere coram inquiſitore.*

47 *Ignorans iura recondita operando contra illa, videtur liber à culpa, & n. 48. 49.*

48 *Sententia lata contra extrauagantem, quæ non eſt clauſa in corpore iuris valet.*

49 *Iudex non tenetur ſcire leges incognitas.*

50 *Iuriſdictio Sanctæ Inquiſitionis eſt nota, & clara, quæ nequit ignorari ab vllo alio iudice.*

51 *Extrauagantes, & Bullæ expeditæ à ſummis Pontificibus pro S. Officio habentur vt clauſæ in corpore iuris, & n. 52.*

52 *Extrauagantes etiam poſitæ in Archiuio, aut in Bullario cenſentur ſciri, ſicut ſi clauſæ eſſent in iure.*

53 *Vicarius* Allue *debuit illico requiſitus ſe inhibere.*

54 *Vicarius Maioricen. non potuit ex delegatione ſui Epiſcopi procedere contra* Calefat *numero 59.*

55 *Delegatus, vt procedat debet conſtare de ſua legitima commiſſione & n. 56. 61. & 62.*

56 *Vicarius Epiſcopi nequit ſe intromittere ad exequendas litteras Pontificias directas ipſi Epiſcopo.*

57 *Vicarius generalis ex ſola commiſſione ordinaria ſui Epiſcopi, non cognoſcit de omnibus caſibus, de quibus poteſt idem Epiſcopus cognoſcere.*

58 *Sententia lata à iudice parte præſente valet, etſi non citetur, niſi contradicat.*

60 *Epiſcopus nequit ſe intromittere in cognoſcendo*

*cendo de cauſa commiſſa ſuo vicario per Papam.*

62 *Executor Apoſtolicus, vel delegatus nequit exercere Iuriſdictionem, litteris non præſentatis.*

63 *Excommunicatio decreta per delegatum, non oſtenſa commiſſione, eſt nulla.*

64 *Breuia, & reſcripta Pontificum non tranſgrediuntur Iuriſdictionem vltra quod in illis expreſſum, & comprehenſum, habetur iuxta rigorem litteræ, nec extenduntur ad perſonam non comprehenſam, vt numero 65. 67. & 68.*

65 *Clerici degentes in vna Diœceſi poſſunt eximi à proprio Epiſcopo, vt n. 66.*

67 *Reſcriptum dans Iuriſdictionem ſuper poſſeſſione per rapinam non extenditur ad poſſeſſionem per fraudem.*

69 *Delegatus nequit extendere ſuam Iuriſdictionem ad perſonas, ſaltem per generalem clauſulam non comprehenſas.*

70 *Miniſter Inquiſitionis nequit offendere Inquiſitorum Iuriſdictionem præſentando ſe etiam coram alio Iudice ordinario. Et quid ſi de facto ſe præſentet. n. 71.*

71 *Familiares ſanctæ Inquiſitionis renunciantes foro Inquiſitionis videntur poſſe puniri ab ordinario in praxi.*

72 Cap. cum tempore de arbitris.

73 *Cletici miniſtri Sanctæ Inquiſitionis non gaudent foro Inquiſitionis in delictis patratis contra officium Clericatus.*

74 *Delegatus Iudex poteſt defendere ſuam Iuriſdictionem remediis, quibus & ordinarius.*

78 *Clauſula*, non obſtantibus conſtitutionibus, ordinationibus, conſuetudinibus *breuium quia ſibi venit, &* 89.

79 *Inquiſitionis priuilegia, vt in aliquo derogari valeant, eſt facienda eorum expreſſio.*

80 *Breuia à capitulo, & Clero Maioricen. obtenta fuerunt obreptitia, & ſubreptitia, numeris ſequentibus.*

82 *Reſcriptum impetratum in præiudicium tertij non ad implendum.*

83 *Status litis debet declarari, vt reſcriptum valeat.*

85 *Decanus, Capitulũ, & Clerus Maioricens. narrando Papæ, vt facilius impetrarent reſcripta, & breuia in Inquiſitores iactantiam imponendo, falſum expreſſerunt, & calumniam impoſuerunt, & numero* 85. *&* 86.

85 *Iactantia, de qua Inquiſitor Maioricenſ. calumniatus fuit, debuit prius probari ante Breuium impetrationem.*

86 *L. diffamari C. de ingenuis remedium ob quid introductum.*

87 *Reſcripta ad effectum falſitatis in idem cenſentur fera, ſiue impetrata ſint tacito vero, aut expreſſo falſo.*

88 *Breue impetratum à Clero Maioricenſ. fuit ſubreptitium, & obreptitium in præiudicium fori Inquiſitionis numero* 91. 92. 93. *&* 94.

89 *Iactantia ab Inquiſitoribus Maioricenſ. numquam fuit probata in Clericos illius Epiſcopatus.*

90 *Iactantia Vicarij* Allue *probatur aduerſus Inquiſitores.*

91 *Inquiſitores quoad examinationem cauſarum familiarium, & cæterorum, habent cognitionem ex vi Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis. D. Fermoſin. Alleg. Pars II.*

93 *Reſcripti expeditio debet fieri iuxta tenorem ſupplicæ.*

94 *Impetrator reſcripti excuſatur ex iuſta ignorantia à ſubreptione, niſi fuerit in magnum tertij præiudicium, vt n.* 95.

95 Cap. conſtitutus de reſcriptis.

96 *Inquiſitores Maioricenſ. per plures caſus demonſtrant cognouiſſe, non ſolum de cauſis ſuorum Miniſtrorum, verum, & de aliis non miniſtris, qui iniuriauerunt Miniſtros Sanctæ Inquiſitionis, vt à numeris ſequentibus ad* 118.

119 *Capitulum Eccleſiæ Maioricenſ. ſua narratiua Pontifici porrecta ſatis fatetur poſſeſſionem antiquam, in qua erant Inquiſitores cognoſcendi de pluribus caſibus extra fidem.*

120 *Delegati nominati in breuibus impetratis à Decano, & Clero Maioricen. non poſſunt eorum virtute procedere, & quare numero* 121.

121 *Delegatus, cui facta eſt fides de falſitate reſcripti nequit vlterius procedere in cauſa ſibi commiſſa.*

122 *Breuia legitimè non impetrantur niſi cum citatione tertij, de cuius præiudicio agitur; & ſic debuerunt citari Inquiſitor Generalis, aut Maioricenſ. nec ſufficeret citatio facta Agenti, aut Procuratori Generali, aut Maioricenſ. nec ſufficeret citatio facta Agenti, aut Procuratori Generali Romæ degenti, vt n.* 123. 124. *&* 125.

124 *Procuratori generali citato in Curia Romana, eſt concedenda dilatio, vt reddat Dominum certum de citatione, & negotio ſuper quo.*

125 *Clauſula generalis procuræ, non extenditur niſi ad proſequuta tantum.*

126 *Procurator nequit prorogare Iuriſdictionem.*

127 Cap. dilectus filius de procuratoribus.

129 *Vicarius* Allue *comparuit ad mandatum noſtri conſilij Inquiſitionis in hac Curia Matritenſi, fuit in Conſilio Iudicialiter auditus reſpondens accuſationi, & benignè ſententiatus, vt n.* 130.

1

VICARII, & Fiſcalis Eccleſiaſtici fundamenta, quæ ex actis videntur nulla, ſunt quæ laconicè ſubſequuntur, quibus in tribus articulis ſubſequentibus fiet explanatio. Conabantur magnopere hi in dicto caſu, Inquiſitores non poſſe cognoſcere de illo Clerico delinquente, etſi Miniſtro S. Inquiſitionis. Primò, quia priuilegia à Pontificibus conceſſa Tribunalibus Sanctæ Inquiſitionis ſpectant pro ſolis fidei Catholicæ cauſis, aut ab his dependentibus, & non in aliis.

2 Cumque dictus Calefat delinqueret in actu proceſſionali, qui ex integro eſt de Iuriſdictione Epiſcopi Ordinarij contra quoſcumque Iudices iuxta iuris communis diſpoſitionem; item & *Concil. Trident. in capite vigeſimo ſeſſ. 24. de reform. ibi: non obſtantibus priuilegiis, in dultis, concordiis, & aliis quibuſcumque conſuetudinibus*; & quia vt ordinarius Iudex eſt, & erat ſuperior Inquiſitoribus, in tantum vt nullus Eccleſiaſticus ſubditus ei poterit Epiſcopi Iuriſdictionem prorogare ſine

eius consensu *ex c.1.& cap. significauit cum vulgatis de foro comp.*& quod sine tali consensu non potuit dicto delinquens Calefat præsentare se coram Inquisitoribus, fugiendo Vicarij Ecclesiastici auditorium.

3 Deinde quia etsi ab Inquisitoribus retroacto tempore aliquoties aliqui Clerici ministri sancti officij delinquentes extra casus fidei,& dependentes,puniti inueniantur,in eo inquam Inquisitores excessisse suã iurisdiction m ampliantes extra bullas, aliasque schedulas priuilegiorũ,quæ sancto officio concessa sint,& vt amplius Vicarius se defenderet, videtur tuitionem fundasse in duplici breui, siue Bulla Pontific. Prima expedita anno præterito 1642. & mensis Martij die 31. ad fauorem Canonicorum illius Cathedralis Maioricen. sub ea narratiua,scilicet nam vt oratores dicendo frui alio priuilegio adiunctorum, quo solent gaudere plures Cathedrales, ratione cuius Episcopus, & Vicarius illius non possunt priuatiuè de Canonicorum, & Præbendatorum causis cognoscere;indeque euenire,vt Inquisitores se introducerent ad cognoscendum de nonnullis illorum causis, & hac de causa amittere priuilegia adiunctorum iurisdictioni s.

4 Tertio quod Inquisitor, qui tunc aderat in iactantiam prorumperet; quia cognosceret aduersus omnes Præbendatos in omnibus causis sine iure, ratione, & sine posse facere, sicut apparet enunciatum in memoriali supplicæ tunc porrecto Vrbano VIII. Pontifici Maximo, & ex alia Bulla expedita ab illo, etiam in dicto anno pro Clero illius Episcopatus die 24. Septemb.qua diceretur, nec ex eisdem causis pro Canonicis adductis posse Inquisitores in cæteros Clericos procedere; & quia Pontifex in ambobus committit executionem Episcopo,Decano,ac Thesaurario, & eorum cuilibet cum facultate inhibendi, & excommunicandi,non obstantibus Bullis, & priuilegiis sancti officij Inquisitionis.

5 Nos inquam apertè probauimus relata fundamenta non esse alicuius momenti,siue Vicarius ille *Allue* intenderet cognoscere in proposito casu *de Calefat* tanquam Iudex ordinarius, vel vt delegatus virtute dictorum breuium etiam cum de sui Episcopi licentia,eumque monitis,mandatis,censuris,ac inhibitione in Inquisit. *D. Matthiã Sanctos*, tum ibi existentem procedendo, commisisse delictũ aduersus rectum, ac liberum sancti officij Inquisitionis exercitium,temerè impediendo,& cum scandalo eo euentu cæterarum causarum fidei, determinationes, si reuera ille Inquisitor à Vicario excommunicatus existeret, vti à Magistris, qualificatoribus Doctissimis quidem hic Matriti degentibus, declaratum fuit;& sicut ex articulis sequentibus latius apparet, in quibus plena manu pro Inquisitionis Iurisdictione res clara fit.

## ARTICVLVS I.

6 FAcit inquam primo pro D. Inquisitore vnico ibi existente, ac cognoscente *de Calefat* delinquente; quia quantumvis Vicarius ille *Allue* Iudex ordinarius existeret, siue vt Papæ delegatus procederet,non potuit inhibere monitis, & censuris dictum Inquisitorem;quia ex Bullis summorum Pontificum Vrban. IV. Alex. IV. & Clem. IV. quas referunt Eymericus *q.21.*& Pegna *tit.3. commentario 7.* decretum est, vt Inquisitores, & officiales Tribunalium Sanctæ Inquisitionis vllo modo valeant excommunicari, etiamsi obligati sint in forma Cameræ Apostolicæ ad soluendam pensionem,aliquam ea ratione,vt minimè fidei negotia retardentur, & impediantur;si enim in casu pensionis soluendæ ita stabilitum, nonne multo plus Vicarius ille *Allue* deliquit censuris procedendo in Inquisitorem, inhibendo illum in casu proposito.

Huicque casui non male applicatur casus ille extrauag. Cum Matthæus de hæreticis inter communes, quam bene explicat præter relatos ibi à Barbosa Oldradus post sua Consilia omnino legendus. 7

Vbi quod officiales Cameræ gaudent, vt non excommunicentur ab Inquisitoribus,& aliis iudicibus sine litteris expressam mentionem facientibus dictæ extrauag.† imò Zanardus *in summa Diuinor.præceptor.p.1 cap.6.de Inquisitore* vers.*septimo* probat facultatem quam concessit Pontif.Clement.VII. *in sua Bulla cum sicut* anni 1530. procedendi censuris,aliisque pœnis,atque per alia iuris remedia, omni appellatione postposita, contra quoslibet molestantes Inquisitores in suis priuilegiis,ex quo robur accipit omne, quod in procedendo contra dictum Vicarium *Allue* potuit intendere, atque scribere in se defendendo D. Inquisitor D. Matthias Sanctos quod tunc omisit, ac distulit,donec noster Inquisitor Generalis D.M. D. Didacus de Arçe, & Reynoso prudentiæ, & litterarum eximius, & eius Consiliarij certiorarentur,in quo quam prudenter se habuerit ille Inquisitor nemini dubium esse potest. 8 9

Nec nos turbat dictum Vicarij firmantis suam Iurisdictionem taliter esse ordinariam, & priuatiuam, quod omnes excludat Iudices alios, quantumuis exemptos ex regula textus *in cap.in apibus 7. q.1.*per quam glossa *in cap. perlectis §.solutudo* verbo *gratia in fine 25.dist.cap.Scripturæ 6. q.1. cap.cum Episcopus de officio ordinarij, l. omnes 33. Codice de Episcop. & Clericis, l. omni innouatione, l. priuilegia Codice de sacro sanct. Eccles.* Vbi Doctores Canonistæ, & Legistæ, quibus addo Stephan. Gratian. *discept. forens. capite 112. numero quarto*, & Narbonam *in l. 59. titulo quarto, libro secundo.* Vbi ait merito in prima instantia Episcopo causarum omnium Ecclesiasticarum cognitionem pertinere, nec adimi posse, etiam si nuncius, seu legatus Sedis Apostolicæ id sibi vindicare velit. † Qui & alij dicunt ad ea procedere, vt debeat Episcopus manu teneri in quasi possessione, exercendo suam Iurisdictionem, quoad omnes eius subditos, etiam inuitos in qualibet suæ Diœcesis parte *ex cap. cum venerabilis, capite de Xenodochiis, de religiosis Domib. Clement. 1. iuncta glossa*, verb. *aut earum* de foro comp. sic relatus Narbona suprà numero quadragesimo nono, & Æmilius Veralus *decis. sacri Palatij,501.p.2. & præcipuè in causis matrimonialibus, & criminibus ex dict.cap.20.Trid.sess.24.* 10 11

Respondetur enim Episcopi,& eius Vicarij generalis Iurisdictionem cessare in omnibus causis, & negotiis,quæ speciali breui, Bulla, aut indulto Pontificio committuntur, & delegantur aliis personis,& iudicibus particularibus, sicut excipitur,& cauetur *in dicto c 20.Trit.*ibi *nisi ex vergenti causa*;Sic vt postquam causam, aut causas alicui commiserit, non possit perquiri;adeò,vt si aliquid ab illo ordinario post auocatum, aut commissum, negotium factum sit, reddatur nullum, 12

vt

vt latè tradunt DD. *in cap. vt noſtrum 56. de appel.* vbi Vbameſius *n.6.* & per textum *in c.1. & 2. de confirm. vtili, vel inutili, & ex optimo textu in extrauag. ad Romani §. Romani de probat,* inter communes, Gonzalez plura congerens *in regula 8. Cancel. gloſſa 52. per totam,* præcipuè *n.7.* Narbona poſt multos *in dicta l. 59. gloſſa 1. ex n.195.*

13 Vbi addit *à n.204.* quod tales commiſſiones, ſeu auocationes datæ à ſummis Pontificibus, debent ſubſcribi propria ſanctiſſimi manu, & vt rectè conficiantur neceſſarium non eſſe, vt breuia Apoſtolica ipſa manu Pontificis ſubſcripta ſint, ſed ſufficere, vt ſupplicationes ipſæ, ſeu commiſſiones, ſuper quibus breuia conficiuntur manu ſanctiſſimi ſignatæ ſint, ſicut declarauit ſacra congreg. Cardin. *ſuper dict. c.20. Trid.* ac comprobat cum multis Barboſa *in paſtorali alleg.81. p.3. à n.10.*

14 Nec in hoc tantum ſpecialitas procedat, ſiquidem in aliis duodecim caſibus procedere inſpicitur in quibus Iudices ſpeciales, ſecluſo ordinario, cognoſcunt de cauſis ſubditorum Epiſcopi, quorum aliquos ego poſui *ſub d. c.1. de foro comp.*

15 Et minus obeſt, quod prædictus vicarius *Allue* intendat ſe defendere regula ea iuris, nempe, vt quia prius ipſe Inquiſitor inhibuerat illum comminans cum cenſuris, ac turbans illius Iuriſdictionem, potuit vicarius, ac debuit retorquendo, & ſe ſuamque iuriſdictionem ordinariam defendendo Inquiſitorem D. Matthiam inhibere, ac excommunicare per doctrinam textus *in l. ſi quis ius dicenti, non obtemperauerit,* qua permittitur omnibus Magiſtratibus defendere propriam Iuriſdictionem pœnali iudicio.

16 Et ita per Concilium Lugdunenſ. diſponitur, vt Epiſcopi, ac Prælati poſſint excommunicare eos, qui inferẽtes iniuriam, illorum Iuriſdictionem turbarent, ad arma Eccleſiaſtica recurrendo, quæ ſunt propria ipſius Eccleſiæ, atque ferre ſententiam excommunicationis in illam turbantes iuxta textum *in cap. dilecto de ſent. excommunicat. lib.6.* Vbi DD. *lib.6.* & ibi Barboſa cum pluribus, & cum aliis Zeuallos *de cognit. per viam viol. p.2. q.100.* & iterum DD. *in cap.1. de officio deleg.* Vbi quod in delegato etiam Iudice ſic contingit.

17 Sed reſpondetur vt quemadmodum vſu longæuo iuris Epiſcopus, ac eius vicarius habent ex ipſo iure fundatam iuriſdictionem ordinariam, ſic & alij Iudices, qui ordinarij non ſunt, & incompetentes tempore, vſu, præſcriptione, & conſuetudine, fiant iudices competentes contra perſonas alias ſibi non ſubditas, quæ pertinebat ad iuriſdictionem ordinarij ex reg. textus *in cap. cum contingat 13. de foro comp. & in cap.8. de iudiciis,* Vbi latè probaui, & ex aliis pluribus, in quibus firmant DD.

18 Quod etſi Iuriſdictio acquiratur priuilegio, vſu, aut præſcriptione, nihilominus dicatur à Pontifice conceſſa, qui hoc ſic ſtatuerit, vt Iuriſdictiones Eccleſiaſticæ eſſent firmæ, & certæ, ſicut docent Marcerus *in 3. p. de ſacram. dubio 3.* Bordon. *in ſumma tom.2. lib.7. q.2. c.1. §.4. n.162.* & alij Do-

19 ctores, †Qui etiam docent ex regula textus *in cap. dubium de elect. & in cap. Romana de ſent. excommunic. lib. 6.* poteſtatem ferendi cenſuras acquiri conſuetudine, vel præſcriptione ex regula textus *in cap. cum olim de præſcriptionibus,* Diana cum multis *p.5. tract.9. reſ.42.*

20 Ex quo prouenit, vt ſtantibus Inquiſitoribus Maioricen. in poſſeſſione, ac vſu inueterato cognoſcendi de omnibus cauſis ſuorum ſubditorum officialium, ac Miniſtrorum, etiam in agendo; inde etiam procedat, vt Inquiſitor D. Matthias ſanctos rectè procederet contra dict. licent. Calefat inquiſitionis Miniſtrum, & hoc magis benè propter plures caſus, in quibus patet Inquiſitores proceſſiſſe infrà in fine referendos, quorum vltimi contigere anno præterito 1638. & 1642.

Ex quibus liquet Decanum, & Capitulum dictæ Eccleſiæ Maioricen. item & Clerum illius Epiſcopatus, cæteroſque Iudices Regios, aut alios exemptos victos fuiſſe, & aliquoties in iudicio contradictorio; & ſic impetraſſe breuia in principio relata, falſa narratiua, vt in ſpecie probatur à nobis infra in art. 3. vnde fit euidenter, vt quia prædicti Inquiſitores ſunt Iudices Eccleſiaſtici & Pontificij potuerint extendere, & prorogare propriam Iuriſdictionem contra ſubditos Epiſcopi vſu, conſuetudine, & præſcriptione, cognoſcendo de aliis cauſis ciuilibus, & criminalibus extra illas, quæ ſunt fidei. 21

Itaque euidenter apparet dilui omnia Vicarij Maioricen. fundamenta, per quæ ipſe publicabat Inquiſitores tantum poſſe cognoſcere de cauſis fidei, & aliis ab ea dependentibus iuxta Bullas congeſtas ab Eymerico, quas nouiſſimè, & ex propoſito refert DD. Franciſcus Salgado *de retent. Bullar. p.1. c.33.* cum aliis ſchedulis Regum Hiſpaniæ, Caroli V. & Philip. II. nam præterquam quod Iuriſdictio ſancti officij non extenderetur ad alios caſus, nec in Bullis Pontificum, & ſchedulis expreſsè cautum eſſet tamen vſu, conſuetudine, ac præſcriptione immemoriali, apparet omnia inquiſitionis tribunalia de pluribus aliis ciuilibus cauſis Miniſtrorum, ac Familiarium ſanctæ Inquiſitionis cognoſcere, vt latiſſimè probaui in allegatione illa fiſcali, quam ſcripſi anno præterito 1648. poſita infra *in dict. titulo de foro comp. poſt finem.* 22

Sed noſtra ſententia fortius patet; quia euidenter conſtat non ſolum pluribus ſchedulis Regiis, quas ibi adduxi, imo & Bullis etiam Pontificiis Innocentij III. & Innocent. VIII. confirmatis à Pio V. in ſuis duabus Bullis *ſi de protegendis* anni 1570. alia 1569. firmantibus Iuriſdictionem Inquiſitorum in cauſis temporalibus officialium, Miniſtrorum, ac Familiarium eſſe Eccleſiaſticam, quibus concedunt, in fidei fauorem, & augmentum tum religionis omnes gratias, & prærogatiuas, priuilegia, & immunitates, quas idem Inquiſitores habent, eximendo illos, non tantum à Iuriſdictione temporali, ſed Eccleſiaſtica, & hoc iure optimo. 23

Quare benè Diana *p.4. tract.8. reſolut.2. in fine,* D. Dionyſius de Porto Carrero *in qua allegat. Iuriſdict. S. Officij,* & ſuorum miniſtrorum, dixerunt iuriſdictionem habitam ab Inquiſitoribus in ſuos miniſtros eſſe priuatiuam, non obſtante quod ſit conceſſa certo, & determinato officio; quia hanc conceſſionem præceſſit conceſſio Apoſtolica, quæ approbata, & in omnium obſeruationem publicata fuit per S. ſchedulas ſuæ M. inuiolabiliter obſeruatas, & inſuper addentes, vt non poſſit dari accumulatio, vbi eſt exemptio, quæ non ſolum excludit præuentionem ordinarij ſæcularis, ſed etiam Eccleſiaſtici, & fortius cum ſit hæc exemptio generaliter Apoſtolica, in qua reſpectu Eccleſiaſticorum nulla eſt dubietas, nec diſputatio. 24

Nec fauet dicto vicario *Allue* aliquorum dictum, qui auſi ſunt dicere Inquiſitores poſſe de ſuis familiaribus, & miniſtris cognoſcere tantum in cauſis expectantibus ad fidem ex notatis 25

per Bartol.& alios, *in l. ſenatus conſult. ff. de offic. præſid.& in l.ſi quis forte §.de quo ff.de pœnis,& per canoniſtas in d.cap.cum contingat.de foro.* Vbi Archidiacon.Anania,Butrius, Barbatia, & alij, iuxta quod præcipue dict. Vicarius fundabat propriam ſententiam;nam ſatisfit ex proxime adductis iuribus, & rationibus pro inquiſitione. Et quia illa inquiſitio Maioricen.eſt in longæua conſuetudine cognoſcendi de aliis cauſis, & negotiis,non ſolum quando illius m n iſtri ſunt, & fueri rei delinquentes; imo & quando agunt, vt actores contra Præbendatos,Canonicos,Clericos, equites, religioſos,ſæculares,etiam exemptos, vt patebit infra ex 27. caſibus referendis *ſub d.art. 3.* quod ſic procedit ex doctrina eiuſdem Bart.& aliorum *in l. 1.§.denique ff.de aqua pluuia arc.* Ancharran.*in cap. conqueſtus in fine 9. q. 39. gloſſa 4 & in cap. cum quidem de exceptionib.lib.6.* Innocent.*in cap.nouit.* verbo *conſuetudine de iudiciis* Palacij Rub. *in cap. per veſtras notab.2.§.ſed eſt pulchra dubitatio 26.de donat inter virum & vxor. cap. irrefragabili §. exceſſus de offic. ordin.& cap. dilecti de arbitr.* dicentium non poſſe alios iudices ſe intromittere in cognitionem cauſarum ſupra dictorum officialium, ac miniſtrorum.

26 Potuit inquam Vicarius *Allue*, hoc, & alia impugnare dicendo prædictas Bullas, & Schedulas Regias poſſe tantum habere locum in Inquiſitoribus,& aliis officialibus de ſecreto ſanctæ Inquiſitionis; non vero reſpectu noſtri licent. Calefat delinquentis, qui ſolum erat Clericus honeſtus (ſic vocatus) tribunalis Inquiſitionis, & minus quam quilibet alius commiſſarius, Notarius, ſiue familiaris aliarum Inquiſitionum, in quibus non militant eædem prærogatiuæ, & exemptiones, quæ in ſecretariis, & aliis officialibus, ex ſecreto tribunalium,qui continuo inſeruiunt vna cum Inquiſitoribus, plures abſumendo horas,menſes,& annos,indeque factum vt lex illa Regia apud nos Caſtellanos dicta concordia familiarium ſanctæ Inquiſitionis, & quam explicani in vero ſuo ſenſu *in d.alleg fiſcali anni* 1648. Valliſoleti ordinata, atque concordata fuerit inter miniſtros Regiæ Iuriſdictionis ſupremæ, & noſtrum Inquiſitorem, generalem, ex cuius tenore conſtat prædictos familiares in multis ſubiici laicorum Iuriſdictioni;& ſic non mirum, quod dictus Calephat deberet puniri,corrigi, & emendari in ſuo illo delicto priuatiuè ab Epiſcopo, & dicto vicario generali per regulas iuris ſupra adductas.

27 Tamen ex diſpoſitione dictæ concordiæ, cuius tenor refertur *in l.20.tit.4.lib.4.recomp.* vbi latiſſimè D.Alphonſus Narbona explanat *per 22.gloſſas* omninò legendus,conſtat quam pro noſtra doctrina faciat irrefragabiliter; quia ſupponens dicta concordia illam antiquam conſuetudinem,& ſchedulas plures Regias latas in fauorem Iuriſdictionis Inquiſitorum à tempore Regum Ferdinandi, & Elizabet fundatorum in his Regnis ſancti Officij Inquiſitionis pro defendendis familiaribus laicis Sanctæ Inquiſitionis in cauſis, tam ciuilibus, quam criminalibus, hacque de cauſa plures potentiores populi effugere Iudicium ordinariorum Regularium Iuriſdictionem; ideo in illis conueniens fuiſſe,vt temperaretur exemptio talis;& ſic coarctatam in aliquibus grauiſſimis caſibus tantum,vt ſunt proditionis,aſſaſſinatus, & aliis huius generis criminibus,non in aliis minoribus,in quibus,ſi familiares delinquentes exiſtant, adhuc remanent Inquiſitorum ſubditi, vt ab eis puniantur,& liberi à Iuriſdictione Regia.

Si ergo reſpectu talium familiarium laicorum, 28
qui ex aſſenſu Regio fruuntur priuilegiis illis Inquiſitionis,hæc ita ſe habent nonne,& magis procedent in Clericis,qui alias facti ſunt commiſſarij, Notarij,ſeu Clerici honeſti S.officij Inquiſitionis, qui cum ſint de Iuriſdictione ordinarij Eccleſiaſtici immediate orta à Pontifice Romano, facilius ab ea ſubtrahentur, eodem Romano Pontifice diſponente, ſicut & fecit *in cap.ſtatutum 1.de hæret. lib.6.& in clem.2.eodem tit.*

Vnde & euidentius apparet non minus proce- 29
dere in dicto licent.Calefat,delinquente,S.Inquiſitionis Maioricen.miniſtro, & præſentato, atque præuento in carceribus illius tribunalis,quantumuis conſideretur miniſter non de multum neceſſariis pro ſecreto ſancti officij, & addimus in tantum procedere, vt licet præuentus eſſet in carcere Epiſcopali ex mandato ipſius Vicarij *Allue*, nihilominus poſſet ab Inquiſitore D. Mathias ſanctos auocari iuris remediis inhibendo vicarium, etiam cenſuris,vſque ad remotionem dicti Calefat, ex doctrina Molinæ *de iuſt.tom.5.tract.5. diſp. 28. n.* 14. per verba ibi:*nec iam ordinarij tunc audirentur, ſi aliud vellent conſuetudine in his Regnis tribuente Iuriſdictionem tribunali Inquiſitionis circa hæc,& circa alia rationabiliſſima, vſu,conſuetudineque recepta*, & hoc, quia ſicut iuriſdictio priuilegio acquiri poteſt; ita & conſuetudine, Gratianus *diſcept.foren. c.184.n.20.*Menoch.*conſ.122.n.65. vol.1.*Surdus *conſ.465.n.4.*

Et ita Souſa *in aphoriſm.Inquiſitor c.3.n.5.*tradit 30
ex quadam Bulla Pauli III. *de cenſ.* ea permitti Inquiſitoribus vti conſuetudinibus, aliiſque vſibus, quibus quomodolibet vtuntur, & liquet ex iam adductis ſupra, & de iure Regio per ſchedulas etiam Philippi II. & Philippi III. ex quibus apparet de repetita confirmatione à Regibus facta priuilegiorum, & exemptionum, quæ tam à iure conceſſæ fuerunt miniſtris, & familiaribus S. Inquiſitionis, quam ex concordata, & Regalibus ſchedulis,vſúque, & conſuetudine, aliaue quauis de cauſa,vel ratione,addens D.Dionyſius de Porto Carrero n.29 verba ibi *aliaue cauſa,vel ratione* includere quidquid vſu receptum fuerit; licet vim conſuetudinis nondum aſſumpſerit, Diana *d.p.4. tract.8.reſ.3.*

Diſcurſus iſte poſſet multum extendi ex adie- 31
ctione Iuriſdictionalium Sanctæ Inquiſitionis, etiam extra caſus fidei,& dependentibus ab ea, de quibus latiſſime alij ſcripſere; nos vero tantum proponimus ſimile ſequens, vt quemadmodum, nempe Epiſcopi,alijve Iudices ordinarij Eccleſiaſtici poſſunt defendere,& inhibere quoſlibet alios iudices ſe intrantes ad cognoſcendum de cauſis,& perſonis,quæ ſunt alieni fori.

Ita imo, & validiori fundamento potuiſſe præ- 32
fatum Inquiſitorem Maioricen. procedere inhibendo, & excommunicando præfatum vicarium *Allue* mandans,vt ipſe reponeret quidquid actuaſſet contra dict. Calefat, compellendo vſque ad remiſſionem proceſſus originalis fabricati ab ipſo vicario contra dictum licent.*Calefat*,aliaque facere aduerſus dictum vicarium, vt impedientem liberum S.Inquiſitionis exercitium,iuxta Bullas relatas Pontif. Vrbani IV. Clem. IV. & aliorum,& contra deciſionem textus in dicto cap. ſtatutum, vbi DD.*de hæret.lib.6.*cum aliis,quæ referunt Pegna *in directorio inquiſit. 1.p.comment.79.& 3.p. comment.83.& 85.*Souſa *in aphoriſmo Inquiſit.lib. 1.c.5.n.7.*& iuxta ampliſſimam facultatem, quam præbet Pius V. in dicta ſua Bulla *ſi de protegendis*,

de

de qua Sfortia *epitome constit. Pontif.* 106. *Theorema* 278. Farinac. *de hæresi q.* 182. latè Diana *dicta p.* 4. *tract.* 7. *res.* 13. nouissimè alios referens, Cæsar Carena *de officio inquisitor. p.* 1. *tit.* 9. *art.* 73. *&* 78. & P. Bordon.

33 Et hoc fortius quia dictus vicarius intendit iniuriare suis actibus, & processus dict. Inquisitorem D. Matthias Sanctos. in quo solo Inquisitore tunc iudicante de causis fidei, & in quo integra iurisdictio Sanctæ Inquisitionis residebat, voluit suis Iurisdictionalibus actis vicarius etiam impedire sancti officij progressum in dictis causis fidei; siquidem vicarius excommunicauerat illum: quo facto, quantum in se erat prætendit inhabilitando inquisitorem, & per consequens, vt suspenderetur determinatio causarum fidei, & aliarum dependentium, vt probatum fuit.

34 Nec pro vicario facit consideratio sequens, scilicet quod dict. licent. *Calefat* delinquens, non poterat gaudere foro sancti Officij Inquisitionis; eo quod delinquerat in proprio officio Ecclesiasticæ functionis qualis erat ille processionalis actus, in quo procedebat vna cum cæteris Ecclesiasticis, Episcopo, & Præbendatis illius Cathedralis, & ciuitatis coram illis pueros iam dictos rixantes alapis percutiens. Nam quantumuis iste actus sit processionalis, & pueri percussi, siue cæsi fuissent minoris ætatis, vt annorum octo ferentes in dicta processione insignia quædam, & delictum, vt factum, atque perpetratum in tali actu videretur scandalosum, & grauissimum Episcopo, & vicario, atque Præbendatis (quod re vera nimis leue fuit, & pro corrigendis illis pueris, vt apparet) ex quo autem idem *Calefat*, qui audierat à vicario apprehendendum, se præsentauit coram D. Inquisitore, & in carcere Inquisitionis præuētus, nec debuit, nec potuit D. Vicarius prorumpere ad actus immoderatos, illos vero, qui ex processu apparent, præcipue si consideraret, ac ruminaret in paruitate delicti, alias tam grauiter appretiati.

35 Et quamuis instet vicarius delictum à Calefat perpetratum totum fuisse Ecclesiasticum, & sic de sua Iurisdictione, hoc quidem posset ab Inquisitore tollerari, ac dissimulari, si idem *Calefat*, vel se in carcere Eiscopi præsentasset, aut à ministris Vicarij apprehensus, & in carcere positus consentiret ab illo iudicari, corrigi, atque puniri, non vero in casu nostro, in quo aliter de processu constat, vt retulimus. Nec pro Vicario facit *Trid. dispositio in cap.* 13. *sess.* 25. *de reform.* nam licet loquatur de processionibus, de interessentibus in illis, de earum gubernatore, & de personis, quæ in præcellentiori situ sunt ponendæ, dicens hoc ius Episcopo pertinere *amota omni appellatione, & non obstantibus quibuscumque componat*, Vbi DD. intelligunt id sic dispositum ad medendas regularium controuersias, quæ ibi exoriri solent super suis præcedentiis; sic vt si scandalum non oriatur, locum non habeat, vt intelligunt, Zened. *in quæst. Canon. lib.* 1. *q.* 26. D. Franc. Salgado *de protect. Regia p.* 2. *c.* 9. *n.* 101. Decianus *cons.* 63. *lib.* 1. *n.* 10. Barbosa *in d. c.* 23. *Trid. à n.* 7. *& in pastorali allegat.* 78. *& numero* 26.

36 Qui & alij cum multis, expendunt declarantes illa verba, Episcopum procedere de plano sine figura iudicij summariè breui manu, & sine strepitu, omni appellatione quoad suspensiuum effectum remota (iuxta terminos, quos ego expendi *in cap. dilecti* 6. *de iudiciis q. pen. & fin.* aliquid *in fine cap. nouit* 13. *illius tituli, & alibi,*) non tamen deuolutiua, vt censuit Rota *in præced. Colloriens.* vers. *non obstat quod in consilio* impressa post Posthum. *de manuteni decis.* 32. & iterum cum aliis repetit Barbosa *dicta allegat.* 78. *sub dicto numero* 26.

Ex quo infertur, vt quamuis illa Trid. decisio 37
extendatur ex bona, & fundamentali ratione ad sedandas per Episcopum, aut eius Vicarium generales rixas, siue discordias natas interessentes in processione, ac in ea incedentes: tamen hoc procedet in componendo instanter, & reparando disturbio scandaloso, & impediente processionis progressum, & hoc extraiudicialiter, nec in figura iudicij respectu exemptorum regularium, de quibus in littera eius fit mentio, & sic liquet validiori ratione malè Vicarium *Allue* voluisse procedere contra *Calefat*, qui nec deliquit processionem turbando, imo potius exercens actum componendi, illos pueros à rixa extrahendo, conans vt iterum arriperent insignia propter rixandum dimissa ad effectum comitandi eandem processionem; si enim hæc actio peccaminosa non fuit forte in conscientia Calefat, quo inquam titulo tam grauis potuit apparere? qui incōsideratè & plusquam pueri illi) scandescens in illum voluit, etiam cum Inquisitore, tam acriter, & cum tanto scandalo rixari; eo quod iam præueniret ad puniendum ipsum (*alefat*, qui in nihilo deliquerat etsi in aliquo nimis leuiter, de quo à Vicario curandum non erat per doctrinam tituli de delictis puerorum, & *l. sciо ff. de in integ. restit. l. aut facta leuia ff. de accusat. cum vulgatis*, Vbi quod de minimis delictis non curat Prætor, nec actio iniuriarum oritur, vt tunc accidit; eo quod pueri capaces iniuriæ non erant, nec actus ille processionalis fuit peractum Calefat in veritate offensus, sed potius per pueros illos rixantes, quos conatus erat Calefat concordare alaparum cessione, vt sic ordinarentur in processione, sicut ante rixam incedebant, in quo quis non videt Calefat ministrum Inquisitionis personam condecoratam animum nullum habuisse turbandi, ac iniuriandi, aut scandalum incutiendi cæteris processionaliter incedentibus, & si aliquod inde ortum fuisset passiuum, & sic impunibile iuxta illa, quæ late scripsi *in c.* 2. *de præscript.* vbi de natura scandali actiui, & passiui nonnulla videnda perpendi.

Ex quo prouenit, vt licet dictus Vicarius *Allue* 38
dicat cum Deciano *in tract. crim. lib.* 5. *n.* 13. Decio *cons.* 137. *n.* 5. 6. *& n.* 15. Farinacio *de hæresi q.* 176. §. 2. *n.* 26. *&* 27. alios referente, quod Inquisitores habentes limitatam Iurisdictionem, cognoscere nequeunt de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæresim non saperent, & inde minus aduersus processum dicti vicarij, in quo nihil impedientiæ percipitur, incidentiæ, siue dependentiæ ab hæresi; quantumuis à qualificatoribus aliter declaretur, cum præsumi non debeat dictum Vicarium proceessisse, vt impediret aliquo modo liberum S. Officij Inquisitionis exercitium, sed tantum ratione propriæ Iurisdictionis defendendæ, iuxta ea, quæ latissimè dixi *in tit. de indic. & foro comp.*

At nihilominus nullo inquam præsenti casu dic- 38
tus vicarius liber à delicto graui probari poterit: nam cum processerit promulgando censuras, fecit contra relatas Bullas Vrbani, Alex. & Clem. IV. & quia nimis scandalosè processit iniuriando dictum Inquisitorem, ac paruipendens Iurisdictionem Sancti Officij Inquisitionis, vt ex actis ap-

paruit:argum. textus *in cap. ſi quis ab Epiſcopo* 2. *q.*7. cum vulgatis,& gloſſæ *in cap. Metropolitanum* 44. *eadem cauſa, & quæſt.* verb. *Metropolitanum* dicentis quod tunc quis cenſetur facere in contemptum Iudicis,aut legis,quando voluntas in hoc dirigitur,vt quis nolit obedire;eo quia ſpernat poteſtatem Iudicis,aut legis.Couarr.*in cap.alma mater p.*1.§.7.*n.*6.Rota *de.*8 5.*n.*2.apud Farinac.*Collect.*1.*nouiſſimar.p.*4.*diuerſorum*:ſic exercuit D.Vicarius publicè iactans, & animosè etiam verbis parum honeſtis irruens in dictum Inquiſitorem, & tribunal curans, ac via gignere in populares S. Inquiſitionis Tribunal non habere illam quidem poteſtatem, quam exercebat;& quod cenſuris innodatus Inquiſitor, ceſſaret in progreſſu cæterarum cauſarum fidei,à quo non excuſatur,& ſi hoc vltimum accideret præter intentionem, & minus principaliter.

40 Vnde euenit,vt cum impedire dicantur S.Officium illi qui offendunt,aut iniuriant Inquiſitores, aut eorum Miniſtros iuxta dictam Bullam *ſi de protegendis* Pij V. quam explicarunt Carena *de officio Inquiſitor.p.*2.*tit.*13.*cum infinitis* Simanchas *de Cathol.inſtit.tit.*34.*n.*28.*& in enchiridion tit.*7. *n.*13.& dicant Campegius ad Zanchin. *c.*32. Farinac.alios cumulans *de hæreſi q.*182. *n.*14. Scortia *in conſtit.Pontific.theorema* 138.idem Carena *d.p.* 2 *tit.*4.§.3.*n.*22. poſſe Inquiſitores punire iniurias in Inquiſitores prolatas; & addant idem Farinac. *n.*84.Pegna *comment.*79. *p.*2.*ſub litt. A.* Lucerna *Inquiſ.*verbo *imped.* §.2. illos dici impedire S.Officium,qui minis, & terroribus verbalibus tantum vtuntur. Sequitur ex dictis dicendum,vt quia ille Vicarius *Allue* ignominiosè deliquerit, iuſtè ab Inquiſitoribus, vti impediens valeat punire, præcipue ſi conſideretur Inquiſitores Regni, & Inquiſitionis Maioricarum eſſe in ſtylo cognoſcendi de cauſis ſuorum miniſtrorum Eccleſiaſticorum delinquentium,etiam in officio Eccleſiaſtico,vt de pluribus inquam caſibus patebit infra in fine articuli 3. referendis.

41 Et minus obſtabit dictus vicarius, ſi replicet adhuc ex vltimis verbis *Trid.concil.dict. c.*20. *ſeſſ.* 24.ibi *non obſtantibus priuilegiis, indultis, concordiis,ac aliis quibuſcumque conſuetudinibus*, quibus probatur ſemper, & vbique Epiſcopum, & eius vicarium cognitionem ordinariam habere in omnes ſuos ſubditos delinquentes, non obſtante aliquo priuilegio, aut conſuetudine in contrarium. Quia facile reſpondetur dictum Tridentini decretum, nec impedire,nec auferre poſſeſſionē quadragenariam cum titulo,ſeu priuilegio aliis Iudicibus acquiſitam,vt tradit deciſum Barboſa cum Sel, *in collect.d.c.*20.*n.*81. *in vna Theatina* 22.*Iulij* 1613. nec comprehendere conſuetudinem immemoriabilem vt etiam referunt deciſum Gonzalez *ad regul.*8.*Cancel.gloſſa* 33.*n.*5.Stephan.Gratian. *diſceptation.forenſ.c.*492. *n.*6. Narbona *de appellat Vicarij ad Epiſcop.fundam.*3.*n.*10. Rota apud Farin. *p.*2.*in poſthumis deciſ.*181.*n.*1.idem Barboſa *in paſtorali allegat* 84.*n.*5.*in fine*, & alij, cum ergo Inſitionis poſſeſſio ita antiquata ſit in eo Regno, tot priuilegiis, etiam ſtabilita Pontificiis, & Regiis apparet euidenter prædictum Vicarium *Allue* non potuiſſe procedere,vti ordinarium contra dict.*Calefat*, & minus inhibere cenſuris dictum Inquiſitorem, & vt inſuper valeat Inquiſitionis Tribu-
42 nal procedere contra illum,vt impedientem,†præcipuè quidem ſi conſideretur vicarium Epiſcopi ſubiacere etiam Inquiſitorum Iuriſdictioni, cum iuriſdictio Inquiſitionis extendatur etiam contra eos, qui ab ea ſpecialiter non reperiuntur exceptuati; non enim Vicarius cenſetur talis, ſed tantum perſona Epiſcopi, vt dixit Barboſa cum aliis *de officio Epiſcopi p.*3.*allegat.*112. *à n.*13. quibus addo Carenam *de officio Inquiſitor.tit.*5.§.7.*numero* 62.

Et quia iuxta publicam acceptionem dignior di- 43
citur Inquiſitor, cum eius Iuriſdictio immediatè dimanet à Papa; illa vero Vicarij dependeat ab ipſo Epiſcopo, qui illum ſibi elegit Vicarium, iuxta illa, quæ latiſſime dixi *ſub cap.* 5. *de officio Vicarij à q.*5.

Nec obſtant alia verba *Trid. in eo c.*20. quibus 44
pro Iuriſdictione abſoluta iudicium ordinarium DD.ſtare ibi: *cauſæ omnes ad forum Eccleſiaſticum pertinentes in prima inſtantia coram ordinariis locorum, dumtaxat cognoſcantur*; quia auocatio, de qua ibi loquuntur ſummi Pontifices, non comprehendit Inquiſitores,qui non ordinarij ſunt,ſed merè delegati à ſede Apoſtolica, quique delegatam dumtaxat, non ordinariam exercent Iuriſdictionem, vt patet ex textu *in cap.per hoc de hæret. lib.*6.Abbas *in cap.excommunicamus* 1. *num.*13.*de hæret.* vtrobique communiter DD.quorum 33.refert,ac ſequitur DD. Franc.Salgado *de retent.Bullarum* 2.*p.c.*33.*n.*23.*&* 24.

Quo fit, vt etſi non conſtaret, an delegatus à 45
Principe in omni cauſarum genere ſit ſuperior iudice ordinario? ſed quia conſtat,vt ſit ſuperior reſpectu cauſæ ſibi delegatæ ab eodem per textum *in l. ille a quo* §. *tempus ff. ad Trebell. cap. ſane* 2. *cap. ſignificaſti de officio delegati*, *cap. paſtoralis* §. *præterea de officio ordinarij*, ibi *cum delegatus quantum ad illud ſit maior ordinario* Vbi DD.& ex iam ſupra adductis,etiam in cauſis, vſu,conſuetudine, aut proſcriptione acquiſitis; euenit quod ſi ordinarius, & Inquiſitores in ſimul procedant ſuper eadem cauſa, & negotio,& Inquiſitor ſit dignior tanquam delegatus Papæ, vt habetur *in 3.v. directorij*, *q.*8. vt iſte debeat præualerein cognitione 46.

In tantum quod reus vocatus ſuper eodem ne- 46
gotio,debeat comparare coram Inquiſitore, cuius tribunal eſt maius,& dignius,vt dicunt Faquineus *lib.*12.*controuerſiar. c.* 85. Archidiacon. & Franc. *in dicto cap. per hoc de hæret. lib.*6. & potiori iure in caſu noſtro,in quo incarceratione,& præſentatione *dict. Calefat* coram Inquiſitore fuit præuentus.

Dicet pro ſe Vicarius *Allue*, vt potuerit de- 47
fendendo propriam iuriſdictionem pœnis & cenſuris procedere contra D.Inquiſitorem, abſque eo quod ipſe redderetur ligatus cenſuris decretis per dictum Inquiſitorem D.Matthiam Sanctos.nec vt impediens ſancti Officij Inquiſitionis notaretur ex adductis Bullis Vrbani, Alex. & Clem. IV. quarum tenorem ignorabat, vt leges extrauagantes poſitæ extra corpus iuris, ob idque liberum fuiſſe à culpa,& delicto per illa, quæ dixi in cap. ex litteris de conſtit, ſicque non poſſe in plus damnari, quam quod ſe inhibeat à cognitione cauſæ, declarando eſſe nullas cenſuras à ſe latas.

Pro quo faciunt ſequentia,ſcilicet regula textus 48
*in cap. Paſtoralis de fide inſtrument. cum vulgatis*, quæ congerunt DD. *in c.*1.*de ſent. & de re iudic. in cap. cum inter eodem.* nam quoties extrauagans non eſt clauſa in corpore iuris, eſt valida ſententia contra eam lata; quia ſi eſt incognita non vitiatur.

Item

49 Item quia incognitas leges iudex ſcire non tenetur; imo & quando Iudex ob ſummam difficultatem, & obſcuritatem illam extrauagantem non intelligebat, nec putabat ad cauſam pertinere, & multo magis contra diſpoſitionem extrauagantis ignoratæ, & non productæ, vt ex Franciſco Pegna, reſoluit Fr. Eldifonſus Variola *pag. mihi* 238. in verſ. *ſi contra*, & verſ. *ſi iudex*, & & communiter DD. in l. cum prolatis de re iudicata, & relati à Padilla *in l. penult. C. de iuris, & facti ignorantia numero* 12. Caſſiodorus *deciſ.* 7. *n.* 5. & alij.

50 At vero, hoc non obſtante, reſpondetur Tribunal Sanctæ Inquiſitionis talem habere Iuriſdictionem notam in cauſis fidei, & etiam quæ ſpectant ad defendendum proprios familiares, & miniſtros; præcipuè in eo Tribunali, vt patet ex exemplaribus in fine poſitis, vt numquam Vicarius ille poſſit ſe tueri prætextu ignorantiæ dictarum Bullarum, quas ignorare non præſumitur; ſiquidem ſe iactabat, dicendo nullas alias habere ſanctum Tribunal Inquiſitionis præter illas, quæ pertinent ad cognoſcendum Inquiſitores de cauſis fidei, & dependentibus ab ea.

51 Nec dictas extrauagantes potuit, nec debuit ignorare, cum ſint leges conſtitutæ à ſummis Pontificibus, quæ obligant, & ligant etiam ignorantes poſt duos menſes à die publicationis in Curia: argum. textus, vbi DD. *in d. c. 2. de conſtit. lib. 6.* & quia dictæ extrauagantes fuerunt à principio receptæ, & practicatæ in quolibet S. Inquiſitionis Tribunali, & in aliis Iudicum Eccleſiaſticorum, & in illo Maioricen. Tribunali, in quo nunquam auditum fuit, quod Epiſcopus, ſiue Vicarius vllus cenſuras publicarit, ac decreuerit in Inquiſitores.

52 Et confirmatur ex his quæ diſputat nouiſſimè Pater Franc. Valente *in ſuo libro concordia iuris Pontificij in princip. c. 6.* Vbi loquens de authoritate extrauagantium, affirmat cum infinitis, non ſolum extrauagantes inſertas in corpore iuris, quales ſunt poſitæ poſt clementinas, & illas, quæ ſunt poſitæ in tribus libris Bullarij, vbi impreſſæ circumferuntur facere fidem in iudicio, ſed etiam extrauagantes in Archiuio publico aſſeruatas, cum de eis nequeat dubitari, & præſumantur vſu receptæ per textum *in auth. ad hæc de fide inſtrum.* cum aliis iuribus, quæ referunt Roman. *conſ.* 160. *n.* 1. Felinus poſt Abbatem, Butr. & Ancharr. *in c. 1. de re Iudicata*, Ioſeph Ludouicus *de ſtatutis concl.* 1. Tuſchus *littera E, concl.* 679. *n.* 4. Andr. Gamba *de authoritate legati de latere n.* 395.

53 Ex quibus patet, vt prædictæ extrauagantes Vrban. Alex. & Clem. IV. & cæteræ omnes Bullæ pertinentes ad ſanctum Tribunal Inquiſitionis impreſſæ ſint, & extent in corpore dicti Bullarij, quod debuit Vicarius nec illas ignorare, nec poſtea excuſatione ignorantiæ ſe tueri, & quod nec potuerit procedere, vt Vicarius ordinarius dicti Epiſcopatus Maioricen. inhibendo Inquiſitorem, ac illum cenſuris compellendo, ſed quod imo ipſe Vicarius debuit ſilere, ſubmittendo ſe illico prædicto Inquiſitori, qui eum inhibuerat, ac ſuis mandatis acquieſcere, remittendo ad Tribunal ſancti officij actus originales, quos fabricaſſet, tam *in Calefat*, quam in Inquiſitorem, nec ad vlteriora procedere, cum omnes nulliter fierent iuxta doctrinam Seſſe *de inhibition. cap.* 25. *n.* 14. & 15. ex Mandoſio, dicentes nec aliquem actum procedere etiam, nec ſub prætextu, ne veritas occultetur.

## ARTICVLVS II.

IN hoc articulo efficacius probatur, vt licet breuia in principio adducta pro Canonicis, Præbendatis, & Clero vrbani VIII. ſint libera ab omni obreptione; & ſubreptione; ita vt fuerit expedita in forma probante iuxta ſtylũ Curiæ Romanæ, adhuc non valuit dict. Vicarius *Allue* vti ſubdelegatione ſui Epiſcopi ad procedendum contra dictum *Calefat*, qui erat miniſter Inquiſitionis, cum dicta Vrbani Breuia directa eſſent ad Epiſcopum, & alias duos capitulares illius Eccleſiæ Cathedralis. 54

Quæ aſſertio probatur ex ſequentibus. Primo, quia etſi Epiſcopus virtute illarum litterarum eſſet tantum delegatus Papæ cum facultate ſubdelegandi Vicarium, adhuc ipſe nulliter procederet, niſi conſtito de facultate, & ſubdelegatione ſibi conceſſa *ex reg. textus in cap. cum iure peritus* 31. *de officio iuric. deleg.* cum adductis à gloſſa ibi *in cap. nobiliſſimis* 96. *diſt. lib.* 1. *C. de mandatis Princip.* cum infinitis Barboſa *in dicto cap. cum in iure*, D. Franc. Salgado *de retent. Bullar. p.* 2. *c.* 34. *à n.* 16. Pareja *de vniuerſa inſtrument. edit. tit.* 2. *reſ.* 5. *n.* 10. & 11. & *n.* 17. & licet poſtea conſtiterit de ſubdelegatione ex doctrina gloſſæ *in l. licet* 56. verbo *deducta ff. de iudiciis*, Bald. *in l. dum qui q.* 4. *n.* 5. *ff. de Iuriſdict. omn. Iudic.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 877. *ex num.* 8. Pareja *dicto tit.* 2. *reſ.* 5. *numero* 27. 55

Secundo, quia Vicarius Epiſcopi nequit ſe intromittere ad exequendum litteras Pontificias, directas ſuo tantum Epiſcopo, in quibus Vicarius nominatus non eſt, cum tranſitus fieri nequeat de iudice delegato ad non nominatum, Nicolaus Garcia *de benefic. p.* 6. *c.* 2. *à n.* 22. Campanil. *in diuerſ. iuris canon. Rub.* 11. *c.* 23. *à n.* 148. Gregor. Lopez *in l.* 47. *tit.* 18. *p.* 3. *gloſſa* 8. Rebuffus *in reg.* 13. *Cancellar.* in verbo *aut vicarios perpetuos*, Decius, & Felinus *in cap. eam te de reſcriptis n.* 7. & 17. exactè Sbrocius *de Vicario Epiſcopi lib.* 2. *q.* 135. 56

Præcipuè ſi conſideremus Vicarij generalis Epicopi poteſtatem, etſi ordinariam non extendi ex clauſula generali commiſſionis ſibimet ab Epiſcopo factæ ad omnes etiam caſus, de quibus cognoſcit Epiſcopus, cum conſtet eſſe plus quinquaginta, qui non veniunt, niſi alia ſpeciali commiſſione Vicario generali ſint demandati iuxta quæ longè ſcripſi infra *in c.* 5. *de officio Vicarij q.* 5. 6. & 7. 57

Nec his implicabit Vicarius dicendo ſufficere vt ipſe procederet contra *Calefat* ſciente, & præſciente, & præſente Epiſcopo, & quaſi facta conſultatione cum eo; & ſic validos feciſſe actus Iudiciales ex illa communi doctrina, vt valeat ſententia lata à iudice, parte præſente, & nondum citata; quia præſentia ſupplet citationem requiſitam ad audiendam ſententiam neceſſariam, quam tuentur Angelus, & Aretinus *in l. fin. ff. quando appelland. ſit*, dicentes quod valet omnis actus iudiciarius, qui fit præſente parte, niſi contradicat ſtatim; ita vt taciturnitas habeatur pro conſenſu *ex l. de ætate* §. *qui tacuit ff. de interrogator. action.* Zeuallos *in pract. q.* 808. Vbi *à num.* 22. dicit ita defendiſſe in cauſa quadam matrimoniali coram ordinario Toletano litigata, referens ſic deciſum in Rota Romana *dec.* 311. 58

Quia reſpondetur caſum illum differre à noſtro, in quo Epiſcopus Maioricen. eſt tantum 59

Papæ

Papæ delegatus abſque eo quod poſſit ſe ingerere eius Vicarius, qui quantum ad delegationem dictorum Breuium Vrbani VIII. eſt tanquam perſona priuata, & qui nec poteſt intromittere, niſi ex facta ea ſibi ſub allegatione expreſsè per delegatum Epiſcopum, cum debeat prius conſtare de ſubdelegata ab Epiſcopo tali Iuriſdictione antequam ſe intromittat.

60 Et confirmatur, nam, nec Epiſcopus valet ſe intromittere, quantumuis excellentior ſit in cauſa ſpecialiter commiſſa per Papam ſuo Vicario, niſi idem Vicarius dictam cauſam ſubdeleget ſuo Epiſcopo, vt poſita in clem. & ſi principalis *de reſcriptis q.9.n.*18.Bonifac.*n.*13.Zerola *in praxi Epiſcop.p.*1.verb.*Vicarius dubio* 5.Marcus Anton.Genuenſ.*in praxi Archiepiſcop.Neapol.c.*83.*ſub n.*11. Thomas Sanchez *de matrim.lib.*8.*diſp.*27.*n.*30.*& aly.*

61 Nec obeſt, vt dicat Vicarius enunciaſſe ſibi ſubdelegationem per Epiſcopum factam fuiſſe; ſic vt aſſerta preſumatur, reſultareque dicatur ex ſcientia, & patientia Epiſcopi: argum.text.*in l.* 2. §. *Magiſtratum autem*, Vbi Paulus affirmat *ff.de exercitoria actione*, Vantius *de nullitate ſententiæ tit.quibus modis ſententia nulla reparari poſſit n.* 44. D. Franc. Salgad.*de retent.Bullar.p.*2. *d. cap.*34. 18. *in fine*; quia reſpondetur verius eſſe, vt clarè conſtare debeat de tali ſubdelegatione ipſi facta, præcipue, cum Inquiſitor procederet in *Allue* vt contra priuatam perſonam, quæ nec erat Iudex competens, nec talis poſſet exiſtere virtute adducti Breuis Vrbani VIII. debuit enim dictus Vicarius prius certiorari Inquiſitorem, oſtenſa ei in actis illa Epiſcopi ſui ſubdelegatione ex doctrina textus *in l.* 33. *tit.*6.*lib.*2.*recomp.l.prohibitum*, Vbi Bald.& DD.*C. de iure fiſci lib.*10.*auth.de collat.*§.*eos, ibi eos autem, qui in prouinciis pro quibuſcumque publicis actionibus diriguntur, non aliter inchoare exactionem, niſi prius prouinciali indicio inſinuauerint impoſitas ſibi de hoc iuſſiones.* Maſcard *de probat tom.*2.*concl.*949. *n.*2.3.*&* 4. Abiles *in capitalib.Prætorum gloſſa* verb. *cartas in princip.l.fin.tit.*27.*lib.*9.*recomp.* Puteus *de ſyndicatu* verbo *ſucceſſor in officio c.*2.*n.*2.cum aliis, Caſtellus de Bobadilla *lib.*2.*polit.cap.*20. *n.*21. *& lib.*3.*c.*2.*n.*3. Videndus, atque applicandus Pareja *de inſtrument.editione p.*2.*tit.*2. *Rub.*5. in tantum, vt cuicumque parti contra quam proceſſuri ſunt, debeant eam manifeſtare, Lucas de Pegna *in d. l.prohibitum*, Puteus *dicto c.*2.*n.*2. Bobadilla *ſupra n.*20.*d.c.*20. videndi & textus *in l.*13.*tit.*6. *lib.*2. *recomp.*

62 Et plus in terminis iuris noſtri Canonici D D. per textum *in dict. cap. cum in iure* 3.*de officio delegati cum vulgatis*, vbi habetur, vt nullus exequi teneatur quod mandatur à delegato, niſi conſtet de delegatione Sedis Apoſtolicæ, in tantum, vt executor Apoſtolicus, vel delegatus non poſſit exercere Iuriſdictionem litteris non præſentatis; ſic vt nec citatus ab eo teneatur comparere, niſi inſerto tenore, & copia commiſſionis, vel delegationis in citatione.

63 Et in tantum procedit, v t excommunicatio decreta per delegatum, qui copiam ſuæ delegationis non fecit, ſit nulla, Nauar. *conſ.*9. *in antiquis*, *alias* 5. *in nouis de ſent.excommunic.* Sayrus *in floribus deciſ.ſub eodem tit. dec.*10. & ad hæc omnia cum infinitis Barboſa *in dicto cap.cum in iure n.*3. 4. *&* 5. hæc enim in perſona dicti Epiſcopi Maioricenſ. cognoſcendo contra *Calefat* debent ſic practicari, cum procederet in eo caſu, non vt ordinarius, ſed vt delegatus Papæ; ergo fortius procedent contra facta Vicarij procedentis tunc ſine delegatione Papæ, & ſine ſubdelegatione expreſſa, & inſerta ſui Epiſcopi.

Quod ſic præfata doctrina Vicario non placeat, reſpondetur vlterius dictum licent. *Calefat* reum, & miniſtrum Sanctæ Inquiſitionis non comprehendi ſub generalitate verborum dicti 2. breuis Vrbani VII. ſupra adducti, in principio expediti ad fauorem Cleri illius Maioricen. Epiſcopatus; eo quod iuxta iuris regulas reſcripta, & Bullæ ſummorum Pontificum non tranſgrediuntur Iuriſdictionem, vltra quod in illis expreſſum, & comprehenſum habetur iuxta rigorem litteræ ex doctrina textus *in cap. ſignificante* 34. *de reſcript.* Vbi litteræ impetratæ à Papa contra aliquem vnius Diœceſis, ſi eſt alterius, non valent, *& cap. Rodulphus* 35. eodem vbi ciuitatis homines non comprehenduntur in reſcripto impetrato contra hominem alicuius Diœceſis; quia vt DD. ſcribunt omnia reſcripta delegatoria ſunt ſtricti iuris, ſicut in ſpecie dicunt Beccius *conſ.* 21. *numero decimo quarto*, *& trigeſimo tertio.* Marc. Anton. *variar. reſolut. libro primo*, *reſolut.* 8. *numero quarto*, & alij. 64

Ex quibus reſultat dictum *Calefat* non comprehendi ſub littera dicti Breuis, cum ſit miniſter Inquiſitionis exemptus etiam à Iuriſdictione ſui Epiſcopi ordinarij: nam cum Cleri illius Epiſcopatus Maioricen. narrauerint Pontifici eaſdemmet cauſas, quas antea narrauerant Decanus, & Capitulum Cathedralis Maioricen. vt conſequerentur prædicta Breuia fundando omnem ſuam querelam in eo, nempe vt Inquiſitores S. Tribunalis Maioricen. ſe iactabant, quod cognoſcebant iuriſdictionaliter, etiam contra Canonicos, & Eccleſiaſticos illius Cathedralis, & Epiſcopatus ſubditos Epiſcopi, abſtrahendo eos à cognitione proprij ordinarij; patet inquam dict. Calefat non comprehendi in dicta querela, & ſi alias Clericus ſit, & ſacerdos in ſacris, cum reperiatur exemptus à Iuriſdictione Epiſcopi, & ſui Vicarij ſubiectus Iuriſdictioni Inquiſitorum, aliis expreſſis Bullis Pontificum, per quas cæteri Miniſtri delinquentes puniuntur tantum ab Inquiſitoribus, quod etiam vſu, conſuetudine, & aliis Regum priuilegiis eſt corroboratum ex dictis ſupra in princip. & his, quæ latè ſcripſi in allegat Fiſcali pro ſancto officio Valliſolatano anno præterito 1648. poſita in fine tituli de foro comp. 65

Nec enim implicat, quod degentes Clerici in vna Diœceſi eximantur ex multis cauſis à Iuriſdictione Epiſcopi, vt accidit in commiſſariis, Notarijs, & aliis Miniſtris S.Inquiſitionis Eccleſiaſticis, in Religioſis, in Clericis Scholaſticis, & aliis, de quibus latè dixi *ſub dicto titulo de foro comp.* 66

Confirmatur vlterius ex doctrina Angeli in conſ. 138. *Viſis omnibus à numero* 1. & D. Franciſci Salgad. de retent. Bullar. *dict. p.* 2. *cap.* 12. *numero* 80. dicentium reſcriptum limitatum ad certas perſonas, & ad certas qualitates, non extendi vltra; & ſic procedere in reſcripto dante Iuriſdictionem ſuper poſſeſſione per rapinam, quod non extenditur ad poſſeſſionem per fraudem, ſicut etiam firmarunt ex aliis Paulus de Caſtro *conſ.* 257. *libro primo*, *à numero primo*, Roman. *conſ.* 388. verbo *comprehendit*, Tuſchus 67

practicarum

practicarum concluſ. littera R, concluſ. 213. *à n.8. & à n.22.*

68 Cum ergo dicta duo Breuia Vrbani loquantur tantum de Canonicis, & Clericis illius Epiſcopatus, non eſt cur extendi valeant ad cæteros Eccleſiaſticos Miniſtros S. Inquiſitionis delinquentes, & rei, cum iam iſti non dicantur ſubditi Epiſcopi Maioricenſ. ad effectum, vt puniantur ab illo, ſine illorum ſaltim conſenſu, & ſic contra dict. *Calefat* ex regula textus *in cap. P. & G. de officio deleg.* quem explicantes DD. Barboſa ibi cum multis n. 3. Nauarr. *in cap. cum contingat ſeptima cauſa nullitatis in princip de reſcript.* Menoch. *conſ.* 340. *n.* 54. Menchaca *quæſt. vſu frequent. cap.* 14. *n.* 16. Morla *in emporio p.* 1. *tit.* 2. *q.* 21. *num.* 2. Eraſmus Cochier *de iuriſdictione ordinar. in exemptos p.* 2. *q.* 21. *n.* 2.

69 Et alij affirmant delegatum non poſſe extendere ſuam Iuriſdictionem ad perſonas in reſcripto ſuæ delegationis, ſaltem per generalem clauſulam, minime contentas, etiam ſi illæ conſentiant.

70 Vnde queit inferri, vt licet idem licent. *Calefat* non ſe præſentaſſet, vt reus incarcerandus coram Inquiſitoribus Maioricen. & vt Miniſter illius Inquiſitionis; imo potius præſtaret conſenſum ſubiiciendo ſe iuriſdictioni Epiſcopi, & ſui dicti Vicarij; non inde poterat præiudicium inferre Iuriſdictioni, quam in illum habebant; ac habent Inquiſitores, vt in cæteros alios Miniſtros, ſicut patet ex proxime adductis, & ex D. Alfonſo Narbona legendo *in l.* 20. *lib.* 4. *tit.* 1. *in concordia familiar.* gloſſa 21. *ex n.* 19. Vbi loquens de familiaribus ſæcularibus Tribunalium Sanctæ Inquiſitionis, adeo dicit illos exemptos à Iuriſdictione laici Iudicis ordinarij, vt nec etiam ex conſenſu, & voluntate familiarium in præiudicium Inquiſitorum Iudex laicus valeat cognoſcere: nam ex quo Iudici alicui priuatiuè fuit in aliquo caſu conceſſa Iuriſdictio, non poſſunt Iudices, qui excluſi reperiuntur etiam de conſenſu partium eorum cognitioni adhærere; quia vbi per legem neceſſitas fori conceſſa eſt, non licita prorogatio, vt ſcribunt Baldus *in l. cum eorum n.* 8. *C. de ſentent. & interlocut. & in auth. habita n.* 23. *C. ne filius pro patre, cum aliis*, Petr. Barboſa *in l.* 1. *&* 2. *art.* 10. *n.* 49.

71 Et licet reſpectu familiarium, aliorumque miniſtrorum ſæcularium S. Inquiſitionis, poſſit amplecti alia opinio, ſcilicet, vt illis conſentientibus in Iuriſdictionem laici Iudicis ordinarij, renunciata videtur exemptio fori Inquiſitionis, quæ ipſis competit, & hoc iuxta diſpoſitionem noſtri ſupremi Conſilij, quod in ſuis literis expeditis hic Matriti 13. Maij 1538. & Valliſolet. 14. Iulij eiuſdem anni, quas refert idem Narbona eſſe reconditas in Gazofilatio Inquiſitionis Toletanæ; ita vt poſt conſenſum præſtitum non ſit locus diſplicentiæ, ſi Iudex laicus incœpiſſet cognoſcere, ſcribit *in dicta l.* 20. *titulo primo, libro quarto, recompil.* gloſſa 21. Legendus *à numero* 19. *&* 32. Tamen hoc ſolum poteſt habere locum, quando tacitè, aut expreſsè dicti Familiares, ſiue miniſtri renunciarunt proprium Inquiſitionis forum ſine voluntate ſe illo tuendi, ſecus vero quando contra eorum voluntatem intendiſſet laicus Iudex punire delicta Familiarium, arripiendo eos à foro Inquiſitionis ſibimet competenti, & quæſito, vti accidit in caſu rædi[illegible] *Calefat*, qui (vt iam dictum eſt) miniſte[illegible]rat & reus præſentatus, præuentus, & incarceratus in Inquiſitione ne incideret in manus Vicarij, qui modis omnibus acriter in eum ſcandeſceret.

Et facit pro Calefat doctrina textus *in cap.* 72
*cum tempore de arbitris*, Vbi Barboſa cum infinitis *numero quarto*, ſequitur, vbi dicitur quod exempti à Iuriſdictione Epiſcopi, & ordinarij Iudicis per ſummum Pontificem, non poſſunt Iudicari ab illis ſine aſſenſu ipſius Papæ; & quia vt communiter DD. diſtinguunt, exemptio conceſſa Miniſtris S. Inquiſitionis, eſt realis, cui nullus miniſtrorum eius, queit renunciare ex regula textus cum vulgatis de foro comp. & eo amplius, quia ſi attentè legatur contextura breuium D. P. Vrbani VIII. ex ea patet, vt exemptio competat dictis Canonicis, & Clero, ſi velint tali exemptione ſe protegi, intendendo, vt excluderentur Inquiſitores à cognitione ſuorum delictorum, ſiquidem videntur breuia illa expedita ea qualitate, vt Iudex exequutionis illorum debeat prius requiri cum aliquo ex dictis breuibus, quod competit delinquenti; indeque euenire, vt quia D. Calefat delinquens, Clericus, & miniſter Inquiſitionis noluerit ſe tueri cum exemptione breuis ſibi competentis, vt vnus Clericus ex Clero Maioricen. ſed potius elegerit, ac ſe præſentauerit in carcere Inquiſitionis, quod reſpuerit forum dicti Vicarij.

Nec facit pro Vicario replica iam in primo 73
articulo adducta, vt *Calefat* nullo modo poſſet gaudere foro Inquiſitionis, quia deliquit in actu proceſſionali inductus ſuperpelliceo: nam præterquam quod abundè reſponſum fuit *in dicto articulo primo*, addimus nunc epiſtolam, vulgo *carta acordada* huius Conſilij ſupremi Inquiſitionis miſſam ad cætera Inquiſitionis Tribunalia anno præterito 1612. & menſis Nouemb. die 28. qua cauetur diſtinctio delictorum, de quibus Epiſcopi, vt ordinarij Eccleſiaſtici poſſint cognoſcere & de Clericis Miniſtris S. Inquiſitionis, & de quibus non; dicitur enim ibi pertinere delicta perpetrata in proprio officio Sacerdotij, aut beneficij, aut officij Eccleſiaſtici, quod debet impendere, cuius naturæ, & ſpeciei non eſt delictum patratum *à dicto Calefat*, vt ex ipſo iam ponderato *ſub dicto articulo primo*, liquet, & colligitur ex latè congeſtis per Narbonam *in dicta l.* 20. *concordiæ* gloſſa 20. *& ibi ex numero quinquageſimo nono ad* 96.

Ex quibus quidem omnibus dici debet, vt 74
quamuis Iudex ipſe delegatus poſſit defendere ſuam Iuriſdictionem eiſdem remediis, quibus idem Iudex ordinarius propriam, quam habet, excommunicando inobedientes, & eos, in quos delegatam habent Iuriſdictionem ex textu *in dicto cap. P. & G.* 40. *de officio delegati* cum multis aliis iuribus adductis à gloſſa ibi in verſ. *excommunicationis*, Nauarr. *in manuali capite vigeſimo ſeptimo, numero quinto, prope finem*, Ludouic. Miranda *in manuali Prælator tom.* 2. *q.* 35. *articulo ſecundo, concluſione* 1. *in fine, & aly in dicto cap.* P. & Iudices alios inhibere ex conſideratis *ſupra in dicto articulo primo*; ſed non inquam potuit dictus Vicarius *Allue* excommunicare, nec inhibere Inquiſitorem, *vt dicto articulo primo*, iam eſt probatum, præcipiendo, vt dictus delinquens Calefat compareret coram eo.

Nec oberit præfatæ reſolutioni quod ſummus 75
Pontifex

Pontifex Vrban. VIII. dixerit, atque expreſſerit in dictis Bullis, vt poſſint Iudices nominati in illis, & quilibet eorum compeſcere quoſlibet contradictores in præmiſſis non parcentes per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaque oportuna remedia, poſtpoſito appellationis remedio; quia reſpondetur Pontificem ſummum ſolum fuiſſe loquutum de illis ſubditis Epiſcopi, qui Iuriſdictioni alterius Iudicis, aut inquiſitionis non ſubiacebant, quod vltra dicta in relato 1. articulo videtur eſſe conforme verbis dictorum breuium ibi: *Nobis nuper exponi fecerunt indecorum ſit, vt ſacerdotes, & reliqui altaris miniſtri loci ordinario ſubiecti, & ab omni ſæculari poteſtate exempti in cauſis, quantumuis leuibus ad fidem minimè pertinentibus, & ab ea nullatenus dependentibus à iudicibus delegatis in tribunali dicti officij Inquiſitionis Maioricen. ad Iudicium euocentur.* Non enim verba hæc concedunt quod ſacerdos ſubditus Inquiſitionis, delinquendo etiam extra officium, ſit puniendus ab eodem iudice ordinario, ſiue delegato nominato in illis, cum ſolum intentio Papæ in ea conceſſione ſit auferre vſum ante actum cognoſcendi Inquiſitores Maioricens de delictis commiſſis, & patratis à cæteris Eccleſiaſticis ſubditis tantum ſno Epiſcopo, & eius Vicario ex iam adductis in hoc, & præcedenti articulo 1.

76 Et minus obſtant verba ſequentia dictorum breuium Vrban. VIII. ibi: *Sic & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores Iudicari, ac irritum, & inane, ſi quid ſecus ſuper his à quo quam, &c.* Quia vis dictorum verborum pertinet ad præcauendum, ne dicti Clerici delinquentes, alias non miniſtri Inquiſitionis, ſed tantum ſubiecti ſuo Epiſcopo, & Vicario generali Maioricenſ. & ſic fiet, vt quamuis idemmet Papa Vrbanus adderet in dictis breuibus clauſulam *non aliter*, quæ arguit præciſam neceſſitatem, formamque inducat, neceſſitatem faciat, & denotet, omninò abeſſe voluntatem, adimens ab actu conſenſum, & alios effectus pariat, vt omnes clauſuliſtæ ſcribunt; ſed limitatur, quoties actus geſtus compatitur cum illa forma inducta: nam vt docent Seraphinus *deciſ.* 1190. *volum.* 2. Barboſa *clauſula* 81. *numero* 10. in tali caſu non operatur illius reſolutionem, ſicut contingit in dicto *Calefat* delinquente, de quo eſt quæſtio, qui quia miniſter inquiſitionis, ac ſi Clericus compatitur iudicari ab Inquiſitoribus Maioricen.

77 Et comprobaui videtur ex clauſula ſequenti dicti breuis ibi *ac quoties pro parte ipſorum Cleri, & Eccleſiaſticorum fuerint requiſiti non permittentes deſuper ab ipſis Inquiſitoribus, & quibus aliis, &c.* Cum ex mente eorum colligitur mentem Pontificis fuiſſe fauere Clerum, & Clericos illius Diœceſis; dumtamen ipſi requirerent Epiſcopum, Decanum, & Theſaurarium, & eorum quemlibet, vt cognoſceret de ſuis delictis, & cauſis; & ſic noluiſſe Pontificem ex integro annullare conſuetudinem in illa inquiſitione præſcriptam diu cognoſcendi etiam de Eccleſiaſticis non miniſtris Inquiſitionis delinquentibus, dum ipſi non contradicant, nec requirerent dictos Iudices Breu. iuxta nonnulla exemplaria in fine huius operis poſita, quod in dicto *Calefat* miniſtro Inquiſitionis debuit facilius procedere, cum ſit miniſter debens gaudere foro Inquiſitionis, quod petierat ſe præſentando coram Inquiſitore, & in carcere inquiſitionis, de quo caſu nihil in narratiua fuit mentionatum, nec in breu. expreſſum.

Nec hæc reſolutio in aliquo euaneſcit per vl- 78
tima verba dictorum Breuium ibi: *non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus, Apoſtolicis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quibuſcumque, indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium, illis alias in ſuo robore permanſuris ad præmiſſorum effectum, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque in contrarium quibuſcumque &c.* Quia licet clauſula *non obſtantibus quibuſcumque in contrarium facientibus* poſita ab eo, qui derogare poteſt, operetur effectum omnimodæ derogationis omnium legum, ſtatutorum, & priuilegiorum etiam ſi priuilegia non nominarentur, ſicut reſoluunt Gambara *de officio legati lib.* 8. *tit. de poteſtate legati in legibus, & ſtatutis condendis n.* 28. Barboſa *clauſula* 85. *n. fin.*

Tamen hoc non militat, nec intelligitur in 79
priuilegiis conceſſis à ſummis Pontificibus ſanctæ Inquiſitioni, & eius miniſtris, quæ vt derogari in aliquo valeant, eſt neceſſaria expreſſa illorum, & ſpecialis mentio, & de verbo ad verbum expreſſio, vt cauetur in Breuibus expeditis à ſummis Pontificibus pro miniſterio ſanctæ Inquiſitionis, præſertim Alex. VI. Clem. VII. Iulij III. & aliorum; pro quo faciunt dicta ab Eymerico *p. 3. Directorij q.* 84. & ibi Pegna *commentario* 153. nec enim patet in Breu. dict. Vrbani pro Canonicis, & Clero Maioricenſ. in aliquo derogatum eſſe vſui, & conſuetudini illius inquiſitionis delinquentes proprios Miniſtros puniendi.

## ARTICVLVS III.

IN hoc articulo probatur breuia dicta Vrba- 80
ni VIII. expedita in dicto anno 1642. tam ad fauorem Canonicorum, & Præbendatorum Cathedralis Maioricen. quam ad fauorem integri Cleri illius Epiſcopatus, fuiſſe nulla, obreptitia, tacita veritate & falſa cauſa expreſſa.

Probatur ex ſequentibus. Primo, quia cum 81
Decanus, & capitulum Eccleſiæ Maioricenſ. recurriſſent anno præterito 1632. & iterum anno ſequenti 1638. occaſione litis contra Canonicum *Domenge* relatæ infra ad Curiam Romanam, vt conſequerentur Breue Pontificis, ne Inquiſitores Maioricenſ. cognoſcerent de cauſis Canonicorum, præcipuè, quia iuxta Trident. Concil. debebant gaudere adiunctorum Canonicorum prærogatiua, & iuxta quæ latè dico de canonicis adiunctis *in tit. de Archipresbyteris* nec de delictis, quæ ipſi perpetrarent Canonici, & Præbendati contra Familiares, ac cæteros Miniſtros S. Inquiſitionis, & viſo ex dicta concurrentia nullum fructum percipere hoc tacito anno deinde ſequenti 1642. & tacita etiam poſſeſſione, in qua Tribunal illius inquiſitionis, & eius Inquiſitores erant cognoſcendi de diuerſis negotiis contra Canonicos iniuriatores Familiarium, & Miniſtrorum S. Inquiſitionis pluribus actibus iudicij contradictorij acquiſita, etiam contra alios Eccleſiaſticos, & ſæculares illius Epiſcopatus, vt infra plu-

ribus

ribus exemplis iactis patet, narratiuam factam pro conſequendo breui adducto dicti anni 1642. eſſe Inquiſitores, nempe ſe antea, & tunc gloriatos fuiſſe, & gloriari, cognouiſſe, cognoſcere, & cognituros eſſe contra canonicos iniuriantes Familiares, ſeu alios miniſtros S. officij, & in omnibus cauſis.

82 Et quod prædictum Breue expeditum pro Decano, & capitulo, fuerit ſubreptitium, & nullum, probatur ex dictis; item quia adhuc pendente memorata lite cum dicto canonico *Demenge*, & Inquiſitores in poſſeſſione cognoſcendi dict. Decanus, Capitulum, ac eorum agentes præſtatum ius Inquiſitorum, doloſè tacuerunt contra regulam iuris, & axioma DD. *in cap. cum ordinem 6. de reſcriptis*, & aliorum, vt non ſit ad implendum reſcriptum in præjudicium tertij, cum non præſumatur, vt velit Papa, ſeu Princeps auferre ius tertij, Maſcardus *de probat concluſ.* 1003. *numero* 22. Cauedus Luſitanus *deciſ.* 93. *numero* 2. *p.* 2. Azeuedus *in l.* 1. *numero* 35. *tit.* 14. *lib.* 4. *recompil.* cum in eo ſemper intelligatur clauſula ſaluo iure tertij, Brunon à Sole verbo *reſcriptum* in locis communibus.

83 Deinde, quia debuerunt exprimere, & declarare ſtatum litis, quæ influxit, vt Decanus, & capitulum mitterent ad Apoſtolicam ſedem: ſicut communiter DD. firmant, & cum illis Menochius *de arbitrar. caſu* 202. *numero* 6. Lancelotus *de attentatis p.* 2. *cap.* 4. *collat.* 7. *numero* 649. Staphileus *de litteris gratiæ, & iuſt.* Gratianus *diſcept. forenſ. cap.* 100. *numero* 37. Flamin. Pariſ. *de reſignatione lib.* 2. *quæſt.* 3. *numero* 64. Marcus Anton. *variar. reſol. lib.* 1. *res.* 104. *numero* 29. & alij; eſt enim regula, vt ſit facienda mentio delita, & ſtatu, vt dixi *in cap. ſuper litteris de reſcriptis:* qua propter dixerunt Boherius *ſingulari* 8. Rebuf. *tom.* 7. *ad leges Gallicas tract. de euocatione numero* 87. *pag.* 268. Didacus Perez *tit.* 3. *lib.* 3. *ordinam pag.* 449. & 701. Azeuedus *in l.* 1. *numero* 5. *tit.* 5. *lib.* 4. *recompil.* Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 3. *à numero* 60. Lancelotus *ſuprà dicto cap.* 4. *à numero* 630. Zenedus *ad decretales collect.* 53. *numero* 1. non valere reſcriptum, per quod quis impetrauit iudicem, lite pendente, non facta mentione de illa ex proximè adducta ratione.

84 Et amplius probatur nullitas dicti Breuis; quia cum Decanus, & capitulum narrarent de gloriatione Inquiſitorum, qui nullam iuriſdictionem ad id haberent, exprimendo falſum, & tacendo verum, calumniatores extiterunt aduerſus iuſtos proceſſus S. Inquiſitionis, imponendo illi, & Inquiſitoribus vſurpare iuriſdictionem alienam, introducendo ad hunc effectum illam communem praxim, quam DD. admittunt *de lege diffamari cod. de ingenuis* narrando impetraturus reſcriptum mendoſam iactantiam Inquiſitorum, de quo modo ſic fraudulento, & calumniæ pleno, quo ſæpius ſolent vti impetrantes, & procuratores partium exiſtentes in Romana curia valde conqueruntur, Zuchardus *in dicta l. diffamari à numero* 1. Marcheſanus *in tract. de commiſſionibus iactationis p.* 2. *cap.* 2. *à princip. tom.* 3. DD. Franc. Salgado *de retent. Bullarum p.* 2. *cap.* 12. *à numero* 74.

85 Quod ſi forte vera eſſet iactantia Inquiſitoris tunc regentis illam inquiſitionem Maioricen. cuius ratione poſſet valere reſcriptum à Decano, & capitulo impetratum, debuit ante illius obtentionem conſtare, & probari fundamentum iactationis contra iactantem expreſſim, vt dixerunt Marcheſanus *ſuprà dicto cap.* 1. §. 1. *à numero* 24. idem Salgado *dicto cap.* 12. *de retent. Bullar. p.* 2. *numero* 78. & 79. cum multis † cumque remedium *dictæ leg. diffamari* ſit introductum in illos, qui ſine poſſeſſione ſe iactant de iuriſdictione, aut Dominio, quod reuera non habent, & contrarium in noſtro caſu acciderit; quia eſt certa Inquiſitorum poſſeſſio cognoſcendi contra canonicos, Clericos, & Religioſos, Equites, ac alias perſonas illius Epiſcopatus, & deſtrictus, vt comprobatur exemplaribus infrà poſitis; ſequitur omninò dicendum falsè, & ſine iure mouiſſe Pontificem Vrban. VII. ad conceſſionem dicti Breuis. 86

Ex quibus liquet peccaſſe nimis contra diſpoſitiones, tam iuris ciuilis, quam canonici, & contra Pontificum apertas conſtitutiones, quæ per DD. ſolent recolligi *in dicto cap. ſuper litteris de reſcriptis*, Vbi ego alia plura, & ſub eo tit. dixi digna applicationis huic articulo, de quo etiam cum infinitis latè expendens Thomas Sanchez *lib.* 8. *de matrim. tota quæſt.* 21. explicans nullitatem talium reſcriptorum, litterarum, & breuium Pontificum falſi expreſſione, & taciturnitate veri, dixit cum aliis ad effectum nullitatis reſcripti, idem eſſe, etſi in aliquo differant; item de falſitate, ſiue taciturnitate reſpectu cauſæ finalis, vel impulſiuæ, aut efficientis, ſine de omnibus ſimul ſicut, in hoc caſu viſæ ſunt concurriſſe; quia ſi narratum fuiſſet verum Papæ, nempe Inquiſitores eſſe ab antiquo in veteri conſuetudine, & poſſeſſione contra canonicos, & Eccleſiaſticos, forte inquam ſummus ille Pontifex non concederet prædictum breue pro Decano, & Capitulo Maioricen. vel ſi illud foret conceſſurus, præciperet prius citandos Inquiſitores Maioricen. de quorum præjudicio agebatur. 87

Vnde etiam à fortiori prouenit dicendum aliud Breue pro Clero illius Epiſcopatus expeditum, nullum fuiſſe, cum totum fundamentum Cleri narratiuæ fuerit in relatione ante præmeditata à dictis Decano, & capitulo, vt per modum ampliationis dicto Clero, etiam, ſua Sanctitas concederet aliud Breue ſimile, vt fecit in eodem anno, vt ante primum articulum diximus, in qua quidem narratiua exceſſerunt mentiendo, & tacendo; imo & plus; ſiquidem pro Clero non militabat illa adducta cauſa adiunctorum, quæ ex Trid. conſil. competit canonicis Cathedral. Eccleſ. qua cauetur non poſſe Epiſcopos, ſiue eius vicarius cognoſcere per ſe ſolos de delictis canonicorum, niſi vna cum duobus adiunctis Præbendatis de eodem capitulo, iuxta formam, quam latè retuli ſuprà. 88

Item fortius facit contra Breue Cleri: nam iactantia Inquiſitoris non fuit dicta contra Clerum (in caſu, quo vera eſſet) ſed tantum contra canonicos, qui ſolum poterant conqueri de Inquiſitore iactante, non ſic Clerus dicti Epiſcopatus, aduerſus quem nihil iniurioſum prolatum erat, & ſic fiet nullo inquam modo potuiſſe Clerum dicti Epiſcopatus Maioricen. acquirere tale Breue licitè 89

in præjudicium inquisitionis, & hoc clarius, si aduertatur Clericos Episcopatus Maioren. non esse in ea Dignitate, qualem canonici tenent.

90 Et pro iurisdictione inquisitionis retorquetur iactantia dicti vicarij *Allue* aduersus quem liquet dixisse per Romanam curiam processurum esse diuersis remediis contra Inquisitores, quæ tentatiua, quam nulla, & temeraria sit, patet, quoties omisso Stylo iuridico intenditur per doctrinam Farinac. *de falsitate quæst.* 164. *numero* 164. *Rotæ iactu decis.* 184. *numero* 12. Daniel *de nobilibus* nouissimè cum Socino *controuers.* 46. *numero* 6. qui loquens de simulatione, dicit iactantiam Cæsaris, de quo ibi pluries se se ab hoc iudicio eximere velle palam testantis, causamque in curia Romana pertractandam esse, annullare cessionem ibi relatam; non inquam ab hoc aliud est, quod dictus vicarius fecerit, quam procedere simulatè, ac calumniosè, vt sic turbaret modos rectos, & sanos procedendi in dicta inquisitione Maioricen.

91 Itaque dicendum est iustiori de causa nullum, & subrreptitium dici breue pro Clero expeditum, tum per dicta *in art.* 1. *&* 2. *hic*, tum ex reg. textus *in l. quærela cod. de falsis*, *& in l. sicut cod. de præscript.* 30. *vel* 40. *annor.* Bald. *in l.* 2. *col. fin. cod. de execut. rei iudicatæ*, Bartol. *in l. Prætor paragrapho fin. ff. de operis noui nunciat.* Rodericus Suarez *in l. post rem ff. de re iudic. numero* 1. *ad finem*, Tyraquel. *lib.* 1. *de retract. paragrapho* 35. *glossa* 40. *numero* 40. Couarruu. *in regula possessor.* 3. *p. paragrapho* 3. *numero* 4. DD. *in cap. cum contingat de foro comp.* corroborantes præscriptionem, & consuetudinem, Narbona *in dicta l.* 20. *concordiæ glossa* 22. *numero* 88. 89. 107. 108. dicens Inquisitores quoad examinationem causarum familiarium, cæterorumque officialium, habere cognitionem ex vi Ecclesiasticæ iurisdictionis.

92 Et qualiter cumque proximè dicta accipiantur ex alio capite pro iurisdictione Inquisitorum, suadetur, quia cum ius præcipiat expeditionem rescripti faciendam esse iuxta tenorem supplicæ, Gutierrez *lib.* 3. *pract. quæst.* 17. *à numero* 43. Menochius *cons.* 180. *numero* 1. *& de præsumpt. lib.* 2. *præsumpt.* 29. *numero* 2. Surdus *de aliment. tit.* 9. *quæst.* 31. *numero* 83. *& decis.* 268. *numero* 15. *& decis.* 29. *numero* 15. *& cons.* 28. *numero* 28. Cauedus Lusitan. *decis.* 72. *numero* 1. *p.* 1. *& de patronatibus Regiæ coronæ cap.* 40. *numero* 7. Gregorius Lopez *in l.* 26. verbo *la respuesta tit.* 11. *p.* 5. Didacus Perez *in l.* 6. vers. *quæro* 38. *tit.* 12. *lib.* 3. *ordinam.*, sequitur, vt quia expressa non fuerunt in contextura dictorum breuium clausulæ omnes, & conditiones ab impetrantibus positæ, sint nulla dicta breuia, cum ab illis clausulis habeat rescriptum vim, vt ab intentione concedentis, euincaturque dolo impetratum *ex l.* 1. *ff. de dolo*, *l. falso* 2. *cod., de diuers. rescript. dict. cap. super litteris*, cum vulgatis.

93 Imo etsi causæ narratiuæ clauderentur, & includerentur in rescripto, & breui dicti Cleri Maioricens. dici debet etiam, vt careant veritate, cum à cessante causa narrata in principali, cesset etiam in accessoriis, & si in istis non fuerit subreptio ex doctrina Abbatis. *in cap. sedes de rescriptis numero* 4. Felin. *numero* 2. Franc. *in cap. si eo tempore numero* 4. *de rescript. in* 6. Sanchez *de matrim. dicta disp.* 21. *numero* 63. indeque fieri, vt licet dictum breue Cleri honestatur per clausulam ibi positam *indecorum sit* adhuc debeat dici nullum.

Nec oberit vt vicarius *Allue* dicat dictum 94
breue non esse subreptitium ex causa subreptionis proper taciturnitatem ex iusta ignorantia impetrantis; quia hoc solum obtinebit, si probaretur eam interuenisse iustam, & probabilem, & vt qualitas tacita talis esset, quod si exprimeretur, non ideo desineret Papa concedere dictum breue & dum non præjudicaretur tertius aliquis, vt DD. docent per textum *ibi in cap. gratia* & in aliis *de rescript. lib.* 6. quæ omnes cessarunt in eius impetratione; siquidem Clerus tacuerit possessionem, quam habebant Inquisitores Maioricen. cognoscendi de causis iam suprà adductis; & referendis art. sequenti, mentiendo etiam, quod ad illius obtentionem militabant in Clero eædem rationes, ac in Decano, & capitulo, & in iactantia, & aliis suprà ponderatis.

Iam ergo ex his omnibus apparet rectè ad 95
casum, de quo loquimur, applicari doctrinam textus *in cap. constitutus de rescript.* Vbi ignorantia probabilis non excusat à vitio subreptionis; quia ex illa impetratione, in qua mentio non fiebat de statuto facto, & habito in Ecclesia super certo canonicorum numero irrogabatur magnum præjudicium Ecclesiæ, cui summus Pontifex in dubio non intendit præjudicare iuxta textum *in cap. super eo de officio*, *& potestate iudicis deleg.* & argum. textus *in l.* 2. *paragrapho siquis à Principe ff. nequis in loco publico*, si hoc de iure, validius contra impetrantes, Decanum, Capitulum, & Clerum; quia nullam ignorantiam habuerunt de iuribus ab inquisitione Maioricen. habitis, nec de præjudicio graui, quod superueniebat inquisitioni illi, & Iurisdictioni Inquisitorum, vt ex dicentibus *in art.* 4. apparebit.

## ARTICVLVS IV.

IN hoc articulo ad praxim stabiliendam pro 96
inquisitione Maioricen. contra attentata vicarij Maioricen. pro Decano, Capitulo, & Clero, sunt referenda à retroactis annis plura exemplaria in iudicio contradictorio deducta contra canonicos, Clericos, religiosos, milites, & alios spectantes ad iurisdictionem alterius iudicis, contra quos Domini Inquisitores Maioricens. cognouerunt, & difinierunt ab annis hic fere, & viginti.

Etenim contra canonicos illius Cathedralis 97
Maioricen. & Clericos, probant exemplaria sequentia, & proximiora temporibus nostris. Primum, quia constat, quod anno 1630. citauit, & vocauit Tribunal Sanctæ inquisitionis canonicum Verart; eo quod officians, indutus vestibus Diaconalibus, non præstitit honorem, ac obedientiam debitam Tribunali congregato pro publicatione edictorum S. officij.

Et in terminis ad nostrum casum anno præ- 98
terito 1584. petitione facta à Fiscali audientiæ Ecclesiasticæ coram Episcopo Maioricen. aduersus Magistrum Ioannem Abrines, canonicum illius Cathedralis, & Ministrum qualificatorem Sancti officij Inquisitionis; quia verbis iniuriosis in proprio suo capitulo cum nonnullis confratribus

confratribus canonicis, & capitularibus, hoc ſcito, ab Epiſcopo conſtat, vt ipſe dictum canonicum qualificatorem remitteret ad Inquiſitores, declarando cognitionem de delicto dicti canonici pertinere ad ipſosmet Inquiſitores.

99 Item anno præterito 1600. proceſſauit, & puniuit S. Inquiſitionis Tribunal licent. Petrum Enſenat, Canonicum Maioricen. eo quod auxilium præſtitit cuidam homini, qui mutilauit, ſeu percuſſit quendam Familiarem S. Inquiſitionis.

100 Et anno 1605. proceſſit etiam contra Canonicum Sancenoli; eo quod verba iracundiæ habuit cum Doctore Cotoner. Aduocato incarceratorum S. officij.

101 Anno 1624. proceſſit S. Tribunal contra D. Antonium Gil Theſaurarium, & Canonicum dictæ Eccleſiæ Maioricen. quia malè loquutus fuit de cenſuris promulgatis ab Inquiſitoribus contra proregem, & miniſtros Regios.

102 Anno 1630. vocauerunt ad ipſum Tribunal inquiſitionis, Inquiſitores illius Canonicum Vgouerart, quia non fecit Sancto Tribunali aſſuetam vrbanitatem in diè publicationis edicti, indutus veſte Diaconali.

103 Anno 1639. ad quærelam comitis de Togares, Familiaris illius Inquiſitionis Maioricens. fuit proceſſatus canonicus licentiatus Hieronimus de Togares propter furtum examinum 60. apium.

104 Anno 1605. lis proſequuta fuit ad petitionem Doctoris Matthei Maiol. conſultoris Sancti officij ſuper tertia quadam parte expenſarum, quas obligatus fuerat ſoluere canonicus Ioannes ſequi contra idem capitulum integrum, & canonicos dictæ Eccleſiæ Maioricens.

105 Anno 1625. proceſſit S. Tribunal Inquiſitorum contra Doctorem Onofrium veri canonicum, & vicarium generalem ſede vacante, quod reſtiterit ſe inhibere à quadam cauſa, quam ipſe inceperat aduerſus Doctorem Franciſcum Catala conſultorem S. officij, & quia etiam decreuerit, & expedierit cenſuras contra idem Tribunal Inquiſitorum. Et patet vt ſcito in hoc conſilio ſupremo, quod Dominus Inquiſitor Generalis D. Andreas Pacheco, & conſilium hoc inquiſitionis ſupremum auocauit cauſam, mandans, vt idem vicarius compareret in hac curia, & quod annullaret ſuos fabricatos actus, eoſque originaliter traderet; qui etiam petiit abſolutionem ab excommunicatione incurſa, cui S. Tribunal Maioricen. impertiuit, & miſit epiſtolam ſuam eidem Tribunali anno 1626. Mai 20. & conſtat alia epiſtola 30. Aprilis dicti anni, quod Petrus Ochoa, Procurator eiuſdem vicarij generalis petiit ſuo ſcripto, vt Inquiſitores ſuſpenderent mandatum de comparendo in eo ſtatu manente dicto vicario, qui caſus eſt noſtro adaptabilis, ſicut etiam apparet de ſequentibus.

106 Nam anno præterito 1641. cum viſitatores illius Epiſcopatus ſuſpenderent à celebrando rem ſacram licentiatum Michaëlem Maymo commiſſarium Sancti officij oppidi de Talanihe, idem commiſſarius appellans, & comparens coram Tribunali, adeptus fuit litteras ordinarias aduerſus dictos viſitatores, vt auferrent dictam ſuſpenſionem, nec in commiſſarium procederent, & apparet Fiſcalem Eccleſiaſticæ curiæ comparuiſſe coram dictis Inquiſitoribus petens remiſſionem ad Epiſcopum, & cauſa remiſſa ad noſtrum conſilium, quam pro Epiſcopo ſolicitauerat Doctor Antonius Col viſitator Generalis Diæceſis, & miſſus ad hunc effectum ſimul cum epiſtola Epiſcopi in ea dicentis fundamenta iuridica pro ſe, viſis omnibus, conſtat à Domino Inquiſitore generali, & conſiliariis eius, pronunciatum fuiſſe in fauorem Epiſcopi die 31. Iulij dicti anni remittendo ad eius curiam dictum commiſſarium viſitatum. Quo facto, liquet de iuſtificatione conſilij non aduocantis ad ſe cauſas, quæ propriè ſpectant ad Epiſcopum, etiam contra Miniſtros Sanctæ inquiſitionis Parochos, & beneficiatos delinquentes in proprio miniſterio, & quod ita faceret in noſtro, ſi vicarius *Allue* iuſtè procederet contra *Calefat* miniſtrum inquiſitionis, qui nec deliquit in officio curæ, nec adminiſtrationis rei Eccleſiaſticæ.

Anno 1586. proceſſit S. Tribunal. contra 107
Michaëlem Ioaneda Præſbyterum; eo quod verbis iniuriaſſet Ioannem Ponçe Familiarem S. officij oppidi Mohon inſulæ Menorchæ.

Anno 1590. contra Thomam Purg Dorfile, Præſbyterum; quia iniuriaſſet licentiatum Bartholomæum Domeng. Rectorem, & commiſſarium de Sollor. item contra Antonium Mor. Præſbyterum; quia verbis iniuriauit Michaëlem Nadal Familiarem Sancti officij oppidi, ac villæ Manachor. Et contra Michaëlem Pons Præſbyterum, & Nicolaum Guillo familiarem Sancti officij; eo quod ſe ad inuicem iniuriarunt.

Anno 1598. practicatum fuit contra Raphaë- 108
lem Pons præsbyterum; quia fuſtibus percuſſit Ioannem Morot Familiarem.

Anno 1601. proceſſus factus fuit contra Petrum Purg Præsbyterum; quia verbis iniuriauit Bartholomæum Fur Familiarem, oppidi de Turca.

Anno 1543. proceſſit S. Tribunal Inquiſitio- 109
nis ad inſtantiam Bartholomæi Maiol commiſſarij S. officij oppidi de Solar contra Raphaëlem Camor Præsbyterum eiuſdem oppidi, quod verbis eum iniuriauit.

Anno 1606. proceſſit contra Petrum Iaſon 110
Præsbyterum, & vicarium, de Pallenſa, & Gabrielem Martorel Familiarem Sancti officij; eo quod ad inuicem verbis ſe ſe iniurarunt.

Anno 1606. proceſſit idem Sanctum Tribu- 111
nal contra Antonium Saſtra, Michaëlem Armenjol, Bartholom. Dominici Præsbyteros; quia complices fuerunt in morte Petri Antonij Zafonteca Depoſitarij Sancti officij de depoſitis pecuniæ, quæ fiunt à prætendentibus Familiaturas.

Anno 1634. proceſſit Sanct. Tribunal con- 112
tra Martinum Ioannem Rex Præsbyterum de Alcudia; quia verbis iniuriauit Doctorem Bernardum Caldes commiſſarium Sancti officij.

Anno 1633. & 1635. facti fuerunt proceſ- 113
ſus per Inquiſitores aduerſus Antonium Cabdebin Præsbyterum de Pollenca ſuper homicidiis Bernardi Sion & Petri Iorgi Alemani familiarium S. officij inquiſitionis.

Anno 1639. proceſſit Sanctum Tribunal con- 114

tra Bartholomæum Marera Præſbyterum quia verbis iniuriauit Michaëlem Guili notarium S. officij, & contrarium eundem notarium; eo quod foro renuncians Inquiſitionis, quærelam dictæ iniuriæ propoſuit coram iudice Eccleſiaſtico illius Epiſcopatus, in tantum, vt licet idem Præſbyter iniuriator erat incarceratus ab eodem iudice Curiæ Eccleſiaſticæ, adhuc proceſſit ſanctum Tribunal ſine competentia, nec admiſſione legatiæ Epiſcopi.

115 Anno 1640. proceſſit Sanctum Tribunal contra Baptiſtam Dominge Beneficiatum illius Cathedralis Maioricen. quia fuit auxiliator, & aſſociator Bartholomei Salas Familiaris Sancti officij in homicidio Michaëlis Qua & quamuis Epiſcopus & eius vicarius reſtiterunt intentantes eſſe legitimos Iudices; quia ipſe Baptiſta erat Clericus, & ſolum aſſociatus; nihilominus expeditæ fuerunt primæ litteræ inhibitionis, & ſecundæ aggrauatoriæ, cum quibus Epiſcopus, & vicarius ſe inhibuerunt, & remiſerunt ad Sanctum Tribunal actus originales. Et in eodem anno per petitionem commiſſarij Maimo præcepit Sanctum Tribunal vt Doctor Alemani traderet mancipium Maurum ad redimendum quendam fratrem dicti Maymo captiuum.

116 Anno 1641. cum eſſet Vaile, villæ *de ſincu* Laurentius Fons familiaris Sancti officij apprehendit, & incarcerauit quendam Præſbyterum complicem certi homicidij, ob quod, & ob alias extorſiones, Epiſcopus Maioricen. declarauit dictum familiarem incurriſſe cenſuras canonis *ſi quis ſuadente*, dictus familiaris cucurrit ad ſanctum Tribunal inquiſitionis, quem abſoluit, & proceſſit aduerſus vicarium Generalem dicti Epiſcopatus, & miniſtros eius, qui comparuerunt in dicto Sancto Tribunali, & remiſſi fuerunt actus proceſſus ad noſtrum conſilium ſupremum, & proſequuta in eo ad inſtantiam Doctoris Antonij Coll. nomine Epiſcopi, & vicarij, nihilominus lata fuit ſententia 12. Iunij 1642. in fauorem dicti familiaris, quam remiſit puniendum à Sancto Tribunali. Et in eadem Die fuit lata alia ſententia in fauorem Epiſcopi in cauſa contra Annam Amei vxorem cuiuſdam familiaris oppidi de la Pobla; quia interuenit in quodam matrimonio clandeſtino; quamuis antea Inquiſitores expedirent litteras inhibitionis; quare virtute ſuperſedit in cognitione. Ex qua iuſtificatione conſilij patet quam attente procedat, nec vſurpando iuriſdictionem alienam, nec propriam amittendo.

117 Anno 1602. proceſſatus fuit in Sancto officio Maioricen. frater Petrus Alzamora ordinis Beatæ Mariæ de mercede; quia intrauit in Domum cuſtodis carcerum à ſecretis ad agendum inhoneſtè cum quadam famula dicti cuſtodis. Et anno 1631. proceſſit idem Tribunal aduerſus fratrem Ioannem de Maqueda religioſum laicum Ordinis S. Benedicti; quia verbis iniuriauit D. Saluatorem de Armegol. Depoſitarium prætendentium in Sancto officio.

Anno 1584. proceſſit Sanctum Tribunal contra Philippum Fuſter *Almirante de la mar.* eo quod habuerit verba iniurioſa cum Archidiacono Zaforteça.

118 Ex quibus; & aliis exemplaribus cum multis perſonis diuerſi ſtatus conſtat quanta ſit iuriſdictio Inquiſitoris Maioricen. etiam cognoſcendi de pluribus caſibus extra illos fidei, & dependentibus ratione tuendi Familiares, & miniſtros ſuos à iuriſdictione aliorum iudicum ordinariorum, & ſicut inueni cautum in ſecretaria Aragoniæ noſtri conſilij, etiam vidi certificatum in omnibus præteritis cauſis, exceptis nonnullis ex proximè relatis, ſic in Tribunali illius inquiſitionis Maioricen. proceſſum fuiſſe, & ſententiatum in pluribus abſque vlla declinatoria reorum, qui omnino aquieuerunt incarcerationi, Iudicio Inquiſitorum.

Et quod dicta exemplaria ſint certa, liquidius 119
patet: nam conſtat per regiſtra noſtra conſilij ſupremi, etiam offenſa in dicta ſecretaria coronæ Aragoniæ, quod ab anno 1630. recurrit capitulum canonicorum in ſacris dictæ Eccleſiæ Maioricen. ad congregationem Cardinalium Sancti officij, narrando à certo quidem tempore antea procedere Inquiſitorem dictæ Inquiſitionis Maioricen. in cauſis extra fidem, & quod licet nulla extitiſſet cauſa proſequuta contra canonicos, fatebatur nonnullas aduerſus Præſbyteros, & Clericos ciuitatis, & illius Epiſcopatus proſequutas fuiſſe in illo Inquiſitionis Tribunali vſque quo mota fuit cauſa iam ſuprà relati canonici *Domenge* dicto anno 1638. quæ finita, & ſententiata fuit Die 13. Septemb. dicti anni, in qua inſtauit Epiſcopus, vt ſibi ab Inquiſitore remitteretur, vt in ea procederet vna cum adiunctis (*vt ſub dicto art. 1. notatum eſt*) ſuper quo præſentauit petitionem dictum capitulum Maioricen. quod quia ab Inquiſitore fuit denegatum recurſum, fecit per appellationem ad curiam Romanam, & apparet ibi denegatum fuiſſe recurſum, nec auditum capitulum; ob quod poſtea dicto anno ſequenti 1642. hoc tacito, & ad imitationem capituli, dictus Clerus ſubreptitiè, & dolosè conſequutus fuit relatum aliud Breue memoratum in dictis tribus articulis.

Vnde fit, tam ex dictis exemplaribus, quam 120
ex relatis *art.* 1. 2. *&* 3. hic, quod dicta duo breuia, ſunt, & fuerunt à principio nulla, & quod nullus de delegatis in ipſis à Papa nominatus potuerit illis iuridicè vti, & minus præfatus vicarius Generalis *Allue*, nec vt ordinarius Iudex ex dictis *art.* 1. nec vt ſubdelegatus Epiſcopi etſi in actis conſtiterit per dicta *art.* 2. *&* 3. † 121
Et quia delegatus, cui facta eſt fides de falſitate reſcripti, nequit vlterius procedere in cauſa ſibi commiſſa, in ſubrreptione ſcilicet concernente impetrationem ex defectu iuriſdictionis, iuxta primam partem *dicti cap. ſuper litteris de reſcript.* verſ. *nullatenus*, vti docent Fulgoſius *in l. præſcriptione n.* 8. *& in l. eiſi legibus n.* 1. *Cod. ſi contra ius, vel vtilitatem publicam*, Mogrouejo *in c.* 5. *de ie iudicata.*

Et quamuis ex dictis hucuſque in præce- 122
dentibus articulis, nondum appareret de nullitate, tam Breuis capituli, quam Breuis Cleri Maioricen. certum tamen eſt de iure, & iuxta Stylum Romanæ Curiæ, quod ad legitimam expeditionem & impetrationem dictorum breuium, neceſſum fuit, vt præcederet citatio, & qnod notificaretur ſupplica impetrantium noſtro Inquiſitori generali, & huic conſilio ſupremo, quibus incumbit vniuerſa, & integra protectio, atque reparatio cæterarum inquiſitionum, ne inuadantur cum detrimento honoris,

honoris, & iuriſdictionalium ad inſtar Regalium, in quibus Princeps præjudicaretur, iuxta quæ dixi *ſub cap. de quarta, & alibi de præſcript. aliquid ſub cap. 13. de foro compet. & in cap. Eccleſia S. Mariæ ſub quæſt. 56.* Vel quod citaretur, & intimaretur Inquiſitori Maioricen. ſic; vt nec ſufficeret citatio facta D. Eldifonſo de las Infantas, qui Romæ tractabat, vt agens noſtri conſilij ſupremi, & aliarum inquiſitionum res: nam vltra quod non erat Procurator ſpecialiter nominatus, ſed tantum agens ad nonnullas res extraiudiciales, qui nec habuit aliquod mandatum ad lites antiquas, ſiue nouas, vt apparet ex formulario, quod ſtat in libris noſtræ ſecretariæ Aragoniæ.

123 Nihilominus etiam, quod nominatim appareret conſtitutus Procurator ad lites, & in illa curia Romana ſcriptus ipſe D. Eldiphonſus, nullomodo poterat in negotio ſic nouo, & nimis arduo, & iniquo agebatur de tam irreparabili præjudicio Inquiſitionis Maioricens. aſſentire expeditioni dictorium breuium, ſiue contradicere, ne expedirentur; quia factum illius, non erat, cur tale nocumentum pararet illi Inquiſitioni Maioricens. & conſequenter toti gremio inquiſitionis.

124 Quæ doctrina corroboratur de iure, primo ex regula textus *in cap. dilectus filius 13. de procuratoribus*, vbi DD. referunt caſus, & negotia, ad quæ Procuratores generales ſe extendere valent. Secundo, nam, vt docent Biſignet *deciſ. 1. de dilationib. numero 6.* Caſſadorus *deciſ. 1. eodem tit.* Rota *deciſ. 1.* ibi Riccius *collect. 1343* eſt concedenda dilatio procuratori generali, in curia citato ad certiorandum Dominum, pro eo ſcilicet fine, vt Dominus deliberet, an cedere, an contendere vellet, cum ad ipſum pertineat inſtruere Procuratorem

125 de pertinentibus ad litem ſibi motam † Non enim clauſula generalis extenditur, niſi ad proſequuta tantum, Capicius *in deciſ. 11.* nec ex alia quacumque ad cauſam de futuro, Guido Papa *in deciſ. 129.* Riccius per textum *in l. doli clauſula ff. de verborum oblig. in collect. 1100. & collect. 10.* ad textum *in l. vel. vniuerſorum ff. de pignoratitia act.*

126 & idem Guido *deciſ. 462.* † Vbi quod Procurator nequit prorogare iuriſdictionem & nec alia multa facere, vt irrelatis iuribus tradunt DD.

127 Cum ergo in caſu noſtro, nondum lis orta, aut incepta foret pertinens ad dictam Breuium impetrationem, nec dictus *D. Eldiphonſus de las Infantas* mandatum ad talè negotium actuandum, haberet ſpeciale, ſequitur, vt non debeat, nec poſſit locus aperiri limitationi Rotæ Romanæ reſoluendis in vna ſtrigimen violationis teſtamenti 14. Decemb. 1595. coram illuſtriſſimo Mantica, regulam *dicti cap. dilectus* non procedere, ſi Procurator iſte repertus in curia habeat ſpeciale mandatum procedendi in cauſa iam commiſſa, & cuius commiſſionis vigore citatus ipſe fuit.

128 Quo fit, vt cum caſus noſter ſit magni momenti, vt iam à primo articulo ponderatum eſt, & in manifeſtum præjudicium Inquiſitionis veniat iure optimo dicendum ex ſolo defectu proxime citationis, & ſpecialis mandati, nulla eſſe dicta duo breuia capituli, & Cleri, & potiori fundamento dictum ſecundum breue impetratum à Clero, ad cuius impetrationem non conſtat aliquam diligentiam præceſſiſſe factam cum dicto Agente Inquiſitionis, nec ex officio curiæ, ſeu Datariæ Romanæ, nec ad petitionem impetrantium.

129 Ex quibus omnibus patet de falſitate, obrep-



ptione, ſubreptione, de dolo, & fraude, atque de malitia impetrantium; & ſic de nullitate dictorum Breuium, quæ non concederentur à Pontif. Rom. Vrban. VIII. veritate narrata. Et ob id quam iuſte proceſſit Inquiſitor. D. Mathias Sanctos contra dictum *Allue* vicarium, & cum quanta maturitate, & prouidentia re ſæpius diſcuſſa cum peritiſſimis conſiliariis à Domino Inquiſitore generali D. Didaco de Arçe, & Reynoſo, litteratiſſimo, prudentiſſimo, & Iuſtitiæ amiciſſimo auocauerit hoc ſupremum S. Inquiſitionis conſilium, auocauerit ad ſe hanc cauſam, præcipiendo ſub cenſuris, vt idem vicarius *Allue* perſonaliter in hac curia Matriti, & in hoc conſilio compareret, tamquam impediens liberi, & recti exercitij Sancti officij, etiam in cauſis fidei, & ab illis dependentibus, vt *ſub 1. art.* probatum eſt.

Poſt quæ intimis in perſona factis de man- 130
dato huius ſupremi conſilij per D. Inquiſitorem D. Mathias Sanctos, quibus obediens, & ſummiſſus monſtrauit ſe dictus vicarius *Allue* promittens perſonaliter comparere, eique ad petitionem ſui Epiſcopi D. Didaci Eſcolano termini dilationibus, & prorogationibus non ſemel libenter indultis, perſonaliter ſe præſentauit, humiliter ſupplicans tractari, & præſentatus, vt reus, cui pro carcere aſſignata fuit integra hæc curia Matriten. & confeſſus ſuper delicto, & exceſſibus, me tunc Promotore Fiſcali gerente noſtri conſilij, in forma fuit accuſatus, & poſt alia, quæ ex actis apparent, & poſt concluſum in cauſa vtrimque ſententiatus benignè die.

---

## ALLEGATIO II.

Facta anno 1659. pro ſedandis Archiepiſcopo Mexicano D. Mattheo Sagade, Bogueyro, & Viſitatore D. Petro Medina Rico illius Inquiſitionis vnâ cum Inquiſitoribus inter ſe acerrime pugnantibus ac diſſentientibus ſicut ex contextura proximè poſita apparet, quorum vtrinque fundamenta poſita referendo, ac diluendo pro pace magis inſtaui inter magnos viros, ne in partibus ſic remotis gentibus ſcandalum iam excitatum, more fiſcali ad alios propagaretur.

### *Facti ſpecies & narratiua.*

### PVNCTVM I.

1 *Narratiua litis Archiepiſcopi Mexicani cum Inquiſitore viſitatore illius Inquiſitionis, quam laconicè poteſt, refertur numero 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. & 9.*

9 *Edictum S. Inquiſitionis quotannis legendum Cathedrali per ſecretarium, num tantum de licentia Archiepiſcopi, aut Decani.*

10 *Capellania vocata à fundatore ſub hoc nomine ſolet ſæpius non eſſe collatiua, & n. 2.*

11 *Capellaniæ fundatæ abſque authoritate ordinarij Eccleſiaſtici non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, etſi fundator eſſet Epiſcopus.*

13 *Capellaniæ fundatæ ſine authoritate Epiſcopi, habitæ ſunt, vt laicæ, ac temporales.*

14 *Bona conſignata profundandis capellaniis, in quibus non interuenit licentia Epiſcopi, habentur, vt tempralia ſubiecta poteſtati Principis, etſi ſubſiſtant cum onere miſſarum.*

15 *Capellaniæ erectæ ſine licentia Epiſcoporum in Luſitania deferuntur iure ſanguinis ad inſtar fideicommiſſorum, ſeu Majoratuum.*

16 *Capellanus ſub qua voluntate teſtatoris debeat à Patronis nominari de eius parentela?*

17 *Epiſcopus malefaciet conferendo Capellanias, in quas prohibuere teſtatores, ne ſe ordinarij Eccleſiaſtici intromitterent.*

18 *Capellaniæ ſunt in triplici differentia, quando dicantur beneficia Eccleſiaſtica, aut non num. 19. 20. 21.*

22 *Lapus adductus n. 18. explicatur.*

23 *Capellania in dubio cenſetur collatiua, niſi aliter conſtet, & n. 24.*

24 *Status vltimus eſt, qui declarat, num Capellania ſit collatiua, aut amobilis.*

25 *Capellania, quæ à fundatore expoſcitur, vt ſit tantum miſſarum, non ex eo, quod per Epiſcopum Conferatur, fit collatiua, niſi decurſis iam 40. annis, vt num. 26.*

27 *Viſitatoris Medinæ Rico proceſſus contra Archiepiſcopum Mexicanum iuſtificatur, & num. 36.*

28 Trid. ſeſſ. 22. cap. 8. & 9. & n. 29.

29 *Epiſcopus circa prouiſionem Capellaniæ debet ſe conformare cum voluntate ſui fundatoris.*

30 *Epiſcopus poteſt exigere rationes ab adminiſtratoribus Hoſpitalium, niſi aliud teſtator præcepiſſet. Et quid ſi adeſſet negligentia in executoribus num. 31.*

32 *Epiſcopus poteſt curare, & inquirere, num miſſæ dictæ ſint capellaniæ, cuius Viſitationem prohibuit teſtator.*

33 *Debitores laici redituum Capellaniæ, aut decimarum coram quo iudice conueniantur n. 34. 35. & n. 44.*

35 *Arrendatarij, ſiue conductores redituum Eccleſiaſticorum potius conueniri debent coram Eccleſiaſtico iudice, & n. 44.*

36 *Actor quem iudicem eligere debet contra reum, explicatur num. 37.*

38 *Inquiſitionis Tribunal eſt, velut Iudex ordinarius ſui Miniſtri debitoris alicuius reditus.*

39 *Forus rei, qualis ab actore ſit eligendus.*

40 *Miniſter inquiſitionis debitor demandatus à non Miniſtro in foro inquiſitionis, non reuocatur de facili ad alium iudicis ordinarij laici, aut Eccleſiaſtici forum, & n. 41. & 45.*

41 *Conteſtatio litis præuēta coram vno iudice, illam perpetuam, ſic vt debitor nequeat mutare iudicem.*

42 *Legata pia exequi valent, non tantum ab ordinario Eccleſiaſtico, non ſolum contra primum obligatum, ſed etiam contra eius hæredem, aut tertium poſſeſſorem, vt n. 43.*

44 *Alguacelus inquiſitionis Mexicanæ, & eius frater, facti ſunt obligatione diſtincta, & ſeparata debitores Capellaniæ, & aliter, quam eorum pater factus fuit debitor num. 47. 48. & num. 57. 88. 59.*

46 *Emphiteuta eſt tantum debitor perſonalis.*

47 *Cenſualiſta dicitur debitor perſonalis.*

48 *Hæres principalis obligati eo iure, quo ille ſolet vti: fallit in Miniſtro S. Inquiſitionis, vt num. 50. 51.*

49 *Actio perſonalis conceditur in hæredes, etiam portionibus hæreditariis.*

51 *Clericus exequendus eſt pro re poſſeſſa, etſi ex titulo inualido coram ſuo iudice Eccleſiaſtico pro decurſis penſionibus, aut pro auocanda re ipſa.*

52 *Sententia lata nequit exequi contra priuilegiatum ne vnum poſſeſſorem, niſi per iudicem proprium exempti.*

54 *Hæres eſt conueniendus, vbi Defunctus debuit iuxta regulam iuris, niſi aliter contingat mutatione fori, ſeu quando totum negotium factum eſſet cum defuncto, vt n. 55. 56.*

58 *Legatum Pium qua actione vindicetur?*

59 *Actio mere perſonalis non tranſit in tertios poſſeſſores.*

60 *Competentiæ iuriſdictionis apud indos, amicabiliter ſunt componendæ ſicut pluribus ſchedulis Regiis commendatur, vt ſecurius Regna gubernentur.*

61 *Inquiſitores in ciuilibus vtuntur cenſuris procedere.*

62 *Cenſuræ ab Archiepiſcopo Mexicano publicatæ, & affixæ contra inquiſitores potuerunt auferri de Tabella mandato inquiſitorum, quod excommunicari prohibenter Bullis Apoſtolicis etiam debitores penſionis ſint, vt numero 63.*

64 *Archiepiſcopus Mexicanus, qualiter excommunicando inquiſitores, dicatur impediens liberum exercitium S. officij.*

65 *Mexicanus Archiepiſcopus, & inquiſitores pugnarunt rationibus ſuper maioria iuriſdictionis, quorum qualibet poteſt dici maior, vt num. 66.*

67 *Archiepiſcopus Mexicanus voluit ne legerentur edicta inquiſitionis, aut quod prius ipſi notoria fierent, ſeu quod illo præſente in choro, non requireretur licentia à decano num. 68. 69. & 70.*

71 *Archiepiſcopus Mexicanus, & inquiſitores conuenit reduci ad concordiam, vt euitetur ſcandalum n. 72. 73. 74. & 75.*

74 *Pacis appetendæ rationes diluuntur, & n. 75.*

RTA fuit conferentia, ſiue differentia inter Archiepiſcopum, & dictum inquiſitorem viſitatorem, cæteroſque inquiſitores illius inquiſitionis, propter ea quæ iam ſubſequuntur. Primo, quia cum vnus ex Patronis cuiuſdam Capellaniæ miſſarum peteret mandatum de exequendo, vt ſibi ſoluerentur ..... regalium decurſi iam annis præteritis ex reditibus certi cenſus quem fundarunt ad fauorem dictæ Capellaniæ Alguacelus maior illius inquiſitionis, & alius frater eius quorum nomina infra referuntur per Chirographum guarentigium continens pro cumulo principali ad reddituandum ..... Peſos, vt patet ex actis *fol.* 82. *B.* & cauſa proſequuta à die 26. Septemb. anni 1656. per dictum viſitatorem vſquead ſtatum ſententiæ vulgo *de remate*; tunc vt apparet ex actis Archiepiſcopi

piſcopi *à fol.* 80. idem Aſchiepiſcopus, attenta morte vltima Capellani D.Martini de Aëta Miniſtri Officialis Sancti officij, qui à vita migrauit anno 1649. vt conſtat *fol.* 151. decreuit ſuo iudiciali, præcipiens contra dictum Alguacelum maiorem, vt ſolueret ad effectum, vt miſſæ dictæ Capellaniæ aſſignatæ à fundatore D. Petro de Aramburo celebrarentur. Et pro parte Fiſcali D. Archiepiſcopi, vt defenſor iudicaturæ teſtamentorum, ſicut refertur die 22. Martij 1657. fuit præſentata petitio coram eodem Archiepiſcopo narrante dictam Capellaniam vacare; & quod Patroni, nondum præſentauerant Capellanum; indeque iure deuoluto nominationem, ſiue inſtitutionem pertinere iam ad dictum Archiepiſcopum, vt ordinarium Collatorem, qui cum effectu nominauit die 23. Martij, & anni dictis D. Antonium Sagade Varelam Clericum minorum ordinum conſobrinum, & fratris filium, intitulando eum in forma authentica, illamque Capellaniam ei conferendo, vt patet *fol.* 96. qui etiam Archiepiſcopus die 26. eiuſdem menſis, & anni declarauit alio ſuo decreto, vt patet *fol.* 97. pertinere recaudationem dictorum reditnum ad dictum D. Antonium præcipiens iudicialiter, vt illi, tamquam vere Capellano ſoluerentur à dicto Alguacelo maiori inter tertium Diem dict..... Peſos pœna excommunicationis.

2 Dictus tamen Alguacalus petiit à dicto Archiepiſcopo, vt ſuperſederet die 5. Iulij *fol.* 9. quia vt miniſter S. inquiſitionis gaudet priuilegio fori; & quia iam Patronus dictæ Capellaniæ conueniſſet illum coram dicto inquiſitione viſitatore; & nihilominus defenſor Curiæ Archiepiſcopalis die 5. Septemb. petiit vt compelleretur ad ſolutionem dictus Alguacelus, & Archiepiſcopus die 7. Septemb. declarans ſe iudicem, decreuit, vt ſi dictus Alguacelus, non adimpleret, ſoluendo, declararetur excommunicatus, affigendo eum in publica Tabella Eccleſiæ. Et inſuper eadem die fecit, vt notificaretur eidem Patrono, vt compareret coram ſe, & quod deſiſteret à petitis coram dicto viſitatore inquiſitionis ſub excommunicationis pœna; quod procederetur in eum, & ſua bona, tamquam turbatorem iuriſdictionis Eccleſiaſticæ. † Et itidem
3 die 22. Septemb. dicti anni, declarauit de facto dictum Alguacelum incurſum fuiſſe in cenſuris, & vt talem poſitum fuiſſe in dicta Tabella, vtpatet *fol.* 104. qui quidem Alguacelus comparuit coram dicto viſitatore, à quo mandatum fuit ei, vt compareret in Tribunali inquiſitorum, vbi decretum fuit, & notificatum, vt Notarius viſitationis, & Notarius Eccleſiaſticus, ambo Miniſtri Archiepiſcopi comparerent in dicto Tribunali inquiſitionis die ſequenti ad faciendam relationem, & ob non compareſcentiam dicti Notarij Eccleſiaſtici, fuit ab inquiſitoribus decreta ſupplicatoria prouiſio, vt abſolueret Alguacelum à cenſuris per dies 15. in die 3. Octob. 1657. quæ eadem die fuit notificata eidem Archiepiſcopo, qui inter alia, reſpondit, quod ex concilio, & Sacris canonibus eſt non ſolum in ſubditos miniſtros inquiſitionis; imo & nec exemptas eſſe perſonas eorundem inquiſitorum, cum ſit cauſa rationū ſuper adimplenda quadam vltima voluntate, requiſiuitque vt dicti inquiſitores abſtinerentur à dicta cauſa, petendo ad ſe illius remiſſionem. † Refertur inquam in
4 actis dictam cauſam delatam fuiſſe ad audientiam Regiam illius Regni, & ciuitatis ad petitionem dicti Alguaceli maioris dictæ inquiſitionis, decreto vocato *de legos* remiſſa fuit ad iudicem dictū *teſtamentorū*, & quod licet vellet illum abſoluere ad reincidentiam tempore ſui placiti, de facto non poſſe ita reſpondens; ſic vt inde non videatur tribuere dictis inquiſitoribus iuriſdictionem aliquam.

Tribunal inquiſitionis, viſa reſponſione dicti 5
Archiepiſcopi, ſuo autem die 5. Octob. declarauit, non potuiſſe Archiepiſcopum declarare, vt excommunicatum dictum Alguacelum, & mandauit, vt quilibet Parochorum, & coadiutorum, tam Eccleſiæ Cathedralis, quam aliarum Parochiarum, auferrent à Tabella excommunicatorum dictum Alguacelum, & ob vitandum ſcandalum, vt abſolueret illum ad cautelam quilibet ſacerdos, quod Notarius propter inobedientiam mulctaretur in quingentis ducatis, & ne excitarentur tumultus vocaretur ad Tribunal, ex quo Miniſtri eum ferrent ad carcerem Regium, & quod ſi aliqui vellent illum eripere, Miniſtri inquiſitionis non ſe reſiſterent, vt quod tantum inuaſores monerent talem reum deferri ad carcerem iuſſu Sancti officij. † Et notificato dicto decreto nonnullis dictorum Parochorum, quorum poſtea in vnum, congre- 6
gatorum, vnus dixit, vt referreretur ad Archiepiſcopum, quo facto idem Archiepiſcopus per quoſdam Miniſtros fecit notorium dictis Parochis aliud ſuum decretum, quo illis præcipiebat ſub pœna excommunicationis, ne obedirent iam relato inquiſitori viſitatori, & animaduerſo ab alio ex dictis Parochis decretum relatum eſſe totius Tribunalis inquiſitionis; & quod ſic Archiepiſcopus loquuturus erat non ſolum cum dicto inquiſitore viſitatore; tunc reddiderunt Fiſcalis, & Notarius Archiepiſcopi cum alio eius mandato, quo præcipiebat pœna excommunicationis dictis Parochis, ne obedirent Tribunali S. Officij, nec inquiſitori viſitatori, nec vlli ex inquiſitoribus, aut omnibus ſub dicta excommunicationis pœna ſententiæ latę, & ipſo facto incurrenda, in qua illico declarabat incurſos, fit vt eorum nomina inſcriberentur in publica Eccleſiæ Tabella, & quod intra ſpatium vnius horæ excarcerarent eius Notarium Eccleſiaſticum, & quod non ſe intromitterent in dicta cauſa, in qua nullam iuriſdictionem habebant; eo quod inquiſitorum iuriſdictio, non erat ad aliud, quam contra hæreticam prauitatem. Quod vt ſic probaret Archiepiſcopus, videtur arguere à verbis principij litterarum dictorum inquiſitorum ibi. *Nos los inquiſidores contra la heretica pravedad, y Apoſtolica en eſta Ciudad, &c.* † Et ſic eſſe verum, 7
cum dictæ litteræ eſſent ſupplicatoriæ, quod dicti inquiſitores procedebant exceſſibus notoriis, quæ intendebat ipſe inquiſitor viſitator in quo grauitor deliquiſſet, qui idem Archiepiſcopus concludit ſuū decretum appellans ab actis S. Tribunalis ad Apolicam ſedem, proteſtatus ibi conqueri. Quo decreto notificato Parochis 5. ipſis præcepit, vt illud notumin forma facerent dicto Tribunali inquiſitorum, vel ipſi viſitatori, & conſtat tantum fuiſſe notificatum dicto inquiſitori viſitatori, qui reſponſum præbuit dictis Parochis, vt occurrerent ſe excuſando coram Tribunali, & quod ipſe ex ſe curaret etiam facere quidquid valeret, & quod dicerent dicto Archiepiſcopo, vt ipſe viſitator, diſcederet à ſuo dictamine, dum tamen aliquis mediocris litteratus conſultus à dicto Archiepiſcopo ei affirmaret, quod idem Archiepiſcopus poſſet excommunicare dictum Tribunal Sanctæ inquiſitionis.

Decreta in dictos Notarios Eccleſiaſticos ino- 8

bedientes apparent. ſcripta in actis à folio 121. cum aliquibus aliis interlocutionibus Pro-Regis *ex fol.* 126.142.153.cum dicto Inquiſitore viſitatore *à fol.* 129. ſuper liberando à carcere dictos Notarios.

## *Punctum II. facti.*

9 HOc ſpectat ad lecturam edicti ſoliti legi quotannis in Cathedrali illa Mexicana,(ſicut in cæteris Caſtellæ ) quærelantur Inquiſitores de Archiepiſcopo,vt impediente rectum, ac liberum exercitium ſancti officij;eo quod, vt latè ex dictis actis, & etiam de indignatione cauſata, propter decreta relata *in* 1. *puncto*, cuius relatio hic non inſeritur, volebat enim Archiepiſcopus, vt ab eo præſente in Choro exigeretur licentia pro lectura edicti, & non à Decano. Et quod ſi extra Chorum eſſet, aut Domi, prius edictum ei præberetur, vt videret, num aliquid in eo contineretur contra ſuam iuriſdictionom Archiepiſcopalem. Et ita executus fuit eripiens de manibus cuiuſdã notarij ſecreti illius Sancti Officij; quoddam edictum legendum, vt moris erat, & fuit in cauſa dictus Archiepiſcopus,ne illa deſtinata die legeretur prædictum edictum, & conſtat ex actis, de dictis, & actionibus illius Prælati. Et inſuper conſtat ex illis actis *à fol.* 114. de quodam manifeſto reſponſo in ſcriptis porrecto, dum reſpondit cuidam Decreto illius Audientiæ Regiæ, vt idem Archiepiſcopus mandaret, ne eius Miniſtri moleſtarent Regis Vaſallos coram illo petentes iuris remedia cognita. Et inter alia ſui reſponſi protulit verba ſequentia,*que nunca auia dilatado reſpuеſta à ningun deſpacho dela dicha Audiencia Real.* ( y toccando tambien al tribinal, dijo las ſiguientes) *para eſto ſi es neceſſaria de el Rey la protecçion, paraque no turbe la iuriſdicçion Eccleſiaſtica, ni le aje, paraque no prenda el Tribunal de la inquiſitiõ ſus Miniſtros Eccleſiaſticos, per que noleban à haçer relaçion en cauſas de Capellanias, de que no ſon, ni pueden ſer jueçes, ni fulminar cenſuras, pues ſonnulas por falta de iuridiçion las que en eſta parte fulminan.* Et alia inquam verba quærelatoria referens, addit ſequentia ibi, *el Tribunal de el Sancto officio, caſo nunca viſto, ni aun quando la Real Audiençia no vbiera mandado eſto, ſequiere pro hijar iuriſdicçion, ſiendo la que tiene de derecho tan limitada, que fue algo de la que tenia la iuriſdicçion Archiepiſcopal,ordinaria, Metropolitana, y eſto en materias de la fe, y no à noſtras de donde ſu execuçion eſperan de la iuriſdicçion de el ordinario, ſolo es en lo tocante à eſta materia coſa que eſta Real Audiençia y el ſeñor virrey deuieran, aun antes de eſta inſinuaçion de el Prelado, auer tomado la mano y contenido al Tribunal de el Sancto officio en los limites de ſu iuriſdiçion, &c. y proteſta los diſturbios al virrey, y Chançilleria.* Quæ reſponſio per maiorem extenſionem adeſt in actis *à fol.* 51. alia etiam liquent ex dictis actis, tam teſtibus probata, quam aliis modis, quæ hic non inſeruntur.

*Ex quo facto in hac allegatione notantur, tam pro Archiepiſcopo, quam pro dictis Inquiſitoribus fundamenta Iuridica, & quænam contra ius fecere; vt ſic facilius appareat, quanta cura in partibus tam remotis debeant ſuperiores, & Prælati Eccleſiaſtici, & ſæculares remouere diſturbij occaſiones?*

---

## CONCLVSIO I.

### *Circa primum punctum.*

CONSTAT inquam quod pia fundatio Capellariæ iam à principio relatæ non fuerit Capellaniæ collatiuæ ſed tantum cuiuſdam anniuerſarij miſſarum, etſi cum nomine Capellaniæ appellarit idem fundator. Et ſic procedere nullomodo potuiſſe Archiepiſcopum Mexicanum titulum, & collationem illius facere, vt de beneficio Eccleſiaſtico iure deuoluto. Cuius concluſionis prima pars probatur ex vſu, atque vniuerſali praxi noſtrorum Regnorum Caſtellæ, & totius Hiſpaniæ. † Nam quoties exiguntur, ſeu fundantur 11
dicto *Capellaniæ* nomine, vt in illis ſuccedant clerici de parentela, licet ſint perpetuæ vſque ad obitum Capellanorum, habeantque cætera beneficiorum Eccleſiaſticorum requiſita; nihilominus ex quo fundatæ ſunt, præter authoritatem, & inſtitutionem ordinarij, non dicuntur Eccleſiaſtica beneficia. † Quod in tantum eſt verum, vt pro- 11
cedat de iure, etiam ſi fundator eſſet Epiſcopus; dum vero fundaret aliquam, aliquaſve Capellanias, tamquam laicus de bonis propriis, non autem Epiſcopali authoritate, Nauarr. *conſ.* 7. *de Præbend. in nouiſ.* Schilante *de priuilegiis clericor cap.* 4. *num.* 80. Nicolaus Garcia *de beneficiis* 1. *p. cap.* 2. *num.*102.vbi refert deciſiones Rotæ Paulus Rubeus *deciſ.* 13. *tom.*2. *alias p.*6. *recent.* Scipius de Rubeis, *in aphoriſmo Epiſcopali,* verbo *Capellania*, Gonzalez *ad regul.*8. *Cancellar. gloſſa* 5. *ex num.* 20. vbi addit, vbi quodvis pactum initum virtute talium Capellaniarum ſine authoritate Pontificia, non ſit ſimoniacum.

Vnde euenit, quod Capellaniæ tales, & ſic 13
dictæ tantum cum onere dicendarum miſſarum ( vt eſt iſta, ) ſi fuerint erectæ, & fundatæ de bonis ſæcularibus, ac ſine Epiſcopi authoritate, habitæ ſunt vt laicæ, ac temporales, vt reſoluunt Guido Papa *deciſ.* 187. Sarnen. *in Reg.* 8. *de annali quæſt.*1. Nauarrus *conſ.* 5. *num.* 1. *de præbendis*, Spino *in ſpeculo teſtamentor. gloſſa* 4. *princip. num.* 42. à quo etenim prouenit vt poſſint ad ſimiles Capellanias præſentari etiam laici ſine vllo ſacro ordine, Abbas *in cap.* 2. *de inſtit. num.* 4. Lambertin *de iure Patronat. art.* 7. *quæſt. princip.* 1. *p. lib.* 2. *num.*6. circa finem, & ſequitus Barboſa *de iure Eccleſ. p.* 3. *cap.* 5. *à num.* 3. *in n.* 5. & 6. refert ita fuiſſe deciſum in Sacra Rota anno 1501. & 1512.

Imo addunt prædicti quod bona conſignata 14
pro fundandis, & dotandis dictis Capellaniis, habentur vt ſæcularia, etſi ſubſiſtant cum onere miſſarum,

ſarum, & operum piorum; indeque ſubiecta poteſtati Principis, ac Magiſtratus ſæcularis, vt docent etiam Lara *lib. 2. de capellan. cap. 1. ex n. 3.* Ordinatio Regia Luſitana *lib. 1. tit. 62. §. 39.* Gama *deciſ. 288. num. 2. & 4.*† Sicut & refert Barboſa *in dicto cap. 5. ex num. 7.* Cabedo *in deciſ. 51. ex num. 4. p. 2.* dicentes has vocatas Capellanias deuolui tamquam prophanas iure ſanguinis, aut hæreditario in Luſitania ad inſtar fideicommiſſorum, ſeu Maioratuum, & quod apud nos Hiſpanos ſunt regulatæ iuxta leges Maioratuum, vt dicunt etiam Gonzalez *dicta gloſſa 5. num. 34.* poſt Gomez. Padillam, Molinam, & Perez de Lara *dicto lib. 1. cap. 2. a num. 1.*

16 Et licet videatur, vt teſtator ſolum aſſignaret Patronos dictæ Capellaniæ, & nominarent ipſimet Capellanum, non expreſſo, quod fuerit de parentela, ſed reſpectu primi Capellani nominati, qui fuit dictus Martinus de Aëta ab anno 1616. & qui poſſedit illam pacificè ad annum 1649. in quo mortuus fuit; & eo quod probauerit informatione teſtium coram ordinario Mexicano volũtatem teſtatoris fuiſſe aſſignandi ipſummet Martinum Capellanum; quia erat de parentela, ſequi videtur ex ea adiudicatione à dicto ordinario Eccleſiaſtico facta ſine titudo, & collatione ipſum ordinarium Archiepiſcopum Mexicanum tunc viuentem clarè apprehendiſſe, & cognouiſſe dictam Capellaniam, nec eſſe beneficium Eccleſiaſticum, nec Capellaniam collatiuam, ſed tantum quoddam anniuerſarium, & piam fundationem cum onere miſſarum.

17 Secunda vero pars euidenter ex dictis probatur: nam cum hæc Capellaniæ erectio, & creatio, etſi perpetua ſit ad inſtar aliarum temporalium, ſicut Maioratus, euenit vt neceſſario Archiepiſcopus D. Mattheo Sagade Bogueiro fateri teneatur ex doctrina Nicolai Garciæ *de benefic. dict. p. 1. cap. 5. num. 105.* valuiſſe clauſulam teſtatoris, in quantum etiam prohibuit, ne ordinarius Eccleſiaſticus ſe introduceret ad prouiſionem dictæ Capellaniæ, ſubdens malè agere ordinarios Eccleſiaſticos, qui faciunt inſtitutionem, & collationem de Capellaniis contra fundatorum, & teſtatorum voluntates, qui noluerunt eas eſſe collationes, ſicut accidit in hac Capellania, ſuper qua vertitur lis, ad cuius nominationem aſſignauit relatos Patronos.

18 Nec his eſt impedimento Lapi doctrina *alleg. 9. num 3. Cardinal. conſ. 57. num. 5.* Caſſadori *deciſ. 4. num. 2. de præbed.* Caualarij *deciſ. 72. num. 3.* dicentium quod Capellaniæ ſæculares ex natura ſua cenſentur perpetuæ, & quod in caſu dubio habentur pro beneficiis Eccleſiaſticis, vti fatentur Perez de Lara *dicto lib. 2. de capellaniis cap. 1. num. 159.* Gonzalez *ad dictam regul. 8. Cancellar. dicta gloſſa 5. num. 5.* Rota *in Eluen. Eremitor. 17. Februarij 1631.* coram R. P. D. Merlino impriſſe per Paulum Rubeis *dicta deciſ. 13. p. 6.* recentior. num. 10. Alfonſus *de* Leon *de officio Capell. p. 1. q. 3. n. 38.*

19 Sed ſuppoſita diſtinctione, quæ includit *Capellaniarum* nomen, quod eſt in triplici differentia, vno modo fundationis, vt dictum eſt, qualis eſt quando dotatur ſine authoritate Epiſcopi, alterius-ve ordinarij Eccleſiaſtici in fauorem Clericorum eiuſdem parentelæ, aliorumve, qui nominandi eſſet à Patronis vt cõtingit in Capellania, de qua eſt lis, & controuerſia præſens. Secũdo modo Capellanearum quæ etſi erectæ authoritate prælati vocantur ad nutum amobiles. Aliæ vero dicuntur Capellaniæ erectæ authoritate Apoſtolica, vel prælati, quæ dicuntur collatiuæ.

De primis in quam patet, vt non ſint collatiuæ nec beneficia Eccleſiaſtica. De ſecundis, etſi erectæ authoritate Epiſcopi, vt eſſent ſpirituales, ſed non inde haberi pro beneficiis Eccleſiaſticis, vt docuit Nauarrus *conſ. 5. de præb. in nouis*, Sayrus *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 5.* benè Caualler. *deciſ. 539. num. 8. & 9.* optimè Sebaſtianus Cæſar. *in relictis q. 2. diſp. 14. §. 3. n. 2.* 20

Et ſuppoſito enim ex dictis Capellaniarum differentiis, ſolum fore beneficia Eccleſiaſtica vltimo modo erectas cum poteſtate ordinarij, aut Papæ; quia vt tales conferuntur titulo beneficiali prouiſis, & nominatis à Patronis gloſſa in verbo *beneficiorum, clem. de decimis* Tuſcus *de viſitat. lib. 11. n. 2. & 16.* Perr. Greg. *de re beneficiar. cap. 11. num. 10. & Syntagm. iuris lib. 15. cap. 29. num. 5.* Garcia, Goncalez, Narbona, Zerola, Rubeis & infiniti, quos refert, & ſequitur Barboſa *dicta 2. p. de iure Eccleſ. 5. c. lib. 3. à num. 20.*† Reſpondetur ad difficultatem Lapi, & aliorum, vt quia conſtat Capellaniam, de qua nunc eſt controuerſia, non eſſe ex iſtis vltimis, nec de ſecundis erectam authoritate ſuperioris Eccleſiaſtici, ſed tantum eſſe de illis, quæ primo modo fundatis, & quæ dotantur, in quo nullum eſt dubium) propter appertam teſtatoris volũtatẽ; inde clare ſequi hãc nullomodo reducit ad Capellaniã collatiuã.† Et ſolũ in dubio, quando non conſtaret expreſſe de teſtantis mente, præſumpriuè poſſe iudicari collatiuam, & beneficium Eccleſiaſticum, ſi alias non conſtaret de fundatione, aut erectione, vt ſentiunt Lara *dicto cap. 1. dicto n. 59.* Rebuf. *in praxi beneficior. tit. quid ſit. & quibus modis dicatur beneficium*, at quoties conſtat nec erectam eſſe authoritate Epiſcopi, licet appareat de aliquo ſigno, per quod videatur erecta de eius authoritate: vt docent Valaſcus *conſultat. 105. num. 10.* Pariſ. *conſ. 34. volum. 4. num. 15.* Lara *ſupra n. fin.* erit ſolum Capellania prophana. 21 22 23

Ex quibus prouenit, quod cum conſtiterit de clara voluntate teſtatoris fundantis hanc Capellaniam, & quod primus Capellanus ad illam per Patronos nominatus extiterit eiuſdem poſſeſſor ſine titulo, & collatione ordinarij Eccleſiaſti, qui à principio illam in beneficium non erexerit, & quod vltimus eius ſtatus fuerit Capellaniæ miſſarum, vt quodque anniuerſarium ſæculare, dictam Capellaniam huius eſſe generis, & ad inſtar Maioratus cum onere miſſarum, in tantum quidem, vt quamuis pro parte D. Archiepiſcopi Sagade dicatur ab ipſo dictam Capellaniam factam fuiſſe collatiuam particulam, & collationem ab eo datam conſobrino eius D. Antonio Sagade, & quod iure deuoluto potuerit illam prouidere, atque conferre, cum vacaſſet iam diu ab anno 1649. vſque ad annum 1657. indeque iudicandum ita iuxta vltimum ſtatum, adhuc dicendum ſit nullomodo illud ab Archiepiſcopo factum eſſe in conſideratione, tum quia viderat clauſulam dicti teſtatoris nolentis fundare Capellaniam collatiuam, & beneficium Eccleſiaſticũ; tũ quia dictæ Capellaniæ ſtatus vltimus erat, non collatiuè; eo quod lite durante, Capellania non collatiua, erecta in collatiuam, non amittit primum ſtatum, nec ei præſtat alium vltimum ſtatum ex doctrina Gonzalez *in dicta regula 8. Cancel. gloſſa 45. a num. 4. ad 14.* Garcia *de beneficiis p. 5. cap. 5. à num. 2.* plura cumulantes Oliuerius, Beltraminus ad Greg. XV. *deciſ. 77. num. 12.* dicentes, vt ſi ante factam collationem conſtaret de 24

iure

iure Patronatus, tunc vltimus ſtatus non ſuffragat. ad collationem nouam.

25 Et intantum videtur vera dicta reſponſio, quod ſi forte contingeret, vt à prædicto anno 1618. in quo mortuus fuit fundator Capellanus primo nominatus, intitularetur per ordinarium Eccleſiaſticum de tali Capellania, collatiua, & hoc etiam de aſſenſu Patronorum; & conſtito, vtpatet de voluntate contraria teſtatoris, non potuerit illa
26 haberi, vt collatiua. † Niſi decurſis iam annis 40. quibus iam communi æſtimatione haberetur, vt Capellania collatiua, ſicut notauere Alphonſus Leo *de officio Capellan. p. 1. q. 3. num.* 40. Barboſa *dicto cap. 3. de iure Eccleſ. lib. 3. num.* 12. ſi hoc cum hac reſtrictione, attẽta ſola diſpoſitione iuris, quãdo plus obſeruaretur in caſu noſtro in quo fundator expreſsè, & ſub certis pœnis prohibuit quod ordinarius non ſe ingereret in prouiſione dictæ Capellaniæ.

## CONCLVSIO II.

27 VIdetur vt Viſitator inquiſitor Medina Rico, coram quo fuit libellus actionis, & petitionis præſentatus pro relata quantitate ..... peſos decurſorum redituum fuiſſet iudex competens, atque legitimus abſque eo, vt ab Archiepiſcopo.†
28 Impediri poſſet. Quia etſi de iure, & ex Concilio. Trid. & ex fundamentis, quæ deduci valent. ex verbis *c. 8. & 9. ſeſſ.* 22. & ex expoſitoribus dicti Trid. à quibus vult Archiepiſcopus accipere, quod debet cognoſcere; quia eſt proprius, & ordinarius iudex priuatiuus; & Archiepiſcopi intentio ſolum ſuſtineri valeret; ſi idem Archiepiſcopus procederet contra dictos illius Capellaniæ Patronos, aut contra Capellanum, vel quemlibet inquirendo, numquid adimplerent onere dictæ Capellaniæ, tam miſſarum, quam aliorum operum aſſignatorum ab eodem teſtatore fundatore illius; & hoc quidem non in vim Capellaniæ collatiuæ, ſed tantum operis pij.

29 Imo & in hoc caſu poteſt ei reſponderi, prædictam cognoſcendi facultatem conſiſtere in præuentione iudicis ſæcularis, aut Eccleſiaſtici iuxta diſpoſitionem dicti Concil. Trid. & quando idem fundator expreſsè excludit ab adminiſtratione, & cura, ſiue viſitatione, etiam Capellaniarum collatiuarum eundem iudicem ordinarium Eccleſiaſticum, adhuc ſuſtinetur eius diſpoſitio, niſi in caſu negligentiæ, vt referunt declaratum à Paulo V. Garcia *de benefic dicta p. 1. cap. 2. num.* 98. Barboſa *in dicto c. 8. Trid. n.* 14. & ſic dictus Archiepiſcopus in quocumque euentu, & eſto dicta Capellania à fundatione fuiſſet collatiua, debuit ſe conformare cum voluntate dicti fundatoris, qui curiæ Patronorum relinquit nominationem dictæ Capellaniæ, qui etiam poterunt iuxta dictam teſtatoris voltatem ire contra factum dicti Archiepiſcopi, & reducere illam Capellaniam ad non eſſe iuxta fundatoris clauſulam, qua diſpoſuit, ne ordinarius Eccleſiaſticus ſe intromitteret in prouiſione illius, & ad exigendum rationem reditum illius. Pro quo faciunt plura quæ dico in ſequenti 3. alleg. art. 2.

30 Et licet verum ſit vt Epiſcopus poſſit rationes exigere ab adminiſtrationibus Hoſpitalium, & aliorum piorum locorum, ſed hoc ius illis competit, quando neſciunt, aut ſunt in dubio, numquid aliud teſtator ſtatuerit, non alias, quando certioratus eſt, vt accidit in præſenti caſu de Archiepiſcopo ſatis declarante voluntatem fundatoris fuiſſe, vt relatum eſt. Quare debuit curare potius, vt ad litteram obſeruaretur dicti fundatoris voluntas, vt docent Armendar. *in additionib. ad Recompil. leg. Regni Nauarræ lib. 4. tit. 29. l. 2. de Hoſpital. §. 1. num.* 5. Stephanus Vveym. *ad conſtitutiones 24. ex antiquo iure conſt. 16. num.* 19.

Vel ad ſummum quando interuenit cum volun- 31
tate teſtatoris, ſiue fundatoris aſſenſus Epiſcopi, ac Relati; & cum caſus accidit negligentiæ in adimplendo per executores teſtantis, vt expenderunt *ex dicto cap. 9. Trid. ſeſſ.* 22. Barboſa ibi cum eodem Vveym. Gonzalez *ad regul. 8. Cancel. gloſſa 5. num.* 35. *& gloſſa 29. num.* 3. Rota *deciſ.* 33. *in princip.* Cencius Caipio *de executoribus teſtament. lib. 1. cap.* 22. *num.* 69. & idem Barboſa *in paſtorali allegat.* 82. *p. 3. n.* 39.

Quapropter dicendum eſt dictum Archiepiſco- 32
pum non potuiſſe ad plus pergere, quam ad curandum, & inquirendum, num miſſæ aſſignatæ à teſtatore adimplerentur, & vt conſeruaretur fundatio, & eius bona, reditus, Hypothecæ, & poſſeſſiones, ac iura, obligando etiam Patronos ad dictam curam exercendam; non inquam, vt compelleret Archiepiſcopus dictum Alguacelum inquiſitionis ad ſolutionem redituum, cum ipſe Alguacelus, nec Patronus, nec teſtamentarius ſit, ſicut etiam accidit in eius fratre.† Qui ambo ſunt, 33
vtpote laici debitores, ac rei protecti regula iuris fori iuxta communem doctrinam Doctorum *in c. ſi clericus laicũ 5. de foro comp.* de qua dixi ibi latè, *& in cap. cum ſit generale eodem tit.* quæ locum habet etiam in debitoribus colonis, arrendatariis, emphiteuticariis, Eccleſiarum, de quo Menochius *de arbitr. caſu* 108. *num.* 6. Valaſcus *de iure emphit. q.* 17. *num.* 12. *& conſ.* 134. *num.* 13. *& conſ.* 147. *num.* 17. Gama Luſitanus *deciſ.* 2. *num.* 6. *& deciſ.* 149. *num.* 6. Surdus *conſ.* 138. *num.* 1. Modernus *de iuriſdict. p. 4. caſu* 20. *num.* 5. *& caſu* 13. *num.* 12. *& caſu* 137. *num.* 32. Caldas Pereira *de nominat. emphiteuſis q.* 10. *num.* 13. *&* 19. Zeuallos *de cognit. per viam viol. p.* 2. *q.* 50. *num.* 10. † Et 34
de arrendatariis decimarum, dicunt expreſsè Maranta *de ordine iudiciorum 1. p. q. 11. num.* 2. ex dicta regua actor tenetur ſequi forum rei, quia iſti tantum ſunt debitores pretij Decimorum, ad quod ſoluendum tenentur tantum, non ad decimas *ex l. 3. 9. 10. & 11. tit. 1. lib. 4. recompil.* Couar. *practicar. cap. 35. num.* 2. Ioannes Guttierez *Canonicar. q. 34. num.* 47. Azeuedus *in dicta l. 10. tit. 10. lib. 4. recompil. num.* 49. Zeuallos *in pract. q.* 822. *num.* 79. *& de cognitione per viam viol. p. 2. q. 55. ex num.* 7. dicens ſic diſpoſitum ex conſtitutione Synodali Toletana, *tit. 1. de foro compet.* facta à Cardinali Archiepiſcop. D. Bernardo Sandoual. & Roxas.

Non tamen negamus eſſe aliam communem 35
opinionem Doctorum, quam retuli in dicto cap. ſi Clericus laicum, docẽtem, & firmantem cognitionem dedictis arrendatariis, & conductoribus, ſiue emphiteuticariis pertinere ad iudicem Eccleſiaſticum Ordinarium, etiam in caſu, Quo non ſe ſubmiſiſſent, ac ſubieciſſent iuriſdictioni Eccleſiaſticæ ex fundamentis relatis *in dicto cap. ſi Clericus laicum* ibi videndis cum reſolutione à me ſequuta.† 36
Qui vtcumque nunc dico ratione præuentionis factæ ab inquiſitore viſitatore in hoc negotio contra Alguacelum inquiſitionis, fundatam fuiſſe iuriſdictionem, qui & potuit illum mandato executiuo

tiuo compellere, vt fecit ad solutionem decursorum redituum dictorum ..... *pesos*, cum iam ad id esset competens iudex; potuit enim actor iuxta aliam regulam iuris contra dictum Alguacelum reum debitorem eligere iudicem Tribunal inquisitionis, aut ipsum inquisitorem visitatorem, vt delegatum Domini inquisitoris generalis, aut iudicem testamentorum, aut ipsum Archiepiscopum, eiusve Vicarium generalem: nam quoties alicuius rei debitores, plures adsunt iudices competentes, est in electione actoris conuenire illum coram eo, quem ipsemet actor elegerit, iuxta glossam vltimã in fine, *l. actor cod. vbi in rem actio*, ibi Zinus, & Bald. *num.* 2. & 5. Salicetus 1. Paulus 4. Panormitanus *in cap. Sane 3. de foro comp. & in cap. fin. ibi num.* 43. Couarr. *lib.* 1. *variar. cap.* 18. *n.* 6. & est de iure Regio textus *in l.* 32. *tit.* 23. *vbi glossa* 17. Carleual. *de de iudiciis tom.* 1. *q.* 3. *disp.* 2. *num.* 152.

37 Et licet prædicta regula locum habere videatur, cum iudices, qui de reo debitore possunt cognoscere, sunt ordinarij, & tunc debeant prædicti iudices ita esse acides, vt effugiant competentias, ne litibus, & expensis molestent litigatores, & ipsum reum, quem relinquent cognitioni iudicis præuenientis, seu remittendo illum ad iudicem ordinarium loci contractus, Domicilij, aut rei sitæ, &c. de quibus latissimè dixi *in cap. sane* 3. *cap.* 17. & *cap. fin. de foro comp.* qui melius, atque commodius valeat de ipso cognoscere, alias ipsis discordantibus, sit in potestate superioris ita præcipere iuxta doctrinam Azebedi *in l.* 1. *tit.* 16. *lib.* 8. *compil. num.* 86. Iulij Clari *in practica lib.* 5. *q.* 38. *num.* 11. Tyraqueli *de iure primog. q.* 17. *opin.* 4. *num.* 16. Farinac. *de inquisit. q.* 7. *num.* 51. & ex doctrina Barbosæ *in l. siquis posteaquam ff. de iudiciis n.* 104. & sic non potuisse in inquisitione procedi contra dictum Alguacelum, qui potius debuit conueniri à Patronis coram iudice Ecclesiastico ordinario.

38 Sed non inde implicat; quia respectu dicti Alguaceli debitoris ratione priuilegij, quo potitur Tribunal inquisitionis Mexicanæ, & ille inquisitor visitator, sunt veluti iudices ordinarij eiusdem Alguaceli; imò prædicta regula, vt sit in potestate actoris eligere iudicem, quem maluerit, ex

39 pluribus, quos habet reus debitor. † Fallit quando reus idem habet ex priuilegio plures iudices cum iam tunc de iure remaneat in sola facultate rei debitoris, vt conueniatur corã iudice, quem ipse eligerit & quod ipse est, qui ad iudicium prouocatur, sicut docent Baldus *in l. cum Clericus* 25. *n.* 1. *cod. de Episcop. & clericis*, Roman. *cons.* 412. Socinus *cons.* 94. *num.* 1. & 2. *lib.* 3. Afflictis *decis.* 257. *num.* 2. & 6. Couarr. *pract. cap.* 6. *num.* 5. *vers.* 6. *in fine*, Carleual cum multis *de iudiciis* 1. *p. disp.* 2. *q.* 6. *n.* 479. & in terminis *sect.* 7. *num.* 608.

40 Et ita fit, quod cum idem Alguacelus tot Schedulis Regiis, Bullisque Pontificiis, tamquam officialis inquisitionis, sit priuilegiatus in foro, iuxta quæ longè retuli in alleg. fiscali posita in fine tom. *de foro comp.* contra D. Hieronymum de Tordesillas Prætorem Vallisoletanum anno præterito 1648. & alibi sæpius, & insuper non ipse forum elegerit (vt poterat ex dictis) sed idem actor conuenerit, atque demandauerit illum coram foro inquisitionis, vbi dictus Alguacelus debitor respondit indicialiter, litem contestando, vt non potuerit dictus Archiepiscopus iudicium legitimè iam cæptum reuocare, nec dictum Alguacelum debitorem inquietare, ac Tribunal inquisitorum, aut dicti visitatoris offendere assumpta, atque præuenta cognitione. † Imo etsi idem Alguacelus debitor vo- 41
luisset ad iuridictionem Archiepiscopi confugere, non erat in facultate iam tunc tale quod exequendi propter litem præuentam, & contestatam coram inquisitore visitatore, nec in potestate actoris, qui iam dictum forum eligeret, postea declinando coram Archiepiscopo, aut eius vicario, seu iudice testamentorum comparere, litem iterum excitando, & contestando, nec potuerit dictus Archiepiscopus actorem Patronum ad id compellere, nec dictum Alguacelum debitorem reum, contra quos processit ardenter minis, atque censuris, ac aliis mediis rigoris ad effectum quidem, vt prædicti actor, & reus à litè mota, & contestata coram inquisitore, seu visitatore, seu inquisitoribus discederent, qui alias, vt dictum est, erant iudices legitimi, vt DD. communiter fatentur assumendo hanc regulam ex doctrina textus *in cap. penult. de foro comp.* vbi latè Balboa *n.* 19. & 20. & ego latissimè, Zeuallos de las Fuerças 2. *p. q.* 64. *num.* 8. & alij communiter.

Huic resolutioni obstabit consideratio Archie- 42
piscopi, si dixerint, vt quemadmodum ex Tridentini Concilij decretis, & aliis constitutionibus Apostolicis potest ordinarius Ecclesiasticus compellere testamentarios, vt exequantur voluntatem testatoris, & vt reddant rationem, & eodem modo compellere Patronos à fundatore nominatos, item & Capellanos, seu quoslibet possessores operum piorum; & itidem prædictum Alguacelum maiorem inquisitionis reum debitorem, quantumuis se dicat priuilegiatum ratione fori inquisitionis ex causis iam adductis. Et quia idem Alguacelus in hoc negotio est habendus, vt testamentarius, cum sit filius Capitani Thomæ Deguez Aquirre, quem ipse testator nominauit testamentarium executorem, nomine cuius dictus Alguacelus, & frater eius, ambo filij, & hæredes dicti testamentarij principalis, reddiderunt testamentariæ rationes, qui quia eorum pater inuentus fuit debitor summæ magnæ, sese obligarunt instrumento Guarentigio, fundando censum supra relatum; & ob id etsi conueniretur dictus Alguacelus, vt debitor redituum, adhuc debuit incipi iudicium coram dicto Archiepiscopo, aut eius Vicario, siue testamentorum iudice illius Archiepiscopatus; eo quod in tali euentu dictus Alguacelus nequat defendi, atque tutari foro priuilegiato inquisitionis. † Cum possit 43
Archepiscopus exequi legata pia, non solum contra laicum hæredem laici *ex glossa* 1. *in fine*, *cap. relatum el* 1. *de testamentis*, vbi scribentes, & ibi Couarr. *num.* 13. Guttierez *lib.* 1. *practicar.* 944. *num.* 2. Tyraquel. *de priuileg. causæ piæ priuilegio* 145. Sed etiam contra quemlibet alium tertium possessorem, in tantum, vt etsi tertius se opponat, valeat Archiepiscopus esse executor piarum dispositionum, vt tenent in specie Ioan. Baptista *controuers. forens. tit.* 1. *cap.* 26. Gratianus *discept. forens. cap.* 162. *num.* 27. Diana *p.* 5. *tract.* 9. *res.* 24. vbi miratur admodum de his, qui contrarium tenent.

Verum his dubiis occasione quorum hæc dis- 44
quisitio posset extendi, breuiter respondetur. Primo, nam licet, vt fatemur dictus Alguacelus sit debitor causam trahens à patre suo debitore originario prædicto operi pio Capellaniæ; eo quod testamentarius fuit fundatoris illius, adhuc ex duplici fundamento iuris, non est cur procedatur aduersus dictum Alguacelum eius filium, & hæredem,

dem,eiſdem actionibus quibus contra eius patrem teſtamentariũ, nec corã iudice Eccleſiaſtico Ordinario. Non ex primo; eo quod in præſenti caſu dictus Alguacelus, & frater eius, ſunt debitores per dictum inſtrumentum cenſus, quod confecerũt, in fauorem dictæ Capellaniæ, cuius virtute fuerunt requiſiti mandato executorio decreto à dicto inquiſitore viſitatore, in quo non agitur de ſolutione legati pij, nec de eo puncto, an idem Alguacelus, tamquam Patronus, aut teſtamentarius debeat adimplere, ſed tantum, vt debitor redituum ſpectantium ad dictam piam fundationem, ſoluat ad illum ſcilicet effectum vt ſolutione facta, miſſæ aſſignatæ à fundatore celebrentur. Et quamuis radix huius obligationis proueniat ex teſtamento, ex legato pio, & de debito per computum liquidato contra Patrem teſtamentarium, & non eſſe dubitandum exiſtimamus, vt quemadmodum diximus iam quod laici conductores decimarum Eccleſiaſticarum, & emphiteutæ rerum Eccleſiaſticarum, ſunt conueniendi coram iudice laico, quia laici, & rei ſunt coram ſuis iudicibus laicis conueniendi, iuxta etiam communem ſententiam ſub hac concluſione relatam, ita ſimiliter procedat contra dictum Alguacelum, qui laicus eſt, propter quod erat conueniendus coram iudice ordinario
45 ſæculari. † At quia eſt officialis Sanctæ inquiſitionis, de cuius foro potitur ibi debuerit demandari, & conueniri, ſicut inuenitur actum legitimè coram dicto inquiſitore viſitatore; & ſic neutrum ex illis iudicibus ordinariis Archiepiſcopus, aut potuerint illum compellere, vt litigaret coram aliquo ex illis.

46 Et comprobatur hæc ratio ex eo, nempe, quod actio, quæ reſultat contra dictum Alguacelum eſt perſonalis, vt deducunt DD. adducti, & alij: argum. textus *in cap. veritatis* 14. *de iure iur.* & quia reſpectu emphiteutarum, plene, & ſine controuerſia fatentur Menochius, Valaſcus, Gama, Surdus, Modernus, Caldas, & alij iam relati; ibi enim laicus tantum conuenitur de vtili Dominio, aut de cauſis circa illud motis, cumque Dominium vtile ſit mere laicum, indeque legibus, & ſtatutis laicis ſubiectum.

47 Et Cenſualiſta eidem æquiparetur reſpectu redituum, & canonis, vt agnoſcitur ex doctrina Feliciani de Solis *in tract. de cenſibus tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 5. & 15. Thomæ del Bene *cap.* 5. *de immunitate dubit.* 7. *ſect.* 17. *num.* 3. & 4. qui loquentes de cenſu redimibili (*vt eſt iſte*) *firmant, quod ſi Eccleſia, vel perſona priuilegiata domum, agrum, vineam, vel quid aliud in cenſum emphiteuticum redimibilem concedit debitor cenſus, & poſſeſſor prædij non gaudet priuilegio exemptionis* (loquuntur de gabellis) *ratio eſt quia in hac forma conuentionis nullum Dominium permanet penes Eccleſiam, vel perſonam priuilegiatã, ſed tantũ ius percipiendi penſionẽ annuam*, quæ reſolutio ad debitum dicti Alguaceli videtur optima: nam eſto non eſſet Sanctæ inquiſitionis miniſter officialis ac propter naturam dictæ ſuæ obligationis annualis, vti laicus, & reus debebat conueniri ante ſuum iudicem. Nec enim Caducitas emphiteuſis poteſt declarari contra ſucceſſorem, quando in vita defuncti, non fuit declarata, dixit Alex. Ludouiſius *deciſ.* 529. *num.* 17. & 24.

48 Secundæ vero obiectioni, qua dictum eſt contra dictum Alguacelum militare eandem rationem, ac competebat contra eius patrem, cuius eſt hæres; item & eundem forum competere abſque eo, quod mutatione perſonæ, & nouatione obligationis mutatur ſtatus, natura, ac conditio debiti pij. Reſpondetur enim, vt licet per iuris regulas filius ſiue ſucceſſor primi, & principalis obligati eo iure, quo prædeceſſor ſit obligatus ex doctrina textus, vbi DD. plene, & ego *in cap. quia v.* 11. *de iudicis*, vbi etiam Felinus *num.* 4. Dueñas *reg.* 277. Gratianus *reg.* 352. *per leg. vnicam cod. vt actio ab hærede, & contra hæredem*, quatenus dixerunt poſſe fieri executionem ſententiæ latæ aduerſus defunctum, etiam in eius hæredem. † Quia conceditur 49
actio perſonalis in hæredes proportionibus hæreditariis, *vt cod. de hæredit. vel actione vendita, l. fin. cod. de fideiuſſoribus tutor, l.* 6. *tit.* 20. *lib.* 3. benè Montalbus *in l.* 14. *ad finem tit.* 2. *p.* 3. † Nihilominus executionem faciendam in caſu, de quo 50
hic contra dictum Alguacelum maiorem inquiſitionis, vt laicum coram ſuo iudice laico, & vt inquiſitionis miniſtrum coram ſuo iudice priuilegiato, ſicut vice verſa. Clericus foret conueniẽdus, & exequendus ratione cenſus impoſiti, quando ſucceſſit in re hypothecata à laico prædeceſſore coram ſuo iudice Eccleſiaſtico.

Et eſt ratio; quia licet per alienationem hypo- 51
tecæ contra pactum (quæ nulla eſt) non transfertur Dominium in Clericum, tamen poſſeſſio transfertur in eum, & ſatis eſſe Clericum poſſidere, etſi ex titulo inualido, adhoc, vt executio aduerſus ipſum procedat coram iudice Eccleſiaſtico pro diuerſis penſionibus, aut pro euocanda re ipſa, vt diffuſè probant Anton. Gomez *in l.* 45. *Tauri*; quia poſſeſſione priuari non poteſt Clericus ſine citatione, Menochius *de recuperand. rem.* 8. Zeuallos *de cognitione per viam viol. q.* 16. *à num.* 14. Caſtillus *quæſt. controuerſ. lib.* 3. *cap.* 27. *à n.* 66. Rodericus *de annuis reditibus lib.* 2. *q.* 9. *à num.* 59. Felicianus *de cenſibus tit.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 16. Gratianus *diſceptat. forens tom.* 1. *cap.* 16. *à n.* 22. & *cap.* 14. *à num.* 9. Marta *de iuriſdict.* 4. *p. caſu* 142. *art.* 2. cum aliis, Carleual *de iudicis p.* 1. *q.* 5. *num.* 351. per rationem textus *in l.* 19. *tit.* 21. *lib.* 4. *recompil.* & alij *per l.* 1. §. *ſi vir vxori ff. de adquirenda poſſeſſ.* & argum. textus *in l. fundum* 18. *ff. de vi, & vi armata, l. meminerint cod. vnde vi cap. licet de præb. lib.* 6.

Quæ etiam ratio vice verſa, conſideratur etiam 52
laico poſſeſſore habente cauſam ab Eccleſiaſtico, ſiquidem translata etiam rei litigioſæ poſſeſſione tertium gaudentem priuilegio fori, vt in militem, & alios, nequit iudex, qui protulit ſententiam aduerſus nouum poſſeſſorem eiuſdem rei priuilegiatæ exequi, niſi tantum iudex ille, qui fuerit ratione priuilegij dicti poſſeſſoris competens, cum in eum inſtantia tranſire non poſſit, vtpote voluntarium ſucceſſorem, vt cum infinitis adducit Carleual. *de iudiciis dicta p.* 1. *ſect.* 3. *à num.* 937. cum Bart. Mariano, & Peregrino, ac docent DD. *in cap. penult. & fin. de foro compet.* vbi & ego late ſcripſi. † Et ſic à fortiori nondum lite cœpta in ca- 53
ſu noſtro coram Archiepiſcopo, aut inquiſitore, etiam in hærede neceſſario, vt potuit dici, Alguacelus, valuit conueniri, nec moleſtari à dicto Archiepiſcopo, cum dicti Alguaceli ſtatus fuerit mutatus ratione obligationis ab ipſo confectæ, & priuilegij fori acquiſiti ante litigium.

Vnde prouenit dicendum, vt quamuis, obſtet 54
regula generalis, quod hæres ſit conueniendus, vti defunctus debuit; licet ibi non habeat Domicilium, nec ibi reperiatur, Barboſa cum multis *in l. hæres abſens ff. de iudiciis*, infiniti *in cap. fin. de*

*foro*

55 *foro comp.* vbi & ego latiſſimè.† Sed limitatur reſpectu mutationis fori, & ſi non in rigore, & funiculo
56 obligationis in hærede priuilegiato. † Niſi in eo caſu, quod totum negotium factum eſſet, atque tractatum cum eodem defuncto, taliter, vt nihil penderet à facto hæredis ſeu ex eius omiſſione. At ſi effectus adimplendæ obligationis dependeat ex facto, vel omiſſione hæredis, tunc hæres ipſe gaudebit priuilegio fori, ſaltim pro toto illo, quod ſuo tempore acciderit *ex l. Emilius largianus ff. de minoribus l. filius familias* 49. §. *in hac*, & ibi gloſſa verbo *ſtetiſſe ff. de verb. obligat. l. cum quidam §. debitores, l. fiſcus 6. de ff. de iure fiſci, l. eum qui ff. eodem*, Afflictis *deciſ.* 212. cum multis Carleual. *de iudic.* 1. *p.q.* 5. *diſp.* 2. *num.* 320. Gaſpar Rodriguez *de annis reditibus lib.* 3. *q.* 4 *num.* 11.

57 Cum vero in caſu teſtamentariæ obligatio, quæ ſtabat contra teſtamentarium Patrem dicti Alguaceli inquiſitionis ſolum eſſet vt recuperaretur ab illo computum debitum capitale bonorum ipſius teſtatoris à quo originem ſumit eius obligatio, & in præſenti cauſa contra Alguacelum non ageretur de recuperenda ab eo illa computi ratio liquidata, ſed tantum vt ſoluat reditus, & de cauſa iam relati cenſus fundari ab ipſa Alguacelo cum ſuo fratre, ſequitur vt cum talis cēſualis obligatio, quoad hoc in eſſe originis, & in effectu ſolutionis dependeat à proprio facto dicti Alguaceli, & eius fratris, in quorum voluntate ſtiterit non fundare cenſum in fauorem dictæ Capellaniæ, ſequitur euidenter, vt ex nullo capite potuerit Archiepiſcop. Mexicanus illum inquietare; imo vt debuerit dato quod actor dictum Alguacelum conuenerit coram ipſo, vel eius Vicario remittere illum ad Tribunal inquiſitorum, etſi nulla adhuc in illo, aut coram inquiſitoribus lis penderet, & ſine dubio hoc procedere, ſi idem Alguacelus peteret, in dicto foro inquiſitionis, vt priuilegiato defendi ex iam adductis.

58 Tertiæ inquam obiectioni, quam valuit dictus Archiepiſcopus tentare, vt ſcilicet potuerit procedere contra dictum Alguacelum; eo quod hæc cauſa ſpectabat ad exequendam quandam piam teſtatoris voluntatem, & fundationem miſſarum, & etiam contra tertium poſſeſſorem; reſpondetur facile ex iam ſuperius adductis, & omiſſis actionibus, quæ competunt ad prædictam conſequutionem legati, perſonalis mixta, vel realis, & hypotecaria *ex §. noſtra inſtit. delegat. & cod. communia, l.* aut remedium Saluiani interdicti, de cuius natura Cujacius ad Iulium Paulum *lib.* 5. *ſentent. art.* 6. *in fine*, Anton. Faber. *de erroribus pragmat. decade* 57. 58. & 61. *errore* 1. & 2. Theſaurus *deciſ.* 157. & hoc etiam in legatis prophanis. Nunc ad propoſitum dicendum eſſe in noſtro quidem caſu numquam actum fuiſſe aduerſus dictum Alguacelum de vindicando debitum capitale, ſeu hypothecam dicti legati, ſed tantum de recuperandis certis reditibus, & decurſis (vt dictum eſt) relati cenſus quod diſtinctum eſt vt patet; & ſic ceſſant omnes adductæ actiones, & ſolum remanet, vt alia perſonali facti proprij queat dictus Alguacelus conueniri, & compelli; ob quod hæc diſceptatio ſtat in terminis gaudēdi dictus Alguacelus priuilegio fori inquiſitionis; etſi adhuc cauſa fuiſſet à dicto Archiepiſcopo prætenta, ſine ex officio, ſiue ex petitione partis.

59 Non enim actio merè perſonalis tranſit vnquam in tertios, & alios ſucceſſores: argum. textus, vbi communiter DD. *in dicto cap. veritatis de iure-iurando*, & minus in noſtro caſu ex nouata, & diſtincta obligatione omnino radicata in perſona dicti Alguaceli, propter proprium ipſius, & fratris actum ex adductis *n. præced.* Et quanto plus vellet Archiepiſcopus extendere, concluditur, quod ſi ageretur cōtra debitorem non priuilegiatum prædicta cauſa erat mixti fori ſubiecta præuentioni inter illum, & iudicem ſæcularem; etſi fore iudicem legitimum illum, qui præueniſſet in cognitione ex late iam inſinuatis.

Et quia dictus Archiepiſcopus in quodam ſuo 60
memoriali magnopere conatus fuit *num.* 25. ex doctrina Solorzani de iure Indiarum dictam cauſam ad ſe pertinere; quia eſt, & erat teſtamentaria; indeque non valuiſſe tractari in Tribunali inquiſitorum. Tamen quia ſatis huic obiectioni præbetur reſponſum ex omnibus adductis, tam in hac, quam in 1. concluſione; ideo etſi Reges noſtri ad gubernandum vberius, ac ſecurius Regna illa Indorum, plures Schedulas liberauerint, in quibus de pluribus caſibus cauetur relinquendo prudentiæ, & arbitrio Iudicum, vt amicabiliter procedendo ex bono arbitrio competentias iuriſdictionis euitent, vti ad minutim refert idem Solorzanus *in Politica Indiana lib.* 4. *toto cap.* 24. Tamen nihil in aliqua illarum cauetur quod obſtat reſolutioni pro Alguacelo, & inquiſitoribus in dictis duabus concluſionibus adductis.

## CONCLVSIO III.

EX dictis in præfatis duabus concluſionibus 61
patet de iuriſdictione proceſſus inquiſitoris viſitatoris, item & inquiſitorum, & de conatu, quo vſus eſt Archiepiſcopus in procedendo cenſuris, inhibitionibus, & comminationibus aduerſus illos; item & contra dictum Alguacelum maiorem, negans prædictis inquiſitoribus iuriſdictionem extra caſus fidei Catholicæ, vt in articulo ſui memorialis patet *art.* 2. *à num.* 79. & quod habeant facultatem procedendi per cenſuras in cauſis ciuilibus; eo quod modus iuriſdictionis in iſtis non eſt Pontificius, ſed Regius; cum reuera vltra vſum per illas procedendi in dictis cauſis ciuilibus habet fundamenta iuridica per illa, quæ dixi longiſſimè in allegatione fiſcali, quam feci anno præterito 1648. contra Prætorem Valliſoletanum *à numero* 14. vbi obiectis reſpondi, & *à numero* 5. ſignaui fundamentum Pontificum, quo inquiſitores cognoſcunt de cauſis officialium, & miniſtrorum ſuorum extra illas, quæ ſunt fidei.

Quapropter hic probandum eſt, vt quam- 62
tumvis dictus Archiepiſcopus intenderet viſitatorem, & miniſtros inquiſitores nulliter proceſſiſſe, adhuc non potuerit illos inhibere, nec impedire, quominus Tabella excommunicationis promulgatæ in Alguacelum, tolleretur ab ea parte, in qua fixa erat, cum talis actio ſit cenſurabilis, & contra Bullas expreſſas expeditas à Pontificibus in fauorem inquiſitorum, vt ſunt Bullæ Vrbani IV. Alex. IV. & Clem. IV. quas refert Eymericus *q.* 21. vbi Pegna, *& in comment.* 70. quibus patet, vt licet procederetur ſingulariter aduerſus inquiſitores, aut aliquem ex illis; item & aduerſus miniſtros inquiſitionis extra caſus competentiæ iuriſdictionis. Et ſolum vt eorum aliquis ſolueret penſionem aliquā de aliquo beneficio

ad quam obligatus exisſteret in forma Cameræ Apoſtolicæ, cuius executio de natura rei ſic ſpectat ad iuriſdictionem Epiſcopi, aut ſui vicarij generalis, etiam ſicut Papæ delegati ad effectum complendi mandata in Bullis penſionis expreſsè adhuc in hoc genere cauſarum, quod tam propriũ eſt iuriſdictionis iudicis ordinarij Eccleſiaſtici noluerunt Pontifices, ne vteretur iudex cenſurarum remedio contra inquiſitores, aut aliquem eorum, alioſues Miniſtros grauatos ad ſolutionem alicuius penſionis. Et confirmatur etiam ex aliis Bullis quas ego retuli ab dicto allegato fiſcali anni 1648. quibus probatur exemptio inquiſitorum, & officialium inquiſitionis à foro cæterorum iudicum, ne diſtrahantur à ſuis officiis inquiſitionis, forte in detrimentum cauſarum, quæ ibi ſolent tractari.

64 Et ſic liquet dictum Archiepiſcopum intrepidè procedentem contra dictos viſitatorem, inquiſitores, & Alguacelum cenſuris, & aliis remediis turbaſſe illos in libera facultate, quam habent Bullis Pontificiis, & de iure procedendi, tam in cauſis fidei, quam in aliis, cuius de cauſa, & quia grauiter exceſſerit proferendo verba in dictum viſitatorem, & inquiſitores, valens, ac curans ſecretè, & palam influere apud populum Mexicanum, & alios dictos viſitatorem, & inquiſitores nulliter proceſſiſſe; quia iuriſdictione carebant, & quod ab eo auferebant iuriſdictionis vſum, quæ ipſimet competebat, vt tali Archiepiſcopo de Diuino, & humano iure, incurriſſe in cenſuram, quæ à qualificatoribus fidei ſolet ſcribi contra quoſlibet impedientes, & turbantes inquiſitores in ſua iuriſdictione, de qua ſcriptores nouiſſimè ſuper verba Bullæ Pij V. ſi de protegendis.

65 Vidi, & legi immemorialibus, tam dicti Archiepiſcopi, quam inquiſitorum, & viſitatoris conatu acerrimo Archiepiſcopum voluiſſe probare maioriam ſuæ iuriſdictionis; item, & inquiſitores firmantes eam, quam habent eſſe ſuperiorem; ſed inutiliter quidem lõgè ſub hoc puncto nimis vulgari ſeſe adinuicem percuſſerunt.† Etſi attentè res 66 conſideretur, quælibet illorum iuriſdictio cum diſcretione cauſarum, atque ſubditorum maioriam habet per dicta in ſuperioribus concluſionibus, & quæ adduxi *ſub dicto allegato fiſcali*; item *ſub tit. de foro comp.* vbi patet iudices ſpeciales in cauſis, de quibus ſunt vere tales, eſſe ſuperiores ordinariis, & ipſos ordinarios, alias in aliis caſibus eſſe illis ſuperiores; & ſic Archiepiſcopum eſſe maiorem in cauſis ſibi competentibus, & quæ nec pertinent ad inquiſitores; & in hoc ſenſu eius maioriam eſſe veram, ſed non in aliis cauſis, quæ tangunt inquiſitores, & eius Miniſtros. Cum quibus laconice iam eſt purificata ratio fundamentalis, quæ militat pro Archiepiſcopo, multo diſtincta ab illa, quam viſitator, & inquiſitores habuerunt in defendendo dictum Aguacelum ex aliis dictis hic *ſub alleg.* 4. ſequenti vbi de nonnullis iudicibus priuilegiatis dico.

## PVNCTVM II.

67 IN hoc articulo agitur de alio puncto, quod etſi diſſimile aliquo modo, originem ſumpſit à primo iam relato in tribus adductis concluſionibus: etenim ipſe Aſchiepiſcopus irruens de vno ad alium caſum voluptuosè, aliquo modo prætendit eſſe impeditor lecturæ edictorum inquiſitionis, quæ quot annis ſolent in Cathedralibus publicari, vt reuelentur peccata, quæ tendunt in nocumentum noſtræ veræ religionis Catholicæ. Igitur, cum ordinarius ſtylus inquiſitionum Sancti officij ſit, quod Notarius ſecreti miſſus pro lectura in 2. Dominica tempore quadrageſimali dictorum edictorum; item & in Dominica 4. eiuſdem quadrageſſimæ pro lectura ſecundi edicti, quod dicitur de Anathema colloquatur cum Decano, aut aliove Præbendato, qui ſit præſidens chori, aut quod per perſonam Sacriſtæ, Pertigarij, alteriuſve Capellani chori notum faciat ſe venire miſſum à Tribunali inquiſitorum pro lectura talium edictorum, qui ſine cunctatione vlla aſſenſum præſtat; & tunc poſt euangelium ante offertorium Secretarius aſcendit ad Pulpitum, vbi alta voce, & perceptibili legit edictum, de quo fidem facit inquiſitoribus.

Nec enim quærela excitatur de eo, quod præ- 68
ſente Archiepiſcopo in choro ab eo talis licentia non exigatur, cum tunc ſit principalis præſidens chori; in tali enim caſu, nec Secretarius miniſter miſſus pro lectura ſuperfugeret à poſtulanda tali licentia, ſi ſuper hoc requireretur; quod enim quærelatum fuit à Secretario, & inquiſitoribus, eſt, nempe quod dictus Archiepiſcopus Mexican. voluiſſet, vt ſibi ante lecturam à Secretario publice in Cathedrali faciendam de verbo ab verbum Domi ſuæ priuatim legeretur edictum, vt ſuper illo ruminaret.

Itaque principalis ea fuit quærelatio, quod ſci- 69
licet idem Archiepiſcopus præceperit Decano, & Capitulo Mexicano, ne admitterent ad lecturam edictorum inquiſitorum miniſtrum vllum volentem illa legere in illa Cathedrali, antequam dictus Archiepiſcopus ea perlegeret, cum eo inquam prætextu, ne in aliquo vulneraretur eius iuriſdictio ordinaria; & quia abundè probarunt inquiſitores quodam allegato iuridico eam eſſe impedientiam notam contra cauſas fidei libere proſequendas, & inquirendas prædicto medio edictorum, per quem, quando aliter non probantur ſolent reuelari per teſtes, inſtigante lectura edictorum, quæ impedientia ſatis ponderatur in alio quodam allegato ſecundo.

Etenim ſi prædicta lectura fieri ſuſpenderetur, 70
quouſque Archiepiſcopus ſcientiam contexturæ edictorum haberet, innegabile eſſet ex hoc facto magnum nocumentum poſſe oriri rebellis à Sancto inquiſitionis officio expectatis ex tali lectura publica in Cathedrali facienda, vt patet, nec ſuffragatur, Archiepiſcopus niſus ea ratione, quod ſicut inquiſitores, vt tales, poſſunt talia edicta legenda decernere, ſic etiam ipſe, vt inquiſitor de iure deſtinatur vna cum illis *per clem.* 1. §. *propter de hæret.* vbi plenè Doctores, poterit compellere, vt ſibi ante lecturam legatur edictum dictorum inquiſitorum; quia licet de iure dicatur Epiſcopus etiam inquiſitor iuxta tenorem *dictæ clem.* tamen in inquiſitione Hiſpanica, quod ſolum ſpectat Prælato Diæceſano, eſt vna cum inquiſitoribus quoad ſententiendum tantum diffinitiuè, aut ſuper tortura, iuxta inconcuſſum Stylum totius inquiſitionis Hiſpanicæ de quo teſtantur.

## PVNCTVM III.

IN hoc inquã, vt dictus Archiepiſcop. ac dictus vi- 71
ſitator inquiſitor, ac cæteri inquiſitores ad cõcordiam reducerentur potius, quã litibus incenderentur cũ tam graui ſcandalo totius Regni Mexicani;

imo

imo & cum periculo diſturbij, in mentem mihi venit approbare, & improbare actus nonnullos, tam Archiepiſcopi, quam dictorum inquiſitorum, vt ſic recognita culpa illorum omnium; item & poſita exculpatione, facilius quæſita pace ad concordiam, & amorem redigerentur; quare modo ſequenti ſuper hoc puncto exiſtimaui diſcurrere.

72 Patet ergo ex actis dictum inquiſitorem viſitatorem, ac cæteros alios inquiſitores prius cæpiſſe cognoſcere contra relatum Alguacelum maiorem, conatoſque fuiſſe, vrbanitate cœpius repetita; item & fundamentis iuridicis repræſentatis per D. Didacum Lopez de el Campo, ne dictus Archiepiſcopus includeretur in eo negotio, quos etiam potuerunt mouere, quæ ſupra poſita ſunt à principio huius allegationis; etſi dictus Archiepiſcopus fortis reſiſteret aliis de cauſis, quas ipſe propoſuit in ſuo quodam ſcripto diuerſis rationibus compaginato, & alia ſua allegatione facta per licentiatum Bernardinum de Aguilar quibus fauent nonnulla à nobis ſupra dicta in fauorem dicti Archiepiſcopi; præcipuè, vt compelleretur dictus Alguacelus ad miſſas, quæ à tempore retro dictæ non erant.

73 Qua de cauſa videtur, vt nequat dictus inquiſitor viſitator exculpari, cum debuerit compellere ad eam ſatisfactionem plenè faciendam dictum Alguacelum, quem potius videbatur protegere in præiudicium illius fundationis, quæ & ſic excuſare petitiones moleſtas, & iniurioſas, quæ à Fiſcalibus vtriuſque iuriſdictionis præſentatæ fuerunt; & hinc inde, vt à principio noſtræ allegationis inſinuatur, & ex actibus conſtat; nec item Archiepiſcopus, cum reuera exceſſerit admodum declarando ſe iudicem nonnullis mediis, ac locutionibus acribus impetens contra nonnullos actus dicti inquiſitoris viſitatoris minus modeſtè, vti ego magis ad longum cum lectura totius proceſſus, & omnium allegationum iuris ponderaui, adducens etiam interuentiones, quas fecerit *Dux de Alburquerque* Pro-rex illius Mexicani Regni.

74 Quapropter, & qui iam idem Archiepiſcopus deſtiterat ab illo conatu adducto puncto 2. de lectura edicti; & inſuper tam in noſtro conſilio, quam in ſupremo Indiarum pax vtique deſideretur inter iudices, & Gubernatores noſtri inuictiſſimi Regis in partibus ſic remotis degentes, perpenſis rationibus Archiepiſcopi, & inquiſitorum, & quod eorum quilibet exiſtimaret iuſtè procedere, viſum nobis fuit ſuper pace adducere illud Vegetij in prologo. *lib. 3. qui deſiderat pacem, præparet bellũ*, & quod partes hæ interſe pugnantes peccarũt contra Ciceronis problema Philippica 8. ibi *leges, & iudicia eſſe non poſſunt, pace ſublata:* Quare cum bona pacis, & concordiæ ſint, quæ cantauit, ac poſuit Sylius. Italius lib. 11.

*——— Pax optima rerum.*
*Quas homini nouiſſe datum eſt pax vna triumphis,*
*Innumeris potior pax cuſtodire ſalutem.*
*Et Ciues æquare potens.*

75 Et quæ ſcripſere Prudentius de concordiæ pugna, Euripides *in Eritheo*, S. Thomas *in Math. c. 22.* Plutarchus *in vita Pyrri*, S. Auguſtin. *lib. 19. de ciuitate Dei cap. 11.* & de verbis Domini *ſerm. 57.* ac dicta noſtra conſilia ſuprema inquiſitionis, & Indiarum eam ſuper præmiſſis appetiuiſſent forte per doctrinam *cap. 29. Hieremiæ* ibi *quærite pacem, & orate pro ea ad Dominũ, quia in pace eius erit pax veſtra.* Hæc breuiter volui inſinuare pro ea conſequenda, reſecatis iniurioſis multis, quæ inter illos grauiſſimos iudices excitata fuerunt non facilis compoſitionis, niſi pace ſolicitata.

---

## ALLEGATIO III.

Inter Archiepiſcopum Toletanum, & Inquiſitores illius ciuitatis ſuper Hoſpitali appellato *de Balſamo.*

1 *Didacus de Balſamo ſecretarius inquiſitionis Toletanæ fundauit teſtamẽto cum certis clauſulis Hoſpitale quoddam dictum* de Balſamo, *relinquens Patronos inquiſitores.*

2 *Archiepiſcopus Toletanus prætendit viſitare, & rationes exigere ab inquiſitoribus Adminiſtratoribus Hoſpitalis* de Balſamo *num. 3. 4. 5. 6. 7. 8.*

3 *Hoſpitalitatis tres ſpecies merè laica vna, aliæ mixtæ, alia Eccleſiaſtica, & quæ tales dicantur n. 4. & 5.*

6 *Viſitandi ius, & exigendi rationes competit ordinario iure canonico, & Tridentino, etiam piorum quorumcumque locorum, vt n. 7.*

8 *Adminiſtrator quilibet tenetur ad reddendam rationem, non obſtante appellatione.*

9 *Viſitandi ius, & procurationum recipiendarum ab Epiſcopo non præſcribuntur.*

10 *Hoſpitalia, vt benè adminiſtrentur curandum eſt ab Epiſcopo.*

11 *Fundationes à Regibus factæ non viſitantur ab Epiſcopis, & quare, niſi ad decentiam Diuini cultus, vt n. 12.*

13 *Hoſpitalitas, etiam Eccleſiaſtica ſuadetur, vt non ſubiaceat viſitationi ordinarij, ſi prohibeatur à fundatore num. ſequentibus.*

14 Cap. 8. & 9. Trid. ſeſſ. 22. expenduntur n. 15.

18 *Viſitatio poteſt prohiberi ab ipſo in limine fundationis, & qualiter à num. 19.*

20 *Allegatio pro Archiepiſcopo conuincitur verbis, & mente fundatoris num. 21. & 22. cum aliis.*

21 Cap. tua nobis de teſtamentis ſupra num. 17. & num. 28.

22 *Clauſula* decreti irritantis, *qualiter ſe habeat.*

23 *Fundatores poſſunt prohibere ordinarios à viſitando, & exigendis rationibus, ne fundatores extrahantur à fundationibus piorum locorum, vt n. 24.*

24 *Epiſcopus in caſu negligentiæ executorum, poteſt ſe intromittere ad viſitandum, & in caſu dilapidationis, & ſub num. 27.*

25 *Declaratio Cardinalium de prohibita ordinarij viſitatione intelligitur num. 31. 33. & 36.*

26 *Conſenſus Ordinarij Epiſcopi tacitus ſolet eius iuri nocere & n. 30.*

27 *Hoſpitalitas Eccleſiaſtica adhuc ſubjacet voluntati, & diſpoſitioni fundatoris, & numero 31. 37. 38.*

28 Cap. officij 16. de præſcript. cum cap. olim. cap. accedentes cap. cum non liceat 12. *adductis ſub n. 9.*

30 *Conſenſus Epiſcopi non eſt in conſideratione, quoties fundator in teſtamento eum repellit à fundatione.*

31 *Fundator poteſt prohibere ne ordinarius adminiſtret, curet, ſeu viſitet Capellanias.*

35 *Moneta intellectus* ad cap. 9. Trid. seſſ. 22. *exploditur n.* 36.

38 *Clauſula poſita ſub* vnica oratione, *quid amplectatur, & num.* 39.

1 ARchiepiscopvs intendit viſitare dictum Hoſpitale fundatum à Secretario inquiſitionis *Didaco de Balſamo*, qui Patronos reliquit, ac nominauit Dominos inquiſitores illius inquiſitionis Toletanæ pro tempore exiſtentes cum poteſtate abſoluta ſtatuendi, ac decernendi ſuper conditionibus, ſtabilimentis, ac diſpoſitionibus prædictæ hoſpitalitatis abſque vlla iudicis ordinarij (hoc eſt Archiepiſcopi) dependentia: eo quod teſtator voluerit, vt dicti inquiſitores teſtamentarij, & Patroni diſponerent, tamquam de bonis non ſubiectis foro Eccleſiaſtico, & vt iudicarentur tamquam bona Regalia, volens tantum, vt dictus ordinarius viſitet, quoad id ſcilicet, num *dicti Balſam* diſpotio ſit adimpleta, vel non, vel adimpleantur quæ à dictis Patronis fuerint aſſignatæ, & non in alio amplius, quibus facultatem præſtitit ponendi quas voluerint conditiones, dum tamen non mutatur ſubſtantia Hoſpitalitatis, item præcepit, vt dicti Patroni licentiam poſtularent à potente eam præſtare ad formandam dictam Hoſpitalitatem conualeſcentium cum Eccleſia, donans pro fabricanda cuſtodia, vbi reponeretur Sanctiſſimum, de quo in ſingulis menſibus cuiuſque anni in poſterum celebratur feſtum, eo decooperto (vt moris eſt) vſque ad meridiem cum miſſa cantata, & Diaconis cereis, & ſermone, & in fine cum reſponſo. Quod ſi ſuper hoc obtenta licentia non fuerit, nempe, vt in dicta Eccleſia reponatur Sanctiſſimum; tunc feſtiuitates dictæ celebrentur in Eccleſia, ſiue Monaſterio electis à confraternitate.

## *Pro Archiepiſcopo.*

2 MVlta quidem faciunt pro iuriſdictione Archiepiſcopi, quorũ nonnulla legimus in quadã allegatione pro illa, & in ſuper alia infra addimus ne aliquod fundamentũ ſuæ iuriſdictionis omittatur. Igitur per principia legalia; & diſpoſitiones S. Concilij Trid. fundat Archiepiſcopus ſuam intentionem. † 3 Nam faciens triplicem diuiſionem Hoſpitalitatis, laicam mere vnam, in qua nullam habet poteſtatem iuſtitia aliqua ad quam pertinet ea, quam quiſquis Chriſtianus pro ſua voluntate deuotione, & charitate exeeceri vult, habẽs domi ſuæ pauperes, de eorum curatione curans; de hac enim idem Archiepiſcopus fatetur non eſſe ſub eius iuriſdictione, vt viſitet, dum viuit ille, qui talem operam charitatis exercet, & ſi in tali domo eſſet oratorium, cum reputetur quid particulare, quod domum religioſam non fecit, etſi campanam paruam habeat, & licentiam, vt ibi miſſa celebretur. † 4 Aliam vero fatetur eſſe hoſpitalitatem, non merè laicam, ſed mixtam, veluti accidit in ea Hoſpitalitate, quæ incipit primo modo, quæ proſequitur, eodem inſtitutore mortuo, cum licentia Epiſcopi, & hanc dictus Archiepiſcopus dicit poſſe per eum viſitari; item & per iudicem ſæcularem, quia eſt mixti fori, & pietatis opus; etſi non præceſſiſſet Epiſcopi licentia, ſic probans allegatio pro Archiepiſcopo multis Doctoribus, & per diſpoſitionem *Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 8. & aliis authoritatibus *à n.* 4. firmans in hac ſpecie Hoſpitalitatis poſſe fundatorem prohibere, ne viſitet Epiſcopus, etſi contrarium dixerint Barboſa *in* 3. *p. paſtoralis allegat.* 75. *n.* 8. & alij reducens ad hanc ſpeciem declarationem Eminentiſſim. Cardinal. ex Marcilla *tit. de religioſis Domibus cap.* 2. ibi: *ſtante prohibitione Hoſpitalis, quod ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, poſſit ordinarius vigore præſtantis capituli dictum Hoſpitale viſitare, congregatio cenſuit non poſſe*, referens idem ex deciſ. Rotæ adductæ à Ioanne Galamant *in dicto cap.* 8. *ſeſſ.* 22. *Trid.* ſed non inquam prohibere, vt nullus vtrorumque iudicum, laici, aut Eccleſiaſtici tale Hoſpitale viſitet, cum eſſet hæc prohibitio peccati nutritiua, illicita ſemper, non obſtante qualibet conſuetudine, dicens, vt non obſtante tali prohibitione teſtatoris, priuilegio, aut exemptione Pontificis, ne Epiſcopus viſitet, debet nihilominus ceſſare, & quod ceſſat in caſu malæ adminiſtrationis, delapidationis, aut amiſſionis bonorum per diſpoſitionem textus *in cap. tua nobis de teſtam. & authenticæ de Eccleſiaſticis titulis* §. *ſiquis autem, & clem. quia contingit de religioſis Domibus.*

De tertia vero ſpecie Hoſpitalitatis dicit, vt 5 quia eſt ex integro Eccleſiaſtica, ſubiacet omnino dicti Arphiepiſcopi iuriſdictioni, viſitationi, ac correctioni, cum ſit res ſacra nec reducibilis ad vſus prophanos, curans probare *à num.* 11. hanc dicti Hoſpitalis appellati *de Balſamo*, eſſe huius generis, eo quod eſt in forma hoſpitalitatis; quia habet Eccleſiam publicam, campanam in campanilo, cuius pulſatione vocantur homines ad officia Diuina, Miniſtros Eccleſiaſticos deputatos cum reditibus, & admiſſas dicendas inſeparabiles ab illo loco; & quia dicta Eccleſia ſtat cum licentia, & permiſſione dicti Archiepiſcopi, ſaltim tacite, addens quod etſi ad dictum hoc Hoſpitale non concurrerent omnes adductæ qualitates, ſufficerent eorum nonnullæ, quanto plus cum dictum Hoſpitale omnes illos habeat, & aliquid amplius dictum *Balſami*, Hoſpitale? Et ſic dubio, & controuerſia eſſe, vt ſit ſuæ iuriſdictionis illud viſitaret multis etiam probans, & quod præcisè neceſſaria eſt licentia ordinarij, taliter, vt ſine illa, locus non fiat Sacer, nec Eccleſiaſticus; & inde non poſſe aliquem fundatorem præcipere, quo minus valeat Epiſcopus illud viſitare, ſi ad id priuilegium Apoſtolicum non habeat, cum iam prædicta Hoſpitalia nullomodo valeant ſubjacere laicæ iuriſdictioni iam tunc incapaci: nam volens, vt ſint religioſa, & ſacra prohibere nequit viſitationem Epiſcopi, reſpondens *num.* 15. *Trid. in cap.* 9. *dictæ ſeſſ.* 22. in verbis ibi: *niſi ſecus forte in inſtitutione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſsè cautum eſſet*, quod poteſt eſſe, aut in ſolis operibus piis, vt iam dictum eſt, in caſu 2. de quo loquuta fuit dicta Cardinalium declaratio, vel ſi ſit in Eccleſiis, quæ ſunt de foro Eccleſiaſtico, hoc accidere non poſſit ſine priuilegio Apoſtolico, vel niſi ad minus ſit fũdatio confirmata per ſedem Apoſtolicam: ſic reſoluunt per doctrinam Martæ, Gratiani, & Zerolæ, qui refert ita declaratum fuiſſe in Sacra Congregatione concilij Alex. Ludouis. *deciſ.* 15 *& à n.* 10.

Et ex num. 16. allegatio pro Archiepiſcopo dicit, vt quantumuis per Patronos intendatur quod dictus Archiepiſcopus nequit viſitare, videatur minime poſſe negari Archiepiſcopo ius viſitandi, ac diſpungendarum rationum, etſi ex integro teſtator prohibuiſſet in fundatione; quod ſi attentè legatur clauſula fundatoris, apertè ex illa colligitur, fuiſſe præceptum, & ordinatum, vt requireretur licentia ordinarij, hoc eſt Archiepiſcopi, ad 6

dictam

dictam fundationem faciendam, in qua addidit, vt dictum Hospitale, & Patronos visitaret super id, nempe, numquid adimpleatur, vel nõ eius dispositio, & quælibet alia à patronis, & testamentariis, scripta, atque ordinata. Et licet amplius addat quod ordinarius nõ se intromittat in aliquo alio, sed quia dixerit testator, vt ordinarius visitaret, & consequenter voluerit quidquid ius commune, atque Trid. Concilium disponunt, nempe vt ab ordinario Ecclesiastico fiat, occulis propriis visitatio, tum inuentarij bonorum, quæ fuerint adiudicata pro fundatione, qualiter adimpletur voluntas à fundatore, & à cæteris Patronis, & testamentariis declarata; & amplius vrgens, vt enunciat *à num.* 22. quodam allegato pro inquisitoribus, in quo non reiicitur posse id ab Archiepiscopo exequi in casu dilapidationis bonorum, ponit vt innegabile, quod debet admitti ad talem visitationem, per quam aperiat veritatem, quam intendit ex sola voluntate testatoris regulata à iuris dispositionibus, cum visitatio vlla haberi non valet sine accepta ratione, & computo de omni illo, quod benè, vel malè consumptum fuerit omnium bonorum fundationis piæ, ac dictæ, & iuxta declarationem Cardinalium *in cap. 6. Trid. sess. 25. de reformat.* ibi: *congregatio respondit facultatem visitandi, & ad res, & bona, eiusque administratores arctandi, alias illusoria esset visitatio, si negligentes, & bonorum vsurpatores non castigaret.* † Et quod hoc voluerit testator, dum dixit *lo visite*, vt sciret Archiepiscopus, num adimpleatur, aut non dicta sua, & Patronorum dispositio.

7 Ad proximè adducta fundamenta reducuntur omnia excogitata à litteratis dicti Archiepiscopi, in quo non negamus, & in aliis Episcopis, atque Prælatis ordinariis Ecclesiasticis, residere taliter dictum visitandi ius, atque dispungendi rationes, vt minimè possint se excusare à tali obligatione Administratores, siue Ecclesiastici, siue laici fabricæ cuiusuis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, Hospitalis, confraternitatis, eleemosinæ, montis pietatis, & quorumcumquem piorum locorum, singulis annis rationem reddere administrationis ordinatio, non obstantibus in contrarium consuetudinibus, & quibusuis priuilegiis sublatis; & hoc quamuis ipse prohibuisset fundator, expresse dicens ne se intromitteret ordinarius, cũ talis clausula dicatur turpis, & contra substantiam actus, sicut cum multis D. D. Franscicus Salgad. *p. 2. Regiæ protect. cap. 11. num. 1. & 3.* videndus in toto illo capite, probans, vt sic debeat fieri ex iure Diuino iuxta illud Lucæ *16. redde rationem villicationis tuæ*, de quo meminit Pontifex *in cap. qualiter, & quando 2. in ordine, 24. de accusat.* & D.D. per textum *in cap. 1. de obligatis ad ratiocinia ordine, vel non*, vbi ego plura cumulaui, *& per leg. 23. tit. 6. p. 1.* cum Greg. Lopez, Rolando, Menochio,
8 & Baeça. † Ibi *à num. 13.* addens ad id, nempe obligatum esse quemcumque administratorem necessarium, aut voluntarium à lege, ab homine, seu à iudice constitutum, & etiam si sine mandato administrauerit; imo etsi Pontifex idem fuisset Administrator, qui & defendit *à num. 22.* vt non obstante appellatione interposita à quolibet Administratore, etiam rei prophanæ debeat ratiocinatio, & computum præstari: ita cum Ioanne Guttierez, Couarr. & aliis sic tenentibus, qui etiam refert in *num. 29. & 30.* per textum *in §. œconomus in auth. de Sanctissimis Episcopis, vbi ex num. 32.* respondet omnibus obiectionibus, quare, & hanc Doctrinam plurimum comprobans in aliis etiam casibus, aduertit Valenzuela Velazque *cons. 122. p. 2.* Legendus *ex num. 14. ad 38.*

Et ego etiam amplius pro iure Archiepiscopali 9
considero ita visitandi ius, & procurationes recipiendi inhærere Prælato, vt nullomodo, etiam præscriptione admodum antiquata, siue immemorabili valeant resisti, nec excludi, cum tale ius sine scrupulo doceatur, atque defendatur per DD. *in cap. cum officij 16.* per textum ibi, *cap. cum olim. cap. accedentes, cap. additis de præscriptionibus, &* & per casum textus *in cap. cum non liceat. 12. eodem tit.* vbi quod obedientia non præscribitur in Prælatum, & per hæc, atque alia fundamenta, & per illud textus *in clem. quia contingit. de religiosis, Domibus*, poterit Episcopus animaduertere in Rectores Hospitalium Leprosorum, eleemosinarum, & Xenodochiorum, qui negligunt, seu non versantur, vt oportet in administratione, non obstante quacumque exemptione, Erasmus Cochier *de iurisdict. ordinaria in exemptos p. 2. q. 45. n. 79.* Barbosa *in Trid. dicta sess. 22. cap. 8. num. 9. & 11.* † 10
*Et in pastorali alleg. 75. n. 12.* dicens cum Armẽdariz, & aliis, vt debeant Episcopi curare, quod Hospitalia à suis administratorib. quomodoliber exẽptis, diligenter, ac fideliter administrentur, & gubernentur, & sic dubium non esse, quin illorum visitationem instituere debeant, vt per illam cognoscere possint quid facere debeant administratores Hospitalium, & confraternitatum.

Et sine specie dubij magis videtur comprobari 11
dictamen Archiepiscopi: nam cum possit esse vna ex exceptionibus, quæ valent opponi, quem ponit idem *Trid. Concil. sub dicto cap. 22. hospitalitatum*, nempe, atque Patronatuum, quæ sunt sub eius potestate ex verbis ibi: *non tamen quæ sub Regum immediata protectione sunt*, per rationem cognitam à Doctoribus confidentiæ scilicet magnæ, quam dict. Concil. Trid. præstat curæ, & solicitudini Regum ex propriis prouentibus, aut ærario publico constitutis, sicut cum Zeuallos, Cauedo, Valenzuela, Marta, Perez de Lara, Gabriel. Pereyra, & aliis sequitur Barbosa ibi: *ex num. 27.* id extendens ad Hospitalia, & collegia quæ sint etiam sub immediata protectione aliorum supremorum, & sublimium Principum, qui Regalia in dictionibus sibi subdictis possident, etiam si fortasse Regis titulum non gerant. † Tamen ibi *num.* 12
29. & 30. ex Zyarlin. Vveyms. Diana, & aliis, dicentibus numquam prædicto Trid. decreto ordinariæ iurisdictioni fuisse derogatum, aut detractum; quo minus iurisdictionem, quam ante Concilium exercere poterant, post illud non æque addit quod in dictis Hospitalibus, & confraternitatibus de Regum protectione, possunt nihilominus Prælati visitare ad decentiam Diuini cultus, & ornamentorum, & inquirere circa opera, quæ in illis locis exercentur, & circa petendas rationes eorum, vt iterum repetit *cap. 9. dict. sess. 22. num. 15.* quæ ibi expenduntur, & *sub dicto num. 28. in fine*, refert dict. Barbosa cum dict. Vveyms posse Episcopum visitare, & exequi quæ in dicto decreto Trident. continentur, etiam si hospitalia à laicis administrentur, & sint sub generali protectione Regum, seu Principum sæcularium; dummodo alias Ecclesiastica sint, seu pro Ecclesiasticis, habentur vt etiam tenet Ziarlin *controuers. forens. lib. 1. c. 11. n. 4.* cum aliis; imo & Marta *de iurisdict. dicta p. 2. cap. 18. num. 8.* Diana *p. 1. tract. 2. res. 100. in princip.*

Gabriel. Pereyra *in tract. de manu Regia cap. 17. de visitatione Hospital. num. 11.* Barbosa *in pastorali dicta alleg. 75. num. 16. in fine*, adducunt quod Episcopus cognoscit, an Hospitale sit sub immediata Regum protectione, & ex aliis pluribus fundamentis: alia pro hac parte infra referuntur.

## *Pro Iure Inquisitorum.*

15 QVantumuis vero fundamenta relata pro dicto Archiepiscopo Toletano videantur exuberantia, nec ei negatur hospitalitatem fundatam Toleti à dicto Didaco de Balsamo, esse exintegro Ecclesiasticam; indéque pertinere ad iurisdictionem ordinarij Ecclesiastici. Nihilominus in terminis clausulæ iam relatæ, quam in suo testamento *Balsmo* fundator posuit iudicialiter, & irrefragabiliter, potest defendi, tam dictum Archiepiscopum, cæterosque post eum, Archiepiscopos futuros non potuisse facere dictam visitationem relati Hospitalis, nec rationes exigere à dictis inquisitoribus Patronis, & administratoribus, qui nunc sunt, fuerunt, ac futuri erunt dictæ hospitalitatis (considerato hoc de iure & ante sententiam nostri supremi Consilij, quæ post nostram hanc allegationem, vernaculo sermone scriptam, & iudicibus porrectam, lata fuit:) nam quamuis Archiepiscopus habeat omnes adductas *à num. 1.* iuris assistentias, aliasve, quas DD. referunt, cum de prædicto puncto visitationis agunt, & de rationibus ab
14 administratorib. reddendis. † Adhuc Conc. Trid. *in c. 9. d. sess. 22.* vnico verbo limitauit Archiepiscopis Episcopis, & cæteris Prælatis ordinariis, ius quod habent, siquidem loquens in ea cótextura eo metro, quo *in dicto cap. 8.* antecedenti de visitatione, & ratione reddenda, *& cap. 15 sess. 7.* cum quadam vniuersalitate, quam magnopere ponderat allegatione pro Archiepiscopo ibi *quæcumque*, ad quam correspondet *in dicto cap. 9.* quæ habetur in vers.
15 *& quorumcumque piorum locorum.* † Cumque sicut in cæteris capitulis duobus Trid. antecedit obligatio administratorem in verbis sequentibus ibi: *tam Ecclesiastici, quam laici fabricæ cuiusuis Ecclesiæ, etiam Cathedralis, & Hospitalis, confraternitatis eleemosinæ, montis pietatis, teneantur reddere rationem administrationis ordinario consuetudinibus, & priuilegiis quibuscumque in contrarium sublatis.* Quibus addit sequentem limitationem ibi, *nisi secus forte in institutione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset*, &c. Clarè sequitur, vt quemadmodum *in dicto cap. 8. sess. 22.* limitauit Trident. visitandi ius in hospitalitatibus, & fundationibus, quæ sunt sub Regia protectione immediata; ita & in casu nostro propter gratiam fundadatorum fecisse, quorum voluntati standum est per regulam *vtiquisque* eleuauit generaliter Patronos, & testamentarios à reddenda ratione, & consequenter, vt ne visitarentur ex connexitatis fundamento ponderato ab allegatione contraria.

16 Ex quibus prouenit, quod considerata Balsami fundatoris hospitalitate ab origine omnino Ecclesiastica ex qualitatibus relatis in dicto allegato contrario, & aliis à nobis hic pro Archiepiscopo adductis, nullatenus sit obstricta alij visitationi, quam ab ipso testatore permissæ in verbis sequentibus *que el ordinario los visite sobre si se cumple ò no esta mi disposicion, y las que los dichos mis Albaçeas, y Patron hicçieren, pero no è notra cosa alguna*, &c. Quæ verba apertè demonstant, vt valuerit testator prohibere ordinarium Ecclesiasticum ab alio quolibet visitationis modo in quantum spectabat, an voluntas testatoris, & Patronorum ordinationes completæ essent, non vt postea futuris temporibus progrediretur ad aliam vllam visitationem; noluit enim quod dicti inquisitores Patroni obligarentur ad aliqua onera, seu subiectionem, & recte quidem, neper sonæ taliter ratione officij S. inquisitionis exemptæ à iurisdictione Archiepiscopi Toletani, & alterius cuiusque ordinarij, etiam præminentis in re tam minima, à proprio suo foro extraherentur; & quod subiicerentur visitatori nomine Archiepiscopi visitanti, & propter alios casus, qui hic considerari valent.

Et iuxta hunc sensum, quod iuris est, videtur 17
consulto testatorem, in verbis iam adductis disposuisse, vt ordinarius visitaret tamquam quid necessarium; & sic existimamus intelligenda verba textus *in cap. tua nobis de testament.* ibi, *sit per locorum Episcopos prouidendum, vt secundum defuncti voluntatem vniuersa procedant*, cum aliis ibi sequentibus ibi: *non dubitant aliis vsibus applicare.* Et ibi: *mandamus quatenus executores testamentorum huiusmodi, vt bona ipsa fideliter, & plenarie in vsus prædictos expendant.* Quæ quidem etsi pro parte Archiepiscopi ponderata sint *in dicto allegato n. 34.* in fine, dum extenduntur ad visitationes, quæ in quibuslibet singulis annis fiunt, adhuc non ad alium effectum, quam volitum, & præceptum à testatore, siue fundatore, vt explicitè disposuit Pontifex, in verbis aliis sequentibus ibi: *cum igitur in omnibus piis voluntatibus si per locorum Episcopos prouidendum, vt secundum defuncti voluntatem omnia procedant*; iuxta quem intellectum loqui videtur Pontifex in cap. Ioannes eo- tit. per verba ibi: *per Diœcesanum cogi debent testatoris explere voluntatem*, nec enim voluit nosster fundator *Balsamus* auferre ab ordinario præcisam visitationem, illam nempe, num adimpleta nec ne esset eius pia voluntas; imo illam expresse præcepit, vt nimis iuridicam, sed aliam quamlibet ei negauit, sicut per Trid. & per rationes supra adductas.

Vnde euenit, vt ex quo voluntas fundatoris 18
transitum fecit ad adimpletionem perfectam, de quo, aut visitatione, seu notorietate constitit Archiepiscopo, cum talis fundatio opere ipso publica facta fuerit; sic vt numquam deinde à tempore retro Archiepiscopi antecessores illi contradicerent, aut curarent de visitando illam illico ab initio destitisse à tali cura, cum ea subsisteret adimplenda, & complenda per tales, ac venerandos testamentarios, & Patronos, quod verum videtur etsi pro parte huius Archiepiscopi retorqueantur contra prædictam fundationem; alia fundatoris verba *in dicto allegato ponderata num. 18. & 19.* vbi expendens illa, dicit intelligi, vt ordinarius nempe non se intromittat, in quantum spectarit ad conditiones, quas pro bono regimine Hospitalis fecerint dicti testamentarij Parroni; dum posuerit testator sequentem clausulam ibi: *y que para esto solo les dejo mano absoluta para poder en lo fundaçion, y disposiçion de la dicha hospitalidad. y condiçiones de ella haçer todo lo que las pareçiere sin dependençia de el ordinario* applicando hic Iasonis doctrinam *in l. si perceperit §. filius autem ff. de liberis, & posthum. num. 11.* vbi dicitur quod clausula posita ad vnum finem, nequit ad alium extendi; & quia quod ibi prohibet ordinatio, non est

actus

actus iuriſdictionis, & viſitationis, ſed tantum cuiuſdam nudi miniſterij.

19 Nec enim negandum eſt potuiſſe viſitationem prohiberi ab ipſo teſtatore, & quod tenerentur adminiſtratores, & Patroni rationem reddere. Quæ duo, vt patet, ſunt iuriſdictionalia Epiſcopi, vt de viſitatione patet in Trid. decretis ſupra adductis, & *ex c.14.de cenſibus, & c. officij*, cum aliis *de præſcriptionibus*, quatenus probant pertinere ad Epiſcopos rationem exigere à cũctis de reditibus Eccleſiarũ, & videre, an bona Eccleſiarum fructus expendantur, *vt in cap. 1.10.q.3.* ibi: *in ſingulis annis Epiſcopus inde ratio fiat, & in cap. decretum dict. cauſa 10.* ibi: *decretum eſt vt omnes Eccleſiæ cum dotibus ſuis, & decimis, & omnibus ſuis iuribus in Epiſcopi poteſtate conſiſtant*, de quo cum multis Valenzuela *dicto conſ. 122. num. 39.* & vulgo omnes, & nihilominus, vt patet ex adductis, & dicendis potuiſſe fundatorem prædicta duo prohibere Archiepiſcopo, & alij ordinario.

20 Quo fit, vt conuincatur diſtinctio, qua vſus fuit allegatio relata pro dicto Archiepiſcopo, dum negauit quod teſtator prohibuerit in ſua clauſula viſitationem, & clare coniuncitur ex verbis aliis ſequentibus ibi. *Porque ſolo quiero la hagan com. bienes no ſujetos al fuero Eccleſiaſto, y ſe Surgen per Reales, y ſolo quiero que el ordinario los viſita ſobre ſi ſe cumple ò no eſto mi diſpoſiçion, y la que los dichos Albaceas, y Patron hicçieren, pero no en otra coſa alguna à los quales doy facultad para que pongan todas las condiçiones quiſieren, como no muden la ſuſtançia de la hoſpitalidad*, quæ cauillari non poſſunt aliis intellectibus propoſitis in dicto allegato, vbi dicit verbum *viſite*, manere liberum iuxta diſpoſitiones iuris, & conciliares, & vt ſine reſtrictione queat Archiepiſcopus ad omne aliud pergere, vltra quod præcisè mandauit teſtator, hoc eſt viſitare dictum Hoſpitale, accipere rationes, & alia quælibet peragere, quæ ſpectant ad viſitatorium officium, & miniſterium, prætendens etiam quidem verba teſtatoris ibi: *porque ſolo quiero la hagan como de bienes no ſujetos ab fuero Eccleſiaſtico, y ſe Surgen por Reales*, cum aliis antecedentibus *ſin dependençia de el ordinario*, eſſe implicatiuè poſita: nam cum voluerit facere fundationem Eccleſiaſticam, non potuit negare, ſeu prohibere quod conſequens eſt, ſcilicet reſidere adhuc in ordinario Archiepiſcopo ius viſitandi, & compellendi inquiſitores Patronos ad rationem reddẽdendam, & in hoc ſenſu vſum fuiſſe dicto verbo *viſite* referendo cætera ibi *como de bienes ſeglares*, vt intelligantur in eo, nempe quod inquantum poſſent aſſignare Patroni bona pro fundatione, nullomodo ſe intromitteret Archiepiſcopus, aut ordinarius, cum reſpectu eorum voluit teſtator, vt teſtamentarij eius procederent ad applicationem ſine ordinario, tamquam de bonis Regiis ſæcularibus, nullo modo ſubiectis Eccleſiaſtico foro, & quod vt tales iudicentur, vt latè expendit *num.20.* dictum allegatum Archiepiſcopale.

21 Quia ſatisfit præter iam dicta, nam cum in vna, eademque oratione protulerit teſtator adductam clauſulam, negando clare ordinario interuentionem cum Patronis reſpectu erectionis, & creationis formalem dicti Hoſpitalis, vt dictum eſt, & quod tantum ordinarius viſitaret, nam completa eſſet fundatio iuxta conditiones poſitas à teſtatore; item à dictis Patronis teſtamentariis, adminiſtratoribus, & non in alio plus apertè relinquitur voluiſſe teſtatorem, vt ordinarius Eccleſiaſticus tantum illam viſitaret, recognoſcendo, num plenè fundata eſſet, & diſpoſitiones teſtatoris, & teſtamentariorum exequutæ, quod procedit iuxta intellectum *dicti cap. tua nobis de teſtament.* iam adductum, vbi expoſitores, & & Barboſa cum pluribus *num. 2.* ex modernis, vt opus ſcilicet pium; quod eſt ſub cura ordinarij Eccleſiaſtici, quoad illud, nempe, vt non deſeratur eius adimpletio, ſed non vt ſemel erecta ſingulis annis poſtea fierent aliæ viſitationes ordinariæ: nam hoc vltimum negauit apertè idem teſtator, vt ſignificauit in proximè ſequentibus verbis continuo poſitis ibi: *pero no en otra coſa alguna*: argum. textus *in l. fin. cod. de teſtam. milit.* † Cum videatur habere idem quod clauſula decreti irritantis quoad omnes alias viſitationes; quia ponitur præcisè negando potentiam aliam prætor à teſtatore permiſſam ex doctrina Menochij *de recuperanda poſſeſſ. rem. 14. num. 16.* Zenedi *ſingulari 70. num. 3.* cum aliis Barboſa dictione *nullomodo 228. num. 2.* & 3. Nam ſicut potuit idem teſtator prohibere in totum, vt ordinarius viſitaret dictam Hoſpitalitatem, ſic & illam ei permittere in parte, vt facit quoad relatum iam, num eſſent fundatio, & eius diſpoſitiones impletæ, quod bonum erat ſciri à dicto ordinario per doctrinam *dicti cap. tua nobis*, quæ erat viſitando inſtrumenta dictæ fundationis, & conditiones, cumque tota voluntas dicti teſtatoris, diceret ordinem tantum ad complementum dictæ ſuæ diſpoſitionis, apparet, vt ex quo ordinario conſtitit ſemel executum, iam poſtea nec Archiepiſcopum tunc temporis exiſtentem, cui conſtitit de fundatione, nec cæteros eius ſucceſſores potuiſſe amplius inquirere de alia viſitatione ordinaria annali, vt præter proxime dicta, & dicenda probatur num. penult.

Hæc omnia confirmantur ex diſpoſitione *Trid.* 23
*in dicto cap. 9. ſeſſ. 22.* iuxta quod expoſitores, & ibi Barboſa *n.8.* & 27. cum Armendar. & Vveymſ. dicunt poſſe Epiſcopum ab Adminiſtratoribus Hoſpitalium, aliorumque piorum locorum adminiſtrationis rationem exigere, donec coram ordinario doctum fuerit de inſtitutione, in qua ſecus expreſsè cautum ſit, & addunt, vt tunc curare debeat obſeruari facere quod ordinatũ eſt, & referendo limitationem de non viſitando dotationes Regis protectioni ſubiectas. Secundo loco ponunt aliam adductam, ſcilicet quando in ipſa fundatione fundatores laici ex conſenſu Epiſcopi, vel alterius ſuperioris Eccleſiaſtici, aut ſine illo (vt infra cum Diana dico) expreſsè cautum eſt, ne Epiſcopus interueniat, vel ne adminiſtratores teneantur ſuis rationibus Epiſcopum adhibere, vt docent etiam Goncalez *ad regul. 8. Cancellariæ gloſſa 5. num. 35.* & *gloſſa 29. num. 3* Marta *dicto cap. 18. n.6.9.* & 10. Rota *in decif. 35. in princip. p. 2. recent.*

Quod vt fundatores poſſint præcipere, ſiue 24
prohibere, eſt quidem ratio iuris, ne contingat laicos retrahi à fundationibus piorum locorum, quæ eadem aſſignatur alio latiſſimo iure in fauorem fundatorum, atque Patronorum Capellanearum laicarum, de quibus *in toto tit. de iure Patronatus, & in clem. ſi plures eodem, & in cap. quanto 3.* vbi dixi de iudiciis: ita docent adducti, & Barboſa *dicto num. 27. in fine*, vbi addit ex Carpio *de executoribus teſtam. lib. 1. cap. 22. num. 69.* diſpoſitionem *dicti cap. 9. Trid. ſeſſ. 22.* in iam adductis verbis, *niſi ſecus forte ex inſtitutione*, &c. non habere locum in illis caſibus, in quibus Epiſcopus de iure ſe intromittere valeat, veluti da-

ta negligentia executorum, quod nos quidem admittimus iuxta *dicta cap. tua nobis de teſtam.* cuius deciſionem voluit author allegati contrarij, ſed non bene, extendere ad cæteras alias annales viſitationes.

25 Itaque ſi prædicta Balſami dotatio in totum conſideretur Eccleſiaſtica (quod implicat ex dictis, & dicendis) nec laica iuxta tertiam ſpeciem hoſpitalitatis, tunc habebit locum declaratio adducta Cardinal. ex Marcilla *ſub tit. de religioſis Domibus cap.2.* ibi *ſtante prohibitione Hoſpitalis, quod ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, poſſit Ordinarius vigore præſentis capituli viſitare, congregatio cenſuit non poſſe*, cum ſit talis prohibitio iuxta tenorem, & diſpoſitionem *dicti cap.6. Trid.* Vbi DD.expendunt.

26 Cumque ex dictis, & ex notorietate talis fundationis præſumatur ſcientia Archiepiſcopi Toletani; & quod ſakim interuenerit eius conſenſus tacitus, ſicut dictum eſt, & admittit allegatio contraria. Quo quidem ſolo ſufficit, vt ſubditi cuiuſdam Epiſcopi eximuntur ab eius iuriſdictione, & alij ſubiiciuntur per textum *in cap.1. de foro comp.* Vbi latiſſimè dixi, & *ibi q.4.* Felin. *in cap. ſignificaſti eodem n.5.* vbi Barboſa *n.4.* cum aliis, & quod patitur *in dicto cap.9. Trid. ſeſſ. 22.* eſt tantum auferre ab Epiſcopo vt viſitet, ac rationes erigat à dictis adminiſtratoribus Patronis, & pateat dictos Archiepiſcopos nondum viſitaſſe dictam hoſpitalitatem, ſequitur à principio fundationes cognouiſſe de non iure ſuo; & ſic nec nominaſſe viſitatorem vllum pro viſitanda dicta hoſpitalitate, & tali ſcientia, & patientia monſtraſſe rectè fundatorem potuiſſe Ordinario prohibere adductam partem viſitationis, quam nunc vult ſingulis annis facere per doctrinam Gratiani cum aliis *diſcep. forenſ. cap. 220. numer.52.*

27 Hucuſque dicta hoſpitalitate Balſami conſiderata in totum Eccleſiaſtica, adhuc procedit pro Inquiſitoribus Toletanis adducta doctrina. Ergo ſi probauerimus eam fundationem eſſe laicam, ſeu mixtam, facilius vindicabimus nullomodo poſſe Archipiſcopum, & quemlibet alium ordinarium inquietare dictos Inquiſitores Patronos; quare fundator Didacus de Balſamo fuerit laicus, & eius bona ſæcularia, qui & voluerit ne ſe intromitteret ordinarius in erectione, & fundatione dicti Hoſpitalis, nec in diſponendo circa illam imo prohibuerit viſitare, & alia ſupra relata, ſequitur optime Inquiſitores reſtitiſſe viſitationem ab ordinario prætenſam, niſi iuxta manifeſtam voluntatem dicti Balſami fundatoris; nempe vt inuiſeret, numquid fundatio, & eius conditiones impletæ eſſent per litteram textus *in dicto cap. tua nobis*, hoc eſt in limine fundationis, vel quando conſtito de dilapidatione audiret, atque videret, & eſſet in opinione vulgi bona hoſpitalitatis, male abſumi, nec conditiones adimpleri, vt dicunt Marta *dicta p.2. cap.18. n.5.* Armendar. *de viſit. Vveyms*, quos ſequitur Barboſa *in dicto cap.8. Trid. ſeſſ. 22. n.7.* & *in dicta allegat. 75. paſtoral. n.1.* Vbi addit ex relato Copino Synodum in hoc nouam poteſtatem Epiſcopis non attribuere, quia & olim ſimilium locorum Epiſcopis cura commiſſa erat; interim vero non ſic, cum adhuc Archiepiſcopo nondum aduenerit facultas inuiſendi dicti Hoſpitalis bona, & alia.

28 Et ſic patet relatam pro Archiepiſcopo doctrinam ſolum poſſe amplecti iuxta prædictam diſtinctionem, qua intellecta, nullomodo deciſiones Pontificiæ ſeſe iuuoluunt, nec impedire doctrinam textus *in dicto cap. officij 16. de præſcript.* cum aliis ponderatis ſupra *in princip. n.9. pro Archiepiſcopo*: nam illa intelliguntur, quando ex integro, & ſine priuilegio aliquis vellet tueri ſe titulo præſcriptionis, vt eximeretur in totum ab onere viſitationis, non ſic in parte; quia quoad hoc vltimum expoſitores ibi admittunt poſſe ius viſitandi iudici ordinario Eccleſiaſtico competens in parte præſcribi, explanantes ibi, & *in cap. cum non liceat 12.* eodem, vbi ego latiſſimè dixi alia iura, canonico explanatione digna † Nec 29
impedire *dict. Trid. in dicto cap.8.& 9. ſeſſ.22.* & alibi, auferendo qualiacumque priuilegia, & conſuetudines in contrarium; quia hæc clauſula pertinet ad tempus præteritum, non quidem ad futurum, cum ibi *in dicto cap.9. præſtat. & in dicto cap.8. præſtiterit* ipſimet Regibus, vt dictum eſt, ne ordinarius viſitaret eorum fundationes pias; imo addit Diana *p.1. tract.2. res.83.* in fine verba *dicti cap.8.* ibi *etiam ſi exemptionem priuilegio fiat munita*, ſic intelligi, nempe de priuilegiis extra, & non in ipſa fundatione conceſſis; & quod ita declarauit Sacra Congreg.deſumpta olim ex Farinacio ibi *ſi lo capia* in eorum fundatione, exempta facta fuiſſent ab ordinario per hoc decretum nihil eſt ei derogatum.

Et Inquiſitorum ius poteſt amplius fulciri ex 30
aliis obiectis, quæ poſſent pro Archiepiſcopo adhuc repreſentari: nam ſi dixerit vſque adhuc à principio fundationis nullomodo conſenſiſſe, vt auferreretur per fundatorem ab eius iuriſdictione anteceſſorum, & ſucceſſorum viſitatio, & alia quæ ad illos pertinent iuxta Trid. concil.& canonicas diſpoſitiones. Nihilominus reſpondetur, vt quoties fundator excludit Epiſcopum in fundatione à viſitatione Hoſpitalis, non eſt in conſideratione conſenſus Epiſcopi aut alterius Ordinarij, qui tunc nequit iam illud viſitate, ſicut docent Armendar. *in additionib. ad leges Nauarræ lib.1. tit.6. lib.5. §.2. n.66.* Diana *p.1. tract.2. res.83.* in ſequentibus verbis ibi: *ſi in fundatione Hoſpitalis ſit dictum quod ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poteſt illud viſitare.* Et ſic viſum eſſe fuiſſe deciſum ſtante dicta declaratione in vna Abulenſi per Rotam Romanam, vt patet apud Farinac. *in tomo 1. p.2. deciſ. 33.* ac ſentiunt Azeuedus *in l.10. tit.1. lib.4. recompil.* Marta *deciſ. 28. n.29.* Carolo de Graſſ. *tract. de effectibus Clericat. effectu 1. n.610.*

Nec oberit quod iterum replicet dictus Archie- 31
piſcopus non fuiſſe in poteſtate dicti fundatoris Balſami excludere Archiepiſcopos à viſitatione dicti hoſpitalis, cum talis fundatio eſſet omninò Eccleſiaſtica; quia vltra proxime dicta pro Inquiſitoribus, corroboratur hæc vltima ſententia per caſum deciſum in dubio maiori beneficiorum ſcilicet Eccleſiaſticorum, vt in Capellaniis collatiuis, ſicut cenſuit ſacra congregatio conſilij, & Nicolaus Garcia ex S. concilio Trid. *dict. cap. 8. ſeſſ.22.* dum ait *in p.1. de benefic. cap.2. ex n.98.* vt poſſit fundator excludere ordinarium ab adminiſtratione, cura, & viſitatione earum; & quod ſic declarauerit ex voto Sacræ Congreg. Papa Paul. V. anno 1606. die 5. Aprilis in quadam cauſa Epiſcopatus Abulenſ. pro Comite de Oropeſa contra Epiſcopum Abulen. & amplius idem Garcia refert per dictum Breue Pauli ad fauorem D. Franciſci *de Toledo* Proregis Indiarum quod

fuit

fuit excluſus Epiſcopus à viſitatione, & collegij, aliorumque piorum operum.

32 Et quamvis pro dicto Archiepiſcopo militet Auguſtin Barboſa, qui *in paſtorali dicta alleg.* 75. & ex aliis, docuit dictas declarationes Cardinalium intelligendas fore de Hoſpitalibus, quæ à laicis reguntur quaſi merè laicalibus, & in quibus piæ diſpoſitiones non adſunt, vel de loco pio hoſpitalitatis cauſa priuatim inſtituto intra ipſiuſmet inſtituentis ædes incluſo; ita vt ſi quod ſit ab extra, ſpiritualicatum vocetur; ſed miratur Diana admodum, & quidem rationabiliter *in dicta res.* 83. dicens dictas declarationes loqui de Hoſpitalibus in communi, abſolutè, & ſine vlla diſtinctione, & in quibus piæ diſpoſitiones adſunt, & erectæ ſunt capellæ cum onere miſſarum, vti declaratum fuit à ſacra Congreg. concilij in alia cauſa dicti Epiſcopatus Abulens. viſitationis Hoſpitalis villæ *de Olmedo* contra Priorem S.Hieronimi *de la Mejorada*, vt refert dictus Nicolaus Garcia *ſuprà n.99.* & ex eo caſu, & aliis Diana ſuprà amplectitur, quod ſimilimum videtur caſui noſtro.

33 Quod ſi iterum replicet Archiepiſcopus dictas declarationes loqui de Epiſcopo, qui vt talis vult viſitare Hoſpitale, non vt Apoſtolicæ ſedis Delegatus vigore *dicti cap.* 8. *Trid. ſeſſ.* 22. iuxta quæ tradit Marius Anton. *variar. reſolut. lib.* 1 *res.* 66. *n.* 4. Adhuc ex dictis reſpondetur dictum intellectum eſſe ridiculum; quia ratio ob quam ſic decreuerunt Eminentiſſ. Card. fuit, nempè, vt obſeruaretur forma poſita in fundatione, quæ non ſolum militat ſi Epiſcopus velit viſitare Hoſpitale, vt Epiſcopus ſed etiam, vt delegatus Apoſtolicus: ſic idem Diana *dicta res.* 83. vbi affirmat Epiſcopos ſe abſtinuiſſe à viſitando in caſibus occurrentibus, pro quibus emanarunt dictæ declarationes, Hoſpitalia, aliaque opera pia, in quorum fundatione cautum fuerat, ne Epiſcopi ſe intromitterent.

34 Ex quibus etiam reſultat quod *dict. c.* 9. *Trid. ſeſſ.* 22. intelligitur iuxta extenſionem Cardinalium, non ſolum de prohibita viſione computorum, vt ſolus dixit Zerola *in praxi Epiſcopali* verbo *Hoſpitale n.* 3. putans dict. Trid. loqui tantum in caſu viſionis computorum; non autem in caſu viſitationis, verum etiam loqui in caſu viſitationis, de quo hucuſque, vt dixit idem Diana *dicta reſ.* 83. & quamuis Moneta *in tract. commutation. vltimarum voluntatum c.* 10. *concluſ.* 7. *n.* 478. affirmat concilium ibi ſolum loqui de adminiſtratoribus fabricæ alicuius Eccleſiæ; ſed impugnatur ab omnibus; eo quod clauſulam *dicti c.* 9. ibi *niſi ſecus in inſtitutione*, intelligunt, vt habeat locum in viſitatione, & caſu viſionis computorum alicuius Hoſpitalis, Gutier. *canonicar. quæſtionum, lib.* 1. *c.* 35. *n.* 19. Rodriguez *in ſumma tom.* 3. *c.* 198. *n.* 3. Diana ſupra ſic probantes ex adductis verbis declarationum Cardinalium.

35 Imo & minus bene intellexit idem Moneta *dictum c.* 9. *Trid.* dum aſſeruit, quod quando teſtator excludit ordinarium à viſitione, debet intelligi, cum agitur de immutanda principali diſpoſitione Defuncti, non autem præcisè exequenda; quia vt ſatis facit idem Diana *dicta reſ.* 83. ait gratis, & ſine ratione illud ſenſiſſe Monetam, cum in caſibus, in quibus factæ fuerunt dictæ declarationes, Epiſcopi non intendebant viſitare illa Hoſpitalia, vt mutarent voluntates teſtatorum, & fundatorum, ſed vt exequerentur illas. Et quod hoc non obſtante, reſponderunt Domini Cardinales abſolutè, & ſine vlla diſtinctione; & quod ſi in fundatione teſtator dixerit, vt non poſſit Epiſcopus ſe intromittere in eius viſitatione; tunc dictus Ordinarius prohibitus dicetur, vt viſitet dictum Hoſpitale. Ex quo apparet, quod etiam diſpoſitum *in dicto cap. tua nobis de Teſtamentis*, cuius deciſionem, etiam gratis ſuprà præſtamus authori allegationis pro dicto Archiepiſcopo; nihilominus potuerit fundator *Balſamus* in dicta ſua hoſpitalitate prohibere Archiepiſcopum, ne inuiſeret dictum Hoſpitale ad videndum, an executa eſſet eius diſpoſitio, ac cæteræ diſpoſitiones, quas inſcripſerint eius teſtamentarij Inquiſitores.

Et ſuadetur clarè hæc doctrina, nam etſi in fauorem dicti Archiepiſcopi iterum admtitamus cum dicto Nicolao Garcia *dicta* 2. *p. numero* 98. *de beneficiis*, & aliis, quos refert, & cum Bobadilla *in politica lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 102. Suarez de Paz *in praxi tom.* 2. *præludio* 2. *n.* 44. Sarmiento *lib.* 2. *ſelectar. cap.* 11. *n.* 14. Spino *in ſpeculo teſtamentor. gloſſa* 28. *princip. numero* 20. & aliis, dictas declarationes Cardinalium non habere locum in caſu negligentiæ, quia fundator, ſeu teſtator non poteſt prohibere quod Epiſcopus ſe intromittat circa complementum, & executionem eorum, quæ ad pias cauſas relinquuntur per textum *in dicto cap. tua nobis de teſtamentis.* Nihilominus non procedit, quando in caſu negligentiæ fundator, ſeu teſtator alios executores ſubſtituerit; tunc enim excluditur Epiſcopus; donec ſubſtituti conſtituantur in negligentia, ſicut dixerunt Lara *de anniuerſ. lib.* 2. *cap.* 9. *numero* 16. Aufrerius *in Apoſtol. deciſ.* 112. *ca. ella Toloſana*, Couarruu. *in dicto cap. tua nobis n.* 2. Matienco *lib.* 1. *tit.* 4. *leg.* 7. *gloſſa* 2. *fol.* 120. *& l.* 14. *gloſſa* 1. *num.* 45. *fol.* 130. *lib.* 5. *recompil.* Diana *dicta reſ.* 83. *circa finem* cum aliis. 36

Ex quibus prouenit, vt potuerit Balſamus teſtator, atque fundator, etiam in caſu quo voluerit fundare hoſpitalitatem omnino Eccleſiaſticam, & cum cæteris qualitatibus, quas vult allegatio pro Archiepiſcopo prohibere dictum Archiepiſcopum ab illius viſitatione & præcipere, quod nec poſſet rationes exigere à dictis Patronis, ſiue teſtamentariis Inquiſitoribus iuxta concilij mentem *in dicto cap.* 8. *& 9. ſeſſ.* 22. & iuxta relatas Cardinalium declarationes, etiam quoad videndum an diſpoſitiones illorum fuiſſent completæ, cum & in hoc iuxta intellectum dict. Trid. & ſpecialiter ex dicta clauſula *niſi ſecus in inſtitutione* potuerit quidem teſtator *Balſamus* ſic prohibere, tamquam ſi per ſpeciale breue, vt in relato caſu comitis *de Oropeſa*, & *de Olmedo* dictum eſt; quia ad has prohibitiones conceſſum eſt fundatoribus hoc priuilegium per dict. Trid. abſolutè, & ſine reſtrictione, ſiue laici ſint, ſiue Eccleſiaſtici, quoties de bonis ſecularibus fundatur hoſpitalitas, aut quodlibet aliud opus pium. 37

Quo fit, vt cum Balſamus permiſerit Archiepiſcopo viſitationem in parte iuxta ſuprà relata, quod voluerit expreſsè, ne ſe intromitteret in cæteris aliis, de quibus loquuti ſumus pro Inquiſitoribus, & hoc eſto, *Balſamus* nihil de prohibendo ordinarium à viſitatione inſcripſerit, cum iam aliquo modo videretur præſcriptum contra Archiepiſcopum ſcientia, & patientia ipſius, & ſuorum anteceſſorum. At quia expreſſe in eadem clauſula, & ſub vnica oratione, vt ſupra inſinuatum eſt, & ex Trid. percipitur *in dicto c.* 9. iam ſine dubio videtur reliqui, vt Archiepiſcopus nequeat compellere ad viſitationem, & rationes reddendas 38

dendas, vt vult, & ſecurius quidem conſiderata regula iuris, de qua DD. *in cap. vt inquiſitionis 71. de appellat.* & de qua latè ibi dixi & *l.3. §.filius ff.de liberis, & poſthum. l.quisquis ff.delegat.3. cap.ſecundo requiris dict. tit. de appellat.* cum infinitis, quos congerit Barboſa *clauſula 68.69.& 70.* qui dicunt clauſulam in principio, vel in medio, aut in fine poſitam in eadem oratione, & inter eaſdem perſonas claudere omnia contenta in ea :aliquid ſupra *n.21.*

39 Et inde etiam inferre, vt cum dictus *Balſamus* poſuerit in ſuo teſtamento illam iam relatam *viſite* in medio quidem vnius orationis, & integrè inter eaſdem perſonas, & fundationem clarius apparere de iuſtificatione pro iure inquiſitorum à nobis ſcripta ex doctrina celſi Hugo *in tract. de clauſulis pag.475.col.2.*Matienz.*in l.2. gloſſa 2.n.8.tit.4.lib. 5.recompil.*Burgos de Paz *in l.3. Tauri p.1. concluſ. 2.n.67.*Ioannis Garciæ *de nobilit. gloſſa 2. num.11.* Zeuallos *in practicis q.905.n.3.* Mar.Alter.*de cenſuris tom.1.diſp.13.lib.5.cap.3. littera E.* vbi poſt Alexand. *conſ.63. n.9. lib.6.* hoc extendit etiam quando eſt poſita inter plures articulos connexos, & dependentes ab vno principali, de quo Barboſa plures vbi ſupra congeſſit, vt ſic relinquitur, vt deberet explodi Archiepiſcopi intentio, ſaluo &c.

---

## ALLEGATIO IV.

Super deſidio inter Decanum, & Capitulum Eccleſiæ Toletanæ ſubtrahentis ſe in aliquibus obſequiis ſolitis fieri Inquiſitoribus illius inquiſitionis, quando quotannis concurrunt ad proceſſionem ſolemniſſimam vocatam corporis Chriſti, dubium eſt, an illius cognitio ſit noſtri conſilij ſupremi Inquiſitionis, ſiue Illuſtriſſimi Nuncij, Pontificis in hac curia Matritenſi degentis.

### *Pro Decano, & Capitulo.*

1 *Iudex quilibet cognoſcere poteſt an ſua ſit iuriſdictio, niſi quando ſimpliciter negatur eius Iuriſdictio, vt n.2. vel quando Iuriſdictio non eſt examinabilis ſeorſum à principali, vt n.3. Sed explicatur pro regula num.16.17.18. cum aliis.*

2 *Conſilium ſupremum Regis Patrimonij poſtquam cæpit cognoſcere in quadam Mercatorum cauſa, pronunciauit eam pertinere ad conſilium ſupremum Caſtellæ.*

3 *Dominus feudi non poteſt cognoſcere, an ſua ſit Iuriſdictio, ſi negatur Dominus.*

4 *Inquiſitores in propria cauſa non ſunt iudices, vt ſuadetur n.9.*

5 *Contentio orta inter duos Iudices ordinarios, facit vt lis agitetur coram ſuperiore iudice vtriuſque idem ſi inter duos officiales Regios, vt n.6 fallit reſpectu iudicis priuilegiati, & Inquiſitorum, vt n.19.20.21.22.23. vſque ad finem.*

7 *Contentio orta inter delegatos iudices, facit vt dirimatur à delegante, vel eſt dirimenda à Papa, vt n.8.*

9 *Actor debet ſequi forum rei.*

10 *Recuſari poteſt Prælatus intereſſe habens in cauſa priuatum, aut propter dignitatem, vt n.11. ſed aliter à n.25.*

11 *Archiepiſcopus quando iudicet inter Epiſcopum, & eius ſubditos litigantes, ſeu quando eligantur arbitri.*

12 *Inquiſitorum Tribunalia habent priuilegia, pontificia, & Regia iudicandi inter alios non ſubditos, ſi agant de propria Tribunalis cauſa, vt actores, & num.15.*

13 *Inquiſitores cognoſcunt de omnibus litibus, & cauſis, quæ mouentur Fiſcum inquiſitionis, & alium quemque priuatum, & n.14.*

15 *Cauſæ fiſcales habent ſuos proprios iudices.*

16 *Inquiſitores Toletani, aut ſaltim conſilium ſupremum inquiſitionis legitimi ſunt Iudices ad cognoſcendum de præeminentiis ſibi debitis, ſed impugnatis à Decano, & Capitulo Toletano, vt ſuadetur numeris ſequentibus.*

19 *Inquiſitores habent cognoſcere aduerſus turbantes, & impedientes ſuam iuriſdictionem, vt n.20.21.22.23.*

24 *Inquiſitores iudices ſunt legitimi de cauſis, in quibus eorum Dignitas habet intereſſe, vt num.25.26.27.28.*

26 *Prælati Eccleſiaſtici poſſunt cognoſcere de bonis, & cauſis quoquomodo pertinentibus ad menſas ſuarum Dignitatum.*

27 *Teſtes poſſunt eſſe Clerici in cauſa ſuæ Eccleſiæ,*

28 *Inquiſitorum iudicatura eſt recta, & ſecura.*

29 *Inquiſitor Generalis, & conſiliarij eius verè ſunt iudices legitimi in cauſa præeminentiarum inter inquiſitores, & Decanum Toleti n.30. 31.32.*

30 *Iudices plures ſunt ſpeciales, & priuilegiati exemptorum, & non alij, etſi ordinarij, vt num.31.*

31 *Fiſcalia iura tractantur in Tribunali Regiæ Cameræ.*

32 *Inquſitores in propria priuata cauſa poſſunt recuſari non ſic Dignitatis.*

33 *Sententia lata in noſtro conſilio 4. Iunij præteriti 1659. hæc eadem cauſa ſopita fuit.*

EAcit primo regula nota iuris; quod quilibet poteſt cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio, ſiue ſit iudex ordinarius arbiter, aut delegatus *ex cap. ſuper litteris 20. de reſcript.l.2. ff. ſiquis in ius vocatus non ierit, l. ſiquis à liberis §. ſi pariens ff. de liberis agnoſc. cap. cum perſonæ de priuilegiis, l. ſiquis ex aliena ff. de re iudicata, cap. tuam de ordine cognit.* vbi DD.& nos diximus nonnulla *in cap.12. de indic. q.6.7.10.11.& fin.* aliquid *in Rub. de foro compet.q.1.& in cap. propoſuiſti 19. eodem q.26.* vbi de ea quæſt. *an quilibet iudex præueniendo, poſſit cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio, & ab altero inhiberi?* Et alibi ſub eo tit. 1

Cum exceptiones huius regulæ ſint, prima quando ſimpliciter, & in totum negatur iuriſdictio; quia iam tunc videtur eſſe contentio cum eodem iudice pro ſuo intereſſe; eoque caſu remittendum, ſiue diffiniendam eſſe dubitationem à ſuperiori, ſicut declarat gloſſa *in cap. ſtatutum in princip.* verbo *copia de reſcript. lib.6.* vt cum infinitis etiam tradit Valenzuela Velazquez *conſ.52.* videndus *à n.22* dum dicit conſilium hoc ſupremum Regis Patrimonij poſtquã cæpit cognoſcere aduerſus quoſdã Mercatores oppoſita in cõpetentia, pronunciauit 2

pronunciauit ad conſilium ſupremum Caſtellæ cognitionem eorum pertinuiſſe iuxta formam præfixam *in l.14.& 15. tit. 1. lib.9. recompil.* per celebrem doctrinam Pauli de Caſtro *in l.ex quacumque n.8. ff. ſi quis in ius vocatus non ierit.* Abbatis, Decij, & Surdi, ac aliorum plurium, & per doctrinam Antonij Corſeti *in ſingul.* verbo *iuriſdictio*, qui inter plures,& ſolemnes limitationes ponit aliam, ſcilicet quando iudex monſtrat ſe, vt pars,ſumendo cum parte diſpoſitionem, alias diceret ius in ſua cauſa contra aliam iuris regulam.

3 Secundo prima adducta regula limitatur,quando iuriſdictio non eſt examinabilis ſeorſum à principali,Innocent. *in cap. venerabilis de cenſib. gloſſa in cap.ad audientiam de appellat.*Vbi Franc.*num.3.* Abbas *in cap.cæterum de iudiciis*,vbi firmant,quod Dominus feudi non poteſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio,ſi negatur Dominus; eo quod iam tunc tractatur de ipſa iuriſdictione in proprietate : alia ſequitur idem Valenzuela cum Menochio, Bartolo,Angelo, Corſeto, Socin.*ibi n.28.* & aliis *n.26.* procedere declarantibus in quocumque iudice,ſiue ordinario,ſiue delegato;quia fiunt ſuſpecti. Et ego his addo doctrinam Benedicti de Capra *reg.19.n.* 14.Iſerniæ *ex commentariis ad leges ſiciliæ lib.2.tit.* 21.*de litis conteſt.*verſ.*in gloſſa ex hac*, & aliorum exiſtimantium ex eo ſolum, quod negata eſt iudicis iuriſdictio, ab aliqua parte ſuſpectum reddi;vel quando apertè conſtat vocatum in iudicium non pertinere ad eius iuriſdictionem, veluti, ſi iudex laicus citaret Clericum per doctrinam textus *in c. ſi iudex laicus 5. de ſent. excommunic. lib.6.* Non enim Clericus citatus à laico debet comparere,nec erit contumax, ſi non compareat citatus, Ioannes Andr.Butr.& alij, *in c.ſi diligenti de foro comp.* & ex gloſſa *fin. in cap. veniens de accuſat.* cum aliis, Iaſon.*in l.2.ff.de in ius vocando*,Afflictis *deciſ.366.* Marta,& alij, qui dicunt idem eſſe, quando iudex citauerit aliquem de non ſuo territorio *per leg.fin. ff.de iuriſd. omn. iudicum.*

4 Ex quibus reſultat ad fauorem dictorum Decani, & capituli Toletani, vt quia Tribunal illius inquiſitionis tractat de propoſito intereſſe præeminentiarum, & obuentionum, quas dicti Decanus, & Capitulum Inquiſitoribus impertiebantur, & ad fauorem dicti Tribunalis à quibus deſtitiſſe palam habetur ab hinc nonnullis annis, vt non poſſit dictum inquiſitionis Tribunal eſſe Iudex, eſto quod inter alias partes litigantes, etiam negantes ei iuriſdictionem cognoſceret,alias ſæpius, an ſua ſit iuriſdictio repetit idem Valenzuela Legendus *p.2. conſ.* 200. *à n.53. & 56.* cum multis *à n.30.* & in toto illo conſilio,diſputans cum infinitis *an tempore Romanæ Reipublicæ Regni,& Imperij Romanorum in vrbe,& prouinciis, ei ſubiectis, eſſent inter Magiſtratus competentiæ, vel controuerſiæ iuriſdictionis, & qualiter dirimi ſolent.*

5 Quod ſi dubium excitaretnr inter iuriſdictionem Archiepiſcopi ex vna parte, & Tribunalis ex alia, quorum ambæ iuriſdictiones ſunt Eccleſiaſticæ, ad quam iuriſdictionem iſtorum debeant pertinere cognitio dicti deſidij,vel ſi ad neutram quiſnam ſuperior, adeundus eſſet, tunc militat alia regula, vt ſi contentio fuerit inter duos iudices ordinarios debeat recurſus, tunc fieri ad ſuperiorem vtriuſque, vt referunt deciſum Ferrer. *deciſ.166. lib.3.*Riccius *collect.1968.*ad textum *in l.de iure ff. ad municipal.* Valenzuela *dicto conſ.200.n.57.* vbi quod dixerunt dict.Ferrer.*deciſ.167.petitione 3. & deciſ.140.petit.3.* Cancerius *deciſ.10. tit.de contentione iuriſdictionis.* † quod ſi contentio fuerit inter duos officiales Regios,puta deputatos Generales Cataloniæ, & conſeruatorem Marcarum inter vicarium Barcinonenſ.& conſulem Logiæ maioris, vel alios officiales, Regia audientia conſueuerit declarare ad quem pertineat iuriſdictio. 6

Sin autem fuerint Delegati iudices, inter quos talis contentio excitatur, tunc quidem DD.dicunt cognoſciturum fore ipſum delegantem, vel quod iuſta ius canonicum eliguntur arbitri *per dictam leg.de iure,& c.paſtoralis de reſcript.* vt dicunt Felinus *in dicto c.ſuper litteris n.35.* Eraſm.Chochier *tract.de iuriſdict.ordin.in exemptos p.1.q.39.n.16.* † Vbi reſoluit, quod quando plures delegati, vel conſeruatores mutuo ſe impediunt, & de iuriſdictione certant, recurrendum eſt ad Romanam curiam, vt competentia dirimatur, & quis illorum poſſit procedere, terminetur, & quod ita determinatum fuerit atque deciſum ad fauorem Ieſuitarum Patrum contra fratres Auguſtinianos refert Quintilianus Mandoſ.de ſignatura gratiæ, tit.*conſeruatoria*, Valenz.*dict.conſ.200. in fine per gloſſam in c.cum plures de officio delegati lib.6.* verb.*de eod.* 7 8

Si hoc ita ſe habet, quando contentio eſt inter duos iudices,ſiue ordinarios,ſiue delegatos;igitur à fortiori, & ſine difficultate dicendum eſt in præſenti caſu, vt minimè poſſit inquiſitio Toletana, nec noſtrum ſupremum inquiſitionis conſilium cognoſcere, cum obſtet intereſſe proprium, reſultans ad fauorem totius gremij omnium Tribunalium inquiſitionis,& in quo dicti Decanus, & capitulum Toletan. ſunt tantum partes, & rei, non inquam iudices,qui non ſunt extrahendi à proprio ſuo foro ex dictis, & ex alia vulgata regula iuris *actor ſequitur forum rei*, de qua ego dixi latiſſimè *in cap. ſi quis contra Clericum 5. & in cap. cum ſit generale 8. cum aliis de foro comp.* & cum conſtet, vt dictum Tribunal inquiſit.Toletan. ſit actor petens contra dictos Decanum.& Capitulum,ex qua enim ratione poterit eſſe Iudex † Quod ſi etiam intendi tur, vt cognoſcat noſtrum ſupremum inquiſitionis conſilium, qualiter procedere poterit?contradicente alia regula iuris,nempe, vt poſſit Prælatus ſicut ſuſpectus recuſari, ſi cognoſcit de cauſa pertinente ad eius Dignitatem, vel perſonam ex gloſſa per textum *in cap. ſi quis ergo 1672. q.7.* Scaccia *de ſent.& re iudicata cap.1.gloſſa 4.q.8.n.2.* Reduanus *de rebus Eccleſiæ non alien.q.18.cap.8.n.4.* Felicianus de Vega *in cap.18. de iudiciis n.10.* & eſt verum etſi vellet eſſe iudex in cauſa ſuæ propriæ Eccleſiæ. Nam cum ipſe ſit ſponſus Eccleſiæ, vel filius, illiuſque honor, & emolumentum conſecutiue ipſum tangat; ideo poſſe illum, vt ſuſpectum recuſari, docent Abbas *in cap. poſtremo 36. de appellat.n.7.*Præpoſitus Mediolanens.*n.11.in 4.* ſpecie,Francus *n.13.*Bellamera *in cap.inſinuante de officio deleg.* Vbi admittit etiam, ſi ſolum Prælatus idem procederet tamquam adminiſtrator Eccleſiæ ſiue per Procuratorem, ſicut etiam docent Felin. *ibi n.2.* verſ. *cauſa Eccleſiæ*, Patianus *de probation. lib.2.cap.45.n.95.* Tuſchus *practicar.* verbo *ſuſpitio concluſ.907.n.7.*Iacob.Laurent. *de iudice ſuſpecto cap.5.n.26.* cum aliis, & comprobatur ex multis,quæ adduxi *in c.4. de foro compet. & ibi q.1.* 9 10

Verum etſi lis fuiſſet in cauſa Dignitatis cum litigante in aliis cauſis refert Riccius cum de Ponte *deciſ.30.* deciſum fuiſſe in Regio collaterali conſiſtorio,vt poſſit nihilominus recuſari, & quod ſic practicatum fuerit inter Ducem veteris, & Præſidentem Montalbum.Imo addit Ripol.*variar.* 11

*cap.2.n.153. ex n.47.* quod si Episcopus, vt actor, habet litem cum Clericis suis subditis, sunt tunc eligendi arbitri, qui possint compelli ad arbitrum eligendum per Episcopum. Quod si Episcopus fuisset reus, Clerici vero actores, tunc quidem lis peragenda sit coram Archiepiscopo. Ex quibus, & aliis pro Decano, & capitulo Toletano videtur hanc litem tractandam fore in curia Romana, vel coram Pontificis Nuncio in hac Matritensi curia degenti.

*Pro Tribunali Sanctæ Inquisitionis Toletanæ.*

12 FAciunt, & quidem cum magno fundamento sequentia; quia dictum Tribunal Toletanum, sicut & cætera alia Tribunalia inquisitionis habent per Bullas Pontificum Innocent. III. Innocent. VIII. & alias cognoscere de causis suorum Ministrorum iuxta nonnulla, quæ dixi *in dicto c. 12.de iudic.sub.q.10.à n.5.*& quæ latius dixi in allegat. Fiscali anno præterito 1648. contra Prætorem Vallisoletanum posita infra post titulum *de foro comp.*& nonnulla dicta *supra allegat.1.2. & 3. & sub cap.Ecclesia Sanctæ Mariæ de constitut.sub q.* 58.59.& aliis sub eo textu. Imo Iuxta aliam Bullam Pauli V. expeditam anno 1559. confirmatam ab Vrban.VIII.& per Schedulam Regiam missam ad inquisitionem Cartagin. Indiarum anni 1644. sicut refert Solorzanus *in Politica indiana lib.4.c.* 22. vers. *y esta mesma raçon* cognoscunt de omnibus reditibus pertinentibus ad canonicatus, qui in singulis Cathedralibus & collegiatis Ecclesiis horum Regnorum sunt assignati, & incorporati in inquisitionibus pro sustentatione Inquisitorum,& Ministrorum inquisitionis.

13 Secundo facit;quia quodlibet Tribunal Sanctæ inquisitionis iuxta iuris regulas cognoscit de omnibus litibus, & causis, quæ agitantur, atque mouentur inter Fiscum inquisitionis, & alium quemque priuatum, & hoc etiam si fiscus sit actor, & agat de proprio interesse per titulos cod. vbi causæ fiscales, & signanter *in l.ad fiscum* per textum, ibi docent DD.dicit nonnulla D.Franciscus de Amaya *sub lege 3.n.29. & 30. cod.de iure fisci*, & alibi sæ-

14 pius † quod extendunt Salicetus Paulus de Castro *in l.cum vendente cod.vbi causæ fiscales* per textum ibi, etiam quando lis est inter priuatos in annexis, & connexis bonorum fiscalium,Bald.ibi, Quema-

15 ma *de re fiscali q.1.* † Et quod dictæ causæ fiscales habeant suos priuatos iudices, docet communis praxis omnium Tribunalium;& quotidiè sine dubio vidi, dum fui Fiscalis nostri consilij ab anno 1657.& nunc video,dum Consiliarius ago in omnibus quidem causis, in quibus appareat de quolibet fisci interesse,quod potest redundare in emolumentum iudicum Inquisitorum,vt ponderant Valenzuela, Velazquez *dicto conf.* 200. *num.*52. Vbi exemplificat *ex n.* 28. Legendus omninò Ludouicus de Paramo *responso 2. pro iurisdictione Sancti officij Regni Siciliæ n.*47. per verba *legis fin.dict.tit.* Vbi causæ fiscales ibi *nec alterius, quam tui culminis,ac viri spectabiles comitis domorum petatur examen, & in tit. cod. de conueniendis Fisci debitoribus*, Vbi etiam DD. latissimè, videndi etiam Osualdus ad Donel.*lib.*15.*comment.c.*48.*littera l.*& sequent. Mastril.ad Capic.*decis.*54. Surdus *conf.*4. *volum.*1. Peregrin. *de iure fisci lib.6. tit.6. n.*25. Alfarus *de officio fiscali* diuersis in locis, Trentacinchius *lib.*3. *variar.tit.de solution. resol.*16.*n.*3. *nouissimè* Gaito *de credito*, vbi dispersim de priuilegio fisci agit.

Vnde prouenit, vt præter regulam *suprà n.*1. 16 positam, quod quilibet scilicet Iudex cognoscere, an sua sit iurisdictio, iudices competentes cognoscendi sint,vel Inquisitores dictæ inquisitionis Toletanæ, vel saltim Dominus Inquisitor generalis cum suis consiliariis in hoc nostro consilio iudicantibus, quamtumuis à Decano,& capitulo dictæ Ecclesiæ Toletanæ contradicatur, siue in dubium trahatur per glossam *leg.2. ff.si quis in ius vocatus non ierit*, per quam interpretes firmant, & docent quod quando dubitatur, an aliquis sit iudex competens, vel non, vocatus debet venire, & ipse iudex poterit de sua Iurisdictione cognoscere: & addunt Abbas *in cap. ex parte de rescriptis notab.*1. Felin. *in dicto cap. super litteris*, vt quoties contenditur de omnimodo defectu iurisdictionis, potest iudex cognoscere, & pronunciare, an sua sit iurisdictio.

Et in tantum est verum, ac iuri conforme, vt 17 licet pars opposuerit, quod ille iudex caret totaliter iurisdictione in causa, super qua oritur dubium,adhuc possit iudex cognoscere, an sua sit iurisdictio, ac videre, vtrum ipsimet competat, sicut tenent, & scribunt Petrus Barbosa *in l.si quis ex aliena numer.* 105. *ff.de iudiciis* vbi *numer.*122. id intelligit, non solum de iudice ordinario, sed etiam de delegato, Augustinus Barbosa *in cap. ex parte 33. de rescriptis numer.*4. *& in cap.pastoralis* 14.*n.*2. Caued.*in decis.*31.*n.*2.*p.*1. qui omnes Lusitani Doctissimi, addunt quod iudices delegati cognoscunt, an sua sit iurisdictio, & pronunciant super exceptionibus declinatoriis sui fori.

Quare Decius *in dicto cap.super litteris*, Abbas 18 *in cap. cum ordinem eodem tit.* Bartol. *in dicta l.*2. vers.*nisi esset pronunciatum*, Innocent. *in cap.2.de de dilationibus* vers.*sed si post quam venisset* Marta *de iurisdict.*2. *p.cap.*4. *numer.*8. *&* 9. dixerunt id verum esse, non solum quando iurisdictio esse illesibilis per exceptionem, sed etiam quando opponitur nullam competere: nam vtcumque iudex in tali dubio habet potestatem à lege cognoscendi,an sua sit iurisdictio,indeque euenire, vt valeat se iudicem pronunciare in causa principali.

Cumque hæc ita sint per necessariam conse- 19 quentiam, sequitur, vt quamuis dicti Inquisitores Toletani dubitarent, numquid possint esse iudices inter se, & dictos Decanum, & capitulum, adhuc quia probabiliter dubitarent de sua iurisdictione,& de tali competentia dicendum est pertinere ad ipsosmet Inquisitores cognitionem iudicialem iuxta doctrinam relatam Abbatis *in dicto cap. super litteris*,& Barbosæ,Mogrouejo *in cap.penult. de foro comp.n.*20. † Et hoc procedere etiam,quia 20 quemadmodum iudices sæculares fatentur, vt sine dubio Inquisitores habeant facultatem cognoscendi,& procedendi aduersus turbantes,seu impedientes eorum iurisdictionem, seu noluerint obseruare eorum immunitates, exemptiones, & priuilegia, sibi competentes Bullis Pontificiis, schedulis Regiis, vsu, atque consuetudine, sicuti dixi *sub dicto cap. cum venissent* 12. *de iudiciis q.*10. *à n.*5. & sicut docent Narbona, Diana,& Gabriel Pereyra *de manu Regia lib.*1.*tit.*9. *sect.*2.*n.*2.*&* 3. DD.Ioannes de Solorzano *in Politica indiana lib.*4. *cap.*24. vers.*aunque*,ita,& in hoc casu, in quo apertè constat Decanum, & capitulum Ecclesiæ Toletanæ, facere contra assuetas cæremonias honoris, quas cum Inquisitoribus in annis proximis præcedentibus vtebantur, & à multo tempore retro.

Quo fit, vt dicti Decanum, & capitulum ne- 21 gando,

gando, & contrauẽiendo præeminentias ſolitas præſtari dictis Inquiſitoribus iniuriam grauiſſimam incuſſerint in Inquiſitoribus in integro tribunali illius Inquiſitonis Toletanæ; & ſic dictorum exeſſuum punitionem pertinere ad dictos Inquiſitores iuxta proximè dicta, & Abbatem *in d. cap. cum veniſſent* 12. *n.* 11. & alios, etiam per textum *in cap. Epiſcopo* 2. *q.* 7. qui valent iudicialiter ſe in ſua Iuriſdictione defendere, & propulſare iniurias armis ſpiritualibus, vt cenſuris, ſicut diſponitur in Concilio Lugdunenſi, & ſicut etiam tenent Canoniſtæ *in cap. dilecto de ſentent. excommunic. lib.* 6. & Legiſtæ *per legem* 1. *ff. ſi quis ius dicenti* non obtemperauerit.

22 Itaque licet aduerſus dictos Inquiſitores, ſeu aduerſus noſtrum Conſilium inquiſitionis ſupremæ opponant prædicti Decanum, & capitulum omnia adducta *à n.* 1. in fauorem dictorum, & quod nequeant de hac cauſa iudicare procedendo ex officio, ſiue nobili pro tribunali, vt *in l. qui Iuriſdictionem ff. de iuriſdict. omnium Iud.* ſiue ex officio Iudicis mercenario, vt pedaneus, vel delegatus, vt *in l.* 4. *ff. de interrogatoriis actionibus*; & quia non eſt iuſtum; imo iniquum, vt oabeat licentiam iudicandi ille, qui habet de cauſa intereſſe, aut ab ea aliquam vtilitatem ſperat *per leg. Iulianus ff. de iudiciis, l.* 1. §. *propria ff. quando appellandum ſit*, vt explicat Marta *de Iuriſdict. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 3.

23 Tamen in caſu, de quo loquimur, in quo iudicatura inquiſitionis eſt priuilegiata per Bullas, & rationes iam adductas, non habent locum fundamenta, quibus nituntur, aut niti valeant dicti Decanum, & Capitulum, cum illa omnia loquantur de competentia, ſeu dubio orto inter Iudices ordinarios, vel delegatos; non inquam contra priuilegiatos, vt ſunt Domini Inquiſitores.

24 Nec his obeſt doctrina, quam ſcribit Zeuallos *de cognit. per viam viol. p.* 2. *q.* 63. *n.* 7. & 8. quatenus dicens, vt non ſit Iudex in propria cauſa ille, de cuius Iuriſdictione dubitatur, ſi dubium fuerit ſuper Iudicis perſona, an debeat eſſe Eccleſiaſticus, vel ſæcularis; & quod ſi appelletur à declinatoria Iuriſdictionis, non poſſit Iudex ad vlteriora procedere; quia facit vim, cum ſit dubium de ſua iuriſdictione, & dum non interponitur appellatio rectè poſſit eſſe Iudex; quia iſte intellectus conuincitur ex doctrina pro Inquiſitoribus proxime adducta; item ex adductis *in allegationibus* 1. 2. & 3. quibus latè probatum eſt, Inquiſitores eſſe legitimos Iudices de Miniſtris, & cauſis ibi recenſitis, & in quibus Tribunalia Inquiſitorum habent intereſſe.

25 Et eſto quod dicti Inquiſitores Toletani non poſſent cognoſcere, nec Fiſcalis illius inquiſitionis libellum ibi præſentare contra Decanum, & Capitulum dictæ Eccleſiæ Toletanæ; eo quod tunc demandaret ſuper re, cuius ratione dicti Inquiſitores agerent de vtilitate, & intereſſe proprio, & in qua ex iam adductis pro Decano, & Capitulo poſſent ſuſpicione notari; ſed quia non ſic æque procedit in hoc dubio, in quo dicti Inquiſitores ſolum agunt de intereſſe dignitatis, qua potiuntur, & quæ reſidet in toto illo Tribunali per doctrinam Farinacij *in fragmentis p.* 2. *lib.* 6. *n.* 801. Vbi ait poſſe Prælatum cognoſcere de cauſa ſuæ Eccleſiæ, & per aliam D.D. Franciſci Salgado *de retentione Bullar. p.* 2. *cap.* 5. §. 1. *vbi ex numero* 12. etiam probat cum Reduano, Nauarro, Zerola, Bellettio, Surdo, Scaccia, Tyraquelo, Riccio, Trentacioquio, Marta, Cabedo, Barboſa, & aliis, vt reputatur Epiſcopus legitimus Iudex in cauſis ſuæ Eccleſiæ. Videtur vt ſimiliter in noſtro dubio valeant dicti Inquiſitores Toletani compellere expetitione ſui fiſcalis, aut ex officio dictos Decanum, & Capitulum, vt compareant ad litigandum ſuper tali dubio coram Inquiſitoribus dicti Tribunalis.

Et hoc, quia Prælati Eccleſiaſtici poſſũt cognoſcere de omnibus bonis, & cauſis quoquo modo pertinentibus ad menſas ſuarum Dignitatum, ſicut & probat ibi Salgado *a n.* 18. cum Zeballos *in practicis q.* 822. *à numero* 103. per textum *in cap. ſi quis Epiſcopus, cap. ſi quis erga* 2. *q.* 7. & quod ſententia contraria ſolum habet locum, quando Prælati litigarent ſuper rebus priuatiuè propriis, nec ad eorum Dignitates ſpectantibus, ſicut ex *n.* 15. & 19. ſupra multis declarationibus ſequitur. Propter quæ, & quia Riccius *in parte* 1. *dec.* 144. Salgado *ſupra num.* 13. & 14. ſic probant deciſum *in curia Archiep. Neapolit.* quia nimis confidetur de Prælato Epiſcopo, de quo non præſumit ius aliquid mali, cum præſumat illum iudicaturum, & iudicaſſe pro vt de iure, Surdus *deciſ.* 170. *n.* 5. & quia pro Iudice ſemper iura proclamant, etiam ſi, à ſententia ſit appellatum; idem *de alimentis tit.* 1. *q.* 120. *n.* 11. Canoniſtæ per textum *in cap. bonæ memoriæ* 23. *de elect.* verſ. *& pro his, quæ à Iudice ſunt acta præſumitur*, Vbi Barboſa n. 6. & 7. cum Couarr. Menochio; & aliis, & ego etiam *ſub cap. in præſentia de renunciatione.* 26

Et quia eſt etiam de iure, vt Clerici ſint teſtes legitimi in cauſa ſuæ Eccleſiæ, *cap. cum nuncius de teſtibus*, Vbi DD. & ego imo ſint admittendi, *cap. ſuper prudentia* 14. *q.* 2. 27

Ideo cum fidendum etiam ſit mirum in modum de Inquiſitoribus, de quibus in tot arduis cauſis confiditur; imo & quod iudicent de cauſis, in quibus habet intereſſe Tribunal, vbi ſunt Inquiſitores, ſicut de cenſoribus, bonis aliis immobilibus, ac mobilibus, ac de aliis quibuſuis iuribus ſuorum tribunalium, quæ deſeruiunt pro propria etiam dictorum iudicum ſuſtentatione, ſequitur, vt in præſenti dubio valeant dicti Inquiſitores Toletani, Iudices eſſe trahendo ad ſuum Tribunal, & iudicaturam dictos Decanum, & Capitulum, cum tunc non agatur de intereſſe proprio ſingulorum, Inquiſitorum, ſed de integro honore, & debito perſoluendo tribunali illius Inquiſitionis. Etenim de iuſtificatione omnium Inquiſitorum in procedendo, non minus fidendum eſt, quam aliis Epiſcopis, & Prælatis, iuxta quæ conſideranit præter alios DD. Ioan. de Solorz. *in polit. indiana d. lib.* 4. *c.* 24. 28

Quod ſi hæc etiam parui pendant, Decanus, & Capitulum durè potius, quam iuridicè non videtur poſſe negari, quod Dominus Inquiſitor Generalis, & cæteri Conſiliarij noſtri ſupremi Conſilij Inquiſitionis, cum quibus ſolent intereſſe pro ſimilibus cauſis alij duo ſæculares Iudices de Conſilio ſupremo Caſtellæ, poſſint cognoſcere de præſenti dubio, & ſimilibus, ſicut accidit in omnibus aliis tribunalibus ſupremis, quorum Conſiliarij cognoſcunt, & definiunt Iudicialiter dubia, lites, cauſas, & controuerſias, in quibus alia inferiora tribunalia habent intereſſe principaliter, & incidenter eadem tribunalia, & Conſilia ſuprema; non enim de iſtis in fine ſuſpicandum eſt, & minus de Iudicibus noſtri Conſilij 29

ſupremi Inquiſitionis,tam circumſpectis,& rectis, alias inquam poſſet opponi contra tot Iudices ſingulares Equitum,ſcholaſticorum, militum, miſe-
30 rabilium,aliorumque priuilegiatorum.† Qui propter ſpecialem Principis gratiam cognoſcunt de cauſis dictorum,aduerſus,quos,tam iudices ordinarij,quam ſubditi eorum , cum quibus priuilegiatæ perſonæ litigarent , conquererentur dicendo tales Iudices ſuſpectos,eſſe vt procliues ad defenſionem ſuorum exemptorum ; indeque deſtruerentur diſpoſitiones fauentes perſonis indultatis contra titulos , qui referuntur in Codice,& volumine, quos etiam recenſet idem Valenzuela legendus cum multis *d.conſ.*200.*à n.*23. de quibus ego plura adduxi ſub integro *tit. de foro comp.* Vbi plures leges.

31 Vnde quemadmodum diximus litem motam ſuper iuribus fiſci tractandam eſſe in tribunali Regiæ cameræ,& non alibi,ſicut docent Anton. Capicius *de inueſtitura feudali* verbo *gabellariorum,& dec.*20.*n.*7.*& dec.*167.*à n.*17. Alfonſus Leo *in l.*1. *n.* 1. *Cod.de emendatione Codicis,& in l.anni n.*17. *C.de ſacroſanctis Eccleſiis in l.* 3.*n.* 5. *C. de Iudic.* Natta *conſ.*271.*n.*6.*lib.*2.de quo ſunt ſtabilitæ pragmaticæ ſanctiones in Regno Neapoli *tit.de officio Procurator Cæſar,quæ ſunt la* 12. 13.14. *&* 61. & ſicut probatur *de iure in l.*1.*& 2.C.de officio Comit. ſacri Palatij,l.*1.*& fin.C.de offic.Comit.rerum priuat. l.*2.*l.ad fiſcum C.vbi cauſa fiſc.l.*1 Vbi gloſſa, *C. ſi aduerſus fiſcum*, ita & eodem modo in noſtro caſu & aliis ſimilibus debet practicari.

32 Nam quantumuis ſequatur opinio dicentium poſſe Inquiſitores recuſari, vt ſuſpecti Iudices in propria cauſa,aut ſuorum familiarium,de quo qualiter admittatur dixi infra *in dicto c.*4. *de foro comp. q.*16. ſed non admitti cauſam recuſationis,quoties idem ſunt Iudices proſequendo iniuriam propriæ dignitati incurſam Seſſe *de inhibitione,cap.*30.*§.*1. *gloſſa* 1. *in n.* 192. per doctrinam textus *in d. cap. cum veniſſent de iudiciis,quem iam retuli, & cap. ſi erga* 2. *q.*7. Vbi communiter DD. & ſic omnia corrobarantur præter multa,quæ adduxi *in dicto titul.de foro comp.*ex adductis ſupra hic *alleg.*1. vbi de caſu Vicarij *Allue* Inſulæ Maioricarum , & in caſu proxime adducto *alleg.*3.de viſitando Hoſpitali,Didaci de Balſamo inter Archiepiſcopum , & Inquiſitores Toletanos agitato , qui cum nihil iuiuriæ contineret , ſed rem mere ciuilem , & in quo habet intereſſe Toletana inquiſitio , & incidenter noſtrum ſupremum Conſilium ; nihilominus de illo dubio agitatũ fuit in hoc ſupremo Conſilio,non coram Archiepiſcopo, nec corã Nuncio Apoſtolico in hac Curia continuo exiſtente. Ex quibus,& aliis res iam videtur clara,& ſine dubio, vt quoties ſeſe offerant lites ſuper præeminentiis , honorificis inter Prælatos , Eccleſias Cathedrales, ſeu collegiatas , & Inquiſitores eiuſdem deſtricti , eas fore finiendas coram eiſdem Inquiſitoribus ; quantumuis intereſſe habeat eorum Dignitas, vel ſaltim in hoc noſtro Conſilio ſupremo.

33 Et præſens deſidium ceſſat ex ſententia lata ſuper eodem numero , cauſa litigata in hoc conſilio ſupremo Sanctæ Inquiſitionis , ſententiata die 4. Iunij anni præteriti 1592. per verba ſequentia : *Mandaron , que de aqui adelante en dicha procession , y en los demas acompañamientos , dende concurriere la Inquiſition en forma , de officio tome el pueſto , y lugar letras de el Preſte antes de la Ciudad , como ſiempre lo à echo , y que en la hi-*

*lera à donde fueren los officiales , miniſtros , no aſſiſten , ni hagan caueça las guardas de la Igleſia , ni otra perſona, y porel de ſacato de las Guardas, ſean preſos.*

---

## ALLEGATIO V.

Pro D. Eldifonſo Muñoz de Caſtil-Blanque raciocinatore Inquiſitionis Conchen. Equite Calatrauæ dicto aſſaſſino vere , & realiter cum Conſilio ſupremo ordinum prætendentibus reum ad eorum Iuriſdictionem pertinere.

### *SVMMARIVM.*

1 *Aula competentiarum dicta Magna à quo tempore , & quibus iudicibus pro ſiendis competentiis inter diuerſos Iudices inſtituta.*

2 *D.Eldifonſus Caſtil-Blanque ratiocinator ſancti Officij, & Eques Calatraua , vt Aſſaſſinus contenditur puniri à diuerſis Iudicibus. Et de caſu nimis acerbo, & laborioſo, vt refertur hic, & n.*3.

4 *Licent. D.Antonius Baldes è conſilio Caſtellæ laudatur.*

5 *Decretum Regium , quod noſter magnus Rex Philippus IV. declarauit cauſam aſſaſſinatus contra D. Eldifonſum Caſtil-Blanque eſſe de foro Inquiſitionis:refertur Hiſpano ſermone conceptum.*

6 *Aſſaſſinum quemlibet etiam Clericum , eſſe de foro Iudicis laici ordinarij contendunt plures per fundamenta , quæ repreſentarunt Fiſcales,& Iudices Regij in caſu D.Eldifonſi Caſtil-Blanque,vt numero ſeptimo , octauo , & nono.*

7 *Clericos per Aſſaſſinos occidens amittit fori priuilegium & punitur à laico.*

8 *Aſſaſſinatus crimen eſt grauiſſimum,& ſpecialiſſimum , ad quod impediendum armantur iura.*

10 *Delicta exceptuata,de quibus non cognoſcit ſanctum officium Inquiſitionis* per leg. concordiæ *referentur,inter quæ homicidium per alleuoſiam , ſeu per aſſaſſinos patratum, n.*11. *&* 12.

11 *Alleuoſus homicida quis dicatur ?*

12 *Aſſaſſinus grauius delinquit , quam alleuoſus.*

13 *Familiaris ſancti officij conducens homines ad occidendum alium , aſſaſſinus dicitur , & ſic deſtitutus ab omni priuilegio fori Inquiſitionis.*

14 *Clericus Aſſaſſinus ſecundum plures poteſt abſque alia declaratione Iudicis laici puniri a laico.*

15 *Cromuel ille Tyrannus Anglicanus innebit aduerſus aſſaſſinos.*

16 *Aſſaſſinatus crimen eſt mixti fori , in quo erit Iudex ille , qui incarcerauerit prius aſſaſſinum , quantumuis priuilegiatum n.* 17. *&* 18.

17 *Aſſaſſinus*

17 *Aſſaſſinus dicitur à toto populo diffidatus perpetuo.*

18 *Iuriſdictio, quæ dicitur accumulatiua, ſit priuatiua in præueniente Iudice cognitionem.*

19 Cap. 1. de homicidio lib. 6. à n. 6. *& ſequentibus explicatur.*

20 *Aſſaſſinus laicus poteſt etiam puniri per Iudicem Eccleſiaſticum, quia hoc delictum eſt mixti fori.*

21 *Aſſaſſinus Clericus valet puniri à ſuo Iudice Eccleſiaſtico.*

22 *Iuriſdictio conceſſa alteri, quam cui competebat, de iure dicitur accumulatiua, niſi ſpecialiter priuatiuè concedatur. Et exemplificatur.*

23 *Clericus enormis, & aſſaſſinus, talis prius eſt declarandus à Iudice ſuo Eccleſiaſtico, vt laicus eum valeat punire.*

24 *Aſſaſſinus Clericus non illico, quod accuſatur amittit priuilegium fori, niſi prius conuictum de crimine illum ſuus Iudex pronunciauerit, & n. 25.*

26 *D. Alphonſus Caſtil-Blanque, erat officialis ſancti officij, & ſic etiam de crimine aſſaſſinatus conuictus per ipſoſmet homines aſſaſſinos, quos ipſe conduxit, numquam potuit puniri à Iudicibus laicis, etſi ab ipſis præuentus in carcere fuiſſet, vt n. 27. & 28.*

28 *Regiæ ſchedulæ; item & decreta Regis noſtri Philippi IV. declarant officiales Miniſtris Sancti Officij pro nullo vnquam delicto enormi poſſe puniri ab alio Iudice, quam in ſancto officio.*

29 *Inquiſitores, & officiales Sanctæ Inquiſitionis aſſaſſini, etſi amittant forum, ſicut quilibet alij Principes, ſeu Eccleſiæ Prælati, ſed non inde præuentam Iuriſdictionem, vt num. 30. 31. 32.*

32 *Delicta, etiam aſſaſſinatus punienda in perſona morte extinguntur.*

33 *Conſiliarij ordinum Conſilij exploduntur à competentia iuriſdictionis, quam propoſuerunt contra Inquiſitores de dicto D. Alphonſo Caſtil-Blanque, & quare numero 34. 35. & 36.*

37 *Concordata Conſilij ordinum refertur.*

1 AVLAM, quæ vocatur magna cõpetentiarum poſtquam dormierit ab anno 1642. vſque ad annum præteritum 1657. in quo reſuſcitata, & in praxi renouata à noſtro inuictiſſimo, atque piiſſimo Philippo IV. Hiſpaniarum Rege, pacis amatore, conſtat dicto anno 11. Februarij compoſitam eſſe ex ſuo Præſide, tunc primo creato Marchione de Belada, & ex vno Conſiliario cuiuſq; conſilij, de Conſilio Caſtellæ D.D. Ant. Baldes litteratiſſimo, de Conſilio Belli D.D. Ludouico Ponçe de Leon, hodie Romæ legato comite de Villauerde, de Conſilio Aragoniæ D.D. Micaël à Marta, hodie Iuſtitia maior Aragonij Regni, D. D. Antonio de Eſtrada electo Epiſcopo Palentino, & piiſſimo ex noſtro Conſilio ſupremo Inquiſitionis, in cuius locum poſt illius diſceſſum creatus fuit amicus, & collega noſter DD. Gundiſalbus Brabo litteris, & prudentia conſpicuus, qui nominatus ad Eccleſiam Zamoren reſtitit, vt non deſiſteret à miniſterio cauſarum Sanctæ Inquiſitionis, in quibus admodum reperiatur verſatus, pro Conſilio Italiæ DD. Benedictus Trelles, Marchio de Torralua, pro Conſilio ordinum DD. Ioannes de Eſtrada Manrique dicti Palentini Epiſcopi frater Eques Alcantaræ, his diebus vita functus cum opinione Iudicis rectiſſimi, atque puriſſimi, pro Conſilio ſupremo Indiarum DD. Ferdinandus Ruiz de Contreras, qui vere anni præteriti 1660. migrauit è vita, de quo proclamatum eſt, quod etſi ſpatio annorum quatuordecim fuerit primus de ſecreto Regis, nullus vnquam prætendentium de eo conqueſtus fuit, de Conſilio Regis Patrimonij, D. Manuel Pantoja, de Conſilio Cruciatæ DD. Ioannes de Calle, Conſilij Indiarum originarius Auditor, pro Conſilio Millionum DD. Andr. Riaño, Conſilij Patrimonij etiam originarij ambo, & omnes tres Equites D. Iacobi, & non parum verſati in negotiis Regium patrimonium tangentibus, quarum conuocatio facienda, & congreganda die 3. cuiuſq; hebdomadis pro definiendis, & terminandis cauſis, quæ à iudicibus inferiorum conferentiæ competentiarum ſedatæ non fuerunt; & ob id remiſſæ ex voluntate Regis ad Aulam relatam dictorum Iudicum habentium facultatem omnino pacandi litigantium deſidia, taliter vt abſque alia ad regem conſultatione neceſſaria, niſi ex propria voluntate eorum, Rex conſuleretur pro ſecuriori Iudicio, lis, & controuerſia cuiuſque ſopita maneret, pro vt etiam hodie practicatur cum aſſiſtentia Fiſci cuiuſque Conſilij defenſuri, partem ſuo proprio conſilio competentem. Et in primis duabus hic & alleg. 6. aſſignatis, ego, vt talis pro dicto D. Eldifonſo Caſtil-Blanque, & alio D, Sanch. Muñoz publice allegans, & reſpondens contrariis fundamentus, tutaui ab incurſione aliorum Iudicum, quam illi, qui ſunt Inquiſitionis, & mediis infra referẽdis pro ſingulo eorũ.

2 Igitur, vt diſtincte conſtet de ſpecie caſus dicti D. Alphonſi Caſtil-Blanque, vt magis de iuſtitia pateat, & quanta cum maturitate quælibet dubietas reſoluta à tam conſideratis, & magnis iudicibus, ne impoſterum veritas offuſcetur, & exemplaria deſeruiant pro definitione aliarum ſimilium competentiarum, mihi viſum diſtinctè caſum, & factum præmittere, vt ſic de iure melius conſideretur contra dictum Eldifonſum Muñoz de Caſtil-Blanque probatum apparuit de proceſſibus fabricatis, à conſilijs ſupremis Caſtellæ, & ordinum; itẽ & è noſtro Inquiſitionis practicaſſe cum duobus aſſaſſinis de occidendo licentiato Moſen Iacinto Clerico, ſicut cum effectu impetiuerunt anno præterito 1645. in Regno Aragoniæ N. & N. Ambo teſtes de mandato accepto à dicto D. Eldifonſo, quem ſub prætextu amicitiæ comitati ſunt extra ciuitatem, & poſitum in campo, vbi iam erat quidam confeſſarius, & declarauerunt moriturum, & quod ſic pœniteret, atque confiteretur, poſt cuius confeſſionem illico cum parua diſtantia poſitum, vulgo *à tiro de Arcabuz*, occiderunt immane inſtrumentis ſulphureis, & in ſimul quandam mulierem eius amicam, & quam ipſe licent. Moſen Iacinto furatus fuerat è domo dicti Eldifonſi, qui ob id indignatus fuit in cauſa, ſiue cauſa immediati tam immanis, atque ſtupendi criminis, quo auribus noſtri Regis intimato; item & relatis Conſiliis ſupremis Caſtellæ, & ordinum ſed realiter dicto Eldifonſo præſentato, & incarcerato in quodam carcere è ſecretis Inquiſitionis Conchen. & ægrè admodum ferens Regis noſtri Maieſtas, ac diuerſis decretis rigidiſſimis,

præcipiens,vt à tali carcere abstraheretur, ac traderetur Regiæ Iustitiæ specialiter in duobus, exprimens eius prædecessores Reges Catholici D. Ferdinandus,& Elizabet Inquisitionis fundatores nullatenus inter priuilegia,exemptiones, & indulta concessis Ministris Sanctæ Inquisitionis fuisse comprehensos Ministros assassinos, & hoc sine obstantia,& æstimatione plurium consultationum, quæ factæ, atque missæ fuerunt ad eius Regias manus pro parte nostri sapientissimi, integerrimi, atque iustissimi Domini mei D. Didaci de Arçe Reynoso Episcopi Placentini, & Inquisitoris Generalis, & huius Consilij supremi Inquisitionis; absque eo quod animus Regis alias piissimi sedaretur per amplius instantis sæpe sæpius,vt si opus esset ille secretus frangeretur, & vt abstraheretur dictus Eldifonsus ab illo,quo vsque magis,ac magis rogatus,& informatus priuatim à dicto D.Generali Inquisitore,& efficaciter etiam à R.P.M.Fr. Ioanne Martinez suæ Maiestatis confessario, qui nunc est ex dicto nostro Consilio,celeritas illa mãsuefacta de causa agitatum fuit per plures annos, sed nondum definita vsque ad dictum annum 1657. postquam dictus Eldifonsus Castil-Blanque in eo carcere è vita migrauit biennio ante.

3 Et pacatus, & benenolus iam noster piissimus Rex,cum cessarit ab illa effractione carcerum sancti officij exequenda per suos Ministros Regios (res quidem insolita,& stupenda,nec audita; imo nec excogitata vnquam)placuit Regi nominare,& assignare viros grauissimos,& peritissimos suorum Consilium supremorum,qui super id colloquerentur sæpius conferendo,nec causa sopita morte dicti D.Eldifonsi delinquentis,& nec obstante declaratione facta,eo adhuc viuente, in eo scilicet modo, quod in quantum ad bona dicti Eldifonsi cognitio spectaret ad Regios Consiliarios supremi Consilij ordinum,& in quantum ad criminalitatem, atque personam pertineret ad sanctum Inquisitionis Tribunal. Nihilominus acriter Domini de Consilio supremo Castellæ persistentes in cognoscendo de omnibus contra dictum D.Eldifonsum,nec in aliquo cessantes, post eius mortem retulerunt dictam causam ad dictam Aulam magnam competentiarum cum citatione Fiscalium, in qua quæ fuit prima omnium competentiarum, & nimis scita,atque parsa inter homines Doctos, mihi Fiscali fuit imperatum à Domino meo Inquisitore Generali,& à consilio nostro,vt ibi coram tot clarissimis, atque spectatissimis viris apertam manifestarem iustitiam pro Sancto Tribunali Inquisitionis,satisfaciendo fundamentis,tam Consiliij ordinis, quam Consilij Castellæ, quæ eruditè representata fuerunt per Fiscales vtriusque dicti consilij,& tali gratitudine me omnes audierunt præfati iudices, vt illicò proclines se monstrarent die vna Maij,qua disceptatio fuit dicti anni 1657.pro declarando causam omnino esse de foro Inquisitionis.

4 Et præterquam quod dictus DD. Antonius Baldes miro modo doctissimus,vigilantissimus,atque accutissimus, consultatione illico facta de assensu aliorum coniudicum sui Consilij Castellæ ad Regem nostrum grauissimis fundamentis Iuridicis inter quæ ponderando decisionem *cap.* 1. *de homicidio lib.* 6. & quam arduè leges, & canones aduersus assassinos loquentes,denudarunt eos ab omni fiducia exemptionis,aut priuilegij,etiam Clericali,vt liberius condigne punirentur de tam immani crimine à Iudicibus Regiis, & in tantum pugnauerint,quod distulerint decretum Regium vsque ad diem 6. septembris dicti anni, adhuc pro iusticia à nobis repræsentata,casus iste arduus definitus fuit,& declaratum ad sanctum Tribunal pertinere cognitionem huius causæ,vt constat ex auto sequenti certificato à Ludouico Hurtado secretario Regis, assignato ad authoricandum fidem de hoc,& aliis decretis cætarum competentiarum ibi decretandarum in forma sequenti.

*Yo Luis Hurtado secretario de el Rey nuestro senor y de su iunta general de competençias, certifico que en ella se proueyo vn auto del tenor siguiente.* 5

*En la villa de Madrid à 28. de el mes de Agosto de 1657. visto por los señores de la iunta general de competençias, la relaçion echa por el licenc. D. Pedro de san Millan Relator de el consejo de Castilla,de las consultas,y decretos de su Mag. y otros papelles, en raçon de la competençia, que se formo entre los consejos de Castilla, Inquisicion, y ordenes, sobre auerse acumulado à Don Alonso Muñoz de Castil-Blanque Caualiero de la orden de Calatraua, Contador de el Tribunal de la Inquisicion de Cuenca la muerte, que hiço de el lic. Mosen Iacinto Clerigo, como consta, y parece de los dichos autos, consultas, y demas papeles, que se ha echo relacion para que se declare à quien toca el conocimiento de el dicho negocio y causa. Pjeron que declaranan, y declararon tocar, y pertenecer el conocimiento de el dicho negocio, y causa, al consejo de la sancta, y general Inquisicion: an si lon mandaron, y segnalaron. (Como consta, y parece de el dicho auto, que queda enmi poder aque me remito; y paraque de ello conste, depedimiento de el señor Fiscal de el dicho consejo de la santa general Inquisicion, di esta certificacion en Madrid a seis dias de el mes de Septiembre de 1657.) Luis Hurtado.* Iudices fuerunt omnes supra nominati, & hæc certificatio reposita est inter memorabilia nostri Consilij supremi in secretaria Castellæ.

Hæc ita se habuerunt, tamen pro Iudicibus 6
supremi Consilij Castellæ armantur acerrimè iura contra assassinos, siue mandantes homicidium perpetrari per homines ita infames, & inter alias decisiones Canonicas est illa celebris Concilij Lugdunensis ab Innocentio IV. conscripta, & relata *in capite primo, de homicidio lib.* 6. qua pro Iurisdictione dicti supremi Consilij Castellæ pugnauit in me DD. Franciscus Vergara vir sanè doctus, & prudens, & post eum DD. Antonius Baldes Iure-consultus integerrimus insistentes quidem per litteram, & decisionem huius textus, conati sunt isti dictum D. Eldifonsum de Castil-Blanque exutum omnino esse à priuilegio Inquisitionis, & ab aliis exemptæ Iurisdictionis; & ob id puniendum de assassinato clare probato à Iudicibus ordinariis Regiis.

Quia per dictum textum Doctores probant, 7
quod Clericus occidens, & mandans occidere per assassinos, perdit priuilegium fori; taliter vt ipso facto depositus intelligatur, & diffidatus, possit offendi absque eo quod spectetur alia degradatio Hypolitus de Marsil. *in sua praxi §. diligenter numero 166. & §. examinanda numero 23. Vbi n.* 24. ex Darid.de Puteo *de syndicatu* 51. *Cart. col.*2. subiungit, quod Iudex sæcularis potest ex mero officio procedere, Pius

Fichardus

Fichardus *in ſyntagm.commun. opinion.per Cardin. (ollect.tom.1.lib.1.tit.11.de foro comp.n.7.* de communi teſtans opinione, plures ſequaces adducens Ioannes Antonius Batius ad Matth.de Afflictis *in conſtit. Neapolit.lib.1. Rubr.43.* Vbi Clericus *in maleficio debeat conueniri* ſub verbo *(lericus* Thom.Grammatic. *voto 11. colum.2. in fine*,Clarus *in praxi crimin. §. fin.q. 36.* verſ. *item quaro*, & ſequent. & ad Clarum ibi *numero 33. & 34.* Tiberius Decian. *tract. criminal. tom.2. lib.9. cap. 30.* de mandato pec. intercedent. num.11. de communi teſtans opinione Farinacius *in pract.crimin.lib.1.q.8.de inquiſit.*cum aliis *n.82. 83. & 84.* Vbi dicit poſſe à Iudice laico puniri, etiam abſque vlla degradatione,& quod ipſo iure, & facto relinquitur Curiæ ſæculari, qui idem docens *lib. 4. pract. q.123. tit. de homicid. inſpect. 1. n.15.* reddit rationem; quia Canonis ſententia ſufficit: ſic probant *ex dicto c.1.in §. ſacri approbatione*, ponderando ibi verbum *ipſo facto*, & alia verba in fine.

8 Et addunt prædicti, & alij Doctores referendi hoc in aſſaſſino, eſſe ſpecialiſſimum propter atrocitatem talis delicti; quia cum ſimiles aſſaſſini ita ſint diffidati, vt à quocumque poſſint occidi, & omnia perdant iura municipalia, ciuilia, & communia, & ea ſic amittant, vt quaſi mortui nullum ius retineant,ſicut dixit Brunon à Sole *q. 16. n.35.* vbi *q. 34. n. 25.* ſubiungit, vt illius delicti commiſſione ipſo iure videatur degradatus, & perconſequens vnicuique videatur data poteſtas eum capiendi per textum *in cap.1.de expoſitis lib. 6.*ibi *expoſitis perſonis eorum à fidelibus capiendis, & à iure videntur ſpoliari omni priuilegio Clericali* Ioſeph Maſcard. *de probat, volum. 1. concl. 138. n.16.*ad finem,Boſius *in praxi crim.tit.de foro compet.n.14.*dum ſcribit, quod in aſſaſſino, eſt ſpeciale, vt eo ipſo quod illud commiſit aſſaſſinium, abſque eo quod ſit incorrigibilis, & abſque alio medio; & ſic etiam abſque depoſitione efficitur Curiæ ſæcularis; ita vt non ſolum poſſit ſine aliqua degradatione à ſæculari Iudice, ſed etiam à priuato aliquo puniri, & Carolus de Graſſ. *de effectib. Cleric. effectu 1.n.170.ſub n.674.*ſubiungit, quod non eſt neceſſaria traditio Iudicis Eccleſiaſtici.

Sed quod ipſe Iudex laicus poterit propria au-
9 thoritate ipſum Clericum de aſſaſſinio imputatum capere, & illum repertum culpabilem punire, & Nicolaus Boërius *deciſ. 9. n. 18. & num. 59.* Vbi ait hoc idem procedere in Epiſcopo; quia tales Prælati ipſo iure ſunt degradati, adeo quod à ſæculari Iudice poſſunt, & debent puniri, Capicius *dec. 112. in cauſa Abbatis Franciſci n.1.* & quem ſequitur Vrſilis ad Afflict. *dec. 24. quidam Clericus n.5.*Vincent.de Franchis *dec.176.Clericus protulit hæc verba n.2.& 12.* contra Clericum decidens, qui dixerat mandatario, *occide Marcum Antonium; quia non ignoras domum meam tibi apertam extare,& numquam deficiam tibi*, ex aliis poſt multos plura congeſſit omnino videnda Franciſcus Anſaldius *de iuriſdict.p.3. tit.vnico,c.2.* Vbi explicans quis dicatur aſſaſſinus,vbi de mandante, & mandatario quali pœna puniatur, videtur alia etiam recolligere *à n.69.* & ſic Couarr. *in pract. c.32.n.2.* verſ.*primum etiam* ad finem loquens de ſpecialitate, qua laicus cognoſcit etiam de Clerico aſſaſſinio in verbis ſequentibus declarauit *tametſi propter crimen aſſaſſinij iure Pontificio ſit ſtatutum Clericum etiam in ſacris abſque vlla degradatione puniri poſſe per iudicem ſæcularem, ſicut probat textus in c.1.de homicidio lib.6.*& refert Narbona *in l.20.de concordia famil.gloſſa 19.n.6.& 7.*

Cum ergo in dicta lege concordiæ referantur 10
delicta exceptuata, ratione quorum laicus Iudex cognoſcit de Familiaribus ſancti officij Inquiſitionis, & non Inquiſitores,vt in crimine læſæ-Maieſtatis, in crimine nefandi contra naturam, ſubleuationis, ſeu commotionis prouinciæ,aut populi, falſificationis litterarum Regis,reuelationis,inobedientiæ, mandatis Regiis, in caſu alleuoſiæ,& in aliis delictis maioribus ibi enumeratis,ſicut de ſingulis latè loquitur, explicans dictus Narbona *per 22. gloſſas, qui, & ſub gloſſa 12.* loquutus latè de homicida alleuoſo, de quo latiſſimè DD. agunt per textum *ibi in cap.1.de homicidio extra.*

Et quod talis dicatur,qui ſecurè ſine pugna, & 11
incautum hominem necat, iuxta verba *legis Regiæ 10.tit.26. lib.8. recomp.* in verbis ibi: *otro ſi todo hombre que façiere muerte ſegura,cae en caſo de aleue,y lamitad de ſus bienes perteneçen à nueſtra Camora*,vt explicant Regnicolæ,per textum *ibi in l. 4.* verſ. *antepenult.tit.7.lib.8.ordinam*,& ibi Didacus Perez verb. *muerte ſegura, & in l. 11. tit.13. eodem lib.& in l. 1.ff. de prauaricat. & in l. 4. in principio ff.ad l.Iul. Maieſt.* DD.Claſſici communiter explicant,ac Canoniſtæ *in dicto cap.1. de homicidio*, proditorium delictum committi, quando aliquid fit per eum, qui aliud in lingua, & aliud in corde, ſeu pectore clauſum habebat; ita vt vnum actibus oſtendat,& aliud in mente gerat ſignis, nempe exterioribus, fingendo, vt ſecurus aliquis, non poſſit præcauere, & incautus occidatur, ſicut dixerunt etiam Bartol. *in l. reſpiciendum 11.§.delinquunt n.1 ff.de pœnis*, & alij per textum *in l. omne delictum §. exploratores ff. de re milit. l. Athletas §. penult.ff. de his qui notantur infamia*, cum adductis per Gigantem *tract. de crim. læſæ Maieſtatis de prodit q.1. n. 7. cap.3. Clericus 46. diſt.iuncta gloſſa 3.* ibidem, verſ. *proditionibus*,benè, & ſingulariter expendit legendus Narbona *d.gloſſa 12.ex n.3.vbi n.5.*exemplificat, & de Clerico de tali homicidio conuicto, Pontifex *ex c.21. exodi*,dicit *in c.1.de homicidio*,per quem DD.de tali homicidio loquuntur,dicit,quod *ſi quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias, ab altari meo auelles eum,vt moriatur*,ex tali littera reſumendo quod homicida incorrigibilis debet puniri,& tradi Curiæ ſæculari,vt moriatur.

Et ex prædictis pateat,item ex littera *d.c.1. de* 12
*homic.lib.6.* maius delictū committere, quam proditorius ille,qui aſſaſſinus eſt *in §. cum igitur,& in d.§.ſacri approbatione*,cum ad id committendum in plurimum vtatur hominibus pretio conductis, à quibus occidendus minime ſe poteſt præcauere,cū eos omnimodo ignoret, etiam colloquentes cum eo;imo & per dictam *leg.20.concordiæ famil. relatam in lib.4.tit. 1. recompil.*familiaris ſancti officij homicida, proditorius,dicatur exceptuatus à foro priuilegiato Inquiſitionis propter immanitatem talis criminis,ſequitur,vt quilibet aſſaſſinius,quamtumuis priuilegiati fori debeat puniri à iudice ordinario ſæculari, † & de familiari, qui pecunia, 13
aliaue mercedis gratia operas ſuas ad occidendos homines,vel vulnerandos conduxit,ſi occidit eos, percutitve (nihil tale ſibi præcauentes)ſiue à tergo,ſiue coram, dum potum ſumeret in guture crudeliter ſæuierit, vel alio quouis modo;ita vt occiſus, vel vulneratus damnum præcauere nullatenus potuerit,proditoriū,& alleuoſum homicidium

per assassinatum commissum videtur sæcularium Iudicum coërcitione dignum,& ab Inquisitorum examine exemptum ; sic dictus Alphonsus de Narbona *in dicta glossa* 12. *n.*7.qui id comprobat ex Paramo *in defensione Iurisdictionis Sancti Officij Inquisitionis cap.*2.*ante num.*1.referente epistolam ad litteram Cæsareæ Maiestatis missam comiti *de Alba* Proregi Siciliani Regni anno 1591. & perinde magis dictus D. Eldiphonsus Castil-Blanque cum grauissimè tam immane delictum perpetrauerit per medium hominum pretio à se conductorum, sicut apertè probatum apparet in actis.

14 Et amplius faciunt sequentia ; quia secundum plures DD. Iudex sæcularis procedit absque declaratione Iudicis Ecclesiastici in tantum vt antequam procedat sæcularis Iudex non debet præcedere sententia declaratoria. Debet enim per Iudicem sæcularem constare de tali crimine : ita post Hostiēsem DD.*in d.c.*1.verb.*sacramenti*,Capicius *dec.*112.*in causa Abbatis n.*2.*&* 4. *Vbi n.*7. testatur,quod sic sacrum Concilium notauit, *& decis.* 155. *Notarius Marcus n.*25.vers. *sed hanc sententiam*, Clarus *in praxi crim.* §. *fin. q.* 36. vers. *sed quæro tu scis*, ad finem, qui testans de communi recepta, & obseruata opinione reddit rationem ; quia Clericus in hanc pœnam incurrit ipso iure, & facto ; & ob id constito de assassinio per Iudicem sæcularem, ferri sententiam declaratoriam vna cum ipsa condemnatione. Et licet fateantur communiter DD. hoc non procedere pro sola imputatione tanti criminis, vel ex officio, vel ad quærelam, aut officialis, aut partis, nam sola accusatio non constituit aliquem reum *cap.* 1. 8. *q.* 4. *cap. sciscitantibus* 5. 15. *q.* 8. tamen si Clericus saltim fuerit de assassinio probabilibus argumentis valde suspectus : sic tenent colligentes satis apertè ex verbis textus *in dicto cap.* 1. *de homicidio lib.* 6. & post omnes Franciscus Ansaldus *de iurisdictione sæculari p.*3. *tit. vnico cap.*2. *de assassinio* Legendus *à n.*66. *ad* 86. Porras *in fasciculo rerum criminalium* §. *assassinium*, vers. *iudicis laici pag.*151. Ioannes Ludouicus Tusson. *de iurisdictione* vers. *duodecimo alleg.*26.*pag.*484. contrariis respondens Petr. Caballin. præsertim *res. crim.*66. Vulpellius *de immunitate Eccles.p.*2.*n.*4. Petrus Nuñez *de exequendis,mandatis Regum cap.* 22.*n.*4. Petrus de Viriez *de cognit. Clericatus ad ritum* 135.*magnæ Curiæ Neapolis p.*2.*n.* 178. Capiblanc *de Baronibus pragm.*3.*p.*3.*n.*46.Aubia Pacumeista *de iurisdict. Imperat.* Roman.*lib.*2. *cap.*7. *n.*89.Anton.Gabriel. *lib.*1.*concl.*1.*pract. num.*24. Bobadilla *in politica lib.*2. *capite decimo octauo numero* 54.

15 Etenim ita horribile crimen assassinatus, vt possit Clericus assassinus puniri à Iudice sæculari, etiam asque vlla degradatione, vt docent communiter DD.*per dict. cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Vbi Geminian. Francus, Aufrerius *in repetit clem. sæpe de officio ordinarij in* 18.*fallentia*, Matsil.Grammatic.Marc.Monticell. Conrad. Bosius, Diaz Decianus,& alij relati à Farinac. *d.q.*8.*in pract.n.*82. 84.*&* 84.& sic nuper legimus quod licet. Cromuel ille Tyrannus in proprium Regem nomen protectoris vsurpans auocarit ad se dispensationem omnium criminium, sed exceperit assassinatus crimen propter eius horribilitatem,vt patet in traductione Bellorum ciuilium Angliæ anno præterito 1659. facta à canonico D. Iuan Baptista Albornoz *folio* 450. *casu* 22. etiam Thesaurarius Murciæ.

Verum etsi huc vsque relata, pungant, vt relati DD. & alij plures magni nominis, doceant punitionem criminis assassinatus esse omnimodam de iurisdictione sæcularis iudicis, etiam contra priuilegiatos,& Clericos. Nihilominus existimamus dicendum, esse mixti fori ; ita vt si Iudex Ecclesiasticus, vel alius quilibet priuilegiatorum Iudex præuenerit in causa capiendo, & incarcerando realiter assassinum sibi subditum, debeat de causa cognoscere, vsque ad condignam punitionem talis criminosi, vt in terminis docent per textum *in dicto cap.* 1. *de homicidio lib.* 6. Franciscus Tondutus *de præuentione Iudiciali p.*2.*c.*28.*n.* 4.*&* 5. Antonius de Marinis *resolut.cap.*51. *n.*10. Riccius *ad decisionem.* Vincent. de Franc. 176. *in fine*,dicentes quod si Ecclesiasticus præuenerit,non poterit laicus petere causam ad se remitti, quamuis delinquens esset laicus. 16

Et confirmatur ; quia, etsi assassinus ( vt diximus ) amittat fori priuilegium ; quia est à toto Christiano populo diffidatus perpetuo *ex dicto c.* 1. hoc namque intelligitur vt amittat scilicet priuilegium priuatiuum sed non accumulatiuum, quia respectu diffidationis possunt aduersus illum procedere omnes Iudices per præuentionem;eo quod negotium reducitur ad causam mixti fori ; ita vt, siue laicus, siue Iudex Ecclesiasticus valeant procedere contra Clericum assassinum, & ille in cognitione præferatur, qui præuenerit : sic docent Grammaticus ad Bacard. *in additionibus ad Clar.* §. *fin. q.* 36. *numero* 37. quem sequitur Carolus de Grassis *de effectibus Clericat. effectu* 1. *n.*717. *pag.* 211. ac tenent Paramo reddens rationem *responso* 1. *de iurisdict. Inquisit. in præfat. n.* 80. *folio* 17.*&* 17

*in c.*2.*n.*37.*folio* 44. Ioannes Baptista Thoro *in compendio decis.*verb.*remissio Clerici fol.*465. singulariter Thassono *in pragmatic. de antefacto vers.*121.*obseruat.*1.*alleg.*26. *à pag.*483. *&* n.43. *pag.*586. vbi refert remissionem factam de quodam assassino capellano maiori Regiæ Neapolitanæ capellæ.

Quo fit, vt dato,quod in prædicto assassinatus crimine Iurisdictio sit cumulatiua ad vtraque Tribunalia, Sanctæ Inquisitionis scilicet, & Regiæ Iurisdictionis, tunc Iudex, qui causam preuenit, fiat Iudex priuatiuus illius per textum *in l. cum quadam puella ff. de Iurisdict. omnium Iudicum, l. si quis postea* 7. *ff. de Iudiciis, cap. proposuisti* 19. *de foro comp.*vbi dixi latissimè *à quæst.* 1. 2. *&* 3. cum aliis, & egi de natura Iurisdictionis præuentæ,Gail. *lib.*1. *obseruat.* 19.*n.*6.Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *cap. num.*57. *&* 66. Bosius *de foro compet. n.* 79. Farinac. *in praxi q.*7.*n.*52. Carleual. *de iudiciis lib.* 1. *tit.* 1. *disp.*2.*q.*7.*sect.*3.*à n.*884 *tom.*1. & caret difficultate attendendo etiam Doctores contrariæ sententiæ communiter fateri Iurisdictionem accumulatiuè concedi, ita vt in dubio numquam priuatiuè censeatur concessa, vt Legistæ fatentur *per leg. fin. C. de iurisd.omn. Iudicum, & l.adiri ff.de officio Præfecti vrbis, in l.*1.*C.eodem tit.& in l. fin.iuncta glossa C. vbi causæ fiscales*, & Canonistæ per textum *in cap.super hoc de hæreticis lib.*6.*& in cap.vt debitus de appellat, cap. irrefragabili* §. *excessus de officio ordinarij, cap. cæterum de iudic.& in clem.* 1. *de hæret.* vt ponderauit Romanus *cons.* 393. *à princip. vsque ad num.* 2. Angelus Aretin.*in l.*1. §. *si quis in appellatione ff. de* 18

*appellat.*

*appellat.* Albertus Brunus, *conſ.* 17 *n.* 2. Marta cum multis *de iuriſdict.* 4. *p. caſu* 147. *n.* 5. & in quodam allegato manu ſcripto pro Iuriſdictione ſæculari contra priuatam Inquiſitorum, lego ſequentes authores ab authore illius adductos, inter quos Bartol. *in dicta l.* 1 *ff. de officio præfect. Vrb.* Barboſa *in l.* 1. *art.* 4 *n.* 77. 86. & 114. *de indiciis*, Cancerius *variar.* 2. *p. cap.* 2. *n.* 203. Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *c.* 66. *n.* 10. Guaccin. *de defenſ. reorum* 1. *cap.* 1. *n.* 25. & *defenſ.* 13. *cap.* 3. *n.* 1. Giurba *conſ.* 89. *n.* 10. & in terminis, quando eadem conceditur iudicibus ſæcularibus iuriſdictio temporalis ſancti officij, dicit Seſſe *tom.* 4. *deciſ.* 438. *numero* 7. & 8.

19 Quod ſi replicetur proxime dicta non adaptari deciſioni *dicti cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Vbi potius apparet Clericum aſſaſſinum eo facto potius priuatiue, quam cumulatiue ſubdi Iuriſdictioni laici iudicis, reducique ad terminos cuiuſque ſæcularis, & laici rei talis delicti, qui debet, per laicum Iudicem condigne punire, vt apparet ex adductis à verſ. *hæc ita ſe habuerunt.*

20 Adhuc in terminis, & ex doctoribus, etiam Regnicolis laicæ Iuriſdictionis magni defenſores, probatur delictum prædictum aſſaſſinatus commiſſum à laico taliter eſſe mixti fori, vt omnis reus illius laicus poſſit à Iudice Eccleſiaſtico puniri eo quod Eccleſia valet aſſaſſinos, & mandantes perpetrari illud delictum, receptatores, & defenſores eorum punire, vt æmulos religionis Chriſtianæ: ſic ex Abbate, Gregorius Lopez *in l.* 58. *tit.* 6. *de los Clerigos p.* 1. *ſub gloſſa eſtos pleytos*, Vbi ponens inter alia crimina, quæ ſunt mixti fori, firmat de hoc crimine aſſaſſinatus in verbis ſequentibus *& quando delictum concerneret ſtatum totius Chriſtianitatis*, vt *aſſaſſinatus*, vt *in dicto cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Caſtillo de Bobadilla *in politica lib.* 2. *cap.* 17. *caſu* 59. *n.* 99. Vbi recenſens crimina, de quibus inter laicos valet cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus de criminoſo aſſaſſinatus, verba ſequentia ponit ex D. Gregor. & Aufrerio *tract. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicos numero* 84. in verbis ſequentibus caſu 59. *es contra los aſſaſſinos, y contra los que mandan cometer eſte delito, ora ſuceda muerte, ono, y contra los receptadores, y defenſores de ellos, alos queales, à vnque legos, Caſtiga la Igleſia, como à emulos de la Religion Chriſtiana, y eſtan ſuietos à ſu Iuriſdicçion.*

21 Cum ergo prædicta Iuriſdictione priuatiua nihil expreſsè caueatur *in dicto cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. Reſpectu Iudicis laici, qui poteſt cognoſcere de Clerico aſſaſſino; ſequitur, vt quia expreſsè in littera illius textus nihil cautum reperiatur de abſtrahendo à Iudice Eccleſiaſtico cognitionem, vt ſemper in caſu illius textus, poſſit etiam ad præuentionem de Clerico aſſaſſino cognoſcere Iudex Eccleſiaſticus, & ſine dubio vllo ſaltim cumulatiue potuiſſe in caſu noſtro cognoſcere Inquiſitionem Conchen. contra dictum Eldiphonſum, etſi non admittatur Inquiſitionis cognitionem in quocumque delicto, eſſe ſemper priuatiuam.

22 Etenim quoties clarè ab Ordinario, ſeu proprio Iudice non abdicatur in ſpecie Iuriſdictio, cum alteri confertur, ſemper cenſetur ablata, & cumulatiuè retenta, vt dicunt idem Seſſe, *dicto numero* 7. & 8. Marta 2. *p. clauſula* 7. *numero* 17. Mynſingarius *obſeruat.* 49. *cent.* 6. Giurba *conſ.* 62. *numero* 1. videndus omnino *conſ.* 59. *numero* 22. Antonius de Marinis *reſolut. quotidianarum q.* 213. Legendus cum Grammatico *deciſ.* 30, *num.* 11. & *voto* 28. *num.* 4. dicente Principem alteri Iuriſdictionem concedentem; ipſam ab alio ordinario abdicaſſe non videri, & *in conſ. crimin.* 6. *numero* 23. & *conſ.* 2. *num.* 2. poſt ſuas deciſion. edito Pariſio *conſ.* 9. *num.* 10. *volum.* 4. Ripa *de remediis præſeruatiu. contra peſtem numero* 60. Roland. *conſ.* 80. *num.* 1. *vſque ad* 9. *volum.* 2. Menoch. *de arbitrar. q.* 4. *n.* 2. 3. & 4. Vbi citat Decium *conſ.* 3. qui reſpondet quod ſtatutum Florentiæ, quo datur Iuriſdictio Iudici mercatorum in eorum cauſis cumulatiuè, & non priuatiuè intelligitur; & ſic Marta *dicta* 4. *p. cent.* 2. *caſu* 147. & Mareſcot. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 54. *in princ.* dixerunt ideo etiam Prætorem Florentinum in cauſis Marcatorum iudicare poſſe; & ſic ſeruari Papiæ, vbi etſi Mercatores ſpeciale habeant Tribunal; attamen Prætor non impeditur de cauſis Mercatorum cognoſcere, vt refert idem Donatus Anton. de Marinis, vbi multa alia ſcribit *dict. cap.* 223. dum agit de Iuriſdictione baiulationis, quam in Regno Neapoli vniuerſitates habent, cumulatiuam ſcilicet, non priuatiuam, niſi ſpeciali ſtatuto aliter cautum ſit, vt probat de ſtatuto ſpeciali Neapoli, & aliarum Prouinciarum iuxta quæ expendunt DD. contrariæ ſententiæ, quos adducit ibi *à n.* 7. *per leg. conſulta diualia C. de teſtam. l. repetita C. de Epiſcopis, & Clericis*, inter quos Decius *conſ.* 664. *num.* 9. & Siculo *in cap. ſtuduiſti de officio deleg.* De Franchis *in deciſ.* 458. & *in deciſ. Vltima à n.* 5. Afflictis *dec.* 40. & *de baiulis* Ioan. Franc. Capiblanc. *in quo tractatu de authoritate Baron. pragmat.* 3. *p.* 1. *à n.* 361. dum dicunt quod Iuriſdictio vni conceſſa, alij denegata cenſetur, & quod quando incertum genus perſonarum, Iuriſdictio conceditur priuatiuè, non autem cumulatiuè conceſſa intelligitur; & quia quando vni conceditur genus, & alteri ſpecies, ſemper intelligitur de genere ſpecies exempta per *l. vxorem* §. *feliciſſimè l. ſeruo* §. *fin. ff. delegat.* 3. & quando priuatiuè, quando vero cumulatiuè cenſeatur Iuriſdictio conceſſa: optimè deſcripſit Menochius *præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 18. legendus.

Vnde qualitercumque velint Doctores contrariæ ſententiæ firmare illud aſſaſſinatus delictum 23
iuxta formam *dicti cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. & ex aliis principiis, & ex multis, quæ adduxi ſub dicto cap. cum non ab homine 10. *de iudiciis*, vbi latiſſimè loquutus fui de Clerico incorrigibili exuto, ſiue exuendo à principio Clericali, & de puniendo per iudicem laicum, ſed hoc non ita abſolutè, & priuatiuè, vt explodatur omnimodo cognitio Iudicis Eccleſiaſtici, cuius ſententia declaratoria debet præcedere, per quam conſtet de remiſſione, quam facit, vt Iudex laicus puniat ſanguinis ſententia Clericum alias incorrigibilem, vt ibi diximus, & explicuimus, & in terminis noſtri caſus Cardinalis Albanus *in ſuo conſilio* 13. pulchrè conſuluit, quod non poteſt Clericus, vti aſſaſſinus à Iudice laico puniri, niſi poſtquam vti aſſaſſinus fuerit ab Eccleſiaſtico Iudice bannitus, diffidatus, & condemnatus: ſequitur Farinacius, ex Ioanne Andrea, Geminiano *in d. c.* 1. Alex. *conſ.* 166. *n.* 5. *n.* 7. Practica Carrerij *in tract. de aſſaſſin.* §. *circa igitur tertium n.* 15. Plaça *de delictis c.* 19. Bruno *conſ. crim. diuerſ.* 15. *à n.* 79. *tom.* 2. *in magis*, Ioan. Mar. Monticell. *reg. crim.* 8. *n.* 18. & 19. Rolando & aliis *in d. q.*

24 8 *ſua praxis n.* 85. † Dum omnes vnaniniter dicunt, vt non ſtatim, quod Clericus de aſſaſſino accuſatur, ſeu imputatur, Clericale priuilegium amittit, ſed tunc demum quando arguitur probabilibus argumentis, iuxta *d.c.1.de homic.lib.6.* & conuictum Iudex illum pronunciauerit, cuius pronunciatio; atque declaratio eſt propria iudicis Eccleſiaſtici vt cum aliis expendit idem Farinac. *d.q.*8.*n.*86. Legendus, Marta de Iuriſdictione *p.*4.*cent.*2. *caſu* 129.*n.*17. etiam cum Ignatio de el Villar ad practicam Diaz *ſuper c.* 96. verſ. *notabis tamen vtiliter*, qui reſpondens Claro, Capicio, & aliis per dicta ibi *à n.*18.*& caſu* 66.74.*&* 81. docet ex communi requiri in tantum Iudicis Eccleſiaſtici declarationem, vt pendente dicta declaratione, Iudex laicus non poſſit in Eccleſiaſticos exequi pœnam *d. c.*1. nec etiam detinere, vt conſuluit dict. Cardinal. Alban. *d.conſ.*13.& videtur ſentire idem Anſaldus *dict.p.*3.*de iuriſdict.c.*2.*à n.*76. ex Carolo de Graſſ. *de effectibus Cleric.effectu* 1.*n.*711. cum Alex. Rolando, & aliis.

25 Itaque etſi vt iam diximus aſſaſſinatus delictum illud habeat ſpeciale, vt non ſolum poſſit Iudex laicus præuenire Eccleſiaſticum, quando agitur de laico delinquente, ſed etiam quando delictum fuit commiſſum per Clericum; quia propter enormitatem huius criminis, amiſit priuilegium fori. Id tamen ex dictis intelligendum eſt, vt non ſtatim priuilegium illud amittat Clericus, ſed ita demum ſi plene de aſſaſſinij qualitate conſtiterit, quæ eſt fundamentum intentionis ſuper Iuriſdictione, ſicut etiam ex dicto Carolo de Graſſ. *d.effectu* 1.*n.*710. & ex communi Doctorũ refert, ac ſequitur Franc. Tondutus *de præuent.Iudiciali d.p.*2.*c.*28.*n.*5.

26 Nec oberit, ſi opponatur delictum contra D. Alphonſum Caſtil-Blanque aſſaſſinatus, non ſolum argumentis, & incidiis probatum fuiſſe, ſed etiam probatione plena duorum teſtium perpetratorum ſuo mandato eiuſdem delicti aſſaſſinatus, iuxta quæ docent Anton. de Marin. *reſol. d.c.*51. Barboſa *de iure Eccleſ.* cum multis *lib.*2. *c.*39. §.2. *n.*83. Carol. de Graſſ. & Tondutus ſupra, dicentes indicia indubitata, ex quibus qualitas aſſaſſinij ſufficienter ad effectum præuentionis contra Clericum apparere ex pecuniæ ſolutione, vel promiſſione, vel ſi conſtet ex mandato, vel mandati acceptatione; & quod vnumquodque iſtorum probetur per duos teſtes; quia reſpondetur hæc inquam ſolum præſtare, vt ſi Iudex laicus præueniſſet illum capturando, eſſet præferendus in cognitione Iudici Eccleſiaſtico; qui etiam eo quod tam immane delictum concernebat ſtatum totius ſtatus Eccleſiaſtici, poterat, ſi præueniret illum punire. Et hac de cauſa Iudices ſupremi Conſilij ordinum, quorum iuriſdictionem non ambigitur, eſſe in multis Eccleſiaſticam; & quia, vt iam dictum eſt tale delictum eſt mixti fori.

27 Ergo conſiderato quod dictus D. Eldifonſus Caſtil-Blanque erat non ſolum familiaris ſancti Officij Inquiſitionis, ſed etiam officialis, ſtamus in caſu longè diuerſo, ſuper quo nihil concordatum eſt cum Regibus noſtris à D. Inquiſitore Generali, & extra caſus comprehenſos *in dicta l.* 20. *tit.*1. *lib.*4. *Recompil.* nam cum ea concordata ſolum ſtabilita fuerit ad moderanda, atque limitanda priuilegia, & indulta conceſſa Familiaribus locorum Sanctæ Inquiſitionis, qui ante talem concordatam, quantumuis in grauibus deprehenſi criminibus, numquam à Iudicibus laicis puniri valebant, ſed tantum per Inquiſitores; nec de officialibus Sanctæ Inquiſitionis aliquid in ea cautum fuerit; apparet liquide dicendum, vt licet præuentus eſſet dictus D. Alfonſus per Iudicem ſæcularem in carcere laico, adhuc remittendum fuiſſe, ſi peteretur ab Inquiſitoribus carceri ſancti officij; eo quod etſi de aſſaſſinatu iam probato, vt opponitur, impetiretur priuatiue pertinuerit ſemper ad cognitionem dictorum Inquiſitorum, per multa quæ dixi in iam adducta allegat, Valliſoletana contra D. Hieronimum de Tordeſillas Prætorem, quam poſui poſt *tit. de foro comp.* Vbi retuli Bullas Pontificias, & ſchedulas Regum D. Ferdinandi, & D. Eliſabet fundatorum ſancti officij Inquiſitionis, Caroli V. Imperatoris; item & Regis Philippi II.

Et inter alias ſchedulas facit illa anni 1508. di- 28
cti D. Ferdinandi ibi, *y à ſauedes quenta raçon es, que los officiales y Miniſtros de la inquiſicion ſean bien tratados, y como entodas las partes de nueſtros Reynos goçan de las immunidades, y exençiones, que les ſon conçedidas por la ſede Apoſtolica &c.* Quæ & etiam aliæ ſi oppugnentur, tum per diſpoſitionem *dicti cap.*1. *de homicidio lib.*6. ex quo apparet iam à dicto verſ. *hæc, ita ſe habent*, vt ſicut Clerici aſſaſſini amittunt priuilegium fori, & facilius quilibet alij priuilegiati laici à maiori fundamento deducto ex contextura illius capitis. Item quia verba dictæ ſchedulæ, & aliarum poſteriorum fruſtra allegantur poſt concordatam *d. leg.* 20. *tit.*1. *lib.*4. *recompil.* in qua proditoria homicidia excipiuntur à Iuriſdictione Inquiſitionis; & ob id clarius aſſaſſinatus. Adhuc reſpondetur deciſionem *d.c.*1. *de homicidio* non adaptari ad caſum præſentem, qui etſi reguletur, vt contingit in Clerico aſſaſſino, ſemper remanet mixti fori; & ſic ſubiectus præuentioni, quam fecit de dicto Alphonſo, Tribunal ſanctæ Inquiſitionis Conchen. & prædictam concordatam numquam in aliquo derogaſſe indultis retro à Regibus conceſſum officialibus Sancti Officij, qui ab illo primo tempore inſtitutæ Inquiſitionis, & poſt concordatam, ſemper ſunt, & fuerunt ſub priuatiua Iuriſdictione ſancti officij Inquiſitionis, vt quotidie videmus declaratum à noſtro Piiſſimo Rege Philippo IV. cuius decreta legi in ſecretariis noſtri Conſilij ſupremæ Inquiſitionis, aliquãdo per verba *bien eſta*, aut per verba *y a tengo mandado que noſe inoue*, dum præſtat reſponſa conſultationibus porrectis à D. Generali Inquiſitore, ſuper cauſis, in quibus contra officiales intenderunt aliquoties Iudices Regij cognoſcere, de officialibus S. Inquiſitionis proditoriis, aut aliis grauiſſimis delictis irretitis, & expreſſius decreuit in quadam competentia Murciæ 10. Nouemb. 1634. per verba ſequentia, *Loque toca à officiales es lo priuilegiado, y que no à de ir à la iunta de competençias, lo demas ſiempre ſe à remitido à ella &c.* Quod ſi adhuc replicetur dicendo doctrinam *d.c.*1. *de homicid. lib.*6. fortius militare etiam contra Miniſtros titulatos ſanctæ Inquiſitionis, quorum priuilegia, & exemptiones à foro Iudicis ordinarij laici ſunt etiam Pontificia, vt apparet ex Bullis Innocentij III. & Innoc. VIII. per quas eadem priuilegia illis conceduntur in fidei fauorem, & augmentum religionis, quæ & Inquiſitoribus eximendo eos à Iuriſdictione temporali, & ab Eccleſiaſtica ordinaria, quas, & confirmauit Papa Pius V. in Bulla publicata anno 1570. menſis Octob. 13. *ſi de protegendis*, & in alia anni 1569. & ex aliis Leonis X. quas adducit Rojas *in fine ſui tractatus de hæreticis*, dum agit de inquiſit. exempt. & ſic in eo textu comprehendi ipſos Miniſtros;

niſtros; imo & Inquiſitores aſſaſſinos, cum etiam deſtituti à foro Eccleſiaſtico habeantur Epiſcopi, qui aſſaſſinatus crimine ſint irretiti in Principibus & in aliis perſonis cuiuſcumque gradus, contra quos eædem pœnæ militant, & multis probant Barboſa ibi *n.3.& 4.* Farinacius cum aliis *in præxi crim.q.123.n.24. & 25.* cum Hoſtienſi, Andrea, Geminiano, Diaz, Claro, Archidiacono, Deciano, & aliis per verba *d.c.§. ſacri* ibi: *ſeu quælibet alia Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona*, & gloſſa in verbo *Prælatus*. Adhuc reſolutio cum diſtinctione à nobis adducta procedet in caſu dicti D. Eldifonſi Caſtil. Blanque.

30 Primo quia ſi reſpectu Clericorum crimen aſſaſſinatus eſt mixti fori, vt latè iam probauimus; ita vt Iudex qui præuenit, maneat proprius, & priuatiuus, ſequitur ex ibi dictis, quod cum ipſe D. Eldifonſus fuerit incarceratus ab Inquiſitoribus, vt numquam potuerit abſtrahi ab illo carcere, & cognitione, quantumuis horrendum apparuerit oculis, & auditui noſtri piiſſimi Regis.

31 Secundò fauet huic reſolutioni ea, quam colligunt DD. communiter *ex l.is cui ff. de accuſat.* & per eius rationem, ſcilicet quod quando Iudex vnus incarceratum habet aliquem delinquentem per aliquod delictum minus, nequit compelli ad reſtitutionem illi Iudici, qui prætendit de tali reo cognoſcere propter aliud delictum grauius, quod fallit in hæretico, aut ſuſpecto de hæreſi, contra quem Inquiſitores procedere valent, prius, quam Iudex alius, qui reum ob aliud quodcumque crimen in carcere ſuo præuenit per rationem, quam adduxi *ſub c.4. infra de Bigamis q. fin.* Vbi egi de abſtrahendo polygamo à carcere laico detento propter aliud grauiſſimum delictum, etiam homicidij, qualificati.

32 Et quantumuis huc vſque conſiderata non admitterentur, vt exiſtimabant Iudices laici, in caſu propoſito ex alio inquam capite iam cognitio pertinebat ad Inquiſitores; quia cum morte extinguantur delicta iuxta regulam, quam latè expendo *ſub Rub. de ſent.& re iudicata q. 2.* euenit, vt quia dictus Alfonſus biennio, & plus ante vitam cum morte commutaſſet, iam quoad eius perſonam ceſſare cognitionem criminalem, quam intendebant Iudices Regij, ſolumque in hoc vltimo tempore, in quo pullullabat relata competentia, reſtat quæſtio agitanda ſuper illius bonis, & in hoc puncto, vt ſupra in princ. relationis, caſus dictum refertur erat remiſſus reus ad Tribunal. S. Inquiſitionis, vbi agendum erat, num cognoſci valeret de cauſa bonorum in dicto aſſaſſinatus delicto, defuncto reo, de quo etiam poteſt videri *ſub d.q.2. Rubrica de re iud.& infra alleg.8.*

33 Sedata inquam competentia cum illis fortiſſimis Iudicibus conſilij ſupremi Caſtellæ, non erat, nec fuit tanti momenti pugna excitata à Conſiliariis ſupremi conſilij ordinum qui per regulam *d.c.1. de homic. lib.6.* & doctrinam *d. legis concordiæ 20. tit.1. lib.4. recompil.* magnopere pugnarunt pro cognoſcendo de tali Alfonſo Caſtil-Blanque aſſaſſino, eo quod eſſet Eques Calatrauæ.

34 Quorum relata, & alia fundamenta de facili explodi. Primo quia, etſi poſſet dictum Conſilium ordinum competentiam formare cum Conſilio ſupremo Caſtellæ per eadem, aut alia priuilegia, & rationes, quibus vicit Iuriſdictio Inquiſitorum, ſed non competere cum Inquiſitoribus ob duplicem rationem fundamentalem. Prima quia cum Inquiſitores præueniſſent incarcerando reum, ſucceſſit regula Iudicem præuentionis in cognitione eſſe priuilegiatum ex dictis hic, & multis, quæ adduxi *ſub c.penult. de foro comp.*

Secunda, quia, etſi Iuriſdictio Inquiſitorum di- 35
catur ordinaria, etiam eſt delegata, ſicut ea, quam habent Conſiliarij ordinum, & vtraque priuilegiata, quare accidit, vt in concurrentia duorum priuilegiorum potentius dicitur quod fauet reo, ex his, quæ dixi *in cap. fin. de ordine cognit.& in cap.1. de reuit. ſpoliat.& alibi.* At cum conſtet dictum D. Eldifonſum eſſe officialem S. Inquiſitionis Conchen. & ob id obſtrictus continuo ſeruitio illius Inquiſitionis; quod non ſic militabat; eo quod eſſet Eques Calatrauæ; ſequitur vt numquam abſtrahi potuiſſet à carcere Inquiſitionis petitione, & inſtantia conſiliariorum ordinum, & præcipuè, ſi conſideretur ex actis apparuiſſe dictum D. Eldifonſum eſſe Equitem nouitium nondum profeſſum per nonnulla, quæ adduxi *ſub cap. 2. de foro comp. à quæſt.13. 14. & 15.* & aliis.

Item quia antequam fieret, & crearetur Eques 36
Calatrauæ erat iam officialis ratiocinator dictæ Inquiſitionis Conchen. & obnoxius ad reſidendum ibi, ſicut procedit in cæteris officialibus ſecreti, quales ſunt Notarij à ſecreto, & alij officiales Miniſtri, quorum priuilegia reſpectu non abſtrahendi eos à foro Inquiſitionis, ſunt vberiora, quam quæ habent Clerici: nam iſti in agendo ſequuntur forum rei, illi vero in agendo, & excipiendo citant, & conueniunt alios coram Inquiſitoribus, de quo nunc non diſputamus.

Alia de priuilegiis Inquiſitorum, & Miniſtro- 37
rum, dixi latè *ſub d.alleg. Fiſcali* anni præteriti 1648. contra Prætorem Valliſoletanum ibi videnda, & hic applicanda, & ad conuincendam prætentionem dicti Conſilij ordinum, poſſet hic referri ad longum concordata dicti Conſilij ordinum anni præteriti 1527. ad criminalia, non ad ciuilia confirmata per ſchedulam Regiam 1609. qua cauetur.

---

## ALLEGATIO VI.

Pro D. Sanchio Muñoz, & Lodeña Familiari Sancti Officij Conchen. contra quem procedebat inter alios complices delinquentes D. Thomas de Valdes Iudex commiſſionis ad inquirendum, & proceſſandum ſuper homicidio inſtrumento ſulphureo D. Ioannis Zapata illius Eccleſiæ Canonici.

### *SVMMARIVM.*

1 *D. Sanchius Muñoz ciuitatis Conchen. Familiaris ſancti officij impetitur à Iudicibus Regiis de quodam homicidio proditorio, ſaltim præſumptiue D. Ioannis Zapata Canonici illius Eccleſiæ.*

2 *Delictum ſufficienter probatum, non inde concludit occidentem, aut occidi mandantem.*

3 *Familiares Sancti officij ante concordatam magnis frueba tur priuilegiis Pontificiis, & Regiis.*

4 *Delictorum qualitates, per quas exuuntur Familiares à priuilegio fori (unt probanda ab accuſatore, vel fiſcali Iudicis Regij.*

§ *Iuriſdi*

5 *Iurisdictionis qualitas, vt prætendenti cognoscere tribuatur, qualiter sit probanda.*

6 *Mandatum de delicto cõmittendo, non probatur sufficienter indiciis, nec fama.*

7 *Nobiles, & benemeriti de Republica non præsumuntur iniquas iniurias vindicare.*

8 *Alleuosus non dicitur, qui inimicum occidit, nondum verè reconciliatus n.9.10.11.*

9 *Securus dicitur ille, qui nihil timet, & cui periculum vllum immin-.*

10 L.10.tit.16 lib 8.recompilationis.

11 *Immunitate Ecclesiæ gaudet qui proditorie occidit inimicum.*

12 *Familiaris sancti officij, qui insidiosè inimicum occidit, gaudet priuilegio fori inquisitionis.*

13 *D.Sanchius Muñoz etsi pacem fecerit cum D. Ioanne Zapata canonico proditorie occiso, non amisit forum Inquisitionis, cum in eum nulla culpa clare probetur & n.14. Etsi præuentus in carcere laico debuit restitui inquisitioni vt n.16.*

14 L.15.tit.23.lib.8 recompilat.

15 *Assassinium non dicitur commissum ex eo, quod filius de mandato patris alium occidat.*

16 *Argumenta, indicia, & præsumptiones qualem fidem sanant* remissiuè.

1 ASVS huius competentiæ formatæ inter dictum D.Thomam de Valdes, qui alias erat vulgo *Alcalde de Corte* in hac Curia Matritensi, vt nunc exerceret, & inter Inquisitores Conchen. postea hic confereciatus, vt solet, visis informationibus assumptis, tam laici Iudicis, quam Inquisitorum, super quo Iudices duo de consilio Castellæ votantem dictum D. Sanchium subiici Iurisdictioni Regiæ, & illius Iudicis commissionis; alij vero duo consiliarij supremi inquisitionis esse de foro inquisitionis. Et ob hanc discordiam, denique determinatum anno 1657. in mense Octobris in illa magna Iudicatura competentiarum vbi similes competentiæ decernuntur dictum D. Sanchium Muñoz pertinere ad iudicaturam Inquisitionis per fundamenta tunc à me patrono Fiscali relata, contra alia, quæ in medium deduxit DD. Franciscus de Vergara tunc Regius fiscalis consilij supremi Castellæ, & nunc eiusdem consilij meritissimus consiliarius, cuius decisio sic determinata contigit; eo quod dictus D. Sanchius non apparuit reus talis homicidij, si non assassinatus formaliter, saltem proditorij, atque inhumani, cum solum ex actibus de præsumptione impeteretur consistente in casu quodam rixæ verbali ante à quinque annis super gubernanda quadam processione; & quod idem D.Ioannes occisus scripserit certam epistolam cuidam vxoratæ proximæ consanguineæ eiusdem D. Sanchij, de quo nihil inhonestum percipitur, nisi quod idem D.Ioannes peteret, vt illa sibi mitteret quædam aurea ad festiuitatem quarundam Monialium vnius Monasterij de aliis in illa ciuitate consistentibus. Item ex eo etiam quod inter essentes idem D.Ioannes, & D.Sanchius in officiis Ioüis sancti 29. Martij, quæ celebrantur; item & monumento alterius conuentus Monialium D. Petri, quod est quasi contiguum cum Ecclesia Matrice, & non longe à loco talis proditorij, homicidij, & colloquendo inter se, sicut & sæpius retro iam post rixam dictæ processionis visi fuerunt confabulari, & inter alia dictus D. Sanchius interrogaret à dicto D.Ioanne, num per totam noctem ibi in Ecclesia Monialium persisteret, & interrogatus responsum præbuerit, quod nõ, quia iam erat in ætate constitutus, & quod volebat ire ad propriam domum, vt in lecto proprio recumberet, sicut illico progressus est, quasi ad horam dimidiæ noctis, & quasi in instanti, stante iam dicto D. Sanchio in atrio dictæ Ecclesiæ Matricis cum Prætore illius ciuitatis, & aliis habitu ordinario, quo vteretur communiter de die, & quasi etiam post illico temporis momento, auditus sit tonitruus Archabusij, siue Tercerolæ aut instrumenti sulphurei, & item vox reperita, & clamans cuiusdam famuli D.Ioannis occisi significantis herum suum violenter occisum; & taliter à Prætore, & aliis visum, & oculis perceptum, incusaretur idem D Sanchius culpatus de auxilio, & machinatione illius proditorij homicidij.

In his inquam non consistebat culpa imputata 2
tali D.Sanchio, & fatendo à nobis agentibus pro Iurisdictione sancti officij illud delictum in suo corpore euidenter, & ad oculum fuisse probatum. Et quod si constaret perpetratum à dicto D. Sanchio Familiari sancti officij, non defenderetur ab Inquisitoribus, cum clarè ex concordia relata allegatione 5. præcedenti, liqueat inter alia delicta, in quibus foro inquisitionis non gaudent familiares, esse exceptuatum homicidium proditorium, illud scilicet, quod committitur cum securitate per industriam, & insidias iuxta contexturam *cap. 1. de homin. extra* de quo latissimè agunt DD. quod ibi refert Barbosa, & ex proposito D.Alphonsus Narbona cum infinitis *in l.10.tit.1.lib.4.recomp. glossa* 12. per totam, & Farin. cum aliis multis in tract. de homicidio, & *in praxi p.1.q.8.n.81.* Couarr. *lib. 2.var.c.20.à n.7.* Vbi quod occidens per industriã non gaudet immunitate, Riccius cum aliis collect. 1835. ad *dict.c.1.* & ego latius, dum ibi scripserim.

Et regula iuris sit pro familiaribus sancti officij 3
ab initio erecti tribunalis sanctæ Inquisitionis in nostris Regnis Hispaniæ; nempe vt tam indultis Pontificum, quam Regum gauderent in omnibus delictis, quantumuis atrocibus foro inquisitionis; quousque limitatum fuit per relatam concordiam *d.legem 10.tit.1.lib.4.recomp.* in certis quibusdam casibus atrocioribus, & in homicidio proditorio, quale fuit istud, aliisve delictis similibus, atque grauioribus, vt abundè *per 22. glossas* explanat, & exemplificat D.D. Alphonsus Narbona omnino legendus, & ego aliquid dixerim *dicta allegat.5.præced.* & longè in allegatione fiscali contra Prætorem Vallisolet anno 1648. posita *post tit.de foro comp.* & etiam de iure sit, vt qualitas, quæ Iurisdictionem defert, debeat ante omnia discuti, & probari, vt DD. fatentur per textum *in l. 2. §. sed si dubitatur ff. de iudiciis, leg. si quis aliena eodem, l. 1. §. ait Prætor ff. ne quid in flumine publico, l. Prætor §. docere ff. de vi bonorum raptor*, Bartol. *in l. mulium ff. de cond. & demonst. & in l. si finito §. Iulianus ff. de damno infecto*, Paris. *de syndicatu §. Iudices purus col.3.* vers. *iudici à n.13.* Andr. Gaylius *in tract. de pace publica c.13.à n.12.*

Etenim delictorum qualitates, vt occasione eo- 4
rum Familiares à iudicibus sæcularibus puniantur ab accusatore, vel à fiscali, qui ex officio causam prosequitur, probandæ sunt, cum sint fundamentum suæ intentionis, vt in terminis idem D.Alfonsus Narbona probat *in dicta l.20. concordiæ glossa 19.n.4.* ex doctrina Geminiani *cons. 96.n.8.* vers. *etsi ipsi vellent*, Roland. à Valle *cons.10.n.22.lib.3.*

cum

cum latè adductis à Cardinali Tuſcho *in practicis concluſ. lit. Q. concl.* 17. per totam, præcipuè *n.* 4. & 27. qui etiam, & *coocluſ.* 18. ibi per totam & *concl.* 19. latè diſcutiens, probat expreſſe quod vbicumque qualitas eſt delatiua Iuriſdictionis, debet per eum probari, qui in ea fundamentum ſuæ intentionis conſtituit, vbi & ad quem talis cognitio ſpectet.

Vnde licet Antonium de Butrio *in cap. cæterum* verſ. *venio ad gloſſam de indiciis*, quem ſequitur Milleus *in reportorio* verbo *Iudex qui vult procedere* Lapus *allegat* 59. *in Dei nomine*, verb. *quæritur* & *allegat.* 65. incipit *numquid* poſt princip. Angelus *conſ.* 6. incipit *dictum ſtatutum n.* 2. notarint vt ad tribuendum Iuriſdictionis exercitium ſatisfuerit quod in libello deducatur qualitas Iuriſdictionem tribuens, etſi de eius veritate dubitari poſſit, nihilominus Alex. *conſ.* 1. *n.* 8. *lib.* 5. Felinus *in cap. ſi clericus laicum col.* 2. verſ. *prima concluſio de foro comp.* Aymon *conſ.* 196. etſi abundè *columna* 2. *in fine*, Afflictis *deciſ.* 197. incipit *pluries*, docent, ac tenent vt ſi à principio ad impediendam Iuriſdictionem ex aduerſo qualitas huiuſmodi negata fuerit, debeat ſaltem ſummariè, plane tamen probari: ſequitur Farinac. *in praxi d. q.* 8. *ſub n.* 86. vbi loquens de probando crimine aſſaſſinatus ad prædictum effectum, vt Clericus exemptus ſubdat Iudici laico iuxta ſpeciem textus *in cap.* 1. *de homicid. lib.* 6. de quo latè dixi *in d. proxima alleg.* 5. ſequeretur abſurdum, ſi vt dicunt DD. Contrarij procederetur, quod ſcilicet Clericus ex ſola imputatione, ſeu accuſatione de aſſaſſinio, amitteret priuilegium Clericale, Iuriſdictionique ſæcularis Iudicis ſuppoſitus eſſet, quod nullo pacto admittit, & per eandem rationem in propoſito caſu contra dictum D. Sanchium Muñoz debuiſſe prius probatum eſſe, quod ipſe illud delictum commiſiſſet, aut mandaſſet commiti vere, & non præſumptiuè, vt etiam expendemus *in alleg.* 7. ſequenti, cuius doctrina facit ad caſum noſtrum.

6 Cum ergo in propoſito caſu, quamuis ex adductis pro parte contraria indiciis, argumentis, & præſumptionibus poſſet dici mandatarium, ſiue auxiliatorem fuiſſe dictum D. Sanchium ad perpetrandum relatum homicidium, quod imputabatur perpetratum manu D. Michaëlis Muñoz & licentiati D. Michaëlis ac D. Antonij Muñoz fratris, ac conſobrini dicti D. Sanchij, & cuidam licentiato famulo dictorum Michaëlis, & Antonij abſque alia probatione, quam de fama publica, & duorum teſtium de auditu dicentium D. Michaëlem filium alterius Michaëlis fratris dicti D. Sanchij rixaſſe cum dicto D. Ioanne Zapata occiſo ſuper deuotione cum quadam Moniali. Nec aliam probationem in actis fabricatis à dicto D. Thoma Valdeſſio apparere, cum qua ſolum tortura omnes illos comprehendit, qui delictum negarunt in ea, & ex hoc facto, & inſufficienti probatione nihil appareat ſufficiens ad infligendam pœnam aliquam ordinariam ipſis principalioribus, quibus fuit imputatum, & minus, quidem multo contra dictum D. Sanchium, in cuius fauorem dixerunt teſtes quinque omni exceptione maiores, fuiſſe cum illis confabulantem in Atrio vulgo *Lonja* dictæ Eccleſiæ Cathedralis in eam & hora noctis, in qua accidit homicidium; & ſic probatam coarctatam loco, & tempore, iuxta quæ latiſſimè dixi, *in cap. quoniam contra falſam, & cap. penult. de probat.*

Ex quibus plura reſultant pro excuſatione dicti D. Sanchij tam ab auxilio, quam à mandato ad tantum homicidium perpetrandum; imo & in fauorem ſui fratris, & conſobrinorum. Primo, quia ſi cauſa perpetrati delicti ſic horribilis, fuit leuis admodum, indeque incredibile homines illos bene meritos, puros, & nobiliores in ciuitate Conchen. audaciores factos fuiſſe ad tam immane homicidium perpetrandum per doctrinam ſatis notam, qua docemur nobiles, honeſtaſque perſonas habere præſumptionem pro ſe ex ſententia textus *in l. non omnes in princip. & in §. à Barbaris ff. de re militari.* Tyraquel. *de temper. cauſa* 51. *n.* 20. quæ inter alias eſt potiſſima ratio, qua dictus D. Sanchius remanet immunis à præſumptione talis mandati, attenta qualitate perſonæ, & officij, quo fungebatur, maxime cum in delictis numquam præſumatur mandatum, vt cum multis docent Farinac. *in praxi crimin. q.* 134. *n.* 48. Valenzuela *conſ.* 78. *n.* 48. qui & alij alia adducunt ex doctrina textus *in l.* 2. *in princ. C. de debitor ciuit.* debent enim nobilium, & benemeritorum hominum, quales reputantur Familiares ſancti officij per dicta hic, & allegat. ſequenti, & alibi ſæpius *ſub tit. de foro comp.* & latè *in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtitut. q.* 58. & 59. fama. & honor protegi, vt docent Regens de Ponte *in conſ.* 99. *n.* 30. *tom.* 2. Otalora *de nobilit.* 3. *p. cap.* 1. *n.* 6. & relati à Valenzuela *conſ.* 92. *à n.* 235.

Secundo, quia dato, atque probato dictum D. Sanchium inimicum capitalem fuiſſe dicti D. Ioannis Zapata canonici, & occiſi, non tantum mandaſſe, aut auxiliaſſe ad dictum homicidium perpetrandum, ſed imo per ſe à tergo paratum, nec pacem inter occiſorem, & occiſum antea initam fuiſſe probetur, adhuc non fuiſſe priuandum à foro, & priuilegio ſancti officij Inquiſitionis per doctrinam Bartoli *in l. reſpiciendum* §. *delinquunt. n.* 1. *ff. de pœnis*, dicentes quod ſecurè, ſeu proditorie inimicum occidens, non dicitur alleuoſus; quia occiſus iſte propter inimicitiam contractam ab aduerſarij inſidiis præcauere debet, nec vnquam ſe ſecurũ iudicare; non enim poteſt videri inimicus proditorie interfectus, etiam ſi à tergo occidatur, cum taliter occiſus præcauere debuiſſet damnum ab aduerſario inferendum.

Et ſic procedere talem non poſſe dici mortem 9
ſecuram, cum ſecurus ille dicatur, qui nihil timet, & cui periculum vllum imminet, vt *in l.* 1. §. *quoties ff. de ventr. in poſſeſſ. mittend.* ibi *poſſunt ſecuri creditores eſſe, cum periculum ad curatorẽ pertineat*, & vt notant communiter DD. *in l.* 1. *ff. de actionib. empti*, & poſt Bart. tenuerunt Gerardus *ſingulari* 14. Burgos de Paz *conſ.* 22. *lib.* 1. *n.* 17. Azeuedus *in l.* 11. *l.* 1. *tit.* 8. *n.* 1. *lib.* 5. *recomp.* & alij, quos referunt Gutierrez *lib.* 4. *pract. q.* 13. *n.* 31. verſ. *ſi vero in vicem*, & alij per Farinacium in appendice de immunitate Eccleſiaſtica *c.* 9. *n.* 143. in terminis D. D. Alfonſus Narbona *in dicta l.* 20. *concordiæ* Famil. *gloſſa* 12. *ex n.* 29.

Qui reſpondens aliis multis dicentibus *ex l.* 10. 10
*tit.* 26. *lib.* 8. *recomp. & ex dicto cap.* 1. *de homicid.* mortem ſecuram eam tantum dici, quæ in pugna, vel rixa facta eſt, ait adhuc inimicitiam durare extra rixam, & poſt aliud tempus, cum duret iniuria; debet inquam inimicus, durante iniuria, præcauere damnum ab inimico inferendum: idem Narbona *d. gloſſa* 12. *n.* 34.

Itaque Azeuedus *in l.* 11. *tit.* 8. *lib.* 5. *recompil.* & 11
vbi ſupra Narbona *ſub num.* 32. reſoluunt hunc, qui inimicum proditorie occidit, Eccleſiæ immunitate

nitate gaudere,cum in veritate proditio , ſeu alleuoſia vocari non poſſit, quoties mors homini non ſecuro , ſed ei , qui præcauere debuiſſet , irrogatur.

12 Et ob id, ac ex aliis dictus Narbona *dicta gloſſa 12. n. 36.* concludit Familiarem , qui capitalem inimicum,quique pro tali publice habebatur,etiam à tergo, & inſidiosè interfecerit, deberi ab Inquiſitoribus coërceri , & poſſe omnino iudicium ſæcularium Iudicum,& cognitionem effugere, cum reuera crimen huiuſmodi , non ſit alleuoſiæ ſpecies.

13 Quod ſi obſtes dicendo conſtare iam de remiſſa iniuria qualiſcumque illa fuiſſet , vt apparet ex actis ; eo quod dictus D. Sanchius , & dictus D. Ioannes occiſus,vt amici iam ſæpius fuiſſent,confabulantes amicabiliter;imo & in dicta nocte homicidij colloquerentur , vt pote amici;indeque ſicut,nec alij quilibet homicidæ proditorij gaudent priuilegio fori ; quia pacis fractio,& contrauentio efficit , vt alleuoſus cenſeatur ; quia pace,vel tregua rupta,proditorium,ſeu alleuoſum crimẽ re ipſa committitur ex *l.3.tit.3.p.7.leg.1.tit.8.lib.4. ordinam,& l.10.tit.2.eodem lib. l.* 4. verſ. *otroſi tit. 7. & l.3. tit.19. & l.8. tit.13. lib. ordinam. & l. 7. tit.23. lib.* 8. *recompil.* vt etiam probant Guido Papa *dec.*418. Didacus Perez *in dicta l.3.tit.9.lib.* 8. *ordinam* , verbo *tregua* , Alfaro *de officio fiſcal. gloſſa* 20.*num.*397. contingere in Familiari ſancti officij proditorie occidente,pace iam acta cum alias inimico, qui ſtatim priuilegium fori inquiſitionis amittit, vt in terminis ſequitur idem Narbona *dicta gloſſa* 12. *n.* 28. dicens ex hoc alleuoſum fieri Familiarem , plectendumque à iudicibus Regis. Et videtur abundè probare Riccius *collect.* 1833. *ad textum in dicto cap.* 1. *de homic.* dum dicit , vt quando quis aggreditur ex interuallo , & animo deliberato,non ſi caſu obuium habuerit inimicum, & ambulaſſet armatus animo illum occidendi , & occiderit , ſit homicida proditorius : ita cum Ruben.*in deciſ.*27. dicente ſic pluries Iudicatum , & cum Claro *deciſ. n.* 9. & cum Reſuner dicente *in deciſ.*14.*lib.*4. homicidium deliberatum ex multis ; præſertim ex loco corporis , in quo eſt facta perſecutio , ex genere armorum , & ex multitudine vulnerum ; non ſic ſi durante cauſa iracundiæ quis congregauit homines,vt occideret inimicum;quia etſi poſt acceptam iniuriam , non dicetur commiſſiſſe homicidium animo deliberato,ſed rixa , vt ſæpius per ſenatum Mediolan. teſtatur Clarus deciſum in citata *dec. n.*7. qui ait , & cum eo Ricius , quod ſi ſedato calore , vulgo *aſangre fria* poſt acceptam iniuriam quis illum interficit, tunc recurri ad coniecturas , quæ ſunt præparatio armorum , congregatio ſociorum , & huiuſmodi,ex quibus vere ſimiliter colligitur, quod antea ex interuallo cogitatum , & deliberatum fuit homicidium illud committere.

14 Adhuc reſpondetur in caſu noſtro per iam adducta D. Sanchium non amiſſiſſe priuilegium fori, quia nec apparet ex actis fuiſſe alleuoſum, nec mandaſſe dictum homicidium patrari , quod oportebat probari clarè, & non præſumptiuè ; non enim in eo valet verificari diſpoſitio *leg.*15.*tit.*23. *lib.* 8. *recompil.* in verbis ſequentibus : *mandamos que qualquier perſona,que matare , ò hiriere à otro con Arcabuz, y Piſtolete,por el miſmo caſo ſea hauido por aleuoſo,y pierda todos ſus bienes*; per quæ Narbona *ſupra dicta gloſſa* 12. *ſub n.* 18. probat , vt familiaris proditorius , homicida , vel alleuoſus cenſeatur,quantumuis in rixa , pugna, ſeu conflictu homicidium commiſerit , veluti ſi ad pugnam tormentum bellicum , ſiue Arcabuſium ( vt vocant ) extraxerit , duxeritve,eoque aliquem interfecerit , vel vulnerauerit , addens ob prædictam cauſam Familiarem S. Inquiſitionis remittendum eſſe Iudicibus ſæcularibus , vt tanquam alleuoſus ab eiſdem plectatur , cum compertum ſit occidentem , vel vulnerantem aliquem prædicto tormento, vt vulgo dicitur *con Arcabuz, ò Piſtolete,* proditorem , ſiue alleuoſum cenſeri , ſicut apertè comprobatur ex doctrina,quam poſui *in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtitut.q.*58.& 59.Etenim dictus D.Sanchius nec in rixa inuentus eſt occiſor , nec cum tali inſtrumento,vel habitu ſuſpecto, nec quod promiſerit pecuniam pro homicidio illo patrando,nec vt mandaſſet à fratre ſuo , & conſobrinis pratrari,nec vt conuocarit ſocios.

15 Imo videtur etiam dicendum , vt quemadmodum , quando pater mandat filio,vt aliquem occidat,tunc nec pater,nec filius dicantur aſſaſſinij pro vt conſulit Bald. *conſ.*256. incipit *quamquam allegationes lib.*2.Maſcard.*de probat.lib.*1.*concluſ.*138. *n.*15.Brunor. à Sole *in ſuis quæſtionibus legal.q.*24. *n.*12.Farinac.*in praxi de homicidio q.*124. *tit.*14. *n.*150.Vbi etſi ex Baldo referat *n.*151.hoc intelligi, cum filius acceptauit mandatum patris ſine interuentu pecuniæ. Tamen *n.* 152. refert Decianum *in tract.crim.lib.6.cap.*30. *n.*18. ſcribentem , procedere, etiam ſi aliquid filio fuerit datum , aut promiſſum , ita procederet in caſu noſtro , ſi probatum eſſet , quod dictus D. Sanchius mandaret cum promiſſione pecuniæ , vt frater,& conſobrini ipſius occiderent prædictum D.Ioannem Zapatam proditorie , & alleuosè , cum tales propter coniunctionem ſanguinis debeant reputari , tanquam pater , & filius , inter quos non admittuntur aſſaſſinatus pœnæ, ſicut inter alios extraneos, nec proditorij homicidij pœnæ potuerunt habere locum in dicto D.Sanchio ; quia nec occidit , nec mandauit , vt occideretur à dictis ſuis fratre , & conſobrinis,nec ab alio aliquo extraneo.

16 Ex dictis,& aliis,quæ dicta ſunt *allegat.*5.*præced. & in ſequenti alleg.* 7. patet nunquam dictum D.Sanchum Muñoz amiſſiſſe forum Inquiſitionis Conchen. in cuius carcere fuerat præuentus per dicta de tali præuentione, & eius effectibus *ſub d. alleg.*5.& in tantum quidem illud forum retinuiſſe, quod ſi forte præuentus fuiſſet in carcere laico per dictum D.Thomam Baldes, nihilhominus debuiſſet reſtitui proprio Familiarium Inquiſitionis carceri, vt ab Inquiſitoribus puniretur , ſi inuentus in culpa aliqua foret. Et ſic rectè declaratum fuiſſe per Dominum Præſulem , & Iudices dicti conſilij magni competentiarum,me Aduocato Fiſcali,pro dicto D.Sanchio cauſam illius eſſe de foro ſancti officij ; & ſic fuiſſe remiſſum dictum D. Sanchium.

17 Nec præſumptiones,ſiue argumenta,aut indicia pro iuriſdictione ſæculari ponderata , potuerunt mouere ad contrarium ſentiendum,cum omnia illa parui penderent in eo conſpectu tot iudicum ſuperiorum per nonnulla , quæ in medium protuli ex multis quæ ſcripſi *ſub cap. afferte de præſumpt.* in Rub. & aliis capitulis illius tituli,vbi leges. Et cum his decreui abſoluere hanc allegationem.

ALLEGA

## ALLEGATIO VII.

Pro D. Auguſtin. Ponçe de Leon Familiari Sancti officij inquiſitionis Toletanæ in hac curia Matriten. degenti.

### SVMMARIVM.

1 *D. Auguſtinus Pontius Familiaris Sancti officij in curia Matritenſi impetitur de aſſaſſinatu, & mandato per epiſtolam, ſaltim præſumpto, & n. 3.*

2 *Decreta Regis in quantum ad Piſtolam; item & in fauorem dicti D. Aug. per quæ, remittitur ad Inquiſitores & quare numeru ſequentib. & n. 19.*

3 *Epiſtola miſſa ad aliquem, vt mittat homines ſine armis, non probat efficaciter aſſaſſinatum, explicatur à n. 4. & n. 11. 12. & 19.*

4 *D. Gundiſalbus Brabo doctè loquitur in cauſa D. Auguſtini Pontij excuſando illum ab aſſaſſinatu, & mandato, & à n. 5. cum aliis.*

5 *Conatus imperfectus, & in ſola cogitatione conſiſtens, non facit quem aſſaſſinatum, & n. 7.*

6 *Non entis, nullæ ſunt qualitates.*

7 *Cogitationis delictum non habet pœnam ſtabilitam in iure.*

8 *Delictum intentionale cuiuſdam imperfectæ voluntatis, eſt punibile, & quare; ſecus ſi ad effectum trahatur, vt n. 9.*

10 *Delictum, aut eius grauitas, non præſumitur, niſi probetur.*

11 *Mandatum imperfectum delictum dicitur innominatum n. 12.*

12 *Mandatum ad occidendum, vt ſit punibile, ſolet prius acceptari à mandatario.*

13 *Conatus in aliquibus caſibus punitur, & ſi non ſequatur effectus, ſi in lege ita reperiatur, alias non item.*

14 *Conatus per epiſtolam explicatus à D. Aug. Pontio Familiari, non potuit habere nomen ſpeciale delicti exceptuati in concordia Familiar. S. officij.*

15 *Familiarem ſe dicens, debet hoc probare, ſed de hoc conſtito, Fiſcalis Regius tenebitur contrarium probare, & n. 18.*

16 *Exceptio debet eſſe de regula.*

17 *Regula numquam inuenitur in limitatione.*

18 *Delictum impoſitum contra Familiarem, vt illum abſtrahat à foro inquiſitionis, debet probari eſſe de exceptuatis in concordia.*

19 *D. Auguſtinus Pontius etſi præuentus in carcere laico, debuit ad Inquiſitores remitti eo; quia nullum delictum inuentum eſt.*

20 L. cum quædam puella §. fin. ff. de iuriſd. omn. iudicum.

21 *Exemptus foro priuilegiati non fruetur, ſi clarè probatum ſit commiſiſſe delictum ex exceptuatis.*

22 *Delictum negatum, nec ſemiplenè probatur comparatione litterarum, vt ad tortnram procedi valeat, vt n. 23. & 24.*

1 Ompetentia formata fuit inter iudices criminales vulgo *los Alcades de corte*, & Inquiſitorem hic, Matriti exiſtentem, qui vulgo dicitur Inquiſitor *de Corte*; eo quod dicto Familiari imputarentur duo delicta. Vnum quia in Domo illius iuſtitiæ ſæcularis Miniſtri inuenerunt quoddam inſtrumentum ſulphureum in quadam Teca, vulgo *vna Piſtola cargada*, de quo nunc non diſputamus, cum iam dictum ſit *ſuprà in cap. Eccleſia S. Mariæ de conſtit. ſub q. 58. & 59.* † & tenor decreti Regis noſtri Philippi IV. fuerit in verbis ſequentibus conceptus: *y en quanto à la Piſtola, aunque eſte caſo es de los exceptuados, y en que los Familiares no goçan de el fuero de la Inquiſiçion, y tocacea el conocimiento à la iuſtiçia ordinaria; toda via por las cauſas de piedat que concurren en el, hordeno que por via de graçia ſe haga haora lo miſmo que ſe à echo en otros ſencelantes con familiares de la Inquiſiçion*, quod decretum potuit habere fundamentum propter caſum conatus ad aſſaſſinatum perpetrandum machinatione D. Auguſtini, vt ex relatione ſequenti ſequitur; non quidem ex eo ſolum, quod haberet Piſtolam introcluſam in Teca, vulgo *Baul* per illa, quæ latè expendi *dict. cap. Eccleſia ſub dictis quæſt. 58. & 59.* Vbi cum diſtinctione apparet quando nec Domi valeant retinere inſtrumenta ſulphurea Familiares Sanctæ inquiſitionis, & quando illis permittantur; etſi cum illis de nocte fuerint inuenti per Miniſtros Regios.

Secundum, & præcipuum delictum, quod ei 3
imputabatur oriebatur quidem ex eo nempe, vt anno præterito 1659. ſcripſiſſet quandam epiſtolam ad quendam eius correſponſalem Valentianum, vt ſibi mitteret duos homines robuſtos; id eſt *de Valor* ad aſſumendam ſatisfactionem homicidij patrati in fratrem dicti D. Auguſtini; & quod inermes venirent, & ſine armis ſulphureis; quia ipſe bona arma ſulphurea habebat. Et quia hæc competentia ſopita, atque definita fuit poſt diſcordantes iudices aſſignatos ad conferentiandum in Aula dicta magna *de conferençias* induſtria, & eruditione noſtri D. Gundiſalbi Brabo collega in noſtro ſupremo inquiſitionis, & ad tales competentias Iudex deſignatus in fauorem S. inquiſitionis, & in ſuper alio Regio decreto 1660. in verbis ſequentibus: *o mandado que lo que lo toca al delicto de el aſſaſſinato por no eſtar baſtante mente probado, ſe remita à eſe conſejo*; ideo repetendo ad litteram, quæ ipſe ſcripſit, cum in iure informauit, nihil fundamentale addam præter aliquos Doctores corroborantes.

Igitur noſter Doctus collega diſtinxit ad im- 4
putatum delictum epiſtolæ tempora duo ſeparata. Vnum de præſenti. Alterum de futuro, dicens quod in tempore de præſenti continetur quoddam incertum mandatum vulgo *auenturero*, vt mandatarius mitteret præfatos duos homines, qui nec venerunt, nec eos mandatarius miſit. Et in tempore de futuro ſupponi, quod ſi dicti homines venirent ad hanc curiam Matriten. præſtaret ordinem quid ab illis eſſet faciendum, quod nec vllum effectum habuit; quia nec tales homines venerunt, nec cum illis ſuper tali delicto patrando alloquutus fuit.

Quare dictus D. Gundiſalbus modo ſequenti 5
fatur diſcurſum formans; nempe quod ſi iudices Regij intenderunt formare hanc competentiam ſuper cognitione dicti mandati ſecundi, atque delicti de futuro, quod patratum non fuit, locum competentia non habeat, quia conatus ille, intentio, ſiue voluntas manet imperfecta, quæ non tranſit in diſpoſitum *in l. ſi quis cum teſtamentum 25. ff. de teſtam.* ibi *magis cœpiſſe eum teſtamentum facere, quam feciſſe*, & in effectu hodiè demonſtrari non valerent; qualia quidem mandatum, atque delictum forent, que realiter patrata non fuerunt, nec cognoſci, an eſſent delicta exceptuata, nec ne † Quia non entis nullæ ſunt quali- 6

tates; vt vulgo DD. docent per textum *in l.decem 116. ff.de verb. obligat.* & Canoniſtæ *per cap. ad diſſoluendum de diſpenſ. impuber.* Vbi plures citat Barboſa poſt antiquiores; & quia non pertinet ad iudicem futuri temporis tractatus ex doctrina textus *in l.1. §.ff. de vſuris*, cum hoc eſſet cauſam de futuro eueniendam definire, Pareja *de inſtrum. edit. lib.1.tit.2. reſ.6. ſpecie 2.n.210.* cum aliis, & pronunciare ſententiam ſuper cauſa totaliter de facto incerto: idem Pareja *dicta ſpecie 2.n.269.*

7 Et confirmat dicendo iam tunc quod imputatur prædicto D.Auguſtino Familiari ſolum remanere in delicto quodam de futuro meræ cogitationis, quod in iure pœnam non habet ſtabilitam per textum *in l.cogitationes pœnam 18. ff.de pœnis l.2. in princip. tit.31. p.7.* addens quod quiſquis aliud intendat, debet aſſignare legem in qua declaretur cogitationem dicti D. Auguſtini fuiſſe delictum, in quod pœna aliqua legalis ſit ſtabilita, aut arbitraria *ex l.famoſi ff.ad leg. Iul. Maieſt.* ibi: *niſi tale ſit delictum, quod vel ex ſcriptura legis deſcendat, vel ad exemplum legis vindicandum ſit*, quod in ſpecie caſus noſtri deficit; quia vt ait cum Valenzuela, & ab eo relatis *p.1. conſ.91. n.19.* nihil in praxi introduci valet extra legis diſpoſitionem.

8 Et inſuper addit D. Gundiſalbus, quod ſi hæc competentia formari intenditur ſuper dicti primi mãdati cognitione contenti in verbis Epiſtolæ ibi: *que le imbie dos hombres para la ſatisfaçion de la muerte de ſu hermano*, tunc conſideret, vt hoc mandato de per ſe conſiderato, & vt de præſenti iacet, & abſtracto, atque ſuperato à caſu, qui potuit contingere, talis actio non contineat, niſi quoddam delictum intentionale, cuiuſdam imperfectæ voluntatis præparatorium ad quoddam mandatum maleficij patrandi, quod nec realiter mandatum fuit, nec habuit effectum; & ſic, vt diſertè loquatur proponit diſceptandum quodnam delictum fuerit imputatum dicto D.Auguſtino, etſi exceptuatum eſt in concordia *legis 20. tit.1. lib.4. recompil.* item & dato, atque conceſſo eſſe in dicta concordia exceptuatum, tunc deſcendit, num qui in forma probetur commiſſum, ad hoc, vt dictus Famil. amittat priuilegium fori inquiſitionis.

9 Et quoad primum fatetur, vt ſi delictum principale peruenisſet ad effectum, ab eo fuiſſe denominandum delictum huius mandati præcedentis, & proprietarij iuxta *l.1. cod. de imponenda lucratiuè diſcript. lib.10.* ibi: *etſi ad primordium tituli poſterior quoque formetur euentus*, & quod cognoſceretur quale tale delictum fuiſſet in principio, veluti ſi patrata, aut executa fuiſſent iniuria, aut conuitium, homicidium, aut aſſaſſinatum; quia exitus acta probat ex *l.quidam 6. ff.de rebus dubiis, l.aut facta 16. §.euentus ff.de pœnis.* Verùm quia talè delictum principale, quod imputatur non habuit effectum, euenit vt illud epiſtolæ mandatum præciſum iudicetur, & in terminis cuiuſdam mandati ſimplicis, atque præparatorij ad delinquendum in caſu illo, nempè, ſpeciali narrato in dicta epiſtola ſatisfactionis homicidij fratris

10 dicti noſtri Familiaris † cumque delictum non præſumatur, nec etiam eius qualitas aut grauitas, niſi probetur, vt DD.communiter tenent per textum *in l.marito 51. ff.pro ſocio*; imo ait dictum mandatum reducendum eſſe ad non culpam, ſeu ad minimum delictum, quod reſpectu executionis poſſet committi, cum in re dubia benignior interpretatio fieri debeat per textum *in l.proximè de his, qua in teſtamento delentur*, ibi: *ſed in re dubia benigniorem interpretationem ſequi, non minus iuſtum eſt, quam tutum*, Roland.à Valle *tom.3.conſ.11. à n.33.*

Ideo concludit dictus D. Gundiſalbus dicto D. 11
Auguſtini mandato, non poſſe applicari nomen ſpeciale delicti, nec facilè in iure inueniri, niſi vocare velit delictum innominatum, aut extraordinarium præparatorium ad delinquendum, aut actionis pœnalis in factum *per l. qui nomine 25. de falſis*; eo quod dictus D.Aug. intentaſſet homines congregare ad delinquendum, *vt in l.5. tit.22. l.2. tit. 23. lib.8. recompil.* nec tunc ait poſſe dici, quod fuit epiſtolæ mandatum ad iniuriam, ſeu conuitium, homicidium ſimplex, ſeu aſſaſſinatum, cum nihil de hoc mandarit, nec, vt exequeretur, ſicut nec exequutum reperitur; indeque nec poſſe aliud iudicium ſumi *in l. cum Syllani num 11. cod. quibus vt indignis* ibi: *nihil enim actum eſſe credimus, dum aliquid addendum ſupereſt, c.graue 74.11. q.3.* ibi: *graue ſatis eſt, & indecens, vt in re dubia cer-* 12
*ta detur ſententia.* † Et ſic nec rationabiliter poſſe dubitari, vt non ſequuto mandato ſecundo, nec exequuto delicto principali, delictum inueniatur aliquod in dicto primo mandato per verba *leg.1.§. ff. quod quiſque iuris* ibi: *quid enim obfuit conatus, cum iniuria nullum habuerit effectũ, l.item apud Labeonem 15.§.ſi curauerit ff.de iniuriis*, ibi: *ſi curauerit quis conuitium alieni fieri; non tamen factum ſit, non tenebitur*, & tanto minus quia non apparet de acceptatione talis mandati à Valentiano, cui ſcripſit D. Auguſtin. nec per duos illos viros mittendos per dictum Valentianum, nec aliquid cœptum exequi, in quo formaretur illud delictum, & non ante prædicta, fuit enim in ipſorum arbitrio, nec recipiant, vt habetur *in l.1. §.1. nautæ, caupones*, ſicut tradit Giurba *conſ.70. numer.34.*

Et quamuis idem D.Gundiſalb. fateatur, quod in 13
aliquibus caſibus punitur conatus, etſi effectus non ſequatur, ſed hoc procedere ait, ſi in lege reperiatur expreſſum, & non in opinione Doctorum: ſic cum Caſſadoro *deciſ.2.n.4. tit.de Iure-iur.* Menoch. *lib.2. de arbitr. caſu 276. n.1.* & quod conatus debet eſſe proximus delicto, vt accidit in quatuor caſibus recenſitis *in l.quiſquis C.ad leg. Iul. Majeſtatis, & in l.is, qui cum telo cod.ad leg.cornel.de ſicariis, & in l.2. tit.31.p.7.* & in aliis, videlicet in crimine læſæ-Majeſtatis, veneno præparato, & cum quis inſequitur ad aliquem armis occidendum, ſeu in eum ad idem parando inſidias, opere ſubſequuto; in quo vltimo caſu amplius requirit lex Regia, vt ad imputandum delictum, requitur, quod ſequatur aliquod vulnus, vt probat *ex l.2. tit.23. lib.8. recomp l.acaeçe algunas veçes que algunos hombres eſtan aſechando por herir, O matar à otro, y haçen conſejo para ello, y fieren à aquellos, aquienes eſtan aſechando*: in quibus verbis ponderat illud verb. *y fieren* cum Azeued. *ibi n.7. & 8.* & addit quod in *leg.5. tit.22. de los que hieren, omatan alas iuſtiçias lib.8. recompil.* requiritur, vt ad minus accedatur ad actum proximum, & quod cum armis impetantur Miniſtri per verba ibi: *y ſi metiere mano à armas, o ajuntare gente, y veniere con ellas contra los officiales ſus o dichos, que peche por ellos eis mill marauedis, y ſea deſterrado por vn año*, & quod in caſu dicti D. Auguſtini ad nihil horum deuentum fuerit; & ſic nullum adeſſe delictum habens nomen in legibus; & quod talis exceptio impedit ingreſſum in cauſa ex Rolando à Valle *conſ.11. à n.1. volum.3.* ſic vt de eo nequeat inquiri: idem ſupra *n.21.*

Et addens idem Gundiſalb. caſum contra dictum 14
D.Auguſtinum,

D. Auguſtinum, non eſſe de caſibus relatis in legibus num præced. citatis, & dicto epiſtolæ mandato nimis remoto ſtante à delicto, quod ad caſum ſpecialem non valet reduci legis nec poſſit habere nomen particulare delicti in iure; ſic vt reducatur ad legem concordiæ *dicta l.20. tit.1. lib.*
15 4. *recomp.* † qui vt probet ſupponit, quod ſi dubitaretur, num delinquens ſit Familiaris, vel num in tali caſu probandum eſſe ab eo ſe talem familiarem; eo quod pugnat contra illum iuriſdictio ordinaria, cui ſemper ſubiectus dicetur, dum prius non probauerit eſſe Familiarem Sancti officij, præſentatione ſui tituli, & admiſſionis oppidi familiaritatis, officium exercet aſſignatus. At poſtquam conſtet eſſe talem Familiarem, tunc regulam ſtare pro iuriſdictione S.officij probat in ordine ad perſonam, & delictum illius familiaris, vt accidit in militibus, & in Equitibus ordinum militarium, & in Clericis, penes quos conſtito de hoc, tunc regulam ſtare pro conſilio Belli, conſilio ordinum, aut pro iudice Eccleſiaſtico, & è contra iuriſdictionem ordinariam excluſam ſicut per verba dictæ concordiæ liquet in verbis illis: *Pero en todas las otras cauſas criminales que no ſon los caſos arriua exceptuados, que de à los Inquiſidores la iuridiçion*, Vbi ponderat verbum ibi *exçeptuados*.

16 Cum vlterius probet, quod iuriſdictio ordinaria tantum habet cognitionem in caſibus exceptuatis, & mala regulam iuris pro ea militare; quia exceptio debet eſſe de regula *per l. quæſitum §. denique ff. de fundo inſtructo*, quæ firmat regulam in contrarium *ex l. nam quod liquide §. fin. ff. de penu*
17 *legata* † Cumque de iure ſit, vt numquam regula inueniatur in limitatione; eo quod exceptio, ſeu limitatio à regula deducitur, vt eam reſtringat,
18 ſiue declaret, per *leg. 1. ff. de reg. iuris* † inde firmat, vt iudex ordinarius prætendens cognoſcere de Familiari delinquenti, debeat probare liquide delictum, cuius ratione vult contra talem familiarem procedere excluſa iuriſdictione Sancti Officij eſſe vnum de exceptuatis in dicta concordia relata *in dicta l. 20. tit. 1. lib. 4. recompil.* & non poſſe ita probare in caſu dicti D. Auguſtini Pontij Familiaris ait, quia ſi reducere prætendat iudex ordinarius eius delictum ad caſum delicti alleuoſiæ, qui reperitur exceptuatus in dicta concordia, conſtanter firmat aduerſus dictum D. Auguſtinum nondum ortam reperiri talem alleuoſiam probatam, nec attentatam; quia de imputando illi aſſaſſinatum, non eſt qualiter poſſit procedere de iure per dicta ſupra, cum illud omne ſit imaginarium, deficientibus requiſitis, quæ ad aſſaſſinatum probandum debent eſſe, iuxta quæ dixi *ſuprà alleg. 5. & 6.*
19 Et fortius pergit noſter collega, & amicus: namſi prætenſum delictum reperiretur in forma probatum, & vnum ex exceptuatis in relata concordia (quod negat) adhuc remittendum fore dictum D. Auguſtinum prætenſum delinquentem ad forum ſuum inquiſitionis; eo quod aduerſus illum nulla informatio ſufficiens adeſt de perpetratione illius imputati delicti; & iterum ex antedictis diſcurrens ſic probat, vel talè delictum procedit à contextura epiſtolæ miſſæ, aut emendato in ea contento, vt vtrumque probatum dicit *in dicta epiſtola per l. 1. §. item illud ff. ad Sylanian.* Sed deficere, nec inueniri ait quiſnam ſit author talis delicti: nam vt Familiares, & exempti Sancti officij priuilegij forum amittant, non ſufficit ſola Rubrica delicti exceptuati; quia ſi illa ſolum ſufficeret, accideret quod iuriſdictio ordinaria potuiſſet ſe introducere ad cognoſcendum contra omnes exemptos delinquentes, aut non delinquentes, ex Panormit. *in cap. ſi iudex laicus de foro comp. numer. 2.* Seſſe *de inhibit. cap. 5. §. 6. n. 23.*

Nec obſtare ait textum *in l. cum quædam puella* 20
19. *§. fin. ff. de iuriſd. omn. iudic.* ibi, *quoties de quantitate ad iuriſdictionem pertinente quæritur ſemper quantum petatur, quærendum eſt, non quantum debeatur*; quia in ea non reperitur iuriſdictionis competentia ſuper eadem re: nam verba illa explicando, ſic ponit caſum, nempe iudex vnus habet iuriſdictionem cognoſcendi vſque ad ſummam mille, & alter vſque ad quantitatem duo millium; & qui creditor eſt duo millium petit coram illo, qui tantum eſt iudex ſummæ minoris, mille tantum, in quibus habet poſſe cognoſcere, quia in hoc *ſemper quantum petatur quærendum eſt*, & non quantum debeatur, cum illa alia pars, quæ reſtat ad prædicta mille duo debita, quæ eſt de alio mille non petitur à dicto creditore, quod non militare ait in his competentiis, in quibus petitur eadem res ab ambabus iuriſdictionibus, & iudicibus, vt etiam ibi contingeret, ſit fortè creditor ille maioris ſummæ, qui tantum mille petierat, peteret integram ſummam ſibi debitam duorum millium coram dicto iudice minoris ſummæ: ita cum Valenzuela *conſ.* 52. *numero* 11. de cuius legis intellectu leges præter adductos ibi à Barboſa nouiſſimè Cagnolum in ea bene loquentem.

Itaque ait, quod vt competat iudici ordinario 21
cognoſcere in caſu exceptuato aduerſus exemptos, requiri probationem plenam, quod perſona talis exempta, illud exceptuatum delictum, quo impetitur, commiſerit cum ea quidem qualitate ex Auendaño *de exequendis mandatis lib. 1. cap. 22. num. 4.* ex Valenzuela plures referente *dicto conſ.* 52. *n. 5. & conſ. 91. à num. 8.* ſeu ad minus requiri ſemiplenam ſufficientem, vt impetitus delinquens torqueatur ſuper delicto, aut qualitate, vt accidit in prætendente frui Eccleſiaſtica immunitate in caſu exceptuato, Gama *deciſ. 179.* etſi dubitet in fine *deciſ. 281.* Guazzinus, Seſſe, & Giurba *conſ. 100. n. 28.* Pareja *de inſtrum. edit. tit. 2. ref. 6. num. 62. & 64.* & hanc concluſionem firmam eſſe dicit ita communi praxi receptum in dicta congregatione magna competentiarum per rationem *leg. 3. tit. 10. lib. 4. recompil.*

Quibus præhabitis concludit D. Gundiſalb. in 22
caſu contra dict. D. Auguſt. nec ſemiplenam probationem extare; eo quod negauerit dictam epiſtolam, addens quod litterarum comparatio ſine aliis circunſtantiis non facit ſemiplenam probationem in criminalibus, & minus erit ſufficiens, vt torqueretur ex Farin. *conſ. 70. n. 18.* Maſcardo *de probat. concluſ. 330. numer. 25.* Guazzino *defenſ. 20. cap. 23. n. 3.* quia littera facilè imitari poteſt, Cauall. *reſol. 251. num. 6.* quæ parit tantum indicium remotum ad delictum principale ex Cauall. *de omni genere homicidij n. 513.* qui etiam dicit *ref. 251. n. 3.* quod probatio in criminalibus, debet de neceſſitate concludere.

Imo addit, vt quamtumcumque hæc probatio 23
conſideretur per comparationem litterarū ſine dubio, & cum illa, nondum ſequuto, & patrato delicto nec poſſe procedi ad torturam, quod erat neceſſarium, vt cognitio daretur iudici ordinario, & tolleretur à S. officio. Et quia in caſu noſtro non potuit nec poteſt ex relatis circunſtantiis damnari ad

torturam dicti D.Auguſtini; ideo D. Gundiſalbus concludit plane iudicem laicum ordinarium, nec iuriſdictionem habere, nec poſſe de illo cognoſcere, ſed tantum officium Sanctæ inquiſitionis, & quod Familiaris eſt remittendus ad eius forum; & ita in dicta magna congregatione competentiarum obtentum, & declaratum fuit, & à noſtro Rege Philippo IV. ſuo decreto iam in principio relato *n.*2. corroboratum.

24 Hæc ſunt fundamenta, quibus in prærelato caſu obtentum fuit, & quidem rectè, & ſine ſcrupulo.

---

## ALLEGATIO VIII.

**An in Sancto officio valeat pronunciari ſententia diffinitiua aduerſus aliquem defunctum, qui antequam conuictus de hæreſi formali, nec confeſſus, mortuus fuit poſt concluſum in cauſa, ſuſpectus de hæreſi per depoſitionem aliquorum teſtium, aut per alias præſumptiones, condemnando cum in abjurante de leui, ſiue vehementi, aut in aliqua mulcta pecuniaria.**

### *SVMMARIVM.*

1 *D. Gundiſalbi Brabi allegatio ad literam refertur à n.*2.

2 *Crimina morte extinguntur; ſed fallit in hæreticis, vt n.*3. *&* n.8.9. *&* 11.

3 *Hæreticus poſt mortem valet puniri, ſi cauſa teſtibus benè ſit inſtructa, vt n.*4.

4 *Hæreſis ſuſpicio non ſufficit, vt poſt mortem ſuſpectus puniatur, nec vt declaretur ſuſpectus, vt n.*5.6.9.20.21.

5 *Sancti officij reus, qui moritur factis defenſionibus, aduerſus quem non reſultat probatio plena, poſt mortem abſoluitur.*

7 *Hæreſis cauſa incœpta poteſt continuari cum intereſſe habentibus.*

8 *Suſpectus de hæreſi condemnatus, & ante mortem ſententiatus, & notificatus mulctatur.*

9 *Hæreſis cauſa à principio contra ſuſpectum incœpta poteſt continuari poſt eius mortem ad effectum, ſi oriatur hæreſis formalis.*

10 *Proceſſus incipi nequit aduerſus ſuſpectum tantum de hæreſi poſt eius mortem, ſecus aduerſus hæreticum formalem.*

11 *Multa in delictis publicis, & communibus poſt latam ſententiam, reo viuente, & nondum notificatam, poteſt exequi in eius hæredes.*

12 *Pœna legalis habet locum in reum mortuum poſt litem conteſtatam, & ante concluſum in cauſa, & contra confeſſum in iudicio, & quando reus moritur negatiuus, probato plene delicto, & poſt concluſionem, vt n.*13. 14. *&* 14.

14 *Sententia pœnæ legalis, poſt factas à reo defenſiones, & poſt concluſum in cauſa, ineſſe videtur in ipſamet concluſione, & num.*15. *&* 16.

15 *Pœna bonorum confiſcationis in totum, aut partem, aut in certa legali quantitate procedit contra defuncti hæredes; non ſic quando eſt arbitraria hominis.*

16 *Sententia pœnæ legalis in defunctum; ideo ferri poteſt poſt concluſam cauſam, quia eſt tantum quædam declaratio.*

17 *Sententia pronunciata poſt vitam defuncti hæretici, habebit locum, ſi plenè delictum probatum conſtet, & pœna ſit legalis vt n.*18.

18 *Pœna arbitraria eſt poſita tantum aduerſus ſuſpectum de hæreſi non legalis & n.*20.

19 *Sententia condemnatoria in hæreticum defunctum, tantum in tribus caſibus poteſt pronunciari.*

20 *Sententia arbitraria nequit proferri in ſuſpectum tantum de hæreſi.*

21 *Pecuniaria condemnatio, quare imponi nequit contra defunctum de hæreſi tantum ſuſpectum, & n.*22.

22 *Abiurationis ſententia proferri nequit aduerſus defunctum de hæreſi ſuſpectum.*

23 *Epiſtola quædam conſilij refertur, quâ pecuniaria pœna prohibetur in defunctum ſuſpectum de hæreſi.*

24 *Pœna pecuniaria in ſententia poſita non exequitur, ſi reus ante notificationem fuit mortuus, Vbi caſus de facto valliſoleti.*

HANC allegationem deſumpſi ex quodam manu ſcripto Collegæ noſtri, & valde amici D. Gundiſalbi Brabo, qui verſatiſſimus in his materiis inquiſitionis diù excogitans, ſequentia protulit, poſtquam audiuit aliorum peritorum, & Collegarum vota, cui, niſi fortè aliquam Doctorum corroborationem, nihil aliud addam; eo quod ipſe ad vltimum penſitarit. 1

Incipit ergo ab ea communi regula iuris nempè *crimina morte extingui*, de qua DD. *per leg. publica* 3. *l. defuncto* 6. *ff. de publicis iudiciis* cum aliis, & cum Carena *de officio Inquiſitor.* 2. *p. tit.* 19. §. 1.. Pegna *in* 3. *p. director. comment.* 92. verſ. *quantum ad primum & comment.* 169. *in princip.* Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 18. *n.*2. & *de qua ego vberrime in Rub. de ſent. & re iud. q.* 2. *à n.*1. applicando ibi adducta pro plena dictæ regulæ cognitione in aliis criminoſis defunctis. 2

Hanc vero regulam limitauit primo ratione qualitatis delicti in hæreticis formalibus, contra quos poſt mortem procedi valet iuxta textum *in l. Manicheos cod. de hæreticis cap. ſi quis Epiſcopus, cap. vergentis de hæret. cap. filij eodem tit. lib.* 6. Vbi communiter DD. & Carena *ſupra n.*2. 3

Supponit ergo noſter Gundiſalbus ad incipiendam cauſam requiri ſufficientem teſtium informationem, qui reum hæreticum conſtituant formalem; quia ſi tantum eſſet ſuſpectus, non poteſt contra eum cauſa formari poſt mortem, vt cauetur *in inſtruct. Hiſpalen. anni* 1484. *cap.* 20. *& inſtruct. Abulens. anno* 1498. *c.* 4. *inſtruct. Matrit. cap.* 61. idem Carena 2. *p. tit.* 19. *n.*7. §. 3. Pegna *dict. comment.* 92. verſ. *primum itaque*, & verſ. *in hac cauſa.* 4

Additque quod in caſu, quo defenſionibus rei factis, eiuſque cauſa concluſa, non reſultet probatio plena, debet abſolui reus ab inſtantia, dicta inſtruct. Matriti *cap.* 4. cum tunc nequeat medium dari; quia vel debet condemnari probatione plena, aut abſolui, ea deficiente. Nam etſi ex probatione reſultet aliqua de leui, aut de vehementi ſuſpicio, eſt abſoluendus 5

defunctus;

defunctus ; non enim ſuſpectus tantum hæreticus eſt formalis , & poſt mortem ſolum exceptuatus reperitur hæreticus,† non vero ille,qui ſuſpectus eſt , vt probat ex adductis iuris deciſionibus, & inſtructionibus , & cum Pegna *dict. comment.* 92.verſ.*his ita poſitis,& comment.*169.verſ.*quod ſi lite pendente,* & Carena 2. *p.tit.*19. §.5. *n.*10. videtur velle , vt queat declarari ſuſpectus de hæreſi ibi : *nam ſi ſolummodo de hæreſi ſuſpectus redditur, non poteſt eius memoria damnari ; benè tamen poterit declarari ſuſpectus* , quod dicit falſum eſſe D. Gundiſalbus ; eo quod ſuſpiciones quamtumuis vehementes morte reorum extinguuntur, vt dixit Pegna 3. *p.comment.* 92. verſ. *alterum caput* cum ſequenti , *& comment.* 169.in princip. quod idem etiam deducit ex eodem Carena, quatenus ait *poſſe Inquiſitores ob ſuſpicionem illam , pœnam pecuniariam imponere hæredibus ſuſpecti :* nam ſi ita eſſet , vt defunctus poſſet eſſe declaratus , tamquam ſuſpectus ; poſſet etiam pœnitentiari in pœna pecuniaria , cum non ſit differentiæ ratio ; & licet Decianus *c.*57. *crim. n.*6. loquatur ibi, *vel condemnabunt , vt ſuſpectum , vel abſoluent* , dicit intelligi in caſu de quo loquitur ; nempe cum proceditur aduerſus contumacem *por el c. um contumatia* ( de quo ego latiſſimè dico *allegatione* 9. *ſequenti.)*

6 †

7 Firmat etiam idem Gundiſalbus cauſam incœptam poſſe continuari cum intereſſe habentibus in hæretico formali defuncto , aſſumendo illam ab ſtatu , in quo erat , quando reus obiit , inſtruct. Domini Inquiſitoris Baldes *cap.*59. & ita procedere , vt ſi moriatur reus , cauſa iam concluſa , poſſit nihilominus, non vocatis intereſſe habentibus , *ex dicto cap.* 59. *inſtruct.* reddens vtriuſque rationem ; quia ſi cauſa erat concluſa , poterunt intereſſe habentes defenſiones facere pro reo, vel ſi defenſionibus iam factis , & poſt cauſam concluſam moriatur reus ; ſic vt ſolum reſtet legalis ſententia , per quam condemnandus venit, vel vt relaxetur brachio ſæculari , vel vt abſoluatur ab inſtantia , vt ſuprà refertur ; ſic vt in caſu ſpeciali *dicti cap.* 59. veniret admittendus , vel vt reconcilietur in ſtatua , vel vt relaxetur ex Pegna *comment.* 92. verſu *cum reus moritur.*

8 Adductam ergo concluſionem *numero* 2. limitari dicit ſecundo ratione litis pendentis in ſuſpecto , qui mortuus fuit poſt cauſam ſententiatam , & notificatam ſententiam , & in caſu iſto , ait Gundiſalbus poſſe mulctam pecuniariam fortè impoſitam exequi aduerſus hæredes per textus verba *in cap. accuſatus* §.*ſi vero de hæret. lib.* 6. ibi *ſe adſtrinxit ad recipiendam pœnitentiam , & complendam* ; & ea licet iniuncta ; non tamen peracta deceſſit ; & ibi ad complementum ipſius per Inquiſitores cogi debent hæredes , vel alij, ad quos cum ſuo onere bona huiuſmodi deuenerunt , Pegna *in* 3. *p. comment.* 169. verſ. *tertiam aſſertionem.* Eymericus 3. *p.quæſt.* 120. *numero* 3.

9 Tertio limitat, quando cum ſuſpecto, in quem amplior non fuit probatio, lis , & cauſa fuit conteſtata , eo viuente , qui mortuus fuit ante illius concluſionem , ſeu ſententiam ; quo in caſu ait, aut ibi cauſam ſuſpendi , aut fore continuandam ad illum nempe effectum num in fine aggregata ſit probatio ſufficiens , per quam ipſe reus conſtituitur hæreticus formalis , condemnetur , vt talis ; aut ſi adhuc remanet ſuſpectus abſoluatur ; quia ſi tantus ſuſpectus reſtat , non poterit damnari, vt talis , nec mulctari pœna pecuniaria ſoluenda ab hæredibus : ſic probans per verba textus *in dicto cap. accuſatus* §.*ſi vero* verſ. *porro* ibi , *& antequam ei pœnitentia iniungeretur , deceſſerit , eius hæredibus non eſt ſatisfactio pro extincto iam crimine iniungenda* , Simanchas *de Cathol. tit.*18. *n.*13. *& tit.*46. *&* 57. *& in enchiridion tit.*62. *num.*6. Rojas *de hæret.* 2. *p.q.*32. *n.*37. Hugolinus *de hæreticis , cap.* 4. *num.*2. Carena 2. *p.dict. ti.*19. §. 5. *num.*10. Decianus *lib.*5. *crimin. cap.* 57. *n.*25. Farinac. *de hæreſi q.*197. § 4. *n.*99. *&* 100. Pegna 2. *p.comment.* 169. verſ. *quod ſi lite pendente* , Eymeric. 3. *p.q.*120. *n.*3. *in fine.* † Et quidem omnes ex ea ratione , quia contra ſuſpectum de hæreſi defunctum non valet incipi cauſa ; eo quod non eſt exceptuatus de hæreſi ſuſpectus , niſi tantum hæreticus formalis ; nec poterit ſententia proferri arbitraria , cum mulcta pecuniaria contra ſuſpectum , qui cauſa pendente , mortuus fuit ; quia iſte caſus regulatur per regulas delictorum publicorum communium : ita etiam cum Carena 3. *p. de offcio inquiſit. tit.*19. § 5. *n.*7. 10

11 Quarto etiam limitat noſter Gundiſalb. in delictis publicis communibus , quando viuendo reus, fuit pronunciata ſententia , ſed ante eius notificationem , & executionem mortuus fuit, per textum *in l. ex iudiciorum* 20. *ff. de accuſat.* addens mulctam quidem pecuniariam , ſi aliqua in ſententia ſit , poſſe exequi in hæredes , vt dixit ſupra in defunctis de hæreſi ſuſpectis ; & dicens has eſſe limitationes , quæ reperiuntur , exceptas à regula in iure , ponit volitum etiam eſſe ab auctoribus alias duas limitationes per æquipollens introduci in delictis communibus , quibus eandem vim applicant , quam ſententiæ pronunciatæ in vita delinquentis mortui ante eius executionem.

12 Prima , quando poſt litem conteſtatam , ante concluſum in cauſa reus fuit mortuus , & confeſſus, & ſententia fuit legalis , volentes vt hæc confeſſio in iudicio habeat ſententiæ vim ex Baldo *in l.vnica cod. de delictis defunctor n.*9. ibi *Sed hic dubitatur , quid ſi interuenit aliquid , quod æquiparetur ſententiæ , puta confeſſio ſolemnis in iudicio , dicit Speculator , quod tunc poſſunt bona applicari Fiſco , non obſtante mortè rei &c.* Menchaca *controuerſ. cap.* 96. *numero* 19. Guazzinus *de defenſ. reorum defenſ.* 333. *cap.* 26. *numer.*3. verſ. *ſi vero* cum ſequentibus.

13 Secunda, quando lite conteſtata , & cauſa concluſa , atque probato plene delicto , moritur reus negatiuus , & ſententia eſt legalis , Bald. *in dicta l. vnica numero* 9. ibi *plus videtur dicendum , quod etiam ſine confeſſione , ſi erat concluſum in cauſa , & liquide probato maleficio , quod non impeditur ſententia ; quia cum eſſet de neceſſitate eam ferri ; quodammodo trahitur retro ; dic ergo a dicta leg. ex iudiciorum , quod requiritur ſententia , vel æquipollens , vel aliquid , quod neceſſariò referat in confiſcationem , quod eſt notabile &c.* ex ea ratione, quia ex quo ſententia legalis ſit & non arbitraria , cum eſſet de neceſſitate eam ferri ; quodammodo trahitur retro.

14 Nec hoc extraneum eſſe dicit Gundiſalbus nam factis à reo ſuis defenſionibus , & ab eo concluſum in cauſa , ſi apparet plenè probatum delictum ; item & quod pœna impoſita eſt in lege, videtur ſententiam ineſſe in concluſione; ſic ex Menchaca vbi ſupra, Iul. Clar. *lib.*5. *ſentent.* §. *fin.* q.51. *n.*15. verſ. *& quod,* Vbi agitur ibi, *probato crimine,*

Mandelo Albenſ. *conſ. 90. in fine*, Farinacio *de inquiſit. q. 10. num. 52. iuncto num. 54.* vbi dicit, quod in illo *concluſum in cauſa*, debet intelligi, *probato maleficio*, & in *conuicto*, poſt concluſum in cauſa ſecundum Baldi doctrinam, quem ſequitur; quia ſi qualitas dicta deeſſet, nondum defenſionibus factis, & concluſum in cauſa, non poſſet dici reus conuictus, & ad id in eodem ſenſu intelligendum eſſe Cacheranum *deciſ. 149. à num. 3. præcipuè num. 9.*

15 Vnde dictus D. Gundiſalbus docet idem procedere æqualiter, quando lex ponit pro pœna bonorum confiſcationem omnium, aut illorum partem, ſeu quantitatem certam, vt centum, ſiue mille nam cum ſit pœna legalis, mortuo reo, & probato maleficio, atque concluſa cauſa, quod poteſt ferri, & pronunciari ſententia, cum non ſit arbitraria ex Baldo ſupra dicto num. 9. ibi: *quod dico in confiſcatione, idem dico in pœnis pecuniariis conſiſtentibus in certa quantitate, puta in centum, vel mille; quia eadem eſt ratio, & naturalis*, vbi ponderanda commendat ea verba *in certa quantitate*, quæ denotant quantitatem eſſe taxatam ab ipſa lege. † Et

16 probat ex eo fundamento: nam in confiſcatione integra bonorum, aut parte eorum, vel in quantitate certa, apparet determinatio quædam legalis, cui ſententia eſt regulanda de neceſſitate, & ſine arbitrio iudicis; indeque non eſſe mirandum dicit, vt probato delicto, cauſa concluſa, poſſit ſententia proferri contra defunctum, cum nihil aliud ſit, quam quædam declaratio, quæ facta præſumitur illico, quod concluſum ſit in cauſa, reo viuente. His vero adiicies, quæ ego latè dixi *ſub cap. 3. de appellat. q. 3.* quatenus ibi probatum eſt appellari non poſſe à pœna legis, ſecus à pœna hominis.

17 Aliam inquam tertiam limitationem refert voluiſſe alium Doctorē introducere, dicendo, vt licet ſententia pronuntiata nondū in vita delinquentis, nec ipſe confiteretur delictum, nec de illo conuictus foret teſtibus adhuc, ſi fuiſſet mortuus, cauſa concluſa, poſſet quidē proferri ſententia, & mulcta exequi contra hæredes ſic Guacinus *de reorum defenſ. defenſ. 33. cap. 26. num. 7.* ex ea ratione; quia paria ſunt eſſe concluſum in cauſa, vel latam eſſe ſententiam, in cuius comprobatione intendit ſe protegi ex authoritatibus Mandeli Alben. Iulij Clari, Menchacæ, & Farinacij in locis iam citatis ſupra quos non probare contendit noſter collega: nam ſequendo Baldi doctrinam *in dicta l. vnica num. 9.* voluit præter concluſam cauſam, vt ſit etiam delictum, atque maleficium plene probatum, & quod ſententia legalis ſit, & non arbitraria.

18 Et ob id firmat opinionem Guazini, nec fundari in iure, nec in Doctorum authoritatibus, & non in iure: nam illius Doctoris ratio, *quia paria ſunt concluſum in cauſa, vel ſententiatum*, debet intelligi *liquido probato maleficio, & quod pœna legalis ſit*, vt intellexit Baldus ſupra adductus; aliter enim ait Gundiſalb. paritas nō currit; eo quod, vt ſententiatum nequit haberi delictum, quod ſolum in ſuſpicione conſiſtit, in quo non eſt poſita legalis, ſed tantum arbitraria pendente ab arbitrio incerto iudicum, quod non valet inueniri, ac concurrere in concluſione cauſæ, nec in authoritate Doctorum, cum eorum quatuor ab illo allegato ſequuntur Bald. qui dicit requiri, vt delictum ſit probatum, & cauſa concluſa; & quod pœna legalis ſit, vt idem Gundiſalb. *ſupra* retulit.

19 Ex quibus omnibus deducit, ac infert ſolum in tribus iā relatis caſibus poſſe ſententiam pronuntari condemnatoriam aduerſus defunctum in delicto hæreſis, in quo plena probatio inueniatur, vt pro hæretico habeatur, vt ſupra in principio retulit, & in delictis publicis communib. in eo, qui mortuus fuit, lite conteſtata, & confeſſus, & in plenè cōuicto cauſa concluſa, vbi pœna legalis eſt. † Indeque 20 per neceſſariam conſequentiam, dicit inferri, contra reum defunctum, ſola ſuſpicione hæreſis non poſſe ſententiam proferri arbitrariam condemnatoriam, & ſi mortuus fuiſſet, iam cauſa concluſa, cum etſi viueret ſolum in iſtis caſibus condemnari poſſet abiuratione de leui, aut vehementi, aut in mulcta pecuniaria ex inſtruct. Matriti cap. 46. ibi *quando eſta ſemiplenamente probado el delicto, o ay tales indiçios, que no puede ſer abſuelto de la inſtançia, en eſte caſo ay differentes remedios en Derecho, quees abiuraçion de vehementi, o leui, el qual pareçe remedio mas para poner temor à los reos para adelante, que para Caſtigo de lopaſado, y poreſto alos que abiuram, ſeles imponen penitençias pecuniarias.*

Cumque finis harum ſententiarum, ſit quod- 21 dam tantum remedium ad perterrendos in poſterum reos, & non tam ad illos puniendum de commiſſis; & quod mulcta pecuniaria ſequitur abiurationem ipſam. Infert quidem noſter Gundiſalb. vt in prædicta ſententia, & mulcta deficeret motiuus principalis, & quod condemnatio pecuniaria mala audiretur; hoc eſt *de mal ſonido*, vt dicitur in ipſa inſtruct. *cap. 65.* quia in defuncto reo nequit conſiderari remedium tale ad illum perterrafaciendum in poſterum, nec ad pœnam pro præterito; & ſic dicit vt ſi pecuniaria pœnitentia imponeretur abiurantibus, male poſſe eam imponi defunctis, qui iam non valent abiurare: ita cum Pegna 3. *p. comment. 169.* verſ. *quid ſi lite pendente.*

Vnde concludit non poſſe pronunciari ſenten- 22 tiam contra defunctum de hæreſi ſuſpectum in quoad ad abjurandum, condemnetur de leui, aut vehementi, vel in pœnitentia pecuniaria; cum etſi moreretur cauſa iam ſententiata, ſed nondum notificata ſententia (quod ſtrictius eſt) adhuc recaudari non poſſet, nec exigi pœnitentia pecuniaria, vt præſenſit noſtrum conſilium ſupremum in quadam ſua epiſtola miſſa ad inquiſitores Toleti in verbis ſequentibus. † *Reuerendos Seſiores con* 23 *Maldonado Nunçio deeſſe Sancto offiçio que eſta lleua, reçiuimos dos cartas Vveſtras y deſpuer otra con el menſajero, que lleuò el proçeſo de Migule Sanchez, de Cuyo fallecimiento nos a peſado; y creiendoque no eſtaua tan malo, no ſe auia deſpachado antes, y tambien por la auſençia de el Licenciado Sandoval que la auia viſto. Tpues el falleçio antes que ſele notificaſe la ſentençia, no ſe deue cobrar la penitençia. Guarde nueſtro Señor Vveſtras Reuerendas perſonas de Madrid. à 17. de Hen. de 1552. D. Diego Fauera, el licenciado Diego, de los Cobos.* † Et ſic Valli- 24 ſoleti contigit, me Patrono Fiſcali obtinente contra quendam cōmiſſarium diuerſis delictis extra fidem irretitim, qui poſt latam ſententiam condemnatoriā ducentorum ducatorum, ſed nondum pronunciatā, & notificatam, tempore breui mortuus fuit; & ſic pro tunc ſilui; imo, & Tribunal præſenſit non eſſe pœnam illam exequendam in Commiſſarij hæredes anno 1651.

ALLEGA

## ALLEGATIO IX.

Quidã teſtificatus reus à duobus teſtib. de auditu, & ab alio dicẽti reum ſibi dixiſſe, vt iudaicaret cum eo abſque expreſſione aliqua cæremoniarum legis iudaicæ, aufugit ad Prouincias extraneas, & remotas, in quem proceſſit, vt contra abſentem fugitiuum Sanctum Tribunal inquiſitionis per terminos cap. cum contumacia de hæret lib. 6. vſque ad relaxationem in ſtatua. Et quia filij cognati, atque deſcendentes eius prætendebant inſtanter reuocationem ſententiæ eo inquam velamine, quod ſcilicet reus dictus, pater eorum fuerit bonus, atq; Catholicus Chriſtian. qui dum vixit vſque ad mortẽ opera pia, vt talis fuerit legata in ſuo teſtamento, relinquens religioſa qualia fideles Chriſtiani, & timorati aſſueſcunt, offerentes ſe dicti filij, & deſcendẽtes probare Patris ſui innocentiam, vt liberarentur à nota, & infamia, & vt recuperarent bona confiſcata parentis. Et quia iſte caſus eſt ordinarius de facto, ſed non bene digeſtus, duxi illum ad vnguem diſputare, vt ſic abſque nebula in poſterum procedatur iuxta quæ Hiſpano ſermone ſcripſi, vt Promotor Fiſcalis anno præterito. 1658.

## *SVMMARIVM.*

1 *Concluſiones quædam communes præmittuntur in præcedendo contra hæreticos à n. 2.*
2 *Appellatio hæreticis denegatur.*
3 *Hæredes hæretici non poſſunt appellare à ſententia.*
4 *Filiis vetita eſt defenſio, quando ex violenta præſumptione conſtat parentes deſiſſe hæreticos.*
5 *Sententia lata nocet hæredi, ad quem bona defuncti peruenerunt.*
6 *Hæreticus, vel vt conuictus iudicatur probationibus veris.*
7 *Contumax iudicio Eccleſia habetur tamquam conuictus, pertinax, vel vt hæreticus.*
8 *Contumax non auditur appellans.*
9 *Appellatio datur oppreſſo, & grauato à iudice.*
10 *Appellatio abſentis contumacis non admittitur.*
11 *Appellatio denegatur à lege pœnam imponente, ſecus à multa. Et de ratione n. 12. 13.*
14 *Sententia lata contra libertatem abſentis ex euidentibus probationibus & quæ proueniunt à contumacia, nocet*
15 *Argumentum de contumace ad pertinacem eſt validum.*
16 *Abſens condemnatus hæreticus, eſt in ſtatua comburendus.*
17 *Abſens condemnatus pro hæreſi, ſi vt pœnitens compareat, auditur ad ſe purgandum num. 18. 19.*
18 *Contumax pro hæreſi condemnatus quandocumque, ſiue ſponte compareat, aut captus, auditur etiam ſi ſint ſtatuta in contrarium vt num. 19.*
20 *Abſens condemnatus, non videtur vt defendi poſſit etiam quoad bona per filios, & hæredes, vt à n. 21.*
21 *Cap. cum contumacia de hæreticis lib. 6.*
22 Bulla Alex. IV.
23 Cap. fin. de hæreticis lib. 6. num. 30.
24 *Citatio qualiter in prima inſtantia dicatur ſublata hæreticis contra iuris regulam.*
25 *Citata parte, qui ex iuſto impedimento comparere non poteſt, non officit receptio teſtium.*
26 *Citatio eſt defenſio ſubſtantialis ex ſolemnioribus, & ſic illa, quæ dicitur prima, nec per Principem valet auferri n. 27.*
28 *Appellatio ſecundum aliquos non eſt propriè defenſio, vt n. 36.*
29 *Defenſio quando legitime competat poteſt à Principe declarari.*
30 *Citatio non ſubſtantialis poteſt à Principe auferri.*
31 *Inquiſitores ex officio debent defendere reos nolentes defendi n. 32. 33.*
32 *Appellatio ab interlocutoria ſententia admittitur, etiam in cauſa hæreſis.*
34 *Appellatio de iure admittitur in omnibus cauſis, etiam paruis.*
35 *Appellandi vſus eſt nimis frequens.*
36 *Appellatio iure ſingulari poteſt auferri à ſententia diffinitiua in crimine hæreſis.*
37 Cap. filij, vel nepotes de hæreticis lib. 6.
38 *Suſpectus de hæreſi dicitur qui teſtificatus eſt à tribus teſtibus n. 39.*
39 *Teſtis vnus aduerſus quos ſit ſufficiens ad capturam.*
40 *Inquiſitores poſſunt procedere etiam aduerſus leuiter ſuſpectos de hæreſi, vt interrogent illos, quid ſentiant de fide, ſi abiecti ſint, & num. 41.*
41 *Excommunicatus permanens ſic per annum, vt ſuſpectus de hæreſi, quando damnari poſſit.*
42 *Vehementer ſuſpectus quando quis dicatur* remiſſiue.
43 *Abſens citatus per edicta, qui non Comparuit, punitur, vt contumax, pertinax, & formaliter hæreticus.*
44 *Filij hæreticorum damnatorum in abſentia propter contumaciam, videntur eaſdem pœnas incurrere, ſed quales hic, & infra.*
45 *Confeſſio reſultans ex fuga relaxati in ſtatua non eſt vera, ſed ficta.*
46 *Bart.* in l. cum filius familias ff. de verb. obligationibus, *intelligitur.*
47 *Filij hæreticorum ſunt inhabiles.*
48 *Pœna contra hæreticos fautores, defenſores, & receptatores habent locum etiam in filiis eorum.*
49 *Filij quando prohibeantur ſolicitare, vt ſuper cauſa diffinitiua Patris in Sancto officio practicetur.*
50 *Hæreticus, cui prohibetur appellatio, videtur vt nec vti poſſit alio ſupplicationis, reſtitutionis, vel reuiſionis remedio, vt n. 51.*
52 *Appellatio prohibita à lege intelligitur de ſuſpenſiua.*
53 *Appellatio, qua intendit reus monſtrare ſuam*

*innocentiam non tollitur.*

54 *Appellandi facultas non oritur à magnitudine cauſæ, ſed ab iniquitate iudicis.*

55 *Clauſulæ* appellatione remota, *aut* non obſtantibus, *qualem appellationem prohibeant, vel non, & à num.* 56.

56 *Prouocatio hæredum recipienda eſt quoties iuſta cauſa poſtulet num.* 57. *niſi defunctus fuerit confeſſus, vt n.* 58.

59 *Hæreticus conuictus, confeſſus, ſiue notorius prohibetur appellare; item & eius filij, & hæredes.*

60 *Contumax reus allegans iuſtam cauſam, auditur appellans, ſi adſit contemptus.*

61 *Appellatio fictli contumacis admittitur.*

62 *Filij, vel hæredes admittuntur appellantes pro patre hæretico, quoties ipſe pater admitteretur, vel ſponte comparens, aut captus.*

63 *Antonij Perez filij appellantes auditi fuerunt probantes in Sancto officio innocentiam patris*

64 *Proceſſus poſt multos annos reuiſus, de quibuſdam propoſitionibus cenſuram habentibus aliam inſpectionem aſſumpſit anno* 1659.

65 *Filij cuiuſdam hæretici præſumpti mortui in carceribus admiſſi ſunt poſt concluſum in cauſa ad defendendum patrem ab anno* 1657.

66 *Filij, vel hæredes eſto non appellent pro patre hæretico valent vti ſupplicationis, & recurſus remedio, aut reſtitutionis vt num.* 67. 68. 69. 70. *vel querelæ, vt num.* 61. *vel iudicis officio, vt n.* 72.

69 *Nullitas, quæ apparet ex actis poteſt per agnatos allegari.*

70 *Reuiſio proceſſus ſolet admitti aduerſus quamcumque ſententiam.*

71 *Querela remedium competit appellare prohibito.*

72 *Iudex officium ſuum debet impartiri, vt innocentia probetur.*

73 *Hæreticus conuictus legitimis probationibus, aut confeſſus, prohibetur appellare, & eius hæredes.*

74 *Appellare poteſt condemnatus, vt hæreticus ex ſuſpicionibus; item, & eius filij, atque hæredes. Et de ratione n.* 75.

75 *Abſens vt declaretur hæreticus, qualis citatio, & formula requiratur. Et de vera praxi ſub diſtinctione à n.* 76.

77 *Cap. cum contumacia forma non obſeruatur contra hæreticum abſentem conuictum plenis probationibus, aut confeſſum; ſecus aliter, vt n.* 78.

79 *Abſentes, qui poſt eorum ſtatuam combuſtam audiantur ad ſed compurgandum in Sancto officio, & à n.* 80.

80 *Sententia ex præſumptione violenta fertur.*

81 *Præſumptio violenta qualem probationem in contrarium admittat n.* 82.

83 *Hæreticus, vt condemnetur tamquam formalis, quali probatione contingat.*

84 *Filij, vel hæredes excuſare patrem infirmum conſolationem petentem ab hæreticis non poſſunt, & n.* 85.

85 *Relaxatus in ſtatua quandocumque compareat debet admitti.*

86 *Citatio præcedere debet ab procedendum in abſentem ex cauſa fidei. Et quando non procedat n.* 88.

87 *Excommunicatus, qui per annum inſorduit poteſt admitti ad ſe compurgandum.*

89 *Sententiæ in cauſis fidei non tranſeunt in iudicatum.*

90 *Hæreticus condemnatus iuxta textum* in cap. cum contumacia, *non dicitur verò talis ſed præſumptus qui ſi compareat pœnitens non punitur pœna ipſius.*

91 *Romæ ſupremum tribunal tradit ex integro quoad perſonam & bona hæreticos qui poſt condemnationem in ſtatua comparent etiam poſt annum. Iuxta quod filij audiuntur parentes defendendo, vt n.* 92.

92 *Aliter iuxta praxim inquiſitionis Hiſpanicæ, vt n.* 93.

VT difficultas oblata clarius percipiatur antequam problematicè, & ad partes diſputetur, iudicaui, vt neceſſarium quaſdam concluſiones iuridicas in practica, & vſu Tribunalium inquiſitionum præſupponere, vt ſequitur. 1

Prima ergo concluſio eſt quod per doctrinam, & deciſionem *c. vt inquiſitionis de hæret. lib.* 6. habetur in verbis ſequentib. ibi: *nõ obſtantibus appellationibus ſeu proclamationibus prædictorũ nequitiæ filiorũ, cum tam ſecundum ordinationem prædeceſſorum noſtrorum, quam ſecundum legem imperialem, appellationis, & proclamationis beneficium expreſſè ſit hæreticis, & credentibus, & eorum receptatoribus, fautoribus, & defenſoribus interdictum*, ſicut probant cum infinitis Farinacius *de hæreſ. q.* 185. §. 15. *à num.* 227. referens antiquiores, & moderniores vſque ad ſua tempora, quem ſequuntur deinde Diana, Carena, Bordonius, & alij interpretes neotherici referendi infra, & cum aliis Barboſa *in dicto cap. vt inquiſitionis num.* 6. dicentes omnes denegari hæreticis appellationem, & concludentes ſic procedere, quando diffinitiuè ſententiatus eſt reus, non ſic à ſententia interlocutoria inducente grauamen irreparabile, *vt tortura.* 2

Secunda concluſio eſt, vt quemadmodum hæreticus ipſe nequit appellare à ſententia lata, atque pronunciata contra illum, ſic nec eius hæredes, vt teſtantur, ac confirmant cum pluribus idem Farinacius *ſupra n.* 230. Simanchas *de cathol. inſtit. tit.* 6. *num.* 7. Barboſa *in dicto cap. vt inquiſitionis ſub eodem num.* 6. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *reſ.* 13. quam dicunt ita procedere, ſi hæreticus plenè teſtibus conuictus ſit, aut crimen confeſſus fuit; quia nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam ipſe habet.† Et quia iure Pontificio vetita eſt filiis defenſio cum ex violenta præſumptione conſtat patres eorũ hæreticos deſiſſe.† Et quia ſententia lata contra reum, hæredi quoque nocet, ad quem bona defuncti peruenerunt, vt dicit idem Farinacius per textum *in cap. filij de hæret lib.* 6. *& per leg. quis cod. ad legem Iul. Majeſt. l.* 1. *vbi cauſa fiſcales l. vlt.* §. *vltimo ff. de bonis eorum*, ex doctrina Bart. & cæterorum *in l. cum filius familias ff. de verb. obligat.* 3 4 5

Tertia vero concluſio firmat quod ipſo iure, & Eccleſiæ iudicio hæreticus, vel vt conuictus iudicatur probationibus veris; quia hæc præſumptio veritatem imitatur, & eoſdem habet effectus per iura, & DD. ab Auguſtino Barboſa relatos *axioma* 97. & hoc intentum, quantum probant gloſſa, & DD. *in dicto cap. cum contumacia*, Rojas *ſing.* 2. *num.* 6. *& ſingulari* 6. *num.* 3. Simanchas *de cathol. inſtit.* 2. *à num.* 1. Paramo *de origine inquiſit. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 67. Graſſis *deciſ. vnica de hæret*, quæ comprehendit omnes illos, quos ſententia, & veræ comprehenderent probationes. 6

Ob

7 Ob quod Sanchez *in præcepta decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 27. num. 19.* Barbosa *in dicto cap. cum contumacia num. 7.* in glossa ibi: *licet habeatur pro contumaci*, dicunt quod contumax iudicio Ecclesiæ habetur tamquam conuictus,& vere pertinax, 8 velut hæreticus. † Et comprobat alia iuris regula, quod contumax non auditur appellans, si verè contumax est, vt Doctores agnoscunt per textum *in l. penult. §. ad crimen ff. de publicis iudiciis, l. 1. quorum appell. non recipiantur, l. ex consensu 23.* 9 *§. fin. ff. de appellat.* † Ex ea ratione, quia appellatio datur oppresso, & grauato à iudice, iuxta quæ latè scripsi *sub Rub. & tit. de appellat.* non autem ei, qui iudici rebellis est, & talis dicitur verus contumax: ita Scaccia *de appellat. q. 17. limitat. 3. num. 4.* Riccius *collect. 1856.* cum aliis.

10 Quarta est conclusio, vt si qui legitimis vocatus edictis ad agendam causam absens sit condemnatus abfuerit per contumaciam, eius appellatio recipi non possit, vt concordes docent DD. per iura *in l. & post edictum 73. §. fin. ff. de iudic. dicta l. ex consensu 23. §. fin. ff. de appellat. l. 1. l. 4. in fine cod. quorum appellat. non recipiantur, l. 9. tit. 23. p. 3. l. 5. tit. 16. lib. 3. ordinamenti.*

11 Quinta inquam est, nempe à lege imponente pœnam non appellari, etsi à mulcta admittatur appellatio, cum non adsit grauamen aliquod, à quo appelletur, quia placitum latæ legis est ab eo, qui supremam habet vim,& potestatem legis condendæ, *l. ex qua pœna ff. de verb. obligat. l. si res*, & ibi Bartol. *ff. de appell. recipiendis*, Decius *in cap. consuluit. el 3. de appell.* sicut etiam comprobant verba textus *in l. 2.* vers. *ex actis deinde Regibus ff. de origine iuris* ibi: *nec prouocatio ab eis, sicut à reliquis Magistratibus, quibus ius summum erat ad corrigendum, & interpretandum leges, pro-*
12 *batio sublata erat.* † Et est ratio nam cum omnes simus obligati ad seruandam legem, & legis grauamen, non censeatur, nec consequenter appellandi causam præstet *per l. leges cod. de legibus, auth.* vt omnes obediant iudicibus prouinciarum *collat. 7. §. arrigiat.* & de qua ego dixi *in c. 3. de appellat. sub quæst. 3.* circa finem, vbi leges.

13 Quare optime per hos terminos in casu nostri dubij dixit Simanch. *de cathol. dicto tit. 6. sub n. 3.* nec durum, nec crudele esse: vt hæreticis negetur appellationis remedium, eis credentibus, fautoribus, & defensoribus eorum; tum quia id generaliter, & vniuersè constitutum est, quoties reus crimen fatetur, aut talibus plene conuincitur; tum etiam cum hæretici, & cæteri commemorati, conuicti, vel confessi fuerint appellare nequibunt à pœna legis, quæ ipso iure illis est imposita, alioquin non de facto iudicis, sed de inquitate legum conquererentur: ita ille ex *dicto cap. vt inquisitionis, & ex dicta l. 2. cod. quorum appell. non recip. dicta l. si qua pœna ff. de verb. signif.* & faciunt nonnulla adducta *alleg. 8. præced.* ex nostro collega D. Gundisalb. Brauo bene ponderata ad alium propositum, de quo ibi.

14 Sexta conclusio est nempe, quod sententia lata contra libertatem absentis, si feratur ex euidentibus probationibus, quales dicuntur habitæ vt tales in iure; & ob id illæ,quæ proueniunt à contumacia aliis iunctis præsumptionibus, nocet omnibus æquè, sicut docuerunt Couarr. *in pract. cap. 13. num. 5.* vers. *quarto mihi* DD. Ioannes Scobar *de puritate sanguinis p. 1. q. 4. num. 24.* Pegna *in director 3. p. comment. 164.* vers. *& in casu nostro*, vbi ex Albertino *de cathol. instit. q. 29. n. 9.*† Dicens argumentum de contumace ad pertinacem de iure validum esse; Pater Molina *tom. 3. de iustitia 1. p. disp. 618. num. 19.* Filiucius *quæst. moral. tract. 22. num. 225.* idem D. Scobar cum Sanchez, & aliis *dicto §. 4. num. 25. & 26.* firmans hodie non esse dubitandum, vt refert *num. 45. & 56.* legendus. 15

16 Septima autem conclusio docet absentem condemnatum, esse relaxandum, & in statua comburendum; & ita exequendum fore tenent Simanchas *de cathol. instit. tit. 2. Rub. absentibus num. 8. & in encherid. violatæ religionis tit. 45. Rub. de absentibus num. 4.* Campegius *in additionibus ad Zanchinum in tract. de hæret. cap. 18. litt. B.* vbi quod ita Romæ, & vbique seruatur, Pegna in addition. ad Eymeric. *in director. inquisit. p. 3. comment. 49. num. 216.* vers. *verum* hoc est *obseruatione dignissimum*, & cum aliis Farinac. *de hæresi dicta quæst. 185. § 7. num. 102.*

17 Octaua concludit quod in contumaciam condemnatus pro hæresi ex plenis,& euidentibus probationibus, si vult suam innocentiam docere auditur quandocumque, quam si probare nequeat, ac pœnitens, & compunctus misericordiam petat, recipiendus est; eo quod non sit plus operatura ficta confessio, quæ à contumacia resultat, quam vera,cum & ore proprio hæresim confessus ad misecordiam admittatur, vt optimè docuerunt Bursatus *cons. 7. à num. 19. & num. 54. in fine lib. 1.* vbi testatur seruatum, Scaccia, *de iudicio causar. ciuilium, & criminal. cap. 98. à num. 26.* Farinac. *supra dicta quæst. 185. §. 3. num. 103.* vbi dicit quod contumax condemnatus, vt hæreticus, siue ex plenis probationibus, siue ex suspicionibus, & siue propter insordescentiam in excommunicatione per annum, admittitur semper ad misericordiam, si pœnitens fuerit; secus si impœnitens existat, vel si vt relapsus fuerit condemnatus; quia tunc in vtroque casu curiæ sæculari traditur.

18 Vltima conclusio declaratiua præcedentis est, vt quoad personam contumax pro hæresi condemnatus quandocumque compareat, etiam post lapsum annum, & statuam combustam, siue sponte, siue etiam captus sit, audiatur ita Simanchas *dicto tit. 2. num. 20. & 21. & tit. 14. de contumacibus n. 10.* Rojas *singulari 145. num. 5.* Pegna *in director p. 3. comment. 49.* post *num. 213. litt. C.* vers. *aduenien-te autem die*, Scaccia *supra cap. 9. num. 25.* Flamin. Cartarius *de execut sententiæ cap. 1. num. 280* Thomas Sanchez *in decalog. lib. 2. cap. 27. num. 18.* vers. *atque*, in propriis hæresis terminis, vbi dixit de hoc esse glosam receptam communiter *in cap. excommunicatus 1. §. qui autem in* verbo *condemnatur de hæreticis.*

19 Et quod debeat audiri etiam non obstantibus statutis quibus cauetur, vt lapso certo tempore post lapsam sententiam, condemnatus non audiatur; quia talia statuta sunt iniqua, & iniusta, sicut affirmant Pegna *in addition. ad Eymericum dicta 3. p. comment. 49. post num. 213. litt. C.* nec extendi ad contumaces hæreticos condemnatos, & si ab Ecclesiastico iudice condita fuerint, nisi de illis expressam fecerint mentionem scribunt Scaccia *in dicto tract. de iudicio causar. ciuil. & criminal. & hæret cap. 98. num. 38.* Farinac. *dicto §. 7. q. 185. num. 105. & 111.* cum multis.

*Negatiua*

## *Negatiuæ ſententiæ fundamenta*

20 SVppoſitis vero dictis nouem concluſionibus, & aliis, quæ aggregari poterant ſpectantibus ad iura appellationis, reuiſionis actorum poſt latas ſententias diffinitiuas, ac audiendi interdicto appellare per viam recurſus, aut quærelæ, ſiue ex officio iudicis iuxta quæ dixi *ſub tit. de appellat.* item *& de ſentent. & re iudicata, & alleg. ſequenti*, quod in dubio propoſito dignum eſt diſcuſſionis, eſt an reus abſens, & in ſtatua relaxatus iam defunctus, valeat nihilminus defendi à ſuis filiis, & deſcendentibus, non ſolum quoad eius innocentiã, & famam, verum, & quoad recuperanda Patris bona.

21 Et videtur negatiue reſpondendum; tum ex regula textus *in dicto cap. vt inquiſitionis adducti ſupra num.* 1. tum ex alia textus *in dicto cap. cum contumacia de hæret. lib.* 6. & ex Rojas *ſingul.* 19. Paramo *de origine inquiſition. lib.* 3. *q.* 4. *num.* 58. Deciano *in tract. criminal. lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 16. *& cap.* 58. *n.* 1.

22 Secundo ex verbis Bullæ Alex. IV. relatæ ab Eymerico, vbi Pegna *in p.* 2. *comment.* 135. *&* 136. quæ loquens de ſolis ſuſpectis de hæreſi, denegat illis appellationem in verbis ſequentibus ibi: *qui autem inuenti fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi iuxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtrauerint anathematis gladio feriantur, & vſque ad ſatisfactionem condignam ab omnibus euitentur; ita quod ſi per annum in excommunicatione perſtiterint, tunc velut hæretici condemnentur; item & appellationis, & proclamationis huiuſmodi perſonarum mimimè audiantur*, cuius prima verba ad litteram refert Pontifex *in cap. excommunicamus el* 1. §. quia autem de hæret, vbi benè cum infinitis *à num.* 9. explicat Barboſa legendus, vſque ad numero 16.

23 Tertio ex doctrina textus *in cap. fin. eodem tit. dicto lib.* 6. in verſ. *iubemus*, & in verſ. *ceſſante* vbi citatio, & teſtium publicatio aufertur, & hodie in praxi omnino, inſpecta extrauag. Innocentij IV. & hoc quod crimen hæreſis ſit reſpectu aliorum criminorum nefandiſſimum, & Reipublicæ maxime nociuum: quare DD. dicunt mirandum non eſſe, vt licet in eo delicto agatur de maiori punitione delinquentis, quam in aliis delictis, nempe de bonis ipſius, de fama propria, & honore ſuorum, adhuc lex ſancte, & iuſtè decreuerit vt non fieret talis citatio propter imminens graue periculum teſtibus, non obſtante illo grauiſſimo damno delinquentis, quod minus reputauit, quam illud, quod excitatione, vel publicatione reſultare valeret; eo quod datis illis, ceſſabat accuſatio, & oſtenſio, ſeu manifeſtatio illius, quibus ceſſantibus, tota Reſpublica corrumpebatur, & periclitabatur, vt ibi explicat Barboſa ex doctrina Abbatis, & aliorum *in cap. præterea de ſponſalibus.*

24 Cum intra primam inſtantiam ſubſtulerit Pontifex citationem reo faciendam ex cauſa hæreſis contra iuris regulam ordinariam *cap.* 2. *de teſtibus, cap. in primis* 2. *q.* 4. *cap. tua, cap. quoniam vt lite non conteſtata l. ſi quando* 15. *& auth. ſed & ſi quis cod. de teſtibus, l. iudices* 19. *cod. de fide inſtrument. auth. de teſtibus* §. *fin. l. in ſeruorum* §. *fin ff. de pœnis*, quæ docet examen nullum eſſe teſtium factum contra non citatum, taliter vt nullam fidem facere queat, vt DD. docent in dictis iuribus, ampliantes, vt non ſolum requiratur in productione teſtium partium citatio; ſed ad hoc vt fidem faciant eſſe neceſſarium, quod detur copia parti cum termino ad opponendum, ſingulariter Abbas *in extrauag. ad reprimendum* ſuper verba *de plano*, Angelus de Aretino *in* §. *appellantur inſtit. de exceptionib.* Hypolitus Riminald. nimis ad id commendans cum aliis *ſingulari* 85. *& in conſ.* 120. *num.* 18. †

Ac in tantum etiam, quod ſi pars citata comparere non potuerit ex iuſto impedimento, nihilominus talis receptatio ſit nulla iuxta textum *in* §. *ſi vero in auth. de teſtibus* ibi: *& non inenitabili quadam neceſſitate venire non poſſit*, vbi gloſſa, & Farinac. cum multis *de teſtibus q.* 72. Rodriguez *de examinand. proceſſu cap.* 7. *num.* 39. 25

Et cum hæc ſolemnitas ſit ex ſolemniorib. & ſubſtantialibus quæ ſpectat ad defenſionẽ rei, & plus, quã appellationis remedium, ſequitur iuſte deciſum *in dicto c. vt inquiſitionis*, hæreticum non poſſe appellare à ſententia diffinitiua; imo, & nec ſuſpectum de hæreſi *ex Bulla*, dict. Alex. † Et magis benè ſi conſideretur quæſtio illa ordinaria Doctorum *in cap.* 1. *de cauſa poſſeſſ.* adducta, de qua ego ibi, num Princeps poſſit condemnare, aut ſententiare quendam, aut abſentem, eo non vocato, vel citato, aut auferre illi appellationem poſt latam in eum ſententiam; qui reſoluunt citationem primam non poſſe per textum ibi: *& in clem. paſtoralis* §. *cæterum de re iud. cap. Deus omnipotens* 2. *q.* 1. *Geneſis cap.* 3. & ex aliis iuribus, etiam, & ciuilis iuris, & canonici, ob quod ius dicens nullomodo tollere citationem, quin pro abſente debeat defenſiones ſupplere, ſicut docent per textum *in l. ſi non defendantur ff. de pœnis, l. ampliorem cod. de appell. in princip.* & quod ſit propriiſſima naturalis iuris, & in quantum ad aliam partem appellationis, eſto quod etiam pertineat defenſioni ex iure naturali debitæ iuxta *l.* 1. §. *interdum ff. quibus appell. non licet*, ſitque defenſionis ſpecies, vbi etiam citatio per textum *in cap. omnis oppreſſus* 2. *q.* 6. *cap. cum inter* §. *inquiſitionis, cap. ſignificauit. de except. l.* 1. *ff. de appell. cap. ſuggeſtum eodem*, docent DD. poſſe à Principe auferri abſolute: nam appellatio eſt tantum quædam defenſio ciuilis, ſicut, & aliæ cæteræ exceptiones eodem iure inuentæ, Panormit. *in cap. dilecti num.* 13. *de except.* vbi alij Couarr. *in pract. cap.* 13. 26

Indeque oriri iuxta intellectum aliorum appellationem non eſſe propriè defenſionem; & ob id non tolli defenſionem, quæ proprie eſt, vt reus audiatur, eique iniuria non fiat iuxta textum *in dicta clem. paſtoralibis de re iudicata*, quam quidem defenſionem potuiſſe fieri in prima inſtantia: ſic relati à Balboa, Mogrouejo *in dicto cap.* 1. *de cauſa poſſeſſ. & prop. num.* 81. valuiſſeque ſummum Eccleſiæ præſulem rite, & recte auferre in dicto cap. vt inquiſitionis, & in aliis Bullis, & extrauagantibus, & ex Bulla Clem. IV. proclamationem, & appellationem hæretico, aut de hæreſi ſuſpecto: nam etſi aliquoties iuſtis de cauſis poſſunt lex, aut Princeps præcipere, vt procedatur, quando occurrunt circunſtantiæ, quæ faciunt ſilire rationem iuſtæ defenſionis ſine citatione, vt reſoluit cum multis Barboſa *in dicto cap.* 1. *de cauſa poſſeſſ. & prop. num.* 9. *per gloſſ. in l. ſi is qui* 44. *in vltimis verb. ff. ex quibus cauſis maior*, Abbas ibi, adhuc citatio proprius ad defenſionem ſpectat, quam appellatio. 27 28

Et

29 Et confirmatur, quia poteſt Princeps declarare qualiter, & quando reo competat legitima defenſio; indeque auferre defenſionis modum, etiam extraiudicialem; provt aufertur legitime condemnatis ad mortem, Couarr. *lib. 1. variar. cap. 2. num. 13.* Zenedus *ad Decretal. collect. 13. num. 2.* D. Thom. *2.2.q. 69. art. 4.* ſiue etiam iudicialem, Balboa Mogrouejo *in dicto cap. 1. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* vbi dicit eodem modo poſſe auferre exceptiones, appellationes, recuſationes, & citationes.

30 Vnde quidam mirandum non eſt, vt Pontifex *in dicto cap. fin. de hæreticis lib. 6.* auferret citationem ad examen teſtium, & eorum publicationem modo ibi relato, cum ibi non auferat reo citationem ſubſtantialem iudicij; eo quod cum eodemmet reo cauſa actuatur, atque proſequitur, vidente præſente, atque reſpondente, cui datur tempus ſufficiens, vt ſe defendat, taliter, vt etſi ipſe
31 renunciaret defenſionibus, ſeu nolit defendi.† Adhuc inquiſitores iudices illius ex officio proprio teneantur inquirere, atque quærere quibus defenſionibus ille reus exculpari valeat à delicto hæreſis, & hoc quidem, vt adimpleant regulam iuris relatam *in l. ſi non defendantur, & in l. ampliorem*, iam adductis, faciliuſque potuiſſe Papam prohibere, vt reus hæreſis appellaret à ſententia diffinitiua aduerſus illum lata; ſiquidem reus, contra quem proceditur in carceribus detentus plene, & per terminos iuris competentes auditur in defenſionibus ſuis ante condemnationem; imo & poſt ſententiam ante eius executionem, vt docuerunt Vmbertus Locatus in iudiciale inquiſitor verbo *proceſſus n.6.* Farinac. legendus *de hæreſi dicta q. 185. §. 14. num. 211. & 215.* cuius ſententia ſingularis videtur; eo quod alij plures contra ſentiunt relati ab eo ibi *num. 214. & 216.* inter quos Eymericus *in director inquiſit. p. 3.* Rub. *de defenſione reorum num. 117.* Henrich. Bohik. *in cap. ſi aduerſus num. 5. de hæret.* Campegius *in additionibus ad Zanchinum de hæret. cap. 9. littera D.* Carrer. *in tract. de hæret. num. 131.*

32 Ex his colligitur quædam legitima conſequentia ad praxim Doctorum, & Tribunalium inquiſitionis, nempe vt diſpoſitio *dicti cap. vt inquiſitionis* limitatur *in appellatione*, ab interlocutoria ſententia habente grauamen irreparabile, quale eſt torturæ ſententia lata ante diffinitiuam ex gloſſa *in clem. 1.* verſ. *ipſo iure* de hæreticis, quæ reddit rationem; quia ſcilicet huiuſmodi grauamen tolli non poteſt per appellationem à diffinitiua, Ioannes de Imola num. 13. verſ. *per hoc dicit gloſſa*, Zabarela *in §. duro num. 11. in fine q. 22.* Simanchas *in enchirid. violatæ religionis tit. 52. Rub. de tormentis num. 11. & tit. 65. Rub. de appellat. num. 7.* Eymericus *in director. p. 3. in Rub. de appellat. num. 21. fol. 487. col. 2.* ibi Pegna in additionibus *comment. 31. litt. A. col. 2. in fine*, ſi iuſtè appellat, refert alios infinitos Farinac. *dicta q. 185. de hæreſi §. 15. num. 232.* idem Eymericus *ſupra*, vbi ponit exempla decretorum interlocutoriorum, à quibus datur appellatio, & ibi Pegna *dict. com-*
33 *ment. 31.* † Quod mihi videtur probari ex alio efficaciori, fundamento: nam cum reo ante ſententiam diffinitiuam competant omnes defenſiones poſſibiles ad ſuam innocentiam manifeſtandam (vt iam diximus) quas debet iudex ex officio inquirere intra primam inſtantiam, ac accidere poſſit, vt tranſeundo ad ſententiam torturæ eædem auferantur, ſiue minuantur videmus in praxi admiſſas eſſe prædictas appellationes, quæ attenta diſpoſitione *dicti cap. vt inquiſitionis*, adhuc etiam videantur ſublatæ, & ex dicta Bulla Alex. IV.

Itaque fiet, vt licet iure diſpotum reperiatur 34
appellationem admitti, tam in ciuilibus, quam in criminalibus cauſis, ſiue paruis, ſiue magnis, ex *l. litigatoribus, l. & in maioribus cod. de appellat. l. 3. in fine cod. de pœna iudicum*, qui male iudicauerunt *cap. de appellationibus pro cauſis 11. de appellat*, vbi late dixi, *cap. ad Romanam 2.q. 6. l. 13. tit. 23. p. 3.* † Quia appellandi vſus eſt frequens, 35
& nimis neceſſarius, cum imperitiam vel iniquitatem iudicis à quo tollat, vt inquit his verbis Vlpianus *in l. 1. ff. de appellat. l. Præfecti ff. de minoribus cap. ad noſtram de appellat.* cum ſit appellatio quædam defenſio, & releuamen oppreſſorum, *dict. cap. ſuggeſtum, cap. cum ſpeciali §. porro de appellat. cap. cum inter, cap. ſignificauerunt de exception.* & communiter DD. in dictis locis, vbi, & ego latè *in Rub. & dicto tit. de appellat.* † Tamen 36
ius ſingulare ex iam dictis potuit eam auferre à ſententia diffinitiua in crimine hæreſis, in quo cum magno conſilio, & deliberatione proferuntur ſimiles ſententiæ in Tribunalibus Sanctæ inquiſitionis, vt conſiderauit Rojas *diſſ. ſingul. 19 num. 4.* cum multis etiam antiquis ab eo relatis, & iterum ipſe *ſingulari 179. n. 2.* vbi ex hoc aſſerit quod ſententia ab inquiſitoribus contra hæreticum lata, poteſt executioni mandari, etiam pendente termino decem Dierum iure communi ad appellandum dato, vt præter ordinarias dixit Diana cum multis *p. 4. tract. 3. res 31.* præcipuè, ſi conſideretur à pleriſque caſibus appellationem in iure denegari, quoad vtrumque effectum, vt docent communiter DD. *in cap. conſuluit* vbi ego *de appell.* & in multis aliis iuribus, *& ſuè tit. cod. quorum. appellat. non recipiantur.*

Quarto fundatur ex doctrina textus *in cap. filij,* 37
*vel hæredes de hæret. lib. 6.* vbi hæredes, vel filij infirmorum petentium ibi conſolationē ab hæreticis, non admittuntur ad probandam eorum innocentiam, allegando eos non fuiſſe ſanæ mentis, tunc quando ſcilicet conſolationem poſtularunt, ſi prius ſuſpecti erant de hæreſi, vel diffamati, vel ſi conſtat quod erant ſanæ mentis, alias admitti ſcilicet per teſtes idoneos, qua quidem Pontificia deciſione videtur comprehenſum quidquid in præſenti dubitatur: nam prætendentes filij, & deſcendentes probare, quod eorum pater erat innocens, & quod vixerit benè opinatus ante, & poſt fugam, vel abſentiam, & quod mortuus fuit catholicus, ſi non impoſſibile, difficulter ſaltem id probare poſſe.

Primo, quia teſtificatione trium priorum te- 38
ſtium taliter de hæreſi ſuſpectus, & notatus fuit, vt inquiſitores, viſa earum relatione, decreuerint optimo iure reum illum incarcerandum, & quod Promotor fiſcalis peteret more ſolito, illius cauſam proſequendo vſque ad diffinitiuam, reo in carceribus ſecretis ſtante; ſi quidem iuxta communionem inquiſitionis ſtylum, & inſtructionem Matrit. cap. 4. ibi: *ſi la teſtification no fuera baſtante parapriſion* DD. † Reſoluunt communiter 39
vnum tantum teſtem legitimum facere teſtimonium ſufficiens ad capturam, præſertim, ſi eſt abjecta vilis, & ſuſpecta, perſona pro vt erat in ſecta Mahometana omnes valentiæ Regni, Neophiti in ſecta Luterana Galli, & Germani, & in noſtro Regno Luſitano Domicilium hinc inde trahentes ita incertum, vt videmus, cum in plurimum

ad

ad mercaturam vagentur ex regula textus *in l. quod si nolit §. qui mancipia ff. de edilitio edicto, cap. excommunicamus §. cum autem de hæreticis, cap. si gens Anglorum dict.* 50. Rojas *de hæret. p. 2. assert. 1. num.* 33. non enim adulterinæ plantæ dabunt radices altas, nec stabilem sedem ponent, vt dixerunt Alciatus *lib. 3. parergon. cap.* 8. Palatios *in cap. per vestras de donationibus inter, not. b. 3. §.* 10. *num.* 3. Paleotus *de nothis, & spureis cap.* 55. *num.* 1. Menochius *de arbitr. casu* 464. *num.* 17.

40 Secundo, quia etiam aduersus de hæresi tantum suspectum possunt inquisitores ex leui, & modica suspicione procedere ad interrogandum illum, quid sentiat de fide iuxta textum *in cap. accusatus de hæret. lib. 6.* ibi *si autem leuis, & modica suspicio*, vbi Dominic. *n.* 2. & alij notantes, ad hoc, textum *in cap. vt officium eodem tit. & lib.* Matheus de Afflictis *in constit. Neapol. Rub. 1. n.* 58. allegans *auth. Gazaros cod. de hæret.* Franciscus Squilacen. *de fide cath. c.* 26. Ludouic. Carrer. *de hæret. n.* 116. Simanc. *de cathol. institutionibus tit.* 49. *n.* 20. dicens illud intelligendum esse ex iusta causa, & cum homine alioqui abiecto.

41 Quare quamuis qui ex alio delicto, præter hæresim fuit excommunicatus, & permansit per annum in excommunicatione, non sit habendus, nec condemnatus, tamquam hæreticus, sed solum, vt suspectus de hæresi, sicut patet *ex Trid. sess. 25. de reform. c. 3.* cum infinitis Barbosa *in dicto c. excommunicamus 1. §. qui autem n.* 12. Sed quia hic censetur male sentire de fide, & de potestate Ecclesiæ propterea posse inquisitores aduersus illum procedere, interrogantes quid de fide, & potestate Ecclesiæ sentiat, vt comprobant Sanctarelus *in tract. de hæresi c. 4. n. 4.* in fine cum Simanchas, Couarr. Guttierr. & alij, Ricciulus *in tract. de iure personar. lib. 4. c. 8. n.* 13. Seraph. *decis.* 1285. *n.* 3. & 4. iuxta
42 constitutionem Pij V. ab ipsis relatam. † Et quando quis dicatur, seu vehementer suspectus optime explicat Alber. *de agnoscendis assertionib. q. 34. n. 46.*

43 Tertio, nam ex quo præcesserunt dictæ testificationes notæ, & suspiciones, quamumuis considerentur leues; & quia reus positus hic in dubio aufugit, fueritque ex illis, qui habentur, tamquam abiectæ personæ, & publicis edictis etiam citatus, atque vocatus fuisset, vt compareret in Sancto officio inquisitionis ad se compugnandum per terminos *dict. c. cum contumacia de hæret. lib.* & vt rebellis ter accusatus à Fiscali, eiusque causa finita in absentia Vulgo *en estrados*, & in statua relaxatus, fuit vere contumax conuinctus, & pertinax, tamquam formaliter hæreticus: nam iure ipso, & iudicio Ecclesiæ hæreticus contumax verus, vel vt conuictus iudicatur probationibus, vt diximus *supra n.* 4. vers. *tertia*, & vers. *quarta, quinta, sexta, & septima*, vt sequitur DD. Ioannes de Scobar, & Corro, *de puritate sanguinis p. 1. q. 4. §. 4. n.* 22. dicens hanc opinionem esse iuri, & rationi magis consonam, & omnino in praxi seruandam, addens de ea hodie non esse dubitandum, dum ibi *n.* 25. ex instructione 16. anni 1484. in impressione nouissima fol. 6. & instruct. 61. Domic. Baldesij in eadē impress. fol. 350 (quæ non sic probare videntur.)

44 At nihilominus de relaxatis in statua absentibus post vocationem, & citationem factam per edicta legitimè, nec comparentibus, vt se tueantur, siue purgentur ab hæresi, de qua denuntiati, seu delati fuerunt, tunc filios eius incurrere pœnas eadem, ac si eorum pater ob hæresim combustus esset, vt docuerunt Sanctarelus *de hæresi c. 34. n.* 19. Sanch. *in præcepta decalogi lib. 2. c. 27. n.* 19. Decianus *in tract. criminal. lib. 7. c. 41. n. 31.* Molina *de iustitia tract. 2. tom. 3. disp. 658. n.* 19. & etiam ex proposito respondens Bart. *in l. cum filius famil. ff. de verborum obligat.* Pegnad. Eymericum *comm.* 164. à vers. *patre damnato, vel vt contumace*, quia noluit venire ad respondendum de fide, qui prosequitur sic à vers. *at in casu nostro*, per verba sequentia: *at in casu nostro verius est etiam filios damnati ob contumaciam, infames, & inhabiles fieri, tum quia contumax habetur pro conuicto, glossa in c. cū contumacia de hæret. lib. 6. tum quoniam ex eo quod per annum perseuerauit, præsumitur pertinax, Ioan. Andreas, & Geminiam ibi n. 11. vers. quæro, & quia argumentum de contumace ad pertinacem valere scripsit Albertinus in tract. de agnoscendis assertion. q. 29. n. 9.* & ibi in vers. *cum itaque* prosequitur Pegna, etiam per textum *in dicto cap. excommunicamus el 1. dicto §. qui autem* cum Gigante *in tract. de crimine læsæ-Majest. lib. 3. tit. de pœnis, quas filij incurrunt q.* 13. & hoc contingere, quia in delicto hæresis, & læsæ-Majestatis humanæ inspicitur causa publica, cum Reipublicæ magnopere interfit, & hæreticos, & contumaces in causa fidei punire *ex dicta l. Manicheos cod. de hæret. l. 1. cod. vbi causæ fiscales*, vbi sententia in causa respiciens ad vtilitatē publicā, lata contra principalē ei etiā præjudicet, ad quem deuenitur ex cōsequētia, nō sic si respiciat ad priuatū, vt cōtingit in casu Bart. per textū *in l. 1. cod. ad leg. corn. de falsis.*

Et hæc sic se habere, licet dicamus confessionem 45
resultātem ex fugitiuo relaxato in statua, non esse veram, sed tantum fictam, & præsumptam. Nam quamtumvis in aliis etiam delictis grauibus non sit sufficiens ad hoc, vt pœna, quæ ratione huiusmodi confessionis à iure, vel à lege posita est, transmittatur ad hæredes, tamen fallit in criminibus læsæ-Majestatis humanæ, & hæresis, vti habent, ac docet D. Battol. per verba relata *in l. Imperatores §. is qui ff. de bonis eorum*, qui ante sententiam sibi mortem conscinerunt, allegando *dictam l. Manicheos cod. de hæret. & l. quisquis cod. ad leg. Iul. Majest.* glossa & DD. *in l. eius qui delatorem ff. de iure fisci*, & sequitur Rojas *singul. 69.*

Ex quod sequitur, ac prouenit Bartol. *in dicta l.* 46
*filius famil.* loquutum fuisse in causa condemnationis vnius ad faciendam executionem in persona alterius, vt tunc alteri non præjudicetur; quia respicit vtilitatem priuatam, cum & ipse dicat in locis relatis contrariūm de ficto confitente, quod est multo minus, quam procedet in illo, qui habitus est pro confitente conuicto, & pertinaci, qualis est ille fugitiuus, aduersus quem processus factus fuit, seruata forma *dicti cap. cum contumacia.*

Omnis adducta doctrina est certa, considerata 47
decisione Pontificis Bonifac. VIII. *in cap. statutum 15. de hæret. lib. 6.* nam decidens ibi hæreticorum filios esse inhabiles vsque ad secundam lineam paternam ad beneficia Ecclesiastica, & officio sæcularia, si patres ante mortem reincorporati non essent ad eam recipiendam, vt ibi tenent infiniti relati à Barbosa, qui *n.* 14. in glossa vers. *volumus, an filij illegitimi includantur hac prohibitione.* † Resoluit 48
cum aliis multis, quod pœnæ omnes statutæ contra hæreticos, fautoresque eorum defensores, & receptatores habent locum, etiam in quibusvis filiis illegitimis, & spuriis: sic cū Ricciulo, Suar. Graffis, Sanc. Surdo, Menoc. Sanct. Cou. & aliis ex antiquis.

Quod si hæc ita se habent quoad beneficia, & 49
officia, quę nō à patre spectātur, sed aliūde, videtur firmius sequendum, atque tenendum non posse

filios

filios procurare, vt de nouo confabuletur, atque practicetur ſuper cauſa Parentum, qui iam conuicti, & contumaces vere, aut ficte, confeſſi habiti, ſunt pertinaces in iure, & minus quod admittantur ad probandam bonam famam ſuorum Parentum in fide catholica ſemper habitam, nec ad recuperanda eorum bona ſemel confiſcata, quæ dum vixit ea poſſidens, vt Dominus potuit iactare ſine quærela filiorum; imo & perdere propriam famam in præjudicium, eorum cum illius ſit Dominus, etſi non membrorum, ac vitæ, vt omnes agnoſcunt limitando textum *in l. liber ff. ad leg. Aquil.*, & textum *in c. 9. de iure-iur.* (vbi ego non adduxi,) *& in c. 2. de pignorib.* iuxta doctrinam Soti *lib. 4. de iuſtitia q. 2. art. 3. & de ſecreto membro 1. q. 3.* Couarr. *lib. 1. variar. c. 2. n. 8.* Aragon. *2. 2. q. 62. de Dominio fol. 140.* Nauarr. *in manuali c. 18. n. 4. & 6. & in c. inter verba concluſ. 6.* & alij; quinimo plus hæc infamia in caſu, de quo loquimur per iura iam adducta patri irrogata refunditur in filios.

50 Per quæ videtur tenendum, quod ſicut hæreticus nequit vti appellatione adeundo ſuperiorem, vt ſententiam datam, quam iniuſtam eſſe prætendit, reuocet, & annullet ex dictis ſupra, ita nec poſſit vti alio quovis remedio, vt ſupplicationis, recurſus, aut quærelæ; quia etſi in aliquibus caſibus, appellationis remedium locum non habet, non impeditur quærela, ſeu recurſus, vt docet gloſſa *in c. ex litteris de in integrum reſtit.* verſ. *ſupplicauit*, Decius *conſ. 533. n. 2.* Pariſius *lib. 4. conſ. 164. n. 18.* Hypolitus Marſil. *n. 88.* item nec reuiſio, Guido Papæ *deciſ. 50.* Menoch. *rem. 4. de adipiſcenda à num. 895.* Franchis *deciſ. 148.* Capicius *deciſ. 144.* Decian. *reſponſ. 47. volum. 1.* Surdus *conſ. 277.* Band. *in tract. reuiſion. concluſ. 27.* Roland. à Valle *conſ. 94. n. 24. volum. 1.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. q. 70. n. 24.* Aldrete *de religioſa diſciplina lib. 2. c. 28. n. 25.* † Tamen
51 non procedere in caſu hæreſis; quia deciſio *dicti c. vt inquiſitionis*, quæ denegauit appellationem hæreticis militat in ſui ratione iam in principio adducta, etiam ſi licitum eſſet eis adire ſupperiores per viam quærelæ, ſicut docent Simanchas *de catholicis inſt. tit. 6. n. 22.* Carrer. *in tract. de hæret. n. 130.* Diana *p. 4. tract. 8. reſ. 32.* verſ. *ſed pro coronide*, Farinac. *de hæreſi dicta q. 185. §. 15. n. 33. & 34.* & ambo contra Felinum *in c. ad abolendam n. 3. de hæret. lib. 6.* Rojas *dicto ſingul. 19. n. 5.* qui docent per viam recurſus quærelæ, ſiue ex officio admittendum eſſe hæreticum ad reuocandam ſententiam, & hoc militare in hæredibus, vt dictum eſt, vt colligitur ex verbo *dict. c. proclamationibus*, quod etiam addit Pontifex Alex. *in dicta ſua Bulla*, quæ ſignificat non ſolum ſubſtuliſſe appellationem, ſed etiam aliud quodcumque remedium: argum. eorum, quæ tradũt Scaccia *de appell. q. 16. limit. 1. n. 96.* Marcheſanus *de commiſſ. p. 1. pag. 301. & 302. à n. 56. 73. & 74.* vbi quod clauſula, *omni, & quacumque appellatione remota*, indicat omnes appellationes eſſe ſublatas; & Carrer. *in tract. de hæreticis n. 130.* Simanchas *de catholicis inſtit. tit. 6. n. 2.* quos refert Farinacius *dicta q. 185. §. 15. n. 134.* probant hæretico non ſolum prohibitum eſſe appellare, ſed etiam prouocare, aut proclamare, aut alio modo ſuperiorem adire, vt prætenſam iniuſtam ſententiam reuocet, aut reformet, vt iam retulimus.

*PRO AFFIRMATIVA SENTENTIA.*

53 SEd adhuc non obſtante *deciſ. dicti cap. vt inquiſitionis*, & dictæ Bullæ Alex. VI. aliorumque iurium, & conſtitutionum, valet fulciri ex ex multis ſententia contraria. Primò, nam ex quo fuit exequuta ſententia aduerſus hæreticum, nullum videtur obſtare impedimentum; quominus valeant itidem reus condemnatus, aut filij, vel hæredes intentare idem appellationis remedium quoad deuolutiuum effectum, adhuc nempe, vt ſuperior emendet inferioris iudicis iniuſtitiam, grauamen, ſiue exceſſum; ex ea ratione, quia quoties lex diſponit, vt appellatio non admittatur, intelligitur de ſuſpenſiua, non de deuolutiua, Menochius *de adipiſcenda rem. 4. n. 87.* Scaccia *de appellat. q. 17. limit. 6. membro 4. n. 9.* & alij communiter ſic agnoſcentes in cap. 11. de appellat. vbi ego latè, Contardus *q. 16. n. 6.* Pacific. de Saluiano interdicto, *inſpect. 4. cap. 2. num. 97.* Barboſa *clauſula 9. n. 25.* contra Roland. & Marcheſanum.

Secundo, nam appellatio, qua intendit reus pro- 53
bare, & demonſtrare ſuam innocentiã, non tollitur per clauſulã *appellatione remota*, Alex. *conſ. 113. n. 7.* verſ. *nunc ſolũ lib. 3.* Barboſa *de clauſulis clauſula 9. n. 28.* qui etiã *n. 24.* ait non tollere, quin, & à facto iudicis prouocetur, vt dictum fuit in vna Calagurritana de Brandeuilla 15. Iulij 1604. coram Card. Sacrato impreſſa per Marcheſan. *p. 1. p. 303. n. 8. in 2. impreſſ.* nec etiã aliquid operari, ſi conſtat de grauamine notorio, vel ſi iudex dolo malo, aut lata culpa ſententiauit, nec quando iniuſtitia ſententiæ eſt detecta, & notoria, & quando incontinenti, quis para eſt docere de iuſta, & legitima cauſa appellandi, & quando appellans vult oſtendere repugnantiam, & perplexitatem ſententiæ, vt multis probat idem Barboſa *dicta clauſula 9. à n. 20.*

Tertio, quia ratio admittẽdæ appellat. nõ oritur à 54
quãtitate, vel magnitudine cauſæ; ſed ab iniquitate iudicis, vt quod iniquũ, aut malè iudicatũ eſt, emẽdetur, & corrigatur, vt omnes fatẽtur *in Rub. & in d. c. 11.* ex quo inferũt, vt quia iudex valet peccare, etiã lædendo in minimo appellandi, rectè appellatio in minimis admittatur, Rebuffus *ad leg. Gallicas tr. de ſententia executione art. 4. gloſſa 1. n. 5.* Raginell. *de appell. §. 2. c. 3. n. 604.* verbo *modicum*, Scaccia *de appell. dicta q. 17. lim. 40. a n. 1.* Gerard. *ſingul. 19. n. 3.* & ſic à fortiori quãdo cauſa de ſe præjudicialis eſt honori, bonis, filiis, ac cæteris de familia, famæ, ac vitæ nõ poſſe negari, quin detur locus appellationi hæretico dãnato, ſaltim quoad effectũ deuolutiuũ.

Quarto, nam eſto quod dicta clauſula operaretur 55
quoad vtrumq; effectum deuolutiuũ, & ſuſpenſiuũ in perſona eiuſdẽ hæretici appellantis; ſed non inde inferri, vt legitimè eius filiis, hæredibuſve, qui ex delicto patris reperiuntur nimis priuilegiati, auferatur prædictũ appellationis remedium, quoad dictum vtrumq; effectum, cum ſaltim ad deuolutiuũ, non debeat extẽdi ex regula textus *in c. 9. & penult. de ſentent. & re iudicata, l. ſæpe ff. eodẽ tit. l. ingenuum ff. de ſtatu hom. cum vulgatis*; ſiquidem clauſulæ *appellat. remota*, aut *non obſtantib. appellat.* non operantur contra tertium, qui poterit appellare pro eo, quod ſua intereſſe putauerit, Bald. *in c. ſuper eo notab. 2. de officio deleg.* vbi Panorm. *n. 4.* Barbatia *col. 1. num. 2.* Felin. *n. 1.* Decius *n. 4.* Corſetus *in ſuis ſing.* verbo *clauſula*, Marcheſanus *de commiſſion. p. 1. pag. 298. n. 25. & pag. 667. n. 60. in 2. impreſſione & p. 2. pag. 48. n. 6.* Rendina *in promptuario receptar. ſentẽtiarũ tom. 1. tit. 16. n. 4.* Scaccia *de appell. q. 16. lim. 1. n. 78. & quæſt. 17. limitat. 6. membro 4. n. 42.* & alij.

Quinto, nam ſic etiam in terminis appellationis 56
docent Simanchas in hæredibus hæreticorum, qui fuerunt damnati per præſumptiones, nec liquido conſtitit eos fuiſſe hæreticos, vt ſi v.g. *reus mortuus fuit antequã eius cauſa perageretur. aut ſeipſũ occidit, aut abſẽs dãnatus eſt*, adducẽs ita per textũ *in l. vlt. ff. de bonis eorum, l. eius qui delatorem ff. de iure fiſci*,

cum Baldo, Angelo, Iasone, & cæteris, *in l. 2. cod. qui testamenta facere possunt*, ita illa *de catholi. instit.*
57 *tit. 6. de appll. sub n. 7.* vers. *sed si rei.* † Addens *n. 8.* recipiendam esse hæredum prouocationem, quoties iusta causa id postulare videbitur, eo quod mitius debet agi cum hærede, qui iustam ignorantiæ causam habet; sic vt nisi friuola sit hæredum, appelltiuus tutius appareat, vt recipiatur per textum *in l. oratione ff. de feriis, l. vlt. cod. si pendente appellatione, mors interueniat l. 1. ff. eodem*, *glossa*, & DD. *in c. vt debitus honor. de appell.* & per illud, quod ipse addit *in enchirid. violatæ religionis tit. 6. de appell. n. 6.* & cum illo Decian. *in tract. crimin. lib. 5. q. 58.*
58 *n. 4.* Farin. *de hæresi dicta q. 185. §. 15. n. 130.* † Affirmantes appellationem ad hæredum instantiam interpositam minimè recipiendã esse, quando defunctus obiit confessus, vel conuictus, secus ex aliqua probabili causa, vt sunt iam adductæ.

59 Ex quibus resultat practicam *dicti c. vt inquisitionis*, solum habere locum quando hæreticus notorius, conuictus, seu confessus vellet appellare, & idem in hæredibus suis, tunc enim est cur audiantur appellantes, sicut demonstrant, vbi supra Simanch. Decian. & Farinac. & per dictum ab Eymarico *in directorio inquisit. p. 3. Rub. de defens. reorum n. 117.* dum dicit superfluum esse dare defensiones reo confesso, siue conuictus sit, siue non, & Vmbertus Locatus in iudiciali inquisitor. in verbo *defensiones n. 1.* in vers. *primo*, vbi quod superflua est defensio, quando hæreticus confessus est hæresim, siue testibus sit conuictus, vel non, Carrer. *de hæret. n. 131.* vbi videtur æquiparare quẽ esse notarium hæreticum, vel de hæresi conuictũ.

60 Sexto, nam etsi supra relatum sit, vt verus contumax non audiatur appellans ex iuribus ibi relatis, tamen quoties ipse allegat iustam causam, audiendus venit, Azeuedus *in l. 10. tit. 17. lib. 4. recompil. n. 83.* Iulius Clarus *lib. 5. recept. sentent. §. fin. q. 94.* vbi Baiardus Tuschus *concl. 419. & 417. litt. C.* Pichard. *in manuductin. p. 4. §. 1. num. 6.* Zeuallos *in pract. q. 149. 266. & 612.* vbi quod contumax auditur appellans, quia vt ipse quoque refert *in dicta q. 149.* causa quamtumcumque iniusta, propterquam quis non venerit ad iudicium, eum excusat à contumacia; dum tamen per contemptum non omiserit comparere iuxta glossam magnam in fine *legis vnicæ §. hoc iudicium, ff. siquis ius dicenti non obtemperauerit glossa in l. satis ff. de in ius vocando*, quod dixit Bartol. menti tenendum, *in l. deberi ff. de fideicommissariis lib.* & quia causa quantumcumque iniusta, excusat à dolo, *ex glossa in l. plagij criminis cod. ad leg. flauiam de plag.* communiter recepta secundum Decium *cons. 398.* Boherium *decis. 168. n. 11.* & per id, quod docet *glossa in dicta l. ex consensu §. eum, qui ff. de appell.* vbi siquis per obliuionem, aut quia non credebat iudicem sic festinaturum non venit ad iudicium, excusatur à pœna contumaciæ secundum Curtium Iunionem *cons. 28. n. 10. & cons. 34. n. 9.* qui etiam dixit credulitatem fatuam excusare à dolo, ibi *cons. 19. n. 4.* & faciunt leges Regiæ *2. & 11. tit. 7. lib. 12. tit. 23. p. 3. l. 27. tit. 11. p. 3. l. 37. tit. 11. p. 5.* vbi impedimentum excusat à contumacia.

61 Quod si replicetur appellationem non concedi, nec impertiri contumacibus veris, vt accidit in eo, qui cum citatus fuerit personaliter, respondit se nolle venire ad iudicium, vt post recitatas plures opiniones resoluit *glossa magna in clem. 1. de dolo & contumacia*, quam dixit communem Paulus, *in l. properandum §. cum autem col. 2. cod. de iudiciis*, adhuc admitti dicunt appellationem in facto contumaci, qualis est ille, qui vocem citantis non audiuit, sed fuit ad vocem citatus, & præsumitur quod sua familia ei notam fecit citationem: sic Albericus dicens communem esse opinionẽ *in l. Diuus n. 4. ff. de in integr. restit.* quod nimis propriũ videtur nostræ difficultatis; siquidẽ nõ cõstat quod fugitiuus citat⁹ per edicta ex causa fidei se citatũ scire, nisi præsũtiue.

Indeque dici debere vt quemadmodũ si hic com- 62
paruisset, quandocumque sponte, vel captus debet audiri in defensionibus suis per adducta *supra n. 15. 16. 17. & 18.* iustius quidem, & fortioribus fundamentis admittendos esse eius filios, & hæredes ad defensiones dicti rei, & bonorum eius, quod quãuis sententiæ contrariæ stet defensor acerrimus D. Ioan. de Scobar *de puritate sanguinis q. 4. an. 22.* intelligens procedere suam opinionem in vero contumaci, & vt tali condemnato, vt proponit textus in dicto c. cum contumacia, limitat nihilominus à à n. 27. vsque ad n. 32. cum multis, quando de vera contumacia non constiterit; quia ob legitimum impedimentum coram inquisitoribus comparere noluit, nec excusationem ostendere per glossam cum Dominico, Andrea, & Franco ibi, & Pegna *in dict. 3. p. director. dict. comment. 164.* in vers. *cæterum*, quem sequitur, & laudat Pater Thom. Sanch. *in decalogo c. 27. sub n. 19.* vers. *quæ tamen sententia*, vel 92
quando filij patris innocentiam, & Christianum extitisse semper, vere probauerunt, cum iudicij naturã in contumaciã ea sit, vt semper probationes in contrarium admittat, ex glossa cõmuniter recepta *in c. excommunic. §. qui autem* vers. *condemnetur de hæret.* cũ Thoma Sanch. *dicto c. 27. n. 18.* vers. *secundo*, Farin. *dicta q. 185. n. 106.* qui etsi loquantur cũ multis in ipsomet contumaci cõparente iuxta quæ dixi *supra ad n. 15. ad 18.* extendit D. Scabar ad filios, & descendentes, qui patris etiam mortui innocentiam ostendere valent ex eadem ratione, textus *in l. filia 31. §. Seia 2.* vbi Albericus *ff. de adimendis legatis*, & ex doctrina textus *in l. siquis filium 35. §. tamen* ibi: *posse nepotem eandem causam proponere, ff. de inofficioso testam.* Baldi, Antonij Gomezij, Peregrini, & Ferdinandi, Vasquez.

Et ad comprobationem dictarũ limitationũ addit 63
dict. D. Scobar *in dicto §. 4. n. 32.* ita semel vidisse ex petitione, & instantia, filiorum, & descendentiũ Antonij Peretij à secretis Philipi II. qui velut contumax, in inquisitione Cæsar Augustꝰ fuit dãnatus, & eius statua combusta publicè, & post eiusdem mortem à suis filiis innocentia in hoc consilio supremo inquisitionis probata, & quod illius memoria fuit absoluta, & integra ei, suisque restituta fama. Quod ita confirmari videtur ex doctrina Pegnę *dict. 3. p. d. comm. 164.* qui postquam loquutus fuit in fauoré sententiæ negatiuæ in vers. *cæterum* repetẽs verba sequentia scribit: *cæterum hanc sententiã tunc veram, & obseruandam esse crediderim, cum is, qui dãnatur, vt contumax vere, & propriè cõtumax est, quale ius depingit in dict. c. cum contumacia de hæret. lib. 6.* & addit sequentia: *nã si de eius contumacia plene non constaret, aut elapso anno, vel per infinitatem, vel aliud legitimum impedimentum, ad iudices fidei accedere non potuit, aut pro absolutione instit. aut satisfactionẽ obtulit, aut deniq; ea præstitit, dixit, aut fecit quæ ipsum verum Catholicum esse ostenderent, tunc eius filij, & nepotes supra dictas inhabilitationis pœnas non paterentur*, &c.

Septimo, nam sic vidi practicari in hoc consilio, 64
me Patrono Fiscali contradicente, anno præterito 1657. in causa cuiusdam, qui propter propositiones de hæresi qualificatas & censuratas per censores, & qualificatores Sancti officij inquisitionis, fuit

pœniten

pœnitentiatus in certo Tribunali inquiſitionis,qui quieta aſſenſum præbuit ſuæ ſententiæ lectæ publicè in eius præſentia in actu publico fidei,nec ab ea reclamauit, nec filij eius quouſque à nepotibus fuit reclamatum , tranſactis iam plus annis 70. & cognito per actus ſui proceſſus forte de malitia teſtium,& quod ipſe reus deſcenderet à prioribus,& nobilibus parentibus , cuius proceſſu reuiſo , & communicatis in dicto anno 1657. cum magnis qualificatoribus hic Matriti exiſtentibus , propoſitionibus tunc temporis prolatis ab eodem reo, qui magis fundamentis theologicis in medium prolatis,& ſcriptis,firmarunt,oſtendentes,eaſdem illas propoſitiones non habere cenſuram fidei catholicę, nec aliquid hæreſis continere; imo catholicas eſſe. Et tunc Dominus Inquiſitor Generalis,& quidam Doctiſſimus,& cæteri conſiliarij non parum docti, & experti declarauerunt nepotibus non obſtare dictum proceſſum contra auũcu um fabricatum per inquiſitores;quo minus honores,etiam inquiſitionis obtinent.

65 Et facit alter caſus meo tempore,in noſtro conſilio ſupremo practicatus à dicto anno 1657. qui nunc durat de filiis & cognatis cuiuſdam rei mortui ante concluſum in cauſa , & ante ſententiam inquiſitorum in carceribus ſecretis,in quo fuit admiſſa appellatio dictorum filiorum,& deſcendentiũ per illa, quæ ſunt *alleg.*8.*præced.* cuius etiam occaſione ſcripſit noſter D.Gund.Brabo hic repetenda.

66 Et quamtumuis dicta pro affirmatiua ſententia locum non haberent , debet ad minus competere filiis vel hæredibus aliud applicationis remedium, & recurſus ad ſuperiorem. Primo,nam dictæ clauſulæ *appellationibus non abſtantibus*,ſiue *appellatione remota* , non tollunt ſupplicationem ad ſuperiorem, vt docent Scaccia *de appellat. q.*1.7. *limit.*15. *n.*8.Marcheſanus *de commiſſion.p.*1.*pag.*297.*à n.*38. Cald.*littera A. concl.*400.*n.*24.& ex gloſſa celebri *in dicto c.ex litteris de in integr. reſt.*verſ.*ſupplicare* ibi:*ſupplicare poteſt quilibet quantumcumque remota ſit appellatio 2.q.5.c.anteriorem,& §.illud,& in l.ſiquis cod. de præcibus imperat. offerendis:nam & ſeruus poteſt ſupplicare pro Domino , ſi Dominus nolit appellare, l.ſerui ff. de appellat.* Et ſic infertur maiori fundamento eam ſupplicationem permitti filiis damnati , & potius, cum multum illis intereſſit.

67 Quod ſi dicatur, nec prædictum remedium illis competere,reſtat aliud,nempe *reſtitutionis integrũ*, quod competere videtur , cui non debeant impedimento eſſe relatæ clauſulæ , *appellationibus non obſtantibus* , Iuxta doctrinam Rotæ in Bononien. *caſus* 11.*Decemb.*1602. coram Iuſto impreſſa per Marcheſanum *commiſſion.p.*1.*pag.*309.*n.*3.in vltima impreſſione , & apud Cencium poſt tractatum *de cenſibus deciſ.*109.*n.*5.

68 Aut per viam *nullitatis* ; ſiquidem non obſtante clauſula *appellatione remota* , vel *quod non poſſit appellari*, poteſt nihilominus de nullitate dici, Lapus *alleg.* 123.*n.*13.*&* 18.*quin.*19. extendit,vt procedat etiam, ſi eſſet dictum , *dico ſententiam nullam, ſiqua eſt appello*, quia valet talis dictio nullitatis ad notata per Alex.*conſ.*2.*lib.*3.*à n.*13.qui etiam *conſ.* 213. *lib.*3.verſ. *nunc ſolum n.*7. ſubdit non tollere appellationem , per quam appellans dicit ſe innocentem.† Et licet Clarus in deciſ.20. referat deci-
69 ſum , vt nullus contumax admittatur , dicendo de nullitate, niſi ſe perſonaliter conſtituat, ſed verius docent Seſſe, *in deciſ.*228. Aragon. de Franchis *in deciſ.*182.Maſtrillus *in deciſ.*161.*n.*18.& deciſum quod quando nullitas apparet ex actis poteſt per agnatos,& alios allegari nomine inquiſiti,ſecus vero quando altiorem indaginem requireret; & ita refert Riccius indicatũ in cauſa Ducis S. Agatæ cũ Marchione Vallis Sicultræ,*coll.*1856. in eo quidé dubio,nũquid nullitas contumaciæ cõtractuę poterit negari per amicum,vel conſanguineũ.Nam etſi pro cõtumaci nemo loquatur,vt tenent DD.adhuc ſcribit de Franc.*deciſ.*217.*in fine*,fuiſſe per collateral.conciliũ deciſũ,quando nullitas cõtumaciæ propoſitæ ex eodẽ proceſſu,& citatione probari poſſit. 70

Vel per aliud iuris remedium *reuiſionis*, ſcilicet proceſſus,& actorum ex dictis *ſupra n.*56.quia etſi Maſtrillus *in deciſ.*150. Franc.Marcus *in deciſ.*55. Valaſcus *in deciſ.* 53. dicant poſt tres ſententias conformes non concedi reuiſionem, & alios quindecim caſus enumeret idem Valaſcus:tamen regulariter , appellatione prohibita, non denegari reuiſionem per iura *in l.*1.*§.his cunabulis ff.de officio Præfecti Prætor.& in l.*1.*cod.de ſentent.Præfect.Prætor.* & ponunt exempla Riccius *in ſententia S.C. Neapol.coll.*165. Vincent. de Franc.*deciſ.*148.Capicius *deciſ.* 144. & in ſententia Curiæ Delphin. Guido Pap. *deciſ.*40.& ampliat Maſtrillus *deciſ.* 158. vt detur *reuiſio*, etiam appellatione deſerta;imo quod detur reuiſio reuiſionis dixit Theſaurus *in deciſ.* 148. cuius dictum videtur ampliare idem Guido Papæ *in deciſ.* 365. etiam ſi in reſcripto Principis caueatur, vt non detur niſi reuiſio. Et addit Afflictis *in deciſ.*78.tempora fatalia non currere in cauſa reuiſionis;ſed ſecus de ſtylo ſcribit Grammaticus *deciſ.*23. alia dicit Cyriac. *tom.*1.*controuerſ.*182.*&* 183. vbi quod reuiſione petita , non eſt retardanda executio ſententiæ.

Siue per viam *quærelæ*:nam ſicut ſcribit Caſtrus 71
Palao *in opere morali tom.*1.*tract.*4.*deciſ.*8.*punct.*7. *n.*3. inter dicta in cauſa hæreſis appellatione , non videtur interdictus recurſus ad Sacram Congregationem per viam quærelæ quod non probat Carena *de officio inquiſitor.tit.*14.*n.*7. dum dicit:*ego tamen ſi inquiſitor eſſem ob reuerentiam S. C. ſuperſederem,habita ſcientia,quod hæreticus recurſum fecerit ad Sacram Congregationem; eius tamen recurſum non approbarem,*& minus ego in noſtra inquiſitione Hiſpanica;quia Bullis,ſtylo,& conſuetudine inueterata,cauſæ hæreticorum nullum habent recurſum, quam ad Dom. Inquiſitorem Generalem hic Matriti commorantem cum ſuis Conſiliis. Et facit Baldi ſententia *in l.fin.n.*44.*cod.de edicto D.Adriani toll.* Iaſonis *in l.arbitrio n.* 7.*ff. qui ſatisdare cogantur,& in l.nemo poteſt n.*19.poſt Bartol.*ibi ff.de leg.*1.dicentium, quod in caſibus in quibus appellatio denegatur , poteſt iudicis officium implorari; & ſic comparere per viam quærelæ coram ſuperiore, vt reſcindatur ſententia.

Et in terminis noſtri caſus docet Rojas *dict.ſing.* 72
19.*ſub n.*7.*&* 8.addens eam eſſe rationem,quia vbi lex,vel ſtatutum excludit appellationem,non videtur excludere officium iudicis per doctrinam textus *in l.plane,& in l.fin.*& vtrobique Bald.& Angel. *ff.de petitione hæredit.*Imola *in c.*2.*de probat.*Alex. *in l.iubemus cod. de iudiciis.* Iaſon. *in l. vbi pactum n.*13.*cod.de pactis,& in l.n.*9.*ff.de iuriſd.omn.indic.* Hypolitus *in l.unica n.*166.*cod.de raptu Virg.*Rojas vbi ſupra concludens ita poſſe intelligi, & optime declarari,*l.*6.*tit.*16.*lib.*3.*ordin.l.fin.tit.*8.*lib.*3.*ord.l.* 64.*Tauri l.*5.*tit.*3.*l.*7.*ord.*& alia Regia ſimilia iura.

## *Reſolutio generalis, & ſpecialis.*

PErpenſis tamen omnibus pro vtraque ſententia huc vſque adductis,& repetitis in conclu- 73

ſionibus à n. 1. exiſtimo primam ſententiam, negatiuam tantum eſſe practicandam in hæretico confeſſo, ſiue conuicto legitimis probationibus, qui tergiuerſationibus nequeat exculpare ſuum delictum; tunc enim, vtpote notorius nõ debet admitti ad appellandum, nec ad aliud quodlibet recurſum, quo probare intendat propriam ſui innocentiam ex regula textus *in cap. conſuluit cum vulgatis ff. de appellat, cap. nouimus de verb. ſignificat. cap. ſuper quibuſdam eodem tit.* vbi dicitur quod manifeſtus hæreticus, qui in iudicio confeſſus, aut conuictus, aut per ſententiam condemnatus exiſtit, non auditur in verbi ibis, *vel coram Prælatis ſuis conuicti ſunt, vel confeſſi, vel ab eis ſententialiter condemnati*, gloſſa ibi, *& in cap. ad abolendam de hæret.* vbi DD. & cum infinitis Farinac. *de hæreſi dicta quæſt.* 185. §. 6. *à n.* 76. factis cum illo in perſona actis; quia ſiue pertinax exiſtet, ſiue pœnitens miſericordiam, poſtulet, & ad eam admittatur, nec ipſe, nec eius filij, aut hæredes poterunt appellare, aut proclamare.

74 Sed quando quis ex ſuſpectionibus condemnatur iuxta adducta ſupra *à n.* 59. pro affirmatiua ſententia, debebit appellans admitti, vt probet innocentiam; item & eius hæredes ex notatis ſupra cum Simanch. & aliis; quia cum Pater fuit condemnatus de hæreſi, non tamquam confeſſus, aut conuictus, ſed vt ſuſpectus tantum, tunc filij non priuantur illius hæreditate, ex allegatis per Vmbertum Locatum in iudiciali inquiſitor. verb. *filij n.* 4. *Reportor.* in eodem verb. *filij*, verſ. *item in ipſos filios.* & in verſ. ſequenti, Zanchinus *in tract. de hæret. c.* 28. *n.* 3. Farin. *de hæreſi q.* 91. §. 1. *n.* 38. Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *c.* 45. *n.* 5. verſ. *limita* 10. & inde abſque obſtantia dictæ Bullæ Alex. IV. adductæ *n.* 21. cuius verba repetit Innocent. III. *in dicto c. excommunicamus* §. *qui autem*, præter illa vltima ibi: *item & appellationes, & proclamationes huiuſmodi perſonarum minime audiantur*, quia non probat, vt ſuſpectus in fide, non valeat proclamare, & appellare, cum procederet aduerſus omnia relata pro ſecunda ſententia affirmatiua, & ſolum quod notati ſola hæreſis ſuſpicione nolentes ſe compurgare, anathemathizentur, & permanentes per annum in excommunicatione, tamquam hæretici condemnentur.

75 Et eſt ratio, quia non eſt æquum, vt tales notati à compurgatione fugientes, audiantur appellantes, & proclamantes, quia inde iam per duritiam pertinaces effecti ſint, cum iam videatur eorum perſeuerantiam eſſe cum pertinacia animi, quæ includit contemptum clauium, vt cenſuit Rota in Oſcan. Archidiaconus 16. Mai 160. apud Farin. *conſiliorum deciſ.* 196. *num.* 5. & in alia Rotæ 24. Mai 1607. apud eundem *deciſ.* 132. *num.* 7. *p.* 1. recent. ad quod neceſſum eſt probari, quod talis excommunicatus habuerit notitiam excommunicationis; eo quod alias ſine notitia non poſſit dari contumacia, & conſequenter contemptus, Rota in dict. Oſcen. Archidiacon. 11. Iunij 1602. cum aliis Barboſa *in dicto c. excommunicamus*, legendus *à n.* 7. *ad* 16. qui dicit *ſub n.* 10. huiuſmodi excommunicatum propter crimen hæreſis, & per annum in excommunicatione permanentem, ipſo iure abſque alia ſententia condemnatoria habendum eſſe, vt hæreticum. Sed addit requiri aliam ſententiam declaratoriam; & quod iudex antequam condemnet prædictum, tamquam hæreticum, debeat illum citare ad comparendum, & allegandam cauſam, quare non debeat declarari excommunicatus; quia qui per annum integrum permanſit in excommunicatione, non poterit declarari tamquam ſuſpectus de hæreſi, ſi probet ſe fuiſſe legitime impeditum; & ita non voluiſſe ſe præſentare; & ſic reſultare, vt eis denegetur appellatio gradum facere ad pertinaciam in contemptum clauium, præmiſſis omnibus relatis diligentiis.

Verum hoc non obſtante, adhuc remanet difficultas magna fundata in verbis dictæ Bullæ Alex. IV. adcuius reſolutionem oportet, vt agamus de puncto noſtri dubij, nempe de illo, qui teſtificatus fugam fecerit, qui cum vocatus fuerit per edicta iuxta formam dicti c. cum contumacia, quia non comparuit, fuit declaratus excommunicatus, & vt hæreticus, eius ſtatua combuſta, qui etiam poſt aliquot annos numquam comparendo ad ſe compurgandum, & defendendum, morte fuit præoccupatus, eius filij, hæredeſve intendunt Patrem defendere. 76

Quæ vt intelligantur, duxi etiam alias concluſiones formare, quibus clarior res pateat. Prima, quod contra hæreticum abſentem, plenè in actis Sancti officij de hæreſi conuictum procedendum eſt ſine neceſſitate obſeruandi formam *dicti c. cum contumacia*, ſed ordinario proceſſu nullo anno ſpectato, citatur, & ad ſententiam proceditur, Simanchas, *in enchirid. tit.* 45. *n.* 4. Caſtro Palao *in opere morali* 1. *p. tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 16. §. 3. verſ. *quod ſi delictum*, Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *c.* 98. *n.* 4. verſ. *ſi ſumus in primo caſu*, Souſa *in aphoriſm. inquiſit. lib.* 2. *cap.* 49. *num.* 2. *&* 3. 77

Secunda, quod ſi nec euidentia facti, nec propria confeſſione, nec legitimis teſtibus, eſt de hæreſi conuictus, ſed tantum de ea aggrauatus, tunc contra hunc abſentem eſſe procedendum iuxta formam *dicti c. cum contumacia*, vt citetur ſcilicet intra certum tempus reſponſurus de fide ſub pœna excommunicationis, qui ſi in termino præfixo non comparuerit, excommunicetur, etſi in excommunicatione per annum inſorduerit, condemnetur, vt hæreticus formalis, Pegna *p.* 3. *comment.* 35. *&* 49. Paramo *de origine inquiſit. lib.* 3. *q.* 4. *à n.* 61. Caſtro Palao *dict.* §. 3. *n.* 1. Palaus Garcia *in praxi proceſſandi Sancto officio fol.* 63. dicens ſic declaratum in hoc conſilio ſupremo inquiſitionis, dum loquitur de reconciliato iam fugam faciente, qui ex eo ſolum abſque alia informatione fuit in ſtatua relaxatus, cuius ſententiam reuocatam fuiſſe, Farinac. *de hæreſi dict. q.* 185. *à n.* 90. cum aliis Carena *p.* 3. *tit. de ſentent.* 12. §. 13. *à n.* 55. 78

Ex his tamen duobus ſpeciebus damnatorum in abſentia dicunt Sanch. *in ſumma lib.* 2. *c.* 20. *n.* 27. Paramo, vbi ſuprà *de origine inquiſitorum lib.* 3. *n.* 47. Carena *ad q.* 6. Guidonis Fulcodij *n.* 7. *fol.* 481. quod ſi ad ſe compurgandum comparuerint coram inquiſitoribus, debent audiri, etiam poſt eorum ſtatuam combuſtam ad oſtendendam propriam innocentiam, ad quod comprobandum oportebat hic repetere ſupra relatum in præmiſſo *à n.* 15. *ad* 18. ex quo reſultat condemnatos, vt contumaces, pertinaces, & tamquam hæreticos formales in abſentia, etſi comburantur in ſtatua, id fieri; non quia clare conuicti ſint teſtibus plenis, & propria confeſſione, ſed tantum iuris præſumptione; quamtumuis violenta, qui ſi compareant aut appellent, debent audiri; eo quod poſſunt allegare innocentiam iuxta quæ adduxi ſupra, pro affirmatiua ſententia. 7

Et procedit ſic, nam quamuis ex regula textus *in dicto cap. cum contumacia, cap. afferte de præſumpt. cap. litteris* 12. *cap. litteras, cap. cum in iuuentute eodem, cap. cum in tua Diœceſi de vſuris, cap. de hoc* 80

*de*

*de ſimonia*, *l. ſi conſiliarius cod. de aſſeſſoribus*, & *Domeſtic. l.* 1. *cod. ad leg. cornel. de Sicariis*, *l. qui adulterij cod. ad leg. Iud. de adulter. l. eum qui, cod. de Epiſcop. & Cleric. l.* 12. *tit.* 4. *p.* 3. *l.* 12. *tit.* 17. *p.* 7. *cap. decernimus q.* 9. *cap.* 2. *de confeſſis*, *cap. is qui fidē de ſponſalib. cap. præterea de confirm. vtili, l. fin. cod. de accuſat. l. Niſenius* §. *veriſimile ff. de negot. geſtis*, doceant DD. ordinarij, & alij, quod ex præſumptione violenta feratur diffinitiua ſententia, Menoch. *de præſempt. lib.* 1. *p.* 9. *n.* 7. & *de arbitr. caſu* 270. *à n.* 5. Maſcardus *de probat. concluſ.* 1228. Oſuald. ad Donellum cum multis *lib.* 23. *cap.* 3. *litt. A*, & *lib.* 25. *cap.* 3. Riccus *colect.* 133. 134. 379. 1785. 1857. & 2067. Farinac. *in praxi q.* 36. *à num.* 85. & *q.* 89. *à n.* 52. Patianus *de probat. lib.* 1.

81 *cap.* 8. 11. 12. & 13. † Et quod non admittat probationem in contrarium, quia à iure putatur iuris, & de iure, Vmbertus Locatus *in iudiciali inquiſitor*, verb. *ſuſpicionum.* 4. & 9. Simanchas *de cathol. inſtit. tit.* 50. *Rub. de præſumpt. num.* 4. verb. *hæc autem*, Pegna *in comment. ad Eymeric. p.* 1. *ſupra q.* 55. verſ. *tertia ſuſpicio*, & ſic, nec directe

82 admitti in crimine hæreſis. † Tamen admitti probationem indirectam, vt ſi inquiſitus probare velit falſos eſſe teſtes contra eum examinatos, aut inditia, ex quibus violenta præſumptio inducitur non eſſe vera, Simanchas *de cathol. inſtit. tit.* 51. *de probat. num.* 13. Franc. Pegna *in additionibus ad Eymeric. dicta quæſt.* 55. *comment.* 80. verſ. *fin.* Farinac. *de hæreſi q.* 187. §. 4. *n.* 50. quibus addo Dominic. & Franch. *in dicto cap. filij, vel hæredes de hæreticis lib.* 6. Rojas *in ſingulari* 165. *n.* 3. & 4. vbi ex aliis

83 confirmat. † Et hæc quidem procedere, vt euitetur per iudicium inde ſequendum, nempe condemnandi, vt hæreticum illum, qui ſi audiretur in defenſionibus ſuis poſſet probare propriam ſui innocentiam, vt confirmat doctrina Guidoni Fulcod. *q.* 15. cuius verba refert Carena *de officio inquiſit. pag.* 502. & ex eo idem Carena *p.* 3. *tit.* 3. *de probat. & præſumpt.* §. *n.* 12. vbi dicit quod ſi agitur de condemnando hæreticum, vt hæreticum, vtique non ex præſumptionibus, ſed ex plenis probationibus ſit condemnandus per verba Fulcodij ibi: *ad inquiſitores* (loquens,) *quod ſibi durum videtur, ad voces duorum hominum bonæ famæ de tanto crimine damnare*, de quo latè Farinac. *q.* 188. §. 3. Souſa *in aphoriſmo inquiſit. lib.* 2. *cap.* 19. Caſtro Palao *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 15. §. 5.

Itaque in terminis *dicti cap. cum contumacia* de relaxando in ſtatua dicunt adducti DD. & alij talem ſic iudicatum, non inde verum hæreticum eſſe, ſed tantum præſumptum violentum, hoc modo explanantes verba *dicti cap. & aliorum ibi: ex tunc, vel vt hæreticus condemnetur* cum infinitis omninò legendus Farinac. *de hæreſi q.* 192. §. 2. *n.* 19. per textum ibi, & *c. excommunicamus el.* 1. ponderando dictionem, *vel vt* cum Dominico, Ioanne Andr. Anania, Hoſtienſi, Archidiacono Geminiano, Franch. Eymerico, Pegna, & aliis, quibus addo Carenam *p.* 2. *tit.* 8. §. 5. *n.* 22. & quia idem Farinac. *dicto* §. 2. *q.* 192. *à n.* 14. latè agit explanans, & limitans cum infinitis dict. cap. cum contumacia; ideo pro ſaturitate ad illum te remitto.

84 Et licet dict. cap. filij, vel hæredes ponderatum ſupra pro prima negatiua ſententia *à n.* 39. videatur deſtruere hanc doctrinam, cum in eius deciſione filiis, vel hæredibus denegetur defenſare parentes ſuos, qui infirmi conſtituti, conſolationem petierunt ab hæreticis, quando antea ſuſpecti, ſiue notati tantum erant de hæreſi propter præſumptionem iuris, & de iure, quæ inde oriebatur, vt præter alios melius explicat Pegna ad Eymericum *p.* 3. *q.* 121. *ſub comment.* 170. pſi plura alia dicentes mirum immodum neceſſaria Inquiſitoribus ad cognoſcendos formaliter hæreticos, ſiue tantum ſuſpectos *p.* 2. *q.* 5. & *q.* 56. non tamen facit ad caſum: nam Pontifex ibi, vt condemnaret hæreticum, qui petierat conſolationem ab hæreticis, cum eſſet prius notatus, aut ſuſpectus, poſtea, dum infirmaret corpore, petiit conſolationem iuxta ritus hæreticos ab hæreticis, & poſt mortuus; quare vltra præſumptionem violentiſſimam petendo illam conſolationem verbo, & facto patefactus hæreticus formalis; & ſic mortuus pertinax, hæreticus fuit habitus. Et ita quemadmodum, nec ipſe poſſet ad compurgandum, & ſe excuſandum, aut ad probandam innocētiam, furorem, vel dementiam admitti, ſic nec eius hæredes, & filij, cum iam tunc non ageret de exigenda pœnitentia ad ſe reconciliandum Eccleſiæ, ſed tantum de excuſando ſine legitima defenſione delictum. Et hoc modo exiſtimo explicandum Simanchas *de Cathol. inſtit. dicto tit.* 50. *de præſumpt. ſub n.* 4. verſ. *hæc* illum textum intelligentem, & textum *in cap. accuſatus* §. *ille quoque eodem tit. l. antiqua cod. ad vellcianum l. à Diuo Pio* §. *ſi pignora ff. de re iudicata*, *cap. is qui fidem de ſponſalib.* Vbi interpretes, & Corraſius *lib.* 3. *de arte iuris cap.* 7. exornans dictus Simanchas aliis exemplis ſuprà legendus.

Verum in caſu noſtro de abſente relaxato in ſta- 85
tua, ſiue fuerit in perſona citatus, nec venerit ad ſe defendendum, aut tantum per edicta, aliaue monitoria, dum non conſtat ex cauſa contemptus clamū non comparuiſſe, debet admitti; quia potuit eſſe legitimè impeditus, vt ſi ipſe comparuiſſet, etiam elapſo anno, volens combrobare ſuam innocentiam, vel antequam ſit declaratus hæreticus: ſic docuerunt Scaccia *de iudic. lib.* 1. *q.* 28. *n.* 95. Pegna *p.* 3. Sanctarelus *de hæreſi. 4. dub.* 5. *n.* 3. Marius Alterius *de cenſuris tom.* 1. *lib.* 2. *diſp.* 8. *c.* 3. verſ. *quod ſi etiam anno elapſo*, & alij, vel etiam poſtquam fuit hæreticus declaratus, & eius ſtatua combuſta, vt dixit Pegna *dicta p.* 3. *comment.* 46. verſ. *aduenientē autem*, & verſ. *poſtremo illud* iuxta quæ adduxi *ſupra à n.* 14. quibus addo Sanctarelum alios allegantem *dicto n.* 3. *in fine*, contrarium *de executione ſententiæ c.* 1. *n.* 278. & 280. Carena *de officio inquiſitor. p.* 2. *tit.* 8. §. 5. *n.* 23. & 24. & ex eadem ratione hæredes, eius, & filios poſſe defenſiones adducere, & probare dicunt, tam impedimenti ad comparendum, & Chriſtianitatis, & innocentiæ, quam falſitatis teſtium, & indiciorum, ſicut ipſe reus.

Imo ad procedendum contra abſentem citatum 86
ex cauſa fidei, iuxta regulam *dicti c. cum contumacia*, videtur neceſſarium, quod in perſona citetur, ſic quod aliàs non poſſit, vt hæreticus condemnari, Farinac. *de hæreſi dicta q.* 185. §. 6. *n.* 116. vbi declarat, ſi abſens inueniri poteſt, aliàs poſſe per edicta, quod non admittit Simanch. *tit.* 14. *de cathol. inſtit. n.* 5. & 6. vbi in vtroque caſu ex multis probat ſemper requiri citationem perſonalem, & ad faciem improbans multorum dictum aſſerentium abſentē latitantem per edicta citari ſufficienter ad hoc, vt iuxta terminos dicti c. cum cōtumacia cumburatur in ſtatua per verba ſeq. *meo autē iudicio diuū admodum, ne dicam iniquū, atq; crudele foret propter ſolam ſuſpicionē procedere ad illam tā ſeueram ſententiā contra non citatum, qui quidē, vt Angelus ait, fidē contumax eſt; tutius igitur, & æquius erit, vt ſuſpectus in faciē citetur, niſi forte probatione plena cōſtaret cōtumacem hæreticum*

*hæreticum esse*, &c. eum etiam refert Scaccia *de iudic. caus. ciuil. crim. & hæret. cap.* 98. *num.* 35. qui tamen concludit, quod si fugit reus, seu latitat, potest etiam per edictum citari; & sic in praxi quotidie videmus in inquisitionibus.

87 Et idem Farinac. *dict. quæst.* 192. cum infinitis *à num.* 20. limitat regulam *dicti cap. cum contumacia*, dicens non procedere, quando talis communicatus per annum, misericordiam implorat ab Ecclesia, & abiurare paratus est errores, pro quibus fuit citatus, vel si quæsiuit iudicem vel si instetit pro absolutione, vel offerebat satisfactionem, & similia, vel quia aliqua iusta causa comparere non potuit, vt iam supra diximus; item *ibi num.* 26. ait procedere regulam *dicti cap. si excommunicatio*, inflicta contumaci vocato ad respondendum in fide, & non comparenti fuerit lata à iudice ex precedenti aliqua suspicione (qualis videtur esse illa, quæ oritur à testificationibus contra reum, qui dedit causam huic dubio) secus si contra eum, qui nulla suspicione præcedente, fuit citatus ad respondendum de fide tunc enim etiam sic excommunicatus per annum, in excommunicatione persistens, non pote, vt hæreticus condemnari, Archidiaconus *in dicto* cap. cum contumacia num. 1. verb. *præsertim*, vbi Ioan. Andreas ante num. 1. in verb.

88 *suspicioni*, Gemin. *num.* 8. vers. *quæro.* † Dicentes amplius in isto casu ex causa hæresis quam citari non debere pro qualibet suspicione, nisi fuerit probabilis, cum communis suspicio repellenda potius, quam recipienda sit ex iuribus ibi per eos allegatis, Gundisalbus *in tract. de hæret. q.* 12. *n.* 4.

89 Et postremo quia sententiæ Sancti officij in causis fidei, numquam transeunt in iudicatum, vt Pius V. declarauit *in sua constit. inter multiplices*, & docens Pegna, & Zanard. *in summa cap.* 131. *tom.* 2. vers. *primo*, Diana *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 10. Farinac. *de hæret. q.* 197. *num.* 28. cum aliis *in octauo speciali*, Carena *p.* 3. *tit.* 11. §. 5. Scaccia *de re iudicata glossa* 14. *cap.* 7. *num.* 162. vbi dicunt non solum habere locum in absolutoriis, sed etiam in condemnatoriis, quasi si superuenit noua probatio innocentiæ, auferatur condemnatio, Castro Palao *disp.* 8. *puncto* 11. *num.* 10. qui dixit probationes de nouo venientes posse coniungi cum antiquis.

90 Item quia etsi per regulam *dicti cap. cum contumacia*, hæreticus suspectus, violenter, aut violentissime damnetur, vt talis; sed non inde sic condemnatum verum hæreticum dici, sed præsumptum, vt docent Vmbert. Locatus *in iudiciali inquisit.* verbo *suspicio* num. 30. Menochius *de præsumpt. lib.* 1. *q.* 10. *num.* 15. Farinac. *de hæresi dict. quæst.* 185. §. 4. *num.* 52. legendus *toto* §. 2. 3. & 4. Ex quo infertur, vt sicut suspectus, qui debet incarcerari, non meretur pœnam ignis, sed aliam extraordinariam; & similiter licet fuerit relaxatus in statua, si compareret ad se compurgandum, vel si mortuus fuisset, eius filij, & hæredes ad illam compurgandum, & defendendum admittuntur, tunc non pœna ignis in personam ratione contumaciæ in non comparendo, sed tantum pro modo testificationis, & suspicionis esse damnandum, ad tradita per Farinac. *dict.* §. 3. *num.* 42. & per totum, Simanchas *de hæret. instit. tit.* 2. *à num.* 9. & alij communiter, nisi comparendo coram iudice adhuc pertinaciter in suo errore persistat per tradita ab eodem Farinacio *dicta q.* 185. §. 7. de processu contra contumacem *num.* 103. ex Bursato, & Scaccia iam supra adductis, vt dixi supra *num.* 16. & 17. & faciunt quæ adduxi *in Rub. de litis contest. q.* 14. vbi de audiendo contumace condemnato iuxta terminos *legis* 1. *tit.* 4. *lib.* 4. *recompil.* vbi latè.

Tamen prædicto dubio, quod ex integra doctrina relata resultat, breuiter respondetur per dictum à Farinacio *de hæresi dicta quæst.* 185. *à n.* 9. nempe supremum vrbis Tribunal. contumaces iam proximè relatos audire, & quoad personam, & quoad bona, videndi Sanchez *in summa lib.* 2. *cap.* 20. *num.* 27. Paramus *de origine inquisit. lib.* 3. *q.* 4. *num.* 47. Carena *super quæst.* 6. Guidon. Fulcodij num. 7. Sigismundus Scaccia *in tract. de iudic. causar. ciuil. & crim. hæret. cap.* 98. *num.* 34. vbi dixit quod hæreticus in contumaciam condemnatus, etiam post annum comparens recuperat bona confiscata, etsi de innocentia non docuerit. 91

Indeque prouenire, vt affirmant Simanchas *de* 92
*cathol. instit. tit.* 2. *n.* 10. & 21. & *tit.* 14. *in fine* Pegna *in direct. inquisit. p.* 3. *comment.* 49. *concluf.* 3. vers. *adueniente autem*, Flamin. Cartarius. *in tract. de executione sententiæ contumacialis cap.* 1. *n.* 278. Scaccia *de iudic. lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 25. vt quando statuæ parentum comburuntur; eo quod vocati legitimè per edicta ab inquisitoribus, non comparent, vt se tueantur ab hæresi, de qua delati sunt, tunc filios eorum non incurrere pœnas, quas incurrerent alias, si illorum patres vere ob hæresim in persona combusti essent, & sic videtur, vt queant filij rei combusti in statua recuperare bona, quæ alias, si pater compareret, recuperaret etiam.

Sed quia Paramo *dicto num.* 47. Carena *dict.* 93
*quæst.* 6. Fulcodij *num.* 8. dicunt, quod iuxta praxim nostrorum Tribunalium Hispanicæ inquisitionis, contumaces absentes, semper audiuntur quoad personam, sed quoad bona, non nisi intra annum comparuerint, vt tradit multis comprobans Farinac. *de hæresi dicta quæst.* 185 §. 6 *n.* 107. & in specie de condemnato in crimine hæresis, Simanchas *de cathol. institut. tit.* 2. *num.* 20. & 21. ibi *caterum is, quis intra annum præsentiam sui fecerit, audiri quoque debet, vt ne bona sua publicentur*: idem *in enchirid. violatæ religionis tit.* 45. *Rub. de absentibus num.* 16. & 17. quod si comparuisset post annum, non fore audiendos quoad bona, nisi docto de innocentia rei, aut impedimento, Simanchas, vbi supra fundamentis comprobans, Pegna ad Eymeric. *p.* 3. *comment.* 49. *post num.* 213. *littera C.* vers. *adueniente.* Thomas Sanchez *in præcept. Decalogi lib.* 2. *c.* 20. *n.* 27. Rojas *singulari* 145. *n.* 5. Ignatius Lopez *in addition.* ad Bernard. Diez *in pract. crimin. canon. cap.* 116. *num.* 12. vers. *imo*, Farinac. *supra num.* 108. & alij post eos. Ideo filij, & hæredes rei relaxati in statua iuxta terminos *dicti cap. cum contumacia*, non recuperare bona patris, iam ob eius contumaciam amissa, nisi plenè probarent patris innocentiam, vel nisi ex patris pœnitentia ei, aut illis condonarentur pro congesta ex multis à Barbosa *in cap. vergentis num.* 24. *de hæret. & in cap. statutum* 15. eodem per iura ibi. Et ita sententiatum vidi, &c. Iterum videndus in c. excommunicamus 1. num. 17. referens duas contrarias opiniones ex Simanchas, Pegna, Flaminio, Cartario, Scaccia & Centonic. pro prima relata num. 92. & pro secunda Molini, Sanctarel. Sanchez, & Decian. qui iuxta distinctionem propositam & praxim Inquisitorum sunt componendi.

ALLEGA

## ALLEGATIO X.

An nepotes alicuius pœnitẽtiati in Sancto officio, qui conſenſit ſententiæ, nec ab ea appellauit, poſſint, poſt centum, aut quinquaginta annos, plus, minuſve appellare, ſeu ſolicitare, vt re videatur proceſſus ad hoc, vt ſi ex actis appareat innocentia pœnitentiati ob non iuſtam & minus theologicam cenſuram aliquarum propoſitionum memoria defuncti abſoluatur, & conſequenter obtineant ab inquiſitore generali vnâ cum Conſiliariis teſtimonium, non obſtantiæ quominus dicti nepotes, aliive deſcendentes adipiſcantur honores puritatis, & nobilitatis, qui ſolent impertiri in Communitatibus, Eccleſiis, Collegiis, confraternitatibus in Conſilio Ordinum, ac Tribunalibus S. Inquiſitionis.

### *SVMMARIVM.*

1 *Teſtimonia authentica de genealogiis præſentatis parentibus, ſeu auunculis, aut ab aliis colateralibus ſolent peti à filiis, aliiſve cognatis in Sancto officio inquiſitionis pro conſeruatione iuris intereſſe habentium.*

2 Cap. filij, vel nepotes de hæreticis lib. *6. remiſſiuè.*

3 *Nepotes difficulter poſſunt ſuſcitare media appellatione, vt reus aſcendens, qui conſenſit ſententiæ, aut pœnitentiæ impoſitæ defendatur, vt innocens.*

4 *Proceſſus cuiuſdam publice pœnitentiati iam antiquitus reuiſus fuit anno 1657. exinſtantia cuiuſdam nepotis habitum pretendentis, & in fauorem pronunciatus, vt n. 5. & 1.*

5 *Qualificatores noui inſtius liberantes à cenſura propoſitiones per alios antiquiores cenſuratas, vt erroneas fecerunt, quod innocens declararetur, alias pœnitentitaus, vt hæreticus, vel ſuſpectus num. 6.*

6 *Sententiæ in cauſis fidei catholica non tranſeunt in iudicatum propter tanti honoris præiudicium, etſi in aliis cauſis aliter procedat de iure, vt num. 7.*

8 *Iniuſtitia ſententiæ, & reuiſione actorum comperta, facit, vt reuocetur primo lata contra innocentem poſtea ſic apparentem.*

9 *Filij, vel nepotes non potentes appellare pro patre, vel auo hæretico, poſſunt per ſupplicationem, recurſum, nullitatem, reuiſionem, quærelam, vel iudicis officio eos defendere.*

1 SÆPIVS contingit in hoc conſilio ſupponere; imo & in cæteris tribunalibus Sanctæ inquiſitionis, vt filij, cognati, aut alij, quorum intereſt, petant, vt ſibi porrigantur teſtimonia authoriçata in forma probante manu Notarij à ſecretis de tali, aut tali informatione puritatis cum inſertione genealogiæ parentum, aliorumve aſcendentium, ſiue collateralium, & praxis ordinaria obtinuit, vt præcedente legitimatione parentum, quod ſint tales deſcendentes, ea quidem eis præſtentur, quibus certiores redduntur de actibus puritatis familiæ contingentibus; quæ ſic non porriguntur ad petitionem aliorum Equitum, ſiue aliorum pro recipiendis informationibus ſanguinis nominatorum à communitatibus in quæſtione propoſitis, vt euitentur calliditates, quæ ex parte prædictorum poſſent forte aliquando comminiſci.

2 Quare deſcendo ad caſum propoſiti dubij, quod ſeſe non ſemel obtulit in hoc conſilio ſupremo, vt talis oculatus vidi, & ad partes diſputando, poſſent hic applicari plura ex dictis *allegat. 9. & 8.* præcedentibus, & negatiua pars proſequi per dicta *à num. 20.* affirmatiua per dicta *à num. 52. in dicta alleg. 9.* Ideo nunc breuius agendo; & quia attente conſiderata, atque extricata fuit aliquando deciſio textus *in cap. filij vel nepotes de hæreticis lib. 6.* de cuius vera intelligentia dixi dicta *alleg. præced. à num. 32.* verſ. *quarto*, & *num. 84.* verſ. *& licet.* † Iam nunc exiſtimamus difficulter quidem 3
poſſe nepotes ſuſcitare media appellatione, vt reus, qui viuendo pœnitentiæ in Sancto officio ſecrere, aut publice impoſitæ conſenſit, defendatur poſt mortem à nota, qua familiam ſuam, ac proprios deſcendentes grauauit; imo nec aliis remediis, ſupplicationis nullitatis, ſeu reuiſionis remedio per illa, quæ ſcripta ſunt *in dicta allegatione 9. præcedẽti n. 49. 50. & 51* à verſ. *quod ſi hæc ita ſe habeant.*

4 Sed quia contigit in excedentibus annis, vt reuideretur quidam proceſſus antiquus cuiuſdam publicè pœnitentiati ob propoſitiones à qualificatoribus illius temporis, vt hæreticas cenſuratas, eius ratione denunciatur ille reus pœnitentiatus conſenſit ſententiæ, nec de reuidendo tali proceſſu memoria aliqua ſuboriretur, quo vſque ex illius nepotibus eguit ad obtinendam liberam expeditionem cuiuſdam habitus nobilium teſtimonio non obſtantiæ ex proceſſu aui, qui forte à teſtibus opponeretur inde ad partes à Domino meo Inquiſitore Generali D. Didaco de Arçe, & Reynoſo Iuſtitiæ amantiſſimo, ac pietatis cultore, litteris, prudentia, ac dexteritate ornato, & per noſtri Conſilij Doctiſſimos Iudices) in quo etſi tunc Fiſcali conſultus fui, in mediumque protuli ſuffragium in ſcriptis) † Poſt longas ſeſſiones viſo, & reuiſo proceſ- 5
ſu, ex cuius ventre aperta fuit anſa cogitandi ſuper non adæquata qualificatorum cenſura, decreuerunt, vt prædictæ propoſitiones, quarum de cauſa ille auus pœnitentiatus fuit, tranſcriptæ in nouo papyro exhiberentur Doctiſſimis, & admodum expertis qualificatoribus in hac curia exiſtentibus, qui vnanimi iudicio votantes, liberarunt à cenſura hæreticali dictas eaſdem propoſitiones. Et ob id conſilium hoc ſupremum declarando defunctum illum non valuiſſe legitimè pœnitentiari; declarauit etiam nec eius deſcendẽtes poſſe, ac potuiſſe aliqua ignominia notari ex delicto imputato prædicto eorum auunculo.

6 Et quidem non ſine magno fundamento; nam vt ſupra dixi *dixi alleg. 9. præced. num. 89.* verſ. *& poſtremo*, ſententiæ Sancti officij in cauſis fidei non tranſeunt in iudicatum, cum ſint tanti præjudicij, famæ, & honoris, & per rationem, de qua late dixi *in c. conſanguinei 11. de ſent. & re iudic.* per plures quæſtiones, vbi de caſibus, in quibus ſententia nũquam tranſit in rem iudicatam hic applicandas, de quo etiam DD. ibi, & per textum *in cap. tenor. & c. lator eodem.* † Abſque eo, quod obſtent plura alia,

quæ adduxi *in cap. ſuborta* 21. *eod.* vbi quando, nec prætextu nonorum inſtrumentorum, aut nullitatis, alteriusvè defectus, adhuc ſententiæ diffinitiuæ retractari non valent, nec quod dixi *in cap. quoad conſultationem* 15. *eodem tit. ſub quæſt.* 5. dum egi de ea, *an ſententia lata contra hæreticos, debeat exequi, ſecluſa appellatione?* & *in Rub. de appellat. ſub quæſt.* 5. Vbi de illa, *an hæreticus poſſit appellare? num. fin. & melius ibi q.* 2. verſ. *ad quartam*, Vbi de appellando à decreto torturæ in S. officio: nam ibi dictum, & latè relatum in præcedenti *alleg.* 9. *ex cap. vt inquiſitionis, & dict. cap. filij, vel hæredes, cap. fin. & cap. cum contumacia*, habent quandam rationem fundamentalem, de qua ibi † Sed non impedire, quo minus ſi appareat in reuiſione proceſſus antiqui de iniuſtitia ſententiæ, Inquiſitor generalis, ac noſtrum ſupremum conſilium adeatur, vt ex officio magis, quam ad ſupplicationem partis, aut filiorum, vel hæredum eius reuideatur idem proceſſus, vt accidit dicto anno 1657. ſicut retuli iam *in dicta alleg.* 9. *n.* 64. verſ. *ſeptimo*, & in reuiſione proceſſus facti in inquiſitione Cæſar Auguſtana contra Antonium Perez, quem antea conſtat fuiſſe à ſecretis prudentis illius Regis Hiſpaniarum Philip. II. vt etiam retuli ibi *num.* 63. in verſ. *ad comprobationem.*

8

9 Et faciunt etiam quæ adduxi in eadem dicta proxima allegatione 9. *à n.* 65. *& 66. ad* 72. Vbi quod eſto filij, vel hæredes non appellent pro patre hæretico, valent nihilominus vti ſupplicationis, & recurſus ad ſuperiorem remedio, ſiue reſtitutionis nullitatis, reuiſionis, quærelæ ſiue implorare officium Inquiſitoris generalis, ac noſtri conſilij ſupremi; ad quod etiam poterunt applicari quæ dixi de reuiſione ſententiæ *in Rub. eodem tit. de ſent. & re indicata q.* 3. verſ. *ad quintam à n.* 14. & deinde alia de reuiſione *ſub tit. de appellat. in cap. inquiſitioni* 71. *q.* 1. verſ. *ad quintam*, Vbi egi de illa quæſtione *an reuiſio concedatur ſententiæ, prohibita appellatione?* † Ex quibus

10 omnibus, & aliis, quæ vidi diſputari, & vt ego etiam exiſtimaui in relato caſu, tunc longè iuridice diſcuſſo, in fauorem nepotis pronunciatum fuit, cui per D. Dominum Inquiſitorem Generalem ſimul cum cæteris de noſtro conſilio, decretum fuit, vt per ſecretarium ei porrigeretur teſtimonium non obſtantiæ in forma authentica, vt ſic protegeretur honore prætenſo propulſando repulſas, ſiue retardationes in eum compaginatas, cum alios vniformiter conſtaret de ſanguine puro, & nobili illius parentis pœnitentiati, cæterorumque aſcendentium.

11 Ex inſinuatis in hac allegatione ſatis aperitur quam longè poſſemus de materia diſputare, & perquirere, ſed quia abundè, quoties caſus ſimilis ſe ſe obtulerit per hic relata, poterit allegatio iuris formari, ac protrahi. Ideo iam ad alias allegationes non minus vtiles pro noſtro Inquiſitorum miniſterio pergamus.

## ALLEGATIO XI.

Collecta ex conſultatione facta regi noſtro Philippo IV. pro ſepultura aſſignanda hominibus de Olanda, cum quibus pax publica inita eſt, mortuis in terris Hiſpaniæ Regni.

### *SVMMARIVM.*

1 *Sepulchrorum antiquorum Gentilium plura* remiſſiuè.

2 *Sepulchrorum in Regnis Hiſpaniæ duæ conſultationes conſilij ſtatus ex cauſa pacis cum Olanda miſſæ ad conſilium ſupremum inquitionis per noſtrum Catholiciſſimum Regem Philip. IV. exigentem reſponſum præſtandam Procuratori Olandæ petenti, vt imponeretur Tumulum ſuper ſepulchro Iacobi Haſaleos Caluiniſtæ, & n.* 3.

4 Cap. 18. *circa loca aſſignanda decentia pro ſepulchris Olandeſium defunctorum in his Regnis Hiſpaniæ, explicatur n.* 26. *&* 27.

5 *Hæretici excommunicantur à Catholica Eccleſia Romana, & priuantur Eccleſiaſtica ſepultura, inter alias pœnas & n.* 6.

6 *Hæreticorum peſtis eſt fuganda.*

7 *Sepultus hæreticus facit vt à Pontificibus interdicatur terra ſepulturæ illius, ne vnquam pro Chriſtianis deputetur, etiam ſi Epiſcopus diſpenſaret, vt n.* 8.

9 *Corpora, & oſſa hæreticorum viuorum, ac defunctorum ſunt in puluerem reducenda; vt ſic eorum memoria depereat, & n.* 28.

10 *Chriſtiani vendere non poſſunt Iudæis ligna, aut lapides pro Synagogis fabricandis, nec permittere hæreticis loca pro monumentis mortuorum conſtituendis ad famæ conſeruationem, vt n.* 11. *&* 12.

12 *Officiales mercenarij Chriſtiani, non permittuntur laborare mercede diurnali in fabricis hæreticorum.*

13 *Hæretici nationales per capitula pacis valent degere, & Mercatores eſſe in noſtris Regnis Hiſpaniæ, ſed in ordine ad cultus, & ritus hæreticos, numquam iuuandi ſunt à fidelibus, vt n.* 14.

15 *Sepelientes ſcienter hæreticos, vel eorum receptatores defenſores, aut fautores excommunicantur, nec abſoluuntur, niſi exhumentur eorum corpora.*

16 *Infantes Chriſtianorum defuncti ante Baptiſmum ſepeliuntur extra Eccleſiam in quibuslibet aliis locis; etſi in meliori ſtatu moriantur, quam hæretici.*

17 *Sepulchra cum monumentis, ſiue inſcriptionibus pro hæreticis, ſcandalo vtique eſſent Chriſtianis; indeque prohibenda, & n.* 18.

18 *Chriſtiani colloquentes, & conuerſantes cum hæreticis nationalibus ſuper ornatus ſepulchrorum comparatiuæ multis rixis, & diſſenſionibus, ſe exponerent, quæ debent vitari.*

19 *Regna Galliæ, Allemaniæ, & aliorum nationum Principum Chriſtianorum, vbi multi ſolent hæretici inueniri, ſcandalizarentur, ſi audirent*

*audirent in Regnis Hiſpaniæ illis aſſignari pro ſepultura loca decentia nimis, & quare num.20.*

21 *Iudæi publicè Romæ admiſſi ſunt, ſed vt prædicati fortè ad fidem Catholicam conuertantur, vt ſæpius accidit n.22.*

23 *Libertas conſcientiæ in Gallia, & Allemania quare permittatur.*

24 *Reſponſa Regum Philippi II. & Philippi IV. referuntur celeberrima ad fugandos hæreticos, & n.25.*

26 *Capitulum inter fideles, & hæreticos, vt pax conſeruetur, ſi nocet Catholicæ religioni, non eſt adimplendum.*

27 *Decentia loca pro Olandeſiis ſepeliendis deſignata ante capitulum 18. pacis anni 1645. hodie non mutanda in melius.*

28 *Corpora hæreticorum debent proijci, & igne conſumi.*

29 *Carcer ſerpentinus irruet in infideles Catholicos ex mixtura cum infidelibus.*

1 ET quia plura ex Iulio Laborio, & ab eo relatis *in ſuo libro variarum locubrationem tit.2.* per totum de iure ſepulchrorum, ac de diuerſis ritibus ſepeliendi ab antiquo æuo inter gentiles imperij Romani, aliarumvè nationum, & Regionum, dicemus *ſub Rub. & tit. de ſepulturis*, (quibus punctum de quo hic) valde inſinuari poterant, quæ omittimus, ne longius agamus; ideo mihi viſum eſt ad litteram tranſcribere latinè conſultationem, quam fecit ordinatione D.Inquiſitores generalis, ac cæterorum de conſilio D.D. Gundiſalb. Brabo collega noſter forma ſequenti compaginata, paucis demptis, aut additis.

2 Incipit ergo illam loquendo ad Regem. Domine quia decretis 4. Menſis Iulij, 28. & 29. Auguſti anni 1657. veſtra Majeſtas remiſit ad Epiſcopum Iuquiſitorem Generalem duplicem conſultationem. Primam 3.dicti menſis Iulij. Et ſecundam 28. Auguſti dicti anni, in quibus conſilium ſtatus repræſentauit veſtræ Majeſtati quam inſtanter dicti *Olandeſes*, mediantibus, atque flagitantibus D. Eſtephano de Gamarra, & Barone *de Redee*, vt in executione *c.18.treguarum initarum anno anno præterito 1646.* veſtra Majeſtas dignetur aſſignare illis loca decentia ad ſepeliendum corpus Iacobi Haſalacees *Caluiniſtæ*, qui vitam cum morte commutauit Toleti, quod dicitur eſſe depoſitum in quodam hortulo, & vt ſuper illud imponatur tumulum lapideum ad illius memoriam; item & aſſignare etiam loca ſepulchro cæterorum dictæ nationis, qui mortui fuerint in Regnis noſtris Hiſpaniæ † Et
3 ex prædictis conſultationibus conſilij ſtatus apparet conſultum poſſe pro illorum ſepulchro aſſignari hortulum *de Liche*, & quod extra illam interrogetur reſidens in hac curia pro dictis hominibus, in quo alio loco longè ab hac curia poterit aſſignari, & quod emant locum ad talem aſſignationem; & quod V.M.præcepit, vt dictæ ſtatus conſilij conſultationes reuiderentur, ac ruminarentur in hoc noſtro conſilio, poſt quod conſulatur V. M. iuxta practicatum per Inquiſitorem generalem cæteroſque huius conſilij coniudices conſiliarios.

4 Et pro fundamento totius diſcurſus proponendo contexturam *dict. c.18.* formatam modo ſequenti. *El dicho ſeñor Rey darà quanto antes la hordem neçeſſaria para que ſeñalen pueſtos deçentes para la ſepultura de los cuerpos de aquellos, que por parte de los dichos ſeñores eſtados vinieren a falleçer en tierras do la obediençia de ſu Mag.* ſuper quo ſemel, atque ſæpius practicatum in hoc conſilio diuerſis fundamentis, conſultum fuit Dominio Regi, nec debere, nec conuenire, nec poſſe, aliter quam a dicta pace inita ſtylus obtinuit, vt ſepelirentur in locis, & certa forma, nec aliter attendendo ad integritatem noſtræ Catholicæ Religionis, ac conſeruationis pacis dictæ, quæ ſemper cedere debet religioni.

Primo, nam noſtra Sancta Mater Eccleſia Ca- 5
tholica Romana excommunicat hæreticos, eoſque ſegregat à gremio Chriſtianæ, atque Catholicæ Religionis, prohibens, vt fruantur priuilegiis ſpiritualibus, communibus bonis, & Catholicis Chriſtianis, præcipiens etiam, vt condigne puniantur, brachio ſæculari tradi relaxandos, ac comburendos, denegans illis Eccleſiaſticam ſepulturam, vt DD. docent per textum ibi *in c.2.de hæretic. lib.6. c.ſacris de ſepulturis, & per l.10. tit.13. p.1.* cum aliis
† imo admonet fideles, vt fugiant hæreticorum 6
peſtem, dans exemplum Principibus, ac Regibus Catholicis, vt quemadmodum Eccleſia illis denegat ſepulturam in templis Catholicorum fidelium denegetur hæreticis, etiam nationibus, aſſignando illis loca cognita pro illorum ſepultura abijciendo corpora talium prædefuncta in loca incognita, agens cum illis, ſicut cum brutis, vt dixit ex aliis Pegna *comment. 89. in director.* verſ. *ſi quis vero fol.567.* & omnes per textum ibi *in l.Arriani C. de hæret. & per leg.2. tit.13. dicta p.1.*

Secundo, quia cum Pontifices in ſuis conſtitu- 7
tionibus interdicant terram inanimatam templorum, in qua aliquis hæreticus ſepultus ſit, vt deinde cadauera Chriſtianorum non recipiat: ita DD. per textum *in dicto c.2.* in verbis ibi: *& locus ille perpetuo careat ſepultura*; per quæ notant Archidiacon. ibi in verbo *locus*, & verbo *perpetuo*, & verbo *Careat*, Gemimanus *num.3.* verſ. *nota quod quando*, & Francus *ante n.1.* verſ. *locus vero* Barboſa *n.10.* Rojas *ſingulari 102.* Decian. *in tract. crimin. lib.5. cap.41. n.6.* Farin. *de hæret. q.32. §.1. n.41.* Suarez *de cenſuris diſp.37. ſect.1.* Ad finem, Alterius *eodem tract. tom.2. diſp.12. de inter dicto in particulari diſp.4. q.3. puncto 7.* vbi poſt Tabienam, verbo *interdictum 2. n.2.* Sayrus *de cenſuris lib.5. c.12. n.10.* † qui reſoluit in hac pœna non poſſe 8
Epiſcopum diſpenſare, ſequitur denegari benedictionem loco, ac terræ cuicumque, in qua tales ſepeliri contingat, etſi ex permiſſione Regum propter pacis bonum, iuxta illud *in 4.Reg.c.23.verſ.16.*

Tertio, nam ex quo conſtitutionibus Pontificiis, 9
ac ſacris canonibus præceptum reperitur repetitum ſæpius; item & legibus huius Regni, vt procedatur aduerſus hæreticos viuos, & defunctos, eo vſque eorum corpora, & oſſa in puluerem reducatur, vt ſic eorum deprauata memoria, a gentibus aboleatur Gregor.Lopez, & DD. *per l.2. tit.26. p.7. & in l.7. tit.1. p.7.* & ex illo Reg. *lib.4. dict. c.23. verſ.16.* vbi *tulit eſſe de ſepulchris, & combuſſit ea.* Quid mirum, vt nunc denegentur dictis hæreticis nationalibus ſepulchra, & monumenta pro ſepeliendis corporibus defunctorum illius nationis hoc facto, intendentes propagare eorum falſam, & adulteram religionem, famam, & memoriam, & quod veſtra Catholica Majeſtas concurrat?

Quarto, nam cum certum ſit, non licere Catho- 10
licis Chriſtianis vendere cum determinata intentione Iudæis ligna, lapidicina, aliamque materiam pro conſtruendis Synagogis, nec concedere illis

Domus,

Domus, aut deſignata loca, vbi illas forment, ſeu ædificent, vt cum multis docent Azor. *inſtit. mor. lib.8.c.22.verſ.ſexto quæritur*, Ricciulo *de iure perſonarum 2.p.c.39.n.4.* † Et minus permittere hæreticis nationibus loca decentia, vt inibi conſtruant, ac ædificent propria ſepulchra, & monumenta, & minus quod illa litteris, aut alijs inſcriptionibus ad famæ conſeruationem deſeruientibus ornent. Et ſic, cùm nec dubium ſit prædictos hæreticos ſepeliri certis ritibus, ac deprecationibus; inde non poſſe vnquam Chriſtianis licere, vt illis donentur, ſiue vendantur loca decentia ad illa † Nec laborare officiales in propria illorum fabrica, etiam mercede diurnali; eo quod eſſet operari determinato fine, vt deſeruiret, nempe cultui ſectarum illorum nationalium: ita idem Azor. *ſuprà* ibi: *& nefax eſt Chriſtiano ſuam operam locare ad ſynagogas eximendas, in quibus iudaici ritus obſeruantur.*

Et licet re vera, quod permittitur dictis nationalibus hæreticis per capitula pacis, ſcilicet, vt viuant in aliquibus locis noſtrorum Regnorum ex cauſa cómercij vniuerſalis, tolerabile ſit, etſi re vera aliquod ſubuerſionis periculum valeat experiri, ſicut in S.inquiſitionis officio apertius ſolet deprehendi † Tamen iuuare prædictos hæreticos nationales quocumque actu poſitiuo, etiam minimo in ordine ad cultum, ritus, & cæremonias ſuarum ſectarum, videtur approbari, vt cum multis ſenſit, idem Ricciulus *de iure perſonarum dicta 2. p.c.19. n.16.* † Et inde iterum applicari poſſe doctrinam *dicti c.2.de hæreticis lib.6.* Vbi habetur incurrere excommunicationem ſepelientes ſcienter hæreticos, vel eorum receptatores, defenſores, vel fautores, in tantum, vt nec abſoluantur, niſi exhumentur eorum corpora, vt multis probat ibi Barboſa *ex n.1.& 10.*

Quinto facit, & quidem concludenter, nam ſi infantibus Chriſtianorum nondum Baptizatis, defunctis ſepultura Eccleſiaſtica denegatur, quorum parentes ſolum curant de ſepeliendo illos vbilibet in quolibet loco ſecreto, non conſecrato, & ſæpius immundo, in tantum, quod licet in ſtatu meliori moriuntur, quam hæretici, adulti, numquam à Catholicis Chriſtianis, ac piis prætenſum fuit, vt talibus aſſignarentur pro ſepulchris alia loca decentia, & cognita; imo, nec Baptizatis adultis, qui excommunicati moriuntur, aut ad campum diffidati exeunt, vt Regnicolæ docent *per leg.8.tit.13.p.1. & l.10.eodem tit.& p.* & per illa, quæ dixi de diffidatis, & diffidantibus ſuprà *ſub c. Eccleſia S. Mariæ de conſtit. q.59.* in fine, & DD. per textum *in cap. ex parte 11. & fin. de ſepulturis*, & alibi. Ergo multo minus pro relatis hæreticis ſepeliendis debent loca prætenſa concedi.

Sexto conſideratur ſcandalum, quo incuterentur vehementer Catholici, ſi talia ſepulchra concederentur dictis hæreticis contra quod dixi *in cap.2.de præſcript.* vbi de ſcandalo vitando latè dictum eſt. Etenim poſſet contingere, vt ignorantes ruſtici, atque mulieres curiosè monerentur ad inuiſendas fabricas dictorum hæreticorum, nouaſque ſepulturas, & monumentorum modos, & formas, indeque fraudati cogitare ſuper poſſibilitate, ac permiſſione ſe ſe in illis ſepeliendi; atque adducere alios, vt inibi etiam deponerentur, & eo inquam motu, quod nunc viderent permiſſum, atque in pactum deductum, numquam retro actis temporibus permiſſum fuerat, etſi aduerſis Reipublicis ea piſce notatis flagitaretur.

Imo, & euenire, atque ſæpius contingere poſſet, vt colloquentes Catholici Chriſtiani cum dictis hæreticis de venuſtate templorum, aut ſepulchrorum, ac de ritibus, & cæremoniis, quibus hæretici ſepeliuntur faciendo comparationem de illis cum ſepulchris, ritibus, & deprecationibus, quibus in Eccleſia Catholica Romana ſepeliuntur Catholici defuncti fideles dehoneſtando hæc noſtra templis vſitata, rixas mouerent, & ad arma venirent, & impetu noſtræ religionis moti irrumperent in eoſdem hæreticos, & amplius gradum facerent ad deſtruenda, atque deſolanda ſepulchra, & monumenta fabricata hæreticorum, & ad profligandos officiales deſtinatos pro fabrica illorum verbo, & opere; ex quo dicti homines *Olandeſes* reuocantes in animum iniuriam, quærelarentur inſtanter, exigendo, vt talia exequentes, condignè punirentur, vt refert aliquando petitum; quod ſi practicaretur, impeterentur quidem Catholici, & mortificarentur contra Zelum noſtræ religionis, vel ſi non punirentur econtra Olandeſes iterum quærelam manifeſtarent de omiſſione contra capitulatum cum illis.

Vnde ſi illa ſepulchra permitterentur, vtique Galliæ, & Angliæ, & aliorum Regnorum hæretici, dictis actionibus attenti nimis gauderent de tali locorum ſignatione pro ſepulchris hæreticorum, inferentes eadem pro ipſis in noſtris Regnis aſſignanda in poſterum. Et ſic Reges aliarum prouinciarum, qui propter diminutum imperium, nondum ſegregare, & auellere potuerunt hæreſim à propriis Regnis, nec hæreticis ibi degentibus reſiſtere; iam nunc crederent, & iudicarent idem poſſe in noſtris Regnis contingere † Quæ quia fortiter temporibus retro, quando miſeriis, & calamitatibus Maurorum, & iudæorum inuadebantur, fortiter reſtitetunt pugnando, quouſque illos ab his prouinciis ad alias exteras exterminarunt, propter quod Reges noſtri Hiſpani non ſubeſſe Imperatori ex ſcripſi *in cap.nouit de iudic .q.6.* immo, & Pontifices ſummi ſenſibiliter cenſurarent, & ægrè admodum ferrent conſiderantes attentionem illam ſummam, in qua Reges anteriores, & non ſic validiores, atque potentes celarunt propriam horum Regnorum coronam in omni eo, quod ſpectabat ad puritatem ſacræ noſtræ Religionis.

Nec his obſtare ait noſter Gundiſalbus Romæ quidem cum ſcientia, viſu, & patientia Pontificum permitti Iudæis ſynagogis item & loca deſignata pro eorum ſepulturis. Nec quod in Galliæ, & imperio Alemaniæ gubernatis per Regem, & Principes Catholicos, & fideles libertas conſcientiæ permittitur hæreticis in eorum Regnis habitantibus, & vt incolis degentibus, quibus, & aſſignata ſunt ſepulchra, & Domus extra oppida, in quibus congregantur ad proprios ritus, & prædicas † Nam reſpondet Romæ quidem iudæos nondum Baptizatos permitti motiuo ſupernaturali in ordine ad noſtram ſacram religionem, & vt ſynagoga, & iudæi non valeant aliquando iuſte ſe excuſare allegando non audiuiſſe de euangelio, nec de illius prædicatione ſiquidem ſtylus Romanæ Eccleſiæ ibi obſeruatus eſt, vt in ſingulis ſabbatis anni, prædicent coram illis prædicatores euangelij; indeque reſultare ſæpius, vt nonnulli ex iudæis Baptizentur, & quod ibi iudæi viuunt, ſicut in captiuitate, vt ex eo Chriſtiani ad memoriam reuocent dictos iudæos deſcendere à progenie illorum, qui Chriſtum Dominum crucifixerunt, & vt ſint teſtes noſtræ redemptionis; ad quod ponit videndam *l.1. tit.24.p.7.* † Et ad ſecundum de libertate conſcientiæ

tiæ permiſſa in Gallia,& Allemania,dicit, ideo ſuſtineri, quia nequeunt Principes Galliæ,& Imperij valide, & fortiter hæreticos ibi exiſtentes propulſare.

24 Et vt fortius V.M. agat, proponit Gundiſalbus reſponſum illius progenitoris Magiſtri prudentiæ Philippi II. noſtræ Hiſpaniæ Regis, veſtræ Majeſtatis Auunculi, quod præſtitit eiſdem Olandriis, qui ab initio bellorum obtulerunt illi obedientiam perpetuam, ſi eiſdem libertatem conſcientiæ permitteret. Quibus reſpondit magis velle amittere omnia ſua Regna, quam illa cum hæreſi frui, ac poſſidere in ſequentibus verbis: *que maſqueria perder todos ſus Reynos, que tener los con la hereſia* † & aliudetiam, quod V.M.affatus eſt reſpondendo

[25 Anglis per decretum illud menſis Iulij 28. anno 1655.remiſſum ad noſtrum ſupremum inquiſitionis conſilium in ſequentibus caſtellanis verbis ibi: *con ocaſion de auerſe tratado por D. Alonſo de Cardenas mi Embajador en Inglaterra de la renunciaçion de lapaz de eſta con aquella corona, ha pedido de nueuo el Protector Cromuel lo que ſe contiene en el articulo, de que ha aqui copia an materia de la Inquiſiçion, y de la conçiençia. Y ſi bien yo eſto y con animo deliberado, y conſtante de errieſgar antes todos mis Reyños, y derramar la vltima ſangre de mis venas, que çeder en coſa alguna, que ſea en de ſeruiçio de Dios, ni en el menor per iuiçio de la pureça de nueſtra ſagrada religion. Ordeno al conſejo, que con eſta intelligençia, y noticia de mi determinaçion me conſulte luego, luego lo que pareçiere, y ſe offreçiere para la reſpueſta, que en eſte punto ſe à dedar al Protector*, aurea quidem verba, tanti,& catholici, Piiſſimi que Regis digna, & futuris temporibus pro ſtabilitate deſcendentium Regum harum prouinciarum in animis fidelium imprimenda.

26 Nec enim capitulum cum dictis Olandriis circa pacem pro ſepulchris eorum, prædictis attentis contradicitur formaliter: nam quoties non eſt licitum capitulatum, vt oppoſitum puritati noſtræ catholicæ religionis,vt ex dictis apertè liquet,liber eſt V. M. à tali promiſſione iuxta communem Theologorum,& Canoniſtarum ſcholam, & quæ dixi *in cap. Quintaualis, cap. quemadmodum, cap. cum quidam §. illi vero,* & in aliis *de Iure-iur.* Vbi latè probaui promiſſa illicita, quamtumvis iuramento corroborata,non eſſe adimplenda,& iuſtius quando promiſſum tendit in religionem.

27 Quod ſi verba *capituli dicti* 18.relati *ſuprà n.3.* attente legantur,fas eſt nobis firmare cum D.Gundiſalbo explanante non ad aliud obligari per verba ibi: *para que ſeñalen pueſtos para la ſepultura &c.* quam quod intra limites noſtræ catholicæ religionis, & intra diſpoſitum à ſummis Pontificibus, quibus cognitio ſpectat,& formam ponere diſcretam inter ſepulchra Catholicorum fidelium,& infidelium hæreticorum, cumque loca petita ſint ad ſepulturas hæreticorum, & verbum dictum *decentes* in ſubiecta materia habeat relationem ad V.M. mandaturam aſſignare,per addictos *Olandeſes*,quibus deſtinantur;ſequitur dicendum ex dictis Olandriis ea loca decentia ſufficienter dici, & appellari quæ vſque ad tempus *dicti capituli* 16. viſitata fuerant,quæ poſt dictum capitulum non ſunt mutanda,cum abundè iam ab antiquo loca illis aſſignata forent, & decentia per illos nationales dicta.

28 Nec oberit ſi opponant dicti *Olandeſes*,dicendo ſi ita foret, nihil noui in pactum per dictum c.18. pacis additum eſſe; quia reſpondetur ex dictis n. præced. item & ex eo,quod adducit D.Gundiſalbus, dum conſiderans Alex.IV. Pontificem mandaſſe, vt proijcerentur corpora ſepulchrorum, & quod procederetur aduerſus eorum memoriam ex *dict.c.2. de hæret. lib.6.* ibi, *& proiciant huiuſmodi corpora damnatorum,& ex c.accuſatus 8.eodem §.in eo vero caſu,& ex lege Regia 2.tit.26.p.7.* quia Rex Alphonſus præcepit,vt procederetur in hæreticos, eos concremando, & ex Imperatore Theodoſio *in l. Arriani cod.de hæret.* in verbis ibi: *Manicheis etiam de ciuitatibus pellendis, & vltimo ſupplicio tradendis; quoniam his nihil relinquendum eſt loci, in quo ipſis elementis fiat iniuria.*

Ex quibus apparet non dubitandum de iniuria, 29
& peſte paranda Catholicorum fidelium terræ, ſi in noſtris Regnis Caſtellæ, & Hiſpaniæ, permitteretur, vt dicti Olandrij hæretici nationales poſſent habere ſepulchra honorifica cum tumulis lapideis,& inſcriptionibus, vbi conſeruarentur corpora,& memoria eorum aduerſus Sanctam Eccleſiæ catholicæ intentionem, quæ præcipit dictorum corpora igne conſumi, vt agentibus aboleatur eorum de prauata memoria ex illo *Reg.4.cap 23.verſ. 16.& conuerſus Ioſias vidit ibi ſepulchra, quæ erant in monte,miſitque,& tulit oſſa de ſepulchris,& combuſſit ea ſuper altare, & polluit illud iuxta verbum Domini*; & ſic ſufficienter ſuccurri corpora defunctorum hæreticorum, ſi ſepeliantur in aliquo hortulo extra ciuitatem ſine tumulo,& inſcriptionibus per dicta ſupra, curando eorum auaritiam de amplianda ſua propria religione, ſecare; quia eorum conuerſatio,ſiue permixtio cum fidelibus ſerpit,vt Cancer. iuxta illud Driedi *lib.2. de libertate Chriſtian. c.8. Pauli addit.3.* ibi: *hæreticorum hominem poſt primam, & ſecundam correctionem euita*, & illud 2.Ioan.*ſi quis venit ad nos,& hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum, nec aue ei dixeritis.*

---

## ALLEGATIO XII.

Pro denegando teſtimonio non obſtantiæ ad honores nobilitatis, ſiue puritatis prætenſori antea incarcerato ex cauſa fidei, ſi ex actis appareat nondum ſufficienter tortura purgaſſe teſtificationes, aut indicia, etſi contingat ſuſpenſiua ſententia à vinculis ſolutum fuiſſe. Et de quadam praxi laconica,in admittenda,vel non appellatione in cauſa hæreſis recollecta à collega noſtro DD.Gundiſalbo Brabo.

1 *Teſtimonium non obſtantiæ qualiter detur ei, qui fuit incarceratus in Sancto officio,& eius cauſa ſuſpenſa,num ſequentibus.*

2 *Nota purgata ſufficienter tormentis, aut ſi aliter conſtat de integritate, & bona fama incarcerati in Sancto officio, aboletur.*

3 *Tortus in Sancto officio ſufficienter ex teſtificatione vna, aut pluribus indiciis non torquetur ſecundo ex aliis ſuperuenientibus eiuſdem ſpeciei, quia hæc non coniunguntur cum primis, & n.4.*

4 *Lex, ſiue ſtatutum mandans, vt factum plenè probetur tribus ſociis, ſi cum vno ſit reus tortus, & poſtea alij duo teſtificentur, non coniunguntur ad pœnam ordinariam.*

5 *Tortura data ex indicio famæ non repetitur ex ſuperuenientia*

*superuenientia aliorum testium deponentium de eadem fama.*

6 *Tortus sufficienter, iterum torquetur in Sancto officio ex testibus, aut indiciis nouis, quæ differunt à primis in substantia, & re, si hæc secunda sint sufficientia, vt n.7.*

8 *Torqueri potest reus Sancti officij post sententiam absolutoriam primæ causæ specialitatis ratione etiam si reus esset absolutus de eadem hæresi, tamquam innocens, vt n.9.*

9 *Reus Sancti officij, vt innocens absolutus torqueri iterum potest, & condemnari ex nouis testibus, & indiciis.*

19 *Tortura repeti potest, quando ex processu Sancti officij constet indicia esse valde vrgentia, & & reus in prima tortura non fuit tortus sufficienter.*

11 *Torquere potest superior secundo reum, qui appellauit, si viso processu, constet non sufficienter tortus, quamtumuis Inquisitores primæ instantiæ causam suspendissent ex conformitate, vel cum discordantia alicuius ex votantibus & qualiter intelligatur numer.12.*

12 *Pœna extraordinaria reo Sancti officij imposita, non tollit, vt ei infligatur ordinaria ex noua probatione. Et quid si prima fuit ordinaria, vel extraordinaria executa numer.13.*

14 *Appellationum admittendarum, aut non in Sancto officio ab ipsismet reis, vel eius filiis, aut hæredibus per casus vndecim distinguitur ad praxim, breuiter num, sequentibus.*

15 *Princeps laicus, aut Ecclesiasticus quando appellationem valeat auferre.*

16 *Hæretico formali appellatio denegatur, & de ratione n.17.*

18 *Appellatio in causis aduersus de hæresi suspectos admittitur.*

19 *Hæredes appellare non valent à sententia diffinitiua lata in hæreticum formalem.*

20 *Causa sequi potest post mortem patris, qui apparuit formalis hæreticus, etiam quod esset bonæ famæ dum viueret; aliter si tantum esset suspectus.*

21 *Filij, vel hæredes appellare prohibentur, si incœperint causam pro patre defuncto hæretico formali.*

22 *Filij defendere nequeunt patrem, qui consolationem infirmus petiit ab hæreticis, vel si desciedit à fide adorauit Mahomam, seu incensauit idolis, nisi probent mentis defectum, vt n.23. 24. 25.*

23 *Cap. filij, vel nepotes de hæreticis intelligitur.*

25 *Filij admitti possunt ad patrem defendendum, qui se occidit accusatus iam.*

26 *Pater absens plenè conuictus de hæresi, qui vocatus non comparuit, vel si contumax fuit condemnatus, non auditur appellans, & numer.27.*

27 *Insordescens in excommunicatione, dum absens fuerit nequit appellare, nisi se præsentet personaliter, vt n.28.29.*

29 *Filij nequeunt defendere patrem hæreticum absentem.*

30 *Appellatio patris non admittitur plene de hæresi conuicti, vt probet impedimentum cur venire non valuit ad se compurgandum, secus in filijs vt n.31. & 32.*

31 *Filij ad excusandum patrem non valentem comparere ad se compurgandum de hæresi admittuntur, vt allegent causas, & num.33. qui aapellare poterunt, si eis denegaretur talis defensio, causa legitima constante vt n.34.*

SVPPOSITIS pluribus adductis *supra sub allegat.9. & 10.* quæ conducunt ad latiorem expeditionem huius allegationis, solum hic repetemus nonnulla spectantia ad veram resolutionem, quam maturissimo iudicio diù expetito, atque desiderato, audiui, ac vidi in puncto cuiusdam causæ conclusum, pro parte prætensoris: inter alia possunt considerari sequentia. Primo, quia cum Sancto officio non nisi sufficienti informatione, incarceratio procedat, vt dixi *sub dicta allegat.9.* fiet, vt si contingat, quod qui multitudine testificationum de auditu, & nonnullis de visu post defensiones eius auditas, & positas in processu, ac torturam consequitur, suspensa eius causa, de carcere exire sufficienter purgasse, & euacuasse testificationum fidem, ac perinde non esse ei denegandum testimonium non obstantiæ. 1

Secundo, nam si fortè post exitum à carcere, Sancto officio, aliquomodo constiterit, vt qui antea fuerat incarceratus ex delictis in fidem; & ob id, atque ex testium aliqua depositione, habitus fuit descendens ab infectis parentibus; iam aliud de illius origine, nobilitate, siue puritate sanguinis concipi valeat, instrumentis, tunc videri satis innocentiam probari, vltra eam, quæ per tormentum recognita fuit; & sic absoluendum esse † vt fortius probatur ex ea ratione, quia si quis ex vno teste omni exceptione maiori, vti de hæresi suspectus fuerit tortus, & dimissus, moxque alius contestis omni exceptione maior superuenerit, adhuc hic testis vltimus cum primo non est coniungendus ad efficiendam probationem plenam; quia per torturam taliter indicia censentur sublata, & extincta, quod habentur, ac si numquam extitissent; & ob id non possint coniungi cum nouis superuenientibus, aut probationibus; secus tamen si tortura non illata, reus fuit absolutus ex eo, quod in iudicium deducta contra eum, non sufficiebant ad condemnandum, nam tunc imperfecta probatio primæ instantiæ, coniungitur cum superueniente probatione, secundum veram, communem, & receptam probationem, de qua Bartol. Hostiensis, Abbas, Felinus, Alex. & Alciatus in locis, quos refert, ac sequitur Farinac. bene loquutus, atque distinguens in additionibus ad eius opera post *lib.3. consilior. ad quæst.4. n.29. fol.6. col.1.* cuius verba refert Diana *p.4. tract.7. res.85.* sub vers. *& tandem*, ibi *an vero*, qui dixit hanc declarationem esse benè notandam; quia alibi ea non fuit recepta in specie posita, & quod sæpè habuit de facto; & quod sic iudicauit, & communiter iudicatum viderit, Simanchas *de Cathol. instit. tit. 18. Rub. de defunctis n.20.* Cæsar Carena *de officio inquisit. p.3. tit.11. §.10. n.44.* 2 3

Et confirmatur: nam quoties noua testificatio, aut indicium, quod superuenit in re, & substantia, à primis non differunt indiciis, non est cur torqueatur iterum reus, vt ex *cap.1. Regni siciliæ frequens, & ineffrenata* statuitur, nempe depositiones trium latronum sociorum criminis conuinci alium socium, & tamen si ita socius ex depositione vnius latronis fuerit tortus, & dimissus in forma; si postea superueniant aliæ duæ depositiones duorum sociorum criminis non possit dici conuictus; quia primi latronis depositio fuit per torturam 4

ram eliſa, vt docent Franc. *deciſ.* 577. Baltaſar de Angelis *in addition. ad deciſ.* 79. Nicolai Antonij Guizarelli, Didacus de Mari ad eandem deciſionem *n.* 8. Giurba *conſ.* 50. *n.* 42. Vbi dicit quod illud primum indicium depoſitione primi ſocij emanatum, vere per torturam fuit purgatum: ſequitur Cæſar Carena *de officio inquiſit.* 3. *p. tit.* 10. *de indiciis* §. 20. *ex n.* 140. *n.* 150. *& n.* 152. ad quod refert adductam doctrinam Farinacij *dicta q.* 4. *n.* 29. *in eius addit. poſt* 3. *volum. Conſil.* qui etiam *num.* 149. ex Claro *in praxi q.* 64. verſ. *vltimum eſt.*

5 Notat ex Papienſi fatuum fuiſſe Iudicem illum, qui ex indicio famæ reum torturæ ſubiecerat, & poſtea eundem iterum torſerat; quia ſuperuenerant alij teſtes, qui famam probauerant, & reddit rationem Clarus, & poſt Locatus *de indic. inquiſitor.* in verbo *tortura*, verſ. *nota ſecundum* Felinum, Caball. *reſolut. crimin. cent.* 2. *tom.* 1. *caſu* 195. *n.* 43. non dici nouum indicium ſuperueniſſe, ſed nouam probationem antiqui iudicij iam per torturam ſublati.

6 Supra dicta in ſe vera ſunt per fundamenta relata, & alia, quæ hic poſſent adiungi, verum limitatur primo quando reus ſemel indiciis ſufficientibus tortus, ſi noua ſuperueniunt indicia, re tamen, & ſubſtantia à primis differentia; tunc enim denuo poteſt, ac debebit torqueri, vt docent Pegna *in comment.* 38. *ad Eymeric.* verſ. *noua autem in tertia parte directorij*, Farinac *de indiciis*, *& tortura q.* 38. *n.* 79. Clarus *d. q.* 64. verſ. *vltimo videndum eſt.*

7 Quod verum eſt, ſi ſecunda indicia de ſe ſola ſint ſufficientia ad torturam, vt dixit Farinac. *deciſ.* 577. *n.* 2. *&* 3. Guazin. *de defenſ. reorum, tom.* 2. *defenſ.* 30. *c.* 23. *n.* 8. latè Vincent. videndus *in ſuis concluſ.* in verbo *latrones*, vbi de depoſitione primi latronis ſublata per torturam non coniungenda cum depoſitione aliorum duorum latronum ex poſt deponentium, Cæſar Carena *d. tit.* 10. *in p.* 3. *de indiciis n.* 148. *& n.* 152. *qui n.* 53. ait vt licet exiſtimarint aliqui apud Clarum ſupra, illa noua indicia ſuperuenientia debere eſſe fortiora, vt ſecunda tortura reo infligatur; ſed verius eſſe, vt hoc totum dependeat à iuſto arbitrio iudicantis.

8 Secundo, quia etſi poſt ſententiam abſolutoriam non liceat reum abſolutum iterum de eodem crimine examinare, inquirere, & punire; in fauorem tamen fidei contrarium tenendum fore, qui in cauſa hæreſis ſententia abſolutoria numquam tranſit in rem iudicatam, vt dixi *ſupra ſub allegatione* 9. latè Souſa *in aphoriſm. inquiſit. lib.* 2. *c.* 37. *n.* 31. Roxas *de hæreticis p.* 2. *n.* 384. Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 60. *n.* 13. Pegna *in director. inquiſit. p.* 3. *concluſ.* 37. *&* 92. Scaccia *de iudiciis lib.* 1. *c.* 92. *n.* 2. *&* 3. Diana *d. p.* 4. *reſ.* 35. *tract.* 7. Vbi quod ita determinauit Pius V. *in Bulla edita anno* 1567. & quod hæc opinio procedit contra repert. inquiſit. verbo *abſolutio*, & ibi Mandoſium *in addit. littera E*, vtrumque dictum cum infinitis probat legendus Farin. *de hæreſi q.* 185. §. 13. *ex numero* 297.

9 Et in tantum procedit, vt amplectatur etiam, ſi reus fuiſſet abſolutus de hæreſi, tanquam innocens, vt optimè notant Scaccia ſupra, idem Farin. contra Conrad. Brun. *in tract. de hæret. lib.* 4. *cap.* 8. *in fine* aſſerentem hæretico prodeſſe rei iudicatæ exceptionem, Scaccia *in tract. de iudicio cauſarum ciuil. & criminal. & hæretical. cap.* 95. *n.* 2. *&* 3. Franc. Pegna *in addit. ad Conrad.* Brun. *in d. tract. de hæreſi lib.* 4. *c.* 8. Diana vbi ſuprà, qui ita probat per verba inſtruct. Hiſpalen. anno 1484. n. 3. in ſequentibus verbis, *y ten acordaron, y ordenaron que los que fueren preſſos por eſta delito, que no ſean fatigados en las Carceles en la delaçion de el tiempo, que luego ſe haga el proceſſo con ellos, por que no ay a lugar de de que jarſe, y no ſe de tengan à cauſa de no hauer en tera probança; pues que es ca, que quando ſobreuiene probança, ſe puede de nuebo agitar, no obſtante la ſentençia que fuere dada.*

Tertio, nam ſi contingat, ac de proceſſu conſtet, 10
quod teſtificationes, ac indicia ſint valde vrgentia, tunc etiam ſi noua non ſuperueniant indicia, poſſit tortura repeti, maxime, ſi reus in prima tortura fuit leuiter tortus, ſicut docent Pegna *in dicto conſ.* 39. verſ. *ſit ſecunda regula*, Farin. *in praxi q.* 38. *n.* 7. del Rius *diſquiſit. magicarum lib.* 5. *in* 2. *appendice q.* 31. *&* 32. Cæſar Carena *d. p.* 3. *de indiciis, tit.* 10. *n.* 154. & ſic fortius procedere, ſi poſt torturam, & ante ſententiam ſuperuenirent alij teſtes aggrauantes teſtificationem primorum teſtium.

Et ſic fieri, quod licet ex conformitate voto- 11
rum, aut diſcordia, cauſa rei ſemel torti, ſuſpendatur, viſo proceſſu cum teſtificationibus primis propter quas reus tortus fuit, & item cum alia, aut aliis de viſu, aut auditu, ſuper quas non cecidit tortura, adhuc ſuperior ad quem appellatum ſit, poſſit, vel in ſufficientia torturæ iuxta primas teſtificationes, & indicia, vel ex nouis iterum illum torquere, & de nouo pœnitentiare; etenim vt infert Diana *ſupra* cum Pegna *in directorio p.* 3. *comment.* 92. Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 18. *n.* 12. & cum Ferdinando de Caſtro Palao *in opere morali tom.* 2. *tract* 4. *diſp.* 11. *n.* 10. in cauſa hæreſis probationes ſuperuenientes coniugi poſſunt cum præcedentibus inſufficientibus & ob quarum inſufficientiam abſolutus fuit reus ab inſtantia iudicij.

Quod intelligitur, quando tortura ex primis te- 12
ſtificationibus non præceſſit, aut illa fuit inſufficiens ex dictis *n. præced.* quare fiet, vt ſi contingat quod reus ob defectum probationum tantum fuiſſet condemnatus in pœnam extraordinariam, & ſuperueniant nouæ probationes, poſſint Inquiſitores in pœnam ordinariam illum condemnare, quod iuxta praxim Hiſpaniæ in noſtris Tribunalibus intelligatur, ſi pœna prima extraordinaria nondum fuerit executioni mandata, vt contra Lucam de Pegna, & Iacob. Bellouis apud Rozas *de hæret. p.* 2. *n.* 392. non ſic diſtinguentes, docent Caſtrus Palao *ſupra tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *puncto* 11. *n.* 11. ſine vlla difficultate, Diana *dicta reſ.* 35. in verſ. *ſed difficultas* Souſa *in aphoriſmo inquiſit. lib.* 2. *c.* 37. *n.* 7. *&* 9.

Vbi limitat in caſu, quo prima pœna ordinaria 13
ſit capitalis; quia tunc prima non minuet ſecundam, nec ſecunda compenſabitur cum prima, ſed tota ordinaria poni poſſit, cum tota ſit indiuiſibilis, de quo videndus eſt etiam Farinac. *d. quæſt.* 185. 513. *n.* 199. Ob quæ, & alia his diebus optimo iure negatum fuit cuidam prætendenti teſtimonium non obſtantiæ, quod ſæpius expoſtulauit, auditis ſuis rationibus, & fundamentis iuridicis, & agratiari, ex quo cauſa non ſuſcitatur.

## *Praxis quædam, ſuper admittendâ, vel non, appellatione in cauſis hæreſis recollecta à D.D. Gundiſalbo Brabo.*

14 HÆc quidem praxis iuxta vndecim capitula interrogationum ſequentium, non difficulter recolligi valet, etiam ex adductis *ſupra ſub alleg.* 9.10.& 11.legendis,& applicandis hic, quibus viſis, iam cum perdocto noſtro Collegæ D.D.Gundiſalbo pergamus. Et ad primum quæſitum, num Princep Eccleſiaſticus, aut ſæcularis non recognoſcens ſuperiorem queat appellationem auferre, in quibus cauſis, vt conueniens voluerit? in quo affirmat per textum *in cap.1.de reſcript.cap.Paſtoralis de appellat.& per leg.1.§.interdum ff.qui & à quibus appell.licet*,& cum Couarr.*in pract.c.*13.*n.*6. benè aduertente quomodo in hoc ſe gerere debeat Princeps. Sed quia de hoc puncto luculenter dixi *ſub Rub. de appellat.q.*1.*à n.*1.vbi egi de ea, *an appellatio taliter ſit inducta à iure naturæ, vt Princeps nequeat eius remedium auferre?*& diſtinctè ad propoſitum *ſub dicta allegatione* 9. *& ibi n.*31. *& ante à n.*20.cum aliis,vbi de citatione.

15 Ad quæſitum ſecundum, *num in cauſis hæreſis formalis, denegetur abſolutè appellatio quoad effectum ſuſpenſium, & deuolutiuum?* & denegatam eſſe probat per textum *in cap. vt inquiſitionis de hæreticis lib.* 6. dicens hoc eſſe indubitatum; ſed quia de intellectu huius textus latiſſimè ſcripſi *ſub d.alleg.*9.ibi leges.

16 Ad quæſitum 3. cur in delicto ſic grauiori denegat hæretico facultatem appellandi? reſpondet, ne videatur fauere hæreſis cauſam præter alias rationes Iuridicas,quas conſiderant Simãchas *de Cathol.inſtitut.tit.*6.*n.*1.Rojas *ſingul.*19. Pegna *in directorio p.*3.*comment.*31.verſ.*ſed hæc.* Sed quia de hoc puncto latè dixi *ſub d.alleg.*9.& in locis ibi citatis à me animaduerſis *ſub tit. de ſent. & re iudic. & de appellat.*ideo ad ibi dicta recurres.

17 Ad quæſitum quartum, num in cauſis aduerſus de hæreſi ſuſpectos, in quos ſententia eſt arbitraria,poſſit appellatio admitti,cum ſit cauſa annexa, & dependens ab hæreſi, in qua eſt denegata, & infautoria, in qua nihil adeſt, quam ſuſpicio; in qua dicit admittendam eſſe; quia ſuſpectus non eſt proprie, ac verè hæreticus, de quo loquitur textus *in dicto cap. vt inquiſitionis*, eiuſque textus concordantes, qui differunt in multis, quæ aduertit Ignac. Lopez *in edict.fidei,c.*2.*lib.*14. *d.*1. *difficult.* 4. quæ tanquam materia pœnalis eſt reſtringenda, & coarctanda ex regula vulgari odia reſtringi:ſic ex Simanchas *de Cathol.inſtit. d.tit.*6. *n.*3.*&* 7.Farinac.*de hæreſi d.quæſt.*185.§.15.*n.*230. & melius antea *n.*107. Eymeric.*in direct. p.* 3. *q.* 117.& ibi Pegna *in p.* 2. *ad cap. vt inquiſitionis n.* 13.idem Farinac.*in enchiridion.tit.*65.*n.*2. de quo *dicta allegatione* 9. *n.* 74. & late cum eodem D. Gundiſalbo *alleg.*8.*ſupra* per totam.

18 Ad quæſitum quintum, ſuppoſito, quod hæreticus formalis nequit appellare à ſententia diffinitiua, interrogat, num hæredes ipſius valeant appellare,viuente hæretico,aut poſt eius mortem? & reſpondet, quod ſi eſt formalis, vt dicitur conuictus, aut confeſſus, non poſſunt hæredes appellare per rationes, quibus ſe fundant Simanchas,& Farinacius *in quæſito præcedenti adducto.*Sed quia de vera,& non impugnanda doctrina latè dixi *ſub dicta alleg.*9.per textum *in d.cap.vt inquiſitionis* cũ aliis;ideo leges quæ ibi dixi,*à n.*1.*& n.*73.

Ad quæſitum, 6. num ſi pater hæreticus formalis mortuus fuerit antequam ſit accuſatus,poſſit ſequi cauſa contra eius memoriam, & famam? in quo affirmat etiam, quod dum viueret eſſet bonæ famæ, nec alias de hæreſi in formatus ex Farinacio cum aliis ſupra *de hæreſi q.*197.§.4.*n.*98. Peña *ad Eymeric. p.*3. *comment.* 92. late Sabelles *de ſancto officio p.*3.*reg.*421.*à n.*222. & faciunt plura, quæ ſunt adducta *ſupra ſub dicta alleg.*8 *per ibi d. n.* 9. non inquam, ſi tantum eſſet ſuſpectus, vt colliges ex ibi adductis,& per dicta *in allegat.*9. 19

Ad quæſitum 7. ſi cauſa incœpta cum filiis, aut hæredibus defuncti, poterunt ipſi à ſententia appellare? Et negat illis appellationem, ſicut dictum eſt de hæredibus condemnati propter hæreſim formalem iam defuncti,pendente accuſatione, quia militat eadem ratio vt ſupra quæſito 5. & faciunt quæ latè dixi *ſub dicta alleg.*9. 20

Ad quæſitum octauum,num mortuo patre hæretico formali præſumpto ante ſententiam per aliquod factum (v. g. quia petiit conſolationem, de qua loquitur textus *in cap.filij*,aut quia diſceſſit, à Deo, vulgo *Reniego*, aut adorauit Mahomam, ſeu incenſauit Idolis,aut quia accuſatus de hæreſi, ſeipſum occidit) poſſint eius filij illum defendere aduerſus violentam præſumptionem, quæ oritur ex his factis. Et ad primum quoad materiam *d. cap.filij,vel nepotes* 3.*de hæret. lib.* 6. de quo luculenter dixi *in d.alleg.*9.*a.*37.*& n.*84.item & *alleg.* 10.ſequenti,vbi de fallentia illius textus, reſpondet D.Gundiſalbus non poſſe filios patrem defendere, cum ſit conuictus,iuxta formam, quam ponit ibi Pontifex in verbis ſequentibus: *ſi dum viuebant diffamati erant de hæreſi, vel ſuſpecti, aut legitime conſtiterit, quod ſana mentis exiſtentes huiuſmodi hæreticos petierunt*;non enim Pontifex voluit, vt in hoc caſu admitterentur filij ad patrem defendendum,per verba ibi *admitti non debent.* 21

E quod nec poterunt appellare,dicit; eo quod Iudex grauamen non infert exequendo, cum exequatur legem expreſſam *per leg. eius, qui ff. de appellat. recip.* quam elegantem dixit D.Salgadus *in* 2.*p.de protect.Reg.c.*8.*numero* 18.*fol.*228. & quia à ſententia iuris appellare vetitum eſt *in cap. quia nos de appellat.*(de quo dixi *ſub c.*3.*de appellat.* & per aliqua dicta *ſupra alleg.*8.*à n.*8. cum dicto D. Gundiſalbo) & quia hoc eſſet quærelari de ipſo legiſlatore, vt docent Simanchas *d. tit.* 6. *n.*1.& cum Deciano Farinac.*q.*97.*n.*111. 22

Sed extra caſum præciſum *dicti cap.filij*,nempe, quando pater non eſt diffamatus, aut, ſuſpectus nec conſtat, num eſſet ſanæ mentis,quando petiit conſolationem, admittendos eſſe firmat per verba textus ibi *admitti poterunt prædicti filij*, & ad alias quaſcumque defenſiones ex Farinac. vbi proxime contra Gundiſalb.à Villa-Diego,textum illum intelligente nimis indiſtinctè,de quo egi in adductis locis *ſub dicta alleg.*9.*&* 10. 23

Et quod in cæteris caſibus adducti quæſiti poſſint,admitti filij ad patrem defendendum firmat,vt de illo,qui ſe occidit,accuſatus iam,docet Pegna *p.* 3.*commeut.*92.verſ.*quod ipſum*,& hoc ad dicendum non ex conſcientia criminis, ſed alia cauſa ſe occidiſſe ex Farin.cum aliis *de hæreſi d.q.*165.§.4.*n.*90. & quia iſti qualitercũque inſpiciatur non ſint cõdẽnati,vt hæretici formales, ſed vt ſuſpecti tantũ; indeq; ad appellandum admitti probat ex adductis 24

hic

hic quæsito 4. & quia vt dicit Simanchas *d. tit. 6. numero octauo*, mitius agi debet cum hærede.

26 Ad quæsitum nonum, num si absens, & fugitiuus pater plene conuictus fuerit de hæresi, & vocatus non comparuisset, & dum contumax existeret, fuisset condemnatus, possent appellare filij in vita hæretici, aut post illius mortem? Et in neutro casu posse appellare dicit; eo quod conuictus, atque damnatus est, vt hæreticus formalis, iuxta quæ dixit in quæsito 2. & per quæ dicit in quæsito 10. sequenti. Sed quia iste casus pertinet ad materiam *cap. cum contumacia de hæret. lib. 6.* de qua dixi latissime sub *dicta alleg. 9. & à num. 7. 16. 17. 18. & à n. 20.* ideo ad ibi dicta, & resoluta recurres.

27 Ad quæsitum 10. an quia hæresis suspicio, contumacia, insordescentia in excommunicatione per annum, sint causa hæresis, num in hoc casu verè contumax sit habitus, hæreticus, conuictus, confessus, aut fictus, seu præsumptus, vt declarauit Alex. IV. *in dicto cap. cum contumacia de hæret. lib. 6. à n. 1254.* Et num possit appellare non faciendo copiam sui, aut si post eius mortem possint illius filij illum defendere, appellando etiam, si pater absens, numquam se præsentarit.

28 Et respondet vt nequeat appellare, dum absens fuerit, nisi se præsentet; nam vltra quod contumax habetur subditus Ecclesiæ, tanquam conuictus, & verè pertinax, vel vt hæreticus ex doctrina Sanchez *in præcepta Decalogi lib. 2. tom. 1. cap. 27. à n. 19.* cum multis, & alij plures apud Barbosam *in dicto cap. cum contumacia*, Castro Palao *tom. 1. tract. 4. disp. 8. §. 4. num. 5. fol. 553.* & quod conuictus de hæresi non admittitur appellans, vt dictum est, non esse admittendam eius appelationem, vt absentis, & condemnati *in pœna corporali ex l. 1. §. ad crimen ff. de publicis iudiciis*, Barbosa *in cap. veniens 15. de accusat.* cum aliis Simanchas *tit. 52. n. 1.* quia non admittuntur in iudicio, nisi in vinculis constituantur, & hoc procedere, non ex vi factæ confessionis, sed ex contumacia, vt cum multis aduertit Scaccia *tom. 1. & p. 1. de iudic. ciuil. criminal. & hæretical. q. 97. n. 48. & de appellat. tom. 1. q. 17. limit. 3. n. 10.* vers. *contra* fol. 310.

29 Et addit Gundisalb. nec in hoc casu posse filios defendere, ac appellare pro patre, per rationem, quam ponit sub quæsito sequenti; sed quia praxis huius quæsiti abundè manet declarata supra *sub d. allegat. 9. ad n. 7. 14. & 20.* cum aliis; ideo recurres ad ibi adducta.

Ad quæsitum vndecimum, & vltimum, num pater condemnatus absens plena probatione, aut præsumptione, violenta, suppositio quod potuit se præsentare, & quod audiretur in quocumque tempore, nec hoc fecerit; possint eius filij appellare post illius mortem, aut habere alium recursum, vt pater illum haberet, si se præsentasset.

Et respondendo ad primum casum, sibi videri 30
dicit D. Gundisalbus, vt non possint appellare, cum pater plenè conuictus sit, & cõdemnatus, vt verus hæreticus; & quia ex eo, quod perseuerauit in contumacia præsumitur pertinax, vt cum Ioanne Andrea, & Geminiano sequitur Pegna *d. p. 3. ad Eymeric. comment. 115.* vers. *& in casu nostro*, vbi dicit, quod filij remanent infames, & inhabiles, vers. *patre damnato in contumacia.*

Tamen ait quod si filij valent probare patrem 31
eorum non valuisse comparere ad citationem propter infirmitatem, aut propter aliud legitimum impedimentum, aut quod intrauerit pro consequenda absolutione aut quod obtulerit satisfactionem, aut dixit, vel fecit, per quod verum Catholicum se ostenderet, tunc admittendos esse, cum tunc obscurata, atque denegata sit vera contumacia, & formalis, quæ requirebatur, ac requiritur per dispositionem *dicti cap. cum contumacia.* Nec illos remanere inhabiles, aut infames, vt his, & aliis defendit Pegna, *d. comment. 115.*

Et addit, quod si hæc defensionis species, aut 32
genus denegaretur, possent appellare, mediante causa legitima, quam ad id haberent, quia tunc appellatio habetur pro legitima, quoties ex tali causa interponitur, quæ si esset probata reputaretur legitima, vt dixerunt Scaccia *de appell. lib. 1. q. 2. n. 47. & sub n. 49.* Salgado *de Regia protect. p. 3. cap. 6. numero 49.* & non vt dicit Simanchas *supra* relata æquius cum filiis in hac parte vtendum est. 33

Sed quia de pluribus ad vtrumq; dictum huius quæsiti dixi latè *sub d. alleg. 9. ex d. n. 7. 14. 20. & 21.* cum aliis *& à n. 73.* ideo ad ibi dicta scripta recurres. Sufficit enim hic cum nostro amicissimo Collega, plurimum in his materiis practico, & versato, has vndecim conclusiones repetiisse, vt studiosiores materiarum inquisitionis sciant distinctius, quando appellatio, permittatur, aut denegetur reis sancti officij, eorumque filiis, aut aliis interesse habentibus, qui & alias, etsi peritiores iuris, solent inuolui, cum non benè distinguant, ac percalcant species *d. cap. vt inquisitionis, dicti cap. filij, vel nepotes, d. cap. cum contumacia*, & aliarum, quas explicuimus *sub dictis allegationibus 8. 9. 10. & 11.*

# MONITVM AD LECTOREM.

*CVM plura quæ pertinent ad ſanctum Inquiſitionis tribunal, ad eius iudices, & miniſtros diſperſim poſſis videre in titulis de iudiciis, & foro competenti, & in aliis lib. 2. & lib. 1. vt notatur hic in principio quæſt. indicis ſub part. 3. & in quadam competentia, ſeſe obtulerit caſus ſequens, videbis quæ tanquam Promotor Fiſcalis, pro defendenda iuriſdictione ſcripſi ſermone Hiſpano hic repetita, vbi multa conducibilia ad materiam & ad iuriſdictionem DD. Inquiſitorum, atque ad exemptionem fori miniſtrorum & familiarium. Et videbis etiam aliam allegationem quam poſt hanc ſcripſi pro defendendo miniſtros & Officiales ſanctæ Inquiſitionis Valliſoletanæ de ſolutione tributorum & gabellarum, vulgò Alcabalas, Anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo octauo. Quam iam extendimus hic* ſub alleg. 14. & 15. *& quia amplè exornantur in illis ſcriptis per ſchedulas & decreta Regum noſtrorum quoad omnes exemptiones Miniſtris, Officialibus & familiaribus S. Inquiſitionis. Iungito ad partes eas quas refero ſupra in principio ſub Epiſtola ad noſtrum Regem Philippum IV. ex quibus competentem & perutilem extenſionem leges, aſſumendo illas ex Ferdinando Carolo V. Philippo II. Philippo III. & Philippo IV. Hiſpaniæ Regibus pro ſuo tempore S. Officium Inquiſitionis & illius Miniſtros amplificantibus.*

M. P. S.

# PRO TRIBVNALI S. OFFICII INQVISITIONIS VALLISOLETANÆ

## Cum D. HERONYMO ANTONIO DE TORRESILLAS eius Ciuitatis Prætore.

*Tunc temporis datæ typis Hiſpano ſermone.*

PROMOTOR fiſcalis huius ſancti Officij Inquiſitionis Valliſoletanæ, &c. Tertio Kalendas Auguſti, Anno Domini milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo octauo, Prætor huius ſupradictæ Ciuitatis è pœnitentiæ domo extraxit D. Antonium Moreno eiuſdem domus cuſtodem, & D. Mariánam de Pereda eius amitam, vxoremque quondam cuiuſdam Secretarij Inquiſitionis Llerenæ, ſub prætextu, quòd impedirent fabricam & extructionem parietum cæmentitiorum, qui tunc temporis extruebantur, ad itinerantium ingreſſus in hanc Ciuitatem arcendos ob metum peſtis, eóſque tam verbo, quàm opere aſperè vexando, vt conſtat ex teſtificatione operarum, mercenariorumque in carcerem publicum detruſit, quo compedibus vinciſque onuſtos ſceleratiſſimis inhoneſtiſque hominibus coæquauit: & quamuis primò, ſecundò, ac tertiò fuerit requiſitus, vt incarceratos exhiberet, huicque ſanctæ Inquiſitionis tribunali, tanquam eorum iudici competenti reſtitueret, cum omnibus originalibus actis, ac proceſſu; Primò reſtituturum, poſt autem, nonniſi eorum tranſſumptum traditurum reſpondit, ſub conditione, quod tribunal ad nullum alium actum procederet. Cumque moneretur, vt dictis, ac iuſſis obtemperaret, vanis excuſationibus ac indebitis reſponſis ſe excuſare curauit, grauiora vincula incarceratis iniiciens, cenſuras contemnens, inobediens permanſit populum ſcandalizans; ſiquidem nec per declaratoriam denunciationem, nec per excommunicationem participantium, nec per anathema filium ſe exhibuit Eccleſiæ, quin potiùs cum nota ac populi ſcandalo omnes communicabat omnem ſeſe offerentem actum iuriſdictionis exercendo; & quamuis ei indictum eſt interdictum generale locale, magis pertinax aſſerebat, ac publicabat hoc ſanctum Inquiſitionis tribunal non habere iuriſdictionem ad eum excommunicandũ, & ad minùs

quod

quod cum ipſe à cenſuris appellaſſet, nulla earum eum comprehendere poterat, interim quod non ceclararetur ad quem cognitio incarceratorum pertineret. Et quia cum iamiam ceſſatio à diuinis promulganda exiſteret V.M. ordinauit quod ſolutis incarceratis à Prætore, tribunal eidem abſolutionem impenderet, interdictumque tolleret miſſis omnibus actis ac proceſſu. Et cum muneri meo ſatisfacere intendens pro tutanda huius tribunalis iuriſdictione petiiſſem, quod longè latéque in vno meo libello expreſſi, nunc in munimen ac fundamentum eius, viſum eſt mihi hæc pauca in medium producere, per quæ cognoſcetur quàm rationabiliter hoc actum eſt, quamque iuridicè ab hoc tribunali omnia geſta ſint; vt perindè ſupradictus Prætor aſperè puniatur, ne via infinitis his ſimilibus litibus ac extorſionibus aperiatur, præſertim cum in dies cæteri iudices hæc impunita conſiderantes incompetentias inducent nullas cognoſcendo huius tribunalis cenſuras in contemptum iuſtitiæ, quam tam accuratè in omnibus, & per omnia V.M. adminiſtrat.

## ALLEGATIO XIII.

Quæ fere explanat vniuerſam materiam ex exemptionis Miniſtrorum, officialium, & familiarium ſanctæ Inquiſitionis.

### *SVMMARIVM.*

1 *Inquiſitorum Iuriſdictio qualiter ordinaria, ſeu delegata?*
2 *Legatus Principis ſuperior eſt quolibet ordinario in cauſa delegata.*
3 *Inquiſitorum poteſtas Apoſtolica, & in quos, num. ſequent.*
4 *Inquiſitores creati fuerunt in gratiam Epiſcopalis Iuriſdictionis.*
5 *Inquiſitorum Iuriſdictio cognoſcendi de ſubditis eſt Eccleſiaſtica.*
6 *Inquiſitores de quibus cognoſcant inter ſubditos.*
7 *Officiales, & Miniſtri Inquiſitionis, quare ſubſunt Inquiſitoribus, & non aliis Iudicibus? num. ſequentibus, vbi de ſchedulis Regiis, & quid de conſuetudine, numero 9. 11. & 12.*
10 *Inquiſitores in aliquibus non cognoſcunt de ſubditis.*
11 *Inquiſitorum Iuriſdictio ſimilis eſt Iuriſdictioni Epiſcoporum.*
12 *Inquiſitores poſſunt exercere iuriſdictionem, etiam in caſibus, conſuetudine, vſu, & præſcriptione acquiſitis.*
13 *Cenſuras diſcernendi ius, poteſt conſuetudine acquiri.*
14 *Inquiſitores poſſunt defendere ſubditos per cenſuras, & n.15.*
16 *Inquiſitorum Iuriſdictio Eccleſiaſtica, dignior temporali.*
17 *L.20.alias 18.tit.1.lib.4. recomp. numero 18. & 19.*
19. *Familiares Sanctæ Inquiſitionis, in quo ſubſint Inquiſitoribus.*
20 *Inquiſitorum Iuriſdictio reſpectu dictorum eſt priuatiua.*
21 *Competentia iudicum, à quo dirimatur reſpectu ſubditorum inquiſitionis n.22. & 23. & ſub n.52. & 53.*
24 *Miniſtri laici inquiſitionis, eo ipſo mutant forum Regum.*
25 *Priuilegium ſemel conceſſum tranſit in contractum, & n.ſeq.*
26 *Priuilegium ſemel inquiſitioni conceſſum, tranſit in contractum, & non reuocatur n.27. & quid de iuriſdictione n.28. & 29.*
27 *Reges, quando valeant reuocare iuriſdictionem, quam ipſe conceſſerit? Et quando non n.28. & 29.*
30 *Inquiſitores à quo ius habeant in examinandis cauſis ſubditorum.*
31 *Miniſtri & officiales inquiſitionis, qua ex cauſa oporteat, vt foro fruantur n. 32. 33. & 34.*
35 *Miniſtri, & officiales inquiſitionis, ſunt multum neceſſary; & ob id honorandi, & eximendi à foro laico n.36.*
37 *Inquiſitores exempti ſunt, & ob id eorum Miniſtri.*
38 *Conſuetudo dat iuriſdictionem.*
39 L.20. tit. 10. lib.1.recompil. expenditur, & à n.46.
40 *Delegati Principis ſi delinquant, à quo puniantur? Et quid de Miniſtris inquiſitionis ſiue Epiſcopi n.41.42.43.44.& 48.*
41 *Cutellius refellitur contendens iuriſdictionem Inquiſitorum deſcendere à Iuriſdictione Regia, & non aliter numero 42. 43. 44. & 45.*
44 *Familiarium Epiſcopi diſtinctio quoad gaudendum fori priuilegio, quæ diſtinctio ſoleat referri? n.45.*
46 *Subſida Regi debita, an cenſuris exigi valeant à commiſſario generali ſanctæ Cruciatæ n.47.*
47 *Reges Hiſpani adiutores ſancti officij ſæpius, ſuis ſchedulis corroborant conſuetudinem, quam habent Inquiſitores promulgandi cenſuras in defenſionem propriæ iuriſdictionis; item ſuorum Miniſtrorum, familiarium, ac officialium, nec aliud vnquam decreuerunt, niſi vna cum Inquiſitore generali, vt in concordia familiarium.*
48 Cap. fin. de verb. ſignificat lib. 6.
49 L. 6. tit.1.lib.4.recomp.
50 *Appellatio ad quem interponatur de iudice Eccleſiaſtico temporalem exercente iuriſdictionem? Et quid inter familiares inquiſitionis à n.51.*
54 *Recurſus per viam violentiæ, quare non ceditur in cauſis fidei, nec in alijs ſpectantibus ad ſanctum Tribunal inquiſitionis, & ad conſilium ſanctæ cruciatæ numero 55. 56. & 57.*
58 *Iuriſdictio ſæcularis qualiter annectatur Pontificiæ inquiſitionis numero quinquageſimo nono.*
60 *L. quando Codic. de appellat. l. ſi quis litigantium Codice de Epiſcop. & Clericis.*
61 *Rex qualiter concedat Inquiſitoribus ſuam iuriſdictionem n.62. & 63.*
64 *Rectores vniuerſitatum qualiter Regiam, & Pontificiam habent iuriſdictionem?*
65 *Viduæ Miniſtrorum inquiſitionis qualiter gaudeant*

*gaudeant foro n.66.67.& 68.*

70 *Prætor, seu quilibet alius Iudex appellans à censuris inquisitionis, qualiter excusetur, vel non? num. sequentibus, vsque ad septuagesimum octauum.*

71 *Appellatio à censuris, quando re vera earum effectum suspendat, vsque ad numer. septuagesimum octauum.*

79 *Processus factus à Iudice laico, aut ab alio Ecclesiæ, lite pendente in tribunali inquisitionis, debet remitti ad tribunal Sanctum n.80. 81.& 82.*

83 *Actorum nomine continentur omnes scripturæ ab actuarijs factæ de quocumque facto in iudicis præsentia, etiam si non fiant in figura iudicij.*

## ARTICVLVS I.

1 PRIMO supponendum est parum laboris temporisque consumpturos nos in liquidando, demonstrandovè an iurisdictio inquisitorum sit ordinaria, aut delegata, de quo latè Dominus D. Dionysius de Portocarrero *sobre la competencia de iurisdicion entre la inquisicion, y ministros Reales*, Narbona *in 3. recomp. lib.4. tit.1. l. 20. glossa 22. numero 79.* cum multis Diana *parte 4. tract. 8. resolut.1.* plures referens, quosdam asserentes esse ordinariam, quosdam vero esse delegatam, ipse vero affirmat cum Emanuele de Valle de Moura *opusc.1. de empsalmis, & incantat. sect.3.c.1.num.6.* Sanctarello *tractatu de hæresi cap.46. dub.1.n.5.* istam iurisdictionem esse delegatam in sua origine, sed taliter accedere ordinariæ, vt cum illa in omnibus conueniat,& ob id ordinariam esse.

2 Secundo, quod quamuis non constet an delegatus à Principe in omni genere causarum sit superior iudice ordinario, constat tamen esse superiorem in causa à Principe ipsi delegata per iura *in l.ille à quo §. tempestiuum ff. ad Trebell. capit. sane el. 2. capit. significasti de off. deleg. cap. pastoralis §. præterea de off. ordinarij* ibi *cum delegatus quantum ad illud sit maior ordinario*; tenent Decius *in rub. de off. eius*, vbi Cagnolus *numero* 47. Bolognet. *num.* 23. Riminald. iunior *num.* 76. & communiter DD. in præcitatis iuribus, & ita si ordinarius, & tribunal inquisitionis procedunt in eadem causa, dignior dicitur inquisitor tanquam delegatus, vt habetur *in 3. parte directorij quæst.* 8 quo fit, vt vocatus eodem tempore coram vtroque, debet comparere coram inquisitore, quia est maius tribunal. Archidiac. & Franc. *in cap.per hoc de hæret.lib.6.* Fachinetus *lib.12.contro. cap.*85.

3 Tertio supponendum est potestatem inquisitorum in causis fidei esse Apostolicam *d. cap. per hoc cap. vt officium de hæret. lib. 6. cap. ad abolendam in fine extra eodem* Franciscus Pegn. *in 3. parte directorij quæst.4. & comment.*43. Zanch. *in tract.de hæret.cap.*1. Simanchas *de Cathol. inst. tit. 25. & tit.* 34. Decianus *in tract. criminal. parte 1. lib. 5. tit. de inquisit. num. 2. 7. & 10.* Et inde fluit, eius notarios, carceris custodes, reliquosque inquisitionis ministros adeo necessarios esse, vt sine ipsis inquisitorum munera exerceri commodè non valeant; & ideo vnum corpus cum ipsis fiunt, & gaudent eodem fori priuilegio,ac inquisitores,per tradita à Mandosio *in tract. de priuileg. ad instar, glossa 11. num.*32. tradit Narbona *d.glossa 22. numero decimo quinto & decimo sexto*, quod est simile priuilegio commensalium, ac familiarium, sine quibus priuilegiatus suo priuilegio commodè vti non potest, Oldradus *consilio 11.* incipit *Thema tale est & consilio* 293. *num.5.* ad quæ conducunt plura quæ adducit Diana *tomo 5. res. 1. tract. 1.* contra Cutellium eius impugnatorem, agens de ea quæstione, an ministri curiæ Episcopalis gaudeant priuilegio fori in delictis extra officium commissis; faciunt iura *in cap.fin.de off. Archid.* vbi canonistæ, *& in l. in sacris C. de proximis sacr.scrin.* vbi notarij, Archiuarij, & cæteri, qui in scriniis militant, non solum ipsimet priuilegio gaudent,sed eorum familiæ; & non tantum in criminalibus sed etiam in ciuilibus absque limitatione, de quo etiam adducit Diana declarationem sacræ congregationis *p.4.tract.1.resol.*30.qui infinitos Doctores refert.

Quarto, certum esse, quod inquisitores fue- 4
runt creati in gratiam Episcopalis iurisdictionis *d.2.per hoc de hæret.lib.6.Clem.2. eodem tit.* Rojas *de priuilegio inquisit.n.*432. quo fit, eos, qui sunt de familia inquisitorum, gaudere fori priuilegio, taliter vt coram aliis nequeant conueniri, Grat. *discept.for.c.*340.& 298 *n.*70.& 141.*n.*11.& *numero* 35. Surdus *decisione* 19.*n.*16.& *decisione* 21. pluribus adductis à Carleual *de iud. parte 1. disputatione 2. quæstione 6. §.6.n.1.& 2.*& sic est,quod inter magna illa priuilegia, quibus inquisitores gaudent,numeretur hoc, scilicet, quod sua priuilegia extendantur, & communicentur suis familiaribus,vt constat ex illo decreto Caroli V. in quibusdam litteris missis ad Prætorium Granatense anno 1518. ibi *e a los sus criados y familiares de los inquisidores del dicho partido algunos de vos otros os entrometeis a conocer, e conoceis, perteneciendo el conocimiento dellos a los dichos inquisidores*;& infra, *y los remitais a los inquisidores a quien pertenece el conocimiento dellos.*& qui isti sint & dicantur tradit cum multis Narbona omnino videndus *in concordia famil.leg.*20.*libro quarto,titulo primo, glossa prima,& ibi à numero trigesimo septimo*, Mascardus *de probationibus tomo secundo, conclusione* 755.

Quinto supponendum, aduertendumque est 5
pro solidiori fortiorique fundamento potestatem, ac iurisdictionem inquisitorum in causis temporibus officialium, ministrorum, ac familiarium esse Ecclesiasticam vt colligitur ex Bullis Innocentij III.& Innocentij VIII. in quibus conceduntur supra dictis ministris in fidei fauorem, & argumentum religionis omnes prærogatiuæ, priuilegia, immunitates ad inquisitores spectantes, ac pertinentes, & non solum eximuntur à iurisdictione temporali, sed etiam ab ordinariâ Ecclesiasticâ; quas omnes gratias, prærogatiuas, ac exemptiones confirmat Papa Pius V. in bulla publicata anno Domini 1570.secundo idus Octobris, quæ incipit *si de protegendis*, & in alia anno 1569. quod optimo iure fit, si quidem sunt ministri necessarij,sine quibus hoc officium commodè exerceri non valet, in cuius defensionem eis permittitur omne genus armorum per textum *in d.Clem.2.§.porro de hæret.* Eymericus *in 3. parte inquisit.direct. quæstione* 56. vbi Franciscus Pegn. *comment.*105.*repertorium*, in verbo *arma* Simanchas *de Cathol.inst.tit.*41.*n.*15. Roxas *in tract. de hæret.parte 2. tit. de priuileg. inquisit.n.*422. vers.

*item*

*item inquisitores habent familiam*, congerit alia Ludouicus de Paramo *in resol. 1. à n. 5. pro defensione sanctæ inquisitionis.*

6 Sexto quod quamuis aliqui affirmare ausi fuerint inquisitores solum posse cognoscere de familiarum, ministrorum, ac officialium suorum causis ad fidem spectantibus ex notatis per Bart. & alios *in l. senatus consult. ff. de off. præsidis, & in l. si quis forte §. si quo ff. de pœnis*, & Canonistæ *in capite cum contingat de foro compet.* vbi Archid. Ioannes de Anania, Butrius, Barbar. & alij: sed iam ex longæua, diuturnaque consuetudine sunt in possessione ab immemoriali tempore cum clausula abdicatiua cognoscendi de aliis causis, & negotiis, secundum supra dictos interpretes, absque eo quod iudices sæculares possint se intromittere in cognitionem causarum supradictorum officialium, ac ministrorum. Palacios Rubios *in cap. per vestras notabil. 2. §. sed est pulchra, dubitat 26. de donat. inter virum capit. irrefragabilis §. excessus de off. ordin. cap. dilecti de arbit.* Innocentius *in cap. nouit*, verbo *consuetudine de iudiciis.* Ancharran. *in cap. conquestus in fine 9. q. 39. glossa 4. in cap. cum quidam de except. lib. 6.* Bart. & alij *in l. 1. §. denique ff. de aqua pluuia arcenda.*

7 Et cum plusquam certum, & euidens sit officium, ac ministerium horum officialium difficulter ab aliis exerceri posse; cum hi sint approbati à sancto inquisitionis officio ad exercendâ munera, quibus assignati sunt, & si solum fori priuilegio gauderent in causis fidei, & non in aliis, nullum eis concedebatur priuilegium, & si aliquod, illud esse parui momenti; & consequenter si Regijs ministris, Episcopalibusue, ac aliis iudicibus sæcularibus vel Ecclesiasticis liceret eos incarcerare, punire, ac eorum causas, cognoscere magna sequeretur iniuria, ingensque detrimentum in causis fidei, totaque authoritas ac potestas inquisitorum euerteretur, cum alias tam præexcellenti potiantur potestate, dignitate, ac iurisdictione, vt Episcoporum superent potestatem, *argumento text. in d. cap. sane el. 2. de off. delegat.* facit text. & ibi Baldus *in cap. studuisti eodem*; quia Pontificicis delegati sunt, qui non solùm vices eius gerunt, sed locum tenent. *c. si quis Episcopus 2. q. 6. c. fin. 93. dist.*

8 Vnde sequitur quod si ex tot tantisque litteris, ac schedulis Regalibus constant priuilegia, exemptiones ministrorum ac officialium, vt gaudeant fori priuilegio, exceptis quibusdam casibus *in d. l. 29. tit. 1. lib. 4. recomp. contentis*, iam ab antiquo, & immemoriali tempore inquisitores cognoscunt omnes causas ad dictos ministros pertinentes: & supradictæ schedulæ ac Regales litteræ solum introductæ sunt ad impediendum ne inquisitores suam iurisdictionem extenderent ad alios casus, quam ad *illa l. declaratos*, quæ intitulatur. *Concordia familiarum S. inquisitionis* cuius non alius fuit finis ac scopus, quàm modificare plenissimam inquisitorum iurisdictionem, ac potestatem quo ad cognitionem omnis generis causarum suorum officialium, ac ministrorum vt patet in duobus schedulis quinto idus Martij publicatis anno Domini 1553. ad liberum, rectumque exercitium sancti officij Inquisitionis, eiusque officialium; & in concordia facta super cognitione causarum criminalium ad familiares sancti officij spectantium; in quibus pleræque schedulæ insinuantur Regum Catholicorum quarum breuem summam, & compendium accipe. *Nulli iudices sæculares directe, nec indirectè cognoscant de causis pertinentibus ad sanctum inquisitionis officium, nec de bonis ab illo confiscatis, & hoc non solum in ciuilibus sed etiam nec in criminalibus, si quidem tam à Pontifice, quam à Rege in iis omnibus sint deputati iudices venerabiles inquisitores; à quorum grauamine appellandum, & ad tollendas, relaxandasque censuras, & interdicta ab eis inflicta constituuntur, & nominantur, supremi inquisitores sanctæ, ac generalis inquisitionis suppositis quam plurimis exemptionibus, & priuilegijs, quibus gaudent officiales, & ministri sancti officij, & commensales, ac familiares inquisitorum, vt sic de eorum causis nullus præter hoc sanctum tribunal possit cognoscere, vt debitus honor ei tribuatur, si quidem ex illo tanta dimanat vtilitas, & obsequium Deo, Christianaque religioni.* Hæc est summa supradictarum schedularum. Ergo iam satis abundéque patet inquisitores multò ante cognouisse de causis ministrorum, & officialium, & supradictas schedulas, vltimamque concordiam nullam eis tribuere iurisdictionem, sed tantum declarare, & præfinire casus, in quibus possint cognoscere de suis ministris, & officialibus.

Quare iuri, ac instituto huius tribunalis valdè 9
consentaneum est, quod quamuis priuilegia eius expressè non loquantur, nec tribuant apertè exemptionem ministrorum ac officialium; tamen per extentionem longeuæ, & bene fundatæ consuetudinis acquisiuit hoc tribunal possessionem & ius cognoscendi priuatiuè de eis in omnibus causis tam ciuilibus, quàm criminalibus absque vlla limitatione, & hæc fuit causa motiua ac principaliter impellens Reges nostros ad huius tam amplæ potestatis, & iurisdictionis restrictionem, præfiniendo casus in quibus limitatim sanctum hoc tribunal cognosceret; si quidem si isti familiares, ministri, ac officiales sanctæ inquisitionis non fuissent, omnes iudices tam sæculares, quam Ecclesiastici de eorum causis tam ciuilibus quam criminalibus cognoscerent; & quoad hoc Reges bene possent, consentiente tamen generali inquisitore, & non aliter, nec alio modo) istos ministros ac officiales priuare atque excipere ab Ecclesiastica iurisdictione sanctæ inquisitionis.

Hac doctrina sic tradita, & intellecta magnum 10
habet fundamentum, quod affirmant Narbona *in d. glossa 22. n. 21.* Paramo *vbi sup. c. 1. n. 53.* accidit in simili concordia Regni Siciliani, per quam adempta fuit inquisitoribus facultas cognoscendi de quinque casibus ibidem expressis, *Pestilentiæ, Belli, causarum patrimonialium, feudalium, & aliorum criminum prætextu officij commissorum.* in reliquis vero iure ac potestate eisdem inquisitoribus relicta, & reseruata, procedendi per excommunicationes, & censuras Ecclesiasticas; ergo ab euidenti ratione concluditur inquisitores habere iurisdictionem Ecclesiasticam in omnibus causis suorum familiarium, ministrorum, & officialium & si quam habent, eam solùm à Rege, & non ab alio accepissent, sequeretur, quod nec in illis casibus à Rege concessis, & permissis possent procedere inquisitores per censuras, si quidem nec ipse Rex potest tribuere hanc potestatem, cum nec ipse sibi eam habeat.

Supra dicta omnia speciale ac validissimum fū- 11
damentum accipiunt ex eo, quia dato casu & non concesso quod fateamur nullum priuilegium Pontificium extare, quod extendat hanc exẽptione tribunalis ad eius ministros & officiales, sicut à iure extat concessum Episcopis respectu suorum subditorum officialium ac ministrorum sæcularium, &

Rectoribus vniuersitatem, respectu scholarium, aliorumque ministrorum; tamen cum certum sit quemcumque iudicem Ecclesiasticum consuetudine acquirere posse iurisdictionem, ac potestatem cognoscendi inter sæculares alias non non subditos per tradita à Palacios Rubios *in dicto capite per vestras de donat. notab. secundo, paragrapho primo, numero vigesimo septimo*, Ias. *in leg. imperium numero vigesimo, collect. 2. digestis de iurisdictione omn. iudic. dicto capite irrefragabilis de officio ord. dicto capite fin. de officio arch. capite audit. 15. de præscript. capite Romana paragrapho debent autem de appellat. lib. 6. Trident. sess. 24. c. 3.* versiculo *visitares leg. prima digestis de albo scribendo leg. 1. & fin. C. de emancipat. l. & quia 6. ff. de iurisdict. omn. iud.* Barbosa *in dicto capite irrefragabili numero septimo*, Doctores per textum *in capite cum contingat. 13. de foro comp.* Couarruias *in reg. possessor. 2. parte §. 3. numero primo*, per glossam *in capite quanto de officio ordinarij.* sequitur absque dubio inquisitores etiam in Regnis Hispaniæ acquisiisse consuetudine longæua hoc sæpe sæpius memoratum ius, hocque nititur in magna conuenientia, ac vtilitate schedularum, concordiarumque in quibus insinuatur.

12 Hinc prouenit supra dictos inquisitores posse exercere hanc iurisdictionem in omnibus casibus supra relatis non solum iure, sed etiam consuetudine, docet Molina *de iust. tomo quinto, tract. 5. disp. 28. numero decimo quarto*, vbi sic ait, *Neque iam ordinarij nunc audirentur si aliud vellent consuetudine in iis regnis tribuente iurisdictionem tribunali inquisitionis circa hæc, & circa alia rationalissima vsu consuetudineque recepta.* Post illum Portocarrero *in dicta allegat. pro iurisdict. inquisit. à numero vigesimo quarto*, qui fusè & solidè hanc probat sententiam, & rationem adducit, quia sicut iurisdictio priuilegio acquiri potest, ita & consuetudine, Gratianus *disceptat. forens. capit. 184. numero vigesimo quinto*, Menochius *consilio 112. numero 65. volum. 2.* Surdus *consilio 465. numero quarto*, & in huius veritatis confirmationem refert Portocarreto duas Epistolas Philippi secundi Regis nostri & Philippi III. & post eum Diana *dicto 4. parte tract. 8. res. 3.* ex quibus constat *Reges confirmare priuilegia & exemptiones tam à iure concessas ministris, ac familiaribus inquisitionis, quam etiam ex concordia, Regalibus schedulis, vsuque, & consuetudine, aliaue quauis ex causa vel ratione*, quæ quidem vltima verba *aliaue quauis ex causa, vel ratione* includunt quidquid vsu receptum fuerit, licet vim consuetudinis nondum assumpserit; ita Portocarreo *supra numero vigesimo nono, & 43.* qui *à numero vigesimo*, explanans Epistolarum verba, ait, *quod quamuis à communi non sit specificatum, quatenus pateat, nec in quibus causis, aut rebus versetur, ac consistat hæc exemptio ministrorum inquisitionis, nec quæ inter ipsos differentia sit; tamen per concordias, Regiasque Epistolas, & consuetudinem longæuam iam præfinitum extat.* Hæc ille, qui *numero vigesimo quarto*, obseruat supra dictos Reges confirmasse, & approbasse omnes consuetudines Sancti officij, quarum approbationem demonstrat habere vim legis ex multis Doctoribus; & sic concludit Diana inquisitores posse exercere omne illud, quod ad se pertinet à iure, vsuque & consuetudine; taliter quod si aliqui huic sententiæ contradicant non solum contra rationem, verum & aduersus Regis voluntatem insurgent, tradit Sousa *in aphorismo inquisit. libro quarto, capite tertio n. 5.* vbi ex quadam bulla Pauli III. docet, quod permittitur inquisitoribus vti consuetudinibus aliisque vsibus, quibus quomodolibet vtuntur. Applica quæ tradit Paramo *vbi supra in præfat. & n. 55.* vbi hanc confirmando doctrinam, concludit, quod in omnibus rebus fauorabilibus (sicut hæc est) omnem dispositionem fauorabilem debere esse, vtpote iam diximus hanc esse ex sua natura *l. qui exceptionem ff. de condict. indebiti.* Decianus *con. 51. lib. 3. n. 47.*

Quo fit, quod cum certum sit consuetudine 13
acquiri posse ius discernendi, ac infligendi censuras, quod alias non competebat. *capite dudum el. 2.* versiculo *sed cum iure* & tradit Suarez *de cens. sectione tertia disputatione secunda numero primo, secundo, & decimo tertio*, per iura supra relata, & ex eo quia sicut consuetudine potest effici vt dominia, & alia mutentur, ita & potestas iurisdictionis mutetur, tradit Villalobos *in summa parte prima, tract. 16. difficult. 5. n. 5.* & ambo dicunt eam consuetudinem posse facere, vt facultas ferendi censuras acquiratur tantum respectu vnius, & non respectu alterius, ob id quia censuræ non sunt necessario connexæ, tamen vtcumque sit, vnum verum est, nempe, quod talis consuetudo efficax non erit, nisi supponatur præscribentem eam habere subditos, in quos possit tales actus exercere, de quo est videndus Abbas *in capit. secundo, de his quæ fiunt à maiori p. capituli*, vbi Innocentius & alij.

Sed cum indubitatum sit omnes ministros, offi- 14
ciales, ac familiares subdi inquisitoribus, cum hoc tum ex priuilegio Apostolico, tum ex consuetudine legitimè præscripta descendat, tam in causis ciuilibus, & criminalibus directe ad sanctum hoc tribunal non pertinentibus sed tantum immediate eorum personas respicientibus ex Regalibus priuilegiis, quocumque modo hoc sit, eo ipso quod inquisitores de eis cognoscunt, habent iurisdictionem, & potestatem, vt eos defendant, aut censuris puniant, tum quia connaturale eorum iurisdictioni hoc sit, tum quia quamuis non esset (vt volunt aduersarij ex fundamentis postea impugnandis (consuetudine factum est, vt censuris procedant contra impedientes eorum iurisdictionem; & hoc non solum oritur & prouenit ex eo quod eorum iurisdictio sit Ecclesiastica, & esto, quod pro ea parte fuisset tantum regalis adhuc procedit *ex omni* fundamento nostra relata doctrina, quæ à Rege Philippo secundo non improbatur in vltima concordiæ schedula ibi, *y los inquisidores por esta causa los defienden, y proceden contra la nuestras iusticias con censuras*, quia eius Maiestas in ea solum curauit pacare ac concordare hos iustitiæ ministros inter se dissentientes, vt vnusquisque de familiaribus inquisitionis cognoscat in casibus supradictæ concordiæ, sed non inhibet eius maiestas inquisitores procedere censuris contra eorum munus impedientes, ex rationibus infra referendis.

Vnde euenit quod etsi ministri ac officiales 15
inquisitionis inquisitoribus subiiciantur non solum ratione Ecclesiasticæ Iurisdictionis, verum & temporalis, tamen reuera iustè censuris vtuntur ad ipsorum iurisdictionem defendendam, & corroborandam, vt videre est in multis casibus à Narbona congestis cum multis ab eo relatis *in d. l. 20. glossa 22. à n. 58. vsque ad 65.* & ex iis, quæ dixit

antea

antea *n.* 18. & 19. & 23. & *in num.* 22. fortiſſimam adducit rationem, quæ procedit non ſolum in caſibus fidei, & ad hoc ſanctum tribunal pertinentibus ratione Pontificiæ delegationis, & per eius extenſionem, verum etiam in cauſis ad miniſtros, officiales, ac familiares ſpectantibus ſecundum ea quæ continentur in concordia prædictæ legis 20. *recomp.* & tenent Diana *part.* 1. *tomo* 1. *reſ.* 136. cum Farinacio, Barboſa, & aliis.

16 Et mihi non tam ex eo fundamento probatur, nempè quia per vnionem iuriſdictionis temporalis ad Eccleſiaſticam, quam habent inquiſitores transfunditur in principaliorem, quæ eſt Eccleſiaſtica, iuxta longè notata à doctoribus *in capite quanto de iudiciis*, per quod latè defendunt Narbona, Paramo, & alij hanc ſententiam, quæ in ſe veriſſima eſt, licet impugnetur ab aduerſariis, quam ex eo, nempe quia in hoc caſu inquiſitores ſolum procedunt virtute poteſtatis Eccleſiaſticæ, quam habent, vt cenſuris defendant ſuam iuriſdictionem, & ius quod habent ſuſtentandi, & defendendi in iuſtitia eorum ſubditos per eas, quæ ſunt nerus vſualis, & communis Eccleſiaſticæ diſciplinæ omniumque iudicum Eccleſiaſticorum, vt denotat ſtylus, & praxis, ad quod eſt textus inſignis, & notabilis *in capite dilecto de ſententia excom. libro ſexto*, & ratio hoc inſinuat, quia ſi inquiſitores non poſſent vti cenſuris in iſtis caſibus, ſequeretur quod tam in hoc, quam in aliis prætores, iudiceſque ſæculares pro libito incarcerarent quemcumque miniſtrum inquiſitionis, in carceréque eum retinerent, aliaſque ei iniurias extorſioneſque inferrent, & hoc tribunal nullo alio efficaci remedio vti poſſet, quam cenſurarum.

17 Iam iam enim cum hac relata referendaque doctrina non obſtant vltima verba ſupradictæ concordiæ, *in d. l.* 20. ibi, *Por quitar toda cauſa de differencia entre los dichos inquiſidores, y los Iuezes ſeglares, que el inquiſidor o inquiſidores, y Iuez o Iuezes ſeglares entre quien ſe ofreciere la tal dudas ſin contienda, ni differencia algunas ſino ſe concordaren, embien la informaciones ſummariaſque huuieren hecho, o alguno dellos huuiere tomado à eſta corte paraque ſe vean o vea por dos del conſejo Real, y otros dos del conſejo de la general inquiſicion iuntamente, y viſtas conforme albaſoque dellas reſultare, remitan el conocimiento de las tales cauſas llanamente, y ſin otro conocimiento: de cauſa, ni otro eſtrepitu, y figura de Iuizio à los inquiſidores o Iuezes ſeglares, à quienes conforme à lo en eſta mi cedula contenido pareciere competer, y de aquella remiſſionque hizieren no aya reclamacion, ni otro recurſo alguno &c.* & ibi: *Y que en tantoque ſe ve, y haze la remiſſion el familiar delinquente eſte preſo ſin mas moleſta de la que conuenire para ſu guarda en la carcelaria que le huuiere pueſto el que en la captura huuiere preuenido, ſin que ſe proceda contra el familiar, ni haga auto alguno haſtala dica remiſſion, laqual luego que ſe hiziere y preſentare el inquiſidor o Inez ſeglar contra cuya iuriſdicion ſe huuiere declarado remita el tal proceſſo y cauſa, y lo dexe à aquel en cuio fauor ſe huuiere hecho la dicha remiſſion, para que proceda en el conocimiento y determinacion de la cauſa libremente y ſin impedimiento alguno: loqual todo ſe entienda adra ſe proceda de officio o denunciacion del fiſcal, o a inſtancia de parte &c.*

Verba hæc magnum negotium facere videntur 18
pro contraria ſententia, eo quod cum inter ſeſe concordaſſent inquiſitores, iudiceſque Regij, videtur quod ex communi partium conſenſu acceptata, amplexaque fuit hæc concordia, quæ parere debet legem obſeruationis dignam, vt in ipſa continetur, ſi quidem poſt tot ſchedulas numquam via inuenta fuit, qua hæ iuriſdictiones componerentur, niſi per diſpoſitum in iſta lege, ergo ad eius obſeruationem optatumque complementum in hoc præſenti caſu ad nil aliud procedendum fuerat quam ad intimandum ſupremo Regalique conſilio hunc caſum, & non innouare vſque dum decerneretur, remitteretur-quecauſa, *vt in dict. leg. diſponitur*: ergo in promulgatione cenſurarum facta ab inquiſitoribus, & in aggrauatione vinculorum ac moleſtiarum ex parte Prætoris, ambæ partes exceſſere, & non poteſt dici Prætorem vim facere retinendo incarceratos, ſi quidem cauſæ cognitionem præuenit, quamuis excedat in aliis extorſionibus.

Sed reſpondeo quod quamuis eſſemus in rigo- 19
roſa eius diſpoſitione, & practica, obſeruantiaque eius diſpoſitio non includit caſum præſentem, cuius ratio eſt, quia hæc ſupra dicta lex ſolum inuenta fuit vt ſtatueretur modus procedendi in cognitione cauſarum familiarum, inquiſitionis, numeruſque eorum qui eius foro, ac priuilegio gaudere deberent vt patet in primis legis verbis ibi *Porque de aqui adelante ceſſen las competencias que a auido en los tribunales de los inquiſidores y iuſticias ſeglares ſobre el numero y calidad de los familiares que ſon neceſſarias para el ſanto officio y los caſos y delitos en que deben eximirſe* & ibi *de las iuſticias ſeglares los dichos familiares, &c.* & ſtatim præfinit eos qui futuri ſunt Hiſpalis, Toleti, Granatæ, Vallis-Oleti, Calagurri, aliiſque ciuitatibus & locis, ſimulque præfinit *eorum qualitatem, ac bonitatem copiamque familiarium, quæ exhibenda eſt curiis ciuitatum, & quomodo procedendum ſit in eorum cauſis*, & ſic ex omni eius contextura euidenter colligitur totam eius deciſionem dirigi ad familiares ciuitatum, ſuburbiorum oppidorumque, & ad omnes eorum cauſas: *Et ſic in nouiſſima Recompilatione compaginata anno* 1642. *mutatus fuit titulus epigraphicus eiuſdem loquens tantum de Familiaribus, & nihil de Officialibus S. Officij, ſicut ſub contextura anteà loquebatur lex, & hodie inſpicitur vti aduerto ſupra in princip. huius tractatus ſub epiſtola ad Regem*, Vnde cum in hoc caſu incarcerati ſupra dicti non ſint familiares, ſed quod magis eſt miniſtri, ac tribunalis officiales, qui continuo debitoque obſequio ei obſeruiunt, diſſimilis in eis eſt ratio, & ideo lex ſuprà dicta eorum non meminit, nec turbauit priuatiuam cognitionem, quam de eis habet ſanctum hoc inquiſitionis tribunal, ſicuti multo ab hinc tempore habebat, & ſic in ſchedulis anterioribus huic vltimæ concordiæ, in quibus Reges confirmarunt, ac denuo nouas tribuerunt exemptiones miniſtris huius tribunalis, eos nominarunt *officiales, & familiares, & quemcumque eorum*, vt conſtat ex ea quæ Siracuſis nonis Iulij anno 1518. promulgata fuit, & ex alio anno 1542. Monzoni expedita, & ex alia quinto nonas Martij anno 1553.

Quare optimè docuit. D. D. Dionyſius de 20
Portocarrero *in dicta allegat. de iuriſd. numero*

49. *iurisdictionem, quam inquisitores habent in suos ministros, esse priuatiuam, non obstante quod sit concessa certo, determinatoque officio, quia hanc concessionem præcessit concessio Apostolica, quæ approbata, & in omnium obseruationem publicata fuit per schedulas suæ M. inuiolabiliter obseruatas, & non potest dari accumulatio, vbi est exemptio, quæ non solum excludit prouentionem ordinarij secularis, sed etiam Ecclesiastici, & fortius, cum sit hæc exemptio generaliter Apostolica, in qua respectu Ecclesiasticorum nulla est dubietas, nec disputatio.* Hæc ille, quæ valdè commendat Diana *parte quarta tract. octauo, resolutione secunda in fine.*

21 Et quamuis in casibus fidei nulla detur præuentio vt ex multis ipse probat ex consuetudine inquisitionis Hispaniæ respectu Episcoporum, & in aliis præuentionis casibus aliter sit, de quo ipse non egit, certum tamen in iure est, quod si hæc competentia versatur non inter duo iudices laicos, nec inter duos Ecclesiasticos, quia in his communis practica est, superiorem eorum competentiam dirimere, vt pluries decisum refert Ferrer. *decis. 166. libro tertio*, Riccius *collect. 1968. ad textum in l. de iure ff. ad municipalem.* Cancerius *decision. 10. titul. de content. iurisdict.*) sed inter iudicem Ecclesiasticum, & secularem (vt in præsenti casu) tunc de iure pertinet ad Ecclesiasticum competentiæ cognitio; Couarr. *pract. capite 33. numero 1.* Butrius *in cap. caterum de iud. col. 3.* Iason *in l. 2. si quis in ius vocatus* Guttierrez *pract. libro 1. quæst. 6. numero 2.* Valenzuela *cons. 42. numero 9.* plures adducit Barbosa *in pastorali allegat. 106. cum aliis*, cum multis Diana *p. 7. tract. 10. res. 5.* Ergo quomodocumque sit vt concordia supra dictæ legis 20. non incluserit ministros ac officiales qui actualiter sunt in obsequio sanctæ Inquisitionis in quotidiano exercitio, sicuti sunt *los Secretarios, Alcaydes, Porteros, Nuncios, Procuradores, y otros deste genero*, quid mirum quod priuatiuè non solum in omnibus causis criminalibus sed etiam ciuilibus iudicium formandum sit apud hoc inquisitionis tribunal. *Ec sic quamuis ab anno 1657. renouata sit magna competentiarum Aula, de cuius instituto retuli supra tract. 2. sub princ. alleg. 5. ad quam iudices laici prætendunt afferre causas officialium inquisitionis, sicut familiarium; tamen numquam id id practicari adepti sunt*, eo quod Rex noster semper illos remittit ad inquisitores quorum subditi sunt, vt exemplificatum est sub dicta epist. ad Regem Philippum IV.

22 In quorum omnium confirmationem, & ad ostendendum, quod inquisitores non solum sint in consuetudine infligendi censuras, & interdicta in omnibus causis ad eos, eorumque ministros pertinentibus, cum inhibitione ac prohibione impedimenti iudicum sæcularium, sed etiam ad hoc vt grauati ad supremum ac generale sanctæ Inquisitionis consilium recurrant, quod potitur iurisdictione, ac potestate Apostolica & Regia, qua multo ante concordiam vtebantur, adduco sæpe sæpius supra adductam schedulam promulgatam octauo nonas Martij anno 1553. & secundam in idem schedulam Philippi II. secunda die mensis Decembris anno 1568. in quarum prima, *eius Maiestati insinuatum fuit (cum tantum Princeps esset) quod cum decisum ac mandatum fuisset per multas schedulas catholicorum Regum glorioſæ memoriæ, & per alias Imperatoris (aroli Quinti eius Parentis nulli iudices sæculares directè, nec indirectè se intromittant in vllius rei cognitionem nec in negocia, aut causas spectantes ad sanctum tribunal inquisitionis, nec ad eius bona confiscata, nec ad incidentia, aut ex eis dependentia tam in ciuilibus, quam in criminalibus, si quidem tam à sede Apostolica quam à seculari maiestate signati, præfiniti, ac deputati sint iudices, qui in omnibus instantiis cognoscant de supra dictis causis, & quæ ex eis ante eos incidissent, eas cum partibus ad venerabiles inquisitores, & bonorum iudices confiscatorum remitterent*; Et ibi: *si quidem partem grauatæ ab inquisitoribus possint accurrere ad iudices consilij sanctæ ac generalis inquisitionis, residentes in curia, vbi debita ipsi implebuntur iustitia*, & cum sua Maiestas certioraretur quam remissè hoc obseruassent iudices Regij, curans ne in aliquo grauarentur inquisitores, eorumque ministri consultus statuit, vt *imposterum in nullo negocio aut negociis, causa aut causis tam ciuilibus, quam criminalibus, quæ cuiuscumque conditionis aut qualitatis agitarentur ante inquisitores, aut ante iudices bonorum confiscatorum, nullus ex suis iudicibus se intromittat per viam iniuriæ, aut violentiæ, aut occasione quod aliquod crimen non sit sufficienter punitum per inquisitores, quod cognitio talis causæ ad semetipsos pertineat, nec alia via, nec ratione aliqua ad cognoscendum, nec cognoscat, nec iussa decretaue, litteras, schedulas, aut prouisiones aduersus supra dictos inquisitores, aut bonorum iudices confiscatorum, super absolutione; aut censurarum relaxatione, interdictiue remittat, sed quod inquisitores supradictique iudices liberè procedant, si quidem si aliqua persona, aut personæ se sentiant grauatas ab eis possunt habere, sicuti habent recursum ad supremos sanctæ generalis supremaque inquisitionis Consiliarios qui omnes iniurias, quæcumque grauamina soluant absoluendo relaxandoque omnes censuras ac interdicta*: Et ibi *A losquales del dicho consejo de la Santa y general inquisicion, y no à otro tribunal se à de tener el dicho recurso, pues solos ellos tienen facultad en lo apostolico de su Santidad, y sede Apostolica, y en lo demas, de su Mageſtad, y de los Reyes Catholicos sus abuelos*, & inferius alia dicit reprimens ac inhibens suos Regios iudices, ne in vllo casu se intromittant ad cognitionem, quamuis supradicti inquisitores non incœperint cognitionem causarum; sed statim eas ipsis aut supremo generalis inquisitionis consilio remittant. *Posteaque in supra dicta secunda schedula monitus Rex quam tepide prima obseruaretur, & cum eius voluntas fuisset, vt sanctum inquisitionis tribunal, eiusque officiales fauerentur, debitisque venerarentur honoribus sicuti tempore Regum Catholicorum, & Caroli V. Imperatoris, iterum atque iterum iussit, & statuit, vt supra dictam primam schedulam sicuti in ea continebatur, obseruassent.*

Nullam aut paruam glossam ac ponderationem desiderant verba supra dictæ schedulæ, si 23
quidem ex ea eiusve contextu clare colligitur inquisitores cognoscere de omnibus causis tam ciuilibus, quam criminalibus, & ad eorum ministros

miniſtros, ac officiales ſpectantibus propter magnam neceſſitatem, quæ ſemper exiſtebat, vt hoc ſanctum tribunal honoraretur debitaque venutaſte afficeretur, & ita in ea ſtatutum eſt Regios iudices eos non perturbare nec prouiſiones mittere, vt inquiſitores relaxarent cenſuras, ac interdicta, ſi quidem formatum extabat conſilium ſupremæ inquiſitionis, ad omnia diſſoluenda grauamina, cenſuraſque iuberet relaxare. Hoc omne nil aliud eſt, quam quod ſua Maieſtas ſupra dictarum cauſarum ac miniſtrorum cognitionem à ſe abdicarit, eas relinquens inquiſitoribus, vt in eis procederent per cenſuras, ſicuti antea per eas proceſſerant temporibus Regum Catholicorum, imperatoriſque Caroli Quinti, & legere poteſt alias Hiſpano ſermone conſcriptas ſub epiſtola ad Regem ergo euidens eſt taliter ſuas maieſtates exemiſſe ſupra dictos miniſtros quod confirmarint, approbauerintque modum procedendi ab inquiſitoribus per cenſuras, interdicta aliaſque pœnas vt in præſenti caſu opus eſt.

24 Vnde ſequitur ſupradictis omnibus ſchedulis ſuppoſitis quod quamuis Rex noſter vellet, ac niteretur inquiſitores iſta facultate priuare, non poſſet intra iuris regulas loquendo, quia quamuis ab origine abſque Pontificis interuentione eiuſque bullis Apoſtolicis dimanaſſet iſta facultas & miniſtrorum ac familiarium exemptio à conceſſione Regum Catholicorum, ex eo ipſo quod in ipſa conceſſione permiſerint inquiſitoribus quod habeant officiales & miniſtros laicos, qui eis obtemperent, facti ſunt iuſdictionis tribunalis, quos inuitos mutata voluntate iidem Principes ab ea priuare non poſſunt, ni fortè deſinant eſſe miniſtri; nam ſemel à Regibus Eccleſiæ donatum nequit ab eis reuocari, Lucas de Peña *in l. fin. C. de locat. prad. ciuil. lib.* 11. *n.* 74. vbi dicit, *quod principes debent Deum imitari, qui numquam beneficiu in aliquem collata reuocat cap. quanta in fine* 33. *q.* 3. Ludouicus Roman. *conſ.* 380. *num. fin.* Innocentius *in cap. ad Apoſtolicam n.* 1. *de ſimonia.*

25 Et ſic quod à principio conceſſum eſt per priuilegium, ex poſtfacto tranſit in contractum, quo fit vt priuilegium exemptionis, quod tangit publicam cauſam, & condonatum fuit remunerationis cauſa, ſicuti eſt iſtud, ſine conſenſu Pontificis nequit reuocari, Abbas *in dicto cap. nouit numero* 23. Felinus *in cap.* 1. *de conſt. numero* 19. verſ. *ſi alias caſus*, Couarr. *c.* 31. *pract.* Molina *tom.* 2. *de iuſt. & i. diſp.* 31. Soto *in* 4. *diſt.* 25. *ſect.* 2. *art.* 2. *concluſ.* 6. tum etiam quia ita datum magis dicitur donatum ob cauſam, quam priuilegium, cum certum ſit talia priuilegia non pendere à voluntatibus Principum in fieri, neque in duratione, ſeu conſeruatione, qui pendet à Pontificibus ſaltim indirectè trahentibus poteſtatem in Principibus.

26 Tum etiam quia cum talis donatio fuiſſet perfecta vt ex ſupra relatis ſchedulis conſtat, nequibit reuocari *l. perfecta. C. de donat.* quæ ſub modo, & hoc accidit in donatione, quam fecit Conſtantinus Eccleſiæ, quæ nunquam reuocari potuit, gloſſa *in l.* 1. verbo *pertinere ff. de offic. præfect. vrb.* Couarr. *lib.* 1. *var. cap.* 16. *numero* 8. Azeuedo *in l.* 5. *tit.* 5. *lib.* 2. *recomp.* Rolandus *volum.* 1. *conſ.* 88. *n.* 29. relati à Ceuallos *lib.* 1. *com. opin. q.* 345. Martha *de iuriſd.* 1. *p. q.* 30. Paramo *de origine inquiſit. lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 47. Fachinetus *lib.* 8. *contron. cap.* 11. *littera C.* vbi optimè explicat textum *in l. inter claras, l. de ſumma Trinitate & fide*, refert plures idem Ceuallos *de cognit. per viam viol. in proœmio cap.* 6. *ex num.* 6. quibus addo Dianam 5. *p. reſol.* 14. *tract.* 1. verſ. *ſed hæc doctrina*, ex Felino ſupra & Azorio *tom.* 1. *mor. cap.* 13. *q.* 5. ex eo quia ſemel conceſſum beneficium à Principe, tranſit in ius alterius, ſcilicet Pontificis Principi non ſubditi, & hoc maximè ſi in præmium, & remunerationem concedatur, idem Diana omnino videndus *p.* 7. *tract.* 1. *reſ.* 9. & 10. Salzedus *de lege polit. cap.* 3. *num.* 12. expreſſius ipſe *in cap.* 13. *n.* 85. Balboa *in cap.* 1. *de foro comp. q.* 2. *ex n.* 6. Salgado *de Regia protectione* 1. *p. cap.* 1. *in prælud.* 3. *n.* 127. etenim Rex nequit reuocare concordatum cum Pontifice, è contra vero, non item, quia Rex ſemper eſt inferior; & peccat Rex abrogans ſtatutum factum in fauorem Eccleſiæ vide Suarez *contra regem Angliæ lib.* 4. *cap.* 34. *n.* 24. Dianam *tract.* 1. *p.* 3. *reſ.* 57. vbi alia adducit idem *tract.* 2. *p.* 1. *reſ.* 60. Bonacina *de legibus diſp.* 1. *q.* 3. *p.* 6. §. 3. *n.* 20. & alij per eos, Diana *p.* 4. *tract.* 1. *reſ.* 82. verſ. *igitur*, & verſ. *deinde.*

Et licet ſciam plures dixiſſe Regem poſſe reuo- 27
care iuriſdictionem, quam ipſe conceſſerit vt tenet Peregrinus *de iure fiſci lib.* 1. *tom.* 3. *num.* 31. Felinus *in cap. nouit de iud. n.* 8. verſ. *quid tamen & n.* 9. *limit.* 1. Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 33. *n.* 6. Couarr. *lib.* 3. *var. cap.* 6. *n.* 1. ſed quoties talis condonatio facta fuit cum cauſa, non poterit eam reuocare ſine legitima cauſa ex iam dictis & tradit Sanctius, & tunc debet eſſe facta reuocatio expreſſa; ſaltim generalis cuiuſlibet indulti conceſſi per modum contractus, Suarez *alleg.* 9. *n.* 9. Azeuedo *in l.* 14. *tit.* 3. *lib.* 1. *recomp. n.* 42. Sanch. *ſupra n.* 8. & Princeps reuocans priuilegium, quod in vim contractus tranſit, tenetur tunc facere compenſationem dato æquiualenti, vt tenet cum multis Bolognetus *in conſ.* 12. *n.* 16. Matienzo *in l.* 6. *tit.* 10. *lib.* 5. *recomp. gloſſa* 1. *n.* 13. Sanctius *ſupra num.* 9. per textum expreſſum *in l.* 2. *in fine, titul.* 1. *part.* 2. vbi Gregorius Lopez, verbo *buen cambio.*

Hæc doctrina nobis non obſtat, quia cum ſit 28
generalis debet intelligi in conceſſionibus iuriſdictionum, quas Reges conſtituunt inter perſonas ſæculares, aut quando taliter eas Eccleſiaſticis, concedunt, quod in fieri & conſeruari totaliter maneat iuriſdictio temporalis, vt in feudis, aliiſque rebus de quibus infra agam; ſed quoties iuriſdictio quam inquiſitores habebant reſpectu illorum ſubditorum ſecularium, antequam miniſtri, aut familiares eſſent, transfuſa eſt mixturatim in Eccleſiaſticam inquiſitorum, tunc totaliter Rex abdicauit à ſe hanc cognitionem, quia ſtatim quod iſti ſeculares adſcripti ſunt miniſtri inquiſitionis, de eorum cauſis agendum eſt per medium permiſſum à iure, vt potè per cenſuras, vt dictum eſt, & nullibi Rex hunc modum procedendi perturbauit, quia in ſupra iam relata vltima concordia actum eſt de reformatione numeri familiarium locorum, & de præfinitione cauſarum & criminum ipſi gaudere deberent priuilegio.

Etſi omnis ſcopus huius rei tendat, ad id ſcili- 29
cet, quod ſupra dicta doctrina non verſatur in eo ſcilicet, an Rex poſſit vel non prohibere & abrogare, quod familiares gaudeant fori priuilegio, adhuc dico, eſſe veriſſimam, & in terminis adducit Narbona *in dicta l.* 20. *gloſſa* 22. *n.* 21. Paramus

ramus *responso 2. pro iurisd. Sancti Officij n.* 149. & 164. vbi probat hanc opinionem esse veram non obstante concordia anni 1581. ibi, *videtur Principem sibi reseruasse potestatem hanc de qua loquimur.* Probat ex multis & plena manu Diana *p. 4. tract. 1. resol.* 82. qui refert Pottocarrerum *in d. allegat. pro iurisd. sanct. Inquisit numero* 44. ibi, *En las concordias que se an tomado con la Inquisicion sobre estas causas, à sido tan necessario el conocimiento de los Señores Inquisidores Generales, y de su consejo, que sin el no pudieron tener fuerza, por que si las dichas exempciones y iurisdiciones proceden de la authoridad Apostolica nadie puede disponer sobre ella, quacunque præditus potestate, cui obsequendi manet necessitas, non authoritas imperandi.* Ad notata *in cap. decernimus de iud. cap. Ecclesia S. Mariæ de constitutionibus.* Sesse *tom. 2. decis. in epist. Regum* 52. Maximè quia quamuis præcipuè & originaliter exemptiones non essent concessæ à Regibus. Tamen cum sint concessæ personis benemeritis & dignis, & in præmium oneris, quod in obsequium sancti Officij & boni vtilitatisque publicæ subeunt, sunt irreuocabiles Baldus *in l. quæ ex reuelationibus notab. 3. C. de legibus,* Curtius Iunior. *cons.* 144. *n.* 4. Decius *cons.* 186. *n.* 4. Romanus *cons.* 436. *num.* 14. Gonzalez *in reg. 8. Cancellariæ,* & maximè cum sit in fauorem Ecclesiæ, Martha 4. *p. cent. 1. casu* 52. *num.* 17. Portocarrero, & facit quia concessum fuit priuilegium tale propter benemerita & seruitia facta tribunali sancti Officij ad bonum publicum, ergo est priuilegium remuneratorium, quod transiuit in vim contractus, & factum fuit irreuocabile per tradita à Bayetola *in alleg. pro iurisd. sanct. officij art. 5. n.* 91. Cochier *de libertate Ecclesiastica parte 1. c.* 30. *numero* 10. Surdus *cons.* 148. *n.* 38. Aponte *cons.* 60. *numero* 22. Rolandus à Valle *cons.* 13. *numero* 30. Grammaticus *decis.* 65. *n.* 24. Osascus *decis.* 139. *n.* 28.

30 Supradicta omnia confirmantur, ex eo quia supposita consuetudine, quam habent inquisitores, & suppositio quod iudisdictio, officiumque iudicis possit præscribi, *ex l. querela C. de falsis & in l. sicut C. de præscript.* 30. *vel* 40. *ann.* Baldus *in l. 2. colum. fin. C. de executione rei iudicatæ,* Bartolus *in l. Prætor §. fin. ff. de operis noui nunciat.* Rodericus Suarez *in l. post rem. ff. de re iudicata notab. 1. ad finem.* Tiraquellus *lib. 1. de retractu §. 35. glossa 4. numero quadragesimo,* Couarr. *in regula possessor. 3. p. §. numero* 4. cum aliis, Gratianus *reg.* 372. Doctores *in c. cum contingat de foro comp.* ideo dicendum est, quod cum inquisitores vsi fuerint supradictis schedulis, & concordiis per longum tempus procedendo per censuras, sequitur ipsos hanc non vsurpasse facultatem, sed eam legitimè acquisiuisse. Sic cum multis tradit Narbona *dicto gloss. 2. n.* 88. 89. 107. & 108. vbi dicit quod inquisitores, quoad examinationem causarum familiarium, cæterorumque officialium, habent cognitionem ex vi Ecclesiasticæ iurisdictionis, vel saltim ex Regia iurisdictione per incorporationem, vel vnionem, & ita huius rei causa excommunicandi, & alterius cuiuscumque censuræ Ecclesiasticæ coërcitionem, & ideo dixit Paramo *en el resp. 1. n.* 50. cum Ægidio Bellamera inquisitores habere facultatem cognoscendi ex consuetudine legitimè præscripta, siquidem ista est sufficiens ad dandam iurisdictionem, & ad deuoluendas causas merè profanas ad forum Ecclesiæ, ex textu *in cap. fin. de foro comp. lib. 6. cap. si clericus eodem tit cap. quoniam de immunit. Eccles.* ex quibus dicendum est iurisdictionem à Regibus dimanantem, inquisitoribusque concessam, ex vi vnionis & incorporationis, quæ cum Ecclesiastica facta fuit, vires & qualitates obtinere eiusdem iurisdictionis Ecclesiasticæ, itavt per eam sæculares ab inquisitoribus possint excommunicari, & aliis censuris coërceri, ad quod videbis quæ cum multis adducit Narbona *dicta glossa 22. numero* 42. quod idem probat *numero 66.* dicens quod inquisitores possunt aduersus laicos procedere, non solum sæcularibus constitutionibus, sed etiam censuris, *& sic numero* 63. dicit ipsos posse obligare per censuras aduocatos sæculares ad susceptionem alicuius causæ, ita cum Deciano & Bobadilla *& numero* 64. addit, quod possunt censuris procedere aduersus laicos impedientes eorum iurisdictionem, vel aduersus inferentes conuitia contra eos, ita cum Zanquino, Deciano, Bobadilla, & taliter hoc docet, quod qui per se vel per alios aliquem inquisitorum, vel officialium inquisitionis occiderint, vapulauerint, vel percussserint absque irregularitatis nota curiæ sæculari tradi possunt, ex indulto Leonis X. cuius meminit Rojas *de priuileg. inquisit. numero* 419. vel damnificantes inquisitorum, vel officialium bona ex proprio motu Pij V. cuius etiam fit mentio à Rojas *ibidem dicto numero* 419. *in fine,* ita Narbona, vnde colligitur æqualitas, qua inquisitoribus officiales, ac ministri coæquantur.

Vnde iam non obstant alia, quæ ab impu- 31
gnatoribus solent adduci, nempè inquisitores per bullas Pontificias non habere iurisdictionem, nisi in casibus fidei & ab eis dependentibus, nam reliquum omne id habent per Regum concessiones, qua propter (aiunt ipsi) inquisitores non posse, nec debere procedere per censuras, sed per alia remedia temporalia, eo quod in vsu cuiuslibet iurisdictionis debet attendi ad eius primariam originem, vel qualitatem; & cum sit certum ministros sancti Officij non esse exemptos, ni per priuilegia Regum, non erit possibile, ipsos posse defendi censurarum remediis, cum omnis inquisitorum, iurisdictio penes ministros, & officiales sit tantum temporalis iuxta doctrinam Suarez *de censur. disp. 2. sect. 1. num.* 9. & adducunt *dicta l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp.* ibi, *Como lueżes que para ello tienen iurisdicion de su Magestad y nuestra,* & ibi, *A los quales del dicho nuestro consejo de la Santa y General Inquisicion, y no a otro tribunal alguno se a de tener el dicho recurso, pues solos ellos tienen facultad en lo Apostolico de su Santidad, y en lo demas de su Magestad y de los Reges Catholicos nuestros vassabuelos de glorioſa memoria.*

Hæc enim obiectio satis resoluta manet ex iam 32
supra dictis, siquidem probatum est iurisdictionem, quam habent inquisitores esse Apostolicam non solum in casibus fidei, & ipsi annexis; sed etiam in cæteris casibus ciuilibus & criminalibus ad sancti Officij ministros pertinentibus, vt colligitur clarè ex quadam schedula Regis D. Ferdinandi Granatæ die 10. Septembris anno 1508. ibi, *Ya vedes quanta razon es que los Officiales y ministros del Sancto Officio de Inquisicion se an bien tratados, y como en todas las partes de nuestros Reynos goźan de las immunidades, y exemptiones que le son concedidas por la Sede Apostolica,* Et ex

alia

aſia ſchedula Reginæ *D. Ioannæ*, ex aliaque imperatoris Caroli V. miſſa ad inquiſitores Murciæ, vt quendam miniſtrum cogerent, vt ſolueret quoddam debitum Domino D. Ioanni Daza Præſidi Caſtellæ, ibi, *Como Inquiſidores y Iuezes que ſon de las cauſas de los dichos miniſtros y officiales que ſon del ſancto Officio de la Inquiſiçion, y que teneis fundada dicha Iuriſdiçion contra ellas*, & ex aliis, quas refert Dominus D. Ioannes Dionyſius à Portocarrero *in ſua allegat. ex n.* 35.

33 Et cum dicitur Pontifices non poſſe eximere ſæculares à iuriſdictione Regali, abſque conſenſu Regio, hoc non intelligitur cum dirigitur ad aliquem finem ſpiritualem (vt in noſtro caſu) ad meliorem expeditionem, rectum, liberumque exercitium ſancti Officij, quia tunc Pontifex ſummus pro conceſſa ſibi à Chriſto poteſtas laicos poteſt eximere & ſubiicere iudicibus Eccleſiaſticis, Bellarminus *lib. de poteſtate Papæ contra Barellanum in prologo.* Suarez *lib.* 3. *de immunitate, cap.* 20. & 22. Barboſa *de vniuerſo iure Eccleſiaſtico cap.* 39. §. 2. *n.* 58. Couarr. *pract. cap.* 31. *concluſ.* 3. Doctores *per textum in cap. nouit. de iudiciis*, cum ergo Pontifex habeat ſupremam, & ordinariam poteſtatem, vt tenet Ripol. cum Martha & aliis *var. cap.* 1. *n.* 7. & 8. licet non habeat directè & per ſe dominium temporale totius mundi in ordine ad temporalia. Caietanus 2. 2. *q.* 66. *art.* 8. Victoria *relect.* 1. *de poteſtate Eccleſiaſtica cap.* 113. Soto *lib.* 4. *de iuſt. q.* 4. *art.* 4. Bañez *de iuſt. q.* 62. *de dominio dub.* 2. qui latè hoc aſſumptum probant, quod confirmatur ex textu *in cap. quoniam diſt.* 10. *cap. cum ad verum* 96. *diſt. cap. per venerabilem qui filij ſint legitimi*, & taliter quod Eccleſia nullatenus cognoſcat de cauſis ciuilibus ad laïcos pertinentibus, nec appelletur ex vllo laïcorum tribunali ad Papam *cap. ſi duobus §. denique de appellat.* Ægidius Trullench. *in opere morali lib.* 7. *dub.* 2. *n.* 2. cum aliis; tamen non eſt negandum quod in ordine ad finem ſpiritualem habeat inſtrumentale, ac indirectum dominium ſuper omnes gentes habitantes in orbe, Bañez *vbi ſupra*, & conſtat pluribus in iuribus, vbi Pontifex deponebat Reges, vt in caſu textus *in cap. alius* 15. *q.* 6. *cap. grandi de ſupplenda negligentia prælatorum lib.* 6. & conſtat Pontificem tranſtuliſſe imperium Græcorum ad Romanos *cap. per venerabilem de elect.* vbi Doctores, & tradit Salzed. *de lege politica cap.* 6 *per totum, & ex n.* 55. *ad finem*, quare poteſt abrogare leges ciuiles in ordine ad finem ſupernaturalem etiam ob vitandum peccatum veniale, iuxta doctrinam textus *in cap. fin. de præſcript.* vbi Abbas *n.* 2. dicit communem Gomezius *in l.* 81. *taur. ſub n.* 2. vide Barboſam *de poteſtate Epiſcopi* 1. *p. tit.* 3. *cap.* 2. *per totum & ibi n.* 94. cum multis.

34 Sequitur ergo quod cum miniſterium horum officialium, miniſtrorumque ſancti Officij ſit neceſſarium ad bonam breuemque expeditionem cauſarum fidei ab eiſque dependentium, ſi in ſuis cauſis ciuilibus, & criminalibus non poſſent gaudere priuilegio fori inquiſitionis, ex eo ſolo turbaretur finis ſpiritualis, in quem ipſi aſſignati ſunt, & hoc etiam impedimentum exiſteret ſaltim per indirectum, in recto liberoque exercitio ſancti Officij, quod eſt contrarium libertati, quia ſemper curauit Pontifex tribunal gaudere, vt patet ex bulla Innocentij IV. relata in fine directorij inquiſit. parte 9. quæ loquendo de officialibus ſancti officij dicit. *Sed ad nullum aliud, quod iſtud officium impediat, vel impedire poſſit vllo modo officium, vel etiam exercitium compellantur; nullum etiam ſtatutum, conditum, vel condendum eorum officium, vllo modo valeat impedire.*

Et cum adeo certum ſit omnes miniſtros, offi- 35
ciales, nedum etiam locorum familiares eſſe neceſſarios ad vſum, & exercitium inquiſitionis vt colligitur ex omnibus ſchedulis Regiis ſupra relatis & ex bulla Innocentij IV. verſiculo *item quoque poteſtas*, incipit, *ad extirpanda*, promulgata anno 1225. confirmata, per alias ſummorum Pontificum, relatas *in fine direct. inquiſit. pag.* 8. *n.* 39. & 62. & ex bulla Pij IV. quæ incipit *Paſtoralis*, relata etiam in fine directorij ibi, *nobis nuper expoſitum fuit, quod ipſi in cauſis ſanctæ fidei aduerſus hæreticos eoſdem proſequendis perſonis probatis, & idoneis, quæ officio notarij in eis fungantur, plurimum indigere noſcantur*; vnde iam videtur quod vt non deficiat, eſſe neceſſariſſimum omnes ſupradictos officiales, & miniſtros gaudere priuilegio fori in omnibus cauſis, ne detur diſpendium in cauſis fidei, quia aliter non poſſet habere effectum exercitium, ac iuriſdictio ſanctæ inquiſitionis, vt recognouit Sanctitas Pij IV. in prædicta bulla, ibi, *vnde officio ipſius inquiſitionis, tum propter ipſorum notariorum penuriam, tum quia plerique officium huiuſmodi tanquam odioſum exercere recuſant, ne illud ſuſcipiendo quemquam offendere videantur, magnum in cõmodum, & detrimentum generatur.*

Et vt tales miniſtri non deficiant, cauſa odij, 37
quo eos reſpublica proſequitur, & vt facilius alliciantur ad exercitium ſuorum officiorum, fuit neceſſarium, quod eis daretur exemptio fori in omnibus cauſis, quia aliter odio conſiderato inuaderentur, & moleſtarentur à miniſtris Regiis & aliis Eccleſiaſticis, & eueniret, quod nemo vellet eſſe miniſter ſancti Officij ad obuiandum talibus odiis, & deficerent tribunalibus notarij, qui adeo in Eccleſia ſunt neceſſarij, vt experientia docet, & colligitur ex doctrina, quam doctè, & ſubtiliter docet Dominus Doctor D. Franciſcus Marin. de Rodezino *in ſua deciſione*, Granatenſi in cauſa famoſi libelli *a n.* 4. & miniſtri ad auctuandas fidei cauſas, & eis annexas, & cum officialibus ſupradictis aſſignatum non ſit ſtipendium condignum ſuæ occupationi, dignum fuit, quod compenſaretur cum conceſſione priuilegij fori, iuxta illud Pauli ad Hebræos 11. ibi, *aſpiciebat enim in remunerationem*, & illud Liuij, *eo impendi laborem, & periculum, vnde emolumentum, atque honos ſperetur.* Caſſiodori *lib.* 2. *epiſt.* 28. ibi, *ſpectant etiam æqui præmia ſua*, conſiderat Simanchas *de Catholic. inſtitut. Nam fructuoſus debet eſſe labor publicus, tit.* 41. *n.* 16. optimè aduertit D. D. Dionyſius de Portocarrero *in allegat. dicta à n.* 9. & *n.* 5. Narbona *dicta l.* 20. *recompilat. gloſſa* 22. *n.* 15.

Vnde ſuppoſito, quod inquiſitoribus detur 38
iuriſdictio, quoad principale, & concedatur, quod poſſint habere miniſtros *per Clement. nolentes in fine de hæret.* iuſtum eſt, vt eos habeant cum omni exemptione, & cæteris requiſitis ab vſum ſuæ iuriſdictionis, *ex l.* 2. *ff. de iuriſd. omnium iud. cap. præterea de officio delegati*, argumento eorum quæ tradit Giurba *ad conſuet. Meſſanenſ. cap.* 6. *gloſſ.* 1. *p.* 1. *à n.* 13. Perez de Lara *lib.* 1. *de capellan. cap.* 5. *à num.* 1. Antonius Bell. *conſ.* 1. Gratianus *tom.* 5. *cap.* 920. *n.* 2. & 3. Valenzuela, Velaſquez *conſ.* 62. *n.* 7. *lib.* 1. ergo cum habeant inquiſitores priuilegium & exemptionem ab ordinaria iuriſdictione tam Eccleſiaſtica, quam ſæ-

culari, vt colligitur ex breui Alexandri IV. incipit ad extirpanda dato anno 1259. & ex bullis Innocentij, Pij, Vrbani, Clementis IV. Alexandri VI. & Leonis X. ibi, *à iurisdictione eximimus & totaliter liberamus*, Roxas *de hæret.2. p.tit. de priuileg.inquisit.n.*417. Eymericus *in direct.part.*1. *q.*21. vbi Pegna *comment.*7. sequitur, vt idem priuilegium non denegetur ministris, officialibus, & familiaribus sancti officij, quia fauores, & priuilegia concessa quibuslibet officiis, aut personis, communiter etiam conceduntur, & communicantur suis ministris, & familiaribus, Barbosa *in pastorali p.3. alleg.*107. *n.*9.14. *&* 15. *& de iure Ecclesiastico lib.*1. *cap.* 39. §.2. *à n.*52. Sesse *decis.*9. *per totam*, Gironda *de priuilegis n.*11. & faciunt iura *in l.*2.§.1. ibi, *Potest. illic. habitare non solus, verum cum familia quaque sua ff.de vsu & habitatione l.medicos 6.l.vlt.C.de professoribus, & medicis lib.*10.*l.senatorum* 4. ibi, *Et homines eorum, &c.C. de dignitat. lib.*12. *cap. licet de priuileg. lib.6.* ibi, *cum conceditur* singulari personæ, vt modo præmisso tempore interdicto celebrare valeat, vel audire diuina, eius familiares domestici ad audiendum cum eo, & celebrandum sibi diuinum licitè admittuntur.

38 Et quantumcumque negarentur concessiones Apostolicæ; consuetudo centum, & sexaginta annorum (in quibus inquisitiones initium habuere in Hispania) introducit hanc iurisdictionem, quia non est dubium posse introduci, ex latè antea dictis, & cum sit tam longæua, vt nulla de initio stare possit viuentium memoria, habenda est tanquam immemorialis l.si arbiter ff. de probat. cum adductis à Ioanne Garcia de expensis cap.9. num. 31. Lara in compendio vitæ hominis cap.31. n.85. & 86. Castillus lib.5. cap.93. n.61. & alij communiter, sed nec id est necessarium, cum 40.annorum spatio præscribi queat, eo quod multa & validiora sunt priuilegia concessa sanctæ inquisitioni, quæ sunt iusti tituli, vt tali spatio præscriberetur, ex adductis à Narbona dicta glossa 22. n.98. qui dicit hoc etiam procedere in ordinario tempore 10. aut viginti annorum, iuxta ea, quæ tradunt Doctores in cap. de præscript. lib.6. cap.cum personæ §.quod si tales de priuileg. eodem lib.l.1.tit.10.lib.5.nouæ recompil. vbi Matienzo Azeuedo, Molina lib.2. de maior. cap.6. num.51.

39 In fauorem autem ministrorum Regis potest adduci lex 3.tit.10.lib.1. recomp.facta per Catholicos Reges D.Ferdinandum, D.Elisabeth, Vallisoleti anno 1523. *in qua dicitur, quod solutiones bullarum quæ exigerentur à priuatis personis, non exigantur per censuras, vel interdicta*; quare habetur in ordinationibus Granatensibus tit.2. lib.1. de modo procedendi in causis Ecclesiast,fol.1415. verba illa ibi, *Al qual dicho commissario general, y al dicho nostro consejo de cruzada, y no a otro tribunal ni persona alguna, sea de tener el dicho recurso pues en lo Apostolico por el dicho comissario general tiene facultad de su santidad, en lo demas nos se la damos*; quod idem videtur esse ac dispositum est, in inquisitionibus, nam sicut quoad bullas, & subsidia generalis commissarius habet iurisdictionem Apostolicam, & Regiam,& pro eo quod ad Regiam Majestatem attinet post præcipere vt eius ministri Apostolici exigant omnia debita non per censuras, sed per executionem, vt constat ex verbis textus in dicta l.2. tit.10. ibi, *Y para excusar toda vejacion que nuestros subditos podrian resciuir, mandamos que quando se huuieren, de reziuir y cobrar los dineros de las dichas bullas ni seco bren por viade excommuniones, y sino las quisieron pagar se haga execucion por ellos, &c.* Ergo idem debet procedere in iudicatis in inquisitione, sicut intendit vt procedat noster supradictus Prætor Vallisoletanus, & alij iudices Regij, & Ecclesiastici, quod clarius patet si verba legis 10. dicto tit.10.lib.1.recomp. attendantur, ibi, *Que no se entrometan a conozer de las causas ciuiles, ni criminales de thesoreros,ni otros officiales de la cruzada, no siendo negocios de la dicha cruzada, ni por razon de ser thesoreros, o officiales inhiban, ni procedan contra los Iuezes, no siendo como dicho es negocio, o cossa de Cruzada*; ergo constat supradictum prætorem potuisse incarcerare, & punire supradictum D.Antonium Moreno Pœnitentiæ domus custodem & supradictam D.Marianam de Perada eius amitam, quia cum deliquissent in causa ad suum officium non pertinenti, talis cognitio pertinet ad supradictum Prætorem.

Et confirmatur ex eo, quia si delegati Regis, 40
aut consilij supremi vulgo *Pesquisidores*, delinquant in oppido Ducis, Marchionis, & Comitis solum gaudebunt priuilegio in delicto suæ commissionis, Auendanus de exequendis mand. c.12. n.9. alias autem si delinquant extra officium, & commissionem, conuenientur coram ordinario iudice, quia tunc non delinquunt tanquam officiales, sed vt personæ priuatæ, vt explicat exemplis Azeuedus *in l.1.tit.16.lib.*8. *recomp.n.*94.96.*&* 97. videndus Ioannes Andreas *in quæst. fin. de rescript.* & applicabis multa quæ tradit Narbona *in d.l.*20. *tit.*1. *lib.*4.*recomp glossa* 20.*per totam*, vbi in terminis de familiaribus inquisitionis idem dicere videtur præcipuè *n.*4.36.38.42.& hoc idem in officialibus Episcopi, qui sæculares sunt extra officium delinquentes, quia tantum gaudere debent fori Episcopalis priuilegio si in officio delinquant ad tradita per Doctores *in dicto cap.fin. de officio Archidiac.* Gratianus *decis.*233. *n.*19. *& discept.forens. cap.*340. *n.*31. Marcus Antonius Genuensis & alij quos sequitur Barbosa *dicta allegat.*107.*n.*15. vbi dicit hoc ita procedere in omnibus officialibus vt sunt cursores, executores, & alij. Igitur, &c.

Et ob id Marius Cutellus *comment. ad leges Si-* 41
*ciliæ super constitutionibus Regis Martini post cap.*21. *in discursu pro concordia inter inquisitores, & officiales ordinarios cap.*1. *&* 2. intendit, quod iurisdictio inquisitorum descendit à concessione Regia, & non aliter, quia quæ conceditur Episcopis respectu suæ familiæ, est solum suis domesticis iuxta decisionem textus *in cap. fin. de verb. signicat. lib.6.* ibi, *verè tui clerici familiares existunt, & in tuis expensis continui domestici commensales, etiamsi quos ex illis aliquando pro tuis gerendis negotiis abesse contingat*; & non in quantum ad cæteros ministros & officiales, qui delinquunt extra suum officium, quia & in hoc derogatum fuit per dispositionem sancti Concilij Tridentini *sess.*23. *cap.6. & per instructionem relatam in fine legis* 8. *tit.*4. *lib.*1. *nouæ recompilat.* & quomodocumque hoc sit, affirmat quod dispositum in fauorem Episcoporum, non potest extendi ad inquisitores, nec ad suos ministros, & officiales qui solum sunt priuilegiati à iure, quoad delationem armorum, *ex dicta clem. nolentes in fine de hæret.* vers. *porro inquisitoribus.*

Cutellium tamen refellit Diana *dicta* 5. *part.* 42
*resolut.*

*reſolut.* 1. *tom.* 1. *& p.* 4. *reſol.* 30. *tract.* 1. vbi ex multis tenet ſcribas, auctuarios, notarios, & alios deſeruientes curiæ Epiſcoporum in omnibus delictis commiſſis etiam extra officium, gaudere fori priuilegio, ſequitur cum multis Bonacina *in bulla cœnæ diſp.* 1. *quæſt.* 16. *puncto* 3. *num.* 7. Squillante *de priuilegiis cleric. cap.* 7. *n.* 54. Antonius de Marinis *reſolut. quotid. cap.* 117. *numer.* 2. Azeuedus *in praxi Epiſcopali p.* 1. *cap.* 12. *num.* 77. Gratianus *deciſ.* 133. *& diſcept. forenſ. lib.* 2. *cap.* 34. Canoniſtæ Butrius, Hoſtienſis, Ioannes Andreas *in dicto cap. fin. de officio Archidiac.* Panormit. *in cap.* 2. *de foro compet.* & de hoc non poſſe dubitari, videtur colligi ex declaratione ſanctæ congregationis Cardinalium die 7. Iunij anno 1595. teſte Gauanto *in Enchiridion*, *Epiſcop.* verſ. *familiaris Epiſcopi n.* 2. & ſic iterum cum multis Diana *p.* 3. *reſol.* 12. *tom.* 1. ait contra Paponium, *Carcerarios, Fiſcales, Commiſſarios, Magiſtros, Notarios, Lectores, &c.* gaudere priuilegio fori etiam ſi ſint ſæculares, ita Riccius *in praxi tom.* 1. *reſ.* 471. *per totam*, videbis Ceuallos *de cognitione per viam violen.* 2. *parte*, *quæſt.* 58. Barboſ. *in dicto cap. fin. de officio Archidiac. num.* 2. idem *in paſtorali dicta allegat.* 107. *à tit.* 11.

43 Sed ſic eſt quod hoc priuilegium conceditur familiaribus commenſalibus inquiſitorum ſolum ob fauorem ſuorum dominorum iuxta tradita à Narbona *in dicta l.* 20. *recomp. gloſſa* 1. cum aliis curia Philippica *p.* 3. §. 1. *n.* 19. ergo facilius admittendum eſt in officialibus miniſtris & familiaribus, quorum officiis plus debet faueri, ſiquidem concurrunt, & immediatè idem exercent munus pro fidei defenſione, incarcerando, ſecretis S. officij inſeruiendo, aliaque munera ad id ſpectantia exercendo, ex principio illo Philoſophi *propter quod vnum quodque tale & illud magis*, relato in authent. & magis C. de ſacroſ. Eccleſ. & colligitur ex bulla Vrbani IV. relata per Eymericum *in direct. inquiſit.* 3. *p. q.* 21. vbi exemptionis priuilegium à iuriſdictione ordinaria conceſſum inquiſitoribus extendit Pontifex ad notarios, ibi, *vel quatuor notarios, ſiue ſcriptores veſtros ſuper his vobis fideliter obſequentes*, vbi Pegnà *comment.* 70. verſ. *an autem hoc priuilegium*, qui dicit hoc priuilegium extendi ad cæteros miniſtros, & familiares, quia in eis concurrit eademmet ratio, miniſtris ſcilicet ſancti, in quo verſantur, optimè, & in terminis Roxas ſingulari 201. Simanchas *de Cathol. inſt. tit.* 14. *à n.* 16. *&* 19. Amaya *in l. vlt. C. de agricolis*, *& cenſitis lib.* 10. *n.* 11. *&* 23. Diana *p.* 4. *tract.* 8. *reſolut.* 55. Giurba *conſ.* 96. Carleual *de iud. & foro compet. diſput.* 2. *q.* 6. *à n.* 508. *&* §. 6. *n.* 1. *&* 2. Solorzano *de iure Indiarum lib.* 3. *cap.* 24. *n.* 59. Machado *de perfecto confeſſore tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 5. *tract.* 2. *docum.* 15. D. Dionyſius de Portocarrero *dicta allegat. à n.* 19. Barboſa *de iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 39. §. 4. *n.* 25. *&* 26. Narbona *vbi ſuprà dicta gloſſ.* 22.

44 Vnde non eſt admittenda diſtinctio aliquorum quatenus dicunt, familiares Epiſcoporum ſi ſunt commenſales, vel conductitij, & mercede ſeruientes, qui domeſticis ſeruitiis mancipantur, iſtos nempè gaudere priuilegio fori; tamen ſi ſunt officiales inſeruientes Epiſcopo in eius curia, & iuriſdictione, cum ſint laici, tunc gaudere priuilegio ſub prætextu officij, ſecus autem in delictis communibus; ergo hoc idem debet procedere reſpectu familiarium inquiſitorum, qui ſi in eorundem domo inſeruiant, gaudebunt, ſecus tamen ſi ſint miniſtri ſancti officij; nam iſti inſeruiunt tantum iuriſdictioni; ridicula eſt prædicta diſtinctio, quia officiales inſeruientes in curia, & in iuriſdictionalibus, ſunt verè familiares, quia de familia dicuntur, & ideo gaudebunt eodem modo, quo gaudent, qui ſunt in familia commenſales, & pretio conductitij, vt colligitur ex textu *in dicto cap. fin. de officio Archidiac.* in quo fundatur prædicta exemptio, etiam textus ille indiſtinctè loquitur, & ſimpliciter abſque diſtinctione perſonarum, & delictorum, vt legenti patet, ibi, *ſpecialibus ipſius Archiepiſcopi, & hominum, ac familiæ ſuæ cauſis dumtaxat exceptis*; nonne ridiculum eſſet, vt ſtabularius, ſeu cocus Epiſcopi gauderet in omnibus fori priuilegio, non autem eius magiſter. Notarius, & cæteri curiæ officiales, quare Cardinalis Gallus ex Paulo V. in quadam epiſtola data Romæ die 2. Martij anno 1611. ait contrariam ſententiam eſſe contra ſacros canones, ita Diana *dicta* 4. *p. reſol.* 30. cum Riccio Barboſa, Alzedo, Gauanto, Gratiano, & aliis ſuprà relatis.

Tum etiam conuincitur, nam eſto quod illa 45
diſtinctio ſuſtineretur reſpectu officialium curiæ Epiſcopalis, eo quod non ſunt commenſales Epiſcopi, & mercede conductitij, tamen reſpectu miniſtrorum officialium ſancti officij non eſt eadem ratio ſimillima, ex iam dictis, & ex eo quia iam iſti inſeruiunt ſalario, & ſtipendio, & ſic dicuntur immediatè de familia eiuſdem ſancti officij, ſine quibus eius iuriſdictio nequit expediri, vt ſuprà dictum eſt.

Quo ſuppoſito reſpondetur ad leges Regias 46
ſuprà relatas *numer.* 39. earum diſpoſitionem eſſe tantum intelligendam in caſibus exactionis nummorum ſanctæ cruciatæ, (in quibus loquuntur,) quia gratia ſummorum pontificum Regibus conceſſi ſunt, & ideo Reges noſtri, vt ſui ſubditi non moleſtarentur, potuerunt præcipere vt exactio non fieret per cenſuras, & quoad hoc renunciare ſuo priuilegio, ſi quidem in ſuum fauorem conceſſum eſt, qui malunt tales pecunias periculis exponere, quam quod per cenſuras extrahantur, quamuis cætera iuris remedia efficacia non eſſent, in quo patet quam magnus timor, ac tremor debet exiſtere, ne in illis incurratur, *quia nihil ſic debet formidare Chriſtianus, quam ſeparari à corpore Chriſti, ſi enim ſeparatur à corpore Chriſti, non eſt membrum eius, ſi non eſt membrum eius, non vegetatur ſpiritu eius*; docet Auguſtinus relatus *in cap. nihil* 11. *q.* 3. & idem relatus *in cap. corripiantur* 24. *q.* 2. dixit excommunicationem eſſe maximam omnium pœnarum Eccleſiaſticarum, & ob id Papa Cæleſtinus *in c. cum non ab homine de iudiciis*, dicit Eccleſiam poſt excommunicationem non habere amplius, quid faciat, quia quamuis aliquando poſt eam delinquens trahitur brachio ſæculari & vapulat, aut incarceratur, hæc non eſt adeo grauis pœna, vt excommunicatio, quia cætera ſupplicia corpus ſolum tangunt; docent Doctores, ibi Villalobos *ſumma* 1 *p. tract.* 17. *differ.* 1. *n.* 3. ſed non fecit hoc Prætor Valliſoletanus, ſi quidem cenſuras paruipendens tot moleſtiis & iniuriis vexauit ſupradictos carceris cuſtodem, eiuſque amitam.

Mec obſtat dicere poſſe Reges quando permit- 47
tunt ſuos ſubditos effici miniſtros & familiares ſancti officij legem concedere, vt inquiſitores non cognoſcant de ſuis cauſis, nec cenſuris vtantur, quia caſu dato, & non conceſſo, quod hoc poſ-

sent facere, (in quo sunt multæ difficultates suprà ponderatæ,) ipsi tamen vsque adhuc non fecere, sed potius recognoscentes iuris difficultatem, vsum, ac consuetudinem in qua sunt inquisitores promulgandi censuras, in suæ iurisdictionis defensionem, & suorum ministrorum, officialium ac familiarium, quos tantum honorauerant, solum eam moderarunt quoad familiares locorum, & quoad modum procedendi in aliquibus eorum causis, & hoc cum consensu generalis inquisitoris, consilijque supremi inquisitionis, (sicut dictum est,) maximè quia non obstantibus dictis legibus commissarius generalis sanctæ cruciatæ eiusque iudices subdelegati, in districtu cuiuslibet Episcopatus vtuntur etiam censuris ad supradictam pecuniarum exactionem. Narbona *dicta glossa 22. n. 108.* Et quamuis hoc non facerent, adhuc casus non est similis, quia in illo solum agitur, de concedendis Regi pecuniis, signandisque iudicibus, qui talem exactionem foueant, qui cum possint vti censuris, ratione iurisdictionis Ecclesiasticæ, & delegatæ, quam habent, & quotidiè exercent; reges disponunt, quod ita non faciant, quorum leges respectu iudicis Ecclesiastici non obligant nisi in quantum omnes agnoscunt, *in c. Ecclesia sancta Maria, c. cum in Ecclesiarum de constitut. c. 2. de ind. cum vulg.* & ideo tales iudices vtuntur censuris ad supradictas exactiones; sed in casu ministrorum inquisitionis non est ita, quia statim quod assignati sunt tali ministerio, taliter subiectantur iurisdictioni, vt omninò auocati sint à iurisdictione Regali, iuxta latè iam suprà considerata.

48 Nec etiam similis est casus suprà relatus in versiculo *& confirmatur, num.* 40. delegatorum Regis, aut Consilij supremi, vulgò *Pesquissidores*, quia isti sunt semper subditi Regis, suorum iudicum, & in eis nil aliud inspicitur nisi voluntas Regis volentis ipsos gaudere in vnis casibus, & non in aliis, (vt ibi dictum est) & quoad doctrinam ibi dictam familiarium inquisitionis, aliter dicendum est, quia respectu illorum recurrendum est ad concordatum *in d. l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp.* vbi Narbona *glossa 20. à n. 50. 51. 52. & 53.* per ea quæ longè tradit Stephanus Gratianus *discept. forens. cap. 340. & 341.* & idem Narbona cum pluribus ostendit *in glos. 1. à n. 7.* & ad ibi dictum de Officialibus Episcopi, qualiter gaudere debeant satis superque dictum est. Nec obstat textus *in d. c. fin. de verb. signif. lib. 6.* quia quamuis intelligatur, vt vult Marius Cutellus, satis responsum præbui suprà ex vers. *Cutellum*, maximè quia loquitur specialiter in materia reseruationis beneficiorum, vt pote auferens ordinariam potestatem conferendi, & non potest obstare, quia in hoc casu priuilegium est odiosum, & ideo solum debet intelligi in commensalibus continuis, vt benè & latè considerauit D. Ioannes de Torrecilla & Manso *in Apologia contra Cutellium n. 26. 83. & seq.* quod non est ita in priuilegio fori Ecclesiastici, quia illud solum agit de fauore Ecclesiæ, sicut etiam est inquisitionis ex iam latè ante dictis.

49 Non obstat aliud fundamentum, quod potest ab aduersis considerari *ex l. 6. tit. 1. lib. 4. recomp.* vbi cauetur, ne *monasteria, Ecclesiæ, Clerici, aut Capellani habentes priuilegia à Regibus, litigent ante iudices Ecclesiæ, nec petant à recaudatoribus & locatoribus aliquas pecunias ante supradictos Ecclesiasticos iudices*, &c ergo. Sed respondetur, Reges in ista lege non condonare suam iurisdictionem, nec suorum ministrorum, sed solum statuere, vt si aliquod dubium suboriatur super intellectu priuilegij talis donationis, aut super exactione rerum in priuilegio inclusarum, tunc cognitio non ad iudicem Ecclesiasticum, sed ad laïcum pertineat, eo quod totum illud priuilegium à Rege emanauerit, tam in fieri, quam in conseruando, & ita potuit statuere legem cum illis conditionibus, sicut explicat Azeuedus ibi docens, quod ratione temporalium Clerici sunt subiecti Regibus, ob idque feudo Ecclesiæ agi coram iudice feudi, etiamsi sæcularis sit, vt Doctores tenent communiter, *in c. cæterum de iud.* & sic in Regno Franciæ teneri Prælatos, & Episcopos Regi præstare homagium, & fidelitatis iuramentum ratione feudorum, & temporalium quæ ab eo tenent, & possident ex textu *in c. nimis de iureiurando*, & sic etiam teneri in bellis, & guerris opem fere, & auxilium præstare secundum feudorum conditionem.

Quare videmus, quod quoties inuenimus Ec- 50
clesiam habere iurisdictionem, cuius exercitium fit per laicos, & contingat eos ferre sententiam, tunc non esse appellandum ad Iudicem Ecclesiasticum, & ob id si Prælati Ecclesiastici habeant à Rege ciuilem, & temporalem iurisdictionem; tunc appellationem interponi ad Regem ipsum, ex eo quia maioria iurisdictionis supremæ numquam censetur transferri in alium, vt benè notat Couarr. *pract. c. 4. n. 1.* vbi dicit hoc in Hispania maximè obseruari, ex eo quia omnis temporalis, & ciuilis potestas quæ descendit in alios, tota à Rege, tanquam ab origine consistit, vt notat idem Couarr. latè *in c. 1. pract.* Et cum Prælati Ecclesiastici in hoc Regno non habeant aliunde temporalem iurisdictionem, ex eo solum ad Regem appellandum esse, non enim implicat vt temporalis iurisdictio hoc modo competat personis Ecclesiasticis, vt quia Dux, Marchio, Comes, aut veluti alius dominus temporalis, de quo Duarenus *de sacris Ecclesiæ ministeriis cap. 4. pag. 1540.* Theodoretus *lib. 2. c. 30.* Bobadilla *lib. 2. Polit. c. 17. n. 16.* Et data hac doctrina vt practicabili, quamuis non ita admissa à Canonistis contrarium docentibus *per textum in c. Romana §. non debet de appell. lib. 6.* dum dicit ab Episcopo iurisdictionem sæcularem exercente esse appellandum ad Archiepiscopum.

Tamen non est aduersus nostrum casum, quia 51
omnis iurisdictio, quam habent inquisitores descendit à Pontifice, & per consuetudinem extensa ad ministros Officiales, & familiares modo latè iam suprà dicto, & sic licet temporalis omninò sit, tamen consuetudine, priuilegio, siue iure alio speciali potuit introduci, cum incompetentia iudicum Ecclesiasticorum, (quales sunt inquisitores) tollatur prædictis remediis, vt supra adnotaui, & docent Doctores *ex c. qualiter de iud.* cumque Reges Hispaniæ talem iurisdictionem nunquam repugnarent, eam approbasse videntur, & ita factum fuit in prædicta concordia *l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp.* quæ cum loquatur de familiaribus sancti Officij, de eorumque moderatione modo suprà explicito, exceptionandoque casus, quorum nunquam meminit, cætera condonasse videtur ipsis inquisitoribus, quia si in concessione aliqua ex Regalibus excipiantur Regalia, reliqua omnia Regalia censebuntur concessa, perinde ac si de Regalibus facta fuisset mentio, consuluit Romanus *cons. 171.* Decius *cons. 197. col. pen.* sequitur Paramo *in præfat. respons. à n. 45.* ex doctrina Alexandri *in auth. ex testam. C. de collat.* Ripa *in l. 1. n. 54. ff. de vulgari.*

Nec huic doctrinæ obstat dicere, quod siquidem 52
per schedulam Regis Philippi II. & supradictam concordiam

concordiam recognoſcitur inquiſitores cognoſcere de familiarium cauſis per commiſſionem Pontificiam & Regalem, & in appellationibus quæ introducuntur procedre ſupremos Conſilij ſupremi Conſiliarios Rege conſulto ibi, *conſultando con ſu Maieſtad, y conmigo los negocios que conuengan, y deſpachar para el buen expediente d'ellos las cedulas y commiſſiones Reales*; ergo ſi huiuſmodi Regalis iuriſdictio eſſet iam extincta vel ſubiecta iuriſdictioni Eccleſiaſticæ, inutiles eſſent prædictæ Regiæ prouiſiones, ſed ſolæ Eccleſiaſticæ, & per cenſuras. Reſpondetur non ex hoc procedere vt ſimul cum inquiſitoribus habeant miniſtri Regis aliquam iuriſdictionem in cauſis familiarium non exceptis, ſed tantum probari appellationes ſuper competentia iuriſdictionis interponi debere ad ſupremum tribunal ſanctæ Inquiſitionis, quod procedit ad determinandam competentiam ſimul cum duobus Conſiliariis Regiis per formam in concordia traditam, qui amplius non decernunt, quam recognoſcendo an relinquens ad tribunal Inquiſitionis, an verò ad iudices Regios pertineat, & quamuis determinatio ac deciſio competentiæ de iure (vt iam ſuprà dixi) pertineat ad ſuperiorem Eccleſiaſticum; ſed quia iam in his caſibus concordatum eſt cum Rege, poteſt fieri, vt exprimitur in concordia, & ſchedula prædicta *& de praxi ſup. n. 31.*

53 Quo facto ſi contingat vt familiaris Reus remittatur inquiſitoribus, tunc iuridicè cauſa proſequitur cum eo, ſine concurrentia alterius iudicis ſæcularis, etſi tunc appelletur, interponitur appellatio ad ſanctum ſupremæ Inquiſitionis tribunal, vbi decernitur, & diſcutitur in appellatione ſuper cauſa in qua appellatum eſt, & ita colligitur ex ſchedula Regis Philippi II. cum eſſet Princeps, anno 1553. in ſequentibus verbis ibi, *A los quales del dicho nueſtro conſejo de la Santa y General Inquiſiçion, y no a otro tribunal alguna ſe à de tener el dicho recurſo, pues ſolos ellos tienen facultad Apoſtolica en lo Apoſtolico, y en lo demas de Su Mageſtad, y de los Reyes Catholicos nueſtros bis abuelos de glorioſa memoria, para conocer y deshaZer los agrauios*; & in ſupradicta concordia familiarium ſuper competentia modo ſuprà dicto, dicitur, *quod facta remiſſione ad inquiſitores, ad quos pertinet cognitio, nullus alius iudex ſe intromittat*; ex quo eliditur oppoſitio, quam aliqui in contrarium faciunt conantes euertere iuriſdictionem ſancti Officij, & ſolum videtur, quod in cauſa competentiæ non proceditur iuridicè, ſed per modum extraordinariæ cognitionis, vt ex illa conſtat ibi, *Y que en tanto que ſe ve y haze la dicha remiſſion el familiar delinquente eſte preZo, ſin mas moleſtia, &c.* & ibi, *ni ſe haga auto alguno haſta la dicha remiſſion, en que procedera el Iuez a quien remite libremente y ſin impedimiento alguno, loqual todo ſe entienda ahora ſe proceda de officio o denunciaçion de fiſcal, o a inſtantia de parte*, & Rex reſeruat omnes ſchedulas ſuorum progenitorum in ſua vi, & vigore quoad reliqua, ex quo patet noſtra doctrina, de qua iam latè ſuprà.

54 Nequibunt ſi meminerint in cauſis pertinentibus ad ſanctum Officium, ad iudices bonorum confiſcatorum, & ad miniſtros, & familiares eius vllum recurſum dare per viam violentiæ ad Regias Cancellarias, ſicut datur in reliquis iudicibus Eccleſiaſticis, à quorum grauaminibus ſolent partes appellare, mittentes lites per viam violentiæ ac Conſilium Regium, aut Cancellarias, quod eſt contra diſpoſitionem Regiam, & conſuetudinem, quæ legitimè introducit, iuxta legem 14. *& 16. tit. 1. lib. 4. recompilat. lege 59. in fine, tit. 6. part. 1.* & alia iura, quorum occaſione latè agunt Doctores de delatione cauſarum per viam violentiæ à iudicibus Eccleſiaſticis incuſſæ; ergo ſi reſpectu grauaminum ab inquiſitoribus inflictorum non datur talis recurſus, euenit, quod cum iuriſdictionem à Rege acceperint, eo ipſo procedunt tanquam iudices Regij, & non Eccleſiaſtici, ergo non poteſt negari ipſos haberi tanquam ſæculares, & non tanquam Eccleſiaſticos quoad familiares, & miniſtros.

Vt huic difficultari reſpondeam, ſtatuo, recurſum eſſe planiſſimum, maximèque practicari, ſed ille non eſt præciſus, nec taliter neceſſarius, vt eius introductio omnes iudices Eccleſiaſticos comprehendat, nec omne genus cauſarum, & ideo quamuis in ſpiritualibus, quales ſunt beneficiales, matrimoniales & decimales, (de quibus Epiſcopi, eorumque Vicarij cognoſcunt) ſit talis recurſus ad Regias Cancellarias; ſed nunquam conuenit, nec æquum eſt, vt in cauſis hæreticalibus (de quibus inquiſitores cognoſcunt Bullis Pontificiis) nec in alis quibuſcumque tam ciuilibus quam criminalibus inter eorum ſubditos, ſit talis recurſus ad iudices Regios, quia quamuis verum ſit inter iſtos eandem grauaminis, & violentiæ rationem militare poſſe, tamen iuſſionibus Regiis, huic Valliſoletano Senatui miſſis, vt refert Simanchas *de Cat. inſt. tit. 36.* Salzedo *ad Bernardum Diaz c. 102.* verſ. *& licet.* Gaſpar Rodriguez *de annuis reditibus lib. 1. c. 17. n. 75.* Ceuallos *in tract. de cognit. per viam violentiæ gloſſ. 16. n. 17. & lib. 4. com. cont. q. 1. ſiue 891. n. 282.* cautum eſt grauaminum quærelam directè deferri ad ſupremum Conſilium Inquiſitionis, & idem ſtatutum eſt alia iuſſione Regia, Matriti 10. Martij 1554. cuius litteram refert Narbona *in d. l. 20. tit. 1. lib. 4. recõp. gloſſ. 23. n. 3.* de qua iam latiſſimè ſuprà dixi; vnde appellatio debet deferri ab inquiſitoribus, & tribunalibus ſancti Officij ad V. M. docet Simanc. *ſup. n. 2.* Curia Philippica *p. 5. §. 1. n. 7.* & nouiſſimè Caren. *de Off. ſanctæ Inquiſ. tit. 16. §. 5. n. 17.* & hoc idem videmus practicari in grauaminibus illatis à iudicibus ſubdelegatis ſanctæ Cruciatæ, nam recurritur per litigantes ad ſupremum tribunal ſanctæ Cruciatæ per iam dicta *ſuprà n. 39.* verſ. *in fauorem*, ſed eam conſtitui differentiam inter iuriſdictionem illorum iudicum, & cognitionem inquiſitorum, de qua ibi & numeris ſequentibus dixi, *& n. 51. & 52.* Et quid in Magiſtro ſcholæ Salmantino D. Alphonſus de Eſcobar *de Regia, & Pontificia poteſt. c. 21. à n. 215.* vbi expendens legem Regiam *1. tit. 17. lib. 1. rec.* ibi §. 1. quæ denegar recurſum poſt Salgadum & alios, tamen dicit, de facto iudices Regios admittere ſcholaſticorum cauſas per viam recurſus.

55

Et conuenientia etiam conſiſtit in eo, nam cum 56
appellationes, & recurſus ſint immediati ab inquiſitoribus ad Conſilium ſupremum, vbi definiuntur abſque eo quod ſint alij iudices intermedij ad quos appelletur cum tanto partium incommodo ſicut in cauſis Eccleſiaſticis patiuntur litigantes ante Epiſcopos, alioſque iudices Eccleſiaſticos; ideo rectè factum eſt, vt à grauaminibus per inquiſitores incuſſis, illicò appellatio deuolueretur ad Conſilium, quod non ſolum cognoſcet per modum extraordinariæ cognitionis, (vt fit in Cancellariis ad tollendas violentias) ſed etiam per merita cauſarum, ſententiando illas quoad principale, quod omne breui, & abſque multis expenſis ſit.

Et quamuis ratio à priori deeſſet, ſufficit volun- 57
tas Regum, quia tanta eſt æſtimatio qua ſemper

hoc ſanctum tribunal,eius conſeruationem,& ſecretum, quo in illo proceditur, proſecuti ſunt, vt eius cauſæ cuiuſcunque generis ſint, etiam inter miniſtros, & familiares ſanctæ Inquiſitionis, non deferuntur per viam violentiæ ad Conſilium Regium, nec Cancellarias, ſed ſolum per formam, quæ continetur in dicta ſchedula Regali,& in aliis iam ſupra relatis, & eodem modo,quo Reges Hiſpaniæ(ſi vellent,ipſiſque placeret)poſſent aufferre, ac tollere practicam, & vſum violentiarum, ſic etiam ipſi potuerunt limirare reſpectu cauſarum ad ſanctum Inquiſitionis tribunal ſpectantium, & non obſtat, quod aduerſarij dicant,hoc procedere, quia cum inquiſitores ſint iudices Regij; ideo in cauſis, in quibus ipſi tales iudices ſunt, non poteſt nec debet eſſe talis recurſus,quia non eſt ſuper quo ſit;ſed hæc obiectio ſatis eliditur dicendo, in cauſis fidei & eis annexis,& dependentibus eſſe ſolum iudices Apoſtolicos,& recurſum debere practicari ſicut cum Epiſcopis, aliiſque iudicibus Eccleſiaſticis cognoſcentibus de ſupradictis cauſis merè ſpiritualibus, maximè fidei; ergo ſi in his non datur recurſus, nec Reges eum permiſerunt, ſequitur quod cauſa earum non datur etiam in cæteris ciuilibus & criminalibus,de quibus etiam ipſi cognoſcunt tanquam iudices Apoſtolici principaliter modo iam latè ſcripto, ergo euenit Reges coadiuuare iuriſdictionem inquiſitorum dando miniſtros, qui ei inſeruiant, & qui gaudeant exemptione fori,ſecundum iam dicta, quia iudicatura inquiſitionis eſt principaliſſima horum regnorum vt aſſerit Menchaca *lib. 1. controu. illuſtr. in præfat. argum. 12.* verſ. *quam ergo*, D. D. Gregor. Lopez Madera *in lib. excell. Hiſp. c. 2. fol. 5.* V. cum eius finis ſit conſeruare Chriſtianam religionem illæſam,vti declarat quædam ſchedula Regia anno 1603.quam refert D. D. Ioan. Solorzano à Pereira *tom. 2. de iure Indiarum lib. 3. c. 24. n. 16.*

58 Solent etiam aduerſarij ſuam opinionem fundare alio fundamento, nempè vt quoties concurrunt diuerſæ iuriſdictiones in vna eademque perſona ratione diſtinctæ dignitatis, muneris, & tituli,quamlibet retinere proprium ius,& priuilegium, & reputari omnino diuerſam, docent, & probant ex multis iuribus & facit doctrina text. *in cap. per venerabilem qui filij ſint legitimi*,ibi,*id autem in patrimonio B. Petri liberè poteſt Apoſtolica ſides efficere,in quo & ſummi Pontificis auctoritatem exercet, & ſummi Principis exequitur poteſtatem.* Ergo cum inquiſitores procedant contra hæreticum, aut ſuſpectum de hæreſi in cauſis fidei,exercendo tantum poteſtatem Pontificiam,& non Regiam,ſequitur, vt ſi procedant in aliis cauſis ciuilibus,& criminalibus,tantum Regia facultate procedere,& ſic aſſumendo quaſi aliam diſtinctam perſonam, eo quod illæ iuriſdictiones ſunt diuerſæ origine vt de ſe patet, & colligitur, ex ſchedulis,& ex concordia ſupra relatis.

59 Verum iam ex antea ſcriptis & iactis videbis, qualiter hoc fundamentum corruat,igitur quia latè huic difficultati ſatisfaciunt Paramo *vbi ſupra in c. 1. reſpon. ex n. 50.* & Narbona *d. gloſſ. 22.* dicentes quod quando aliquid propter aliud apponitur, debet ab eodem aſſumere eſſe,vel non eſſe ex doctrina text. *in l. qui res §. mihi ff. de ſolut. l. cum ſeruus ff. de condict. & demonſt.* dico ergo iuriſdictionē Apoſtolicam, & tēpōralem, quam habent inquiſitores, incorporatas eſſe, ſolum vt cauſæ fidei foueantur, quæ ſine miniſtris difficulter expedirentur, vt iam ſupra dixi;)& conſtat de iure quod iuriſdictio temporalis annexa ſpirituali reſpectu, & occaſione eiuſdem cenſetur pariter ſpiritualis iuxta ea, quæ notant Doctores *in d. c. quanto de iud.*& talis temporalis iuriſdictio cenſetur tanquam pediſequa ſpiritualis,ideoque debet à principaliori veſtiri,& decorari,iuxta text.*in l. ſiquis pro vxore §. fin. ff. de donat. inter. clem. 2. de reſcrip. n. 9.* ſemper attendi debet cauſa conceſſionis & quod principaliter, & finaliter agitur, Felin. *in c. 1. de reſcript.* Socinus *c. 1. de motu. petit. 8. fallent n. 30.* Baldus *conſ. 398.* Marantha *in praxi p. 4. diſt. 11. n. 20.* cumque talis iuriſdictio temporalis data ſit inquiſitoribus in ſubſidium ſpiritualis iuriſdictionis,quam iam habebant, quia ſi hoc non eſſet non darentur illis miniſtri ſæculares, ſequitur vt illa iuriſdictio fiat eiuſdem qualitatis, & naturæ, quam habet ſpiritualis, *per tex. in l. aſſumptio ff. ad municipalem*, vbi cauſa & cauſatum efficiuntur eiuſdem ſubſtantiæ, *argum. text. in cap. recolentes de ſtatu monachorum*, gloſſa magiſtralis *in c. 1.* verbo *vniendo*, *ne ſede vacante*, alia adducit ex multis Paramus, quæ benè ſcripta videntur, facit authent. *indices ſine quoquo ſuffrag. §. illud tamen*, ibi, *non autem duobus officiis vti,ſed per mixtum,& iudicis,& Vicarij vnum eſſe comitianum exiſtens*; Felin. *in c. tranſlato de conſt. in fin.* Narbona *vbi ſup. n. 76.*

Nec obſtant iura *in l. ſi quando C. de appell. &* 60
*in l. ſiquis litigantium C. de Epiſc. aud.* quæ prima facie denotant, vt quando Epiſcopus, aliæve perſonæ Eccleſiaſticæ exercent aliquam iuriſdictionem per conceſſionem Principis ſæcularis,habendā eſſe tanquam temporalem,& non ſpiritualem;quia reſpondetur hoc procedere quando iuriſdictiones ſunt ſeparatæ, & non ſunt dependentes vna ab aliis, nec ad vnum finem, nec temporalis conceſſa in ſubſidium ſpiritualis, quia in hoc caſu Epiſcopus, aliuſque quilibet Eccleſiaſticus poteſt eſſe iudex per regiam commiſſionem, aut delegationem, & tunc procedent vt iudices ſæculares; quomodo intelligendi veniunt Bald. *in d. authent. ſiquis litigantium num. 4.* Bobadilla *lib. 2. polit. c. 17. n. 31.* & alij; quia quando talis iuriſdictio datur, itavt vtraque res remaneat cum ſua qualitate,tunc dicitur æquè principalis, & quælibet qualitas ſeparatim conſideratur, vti contingit in Eccleſia, quæ habet iuriſdictionem in feudum, (ſecundum iam dicta,)quæ quidem qualitas tanquam ſeparata conſideratur ab ipſa Eccleſia, vt provt eſt caſus text. *in l. 1. §. ſi quis in appellat. ff. de appellat.* & ita omnes caſus, quos aduerſarij congerunt, procedunt, quando nulla vnitas, neque incorporatio adeſt, provt eſt caſus quando Rex eſt Dux, & Comes vt loquitur Roman. *conſ. 422. ſecundum Bartolam in l. ſi conuenerint §. ſi nuda ff. de pignorat. act.* vbi dicit quod quando prouincia adiicitur regno, vel caſtro, aut villa adiicitur comitatui acceſſoriè, ita quod ſit vnum regnum, vel vnus comitatus, tunc regulariter eiſdem priuilegiis gaudere, quibus regnum, vel comitatus; & hoc eſt quod procedit, quando ſimpliciter conceditur iuriſdictio alicui Eccleſiæ; verum ſi vnio fiat, ita quod vtraque res maneat cum ſua qualitate, tunc dicetur æquè principaliter, & quælibet qualitas conſiderabitur ſeparatim, quod non eſt ita, quando vnum corpus efficitur de altero vnum, vt in caſu noſtro.

Etſi hæc doctrina negetur dicendo, Regem 61
iſtam iuriſdictionem tribuere, vt ſit ſeparata ab Eccleſiaſtica, quam inquiſitores habent à Pontifice, & hoc videri, quia in ordinatione, & deciſione cauſarum

cauſarum debent ſeruare ſtatuta, leges, & ordinationes huius regni. Reſpondeo, quod omnes exempti tenentur ſeruare pragmaticas, & ſtatuta Regia pro bono regimine per text. *in l. ad inſtructionē, & in l. iubemus, C. de ſacroſ. Eccleſ.* Doctores *in c. Eccleſia S. Mariæ de conſt. c. 2. c. qualiter cum vulgatis de iud.* Tamen cognitio tranſgreſſionis reſpectu exemptorum ſpectabit ad ſuum iudicem, Bart. *in l. diuus ff. de cuſtodia reorum*, ſunt enim obligati ad obſeruantiam lege directiua, ſed coactiua non item, ita vt pœna legis fractæ debeant per laïcum iudicem coërceri, vt agnoſcunt communiter omnes in præcitatis iuribus: & ita ſimiliter in caſu noſtro prouiſum eſſe in conſtitutione anni 1580. ad Regnum Siciliæ, refert Paramo *in d. c. 1. n. 79.* ibi, *que en los caſos del buen gouierno todos los officiales, y familiares guarden y cunplan lo que eſtuuiere proueido por leyes y pragmaticas del Reyno, &c. pero la execution, y conocimiento pertenezia a los Inquiſidores*, argum. eorum quæ tradit Marta *de iuriſdict. 4. p. cent. 2. caſu 124. n. fin.* Salzedo *de lege polit. lib. 1. c. 4. à num. 19.* vbi probat executionem pœnæ legis laicalis contra clericos pertinere ad Eccleſiaſticum iudicem. Diana cum multis *p. 3. tom. 1. reſol. 4.* & ita intelligendus Ripol. *var. reſ. cap. 1. ex num. 20.*

62 Nec inferri poteſt ex ea conſtitutione conceſſam eſſe iuriſdictionem Regiam, taliter ſeparatam ab Eccleſiaſtica, vt licet inquiſitores ſint executores, tamen non poſſe procedere ad obſeruantiam legum ſæcularium, niſi remediis ſæcularibus, quia reſpondeo ex eadem concordia, quam refert Marius Cutellius *ad leges Siciliæ pag.* 488. poſſe procedere tam in cauſis ciuilibus & criminalibus quam mixtis, aliiſque in caſibus per cenſuras vt conſtat ex verbis, ibi, *Y ten que los dichos Inquiſidores pueden proceder per cenſuras en los dichos caſos y cauſas ciuiles y criminales y mixtas, &c.* & refert alias ſchedulas eiuſdem tenoris in regnis Aragonum, & Valentiæ, quas affert D. Dionyſius de Portocarrero *in citata alleg. n. 47. 88. & 94.*

63 Et ſi dicatur iſtas ſchedulas eſſe ſpeciales, & priuatas ad illa regna. Reſpondetur hoc idem colligi ex iam relatis ſchedulis Regum Catholicorum. Imperatoris Caroli V. & Philippi II. (vt ſupra iam notaui) maximè, quod quamuis illæ ſchedulæ non procederent in iſtis regnis, tamen extendendæ erant ad reliqua inquiſitionis tribunalia, quia iuriſdictio omnium vna eademque eſt, & reſcripta Principis, quamuis reſpectu alicuius cauſæ, vel perſonæ priuatæ ferrentur, tamen inducunt diſpoſitionem generalem ad res ſimiles, *l. ſi imperiales 12. C. de legibus l. 1. ff. deleg. & conſt. §. ſed quod Principi inſt. de iure natur. l. apud Iulianum 11. §. vtrum ff. ad Trebell. cap. 1. diſt. 19. cap. generali, cap. nulli, cap. omnia 25. q. 1.* Donellus *lib. 1. comment. cap. 9.* Ioannes Andreas *in rub. de reſcript.* Burgos de Paz. *in proœmio legum tauri, num. 452.* Mendoza *de pactis lib. 5. cap. 5. num. 14.* Vaſquez *1. 2. diſp. 157. cap. 5.* & ſic ceſſat omnis inſtantia, quam Magnus quidam Neothericus; nempè D. Bernadus Hipenarieta fecit hoc in hoc puncto per totum vnum articulum, qui etiam dixit alia ſubtilia, & tandem reſoluit cum hac diſtinctione non obſtare doctrinam Patris Baſilij de Leon *de matrim. lib. 5. cap. 12. §. vnico, num. 20.* loquentis de iuriſdictione Regia reſpectu Eccleſiaſticæ, ibi, *iuriſdictionem hanc licet ſit minus nobilis Eccleſiaſtica, non eſſe verè, & rigore acceſſoriam, ſed in laicos principalem, cum à nullo alio concedatur, limitetur, modificetur, aut ſuſpendatur, quam à Rege*, nec textus *in dicto cap. per venerabilem*, in verbis iam relatis, quæ longè alium ſenſum continent, vt ex eius integra contextura videbis, imo & colligitur ex aliis ibi in verſ. *ſed difficili*, & in verſ. *in quibus cum aliquo.*

Et quamuis oppugnator Narbonæ, & Dianæ 64
in ſua tam docta Apologia, quam benè polita pro ſe alia adducat fundamenta, & vltimatim in ſuo ſecūdo articulo excipiat Rectores vniuerſitarum, & Magiſtrum ſcholæ Salmantinæ, quorum iuriſdictio in cæteris deſcendit à conceſſione Regum, & recognoſcens, quod poſſunt procedere per cenſuras, dicit, hoc eſſe per commiſſionem ſpecialem, quæ poteſt fundari, in eo quod iuriſdictio Magiſtri ſcholæ eſt ordinaria, & ideo eſt magis capax, quam iuriſdictio inquiſitorum, quæ ſolum eſt delegata ad cauſas fidei, ſicut defendit ipſe in ſuo primo articulo. Sed ex hoc apparet euidens argumentum in fauorem iuriſdictionis, quam habent inquiſitores, quia (vt ſupra dictus Doctor dixit in alio numero ſuæ Apologiæ) Reges iuriſdictionem, quam tribuunt Eccleſiaſtico, non eam tribuere cum facultate procedendi per cenſuras, quia tunc darent iuriſdictionem, quam non habebant, ergo euidens eſt quod ſi Magiſter Salmantinæ ſcholæ procedit per eas, hoc eſſe, quia vtitur iuriſdictione Eccleſiaſtica principali, etiam inter ſubditos, alias laïcos, ſicut ſupra dictus Doctor ponderat, ergo hoc eſt quia Reges voluerunt Iuriſdictionem ſuorum ſubditorum fore vnam cum Pontificia, quam Magiſter ſcholæ habet, vt ſic competentiæ excuſarentur, ergo ſi vt *in præced. num.* & in aliis dictum eſt, Reges, dedere iſtam facultatem inquiſitoribus, & etiam quamuis eam ipſi non darent, ſunt in vſu ac conſuetudine cognoſcendi de cauſis ciuilibus, & criminabus ſuorum miniſtrorum & hac via ſi quidem ſunt iudices Eccleſiaſtici, etiam ſi ad certas cauſas, potuerunt extendere ſuam iuriſdictionem, nunquam à Regibus oppugnatam, niſi in forma, quam ſupponit vltima concordia, ſequitur vt benè fundata ſit inquiſitorum iuriſdictio in noſtro caſu.

---

## ARTICVLVS II.

QVamuis reſpectu D. Antonij de Moreno domus pœnitentiæ cuſtodis omne ſupra in primo articulo dictum, ſit certum, videtur quod hoc non procedat quoad ſupradictam D. Marianam de Pereda, eius amitam, quia quamuis fuiſſet quondam vxor cuiuſdam ſecretarij inquiſitionis, iam non eſt, & ſic debebat ceſſare priuilegium, niſi etiam dicatur, quod viuente marito, adhuc mariti priuilegio non debuit potiri, quia hoc eſt priuilegium perſonale iuxta doctrinam textus *in l. fin. C. de incolis lib. 10. l. mulieres, C. de dignit. lib. 12.* & ſic procedere in mulieribus Medicorum, Pharmacopolarum, & Tonſorum, quæ non potiuntur priuilegio officij maritorum ſuorum. 65

In hoc articulo plura de his viduarum priuilegiis poſſent adduci, igitur dicendum eſt viduas gaudere priuilegiis, & exemptionibus debitis viris earum, dum viuerent, quandiu viduæ ſunt *l. filij §. viduam ff. ad municip. l. fœminæ 8. & l. vlt. cum ſim libus ff. de ſenator.* propter rationem *legis fin. C. de bonis maternis* Afflictis *lib. 2. conſt. reg. rub. 31. n. 17.* Tiberius Decianus *reſponſ. 33. n. 9. lib. 1.* & alij 66

relatis à Barbosa *in l.quia tale* 14.*n.*23.*ff.soluto matrim.* & cæuetur *in l.6.tit.2.lib.4.ordinamen.l.9.tit.* 11.*lib.2.recomp.*DidacusPerez *in d.l.6.ordinam l. aduocati* 14.*C.de aduocatis diuers. iud.* Bart.*in l.iudices per textum ibi C. de dignit. lib.* 10. Franchis *decis.*211.Riccius *collect.decis.*35.*in fin.* quæ etiam dignitatem quandam habere existimantur *cap. quanto cum ibi notatis de iudiciis*, Bart. *in l.*1. *C. de dignit.* Guido *q.*388.*n.*8.

67 Et sic in terminis viduarum,eorum,qui fuerunt ministri,& familiares inquisitionis tenẽt Narbona *in d.l.*20.*glos.*1.*n.*75.Diana *p.*4.*d.resol.*55.*in fin.*ita cum Paramo alloquentes respectu inquisitionis Siciliæ, quod de omnibus inquisitionibus dicendum est *argumento textus in l. Decuriones* 14. ibi, *in memoriam prius dignitatis C.de decur.& filiis eorum l.vlt.* ibi, *siue in priori matrimonio permanere voluerit, C. de bonis maternis.* Nam superstite coniuge dum castè viuit,nec aliud contrahit matrimonium, in priori matrimonio creditur perdurare, & sic ignobilis mulier, quæ nobili, aut Senatori, siue Doctori nupsit eisdem priuilegiis mortuo marito gaudere debet *d.l.fin. C. de incolis lib.*10. *d.l. mulieres* 13. *C.de dignit.lib.*12.latè Tiraquellus *de nobilitate c.*18. *n.*38. Otalora *eodem tract.*5.*p.c.*8. *per totum.*Azeuedus *in d.l.*9.*tit.*11.*lib.*2.*recomp.*videndus Barbosa *in l. quia tale n.*25.*ff. soluto matrimonio.*Ant.Pichard.*in disp.de nobil.communic.n.*57. & sunt iura Regia *in l.*7. vers. *ea vn despues, tit.*2. *partita* 4. *l.* 13. *titulo, de los escusados lib.* 4. *ordinam.l.* 25.*titulo* 11. *lib.*2. *recompilat.*& facit dictum Guidonis Papæ *decis.*380. *num.*2. quatenus docet viduas scilicet,imagines esse præmortuorum virorum, & adhuc videri permanere in eorum obsequio, & seruitio, videbis eum *decisione* 349. *num.* 3. *& decis.* 329. *per totam*, & in terminis viduarum officialium inquisitionis docet Paramo *in differentiis iuris sanctæ inquisit. c.*3.*num.*25. dicens, viduas ministrorum priuilegiis virorum gaudere, præsertim vt coram aliis, quam eorum inquisitoribus non possint conueniri, faciunt dicta à Pichardo *supra n.*44.& per Auiles *in proœmino capit. prat.* & quæ docet Barbosa *in pastorali cum multis*, vbi probat vxores viduas equitum D. Iacobi, & Alcantaræ etiam gaudere gabellarum exemptione *2.p. alleg.*13.*n.*15.

68 Et non obstat dicere, hoc priuilegium esse personale concessum gratia officij vt dixi *num.* 1. quia licet verum sit, quod sint aliqua priuilegia nobilitatem minimè respicientia, sed solum officium, & ob id non communicari cum viduis, iuxta textum *in l. sordidorum C.de excusat.muner.lib.*12.*l.*2. *cum gloss.pen. C.de Episcop.& cleric.* Barbosa *in dicta l. quia tale*, vers. *vnde verior. num.* 24. *&* 25. & ita decisum in senatu Sabaudiæ tradat Ant. Faber. *in codice fabr. diffinit.*3.*tit.*28.*& diff.*22.*&* 23. vt in exemplis positis *num.* 1. sed non est nostri casus, in quo officium ministri est dignitas honorifica, & ideo fiunt informationes sanguinis mulierum. Et satis erat, quod supra dicta D. Mariana esset in societate supra dicti D. Antonij Moreno,in supra dicta pœnitentiæ domo inseruiendo, ex quo iam ipsa per se censebatur de familia inquisitionis per tradita *supra art.* 1. *& ibi num.* 3. *in fine.*

## ARTICVLVS III.

70 DIuulgatum fuit supra dictum Prætorem Vallisoletanum dicere, quod ex eo quod appellasset à monitoriis, & censuris tribunalis, non incurrisse in eas, quia appellatio habet illum effectum, ad tradita per *dicta in cap. præterea* 40. *cap.pastoralis §. verum de appellat.* cum aliis, quia censura, quæ post legitimam appellationem infertur, est nulla, vt tenent omnes, ex doctrina textus *in cap. per tuas de sententia excommunicat. cap. ad præsentiam de appellat.* Nauarrus *in manuali cap.* 27. *num.*159. qui dicit, quod quamuis textus loquantur de excommunicatione, idem esse de suspensione, & interdicto.

71 Ex quo euenit vt si iudex declarasset per denunciationes, & tabellas & aliquem in excommunicationem incurrisse, si hic appellauit intra terminum earum, posse cum omnibus liberè communicare, ita Cenedus *in quæst. canonic. q.*45. *n.*45. Bonacina *de censuris disp.*1. *q.* 2. *puncto* 2. *num.*8. Genuensis *in praxi Archiepisc.cap.*22. *num.*1. qui benè loquitur, Auila *de cens. part.*2. *cap.*5. *disp.*5. *dub.* 11. *concluf.* 2. vbi dicit, quod si iudex v. g. declarat me incurrisse excommunicationem latam ab homine, vel à iure, & ego appello à declaratione allegans, quod non feci id propter quod erat imposita excommunicatio,vel quod factum est dubium, talis appellatio suspendit declarationem,Nauarr. *cons.* 5.*de sentent. excom. & cons.* 12. *&* 20. *num.* 5. vbi addit, quod licet à facto verè notorio non possit appellari, tamen à sententia iudicis declarantis factum esse notorium appellari quit, quia iudex potuit hoc iniuste declarasse, & sic ait *cons.* 22. quod talis denunciatus non est vitandus post appellationem,imo Pater Gaspar Hurtadus *de excommunicatione disp.*13. *diffinit.* 4. docet quod appellatio à sententia declaratoria excommunicationis, non solum deuoluit causam ad superiorem, sed etiam suspendit eam sententiam, quia sententia declaratoria, non secum trahit executionem.

72 Quare à fortiori Doctores notant, quod appellatio legitima, antequam iudex absolutè excommunicet, facto ob peccatum patratum impedit incursionem excommunicationis maioris, per textum *in dicto cap. pastoralis §. verum*, vbi dicitur, quod à puncto appellationis eximitur appellans, quoad eum articulum à potestate iudicis, & eius potestatem dormitare,vtpote factum à non iudice, seu à iudice suspenso, iuxta doctrinam textus *in c.p. si à iudice* 10. *de appellat.* Diana *p.* 5. *tract.*9. *resol.* 3. in vers. *notandum*, vnde Panormitanus *in dicto cap. pastoralis §. verum*, Dominicus *in cap. solet de sententia excommunicat.* Felinus *in cap. Rodulphus de rescript. num.* 43. Villalobos *in summa* 1.*part. tract.*16. *diffic.*13.*num.*3. dicunt, appellantem legitimè, & confessum in sua appellatione celebrasse, si iudex post appellationem eum excommunicauerit, non manere irregularem, quamuis superior declaret eum malè appellasse, glossa penult.communiter recepta *in dicto cap.solet*,quod ita procedit, quia hic nec habuit contemptum,nec præsumptionem, propter quam communiter pœna illa irregularitatis imponitur, & videbis quæ tradit glossa *in cap. cupientes §. quod si per viginti*, vers. *priuatus de elect. lib.* 6. & addit Gaspar Hurtado *vbi supra*, id quod dictum est de appellatione,

dici

dici etiam debere de recusante iudicem excommunicantem, quia eadem est ratio, facit doctrina textus *in cap. supra eo* 12. *de appellat.* vbi latè communiter Doctores agunt de æquiparatione appellationis cùm recusatione, ex quo videtur prætorem excusari, siquidem ad superiorem recurrit.

73 Hæc tamen omnia, & quidquid adduci possit non obstant, quia loquuntur in casu quo appellans habet istam appellationis causam, vt ex prænotatis colligitur, & ob id est celeberrima decisio 160. Ægidij Bellameræ & consilium 241. Ancharrani docentium, quod si intra dies contentos in monitorio, vel executorialibus, qui dantur ad aliquid faciendum vel implendum, ille contra quem decernuntur, appellat ex iusta causa, quæ si probata sit, legitima reputabitur, iuxta notata *in cap. vt debitus de appellat.* tunc talis appellatio suspendit monitorij, & executorialium effectum, docet Palacios Rubios *de benef. vacant. in cur.* §. 15. *col. fin.* addens quod talis appellatio proderit etiam contra mandatum Papæ, aut alterius cuiuslibet iudicis superioris, etiam si citatio, & causæ cognitio præcessisset, resque discussa foret, & iam iudicata, sequitur Balboa *in dicto cap. præterea de appellat. num.* 22. & aliud etiam aduertit Palacios *supra* §. 14. vers. *igitur monitorium pœnale.*

74 Supra dicta omnia locum habent si sit causa iusta, & tunc dicetur legitima, si fuerit probata, sed in casu præsenti non inuenitur talis causa ad appellandum, quia vt supra iam latè dictum est *art.* 1. *lege* 20. *tit.* 1. *lib.* 4. *recompil.* (quam maximè aduersarij ponderant cum aliis schedulis Regiis iam supra discussis) maximè fauere inquisitoribus, eorumque ministris, & solum dicta lex Regia 20. fecit concordiam respectu familiarium, locorum, villarum, ac ciuitatum, vt ibi dictum est, nullam quoad ministros, & officiales nouam dispositionem faciendo, vnde isti omnino exempti sunt absque casuum distinctione, & sic nec iudices laici, nec Ecclesiastici poterunt cognoscere de eorum causis ciuilibus, aut criminalibus, & si eos in vincenlis coniciant aliisque molestiis afficiant, possunt inquisitores censuras promulgare contra tales iudices, taliter quod quamuis illi appellent tempore monitorij, antequam in eas incurrant, adhuc ligabuntur censuris posteà impositis per inquisitores, quia iudices illi Regij nullam iustam causam habent appellandi etiam prætextu declaratæ concordiæ iuxta declarata per DD. *in d. c. pastoralis* §. *verum de appellat. & in d. c. per tuas* 40. *de sent. excommunicat.* Suarez *de cens. disp.* 6. *sect.* 4. *num.* 1. tradit ex pluribus multa Ceuallos *de las fuer.* 2. *parte quæstione trigesima quinta, trigesima sexta, &* 139. quia cũ ministri officiales sint extra dispositionem supra dictæ legis, nulla potuit dari dubitandi causa ex parte appellantis, quin incurreret, in censuras aduersus eum latas, nec respectu huius illationis potuit dari in nostro casu aliqua opinio probabilis, quæ Vallisoletano Prætori faueret, iuxta ea quæ tradit Diana *parte* 3. *tract.* 5. *resol.* 104. ex Salonio, Siluio, Cruz. Hurtado, & Maldero loquentibus etiam in meliore & fauorabiliore opinione.

75 Vnde euenit, vt cum Prætor tot, tamque excessiuas molestias supra dictis D. Antonio Moreno eiusque amitæ incuteret, si eo quod à censuris appellasset, in eas non incurreret, via facilius inuenta erat, vt tot, quot censuræ ab Ecclesiasticis iudicibus promulgarentur parui penderentur, & etiam vt tam supra dictus Prætor, quam alij iudices sæculares appellatione pendente ministros inquisitionis, & alios quoslibet exemptos vexarent, quod sustinendum non esse ipsa communis praxis quotidie demonstrat, imo aliter est introductus forensis vsus, vt possint etiam iudices decernere præcepta iudicialia excommunicationis pro futuris culpis, præsertim illa quæ tendunt vt quis accedat ad iudicium, vel aliquid agat intra certum terminum, quando culpa vel offensa, aut mora in exhibenda satisfactione præcesserit, optimè tradit Balboa *in dicto cap. præterea* 40. *de appellat. num.* 5. *& à num.* 14. cuius doctrina conformior est nostro casui, siquidem eo facto quo Prætor supra dictum D. Antonium eiusque amitam incarcerauit, erat in contumacia præsenti constitutus, cuius ratione rectè illico censuræ proferri potuerunt iuxta communem omnium Doctorum sensum.

Et si dicas, quod per appellationem suspenditur effectus censuræ, hoc procedit quando censura posita est sub conditione, & non aliter, secundum quæ latè tradunt Doctores *in d. cap. pastoralis* §. *verum*, non si absolutè prolata sit, vt docet Pontifex *in dicto* §. *verum*, quia in hoc casu appellatio à censura solum efficit, vt superior possit eum absoluere præstita cautione obediendi præcepto, pro quo est posita, vt docet glossa communiter recepta in c. ad reprimenda de off. ordinat. verbo *suspendatur*, imo etiam in nostro casu adiuuant, quæ tradit idem Balboa, sup. n. 41. & 42. aliqua Cornejo in 3. part. D. Thomæ de cens. in genere tract. 5. disp. 4. dub. 3. q. 3. & 5. 76

Et quantumcumque Prætor sibi persuasisset censuras ab inquisitoribus contra eum inflictas esse nullas, & etiam quamuis homines & viri docti hoc affirmassent, (& fertur affirmasse) vt sic ostenderent populo, quod si quidem ipsi eum communicabant, nemo ipsum vitare tenebatur, tamen ipse non potest se excusare; Primo, quia, vt dicatur censura nulla, eius nullitas debet esse manifesta, quia in dubio præsumendum est pro iudice, qui est in possessione præcipiendi. Secundò quia si iudex secundum opinionem probabilem infert censuram, hæc obligabit, quamuis secundum aliam etiam probabilem sit nulla; & excommunicatus non potest facere contra illam, quamuis eius opinio sit contraria, & in hoc casu non potest sequi suam opinionem, quia cum sententia in re valida, & obliget, & eius opinio non sit practice vera, standum est pro iudice, explicat rectè Suarez *de cens. disp.* 4. *sect.* 6. *& ibi n.* 6. Villalobos *in summa p.* 1, *tract.* 15. *diffic.* 10. *n.* 7. vbi addit, vt quamuis sententia sit nulla, at si eius nullitas non est notoria, debet in publico seruari, ad euitanda scandala, & numquam licet contemnere præceptum. 77

Aduersus omnem hanc doctrinam operatus est supra dictus Prætor cum magno huius ciuitatis scandalo, omnia parui pendens, & siquidem post omnes suas controuersias vestra dignitas statuit, vt post incarceratorum restitutionem, & absolutione petita, tribunal absolueret, censurasque, & interdicta tolleret; vnde patet quam inconsideratè Prætor se gessit, & quanta temeritate eorum consiliantes, & quam iuste, ac iuridice tribunal huius sanctæ inquisitionis processit, censuras ferens pro munimine suæ iurisdictionis, etiamsi delegatus, & non ordinarius (vt volunt opposiți) iudex sit, potest enim delegatus iudex excommunicare laicum iudicem eius iurisdictionem turbantem Consuluit Socinus *cons.* 237. *vol.* 2. Marta *de iurisd.* 2. *p. c.* 4. *n.* 1. & per consequens ad alias censuras 78

ſuras & pœnas procedere, veluti *interdicti, ſuſpenſionis, & ceſſationis*, vti fatentur omnes per textum ibi *in c. cum ab Eccleſiarum 3. de off. ordinar. d. c. ſane el. 2. de off. deleg.* Silueſt. verbo *interdictum 3. q. 3.* Nauarr. *d. c. 27. n. 168.* Sotus *in 4. diſt. 22. q. 3. art. 1. concluſ. 2.* Villalobos *in ſumma 1. p. tract. 19. diffic. 10. & tract. 20. diffic. 3.* Siluſter & Angelus verbo *ceſſatio*, Couar. *in c. alma mater p. 2. §. 2. n. 6.* idem *lib. 2. var. c. 8. à num. 9. & 10.* vbi explicat textum *d. c. ſane*, & ita debet dici de tribunali ſanctæ inquiſitionis iuxta latè *dicta ſupra in 1. articul.*

79 Et ſic viſum eſt proceſſiſſe ea maturitate, qua cautum eſt in quadam iuſſione ſupremi Conſilij inquiſitionis, data Matriti 21. Ianuarij anno 1633. ſecundum aliam ſimilem concordiam 20. Auguſti anno 1575. in quâ ſtatuitur, quod quando negotium, & cauſa hoc exigit, poſſunt inquiſitores vti coërcitionibus, & cenſuris, incompetentiis aliorum iudicum, imo, & vti debere abſque conſultatione ſuprema conſilij, tradit Narbona *in d. l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp. gloſſa 23. num. 21.* videndus *à n. 13. vbi n. 20.* credit ſeruandam eſſe illam concordiam, quoad modum procedendi, quoties occurrit iudicis laïci extorſio, non ſolum in cauſis familiarium locorum, ſed etiam miniſtrorum & officialium ſecreti, de quibus principaliter hucuſque locutus fui; ſed non ob id deſinit eorum cognitio pertinere in totum ad ſanctum inquiſitionis ttribunal in omnibus cauſis, ſecundum dicta *tot. art. 1.*

## ARTICVLVS IV. & Vlt.

80 VEſtra Majeſtas ordinauit, vt inquiſitores Prętori abſolutionem impenderent, poſt reſtitutionem ab eo incarceratorum, cenſuræque & interdictum tolleretur, proceſſus, & actus contra ſuſupra dictum Pœnitentiæ domus cuſtodem fulminati, mitterentur: dictum fuit in fiſcalis allegato, quod miſſum eſt cum proceſſu, & informatione, quam hoc tribunal fecit de omni ſucceſſu; nullum alium proceſſum eſſe, & ſic talis iuſſio in totum obediri non poterat, vt M. V. ordinauit, quia ſupra dictus Prætor noluerat tradere proceſſum originalem, nam ab initio ſolum offerebat tranſumptum eorum, quæ actuauerat, poſtea veto, nil niſi incarceratos reſtituit petendo abſolutionem, abſque actuum originalium remiſſione, cùm eos deberet tradere, vt palam colligitur in concordia prædicta l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp. ibi *remita el tal proceſſo y cauſa y lo dexea aquel en cuyo fauor ſe huuiere hecho la dicha remiſſion. &c.*

81 Nec Prætori fauet communis doctrina Baldi *in auth. Clerici in fine n. 11.* verſ. *deinde quæritur C. de Epiſcop. & Cleric.* Albertinus *in tract. de agnoſcendis aſſert. chart. q. 25. n. 43.* verſ. *& quamuis*, Ruinus *conſ. 124. in prin. lib. 5.* Aufrerij *in tract. de poteſt. ind. ſæcul. & Eccleſiaſt. n. 31.* Flaminij Catar. *in tract. de exequend. ſent. c. fin. num. 4. & 5.* & alij congeſti à Paramo *in reſponſ. 4. pro iuriſd. ſanct. off. inquiſit. vbi n. 4. & 5.* dicit ſpectare ad iudicium Eccleſiaſticum cognitionem qualitatis, quæ priuat aliquem priuilegio ſui fori, & pro hac parte facit, nam quoties iudex laïcus prætendit aliquem non gaudere immunitate Eccleſiaſtica, debet de ea quæſtione cognoſcere Eccleſiaſticus iudex, nam concurrente iudice vtroque laïcus cedit Eccleſiaſtico iuxta doctrinam text. *in c. fin. de immunit. Eccleſ. c. Epiſcopos 17. q. 4. & c. metuente eadem cauſa.* Cenedus *in quæſt. canonis q. 44. n. 12.* & per bullam Gregorij XIV. ita deciſum expendit Diana *tract. 1 p. 4. reſ. 49.* verſ. *ex his* cum Bonacina, Peregrino, Marta, & aliis, vti etiam probatur *ex cap. ex parte de verb. ſignifi.* Felicianus de Vega *in c. 2. de iud.* Cenedus *q. 4. n. 32.* Ceuallos *de cognit. per viam viol. in proœmio c. 8. n. 34. & 2. p. q. 81. n. fin.* Et ob id dicendum eſt omnes informationes factas per laïcum tranſmittendas eſſe ad iudicem Eccleſiaſticum, & ad inquiſitores, ad hoc vt notat Paramus, & Narbona *in d. l. 20. recomp. gloſſa 23. n. 7.* declarat ex Baldo ex aliis iam citatis tantum poſſe inquiſitores compellere Tabelliones, vt tradant exemplar ex originali ſumptum in publica forma, non tamen proceſſum originalem, & hoc eſſe iuxta iuſſionem ſupremi conſilij, ergo videtur quod Prætor legitimè recuſauit non tradere proceſſum originalem.

82 Etenim Reſpondetur prædictam doctrinam habere locum de iure interim, dum pendet cognitio Eccleſiaſtici ſuper qualitate priuilegij vt dictum eſt) quia in hoc caſu cum omnino non ſit ablata cognitio de reo iudici ſæculari, mirum non eſt, vt non compellatur tradere proceſſum originalem; tamen poſteaquam iuſſum eſt familiarem aut miniſtrum inquiſitionis de cuius cauſa verſatur competentia) remitti inquiſitoribus, vt hic, tunc potuit Prætor, & tabellio compelli ad traditionem proceſſus originalis, præcipuè quia hic nulli ſunt alij complices, reſoluit Narbona *d. gloſſa 23. n. 8.* vbi ita dicit declaratum, in quadam concordia conſilij ſupremi inquiſitionis data Matriti, 26. Octobris anno 1573.

83 Et hæc doctrina ſatis confirmatur ex eo, quia curandum eſt maximè ne cauſæ continentia diuidatur iuxta doctrinam text. *in cap. 1. de cauſa poſſeſ. & propriet.* & Doctores *in c. fin. de iud.* quæ de facili diuideretur, ſi apud quemque iudicem, notarium, vel ſcribam remanerent proceſſus orginales ab vnoquoque iudice actuati, quia facillimum eſſet cuilibet iudici ſuſcitare cauſas iam definitas in tribunalibus inquiſitionis, & in quibuſcumque aliis, in quibus fuerint competentiæ, vnde in vno eodemque negotio duæ contrariæ poſſent exiſtere, quod numquam ferendum eſſe docent Doctores per text. *in l. cognitio §. ſi plures C. de liberali cauſa l. tam collatores §. fin. C. de re militari*, & hoc ſiue proponatur ante, vel poſt litem conteſtatam, vel etiam ſi à parte petatur in qualibet parte litis, & talis remiſſio facienda eſt omnium actuum originalium, illos tradendo in officio ad quod cauſa rei remittitur iuxta ea quæ notant Carleual *de iud. 2. p. tit. 2. lib. diſp. 1.* poſt Parladorium *lib. 2. rerum quotid. c. 9.* Villadiego *in polit. c. 1. ex n. 13.* Etenim actorum nomine continentur omnes ſcripturæ ab actuariis factæ de quocumque facto in iudicis præſentia, etiam ſi non fiant in figura iudicij, *gloſſa 1. in l. acta ff. de re iudicata* vbi DD. Pacianus *de probat. lib. 1. c. 65. ex n. 1.* Tuſchus *litt. A. concluſ. 84. & 87.* Et ita omnes actus, quos Prætor fecit debet tradere. Et ſic veſtra Majeſtas dignetur huic rei impoſterum remedium adhibere confirmans mulctam, quingentorum ſolidorum, præcipienſque ab hoc tribunali colligi quaſcumque notationes manuſcriptas, aut impreſſas, quæ turbent, aut minuant iuriſdictionem, quam hæc ſancta tribunalia habent, vt cognoſcant non ſolum de cauſis

cauſis fidei, ſed etiam in reliquis ſuorum miniſtrorum, & officialium, in quibus non eſt competentia, ſicut eſt in familiaribus locorum, iuxta id quod comprehenſum eſt *in dicta l. 20. tit. 1. lib. 4. recomp.* Et inquiſitores poſſunt ipſos defendere per cenſuras contra Prætores, alioſque quoſcumque Regios iudices, aut Eccleſiaſticos, abſque eo quod prætextus ſupra dictæ concordiæ hoc ſuſpendat & impediat ex longè ante dictis; ſalua in omnibus dominationis veſtræ meliore ſententia, &c.

## ALLEGATIO XIV.

Circa exemptionem à gabellis in Miniſtris Sancti officij, & in aliis ſequentibus.

### *SVMMARIVM.*

1 *D. Inquiſitor Generalis, & conſilium ſupremum inquiſitionis, ſolent epiſtolas interrogationis mittere ad ſingulas inquiſitionum Tribunalia ſuper indultis, quibus potiuntur, aut ſuper vſu, & conſuetudine, in quo ab antiquo inueniuntur, vt à n. 4.*

2 *Epiſtola quædam Domini Cardinalis Eſpinoſa, Caſtellæ Præſidis 1669. refertur.*

3 *Schedula Philippi 2. anni 1569. ſuper exemptione à gabellis millionum, & ſiſſarum, pro inquiſitione Valliſolotana, & ſuorum officialium refertur; vbi qui comprehendantur: de quo aſſumpte ſunt aliæ plures ſchodulæ, vt num. 4. quæ etiam hodie extenditur* ad Alcaualam, *vt n. 32.*

5 *Obſeruantia multum prodeſt ad declarationem cuiuſcumque diſpoſitionis.*

6 *Conſuetudo habet vim excuſandi quemque abſolutione pedagij; item, & præſcriptio liberat à collectis ordinarij ſeruitij, aut extraordinarij*

7 *Alcaualam non fore ſoluendam ab officialibus Sanctæ inquiſitionis ſuadetur, num. 8. 9. 10. cum aliis ſequentibus, nec ſolutam aliquando fuiſſe, vt num. 19. & 30. & declaratum fuit à Rege Philippo IV. anno 1643.*

9 *Alcaualæ tributum primo impoſitum in his Regnis inuenitur ab anno 1342. per Regem Alfonſum IV. quod temporaneum fuit pro bello Algecixæ, & Granatæ, vt ſub n. 12.*

10 *Villicationis tributum vlgo* de ſiſſas, y millones, *eſt poſterius innuentum à tempore Regis Philippi II. à quo Miniſtri liberantur, vt num. 11.*

12 *Eccleſiaſtici ſunt exempti à ſolutione tributorum, & ad eorum ſimilitudinem dici ſuadetur, de Inquiſitoribus, & officialibus Sanctæ inquiſitionis.*

13 *Tributorum exemptio conceſſa Vicinis Oppidi* de Valderas, *deſcendentibus Antonæ Garciæ Ciuitatis Tauri meæ patriæ refertur.*

14 L. 1. tit. 18. lib. 9. recompil. de las Alcaualas *longe intelligitur num. ſequentibus, cuius Verba referuntur num. 17. & explanantur à num. 20. latè, & à num. 26. & 31. & de vero intellectu num. 37.*

18 *Sanctæ inquiſitionis Tribunalia in Regnis Hiſpaniæ incœperunt ab anno 1488. tribus annis ante latam dict. leg. 1. recomp. per eoſdem Reges D. Ferdinandum, & D. Eliſabet.*

20 *Officiales Sanctæ inquiſitionis aggratiati videntur à ſolutione gabellarum, ſicut ipſimet inquiſitores ratione miniſterij Eccleſiaſtici, & num. 33.*

21 *Conſuetudo eſt potentior ſtatuto, eſt poteſt introducere quidquid poteſt concedi priuilegio, aut pacto, ſiue præſcriptione.*

22 *Conſuetudo poteſt etiam vincere legem, eam prohibentem, & quare? Imo & legem improbantem conſuetudinem à num. 23. ſub diſtinctione num. 24. & 28.*

24 *Conſuetudo nequit facere contra legem poſitiuam habentem rationem perpetuam, vt eſt lex cenſurarum, & diſtributionum.*

25 *Regalia Papæ decimarum centum annis præſcribitur.*

26 *Lex improbans conſuetudinem, etſi videatur porrigi ad futuram, potius eſt, vt intelligatur de præterita alio non expreſſo, vt à n. 27.*

28 *D. Ferdinandi, & D. Æiliſebet Regum prohibitio* in dicta l. 1. tit. 18. lib. 9. recompilationis, *intelligitur de immoderata exemptione plurium Vaſſallorum, non reſpectu officialium Sanctæ inquiſitionis, qui pauciſſimi ſunt, in numero, & bonis, vt num. 29. & 30.*

31 *Libri* de lo ſalua do *in noſtris Regnis quoad denegandam, ſiue concedendam exemptionem à gabellis, qualem vim habeant, vt à n. 32. 34. & 35.*

32 *Officiales Sanctæ inquiſitionis per declarationem 12. Februarij anni 1643. noſtri Regis Philippi IV. ſunt liberi à ſolutione ſit arum, millionum; item &* Alcaualæ *in inquiſitionibus, vbi ſic vſus inualuit.*

35 L. 16. tit. 27. lib. 9. recompil. & n. 36.

VM dubium excitaretur ab incolis loci *de quintana del pidio*, in cuius territorio Petrus Martinez de Cannas officialis huius Valliſoletanæ inquiſitionis vulgo *Alcalde de las carceles ſecretas*, bona aliqua poſſideat, in quibus conabantur eum collectare pro vectigali, & tributo, orta fuit iuriſdictionis competentia, & in ſimul an exemptus maneret à prædicto tributo, & ex hac occaſione, cum iam manum impoſuiſſet, ſanctum ſupremum inquiſitionis conſilium miſit ad R. Inquiſitores interrogationis Epiſtolam, cuius data ſonat 20. Nouemb. 1649. vt informarent ſuper ſchedulis Regiis, quas habet hoc tribunal Vailiſoletanum, vt illud tributum non ſoluatur à miniſtris eius ſicut ſolet ſuper aliis interrogare tam in priuilegiis conſiſtentibus quam in vſu & conſuetudine. Itaque memor officij fiſcalis cui incumbit defendere exemptionem miniſtrorum, & officialium Sanctæ inquiſitionis; ſuper quo expendes, & cõſiderabis omnia ſupra relata in præfato allegato fiſcali contra Prætorẽ huius Valliſoletanæ ciuitatis anni præteriti 1648. in mentem venerunt ſequẽtia quibus laconice informaui, &c. 1

Et ad caſum vectigalium memini cuiuſdam Epiſtolæ Domini inquiſitoris generalis Caſtellæ Præſidis 5. Nouembris 1569. miſſæ ad prætotem huius ciuitatis, in qua expreſſabantur rationes propter quas ſupra dicti miniſtri eximebantur ab eorum ſolutione. Et iuxta hanc formam die 20. eiuſdem menſis conſilium aliam miſit 2

Epiſtolam,

Epistolam, vt defenderentur à solutione eorum, quæ ex suis bonis vendiderint, non tamen per viam negotiationis, adduxi etiam alios sex aut septem casus, in quibus cum aliquoties vestigalium conductores niterentur ab eis vectigalia exigere, se defenderunt, & non soluerunt, & ad exemptionem aliorum nouorum tributorum, ac impositionum, quæ superuenere post victigale vsque in hæc tempora adduxi schedulam Regiam sequentem.

## EL REY.

3 *PORque nuestra intencion siempre assido y es de fauorecer las cosas del Sancto officio y las persona y officiales del, por el bien que estos reynos reciuen, y el gran seruicio que a dias nuestro Syñor y a nos se haze quiero y mando que por el tiempo que mi merced y voluntad fuere en la inquisition de Valladolid y su partido sean exemptos de pechar en los pechos y sisas, repartimientos los inquisidores, y officiales siguientes los inquisidores, vn fiscal, vn Iuez de bienes confiscados quatro Notarios del secreto; vt Notario de secretos; vn Receptor de bienes confiscados, vn Alguacil, vn Alcayde de las carceles secretas, vn Contador vn Nuncio, vn Portero, vn Alcayde de la penitencia, vn Notorio de el Iuzgado, vn Abogado del fisco, dos Cappellanes, vn Procurador del fisco, vn Medico, vn Cirujano, vn Barbero, vn Despensero de los probres de la inquisicion, y mandamos a los del nuestro, consejo Presidente y Oydores de las nuestras Audiencias, y a todos los Corregdores, Assistentes, Gouernadores y otros Iuezes y iusticias qualesquier de todas las ciudades villas y lugares de los nuestros reygnos y señorios, y personas a cuyo cargo fuere repartir, y enpadronar y cobrar qualesquier pechos, sisas, y repartimentos, y seruicios a nos bebidos y pertencientes y en otro qualquier manera, agora ni de aqui adelante no los repartan, pidan ni cobren de los inquisidores y officiales suso dichos que residieren en la dicha inquisicion, entre tanto que tuuieren y seruieren en los dichos officios, y les guarden y haganguardar todas las honrras y exempciones, que asta aqui les an sido guardadas por razon de los dichos officios y cargas, que esta es mi voluntad, y los vnos y los otros no fagan en de al so pena de la nuestra merced, y de cinquesta mil marauedis a nuestra camera, dada en Madrid a 10. de Abril de 1568. fue notificada fen 19. de Março de 1569.* Et est alia Epistola anni 1667. 16. Martij.

4 Ad sisas & milliones sunt plures aliæ schedulæ, sicut etiam vt eis non assignentur hospites, & vt possint inferre victualia necessaria ad suas res (eâ pretiis iustis soluendo) absque vllo impedimento non obstantibus quibuscumque legibus præter alias multas exemptiones, & aliquæ ministris habitantibus in ciuitatibus, villis, locisque quos cum ad rem parum interfunt non posui post hæc perlegi plures alias schedulas Regias pro aliis inquisitionibus eiusdem metri in secretariis Castellæ, & Aragoniæ nostri supremi Consilij.

5 Abundè ex iam relatis reperitur quod non solum vi priuilegij Regij, sed vi longævæ consuetudinis, ac præscriptionis ministri præfiniti in d. schedula Regis Philippi secundi sunt exempti à vellicationibus vulgo *Sisas* millionibus, partitionibus, aliisque vectigalibus & tributis, & sic practicatur, & intelligitur dicta schedula Regia, cum sit valde consonum eius verbis ibi *Pechos, Sisas, repartimientos y seruicios a nos debidos y pertenecientes, y en otro qualquier manera agora ni de aqui adelante no las repartan.*

Cumque obseruantia multum prosit ad declarationem cuiusque dispositionis, vt notatur *in c. dilectus de consuet.* Valenzuela *p. 1. cons. 52. à n. 49. vbi n. 53.* addit consuetudinem eam vim habere, vt excuset quemque à concessione pedagij, similique modo per præscriptionem dari liberationem à collectis ordinarij seruitij, aut extraordinarij seruitij, aut ab aliis impositis à Rege iuxta ea quæ tradit Bart. *in l. licitatio §. earum ff. de public. & vect.* & ex his quæ notat. Flores de Mena *var. q. 21. & ibi à n. 265.* & communiter Doctores *in c. cum contingat de foro comp.* sequitur dicendum, quod non solum in vim priuilegij sunt exempti, sed quamuis ad vectigalia non extenderetur, sunt tamen in vim consuetudinis, & præscriptionis, multo magis vetustioris, quam relata schedula, & talis cuius initium non apparet. 6

Et quamuis consideretur, quod in d. schedula non inueniatur vllum verbum quod eximat dictos ministros à vectigalibus, nec citata Epistola Domini Cardinalis amplius contineat quam petere à Prætore Vallisoletano, non permitteret vt ab illis exigerentur motus relatione illi facta scilicet quod erant exempti ab eorum solutione, per bullas, & priuilegia, & cum hæc non sint, sequitur nullam esse concessionem; vnde cum tales concessiones & exemptiones sint infectæ, & non extendendæ ad aliud quam, ad in illis expressum, Flores de Mena cum multis *sup. num. 262. & 263.* vt communiter refertur in materia rescriptorum, & priuilegiorum, euenit vt nullatenus sint exempti à vectigali, quamuis sint ab vellicationibus aliisque tributis, vnde constat supra dictum Ioannem Martinez de Canas debere vectigare, cæterosque omnes, quos sanctum tribunal absque iure, & potestate defendit. 7

Et confirmatur ex iam citata Epistola anni 1569. quæ agens circa defensionem officialium à contributione vectigalis non loquitur imperatiuè, & ex plenitudine potestatis, sed tantum rogando, inquisitionibusque iniungendo, vt eos defendant, cum omni attentione, & cura, quod idem fuit ac dicere vt industriosè introducerent, quod nondum introductum erat. 8

Sed adhuc dicendum est tales ministros & officiales exemptos esse; Primum quia cum supra dictum vectigal sit antiquissimum, concessum tempore Regis D. Alphonsi X I. anno 1342. vt constat ex sua coronica *c. 262.* Zamalloa *in comp. hist. Hispana lib. 14. cap. 17.* tradit Illescas *in hist. Pont. lib. 6. cap. 19.* Lassarte *de decima vendit. in præfat. num. 19. & 20.* Parlad. *lib. 1. rer. quot. c. 3. in pr.* Gutt. *de gabellis q. 2. num. 23. &* Humada *l. 49. glossa 3. tit. 6. p. 1.* qui dicit hoc contigisse anno 1380. euidens est ab illo primo tempore (in quo creatum fuit in his regnis sanctum inquisitionis tribunal,) ipsos ministros fuisse exemptos à contributione dicti vectigalis, si quidem non extat memoria ipsos soluisse. 9

Secundo quia euidens, & consequens est, quod cum tributum vellicarionum vulgo *Sisas*, & millionum sit multo magis nouum à tempore Regis Philippi II. Flores de Mena *vbi sup. num. 119.* & illud super quo dubium inter ministros ortum est, an tenerentur, vel non, multæ schedulæ acquisitæ sunt per quas supra dicti inquisitionis ministri exempti sunt, & cum vectigalium conductores 10

intenderent

intenderent tales ſchedulas non agere de vectigali, nouas lites introduxere illud potendo, propter quod ipſi obligati ſunt ad ſe defendendum à ſupra dicto anno 1569. in poſterum, quia aliqui miniſtri ſuper illo vexati ſunt, quod non accidit, in præcedentibus temporibus ante primam conceſſionem *millionum*, vellicationum, aliorumque tributorum, quæ ſuperaddita ſunt, vnde colligitur, quam ab antiquis temporibus exempti ſunt ab eorum ſolutione.

11 Tertio quia ſi cauſa ob quam tot tantaque priuilegia Reges tribunali inquiſitionis, eiuſque miniſtris conceſſerunt, eſt ob magnum munus, & exercitium in quo occupantur, vt dixi ſupr. in allegato fiſcalis contra prætorem Valliſoletanum) ſequitur quod ſicut eos exemerunt à regia iuriſdictione; ſic etiam à vectigalibus, vellicationibus aliiſque tributis, vt colligitur ex ſupra dicta ſchedula in intio, & hoc militauit multo ante, quoad vectigalia aliqua antiqua tributa, quæ non conſtat ipſos ſoluiſſe.

12 Secundo quia ſicut perſonæ Eccleſiaſticæ ſunt exemptæ à vectigalium ſolutione, ſic etiam (quamuis per alias cauſas, & priuilegia) ſunt exempti inquiſitores, eorumque miniſtri ſi quidem ſua exemptio non ſolum eſt Pontificia, ſed & Regia, vt latè dixi in iam citato allegato, taliter quod cuiuſlibet fundamentum, & ratio in vtroque militat, & ſic eſt quod dubium ſolum potuit eſſe, an ſcilicet miniſtri iuquiſitionis deberent contribuere in extraordinario ſeruitio ac tributo *millionum*, quod etiam fuit dubium reſpectu clericorum, eo quod ſit conceſſio pro communi vtilitate tam clericorum, quam ſæcularium, ſecundum quæ tradit idem Flores *dict. cap.* 21. *numero* 219. Et tamen videmus quod in his ſeruitiis & tributis tam ordinariis, quam extraordinariis clerici non contribuunt, niſi conſulto Pontifice, & quia per iam clericas ſchedulas ſunt iam priuilegiati miniſtri Sanctæ inquiſitionis, quod non procedit in vectigali, quia hoc tributum ſolum ad certum tempus conceſſum eſt. Primo Burgis, cauſa belli contra Mauros, & præcipue cauſa belli Algeziræ in d. anno 342. vt conſtat ex ſupra dicta Coronica Regis D. Idefonſi, & ex aliis ſupra citatis, & quamuis poſtea perpetua tum fuit, ſed ſua primæua cauſa omnino ceſſauit Mauris expulſis, vnde ad nouas neceſſitates quæ ſuperuenerunt, ſubleuandas, indicta ſunt noua hæc tributa, vellicationum vulgo *Siſas*, & millionum, in quibus maius verſabatur dubium an ſcilicet ab eis eximerentur miniſtri, ſi quidem adhuc durat cauſa talis contributionis, & nihilominus Rex noſter eos indultauit, vnde conſtat eos exemptos eſſe à vectigali, maximè reſpectu contrarietatis huius tributi poſt bellum Granatenſe, ob quod dixit Bañes *de iuſt. quæſt.* 62. *art.* 3. *dubio* 3. *concluſ.* 2. Villalobos *p.* 2. *tract.* 8. *difficult.* 10. *numero* 3. quod ſi ab eis non petatur, iuſtè, & tutè in conſcientia poteſt illud retineri à contribuentibus.

13 Supra dicta omnia confirmantur ex priuilegio dato perſonis *de Valderas* cuius meminit lex 17. *titul.* 18. *lib.* 5. *recompil.* cuius conceſſio facta fuit à Rege D. Ioanne Primo; quia cum Rex exemiſſet eos qui in illo expreſſantur, eorumque deſcendentes, propter obſequium, quod latè repetitur in dicto priuilegio, eos exemit ab omnibus ſequentibus tributis ibi *de moneda, e monedas de iunctar, que pertenezen al Rey de Martimega; de ir ni embiar en hueſte, ni en appellido y de fonſadera, y de yr, ni embiar en foſſado, y de empreſtidos, y de portazgos, y diezmos, y de paſſaje, y de Peaje, y de Caſtilleria, y de ſueldos, y de Marcazga, y de galeotes, y de lanzeros, y de valleſteros, y de lieuas de pan, y de vino, y de carros, y de pedreros y de carpinteros, y de arecas, y de Gujas, y de azemilas, y de Mantazgo, y de aſadinia, y de tode tributo, y de los otros nributos pechos, y pedidos, y ſeruicios, que los de los nueſtros reynos nos vbieſen a dar, y fazer en qualquier manera, de aqui adelante.* Et vt maius eis daret priuilegium, dedit etiam, *de las tertias decimales*, in quantum durauerit conceſſio Pontificia facta Regibus, & quia priuilegium non dixit eos eximi à vectigali, conductores voluerunt iam exigere, & ſic poſt aliquot tempora ſua Majeſtas declarauit ab eo exemptos eſſe per hæc verba, *Tenemos por bien y es nueſtra merced que ſean francos y quitos y exemptos, y excuſades, que no den ni paguen las dichas alcanalas ni les ſean de mandadas deſde el anno de* 1388. *en que ſe les hizola dicha merced aſta aqui y de aqui en todo tiempo del mundo para ſiempre Iamas, y ſean francos y quitos dellas aſſi como lo ſon de las otras*, & cætera. Secundum hunc tenorem fuit etiam conceſſum priuilegium deſcendentibus *de Antona Garzia y Iuan de Monroy*, incolis de Ioro, à Catholicis Regibus Dom. Ferdinando, & Dom. Elizabet anno 474. ob obſequium in d. conceſſione latè contentum, cuius meminere leges 31. 32. 33. *libro* 9. *titulo* 18. *compil.* ergo ratio propter quam dicta declaratio facta fuit, eſt in vim & ratione priuilegij, quia eius conceſſio, verbaque erant exuberantes, & hoc antequam conſuetudine introduceretur, aut præſcriptione; quanto magis hoc debet procedere in noſtro caſu, in quo omnia concurrunt, maximè cum miniſtri Sanctæ Inquiſitionis inſeruiant, & occupentur in cauſis adeo arduis (vt ſupra ponderaui in allegato fiſcali.)

His omnibus obſtat diſpoſitio Regum D. 14
Ferdinandi, & D. Elizabeth anno 1491. quæ continetur *in l.* 4. *C. vectigalium*, quæ iubet neminem virtute immemorialis eximi à vectigalium ſolutione abſque ſpeciali priuilegio ſignato, & reſcripto in libris vulgo *de lo ſaluado*. Sed breuiter reſpondeo, quod quamuis hoc ita ſit, ceſſat quando immemorialis eſt introducta cum ſcientia, & patientia Regis, aut auditorum, ſiue iudicum eius, tenet Gironda de gabellis 8. *p. num.* 36. 38. *&* 39. Azeuedus *in l.* 1. *tit.* 19. *lib.* 9. *recomp.*

Et hinc eſt quod cum tributa ac vectigalia 15
Regi debita non ſint præſcriptibilia in recogni-

tionem ſupremæ poteſtatis, & in ſignum ſubjectionis, Abbas *in c. ad audientiam de præſcript. l. vlt. tit. 13. lib. 3. ordinam*, vt ſunt tributa, & cenſus, hoc ceſſat in immemoriali, quæ dat titulum quod certiſſimum eſt, quando hoc declaratum, & deciſum eſt in iudiciis contradictoriis, vbi nulla præſumitur vſurpatio, & ſic accidit in aliquibus miniſtris Sanctæ inquiſitionis, quibus anno 570. vſque 615. magnæ minatæ ſunt moleſtiæ quorum proceſſus vidi, & perlegi apud regiſtrum huius tribunalis, facit quæ tradunt Doctores *per text. in cap. 1. de præſcript. lib. 6.* Flores de Mena *vbi ſupr. cap. 21. numero 263.* & cum ſint in tali poſſeſſione vectigalia non ſoluendi, debent eſſe defenſi, & abſoluti, &c.

16 Et quia poſt hæc occaſione cuiuſdam litis in noſtro conſilio ventilatæ iuxta referenda allegatione ſequenti, fuit neceſſarium (quando vt iudex loquutus fui) repetere plura ex contentis in hac allegatione; imo eam ampliare aliis fortiſſimis fundamentis contra conſuetudinem irritantem *in dicta leg. Regia 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* cuius deciſio fortior eſt aliis legibus Regiis eiuſdem Recompilationis; ideo mihi viſum fuit referendo eiuſdem legis verba declarare quam conſuetudinem prohibuerit, ſiue irritauerit, vt ſic in tuto maneat intellectus Azeuedi, & Girondæ, quos dicto numero 14. & 15. retuli, & noſtri Miniſtri inquiſitionis maneant vtique exempti à tributo *Alcauala*, etiam quando nomine Regio ab exactoribus vulgo arrendatariis exigitur.

17 Verba enim *dictæ leg. 1.* ſunt, vt ſubſequuntur, *ſomos informandos que algunas perſonas ſin cauſa, que iuſta ſea, ſe eſcuſan de pagar nueſtras alcaualas, y que lo miſmo haçen muchos lugares, queriendo probeer cerca de ello, mandamos que ninguna, ni alguna Ziudad, villa, ni lurgar Realengo, ni Abadengo, ni orden, ni vehe tria, ni otros ſeñorios qualeſquier, ningun Cauallero, Eſcudero, Inez, ni official, ni los nueſtros vaſallos de valleſta, ni de Maza, ni Monederos, ni otros officiales de nueſtra caſa, otras perſonas qualeſquier ley, eſtado o condiçion, que ſean, que no ſe eſcuſen de pagarlas dichas Alcaualas, por vſo, ni coſtumbre, aunque ſea immemorial, ni por otra raçon alguna, ni por cartas, ni priuilegios, ni Albalaes, que tengan de los Reyes, donde Nos venimos, o de quarquier de ellos, ni de Nos, aunque ſean confirmados de los Reyes, donde venimos, ni de Nos, ea como dicho es, la nueſtra merçedes que todos paguen Alcaualas, no embargante, que nuncala pageron, y que eſtan an poſſeſſion de la no pagar; y anſi meſmo no embargante qualquier ordenamiento, que encontrario, de eſto Nos ayamos fecho, y mandado façer, ſaluo ſilas talas mercedes, y franqueças fueren aſſentadas en los nueſtros libros de lo ſaluado, y ſobre eſcritas de nueſtros contados mayores.*

18 Quæ verba, etſi clariſſima, & vrgentiſſima appareant pro iure illo Regali *de Alcauala*, ab omnibus ſine excuſatione ſoluendo, abrogatis omnibus exemptionibus, vſu, aut conſuetudinibus immemorabilibus; & dictæ legis deciſio, atque promulgatio ſonet promulgata die 10. Decemb. dicti anni 1491. ab illis Catholiſſimis Regibus, Ferdinand. & Eliſabet, qui in his Regnis primo authoritate Pontificia poſuerunt Tribunalia Sanctæ inquiſitionis ab anno 1488. tribus annis, antequam dicta lex conderetur, clare conſtat Miniſtros Sancti officij inquiſitionis non fuiſſe fulcitos aliqua conſuetudine, qua iuuarentur in exemptione illa non ſoluendi dictum *Alcauala* tributum; cumque, vt dictum eſt optimo illo tempore inſtitutæ Sanctæ inquiſitionis in Regnis ſubjectis ditioni noſtrorum Regum Hiſpaniæ, pateat contextum ipſius legi, tam cito poſtmodum decretæ ab eiſdem Regibus, qui tot priuilegiis, indultis, & exemptionibus etiam à tributis honorarunt Inquiſitionis, & Miniſtros Sancti officij, vt liquet ex Schedulis, quas retuli ſupra in Epiſtola Dedicatoria ad noſtrum Philippum Regem huius nominis IV. iſtos vſque huc immunes extitiſſe à tali ſolutione. † Cum de 19
nullo caſu contentioſo appareat pro iure Regis à Iudicibus fuiſſe definitum; etſi in ſingulis inquiſitionibus, vt de Valliſoletana teſtatus fui ſupra hic in hac allegatione à n. 1. & nunc de Lerenenſi, Logrouenſi, Conchen. & aliis, diſquiſitum legi, audiui, & vidi in hoc noſtro Conſilio ab anno 1657. vſque ad hunc 1661. in quo hæc addo prædictæ allegationi facto pro relato Petro Martinez de Cannas, taliter vt nec victus fuerit aliquis ex Miniſtris, nec conſtet ſoluiſſe dictum Tributum, nec aliquando pro exactoribus iurium Regalium, extet probatum ſufficienter.

Qua de cauſa nunc etiam in puncto 20
iuris circa verum intellectum *dictæ leg. 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* (omiſſo nunc quod Miniſtri officiales Sanctæ inquiſitionis actu ſeruientes, ſunt ſicut idem Inquiſitores à Pontificibus aggratiati, tam in priuilegio fori, quam in aliis tributorum, ratione miniſterij Eccleſiaſtici, cui inſeruiunt, de quo aliquid infra) dicendum videtur iam per vſum, & conſuetudinem longæuam plus centum, & quinquaginta annorum, prædictos Miniſtros tuendos eſſe in ſua poſſeſſione non ſoluendi dictum tributum Alcaualæ, & mouemur etiam ex eodem puncto conſuetudinario, valente induci de nouo contra quamcumque prohibitionem Regiam etiam inter ſubditos merè laïcos, nullo miniſterio Eccleſiaſtico, perpetuo inſeruientes, & hoc vltra ius, quod ex conſuetudine interpretatiua fulcitur à Doctoribus per textum *in cap. cum dilectus de conſuetud.* vbi aliqua ſcripſi.

Et ſuppoſito, quod conſuetudo eſt potentior ſtatuto, & quod poteſt introducere quidquid poteſt concedi priuilegio, & quod etiam poteſt quidquid pactum, & quidquid præſcriptio, & ſtatutum, Ioannes Maria Nouar. *quæſt. forens 163. numero 2.* Gonçalez *in reg. 8. Cancel. gloſſa 45. paragrapho 1. numero 68.* & ego cum Barboſa, in cap. fin. *de conſuetud. quæſt. 3. numero 67.* item & præmiſſo, quod conſuetudo poſſit etiam vincere legem eam prohibentem, quod in dicta lege Regia, Reges Catholici tantum loquutos fuiſſe videri de hac lege prohibente conſuetudinem præteritam, 21

non

non vero futuram, nec aliquid de reprobanda, ſiue improbanda futuris temporibus conſuetudine meminerint. Ideo viſum eſt inter hæc diſtinguendo probare noſtram legem Regiam citatam loqui tantum de prohibente conſuetudinem præteritam, etiam immemorialem, quæ vſque ad tempora illa forte per perſonas, villas, oppidos, communitates poſſet eſſe introducta ad non ſoluendum vectigal Regibus.

22 Et quatenus ad legem tantum prohibentem, ſine controuerſia videntur ſentire DD. dicentes, quod lex, quæ tantum reuocat conſuetudinem antecedentem, vel tantum prohibet, nudè etiam futuram abſque illius reprobatione, non impedit, quominus poſſit conſuetudo etiam abrogare talem legem, prohibentem etiam pro futuro tempore ex eo, quia cum tali reuocatione, & prohibitione poteſt ſtare, vt conſuetudo futura ſit rationabilis, cum lex nude reuocando, vel prohibendo conſuetudinem, non declaret ſufficienter contrarium; poteſt enim legiſlator habere iuſtam, rationem ſic ordinandi, & id ſtatuendi, & ex altera parte poterant etiam occurrere aliquæ rationes probabiles, ob quas ſine iniquitate, & cum aliquo fundamento poſſit aliter ipſe ordinare, & conſtituere, vt docent Suarez *lib. 7. de legibus cap. 7. numero 2. & cap. 19. numero* 18. Salas *in eodem tract. diſp. 19. ſect. 7. numero* 71. expreſſius, Vbigers. *in part. 2. D. Thomæ, quæſt. 97. articul. 3. numero* 43. ſicut de aſſenſu prædictorum Regum Catholicorum, dum per aliquot annos poſt conditam legem 1. viuentes, ſaltim prædictis officialibus, & Miniſtris Sancti officij in tanto miniſterio, & neceſſariſſimo Chriſtianæ Religioni, diſſimulando ſaltim, conceſſerunt.

23 Maior eſſet difficultas ſi prædicti Reges *in dict. leg. 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* improbarent etiam conſuetudinem immemorialem, vt iniquam, & malam, addendo non tantum præteritam, ſed etiam futuram (de quo neutro nihil in ea lege legitur cautum, vt ex verbis iam adductis apparet) & licet proximi relati contra doctrinam num. præcedenti in hoc caſu legis reprobantis, ſiue improbantis doceant. Tamen quia lego nonnullos Doctores contra, Suarez, Salas, Vbigers, & alios docere reſpectu legis improbantis conſuetudinem, etiam futuram; ita vt aliquando, poſſit conſuetudine abrogari; ideo ſic diſtinguo, vt diſtinxi *in dicto cap. fin. ſub, quæſt. 3. de conſuetudine numero* 72. 73. *&* 74. cum Azorio *tom. 1. inſtit. moral. lib. 5. cap. 17. numero* 10. Baſilio Pontio *de matrim. lib. 6. cap. 6. numero* 9. Sanchez *lib. 7. de matrim. cap. 4. numero* 14. Vbigers *in dicta 2. p. q. 97. art. 3. numero* 42. ſit ſi lex improbet conſuetudinem propter aliquas circunſtantius, quæ eam irrationabilem faciunt, tunc tandiu lex eam improbet, quandiu vis illarum circunſtantiarum eſt in viridi; quia hoc ipſo, quod lex reprobat conſuetudinem, declarat eam eſſe irrationabilem; aut corruptelam, de qua dicitur communiter, vt nihil poſſit valere, ſiue ad legem inducendam, ſiue abrogandam. Quod ſi ratio, ob quam illa futura conſuetudo à lege improbatur, vt irrationabilis ceſſet, tunc reuera dicendum eſſe, vt poſſit adhuc noua conſuetudo legitime præſcripta vincere legem, eam improbantem.

Sed eſt diſtinctionis ratio, quia non omnis 24
conſuetudo, quæ reprobatur; ideo reprobatur, quod ſit contra ius naturæ, aut ius Diuinum, contra quod nihil eam poſſe, dixi *ſub dicta quæſt. 3. à numero 1. ad 65.* ſed aliquando propter aliquam notabilem indecentiam, vel propter plura, aut grauiora in commodo communitatis, quæ cum tempore poſſunt mutari, ac proinde quæ vno tempore eſſet irrationabilis conſuetudo, poſſit alio tempore eſſe rationabilis, & ſic, vt deſinat eſſe reprobata; & ita exiſtimo, vt ſcripſi; *dict. quæſt. 3. cap. fin. numero* 73. *&* 74 cum Caſtro Palao *tract. 3. puncto* 4. §. 2. *numero* 7. Diana *p. 6. tract. 5. reſol.* 21. & hanc eandem doctrinam, etiam procedere, tam in lege porohibente, ſeu reuocante, quam in reprobante cum legis potentia ad improbandam conſuetudinem futuram dependeat à duratione rationis, in qua fundatur; & ſic credo quod valet lex poſitiua improbare conſuetudinem futuram, quoties perpetua fundatur ratione, vt eſt lex de cenſuris Eccleſiaſticis non abrogandis, & alia de diſtributionibus quotidianis Eccleſiarum non auferendis propter rationem perpetuam, quam ſecum ferunt, & in perpetuum conſeruant, vt dixi *ſub cap. cum inter de conſuetudine*, quod non militat *in dicta l. 1. recompil.* ſicut ex eius littera apparet, nec ex natura illius prohibitionis. † Cum, & Regalia Papæ, qualia 25
ſunt decimæ, poſſint centum annis præſcribi apriuatis, vt patet ex his, quæ latè ſcripſi, & docent DD. per textum, *ibi in cap. ad audientiam 13. cap. cum vobis 14. de præſcript. & ex dict. in hac allegatione numero 6. & ſic dicta ſub numero* 15. ex Azeuedo, & Gironda, ſatis robur aſſumere pro limitando, ſiue interpretando rigore illius legis Regiæ.

Quod ſi adhuc pro obſeruantia *dicta lib. 1.* 26
*tit. 18. lib. 9. recompil.* vrgeas dicendo verba illius porrigi ad quamlibet conſuetudinem; deinde tempore futuro introducendam, quia cum illa prohibeat conſuetudinem per verba vniuerſalia, ſeu æquipollentia, patet non ſolum prohibuiſſe præteritam; imo & futuram, ne ſcilicet deinceps vllo tempore perſonæ, & communitates allegantes ſe exemptas à ſolutione vectigalis, vulgo *de la Alcauala* ſeque à tali ſolutione Regi facienda, & bonorum Regalium arrendatariis eximerent, ſed verba, quibus de iure talis prohibitio ſignificatur, ſunt, veluti ſi lex conciperetur verbis: *omni ſublata conſuetudine*, vel *omnem conſuetudinem improbantes*, quia re vera lex tunc, cuius natura eſt pro futuris temporibus decernere, & præcauere, ſicut prohibet, aut tollit conſuetudinem præteritam, ſic & futuram, & de nouo inducendam improbat, per illa, quæ notaui *ſub dicto cap. fin. de conſuetud. quæſt. 4. à numero 6.* quibus ſaltim æquipollent verba *dicta leg. 1. recompil.* in verſ. *mandamos*, & ibi: *que no ſe excuſen de pagar dichas alcaualas por vſo, ni coſtumbre ſea immemorial, ni por otra raçon*, & ibi:

*no embargante, que digan que nunca la pagaron, e que estan en possession de no la pagar*, &c.

27 Adhuc in puncto iuris potius per verba *dictæ legis* 1. *recompil.* prohibitam, siue improbatam censeri, præteritam consuetudinem, nec porrigi ad futuram; etenim quærela Regum Catholicorum, vt demonstrant prima dictæ legis verba ibi: *somos informados que algunas personas sin causa, que iusta se se escusan de pager nuestras alcaualas, y que lo mismo hacen muchos lugares, queriendo probeer çerca de ello, mandamos*, &c. de consuetudine sine causa introducta, à multis personis Regni; item, & à diuersis locis, & oppidis, quæ necessario ob repetitionem introducta, & sine ratione stabilita, dicenda, vtpote nimis excessiua, atque ablatiua Iurium Regalium *alcauala*, quasi in vniuersum videretur irrepere fraudando illud ius debitum Regibus ipsis, Reges Catholicos intellexisse, non de aliqua, quæ tempore futuro respectu aliquarum personarum in posterum, & adhærente causa legitima, posset de nouo introduci, & hoc potius cum tota contextura verborum *dictæ legis Regiæ*, non se extendet ad plus, quam se extendit clausula sequens iuris, vt si lex prouideret per verba consequentia, *non obstante prædicta consuetudine, vel quidquid in contrarium vigeat consuetudo, quam vt irrationabilem abrogamus*, vel similia. Sed hæ clausulæ tantum habent vim prohibendi, siue abrogandi consuetudinem præteritam non futuram; ergo cum verba *dictæ legis Regiæ*, referantur ad consuetudinem, quæ tunc temporis vigebat, non est cur censeatur prohibita de nouo emergens rationabilis, & ex noua causa; eo quod lex improbans consuetudinem de præterito, seu de præsenti, solum videtur improbare irrationabilem, & ex iniusta causa introductam, non quæ iustè introduci de nouo potest, vt DD. dicent per textum *in cap. vnico de cleric. non resident. lib. 6.* in vers. *consuetudinem, quæ in quibusdam partibus.*

28 Vnde venit resoluendum, quod de iure natura consuetudinis, sit pugnando abrogare, siue cassare legem priorem, & vt diximus, iam lex quælibet positiuam etiam improbans consuetudinem futuram, possit alia rationabili consuetudine de nouo introducta infringi; & in casu de quo est disceptatio dicendum est nobilioribus fundamentis Reges Catholicos non abstuliisse, posse, si liceret contra suam dispositionem introduci de nouo aliam rationabilem consuetudinem, qua aliquæ personæ eximerentur deinceps pro futuro tempore à solutione vectigalis, scilicet *Alcauale*, ex generali decisione, *dicti cap. fin. de consuet. l. de quibus cum aliis ff. de legib. l. 2. cod. quæ sit longa consuetudo*, & per argum. *cap. non debet, de consanguinit. & affinit. cap. 1. de constit. lib. 6. l. siquis in primo ff. deleg. 3.*

29 Et addo per iam dicta, quod etiam si dicti Reges Catholici præsensissent in ea lege decernere pro futuris temporibus, adhuc irritasse tantum, & improbasse consuetudinem forte introducendam de non soluendo illud tributum, si immoderate, & per excessum, atque nimietatem introduceretur tantum.

30 Quod in casu dequo loquimur sic iudicari nequit; tum quia Ministri inquisitionis, vulgo officiales inseruientes Sancto officio in tot dilatatis Regnis Castellæ Aragoniæ, Siciliæ noui orbis Peru, & Mexican. in quibus sunt viginti Tribunalia, pœne inueniuntur 200. Ministri, quibus hæc exemptio competeret, & ex his omnibus, vel quia nonnulli sunt sacerdotes, qui alio iure Ecclesiastico sunt exempti, & maior pars cæterorum sit translata ad Tribunalia remota nimis à propriis locis, & vt in plurimum sint pauperiores, nullas possessiones habentes, nec vt mercatores agentes, quin potius omnes perpetuo proprio officio adscripti, vtpote serui adscriptitij respectu laboris, tenuissimo salario de bursa fisci degentes, in tantum, vt à primo tempore inquisitionis plantatæ in dictis omnibus Regnis per 160. annos, raro sese obtulisset occasio litigandi contra tales Ministros egestate oppressos, nec quid possidentes, cuius de causa possent dici fraudatores illius tributi, & aliorum *de las sisas, millones*, & de nouo introductorum huc vsque, siue in posterum inducendorum, in litibus pro tempore motis à conductoribus Regalibus, semper vicerint Ministri inquisitionis: sequitur omnino resoluendum iniuste vexari à conductoribus Regalium tributorum, eo prætextu, quia Ministri iura Regalia minuunt, atque defraudant, contra quos nihil inducunt verba dictæ legis Regiæ, etsi in ea etiam caueretur in futurum, cum illius legis fundamentum fuisset prohibere, siue improbare consuetudinem illam excessiuam, imò deratam, à tam multis sine causa, & ratione introductum, aut introducendum. In casu tamen nostro aliter; tum quia exiguus est numerus officialium S. inquisitionis actu inseruientium; tum etiam quia tali ministerio inseruientes, alios acquirendi modos renunciando, aut quia nequeunt illos exercere, causa legitima potuerunt se eximere à solutione dicti vectigalis tributi, sicque Reges illos, & subsequentes esto, expressè non indultasse pateret silentio consensisse in tali exemptione. Quæ si attente consideretur iuuatur ex schedula supra hic relata *num. 3.* his applicata; item ex aliis schedulis supra memoratis in dicta epistola ad nostrum Regem Philippum IV. quibus ante à principio inquisitionis fundatæ, cautum est Ministros, officiales inquisitionis, sicut inquisitores exempti sunt, etiam à gabellis, & vt cauetur à Philippo Rege Francorum in concordata cum Nuncio Apostolico anno 1200. quam ibi retuli.

Nec oberit si iterum ex verbis dictæ legis Regiæ insurgas ibi: *y en si mismo no embargante qualquier ordenamiento, que en contrario de esto Nos aiamos echo, y mandado façer, saluo, silas tales mercedes, y franqueças fueren, aseretadas en los nuestro libros de lo saluado, y sobre escritas de nuestros contadores mayores*, quibus integra doctrina adducta in fauorem consuetudinis; item, & Ministrorum inquisitionis videtur destructa, & truncata, præcipuè cum nec expresse reperientur tales Ministros officiales inquisitionis ab illo tributo, *de la alcauala*, liberatos, exemptos, & indultatos esse, etsi forte in aliqua Regum Schedula reperiatur expressum, deficit tamen requisitum posterius dictæ legis relatum in proximè relatis verbis: *saluo silas tales franqueças fueren asentadas en los nuestros* 31

*libros*

*libros de lo ſaulado, y ſobre eſcritas de nueſtros Contadores mayores* : iuxta quod latiſſimè, & neruosè, nimis defendit D. Ioannes del Caſtillo *de tertiis cap.* 20. omnino legendus, nullo quidem priuilegio, aut conſuetudine immemoriali à non ſoluendo Alcauala poſſe defendi, niſi conſtet, & pateat exemptum eſſe ſcriptum dicto libro *de lo ſaluado, adducens in confirmationem à numero* 10. *&* 11. *l.* 9. *tit.* 27. *lib.* 9. *recomp.* quæ loquitur, *en el ſeruiçio, y montargo*, & aliis, & *l.* 9. *tit.* 10. *lib.* 5. *recompil.* quæ repetit eandem clauſulam *de los priuilegiis de iuro de poruida, o de heredad o de qualquiera manera que ſean* qui & ibi *à num.* 22. dicit cum Ioanne Guttierez *de gabellis q.* 5. *num.* 23. dubitare de limitatione, quam retulimus ſupra hic ſub *n.* 14. *&* 15. cum Azeuedo, & Gironda, *ad dict. leg.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *recomp.* addens, nec ſcientiam, aut patientiam Regis, & multo minus nemini excuſare à ſolutione Alcaualæ; imo & in verſ. *hactenus* abſolute docet Girondam, & Azeuedum, non bene loquutos.

32 Quia præterquam quod dicta verborum clauſula reſpicit priuilegia à Regibus anterioribus, ſiue ab ipſis conditoribus illius legis, iam ante conceſſa, illa abrogando, ſoluendo tantum illa, quæ ſcripta fuerint in libro vocato *de lo ſaluado* authoricato à calculariis maioribus, vt confirmatur ex dictis ad intellectum dictæ legis. Tamen ſi adhuc diceretur Reges catholicos in futurum etiam prohibuiſſe per illa, quæ latè dixi *in cap. cognoſcentes de conſtit. q.* 1. aliqua *in cap. fin.* ibi, ſic vt tantum lex noua reſpiciat præterita, & non futura, quando permittendo aliquid, alias peccaminoſum, pro præterito tempore non porrigit, illud promittendo ad tempus futurum, vt in exemplis, quæ poſui *in dict. cap.* 2. *quæſt.* 1. *à num.* 17. ſub verſ. *verum* : nihilominus dicta clauſula expoſcens formam relatam, non impedit in futurum, quin conſuetudo de nouo introducatur, qua liceret Miniſtros S. officij, vſque ad hæc tempora legitima de cauſa exemptos fuiſſe à tali vectigalis ſolutione, vt agnoſcendo noſter Potentiſſimus Philippus IV. cõſultus à Domino Inquiſitore Generali, & conſilio Sanctæ generalis inquiſitionis, vt ſchedula ſupra hic relata ſub *num.* 3. ſui aui Philippi II. in fauorem inquiſitorum, & Miniſtrorum officialium Tribunalium S. Inquiſitionis, etiam comprehenderet exemptionem à dicto tributo *alcaualæ*, in partibus, & territoriis, in quibus ipſa ſchedula 1568. ſaluaret officiales ibi contentos, & nominatos per conſuetudinem, vſum, & obſeruantiam à tali ſolutione; & quod ita obſeruaretur, intelligeretur, adimpleretur, & practicaretur, & D. Philippus Rex reſpondit die 12. Februarij anni 1643. modo ſequenti *eſta bien*, ſicut ſolitus eſt reſpondere aliis conſultationibus, cum aliquis concedit, confirmat; aut declarat, iuxta formulam, quam retuli ſub epiſtola ad noſtrum Philippum, & in aliis cauſis competentiarum.

33 Quod ſi adhuc prædicta animum contrariorum non ſederent, ſubterfugere non valebunt exemptionem Miniſtrorum officialium Sancti officij, etiam quoad forum, & gabellas, eſſe eandem, quæ competit eiſdemmet inquiſitoribus. Sed hæc in ſua radice eſt Eccleſiaſtica, ergo, & iure Eccleſiaſtico non valente, impugnari à ſæcularibus, prædictis Miniſtris competere, dum inſeruiunt Sancto officio inquiſitionis: nam etſi propter perſonas, quando ſæculares non eximerentur à foro Regio, & à gabellis Regi debitis. Tamen propter miniſterium eximi non eſt abnegandum, vt ſatis manet firmatum per illa, quæ late ſcripſi in alleg. fiſcali contra D. Hieronymum de Tordeſillas Prætorem Valliſoleti anni 1648. quam ad hunc librum transferri oportuit, *ſup. alleg.* 13. vt ſic ad manum facilius traheretur, & ſub hac *a leg. n.* 12. notatum eſt.

Et præterquam quod ex doctrina iam adducta hic in additione, nempe legem poſitiuam latam pro futuro tempore, quantumuis tollat etiam conſuetudinem immemorialem, non ſolum præteritam, imo & futuram, & eam prohibeat, aut improbet, ſiue reprobet, vt iniquam; nihilominus nouam conſuetudinem contra talem legem introductam ſuſtineri iuxta diſtinctionem iam hic relatam in verſ. *major eſt difficultas*, dicendum eſt ita, vt non obſtent verba relata *dictæ l.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *recompil.* ibi *ſaluado ſi las tales franqueças fueren aſſentadas en los nueſtros libros de lo ſaluado*, &c. quia hæc lex, quam loquatur de improbando priuilegio; imo & de inualidandà conſuetudine etiam immemoriali: tamen illa clauſula *ſaluo* ſolum referri poteſt ad priuilegium, quod improbant prædicta verba, niſi ſcriptum fuerit in libro *de lo ſaluado*, de conſuetudine ibi etiam ſaluanda nullomodo loquitur, nec loqui valet; quia cum conſuetudo actibus, tempore acquiratur ab introducentibus illam, quomodo poſſet practicari vt illa ſcriberetur in dicto libro, niſi poſt tranſactos annos memoriam hominum excedentes; quod requiſitum reſpectu conſuetudinis introductæ poſt conditam illam legem ex tempore futuro ſubſequenti, & hoc præcedente petitione illius, aut illorum, qui eam introduxiſſent, quod nulli peterent, ne inciderent in litigium cum fiſco Regio contradictore. 34

Et ſic quidquid inuoluant late idem D. Ioannes del Caſtillo *ſub dicto cap.* 10. *de tertiis à dict. numero* 22. confundens priuilegium cum conſuetudine ad effectum, vt de vtroque debeat conſtare in libro *de lo ſoluado* : tamen fortiter pugnant contra illum verba *dictæ leg.* 16. *tit.* 27. *lib.* 9. *recomp.* in qua poſtquam idem Reges D. Ferdinandus, & D. Eliſabet *in l.* 15. *ibi* 7. *in dict. l.* 16. in verbis ſequentibus diſtingit: *por que ſomos informados que à auido duda ſobre ſi los nouenta dias en que la ley preçedẽte fabla para preſentar los Titulos, o priuilegios que tienen, los que pretenden lleuar las coſas en la dicha ley contenidas y la diſpoſiçion deella ſi ſe entiende, con el, que no tuuiere Titulos, que preſentar, y ſe auida de preſcripçion immemorial. y por euitar eſto declaramos, que la dicha ley no ſe entiende con el que alega, y prueba la preſcripçion immemorial.* Ex quibus verbis Mieres *in* 4. *p. de Majorat. quæſt.* 20. *numero* 156. & Ioannes Guttierez *de gabell. dict. quæſt.* 5. *numero* 18. vt refert etiam idem Caſtillo *numero* 23. maiorem vim in hoc caſu præſtant præſcriptioni immemoriali, quam priuilegio. 35

Et quamuis idem Caſtillo acerrimè impugnet, explanando dicta verba, vt tantum intelligantur, nempe quod qui tantum iuuatur præſcriptione immemoriali, valeant vltra dies 90. ibi poſitos illam probare, aliter ſi priuilegio vellet ſuam exemptionem probare, contendens, quatenus ad requiſitum dicti libri *de lo ſaluado* parificari priuilegium, & conſuetudinem 36

immemorialem per alia verba *dictæ leg. 9. tit. 27. lib. 9. recomp.* ibi, *que ninguno se excuse por priuilegio, ni pro otra raçon de pagar el seruiçio, y mentargo, salico los contenidos, y saluados en el quaderno*, id probans ex vers. ibi : *ni por otra raçon* ex *dicto num. 23.* vers. *res*, quod magis videtur confirmari ex verbis *dictæ l. 1. tit. 18. lib. 9. recomp.* ibi, *que no se excusen de pagar las dichas Alcaualas, por vso, ni costumbra, aunque sua immemorial, ni por otra raçon alguna, ni por cartas, ni priuilegios, ni Albalaes, que tengan de los Reyes*, &c. adhuc debent intelligi singula singulis referendo iuxta supra adductam distinctionem; non enim consuetudo immemorialis futura post latam legem improbantem illam, pendet ab inscriptione libri *de lo saluado*, vt patet, sed tantum consuetudo immemorialis introducta ante legem conditam, illam prohibentem, de qua facilius potuit constare, & ita saluari in libro *de lo saluado.*

37 Et ob id dict. l. 1. de consuetudine præterita loquens contra illas personas, & ciuitates, quæ sine causa se eximebãt à prædicta *Alcualæ* solutione, prohibendo, & cassando priuilegia, titulos quoscumque, etiam consuetudinem immemorialem, quibus protegerentur in sua exemptione, illos repellendo, prætendentes tantum declarauit exemptos fore illos, qui inscripti forẽt in relato libro *de lo saluado* protecti aut priuilegio, aut consuetudine immemoriali, quam supponunt Reges Ferdinandus, & Elisabet, introductam iam fuisse, aut alia ratione iusta; non enim aliquid de improbanda consuetudine immemoriali futura, Reges loquuti fuerunt, vt patet ex contextura illius legis, & iuuatur expositio hæc ex verbis plurium schedularum Regiarum, quas retuli sub dicta alleg. præced. & in dicta epistola ad Regem, quibus Reges catholici, ac alij huc vsque indulgent, etiam pro Ministris Sancti officij, quidquid vsu, & consuetudine sit in eorum fauorem introductum.

---

## ALLEGATIO XV.

An si aliquis Dux, Comes, aut Marchio, vel Dominus Vasallorum, aliaue persona, aut communitas, esset vel per emptionem, contractum onerosum, seu lucratiuum titulum, vt donationis, Dominus vectigalis alicuius loci, & contingeret quod Minister aliquis officialis Sancti officij, vt Alguacelus, Secretarius, susceptor bonorum Fisci aliaue persona ex annumeratis alleg. præcedenti n 3. requisita noluisset vectigal, vulgo *la Alcauala* soluere tali Duci, aut Domino, possit Dominus *Alcualæ* se tueri *l. Regia 1. tit. 18. lib. 4. Recomp.* qua tutatus est Rex iuxta dicta dict. alleg. præced. ex regula, quod subrogatus, gaudet beneficio subrogantis? Et an hæc exactio posset demandari coram iudice sæculari, exploso foro inquisitionis.

### SVMMARIVM.

1 *Lis inquisitionis logron refertur.*
2 *Dominij causa eadem non adest in Duce, Domino ve Vasallorum, ac in Rege numeris sequentib.*
3 *Vasallorum Domino concessis Dignitatis Regalis præeminentiis non inde concedi dicentur bona vacantia.*
4 *Regalia iura per se sumpta absolute non possunt in alium transferri, etsi Regaliarum exercitium possit aliquibus per Regem concedi expresse, vt num. 5. aliter de immunitate, vt num. 6.*
7 *Decimæ, etsi à laïcis nequeant possideri, potest vero ab illis præscribi ius, illas non soluendi.*
8 *Iurisdictio contra Regem, non præscribitur, nisi tempore immemoriali, contra alium quemlibet, tempore ordinario decem, aut viginti annorum.*
9 Alcauala *duci, aut Domino Vasallorum debita, præscribi valet, vt non soluatur tempore ordinario, etiam contra emptorem, aut donatarium. Et quare num. 11. & 12. & cur non sic contra Regem num. 13.*
10 *Instantia prosequuta coram iudice Ducis, aut Domini Vasallorum, vulgo* Alcade major, *vilipenditur à iudicib. Regiis Cancelarearum, aliter de instantia agitata coram iudicibus ordinariis populorum. vulgo* los Alcaldes ordinarios.
11 *Priuilegium mutatur, mutatione personæ.*
12 *Donatarius Regis queit disponere de rebus sibi donatis, sicut de aliis propriis.*
14 *Decimæ, & emphiteusis Ecclesiæ Romanæ debitæ, non nisi centanaria præscribuntur; attamen contra alios tempore ordinario canonico.*
15 *Subrogatur, quando dicatur vti eisdem qualitatibus, ac subrogans n. 16. & 17.*
17 *Cessionarius quando dicatur plenè succedere in ius cedenti n 18. & n. 28.*
19 Alcaualarum *Dominij Regis donatarij, semper illas exigendo à Vasallis, agunt de proprio interesse, quantumuis velint inuoluere Regis nomen, & n. 21.*
20 *Præscriptum dicitur tantum, quantum possessum.*
22 Alcauala *sic dicta noua*, del vno, dos y tres por ciento, *non debet solui ab officialibus Sanctæ inquisitionis, Ducibus, aliisve Dominis Vasallorum, imo nec Regi, num. 23. 24. 25.*
23 *L. 1. tit. 18. lib. 9. Recomp. solum fuit loquuta de alcaualis antiquis.*
24 *Nomen non identificat, nec agregat res, sed tantum earum qualitas, voluntas, atque Domini animus destinantis illas.*
25 *Officiales Sancti officij, non minus Regia voluntate proprij Decreti anni 1643. declarata, exempti sunt à solutione noua* Alcaualæ, *ac antiqua, aut millionum.*
26 Alcaualæ *exactio de vsu antiquo contra officiales Sanctæ inquisitionis, petitur, & litigatur coram inquisitoribus, non obstantibus ordinationibus Regis, de quibus n. 27.*
28 L. cum vendente, cod. vbi causæ fiscal.

OCCASIONE alterius litis antiquæ pendentis in hoc Concilio supremo inquisitionis inter Ducem *de Nagera*, & Franscum Ricoz de Gazeta, 1

Gazeta, Receptorem Sanctæ inquiſitionis Regni Nauarræ, alias Logroñens, pro iure dicti Miniſtri officialis Sanctæ inquiſitionis ſuffragium præſtiti; tum ex allegatis ſub dicta allegatione præcedenti contra ius eiuſdem Regis per regulam, *ſi vinco vincentem, à fortiori vincam te.*

2 Et fortius, quia non debet militare eadem cauſa Dominij inducè, aut Domino Vaſallorum, ac adeſt in eodemmet Rege poſtulanti per ſuos exactores, ſiue arrendatarios Vectigal, aut alias gabellas ſibi exolui; non enim ius Regaliæ transfertur ad Ducem, ſeu Vaſallorum Dominum cum illis prætogatiuis, quæ reſident in eodem Rege, ſi
3 vectigalia non donaſſet, aut alienaſſet.† Et facit, quia etſi Domino Vaſallorum à Rege conceſſæ ſint Dignitatis Regalis præeminentiæ; non tamen poterit occupare bona vacantia; quia hoc ius non eſt effectus iuriſdictionis, ſed tantum Dignitatis: ita plures relati à Bobadilla *in politica lib. 2. cap. 16. num. 216. litt. B. & C.* & cum Nouario, & Valenzuela latè diſputantibus *in l. 1. cod. de bonis vacant. lib. 10. n. 3. & 14.* reſolutiue D. Franc. de Amaya *num. 36.*

4 Et fulcitur ex illa generali doctrina, quod Regalia iura per ſe ſumpta abſolute, non poſſunt in alium tranferri, quia Regaliæ ſunt affixæ oſſibus Domini Regis; ita quod ab eo ſeparari non poſſunt, cum tunc non eſſet Rex, & ſibimet contradiceret eſſe Regem, & iura Regalia non habere: ita Accacius Ripol, *tract. 1. de iuriſdict. n. 232.*
5 † Qui licet *à num. 333. ad 337.* ſcribit, exercitium autem Regaliarum, benè poſſe Regem aliquibus concedere exprimendo expreſsè, & ſpecifice iura Regaliæ in conceſſione per textum *in cap. quoad tranſlationem de officio deleg.* per quem probant DD. in conceſſione generali, non cenſeri conceſſa iura Regalia, Albericus *in l. quoties cod. de precib. imperat. offerend.* Ancharran. *conſ. 331.* Boërius *deciſ. 50.* Peregrin. cum aliis *de iure fiſci lib. 1. tit. de his, qui habent iura fiſcalia num. 75.* quod intelligit Ripol. *ſupra num. 333. & 334.* quando Rex transfert Regaliam aliquam in tertium, dicens tunc non cenſeri tranſlata Regalia ex verbis ſequentibus, ſed requiri ſpecialem iuris Regalis declaratio-
6 nem. † Verum ſi Rex non agat de transferendo iure Regalium, ſed immunitatem alicuius Regaliæ, tunc non eſſe neceſſariam expreſſionem indiuiduam Regaliæ, quia diuerſa ſunt concedere Regaliam, vel immunitatem ab ea, quo caſu refert ex Amad. de Ponte *in tit. qui feudum dare poſſunt num. 40. 41. & 42.* dici Regaliam acquiſitam exemptiuè, vel acquiſitiue.

7 Itaque etſi ex dictis pateat iura Regalia, modo dicto poſſe à Rege, in tertium transferri; imo & per verba generalia, ſi ille, cui fit conceſſio, eſſet à tempore antiquo in vſu, & exercitio Regaliarum; quia ille vſus declarat conceſſionem generalem comprehendere exercitium, & exemptionem Regaliarum, vt tradit Roſenthal *de feud. cap. 5. concluſ. 14. num. 7. & de exigendis gabellis*, doceat Decian. *reſponſo 124. num. 42. & 43.* argumentantes à ſimili; quia ſicut decimæ à laïcis non poſſunt poſſideri, vt dixi latiſſimè per textum ibi *in cap. cauſam 7. de præſcript.* libertatem tamen non ſoluendi decimas præſcribi poſſe per gloſſam *in cap. in aliquibus de decimis.* verbo *loci conſuetudine*, quam ſequuntur DD. ibi, Felin. *in dicto cap. cauſam*, Bald. *de præſcript. 5. p. princip. q. 7.* vti etiam probant DD. per textum *ibi in cap. de quarta 4. de præſcript.* vbi & ego latè, Ioan. Gutierez *canonic. quæſt. cap. 21. num. 64.* Couarr. *lib. 1. verſ. cap. 17. num. 10.* & in illis iuribus alij recentiores à me citati. Et per hanc doctrinam, faueri Ducem *de Nagera*; verius tamen eſt eam potius applicandam Miniſtris officialibus Sanctæ inquiſitionis, qui à tempore maiori 150. annorum ſunt in vſu, & poſſeſſione non ſoluendi Regibus prædictum Vectigal, & clarius nec Duci de Nagera teneri ſoluere reletum, quod ipſe prætendit, nec alios illius inquiſitionis, ſi forte in oppidis illius Ducis, alteriuſve Domini Vaſallorum, poſſiderent prædia, aut bona alia mobilia, aut immobilia, quorum ratione alij laïci non exempti, illi Vectigal ſoluunt, ex dictis in relata allegatione præcedenti.

Et eſto quod relatus inquiſitionis Miniſter non 8
iuuaretur per dicta in dicta alleg. iuuaretur vero contra prædictum Ducem de Nagera, ex ſequentibus. Primo, quia etſi iuriſdictio non præſcribatur contra Regem, niſi tempore immemoriali, *l. 1. tit. 15. lib. 4. recompil.* de quo Balboa cum multis, *ſub cap. de quarta de præſcript.* & ego cum aliis *ſub illo tit.* adhuc præſcribitur tempore ordinario decem, aut viginti annorum, contra quamlibet etiam perſonam, quæ illam quomodolibet acquiſierit, ſiue præſcriptione, aut priuilegio, Cou. *in regul. poſſeſſor. 2. p. §. 3. n. 5.* Azeued. *in l. 20. tit. 18. lib. 9. recomp. n. 4.* Narbona *in l. 20. alias 18. tit. 1. lib. 4. recompil.*† Qui argumentatur de præſ- 9
criptione ab exemptione *alcauale* ad exemptionem iuriſdictionis, inferens *num. 92. num. 93. & 99.* quod ſi aliquis Familiaris Sancti officij, ſe reſiſteret iudici alicuius Domini Vaſallorum, non amittit forum inquiſitionis; eo quod in concordata *dictæ, legis 20. alias 18.* ſolum excipitur caſus reſiſtentiæ factæ iudicibus, aliàs Regiis, & quia iudices deputati ab huiuſmodi priuatis Dominis, non poſſunt Regij iudices vocari, cum non à Rege, ſed ab ipſis Dominis conſtituantur. † Et ob hanc 10
cauſam quotidie videmus practicari in Regalibus Audientiis, Cancellariis, & conſiliis ſupremis, inſtantiam proſequutam coram talibus Dominorum iudicibus, vulgo *ſus Alcades maiores*, paruipenderi, ac ſi numquam coram talibus iudicibus lis tractata eſſet: & quamuis Bobadilla *in politica lib. 1. tom. 1. c. 16. n. 19.* cum Auendaño Montaluo, Azeuedo, & aliis, quos refert *gloſſ. ibi litt. B.* dicat Dominos Vaſallorum, eſſe in ſuis territoriis Regum Vicarios, & Prætores perpetuos obligatos ad obſeruantiam Legum Regalium, & Capitulorum *de cortes*, iuxta *l. 5. tit. 1. lib. 2. recompil.* Ego autem quoad punctum Familiarum credo comprehendi ſub relata concordia, quando ſe reſiſterent iudicibus oppidorum ordinariis, etſi vt moris eſt nominarentur, ſiue confirmarentur quotannis à Dominis Vaſallorum, quales ſunt *los alcaldes ordinarios de los lugares*; eo quod in iſtis ſemper relucet iuriſdictio Regalis, quorum ſententiæ latæ, cauſant primam inſtantiam apud iudices maiores prædictarum Audientiarum, Regalium, cancellariarum, aut conſiliorum ſupremorum; & in hoc ſenſu accipio Bobadillam.

Secundo, quia exemptio à ſolutione pedagiorum, vulgo *Alcaualas*, procedit virtute præſcriptionis ordinariæ contra emptorem, aut donatarium earum, Azeued. *in dict. l. 1. tit. 18. lib. 9. recompil. n. 17. & in l. 1. tit. 15. lib. 4. n. 53.* Roderic. Suarez *in quæſt. maurat. num. 24.* quia mutatione perſonæ, mutatur priuilegium rei iuxta ea, quæ latè dixi *ſub cap. penult. de foro comp. & ſub cap.*

*Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſlit.* etiam in materia gabellarum, quando poſſeſſores fundorum tranſeunt ad aliqua exemptionis priuilegia: DD. per textum *in l. fin. cod. de inoffic. teſtament. l. Paulus* 90. alias per procuratorem *ff. de acquirenda hæred.* Larrea *allegat.* 11. *num. fin. in fine per l.* 1. *cod. de imponend. lucr. deſcript. lib.* 10. Vbi D. Franc de Amaya, *& per leg. licitatio §. fin. ff. de public. & vectigal.* cum Bart. Baldo, & Craueta, & expreſsè Bartol. *in l. ſi publicanus §. in vectigalibus ff. de public. & vectig.* dum docet, vt licet in præſcriptione contra Principem requiratur tempus immemoriale, contra eum tamen, cui Princeps conceſſerit vectigal. ſufficere præſcriptionem ordinariam: ita etiam Bald. *in cap.* 1. *quæ ſint Regalia, & conſ.* 257. *num.* 2. ibi: *ſecundo præmittendum eſt, quod licet villa, vel caſtrum talè ius præſcripſerit, licet contra fiſcum imperij, præſcribi non poſſit; immunitas tamen contra villam, vel caſtrum bene poteſt præſcribi: nam iura villæ, vel Caſtri præſcribuntur ſpatio* 40. *annorum*, & per alia verba infrà: *præterea quando alicui competit ius ex priuilegio, & conſuetudine, & ego vellem contra illum præſcribere, ſatis ſufficit præſcriptio quadragenaria*, vt notant Bart. *in dicto §. in vectigalibus*, Narbona *in dicta l.* 2. *lib.* 4. *tit.* 2. *ex num.* 94. vbi ſequuntur Boërium dicentem *in deciſ.* 246. *quod immunitas à ſolutione collectarum Regibus debitarum, non minori, quam* 40. *annorum ſpatio præſcribitur; quod ſi priuato ex priuilegio debentur decem, aut viginti annorum, præſcriptione acquiretur.*

12 Tertio quia ſi ipſe Dux *de Nagera*, & quilibet Dominus Vaſallorum, poſſunt vti Regis donatarij, aut ceſſionarij, eximere à ſolutione tributorum ſibi debitorum, vulgo *Alcaualas*, quoſcumque ſuos Vaſallos, Larrea *alleg.* 7. *numer.* 15. quia de rebus à Rege donatis poteſt donatarius liberè diſponere ſicut de aliis ſuis propriis bonis *per l.* 6. *tit.* 10. *lib.* 5. *recompil.* ſequitur aduerſus Ducem, aliosvè Vaſallorum Dominos, poſſe etiam dictos Vaſallos priuilegio; condonatione, vſu, aut præſcriptione temporis ordinarij præſcribi, vt dictum eſt, & maiori fundamento officiales ſancti officij, qui ab hinc plus 170. annis, ſunt in poſſeſſione non ſoluendi tributa, nec *Alcaualas*

13 Dominis Regibus, vt dictum eſt alleg. præced. † in quibus etſi militet alia potentior ratio, ne ſubditi vlla præſcriptione immemoriali eximantur à ſolutione alcaualæ, nempè, quia Reges defendunt, & conſeruant Regna, & ſubditos ſuos in pace iuxta *dict. l.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *recompil. l.* 2. *tit.* 15. *lib.* 4. *recompil.* quæ prohibuerunt præſcriptionem actiuam, & paſſiuam, adhuc reſpectu officialium S. inquiſitionis, hic rigor non militat, vt ibi explanatum eſt, quid mirum, quod dictus Dux dicatur iniuſtè vexare officialem inquiſitionis in ſe, & in ſuis prædeceſſoribus à tanto tempore exemptis à prædicta exactione *Alcaualæ*; quia etſi vniuerſa alcaualæ contributio Duci debeatur in propriis locis, potuit virtute poſſeſſionis contrariæ excipi ab illo vniuerſo, illa ſpecies officialium S. inquiſitionis, vel non includi, vt declarare videtur Bald. *dicto conſ.* 257. ibi: *nam etiam ab vniuerſo poteſt excipi quædam ſpecies per non vſum, vel verius non includi:* argum. *leg.* 1. *l. ab omnibus ff. de legib.* & fortius contingit in dictis officialibus, ſiquidem numquam à tempore fundaræ inquiſitionis ſcitur aliquando ſoluiſſe, nec Regibus, nec aliis Vaſallorum Dominis.

14 Et omiſſis aliis fundamentis, vt ſunt decimarum emphyteuſis Eccleſiaſticæ, aliarumvè rerum, quæ dum debentur eidem Pontifici, aut Romanæ Eccleſiæ, cantenaria ſaltim deſideratur præſcriptio. Quæ ſi debeantur aliis perſonis, etiam laicis, proceribus donatione, aliovè titulo, tempore tantum ordinario contra ipſos præſcribi valent per congeſta cum multis à Barboſa *in cap. ad audientiam de præſcript. & in capitib. ſequentibus*; *item in cap. tranſmiſſa*, Vbi communiter ſcribentes, & ego in dictis iuribus, non obſtat titulus inſcriptionis noſtræ alleg. 14. † ex regula, quod ſub- 15
rogatis intrat cum eiſdem qualitatibus, quibus vtebatur ſubrogans, de qua regula cumulaui *ſub cap. quia V.* 11. *de iudiciis quæſt.* 22. *&* 24. nec alia, nempè regula iuris, priuilegium, ſcilicet cedentis, transfertur in ceſſionarium cum actionibus, & iuribus cedenti pertinentibus, ex *l. in fraudem* 45. *§. qui pro alio* 9. *ff. de iure fiſci, l. tempus* 29. *ff. de re iud. l. emptor.* 5. *cod. de hæredit. vendit. l. in omnibus* 68. *ff. de reg. iuris*, de qua etiam dixi *ſub de cap. quia V. q.* 23. † Nam prima regula, vt dixi *in* 16
*dicto cap. quia V. dict. quæſt.* 22. ex deciſione Pontificis ibi, quam latè tractaui ibi *à quæſt.* 1. ſolum poteſt habere locum, quando ſubrogatus omnino, & ſine differentia ſuccedit in iuribus ſubrogantis, non quando adeſt diuerſa ratio in ſubrogato, & in ſubrogante iuxta quæ latè expendit in eo textu Alciatus *ex n.* 3. vt hic in caſu noſtro contingit per fundamenta *à n.* 1. *relata* † Nec di- 17
ctum de correlatione inter cedentem, & ceſſionarium: nàm reſpondetur priuilegia perſonaliſſima inhærentia Regiæ perſonæ, vt Regi, cui incumbit cura de Regno, & eius conſeruatione, nequeunt transferri, nec conſiſtere in alia vlla perſona *ex l. in omnibus* 68. *ff. de reg. iur. l. ex pluribus* 42. *ff. de adminiſtrat. tutor.*

Quare, etſi Dux Naxeræ, aut alius quilibet 18
Dominus Vaſallorum, velit ſe tueri dictis regulis ſubrogati, & ſubrogantis, ceſſionarij, & cedentis, hoc tantum poterit ſuſtineri quoad partem, vt poſſit petere Dux à Vaſallis dictas *Alcaualas*, quæ ante emptionem, aut Regiam donationem ipſimet Regi debebantur, ſed non ſe tueri titulo dictæ *leg.* 1. *tit.* 18. *lib.* 9. *recompil.* nec aliarum prohibentium quamcumque præſcriptionem *de Alcaualas* contra Regem; quia reſpectu Ducis, aut cuiuſvis Domini Vaſallorum, ceſſat illa primordialis ratio prohibitæ præſcriptionis, vt dictum eſt hic *à n.* 1. iuxta elegantem doctrinam D. Ioannis de Solorzano, *in polit. indiana lib.* 5. *cap.* 2. *fol.* 758. verſ. *mas difficultad*, ibi, *y lo que diçinios que las acçiones que competen al cedente, competen al ceſonario, es verdad proçede para lo tocante a la exaçion, y antelaçion, pero no para que paſe en el ceſonario el priuilegio, que por cauſa eſpecial, competia a la perſona de el cedente, O por raçon de la cauſa, que no milita, ni ſe halla en el ceſonario, ſi no es que la acçion ſe intente en nombre de el tal cedente, y para ſu vtilidad, ex dicta l.* 68. *ff. de reg. iur.* & cum nec vtilitas aliqua, ſeu damnum de tali præſcriptione contra Ducem, aut Dominos Vaſallorum in præſenti caſu valeat conſiderari; ſequitur vt quamuis Regio nomine exigerentur *Alcaualæ*, à Duce, vel ab alio, nullum inde damnum, aut vtilitatem Domino Regi parari.

Nec oberit poſſe Ducem Naxeræ, aut Domi- 19
num alium *Alcaualæ* recurrere contra Regem venditorem, aut donatorem ex cauſa oneroſa, vt contractus obſeruetur per illa, quæ latè dixi *ſub cap.* 1. *de probat. &* vt illæſus conſeruetur eorum quilibet,

libet, quia ſi conſiderentur Dux, & Domini Vaſallorum poſſeſſores ex donatione liberali, ceſſabit euictio per textum *in l. ad res. 62. ff. de euictio edicto*, *l. ariſto* 18. §. *fin. ff. de donat. l. Iulianus* 131. §. *qui fundum in fine ff. de verb. oblig.* vbi DD. Oſuald. ad Donel. cum multis *lib. 21. comment. cap. 12. litt. T.* ſin autem fuerint acquiſitæ, præſcriptione ſolum acquiſitum diceretur, quod eſſet poſſeſſum
20 iuxta doctrinam Baldi *dicto conſ. 257. n. 2.* † quia tantum præſcriptum, quantum poſſeſſum *cap. cum in tua 30. de decimis*, *cap. ſine poſſeſſione de reg. iuris*, *lib. 6. l. ſine poſſeſſione 25. l. uſto 44. ff. de vſucapion.* ſi vero fuiſſent emptione acquiſitæ, aut alio titulo oneroſo, ſiue ante fundatum Tribunal inquiſitionis, ſiue poſt, præſcriptio ordinaria locum habuit, quæ alias in Regem non eſſet potens per iam dicta hic *à n. 1.* & ſub n. præced.

21 Videmus enim prædictum Ducem, ſicut alios Marchiones, comites, & Dominos Vaſallorum exigere à Vaſallis proprio nomine, non quidem Regis præfatas *Alcaualas*, quarum Domini directi ſe ſe vtique iactant recondendo, & numquam manifeſtantes titulos acquiſitionis illarum fugiendo ab examine, quod Regij Patrimonij Fiſcales ſolent perquirendo nomine Regio facere, mouendo lites contra tales Duces, aut Dominos, quibus precisè eadem exceptio directa obeſt illis; quia ex propria perſona, & commodo exactores ſunt per doctrinam Bart. *in l. doli ff. de nouationib.* Caualcan. alios referens *deciſ. 56. n. 365.* Solorzano vbi ſupra in dicto verſ. *mas difficultad.*

22 Et contra Ducem, & alios Dominos ſine vllo dubio, reſpondetur, quod ſi intendiſſent exigere à propriis Vaſallis aliam nouam *Alcaualam*, dictam *del vno, dos, y tres por çiento* recenter tempore noſtri Regis Philippi IV. impoſitam, atque in curiis conceſſam, numquam audiendos fore; tum quia dictæ nouæ *Alcaualæ*, etiam in oppidis Vaſallorum, vbi *Alcaualæ* debentur à ſolis conductoribus Regis exiguntur, & ad hunc effectum, ſolent vicini ſe obligare in publico conſilio, vulgo *en cauçarſe* pro tanta, aut tanta quantitate pecuniæ vſualis quotannis ſoluendæ iuxta populorum totius Regni Caſtellæ oſſa; quod probatur ex iam dictis; eo quod dictæ *Alcaualæ* ſunt de alia ſpecie, quam antiquæ, & eſto eſſent eiuſdem, dependent ab alio onere Regio, impoſito ob cauſam publicam ſoli Regi permiſſam, ſicut de millionibus, vulgo *ſiſſas* dictum fuit ſub alleg. 4. præcedenti.

23 Et fortius patet, quia etiam reſpectu iſtarum collectarum, *del vno, y dos por çiento*, etiam officiales ſancti Officij ſunt immunes, & exempti à ſolutione facienda eidemmet Regi imponenti ex ea ratione, qua diximus de eiſdem *ſiſſis* dict. *alleg.* 14. & quia talis *Alcaualæ* onus non includitur ſub diſpoſitione *dictæ l. 1. tit. 18. lib. 9. nouæ recomp.* de cuius intellectu latiſſimè adduxi ſub dicta alleg. 4. quæ ſolum fuit loquuta *de Alcaualis* antiquis iam impoſitis, & nihil de in poſterum imponendis, abſque eo, quod obſtet, vt denominentur eodem vocabulo, nec regula iuris, acceſſorium,
24 ſequitur naturam ſui principalis † quia nomen non identificat, nec agregat res, ſed tantum earum qualitas, & voluntas, atque Domini animus deſtinantis illas ſub ea ſubordinatione, iuxta textum *in l. cum fundus 10. ff. deleg. 2. l. prædiis 91. §. Balneas 4. & ſequent. ff. deleg. 3.* Amaya Legendus *cod. de annonis, & tribut. lib. 10. n. 81. & 82.* vbi valide explanat. Deinde quia ſi, vt ſub *dicta alleg. 14.* dictum eſt officiales S. officij, ſunt exempti à ſolutione dicti tributi *de la Alcaualæ* antiqua Regi ſoluenda ab aliis, non obſtante diſpoſitione *dictæ l. 1. tit. 18. lib. 9. recompil.* † & multo minus erunt 25
ſub obligatione ſoluendi has nouas propter ſchedulam Philihippi II. ibi ſub *num. 5.* adductam, & propter adductam ibi declarationem noſtri Regis Philippi IV. Februarij 12. anni 1643. quo ipſe Rex interrogatus, atque impetitus à Domino Inquiſitore Generali, reſpondit, ſibi placere, quod dicta ſchedula anni 1568. loquuta de ſiſſis, extenderetur ad non ſoluendam *Alcaualam* per officiales S. inquiſitionis, in Tribunalibus, vbi vſus ſic in fauorem eorum inualuit, ob quod ſine vllo dubio reſpectu Ducis, & aliorum Dominorum de Vaſallis, liquet noſtra ſententia, & praxis ſine controuerſia, tam in antiquis, quam in nouis alcaualis.

Ad ſecundam Allegationis partem, an prædi- 26
cta *Alcaualæ* exactio eſſet demandanda coram Iudice ſæculari, aut coram Dominis Inquiſitoribus preciſè? Et adiunctis hic, quæ adduxi *ſupra p. 1. alleg. 4. & allegat. 62.* in fine vtriuſque, coram quo Iudice, Miniſtri, & officiales ſancti Officij ſunt conueniendi, quoties pro tali exactione moleſtantur ab exactoribus Regiis, breuiter reſpondeo de more omnium Tribunalium inquiſitionis, vt ibi aſſignaui, fuiſſe, vt ſimiles lites tractarentur in ſingulis Tribunalibus inquiſitionis, vbi degunt, & exercent propria officia officiales, vt exemplis innumeris liquet, taliter, vt numquam aſſenſus præſtitus ſit, vt tales exactores compellant dictos officiales cum effectu ad ſolutionem penſionum, collectarum, & tributorum, vt apparet ex fundamentis latè adductis à me ſupra allegat. 14. hic applicandis.

Nec oberunt leges Regiæ, & capitula, quibus 27
conceditur conſilio ſupremo Regis patrimonij talis cognitio, etiam inter partes iuxta *leg. 2. in cap. 25.* ibi: *que puedan conoçer de todos los pleytos de Iuſtiçia entre partes ſobre rentas Reales, pechos y derechos, que ſe deuan a ſu Mageſtad, y fueren ocupados por qualeſquier perſonas, y de todo lo anexo, y dependiente a ellos*, & *in cap. 26.* ibi: *item han de conoçer, y conozcan* priuatiuè *de todos los pleytos de Iuſtiçia entre partes, que vbiere, y ſe ofreçiere contra arrendadores, Theſoreros, Receptores, fieles, cogedores, y otres perſonas, que vbieſen cobrado rentas Reales &c. & in cap. 27.* ibi: *de todos, y de qualeſquier pleytos, que vbiere entre partes, que reſultare de el en caueçamiento general, y condiçiones de el, y repartimientos, y haçimientos de rentas*, & infrà ibi: *y de los pleytos, que reſultaren de los arrendamientos, y condiçiones de ellos, y de las poſturas, pujas remates, y prometidos, que ſe vbieren echo, y dado por el Tribunal de contadores ſobre aya los dichos pleytos entre partes:* nam vt aduertit Carlenal. *de iudic. p. 1. diſp. 2. n. 707.* & alij cum eo, prædicta capitula procedunt, quando interuenit Regale intereſſe immediate; in quo caſu tantum habebit cognitionem, & iuriſdictionem, iuxta DD. *per leg. 1. & tit. cod vbi cauſa fiſcal. l. 1. cap. 3. 4.* & ſequentibus *tit. 2. lib. 9. recompil.* Bald. *in l. 2. cod. vbi cauſa fiſcal*; Peregrin. *de iure fiſci lib. 4. tit. 4.* quos refert, & ſequitur Larrea, *allegat. 7. n. 3.* quietſi videatur contrarium tenere ibi *n. 23.* loquitur tamen de caſu, in quo interuenit Regale intereſſe, vt patet in verbis ibi: *Vnde apparet cum Dominus prædicti loci contra leges noſtras ius commune, & conſuetudinem intendere velit,*

*velit, extendere vectigalia, & exigere illa, quæ ad Regem pertinent, necessario in senatu Regalis patrimonij de causa cognosci debet*, videndus etiam *n.*4. *& fin. & n.*3. Vbi fundat iurisdictionem prædictam in vtilitate, siue damno Regalis patrimonij ibi: *nam vbi quæritur de vtilitate, vel damno Fisci, & patrimonij Regalis, in hoc senatu de eo cognosci potest*; quod interesse in casu nostræ allegationis non adest.

28 Et minus oberit decisio *leg. cum vendente dict. tit. cod. vbi causæ fiscal.* vbi videtur Iudices fiscales posse cognoscere inter personas priuatas, quando vna conuenit aliam super causa, quæ dependet à Fisco: nam respondetur cum glossa ibi, forum Fisci esse inter partes voluntarium, iuxta *l.*1. *cod. de iurisdict. omn. iudic. l.*1. *cod. de pedan.iud.* & melius, vt colligitur ex *dicta l.cum vendente*, quatenus ex eo colligitur; ideo sic factum; quia nondum Fisci interesse erat satisfactum, ex verbis ibi, *& vsuras, quæ Fisco soluendæ sunt*, præcipue, si pretium rei venditæ nondum esset solutum iuxta textum *in l.quod vendidi* 19. *ff. de contrahenda empt.* videndi sunt DD. *in dicta l.*4. & Peregrin. *de iure fisci lib.*7. *tit.*1. *n.*4. Farinac. *in fragment. crimin. litt. F. n.*182. in fine, & alij relati ab eodem Carleual. *dicta disp.* 2. *n.*710. qui etsi dicat ibi *num.*708. & Olea *decess. iurium tit.*6. *q.*3. *num.*30. ex alio capite fieri, vt qui causam habet à Fisco, conuenit, & conuenitur apud Iudices fiscales; sic vt in quolibet Fisci cessionario transeat fiscale forum, intelligitur de Fisci cessionario ex causa necessaria, non si ex causa voluntaria, vt suprà est relatum, quia in necessitate nemo est liberalis, & securius, vt diximus procedat, quando cessionarius litigat nomine cedentis, agendo de illius interesse, non si tantum de proprio commodo tractat actione directa; ob quæ, aliis omissis, quæ valerent hic cumulari, satis apertè constat in præsenti alleg. respondendum fuisse pro officialibus sancti Officij, & foro inquisitionis.

---

## ALLEGATIO XVI.

An officialis Sancti officij salariatus possit per viam exceptionis prouocari remedio legis si contendat *ff. de fideiussoribus*? Et quid si sit arrendatarius Regius?

### *SVMMARIVM.*

1 *Procedituꝛ sapius per modum exceptionis, & præuentionis, & quare, à n.*2.
2 L. si contendat ff. de fideiussoribus.
3 *Causa naturalis potius, quam accidentalis, est attendenda.*
4 L. intra dies, l. in tribus ff. de re iudicata.
5 *Reus originalis non debet à proprio foro repelli, etsi ipse prouocet ad iudicium contra Afflictum, & alios.*
6 *Officialis sancti officij salariatus, etsi actor prouocatus, videatur sequi de iure forum prouocentis rei, adeuc semper in agendo, & excipiendo conuenitur, aut conuenit coram Inquisitoribus à n.*8. 9. *&* 10.
7 *Clericus ex remedio legis* si contendat *prouocatur etiam in curia seculari.*
8 *Officialis sancti officij actor originarius, est conueniendus coram Inquisitoribus, nisi aliquando, vt à n.*11. *&* 12.
10 *Officialis salariatus trahit etiam conuentum reum ad forum inquisitionis.*
12 *Officiales sancti Officij si delinquant, aut deficiant in officiis secularibus, quæ administrant, conueniuntur coram iudicibus laicis: vbi de decretis supremi senatus Inquisitionis.*

SVppositis, quæ iàm dixi de intellectu textus *in l. diffamari, cod. de ingenuis, & manumissis, & dict. l. si contendat in cap. intelleximus* 7. *de iudiciis q.*3. *& alibi.* Et quia solet esse modus frequens procedendi per viam exceptionis, & præuentionis iuxta quæ latissimè dixi *in cap. penult. de foro compet. à q.*1. super declaratione, nempè actori, vel possessori competere legitimam exceptionem, vt Iudicis officio implorato, creditori vel alij, qui de futuro posset perturbationes afferre, perpetuum imponatur silentium ad instantiam possessoris, vel eius; qui perpetua exceptione tutus est, & inquietari dubitet, & permittatur possessori, vel reo molestiam præuenire, & creditorem, vel ius in re habere, prætendentem, inuitum ad iudicium prouocare, ad hoc, vt ius suum magis sibi confirmet iuxta textum *in dicta l. si contendat ff. de fideiussorib.* Vbi Bart. & communis Doctorum, glossa *in l. Aurelius ff. de liberat. leg. §. centum* Barbatia *in cap. si quis contra Clericum vol.*4. vers. *& in quantum*, vbi Abbas *de foro comp.* Socinus *cons.*93. Romanus, Gabriel. Cagnol. *in dicta l. diffamari, ampliat.*6. Contius *ibi n.*108. Capic. *decis.*18. Ponte 31. *quintilian.* Mandos. *de inhibition. q.*49. *num.*6. Franch. *decis.* 256. *in fine, & decis.*385. *&* 657. *lib.*4. Osuascus *decis.*151. Beregrin. *cons.*82. *n.*14. *lib.*1. Zucard. *cons.*88. Penitend. *decis.* 66. *in fine*, Vinnius *cons.*4. *num.*49. *lib.*1. Marta *de iurisdict. p.*2. *cap.*2. *num.*17. Paz *in praxi tom.*3. *cap.*9. §.2. Sesse *decis. Regni Aragoniæ* 115. *lib.*2. Trentacinch. *variar. resol. lib.*1. *de diffamat. res.*1. Antonius Gomez *variar. resolut. lib.*1. *cap.*1. *num.* 20. Vbi cum aliis additionator Ayllon, Cancerius *variar. resol. lib.*3. *cap.* 1. *de action. & obligat. à num.*53. Gratian. *discept. forens. cap.*85. *à num.*11. Grassis *de exception. in præludio à num.*246. Gailius *lib.*1. *obseru.*9. Intrigliol. *de censibus quæst.* 65. *& q.*89. Amato *lib.*2. *forens. relol. res.*52 *n.*1. cum Costa, Baldo, Porcio, Padilla, Cartario, Tuscho, & aliis, Couar. *variar. resol. lib.*1. *cap.*18. *n.*3. Azeuedus *in l.*10. *tit.*13. *lib.*8. *recompil. de la hermandad*, vers. *decimo extendo*, Molina *de primog. lib.* 3. *cap. fin. à num.*22. *& num.* 30. *&* 31. vbi eius Additionatores. 1

Et in terminis *dictæ legis si contendat, dictæ leg. diffamari cod. de ingenuis*, dicitur nihilominus reus dictarum legum remedio vtens, quamuis primo loco prouocet ad iudicium † Et potius naturalis, quam accidentalis causa attendenda sit, *l. qui habet in princip. ff. de tutelis*, vbi DD. Alex. *cons.*103. *lib.* 5. Socinus *cons.*94. *vol.*2. *n.*4. vers. *tertio mouetur lib.*2. Couarruu. *variar. lib.*1. *cap.*18. Gratian. *dict. discept.*85. *lib.*1. *& discept.* 686. *n.*12. Macerat. *variar. resol. lib.*1. *res.*64. *sub n.*4. cum infinitis aliis Amato *dict. res.* 12. *n.*2. contra Afflictum iudicantem decis.268. potius actorem, quam reum dici, & Decium *cons.*686. in fine, Paris. Ripam, & alios, contra quos insurgunt etiam Natta ad Alex. *dict. cons.* 193. in vers. *debet adiri lib.*5. 2 3

*lib.5.* Vrſillis ad Afflict. *dicta deciſ.286.* verſ. *ſed contrarium in facti contingentia contra Afflictum, fuiſſe deciſum.*

4 Nec obeſſe regulam textus *in l.intra dies, & l.in tribus ff.de re iudic.* Vbi actoris reputatur, qui primo loco prouocat ad Iudicium, quia in terminis dictarum legum, quando originaliter reus propter iactantiam aduerſarij propulſat ad iudicium; propulſans nihilominus dicitur reus propulſatus, vt dixi *in dicta quæſt. 3. dict. cap. intelleximus de iudiciis*, & in aliis locis.

5 Et ob id ſic ſeruatum fuiſſe in Romana Rota coram Cardinali Lanceloto Barchinonen. præceptoriam 17. Februarij 1575. teſtantur Gratian. *ſuprà numer.9. & deciſ. diuerſ. in* nouiſſimis *lib.1. deciſ.236.* Peregrin. *conſ.82. lib.1. n.8.* vbi reijcit etiam Afflictum, benè Franch. *deciſ. 657. à n.5. lib.4.* Galliard. *de abſolut. iuram. §.4.* verſ. *remanet illud num.29.* Maceraten. *variar. reſol. lib.1. cap. 64. ſub n.4.* vbi quod eſt verior quidquid dixerit Afflictis, Trentacinq. *variar. dict. tit.de diffam.res.1. lib.1.ſub n.6.* Riccius *collect.366.* Muſcatel. *in praxi lib.1. p.1. gloſſa reus n.13.* vbi addit *lit. D.* Mynſing. *cent.6. obſeru.90.* Maſull. ad Capicium, *deciſ.10. num.2.& 3.* Cardinalis Tuſch. *concluſ.412. n.2.litt. D.lib.2.* Menoch. *conſ.1072. ſub n.19. & 20.* Oſuaſcus *deciſ.151. n.2.* verſ. *nec obſtat.* Gaylius *lib.1.obſeru.9. n.7.* Vbi quod communis opinio eſt contra Afflict. quam etiam imperialis Camera ſequitur, & ſecundum eam iudicatum in dies fuiſſe teſtatur Amato ſub *dicto num.7.*

6 Et quamuis per hæc ſi contingeret, vt officialis ſalariatus ſancti officij prouocaretur, à reo originaliter, actor nihilominus iudicaretur, & ſic vt eſſet litigaturus in foro eiuſdem prouocantis; nempe in foro ſæculari, ſi laïcus ſit, & cauſa ſæcularis, aut coram ordinario Eccleſiaſtico, ſi de illius foro eſſet reus originarius iuxta Bartoli doctrinam *in l.ſi ſocietatem §.arbitrio num.18. ff.pro ſocio*, Butrij *in cap. ſiquis contra Cleric. n.6. de foro compet.* Capic. *deciſ.* 18. vbi dicit, Cardinalem de Aragonia fuiſſe conuentum coram ſacro conſilio, Roman. *conſ.412. num.2.* Mandell. *conſ 251. n.6.lib.2.* vbi addit Vrſillis ad Afflictum *deciſ.268.* Gratian. *diſcept.85.num.7.* Patian. *de probat. lib.1. cap. 56. n.24.* Scaccia *de iudic.lib.1. cap.34. n.43.* Cancer. *variar. cap.1. de actionib. num.61. & 62.* Raudens. *conſ.21. n.348.* Contard. *in dicta l.diffamari*, Couar. *dicto cap.18. variar. à n.4.* plures

7 alij relati ab Amato *dicta res.52. ſub n.3.* † quia etiam Clericus ex dicto remedio prouocatur in curia ſæculari ex regula textus *in dicto cap. ſiquis contra de foro comp.* vbi plenè adduxi, & alibi de regula *actor ſequitur forum rei*, nec videatur po-

8 tentius officialis Sancti officij priuilegium † Tamen adhuc in puncto, de quo loquimur, attento magno priuilegio exemptionis fori reſpectu officialium Sancti officij, ſine dubio officialis etiam actor originarius, eſt conueniendus coram Dominis Inquiſitoribus; quia tales officiales, vt latiſſime dixi *ſub alleg. 13.14.15.* hic proximè relatis, & ex epiſtola ad Regem noſtrum Philipp. IV. gaudent priuilegio fori inquiſitionis, non ſolum in excipiendo, verum etiam in agendo, vt quotidiana praxis demonſtrat aduerſus omnes iudices Regios prætendentes aliquoties hos officiales auocare à foro inquiſitionis, quod numquam

9 permittitur † niſi forte daretur aliquis caſus ſpecialis defectus in officio Regio Reipublicæ, in quo defeciſſet aliquis officialis ſanctæ inquiſitionis; quia tunc ſuper illo libenter Tribunalia inquiſitionis remittunt illum ad iudicem Regium competentem, vt dico in verſ. *quare n.11.*

Et ſic in terminis refert, & affirmat idem Ama- 10
to iudicatum fuiſſe poſt longam competentiam cum magna curia Regia *dict. res.52. ſub n.4.* eo quod per cæſareas ordinationes officiales Sancti officij aſalariati vtuntur ſimili declaratoria, tam in paſſiuis, quam in actiuis, quique vulgariter dicuntur habere vocem actiuam, & paſſiuam, in tantum, vt officialis Sancti officij ſalariatus trahat conuentum reum alienæ iuriſdictionis ad ſuum forum Tribunalis S. inquiſitionis, vt in dies refert obſeruatum vidiſſe, & nos in vniuerſali inquiſitione Hiſpanica videmus, ne tales officiales litigando in alieno foro retrahantur à miniſterio cauſarum fidei, in quo ſe continuo exercent iuxta quæ latè dixi ſuprà *ſub dicta alleg. 13.* in hoc ſecundo tractatu: & applicabis nonnulla, quæ inuoluit Giurba *conſ.96.* dum agit de illo dubio *arrendatarius gerens ſe pro officiali, an Sancti officij foro priuetur, cum eius ſit familiaris, & quod officialis à pluribus delictis* (quibus fuit inquiſitus) *excuſatur, Sancti officij amittat forum.*

Quare etſi tanto gaudeant priuilegio fori, vt 11
ſiue actores, ſiue rei ſint in ciuilibus, & criminalibus, Inquiſitorum cognitioni ſubiaceant, Narbona *in l.20. alias 18. tit.1. lib.4. recomp. de concordia Famil. n.4.* propter continuum miniſterium Sancti officij impenſum, à quo ſi per extraneos Iudices litigare compellerentur, vtique vagarent cum maximo incommodo tanti miniſterij ex doctrina gloſſæ *in cap. ei qui* verſ. *nulli* verb. *officialium 2. q.6. & in gloſſa 20.n.131.* dicat caſus illius concordiæ tantum reſpicere Familiares S. inquiſitionis, iuxta quæ etiam dixi ſub *dicta alleg.13.* non vero cæteros officiales S.officij, vt ſunt Iudex bonorum confiſcatorum, Notarij, ſecretarij, Receptores, & ſimiles, reſpectu quorum nullos caſus exceptos videri, ſed generaliter, & indiſtinctè de eorum criminibus quacumque grauitate, & enormitate exarceuati ſint ad Inquiſitores ſpectare iudicium, excluſis ſæcularibus iudicibus, vt in repetitis ſchedulis, & decretis Regiis, etiam noſtri Philippi IV. declaratum eſt ſupra in principio ſub dicta Epiſtola Regi Philippo IV. dicata.

Tamen ſi officiales huiuſmodi officia aliqua pu- 12
blica Regalia, vel onera ſæcularia exerceant, vel adminiſtrent, & in eorum exercitio, vel ipſorum occaſione deliquerint, à Regiis iudicibus puniri poſſe, praxis obſeruat; non quia caſus iſte in concordia exceptus eſt, cum concordia non ſit extendenda ad alios, præter Familiares, vt latè demonſtraui *ſub dicta alleg.13.* Sed quia ex communis iuris regulis compertum eſt officiales quoſcumque delinquentes in exercitio officij ſibi commiſſi, eorum iudicium coercitionem ſubire, & pati debere, à quibus adminiſtrationem, vel officium ſuſceperunt, vel quibus officio illo, obſequium impendunt ex *l.ſiquis forte, §. ſi quos comitum ff.de pœnis §. quod ſi delinquentes in auth. de mandatis Principum*, Tyberius Decianus *tract. criminal. lib.4. cap.10. n.3.* verſ. *ſeptimo poteſt*, latè Narbona *dicta gloſſa 20. à n.1. & n.132. & 133.* Vbi concludit, ita litteris ſuis ſanctum, & ſupremum inquiſitionis ſenatum præcepiſſe hic Matriti 20. Iunij anni 1562. dum mandatum iniunxit, ne Inquiſitores Toletani Notarium defenderent; eo quod

deliquerit

deliquerit in officio Tabellionatus, vulgo *de el Iuzgado*, illumque remitterent Iudici à Rege deputato ad crimina, & exceſſus Tabellionum puniendos. Et proximè heri in noſtro conſilio practicatum fuit, & ſcriptum inquiſitioni ciuitatis Compoſtellanæ, ne defenderent quendam officialem S. inquiſitionis qui ratione officij Decurionatus in illa ciuitate impetebatur à capitaneo generali illius Regni propter certam belli cum Regno Portugaliæ pecuniam diſtributam. Hæc inquam eſt praxis; non enim vult Sancti officij forus defendere caſus obſcure competentes ſibi, etſi à Regiis iudicibus aliter notetur acriter in quotidianis competentiis, quibus continuo vincuntur; & hoc licet poſſemus etiam iuxta priuilegij ſanctæ inquiſitionis regulas, & ex doctrina latè adducta à Giurba ſub *dicto conſ.* 96. defendere dictos officiales ſalariatos, delinquentes etiam in officio Regio, iuxta pœnas legis Regiæ, ne durius criminaliter profligantur à iudicibus Regiis, conueniendos coram inquiſitoribus; & hoc per regulam iuris, de qua dixi *in cap. qualiter, & quando de Iudic. ſub. quæſt.* 7. contra Clericum delinquentem in tutela ſibi delata, aut in adminiſtratione ſæculari; aduerſus quem, etſi ciuiliter laïcus Iudex agat; non tamen criminaliter ad punitionem propriæ perſonæ per *dicta ibi numer.* 8. & per concordiam Siciliani Regni cum inquiſitione relata ſupra *d. alleg.* 13. *ſub n.* 61. *in fine.* Et per alias quæ dixi etiam cum Carleual. ſub *cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ* 10. *de conſtit. quæſt.* 59. *numero* 85. *& ſeq.*

INDEX

# INDEX

## RERVM ET MATERIARVM,

## quod continentur in hac Secunda Parte Diuerſarum Allegationum, pro Sancto Officio Inquiſitionis.


A

*Adiuratio.*

ABIVRATIONIS ſententiæ proferri nequit aduerſus defunctum de hæreſi ſuſpectum. p. 54. num. 22

*Abſens.*

Abſens condemnatus hæreticus, eſt in ſtatua comburendus. p. 57. n. 16

Abſens condemnatus pro hæreſi, ſi vt pœnitens compareat, auditur ad ſe purgandum. ibidem n. 17. 18. & 19

Abſens vt declaretur hæreticus, qualis citatio, & formula requiratur. Et de vera praxi ſub diſtinctione. p. 64. n. 75. & 76

Abſens condemnatus, non videtur vt defendi poſſit etiam quoad bona per filios, & hæredes. p. 58. n. 20. & 21

Abſens citatus per edicta, qui non Comparuit, punitur, vt contumax, pertinax, & formaliter hæreticus. p. 60. n. 43

Abſentes, qui poſt eorum ſtatuam combuſtam audiantur ad ſe compurgandum in Sancto officio. p. 64. n. 59. & 80

*Actio.*

Actio perſonalis conceditur in hæredes, etiam portionibus hæreditariis. p. 24. n. 49

Actio mere perſonalis non tranſit in tertios poſſeſſores. p. 25. n. 59

*Actor.*

Actor debet ſequi forum rei. p. 25. n. 9

Actor quem iudicem eligere debet contra reum, explicatur. p. 22. n. 37

Inquiſitionis Tribunal eſt, velut Iudex ordinarius ſui Miniſtri debitoris alicuius redditus. p. 23. num. 38

Actorum nomine continentur omnes ſcripturæ ab Actuariis factæ de quocumque facto in iudicis præſentia, etiam ſi non fiant in figura iudicij. p. 74. n. 83

*Actus.*

Proceſſionalis Actus, etſi ſit iuriſdictionis ordinarij Eccleſiaſtici in caſu *Calefat* miniſtri inquiſitionis non procedit, & de ratione. pag. 7. n. 34. & 35

Proceſſionalis Actus, eſt de iuriſdictione ordinarij Eccleſiaſtici. p. 3. n. 2

*Adminiſtrator.*

Adminiſtrator quilibet tenetur ad reddendam rationem, non obſtante appellatione. p. 29. n. 8

*Alcauala.*

*Alcauala* duci, aut Domino Vaſallorum debita, præſcribi valet, vt non ſoluatur tempore ordinario, etiam contra emptorem, aut donatarium. Et quare. p. 109. n. 9. 11. & 12. & cur non ſic contra Regem. ibid. n. 13

*Alcauala* ſic dicta noua, *del vno, dos y tres por ciento*, non debet ſolui ab officialibus Sanctæ inquiſitionis, Ducibus, aliiſve Dominis Vaſallorum, imo nec Regi. pag. 105. num. 22. 23. 24. & 25

*Alcaualæ* exactio de vſu antiquo contra officiales Sanctæ inquiſitionis, petitur, & litigatur coram inquiſitoribus, non obſtantibus ordinationibus Regis, de quibus. p. 105. n. 26. & 27

*Alcaualarum* Domini Regis donatarij, ſemper illas exigendo à Vaſallis, agunt de proprio intereſſe, quantumuis velint inuoluere Regis nomen. p. 104. n. 19. & 21

L. 1. tit. 18. lib. 9. Recomp. ſolum fuit loquuta de Alcaualis antiquis. p. 105. n. 23

Alcaualam non fore ſoluendam ab officiliabus Sanctæ inquiſitionis ſuadetur. pag. 90. num. 7. 8. 9. & 10. cum aliis ſequentibus, ſolutam aliquando fuiſſe. p. 98. num. 19. & 30. & declaratum fuit à Rege Philippo IV. anno 1643.

Alcaualæ tributum primo impoſitum in his Regnis inuenitur ab anno 1342. per Regem Alfonſum IV. quod temporaneum fuit pro bello Algeciræ, & Granatæ. p. 97. n. 9. & 12

# Index Rerum,


*Allegatio.*

Allegatio pro Archiepiſcopo conuincitur verbis, & mente fundationis. p. 31. n. 20. 21. & 22. cum aliis.

D. Gundiſalbi Brabi allegatio ad literam refertur. p. 52. n. 1. & 2

*Alleuoſus.*

Alleuoſus non dicitur, qui inimicum occidit, nondum verè reconciliatus. p. 47. n. 8. 9. 10. 11

Alleuoſus homicida quis dicatur. p. 41. n. 11

*Appellatio.*

Appellatio datur oppreſſo, & grauato à iudice. p. 57. n. 9

Appellatio abſentis contumacis non admittitur. ibid. n. 10

Appellatio denegatur à lege pœnam imponente, ſecus à mulcta. Et de ratione. ibid. n. 11. 12. & 13

Appellatio ad quem interponatur de iudice Eccleſiaſtico temporalem exercente iuriſdictionem. Et quid inter familiares inquiſitionis. pag. 88. n. 50. & 51

Appellatio prohibita à lege intelligitur de ſuſpenſiua. p. 61. n. 52

Appellatio, qua intendit reus monſtrare ſuam innocentiam non tollitur. ibid. n. 53

Appellatio ab interlocutoria ſententia admittitur, etiam in cauſa hæreſis. p. 59. n. 32

Appellatio de iure admittitur in omnibus cauſis, etiam paruis. ibid. n. 34

Apellandi vſus eſt nimis frequens. ibidem numero 35

Appellatio iure ſingulari poteſt auferri à ſententia diffinitiua in crimine hæreſis. ibid. n. 36

Appellatio hæreticis denegatur. p. 56. n. 2

Hæredes hæretici non poſſunt Appellare à ſententia. p. 56. n. 3

Appellationum admittendarum, aut non, in Sancto officio ab ipſiſmet reis, vel eius filiis, aut hæredibus per caſus vndecim diſtinguitur ad praxim breuiter. pagina 74. num. 14. & num. ſeqq.

Princeps laïcus, aut Eccleſiaſticus quando Appellationem valeat auferre. ibidem numero 15

Hæretico formali Appellatio denegatur; & de ratione. ibid. n. 16. & 17

Appellatio in cauſis aduerſus de hæreſi ſuſpectos admittitur. ibid. n. 18

Hæredes Appellare non valent à ſententia diffinitiua lata in hæreticum formalem. ibidem numero 19

Appellandi facultas non oritur à magnitudine cauſæ, ſed ab iniquitate iudicis. pagina 61. num. 54

Clauſulæ *Appellatione remota*, aut *non obſtantibus*, qualem appellationem prohibeant, vel non. p. 61. n. 55. & 56

Appellare poteſt condemnatus, vt hæreticus ex ſuſpicionibus; item, & eius filij, atque hæredes. Et de ratione. pagina 64. numero 74. & 75

Prætor ſeu quilibet alius iudex Appellans, à cenſuris inquiſitionis, qualiter excuſetur vel non. p. 92. n. 70. & num. ſeqq. vſque ad ſeptuageſimum octauum.

Appellatio à cenſuris quando reuera earum effectum ſuſpendat. ibidem numero 71. & num ſeqq.

Appellatio ſecundum aliquos non eſt proprie defenſio. p. 58. n. 28. & 36

Appellatio ficti contumacis admittitur. pag. 62. num. 61

*Archieſpicopus.*

Archiepiſcopus quando iudicet Eſpiſcopum, & eius ſubditos litigantes, ſeu quando eligantur arbitri. p. 35. n. 11

Archiepiſcopus Mexicanus, qualiter excommunicando inquiſitores, dicatur impediens liberum exercitium S. officij. p. 26. n. 64

Mexicanus Archiepiſcopus, & inquiſitores pugnarunt rationibus ſuper maiora iuriſdictionis, quorum quælibet poteſt dici maior. ibidem numero 65. & 66

Archiepiſcopus Mexicanus voluit ne legerentur edicta inquiſitionis, aut quod prius ipſi notoria fierent, ſeu quod illo præſente in choro, non requireretur licentia à decano. ibidem numero 67. 68. 69. & 70

Archiepiſcopus Mexicanus, & inquiſitores conuenit reduci ad concordiam, vt euitetur ſcandulum. p. 27. n. 71. 72. 73. 74. & 75

Pacis appetendæ rationes diluuntur. ibid. num. 74 & 75

*Argumentum.*

Argumentum de contumace ad pertinacem eſt validum. p. 57. n. 16

Argumenta, iudicia, & præſumptiones qualem fidem ſanant. *remiſſiuè. p. 48. n. 16*

*Arrendatarij.*

Arrendatarij, ſiuè conductores redituum Eccleſiaſticorum potius conueniri debent coram Eccleſiaſtico iudice. p. 22. n. 35. & 44

*Aſſaſſinium.*

Aſſaſſinium non dicitur commiſſum ex eo, quod filius de mandato patris alium occidat. pag. 48. num. 15

Aſſaſſinum quemlibet etiam Clericum, eſſe de foro Iudicis laïci ordinarij contendunt plures per fundamenta, quæ repreſentarunt Fiſcales, & Iudices Regij in caſu D. Eldifonſi Caſtil-Blanque. p. 40. numero ſeptimo, octauo, & nono.

*Aſſaſſinus, Aſſaſſinatus.*

Aſſaſſinus laïcus poteſt etiam puniri per iudicem Eccleſiaſticum, quia hoc delictum eſt mixti fori. p. 43. n. 20

Aſſaſſinus Clericus valet puniri à ſuo Iudice Eccleſiaſtico. ibid. n. 21

Aſſaſſinus Clericus non illico, quod accuſatur amittit priuilegium fori, niſi prius conuictum de crimine illum ſuus Iudex pronunciauerit. p. 44. n. 24. & 25

D. Alphonſus Caſtil-Blanque, erat officialis Sancti officij, & ſic etiam de crimine Aſſaſſinatus cõuictus per ipſoſmet homines aſſaſſinos, quos ipſe conduxit, numquam potuit puniri à Iudicibus laïcis, etſi ab ipſis præuentus in carcere fuiſſet. ibid. n. 26. 27. & 28

D. Gundiſalbus Brabo doctè loquitur in cauſa D. Auguſtini Pontij excuſando illum ab Aſſaſſinatus, & mandato. pagina 49. numero 4. cum aliis.

Cromuel ille Tyrannus Anglicanus inuehit aduersus Assassinos. p.42.n.15
Assassinatus crimen est mixti fori, in quo erit Iudex ille, qui incarcerauerit prius assassinum, quantumuis priuilegiatum. ibid.n. 1.17. & 18
Assassinus grauius delinquit, quam alleuosus. p.41. n.12
Assassinus dicitur à toto populo diffidatus perpetuo. p.42.n.17
Assassinatus crimen est grauissimum, & specialissimum, ad quod impediendum armantur iura. p.41.n.8
D.Eldifonsus Castil-Blanque ratiocinator Sancti officij, & Eques Calatrauæ, vt Assassinus contenditur puniri à diuersis Iudicibus. Et de casu nimis acerbo, & laborioso, vt refertur hic. p.39. n.2.& 3
Licent.D.Antonius Baldes è consilio Castellæ laudatur. p.40.n.4

*Aula.*

Aula competentiarum dicta Magna à quo tempore, & quibus iudicibus pro fiendis compententiis inter diuersos Iudices instituta. pagina 39. num.1

B

*Bona.*

BOna consignata pro fundandis capellaniis, in quibus non interuenit licentia Episcopi, habentur, vt temporalia subiecta potestati Principis, etsi subsistant cum onere missarum. p. 20. num.14

*Breue.*

Breue impetratum à Clero Majoricens.fuit subreptitium, & obreptitium in præiudicium fori Inquisitionis. p.13. n.88. 91.92.93.& 94
Breuia legitimè non impetrantur nisi cum citatione tertij, de cuius præiudicio agitur; & sic debuerunt citari Inquisitor Generalis, aut Majoricens. nec sufficeret citatio facta Agenti, aut Procuratori Generali, aut Majoricens. nec sufficeret citatio facta Agenti, aut Procuratori Generali Romæ degenti. p. 16. & 17. n.122. 123.124.& 124
Breuia à capitulo, & Clero Majocens. obtenta fuerunt obreptitia, & subreptitia. p.12. n. 80. & num. seqq.
Breuia, & rescripta Pontificum non transgrediuntur Iurisdictionem vltra quod in illis expressum, & comprehensum, habetur iuxta rigorem litteræ, nec extenduntur ad personam non comprehensam.pagina 10.num.64.65.67. & 68
Breuia duo expedita anno 1642. pro Canonicis, & Clero Majoricens. & pro tuendis illis in iurisdictione. pagina 10. num. 3. 65. explicantur eorum verba. pag. 11. & p. 12. num. 75. 76.77.& 78

C

*Capellania.*

CApellania vocata à fundatore sub hoc nomine solet sæpius non esse collatiua. pag.20. num.10
Capellaniæ fundatæ absque authoritate ordinarij Ecclesiastici non sunt beneficia Ecclesiastica, etsi fundator esset Episcopus. ibid. n.11
Capellaniæ fundatæ sine authoritate Episcopi, habitæ sunt, vt laïcæ, ac temporales. ibidem num.13
Capellaniæ erectæ sine licentia Episcoporum in Lusitania deferuntur iure sanguinis ad instar fideicommissorum, seu Majoratuum. pag. 21. num.15
Capellanus sub qua voluntate testatoris debeat à Patronis nominari de eius parentela. ibidem num.16
Episcopus maleficiet conferendo Capellanias, in quas prohibuere testatores, ne se ordinarij Ecclesiastici intromitterent. ibid. n.17
Capellaniæ sunt in triplici differentia, quando dicantur beneficia Ecclesiastica, aut non. ibidem n.18.19.20.& 21
Lapus adductus. ibidem numero 22. & 18. explicatur.
Cappellania in dubio censetur collatiua, nisi aliter constet. ibid. n.23.& 24
Status vltimus est, qui declarat, num Capellania sit collatiua, aut amobilis. ibidem numero 24
Capellania, quæ à fundatore exposcitur, vt sit tantum missarum, non ex eo, quod per Episcopum Conferatur, sit collatiua, nisi decursis iam 40. annis. p. 22. n.25.& 26

*Capitulum.*

Capitulum Ecclesiæ Majoricens. sua narratiua Pontifici porrecta satis fatetur possessionem antiquam, in qua erant Inquisitores cognoscendi de pluribus casibus extra fidem. pag. 16. num.119
Capitulum inter fideles, & hæreticos, vt pax conseruetur, si nocet Catholicæ religioni, non est ad implendum. p.71.n.26

*Carcer.*

Carcer serpentinus irruet in infideles Catholicos ex mixtura cum infidelibus. pagina 71. numero 29

*Causa.*

Causa sequi potest mortem patris, qui apparuit formalis hæreticus, etiam quod esset bonæ famæ dum viueret; aliter si tantum esset suspectus. p.94.n.20
Causa naturalis potius, quam accidentalis, est attendenda. p.106.n.3

*Censualista.*

Censualista dicitur debitor personalis. pagina 24. num.47

*Censuræ.*

Censuræ ab Archiepiscopo Mexicano publicatæ, & affixæ contra inquisitores potuerunt auferri de Tabella mandato inquisitorum, quod excommunicari prohibenter Bullis Apostolicis etiam debitores pensionis sint.pag.25.num.62. & 63
Censurarum ferendarum potestas acquiritur, vsu & præscriptione. p.5.n.19

*Cessionarius.*

Cessionarius quando dicatur plenè succedere in ius cedenti. p. 104.n.17.18.& 28

# Index Rerum,


*Christiani.*

Christiani colloquentes, & conuersantes cum hæreticis nationalibus super ornatus sepulchrorum comparatiuè multis rixis, & dissensionibus, se exponerent, quæ debent vitari. p.70. num.18

Christiani vendere non possunt Iudæis ligna, aut lapides pro Synagogis fabricandis, nec permittere hæreticis loca pro monumentis mortuorum constituendis ad famæ conseruationem. p.69.n.10.11.& 12

Officiales mercenarij Christiani, non permittuntur laborare mercede diurnali in fabricis hæreticorum. p. 70. n.12

*Citatio.*

Citatio præcedere debet ab procedendum in absentem ex causa fidei. Et quando non procedat. p.65.n.86.& 88

Citatio qualiter in prima instantia dicatur sublata hæreticis contra iuris regulam. p.58.n.24

Citata parte, qui ex iusto impedimento comparere non potest, non officit receptio testium. ibid.n.25

Citatio est defensio substantialis ex solemnioribus; & sic illa, quæ dicitur prima, nec per Principem valet auferri. ibid.n..6.& 27

Citatio non substantialis potest à Principe auferri. p.59.n.30

*Clausula.*

Clausula, *non obstantibus constitutionibus, ordinationibus, consuetudinibus*, breuium quid sibi velit. p.12.n.78.& 89

Clausula, *decreti irritantis*, qualiter se habeat. p.31. num.22

*Clericus.*

Clericus Assassinus secundum plures potest absque alia declaratione Iudicis laïci puniri à laïco. p.42.n.14

Clericus enormis, & assassinus, talis prius est declarandus à Iudice suo Ecclesiastico, vt laïcus eum valeat punire. p.43.n.23

Clericus ex remedio legis *si contendat*, prouocatur etiam in curia sæculari. p.107.n.7

Clericus exequendus est pro re possessa, etsi ex titulo inualido coram suo iudice Ecclesiastico pro decursis pensionibus, aut pro auocanda re ipsa. p.24.n.51

Clerici degentes in vna Diœcesi possunt eximi à proprio Episcopo. p.10.n.65.& 66

Clerici ministri Sanctæ inquisitionis non gaudent foro Inquisitionis in delictis patratis contra officium Clericatus. p.11.n.73

Clerici ministri, Notarij, aut commissarij Sancti officij, facilius eximuntur à iurisdictione Episcopi, quam laïci familiares à suo Iudice laïco. p.6.n.28

Clericus minister Sanctæ Inquisitionis valet per Inquisitores auocari à carcere Episcopi. ibidem num.29

Clericos per Assassinos occidens amittit fori priuilegium & punitur à laïco. p. 40.n.7

*Cogitatio.*

Cogitationis delictum non habet pœnam stabilitam in iure. p.50.n.7

*Commissiones.*

Commissiones, seu auocationes datæ à summis Pontificibus debent subscribi propria sanctissimi manu, non sic breuia. p.5.n.13

*Competentia.*

Competentiæ iurisdictionis apud Indos, amicabiliter sunt componendæ sicut pluribus schedulis Regiis commendatur, vt securius Regna gubernentur. p.25.n.60

*Conatus.*

Conatus in aliquibus casibus punitur, etsi non sequatur effectus, si in lege ita reperiatur, alias non item. p.50.n.13

Conatus per epistolam explicatus à D. Aug. Pontio Familiari, non potuit habere nomen speciale delicti exceptuati in concordia Familiar. S. officij. ibid.n.14

Conatus imperfectus, & in sola cogitatione consistens, non facit quem assassinatum. pagina 49. num.5.& 7

*Condemnatio.*

Pecuniaria Condemnatio, quare imponi nequit contra defunctum de hæresi tantum suspectum. p.54.n.21.& 22

*Confessio.*

Confessio resultans ex fuga relaxati in statua non est vera, sed ficta. p.60.n.45

*Consensus.*

Consensus Episcopi non est in consideratione, quoties fundator in testamento eum repellit à fundatione. p.32.n.30

Consensus Ordinarij Episcopi tacitus solet eius iuri nocere. p.32.n.26.& 30

*Consilium.*

Consilium supremum Regis Patrimonij postquam cœpit cognoscere in quadam Mercatorum causa, pronunciauit eam pertinere ad consilium supremum Castellæ. p.34.n.2

Consiliarij ordinum Consilij exploduntur à competentia iurisdictionis, quam proposuerunt contra Inquisitores de delicto D. Alphonso Castil-Blanque, & quare. p. 45. num.33.34.35. & 36

Concordata Consilij ordinum refertur. ibidem num.37

*Corpora.*

Corpora hæreticorum debent proiici, & igne consumi. p.71.n.28

*Consuetudo.*

Consuetudo habet vim excusandi quemque à solutione pedagij; item, & præscriptio liberat à collectis ordinarij seruitij, aut extraordinarij. p.96.n.6

Consuetudo est potentior statuto, & potest introducere quidquid potest concedi priuilegio, aut pacto, siue præscriptione. ibid. n.21

Consuetudo potest etiam vincere legem, eam prohibentem, & quare? Imo & legem improbantem consuetudinem. pag.99. n.22.23. sub distinctione ibid.n.24.& 28

Consuetudo nequit facere contra legem positiuam habentem rationem perpetuam, vt est lex censurarum, & distributionum. ibid.n.24

Consuetudo dat iurisdictionem. p. 85.n.38

*Contentio.*

*Contentio.*

Contentio orta inter duos Iudices ordinarios, facit vt lis agitetur coram ſuperiore iudice vtriuſque idem inter duos officiales Regios. p. 35. n. 5. & 6. fallit reſpectu iudicis priuilegiati, & Inquiſitorum. ibid. num. 19. 20. 21. 22. & 23. vſque ad finem.

Contentio orta inter delegatos iudices, facit vt dirimatur à delegante, vel eſt derimenda à Papa. ibid. n.7.& 8

*Contumax.*

Contumax pro hæreſi condemnatus quandocumque, ſiue ſponte compareat, aut captus, auditur etiam ſi ſint ſtatuta in contrarium. p.57. num.19

Contumax reus allegans iuſtam cauſam, auditur appellans, ſi adſit contemptus. pagina 62. num.60

Contumax iudicio Eccleſiæ habetur tamquam conuictus, pertinax, vel vt hæreticus. pag.57. num.7

Contumax non auditur appellans. ibidem numero 8

*Crimina.*

Crimina morte extinguntur; ſed fallit in hæreticis. p.52. n.2.3. & p.53. n.8.9. & 11

D

*Debitores.*

DEbitores laïci redditumCapellaniæ,aut decimarum coram quo iudice conueniantur p.22.n.33.34.35.& 44.

*Decanus.*

Decanus, Capitulum, & Clerus Majoricenſ. narrando Papæ, vt facilius impetrarent reſcripta, & breuia in Inquiſitores iactantiam imponendo, falſum expreſſerunt, & calumniam impoſuerunt. pagina 15. numero 85. & 86

*Decimæ.*

Decimæ, & emphyteuſis Eccleſiæ Romanæ debitæ, non niſi centenaria præſcribuntur; attamen contra alios tempore ordinario canonico. p.104.n.14

Subrogatur, quando dicatur vti eiſdem qualitatibus, ac ſubrogans. ibid. n.15.16.& 17

*Decentia, Loca.*

Decentia loca pro Olandeſiis ſepeliendis deſignata ante capitulum 18. pacis annis 1645. hodie non mutanda in melius. p.71.n.27

*Declaratio.*

Declaratio Cardinalium de prohibita ordinarij viſitatione intelligitur. pag.32.num.25.31.33. & 36

*Decretum.*

Decretum Regium, quod noſter magnus Rex Philippus IV. declarauit cauſam aſſaſſinatus contra D. Eldifonſum Caſtil-Blanquę eſſe de foro Inquiſitionis: refertur Hiſpano ſermone conceptum. p.40.n.5

Decreta Regis in quantum ad Piſtolam; item & in fauorem dicti D. Aug. per quæ, remittitur ad Inquiſitores & quare. pag. 49. n. 2. & 19. & num.ſeqq.

*Defenſio.*

Defenſio quando legitime competat,poteſt à Principe declarari. p.59.n.29

*Delegatus.*

Delegatus nequit extendere ſuam Iuriſdictionem ad perſonas, ſaltem per generalem clauſulam non comprehenſas. p.11.n.69

Delegatus Iudex poteſt defendere ſuam Iuriſdictionem remediis, quibus & ordinarius. p. 11. num.74

Delegatus à Principe eſt ſuperior iudice ordinario in cauſa delegata. p.8.n.45

Delegati nominati in breuibus impetratis à Decacano, & Clero Majoricenſ. non poſſunt eorum virtute procedere, & quare. p.16. n.120. & 121

Delegatus, cui facta eſt fides de falſitate reſcripti nequit vlterius procedere in cauſa ſibi commiſſa. ibid. n.121

Delegatus, vt procedat debet conſtare de ſua legitima commiſſione. p.9. n.55.56. 61. & 62

*Delictum.*

Delictum intentionale cuiuſdam imperfectæ voluntatis, eſt punibile, & quare; ſecus ſi ad effectum trahatur. p.50.n.8.& 9

Delictum, aut eius grauitas, non præſumitur, niſi probetur. ibid.n.10

Delictum ſufficienter probatum, non inde concludit occidentem, aut occidi mandantem.p.46. num. 2

Delictum impoſitum contra Familiarem, vt illum abſtrahat à foro inquiſitionis, debet probari eſſe de exceptuatis in concordia. pagina 51.numero 18

D. Auguſtinus Pontius etſi præuentus in carcere laïco, debuit ad Inquiſitores remitti eo; quia nullum Delictum inuentum eſt.ibid. n.19

Exemptus foro priuilegiati non fruetur, ſi clarè probatum ſit commiſiſſeDelictum ex exceptuatis. p. 511.n.21

Delictum negatum, nec ſemiplenè probatur comparatione litterarum, vt ad torturam procedi valeat p.51.n.22.& p.52.n.23.& 24

Delicta exceptuata, de quibus non cognoſcit Sanctum officium Inquiſitionis *per leg. concordiæ*, referentur, inter quæ homicidium per alleuoſiam, ſeu per aſſaſſinos patratum. p. 41. n.10. 11.& 12

Delicta, etiam aſſaſſinatus punienda in perſona morte extinguntur. p.45.n.32

Delictorum qualitates, per quas exuuntur Familiares à priuilegio fori ſunt probanda ab accuſatore, vel fiſcali Iudicis Regij. pag. 46. num.4

*Dominium.*

Dominij cauſa eadem non adeſt in Duce, Dominove Vaſallorum, ac in Rege. pag. 103. n. 2. & num. ſeqq.

*Dominus.*

Dominus feudi non poteſt cognoſcere, an ſua ſit Iuriſdictio; ſi negatur Dominus. pagina 35. num.3

*Donatarius.*

Donatarius Regis queit diſponere de rebus ſibi donatis, ſicut de aliis propriis. p. 104. num.12

E

*Emphyteuta.*

EMphyteuta eſt tantum debitor perſonalis. p.24.num.46

# Index Rerum,


*Episcopus.*

Episcopus circa prouisionem Capellaniæ debet se conformare cum voluntate sui fundatoris. pag. 22. num. 29

Episcopus potest exigere rationes ab administratoribus Hospitalium, nisi aliud testator præcepisset. Et quid si adesset negligentia in executoribus. ibid.num.30.& 31

Episcopus potest curare, & inquirere, num missæ dictæ sint capellaniæ, cuius Visitationem prohibuit testator. ibid.n.32

Episcopus debet manuteneri in possessione exercendi suam Iurisdictionem quoad omnes subditos in tota sua Diœcesi. p. 4.n. 11

Episcopus in casu negligentiæ executorum, potest se intromittere ad visitandum, & in casu dilapidationis. p.31.n.24 & 27

Episcopus nequit se intromittere in cognoscendo de causa commissa suo vicario per Papam.p.10. num.60

Episcopi, ac Prælati possunt excommunicare eos, qui iniuriam inferendo suam iurisdictionem turbarent. p.5.n.16

*Epistola.*

Epistola quædam consilij refertur, qua pecuniaria pœna prohibetur in defunctum suspectum de hæresi. p.54.n.23

Epistola missa ad aliquem, vt mittat homines sine armis, non probat efficaciter assassinatum, explicatur. p.49. n.3.4.& p.50.n.11.12.& 19

*Exceptio.*

Exceptio debet esse de regula. p.51.n.16

*Excommunicatio.*

Excommunicatio decreta per delegatum, non ostensa commissione, est nulla. p.10.n.63

*Excommunicatus.*

Excommunicatus,qui per annum insorduit,potest admitti ad se expurgandum. p.66.n.87

*Executor.*

Executor Apostolicus, vel delegatus nequit exercere Iurisdictionem, litteris non præsentatis. p.10.n.62

*Extrauagantes.*

Extrauagantes, & Bullæ expeditæ à summis Pontificibus pro S. officio habentur vt clausæ in corpore iuris. p.9.n.51.& 52

Extrauagantes etiam positæ in Archiuio, aut in Bullario censentur sciri, sicut si clausæ essent in iure. ibid.n.52

F

*Familiaris.*

FAmiliaris Sancti officij conducens homines ad occidendum alium, assassinus dicitur, & sic destitutus ab omni priuilegio fori Inquisitionis. p.41.n.31

Familiaris Sancti officij, qui insidiosè inimicum occidit, gaudet priuilegio fori inquisitionis. p.48.n.12

D. Sanchius Muñoz etsi pacem fecerit cum D. Ioanne Zapata canonico proditorie occiso, non amisit forum Inquisitionis, cum in eum nulla culpa clare probetur. p.48.num.13. & 14.Etsi prænentus in carcere laico debuit restitui inquisitioni. n. ibid. 16.

Familiarem se dicens, debet hoc probare, sed de hoc constito, Fiscalis Regius tenebitur contrarium probare.p.51.n.15.& 18

D. Sanchius Muños ciuitatis Conchen. Familiaris Sancti officij impetitur à Iudicibus Regiis de quodam homicidio proditorio, saltim præsumptus D. Ioannis Zapata Canonici illius Ecclesiæ. p.46.n.1

Familiarium Episcopi distinctio quoad gaudendum fori priuilegio, quæ distinctio soleat referri. p.87.n.44.& 45

Subsidia Regi debita, an censuris exigi valeat à commissario generali Sanctæ Cruciatæ. p. 87. num.46.& 47

Familiares Sancti officij ante concordatam magnis fruebantur priuilegiis Pontificiis, & Regiis. p.46.n.3

Familiares Sanctæ inquisitionis renunciantes foro Inquisitionis videntur posse puniri ab ordinario in praxi. p.11.n.71

D. Augustinus Pontius Familiaris Sancti officij in curia Matritrensi impetitur de assassinatu,& mandato per epistolam, saltim præsumpto.pag. 49.n.1.& 3

*Filij.*

Filij cuiusdam hæretici præsumpti mortui in carceribus admissi sunt post conclusum in causa ad defendendum patrem ab anno 1657. p. 63. num.65

Filij, vel hæredes esto non appellent pro patre hæretico valent vti supplicationis, & recursus remedio, aut restitutionis. ibid. n. 66. 67. 68. 69.& 70. vel querelæ.ibid.num.61.vel iudicis officio. ibid.n.72

Filij,vel nepotes non potentes appellare pro patre, vel aut hæretico, possunt per supplicationem, recursum,nullitatem,reuisionem,querelam,vel iudicis officio eos defendere. p.68.n.9

Filij hærecorum sunt inhabiles. pagina 10.numero 49

Filij ad excusandum Patrē non valentē comparere ad se compurgandum de hæresi admittuntur, vt allegent causas. p.75.n.32.& 33.qui appellare poterunt, si eis denegaretur talis defensio, causa legitima constante. ibid. n.34

Filij, vel hæredes admittuntur appellantes pro patre hæretico, quoties ipse pater admitteretur, vel sponte comparens, aut captus. pag.62. num.62

Antonij Perez filij appellantes auditi fuerunt probantes in Sancto officio innocentiam patris. ibid.n.63

Filij hæreticorum damnatorum in absentia propter contumaciam, videntur eadem pœnas incurrere, sed quales hic, & infra.p.66.n.44

Filij quando prohibeantur solicitare,vt super causa diffinitiua Patris in Sancto officio practicetur. p.61.n.49

Filij, vel hæredes excusare patrem infirmum consolationem petentem ab hæreticis non possunt. p.65.n.84.& 85

Filiis vetita est defensio, quando ex violenta præsumptione constat parentes desisse hæreticos. p.56.n.4

*Fiscalia.*

Fiscalia iura tractantur in Tribunali Regiæ Cameræ. p.38.n.31

*Forus.*

Forus rei,qualis ab actore sit eligendus. p.22.n.39

*Fundationes.*

Fundationes à Regibus factæ non visitantur ab Episcopis, & quare, nisi ad decentiam Diuini cultus. p.29.n.11.& 12


*Fundator.*

*Fundator.*

Fundator poteſt prohibere ne ordinarius adminiſtret, curet, ſeu viſitet Capellanias. pag. 32. n. 31

Fundatores poſſunt prohibere ordinarios à viſitando, & exigendis rationibus, ne fundatores extrahantur à fundationibus piorum locorum. p. 31. n. 23

*Hæreſis, Hæreticus.*

Hæreticus poſt mortem valet puniri, ſi cauſa teſtibus benè ſit inſtructa. p. 52. n. 3

Hæreſis ſuſpicio non ſufficit, vt poſt mortem ſuſpectus puniatur, nec vt declaretur ſuſpectus. p. 52. n. 4. 5. 6. & p. 53. n. 20. & 21

Hæretici nationales per capitula pacis valent degere, & Mercatores eſſe in noſtris Regnis Hiſpaniæ, ſed in ordine ad cultus, & ritus, hæreticos, numquam iuuandi ſunt fidelibus. p. 70. num. 13. & 14

Sepelientes ſcienter Hæreticos, vel eorum receptatores defenſores, aut fautores excommunicantur, nec abſoluuntur, niſi exhumentur eorum corpora. ibid. n. 15

Hæreſis cauſa incœpta poteſt continuari cum intereſſe habentibus. p. 53. n. 7

Suſpectus de Hæreſi condemnatus, & ante mortem ſententiatus, & notificatus mulctatur. ibid. n. 8

Hæreſis cauſa à principio contra ſuſpectum incœpta poteſt continuari poſt eius mortem ad effectum, ſi oriatur hæreſis formalis. ibid. n. 9

Hæretici excommunicantur à Catholica Eccleſia Romana, & priuantur Eccleſiaſtica ſepultura, inter alias pœnas. p. 69. n. 5. & 6

Hæreticorum peſtis eſt fuganda. ibid. n. 6

Sepultus Hæreticus facit vt à Pontificibus interdicatur terra ſepulturæ illius, ne vnquam pro Chriſtianis deputetur, etiam ſi Epiſcopus diſpenſaret. ibid. n. 7. & 8

Corpora, & oſſa Hæreticorum viuorum ac defunctorum ſunt in puluerem reducenda; vt ſic eorum memoria depereat. ibid. n. 9 & 28

Excommunicatus permanens ſic per annum, vt ſuſpectus de Hæreſi, quando damnari poſſit. p. 60. n. 41

Vehementer ſuſpectus quando quis dicatur *remiſſiuè*. p. 60. n. 41

Hæreticus, vt condemnetur tanquam formalis, quali probatione contingat. p. 65. n. 8;

Hæreticus, cui prohibetur appellatio, videtur vt nec vti poſſit alio ſupplicationis, reſtitutionis, vel reuiſionis remedio. p. 61. n. 50

Hæreticus conuictus legitimis probationibus, aut confeſſus, prohibetur appellare, & eius hæredes. p. 63. n. 73

Suſpectus de Hæreſi dicitur qui teſtificatus eſt à tribus teſtibus. p. 59. n. 38. & 39

Hæreticus conuictus, confeſſus, ſiue notorius prohibetur appellare; item & eius filij, & hæredes. p. 62. n. 59

Hæreticus, vel vt conuictus iudicatur probationibus veris. p. 56. n. 6

Hæreticus condemnatus iuxta textum *in cap. contumacia*, non dicitur verò talis ſed præſumptus qui ſi compareat pœnitens non punitur pœna ipſius. p. 66. n. 90

Romæ ſupremum tribunal tradit ex integro quoad perſonam & bona hæreticos qui poſt condemnationem in ſtatua comparent etiam poſt annum. Iuxta quod filij audiuntur parentes defendendo. ibid. num. 91. & 92

Aliter iuxta praxim inquiſitionis Hiſpanicæ. ibid. n. 92. 93

*Hæres.*

Hæres eſt conueniendus, vbi Defunctus debuit iuxta regulam iuris, niſi aliter contingat mutatione fori, ſeu quando totum negotium factum eſſet cum defuncto. p. 25. n. 55. 56

Hæres principalis obligati eo iure, quo ille ſolet vti: fallit in Miniſtro S. Inquiſitionis. pag. 24. n. 48. 50. 51

Multa in delictis publicis, & communibus poſt latam ſententiam, reo viuente, & nondum notificatam, poteſt exequi in eius Hæredes. p. 53. num. 11

*Hoſpitale, Hoſpitalitas.*

Didacus de Balſamo ſecretarius inquiſitionis Toletanæ fundauit teſtamento cum certis clauſulis Hoſpitale quoddam dictum *de Balſamo*, relinquens Patronos inquiſitores. p. 28. n. 1

Archiepiſcopus Toletanus prætendit viſitare, & rationes exigere ab inquiſitoribus Adminiſtratoribus Hoſpitalis *de Balſamo*. ibid. n. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8

Hoſpitalitatis tres ſpecies merè laïca vna, alia mixta, alia Eccleſiaſtica, & quæ tales dicantur. ibid. n. 3. 4. & 5

Hoſpitalia, vt benè adminiſtrentur curandum eſt ab Epiſcopo. p. 29. n. 10

Hoſpitalitas Eccleſiaſtica adhuc ſubjacet voluntati, & diſpoſitioni fundatoris. p. 32. n. 27. 31. 37. & 38

Hoſpitalitas, etiam Eccleſiaſtica ſuadetur, vt non ſubjaceat viſitationi ordinarij, ſi prohibeatur à fundatore. p. 30. n. 31. & num. ſeqq.

I

*Iactantia.*

IActantia ab Inquiſitoribus Majocenſ. numquam fuit probata in Clericos illius Epiſcopatus. p. 13. n. 89

Iactantia Vicarij *Allue* probatur aduerſus Inquiſitores. p. 14. n. 90

Iactantia, de qua Inquiſitor Majoricenſ. calumniatus fuit, debuit prius probari ante Breuium impetrationem. p. 13. n. 85

*Ignorans.*

Ignorans iura recondita operando contra illa, videtur liber à culpa. p. 8. n. 47. 48. & 49

*Immunitas.*

Immunitate Eccleſiæ gaudet qui proditorie occidit inimicum. p. 47. n. 11

*Impetrator.*

Impetrator reſcripti excuſatur ex iuſta ignorantia à ſubreptione, niſi fuerit in magnum tertij præjudicium. p. 14. n. 94. & 95

*Infantes.*

Infantes Chriſtianorum defuncti ante Baptiſmum ſepeliuntur extra Eccleſiam in quibuſlibet aliis locis; etſi in meliori ſtatu moriantur, quam hæretici. p. 70. n. 16

*Inquiſitio, Inquiſitor.*

D. Inquiſitor Generalis, & conſilium ſupremum inquiſitionis, ſolent epiſtolas interrogationis mittere ad ſingula inquiſitionum Tribunalia ſuper indultis, quibus potiuntur, aut ſuper vſu, & conſuetudine, in quo ab antiquo inueniuntur. p. 95. n. 1. & 4

Epistola quædam Domini Cardinalis Espinosa, Castellæ Præsidis 1669. refertur. ibid.n.2
Inquisitorum Tribunalia habent priuilegia, pontificia, & Regia iudicandi inter alios non subditos, si agant de propria Tribunalis causa, vt actores. p.36.n.12.& 15
Inquisitores cognoscunt de omnibus litibus, & causis, quæ mouentur, Fiscum inquisitionis, & alium quemque priuatum. ibid. n.13.& 14
Causæ fiscales habent suos proprios iudices. ibid. num.15
Inquisitores Toletani, aut saltim consilium supremum inquisitionis legitimi sunt Iudices ad cognoscendum de præeminentiis sibi debitis, sed impugnatis à Decano, & Capitulo Toletano, vt suadetur. ibid.n. 16.& num.seqq.
Inquisitores habent cognoscere aduersus turbantes, & impedientes suam iurisdictionem. p. 37. n.19.20.21.22.& 23
Inquisitores iudices sunt leigitimi de causis, in quibus eorum Dignitas habet interesse. ibid. n.24.25.26.27.& 28
Inquisitorem potestas Apostolica,& in quos.p.78. n.3.& num. seqq.
Inquisitores creati fuerunt in gratiam Episcopalis Iurisdictionis. ibid. n.4
Inquisitorum Iurisdictio cognoscendi de subditis est Ecclesiastica. ibid.n.5
Inquisitores de quibus cognoscant inter subditos. p.79.n.6
Officiales, & Ministri Inquisitionis, quare subsunt Inquisitoribus, & non aliis Iudicibus, vbi de schedulis Regiis, & quid de consuetudine. ibid.n.7.9.11.& 12
Inquisitores in aliquibus non cognoscunt de subditis. ibid. n.10
Inquisitorum Iurisdictio similis est Iurisdictioni Episcoporum. ibid n.11
Inquisitores possunt exercere iurisdictionem, etiam in casibus, consuetudine, vsu, & præscriptione acquisitis. p.80.n.12
Censuras discernendi ius, potest consuetudine acquiri. ibid.n.13
Inquisitores possunt defendere subditos per censuras. ibid. n.14.& 15
Inquisitorum Iurisdictio Ecclesiastica, dignior temporali. p.81.n.16
Familiares Sanctæ Inquisitionis, in quo subsint Inquisitoribus. ibid. n.19
Inquisitorum Iurisdictio respectu dictorum est priuatiua. ibid. n.20
Delegati Principis si delinquant, à quo puniantur? Et quid de Ministris Inquisitionis siue Episcopi. p.86.n.40.41.42.43.44.& 48
Cutellius refellitur contendens iurisdictionem Inquisitorum descendere à Iurisdictione Regia, & non aliter. p.86.n.41.& p.87.n.42.43.44.& 45
Ministri, & officiales inquisitionis, sunt multum necessarij; & ob id honorandi, & eximendi à foro laïco. p.85.n.35.& 36
Inquisitores exempti sunt, & ob id eorum Ministri. ibid. n.37
Inquisitores in propria causa non sunt iudices, vt suadetur. p.35.n.4.& 9
Inquisitores, & officiales Sanctæ Inquisitionis assassini, etsi amittant forum, sicut quibet alij Principes, seu Ecclesiæ Prælati, sed non inde præuentam Iurisdictionem.p.45.num.29. 30.31.& 32
Inquisitores ex officio debent defendere reos nolentes defendi. p.59.n.32.& 33
Inquisitores possunt procedere censuris aduersus molestantes in suis priuilegiis. p.4. n.9
Inquisitores in propria priuata causa possunt recusari non sic Dignitatis. p.38.n.32
Inquisitorum Iurisdictio qualiter ordinaria, seu delegata. p. 78.n.1
Inquisitores Majoricens. per plures casus demonstrant cognouisse, non solum de causis suorum Ministrorum verum, & de aliis non ministris, qui iniuriauerunt Ministros Sanctæ Inquisitionis. p. 14.& 15. n. 90.& 118.& num.seqq.
Inquisitores valent vti consuetudinibus, aliisque vsibus Pontificia, ac Regia confirmatione.p.6. num.30
Inquisitores possunt resistere quoslibet se intrantes in propriam iurisdictionem etiam censuris. ibid. n.31
Inquisitor Majoricens.potuit procedere cõtra Vicarium Allue, vt impedientem illius iurisdictionem. p.7. n.32.33.38.39.& 40
Inquisitores in ciuilibus vtuntur censuris procedere. p.25.n.61
Inquisitores Majoricens. ab æuo tempore sunt in possessione cognoscendi de omnibus causis suorum Ministrorum. p.5.n.20.21.& 25
Inquisitionis S. Tribunalia vsu, & præscriptione, habent cognoscere de pluribus casibus extra casus fidei. ibid. n.22
Inquisitorum Iurisdictio, etiam in temporalibus est Ecclesiastica. ibid. n.23.& 24
Iurisdictio habita ab Inquisitoribus in suos subditos est priuatiua. ibid.n.24.25.& 26
Inquisitores habent cognoscere de suis ministris, etiam extra casus fidei. ibid.n.25
Officiales de secreto Sanctæ Inquisitionis in multis differunt circa exemptionem Iurisdictionis à familiaribus S. Officij. p.6. n.26
L. 20. tit.4. lib.4 recompil. circa concordiam inter Regios Iudices, & Inquisitores, intelligitur, quæ limitauit exemptionem, quam familiares Inquisitionis habebant. ibid. n.27
Inquisitorum iudicatura est recta,& secura. p.37. num.28
Inquisitor Generalis, & consiliarij eius verè sunt iudices legitimi in causa præeminentiarum inter inquisitores, & Decanum Toleti. ibidem n.29.& 30
D. Ferdinandi, & D. Elisabet Regum prohibitio *in dicta l. 1. tit.18. lib.9. recompilationis*, intelligitur de immoderata exemptione plurium Vassallorum, non respectu officialium Sanctæ inquisitionis, qui pauciſſimi sunt, in numero, & bonis. p.99.n.28.29.& 30
Impedientes dicuntur Sancti officij illi, qui impediunt Inquisitores, & eius ministros operari in ministerio. p.8.n.40
Inquisitorum iurisdictio extenditur ad illos, qui specialiter exempti non sunt. ibidem numero 42
Inquisitor dicitur dignior Vicario Episcopi. ibid. n.43.44.45.& 46
Auocatio generalis non procedit aduersus Iurisdictionem, quam habent Inquisitores. ibid.n.44
Inquisitores possunt procedere etiam aduersus leuiter suspectos de hæresi, vt interrogent illos, quid sentiant de fide, si adjecti sint. p.60.n.40.& 41
Inquisitor Majoricens. impeditur de iactantia cognoscendi

cognoſcendi contra Canonicos, & alios. p. 4. n. 4
Sanctæ inquiſitionis Tribunalia in regnis Hiſpaniæ incœperunt ab anno 1488. tribus annis ante latam dict. leg. 1. recompil. per eoſdem Reges D. Ferdinandum, & D. Eliſabet. p. 38. num. 18
Inquiſitores quoad examinationem cauſarum familiarium, & cæterorum, habent cognitionem ex vi Eccleſiaſticæ Iuriſdictionis. pag. 14. n. 91
Inquiſitionis priuilegia, vt in aliquo derogari valeant, eſt facienda eorum expreſſio. p. 12. n. 79

*Inſtantia.*

Inſtantia proſequuta coram iudice Ducis, aut Domini Vaſallorum, vulgo *Alcade major*, vilipenditur à iudicibus Regiis Cancelarearum, alitet de Inſtantia agitata coram iudicibus ordinariis populorum. vulgo *los Alcaldes ordinarios. p. 103. n. 10*

*Iudæi.*

Iudæi publicè Romæ admiſſi ſunt, ſed vt prædicati fortè ad fidem Catholicam conuertantur, vt ſæpius accidit. p. 70. n. 21. & 22

*Iudex.*

Iudex quilibet cognoſcere poteſt an ſua ſit iuriſdictio, niſi quando ſimpliciter negatur eius iuriſdictio. p. 34. n. 1. & 2. vel quando iuriſdictio non eſt examinabilis ſeorſum à principali. p. 35. n. 3. Sed explicatur pro regula. p. 36. n. 16. 17. 18. cum aliis.
Iudex non tenetur ſcire leges incognitas. pag. 9. num. 49
Iudex de minimis curare non debet. p. 87. n. 37
Iudices plures ſunt ſpeciales, & priuilegiati exemptorum, & non alij, etſi ordinarij. pagina 38. n. 30. 31
Iudices ſpeciales ſolent cognoſcere de duodecim caſibus, qui alias pertineret ad ordinarium. p. 5. num. 14
Iudex officium ſuum debet impertiri, vt innocentia probetur. p. 63. n. 72
Iudices, qui ordinarij non ſunt, habent etiam de iure fundatam iuriſdictionem, & quare. pag. 5. num. 17. 18
Iudicis ordinarij iuriſdictio eſt ſtabilis, etſi nuncius Apoſtolicus eam impugnet. p. 4. n. 10

*Iura.*

Regalia iura per ſe ſumpta abſolute non poſſunt in alium transferri, etſi Regaliarum exercitium poſſit aliquibus per Regem concedi expreſſe. p. 105. n. 4. 5. aliter de immunitate. n. 6

*Iuriſdictio.*

Iuriſdictio, quæ dicitur accumulatiua, ſit priuatiua in præueniente iudice cognitionem. p. 42. num. 18
Iuriſdictio Epiſcopi, & ſui Vicarij generalis, ceſſat in omnibus caſibus, & negotiis, quæ ſpecialiter ſunt aliis Iudicibus reſeruata, & commiſſa per Papam. p. 4. n. 12
Iuriſdictio conceſſa alteri, quam cui competebat, de iure dicitur accumulatiua, niſi ſpecialiter priuatiuè concedatur. Et exemplificatur. p. 43. num. 22
Iuriſdictio ſæcularis qualiter annectatur Pontificiæ inquiſitionis numero quinquageſimo nono. p. 90. n. 58
Iuriſdictio contra Regem, non præſcribitur, niſi tempore immemoriali, contra alium quemlibet, tempore ordinario decem, aut viginti annorum. p. 103. n. 8
Iuriſdictio Sanctæ inquiſitionis eſt nota, & clara, quæ nequit ignorari ab vllo alio iudice. pag. 9. num. 50
Iuriſdictionis qualitas, vt prætendenti cognoſcere tribuatur, qualiter ſit probanda. p. 47. n. 5

L

*Legatus.*

Legatus Principis ſuperior eſt quolibet ordinario in cauſa delegata. p. 78. n. 2

*Legatum.*

Legatum Pium qua actione vindicetur. pag. 25. num. 58

*Lex.*

Lex ſiue ſtatutum mandans, vt furtum plene probetur tribus ſociis ſi cum vno fit reus tortus & poſtea alij duo teſtificentur non coniunguntur ad pœnam ordinariam. p. 72. n. 4
Lex improbans conſuetudinem, etſi videtur porrigi ad futuram, potius eſt, vt intelligatur de præterita alio non expreſſo. p. 49. n. 26. & 27

*Libri.*

Libri *de lo ſaluado* in noſtris Regnis quoad denegandam, ſiue concedendam exemptionem à gabellis, qualem vim habeant. pag. 100. n. 32. 34. & 35

*Libertas.*

Libertas conſcientiæ in Gallia, & Allemania quare permittatur. p. 70. n. 23

*Lis.*

Lis inquiſitionis logron refertur. p. 102. n. 1

M

*Magiſtratus.*

Magiſtratus quilibet poteſt, ac debet defendere ſuam iuriſdictionem pœnali Iudicio. p. 5. n. 15

*Mandatum.*

Mandatum imperfectum delictum dicitur innominatum. p. 50. n. 11. & 12
Mandatum ad occidendum, vt ſit punibile, ſolet prius acceptari à mandatario. ibid. n. 12
Mandatum de delicto committendo, non probatur ſufficienter indiciis, nec fama. p. 47. n. 6

*Miniſter.*

Miniſter inquiſitionis debitor demandatus à non Miniſtro in foro inquiſitionis, non reuocatur de facili ad alium iudicis ordinarij laïci, aut Eccleſiaſtici forum. p. 23. n. 40. 41. & 45
Miniſter Inquiſitionis nequit offendere Inquiſitorum iuriſdictionem præſentando ſe etiam coram alio Iudice ordinario. Et quid ſi de facto ſe præſentet. p. 11. n. 70. & 71

*Moneta.*

Monetæ intellectus *ad cap. 9. Trid. ſeſſ. 22.* p. 33. n. 35. & 36

N

*Narratiua.*

Narratiua litis Archiepiſcopi Mexicani cum Inquiſitore viſitatore illius inquiſitionis quam Laconicè poteſt refertur. p. 18. & p. 19. num. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8
S. Inquiſitionis edictum quotannis legendum Cathedrali per Secretarium, num tantum delicentia

licentia Archiepiſcopi aut Decani.p.20.num.9

*Nepotes.*

Nepotes difficulter poſſunt ſuſcitare media appellatione, vt reus aſcendens, qui conſenſit ſententiæ, aut pœnitentiæ impoſitæ defendatur, vt innocens. ibid. n.3

*Nomen.*

Nomen non identificat, nec agregat res, ſed tantum earum qualitas, voluntas, atque Domini animus deſtinantis illas. p.105.n.24

*Nobiles.*

Nobiles, & benemeriti de Republica non præſumuntur iniquas iniurias vindicare. p.47.n.7

*Nota.*

Nota purgata ſufficienter tormentis aut ſi aliter conſtat de integritate & bona fama incarcerati in S. officio, aboletur. p.72.n.2

*Nullitas.*

Nullitas, quæ apparet ex actis poteſt per agnatos allegari. p.63.n.69

O

*Obſeruantia.*

OBſeruantia multum prodeſt ad declarationem cuiuſcumque diſpoſitionis. p. 96.n.5

*Officialis.*

Officialis Sancti officij actor originarius, eſt conueniendus coram Inquiſitoribus niſi aliquando. p.107.n.8.11. & 12

Officialis ſalariatus trahit etiam conuentum reum ad forum inquiſitionis. p.107.n.10

Officiales Sancti officij ſi delinquant, aut deficiant in officiis ſæcularibus, quæ adminiſtrant, conueniuntur coram iudicibus laïcis: vbi de decretis ſupremi ſenatus inquiſitionis. ibid.n.12

Officialis Sancti officij ſalariatus, etſi actor prouocatus, videtur ſequi de iure forum prouocantis rei, adhuc ſemper in agendo, & excipiendo conueniuntur, aut conuenit coram inquiſitoribus. p.107.n.6.8.9.& 10

Officiales Sanctæ inquiſitionis per declarationem 12. Februarij anni 1643. noſtri Regis Philippi IV. ſunt liberi à ſolutione ſiſſarum, millionum; item & *Alcauala* in inquiſitionibus, vbi ſic vſus inualuit. p.101.n.32

Officiales Cameræ Apoſtolicæ gaudent, vt non excommunicentur ab inquiſitoribus, & aliis Iudicibus. p. 4. n.8

Officiales Sancti officij, non minus Regia voluntate proprij Decreti anni 1643.declarata,exempti ſunt à ſolutione nouæ *Alcauala*, ac antiquæ, aut millionum. p.105.n.25

Officiales Sanctæ inquiſitionis aggratiati videntur à ſolutione gabellarum, ſicut ipſimet inquiſitores ratione miniſterij Eccleſiaſtici. p.98.n.20

P

*Pœna.*

POEna bonorum confiſcationis in totum, aut partem, aut in certa legali quantitate procedit contra defuncti hæredes non ſic quando eſt arbitraria hominis. p.54.n.15

Pœna legalis habet locum in reum mortuum poſt litem conteſtatam, & ante concluſum in cauſa, & contra confeſſum in iudicio, & quando reus moritur negatiuus, probato plene delicto, & poſt concluſionem. pag. 53. n. 13. 14. & 15

Pœna extraordinaria reo Sancti officij impoſita, non tollit, vt ei infligatur ordinaria ex noua probatione. Et quid ſi prima fuit ordinaria, vel extraordinaria executa. p.73.n.12.& 13

Pœna contra hæreticos fautores, defenſores, & receptatores habet locum etiam in filiis eorum. p. 60.n.48

Pœna pecuniaria in ſententia poſita non exequitur, ſi reus ante notificationem fuit mortuus, Vbi caſus de facto valliſoleti. p. 54.n.24

Pœna arbitraria eſt poſita tantum aduerſus ſuſpectum de hæreſi non legalis. p.54.n.18.& 20

*Prælati.*

Prælati Eccleſiaſtici poſſunt cognoſcere de bonis, & cauſis quoquomodo pettinentibus ad menſas ſuarum Dignitatum. p.37.n.26

*Præſcriptum.*

Præſcriptum dicitur tantum, quantum poſſeſſum. p.105.n.20

*Præſumptio.*

Præſumptio violenta qualem probationem in contrarium admittat. p.65.n.81. & 82

*Priuilegium.*

Priuilegium mutatur, mutatione perſonæ. p. 103. num.11

*Proceſſus.*

Proceſſus cuiuſdam publice pœnitentiati iam anquitus reuiſus fuit anno 1657. ex inſtantia cuiuſdam nepotis habitum prætendentis, & in fauorem pronunciatus. p.67.n.4.5.& 1

Proceſſus factus à Iudice laïco aut ab alio Eccleſiæ, lite pendente in tribunali Inquiſitionis debet remitti ad tribunal ſanctum. p.94. n.79.80. 81.& 82

Proceſſus poſt multos annos reuiſus, de quibuſdam propoſitionibus cenſuram habentibus aliam inſpectionem aſſumpſit anno 1659.p.62 num.64

Proceſſus incipi nequit aduerſus ſuſpectum tantum de hæreſi poſt eius mortem, ſecus aduerſus hæreticum formalem. p.53.n.10

Proceditur ſæpius per modum exceptionis, & præuentionis, & quare. p.106.n.1.& 2

*Procurator.*

Procuratori generali citato in Curia Romana, eſt concedenda dilatio, vt reddat Dominum certum de citatione, & negotio ſuper quo. p. 17. num 124

Clauſula generalis Procuræ, non extenditur niſi ad proſequuta tantum. ibid.n.125

Procurator nequit prorogare Iuriſdictionem. ibid.

*Prouocatio.*

Prouocatio hæredum recipienda eſt quoties iuſta cauſa poſtulet. p.62.num.56.57. niſi defunctus fuerit confeſſus. ibid. n. 58

Q

*Qualificatores.*

QValificatores noui iuſtius liberãtes à cenſura propoſitiones per alios antiquiores cenſuratas, vt erroneas fecerunt, quod innocens declararetur, alias pœnitentiatus, vt hæreticus, vel ſuſpectus. p.67.n.5.& 6

*Quærela.*

Quærelæ remedium competit appellare prohibibito. p.63.n.71

R

*Recursus.*

Recursus per viam violentiæ, quare non ceditur in causis fidei, nec in aliis spectantibus ad sanctum Tribunal inquisionis, & ad consilium sanctæ cruciatæ. p.89.n.54.55.56. & 57

*Rectores.*

Rectores vniuersitatum qualiter Regiam,& Pontificiam habent iurisdictionem. p.91.n.64

Viduæ Ministrorum inquisitionis qualiter gaudeant foro. p.91.n.65.66.& p.92.n.67. & 68

*Recusari.*

Recusari potest Prælatus interesse habens in causa priuatum, aut propter dignitatem. pag. 35. n.10.11.sed aliter & n.25.

*Reus.*

Reus vocatus super eodem negotio ab inquisitore, aut à vicario Episcopi, debet comparere coram inquisitore. p.8.n.46

Reus originalis non debet à proprio foro repelli, etsi ipse prouocet ad iudicium contra Afflictum, & alios. p.107. n 5

Sancti officij Reus,qui moritur factis defensionibus,aduersus quem non resultat probatio plena, post mortem absoluitur. p.52.n.5

*Regna.*

Regna Galliæ, Allemaniæ, & aliarum nationum Principum Christianorum, vbi multi solent hæretici inueniri,scandalizarentur,si audirent in regnis Hispaniæ illis assignari pro sepultura loca decentia nimis & quare. p.70.n. 10.& 20

*Regula.*

Regula numquam inuenitur in limitatione. p. 51. num.17

*Rescriptum.*

Rescriptum dans Iurisdictionem super possessione per rapinam non extenditur ad possessionem per fraudem. p.10.n. 67

Rescriptum impetratum in præiudicium tertij non ad implendum. p.13.n.82

Rescripti expeditio debet fieri iuxta tenorem supplicæ. p.14.n.93

Rescripta ad effectum falsitatis in idem censentur fora, siue impetrata, sint tacito vero, aut expresso falso. p.13. n.87

*Rex.*

Rex qualiter concedat Inquisitoribus suam iurisdictionem. p.90. n.61.62.& 63

Reges Hispani adiutores Sancti officij sæpius, suis schedulis corroborant consuetudinem, quam habent Inquisitores promulgandi censuras in defensionem propriæ iurisdictionis; item suorum Ministrorum, familiarium, ac officialium, nec aliud vnquam decreuerunt, nisi vna cum Inquisitore generali,vt in concordia familiarium. p.87.n.47

Responsa Regum Philippi I I. & Philippi IV. referuntur celeberrima ad fugandos hæreticos. p.71.n.24.& 25

S

*Schedula.*

SChedula Philippi 2. anni 1569. super exemtione à gabellis millionum, & sissarum, pro inquisitione Vallisoletana, & suorum officialium refertur;vbi qui comprehendantur : de quo assumptæ sunt aliæ plures Schodulæ. p.96. n. 3. & 4. quæ etiam hodie extenditur ad *Alcaualam. p.101.n.32*

*Securus.*

Securus dicitur ille, qui nihil timet, & cui periculum vllum immin. & p.47.n.9

*Sententia.*

Sententia lata nequit exequi contra priuilegiatum ne vnum possessorem, nisi per iudicem proprium exempti. p.24.n.52

Sententia pœnæ legalis in defunctum; ideo ferri potest post conclusam causam, quia est tantum quædam declaratio. p.54.n.16

Sententia pronunciata post vitam defuncti hæretici, habebit locum, si plenè delictum, probatum constet, & pœna sit legalis. ibid. num.17. & 18

Sententiæ in causis fidei non transeunt in iudicatum. p.66.n.89

Sententiæ in cusis fidei catholicæ non transeunt in iudicatum propter tanti honoris præjudicium, etsi in aliis causis aliter procedat de iure. p. 68. num.6.& 7

Iniustitia Sententiæ, & ruisione actorum comperta, facit, vt reuocetur primo lata contra innocentem postea sic apparentem. ibid.num.8

Sententia lata in nostro consilio 4. Iunij præteriti 1659. hæc eadem causa sopita fuit. p. 38. n.33

Sententia ex præsumptione violenta fertur. p. 64. num.80

Sententia lata contra extrauagantem, quæ non est clausa in corpore iuris valet. p.8. n 48

Regiæ schedulæ; item & decreta Regis nostri Philippi I V. declarant officiales Ministris Sancti officij pro nullo vnquam delicto enormi posse puniri ab alio Iudice, quam in Sancto officio. p. 44.n.28

Sententia lata nocet hæredi, ad quem bona defuncti peruenerunt. p. 56. n.5

Sententia pœnæ legalis, post factas à reo defensiones, & post conclusum in causa, inesse videtur in ipsamet conclusione. p. 53. num.14. 15. & 16

Sententia condemnatoria in hæreticum defunctum, tantum in tribus casibus potest pronunciari. p.54. n.19

Sententia arbitraria nequit proferri in suspectum tantum de hæresi n.20

Sententia lata contra libertatem absentis ex euidentibus & quæ proueniunt à contumacia, noceat. p.57. n.14

Sententia lata à iudice parte præsente valet, etsi non citetur, nisi contradicat. p.9.n.58

Reuisio processus solet admitti aduersus quamcumque Sententiam. 63.n.70

*Sepulchra.*

Sepulchorum antiquorum Gentilium plura *remissiue. 69.n.1*

Sepulchorum in Regnis Hispaniæ duæ consultationes consilij status ex causa patris cum Olanda missæ ad consilium supremum inquisitionis per nostrum Catholicissimum Regem Philip. I V. exigentem responsum præstandum Procuratori Olandæ petenti, vt imponeretur Tumulum super sepulchro Iacobi Hasaleos Caluinistæ. ibid. 2.& 3

*Cap.* 18. circa loca assignanda decentia pro Sepulchris Olandesium defunctorum in his Regnis Hispaniæ,explicatur. ibid. num.4.& p.71.n.26. & 27

Sepulchra cum monumentis, siue inscriptionibus pro hæreticis, scandalo vtique essent Christianis; indeque prohibenda. p.70.n.17.& 18

*Status.*

Status litis debet declarari, vt rescriptum valeat. p.13.n.83

T

*Testimonium.*

TEstimonium non obstantiæ qualiter detur ei qui fuit incarceratus in S. officio & eius causa suspensa. p.27.n.1

Testimonia authentica de genealogiis præsentatis parentibus, seu auunculis, aut ab aliis colateralibus solent peti à filiis, aliisve cognatis in Sancto officio inquisitionis pro conseruatione iuris interesse habentium. p.67.n.1

*Testis.*

Testis vnus aduersus quos sit sufficiens ad capturam. p.59.n.39

Testes possunt esse Clerici in causa suæ Ecclesiæ. p.37.n.27

*Torquere.*

Tortura data ex iudicio famæ non repetitur ex superuenientia aliorum testium deponentium de eadem fama. p.73.n.5

Tortus sufficienter, iterum Torquetur in Sancto officio ex testibus, aut indiciis nouis, quæ differunt à primis in substantia, & re, si hæc secunda sint sufficientia. ibid.n.6.& 7

Torqueri potest reus Sancti officij post sententiam absolutoriam primæ causæ specialitatis ratione etiam si reus esset absolutus de eadem hæresi, tamquam innocens. ibid. n.8.& 9

Reus Sancti officij, vt innocens absolutus Torqueri iterum potest, & condemnari ex nouis testibus,& indiciis.ibid.n.9

Tortura repeti potest, quando ex processu Sancti officij constet indicia esse valide vrgentia, & reus in prima tortura non fuit tortus sufficienter. ibid. n.19

Torque potest superior secundo reum, qui appellauit, si viso processu, constet non sufficienter tortus, quamtumuis Inquisitores primæ iustitiæ causam suspendissent ex conformitate, vel cum discordantia alicuius ex votantibus & qualiter intelligatur. ibid.n.11.& 12

Tortus in S. officio sufficienter ex testificatione vna aut pluribus indiciis non Torquetur secundo ex aliis superuenientibus eiusdem speciei, quia hæc non coniunguntur cum primis.p.72. n.3.& 4

*Tributum.*

Villicationis Tributum vulgo *de sisas, y millones*, est posterius inuentum à tempore Regis Philippi II. à quo Ministri liberantur. p.97.n.10

Ecclesiastici sunt exempti à solutione Tributorum, & ad eorum similitudinem dici suadetur, de Inquisitoribus, & officialibus Sanctæ inquisitionis. ibid. n.12

Tributorum exemptio concessa Vicinis Oppidi *de Valderas*, descendentibus Antonæ Garciæ Ciuitatis Tauiri meæ patriæ refertur. ibid. n.13

V

*Vasalli.*

VAsallorum Domino concessis Dignitatis Regalis præeminentiis non inde concedi dicentur bona vacantia. p.103.n.3

*Vicarius.*

Vicarius Episcopi nequit se intromittere ad exequendas litteris Pontificias directas ipsi Episcopo. p.9.n.56

Vicarius, generalis ex sola commissione ordinaria sui Episcopi, non cognoscit de omnibus casibus,de quibus potest idem Episcopus cognoscere. ibid. n.57

Vicarius Allue Episcopi Maioricens. non potuit cognoscere de licentiato Calefat ministro Sancti officij. p.4.n.5. & 6

Vicarius generalis Maioricens. non potuit inhibere,nec censuris procedere contra Inquisitorem. ibid.n.6.& p.7.n.34

Extrauagans cum Matthæus de hæreticis. p.4. n.7

Vicarius Allue promulgando censuras processit contra Bullas Pontificias in fauorem inquisitionis. p. 7. n.38.& 39

Facit quis in contemptum iudicis, quando voluntas in id dirigitur, vt nolit obedire. ibidem nunum.39

Vicarius *Allue* comparuit ad mandatum nostri consilij Inquisitionis in hac Curia Matritensi, fuit in Consilio Iudicialiter auditus respondens accusationi, & benignè sententiatus. pag. 17. n.129.& 130

Vicarius *Allue* debuit illico requisitus se inhibere. p.9.n.53

Vicarius Maioricens. non potuit ex delegatione sui Episcopi procedere contra *Calefat.* ibidem n.54.& 59

*Visitare.*

Visitandi ius, & procurationum recipiendarum ab Episcopo non præscribuntur.p.29.n.9

Visitandi ius, & exigendi rationes competit ordinario iure canonico, & Tridentino, etiam piorum quorumcumque locorum. pag. 28.numero 6.& 7

Visitatio potest prohiberi ab ipso in limine fundationis, & qualiter. p.30.n.18.& 19

Visitatoris Medinæ Rico processus contra Archiepiscopum Mexicanum iustificatur. pag.22. n.27.& 26

*Finis huius secundæ partis.*

D.D.

D. D.

# NICOLAI RODRIGVEZ FERMOSINI, HISPANI, EPISCOPI AVSTVRICENSIS.

# PARS TERTIA.

## QVÆSTIONVM PRO SANCTO OFFICIO INQVISITIONIS.

QVÆST. I. INfidelis v.g. Iudæus,& Turca habens rem carnaliter cũ Christiana , an pœnam aliquam incurrat, ab Inquisitoribus imponendam ? Seu spectet cognitio ad alium iudicem ordinarium. *p.7.*

II. Presbyter si sine licentia proprij ordinarij, audiat pœnitentium peccata, ab eisque sacramentaliter absoluat, an sit reus sancti officij? Et quid de confessario frangente sigillum confessionis? Seu obligante pœnitentem vt sibi reuelet complicem aut de non sacerdote audiente confessiones sed non absoluente. *p.9.*

III. Affirmans non peccare eum, qui occidit aliquem , de quo timet ipsum reuelaturum marito vxorem qua occidens mœchatur, an legitimè denuncietur sancto officio Inquisitionis? *p.12.*

IV. Affirmans licere confessario absoluere pœnitentem absentem , peccata sua confitentem per Nuncium, aut per Epistolam , an sit temerarius in fide ; ita vt ad Inquisitores pertineat illum punire ? & quid de administrata moribundo absenti & an Inquisitores possint punire sumentes in cõmunione maiores aut plures hostias seu particulas , & an possint inquisitores vocare ad tribunal confessarium absoluentem aliquem , sine sufficienti potestate vt eum interroget quid sentiat. *p.13.*

---

*Quæstiones sequentes iam sunt alibi tractatæ.*

QVÆST. AN qui credit articulos fidei , qui continentur in symbolo Apostolorũ, sed quosdam alios

ab Ecclesia propositos ad credendum, discredit, saluari possit ? Dixi *in Rub. de summa Trinit. & fide Cathol. q.4.*

Q. An fideles teneantur omni tempore exterius fidem Catholicam confiteri ? seu quando ? Quid de negante esse Christum? Et an liceat aliquando omittere signum institutum publica lege ad cognitionem veræ fidei ? dixi *sub dicta q.4.*

Q. An dubius in fide sit hæreticus ? Et an qui asserit se dubitasse de rebus fidei, sit puniendus, tanquam hæreticus ? Et an fidelitas sit peccatum ? Et an infideles possint compelli ad susceptionem Baptismi ? Dixi *in cap. 1. de summa Trinitate, & fide Cathol.*

Q. An negantes incarcerationem, vnitatem, trinitatem, & virginitatem Mariæ Sanctissimæ, relaxandi sint ? Vbi aliquid de relapsis hæreticis, & subuersis ? Dixi *in cap. 1. de summa Trinit. quæst. 3.*

Q. An confessarius, qui solicitauit puerum ante constitutionem Gregorij XV. vel fœminam extra confessionem, vel loco quocumque, vbi confessiones Sacramentales audiuntur, incurrat pœnam, & sit denunciandus ? Dixi in cap. agnoscentes 2. de constitut. q.2.

Q. An hæreticus amittat Dominium bonorum à die commissi delicti, vel à die declarationis ? Dixi *in cap. ex litteris 11. de constit.* Vbi plura delegali pœna, *& supra de confiscatione ab alleg. 18.* Filiis, aut filiabus hæreticorum, an sint præbendæ dotes, aut alimenta de bonis sequestratis, siue confiscatis parentum, dum sunt detenti in carceribus, aut post exitum ? Dixi ibi *dicta q.3. à n.37. & 38.* Inquisitores, an possint tradere filios orphanos hæreticorum honestis personis alendos, instruendos, & docendos, in arte ? ibi à .n.39.

Q. An Iubileum magnum Pontificis, quo cauetur confessarium posse absoluere à quibusvis censuris in Bulla cœnæ Domini reseruatis, comprehendat etiam hæresim, si specialiter de tali crimine non fiat mentio ? Dixi *in cap. quoniam fin. de constitut. q. 1.* Vbi quid de hæresi occulta. An confessarius absoluens hæreticos, in foro conscientiæ puniri valeat à Dominis Inquisitoribus ? Dixi in dicto cap. & quæst. latè. An confessarius possit absoluere virtute Bullæ cruciatæ à casibus in edicto Inquisitorum contentis, hæresi tantum excepta ? in dicto cap. & q.

Q. An consuetudo immemorialis contra sacros canones à Græcis introducta, durante schismate, valida sit, & excuset à peccato ? Dixi *in cap. fin. de consuet. q.6.*

Q. An hæretici sint prohibiti ab electionibus canonicis ? Dixi in cap. illa quotidiana 39. de elect. q. 1. An accusatus de hæresi in sancto officio inquisitionis habeat vocem actiuam, & passiuam in electionibus? Dixi *in d. cap. illa d. q.1.* An ordinatus ab Episcopo hæretico, vel schismatico, incurrat suspensionem, de qua *in cap. cum Clericis 2. de ordinat. ab Episcop. qui renunciau. Episcopat.* Dixi *in d. q.2.*

Q. An Episcopus hæreticus degradatus, vel excommunicatus, possit sacramentum Confirmationis conferre ? Dixi *in cap. vnico §. per frontis de sacra Vnct. q.9.*

Q. An corpora mortuorum sepulta ab schismaticis sint exhumanda ? *in cap. à nobis 2. de sacrament. non iterand. quæst.1.*

Q. An seruus hæreticus consequatur libertatem ex conuersione ad fidem ? Dixi *in cap. nullus 4. de seruis non ordin. quæst 1.*

Q. An serui Christianorum, qui in tribunali S. Inquisitionis damnantur, tanquam hæretici, ipso iure fiant liberi ? Dixi *in dicto cap. nullus 4. in dicta quæst.1.*

Q. An Polygamiæ dilictum propter suspectam hæresim priuatiuè subiaceat tribunali S. Inquisitionis, etsi reus ex solo duplici conuentus fuerit, vel ab Ecclesiastico, vel à Iudice laico Dixi *in cap. nuper 4. de bigamis q. 4. à numero 1.* An sine metu irregularitatis possint Inquisitores Curiæ sæculari, tradere polygamum alio crimine irretitum, siue Familiares delinquentes, qui nequeunt foro inquisitionis gaudere ?

Q. An censi vsus, quare ab hæreticis reiiciatur ? Dixi *in cap. fin. de officio custodis q.1.*

Q. Apostata, an sit qui exit à religione animo intrandi aliam ? Dixi *in cap. ex parte 10. de temporibus ordin. à numero 2.*

Q. An excommunicatus ex causa fidei,

dei, qui comparet, elapso anno, sit admittendus ad respondendum? Dixi *in c.1.de iudic.q.32.*

Q. An insordescens per annum in excommunicatione, puniatur ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis? *in d. c.1. q. 33.*

Q. An impeditus Pontificem adire, possit absolui ab hæresi occulta per inferiorem sacerdotem? Dixi *in c.4.§.adulteriis de iudiciis q. 30.*

Q. An sortilegus debeat degradari, & curiæ sæculari tradi, vt puniatur absque incorregibilitate? Dixi *in cap. cum non ab homine 10.de iudic.q.24.*

Q. An Clericus schismaticus debeat degradari, & absque incorrigibilitate tradi curiæ sæculari? & quid in aliis criminibus? *in d.cap. cum non ab homine q.25.*

Q. An in crimine hæresis, & aliis criminibus requiratur incorrigibilitas, vt tradatur Clericus criminosus curiæ sæculari, etiam si in his ctiminibus ad degradationem faciendam, non obseruetur forma, & ordo *d.c. 10. Dixi ibi q. 26.*

Q. An possit Prælatus iniuriam sibi factam punire? Et an si impediatur eius iurisdictio? Et quid possint inquisitores? Dixi *in cap. cum venissent 12. de iudic.q.10.*

Q. An quando edicta præcipiunt denunciare delicta aliqua, sit præmittenda correctio fraterna, & primo de hæresi? Dixi *in cap.nouit 13.de iudic.q.31.*

Q. An hæc edicta inquisitionis iuste ad alia delicta, præter hæresim extendantur? *in d.cap.nouit.q.32.*

Q. An denuncians sine monitione hæreticum, aut errantem ex ignorantia vincibili, crassa, seu supina; ita teneatur præmittere correctionem fraternam, vt illam admittens, non solum peccet, verum, & teneatur restituere? *Dixi in d.cap.nouit. q.34* An si spiretur correctio, pœnitens debeat denunciare confessarium? Et an in aliquo casu fœmina teneatur illum denuntiare ante impletum terminum publicationis edicti Inquisitorum? Et quid in aliis casibus? Dixi *in d.c.nouit.q.40.* Et an si non publicetur edictum teneatur fœmina, confessarium sollicitantem denũciare sub pœna excommunicationis? Et an teneatur denunciare solicitationem commissam ante promulgationem Bullæ Gregorij XV. & aliorum Pontificum? Et quid de aliis casibus edicti, & de eius praxi? Et an necessaria sit edicti promulgatio? Dixi *in d.cap.nouit.q.41.*

Q. An Inquisitores hæreticæ prauitatis, possint recusari? vel Proreges? Quid de Fiscali S. Inquisitionis? Dixi *in cap. si quis contra clericum 4. de foro comp. q.16.* Quæ dicantur crimina, & casus mixti fori? Et de Sodomia, primo *in cap.cum sit generale 8.de foro comp.q.5.*

Q. An crimen hæresis, schismæ, simoniæ, sortilegij, blasphemiæ, & vsurarum, sit mixti fori? Dixi *in d cap. cum generale q.8.*

Q. An Inquisitores possint iudicare inter suos commensales, & familiares, etiam laicos? Dixi *in cap. cum contingat 13. de foro comp. q.11.*

Q. An hæreticus sit remittendus ad locum delicti? Et quid de aliis delinquentibus? Dixi *in cap. pastoralis 14. de foro comp.q. 11*

Q. Hæreticorum filij, an priuentur beneficiis iam obtentis? Dixi *in d. cap. cum ab homine 10. de iudiciis q.26.*

Q. An filij hæreticorum, qui in statua combusti sunt, puniantur eisdem pœnis, ac punirentur, si in persona relaxati, & combusti fuissent? Dixi supra *in alleg. 9. à n. 86. 92. & 93.*

Q. An Inquisitores possint vnire duas semiplanas probationes ad reum damnandum? Dixi *in Rub.ad tit. de probat. q.1.*

Q. An si Monachus crimen hæresis committat, bona perueniant ad Monasterium? Dixi *in cap.in præsentia 8. de prob. q.9.*

Q. Quando testis, seu aliquis corrigit incontinenti, vel ex interuallo suum dictum cui depositioni stetur in causa hæresis? Dixi *in cap. per tuas 10. de probat. q.6.*

Q. An in sancto officio Inquisitionis, testis varius vacillans, aut sibi contrarius, torqueri possit in causa hæresis? Dixi *in dicto cap. per tuas 10. de probat q.7.* An variatio, mendacium, & vacillatio rei, præbeat Inquisitoribus iudicium ad torturam? *in d. c. & q.n.2.*

Q. An Iudæus, seu infidelis, admittantur in testes? in quibus casibus? & contra quos? & Christianus criminosus contra Iudæum, Dixi *in cap. Iudæi 21.de testibus q.1.*

Q. An frater pro fratre, aut contra fratrem, admitti queat testis in causa hæ-

resis? Dixi *in cap. litteras* 14 *de præsumpt. q.*1. Vbi quid de filio aduersus patrem?

Q. An vnico tantum testi credatur in causa hæresis, quando Domesticus est? *in dicto cap. litteras* 14. *d. q.*1.

Q. An si quis pœnitentiatus per sanctum officium, ab aliquo vocetur hæreticus, vel Iudæus, plecti queat à iudice? Dixi *in dicto cap. litteras* 14 *de præsumpt. q.*2. An si frater fateatur sponte hæresim suam & de fratre recognoscit eodem laborare crimine, & postea negat, stetur primæ depositioni, vel secundæ? Dixi *in d. cap litteras* 14. *d. q.*2.

Q. An pœnitentia publica ascendenti iniuncta pro causa, quæ non sit fidei, nec pro hæresi, vel suspicione illius, noceat descendenti, quo minus adipiscatur habitus militares, si nobilis sit, Dignitates, canonicatus, iura, Præbendas, aut beneficia, collegia, aliáve officia S. Inquisitionis si alias puri sanguinis sit, & ex veteribus Christianis? Dixi *in d. c. fin. d. q.*3.

Q. An sit licitum inducere aliquem, vt iuret per Deos falsos? Dixi *in cap. vt si Christus* 26. *de iure iur. q.*2. Et quid si Christianus sit, & petat ab infideli, quem per illos scit iuraturum? Vbi de aliis, ibi latè.

Q. An sententia lata contra hæreticos, debeat exequi, secluſa appellatione? Dixi *in cap. quoad consultationem* 15. *de sent. & re iudic. q.*5.

Q. An differendum sit supplicium de hæretico comburendo, qui iam in patibulo de pœnitentia ductum velle fateri? Dixi *in d. c. & q.*

Q. An hæreticus reuersus ad Catholicam fidem, & propterea plene restitutus, recuperet bona sua, Fisco incorporata? Dixi *in cap. cum te* 23. *de sent. & re iud. q.*4. & latè *sub tractat. de confiscatione bonorum supra.*

Q. An Inquisitor possit restituere ad famam eum, qui de crimine hæresis infamatus est? *in d. c. & d. q.*4.

Q. An à decreto torturæ appelletur in S. Officio Inquisitionis? Dixi *in Rub. ad tit. de appell. q* 2.

Q. An hæreticus possit appellere à sententia? Dixi *in d. Rub. de appell. q.*2.

Q. An auocatio causæ habeat locum in causa hæresis? Dixi *in cap. vt nostrum* 56. *de appellat. q.*4. Vbi de aliis ad materiam spectantibus.


## *Quæstiones competentiarum, & exemptionum alibi tractatæ.*


Q. An Iudices sæculares statuentes in Clericos, seu eos trahentes ad tribunal sæculare, & personas Ecclesiasticas extra casus à iure permissos, possint excommunicari, & puniri in S. Inquisitionis Tribunali? Dixi *in cap. Ecclesiæ, S. Mariæ* 10. *de constit. q.*34.

Q. An si Reges condendo legem, fecerunt statutum, vt famuli S Officij non gaudeant priuilegio, faciant contra libertatem Ecclesiasticam? Dixi *in d. c. Ecclesiæ S. Mariæ* 10 *q.*42.

Q. An Inquisitores possint cogere Dominos & Magistratus facientes aliqua statuta, & decreta impedientia earum iurisdictionem, vt illa reuocent? Dixi *in dicto cap. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ* 10. *q.*42.

Q. An Principibus liceat concedere hæreticis libertatem conscientiæ sine consensu summi Pontificis? Dixi *in d. cap. cap. Ecclesiæ S. Mariæ q.* 44. An liceat illis synahogas Iudæorum permittere? Et quid si in vtroque casu instet periculum? Et an sufficiat tacitus Papæ consensus? Dixi in d. q. 44. An ad tempus licita sint pacta cum hæreticis, esto quod in perpetuum nunquam liceant? in d. q. 44.

Q. An statutum laicorum disponens de crimine hæresis, infligendo pœnas in illud committentes, sit contra immunitatem Ecclesiæ? Dixi *in d. c. Ecclesiæ S. Mariæ* 10. *q.*55. An laicus possit condere statuta, quibus præscribatur modus procedendi, vel puniendi hoc crimen, diuersus ab eo, quem Ecclesia præscribit? Dixi *in dicto cap. & dict. quæst.* 55. An Principes statuentes, vt non possint Familiares S. Inquisitionis gaudere priuilegio fori in aliquo delicto, facian contra immunitatem Ecclesiæ? Dixi *in d. c.* 10. *& d. q.*55.

Q. An leges Regiæ Castellæ, & Valentiæ, quæ prohibent vulgo *las Pistolas, y Tercerolas*, quibuscumq; exemptis, & etiam Familiaribus S. Officij Inquisitionis, possint esse iustæ, si inde Ministri Inquisitionis, non valerent tutè præstò esse in carceribus reorum S. Officij? Dixi *in dicto cap.* 10. *q.*58. vbi latè de

de armorum prohibitione,& permissione Ministris,& officialibus S. Officij.

Q. An lex Regia, quæ mandat delictum Polygamiæ cognosci à Iudicibus laicis, sit contra libertatem S. Officij Inquisitionis ? Dixi *in d.c. Ecclesia S. Mariæ* 10. *d.q* 58. *in 2 p. remissiuè*; Sed latissimè de hoc crimine dixi *in c.4. de bigamis q. fin. à n.* 1.

Q. An forus Aragoniæ in fauorem Baronum, seu Dominorum de Vasallis, vt queant furca suspendere lamias, fagas & striges, vulgo *alas Brujas*; eo quod illis imputantur infanticidia deroget in aliquo foro S. Officij Inquisitionis? Dixi in d. c. Ecclesia S. Mariæ 10. q. 59. An forus, aut concordata, quæ prohibet? vt rei S. Officij prius apprehensi, & incarcerati à iudicibus Regiis, non tradantur Inquisitoribus? illos petentibus, vt reos inquisitionis, nisi dicant expressè illos petere ex causa fidei, offendant in aliquo modum procedendi cum secreto in tribunali S. Inquisitionis? Dixi *in d.c.* 10. *& in dicta q.* 59. *in 2. p.* An Valentiæ forus, seu concordata quæ schedulis Regiis prohibet, ne creentur Familiares S. Officij, nisi homines priuati ciues, non vero Barones, Proceres, seu Vassallorum Domini, infringant in aliquo libertatem, ac priuilegia S. Officij. Vel si iam creatos priuet à foro, & in indultis S. Officij, quibus debent gaudere ex eo quod bannire dicantur? Dixi *in d.cap. & q.* 3. *p.* An Familiaris diffidatus, vulgo *retado* ab alio, si illum in definitione occidat, non proditoriè, nec insidiosè, sed facie ad faciem cum ense, priuari possit à foro Inquisitionis virtute *legis Castellæ* 20. *tit.* 4. *lib.* 4. *recompil.* Dixi in dicto cap. *& q.* 4. *p.*

Q. An principes sæculares dicernentes sententias in prima instantia latas in causis ordinariis, illico executioni mandari; sic vt appellatio tantum habeat locum quoad deuolutiuum effectum, queant obligare tribunalia S. Inquisitionis, vt in causis externis, & ciuilibus extra fidem, idem Decretum practicatur sine beneplacito Pontificis, aut Inquisitorum Dixi *in d. c. Ecclesia S. Mariæ* 10 *q.* 61.

Q. An Rex possit statuere, quod Familiares S. Inquisitions non gaudeant priuilegio fori inquisitionis in aliquo delicto sine consensu Inquisitorum? Dixi *in cap.* 2. *de iudic. q.* 22.

Q. An Iudex sæcularis teneatur exequi processum Inquisitorum absque reuisione? Dixi *in c & si Cler.* 4. *de iudic. q.* 14.

Q. An Iudex Ecclesiasticus cognoscat non tantum principaliter, sed etiam incidenter de causa iuris patronatus; de hæresi, de nullitate, proueniente ratione excommunicationis de clericatus causa, & habitu, de professione, & aliis? Dixi *in cap. tuam* 3. *de ordine cognit. q* 4.

QVÆST. An Inquisitores possint simul habere canoniam affectam in Ecclesia Cathedrali? Et de authoris conseruatione Pœnitentiariæ in Ecclesia Vallisoletana simul cum inquisitione? Dixi *in Rub. ad tit. de offic. Archipresb q.* 3.

Q. De modo procedendi in consilio Indiarum, Regis Patrimonij, inquisitionis, cruciatæ, Mestæ in Consilio ordinum, in sacra Asamblea, & alijs in *cap. dilecti* 3. *de libelli, oblat. q.* 24.

Q. An in informationibus puritatis extrahi, & compulsari valeant acta alicuius iudicij? Et quid probent ad illas? Dixi *in cap. cum bonæ fin de probat. q.* 1.

Q. An in criminalibus exceptis admittantur Iudæi, & infideles contra Christianos? Dixi *in d. cap. Iudæi* 21. *q.* 2. Vbi an nouiter ad fidem de Iudaismo conuersus admittatur in testem latè.

Q. An publicatio attestationum, & quod detur copia publicati processus, sit de forma substantiali in officio S. Inquisitionis? Quid in ciuilibus? Quid de iure Regio? quæ illa sit? Dixi *in cap præsentium de testibus q.* 1.

Q. An in iudiciis regularibus nomina testium sint manifestanda reis? Dixi *in d.c.* 31. *de testib. q.* 4.

Q. An sanguinis puritas, & hæresis probanda sit duobus testibus contestibus? Vel sufficiat singulares esse? Dixi *in cap. tam litteris* 33. *de testibus q.* 1. *vbi de simonia, vsura*, & de aliis multis.

Q. An si reus positus in tortura, præcedentibus legitimis indiciis, & interuenientibus aliis requisitionis confessus est delictum; postea vero ductus ad ratificandum, transacto debito tempore, negat, & reuocat confessionem postmodum, attenta eius veritate, iterum ponitur in tortura, & confitetur delictum, & postea ductus ad ratificandum, negat, & reuocat confessionem, sit iterum torquendus, aut non? Dixi *in cap. licet dilectus* 49. *de testibus q.* 1.

Q. An in criminibus exceptis, reus inquisitus, possit interrogari de sociis?

Dixi

Dixi *in cap. venerabilis* 11. *de testib. cog. q.* 2.

Q. An exceptio non numeratæ pecuniæ competat Fisco? Dixi in cap. si cautio 14. de fide instrument. *q.* 6. *Vbi de prædicta exceptione.*

Q. An in iudiciis criminalibus, possit aliquis ex præsumptionibus damnari? De qua pœna? Dixi *in cap. afferte* 2. *de præsumpt. q.* 1. *&* abundè *in c.* 2.

Q. An quilibet purus, & bonus ita præsumatur, vt id etiam procedat, vbi integritas, & bonitas ex statuto prærequiritur? Dixi *in cap. fin. de præsumpt. q.* 2.

Q. An nepos alicuius expositi, possit esse Minister S. Inquisitionis, si eius Auunculus habitus fuit Christianus veteranus opinione vulgi, aut testium? Dixi *in cap. fin. de præsumpt. q.* 3. Vbi de praxi ab anno præterito 1658. præcepta. Quid dicendum, quando prætendentis puritas sit in incerto propter parentum incertitudinem, aut si de vno probetur puritas, & nobilitas, de alio vero contrarium? Et de vera dubitetur filiatione? Dixi *in dicto cap. fin. d. q.* 3.

Q. An Familiares S. Officij, vt conueniantur coram Inquisitoribus, debeant prius probare se tales esse, alias in quam sint conueniendi coram Iudicibus laicis? Dixi *in d. c fin. d. q.* 3.

Q. An necessum sit, vt iuramentum in S. Officio Inquisitionis fiat, tactis euangeliis? Et sub qua alia forma? Dixi *in cap. ego enim* 4. *de iure iur. q.* 2.

Q. An Ministri S. Officij teneantur iurare debere administrando? Dixi *in cap. ego* 4. *q.* 4.

Q. An decisio cap. quamuis pactum de pactis lib. 6. habeat locum inter Iudæos? Dixi *in cap. cum contingat* 28. *de iure iur. q.* 8.

Q. An res Fisci ex crimine hæresis præscribantur. Dixi *in cap.* 1. *de præscript. q.* 2. *Vbi an infidelitas?*

Q. An Episcopus conuersus ex hæresi, recuperet loca suæ Diœcesis, quæ ab alio Episcopo fuerunt conuersa? *in d. c.* 1. *de præscript. q.* 3.

Q. An bona applicata Fisco, vt præscribantur, desideretur semper quadragenaria præscriptio, tam in foro sæculari, quam Ecclesiastico, etiam ex causa hæresis? Dixi *in cap. ad aures* 6. *de præscript. q.* 3 *& in cap. sanctorum eodem tit. q.* 1.

Q. An priuilegium centenariæ præscriptionis competens Ecclesiæ Romanæ, competat etiam Fisco? Dixi *in cap. cum vobis* 14. *de præscript. q* 2.

PARS

# PARS TERTIA.

## Quæstionum pro Sancto Officio in causis fidei competentiarum, & exemptionum.

### QVÆST. I.

Infidelis v. g. Iudæus, & Turca habens rem carnalem cum Christiana, an pœnam aliquam incurrat ab Inquisitoribus imponendam, seu spectet cognitio ad alium iudicem ordinarium.

*SVMMARIVM.*

1 *Matrimonium fidelis cum infideli est vetitum.*

2 *Iudæus, aut Turca copulans cum Christiana, acrius; omni lege punitur; pendet tamen ab arbitrio, vt n.*10.

3 *Iudæus, aut Turca contrahens matrimonium cum Christiana capitali pœna punitur.*

4 *Iudæus, aut Turca carnaliter cognoscens libidinis causa tantum Christianam, non fit de foro Inquisitorum.*

5 *Illusiones, & opprobria in Christum, eiusque fidem, sunt maxime damnata, comparantur que crimini læsæ Maiestatis humanæ.*

6 *Iudæus, aut Turca carnaliter cognoscens Christianam, in opprobrium Christi, & ludubrium fidei Christianæ, debet puniri ab Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, num. 9. & 21. & retinens nutrices Christianas.*

7 *Delictum multo maius est in Deum commissum, quam in hominem.*

8 *Inquisitores pluribus in casibus possunt punire Iudæos, & Turcas, aliosque infideles, & si nondum Baptizati, quorum aliqui Narrantur.*

9 *Carnalis commixtio Iudæi cum Christiana, in dubio præsumitur libidinis causa patrata, non in conceptum Christi, & eius fidei.*

10 *Pœna coitus Iudæi cum Christiana, aut è contra, potius est in arbitrio Iudicis metienda à qualitate delinquentium.*

VIDETVR absolutè respondendum pro sententia affirmativa; eo quod scriptores loquentes de impedimento disparis cultus, communiter affirmant matrimonium fidelis cum infideli, esse vetitum, & illicitum omni iure naturæ, vt docent cum infinitis Sanchez *de matrim. lib.*7.*disp.*71.*n.*5. Basilius Pontius *d.l.*7.*c.*46.*n.*46. Diuino iure positiuo *ex l.veteri Exodi c.*34. Deuteronomij 6. & 11. Regum, *c.*11. & *l. Euangelica* Paul.2.*ad Corint.*6. ibi: *nolite iugum ducere cum infideli, & 2. Corint.* 7. ibi: *Si dormierit, vir eius nubat tantum in Domino*, Sanchez, & Basilius latè, vbi suprà iure Ecclesiastico, ex consilio Illiberitano, *concl.*15. Arelat. 1.*Can.*11. Niceno *c.*5 3. & *Can.*67. & 69. Cartaginēsi 3.*Can.*11. Cartagin. *actio* 15.*Can.*14. & ex aliis quā plurimis Conciliis, quæ referunt Basilius supra, Torreblanca *lib.* 2. *pract. spirit.c.*15. *sect.*3. *à n.*74. *vsque ad* 81. Diana *p.*8. *tract.* 1. *resolut.*74. Castro Palao *disp.* 4. *punct.*11. *n.*2. Leander *de sacram.tract.*9. *d.*15. *q.*3. Cornejo *disp.* 7. *dubio* 23. & *alij*, Et addunt Sanctarellus *tract.de hæresi cap.*41.*dubio* 3.*n.*1. Vbi Andreas Geminian & Francus Diana *p.*4.*tract.*7.*res.*5. vers.*notandum*, Inquisitores posse procedere contra matrimonium contrahentem cum hæretica, quia est suspectus de fide.

Secundo, quia hac de causa, si Iudæus, aut 2
Turca copulet cum Christana, acrius omni alia lege punitur, quam alius quilibet coitus: etenim ex lege veteris testamenti *numero* 25. habetur, mortis pœnam pro tali commixtione imponi; nam ibi Phinees filius Eleazari occidit Zambri ex tribu Simonis, quia cum Madianitide, nomine Cozbi, alterius concubuit, quod sibi ita ad iustitiam adscriptum extitit, & ei perpetuum à Deo sacerdotium fuerit condonatum; pro vt sic etiam refertur in *cap.nos si incompetenter §.his ita* 2. *q.*7. & *in cap. reos* 24. *q.*5. & facit textus *in l.nequis Christianam C. de Iudæis*, Vbi Iudæus cognoscens carnaliter Christianam, punitur pœna adulterij, quæ de iure communi est mortis naturalis *l. quamuis*, *auth.Sed hoc C. de adulter*, Salicetus *in dicta l. nequis*, & relati à Gabriel *lib.* 7. *comm. opin. conf.*21. *numero* 2. à Boërio, *decis.* 316. *numero* 5. multis aliis fundamentis probant Corneus *in cons.*114. *num.*1. *lib.*1. Marquarius *de Iudæis p.*1. *cap.*13. *n.*1. Decian. *in tract. crim. lib.*5. *cap.*12. *à num.* 20. & alij relati à Farinacio *in praxi de delictis carnis q.* 139. *num.*1. inter quos Alex. Marsil. Mansan. Menoch. Roland. & alij relati à Mario Muta *dec.* 89. *n.*1. & DD. alij, qui *num.* 2. refert, vt esto saltim pœna mortis posset defugi; pœna tamen corporalis, non posset euitari.

Tertio fulcitur; quia & multo magis procedit in 3
Iudæo contrahente matrimoniū cum Christiana,

& econtra, quia non ſolum talis commixtio in figura matrimonij prorſus damnata eſt, ſic vt propterea matrimonium, vti nullum ſeparari debeat *ex cap. ius gentium dist. 1. cap. caue, & cap. ſi quis 28. q. 1. gloſſa in cap. in non nullis litt. B.* Vbi DD. ſed etiam capitali pœna punitur ex textu *in d. l. ne qui C. de Iudæis*, Vbi ex hoc matrimonio, adulterij crimen incurri ſtatuitur; & ſic mortis pœnam conſequenter intrare, cum talis commixtio ſit grauior, & deterioris conditionis, quam adulterium; quia licet adulterij crimen quinquennio præſcribatur, non tamen in hoc adulterio à lege confecto, propter copulam inter Chriſtianam, & Iudæum, aliqua curret præſcriptio *per leg. miles §. ſi pater, & §. ſi mulier, & §. 6. de adulteriis* ergo cum Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 12.* in fine, verſ. *nec his obſtat*, Marquarius *de Iudæis, p. 1. c. 13. n. 2. & p. 2. c. 3.* Vbi ille dicit per hoc matrimonium offendi ſacramentum Baptiſmi, & quod propterea grauius eſt, quam coire cum propria conſanguinea Chriſtiana, vt dixit etiam *cap. 16. n. 2.* & Marquarius, quod etiam offendit religioni Chriſtianæ in verbis ſequentibus: *& eſt odioſa talis commixtio, quia fit per eam iniuria Baptiſmo, & vniuerſæ religioni Chriſtianæ*, Videtur in puncto noſtri dubij, vt cumque reſpondendum hunc caſum pertinere ad forum inquiſitionis in Regnis, vbi Tribunalia S. Officij ſunt ſtabilita, eo quòd offendit ſic commiſcens cum Chriſtiana, non ſolum ſacramento matrimonij, verum, & Baptiſmi, & toti religioni Chriſtianæ: argum. eorum, quæ de Polygamo dixi ſub *c. 4. nuper de bigamis* latè *q. 4. à n. 1.*

Adhuc his, & aliis omiſſis, dicendum eſt, vt
4 quantumcumque talis commixtio, tam in figura matrimonij, quam extra legibus, canonibus, aut ſtatutis puniatur, nullibi legi apud aliquem Doctorem, etiam de caſibus ad tribunal S. Inquiſitionis tangentibus, Iudæum, aut Turcam cum Chriſtiana commiſcentem, aut econtra, ad tribunal S. Officij Inquiſitionis trahi, vt puniatur; alias, inquam DD. de impedimento *diſparitas cultus* ſcribentes; imo & de alio quolibet impedimento dirimente aliquando hoc dubium excitarent pro foro tribunalis S. Inquiſitionis, quod nec dubitari vidi, adhuc inter cenſores, qualificatores, aut inter alios ex Inquiſitoribus Iuriſdictionis plus amatores.

5 Tota ergo difficultas eſt, quid dicendum, quando Turca, ſiue Iudæus cognouit carnaliter Chriſtianam cuiuſcumque conditionis in opprobrium Domini noſtri Ieſu Chriſti, & non libidinis cauſa. Et quamuis in hoc caſu adhuc ſcribentes nihil de Iudæo, aut Turca ſic commiſcente ſcribant, quatenus pro foro S. Inquiſitionis ſit reſpondendum; quia omnium concluſio eſt, quod tales puniantur pœna mortis; eo quod Iudæorum illuſiones, & opprobria in ſpretum fidei, ſunt maxime damnata ex *l. Iudæos C. de Iudæis, cap. etſi Iudæus, cap. poſtulaſti, cap. in nonnullis, cap. cum ſit nimis extra de Iudæis*, quorum punitionem, tantum extendunt, comparando hoc crimen cum crimine læſæ-Maieſtatis humanæ, quod pœna mortis, & confiſcatione punitur per illa, quæ latiſſimè dixi *ſupra p. 1. de confiſcatione bonorum ſub alleg. 18.* & in aliis latiſſimè; ergo cum crimen læſæ-Maieſtatis ſit de foro Iudicis Regij, & ſimiliter crimen præfatum de tali Iudæo, ſeu Turca, cum Chriſtiana commiſcente; quare interpretes de eo diſceptantes, etſi ex noſtris nihil de punitione à S. Officio infligenda dixere, ſed quod pœna mortis ſit ea commixtio efflagitanda magis, ac efflagitatur crimen læſæ-Maieſtatis humanæ, cum grauius ſit delictum, quantum per iſtud filius Dei offendatur, iuxtà doctrinam *cap 1. vergentis de hæreticis.*

Ego tamen in hoc vltimo puncto exiſtimo re-6 ſpondendum ſine vllo dubio commixtionem illam in opprobrium, & ludubrium fidei Chriſtianæ patratam, puniendam eſſe in S. Officio Inquiſitionis; quia ſi Inquiſitores hæreticæ prauitatis punire poſſunt Iudæos retinentes nutrices contra ſacrorum Canonum ſtatuta, vt ex peculiari Bulla Gregorij XIII. *in ordine* 70. incipiente *antiqua Iudæorum*, per quam ita docet Barboſa *in dicto cap. & ſi Iudæos 13. de Iudæis num. 5.* quanto plus, & punire poſſunt, ac debent cum excluſione quorumlibet aliorum Iudicum Eccleſiaſticorum, ſiue ordinariorum, quando Iudæus, Turcha, ſeu alius quilibet infidelis in opprobrium fidei Chriſtianæ, & in contemptum Domini noſtri Ieſu Chriſti, Chriſtianam cognouerint, & non per laſciuiam, & libidinis cauſam.

Cum multum maius hoc delictum ſit eo, quod 7 in Deum committitur, quam aliud læſæ Maieſtatis per regulam textus *in cap. ſicut 17 q. 4. cap. monuet te*, circa finem *22. q. 2. cap. ſi quis ſuadente*, verſ. *qui autem 17. q. 4.* eſt enim longe grauius æternam, quam temporalem lædere Maieſtatem, vt firmarunt etiam Marquarius *de Iudæis p. 2. cap. 3. à n. 13.* Farinac. *d. q. 39. n. 26.* Marius Muta poſt eum *n. 8 & 9.* dict. deciſ. 1. qui etſi nihil de iudicio peragendo in S. Officio dicant, ſed tantum de pœna mortis infligenda, vt in crimine læſæ-Maieſtatis humanæ, credo, quod ſi in mentem veniret, diſceptare in hoc delicto puniendo, quando adeſſet contemptus fidei Ieſu Chriſti, hanc Doctrinam firmarent.

Ad quam fulciendam exiſtimo applicandam eſ-8 ſe generalem illam doctrinam caſuum, quorum cauſa poſſunt procedere Inquiſitores contra Iudæos, nondum Baptizatos, veluti ex alia Bulla Greg. XIII. edita anno 1581. contra Iudæos negantes, quæ habent cum Chriſtianis communia circa fidem, vt Deum eſſe vnum æternum, omnipotentem, omnium creatorem, aut id alicui etiam priuatim inſinuantes, Dæmones item inuocantes, conſulentes eis, immolantes thus & alias fumigationes offerentes aliquem à Baptiſmo, vel fide retrahentes dehortantes, aut quouis modo impedientes, deriſioni habentes Chriſtianos ſacram Hoſtiam, crucem, Chriſtum Dominum conſpuentes, vel facientes quid ſimile, & in aliis caſibus, quos referunt ſcribentes, inter quos Director Inquiſitor, referens dictam Bullam *p. 2. Directorij q. 46.* Ricciulus *de iure perſonar. lib. 1. cap. 52. à n. 7.* Diana *p. 4. tract. 7. reſ. 2.* Auſonius ad illum, verbo *inquiſitorum Iuriſdictio in quas perſonas n. 103.* & nouiſſime Pater Martin. de Alcolea, Cartuſianus Dianæ additionator in loco correſpondenti. Souſa *in aphoriſm. lib. 1. cap. 37. à n. 18.* Scortia *theorema 347.* Cantera *in quæſtionib. crimin. cap. 1. de hæret. n. 72.* Simanchas *tit. 25.* & alij, & congerit Carena *de officio inquiſitor.* iuxta dictam Bullam Gregorij XIII. *p. 2. de Iudæis, & aliis infidelibus, tit. 14. à n. 4. ad 16. caſus 14.* in quibus contra Iudæos nondum Baptizatos poſſe procedere Inquiſitores, & poſt eum, & alios nouiſſimè Bordon. *de inquiſit. ſub toto c. 25. de Iudæis, & Paganis, & ibi à n. 3.*

Cum ergo Turca, aut Iudæus ſic cum Chriſtia-9 na cõmiſcentes apertè intendunt fidem Chriſtianã offendere, & Chriſtum Dominum deridere, quid mirum, vt ſine ſcrupulo dilatandæ iuriſdictionis poſſint, ac debeant Inquiſitores contra illos procedere,

tores,contra illos procedere, cum & poſſet tentari ex dictis *à n.*1.idem poſſe, & ſi tantum libidinis cauſa commiſcerentur , cum vt ibi dictum eſt in verſ. *tertio fulcitur* , vt cumque etiam extra contemptum fidei Ieſu Chriſti offendi ſacramentum Baptiſmi,& vniuerſam religionem Chriſtianam ; ſed in prædicto vltimo caſu , tunc demum exiſtimamus , ſi pateat Inquiſitoribus de commixtione illa tanta in odium Ieſu Chriſti, & eius fidei, non aliter. Nam ſi adeſſet dubium reuera potius per laſciuiam, & ex libidine tantum patratum eſſe tale delictum, dicitur præſertim ſi cum Meretrice , vt voluit Barbatia *conſ.*63.*à n.*7.verſ.*& ſi quiſpiam n.* 8.*lib.*4.Farin.*in praxi d.q.*139.*n.*27.Marius Muta
10 ſupra *d.dec.*89.*ſub.d.n.*8.*&* 9.†Qui & alij,per eos relati , dicunt pœnam in alio iudicio laicorum imponendam eſſe potius arbitrariam,aliquando pecuniariam,aliquando corporalem,vſque ad mortem , deſumendo id à qualitate mulieris,num ſit honeſta nobilis,aut vilis,& meretrix,vel nupta? Et an infidelis ſit minor vxoratus,vel ſolutus ? & an ſemel , vel alias ſit proſequutus ? in quibus caſibus fore in arbitrio Iudicis quandoque leuem , quandoque grauem imponere pœnam:ſic in terminis Farin.& Marius Muta *vbi ſupra* legẽdi omnino.Ghil de pœnis omni farij coitus *c.*12.*n.*8.verſ. *ego enim* , Bermond,Marquex,Caball. Ancharr. Regiens,& alij per eundem Farin.*à n.*8.*&* 15.Muta *à n.* 3. magis pacificantes pœnas , quas non referimus , vt non noſtri inſtituti ; & quia S. Inquiſitionis Tribunal aliter ſoleat arbitrium metiri,ponderato contemptu fidei,& ſacramentorum.

11 Et ſic in terminis poſt hæc vidi docere Carenam longè agentem de officio inquiſitorum *p.* 2. *de Iudæis,& aliis infidelibus* §.3 qui poſtquam refert Surdum *in conſ.*497.*à n.*8.Negantem hoc delictum ad Inquiſitores ſpectare;quia Iudæi non ligantur ſacris Canonibus, & quod ex ſimplici fornicatione, nullus poteſt in Iudæo conſiderari fidei noſtræ contemptus,& poſtquam etiam refert Marium Muta loquentem contra Surdum , dum firmat,cognitionem eſſe Iudicis Eccleſiaſtici,& atteſtans in Curia Archiepicopali Panormi ſæpè fuiſſe punitos ſimiles huiſce criminis Iudæos accuſatos, ipſe Carena *ſub n.*13.reſoluit , ſine dubio Inquiſitores hæreticæ pranitatis procedere poſſe contrà Iudæum,fornicationem ſimplicem habentem cum Chriſtiana in contemptum Religionis. vel vt ſynagogam ſuperiorem eſſe oſtenderet Eccleſię,ſicuti procedunt in omnibus caſibus,in quibus noſtram religionem quoquomodo contemnere præſumũt; qui etſi referat Ioannem Baptiſtam Ciarlinum *in ſuis controuerſiis forenſium Iudiciorum,c.*42.*à n.*50. latiſſimè firmantem cum Muta,& contra Surdum hoc iudicium eſſe iudicis ordinarij Eccleſiaſtici;& ita fuiſſe deciſum à ſacra Congreg.S.Officij de vrbe,litteris peculiaribus datis ab Eminent.D.Cardinali Merlino ad Inqniſitorem Regij ſub die 11.Iunij 1624.quibus mandauit ei,ne nomine S.Officij procederet contra huiuſmodi Iudæos , carnaliter Chriſtianas cognoſcentes , ſed eos relinqueret ordinariis locorum puniendos, pro vt ita etiam præticaſſe Epiſcopum Pariſienſem,qui grauiter puniuit , quemdam Iudæum , qui filios ex Chriſtiana ſuſceperat,teſte Boërio *dec.*316.*n.*14.verſ.*& ita.* tamen ſub diſtinctione à nobis iacta,concludit,litteras dicti Cardinalis , tantum fore intelligendas in caſu,quando nullus adeſſet contemptus religionis, ſecus,ſi interueniret,cum tunc ad Inquiſitores proprie iudicium ſpectet.

## QVÆST. II.

Presbyter ſi ſine licentia proprij ordinarij , audiat pœnitentium peccata , ab eiſque ſacramentaliter abſoluat, an ſit reus ſancti officij? Et quid de confeſſario frangente ſigillum confeſſionis? Seu obligante pœnitentem vt ſibi reuelet complicem aut de non ſacerdote audiente confeſſiones ſed non abſoluente.

### *SVMMARIVM.*

1 *Inquiſitores poſſunt procedere contrà Eccleſiaſticos non ſacerdotes audientes peccatorum confeſſiones propter abuſum n.*2.

3 *Inquiſitio Hiſpanica leuius punit audientes confeſſiones,non ſacerdotes,quã Romana,niſi ſint de Prouincia infecta,vt Lutherana, vt n.*4.

5 *Inquiſitores non , vt cognoſcunt de Presbytero , audiente confeſſiones,ſine licentia ſui Prælati, aut ſi ſit ſuſpenſus,& quare n.*6.

6 Bullæ Sixti V. Clem.VIII. Pauli II.& IV.& Greg. XIII. *nullam mentionem faciunt de veris ſacerdotibus.*

7 *Sigillum confeſſionis frangens,regulariter non eſt reus S.Officij,etſi eius obſeruantia dicatur à iure naturali,Diuino, & poſitiuo , vt numero* 8.

8 *Sigilli confeſſionis fractio,nullam gignit ſuſpenſionem hæreſis.*

9 *Confeſſarius compellens pœnitentem, vt ſibi declaret complicem,regulariter non ſubiacet foro Inquiſitorum,niſi,vt n.*10.

11 *Reuelatio complicis in ſacramento facta confeſſario,non infamat complicem ſecundum veriorem ſententiam.*

12 *Laicus,aut non ſacerdos , audiens confeſſiones ; ſed non abſoluens pœnitentes,potius eſt,vt non incurrat pœnas Bullarum,nec ſit de foro inquiſitionis,vt n.*13.

1 CONTRA Eccleſiaſticos non ſacerdotes audientes confeſſionem poſſe Inquiſitores procedere,patet ex cõſtitutionibus Pauli II.& IV.Gregorij XIII. Sixti V. & Clem. VIII. quas expendunt Zipeus *de iure Pontificio lib.*5.*tit. de Clerico non ordinato miniſtri,*Franc.Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſt.p.*3.*c.*4.*n.*58.Moura *de incantatione,opuſculo* 1.*ſect.* 3. *n.*9. Sanctarellus *de hæreſi c.*42.*dubio vnico n.*5. Homobon. *in conſult.p.*1. *reſp.*150.*vol.*1.Aldrete de religioſa diſciplina *lib.*2. *c.*20.*n.*14.Barboſa *de poteſt. Epiſcopi p.*3.*alleg.*110. *n.*18.Souſa *in opuſculo de policit.tranſt.*1.*c.*9.*n.*1.

2 Et eſt ratio , quia malitia huius criminis vere conſiſtit in abuſu ſacramenti ; ita vt qui hoc facit, ſit de fide ſuſpectus,quia facto approbat,quod hæretici huius temporis falſo aſſeuerantes,id eſt Miniſtros huius ſacramenti,non eſſe ſolos ſacerdotes, vt definiuit Concil. Florentin.*in litteris vnionis,& trid.ſeſſ.*14.*c.*3.Sed etiam alios , & laicos,vt impie ſentit Vviclef,teſte Vvaldenſe *tom.* 2.*c.* 135.*&* 143. Martinus Lutherus apud Rofenſem *art.*13. videndus Diana *p.*4.*tract.*7.*ſub* 11.cum Cherubino *tom.*2.*con.*21.Gregor. XIII. *ſcholio* 1.

Qua

3 Qua de causa dicit idem Dia in vers. *vnde* se consulente Inquisitores Regni Siciliani damnasse ad triremes per septennium cum abiuratione deleui, stante praxi inquisitionis Hispanicæ, in qua non est in vsu pœna dictarum Bullarum, quatenus vltra abiurationem de vehementi, non reconciliantur, etiam si sint verè pœnitentes, sed traduntur curiæ sæculari, sed tantum aliæ pœnæ, vt fustium, triremium, aut exilij: cum suspensione ab ordine, toto exilij tempore, & iuxta qualitatem personæ, si sit vilis, honesta, aut nobilis, Sousa *in aphorism. inquisit. lib. 1. c. 33. iuncto c. 32. n. 33.* Castrus Palao *in summa tom. 1. tract. 4. disp. 8. puncto 10. §. 9. n. 2.* vbi postquam testatus est traditionem Curiæ sæculari, non esse in Hispania vsu receptam, addit verba sequentia: *Horum pœna, arbitraria regulariter est in actu publico abiurare de leui, flagellis, & triremibus addici, & ab ordinibus perpetuo priuari, aliquando hæc pœna minuitur & in exilium, & pecuniam conuertitur, tum si delinquens nobilis sit, nec in actu, specialis fuit malitia; tum si sit ita rusticus, vt non tam ex malitia, quam ex aliquali ignorantia præcessisse videatur; & ita vidi quendam adolescentem simplicem, qui annali recluſione, & pœna pecuniaria damnatus fuit; eo quod fingens se sacerdotem, alterius confessionem excepit, vt postea illum irrideret &c.* Recolligens à nostro Consiliario versato admodum in inquisitionibus Hispaniæ D. Isidoro de Vicente *ex suis manuscriptis c. 19. §. 1. & seq.* qui tempore, exercitio, & experientia adeptus fuit praxim procedendi in S. Officio Inquisitionis, non reticeam ex Bulla Vrbani VIII. statui minores 25. annis tradi debere sæculari Curiæ, si eiusmodi delictum committant, vt refert idem Diana.

4 Quæ poterit practicari in Hispania, si vt obseruauit Sesse *tom. 4. decis. 152. n. 4.* quando essent de prouincia infecta hæresi Lutheri, qui obseruat omnes esse Ministros sacramenti pœnitentiæ, cum persona dicatur etiam suspecta respectu religionis suæ; & sic etiam in inquisitione Hispanica iuxta hunc casum posse imponi abiurationem de vehementi, & illos torqueri, admittit Diana ibi in vers. *notatamen.*

5 Vnde iam ad difficultatem, videtur idem respondendum, si contingat, vt audiat confessiones, & sacramentaliter à peccatis absoluat Presbyter nondum approbatus ab ordinario, aut si approbatus, extiterit suspensus: tamen ab audiendis confessionibus, quia talis temerariè agit, & videtur abuti sacramento pœnitentiæ, ac per hoc sit suspectus in fide; eo quod existimet sine licentia ordinarij, Prælati, aut contra iam reuocatam, confessiones audire. Tamen verius est in praxi talem sacerdotem Presbyterum non puniri ab Inquisitoribus; quia in hoc casu nullum est motiuum præsumendi hæresim; non enim carentia iurisdictionis, aut alia ex relatis pœnis mulctatus adhuc manet sacerdos cum potestate celebrandi, & confessiones audiendi; quoad potestatem ordinis, licet impeditam: ita ex aliis probant Sousa *opusculo solicit. tract. 1. cap. 9. n. 9. & in aphorismo inquisit. lib. c. 33. n. 6.* Sanctarellus *de hæresi c. 42. dubio vnico n. 5.* Acunha *de confes. solicit. q. 13. n. 15.* Diana, *vbi supra d. res. 11.* vers. *notandum est tamen*: nouissimè Bordon. *de inquis. tract. 22. de abusu sacr. n. 19. & 20.*

6 Nec obstant adductæ Bullæ *n. 1.* & doctrina ibi relata, quia (nisi aliter constet quod sic audiens confessiones intendat sine illa licentia, etiam extra necessitatem, extra mortis articulum, aut periculū posse absoluere sacramentaliter pœnitentes à peccatis; nam tunc illuderet sacramento pœnitentiæ, existimans valide administrare sacramentū illud, quod reuera non impendit defectu iurisdictionis actualis, vt est communis Doctorum) quia non omnis administratio sacramentorum arguit suspensionem hæresis, sed illa tantum, quæ habet fundamentum in hæresi, & non in solo vsu illicito. Et sic in hac materia vsum potius illicitum, quam abusum dicēdum esse dicunt relati, cum in dictis Bullis sermo nullus fiat de veris sacerdotibus, quomodocumque illicitè sacramenta tractantibus, sed de fictis, & non insignitis sacerdotali ordine, Acunha, & Sanctarellus supra, Rodrig. *tom. 2. q. 28. art. 2. in fine*, Bordon. *d. c. 22. de abusu sacram. d. n. 20.* Carena *de officio inquisit. p. 2. tract. de celebrantibus tit. 11. §. 3. n. 15.* 7

Ad secundam difficultatis partem de frangente sigillum confessionis, videtur, vt sit reus sancti officij, eo quod abutatur illo sacramento, cuius pars nimis substantialis est, obseruantia sigilli, ne alias plus admodum reddatur rigidum præceptum confitendi, & ne peccatores retrahantur à confessione sacramentali per agenda omnino necessariam in re, vel in voto pro expiatione peccatorum actualium, læthalem mortem animæ incutientium, iuxta doctrinam Rayneri verbo *confessio cap. 30. cap. 444.* Angel. verbo *confessio 8. n. 1.* Aureol. *in 4. dist. 21.* est enim de necessitate sacramenti, quod quis confessionem celet, vt etiā tenet Thom. Hurtad. *tom. 2. res. mor. tract. 6. c. 11. res. 32. §. 7. à n. 164.* sed cōfessarius omni iure naturali, Diuino & Ecclesiastico & obligatus sigillo vt docent communiter DD. cum D. Thoma *in addit. q. 11. art. 1. in 4. dist. 21. q. 2.* & alij summistæ ac scribentes canonistæ *in cap. omnis vtriusque sexus de pœnit.* in verbo *caueat autem*, & alij multi, quos sequitur Leander *de sacram. pœnit. disp. 10. de sigillo q. 2.* ergo tale delictum, vbi sunt Tribunalia S. Inquisitionis, in quibus obseruantia secreti, est tanti momenti, videtur spectare ad cognitionem Inquisitorum, præcipue si consideretur, quod frangens hoc sigillum, non solum facit contra fidelitatem, sed etiam contra religionem, faciendo contra reuerentiam sacramento debitam, reuelando, & reddendo ipsum sacramentum hominibus onerosum, Diana *p. 5. tract. 11. res. 2.* Villalobos *tract. 8. dif. 72. n. 3.* Nugn. *q. 11. art. 1.* Bonacina *de pœnit. disp. 5. q. 6. sect. 5. puncto 1. n. 4* Suarez *de pœnit. disp. 33. sect. 1. n. 7. & 13.* cum aliis, Leander *supra q. 3.* dicentes etiam præceptum Ecclesiæ constituere sigillum intra virtutem religionis, vt bene etiam Fagund. docuit *de sacram. Eccles. præcepto 2. lib. 6. c. 1. n. 2. & 3.* & sic in terminis Alfonsus de Leone *de officio confes. à n. 7. tom. 1. recollect. 22. n. 12. casu 3.* dicit confessarios frangentes sigillū confessionis, Inquisitorib. denuntiādos esse.

At hoc non obstante, dicendum est absolutè hoc delictum non esse de foro Inquisitorum, cum tunc illa fractio dicetur potius à malo sacramenti vsu prouenire, quam ex abusu ex dictis supra sub vers. *vnde*, & vers. *nec obstant.* Tamen si sacerdos reuelans auditum in confessione, haberet errorem in intellectu, existimans, aut defendens sibi licitam esse reuelationē huius sigilli, aut aliter male sentiens de sacramentis, sigillum fregerit, reū esse Inquisitorū S. Officij, docent Diana *p. 4. tract. 8. res. 95.* Molfes. *in summa tom. 1. tract. 7. c. 32. n. 68.* Auson. *in comp. ad Dianam*, verb. *Inquisitorum iurisdicto in quæ delicta? n. 81.* Bordon. *de inquisit. tit. 22. de abusu sacram. n. 37.* Carena *dicta p. 2. de officio inquisit. tit. 17. §. 23. num. 91.* Legendus *à n. 82. ad 97.* Vbi dicit 8

se

se nunquam vidisse similes processus in sancto officio agitari; pro vt vidit quandoque agitari eos foro Episcopali, probantes eo fundamento, quod Inquisitores tantummodo cognoscũt de hæreticis suspectis de hæresi iuxta doctrinam textus, quem abundè explanaui, alibi *in cap. accusatus* §. *sane de hæret. lib.* 6. & de turbatoribus S Officij, & negantibus ex tali fractione sigillo oriri hæresim, aut eius suspicionem, nec ea impediri S. Inquisitionis Tribunal, nec vlla lege Pontificia cautum reperiri, quod Inquisitores de ea procedant; non enim dicunt talis fractio est actus hæreticus, cum sacerdos reuelans, quod in confessione audiuit, nec verbo, nec facto impugnet aliquem articulum fidei, ex quo reddatur suspectus de hæresi; & quia ex hoc præcisè non dicit, sigillum frangens, licitam esse reuelationem confessionis, nec male sentit de sacramentis, licet huic sacramento iniuriam inferat.

9 Ad tertiam difficultatis partem de compellente confessario, vt pœnitens, sibi declaret complicem, video Doctores dissentire: nam Lopez *in instruct. confes. p.* 1. *c.* 27. vers. *condemnamus quoque*, Medina *in summa lib.* 2. *c.* 4. §. 1. docent hunc casum esse de foro inquisitionis, quia est hæresis affirmare, quod teneatur pœnitens eam circumstantiam confiteri, nam sequeretur esse licitum infamare proximum; & videtur probari: nam si v.g. diceret pœnitenti, non posse, nec sibi licitum esse impendere ei beneficium absolutionis sacramentalis, nisi pœnitens confessario complicem declaret, videtur obicem ponere virtuti sacramenti pœnitentiæ, negando ei datam esse potestatem absoluendi à peccatis, nisi complicem manifestet, quasi per hoc male sentiat de efficacia dicti sacramenti; indeque confessarius, vt male sentiens, sit saltem suspectus de fide ex iam adductis hic *à n.* 1.

10 Sed quia de hoc dubio nihil, nec in Consilio supremo, nec in inquisitione Vallisoletana aliquid motum viderim, existimo respondendum sub distinctione: nam si cõstaret talem confessarium velle simili assertione, & compulsione introducere errorem in doctrina, quæ firmat complicem non esse reuelandum in confessione sacramentali; tunc quidem reuelandum esse confessarium; quod si de tali assertione non constet; sed tantum confessarius absolute, & simpliciter compellat pœnitenti ad talem reuelationem, existimo non fore denunciandum Inquisitoribus, sed tantum puniendum à suo ordinario Ecclesiastico per dicta in hac quæstione; & in hoc casu esse intelligendos Dianam *p.* 4. *tract.* 8. *res.* 97. Villalobos *in summa tract.* 9. *dif.* 38. qui referens Medinam in verbis sequentibus suam sententiam firmantem ibi: *añade Medina, que si el confessor dice al penitente, no os è de absoluer. ni puedo haçerlo, sino me reuelais el complice, que el penitente en tal caso, tiene obligaçion à denunciarlo, como hereje en el sancto officio, por quees herejia deçir. que esta circunstançia es necessaria declararlo en la confession. Y que si el penitente viere à confesarse con otro y le dice loque ha pasado con el primero, que no le è de absoluer. hasta que denuncie al sancto officio como de herejia, y trayga Recaudo, como lo à ech Oasi*, capit ipsum in aliis, *pareceme que el Padre Maestro Medina estaua muy colerico, que absentido de aquellas palabras, no estan riguroso como el lebaçe, que el decir no puedo, muchas veces es lo mismo que no quiero*, & Coriolanum *in tract. de casibus reseruatis p.* 1. *sect.* 3. *art.* 9. *n.* 3. Carena *de officio inquisit. cum aliis d. p.* 2. *tit.* 17. §. 23. *n.* 97. ex eo, nam licet sit hæresis dicere, non esse illicitum infamare proximum.

Tamen quia controuertitur inter DD. an reue- 11
latio complicis in confessione sacramentali facta, sit infamare proximum? De qua quæstione cum multis ipse Diana *p.* 1. *tract.* 7. *de circunstant. res.* 49. cum multi dicunt, iuxta illud D. Bernardi *de formula honestæ vitæ in fine*: *de nullo siniſtrè loquaris, nisi in confessione, & hoc vbi non potest aliter peccatum tuum manifestare*; ex eo etiam, quia per reuelationem complicis, vni tantum confessario, qui eam notitiam habet, sub sigillo sacramentali, non potest dici, quod infametur complex, vt docent bene Varquez *in* 3. *p. D. Thomæ tom.* 4. *q.* 91. *art.* 2. *dubio* 3. *n.* 28. Gaspar Hurtado *de sacrament. tom.* 1. *de pœnit. disp.* 9. *difficult.* 11. Ægid. Choninc. *de sacram. tom.* 2. *disp.* 7. *dubio* 9. *n.* 89. Bonacina *de contr. disp.* 2. *q.* 4. *puncto* 4. *n.* 2. & alij recentiores, Reginald. *in praxi fori pœnit. tom.* 1. *lib.* 6. *cap.* 4. *n.* 1, 6.

Ad vltimam quæstionis partem, an si laicus v.g. 12
aut non sacerdos audiuit confessiones, sed non absoluit, subditum pœnis Bullarum, quas supra retulimus *n.* 1. Et quia etiam in hoc casu diuersè sentiunt DD. siquidem Emanuel Rodrig. *quæst. regul. tom.* 2. *q.* 28. *art.* 2. & postremo *in summa tom.* 2. *c.* 83. *n.* 3. Ioannes Sanctius *in selectis disp.* 11. *n.* 36. docent hunc casum non esse de foro Inquisitorum, cum Greg. XIII. loquens in casu sollicitantis in confessione, denuntiandi ad S. Tribunal, quia talis, qui audit confessiones, nolens absoluere, habet respectum sancto Sacramento pœnitentiæ, quod administrare nolunt; & sic non præsumi contra illum male de fide sentire, qua præsumptione sedes Apostolica in dicto casu, solicitantis in confessione committit illum casu Inquisitoribus, vt refert Diana *p.* 1. *tract.* 4. *de denuntiationibus res.* 16. & tenent Sanctarel. *de hæresi c.* 42. Acunna *in tract. de confessar. solicit. q.* 13. *n.* 14. Alij vero firmant ad violationem dictorum decretorum sufficere audire confessionem; quamuis absolutio, siue ex indispositione pœnitentis, siue alia de causa non impendatur; Freitas *in editione nouissima de confes. sollicit. q.* 20. *n.* 36. Anton. Sousa *in aphorismo inquisit. lib.* 1. *c.* 33. *n.* 3. *& in opusc. de solicit. tract.* 1. *c.* 14. *n.* 3. 4. *&* 7. Vbi addit non sacerdotem, qui solum confessionem generalem audit, non tamen specialem peccatorum, subiici iudicio Inquisitorum, licet mitius puniri debeat, vt refert diana *p.* 4. *tract.* 7. *res.* 11. *in fine* vers. *sed difficultas.*

Ego tamen in casu de quo loquimur, habito re- 13
spectu ad Bullas Pontificum *n.* 1. adductas, dico laicum, siue Clericum, nondum Presbyterum, qui audiunt confessiones, tamen non absoluunt à peccatis, non fieri de foro Inquisitorum: nam ideo in dictis constitutionibus supponuntur rei illorum criminum iudicio Inquisitorum; quia facto (ingerendo se in administratione sacramentorum, cum sacerdotes non sint) Catholicam veritatem impugnant; at qui non absoluit, nullum administrat, nec administrare intendit sacramentum. Igitur talis non erit suppositus iurisdictioni Inquisitorum, nec pœnis dictarum constitutionum poterit mulctari confes. præd. quia illæ constitutiones, sunt maxime pœnales, & non extendendæ; imo restringendæ, quantum fieri possit, iuxta quæ dixi *de lege pœnali c.* 11. *de constit.* non enim in prædicta auditione peccatorum absque absolutione, adest sacramenti abusus; quia vt iste consideretur, debent adesse omnia ea, quæ ad sacramentum requiruntur

tur, ob quæ contra Freitas ita docent relati adducti Rodriguez, Acunna, Sanctarellus, & Carena *de officio inquisit. p. 2. tit. 11. §. 3. n. 14.* etiam cum Barbosa *in c. 1. de Clerico non ord. ministrante*, & colligitur ex verbis Bullæ Grægor. XIII. ibi: *& confessiones audire, & absolutionem impertiri*, quibus habetur quod copulatiua, & copulatorum, requirit concursum secundum vulgatas iuris regulas: ita Carena, qui insimul probat *in const. Clem. VIII.* ex illis verbis: *inique sibi assumunt gradum sacerdotalem, & authoritatem absoluendi à peccatis.*

## QVÆST. III.

**An affirmans non peccare eum, qui occidit aliquem, de quo timet ipsum reuelaturum marito vxorem, cum qua occidens mœchatur, legitimè denuntietur sancto officio Inquisitionis.**

### *SVMMARIVM.*

1 *Maritus permittitur legibus in vxorem adulteram, & adulterantem sæuire.*
2 *Sicarium, quem quis statuit, vt me occideret, possum præueniendo impunè occidere.*
3 *Homicidium permittitur ob defensionem vitæ, honoris, & bonorum, seruato moderamine inculpatæ tutelæ.*
4 *Secretum reuelare non teneor in pluribus casibus, etiam si monitorio, aut edicto mandetur.*
5 *Firmans non peccare, qui occidit præueniendo illum, de quo timet reuelaturum se marito, cum qua mœchatur, quando excusetur à peccato?*
6 *Occidens eum, qui vadit ad iudicem, vt imponat falsum testimonium, vel occultum crimen pandat, potius est, vt peccet.*
7 *Homicidium est omni lege prohibitum; permittitur tamen ab aggresso, quando aggressio est vera, & per vim facta, vt n. 8.*
8 *Iudicem, aut testes contra me in iudicio processuros, mihi non licet occidere, etsi calumniosè procedant. & quare? n. 9. 10.*
10 *Accusatorem, qui bona fide me accusat, non possum occidere.*
11 *Inquisitores potius est, vt non procedant contra firmantem non peccare, qui docet licere occisionem illius, qui reuelaturus est marito mœchantem cum illius vxore.*
12 *Sortilegia, & alia delicta, dum non sapiunt hæresim, non sunt de foro Inquisitorum.*

1 ALIQVANDO dubitatum fuit de hoc casu, super quo ad partes consulti qualificatores non sine difficultate responsum præbuerunt. Sed quia ex fundamentis iactis in quæstionibus præcedentibus potest ad partes disputari; item ex his, quæ scribunt DD. per textum *in l. Gracchus C. de adulteriis, & in cap. si vero 3. de sent. excomm.* quibus, & aliis permittitur marito in vxorem adulteram, & adulterum sæuire. Iam breuiter ad punctum dubij videtur respondendum, hunc casum non esse de foro Inquisitorum.

Quia si impune possum sicarium, aut famulum occidere, quem aliquis statuit, vt me occideret, & in meam necem conspiret, vel ipsum mandantem occisionem meam, vt si actu mandauit, suasit, aut egerit cum sicariis, vt oportunitatem quærerent me occidendi, cum possim præuenire, si nulla alia sit via, Bañez 2. 2. *D. Thomæ q. 64. art. 7. sub dub.* 4. & alij; ergo & similiter in præsenti casu.

Præsertim, si vt longe dicemus *in cap. 2. de homicidio*, non solum propter defendendam vitam, sed etiam propter defendendum honores, aut bona, possum occidere inuasorem, quando aliter me, & illa defendere non possum, maxime, cum maritus nesciens eius vxorem adulteram, & mœchantem cum illa, non aliter sciturus, nisi, quia maleuolus ille quoquo zelo prorupturus est ad reuelandum marito ipsos adulteros, vt sic indignatus ea scientia mœchantem adulterum occidat. 3

Et confirmatur, quia etsi per multa, quæ adduxi *in cap. ad nostram 20. de iure iur.* non teneor in pluribus casibus ibi positis ad reuelandum, quod secreto scio, etsi ex vi monitorij, aut edicti mandantis reuelationem secreti, & *in cap. breui 17. eodem sub q. 11.* Vbi probatum est maximam esse fidem secreti conseruandi; at in præsenti, qui esset paratus ad reuelandum marito vxorem suam, & adulterantem cum ea iniustè facit; eo quod non ex bono publico procedit, sed potius alio impetu odij, vt commotus maritus tali scientia mœchantem occidat; ergo cum mœchans sit in possessione conseruandi, & defendendi se, & ipsam adulteram, adhuc apud maritum in bona fama, & opinione degentes; & per consequens fiet, vt impune qui cum illa mœchatur, valeat sine peccato, talem sic ad reuelandum maritum paratum occidere. 4

Et ob id non sit per Inquisitores puniendus, nec illis denunciandus quisquis firmauerit non peccare eum, qui occidit aliquem, de quo timet ipsum reuelaturum marito. 5

Et sic idem Bañez potuit firmare, vt liceat occidere eum, qui vadit ad iudicem, vt imponat falsum testimonium, vel vt occultum crimen pandat, propter quod erit occidendus, vel infamandus, vel bona amissurus temporalia, & Nauarra *lib. 2. de restit. c. 3. n. 351.* testes, & accusatores occulta reuelantes posse occidi, si nulla alia via suppetat clam, & occulte, nam sunt vere aggressores. Imo addit idem Bañez, quod si Dominus vocaret famulos in meam necem concitare desinat; si aliter saluus esse nequeam, militat enim hic propriè defensionis, & tuendæ propriæ vitæ ius, ad cuius conseruationem teneor impunè, & sine culpa adhibitio moderamine inculpatæ tutelæ, de quo latissimè scribo sub *d. c. 2. de homic.* 6

E contra vero, potest dici firmantem sine peccato fore illam occisionem, esse reum S. Inquisitionis; eo quod docet culpa carere, quod est reuera peccatum: nam cum homicidium sit omni lege prohibitum, & ex illo Genesis 9. *quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius ad imaginem, quippe Dei factus est homo*, & Matth. 26. *qui acceperit gladium, gladio peribit*, & Apocalyps. 13. *qui in gladio occidit, oportet in gladio occidi*, & videtur docere doctrinam falsam saluando à peccato, quod reuera peccatum est, quid mirum, vt saltim sicut suspectus de fide habeatur; & sic vt ab Inquisitoribus legitimè puniatur per supra relata *sub quæst. 1. & 2.* hic. 7

Non enim in præsenti casu adest ex parte illius, qui reuelaturus est mœchantem marito aggressio 8

vera

vera, per vim facta, quæ iuxta Doctorum communem sententiam, est necessaria, vt iuste ille aggressor, ab aggresso valeat occidi; alias inquam mihi liceret occidere iudicem per falsos testes contra me procedentem, & testes, aut accusatores falsos necare contra Doctores firmantes hoc illicitum esse, cum hic non reperiatur vera aggressio, sed calumnia tantum, quam non licet per vim repellere, sed per contrarios testes, & ordine iuris; ita vt si id nequeam, debeam ego ferre patienter mortem, sicut innocens probatur nocens.

9 Aliter enim vniuersus Reipublicæ status perturbarentur; dicerent enim omnes se iniustè iniuriis, & calumniis opprimi, etiam si iuste punirentur, vt docuerunt Salon 2. 2. *D. Thom. dict. q. 64. art. 7. controu.* 1. quem sequuntur Sairus *in claui Regia lib. 7. c. 10. n. 18.* Ægidius Trulenq. *ad præcepta Decalog. tom. 2. lib. 5. de homicidio c. 4. dubio 4. sub n. 3.* dum dicit sententiam Bañes (& si speculatiuè sit probabilis) in praxi non esse admittendam propter incommoda, quæ inde sequi possunt.

10 Qui addit, & Bonacina *de restit. disp. 2. sect. 1. q. fin. puncto 8. n. 8.* Sanchez *in consiliis p. 1. lib. 6. c. 4. dubio 17.* à fortiori me non posse occidere accusatorem, qui bona fide me accusat. Ergo & multo minus potero occidere paratum illum, qui me reuelaturus est; quia etsi ille per calumniam procedat, non tamen me falso impetit propalando mœchare cum illius vxore; & ob id excusante me occidentem à peccato falsam docere doctrinam, auribus Inquisitorum intimandam, siue denuntiandam, vt corrigar.

11 Ex his ergo poterunt Inquisitores discutere, numquid iste casus sit de foro S. Officij, considerantes pro vtraque parte stabiliri sententiam, vnam saluantem, à peccato mœchantem, si occidat præueniendo quem scit ipsum reuelaturum marito, cum tunc occidens legitime se defendat in vita, & honore, ratione cuius, talem Doctrinam docens, non erraret, etsi secundum fundamenta adducta hic in vers. *econtra* peccaret; & considerantes, ac ruminantes, an sic docens liberando à peccato illum occisorem, erret in fide, siue suspectus sit de hæresi. Etenim, si ex dictis in dicto vers. aut ex aliis, iste sit casus de spectantibus ad iudicium S. Officij Inquisitionis, vtiq; posset dici, quod omnes Doctores docentes non peccare occidentem, aut aliud facientem, quod ex doctrina aliorum Doctorum esset iniquum, & peccaminosum, subiicerentur foro S. Inquisitionis, cui nihil aliud subiicerentur, nisi hæresis, aut quidquid sapit hæresim, vel quod ex voluntate Papæ iudicio Inquisi-
12 torum committitur specialiter.† Ex doctrina textus *in cap. accusatus cum vulgatis §. sane de haret. lib. 6.* Vbi etsi sortilegia, & incantationes, de quibus ibi, sint peccaminosa, non tamen sunt de foro Inquisitionis, nisi sapiant hæresim; nec ob id fieri debere Inquisitionis, nisi aliquis Doctor in alio casu doceat impetitum de sortilegio probabiliter ab illo crimine patrato, saluet, & consequenter à peccato, sicut nec fiet de foro inquisitionis, quisquis ratione iustæ defensionis, liberet à peccato occisorem, quem alias alij docentes, illum non iustè se defendentem, alium occidendo, peccasse, cum hic nullus error in fide videatur, posset considerari.



## QVÆST. IV.

An affirmans licere confessario absoluere pœnitentem absentem, peccata sua confitentem per Nuncium, aut per Epistolam, sit temerarius in fide; ita vt ad Inquisitores pertineat illum punire? & quid si moribundo, qui per litteras, aut inter Nuntium administretur à confessario, domum dumtaxat à longe vidente? an Inquisitores possint punire sumentes in communione maiores aut plures hostias, seu particulas, & an possint inquisitores vocare ad tribunal confessarium absoluentem aliquem, sine sufficienti potestate vt eum interroget quid sentiat.

### *SVMMARIVM.*

1 *Confessio, & absolutio sacramentalis pœnitenti absenti, iam hodie improbata est, constit. Clem. VIII. etsi olim esset sub opinione Doctorum n. 23.*

2 *Præsens absoluendus est pœnitens, de cuius dolore cordis debet constare confessario.*

3 Cap. 2. Trid. sess. 14.

5 *Consecrari in sacramento Eucharistiæ nequit, nisi materia præsens.*

6 Clem. VIII. constitutio refertur.

7 *Absolutio lata per confessarium pœnitenti absenti, est etiam nulla.*

8 *Confessio sacramentalis, est actus personalis.*

9 *Inquisitores valent cognoscere de confessario absoluente pœnitentem, qui sua peccata illi confitetur per Nuncium, aut per epistolam.*

10 *Inquisitores contra hæreticam prauitatem cognoscunt contra quoscumque de propositionibus, aut delictis, factisve, quæ arguuntur de temeritate, & scandalo in fidem.*

11 *Absolutio lata moribundo per confessarium absentem improbatur, vt inclusa in tenore constit. Clem. VIII.*

12 *Fundamenta sententiæ contrariæ parui habentur, etiam antelatam* constit. Clem. VIII.

13 *Inquisitores possunt punire sumentes in communione maiores, aut plures particulas, & sacerdotes communicantibus illas administrantes, si existiment aliquid amplius gratia, attenta duratione earum in stomacho sumentium, & n. 14.*

15 *Inquisitores possunt aliquando vocare reuelantes sigillum confessionis, aut confessarios absoluentes sine sufficienti facultate; dummodo si alias vitæ depranatæ habeantur, & ob id de aliqua suspicione hæresis notati, vt interrogati respondeant quid sentiant, vt numero 1617.*

18 *Solicitans in confessione sacramentali, cuius delictum vnico tantum teste, aut delatore, scitur ab Inquisitoribus, numquam vocatus fuit, vt interrogetur quid sentiat, & quare non obstante, quod in aliis casibus practicetur*

*numero* 19. & 20.

19 *Solicitationis in confessione delictum, est priuatiuè de foro Inquisitorum, qui suspendunt processum, quando vnico tantùm teste probatur sollicitatio, & prosequuntur, si accedat alia noua testificatio de eodem actu, seu diuerso solicitationis.*

20 *Confessarius sollicitans in confessione, creditur vtique suspectus de hæresi.*

1 INTER Doctores antiquos, & medios fuit non leuis controuersia, nam quidam docuerunt sine scrupulo, quod absolutio sacramentalis collata absenti esset valida; inter quos, Antonin. 3.p. *summæ tit.* 14. *c.* 19. §. 6. & *tit.* 17. *c.* 12. & *c.* 21. §. 3. Paludan. *in* 4. *dist.* 47. *q.* 2. *art.* 1. & *dist.* 3. *q.* 2. Adrian. *tract. de confessione q.* 1. vers. *sed oritur*, Petrus Soto *lect.* 11. *de secreto confess.* Medina *de confess.* Syluestr verb. *confessio* 1. §. 16. *confess.* 3 §. 1. *confess.* 4. §. 6. Nauarrus *in manuali c.* 21. *n.* 36. *c.* 26. *n.* 14. Armilla, & alij, quos referunt Fagundez *lib.* 2. *in præcepta Decalogi c.* 10. *à n.* 4. Coriol. 1. *p. sect.* 2. *art.* 10. *pag.* 221. Suarez *tom.* 4. *q.* 3. & vers. *confess.* 3. *in princip. disp.* 19. *sect.* 3. *n.* 2. ex eo fundamento, nam dicere necessarium fore, vt pœnitens sit præsens dum absoluitur, non colligitur ex ratione generali sacramenti pœnitentiæ, quod institutum est per modum iudicij, in quo absens etiam potest absolui, sicut & potest accusari, cum moraliter intelligatur præsens per suam confessionem scriptam. Et quia nec aliud colligi videtur ex verbis formæ *ego te absoluo*, cum posset confessarius dicere *ego absoluo Ioannem*, dirigendo absolutionem ad absentem; item quia potuit Christus instituere sacramentum hoc; ita quod videatur conueniens Diuinæ pietati propter aliquem specialem casum, veluti, si infirmus non posset venire ad sacerdotem, nec sacerdos ad infirmum. Vltimo, quia etiam sacramentum matrimonij inter absentes celebrari valet, vt apparet *ex c. fin. de procurat. lib.* 6. non enim ex tali absolutione, & confessione, videtur offendi secretum quod in confessione sacramentali requiritur, cum sint casus, in quibus, quando adest periculum vitæ, possunt pœnitentes alta voce, in alia nauj, confessario existenti confiteri.

2 Alij vero in puncto iuris ex sententia Augustini relata *in cap. quem pœnit. de pœnit. dist.* 1. etiam ante *constit. Clem. VIII.* infra referendam in verbis sequentibus: *præcepit Dominus mundandis, vt se ostenderent, ora sacerdotibus docens, corporali præsentia confitenda peccata, non per Nuntium, non per scripturam manifestanda*, vt ipse etiam dixit *in libro de vera, & falsa pœnit. c.* 10. *Dixit enim* (ora manifestate) & omnes) *non vnus pro omnibus, non alium statuas Nuntium, qui pro vobis offerat munus.*

3 Deinde, quia forma præscripta absolutionis sacramentalis *ego te absoluo à peccatis tuis*, supponit absoluendum esse præsentem, quod etiam significat Concilium Trid. *sess.* 14. *c.* 2. cum dicit Christũ velle eos, qui post Baptismum peccauerunt *sisti* ante hoc tribunal, vt per sacerdotis sententiam possint liberari; *sisti* autem ante Tribunal, est actu se præsentem constituere Tribunali, vt patet *ex toto tit. ff. si quis caution. in sistendi causa factis.*

4 Item quod post litteras aut Nuntium transmissum pœnitens potuerit mutasse positum, aut potuerit nouum peccatum nec explicatum commisisse, seu potuerit iam decessisse, vnde non nisi temerarie transmitteretur illi à confessario absenti absolutio.

5 Et confirmatur, nam sicut in sacramento Eucharistiæ nequit consecrari, nisi materia sit præsens, vt demonstratur ex primis verbis formæ *hoc & hic*, ita & in nostro casu, præsertim cum in sacramento pœnitentiæ, item pœnitens est accusator, sui ipsius testis, & reus, qui debet habere debitam dispositionem, de qua debet idem iudici confessario constare non enim hoc continget bene, si absens sit reus pœnitens, de cuius actibus interius signo exteriori doloris demonstratis, debet ipsi confessario absoluturo constare, vt sic certus de dolore, & bona dispositione pœnitentis, sacerdos recte absolutionem à peccatis impertiatur pœnitenti.

6 Quare iam cum esset periculum, ne error Doctorum primæ sententiæ existimantium confessiones factas per litteras, seu inter Nuntium obtentas esse licitas & validas serperet paulatim, quod minorem erubiscentiam pareret, quasi per se ipsum pœnitens sacerdoti sua crimina confiteretur iustissimè Clemens Papa VIII. *in constit.* 87. edita anno 1602. incipit *sanctissimus*, illam opinionem vti falsam temerariam, & scandalosam damnauit, imposita pœna excommunicationis sibi reseruatæ, illam docentibus, defendentibus, imprimentibus, vel in praxim deducentibus in verbis sequentibus: *Die 20. mensis Junij anno à natiuitate Domini nostri Iesu Christi* 1602. *in generali congregatione sanctæ Romanæ, & vniuersalis inquisitionis, habita in Palatio Apostolico in Monte Quirinali coram sanctissimo Domino Clemente, Diuina prouidentia Papa VIII. proposita quæstione* (vtrum liceat per litteras, seu inter Nuntium, confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere) *auditis votis Patrum Theologorum, & re cum illustrissimis, & reuerendissimis DD. Cardinalibus contra hæreticam prauitatem generalibus Inquisitoribus maturè, ac diligenter considerata, hanc propositionem scilicet* (licere per litteras, seu inter Nuntium confessario absenti, peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere) *ad minus vti falsam temerariam, & scandalosam damnauit, ac prohibuit, præcepitque ne deinceps ista propositio publicis, priuatisque lectionibus, concionibus, & congressibus doceatur, neue vnquam tanquam aliquo casu probabili defendatur, aut ad praxim quouismodo deducatur. Quod si quis illam docuerit, defenderit, imprimi fecerit, aut etiam de ea disputatiuè tractauerit, nisi forsan impugnando, vel ad praxim directè deduxerit præter excommunicationem latæ sententiæ, quam ipso facto incurrat, & à qua non possit, præter quam in articulo mortis ab alio, quacumque etiam Dignitate fulgente, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ maiori pœnitentiario, nisi pro tempore, existente Romano Pontifice absolui, aliis etiam pœnis arbitrio infligendis abiaceat.*

7 Cum ergo ante hoc Clem. decretum nobilissimi Theologi confutauerint contrariam sententiam *à n.* 1. *relatam*, inter quos S. Thomas *in addit. q.* 9. *art.* 3. Victoria *de sacram q.* 171. & 173. Dominicus Soto *in* 4. *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 6. Canus *relect. de pœnit. p.* 5. Sotus *in* 4. *dist.* 17. *q.* 1. Ledesma 2. 4. *q.* 8. *art.* 3. Angelus verbo *confessio* 1. *n.* 32. Caietanus verb. *confessio condit.* 11. & alij medij DD. Theologi, quid mirum, vt stante iam decreto relato Clem. VIII. neotherici scriptores improbando illam firmiter, doceant non solum esse illicitum absenti sacramentaliter confiteri, & ab eo absolutionem accipere

accipere, verum talem confessionem, & absolutionem esse inualidam, optimè Thomas Hurtad. *in moral tom.1.resol.tract.3.c.4.res.30. à n.170.* Valentia *tom.4.dist.7.q.11.puncto 1.* Suarez *sup.d.sect.3.n.7.disp.19.* Eman.Sa verbo *absolutio n.10.* & verbo *confessio n.14.* Toletus *lib.3.summæ c.6.* Vasquez *de pœn.q.91.art.3.dubio 2.* Henriq. *lib.5.c.2.n.7.lit.T.* Azor *lib.2.inst.moral.c.12.* Sanch. *lib.2.disp.11.n.35.* Comitolus *lib.5.q.16.* Coninch. *dist.4.dubio 10.n.69.* Reginald. *lib.6.n.5.* Coriolanus vbi supra *d.p.1.sect.2.art.10.* Bonacina *disp.5.q.4.puncto 5. n.2.* Castrus Palao *puncto 5.tract.23.n.7.& 8.* Ægid. Trulench. *de sacram.lib.4.c.2.dubio 4.n.10.* Leand. *de sacram.p.1.tract.5.de pœn.disp.2.q.28.* Scortia *in const.Pontif. epitome 163. Theorema 404. super d. const.Clem.* Villalob. *in summa 1.p.tract.9.dif.6. &*
8 *dif.32.n.2.†* Vbi etiam probat, quia confessio est etiam actus personalis, sicut, & absolutio; ita vt quemadmodum confessarius nequit absoluere absentem; ita nec pœnitens confiteri, nisi sit præsens coram confessario, vt docent etiam Valentia, Sa, Suarez, & alij iam adducti, & Pesant. *in addit. ad 3.p.q.10. ad fin. disp.*; Barbosa *in c.2.d.sess.14.* Trid. n.2. cum aliis ipse de officio, & potest. Parrochi c. 19.n.44. Sanch. in relatis *disp.44.n.30. in fine*, Barthol. à S. Fausto *tom.3. in tract. de pœn.lib.2.q.62.* Fernand. *in examine Theolog.moral.p.3.c.6. §.6. n.29.* Ioan. Valer. *de different inter vtrumque forum*, verbo pœnit. *differ.9. in fine*, & alij, qui & referunt relatum decretum Clem. & Callego *in tract. de Parroch.oblig.tem.pest.p.2. à n.56.*

9 Quod si non obstante dicto decreto, & quod in eo à DD. Generalibus Inquisitoribus Eminent. Cardin. Romæ sententia contraria, vt temeraria, falsa, & scandalosa damnata non sit dictum, nec ab eodem Pontifice, contrarium firmantes, hoc est sequentes primam sententiam ab Inquisitoribus S. Officij esse puniendos, cum tantum pœnam excommunicationis infliget, non nisi à Pontifice ipso absoluendam, præter alias pœnas, quæ arbitrio valeant imponi, tunc restat dubium, num Inquisitores hæreticæ prauitatis possint punire tales delinquentes, tam pœnitentem conantem per litteras, aut inter Nuntium, ipso tamen absente confessario confiteri, aut confessarium illum absentem absoluere, vtroque credente, licitam esse talem confessionem, & absolutionem; & existimo de hoc casu posse Inquisitores cognoscere, pœnasque infligere ita delinquentibus, cum per D. Pontificem Clem. VIII. illa contraria doctrina ad minus falsa, teme-
10 raria, & scandalosa sit damnata. † Ob quam causam videmus, vt quoties Qualificatores S. Officij aliquam aliam propositionem, quæ videatur dubia, aut cum aliqua errore in fide, præstando suffragia, damnant, vti temerariam, falsam, & scandalosam, sine dubio Inquisitores hæreticæ prauitatis cognoscunt de illam proferente eum ad vnguem, interrogando, inquirendo, & examinando, vt eam explicet in sensu Catholico, quam si adhuc non saluet, consultis iterum Theologis, Qualificatoribus dicti S. Officij, delinquens factus fuit reus S. Officij; sic vt ab eo condignè punitur, infligendo illi nonnullas pœnitentias salutares.

11 Ad secundum punctum dubij, num moribundo à confessario absente, vidente domum pœnitentis, absolutio sacramentalis valide impertiatur. Et quamuis nonnulli existimarint hunc casum non comprehendi sub dicto decreto Papæ Clem. VIII. quia tunc moribundus, moraliter est præsens alicui sensui confessarij, sumpto continente pro contento, id est domus pro pœnitente in ea incluso; & quia de tali moribundo non præsumitur obex vllus contrarius dolori, quo debet pœnitere de peccatis suis: tamen reuera iste casus etiam censendus est prohiberi sub contextu dicti decreti, cum vere, & in rigore, absolutio detur absenti, quem pœnitentem non vidit corpore, & ore, auditu, aut alio sensu: ita teneo per dicta, vbi supra, & in terminis Leand. *d.tract.5.de pœnit.disp.2.q.31.* qui docens post longas consultationes cum veris Doctis ita sibi visum fore, limitans tantum quando sacerdos à longe, audiret pœnitentem confessionem postulantem; eo quod tunc illa pœnitens sit moraliter præsens.

Et sic cætera fundamenta *à n.1.* relata pro illa 12
antiqua multorum opinione voluerunt, quibus non est necessum respondere, cum iam satis, & ex abundanti maneant truncata per dictum nouum Decretum Clem. II. nec argumentum desumptum *ex cap.fin.de procurat.lib.6.* quo permitttitur matrimonium validè per procuratorem rectè conficere, quia ibi habet illud sacramentum rationem contractus, ratione cuius, sicut cæteri contractus inter absentes, ep stola, nuncio, aut aliis modis, quibus contrahentes se explicant possunt celebrari, sic & matrimonium modo, quo auctores illum textum expendunt, inter quos, præter adductos ibi à Barbosa, Thomas Sãchez *de matrim.lib.2.disp.11.* ibi legendus, concludens matrimonium per Procuratorem contractum esse sacramentum, & conferre gratiam, vt tradunt etiam Couarr *in 4 p.2. c.1.§.vnico n.5.* Barbosa *d.c.fin.* cum Molin. Rebello, Viualdo, & alij.

Ad tertiam difficultatis partem, an Inquisitores 13
possint punire sumentes in communione maiores, aut plures Hostias, seu particulas? In quo dubio contra sumentes respondent Fernandez de Heredia *in disp.Theolog.de sacram.tit.de Eucharistia disp. 2. p.9.dubio vnico n.11.* Ioan. de la Cruz *in direct. conscient.p.2.de sacram. Eucharistiæ q.4.conclus.2.* & cum illis Diana *p.4.tract.8. resol.96.* posse illos punire in sequentibus verbis *ex dictis patet contra Caietanum, & Canum, Eucharistiam nõ causare gratiam toto tempore, quo est in stomacho, sicut nec toto tempore manducationis, alias esset maioris conditionis communicando sub multis Hostiis, quod falsum est, & puniuntur, vt suspicioſi per Inquisitores, qui sunt multi soliciti communicare sub multis Hostiis diutius duret corpus Christi in stomacho.*

Quare cum delatio fuisset facta anno *1661.* in 14
hac curia de quodam sacerdote sic præstante maiores, aut plures formas sub tali intellectu casu à Qualificatoribus discusso, & censurato, visum fuit pertinere ad S. Officium, in quo omni secreto, & sine dispendio sacerdotis ita ministrantis, fuit ei adhibita medela, talis enim, qualis sufficiens fuit, vt edoctus de tali errore, ipse medicatus numquam ausus erit iterare illam administrationem maiorum, aut plurium formarum, intelligendo aliquid de maiori duratione, aut causatione gratiæ.

Ad vltimam difficultatis partem, quæ ex dictis 15
hic *à q.1.* legitimè infertur quoties sese offerunt casus similes iam adductis, respondendo specialiter ad dubium positum in quæstione, *nempe, an possint Inquisitores vocare ad tribunal confessarium absoluentem aliquem sine sufficienti facultate, vt interroget quid sentiat?* In quo video sub distinctione dari responsum, de quo testatur Cæsar Carena *de officio inquisitor p.2.tit.17.n.94.95.& 96.* ita vt si sumus in confessario omnino alias probatæ vitæ nec consuetudinario

ſuetudinario in delicti genere, de quo eſt noſtrum dubium, tunc ſit arbitrandum, nullo modo poſſe Inquiſitores reum hunc citare, nec interrogare de fide circa ſacramentum pœnitentiæ ea ratione, quia ex vna parte delictum fractionis ſigilli (de quo ſub quæſt.præced.)ex natura ſua non ſpectat ad S.Officium,vt ibi dictum eſt,& ex alia parte confeſſarius eſt omnino integræ vitæ, indeque non poſſe interrogari ab Inquiſitore.Tamen ſi ſumus in confeſſario malæ, & alias de hæreſi ſuſpecto,tum eſſem in voto eum Carena *d.n.95.* quod poſſet Inquiſitor eum citare, & interrogare,quid ſentiat de dicto ſacramento pœnitentiæ;quia cum ſimus in perſona,alias de hæreſi ſuſpecta, & circa pœnitentiæ ſacramentum ſpeciales adſint modernorum hæreticorum hæreſes, *& ſub d.q.3.præced.* inſinuatum eſt non ſine ratione fieri, vt ſanctum officium poſſit dubitare quod talis confeſſarius ſit de hæreſi ſuſpectus.

16 Vnde idem Carena d.n.96 teſtatur ſe vidiſſe in caſu ſimili ſenſiſſe congregationem S.Officij Cremonæ ſub die 9. Nouemb.1587.apud Reuerendiſſimum Marcum Antonium Amidanum, *in eius votis manuſcriptis apud eundem Carenam exiſtentibus voto 34.n.9.tom.2.*cum enim adeſſet in S. Officio,tunc quidem homo per dictæ vitæ grauatus de horrendis *blaſphemiis,de contemptu,*etiam *cenſurarum,de non ſeruato delectu ciborum, de non auditione miſſarum diebus feſtiuis,*& etiam *de adulterio, & concubinatu ex conſuetudine*, congregatio ipſa cenſuerit per omnes, atttenta eius peſſima vita,& aliis delictis,ex quibus alias ille homo erat de hæreſi ſuſpectus, poſſe eum interrogari in tormentis quid ſentiret de ſacramento matrimonij,cuius fidem(cum coniugatus eſſet) per adulteria violauit.

17 Quam reſolutienem approbandam, vt veram exiſtimo, quando præcedente teſtium ſufficienti informatione,conſtaret Inquiſitoribus de mala vita,atque ſuſpecta hæreſi delinquentis,non aliter,& ſi clare delicta commiſſa, non ſpectent ad forum Inquiſitionis.

18 Quare optime non ſemel potuit dubitari,vt vidi aliquoties,numquid Inquiſitores territorij, vbi degit confeſſarius aliquis notatus de ſollicitatione in confeſſione ſacramentali,cuius delicti cognitio, & punitio ſpectat priuatiue ad iudicium S.Officij Inquiſitionis, iuxta Bullas etiam d. Clem. VIII. Pauli V. & Greg.XV. aliorumque Pontificum;ita vt duobus teſtibus mulieribus, alias bonæ, & probatæ vitæ exiſtimatis, Inquiſitores procedant ad incarcerationem,& ad reum proceſſandum,& puniendum,non ſic ſi tantum vno teſte muliere, aut viro denunciante, delatio ad Inquiſitores peruenirſet, cum in tali caſu quotidiana praxis demonſtret ſimiles cauſas ſuſpendi, poſſint nihilominus ſecreto vocare ſolicitantem,vt interrogetur,vel vt tali vocatione data ei notitia de ſcientia habita in S.Officio,compungatur, deterreatur, & abſtineat ſe à proſequendo in aliis ſollicitationibus in ſacramento pœnitentiæ forte patrandis per denunciatum,præſertim ſi confeſſarius vage notatus ſit,rumore, aut in denunciatione contra eum narrauerit delator horrendas, libidinoſas ſuaſiones, quare ratione timeatur de eo facilis recaſus cum aliis pœnitentibus.

Et licet ex doctrina iacta,quia ſollicitationis delictum in confeſſione,ſine dubio eſt de iudicio Inquiſitorum, & per hoc videatur poſſe ex vna ſola teſtificatione confeſſarius vocari,vt deterritus non recedat,& forte multum medicinalis eſſet ea vocatio ad conſeruandam reuerentiam tanto ſacramento debitam,& reparando illum confeſſarium, ne iterum, atque iterum incidat in idem delictum, liberando hoc medio, à rigoroſo alio inquiſitionis iudicio, ſi recaſus alio teſte probatæ vitæ probaretur. Nihilominus praxim, quam vidi in Conſilio,& expertus ſui de aliis tribunalibus S.Inquiſitionis,eſt, & fuerit in præteritis annis numquam vocari confeſſarium ab Inquiſitoribus ad interrogandum illum, quid ſentiat, cum apertè iſte caſus ſemel duobus teſtibus,etiam ſingularibus probatus ſit de iudicio S.Inquiſitionis, ſuper quo quid ſenſerit confeſſarius fruſtra interrogaretur, cum Bullis Pontificiis declaretur eſſe ſuſpectum de hæreſi quemlibet ſollicitantem in confeſſione, vt cum multis,& ſine dubio docet Carena *de officio inquiſit p.2.tit.6.ſub* §.1. Bordon.& alij ante eos de tali materia ſcribentibus,vt ſunt D.Ioan.de Eſcobar,& Corro,D.Didac. Traſmiera ambo ex noſtro Conſilio,& infiniti ſcriptores, quos & noniſſimè recolligit Leander *in ſumma p.1. de ſacram. tract.5. diſp.13. vbi à quæſt.1.ad litteram* refert Bullas Pij IV. Pauli V. Greg.XIII.& decretum Clem.VIII. In caſibus vero de ſigillo confeſſionis,aut aliis iam hic *à q.1.2.& 3.*relatis,de quibus potius eſt,vt cognitio ſit aliorum iudicum, niſi alias contra delinquentem ex eius reprobata vita adeſſet ſuſpicio hæreticalis,tunc nullo formato iudicio,ſed præcedente teſtium ſufficienti informatione,poſſe vocari ab Inquiſitoribus, vt interrogetur quid ſentiat, qui ſi interrogatus & examinatus,ſecreto, non reſultet de aliqua ſuſpicione hæreticali ſuſpectus,liberè veniet dimittendus. Sin autem ex eius reſponſione reſultet notatus in fide, deinde tentus in carcere,procedatur in eum, ſicut contra ſortilegos hæreticales, ſiue contra proferentes propoſitiones erroneas, aut patrantes alia facta hæreticalia. 19

Quæ praxis in delicto ſollicitationis non currit, cum ſemper ſit de foro inquiſitionis, nec deſideret examen confeſſarij, qui abſque eo ſemper præſumitur de hæreſi ſuſpectus;non tamen illum apprehendunt Inquiſitores;quia deficit ſufficiens informatio,& delicti probatio,quæ ſi ſuperueniat,iudicialiter procedunt.Quod ſi talis vocatio permitteretur ad interrogandum confeſſarium ſollicitantem ab vnico ſolum teſte denuntiatum,videretur idem fore practicandum contra Chriſtianum veterem ab vnico teſte denuntiatum Inquiſitoribus de Iudaiſmi delicto,quam vocationem numquam vidi, nec audiui factam fuiſſe aliquando in aliquo Tribunali S. Officij, ſed tantum proceſſum contra eum fabricatum ſuſpendi, donec ſuperueniat alius nouus teſtis idoneus, ſicut idem practicatum vidi in dicto ſollicitationis delicto in confeſſione; propter quod forte vſque ad hæc tempora talis vocatio nõdum in aliquo caſu ſollicitationis in confeſſione practicari viſa eſt,& ſi crebro tale delictum ſollicitationis contingat in omnibus territoriis S. Inquiſitionis,de quibus plurimis proceſſus fabricati reuidentur in ſupremo Inquiſitionis Conſilio. 20

# INDEX.

## RERVM ET MATERIARVM

### quæ continentur in hac Tertia Parte quæstionum pro S. Officio Inquisitionis.


A

*Absolutio*

ABSOLVTIO lata per confessarium pœnitenti absenti est etiam nulla, p. 14. n. 7.

Absolutio lata moribundo per confessarium absentẽ improbatur, vt inclusa in tenore constit. Clem. VIII. p. 15. n. 11.

Fundamenta sententiæ contrariæ parui habentur, etiam antelatam *constit. Clem. VIII.* ibid. n. 12.

*Accusator.*

Accusatorem, qui bona fide me accusat, non possum occidere, p. 13 n. 10.

C

*Commixtio.*

Carnalis commixtio Iudæi cum Christiana, in dubio præsumitur libidinis causa patrata, non in conceptum Christi, & eius fidei, p. 8. n. 9.

*Confessio.*

Cõfessio sacramẽtalis est actus personalis p. 15. n. 8.

Confessio & absolutio sacramẽtalis pœnitenti absenti, iam hodie improbata est, constit. Clem. VIII. etsi olim esset sub opinione Doctorum p. 14. n. 1. & 23.

Præsens absoluendus est pœnitens, de cuius dolore cordis debet constare Confessario, ibid. n. 2.

*Confessarius.*

Confessarius compellens pœnitentem, vt sibi declaret complicem, regulariter non subiacet foro Inquisitorum, p. 11. n. 10.

Confessarius sollicitans in confessione, creditur vtique suspectus de hæresi, p. 11. n. 20.

*Consecrari.*

Consecrari in sacramento Eucharistiæ nequit, nisi materia præsens, p. 14. n. 5.

*Clem. VIII. constitutio refertur, ibid. n. 6.*

D

*Delictum.*

Delictum multo maius est in Deum commissum, quam in hominem, pagina 8. numero 7.

H

*Homicidium.*

Homicidium permittitur ob defensionem vitæ, honoris, & bonorum, seruato moderamine inculpatæ tutelæ, p. 12. n. 3.

Homicidium est omni lege prohibitum; permittitur tamen ab aggresso, quando aggressio est vera, & per vim facta, ibid. n. 8.

I

*Illusio.*

Illusiones, & opprobria in Christum, eiusque fidem, sunt maxime damnata, comparanturque crimini læsæ-Maiestatis humanæ, p. 8. n. 5.

*Inquisitio, Inquisitor.*

Inquisitores potius est, vt non procedant contra firmantem non peccare, qui docet licere occisionem illius, qui reuelaturus est marito mœchantem cum illius vxore, p. 13. n. 11.

Inquisitores possunt punire sumentes in communione maiores, aut plures particulas, & sacerdotes communicantes, illas administrantes, si existiment aliquid amplius gratiæ, attenta duratione earum in stomacho sumentium, p. 15. numero 13. & 14.

Inquisitores possunt aliquando vocare reuelantes sigillum confessionis, aut confessarios absoluentes sine sufficienti facultate; dummodo si alias vitæ deprauatæ habeantur, & ob id de aliqua suspicione hæresis notari, vt interrogati respondeant quid sentiant, p. 16. num. 15. 16. & 17.

Inquisitores valent cognoscere de confessario absoluente pœnitentem, qui sua peccata illi confitetur per Nuncium, aut per epistolam, p. 15. n. 9.

Inquisitores contra hæreticam prauitatem cognoscunt contra quoscumque de propositionibus, aut delictis, factisve, quæ arguuntur de temeritate, & scandalo in fidem. ibid.n.10.

Inquisitores possunt procedere contra Ecclesiasticos non sacerdotes audientes peccatorum confessiones propter abusum p.9.n.1.& 2.

Inquisitio Hispanica leuius punit audientes confessiones, non sacerdotes, quam Romana, nisi de Prouincia infecta, vt Lutherana, p.10.n.3.4.

Inquisitores non, vt cognoscunt de Presbytero, audiente confessiones, sine licentia sui Prælati, aut si sit suspensus, & quare p.11.n.5.& 6.

*Bullæ Sixti V. Clem. VIII. Pauli II. & IV. & Greg. XIII.* nullam mentionem faciunt de veris sacerdotibus p.10.n 6.

Inquisitores pluribus in casibus possunt punire Iudæos, & Turcas, alioque infideles, & si nondum Baptizati, quorum aliqui Narrantur p.8. n.8.

*Judæus.*

Iudæus, aut Turca copulans cum Christiana, acrius; omni lege punitur; pendet tamen ab arbitrio, p.7.n.2.& 10.

Iudæus, aut Turca contrahens matrimonium cum Christiana capitali pœna punitur, ibid.n.3.

Iudæus, aut Turca carnaliter cognoscens libidinis causa tantum Christianam, non fit de foro Inquisitorum p.8.n.4.

Iudæus, aut Turca carnaliter cognoscens Christianam, in opprobrium Christi, & ludubrium fidei Christianæ, debet puniri ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis p. 8. n.6.& 9.& p.9. n. 21.& retinens nutrices Christianas, ibid.

*Iudex.*

Iudicem, aut testes contra me in iudicio processuros, mihi non licet occidere, etsi calumniosè procedant, & quare p.12.& 13. n.9.& 10.

L

*Laicus.*

Laicus, aut non sacerdos, audiens confessiones, sed non absoluens pœnitentes, potius est, vt non incurrat pœnas Bullarum, nec sit de foro inquisitionis, p.11.n.12.& 13.

M

*Maritus.*

Maritus permittitur legibus in vxorem adulteram, & adulterantem sæuire, p.12.n.1.

*Matrimonium.*

Matrimonium fidelis cum infideli est vetitum p.7. n.1.

O

*Occidere.*

Firmans non peccare, qui Occidit præueniendo illum, de quo timet reuelaturum se marito, cum qua mœchatur, quando excusetur à peccato? p.12.n.5.

Occidens eum, qui vadit ad iudicem, vt imponat falsum testimonium, vel occultum crimen pandat, potius est, vt peccet, p.12.n.6.

P

*Pœna.*

Pœna coitus Iudæi cum Christiana, aut è contra, potius est in arbitrio Iudicis metienda à qualitate delinquentium, p.9.n.10.

R

*Reuelatio.*

Reuelatio complicis in sacramento facta confessario, non infamat complicem secundum veriorem sententiam, p.11.n.11.

S

*Secretum.*

Secretum reuelare non teneor in pluribus casibus, etiam si monitorio, aut edicto mandetur, p.12. n.4.

*Sicarius.*

Sicarium, quem quis statuit, vt me occideret, possum præueniendo impunè occidere, p.12.n.2.

*Sigillum.*

Sigillum confessionis frangens, regulariter non est reus S. Officij, etsi eius obseruantia dictetur à iure naturali, Diuino & positiuo, p.10. n.7.& 8.

Sigilli confessionis fractio, nullam gignit suspensionem hæresis, ibid.n.8.

*Solicitans.*

Solicitans in confessione sacramentali, cuius delictum vnico tantum teste, ant delatore, scitur ab Inquisitoribus, numquam vocatus fuit, vt interrogetur quid sentiat, & quare non obstante, quod in aliis casibus practicetur p.16.n.18.

*Solicitatio.*

Solicitationis in confessione delictum, est priuatiuè de foro Inquisitorum, qui suspendunt processum, quando vnico tantum teste probatur sollicitatio, & prosequuntur, si accedat alia noua testificatio de eodem actu, seu diuerso sollicitationis, p.16.n.19.

*Sortilegia.*

Sortilegia, & alia delicta, dum non sapiunt hæresim, non sunt de foro Inquisitorum, p.13.n.12.

FINIS.

BIBLIOTECA PROVINCIAL SORIA

INGENIVM
B R
SVPERAT VIRES

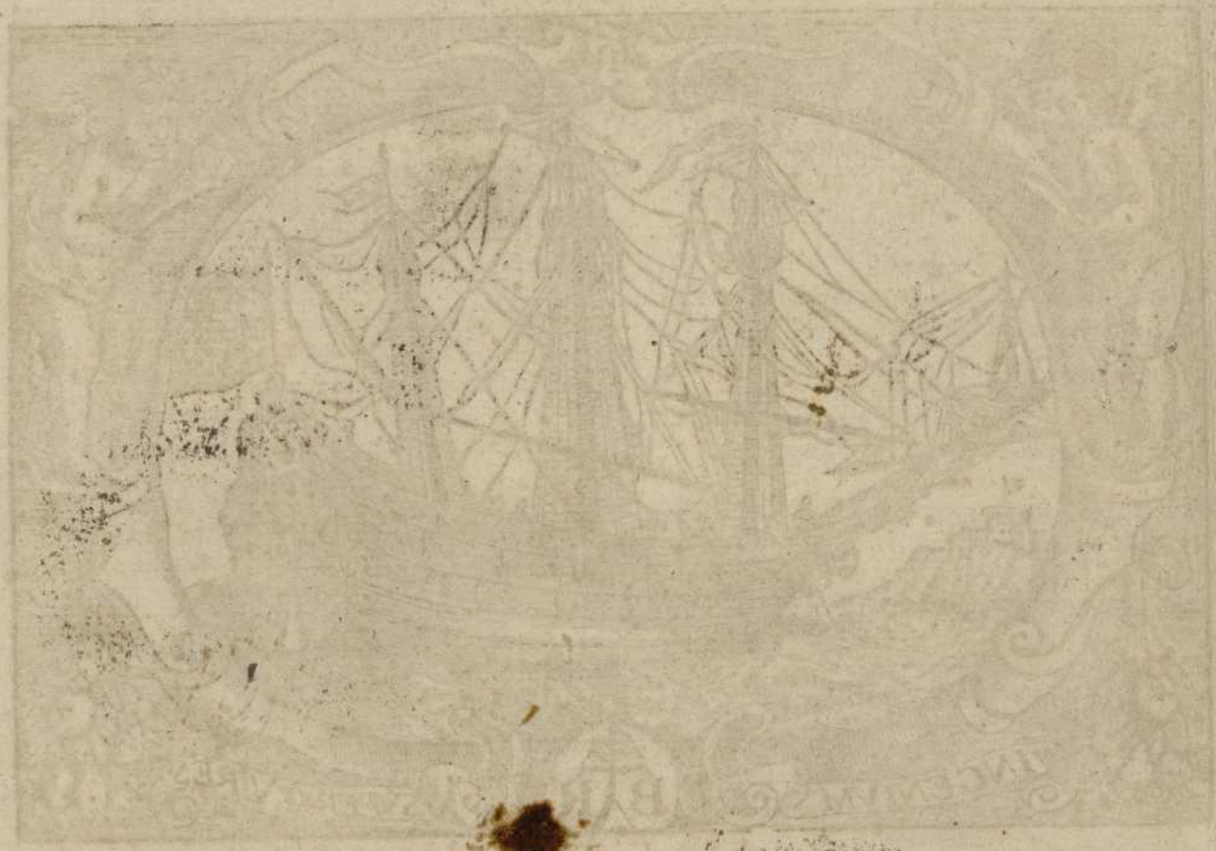

402
6
9
1

402